HADÂ'İKU'L-HAKÂ'İK
FÎ TEKMİLETİ'Ş-ŞAKÂ'İK

Nev'îzâde Atâyî'nin Şakâ'ik Zeyli

NEV'ÎZÂDE ATÂYÎ

2. CİLT

TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI YAYINLARI: 85

Tarih ve Toplum Bilimleri Serisi: 10

Kitabın Adı	: HADÂ'İKU'L-HAKÂ'İK FÎ TEKMİLETİ'Ş-ŞAKÂ'İK Nev'îzâde Atâyî'nin Şakâ'ik Zeyli
Müellifi	: Nev'îzâde Atâyî, (ö. 1046 / 1636-37 [?])
Özgün Dili	: Osmanlı Türkçesi
Hazırlayan	: Dr. Suat Donuk Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, Öğretim Üyesi
Editör	: Prof. Dr. Derya Örs
Yayın Hazırlık	: Yazma Eser Uzm. Yrd. Ahmet Kaylı
Arşiv Kayıt	: Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Revan, No. 1438 Süleymaniye Yazma Eser Ktp. Esad Efendi, No. 2309 Edirne Selimiye Kütüphanesi, No. 4702
Kitap Tasarım	: Yüksel Yücel
Baskı	: Elma Basım Yayın ve İletişim Hiz. San. Tic. Ltd. Şti. Tevfikbey Mah. Halkalı Cad. No:162/7 Küçükçekmece / İstanbul Tel.: 0212 697 30 30 Sertifika No: 12058
Baskı Yeri ve Yılı	: İstanbul 2017
Baskı Miktarı	: 1. Baskı, 2000 adet

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI
Library of Congress A CIP Catalog Record
Nev'îzâde Atâyî
Hadâ'iku'l-Hakâ'ik fî Tekmileti'ş-Şakâ'ik, Nev'îzâde Atâyî'nin Şakâ'ik Zeyli

1. Atâyî, 2. Şakâ'ik, 3. Edebiyat, 4. Biyografi, 5. Şiir, 6. Tarih, 7. Taşköprîzâde
ISBN: 978-975-17-3901-8 (Takım) 978-975-17-3903-2 (2. Cilt)

Copyright © Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı. Her hakkı mahfuzdur.
Bütün yayın hakları *Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı*'na aittir. Başkanlığın izni olmaksızın tümüyle veya kısmen, hiçbir yolla ve hiçbir ortamda yayınlanamaz ve çoğaltılamaz.

T.C. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
Süleymaniye Mh. Kanuni Medresesi Sk. No: 5 34116 Fatih / İstanbul
Tel.: +90 (212) 511 36 37
Faks: +90 (212) 511 37 00
info@yek.gov.tr
www.yek.gov.tr

HADÂ'İKU'L-HAKÂ'İK FÎ TEKMİLETİ'Ş-ŞAKÂ'İK

NEV'ÎZÂDE ATÂYÎ'NİN ŞAKÂ'İK ZEYLİ

(İNCELEME - TENKİTLİ METİN)

2. CİLT

NEV'ÎZÂDE ATÂYÎ
(ö. 1636-37 [?])

Hazırlayan
Suat Donuk

Editör
Derya Örs

TÜRKİYE
YAZMA
ESERLER
KURUMU
BAŞKANLIĞI

İÇİNDEKİLER

On Üçüncü Tabaka - III. Mehmed (sl. 1003-1012 /1595-1603) 1071
Ṣınfu'l-Meşā'iḫ 1238
Āḫir-i Vefeyāt 1253
[Ricāl-i Devlet] 1282
On Dördüncü Tabaka - I. Ahmed (sl. 1012-1026 /1603-1617) 1293
Ṣınfu'l-Meşā'iḫ 1515
Āḫir-i Vefeyāt 1544
[Ricāl-i Devlet] 1554
On Beşinci Tabaka - I. Mustafa (1. Cülûs) (sl. 1026-1027 /1617-1618) 1563
Ṣınfu'l-Meşā'iḫ 1570
Āḫir-i Vefeyāt 1571
On Altıncı Tabaka - II. Osman (sl.1027-1031 /1618-1622) 1573
Ṣınfu'l-Meşā'iḫ 1628
Āḫir-i Vefeyāt 1635
[Ricāl-i Devlet] 1640
I. Mustafa (2. Cülûs) (sl.1031-1032 /1622-1623) 1645
Ṣınfu'l-Meşā'iḫ 1676
Āḫir-i Vefeyāt 1682
[Ricāl-i Devlet] 1685
On Yedinci Tabaka - IV. Murad (sl.1032-1049 /1623-1640) 1689
Ṣınfu'l-Meşā'iḫ 1854
[Āḫir-i Vefeyāt] 1871
[Diyār-ı Arab ve Anaṭolı Ulemāsı] 1863
[Ricāl-i Devlet] 1877
[TEZYĪL] 1887

BİYOGRAFYA DİZİNİ 1 1893
BİYOGRAFYA DİZİNİ 2 1925
ÖZEL İSİMLER DİZİNİ 1961
KAYNAKÇA 2145

Bismillāhirraḥmānirraḥīm

ṬABAḲA-İ SĪZDEHÜM EZ-ṬABAḲĀT-I DEVLET-İ ʻOS̱MĀNİYYE DEVLET-İ SULṬĀN-I[1] ġĀZĪ ḪĀḲĀN-I EBÜ'L-MAġĀZĪ SULṬĀN MEḤEMMED ḪĀN[2] BİN[3] SULṬĀN MURĀD ḪĀN[4]

el-Mevlā Naṣūḥ (Nevālī Efendi) {Nevālī}

Ḫʿān-ı niʻmet-i Devlet-i ʻOs̱māniyye'den nevāle-bend-i maʻālī olan faḫru'l-mevālī Nevālī Efendi ḥidmetleridür. Belde-i Aḳḥiṣār'dan pedīdār[5] olup vāṣıl-ı temyīz-i siyāh u sefīd ve nā'il-i rütbe-i dāniş ü dīd olduḳda ṭarīḳ-ı ʻilme güẕer ve ol rāh-ı bī-pāyāna sefer ḳılup ʻulemā-yı ʻaṣr ḥidmetlerinde iştiġāl, baʻdehu Anaṭolı Ṣadrı Caʻfer Efendi āstānesine ittiṣāl itmiş idi. Nice zemān teẕkirecilik ḥidmetinde ḳā'im ve ṭoḳuz yüz altmış bir senesinde Naḫcivān seferinden ḳufūl olınduḳda[6] mülāzım olup baʻż-ı medāris-i ʻilmiyyede ferş-i seccāde-i ifāde ve neşr-i cevāhir-i taḥḳīḳ u icāde iderek ḳırḳ aḳçe ile İbrāhīm Paşa Medresesi'nden maʻzūl iken yetmiş sekiz Şaʻbān'ında ʻAcem Yaḥyā yirine İznīḳ Orḫāniyyesi virilmiş idi. Ḳabūlde germ-i istiġnā olmaġın Küçük Lüṭfī Beg-zāde'ye virilüp yetmiş ṭoḳuz Rebīʻu'l-evvel'inde Bāḳī Efendi yirine Maḥmūd Paşa Medresesi tevcīh olındı. Seksan iki Ẕi'l-ḥicce'sinde Baba-zāde yirine Eyyūb pāyesine pā-yı himmet ḳoyup seksan dört Rebīʻu'l-āḫir'inde Mollā Aḥmed Efendi[7] yirine Ṣaḥn'a gelüp seksan yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde Seyfī Efendi yirine Şeh-zāde Medresesi'ne nā'il, seksan sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde Şems Efendi yirine Süleymāniyye'lerüñ birine vāṣıl olmış idi. Ṭoḳsan Şaʻbān'ında şeh-zāde-i ʻālī-şān Sulṭān Meḥemmed Ḫān[8] bin Murād Ḫān ḥażretlerinüñ muʻallimi

1 SULṬĀN MURĀD-I R1
2 - E
3 İBN R1, SE
4 İBN//ḪĀN:İBN MURĀD ḪĀN İBN SELĪM ḪĀN SE
5 Bedīd SE
6 ḳufūl olınduḳda:- SE
7 - SE
8 - R1, E

'Azmī Efendi 'āzim-i cinān olup ḫidmet-i ta'līmleri ile maẓhar-ı iḥsān olmışlar idi. Ṭoḳsan bir[1] Ẕi'l-ḥicce'sinde livā-yı Maġnisa'ya 'alem-efrāz-ı iclāl olduḳlarında sāye-miṣāl hem-rāh-ı şeh-zāde-i deryā-nevāl olmışlar idi. Mutaraṣṣıd-ı devlet ü iḳbāl ve ġonce-i ḳalb-i meyyāli pür-berg-i ümmīd ü āmāl iken biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sınuñ sekizinci güni intiḳāl idüp iki günden ṣoñra müjde-i salṭanat vāṣıl ve debdebe-i kūs-i devlet ṭanīn-endāz-ı mesāmi'-i e'ālī vü esāfil olmış idi. [Rıḥlet-i Sulṭān Murād, fi'l-yevmi'l-ḫāmis fī Cemādiye'l-ūlā[2]]

Mervīdür ki pādişāh-ı kerīm mezār-ı pür-envārını ziyāret ve ḥasret-i devlet ile riḥlet itdüklerine iẓhār-ı ḥüzn ü riḳḳat eyleyüp evlād-ı kirāmını teşrīfāt-ı 'aliyye ile tesliyet itmişler idi.

Mevlānā-yı mezbūr 'aṣrında 'ilm ü ma'rifet ile meşhūr, şi'r ü inşāda vasaṭu'l-ḥāl, fünūn-ı mütedāvilede müşārik-i emṣāl idi. Hevāmiş-i kütübde ta'līḳātı ve ḳābil-i ḳabūl kelimātı vardur. Kitāb-ı *Kīmyā-yı Sa'ādet* tercemesine i'māl-i ḳar' u enbīḳ-ı devāt u ḳalem ve semt-i inşāda taḥrīk-i ḫāme-i zībende-raḳam ḳılmışlar idi.

[Mu'allim-i şeh-zāde iken Arisṭū'ya mensūb olan *Kitābü'r-riyāset*'i Türkī inşā ile terceme idüp "*Ferruḫ-nāme*" dimişdür. Cā-be-cā bir muḳaddime[3] ve on altı bāb üzere laṭīf kitāb olmışdur[4].]

el-Mevlā İbrāhīm bin 'Alī (Balıḳ-zāde İbrāhīm Çelebi[5])

"Balıḳ-zāde" dimekle ma'rūf defterdāruñ feẕlek-i defter-i āmāli ve ḥāṣıl-ı 'ömr-i 'azīzü'l-menālidür. Ġavṭa-i deryā-yı 'ulūm ve iltifāt-ı cevāhir-i manṭūḳ u mefhūm idüp Ebu's-su'ūd Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı ḳażāya 'āzim olmış idi. Vilāyet-i Rūm'da[6] Gümülcine ve Silisre ve Tırḥala[7] emṣāli bilād-ı celīleye vālī ve reşk-endāz-ı e'ālī-i mevālī olup edā-yı ḥacc-ı Bey-

1 Yedi SE
2 Rıḥlet//Cemādiye'l-ūlā, der-kenār R1, E, SE
3 Maḳāle R1, E
4 Mu'allim//olmışdur:- E; der-kenār R1, SE
5 İbrāhīm Çelebi:- SE
6 - R1
7 240a E

tü'l-ḥarām[1] içün ḳalemrev-i Mıṣr'a 'aṭf-ı zimām itmekle Feyyūm ve Manṣūre ḳażāları ile maḳżiyyu'l-merām olmış idi. **[242a]** Diyār-ı Mıṣriyye'nüñ hevāsı dil-i meyyālini iḳāmete[2] tehyīc ve kerīme-i mükerremesini Ṭaḳıyyü'd-dīn-zāde Ḥasan Çelebi'ye tezvīc idüp sübḥa-şümār-ı eyyām ü leyāl iken biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sı evāḫirinde irtiḥāl ve 'avm-ı deryā-yı raḥmet-i Ẕü'l-celāl itmiş idi.

[للشيخ عبد الواحد المغربى لما بلغه موت بالق زاده الذى كان قاضى الديوان بمصر في زمن ولاية أحمد پاشا

مات ابن بالوق فوا حسرتا
إن لم يكن قد مات من جمعه

مصيبة لا غفر الله لي
إن كنت أجريت لها دمعه[3][4]

Mevlānā-yı merḳūm āşinā-yı deryā-yı 'ulūm, saḫī vü ṣāḥib-i fażīlet, maḫdūm-ı 'ālī-himmet idi. Bu ḥaḳīr, Silisre ve Tırḥala'ya ḳāżī oldugumda ṣenā-yı cemīli bāḳī ve evṣāf-ı ẕāt-ı celīli vird-i zebān-ı şehrī vü āfāḳī idi.

el-Mevlā Ḫayre'd-dīn (Ḳoca[5] Ḫayre'd-dīn Efendi)

Vilāyet-i Anaṭolı'dan ẓuhūr ve 'arā'is-i 'ilm ü 'irfāna ṣarf-ı nefā'is-i mühūr idüp ba'ż-ı 'ulemādan nā'il-i şeref-i mülāzemet ve medāris-i 'ilmiyyede mutaṣaddī-i ḫidmet-i dirāset olmaġla seksan sekiz tārīḫinde ḳırḳ aḳçe ile Ḫayre'd-dīn Paşa Medresesi'nden ma'zūl olmış iken ṭoḳsan ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Çalıḳ-zāde yirine Silivri Medresesi teklīf olınduḳda ḳabūl itmeyüp elf-i kāmil Şevvāl'inde Şāh Çelebi yirine Muṣṭafā Paşa-yı 'Atīḳ Medresesi'nde ferş-i seccāde-i ders ü taḥḳīḳ itmiş idi. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde fevt olup yirine Vaḥyī-zāde mesned-efrūz-ı ifāde olmış idi.

1 139a SE
2 - SE
3 "Ahmet Paşa'nın valiliği zamanında Mısır'da divan kadısı olan Balık-zāde'nin ölüm haberi ulaştığında Şeyh Abdulvahid el-Mağribī'nin (söylediği şiirdir): Ah ne yazık ki Balık-zāde vefat etti. Şüphesiz ki o varlığından kopan biri olmadı (?). Onun ölümü o kadar büyük bir musibettir ki karşılığında göz yaşlarımızı dökmezsek Allah bizi bağışlamaz."
4 Bu ibare ve şiir her üç nüshada der-kenār olarak bulunmaktadır.
5 - SE

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥla meşhūr, ḫayyir u deyyin, ḥüsn-i ḥālle müte'ayyin idi.

el-Mevlā 'Abdu'llāh ('Abdu'l-kerīm-zāde[1])

Ṣudūr-ı devlet-i Süleymāniyye'den raḳam-zede-i kilk-i Mānī[2]-nihād olan 'Abdu'l-kerīm-zāde Efendi'nüñ maḫdūm-ı ferḫunde-nijādıdur. Beyt-i ḳadīm-i 'ilm ü 'irfāndan nümāyān olup nüsḫa-i maḫdūme gibi mu'azzez ü mükerrem, keṣret-i ḥavāṣī vü ḫidem birle ser-efrāz-ı 'ālem olmış idi. İ'māl-i cevher-i isti'dād ve iş'āl-i pūte-i ictihād itmekle zer-i kāmil-'ayār gibi ḳābil-i sikke-i i'tibār olduḳda Ebu's-su'ūd Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle kām-revā ve ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilmde menāzil-peymā olup ṭoḳuz yüz yetmiş yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde fevt olan 'Abdu'l-fettāḥ Çelebi yirine ibtidā ḳırḳ aḳçe ile Pīrī Paşa Medresesi'ne müderris olmış idi. Seksan bir Ṣafer'inde Martolos-zāde yirine Edrineḳapusı Medresesi'ne naḳl olınup seksan iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde selefi yirine Rüstem Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Seksan dört Muḥarrem'inde Mihrümāh Sulṭān pāyesi ile bālā-rev[3] ve selef-i sālifine pey-rev olmış idi. Seksan yedi Muḥarrem'inde Küçük Lüṭfī Beg-zāde yirine Ṣaḥn-ı Ṣemān'a[4] ḫırām, seksan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ḫışım 'Alī Efendi yirine Şeh-zāde Medresesi'yle taḥṣīl-i merām idüp ṭoḳsan üç Ṣafer'inde Üsküdār'da vāḳi' Vālide Sulṭān Medresesi'nde selefini ta'ḳīb ve menşūr-ı iclālini ol cāh-ı bī-miṣāl ile teşbīb itmiş idi. Ol medresede kā'ide-i eslāf üzere 'aḳd-ı meclis-i ders-i 'āmm ve ol ṭāḳ-ı refī'i günbed-i Bercīs gibi pür-feyż-i idāre-i cām-ı kelām ḳılup ṭoḳsan altı Receb'inde Mollā-zāde Efendi yirine Ġalaṭa ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām olmış idi. Ṭoḳsan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr ile Dāmād Efendi ber-murād oldı. Biñ üç Receb'inüñ on yedinci güni ṣaḥīfe-i şühūddan maḥv-ı vücūd ve 'azm-i dārü'l-ḫulūd-ı Maḳām-ı Maḥmūd eyledi. Ḳayınatası olan Nişāncı Meḥemmed Paşa Cāmi'i ḥareminde medfūndur.

Mevlānā-yı merḳūm maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūm, ḥalīm ü selīm, ḫoş-ṭab' u fehīm, ṭavr-ı edībānesi müsellem, melek-ḫiṣāl ādem idi.

---

1 'Abdu'l-Kerīm-zāde:Maḫdūm-ı 'Abdu'l-Kerīm-zāde SE
2 Bedā'i' SE
3 Bālā-rev:bālā SE
4 Ṣemāniye'ye SE

el-Mevlā Meḥemmed (Badralı[1] Meḥemmed Efendi)

Cezīre-i Mora bilādından "Balyabadra" nām ḳaṣabada ḳaṣab-pūş-ı vücūd ve cilve-sāz-ı minaṣṣa-i şühūd olmış idi. Vilāyeti ʻulemāsından taḥṣīl-i ʻulūm-ı ʻāliye[2] ve bādire-i nādire-i ʻilmiyye kesbinde esbāb-ı saʻy ü ictihādı bāliye ḳılup Aḫī-zāde Meḥemmed Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse ʻāzim olmış idi. Vezīr-i Aʻẓam Sinān Paşa āstānesine ittiṣāl ve bedre-i luṭf u iḥsānı ile ceyb-i himmetini māl-ā-māl **[242b]** ḳılup zemān-ı yesīrde ḳırḳ aḳçe ile Ḥācī Ḥasan-zāde Medresesi'ne vāṣıl ve on aḳçe teraḳḳī ile ḫāric rütbesine nā'il olduḳdan ṣoñra ṭoḳuz yüz ṭoḳsan yedi Receb'inde Manav Tāce'd-dīn yirine Meḥemmed Paşa Medresesi'ne naḳl olınmış idi. Ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳaʻde'sinde selefi yirine meşrūṭası İsmiḫān Sulṭān[3] pāyesine terfīʻ olındı. Biñ bir Receb'inde İmām Dāmādı Şeyḫī Çelebi yirine Ṣaḥn'a gelüp sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʻde'sinde veliyy-niʻmeti diyār-ı Engürüs üzere serdār olmaġla hem-rāh-ı muḫayyem-i gerdūn-nümūn ve ḳāżī-i ordu-yı hümāyūn olmış idi. Yanıḳ seferinden ḳufūl ve Belġırad meştāsına nüzūl olınduḳda zücāc-ı mizācı şikeste ve sefer-i āḫirete bār-beste olup biñ üç Receb'inde riḥlet ve medrese-i maḥlūle ile Ḥaydar Efendi kesb-i rifʻat[4] bulmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr ʻilm ü ḥayā ile meşhūr, ṣāfī-fu'ād, pāk-iʻtiḳād idi.

el-Mevlā Ḥüsāme'd-dīn (Ḥüsām Efendi[5])

Ḥüsām-ı vücūd-ı cevherdārı miyān-ı vilāyet-i Germiyān'da "Şeyḫlü" nām ḳaṣabadan āşikār ve mıṣḳale-i ictihād ile mū-şikāf-ı daḳā'iḳ-ı esrār olup tertīb-i muḳaddimāt-ı ʻulūm, netīce-baḫş-ı merātib-i rüsūm olmaḳ iḳtiżā itmegin maḥaṭṭ-ı riḥāl-i ricāl olan dārü's-salṭana-i seniyyeye ḳudūm itdükde ʻulemā-yı Rūm mecālis-i ʻilmiyyelerine müdāvim ve muʻallim-i sulṭānī ʻAtā'u'llāh Efendi ḫidmetlerinden mülāzım olmış idi. Ṭarīḳ-ı tedrīsde ḳaṭʻ-ı menāzil ve ṭayy-ı merāḥil iderek ḳırḳ aḳçe ile Ḥācī Ḥasan-zāde Medresesi'nden maʻzūl iken

1 Balyabadralı SE
2 240b E
3 - SE
4 maʻrifet E
5 Ḥüsām Efendi:Ḥüsāme'd-dīn-i Germiyānī SE

ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Şevvāl'inde Üskübī Muṣṭafā Çelebi yirine Edrine'de Ṭaşlıḳ müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan altı Şevvāl'inde Tāce'd-dīn Efendi yirine Seyyidī Ġāzī Medresesi'nde müderris ü müftī ve müşkil-güşā-yı müstefīd ü müsteftī olup ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde ḳabūl itmeyen 'Ubūdī yirine Mar'aş ḳażāsı ile nihāl-i āmāli bālā-keş olmış idi. Elf-i kāmil senesi Şevvāl'inde 'azl olınup yirine Fenārī-zāde Maḥmūd Çelebi[1] naṣb olındı. Biñ iki Receb'inde ḫalefi yirine manṣıb-ı kadīmine i'āde olındı. Biñ üç Ramażān'ında sicill-i 'ömri ṭayy-kerde-i ḫitām ve defter-i ḳażāyā-yı āmāli temām oldı. Yirine Pervīz Efendi teẕkirecisi Meḥemmed Efendi[2] mutaṣaddī-i tenfīẕ-i aḥkām olmış idi.

Mevlānā-yı merḳūm ġavvāṣ-ı baḥr-ı 'ulūm, 'ālim ü 'āmil, fāżıl u kāmil, fetvā vü taḳvāda müsellem, istiḳāmet ü nezāhetde 'alem, faṣl-ı ḳażāda seyf-i ṣārim, ḳāṭı'-ı 'ırḳ-ı meẓālim idi. *Raḥmetu'llāhi 'aleyhi.*

el-Mevlā Meḥemmed (Mu'arrif-zāde Efendi[3])

Ḳayd-ı ta'rīfden āzāde Mu'arrif-zāde Efendi'dür. Belde-i Anḳara'dan ẓuhūr ve āftāb-ı feyż-i ezelīden istifāża-i nūr-ı şu'ūr idüp 'ulemā-yı 'aṣrdan istifāde ve ḥasbe'l-'āde devr-i mecālis-i ifāde iderek ḥareketi Ma'lūl Emīr Efendi ḫidmetlerine müntehī ve şeref-i mülāzemetleriyle mütefaḫḫir ü mübāhī olmış idi. Ḫaṭṭ u tirḥāl-i ṭarīḳ ve seyr-i menāzil-i ders ü taḥḳīḳ idüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl[4] iken ṭoḳuz yüz seksan üç Receb'inde Sipāhī-zāde yirine Medrese-i Muṣṭafā Paşa'da seccāde-nişīn-i ifāde olmış idi. Seksan yedi Ša'bān'ında 'Abdu'l-ḥalīm-i 'Acemī maḥlūlinden Kefe fetvāsına naḳl olınduḳda ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār eyledi. Ṭoḳsan Ša'bān'ında 'İmād-zāde yirine Çorlı Medresesi virilüp[5] sene-i mezbūre[6] Ẕi'l-ḥicce'sinde Ayāşī[7] Muṣṭafā Efendi yirine Yıldırım Ḫān pāyesi virilüp teveccüh itmedi. Ṭoḳsan iki[8] Ša'bān'ında yine anlar yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesi ile vāṣıl-ı 'izz ü iḳbāl ve def'-i ḥarāret-i 'azl-i penç-sāle içün

1 139b SE
2 Çelebi SE
3 - R1, E
4 Munfaṣıl E
5 - R1, E
6 ṭoḳsan bir R1, E
7 - R1, E
8 241a E

nā'il-i zülāl-i āmāl oldılar. Ṭoḳsan altı Ṣafer'inde Yūnus-zāde yirine Ṣaḥn'a gelüp metā'ib-i taḥammül-fersā-yı ṭarīḳdan bī-zār ve rātibe-i teḳā'üde ṭalebkār olmaġın sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Ömer Efendi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı tevcīh olınup birḳaç günden **[243a]** ṣoñra manṣıb-ı mezbūr Ḥācī Efendi'ye virilüp bunlar vaẓīfe-i emṡāl ile müteḳā'id ve ṭaleb-i manṣıb u cāhdan mütebā'id olmışlar idi. Biñ üç Ramażān'ınuñ yigirmi yedinci güni dārü'l-üns-i ḳudse riḥlet ve cem'iyyetgāh-ı ervāḥa 'azīmet itdüler. Ḳoġacı Dede Mescidi sāḥasında medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü kemāl ile meşhūr, şūḫ u şehlevend, ekṡer-i ma'ārifden behremend, Zekeriyyā Efendi ḥażretlerinüñ şerīk ü hem-civārı ve cüz'-i meclis-i feyż-medārı idi.

el-Mevlā Ḥamza (Germiyānī[1] Ḥamza Efendi) {Vuṣūlī}

Vilāyet-i Germiyān'da "Şühūd" dimekle ma'lūm u[2] ma'hūd olan ḳaṣabadan pertev-endāz-ı 'ālem-i şühūd olup ser-çeşme-i feżā'il-i efāżıla vürūd ve şühūd-ı 'udūl ile iṡbāt-ı vücūd eyledükde ṣadr-ı 'ālī-ḳadr 'İvaż Efendi āstānesine intisāb ve şeref-i mülāzemetlerinden iḥrāz-ı niṣāb itmiş idi. Ṭarīḳ-ı 'ilmde menāzil-peymā ve pey-i[3] perde-i merāḥil-i pest ü bālā olaraḳ ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş ḥudūdında elli aḳçe ile "Ḥammāmiyye" dimekle ma'rūf Ḳāżī Ḥüsām müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan yedi Ṣa'bān'ında 'azl olınup medresesi Ḳoca 'Acem'e virildi. Ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Zeyne'l-'ābidīn Efendi yirine Burūsa Sulṭāniyyesi 'ināyet olındı. Biñ iki Şevvāl'inde Şücā' Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Birḳaç günden ṣoñra Mollā Maḳṣūd yirine Āmid ḳażāsına nā'il ve emed-i aḳṣā ve menzil-i maḳṣūda vāṣıl olmış idi. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Kāmī-zāde[4] yirine Arżırūm ḳażāsına naḳl olınmış iken sene-i mezbūre Şevvāl'inde ḥamza-i ṣandalī-nişīn-i bedeni seyr-i Ḳāf-ı 'ademe revān ve ṣaḥīfe-i 'ālemde elif-i ḳāmeti ġamze-i ser-pençe-i ecelden hemze gibi pīçān oldı. Manṣıb-ı maḥlūl Ma'rifet Efendi'nüñ 'ıḳd-ı gerden-i iclāli ḳılındı.

1 - R1, E
2 ma'lūm u:- R1
3 - SE
4 Kāmī-zāde:Kāmī Efendi-zāde SE

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ma'rifetle meşhūr, ṣāḥib-ḳırān-ı faẓl ü hüner, tīġ-ı Ḍaḥḥāk-ṭab'-ı mū-şikāfı pür-cevher ve "Vuṣūlī" maḫlaṣı ile eş'ārı vāṣıl-ı rütbe-i ḳabūl, bedī'-i semāvāt-ı gird-i müfekkiresi müsellem-i 'ulemā-yı fuḥūl-dür. Şi'ri teẕkirelerde mesṭūr ve efvāh-ı nāsda meẕkūrdur.

el-Mevlā Ayās (Ayās Efendi)

'İlm-i şerīfe ḫidmet ve ba'ż-ı 'ulemādan iḥrāz-ı şeref-i[1] mülāzemet idüp devr-i medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz yetmiş üç Cemādiye'l-ūlā'sında 'Alī Paşa-yı 'Atīḳ Medresesi münḥall olup ṣadreyn-i fāżıleyn Ḥāmid Efendi ve Pervīz Efendi ḥużūrında ḫārice ṭālib-ler içün imtiḥān fermān olınup Vefā Cāmi'i'nde Zekeriyyā Efendi ḥażretleri ve 'Arab-zāde 'Abdu'r-ra'ūf Efendi ve Deli Kerīm Efendi ve Manav Seyfī Efendi ve Beñli Maḥmūd Çelebi ve ṣāḥibü't-terceme *Kitābü'l-cināyāt* evvelinden yegān yegān ḳırā'at itdüklerinde rehīne-i imtiyāz olan medrese ile Zekeriyyā Efendi ri'āyet olınup[2] ba'dehu her biri istiḥḳāḳlarına göre tesliyet olınmış idi. Yetmiş dört Muḥarrem'inde bunlara daḫı Yeñişehr'de vāḳi' Süleymān Paşa Medresesi tevcīh olındı. Ba'dehu ḳarār iḫtiyār itmemekle 'azl olınup medresesi[3] Ḥüsām Efendi'ye tefvīż ḳılındı. Yetmiş ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Zeytūnī-zāde 'Alī Çelebi yirine Ṭırabozın fetvāsına gönderildi. Seksan beş Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup Seyyid Murtażā mesned-nişīn-i ders ü iftā oldı. Seksan altı Ṣafer'inde Ḥüsām Efendi yirine Burūsa'da[4] Sulṭān Murād Medresesi 'ināyet olınup seksan yedi Şevvāl'inde Manav İḫtiyār maḥlūlinden Ḳıbrıs fetvāsına naḳl olındı. Ḳa-būl itmemekle seksan sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde Murādiyye Müderrisi Nūru'llāh Çelebi'ye virilüp bunlar tekrār Murādiyye müderrisi oldı. Sene-i mezbūre Şev-vāl'inde Bitlice 'Alī Çelebi yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne terfī' olındı. Seksan ṭoḳuz Ša'bān'ında **[243b]** Küçük Maḥmūd Efendi[5] yirine Amāsıyye fetvāsına tebdīl, anlar bunlaruñ medresesine naḳl ü taḥvīl olındı. Birḳaç sene iftā vü ifāde mesnedinde ḳarār-dāde olmış iken ṭoḳsan altı Muḥarrem'inde 'azl olınup

1 - E
2 - SE
3 - E
4 241b E
5 - SE

Tāce'd-dīn Efendi cā-nişīn[1] oldı. Vaẓīfe-i teḳā'üd iḥsān olınup sübḥa-şümār-ı 'ömr-i güẕerān iken biñ üç Ẕi'l-ḥicce'sinde teslīm-i naḳdīne-i cān ve 'azm-i dārü'l-ḳarār-ı cinān itmiş idi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣāliḥ ü vaḳūr, ṣāfī-fu'ād ve Müslim-i pāk-i'tiḳād idi.

el-Mevlā İslām (İslām[2] Efendi)

Vilāyet-i Ḥamīd dāḫilinde ba'ż-ı bilād-ı İslāmiyye'den bedīd olup birāderi Aġzıḳara Muḥyi'd-dīn ile mānend-i Cevzā, kemer-bend-i ṭarīḳ-ı 'ilm ü hüdā olmışlar idi. Ba'ż ı 'ulemādan mülāzemetle kām-revā olduḳdan ṣoñra[3] bi-ḥasbi'l-istiḥḳāḳ ṣınf-ı müderrisīne iltiḥāḳ idüp ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz seksan altı Ramażān'ında Sekbān 'Alī Medresesi ḫāric i'tibār olınup ibtidā bunlara i'ṭā olındı. Ṭoḳsan bir Rebī'u'l-evvel'inde[4] Munuḳ 'Alī Efendi yirine Maġnisa fetvāsı tevcīh ḳılındı. Ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Küçük Maḥmūd yirine Maġnisa ḳażāsı virildi. Ḳabūl itmemekle Seyrek-zāde'ye virilüp bunlara Ṣaçlı Kerīm Efendi yirine Şām fetvāsı 'ināyet olındı. Anı daḫı ḳabūl itmeyüp yirine Ma'rifetu'llāh Efendi mevṣūl oldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde İmām-zāde yirine altmış aḳçe ile Murādiyye virildi. Andan daḫı isti'fā idüp bi'l-āḫire vaẓīfe-i teḳā'üd ile manṣıb u cāhdan istiġnā itmiş idi. Biñ üç Ẕi'l-ḥicce'sinde āheng-i ḥiccetü'l-İslām-ı dārü's-selām[5] ve istilām-ı maḥācir-i ḥavrā içün ṣaḥn-ı cinānda maḳām eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḥāl ile meşhūr, ṣāliḥ ü 'ābid, mecma'-ı maḥāmid idi.

el-Mevlā Maḳṣūd (Kürd[6] Maḳṣūd Efendi)

Diyār-ı Kürdistān'dan ḳudūm ve devr-i mecālis-i 'ulemā-yı Rūm idüp Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmeti ile mes'ūd ve şeref-i mülāzemetleri ile vāṣıl-ı

1 140a SE
2 Ḥamīdī İslām SE
3 Olduḳdan ṣoñra:olup SE
4 SE'de buraya tashih işareti konulup "Ḳocavī Muṣliḥi'd-dīn yirine Çorlı pāyesi virilüp Rebī'u'l-āḫir'de" biçiminde ek yapılmıştır. Daha eski olan diğer iki nüshada böyle bir der-kenar olmadığı için bu şekilde bir açıklama ile iktifâ olundu.
5 Dārü's-selām:- SE
6 - R1, E

menzil-i[1] maḳṣūd olmış idi. Ba'ẓı medārisde müdārese ve taḥḳīḳ u ifādeye mümārese iderek ḳırḳdan ma'zūl iken ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Badralı Meḥemmed Efendi yirine Fetḥiyye-i Meḥemmed Paşa Medresesi'ne vāṣıl, biñ bir Receb'inde ḳabūl itmeyen Mes'ūd Çelebi yirine İsmiḫān Sulṭān pāyesine nā'il olup sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Tāce'd-dīn Efendi yirine Āmid ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām oldı. Biñ iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Arżırūm ḳażāsı mevleviyyet olup bunlar naḳl olındı. Ḳabūl itmedükde Kāmī-zāde'ye tevcīh olınmış idi. Biñ üç evāḫirinde 'ālem-i feżā-yı[2] 'uḳbāya sefer ve maḳṣad-ı aṣlīye güẕer eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm ḥarīṣ-i iḳtinā-yı ṣimār-ı 'ulūm, 'ilm ü ṣalāḥla meşhūr ve ḫayr ile meẕkūr idi.

el-Mevlā 'Alī (Muḥaşşī[3] Sinān Efendi-zāde 'Alī Efendi)

Ṣudūr-ı devlet-i Süleymāniyye'den olup şemme-i menāḳıb-ı celīlesi zīver-i şükūfezār-ı erḳām olan ṣadru'l-'ulemā'i'l-a'lām Muḥaşşī Sinān Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūmıdur. Ṭoḳuz yüz ḳırḳ üç tārīḫinde meclis-efrūz-ı şühūd ve ṭırāzende-i encümen-i vücūd olmış idi. Vālid-i mācidlerinden iḳtibās-ı envār-ı fażl ü 'irfān ve ol deryā-yı fesīḥu'l-ercā-yı feżā'ilüñ kenārında iltiḳāṭ-ı cevāhir-i bī-kerān idüp ṣafā-yı cevher-i ẕātla sinān-ı nīze gibi ser-efrāz-ı 'ālem ve ḥalbe-i muḥāverede ḥilye-i kemālātla mu'allem[4] olduḳda hem-rāhī-i[5] du'ā-yı peder ile ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳa güẕer ve ol rāh-ı bī-pāyāna sefer ḳılmış idi. Ṭoḳuz yüz altmış ḥudūdında müderrisīn-i Ṣaḥn-ı Ṣemān'dan Ḳāżī-zāde Efendi dārü'l-ifādesinde iştiġāl, ba'dehu Anaṭolı ṣadāretinden müteḳā'id Ma'lūl Emīr Efendi āstānesine ittiṣāl idüp altmış üç Receb'inde vāḳi' 'Abdu'r-raḥmān Efendi nevbetinde mülāzemetle ber-murād ve cenāb-ı mevlevīye dāmād **[244a]** olmış idi. Altmış altı Şevvāl'inde mütevveffā Kösec Ḥasan maḥlūlinden ibtidā ḳırḳ aḳçe ile Pīrī Paşa Medresesi'ne revnaḳ-baḫşā olup yetmiş bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Fevrī Efendi yirine 'Alī Paşa-yı 'Atīḳ Medresesi'nde ferş-i seccāde-i ders ü taḥḳīḳ ḳılup yetmiş üç Cemādiye'l-ūlā'sında Ḍārib Muḥyi'd-dīn

1 - E
2 - SE
3 - R1, E
4 Müsellem E
5 242a E

maḥlūlinden Süleymāniyye-i İznīḳ pāyesine vāṣıl, sene temāmında munfaṣıl olup Ya'ḳūb Çelebi ta'ḳīb eyledi. Yetmiş altı Ṣafer'inde 'İvaż Efendi yirine Ṣaḥn'a gelüp yetmiş ṭoḳuz Ṣa'bān'ında Sinān-ı Aḳḥiṣārī maḥlūlinden Şeh-zāde müderrisi olup seksan iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Zekeriyyā Efendi yirine Ḥaleb ḳażāsında fermān-revā-yı ḥükm ü imżā oldılar. Seksan altı Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi yirine Dımaşḳu'ş-Şām ḥükūmeti ile bekām olup seksan sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında ḳabūl itmeyen Ṣarı Gürz-zāde yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsına naḳl olınup māh-ı Ṣa'bān'da bunlar İstanbul'a gelüp ḳażā-yı Medīne ṣāḥib-i ḳadīmi Maẓlūm Melek'de ibḳā olındı. Seksan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳara Çelebi-zāde yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsı ile kevkeb-i iḳbāli zāhire olup ṭoḳsan bir Rebī'u'l-evvel'inde Mollā Aḥmed Efendi yirine mükerreren ḥākim-i Şām oldılar. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Şems Efendi yirine Burūsa ḳażāsına naḳl olınup ṭoḳsan üç Ṣafer'inde ma'zūl ve yirlerine Çivi-zāde[1] ḥışmı 'Alī Efendi mevṣūl oldı. Ṭoḳsan dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde Bāḳī Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Ṭoḳsan beş Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup Anaṭolı'dan mütekā'id Ḥubbī Mollāsı rābi'an ḳāżī-i İstanbul oldı. Ṭoḳsan yedi Rebī'u'l-āḫir'inde ḫalefi yirine i'āde, ṭoḳsan sekiz Ṣa'bān'ında Ḳara Çelebi-zāde yirine Anaṭolı ṣadrında ḳarār-dāde ḳılındı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde ref' olınup yirine Bāḳī Efendi mükerreren ṣadr-ı 'ālī-ḳadr oldı. Biñ bir Şevvāl'inde Ṣun'u'llāh Efendi yirine mükerreren[2] Anaṭolı ṣadrı müyesser ve ḳand-ı mu'ād-ı iltifāt-ı sulṭānī mükerrer olup biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sında vāḳi' cülūs-ı Meḥemmed Ḫānī eṣnāsında[3] 'azl olınup Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā Efendi münevvir-i eyvān-ı ṣadāret oldı. Biñ dört Cemādiye'l-ūlā'sında Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi yirine ṣadr-ı Rūm ve nā'il-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı merūm olup Egri seferine 'āzim ve müheyyā-sāz-ı levāzım olmış iken biñ dört Şevvāl'inde ref' olınup yirine Dāmād Efendi terfī' olındı. Ḫamse ve elf Cemādiye'l-ūlā'sınuñ ġurresinde[4] necm-i ḥayātı āfil ve ecel-i ṭabī'īsi 'ācil olup cām-ı fenādan mübtelā-yı sekerāt ve şikeste-sebū-yı ser-çeşme-i ḥayāt oldılar. Dāḫil-i sūrda cedd-i emcedi Ṣarı Gürz Mescidi ḥaẓīresinde medfūndur.

1 Çivi-zāde Efendi SE
2 "Mükerreren" kelimesi SE'de "Şevvālin'de" kelimesinden sonra gelmektedir.
3 Ḫānī eṣnāsında:Ḫānī'de SE
4 140b SE

Mollā-yı mūmā ileyh [1] أسبغ الله نعمه عليه, kemālāt-ı[2] 'aliyye ile mevṣūf, feżā'il-i 'ilmiyye ile ma'rūf, ṣalābetde esed-i ḍārim, ḥükūmetde seyf-i ṣārim, rükn-i rekīn-i temekkün ü ṣebāt, şīr-i ġarīn-i pelengī-veṣebāt, istiḳāmetde 'alem, nezāhetde müsellem-i 'ālem idi.

el-Mevlā Muṣṭafā (Burūsavī Cinānī Efendi[3]) {Cinānī}

Maḫrūse-i Burūsa'dan pedīdār ve "Cinānī" maḫlaṣı ile şöhret-şi'ār olmış idi[4]. Cins-i fāḫir-i 'ilm ü ma'ārife ṣarf-ı naḳdīne-i evḳāt ve netīce-baḫş-ı isti'dād olmaġ-içün tertīb-i muḳaddimāt idüp;

Şi'r Nev'īyā lāzım degül olmaḳ fülan ibn fülan
Ma'rifet kesb eyle tek bir ādem ol ādem gibi

mażmūnı üzere dāḫil-i cinān-ı ḥaḳā'iḳ u 'irfān ve iḳtinā-yı ṣemerāt-ı taḥḳīḳa şāyān olduḳda Mu'allim-zāde Efendi'nüñ ta'līm-ḫāne-i ifādelerine dāḫil ve iḥrāz-ı şeref-i mülāzemetle tīr-i me'mūli hedef-i ḥuṣūle vāṣıl olup cāme-i cāhı ṭırāz-ı gūn-ā-gūn-i merātib-i tedrīsle mu'lem ve ḥalbe-i müdāresede gülgūn-ı ṭurfa-zebānı mānend-i raḫş-ı mu'allem olmış idi. Ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ üç Muḥarrem'inde **[244b]** Mevlānā Muḥyi'd-dīn yirine Burūsa'da 'İvaż Paşa müderrisi olmış idi. Biñ dört Muḥarrem'inde nā-kām ü nā-ümmīd 'azm-i cinān-ı cāvid idüp medrese-i maḥlūle İpekci 'Acem'e virildi.

Merḥūm-ı[5] mezbūr feżā'il-i keṣīre ile meşhūr, elsine-i ṣelāṣede naẓm u neṣre ḳādir, bī-naẓīr münşī vü ḫūb şā'ir, 'ulūm-ı 'Arabiyye'den ḥiṣṣemend, ma'ārif-i cüz'iyye ile şöhre-bend, ḫoş-ṭab' u ṣāfī-fu'ād, şūḫ-meşreb ü dervīş-nihād idi.

Manẓūm ve menṣūr birḳaç kitābı ve 'Arabī ve Fārisī ve Türkī eş'ār-ı revā-niṣābı vardur. Cümleden *Maḫzen* baḥrinde *Riyāżü'l-cinān* nāmına meṣnevīsi ḫaylī ḫoş-āyende vü güşāde[6] naẓmdur. Āẕerī Çelebi merḥūm *Naḳş-ı Ḫayāl*'e taḥrīk-i

1 "Allah ona (verdiği) nimetlerini arttırsın."
2 Kerāmāt-ı SE
3 Burūsavī Cinānī Efendi:Muṣṭafā Cinānī R1, E
4 242b E
5 Mevlānā-yı SE
6 Güşāyende SE

sūzen-i kilk-i bī-miṣāl itdükde bunlar daḫı *Riyāżü'l-cinān*'a ṭarḥ-ı bedīʿu'l-minvāl ṣalmışlar idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş tārīḫinde itmām eyleyüp imżā içün vālid-i merḥūma gönderdükde varaḳa-i niyāza bu ḳıṭʿa ile ʿunvān-ṭırāz olmış idi:

Ebyāt

ای که در جنس بشر ذات تو مفرد نوعیست
متفق کشته بفضلت همه ارباب هنر

رتبهٔ فضل تو فصلیست تمیز لیکن
نه بحدی که تصور کند افراد بشر[1]

Merḥūm daḫı ṣaḥīfe-i cevāb-nāmede bu gūne taḥrīk-i kümeyt-i ḫāme itmişler idi.

Meṯnevī

چون آن کلدستهٔ باغ جنانی
نهال سبزه زار زندکانی

کل نوباوهٔ باغ فصاحت
مروق بادهٔ از بزم جنت

رسید از صوب آن دانا و عارف
بدست این خریدار معارف

چو داد از نظم فردوسی نشانم
ز لطفش باغ جنت شد جنانم

کهی بر دیدهٔ کریان نهادم
کهی بر سینه که بر جان نهادم

مشام جان شد از بویش معطر
بصر از نقش دلجویش منور

چنین نقش بدیع و طرز نادر
ز نقاشان چین ننمود ظاهر

1 "Ey ki senin zâtın insan cinsinde tek bir türdür. Bütün hüner erbâbı senin faziletinde müttefiktirler. Senin faziletin öyle bir temiz bölümdür ki onu tasavvur etmek beşerden kimsenin haddi değildir."

زهی لطف و زهی لذت زهی آب
زهی سور زهی حالت زهی تاب

ببخشد مثنوی را لذت نو
بپوشد معنوی را کسوت نو

چو معنی یش بصورت جلوه کر شد
کلام ناظر ان لله در شد [1]

Pādişāh-ı emānī-güster, Sulṭān Murād-ı hüner-perver ḥużūr-ı 'ālīlerine bedā'i'-i āṯār 'arż eyledükde maẓhar-i cevā'iz-i bī-şümār olup ol bābda ġarīb ü 'acīb vādīlerden söz ḳoparmışdur. Gāhī ḫāne-i vīrānından şikāyet idüp iḥsāna bahāne, gāhī ẕaḫīre fıḳdānına ḥikāyet ḳılup recā-yı bahā-yı terḫāne iderdi. Gāhī evlād ü 'ıyāl içün temennā-yı libās u cihāz, gāhī bir aḥmaḳ ḫidmetkārı ile ser-güẕeştini beyānda taḥrīk-i ḫāme-i leṭā'if-perdāz idüp envā'-ı muḍḥikāt ve ṭurfe ṭurfe ḥikāyāt inşā eylerdi.

Mervīdür ki merḥūm Sulṭān Murād Ḫān tevārīḫ ü āṯār ve nevādir-i aḫbār istimā'ına mā'il olmaġın emr iderler ki "Nā-şünīde ḥikāyāt ile bir mecmū'a-i ḫāṭır-fırīb cem' ü tertīb eyle ki leyāl-i şitāda eglenmege ḳābil 'iber ü 'acā'ibi müştemil ola." Cinānī Çelebi daḫı mecmū'a-i[2] ḫizāne-i ḥāfiẓası olan nevādiri derc ve deryūze-i ḫırmen-i yārān itdüginden mā'adā, sīmyā-ḫāne-i ḫayālden ḫarc idüp kitābı itmām itdükde *Bedā'i'u'l-āṯār* diyü nām vaż' idüp bir kātib-i ḫoş-nüvīse yazdurur[3] ve cedvel içün müẕehhibe virür. Ḳıṣṣa-ḫ̆ān-ı şāh-ı cihān olan Dervīş Eglence bu ḳıṣṣadan āgāh olup müẕehhib ile āşinā olur ve her cüz' ki cedvel içün gelür, bi-temāmihā ḥikāyātını ḥıfẓ idüp ḥużūr-ı pādişāhīde naḳl ider. Bu vetīre üzere naḳl-i ḥikāyāt temām olduḳda kitāb daḫı ḥilye-i ḫitām

1 "O cennet bahçesinin gül destesi, hayat bağının fidanı, güzel konuşma çimenliğinin turfanda gülü, cennet meclisinin süzülmüş içkisi, o bilgili ârif tarafından bu bilgi alıcısının eline ulaştı. Firdevsî'nin şiirlerinden belirti verince ben, onun lütfundan yüreğim cennet bahçesi oldu. Bazen ağlayan gözüme, bazen göğsüme, bazen de canıma koydum. Onun güzel kokusu can kokusu oldu. Göz onun gönül çeken, güzel ve az bulunan tarzdaki desenlerinden dolayı aydınlıktır. Çin nakkaşlarından o desenler ortaya çıkmadı. Ne güzel lütuf, ne güzel lezzet ve su; ne güzel yanış, ne güzel hâl ve ışık. Mesneviye yeni bir lezzet bahşeder. Anlama yeni bir elbise giydirir. Onun anlamı sûrette göründüğü için Allah'a bakanların sözleri inci oldu."

2 Maḥfūẓ E

3 243a E

bulup ḥużūr-ı pādişāhīye ʿarż olınur. Cinānī derdmen ceva'iz-i bī-kerān ümmīdi ile bāb-ı ʿālīde nigerān iken pādişāh-ı ʿālī-cenāb nigāh-efgen-i ṣafaḥāt-ı kitāb olduḳda "Biz nā-şünīde **[245a]** ḥikāyāt istedük. Bu ḫod bizüm Eglence'nüñ meşelleri ancaḳ." diyü iltifāt buyurmazlar. Ḳapu Aġası Ġażanfer Aġa cüz'ī iḥsān ile ḫāṭırını taṭyīb idüp "Eglence'nüñ tekerlemelerine ḫilʿat-i inşā ile revnaḳ virmişsüz ve ol cevāhir-i ġalṭānı silk-i ʿibārete çeküp ḫaylī zaḥmete girmişsüz." didükde Cinānī münfaʿil olup "Ol gül-i ḫod-rū şükūfe-i bāġ-ı ibdāʿum ve nev-bāve-i naḫl-i iḫtirāʿumdur." diyü yemīnler ider. Bi'l-āḫire müẕehhibüñ ġadrı ʿıyān ve bu naḳş-ı ġarīb dillerde dāstān olmış idi.

Merḥūm ḫafīfü'r-rūḥ u semīn, başarı maʿlūl ü çeşm-i başīreti dūr-bīn olup ḫilḳatine müteʿallik laṭīfeleri vardur. Cümleden Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı kerīmi ʿAbdu'llāh Çelebi ki vālid-i mācidleri ile ḫilḳatde hem-reng ve fażl ü kemālde İbn Semīn ile deng-ā-deng idi. Cinānī Çelebi ʿādet-i me'lūfesi üzere cāme recāsına icāle-i kümeyt-i ḫāme idüp[1];

Şiʿr Bir ʿaceb baḫṣ eyledi dün gice erbāb-ı hüner
Böyle baḥṣi görmedi cins-i melek nevʿ-i beşer

maṭlaʿı ile manẓūme-i gevher-nizāma bu mażmūnla iltiyām virür[2] ki "Ḥażret-i maḫdūm ile semende mā-beynümüzi yārān farḳdan ʿāciz olup bi'l-āḫire nizāʿa fayṣal virmek içün bu vech üzere ḳarār virüldi ki aḥadü-hümā āḫaruñ libāsını giyüp bu ṭarīḳla tefāvüt ve ḳanḳı ṭarafda ise ẓāhir ola. Bu faḳīrde cāme mükerrer degüldür ki birini irsāl idevüz. Cānib-i maḫdūmdan irsāli müteʿayyin olmaġın recā olınur ki luṭf idüp yārānı bu daġdaġadan taḫlīṣ buyuralar.". Bu laṭīfe iḥsāne bahāne olup maḫdūm-ı mekrümet-me'āb bir fāḫir ṣūf ile manẓūm cevāb göndermişler idi. Cinānī Çelebi ol ḫilʿat ile ḳanāʿat itmeyüp mükerrer iḥsān recāsına bu ḳıṭʿayı vesīle-i temennā itmiş idi:

Ḳıṭʿa Olmadı gönderülen ṣūf benüm sulṭānum
Bize sizden semen artuḳlığına geldi vuḳūf

1 141a SE
2 İder R1

Şübhemiz vālid-i mācidde ḳalupdur şimdi
Anlaruñ ṣūfı daḫı olmaz ise ṭāli'a yuf

Merḥūmuñ bu güne leṭā'ifine nihāyet ve şūḫlıḳlarına ḥadd ü ġāyet yoḳdur. Bir gün Kefeli Ḥüseyn Çelebi ki meclis-i 'irfānuñ zeyni ve ża'f-ı başarda mevlānānuñ 'aynı idi, ṣoḥbet üzere iken ḫār u ḫāşāk-i rūzgārdan çeşmine ġubār iṣābet idüp Cinānī Çelebi'den iḫrāc temennā[1] eyledükde faḥṣ-ı 'aẓīm ve taḳayyüd-i bī-şümārdan ṣoñra cevāb virür ki "Benüm sulṭānum, tefaḥḥuṣ ü tecessüsde daḳīḳa fevt itmeyüp çok sa'y eyledüm. Lākin ne göz var, ne çūb." Bu ebyāt nuḫbe-i eş'ārı ve nümūne-i güftār-ı dürer-bārıdur:

Ebyāt Ni'met-i vaṣlına aġyārı ṭoyurmış dil-ber
Göñlüñ iy ḫaste-i hicrān nenüñ aşın ister

[Ve lehu] Ne 'azm-i terk-i diyār itmege mecālüm var
Ne ḳādirüm ki ṭuram bir ġarīb ḥālüm var

[Ve lehu] Ḫaṭuñ geldükçe ruḫsāruñda artar tāzelik terlik
Berāt-ile virilmiş gibi şāhum saña dil-berlik

[Ve lehu] Var mı bir ruḫsāre kim ḫaṭṭ-ı siyeh-fām olmaya
Devr içünde ḳanġı gün gördüñ ki aḫşām olmaya

[Ve lehu] Ḳadīmīdür ḥuḳūḳı bülbülüñ güllerle ġāyetde
Aġac[2] ata bile binmişler eyyām-ı ṣabāvetde[3]

[Ve lehu] Hevā-yı ġonce-i bāġ-ıla eyler fiġānı[4]
Alur yürekden ise 'andelīb-i nālānı[5]

1 Recā E
2 Çubuḳ E
3 243b E
4 Ġonce-i//fiġānı:ġonce ile bülbül eyler efġānı SE
5 Bu beyit E'de birinci sıradadır.

el-Mevlā el-Fāżıl ʻAlī bin Ġānim el-Maḳdisī (ʻAlī Maḳdisī)[1]

Ṭoḳuz yüz yigirmi Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Mıṣr-ı Ḳāhire'de meclis-i şühūdı teşrīf ve āẕān-ı ḳabūl ü istiʻdādın eẕān-ı "Ḥayy ʻale's-ṣalāḥ" ile teşnīf itmiş idi. Evā'il-i ḥālinde şeyḫu'l-ḳurrā Şihābü'd-dīn Aḥmed-i Ḥanbelī'den ḳırā'at-ı sebʻa ile ḥıfẓ-ı *Ḳur'ān-ı ʻAẓīm* ve Şemse'd-dīn-i İskenderī'den iḥkām-ı mebānī-i tecvīd-i naẓm-ı kerīm eyleyüp ḳāżi'l-ḳużāt Faḫre'd-dīn Semādīsī'den cemāl-i istiʻdādı ḍāḥikü'l-beşere ve Mollā Maġveş-i (?) Tūnusī'den **[245b]** ʻaşr-ḫ̆ān-ı rivāyāt-ı ʻaşere olup ḳuvvet-i ṭabʻ-ı māder-zādı taḥṣīl-i kemālle mübeşşere olduḳdan ṣoñra İbn Neccār ve emṯālinden ḥadīṯ-i müselseli istimāʻ ve *Ṣaḥīḥayn-ı Buḫārī ve Müslim* eḥādīṯ-i şerīfesin neyyir-i ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi ʻālem-i taḥḳīḳda bāhirü'l-iltimāʻ ḳılup Maʻlūl Emīr Efendi ṭoḳuz yüz ḳırḳ dört tārīḫinde Mıṣr ḳāżīsi olduḳda ṭalebesi silkine dāḫil ve ser-ḥalḳa-i emāṯil olup *Küçük Ḥāşiye* ve *Iṣfahānī* ve *Ḥāşiye-i Tecrīd-i Celāl-i Devānī* oḳumışlar idi. Nice yıllar tilmīẕ-i ḫāṣları Zekeriyyā Efendi ḥażretleri ile meclis-i ifādelerine ḥāżır olmaġla nesīm-i enfās-ı şimāl-şümūlinden ġonce-i ümmīdin ḫandān ve raḥīḳ-ı taḥḳīḳ-ı maʻlūlinden taḥṣīl-i neşve-i fażl ü ʻirfān eyleyüp mebānī-i fünūn-ı āliyyeyi esātiẕe-i ʻālī-mesnedden iḥkām ü teşyīd ve ṯevānī-i ʻulūm-ı ʻāliyeyi cehābiẕe-i ḳavī-müstenidden taḥṣīl ü temhīd itdükden ṣoñra murabbaʻ-nişīn-i mesned-i ifāde ve miḥrāb-güzīn-i taḥḳīḳ u icāde olup ṣuḳḳa-i iʻtibārı vālā ve ṣīt ü ṣadā-yı nevbet-i iştihārı aʻlādan aʻlā olmış idi. Ḳāhire-i maʻazziyyede eşref-i medāris-i ʻilmiyye olan Ṣarġıtmışiyye'de müderris ve buḳʻa-i celīle-i Süleymāniyye'de ṣadr-ı meclis olup ʻaşrında aʻlem-i ʻulemā-yı Ḥanefiyye ve müftī-i müşkil-güşā-yı ḥaḳā'iḳ-ı celiyye vü ḫafiyye olmış idi. Mükerreren ḥacc u ziyāret ve ḫāk-i muḳaddes-i Beytü'l-maḳdis'e ṣarf-ı ʻinān-ı ʻazīmet eyleyüp burc-ı şeref-i Ezheriyye'de ġurre-i zāhire ve bereket-i şehr-i Ḳāhire iken biñ dört Cemādiye'l-āḫire'sinüñ on sekizinci gicesi leyle-i aḥadda neyyir-i vücūdı üfūl ve mevṭın-ı aṣlīsi olan ʻālem-i ḳudse ḳufūl itmiş idi.

Şeyḫ-i mezbūr deryā-yı fażl-ı mevfūr, ʻulūm-ı ʻArabiyye'nüñ baḥr-i muḥīṭ-i ġarā'ibi, fünūn-ı edebiyyenüñ ṣaff-ārā-yı ketā'ibi, deryā-yı envār-ı eḥādīṯ-i nebeviyyenüñ nāẓım-ı silkü'l-le'āl-i müselseli ve ebkār-ı efkār-ı tefāsīr-i Ḳur'āniy-

1 SE'de nisbe yazılmamıştır.

ye'nüñ mū-şikāf-ı mücmel ü mufaṣṣalı, uṣūl-i dīn ü uṣūl-i şer'üñ müşeyyid-i erkānı ve fürū'-ı mesā'il-i dīniyyenüñ ḳavī-sāz-ı bünyānı, 'ilm-i ḥarf ü 'ilm-i ḥall-i mütercemüñ zebān-dān-ı esrārı ve fenn-i reml ü sīmyā gibi 'ulūm-ı ġarī-benüñ kāşifü'l-ḳınā'-ı ebkārı, baḥr-ı kāmil, ḥibr-i şāmil idi. Diyār-ı Mıṣriyye'de riyāset-i 'ilmiyye anlara müntehī olmış idi.

Āṯār-ı 'ilmiyyelerinüñ eşheri *en-Nehrü'l-fā'iḳ fī Şerḥi Kenzi'd-daḳā'iḳ*'dür ki *Baḥr-ı Rā'iḳ* ṣāḥibinden ṣoñra yazup İbn Nüceym'e mu'āḫeẕāt-ı keṯīresi vardur. İtmāmına müsā'ade-i eyyām olmamaġla encāma irmemişdür. Fünūn-ı şettāda te'līfatı ve cevāhir ile vezn olınmaġa lā'iḳ ta'līḳātı vardur. Fetvāları metīn ü muḥkem, resā'ili müsellem-i 'ālemdür.

'Ulūm-ı ġarībede mahāreti ve efā'īl-i 'acībede ḳudreti olmaġın 'aḳl-i teng-ḥavṣala iḥāṭasından 'āciz olacaḳ ba'ż-ı aḫbār, zebān-zed-i nāḳilān-ı āṯār-dur. Cümleden biri biñ ḥudūdında Mıṣr beglerbegisi olan Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa bir şaḫṣ-ı cānīye 'itāb idüp gemiye gönderdükde peder ü māderi şeyḫden şefā'at recā iderler. Şeyḫ-i kerīm ḫilāf-ı ma'hūd dārü'l-imāreyi teşrīf ve cevāhir-i zevā-hir-i pend ü naṣīḥat ile gūş-ı naḫvet-i vezīri teşnīf idüp ḳadırġada kürek teklīfi verā-yı ṭavḳ-ı beşerī olduġını beyān ve şaḫṣ-ı mezbūr ḥaḳḳında recā-yı 'afv ü iḥsān eyledükde kār-ger olmayup ḫā'iben[1] rücū' muḳarrer olıcaḳ[2] 'ilm-i sīm-yāya mürāca'at ve 'amele meşġūl olup der-ḥāl iẓhār-ı kemāl-i ḳudret ider. Ol sā'atde paşaya bir ḥālet ve 'ālem-i ḥisden[3] ġıybet vāḳi' olup görür ki āstāneden ḳapucılar gelüp kendüyi 'acele ile da'vet-i dergāh-ı sulṭānī ve kemāl-i te'kīd ü teşdīdi mutażammın ibrāz-ı fermān-ı ḫāḳānī **[246a]** iderler. İmtiṯālen li'l-em-ri'l-'ālī mu'accelen İskenderiyye'ye gelür ve ḳudūmüne muntaẓır bir ḳadırġa bulup fi'l-ḥāl süvār olur[4].

Mıṣrā' Bu ḫayrsuz aṭada ṭurma dilā ışa serin

1 244a E
2 141b SE
3 Cesedden SE
4 Olup el-ḥāletü hāẕihi SE

mażmūnı üzere dümen ṭoġrıdup[1] miyān-ı ʻummānda giderken kāfir gemilerine rāst gelüp ḳadırġayı alurlar ve paşayı rüfeḳāsı ile bend idüp küreke ḳorlar. Bir miḳdār kürek çeküp kemāl-i ıżṭırāb u ıżṭırār üzere iken görür ki Şeyḫ ʻAlī Maḳdisī sefīnenüñ iskelesinden āşikār ve sefīne ḫalḳı fermān-berdār olup murād eyledügi esīri āzād ider. Ol ḥālde paşaya ḫiṭāb idüp "Nice kürek çekmek āsān mı imiş? Ḫalāṣdan ḥaẓẓıñuz var mı?" didükde şeyḫe cān ü dilden niyāz ve dest-i temennāyı dırāz ider. Şeyḫ-i kerīm paşanuñ eline yapışup taḥrīk itdükde ḫ˘āb-ı ġafletden intibāh ve eṭrāfa nigāh idüp kendüyi evvelki maḳāmında bulur. Diḳḳat idüp meclisde ḳaṭʻā taġayyür müşāhede itmedüginden ġayrı erbāb-ı meclise nisbet, ān-ı ġayr-ı münḳasım geçmedügi ẓāhir olur. Bī-iḫtiyār şeyḫuñ elin öpüp iʻtiḳādını müstezād ve ol dermendi bend-i belādan āzād ider.

Bu ḥikāye daḫı keşīde-i silk-i taḥḳīḳdür ki Ḥāfıẓ Paşa ile sebkiyyede ṣoḥbet ve ʻaḳd-ı meclis-i üns ü ülfet idüp paşa-yı mezbūr şeyḫ ḥażretlerinden recā iderler ki iʻmāl-i ġarībe-i sīmyādan nümūne-nümā olalar. Şeyḫ daḫı müsāʻade idüp paşanun ḫātemini ṭaleb ider. Teslīm itdükde baḥr-ı Nīl'e pertāb idüp ġavṭa-ḫor-ı deryā-yı murāḳabe olur. Baʻde zemān iḥżār olınan ḫarbüzelerüñ birini ṭaleb idüp paşaya işāret ider ki "Ḥarāret-i hevādan yübūset ġalebe eyledi. Kendü eliñüz ile ḳaṭʻ idüp bir miḳdārını iḥsān ve duʻā-yı ḥuṣūl-i merāmda raṭbu'l-lisān eyle[2].". Paşa daḫı fermān-ı şeyḫe müsāraʻat eyleyüp ḫarbüzeyi mānend-i ṣadef tanṣīf eyledükde dürr-i şāhvār-ı ḫātem miyānında meşhūd ve ol dürc-i zümürrüdīn ile dest-sūd-ı gevher-i maḳṣūd olur.

Mervīdür ki bir ferzend-i dil-bendine ġāyet müteʻalliḳ olup feżā'il-i celīle ile tekrīm ve ol fünūn-ı ġarībeyi taʻlīm itmiş idi. Baʻdehu ehl-i hevā olup fısḳ u fücūra temaḥḥuż ve baʻż-ı Müslimīnüñ ḥaremine taʻarruż ider. Şeyḫ-i ġayyūr bu ḳıṣṣadan āgāh olduḳda dārü'l-imāreye gelüp ḳatline iftā ve izāle-i vücūd-ı fesād-ālūdını daʻvā idüp ḳatl itdürür.

Taḳıyyü'd-dīn-i Mıṣrī'nüñ[3] te'līf itdügi *Ṭabaḳāt-ı Ḥanefiyye*'ye taḳrīẓinden bir beyt-i bī-miṡāl, bedīʻu'l-minvāldür:

1 ṭoġruldup SE
2 Eyleye SE
3 Temīmī'nüñ SE

Şi'r جعلت تقريظي له عوذة
تقيه من شر ذي العين [1]

Raḥmetu'llāhi 'aleyhi.

el-Mevlā Ḳāsım (Ḳāsım Çelebi İbn Ḥācī Efendi[2])

Samsūnī-zāde Ḥācī Efendi'nüñ ferzend-i dil-bendidür. Taḥṣīl-i 'ilm ü 'irfān ve teşyīd-i mebānī-i taḥḳīḳ ü īḳān idüp Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi'den mülāzım ve evḳāt-ı şerīfesini iḥyā-yı merāsim-i tedrīse ḳāsım olmaġla ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Ġanī-zāde Efendi yirine Maḥmūd Paşa müderrisi olmış idi. Sene-i mezbūre Şa'bān'ında ṭā'ūndan fevt olup medresesi Yavuz Çelebi'ye virildi.

Maḫdūm-ı merḳūm naḫl-i girān-bār-ı 'ulūm, ḥasenü'l-aḫlāḳ, ṭayyibü'l-a'rāḳ idi. Ol ḫānedān-ı ḳadīmüñ[3] ḫātime-i ricālidür.

el-Mevlā Muṣṭafā (Küçük Muṣṭafā) {Ṭūsī}

"Küçük Muṣṭafā" dimekle ma'lūm-ı ṣaġīr ü kebīr olan mollā-yı feżā'il-semīr-dür. Ḥālet-i ṣıġarında masḳaṭ-ı re'si ve medār-ı ke'si olan Ṭosya 'ulemāsından taḥṣīl-i 'ilm ü edeb ve cem'-i nefā'is-i müddaḫar ü mükteseb ḳılup ṭarīḳ-ı 'ilme sülūk ve ḳurṣ-ı i'tibārın[4] sikke-i ma'hūde ile meskūk eyledükde efāżıl-ı 'aṣr ḫidmetlerinde i'māl-i ẕihn-i derrāk ve iṣbāt-ı ḳarīḥa-i pāk ḳılup her mertebeye lā'iḳ, dānişmend-i fā'iḳ olmaġın Ġarīḳ 'Arab-zāde ta'yīn-i ḫidmet-i i'āde ile ḳadrini berter **[246b]** ve teşrīf-i mülāzemetle bālā-yı isti'dādını pür-zīver ḳılmış idi. Birḳaç pāyeye pīrāye-baḫş olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Bosnevī Aḥmed Çelebi yirine Burūsa'da Yıldırım Ḫān Medresesi iḥsān olınmış idi. Seksan sekiz Şa'bān'ında Ṣun'u'llāh Efendi yirine Şāh Sulṭān pāyesine vāṣıl, ṭoḳsan Şa'bān'ında yine anlar yirine Ḫānḳāh rütbesine nā'il olup ṭoḳsan bir Ṣafer'inde Ma'rūf Efendi

1 "Onun için yazdığım bu takrizi hasetçilerin bakışından korunmak için bir sığınak kıldım."
2 Ḳāsım//Efendi:Maḫdūm-ı Samsūnī-zāde SE
3 - R1
4 244b E

yirine Medrese-i[1] Ḫāṣekiyye'de mesned-efrūz-ı feżā'il oldılar. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Baḥrī Ḥasan Çelebi yirine Ṣaḥn'a gelüp ṭoḳsan beş Şevvāl'inde 'Oṯmān Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olınup ṭoḳsan yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde yine anlaruñ yirine Süleymāniyye medārisinüñ birine terfī' olındı. Elf-i kāmil Muḥarrem'inde Ḳāf-zāde Efendi yirine ḳażā-yı Şām-ı şerīf ile teşrīf ḳılındı. Biñ bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḫˇāce-zāde Efendi yirine Mekke-i Mükerreme'ye naḳl olındı. Biñ üç Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi ta'ḳīb eyledi. Biñ dört Şevvāl'inüñ on üçünci güni intiḳāl eyleyüp Ḳurşunlı Türbe'de defn olındı.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü 'irfān ile meşhūr, 'ālim ü 'āmil, kāmil[2] ü şāmil idi. "*Aḫlāḳu's-salṭana*" ismi ile müsemmā kitābı ve *Risāle-i Selciyye*'si vardur. Ṭosya taḳrībi ile Ṭūsī taḫallüṣ idüp ba'ż-ı eş'ārı ve *Teẕkiretü'ş-şu'arā*'da nümūne-i güftārı vardur.

el-Mevlā Meḥemmed (Ḳınalı-zāde[3] Fehmī Çelebi) {Fehmī}

Şem'-i efrūḫte-i dūdmān-ı fażīlet ve naḫl-i efrāḫte-i būstān-ı 'ilm ü ma'rifet, reşk-endāz-ı sa'd-ı fehmī Ḳınalı-zāde[4] Fehmī Çelebi'dür.

فهم ابن فهم لا يحيط به فهمي [5]

Devlet-i Selīm Ḫān-ı Ṯānī'de Anaṭolı ṣadrı iken dest-şūy-ı çirk-i dünyā-yı fānī olan Ḳınalı-zāde[6] 'Alī Efendi'nüñ maḫdūm-ı kihteridür. Ṭoḳuz yüz yetmiş iki tārīḫinde pederi Şām ḳāżīsi iken fürūzān-ı meclis-i şühūd ve nişānde-i ḥaẓīre-i vücūd olup istifāża-i 'ilm ü ma'ārife beẕl-i mechūd ve istifāde-i ẓarā'if ü ṭarā'ife sa'y-i nā-maḥdūd itmiş idi.

["Meḥemmed Faḫr"[7] (972) tārīḫ-i vilādetleridür[8].]

1 - E
2 'āmil, kāmil:kāmil, 'āmil SE
3 Ḳınalı-zāde:- R1, E
4 142a SE
5 "Fehm (anlayış) oğlu fehmdir, onu benim fehmimi idrak edemez."
6 Ḳınalı-zāde:- E
7 محمد فخر
8 Meḥemmed//vilādetleridür:- SE; der-kenār R1, E

Dest-yārī-i sa'y ü ṭaleb birle ḥayṣiyyāt-ı mevrūṣeyi żamīme-i fażl-ı mükteseb ḳılup fā'iḳ-ı dānişmend ve her kemālde behremend olduḳda birāder-i mihterleri[1] Ḥasan Çelebi Burūsa'da Sulṭān müderrisi olup ḫidmetlerinde iştiġāl, ba'dehu Çivi-zāde Efendi āstānelerine ittiṣāl idüp seksan ṭoḳuz Ẕi'l-ḥicce'sinde şeyḫü'l-islām olduḳlarında medrese-i ifādelerinde mu'īd ve ṭoḳsan Cemādiye'l-ūlā'sında fermān olınan sūr-ı hümāyūn nevbetinde mülāzemetle ḳadri mezīd[2] olmış idi.

[Ḳāżī'asker 'Abdu'r-raḥmān Efendi'den mülāzım olup ṭoḳuz yüz seksan altı senesinde ibtidā Kesriyye'de ferş-i seccāde-i ḥükūmet, ba'dehu Ustrumca'ya ḳāżī olup ṭarḥ-ı binā-yı iḳāmet itmişler idi[3].]

{Feyżī}: [Birāderleri **Ḥüseyn Çelebi**, Ḥasan Efendi'den kihter ve bunlardan mihterdür. "Feyżī" maḫlaṣı ile meşhūr ve *Teẕkiretü'ş-şu'arā*'da mesṭūrdur. Rūmili'nüñ bilād-ı celīlesinden Tırḥala ve Ḳıraṭova emṣāli ḳaṣabāt-ı mu'aẓẓamaya vālī olup biñ on iki ḥudūdında intiḳāl itmişdür[4].]

İmtiḥān

Ṭoḳsan bir Ramażān'ınuñ selḫinde ibtidā ḳırḳ aḳçe ile Merdümiyye müderrisi olup ṭoḳsan üç Cemādiye'l-ūlā'sında munfaṣıl oldılar. Ṭoḳsan altı senesinde Yeñi 'Alī Paşa müderrisi olan Şeyḫī Efendi Maḫdūmı pāyeye terfī' olınup medrese-i mezbūre ḥaḳḳında imtiḥān fermān olınmaġla ḫāmis-i Rebī'u'l-āḫir olan yevm-i ḫamīsde tertīb-i ḥamīs-i baḥṣ ü cedel ve temyīz-i ciyād-ı 'ilm ü 'irfān içün ta'yīn-i maḥall ḳılınup ḫārice ṭāliblerüñ emāṣilinden Ṣireli Ca'fer Efendi ve Aydınī 'Ömer Efendi ile Zeyrek Cāmi'i'nde ḥabs olınduḳdan ṣoñra ṣadreyn-i fāżıleyn Bostān-zāde Meḥemmed Efendi ve Dökmeci-zāde Efendi ḥużūrlarında *Hidāye*'nüñ *Kitābü'l-icāre*'sinden oḳuyup rehīne-i imtiyāz bunlara naṣīb, anlar daḫı rütbe-i[5] istiḥḳāḳ üzere maẓhar-ı taṭyīb oldı.

Biñ bir Rebī'u'l-āḫir'inde Naḳīb[6] Şāhı yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesine pīrā-

1 Birāder-i mihterleri:birāderleri SE
2 'azīz SE
3 Ḳāżī'asker//idi:- SE; der-kenār R1, E
4 Birāderleri//itmişdür:- SE; der-kenār R1, E
5 Tertīb E
6 245a E

ye ṣalmış idi. Biñ iki Receb'inde birāderleri Ḥüseyn **[247a]** Çelebi Ḳıraṭova ḳażāsından bī-vech Ferhād Paşa ġadrıyla[1] 'azl olınmaġın vezīr-i a'ẓam meclisinde mütehevvirāne kelimāt eyledükde 'azl ile mücāzāt olınup medresesi Ḳazancıḳulı Sinān Efendi'ye iḥsān olındı. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Kefeli Ḥüseyn Efendi yirine Ṣaḥn'a geldiler. Biñ dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḳara 'Abdu'r-raḥmān Efendi yirine Şeh-zāde Medresesi'nde ḳarār-dāde ḳılındı. Ol buḳ'a-i celīlede ifāde-i 'ulūm-ı cezīleye müdāvim iken iṣābet-i 'aynu'l-kemāl ile biñ dört Şevvāl'inüñ yigirmi sekizinci güni maraż-ı ṭā'ūndan intiḳāl idüp;

Şi'r Ne ḫaṭā eyledük iy tīr-i kec-endāz-ı felek
Merdüm-i dīde-i a'yāna ṭoḳındı peykān

mażmūn-ı ḥayret-nümūnı zebān-zed-i nevḥa-engīzān-ı perīşān-ḥāl olmış idi. Yevm-i 'arefede cenāzesi Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī'ye iḥżār ve du'ā vü ṣenā ile mütevārī-i mezār-ı pür-envār ḳılındı. Ḳayınataları Nişāncı Meḥemmed Paşa Cāmi'i ḥaẓīresinde medfūndur.

Şi'r Biñ sūz u derd ile didi tārīḫ Ḥāletī
Gitdi 'adem diyārına Fehmī gibi vücūd[2] (1004)

Medrese-i maḥlūle Ḥaydar Efendi'nüñ 'ıḳd-ı gerden-i i'tibārı olmış idi.

Maḫdūm-ı merḳūm nihāl-i nev-ber-i 'ulūm, ṭab'-ı güher-rīzi mecma'u'l-baḥreyn-i manẓūm u menṯūr, ḥiddet-i fehm ü cevdet-i ẕekā ile meşhūr, mihr-i fā'iżu'n-nūr gibi ṣāḥib-i ẓuhūr idi. Ḥayf u ṣad-ḥayf ki kemāl-i muntaẓar, minaṣṣa-i ẓuhūrda cilveger olmadın sipihr-i ġaddār, ġaddāre-i zebān-ı cevherdārın mütevārī-i ḫayf ḳılmış idi.

İmtiḥān-ı meclise[3] risālesi ve maḳbūl-i erbāb-ı ḳabūl olmış maḳālesi vardur. Bu eş'ār nuḫbe-i āṯār-ı ṭab'-ı[4] güher-bārıdur:

1 "Ferhād Paşa ġadrıyla" ifadesi SE'de metinde bulunmayıp der-kenarda "Vezāret-i 'uẓmādan müteḳā'id, Āṣaf-ı Ṣānī Ferhād Paşa ġadri ile 'azl olınmışdur." açıklaması yazılmıştır.

2 کتدی عدم دیارنه فهمی کبی وجود

3 İmtiḥān-ı meclise:İmtiḥān maḥalline E

4 - R1

Eş'ār Gelmezse göñlüñe n'ola 'uşşāḳ-ı ḫāksār
Tek ẕerre deñlü ḫāṭıruña gelmesün ġubār

[Ve lehu] Uyurken nāz-ıla bīdār olup nālemden ol dil-ber
Uyandurdum ṣafā bezmünde bir şem'-i żiyā-güster

[Ve lehu] 'Ahd itse ṭurup ṣormaġa aḥvālüñi ṣormaz
Hercā'īdür ol serv-i revān 'ahdine ṭurmaz

[Ve lehu] [Cevrüñle ṣınar āyīne-i ḫāṭır-ı 'uşşāḳ
Bī-çāre olur bezmüñe geldükçe ufanuḳ[1]]

[Ve lehu] Gice dildār bīdār olmadı bir şem' yanunca
Keff-i pāyına yüz sürdüm murād üzre uyanunca

[Ve lehu] Yār 'īd irdi diyü eyledi nūş-ı bāde
Sāġar-ı mey el öpüp geldi mübārek-bāde

[Ve lehu] Ḳıldum niṡār cānı miyānuñ hevāsına
Virdüm metā'-ı ṣabrı yine yoḳ bahāsına

el-Mevlā 'Abdu'l-ḳādir (Ḳadrī Çelebi[2] [Su'ūdī-zāde]) {Ḳadrī}[3]

Tercemesi sebḳ iden sādāt-ı kirām ve 'ulemā-yı a'lām zümresinden Su'ūdī Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı mes'ūdu'l-vürūdıdur. Ṭoḳuz yüz seksan ḥudūdında ġurre-i ġarrā-yı vücūdı pertev-endāz-ı maṭla'-ı[4] şühūd olup istifāża-i envār-ı fażl ü kemāl ile hilāl-i isti'dādı bedr ve muḳanṭarāt-ı 'izz-i ḳabūle ṣu'ūd ile bülend-ḳadr olmış idi. Mu'allim-i cenāb-ı Murād Ḫānī Sa'de'd-dīn-i ṡānī ḫidmetlerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīs içün tehyi'e-sāz-ı levāzım olup ibtidā otuz aḳçe ile Kestel Medresesi'ne müderris, ba'dehu ḥālā şeyḫü'l-islām, feyżbaḫş-ı 'avālim ü eyyām olan Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi ḥażretleri[5] yirine ḳırḳ

1 Cevrüñle//ufanuḳ, der-kenār R1
2 Ḳadrī Çelebi:Su'ūdī-zāde 'Abdu'l-Ḳādir Efendi SE
3 E sıralama değişmektedir. 245b E
4 Meclis-i SE
5 - SE

akçe ile Papasoġlı Medresesi'nde ṣadr-ı meclis olmış idi. Biñ tārīḫinde 'azl olınup medresesi Ġanī-zāde Efendi'ye virildi. Biñ üç Receb'inde Sirāc Efendi yirine Rüstem Paşa Medresesi ile ḳadri vālā oldı. Biñ dört Receb'inde Bostān-zāde Yaḥyā Efendi ḥażretleri[1] yirine Mihrümāh Sulṭān pāyesi iḥsān olındı.

Naḳl olınur ki pāyeye ṭālib iken Ḫˇāce Efendi'ye 'arż itdügi ḳaṣīdesinde bu beyt-i taṭayyur-güneyi dimiş ve bi'l-āḫire didügine gelmiş idi:

Şi'r Hezār derd ile bir pāye ḳaṭ' idem dir iken
Feżā-yı her dü-cihān ḳorḳarın ola yek kām

Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinüñ ṭoḳuzuncı güni riḥlet ve dārü'l-üns-i ḳudse 'azīmet itmiş idi. Ḳaraman ḳurbında ḳayınatası Beg-zāde **[247b]** Efendi civārında vāḳi' Mi'mār Sinān Mescidi sāḥasında medfūndur. Medrese-i maḥlūle Ḥasan Paşa ḫˇācesi Bekir Ḫalīfe'ye virildi[2].

Tārīḫ-i Ṭabībī
İtdi Ḳadrī Çelebi 'azm-i beḳā[3] (1004)

Tārīḫ-i Dīger:
Gitdi ḥayfā bilinmedi ḳadri[4] (1004)

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūm, 'ilm ü ma'rifetde yegāne, 'ulüvv-i himmetde müfred-i zemāne, "Ḳadrī" maḫlaṣı ile ṭanīn-endāz, şā'ir-i māhir-i ḳaṣīde-perdāz idi.

Tefsīr-i şerīfden ba'ż-ı sūre-i kerīmeye ḥāşiyesi vardur. 'Arabī ve Fārisī eş'ār ile iẓhār-ı iḳtidār eylemiş idi. Silāḥşūrluḳda eli ve ḫilāf-ı ma'hūd ol vādīde medḫali olmaġla Edrineḳapusı'nda vāḳi' ḫandeḳ kenārında bir cirīd pertāb itmiş idi. İki ḳat[5] ḳapunuñ üstinden geçüp çārsū miyānına vāṣıl ve toz ḳoparan nişānı gibi 'aẓīm menzil olmış idi. Ol vādīnüñ māhirleri ḫaylī pesend iderler.

1 - SE
2 142b SE
3 ایتدی قدری چلبی عزم بقا
4 کتدی حیفا بلنمدی قدری
5 - SE

Ḥaḳḳā ki merḥūm 'Abdu'l-kerīm-zāde Efendi'nüñ üç dāne kerīmesinden üç gevher-i şāhvār-ı hümāyūn-ṣadef, elmās-ı müṣelleṣ-nümā gibi nigīndān-ı devlet ü iḳbāle şeref virmişler idi. Biri Ġanī-zāde Efendi, biri Kerīm Çelebi, biri bunlardur. Bu eş'ār-ı ābdār zāde-i ṭab'-ı güher-bārıdur ki dīvānından intiḫāb olındı:

[Cihānı na'ra-i Allāhu ekber eyleye pür
Urursa laf-ı ta'aẓẓüm eger mülūk-i kibār

Görüp ḫaṭṭ-ı ḳalemin seyr ḳıldı kürsīsin
Olan felekde ser-i zümre-i ūlī'l-ebṣār[1]]

Eş'ār[2]

Bürehne eyleyüp eşcār-ı bāġı faṣl-ı ḫazān
Sürūd-ı bülbül olur *kullu men 'aleyhā fān*[3]

Çemende pertev-i mihr-ile sebz iken ṣararup
Varaḳlaruñ yeşil altuna döndi rengi hemān

Olınca berg-i ḫazān üstine żiyā-güster
Çemende naḳş-ı zer-ender-zer itdi mihr 'ıyān

Nihāl şem'-i fürūzān-ı bezm-i gülşen olur
Ucında bād ile kim berg-i bīd[4] olup lerzān

Cenāb-ı ibn ẕebīḥeyn ü[5] ṣāḥibü'l-ḳavseyn
Hemīşe olsun aña cān-ı 'uşşāḳ ḳurbān

Dü-'ālem içre odur enbiyāya ser-çeşme
'Aceb mi olsa benānından āb-ı nāb revān

Elinde ol gice şemşīr-i ābdār oldı
Felekde zer-siper-i māhı şaḳḳ içün o benān

1 Cihānı//ebṣār, der-kenār R1, SE
2 - E
3 Kur'ân-ı Kerîm, Rahmân Sûresi, 55/ 26, "Yeryüzünde bulunan her şey fânîdir." 246a E
4 Zerd E
5 - R1, E

Dem-i edā vü tekellümde ḥarfden ḥarfe
Tamām-ı rütbe-i sür'atle naḳl idince zebān

Ki 'azīmet ü cünbişde Ḳāfdan Ḳāfa
Burāk-ı berḳ-revi naḳl ile ider cevelān

Vücūd-ı pāki ile dehri ḳıldı çün teşrīf
Cihānda ol gice nice 'alāmet oldı 'ıyān

O ḥālet idi ki ḳaşı segirdi dünyānuñ
'Acemde ṣanma ki oldı tezelzül-i eyvān

Ġazeliyāt O raḫş-ı tünd-ḫūya mā'il olmış ol gül-i ra'nā
Yavuz yilden anı ḫod ṣaḳınurdı bu dil-i şeydā

[Ve lehu] Didüm ki umar mīve-i vaṣluñ dil-i şeydā
Hep bitdi o ḳaldı didi ol naḫl-i dil-ārā

[Ve lehu] Kūh-ı miḥnetde olur mıydı bu deñlü üstād
Başdan ṣavsa eger tīşe-i 'ışḳı Ferhād

[Ve lehu] Cefāya ṣabr idemezsün diyü 'adūya söger
Hele bizi de du'ādan unutmasun dil-ber

[Ve lehu] O kāküle yüzüni gözüni süren bir kez
Dilā bir özge ṣafāya irür ki 'ömre sürer

[Ve lehu] Rūzedār-ı ġam-ı hicrānuñ olan ṣaġ olmaz
Biz de gitdük 'ademe görmege ṭuymaġ olmaz

[Ve lehu] Cüvānın aldurup 'uşşāḳdan ṣaḳlar 'adüvv Ḳadrī
Bu gün gördüm sürūr iẓhār ider ammā ki aldırmış

[Ve lehu][1] Göñül virür göricek yāri 'āşıḳ-ı nā-kām
Ya vuṣlata ne yürekle ider yine iḳdām

1 Bu beyit R1'de bulunmamaktadır. SE'de ise sonraki rubâînin iki beyti arasında yer almaktadır.

[Rubā'ī] [Virmek ne idi ġamze-i mekkārına cānı
Alur göz-ile baḳsa ger ol Yūsuf-ı ṣānī[1]]

Geh rişte-i cāna ṭolaşur geh dil-i zāra
Yarüñ ne 'aceb nāzik olur mūy-miyānı

el-Mevlā Meḥemmed bin Meḥemmed (İmām-zāde Efendi[2])[3]

Tercemesi sebḳ iden 'ulemā-yı devlet-i Süleymāniyye silkinde manẓūm İmām-zāde Efendi merḥūmuñ maḫdūmıdur. Vālid-i mācidlerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse āzim olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan Ṣafer'inde Duḳadin-zāde 'Oṣmān Efendi yirine Dāvud Paşa müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan iki Şevvāl'inde Keçmirī-zāde Yaḥyā Efendi yirine Burūsa'da Murādiyye pāyesine nā'il, ṭoḳsan ṭoḳuz Ẕi'l-ḥicce'sinde Es'ad Efendi yirine Ṣaḥn'a vāṣıl olmış idi. Biñ bir Receb'inde ḳabūl itmeyen Kepenekci-zāde **[248a]** yirine Üsküdār ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ iki Muḥarrem'inde Baġdād Ḳāżīsi Rıḍvān Efendi ile[4] mübādele-i manṣıb itdiler. Biñ dört Muḥarrem'inde 'azl olınup manṣıbı Ḥaleb Ḳāżīsi Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi'ye virilmiş idi. Anlar gitmeyüp Ḳazancıḳulı Sinān Efendi'ye virildi. Ol daḫı ḳabūl itmeyüp sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında Nişāncı-zāde'ye virilmiş idi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde gelürken medīne-i Ḥaleb'de füc'eten intiḳāl eyledi. Veliyyü'n-ni'am-ı eyyām, şeyḫü'l-islām ibn[5] şeyḫü'l-islām Yaḥyā Efendi ḥażretleri Ḥaleb ḳāżīsi iken ṣalāt-ı cenāzesini edā ve ḳubūr-ı ṣāliḥīnde mütevārī-i ḫāk-i 'anber-sā ḳılmışlar idi[6].

Mevlānā-yı mezbūr 'iffet ü ṣalāḥ ile meşhūr, fünūn-ı mütedāvilede müşārik-i emṣāl, maşrıḳ-ı 'ināyetden muḳtebes-i envār-ı kemāl idi. Semīn ü ten-āver olmaġla "Otlaḳ 'Arabası" dirler idi.

1 Virmek//ṣānī, der-kenār R1
2 İmām-zāde Efendi:Maḫdūm-ı İmām-zāde SE
3 E'de sıralama değişmektedir. 245a E
4 Yirine SE
5 Şeyḫul//İbn:- R1, SE
6 245b E

el-Mevlā Meḥemmed (Baġdādī-zāde[1])[2]

Tercemesi sebḳ iden Baġdādī-zāde Aḥmed Efendi'nüñ ferzend-i dil-bendidür. Tuḫm-ı isti'dād-ı māder-zādı bīḫ-āver-i zemīn-i 'ilm ü kemāl ve nev-bāve-i faẓl ü 'irfānı tuḥfe-i Baġdād'a miṣāl olup ba'ż-ı 'ulemādan mülāzım ve medāris-i 'ilmiyyede mürā'ī-i merāsim olmış idi. Ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳsan yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde ḫidmetkārları elinde maḳtūl olan Vezīr[3] Yūsuf Paşa binā eyledügi medrese ibtidā bunlara i'ṭā olındı. Biñ üç Receb'inde 'Ömer Efendi yirine Rodos fetvāsına terfī' olınmış idi. Biñ dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde fevt olup medresesi Tāce'd-dīn Efendi'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr isti'dād-ı 'ilmī[4] ile meşhūr, ṭālib-i 'ilm ü edeb, seyyid-i ṣaḥīḥu'n-neseb idi.

el-Mevlā Bostān (Baḳḳāl-zāde Ḥilmī Çelebi[5])[6] {Ḥilmī}

Burūsavīdür. "Baḳḳāl-zāde" dimekle meşhūr ve "Ḥilmī" maḫlaṣı ile *Tezkiretüş-şu'arā*'da mesṭūrdur. Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi'nüñ ḫidmet-i i'ādesinden mülāzım ve 'azm-i ṭarīḳ-ı tedrīse cāzim olup ḳaṭ'-ı merātib ve aḫẕ-ı menāṣıb iderek ḳırḳ aḳçe ile Üsküdār'da Meḥemmed Paşa Medresesi'nden[7] ma'zūl iken birḳaç aḳçe rātibe-i teḳā'üd ile ḳanā'at ve Şām-ı şerīfde ferş-i kilīm-i iḳāmet itmiş idi. Ol ḥāl üzere sübḥa-senc-i eyyām ü leyāl iken biñ dört tārīḫinde intiḳāl eyledi.

Merḥūm-ı mezbūr mi'yār-ı kāmil ile ma'rūf u meşhūr, cevāhir-i āṣārı sencīde-i mīzān-ı i'tibārdur. Bu eş'ār-ı ābdār müntaḫab-ı ṣimār-ı bāġ-ı güftārı ve zāde-i nihāl-i kilk-i girān-bārıdur[8]:

Ḳıṭ'a Benüm derd-i derūnum 'āşıḳ-ı zār olmayan bilmez
Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan bilmez

1 Baġdādī-zāde:İbn Baġdādī-zāde SE
2 E ve SE'de sıralaması değişik. 245b E; 142b SE
3 - R1
4 isti'dād-ı 'ilmī:isti'dād u 'ilmi E
5 Efendi SE
6 E ve SE'de sıralama değişiyor. 246a E; 142b SE
7 143a SE
8 Girān-bārıdur:Güher-bārıdur SE

[Ve lehu] Rāz-ı derūnum iy dil fāş itdiler cihāna
Bir daḫı aġız açmam feryād ile fiġāna

Ḳıṭ'a 'Allāme-i zemāne olup bir kişi eger
Eylerse ḳāżī'askere biñ yıl mülāzemet

Manṣıb virilmez aña çözülmeyicek kese[1]
Ḥāṣıl budur ki biñ-ise müşkil mülāzemet

Ḳıṭ'a[2] Bir belādur mülāzemet Ḥilmī
Mübtelā olmayan kişi bilmez

İgneden iplige kimi ṣorılur
Kimi görür meṣāliḥin eylemez[3]

Baḳḳāl-zāde-i Diger: Bir baḳḳāl-zāde daḫı mülāzım ve müderris olup elli aḳçe ile Burūsa'da Mollā Yegān müderrisi olmış idi[4]. Ol medrese ibtidā bunlara ḫāric olmışdur. Biñ üç Ẕi'l-ḥicce'sinde fevt olup medresesi Papas Aḥmed Efendi'ye virildi.

Şi'r-i Cāmi'u'l-ḥurūf[5]
'Āleminde bu daḫı böylece bir ādem idi
Kimisinden kem ise kimi de bundan kem idi

Baḳḳāl-zāde-i Diger: Bir Baḳḳāl-zāde daḫı 'ulūm-ı felekiyyeye müntesib, hem müneccim ve hem muteṭabbib olmaġın re'īsü'l-eṭıbbā ve ser-defter-i müneccimīn olmış idi. Nāmı Meḥemmed'dür[6]. Nice yıllar ġonce-i verd-i ter gibi iḫrāc-ı taḳvīm-i cedīd ve 'ilāc-ı merżāda tedbīrāt-ı marżiyyesin bedīd itmiş idi. Bin dört Rebī'u'l-āḫir'inde nāme-i āmāli köhne taḳvīm gibi 'amel-mānde ve ṭabīb-i ṭabī'ati tedbīr-i bedenden 'āciz ü dermānde olup;

1 Kīse SE
2 Ve lehu E
3 İrmez SE
4 246b E
5 Şi'r//ḥurūf:- SE; li-Muḥarririhi'l-faḳīr E
6 Nāmı Meḥemmed'dür:- SE

Mıṣrā' ʿĀlem-i ḳudse eyledi riḥlet.

Riyāset-i Eṭıbbā-yı Süleymāniyye Dārü'ş-şifāsı'nda ṭabīb olan Şems Efendi'ye ve müneccimbaşılıḳ manṣıbı şāgirdine tefvīż olındı.

Merḥūm-ı merḳūm ʿulūm-ı riyāżiyyede nādire-i devrān ve fenninde bī-naẓīr-i zemān idi. **[248b]**

Ḥilmī-i Diger {Ḥilmī}: Maʿlūm ola ki "Ḥilmī" maḫlaṣı ile defter-i şuʿarāya muḫtaṣṣ olan birḳaç ādemdür. Meşāhīrinden biri tercemesi sebḳ iden Ḳāżī-zāde Efendi maḫdūmı Muṣṭafā Çelebi'dür. Biri bālāda mesṭūr olan Baḳḳāl-zāde'dür. Biri daḫı cezīre-i Mora dāḫilinde Anabolı'dan ʿAlī Çelebi'dür. Ḳāżī-zāde Efendi'den mülāzım ve ṭarīḳ-ı semt-i[1] ḳażāya ʿāzim olmış idi. Balyabadra ve Mizistre[2] emṡāli ḳaṣabāt-ı celīleye vālī ve muḳāṭaʿātuñ müfettiş-i emvāli olduḳdan ṣoñra bin dört senesi evāḫirinde[3] müddet-i ḥayātı āḫir oldı.

ʿUlemānuñ şuʿarāsından ve ḳużātuñ ẓurefāsından, şūḫ u şehlevend, vādīsinde bī-mānend idi. "Ḳallāş" laḳabı ile mülaḳḳab bir ketḫudāsı var idi. Anuñla baʿż-ı leṭā'ifi vardur. Cümleden İstanbul'a gönderüp geldükde muḥāsebesin görürken żarūriyāt-ı umūrdan ġāyet mühimm olan ḫuṣūṣda beş aḳçe içün diḳḳat ü ḫisset idüp "Cüvānān-ı nev-ẓuhūrdan Şīrīn-kelām nām dil-ber-i şekker-ḫand-i ʿarʿar-ḫırāmı ḳara mey-ḫānesinde yārān ile żiyāfet eyleyüp elli ġurūş ḫarc itdükden ṣoñra sulṭānum ṭarafından elin öpüp yüz filori şekker bahā virdüm." didükde taṣdīḳa mübāderet ḳılup "Ḫarc-ı maʿḳūle ne diyelüm, maḳbūlümüz." didügi naḳl-i meclis-i yārān ve ʿunvān-ı ṣaḥīfe-i heẕeyāndur ve bu beyt anuñdur:

Şiʿr Yāri ḳapduḳ seyre çıḳduḳ ṭuymadı aġyār-ı dūn
Ḫoş ṣafā sürdük[4] efendi ʿömr uġurladuḳ bu gün

1 - SE
2 Ve Mizistre:- SE
3 Evā'ilinde SE
4 Ḫoş//sürdük:Bir ṣafā itdük SE

el-Mevlā Mes'ūd (Ḫˇāce-zāde Mes'ūd Çelebi[1])

Ḫˇāce-i Sulṭān Murād-ı dīn-perver Sa'de'd-dīn Efendi'nüñ maḫdūm-ı ṣāliṣ-i sa'd-aḫteridür. Ṭoḳuz yüz yetmiş ṭoḳuz senesinde sine-i 'ademden bīdār ve ufuḳ-ı vücūddan nümāyende-i dīdār olup Mollā Tevfīḳ merḥūmdan muḳaddimāt-ı 'ulūmı īḳān u taḥḳīḳ ve refīḳ-ı tevfīḳ ile 'azm-i ṭarīḳ eyledükde vālid-i mācidlerinden intisāb-ı 'ulūm-ı 'āliyeye himmet ve iktisāb-ı şeref-i mülāzemet itmiş idi. Biñ bir Receb'inde Badralı Meḥemmed Efendi yirine İsmiḫān Sulṭān pāyesi virildükde ḳabūl itmeyüp Mollā Maḳṣūd'a virildi. Biñ iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Seyfī-zāde merḥūmuñ yirine tāsi'-i medāris-i Ṣemān olan Medrese-i Ḫāṣekiyye iḥsān olındı. Biñ dört Cemādiye'l-ūlā'sında 'Abdu'l-cebbār-zāde Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Biñ beş Muḥarrem'inde maraż-ı ṭā'ūndan intiḳāl idüp medrese-i maḥlūle 'Azmī-zāde[2] Efendi'nüñ 'ıḳd-ı gerden-i cāhı ḳılındı. Ḳaṣaba-i Eyyūb'de vālid-i mācidleri binā eyledügi mekteb sāḥasında[3] medfūndur. Ol eṣnāda Ḫˇāce Efendi ḥażretleri Egri seferinde bulunup peyām-ı 'azā eyyām-ı ġazāya müṣādif olmaġın maṭla'-ı ḳaṣīde-i nażīdelerinde bu gūne işāret itmişler idi:

Şi'r Ġazāya terk-i māl ü ehl ü evlād eyledük geldük

Mollā-yı mezbūr kemāl-i ḳābiliyyet ile meşhūr, vaḳūr u edīb, ḫalūḳ u erīb, necīb u nebīh, maḫdūm-ı vecīh idi.

el-Mevlā 'Abdu'r-raḥīm (Ṭayyib-zāde)

"Ṭayyib Efendi" dirler bir ḳāżīnüñ maḫdūm-ı kerīmü'l-aḫlāḳı ve şāḫ-ı şecere-i ṭayyibü'l-a'rāḳıdur. Ehlī Çelebi ve Şeyḫī Çelebi'nüñ birāder-i[4] kihteri[5] ve Ṭayyib-zādelik pīrāye-i elmāṣ-ı müṣelleṣ-nümā-yı cevheridür. Ṣayyib-i medār-ı feyż-i nā-mütenāhīden iḥrāz-ı ḥaẓẓ-ı vāfir ve edīm-i isti'dādın ṭayyib ü ṭāhir idüp ṭarīḳ-ı 'ilme sevḳ-ı rāḥile-i 'azīmet ve Ḫˇāce 'Atā'u'llāh Efendi ḫidmet-

1 Mes'ūd Çelebi:- SE
2 'Azmī-zāde:'Abdu'l-Cebbār SE
3 ḥaṭīresinde E
4 247a E
5 Mihteri SE

lerinden[1] iktisāb-ı şeref-i mülāzemet eylemiş idi. Medāris-i ʻilmiyyeden aḫz-ı vāye ve māh-ı serīʻu's-seyr gibi ḳaṭʻ-ı pāye iderek seksan dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Beḳāyī Çelebi yirine ḳırḳ aḳçe ile Merdümiyye müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan iki Şevvāl'inde İmām-zāde yirine Dāvud Paşa ḫāricine ʻāric olup ṭoḳsan sekiz Rebīʻu'l-evvel'inde Nevālī birāderi Maḥmūd Çelebi yirine Şāh Sulṭān pāyesine pīrāye ṣalup[2] **[249a]** biñ bir Receb'inde İmām-zāde Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḥamza Efendi yirine Āmid ḳażāsıyla nā'il-i emed-i aḳṣā olmış idi. Biñ beş Ṣafer'inde ḫaber-i vefātı gelüp manṣıb-ı maḥlūl Şeyḫī Çelebi'ye tevcīh olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ḥayṣiyyet-i ʻilmiyye ile meşhūr, ehl-i ʻilm ü ʻirfān, gül-i raʻnā gibi dā'imā ḫurrem ü ḫandān, dervīş-nihād, pāk-iʻtiḳād idi.

Şeyḫī Çelebi {Şeyḫī}: Birāder-i kihteri Şeyḫī Çelebi āheng-i ṭarīḳ-ı saʻādet-refīḳ ve ḫidmet-i meşā'iḫ-ı itḳān u taḥḳīḳ idüp Ḳınalı-zāde Ḥasan Çelebi dārü'l-ifādesinde iştiġāl, baʻdehu Muʻallim-zāde ḫidmetlerine ittiṣāl eyledükde nā'il-i şeref-i mülāzemet ve baʻż-ı medāris-i ʻilmiyyede seccāde-nişīn-i dirāset olmış idi. Ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken biñ senesi ḥudūdında kevkeb-i vücūdı mütevārī-i ġamām-ı ḥimām ve naḳd-i müneccim-i ʻömri temām oldı. Bu eşʻār-ı belāġat-şiʻār nuḫbe-i güftār-ı ābdārıdur:

Ebyāt

Yine sāḳī mey-i gül-gūna yasaḳ var gibi
Bādenüñ ḳaṭresi yoḳ laʻl-i leb-i yār gibi

[Ġazel]

Ḫam olmış yā ḳaşuñ rā gibi zerrīn efser altında
Ṣan ol rādur[3] ki yazmış kātib-i ḳudret zer altında

Gelürdi raḳṣa ḫāküm gird-bād-ı şevḳ-ıla dā'im
Ġubār olsa tenüm pā-yı semend-i dil-ber altında

Nesīm-i ṣubḥ gül-rīz olmasun gülşende dildāra
Olur nāzik teni āzürde gül-berg-i ter altında

1 Efendi ḫidmetlerinden:Efendi'den SE
2 143b SE
3 Yādur SE

Ṣaḳın aldanma luʿbet-bāz-ı dehrüñ mekrine Şeyḫī
Neler peydā ider ol bu kebūdī çāder altında

el-Mevlā Meḥemmed (Bebr Efendi[1])

Tuḫm-ı şecere-i münbitü'l-berre-i vücūdı zemīn-i Amāsıyye'de ḳarīn-i nüşv ü nemā ve āb-yārī-i feyż-i Ḫudā-dād ile cilve-nümā olup pertev-endāz-ı[2] āftāb-ı terbiyetle ḳadr ü iʿtibār ve "Bebr Efendi" dimekle berg ü şāḫ-ı iştihār bulmış idi.

Mıṣrāʿ آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست[3]

mażmūnına sezāvār olup ʿulemā-yı ʿaṣruñ nemekdān-ı ifādelerinden şehd-kām ve çāşnī-çeş-i mezāyā-yı ke'l-melḥ fi'ṭ-ṭaʿām olduḳdan ṣoñra Ebu's-suʿūd-zāde Aḥmed Çelebi'nüñ ḫidmet-i ʿaliyyelerinde rüste-i erbāb-ı ṭaleb ve cenāb-ı maḫdūmīden bu laḳab ile mülaḳḳab olmış idi. Zekeriyyā Efendi ḥażretleri Üçşerefeli müderrisi olduḳda alup muʿīd ve mülāzemetle ḳadrin mezīd eyledi. [Mollā-yı mekārim-nihād[4] ʿaḳd-ı muṣāheret ile manẓūme-i iʿtibārın müstezād itmiş idi[5].] Ṭarīḳ-ı ʿilmde seyr-i menāzil ve ḳaṭʿ-ı merāḥil iderek ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Ḫanceriyye'den munfaṣıl iken ṭoḳsan yedi Receb'inde Aḥmed Efendi yirine Zāl Paşa ḫāricine ʿāric olup biñ üç Şaʿbān'ında Ḳazancıḳulı Sinān Efendi[6] yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesi iḥsān olındı. Biñ dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Manav Tāce'd-dīn yirine Ḳonya ḳażāsı virildi. Manṣıba ʿazīmet eyleyüp[7] eṣnā-yı rāhda reh-zen-i ecel ʿācil olmaġın biñ beş Rebīʿu'l-evvel'inde fersūde-i daḳḳāḳa-i aʿmār olup;

Şiʿr Dögüldi hāven-i miḥnetde ser-be-ser eczā
Zemāne n'eyler ola ileyüp ġubārını

1 Bebr Efendi: Amāsıyyelı Bebr Meḥemmed Efendi SE
2 - SE
3 "O kara yağız ki dünyanın tatlılığı onunladır."
4 ḳadrin//nihād:ber-murād itdükden ṣoñra SE
5 Mollā//itmiş idi, der-kenār R1, E
6 - E, SE
7 Manṣıba//eyleyüp:- E

beytini tekrār iderek āsūde-i dārü'l-ḳarār oldı. Manṣıb-ı maḥlūl Ḥubbī Mollāsı oġlı Şems Çelebi'ye virildi.

Merḥūm-ı merḳūm ḥarīṣ-i deryā-keşān-ı 'ulūm, selīmü'l-ḳalb ü pāk-i'tiḳād idi. Ḳaṣaba-i İznīḳ'da medfūndur[1].

el-Mevlā Ḥāmid (Maḫdūm-ı Ṭaşköprī-zāde[2])

Şaḳā'iḳ ṣāḥibi Ṭaşköprī-zāde Efendi'nüñ maḫdūm-ı sa'd-aḫteri ve Kemāl Efendi ḫidmetlerinüñ birāder-i kihteridür. Ṭoḳuz yüz altmış bir senesinde zīver-i ṣaḥīfe-i şühūd ve şāhidīn-i 'ilm ü ma'rifetle beyne'l-iḫvān iṣbāt-ı vücūd idüp Ebu's-su'ūd Efendi ḥażretlerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı ḳażāya 'āzim olup ḳuṭr-ı Rūm'da Ruscuḳ ve Tırḥala emṣāli bilād-ı celīleye vālī olup Anaṭolı cānibinde Ṣafed ḳāżīsi olduḳdan ṣoñra Sermin ḥükūmeti ile pes-mānde-i mā'ide-i rızḳ-ı maḳsūmdan aḫẕ-ı vāye ve ol arāżī-i muḳaddeseye 'aṭf-ı 'inān-ı 'ināye[3] idüp biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde ḥimā-yı Ḥamā'da ḥummā-yı vebā'iyyeden intiḳāl **[249b]** ve rūy-māl-i ḫāk-i rıżā-yı Ẕü'l-celāl eyledi. Ẓāhir-i Ḥamā'da rehgüẕār üzere defn ve Āẕerī Çelebi ile ḳarīndür.

Maḫdūm-ı mezbūr kemāl-i istīhālle meşhūr[4], ḥulle-bāf-ı şerā'if-i a'māl, naḫl-bend-i maḥāmid ü efḍāl, ma'ārif-i cüz'iyyede müsellem, ḥüsn-i kitābetde ḳalem gibi 'alem idi.

el-Mevlā Muṣliḥi'd-dīn (Geredeli Muṣliḥi'd-dīn Efendi[5])

Gerede ḫākinden nümāyān ve sūḫte kūrdesi gibi mücellā-yı ṣayḳal-ı 'irfān olup ba'ż-ı 'ulemādan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve medāris-i 'ilmiyyede 'ilm-i şerīfe ḫidmet itdükden ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ ḥudūdında fevt olan İzmirli Ḥüsām yirine Edrine'de Ṭaşlıḳ Medresesi'yle bekām olmış idi. Biñ beş Ša'bān'ında fevt olup yirine Nehcī Efendi naṣb olındı.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥla meşhūr, ṣāfī-fu'ād, Müslim-i pāk-i'tiḳād idi.

---

1 247b E
2 Maḫdūm-ı Ṭaşköprī-zāde:Ḥāmid Çelebi R1, E
3 - SE
4 "Kemāl-i istīhālle meşhūr" ifadesi SE'de "efḍāl" kelimesinden sonra gelmektedir.
5 - SE

el-Mevlā Muṣṭafā (Kefeli Muṣṭafā Çelebi[1])

Kefevīdür. Nüḳūd-ı 'ilm ü 'irfān ile kesb-i vecāhet ü şān ve küfv-i muḫadderāt-ı taḥḳīḳ ü īḳān olmaġ-içün iḥrāz-ı cevāhir-i fażl-ı bī-kerān eyleyüp Mollā Aḥmed Efendi'den mülāzım ve semt-i tedrīse 'āzim olmış idi. 'Alā ḥasbi'l-'āde medāris-i 'ilmiyyede ferş-i seccāde-i ifāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken elf-i kāmil ḥudūdında Ḫāṣköy'de vāḳi' Maḥmūd Paşa Medresesi ḫāric i'tibār olup bunlara tevcīh olındı. Biñ beş Ṣa'bān'ında fevt olup medrese-i maḥlūle Aynagöz Muṣṭafā'ya 'ināyet olındı.

Mıṣrā' Görelüm āyine-i devrān ne ṣūret gösterür

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḥāl ile meşhūr olup Mevlā el-Mevālī-zāde nāmına bir maḫdūmı ẓuhūr itmişdür ki ṭurfe-i 'ālem ve ḫande-fermā-yı nevḥa-engīzān-ı mātemdür[2].

el-Mevlā Muṣṭafā (Bāḳī Efendi Muṣlīsi)

Sulṭānu'ş-ṣu'arā Bāḳī Efendi ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve "Bāḳī Efendi Muṣlīsi" dimekle iktisāb-ı şöhret itmiş idi. Ṭayy-ı menāzil-i ifāde ve basṭ-ı seccāde-i taḥḳīḳ u icāde iderek ḳırḳ aḳçe ile İstanbul'da Sittī Ḫātūn Medresesi'ne vāṣıl ve ṭoḳsan altı Ramażān'ında on aḳçe teraḳḳī ile ḫāric rütbesine nā'il olmış idi. Biñ üç Ṣa'bān'ında Bebr Efendi yirine Zāl Paşa ḫāricine taḥrīk olındı. Biñ beş Ramażān'ında intiḳāl eyleyüp medresesi Mubaṣṣır-zāde'ye virildi.

Mevlānā-yı merḳūm naḫl-bend-i envā'-ı 'ulūm, cevāhir-i ḥaḳā'iḳ-ı 'ilmiyyeyi ḥā'iz ve ḳabūl-i cenāb-ı mevlevīye fā'iz idi.

el-Mevlā Süleymān ('İvaż Efendi Süleymānı[3])

'Alā'iyye diyārından gelüp ṭā'ife-i 'aliyye-i 'ulemāya iltiḥāḳ ḳaṣdına dāḫil-i zümre-i erbāb-ı istiḥḳāḳ olduḳda rūz-ı bāzār-ı devlet-i Murād Ḫānī'de ṣadr-ı

1 - SE
2 144a SE
3 'İvaż//Süleymānı:'Alā'iyyeli Süleymān SE

kārgāh-ı fażīlet olan ʻİvaż Efendi āstānesine intimā ve nisbet-i türābiyye cihetinden nihāl-i āmālini ḳarīn-i neşv ü nemā idüp nice zemān ol fāżıl-ı nāmdāruń ʻaṭṭār-ı ṭabla-gerdān-ı meclis-i ifādesi ve nev-bāve-i ḥīn-i ḥadā'iḳ-ı taḥḳīḳ u icādesi olmaġla şeref-i mülāzemeti ile ḳadr u iʻtibār ve " ʻİvaż Süleymānı" dimekle iştihār bulmış idi. Baʻżı medāris-i ʻilmiyyede müdāreseye müştaġil ve mīzān-ı ṭabʻ-ı naḳḳād ve sermāye-i istiʻdād ile ḫod-fürūş-ı kūçe-i feżā'il olup ḳırḳ aḳçe ile Ṭūṭī Laṭīf Medresesi'nde[1] şekker-ḫā-yı ḥaḳā'iḳ-ı ʻilm-i şerīf olmış idi. Ṭoḳsan iki Ramażān'ında Ḥüsām Efendi yirine Mollā Gūrānī Medresesi erzānī görüldi. Ṭoḳsan yedi Cemādiye'l-ūlā'sında dest-i sīne-kūb-i ʻazl ile memnūʻ-ı maʻāric-i ʻizz ü ʻalā ve ʻazl-i bī-hengāma mübtelā olup medresesi Ṭūṭī Laṭīf'de selefi olan Ḫıżr Efendi'ye virildi. Elf-i kāmil Şevvāl'inde Ṭoḳuz[2] Meḥemmed Efendi yirine Ḳapluca pāyesine vāṣıl olup biń üç Muḥarrem'inde Celeb Meḥemmed Efendi yirine Üçşerefeli'ye naḳl olındı. Biń dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Ṣaḥn taḥillesi ile **[250a]** Şücāʻ Efendi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsıyla teşrīf olındı. Biń beş Ramażān'ınuń evāsıṭında maḳarr-ı ḥükūmetine vāṣıl olmadın irtiḥāl ve ʻālem-i ḳudse intiḳāl eyleyüp yirine Medīne-i Münevvere Ḳāżīsi ʻAbdu'l-ḥalīm Efendi naḳl olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ʻilm ü ṣalāḥla meşhūr, ṭūṭī zebānı mānend-i Hüdhüd-i Süleymānī, zemzeme-senc-i maʻānī idi.

el-Mevlā Ḥasan (Pirlepeli Ḥasan Çelebi[3])

"Pirlepeli" dimekle meşhūr ve ol şehr-i dil-pesende intisābla şöhre-bend ü meẕkūr idi. Ebu's-suʻūd Efendi ḫidmetlerinden nā'il-i şeref-i mülāzemet ve medāris-i ʻilmiyyede dāmen-ber-zede-i ḫidmet olup otuz aḳçe ile Edrine'de Emīniyye müderrisi ve ḳırḳ aḳçe ile İbrāhīm Paşa Medresesi'nüń ṣadr-ı meclisi olmış idi. Birḳaç sene maʻzūl ve riʻāyet-i merāsim-i ṭarīḳa meşġūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz Rebīʻu'l-āḫir'inde Kākülperīşān Şeyḫī Çelebi yirine Yeńi İbrāhīm Paşa müderrisi olmış idi. Biń üç Muḥarrem'inde Ḳavalalı-zāde ʻAbdu'l-vehhāb Efendi yirine Üçşerefeli pāyesine terfīʻ olındı. Biń dört Şaʻbān'ında Maḥmūd

1 248a E
2 - R1; Ṭoḳuz-zāde SE
3 Efendi SE

Efendi yirine Gelibolı ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ beş Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup Bī-kesī[1] Efendi naṣb olındı. Gemi ile İstanbul'a gelürken deryā-yı 'ademe revān ve keştī ile bādbān tābūt ü kefenden nişān olup;

Şi'r Yudı çirk-i dünyādan el ol zemān
Ecel teknesi oldı[2] zevraḳ hemān.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, mālā-ya'nīden mütecānib, leyyinü'l-cānib ādem idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Ṭoḳuz Meḥemmed Efendi[3])

Maḥrūse-i Burūsa'dan ẓuhūr idüp "Ṭoḳuz Meḥemmed Efendi" dimekle meşhūr olmış idi. Felek-i tāsi' gibi ṣafḥa-i cemāli[4] naḳş-ı ḫaṭṭ u ḫālden aṭlas u ḫālī iken heyākilü'n-nūr-ı efkār-ı 'ilmiyye ile burc-ı ḳalb-i meyyāli çarḫ-ı ṣevābit gibi mütelālī[5] olup mā'u'l-ḥayāt-ı 'ilm ü 'irfāna ḳanmış ve 'arṣa-i Ṣaḥn-ı Ṣemān'ı ṭoḳuz ṭolanmış idi. Ba'ż 'ulemādan mülāzım ve medāris-i 'ilmiyyede iḥyā-yı merāsime müdāvim olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan sekiz Ramażān'ında Subaşı-zāde yirine Gegivize'de Muṣṭafā Paşa müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan iki Ramażān'ında Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn yirine Ḳapluca pāyesine pīrāye-bend olup biñ Şevvāl'inde 'Abdu'l-ḥalīm Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Ol eṣnāda Fenārī-zāde Maḥmūd Çelebi yirine altmış aḳçe ile Murādiyye'ye naḳl olınup biñ dört Receb'inde meflūc olmaġla 'azl olınup medresesi Mu'īd-zāde'ye virildi. Sene-i mezbūre evāḫirinde bir miḳdār ifāḳat gelmegin ḳabūl itmeyen[6] Ma'rifetu'llāh Efendi yirine Arżırūm ḳażāsı tevcīh olındı. Bunlar daḫı imtinā' itmekle Ṭarsūsī'ye teklīf olınmış idi. Biñ beş senesi evāḫirinde nā-kām ü nā-ümmīd 'azm-i dārü'l-üns-i cāvīd eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḥāl ile meşhūr idi.

1 Bī-kesī:Beg R1
2 Ecel//oldı:Oldı ecel teknesi R1
3 Ṭoḳuz//Efendi:Burūsalı Ṭoḳuz-zāde SE
4 'iẕārı SE
5 Çarḫ//mütelālī:- SE
6 ḳabūl itmeyen:- SE

el-Mevlā Maḥmūd (Nevālī Birāderi[1])

Ḫāk-i pāk-i Maġnisa'nuñ naḫl-i sāye-güsteri ve Nevālī Efendi'nüñ birāder-i kihteridür. Ẕāt-ı maḥmūdu'l-ḫiṣāli i'dād-ı[2] nefā'is-i fażl ü kemāl ile taḥṣīl-i istiḥḳāḳ u istīhāl idüp Ḥāmid Efendi'den mülāzemetle maḳżi'l-āmāl[3] ve medāris-i 'ilmiyye ile maẓhar-ı i'zāz ü iclāl[4] olmış idi. Ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ḥudūdında Dārü's-sa'āde Aġası Meḥemmed Aġa medrese-i cedīde inşā eyledükde ibtidā bunlara i'ṭā olındı. Ṭoḳsan dört Ṣa'bān'ında Aġzıḳara yirine Şāh Sulṭān pāyesine terfī' olındı. Ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde İslām Efendi yirine Maġnisa fetvāsına naḳl olındı. Biñ üç Şevvāl'inde Ma'rifetu'llāh Efendi yirine Şām fetvāsına taḥrīk olınup isti'fā itdüklerinde medresesi Celeb Meḥemmed Efendi'ye[5] virilüp bunlar 'azl iḫtiyār eylediler. Biñ beş ḫilālinde;

Şi'r Rāh-ı ġamuñda ġuṣṣa vü ġam baña zād olup **[250b]**
Gitdüm 'adem memālikine nā-murād olup

mażmūnını vird-i zebān-ı ḥāl iderek maḥmil-i tābūtla 'ālem-i 'uḳbāya irtiḥāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr[6] 'ilm ü ṣalāḥla meşhūr ve elsine-i ḫalḳda ḫayr ile meẕkūr, ṣāḥib-i aḫlāḳ-ı sencīde, Müslim-i ṣāfī-'aḳīde idi[7].

el-Mevlā 'Alī (Edrineli 'Alī Çelebi)

Edrinelidür. "Kemāl-zāde" dimekle benām ve ekṣer-i eyyām ḫidmet-güẕār-ı[8] niyābet-i ḥükkām idi. Ba'żı 'ulemādan mülāzemetle bekām ve medāris-i Tecrīdiyye vü Mifṭāḥiyye ile maẓhar-ı ikrām olup ḳırḳ aḳçe ile İbrāhīm Paşa Medresesi'nden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ḥudūdında Edrine'de Çuḳa-

1 Nevālī Birāderi:Maġnisalı Maḥmūd Efendi SE
2 248b E
3 merām R1
4 İkrām R1
5 - E
6 Mevlānā-yı mezbūr:- E, SE
7 144b SE
8 ḫidmet-güẕār-ı:ḫidmetkār-ı SE

cı Ḥācī Medresesi ḫāric i'tibār olınup bunlara tevcīh olındı. Ṭoḳsan yedi Rebī'u'l-evvel'inde Ḳoca Muḥyi'd-dīn maḥlūlinden Ḥalebiyye'ye taḥrīk olındı. Biñ üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde müteḳā'id Zeyrek-zāde yirine Dārü'l-ḥadīṯ Medresesi'ne naḳl olındı. Biñ beş Şevvāl'inde intiḳāl eyleyüp medrese-i maḥlūle 'Ömer Efendi'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr maḥāsin-i[1] aḫlāḳla meşhūr, lā'iḳ-ı menāṣıb-ı seniyye vü merātib-i 'aliyye idi.

el-Mevlā Taḳıyyü'd-dīn bin 'Abdu'l-ḳādir (Taḳıyyü'd-dīn-i Mıṣrī)

Ṣaḥābe-i kirāmdan olup ḫaṣā'iṣ-i meşhūre ile benām olan Temīm-i Dārī neslinden olmaġla "Temīmī-zāde" 'unvānı ile müẕekkir-i i'tibār ve temīme-bend-i engüşt-i iştihārdur. Ṭoḳuz yüz elli ḥudūdında medīne-i Ġazze'de tevellüd idüp Ḳāhire-i ma'azziyyeye ḳufūl ve ol menzil-i dil-nişīne nüzūl idüp tercemeleri sebḳ iden İbn Nüceym ve İbn Ġānim emṡāli meşā'iḫ-ı kibārdan aḫẕ-ı 'ulūm-ı dīniyye ve itḳān-ı fünūn-ı yaḳīniyye eyleyüp Şāfi'ī iken taḥannüf ve terk-i ta'aṣṣub u ta'assüf itmiş idi. Ba'dehu medāris-i Ḳāhire'den ibtidā Yeşbekiyye'ye, ba'dehu Eşrefiyye'ye müderris olup ba'dehu ecell-i medāris olan Şeyḫūniyye'de ser-ḥalḳa-i meclis olmış idi. Ṭoḳuz yüz seksan iki ḥudūdında cülūs-ı Murād Ḫānī 'aḳabinde dārü'l-mülk-i Rūm'a ḳudūm idüp mu'allim-i sulṭānī Sa'de'd-dīn-i ṡānī ḥażretlerine ba'ż-ı āṡār-ı 'ilmiyye 'arż eyledükde maẓhar-ı luṭf-ı bī-kerānı olup diyār-ı Mıṣriyye'de manṣıb-ı ḳażā iḥsān olınmış idi. Yüz elli aḳçe ile ba'ż-ı bilāda vālī ve le'ālī-i āmāli silk-i ḥuṣūlde mütelālī olmış idi. Ṭoḳsan yedi Receb'inde ba'ż-ı kibār-ı 'ulemāya iṭāle-i lisān ve icāle-i zebāne-i sīne-sūz-ı zebān itmekle İbrīm nāḥiyesine nefy olınmış idi. Elf-i kāmil Muḥarrem'inde İstanbul'a gelürken Saḳız cezīresinde gemisi pārelenüp māmeleki telef olmaġla ḥāline merḥamet olınup manṣıb iḥsān olındı. Biñ beş senesi evāḫirinde müddet-i ḥayātı āḫir ve rū-gerdān-ı ma'ālī vü mefāḫir oldı.

Mevlānā-yı merḳūm neheng-i Nīl-i 'ulūm, şükūfe-çīn-i fażl ü 'irfān, ẕüfünūn-ı devrān, fużalā-yı ḳużātdan ma'dūd, taḳī vü naḳī, kāmil-vücūd idi.

Āṡārından ḥurūf-ı mu'cem üzere mütercem *Ṭabaḳāt-ı 'Ulemā-yı Ḥanefiyye*'si vardur. 'Ulemā-yı Rūm'ı daḫı ilḥāḳ eyleyüp kāmil ve şāmil tārīḫ eylemiş-

1 ḥüsn-i SE

dür. Ṭoḳsan üç tārīḫinde itmām itmiş idi. *Elfiyye Şerḥi İbn Muṣannif*'e ḥāşiyesi vardur. Ekṣer-i kelimāt-ı şerrāḥı cem' idüp muḥākeme itmişdür. Ve emṣāl-i 'Arab'da[1] bir mecmū'a-i cāmi'a tertīb eylemişdür ve Şe'ālibī'nüñ *Yetīme*'sini iḫtiṣār itmişdür. Bu ḥaḳīr, *Ṭabaḳāt-ı Ḥanefiyye*'sini gördüm. Tetebbu'-ı tevārīḫ-i selefde taḳṣīr itmemişdür.

[Taḳıyyü'd-dīn-zāde Ḥasan Efendi]: Ṣāḥibü't-tercemenüñ "Ḥasan Efendi" nām bir maḫdūmı ẓuhūr eyleyüp a'yān-ı ḳużāt-ı Mıṣriyye'den olmış idi. Mükerreren Reşīd ve Dimyāṭ ḳażālarına mutaṣarrıf olup seḫā vü keremde 'alem idi. Ḥālā müteḳā'id olup a'yān-ı 'ulemā-yı Mıṣr'dan bir pīr-i nūrānīdür. Bu ḥaḳīrüñ zevc-i ḫālesi olup tercemesi mürūr iden Balıḳ-zāde Efendi'ye dāmād olmaḳ taḳrībi i[2]le ṣoḥbet-i ḳadīmemüz olup ḥasenü'l-aḫlāḳ, ṭayyibü'l-a'rāḳ, ḥulvu'l-mu'āşere, **[251a]** laṭīfü'l-muḥāvere, melek-ḫiṣāl ādemdür.

[Tāzeliginde maġlūb-ı hevā vü heves ve menhiyyāt-ı şer'iyye ṭab'-ı şūḫı-na mültemis olup pederine 'uḳūḳ üzere idi. Vālidi merḥūm ol münāsebetle veled-i 'āḳḳ evṣāfına müte'alliḳ bir risāle tertīb eylemişdür. *es-Seyfü'l-berrāḳ fî 'Unuḳi'l-veledi'l-'āḳḳ* tesmiye itmişdür. 'Ulemā-yı Mıṣr taḳrīẓ eylemişdür[3]. Bu beyt ol risāledendür:

Beyt حسن نونه مقدمه
لعن الله من يؤخرها [4]

Veysī Efendi'nüñ daḫı mezbūr ḥaḳḳında bir maḳālesi vardur.[5]]

el-Mevlā Muṣliḥi'd-dīn (Muṣliḥi'd-dīn Efendi)

Ḳaramanīdür.[6] İstanbul ḳażāsından müteḳā'id iken merāḳī-i dārü'l-ḫulūda müteṣā'id[7] olan Şāh Efendi ḫidmetlerinden fā'iz-i şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medāris-i 'ilmiyyede mutaṣaddī-i ḫidmet olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ beş Muḥarrem'inde Ṣūfī Meḥemmed Efendi yirine Pervīz Efendi mü-

1 249a E
2 Olmaḳ//ile:olmaġla E
3 es-Seyf//eylemişdür:- E
4 "İlk başlarda ay gibi ne güzeldi. Onu geciktirip kötüleştirenlere Allah lanet etsin."
5 Tāzeliginde//vardur, der-kenār R1, E, SE
6 - E, SE
7 İken//müteṣā'id:- E

derrisi olmış idi. Biñ altı Ṣafer'inde intiḳāl idüp medrese-i maḥlūle Aḫī-zāde Efendi merḥūmuñ[1] maḫdūm-ı mükerremi ve üstādum 'Abdu'l-ḥalīm Efendi ḥażretlerinüñ ṣınv-ı 'azīz-i muḥteremi İbrāhīm Efendi'nüñ 'ıḳdu'l-le'āl-i gerden-i iclāli ḳılındı.

Mevlānā-yı mezbūr Muṣliḥi'd-dīn'lerüñ eṣlaḥı olmaḳ üzere meşhūrdur.

el-Mevlā Şāh Meḥemmed (Kepenekci-zāde[2] Şāh Çelebi)

Tercemesi mürūr iden Süleymān Efendi'nüñ maḫdūm-ı kerīmidür. Cem'-i esbāb-ı feżā'il ü ma'ārif ile yegāne ve naṭ'-ı i'tibārda ferzāne-i zemāne olup Ebu's-su'ūd Efendi āstānesine intisāb ve şeref-i mülāzemetleriyle iḥrāz-ı şeref-i bī-ḥisāb itmişler idi. Devr-i medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan ṭoḳuz Ramażān'ında Ma'rūf Efendi yirine Eski İbrāhīm Paşa müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan üç Şevvāl'inde Ḫusrev-zāde yirine Burūsa'da Manastır pāyesine terfī' olındı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inde Manav Tāce'd-dīn yirine Ṣaḥn'a geldi. Biñ bir Receb'inde Kemāl Efendi yirine Üsküdār ḳażāsı tevcīh olındı. Ḳabūl itmemekle İmām-zāde'ye virilüp bunlar 'azl iḫtiyār eyledi. Biñ altı Ṣafer'inde ṭarḥ-endāz-ı esbāb-ı ḥayāt ve mansūbe-i çarḫ-ı daġal-bāz ile māt olmış idi.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı feżā'il-rüsūm, ehl-i 'ilm ü şā'ir, mecmū'a-i ma'ālī vü mefāḫir idi.

el-Mevlā Muḥarrem (Muḥarrem[3] Efendi)

Toḳatīdür. 'Ulemā-yı 'aṣrdan tekmīl-i merātib-i isti'dād ve levāzım-ı ṭarīḳı i'dād eyledükde Şeyḫü'l-İslām Şeyḫī Efendi ḥażretlerinden mülāzemetle bermurād olup bi-ḥasbi'l-'āde ḳaṭ'-ı menāzil-i ifāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan üç Şevvāl'inde maḫdūmı 'Abdu'r-raḥīm Çelebi yirine Efḍal-zāde müderrisi olmış idi. Biñ iki Ẕi'l-ḥicce'sinde ḳabūl itmeyen Aḥmed Çelebi yirine Ṭırabozın fetvāsına naḳl olındı. Biñ üç Muḥarrem'inde 'İvaż Süleymānı yirine Ḳapluca pāyesine taḥrīk olındı. Biñ beş Ẕi'l-ḥicce'sinde

1 - E
2 Kepenekci-zāde:- SE
3 Tokatī Muḥarrem SE

Ḥabīb Efendi yirine Anḳara fetvāsı ‘ināyet[1] olındı. Biñ altı Ṣafer'inde manṣıbına gitmedin ‘ālem-i āḫirete riḥlet ve seyr-i riyāż-ı cennet eyledi. Medrese-i maḥlūle Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı ‘Abdu'llāh Efendi'ye ‘ināyet olındı.

Ṣāḥibü't-terceme mecmū‘a-i feżā'il-i cümme, şühūr içinde māh-ı Muḥarrem gibi emṡālinden muḳaddem idi

el-Mevlā ‘Alī (Emīn-zāde Manṭıḳī ‘Alī Çelebi[2])

“Emīn-zāde” dimekle ma‘lūm-ı bende vü āzādedür. Ḫazāne-i ‘ilm ü ‘irfāna emīn ve gūşe-i sa‘y ü ṭalebde der-kemīn olup ba‘ż-ı ‘ulemādan mülāzım ve merātib-i ‘ilmiyyede iḥyā-künende-i merāsim olmış idi. Ḳırḳ aḳçe ile Silivri Medresesi'nden ma‘zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Receb'inde A‘rec[3] Cāru'llāh yirine Edrine'de[4] Şeyḫī Çelebi Medresesi virildi. Ṭoḳsan sekiz Rebī‘u'l-evvel'inde ‘azl olınup medresesi Muṣliḥi'd-dīn Ḫalīfe'ye ‘ināyet olındı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde Ayāşī Aḥmed Efendi yirine Sekbān ‘Alī Medresesi virildi. Biñ üç Ṣa‘bān'ında Sirāc Efendi ‘akabince Çorlı pāyesi ile ‘arż-ı ibtihāc eyledi. Biñ dört Şevvāl'inde Celeb Meḥemmed Efendi[5] yirine Şām-ı şeref-encām fetvāsı ile bekām olmış idi. Biñ altı Rebī‘u'l-āḫir'inde rebī‘-i ḥayātı āḫir olup manṣıb-ı maḥlūl Şānī Efendi'nüñ māye-i ‘unvānı oldı.

Mevlānā-yı mezbūr “Manṭıḳī” dimekle meşhūr;

Şi‘r Netā'ic-baḫş-ı eşkāl-i ‘aḳīme
Şifā-sāz-ı işārāt-ı saḳīme

idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Mubaṣṣır-zāde Efendi[6])

“Mubaṣṣır-zāde” dimekle ma‘lūm-ı ūlü'l-ebṣār idi. Cins-i fāḫir-i ‘ilm ü irfāna dīde-i **[251b]** baṣīreti bāz ve cevāhir-i zevāhir-i fażl ü kemāli iḥrāz idüp

1 145a SE
2 Munṭafi//Çelebi:- E, SE
3 Aġsaḳ E
4 249b E
5 - SE
6 - R1, E

ṣayrefī-i ṣāḥibu'l-'ayār-ı bendergāh-ı ma'ārif ve ṣarrāf-ı kūçe-i ẓarā'if ü leṭā'if olduḳda ba'ż-ı 'ulemā-yı 'aṣrdan[1] mülāzemetle kām-revā ve 'āric-i ma'āric-i 'izz ü 'alā olmaġla ḳırḳ aḳçe ile Ḫurremiyye Medresesi'nden[2] munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Ümmī Sinān yirine Şāhḳulı Medresesi iḥsān olındı. Biñ beş Ramażān'ında Bāḳī Muṣlīsi maḥlūlinden Zāl Paşa ḫāricine taḥrīk olındı. Biñ altı Receb'inde ḥareket-i nabż-ı ḥayātı sāḳıṭ ve gevher-i şehvār-ı vücūdına dest-i nehhāb-ı ecel lāḳıṭ olup medrese-i maḥlūle Ḫunkār İmāmı Cellād-zāde'ye żamīme-i revātib ḳılındı.

Mevlānā-yı merḳūm cevherī-i destgāh-ı 'ulūm, güher-bend-i feżā'il ü maḥāmid, mi'yār-ı ṣaḥīḥ ile naḳd-i rā'ic-i 'irfāna baṣīr ü nāḳıd idi.

el-Mevlā Beyānī (Beyānī Efendi[3])

Ḳaramanīdür. Sūḫtalığı ḥālinden bu laḳab ile meşhūr olup bundan ġayrı ismi[4] zebān-zed-i cumhūr degüldür. Ebu's-su'ūd Efendi ḥażretlerinden mülāzemetle fā'iz-i emānī ve burc-ı[5] medāris-i 'ilmiyyede mānend-i Şi'rā-yı Yemānī olup ḳırḳdan munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan altı Ša'bān'ında Ṣalıncaḳ Rıḍvān yirine Ca'fer Aġa müderrisi olmış idi. On sene ḳarār eyleyüp biñ altı Receb'inde 'ālem-i āḫirete irtiḥāl eyledi. Medrese-i maḥlūle 'Abdī Ḫalīfe'ye virildi.

Mollā-yı sālifü'l-beyān teşne-leb-i deryā-yı 'ilm ü 'irfān, pey-rev-i ṣāliḥ ü 'ābid, ḥamāme-i mesācid ü ma'ābid idi. Ḫalḳla ülfetden mütevaḥḥiş olmaġın sitem-ẓarīfler "Yabānī Efendi" dirler idi.

el-Mevlā Muṣliḥi'd-dīn[6] (Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn) {Kāmilī}

İbrīz-i ḫāliṣu'l-'ayār-ı vücūdı Amāsıyye ḥavālīsinde ma'den-i 'ulemā-yı a'lām olan "Gümiş" nām ḫāk-i pākden pedīdār ve "Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn" nāmı ile mevsūm-ı 'alem-i iştihār olup;

1 - R1
2 - E
3 - SE
4 İsimle SE
5 Burūc-ı E
6 Muṣliḥi'd-dīn:Muṣṭafā E

Şi'r Zer-i sürḫ oldı ol sīmīn tenüñ her dāġ-ı gül-gūnı
Meger ifrāz olındı nārla ol sīmüñ altunı

mażmūnından nümūdār olmış idi. Evā'il-i ḥālinde cevher-i[1] isti'dādın āteş-i sa'y ü mücāhede ile pūte-i iştiġālde ḳāl ve levḥ-i żamīrin ḳābil-i sikke-i ḳabūl idince iş'āl-i nā'ire-i ḳīl ü ḳāl idüp Ebu's-su'ūd Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı mükerremleri Meḥemmed Çelebi'nüñ dārü'd-ḍarb-ı ifādelerine dāḫil ve lisān-ı dehr beyt-i meşhūr feḥvāsını ḳā'il olmış idi:

Şi'r Meclisüñde ḳalbini altun gibi ṣāf itmeyen
Ḳāl ocaġından ḫalāṣ olmaz iderseñ imtiḥān

Bi'l-āḫire şehādet-i miḥekk-i ḳabūl ile mülāzemet rütbesine vuṣūl bulup bāzār-ı i'tibārda ḳarīn-i revāc ve sikke-i tedrīsle maẓhar-ı iftiḫār u ibtihāc olmış idi. Ḳırk aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde Yılancıḳ yirine Pīrī Paşa ḫāricine vāṣıl[2] olmış iken seksan dört Rebī'u'l-evvel'inde munfaṣıl olup medresesi ḳırḳla[3] Kātib-zāde'ye virildi. Seksan beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Remzī-zāde yirine "Ḳapluca" didükleri Ḫudāvendigār pāyesine terfī' olındı. Ṭoḳsan iki Ramażān'ında[4] Ma'rūf Efendi yirine Murādiyye'ye naḳl olınup ḳabūl itmemekle altmış aḳçe ile Kiçmīrī-zāde'ye virilüp bunlar 'azl iḫtiyār eyledi. Ṭoḳsan üç Muḥarrem'inde Su'ūdī Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Ṭoḳsan dört Rebī'u'l-āḫir'inde Çeñe Efendi yirine Āmid[5] ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldı. Ṭoḳsan beş Şevvāl'inde 'azl olınup manṣıbı Ma'rūf Efendi'ye virildi. Ṭoḳsan sekiz Ša'bān'ında ḫalefi yirine taḫlīf teklīf[6] olınup ḳabūl itmemekle Su'ūdī Efendi'ye tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Beg-zāde Efendi yirine Eyyūb ḳażāṣına manṣūb olmış idi. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup yirine Kāmī-zāde Efendi naḳl olındı. Biñ beş Ẕi'l-ḳa'de'sinde İmām Dāmādı Şeyḫī Çelebi yirine Ġalaṭa ḳażāsı virildi. Biñ altı **[252a]** Muḥarrem'inde Rıḍvān Efendi yirine Burūsa'ya naḳl olındı. Sene-i mezbūre Cemādi-

1 Cevāhir E
2 'āric SE
3 - SE
4 250a E
5 Diyārbekr SE
6 - E

ye'l-āḫire'sinde 'azl olınup manṣıbı İmām Dāmādı'na[1] virildi. Sene-i mezbūre Receb'inüñ on ṭoḳuzuncı güni maḥmil-bend-i 'ālem-i beḳā ve rū-nihāde-i dergāh-ı Ḫudā olmış idi. Ḥażret-i Eyyūb Maḳābiri'nde mānend-i genc-i maḫzūn mütevārī vü medfūndur.

Mollā-yı mūmā ileyh [2] أسبغ الله نعمه عليه, ehl-i 'ilm ü 'irfān, Fārisī[3]-dānlıġla meşhūr-ı cihān olup yārān-ı 'Acem ile ṣoḥbeti ve tekellüm-i Fārisī-i derīye kemā-yenbaġī ḳudreti var idi. Ḥüsn-i ḫaṭṭ ile ḫāme-miṣāl müşārün-ileyh bi'l-benān ve şīve-i kitābet ü leṭāfetde her ṣaḥīfesi mānend-i 'iẕār-ı ḫūbān, maṭbū'-ı daḳīḳa-şināsān olmaġla mollāsı Meḥemmed Çelebi maḫdūmlarına[4] mu'allim ta'yīn itmiş idi. "Kāmilī" maḫlaṣı ile şi'ārı ve *Teẕkiretü'ş-şu'arā*'da ba'ż-ı eş'ārı vardur.

Āṯār-ı ḫayrından bir 'aşr-ḫ̆ān içün idrārāt-ı mu'ayyene vaḳf eylemişdür. Her cum'a güni ba'de edā'i's-ṣalāt türbe-i şerīfeye müteveccihen ṭurup laṭīf elḥānla ḳırā'at ve naġme-i şekkerīn ile ervāḥ-ı muḳaddeseyi żiyāfet[5] iderdi.

el-Mevlā el-A'ẓam Meḥemmed bin Muṣṭafā (Bostān-zāde Efendi)

Ġars-ı ni'met-i sulṭānī ve ṣadr-ı devlet-i Süleymānī Bostān Efendi ḥażretlerinüñ şāḫ-ı şecere-i vücūdı ve maġz-ı ṣemere-i ẕāt-ı mes'ūdıdur.

Şi'r Ḥabbeẕā bāġbān-ı bī-hemtā
Tuḫmdan böyle naḫl ide peydā

Toḳuz yüz ḳırḳ iki senesinde şemārīḫ-i kerīme-i ṣulb u meşīmeden hüveydā ve sürādıḳāt-ı ẓulemāt-ı ṣelāṣeden çār bāliş-i maḳām-ı 'unṣurīye revnaḳ-efzā olup mānend-i şem'-i şeb-ārā nişānde-i dest-i taḳdīr ve miṣāl-i naḫl-i çemen-pīrā āb-yārī-i feyż-i Ḳadīr ile kemāl-peẕīr olduḳda nesīm-i tevfīḳ-ı Rabbānī ile ḥareket ve cevher-i isti'dādın 'arż-ı ḫ̆ācegān-ı 'ilm ü fażīlet ḳılup nice zemān medāris-i Ṣemān'dan birinde dürer-i ṣimān-ı feżā'ile ġavvāṣ olan Ġarīḳ

1 İmām Dāmādı'na:Dāmād Efendi'ye SE
2 "Allah ona (verdiği) nimetlerini arttırsın."
3 145b SE
4 Mollāsı//maḫdūmlarına:mollā-yı merḥūm maḫdūmları Meḥemmed Çelebi'ye SE
5 Ziyāret SE

'Arab-zāde Efendi'nüñ ḫavāṣṣ-ı tilāmiẓesi silkinde intiẓām, ba'dehu Ḳāżī-zāde Efendi ḫidmetlerinde gevher-i kān-ı 'ilm ü 'irfānı ḥüsn-i niẓām bulup ḫidmet-i 'aliyyesi ṭulibetü't-ṭalebe ve intisāb-ı südde-i seniyyesi ġāyet-i merātib-i mürettebe olan üstād-ı küll Ḫˇāce Çelebi Efendi ḫidmetlerine[1] meşşā'ūn-ı ṭarīḳ-ı taḥṣīl yolından irtibāṭ ve revāḳiyyūn-i dārü'l-ifādeleri ile ictimā' u iḫtilāṭ eyledükden ṣoñra cenāb-ı şeyḫü'l-islāmīden tekmīl-i ṭalebe-i girāmīye mücāz ve ṭoḳuz yüz altmış üç senesinde kisvet-i teşrīf-i mülāzemetle maẓhar-ı i'zāz olup altmış altı tārīḫinde Ḥubbī Mollāsı yirine ḳırḳ aḳçe ile Eski İbrāhīm Paşa Medresesi'ne revnaḳ-baḫşā olmışlar idi. Yetmiş Rebī'u'l-evvel'inde Nāẓır-zāde yirine Yeñi 'Alī Paşa'da ṭarḥ-ı tāze-resm-i ifāde itdiler. Yetmiş dört Rebī'u'l-āḫir'inde Vānḳulı yirine Medrese-i Ḫānḳāh ol mürşid-i erbāb-ı kemāle tekyegāh olup yetmiş beş Muḥarrem'inde Fevrī Efendi yirine Ḫāṣekī pāyesine pā-yı himmet ḳoyup yetmiş altı Cemādiye'l-ūlā'sında Medrese-i Cedīde-i İsmiḫān Sulṭān ferş-i seccāde-i ifādeleriyle[2] 'unvān buldı. Sene-i mezbūre Receb'inde Ṣaruḫānī Sinān Çelebi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye[3] ḫırām idüp yetmiş yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Bozan-zāde yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm'e gelüp yetmiş sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṣāliḥ Mollā Efendi yirine medāris-i Süleymāniye'den birine raḫş-ı himmet sürüp seksan[4] Ṣafer'inde anlar yirine Edrine Selīmiyyesi'ne sāye-i iclāl ṣalmışlar idi. Seksan bir Ṣafer'inde idāre-i kü'ūs-i ders ü[5] taḥḳīḳları miskiyyü'l-ḫitām olup selef-i sālifleri yirine ḥākim-i Dımaşḳu'ş-Şām oldılar. Seksan üç Receb'inüñ dördünci güni Nāẓır-zāde yirine maḥrūse-i Burūsa ḥükūmeti ile 'ālī-maḳām, yigirmi günden ṣoñra medīne-i Edrine'de mutaṣaddī-i aḥkām olup ḳable'l-vuṣūl nā'il-i me'mūl olmışlar idi. Seksan dört Ṣa'bān'ında ḥükūmet-i dārü's-salṭana ile menāṣīr-i iclāllerin teşbīb **[252b]** ve mevlānā-yı mezbūrı pey-ender-pey ta'ḳīb idüp bu def'a anlar emānī-i dünyeviyyeden ḳażā-yı vaṭar, bunlar nām-ı nāmīlerin ḳażāyā-yı ḳażāya ser-defter itdiler. Seksan beş Ṣa'bān'ında Çivi-zāde Efendi yirine Anaṭolı ṣadāretine nā'il, seksan sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde Naḳīb Efendi yirine ḳuṭr-ı Rūm'da ṣadru'l-efāżıl olup neyyir-i ṭāli'-i vālāları bī-'uḳde-i vebāl ü daġdaġa-i küsūf ü zevāl, miṣāl-i[6]

1 Cenāblarına SE
2 İfāde ile SE
3 250b E
4 seksan bir R1
5 ders ü:- R1, SE
6 Emṣālde SE

burūc-ı iṡnā ʿaşer, on iki pāyeye zīb ü fer virince ihtimām ve ol maḳām-ı ʿālīde devresin itmām idüp seksan ṭoḳuz Ṣafer'inde müteḳāʿid ve rātibe-i emṡāl ile teʿāṭī-i umūr-ı ṣadāretden mütebāʿid olup Çivi-zāde Efendi ṡāniyen ṣadru'l-ʿulemā olmışlar idi. Ṭoḳsan bir Rebīʿu'l-evvel'inde ʿAlī Efendi yirine Ḳāhire-i maʿazziyyeye sāye-i iʿzāz ṣaldılar. Ṭoksan dört Ramażān'ında daġdaġa-i ḳażādan istiʿfā idüp ʿAbdu'l-ġanī Efendi müteʿahhid-i emr-i ḳażā oldı. Ṭoḳsan beş Rebīʿu'l-evvel'inde Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi yirine ṡāniyen münevvir-i eyvān-ı ṣadāret olup ṭoḳsan yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Şeyḫī Efendi yirine şeyḫü'l-islām ve müftī-i müşkil-güşā-yı enām oldılar. Elf-i kāmil Receb'inde altı yüz aḳçe vaẓīfe-i teḳāʿüd ile güşe-güzīn-i miḥrāb-ı ʿibādet ü inzivā ve Zekeriyyā Efendi ḥażretleri mesned-efrūz-ı ifāde vü iftā oldılar. Biñ bir Ṣafer'inde Mollā Aḥmed Efendi yirine ṡāliṡen ḳāżi'l-ḳużāt-ı ʿasker-i Rūm ve ṣadr-ı maʿālī-rüsūm olup sene-i mezbūre Şevvāl'inde Zekeriyyā Efendi merḥūmuñ neyyir-i māhiyyeti ḳandīl-i miḥrāb-ı beḳā olduḳda mükerreren seccāde-nişīn-i ders ü fetvā oldılar. Ebu's-suʿūd Efendi merḥūma maḫṣūṣ olan altı yüz elli aḳçe vaẓīfe ile tebcīl ve ʿazl ü naṣbda merāsim-i iclālleri tekmīl olındı. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde pādişāh-ı kerīmü'ş-şān Sulṭān Meḥemmed bin Murād Ḫān yüz aḳçe teraḳḳī iḥsān idüp dest-būs-ı teşekkür ile maẓhar-ı nüvāziş-i sulṭānī olmışlar idi. Biñ altı Şaʿbān'ınuñ yigirmi dördünci güni berāt-ı zindegānīsi ḳarīn-i ḫitām ve kilk ü devāt-ı fetvāsı gibi dehān u zebān-ı ʿuḳde-güşāsı dem-beste-i ceffe'l-ḳalem ü temmü'l-kelām[1] oldı. Yirlerine Ḫˇāce Efendi ḥażretleri mutaṣaddī-i emr-i fetvā ve mütekeffil-i emānet-i kübrā olmışlar idi. Şeh-zāde Cāmiʿi ḥareminüñ şāh-rāha nāẓır manẓarası[2] dāḫilinde medfūn ve meyl-i mezārı teşnegāh-ı tīr-i duʿā-yı ehl-i derūndur.

Mollā-yı müşārün-ileyh,[3] مدّ الله ظلال رحمته عليه būstānü'l-ʿārifīn-i ʿilm ü kemāl, ravżatu's-ṣāliḥīn-i fażl ü efżāl, ḥadīḳa-i maʿārif ü ʿavārifüñ nihāl-i nevber-i sāye-güsteri, ḥaẓīre-i ṭarā'if ü ẓarā'ifüñ zülāl-i ʿamīmü'l-feyż-i sebze[4]-perveri, ḫāme-i taḥrīr-i[5] dil-peẕīrleri Mānī-i çihre-güşā-yı maʿānī, came-i taʿbīr-i ilhām-semīrleri ḳavālib-i ervāḥ-ı ḥaḳā'iḳ-ı meṡānī, ḫıyām-ı ʿaẓamet ü celāli

1 146a SE
2 pencere E
3 "Allah onun üzerindeki rahmet gölgelerini uzatsın."
4 Zerre SE
5 - E

refi'u'l-'imād, sürādıḳāt-ı devlet ü iḳbāli ba'īdü'l-evtād, ṣadru'l-efāżıl, deryā-yı feżā'il idi. Zebān-ı şekkerīni 'ukde-i lüknetle 'aḳīdevār ve manẓūme-i kelām-ı rengīni sektedār olduġın ba'ż-ı şu'arā bu gūne edā eylemiş idi:

Şi'r Lükneti var dime ṣaḳın bī-vuḳūf
Ayrılamaz ṭatlu dilinden ḥurūf

'Arabī vü Türkī eş'ār-ı belāġat-şi'ārı ve resā'il-i efāżıla taḳrīżāt-ı faṣāḥat-medārları vardur. Sulṭān Süleymān Ḫān merḥūmuñ merṡiyesindendür[1]:

Merṡiye-i Sulṭān Süleymān

نسيم الصبا رقّت بأشجان فرقة
حمامة ذات السدر حنّت من الذعر

أ حامي حمى الإسلام أودى وهل له
نعَيْتَ ببين أنت مالك من عذر

أ زالت من الدنيا مراسم بهجة
وآلت مسرّات الزمان إلى الضر

دموعِيَ جودى في رزية عادل
عديل ابن خطاب مثيل أبي بكر

لقد ذاق من كأس الحمام أمامنا
إمام الهدى بحر الندى طيّب النشر

أنامَ أنامَ العهد في مهد عدله
فراح إلى روح على سندس خضر

تفضّلت الأيامُ بالجمع بيننا
ففرّق من أجل القصور من الشكر

كذلك دهرُ الدهرِ بؤسٌ ونعمة
وناهِيك تلك الحالُ في الوعظ والذكر

1 251a E

فوا حسرتا إذ أنزل الدهرُ مثلَه
من القصر في قعر الجنادل والصخر

فما اخضرّ بالمروين بعدك عوده
وما غرّدت **[253a]** ورقاء في الروض ذي النور

وما قلّبت أيدي الفوارس بعده
رماحاً لدى الهيجاء ذى الكرّ والفرّ

سقى الله قبراً من سحائب نعمة
تضمّن بحراً في الندى ضامن البرّ

ألا أيّها الملك الشهيد المجاهد
حليماً كريماً قد مضى طيب الذكر

عليك من الرحمن فضلٌ ورحمة
وروح وريحان مدى الدهر والعصر

كما أنت في الأولى بعز ونعمة
كذلك في الأخرى وفى الحشر والنشر[1]

Ve lehu bi't-Türkī[2]

İdersem vech-i yāri māha teşbīh
İder erbāb-ı 'irfān anı tevcīh

1 "Ayrılık acısından sabah rüzgarı rikkate geldi. Sedir ağacındaki güvercin korkudan inledi. İslam hudutlarının koruyucularından olan o sultan öldü. Onun ölüm ilanını sana açıklamak için ne mazeretim var? Sevinç tabloları dünyadan zâil oldu gitti. Zamanın mutlulukları zarara dönüştü gitti. Âdil birinin kaybından dolayı gözyaşlarım sel olup aktı. O, Ebûbekir ve Ömer gibidir. İmamımız ölüm şarabından tattı. O, hidayet rehberi, söz denizi, güzellik saçan biridir. Onun adalet beşiğinde zaman, huzur içerisinde geçti. Kendisi de yeşilden döşeklere kurulup rahata erdi. Aramızda günler bütün diğer zamanlara üstün geldi. Ve o sultan, bu eksik âlemden şükür âlemine göçüp gitti. Zaman içerisinde sıkıntılı anlarda nimet dolu anlar da vardır. Nitekim vaaz ve öğüt de bu hâllerden seni nehyeder. Zaman böyle bir sıkıntı getirip kayalıklardan ve taşlardan başımıza saraylar yağdırdığı için bize ne yazık! Senden sonra buraların eski yeşilliğine dönmesi ne kadar da zor. Bahçelerdeki yaprakların nur gibi yeşillenmesi ve kuşların ötmesi ne kadar zor. Ondan sonra kahramanların elleri savaş anında geriye kaçarak mızraklara uzanmaz. Ey mücahit, şehit komutan; ey yumuşak, saygın komutan; övgüye değer bir hayat geçti. Allah kabrini nimet bulutlarıyla sulasın. Sanki kabri toprağın altında, damlalar içinde bir ummana dönsün. Rahmân'dan senin üzerine kıyamete dek lütûf, rahmet, rahatlık ve güzel kokular saçılsın. Bu dünyada şeref ve nimet içerisinde olduğun gibi öbür âlemde, haşir ve neşir anında da aynı güzellikler içerisinde olasın."

2 Ve Türkī:- SE

Naẓar ḳılsa dehān-ı yāra bülbül
Diyeydi ġonce içün Fīhi Mā Fīh

Ba'ża ahbābları tevḳī'īlik manṣıbına terfī' olınduḳda buyurmışlardur:

Berīd-i baḫt u devletden nüvīd-i dil-sitāndur bu
'Arūs-ı devlet ü iḳbāl içün gūyā nişāndur bu

Nişānla dā'ī-i devlet olan erbāb-ı iḫlāṣı
Ki ḫāṭırdan gide şāyed benüm 'ömrüm zemāndur bu

'Ulemā-yı Mıṣr'dan Şeyḫ 'Alī Maḳdisī'nüñ taṣḥīḥ-i ḥarf-i ḍādda[1] te'līf itdügi risāle-i bedī'aya buyurduḳları ṭaḳrīẓdür:

Eş'ār

كتاب كامل الإرشاد هاد
إلى حرز الأماني والرشاد

روى حقاً وروّى كلَ صادٍ
بعين العلم في تصحيح ضاد

أزاح الغين عن عين العباد
من الناعين في تحصيل زاد

فهذا كافل كاف وفاء
لتيسير المقاصد والمراد

فطوبى للذي قد صاغه من
إمام عالم بالفضل باد

عليّ الذات قدسيّ الصفات
على أقصى العلى في كل ناد

له في الفضل آيات عليّة
له الغايات في كل المبادِ

إليه ينتمي فن المعالي
به حال الورى وارى الزناد

1 şādda SE

محيط للفتاوى كنز فقه
ومختار لنهج الحق هاد

بحرف مفرد أبدى دليلا
على أن صار جمعا بانفراد

كتبنا ذلك التقريظ ذكرا
لوصف كان ميسور العداد

لزايٍ قد خلت من ياءِ حجٍّ
لعامِ الجيم بعد الظا بصادٍ[1]

Ve lehu

بحمد الله ذي الفضل المؤيّد
وتسليم الرسول الحقّ أحمد

مع الأصحاب والآل الكرام
بلا حدّ ولا عدّ محدّد

نسيم المدح من عبدٍ نسيبٍ
إلى بستانِ عرفانِ محمّد

مقيماً قائماً في حكم مصر
بأمر الشرع والدين المؤيّد

مقرّاً بالذنوب وبالخطايا
رجاءَ العفو من ربٍّ ممجّد[2]

1 كذا في هامش 1 «يعني اليوم السابع من العشر الأول من شهر ذي الحجة سنة 993.» R ،E ،SE.
"*Hırz-ı Emânî*'yi en doğru şekilde anlamaya yardımcı olacak tam bir kitaptır o. O kitapta, hakikati nakletmiştir. Dad harfini açıklamak için, tam bir ilimle, bütün hususlarını ele almıştır o. Meselenin özünü elde etmede konuşup duran insanlar arasında 'ayn' ve 'gayn' harflerini de izah edip açıklamıştır. Bu kitap maksada ve hedeflere kolayca ulaşmada yeterli, kefil olan bir kitaptır. Lütfedip, bu hususları açıklayıp ortaya koyan, âlim bir imam olan o kimseye ne mutlu! Üstün vasıfları olan bir zattır o. Her mecliste de en üst mertebelerde olan biridir o. Üzerinde onun sahip olduğu lütfa işaret edecek çok emareler vardır. Her temelin içinde onun üstün hedefleri vardır. Yüce ilimlerin çoğu onda gelişip nema bulur. Ötelere ait ve çok parlak hâli vardır onun. Pek çok fetvayı bilen tam bir fıkıh hazinesidir o. Hakka yöneltmede seçkin bir rehberdir o. Tek bir harfle delili ortaya koyar. Sonunda tek tek, pek çok meseleyi cem' eder. Bu takrizi eserin daha önce geçen 'zay', 'cim', 'va' ve 'sad' gibi harflere dair, anlatımı kolay olan özelliklerini belirtmek için yazdım." Derkenardaki nota göre son beyitteki muammalı tarihin karşılığı 7 Zilhice 993'tür.

2 "Lütfu sağlam olan Allah'a hamd; hak peygamber olan Ahmed (as.)'a, ashâbı ve saygın ailesiyle birlikte sayısız ve sonsuz selâm olsun. Dinin emrine uyarak Mısır'da yerleşik olan soylu birinden,

Vālid-i merḥūmuñ "*Muḥaṣṣılu'l-kelām*" ismiyle mevsūm risālesine 'unvān-ı i'tibār olan taḳrīẓ-i dürer-bārlarıdur:

Şi'r

بأنوار هاتيك الرسالة أشرقت
عقايد قد تعزى لأشرف مذهب

صحائفها أضحت مواقفَ مقصد
مزيل لإشكال المذاهب مذهب

تليق بإقبال الكرام كريمة
تلوح بثوب كامل الحسن مذهب[1]

فللّه دَرّ من جمع المجموع وألّفه، وبِدرّه النضيد شنّف سمعَ أرباب القبول وشرّفه، فالله سبحانه وتعالى يحفّه بعنايته في مواقفه ومقاصده، ويتولّاه برعايته في مطالبه ومراصده.[2]

el-Mevlā 'Abdu'llāh (Martolos-zāde)

Ḥāmid Efendi merḥūmuñ ṣınv-ı celīlü'l-maḥāmidi, tercemesi sebḳ iden Martolos Efendi'nüñ maḫdūm-ı ba'īdü'l-maḳāṣıdıdur. Verḳā-yı rūḥı burc-ı bedende āşiyāne-sāz olalı şeh-bāl-i himmetle evc-i feżā'ile pervāz idüp ḫırmengāh-ı efāżıl-ı 'aṣrdan dāne-çīn olmaġla ḥavṣala-i isti'dādı miḳdārı tehyi'e-i zād-ı ṭarīḳ-ı feżā'il-rehīn itdükde 'amm-i kerīmlerinden mülāzemetle kāmrevā olduḳdan ṣoñra seyr-i ma'āric-i 'izz ü 'alā iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz yetmiş sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde Manav Bālī yirine Edrineḳapusı[3] ḫāricine vāṣıl, seksan bir Ṣafer'inde yine anlar yirine Medrese-i Rüstem Paşa'ya nā'il olup[4], seksan iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Mihrümāh Sulṭān Med-

Muhammedî irfanın bahçesine övgü yelleri essin. Bu aciz, günahını ve hatalarını itiraf ederek Rabb'inin affını umut etmektedir."

1 "Bu elindeki risale, insanların üzerinde buluştuğu inanç esaslarını, mezhebin şereflenmesi için nurlarla aydınlatmıştır. Onun sayfaları belli başlı hususları gaye hâline getirmiş; mezhebin anlaşılmayan bir takım noktalarını gidererek mezhebi sağlam hâle dönüştürmüştür. Saygın birini karşılamaya yine saygın biri layıktır. Tam bir güzellik elbisesi içerisinde mezheb, aydınlık saçmaktadır."

2 "(Kelimeleri) bir araya getirip bu eseri telif edene maşallah! Dizilmiş inciler gibi olan bu eseriyle ilim ehlinin kulaklarında hoş bir iz bıraktı ve değer kazandı. Allah Teala inayetiyle onu başarı ve doğru hedef üzerinde tutsun. Gözetimiyle, onu istenilen ve gözlenilen konumda dost kılsın."

3 251b E

4 - SE

resesi'nde selef-i sālifini ta'ḳīb, seksan dört Muḥarrem'inde merḳūmdan ṣoñra 'unvān-ı Ṣaḥn-ı Ṯemān ile menşūr-ı i'tibārını teşbīb itmiş idi. Sene-i mezbūre Rebī'u'l-evvel'inde Paşaḳulı Maḥmūd Beg[1] yirine Baġdād-ı dārü's-selām ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām oldılar. Seksan yedi Receb'inde **[253b]** bunlar Āmid'e, Āmid Ḳāżīsi Mīrzā Maḫdūm Baġdād'a naḳl olınmış idi. Ṭoḳsan Cemādiye'l-ūlā'sında Muṣṭafā Efendi yirine tekrār Baġdād ḳażāsıyla nā'il-i murād olup ṭoḳsan iki Ṣa'bān'ında Filibe ḳażāsı mevleviyyet olmaḳ üzere naḳl olınmışlar idi. İstanbul'a geldüklerinde ḳabūl itmedükleri cihetden sene-i mezbūre Şevvāl'inde Selānikī Seyfī Çelebi yirine Yeñişehr ḳażāsı Fenār ilḥāḳı ile mevleviyyet ve eski şehre yeñi 'ādet olup bunlara 'ināyet olındı. Ṭoḳsan dört Receb'inde 'azl olınup Ma'rūf Efendi cā-nişīn-i ḥükūmeti oldı. Ṭoḳsan yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde Ya'ḳūb Beg yirine Bosna Serāyı virilüp ḳabūl itmedükleri ecilden[2] Ṭaş-zāde'ye virildi. Ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde fāriġ 'Ömer Beg yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsıyla teşrīf olındı. Biñ iki Şevvāl'inde Ṣaçlı-zāde maḥlūlinden Medīne-i Münevvere ḳażāsına naḳl olındı. Biñ dört Ṣa'bān'ında 'azl olınup yirine Şām'dan Ketḫudā Muṣṭafā Efendi[3] naḳl olındı. Biñ altı Ramażān'ınuñ on altıncı güni ḥamāme-i rūḥı dest-i ḥimām ile remān ve 'Anḳā ile hem-āşiyān olup Ḥażret-i Eyyūb Türbesi ḳurbında Ḥāmid Efendi cenbinde[4] defn olındı.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, beyt-i 'ilm ü dūdmān-ı ṣalāḥdan ẓāhir, müstecmi'-i ma'ālī vü mefāḫir idi.

el-Mevlā Sināne'd-dīn Yūsuf (Ümmī Sinān bin Ca'fer[5])

Ḳaṣaba-i Simav'dan bir şeyḫüñ gevher-i silkü'l-le'āl-i nesl-i kerīmidür. Ḥāmid Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve *Ḥāşiye-i Tecrīd* müderrisi olduḳdan ṣoñra ṭarīḳ-ı ḳażāya 'āzim olup ṭoḳuz yüz yetmiş dört tārīḫinde ḥacc eyleyüp menāsike müte'alliḳ Türkī risāle yazmışdur. Sermin ve Şeyḫlü ḳażālarında fermān-revā-yı ḥükm ü imżā olup seksan sekiz senesi evā'ilinde Sinān Paşa diyār-ı şarḳa serdār olduḳda yüz elli aḳçe ile Üsküdār ḳāżīsi idi. 'İvaż Efendi ṣadāre-

1 146b SE
2 itmedükleri ecilden:itmedüklerinde E, SE
3 - R1
4 yanında E
5 Ümmī//Ca'fer:Şeyḫ-zāde Sinān Efendi SE; bin Ca'fer:- E

tinde otuz aḳçe ile Şāhḳulı müderrisi olup ṭoḳsan tārīḫinde teraḳḳī ile vāṣıl-ı erba'īn, ṭoḳsan üç senesi ḫilālinde nā'il-i rütbe-i ḫamsīn olmış idi. Ol medrese evvel bunlarda ḫāric olmış idi. Ṭoḳsan altı Ṣafer'inde Yaylaḳıyye-i İznīḳ pāye i'tibār olınup pīrāye-i girībān-ı iştihārı oldı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Ramażān'ında eşrāf-ı ḳużātdan Ḳaya Çelebi yirine Bosna Serāyı tekrār mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı. Biñ üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup 'Abdu'l-kerīm Efendi'ye virilmiş idi. Anlar ḳabūl itmemekle biñ dört tārīḫinde Yeñişehr Ḳāżīsi Kāmī-zāde Efendi naḳl olınup anlar daḫı ḳabūl itmeyüp māh-ı Receb'de Küçük İsḥaḳ Efendi'ye virildi. Anlar daḫı redd eyleyüp māh-ı Şevvāl'de Celeb Meḥemmed Efendi'ye tevcīh olındı. Biñ altı Rebī'u'l-āḫir'inde Kākülperīşān Şeyḫī Çelebi yirine Kütāhiyye ḳażāsı ṣadaḳa buyurıldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde ḳāżī iken dā'in-i ecel müteḳāżī olup yirine Ṣalıncaḳ Rıḍvān Efendi ṣalındı.

Mevlānā-yı mezbūr "Ümmī Sinān" laḳabı ile meşhūr, 'ilm ü ṣalāḥdan vāyedār, ḥükūmeti mütehevvirāne vü ṣalābet-şi'ār idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Remzī-zāde) {'İlmī}

Zümre-i ḳużāt-ı sütūde-ṣıfātdan Mevlānā Remzī'nüñ ferzend-i dil-bendi Remzī-zāde 'İlmī Efendi'dür. Taḥṣīl-i isti'dād-ı 'ilmī itdükden ṣoñra Ebu's-su'ūd Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle kām-revā ve ba'ż-ı medāris-i 'ilmiyyede menāzil-peymā olup ḳırḳ aḳçe[1] medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz yetmiş sekiz Şa'bān'ında Beñli Maḥmūd yirine Ḥaydar Paşa Medresesi'ne revnaḳ-baḫşā olmış idi. Seksan üç Receb'inde Ḫˇāce Birāderi yirine Ḳapluca pāyesine terfī' olındı. Seksan beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Bitlice 'Alī Çelebi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Seksan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Beg-zāde Efendi yirine Ayaṣofıyya Medresesi 'ināyet olındı. **[254a]** Ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde Seyfu'llāh Efendi yirine Süleymāniyye medārisinüñ birine ferş-i seccāde-i ifāde eyledi. Ṭoḳsan iki Şevvāl'inde[2] Ebu's-su'ūd-zāde Efendi yirine Edrine Selīmiyyesi'nde miḥrābnişīn-i taḥḳīḳ ü icāde oldılar[3]. Ṭoḳsan dört Ramażān'ında Ḥasan Beg-zāde yirine Ḥaleb-i Şehbā ḳażāsı ile maḳżi'l-āmāl olmışlar idi. Ṭoḳsan beş Şevvāl'in-

1 252a E
2 Ṣa'bān'ında SE
3 Ṭoḳsan//oldılar:- E

de 'Ömer Efendi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsına naḳl olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār itmişler idi. Ṭoḳsan ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ma'rūf Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa ḥükūmeti ile ḳadri vālā olmış idi. Elf-i kāmil Şa'bān'ında 'azl olınup yirlerine Aḫī-zāde 'Abdu'l-Ḥalīm Efendi ferş-i seccāde-i ḥükūmet itmiş idi. Biñ altı senesi ḫilālinde vāṣıl-ı raḥmet-i Bārī ve suḫan-ı mermūz u ẕeheb-i meknūz gibi verā-yı perde-i 'ademde mütevārī oldı. Ḳoġacı Dede Mescidi ḥaẓīresinde medfūndur.

Mevlānā-yı merḳūm naḳş-endāz-ı perend-i 'ulūm, vādī-i ẓarāfetde 'alem, 'ilm ü ma'ārifi müsellem-i 'ālem, leṭā'ifi maṭbū' u meşhūr, şekker-pāre gibi zebān-zed-i cumhūrdur. Meşā'iḫ-ı 'iẓāmdan Mü'eyyed-zāde Ḥācī Efendi'nüñ duḫter-zādesi olmaġla meşreb-i fenādan hiṣṣedār, dervīş-nihād ü pāk-nijād ü fütüvvet-şi'ār idi.

Mesā'il-i ferā'iżi selīs ü hemvār naẓm itmiş idi. Manẓūme-i meşhūredür. Bu eş'ār nuḫbe-i güftārıdur:

Ebyāt Seng-i cefāya her kişi ṭutmaḳ olurdı baş
Bir demde biñ cefā olıcaḳ ḳande baş ṭutar

[Ve lehu] Müşkilin ḥall idemez kimse kitāb-ı 'ışḳuñ
Vā'iẓ-i şehr dem urırsa ḳolayın söyler

[Ve lehu] Seni bir ḳoçmaḳ içün biñ yaşamaḳdur dir imiş
Dil-i dīvāne cihānda göreyin biñ yaşasun[1]

[Ve lehu] Bir ḳadeḥ bādeye vir 'ārif iseñ cān naḳdın
Ger ziyān eyler iseñ anı dilā ben çekeyin

[Ve lehu] Gerçi alduñ bu cān-ı nālānı
Göñlümüz ḳaldı iy kerem-kānı

Aġladur derd-i 'ışḳ añlasa[2] beni
Añma iy dil belā-yı hicrānı

1 147a SE
2 Añla SE

el-Mevlā Maḥmūd (Gelibolılı Maḥmūd Efendi) {Medḥī}

Kilīd-i baḥr-ı Rūm ve ʻaḳīletü'l-mülk-i cennet-rüsūm olan Gelibolı maʻḳılından güsiste-ʻiḳāl-i ʻalāḳa-i ʻālem-i ervāḥ ve eşbāh-ı şikeste-tār gibi ġalṭān-ı ṣaḥīfe-i eşbāḥ olmış idi. "Ḳara Maḥmūd" dimekle meşhūr ve *Teẕkiretü'ş-şuʻarā*'da "Medḥī" maḫlaṣı ile meẕkūrdur. Naḫl-i vücūd-ı maḥmūdu's-simātı cevāhir-i zevāhir-i ʻilm ü ʻirfānla muḥallā ve āyine-i ṭabʻ-ı ṣafā-āyīni mıṣḳale-i saʻy ü ictihād ile mücellā olup Şeyḫü'l-İslām Ebu's-suʻūd Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle bekām olduḳdan ṣoñra seyr-i menāzil-i ṭarīḳ ve idāre-i kü'ūs-i ders ü taḥḳīḳ iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken ṭoḳuz yüz seksan dört Rebīʻu'l-āḫir'inde Ṣāliḥ Seyfī Efendi yirine Şāh-ı Ḫūbān Medresesi'ne müderris ve ifāde vü ifāżaya mümāris olmış idi. Seksan yedi Ramażān'ında ḳabūl itmeyen Maʻrūf Efendi[1] yirine Kefe fetvāsına naḳl olındı. Ṭoḳsan iki Şaʻbān'ında Munuḳ ʻAlī Efendi maḫlūlinden Marʻaş ḳażāsı ʻināyet olındı. Ṭoḳsan dört ḫilālinde Yılancıḳ yirine Kütāhiyye ḳażāsına naḳl olındı. Ṭoḳsan beş Receb'inde ʻazl olınup yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsından ʻÖmer Efendi tebdīl olındı. Ṭoḳsan altı Receb'inde ḳabūl itmeyen Müderris-zāde yirine tekrār Marʻaş ḳażāsı tevcīh olındı. Ṭoḳsan sekiz Rebīʻu'l-evvel'inde ʻazl olınup manṣıbı ʻUbūdī'ye virildi. Anlar ḳabūl itmedükde Ḥüsām Efendi'ye inʻām olındı. Elf-i kāmil Ramażān'ında Gelibolı ḳażāsı mevleviyyet olup bunlara ʻināyet olındı[2]. Biñ iki Receb'inde ʻazl olınup Pervīz Efendi teẕkirecisi Meḥemmed Efendi mesned-nişīn-i ḥükūmetleri oldı. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde ḫalefi yirine iʻāde olındı. Biñ dört Şaʻbān'ında maʻzūl ve yirlerine Pirlepeli Ḥasan Efendi mevṣūl olmış idi. **[254b]** Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Şāh Meḥemmed Efendi yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı ile bekām olup biñ altı Rebīʻu'l-āḫir'inde munfaṣıl ve yirlerine Tāce'd-dīn el-Manavī vāṣıl oldı. Sene-i mezbūre ḫilālinde irtiḥāl[3] ve ʻālem-i ḳudse intiḳāl[4] eyledi.

1 Maʻrūf Efendi:Muʻarrif-zāde E
2 252b E
3 İntiḳāl SE
4 İrtiḥāl SE

Tārīḫ ilāhī ʻāḳıbet-i Maḥmūd gerdān[1] (1006)

Tārīḫ-i Niʻmetī Çelebi

Fātiḥa Maḥmūd Efendi rūḥına[2] (1006)

Merḥūm-ı merḳūm mecmaʻu'l-baḥreyn-i maʻārif ü ʻulūm, efrād-ı ʻulemādan maʻdūd ve sīret ü serīreti[3] memdūḥ u maḥmūd, ferd-i kāmil, baḥr-ı şāmil idi.

Āṯār-ı ʻilmiyyesinden *Ḳalemiyye*'si vardur:

min-*Ḳalemiyye*

ظلّه ممدود على الصفحات، كأنّه لواء الحمد في العرصات، تحرّك طبعه في معنى قول الملك الحكيم، ﴿أَفَمَن يَمْشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمَّن يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾، نبيّ قد تفجر من إصبعه الماء، خضرٌ أيّةَ أرض لقِيَ تكون خضراء، شمّر عن ساق الاجتهاد، ومرّ على الماء كالزهّاد، له يد طولى فى المآخذ، بنواصي العلوم العليّة آخذ، يسمع أهل الإذعان منه الهمس، عقلٌ يخدمه الحواسّ الخمس، يدٌ فيها إصبعان وقلوب البلغاء، يقلّب الرحمن بينهما كيف يشاء، محبوب القلوب محله بالسويدا، [...]، يحل عقدة كل حبر بأسنانه، بانت لذة كلامه من انشقاق لسانه، يتمشّى في مزالق الأقدام، وقدمه ثابت وفيه كلام، ثلاثيّ ملحق بالخماسي، صرفيّ متصرف في كلمات الأناسي، عظمٌ بلا لحم من سخافته، شيخ فانٍ ورجلاه في حفرته، كل جزئه يجري مجرى دمه، يمشى بحيث لايموت النملة تحت قدمه،

Şiʻr

من لسانيه فشا ما في الطباع
كل سر جاوز الإثنين شاع

ساحرٌ إذا ركب الدّن، يري العجايب فنّاً بعد فنّ، على سلّم السحر راق كامل، دخل وخرج مراراً فى بئر بابل، يخضرّ في الحال ما يزرع، في المشرق يصوت وفى المغرب يُسمع، قصب[4] فى نهر اللطائف نما، يهتزّ عند جري الماء.[5]

1 الهى عاقبت محمود كردان
2 فاتحه محمود افندى روحنه
3 Sīret ü serīreti:sīreti R1
4 الماء//قصب :- E
5 "Onun gölgesi, sayfalar üzerinde uzayıp gider. Sanki o, hâkim olan her şeyin sahibi Allah'ın, 'O gün yüzü yere kapanmış sürünen mi, yoksa düzgün bir şekilde dosdoğru yolda yürüyen mi daha kazançlıdır (Mülk 67/22)' sözünde de anlatıldığı, mahşer meydanının o hengameli ortamında Livâ-yı Hamd gibidir o. Sanki o, parmaklarından su fışkıran nebî gibidir. Kendisine uğrayanı yeşillendiren, yeşilliklerle dolu bir kara parçasıdır o. Bütün birikimiyle ictihâda kalkışmıştır o. Yusuf (as.)'ı buldukları su kuyusuna uğrayan yolculardan biri gibidir o. Temel ilim dallarında birikimi olan biridir o. Pek çok ulvî ilmin ucundan tutmuştur o. anlayış sahibi olanlar onun bir fısıltısını bile işitirler.

Beyt Mihr-i ruḫsārını vaṣf it o mehüñ maṭla'da
Ser-i a'dāyı nihāyet egesün maḳṭa'da

el-Mevlā[1] Ḥüsāme'd-dīn Ḥüseyn bin Meḥemmed bin Ḥüsāme'd-dīn[2] (Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām[3] Efendi)

Ḥadā'iḳ-ı *Şaḳā'iḳ-ı Nu'māniyye*'de zīver-i benefşezār-ı erḳām ve Ḳara Çelebi[4] 'unvānı ile raḥīḳ-ı taḥḳīḳı 'anberīn-ḫitām olan Hecrī Efendi merḥūmuñ maḫdūmı ve Ebū Firās eş'ārında bu beytlerüñ mā-ṣadaḳ-ı mefhūmıdur:

Şi'r

حَوَيتَ حسامَ الدين كلَّ فضيلة
سواك لها طيٌّ وأنت لها نشر

فما ينتهي إلّا إلى كفّك الندى
ولا يعتري إلّا إلى بيتك الفخر [5]

Cedd-i emcedleri Mevlānā Ḥüsāme'd-dīn Üsküdār'da cāmi'-i şerīfi ve medresesi olan vüzerā-yı devlet-i Fātiḥiyye'den Ṣadr-ı A'zam Rūm Meḥemmed Paşa'nuñ birāderi ve Kemāl Paşa-zāde Efendi'nüñ şerīk-i feżā'il-güsteridür. 'Ulemā-yı *Şaḳā'iḳ*'dan Ḳonevī Ḳara Ya'ḳūb Beg dāmādı ve 'umūmen vilāyet-i Ḳaraman'uñ ḥākim-i pākīze-nihādı olmış idi. Ṭoḳuz yüz yigirmi tārīḫinde vāḳi' Çaldıran seferinden ḳufūl eşnāsında Lārende'de fevt oldı. Ṣāḥibü't-terce-

Beş duyu organının da kendisine hizmet ettiği akıldır o. İki parmaklı bir el gibidir sanki o. Ve Allah kullarının kalbini o iki parmak arasında dilediği yöne çevirir. Sevginin kaynağı olan kalpler gibidir o. Mürekkeb düğümlerini dişleriyle çözen biridir o. Ağzını açtığında konuşmanın lezzeti ortaya çıkar. Pek çok kişinin kaydığı, yanıldığı noktalarda rahatlıkla hareket eder. Ayakları sabittir onun. Onun sözlerinin kökü üç harflidir. Ancak beş harflilere dâhil kabul edilir. Bütün insanların konuşmalarında çekilebilen bir kelimedir o. Eti olmayan bir kemiktir o. Bunamadan dolayı yaşlanmış gitmiş bir şeyh-i fânîdir o. Sanki iki ayağı çukurda gibidir. Her bir parçası kan damarlarında akar. Öyle bir yürür ki bir karınca bile ayaklarının altında ölmez. Şiir: İki dilinden özünde ne varsa o döküldü, ikinci kişiye anlatılan her sır, sır olmaktan çıkar. Nesir: Bir sihirbazdır o. Küpe bindiğinde nice ilim dallarına ait ilginç şeyler görür. Sihir merdiveninde yükseklere tırmanır gider. Böylece Babil kuyusuna defalarca girer çıkar. Diktiği, anında yeşillenir. Doğuda seslenir, batıda duyulur. Lütûf nehirlerinde kamıştır o. Su aktığı zaman gelişir."

1 El-Mevlā el-fāżıl SE
2 Ḥüsāme'd-dīn:Ḥüsām SE
3 - R1, E
4 Çelebi-zāde SE
5 "Bütün erdemler Hüsâmeddin'e sevdirilmiştir. Ondaki bütün eğrilikler, dağınık olan hususlar düzeltilip dosdoğru hâle getirildi. Söz senin avuçlarında zirveye ulaşır. Ve ancak senin övgüye değer evinde teselli bulur."

me ṭoḳuz yüz ḳırḳ ḥudūdında vālid-i mācidleri Kütāhiyye'de Vāḥidiyye müderrisi iken ser-nihāde-i pīşgāh-ı 'ālem-penāh-ı şühūd ve secde-güẕār-ı şükr-i ni'met-i bī-minnet-i vücūd olmışlar idi. Naḳd-i vaḳt-i 'ömr-i girān-māyelerin ṣarf-ı bıżā'a-i 'ilm ü edeb ve feżā'il-i vehbī vü müktesebīyi ser-bār-ı ḫaṣā'il-i ḥaseb ü neseb ḳılduḳdan ṣoñra ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilme sevḳ-ı rāḥile-i 'azīmet ve peder-i vālā-güherleri ṭarafından şemşīr-i himmetlerin cevher-ṭırāz-ı mülāzemet ḳılmışlar idi. El-ḥāletü hāẕihi āftāb-ı 'ālem-tāb gibi mutaṣaddī-i ḳaṭ'-ı menāzil ve mevḳif-i istifādeden mesned-i ifādeye müteḥavvil olup ibtidā yigirmi beş aḳçe ile Edrine'de Ḥalebiyye'ye, ba'dehu otuzla Cāmi'-i 'Atīḳ Medresesi'ne, ba'dehu ḳırḳ aḳçe ile Ṭaşlıḳ **[255a]** dimekle[1] ma'rūf 'Alī Beg Medresesi'ne[2] müderris ve ṣīt ü ṣadā-yı iştihārları ṭanīn-endāz-ı[3] naḳl-i maḥāfil ü mecālis olup ṭoḳuz yüz yetmiş üç Ṣa'bān'ında on aḳçe teraḳḳī ile ḫāric rütbesine 'āric oldılar. Yetmiş ṭoḳuz Ramażān'ında Ḫ'āce Efendi yirine Burūsa Sulṭānī pāyesi pāy-endāz-ı baḫt-ı Hümā-sāyesi olup kā'ide-i eslāf üzere 'aḳd-ı meclis-i ders-i 'āmm ve ḥall-i şübühāt-ı ulemā-yı a'lām itmişler idi. Seksan bir Şevvāl'inde 'Arab-zāde yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām idüp seksan iki Ẕi'l-ḥicce'sinde Bahā'e'd-dīn-zāde yirine Süleymāniyye ile bekām olup seksan dört Cemādiye'l-ūlā'sında Aġa-zāde yirine Edrine Selīmiyyesi'ne terfī' olınup ol maḳām-ı 'ālī, ferş-i seccāde-i ifādeleri ile zībende vü ḥālī olmadın sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında 'Abdu'l-ġanī Efendi yirine ḥākim-i Şām-ı cennet-meşām oldılar. Seksan altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde selef-i sālifleri yirine ḳażā-yı Mıṣr-ı ẕātü'l-ehrām ile iḥtirām olındılar. Seksan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında isti'fā idüp yirlerine Sinān Efendi-zāde 'Alī Efendi mütekeffil-i aḥkām-ı ḳażā olmış idi. Ṭoḳsan üç Ṣafer'inde fevt olan Rā'ī Ḥasan[4] Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa'da[5] aḥkām-ı şer'-i muṭahharı mürā'ī oldılar. Sene-i mezbūre Receb'inde Dökmeci-zāde yirine İstanbul ḳażāsına naḳl olınup ṭoḳsan dört Muḥarrem'inde ma'zūl ve maḳām-ı ḥükūmete Mīrzā Maḫdūm Efendi mevṣūl oldı. Ṭoḳsan yedi Rebī'u'l-āḫir'inüñ evāḫirinde Dökmeci-zāde yirine Anaṭolı ṣadrına pīrāye-baḫş olup ṭoḳsan sekiz

1 147b SE
2 253a E
3 ṭanīn-endāz-ı:- SE
4 Rā'ī Ḥasan:Ḥasan Rā'ī E
5 Edirne'de E

Şa'bān'ında Zekeriyyā Efendi yirine mesned-ārā-yı ṣadr-ı Rūm oldılar. Ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde vaẓīfe-i emsāl ile müteḳā'id olup selef-i bāhirü'ş-şerefleri i'āde olındı. Ba'dehu bir def'a otuz aḳçe ve bir def'a yigirmi aḳçe teraḳḳī ile rātibeleri iki yüz aḳçe temām olup meşġale-i 'ilm ü 'ibādetle sübḥa-gerdān-ı şühūr u a'vām iken sitte ve elf Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Abdu'l-mü'min Efendi yirine Burūsa Sulṭāniyyesi żamīme-i revātib ḳılındı. Ḳarīne-i ḥāl merāsim-i ṭarīḳdan bi'l-külliye dāmen-keş-i himmet ve maḥrūse-i me'nūse-i Burūsa'da dā'ire-nişīn-i 'uzlet olmaḳ niyyetine 'azīme-ḫ'an-ı 'azīmet olup ol niyyet-i ḫayra ḳarār ve tār-ı keş-mekeş-i tereddüde fayṣal-ı kār virmişken biñ yedi Muḥarrem'inde dārü'l-üns-i ḳudse isti'cāl ve Burūsa ḥavālīsinde vāḳi' çiftliklerinde füc'eten irtiḥāl itdiler. Ḥażret-i Emīr Cāmi'-i Şerīfi'nüñ öñinde mütevārī-i ḫāk-i fenā ve ḫūşe-çīn-i ḫırmen-i du'ā olup medrese-i maḥlūle 'Arab[1] Sinān Efendi'ye iḥsān olındı.

Merḥūm-ı merḳūm ḥarīṣ-i deryā-keşān-ı 'ulūm, mecma'u'l-baḥreyn-i 'ilm ü 'amel, maṭla'u's-sa'deyn-i dīn ü düvel, istiḳāmetde 'alem, nezāhetde müsellem-i 'ālem, eyyām-ı tedrīsde münāvele-i raḥīḳ-ı 'ilm ü 'irfāna müdāvim, hengām-ı ḳażāda ḥüsām-ı mū-şikāf-ı şerī'atle ḥākim-i ḥāsim, zemān-ı ṣadāretinde iḥḳāḳ-ı ḥaḳ ile benām, devr-i devleti tevārīḫ-i eyyām idi.

Şürūḥ-ı *Hidāye* ve *Miftāḥ*'a ta'līḳātı ve hevāmiş-i kütüb-i mütedāvilede āṯār-ı ḳalem-i ṭurfe-nikātı vardur. Mesā'il-i fiḳhiyyeden bir mecmū'a-i girāmī cem' itmişlerdür ki reşkīn-sāz-ı *Vāḳı'āt-ı Ḥüsāmī*'dür. *Raḥmetu'llāhi 'aleyhi.*

el-Mevlā Aḥmed (Ġalaṭalı Aḥmed Çelebi[2])

Sebū-yı vücūd-ı nezāhet-ālūdı Ġalaṭa'dan bedīd ve neşvedār-ı dāniş ü dīd olup 'ulemā-yı 'aṣr ḫidmetlerinde ser-germ-i raḥīḳ-ı taḥḳīḳ ve mürā'ī-i merāsim-i ṭarīḳ olup ba'ż-ı kibārdan mülāzemetle ber-murād ve medāris-i 'ilmiyyede ifāde-i erbāb-ı isti'dāda mu'tād olmış idi. Ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde ḳabūl itmeyen Ḫayre'd-dīn Efendi yirine Silivri'de Pīrī Paşa müderrisi oldı. Biñ yedi Muḥarrem'inde 'Arab Sinān Efendi yirine Çorlı pāyesine pīrāye-bend olmış idi. **[255b]** Sene-i mezbūre

1 'Arab-zāde SE
2 Efendi SE

Rebī'u'l-evvel'inde fevt olup medresesi[1] Ẕü'n-nūn Ḫalīfe'ye virildi.

Şi'r Ġarīb oldı dime Nev'ī ḳapuńda
Seg-i kūyuń efendi çıḳdı vāriṣ

Merḥūm-ı mezbūr isti'dād-ı 'ilmī ile meşhūr, ṭāhirü'l-lisān, ḫāliṣu'l-cenān, ṣāfī-fu'ād[2], Müslim-i pāk-i'tiḳād idi.

el-Mevlā Manṣūr (Manṣūr Efendi)

Ba'ż kirām mülāzemeti ile[3] maẓhar-ı ikrām ve medāris-i celīle ile maḳżiyyu'l-merām olup biń üç Ṣa'bān'ında Ḥüsām Efendi yirine Aġa müderrisi olmış idi. Biń beş Rebī'u'l-evvel'inde Mollā-zāde Şems[4] Çelebi yirine Yaylaḳıyye-i İznīḳ pāyesine naḳl olındılar. Biń yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde fevt olup yirine Emru'llāh Efendi naṣb olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ḥalbe-i mübāḥaṣede muẓaffer ü manṣūr, 'ilm ü ṣalāḥda 'alem, nezāhetde müsellem-i 'ālem idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Beg-zāde Efendi)

"Kemāl Beg-zāde" dimekle meşhūr ve kemāl-i mekārim-i ḫiṣālle zebān-zed-i cumhūrdur. Ṭarīḳ-ı 'ilme güẕer ve ol rāh-ı bī-pāyāna sefer ḳılup ḳırḳdan ma'zūl iken Medīne-i Münevvere pāyesiyle müteḳā'id olan Burūsavī Emīr Ḥasan Çelebi birāderi Aḥmed Çelebi'den mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olduḳdan ṣońra mollā-yı melek-nihādına dāmād olmış idi. Devr-i medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe ile Yeńi İbrāhīm Paşa müderrisi olmış iken ṭoḳuz yüz yetmiş altı Ṣafer'inde munfaṣıl ve yirine Rus Muṣṭafā Efendi vāṣıl oldı. Seksan bir Muḥarrem'inde Hemşīre-zāde yirine Yeńi 'Alī Paşa'da miḥrāb-nişīn-i ifāde[5] oldılar. Seksan dört Rebī'u'l-āḫir'inde 'Azmī Efendi yirine Edrine Dārü'l-ḥadīṣi'ne vāṣıl, sene-i mezbūre Receb'inde Ṣaçlı Emīr-zāde'lerüń büyügi yirine Ṣaḥn'a nā'il olup seksan yedi Ṣa'bān'ında Mollā Aḥmed Efendi yirine Ayaṣo-

1 253b E
2 ṣāfī-fu'ād:- R1, E
3 - E
4 Mollā-zāde Şems:Şems-zāde SE
5 - SE

fıyya Medresesi 'inâyet olınup seksan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde 'Abdu'l-vāsi' Çelebi yirine Süleymāniyye'ye terfī' olınup ṭoḳsan üç Muḥarrem'inde Seyfu'llāh Efendi yirine Ḥaleb-i Şehbā ḳażāsı cilvegāh-ı eşheb-i iḳbālleri olmış idi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Ḥācī Efendi[1] yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsına naḳl olınup ḳabūlde mütereddid olmaġın ṭoḳsan dört Receb'inde Eyyūb ḳażāsı Silivri ve Çatalca ilḥāḳıyla mevleviyyet olup bunlara 'inâyet olındı. Ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Mollā Aḥmed Efendi[2] yirine Mıṣr-ı Ḳāhire'ye naḳl ü tebdīl ile tebcīl olındılar. Elf-i kāmil Muḥarrem'inde 'azl olınup Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Efendi naṣb olındı. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Aḫī-zāde Efendi yirine Edrine ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldılar[3]. Biñ dört Cemādiye'l-āḫire'sinde munfaṣıl ve maḳarr-ı ḥükūmetlerine Es'ad Efendi vāṣıl oldı. Biñ beş Receb'inde 'Abdu'r-raḥīm Efendi yirine Eyyūb ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ yedi Şevvāl'inüñ on sekizinci güni infiṣāl-i ṣūrī ve 'azl-i żarūrī görinüp ḳażā-yı Eyyūb ḥükūmetine 'Arab-zāde 'Abdu'r-ra'ūf Efendi manṣūb oldı. Ḥażret-i Eyyūb Maḳābiri'nde medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr feżā'il-i keṣīre ile meşhūr, efrād-ı 'ulemādan ma'dūd, müte'ayyinān-ı 'aṣrdan kāmil-vücūd idi.

Mervīdür ki dānişmendligi hengāmında Mu'arrif-zāde Efendi ile ḥarīf-i germ-ābe vü gülistān olmaġla "Dü-bāreler" diyü tesmiye olınmışlar idi. Ol zemānda Ḳāżī Riyāżī dimişdür:

Şi'r Cām-ı şarāb zār olalı nerd-i meclise
Bir pul çüritmek olmadı hergiz dü-bāreler

el-Mevlā Maḥmūd bin Pīrī (Fenārī-zāde)

Diyār-ı Rūm-ı cennet-rüsūmda maṭla'-ı devlet-i Āl-i 'Oṯmān *ebedehumu'llāhu te'ālā ilā yevmi'l-mīzān* zīb-i dīvān-ı ḫusrevī olaldan berü ḫānedān-ı 'ilm ü 'irfān ve eben 'an-ceddin vülāt-ı bilād ve ṣudūr-ı dīvān-ı 'ālī-şān olan dūdmān-ı Fenārī'dendür. Şem'-i nūr-efşān-ı vücūdı nişānde-i meclis-i şühūd olalı **[256a]**

1 148a SE
2 - SE
3 Edirne//oldılar:maḥrūse-i Edirne'de fermān-fermā-yı şerī'at olduḳdan ṣoñra SE

iḳtibās-ı envār-ı faẓl ü kemāl ve Ṭaşköprī-zāde Aḥmed Efendi'den[1] mülāzemetle tenvīr-i müddeʿā-yı āmāl idüp ibtidā yigirmi beş aḳçe ile'da ʿĪsā Beg Medresesi'ne, baʿdehu otuzla Kütāhiyye'de Ḳaragöz Paşa Medresesi'ne, baʿdehu ḳırḳla Gelibolı'da Ṣarıca Paşa Medresesi'ne, baʿdehu elli aḳçe ile Burūsa'da Mollā Yegān Medresesi'ne müderris olup baʿż-ı muḳteżayāt ḥasebiyle ʿazl olınmış idi. Ṭoḳuz yüz seksan ṭoḳuz Şaʿbān'ında Esved Sinān yirine Orḫāniyye-i İznīḳ ḫāricine ferş-i seccāde-i ders ü taḥḳīḳ idüp ṭoḳsan iki Ṣafer'inde Muʿarrif-zāde yirine Yıldırım Ḫān pāyesi iḥsān olındı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Ẕi'l-ḥicce'sinde ḳabūl itmeyen İslām Efendi yirine Murādiyye pāyesi ile ber-murād oldı. Elf-i kāmil Şevvāl'inde Ḥüsām Efendi yirine Marʿaş ḳażāsı ʿināyet[2] olındı. Biñ iki Receb'inde ʿazl olınup selefi iʿāde olındı. Biñ altı Ṣafer'inde Ḥubbī Mollāsı oġlı Şems Çelebi yirine Ḳonya ḳażāsı tevcīh olındı. Sene-i mezbūre evāḫirinde Ḫıżr Efendi yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı inʿām olındı. Biñ yedi Şevvāl'inde ḳāżī iken dā'in-i ecel müteḳāżī ve şu'ūn-ı ḥāli münḥaṣır-ı māżī oldı. Manṣıb-ı maḥlūl Şānī Efendi'nüñ ḳılāde-i gerden-i cāhı ḳılındı.

Mevlānā-yı mezbūr maḥāsin-i aḫlāḳ ile meşhūrdur. *Şaḳā'iḳ* kenārında baʿż-ı ilḥāḳātı ve tevārīḫe müteʿalliḳ kelimātı vardur. Bu ḥaḳīr, görüp terceme itmiş idüm.

el-Mevlā Yaḥyā bin Pīr ʿAlī bin Naṣūḥ (Nevʿī Efendi) {Nevʿī}

Silkü'l-le'āl-i ʿırḳ-ı ʿarīḳı bu ḥaḳīrüñ rişte-i nesebine beste ve rüste-i mühre-i ẓahrī gibi mehere-i ṭarīḳat-ı ʿaliyyeye peyveste olup rāḳımu'l-ḥurūf olan ʿabd-i żaʿīfüñ naḳş-ı ṣaḥīfe-i vücūd olmasına bādī ve muḳaddeme-i netīce-i īcādı, vālidi ve senedi ve üstādı, ferd-i kāmil ü cins-i şāmil-i maʿārif ü ʿulūm Nevʿī Efendi merḥūmdur. Ṭabaḳa-i Süleymāniyye meşā'iḫinden ẕikri sebḳ iden Pīr ʿAlī Efendi'nüñ gevher-i kān-ı vücūdı ve ṣemere-i şecere-i nesl-i mesʿūdıdur. Ṭoḳuz yüz ḳırḳ senesinde sine-i ʿademden bīdār ve kevkeb-i saʿd-iḳtirān-ı vücūdı evc-i burc-ı ḳaṣaba-i Malġara'dan nümāyende-i dīdār olmış idi. Faṣl-ı mümeyyiz-i ʿilm ü ʿirfānla benī nevʿi miyānında mümtāz ve kaʿb-ı şāmiḫ-ı faẓl ü beyānla cins-i müstaʿiddān-ı ʿaṣr içinde ser-efrāz olup elli yedi tārīḫinde ṭarīḳ-ı saʿā-

1 254a E
2 inʿām SE

det-refīḳ-ı ʿilme sülūk ve ḳurṣ-ı ḫāliṣu'l-ʿayār-ı iʿtibārın tamġa-i ḳabūl-i ʿulemā ile meskūk itmekle erbāb-ı redd ü ḳabūl miyānında ḳarīn-i revāc ve şehādet-i miḥekk-i imtiḥānla üstādān-ı ṣāḥibü'l-ʿayāra māye-i iftiḫār u ibtihāc olmış idi. Nice zemān Aḫaveyn ʿunvānı ile meşhūr Ḳaramanī Aḥmed Efendi'nüñ dārü'l-ifādesinde iştiġāl, baʿdehu Ṣaḥn müderrisi olan birāderleri Meḥemmed Efendi āstānesine ittiṣāl itmişler idi. İttifāḳ-ı ārā bunuñ üzerinedür ki ol tārīḫ-de mevlānā-yı mezbūruñ şemʿine cemʿ olan emāṣil ve yeñi cemʿiyyetine raġbet iden ḳavābil bir zemānda cemʿ olmamış ola. Ḥücerāt-ı medresesinde on dört şāʿir cemʿ olup;

Mıṣrāʿ Kim görüpdür ki ola baḥr ḥabāb içre nihān

mażmūnı ʿıyān olmış idi. Meşāhīr-i erbāb-ı kemālüñ ʿālü'l-ʿāl olanları ḫˇāce-i Sulṭān Murād Ḫān[1] olan Saʿde'd-dīn Efendi ḥażretleri ve Bāḳī Efendi ḫidmet-leri ve vālid-i merḥūm ve Remzī-zāde ve Ḫusrev-zāde ve ḳużātdan Üskübī Vālihī Efendi[2] ve Muḥyī-i Ḳaramānī, Mecdī, Cevrī ve Cāmcı-zāde Cāmī'dür. Bāḳī Efendi *Sünbül Ḳaṣīdesi*'n bunlaruñ nāmına diyüp Ḳāżī-zāde Efendi'nüñ Süleymāniyye'de yeñi cemʿiyyetine varmış idi. Vālid-i merḥūm ile Vālihī Efen-di ḫidmetlerinde ḳarār iḫtiyār eyleyüp altmış iki tārīḫinde Edrine Bāyezīdiyye-si'ne terfīʿ olınduḳda bile gidüp yetmiş bir **[256b]** Ṣafer'inde Süleymāniyye'ye geldükde bunlar teşrīfden, Vālihī Efendi iʿādeden mülāzım olmışlar idi. Yetmiş üç Ramażān'ında mülāzemetlerin ḳayd iden[3] Ḥāmid Efendi'nüñ ṣadāreti evā-nında yigirmi aḳçe ile[4] Gelibolı'da Balaban Paşa müderrisi oldılar. Yetmiş beş Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Muʿallim-zāde Efendi[5] ʿaṣrında yigirmi beş aḳçe ile medīne-i mezbūrede Mesīḥ Paşa Medresesi'n aldılar. Yetmiş ṭoḳuz Ramażān'ında Şeyḫī Efendi himmetiyle otuz aḳçe ile İstanbul'da Şāhḳulı Medresesi'nde seccāde-nişīn olup seksan iki ḫilālinde ʿAbdu'r-raḥmān Efendi ʿināyeti ile Medrese-i Murād[6] Paşa'da vāṣıl-ı rütbe-i erbaʿīn olmış idi. Seksan sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında Meḥemmed Beg yirine[7] Caʿfer Aġa ḫāricine ʿāric olup ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde ʿOṯmān Efendi yirine

1 - SE
2 Üskübī//Efendi:Vālihī-i Üskübī E
3 148b SE
4 254b E
5 - SE
6 Maḥmūd SE
7 Meḥemmed//yirine:- SE

Edrineḳapusı'nda vāḳi' Mihrümāh Sulṭān pāyesine sāye ṣalup Defterdār Seyfī Çelebi bu gūne tārīḫ-perdāz olmış idi:

Ḳıṭ'a Gelicek 'izzet ile dāḫile sen
Biri birine itdi ḫalḳ inhā

Didi aḥbāb cem' olup tārīḫ
Geldi Nev'ī Efendi dāḫile hā[1] (991)

Ṭoḳsan üç ḫilālinde te'ehhül idüp dimiş idi:

Mıṣrā' Er gibi çoḳ sevdügüm Nev'ī Efendi er gibi[2] (993)

Ṭoḳsan beş Ẕi'l-ḳa'de'sinde Seyrek-zāde Efendi[3] yirine medāris-i Ṣemān'dan Çenārlı Medrese'ye çenārāsā ḫırām idüp "Velī Ḳāżī" didükleri şā'ir-i dürr-niṣār[4], bu gevher-i girān-ḳadri īṣār itmiş idi.

Tārīḫ Nev'ī Efendi alduñ ehliyyetüñle Ṣaḥnı[5] (995)

Vālī Çelebi daḫı bu yüzden ta'yīn-i sāl-i iḳbāl eylemiş idi.

Mıṣrā' Ḳudūmüñle ziyāde oldı Ṣaḥnuñ şān ü 'unvānı[6] (995)

Ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inüñ yigirmi ikinci güni Seyrek-zāde yirine dārü's-selām-ı Baġdād ḳażāsı ile nā'il-i murād olmış iken Rebī'u'l-āḫir'üñ sekizinci güni ḳuṭb-ı ṣāḥib-zemān Sulṭān Murād Ḫān ḥażretlerinüñ şeh-zāde-i ercümendi Sulṭān Muṣṭafā'nuñ şeref-i ta'līmi ile tekrīm olındılar. Tilmīẕ-i ḫāṣṣı Zaġralı 'Aşḳī Çelebi ṣenāyā-yı ḫāme-i ṣenā ile bu gūne 'uḳde-güşā olmış idi.

1 كلدى نوعى افندى داخله ها
2 ار كبى چوق سوديكم نوعى افندى ار كبى
3 - E, SE
4 "şā'ir-i dürr-niṣār" ifadesi R1 ve E'de "niṣārı", SE'de "şā'ir-i niṣārī" biçiminde yazılmıştır. Fakat seci ve anlam gereği tarafımızca tadil edilmiştir.
5 نوعى افندى الدك اهليتكله صحنى
6 قدومكله زياده اولدى صحنك شان و عنوانى

Tārīḫ ʻAşḳīyā tārīḫini idüp ḫiṭāb
Ḫˇāce-i şeh-zāde olduñ didiler[1] (998)

Ṣadru'l-ifāde, üstādum Aḫī-zāde ʻAbdu'l-Ḥalīm Efendi bu ḳıṭʻa-i gevher-bahāyı ʻunvān-ı varaḳa-i tehniyet-i edā ḳılmışlar[2] idi:

Ḳıṭʻa Ẕāt-ı ʻālī-şānuñı Baġdāda lā'iḳ görmedi
Gūş idenler bu peyāmı bende vü āzāddan

Reh-ber olup ʻavn-ı Ḥaḳḳ tebdīl olındı manṣıbuñ
Ḫoş dimişlerdür bunı yañlış döner Baġdāddan

Baʻdehu rütbe-i istiʻdāda gelen şeh-zādelerden Sulṭān Bāyezīd ve Sulṭān ʻOs̱mān ve Sulṭān ʻAbdu'llāh daḫı ol edīb-i kāmile teslīm ve her birine envāʻ-ı maʻārif ü ʻulūm taʻlīm olınmış idi. Beş sene miḳdārı ol ḫidmet-i ʻaliyyede berḳarār ve ḥakkāk-i cevāhir-i şāhvār olup ol taḳrīb ile şeref-i ṣoḥbet-i şehr-yārīye fā'iz ve hilāl-i istīhāli pertev-i envār-ı[3] iltifātlarını[4] ḥā'iz olmış idi. İbtidā ḫˇāce olduḳlarında ber-dāşte-i südde-i sidre-tims̱āl ḳılup ġarḳ-ı inʻām-ı şāh-ı deryā-nevāl olduḳları naẓm-ı bī-mis̱āldendür:

Ḳıṭʻa İdüp bir noḳṭanuñ remzinde ʻāciz biñ suḫan-dānı
Elifden başladur mīm-i femüñ erbāb-ı ʻirfānı

Muʻallim iy göñül saña ne siḥr[5] ögretdi kim olduñ
Sezā-yı iltifāt-ı pādişāh-ı mülk-i ʻOs̱mānī

Eyyām-ı ʻīdde ḳānūn-ı ʻOs̱mānī üzere dāmen-būs-ı ḫāḳānī es̱nāsında ol kūh-ı pür-şükūh-ı ʻaẓamet ü vaḳār, şeh-zāde ḫˇācelerine ḳıyām muḫālif-i ḳānūn-ı hümāyūn[6] olmaġın ol teşrīf ile maẓhar-ı iʻzāz ve ems̱āl miyānında serefrāz olmaḳ recāsına ʻarż itmişlerdür:

Şiʻr İdüp āhum yili taḥrīk ol serv-i ḫırāmānı
Ḳıyām itdürse ṣıdḳ-ıla sücūdum ḳadd-i sulṭānī

1 خواجهٔ شهزاده اولدك ديديلر
2 İtmişler SE
3 Pertev-i envārı:pertev-endāz-ı SE
4 Fā'iz//iltifātları:- E
5 Ne siḥr:ʻaceb ne SE
6 - E

Elif gibi n'ola bir laḥẓa 'arż-ı ḳāmet eylerse
'Ubūdiyyetde ḳadem gösterüpdür dāl-i dīvānī

Ḥaḳīḳat bir dil-i āgāhla dem-sāzlıḳ yegdür
Ri'āyet eylemekden her nefes ḳānūn-ı 'Oṯmānī

Bu ḳıṭ'a ile żamīme-i teraḳḳīye telmīḥ itmişler idi:

Ḳıṭ'a Ḳaddini şekl-i lām idüp Nev'ī
Ḫāk-i dergāhuña selām itsün

Noḳṭa-i ẕātına idüp ta'ẓīm
Elif-i ḳāmetüñ ḳıyām itsün[1]

Elife ṣıfr noḳṭa żamm olınup **[257a]**
'Add-ı maḳṣūdını temām itsün

[Bu ḫuṣūṣ içün Muṣāḥib Cevher Aġa'nuñ ḫaṭṭ-ı sultānī ile gönderdügi teẕkerenüñ ṣūretidür: Sa'ādetlü efendi ḥażretlerinüñ ḫidmet-i şerīflerine tevḳīr ü iḥtirāmla 'arż-ı taḥiyyat ü[2] selāmdan ṣoñra inhā vü i'lām olınan budur ki sa'ādetlü ve 'izzetlü[3] pādişāh bu varaḳa-i sa'ādet-baḫşā irsāl buyurdılar, göresüz ve bu gün dest-būs maḥallinde geldügüñüzde ser ve ḳadleri temām ḳıyāma gelmedi ise hele ḥareket ü ihtizāza gelüp remz ü īmā ile selāmıñuzı alup redd buyurdılar ve istiḳbāl ü müşāya'a eylediler. و للعارف يكفى الاشارة.[4] Eger ṭa'n ü teşnī'-i ḫalḳ-ı 'ālem olmasa v'allāhi'l-'aẓīm hīç tereddüd buyurmazlardı. Bāḳī vālidihā, oġlıñuz, maḫlaṣıñuz, Cevher Aġa[5].]

Pādişāh-ı kerīm müsā'ade-i murād ile teşrīf ü tekrīm itdükden ṣoñra ḫaṭṭ-ı hümāyūn-ı nüvāziş-mażmūn irsāl buyurduḳlarında ber-dāşte-i pāye-i serīr-i iclāl ḳılınmış idi:

1 255a E
2 'arż-ı ṭaḥiyyat ü:- R1
3 Ve 'izzetlü:- R1
4 "Ârife tarif gerekmez."
5 Bu//Aġa:- E; der-kenār R1, SE

Ḳıṭ'a Dem-i cān-baḫşımuñ te'ṣīr idüp āfāḳa efsūnı
Sözüme mā'il itdüm pādişāh-ı rub'-ı meskūnı

'Aceb mi bā'iṣ-i ḫaṭṭ-ı hümāyūn olsa güftārum
Olur hep şāhid-i zībālaruñ ḫaṭṭ-ı hümāyūnı

Fenn-i taṣavvufa müte'alliḳ mükātebāt ḫilālinde merḥūma ehl-i ẓāhir ve rübūde-i ma'ālīm ü maẓāhir olup esrār-ı 'irfāndan bī-naṣīb olmaḳ üzere ṭa'n ü ṭanz yolından irsāl itdükleri beytdür:

Şi'r Murādī sañā hem-ṣoḥbet gerek bir meşreb-i 'ālī
Gerekmez bize ol nev'ī ki ola elvān meyyāli

Merḥūmuñ muḳābelede cevābı ve ol 'aṣrda da'vā-yı kerāmetle dāḫil-i ṣoḥbet-i sulṭān-ı velāyet olan muḳallidān-ı mülḥid-meşrebe ta'rīżi müştemil ḳıṭ'a ile ḳaṭ'-ı[1] rāh-ı ṣavābıdur:

Ḳıṭ'a Kimi defīne buldı kimi kīmyā bilür
Kimi uṣūl-i naġme vü naḳş-ı hevā bilür

Maḳbūl-i ḥażret olmaġa yoḳ çāre Nev'īye
Ne şeyḫ-i şehr olur ne mücerreb du'ā bilür

Bu bābda bir def'a daḫı nāz ü niyāz vādīsinde bu gūne laṭīfe-perdāz olmışlar idi:

Eş'ār Bir özge yār ile yine hem-dem olam gibi
Dem-sāz olup anuñ ile maḥrem olam gibi

Būy-ı vefā çü gelmedi yār-i ḳadīmden
Seyyāḥ olup ḳalender-i 'ālem olam gibi

Bir ġam-güsār bulmaġ-içün ḫarc[2] idüp emek
Bu rāhda murād ile ḫurrem olam gibi

1 - SE
2 ṣarf R1, SE

Cevāb-ı Merḥūm

Ḫarc itsek elde varı ol özge yāri görsek
Mümkin degülse vuṣlat rūyını bārī görsek

'Ayn-ı gül oldı bülbül būy-ı fenāyı almaz
Yār-ı ḳadīmi bulduḳ seyr-i kenārı görsek

Dāmān-ı gül-'iẕārum bir ḫāra eylemiş cā[1]
Ḫār olmaġa yarar mı ol nā-bekārı görsek

Yār ile maḥrem olan aġyāra hem-dem olmaz
Dem-sāz-ı kārı bulduḳ nā-sāzgārı görsek

Āyīne-i cihānda çoḳ ṣūret uġrusı var[2]
Nev'ī gibi bulınsa bir ġam-güsārı görsek

Biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sında vāḳi' cülūs-ı Meḥemmed Ḫānī eṣnāsında ḫidmet-i ta'līmi ile müşerref olduḳları şeh-zādeler ḳānūn-ı 'Oṣmānī üzere 'ālem-i şehādetden rū-be-rāh ve nev-bāve-i āsīb-resīde gibi tebāh[3] olup;

Şi'r

کر تیغ بارد در کوی آن ماه
کردن نهادیم الحکم لله [4]

mażmūnı 'unvān-ı ṣaḥīfe-i ḥālleri olduḳda ḫ'āceligi ḥālinde olan idrārāt-ı müşāhere vü müsānehe bi'l-külliye muḳarrer ve mu'ayyenāt-ı yevmiyyesine ḳāżī'askerlik teḳā'üdi ser-ber ḳılınup nevbetde on mülāzım virmek fermān olınmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde ḳayınataları olup bu ḥaḳīrüñ cedd-i māderīsi olan Nişāncı Meḥemmed Beg'üñ medresesi elli aḳçe ile żamīme-i revātib ḳılındı. Biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinüñ selḫinde çehārşenbe güni vaḳt-i eẕān-ı 'aṣrda āẕān-ı ḥāli istimā'-ı da'vet-i 'ālem-i ervāḥ ve şeb-be-ḫayr-ı meclis-i eşbāḥ itmiş idi. Ṣabāḥ-ı yevm-i ḫamīs ki ġurre-i Ẕi'l-ḥicce'dür, menār-ı Cā-

1 Ammā E
2 149a SE
3 Penāh SE
4 "O ay (yüzlünün) mahallesinde (gökten) kılıç yağsa boynumu (önüne) koyarım. Hüküm Allah'ındır."

mi'-i Sulṭān Meḥemmedī'den gül-bang-ı ṣalā ḳar'-ı mesāmi'-i zīr ü bālā ḳılup 'ulemā vü ṣuleḥā lebbeyk-zenān-ı icābet olmaġla ṣalāt-ı cenāzelerine ḳıyām ve 'Arab-zāde 'Abdu'r-ra'ūf Efendi imāmetiyle īfā-yı[1] ḫidmet-i taḥiyyat ü selām eylemişler idi. Şeyḫ Vefā Cāmi'i ḥaẕīresinde ḳuṭb-ı cihān Şeyḫ Ṣa'bān Efendi cenbinde defn olındılar. Medrese-i maḥlūle Şāfiyeci Muṣliḥi'd-dīn Efendi'ye[2] virilüp yüz elli aḳçe vaẓīfe-i teḳā'üdleri müteḳā'idīne tevcīh olındı.

Tārīḫ-i Keşfī-i Manastırī
Yirüñ cennāt ola Nev'ī Efendi[3] (1007)

Tārīḫ-i Vaḥdetī-i Baġdādī
'Adem gülzārını cāy itdi Nev'ī[4] (1007)

Iṣlāḥ-ı Faḳīr
Cinān gülzārını cāy itdi Nev'ī[5] (1007)

Mevlānā-yı merḳūm cins-i şāmil-i envā'-ı 'ulūm, mecma'u'l-baḥreyn-i 'ilm ü 'irfān, ma'ḳadu's-sımṭayn-ı **[257b]** cevāhir-i faẓl ü beyān, mihr-i fā'iẓü'l-envār-ı āṡār-ı[6] meşhūre, deryā-yı güher-zā-yı cevāhir-i manẓūme vü menṡūre, şemşīr-i āteş-tāb-ı naẓmı zülāl-i çeşme-i ḥālden sīr-āb ve her saṭrı āteşdān-ı maḥabbet-i İlāhiyye'den keşīde-sāṭūr-ı pür-tāb;

Beyt Her biri bir pāre āteşdür sevād-ı şi'rüñüñ
Yoḫsa ḳalbüñde senüñ bir muḥteriḳ sevdā mı var

mażmūnı üzere 'ışḳ-ı ḥaḳīḳī vü maḥabbet-i mecāzīye āb u āteş gibi imtizāc virüp her ḳıṭ'ası ḳıṭ'a-i yāḳūt gibi gevherīn-revāc ve her müfred-i yegānesi gevher-i şāhvār gibi dürretü't-tāc-ı ibtihāc, Bāḳī Efendi merḥūmuñ eş'ārı muṣanna' u pür-kār ve elfāẓ-ı ābdār ile silk-i gevher-i şehvār olduġı gibi bunlaruñ

1 - SE
2 - E
3 يرك جنات اوله نوعى افندى ;E b٥٥٢
4 عدم كلزارنى جاى ايتدى نوعى
5 جنان كلزارين جاى ايتدى نوعى
6 Mesā'il-i SE

güftārı āteş-pāre-i mażmūnla ḥarrāḳa-i ḳalb-i ʿuşşāḳa şerer-bār ve kemāl-i sūz u tāb ile tesliyet-baḫş-ı ʿāşıḳ-ı bī-tāb u dil-figārdur. Nitekim buyurmışlardur:

Şiʿr Bu sāde naẓmı ehl-i ṣanā'iʿ begenmese
Nevʿī ne ġam bizüm sözimüz ʿāşıḳānedür.

El-ḥaḳḳ Bāḳī Efendi'nüñ ḳaṣā'idi reşk-endāz-ı muʿallaḳāt ve ebyāt-ı ṭurfe-nikātı iʿcāz-ı āyāt olup tīġ-ı ḫūrşīd-iştihār-ı belāġati mīḫ-i zer-endūd-i nücūma aṣduġı gibi merḥūm-ı merḳūmuñ ġazeliyyātı şāh-beyt-i faṣāḥat ü berāʿat ve taʿbīr-i dil-peẕīri füsūn-sāz-ı mihr ü maḥabbet olup pā-yı pergār-ı ḥüsn ü letāfeti dā'ire-i siḥr-i ḥelāle ḳadem basmışdur.

Mıṣrāʿ يك بيت عشقانه به از صد قصيده است[1]

Āṯār-ı ʿilmiyyelerinden ʿilm-i kelāmda "*Muḫaṣṣılu'l-kelām*" nām metn-i metīn[2] ve *Şerḥ-i Risāle-i Ḳudsiyye li'l-Mevlā Şemse'd-dīn el-Fenārī* ve *Tefsīr-i Sūretü'l-Mülk* ve *Ḥāşiye-i Tehāfüt-i Ḫ̔āce-zāde* ve *Ḥāşiye-i Heyākilü'n-nūr* ve *Ḥāşiye-i Evā'ilü'l-Mevāḳıf* ve *Telvīḥ* ve *Hidāye* ve *Miftāḥ*'a taʿlīḳāt ve imrār-ı naẓar itdükleri mebāḥiṯe müteʿalliḳ kelimāt ve taḥḳīḳ-ı meʿārik-i irāde, otuz miḳdārı resā'il-i zībā, cümleden sūr-ı sulṭānīde yazduḳları risāle ve Mollā Aḥmed Efendi imtiḥānına risāle ve *Risāle-i Kelām-ı Nefsī* ve *Risāle-i Caʿl-i Māhiyye* ve *Risāle-i ʿİlmiyye*, Türkī āṯār-ı celīlelerinden *Terceme-i Füṣūṣu'l-ḥikem* ki Sulṭān Murād Ḫān[3] emriyle yazmışlardur.

Tārīḫ Temām olduḳda ol şerḥuñ Fedāyī-i ṯenā-güster
Didi tārīḫini *Şerḥ-i Füṣūṣ-ı Nevʿī* kāmil[4]

Netā'icü'l-fünūn ki on iki fenden mürekkeb[5] bir kitāb-ı mevzūndur, *Terceme-i ʿAḳā'id*, *Risāle-i Manṭıḳ*, *Nevā-yı ʿUşşāḳ*, *Şerḥ-i Dü beyt-i Meṯnevī*, *Terceme-i*

1 "Âşıkâne bir beyit yüz kasideden daha iyidir."
2 Nām//metīn:- R1, E
3 - SE
4 ديدى تاريخنى شرح فصوص نوعى كامل
5 Müretteb E

Ḳıṣṣa-i Ḫıżr u Mūsā[1], *Terceme-i Münşe'āt-ı Ḫ'āce-i Cihān*, *Dīvān-ı Münşe'āt*, *Taḥḳīḳ-ı Mes'ele-i Īcāb u İḫtiyār*[2] ve *Dīvān*-ı kāmil-i eş'ār ve "*Ḥasb-ı Ḥāl*" nām manẓūme-i bedī'u'l-minvāl ve *Münāẓara-i Ṭūṭī vü Zāġ*, *Leylī vü Mecnūn* baḥrinde bir[3] muḫtaṣar meşnevīdür. Bunlardan mā'adā Sulṭān Murād Ḫān ḥażretlerinüñ[4] emri ile yazduḳları resā'il ḫāric-i dā'ire-i taḥdīd ü iḥṣā ve ol cevāhir-i zevāhir-i girān-bahā, 'aded-i reml ü ḥaṣṣādur. Zemān-ı intiḳāllerinde pīş-taḥtalarında biñ ḳıṭ'a miḳdārı ḫaṭṭ-ı şerīf-i sulṭānī ve nüvāziş-nāme-i ḫāḳānī bulunup beş sene miḳdārı zemān-ı ḫidmetlerinde vāḳi' olan ḥall ü 'aḳd-ı menāṣıb ve żabṭ u rabṭ-ı memālike mülā'im ü münāsib umūrda meşvereti mutażammın ve mebāḥiṣ-i ġāmiża-i her fenden istikṣāf-ı esrārda żāmin idi.

İttifāḳ-ı ehl-i vuḳūf bunuñ üzerinedür ki selāṭīn-i 'aliyye-i Āl-i 'Oṣmān *ebbeda'llāhu te'ālā devletuhum ilā yevmi'l-mīzān* ḥażerātınuñ ibtidā-yı ẓuhūrlarından ilā hāẕe'l-ān, duḫūl-i mevḳif-i hümāyūn-ı selāṭīn ile ser-efrāz ve naẓar-ı iksīr-eṣer-i iltifāt-ı ḫavāḳīn birle mümtāz olan mukarribān-ı ḥażretden bir ferd bunlar fā'iz olduġı rütbe-i ḳabūle nā'il ve ruḫṣat bulduġı maḳām-ı ḳurba[5] vāṣıl olmamış ola. Cümleden biri ṭoḳsan ṭoḳuz tārīḫinde vezīr-i kişver-gīr-i memālik-güşā, ṣadr-ı Āṣaf **[258a]** -naẓīr Ferhād Paşa ṣadāret-i 'uẓmā maḳāmına īṣāl olınmaḳ ḫuṣūṣı istiṣāre buyurduḳlarında vezīr-i merḳūmuñ maḥāsin-i bī-kerānı ve Sinān Paşa'dan[6] ṭuruḳ-ı rüchānını müştemil teẕkere göndermişler idi. Ṭaraf-ı salṭanat-ı 'aliyyeden her bir muḳaddimesine cevāb ve Sinān Paşa'nuñ ibḳāsını istiṣvāb ma'nāsını mutażammın ḫitāb-ı müsteṭāb vārid olup bir iki def'a bu mażmūnda muḫāṭaba ve ṭabaḳāt-ı celāl mertebesinde mükātebe olınduḳdan ṣoñra[7] vālid-i merḥūm 'arż-ı pīşgāh-ı ma'ālī-rüsūm ider ki "Bu bābda ḫayr ṣandıġumuz umūr 'arż olındı ve ḫāṭıra gelen ma'ānī beyān ḳılındı. Cā'iz ise istiḫāre buyurulsun. Ümmīddür ki cām-ı cihān-nümā-yı ḳalb-i sulṭānīde vücūh-ı ṣıdḳ u ṣavāb āşikār ve ḫaṭṭ-ı kenār-ı cām gibi melḥūẓ-ı 'ayn-ı i'tibār ola." Bu muḳābelede "İki def'a istiḫāre eyledük, her çend es-Sinān efḍal, es-

1 Bu eser adı E'de bir sonraki eser adından sonra gelmektedir.
2 Bu eser adı E'de "Şerḥ-i Dü Beyt-i Mesnevi" ibaresinden sonra gelmektedir.
3 - E
4 - SE
5 256a E
6 149b SE
7 olınduḳdan ṣoñra:olınduḳda SE

Sinān efḍal geldi." diyü cevāb irsāl buyururlar. Bu def'a merḥūma ġayret ġalebe eyleyüp yazarlar ki "Benüm sa'ādetlü pādişāhum, levāzım-ı istiḫāre kemā hüve ḥaḳḳihi ri'āyet olınmamış gibi. Beyān buyurulan ḫavāṭır-ı nefsāniyye ile vesāvis-i şeyṭāniyyedür. Sinān efḍal olmaḳ 'inde'l-'aḳl ve'ş-şer' mümkin degüldür. المستشار مؤتمن[1] mażmūnı üzere ḫayr ü ṣavāb fehm olınan aḥvāl tümen tümen i'lām olındı. Bāḳī pādişāhum a'lemdür." Bu mertebeden ṣoñra Sinān Paşa ma'zūl ve Ferhād Paşa maḳām-ı ṣadārete mevṣūl olup müjdesini merḥūma 'ināyet buyurmışlar idi. Ol gice ḥasbe'l-emri'l-'ālī vezīr-i cedīd ṭarafından yigirmi biñ filori vāṣıl olup ḳabūlden ibā ve ġaraż-ı istiġnā[2] ve cevābını bu veche üzere binā itmişler idi ki "Bu 'abd-ı ḥaḳīr, güncişk-i ża'īf gibi teng-ḥavṣala vü naḥīfdür. Eger şikār-ı 'uḳāb ve ġıdā-yı havāṣıl olan loḳma-i 'aẓīmeye ṭama' iderse derd-i bī-keran ḥāṣıl ider. Luṭf idüp taġayyür-i ḥāl-i[3] bālimizi revā görmesünler ve ḥużūrımuzı uçurmasunlar."

Bundan mā'adā Ḳapudan-ı A'ẓam Caġala-zāde Sinān Paşa'nuñ ve Şām Beglerbegisi Meḥemmed Paşa oġlı[4] Ḥasan Paşa'nuñ naṣbı ḥidmetinde ve Bostān-zāde Efendi merḥūmun[5] fetvādan ṣoñra ṣadāretinde ve Ṣun'u'llāh Efendi merḥūmun[6] 'urūc-ı ma'āric-i devlet ü iḳbālinde ve Remzī-zāde Efendi'nüñ Burūsa ḳażāsına īṣālinde 'illet-i müstaḳille olduḳları tevātür-i ricāl-i 'aṣr-ı Murād Ḫānī ile[7] ma'lūm-ı bendegīdür[8]. Bu maḳūlelerden ḳabūl-i hediyye vü 'aṭıyye, ḥavālīgerd-i nefs-i ebiyyeleri olmayup cevā'iz-i seniyye-i sulṭāniyyeden ġayra cevāz-ı nigāh-ı iltifāt ruḫṣat-yāfte-i pīşgāh-ı 'işmet-penāh-ı himmet-i 'aliyyeleri[9] olmamışdur. De'b-i kerīmleri pādişāhla olan mu'āmelelerini iḫfā ve esrār-ı salṭanat-ı 'aliyyeleri mütevārī-i perde-i ḫafā eyleyüp terbiyet itdükleri erbāb-ı manṣıba taḥmīl-i minnet olmasın diyü mācerāyı pinhān ve mu'āmele-i nāsda;

1 "Kendisine danışılan kişi güvenilir (olmalıdır)."
2 ġaraż-ı istiġnā:'arż-ı isti'fā E
3 - R1, SE
4 Paşa'nın oġlı SE
5 - E
6 - E
7 Tevātür//ile:- R1, E
8 Bendegī olmışdur SE
9 Himmet-i 'aliyyeleri:himmetleri SE

Şi'r İçerden[1] āşinā ol ṭaşradan bīgāne semtin ṭut[2]
'Aceb zībā revişdür 'āḳil ol dīvāne semtin ṭut

mażmūnı rūz-nāme-i aḥvāl-i şerīfelerine 'unvān itmek idi.

Bir gün efāżıl-ı 'aṣr ile ṣoḥbet ve idāre-i kü'ūs-i üns ü ülfet eṣnāsında bu ḥaḳīr, dūrdan nigerān ve kāse-i gūşla deryūzeger-i nüḳūd-ı faẓl ü 'irfān idüm. Münāvebe-i elvān-ı kelām ile iltifāt-ı selāṭīn-i 'iẓām ve maẓhar olan devletmendān-ı kirām ẕikr olınup ol tārīḫde Ṣaḥn müderrisi olan Ṭayyib-zāde 'Abdu'r-raḥīm Efendi ki tercemesi sebḳ eylemişdür, eşrāf-ı eslāfdan birini yād eyleyüp[3] taṣḥīḥ-i 'an'ane-i naḳl eyledi ki "Ol ṣaḥṣ-ı devletmend ta'dād-ı minen-i ilāhī eṣnāsında[4] ve ta'yīn-i[5] envā'-ı iltifāt-ı pādişāhī ḫilālinde ḥamd u şükr idüp müddet-i 'ömrümde üç def'a ber-vech-i maḫṣūṣ ile iltifāt **[258b]** 'unvān-ı menşūr-i[6] mübāhāt olmışdur ki ilā-yevminā mukarribān-ı ḥażret-i salṭanatdan bir kimseye müyesser olmamışdur ve bir ferd-i sürādiḳāt bārgāh-ı[7] ḳurba bu mertebe ruḫṣat bulmamışdur." didükde vālid-i merḥūm bī-iḫtiyār olup bu gūne gevher-niṣār oldılar ki "Ẓıll-ı zā'il-i dünyānuñ fenāsın ve sīmyā-ḫāne-i kevnüñ māverāsın fikr iden 'āḳil-i dūr-bīn müzaḫrefāt-ı eṭfāl-firīb ile mesrūr ve seḥḥāre-i dehrüñ serāb-ı āb-nümāsına memkūr olur mı? Bu 'abd-ı ża'īfe bu gūne iltifāt yevm-i vāḥidde üç def'a vāḳi' olmaḳ nice kerre olmışdur. Bi-ḥamdi'llāhi te'ālā deryā-yı derūna taġayyür-i ġurūr ve hevā-yı kibr ü baṭardan emvāc-ı şerr ü şūr yol bulmamışdur." diyü ḫatm-i[8] 'ıḳdu'l-le'āl-i maḳāl eylediler. Ḥaḳḳā ki evā'il-i ṭulū'larından ḫūrşīd gibi rū-sefīd ü güşāde-cebīn ve ṣafā-yı cevher-i isti'dād-ıla Nāhīd gibi 'ālī-naẓar ü dūr-bīn[9], mānend-i firişte, envār-ı[10] ṣalāḥ u 'iffet ile sirişte olmaġın[11] ser-rişte-i şu'ā'-ı 'ālem-i ḳudse dil-beste ve evtār-ı dil ü cānı envār-ı şems-i ḥaḳīḳate peyveste olmış idi.

Kendülerden mesmū'dur ki rişte-keş-i cevāhir-i şühūr u a'vām, 'aḳd-ı evveli

1 Derūnı R1, E
2 semtin ṭut:ṣansunlar R1, SE
3 Birini//eyleyüp:- SE
4 - SE
5 256b E
6 - R1
7 - SE
8 - SE
9 dūr-bīn:dūr-bīn olup E
10 envā'-ı SE
11 sirişte olmaġın:- E

henüz temām itdügi eyyāmda vālidleri telḳīn-i ẕikr eyleyüp 'ilm-i celīl-i taṣavvufuñ mesā'il-i ġāmiżasın ve ṭā'ife-i ṣūfiyyenüñ esrār-ı muḥayyeresin ta'bīr-i dil-peẕīr ile ta'līm ü tefhīm idüp ol tuḫm-i hidāyeti zemīn-i isti'dādlarına ilḳā ve ol necm-i hüdāyı noḳṭa-i sırr-ı süveydā itmişler idi. Ba'dehu meşā'iḫ-ı kirāmdan Ser-ḫoş Bālī Efendi ḥidmetlerinüñ[1] cur'a-i cām-ı feyżi ol tuḫm-i[2] hidāyete ḳuvvet-i nemā virüp "*Ḥasb-ı Ḥāl*" nām manẓūmelerini ki mevżū'ı eṭvār-ı sülūkdur, Bālī Efendi işāretiyle keşīde-i silkü'l-cevāhir-i rāz ve ol murġ-ı ẕī-bāli kebūter-ḫāne-i ḫānḳāh-ı 'azīzden ruḫṣat-yāfte-i pervāz itmişler idi. Ba'dehu "Ḳurd Efendi" nām şeyḫ-i benāmuñ künām-ı 'ināyetlerine ilticā ve ṭarīḳ-ı pür-mehālīk-i ḥaḳīḳatde taḳviyet-i ḳalb-i iḫlāṣ-şi'ārını recā idüp Sūre-i kerīme-i Mülk'e ta'līḳ eyledükleri ḥāşiyede olan a'lāḳ-ı cevāhir-i girān-bahā anlaruñ kenār-ı deryā-yı kerāmetlerinden dürülmiş ve emr-i 'ālīleri ile ḥüsn-i iltiyām virülmişdür. Ba'dehu[3] Şa'bān Efendi ḥażretleri ile ṣoḥbet ve naẓar-ı 'ināyetlerinden iktisāb-ı sırr-ı ḥikmet ḳılup vāṣıl-ı ser-menzil-i erbāb-ı ṭarīḳat ve nā'il-i gencīne-i esrār-ı ḥaḳīḳat olmışlar idi. *Terceme-i Füṣūṣu'l-ḥikem* anlaruñ imżā-yı ḳabūli ile mu'lem ve her faṣṣ-ı şerīfi dest-yārī-i 'ināyetleri ile nigīndān-ı ta'bīrde muḥkem olup el-ḥaḳḳ bir eser-i laṭīfdür ki zülāl-i ṣāf-meşreb-i ehl-i tevḥīde maḫṣūṣ ve āyāt-ı beyyināt-ı naḳṣ-ı füṣūṣı mü'ellif-i kitāb olan ḫātem-i velāyetüñ mühürdār-ı gencīne-i 'irfānları olduḳlarına ecell-i nuṣūṣdur. Meşreb-i ehl-i fenādan hiṣṣedār ve pā-yı pergār-ı himmetlerine noḳṭa-i ḥaḳīḳat medār olmaġın a'rāż-ı dünyeviyyeden bi'l-külliye mu'riż ve işrāḳāt ü irādāt-ı İlāhiyye'ye mütemaḥḥıż olup ḥīn-i intiḳāllerinde derd-i faḳr ile Ebū Derdā'ya hem-ḥāl ve emr-i techīz ü tekfīni ḥavāle-i ṣadaḳa-i pādişāh-ı deryā-nevāl olmış idi. Baġdād ḳāżīsi olduḳlarında nā'ib irsāli içün mekātīb taḥrīr olınurken merḥūma bī-iḫtiyār girye ġalebe idüp ṣafḥa-i nāmeyi ḳaṭarāt-ı eşkden muḥāfaẓa ve kümeyt-i ḫāmeyi keşīde-zimām ḳılup[4] mülāḥaẓa eṣnāsında şeh-zāde ḫ̆ācelıġınuñ emri vāṣıl ve merḥūma kemāl-i sürūr u ḥubūr ḥāṣıl olup secde-i şükre müsāra'at ve idrār-ı ṣadāḳat ve icrā-yı ḫūn-ı ḳurbāna mübāderet itmişler idi. Ba'dehu şekker-rīz-i ṭabaḳçe-i taḳrīr olup "Ḳırḳ seneden ziyādedür ki dā-

1 ḥażretlerinüñ SE
2 Necm-i SE
3 150a SE
4 İdüp SE

men-i 'işmetüm levş-i[1] maḥṣūl-i ḳażā ile ālūde ve zebān-ı münṭaliḳu'l-beyān-ı ḥikmet-perdāzum taḥtu'l-ḥükm-i ḥakemetde fersūde olmamaḳ içün dergāh-ı Ḫudā-yı bī-enbāza niyāz ve ḳar'-ı bāb-ı münācāt-ı çāre-sāz iderdüm. Maḳbūl-i ḥażret olmaduġına **[259a]** inkisārum var idi. El-ḥamdü li'llāhi te'ālā emārāt-ı ḳabūl nümāyān ve eṣer-i du'ā-yı icābet-ḳarīn müşāhede vü 'ıyān oldı." didüklerinde merḥūmuñ ḥüzn ü melāli āmāl-i intifā'-ı manṣıb ile derūnı māl-ā-māl olan müte'alliḳāta intiḳāl idüp;

Mıṣrā' Bir evde 'īş ü şādī bir evde ye's ü mātem

mażmūnı cānibeynüñ ṣıfat-ı kāşife-i ḥāli oldı. Eṣnā-yı 'azllerinde Vezīr-i A'ẓam Sinān Paşa'ya varup ol vezīr-i vizr-endūz-ı 'arīżü'l-ḳafā, zu'mınca ta'rīż ü eẕā ḳaṣd itmekle "Şā'ir ehl-i 'ilm olmaz." didükde irsāl eyledükleri mektūb-ı bedī'u'l-üslūbdur:

Ṣūret-i Mektūb[2]

Serverā devletüñ mezīd olsun
Kevkeb-i ṭāli'uñ sa'īd olsun

Her ümmīdüñ Ḫudā müyesser idüp
Düşmenüñ zār ü nā-ümmīd olsun

Ḥaḳḳ sübḥānühü ve[3] te'ālā nihāl-i vücūduñ libās-ı ḫulḳ u 'aṭā ile mülebbes ü mükerrem ve cemāl-i behcet-şi'āruñ ḥilye-i beşāşet ü bahā ile muḥallā vü muḥterem ḳılsun ki żu'afā-yı 'ulemā dest-i recāların dāmen-i iḥsānuña dırāz ve a'nāḳ-ı ümmīdlerin ṣavb-ı cenāb-ı āsmān-nişānuña firāz ḳılmışlardur. Ol zümreden bu ḥaḳīr-i pür-taḳṣīr ki iktisāb-ı fażl[4] u edebde nev-bahār-ı 'ömrüm ser-ḥadd-i ḫamsīnden mütecāviz ve şebāb-ı[5] şecere-i vücūdum ezhār-ı ma'ārif-şimār ile [6]﴿وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا﴾ mertebesine fā'iz olmışdur. Çemenzār-ı devletüñe istişmām-ı būy-ı gül-i iḥsān içün gelmiş iken sinān-ı

1 257a E
2 Ṣūret-i Mektūb:- SE
3 sübḥānühü ve:- SE
4 - E
5 Esbāb-ı SE
6 Kur'ân-ı Kerîm, Meryem Sûresi, 19/ 4, "… baş bembeyaz alev aldı (saçlarım ağardı) …"

ḫār-ı zebān ile mecrūḥ idüp nihāl-i āmālimüz pejmürde ḳılmaḳ *ebred min-erba'īn* degül midür? Ḫuṣūṣā yevm-i 'īd olup yevm-i terk-i cezā vü va'īd, belki rūz-ı taṭyīb-i ḳulūb-i şaḳī vü sa'īd ola ve ḫuṣūṣā أكرموا الضيف ولو كان كافراً[1] manṭūḳınca żayf-ı ḫāne-i dīvān ve muntaẓır-ı iḥsān olavüz. Şā'ir ehl-i 'ilm olmaz, muḳaddimesi ġālibā sa'ādetli paşanun[2] şem'-i şerīfine 'ulemā ṭā'ifesinüñ 'āmmīlerinden, belki ümmīlerinden المرء عدوّ لما جهل[3] ḥükmince vāṣıl olmış gibi. Yoḫsa ḥāṣā ki ḫavāṣṣ-ı 'ulemā, ḫuṣūṣā büleġā vü fuṣaḥā bu maḳūle kelām-ı laġv-ı bī-ma'nā söyleyeler ki şi'r[4] ile 'adem-i 'ilmüñ miyānında mülāzemet yoġ-iken ve şi'r bi-ḥasbi'l-luġa 'ilm iken żıddına ki 'adem-i 'ilmdür, nice 'illet olur ve aḥadü-hümā āḫarı nice müstelzem olur. Bu ma'nā ehl-i 'ilm olanlara ma'lūmdur. Cenābıñuza daḫı ma'lūm olsun ki ifāde-i 'ilmde 'ulemānuñ küstāḫlıġı şer'an ma'ẕūrdur. Silk-i cevāhir-i tanẓīm-i *Ḳur'ān-ı 'Aẓīm*'de ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾[5] istiṯnāsıyla müsteṯnā olan ḫavātīm-i ma'ārife dürr-i rengīn, şu'arā-yı mü'minīn *rıḍvāna'llāhu te'ālā 'aleyhim ecma'īn* ḥaḳḳında ve anlara mülḥaḳ olan fırḳa-i ehl-i ḥaḳ şānında kelām-ı nā-sezā söylenmez. «قال رسول الله صلى الله تعالى عليه و سلم ان روح القدس لايزال يؤيدك ما نافحت عن الله و رسوله»[6] Ḥadīṯ-i mezbūr aṣḥābdan Ḥassān bin Ṯābit'üñ[7] Resūlu'llāh[8] *ṣalla'llāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem* vaṣfında vāḳi' olan eş'ārını terġīb içündür. Pes ṣaḥābe ve tābi'īn *rıḍvāna'llāhu te'ālā 'aleyhim ecma'īn* ve 'ulemā-yı müteḳaddimīn ve fużalā-yı müte'aḫḫirīn süyūf-ı elsinelerin «ان من الشعر لحكمة»[9] cevāhiri ile muraṣṣa' ve kelām-ı cevāhir-intiẓāmların «و ان من البيان لسحرا»[10] ṣanā'i'i ile muṣanna' idegelmişlerdür. Lākin şi'r-i zemānede lisān-ı aḫsāya düşmegin eşrāf-ı 'ulemā dāmen-i 'işmetlerin ġubār-ı şi'rden müberrā ṭutarlar.

---

1 "Kafir bile olsa misafire ikramda bulun."
2 pādişāhuñ R1
3 "Kişi bilmediğinin düşmanıdır."
4 şu'arā SE
5 Kur'ān-ı Kerîm, Asr Sûresi, 103/ 3, "İman edenler ... hariç."
6 Hadîs-i Şerîf, "Allah ve Resûl'ünü savunduğun sürece Cebrail seni destekleyecektir." Sahîh-i Müslim, C. 4, s. 1935.
7 Ṣābit'üñ ḥaḳḳında SE
8 Allāh ve Resūlu'llāh SE
9 Hadîs-i Şerîf, "Şiirin bazısı hikmet içerir." Buhârî, Edeb, 90; Ebû Dâvud, Edeb, 95 (5010).
10 Hadîs-i Şerîf "Bazı sözler sihir gibi etkilidir." Tahkîkü't-tecrîd fî Şerhi Kitâbü't-tevhîd, C. 2, s. 286.

Beyt شعر در نفس خویشتن بد نیست
نالهٔ من ز خست شرکاست [1]

İmām Ṣaġānī r*aḥimehu'llāh Meşārıḳ*'da Şerīd bin Süveyd Ṣaḳafī'den rivāyet ider *raḍiya'llāhu te'ālā 'anhu*: "Bir gün ol ḫūrşīd-i semā-yı faṣāḥat ü beyān, ṭūṭī-i şekkeristān-ı [2]﴿الرَّحْمَـنُ عَلَّـمَ الْقُـرْآنَ﴾, Resūl-i Ḥażret-i Sübḥān maḳām-ı **[259b]** beşeriyyete[3] tenezzül idüp taṭyīb-i ḳulūb-i aṣḥāb içün Şerīd'e ḫitāb buyururlar ki "هل معك من شعر امية بن ابى الصلت شئ فقال فانشدته بيتا فقال هيه ثم انشدته بيتا فقال هيه حتى انشدت مائة بيت الحديث"[4] Hiye lafẓı kesr-i yā[5] ile kelime-i istizādedür. Ya'nī ziyāde ṭaleb itmek[6] içündür. Pes Ümeyye efṣaḥ-ı fuṣaḥā-yı 'Arab olmaġın Ḥażret-i Peyġamber anuñ şi'ri istimā'ın ṭaleb idüp her beyt oḳunduḳca şekker gibi mükerrer olmasın emr itdi. Şerīd'e[7] yüz beyt oḳudup her beytüñ ḳāfiyesinde yüz[8] behcet ve redīfinde[9] biñ sürūr iẓhār ḳıldı. Pes inṣāf olınsun. Eger muṭallaḳā şi'r-i hevā olaydı, ol ḫaṭīb-i minber-i i [10]﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَى﴾, enīs-i meclis-i ﴿قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى﴾, bülbül-i naġme-serā-yı [11]﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى﴾, istimā'-ı nevā-yı şi'rden böyle ihtizāz ü inbisāṭ mı inşā iderdi. Ḥattā rivāyet[12] olınur ki bir def'a[13] istimā'-ı hevā-yı şi'rden serv-i ḳāmetleri ḥareket ve semā' idüp ridā-yı mübāreklerini sāye-ṣıfat ḫāke ṣaldılar. Üftādeler ol ridāyı taḳsīm idüp aldılar. Her ḥiṣṣenüñ nice rūzgār bereketi mevrūṣe oldı, ḳaldı. قال صاحب الكشاف و القول فيه ان الشعر باب من الكلام فحسنه كحسن الكلام و قبيحه كقبيح الكلام[14] Muṭlaḳ şi'rüñ nehyinde naṣṣ yoḳdur. Meger şu'arā-yı ma'hūdenüñ şi'rleri

1 "Şiir bizatihi kötü değildir. Benim feryadım, ortaklarımın cimriliği yüzündendir."
2 Kur'ân-ı Kerîm, Rahmân Sûresi, 55/ 1-2, "Rahmân olan (Allah) Kur'ân'ı öğretti."
3 257b E
4 " 'Ümeyye b. Ebî Salt'ın siirlerinden ezberinde var mı?' diye sordu. Şerid (ra.) 'Peygamberimize bir beyit okudum.' dedi. Peygamber'imiz 'Biraz daha oku.' diye bir kaç kez ısrar edince Şerid (ra.) yüz beyt kadar okuduğunu ifade etmiştir."
5 Hā'in R1, E
6 - R1, E
7 Ḥattā Şerīd'e SE
8 - R1, E
9 150b SE
10 Kur'ân-ı Kerîm, Necm Sûresi, 53/ 3, "O, kendiliğinden konuşmamaktadır."
11 Kur'ân-ı Kerîm, Necm Sûresi, 53/ 4, "Bu, sadece vahyedilen bir vahiydir."
12 istimā' SE
13 Bir def'a SE
14 "Keşşaf adlı tefsirin yazarı (Zemahşerî) bu konuda şöyle demiştir: 'Şiir bir söz çeşididir. Dolayısıyla güzel olanı güzel söz; kötü olanı da kötü söz gibi değerlendirilmelidir.' "

ola ve şi'r mübāḥ olduġından şübhe yoḳdur, mādām ki ḳalbi ẕikru'llāhdan ve mülāḥaẓa-i aḥkām-ı şer'iyyeden meşġūl ḳılmaya. Muḥaṣṣal-ı kelām, şi'rüñ kemiyyet-i medḥ u ẕemmi ve tiryāḳ u semmi beyānında[1] kümeyt-i ḳaleme meydān-ı ṣaḥīfe teng ve ṭūṭī-i nāṭıḳa ḳafeṣ-i tende lāl ü dengdür. Zīrā fevā'id-i celīlesi çoḳdur. Şi'r ḫizāne-i mekārim ve zīnet-i melāḥim ü velā'imdür. Ekẖeri ilhām-ı Rabbānī ve telḳīn-i sübḥānīdür, mādām ki fuḥşiyyātı müştemil olmaya. Ve eḥādīẖ-i nebeviyyede bu daḫı vārid olmışdur ki "علموا اولادكم الشعر فانه يفتق الذهن ويورث الشجاعة", ya'nī evlādıñuza şi'r ögredüñ ki ẕihni güşāde ider ve şecā'at ifāde ḳılur ve bi'l-cümle şi'r mecāmi'-i ḥikem ü 'irfān ve şevāhid-i müşkilāt-ı *Ḳur'ān*'dur.

إذا التنزيل أشكل منه حرف
فشاهد ذلك الشعر المقول [2]

Ve naẓm içün ḳaydu'l-evābid dimişlerdür. Zīrā naẓm müteġayyir olmaz. Neẖr olur ve ṭıbā'-ı merdüm, neẖrden naẓma artuḳ mā'ildür, meger selīm olmaya. Görülmez mi ki Fārisīde *Meẖnevī-i Mevlānā* ve Türkīde *Muḥammediyye* ve *Dīvān-ı 'Āşıḳ Paşa* ve sā'ir eş'ār-ı ekābir-i 'ulemā nüfūs-i ḫavāṣṣ u 'avāmda terġīb ü terhībe müte'alliḳ aḥkāmda te'ẖīr-i belīġ itmişdür. Şi'r-i daḳīḳuñ maḥāsini fevḳu'l-ḥadd ve sevād-ı vaṣfı dā'ire-i taḥrīr ü ta'rīfden evsa' u eb'addur, meger naẓarda şi'r, şi'rden mütefāvit olmaya. Zīrā naẓm mütenāṣibü'l-elfāẓdur, neẖr gibi degüldür. Münāsib, ġayr-ı münāsibden evlādur. Ḫuṣūṣā tenāsüb-i ṣavt daḫı munżamm ola. Ḫoş elḥānlardan ṣudūr idicek, mü'eṣṣir-i ṣudūr olduġın ḥayvān daḫı idrāk ider. Bu cümleden ġaraż-ı 'ilmī budur ki şi'rüñ ḳā'ili maḥżā şi'r söylemek ile 'aḳlen ve şer'an melāmet ü taḥḳīr[3] olınmaġa müstaḥiḳḳ olmaz. Belki hüneri ḥasebi ile tevḳīr ve ri'āyet olınmaḳ gerek, ve's-selām.

Eş'ār-ı şerīfelerinden nümūnedür:

Ḳadem da'vāsın itmek ṭab'-ı cevherdāra lā'iḳdur
Ki cevher eskimez eksilmek olmaz ḫāke düşse zer[4]

1 Meyānında SE
2 "Kur'ân'da anlamı çıkarılamayan bir kelime ile karşılaşıldığında bir şiir o kelimenin anlamını tespit etmede yardımcı olur."
3 Ü taḥḳīr:- SE
4 Ḳadem//zer:- E

Ṣıfat-ı Bahār[1] Yemm-i aḫḍar gibi mevc urdı çemen geldi bahār
Zevraḳ-ı cām ile demdür idelüm ʻazm-i kenār

Hep bu faṣl içre imiş mes'ele-i ʻışḳ u cünūn
Gūş ḳıl nüsḫa-i gülden oḳusun anı hezār

Būyı dil-keş semenün ferşi münaḳḳaş çemenüñ
Mey-i bī-ġış çekelüm ḫoş geçelüm leyl ü nehār

Dökülür bād-ı ṣabā ile şükūfe çemene
Tāzeler sebzede destārını ṣan kim eşcār

Sīnedür ṣaḥn-ı çemen çākleri āb-ı revān
Yaʻnī ḥālāt-ı bahār eyler imiş ṭopraġa kār

Dāstān-ı mihr oḳur hep nüsḫa-i gülden hezār
N'eylesün ammā ki yoḳ güllerde gūş-ı iʻtibār

Gülşenüñ her ḳıṭʻası mühr-i Süleymān naḳşıdur
Yaraşur şāh-ı gülün taḫtın götürse rūzgār

Yārsüz dil murġı ṭarḥ-ı gülşene mā'il degül
Ṭutalum tesḫīr içün ḳonmış hezār-ender-hezār[2]

ʻīdgāh oldı çemenler ġonceler eṭfāl-ı ʻīd[3]
Ṣalınur bād-ile gül dūlāba bindi cūybār

Ṣıfat-ı Sūr[4] Bir ṣubḥ-dem ki sūr-ı güle ebr-i nev-bahār
Gönderdi jāleden **[260a]** ṣaçılıḳ dürr-i bī-şümār

Reftāra geldi serv eline şemʻ-i sebz alup
Ezhān sū-be-sū oḳudı gülşene hezār

1 Ṣıfat-ı Bahār:- R1, SE; 258a E
2 Yemm//hezār:- R1
3 Bu beyit SE'de 6. sıradadır.
4 Ṣıfat-ı Sūr:- R1

Encüm degüldi zāhir olan gökde ol gice
Yaḳdı sürūr-ı sūr ile gerdūn ṭoḳuz ḥiṣār

Hep sünnet-i Muḥammede cem' oldı ümmeti
A'dā-yı ehl-i sünnete la'net hezār bār[1]

ez-Cülūsiyye[2] Meger ki çekdi ḳulagın mübeşşir-i iḳbāl
Şafaḳda ḫaylī ḳızarmış göründi gice[3] hilāl

Şafaḳ degül ḥareketden ḳızardı rūy-ı felek
Zemān-ı salṭanat-ı şāha itdi isti'cāl[4]

ez-Ġazeliyyāt[5] 'Arż-ı ḥāle yok meded kūyına ḫod varmaḳ muḥāl
Mest-i 'ışḳum şöyle kim reftār güç güftār güç

Bir oñulmaz yaradur 'ışḳ u maḥabbet yarası
Ḥāṣılı ṣarılmayıca çāre yoḳ tīmār güç[6]

[Ve lehu] Görüp āyīne-i ruḫsāruñı ben ṭūṭī-i gūyā
Bu günden 'āşıḳuñ olmaḳ göründi iy gül-i ra'nā[7]

[Ve lehu] Bizi eyler ġam-ı 'ışḳuñda bir künc-i ferāġat yoḳ
Bu meydān-ı belānuñ gūy-ı ser-gerdānıyuz cānā[8]

Feraḥdan aġlaruz ġamdan güler bir özge abdāluz
Lebüñle ḫaṭṭıñuñ geh mest ü geh ḥayrānıyuz cānā[9]

[Ve lehu] Ol ṣanem reftār ile bir serv-i bālādur gider
Yanına üftādeler düşmiş temāşādur gider

Nāz ider gelmez kenār-ı 'āşıḳa ol dil-rübā
Söylenür dillerde ammā bir dil-ārādur gider[10]

1 Reftāra//bār:- R1
2 ez-Cülūsiyye:- R1, SE
3 Gūş-i SE
4 Şafaḳ//isti'cāl:- R1
5 ez-Ġazeliyyāt:- R1
6 Bir//güç:- R1
7 Bu beyit E'de birinci sırada yer almaktadır.
8 bu beyit E'de ikinci sırada yer almakta.
9 Feraḥdan//cānā:- R1
10 Ol//gider:- R1

[Ve lehu] Belā dildendür ol cānān elinden dādımuz yoḳdur
Göñüldendür şikāyet kimseden feryādımuz yoḳdur[1]

[Ve lehu] Şarāb-ı laʿl-gūn kim ayaġından içdüñ iy sāḳī
Ṣorarsañ başını mey-ḫāne küncinde ser-i ḫumdur[2]

[Ve lehu] Ucuz bahālı gerekdür metāʿ-ı dehr-i denī
Bahāmuz aġır anuñçün revācımuz yoḳdur

[Ve lehu] Ḳande bir ġam yārsuz ḳalsa benümle yār olur
Bir belā kim ṣāḥibin bulmaz baña ġam-ḫʷār olur[3]

[Ve lehu] Yaş dökündi dīdeden dil pür-ġam-ı cānānedür
Ḥāṣılı ḫarcına yitmez bir ʿaceb vīrānedür[4]

[Ve lehu] Çün sırr-ı Ḥaḳ vücūh-ı meẓāhirde müstetir
Bir veche nāẓıruz görelüm Ḥaḳ ne gösterir

Aʿyān-ı mümkināta naẓar eyledüm dilā
Ḳayd-ı ṣuverde her biri bir kāra muntaẓır

Gülşende güne güne nedür bu şükūfeler
Āb u hevāsı bir ḳamunuñ bāġbānı bir

Ser-çeşme bunca ḳatreye baḥr-ı vücūd imiş
Ser virmeyince olımadum āşinā-yı sır

Māhiyyet-i vücūb ile imkānı farḳ idüp
Oldum kuṣūr-ı ḳudretüme Nevʿīyā muḳır[5]

[Ve lehu] Baḳma cemāl-i ḫūba ḫaṭ-ı müşg-bārsuz
Çıḳmaz kitāb-ı mihr ü maḥabbet kenārsuz

1 Belā//yoḳdur:- R1
2 Şarāb//ḫumdur:- R1
3 Ḳande//olur:- R1
4 Yaş//vīrānedür:- R1
5 Çün//muḳır:- R1; 258b E

Yoḳ pīrümüz ṭarīḳ-ı maḥabbetde gerçi kim
Zībā cüvānları severüz iḫtiyārsuz

'Işḳuñ uṣūli nāle vü āh-ı şebānedür
Nerd-i maḥabbet oynayımaz kimse zārsuz

Āsān olur mı göñline girmek güzellerün
Elbette kāfir illeri olmaz ḥiṣārsuz

Nev'ī ḳanı zemānede bir ehl-i i'tibār
Olsa 'aceb mi sözlerimüz i'tibārsuz[1]

[Ve lehu] Cānā cemālüñ seyrine cān ü göñülden mā'ilüz
Cān ise la'lüñe bahā ol seyre biz de ḳā'ilüz[2]

[Ve lehu] Tenümden çekdi tīġin yār zaḫm-ı ḫūn-feşān gitmez
Çekilse ṣuyı vādīnüñ nişānı bir zemān gitmez[3]

[Ve lehu] Ne ḳara ḳulluġuñ olsa efendi baş üzere
Ḳālem miṣāl dilersen beni kitābete kes[4]

[Ve lehu] Zaḫm-ı seng ü eṣer-i nāḫunla hecrüñde
Şöyledür çihre-i 'āşıḳ ki ne göz belli ne ḳaş[5]

[Ve lehu] Başı irişdi göge rif'at-ile her dūnuñ
Ḥaḳ budur kim ḳatı alçaḳlığı var gerdūnuñ

[Ve lehu] Göreli rūyuñı ṣūretleri büt-ḫānelerüñ
Oldılar cümle senüñ yazılu dīvānelerüñ

Şöyle mest itdi senüñ cām-ı lebün anları kim
Yürüdükçe ṭolaşur ayaġı peymānelerüñ[6]

1 Baḳma//i'tibārsuz:- R1
2 Cānā//ḳā'ilüz:- R1
3 Tenümden//gitmez:- R1
4 Ne//kes:- R1
5 Zaḫm//ḳaş:- R1
6 Göreli//peymānelerüñ:- R1

[Ve lehu] Geçürmezler boġazdan ẓerrece āb-ı Mesīḥāyı
Yasaġı ādem öldürmez mi hey ṣūfī Ḳalaṭanuñ[1]

[Ve lehu] Öldürürsün ʿāşıḳı nāz ile reftār eyleme
Dūstum sen ḫod ser-ā-pā ṭurduġuñca nāzsun[2]

[Ve lehu] Göñül hercā'ī dil-ber bī-ḥaḳīḳat n'eylesün Nevʿī
Şikāyet bī-vefālardan şikāyet bī-vefālardan

[Ve lehu] Pā-mālüñ oldum itme ḥaẓer ben ġubārdan
Bir gün gelür yoluña ṣaḳın rūzgārdan[3]

[Ve lehu] Her ṭarafdan şuʿle-sāz oldı nihāl-i erġavān
Bāġa āteş düşdi ṣandı eyledi bülbül fiġān[4]

[Ve lehu] Erbāb-ı ʿışḳa irişe çoḳ ġuṣṣa Nevʿiyā
Taḳsīm olınsa bu ġazel-i ābdārdan[5]

[Ve lehu] ʿArż idüp yāreni hīç isteme tīmār göñül
Hele bir yoḳlana defterde göre var mısun[6]

[Ve lehu] Luṭf-ı ṭabʿumla şeref buldum Mesīḥā gibi
Ādeme lāzım degül olmaḳ fülān ibn fülān[7]

[Ve lehu] Yārdan kesme tażarruʿ semtini Manṣūrı gör
Bir ten-i bī-cān iken boynın egerdi dārdan[8]

[Ve lehu] Ḳopardı ḥālet-i Mecnūna seng ü ḫākden şefkāt
O maḥzūnuñ degüldi sözleri bīhūde dīvāra

---

1 Geçürmezler//Ḳalatanuñ:- R1
2 Öldürürsün//nāzsun:- R1
3 Pā//rūzgārdan:- R1
4 Her//fiġān:- R1
5 Erbāb//ābdārdan:- R1
6 ʿArż//var mısun:- R1
7 Luṭf//fülān:- R1
8 Yārdan//dārdan:- R1

Ne būy-ı mihr ü ne reng-i vefā var berg ü bārında
Düşüpdür bāġ-ı dehr adlu göñül bir özge gülzāra[1]

[Ve lehu] Māye-i naḳd-i ḥayāt olsa eger dīdārı
Ölümümdür benüm aġyār ile görmek yāri[2]

[Ve lehu] Ġarīḳum baḥr-ı 'ışḳuñda ḥarīḳum nār-ı şevḳuñda
Meded bu āşinālıḳ rūşenālıḳ yād olınmaz mı[3]

[Ve lehu] Gelenler bizden evvel meclis-i 'ışḳı temām itmiş
Bize ol bezm-i 'ālīden bu cām-ı ser-nigūn ḳaldı[4]

[Ve lehu] Şevḳ ehlini el üzre ṭutar şimdi gülistān
Seyr eyle çemende döşenen berg-i çenārı[5]

[Ve lehu] Viṣāle va'de itmişdün ferāmūş eyledüñ gitdi
Meded rūḥ-ı revānum ölmedin gel va'demüz yetdi

Eger güldür eger ḫār-ı cefā redd eylemez 'āşıḳ
Hemān luṭf eyle iy ġonca göñülden her ne kim bitdi[6]

[Ve lehu][7] Erbāb-ı 'īşe ya'nī ṭarab ḥāṣıl itmege
Bir tāze naḳş baġladı üstād-ı sāz-kār

Şehbāzla ḥuṣūmete ḳādir midür ḫoros
Terk eylesün 'inādı ḳızılbaş-ı nā-bekār

[Ve lehu] Dāstān-ı mihr oḳur hep nüsḫa-i gülden hezār
N'eylesün ammā ki yoḳ güllerde gūş-ı i'tibār

---

1 Ḳopardı//gülzāra:- R1
2 Bu beyit SE'de en sonda yer almaktadır.
3 Ġarīḳum//olınmaz mı:- R1
4 Gelenler//ḳaldı:- R1
5 Şevḳ//çenārı:- R1
6 Viṣāle//bitdi:- R1; 259a E; Bundan sonra gelen şiirler sadece R1'de bulunmaktadır.
7 Bu manzume SE'de 3. ve 4. beyittir.

Bezm-i gülşende fürūzān oldı şem'i lālenüñ
Bāl ü per yaḳsa benefşe yaraşur pervānevār

[Ve lehu] Bıraḳ ṭarīḳ-ı maḥabbetde cübbe-i teni kim
Hevāsı ıssı o vādīlerüñ menāzili dūr

Ḳabā-yı cismini çāk itmek ile görme misin
Külāh-ı kelle-i şāh-ı cihān olur semmūr

Bisāṭuña ṭutalum geldi şem'-i kāfūrī
Kişi yaḳılduġın añmaz mı ḫāne-i zünbūr

Çıḳardı dürr ṣadefi çünki ḳa'r-ı deryādan
Ḳomaz kemāl-i suḫan ṣāḥibinde naḳṣ u fütūr

Geçürdi Yūsuf-ı Ken'ānı ḥüsn-i ta'bīri
Serīr-i Mıṣra 'alā raġmi ḥāsidān Ġayūr

[Ve lehu] İrişdi menzile tīr-i murādı her kişinüñ
Bañа gelince velī itdi rūzgār ihmāl

Çenār destine beñzerdi yufḳalıkda elüm
Ve līk bād-ı hevā ḳılmış anı māl-ā-māl

[Ve lehu] Çenārāsā cenāb-ı Ḥaḳḳa el ḳaldurduġum bu kim
Çıḳar bālāya çün kef-i terāzū olsa bī-dirhem

[Ve lehu] Bilürler cevherinden ḫanceri ābından elmāsı
Sözünden sen de fehm it ṭab'-ı Nev'ī-i suḫan-dānı

[Ve lehu] Üstine gerçi dönersün bir iki gün 'ākıbet
Āsiyā gibi idersün dāneñi zīr ü zeber

[Ve lehu] Dād elüñden iy 'adāletsiz felek feryād ü dād
Sen murād alduñ velī dünyāyı ḳılduñ nā-murād

[Ve lehu] Ṭaġlarda helāk eyledi Ferhād vücūdın
Göstermez imiş ṣan'atını kimseye üstād

[Ve lehu] Bu sāde naẓmı ehl-i ṣanā'i' begenmese
Nev'ī ne ġam bizüm sözimüz 'āşıḳānedür

[Ve lehu] Kim umardı rāz-ı 'ışḳuñ sırrını Manṣūrdan[1]
Līk cellād-ı ḳażā eyler teḳāżā söyledür

[Ve lehu] 'Ārifüñ göñlin Ḫudā ġamgīn ider şād eylemez
Bende-i maḳbūlini mevlāsı āzād eylemez

[Ve lehu] Ṭolı ṭolı içilür gerçi ṣāġar-ı 'īşi
Ṣoñında dest-i ecel merḥabāsına degmez

[Ve lehu] Zāhide miḥrāb-ı mescid 'ārife ebrū-yı yār
Cilvegerdür pertev-i nūr-ı Ḫudā her gūşeden

el-Mevlā Muḥyi'd-dīn (Aġzıḳara)

Vilāyet-i Ḥamīd a'mālinden "Keçiborlı" dimekle meşhūr ḳaṣabada "Şeyḫ Yaḥyā" nām merd-i ṣāliḥuñ[2] ferzend-i hünerveri, "Aġzıḳara" dimekle ma'rūf Meḥemmed Efendi ḫidmetleridür. Güncişk-i dil-i zārı evc-i ma'ārife pervāz ve ḫırmen-i fażl ü 'irfāna vuṣūl içün şehper-i himmeti bāz idüp İstanbul ḳāżī-si olan Ḳarasili Ḥasan Efendi'nüñ küngüre-i ṭāḳ-ı 'ināyetlerinde āşiyāne-sāz ve ṭavḳ-ı mülāzemetleri ile ḳumrī gibi mümtāz olmış idi. Merātib-i 'aliyye-i 'ilmiyyeyi cilvegāh ve ḳıbāb-ı medāris-i celīleyi penāh iderek ḳırḳ aḳçe medre-seden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Baḥrī Ḥasan Çelebi yirine Ḫayre'd-dīn Paşa ḫāricine 'āric olmış idi. **[260b]** Ṭoḳsan bir Ṣafer'inde Aḫī-zāde 'Abdu'l-Ḥalīm Efendi yirine Şāh Sulṭān pāyesine nā'il, ṭoḳsan dört Şa'bān'ında 'Ömer Beg yirine Ṣaḥn'a vāṣıl olup ṭoḳsan altı Rebī'u'l-evvel'inde yine anlar yirine Kütāhiyye ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām olmış idi. Ṭoḳsan yedi

1 151a SE
2 Merd-i ṣāliḥüñ:'azīzüñ SE

Cemādiye'l-āḫire'sinde azl olınup yirine Müderris-zāde naṣb olındı. Ṭoḳsan sekiz Ramażān'ında 'Abdu'r-raḥīm Efendi yirine Selānik ḳażāsı müyesser olup ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde ma'zūl ve yirine Kemāl Efendi mevṣūl oldı. Elf-i kāmil Ṣa'bān'ında[1] Medīne-i Münevvere pāyesini iḥrāz itdükden ṣoñra Rıḍvān Efendi yirine Baġdād ḳażāsıyla ber-murād[2] olup biñ bir Şevvāl'inde selefi i'āde olındı. Biñ beş Rebī'u'l-evvel'inde Ṣalıncaḳ Rıḍvān Efendi yirine İzmir ḳażāsına ṣalındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde selefi ḫalef ve kişṭzār-ı nā-resīde-i āmāli telef oldı. Biñ yedi senesinde ṣa've-i cānı şikār-ı mār-ı ecel ve berhem-zen-i dāmgāh-ı ümmīd ü emel olmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥ ile meşhūr, ḥavṣala-i isti'dādı deñlü dāne-çīn-i ḫırmen-i feżā'il olmaġa heves ve nāy-ı siyeh-fem gibi ḳabūl-i nefes idenlerden idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Pervīz Efendi Teẕkirecisi)

Taḥṣīl-i 'ulūm-ı dīniyye ve tekmīl-i ḥaḳā'iḳ-ı yaḳīniyye idüp ṣudūr-ı devlet-i Süleymāniyye'den Pervīz Efendi merḥūmuñ ḫidmet-i 'aliyyelerinde ḳā'im ve teẕkirecilik ḫidmetinde mülāzım olmış idi. Ṭarīḳ-ı tedrīsde ḳaṭ'-ı merātib ve ṭayy-ı merāḥil-i menāṣıb iderek ḳırḳ aḳçe ile meşrūṭası olan Pervīz Efendi Medresesi'ne müderris olduḳdan ṣoñra on aḳçe teraḳḳī ile ḫāric rütbesine nā'il olup ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Şevvāl'inde Aḥmed Çelebi maḥlūlinden Edrine'de Cāmi'-i 'Atīḳ pāyesine vāṣıl olmış idi. Biñ iki Receb'inde Maḥmūd Efendi yirine Gelibolı ḳażāsı 'ināyet olındı. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup selefi i'āde olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Ḥüsām Efendi maḥlūlinden Mar'aş ḳażāsıyla nihāl-i āmāli bālā-keş olmış idi. Biñ beş Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup manṣıbı Çil Ḥaydar Efendi'ye virilmiş idi. Ḳabūl itmemekle Muṣlī Çelebi'ye tevcīh olındı. Biñ yedi evāḫirinde müddet-i ḥayātı āḫir oldı.

Mevlānā-yı mezbūr " 'Arab Teẕkireci" dimekle meşhūr, ẕikrün bi'l-ḫayra ṣāliḥ, sa'ādetmend-i müfliḥ idi.

1 Şevvālinde SE
2 Ber-murād:ser-efrāz SE

el-Mevlā Sināne'd-dīn Yūsuf (Ḳazancıḳulı)

"Ḳazancıḳulı" dimekle meşhūr ve beyne'l-mevālī meziyyet-i rüşd ü sedād ile ma'rūf u meẕkūr idi. Ḳayd-ı esr-i cehāletden fekk-i raḳabe-i beşeriyyete himmet ve Yūsuf-miṣāl mālik-i Mıṣr-ı[1] fażīlet olmaġa 'azīmet eyleyüp ṣafā-yı cevher-i ẕātla mümtāz ve istiḳāmet-i ṭab'-ı secencel-simātla ser-efrāz olmaġın ba'ż-ı 'ulemādan mülāzemet rütbesin iḥrāz itmiş idi. El-ḥāletü hāẕihi ḳaṭ'-ı nişīb ü firāz ve ṭayy-ı merāḥil-i dūr ü dırāz iderek ḳırḳ aḳçe ile Unḳapanı'nda vāḳi' Ḫ'āce Ḫayre'd-dīn Medresesi'nden ma'zūl iken[2] ṭoḳuz yüz ṭoḳsan sekiz Receb'inde 'Ömer Efendi yirine "Ṣoġuḳḳuyı" dimekle ma'rūf Pīrī Paşa müderrisi olmış idi. Biñ bir Muḥarrem'inde Ferhād Paşa ḫ'ācesi 'Abdu'l-kerīm Efendi yirine Rüstem Paşa ḫāricine taḥrīk olındı. Biñ iki Receb'inde Fehmī Çelebi yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesine terfī' olındı. Biñ üç Ṣa'bān'ında Ḳara 'Abdu'r-raḥmān Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Biñ dört Cemādiye'l-ūlā'sında ḳabūl itmeyen Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi yirine Baġdād ḳażāsı virilmiş idi. Bunlar daḫı redd eyleyüp 'azl iḫtiyār itmekle Nişāncı-zāde'ye virildi. Üç seneye ḳarīb ma'zūl ü ser-gerdān ve beyt-i meşhūr-ı Necātī nāme-i a'māline 'unvān olmış idi:

Şi'r Ma'zūllıḳ egerçi bir ḳara ṣancıdur.
Kendi ḳazandı kime ne kendi ḳazancıdur

Biñ altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Potur Ṣāliḥ yirine Edrine'de **[261a]** Sulṭān Bāyezīd Medresesi 'ināyet olındı. Biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḳuds-i Şerīf pāyesiyle vaẓīfe-i teḳā'üd ta'yīn olınup gūşe-nişīn-i ḫumūl ve[3] 'ilm ü 'ibādete meşġūl iken biñ sekiz Muḥarrem'inüñ ṭoḳuzuncı güni 'ālem-i āḫirete riḥlet eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm 'iffet ü nezāhetle mevsūm, tekellüfāt-ı resmiyyeden mu'riż, ḥaḳā'iḳ-ı dīniyyeye mütemaḥḥıż idi.

1 Meleke-i SE
2 259b E
3 Kūşe//ve:- SE

el-Mevlā el-Fāżıl[1] Muṣṭafā bin el-Mevlā Ebu's-su'ūd (Ebu's-su'ūd-zāde[2])

Şeyḫü'l-İslām, rüknü'l-'ulemā'i'l-a'lām Ebu's-su'ūd Efendi ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı güzīni ve sa'du's-su'ūd-i āsmān-ı ẕāt-ı rezīnidür. Ṭoḳuz yüz altmış beş senesinde ser-ber-āverde-i girībān-ı vücūd ve nūr-feşānende-i maṭla'-ı şühūd olmış idi. Vālid-i 'ālī-şānlarından iktisāb-ı 'ilm ü edeb ve cem'-i feżā'il-i mevrūs u mükteseb ḳılup nice zemān medrese-i ifādelerinde mutaṣarrıf-ı ḫidmet-i i'āde olduḳdan ṣoñra ḳayd-ı mülāzemet ile ḫidmet-i ḫ'āce-i kāmilden āzāde olup ṭoḳuz yüz seksan iki Rebī'u'l-āḫir'inde ikrāmen li-vālidihi'l-kerīm, 'azl olınan Ḳara Ḳāsım yirine ibtidā Ṣaḥn Medresesi ile tekrīm olındı. Seksan dört Rebī'u'l-āḫir'inde ba'ż-ı aṣḥāb-ı ta'aṣṣub ġadrı ile ma'zūl olup medreseleri 'Azmī Efendi'ye virildi. Seksan altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Dökmeci-zāde yirine altmış aḳçe ile tekrār Ṣaḥn Medresesi tevcīh olındı. Ṭoḳsan Rebī'u'l-evvel'inde birāder-zādeleri 'Abdu'l-vāsi' Çelebi maḥlūlinden Edrine Selīmiyyesi'ne terfī' olındı. Ṭoḳsan iki Şevvāl'inde[3] 'Abdu'r-raḥīm Efendi yirine Selānik ḳażāsında fermān-revā-yı ḥükm ü imżā oldılar. Ṭoḳsan dört Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup Duḳadin-zāde 'Oṯmān Efendi seccāde-nişīn-i ḳażā olmış idi. Ṭoḳsan beş Rebī'u'l-evvel'inde ḫalefleri yirine i'āde olındılar. Sene-i mezbūre Receb'inde Pīrī Efendi yirine Ġalaṭa ḳażāsına naḳl olındılar. Ṭoḳsan altı Şa'bān'ında Pīrī Efendi maḥlūlinden Burūsa ḳażāsına tebdīl olındılar. Ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde ref' olınup yirlerine Ṣun'u'llāh Efendi terfī' olındı. Elf-i kāmil Receb'inde Ṣun'u'llāh Efendi yirine Edrine ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ bir Receb'inde Şems Efendi yirine İstanbul ḳażāsına taḥrīk olındılar. Biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sında vāḳi' cülūs-ı Meḥemmed Ḫānī eṯnāsında 'Alī Efendi yirine Anaṭolı ṣadrına vāṣıl olmışlar idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde müteḳā'id ve yirlerine Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi müteṣā'id oldı. Biñ beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Aḫī-zāde 'Abdu'l-ḥalīm[4] Efendi yirine mükerreren ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Biñ yedi Muḥarrem'inde Bāḳī Efendi yirine ṣadru'l-'ulemā-yı Rūm ve nā'il-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı merūm oldılar. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde pister-i

1 El-Mevlā el-fāżıl:el-Mevlā SE
2 Ebu's-su'ūd-zāde:Ebu's-su'ūd-zāde Efendi SE
3 Ṣa'bān'ında SE
4 'Abdu'l-Ḥalīm:- R1, E

maraż destgāh-ı ṣadāretden[1] bedel ve bālīn-i tekyegāh-ı 'acz sened-i müdde'ā-yı ecel olup manṣıb-ı celīl-i ṣadāret Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi'ye maḥall görüldi. Ol marażdan ifāḳat müyesser olmayup biñ sekiz Ṣafer'inüñ on beşinci güni intiḳāl ve civār-ı ḳudse irtiḥāl itmişler idi. Sinn-i şerīfleri ḳırḳ üç senesine[2] dāḫildür. Ḥażret-i Eyyūb'de vālid-i mācidleri cenbinde medfūn ve nişāngāh-ı tīr-i du'ā-yı ehl-i derūndur. Medfen-i ma'hūd ḳurbında vāḳi' olan mekteb erbābından ba'ż-ı ṣuleḥā ṣāḥibü't-tercemenüñ vefātı güni mollā-yı merḥūmuñ mezār-ı fā'iżü'l- envārından [3]﴿إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ āyet-i kerīmesini ıṣġā itdüklerini Ḫusrev-zāde merḥūm imlā itmişdür.

Mollā-yı merḳūm maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūm, her 'ilme muḫtaṣṣ, künūz-ı rümūz-ı ḥaḳā'iḳa muraḫḫaṣ, be-taḫṣīṣ fıḳha ve uṣūle kāmilü'l-vuṣūl, mecma'u'l-baḥreyn-i ma'ḳūl ü menḳūl, ḥükūmetinde ṣalābet ü ṣarāmetle meşhūr, ṣadāretinde nezāhet **[261b]** ü istiḳāmetle müsellem-i cumhūr, kerīmü'ş-şān-ı 'ālī-himmet, celīlü'l-ḳadr-i ṣāḥib-i 'azīmet, cebīn-i ḥāli maṭraḥ-ı şu'ā'-ı[4] sa'ādet ü iḳbāl, ṣafḥa-i bāli ḳalem-gīr-i nuḳūş-i fażl ü kemāl, vāriṯ-i vāḥid-i 'ilm-i nebevī[5], pertev-i envār-ı Muṣṭafāvī[6], maḫādīm-i mollā ki mevālid-i ṯelāṯe gibi revnaḳ-ı dünyā ve mefḫar-ı çār ümmehāt ü nüh ābādür. Bunlar müte'aḫḫir iken ol cem'iyyet-i erbāb-ı[7] 'ilm ü kemāle zīb ü zeyn ve ṯāliṯ-i neyyireyn olup rehnümūnī-i kevkeb-i baḫt-ı hümāyūn ile evc-i sa'ādet-i imtiyāza celīlü's-ṣu'ūd ve maẓhar-ı sırr-ı Ebu's-su'ūd idi.

Şi'r Sa'd ibn sa'dsun şeref-i şems-i ẕāt-ıla
Sende ẓuhūr eyledi sırr-ı Ebu's-su'ūd

Ḥüsn-i kitābetleri olmaġın[8] *Dürer [ü] Ġurer* emṯāli muṭavvelātı taḥrīr ve taḥşiye ile eṯer-i dil-peẕīr eylemişdür.

1 260a E
2 'adedine SE
3 Kur'ân-ı Kerîm, Bakara Sûresi, 02/ 156, "Şüphesiz ki biz Allah için varız ve şüphesiz ki ona döneceğiz."
4 - SE
5 'ilm-i nebevī:Muṣṭafāvī SE
6 Muṣṭafāvī:'ilm-i nebevī SE
7 - SE
8 Ḥüsn//olmaġla:- SE

el-Mevlā el-Fāżıl Saʿde'd-dīn bin Ḥasan Cān[1] (Ḫˇāce Efendi)

Kevkeb-i baḫt-ı ʿālem-efrūzı dāġ-ı nih-i nāṣıye-i ḫūrşīd ve hilāl-i ṭāliʿ-i āftāb-bürūzı ḥalḳa-dih-i mismaʿa-i Nāhīd olup şuʿāʿ-ı neyyir-i saʿādet, ḫuṭūṭ-ı vefḳ-ı murādı ve lemeʿāt-ı envār-ı cāh u devlet çerāġdār-ı devlet-ḫāne-i İrem-nihādı olan ḫˇāce-i cihān, seyyid-i eyyid-i ʿaṣr u evān, şeyḫü'l-islām, üstād-ı pādişāh-ı gerdūn-ġulām, maṭlaʿu's-saʿdeyn-i dünyā vü dīn, ṣadru's-sudūr Saʿde'd-dīn Efendi ḥażretleridür ki efrād-ı ferā'id-i feżā'ili meşmūl-i ḥadd-i taʿrīf olmaḳ muḥāl ve iḥāṭa-i şu'ūn-ı ḳamer-mümāṯilinde hāle-i tavṣīf ü beyān mānend-i ḥalḳa-i hilāl ve āġūş-ı ʿāşıḳ-ı bī-mecāl ḳāṣır olmamaḳ münselibü'l-iḥtimāldür. Peder-i vālā-güherleri tāc-rübā-yı pādişāhān-ı heft iḳlīm Sulṭān Selīm-i Ḳadīm ḥażretlerinüñ saʿādet-i münādemeti ile mümtāz-ı aḳrān olan Ḥasan Cān Efendi merḥūmdur ki selāmet-i[2] edā-yı cān-baḫş ile müsellem ve ḫamīr-i māye-i vücūd-ı ʿarīḳı ḫāk-i pāk-i ʿIrāḳ-ı ʿAcem'dür. Ṭoḳuz yüz ḳırḳ üç tārīḫinde saʿdu's-suʿūd-ı ẕāt-ı mesʿūdları āftāb-ı diraḫş ve maṭlaʿ-ı ehille-i ehālī olan belde-i ṭayyibe-i[3] Ḳosṭanṭıniyye'ye şeref-baḫş olmış idi. Eyyām-ı ʿaṭālet-i żarūriyye mürūrından ṣoñra ki pā-bend-i mehd ü ḳımāṭ hengām-ı ṭufūliyyetden ʿibāretdür[4], kesb-i feżā'il-i nefsāniyyeye beẕl-i ictihād ve aʿdād-ı fünūn-ı maʿārifi mertebe-i lā'iḳasında iʿdād idüp ṭarīḳ-ı ʿilme sülūk itdükde ol ʿaṣrda mecmaʿ-ı emāṯil ve mürebbī-i ḳavābil olan Ṣaḥn Müderrisi Ḳaramanī Meḥemmed Efendi ve anlar emṯāli mevālī ḫidmetlerinde iştiġāl[5] itdükden ṣoñra şeyḫü'l-islām, üstādu'l-ʿulemā'i'l-aʿlām Ebu's-suʿūd Efendi āstānesine ittiṣāl eyleyüp nice zemān ḳand-ı muʿād-ı ifādelerinden şehd-i kām ve ṭoḳuz yüz altmış üç senesinde şeref-i mülāzemetle bekām oldılar. Baʿdehu müddet-i yesīrede otuz aḳçe ile İstanbul'da Murād Paşa Medresesi'ne şeref-baḫşā olup yetmiş bir Şevvāl'inde pāye-i erbaʿīn ile Burūsa'da Yıldırım Ḫān Medresesi'ne ʿunvān virüp bir seneden ṣoñra yirlerinde teraḳḳī ile ḫāric rütbesine ʿāric olup yetmiş yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde Maḥmūd Beg yirine Burūsa Sulṭānī pāyesine pā-yı himmet ḳodılar. Ol medreselerde rütbe-i iştiġāl ü taḥṣīlleri muḥayyir-i efhām

1 Ḥasan Cān:Ḥasan R1, E
2 selāset-i E
3 - SE
4 152a SE
5 itdükde//iştiġāl:- E

ve ḫāric-i dā'ire-i ẓünūn ü evhāmdur. Rażī'-i kenār-ı i'tibārları olan maḥber-i müşkīn[1]-erḳām, dehen[2]-güşā olalı ṣedy-i müşg-fām-ı aḳlāmdan fıṭām vāḳi' olmaduġı vāṣıl-ı rütbe-i taḥḳīḳ[3] ve muḳaddime-i netīcetü't-taṣdīḳ-ı münkir ü ṣıddīḳdür. Yetmiş ṭoḳuz Ramażān'ında selef-i sālifleri Maḥmūd Beg yirine Ṣemāniye'den birine müderris ve her meclis-i ders ü taḥḳīḳları naḳl-i maḥāfil ü mecālis olmış idi. Seksan bir Muḥarrem'inde livā-yı Maġnisa'da şuḳḳa-fırāz-ı imāret olan nihāl-i şecere-i 'adl ü dād, Şeh-zāde[4] Sulṭān Murād ḥażretlerinüñ mu'allimi İbrāhīm Efendi'nüñ naḫl-i emeli suḳūṭ-ı **[262a]** nabż-ı şu'ā'-ı baḫt ve ża'f-ı ṭāli'i sebebi ile mübtelā-yı zübūl-i fenā olduḳda ḫ̆āce-i nevīn ü nevāyīn olmışlar idi. Seksan iki Ramażān'ında mālik-i evreng ü dīhīm Sulṭān Selīm-i ḥalīm, āheng-i dārü'n-na'īm eyleyüp maḫdūmları[5] olan vāriṣ-i taḫt-ı İlḫānī, ṣāḥib-i serīr-i cihānbānī olduḳda ol mu'allim-i ṣānī, Farābī-i Arisṭū-mü-dānī, ḳānūn-ı selāṭīn-i Āl-i 'Oṣmān ve ṭarīḳa-i meslūke-i ḫ̆āceġān üzere muḳaddem-i 'ulemā vü müsteşār-ı umūr-ı dīn ü dünyā olup zimām-ı meṣāliḥ-i cumhūr, keff-i kifāyetlerine vābeste ve maḳālīd-i umūr-ı nezdīk ü dūr rişte-i rāy-ı cihān-güşālarına peyveste olup żabṭ u rabṭ-ı aḥvāl-i dīn ü devletde i'māl-i rāy-ı 'ālem-ārā ve 'aḳd ü ḥall-i menāṣıb-ı münāsibde iẓhār-ı yed-i beyżā eyleyüp lisān-ı dehrden [6]﴿أَحْسِن كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾ mażmūnını gūş-ı cānla ıṣġā ve terbiyet-i ḳavābil ve terfī'-i şān-ı efāżılda icrā-yı ḥükm-i hümāyūn-ı ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تُؤَدُّواْ الأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا﴾[7] itmişler idi. Her merd-i kāmil ḥadīḳa-i feżā'ilden gül-deste-bend-i ḫ̆avāṭır-ı 'ilmiyye olsa hediyye-i meclis-i 'ālīleri itmekle maẓhar-ı 'ināyetleri[8] olmaḳ muḳarrer ve her 'ārif-i ehl-i dil ġavṭa-i deryā-yı ma'ārifden bir dürr-i girān-māye ele getürse 'arż-ı pīşgāh-ı ṭab'-ı naḳḳādları ḳılmaġla manẓūr-ı naẓar-ı iksīr-eṣerleri olmamaḳ ġayr-ı mutaṣavver idi. Ol cihetden nām-ı nāmīleri ḫ̆āl-i cebhe-i ḫ̆ūbān-ı zībā-şemā'il gibi zīver-i dībāce-i kütüb

1 Miskīn SE
2 ẕihin E
3 260b E
4 Şeh-zāde:- SE
5 vārişleri SE
6 Kur'ân-ı Kerîm, Kasas Sûresi, 28/ 77, "… Allah'ın sana ihsân ettiği gibi sen de ihsan et …"
7 Kur'ân-ı Kerîm, Nisâ Sûresi, 04/ 58, "Şüphesiz ki Allah emanetleri ehline teslim etmenizi emretmektedir …"
8 maẓhar-ı 'ināyetleri:envā'-ı iḥsāna SE

ü resā'il[1] ve ism-i şerīfleri[2] dürr-i şāhvār-ı ḳalā'id gibi vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı manẓūme-i gevher-niẓām-ı ḳaṣā'id olmış idi. Vālid-i merḥūmuñ ka'be-i erbāb-ı 'ulūm olan südde-i seniyyelerine ber-dāşte ḳılduġı s̱āmin-i mu'allaḳāt olan ḳaṣīdeden ba'ż-ı ebyātdur:

Ebyāt

Seḥāb-ı cūd u faẓluñ bāġ-ı dehri ideli pür-nem
Nesīm-i būy-ı ḫulḳuñla bahār-ı memleket ḫurrem

Şu'ā'-ı cevher-i rāyuñ fürūġ-ı efser-i şāhī
Le'āl-i ḥüsn-i tedbīrüñ niẓām-ı 'ālem ü ādem

Ḳaşuñ ḳānūn-ı ḥikmet gösterür itse işārātı
Suḫanda ḥall olur lü'lü' dişüñde 'uḳde-i mübhem

Żamīrüñ vāḳıf-ı sırr-ı verā-yı 'ālem-i ṣūret
Lisānuñ ḥāmil-i dürr-i edā-yı ma'nī-yı mülhem

Ne ẕātuñ gibi gösterdi felek mir'ātı bir ṣūret
Ne ṭab'uñ gibi bir āyīne gördi ṣūret-i 'ālem

Suḫan-dān ü hüner-bīn ü hünermend ü suḫan-perver
Re'īs-i ehl-i fażl üstād-ı sulṭān ḫˇāce-i ekrem

Sa'ādet-vaṣf u Sa'dī-nām ü devlet-kām u 'alī-baḫt
Muḥammed-ḫulḳ u Yūsuf-rūy ü Āṣaf-rāy ü 'Īsī-dem

Bu ḥāl üzere kemāl-i şevket-i bāhire ve devlet-i ḳāhire ile kevkeb-i baḫt u iḳbāli bī-küsūf ü dü bāl, revnaḳ-efzā-yı felekü'l-eflāk-i cāh u celāl ve 'ālem-ārā-yı evc-i burc-ı istiḳlāl olup biñ üç tārīḫinde pādişāh-ı heft-iḳlīm Sulṭān Murād bin Sulṭān Selīm ḫayr-bād-ı cihān-ı fānī ve şeb-be-ḫayr-ı ṣubḥ-ı zindegānī eyleyüp ṭanṭana-i nevbet-i Meḥemmed Ḫānī, ġulġul-endāz-ı dīvān-ı Süleymānī olduḳda ḫˇāceleri Mevlānā Nevālī, naṣīb-i nevāle-i devletden bī-berg ve eṣnā-yı cülūsda mübtelā-yı şād-merg olup zebūn-ı kişt-gīr-i ecel olmaġla ḳuvvet-i baḫt-ı ṣadr-ı ecell ẓāhir olmaġın kemā fi'l-evvel kār-fermā-yı 'aḳd u

1 Merāsim SE
2 Ve//şerīfleri:- SE

ḥall olmışlar idi. Biñ dört senesinde ol pādişāh-ı ġazā-muʿtād küffār-ı Engürüs üzere ʿalem-efrāz-ı cihād olduḳda hem-rikāb-ı şāh-ı kām-yāb olup Ḳalʿa-i Egri tesḫīrinde eger[1] küffār tabur tedmīrinde tedbīrleri muvāfiḳ-ı taḳdīr[2] **[262b]** olmaġla ol ġazā-yı ekberde yüz biñden ziyāde gebr-i nā-pāk āġaşte-i ḫāk-i[3] helāk olmaḳ netā'ic-i rāy-ı ʿālem-ārālarından taʿdād olınduġı çār-cihet-i ʿāleme ve lūle-i iştihār ṣalan ḳaṣīde-i ṭannāne vü ġazā-nāme-i üstādānelerinden müstefāddur. Biñ altı Şaʿbān'ında Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Meḥemmed Efendi ʿāzim-i būstān-serāy-ı cinān olduḳda yirlerine[4] ḥallāl-i müşkilāt-ı enām oldılar. İʿmāl-i ḫāme-i gevher-nigārda iẓhār-ı ḳuvvet-i[5] bāzū-yı fikret[6] ve iṯbāt-ı yed-i ṭūlā-yı faẓīlet eyleyüp[7] terceme-i kātib olmaḳ üzere elsine-i ṣelāṯe ile taḥrīr-i cevāb ve her cumʿa Cāmiʿ-i Ayaṣofıyya'da vārid olan esvileye manẓūm u menṯūr, bilā-telaʿṯüm ü fütūr, li-vechi'llāhi teʿālā tevcīh-i ḫitāb ile iḥrāz-ı ṯevāb iderler idi. Biñ sekiz Rebīʿu'l-evvel'inüñ on ikinci güni yevmü'l-ḫamīsde de'b-i kerīmleri üzere ziyārete gelen eşrāf-ı ʿulemānuñ ḳulūbını taṭyīb ve muṣāḥabet-i ʿilmiyye ile ʿarż-ı hüner iden ḳavābili taḥṣīl-i ʿilme terġīb maṣlaḥatın itmām itdükden ṣoñra Ayaṣofıyya'da ḳırā'at-ı mevlid-i şerīf cemʿiyyeti olmaġın ʿazīmet içün tecdīd-i vużū'a niyyet eyledüklerinde ol ḥālde nādī-i ecel "el-ʿacel" diyüp füc'eten intiḳāl ve maḥfil-i ḳudse istiʿcāl eylediler:

li-Münşihi[8] Ḳıldı ḳurb-ı nevāfile niyet
Dem-i āḫirde kim vużū' itdi

El yuyup bu cihān-ı fānīde
ʿĀlem-i ḳudse ṭāhiren gitdi

Devlet-i se rūze-i dünyā ki naḳd-i vaḳt-i ʿömr-i girān-māyeden ʿibāretdür, altmış beş ʿadedine vāṣıl ve [9] « اکثر اعمار امتی بین ستین و سبعین » kāʿidesine dāḫil idi. Yevm-i defnleri yevm-i meşhūd ve tārīḫ-i ḥaṣād-ı taḥiyyāt ü dürūd, belki

1 Ḳalʿa//eger:eger Egri Ḳalʿası tesḫīrinde eger SE
2 muvāfiḳ-ı tedbīr:taḳdīre muvāfiḳ SE; 261a E
3 - SE
4 - SE
5 - SE
6 152b SE
7 Üzere SE
8 li-Münşihi:li-Muḥarririhi'l-ḥaḳīr E; - SE
9 Hadîs-i Şerîf, "Ümmetimin ömrü altmış, yetmiş yıl arasındadır." Tirmizî, Deavât, 101.

tescīl-i maḥkeme-i ḳabūl içün hengām-ı taḳrīr-i şühūd olmış idi. Cenāzeleri Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī'ye iḥżār ve mesned-i şeyḫü'l-islāmīde cā-nişīnleri olan Ṣun'u'llāh Efendi imām-ı ṣaff-ı aḫyār olup evlād-ı kirām-ı girāmīleri dört nefer 'ulemā ki 'imād-ı dīn ü dünyā idiler, tābūt-ı pür-sekīnelerin ber-dūş ve ṣanduḳa-i tīr-i du'ā-yı sürūş ḳılup;

علو في الحيات وفي الممات [1]

mażmūnın iṡbāt ḳılduḳdan ṣoñra ḳaṣaba-i Ebī Eyyūb'de i'dād itdükleri dārü'l-ḳurrā ḥaẓīresinde mütevārī-i ḫāk-i pāk-i 'ıṭr-sā ve medfen-i mu'aṭṭarları tūde-i ḫırmen-i du'ā oldı.

Merḥūm-ı merḳūm 'aynu'l-a'yān-ı efāżıl-ı Rūm, 'ulūm-ı 'aḳliyyenüñ çābük-süvārı ve yek-rān-ı ẕü'l-'ıḳāl-ı meydānı, fünūn-ı naḳliyyenüñ rā'iż-i çevgānı, ḫurde-naḳl-i ṣabā-cevelānı, her meclis-i feyż-ḳarīni "fīhi baḥṡ" zemzemesiyle reşk-endāz-ı medāris ve ġıdā-yı rūḥ olan kelimāt-ı dil-peẕīrle hem-reng-i ṣafaḥāt-ı mecālisü'n-nefā'is, kārgāh-ı ṣınā'ateyn-i şi'r ü inşā ve mekteb-i 'irfān-ı şu'arā vü büleġā olup kilk ü devātı ḳar' u inbīḳ, iksīr-i ıṣlāḥu'l-manṭıḳ ve ṣafaḥāt-ı pür-nikātı ḫarīṭa-i a'lāḳ-ı cevāhir ve rişte-keş-i daḳā'iḳu'l-ḥaḳā'iḳ idi. Elsine-i ṣelāṣede eş'ār-ı dil-āvīz-i neşve-engīzi;

Şi'r Müṣelleṣ gösterür dā'im temāşā eyleseñ elde
Meger kim pāre-i elmāsdur cām-ı dıraḫşānı

mażmūnından nümūdār ve şāhid-i mażmūn-ı ḫāṭır-fırībi;

Mıṣrā' Āşūb-ı Türk ü şūr-ı 'Acem ü fitne-i 'Arab

mefhūmı[2] üzere şūr-efgen-i her diyārdur. Üstād-ı 'ulemā-yı a'lām olup 'aṣruñ ekṣer-i eşrāfı bunlardan mülāzım olduġına Cāmī Çelebi böyle telmīḥ itmişdür:

Ḳıṭ'a Bu yaḳīnlerde cihāna iki müftī geldi
Ṭutdı her birisinüñ 'ālemi fażl ü edebi

1 "Yaşamda ve ölümde yüce…"
2 Mażmūnı SE

Kimdürür diyü su'āl eyler iseñ anları sen
Birisi Ḫˇāce Efendi biri Ḫˇāce Çelebi

Ebu's-su'ūd Efendi merḥūm evā'il-i ḥāllerinde "Ḫˇāce Çelebi" dimekle meşhūr imiş[1].

Āṯār-ı celīlelerinden *Tevārīḫ-i Āl-i 'Oṯmān* yazmışlardur. Eṯer-i maḳbūldur. Ve Mollā Lārī'nüñ bed'-i 'ālemden **[263a]** 'aṣr-ı Süleymānī'ye gelince Fārisī tārīḫin terceme itmişlerdür. Ta'vīẓ-i bāzū-yı erbāb-ı ḳabūldur. Hevāmiş-i kütübde[2] eṯer-i ḫāme-i 'anber-bārları mānend-i ḫuṭūṭ-ı ḫaṭṭ-ı[3] nev-ḫīz-i ḫūbān, maṭbū' u dil-pesend-i yārāndur.

Merḥūmuñ leṭā'ifindendür ki ba'ż-ı aḥbābı şeref-i civārlarıyla müşerref olduḳda yevm-i duḫūlde saḳf-ı ḫāne būs-ı leb-i āstāne idüp dil-i 'āşıḳ-ı ḫāne, ḫarābdan nişāne olduḳda bu beyti diyüp göndermişler idi:

Beyt Maḳdeminden eyleyüp ḥaẓẓ ḫāne ol ferzānenüñ
Secde-i şükr itdi 'arşı ferşi üzre ḫānenüñ

el-Mevlā Yaḥyā (Naḳīb Yaḥyā Efendi) {Mīrī}

"Kiçi Mīrzā" dimekle meşhūr-ı enām olan seyyid-i[4] sādāt-ı kirāmdur. Ḫalḳ-ı 'ālem ġalaṭ idüp "Keşmīrī-zāde" dirler idi. Taḥṣīl-i sermāye-i 'ulūm ve tekmīl-i pīrāye-i manṭūḳ u mefhūm idüp Ḥasan Beg Efendi merḥūmdan mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olup devr-i medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Aḫī-zāde Efendi yirine Yeñi İbrāhīm Paşa'da gūşe-nişīn-i seccāde olmış idi. Ṭoḳsan Ẕi'l-ḳa'de'sinde Emru'llāh Efendi yirine Edrine Dārü'l-ḥadīṯ pāyesine pīrāye ṣalup ṭoḳsan iki Ramażān'ında Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn yirine Ṣaḥn ḥükmi ile Burūsa Murādiyyesi teklīf olınmış idi. Ḳabūl itmemekle İmām-zāde'ye

1 Bu cümle R1'de der-kenarda yer almaktadır. E'de ise bulunmamaktadır.
2 261b E
3 - SE
4 sened-i R1

virilüp bunlar ʻazl ile tevḳīf olındı. Ṭoḳsan dört Ramażān'ında Ḳınalı-zāde Ḥasan Efendi yirine Ṣaḥn'a geldiler. Ṭoḳsan beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Mīrzā Maḫdūm'uñ Mekke'den vefātı ḫaberi gelüp naḳīb-i sādāt-ı kirām oldılar. Ṭoḳsan yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde Küçük Muṣṭafā Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olındılar. Ṭoḳsan sekiz Şevvāl'inde Selāmī-zāde Efendi yirine Süleymāniyye pāyesine terfīʻ olındılar. Biñ iki Cemādiye'l-āḫire'sinde İmām Dāmādı yirine Ġalaṭa ḳāżīsi oldılar[1]. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Üsküdār Ḳāżīsi Rıḍvān Efendi ile mübādele-i manṣıb eylediler. Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde ʻazl olınup Ṭursun-zāde ʻAbdu'l-bāḳī Efendi taʻḳīb eyledi. Biñ sekiz Rebīʻu'l-āḫir'inde rebīʻ-i ḥayātı āḫir olup ol naḫl-i ser-sebz-i ḥadīḳa-i siyādet mübtelā-yı ṣarṣar-ı fenā ve berg-rīz-i ḫazān-ı mergle bī-berg ü nevā oldı. Ṭop-ḫāne'de[2] ʻArab Aḥmed Türbesi'nde defn olınup manṣıb-ı neḳābet ʻAbdu'l-ḳādir[3] Efendi'ye ʻināyet olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ʻilm ü maʻārifle meşhūr, kerīmü'l-aḫlāḳ, ṭayyibü'l-aʻrāḳ, naẓīf ü laṭīf, ẕāt-ı şerīf idi. "Mīrī" maḫlaṣı ile şiʻārı ve *Teẕkiretü'ş-şuʻarā*'da baʻż-ı eşʻārı vardur. ʻAṣṣār'uñ *Mihr ü Müşterī*'sini terceme itmişdür, dirler.

el-Mevlā Pīr ʻAlī (Pīr ʻAlī Efendi[4])

Ṭarīḳ-ı ʻilme sālik ve himmet-i pīrān-ı ṭarīḳ ile sermāye-i kemāle mālik olup Niksārī-zāde Meḥemmed Çelebi'nüñ Ṣaḥn'da iʻādesinden mülāzım ve ʻazm-i rāh-ı tedrīse cāzim olup baʻż-ı medāris-i ʻilmiyyede iḥyā-yı merāsim iderek ḳırḳ aḳçe ile Kürkcibaşı Medresesi'nden munfaṣıl iken elf-i kāmil Ṣafer'inde ʻAbdu'l-cebbār-zāde Efendi yirine Beşikṭaş'da Sinān Paşa müderrisi olmış idi. Biñ dört Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Ṭırabozınlı Meḥemmed Efendi[5] yirine Ḫānḳāh pāyesin penāh itmiş idi. Biñ sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde intiḳāl eyleyüp medresesi Aḫī-zāde Yaḥyā Çelebi'ye tevcīh olındı.

Mevlānā-yı mezbūr **[263b]** emṣāli miyānında ḫayr ile meẕkūr idi.

---

1 ḳāżīsi oldılar:ḳażāṣı ʻināyet olındı E, SE
2 153a SE
3 ʻAbdu'l-bāḳī SE
4 - SE
5 - SE

el-Mevlā Meḥemmed (Ḳurd-zāde)

Şām ḳāżīsi iken fevt olan Ḫˇāce-zāde Ḳurd Çelebi merḥūmuñ maḫdūmıdur. Muḳaddimāt-ı ʿulūmı kemā-yenbaġī iḥkām itdükden ṣoñra ʿAtā'u'llāh Efendi'den mülāzemetle bekām olup ṭoḳuz yüz seksan üç Rebīʿu'l-evvel'inde ʿÖmer Efendi yirine ḳırḳ aḳçe ile Eski İbrāhīm Paşa müderrisi olmış idi. Seksan dört Cemādiye'l-āḫire'sinde ʿazl olınup[1] medrese-i mezbūre Ḥasan Ketḫudā-zāde'ye virildi. On iki sene miḳdārı maʿzūl ve gūşe-nişīn-i ḫumūl olup ṭoḳsan altı Şevvāl'inde Maʿrifetu'llāh Efendi yirine Küçükçekmece'de ʿAbdu's-selām Medresesi ʿināyet olındı. Biñ altı Ṣafer'inde Velī Beg-zāde yirine Orḫāniyye-i İznīḳ pāyesine terfīʿ olındı. Biñ yedi Ẕi'l-ḳaʿde'sinde ʿazl olınup ʿAlī Beg-zāde Şāh Çelebi taḫlīf olındı. Biñ sekiz Ṣafer'inde ḫalefi yirine iʿāde ve manṣıb-ı ḳadīminde ḳarār-dāde ḳılındı. Sene-i mezbūre Receb'inde intiḳāl eyleyüp medresesi yine Şāh Çelebi'ye ʿināyet olındı.

Maḫdūm-ı mezbūr ġarā'ib-i eṭvār ile meşhūr, ʿulūm-ı mütedāvilede müşārik-i emṡāl, fünūn-ı ʿatehi vāṣıl-ı derece-i ʿālü'l-ʿāl;

Mütelāşī vü perīşān ü müşevveş-aḥvāl,

maḫdūm-ı ṭurfe-kār ü perīşān-rūzgār idi.

Cümle-i leṭā'ifindendür ki bir gün sākin olduġı vīrān-ḫānede olan ocaġuñ üsküfesini yaḳup içine bir seccāde basṭ[2] eyleyüp ṣadr-ı meclis ider. Sebebinden su'āl olınduḳda "Ben bu ḫānede gāhī ders vireyin. Anuñ-içün ders-ḫāne miḥrābına teşbīh idüp müderris olmaġa tefe"ül iderin." diyü cevāb virürmiş.

el-Mevlā Emru'llāh Meḥemmed bin Seyrek Muḥyi'd-dīn el-Ḥüseynī (Seyrek-zāde)

Şaḳā'iḳ'da mesṭūr olan Sulṭān Selīm Ḫān-ı Ṡānī ḥażretlerinüñ muʿallim-i evveli, Seyrek Muḥyi'd-dīn Efendi'nüñ maḫdūm-ı mübeccelidür. Ṭoḳuz yüz ḳırḳ beş Ẕi'l-ḳaʿde'sinüñ beşinci gicesi leyle-i ḫamīsde ḳālıb-ı ḫākīsi rūḥ-ı ḥayvānī ile enīs ve nefs-i nāṭıḳası ḫamīs-i ḥavāss-ı ẓāhire vü bāṭıneye re'īs olmış

1 262a E
2 vażʿ SE

idi. Evā'il-i ḥālinden müştaġil-i 'ilm ü ṣalāḥ ve maẓhar-ı āṣār-ı fevz ü felāḥ olup miyān-ı erbāb-ı isti'dādda mezīd-i faẓl ü[1] kemāl ile mümtāz ve ka'b-ı şāmiḫ-i istīhāl ile ser-efrāz olduḳdan ṣoñra altmış altı Muḥarrem'inde İstanbul ḳażāsından müteḳā'id Ṭaşköprī-zāde Efendi ḫidmetlerine ittiṣāl, ba'dehu ṣadr-ı 'ālī-ḳadr 'Abdu'l-kerīm-zāde Efendi'nüñ naẓar-ı 'ināyetleri ile taḥṣīl-i āmāl eyleyüp ḫidmet-i 'aliyyelerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olmış idi. Ṭoḳuz yüz yetmiş bir Ṣa'bān'ında Ḫayrabolı'da Rüstem Paşa Medresesi'ne, yetmiş üç Ṣa'bān'ında ḳırḳla Rodoscuḳ'da olan Rüstem Paşa'ya müderris ve mıṣṭaba-i ifādeye ṣadr-ı meclis olup seksan üç Muḥarrem'inde Küçük Tāce'd-dīn yirine Orḫāniyye-i İznīḳ Medresesi'ne ferş-i seccāde-i taḥḳīḳ idüp seksan beş Cemādiye'l-āḫire'sinde ma'zūl ve yirine Esved Sinān Efendi mevṣūl oldı. Seksan yedi Rebī'u'l-āḫir'inde Sipāhī-zāde yirine Üçşerefeli pāyelerinüñ birine vāṣıl, ṭoḳsan üç Ṣafer'inde Selāmī-zāde yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye nā'il olup ṭoḳsan beş Ẕi'l-ḳa'de'sinde Subaşı-zāde yirine Baġdād ḳażāsı ile nā'il-i murād olmış idi. Ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde 'Abdu'l-ḥamīd maḥlūlinden Ṭrablus-ı Şām'a naḳl olındı. Ḳabūlde mütereddid olmaġın māh-ı Cemādiye'l-ūlā'da İslām Efendi yirine Maġnisa ḳażāsına tebdīl[2] **[264a]** olındı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde 'azl olınup yirine Yūnus-zāde Efendi naṣb olındı. Elf-i kāmil Ṣafer'inde Ḫusrev-zāde yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsıyla ikrām olındılar. Biñ bir Muḥarrem'inde 'azl olınup Kākülperīşān Şeyḫī Çelebi ḫalefleri oldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Şücā' Efendi yirine Edrine'de Dārü'l-ḥadīṯ Medresesi tevcīh olındı[3]. Biñ üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde Paşa Ḫˇācesi Kerīm Efendi yirine yüz aḳçe vaẓīfe ile Ṣaḥn Medresesi'ne naḳl olındı. Biñ dört Cemādiye'l-ūlā'sında Selānik ḳażāsı Bostān-zāde[4] Meḥemmed Efendi'den ṣoñra Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi'ye virilmiş-iken rikāb-ı sulṭānīye refʿ-i ruḳ'a idüp ḥāline merḥamet olınmaġın üç günden ṣoñra bunlara 'ināyet olındı. Selefleri ġāfil iken el öpmege varup Dīvān-ı Hümāyūn'da cem' olduḳları ġarā'ib-i ṭurfe-kār-ı eyyāmdandur.

1 Faẓl ü:- SE
2 naḳl SE
3 Medresesi//olındı:müderrisi oldı SE
4 262b E

Biñ beş Ṣafer'inde 'azl olınup Ḥasan Ketḫudā-zāde Efendi ta'ḳīb eyledi. Biñ sekiz Ṣafer'inde Gelibolı ḳażāsı virilüp ḳabūl itmedükden ṣoñra[1] sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında Kākülperīşān yirine İzmir ḳażāsı virilmiş-iken leyle-i berātda menşūr-ı zindegānīsi ṭayy-kerde-i dest-i memāt olup manṣıb-ı ḥayātdan[2] ma'zūl ve yirlerine selefleri mevṣūl oldı[3].

Mevlānā-yı merḳūm ḥarīṣ-i ictinā-yı ṣemerāt-ı 'ulūm, pey-rev-i eslāf-ı 'ulemā ve baḳıyyetü's-selef-i fużalā vü ṣuleḥā, tekellüfāt-ı erbāb-ı ṭarīḳdan mu'riż, mülāḥaẓa-i ṣafaḥāt-ı aḥvāline mütemaḥḥıż, pīr-i ṣāliḥ, sa'ādetmend-i müfliḥ idi.

Erbāb-ı ṭarīḳdan kemāl-i teneffüri olmaġın naḳl olınur ki ḥīn-i iḥtiżārında evlādına vaṣıyyet ider ki cenāzesini Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī'ye götürmeyüp erbāb-ı nifāḳ du'āsına muḥtāc eylemeyeler ve tābūtına müzevvece ḳomayup fuḳarā hey'eti ile celb-i du'ā eyleyeler.

Şaḳā'iḳ-ı Nu'māniyye'ye ẕeyli ve kenārında ilḥāḳātı vardur. Ekseri şütūm olmaġın şöhret bulmamışdur. *Eşbāh u Neẓā'ir*'e ta'līḳātı ve Ebu's-su'ūd Efendi tefsīrine[4] kelimātı vardur.

el-Mevlā 'Abdu'r-raḥmān ('Abdu'r-raḥmān-ı Mar'aşī)

Mar'aşīdür. Taḥṣīl-i 'ilm ü kemāle küllü ġıdā ve 'aşī sa'y ü ictihād ve nefs-i cehālet-pesend ile mükābere vü cihād eyleyüp tekmīl-i sermāye-i isti'dād itdükden ṣoñra ba'ż-ı 'ulemādan mülāzemetle ber-murād olup ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīkda ṭayy-ı merāḥil ve ḳaṭ'-ı menāzil iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken Çekmece'de 'Abdu's-selām Medresesi ḫāric elli ile ibtidā bunlara i'ṭā olındı. Ṭoḳsan iki Ṣafer'inde Fenārī-zāde Maḥmūd Efendi yirine Orḫāniyye-i İznīḳ pāyesi iḥsān olındı. Biñ bir Ramażān'ında seksan aḳçe ile Mar'aş fetvāsına naḳl olındı. Biñ sekiz Ṣa'bān'ında[5] intiḳāl eyleyüp medresesi Tāce'd-dīn Efendi'nüñ otāḳa-i tāc-ı ibtihācı ḳılındı.

1 İtmedükden ṣoñra:itmedükde SE
2 Cāndan SE
3 153b SE
4 Tefsīri kenārında SE
5 Ramāżında SE

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḥālle meşhūr, taḳī vü naḳī ve sāliḥ ü muttaḳī, ṣadūḳ u ṣıddīḳ[1], peyrev-i pīrān-ı ṭarīḳ idi.

el-Mevlā Ḥüsāme'd-dīn (Oḫrili Ḥüsām)

"Oḫri" nām ḳaṣabadan İstanbul'a ṭoġrı 'aṭf-ı zimām ve taḥṣīl-i 'ilm-i şerīfe bezl-i sa'y ü ihtimām idüp sālik-i ṭarīḳ-ı sevī ve mālik-i zād-ı uḫrevī olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi ba'ż-ı 'ulemādan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve i'tilā-yı ma'āric-i 'izz ü 'alāya himmet eyleyüp ḳırḳ aḳçe ile Sittī Ḫātūn Medresesi'nden ma'zūl[2] iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz Şevvāl'inde 'Abdu'l-mu'ṭī yirine Ṭopḳapusı'nda Aḥmed Paşa Medresesi tevcīh olındı. Biñ dört Ša'bān'ında Pirlepeli Ḥasan Efendi yirine Üçşerefeli pāyesine terfī' olındı. Biñ sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Ömer Efendi yirine dārü'l-ḥadīṯe naḳl olındı. Sene-i mezbūre Receb'inde 'Abdu'l-ġanī-zāde Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Ramażān'ınuñ on sekizinci güni 'ālem-i āḫirete riḥlet **[264b]** ve medresesi Müte'accim Efendi'ye 'ināyet olındı.

Mevlānā-yı mezbūr emṡāli miyānında ḫayr ile meẕkūr, nīk-nihād ü ḫoş-ḫaṣlet, pāk-nijād ü ṣāfī-ṭaviyyet idi.

el-Mevlā 'Abdu'l-bāḳī (Sulṭānu'ş-şu'arā Bāḳī Efendi Ḥażretleri[3]) {Bāḳī}

Şāhid-i came-zīb-i ma'ānīsi, ṣanā'i'-i bedī' ü beyāna şevāhid ve ḥüccet-i naẓm-ı ḳaviyyü'l-mebānīsi melik-nāme-i büyūt-i ḳaṣā'id olmaġla ḥüsn-i ta'bīri mażmūnına şāhid olan şi'r ü şā'irīye māye-i şeref ve me'ābü'l-iftiḫār-ı selef ü ḫalef, mu'addil-i mīzān-ı zebān-ı Rūm, sulṭānu'ş-şu'arā Bāḳī Efendi merḥūmdur ki 'unvān-ı defter-i menāḳıbı bu ḳıṭ'a-i maḥmidet-rüsūmdur:

Ḳıṭ'a

Şu'arā ḫaylini defter idicek kilk-i ḳażā
Maḥv ü iṡbātla pür ḳıldı nice evrāḳı

Ḳazıdı niceyi yañlış diyü bu defterden
Bāḳīye idüp işāret didi ṣaḥḥu'l-bāḳī[4]

1 ṣadūḳ u ṣıddīḳ:- R1, E
2 munfaṣıl SE
3 Sulṭān//Ḥażretleri:Bāḳī Efendi R1, E
4 263a E

Ṭoḳuz yüz otuz üç sāli ḫilālinde sefer-i nüh māheden ḳufūl ve menzil-i şeş cihet ü çār erkāna nüzūl itmişler idi. İsm-i şerīfleri Maḥmūd olmaḳ mesmū'dur. Lākin imżālarında 'Abdu'l-bāḳī yazup naḳş-ı nigīn-i ḫātemleri bu beytdür:

Şi'r فانیست جهان در او وفا نیست
باقي همه اوست جمله فانیست [1]

Peder-i 'ālī-güherleri Cāmi'-i Ebü'l-fetḥ'de mü'eẕẕin iken yetmiş üç Ẕi'l-ḥicce'sinde ṭarīḳ-ı ḥacda vāṣıl-ı ser-menzil-i fenā ve muṣallā-yı 'īdgāh-ı 'ālem-i ervāḥa şitāb idüp çār tekbīr-i terk ü tecrīd ile taḥrīme-bend-i beḳā olmış idi. Rübā'ī-i vücūd-ı 'unṣurīleri mażmūn-ı ṭab'-ı 'Unṣurī-pesend ile ḥüsn-i imtizāc bulup mānend-i vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı cevāhir, mecmū'a-i ma'ālī vü mefāḫir olan belde-i fāḫire-i Ḳosṭanṭıniyye'ye dürretü't-tāc olmaġın;

Mıṣrā' Ferzend-i Sitanbūlum ferzend-i Sitanbūl

mıṣrā'ını kitābe-i bāb-ı ibtihāc iden şehrīlerüñ müdde'ā-yı mübāhātına revāc virmişler idi. Hengām-ı şebābda kārgeh-ārā-yı ṣan'at-ı serrācī iken semend-i 'azīmeti isrāc ve ḳadeḥ-i zinād-ı himmet ile ḫalvet-ḫāne-i taḥṣīlde īḳād-ı sirāc idüp sermāye-i ẕihn-i veḳḳād ile tekmīl-i ādāb-ı nefse beẕl-i ictihād ve i'dād-ı levāzım-ı ṭarīḳ ile duḫūl-i ziyy-i erbāb-ı isti'dād itmiş idi. Nice zemān Ḳaramanī-zāde Meḥemmed Efendi ḫidmetlerinde iştiġāl ve ḳavābil-i 'aṣr ile idāre-i kü'ūs-i ḳīl ü ḳāl idüp *Sünbül Ḳaṣīdesi*'n miṣāl-i sünbül-i dānedār pīrāye-i destār-ı i'tibārları ḳılmış idi. Ba'dehu Ḳāżī-zāde Efendi'nüñ Süleymāniyye'de yeñi cem'iyyetlerine dāḫil ve ser-ḥalḳa-i emāṣil olup altmış iki tārīḫinde Naḫcivān seferinden ḳufūl eṣnāsında rikāb-ı pādişāhīye ref' itdükleri;

Mıṣrā' İtdi şehri şeref-i maḳdem-i sulṭān-ı cihān

maṭla'ı ile muṣaddar olan ḳaṣīde-i ḳudūmiyyede 'arż-ı ḥāl idüp maẓhar-ı elṭāf-ı şāh-ı[2] deryā-nevāl olduḳları ebyātdur:

1 "Dünya fânîdir, onda vefâ yoktur. Bâkî olan O'dur, (diğer) her şey fânîdir."
2 - SE

Ebyāt Ol zemān kim birini medrese-i ʿāliyeñüñ
Eyledüñ luṭf idüp Aḥmed Çelebiye iḥsān

ʿArṣa-i baḥṣe girüp cevherimüz ʿarż itdük
Tīġveş her birimüz şimdi ḳalupdur ʿuryān

Ne revādur fużalā ḳala ḳıbāb altında
Kim görüpdür ki ola baḥr ḥabāb içre nihān

Altmış üç senesinde[1] Ḥaleb ḳāżīsi olduḳlarında devlet gibi[2] hem-rikāb ve baʿż-ı maḥākimede nā'ib-i menāb oldılar. Ol tārīḫde Ḥaleb Beglerbegisi Ḳubād Paşa'ya *Lāmiyye-i Hilāliyye*'lerin ve cenāb-ı mevlevīye[3] *Ḳaṣīde-i Rā'iyye*'lerin ihdā itmişler idi. Baʿde ḳażā'i'l-vaṭar vaṭan-ı me'lūfe ʿazm-i sefer ḳılduḳlarında Şām ḳāżīsi olan Ebu's-suʿūd-zāde Meḥemmed Çelebi'ye Ḳonya'da mülāḳī olup;

Mıṣrāʿ Bāġa reşk itse revā ravża-i firdevs-i[4] berīn

mıṣraʿı ile fetḥ-i bāb-ı menḳabet eyleyüp **[265a]** maẓhar-ı elṭāf-ı maḫdūm-ı ʿālī-himmet olmışlar idi. Altmış ṭoḳuz Ṣafer'inde maḫdūm-ı merḳūmuñ şefāʿat-nāmeleri ile mollā-yı merḥūma dānişmend ve yaġmā-yı naʿmā-yı ifādelerinden nevāle-bend oldılar. Yetmiş bir Ramażān'ında ṭaraf-ı salṭanat-ı ʿaliyyeden mülāzemetleri ḳayd olınup defʿaten yigirmi beş aḳçe medrese virilmek fermān olındı. Ol ʿaṣrda Rūmili ṣadrı olan Ḥāmid Efendi "Muvāfiḳ-ı ḳānūn-ı hümāyūn degüldür." diyü medrese tevcīhinde tereddüd itmegin mükerreren ḫaṭṭ-ı ḳaṭʿiyyü'l-müfād ile manẓūme-i iltifātı[5] müstezād ḳılınup vaẓīfe-i tedrīsi teraḳḳī ile taḫmīs eyledüklerinde evāḫir-i şehr-i Şevvāl'de ibtidā otuz aḳçe ile Silivri'de Pīrī Paşa Medresesi ʿināyet olındı. Yetmiş iki Rebīʿu'l-āḫir'inde miṣli ile İstanbul'da Murād Paşa Medresesi'ne naḳl olındı. Yetmiş üç Cemādiye'l-ūlā'sında on aḳçe teraḳḳī ile pāye-i erbaʿīne vāṣıl ve teşrīfāt-ı ʿaliyye ile ser-efrāz-ı emāṣil olmışlar idi. Yetmiş dört Cemādiye'l-ūlā'sında munfaṣıl olup

1 tārīḫinde SE
2 - SE
3 154a SE
4 Revā//Firdevs-i:revādur ravża-i ḫuld-i SE
5 elṭāfı SE

Muʿallim-zāde maḫdūmı Maḥmūd Çelebi taʿḳīb eyledi. Yetmiş yedi[1] Ṣafer'inde ʿAbdu'l-vāsiʿ Çelebi yirine Medrese-i Maḥmūd Paşa'da ferş-i seccāde-i ifāde eylediler. Yetmiş ṭoḳuz Rebīʿu'l-evvel'inde Maḥmūd Beg yirine Ḥażret-i Eyyūb pāyesine sāye-i iclāl ṣaldılar. Seksan bir Muḥarrem'inde ʿAbdu'l-ġanī Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām itdiler. Seksan üç Receb'inde Aġa-zāde yirine Süleymāniyye Medresesi'ne terfīʿ olındılar. Sene-i mezbūre Şaʿbān'ında ki evā'il-i cülūs-ı Murād Ḫānī'dür, "Nāmī" nām şāʿirüñ ġazel-i meşhūrı taġyīr-i yesīr ile Bāḳī nāmına işāʿat olınup dest-i ḥussād-ı bed-nihād ile ber-dāşte-i[2] pāye-i serīr-i sulṭānī ḳılınduḳda Sulṭān Selīm-i ḥalīm ḥażretlerine isnād olınan bāde-nūşluḳ töhmetine münāsib baʿż-ı evṣāf mülāyemeti ve anlaruñ vefātı ile fevt olan luṭf-ı ʿināyet-i ḥarāreti ile vālid-i mācidlerini kendülerden tercīḥ ve istiḥdām-ı lafẓ-ı ḳabīḥ, belki hicv ü tenḳīṣa taṣrīḥ eyledi, diyü ṭabʿ-ı āyīne-miṣālleri pür-ġubār ve zülāl-i feyż-i nevālleri küdūret-āṣār olup ṣarṣar-ı ḳahr-ı ḫāḳānī iṣāre-i ġubār-ı idbār ve deryā-yı ġayret-i sulṭānī ʿazl ve nefy olınmaları bābında emvāc-ı suṭūr-ı ḫaṭṭ-ı fermān ıṣdār itmiş idi. Bāʿiṣ-i ʿazl olan ġazel budur ki[3];

Mıṣrāʿ Bu ḳadar fitne vü āşūba ol oldı bādī:

Ġazel Cihānuñ niʿmetinden kendü āb u dānemüz yegdür
İlüñ kāşānesinden gūşe-i vīrānemüz yegdür

Ġınā ṣadrındaki maġrūr u nā-āsūde sürūrdan
Fenā bezmünde ḫʿāb-ālūd olan mestānemüz yegdür

Hümā-yı evc-i ʿizzet gibi ġayretsüzden iy Bāḳī
Maḥabbet şemʿine şeh-per yaḳan pervānemüz yegdür

El-ḥāletü hāẕihi medreseleri Sinān Efendi-zāde Meḥemmed Çelebi'ye virilüp şarṭ-ı ġayret-i ḳāhire-i sulṭānī üzere tertīb-i cezā ve ṣaḥīfe-i ḥāline ḥarf-i nefy imlā olınmadın ġazel-i mezbūr baʿż-ı ḳadīm mecmūʿalarda Nāmī nāmına mesṭūr bulunmaġın menşūr-ı āmāline ḳalem-i ʿafv ü ʿāṭıfet çekilmiş idi. Ol eṣnāda Sulṭān Süleymān-ı merḥūmuñ iltifātından dūr ve dīv-menişān-ı nifāḳ-engīz mekri ile mübtelā-yı şerr ü şūr olduḳlarına telmīḥ idüp dimişlerdür:

1 263b E
2 - SE
3 bāʿiṣ//ki:- SE

Şi'r Şol dil ki cām gibi el üzre ṭutardı Cem
Dest-i zemāne yirlere çaldı ḫazef gibi

Seksan dört Şa'bān'ında Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi yirine yetmiş aḳçe ile Edrine Selīmiyyesi ta'yīn olınmış iken bir günden ṣoñra taġyīr olınup Hemşīre-zāde yirine Sulṭān Selīm-i **[265b]** Ḳadīm Medresesi'ne tebdīl ve selefi Edrine Selīmiyyesi'ne naḳl ü taḥvīl olındı. Seksan yedi Muḥarrem'inde Pervīz Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsı ḳılāde-i gerden-i rıżāsı ḳılındı. Seksan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde ref' olınup yirlerine Medīne'den Maẓlūm Melek terfī' olınmış idi. Bir aydan ṣoñra her biri manṣıbında ibḳā olınup māh-ı Şa'bān evāsıṭında Maẓlūm Melek yirine biñ altun teraḳḳī ile Medīne-i Münevvere ḳażāsına tebdīl olındılar. Seksan ṭoḳuz Şevvāl'inde 'azl olınup Mīrzā Maḫdūm seccāde-nişīn-i ḥükūmetleri oldı. Ṭoḳsan Cemādiye'l-āḫire'sinde[1] dārü'l-mülk-i İstanbul'a dāḫil ve miyāne-bend-i silkü'l-le'āl-i efāżıl olmışlar idi. Ṭoḳsan iki Ramażān'ınuñ leyle-i ḳadrinde Mollā Aḥmed Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Ṭoḳsan üç Muḥarrem'inde munfaṣıl ve maḳarr-ı ḥükūmetlerine[2] Dökmeci-zāde Efendi vāṣıl oldı. Ṭoḳsan dört Receb'inde Mīrzā Maḫdūm yirine mükerreren ḥükūmet-i dārü's-salṭana ile mesned-i iḳbālleri pür-ṭumṭurāḳ u ṭanṭana olmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Bahā'e'ddīn-zāde Efendi yirine Anaṭolı ṣadrı ile bülend-ḳadr oldılar. Ṭoḳsan altı Cemādiye'l-ūlā'sında daġdaġa-i ṣadāretden gūşe-i ḥużūra mā'il ve manṣıb-ı refī'lerine Dökmeci-zāde Efendi nā'il oldı[3]. Ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde Sinān Efendi-zāde 'Alī Efendi yirine mükerreren münevvir-i eyvān-ı ṣadāret ve Anaṭolı mesnedine pertev-endāz-ı 'izz ü rif'at oldılar. Elf-i kāmil Receb'inde Zekeriyyā Efendi yirine ṣadru'l-'ulemā-yı Rūm ve fā'iz-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı merūm olmışlar idi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde vaẓīfe-i emṣāl ile müteḳā'id ve maḳām-ı vālālarına Mollā Aḥmed Efendi müteṣā'id olmış idi. Biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sında Ṣun'u'llāh Efendi yirine ṣadr-ı Rūm'a i'āde olındılar. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde vaẓīfe-i mu'tāde ile ḫalvet-güzīn ve Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi cā-nişīn oldı. Biñ altı Receb'inde Ḳuş Yaḥyā Efendi yirine ṣāliṣen ṣadru'l-'ulemā ve cām-ı elmās-reng-i iḳbālleri müṣelleṣ-nümā oldı. Biñ yedi Muḥarrem'inde te'āṭī-i

1 Cemādiye'l-āḫire'sinde:Cemādiye'l-ūlā'sında SE
2 maḳarr-ı ḥükūmetlerine:yirlerine R1, SE
3 264a E

umūr-ı ṣadāretden isti'fā itdüklerinde cāme-i cāh u rif'atleri Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā Efendi'ye i'ṭā olındı. Biñ sekiz Ramażān'ınuñ yigirmi üçünci güni[1] yevmü'l-cum'ada ṣarṣar-ı berg-rīz-i memāt ile gül-berg-i cem'iyyetleri perīşān ve menşūr-ı ḥayātları bī-nām ü nişān oldı. Edrineḳapusı ḫāricinde Ḥażret-i Eyyūb reh-güẕārında mānend-i genc-i maḫzūn mütevārī vü medfūndur. Hādī-i Baġdādī tārīḫ-i intiḳāllerin bu gūne edā itmişdür:

Tārīḫ Bāḳī Efendi gitdi 'uḳbāya biñ sekizde[2] (1008)

Ferdā-yı rūz-ı intiḳālleri ki yevmü's-sebtdür, cenāzeleri Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī'ye iḥżār olınup ḥarem-i muḥterem-i cāmi'-i şerīf mānend-i rüste-i mevzūn-eşcār ser-ā-pā ṣufūf-ı aḫyār olup Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi imām olmaġla envār-ı du'āyı niẕār ve bu beyt-i meşhūrı tekrār itmişler idi:

Beyt Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp iy Bāḳī
Ṭurup el baġlayalar ḳarşuña yārān ṣaf ṣaf

Mollā-yı merḳūm naḫl-bend-i elvān-ı ma'ārif ü 'ulūm, ser-ġazel-i dīvān-ı faṣāḥat, tāc-beyt-i manẓūme-i berā'at, 'unvān-ı neşīd-i taḥḳīḳ u īḳān, beytü'l-ḳaṣīd-i belāġat ü beyān, müfred-i mecmū'a-i mu'ciz-niẓām, ḫātime-i siḥr-āferīnān-ı vaḥy u ilhām, neşve-i ṭıynet-i pāki cur'a-i cām-ı maḥabbetden baḳıyye ve terbiyet-i vücūd-ı mes'ūdı çarḫ-ı sālūs u daġal-kāra maḥż-ı naḳıyye idi. Ḥaḳḳā ki ol üstād-ı fenn-i belāġatüñ her maṭla'-ı ġarrāsı saṭr-ı ser-meşḳ-ı debistān-ı faṣāḥat ü beyān olup;

Mıṣrā' Ögrendi ġazel ṭarzını Rūmuñ şu'arāsı

feḥvā-yı **[266a]** nükte-āmīzi muḳaddime-i vaṣf u ıṭrāsı ve her beyt-i gevherīn-esāsı kār-nāme-i tāze-ṭarḥ-ı pesendīde-bīnān ḳılınup;

Beyt Bu devr içinde benüm pādişāh-ı mülk-i suḫan
Baña ṣunuldı ḳaṣīde baña virildi ġazel

mażmūn-ı dil-āvīzi ḫātime-i medḥ u ṣenāsıdur.

1 154b SE
2 باقی افندی کتدی عقبایه بیك سکزده

Mıṣrā' İrdi söz ġāyete Bāḳī ne dimek lāzımdur

Āṯār-ı celīlelerinden "*Me'ālimü'l-yaḳīn*" ismi ile müsemmā terceme-i *Mevāhib-i Ledüniyye* ve *Terceme-i Feżā'ilü'l-cihād* ve Ḳuṭb-ı Mekkī'nüñ "*el-A'lām fī Aḥvāli Beledi'llāhi'l-ḥarām*" nāmı ile mu'allem kitābını zebān-ı Türkī ile mütercem ḳılmışlardur. Mekke'den geldüklerinde pāye-i serīr-i Murād Ḫānī'ye 'arż itmişler idi. Ve Ḥażret-i Eyyūb müderrisi olmaḳ taḳrībi ile ol güzīn-i aṣḥāb-ı kirāmuñ naḳl eyledügi eḥādīṯ-i şerīfe-i gevherīn-niẓāmı cem' idüp terceme itmişler idi. Ḥālā türbe-i muṭahharalarında raḥl-i ta'ẓīm üzere nihāde ve taḳrīr-i 'ayn-ı züvvār içün mir'āt-ı cilā-dāde gibi güşādedür. Cümlesi maḳbūl ü müsellem ve pesendīde-i müşkil-pesendān-ı 'ālemdür. *Dīvān*-ı belāġat-'unvānları ḫod mānend-i naẓm-ı Şüreyyā 'alem-efrāz-ı iştihār ve mu'allaḳāt-ı seb'a gibi envār-ı i'tibārı pertev-endāz-ı her diyārdur. Nitekim dimişlerdür:

Şi'r Bāḳī bu şi'ri ṣafḥa-i çarḫ-ı berīne yaz
Görsün felekde söz nic'olur ḫaṣm-ı nābekār

Merḥūm-ı mezbūruñ evā'il-i ẓuhūrı Sulṭān Süleymān Ḫān ḥażretlerinüñ 'aṣr-ı 'adālet-'unvānlarına müṣādif olmaġın terbiyet-i luṭf u 'ināyetleri, ezhār-ı rengīn-i eş'ārını[1] şīşe-i ḳadr ü i'tibārda būyā ve şevḳ-ı bahār-ı iltifāt ü 'āṭıfetleri hezār naġme-senc-i ṭab'-ı nükte-güzārını miṣāl-i murġ-ı Süleymānī şāḫsār-ı iştihārda[2] gūyā ḳılmış idi. Her çend bārgāh-ı Süleymānī'ye nev-bāve-i naẓm-ı ābdār 'arż eyleseler devḥa-i 'ināyet-i şehr-yārī ezhār-ı gūn-ā-gūn-ı dirhem ü dīnārı niṣār itmekden ḫālī degül idi. Nitekim iş'ār[3] buyurmışlardur:

Şi'r Luṭfuñdan irdi Bāḳīye rengīn filoriler
Gūyā ṣaçıldı meclise[4] bir destmāl-i gül

Yetmiş üç tārīḫinde 'avāṭıf-ı ḫusrevānīden bir ḳıṭ'a keşf-i *Keşşāf* ve bir *Hidāye* ve bir *Ekmel* nüsḫaları iḥsān olınduḳda bu ḳıṭ'a-i yāḳūt-bahā ile[5] edā-yı şükr-i na'mā ve esāmī-i kütübe īmā itmişler idi:

1 264b E
2 şāḫsār-ı iştihārda:- SE
3 - SE
4 - SE
5 Bu//ile:- SE

Şi'r Eyledi keşf ile iẓhār-ı kerāmet keremüñ
İtdi müşkillerimüz ḫˇāce-i iḥsānuñ ḥall

Kime kim reh-ber ola bedreḳa-i iḥsānuñ
Yolına ḳarşu ṭutar şem'-i hidāyet meş'al

Gerçi kāmillere 'ālemde nihāyet yoḳdur
Minnet Allāha seni cümleden itmiş ekmel

Bu ḳıṭ'a daḫı iltifāt-ı ḫāṣlarına iḫtiṣāṣ bulduḳların ifāde ider:

Ḳıṭ'a Luṭf idüp ol şeh-i firişte-ḫiṣāl
Ḳuzılar eylemiş ḳulına 'aṭa

Bāḳīyā gel du'āya başlayalum
Ḳuzıların baġışlasun Mevlā

Seksan bir tārīḫinde Sulṭān Selīm-i kerīm Ṣırabuñarı seyrine gidüp Ṣaḥn müderrisi iken bunları da'vet ve dāḫil-i cennet-serāy-ı ḥarem-i ḥürmet itmişler idi. 'Aṣr-ı Murād Ḫānī'de ġonce-i iḳbāli dil-ḫˇāh üzere güşād ve mesned-i ṣadāret ile ber-murād olup elṭāf-ı selāṭīni bu gūne ta'dād itmişler idi:

Şi'r Bāḳīye eż'āfın iḥsān eyledi şāh-ı cihān
Ol kerem kim Şeh Selīm ü Ḫān Süleymān eyledi

Anlar itdi ḫākden eflāke gerçi ser-firāz
Menzilin şāh-ı cihān eyvān-ı Keyvān eyledi[1]

Ḫidmet-i ḫāk-i cenābından gelen ḳadr ü şeref
Ser-efrāz-ı ehl-i dil mümtāz-ı aḳrān eyledi

Cülūs-ı Meḥemmed Ḫānī'de Rūmili ṣadāretinden ma'zūl[2] bulınup 'arż-ı ḥāli mutażammın eş'ār-ı ṭurfe-mażmūn ile iki def'a maẓhar-ı elṭāf-ı hümāyūn olmışlar idi. Ṣadāret recāsına naẓm itdükleri le'ālī-i ābdārdandur:

1 Bu beyit SE'de bulunmamaktadır.
2 müteḳā'id SE

Ḳıṭ'a Ṭāli'uñla nice bir ceng ü cidāl iy Bāḳī
'Āḳıbet **[266b]** kevkeb-i baḫtuñ seni dīvāne çeker

Devlet-i şāh-ı cihān-bāna[1] du'ā ḳıl ki seni
Kimse çekmez ileri himmet-i şāhāne çeker

Ve lehu[2] Derd ü miḥnet çekme dergāhında iy Bāḳī yüri
'Arż ḳıl bilmezse ḥālüñ ḥażret-i sulṭān eger

Bir gedā mihmānıyuz lā'iḳ görürse ḥükm anuñ
İşiginde nāna muḥtāc olduġın mihmān eger

Ḥabbeẕā 'aṣr-ı ehālī-perver ve devr-i ma'ālī-güster ki vesā'iṭ-i żınneti ve zīr ü bālādan vezīr ü ṣāḥib-i minneti taḫallül itmedin[3] 'arż-ı ḥāl iden vāṣıl-ı merām ve mażmūn-ı beyt-i mevzūn düstūru'l-'amel-i ṭab'-ı ḫod-gām ola.

Beyt Nā-dān elinden alma eger irse destüñe
Şehbāz-ı āşiyāne-i devlet yeden bi-yed

Merḥūmuñ ḫilāl-i müfākehede vāḳi' olan nevādir-i muṭāyebātı ve cevāhir-i leṭā'if-i ṭurfe-nikātı eş'ār-ı dil-āvīzi gibi rengīn ve ma'nā-yı şekker-rīzi gibi şīrīn-dür. Beste-i dil-güşā-yı eş'ārı tāze[4]-ṭarz ü naġz[5] ve ṣanā'i'-i bedī'iyyeden tevriye vü īhām ile pür-maġz olduġı gibi kelimāt-ı dürer-bārı nevābiġu'l-kilem[6] gibi nevādir ü ḥikem ve cevāhir-i muṭāherātı faṣṣ-ı nigīn ü yāḳūt-ı rengīn gibi be-cāy ü müstaḥkem olup duḫūl-i meclis-i feyż-ḳarīnleri ile müşerref olanlar gūş-ı hūşını ḳurṭu'l-cevāhir-i nevādir ile müşennef ḳılmaḳdan ḫālī degül idi.

Şi'r Ṣadef gūşın müzeyyen ḳılmaḳ içün dürr-i lafẓından
Kelāmın istimā' eyler pes-i dīvārdan deryā

1 Baḫta E
2 Ve lehu:- E; Naẓm SE
3 - SE
4 - SE
5 155a SE
6 Kelīm R1

Duḫūl-ı meclis-i ḥāṣṣına ruḫṣat mümkin olmazsa
Buḫārīdan gelür[1] dińler ḥadīṯin ṭālib-i maʿnā

Bir defʿa vālid-i merḥūmla[2] nādī-i keṯīrü'l-eyādīlerine duḫūl müyesser ve kāse-i gūşla bu ʿabd-i ḥaḳīr, deryüzeger-i cevāhir-i faẓl ü hüner olup ḫilāl-i ṣoḥbetde ekābir-i ʿaṣrdan birinüń riḥleti ve meclis-i vücūddan defʿ-i ṣıḳleti müẕākere olınup "Keştī-i girān-bār-ı ʿālem pārtālin atup sebük-bār ve bir endāze miḳdārı irtifāʿı āşikār oldı." buyurdılar. Bu maḳūle leṭā'ifi meşhūr ve ḳand-ı nebāt gibi zebān-zed-i cumhūr olmaġın tafṣīlden icmāle ʿudūl olındı.

Mervīdür ki vālid-i merḥūmla dānişmendlikleri eyyāmında şerīk ü hemʿinān iken anlar birḳaç ay miḳdārı[3] muḳaddem mülāzım olup ol eṯnāda didükleri ġazelüń maḳṭaʿında;

Şiʿr Meclis-i naẓmı temām itdüń selām olsun sańa
Nevʿīyā yā hū bugün ʿuşşāḳa bāḳīler geri

dimekle taʿrīż-i fehm eyleyüp bundan māʿadā ser-i rāhda rāst geldüklerinde bunlaruń inkisārıyla naẓarı, anlarda maġrūrāne ḥareket iḥsās itmegin te'eḫḫürlerine şemātet ańlayup baʿdehu maẓhar-ı himmet-i şehenşāhī ve defʿaten mülāzemet ve otuz aḳçe medrese iḥsānı ile mübāhī olduḳda dimişler idi:

Şiʿr Semend-i ṭabʿa süvār oldı ʿazm ider Bāḳī
Belāġat ehline yā hū göńüller alçaḳda

Merḥūmuń cevābı ve ḫātime-bend-i ḫiṭābıdur:

Şiʿr Ferāz-ı serve çıḳup zāġlar ṣalınmaḳda
Nevā-yı nāleleri ʿandelībüń alçaḳda

Şuʿarā-yı ʿaṣrdan esrār ile müttehim olan Ḫayālī ve Emrī ḥaḳḳında kümeyt-i ḫāmeleri varaḳu'l-ḫayāl-i ṣafaḥāt-ı nāmede bu güne ġubār-engīz olmış idi:

1 Gelüp SE
2 265a E
3 - SE

Ḳıṭ'a Ṭab'uñ ki kān-ı gevher-i naẓm oldı Bāḳīyā
İrmez senüñ ḫayālüñe bir iki bengīler

Başdan bu faḫr saña yiter kim şeh-i cihān
Ḫil'at giyürdi naẓmuña ġarrā Firengīler

Ve lehu Ṭab'-ı sāḥir-pīşeñe Bāḳī göñüller meyl ider
Şekker-i şi'r-i dil-āvīzüñ meger efsūnlıdur

Dirme çatma giydürür iller libāsı şi'rine
Ḫil'at-ı naẓm-ı cihān-gīrüñ senüñ altunlıdur

Naḳl olınur ki zemān-ı ṭaleblerinde maḥrūse-i Edrine'ye güẕār ve ol diyār-ı cennet-āsāsı zemīn-i eş'ārı gibi maṭraḥ-ı şu'ā'-ı enẓār itdüklerinde **[267a]** Edrine yārānı merḥūmı bir nüzhetgāh-ı bī-mānende da'vet ve ḥarīfāne 'aḳd-ı ṣoḥbet idüp ḫilāl-i muḥāverede;

Mıṣrā' Her kişiye kendü şehri yeg gelür Baġdāddan

mażmūnı üzere maḥāsin-i şehr-i mezbūrı ta'dād iderek Bāḳī Efendi merḥūmdan[1] keşmekeş-i mübāḥaseye fayṣal virmek recā eyledüklerinde "Ḥaḳḳā ki şehriñüzüñ maḥāsini çok, hemān 'aybı budur ki içinde ādem yok." dimişler. Bu kelām-ı bün-tīz mānend-i tīr-i tīz derūn-ı yārāna te'sīr ve dil-i ṣāf-ı zülāl-misāllerin tekdīr idüp bi'l-āḫire muḥācceleri muhācāta bā'iṣ ve müheyyic-i emvāc-ı ḥavādiṣ olmış idi. Edrine şu'arāsından Emrī Çelebi ve Mecdī Çelebi ve Dimetoḳalı olmaġla[2] Deli Kerīm Çelebi ta'aṣṣub eyleyüp ıṭāle-i zebāne-i şemşīr-i zebān ve icāle-i kümeyt-i ḫāme-i muṭlaḳu'l-'inān ḳılmışlar idi. Bāḳī Efendi daḫı siper-be-rūy-ı cevāb ve ġaddāre-i ẕü'l-vecheyn-i lisān ile rū-bā-rūy-ı ḫaṣm-ı girān-rikāb olup mukaṭṭa'āt ile ḳaṭ'-ı 'ırḳ-ı a'dā ve ṣaḥā'if-i a'rāżı ḳırṭās-ı rumāt gibi aġrāż-ı ḫadeng-i eẕā ḳılmışlar idi. Ol ḳıṭ'alaruñ ẕikri ḳabīḥ ve emvāt-ı Müslimīne mūcibü't-tafżīḥ olmaġın īrādı revā görülmeyüp bu ḳıṭ'a-i meşhūre ile iktifā olındı:

1 Efendi merḥūmdan:Efendi'den SE
2 - SE

Ḳıṭ'a Şīr-dilsün Bāḳīyā āzürde-ḫāṭır olma sen
Ṭa'n u teşnī' itseler bir nice 'āḳḳ-ı[1] bī-hüner

Görme misin itlerüñ ġavġāsını bāzārda
İltifat itmez güẓār eyler ḫırāmān şīr-i ner

Bu eş'ār-ı ābdār cevāhir-i deryā-yı ṭab'-ı güher-zālarından nümūdārdur:

min-Ḳaṣā'idihi Ḫaṭ-ı müşg-fāmuñla iy ġonca-i ter
Şekerdür o lebler mümessek mükerrer[2]

Ne zībā yaraşmış o leblerle dendān
Ne ḫūb imtizāc eylemiş şīr ü şeker[3]

Ṭolar būy-ı müşkīn-i zülfüñle 'ālem
Döner nāfe-i miske[4] çarḫ-ı müdevver

Ṣıfāt-ı Bahār Tāze cān buldı cihān irdi nebātāta ḥayāt
Ellerinde ḥarekāt eyleseler serv ü çenār

Yine ferrāş-ı ṣabā ṣaḥn-ı ribāṭ-ı çemene
Geldi bir ḳāfile ḳondurdı yüki cümle bahār

Dür ü yāḳūt ile bir naḫl-i muraṣṣa' ṣandum
Erġavān üzre dökilmiş ḳaṭarāt-ı emṭār

Şīşe-i çarḫda gör[5] bunca muraṣṣa' naḫli
Nice ārāste ḳılmış yine ṣun'-ı Cebbār
Zanbaḳuñ ġoncesidür bāġa gümiş bāzū-bend
Za'ferān ile yazılmış aña ḫaṭṭ-ı ṭūmār

Cām-ı mey ḳaṭreleri sübḥa-i mercān olsun[6]
Gelüñüz zerḳ u riyādan idelüm istiġfār

1 Celf-i SE
2 265b E
3 Ne//şeker:- E
4 Çīne SE
5 Çarḫda gör:çarḫın görür SE
6 155b SE

Ṣıfāt-ı Hilāl Ḳara yaḳlaşdı şeb irdi diyü keştī-i hilāl
Bādbān açmış ider sür'at ile 'azm-i kenār

Ḳodı bir pāre yaḫı ṭās-ı zer-endūda felek
Ṣıvara tā Ramażān teşnelerin saḳḳāvār

Eṣeridür görinen urdı miḥekk-i şāma
Ṣatıcaḳ ṣayrafī-i dehre felek bir dīnār

Ve lehu[1] Çerāġ-ı māha yine bir filori dikdi güneş
Gören kimesne kenārın meh-i nev itdi ḫayāl

Şu sīb[2] şekline girdi şafaḳda cirm-i[3] ḳamer
Güzellenüp ola bir yanı ṣarı bir yanı al

Ne ḥoḳḳadur bu ki altında çarḫ-ı şu'bede-bāz
Ḳoyunca mühre-i mihri güm eyledi fi'l-ḥāl

Ya cām-ı 'işret-i Dārā ya tāc-ı Kisrādur
Ṭolaşdurur bu cihānı sipihr olup dellāl

Ḳanadı gūşesidür āşiyāneden görinür
Ferāġa vardı meger şāhbāz-ı zerrīn-bāl

Ṣıfat-ı Şitā Zemīne bād-ı hevādan çok aḳçe düşdi yine
Pür itdi dāmen-i ṣaḥrāyı ṭoldı ceyb-i cibāl

Meger ki ḥoḳḳa-i çarḫuñ zemāne ḫarrāṭı
Döker terāşesini kūh u deşte berf-miṣāl

Cihānı berf ile yaḫ ṭutdı ḳış ḳıyāmetdür
'Aceb mi yir yüzine çıḳsa hep defā'in-i māl

Pür oldı şāḫları üzre yaḫdan āyineler
Ġarīb ṣūrete girdi bu faṣl içinde **[267b]** ġazāl

1 Ve lehu:- E, SE
2 Şu sīb:Şevābit SE
3 Şekl-i SE

Meger ki ʿālem-i ʿulvīde nev-bahār oldı
Döker şükūfe-i bādāmı ṣaḥn-ı bāġa şimāl

Döşendi berf ser-ā-pāy ṣaḥn-ı ṣaḥrāya
Aġardı rūy-ı zemīn ṣanki taḫte-i remmāl

Nişān-ı pā-yı vuḥūş u ṭuyūr ṣaḥrāda
Çizildi rīk-i sefīd üzre gūyiyā eşkāl

Beyāż düşdi hele şekl-i ṭāliʿ-i eyyām
Miṣāl-i çihre-i baḫt-ı edīb-i ferruḫ-fāl

Ṣıfat-ı Ḫazān

Gülşene altun varaḳlar zeyn idüp bād-ı ḫazān
Gūyiyā zer-kūplar dükkānı oldı gülsitān

Rişte-i bārān gümiş tel sīm-keş ebr-i ḥarīf
İki çarḫa döndiler gūyā zemīn ü āsmān

Berg-i bīdi bāġda āb-ı revān üzre görüp
Didiler aḳmış ġılāfından bu tīġ-ı zer-nişān

Reh-güẓār-ı bāġa ser-tā-pā dökülmiş berg-i zer
Ṣandum altun tebsīler ḳonmış simāṭ-ı ḫusrevān

Gerçi merdāne ṣoyındı girdi meydāne dıraḫt
Geldi ḳış başdı velīkin virmedi aṣlā emān

Dest-i berd-i ṣarṣarı āḫir görüp şāh-ı çenār
Didi el arḳası yirde āferīnler pehlevān[1]

ez-Ġazeliyyāt

İrdi nesīm-i maʿdelet-i kisrī-i[2] bahār
Zencīr-i ʿadl çekdi çemenzāra cūybār[3]

Güller siperler ile üleşdi fîloriyi
Mülk-i şitāyı ġāret idüp leşker-i bahār

1 Dest//pehlevān:- E
2 maʿdelet-i kisrī-i:maʿdelet-güsterī-i SE
3 266a E

Meydāna girdi şevḳ-ıla şemşīr-bāz-ı berḳ
Çok aḳçe ṣaçdı üstine ebr-i güher-niṯār

Bir kīse içre lāle bu gün bezm-i bāġda
Ġayb itdi jāle beyżāların ḥoḳḳa-bāzvār[1]

[Ve lehu] Çarḫ oḳlarını atdı yine gülşene seḥāb
Altun göbeklü bir siper-i la'l ṭutdı ḫār

Dolāb ḳurdı ḳavs-i ḳuzaḥ bāġ-ı 'āleme
Mīz-āb gibi her yañadan aḳdı cūybār[2]

Bāḳī bu şi'ri ṣafḥa-i çarḫ-ı berīne yaz
Görsün felekde söz nic'olur ḫaṣm-ı nābekār[3]

[Ve lehu] Faṣl-ı şitāda beyża-i sīmīn idi gūy-ı zemīn
Aldı ḳanadı altına sīmurġ-ı zerrīn-bāl ü per

H'āb-ı 'ademden dīde-i ezhārı bīdār eyledi
Tahrīk-i bād-ı ṣubḥ-dem āvāze-i murġ-ı seḥer

[Ve lehu] Ḥadden efzūn mihrüm ol nā-mihr-bān bilmezlenür
Hep bilür çok sevdügüm ammā hemān bilmezlenür

[Ve lehu] Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf
Gūyiyā cenge girer nīze-güẕārān ṣaf ṣaf

Seni seyr itmek içün reh-güẕer-i gülşende
İki cānibde ṭurur serv-i ḫırāmān ṣaf ṣaf

Leşker-i eşk-i firāvān ile ceng itmek içün
Gönderür mevclerin lücce-i 'ummān ṣaf ṣaf

1 "ez-Ġazeliyyāt" başlığı altında yazılan bu şiir bir kasideden alınmıştır.
2 "ez-Ġazeliyyāt" başlığı altında yazılan bu şiir bir kasideden alınmıştır.
3 Bāḳī//nābekār:- R1, SE

Gökde efġān iderek ṣanma geçer ḫayl-i küleng
Çekilür kūyuña murġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf

Cāmi' içre göre tā kimlere hem-zānūsun
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

Ehl-i dil derd ü ġamuñ ni'metine müstaġraḳ
Dizilürler keremüñ ḫ̆ānına mihmān ṣaf ṣaf

Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫ̆ırām itse 'alem gibi ḳalem
Leşker-i saṭrı çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp iy Bāḳī
Ṭurup el baġlayalar ḳarşuña yārān ṣaf ṣaf[1]

[Ve lehu] Kimse ḥall eyleyemez müşkil-i rāz-ı felegi
Var ise 'ıḳd-ı Ṣüreyyādur aña noḳṭa-i şek

Telḫ̆-kām itme beni dūstum acı söz ile
Lebüñ emdürmez iseñ ṭatlu dilüñ bārī gerek

[Ve lehu] Kimi ayaġuñ öpmege ṣarḳar kimi elüñ[2]
Bāḳīye besdür iy gül-i ḫ̆andān güler yüzüñ

[Ve lehu] Ġonceler içre nihān eyleme gül-berg-i terüñ
Ya'nī seyr eyleyelüm sīneñi çöz dügmelerüñ

[Ve lehu] Dil-rübālarla 'aceb keṣ̆reti var her yoluñ
Geçemez ḫ̆ūblarından göñül İstanbuluñ

[Ve lehu] Çok[3] tehī devr ide bu sāġar-ı mīnā bizden
Var iken şīşede bāḳī hele sāḳī berü gel

[Ve lehu] Hergiz ne ḳadr u cāh u ne sīm ü zer isterin
Bir serv boylu dil-ber-i sīmīn-ber isterin

1 müje//ṣaf:- R1
2 lebüñ E
3 Çün E

Bāġ-ı behişt-i kūyına yāruñ irem diyü
Ḥaḳdan hemīşe uçmaġa bāl ü per isterin

Sīm-i sirişki ḫarc iderin ḫāk-i pāyüñe
İksīr-i 'ışḳ ṭālibiyüm cevher isterin[1]

[Ve lehu] Muraṣṣa' sāyebānından döküldi ebr-i nīsānuñ
Dür ü yāḳūt-ı rummānī nihāl-i erġavān üzre

[Ve lehu] Maḥbūb u mey mülāzemetinden ḳaçardı dil
Geldi yitişdi bir yañadan nev-bahār ise

[Ve lehu] Ḳorḳum oldur göz dege ḫāk-i der-i cānānuma
Yoḳsa kuḥlāsā çekerdüm çeşm-i ḫūn-efşānuma[2]

Yār defterden yine Bāḳī ḳazınmaḳ var dimiş
Yañlış añlatmış 'adüvler ben ḳulın sulṭānuma

[Ve lehu] Bize esrārını açmaz meye ta'n itmedin geçmez
Gel iy sāḳī geçür bundan bu 'aḳl-ı dāniş-endūzı[3]

[Ve lehu] Şarāb-ı bezm-i ġam zevḳın ne mīr ü ne vezīr itdi
Anuñ keyfiyyetin benden su'āl eyleñ faḳīr itdi[4]

el-Mevlā 'Ubūdī ('Ubūdī)

İsmi 'Abdu'llāh olmaġla bu laḳab ile şöhret-şi'ār ve şi'ri yoġ-iken maḫlaṣ ile ṣāḥib-i iştihār olmış idi. 'Alā'iyye diyārından ḳudūm ve ḫidmet-i medāris-i 'ulemā-yı Rūm idüp Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi'den mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olduḳdan ṣoñra aḫẕ-ı menāṣıb ve i'tilā-yı merātib iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir[5] Rebī'u'l-āḫir'inde[6] Ḥasan Beg yirine

1 hergiz//isterin:- R1, SE
2 Çeşm//efşānuma:dīde-i giryānuma SE
3 266b E
4 Şarāb//itdi:- E
5 Yedi SE
6 Evvelinde SE

Murād Paşa ḫāricine 'āric olmış idi. Ṭoḳsan altı **[268a]** Cemādiye'l-āḫire'sinde Paşa-zāde yirine[1] Zāl Paşa Sulṭānī pāyesine[2] pā-yı himmet ḳomış idi. Ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Gelibolılı Maḥmūd Efendi yirine Mar'aş ḳażāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Biń dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳazancıḳulı Sinān Efendi yirine Ṣaḥn müderrisi olmış idi. Biń yedi Cemādiye'l-ūlā'sında 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olındı. Biń sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Ḥaydar Efendi yirine Süleymāniyye pāyesine terfī' olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde fevt olup medresesi 'Azmī-zāde Efendi'ye tevcīh olındı.

Mevlānā-yı merḳūm āşinā-yı muḳaddimāt-ı 'ulūm, lāzıme-i Etrāk olan zerḳ u riyādan hiṣṣedār, ṣūret-i ṣalāḥı ẓuhūrına medār olup Eskiserāy'da imām olmaġla dāḫil-i ṣaff-ı 'ulemā-yı a'lām olmış idi.

el-Mevlā 'Alī el-'Arabī ('Arab Efendi)

Merkez-i dā'ire-i ḥıṭṭa-i Şām olan "Anṭaḳıyya" nām şehr-i meşhūrdan hüveydā ve noḳṭa-i vücūdı beydā-yı[3] bādiye-i 'Arab'dan peydā olup ḫāl-i çihre-i ḫūbān gibi zīver-i ṣaḥīfe-i dü reng-i leyl ü nehār ve süveydā-yı dil-i ehl-i[4] 'irfān gibi envār-ı isti'dād ile ḳarīn-i iştihār olmış idi. Ṭoḳuz yüz altmış ḥudūdında dārü'l-mülk-i İstanbul'a ḳudūm ve ḥasbe'l-'āde īfā-yı ḥaḳḳ-ı ri'āyet-i rüsūm idüp Bostān Efendi'nüń debistān-ı ifādesine müdāvim ve ḫidmet-i 'aliyyelerinden mülāzım olmaġın ba'ż-ı medārisde müdārese-i fünūn ve ta'līm-i 'ulūm-ı mefrūż u mesnūn iderek Bosna Serāyı'nda müftīlere maḥṣūṣ olan Ḫusreviyye'ye müderris ve iftā vü ifāde ile mümāris olup ba'dehu Hezārġırad'da vāḳi' İbrāhīm Paşa Medresesi'ne vāṣıl ve ifāde vü iftā ile 'uḳde-güşā-yı her müşkil olmış idi. Ba'de'l-infiṣāl maḫdūmı Bostān-zāde Efendi ṭoḳsan yedi tārīḫinde şeyḫü'l-islām olduḳlarında fetvā muḳābelesi ḫidmetinde istiḫdām buyurulmışlar idi. Ol ḫidmet-i celīle muḳābelesinde i'zāz ü ikrām idüp ḳaṣaba-i Baba'da vāḳi' Sulṭān Bāyezīd Ḫān Medresesi ḳayd-ı ḥayātla in'ām olındı. El-ḥāletü hāẕihi bilād-ı ṣelāṣeden ḫāric, cemī'-i memālik-i 'Oṣmāniyye'de iftāya iẕn-i

1 - R1
2 156a SE
3 Bīdār SE
4 - SE

hümāyūn ile ser-efrāz buyurılup iftā ve ifāde ile müddet-i ḥayātı itmām ve biñ sekiz senesinde ʿazm-i dārü's-selām eyledi. Ḳaṣaba-i Baba'da mütevārī-i ḫāk-i fenā ve mezār-ı fā'iżü'l-envārları maẓanne-i icābet-i duʿādur.

Mevlānā-yı merḳūm deryā-yı fesīḥu'l-ercā-yı ʿulūm, mecmaʿu'l-baḥreyn-i maʿḳūl ü menḳūl, mevridü'n-nehreyn-i fürūʿ u uṣūl, silāḥ-ı ʿulūm-ı āliyye-i fażl ü edeb ile memālik-i fünūn-ı dīniyyenüñ ḥārisi, raḫş-ı ṭabʿ-ı Tāzī-neseb ile meydān-ı feresüñ fārisi, her fende kāmil, ḥabr-ı fāżıl u baḥr-ı şāmil idi.

Āṯār-ı ʿilmiyyelerinden *Mülteḳa'l-ebḥur*'a şerḥi ve edeb-i ḳażāda müdevven kitābı ve muḫadderāt-ı resā'il-i müşkīn-niḳābı vardur. Bu ḥaḳīr, ḫaṭṭı ile bir mecmaʿu'l-fetāvā nüsḫasına mālik oldum. Hevāmişinde müfīd kelimātı ve tetebbuʿ u iḥāṭadan nāşī taḥḳīḳātı vardur. Bosna'da müftī iken virdügi fetvā ifādeden ḫālī olmamaġla bi-ʿaynihā naḳl olındı:

Ṣūret-i Fetvā[1]

كما كنتُ في بلدة سراي استفتيتُ عن وادٍ مباحٍ من أرضٍ في حكم المباح في جنبه أملاك متعددة[2] بعضها وراء بعض، فانهدم الجُرف الأول وانهار ترابه بإسره إلى حوف الوادي، ثم انتقل تراب ماوراه إلى حيز الأول، ثم الثالث إلى الثاني، ثم الرابع إلى الثالث، وهلمّ جرّاً، هل لكلٍّ من الملّاك **[268b]** التصرف في ترابه حيثما وجده، أو فيما بين حدوده أيّ ترابٍ كان؟ (**فأجبت**) بعد استخارة الله تعالى، بأنّ لكلّ منهم أن يتصرف في ترابه؛ فالأول يتصرف فيما وقع في جوف الوادي، والثاني فيما بين حدود الأول، والثالث فيما بين حدود الثاني، و هلم جرّاً إلى الآخر، لكن إن أراد الأخير أن يسترجع ترابه إلى حيزه ثم وثم لا يمنعون عن ذلك كما لايخفى، فليتأمل، حرره الفقير على العربى المفتى عفى عنه[3]

1 Mektūb SE

2 267a E

3 "Saray Bosna şehrindeydim. Umuma ait, yanında da parsel parsel sahipli bahçeler ile ilgili fetva istendi. Bu bahçenin birinci köşesi çökmüş ve toprakları vadinin ortasına sürüklenmiş. Sonra üstteki parça bu ilk kayan kısma kaymış. Üçüncü parça ise ikincinin yerine kaymış. Dördüncü parça ise üçüncünün yerine kaymış. Bu şekilde bahçenin düzeni bozulmuş. Her bir toprak sahibinin nerede bulursa bulsun bizzat toprağında mı tasarruf hakkı vardır, yoksa toprağı nerede olursa olsun gerçek sınırları içerisinde mi tasarruf hakkı vardır? İstihâre duası yaptıktan sonra (dedim ki) onların her biri için toprağında tasarruf hakkı vardır. Bu yüzden birinci şahıs toprağını bulduğu vadinin ortasında tasarruf eder. İkinci şahıs birincinin sınırları içerisinde tasarrufta bulunur. Üçüncü şahıs ikinci kişinin sınırları içerisinde tasarrufta bulunur. Bu şekilde müselselen devam eder. Fakat son kişi toprağını daha sonra asıl yerine taşımak isterse açıkça anlaşılacağı üzere buna engel olamazlar. Bunu düşün. Müftü Ali el-Arabî bu fetvayı kaleme aldı. Allah onu affetsin."

Faḳīr eydürin; merḥūm Bezzāziyye mes'elesin ve Ebu's-su'ūd fetvāsın görmeyüp iftā itmiş. Ve'l-mes'eletu hāzihi:

وعلى هذا لو اندكّ الجبلُ بما عليه من الحديقة على حديقةِ رجلٍ في أسفل الجبل، يردّ أقلَّ قيمتِها صاحبُ الأكثر على صاحب الأقلّ ويتملّكها، في آخر كتاب الغصب.[1]

[هذه المسئلة غير موجودة فى عامة النسخ وإنما رأيناها فى هذه النسخة وفي نسخة أخرى مستنسخة عن الأصل مقروءة على المصنف سنة ثمان عشرة وثمانمائة، نقل من خط المولى أبو السعود، وأفتى بهذه المسئلة، والفتوى مشهورة.[2]][3]

el-Mevlā Muṣṭafā (Ayāşī Muṣṭafā Efendi)

"Ayāş" nām ḳaṣabada inti'āş bulup sermāye-i isti'dāda mālik ve ṭarīḳ-ı 'ilme sālik olduḳda ba'ż-ı 'ulemādan mülāzemetle kām-revā ve merātib-i 'izz ü 'alāda menāzil-peymā olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan sekiz Ṣa'bān'ında Küçük Muṣṭafā Efendi yirine elli aḳçe ile Burūsa'da[4] Yıldırım Ḫān müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde Çeñe Efendi yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesine terfi' olındı. Ṭoḳsan iki Ṣa'bān'ında selefi yirine Ṣaḥn'a geldi. Bir aydan ṣoñra Zeyne'l-'ābidīn Efendi yirine altmış aḳçe ile Anḳara fetvāsı tevcīh olındı. Elf-i kāmil Şevvāl'inde vaẓīfe-i teḳā'üd iḥsān olınup medresesi Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı 'Abdu'llāh Efendi'ye virildi. Biñ ṭoḳuz Ṣafer'inüñ dördünci güni İstanbul'da intiḳāl ve 'ālem-i ḳudse isti'cāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥla meşhūr, rāy-ı rezīn ṣāḥibi, ẕāt-ı güzīn idi.

el-Mevlā el-Fāżıl Şemse'd-dīn Aḥmed el-Enṣārī (Mollā Aḥmed Efendi[5])

Gencīne-i ẕāt-ı şerīfi Ḳarabāġ-ı Gence'den pedīdār ve ibrīz-i ḫāliṣu'l-'ayār-ı isti'dādı maẓhar-ı ḳabūl-i erbāb-ı i'tibār olmış idi. Vālid-i mācidleri zümre-i ṣu-

1 "Nüshaların genelinde bu mesele bulunmamaktadır. Bu meseleyi aslından çoğaltılmış başka bir nüshada gördüm. Eserle ilgili (H.) 818 senesi tarih olarak verilmiştir. Mevla Ebussuud'un yazısıyla nakledildi. Bu meselede bu şekilde fetva verilmiştir. Meşhur olan da budur."

2 هذه// مشهورة : der-kenar R1, E, SE

3 "Eğer bir dağ üzerindeki bahçe ile birlikte, başka bir adamın dağın alt tarafındaki bahçesine devrilse değeri az olan bahçe sahibi, değeri çok olana bedelini öder. Böylece değeri fazla olan bahçe sahibi, o bahçeyi de sahiplenir. (*Hidâye*'nin) *Gasb* bölümünün sonunda."

4 156b SE

5 - R1, E

leḥā-yı nezāhet-iḥtivādan Rūḥu'llāh-ı Enṣārī *revvaḥa rūḥahu'l-bārī* ḫidmetleridür ki ol diyār-ı celīlü'l-āsārda müte'ayyinān-ı rūzgārdan idi. Taḥṣīl-i sermāye-i 'ulūm ve āheng-i dārü'l-mülk-i Rūm idüp 'ulemā-yı 'aṣrdan istifāde vü istifāża ve Süleymāniyye müderrisi iken Şāh Efendi dārü'l-ifādesinde edā-yı ḫidmet-i i'āde itdükden ṣoñra yetmiş tārīḫinde mülāzım ve ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı tedrīse 'āzim olmışlar idi.

Naḳl olınur ki ol tārīḫde ṣadr-ı Rūm olan Ḥāmid Efendi merḥūm Şāh Efendi Süleymāniyye'den Mıṣr'a ḳāżī olup vedā'a varduḳda buyururlar ki "Mülāzım olan mu'īdüñ Mollā Aḥmed, fażīlet ile ser-āmed olduġın işidürin. Eger intiẓām-ı emr-i ṭarīḳı Mıṣr niyābetinden intifā'a taḳdīm iderse[1] mülāzemet itsün. İç ilde medrese vireyin." Şāh Efendi ṣadr-ı 'ālī-ḳadrüñ iltifāt-ı bī-kerāne muḳārin va'd-ı iḥsānın mevlānāya naḳl eyledükde mülāzemete ḳarār virüp üç sene miḳdārı mülāzemet itmiş iken Ḥāmid Efendi'nüñ 'ulüvv-i cenābı bir kerre pürsiş-i ḥāle müsā'id[2] olmayup yetmiş dört tārīḫinde ṣadāretden munfaṣıl ve Şāh Efendi Edrine ḳażāsına müntaḳil olduḳda ṣadr-ı cedīd Ḳāżī-zāde Efendi iḥsān idüp Şāh Efendi bu mu'āmeleden münfa'il olmaġın mülāḳāt eṣnāsında "Ṭa'n u ṭanz yüzinden benüm sulṭānum Mollā Aḥmed dā'īleri iltifātlarına maġrūr olup Mıṣr niyābetinden memnū' olduġı **[269a]** gibi bu ḥaḳīr daḫı ṣadāḳat ü nezāhetle ḫidmetinden maḥrūm oldum." didükde ḫitāb-ı 'iṭāb-āmīz idüp[3] "Benüm efendüm biz aña medrese virelüm dimek, medreseye istiḥḳāḳını beyān itmekdür. Ṣudūr-ı 'ulemānuñ ḳabūl ü imżāsı ve iltifāt ü irtiżāsı maḥż-ı 'aṭā degül midür!" diyü cevāb virmişler. Ṣadr-ı evvelde olan ṣudūr-ı kirāmuñ emr-i ṭarīḳa ihtimāmı bu muḳaddimeden ma'lūm-i enām olur. [4] شكر الله سعيهم وبدل الله بالبشرى نعيهم

El-ḥāletü hāẕihi *Ḥāşiye-i Tecrīd* ve *Miftāḥ* payelerine müderris ve ḥalḳa-i ifādeye ṣadr-ı meclis olup ṭoḳuz yüz yetmiş yedi tārīḫinde Vezīr-i A'ẓam Meḥemmed Paşa'nuñ Berġos'da binā itdügi medrese temām olup ibtidā ḳırḳ aḳçe ile bunlara in'ām olındı. Yetmiş ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde 'azl olınup Dökmeci-zāde Efendi'ye tevcīh olındı. Seksan Ṣafer'inde Ḥasan Beg-zāde yirine İs-

1 İdüp SE
2 muṣādif SE
3 267b E
4 "Allah çabalarının karşılığını versin ve ölümünü müjdeye/mutluluğa dönüştürsün."

tanbul'da olan medreselerini 'inâyet eylediler. Seksan bir Ramażān'ında selefleri yirine İsmiḫān Sulṭān pāyesine terfī' olındılar. Seksan üç Receb'inde Baba-zāde yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḳadem başdılar. Seksan dört Rebī'u'l-āḫir'inde yine anlar yirine Ayaṣofıyya Medresesi'nde idmān-ı kepāde-i efkār ve şaṣt-ı ḳażāte'ṣīr-i ḫadeng-i enẓār ile ṭāḳ-ı sipihre kemān aṣdılar. Seksan yedi Ṣa'bān'ında Dökmeci-zāde yirine Üsküdār'da vāḳi' Sulṭān Medresesi ile bülend-maḳām ve bālā-nişīn-i müderrisīn-i kirām olup ġurre-i Ramażān'da evā'il-i Sūre-i En'ām'dan [1]﴿لَوْلا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ﴾ āyet-i kerīmesinüñ tefsīrinden ders görülmek tenbīh olınup evā'il-i Ẕi'l-ḥicce'de 'aḳd-ı meclis-i ders-i 'āmm ve cevher-i ẕāt-ı melek-simātların vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı 'ulemā-yı a'lām itmişler idi. Ol meclis-i ḫāṣṣ-ı 'āmmu'l-ifādenüñ[2] ser-ḥalḳa-i efāżıl-ı sādesi Maḥmūd Paşa Müderrisi Ṣun'u'llāh Efendi ve ḳarīnleri olan Yeñi 'Alī Paşa Müderrisi Ḳınalı-zāde Ḥasan Çelebi olup yigirmi aḳçe medreseye varınca her pāyeden ikişer ādem mānend-i ḳarā'in-i inşā ve fāṣıla-i lü'lü'-i lālā-munaẓẓam olmış idi. Risāleleri maḳbūl-i ṣudūr ve kelimātı müsellem-i cumhūr olduḳdan ṣoñra iki mu'īdi mülāzım olup mecmū'-ı 'ulemāya ikişer dānişmend tevzī' itmişler idi. İkrāmen li-şānihi ve iclālen li-manṣıbihi ve ṣāḥibeti bünyānihi Ḫ̆āce Efendi ile şeyḫü'l-islāma virilen dānişmendlerüñ ikisi daḫı müneccez[3] mülāzım olup sā'ir ṣudūr-ı 'ulemāya varanlaruñ biri ol ḥāletde, biri nevbetde mülāzım olmaḳ üzere fermān olındı. Seksan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi yirine ḳażā-yı Şām-ı şeref-encām ile maḳżiyyu'l-merām oldılar. Ṭoḳsan bir Rebī'u'l-āḫir'inde Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi yirine Edrine ḳażāsına tebdīl, ġurre-i Ẕi'l-ḥicce'de anlar yirine İstanbul'a naḳl ü taḥvīl ile tebcīl olındılar. Ṭoḳsan iki leyletü'l-ḳadrinde berāt-ı cāh u şevketi 'unvān-ı ṣadāretle bülend-ḳadr ve selef-i bāhirü'ş-şerefi yirine Anaṭolı ḳuṭrında ṣadr olmışlar idi. Ol pāyede daḫı bu ḫuṣūṣ ile[4] ba'ż-ı 'ulemāya iḳtidā eyleyüp imtiḥān-ı 'ulemā-yı a'lām ve 'aḳd-ı meclis-i ders-i 'āmm itmişler idi. Ṭoḳsan dört Ṣa'bān'ında vaẓīfe-i emṯālle müteḳā'id olup Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi i'āde olındı. Ṭoḳsan altı Muḥarrem'inde Mekke'ye naḳl olınan Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi yirine ḳażā-yı Mıṣr-ı Ḳāhire ile nücūm-ı zāhire-i iḳbālleri ẓāhire oldı. **[269b]** Ṭoḳsan sekiz tārīḫinde ḳażāsı ḥālinde edā-

1 Kur'ân-ı Kerîm, En'âm Sûresi, 06/ 08, "… ona bir melek indirilmeli değil miydi …"
2 157a SE
3 Müneccezen SE
4 bu//ile:- E, SE

yı menāsik-i ḥacc ü ṭavāf ve zāmile-i ʿazīmetin Ḥarem-i muḥteremde īḳāf idüp sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʿde'sinde munfaṣıl ve mesned-i ḥükūmetlerine Beg-zāde Efendi vāṣıl oldı. Elf-i kāmil Receb'inde Rūm'a naḳl olınan Bāḳī Efendi yirine mükerreren Anaṭolı ḳāżīʿaskeri oldılar. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Rūmili ṣadrında mekīn ve selef-i sāliflerine cā-nişīn olmışlar idi[1]. Biñ bir Ṣafer'inüñ selḫinde ʿazl olınup fetvādan müteḳāʿid Bostān-zāde Meḥemmed[2] Efendi ṣāliṣen ṣadru'l-ʿulemā oldı. Ol eṣnāda Vezīr-i Aʿẓam Sinān Paşa binā eyledügi dārü'l-ḥadīṣ temām olup;

Mıṣrāʿ Medrese-i ders-i rüsūmü'l-kemāl[3] (1001)

mıṣrāʿı tārīḫ-i ḫitām olduḳda yüz otuz aḳçe ile bunlara inʿām olındı. Biñ dört Ramażān'ında Anaṭolı ṣadrından naḳl olınup gitmedin mesned-ı Rūm'a terfīʿ olınan Dāmād Efendi yirine ṣāniyen Ḳāhire-i maʿazziyye ḥükūmeti ile iʿzāz olındılar. Biñ altı Muḥarrem'inde vaẓīfe-i teḳāʿüdleri ʿavd eyleyüp ʿArab-zāde ʿAbdu'r-ra'ūf Efendi ol manṣıb-ı refīʿ ile ser-efrāz ḳılındı. ʿİlm ü ʿibādete şedīdü'l-iştiġāl ve müṭālaʿa vü te'līf ile varaḳ-gerdān-ı eyyām ü leyāl iken biñ ṭoḳuz Ṣafer'inüñ on üçünci güni sefer-i āḫirete istiʿcāl ve ʿālem-i ḳudse intiḳāl eyleyüp Şeyḫ Vefā Cāmiʿi ḥaẓīresinde medfūn ve reh-güẕāra nāẓır manẓara dāḫilinde mütevārī vü maḫzūndur.

Mollā-yı merḳūm deryā-yı bī-kerān-ı ʿulūm, fünūn-ı naḳliyyenüñ süvār-ı yek-rān-ı[4] ṭurfe-naḳl-i meydānı, ʿulūm-ı ʿaḳliyyenüñ ʿinān-rīz-i ẕü'l-ʿıḳāl-i ṣabā-cevelānı, nāy-ı ḫāmesi nevā-yı taṣnīf-i tāze ile bülend-āvāze, suṭūr-ı nāmesi evtār-ı ḳānūn-ı sāz-nüvāz gibi şīrīn-āġāze, midād-ı sürḫ u siyāh ile[5] ḫuṭūṭı nāfe-i müşg-i nīm-ḫām, yāḫūd benefşezār içinde gül-berg-i laʿl-fām, hey'et-i ḫaṭṭ-ı sürḫı şekl-i ḥumret gibi kāşif-i rümūz-ı nihānī ve ḫuṭūṭ-ı siyāhla ʿanber[6] ü aḫker gibi sevād-ı levḥ-i sīmīn ü aḥmer-i ḳānī, baḥr-ı kāmil ve ḥabr-ı şāmil idi.

1 268a E
2 - SE
3 مدرسة درس رسوم الكمال
4 Yek-rān-ı:- SE
5 - SE
6 157b SE

Āṯār-ı celīlelerinden *Tefsīr-i Beyżāvī*'ye[1] ḥāşiyeleri ve kümeyt-i ḫāmeye ıṭbāḳ-ı evrāḳdan mülevven ġāşiyeleri ve *Telvīḥ* ve *Mevāḳıf* ve *Miftāḥ*'a ta'līḳātı ve şürūḥ-ı *Hidāye*'ye kelimātı vardur. Bostān-zāde Efendi müftī iken ḳıṣāṣa[2] müte'alliḳ bir fetvāların taḫṭı'e eyleyüp ṭarafeynden risāleler ve maḳāleler yazılmışdur. Meşhūrdur.

el-Mevlā Tāce'd-dīn (Tāce'd-dīn)[3]

Vilāyet-i Anaṭolı'dan hüveydā ve beydā-yı sa'y ü ṭalebde dīde-dūz-i pertev-i necm-i hüdā olup Māverā'ü'n-nehrīler gibi ṣalāḥ u 'iffeti sermāye ve dürretü't-tāc-ı fażl ü edebi pīrāye ḳılduḳdan ṣoñra āheng-i dārü'l-mülk-i Rūm ve ḫidmet-i fużalā-yı ḳurūm idüp ba'ż-ı 'ulemādan mülāzemetle kām-revā ve ṭarīḳ-ı 'ilmde menāzil-peymā olmaġın ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan beş Şa'bān'ında bālāda mesṭūr olan Köse Tāce'd-dīn maḥlūlinden Seyyidī Ġāzī Medresesi'ne vāṣıl[4] ve me'ẕūnun bi'l-iftā olmaġla güher-niṣār-ı mesā'il olmış idi. Ṭoḳsan iki Ramażān'ında ḥacca müteveccih olup medrese ve fetvā Ḥüsām Efendi'ye in'ām olındı. Ṭoḳsan altı Muḥarrem'inde Ayās Efendi yirine Amāsıyye fetvāsı 'ināyet olındı. Biñ dört Ramażān'ında 'azl olınup ol manṣıb-ı refi' Seyyidī Ġāzī fetvāsından munfaṣıl Aḥmed Çelebi'ye virildi. Vaẓīfe-i teḳā'üd ile sübḥa-şümār-ı eyyām ü leyāl iken biñ ṭoḳuz Ṣafer'inde intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm tāc-beyt-i manẓūme-i 'ulemā-yı Rūm, pīr-i ṣāliḥ-i[5] mübārek-dem, pāk-nihād ü melek-nijād ādem idi.

el-Mevlā Luṭfu'llāh (Lüṭfī Çelebi)[6]

Ḫamīr-i māye-i vücūdı ḫāk-i pāk-i İznīḳ'den **[270a]** pedīdār olmışdur. Ṣafaḥāt-ı ḥāli maṭraḥ-ı şu'ā'-ı luṭf-ı ilāhī ve ṣaḥīfe-i bāli ḳābil-i nuḳūş-i fażl-ı nā-mütenāhī olup Zekeriyyā Efendi ḫidmetlerinden[7] mülāzemetle mübāhī ol-

1 Ḳāżī'ye SE
2 müżāḥata SE
3 E'de sıralama değişiyor. 269b E; SE'de ise mükerrer yazılmıştır. Aynı biyografi 159a'da da mevcuttur.
4 159b SE
5 270a E
6 E'de sıralama değişiyor. 268a E
7 ḥażretlerinden SE

mış idi. 'Azm-i ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ ve devr-i menāzil-i ders ü taḥḳīḳ iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ senesi ḥudūdında Şūr Bālī yirine Balıkesri Medresesi'ne vāṣıl ve iẕnün bi'l-iftā ile ser-bülend-i emāṣil olmış idi. Biñ ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inde fevt olup medresesi Ḳaramanī-zāde'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥ ile meşhūr, nezīh ü laṭīf, ẕāt-ı şerīf idi.

el-Mevlā 'Abdu'r-ra'ūf ('Arab-zāde Efendi)[1]

Ẕāt-ı 'arīḳ u aṣīli Vā'iẓ Mollā 'Arab'uñ ferzend-i feżā'il-güsteri ve Ġarīḳ 'Arab-zāde Efendi'nüñ birāder-i kihteridür. Ṭoḳuz yüz otuz iki senesinde maṭla'-ı vücūddan pedīdār ve serā-perde-i 'ademden pīşgāh-ı şühūdda nümāyende-i dīdār olup iktisāb-ı re'sü'l-māl-i fażl ü kemāl ve ṭarīḳ-ı pür-tevfīḳ-i 'ilme sevḳ-i cemāl itdükde 'ulemā-yı 'aṣrdan birāderleri ḫidmetinde iştiġāl, ba'dehu Burūsa'da Aḥmed Paşa Müderrisi Ḳāżī-zāde Efendi'ye ittiṣāl eyleyüp ba'dehu Niksārī Ḳayını ve Küçük Şems ve Küçük Bostān ve İmām-zāde dārü'l-ifādelerini menzil ve Ṣaḥn müderrislerinden 'Arab-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi[2] ve 'Abdu'r-raḥmān Efendi ve Edrine Bāyezīdiyyesi'nde Baldır-zāde Efendi[3] ḥużūrlarında idāre-i kü'ūs-i feżā'il idüp ṭoḳuz yüz elli bir tārīḫinde fetvādan ṣoñra Ṣaḥn müderrisi olan Çivi-zāde Efendi[4] āstānesine intisāb ve şeref-i mülāzemetlerin iktisāb itmiş idi. Elli beş senesinde Ḳınalı-zāde 'Alī Efendi yirine yigirmi[5] aḳçe ile Burūsa'da Ḥamza Beg müderrisi olup ol eṣnāda Sulṭān müderrisi olan Küçük Tāce'd-dīn Efendi mu'tād-ı eslāf üzere 'aḳd-ı meclis-i ders-i 'āmm eyledükde vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı 'ulemā-yı a'lām olup iṣbāt-ı feżā'il itmekle beş aḳçe teraḳḳī ile ser-efrāz-ı efāżıl olmış idi. Altmış tārīḫinde vāḳi' Naḫcivān seferine revān olup otuz aḳçe ile Edrine'de Çuḳacı Ḥācī Medresesi 'ināyet olındı. Altmış yedi tārīḫinde Anaṭolı Ṣadrı 'Abdu'l-kerīm-zāde Efendi ḥużūrında fünūn-ı ṣelāṣeden imtiḥān olup taḥḳīḳ-ı mesā'il ve taḥrīr-i resā'il idüp ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Ḫanceriyye'ye nā'il oldı. Yetmiş üç Cemādiye'l-ūlā'sında ṣadreyn-i fāżıleyn olan Ḥāmid Efendi ve Pervīz Efendi ḥużūrlarında ḫārice ṭālibler imtiḥān olınmaḳ fermān olınup Zekeriyyā Efendi ḥażretleri ve Deli Kerīm Çelebi

1 SE'de sıralama araya giren "el-Mevlā Şerefü'd-dīn" biyografisinden sonra 158a'da bu biyografi ile devam etmektedir.
2 - SE
3 Ve//Efendi:- SE
4 - SE; 268b E
5 Yigirmi beş SE

ve Manav Seyfī Efendi ve Beñli Maḥmūd ve Ayās Efendi ile Şeyḫ Vefā Cāmi'-i Şerīfi'nde *Hidāye*'nüñ *Kitābü'l-cināyāt*'ından oḳuyup risāleler taḥrīr itdüklerinde rehīne-i imtiyāz olan Eski 'Alī Paşa Medresesi ile Zekeriyyā Efendi ḫidmetleri ser-efrāz olup Ṭopḳapusı'nda vāḳi' Aḥmed Paşa rūḥı içün binā olınan medrese henüz temām olmaġın bunlara in'ām olınup sā'irleri daḫı 'ale't-tertīb taṭyīb olındı. Yetmiş yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Zekeriyyā Efendi yirine Üçşerefeli pāyesine terfī' olındılar. Seksan bir Muḥarrem'inde Ḥācī Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde 'Abdu'l-vāsi' Çelebi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olındı. Seksan üç Receb'inde belde-i fāḫire-i Selānik ḳażā-yı[1] Sidreḳapusı ilḥāḳı ile mevleviyyet olup ibtidā bunlara 'ināyet olındı. Seksan beş Rebī'u'l-āḫir'inde **[270b]** 'azl olınup Rā'ī Ḥasan Efendi mesned[2]-ārā-yı ḥükūmetleri oldı. Seksan yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde Ġalaṭa ḳażāsından Eyyūb ḳażāsı ifrāz olınup ḳaṣaba ḳużātından Şāh Efendi'ye i'ṭā olınduḳda ḳāżīsi Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi ḳabūlden ibā ve tercemelerinde ẕikr olınan laṭīfe ile isti'fā vü istiġnā itmegin Ġalaṭa ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām oldılar. Seksan sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde ref' olınup yirlerine Şems Efendi terfī' olındı. Ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde[3] Üsküdār ḳāżīsi olan Burūsalı Ehlīce-zāde 'azl olınup Şile ve Ḳandıra ḳażāları ile mevleviyyet olup mesned-i ḥükūmetleri ḳılındı. Ṭoḳsan iki Receb'inde vezīr-i a'ẓam, serdār-ı ekrem 'Oṯmān Paşa diyār-ı 'Acem üzere şehbāz-ı şikārī gibi bāl-güşā olduḳda mu'asker-i hümāyūn ḥükūmeti ile me'mūr olup hem-rāh-ı rekā'ib-i ẓafer-maḳrūn olmış idi. Ṭoḳsan dört Muḥarrem'inde munfaṣıl ve maḳām-ı ḥükūmetlerine Beḳāyī Efendi vāṣıl oldı. Ṭoḳsan beş Receb'inde Mollā-zāde Efendi yirine mükerreren Selānik ḳażāsı müyesser oldı. Ṭoḳsan altı Receb'inde Yeñişehr Ḳāżīsi 'Oṯmān Efendi ile mübādele-i manṣıb itdiler. Ṭoḳsan yedi Muḥarrem'inde Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi[4] maḥlūlinden Mekke-i Mükerreme ḳażāsı ile maẓhar-ı ikrām oldılar. Ṭoḳsan ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde 'inān-ı 'azīmeti ṭaraf-ı Rūm'a taḥvīl ve yirlerine Ḥaleb'den Ḳāf-zāde Efendi tebdīl olındı. Biñ üç Ẕi'l-ḥicce'sinde İbrāhīm Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa'ya ḥākim oldılar. Biñ dört Şevvāl'inde infiṣāl vāḳi' olup[5] gevher-i şāhvār-ı manṣıb Rıḍvān Efendi'nün fāṣıla-i 'ıḳdu'l-le'āl-i cāhı ḳı-

1 - SE
2 158b SE
3 ḥiccesinde SE
4 - E
5 - SE

lındı[1]. Biñ altı Muḥarrem'inde Mollā Aḥmed Efendi yirine ḳażā-yı Mıṣr'a vālī ve reşk-endāz-ı mevālī olmış iken sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde silk-i manẓūme-i şevketi munfaṣım ve Ḳınalı-zāde Ḥasan Efendi yirlerine ḥākim-i ḥāsim oldı. Biñ yedi Şevvāl'inde Eyyūb ḳāżīsi iken fevt olan Beg-zāde Efendi'yi ta'ḳīb ve ḫavāṣṣ-ı Ḳosṭanṭıniyye ḥükūmetini gerden-i cāhına ḥuliyy ü viṣāh-ı zīnet ü zīb ḳılmış iken biñ ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde mübtelā-yı 'azl-i żarūrī ve tārik-i tekellüfat-ı ṣūrī olup cenāzesi Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī'ye iḥżār ve cevāhir-i du'ā vü ṣenā niṣār olınup Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi ḥażretleri[2] imām ve ḫidmet-i taḥiyyat ü du'ā ḳarīn-i itmām[3] olduḳdan ṣoñra dāḫil-i sūrda Ḳoġacı Dede Mescidi ḥaẓīresinde defn olındı.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, mecmū'a-i fażl-ı nā-maḥdūd, a'yān-ı 'ulemādan ma'dūd, ferīde-i silkü'l-le'āl-i fuḥūl, cerīde-i rü'ūsü'l-mesā'il-i ma'ḳūl ü menḳūl, naḫl-bend-i elvān-ı fünūn, cins-i şāmil-i envā'-ı mefrūẓ u mesnūn, sinn-i şerīfleri seksana mütenāhiz ve yetmiş yediden mütecāviz, ṣıddīḳ u ṣadūḳ, mürā'ī-i ḥuḳūḳ, pīr-i ṣāliḥ-i müteverri' ve dervīş-nihād ü mütevāżı' idi.

Āṯār-ı 'ilmiyyelerinden *'Uyūnu'l-meẕāhib*'e şerḥi ve resā'il-i keṯīresi vardur.

el-Mevlā Tāce'd-dīn (Manav Tāce'd-dīn)

'Alā'iyye kūhistānında vāṣıl-ı rütbe-i şühūd ve ġalṭān-ı dāmen-i vücūd olup rabbu'n-nev'-i Manaviyye olan ṣadr-ı 'ālī-ḳadr 'İvaż Efendi āstānesinde ḳarār ve ġayret-i[4] türābiyye cihetinden ḫer-seng-i pīşgāh-ı mevlānāyı dürretü't-tāc-ı i'tibār ḳılmış idi. Ṣadāretleri ḥālinde teẕkirecilikden mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olup **[271a]** ḳaṭ'-ı merāḥil ve ṭayy-ı menāzil iderek Vezīr-i A'ẓam Meḥemmed Paşa'nuñ ḫazīnedārı Ḥasan Aġa'ya mu'allim olmaġın medreselerine meşrūṭiyyet ḳayd itdürüp seksan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında İbrāhīm Çelebi yirine ḳırḳ aḳçe ile Berġos'da Meḥemmed Paşa müderrisi olmış idi. Ba'de'l-'azl ṭoḳsan dört Rebī'u'l-āḫir'inde selefi yirine Fetḥiyye'ye vāṣıl, ṭoḳsan yedi Receb'inde Ḫ'āce-zāde Meḥemmed Efendi yirine İsmiḫān Sulṭān pāye-

1 269a E
2 - R1, E
3 159a SE
4 Nisbet-i SE

sine nā'il, ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Paşa-zāde yirine Şemāniye'de mesnedārā-yı feżā'il olmış idi. Ṭoḳsan ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde Müderris-zāde maḥlūlinden Kütāhiyye ḳażāsı tevcīh olındı. Elf-i kāmil Şevvāl'inde Āmid Ḳāżīsi Zeyne'l-'ābidīn Efendi ile mübādele-i manṣıb eylediler. Biñ bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup manṣıbı Maḳṣūd Efendi'ye virildi. Biñ iki Receb'inde Ḳonya ḳażāsı mükerreren[1] mevleviyyet olup[2] bunlara 'ināyet olındı. Biñ dört Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup Bebr Efendi cā-nişīn oldı. Biñ beş Şevvāl'inde Çalıḳ-zāde yirine Ḳayṣeriyye ḳażāsı virildi. Biñ altı Rebī'u'l-āḫir'inde Ṭrablus-ı Şām ḳāżīsi olan selefi 'Abdī Çelebi ile mübādele-i manṣıb eylediler. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde ḳabūl itmeyen Sirāc Efendi yirine mükerreren Ḳonya ḳażāsında mutaṣaddī-i ḥükm ü imżā oldı. Biñ sekiz Ramażān'ında mevḳif-i ḥükūmetden dūr olup manṣıb-ı mezbūr ile selef-i sālifi Çālıḳ-zāde mübāhī vü mesrūr olmış idi. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında tāc-ı ibtihācı zīver-i tābūt-ı fenā ve ḳabā-yı bī-beḳā-yı iḳbāli sütre-i taḫt-ı çūbīn-i pā-der-hevā olup zebān-ı ehl-i i'tibār beyt-i meşhūr ile gūyā olmış idi:

Beyt Āh kim ölse gerek pūşiş-i tābūt-ı fenā
Ḫil'at-i pādişeh ü cāme-i[3] peşmīn-i gedā

Dāḫil-i sūrda Muḥaşşī[4] Şeyḫ-zāde Merḳadi civārında āsūdedür.

Mevlānā-yı mezbūr[5] ḥüsn-i ḥāl ile meşhūr, 'ilm ü ṣalāḥ ile me'lūf, evḳātı müṭāla'a vü 'ibādete maṣrūf, pīr-i 'ābid ü ṣāliḥ, merd-i sa'ādetmend-i müfliḥ idi. Ḫazīnedārbaşı Ḥasan Aġa recāsıyla menāsik-i ḥacc yazmışdur. Terġīb ü terhībe müte'alliḳ risāleleri daḫı vardur.

el-Mevlā Aḥmed (Dökmeci-zāde Dāmādı)

"İmām-zāde" dimekle ḳarīn-i iştihār ve Dökmeci-zāde muṣāhereti ile pīrāye-bend-i i'tibār olup 'Atā'u'llāh Efendi ḫidmetlerinden nā'il-i şeref-i mülāze-

1 - SE
2 Olup tekrār SE
3 ḫırḳa-i SE
4 - SE
5 269b E

met ve ba'ż-ı bıḳā'-ı 'ilmiyyede mutaṣaddī-i ḫidmet olmış idi. Ḳırḳ aḳçe ile Mollā Yegān Medresesi'nden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan iki Şevvāl'inde elli aḳçe ile Kepenekci Medresesi tevcīh olındı. Ṭoḳsan üç Ṣafer'inde 'azl olınup medresesi Güzelce Muḥyi'd-dīn Efendi'ye[1] virilmiş idi. Ṭoḳsan beş Şevvāl'inde Dāmād Efendi yirine Ümmüveled Medresesi'nde seccāde-nişīn olup ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde Ḥüsām Efendi yirine Seyyidī Ġāzī fetvāsına terfī' olındı. Biñ iki Cemādiye'l-āḫire'sinde altmış aḳçe ile Medīne-i Münevvere *dāmet bi'l-envāri müsevvere* dāḫilinde Sulṭān Murād Ḫān Medresesi iḥsān olınup bin beş Ramażān'ında ol buḳ'a-i celīlede vāḳi'[2] Sulṭān Meḥemmed Ḫān binā itdükleri medrese-i refī'u'l-bünyān yüz elli aḳçe ile ibtidā bunlara tevcīh olındı. Biñ altı Ṣa'bān'ında Aḥmed Efendi yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsı iḥsān olınup medresesi Ma'rifetu'llāh Efendi'ye i'ṭā[3] olınmış iken bir hefteden ṣoñra her biri yirlerinde ibḳā olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Şücā' Efendi **[271b]** yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsıyla teşrīf olındı. Biñ yedi Receb'inde 'azl olınup yirine Kefevī Ḥüseyn Efendi naṣb olındı. Biñ ṭoḳuz Muḥarrem'inde serdār-ı diyār-ı Engürüs olan Vezīr-i A'ẓam İbrāhīm Paşa ṭarafından Nişāncı-zāde yirine Yeñişehr ḳażāsında fermān-revā-yı ḥükm ü imżā olmış idi. Āstāneden daḫı temkīn olınup mutaṣarrıf[4] iken manṣıbı Niksārī-zāde'ye virilmiş idi. Anlar ḳabūl itmeyüp henüz seccāde-nişīn-i ḥükūmet iken keşmekeş-i dehrden āzāde ve dergāh-ı ḳāżīyyü'l-ḥācāta rū-nihāde olup şarāb-ı saḫt-gīr-i ecel telḫāb-ı şūr-engīz-i 'azle bedel olmaġın;

Beyt 'Işḳuñ ṣafāsı degme cefāyı ṭoyurmadı
Keyfiyyet-i şarāb şitāyı ṭoyurmadı

mażmūnı üzere māh-ı Cemādiye'l-ūlā evā'ilinde maḥmil-bend-i 'ālem-i āḫiret olup Yeñişehr ḳażāsı 'Arab Sinān Efendi'ye iḥsān olındı. Yeñişehr'de medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr maẓanne-i ḫayr-ı mevfūr, merd-i ṣāfī-fu'ād, mü'min-i pāk-i'tiḳād idi.

1 Muḥyi'd-dīn Efendi'ye:Muḥyi'd-dīn'e SE
2 vāḳi' olan SE
3 iḥsān SE
4 żabṭ üzere SE

el-Mevlā Şerefe'd-dīn (Mollā Şeref[1])[2]

Vilāyet-i 'Acem'den ẓuhūr ve āftāb-ı feyż-i 'irfāndan istifāża-i nūr idüp vilāyeti 'ulemāsından aḫẕ-ı vāye-i 'ulūm ve 'azm-i diyār-ı Rūm itmiş idi. 'Alā ḥasbi'l-'āde devr-i menāzil-i ifāde iderek Mollā Aḥmed Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve şerefü'ş-şems-i mülāzemetleri ile murāda nā'il olup aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis itdükden ṣoñra ḳırḳ aḳçe ile 'Abdu'r-raḥmān Paşa Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ iki Şevvāl'inde Mollā Çelebi-zāde İbrāhīm Çelebi yirine elli aḳçe ile Ḫusrev Ketḫudā Medresesi bunlara virildi. Medrese-i mezbūre müyesser olmamaġın biñ üç Muḥarrem'inde Ḳara Fāṭıma maḥlūlinden Kütāhiyye fetvāsı tevcīh olındı. Biñ beş Şevvāl'inde 'azl olınup manṣıbı Mūsā Efendi'ye virildi. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Mollā Şerīf-i Şirvānī yirine Defterdār Yaḥyā Medresesi virildi. Biñ sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında Bebr Efendi birāderi Ḥasan Efendi ḥażretleri yirine Yeñi İbrāhīm Paşa Medresesi'ne ferş-i seccāde-i ifāde itmiş idi[3]. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında kevkeb-i burc-ı şeref-i vücūdı mütevārī-i perde-i fenā ve naḳd-i 'ömr-i girān-māyesi mübtelā-yı seref-i dehr-i bī-beḳā olup medrese-i[4] maḥlūle Ṭālib Ḫışmı Sinān Efendi'ye iḥsān olındı.

Mevlānā-yı mezbūr feżā'il-i celīle ile meşhūr, şerefe-i menār-ı i'tibārı 'ālī ve ġulġule-i iştihārı ṭanīn-endāz-ı mesāmi'-i ehālī, şerīfü'n-nefs-i 'ālī-himmet, kerīmü't-ṭab'-ı ṣāfī-ṭaviyyet idi.

el-Mevlā 'Abdu'l-ḥalīm (Mar'aşī[5] 'Abdu'l-ḥalīm Efendi)[6]

Taḫtgāh-ı Ẕü'l-ḳadriyye olan "Mar'aş" nām şehr-i meşhūrdan bedīd ve kesb-i feżā'il-i nefsāniyye ile ḳadri mezīd olup devr-i mecālis-i 'ulemā-yı a'lām ve kemāl-i isti'dād ü istīhālini fużalā-yı 'aṣra i'lām itdükde mu'allim-i sulṭānī 'Atā'u'llāh Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle nā'il-i emānī ve medāris-i 'aliyye-i 'ilmiyyede güher-niṣār-ı ma'ānī olup ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ḥudūdında Beşikṭaş'da Sinān Paşa Medresesi ḫāric i'tibār

1 SE'de nisbe bulunmamaktadır.
2 E'de sıralamada araya bir biyografi giriyor. 270a E; SE'de sıralaması değişmektedir. 158a SE
3 Biñ//idi:- R1, SE
4 158a SE
5 - R1, E
6 SE'de bu biyografide sıralama değişmekte, sonraki biyografi ile diğer nüshalarla uyumlu hâle gelmektedir. 159b SE

olınup ʻunvān-ı menşūr-ı iştihārı ḳılındı. Ṭoḳsan dört Rebīʻu'l-evvel'inde ʻAbdu'l-ḥamīd yirine Edrine'de Üçşerefeli pāyesine terfīʻ olındı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Şevvāl'inde Zāl Paşa Sulṭānī Müderrisi Ḳara ʻAbdu'r-raḥmān Efendi ile mübādele-i manṣıb[1] eylediler. Elf-i kāmil Muḥarrem'inde Bıyıḳlı Süleymān Efendi yirine Ṣaḥn'a geldiler. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Yūnus-zāde yirine Menemen ilḥāḳı ile **[272a]** Maġnisa ḳażāsında fermān-revā olmış idi. Biñ iki ḫilālinde ʻazl olınup manṣıb-ı mezbūr ḳaṣaba ḳużātına virildi. Biñ dört Şevvāl'inde istiʻfā iden Ketḫudā Muṣṭafā Efendi yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsı ile tebcīl olındı. Biñ beş Ramażān'ında ʻİvaż Süleymānı maḥlūlinden Ḳuds-i Şerīf ḳażāsına tebdīl ḳılındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʻde'sinde ʻazl olınup yirine ṯāniyen Şücāʻ Efendi naṣb olındı. Biñ sekiz Receb'inde İskender-zāde yirine mükerreren Medīne-i Münevvere ile çeşm-i emeli tenvīr olındı. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde ḫaber-i intiḳāli vāṣıl olup manṣıb-ı maḥlūl ile Ḳavalalı-zāde ʻAbdu'l-vehhāb Efendi kām-yāb oldı.

Mevlānā-yı mütercem ḥalbe-i ʻilm ü feżā'ilde ʻalem, ḥalīm ü selīm, ḫalūḳ u kerīm, ṣāliḥ-i müteverriʻ, ḥākim-i müteşerriʻ idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Ehlī Çelebi) {Ehlī}

Bālāda mesṭūr olan Ṭayyib-zāde ʻAbdu'r-raḥīm Efendi'nüñ birāder-i kihteri Ehlī Çelebi ḫidmetleridür. Ḫˇāce-zāde Şems Efendi'nüñ ẕerre-i ʻināyetlerine maẓhar ve ḫidmet-i iʻādelerinden[2] mülāzemet ile tābende-aḫter olup iç ilde yigirmi beş aḳçe ile müderris ve ifāde-i envāʻ-ı ʻulūma mümāris iken sālik-i ṭarīḳa-i ḳażā ve mālik-i ezimme-i ḥükm ü imżā olmış idi. Yeñice-i Vardar ve Siroz emṯāli ḳaṣabāt-ı celīleye vālī olup biñ ṭoḳuz senesinde cezīre-i Rodos ḳāżīsi iken dā'in-i ecel müteḳāżī ve şu'ūn-i ḥāli münḥaṣır-ı māżī oldı.

Mevlānā-yı sālifü'l-beyān ehl-i ʻilm ü ʻirfān, ṣanā'iʻ-i ṣiʻriyyede Selmān ve Ehlī'ye bedel, bedā'iʻ-i ʻilmiyyede kemāl-i diḳḳat ü cemāl-i faṣāḥat ile ḍarbu'l-meṯel, bevādī-i feżā'ilüñ ṣāḥib-i mişvār-ı ṣıʻāb u sehli, ʻarā'is-i efkār-ı ṣaʻbu'l-menālüñ sezāvārı ve ḫuṭbe-i kifā'etüñ ehli idi. Bostān-zāde Meḥemmed Efendi merḥūm ṣadr-ı Rūm iken Gelibolı ḳażāsı āḫara sevḳ olınduḳda dimişdür:

1 Medrese SE
2 270b E

Şi'r Bi-ḥamdi'llāh zemān-ı devletüñde
Temeyyüz ehl ü nā-ehl olınurken

Bu kār-ı müşkili kime ṣoralum
Serīr-i faẓlda sen otururken

Gelibolıda nā-ehlüñ ḳażāsı
'Aceb cā'iz midür Ehlī ṭururken

Cevāb-ı Ṣadru'l-'ulemā

Tecāhül[1] eyledüñ iy merd-i 'ārif
Su'āl itdüñ cevābını bilürken

Gel inṣāf eyle n'itsün ḳāżī'asker
Efendi ḫaṭṭ-ı sulṭānī ṭururken

Merḥūmuñ nuḫbe-i eş'ārı ve nümūne-i cevāhir-i güftār-ı ābdārıdur:

Şi'r Cānı bir düşnāmuña virdük senüñ iy dil-rübā
Gel ziyān görmezsen andan anı al da suñ baña

[Ve lehu] Yolda eyler beni görmezlenüp eflāke naẓar
Gitdi ol rūḥ-ı revān eylemedi ḫāke naẓar

[Ve lehu] Düzd alur manṣıbuñ a'lāsını ṭoġrı almaz
Biz daḫı alur-ıduḳ olsa bir uġrı almaz

[Ve lehu] El ucıyla görüşmeñ 'āşıḳ-ı zāra vefā olmaz
Begüm kendü elüñ öpmeñ bizümle merḥabā olmaz

[Ve lehu] Yāre añmışlar beni ol bī-vefā çıḳmış biliş
Saña 'āşıḳdur dimişler bilmezin anı dimiş

[Ve lehu] Gel elüm öp diyicek luṭf-ıla baña o melek
Didüm iy şāh-ı cihān ḳanḳı elüñdür öpicek

1 Teġāfül SE

[Ve lehu] Ser-i kūyuñdan ayrulmam felek bir yaña ṣalmazsa
Yoluñda ölmedür ḳaṣdum eger Ḥaḳḳ cānum almazsa

[Ve lehu] Ḳopar fitne ḳadem baṣṣa o ḳaddi serv bāġ üzre
Ḳıyāmet ḳāmetin görse cihān ḳalḳar ayaġ üzre

[Ḳıṭ'a] Seri ḳodum yolına almadı cānān eline
Gideyin başum alup ben daḫı hicrān iline

Gözedür sā'id-i sīmīnüñi cümle 'uşşāḳ
Fuḳarā cümle baḳar sen şeh-i ḫūbān eline **[272b]**

[Ve lehu] Manṣıb alınmaz oldı dilā imtiḥān-ıla
Ehlī alurdı ẕāt-ıla anı zemān-ıla

Ehlīce-zāde: Bedā'i'-i münāsebātdandur ki merḥūmuñ ḫaber-i intiḳāli geldügi eṣnāda Burūsalı Ehlīce-zāde Efendi'nüñ daḫı vefātı istimā' olındı. Mevlānā-yı mezbūr *Şaḳā'iḳ*'da mesṭūr olup ṭoḳuz yüz elli iki tārīḫinde Sulṭān müderrisi iken fevt olan Ehlīce Muḥyi'd-dīn Efendi'nüñ oġlıdur. Anaṭolı ḳuṭrınuñ eşrāf-ı ḳużātından olup ṭoḳsan tārīḫinde ḳażā-yı maḥrūse-i Üsküdār bunlardan ṣoñra mevleviyyet i'tibār olınup 'Arab-zāde Efendi'ye virilmiş idi. Vālidleri dāḫil-i dā'ire-i mevleviyyet olup manṣıbları mevālīye 'ināyet olınmaġın ġāşiyesine ḫafīfce rīşe vaż' idüp daḫīl-i ṣınf-ı 'ulemā ve maẓhar-ı manṭūḳ-ı kerīm-i ﴿لاَ إِلَى هَـؤُلاء وَلاَ إِلَى هَـؤُلاء﴾[1] olmış idi. Gūyā ki ol ġāşiye-i rīşedār pederleri māteminde rīşini bulmış ve köhne 'abā'īsi ṣaçaḳlanmış, 'abā dāmeni gibi sāḳıṭ-ı rütbe-i i'tibār olmış idi. Evāḫir-i 'ömrinde nice şühūr ü a'vām Kete ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olup ol ḥāl üzere iken müddet-i ḥayātı temām oldı[2].

el-Mevlā Meḥemmed (Ḳaraçı Sa'dī-zāde)

Tercemesi sebḳ iden Ḳaraçı Sa'dī Efendi'nüñ[3] maḫdūm-ı mes'ūd-aḫteri ve nūr-ı sevād-ı dīde ve süveydā-yı dil-i iḫlāṣ-verzīdesi olan evlād-ı kirāmınuñ

1 Kur'ân-ı Kerîm, Nisâ Sûresi, 04/ 143, "… ne onlara ne de bunlara …"
2 160a SE
3 271a E

mihteridür. Vālid-i mācidlerinden iktisāb-ı 'ilm ü edeb ve cem'-i sermāye-i mevrūṯ u mükteseb ḳılup ba'ż-ı 'ulemādan mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olduḳda ḳaṭ'-ı merātib ve aḫẕ-ı revātib iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ bir tārīḫinde Mesīḥ Paşa merḥūma mesned olan Ya'ḳūb Ketḫudā Medresesi ḫāric i'tibār olınup bunlara tevcīh olındı. Biñ altı Muḥarrem'inde 'Aṭūfī yirine Seyyidī Ġāzī fetvāsı 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında Mūsā Efendi yirine Kütāhiyye'de Germiyānoġlı Medresesi'ne naḳl olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Biñ yedi Rebī'u'l-āḫir'inde Tebrīz ḳażāsı bir sene muḳaddem Emīr 'Alī Efendi'den ṣoñra ḳaṣaba ḳużātına virilmiş iken tekrār mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı.

[Sa'ādetlü pādişāh sefer-i hümāyūnda iken Belġırad'da Ya'ḳūb Ketḫudā Medresesi ki "Mesīḥ Paşa" dimekle ma'rūfdur, Ḳaraçı Sa'dī-zāde müderris olup altı yıl mürūrından sonra müderris-i evveli Aḳḳaftan Kemāl Efendi'ye ibḳā olınup bunlara Seyyidī Ġāzī fetvāsı virilmiş idi. Ol daḫı Germiyānī Ḫıżr Efendi'ye virilüp bunlar ṣıfru'l-yed ḳalmış iken Tebrīz ḳażāsı virildi, fī Rebī'u'l-āḫir sene 1007. ez-Defter-i Ḫusrev-zāde[1].]

Sene-i mezbūre Ramażān'ında Naḫcivān Ḳāżīsi Adanalı Emīr ile mübādele-i manṣıb eylediler. Biñ ṭoḳuz Receb'inde Sirāc Efendi yirine ḳā'idetü'l-mülk-i Şirvān olan Gence ḳażāsına ḳadem-i rence buyurdılar. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde ḥarāmīler elinde şehīd ve 'arṣa-i vücūddan nā-bedīd olmışlar idi. Manṣıb-ı mezbūr yine seleflerinde[2] ibḳā olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḥāl ile meşhūr, tekellüfāt-ı 'ādiyyeyi tārik, fünūn-ı mütedāvilede emṯālle müşārik idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Kāmī-zāde Efendi)

Edrine ḳażāsından ma'zūl iken gül-berg-i āmāli mübtelā-yı ẕübūl olan 'ulemā-yı devlet-i Murādiyye'den mollā-yı girāmī, Aḥmed Kāmī ḫidmetlerinüñ maḫdūm-ı kerīmidür. Peder-i vālā-güherlerinden iktisāb-ı sermāye-i[3]

1 Sa'ādetlü//zāde, der-kenār R1, E, SE; Ez-defter//zāde:- R1
2 ḫaleflerinde SE
3 - SE

fünūn ve intisāb-ı ʿulūm-ı mefrūẓ u mesnūn idüp Şeyḫü'l-İslām Ebu's-suʿūd Efendi ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve baʿż-ı medārisde ders ü taḥḳīḳa müdāvemet eyledükde ḳırḳ aḳçe ile Sittī Ḫātūn Medresesi'nden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan iki Ramażān'ında Ṭoḳuz Meḥemmed Efendi yirine Gegivize'de Muṣṭafā Paşa Medresesi'ne revnaḳ-baḫşā olmışlar idi. Ṭoḳsan altı Rebīʿu'l-evvel'inde **[273a]** Ḥasan Beg yirine Çorlı pāyesine terfīʿ olındı. Biñ bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṭursun-zāde ʿAbdu'l-bāḳī Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye vażʿ-ı ḳadem ḳıldı. Sene-i mezbūrede ḳabūl itmeyen Kākülperīşān Şeyḫī Efendi yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı ile bekām oldı. Biñ iki Ẕi'l-ḳaʿde'sinde ʿazl olınup manṣıbı Caʿfer Efendi'ye virildi. Ol eṣnāda fevt olan Maḳṣūd Efendi yirine Arżırūm ḳażāsı ʿināyet olındı. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn yirine Eyyūb ḳażāsına naḳl olındı. Biñ üç Şaʿbān'ında Zeyne'l-ʿābidīn Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsına tebdīl olınup biñ dört Muḥarrem'inde ḳabūl eylemeyen ʿAbdu'l-kerīm Efendi yirine Bosna Serāyı'na naḳl ü taḥvīl olındı. Bunlar daḫı ḳabūl itmeyüp Yeñişehr'de ḫalefleri olan Küçük İsḥaḳ taḥrīk olınup bunlar ʿazl iḫtiyār eylediler. Medār-ı aḥkām olan mesned-i ḥükkām ḫānehā-yı şaṭranc gibi bāzīçegāh-ı eyyām oldı. Biñ altı Şevvāl'inde Nişāncı-zāde yirine Baġdād-ı dārü's-selām ḳażāsı ile ikrām olındılar. Biñ sekiz Rebīʿu'l-evvel'inde ʿazl olınup ʿAbdu'l-mü'min Efendi ḥükūmet-i Baġdād[1] ile ber-murād oldı. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Müftī-zāde Şeyḫī Çelebi yirine Āmid ḳażāsında neşr-i maḥāmid eyleyüp tenfīẕ-i aḥkām-ı ḳażā üzere iken sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʿde'sinde fermān-ı ecele rıżā virüp[2] rūzgār-ı ġaddār ile mācerāları fayṣal-resīde-i meżā mā-mezā oldı. Yirlerine Şām'dan ʿAbdu'r-raḥmān Efendi naḳl olındı.

Mevlānā-yı merḳūm ġavṭa-ḫor-ı deryā-yı ʿulūm, fünūn-ı nāfiʿadan mālik-i niṣāb, şürūḥ-ı *Miftāḥ*'a şedīdü'l-intisāb, ḥulvü'l-muḥāvere, laṭīfü'l-mücāvere, eṭvārı müsellem, melek-ḫiṣāl ādem idi. Ṣoḥbet-i yārāne bahāne olmaġ-içün ṭabḫ-ı elvān-ı aṭʿimede çerb-destlik iẓhār idüp bi'z-ẕāt mübāşir olurlardı. Ve bu maʿnā-yı ḳaṭʿā tekellüf ʿadd itmeyüp teşrīf-i iḫvānı niʿmet ve ḫidmeti cāna minnet bilürlerdi.

1 ḥükūmet-i Baġdād:Baġdād ḥükūmeti SE
2 271b E

'Abdu'r-raḥmān Efendi[1]: Birāder-i kihteri 'Abdu'r-raḥmān Çelebi eşrāf-ı ḳużātdan olup belde-i Siroz'da tavaṭṭun itmiş idi. Mükerreren Siroz ve Silisre ve Hezārġırad ḳażāları ile ber-murād olup Veysī Çelebi yirine Üsküb ḳāżīsi olduḳdan ṣoñra biñ otuz beş senesinde fevt oldı. Şerīfü'n-neseb, kāmilü'l-edeb ādem idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Memik-zāde Efendi)

Amāsıyye semtinden bedīd ve nā'il-i rütbe-i dāniş ü dīd olup Memik-zādelik nemek-i iştihār ve cevher-i ḫāliṣü'l-'ayārı resīde-i miḥekk-i i'tibār olmış idi. Ba'żı 'ulemādan mülāzemetle kām-revā ve 'aḳabāt-ı ṭarīḳ-ı tedrīsde bād-peymā olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Ṣa'bān'ında Nevālī Birāderi yirine Meḥemmed Aġa ḫāricine 'āric olup ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine Ḫānḳāh pāyesin tekyegāh idüp biñ bir Receb'inde Kepenekci-zāde Şāh Çelebi yirine Ṣaḥn'a gelüp biñ üç Rebī'u'l-evvel'inde Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olınup sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine Süleymāniyye pāyesiyle hem-ser-i Şi'rā-yı Yemāniyye olup biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Muṣṭafā[2] Efendi yirine Dārü'l-ḥadīṣ'e terf'ī olınup biñ altı Receb'inde yine anlar yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā'da mesned-efrūz-ı ders **[273b]** ü ifāde olup biñ sekiz Receb'inde Vālide-i Cedīde Medresesi'nde selef-i sāliflerini ta'ḳīb ve gerden-i cāhını ol gevher-i girān-bahā ile pür-zīnet ü zīb ḳılmış idi. El-ḥāletü hāẕihi ṣandūḳ-ı sīnesi maḫzen-i elvān-ı āmāl ve şu'be-de-bāz-ı ḫayāl-nümāyende-i hezārān-timṡāl iken biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde ṣarṣar-ı hevlnāk-i hāẕimü'l-leẕẕāt, ṭayy-ı bisāṭ-ı meclis-i ḥayāt eyledi. Yirleri Vıḥvıḥek Efendi'ye müyesser olup mencenīḳ-ı medreseden Edrine ḳażāsına pertāb olınmaḳ anlara naṣīb, bunlar hezār ārzū ile[3] muṣāb ve anlar muṣīb oldı. Ḳayınatası Nişāncı Meḥemmed Paşa Cāmi'i ḥaẕīresinde medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr mekārim-i aḫlāḳla meşhūr, nīk-nefs ü ṣadūḳ, mürā'ī-i ḥuḳūḳ, nāmı ẕātına ġālib, vecāhet ü vaḳārı fā'iz-i ġāyetü'l-ġāyāt-i merātib idi.

1 - E
2 Süleymān SE
3 160b SE

Aġayān-ı dārü's-saʿādeye intisāb ile ṣervet-i vāfire iktisāb eyleyüp müfettiş-i evḳāf olmaġla sāḥa-i cāh u şevketi baʿīdü'l-eṭrāf olmış idi. Bunlardan ṣoñra ḫidmet-i teftīş Mollā ʿAlī Efendi'nüñ sebeb-i devleti ve bāʿiṣ-i rifʿati olmış idi.

el-Mevlā Seyfu'llāh (Ḥamīdī[1] Seyfu'llāh Efendi)

Vilāyet-i Ḥamīd'den demīde ve mālik-i re'sü'l-māl-i aḫlāḳ-ı ḥamīde olup "Yorġun Ṭoy" laḳabı ile meşhūr ve nesr-i vāḳiʿ gibi gūşe-nişīn-i ḫumūl u ḫużūr idi. Şehbāz-ı seyfī gibi şehper-i himmetle seyr-i şevāhiḳ-ı ʿilm ü hüner ve seyf-i ser-endāz gibi ʿarṣa-i baḥṣ u cedelde ʿarż-ı cevher idüp Ḥaleb ḳażāsından müteḳāʿid İmām-zāde Efendi'nüñ mışḳale-i ʿināyeti ile jeng-zidā-yı ṣafḥa-i bāl ve şeref-i mülāzemeti ile ḥuliyy-bend-i şemşīr-i[2] cāh u iḳbāl olup ḳaṭʿ-ı menāzil ve ṭayy-ı merāḥil iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken ṭoḳuz yüz yetmiş beş sāli ḫilālinde Şāh-ı Ḫūbān Medresesi temām olup ibtidā elli aḳçe ile bunlara inʿām olındı.

[Baʿżı kimseden ibtidā ḳırḳla müderris olup baʿdehu teraḳḳī ile ḫāric olduġı istimāʿ olındı[3].]

Seksan dört Rebīʿu'l-āḫir'inde Ḫˇāce Pīrīsi yirine Şāh Sulṭān pāyesine vāṣıl, seksan sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde yine anlar yirine rütbe-i Ṣaḥn'a nā'il olup sene-i mezbūre Şaʿbān'ında Vānḳulı yirine Maġnisa fetvāsına naḳl olınduḳda ḳabūl itmeyüp ʿazl iḫtiyār eyledi. Ṭoḳsan iki Şaʿbān'ında Sipāhī-zāde yirine Ayaṣofıyya Medresesi tevcīh olınup te'ṣīr-i laḳab-ı meşhūr ile ol medresede teḳāʿüd iḫtiyār ve nice yıllar ḳarār eyleyüp şāhid-i ġarrā-yı manṣıb-ı mezbūruñ meydān-ı maḥabbetinde temekkün ve beyt-i meşhūr ile iẓhār-ı taḥannün itmişler idi:

Beyt Cānlar virüp senüñ gibi cānāna yitmüşem
Raḥm eyle kim yitünce saña cāna yitmüşem

Ol buḳʿa-i mübārekede ʿilm ü ʿibādete meşġūl ve gūşe-gīr-i peyġūle-i ḫumūl olup kefāf-ı mūcibü'l-ʿifāf ile murġ-ı cānı dāne-çīn-i dāmgāh-ı dünyā iken biñ

1 - R1, E
2 272a E
3 Baʿżı//olındı, der-kenār R1, E

on Ṣafer'inüñ evāḫirinde āşiyān-ı ḳadīmine bāl-güşā ve bir nefesde vāṣıl-ı evc-i beḳā oldı. Ḳaraman ḳurbında müstaḳill türbede medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr feżā'il-i celīle ile ma'rūf u[1] meşhūr, mütemaḥḥıż-ı vaẓā'if-i ders ü taḥḳīḳ, rū-gerdān-ı tekellüfāt-ı ebnā-yı ṭarīḳ, pīr-i ṣāliḥ ü 'ābid ve ḥamāme-i mesācid ü ma'ābid idi.

Maḫdūmı Vıḥvıḥek Efendi kerāmāt-ı keṯīresin[2] naḳl idüp ol pīr-i ṣāliḥe iftirā ve ḫilāf-ı rıżāsı olan umūr ile cefāya ictirā iderdi. Şu'arā-yı 'aṣra ibrām ile merṯiyeler naẓm itdürüp cümleyi bir mücelled **[274a]** kitāb ve 'arż-ı pīşgāh-ı pādişāh-ı Ṣüreyyā-cenāb ḳılmış idi. Ol cümleden 'Azmī-zāde Efendi'nüñ tāc-beyt-i meşhūrıdur:

Şi'r Ġam degüldür intiḳāl itse o pīr-i nāmdār
Ḳaldı andan 'ālem-i fānīde bir ḫoş yād-gār

el-Mevlā Muṣṭafā (Bostān-zāde Muṣṭafā Çelebi[3])

Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Meḥemmed Efendi ḥażretlerinüñ[4] mānend-i ṯevānī-i ma'ānī[5], ma'nā-yı seb'u'l-meṯānī olan maḫdūm-ı ṯānīsidür[6]. Ṭoḳuz yüz seksan ḥudūdında nihāl-i ẕāt-ı 'arīḳ u aṣīli, ḥadīḳa-ṭırāz-ı 'ālem-i şühūd ve nişānde-i būstān-serāy-ı vücūd olmış idi. İstifāża-i ḫūrşīd-i fażl ü kemāl ile devḥa-i āmāli müṯmir ve āb-yārī-i feyż-i 'irfānla āṯār-ı necābet ẓāhir olup vālid-i 'ālī-şānları ba'de'l-iftā mesned-efrūz-ı ṣadāret olduḳlarında teşrīf-i mülāzemetle iḫlā' ve şu'ā'-ı şefḳat-ı pederī ṣafḥa-i ḥālinde ilmā' ḳılmış idi. Biñ bir Receb'inde maḫādīm-i kirām-ı meşā'iḫ-ı İslām ikrām olınduġı üzere ibtidā Aḥmed Efendi yirine Gevher Ḫān Sulṭān pāyesine pīrāye ṣalmışlar idi. Biñ üç Ṣa'bān'ında Ḳavalalı-zāde yirine semend-i 'izz ü cāhları Ṣaḥn-ı Ṯemāniye'yi cilvegāh ḳılmış idi. Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Muẓaffer Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi'ne revnaḳ-ı tāze virüp biñ altı Ṣa'bān'ında vālidleri intiḳālinden on

1 ma'rūf u:- SE
2 Celīlesin SE
3 Efendi SE
4 Efendi ḥażretlerinüñ:Efendi'nüñ SE
5 - SE
6 Bānīsidür E

gün muḳaddem Ṭursun-zāde ʻAbdu'l-bāḳī Efendi yirine maḥrūse-i Üsküdār ḥükūmeti ile nevā-yı ʻizz ü şevketleri bülend-āvāze oldı. Biñ sekiz Receb'inde munfaṣıl ve mesned-i ḳażāya İskender-zāde Efendi vāṣıl oldı. Biñ on Ṣafer'inüñ yigirminci güni yevm-i aḥadda sebzezār-ı āmāli muṣaffir ve rūy-ı dil-cūy-ı zindegānīsi muġabbir olup[1] ṭaʻn-ı ṭāʻūn ile cāndan bīzār ve me'men-i mü'min olan gülzār-ı ʻademe güẕār itmekle restgār oldı. Şeh-zāde Cāmiʻi ḥareminde pederleri cenbinde medfūndur.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı maʻālī-rüsūm, ḥalīm ü selīm, ẕāt-ı şerīf ü kerīm idi. Maraż-ı maʻhūda ibtilāsından beş gün muḳaddem cemīʻ-i menāhīye tā'ib ve semt-i ṣalāḥa rāciʻ ü ā'ib olup ol ḥāl üzere intiḳāl eyledi.

el-Mevlā ʻAbdu'r-raḥīm (İskender-zāde)

Devlet-i Murādiyye'de ṣadr-ı ʻālī-ḳadr olan Ḳızıl Mollā Efendi'nüñ ḫāne-zādı ve pederlerinüñ ketḫudāsı[2] İskender Beg'üñ erşed-i evlādı, reşk-endāz-ı āyīne-i İskenderī İskender-zāde Efendi ḫidmetleridür. Maḫdūmları Mollā Efendi ḥażretlerinden telemmüẕ ve ictinā-yı ṣemerāt-ı ifādelerinden teleẕẕüẕ eyleyüp şeref-i mülāzemetleriyle taʻayyün ve zemān-ı ṣadāretlerinde teẕkirecilik maḳāmında[3] temekkün bulmışlar idi. ʻAlā ceriyyi'l-ʻāde icrā-yı zülāl-i ifāde iderek ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş ḥudūdında ḳırḳ aḳçe ile Merdümiyye Medresesi'ne vāṣıl, baʻdehu teraḳḳī ile pāye-i ḫamsīne nā'il olmış idi. Elf-i kāmil Şevvāl'inde Muẓaffer Efendi yirine Maḥmūd Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Biñ iki Ramażān'ında Kefeli Ḥüseyn Efendi yirine Edrineḳapusı'nda Mihrümāh Sulṭān pāyesin cāygāh eyleyüp biñ dört Şevvāl'inde Ṭarsūsī yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām idüp üç sene ḳarārdan ṣoñra yirinde on aḳçe teraḳḳī ile ikrām olınmış idi. Biñ sekiz Rebīʻu'l-evvel'inde Sinān Efendi ḥafīdi Aḥmed Efendi yirine[4] Medīne-i Münevvere ḳażāsına terfīʻ olındı. Sene-i mezbūre Receb'inde Bostān-zāde Muṣṭafā Çelebi yirine Üsküdār ḳażāsına naḳl olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Ḥaleb **[274b]** Ḳāżīsi Ḥaydar Efendi ile mübādele-i

1 272b E
2 Ketḫudāsı olan SE
3 ḫidmetinde SE
4 161a SE

manṣıb eylediler. Biñ ṭoḳuz zi'l-ḳa'desinde Ḳara 'Abdu'r-raḥmān yirine Şām-ı şerīf ḳażāsına naḳl olındı. Biñ on Ṣafer'inde 'azl olınup selefi ibḳā olındı[1]. Āstāneye gelürken Ḳaraman Ereglisi'nde İskender-i cānı mübtelā-yı ẓulemāt-ı 'ālem-i cismānī ve leb-teşne-i mā'u'l-ḥayāt-ı cāvidānī iken sebū-yı mizācı şikeste ve gelū-yı ṣurāḥī-i nefesi beste olup ḥıyāż-ı riyāż-ı cinān içün ḳaṭre-zenān-ı revān oldı.

Mevlānā-yı mezbūr 'ulüvv-i himmet ve şeref-i nefs ile meşhūr, şu'ā'-ı baḫt u sa'ādet levḥ-i cebīninden nümāyān ve merātib-i 'āliyeye i'tilāsı maṭla'-ı ḥālinden 'ıyān, müte'ayyinān-ı 'ulemādan idi.

el-Mevlā Ḥüsāme'd-dīn (Menteşeli Ḥüsām)

Diyār-ı Menteşe'den neş'et ve ḫıyār-ı 'ulemā ile ṣoḥbet idüp mülāzım ü müderris ve erbāb-ı isti'dād ile münādim ü mücālis olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe ile Ḥācī Ḥasan Medresesi'nden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Şevvāl'inde Üskübī Muṣṭafā Çelebi maḥlūlinden Edrine'de Ṭaşlıḳ Medresesi 'ināyet olındı. Biñ beş ḥudūdında Muṣliḥi'd-dīn Ḫalīfe yirine Cāmi'-i 'Atīḳ pāyesinde mesned-nişīn-i ders ü taḥḳīḳ olmış idi. Biñ on Rebī'u'l-āḫir'inde intiḳāl eyleyüp medresesi Ẕü'n-nūn Efendi'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, mū-şikāf-ı ḥaḳā'iḳ, ḥulle-bāf-ı daḳā'iḳ idi.

Fażīlet-i 'ilmiyye ṣāḥibi olup *Ṣadru'ş-şerī'a*'ya ḥāşiyesi vardur. Egri seferine giderken[2] Ḫˇāce Efendi merḥūma 'arż eyleyüp maẓhar-ı luṭf-ı bī-kerānı olmış idi.

el-Mevlā Ma'ṣūm (Ma'ṣūm Efendi[3]) {Ma'ṣūm}

Diyār-ı Ḫorasan'dan Mervşāhcān'dan ẓuhūr ve āftāb-ı luṭf-ı ilāhīden istifāża-i nūr-ı şu'ūr idüp mānend-i ma'ṣūm-ı pāk, gevher-i meknūn-ı isti'dādı terbiyet-i üstād ile şu'ledār ü tābnāk olduḳdan ṣoñra 'azm-i dārü'l-mülk-i Rūm ve belde-i Ḳosṭanṭıniyye'ye ḳudūm eyleyüp ḫˇāce-i 'ālī-naẓar, ḥakkāk-i cevāhir-i fażl ü hüner Sa'de'd-dīn Efendi āstānesine intisāb ve şeref-i mülā-

1 Biñ//olındı:- E
2 Ṣadru'ş-şerī'a'ya//giderken:Egri seferine giderken Ṣadru'ş-şerī'a'ya ḥāşiye taḥrīr idüp SE
3 Ma'ṣūm Efendi:el-Mevlā Ma'ṣūm SE

zemetlerin iktisāb itmiş idi. Ba'dehu semt-i[1] ḳażāya sālik ve sımṭ-ı ḥükkām-ı bilād-ı Rūmiyye'de münselik olup Aġrıboz ve Çatalca ve Tırḥala ḳażāları ile müreffehü'l-ḥāl ve defe'ātle müfettiş-i emvāl olup ḳaṣaba-i Çatalca'da tavaṭṭun idüp ba'dehu Alaṣonya ilḥāḳıyla tekrār Tırḥala ḳāżīsi olup biñ yedi senesi evāḫirinde vezīr-i a'ẓam, āṣaf-ı mükerrem İbrāhīm Paşa serdār-ı 'asker-i manṣūr olup diyār-ı Engürüs üzere şehbāz-ı şikārī gibi bāl-güşā olduḳda maḫdūm-ı kerīmi olan ṣadr-ı 'ālī-ḳadr-i Rūm Ḫ'āce-zāde Meḥemmed Efendi merḥūm[2] ṭarafından ordu-yı hümāyūn ḳażāsı ile teẕkirecilik ḫidmeti tevcīh olınmış idi. Biñ ṭoḳuz Receb'inde serdār ṭarafından 'Arab Sinān Efendi yirine mevleviyyet ile Yeñişehr ḳażāsı 'ināyet olındı. Biñ on Ṣafer'inde 'azl olınup manṣıbı Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi'ye virildi. Ba'dehu yevmī yüz yigirmi aḳçe vaẓīfe-i teḳā'üd ta'yīn olındı. Vaṭan-ı naḳlīsi olan Çatalca'da vaẓā'if-i 'ilm ü 'ibādete meşġūl iken sene-i mezbūre dāḫilinde kevkeb-i ḥayātı üfūl ve mevṭın-ı ḳadīm-i ervāḥa ḳufūl itmiş idi.

Mıṣrā' Rūḥı Ma'ṣūmı ide ḳaṣr-ı cinānda ebedī[3] (1010)

tārīḫ-i intiḳālidür.

Mevlānā-yı merḳūm naḫl-bend-i envā'-ı[4] ma'ārif ü 'ulūm, teşne-leb-i deryā-yı fażl ü ḥikmet, ḥükūmeti ḳarīn-i 'iffet **[275a]** ü 'iṣmet, diyār-ı Rūm'a gelen yārān-ı 'Acem'üñ ser-efrāzı ve cemāl-i faṣāḥat ü beyān ile mümtāzı, Fārisī ve Türkī şi'r ü inşāda ser-bülend-i aḳrān, lisān-ı Tāzīde gülgūn-ı zebānı muṭlaḳu'l-'inān, fenn-i mu'ammāda nāmdār ü meşhūr ve eş'ār-ı dil-güşāsı *Teẕkiretü'ş-şu'arā*'da mesṭūrdur. Bu maṭla'-ı Fārisī anuñdur:

Maṭla'

نه دیده قطرهٔ خون از جکر بر آورده
بدیدن تو دل از دیده سر بر آورده[5]

1 273a E
2 - SE
3 روح معصومی ایده قصر جنانده ابدی
4 Elvān-ı SE
5 "Sadece gözüm ciğerimden bir damla kan çıkarmadı, seni görünce gönlüm de gözümden başını dışarı çıkardı."

el-Mevlā Tevfīḳ bin Meḥemmed[1] (Mollā Tevfīḳ)

Vilāyet-i Gīlān'da neşv ü nemā ve meş'al-i *Allāhu veliyyü't-tevfīḳ*dan rehnümā bulup taḥṣīl-i kemālāt-ı nefsāniyye ve tekmīl-i şu'ūnāt-ı 'irfāniyye itdükden ṣoñra fużalā-yı 'Acem'den mücāz ve cemī'-i fünūnda ser-efrāz olup belde-i Āmid'e güẕār ve āstān-ı feyż-resānını efāżıl-medār itmiş idi. Nice zemān ol diyārda 'aḳd-ı meclis-i ders-i 'āmm ü eyyām-ı ifāża encāmını şüẕūrü'z-ẕeheb-i 'ıḳdu'l-le'āl-i şühūr u a'vām itmiş idi. Ol 'aṣrda Mollā 'İmād ile bunlaruñ şöhret-i 'ālem-gīr ve ṣīt-i fażīletleri ṣabā-mesīr olmaġın devlet-i Murād Ḫānī'de eyālet-i Baġdād ve ḥükūmet-i Şām-ı şerīf ile teşrīf olınan vezīr-i cihān-gīr, 'aṭā-baḫşā Meḥemmed Paşa oġlı Ḥasan Paşa ṣoḥbet-i dil-güşālarına raġbet eyleyüp üns ü ülfet eylemişler idi. Ba'dehu İstanbul'a gelüp Ḫ'āce Efendi ḥażretlerine intisāb ve şeref-i iḫtiṣāṣ-ı ḫidmet-i 'aliyyelerini iktisāb eyleyüp maḫādīm-i kirāma mürebbī vü mu'allim ve cenāb-ı mevlevīye muṣāḥib ü münādim olmış idi. Biñ iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Mollā 'Alī yirine ber-vech-i teḳā'üd Eyyūb'de Cezerī Ḳāsım Paşa Medresesi tevcīh olınmış idi. Vazā'if-i 'ilm ü 'ibādetle sübḥa-gerdān-ı eyyām ü leyāl iken biñ on senesi ḫilālinde intiḳāl eyledi.

Mollā-yı merḳūm ḥakkāk-i cevāhir-i manṭūḳ u mefhūm, 'ilm ü fażlı müsellem, luṭf-ı ṭab'ı meşhūr-ı 'ālem, ḫoş-fehm ü ḫoş-ṣoḥbet, güher-niẕār-ı nevādir-i fażl ü ma'rifet, Türkī ve Fārisī şi'r ü inşāya ḳādir, leṭā'ifde mażmūnları hemseng-i cevāhir[2], ferīde-i dehr ü nādire-i 'aṣr idi.

Ḥüsn-i kitābeti olmaġın muṭavvelāt ü muḫtaṣarātdan kütüb-i keẕīre taḥrīr itmişlerdür. Her biri bir eẕer-i mu'teberdür[3].

[Dil-berān-ı Rūm ḥaḳḳında bu beyt anlara isnād olınur:

Beyt Bunuñ kimi 'Alī Bālī kimi Ḥasan Bālī
Nedür bu ḥīzlerüñ g.tlerinde balı mı var[4]]

1 Bin Meḥemmed:- R1, E
2 Cevāhir SE
3 eṣer-i mu'teberdür:eṣerdür R1, E
4 Dil//var, der-kenār R1, E, SE

el-Mevlā Şeyḫī (Kākülperīşān Şeyḫī Efendi)

Ḳaṣaba-i Ebī Eyyūb dāḫilinde ḳaṣab-pūş-ı vücūd ve ḫırāmān-ı ʻarṣa-i şühūd olmış idi. "Kākülperīşān" dimekle meşhūr ve ʻulemā-yı ʻaṣruñ[1] ʻayn-ı ʻināyetlerine manẓūr olup cemʻ-i eştāt-ı maḥāsin ile kākül-i dil-berān gibi fa'iḳ ve kesb-i envāʻ-ı feżā'il ile[2] ḥallāl-i ʻuḳde-i daḳā'iḳ ve mū-şikāf-ı nükte-i bārīk-i ḥaḳā'iḳ[3] olup ṭarīḳ-ı ʻilmde ḥareketi Ebu's-suʻūd Efendi āstānesine müntehī olduḳda naẓar-ı iksīr-eserleri ile müfteḫir ü mübāhī olup ḫoş-nüvīs olmaġla kātib-i mekātīb ü mürāselātı ve cāmiʻ-i fetāvā vü münşe'ātı olmış idi. Ṭoḳuz yüz yetmiş beş[4] senesinde mülāzemetle kām-revā ve pāye-ber-pāye müteṣāʻid-i ʻizz ü ʻalā olup ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Kecmīr-zāde yirine Yeñi İbrāhīm Paşa müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan ṭoḳuz Rebīʻu'l-āḫir'inde Şeyḫī Efendi maḫdūmı yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesine terfīʻ olındı. Elf-i kāmil Şevvāl'inde Ṭoḳuz Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Biñ bir Muḥarrem'inde Seyrek-zāde yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı inʻām olındı. Ḳabūl itmeyüp ʻazl iḫtiyār itmekle Kāmī-zāde'ye virildi. Biñ iki Receb'inde Yaʻḳūb Beg yirine Kütāhiyye ḥükūmeti tefvīż olındı. Biñ altı Rebīʻu'l-āḫir'inde ʻazl olınup Ümmī Sinān Efendi seccāde-nişīn-i ḥükūmetleri oldı. Biñ yedi **[275b]** Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Ṣalıncaḳ Rıḍvān Efendi yirine mükerreren Kütāhiyye ḳāżīsi oldılar. Biñ sekiz Rebīʻu'l-āḫir'inde İzmir Ḳāżīsi Küçük İsḥaḳ ile mübādele-i manṣıb eylediler. Biñ ṭoḳuz Şaʻbān'ında nice zemān mevleviyyet olmış iken ḳaṣaba ḳużātına virilen Maġnisa ḳażāsı tekrār mevleviyyet olup[5] bunlara virilüp ḳażā-yı İzmir Seyrek-zāde'ye tevcīh olınmış idi. Leyle-i berātda anlar intiḳāl itmegin bunlar İzmir'de ibḳā olınup Maġnisa Edhem-zāde Şeyḫī Efendi'ye iʻṭā olındı. Biñ ṭoḳuz Ṣafer'inde refʻ olınup yirine Saʻdī-zāde Efendi terfīʻ olındı. Biñ on senesi ḫilālinde ḫāk-i fenāya üftān ve şemle-i şemli kāküli gibi perīşān oldı.

جمع الله له في الأخرى ماهو الخير له والأحرى [6]

Mevlānā-yı mezbūr selāmet-i ẓāhir ü bāṭın ile meşhūr, şerīf-i ṣaḥīḥu'n-neseb, ḥarīf-i kāmilü'l-ḥaseb, nīk-ẕāt, ferḫunde-ṣıfāt idi.

1 273b E
2 161b SE
3 Ve//ḥaḳā'iḳ:- E
4 - E
5 İle SE
6 "Allah onun için en hayırlı ve doğru olanı, âhirette ona topluca lütfeylesin."

el-Mevlā İsḥaḳ (Küçük İsḥaḳ Efendi)

Bilād-ı Ḳaraman dāḫilinde "Gaferiyat" nām ḳaṣabadandur. Noḳṭa-i vücūdı zīver-i ṣaḥīfe-i şühūd olalı raḥīḳ-ı saḥīḳ-ı 'ilm ü 'irfāndan çeşīde ve sehī-serv-i isti'dādı terbiyet-i 'ulemā ile ḳāmet-keşīde olup Ebu's-su'ūd Efendi ḫidmetlerinde iştiġāl ve şeref-i mülāzemetleri ile kesb-i 'izzet[1] ü iḳbāl eyledükden ṣoñra bālā-yı istīhāline münāsib ḥulle-pūş-ı menāṣıb olmaġla ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan üç Receb'inde Remzī-zāde yirine Ḥaydar Paşa müderrisi olmış idi. Seksan sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde rikāb-ı sulṭānīye 'arż-ı ḥāl eyledi, diyü 'azl olınup medresesi 'Oṯmān Efendi'ye virildi. Seksan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Küçük Maḥmūd yirine Üçşerefeli pāyesine terfī' olındı. Ṭoḳsan iki Ramażān'ında Kecmīr-zāde yirine Ṣaḥn ḥükmi ile Edrine Dārü'l-ḥadīṯi'ne naḳl olındı. Ṭoḳsan dört Receb'inde Ma'rūf Efendi yirine İzmir ḳażāsı tevcīh olındı. Ṭoḳsan beş Şevvāl'inde 'azl olınup Çeñe Meḥemmed Efendi naṣb olındı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Muḥarrem'inde Ṭaş-zāde yirine ṯāniyen İzmir ḳażāsı virilüp sene-i mezbūre Receb'inde ma'zūl ve yirine Ya'ḳūb Beg Efendi mevṣūl olındı. Elf-i kāmil Rebī'u'l-āḫir'inde Yılancıḳ Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsı virilmiş iken ḳırḳ günden ṣoñra munfaṣıl ve yirine Ṭaş-zāde Efendi vāṣıl oldı. Biñ bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṭaş-zāde yirine ṯālisen İzmir ḳażāsı müyesser olmış idi. Biñ üç Ṣa'bān'ında ma'zūl olup yirine Ṣalıncaḳ Rıḍvān[2] Efendi ṣalındı. Biñ dört Muḥarrem'inde Kāmī-zāde yirine ṯāniyen Yeñişehr ḳażāsı virildi. Māh-ı Receb'de ḳabūl itmeyen selefi yirine Bosna Serāyı'na naḳl olındı. Bunlar da ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār eyledi. Biñ yedi Şevvāl'inde Seyyidī-zāde yirine rābi'an İzmir ḳażāsı 'ināyet olındı. Biñ sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde Kütāhiyye Ḳāżīsi Kākülperīşān ile mübādele-i manṣıb eylediler. Kütāhiyye'yi ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār itmişler idi. Biñ on senesi dāḫilinde maḥrūm u nā-murād dil-i zārı murġ-ı isḥaḳ gibi ġarībāne feryād iderek dāmgāh-ı dünyādan remān ve 'āzim-i nüzhetgāh-ı cinān oldı.

Merḥūm-ı mezbūr ḳadr-i müşterek-i 'ilm ile meşhūr, ḳażāsında teng-ḥavṣala vü bī-müdārā, ḫamīr-i māye-i şūr u ġavġā, dırāzī-i dest ü zebānda bī-i'tidāl,

1 'izz R1, E
2 274a E

cem'iyyet-i aḫlāḳ-ı ẕemīme ile perīşān-ḥāl, muḳteżā-yı denā'et ile ḳaddi gibi ḳadri pest, şe'āmet-i ḥırṣla **[276a]** 'ırżı gibi ḳalbi şikest olup birḳaç def'a şikāyet ile ma'zūl ve ref'-i bī-hengām ile hengāme-i 'avāmdan meksūr u melūl olmış idi.

سامحه الله تعالى بلطفه وكرمه ومنحه من جليل عفوه وجزيل نعمه [1]

el-Mevlā Ḳāsım (Bülbül-zāde)

Medīne-i Kütāhiyye ḫıyābānından pedīdār ve "Bülbül-zāde" dimekle ḳarīn-i iştihār olup şeh-bāl-i himmetle gülzār-ı 'ilm ü ma'ārife pervāz ve ḥavṣa-la-i isti'dādı miḳdārı māye-i feżā'il ü ma'ārifi iḥrāz itmiş idi. Nice zemān Ḳaramanī-zāde Meḥemmed Efendi ḫidmetlerinde zemzeme-senc-i ḳīl ü ḳāl ve berg ü nevā-yı dārü'l-ifādelerinden hiṣṣedār-ı feyż-i nevāl olup Şeyḫü'l-İslām Şeyḫī Efendi ḥażretlerinüñ şevḳ-ı bahār-ı iltifātları ile ḫurrem ve şeref-i mülāzemet-leri ile ḫoş-ḥāl ü ferruḫ-dem olduḳdan ṣoñra devr-i medāris-i 'aliyye ve ri'āyet-i merāsim-i 'ilmiyye iderek ḳırḳ aḳçe ile Çendik Medresesi'nden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Muḥarrem'inde İnegöl'de İsḥaḳ Paşa Medresesi ḫāric i'tibār olınup 'unvān-ı menşūr-ı iştihārı olmış idi. Ṭoḳsan yedi Cemādiye'l-āḫi-re'sinde İmām Dāmādı Şeyḫī Çelebi yirine Ḥaydar Paşa Medresesi'ne uġrayup māh-ı Receb'de pāye-i ṣaḥn olmaḳ üzere fetvā ile Kütāhiyye'de Germiyānoġlı Medresesi'ne naḳl olındı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde 'azl olınup yiri "Ḳara Fāṭı-ma" dimekle ma'rūf efendiye virildi. Ba'dehu Ḳuds-i Şerīf pāyesi ile vaẓīfe-i teḳā'üd ta'yīn olınup ḳayd-ı ḥayātla[2] Medrese-i Vācidiyye ve fetvā ẕamīme-i revātib ḳılınmış idi. Ol ḥāl üzere dāne-çīn-i dāmgāh-ı dünyā ve nevā-sāz-ı şükr-i ni'met-i Mevlā iken biñ on senesi dāḫilinde murġ-ı cānı āşiyāne-sāz-ı ḳandīl-i nūr ve şāḫsār-ı raḥmet-i Bārī'de şer-gīrī-i mār-ı nefs-i emmāreden dūr olup zemzeme-i du'ā vü ṣenāsı vird-i zebān-ı cumhūr olmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr aḫlāḳ-ı kerīme ile meşhūr, vaẓā'if-i 'ilm ü 'ibādete şe-dīdü'l-i'tinā, mütemaḥḥıż-ı umūr-ı fetvā vü taḳvā, evżā' u eṭvārı müsellem, melek-ḫiṣāl ādem idi.

el-Mevlā Ḥaydar (Çil Ḥaydar Efendi)

"Çil Ḥaydar" dimekle şöhret-şi'ār ve kümeyt-i Tāzī ve kebk-i pervāzī gibi bālā-dev-i ḥalbe-i i'tibārdur. Kesb-i elvān-ı faẓl ü 'irfān içün çil sāle sa'y ü ih-

1 "Lütfu ve ikrâmı ile Allah ona hoş muamelede bulunsun ve onu bol nimet ile engin affına nâil eylesin."
2 162a SE

timām ve ba'ż-ı kirām ḫidmetinden mülāzemetle taḥṣīl-i kām idüp aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe ile Ṭūṭī Laṭīf Medresesi'nden ma'zūl ve çille-keş-i sükūn ü ḫumūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Kefeli Ḥüseyn Efendi yirine Şāh-ı Ḫūbān müderrisi olmış idi. Biñ üç Muḥarrem'inde 'azl olınan Nihālī Efendi yirine 'Oṯmān Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Biñ dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Bebr Efendi yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesi 'ināyet olındı. Biñ beş Rebī'u'l-evvel'inde[1] Pervīz Efendi teẕkirecisi Meḥemmed Efendi yirine Mar'aş ḳażāsı virilmiş idi. Ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār eyledi. Ba'dehu vaẓīfe-i teḳā'üd iḥsān olınup ol ḥāl üzere iken biñ on tārīḫinde civār-ı ḳudse intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm ḳābil-i naḳş-ı rüsūm-ı 'ulūm, pīr-i ṣāliḥ, sa'ādetmend-i müfliḥ idi.

el-Mevlā 'Abdu'l-bāḳī bin Meḥemmed bin 'Alā'e'd-dīn el-Cemālī (Cemālī-zāde)

Tercemesi sebḳ iden vücūh-ı ḳużāt-ı Mıṣriyye'den Cemāle'd-dīn Meḥemmed Cemālī'nüñ maḫdūm-ı vācibü'l-iclālidür. Levāzım-ı 'ilm ü kemāli taḥṣīl ve جمال الرجل فصاحة لسانه[2] icmālini tafṣīl **[276b]** idüp 'amm-i fāżılı Fużayl Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle kām-revā olduḳdan ṣoñra sālik-i ṭarīḳ-ı ḳażā olmış idi. Ḳuṭr-ı Rūm'da ba'ż-ı bilād-ı Rūmiyye'de ḥākim ve revnaḳ-efrūz-ı destgāh-ı maḥākim olup ḳalem-rev-i Mıṣr'a intiḳāl itmiş idi. Nice zemān evc-i burc-ı ġarbiyyede kevkeb-i ṭāli'i hem-pāye-i Züḥal ve maḥalle-i kübrā maḥkemesi ẕāt-ı ḫūrşīd-iltimā'ına maḥall olup envār-ı seḫā vü keremi bedriyyü'l-eşrāḳ ve şevket-i cāh u celālle meşhūr-ı āfāḳ olmış idi. Biñ on tārīḫinde neyyir-i vücūdı mütevārī-i ġamām-ı ḥimām ve māh-ı serī'u's-seyr-i 'ömri encām-resīde-i maġrib-i şām olup ṣenā-yı cemīli bāḳī ve du'ā-yı ḫayrı vird-i zebān-ı şehrī vü āfāḳī olmış idi.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūm, beẕl ü seḫāda yegāne, luṭf u 'aṭāda müfred-i zemāne, īṣāl-i ma'rūf ile ma'rūf, i'tā-yı ulūf ile me'lūf, nādire-i 'aṣr ve Ḥātem-i Mıṣr idi.

1 274b E
2 "Erkeklerin güzelliği dillerinin güzelliğindedir."

Āṯār-ı ʻilmiyyesinden tevārīḫ-i Mıṣr'a maḫṣūṣ olan *Ḫıṭaṭ-ı Maḳrīzī*'yi terceme idüp el-ḥaḳḳ ibrīz-i nevādirini ḳavālib-i elfāẓ-ı Türkiyye'de mesbūk ve edhem-i ḳalem-i ḫalīʻu'l-ʻiẓārı vādī-i maṭbūʻ u semt-i maḳbūle meslūk eylemişdür. Lofça ḳāżīsi olduḳda Cāmiʻ-i ʻAtīḳ evḳāfını iḥyā ve baʻż-ı āṯār-ı ḫayr inşā eylemiş imiş. Bu ḥaḳīr, biñ yigirmi beş tārīḫinde ol diyāra ḳāżī olup evḳāfınuñ muḥāsebesin görmiş idüm ve ḥasbe'l-istiṭāʻa ıṣlāḥ idüp defter-i ḥisābına ḫatm-i temmü'd-dest urmış idüm. El-ān sebzezār-ı ḫayrātı reşk-endāz-ı ḥaẓā'ir-i cennet-neẓā'ir ve dūlāb-ı niẓāmı zülāl-i idrārāt ile dā'irdür. *Teḳabbela'llāhu teʻālā.*

Merḥūm evāḫir-i ʻömrinde maġlūb-i keyf olmaġla ḫıṭṭa-i vücūdına zelzele-i raʻşe-i telāşī yol bulmış ve ṭılısm-ı gencīne-i faẓl ü[1] ʻirfān olan heykel-i[2] ẕāt-ı müşekkeli müteḥarrik-i endām olmış idi. Ol cihetden baʻż-ı sitem-ẓarīfler dimişlerdür:

Şiʻr İki omuzlarını bir vechle ṣalar kim
Görenler anı dirler hey hey Cemālī-zāde

el-Mevlā ʻAbdu'l-vehhāb (Ḳavalalı-zāde)

Sebzezār-ı faẓl ü kemālüñ lāle-i sāye-güsteri Ḳavalalı-zāde Efendi ḫidmetleridür. İʻdād-ı levāzım-ı ṭarīḳ ve devr-i maḥāfil-i ders ü taḥḳīḳ idüp Ḫˇāce ʻAtā'u'llāh Efendi cenāblarından iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve baʻż-ı medāris-i ʻilmiyyede ifāde-i ʻulūma müdāvemet ḳılup ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Receb'inde Kilisli ʻAlī Çelebi maḥlūlinden Ṭopḳapusı'nda vāḳiʻ Aḥmed Paşa Medresesi'nde kevkeb-i iḳbāli sāṭıʻ olmış idi. Ṭoḳsan yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde ḳabūl itmeyen Rıḍvān Efendi yirine Üçşerefeli pāyesine terfīʻ olındı. Biñ üç Rebīʻu'l-evvel'inde Memik-zāde yirine Ṣaḥn'a ḳudūm, sene-i mezbūre Şaʻbān'ında Ṣalıncaḳ Rıḍvān Efendi yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'nde neşr-i ʻulūm idüp biñ beş Ramażān'ında Sinān Efendi ḥafīdi Aḥmed Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Cedīd Medresesi'nde mürāʻāt-ı rüsūm itmişler idi. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde[3] ʻAbdu'l-ḥalīm Efendi maḥlū-

1 Faẓl ü:- SE
2 Hey'et-i SE
3 275a E

linden Medīne-i Münevvere *dāmet bi'l-envāri müsevvere* ḳażāsı ile dīde-i baḫtı tenvīr olınmış idi. Biñ on Ṣafer'inde Kefevī Ḥüseyn Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsına tebdīl ve ḥükūmet-i Ḥarem-i Şerīf ile tebcīl olındı. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında ḫaber-i intiḳāli vāṣıl-ı dārü'l-mülk-i Rūm ve ṣarṣar-ı āh-ı aḥbāb muḥarrik-i ġamām-ı ġumūm olup **[277a]** ḳażā-yı Mekke-i müşerrefe Rūmili ṣadāretinden müteḳā'id Ḳuş Yaḥyā Efendi'ye tevcīh olındı.

Mevlānā-yı merḳūm deryā-yı fesīḥu'l-ercā-yı 'ulūm, her fende fā'iḳu'l-aḳrān, ḫayyāl-i ḥalbe-i taḥḳīḳ u īḳān[1], be-taḫṣīṣ 'ulūm-ı riyāżiyye ve uṣūline şedīdü'l-intisāb ve şeyḫu'l-fenn-i hey'et ü hendese vü ḥisāb, merd-i fāżıl, ferd-i kāmil idi[2].

el-Mevlā Ḥüseyn (Kefevī Ḥüseyn Efendi) {Ḥüseyn Çelebi}

Ḫāk-i müşkīn-i Tatar'da ṭırāzende-i bıḳā' u diyār olan "Kefe" nām şehr-i pür-iştihārda mānend-i nāfe-i āhū ṣaḥrā-yı vücūda üftāde ve miṣāl-i berg-i lāle-i ḫod-rū zemīn-i şühūda rū-nihāde olmış idi. Ṭıynet-i pāki menba'-ı zülāl-i isti'dād ve ṭīn-i maḫtūm gibi ḳābil-i naḳş-ı murād olmaġın kesb-i 'ilm ü kemāle kemā-yenbaġī verziş ve ṭarīḳ-ı taḥṣīlde yolından kūşiş idüp;

Şi'r

İçe gör lāle-ṣıfat cām-ı şarābın Kefenüñ
Andan öñdin ki çemenler bitüre ḫāk-i tenüñ

Ṣatuban pīreheni sāġara ṣarf eyle yüri
Ölicek il daḫı mı ṣarmayavirsin kefenüñ

mażmūnı üzere idāre-i kü'ūs-i fażl ü beyān ve icāle-i kümeyt-i taḥḳīḳ u īḳān itmekle cevher-i ẕātı bāzār-ı i'tibārda dā'ir ve keffe-i iştihārda hem-seng-i cevāhir, belki nümūne-nümā-yı meṡel-i sā'ir olduḳda Medīne-i Münevvere Ḳāżīsi Dāvud-zāde Efendi'den mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olup ol rāh-ı dūr u dırāzda mānend-i āb seyr-i sühūl ü ṣı'āb iderek ṭoḳuz yüz ṭoḳsan tārīḫinde Ca'fer Efendi maḥlūlinden İstanbul'da Fāṭıma Sulṭān Medresesi ḳırḳa tenzīl olınup bunlara iḥsān olındı. Ṭoḳsan üç Ṣafer'inde 'Abdu'l-ḥamīd Efendi yirine Şāh-ı

1 İtḳān SE
2 162b SE

Ḫūbān Medresesi'ne vāṣıl, ṭoḳsan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi yirine Edrineḳapusı pāyesine nā'il, biñ iki Ramażān'ında Ḳuş Yaḥyā Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'de güher-niṣār-ı feżā'il olmış idi. Biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sında Memik-zāde yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi'yle tekrīm olınup [Edrineli Rif'atī;

Mıṣrā' Kefevī Ḥüseyn Efendi ola medrese mübārek[1] (1003)

mıṣrā'ını tārīḫ düşürmiş idi[2].] Biñ dört Muḥarrem'inde Bıyıḳlı Süleymān Efendi yirine Süleymāniyye'den birine taḳdīm olındı. Biñ yedi Ṣa'bān'ında Dökmeci-zāde Dāmādı yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı ile teşrīf olınup biñ sekiz Şevvāl'inde ṣadāretden müteḳā'id Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi yirine Mekke-i Mükerreme[3] ḳażāsına naḳl olındılar. Biñ on Ṣafer'inde 'azl olınup ol manṣıb-ı celīl ile Ḳavalalı-zāde Efendi tebcīl olındı. Ol eṣnāda ifnā-yı vücūd-ı fānī ve itmām-ı eyyām-ı zindegānī idüp sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında ḫalefleri ile ma'an ḫaber-i riḥletleri vürūd ve dil-i pür-derd-i aḥbābda taḥrīk-i silsile-i taḥiyyat vürūd itmiş idi.

Mevlānā-yı merḥūm naḳş-endāz-ı nesīc-i manṭūḳ u mefhūm, güher-bend-i naḫl-i feżā'il ü ma'ārif, lü'lü'-niṣār-ı leṭā'if ü ẓarā'if, vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı erbāb-ı fażl ü ma'rifet, beẕle-gūy u ḫandān-rūy u ḫoş-ṣoḥbet, ḫilāl-i muḥāverede leṭā'ifi zebān-zed-i ẓurefā, menṣūr u manẓūm mażmūnları ḫāṭır-nişān-ı şu'arā vü 'urefā, evżā' u eṭvārı müsellem, nīk-nefs ü melek-ḫiṣāl ādem idi.

Āṣār-ı celīlesinden *Şürūḥ-ı Buḫārī ve Müslim*'e ta'līḳātı ve āvīze-i sem'-i ḳabūl olmış kelimātı, *Gülistān*'a Türkī şerḥi ve Sürūrī ve Şem'ī'ye ḫoş-ṭab'āne daḫl ü cerḥi vardur. *Ḳur'ān-ı Kerīm*'den[4] ve lisānü'l-ġayb olan *Dīvān-ı Ḥāfiẓ*'dan ve ġayrıdan tefe"ül idenlerüñ ġarā'ib-i vāḳı'ātın **[277b]** ve 'acā'ib-i ḥikāyātın cem' eyleyüp "*Fāl-nāme*" tesmiye itmişdür. Silk-i gevher gibi mu'teber ve ẓarīf ü dil-nişīn eṣerdür. Bunlardan mā'adā āṣār-ı dil-firībine nihāyet ve leṭā'ifine ḥadd ü ġāyet yoḳdur. Niksārī-zāde merḥūm ile maḳāleleri ve ṭa'n ü ṭanzı müştemil

1 كفوى حسين افندى اوله مدرسه مبارك
2 Edirneli//idi, der-kenār R1, SE
3 Müşerrefe R1, E
4 275b E

risāleleri meşhūr ve rūz-nāme-bendān-ı ḥavādiṯ ü vāḳı'āt ve nāfile-nüvīsān-ı hicviyyāt u ḫurāfāt olan bī-kārlaruñ mecmū'alarında mesṭūrdur. 'İlm-i mūsiḳīde taṣnīfe ḳādir, üstād-ı māhir olup murabba'ları ṭanīn-endāz-ı çār-cihet-i rub'-ı meskūn ve müseddesleri mānend-i naġme-i erġanūn, ḳānūn-nüvāz-ı nevā-yı şeş-ḫāne-i gerdūn, āġāzeleri bülend-āvāze vü müsellem, nev-besteleri gül-deste gibi tuḥfe-i mecālis-i 'ālemdür.

Mıṣrā' Bāḳī ḳalan bu ḳubbede bir ḫoş ṣadā imiş

Mervīdür ki zemān-ı tedrīsinde ser-ḥalḳa-i 'ulemā vü fuḥūl ve menāṣıb-ı 'āliyeye müstaḥiḳḳu'l-ḳudūm ve bi-ḥasbi'z-ẓāhir müteḥaḳḳıḳu'l-vuṣūl olup ol 'aṣrda Ḳuds-i Şerīf ḳażāsına Ṣaḥn müderrisleri raġbet itmez iken ṭalebleri ḫamīr-i māye-i istiġrāb olup su'āl-i muḳadder ile baḥṣ-i ḳażā vü ḳader iden daḳīḳa-şināsān-ı erbāb-ı ṭarīḳa cevāb virüp "Bu ḳālıb-ı çirk-ālūd günāhı ol ḫāk-i pāk ile taṭhīr ve ṣafḥa-i ḳalb-i müdennesi türāb-ı vādī-i muḳaddes ile taṣfīye vü tenvīr niyyetine giderin. Ümmīddür ki ḫāk-i vücūdı ol türāb-ı kīmyā-'ayāra ilḥāḳ ve bereket-i türāb-ı iksīr-te'ṣīr ile 'uḳāb-ı rūḥı dām-ı 'iḳābdan taḫlīṣ idüp ḥamām-ı muṭavvaḳ gibi ṭurra-i ṭāḳ-ı 'illiyyīne ilṣāḳ müyesser ola." diyerek gitmişler ve yārāna istiḥlāl-künān vedā' itmişler idi. Fi'l-vāḳi';

Beyt 'Āşıḳ aña dirüm ki görem diyü yārini
Cānı çıḳınca bekleye kūy-ı nigārini

mażmūnı üzere niyyet-i ḫālişeleri te'ṣīr ve tedbīrlerini muvāfıḳ-ı taḳdīr idüp müşāhede-i şāhid-i murād ve envār-ı ḳuds ile ittiḥād itmişler idi. Ammā muḥaḳḳıḳīn-i ẓurefā ki ṣafḥa-i nā-nüvişteden naḳş-ḫ'ān ve mektūbı ardından oḳumaḳda pehlevāndur, şöyle taḥḳīḳ iderler ki merḥūmuñ arāżī-i muḳaddeseye vuṣūli Ḥarameyn-i Şerīfeyn ḳażāsı ile mümkin iken ol manṣıbı ṭalebden ġaraż-ı ṣaḥīḥi şīve-i maḥbūb-ı bed-nümā gibi bu maḳūle menāṣıbdan ibā iden nāz-perverān-ı ṭarīḳı bu ṭarīḳla tażyīḳ idüp Süleymāniyye'den vuṣūlleri min-ba'd düstūrü'l-'amel olmaġ-içün ḫarc-ı leṭā'ifü'l-ḥiyel ḳılmaḳ ola. Bu ma'nāyı muṣaddıḳ bir ḥikāye-i ġarībe naḳl olınur. İcmāli budur ki Ḳuds-i Şerīf ḳāżīsi olup āyīn-i 'ulemā ve çuḳadār ü ḫuddām-ı vecāhet-nümā ile ekābire vedā' içün

devr iderken Sulṭān Bāyezīd ḥaremine uġrayup "Meymūncı Deli Meḥemmed" didükleri şaḫṣuñ ḥalḳa-i hengāmesi kenārından güẕār iderken atdan inüp şaḫṣ-ı mezbūruñ[1] elin öper ve kemāl-i tevḳīr ile duʿāsın recā idüp tevdīʿ ider. Bu vażʿ-ı ġarībden şaḫṣ-ı luʿbet-bāz-ı ṭurfe-kār ve ḥużżār-ı cemʿiyyet olan nuẓẓār, ġarḳ-ı ḥayret ve ser-efgende-i dehşet olup pürsiş-i ḥāl ve istikşāf-ı ʿuḳde-i eşkāl idenlere "Meḥemmed Dede evliyā-yı kibārdandur. Maḥżā tesettür ü iḥtiyāl içün bu ṣanʿatı iḫtiyār itmişdür." diyü cevāb virürler. Ammā pā-beste-i dām-ı tezvīr olmayan nükte-şināsān-ı ṣāḥib-i żamīre dirler ki "Bu vażʿ-ı ġarībden murādum **[278a]** dil-beste-i cāh olan dünyā-perestān-ı ġaflet-penāh, ʿulemā vü ṣuleḥānuñ günde beş defʿa āb-ı vużū' şüst ü şū eyledügi dest-i kerāmet-peyvestlerin öpmekden istinkāf vü istikrāh iderken ḥarīfüñ mede'l-ʿömr meymūn bevli ile ālūde olan ellerini öpdirüp vesīle-i merām olmaḳ recāsı ile yüzlerine ve gözlerine sürdürmekdür.". Fi'l-ḥaḳīḳa şaḫṣ-ı mezbūr kerāmetle meşhūr-ı enām ve muʿteḳad-ı ʿavām olup[2] maʿz[3]-ı bī-maġz gibi çehār pā-yı ʿizz ü ʿalāya iʿtilā recāsın iden bī-nevāları meymūn gibi bāzīçe-i eyyām ve uḍhūke-i ḫāṣṣ u ʿāmm itmiş idi.

Mıṣrāʿ جان جاهل بسختی ارزانی [4]

Bu eşʿār-ı ābdār nuḫbe-i güftār-ı dürer-bārıdur[5]:

Eşʿār Şerḥalarla ideyin cismi ser-ā-pā mecrūḥ
ʿArż-ı ḥāl eyleyelüm yāre mufaṣṣal meşrūḥ

[Ve lehu] Meẕāḳ ehli lebüñ yād itse ṭūṭī ḳandı vaṣf eyler
ʿAcebdür ḥāl-i ʿālem bilmeyen söyler bilen söyler

[Ve lehu] Dimiş dil-ber baña cān viren olur vaṣluma maḥrem
İşiden gerçek añlar anı nice ölmesün ādem

1 163a SE
2 276a E
3 "Her üç nüshada bu kelimedeki 'ayn' harfinin üzerinde nokta bulunmamaktadır. Bu durumda 'maʿr' gibi bir kelime ortaya çıkmaktadır. Fakat lugatlerde böyle bir kelime yoktur. Anlam ve ses olarak 'maʿz (keçi)' kelimesi daha uygun görünmektedir. Bu kelimedeki 'gayn' harfi noktasının sehven konulmadığı düşünülmektedir."
4 "Câhilin cânı sertliğe müstahaktır."
5 nuḫbe//bārıdur:anuñdur SE

el-Mevlā Süleymān (Bıyıḳlı Süleymān Efendi[1])

Maḥrūse-i Selānik ḳurbında "Ustrumca" nām ḳaṣaba'dan pedīdār ve "Bıyıḳlı Süleymān" dimekle şöhre-i şehr ü diyār olmış idi. Şārib-i meşārib-i ehl-i faẓl ü kemāl ve ṭālib-i meṭālib-i erbāb-ı isti'dād ü istīhāl olup 'ulemā-yı 'aṣr mecālis-i 'ilmiyyelerine müdāvemet ve menhel-i 'amīmü'l-feyż-i ifādelerinden istifāża-i zülāl-i 'ilm ü ḥikmet ḳılduḳdan ṣoñra Ebu's-su'ūd Efendi ḫidmetlerinden iktisāb-ı şeref-i mülāzemet ḳılmış idi. Medaris-i 'ilmiyyede 'alā ḥasbi'l-'āde iḥyā-yı resm-i ifāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Oṯmān Efendi yirine Ḥaydar Paşa Medresesi'nde resm-i ifādeyi ifşā itmişler idi. Ṭoḳsan iki Ramażān'ında Küçük İsḥaḳ yirine Üçşerefeli pāyesine pīrāye-baḫş olup ṭoḳsan beş Receb'inde Küçük Muṣṭafā Efendi yirine evc-i burc-ı Ṣemāniye'de kevkeb-i iḳbālleri āftāb-ı diraḫş olmış idi. Ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Maġnisalı İbrāhīm Efendi yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne terfī' olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eylediler. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Ketḫudā Muṣṭafā Efendi yirine altmış aḳçe ile tekrār Ṣaḥn müderrisi oldılar. Elf-i kāmil Muḥarrem'inde Es'ad Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi'yle tekrīm olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi yirine Süleymāniyye Medresesi'ne taḳdīm olındı. Biñ dört Muḥarrem'inde Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi yirine Ḥaleb-i Şehbā ḳażāsında fermān-revā-yı ḥükm ü imżā olmışlar idi. Sene-i mezbūre Ša'bān'ında Ketḫudā Muṣṭafā Efendi yirine yeden bi-yedin Şām-ı şerīf ḥükūmeti ile teşrīf olındılar. İki ay mürūrından ṣoñra mānend-i Yūsuf-ı ṣıddīḳ iḫvān-ı zemāne mevtini taḥḳīḳ idüp bunlar belā-yı 'azl-i bī-hengām ile pür-ġam, anlar kiẓb-i fażāḥat-encām ile rüsvā-yı 'ālem oldılar. Yirlerine Kemāl Efendi ḥākim-i Şām ve bunlar vaẓīfe-i teḳā'üd ile maẓhar-ı 'ināyet ü ikrām olup kenār-gīr-i selāmet ve meşġūl-i meşġale-i 'ilm ü 'ibādet olmışlar idi. Biñ on Rebī'u'l-evvel'inde;

Beyt Āḫir didügin idüp zemāne
Ḳaṣd itdi o tāc-ı ārifāne.

1 - SE

El-ḥāletü hāẕihi murġ-ı fermān-ber-i rūḥ-ı revānı evc-i 'illiyyīne pervāz ve zebān-ı ḥāli [1]﴿مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ﴾ mefhūmını[2] ḫatm-i kelām-ı meclis-i rāz eyledi. Edrineḳapusı ḫāricinde medfūndur.

Merḥūm-ı **[278b]** merḳūm Süleymān-ı bārgāh-ı 'ulūm, ṣarīr-i siyeh-minḳār-ı ḳalemi hem-zebān-ı murġān-ı ma'ānī ve şehbāz-ı Hümā-pervāz-ı ṭab'ı vāṣıl-ı evc-i ḥaḳā'iḳ-ı ṣevānī, raḥīḳ-ı taḥḳīḳ-ı meşreb-i fenādan çeşīde ve şārib-i zāhid gibi çerb ü şīrīn-i 'ālemden dāmen-keşīde, kü'ūs-i mihr ü maḥabbeti müreşşife, ḳalīlü'l-murād ü ḫafīfü'ş-şefe, pīr-i ṣāliḥ ü ḳāni', edīb ü erīb ü mütevāżı' idi.

el-Mevlā Ṣāliḥ (Potur Ṣāliḥ) {Şānī}

Bosna Serāyı'ndan ẓuhūr idüp "Potur Ṣāliḥ" dimekle meşhūr olan Şānī Efendi ḫidmetleridür. Taḥṣīl-i 'ilme beẕl-i mechūd ve şühūd-i 'udūl ile iṯbāt-ı vücūd idüp mu'allim-i maḳām-ı Selīm Ḫānī 'Atā'u'llāh Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle nā'il-i emānī olduḳdan ṣoñra ḥāşiye-i *Tecrīd* ve *Miftāḥ* medreselerinden iftitāḥ idüp ḳırḳ aḳçe ile[3] Küçükçekmece'de 'Abdu's-selām Medresesi'nden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Receb'inde Şücā' Efendi yirine Ḳāsımpaşa müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan altı Rebī'u'l-āḫir'inde Güzelce Sinānoġlı yirine İznīḳ Süleymāniyyesi'ne naḳl olındı. İki aydan ṣoñra bunlar ḳabūl itmemekle medresesinde ibḳā olınup Ḳāsımpaşa'da ḫalefleri olan Ca'fer Efendi'ye İznīḳ pāyesi revā görüldi. Biñ bir Receb'inde Ṭayyib-zāde Efendi yirine Şāh Sulṭān pāyesi iḥsān olındı. Biñ dört Cemādiye'l-ūlā'sında[4] Mes'ūd Çelebi yirine Ḫāṣekī Sulṭān pāyesine taḥrīk olındı. Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Bostān-zāde Muṣṭafā Çelebi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Ḳavalalı-zāde 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne terfī' olındı. Biñ altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Tāce'd-dīn-zāde 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine Maġnisa'da Sulṭān Murād Medresesi ile ber-murād olmışlar idi. Biñ on Ṣafer'inde Ḳavalalı-zāde 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsı ile dīde-i baḫtı tenvīr olındı. Biñ on bir Rebī'u'l-evvel'inde ḫaber-i in-

1 Kur'ân-ı Kerîm, Neml Sûresi, 27/ 20, "… Hüdhüd'ü niçin göremiyorum …"
2 Mażmūnını SE
3 276b E
4 āḫiresinde SE

tiḳāli vāṣıl olup manṣıb-ı maḥlūl[1] Ḳara 'Abdu'r-raḥmān Efendi'ye tevcīh olındı.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥla meşhūr, fünūn-ı mütedāvilede müşārik-i emṣāl, şi'r ü inşāda vasaṭu'l-ḥāl, şu'ā'-ı ẕekāsı lā'iḥ, medḥ u ṣenāya ṣāliḥ, ṣāfī-fu'ād, pāk-i'tiḳād idi[2].

el-Mevlā Zeyne'l-'ābidīn (Kātib-zāde Zeynī Efendi) {Zeynī}

Vālid-i mācidleri Vezīr-i A'ẓam Meḥemmed Paşa'nuñ kātibü's-sırrı olmaġla "Kātib-zāde" dimekle kesb-i iştihār ve "Zeynī" maḫlaṣını tamġa-i perend-i eş'ār itmiş idi. Ṭarīḳ-ı 'ilme 'āzim ve 'Abdu'l-ġanī Efendi'den mülāzım olup seyr-i nişīb ü firāz ve ḳaṭ'-ı rāh-ı dūr u dırāz iderek ṭoḳuz yüz seksan dört Rebī'u'l-evvel'inde Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn yirine ḳırḳ aḳçe ile Pīrī Paşa müderrisi olmış idi. Seksan beş Şevvāl'inde munfaṣıl ve yirine Şeyḫ 'Alī Efendi vāṣıl olup seksan sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde ḳā'im-maḳām-ı vekālet-i kübrā olan vezīr-i kişver-güşā Ḳara Muṣṭafā Paşa himmeti ile Ṣun'u'llāh Efendi yirine Maḥmūd Paşa Medresesi müyesser, ṭoḳsan iki Ramażān'ında ṣadr-ı a'ẓam ve serdār-ı ekrem 'Oṯmān Paşa işāreti ile Duḳadin-zāde 'Oṯmān Efendi yirine Ḳalender-ḫāne pāyesi ile ḳadri berter olup ṭoḳsan altı Ṣa'bān'ında Aḫī-zāde 'Abdu'l-Ḥalīm Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmişler idi. Ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde Kemāl Efendi yirine Şeh-zāde Medresesi'nde tekye-zen-i mesned-i ifāde olup elf-i kāmil Ramażān'ında Aḫī-zāde Efendi yirine Üsküdār'da vāḳi' Vālide Sulṭān Medresesi iḥsān olındı. Biñ üç Muḥarrem'inde ba'ż-ı aḥvāl iḳtiżāsı ile 'azl olınup **[279a]** ol medrese-i refī'u'l-bünyān, ḥālā şeyḫü'l-islām, veliyyü'n-ni'am-ı enām olan Yaḥyā Efendi ḥażretlerine intisābla kesb-i nām ü nişān eyledi. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında Sulṭān Meḥemmed Ḫān, Cāmi'-i Vefā ḳurbında bināsını fermān itdükleri Ḫāḳāniyye bunlara iḥsān olınup Cāmi'-i Vefā'da ḥalḳa-beste-i ifāde oldılar. Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḳuş Yaḥyā Efendi yirine Mekke-i müşerrefe ḳażāsı ile teşrīf olındılar. Biñ altı Ṣa'bān'ında 'azl olınup yirine ṣadr-ı Rūm'dan müteḳā'id Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi ḥidmet-i Ḥarem-i Şerīf'e lā'iḳ görüldi. Biñ on Ṣafer'inde Muṣlī Efendi, Medīne ḳażāsına ref' olınmaġla Dārü'l-ḥadīṯ-i Süleymān Ḫān bunlaruñ menşūr-ı cāhına

1 Mezbūr SE
2 163b SE

'unvān olup yevmī üç yüz aḳçe vaẓīfe-i teḳā'üd iḥsān ü[1] in'ām ve ṣudūr-ı kirām gibi nevbetde on mülāzım virmek fermānıyla ikrām olındı. Ol ḥāl üzere sübḥa-gerdān-ı eyyām ü leyāl iken biñ on bir Ramażān'ında intiḳāl eyledi[2]. Şeyḫ Vefā Cāmi'i ḥaẓīresinde medfūndur. Medrese-i maḥlūle Ṣarı Ḫˇāce'ye müyesser ve mekteb-i eṭfāle hem-ser oldı.

Mevlānā-yı mezbūr evżā'-ı ġarībe ile meşhūr, dīvāne-naḳş ü lā'ubālī, gerden-i ḥāli ḳılāde-i tekellüfden ḫālī, ṣafḥa-i şu'ūnı maṭraḥ-ı resm-i gūn-ā-gūn ve mānend-i naḳş-ı[3] būḳalemūn, ṣūret-nümā-yı ṣalāḥ u fesād ve kerāmet ü cünūn, ża'īfü'l-'ilm ü ḳaviyyü'l-ḳalb, şehbāz-ı tīz-çengāl-i aḫẓ u celb, nāzende-i mülk ü māl-i ekābir, sāzende-i meṣāliḥ-i aṣāġır, 'acībü'r-resm, ġarībü'l-eṭvār, nādire-i rūzgār idi.

el-Mevlā Şemse'd-dīn (Ḫˇāce-zāde[4] Şems Efendi)

Sulṭān Selīm-i ḥalīm ḥażretlerinüñ ḫidmet-i ta'līmi ile tekrīm olınan 'Atā'u'llāh Efendi merḥūmuñ maṭla'-ı vücūdından pedīdār olan maḫdūm-ı ḫūrşīd-iştihārdur[5]. Ṭoḳuz yüz elli ḥudūdında şemse-i dībāce-i vücūd ve pertev-endāz-ı ṣaḥīfe-i şühūd olmışlar idi. Ġurre-i ṣabāḥu'l-ḫayr-ı ẓuhūrlarından iktisāb-ı envār-ı 'ilm ü 'irfāna iştiġāl ve sirāc-ı vehhāc-ı sa'y ü ictihādı iş'āl idüp tekmīl-i dā'ire-i isti'dād ve teşrīf-i derece-i 'aḳl-i müstefād eyledükden ṣoñra vālid-i 'ālī-şānlarından şeref-i mülāzemetle i'zāz olınup ṭoḳuz yüz yetmiş beş Muḥarrem'inde Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine def'aten Ḫānḳāh pāyesiyle ser-efrāz olmışlar idi. Yetmiş altı Cemādiye'l-āḫire'sinde yine anlar yirine Medrese-i Ḫāṣekiyye'ye terfī' olınup yetmiş sekiz Ṣafer'inde Lüṭfī Beg-zāde Muṣṭafā Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmişler idi. Seksan bir Muḥarrem'inde 'Abdu'l-ġanī Efendi yirine Ayaṣofıyya Medresesi'yle bekām, seksan üç Receb'inde selefi 'aḳabince Süleymāniyye'lerden biriyle maẓhar-ı ikrām olup seksan sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Arab-zāde Efendi yirine Ġalaṭa ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldılar. Ṭoḳsan Ẕi'l-ḳa'de'sinde Lüṭfī Beg-zāde yirine Burūsa ḳażāsına

1 iḥsān ü:- R1, E
2 277a E
3 - SE
4 Ḫˇāce-zāde:- R1, E
5 āṣārdur SE

naḳl olınup ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde ma'zūl ve yirlerine Sinān Efendi-zāde 'Alī Efendi ḥākim-i şer'-i Resūl oldı. Ṭoḳsan dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḫışım 'Alī Efendi yirine mükerreren Burūsa'ya vālī olup ṭoḳsan beş Receb'inde Lüṭfī Beg-zāde yirine maḥmiyye-i Edrine'de saḥb-i ezyāl-i mefāḫir ü ma'ālī ḳılup ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḥicce'sinde munfaṣıl ve maḳām-ı ḥükūmetlerine Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi vāṣıl oldı. Elf-i kāmil Şevvāl'inde Ṣun'u'llāh Efendi yirine dārü'l-mülk-i İstanbul'a ḥākim ve zīver-i maḥāfil ü maḥākim oldılar. Biñ bir Receb'inde **[279b]** ma'zūl ve Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā Efendi ḥākim-i İstanbul oldı. Biñ üç Ẕi'l-ḥicce'sinde Dāmād Efendi yirine ṣāniyen İstanbul'a ḳāżī oldılar. Biñ dört Cemādiye'l-ūlā'sında ṣīġa-i[1] aḥkām-ı meclis-i ḳażāları fi'l-i māżī ve Ḫˇāce-zāde Meḥemmed[2] Efendi'nüñ kevkeb-i baḫt u iḳbāli müteḳāżī olup mesned-ārā-yı ḥükūmet ve bunlar vaẓīfe-i teḳā'üd ile maẓhar-ı 'āṭıfet oldılar. Biñ ṭoḳuz Ramażān'ında Aḫī-zāde 'Abdu'l-Ḥalīm Efendi yirine Anaṭolı ṣadrı ile bülend-ḳadr olmış iken biñ on Ṣafer'inde müteḳā'id ve mevḳıf-ı refi'lerine Ḫˇāce-zāde Es'ad Efendi müteṣā'id oldı. Biñ on bir Şevvāl'inde necm-i ḥayātı üfūl ve menzil-i bāḳīye ḳufūl idüp kevr-i 'imāme-i şemsi cāmesi gibi melfūf-ı kefen-i bayramī ve burc-ı tūde-i mezār āḫirīn-i menzil-i ārāmı olup[3], ﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾[4] mā-ṣadaḳ-ı ḥāli, [5]﴿وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ﴾ vaṣf-ı sirişk-i aḥbāb-ı perīşān-ḫāṭır-ı şikeste-bāli olmış idi. Şeyḫ Vefā Türbesi ḳurbında pederleri cenbinde medfūndur.

Mıṣrā' Ölmeyince gelmedi miskīn vefā meydānına

Mevlānā-yı merḳūm maḫdūm-ı fütüvvet-rüsūm, kerīmü'l-aḫlāḳ, ṭayyibü'l-a'rāḳ, ḥalīm ü selīm, maḫdūm-ı kerīm idi. Evā'il-i ḥālinde mihr-i[6] fā'iżü'n-nūr gibi celī-ẓuhūr iken ḥareket-i serī'asına fütūr gelüp derece-i irtifā'dan zā'il ve bir iki def'a kevkeb-i iḳbāli rāci' olup ḥaylūlet-i mevāni' sebebi ile ẓalām-ı 'azli, mānend-i leyl-i lā'il ṭavīlü'z-ẓıll olmış idi.

1 ṣaḥīfe-i SE
2 - R1, E
3 164a SE
4 Kur'ân-ı Kerîm, Tekvîr Sûresi, 81/ 1, "O güneş dürüldüğünde …"
5 Kur'ân-ı Kerîm, İnfitar Sûresi, 82/ 2, "Ve yıldızlar döküldüğünde …"
6 277b E

el-Mevlā Muṣṭafā (Nefes-zāde Efendi)

Menbet-i kerīm-i kirām ve ma'den-i cevāhir-i 'ulemā-yı 'iẓām olan belde-i Amāsıyye'den hüveydā ve teneffüs-i ṣubḥ-ı ṣafā gibi ol şehr-i meşhūrdan peydā olup ol sevāda mānend-i nūr-ı süveydā ve beydaḳ-ı ferzāne-i naṭ'-ı beydā[1] olan "Ḥācī Nefes" nām merd-i ṣāliḥuñ netīce-i muḳaddimāt-ı a'mārı olmaġla Nefes-zāde 'unvānı ile iştihārı var idi. 'Ulemā-yı 'aṣrdan istifāde-i sermāye-i 'ulūm ve istifāża-i pīrāye-i manṭūḳ u mefhūm ḳılup ḫuṭbe-i 'arā'is-i efkār ile ebü'l-feżā'il ve pīrān-ı ṭarīḳatüñ nefs oġlı maḳāmında olan veled-i ḳalbi ma'ārif ile ser-efrāz-ı emāṣil olduḳda Ebu's-su'ūd Efendi ḥażretleri'nüñ şeref-i mülāzemetlerini iḥrāz ve ḥırzu'l-emānī olan menşūr-ı medāris-i 'ilmiyyeyi ta'vīẓ-i küleh-gūşe-i iclāl ü i'zāz idüp ḳırḳ aḳçe ile Ḳazzāz-ḫāne Medresesi'nden munfaṣıl iken elf-i kāmil Şevvāl'inde Ḥaydar Efendi yirine Ḳapudan 'Alī Paşa müderrisi olmış idi. Biñ dört Şevvāl'inde Ḥüseyn Efendi ḥażretleri yirine Yeñi 'Alī Paşa'da ṭarḥ-ı cedīd-i resm-i ifāde ḳıldılar. Biñ beş Muḥarrem'inde 'Azmī-zāde Efendi ḥażretleri[2] yirine Ḥażret-i Eyyūb pāyesine pīrāye ṣalup biñ sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında Müte'accim yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḳadem[3] ḳodılar. Biñ on Muḥarrem'inde Nihālī Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi'yle tekrīm olınup ser-ḥalḳa-i müderrisīn-i kirām iken poyraz vaḳ'asında Ṣun'u'llāh Efendi cānibinde bulunmaġın on bir Muḥarrem'inde Emīr 'Alī yirine Amāsıyye fetvāsına naḳl olınup ḳabūl itmemekle selefi ibḳā ve bunlar 'azl ü iḫtifāya mübtelā ḳılınmışlar idi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde[4] Ṣun'u'llāh Efendi ikinci def'ada şeyḫü'l-islām olup

Beyt

إن الكرام إذا ما أسهلوا ذكروا
من كان يألفهم في المنزل الخشن [5]

mażmūnı üzere bilā-imhāl ü ihmāl **[280a]** 'Azmī-zāde Efendi yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā'da mesned-ārā-yı ifāde ḳılmışlar idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinüñ

1 beydaḳ//beydā:mānend-i sürūr-ı sīne-i peydā SE
2 - SE
3 ḳudūm SE
4 Mezbūre Şevvālin'de:mezbūrede R1, E
5 "Saygın kişiler rahata erdiklerinde sert ve sıkıntılı ortamlarda kendilerine sıcaklık gösterenleri unutmazlar."

on birinci güni maraż-ı silden intiḳāl[1] ve civār-ı ḳudse intiḳāl eylediler. Ol seyf-i meslūl-i ḥalbe-i baḥs u cedel, ġılāf-i maḥall ḳılup mānend-i seyf-i ḫaṭīb Cāmi'-i Ebü'l-fetḥ'e iḥżār ve du'ā vü ṣenā ile Emīr Buḫārī Tekyesi ḳurbında medfūn-ı daḫme-i mezār ḳılındı.

Mevlānā-yı merḳūm baḥr-ı güher-niṣār-ı 'ulūm, deryā-yı fesīḥu'l-ercā-yı ma'ḳūl ü menḳūl, ḫıyābān-ı bī-pāyān-ı fürū' u uṣūl, nikāt-ı 'ulūm-ı 'Arabī-nüñ ṣarrāf-ı cevheri, ciyād-ı fünūn-ı edebiyyenüñ rā'iż-i hünerveri, 'ummā-nü'l-ḥaḳā'iḳ, ḫūrşīd-i şu'ā'-efgen-i daḳā'iḳ, fāżıl-ı kāmil, nev'-i müfred ü cins-i şāmil idi.

Biñ altı senesinde Ṣarı Gürz-zāde ḳayını Muṣṭafā Efendi vālide-i Sulṭān Meḥemmed[2] Ḫān ḥażretleri inşā buyurduḳları medrese-i cedīdeye ibtidā müderris olup ders-i āmm fermān olınduḳda Sūre-i En'ām evvelinden ders görilüp pāye müderrislerinden bunlar ve Ḳızılmuṣluḳ Müderrisi Yavuz Çelebi cenāḥeyn olmışlar idi. El-ḥaḳḳ ol meclisde iẓhār itdükleri fażl-i bāhir ve neṣr itdükleri cevāhir, reşk-endāz-ı evā'il ü evāḫirdür. Ol maḥalle risāle-i celīle taḥrīr itmişlerdür. Müṭāla'a iden mertebelerin fehm ider.

el-Mevlā Meḥemmed (Ṭırabozınlı Meḥemmed Efendi)

Ẕāt-ı güzīni belde-i Ṭırabozın'dan bedīd ve nā'il-i rütbe-i dāniş ü dīd olup hem-şehrīlik taḳrībi ile Beşikṭaşī Yaḥyā Efendi'nüñ rebīb-i iḥsānı ve on sene miḳdārı mülāzım-ı āstān-ı feyż-resānı[3] olmış idi. Ba'dehu ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳı veche-i merām ve Şeyḫü'l-İslām Şeyḫī Efendi'den mülāzemetle taḥṣīl-i kām ḳılup ḳaṭ'-ı menāzil ve ṭayy-ı merāḥil iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde Ḳara 'Abdu'r-raḥmān Efendi yirine Sinān Paşa müderrisi olmış idi. Biñ bir Şevvāl'inde selef-i sālifi yirine Ḳahriyye pāyesine terfī' olındı. Biñ dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde ḳabūl itmeyen Ṭarsūsī yirine Arżırūm ḳażāsı ile nā'il-i merūm oldı. Biñ altı Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup manṣıbı La'lī Çelebi'ye virildi. Biñ on Rebī'u'l-āḫir'inde Baġdād'dan naḳl olınup gitmeyen 'Abdu'l-mü'min Efendi yirine Naḫcivān ḳażāsı iḥsān

1 irtiḥāl SE
2 Murād SE
3 278a E

olındı. Biñ on bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde fevt olup manṣıb-ı maḥlūl Cerrāḥ-zāde Efendi'nüñ 'ıḳd-ı gerden-i i'tibārı ḳılındı.

Merḥūm-ı merḳūm ṭālib-i iḳtinā-yı ṣemerāt-ı 'ulūm, Vezīr-i A'ẓam Sinān Paşa'nuñ maẓhar-ı iltifāt-ı bī-kerānı ve mensūbāt-ı vezīr-i Müşterī-żamīrüñ ehl-i 'ilm ü irfānı, ṣāfī-fu'ād, Müslim-i pāk-i'tiḳād idi.

el-Mevlā 'Abdu'llāh (Zeynī-zāde)

Burūsavīdür. "Zeynī-zāde" dimekle şöhret-şi'ār ve zeynü'l-'ulemā-yı ūlü'l-ebṣārdur. Cevāhir-i zevāhir-i 'ilm ü 'irfānla gerden-i dil ü cānı zeyn ve mışḳale-i sa'y ü ictihād ile ṣafḥa-i şü'ūnından izāle-i reng-i jeng ü ṣadā-yı şeyn eyleyüp ba'ż-ı 'ulemādan şeref-yāfte-i mülāzemet olduḳdan ṣoñra medāris-i 'ilmiyyede müdāreseye müdāvemet ve īfā-yı ḥaḳḳ-ı merāsimden bi-ḥasbi'l-mevāsim tefrīġ-i ẕimmet-i himmet iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ üç Receb'inde Ḥubbī Mollāsı oġlı İbrāhīm Çelebi[1] yirine Ḫusrev Ketḫudā müderrisi olmış idi. Biñ on Muḥarrem'inde ḳabūl itmeyen Ẕü'n-nūn Efendi[2] yirine Burūsa'da Ḫanceriyye pāyesine **[280b]** naḳl olındı. Biñ on iki tārīḫinde[3] terk-i meşġale-i dünyā ve 'azm-i mıṣṭaba-i 'uḳbā eyleyüp medresesi Kürd Ḥasan Efendi'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūre ḥüsn-i ḥāl ile meẕkūr, ḥulvü'l-lisān, ḫāliṣu'l-cenān, mürā'ī-i ḥuḳūḳ, ṣıddīḳ u ṣadūḳ idi.

el-Mevlā 'Oṯmān Beg bin Meḥemmed Paşa bin Aḥmed Paşa bin Duḳadin (Duḳadin-zāde Efendi[4])

Cedd-i emcedi 'aṣr-ı Sulṭān Selīm-i Ḳadīm'de rütbe-i vezārete nā'il ve peder-i vālā-güheri Mıṣr ve Ḥaleb eyāletleri ile ser-bülend-i emāṯil olan nihāl-i ferḫunde-ẓılāl-i ḥadīḳa-i devletmendī Duḳadin-zāde Efendi'dür. Pederleri Sulṭān Süleymān Ḫān ḥażretlerinüñ 'amme-i kerīmelerinüñ duḫter-i sa'd-aḫteri Gevher Melek Şāh Sulṭān'uñ dürr-i şāhvār-ı ṣadefi ve necm-i tābdār-ı burc-ı şerefi olup Mıṣr eyāletinden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz altmış dört tārīḫinde

1 164b SE
2 - SE
3 İki tārīḫinde:ikide R1
4 - R1, E

fevt olmışdur. Ṣāḥibü't-terceme dergāh-ı 'ālī müteferriḳalarından olup 'Oṯmān Beg 'unvānı ile ma'rūf ve kesb-i 'ilm ü ma'ārifle me'lūf olmış idi. Sinn-i temyīze vāṣıl olduḳda ṭarīḳ-ı 'ilm ü 'irfāna mā'il olup Ebu's-su'ūd Efendi ḥażretlerinüñ dārü'l-ifādelerine dāḫil ve şeref-i mülāzemetleri ile ser-bülend-i emāṯil olmışlar idi. Ṭoḳuz yüz seksan dört Receb'inde ḳānūn-ı ḳadīm-i 'Oṯmāniyān üzere pey-rev-i maḫādīm-i 'ālī-şān olup Aḥmed-i Ḳaraḥiṣārī maḥlūlinden ibtidā elli aḳçe ile Dāvud Paşa Medresesi'ne revnaḳ-baḫşā oldılar. Ṭoḳsan Ṣafer'inde Mi'mār-zāde Maḫdūmı merḥūmdan ṣoñra Medrese-i Ḳalender-ḫāne pāye-i Ṣaḥn i'tibār olınup 'unvān-ı menşūr-ı iştihārları oldı. Ṭoḳsan iki Ramażān'ında Ayāşī Muṣṭafā Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṯemāniye'ye ḫırām idüp ṭoḳsan dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ebu's-su'ūd-zāde Efendi yirine Selānik ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām oldılar. Ṭoḳsan beş Rebī'u'l-evvel'inde[1] 'azl olınup selefleri i'āde olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Lüṭfī Beg-zāde Meḥemmed Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsı tevcīh olındı. Ṭoḳsan altı Receb'inde Selānik Ḳāżīsi 'Arab-zāde Efendi ile mübādele-i manṣıb eylediler. Ṭoḳsan yedi Receb'inde 'Abdu'r-raḥīm Efendi yirine Üsküdār ḳażāsına tebdīl, anlar bunlaruñ manṣıbına naḳl ü taḥvīl olındı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde ḳabūl itmeyen Ḳāf-zāde Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsına terfī' olındılar. Elf-i kāmil Ramażān'ında 'azl olınup yirlerine 'Abdu'r-raḥīm Efendi naḳl olındı. Biñ iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ma'rūf Efendi yirine Mışr-ı Ḳāhire ḥükūmeti ile rāyet-i iḳbāli ẓāhire ve kevkeb-i iclāli zāhire oldı. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde munfaṣıl ve maḳām-ı kerīmlerine Ḳınalı-zāde Efendi vāṣıl oldı. Biñ dört Muḥarrem'inde ḫalefleri yirine i'āde ve mesned-i ḳadīmlerinde ḳarār-dāde ḳılındı. Sene-i mezbūre Receb'inde 'azl ü iz'āc olınup yirlerine[2] Anaṭolı Ḳāżī'askeri Dāmād Efendi naḳl olınmış idi. Anlar ḳabūl itmeyüp şehr-i Ramażān'da ṣadr-ı Rūm olduḳda ḳażā-yı Mışr ṣadr-ı Rūm'dan müteḳā'id Mollā Aḥmed Efendi'ye virildi. Biñ sekiz Şevvāl'inde Es'ad Efendi yirine İstanbul ḳażāsı 'ināyet olındı. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında ma'zūl ve Ketḫudā Muṣṭafā Efendi ḥākim-i İstanbul oldı. Biñ on Muḥarrem'inde 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine Ḳāhire-i ma'azziyye ḳażāsı ile ṣāliṯen i'zāz olındılar. Biñ on bir Receb'inde 'uzlet-güzīn ve Bostān-zāde Meḥemmed Efendi seccāde-nişīn-i 'izz ü temkīn oldı. Biñ on iki Ṣafer'inde **[281a]** 'ālem-i āḫirete 'azm-i sefer ḳılup lu'bet-bāz-ı ecel ol zārı ṭutmış ve nerrād-i ḫāk toḳadın

1 278b E
2 - SE

oynar gibi naḳd-i vücūdın yutmış idi. ʿĀşıḳ Paşa Cāmiʿi ḥaẓīresinde medfūn ve meyl-i mezārı nişāngāh-ı tīr-i duʿā-yı ehl-i derūndur.

Mevlānā-yı merḳūm maḫdūm-ı maʿālī-rüsūm, saḫī vü kerīm, ḥalīm ü selīm, ʿilm ü maʿārifden ḥiṣṣemend, envāʿ-ı leṭāʾifden gül-deste-bend, ʿālī-himmet ü ẕī-şān, kām-baḫş ü kām-rān idi.

el-Mevlā Maḥmūd (Ḫaṭīb Maḥmūd Çelebi)

Ḥāʾiz-i kemālāt-ı vehbī vü mükteseb̄ī, ḫoş-elḥān Maḥmūd Çelebi'dür. ʿİlm-i tecvīd ü ḳırāʾatda māhir ve fenn-i mūsiḳī vü edvārda mānend-i misl-i sāʾir olup ṣīt ü ṣadā-yı iştihārı ʿālem-gīr olduḳda baʿż-ı cevāmiʿ-i selāṭīne ḫaṭīb ve Dārü'l-ḳurrā-yı Süleymāniyye'de muʿallim ü edīb olmış idi. Baʿdehu Cāmiʿ-i Kebīr-i Ayaṣofıyya ḫitābetine nāʾil ve ṭayyib-i elḥānla revnaḳ-şiken-i ʿanādil olmış idi. Biñ on iki Rebīʿu'l-evvel'inde rāh-ı nefesi beste ve revnaḳ-ı mizmār-ı vücūdı şikeste olmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr bülbül-i naġme-serā gibi ḥüsn-i ṣavt ile meşhūr, ferīd-i rūzgār, nādire-i edvār, cüzʾ-i meclis-i erbāb-ı maʿrifet, ḫoş-ṭabʿ u ḫoş-ṣoḥbet idi.

el-Mevlā Ramażān (Ramażān Efendi)

Hilāl-i ḳadri seyr-i muḳanṭarāt-ı kemāl ve iḫtiyār-ı ṣaffu'n-niʿāl-i saʿy ü ṭaleble tekmīl-i dāʾire-i ʿizz ü iḳbāl idüp baʿż-ı ʿulemādan şeref-yāfte-i mülāzemet ve ḫilʿat-i ġarrā-yı menāṣıb muvāfıḳ-ı bālā-yı himmet olmış idi. Ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ḥudūdında Sekbān ʿAlī müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan üç Ramażān'ında Kefe ḳażāsı mevleviyyet olmaḳ üzere fetvāsı ile cemʿ iden Lüṭfī Beg-zāde Efendi ferāġ idüp fetvāsı bunlara, ḳażāsı ḳużāt-ı ḳaṣabāta tevcīh olındı. Biñ sekiz eṣnāsında ʿazl olınup Azāḳī Meḥemmed Efendi'ye virilmiş idi. Biñ on Receb'inde manṣıb-ı ḳadīmine iʿāde olındı[1]. Biñ on iki Cemādiye'l-āḫire'sinde[2] ḫaber-i vefātı gelüp selefi Azāḳī Efendi mükerreren ḫalefi oldı.

1 - SE
2 Ūlāsında SE

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḥālle meşhūr, ṣāliḥ ü mütevekkil[1], umūr-ı dīniyyeye mütevaġġıl idi.

el-Mevlā Ḥüseyn (Ẓuhūrī Efendi)

Belde-i Ḳosṭanṭıniyye'den ẓuhūr ve tesḫīr-i şāhid-i[2] 'ilm ü kemāl içün sübḥa-gerdānī-i sinīn ü şühūr iden Ẓuhūrī Efendi'dür. 'Abdu'l-ġanī Efendi'den mülāzım ve zemān-ı ṣadāretlerinde teẕkirecilik ḫidmetinde[3] ḳā'im olup aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Mollā Yegān Medresesi'nden ma'zūl iken biñ dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Çil Ḥaydar Efendi yirine 'Oṣmān Paşa Medresesi 'ināyet olındı. Biñ altı Cemādiye'l-āḫire'sinde maḥżā ḳaṭ'-ı pāye içün medrese-i mezbūre ḥaḳḳ-ı meşrūṭı olmaḳ üzere dergāh-ı 'ālī müteferriḳalarından Ḳaramanī Vücūdī Efendi'ye virilüp ba'dehu anlar Lārende fetvāsına gitmekle bunlar yine yirinde ḳaldı. Biñ on iki Cemādiye'l-āḫire'sinde şem'-i ḥayātı püf-zede-i ṣarṣar-ı fenā ve şu'le-i ẓuhūrı cevher-i cān gibi nā-peydā olup medrese-i maḥlūle Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi'ye i'ṭā olındı.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ma'ārifle meşhūr, dervīş-nihād ü pāk-i'tiḳād, merd-i ḳāni', edīb ü mütevāżı' idi. *Raḥmetu'llāhi 'aleyhi.*

İlyās Beg (Medḥī Çelebi)

Ser-defter-i küttāb-ı dīvānī ve 'unvān-ı menşūr-ı nüvīsān-ı tefvīżāt-ı sulṭānī, vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı meclis-i hünerverī, Re'īsü'l-küttāb Medḥī Çelebi ḫidmetleridür. Sipāh-ı ẓafer-penāh zümresinden iken cem'-i miyān-ı tīġ ü ḳalem ve ḫāme-miṣāl ṣaḥrā-yı pehnā-yı sa'y ü ictihāda vaż'-ı ḳadem **[281b]** ḳılup sevḳ-ı isti'dād ü istiḥḳāḳ ile küttāb-ı dīvān-ı sulṭānī fırḳasına iltiḥāḳ itmiş idi. Vezīr-i A'ẓam İbrāhīm Paşa nāṣıye-i ḥālinde şu'ā'-ı ḥads ü ẕekā ve nūr-ı edeb ü reng-i ḥayā iḥsās itmekle teẕkirecilik ḫidmetinde istiḫdām, ba'dehu re'īsü'l-küttāb-ı 'Uṭārid-iḥtirām ḳılmışlar idi. Ol āṣaf-ı Süleymān-iḥtişām, serdār-ı 'asker-i İslām olup biñ ṭoḳuz tārīḫinde vāḳi' Ḳanije Ḳal'ası tesḫīrinde ve küffār tabur tedmīrinde fetḥ-nāmeler inşā eyleyüp ba'dehu vezīr ve serdār olan Yemişci Ḥa-

1 279a E
2 tesḫīr-i şāhid-i:teşmīr-i sā'id-i SE
3 165a SE

san Paşa'ya daḫı ḫidmet ve żabṭ-ı ḳavānīn-i salṭanat ḳılup ṣaġr-ı Belġırad meştāsında iken biñ on bir Şa'bān'ında ḥummā-yı muḥriḳadan intiḳāl ve zebāne-i zebānı fermān-ı ceffü'l-ḳalem üzere ḳaṭ'-ı 'alāḳa-i ḳīl u ḳāl itdi.

Maḫdūm-ı mūmā ileyh [1] صبت سجال المغفرة عليه ferīde-i ṣadef-i zemān, cerīde-i nevādir-i 'ilm ü 'irfān, ṣafḥa-i ḳalem-gīr-i żamīri ḳābil-i naḳş-ı envā'-ı 'ulūm, ṣaḥrā-yı sīne-i ṣafā-āyīni ḳalemrev-i ḥaḳā'iḳ-ı zībende-rüsūm-ı manṭūḳ u mefhūm[2], edīb ü erīb, sīmā-yı maṭbū'ı dil-firīb, kitābe-i ebrūsı saṭr-ı sermeşḳ-ı cemāl, āftāb-ı rūy-ı dil-cūsı berḳ-efrūz-ı luṭf-ı ḫiṣāl, luṭf-ı ṭab'ı nūr-ı ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi vāżıḥ, zülāl-i feyż ü 'aṭāsı ebr-i bahārī gibi müteresşiḥ, rūḥ-ı mücessem, ẕāt-ı mükerrem idi.

Ḫaber-i intiḳāli erbāb-ı 'irfānı maḥzūn ve ṭarab-ḫāne-i dārü's-salṭanayı nevḥagāh-ı ehl-i derūn idüp mānend-i fiḳdān-ı Yūsuf, mādde-i te'essüf olmış idi. Cümleden 'Azmī-zāde Efendi merḥūmuñ didügi merṡiyedendür:

Şi'r

Re'īs-i ehl-i dil bindi bugün keştī-i tābūta
'Adem deryāsına ṣaldı esüp bād-ı fenā muḥkem

Beḳā yoḳ gerçi kim biñ yılda olsa zindegānīde
'Aceb[3] müşkildür ammā merg hengām-ı cüvānīde

Āṡār-ı dil-peẕīrinden 'Arabī inşā ile risāleleri ve mürāselāt-ı aḥbābda nāzik maḳāleleri vardur. Cümlesi[4] maḳbūl-i üdebā ve müsellem-i 'Arab-ı 'urebādur. Naḳl olınur ki ḥālet-i iḥtiżārında bu beyti yazmış ve aḥbābdan birine göndermiş:

Beyt

چو در میان مراد آورید دست امید
زنامرادی ما در میانه یاد آرید [5]

Raḥmetu'llāhi 'aleyhi.

1 "Bağışlanma kovaları onun üzerine dökülsün."
2 Manṭūḳ u mefhūm:- R1, SE
3 Ḳatı SE
4 - SE
5 "Bir murad için ümit elini araya uzattığınızda, o arada bizim murada eremeyişimizi de hatıra getirin."

el-Mevlā Meḥemmed Beg (Meḥemmed Beg)[1]

Erbāb-ı seyfden iken mānend-i seyf-i ser-endāz ü seyfī-i evc-pervāz, ẕātında cevher ve himmet ü ʿazīmetinde bāl ü per müşāhede itmekle[2] ṭarīḳ-ı ʿilme sülūk ve ḳurṣ-ı iʿtibārın sikke-i sulṭānu'l-ʿulemā ile meskūk idüp baʿż-ı kibārdan maẓhar-ı teşrīf-i mülāzemet ve raḫş-i ʿazīmeti maḳhūr-ı tāziyāne-i himmet olmaġla maḳṭaʿ-ı menāzil-i tedrīs ve manẓūme-i iʿtibārın taḫmīs iderek ṭoḳuz yüz seksan üç Rebīʿu'l-āḫir'inde Ḫıżr Beg yirine Caʿfer Aġa müderrisi olmış iken seksan sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında Seyyid Murtażā yirine Ṭırabozın fetvāsına naḳl olındı. Ṭoḳsan dört Receb'inde selefi yirine Ḳıbrıs fetvāsına gönderildi. Ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳaʿde'sinde ref' olınup "Müderris-zāde" dirler bir şaḫṣ-ı güm-nām ḳā'im-maḳām oldı.

Tafṣīl-i aḥvāline ıṭṭılāʿ u şuʿūr bu mertebeye maḳṣūr olmaġın bundan ziyāde edhem-i ḫāme-i bedīʿu'l-beyān muṭlaḳu'l-ʿinān ḳılınmadı. Baʿżı mütercimīn "Ḳoḳu Meḥemmed" laḳabı ile şöhretin yazmışlardur.

el-Mevlā Ḥasan (Manav Ḥasan)[3]

ʿAlā'iyye diyārından ẓuhūr ve maḥrūse-i Burūsa'yı maḥaṭṭ-ı raḥl-i iḳāmet ü ḥużūr idüp "Manav Ḥasan" dimekle meşhūr olmış idi. **[282a]** ʿAlā süneni'l-ʿāde devr-i mecālis-i ifāde itdükden ṣoñra ṣadr-ı ʿālī-ḳadr ʿAbdu'l-kerīm-zāde Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ʿazm-i ṭarīḳ-ı tedrīse cāzim olup menāzil-i ḫademe-i ʿilmi ḳademe-ber-ḳademe ṭayy iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz seksan beş tārīḫinde Yeñişehr'de Süleymān Paşa müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan ḥudūdında maʿzūl ve mülāzemet-i ʿatebe-i ṣudūra meşġūl olup ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde baʿż-ı ḳaryeler ilḥāḳı ile İznīḳ'de Sulṭan Orḫān Medresesi iḥsān olındı. Ġālibā Yaylaḳıyye bunlar içün ifrāz olınup müstaḳill medrese olmışdur. Ṭoḳsan beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Ümmī Sinān ḫalefi olup bunlaruñ ḫātime-i ḥāli maʿlūm olmadı. İnşā'allāhü teʿālā ẓafer bulınduḳda yazıla.

1 Bu biyogafi SE'de 165a'da sayfa kenarında bulunmaktadır. Nisbe de yazılmamıştır.
2 279b E
3 Bu biyogafi SE'de 165a'da sayfa kenarında bulunmaktadır. Manav Hasan hakkında oğlunun biyografisinin sonunda da bilgi verilmiştir, bk. s. 1594.

el-Mevlā Aḥmed (Mütevellī-zāde)[1]

"Mütevellī-zāde" dimekle meşhūrdur. 'Udde-i isti'dāda mālik ve ṭarīḳ-ı 'ilme sālik olup ba'ż-ı 'ulemādan mülāzım ve semt-i tedrīse 'āzim olmış idi. Ol rāh-ı dırāzda seyr-i nişīb ü fırāz iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken elli aḳçe ile Birgi Medresesi virilmiş idi. Biñ ḥudūdında yirinde pāye i'tibār olındı. Biñ dört Ṣafer'inde Şire ḳażāsı Bayındır ilḥāḳı ile mevleviyyet olup ibtidā bunlara 'ināyet olındı. Ba'dehu ḳużāta virilmiş idi. Āḫar ḥāli nā-ma'lūmdur.

el-Mevlā 'Alī (Velī Beg-zāde)

Burūsavīdür ve sālik-i rāh-ı eslem ü ṭarīḳ-ı sevīdür. "Velī Beg-zāde" dimekle şöhret-şi'ār ve naṣb-ı 'aynı mażmūn-ı ḳıṭ'a-i gevher-i'tibār idi.

Ḳıṭ'a

Ma'rifet gerçi ki beg-zādelere lāzımdur
Oḳuyup yazmaz-ısa yine beg oġlı begdür

Ehl-i 'ilm oġlı olup ḫānḳah-ı 'ālemde
Cāhil olmaḳdan ise ṭoġmadın ölmek yegdür

Ṭarīḳ-ı 'ilme sevḳ-ı zāmile-i 'azīmet ve ba'ż-ı 'ulemādan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet idüp menāzil-i menāṣıbda gāh pūyān u gāh āsūde ve uzunca ova merḥalesinde pā-yı ṭalebi fersūde iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş ḥudūdında Burūsa'da Ḫancerli Sulṭān Medresesi ḫāric i'tibār olınup ibtidā bunlara iḥsān olındı. Biñ bir Ṣa'bān'ında 'Abdu'r-raḥmān-ı Mar'aşī yirine İznīḳ Orḫāniyyesi virildi. Biñ altı Ṣafer'inde ḳabūl itmeyen Rāzī Çelebi yirine Burūsa'da Ḳapluca pāyesine taḥrīk olındı. Biñ on Muḥarrem'inde ṭoḳsan aḳçe vaẓīfe-i teḳā'üd ile Ḳuds-i Şerīf pāyesi tevcīh olınup medreseleri ile Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi terfīh olındı. Evāḫir-i devlet-i Meḥemmed Ḫāniyye'de 'azm-i dārü'n-na'īm-i cinān itmiş idi.

Aḥvāli ancaḳ bu mertebe ma'lūm olmaġın gülgūn-ı zebān ve edhem-i ḳalem-i muṭlaḳu'l-'inān, mübālaġadan keşīde-zimām ve kelime-i temmü'l-kelām, ser-rişte-bend-i ḫitām ve küre-endāz-ı temām ḳılındı, ve's-selām. **[282b]**

1 Bu biyografi E ve SE'de sayfa kenarında yer almaktadır. Nisbe de yazılmamıştır.

Ṣınfu'l-meşā'iḫ Elleẕīne Mātū fī Hāẕihi'd-devleti'l-'aliyye

eş-Şeyḫ 'Oẕmān (Ḳāsımpaşalı Emīr Efendi)

Ḳıdve-i sādāt-ı sa'ādet-semīr "Ḳāsımpaşalı Emīr Efendi" dimekle şehīr olan 'azīz-i rūşen-żamīrdür. Ḫaṭṭ-ı vücūdı ḫıṭṭa-i Sivas'dan keşīde ve maḳām-ı tefrīḳ-ı siyāh u sefīde resīde olup belde-i Amāsıyye 'ulemāsından taḥṣīl-i 'ilm ü kemāl ve mu'tād-ı erbāb-ı isti'dād üzere iştiġāl itdükden ṣoñra dārü'l-mülk-i Rūm'a ḳudūm ve ḫidmet-i fużalā-yı zībende-rüsūm eyleyüp[1] Ṣaḥn Medresesi'nde mużāf iken terk-i 'örf ü iżāfet ve meşā'iḫ-ı ṭarīḳ-ı Bayramiyye'den Vizeli 'Alā'e'd-dīn Efendi ile ṣoḥbet, ba'dehu ḫalīfe-i seccāde-nişīn Ġażanfer Efendi āstānesinde tekmīl-i ṭarīḳat itmiş idi. El-ḥāletü hāẕihi 'ādāt-ı sādāt-ı A'cām üzere gīsūlar irsāl idüp "Ṣaçlı Emīr" dimekle iştihār ve necm-i gīsūdār gibi aḳṭār-ı 'ālemde ṣa'ṣa'a-i envār-ı i'tibār bulmış idi. Verā-yı Ḫalīc-i Ḳosṭanṭıniyye'de vāḳi' Ḳāsımpaşa Maḥallesi'nde zāviye-i ma'rūfesini iḥyā ve āstān-ı[2] irşād-penāhını mültecā-yı fuḳarā vü ṣuleḥā idüp nice zemān ol buḳ'ada işā'a-i eşi"a-i irşād ve ikmāl-i zümre-i erbāb-ı rüşd ü sedād eyleyüp ṣīt ü ṣadā-yı şöhreti 'ālem-gīr ve ceẕbe-i maḥabbeti zencīr-i gerden-i saġīr ü kebīr olmaġla;

Beyt Ben kemend-endāz-ı meydān-ı maḥabbet olalı
Ḥalḳa-i teslīme geçmişdür nice[3] gerden-keşān

mażmūnı[4] kitābe-i kitāb-ı menḳabeti ve dām-ı irādeti murġān-ı Hümā-pervāza pā-bend ve ḥalḳa-i ṣoḥbeti dīv-i nefs ü hevāya kemend olmaġın;

Beyt Ser-keşlik itdi emrüñe beñzer peleng-i çarḫ
Zencīr ile getürdi anı kehkeşān keşān

mefhūmı 'unvān-ı menşūr-ı maḥmideti olduḳda silsile-i ṭarīḳı maḳtūl-i şemşīr-i şerī'at olan Ḥamza'ya ve Oġlan Şeyḫ'e peyveste ve 'urve-i vuṯḳa 'add itdügi ser-rişte-i sırr-ı tevḥīd ḫulefā-yı Bayramiyye'den 'Ömer Sikkīnī ve Bünyāmin-i

1 280a E
2 165b SE
3 Ser SE
4 Mefhūmı SE

Ayāşī ḳolına beste olmaġın medḫūl olmaġla ʻulemā-yı müteverriʻīn ve ṣuleḥā-yı müteşerriʻīn ṭarafından naẓar-ı inkār, belki ḥabs ü teftīşi emrinde ittifāḳ u ıṣrār müşāhede idüp ol ʻaṣrda ser-çeşme-i ṭarīḳat ü ḥaḳīḳat ve mecmaʻu'l-baḥreyn-i faẓīlet ü maʻrifet olan Nūre'd-dīn-zāde Efendi cenāblarına mürācaʻat ve ḫidmet-i ʻazīzde tevbe vü inābet eyleyüp bereket-i ṣoḥbetleri ile defʻ-i töhmet ve taḫlīṣ-i girībān-ı ʻişmet itmişler idi. Ol ḥāl üzere sübḥa-gerdān-ı eyyām ü leyāl iken biñ üç Ẕi'l-ḳaʻde'sinüñ on birinci güni irtiḥāl eyledi. Zāviyesi sāḥasında genc-i şāygānī gibi defīn ve maḫdūm-ı kerīmleri seccāde-nişīndür.

ʻAzīz-i mezbūr ceẕbe-i ʻaẓīme ile meşhūr, āteş-efrūz-ı ʻışḳ u maḥabbet ve mālik-i iksīr-i ḥaḳīḳat, muʻteḳad-i ʻālem, şeyḫ-i mükerrem idi.

eş-Şeyḫ ʻAbdu'l-mü'min (ʻAbdu'l-mü'min Efendi)[1]

Bosnevīdür. ʻUlemā ve ṣuleḥāya maḳarr ve ʻabdu'l-mü'min iḳlīmine hemser olan belde-i ṭayyibe-i Ḳosṭanṭıniyye'ye ḳudūm ve taḥṣīl-i maʻārif ü ʻulūm idüp Nūre'd-dīn-zāde Efendi merḥūma ḫidmet ve tekmīl-i ṭarīḳat eyledükde Tercemān Yūnus Zāviyesi'nde seccāde-nişīn-i meşīḫat **[283a]** olmış idi. İrşād-ı ʻubbād-ı ʻibād ve iḥyā-yı resm-i muʻtād-ı erbāb-ı reşād üzere iken biñ dört Rebīʻu'l-evvel'i selḫinde civār-ı ḳudse riḥlet eyledi.

[Muʻīd Dede yirine Tercemān şeyḫi olup bunlaruñ yirine ʻÖmer Efendi olmışdur, sene 1002[2].]

ʻAzīz-i merḳūm ḳıdve-i meşā'iḫ-ı Rūm, mürşid-i kāmil ü edīb, levḥa-i ser-i Sūre-i Mü'min gibi münevverü'l-meşīb, ġāyetde ehl-i fenā ve zāhid-i bī-berg ü nevā, pīr-i ṣāliḥ-i ṣāfī-fu'ād, mü'min-i pāk-iʻtiḳād idi.

eş-Şeyḫ Ḫıżr bin İlyās bin ʻAbdu't-Tevvāb (Yayabaşı-zāde[3] Ḫıżr Efendi)

"Yayabaşı-zāde" dimekle meşhūr ve yeñiçeri ocaġından ẓuhūr itmiş şuʻle-i fā'iżü'n-nūrdur. Ḥażret-i Ebī Eyyūb ḳaṣabasında ḳaṣab-pūş-ı vücūd ve cil-

1 Bu biyografi SE'de 165b sayfasının kenarında yer almaktadır.
2 Muʻīd//1002, der-kenār R1, E, SE
3 Yayabaşı-zāde:- R1

ve-sāz-ı ḥaẓīre-i şühūd olup şu'ā'-ı sa'ādet levḥ-i cebīninden ṭābān ve leme'āt-ı rüşd ü necābet 'iẕār-ı rengīninden müşta'il-ı dıraḫşān olup;

Mıṣrā' Ocaḳdan böyle yaluñ yüzli çoḳdan olmadı peydā

mażmūnı vird-i zebān-ı erbāb-ı firāset ve beşere-i nūrānīsi mübeşşir-i nükte-şināsān-ı ḳıyāfet olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi me'mūl ü muntaẓar olan kemālāt-ı insāniyye mir'āt-ı ḥuṣūlde cilveger olup feyż-i naẓar-ı üstād ile bermurād ve dāḫil-i 'idād-ı erbāb-ı isti'dād olduḳda Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi ḫidmetlerine vāṣıl[1] ve teşrīf-i mülāzemetle maẓhar-ı luṭf-ı şāmil olmış idi. Ol eṣnāda e'izze-i Ḫalvetiyye'den Vişne Efendi'den bī'at ve aḫẕ-ı tevbe vü inābet idüp himmet-i pīr-i dest-gīr ile maġz-ı ṣemere-i murāda vāṣıl ve tuḫm-i şecere-i āmālī ḥāṣıl olduḳda yeñiçeri oṭalarında olan Orta Mescid'de kürsī-nişīn-i va'ẓ ü teẕkīr olup ṭoḳuz yüz seksan ḥudūdında Üsküdār'da Şems Paşa'nuñ cāmi'-i şerīfi ve dārü'l-ḥadīṣ ve ḫānḳāhı temām olduḳda ibtidā bunlar muḥaddiṣ ü müfessir ve zāviyedār ü müẕekkir olmış idi. Ṭoḳsan üç Ramażān'ında Meḥemmed Aġa inşā eyledügi cāmi'-i şerīf ve zāviye ve dārü'l-ḥadīṣ ḥüsn-i ḫātime-i ḫitām bulduḳda ibtidā bunlar ferş-i seccāde-i irşād itmişler idi. Ol ḥālet-i seniyye ve meşġale-i marżiyye üzere iken Sulṭān Meḥemmed Ḫān-ı kişver-sitān Egri seferine ṭoġrı revān olduḳda hem-rikāb-ı şāh-ı kām-yāb olmış idi. Erbāb-ı ġazāyı iġrā içün ẕikr-i feżā'il-i cihād ve dā'imā va'ẓ ü naṣīḥat ile taḳviyet ḳulūb-i şecā'at-nihād iderek biñ beş Rebī'u'l-evvel'inüñ yigirmi sekizinci güninde vāḳi' tabur muḥārebesinde ṣufūf-ı düşmeni ḫarḳ ve şu'le-i şemşīri miyān-ı ehl-i maġribde şarḳ idüp āḫir ol baḥr-ı siyāh içinde nā-bedīd ve gird-āb-ı belāda ḳalup döne döne şehīd oldı. Fuḳarāsı cesed-i şerīflerini İstanbul niyyetine götürürken Tatarbāzārı'na geldüklerinde vāḳı'alarında işāret olınup belde-i mezbūrede vāḳi' Dülbend-zāde Cāmi'i ḥaẓīresinde defn eylediler.

'Azīz-i merḳūm Yūsuf-ı Mıṣr-ı 'ulūm, ser-ḥalḳa-i ehl-i kemāl, imāme-i sübḥa-i efrād-ı ricāl, mecma'u'l-baḥreyn-i 'ilm ü ma'rifet, Ḫıżr-ı mā'u'l-ḥayāt-ı meşreb-i erbāb-ı ḥaḳīḳat, vā'iẓ-i Cāḥıẓiyyü'l-edā, şem'-i miḥrāb-ı feyż ü hüdā, intiẓām-ı kelāmı mānend-i ḫaṭṭ-ı ber-kürsī, rişte-i ta'bīr-i dil-peẕīre çekilmiş gevher-i ḳudsī, ḫoş-elhān ẕākir ve bī-bedel müẕekkir, enfāsı mü'eṣṣir, eyi müfessir idi.

1 280b E

Naḳl olınur ki merḥūmuñ cesed-i şerīfini lāle gibi çāk çāk ve ālūde-i ḫūn u ḫāk bulduḳlarında ḳabża-i keffinde maḳtūl bir kāfirüñ[1] perçemini bulurlar. Bir vechle ṣıḳmış ki ḫaylī zaḥmetle taḥlīṣ iderler.

[Ḫalīfeleri Bosnevī Ḥüseyn Efendi]: Ḫalīfeleri "Bosnevī Ḥüseyn Efendi" dirler bir vā'iẓ idi. Ḥarem-i ḫāṣṣ-ı sulṭānīden sipāhīlik ile **[283b]** çıḳup kesb-i 'ilm ü fażīlet ve 'azīzüñ ḫidmetinde tekmīl-i ṭarīḳat eyledükden ṣoñra cezīre-i Mora kasabāṭından "Gördüs" nām ḳaṣabada tavaṭṭun itmiş idi. Ehl-i fażl ü muntaẓamu'l-kelām, fāżıl-ı benām idi. Biñ otuz sāli ḫilālinde intiḳāl eyledi. Merḥūmuñ kerāmāt-ı 'aliyye ve ḥālāt-ı seniyyelerini naḳl iderdi.

Cümleden biri müṭāla'aları sebḳ iden *Tefsīr-i Ḳāżī* nüsḫasını cenge çıḳmazdan muḳaddem fuḳarāsına teslīm idüp "Ḥüseyn Dede'ye īṣāl idesüz. Müṭāla'a itdükçe bizi du'ādan unutmasun." diyü tavṣiye iderler. Lākin vaẓīfeleri olan maḥalden bir cüz' va'ẓ cüz'dānı ile ḳoyınlarında ḳalup şehīd olduḳları maḥalde żāyi' olur. Ba'de eyyām Ḥüseyn Efendi'ye kitāb vāṣıl olup hergāh ki müṭāla'a ideler ol nāḳıṣ olan[2] maḥalle nigāh idüp te'essüfle āh idermiş. Birgün aṣlā iḥtimāl virilmeyen ṭarafdan bir ādem getürüp ol cüz'i teslīm ve işāretle me'mūr olduġın tefhīm ider. Ol cüz'-i şerīf muṣḥaf-ı 'Oṯmānī gibi[3] ḳaṭre-i ḫūn ile noḳṭadār ve mānend-i berg-i gül ü ṣafḥa-i gülzār olup el-ān ol diyārda nüzhetgāh-ı naẓar-ı aḫyārdur.

eş-Şeyḫ 'Alī (Ṣafvetī Efendi) {Ṣafvetī}

Nebīre-i Şeyḫ İbrāhīm Gülşenī ve Seyyid Ḫayālī'nüñ nūr-ı çeşm-i rūşeni, zülāl-i ser-çeşme-i ṣafā-perveri Ṣafvetī Efendi ḫidmetleridür. Gerden ü gūş-ı isti'dādın cevāhir-i zevāhir-i 'ilmiyye ile girān-bār-ı pīrāye-i fażl ü edeb ve feżā'il-i mevrūṯe vü ḫaṣā'il-i māder-zādın sermāye-i[4] ḥuliyy ü viṣāḥ-ı müddaḫar ü mükteseb ḳılup gencīne-i ma'ārif-i bī-kerān ile naḳd-i peder-i vālā-güher ü cedd-i emced ve āteş-i cān-sūz-ı vecd ü ḥāl ile tibr-i ṣāfī-tebārı ḳāl idüp eslāfınuñ 'aynı ẕāt-ı mükerrem ü mümecced olmaġla maṭla'-ı sa'ādetden tebāşīr-i iḳbāli ẓuhūrına encüm miṯāl dīde-dūz-i intiẓār ve mübeşşirāt-ı ġaybiyyeden "el-hilā-

1 maḳtūl//kāfirüñ:bir maḳtūl kāfirüñ SE
2 - SE
3 166a SE
4 281a E

lü va'llāh" istimā'ına mübāşir olup māh-ı nev gibi gūş-zen-i i'tibār olan erbāb-ı ḥāl bu beyt-i bī-miṡāl ile gevherīn-maḳāl olmış idi:

Beyt إن الهلال إذا رأيت نموه
أيقنت أن سيصير بدرا كاملا [1]

Ṭoḳuz yüz yetmiş yedi tārīḫinde pederleri Seyyid Ḫayālī ḫayālāsā dīdeden nihān ve cān gibi ḫākdān-ı fānīden keşīde-dāmān olduḳda vaṣıyyetleri üzere seccāde-i irşāda sāye-i iclāl ṣalmışlar idi. Beş sene miḳdārı murabba'-nişīn-i mesned-i peder ve 'arā'is-i ḫalvet-ḫāne-i esrāra perde-der olup biñ beş Ramażān'ınuñ beşinci güni zülāl-i ṣāf-ı ḥayātı muġberr ve āyīne-i ṭab'-ı ṣafā-āyīni ṣarṣar-ı ġubār-engīz-i fenādan mükedder olmış idi. Cedd-i kerīmleri türbesinde medfūn olup yirlerine birāderleri Seyyid Ḥasan Efendi feyż-baḫş-ı ehl-i derūn olmış idi.

'Azīz-i merḳūm maḫdūm-ı sütūde-rüsūm, ḳalb-i ṣafvet-āyīni āyīne-i 'ālem-nümā-yı 'ilm-i ḥaḳīḳat ve zülāl-i kühsār-ı 'izz ü temkīni ṭarāvet-baḫş-ı gülşen-i[2] ṭarīḳat, cāmi'-i feżā'il-i ırşī vü mükteseb̄ī, kerīm bin kerīm ve çelebi oġlı çelebi idi.

Naḳl olınur ki bir sene Nīl-i mübārek sāhire-i Mıṣr-ı Ḳāhire'yi irvā itmeyüp 'alā'im-i ḳaḥṭ u ġalā peydā olmaġın ol tārīḫde vālī-i Mıṣr olan Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa şeyḫuñ du'ā-yı istisḳāya ḥāżır olmasını istid'ā eyleyüp paşa-yı Mıṣr bu recāda muṣirr olıcaḳ murādına müsā'ade idüp ta'yīn olınan maḥalde ref'-i dest-i du'ā **[284a]** ve ol iki ebr-i maṭarı[3] ber-hevā idüp pertāb-ı tīr-i du'ā-yı müstecāb ve ellerin yüzine saḥb eyleyüp ol seḥāb-ı midrārı āftāb-ı ruḫsārına niḳāb itdükden ṣoñra paşaya du'ālar diyüp tevdī' iderler ve ata binerken fuḳarāya ḫitāb idüp "Dedeler 'acelecek idelüm, ışlanmayalum." dirler. Fi'l-vāḳi' zāviyeye evā'il-i bārānda yitişüp seḥāb-ı hātil bir mertebe idrār-ı vābil ider ki lemḥatü'l-baṣarda vādīler pür-āb ve deşt ü ṣaḥrā sīr-āb olup ol senenüñ berekātı nice yıllar sārī olur. Merḥūmuñ muḥaḳḳıḳāne eş'ārı[4] ve fuḳarā elinde dīvān-ı ḥaḳā'iḳ-diṡārı vardur.

1 "Baktığın zaman hilâlin büyüdüğünü görürsün. Anlarsın ki o tam bir dolunay hâline gelecek."
2 - E
3 Maṭīri R1, SE
4 Esrārı SE

Mervīdür ki ḥālet-i iḥtiżārında bu beyti oḳuyup ḫatm-i ʻıḳdu'l-le'āl-i maḳāl iderler:

Beyt هر كه را اسرار كار آموختند
مهر كردندو دهانش دوختند [1]

eş-Şeyḫ Aḥmed (Şeyḫ Aḥmed-i Muʻallim-i Dāru'l-ḳurrā[2])[3]

Mıṣr-ı Ḳāhire aʻmālinden "Mesīr" nām ḳarye-i maʻmūreden ẓuhūr ve ʻarā'is-i efkār-ı ʻilmiyyeye ṣarf-ı nefā'is-i mühūr idüp Şeyḫ Ṭablāvī'den tekmīl-i ʻulūm-ı *Ḳur'ān-ı Mecīd* ve taḥṣīl-i fenn-i ḳırā'at ü tecvīd eyledükden ṣoñra dārü'l-mülk-i Rūm'a ḳudūm itmiş idi. Mevāżıʻ-ı ʻadīdede şeyḫu'l-ḳurrā olup Ḥażret-i Eyyūb Cāmiʻ-i Şerīfi'nde imām-ı ṣaff-ı aṣfıyā olmış idi. Biñ beş tārīḫinde intiḳāl eyleyüp Meḥemmed Paşa Türbesi'nüñ ḥaẓīresinde defn olındı.

Şeyḫ-i merḳūm üstādān-ı mücevvidān-ı Rūm, fenn-i ḳırā'atda ferīd, ḥāfıẓ-ı kelām-ı Mecīd, pīr-i nāfiʻ, edīb-i mütevāżıʻ idi.

eş-Şeyḫ ʻAlī (Türbe Şeyḫi)

Ṣuġūr-ı memālik-i İslāmiyye'den ẓuhūr ve çerāġ-ı ʻaḳl-ı fa"āldan istifāża-i nūr-ı şuʻūr idüp leṭā'if-i ʻilm ü maʻārif ile ṣaġr-ı istiʻdādı bāsim ve ġonce-i dil-i meyyāline hevā-yı seyāḥat mütenessim olmaġın dārü'l-mülk-i Ḳosṭanṭıniyye'ye sefer ve ʻulemā-yı ʻaṣr dārü'l-ifādelerinde idāre-i kü'ūs-i fażl ü hüner ḳılmış idi. Baʻdehu ṭarīḳ-ı zühd ü ṣalāḥa sālik ve naḳd-i vaḳt-i ʻazīzine mālik olup Nūre'd-dīn-zāde Efendi ḫidmetlerinde taṣfiye-i cevher-i ʻirfān ve iksīr-i ʻışḳ-ı ilāhī ile kesb-i sermāye-i taḥḳīḳ u īḳān itdükden ṣoñra merreten baʻde uḫrā edā-yı ḥiccetü'l-İslām ve ziyāret-i Ravża-i Seyyidü'l-enām *ʻaleyhi efḍalu's-selām* eyleyüp Ḳalʻa-i Sigetvar'da Sulṭān Süleymān Ḫān[4] ḥażretleri içün binā olınan türbe ve ḫānḳāhda zāviyedār ve "Türbe Şeyḫi" ʻunvānı ile ḳarīn-i iştihār olmış idi. Nice zemān ol buḳʻada seccāde-nişīn-i irşād ve murād-baḫş-ı erbāb-ı istiʻdād

1 "Kime işin sırrını öğrettilerse onun ağzını dikip (üzerine) mühür vurdular."
2 Muʻallim//ḳurrā:- SE
3 Bu biyografi E'de sayfa kenarında yer almaktadır. İsmin yan tarafında bulunması gereken nisbe de bulunmamaktadır.
4 - E

olup neşr-i 'ulūm-ı ẓāhire[1] vü bāṭına ve iḥyā-yı rüsūm-ı bārize vü kāmine üzere iken biñ altı tārīḫinde vāḳi' olan Varad seferinde serdār olan Ṣaturcı Meḥemmed Paşa da'veti ile edā-yı farīża-i cihād ve mev'iẓe vü[2] teẕkīr ile teşcī'-i ġuzāt-ı celādet-nihād idüp bir gün ṣalāt-ı 'aṣrı edā iderken rek'at-ı rābi'ada ġavṭa-ḫor-ı deryā-yı 'adem ve bir demde rū-nihāde-i dergāh-ı sulṭān-ı ḳıdem oldı.

'Azīz-i merḳūm rişte-keş-i cevāhir-i 'ulūm, deryā-yı ferā'id-i mefrūż u mesnūn, şeyḫu'l-fenn-i efrād-ı fünūn, mürşid-i kāmil, 'ārif-i deryā-dil idi.

Āṯār-ı 'ilmiyyesinden *Evā'il ü Evāḫir* cem' eylemişdür ve "*Esviletü'l-ḥükm*" nām te'līfi vardur. Nāfi' ve cāmi' eṯerdür. Bunlardan mā'adā resā'il ü ta'līḳātı ve ḳurṭ-ı misma'a-i ḳabūl olmış kelimātı vardur. Ser-ā-ser maḳbūl ü mu'teber ve lā'iḳ-ı iltifāt-ı ehl-i naẓardur.

eş-Şeyḫ Muṣṭafā (Beyānī Efendi) {Beyānī}

Ṭuna sevāḥilinde vāḳi' "Ruscuḳ" nām ḳaṣabada pertev-endāz-ı ḫāne-i vücūd ve cilve-sāz-ı meclis-i şühūd olup "Cāru'llāh **[284b]** -zāde" dimekle ma'lūm u ma'hūd olmış idi[3]. Dīvān kātiblerinden şā'ir-i meşhūr Emānī ile hem-şehrī ve biri birinüñ sevāniḥ-i aḥvāline dehrī idi. Ebu's-su'ūd-zāde Meḥemmed Çelebi'nüñ mu'īd-i medrese-i ifādesi ve tilmīẕ-i ruḫṣat-dādesi olup mollā-yı merḥūmuñ tefsīr-i şerīfi temām olduḳda ḥüsn-i ḫaṭṭı olmaġın bir nüsḫasını taḥrīr ve şāyān-ı naẓar-ı efāżıl-ı niḥrīr itmegin yigirmi aḳçe ile Kestel Medresesi'n alıvirmişler idi. Ba'dehu sālik-i meslek-i ḳażā ve mālik-i ezimme-i ḥükm ü imżā olup ḫıṭṭa-i Şām'da vāḳi' manṣıb-ı Ḥavrān ḥūrānī-i bālā-yı i'tibārı olmış idi. Ba'dehu dīde-i himmeti nigāh-efgen-i ḥūrān-ı behişt-i cinān, ya'nī esrār-ı ḥaḳā'iḳ u 'irfān olmaġın ḳıdve-i meşā'iḫ-ı kümmel, mürşid-i kāmil Ekmel Efendi āstānesinde mücāhede vü riyāżete müştaġil ve envār-ı 'ışḳ-ı ilāhī kānūn-i dil ü cānında müşta'il olup vāṣıl-ı murād-ı fu'ād ve nā'il-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı merātib-i isti'dād olmış idi. Ṭoḳuz yüz seksan beş Muḥarrem'inde şeyḫ-i mezbūr mīve-i resīde gibi üftāde-i ḫāk-i fenā olduḳda bunlar vaṣıyyeti üzere ḳā'im-maḳām ve nice yıllar seccāde-nişīn-i iḥtirām olup biñ altı

1 281b E
2 Ve mev'iẓe:- E
3 166b SE

tārīḫinde zebān-ı beyānı jeng-beste-i ecel ve keştī-nişīn-i cānı zevraḳ-ı şikeste-i deryā-yı emel olmış idi. Dāḫil-i sūrda zāviye-i meşhūresi sāḥasında medfūndur.

'Azīz-i merḳūm ṭūṭī-i şīrīn-beyān-ı şekkeristān-ı 'ulūm, şi'r ü inşāda māhir, be-taḫṣīṣ naẓm-ı 'Arabī'de naẓīri nādir, ḫānḳāhı mecma'-ı 'ārifān, ser-ḥalḳa-i ehl-i 'irfān idi. Ebu's-su'ūd Efendi merḥūmuñ *Ḳaṣīde-i Nūniyye*'sin tetebbu' idüp bu maṭla'ı maḳbūl-i cenāb-ı mevlevī olmış idi:

Beyt سجع الحمام على الأفنان أفناني
وفيض دمعي على الأجفان أجفاني [1]

Ḥasan Çelebi'nüñ *Teẕkiretü'ş-şu'arā*'sını iḫtiṣār eylemişdür. Bu ḥaḳīr, ḫaṭṭı ile gördügüm nüsḫada kendüyi bi'z-ẕāt Ebu's-su'ūd Efendi ḫidmetlerinden mülāzım yazup[2];

Mıṣrā' Yazıcı kendüsine kem yazmaz

mażmūnın iṡbāt itmişdür. Bu eş'ār-ı ābdār nuḫbe-i güftār-ı dürer-bārıdur:

Ebyāt Ruḫı vaṣfın işitdüñ olduñ iy dil böyle rüsvāyī

Eger 'arż-ı cemāl eylerse cānān gör temāşāyı

Zihī Mecnūn ki mesken eylemişken kūy-ı Leylāsın
Ne gelmiş aḳlına bilmem ki ṭutmış semt-i ṣaḥrāyı

[Ḳıṭ'a] Aldılar 'aḳlım perī-rūlar perīşān itdiler
Bir yire gelmez meger cem'iyyet-i ḫūbān ola

İy Beyānī tünd-bād-ı miḥnet-i hicrān-ıla
'Işḳ odı ḫākister-i tende nice pinhān ola

1 "Dalların üzerinde güvercin feryadı beni heder etti. Göz kapaklarının üzerine yaşlarımın akması da helâk etti."
2 İdüp SE

eş-Şeyḫ Naṣūḥ (Naṣūḥ Efendi[1])

Bilād-ı Ḳaramaniyye'den "Aḳşehr" nām belde-i meşhūreden ḳarīn-i ẓuhūr ve ṣaff-ārā-yı sinīn ü şühūr olup ba'ż-ı e'izze-i Ḫalvetiyye ḥidmetlerinde tenvīr-i ḫalvet-ḫāne-i derūn ve taḥṣīl-i ma'ārif-i[2] gūn-ā-gūn itmekle vāṣıl-ı ser-menzil-i ṭarīḳat ve nā'il-i sırr-ı erbāb-ı ḥaḳīḳat[3] olmış idi. Ṣılasında şeyḫ-i zāviye-nişīn ve şem'-i miḥrāb-ı ehl-i yaḳīn olup nice yıllar maḳām-ı ifāża vü irşādda ḳuṭb-ı ṯābit-ḳadem ve ābiş-ḫor-ı 'ināyeti merci'-i teşne-lebān-ı 'ālem olmış iken biñ yedi senesi evāḫirinde pençe-i gülū-gīr-i mergle beste-dem ve ġavṭa-ḫor-ı deryā-yı 'adem olmış idi.

'Azīz-i mezbūr kerāmāt-ı 'aliyye ile meşhūr, enfās-ı ṭayyibesi cilā-yı rūh ve naẓar-ı himmeti bā'iṯ-i tevbe-i naṣūḥ, şeyḫ-i kāmil ü mükemmil ve mürşid-i mübārek-dem-i ṣāḥib-dil idi.

eş-Şeyḫ Meḥemmed (Dizdār-zāde Efendi[4])

Keṯret-i ḥıyāż ü riyāż ile maḥsūd-ı ġavṭagāh-ı ġavṭa-i Şām ve her[5] nüzhetgāh-ı bī-mānendi rükn-i ābād-ı Şirāz gibi benām olan medīne-i Tırḥala'dan pedīdār ve pedīdārende-i bedī'-i[6] āṯār olup "Dizdār-zāde" dimekle iştihār **[285a]** ve miyān-ı erbāb-ı isti'dādda meziyyet-i fażl ü dāniş ile mezīd-i i'tibār bulmış idi. Edrine Ḳāżīsi Aġa-zāde'den mülāzım ve Dimetoḳa ve ġayrıda vāḳi' medāris-i 'ilmiyyede ifādeye müdāvim olup ḳırḳ aḳçe ile Ḫāṣköy'de Maḥmūd Paşa Medresesi'nden munfaṣıl iken meşreb-i fenādan hiṣṣedār ve ba'ż-ı meşā'iḫ-ı Naḳş-bendiyye'den naḳş-ḫ̆ān-ı ṣafḥa-i esrār olmaġın ṭarīḳdan ferāġ ve ḳālıb-ı ḳalbine ibrīz-i maḥabbet-i İlāhiyyeyi ifrāġ idüp ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört senesinde Edrineli Vālihī Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Cedīd Cāmi'-i Şerīfi'nde vā'iẓ ü müfessir ve dārü'l-ḥadīṯinde muḥaddiṯ ü müẕekkir olmış idi. Ba'dehu bir vā'iẓ ile mu'ārażaları olup[7] ol tārīḫde Edrine ḳāżīsi olan ba'ż-ı kibār 'arżı ile 'azl ü teftīşe mübtelā olmış idi. Ḳarīne-i ḥāl ṣılasına gidüp nice yıllar ol diyārda

1 Naṣūḥ Efendi:eş-Şeyḫ Naṣūḥ-ı Ḳaramanī SE
2 282a E
3 SE'de aynı cümledeki "ṭarīḳat" ve "ḥaḳīḳat" kelimeleri yer değiştirmiştir.
4 - R1, E
5 - E
6 Bedā'i'-i SE
7 - SE

ḳarār itmiş iken biñ yedi senesinde vezīr-i aʿẓam, serdār-ı ekrem İbrāhīm Paşa diyār-ı Engürüs üzere refʿ-i livā-yı fetḥ-iltivā idüp Edrine'ye sāye-i iclāl ṣalduḳda şehr-i mezbūr ehālīsi merḥūmuñ ḳadīmī maḥalline gelmesini tevaḳḳuʿ ve bu recā ile vezīr-i Āṣaf-naẓīre tażarruʿ itmişler idi. Serdār-ı mekārim-kirdār recālarını ḳabūl ve ıṣdār-ı fermān-ı celīlü'l-medlūl eyleyüp mükerreren Edrine'de vāʿiẓ-i kürsī-nişīn ve mesned-efrūz-ı ʿizz ü temkīn olmışlar idi. Biñ sekiz Muḥarrem'inde dizdār-ı ḳalʿa-i bedeni hücūm-ı emrāżla maḳām-ı me'lūfinden ḫurūc ve menār-ı envār-ı ʿilliyyīne ʿurūc itmiş idi.

ʿAzīz-i merḳūm ṣabbāġ-ı elvān-ı ʿulūm, muṭlaḳu'l-lisān, munṭaliḳu'l-beyān, rivāyet-i āṯārı mü'eṯṯir, keṯret-i cevāhir-i nevādir ile mānend-i baḥr-ı[1] zāḫir, kavāʿid-i ʿArabiyye'de hem-ser-i Cāḥıẓ, müdeḳḳiḳ dānişmend ve ber-kāʿide vāʿiẓ idi.

Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Efendi maẓhar-ı iʿzāz ü ikrām ve evlād-ı kirāmına muʿallim taʿyīn eyleyüp istiḥḳāḳ-ı ʿilmiyyesine göre tevḳīr ü iḥtirām itmişler idi. Bu ḥaḳīr, biñ otuz[2] beş tārīḫinde Tırḥala ḳāżīsi olup āṯār-ı ḳalemi ile muvaṣṣaḥ ve muḥaṣṣā vü muṣaḥḥaḥ baʿż-ı kütüb-i celīle gördüm. Vüsʿat-i iḥāṭasına delālet ve keṯret-i ıṭṭılāʿına şehādet itmekle fażīlet-i ʿilmiyyesi ṯābit ü ẓāhir ve her ṣafḥası mir'āt-ı ṣūret-nümā-yı fażl-ı bāhir idi.

eş-Şeyḫ Meḥemmed (Memī Cān Efendi)

"Memī Cān Efendi" dimekle meşhūr-ı cihān ve maʿlūm-ı kihān u mihāndur. Feżā'il-i beşeriyyeden aḫẕ-ı vāye ve cevāhir-i ʿilm ü ʿirfānı gerden-i ḥāline pīrāye idüp baʿż-ı meşā'iḫden tevbe vü inābet ve tekmīl-i ādāb-ı ṭarīḳat eyledükden ṣoñra miḥrāb-nişīn-i irşād ve ser-çeşme-i zülāl-i murād olmış idi. Nice yıllar ḥalḳa-bend-i tevḥīd ü teẕkīr ve dā'ire-i ṣoḥbeti ḥavż-ı kevṯer gibi mevrid-i ġanī vü faḳīr olup teşne-lebān-ı mā'u'l-ḥayāt-ı ḥaḳīḳati irvā ve āb-ı[3] āyine-miṯāl āyīn-i ṭarīḳati icrā iderek biñ sekiz Ẕi'l-ḳaʿde'sinde beyān-ı sırr-ı serīrinden beste-dem ve ġavṭa-ḫor-ı deryā-yı ʿadem olmış idi. Dāḫil-i sūrda vāḳiʿ Emīr Buḫārī Türbesi muḥāzīsinde olan ḫānesi dāḫilinde defn olınmışdur.

ʿAzīz-i mezbūr kemāl-i ʿirfānla meşhūr, cān gibi maḥrem-i esrār-ı nihān, bāġbān-ı riyāżü'l-cinān-ı cenān idi.

---

1 siḥr-i SE
2 167a SE
3 282b E

eş-Şeyḫ 'Abdu'l-laṭīf ('Abdu'l-laṭīf Efendi)

Leṭā'if-i 'ilm ü irfānı ḥā'iz ve şerā'if-i merātib-i 'aliyyeye fā'iz olup ḫidmet-i meşā'iḫ-ı kirām ile taḥṣīl-i kām ve dest-yārī-i riyāżet ü mücāhede ile iḥrāz-ı merām itdükden ṣoñra Şeyḫ Vefā Zāviyesi'nde seccāde-nişīn **[285b]** ve miş-kāt-ı fā'iżu'l-envār gibi gūşe-gīr-i 'izz ü temkīn olmış idi. Ol ḥālet-i seniyye ve meşġale-i marżiyye üzere iken biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında şu'le-i şem'-i ḥayātı ḫāmid ve rūd-ı dā'imü'l-vürūd-ı zindegānīsi cāmid olmış idi. Zāviyesi sāḥasında medfūndur.

'Azīz-i merḳūm nezāhet ü nebāhat ile mevsūm, 'iffet ü ṣalāḥla muḫammer, pīr-i nūrānī-i mu'ammer, mürşid-i kāmil, merd-i[1] 'ārif-i deryā-dil idi.

Keyfiyyet-i intiḳāli bu gūne vāḳi' olmışdur ki zāviyelerinde olan ḥücrede bir gice tek ü tenhā ḫ̆āb-ı rāḥat üzere iken ḳandīlden s̱iyāb ü liḥāfa bir şerāre iṣābet idüp şu'le-keş ü pür-āteş olduḳda ża'f-ı pīrīden def'a mecāl olmayup ol pervāne-i şem'-i ḥaḳīḳat pür-sūḫte ve āteş-i cān-sūz ile efrūḫte olup ol ḥālet ile 'ālem-i ervāḥa müsta'cel ve ḳanādīl-i nūr ile vāṣıl-ı ser-i menzel oldı.

Maḳāmına oġlı ḳā'im-maḳām olup anlar daḫı ser-ḥalḳa-i kirām, pīr-i 'azīz-i vācibü'l-ikrām iken biñ ḳırḳ iki Muḥarrem'inde 'azm-i dārü's-selām eyledi. Biñ yedi tārīḫinde vālid-i merḥūm[2] intiḳāl eyledükde ṣāḥibü't-terceme telḳīn eyle-yüp āṡār-ı maġfiret müşāhede itdüklerini tebşīr ve ol gevher-i merāmı āvīze-i sem'-i faḳīr ḳılmış idi.

Beyt

عليهم من الرحمن روح ورحمة
ومن سحب الغفران طلّ ووابل [3]

eş-Şeyḫ Meḥemmed (Yoluḳ Meḥemmed Efendi)

Vilāyet-i Ḥamīd'den bedīd olup "Yoluḳ Meḥemmed Çelebi" laḳabı ile şöh-ret bulmış idi. Sermāye-i 'ulūm-ı şer'iyyeyi i'dād ve tekmīl-i levāzım-ı isti'dād

1 - SE
2 Merḳūm E
3 "Rahmândan bir ruh ve rahmet onların üzerine olsun. Af bulutlarının damlası ve yağmuru üzerinden eksik olmasın."

idüp şehper-i himmetle evc-i ma'ālīye[1] pervāz ve āşiyāne-sāz-ı merātib-i 'aliyye olmaḳ niyyetine 'azm-i fırāz itmiş iken şāhīn-i pür-şükūh-i[2] 'ışḳ-ı ilāhīye şikār ve ṣayd-ı ser-pençe-i ümmīd ü ḫ̆āhiş-i kār olup meşā'iḫ̆-ı ṭarīḳat-ı 'aliyye āstānına[3] ilticā ve şifā-yı[4] derd-i derūnını recā itmekle himmet-i erbāb-ı irşād ile vāṣıl-ı murād-ı fu'ād ve ḥabbetü's-sevdā-yı süveydāsı micmer-i sūzān-ı maḥabbete mānend-i reşād olmış idi. Ba'żı cevāmi'-i sulṭāniyyede kürsī-nişīn-i va'ẓ ü teẕkīr ve ḫidmet-güẕār-ı naḳl-i ḥadīṯ ü tefsīr olup Cāmi'-i Kebīr-i Ayaṣofıyya'da vā'iẓ ü nāṣıḥ ve delīl-i rāh-ı rūşen ü ṭarīḳ-ı vāżıḥ olmış idi. Her cum'a ba'de's-ṣalāt edā-yı vaẓīfe ve naḳl-i āyet-i kerīme vü eḥādīṯ-i şerīfe üzere iken biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde ifnā-yı vücūd ve murġ-ı rūḥ-ı şikeste-bāli 'arş ü kürsīye ṭoġrı ṣu'ūd eyleyüp 'andelīb-i nāṭıḳasını ḫazān-ı fenā lāl ve kürsī-i va'ẓdan serīr-i ten-şūya intiḳāl itmiş idi. 'Alī Paşa-yı 'Atīḳ Cāmi'i ḥareminde defn olındı[5].

'Azīz-i merḳūm ḳıdve-i meşā'iḫ̆-ı Rūm, vā'iẓ-i rūşen-beyān, ṣāḥib-i taḥḳīḳ u īḳān, ḫoş-āyende-taḳrīr, pīr-i ehl-i żamīr idi.

'Acā'ib-i vāḳı'ātdandur ki merḥūmuñ ḫānesi Süleymāniyye Bīmār-ḫanesi'ne muttaṣıl lāne-miṣāl bir vīrāne olup bir gün maḥbūs olan dīvānelerden biri ḫalāṣ olur. Cāy-ı gürīz ararken müsterāḥ kārīzine yol bulur. Ol[6] dehlīz-i teng ü tār içinde güẕār iderken bir sūrāḫdan żiyā görinür ve şāḳūl-i sā'at gibi dehān-ı sūrāḫdan bir āvīze gözine ṭokınur. Dīvāne ol maẓīḳ-ı müte'affin ü mevżi'-i ḫabīṯden ṣıḳılup hem-dem ü hem-nefes ve dest-gīr ü feryād-res gözinde uçarken ol āvīzeyi ḥabl-i metīn-i recā ve ḫalāṣ içün 'urve-i vuṯḳā bilüp cān atar ve kendüyi **[286a]** bālāya pertāb idüp iki eliyle muḥkem ṭutar. Meger Yoluḳ derdmend memşāya varup fāriġ ü āsūde ve ol ṣalınan mühre-i mār-ı efsürde ve beyża-i murġ-ı[7] mürde olan şelġam-ı pūsīde[8] imiş. Vā'iẓ-i derdmen ol ḳażā-yı

1 ma'ānīye SE
2 Şiken-i E, SE
3 Āşiyānına SE
4 Devā-yı SE
5 Defn olındı:medfūndur SE
6 283a E
7 - E
8 Pūşīde R1, SE

muʿallāk iṣābetinden bī-ʿaḳl ü nīm-cān, ne kendü inmege[1], ne dīvāne çıḳmaġa imkān olur. Bi'l-āḫire cāriyeler āgāh olup kebāb şīşi ile dīvānenüñ aʿżāsını pürrīş ve ḫaberdār-ı çāşnī-i nīş iderler. Hezār zūr u zār ile ḫalāṣ olup bu belā-yı nāgeh-gīr intiḳāline sebeb-i aḫīr vāḳiʿ olur.

eş-Şeyḫ Meḥemmed (Ṭoyrānī Meḥemmed Efendi)

Ṭoyrān ḳażāsına tābiʿ "Gölbaşı" nām ḳaryeden ẓuhūr idüp evā'il-i ḥālinde mānend-i firişte, nūr-ı ṣıdḳ u ṣalāḥla sirişte[2] olmaġın ser-rişte-i ḥaḳīḳate destyāz ve gencūr-ı ḫazā'in-i ʿışḳ-ı ilāhī olan meşā'iḫ-ı kirām āstānelerinde nevniyāz olup Ṣofyalı Bālī Efendi ḥażretlerinüñ matraḥ-ı eşiʿʿa-i envārı ve nice yıllar ḫidmet-i şeyḫ-i ʿaẓīmü'ş-şānuñ kefş-gerdān ü ʿaṣādārı olmış idi. Baʿde taḥṣīli'l-merām ṣılasına ricʿat ve bir ḳarye-i maʿmūrede iḳāmet idüp ṣīt ü ṣadā-yı iştihārı ʿālem-gīr ve ġulġule-i iʿtibārı ṣabā-mesīr olmış idi. Vezīr-i Aʿẓam İbrāhīm Paşa bir cāmiʿ-i şerīf ve ḫānḳāh inşā idüp ol ḳaryeyi iḥyā itmiş idi. Biñ on tārīḫinde ser-fürū-bürde-i fenā ve rū-gerdān-ı dārü'l-ġınā[3] olmış idi. Zāviyesi sāḥasında medfūn ve ziyāretgāh-ı ehl-i derūndur.

ʿAzīz-i mezbūr kerāmāt-ı ʿıyāniyye ile meşhūr, ümmī iken naḳş-ḫ ̆ān-ı levḥ-i żamīr, müşerref-ḫāṭır-ı pīr-i ilhām-semīr idi.

Sirozī Mollā Çelebi merḥūm ki ḳużāt-ı Rūm içinde zīver-i maʿārif ü ʿulūm ile mevsūm bir maḫdūm idi, ol diyār ṣuleḥāsından ʿārif ü ʿāşıḳ bir merd-i ṣādıḳ lisānından bu ḥaḳīre naḳl eyledi ki ol merd-i ṣāliḥ şeyḫüñ eḥibbāsından olup her sene bir vaḳt-i muʿayyende ziyāreti muḳannen imiş. Şeyḫ ümmī olmaġla ol merd-i müsāfire ḥāżır olan kitāblardan oḳudup istimāʿ ider ve münāsebetle baʿż-ı taḥḳīḳāt ider ki işidenlerüñ ʿaḳlı giderdi. Bir gün ol merd-i ṣāliḥ baʿż-ı aḥbābında Şeyḫ Bedre'd-dīn'üñ *Vāridāt* nām kitābını görüp maʿlūm u meşhūr olduġı üzere evvelinde ʿālem-i āḫiretde ḥūr u ḳuṣūrı inkār āşikār itmekle Şeyḫ Bedre'd-dīn'üñ ʿulüvv-i mertebesin bilüp daġdaġaya düşer ve zemān-ı me'lūfden muḳaddem bu müşkili ḥall itmek içün Meḥemmed Efendi'ye ʿazīmet ider. Varduḳda şeyḫ iḳbāl idüp muʿtādı üzere oḳutduġı kitāblardan çıḳarup oḳumaḳ

1 167b SE
2 Ser-rişte SE
3 ʿanā E

emr eyler. Ol kitābuñ içinde bir varaḳ bulup şübhesini izāle ve ḳıble-nümā-yı dil-i meyyālin cānib-i taḥḳīḳa imāle ider. Rāvī ol merd-i ṣāliḥden eymān-ı[1] ġulāẓ u şidād ile maḳrūn-ı rivāyet ider ki ol kitābı min-evvelihi ilā-āḫirihi nice def'a oḳumış iken ol varaḳı görmemiş ve müddet-i ṣoḥbetlerinde aña müte'alliḳ mebḥaṣ müẕākeresi olmamış imiş.

eş-Şeyḫ Ḥasan (Gülşenī-zāde Seyyid Ḥasan Efendi[2])

Gülşenī-zāde Seyyid Ḫayālī ḫidmetlerinüñ maḫdūm-ı kerīm-i ḥasenü'l-aḫlāḳı ve şāḫ-ı şecere-i ṭayyibü'l-a'rāḳıdur. Ṣafḥa-i āyine-miṣāl-i bāli ifāża-i vālid-i mācid ile ḳābil-i nuḳūş-i ma'ārif ve mānend-i kitāb-ı *Naḳş-ı Ḫayāl* mecmū'a-i cevāhir-i leṭā'if olup **[286b]** biñ beş tārīḫinde birāderleri Ṣafvetī Efendi[3] yirine seccāde-nişīn-i peder ve gevher-i ẕāt-ı rezīni[4] nigīndān-ı maḳām-ı meşīḫate zīver olmış idi. Biñ on senesi dāḫilinde 'āzim-i 'ālem-i bāḳī ve eslāf ü eşrāfına mülāḳī oldı. Türbe-i ma'rūfe dāḫilinde medfūn ve cedd-i emced ü vālid-i mācidine maḳrūndur.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūm, maṭla'-ı envār-ı siyādet, maẓhar-ı āṡār-ı sa'ādet idi.

eş-Şeyḫ Ḥasan (Ḥasan Ḳabā-dūz)

Burūsavīdür. Ṣan'at-ı ḳabā-dūzī ile kefāf-endūzī ḳılup "Ḥasan Ḳabā-dūz" dinmekle meşhūr ve cāmevārī-i iştihārı bu mertebeye maḳṣurdur. Meşā'iḫ-ı Bayramiyye'den Aḥmed-i Sārbān ḫalīfesi Ḥüsām-ı Anḳaravī ḫidmetine vāṣıl ve murād-ı fu'ādına nā'il olmış idi. Anlaruñ ṭarīḳında taġayyür-i[5] ziyy ü ṣūret lāzım olmamaġla hem kār-fermā-yı kārgāh-ı ṣan'at hem mutaṣaddī-i irşād-ı erbāb-ı ṭarīḳat olup biñ on sāli ḫilālinde intiḳāl eyledi.

'Azīz-i merḳūm mührdār-ı sırr-ı mektūm, mürşid-i sāmī, mu'teḳad-ı erbāb-ı ṭarīḳ-ı Bayramī idi.

---

1 - SE
2 - R1, E
3 283b E
4 Zerīni R1, E
5 Taġyīr-i SE

eş-Şeyḫ İbrāhīm (İbrāhīm Medenī)

Sevād-ı Ḳasṭamonı'dan mānend-i nūr-ı süveydā hüveydā ve ṣafḥa-i cebīn-i pür-nūrından mażmūn-ı *en-nūru fi's-sevād* rūşen ü peydā olup Muṣṭafā Paşa Zāviyesi şeyḫi olan Ḥasan Efendi'den aḫẕ-ı bī'at ve tekmīl-i ādāb-ı ṭarīḳat idüp Medīne-i Münevvere'de iḳāmet eylemiş idi. Biñ on bir tārīḫinde 'ālem-i ḳudse intiḳāl eyledi. Baḳī''da Ḳubbe-i 'Abbās ḳurbında medfūndur.

'Azīz-i mezbūr maḳāmāt-ı 'aliyye ile meşhūr, 'ābid ü zāhid, mirtāż u mücāhid idi.

Naḳl olınur ki Medīne-i Münevvere'de[1] iḳāmetleri ḥālinde bir mertebe faḳr u fenā ve çille-i terk ü tecrīd ü 'anā iḫtiyār itmişler idi ki şeyḫleri her üç senede bir pīrāhen gönderürlerdi. Libāsları aña münḥaṣır ve cihet-i ma'īşetleri ceyb-i ġayb ve feyż-i Vehhāb-ı ḳādir idi. Kimseden ṣadaḳa vü hediyye ḳabūli muḥāl-ender-muḥāl ve şehbāz-ı Hümā-pervāz-ı vaḥşī gibi kimse keffine baḳmaḳ münselibü'l-iḥtimāl idi.

Naḳl olınur ki intiḳālleri güni erāmil ü eytām etrāf-ı na'şında cāme-derān ü feryād-künān "Yā ebā'l-fuḳarā, yā melce'ü'z-żu'afā" diyü fiġān iderlerdi. Aṣlından su'āl olınduḳda "Her sene kifāyet miḳdārı vech-i ma'āşımuz bunlardan vāṣıl[2] ve kefāf-ı nefs ü nafaḳa-i 'ıyālimüze mütekeffil idi." dirler.

سبحان القادر على ما يشاء ورازق الفقراء من بديع الانشاء [3]

eş-Şeyḫ 'Alī ('Alī Efendi[4]) {Kāmilī}

Medīne-i Tırḥala'den ẓuhūr ve ḫuṭbe-i 'arā'is-i 'irfāna ṣarf-ı nefā'is-i mühūr idüp[5] birāderi Ca'fer Efendi ile taḥṣīl-i 'ilm ü kemāl ve mānend-i 'Aliyyü'l-murtażā ve Ca'fer-i Ṭayyār iḥrāz-ı mertebe-i 'alü'l-'āl eyledükden ṣoñra kibār-ı meşā'iḫ-ı Ḫalvetiyye'den Nūre'd-dīn-zāde Efendi ḫidmetlerine ittiṣāl

1 Medīne-i Münevvere'de:Medīne'de R1, E
2 168a SE
3 "Dilediğine gücü yeten Allah'ı tenzih ederim. O, muhtaç olana eşsiz yaratma gücüyle rızıklarda bulunur."
4 'Alī Efendi:Şeyḫ 'Alī SE
5 İdüp yine SE

itmişler idi. Tekmīl-i ṭarīḳat ve aḫẕ-ı icāzet eyleyüp Mollā Gūrānī Zāviyesi'nde seccāde-nişīn-i irşād ve mürebbī-i erbāb-ı rüşd ü sedād oldılar. Biñ on tārīḫinde intiḳāl iden Yoluḳ Meḥemmed Çelebi yirine Cāmi'-i Kebīr-i Ayaṣofıyya'da vā'iz ü müẕekkir ve muḥaddiṯ ü müfessir olmış idi. Ol ḥālet-i seniyye ve meşġale-i 'aliyye[1] üzere iken biñ on iki senesi evā'ilinde 'ālem-i āḫirete riḥlet ve dārü'n-na'īm-i cināna 'azīmet eyledi.

'Azīz-i merḳūm **[287a]** ġavṭa-zen-i ġımār-ı 'ulūm, 'ālim ü fāżıl, mürşid-i kāmil, enfāsı mü'eṯṯir, bī-naẓīr müfessir idi. Feżā'il-i 'ilmiyyesinden fażla eş'ārı ve muḥaḳḳıḳāne güftārı olup Kāmilī taḫallüṣ iderdi. Birāderinüñ maḫlaṣı Kemālī olmaḳ münāsebeti ile muḫṭār-ı ṭab'-ı kāmilī olmış idi.

Āḫir-i Vefeyāt-ı Devlet-i Meḥemmed Ḫān *aleyhi'r-raḥmetu ve'l-ġufrān* ki[2] Sīzdehüm-i Selāṭīn-i 'Oṯmāniyān'dur

Ol sulṭān-ı 'ālī-şānuñ maṭla'-ı devletlerinden maġrib-i ṭal'atlarına varunca müstev'ib-i evḳāt olan[3] ḥālātüñ icmālidür:

Ẕikr-i Aḥvālü's-sulṭāni'l-a'ẓam ve'l-Ḫāḳāni'l-efḫam Sulṭān Meḥemmed Ḫān İbn es-Sulṭān Murād Ḫān

Şeh-nāme-i āṯār-ı celīlelerinden bir meclis-i ṣafā-baḫş-ı ferruḫ-fer, bu ṣaḥīfeye zīver ḳılınmaḳ 'uhde-i ḥāme-i Mānī-naḳş-ı ma'ānī-nigāre ḥavāle ve kümeyt-i yerā'a-i berā'a 'arṣa-i teng-i iḫtiṣārda bu gūne icāle olınur ki pādişāh-ı ġāzī, ḫāḳān-ı ebü'l-maġāzī, Dārā-yı rāy u tedbīr, İsfendiyār-ı diyār-ı[4] dār ü gīr, ḫāḳān-ı ḫān-nişān, dādār-ı dār-ı emn ü emān, ḥāṣr-engīz-i maḥṣergāh-ı ḥarb u ḍarb, āftāb-ı restāḫīz-i şarḳ u ġarb, ṣāḥib-ḳırān-ı ḳırāl-efgen, Şāpūr-ı tabur-şiken, Cemşīd-i Keyḫusrev-cenāb, mālik-i riḳāb-ı İskender-rikāb, a'ẓamu's-selāṭīn, ekremü'l-ḫavāḳīn,

Beyt Cenāb-ı Ḥażret-i Sulṭān Meḥemmed bin Murād
Ki olımaz şeh-i ḫāver anuñla hem-sāye.

1 SE'de bu cümlede geçen " 'aliyye" ve "seniyye" kelimeleri yer değiştirmiştir.
2 - SE
3 284a E
4 - E

Ṭoḳuz yüz yetmiş dört Ẕi'l-ḳa'de'sinüñ yedinci gicesi gevher-i tābende-i māhiyyetleri ḳandīl-i eyvān-ı vücūd ve kevkeb-i[1] ferḫunde-i ẕāt-ı mes'ūdla-rı nūr-efşān-ı maṭla'-ı şühūd olup naḫl-i revān-ı ṭayyibü'l-a'rāḳı ḳayd-bend-i ṭufūliyyetden āzād ve ḫırāmān-ı vādī-i isti'dād olduḳda levāzım-ı terbiyet ü ḳabūl, mertebe-i lā'iḳasında ḳarīn-i ḥuṣūl olmış idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan Cemā-diye'l-āḫire'sinde sūr-ı pür-sürūr-ı ḫitānları miṡāl-i nev-bahār-ı ḫurrem, meser-ret-baḫş-ı 'ālem olup naḫl-i sūrī gibi ārāste ve sünnet-i seniyye-i Muḥammedī üzere pīrāste olduḳdan ṣoñra ṭoḳsan bir evāḫirinde ḳāmet-i cāme-zīb-i i'tibār-ları ḫil'at-i imāretle müşerref ü mükerrem ve ḳabā-yı zībā-yı iḳtidārları ṭırāz-ı 'izz ü şevketle muṭarraz u mu'allem olup māh-ı Ẕi'l-ḥicce'nüñ ikinci güni dev-let ü sa'ādet ile Üsküdār'a 'ubūr ve 'alem-i zerrīn-i āftāb-peykerlerin[2] zemīn ü zemāna fā'iżü'n-nūr itmişler idi. Ḳā'idetü'l-mülk-i Ṣaruḫān olan ḫıṭṭa-i Maġ-nisa'da 'alem-efrāz-ı imāret ve müteraṣṣıd-ı nevbet-i hümāyūn-ı salṭanat üzere[3] iken biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sınuñ on altıncı güni yevm-i cum'ada pāy-taḫt-ı salṭanata sāye ve evreng-i sa'ādete pīrāye ṣalup āftāb-ı 'ālem-tāb gibi āfāḳı zīr-i nigīn ve tīġ-ı nuṣreti der-yesār ve ḫancer-i ṣalābeti der-yemīn itdiler. Ol eṡnāda Bāḳī Efendi'nüñ pīşgāh-ı cihān-penāhına niṡār itdügi cevāhir-i ābdārdandur:

Ḳaṣīde-i Cülūsiyye

Minnet Cenāb-ı Ḥaḳḳa dem-ā-dem hezār-bār
Faṣl-ı şitāda bāġ-ı cihān buldı nev-bahār

Gün gibi tāc-ı devlet-i şāhī ṭulū' idüp
Kevn ü mekāna virdi żiyā āftābvār

Ḫūrşīd gibi pertev-i cūd u seḫā ile
Rūy-ı zemīne ṣaçdı zer-i kāmilü'l-'ayār

Ḳıldı zemīni berf gibi naḳd-i sīme ġarḳ
İn'ām-ı 'ām-ı şāh-ı cüvān-merd-i baḫt-yār

Deryā-yı keffi mevc-i 'aṭā urdı şöyle kim
Yek-bār sīm-i nāb ile zeyn oldı her kenār[4]

1 Kevākib-i SE
2 Peykerān E
3 - R1, E
4 Diyār SE; Bundan sonraki beyitler SE'de mevcut değildir.

Berg-i gül-i sefīdi yolup bāġbān-ı çarḫ
Mānend-i berf yollarına eyledi niṡār

Allāh ki dökdi ṣaçdı felek ḫalḳa varını
Şükrāne-i cemāl-i cihān-bān-ı şehr-yār

Ol āsitānı ḳıble-i iḳbāl u baḫt olan **[287b]**
Sulṭān Meḥemmed a'ẓam-ı şāhān-ı tācdār

Farḳında tāc-ı devlet ü iḳbāl ser-firāz
Taḫtında taḥt-ı 'izzet ü baḫt eyler iftiḫār

Dārā revā ki ġāşiyesin ala dūşına
Lā'iḳ budur ki ola Sikender rikābdār[1]

'İlmi ḳatında baḥre n'içün dinile muḥīṭ
Ḥilmi yanında kūha neden nisbet-i vaḳār

Nuṣret yüzini oldı nümāyende 'āleme
Āyīneveş elinde o şemşīr-i ābdār

Ḫālī degüldi zelzeleden 'arṣa-i zemīn
Evvel ḳademde virdi cihān mülkine ḳarār

Ṣaff-ı ġazāda rāyet-i iḳbāli pāy-merd
Rūz-ı veġāda ḳabża-i şemşīri dest-yār

Eyler hücūmı düşmen-i dīne 'Alī-ṣıfat
Şemşīr-i ḫūn-feşānı ḳılur kār-ı Ẕü'l-feḳār

'Ahdi zemānı emn ü emān-ı cihāniyān
Şāh-ı ḫuceste-tāli' u ferḫunde-rūzgār

Devrān basīṭ-ı ḫāke n'içün ṣaldı ferş-i sīm
Devrinde tā ki irmeye bir ḫāṭıra ġubār

1 284b E

Dāġ-ı vefā vü mihri göñülde şüküfte gül
Tīr-i ḫadengi cān-ı ʻadüvde şikeste ḫār

Şīr-i jiyāna pençe ṣalar gāh-ı ḫışm u kīn
Bebr-i yabāna ḳarşu varur vaḳt-i kārzār

Bāḳī duʻācı pīr ḳuluñ geldi ḫusrevā
Eyler cenāb-ı ḥażretüñe ʻarż-ı iftiḳār

Mevrūṯdur cenābuña memlūk ṭapuña
Lā'iḳ degül ki devr-i zemān ide ḫˇār u zār

Destinde ḫāme fażl ü belāġat nihālidür
Medḥ ü ṯenā-yı şāh-ı cihān aña berg ü bār

Ümmīd o kim duʻāña ola mūcib-i ḳabūl
Sūz-ı derūn u derd-i dil ü çeşm-i eşk-bār

Her ḳanda ʻazm iderseñ ola reh-ber ü refīḳ
Tevfīḳ-ı Rabb-ı ʻizzet ü te'yīd-i rūzgār

Eyyām-ı ʻömr ü devlet ü iclāl müstedām
Bünyād-ı baḫt u ʻizzet ü iḳbāl üstüvār

Vālid-i merḥūm daḫı tehniyet-i cülūs-ı hümāyūnı bu gūne edā itmiş idi:

Ḳaṣīde-i Cülūsiyye

Yine teşrīf idüp bir cān-ı ʻālem taḫt-ı ʻOṯmānı
Yine geldi yirine mürde iken ʻālemüñ cānı

Ḳudūm-ı nev-bahār-ı luṭfı ḳıldı muʻtedil dehri
Meger itdi taḳaddüm sāʻat-ı nev-rūz-ı sulṭānī

Zemānından ʻaceb mi sebḳat itse sāʻat-i nev-rūz
Ḥarāret virdi āfāḳa[1] yüzinüñ mihr-i raḫṣānı

Çıḳarsa ṣad hezārān erbaʻīn pīr-i felek hergiz
Ḫaṭṭ-ı sebzi gibi görmez düşinde Ḫıżr-ı devrānı

1 ʻāleme SE

Nesīm-i ḫulḳı baḫş itdi ʿadālet çār erkāna
Meger rūḥ-ı nebātīdür kelām-ı şekker-efşānı

Birisi der-niyām olınca biri der-miyān oldı
İki yüzli meger bir tīġ imiş bu devlet-i fānī

Zemānuñ salṭanat mihri diyü baḫş itdügi cevher
Kiminüñ dāġ-ı pür-ḫūnı kiminüñ verd-i ḫandānı

Olur taḥtında her fiʿl-i ḳabīḥüñ kār-ı müstaḥsen
Ġulām-ı Ḫıżr ile gör ḳıṣṣa-i Mūsā-yı ʿÜmrānı

Ne saʿd-ı Müşterī bādī vü ne naḫs-ı Züḥal mānīʿ
Ḥakīm-i Ḳādirüñ ṣunʿında ʿāciz ʿaḳl-ı Yūnānī

Saʿādet burcınuñ[1] mihri ġurūb itdi ise ġam yoḳ
Getürdi yirine niʿme'l-bedel bir māh-ı tābānı[2]

Açılup subḥ-dem mıṣraʿları bāb-ı hümāyūnuñ
Cemāli mihri ḳıldı maṭlaʿu'l-envār dīvānı

Eben ʿan-ced şeh-i ʿālī-sened Sulṭān Meḥemmed kim
Tecāvüz eylemişdür vaṣf-ı şānı ḥadd-i imkānı

Keremdür var ise bir vaṣf-ı[3] zā'id ṭabʿ-ı pākinde
Leṭāfetdür eger mevcūd ise cisminde noḳṣānı

Leṭāfet cüyınuñ perverdesi ruḫsār-ı dil-cüyı
Melāḥat gülşeninüñ dikmesi ḳadd-i ḫırāmānı

Ne gülde tāb u fer var ʿārıżına ḳılmaġa nisbet
Ne servüñ ḳadd-i dil-cūsına var öykünmege cānı[4]

Bu ḥüsn ile bu ānı kimde görmişdür gören gelsün
Bulınur Yūsufa ṣānī bulınmaz anuñ[5] aḳrānı

1 - SE
2 168b SE
3 ṭabʿ SE
4 285a E
5 Anı SE

Şikest itmişdi cismüm zevraḳını rūzgār ammā
Beni ġarḳ itdi ol şāhuñ muhīṭ-i baḥr-ı iḥsānı

Ṣafā geldüñ semā-yı devletüñ iy mihr-i pür-nūrı
Ġubār-ı maḳdemüñle rūşen itdüñ**[288a]** çeşm-i aʿyānı

Ne ẕātuñ gibi gösterdi felek mir'ātı bir ṣūret
Ne ṭabʿum gibi ṭūṭī gördi Rūmun şekkeristānı

Cihānda nāmımuz ḳalsun diyen nām ehli serverler
Çerāġ ile arar ṭūmār-ı eşʿār-ı ṣenā-ḫ̆ānı

Bilürler cevherinden ḫanceri ābından elmāsı
Sözinden sen de fehm it ḳadr-i Nevʿī-i suḫan-dānı

Yiter sen şāha mīrāṯ-ı peder ṭabʿum gibi cevher
Ḳalur dürr-i suḫan bāḳī olur sīm ile zer fānī

Nitekim her seḥer olup muẓaffer ḫusrev-i ḫāver
Geçüp taḫt-ı zümürrüd üzre teşrīf ide erkānı

Ṭınāb-ı bārgāh-ı ʿömrüñ olsun ḥaşre dek mümtedd
İrişsün ḳadriñüñ ʿarş-ı berīne ṭāḳ-ı eyvānı

Baʿde eyyām lālāları Meḥemmed Paşa lü'lü'-i lālā gibi muntaẓam-ı silk-i vüzerā ve ḳā'im-maḳām-ı ṣadāret olan Ferhād Paşa-yı kişver-güşā, mesned-i ṣadāret-i ʿuẓmāya revnaḳ-baḫşā olup mühr-i hümāyūnla ikrām olınduḳda Diyārbekr eyāletinden maʿzūl Deli İbrāhīm Paşa'nuñ ser-i bī-maġzı gūy-ı ṣāvlecān-ı tīġ-ı ḫūn-āşām olmaġla ṣıfat-ı luṭf u ḳahr-ı sulṭānī, mānend-i berḳ u bārān-ı ebr-i nīsānī, gülşen-efrūz-ı kerem ve ḫırmen-sūz-ı sitem olup revnaḳ-baḫş-ı ʿālem oldı.

Mıṣrāʿ این همه اول آثار جهان افروزست [1]

Sene-i mezbūre nev-bahārında Ṣadr-ı Aʿzam Ferhād Paşa serdār-ı ʿasker-i

1 "Bunların hepsi dünyayı aydınlatanın eserlerinin ilkleridir."

İslām olup ʻişyān iden Eflaḳ Voyvodası Miḫal ḳahrına sevḳ-ı ebṭāl-i ricāl eyledi. Vezīr-i kişver-gīr ser-ḥadd-i manṣūra vāṣıl ve tertīb-i[1] muḳaddemāt-ı fetḥe müştaġil olup tīşe-i endīşeyi iʻmāl ve tedbīr-i kūh-endāz-ı düşmen-i māl itmek üzere iken mekr-i şeyāṭīn-i ins ile mühr-i Süleymānī alınup Sinān Paşa'ya irsāl ve ol serdār-ı cān-sipār Ferhād-ı nā-murāda hem-ḥāl ḳılındı.

Mıṣrāʻ کوه را فرهاد کند و لعل را پرویز یافت [2]

Sinān Paşa ʻırż-ı dünyā-yı dūn içün ġaraż idüp cevher-i vücūd-ı vezīr-i ġāzī-yi ġalṭān-ı ḫāk u ḫūn itmege sebeb olmaġla seyl-i eşk-i maẓlūm yolına gelüp nāf-ı memleket-i Eflaḳ'da vāḳiʻ "Ḳaluyoran" nām maḥalde üftāde-i gird-āb-ı vaḥal olup nice biñ Müslimānuñ irāḳa-i demine ve ʻalem-i İslām'uñ laġziş-i ḳademine bāʻiṣ olduḳdan ṣoñra nice ḳırāla cevāb viren ʻasker-i ʻOṣmānī şe'āmet-i ḥırṣ-ı vezīr-i cānī ile bir voyvodanuñ hücūmından gürīzān ve ol gürāzān öñince bār ü büngāhı rīzān, cānib-i selāmete revān oldı.

Mıṣrāʻ İy derūn-ı cehl-ḫūn iy rūy-ı nā-dānī-siyāh

Miḫal-ı ehl-i ḍalāl ol şikestden ṣoñra ḳuvvet bulup nice yıllar maraż-ı ākile-i beden-i memleket ve derd-i derūn-ı dīn ü devlet olup serdārlar irsāline bāʻiṣ ve māye-i ḥavādiṣ olmış idi.

[Sābıḳān lālā olan Ramażān Paşa fevt olup Vefā'da defn olındı, fī 21 Cemādiye'l-ūlā sene 1003.][3]

[Vezāret-i Lālā ve ʻazl-i Caġala-zāde ve ḳapudan şüden-i Ḫalīl Paşa, 18 Cemādiye'l-ūlā sene 1003.][4]

[Ḳatl-i Deli İbrāhīm Paşa, yevmü'l-cumʻa, 13 Cemādiye'l-ūlā sene 1003.][5]

[Müftī Bostān-zāde Efendi'ye yüz aḳçe teraḳḳī iḥsān olınup vaẓīfeleri yedi

1 Terbiyet-i SE
2 "Dağı Ferhat deldi, la'li Perviz buldu."
3 Sābıḳān//1003, 288a der-kenār R1
4 Vezāret-i//1003, 288a der-kenār R1
5 Ḳatl//1003:- E; 288a der-kenār R1

yüz oldı ve Mekke Ḳāżīsi Yaḥyā Efendi ḫunkār şeyḫi olup el öpdiler, 25 Cemādiye'l-āḫire sene 1003.][1]

[Vezīr-i a'ẓam şüden-i Ferhād Paşa be-cā-yı Sinān Paşa, yevmü'l-ḫamīs 6 Cemādiye'l-āḫire sene 1003.][2]

[Yeñiçeri Aġası Aḥmed Aġa ma'zūl olup Yemişci Ḥasan Aġa mükerreren aġa oldı. İki def'a aġalıḳ bunda vāḳi' olmışdur, fī 8 Şevvāl sene 1003.][3]

[Gence ḳulı vaẓīfe bahānesiyle sipāh Ferhād Paşa'nuñ ḳatlin murād eyleyüp naṣīḥat ile men'a varan Lālā Paşa ve Ḫalīl Paşa'nuñ ṭaşla başların yarup memnū' olduḳlarında yeñiçeri aġası ve būstāncı başı müsellaḥ u müheyyā ve bī-nihāye nefer ile ḍarbı men' eylediler. Ba'dehu bā'iṣ-i fitnedür, diyü Siyāvuş Paşa Ḳonya'ya ve Sinān Paşa Malġara'ya, Caġala-zāde Aḳşehr'e sürgün fermān olındı, fī Ṣa'bān sene 1003.][4]

[Ferhād Paşa sefere çıḳdı, fi 17 Ṣa'bān sene 1003.][5]

[Sābıḳan Şirvān Beglerbegisi Ca'fer Paşa Boġdan'a ve Ṣaturcı Meḥemmed Paşa Eflaḳ'a beglerbegi olup ol vilāyetler eyāletler olup Yeñişehrli Muḥarrem Beg defterdār olup cümle memāliki muḳāṭa'a olup on iki biñ muvaẓẓaf ḳul yazılmaḳ fermān olındı, fī 5 Ramażān sene 1003.][6]

[Sinān Paşa Malġara'dan gelüp ṣadr-ı a'ẓam oldı, fī selḫ-i Şevvāl sene 1003.][7]

[Ḳaṣaba-i Ruscuḳ'da muḥāfaẓa üzere olan Muṣṭafā Paşa şehīd olup Miḫal ol eṭrāfa müstevlī oldı. Faṣl-ı şitā ve eṣnā-yı cülūsdur, sene 1003.][8]

[Ca'fer Paşa serdār olup Rūmiline çıḳdı, fī 3 Ṣafer 1003.][9]

Biñ dört Rebī'u'l-evvel'inüñ muntaṣıfında Sinān Paşa 'azl olınup Lālā Meḥemmed Paşa ṣadr-ı a'zam olmış iken ol gürg-i bārān-dīdenüñ ḳuvvet-i

1 Müftī//1003, 288a der-kenār R1
2 Vezīr-i//1003, 288a der-kenār R1
3 Yeñiçeri//1003, 288a der-kenār R1
4 Gence//1003, 288a der-kenār R1
5 Ferhād//1003:- E; 288a der-kenār R1
6 Sābıḳān//1003, 288b der-kenār R1
7 Sinān//1003, 288b der-kenār R1
8 Ḳaṣaba-i//1003, 288b der-kenār R1
9 Ca'fer//1003, 288b der-kenār R1

ser-pençe-i baḫtına ṭāḳat getürmeyüp on[1] günden ṣoñra maraż-ı şīr-pençeden vefāt ve selefi ḫāmisen ṣadāret ile telāfī-i māfāt eyledi. Sinān Paşa bu def'a vezāretinde pādişāh-ı cihān-güşāya Engürüs seferini ilḳā ve ol ġazā-yı ġarrāya iġrā idüp levāzım-ı cihān-gīrī tedārikinde iken dest-i ecel girībānın alup evā'il-i māh-ı Şa'bān'da a'lām-ı ġazādan bedel naḫl-i 'azā ile müteveccih-i 'ālem-i beḳā oldı. Vezīr-i Ṣānī İbrāhīm Paşa āṣaf-ı ṣaff-ārā[2] ḳılındı.

Mıṣrā' Cihāna feyżi 'āmm olsun diyü bir meşreb-i pākūñ
Yed-i ḳudret öñinden ḳaldururmış seng-i ḫārāyı

[Ferhād Paşa Ruscuḳ'dan gelüp çiftliginde muḫtefī iken Yediḳulle'de boġuldı, yevmü'l-aḥad 4 Ṣafer 1004.][3]

[Biñ dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Dārü's-sa'āde Aġası Aḳ Muṣṭafā Aġa şīr-pençeden fevt olup yirine Ḳara 'Oṯmān Aġa ḥāfıẓ-ı dārü's-sa'āde oldı.][4]

[Şāh-ı 'Acem şeh-zādesi Ḥaydar Mīrzā maraż-ı ṭā'ūndan vefāt eyleyüp Ḥażret-i Eyyūb'de müstaḳill türbe bināsı fermān olındı, fī 18 Rebī'u'l-āḫir sene 1004.][5]

[Vezīr-i Ṣāliṣ Cerrāḥ Meḥemmed Paşa ẕaḫīre iştirāsı içün Belġırad'a gönderildi, fī Receb sene 1004.][6]

[Ḫadım Ḥasan Paşa şehr muḥāfaẓasına ḳaldı, yevmü'l-ḫamīs 24 Şevvāl sene 1004.][7]

[Aḫī-zāde Efendi İstanbul ḳāżīsi, der-Muḥarrem sene 1004] [8]

[Ḳapudan Ḫalīl Paşa ṭonanmaya çıḳdı, yevmü's-sebt 19 Şevvāl sene 1004.][9]

Biñ dört Şevvāl'inde ṣāḥib-ḳırān-ı **[288b]** zemān, ḳahramān-ı bī-emān;

1 Ol SE
2 285b E
3 Ferhād//1004, 288b der-kenār R1
4 Biñ//oldı, 288b der-kenār R1
5 Şāh-ı//1004, 288b der-kenār R1
6 Vezīr-i//1004, 288b der-kenār R1
7 Ḫadım//1004, 288b der-kenār R1
8 Aḫī//1004, 289a der-kenār R1; İstanbul ḳāżīsi Aḫī-zāde Efendi'dür SE; Tarih R1'de boş bırakılmıştır.
9 Ḳapudan//1004, 289a der-kenār R1

Beyt مثل در زمانه بفرزانکی
سرشته زمردی و مردانکی [1]

Ebü'l-fetḥ-i ṣānī, Meḥemmed Ḫān-ı 'Oṣmānī ferr-i devlet-i ḳāhire ve kemāl-i şevket-i bāhire ile neşr-i a'lām ve cem'-i 'asker-i İslām eyleyüp diyār-ı Engürüs'e 'azīmet-i hümāyūn buyurdı. Biñ beş Ṣafer'inde vāḳi' bir rūz-ı ẓafer-bürūzda "Egri" nām ḥıṣn-ı ḥaṣīni ḫamīs-i meymenet-enīs ile mınṭaḳatu'l-burūc gibi iḥāṭa ve ol seng-i rāh-ı eẕāyı imāṭa fermān olınmaġın ṭop-ı gerdūn-kūb ile melā'īni ḳahr u iz'āc ve mi'ṣara-i muḥāṣara ile küffār-ı ḫāksārı döñe döñe[2] iḫrāc eyleyüp fetḥ ü fīrūzı müyesser ve ḳal'a-i sengīn-bünyād sīne-i ṣūfī-i ṣāfī-nihād gibi nūr-ı īmānla münevver oldı. Ḳużāt-ı Rūm'dan Çatal[3]-zāde Maḥmūd Dā'ī resm-i tārīḫi bu gūne mürā'ī olmış idi:

Mıṣrā' Nemçeden Sulṭān Meḥemmed aldı Egri Ḳal'asın[4] (1005)

Engürüs ḳıralı olan menḥūs deryā-yı pür-ḫurūş-ı 'asker-i bī-pāyāna sedd-i rāh olmaḳ zu'mı ile mecmū'-ı ehl-i ṣalībden meded-ḫˇāh olup kūh-peyker alaylar ve sāyebān-ı gerdūn-sāylar ṣaḥrā-yı pehnāyı tezyīn ve ḫarḳ-ı ḫandeḳ-ı tabur ile mānend-i ḥıṣn-ı ḥaṣīn eylemiş idi. El-ḳıṣṣa çāsār-ı ḫāksār-ı Nemçe ve ḥākim-i Efrenc ve ḳıral-ı Erdel 'asker-i mūr-şümārların i'dād ve Leh ü Çeh'üñ bānları ve Boġdan ü Eflaḳ voyvodaları ve sevākin-i ceẓā'irüñ ḳapudanları cuyūş-ı āhen-pūş ile imdād idüp gürūh-ı gürūhe-zenān ile yedi ser-'asker, mānend-i ejdehā-yı heft ser, mühre-niẕār ü āteş-feşān ve kūs-ı heft-cūş-ı sīne-kūpān ve nefīr-i ṣūr-ı ṣafīr-ġarrān ile ol yedi alay[5] deryā-yı āteş-ḫurūşān olup 'asker-i İslām'a hücūm ve ẓalām-ı duḫān u ġubārdan sīne-i ṣaḥrāyı pür-ġumūm eyledi. Māh-ı Rebī'u'l-evve'lüñ ikinci güni telāḳī-i ṣaffeyn ve emvāc-ı efvācdan teṣādüm-i keffeyn vāḳi' olup yevm-i ḫamīsde ḫamīs-i Müslimīn mānend-i şīr-i 'arīn[6] pençe-zen-i gürāzān-ı tīz-dendān olmaġla ve lūle-i ceng ü

1 "(O), zamane insanları arasında adamlık ve yiğitlik ile yoğrulmuş olup bilgelikte meseldir."
2 169a SE
3 Ḥayāl SE
4 نمچه دن سلطان محمد الدی اکری قلعه سن
5 - SE
6 Ġarīn SE

āşūb, felekü'l-eflākden aşup ẓalām-ı leyl-i pür-veyl, isdāl-i ẕeyl eyledükde zebān-ı ḥāl-i düşmen-i bed-sigāl;

Mıṣrā' طبل آسایش بزن ما مرد میدان نیستیم [1]

mażmūnını gūş-ı hūş-ı ceng-cūyāna īṣāl eyledi. Ṣabāḥ-ı cum'a şafaḳ-gūn bayraḳlar ufuḳdan güẕār ve rāyet-i sefīd-i İslām revnaḳ-ı dīn-i mübīni āşikār idüp ser-i 'alem-i zerrīn-i āftāb-diraḫş zemīn ü zemāna kevkebe-baḫş olduḳda ḳalb ü cenāḥ ve meymene vü meysere ḳarīn-i tertīb ve fürūzīne-i ṭalī'a birle āteş-i ḥarb ü ḳitāl pür-lehīb olup çarḫacılar şerer gibi çarḫa-zenān ve şu'le-miṣāl yaluñ ḳılıçla ḥamle-künān olmaġla tīġ-zen dilāverler mānend-i Rüstem ü Bījen;

Beyt Bir tīġ-ı zer-nişānla girmişdi 'arṣaya
Şemşīr-bāz-ı ma'reke-i ṣaḥn-ı[2] āsumān

mażmūnından nişān olduḳda leşker-i küffār ser-ā-pā pūlāda ġarḳ ve sevād-ı seḥāb-kirdārı tüfeng-i āteş-feşānla mādde-i bārān ü berḳ olup tīġ ü teberle alayların ḫarḳ ve ḍarb-ı ḥadīd-i bārid gibi laġve iştiġāl, belki endīşe-i muḥāl olmaġın 'asker-i İslām zülf-i müşkīn-i dil-ārām gibi iki cānibe perīşān olup ol cānverān remān, mānend-i mest-i ser-gerdān dāmgāh-ı muḫayyem-i hümāyūna revān oldılar. Ḳarīne-i ḥāl;

Mıṣrā' Atup tīr-i du'ā **[289a]** nāvek-figenler
Fenā gül-bāngı çekdi ḍarb-zenler

mażmūnı 'unvān-ı ṣaḥīfe-i ḥāl olup tīr-i ṣabā-mesīr-i seriyye-i İslāmiyān ṣaḥrāyı sīnelerin neyistān[3] ve müdāfa'aya āmāde olan müdāfi'-i girān, mühre-i sengle suṭūr-ı ṣufūfı masṭar-ı meṣnevīden nişān eyledi. Lākin ol gürūh-ı li'ām ḳābil-i ḫarḳ u iltiyām olup muḫayyem-i hümāyūna mülteḥiḳ ve esvāḳ-ı ḫıyām içinde müteferriḳ olduḳlarında ḳaṣṣābān-ı çābük-dest-i çālāk elinde āġuşte-i ḫūn u ḫāk olup;

1 "Davul misali vur bana, savaş meydanının eri değiliz."
2 ṣaḥn-ı:ṣaḥn ü SE
3 286a E

Mıṣrā' Bir ejdehā-yı dü serdür bu ḫayme-i dünyā
Giren derūnına olur hemīşe nā-peydā

mażmūnı nümāyān, ṣaḥrāda bāḳī ḳalan kefere ﴿كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ﴾[1] eṭrāfa perīşān olduḳda şīrān-ı peleng-intiḳām-ı neheng-iltiḳām her birin bir yoldan ḥacīme revān eyleyüp baḳıyyetü's-süyūf olan ṣufūf, senābik-i ḫayl ile mānend-i süfūf olup eczā-yı vücūdı sūde-i hāven-i hevān ve ḫamīr-i māye-i şerr ü fesādī ḫākle yeksān oldı.

Mıṣrā' Ḳıyāmet ḳopdı ḥaşr oldı ṣırāṭ-ı tīġ olup ẓāhir
Ḳılıçdan geçmedük rūy-ı zemīnde ḳalmadı kāfir

Ba'ż seyyāḥān-ı cihān-dīdeden mesmū'dur ki diyār-ı Firengistān'da pādişāh-ı maġfūrı "ṣāḥib-ḳırān" 'unvānı ile yād idüp resm-i mu'tādları üzere taṣvīr itdüklerinde cümle ecdād-ı kirāmları temāṣīline taḳdīm ve ceng-i mezbūrda ḳahr-ı ḳahramānīleri ẓuhūr itmekle tekrīm iderler imiş. El-ḥaḳḳ böyle 'asker-i bī-kerān kemāl-i ġalebe vü istīlā ṣūreti nümāyān olduḳdan ṣoñra bu mertebe ḳahr u istīṣāl olınmaḳ maḥż-ı luṭf-ı Perverdigār ve imdād-ı sened-i ebrār olup manẓūr-ı 'ayn-ı 'ināyet olduḳları āşikārdur. Faḳīr-i rāḳımu'l-ḥurūf eydür; ol eṣnāda firārīler 'an'anasından aḫbār-ı mūḥişe perīşān olup 'āmme-i İslāmiyān intiẓār-ı ḫaber-i ḫayr ile vālih ü ḥayrān iken vālid-i merḥūm bir seḥer vuḳū'-ı fetḥ u nuṣretle bu ḥaḳīri tebşīr ve tebāşīr-i ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi bu mübeşşere-i ġaybiyye ile dil-i sevdā-zedeyi tenvīr idüp buyurdılar ki "Bu gice Ḥażret-i Resūl-i Ekrem *ṣalla'llāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem* meclis-i şerīflerine dāḫil olup istimā' eyledüm ki aṣḥāb-ı kirām[2] fetḥ u nuṣrete müte'allik basṭ-ı kelām iderler. Çünki derūn-ı ḫāṭırda aḫbār-ı 'asker-i İslām'a şiddet-i intiẓār, dil-teşne-i cān bilüp resīdenüñ āb-ı zülāle ve 'āşıḳ-ı bī-tābuñ tābiş-i eşi"a-i cemāle intiẓārından müste'ār idi. Böyle ruvāt-ı ṣaḥīḥu'l-esnād lisānından iltiḳāṭ-ı gevher-i murād mümkin olıcaḳ şāḫ-ı gül gibi ser-ā-pā gūş ve deryūze-i kāse-i sāmi'a ile mālik-i nişāb-ı gevher-fürūş olmış idüm. Her cevher-i şeb-tāb-ı[3] şāhāne ki

1 Kur'ân-ı Kerîm, Müddessir Sûresi, 74/ 50-51, "Ürkmüş yaban eşekleri gibi arslandan kaçmaktalar."
2 169b SE
3 Şeb-tāb-ı:şebāb-ı SE

la'l-i dürr-efşānlarından ġalṭān ola, āvīze-i misma'a-i cānum, belki ḳandīl-i ḥücre-fürūz-ı ṣavma'a-i cenānum olurdı. Vaḳā'i'-i ġazāyı bi-temāmihā rivāyet ve 'ale't-tertīb sübḥa-i rişte-i ḥikāyet ḳılduḳlarından ṣoñra ol ḥalḳaya imāme-i sübḥavār vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı gevher-i şehvār olan ẕāt-ı mükerrem ki ġālibā Ḥażret-i Ṣıddīḳ-ı Ekrem *raḍiya'llāhu te'ālā 'anhu* ḥażretleri, bu gūne 'uḳde-bend-i 'ıḳdu'l-le'āl-i maḳāl oldılar ki ' 'Askerüñ inhizāmı muḳarrer ve şikeste-cevher gibi iltiyāmı nā-müyesser idi. Pādişāhuñ ism-i şerīfi Meḥemmed olmaġla ġayret-i hem-nāmī-i Ḫayrü'l-verā *dāme bi-envāri'ṣ-ṣalāti münevverā* deryā-yı[1] luṭf-ı ilāhīyi cūşān ve cuyūş-i sürūşı ḫurūşān idüp melā'ike-i naṣr ile imdād ve cünūd-i ġaybı muraḫḫas-ı nefīr-i 'āmm-ı cihād eylediler. Tā ki ṣūret-i me'mūl āyine-i ḥuṣūlde cilveger oldı.' "

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ﴾[2]

Seḥeri Vezīr-i A'ẓam İbrāhīm Paşa ma'zūl ve ṭalī'a serdārı olan Caġala-zāde Sinān Paşa maḳām-ı ṣadāret-i 'uẓmāya mevṣūl oldı ve Ḳırım Ḫānı Ġāzī Girāy Ḫān-ı Cengīzī[3] āstāne mülāzemeti ile me'mūr olup mülāzım-ı rikāb-ı sulṭānī[4] olan birāder-i kihteri Fetiḥ Girāy sulṭān ḫidmeti muḳābelesinde ḫān oldı. Ba'dehu Meḥemmed Paşa oġlı vezīr-i dilīr Ḥasan Paşa Belġırad'da muḥāfaẓaya ta'yīn olınup dārü's-salṭana cānibine 'azīmet-i hümāyūn buyurıldı. Edrine ḳurbında Caġala-zāde Sinān Paşa'ya[5] Şām eyāleti virilüp İbrāhīm Paşa ṯāniyen ṣadru'l-vüzerā oldı ve Ġāzī Girāy Ḫān[6] maḳāmına i'āde ve Fetiḥ Girāy cānib-i āḫirete ser-dāde ḳılındı.

Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinüñ üçünci güni pādişāh-ı ġāzī taḫtgāh-ı 'ālem-penāha vāṣıl, 'aẓīm alay ile şehre dāḫil oldılar. Ol eṣnāda sulṭānu'ş-şu'arā Bāḳī Efendi'nüñ rikāb-ı hümāyūna 'arż itdükleri ḳaṣīdedendür:

---

1 R1'de buradan itibaren bir sayfa eksiktir. Varak numaraları sonradan eklendiği için numaralandırmada eksiklik görünmemektedir.

2 Kur'ân-ı Kerîm, Fâtır Sûresi, 35/ 34, "Bizden üzüntüyü gideren Allah'a hamd olsun. Doğrusu Rabb'imiz bağışlayandır. Şükrün karşılığını verendir ..."

3 286b E

4 Şāh-ı kām-yāb SE

5 Caġala//Paşa'ya:Caġala-zāde'ye SE

6 - R1, E

Bi-hamdi'llāh refīḳ oldı yine tevfīḳ-ı Rabbānī
Muẓaffer ḳıldı sulṭān-ı cüvān-baḫt-ı cihānbānı

Ḳudūm-i şāh ile ḫalḳuñ bu gün başına gün ṭoġdı
Yine tāb-ı rikābından cihānı ḳıldı nūrānī

Eşi"a bāl ü per oldı güneş zeyn itdi eṭrāfın
İrem ṭāvūsı gibi ṣubḥ-dem gösterdi cevlānı

Yine ol sancaḳ-ı zerrīn-ser ü sīmīn-ḳabā ḳıldı
Livā-yı ṣubḥ-ı nūrānī gibi rūşen bu eyvānı

Güneşdür ṭal'atı gūyā cihāndan def' u ref' itdi
Zalām-ı ẓulm ü 'udvānı ḍalāl-i küfr ü ṭuġyānı

Şeh-i kişver-sitān Sulṭān Meḥemmed Ḫān-ı Ġāzī kim
'Adūnuñ 'ırḳını ḳaṭ' eyledi şemşīr-i bürrānı

Didi Behrām-ı düşmen-kām gördi ḍarb-ı şemşīrin
Ḳoluña ḳuvvet iy rūz-ı veġānuñ Şāh-ı Merdānı

Ṣüreyyā ṣanmañ üstinde görince şīr-i gerdūnı
Aṭıldı āsmāne kūhsār-ı ḳahrı ḳaplanı[1]

Elinden ol ḳadar düşmen yimişdür boz doġanı kim
Ḳızılelmadan eyvā ḳopdı nā-geh işidüp anı

Çalındı kūslar ṭabl ü neḳāre ṣaldı āvāze
Dügün bayram idi gūyā ġuzāta ceng meydānı

Kimi şemşīr-bāz oldı kimi cān-bāz bu ḫalḳuñ
Temāşā eyleseñ ol günde görseñ ḥāl-i insānı

Ser-encām-ı cadū āḫir ne[2] ḥāle irişür dirken
Hezārān kelleler ṭop itdi nā-geh çarḫ çevgānı

1 Bu mısra SE'de bulunmamaktadır.
2 Yine SE

Dil-āverler oyunlar oynadı küffāra ol gün kim
Gören bāzīçe-i taḳdīrüñ oldı deng ü ḥayrānı

Çıḳup yelkenlüler Rūmī siperden bādbānlarla
Yine gösterdiler cūş u ḫurūş-ı baḥr-ı ʻummānı

Nehengāsā dil-āverler ʻadüvvi yuṭdılar gitdi
ʻAceb deryā imiş ḥaḳḳā bu leşkergāh-ı ʻOṯmānī

Ser-i bī-maġz-ı düşmenden feżāda kāseler ṭoldı
Sibāʻ-ı kūh u deşte ḳıldılar tertīb-i mihmānī

Meger kim uġramış gerdūn öñinde seyl-i ḫūn içre
Şafaḳ ṣandı şebāngeh ḫalḳ dāmānındaki ḳanı

Dem-i aʻdā ile deşt-i cihānı lālezār itdi
Sipāh-ı berḳ-reftār-ı Tataruñ tīr-bārānı

Ne cünbiş ḳıldı kim āḫir dil-i düşmende yir[1] itdi
Meger gösterdi ol nīze ḫırām-ı ḳadd-i ḫūbānı

Miṯāl-i ḥalḳa-i zülf-i girih-gīr-i ḫam-ender-ḫam
Biri birine ḳoydı tīġ-ı ḳahruñ kāfiristānı

Bilürsün anı mürġ-ı beyża-i pūlād-ı nuṣretdür[2]
ʻAceb mi dāne divşürse elinde tīġ-ı bürrānı

Hemān āyīne-i sırr-ı Ḫudādur ṭabʻ-ı şāhāne
Müberrā ġıll u ġışdan ḳalbi ṣāf u sāde sulṭānī

Mücellā sīnesi āyīnedār-ı şāhid-i ġaybī
Muṣaffā ḫāṭırı ṣūret-peẕīr-i rāz-ı pinhānī

Hemān oldur niyāzum senden iy Keyḫusrev-i ṯānī
Ki gūş-ı hūşa mengūş eyle dürr-i pend-i pīrānı

1 Ser SE
2 SE'de bu mısradan sonra "Mübeşşere-i Ġaybiyye" biçiminde kırmızı mürekkeple yazılmış bir başlık mevcuttur.

Sikendersün ḳarīnün feylesūfān-ı cihān olsun
Ḥakīmān-ı zemāne hīçe ṣaymaz ṣaḫṣ-ı nā-dānı

Niyāz it Ḥaḳḳa iy Bāḳī vücūdın ḥıfẓ ide Bārī
Ḫaṭālardan nigehdār olsun ol Dārā-yı devrānı[1]

Ḫudāvendā Ḫudā ol ẕāt-ı pāke ḥırz-ı cān itsün
Du'ā-yı müstecāb-ı ṭā'ifān-ı 'arş-ı raḥmānī

Hemīşe fetḥ-i fīrūzı livāńa iltivā ḳılsun
Ḳapuńa ilticā itsün cihānuń ḫān u ḫāḳānı[2]

Ḳaṣīde-i Merḥūm Vālid[3]

İrişdi ḳaṣr-ı Ḫavernaḳda revnaḳ-ı eyyām
Ki żabṭ-ı gūr-ı 'adüvve bulundı bir Behrām

Zihī ḫuceste mekān ü zemān-ı emn ü ferāġ
Zihī ḳudūm-i mübārek duḫūl-i dār-ı selām

Kü'ūs-i 'işrete tebdīl olundı kūs-i raḥīl
Dimā-yı kelle-i a'dā yirine mā'-ı müdām

Nice zemān idi bu mīşenüń sibā'ından
Şerī'at olmış idi ḫūn-ı mīşe ḥükm-i ḥarām

Ġazāle pençe-i şīr olmış idi şāne-i mūy
Ḥüsām ü tīrini[4] atmışdı ḫāke Rüstem ü Sām

Biri biri ile kūhsār içinde ḳan yalaşup
Birāder olmış idi şāhbāz ü kebk ü ḥamām

Egerçi ṣūret-i selm ü ṣalāḥ ẓāhir idi
Fesād-ı 'āḳıbetinden alurdı būy meşām

1 287a E
2 170a SE
3 Ḳaṣīde//Vālid:Ḳaṣīde li-Merḥūm Nev'ī Efendi Vālid-i Cāmi'u'l-ḥurūf SE
4 Ḥüsām ü tīrini:Ḥüsām-ı tīrini SE

Mizāc-ı ʻāleme gelmişdi iḫtilāl ü fesād
Emīr-i ḳāhire muḥtāc idi ṣalāḥ-ı enām

Fütūr-ı silsile-i devlete bi-ḥamdi'llāh
Bu dürr-i tāc-ı ẓafer virdi ḳuvvet-ile niẓām

Zemān-ı devlet-i Sulṭān Meḥemmedīdür kim
Zemāne ser-keşini eyledi rikābına rām

Ebü'l-cihād laḳabı aña gökden indi bugün
Egerçi yir de Ebü'l-fetḥ kondı ceddine nām

Geçürdi cümle ḳılıçdan cünūd-i küffārı
Ṣırāṭ-ı tīġi ḳıyāmet ḳopardı ḫaṣma temām

Muḳābil olmaduġı leşkerüñ meger ol kim
ʻAdüvv yirine sayılmadı ol cünūd-i liʼām

İderdi gün gibi şeh ḍarb-ı dest ile tesḫīr
Gürūh-ı ġarba ḳılıc çekmese sipāh-ı ʻavām[1]

Ḥużūrı uçmış idi murġ-ı rūḥ-ı aʻdānuñ
Mecāl olur mı ser-i sehm ü nīzede ārām

Ser ü siper ki muḳaddem döküldi maʻrekede
ʻAceb degül ki dökilürse[2] şikāra dāne vü dām

Şehā sürūr ile iḳbāl ile ṣafā geldüñ
Cemāl-i pāküñe müştāḳ idi ḫavāṣṣ u ʻavām

Nite ki ġuṣṣa vü şādī vü girye vü ḫande
Biri birin müteʻāḳib ola ṣabāḥ ile şām

Saʻādetüñ güneşi hergiz olmaya ġārib
Ṣabāḥ-ı devletüñe virmeye keder aḫṣām

1 Bu mısra SE'de bulunmamaktadır.
2 Dökilür SE

[Egri seferinden dönildükde Rūmili Beglerbegisi Ḥasan Paşa'ya vezāret-i ḫāṣları virilüp eyāleti Lālā Meḥemmed Paşa'ya, Anaṭolı Ṣūfī Sinān Paşa'ya virildi. Nişāncı Lām 'Alī Çelebi ma'zūl, yirine Re'īs Mūsā Çelebi, yirine Uncı-zāde[1].]

Biñ beş Şevvāl'inüñ evāḫirinde Belġırad'da muḥāfaẓaya ta'yīn olınan Ḥasan Paşa Ṭuna Yalısı muḥāfaẓasına me'mūr olup Ṣaturcı Meḥemmed Paşa diyār-ı Engürüs üzere serdār naṣb olınup irsāl olındı. Biñ altı tārīḫinde 'asker-i küffār ile muḳābele ve ġālibāne ḥarb u muḳātele olup Bosna Beglerbegisi Tiryākī Ḥasan Paşa'nuñ ihmāli ile istīṣāl mümkin olmadı. Sene-i ātiyede Varad[2] seferi olup fetḥ-i ḳal'a müyesser olmadı.

Biñ altı Rebī'u'l-evvel'inde **[289b]** Ṣadr-ı A'ẓam İbrāhīm Paşa, Ġāzī Girāy Ḫān'uñ ibḳāsına sebeb olup Fetiḥ Girāy Ḫān-ı bahādıruñ Egri seferinde sebḳ iden ḫidmeti muḳābelesinde vāyesi ḥırmān ü[3] cezā-yı Sinimmār ve ten-i nāz-perveri ṭu'me-i sinn-i mār olmaḳ bā'iṣ-i ḳahr-ı şehr-yār-ı cihāndār olmaġın 'azl olınup mühr-i vezāret Ḫadım Ḥasan Paşa'ya 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ınuñ ikinci güni Ḥasan Paşa Yediḳulle'de ḥabs olınup bir hefteden ṣoñra ḳatl olındı. Yirine Cerrāḥ Meḥemmed Paşa ṣadr-ı a'ẓam oldı. Bu eṣnāda Yanıḳ Ḳal'ası'na[4] ve ba'ż-ı ḳılā'a küffār istīlā itdügi ḫaber-i muṣībet-eṣer vārid oldı.

Māh-ı Şevvāl'üñ ṭoḳuzuncı güni Ḫalīl Paşa 'azl olınup Caġala-zāde tekrār kapudan oldı. Bundan aḳdem vezīr-i dilīr Meḥemmed Paşa oġlı Ḥasan Paşa, Baġdād-ı dārü's-selām eyāletine gönderilüp zümre-i ṭavāşīden Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa, Ṭuna Yalısı'nda muḥāfaẓaya me'mūr olmış idi.

[Ṣūfī Sinān Paşa, Egri muḥāfaẓasına ta'yīn olındı, fī evāḫiri Ṣafer sene 1005.][5]

[Vezīr-i dilīr Ḫadım Ca'fer Paşa ve Rūmili Beglerbegisi Deli Paşa muḳaddem tabura gönderilüp münhezimen geldiler, fī selḫ-i Ṣafer sene 1005.][6]

[Rūmili eyāleti Meḥemmed Paşa oġlı Ḥasan Paşa'ya virildi ve Rūmili beglerbegisi, Bosna ve Ṭameşvar paşaları ile meymene-i hümāyūna Anaṭolı Beglerbegisi Lālā Meḥemmed Paşa fermān ve Ḥaleb ve Sivas ve Mar'aş paşaları ile

1 Egri//zāde, der-kenār E
2 Vardar SE
3 ḥırmān ü:- R1, E
4 287b E
5 Ṣūfī//1005, 289a der-kenār R1
6 Vezīr-i//1005, 289a der-kenār R1

yesāra ta'yīn olınup çarḫa serdārlığı Vezīr Caġala-zāde'ye ve Diyārbekr ve Şām 'askerine fermān olındı, fī ġurre-i Rebī'u'l-evvel Sene 1005.][1]

Biñ yedi senesi evā'ilinde Nigbolı öñinde Miḫal-i mel'ūn 'ale'l-ġafle başup mehzūmen ḳal'aya girüp muḥāṣara olınduġı ḫaberi geldükde māh-ı Rebī'u'l-eve'lüñ on sekizinci güni vezīr-i ṣā'ib-tedbīr Güzelce Maḥmūd Paşa serdār ta'yīn olınup alayla İstanbul'dan çıḳdı.

[Pesprim ve Papa ve Tata ḳal'alarına kāfir müstevlī oldı, fī tārīḫi'l-mezbūr.][2]

[Lām 'Alī Çelebi başdefterdār ḳā'im-maḳāmı, Burhān defterdār, Uncı-zāde nişāncı aṣīl, Medḥī Çelebi re'īs-i ḳā'im-maḳāmdur. Ba'dehu Etmekci-zāde Belġırad'da defterdār oldı.][3]

[Ḳırım Ḫānı Ġāzī Girāy Ḫān ser-ḥadde ḳışlayup iki senede Serdār Ṣaturcı ile hem-'inān olmışdur.][4]

[İbrāhīm Paşa'nuñ evvel senesinde daḫı ki "Uyvar seferi" dimekle ma'rūfdur, bile olup meştāya müteveccih olınduḳda icāzet alup Ḳırım'a gitdi.][5]

[Yeñiçeri Aġası Ṭırnaḳcı daḫı İstanbul'da ḳışladı. Ba'dehu Ḳanije fetḥine ḥāżır oldı.][6]

Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinüñ ṭoḳuzuncı güni Cerrāḥ Paşa müteḳā'id olup İbrāhīm Paşa ṣāliḥen ṣadru'l-vüzerā oldı. Māh-ı Şevvāl'üñ yigirminci güni İbrāhīm Paşa serdār-ı 'asker-i İslām ve Ḫalīl Paşa ḳā'im-maḳām olup vilāyet-i Engürüs-i menḥūs üzere neşr-i livā-yı fetḥ-iltivā ve sevḳ-ı a'lām-ı ricāl-i veġā eyledi.

Mıṣrā' Oldı serdār vezīr-i Ekrem[7] (1007)

tārīḫ-i 'azīmetleridür.

---

1 Rūmili//1005, 289a der-kenār R1
2 Pesprim//mezbūr, 289b der-kenār R1
3 Lām//oldı, 289b der-kenār R1
4 Ḳırım//olmışdur, 289b R1 der-kenār R1; Bu paragraf SE'de 170b'de metin içerisine yerleştirilmiştir. Metnin anlam akışını bozduğu için buraya alınması uygun görüldü.
5 İbrāhīm//gitdi, 289b R1; Bu paragraf SE'de 170b'de metin içerisine yerleştirilmiştir. Metnin anlam akışını bozduğu için buraya alınması uygun görüldü.
6 Yeñiçeri//oldı, 289b der-kenār R1
7 اولدی سردار وزیر اکرم

Dārü'l-cihād-ı Belġırad'da muntaẓır-ı ḳudūm-i serdār-ı ẓafer-muʿtād olan Ṣaturcı Meḥemmed Paşa iki sene serdārlıġında ihmāli ve itʿāb-ı ʿasker-i manṣūr u isrāf-ı māli ve zemānında Yanıḳ Ḳalʿası'nuñ intizāʿı ve nice ḳılāʿın iḳtilāʿı muḥarrik-i ḳahr-ı Ḳahramānī olup māh-ı Ẕi'l-ḥicce'de pādāş-ı ʿameli tīġ-ı ser-endāza ḥavāle ve Yeñiçeri Aġası Ṭırnaḳcı Ḥasan Aġa eliyle izāle olındı. ʿAsker-i İslām nice şühūr ü aʿvām küffār-ı ḫāksār ile dest ü girībān olup öte yaḳanuñ ümerā vü ecnādı muḫayyem-i hümāyūnla Engürüs ġazāsına revān olmaġın Etrāk ü Ekrādı ve evġād u Manavġādı;

Şiʿr چو بیشه تهی کردد از نره شیر
شغال اندر آید ز بیشه دلیر [1]

mażmūnı üzere cādde-i iṭāʿatdan ḫurūc ve ḳulel-i cināyet ü ʿiṣyāna ʿurūc idüp "Ḳara Yazıcı" dimekle maʿrūf " ʿAbdu'l-ḥalīm" nām sekbān bölükbaşısı ser-i eşḳıyā ve düşmen-i cān-ı reʿāyā olup bu eṣnāda[2] Ḥabeş eyāletinden maʿzūl Ḥüseyn Paşa teftīş-i maḥā'if bahānesiyle öte yaḳaya çıḳup meẓālimi keṣīr ve ʿafv-i cerā'imi ʿasīr olmaġla Ḳara Yazıcı'ya mülḥaḳ u muṭāviʿ olup ḳırān-ı naḥseyn vāḳiʿ oldı. Gürūh-ı celālī alev-i āteş gibi her ṭarafdan livā-keş olup mānend-i erḍa ṣaḥīfe-i arża perīşān ve naḳş-ı dil-keş-i emn ü emān bī-nām ü nişān oldı.

Biñ sekiz Muḥarrem'inde Sinān Paşa-zāde vezīr, Meḥemmed Paşa serdār taʿyīn olınup irsāl olındı. Eşḳıyā Ruhā Ḳalʿası'na ilticā itmegin serdār-ı nāmdār muḥāṣara vü tażyīḳ ve izʿāc ü iḫrācı taḥḳīḳ eyledükde Ḳara Yazıcı, Ḥüseyn Paşa'yı fedā idüp ʿahid-nāme-i ṣulḥ ile **[290a]** dāmgāh-ı Ruhā'dan rehā bulup;

Mıṣrāʿ Yazıcı kendüsine kem yazmaz

mażmūnı ile ʿāmil oldı. Ḥüseyn Paşa İstanbul'a geldükde mesle-i rūzgār olup cezāsını buldı. Yazıcı'ya Amāsıyye sancaġı virilüp[3] birḳaç gün müdārāt olındı. Baʿdehu ḍalāl-i ḳadīminde pā-ber-cā-yı ışrār ve fesād üzere ber-ḳarār olmaġın Baġdād eyāletinden munfaṣıl Ḥasan Paşa serdār ve āstāneden Ḥācī İbrāhīm Paşa ser-ʿasker-i gīrūdār olup İbrāhīm Paşa serdāra mülāḳī olmadın ẓāhir-i

1 "Erkek aslan ormanı boş bırakınca çakal o ormana yiğit gibi girer."
2 Olup//eṣnāda:- SE
3 170b SE

Ḳayṣeriyye'de münhezim ve cem'-i perīşān ile ṭaraf-ı serdāra 'āzim olup Elbistān ṣaḥrāsında mecmū'-ı 'asker, Celālī'ye ber-ā-ber olduḳda Yazıcı alayların ḫaṭṭ-ı şikeste gibi perīşān u meskūr ve dāl-i[1] dīvānī gibi şikeste-gerden ü maḳhūr itdiler. Ḳara Yazıcı ol senede helāk[2] ve sevād-ı vücūdından ḫarīṭa-i ḫāk-i pāk olup[3] birāderi Deli Ḥasan ṣaġ ve[4] esen ḳalmaġla cem'iyyet-i ehl-i fesād gitdükçe müstezād oldı[5].

Gīlān pādişāhı olup mülkinden cüdā ve mihmān-ı pādişāh-ı 'aṭā-baḫşā olan Aḥmed Ḫān vefāt eyledi. Miḫal-i ehl-i ḍalālüñ helāki ḫaberi geldi. "Kirā" nām Yehūdiyye sipāh ṭalebi ile ḳatl olındı. Māh-ı Şevvāl'de Ḫalīl Paşa ḳā'im-maḳāmlıḳdan ref' olınup Ḥāfıẓ Paşa cā-nişīn oldı.

[Tārīḫ Didi hātif Kirānuñ ḳatline tārīh-i ġarrā[6] (1008)][7]

Biñ ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inüñ beşinci güni Yemişci Ḥasan Paşa kesdürdügi cedīd aḳçe çıḳup filori yüz yigirmiye ve ġuruş seksene indi.

[Filori iki yüz yigirmiye dek çıḳmışdur.][8]

Bundan aḳdem Tebrīz muḥāfaẓasında olan vezīr-i dilīr Ḫadım Ca'fer Paşa, Gürcistān beglerinden Aleksandra Ḫān'uñ başın kesüp oġulların ve Simon'ı esīr[9] itmiş idi. Māh-ı mezbūruñ sekizinci güni ṭoġrı[10] Dīvān-ı Hümāyūn'a gelüp Yediḳulle'ye gönderildi. Ol eṣnāda didügi rubā'īdür:

Rubā'ī Ġāret-zede-i çarḫ-ı sitem-kār oldum
Ḥalḳuñ gözine anuñ-içün ḫār oldum

Ger gitdi ise esb ü şütür bārı ile
Minnet yine[11] Allāha sebük-bār oldum

1 Dār-i SE
2 - SE
3 - SE
4 - SE
5 Ba'dehu//oldı, bölümü E'de sayfa kenarında olup ifadeler birbirine karıştığı için R1 ve SE'ye tâbi olundu.
6 دیدی هاتف کرانك قتلنه تاریخ غرا
7 Tārīḫ//1008, 290a der-kenār R1
8 Filori//çıḳmışdur, 290a der-kenār R1
9 288a E
10 - SE
11 Hele SE

Ba'dehu ḳal'ada Müselmān olup nāmı "Meḥemmed Beg" olmış idi. Devlet-i Aḥmed Ḫānī'de fevt oldı.

Maḥmūd Paşa, Yirgögi Ḳal'ası'nı temām idüp āstāneye geldi. Māh-ı Receb'de Tebrīz ḥākimi Ca'fer Paşa'nuñ intiḳāli istimā' olındı. Ġurre-i Şa'bān'da Yemişci Ḥasan Paşa vezīr-i ḫāmis iken ḳā'im-maḳām-ı ṣadru'l-vüzerā oldı.

Şehr-i Şevvāl'de şarāba yasaġ olup ḫamr emāneti ref' olındı. On birinci güni Ḥaleb eyāletinden ma'zūl Ḥācī İbrāhīm Paşa vezāret ile Celālī üzerine serdār oldı.

Sene-i mezbūrenüñ a'ẓam vaḳā'i'i Ḳal'a-i Ḳanije fetḥidür ki Egri fetḥine mu'ādil bir fetḥ-i 'aẓīmdür. Muḥāṣara eṣnāsında 'aẓīm 'asker ile tabur gelüp evvel taburı, ba'dehu ḳal'ayı fetḥ eylediler. Ehl-i İslām kefere-i taburdan müżā'aḳa vü ıżṭırāb üzere iken ṣuleḥādan biri vāḳı'ada görür ki Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi def'-i a'dā içün bu du'āyı ta'līm ider. Fi'l-ḥaḳīḳa müdāvemet iderek eṣeri ẓāhir ve seḥeri envār-ı nuṣret mün'eṣir[1] olur. Du'ā[2] [budur]: اللهم قَوِّ قلوب المؤمنين بقوّة كرام البررة وألْقِ الرعب في قلوب الكفرة الفجرة[3]

[Tārīḫ-i 'Ālī Fetḥ olup ḳal'a bozuldı ṭabur[4] (1009)

Dīger Ḳanije Ḳal'asın aldı serdār[5] (1009)

Dīger Ḳaçurduñ kāfiri alduñ ḥiṣārı[6] (1009)][7]

Üç gün ve üç gice şehr ṭonanması oldı. Biñ on Muḥarrem'inüñ 'aşr-ı evvelinde vezīr-i ġāzī **[290b]** İbrāhīm Paşa'nuñ ḫaber-i vefātı gelüp Yemişci Ḥasan Paşa ṣadr-ı a'ẓam oldı. Sefer zemānı olup İbrāhīm Paşa'nun otaġı Belġırad muḳābiline geçmiş bulunmaġın vezīr-i cedīd 'acele ile 'azm-i dārü'l-cihād-ı

1 Ve//mün'eṣir:- E
2 - SE
3 "Allahım değerli melekleri nin kuvvetiyle müminlerin kalbini koru! Kâfirlerin ve yoldan çıkanların kalbine korku ver."
4 فتح اولب قلعه بوزلدى طابور
5 قنيژه قلعه سن الدى سردار
6 قچوردك كافرى الدك حصارى
7 Tārīḫ-i//1009, 290a der-kenār R1

Belġırad eyledi. Ḫalīl Paşa tekrār[1] ḳā'im-maḳām ve Ḥāfıẓ Paşa ṣāliṣ-i[2] vüzerā-yı kirām oldı. Sene-i sābıḳa evāḫirinde Ḥācī İbrāhīm Paşa Ḳayṣeriyye öñinde münhezim olup Celālī def'ına Baġdād eyāletinden ma'zūl Vezīroġlı Ḥasan Paşa ta'yīn olınmış idi. Elbistān'da Yazıcı 'askerini bozduġı ḫaber selḫ-i Rebī'u'l-evvel'de gelüp evāḫir-i Cemādiye'l-āḫire'de Celālī başları geldi[3]. Yazıcı, Canik Ṭaġları'nda mürd olduġı ḫaber Ramażān'da vāṣıl oldı. İstolni Belġırad'ı kāfir alup serdār üzerine varduḳda tabur sedd-i rāh olup Budin Beglerbegisi Manḳırḳuşı ve Meḥemmed Ketḫudā şehīd oldılar.

[Vuḳū'-ı ḥarb u şikesten-i Yazıcı yevmü'l-aḥad 18 Rebī'u'l-evvel sene 1010.][4]

[Biñ on tārīḫinde Ḫadım Ḫusrev Paşa serdār ta'yīn olınup fikri saḳīm ve rāyı 'aḳīm olmaġla muḳaddemāt-ı vāhiyesi netīce-baḫş olmadı. Bi'l-āḫire biñ on bir tārīḫinde Deli Ḥasan Paşa ġāfilāne ḥareket ve āstān-ı pādişāh-ı 'aṭā-baḫş ü ḫaṭā-pūşa mürāca'at eyleyüp maẓhar-ı 'afv-i sulṭānī ve eyālet-i Bosna'nuñ mīr-i mīrānı olup Gelibolı ma'berinden cānib-i Rūm'a 'ubūr eyledi.][5]

'Ulemā cem'iyyet eyleyüp [cem'iyyet fī yevmü'l-iṯneyn 23 Receb sene 1011][6] ḳā'im-maḳām Ḫalīl Paşa'ya vardılar ve "Ḫilāf-ı şer'-i şerīf ḥareket iden sipāhuñ ḥaḳlarından gelinmek gerekdür." didüklerinde sözleri telḫīṣ olınup mūcibince ḫaṭṭ-ı şerīf vārid oldı. Bu eṯnāda ki[7] māh-ı Ẕi'l-ḳa'de evā'ilidür, Ḫalīl Paşa ref' olınup Sā'atcı Ḥasan Paşa ḳā'im-maḳām oldı ve yeñiçeri aġası olan Ḳapu Aġası Dāmādı 'Alī Aġa sefere çıḳdı. Biñ on bir Muḥarrem'inde Ḥasan Paşa Toḳat ḳışlasında ġāfil iken Celālī Yazıcı'nuñ ḳarındaşı Deli Ḥasan muḥāṣara eyleyüp bi'l-āḫire mināreden fındıḳ ile urdurup şehīd itdügi ḫaber vāṣıl oldı.

Cemādiye'l-ūlā evā'ilinde Behrām Ketḫudā Medresesi'nde ḫāric nāmına olan "Nadājlı" laḳabı ile meşhūr "Ṣarı 'Abdu'r-raḥmān" nām mülḥidüñ boynı urıldı.

---

1 - SE
2 ṣāliṣ-i:ṣāliṣen SE
3 Başları geldi:başı SE
4 Vuḳū'-ı//1010, 290b der-kenār R1
5 Biñ//eyledi, 290a der-kenār R1, Bu paragraf SE'de 170b'de metin içerisine yerleştirilmiştir. Metnin anlam akışını bozduğu için buraya alınması uygun görüldü.
6 cem'iyyet fi//1011, 290b der-kenār R1
7 - SE

[Ḳatl-i Nadājlı der dīvān-ı ʿālī, yevmü's-sebt ʿāṣir-i Cemādiye'l-ūlā sene 1011. Aḫī-zāde Efendi ṣadr-ı Rūm, Esʿad Efendi Anaṭolı iken ilzām olınmışdur.][1]

Anaṭolı muḥāfaẓasında olan Ḥāfiẓ Paşa'yı Kütāhiyye'de Celālī muḥāṣara eyleyüp Güzelce Maḥmūd Paşa taʿyīn olındı, fī 10 Receb sene 1010[2]. Māh-ı Receb'üñ yigirminci güni ḳul ṭā'ifesi ḥareket eyleyüp[3] sū'-i tedbīr olındı[4], diyü iʿtirāż itmekle Sāʿatcı refʿ olınup Güzelce Maḥmūd Paşa ḳā'im-maḳām ve müşāvereye dāḫil olan Yeñiçeri Aġası ʿAlī Aġa maʿzūl ve Bostāncıbaşı Deli Ferhād Aġa żābıṭ-ı Bektaşiyān oldı[5] ve Sāʿatcı Yediḳulle'ye gönderildi.

Māh-ı mezbūruñ yigirmi ikinci gicesi leyle-i sebtde[6] müfti'l-enām Ḫʿāce-zāde Meḥemmed Efendi ʿazl olınup Ṣunʿu'llāh Efendi ṯāniyen şeyḫü'l-islām oldı. Yevm-i mezbūrda Anaṭolı Ṣadrı Esʿad Efendi maʿzūl olup yirine İstanbul Ḳāżīsi[7] Muṣṭafā Efendi, İstanbul'a[8] Mıṣr'dan maʿzūl ʿAbdu'l-vehhāb Efendi oldı. Bir iki günden ṣoñra zümre-i sipāh dergāh-ı şāh-ı cihān-penāha gelüp ayaḳ dīvānı olmasın iltimās ve Celālī melāli[9] ve memleket iḫtilāli bi'l-müşāfehe ʿarż olınması bābında ilḥāḥ-ı bī-ḳıyās eylemeleri ile pādişāh-ı ʿālem-penāh maṭlaʿ-ı bāb-ı saʿādetden ʿarż-ı dīdār ve iḥżār olınan taḫt-ı gerdūn-naẓīr üzere ḳarār idüp şeyḫü'l-islām Ṣunʿu'llāh Efendi ve ḳā'im-maḳām Güzelce Maḥmūd Paşa ve ṣadreyn-i ʿulemā Aḫī-zāde Efendi ve Muṣṭafā Efendi ve ʿulemādan müderrisīne varunca otuz nefer aʿyān ve sā'ir erbāb-ı dīvān ḥużūrında sipāh ṭarafından Ḥüseyn Ḫalīfe ve Poyraz ʿOṯmān ve Kātib Cüz'ī pāy-ı taḫt-ı merām-baḫşa bilā-vāsıṭa ʿarż-ı ḥāl eyleyüp nuḫbe-i kelām ve ʿasker-i İslām seferde iken Celālī **[291a]** ḫānmānların istīṣāl ve ecille-i ekābiri eẕille-i aṣāġır rütbesine īṣāl ve ser-ā-ser memālik-i maḥrūseyi pāy-māl eyledi. Vükelā-yı devletüñ ihmāli ve maḥrem-i esrār-ı salṭanat olanlaruñ iġfāli bu kār-ı bü'l-ʿacebe sebeb olmaġla bi-ḥasbi'ş-şerʿ ve'l-ḳānūn her birinüñ cezā-yı sezā-yı aʿmāli der-kār ve sā'irlere

1 Ḳatl-i//olınmışdur, 290b der-kenār R1
2 Fī//1010:- SE
3 Güzelce//eyleyüp:- R1
4 171a SE
5 288b E
6 Sebtde idi SE
7 Efendisi R1, E
8 Yirine R1, E
9 ḥāli SE

bā'iṣ-i i'tibār olmaḳ mühimmāt-ı dīn ü devletden olduġı iş'ār olmaġın muḳaddemā ḳā'im-maḳām olan Sā'atcı Ḥasan Paşa ve müsteşār-ı salṭanat ve mü'temen-i umūr-ı mülk ü millet olan Vezīr-i Rābi' Ṭırnaḳcı Ḥasan Paşa maḳām-ı intiḳāma gelmiş iken berā'et-i ẕimmetleri nümāyān olduḳda maẓhar-ı 'afv-i pādişāh-ı cihān-bān olup zümre-i ṭavāşī-i ṭayş-ġavāşīden olan Ḫusrev Paşa'nuñ serdārlıġına bā'iṣ olmaḳ töhmeti ile Ḳapu Aġası Ġażanfer Aġa ve Dārü's-sa'āde Aġası[1] 'Oṣmān Aġa maẓhar-ı 'itāb ve tīġ-ı āb-gūn-ı āteş-tāb üzere kelleleri ḥabāb oldı. Ol iki mühre-i sefīd ü siyāh ġalṭān-ı meydān-ı siyāsetgāh olduḳda silk-i cem'iyyet güsiste-zimām[2] ve ser-rişte-i ḳīl ü ḳāl-i enām ḳarīn-i infiṣām olup pādişāh-ı 'ālem-penāh erkān-ı dīvānı selāmlayup ḥarem-i ḫāṣṣa revān ve 'asker-i nuṣret-me'āṣir gül-bāng-ı du'ā vü ṣenāyı felekü'l-eflāke yitürüp perīşān oldı. Biñ on bir Ṣa'bān'ında vezīr-i a'ẓam ve serdār-ı ekrem āstāneye ḳarīb olduḳda Ḳā'im-maḳām Maḥmūd Paşa a'māl-i mekr ü firīb idüp vezīr-i bī-tedbīrden ser-ḥadd-i manṣūr umūrında vāḳi' olan taḳṣīr sebebi ile a'dā-yı dīn Müslimīne ġālib ve şevket-i İslām'ı sālib olmış idi, diyü mü'eddāsından istiftā ve ṣūret-i fetvāyı ḳāżī'askerlere imżā itdürüp sipāh eline virmekle tekrār cem'iyyete bā'iṣ ve ümmü'l-ḥabā'iṣ-i ḥavādiṣ olmış idi. El-ḥāletü hāẓihi hevāsına tābi' olan eşḳıyāyı taḥrīk idüp deryā-yı fitne mütelāṭım ve def' u iskāti mühim-sāz-ı dīn ü devlet olanlara lāzım ü müteḥattim olmaġın Yeñiçeri Aġası Deli Ferhād Aġa bu kār-ı ṣa'buñ itmāmına ḥāżır ve ocaḳ ḫalḳı ile fermān-ı hümāyūna muntaẓır oldı.

Māh-ı Ṣa'bān'uñ yigirmi beşinci gicesi Vezīr-i A'ẓam Yemişci Ḥasan Paşa ser-ḥadd-i Belġırad muḥāfaẓasına vezīr-i dilīr Lālā Meḥemmed Paşa'yı ta'yīn itdükden ṣoñra ılġar ile gelüp şehre vāṣıl ve serāy-ı sürūrına dāḫil olmış idi. 'Ale's-ṣabāḥ yevm-i ḫamīsde yeñiçeri aġası ḳapusına varup mecmū'-ı 'ulemā vü erkān-ı dīvān, fermān-berān-ı ṣadr-ı 'ālī-şān ve yeñiçeri[3] cerīleri müsellaḥ u mükemmel muntaẓırān-ı fermān olmışlar idi. Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi ve Ḳā'im-maḳām Maḥmūd Paşa ġadr-ı vezīr-i zaḫm-ḫūrde ḫavfı ile iḫtifā eyleyüp Anaṭolı Ṣadrı Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā Efendi ol meclisde müftī olup Ketḫudā Muṣṭafā Efendi Anaṭolı ṣadrı oldı. Ol eṣnāda sipāhuñ Atmeydānı'n-

1 Ġażanfer//Aġası:- E
2 niẓām SE
3 289a E; ("yeñiçeri" kelimesi mükerrer yazılmıştır.)

da cem'iyyeti ḫaberi alınup seriyye başları olan eşḫāṣ ṭaleb olınduḳda muḫālefet itdükleri içün yeñiçeri aġası hücūm eyleyüp cem'iyyetlerini perīşān ve āṯār-ı fitne vü fesādı bī-nām ü nişān eyledi. Ba'dehu rü'esā-yı sipāhdan saṭvet-i ḳahr-ı şehenşāh-ı **[291b]** cihān-penāh ḫavfı ile[1] muḫtefī olan Poyraz 'Oṯmān ve Öküz Maḥmūd ve Depegöz Rıḍvān aḫẕ olınup ḥużūr-ı pādişāhīde naḳş-ı meydān-ı siyāsetgāh oldılar. Māh-ı Ramażān'uñ on birinci güni dīvān-ı 'ālīde 'aḳd-ı meclis-i müşāvere olınup Cerrāḥ Meḥemmed Paşa, Celālī üzerine serdār olmaḳ muḳarrer olduḳdan ṣoñra yeñiçeri aġalığından ma'zūl 'Alī Aġa ve Baġdād eyāleti virilüp gitmeyen Ṭırnaḳcı Ḥasan Paşa ve Ḥüseyn Ḫalīfe ta'aṣṣub-ı vezīr-i 'anīd ile şehīd olduḳlarını 'Azmī-zāde Efendi bu ḳıṭ'a ile beyān itmiş idi:

Ḳıṭ'a

'Aceb olmaz bu rūz-ı mātem içün
Kerbelādan eger dinilse şedīd

Ne 'Alī ḳaldı ne Ḥasan ne Ḥüseyn
Bir Yezīd itdi cümlesini şehīd

Māh-ı Ramażān'uñ yigirmi beşinci güni Cerrāḥ Meḥemmed Paşa, Celālī üzerine serdār ta'yīn olınmış idi. Ref' olınup Caġala-zāde me'mūr oldı. Māh-ı Şevvāl'de Ḫıżr Paşa'ya vezāret-i ḫāṣları ta'yīn olınup Ṭuna Yalısı'na muḥāfaẓa serdārlığı tevcīh olınup gönderildi. Bu eṯnāda Celālī Deli Ḥasan'a Bosna eyāleti iḥsān olınup Gelibolı ma'berinden Rūmili'ne geçdi. "Şāhvirdi" nām ādemīsi āstāneye gelüp ṭabl ü 'alem ve ḫil'at-i fāḫire ile mükerrem oldı[2].

Māh-ı Ẕi'l-ḳa'de evāḫirinde Caġala-zāde Sinān Paşa ḥāli üzere ḳalup Anaṭolı Beglerbegisi Nūḥ Paşa'ya vezāret 'ināyet[3] olındı. Celālī baḳāyāsından Ḳaraḳaş ve Ṭavīl üzere serdār oldı. Yeñiçeri Aġası Deli Ferhād Aġa ma'zūl, ba'dehu Şām eyāletine mevṣūl olup Ḳāsım Aġa yeñiçeri aġası ve Celālī ile mā-beyne giren ocaḳ ḫalḳından Maryol Ḥüseyn Aġa ḳapucılar ketḫudāsı oldı. Celālī barışduḳda yanlarına ilticā iden ḫān-zādelerden Selāmet Girāy ve Meḥemmed Girāy ve Şāhin Girāy dergāh-ı şehenşāha mürāca'at eyleyüp günāhları 'afv olındı, fī evāḫiri Ẕi'l-ḥicceti'l-ḥarām li-sene iḥdā 'aşere ba'de'l-elf.

1 Rü'esā//ile:- SE
2 171b SE
3 iḥsān SE

Māh-ı Ẕi'l-ḥicce'nüñ yigirmi yedinci güni pādişāh-ı 'Ömer-meşreb, "Sulṭān Maḥmūd" nām şeh-zādelerini maẓhar-ı ġażab eyledi. Biñ on iki Muḥarrem'inde Sā'atcı Ḥasan Paşa'ya Arżırūm eyāleti virilüp ser-ḥadd muḥāfaẓasına me'mūr oldı. Māh-ı Rebī'u'l-evvel'de Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa Kütāhiyye'den gelüp dīvāna oturmış idi. Ba'dehu Yediḳulle'ye ḳonılup ba'dehu 'afv olındı ve Sā'atcı, Ṭırabozın eyāletine gönderildi. Ṣadr-ı A'ẓam Yemişci Ḥasan Paşa ser-ḥadler muḥāfaẓasına kār-güẕār serdārlar ta'yīn ve Celālī fitnesini ṣulḥ ile teskīn eyleyüp ser-keşān-ı 'askeri zimām-ı ḥükmine rām ve düşmenlerinden aḫẕ-ı intiḳām itdükden ṣoñra bī-şerīk ü sehīm, maḳām-ı istiḳlālde muḳīm olup giderek ebḫire-i redī'e-i ġurūr dimāġına müteṣā'id ve ḳar' u inbīḳ-ı enf-i şāmiḫden ḳaṭarāt-ı kibr ü naḫvet ile ṣaḥīfe-i efkārı fāsid olmaġın[1] a'dāsı keẕīr ve mefāsid ü meẓālimi ma'rūż-ı pāye-i serīr-i 'ālem-maṣīr olduḳda biñ on iki Rebī'u'l-āḫir'inüñ selḫinde mühr-i vezāret alınup Mıṣr'dan ma'zūl Yavuz 'Alī Paşa'ya müjde-i ṣadāret gönderildi [Mühr-i vezāret bir ḳaç günden ṣoñra Ḳulleli dilsiz ile 'Alī Paşa'ya gönderüldi, fī 10 Cemādiye'l-āḫire sene 1012.][2] ve ṣadāretden ma'zūl Cerrāḥ Meḥemmed Paşa ḳā'im-maḳām-ı ṣadru'l-vüzerā oldı. Bu eṣnāda Ṣarıḳcı Muṣṭafā Paşa'ya ve Yeñiçeri Aġası **[292a]** Ḳāsım Aġa'ya[3] vezāret iḥsān olınup Aḥmed Aġa yeñiçeri aġası oldı. Māh-ı Cemādiye'l-ūlā evā'ilinde yeñiçeri ṭā'ifesi Dīvān-ı Hümāyūn'da Ḥasan Paşa'nuñ vezārete i'āde olınmasını recā ve bu[4] ümniyye ile dergāh-ı cihān-penāha ilticā itmekle bu vaż'-ı bü'l-'aceb muḫālif-i ṭavr-ı edeb ve muḥarrik-i āteş-i ġażab vāḳi' olmaġın Südlice'de olan bāġçesine bostāncıbaşı gönderilüp meftūl-i rīsmān-ı ḳahr ile maḳtūl oldı. (1012) [5] أوّل حسناته موته tārīḫ-i ḳatlidür. [Vaḳa'a'l-ḳatlu fī 10 Cemādiye'l-ūlā ve defene fī ḳuṭri Üsküdār.][6]

Ol tārīḫde Selānik ḳāżīsi olan 'Abdu'l-ġanī-zāde Nādirī Efendi Ṣun'u'llāh Efendi'nüñ dāmādı olmaġla 'azl ü taḫḳīr ve 'urża-i teftīş ü tenḳīr olduḳda vezīrüñ ġaraż u ta'aṣṣubı ẓāhir ve mevlānā-yı mezbūruñ ṭahāret-i ẕeyli bāhir olmaġın Yaḥyā Beg merḥūmuñ Rüstem Paşa'ya didügi terkīb-bend üslūbında bu maṭla'ı tercī'-bend itmiş idi:

1 289b E
2 Mühr-i//1012, 291b der-kenār R1
3 Paşa'ya SE
4 - E
5 "Ölümü tek iyiliğidir."
6 Vaḳa'a'l-ḳatlu//Üsküdār, 292a der-kenār R1

Ḥasanuñ ʿazli ḥasen ḳatli daḫı müstaḥsen
Düşse tārīḫi n'ola ḳatl-i Yemişci aḥsen[1] (1012)

هر كه زخمى خورد البته فغانى دارد [2]

Māh-ı Cemādiye'l-āḫire'nüñ yigirmi beşinci güni ḳā'im-maḳām olan Cerrāḥ Meḥemmed Paşa ʿalīl olmaġın refʿ olınup vezāret iḥsān olınan Ḳāsım Paşa'yı ḳā'im-maḳām itdiler. Selḫ-i māh-ı mezbūrda Naḫcivān Beglerbegisi Emīr Paşa'dan mektūb gelüp ʿAcem Şāhı ʿAbbās-ı ḥīlekār resm-i ġadrı āşikār idüp ʿaḳd-ı ṣulḥı bozduġın ve Tebrīz Paşası ʿAlī Paşa'yı ʿale'l-ġafle[3] aḫẕ eyleyüp iç ḳalʿada Müselmānlar mużṭarib olduġını iʿlām itmekle Tebrīz ve Vān eyāleti vezāret ve serdārlık żamīmesi ile Ḥaleb Beglerbegisi Naṣūḥ Paşa'ya virildi. Anaṭolı'da serdār olan Nūḥ Paşa'nuñ ḫidmeti meşkūr olmamaġla ḫāṣları Mıṣr'dan maʿzūl Ḳurd Paşa'ya virildi[4]. Anaṭolı eyāleti Ṣarıḳcı Muṣṭafā Paşa'ya ve Baġdād eyāleti Rāżiye Ḳadın-zāde Muṣṭafā Paşa'ya[5] virilüp māh-ı Receb'üñ ṭoḳuzuncı güni Üsküdār'a geçdiler. Bu eṣnāda Sāʿatcı Ḥasan Paşa'dan mektūb ve ʿarż gelüp Arżırūm Beglerbegisi Aḥmed Paşa'yı serdār eyleyüp ol eṭrāf begleri ve[6] beglerbegileri ile muʿaccelen Tebrīz imdādına gönderdügin iʿlām itmekle mūcibince aḥkām gönderildi. Bundan aḳdem māh-ı Cemādiye'l-ūlā'nuñ yigirmi ikinci güni iṣneyn güni[7] pādişāh-ı cihān Sulṭān Meḥemmed Ḫān serāy-ı hümāyūnlarına giderken bir dīvāne ser-i rāhda rāst gelüp elli altı günden ṣoñra[8] bir ḥādiṣe-i ʿaẓīme ẓuhūr ider. "Ġāfil olma pādişāhum[9]!" diyü feryād itmiş idi.

[Sulṭān Meḥemmed Ḫān-ı Ṣāliṣ {ʿAdlī}]: Biñ on iki Receb'inüñ on sekizinci güni yevm-i aḥadda pādişāh-ı ʿālem-penāhuñ gülşen-i ḥayātı tef-zede-i āsīb-i ḫazān ve istişmām-ı sīb-i cinānla Hümā-yı rūḥ-ı pür-fütūḥı cānib-i ʿilliyyīne revān olup şeh-zāde-i Keyḫusrev-āyīn, ʿavnü'l-İslām, ġavṣü'l-Müslimīn,

1 قتل يمشجى احسن
2 "Yarası olan (kişi) elbette feryat eder."
3 ʿale'l-ġafle:- E
4 Bu cümle SE'de bir sonraki cümleden sonra gelmektedir.
5 Ve//Paşa'ya:- SE
6 Begleri ve:- E
7 iṣneyn güni:- SE
8 Bir//ṣoñra:- E
9 "Pādişāhum" kelimesi SE'de "ġāfil olma" ibaresinden önce gelmektedir.

vāriş-i iklīl-i Süleymānī, gerden-efrāz-ı mesned-i İllḫānī Sulṭān Aḥmed Ḫān bin Meḥemmed Ḫān evreng-i sa'ādete teşrīf-i iclāl erzānī buyurdılar. 'Ale's-ṣabāḥ mecmū'-ı ümerā **[292b]** vü vüzerā ve 'ulemā vü ṣuleḥā Dīvān-ı Hümāyūn'a ḥāżır ve ẓuhūr-ı pādişāh-ı ṣāḥib-i ẓuhūra nāẓır olup çünki taḫt-ı cihānbānī ḳurıldı ve nevbet-i şāhī urıldı, emr-i[1] bī'at ve dest-būs-ı şāh-ı ḫūrşīd-ṭal'at temām olduḳdan ṣoñra pādişāh-ı maġfūruñ na'ş-ı raḥmet-naḳşı sāḥa-i serāy-ı sulṭānī-ye iḥżār ve cenāze namāzına da'vet-i ḫalḳ-ı bī-şümār olınup Şeyḫü'l-İslām Muṣṭafā Efendi imām ve cemā'at-i keşīre pā-ber-cā-yı taḥiyyat ü selām olup Sulṭān Selīm Türbesi yanında vāḳi' olan mezār-ı pür-envārda genc-i gevhervārī medfūn u mütevārī oldı.

Müddet-i salṭanatları ṭoḳuz sene ve iki ay olup müddet-i 'ömr-i 'azīzleri otuz ṭoḳuz sene[2] vāḳi' olmışdur. Pādişāh-ı mezbūr ṣāḥib-ḳırān-ı Rüstem-zūr, vaḳūr u edīb, vecīh ü mehīb, ḫalīfe-i ṣāliḥ ü 'ābid, cāmi'-i maḥāsin ü maḥāmid, ra'ūf u raḥīm, saḫī vü kerīm, şe'ā'ir-i dīniyye ri'āyetine mücidd ü sā'ī, şerī'at-ı şerīfe aḥkāmına mürā'ī, evāmir-i İlāhiyye'ye muṭī' u münḳād, ser-çeşme-i mā'u'l-ḥayāt-ı 'adl ü dād, ḫāḳān-ı ḫān-nişān, şāhenşāh-ı 'ālī-şān idi. Evḳāt-ı ḫamsede cemā'ate müdāvemet sünnet-i seniyyeleri ve Ḥażret-i Resūl-i Ekrem *eṣ-ṣalātu ve's-selām 'aleyhi* nām-ı şerīfleri[3] yād olınduḳca ḳıyām 'ādet-i marżiyyeleri idi. Ecdād-ı ġirāmīleri gibi gāhī şi'r dirler ve 'Adlī taḫalluṣ iderler idi. Nevālī-zāde 'Aṭāyī Çelebi didügi merşiyeden nümūnedür:

Beyt

Çekdi āġūşa o ḫūrşīd veşy-i ḫāk-i mezār
Yiridür ṣıġmaz ise kendüye şevḳından eger

Burc-ı rif'atde ḳarār ide şu kim māh gibi
Āḫir-i kār ṭutar menzil-i 'aḳrebde maḳarr

Tūde-i ḫāk-i mezār añlama kim mevc-i belā
Zevraḳāsā nicesin eyledi ġarḳ-āb-ı fenā

1 290a E
2 172a SE
3 Nām-ı şerīfleri:- SE

Evlād-ı kirām-ı[1] girāmīleri

Sulṭān Selīm: Biñ beş Ramażān'ınuñ yigirmi üçünci güni 'azm-i dārü'n-na'īm eyledi.

Sulṭān Maḥmūd: Biñ on bir Ẕi'l-ḥicce'sinüñ yigirmi yedinci güni şerbet-i şehādet içdi[2].

Sulṭān Aḥmed Ḫān: Vāriṣ-i tāc u taḫt-ı ḫāḳānī olmışlardur.

Sulṭān Muṣṭafā: İḫtiyār-ı 'uzlet itmişler idi.

Aḫterān-ı burc-ı salṭanat olan duḫterān-ı dürrī-menzilet ẕikri bu muḫtaṣara nā-revā olmaġın ṭayy-ı ẕikri evlā görüldi.

Mu'allimān-ı Arisṭū-nihād-ı pādişāh-ı İskender-nijād

Ca'fer Efendi: Māte, fī evāḫiri sene 982.

Ḥaydar Efendi: Māte, fī Şevvāl sene 988.

'Azmī Efendi: Māte, fī Receb sene 990.

Nevālī Efendi: Māte, fī Cemādiye'l-ūlā sene 1003.

Vüzerā-yı 'iẓām

Sinān Paşa: Cülūs-i hümāyūnlarında bunlar **def'a-i ṯāliṯede** vezīr-i a'ẓam ve serdār-ı ekrem bulınup [1001 Rebī'u'l-āḫir'inde Siyāvuş Paşa yirine olmış idi.[3]] Yanıḳ seferinden ḳāfil ve Belġırad meştāsına nāzil olmış idi. Ṣadāret-i 'uẓmādan müteḳā'id Ferhād Paşa vezīr-i ṯānī ve ḳā'im-maḳām idi.

Ferhād Paşa (ṯāniyen): Māh-ı Cemādiye'l-āḫire'nüñ beşinci güni Sinān Paşa āstāneye gelürken Malġara'ya döndürilüp bunlar def'a-i ṯāniyede ṣadr-ı a'ẓam ve serdār-ı muḫayyem oldı. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ınuñ on yedinci güni Eflaḳ seferine çıḳup Vezīr-i Ṯānī İbrāhīm Paşa **[293a]** ḳā'im-maḳām oldı. Māh-ı Şevvāl'üñ selḫinde 'azl olınup biñ dört Ṣafer'inüñ beşinci güni maẓhar-ı ḳahr-ı Ḳahramānī oldı. Vezīr-i ġāzī;

1 - E, SE
2 Nūş eyledi SE
3 1001//idi:- R1; der-kenār E, SE

Arnavud aṣlıdur ol ṭaşlı yirüñ şehbāzı,

ḥarem-i ḫāṣṣ-ı sulṭānīden çıḳup evā'il-i devr-i Murād Ḫānī'de büyük mīr-āḫūr, ba'dehu yeñiçeri aġası olup sūr-ı hümāyūn ġavġāsında 'azl olınup aġalıḳ Yūsuf Paşa'ya virildi. Ol eṣnāda İbrāhīm Paşa yirine Rūmili beglerbegisi, ba'de eyyām vezīr-i rābi' olup[1] diyār-ı 'Acem'e serdār olmış idi. Fetḥ u nuṣret ile gelüp tekrār 'Oṣmān Paşa yirine serdār oldı. Ba'dehu şāh-ı 'Acem ile 'aḳd-ı ṣulḥ idüp Şeh-zāde Ḥaydar Mīrzā'yı getürdi. Hüneri muḳābelesinde ṭoḳsan ṭoḳuz Şevvāl'inde Sinān Paşa yirine vezīr-i a'ẓam oldı. Elf-i kāmil Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup Siyāvuş Paşa def'a-i ṣāliṣede ṣadru'l-vüzerā olmış idi. Bu def'a daḫı erbāb-ı mekr ġadr ü[2] ḫud'a ile yaşatmayup 'āḳıbet şehīd ve 'arṣa-i vücūddan nā-bedīd oldı. Ḥażret-i [Ebī] Eyyūb ḳaṣabasında sāḥil-i baḥrda türbe-i maḫṣūṣada medfūndur. Vezīr-i cihān-gīr, ṣā'ib-tedbīr idi. [3]عاش سعيدا ومات شهيدا Bir dil-āver oġlı ẓuhūr idüp Sivas beglerbegisi iken Egri seferinde fetḥ u nuṣrete 'illet-i aḫīre olmış idi. Biñ on ḥudūdında Celālī cenginde şehīd oldı. *Raḥmetu'llāhi 'aleyhimā.*

Sinān Paşa (rābi'an): Biñ üç Şevvāl'inüñ selḫinde Malġara'dan gelüp rābi'an ṣadr-ı a'zam oldı. Mu'accelen sefere çıḳup Miḫal muḥārebesinde balçıġa düşüp rüsvāy ü rū-siyāh, Ruscuḳ'a 'avd eyleyüp bār ü büngāh ve nuḫbe-i sipāh naṣīb-i düşmen olduḳdan ṣoñra Yirgögi Ḳal'ası gözi öñinde ḫāke ber-ā-ber ve dimā-yı Müslimīn heder oldı. Ṭāmme-i tāmme ve muṣībet-i 'āmmedür.

Lālā Meḥemmed Paşa: Biñ dört Rebī'u'l-evvel'inüñ on yedinci güni Sinān Paşa 'azl olınup bunlar vezīr-i a'ẓam oldı. Pādişāh-ı maġfūruñ sancaḳda lālāları olup cülūs-ı hümāyūn eṣnāsında muntaẓım-ı silk-i vüzerā olmış idi. Maraż-ı şīr-pençeye mübtelā olmış iken ṣadru'l-vüzerā olup ancaḳ bir def'a dīvāna geldi. Onuncı gün intiḳāl eyleyüp Şeyḫ Vefā Cāmi'i ḥareminde defn olındı. Ehl-i 'ilm ü kār-güẕār, vezīr-i 'āḳil ü dīndār idi.

Sinān Paşa (ḫāmisen) : Biñ dört Rebī'u'l-evvel'inüñ yigirmi altıncı güni merḥūm Lālā Meḥemmed Paşa[4] yirine ḫāmisen ṣadru'l-vüzerā oldı. Bu def'a

1 290b E
2 Mekr ġadr ü:ġadr mekr ü SE
3 "Mutlu (bir şekilde) yaşadı, şehit olarak öldü."
4 Meḥemmed Paşa:- SE

pādişāh-ı cihānı bi'z-ẕāt sefere iġrā ve serdārlar maṣlaḥat görmedügini inhā idüp tedārik görürken maraż-ı zaḥīrden ḫaste ve māh-ı Şa'bān'uñ beşinci güni sefer-i āḫirete miyān-beste oldı. Tevekkül Çeşmesi yanında maḫṣūṣ türbe ve ḳubbesi vardur. Vezīr-i mesfūr 'aṣr-ı Süleymān Ḫānī'de ḥarem-i ḫāṣdan çāşnī-gīrbaşılığı ile çıḳup evvelā Malaṭıyya sancaġına, andan Ḳasṭamonı sancaġına, andan Ġazze sancaġına[1], andan Ṭrablus sancaġına mīr-livā[2], andan Arżırūm beglerbegisi oldı. Ba'dehu Ḥaleb eyāletine naḳl **[293b]** olınup ṭoḳuz yüz[3] yetmiş dört senesinde vāḳi' Sigetvar seferinde Ḥaleb muḥāfaẓasına ḳalmış idi. Yetmiş beş Şa'bān'ında Mıṣr Beglerbegisi Maḥmūd Paşa'yı ḳul ḳatl eyleyüp bunlar naḳl olındı. Ol ḥālde iken Yemen'de fetret olup yetmiş yedide yümn ile Yemen eyāletine tebdīl olındı. Ba'de'l-fetḥ ḫalefi İskender Paşa yirine yetmiş ṭoḳuz tārīḫinde tekrār Mıṣr beglerbegisi olındı. Ba'dehu āstāneye gelüp vezāretle ṭonanma serdārı oldı. Seksan bir tārīḫinde gidüp Tūnus'ı ve Ḥalḳu'l-vād'ı fetḥ eyleyüp cülūs-ı Murād Ḫānī 'aḳabinde āstāneye gelüp muntaẓım-ı silk-i vüzerā oldı. Seksan sekiz tārīḫinde vezīr-i ṣāliṣ iken diyār-ı 'Acem'e serdār olup der-'aḳab Aḥmed Paşa yirine ṣadr-ı a'zam oldı. Ba'dehu ṭoḳsan Ẕi'l-ḥicce'sinde ma'zūl ve ḳaṣaba-i Malġara'da gūşe-nişīn-i ḫumūl olup ṭoḳsan dört tārīḫinde Şām eyāleti virildi. Ṭoḳsan yedi[4] tārīḫinde āstāneye gelüp Üsküdār'da tevaḳḳuf üzere iken beglerbegi vaḳ'asında ṣāliṣen vezīr-i a'ẓam oldı. Ṭoḳsan ṭoḳuz tārīḫinde 'azl olınup Ferhād Paşa ta'ḳīb eyledi. Biñ birde Siyāvuş Paşa yirine ṣāliṣen ṣadru'l-vüzerā oldı. Ba'dehu biñ üçde ve biñ dörtde tekrār ma'zūl ü manṣūb olup sinni ṭoḳsandan mütecāviz iken 'ırżı ile intiḳāl eyledi. Beş def'a serdār ve beş def'a āṣaf-ı Cem-miḳdār olmaḳ bunlara müyesser olmışdur. Memālik-i 'Oṣmāniyye'de yüz miḳdārı ḫuṭbesi minberde[5] oḳunup ḫayrātınuñ nihāyeti yoḳdur. Rüstem Paşa ve Meḥemmed Paşa'ya ṣāliṣ ve ḫayrāt-ı 'aẓīmeye bā'iṣdür. *Teḳabbela'llāhu te'ālā.*

İbrāhīm Paşa: Vezīr-i ṣānī iken biñ dört Şa'bān'ınuñ beşinci güni Sinān Paşa yirine vezīr-i a'ẓam oldı.

1 Andan//sancaġına:- SE
2 Mīr-livā olup SE
3 172b SE
4 291a E
5 - SE

Caġala-zāde Sinān Paşa: Biñ beş Rebī'u'l-evvel'inüñ üçünci güni tabur cenginde vāḳi' olan ḫidmeti muḳābelesinde mühr-i ṣadāret virildi[1].

İbrāhīm Paşa (ṯāniyen): Ḳırḳ beş günden ṣoñra Rebī'u'l-āḫir evāḫirinde Edrine'ye ḳarīb geldüklerinde ḫalefī yirine i'āde olındı.

Ḫadım Ḥasan Paşa: Biñ altı Rebī'u'l-evvel'inüñ yigirmi üçünci güni İbrāhīm Paşa 'azl olınup ṣadr-ı a'zam oldı.

Cerrāḥ Meḥemmed Paşa: Biñ altı Ramażān'ınuñ ikinci güni Ḥasan Paşa ma'zūl, ba'dehu maḳtūl olup yirine mühr-i vezāret ile ikrām olındı. Merḳūm **Ḥasan Paşa** ḫazīnedārbaşı iken seksan sekiz tārīḫinde Mesīḥ Paşa yirine Mıṣr beglerbegisi olup ṭoḳsan bir tārīḫinde İstanbul'a geldükde Yediḳulle'ye gönderildi. Ba'dehu Şirvān eyāleti virilüp ba'dehu dördünci vezīr olmış idi. Egri seferinde şehri muḥāfaẓa eyleyüp ṣadr-ı a'zam olmış idi. Ẓālim ü cebbār, mürteşī vü ṭama'kār olmaġla ḳatl olındı. İstanbul'da medresesi sāḥasında medfūndur.

İbrāhīm Paşa (ṣāliṯen): Biñ yedi Cemādiye'l-āḫire'sinüñ ṭoḳuzuncı güni Cerrāḥ Meḥemmed Paşa 'azl olınup ṣāliṯen ṣadru'l-vüzerā oldı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inüñ evāḫirinde sefere çıḳup Uyvar ve Ḳanije seferlerinde ḫidmeti meşkūr ve a'dā-yı **[294a]** dīn maḳhūr olup def'a-i ṣāliṯede sefere müteheyyī iken ṣaġr-ı Belġırad'da ḫayr-bād-ı dehr-i bī-bünyād eyledi. Vezīr-i merḳūm 'āḳil-i dīvāne-nümā, ma'den-i luṭf u seḫā, tedbīr-i devletde daḳīḳa-dān, āṣaf-ı 'ālī-şān idi. Bosneviyyü'l-aṣldur. Seksan yedi tārīḫinde silaḥdārlıḳdan çıḳup Cerrāḥ yirine yeñiçeri aġası oldı. Seksan ṭoḳuz evāḫirinde selefī yirine Rūmili beglerbegisi oldı. Ṭoḳsan Ša'bān'ında dāḫil-i rişte-i vüzerā oldı. Ṭoḳsan bir Rebī'u'l-āḫir'inde Ḫadım Ḥasan Paşa yirine Mıṣr eyāleti tevcīh olındı. Ṭoḳsan üç Ramażān'ında Şām eṭrāfında olan Dürzī eşḳıyāsını ḳahr itdükden ṣoñra āstāneye gelüp duḫter-i sa'd-aḫter-i pādişāh-ı cihān 'Ā'işe Sulṭān tezvīc olınup vezīr-i ṣāliṯ ü ṯānī ve ḳā'im-maḳām olup üç def'a mühr-i vezāret ile ikrām olınduḳdan ṣoñra biñ on Muḥarrem'inüñ onuncı güni 'āzim-i dārü's-selām oldı. Meyyiti götürilüp Şeh-zāde Cāmi'i ḥareminde defn olındı. Ḳubbe-i maḥṣūṣa binā olınmışdur. Āṯār-ı ḥasenesindendür ki Papa Ḳal'ası'nda muḥāfaẓa üzere

1 iḥsān olındı SE

olan beş biñ Fireng'i tesḫīr içün ḳıral ṭarafından virilmeyen vaẓīfeleri muḳābelesinde altmış biñ filori gönderüp tesḫīr eyledi. Ol şevḳ ile ḳal'ayı Müslimīne teslīm eyledüklerinden ṣoñra[1] Ḳanije fetḥinde külli ḫidmet eylediler. Bir iki sene daḫı ḥayātda olsa mecmū'-ı kefere musaḫḫar olmaḳ muḳarrer idi. *Raḥmetu'llāhi 'aleyhi raḥmeten vāsi'aten.*

Yemişci Ḥasan Paşa: Biñ on Muḥarrem'inüñ yigirmi ikinci[2] güni İbrāhīm Paşa'nuñ ḫaber-i vefātı gelüp ḳā'im-maḳām iken ṣadr-ı a'zam oldı. Ba'dehu ılġar ile sefere gidüp ol sene ḫā'iben ā'ib olup sene-i ātiyede İstolni Belġırad Ḳal'ası'n taḫlīṣ idüp āstāneye gelmiş idi. Ba'dehu sipāh eşḳıyāsın ḳahr idüp ḥaḳḳā ki iẓhār-ı şevket-i salṭanat eylemiş idi. Ba'dehu 'azl, ba'de eyyām ḳatl olındı. Üsküdār'da medfūndur. Arnavud aṣlıdur. Ṭoḳuz yüz seksan beş ḥudūdında baltacılıḳdan çıḳup çāşnī-gīr, ba'dehu ḳapucılar ketḫudāsı, ba'dehu iki def'a yeñiçeri aġası olup ba'dehu Şirvān beglerbegisi olup geldükde vezīr-i rābi' olmış idi. Tecdīd-i sikkeye ve teftīş-i emvāle me'mūr olup biñ ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inde cedīd aḳçe çıḳup ḫidmeti meşkūr olmaġla sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında Ḥāfiẓ [Aḥmed] Paşa yirine ḳā'im-maḳām olmış idi. Ba'dehu ṣadr-ı[3] a'zam olup İbrāhīm Paşa sulṭānı tezvīc olındı. Kebīrü'n-nefs ü ḫod-rāy ü 'anūd olmaġla ḳatl olındı.

Yavuz 'Alī Paşa: Mıṣr beglerbegisi iken āstāneden da'vet olınmaġla Mıṣr beglerinden "Pīrī Beg" nām emīr-i nāmdārı ḳā'im-maḳām idüp ṭaraf-ı Şām'dan āstāneye müteveccih oldı. Biñ on iki Rebī'u'l-āḫir'inüñ selḫinde mühr-i vezāret Yemişci'den alınup Cerrāḥ[4] Meḥemmed Paşa, ba'dehu Ḳāsım Paşa ḳā'im-maḳām oldı. Anlarda ṣadārete liyāḳat müşāhede olınmamaġla Cemādiye'l-āḫire'nüñ onuncı güni ḳulleli dilsiz ile[5] bunlara ḳarşu gönderildi. **[294b]** Sulṭān Meḥemmed Ḫān 'āzim-i cinān olup māh-ı Receb'üñ yigirmi altıncı düşenbe[6] güni şehre dāḫil olup cülūs in'āmı tevzī' olındı. Ḳāsım Paşa ṯāni, Ḳurd Paşa ṯāliṯ olmış idi.

1 291b E
2 Altıncı SE
3 173a SE
4 - SE
5 Dilsiz ile:dilsiziyle E
6 - SE

Meşā'iḫ-ı İslām

Bostān-zāde Meḥemmed Efendi (ṯāniyen): 'Aṣr-ı Murād Ḫānī'de biñ bir Şevvāl'inde Zekeriyyā Efendi merḥūm yirine ṯāniyen şeyḫü'l-islām olmışlar idi. İnteḳale ilā raḥmeti'llāhi te'ālā fī 24 Ṣa'bān sene 1006.

Sa'de'd-dīn Efendi: Merḥūm[1] vālid-i mācidlerinüñ mu'allimi olup bunlaruñ 'aṣrında nāṣıḥu'd-devle ve müsteşār-ı umūr-ı mülk ü mille idi. Şeyḫü'l-İslām iken fevt oldılar, fī 12 Rebī'u'l-evvel sene 1008.

Ṣun'u'llāh Efendi: Rūmili ṣadāretinden müteḳā'id iken şeyḫü'l-islām oldılar. Ba'dehu 'azl olındılar, fī 2 Ṣafer sene 1010.

Meḥemmed Efendi İbn el-Mevlā Sa'de'd-dīn: Rūmili ṣadāretinden munfaṣıl iken şeyḫü'l-islām oldılar. Ba'dehu 'azl olındılar, fī 22 Receb sene 1011.

Ṣun'u'llāh Efendi (ṯāniyen): Ḫalefleri yirine maḳāmlarına[2] i'āde olınup otuz birinci güni 'azl vāḳi' oldı, fī 23 Ṣa'bān sene 1011.

Ebü'l-meyāmin[3] Muṣṭafā Efendi: Anaṭolı ṣadrı iken şeyḫü'l-islām oldılar. Bunlaruñ 'aṣrında cülūs-ı hümāyūn vāḳi' olup ba'dehu ma'zūl oldılar, fī 10 Muḥarrem sene 1013.

Ṣadru'l-'ulemā fī ḳuṭri Rūmili

Ṣun'u'llāh Efendi: Vālid-i mācidleri 'aṣrında biñ bir Şevvāl'inde fetvāya naḳl olınan Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine ṣadr-ı Rūm olmışlar idi. Cülūs-ı hümāyūn 'aḳabinde vaẓīfe-i emṯāl ile müteḳā'id oldılar, fī 27 Cemādiye'l-ūlā sene 1003[4].

Bāḳī Efendi (ṯāniyen): Ṯāniyen ṣadr olmışlar idi. 'Azl olındılar, fī 14 Ẕi'l-ḥicce sene 1003.

Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi: Anaṭolı'dan naḳl olınup ba'dehu 'azl olındılar, fī 25 Cemādiye'l-ūlā sene 1004.

---

1 - R1, E
2 - E
3 Ebü'l-meyāmin:- R1, E
4 292a E

Sinān Efendi-zāde 'Alī Efendi: Anaṭolı'dan ma'zūl iken ṣadr-ı Rūm[1] olup ṣadāretle[2] Egri seferine gitmek üzere iken 'azl olındılar, fī 18 Ramażān sene 1004.

Rāżiye Ḳadın Dāmādı Meḥemmed Efendi: Anaṭolı'dan Mıṣr'a naḳl olınmış iken ṣadr-ı Rūm olmış idi. Ṣadāretle[3] Egri seferinden gelüp 'azl olındı, fī 14 Ẕi'l-ḥicce sene 1005.

Ḳuş Yaḥyā Efendi: Anaṭolı'dan Rūm'a[4] naḳl olınup ba'dehu 'azl olındı, fī 16 Receb sene 1006.

Bāḳī Efendi (s̱āliṣen): Ṣāliṣen ṣadru'l-'ulemā olmışlar idi. Ba'dehu 'azl olındı, fī 7 Muḥarrem sene 1007.

Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā Efendi: İstanbul ḳażāsından naḳl olınup 'alīlen 'azl olındı, fī 15 Ẕi'l-ḳa'de sene 1007.

Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi: Ṣadr-ı Rūm olup azl olındı, fī 18 Ramażān sene 1009.

Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi (s̱āniyen): Ṣāniyen ṣadru'l-'ulemā olup 'azl olındı, fī 2 Ṣafer sene 1010.

Ṣadru'l-ifāde Üstādunā el-Fāżıl 'Abdu'l-ḥalīm Efendi eş-Şehīr bi-Aḫīzāde: Ṣadr-ı 'ālī-ḳadr olup nevbet aldılar. Ba'dehu 'azl olındılar[5], fī 22 Ẕi'l-ḥicce sene 1011.

Dāmād Meḥemmed Efendi (s̱āniyen): Ṣāniyen ṣadr olup eṣnā-yı ṣadāretde cülūs-ı hümāyūn vāḳi' olup 'aṣr-ı Aḥmed Ḫānī'de 'azl olındı, fī 16 Ramażān sene 1012. **[295a]**

Ṣadru'l-'ulemā fī ḳuṭri Anaṭolı

'Alī Efendi bin Sinān Efendi (s̱āniyen): Biñ bir Şevvāl'inüñ on ikinci güni Ṣun'u'llāh Efendi yirine s̱āniyen Anaṭolı ṣadrı olmış idi. Cülūs 'aḳabinde 'azl olındı, fī 27 Cemādiye'l-ūlā sene 1003.

---

1 ṣadr-ı Rūm:ṣadr SE
2 - E, SE
3 - SE
4 - R1, E
5 Badehu//olındılar:'Azl SE

Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā Efendi: İstanbul ḳāżīsi iken 'Alī Efendi yirine ṣadr olup ba'dehu 'azl olındı, fī 15[1] Ẕi'l-ḳa'de sene 1003.

Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi: Anlaruñ yirine ṣadr olup zemān-ı ḳalīlde Rūm'a naḳl olındı, fī 14[2] Ẕi'l-ḥicce sene 1003.

Dāmād Meḥemmed Efendi: İstanbul ḳażāsından ṣadr olup ba'dehu Duḳadin-zāde yirine Mıṣr ḳażāsına naḳl olındı, fī 14 Receb sene 1004.

Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi: İstanbul ḳażāsından ṣadr olup Egri seferinden geldükde 'azl olındı, fī 15 Cemādiye'l-āḫire[3] sene 1005.

Ḳuş Yaḥyā Efendi: Mekke-i Mükerreme ḳāżīsi iken Anaṭolı ṣadrına terfi' olınmış idi. Ba'dehu Rūm'a naḳl olındı, fī 14 Ẕi'l-ḥicce sene 1005.

Aḫī-zāde 'Abdu'l-Ḥalīm Efendi: İstanbul'dan naḳl olınup ba'dehu 'azl olındı, fī 2 Ṣafer sene 1007.

Dāmād Meḥemmed Efendi (s̱āniyen): Ṣadr-ı Rūm'dan ma'zūl iken s̱āniyen Anaṭolı'ya [ṣadr] olup ba'dehu 'azl olındı, fī 9 Rebī'u'l-āḫir sene 1008.

Aḫī-zāde ['Abdu'l-ḥalīm] Efendi (s̱āniyen): Ḫalefi yirine s̱āniyen Anaṭolı ṣadrı[4] olup ba'dehu 'azl olındı, fī 20 Ramażān[5] sene 1009.

Ḫˇāce 'Atā'u'llāh Efendi Maḫdūmı Şems Efendi: Anaṭolı ṣadrı olup ba'dehu 'azl oldı, fī 2 Ṣafer sene 1010[6].

Ḫˇāce-zāde Es'ad Efendi: İstanbul'dan munfaṣıl iken ṣadr oldılar. Ba'dehu[7] ma'zūl oldılar[8], fī 22 Receb sene 1011.

Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā Efendi: İstanbul ḳażāsından ṣadr olup bir aydan ṣoñra şeyḫü'l-islām oldılar, fī 25 Ṣa'bān sene 1011.

Ketḫudā Muṣṭafā Efendi: İstanbul'dan ma'zūl iken ṣadr oldılar. Ba'dehu 'azl olındı, fī 17[9] Cemādiye'l-ūlā sene 1012[10].

---

1 14 SE
2 15 SE
3 Ūlā SE
4 Anaṭolı ṣadrı:Anaṭolı'ya SE
5 20 Ramażān:2 Ṣafer R1
6 Ḫˇāce//1010:- R1
7 173b SE
8 ma'zūl oldılar:'azl olındılar SE
9 12 R1
10 292b E

Kemāl Efendi: İstanbul ḳażāsından naḳl olındılar. Zemān-ı ṣadāretinde cülūs-ı hümāyūn vāḳi' olup ba'dehu 'azl olındı, fī 15 Cemādiye'l-ūlā sene 1013.

Ḳużāt-ı dārü's-salṭanatu'z-zāhire fī eyyāmi devleti'l-ḳāhire

Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā Efendi: Vālid-i mācidleri ḥayātda iken biñ bir Receb'inüñ on beşinci güni Şems Efendi yirine İstanbul ḳāżīsi olmışlar idi. Cülūs-ı hümāyūn 'aḳabinde Anaṭolı'ya naḳl olındı, fī 27[1] Cemādiye'l-ūlā sene 1003.

Dāmād Meḥemmed Efendi: Burūsa'dan İstanbul ḳażāsına naḳl olınup ba'dehu Anaṭolı ṣadrına terfī' olındı, fī 14 Ẕi'l-ḥicce sene 1003.

Ḫˇāce 'Atā'u'llāh Efendi-zāde Şems Efendi (ṯāniyen): Müteḳā'id iken ṯāniyen İstanbul'a ḳāżī oldı. Ba'dehu 'azl olındı, fī 25[2] Cemādiye'l-ūlā sene 1004.

Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi: Mekke'den munfaṣıl iken ḳāżī olup ba'dehu Anaṭolı'ya naḳl olındı, fī 14 Receb sene 1004.

Aḫī-zāde 'Abdu'l-Ḥalīm Efendi: Edrine'den ma'zūl iken ḳāżī olup ba'dehu Anaṭolı'ya naḳl olındı, fī 14 Ẕi'l-ḥicce sene 1005.

Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā Efendi (ṯāniyen): Anaṭolı'dan ṣoñra ṯāniyen[3] İstanbul'a ḳāżī oldılar. Ba'dehu Rūm'a naḳl olındılar, fī 3 Muḥarrem sene 1007.

Ḫˇāce-zāde Es'ad Efendi: Biñ beş Şevvāl'inde Sulṭān Meḥemmed Ḫān Egri seferine giderken Edrine'de **[295b]**ḥüsn-i sülūklerin müşāhede itmekle Aḫī-zāde Efendi yirine İstanbul ḳażāsına naḳl olınmış iken Ḳā'im-maḳām Ḥasan Paşa temkīn itmeyüp Anaṭolı pāyesi 'ināyet olınmış idi. Ḥālā İstanbul ḳāżīsi olup ba'dehu 'azl olındılar, fī Şevvāl sene 1008.

Duḳadin-zāde 'Oṯmān Efendi: Mıṣr'dan ma'zūl iken İstanbul'a olup ba'dehu 'azl olındı, fī 18 Cemādiye'l-ūlā sene 1009.

Ketḫudā Muṣṭafā Efendi: Medīne ḳażāsından ma'zūl iken İstanbul'a olup ba'dehu 'azl olındı, fī 10 Ṣafer sene 1010.

Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā Efendi: Edrine'den naḳl olınup ba'dehu Anaṭolı ṣadrına terfī' olındı, fī 22 Receb sene 1011.

1 22 R1
2 15 SE
3 - E

'Abdu'l-vehhāb Efendi: Mıṣr'dan ma'zūl iken ḳāżī olup ba'dehu 'azl olındı, fī 22 Ẕi'l-ḥicce sene 1011.

Kemāl Efendi: Burūsa'ya ve Mıṣr'a olup Selānik'den ma'zūl iken ḳāżī oldılar. Ba'dehu Anaṭolı'ya naḳl olındılar, fī 17 Cemādiye'l-ūlā sene 1012.

Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Efendi: Edrine'den ṣoñra Ġalaṭa ḳāżīsi iken İstanbul'a naḳl olındılar. Zemān-ı ḳażālarında cülūs-ı hümāyūn vāḳi' olup ba'dehu 'azl olındılar, fī 23 Ẕi'l-ḥicce sene 1012.

Temme bi-'avni'llāhi ve ḥüsni tevfīḳihi fī yevmi'l-iṯneyn 24 Cemādiye'l-āḫire sene 1043. Ḥarrerehü el-faḳīr 'Aṭāyī el-ḳāżī bi-Tırḥala[1].

[Vālihī Efendi[2]

Vālihī Efendi Üsküdīdür. Ḳāżī-zādedür. el-Mevlā Aḥmed bin 'Alī. Vülide ḥudūd-ı sene 940. Dānişmend şüd fī sene 957. Mu'īd-i Medrese-i Bāyezīdiyye şüd der ḫidmet-i Meḥemmed Efendi, fī Muḥarrem sene 969. Mülāzım şüd, fī 5 Ṣafer sene 971. Yigirmi beşle ḳażā-yı Ṣolnik yevmü's-ṯelāṯe 28 Receb sene 973. 'Azl ġurre-i Muḥarrem sene 975. Ḳażā-yı Dırac fī 14 Cemādiye'l-āḫire sene 976. 'Azl selḫ-i Ṣafer sene 979. Ḳażā-yı İstolni[3] Belġırad, ḳażā-yı Pirlepe, ḳażā-yı Ḳalḳandelen, ḳażā-yı Pirizrin, ḳażā-yı Ḳıraṭova, ḳażā-yı Silisre, Varna'ya naḳl, ṯāniyen Ḳıraṭova ma'a teftīşihi. 'Āşir-i menāṣıb Üsküb fī sene 1007. Ṣofya'ya naḳl, ba'de şehreyn, be-ġadr-ı Ḳadrī, ṯāliṯen Ḳıraṭova, rābi'an Ḳıraṭova, ba'dehu Tırḥala'ya naḳl, nā'ibi iki ay żabṭ eyleyüp kendüler Üsküb'de intiḳāl itmişler, fī Rebī'u'l-evvel sene 1009. Şeyḫ-i 'azīz Luṭfu'llāh Efendi merḥūmuñ ayaġı ucında medfūndur.

Beyt İy Hilālī intiḳālin gūş idüp tārīḫini
Didüm olsun rūḥ-ı pāk-i Vālihīye Fātiḥa[4] (1009)

Füzūnī Gel berü gir cennete ey Vālihī[5] (1009)][6] **[296a]**

---

1 Bu telif kaydı R1 ve SE'de bulunmamaktadır.
2 Vālihī Çelebi'nin biyografisinin bir taslağı olan bu kısım R1'de tabaka sonunda ve SE'de der-kenarda bulunmaktadır.
3 İstonlı R1
4 دیدم اولسون روح پاك والهی یه فاتحه
5 كل برو كیر جنته ای والهی
6 294b E (293a-294b varakları boştur.)

Bismillāhirraḥmānirraḥīm[1]

ṬABAḲA-İ ÇEHĀRDEHÜM EZ-ṬABAḲĀT-I SELĀṬĪN-İ ʻOṠMĀNĪ ṬABAḲA-İ DEVLET-İ AḤMED ḪĀNĪ

dāme maḥfūẓan bi'l-feyżi's-subḥānī

Ol devlet-i ʻaliyye ʻulemāsınuñ vefeyātıdur ki şühūr u aʻvām ḥasebi ile ʻale't-tertīb tavṣīf ü teşbīb olınur.

el-Mevlā Meḥemmed eş-Şehīr bi-Müteʻaccim
(Müteʻaccim Meḥemmed[2] Efendi)

Öteyaḳadan pedīdār ve girībān-ı ẓuhūrdan nümāyende-i dīdār olup ṭalebe miyānında ʻAcem'e ʻalem mertebesinde iken teʻaccüm, belki *Luġat-ı Şāhidī* bıḍāʻası ile Fārisī tekellüm sevdāsına düşdükde "Müteʻaccim" laḳabı ile meşhūr olmış idi. Ṭarīḳ-ı ʻilme sülūk ve ḳurṣ-ı iʻtibārını ol sikke ile meskūk idüp baʻż-ı ʻulemādan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve *Ḥāşiye-i Tecrīd* ve *Miftāḥ* medārisinde müdāreseye himmet eyleyüp ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş ḥudūdında ḳırḳ aḳçe ile İstanbul'da İbrāhīm Ketḫudā müderrisi olmış idi. Baʻdehu teraḳḳī ile ḫāric rütbesine ʻāric oldı. Biñ üç Şaʻbān'ında Bostān-zāde maḫdūmı Muṣṭafā Çelebi yirine Gevher Ḫān Sulṭān pāyesine terfīʻ olındı. Biñ yedi Cemādiye'l-ūlā'sında ʻUbūdī yirine Ṣaḥn'a geldi. Biñ sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında[3] ḳabūl itmeyen İsḥaḳ Efendi yirine Kütāhiyye ḳażāsı virilmiş idi. Ḳabūl itmemekle ʻazl iḫtiyār eyledi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Oḫrili Ḥüsām maḥlūlinden tekrār Ṣaḥn Medresesi inʻām olındı. Biñ on Ṣafer'inde pīr-i ṣāliḥ müteḳāʻid Seyfu'l-lāh Efendi maḥlūlinden Ayaṣofıyya Medresesi'n cāygāh eyledi. Biñ on bir Ramażān'ında Ṣarı Ḫˇāce yirine Süleymāniyye medārisinüñ birine pāy-ı himmet ḳodı. Biñ on iki Cemādiye'l-ūlā'sında Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi ḥażretleri yirine Dārü'l-ḥadīṯ-i Süleymāniyye ile teşrīf olınmış idi. Sene-i mezbūre Şaʻbān'ınuñ evāsıṭında baḥr-ı fenādan ʻubūr ve cāy-ı aṣlīde ḥużūr eyledi. Medrese-i maḥlūle Yavuz Efendi'nüñ ʻıḳd-ı gerden-i cāhı ḳılındı.

---

1 Besmele SE'de mevcut değildir.
2 - R1, E
3 ʻUbūdī//ūlāsında:- SE

Mevlānā-yı mezbūr maḥāsin-i aḫlāḳla meşhūr, pīr-i ṣāliḥ, ber-güzīde fi'āl, 'ilm ü kemālde müşārik-i **[296b]** emṯāl idi.

el-Mevlā 'Abdī (Ḳurşun Ṭaraḳ[1])

"Ḳurşun Ṭaraḳ" dimekle meşhūr ve ol ḥadde-i vesaḫnāk ile evtār-ı sīmīn-rīş-i sefīdin sevād itmekle ṭa'negāh-ı cumhūr idi. Ba'ża 'ulemādan mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olup 'alā ḥasbi'l-isti'dād[2] merātib-i ma'hūde ile yegān yegān ber-murād olup ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ altı Receb'inde fevt olan Beyānī yirine Ca'fer Aġa ḫāricine vāṣıl olmış idi. Biñ on iki Ṣa'bān'ında nā-kām ü nā-ümmīd 'azm-i ḳarārgāh-ı cāvīd eyledi. Medrese-i maḥlūle Kefevī Muṣṭafā Çelebi'ye[3] naṣīb oldı.

Mevlānā-yı merḳūm daḫīl-i erbāb-ı 'ulūm[4], seksan yaşında müderris-i nev-heves ve ḫiżāb-ı rīş-i sefīd ile meftūn-i maḥbūbe-i cāh-ı tāze-res idi.

el-Mevlā Şeyḫum (Ḳāżī-i Tebrīz[5] Şeyḫum-ı 'Acem[6])

Ḫamīr-i māye-i aṣl-ı nezāhet-ālūdı Īrānī ve ḳabā-yı vücūd-ı mes'ūdı Şirvānī-dür. 'Ulemā-yı 'Acem'den taḥṣīl-i 'ulūm itdükden ṣoñra dārü'l-mülk-i Rūm'a ḳudūm idüp Mollā Aḥmed Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve merāsim-i tedrīs ri'āyetine müdāvim olup aḫz-ı menāṣıb ve ḳaṭ'-ı merātib iderek ḳırḳ aḳçe ile Ḫāṣköy Medresesi'nden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan yedi Ṣa'bān'ında Ḥamza Efendi yirine Ḥammāmiyye müderrisi olmış idi. Biñ üç tārīḫinde pāye i'tibārı ile maḥrūse-i Tebrīz'de Sulṭān Ḥasan Medresesi'ne naḳl olındı. Biñ dört Rebī'u'l-evvel'inde Gence ḳażāsı mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre dāḫilinde Tebrīz Ḳāżīsi Adanalı Emīr 'Alī Efendi ile mübādele-i manṣıb itdiler. Biñ beş Rebī'u'l-evvel'inde ma'zūl olup[7] yirine selefi muḳarrer ḳılındı. Biñ altı Ṣafer'inde anlar Naḫcivān'a naḳl olınup bunlara yine Tebrīz ḳażāsı müyesser oldı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde;

1 Ḳurşun Ṭaraḳ:'Abdī E; - SE
2 'ade E
3 Efendi'ye SE
4 295a E; 174a SE
5 Ḳāżī-i Tebrīz:- E
6 Şeyḫum-ı 'Acem:- SE
7 Ve SE

Beyt مولویت که نخوت انکیزست
کنجه و نخجوان و تبریزست [1]

mażmūnı üzere üç mevleviyyet ḳużāt-ı ḳaṣabāta ʿināyet olınmaḳ reʿāyāya nāfiʿdür, diyü ser-ḥadd beglerbegileri dil-ḫˇāhları üzere ʿarż idüp ʿazl olındılar. Biñ yedi Rebīʿu'l-evvel'inde Tebrīz ḳażāsı tekrār mevleviyyet olup Ḳaraçı Saʿdīoġlı'na virilmiş iken üçünci gün bunlara tevcīh olındı. Biñ on bir[2] Rebīʿu'l-evvel'inde ʿazl olınup ʿAbdu'r-raḥmān Efendi birāderi Muṣlī Çelebi mesned-nişīn-i ḥükūmeti oldı. On bir Cemādiye'l-ūlā'sında Sirāc Efendi yirine rābiʿan Tebrīz-i dil-āvīz ḳażāsında murabbaʿ-nişīn-i mesned-i ḥükm ü imżā olmış idi. Biñ on iki senesinde ol diyāra Ḳızılbaş müstevlī olup sene-i mezbūre Şaʿbān'ında Revāfiż-ı pelīd elinde şehīd ve ʿarṣa-i vücūddan nā-bedīd oldı.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i ʿilmiyye ile meşhūr, şeyḫu'l-fenn-i riyāżiyyāt, ṣāliḥ u nezīh ü ḫoş-ẕāt idi. Mevleviyyetlerüñ refʿi eṣnāsında Kātib-zāde Zeynī Efendi merḥūm ki dīvāne-naḳş-ı lā'ubālī ve ʿaṣruñ ṭurfe-kār-ı ġarībü'l-aḥvāli olup aʿrāż ü emvāl-i Müslimīne Cengīzāne türktāz itmek ṭavr-ı müstevcibü'l-iḫtiṣāṣı, belki mefrūzu'l-ḳalem, maḳṭūʿu'l-ḳadem-i ḫāṣṣı idi, ṣāḥibü't-tercemeye Ḫˇāce-zāde Mesʿūd Çelebi ḫānesinde rāst gelüp ṭaʿn ü teşnīʿ ile derdmendüñ āfetin almış ve [3]ثبت العرش ثم انقش diyüp ṣaçaḳlı ʿabā'īsini çalmış idi.

el-Mevlā Sirāce'd-dīn (Sirāc Efendi[4])

Şuʿle-i vücūdı cānib-i **[297a]** şarḳdan ʿayān ve hilāl-i istiʿdād u istīhāli istifāża-i envār-ı maʿārifle bedriyyü'l-lemeʿān olup semend-i ʿazīmeti isrāc ve dārü'l-mülk-i Rūm ʿulemāsınuñ seng-i rāhların dürretü't-tāc-ı ibtihāc ḳılup müderrisīn-i kirām ḫidmetinde iʿmāl-i ẕihn-i veḳḳād ve fitīl-i żamīr-i kibrīt-ḳabūlin ḳadeḥ-i zinād-ı ictihād ile īḳād itdükden ṣoñra Ebu's-suʿūd Efendi ḥażretlerinüñ çerāġān-ı cemʿiyyetlerine[5] dāḫil ve fetvā emāneti ḫidmeti ile ser-bülend-i

1 "Mevleviyet unvânının kişiye kibir aşıladığı (yerler) Gence, Nahçivan ve Tebriz'dir."
2 -E
3 "Arş sabitleşti ve süslendi."
4 Sirāc Efendi:Sirāc-ı ʿAcem SE
5 ḫidmetlerine SE

emāṣil olup şeref-i mülāzemetine nā'il olmış idi. 'Alā ḥasbi't-ṭarīḳ devr-i menāzil-i ders ü taḥḳīḳ iderek[1] ḳırḳ aḳçe ile Ümmüveled Medresesi'nden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş Muḥarrem'inde Ḫusrev Ketḫudā Medresesi temām olup ibtidā elli aḳçe ile bunlara in'ām olındı. Biñ iki Receb'inde Ḳazancıḳulı Sinān Efendi yirine Rüstem Paşa Medresesi'ne naḳl olındı. Biñ üç Receb'inde[2] Çalıḳ-zāde 'Abdī Çelebi yirine Çorlı pāyesine terfī' olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Naḫcivān ḳażāsı mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı. Biñ beş Ramażān'ında Diyārbekr Ḳāżīsi Müftī-zāde Şeyḫī Çelebi ile mübādele-i manṣıb eylediler. Biñ altı Ṣafer'inde selefi Naḫcivān'a gitmeyüp yirinde ibḳā ve bunlar 'azle mübtelā oldı. Biñ on bir Muḥarrem'inde Muṣlī Çelebi yirine Tebrīz ḳāżīsi oldılar. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında Şeyḫī Efendi'nüñ def'a-i rābi'ası yirine mükerreren Āmid ḳażāsına naḳl olındı. Biñ on iki Rebī'u'l-āḫir'inde 'azl olınup manṣıbı Çalıḳ-zāde 'Abdī Çelebi'ye virildi. İstanbul'a gelürken Ḳayṣeriyye'de ḫaste olup māh-ı Ṣa'bān'da sirāc-ı vehhāc-ı vücūdı sīlī-i dest-i rūzgār ile terk-i taḫt u tāc-ı meclis-i şühūd eyledi.

Mıṣrā' Pür-nūr ide Ḫudā-yı te'āla mezārını

Mevlānā-yı mezbūr ṣāḥib-i niṣāb-ı fażl-ı mevfūr, zebāne-i sirāc gibi tenvīr-i müdde'āda çerb-zebān ve şeb-çerāġ-ı naḳdīne-i revāc gibi nükte-senc-i rūşen-beyān idi. Ṣadr-ı 'ālī-ḳadr Mollā Aḥmed Efendi ḥażretleri ile beynlerinde 'alāḳa-i ḳarābet olmaġın Mıṣr'a ḳāżī olduḳlarında mutaṣarrıf-ı ḫidmet-i niyābet ve ṣadāretleri ḥālinde teẕkirecilik ḫidmeti ile çerāġ-ı ṭarab-ḫāne-i 'izz ü nebāhat olmış idi.

el-Mevlā Ḥüseyn (Bī-kesī Efendi)

Gīlānīdür. "Bī-kesī" laḳabı ile ma'lūm ve ismi gibi ẕātı emr-i mevhūm olup devlet-i A'cām'da[3] ta'accüm itmiş Terekeme'lerden idi. Ol tārīḫde diyār-ı şarḳdan gelen ḫar-bendeler ḳaṭār ü mehār ṣāḥibi olduġın görüp;

1 295b E
2 Muḥarrem'inde SE
3 Devlet-i A'cām'da:- SE

Beyt İy felek meylüñ eger cāhil ü nā-dāna ise
Ben daḫı tā o ḳadar ʻāḳil ü dānā degülüm

zemzemesi ile ḥadāger-i üştür-i şevḳ olup kendüyi ol ḳāfile ile ṭarīḳ-ı ʻilme sevḳ itmiş idi. El-ḥāletü hāẕihi vezīr Aḥmed Paşa'nuñ ġılmānına muʻallim ve Lüṭfī Beg-zāde Muṣṭafā Efendi'den mülāzım olup devr-i medāris ve ʻaḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken biñ tārīḫinden[1] muḳaddemce[2] Rodoscuḳ'da olan Rüstem Paşa Medresesi ḫāric iʻtibār olınup ibtidā bunlara iʻṭā olındı. Biñ üç Ẕi'l-ḥicce'sinde Sermin ḳażāsına naḳl olınan Veffāḳ Meḥemmed yirine Burūsa'da Manastır Medresesi pāyesine terfīʻ olındı. Biñ beş **[297b]** Ẕi'l-ḥicce'sinde Pirlepeli Ḥasan Efendi maḥlūlinden Gelibolı ḳażāsı Şehrköyi ilḥāḳı ve Ṣarıca Paşa Medresesi ve iẕnün bi'l-iftā ʻilāvesi ile bunlara tevcīh olındı. Biñ altı Şevvāl'inde Marʻaş Ḳāżīsi Muṣlī Çelebi ile mübādele-i manṣıb eylediler. Ol ʻaṣrda mutaṣarrıf-ı menāṣıb olan nā-münāsib eṣḥāṣı baʻż-ı şuʻarā yegān yegān beyān idüp Müftī-zāde Şeyḫī Çelebi ile bunlaruñ aḥvālini bu gūne naẓm itmişler idi:

Şiʻr Ḳara Āmidde bir mecnūn-ı ser-keş
ʻAcem ḳatırcısı ḳāżī-i Marʻaş

Biñ yedi Ẕi'l-ḳaʻde'sinde ʻazl olınup manṣıbı Ṣūfī Meḥemmed Efendi'ye virildi. Biñ on Receb'inde Laʻlī Çelebi yirine Ḳara Ḳāżī Medresesi ve Bayındır ḳażāsı ilḥāḳı ile Ṣire ḳażāsı müyesser oldı. Biñ on bir Ṣafer'inde ʻazl olınup manṣıbı Celeb Meḥemmed Efendi'ye virildi. Ol eṣnāda ḥacc eyleyüp geldükde biñ on iki[3] Şaʻbān'ında Ṣalıncaḳ Rıḍvān yirine tekrār Ṣire ḳażāsı iḥsān olınmış idi. Māh-ı Ramażān'uñ[4] leyle-i ḳadrinde Serv Maḥallesi'nde Cezerī Ḳāsım Cāmiʻi'nde öyle namāzın edā iderken intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ḳadr-i müşterek-i ʻilm ü ṣalāḥla meşhūr, nīk-nefs ü kem-āzār, pīr-i ṣāliḥ-i sütūde-kār idi.

1 174b SE
2 - SE
3 - SE
4 296a E

el-Mevlā Ḥasan (Kürd Ḥasan)

Diyār-ı Kürdistān'dan ẓuhūr ve taḥṣīl-i 'ilm-i şerīf yolında ḳaṭ'-ı menāzil-i sinīn ü şühūr idüp fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr olmış idi. Biñ ṭoḳuz senesi evā'ilinde[1] dārü'l-mülk-i Rūm'a ḳudūm idüp 'ulemā-yı 'aṣra 'arż-ı cevher ve kālā-yı 'ilm ü 'irfānın ḳarīn-i tamġa-i ḳabūl-i a'yān-ı kişver ḳılmış idi. Ol eṣnā-da ḳā'im-maḳām-ı ṣadr-ı a'ẓam olan Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa muḥibb-i 'ulemā ve mürebbī-i fużalā olup ḳadr-i müşterek-i ḥaẓẓ-ı 'ilmīsi olmaġın Anaṭolı ṣadrı olan 'aynu'l-'ulemā'i'l-'iẓām, üstādī ve üstādü'l-enām Aḫī-zāde 'Abdu'l-Ḥalīm Efendi ḥażretleri ile mevlānāyı cem' idüp muṣāḥabet-i 'ilmiyyeye bā'iṯ ve muḥarrik-i silsile-i mebāḥiṯ olmış idi. Ammā heyhāt;

Beyt Gelür mi ṣūrete hergiz Süheyl öñinde Sühā
Muḥīṭe reşḥa-i bārān ider mi ṭuġyānī.

Kemāl-i fażlına maġrūr olup Mīrzā Maḫdūm gibi def'aten ḳażā-yı mu'aẓẓamāt-ı bilād-ı 'Oṯmāniyye, yāḫūd Medrese-i Ṣaḥn ü Süleymāniyye recāsında iken ol ḫūrşīd-i raḫşān-ı fażl ü kemāl öñinde ẕerre-i nābūd gibi maḥv-ı vücūd itmiş idi. Ammā cenāb-ı mekrümet-me'āb-ı mevlevī fażīletine şehādet ve maḳām-ı āṣafīden şefā'at eyleyüp māh-ı Ṣa'bān'da Burūsa'da Ḳadrī Efendi Medresesi ḫāric i'tibār olınup 'ināyet olındı. Biñ on Ẕi'l-ḥicce'sinde taḥille ṭarīḳı ile 'Ömer Sükūtī yirine Yıldırım pāyesine naḳl olınup żabṭı müyesser olmamaġla āstāneye gelmiş idi. Biñ on iki Ṣafer'inde Zeynī-zāde yirine Ḫanceriyye Medresesi tevcīh olındı. Māh-ı Cemādiye'l-āḫire'de ferāġ idüp medresesi āḫara tevcīh olındı[2]. Sene-i mezbūre evāḫirinde cāriyeleri olan mel'ūneler ġadrı ile ḫānesinde şehīd ve nā-kām ü nā-ümmīd 'āzim-i nüzhetgāh-ı cāvīd oldı.

Mevlānā-yı merḳūm ġavṭa-ḫor-ı deryā-yı 'ulūm, muḳteżā-yı ḫilḳat-i Ekrād üzere lecūc ü mükābir, zu'mı üzere **[298a]** dāḫil-i a'dād-ı[3] eslāf-ı ekābir, beheme-ḥāl, ehl-i 'ilm ü kemāl idi.

1 Senesi evā'ilinde:senesinde SE
2 tevcīh olındı:virildi R1
3 'idād-ı SE

el-Mevlā el-Fāżıl Ḥasan (Ḳınalı-zāde Ḥasan Çelebi Ṣaḥib-i Teẕkire[1]) {Ḥasan}

Ṣudūr-ı devlet-i Selīm Ḫānī'den iken dest-şūy-ı çirk-i devlet-i fānī olan Ḳınalı-zāde 'Alī Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı 'ālī-şānıdur. Ṭoḳuz yüz elli üç tārīḫinde vālidleri Burūsa'da Ḥamza Beg müderrisi iken ḫil'at-i ḫilḳat-i mes'ūd ile şeref-yāfte ve levḥ-i cebīn-i ḥāline şu'ā'-ı sa'ādet tāfte olup 'uḳūd-ı sinīn-i 'ömri 'aşere-i kāmileye gelüp vāṣıl olduḳda hem-pāye-i 'aḳl-ı evvel, belki ẕihn-i derrāki 'aḳl-ı 'āşir ile mü'evvel olmış idi. Terbiyet-i peder-i vālā-güher ile miṣāl-i pençe-i mihr-i cihān-ārā, aḫẕ-ı cevāhir-i fażl ü kemālde iẓhār-ı yed-i beyżā idüp envā'-ı 'ulūm u ma'ārife dest-res ve künūz-i rümūz-i nihānīde gevher-i maḳṣūd u mültemes bulduḳda 'ulemā-yı 'aṣr mecālis-i ifādelerine dāḫil ve ka'b-ı şāmiḫ-i isti'dād ile ser-bülend-i emāṣil olmış idi. Evvelā Yeñi 'Alī Paşa Müderrisi Nāẓır-zāde Efendi ile fetḥ-i bāb-ı münāẓara, ba'dehu Ḥaleb ḳażāsından ma'zūl iken Ḳāżī-zāde Efendi ḫidmetlerinde taḥṣīl-i fünūn-ı muḥākeme vü muḥāvere idüp Ebu's-su'ūd Efendi ḥażretlerine ittiṣāl ve efāżıl-ı ṭalebe ile taḥṣīl-i mertebe-i 'ālü'l-'āl-i kemāl idüp yetmiş üç senesinde vāḳi' 'Abdu'r-raḥmān Efendi nevbetinde şeref-i mülāzemetle bekām, yetmiş beş ḫilālinde ibtidā otuz aḳçe ile Burūsa'da[2] Aḥmed Paşa Medresesi ile vāṣıl-ı merām olmış idi. Yetmiş altı Receb'inde pederleri Edrine ḳażāsına naḳl olınmaġın bunlar daḫı miṣli ile Edrine'de Çuḳacı Ḥācī Medresesi'ne tebdīl olınmış idi. Yetmiş ṭoḳuz ḫilālinde ḳırḳ aḳçe ile İstanbul'da Eski İbrāhīm Paşa Medresesi'ne revnaḳ-baḫşā oldılar. Seksan bir Muḥarrem'inde 'azl olınup medresesi Ḳonyalı 'Ömer Çelebi'ye virildi. Seksan üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḳara Tāce'd-dīn yirine Ḳāsımpaşa ḫāricine 'āric oldılar. Seksan dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Kürd İbrāhīm Çelebi maḥlūlinden Yeñi 'Alī Paşa'da tecdīd-i resm-i ifāde eylediler. Seksan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Cenābī Efendi yirine Burūsa Sulṭāniyyesi'ne terfī' olındı. Ṭoḳsan Şa'bān'ında selefi yirine Ṣaḥn'a geldi. Ṭoḳsan dört Ramażān'ında Ḳāf-zāde Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olındılar. Ṭoḳsan beş Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınan Su'ūdī Efendi yirine Süleymāniyye medārisinüñ birine ferş-i[3] seccāde-i ders ü taḥḳīḳ itdiler. Ṭoḳsan ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḳāf-zāde Efen-

1 Ṣāḥib-i Teẕkire:- E
2 296b E
3 175a SE

di yirine feżā-yı ḳażā-yı Ḥaleb-i Şehbā cilvegāh-ı eşheb-i iḳbālleri ḳılındı. Biñ bir Receb'inde ref' olınup yirlerine Kemāl Efendi terfī' olındı. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Duḳadin-zāde 'Oṯmān Efendi yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḥükūmeti ile nücūm-ı iḳbāli zāhire olmış idi. Biñ dört Muḥarrem'inde mübtelā-yı 'azl-i bī-hengām ve selefi ḳā'im-maḳām oldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Es'ad Efendi yirine maḥrūse-i Edrine ḳażāsı taḥte'l-ẓıll-ı ḥükm ü imżāsı ḳılındı. Biñ beş Receb'inde ma'zūl ve yirine Bostān-zāde maḫdūmı Meḥemmed Efendi mevṣūl oldı. Biñ altı Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Arab-zāde Efendi yirine mükerreren Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsına sāye-i iclāl ṣaldılar. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde **[298b]** 'azl olınup ḥālā şeyḫü'l-islām, veliyyü'n-ni'am-ı enām olan Yaḥyā Efendi ḥażretleri maḳarr-ı ḥükūmetlerini teşrīf itdiler. Biñ yedi Şevvāl'inde kevkeb-i iḳbālleri rāci' olup Ḥasan Ketḫudā-zāde yirine ufuḳ-ı maḥrūse-i Burūsa'dan ṭāli' oldı. Biñ sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Edincik ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olınup İmām Dāmādı Şeyḫī Çelebi cā-nişīn-i mesned-i 'izz ü temkīn oldı. Biñ ṭoḳuz Muḥarrem'inde ḳabūl itmeyen Nevālī-zāde yirine Gelibolı ḳażāsı tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında 'Arab-zāde Efendi merḥūm maḥlūlinden Eyyūb ḳażāsına[1] naḳl olındı. On bir Ṣafer'inde Eskizaġra ḳażāsına tebdīl olınup yirine Ayāşī Aḥmed Efendi naṣb olındı. Ol eṣnāda ba'ż-ı emrāż-ı balġamiyye istīlāsından 'amel-mānde olup ḳayd-ı ḥayātla Reşīd ḳażāsın ṭaleb itmekle 'ināyet olınup diyār-ı Rūm'a vedā' ve iḫtiyār-ı inzivā vü inḳıṭā' itmiş idi. Biñ on iki Şevvāl'inde ḥākim-i Reşīd iken 'arṣa-i vücūddan nā-bedīd ve müteveccih-i dergāh-ı Rabb-ı mecīd oldı.

Mevlānā-yı merḳūm maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūm, mecmū'-ı ḥayṣiyyātda 'alem, 'ilm ü ma'ārifi müsellem-i 'ālem, dürr-i şehvār gibi ṣadef-i dehre vāḥiden[2] ba'de vāhidün gelen emācid silkine dāḫil, be-taḫṣīṣ inşā-yı dil-āvīzi reşk-endāz-ı Ḳāżī Fāżıl idi.

Āṯār-ı celīlesinden *Dürer ü Ġurer*'e ḥāşiyesi ve mevāżı'-ı 'adīdeye resā'il-i maḳbūlesi vardur. Mollā Aḥmed Efendi imtiḥānında Ṣun'u'llāh Efendi'ye 'adl vāḳi' olup tercīḥ-i aḥadü hümā 'ale'l-āḫar, 'ulemā-yı 'aṣra müẕekkir-i mebḥaṯ-i

1 Eyyüb ḳażāsına:Eyyüb'e SE
2 - SE

ḳażā vü ḳader olmış idi. Ṣun'u'llāh Efendi merḥūmdan menḳūldur ki[1] ḫalḳuñ ekṣeri Ḥasan Çelebi ṭarafında müşāhede idüp şerīkimüz 'avām-gīrce imiş, buyururlar imiş.

Eşher-i āṣārı *Tezkiretü'ş-şu'arā*'dur ki *Hümāyūn-nāme* ile pederlerinüñ *Aḫlāḳ*'ından ṣoñra ol kitāba naṣīb olan raġbet ü i'tibār Türkī münşe'ātda bir kitāba naṣīb olmamışdur. El-ān daḫı bāzārına kesād ve 'aḳd-ı te'āṭīsine güşād[2] gelmemişdür. Sinn-i şerīfleri altmışa dāḫil ve daḳḳāḳatu'r-riḳāb ser-ḥaddine henüz vāṣıl olmış[3] idi. Eş'ār-ı şerīfelerinden nümūnedür:

Ġazel

Olaldan yār dest-i düşmen-i bed-gevher altında
Ḳalupdur ellerüm Ferhād gibi ṭaşlar altında

Ḫudā virsün saña 'ömr-i dırāzı iy boyı servüm
Ġamuñla ḫāk olan 'uşşāḳ[4] yatduḳca yir altında

Gerek seng-i siyāh olsun gerekse aṭlas u dībā
Ġaraż bir bāliş-i rāḥat bulunmaḳdur ser altında

Olupdur gülşen-i bezmüñde gūyā nergis-i şehlā
Ser-i engüşt-i sīmīnüñ o zerīn sāġar altında

Ḥasan ṣanma miyānıdur görinen zīr-i ḫancerde
Miṣāl-i gencdür yatur dem-ā-dem ejder altında

el-Mevlā Meḥemmed (Nāmī Efendi) {Nāmī}

Sādāt-ı kirāmdan;

Mıṣrā' Ferzend-i Sitanbūlem ü ferzend-i Sitanbūl

mısrā'ı ile benām olan 'Acem-zāde Mīrek'üñ ferzend-i dil-bendi Nāmī Efendi'dür. Ābyārī-i feyż-i Ḫudā-dād ile nihāl-i istīhāli nāmī ve terbiyet-i kirām ile cevher-i ẕāt-ı kerīmi girāmī olup ṣadr-ı 'ālī-ḳadr Mu'allim-zāde Efendi'nüñ

1 297a E
2 fesād E, SE
3 Olmamış SE
4 'uşşāḳda SE

muʿallim-ḫāne-i faẓl ü efẓāllerine müdāvim ve ḫidmet-i ʿaliyyelerinden mülāzım olmış idi. Bi-ḥasbi'l-ʿāde ṭayy-ı merāḥil-i ifāde iderek ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Aḥmed Paşa Medresesi'nden maʿzūl iken biñ üç Ramażān'ında Tāce'd-dīn Efendi yirine Unḳapanı'nda Ḫˇāce Ḫayre'd-dīn Medresesi'nde miḥrāb-nişīn-i ʿizz ü temkīn olmış idi. **[299a]** Biñ sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde yirinde pāye-i Ṣaḥn iʿtibār olındı. Biñ on Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṣalıncaḳ Rıḍvān Efendi yirine Gelibolı ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ on bir Ẕi'l-ḥicce'sinde ʿazl olınup[1] manṣıbı Müftī-zāde Muṣlī Çelebi'ye virildi. Biñ on iki Ẕi'l-ḳaʿde'sinde ḳaʿde-i aḫīre-i ḥayātdan revān ve meclis-i ḫākdān-ı esfelden dāmen-feşān olmış idi.

Tārīḫ Güm olduḳda dehr içre nām ü nişānı
Bir eksikli didi vefāt itdi Nāmī[2] (1012)

Edrineḳapusı ḫāricinde medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr ʿilm ü ʿirfānla meşhūr, gül-deste-bend-i şükūfezār-ı maʿārif, naḫl-i[3] pīrāye-i ḥadīḳa-i ṭarā'if ü leṭā'if, şiʿrde mükemmel dīvānı ve maʿrifet ile ḫaylī nām ü nişānı var idi. Bu eşʿār nezāket-i ṭabʿın işʿār ider:

Eşʿār Yā Rabb getür başına raḳībüñ nice belā
Ammā ki isterin depesi üstine ola

[Ve lehu] Olup fiġān nāleye demsāz muṭribā
Uy bañā idelüm seḥeri ʿazm-i gülsitān

[Ve lehu] Dehenüm yoḳ didüñ ammā bu ne sözdür bilsem
Olduñ iy ġonce-dehen kendi sözüñle mülzem

Ve lehu[4] Öldürürseñ de göñül ḳomaz işigüñ ṭaşın
O senüñ pādişehüm yolıña ḳomış başın

1 ʿazl olınup:- SE
2 وفات ایتدی نامی
3 - SE
4 Ve lehu:- E, SE

Şeh-süvārum ḳo beni ġāşiye ber-dūş olayın
Ṭutayın bende senüñ bir yavaş atuñ başın

Pīr olmış yaşarur gözi diyelden berü yār
Başladı gözlemege merdüm-i çeşmüm yaşın

Nāmiyā şem'i ḳatı bī-edeb olmış o mehüñ[1]
Ḳomaz öykünmesini rūyına kesseñ başın

Merḥūmuñ maḥāsininde şitā-yı bī-vaḳt gibi āṯār-ı meşīb bedīd ve farḳ-ı seri kühsār-ı berf-ālūde gibi sefīd olup[2] ol şāhid-i zūrı rū-siyāh idüp teşhīr itdüginüñ sebebi beyānında[3] bu güne taḳrīr idermiş ki;

"الجنس إلى الجنس يميل [4]

mūcibince tāzeler ṣoḥbetine kesb-i münāsebet itmek-içün bu şi'ārı iḫtiyār ve dīde-i sālūs-i 'ayb-bīne perdedār iderin." Nihālī Efendi ile muhācātı ve biribirlerine ḥarf atup her birinüñ muḳaṭṭa'ātı vardur. Ẕikri müstehcen olmaġla īrādı[5] revā görülmedi.

el-Mevlā 'Abdu'r-raḥīm bin 'Amr ('Abdu'r-raḥīm Efendi[6])

Taḥṣīl-i 'ilm ü 'irfāna himmet ve üstādān-ı 'aṣr ḫidmetlerine müdāvemet eyleyüp sermāye-i faẓl ü kemāle bāliġan-mā-belaġ[7] mālik ve ṭarīḳ-ı pür-tevfīḳa sālik olduḳda Çivi-zāde Efendi ḥażretlerinden[8] mülāzım olan eşrāfla müşārik olmış idi. Mollā-yı 'amiriyyü'l-iḫtisāb ḫidmetlerine vāv-ı 'Amr gibi şedīdü'l-intisāb olmaġla iḥrāz-ı luṭf-ı bī-ḥisāb idüp ḳaṭ'-ı merātib-i mu'tāde ve seyr-i menāzil-i ifāde iderek ṭoḳuz yüz yetmiş yedi ḫilālinde ḳırḳ aḳçe ile Efḍal-zāde Medresesi'ne vāṣıl, ba'dehu munfaṣıl olup seksan iki Ẕi'l-ḥicce'sinde Nevālī

1 Şehüñ SE
2 175b SE
3 297b E
4 "Her cins kendi cinsine meyleder."
5 - R1, E
6 - SE
7 Bāliġan-mā-belaġ:- SE
8 Efendi ḥażretlerinden:Efendi'den SE

Efendi yirine Maḥmūd Paşa Medresesi'nde resm-i ifādeyi ifşā itmiş idi. Seksan dört Muḥarrem'inde Ḳāf-zāde Efendi'den ṣoñra Edrineḳapusı'nda vāḳi' Mihrümāh Sulṭān Medresesi pāye i'tibār olınup bunlaruñ 'unvān-ı menşūr-ı iştihārı ḳılındı. Seksan ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde Küçük Maḥmūd yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Mollā Beḳāyī yirine Selānik ḳażāsı iḥsān olındı. Ṭoḳsan iki Şevvāl'inde Maġnisa ḳażāsı ba'ż-ı mülḥakātla mevleviyyet olup bunlara **[299b]** 'ināyet olındı. Ṭoḳsan dört Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup manṣıbı Küçük Maḥmūd Efendi'ye virildi. Ṭoḳsan altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Mollā Beḳāyī yirine Üsküdār ḳażāsı iḥsān[1] olındı. Ṭoḳsan yedi Receb'inde Selānik Ḳāżīsi Duḳadin-zāde 'Oṯmān Efendi ile mübādele-i manṣıb eylediler. Ṭoḳsan sekiz Ramażān'ında 'azl olınup Aġzıḳara Muḥyi'd-dīn cā-nişīn oldı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde Duḳadin-zāde yirine ṯāniyen Üsküdār ḳażāsı 'ināyet olındı. Elf-i kāmil Ramażān'ında selef-i sālifi 'Oṯmān Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsına naḳl olınmış idi. Ḳabūl itmedükde ḫalefi Mollā Beḳāyī'ye virilüp bunlar ṯālişen Üsküdār ḳāżīsi oldı. Biñ bir Rebī'u'l-āḫir'inde Kemāl Efendi yirine istibdāl-i manṣıb idüp üçünci def'a Selānik ḳażāsına ittiṣāl itdiler. Biñ üç Ṣa'bān'ında Kāmī-zāde yirine Eyyūb ḳażāsına tebdīl olındı. Biñ beş Receb'inde 'azl olınup manṣıbı Beg-zāde Efendi'ye tevcīh olındı. Biñ yedi Ṣa'bān'ında Bostān-zāde maḫdūmı yirine dördünci def'a Selānik ḥākimi oldılar. Biñ sekiz Muḥarrem'inde bunları Filibe'ye naḳl itdürüp Selānik'e selefi naṣb olınmış iken bir hefteden ṣoñra 'adem-i ḳabūli ẓāhir olmaġın yirinde ibḳā olındı. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında azl olınup Kemāl Efendi ta'ḳīb eyledi. Kemāl Efendi'nüñ nā'ibi żabṭ eylemiş iken Serdār İbrāhīm Paşa ṭarafından ibḳā olınup birḳaç günden ṣoñra Kemāl Efendi emr-i cedīd ile geldükde ḳasr-ı yed idüp İstanbul'a geldiler. Biñ on bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḥaydar Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa'ya ḳāżī oldılar. Biñ on iki Ramażān'ında 'azl olınup yirlerine Mıṣr'dan Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed[2] Efendi naḳl olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde bāb-ı murabba'-nümā-yı ḫāk-i fenādan 'ālem-i beḳāya 'azm eyleyüp[3];

1 Tevcīh SE
2 - R1, E
3 'ālem//eyleyüp:'azm-ı 'ālem-i beḳā eyleyüp E

Mıṣrā' Ḳoń anı kendü ḥāline Rabb-ı Raḥīm ile

mażmūnı ḳar'-ı sem'-i āşinā eyledi. Dāḫil-i sūrda Sinān Aġa Cāmi'i ḥareminde medfūndur[1].

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü 'irfānla meşhūr, baḳıyyetü's-sülāf-ı selef, teh-i cur'a-i meclis-i 'izz ü şeref, saḫī vü kerīm, pīr-i vācibü't-tekrīm idi.

el-Mevlā Ḥaydar (Ḥaydar[2] Efendi)

Evā'il-i kitābda tercemesi sebḳ iden Küçük Tāce'd-dīn Efendi'nüń ferzend-i sa'd-aḫteri ve 'Abdu'l-vehhāb Efendi ḥażretlerinüń[3] birāder-i kihteridür. Ẕü'l-feḳār-ı kilk-i dü zebān ve Düldül-i ṭab'-ı çābük-'inān ile Ḥaydar-ı Kerrār-ı meydān-ı feżā'il olup Çivi-zāde Efendi ḫidmetlerinden teşrīf-i mülāzemete nā'il olduḳdan ṣońra bir iki pāyeye pīrāye ṣalup ḳırḳ aḳçe ile Efḍal-zāde Medresesi'nden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan üç Ramażān'ında mütefevvā Fevrī Mu'īdi yirine Unḳapanı müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan dört Receb'inde Tāce'd-dīn yirine Berġos Medresesi'ne taḥrīk olındı. Ṭoḳsan altı Cemādiye'l-ūlā'sında Ṭop-ḫāne'de vāḳi' Ḳapudan Medresesi temām olup ibtidā bunlara in'ām olındı. Elf-i kāmil Şevvāl'inde Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı 'Abdu'llāh Efendi[4] yirine Ḳalender-ḫāne Medresesi'ni Ḥaydar-ḫāne itdiler. Biń üç Receb'inde Badralı Meḥemmed Efendi maḥlūlinden Ṣemāniye'ye geldiler. Biń dört Şevvāl'inde Fehmī Efendi maḥlūlinden Şeh-zāde Medresesi'ne ferş-i seccāde-i ifāde itdiler. Biń altı Receb'inde Ḳara 'Abdu'r-raḥmān Efendi yirine Süleymāniyye medārisinüń birine gelüp biń sekiz Rebī'u'l-evvel'inde **[300a]** Muẓaffer Efendi yirine Ḥaleb ḳażāsı ile fā'iz-i maṭlab oldılar. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Üsküdār Ḳāżīsi İskender-zāde ile mübādele-i manṣıb eylediler. Biń on bir Ṣafer'inde 'azl olınup yirine Ġalaṭa'dan Ḥasan Ketḫudā-zāde naḳl olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine Burūsa ḳażāsına terfī' olındılar. Māh-ı Ẕi'l-ḳa'de evāsıṭında 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr ile 'Abdu'r-raḥīm Efendi tekrīm olındı. Biń on iki Ramażān'ında Ḳara Çelebi-zāde Efendi yirine

1 298a E
2 Tāce'd-dīn Ḥaydar SE
3 ḫidmetlerinüń SE
4 - R1, E

Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsı ile rāyet-i iḳbāli ẓāhire olmış idi. Cānib-i baḥrdan tevecküh eyleyüp İskenderiyye Ma'beri'ne vāṣıl olduḳda baḥr-ı fenādan 'ubūr ve menzil-i beḳāda ḥużūr eyledi. Biñ on üç Muḥarrem'inde ḫaber-i vefātı vārid olup[1] ḳażā-yı Mıṣr'a Şām'dan 'Azmī-zāde Efendi naḳl olındı.

Mevlānā-yı mezbūr[2] fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, beḥḥāṣ ü[3] muḥiḳḳ, müdeḳḳiḳ u muḥaḳḳıḳ, ḳażāsında istiḳāmet ü ṣarāmetle ma'rūf, tenhāsında meşġale-i 'ilm ü 'ibādetle me'lūf idi. *Dürer ü Ġurer* hevāmişinde kelimātı ve ḳurṭ-ı misma'a-i ḳabūl olmış ta'līḳātı vardur.

el-Mevlā el-Fāżıl ve'l-Üstād el-Kāmīl 'Abdu'l-ḥalīm Efendi (Aḫī-zāde 'Abdu'l-ḥalīm[4] Efendi) {Ḥalīmī}

Ḫazāne-i ḥāfıẓa-i 'ālemde miṯl ü 'adīli mefḳūd ve nigār-ḫāne-i müteḫayyilede naẓīr ü şebīhi mün'adimü'l-vücūd olan cevher-i[5] iksīr-i fażīlet ü berā'at, 'Anḳā-yı maġrib-i faṣāḥat ü belāġat, 'ulemā-yı Rūm'uñ ser-bülendi, ṣadru'l-ifāde Aḫī-zāde Efendi'dür. Anaṭolı ṣadāretinden müteḳā'id iken merāḳī-i dārü'l-ḫulūda müteṣā'id olan Meḥemmed Efendi ḥażretlerinüñ dürr-i şāhvār-ı ṣadef-i vücūdı ve gevher-i miyāne-bend-i silkü'l-le'āl-i nesl-i mes'ūdıdur. Cedd-i māderīleri diḳḳat-i efkār ve letāfet-i ta'bīr ile nümūne-nümā-yı siḥr-i ḥelāl ve ḫāme-i bedā'i'-i nigār-ı nükte-güẓār ile naḳş-endāz-ı sūzen-i ḫayāl olan 'allāme-i Rūm Sa'dī Efendi merḥūmdur.

Beyt Ger ḳamer māder olsa şems peder
Ṭoġmaya bir bunuñ gibi aḫter

Ṭoḳuz yüz altmış üç senesi ḫilālinde deryā-yı ẓulumāt-ı 'ademden sāḥil-i vücūda vaż'-ı ḳadem ḳılup ġonce-i ḳımāṭ-ı 'izz ü nāz[6] ve nev-bāve-i mehd-i naḫliyyü'l-ihtizāz iken radī'-i ṣedy-i seḥāb-ı edeb ve terbiyet-kerde-i āftāb-ı fażl ü ireb olmış idi.

1 Vārid olup:vürūd idüp E
2 176a SE
3 Baḥḥāṣ ü:beḥḥāṣ-ı R1
4 'Abdu'l-Ḥalīm:- R1, E
5 Cevāhir-i SE
6 298b E

li-Mü'ellifihi[1] Bilüp ḳadrin miṣāl-i dürr-i şehvār
El üstinde ṭutarlardı ṣadefvār

Çünki zebān-ı gevher-efşānlarından ʿuḳde-i ṭufūliyyet güşāde ve serv-i revānları pāy-bend-i ıżṭırārīden dest-yārī-i sinn ile āzāde oldı;

Şiʿr İdüp bir noḳṭanuñ remzinde ʿāciz biñ suḫan-dānı
Elifden başladur mīm-i femüñ erbāb-ı ʿirfānı

mażmūnı hüveydā olup evvel ḳırā'at-ı ḥurūf-ı hecāda taḥḳīḳ-ı mebāḥiṯ-i elif bā itmekle maẓhar-ı sırr-ı ābā ve bāliġ-i mebāliġ-i elibbā olmışlar idi. El-ḥāletü hāẕihi muḫtaṣarātı mufaṣṣal ü meşrūḥ żabṭ ve rişte-i efkārı taʿlīḳāt-ı fużalā-ya rabṭ idüp himmet-i üstād ile miʿmār-ı istiʿdādı iḥkām-ı mebānī-i ʿulūmda müsellem-i ʿālem ve ʿarṣa-i feżā'ilde ʿalem, ẕāt-ı maʿmūr u mükerrem olduḳ-da vālid-i mācidleri Edrine ḳażāsına mutaṣarrıf iken[2] ṭoḳuz yüz yetmiş sekiz tārīḫinde hidāyet-i veliyyü't-tevfīḳ ile ʿazm-i ṭarīḳ ve āheng-i[3] devr-i menāzil-i ders ü taḥḳīḳ idüp Ṭaşlıḳ Müderrisi Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi ve Üçşe-refeli Müderrisi ʿArab-zāde ʿAbdu'r-ra'ūf Efendi dārü'l-ifādelerini teşrīf, baʿde-hu Sulṭān Bāyezīd Müderrisi Ḫˇācegī-zāde Efendi ve Sulṭān **[300b]** Selīm Mü-derrisi Ṣāliḥ Mollā Efendi[4] mecālis-i ʿaliyyelerinde cevāhir-i kelimāt-ı ʿilmiyye ile gūş-ı hūşların teşnīf eyleyüp İstanbul'a geldüklerinde üstād-ı ehālī, Mevlānā Fużayl el-Cemālī ḫidmetlerine vāṣıl ve ḥüsn-i terbiyeleri ile ṣemere-i murād ḥāṣıl olup vechetü'l-āmāl-i erbāb-ı fażl ü kemāl ve maḥaṭṭ-ı riḥāl-i bıḍāʿat-i ricāl olan;

Mıṣrāʿ ʿAmūd-ı ṣubḥ-ı saʿādet ʿimād-ı ḫāne-i[5] dīn

şeyḫü'l-islām ve senedü'l[6]-Müslimīn, el-mevlā el-aʿẓam ve'l-baḥr el-ḥıżżam Ebu's-suʿūd el-ʿİmādī āstānelerine istinād ve iḥrāz-ı ġāyetü'l-ġāyāt-ı murād-ı

1 Li-Muḥarririhi:Beyt SE
2 ḳażāsına//iken:ḳāżīsi iken E
3 - SE
4 Ḫˇācegī-zāde//Efendi:Ṣāliḥ Mollā Efendi ve Sulṭān Selīm Müderrisi Ḫˇācegī-zāde Efendi SE
5 Devlet-i SE
6 Senedü'l:- SE

fu'ād itmişler idi. Ḳarīne-i ḥāl nesīc-i tāze-ṭarḥ-ı isti'dādları perdāḫt-kerde-i naẓar-ı üstād olup tamġa-i ḳabūle erzānī gördükde sene iḥdā ve ṣemānīn ve tis'a mi'e ḫilālinde[1] teşrīf-i mülāzemetle vāṣıl-ı evvelīn-i menzil-i emānī ḳılmışlar idi. Ṭoḳuz yüz seksan iki Receb'inde Ya'ḳūb Beg yirine ḳırḳ aḳçe ile Yeñi İbrāhīm Paşa'da tecdīd-i resm-i ifāde idüp seksan dört Cemādiye'l-āḫire'sinde munfaṣıl ve medrese-i mezbūreye Seyyid Yaḥyā Efendi vāṣıl oldı. Seksan yedi Muḥarrem'inde 'İmād-zāde yirine verā-yı Ḫalīc-i Ḳosṭanṭıniyye'de vāḳi' Medrese-i Ḳāsımpaşa'ya revnaḳ-baḫşā olup seksan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Ḳınalı-zāde Ḥasan Çelebi yirine Yeñi 'Alī Paşa'ya ferş-i seccāde-i iclāl ve ṭarḥ-ı cedīd-i iksīr-i fażl ü kemāl ḳılmışlar idi. Ṭoḳsan Ṣa'bān'ında Küçük Muṣṭafā Efendi yirine pāye-i Şāh Sulṭān'a sāye ṣalup ṭoḳsan bir Ṣafer'inde selefleri yirine miḥrāb-ı Medrese-i Ḫānḳāh'ı tekyegāh idüp sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde mevlānā-yı mezbūrı ta'ḳīb ve Medrese-i refī'a-i Ḫāṣekiyye ile menşūr-ı iḳbāllerin teşbīb itmişler idi. Ṭoḳsan üç Şevvāl'inde Ṣun'u'llāh Efendi yirine reşk-i heşt behişt-i cinān olan medāris-i Ṣemān'dan biri ol kevkeb-i seyyār-ı fā'iżü'l-envār ile ṣāmin-i seb'-ṭıbāḳ olup ṭoḳsan altı Ṣa'bān'ında selefleri-ne ḫalef olmaḳ üzere Medrese-i Şeh-zāde'ye şeref virüp nice zemān ol buḳ'a-i refī'u'l-bünyān, ta'līm-ḫāne-i ḫadeng-i efkār-ı iṣābet-medār-ı ḳarār-dāde ve kemer-i zerrīne-toz-ı ṭāḳ-ı 'ālīsi bāzū-yı himmetlerine kepāde olmış idi. Ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde yine anlar yirine[2] maḥrūse-i Üsküdār'da vāḳi' Medrese-i mü'essesetü'l-erkān-ı Vālide Sulṭān ders-i 'āmm-ı sülvānī-nişānları ile 'unvān bulup sūre-i kerīme-i [3]﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ﴾ evvelinden fetḥ-i bāb-ı muḥāvere vü istīnās[4] olınduḳda bir ḳıyāmet ders olmışdur ki ilā-yevmi'l-ḥisāb ṣenā-yı cemīli bāḳī ve ṭanṭana-i iştihārı ġulġul-endāz-ı mesāmi'-i şehrī vü āfāḳīdür. Ba'dehu ol maḫzen-i cedāvil-i feżā'il, cem' itdügi emāṣil-i[5] efāżıl;

Şi'r Ne revādur fużalā ḳala ḳıbāb altında
Kim görüpdür ki ola baḥr ḥabāb içre nihān

1 Mi'e ḫilālinde:mi'ede SE
2 299a E
3 Kur'ân-ı Kerîm, Enbiyâ Sûresi, 21/ 1, " İnsanların (hesâba çekileceği gün) yaklaştı …"
4 Muḥāvere vü istīnās:kitāb R1
5 - SE

mażmūn-ı belāġat-nümūnı üzere taḥte'l-ḳıbāb-ı iḫtifādan 'ıyān ve zülāl-i münşa'ib gibi her biri bir ṭarafa revān olmaḳ fermān olınmaġın efāżıl-ı ṭalebeyi mülāzemet şarṭı ile 'ulemāya tevzī' ve her biri ol baḥr-ı zeḫḫār-ı 'ilmi tevdī' idüp merāsim-i ifāde fevḳe'l-'āde itmām olınduḳda elf-i kāmil Ramażān'ında[1] Remzī-zāde yirine maḥrūse-i Burūsa'ya ḥākim ve revnaḳ-efrūz-ı maḥāfil ü maḥākim olmışlar idi. Biñ bir Receb'inde Ebu's-su'ūd-zāde Efendi yirine dārü'n-naṣr-ı Edrine'ye tebdīl ve āftāb-ı cihān-tāb gibi bir burcdan bir burca taḥvīl olındı. **[301a]** Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde kevkeb-i iḳbālleri 'uḳde-i 'azle mübtelā ve Kemāl Beg-zāde Efendi cā-nişīn-i mesned-i ḳażā olmış idi. Biñ dört Receb'inüñ muntaṣıfında Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi yirine ḥākim-i dārü'l-mülk-i İstanbul ve seccāde-nişīn-i şer'-i Resūl oldılar. Biñ beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḳuş Yaḥyā Efendi yirine Anaṭolı ṣadrı ile bülend-ḳadr oldılar. Biñ yedi Ṣafer'inde vaẓīfe-i emṡāl ile teḳā'üd iḫtiyār eyleyüp yirlerine ṣadr-ı Rūm'dan munfaṣıl Dāmād Efendi vāṣıl oldı. Biñ sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde ḫalefleri yirine maḳāmlarına i'āde olındılar. Biñ ṭoḳuz Ramażān'ında müteḳā'id olup maḳām-ı refī'lerine Şems Efendi müteṣā'id oldı. Biñ on Ṣafer'inde ḳāżi'l-ḳużāt-ı Rūm ve nā'il-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı merūm oldılar. Sene-i mezbūre Receb'inde 'arżları mūcibince nevbet fermān olınup müsta'iddān-ı nāmdār ol ḫusrev-i serīr-i fażl ü 'irfānuñ defterine ḳayd olınduḳda yazılu bendelerinden biri bu gūne gevher-efşān olmış idi:

Ḳıṭ'a

İy cenāb-ı dāver-i ḳāżi'l-ḳużāt-ı 'askerī
Lücce-i dānişverī ṣadr-ı ṣudūr-ı bī-'adīl

Şāh-ı evreng-i 'adāletsün kemāl-i fażl ile
Defter ü dīvānuña vābeste her emr-i celīl

Hem-zebān oldı nefīr-i ḫāme ki kūs-ı devāt
Nevbetüñle ṣalduñ āfāḳa 'aceb ṣīt-i cemīl

Ol eṡnāda bu 'abd-ı ża'īf cāme-ḫāne-i 'ināyetlerinden ḫil'at-i mülāzemet ile teşrīf olınup;

1 176b SE

Şi'r Defterinde nāmımuz bulduḳ bugün cānānenüñ
Olmadın gördük hele ḳaydın dil-i dīvānenüñ

mażmūnı 'unvān-ı cerīde-i aḥvāli olmış idi. Biñ on bir Ẕi'l-ḥicce'sinde daġdaġa-i umūr-ı 'āmmeden tebā'üd ve iḫtiyār-ı tecānib ü teḳā'üd eyleyüp ol mesned-i ḫaṭīrde Dāmād Efendi cāy-gīr olmış idi.

Beyt داء قديم وأمر غير مبتدع
جور الزمانيّ على أهل المروّات [1]

Rūzgār-ı kīne-güẕār bu mertebe cevr ile ḳanā'at ve zevāl-i āftāb-ı devletleri ile def'-i ḥarāret itmeyüp maraż-ı hā'il-i şīr-pençeye mübtelā ve esīr-i dām-ı pister-i 'anā ḳılmış idi. Bi'l-āḫire;

Mıṣrā' أنشبت المنيّة أظفارها [2]

mażmūnı üzere pence-i zehre-şikāfından rehā bulmayup biñ on üç Muḥarrem'inüñ on dördünci güni rūḥ-ı revānı vāṣıl-ı a'lā-yı 'illiyyīn ve gencīne-i vücūd-ı mes'ūdı ḫāk-i 'abīrnākde defīn olmış idi. Muṭāf-ı 'ālemiyān olan ḥarem-i dārü'n-ni'amları muḳābilinde vāḳi' türbe-i maḫṣūṣa-i İrem-nişānda medfūndur. Ḥālā 'aṭṭāş-ı rāh içün[3] siḳāyesi mānend-i çeşme-i mihr ü māh, rūz u şeb fā'iż ü[4] rū-be-rāh olup müẕekkir-i du'ā-yı *seḳa'llāhu ṣerāhu*dür. Sinn-i şerīfleri henüz ḫamsīne vāṣıl ve 'aḳd-ı ḫāmise dāḫil olduġı gibi ḫamīs-i ecel müsta'cel oldı.

Mıṣrā' ارتحل العلوم بعبد الحليم [5] (1013)

cümlesi tārīḫ-i riḥletleridür. Hāşimī Çelebi daḫı;

1 "Zamanın dertlerinin iyilik ehli olanları bulması eski bir hastalık ve yenilenmeyen, değişmeyen bir iştir."
2 "Ölüm bir yırtıcı gibi tırnaklarını geçirdiğinde…"
3 299b E
4 Fā'iż ü:fā'iż-i SE
5 "Abdülhalim ile birlikte ilimler de göçtü, gitti."

Mıṣrā' Cinān ola Aḫī-zāde Efendi'nüñ cāyı[1] (1013)

mısrā'ını tārīḫ düşürmiş idi.

Mollā-yı sālifü'l-beyān 'allāme-i 'ālem-i 'ilm ü 'irfān, fünūn-ı naḳliyyenüñ muḥīṭ-i bī-kerānı, 'ulūm-ı 'aḳliyyenüñ çābük-süvār-ı meydānı, ḥiddet-i ẕekā vü sür'at-i intiḳālle yegāne, üs'at-ı iḥāṭa vü keṡret-i maḥfūẓla müfred-i zemāne, ḥalbe-i taḳrīrde gülgūn-ı zebānı bād-peymā, 'arṣa-i taḥrīrde kümeyt-i ḫāme-i çābük-'ināni esb-i cādū gibi ḥayret-efzā, nikāt-ı gūn-ā-gūnı müşkil-güşā-yı ḫavāṣṣ u 'avām, **[301b]** her meclis-i feyż-ḳarīni meclis-i ders-i 'āmm, maḥfil-i behişt-iḥtirāmları muḳteżayāt-ı ḥubb-i dünyā olan kelām-ı laġv-i bī-ma'nādan maṣūn, zebān-zed olan ser-ā-pā cevāhir-i fenn-i mefrūẓ u mesnūn ve nevādir-i ḥikmet-nümūn olup ancaḳ ḥaşv-i meclis-i 'ālīleri beẕl olınan dīnār ü direm ve basṭ olınan elvān-ı ni'am idi. Eyyām-ı devletlerinde 'arż-ı ḥāle iḥtiyāc ve rūz-ı bāzār-ı 'ināyetlerinde ḥarf-i recāya revāc yoġ-ıdı. El-ḥamdü li'llāhi te'ālā kenāre-nişīn-i meclis-i ifādeleri olmaḳ müyesser ve tāc-ı ibtihāc olan şeref-i mülāzemetleri ser-ber oldı.

Āṡār-ı celīlelerinden *Hidāye*'ye şerḥleri vardur. Ḥālā evrāḳ-ı gül gibi her cüz'dānuñ māye-i şerefi ve gevher-i şehvār-ı ṣadefidür. Ve şürūḥ-ı *Miftāḥ*'a olan ta'līḳāt-ı şerīfeleri tedvīne ḳābil ve ser-ā-pā mevāżı'-ı müşkile vü mebāḥiṡ-i mu'ḍileye şāmildür. *Cāmi'u'l-fuṣūleyn*'üñ ve *Dürer ü Ġurer*'üñ ve *Eşbāh [ü] Neẓā'ir*'ün hevāmişinde olan kelimāt birer ḥāşiye-i rengīn-simāt olup fi'l-ḥaḳīḳa her birinin cevheri bir kitāb-ı kāmildür. Tefsīr-i şerīfden imtiḥān maḥalline risāleleri ve mevāżı'-ı keṡīrede taḥḳīḳāt-ı rengīn-maḳāleleri vardur. Müṭāla'a buyurduḳları kütüb-i 'ilmiyye kenārında olan ta'līḳāt ḫāric-i dā'ire-i taḥdīd ü iḥṣā ve mesā'il-i ġāmıżadan ḥall-i şübühāt ve cem' itdükleri mühimmāt lā-yu'add velā-yuḥṣadur. Bā-ḫuṣūṣ tesvīd buyurduḳları vaḳf-nāmeler ve ḥücec-i şer'iyye ve temessükāt düstūrü'l-'amel-i kā'ināt dur. İnşā-yı dil-peẕīr ile *Şevāhi-dü'n-nübüvve*'yi terceme itmişlerdür. Ḥaḳḳā ki ol vādīde daḫı rüsūḫ-ı ḳalem-i mu'ciz-beyānlarına a'ẓam-ı şevāhiddür. Maḫlaṣ-ı şöhret-şi'ārları "Ḥalīmī" olup bu eş'ār netā'ic-i ṭab'-ı kerīmidür:

1 جنان اوله اخى زاده افندينك جايى

Eş'ār Ḥālümi görmek içün gelmege itdüñ iḳrār
Gel gör imdi nice ḥaẓẓ itdi efendi dil-i zār

[Ve lehu] Biricik söylemedi yār niyāz itdüm çok
Ḳatı sengīn-dil imiş ḥaḳ bu ki aṣlā söz yoḳ

[Ve lehu] [1] Cām-ı mey-i nābımuz itdi şikest
Meclisimüz başdı ayaḳ nā'ibi[2]

[Ve lehu] Bāde nūş itsek diyü teklīf idince yāre ben
Görelüm didi gülüp nāz ile ol şīrīn suḫan

el-Mevlā 'Abdu'l-ḳādir (Naḳībü'l-eşrāf 'Abdu'l-ḳādir Efendi[3]) {Ḳadrī}

Medīne-i Ḳayṣeriyye'de ṣıḥḥat-ı neseb ile benām olan sādāt-ı kirāmdandur. Ṭarīḳ-ı 'ilme sevḳ-ı rāḥile-i 'azīmet ve Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi'den iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet eyleyüp sālik-i semt-i ḳażā ve mālik-i ezimme-i ḥükm ü imżā olmış idi. Ḳayṣeriyye ḳażāsından munfaṣıl ve künc-i 'ibādetde münzevī vü mütebettil iken biñ sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde emr-i şerīfle āstāneye da'vet olınup Naḳībü'l-eşrāf Yaḥyā Efendi merḥūm maḥlūlinden neḳābet-i sādāt-ı kirām, ṣavāb-dīd-i şeyḫü'l-islāmī ile bunlara in'ām olındı. Ol meşġale-i celīle ile sübḥa-şümār-ı eyyām ü leyāl[4] iken biñ on üç Cemādiye'l-ūlā'sında[5] intiḳāl ve 'ālem-i ḳudse isti'cāl eyleyüp yirlerine Yavuz Efendi merḥūm naḳībü'l-eşrāf-ı memālik-i Rūm oldılar.

Mevlānā-yı merḳūm seyyid-i eyyid-i nezāhet-rüsūm, kemāl-i diyānetle yegāne, istiḳāmetde elif gibi müfred-i zemāne, 'ilm ü ma'rifetle şi'ārı ve "Ḳadrī" maḫlaṣı ile eş'ārı var idi.

1 E ve SE'de bu son iki beyit yer değiştirmiştir.
2 177a SE
3 'Abdu'l-Ḳādir Efendi:- SE
4 Ü leyāl:- R1, E
5 300a E

el-Mevlā ʻAbdu'l-ġanī (Ġınāyī Efendi[1]) {Ġınāyī}

Ḳāʻidetü'l-mülk-i Ṣaruḫān ve taḫtgāh-ı şeh-zādegān-ı Āl-i ʻOṯmān olan belde-i Maġnisa'dan ẓuhūr **[302a]** idüp "Ġınāyī" maḫlaṣı ile meşhūr olmış idi. Ol diyār ʻulemāsından iktisāb-ı feżā'il-i cemme ve intisāb-ı ʻulūm-ı mühimme idüp ʻalā ḥasbi'l-ʻāde devr-i mecālis-i ifāde iderek baʻż-ı ʻulemānuñ ṭalebesi silkinde intiẓām ve sibāḳ-ı sebaḳ-ḫˇānān içinde ḥā'iz-i ḳaṣabu's-sabaḳ-ı istiḥḳāḳ olmaġla şeref-i mülāzemetleri ile gevher-i kām bulmış idi. Baʻdehu kenār medārisinde mutaṣarrıf-ı bıḳāʻ-ı ʻadīde ve mutaṣaddī-i müdārese-i fünūn-ı müfīde olup elli aḳçe ile mükerreren müderris ve maḥfil-i ifāde vü ifāżada ṣadr-ı meclis olmış iken biñ altı Şevvāl'inde pāye-i Ṣaḥn iʻtibārı ile Maġnisa'da vāḳiʻ Ṣaruḫānoġlı bināsı olan Tekye Medresesi iḥsān olındı. Biñ on iki Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Ḫusrev-zāde yirine taḥille ṭarīḳı ile Ṣaḥn'a gelüp Ḥakīmī Efendi yirine Ḳayṣeriyye ḳażāsı tevcīh ḳılındı. On üç Şaʻbān'ında Celālī eşḳıyāsı elinde şehīd ve ʻarṣa-i vücūddan nā-bedīd olup yirine Müftī-zāde Muṣlī Çelebi naṣb[2] olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ʻilm ü maʻrifetle meşhūr, merd-i fāżıl, ferd-i kāmil idi.

el-Mevlā Ebūbekr (Aḳçalı Bekir Efendi[3])

Vilāyet-i Aydın dāḫilinde "Nāzilli" dimekle meşhūr ḳaṣaba-i Kestel'den ẓuhūr itmiş idi. Ḥā'iz-i sermāye-i istiʻdād ve bāliġ-i mertebe-i ʻaḳl-ı müstefād olduḳda Seyyāḥ Emīr delāleti ile seyāḥat-i ḳalemrev-i ʻulūm ve Küçük Nūre'd-dīn ḫidmetlerinde tenvīr-i müddeʻā-yı manṭūḳ u mefhūm idüp devre-i mecālis-i ʻulemā-yı aʻlām iderek ḥareketi ʻAbdu'l-vāsiʻ Çelebi ḫidmetlerinde encām bulup ḫˇāce-i pādişāh-ı ʻālem-penāh Saʻde'd-dīn Efendi āstānesini tekyegāh itmiş idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan tārīḫinde vāḳiʻ sūr-ı sulṭānī nevbetinde mülāzemetle bekām ve Burūsa medārisinden birḳaç pāye ile maẓhar-ı ikrām olup ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken biñ yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Cerrāḥ-zāde yirine Fetḥiyye'de vāḳiʻ Sinān Paşa ḫāricine ʻāric olmış idi. Biñ on Şevvāl'inde Aḫī-zāde Maḥmūd Çelebi yirine miṯli ile vāḳıfuñ türbesi ḳurbında olan medrese-i şerīfeye taḥrīk olındı. Biñ on bir Ṣafer'inde maḫdūm-ı merḳūm yirine

1 Ġınāyī Efendi:Ġınāyī-zāde SE
2 Naḳl SE
3 - SE

meşrūṭası olan Sinān Paşa Sulṭānī pāyesine terfī' olındı. Ol medreselerüñ evvel ü āḫiri ki Fetḥiyye vīrānelerinden 'ibāret ve būstān-ı vādī-i ḥayretdür, miyānlarında olan medrese-i ṣa'bu'l-menāl, vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı devlet ü iḳbāl olup, لا خير إلّا في الوسط[1] mażmūnından nümūdār olmaġın 'adem-i sābıḳdan ḫalāṣ olan derdmendler çār ü nā-çār der-bend-i 'adem-i lāḥiḳa güẕār itdükde bu beyt-i meşhūrı tekrār iderler idi:

Şi'r Āh kim iki 'adem ortasıdur bāġ-ı vücūd
Bir ḫarāb-ābāde geldük ṣubḥ birdür şām iki

Āḫir bunlar daḫı vāḳı'a-dīdegān-ı eslāfa mülḥaḳ ve te'ṣīr-i şe'āmet-i medrese muḥaḳḳaḳ olup biñ on üç Ramażān'ında dāḫil-i maṭmūre-i zemīn ve 'āzim-i ma'mūre-i ḫuld-i berīn olup[2] medrese-i maḥlūle Celeb Muṣliḥi'd-dīn[3] Efendi'ye celb-i sermāye-i 'izz ü temkīn itmiş idi.

Mıṣrā' شده ابوبکر افندی واصل رب[4] (1013)

tārīḫ-i intiḳālidür. Edrineḳapusı ḫāricinde medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr "Aḳçalı Bekir" 'unvānı ile meşhūr, sermāye-i feżā'il-i beşeriyyeden hiṣṣedār, maẓhar-ı ḫayr-ı bī-şümār idi.

el-Mevlā Şemse'd-dīn (el-Ḥacc Şemse'd-dīn)

Māverā-yı baḥr-ı Rūm'dan ḳarīn-i ẓuhūr ve ufuḳ-ı vücūddan fā'iżü'n-nūr olup derece-i isti'dāda vāṣıl olduḳda devr-i menāzil-i ifāde ve ġavr-ı **[302b]** deryā-yı taḥḳīḳ u icāde iderek Ebu's-su'ūd Efendi ḥażretlerinüñ āstān-ı gerdūn-cenāblarına intisāb ve mādde-i mülāzemetle iktisāb-ı şeref-i bī-ḥisāb eylemiş idi. Aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis idüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ üç Ṣa'bān'ında Müte'accim Efendi yirine İstanbul'da İbrāhīm Ketḫudā müderrisi olmış idi. Biñ beş Ramażān'ında Seyyid Ṣun'ī-i Seyyāḥ yirine Aḳşehr ḳurbında vāḳi' Çay Medresesi'ni cāy-ı ḳarār ḳılmış idi. Ba'de'l-ferāġ

1 "Hayrı/iyiliği elde etmek dengeli olmaktan geçer."
2 300b E
3 Muṣṭafā R1, SE
4 "Ebûbekr Efendi Rabb'ine kavuştu."

Vize fetvāsına nā'il ve meşġale-i 'ilm ü 'ibādete müştaġil olup biñ on üç Ramażān'ında verā-yı burc-ı mezārda mütevārī ve ġarḳ-ı deryā-yı raḥmet-i Bārī olmış idi. Medrese-i maḥlūle Kefeli Muṣṭafā Çelebi'ye virildi.

Merḥūm-ı merḳūm muḳtebes-i envār-ı 'ulūm, ḥāccü'l-Ḥaremeyn, 'ilm ü kemālde beyne beyn, mütevāżı' u edīb, pīr-i münevverü'l-meşīb idi.

el-Mevlā en-Necīb Seyyid Meḥemmed en-Naḳīb (Yavuz Efendi)

Tercemesi sebḳ iden Burūsavī Emīr Ḥasan Çelebi merḥūmuñ birāderi Aḥmed Çelebi'nüñ maḫdūm-ı kerīmidür. 'Amm-ı büzürgvārlarınuñ oġlı es-Seyyid Meḥemmed Efendi, "Yavaş Çelebi[1]" laḳabı ile meşhūr olmaġın bunlar "Yavuz Çelebi" dimekle[2] zebān-zed-i cumhūr idi. Taḥṣīl-i şerā'if-i 'ilm ü 'irfān ve tekmīl-i leṭā'if-i taḥḳīḳ u īḳān eyleyüp bi-ḥasbi'l-'āde, devr-i mecālis-i ifāde itdükden ṣoñra mu'allim-i maḳām-ı Selīm Ḫānī 'Atā'u'llāh Efendi ḫidmetlerinüñ şeref-i mülāzemeti ile vāṣıl-ı şüref-i emānī olup Anaṭolı ḳalemrevinde sālik-i semt-i ḳażā ve ba'ż-ı bilād-ı celīlede fermān-revā-yı ḥükm ü imżā olmışlar idi. Ḥavrān ḳażāsından ma'zūl iken ṭarīḳ-ı tedrīse mā'il ve ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Emīr Sulṭān Medresesi'nden munfaṣıl olup biñ bir Rebī'u'l-āḫir'inde Nihālī Efendi ve Şānī Efendi ile ṣadreyn-i 'ulemā olan[3] Bostān-zāde Meḥemmed Efendi ve Ṣun'u'llāh Efendi ḥużūr-ı şerīflerinde *Hidāye*'nüñ *Kitāb-ı Cihād*'ından imtiḥān fermān olınup yegān yegān oḳumışlar ve taḥrīr-i resā'il idüp zūr-bāzū-yı 'irfānlarına göre[4] birer nişān ḳomışlar idi. Ba'żı şu'arā dimişdür:

Şi'r Bil Nihālī Yavuz a'lā oḳudı
Līkin ammā ḳatı alçaḳ Şānī[5]

Ba'dehu Nihālī Efendi'ye 'Oṯmān Paşa Medresesi ve Şānī'ye Ṭūṭī Laṭīf Medresesi virilüp bunlara sene-i mezbūre Receb'inde Potur Ṣāliḥ yirine Ḳāsımpaşa Medresesi 'ināyet olınmış idi. Biñ dört Ṣa'bān'ında Ḥācī Efendi oġlı

1 - R1, E
2 177b SE
3 'ulemā olan:fāżılīn SE
4 - R1, E
5 Alçaḳ Şānī:Şānī alçaḳ SE

Ḳāsım Çelebi yirine Maḥmūd Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Biñ beş Rebī'u'l-evvel'inde Çil Ḥaydar yirine Ḳızılmuṣluḳ Medresesi'ne terfī' olındı. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Niksārī-zāde yirine Edrineḳapusı pāyesine naḳl olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Nevālī-zāde Żiyā'e'd-dīn Çelebi yirine Ṣaḥn'a geldi. Biñ on Ṣa'bān'ında ḥālā şeyḫü'l-islām, müşkil-güşā-yı enām olan Ḥüseyn Efendi ḥażretleri yirine Şeh-zāde Medresesi in'ām olındı. On bir Muḥarrem'inüñ selḫinde Ġanī-zāde Efendi yirine Süleymāniyye medārisinüñ birine ferş-i seccāde-i ifāde eylediler. On iki Ṣa'bān'ında merḥūm Müte'accim maḥlūlinden Dārü'l-ḥadīṣ-i Süleymāniyye 'ināyet olınmış idi. On üç Ṣafer'inde Ayāşī Aḥmed Efendi yirine Eyyūb ḳażāsı ile[1] maḳżiyyu'l-merām oldılar. Sene-i mezbūre **[303a]** Cemādiye'l-ūlā'sında intiḳāl eyleyen 'Abdu'l-ḳādir Efendi yirine naḳīb-i sādāt-ı kirām olmışlar idi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde terk-i 'alā'iḳ-ı fānī ve 'azm-i ḥadā'iḳ-ı cāvidānī eylediler. Manṣıb-ı celīl-i neḳābet Emīr 'Alī Efendi'ye 'ināyet olındı.

Mevlānā-yı merḳūm naḫl-i ser-sebz-i çemenzār-ı 'ulūm, şīr-i ġarrān-ı bīşe-i 'irfān, baḥr-ı cūşān-ı dāniş ü iẕ'ān;

Mıṣrā' Yavuz güzel degül midür ol şāh-ı ḫışmnāk

mażmūnı üzere dāmen-i şāhid-i cāme-zīb-i fażl ü edebi ġubār-ı neḳā'iṣdan pāk idi.

el-Mevlā Bayram ('Iydī Efendi[2])

Anaṭolı aḳṭārında dāḫil-i ta'mīm-i [3]﴿مَن تَشَاء﴾ olan 'Alā'iyye ve Teke ve Menteşe sancaḳlarınuñ birinden 'alem-efrāz-ı vücūd olup sūḫtevāt miyānında " 'Iydī" laḳabı ile ma'lūm u ma'hūd olmış idi. Mecālis-i 'ilmüñ müsta'idd ü müstefīdi, belki mużāf ü mu'īdi olup ba'ż-ı eşrāfdan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve medāris-i 'ilmiyyede ri'āyet-i merāsime himmet eyleyüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ġazālī-zāde yirine Kepenekci müderrisi olmış idi. Biñ sekiz Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḥasan Efendi yirine Medrese-i mebniyye-i

1 301a E
2 - SE
3 Kur'ân-ı Kerîm, Âl-i İmrân Sûresi, 3/ 26, " … dilediğin kişiye …"

Sinān Paşa'ya taḥrīk olındı. Biñ ṭoḳuz Ṣafer'inde Baḥṣī[1] Efendi yirine Burūsa Sulṭāniyyesi'ne terfī' olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Ömer Efendi yirine Maġnisa fetvāsına naḳl olındı. Biñ on iki Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup manṣıbı Ṣaruḫānī Muṣlī Efendi'ye virildi. On üç Rebī'u'l-āḫir'inde Şibr yirine Ṣaḥn'a gelüp ol gün 'Abdu'llāh Efendi yirine Maġnisa ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldı. El-ḥāletü hāẕihi;

Baḫt-ı ser-keş zimām-ı ḥükmine rām
Gicesi ḳadr ü gündüzi bayram

olmış iken sene-i mezbūre Şevvāl'inde intiḳāl idüp 'īdgāh-ı sürūrı mātemkede-i melāl oldı. Manṣıb-ı mezbūra Velī Efendi vālī oldı.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥla meşhūr, ṣadāḳat ü diyānet ile şöhre-bend, nezīhü'l-lisān ü kem-āzār derdmend idi.

el-Mevlā Emru'llāh (Emru'llāh Çelebi[2])

İstanbul ḳurbında Vize Serāyı'ndan ẓuhūr ve levāzım-ı ṭarīḳ olan umūr ile ḳaṭ'-ı menāzil-i sinīn ü şühūr idüp Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi hażretlerinüñ ḫidmet-i 'aliyyelerinde[3] ḳā'im ve Burūsa Sulṭāniyyesi i'ādesinden mülāzım olmış idi. Taṣarruf-ı menāṣıb-ı münāsib iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken elf-i kāmil Şevvāl'inde İskender-zāde yirine Merdümī Medresesi'ne vāṣıl olmuş idi. Biñ iki Ẕi'l-ḥicce'sinde Muḥarrem Efendi yirine Efḍal-zāde Medresesi'ne taḥrīk olındı. Biñ yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde Manṣūr Efendi maḥlūlinden Yaylaḳıyye-i İznīḳ pāyesinde mutaṣaddī-i ders ü taḥḳīḳ olmış idi. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde fāriġ olmaġın Baba-zāde dāmādı Sinān Efendi'ye iḥsān olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ẕü'n-nūn Efendi yirine Çorlı Medresesi'nde ifāde-i fünūn eylediler. Biñ on üç Ẕi'l-ḥicce'sinde maḥacce-i āḫirete revān olup medrese-i maḥlūle Ṣa'rānī 'Abdu'r-raḥīm Efendi'ye iḥsān olındı.

Merḥūm-ı merḳūm āşinā-yı deryā-yı 'ulūm, tekellüfāt-ı 'ādiyyeyi ber-bād-dāde, dervīş-nihād ü fāriġ ü āzāde idi.

1 Yaḥyā R1
2 Emru'llāh Çelebi:Vizeli Emru'llāh SE
3 ḫidmet-i 'aliyyelerinde:ḫidmetlerinde SE

el-Mevlā Meḥemmed (Seyyidī-zāde)

Tercemesi sebḳ iden Manav Seyyidī merḥūmuñ ferzendi **[303b]** Seyyidī-zāde Efendi'dür. Eydī-i sa'y ü ictihād ile celb-i sermāye-i isti'dād ve levāzım-ı ṭarīḳı i'dād idüp[1] Çivi-zāde Efendi'den mülāzemetle ber-murād olmış idi[2]. Ḳaṭ'-ı nişīb ü firāz-ı rāh-ı dırāz iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Ṭayyib-zāde yirine Dāvud Paşa müderrisi olmış idi. Biñ dört Ẕi'l-ḥicce'sinde 'İvaż Efendi Süleymānı yirine Üçşerefeli pāyesine i'tilā eyledi. Biñ altı Rebī'u'l-āḫir'inde Ṣalıncaḳ Rıḍvān Efendi yirine İzmir ḳażāsına ṣalındı. Biñ yedi Şevvāl'inde 'azl olınup manṣıbı İsḥaḳ Efendi'ye virildi. Biñ ṭoḳuz Muḥarrem'inde Çalıḳ-zāde yirine Ḳonya ḳażāsı tevcīh olındı. On bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde ref' olınup yirine 'Aṭūfī Efendi tefi' olındı. Biñ on iki Rebī'u'l-āḫir'inde Köse Maḥmūd yirine ṯāniyen İzmir ḳażāsı 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Celeb Meḥemmed Efendi yirine Kütāhiyye ḳażāsına naḳl olındı. Biñ on üç Şevvāl'inde 'azl olınup manṣıbı 'Alī Beg-zāde Şāh Efendi'ye virildi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde hücūm-ı emrāż-ı bedeniyye āfetin aldı ve başına seyyidī ḥālleri geldi. Bi'l-āḫire dārü'l-üns-i ḳudse riḥlet ve rāhat-ābād-ı 'ālem-i āḫiretde iḳāmet eyledi. Ḥażret-i Eyyūb Mezāristānı'nda medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḥāl ile meşhūr, nīk-nefs ü ferruḫ-nijād, dervīş-nihād ü pāk i'tiḳād idi.

el-Mevlā 'Abdu'l-hādī (Remzī-zāde 'Abdu'l-hādī Çelebi)[3]

Tercemesi sebḳ iden Remzī-zāde Efendi'nüñ maḫdūm-ı mükerremidür. Ṭoḳuz yüz seksan ḥudūdında vāṣıl-ı ser-menzil-i vücūd ve dāḫil-i meclis-i şühūd olmuş idi. Dīde-i cānı kuḥlü'l-cevāhir-i 'ilm ü 'irfānla rūşenā ve rümūz-ı künūz-ı dāniş ü kemāl ile āşinā olup Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle bekām ve ibtidā otuz aḳçe medrese ile maẓhar-ı ikrām olmış idi. Ḳırḳdan ma'zūl iken biñ on bir Ramażān'ında 'Abdu'l-kerīm Çelebi yirine Dāvud Paşa müderrisi olmış idi. On dört Muḥarrem'inde maraż-ı ṭā'ūndan riḥlet

1 301b E
2 178a SE
3 Bu biyografi SE'de 178a'nın sayfa kenarında yer almaktadır.

ve dārü'l-üns-i ḳudse ʻazīmet itmiş idi. Medrese-i maḥlūle Riyāżī Efendi'ye ʻināyet olındı.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı nezāhet-rüsūm, ḥasīb ü nesīb, mütevāżıʻ u edīb, ḥalīm ü selīm, müşfiḳ u kerīm idi.

el-Mevlā ʻAbdu'l-vehhāb (ʻAbdu'l-vehhāb Efendi)

Bālāda tercemesi sebḳ eyleyen Küçük Tāce'd-dīn Efendi'nüñ maḫdūm-ı ferḫunde-aḫteri ve Ḥaydar Efendi'nüñ birāder-i mihteridür. Envāʻ-ı dāniş ü ʻirfānla ber-murād ve dürretü't-tāc-ı erbāb-ı istiʻdād olduḳda Çivi-zāde Efendi ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve baʻż-ı medārisde ʻilm-i şerīfe ḫidmet eyleyüp ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan Rebīʻu'l-evvel'inde Müderris-zāde yirine Ḳāsımpaşa müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde Ketḫudā Muṣṭafā Efendi yirine Zāl Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Ṭoḳsan beş Rebīʻu'l-evvel'inde selefi yirine Ḫānḳāh pāyesin tekyegāh eyledi. Ṭoḳsan sekiz Rebīʻu'l-āḫir'inde Rıḍvān Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Elf-i kāmil Ramażān'ında Kātib-zāde Efendi yirine Şeh-zāde Medresesi'nde ifādeye meşġūl oldılar. Bin bir Şevvāl'inde Esʻad Efendi yirine Süleymāniyye Medresesi'ne terfiʻ olındı. Bin üç Cemādiye'l-ūlā'sında Burūsa'ya ḳāżī olan İbrāhīm Efendi yirine **[304a]** Maġnisa'da vāḳiʻ Sulṭān Murād Ḫān Medresesi iḥsān olındı. Biñ altı Ẕi'l-ḳaʻde'sinde ḥālā[1] şeyḫü'l-islām, veliyyü'n-niʻam-ı enām olan Yaḥyā Efendi ḥażretleri yirine Şām ḳażāsı inʻām olındı. Biñ yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Kemāl Efendi yirine Burūsa'ya naḳl olınmış iken baʻde eyyām her biri manṣıblarında ibḳā olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʻde'sinde ʻazl olınup manṣıbı Ayāşī Aḥmed Efendi'ye virildi. Biñ ṭoḳuz Rebīʻu'l-evvel'inde selef-i bāhirü'ş-şerefleri, veliyyü'n-niʻam-ı ʻālemiyān ḥażretleri yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsı iḥsān olındı. Biñ on Muḥarrem'inde ʻazl olınup ḳażā-yı Mıṣr Duḳadin-zāde ʻOṯmān Efendi'ye tevcīh olındı. Biñ on bir Receb'inde Ṣarı Gürz-zāde ḳayını Muṣṭafā Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde ikiyüz elli aḳçe vaẓīfe ile müteḳāʻid ve yirlerine Kemāl Efendi ḥażretleri müteṣāʻid oldı. Biñ on dört Rebīʻu'l-āḫir'inüñ onuncı güni maraż-ı

1 302a E

tuḫmeden intiḳāl ve dārü'n-na'īm-i cināna isti'cāl eyledi. Dāḫil-i sūrda Ṣarı Gürz Mescidi ḥaẓīresinde medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ u 'iffet ile meşhūr, nāmı ẓātına ġālib, taḳaşşüf ü ta'assüf ile ẓuhūra ṭālib, ḳażāsında şiddet-i istiḳāmet ve ḥiddet-i ṣarāmet ile ma'lūm u ma'hūd ve nezāhet ü nebāhat ü vecāheti mu'āyin ü meşhūd idi. Mıṣr'a giderken ḳadırġada olan kāfir esīrleri şarāb u ḫamrdan men' ü zecr, 'Arabistān'da meş'alecileri "yā leylī" naġamātından ḥacr idüp taṣarrufāt-ı 'avām-gīri ḫaylī şöhret-peẕīr olmuş idi. Ol şöhret ile İstanbul ḳażāsına vāṣıl olup تسمع بالمعيديّ خير من أن تراه[1] maẓmūnı mir'āt-ı şühūdı cilvegāh itmiş idi. 'Innīn ü 'akīm olduġı gibi 'āmil-i taṣarrufāt-ı fikriyyesi daḫı saḳīm olmaġın ol muḫaddere-i 'aẕrā-'iẕāruñ ḥaḳḳını īfādan iẓhār-ı 'acz ü a'ya idup azl olındı. Bā-īn-cümle vecīh ü nebīh ü edīb, ṣāliḥ ü dīndār ü mehīb, süfre-güşā vü ni'met-güẕār, bā'iṣ-i cem'iyyet-i yārān-ı ṣadāḳat-şi'ār idi. 'Abdu'l-kerīm Çelebi merḥūm *Vefeyāt*'ına ilḥāḳ idüp bu güne came-dūz-i bālā-yı istiḥḳāḳ[2] olmuş idi:

Maḳāle-i[3] 'Arabī[4]

ضاعت أوقاته، وغلبت على حسناته سيئاته، تمحَّضَ للفحص عن أحوال الناس وأخبارهم، وتفرَّغَ لنبش خباياهم وأسرارهم، يَسأل من يدخل عليه عن الوقائع والحوادث، ويشرع في البحث عن الناس وفيه مباحث،

إذا نظر العَيّاب في عيب نفسه
لكان له شغل عن الناس شاغل

لعلّه لم يعرف أنّ من غَرْبَلَ الناس نَحَلُوه، وأنّ من أظهر الصعوبة ذلَّلُوه، فيا لهفى على إضاعة بضاعة أوقاته، بين حديثٍ غَثٍّ، وكلامٍ رَثٍّ، تَمُجُّه نَفْسُ السامع، وتتلوّث به المَسامع، وبين تدبير الأكل والشرب، والحال أنه يكفي للإنسان لقمة تقيم الصُلب،

أظنّك من بقيّة قوم موسى
فهم لا يصبرون على طعام

ولقد رأيته مرّةً وهو يكرّر ابتلاع الجوارش ولاءً، وذاك لدفع التُخَمة احتياطاً، ولقد

1 "Muaydiyy'i dinlemen onu görmenden daha iyidir."
2 - SE
3 - E
4 Maḳāle-i 'Arabī:Maḳālāt-ı 'Abdu'l-Kerīm Çelebi fī Ḥaḳḳihi SE

استحال أن تحسّ تلك المعدة امتلاءً، عمري لو أكل لقمانُ العاديّ ذلك القدرَ منه لَقَضى نحبه من التَخْم، [1]ولَأَلْقى رحله إلى حيث أَلْقت رحلَها أمُّ قَشْعَم، وليت شعري ما يُلزم عنيفَ أكلٍ حتّى يتشبّث في هضمه بأذيال الجوارشات، وقد وجب عليه حيث **[304b]** أنّه مُغرَم بالأكل أن يتحاشى إكثاره إذ رب أكْلةٍ تمنع من أكلاتٍ،

و ليس الأكل بالقنطار لكن
على مقدار ما تسع البطون

ولو رأيته إذا حضر عنده الطعام، لرأيته حوتيّ الالْتقام، خطّافيّ [2]الأختطاف، ثعبانيّ الجذبات، غضنفريّ الوثبات، وكأنّ الحيوة عنده ما خلقت إلّا للشرب والأكل، وأنّ الإنسانية في اعتقاده ليست إلّاعبارة عن الهيئة والشكل، وأنّ ساعات الليل واليوم، ما وضعت إلّا للسِنَة والنوم،

فيا ضيعة الأعمار تمضي سَبَهْلَلاً

مَن زاره زار شيخاً ملآن الحشا، متتابع التمطّى والجُشا، وَا رحمتا لمُجالسيه، من الروائح التي تهبّ من فيه، وكان يواظب على مجلسه في خِوَانِه، أتراك بلده وحواليها من أخدانه وإخوانه،

وأنس القرين إلى شكله
كأنس الخنافس بالعقرب

مِن كلّ مَن إذا وقع الخطاب العامّ لا يصلح للخطاب، ومَن بأكاذيبه تنعطف القلوب على مسيلمة الكذّاب، فيتّخذون تلك الدار دار الندوة، ويعدّون فيها للصوارم نَبْوَة، وللجياد كَبْوَة، ويتجاذبون لحوم أصحاب الأعراض، ولا بِدْع فإنّهم كلاب، بل ذئاب على أجسادها ثياب، ومن ذلك الحزب الخاسر لئيمٌ يلقّب ببحثي، جحود الحشر والبعث، قد بلغني عنه لا بلّغه الله الأمل، ولا زال في الندم المقيم المقعد من مجازاة سوء العمل،

جزى ربه عنّي عديّ بن حاتم
جزاء الكلاب العاوِيَات وقد فعل

أنه يروم تفضيل نفسه بتنقيص شأن الأفاضل، و يؤمل بهذا السبب تنويه ذكره وهو في

1 178b SE
2 302b E

الناس خامل، هيهات،

وأين الثريّا من يد المتناول

فتصاممتُ وقلت: الجاني حمار، وجُرْح العَجماءِ جُبار،
من ذا يعضّ الكلب إن عضّا

وحسبت مَقالَه السَوْءَ طنينَ الذباب، أو صرير الباب،

أُذُن الكريم عن الفحشاء صمّاء

وقيل نُباح الكلاب، لا يضرّ السحاب، وتمثّلتُ بقول أبى إسحق الصابي،

لا تؤمّل أن أقول لك اخْسَأ
لستُ أسخو بها لكلّ كلاب

ولا عَتْب عليه فإنّ المسعود محسود، وهل تلام الثعالب بحسد الأسود،

ونزّهت نفسي عن مجازاة مثله
متى كانت الآساد مثل الثعالب

وبعد هذا فضّ الله فاه، ولا زالت ترد وفود الصَفع على قفاه، لم يزل يدير عليّ كأساتِ الأذى، متبرّعةً بالقذى،

قد أصبحت أم الشرور تدّعي
عليّ ذنباً كلّه لم أصنع

حتى كأنّه اتّخذ ثَلْبي وِرْداً يتقرّب إلى الشيطان به، وإلى الآن لم أقف على سببه، كم تحمّلت منه الأذى، وهو البادي، وكم شربتُ على القَذَى، وأنا الصادي، فلمّا طال تماديه في الباطل بتجانبه عن الحق وإعراضه، لَا غَرْوَ حرَّكْنا أظفارَ القلم في تخديش صفحات أعراضه، واللهِ لأنت الظالم على نفسك في هذا الأمر، والجاني عليها في نفخ هذا الجمر، ولستَ إلّا كالكلب، يكسب له نُباحُه الضربَ، وما مثلك إلّا مثل كلب غدا فمه له ظلوماً، إذ جنى على إسته بأكل الطعام كلوماً، فإنّي قد كنتُ طويت في مثالب الناس كَشْحاً، وضربتُ دون ذكر أوصافهم صَفْحاً، وتمحّضت لإحراز ما به كمال النوع ونوع الكمال، وإصلاح العمل حسب الوسع وعساه ينفعني في الحال والمآل، وأمسيتُ غضيض الطرف عن أحوالهم، فلم أَرَ بهم

محاسناً ومساوياً، فلا رحمك الله ذكّرتَني الطعنَ وكنتُ **[305a]** ناسياً، عمري لقد زاحمتَ البحر الخِضَمّ، وتلاعبتَ بأنياب الأسود والأَرْقَم،

وما أنت إلّا --يا أذلّ من النَقَدْ--

كمبتغي الصيد في عِرّيسَة الأسد، أما خَشِيتَ من اليراعة التى،

لُعاب الأفاعي القاتلاتِ لُعابُها

وما خِفْتَ من البراعة التي، لا تَنفُق سوقُ الأدب إلّا بها، أَوَما قلتَ إنّ أَمامي ما لا أُسَامِي، أَتَحَكَّكُ بأنياب الأسود، وبَرَاثِن الأسد، أو تزاحم جَنْدَلاً، أو تهادي أجْدلاً، لقد سخِنَت عينُك، وحان حينُك، [1]وقد قيل إذا جاء أجل البعير، جام حول البير،

يا سالكاً بين الأسِنّة والقَنا
إنّي أشُمّ عليك رايحة الدم

ولعلّك تمسّكت بقول البديع الهمداني، مَن انقادت لعذوبة بيانه المعاني:

يا خائفَ الهجو على نفسه
كن في أمان الله من مسّه

أنت بهذا العِرض بين الورى
مثل الخرا يمنع عن نفسه

نعم الأمر كذلك، ولكنّ العبرة بقول المتنبّي أبي الطيّب، رقرق على تربه من سحائب الغفران الصيّب:

وفى عنق الحسناء يستحسن العقد

ولقد أحسن في هذا المعنى الأديبُ ابن الزقاق الأندلسي البَلَنْسِي، مَن بأَدَبه فضل المتقدّم قد نُسي:

زادت على كحل العيون تكحلا
و يَبْسِم نصل السيف وهو قتولي

1 303a E

إِلَامَ تُجَسِّسُ المعايب وتطعن في الناس، أكُليب خذها من يدَي جسّاس:

يا أقذَرَ مِن آلة الاِحتقان، متى فَسَتْ بك فَقْحَةُ الزمان؟ يا أنتَنَ من مَبال الطَواشي، ويا أنجس من شعير رَوْث المَواشي، يا ضِمَاد الجرح وقد مضت عليه عدّة ليال، ويا قطعة البلغم في رِئة المسعول لَم يُخرجها السُعال، يا تنفُّسَ من به ضيق النفس، ويا إراقة بولٍ وقد احتبس، يا طول شعر العانة، ويا قارورة مقروح المثانة، يا لُعاب فم المجذوم، ويا جُشاء مَن أكَل الثوم، يا محيض النساء، يا فَسَاء الخُنْفَسَاء، يا أنجس من سؤر الكلب، ويا أقذر من سراويلِ مَن به الجَرَب الرطب، يا منديل المَسْلول وقد لزقت به قطعات البلغم، يا ريح فم المخمور المتقيّئ قبل غسل الفم، يا مِسْبَار الحَجّام، ويا بيت حِلاقة العانة في الحمام، يا سجادة الزانية، ويا خرقة مسح اللائط بعد أن يرتكب الحرام، يا من أغنى عن المسهلات طَلْعتُه، ويا من تكفّل عملَ المغثيّات رؤيتُه، يا من يكرمه الناس في المجالس والمجامع، إكرامَ الكلب المبتلّ إذا دخل الجامع، يا كَلَفَ وجهِ الايّام، ويا قُرْحَةَ عينِ الإسلام، يا إفلاس العاشق، ويا تعفّف الفاسق، يا صباح المخمور ويا ليل الغريب، يا سقوط نبض المريض [1]ويا يأس الطبيب، يا خيبة من رجع راضياً من الغنيمة بالإياب، ويا ندامة رستم بعد أن قتل ابنَه سُهراب، يا من نتج عنده من الخبث طَرِيفه وتِلاده، ويا من يصلُح معايبه مثالاً لكُلّيٍّ لا تتناهى أفراده، ويا من جمع من القبائح أنواعاً وأجناساً في قالبٍ واحدٍ، ويا من عناه ابن الرومي بقوله،

ولو لم يكن في صلب آدم نطفةً
لخرّ له إبليس أوّلَ ساجدٍ

يا أكره مِن حديث المعاد، ويا أعبس من وجه التاجر أيّام الكساد، يا خَجَل العروس عند أهلها، قد فَضَّ ختمَها غيرُ بَعْلِها، يا قَذارة مَن يستنجي بالماء القليل، ويا عقدة تِكّةٍ أبَت الحلَّ والبولُ يكاد يحرق الإحليل، يا شعرة رأس القلم، حين شروع الكاتب إلى الرقم، ويا قطعة البلغم، في حلق المغنّي عند بدء النغم، يا واسع المذهب ويا ضيّق الصدر، ويا وَسِخ العِرض ويا نظيف القِدْر، **[305b]** يا من تَحارُ في فهم كلماتِه العاريةِ عن المعنى والتناسب عقولُ الأفاضل الفحول، وتذكر في تلك الجمل قولَ صاحب التحقيق تمثيلاً: درجاتُ الحمل ثلثون، وفي عين الذباب جُحوظ، وجالينوس ماهر في الطب، والقرد شبيه بالآدميّ، وكمّ الأمر في غاية الطول، يا من أربى على أبي جهل في الضلالة، ويا من أتعب بعد مماته الجِمالَ النقّالةَ، ويا من ألزم كاتبَ اليسار كلّ حين كتابه، ويا من لا يأثم عند الله من اغتابه، يا من أدمى

1 179a SE

أناملَ حسّابٍ قبايحُه ومعايبه، ويا من أَخْفَى أقلامَ كتّابٍ مَساوِيه ومَثالبُه،

مَساوٍ لو قُسِمْنَ على العَواني
لَما أُمْهِرْنَ إلّا بالطّلاق

فَإِلَيْكَها وتَفَكَّه قبل أن يُقدَّم لك الطعام بهذا الحنظلِ، فإنّي سوف أطعمك الخُرء بالخردلِ، ولم أزل أذيقك من هذه الفصول الموجعة للقلب سياطاً، إلى أن لا يتمالك [1]إِستُك الواسع ضِراطاً، فتردّ عن نفسك إذ ذاك ويطفئ في قلبك هذا الجَمْر،

كما ردّها يوماً بِسَوْءَته عمرو

ما أنت ألّا كالحبارى ليس سِلاحها، في مدافعة الصقر إلّا سُلاحها، لعمري قد أدخلَتْك هذه الأَسْجاعُ في حُجر ضَبٍّ خَرِب، أو في إِسْت كلبٍ جَرِب، فابشِرْ فإنّ بقيّة عمرك النَزْرِ، تمضي في ذلك المنزل الرَحْب، العذب ماؤه، الطيّب هواؤه، وكان قد وجب على ذمّة الحميّة الأدبيّة مجازاتُك، فأدّينا إليك الكيل صاعاً بصاعٍ، وأحرقناك بشواظٍ من النار التي هي عبارة عن هذه الأسجاع، كَلَّا وشتّانَ بينهما، فإنّ هذه لا تقاس بدَوَاجن كلماتك، إذ هي كما تعرفها لا تخرج من دارك، ولا يتعهدها من في جوارك، وأما هذه الفصول فستسري مسرى الصبا والقبول، وتصادف من الناس مواقع القبول، فلا غَرْوَ أَوْجَبْنَا عليها أن تُشافهك بما اتصفت به من المعايب والمثالب، ولا عَتَب علينا لأنّ ما لا يتمّ الواجب إلّا به فهو واجب، ووَاللهِ إنّ تلك الألفاظَ لَتَأْنَفُ منك، وإنّي استغفره تعالى في تعذيبها بك، وإيذائها بخطابك، كيف لا [و]إنّك عَذِرَةٌ ملاء إهابك، وممّا بلغني عنك أنّ لسان الدهر لمّا أسمَعك بعضَ أسجاعنا، التي تخضع له رقابُ القوافي، وتَمِيس من حُلَل البلاغة في البرد الصافي، غريتنا إلى انتحال فقر المقامات و إلى الخطأ في اللفظ من جهة التعدية والصِلات، فَدُونَكَها وتصفّح المقامات، لعلّك تجدها فيها، أو في كتاب آخر يضاهيها، وتفضَّلْ علينا بتصحيح صِلاتها، واجعلها نموذج فضلك، فَهاتِها، هذه منّا إليك، وأنت على جناح السفر غير راجع على عجل، وأكباد الأقلام لا يُروِي غَليلَها مَصَّةُ الوَشَل، فاعذرنا إذ لم نستوف صفاتك المحمودة، فإنّا لم نذكرها إلّا استطراداً في ترجمة غيرك، والشئ بالشئ يذكر، والحديث ذو شُجُون، ولا تسخط علينا إذا لم نوف ما تستحقّه من الهزل والمُجُون، ولمّا تحمل قريباً في نعشك، و تدرج في عُشِّك، ويسوّي طائر روحك الخبيثة جناحَه للطيران إلى وَكْر الجحيم، وتخلص الناس ممّا تؤذيهم من اللغو والتأثيم، نمنح تلك الألفاظ حقها، ونستوعب حِلّها ودقّها، كما هو

1 303b E

دأب يراعتنا، ودَيْدَن براعتنا، ونسئل الله السلامة من الوَصْمة، والإمتداد بالتوفيق والعصمة، والإرشاد إلى سلوك سبيل التقوى، والتمسك في كل حال بسببها الأقوى.

رجَعْنا إلى أخبار المترجَم، سقت تربه سجالُ الدِيَم؛ ظفر بالملازمة **[306a]** من المولى چوى زاده، عامله الله تعالى من نيل الغفران بالحسنى وزياده، ولم تزل تقذفه المَدارس إلى أن بلغ المدرسة المرادية بمغنيسا، أبعدها الله عن البأسا، ثمّ ساعد به الليالي، فزفّت إليه عروس الشام، وفارقها بعد مدّةٍ، فراجَعَها على عدّة أيامٍ، عزل منها، وتولّى قضاء القاهرة المعزيّة، لازالت كنيلها من جفاء الأكدار صفيّة، وممّا اتصف به من غرائب الأطوار، أنه ربط مكان جِياد الخيل الأَثْوَارَ، أعدّها لركوب الجُناة، سامحه الله تعالى ممّا صدر عنه من السيئات، ثم عُزل وفاز بقضاء دار السلطنة السنية، وبعد العزل ناوله ساقي الحين كأسَ المنيّة[1]

1 "Vakti daraldı; kötülükleri iyiliklerini geçti. Teftiş, insanların durumlarını ve yaşadıklarını açıkça ortaya koyar ve gizli hâllerini ortaya çıkarır. Kişi başına gelen olaylardan ve yaşadıklarından, başka kişilere dair yaptığı araştırmalardan sorguya çekilir. Ayıplayan biri kendi kusurlarına bir baksa, başkasının ayıplarıyla uğraşmaktan onu alıkoyacak kadar bir meşguliyetin içinde kendini bulur. Belki de o insanlarla uğraşmayıp münzevî yaşamanın kişiyi arındırdığını, onun bunun kusurunu ortaya dökmenin ise kişiyi rezil ettiğini bilemedi. Gereksiz konuşmalarla, ilgili ilgisiz herşeye kulak vermekle, sadece yeme içme derdinde koşuşturmakla ömrünü hebâ edene yazıklar olsun! Oysa kişiye bedenini ayakta tutacak bir lokma yeterlidir. Tek çeşit yemeğe sabredemeyen Musa'nın (as.) kavminden geriye ne kaldığını biliyor musun? Onu çoğu kere değirmen taşını üst üste yalayıp dururken gördüm. Bunu hazımsızlığını gidermek için yapıyordu. Böyle bir midenin doyması ve sağlıklı olması mümkün değildir. Ömrüme yemin olsun ki basit bir yiyecek yeseydi hazımsızlığını ve ihtiyacını gidermeye yeterdi. Onun kervânı Ümmü Kaş'am'ın ulaştığı yere ulaşamaz. Keşke ey aklım, hazımsızlığını gidermek için değirmenlerin artıklarını yemenin nasıl çirkin bir davranış olduğunu anlatabilseydim. Böylece yediğinin karşılığında nasıl bir borcun altına girdiğini bilir, daha fazla yemekten ürker ve kaçınırdı. İnsanın yiyeceği, kantar dolusu kadar değil; karnının alacağı kadardır. Yemek geldiğinde onu bir görsen, bir ejderha gibi yemeğe saldırdığını, bir aslan gibi sıçrayıp üşüştüğünü görürsün. Sanki yaşamak onun katında sadece ve içmek içindir. Çünkü o, insanlığı ruh ve bedenden ibaret zannetmiyor. Gecenin ve gündüzün sadece yeme içme ve yatma için yaratıldığını anlatıyor. Ey kolayca geçen ömrü yiyip bitiren sırtlan, biri onu ziyaret ettiğinde cüsseli, heybetli, gösterişli bir şeyhi ziyaret etmiş olur. Yanında bulunanlara ağzından rahmet esintileri saçar. O beraber bulundukları insanları meclisinde yalnız bırakmaz. Oradakiler Türk'tür. Çevresindekiler ise kardeşleri ve dostlarıdır. Kardeşlerine ünsiyet göstererek yaklaş. Aynı böceklerin akreple ünsiyeti gibi. Genel bir hitap ortaya çıktığında onu dikkate alıp cevap vermek doğru değildir. Zira onun yalanlarıyla kalp Müseylemetü'l-kezzâb'a meyleder. Bu ev de sanki Dârü'n-nedve gibi olur. Orada peygamberliğe, erdemli kişilere saldırı hazırlığı yapılır. Farklı gayeleri olan kimseler gibi hareketler içerisine girerler. Sanki onlar, köpekler gibidir. Hatta cesetlere üşüşen kurtlar gibidir. Bu tür hüsrana uğramış gruplar, haşir ve dirilme günü kınanmaya mahkumdur. Temennim odur ki Allah, onları hiçbir hedeflerine ulaştırmasın. Bu tür kötü davranışları devam ettiği sürece onları pişmanlığa mahkum etsin. Adiyy bin Hâtem diye bilinen kişi efendisini cezalandırdı; hem de havlayan köpeklerin cezalandırılması gibi. O, erdemli biri olduğunu söyleyerek kendisinin üstün bulunduğunu düşünürdü. Düşkün biri olduğu hâlde insanlar arasında övülmeyi umut ederdi. Uzanan bir elin yıldızları tutması nasıl mümkün olur? Kararlılık gösterdim ve dedim ki 'Bu cânî zayıfları zorbaca yaralayan bir eşektir. Acaba hangi köpek gelip bunu ısırır, parçalar. Kötü sözlerini kapı gıcırtısı veya böcek vızıltısı gibi kabul etti. Zira saygın kişiler, kötü sözler kaşısında duruşlarını bozmazlar. Çünkü köpeklerin havlaması, bulutlara zarar vermez ve sana Ebû İshak es-Sâbî'nin sözüyle örnek verdim. Sana 'Defol' deyişimi düşünüp kafana takma. Çünkü ben her köpeğe cömertlikte bulunmam. Onun üzerine bir kınama yoktur. Çünkü mutlu olan

kimse aynı zamanda hasede de maruz kalır. Kötü birinin hasedi ile tilkiler kınanır mı? Kendimi bu tür bir duruma düşmekten tenzih ederim. Çünkü bu durumda aslanlar tilkiler gibi olur o zaman. Tüm bunlardan sonra Allah onun ağzını boşaltsın ve kafasındaki tereddütler eksik olmasın. Sıkıntılar ve belalar, başında dolaşmaya devam etsin. Şerlerin anası, yapmadığım bütün günahlardan dolayı bedduaya devam etti. Sanki o, bütün olumsuzlukları alıp şeytana yakınlaştı. Şimdiye kadar onun yüzünden duramadım. Ondan gelen nice belalara tahammül ettim. Kan yuttum, kızılcık şerbeti içtim, dedim. Haktan uzaklaşıp batıldaki ısrarı, yüz çevirmesi, artarak devam edince ve bu alanda kalem oynatıp meramını yazıya da dökmeye başlayınca dedim ki 'Allah'a yemin olsun ki sen bu durumda nefsine zulmeden, bu ateşi körükleyerek ona saldıran birisin. Hiçbir köpek zulmederek bir başarı elde etmemiştir. Gelecekte de bu şekilde zulmüne devam ettiği sürece senin gibi zalimler aynı şekilde olacaktır.' İnsanların bu hususta kınamalarını derledim, topladım. Onların menakıplarına dair hususlarda bir araya getirdim. Bu hususları açığa çıkardım ki hem şimdi, hem gelecekte salih amellerin, erdemin değeri ortaya çıksın ve insanlar, bu tür yanlışlara düşmesin. Onların durumlarının, fiillerinin karışık yönlerini ortaya koydum. Onlardaki güzellikleri de kötü yönleri de görmezden geldim. Allah sana rahmet etmesin. Unutup gittiğim ömrüme rağmen beni kötü bir şekilde andın. Sanki denizi taşırdın. Aslanların pençeleriyle oynaştın. Sen tenkit edenlerin en rezilisin. Sanki avcılıkta vahşet yönünden aslan gibisin. Yılanların öldürdükleriyle dalga geçercesine oynadıkları bir duruma düşmekten hiç korkmuyor musun? Ben edep çarşısında en üstün şekilde davranışta bulunmaktan hiç korkmadım. Ama sen, önümde aslanların pençeleriyle, dişleriyle tırmalamaktan geri durmadın. Ya da ordularla üzerime saldırdın. Gözünü kararttın. İş işten geçmiş bir hâle getirdin. Denilmiştir ki devenin eceli geldiğinde artık suyu ısınmış demektir. Ey oka ve mızrağa yönelen kişi, ben üzerinde kan kokusu alıyorum. Belki de sen seçkin bir şahsiyet olan Hemedânî'nin 'Ey nefsinin hicvedilmesinden korkan kişi, ona dokunulmasını istemiyorsan Allah'ın güvencesinde ol' şeklindeki tatlı ifadeleriyle ortaya koyduğu sözlere sarıldın. Sen bu şekilde bütün işinin kirlenip kötüleşmesinden uzak durmak istiyorsan Mütenebbi'nin, Allah'ın rahmetinden umut ederek söylediği 'Güzelin boynundaki gerdanlık da güzel olur.' sözüne ibretle bak. Bu anlamı edebiyatçı İbnü'l-zekkâk el-Endülüsî şöyle dizelere dökmüştür: Gözdeki sürmeler üzerine sürme çekmiştir. Beni öldürdüğü hâlde kılıcın kenarından gülümsemektedir. Nereye kadar insanların ayıplarını ve kusurlarını araştıracaksın? Bilen birinin elinden al (bu hicvi):

Ey hukneden daha pis olan, ne vakit seni öksürdü zaman? Ey iğdiş edilmiş kimsenin bevl yerinden daha pis kokan, ey yaratıkların pisliğindeki en kirli kıldan daha necis olan, ey üzerinden günler geçmiş yaranın üstündeki pansuman, ey öksürüğün henüz söküp çıkarmadığı ciğerdeki balgam, ey nefes darlığı çeken kimsenin nefes alışı, ey sıkışıp durduktan sonra çıkan idrarın akışı, ey etek traşının uzunluğu, ey mesanesi yaralı adamın idrar torbası, ey cüzamlının ağız suyu, ey kadının hayız kanı, ey sarımsak yiyenin ağız kokusu, ey osurgan böceğinin yellenmesi, ey köpek artığından daha pis olan, ey sulu uyuz hastasının şalvarından daha kirli olan, ey veremli hastanın sümükle kirlenmiş mendili, ey kustuktan sonra ağzını yıkamamış sarhoşun ağız kokusu, ey hacamatçının kan alma âleti, ey hamamda vücut temizliğinin yapıldığı yer, ey tuvalette kullanılan temizlik bezleri, ey tal'atı müshile gerek brakmayan, ey görüntüsü kusturucu vazifesini üstlenen; ey meclislerde ve toplantılarda camiye girmiş ıslak köpek gibi karşılanan; ey âşıkların iflas ettiği an, ey fâsıkların çöktüğü an, ey sarhoşların sabahı, ey hastanın nabzının düştüğü geceler, ey doktorun ümitsizliği, ey ganimetten eli boş dönen kimsenin başarısızlığı, ey oğlu Sührab'ı öldürdükten sonra Rüstem'in pişmanlığı, ey bütün çirkinlikleri ve kötülükleri içinde toplayan kişi, ey İbnü'r-rûmî'nin 'Eğer Âdem'in sulbünden bir nutfe olmasaydı İblis ona ilk secde eden olurdu.' sözüyle ifade ettiği kişi, ey sözlerin en çirkini, ey işi kötü giden tâcirin suratından daha bozuk suratlı olan kişi, ey kocasından başkasıyla namusunu kirletmiş kadın gibi utanmaz olan kişi, ey az bir suyla avret yerlerini temizleyen kişinin pisliği, ey kalemin ucundaki tüy, ey şarkıcının boğazındaki balgam parçası, ey mezhebi geniş, gönlü dar kişi, ey sözlerinde anlam ve uyum olmayan, akıllı kimselerin aklından uzak olan kişi, ey dalâlette Ebû Cehil'den daha ilerde olan kişi, ey soldaki meleklerin günahlarını yazdığında onun yanından ayrılmayan, (sürekli günah işleyen) kişi, ey arkasından konuşmanın Allah katında günah olmadığı kişi, ey ayıplarını ve kusurlarını Âdemoğulları'nın parmaklarının sayamayacağı kişi, suçlarını, kusurlarını kitapla kalemin gizleyemeyeceği kişi, sen toy biri gibisin. Saldırılara karşı çıkacak hiçbir silahın yok. Seni bu sözlere, yıkılmış bir kertenkelenin taşı içinde dâhil ettim. Uyuz bir köpeğin arkasında dâhil ettim. Sevin bakalım. Bundan sonraki ömrün bu

el-Mevlā Muṣliḥi'd-dīn (Derzī[1] Muṣliḥi'd-dīn)

Vilāyet Balıkesri'den 'alem-efrāz-ı vücūd ve ṭırāẕende-i ḫil'at-i ġarrā-yı şühūd olmış idi. Evā'il-i ḥālinde ṣan'at-ı ḫayyāṭ ile kesb-i kefāf ve destgāh-ı ḥulle-dūzī ile māye-endūzī-i ḳanā'at ü 'afāf ḳılup ḫayṭ-ı sefīd-i şām-ı şebābı hüveydā ve tār-ı vücūdı pençe-i tābdār-ı ża'f-ı pīrī ile dü tā olduḳda kevkeb-i baḫtı Süheyl-tāb ve İdrīs-i 'Uṭārid-cenāb olmaġın ṭaleb-i 'ilme heves ḳılup mānend-i ṭıfl-ı nev-res, süpāre der-baġal ü ḳalemdān der-dest, gūşe-i mektebi cāy-ı nişest eyledi. Bi'l-āḫire rişte-i fikr ü sūzen-i ḫayāl ile[2] ḳāmet-i ḥāline dūzende-i ḳabā-yı isti'dād ü istīhāl olup ṣadr-ı 'ālī-ḳadr 'Abdu'r-raḥmān Efendi āstānesine ittiṣāl ve teẕkirecilik ḫidmetinden mülāzemetle iḥrāz-ı evvelīn-i āmāl itmiş idi. 'Alā süneni'l-'āde īfā-yı resm-i ifāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ üç Muḥarrem'inde Çil Ḥaydar yirine[3] Şāh-ı Ḫūbān Medresesi iḥsān olındı. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde 'Alī Beg-zāde İbrāhīm Efendi yirine Fetḥiyye'de Meḥemmed Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Biñ on Muḥarrem'inde selefi yi-

pis yerlerde geçecek. Azaplar içerisinde rahat ol bakalım. Oradaki güzel kokular içerisinde yaşa bakalım! Edebî yergiler artık senin cezan olmuştur. Ve dünya ton ton üzerine bu yergilerden saçacaktır. Seninle ilgili kurduğumuz bu cümleler sanki cehennem kırbaçlarından biridir. Ve biz seni bu kırbaçlarla yaktık. Bu cümleler, bu kelimeler, sana uzak değildir. Nitekim o kelimeleri sen iyi biliyorsun. Zira bu tür kötü cümleler senin evinden, senin civarından hiç eksik olmuyor. Seni bu şekildeki ayıplarla, suçlarla dilimize doladığımız için insanların kabullendiklerini de gördük. Bu yüzden bize bir kınamayı gerektirecek durum yoktur. Çünkü yapılması gereken yerine getirilmiştir. Senin hakkında bu tür sözlere bile gerek toktur. Bu yüzden de sana karşı kullandığım bu kelimelerden dolayı Allah'ın beni cezalandırmaması için ondan af diliyorum. Zira bütün zaman Allah'ın isimlerini anarken ona dair beliğ ve kafiyeli, tertemiz isimler bana ulaşmışken haddimizi aşıp ağzımıza bu kötü sözleri dolamak noktasında hiçbir mazeret yoktur. Hz. Peygamber'e yapılan salâtlar hürmetine, ona dair salâtların açıklamaları hürmetine bize de lütfundan örnekler kıl. Bu kitaptaki salât ve selâmları benden sana ulaştır. Onlardaki hataları görmezden gel. Zira biz, senin üstün sıfatlarını anlatmaya güç yetiremeyiz. Başkalarını anlatırız ama seni anlatmaya gücümüz yetmez. Söz bazen dallanır budaklanır. Sen bize gazap etme. İnsanları kusur ve yanlışa yöneltecek, günaha sevkedecek sözlerden koru. Zira sen, sözlerin karşılığını verdiğin gibi küçük büyük her birini de tam bir titizlikle kaydediyorsun. Biz Allah'tan selamet, hidayet konusunda başarılı olmayı; takvaya yönelmede ve günahtan sakınmada hedefe ulaşmayı; en güçlü sebeplere sarılarak Allah'ın yolundan ayrılmamayı istiyoruz. Şimdi tekrar mütercimin başından geçen olayları anlatmaya dönüyoruz. Mevlânın dostluğu, Çivizâde'nin üzerine sürekli yağsın. Allahu Teala ona cennet ve diğer nimetlerle muamelede bulunsun. Onun medreseleri Manisa'daki Murâdiye Medresesi'ne ulaşıncaya kadar talebe yetiştirmeye devam etsin. Allah sıkıntıyı ondan uzak etsin. Geceler boyunca ona yardım etsin. O, bir müddet Şam'da görev yaptı. Daha sora o görevden ayrılıp Kāhire kadılığını üstlendi. O görevi elde ettikten sonra bazı sıkıntılara uğradı. Bazı ilginç ithamlara maruz kaldı. Akıl hastaları için hazırlanmış bazı yerlerde göz altında tutuldu. Bu başına gelen kötülüklerden sonra Allah ona lütuflarda bulundu. Sonra oradan ayrıldı. İstanbul kadılığına getirildi. Sonra da Allah'ın rahmetine kavuştu."

1 Balıkesrili SE

2 304a E

3 179b SE

rine meşrūṭası İsmiḫān Sulṭān pāyesine[1] terfī' ḳılındı. Biñ on üç Ṣafer'inde Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn yirine Ṣaḥn'a gelüp ża'f-ı pīrī ve herem istīlāsı ile ḳarāra iḳtidārı olmamaġın bir aydan ṣoñra Ḳuds-i Şerīf pāyesiyle müteḳā'id ve ol maḳām-ı kerīme Rāzī Efendi müteṣā'id oldı. Ol ḥāl üzere sübḥa-şümār-ı eyyām ü leyāl iken biñ on dört Rebī'u'l-āḫir'inde;

Mıṣrā' Mıḳrāż gibi rişte-i peyvend-i ġayrı kes

mażmūnı üzere bürīde-tār-ı nefes olup 'alā'iḳ u esbāb sūzen-i 'Īsā gibi dāmen-gīr ve āmāl-i bī-me'āl-i dehr-i pür-şitāb, ḫār-ı ḫalīde-i żāmīr olmamaġın dest-yārī-i sebük-bārī ile bir nefesde vāṣıl-ı Ḥaḳḳ ve "Derzīye göç demişler…" meşeline mā-ṣadaḳ olmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥ ile meşhūr, ber-mūcib-i fāzü'l-muḫaffifūn tārik-i tecemmülāt-ı dehr-i dūn, pīr-i ṣāliḥ, sa'ādetmend-i müfliḥ idi.

el-Mevlā İbrāhīm (Nesīmī-zāde)

"Nesīmī-zāde" dimekle meşhūr ve "Şibr" laḳabı ile zebān-zed-i cumhūrdur. Ḳaṭre-i sīm-āb-gūn-ı vücūdı gūy-ı müdaḥrec-nümā ve ḥareket-i dā'imeye mübtelā olup ġalṭān-ı meydān-ı isti'dād olduḳda;

Beyt منم چو کوی بمیدان فسحت مه و سال
بصولجان قضا منقلب ز حال بحال [2]

mażmūnı üzere ḫ̔āce-i pādişāh-ı 'ālem-penāh Sa'de'd-dīn Efendi āstānesin ḳarārgāh itmiş idi. Şeref-i mülāzemetleri ile nā'il-i me'mūl ve reh-neverd-i ṣı'āb ü sühūl olup ḳırḳ aḳçe ile Sittī Ḫātūn Medresesi'nden ma'zūl iken biñ üç Ẕi'l-ḥicce'sinde Defterdār Yaḥyā Medresesi peydā olup ibtidā bunlara i'ṭā olındı. Biñ dört Ṣa'bān'ında Emīr 'Alī **[306b]** Efendi yirine Eski 'Alī Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Köse Maḥmūd Efendi yirine Cerrāḥ Paşa Ḥalīlesi Gevher Ḫān Sulṭān pāyesine terfī' olındı. Medrese-i mezbūre Yeñi 'Alī Paşa Müderrisi İsmā'īl Efendi'ye virilmiş iken ṣāḥibetü'l-ḫayrāt cānibinden temkīn olınmayup bunlara ta'yīn olınmış

1 Medresesi'ne SE
2 "Aylar, yıllar (boyunca) geniş meydanda kader sopası ile top gibi hâlden hâle dönüşen benim."

idi. Biñ on bir Şa'bān'ında vāḳi'[1] Poyraz vaḳ'asında rūzgārı nā-muvāfiḳ olup Üçşerefeli Müderrisi Rāzī Efendi ile mübādele-i manṣıb eylediler. Bir aydan ṣoñra Ṣun'u'llāh Efendi merḥūm ma'zūl olmaġın ḫalefi yirine medresesine i'āde olındı. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında Rāzī Efendi yirine Ṣemāniye'ye geldi. Biñ on üç Rebī'u'l-evvel'inde Çalıḳ-zāde yirine Ḳonya ḳażāsına göndermişler idi. On dört Rebī'u'l-evvel'inde Ġazālī-zāde yirine Arżırūm ḳażāsına naḳl olınup ḳabūl itmemekle gelürken "Yalvac" nām ḳaṣabada sipāh eşḳıyāsı ba'ż-ı mācerā sebebi ile sedd-i rāh-ı merām ve āheng-i aḫz-ı intiḳām idüp mühre-i tüfengle ḥamāme-i rūḥı burc-ı bedenden remān ve teberzīn ü külüngle āşiyāne-i cismi vīrān olmış idi. Ḳażā-yı Ḳonya selefi Çalıḳ-zāde'ye, Arżırūm Gümişayaḳ Efendi'ye tevcīh olındı[2].

Mevlānā-yı mezbūr isti'dād ü ḳābiliyyetle meşhūr, her bezmüñ fekihesi, her sūruñ ārāyiş-i ma'rekesi, meclisüñ nemeki, ekābirüñ maḍḥeki, dellāl-i esrār, Cüheynetü'l-aḫbār idi. Ekābir-i 'aṣra bu ḥayṣiyyet ile duḫūl idüp pāye-i ḳadri maẓhar-ı hicv-i şu'arā olmaḳ mertebesine vuṣūl bulmış idi. Ba'ż yārān-ı ṣafā insān-ı kāmilüñ;

Beyt Zinbirişcuḳsun[3] (?) a zunbur zenber-i zen-bārsün
Ya ṭalaġ-ıla ṭolu bir b.ḳlıca mūmbārsun

beytini tesdīs ve ta'rīfinde i'māl-i ḫāme-i desīse-nüvīs itmiş idi. El-ḥaḳḳ nesīm-i ṣabā gibi ṣubḥ u mesā bir yirde ḳarār itmeyüp varduġı mecālisde istifsār-ı ḥavādiṣ ve intizā'-ı mebāḥiṣ içün bu mażmūnla istiḳbāl olınurdı:

Beyt Hīç cem'iyyet-i ḫāṭırdan eṣer gördük mi
Bu ḳadar meclise uġrar yoluñ iy bād-ı ṣabā

Ümmīddür ki fażīlet-i şehādet ḥürmetine zellātı maġfūr, hefevātı ma'ẕūr ola.

el-Mevlā Süleymān (Köse Süleymān)

"Köse Süleymān" dimekle meşhūr ve ṣafḥa-i 'iẕārı debīb-i nimāl-i ḫaṭṭ-ı

1 - SE
2 304b E
3 Sözlüklerde bulunmayan bu kelime bazı nüshalarda harekelenerek yazılmıştır. Kelime, bu harekeler ve vezin doğrultusunda okunarak metne alındı.

siyāhdan ḫālī olmaġla Süleymān-ı bī-mūr idi[1]. Ba'zı mevālīden mülāzemet ile müvālī ve medāris-i celīleye vālī olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on Rebī'u'l-āḫir'inde Tevfīḳī-zāde Meḥemmed Emīn Efendi yirine Cezerī Ḳāsım Paşa müderrisi olmış idi. Ol mıṣṭaba-i refī'u'l-bünyān, ġulġule-i taḥḳīḳ u īḳān ve ṭanṭana-i ḳīl ü ḳāl-i müsta'iddān ile bārgāh-ı Süleymānī'den nişān virmiş iken biñ on dört Cemādiye'l-āḫire'sinde ders ü devri āḫir ve dem-beste-i menāfiẓ ü menāḫir oldı. Medrese-i maḥlūle Mü'eẕẕin-zāde Fikrī Efendi'ye tevcīh olındı.

Mevlānā-yı merḳūm 'āşıḳ-ı bī-tāb-ı muḫadderāt-ı 'ulūm, ehl-i keyf ü ża'īfü'l-ḥāl, ṣa've-i şikeste-bāl-i bī-mecāl idi.

el-Mevlā 'Ömer (Bıyıḳlı 'Ömer)

Diyār-ı Menteşe'den neş'et ve sūḫtevāt miyānında "Bıyıḳlı 'Ömer" dimekle iktisāb-ı şöhret ḳılmış idi. Naḳd-i vaḳt-i 'ömr-i girān-māyesin cins-i fāḫir-i 'ilm ü 'irfāna ṣarf ve kālā-yı dükkānçe-i ḥāfıẓasın a'lāḳ u emti'a-i ism ü fi'l ü ḥarf ḳılup Cenābī Efendi'den mülāzemetle mesrūr ve cenāb-ı mevlevīye intisābla meşhūr olmış idi. Medāris-i 'ilmiyye ile kām-revā ve merḥale merḥale bād-peymā olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on üç Ramażān'ında Kefeli Muṣṭafā Çelebi yirine Ca'fer Aġa müderrisi **[307a]** olmış idi. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde intiḳāl eyleyüp medrese-i maḥlūle 'Abdu'r-rezzāḳ Efendi'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr ḳadr-i müşterek-i isti'dād-ı 'ilmī ile meşhūr, ṣāfī-fu'ād, pāk-i'tiḳād idi.

el-Mevlā 'Alī (Fāżıl 'Alī Efendi[2])

Fużayl Efendi merḥūmuñ ḫāne-zādı ve āstān-ı efāżıl-penāhlarınuñ şeref-yāfte-i intisāb ü istinādı olmaġın "Fużayl Efendi 'Alīsi" dimekle meşhūr olup giderek münāsebet-i iştiḳāḳ ve mülāyemet-i istiḥḳāḳ ile "Fāżıl 'Alī" laḳabı ile zebān-zed-i cumhūr olmış idi. Mensūbun ileyh fevtinden mülāzım ve

1 Olmış idi SE
2 - R1, E

ṭarīḳ-ı tedrīse ʿāzim olup ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken[1] biñ on[2] Cemādiye'l-āḫire'sinde[3] Aḳḳaftan Efendi yirine Mesīḥ Paşa müderrisi olmış idi. Biñ on dört Şaʿbān'ında intiḳāl eyleyüp medresesi Maḥmūd Efendi'ye ʿināyet olındı.

Mevlānā-yı merḳūm naḳş-bend-i perend-i ʿulūm, perverde-i kān-ı faẓl ü ʿirfān, ehl-i dāniş ü iẕʿān idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Ġazālī-zāde)

Bālāda tercemesi sebḳ eyleyen ḳużāt-ı sütūde-ṣıfātdan Ġazālī-zāde ʿAbdu'llāh Efendi'nüñ ḥafīd-i reşīdi ve duḫter-zāde-i saʿīdi olmaġın cedd-i emcedi nisbeti ile şöhret-şiʿār ve ʿalāmet-i siyādet ile şecer-i vādī-i Eymen gibi ser-sebz ü fa'iżü'l-envār idi. Levāzım-ı ṭarīḳı iʿdād[4] ve taḥṣīl-i sermāye-i istiʿdād eyleyüp baʿż-ı ʿulemāya ḫidmet ve iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ḳılduḳdan ṣoñra ḳaṭʿ-ı menāzil-i ṭarīḳ ve seyr-i ṣavāmiʿ-i ders ü taḥḳīḳ iderek ḳırḳ aḳçe ile Ḫāṣköy'de Maḥmūd Paşa Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ bir Muḥarrem'inde Adanalı Emīr ʿAlī yirine Kepenekci Medresesi'ne vāṣıl olmış idi. Biñ üç Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Edrineli ʿAlī Çelebi yirine maḥrūse-i Edrine'de Ḥalebiyye pāyesine nā'il oldı. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Emīr-i Ṣāḥib-tāc yirine Selānik fetvāsına naḳl olındı. Ḳabūl itmedükde medrese ve fetvā Selānikī Maḥmūd'a virilüp bunlar ʿazl iḫtiyār itmiş idi. Biñ on Muḥarrem'inde Cerrāḥ-zāde yirine Arżırūm ḳażāsı ile nā'il-i maṭlab u merūm oldı. Biñ on bir Ẕi'l-ḳaʿde'sinde ʿazl olınup manṣıbı Şānī Efendi'ye erzānī görüldi. Biñ on üç Ṣafer'inde ḫalefi yirine iʿāde ve mesned-i ḥükūmet-i ḳażā-yı mezbūrda ḳarār-dāde ḳılındı. Biñ on dört Rebīʿu'l-evvel'inde Ḥubbī Mollāsıoġlı Şems Çelebi'yi taʿḳīb idüp ḳabūl itmeyen Ḳırbac ʿOṯmān Efendi yirine Marʿaş ḳażāsına naḳl olındı. Sene-i mezbūre Receb'inde ḳażāsı ḥālinde irtiḥāl eyleyüp manṣıb-ı maḥlūl ile Veffāḳ-ı Aʿrec muntaẓamu'l-ḥāl olmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣıḥḥat-ı neseble meşhūr, mādde-i ʿarāḳat ü aṣāleti mānend-i müṣg fa'iḥ ve nūr-ı ġazāle miṯāl la'iḥ, ḥalīm ü selīm, maḫdūm-ı kerīm idi.

1 maʿzūl iken:- SE
2 On dört SE
3 180a SE
4 305a E

el-Mevlā Muṣṭafā İbn el-Mevlā el-Fāżıl Bostān es-Ṣadru'l-celīl[1] (Bostān-zāde Efendi)

Devlet-i Süleymāniyye'de nā'il-i ṣadāret-i dīvāniyye olan Bostān-zāde Efendi ḥażretlerinüñ ṣemere-i şecere-i vücūdı ve Şeyḫü'l-İslām Meḥemmed Efendi ḥażretlerinüñ[2] ṣınv-ı kihter-i mes'ūdıdur. Ṭoḳuz yüz ḳırḳ altı senesinde vālid-i mācidleri Ṣaḥn müderrisi iken ṭayy-ı merāḥil-i 'adem ve būstān-serāy-ı vücūda vaż'-ı ḳadem ḳılup terbiyet-i peder-i vālā-güherleri ile neşv ü nemā ve ṣayḳal-ı üstād ile āyine-i ṭab'-ı ṣafā-ṣıfātı[3] cilā-yı cām-ı 'ālem-nümā bulmış idi. **[307b]** El-ḥāletü hāẕihi ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳa sevḳ-ı rāḥile-i 'azīmet ve mürā'āt-ı merāsim-i mu'tādeye kemā-yenbaġī himmet idüp Ġarīḳ 'Arab-zāde Efendi ve Mollā 'Arab oġlı 'Abdu'l-bāḳī Efendi emṡāli mevālī mecālis-i 'ilmiyyelerinden istifāde ve tekrīr-i taḳrīr ü i'āde iderek şeyḫü'l-islām, üstādü'l-'ulemā'i'l-a'lām Ebu's-su'ūd Efendi ḥidmetlerine vāṣıl ve ṭoḳuz yüz altmış sekiz tārīḫinde müstaḳill 'arżla şeref-i mülāzemetlerine nā'il oldılar. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında Ḳaba Bostān yirine ibtidā ḳırḳ aḳçe ile Ḳalender-ḫāne Medresesi iḥsān olınmış idi. Yetmiş bir Ṣafer'inde munfaṣıl ve yirine 'Arab İbrāhīm vāṣıl oldı. Yetmiş üç Şevvāl'inde Manav Seyyidī yirine Ḳāsımpaşa ḫāricine 'āric olup yetmiş sekiz Ṣafer'inde Sinān Efendi-zāde Meḥemmed Çelebi yirine Ḫānḳāh pāyesini tekyegāh idüp seksan Ṣafer'inde selefi yirine Ḫāṣekī Medresesi'ne terfī' olınup seksan iki Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳara Ḳāsım[4] yirine Ṣaḥn-ı Ṣemān'a vaż'-ı ḳadem, seksan üç Receb'inde 'Arab-zāde 'Abdu'r-ra'ūf Efendi yirine Sulṭān Selīm Medresesi ile tekrīm olınup seksan dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi yirine Süleymāniyye Medresesi ile bülend-maḳām olmış idi. Seksan altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Sinān Efendi-zāde 'Alī Efendi yirine Ḥaleb-i Şehbā ḳażāsı ile kām-revā olup seksan sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde selefi yirine yeden bi-yedin ḳażā-yı Şām-ı şeref-encām ile maḳżiyyu'l-merām oldı. Seksan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında ma'zūl ve yirine Mollā Aḥmed Efendi[5] ḥākim-i şer'-i Resūl oldı. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan Receb'inde Ṣarı Gürz-zāde maḥlūlinden

1 Es-Ṣadru'l-celīl:- SE
2 Efendi ḥażretlerinüñ:Efendi'nüñ R1, E
3 Nihādı SE
4 Ḳāsım Deli Kerīm E
5 305b E

mükerreren Ḥaleb ḳażāsıyla nā'il-i maṭlab oldılar. Ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Alī Efendi'nüñ def'a-i ṯāniyesi yirine ṯāniyen ḥākim-i Şām-ı cennet-meşām oldılar. Ṭoḳsan dört Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup mesned-i ḥükūmetleri ile ṣadāretden munfaṣıl 'Abdu'l-ġanī Efendi ikrām olındı. Ṭoḳsan beş Şevvāl'inde Ḥasan Beg-zāde maḥlūlinden ṯāliṯen ḥükūmet-i[1] Şām-ı şerīf ile teşrīf olındılar. Ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Şems Efendi yirine Edrine ḳażāsına tebdīl, ṭoḳsan ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde Bitlice 'Alī Efendi yirine İstanbul ḳażāsına naḳl ü taḥvīl olındı. Elf-i kāmil Receb'inde munfaṣıl olup maḳarr-ı ḥükūmetlerine Ṣun'u'llāh Efendi vāṣıl oldı. Biñ üç Ẕi'l-ḳa'de'sinüñ evāsıṭında Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā Efendi yirine Anaṭolı ṣadrı ile bülend-ḳadr olmışlar idi. Māh-ı Ẕi'l-ḥicce muntaṣıfında Bāḳī Efendi yirine ṣadr-ı Rūm ve nā'il-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı merūm oldılar. Biñ dört Cemādiye'l-ūlā'sınuñ evāḫirinde vaẓīfe-i emṡāl ile müteḳā'id ve ol maḳām-ı refi'a Sinān Efendi-zāde 'Alī Efendi müteṣā'id olmış idi. Biñ altı Ṣa'bān'ında Kātib-zāde yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsı ile tekrīm olındılar. Biñ sekiz Şevvāl'inde vaẓīfe-i ḳadīmeleri ile teḳā'üde 'avd eyleyüp ol manṣıb-ı celīl ile Kefeli Ḥüseyn Efendi tebcīl olındı. Biñ ṭoḳuz Ramażān'ınuñ yigirminci güni Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi yirine ṯāniyen münevvir-i eyvān-ı ṣadāret ve ṭırāzende-i mesned-i devlet olmışlar idi[2]. Biñ on Ṣafer'inüñ ikinci güni 'azl ü iz'āc ve 'unvān-ı ṣadāret-i 'ilmiyye Aḫī-zāde 'Abdu'l-Ḥalīm Efendi ḫidmetlerine dürretü't-tāc-ı ibtihāc ḳılındı. Vaẓā'if-i 'ilm ü 'ibādete **[308a]** meşġūl, gūşe-nişīn-i inzivā vü ḫumūl iken bin on dört Ṣa'bān'ında būstān-ı zindegānīsi mübtelā-yı ẕüyūl-i fenā ve şāḫsār-ı emānīsi berg-rīz-i hādimü'l-leẕẕāt ile bī-berg ü nevā oldı. Dāḫil-i sūrda Ḳaraman ḳurbında vāḳi' ḳayınataları Ḳāżī-zāde Efendi merḥūm türbesinde medfūndur. Sinn-i şerīfleri altmış sekiz sene kāmildür.

Mollā-yı mūmā ileyh [3] أسبغ الله نعمه عليه nihāl-i mīvedār-ı būstān-ı ma'ārif, zülāl-i nezāhet-şi'ār-ı sebzezār-ı leṭā'if, ṣadr-ı zībende-rüsūm, bedr-i āsmān-ı 'ulūm, aḫlāḳ-ı kerīme ile meşhūr ve nām-ı girāmīsi[4] ḫayr ile meẕkūr, ṣāliḥ ü nezīh, maḫdūm-ı nebīh idi.

1 - SE
2 180b SE
3 "Allah ona (verdiği) nimetlerini arttırsın."
4 kerīmīsi R1

el-Mevlā Meḥemmed (Cenābī-zāde)

Ḫilāl-i ʿulemā-yı devlet-i Murādiyye'de tercemesi sebḳ iden Cenābī Efendi merḥūmuñ[1] maḫdūm-ı reşīdi ve bālāda mesṭūr Seyyid Ḥasan-ı Niksārī'nüñ ḥafīd-i saʿīdidür. Ṭoḳuz yüz yetmiş üç senesi ḫilālinde āstān-ı ʿālem-penāh-ı vücūda vażʿ-ı ḥudūd[2] eyleyüp taḥṣīl-i ʿilm ü kemāle beẕl-i mechūd eyledükden ṣoñra Ḫˇāce Saʿde'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden[3] nā'il-i şeref-i mülāzemet ve baʿż-ı medāris-i ʿilmiyyede iḥyā-yı merāsime himmet idüp ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ dört Şevvāl'inde Mollā Aḥmed-zāde Nūḥ Efendi yirine Nişāncı-i Cedīd Medresesi'nde tecdīd-i ʿaḳd-ı meclis-i ifāde eylediler. Biñ on bir Rebīʿu'l-evvel'inde Manav Hidāyet yirine Ḳalender-ḫāne pāyesine pīrāye ṣalup biñ on üç Rebīʿu'l-āḫir'inde ʿIydī Efendi'nüñ taḫallīsi[4] yirine Ṣaḥn'a gelüp müteraṣṣıd-ı maʿāric-i ʿizz ü iḳbāl ve ġonce-i dil-i zārı pür-berg-i ümmīd ü āmāl iken iṣābet-i ʿaynu'l-kemāl ile biñ on dört Ẕi'l-ḳaʿde'sinde intiḳāl itmiş idi. Medrese-i maḥlūle Ṣunʿī Efendi'nüñ ʿıḳd-ı gerden-i iḳbāli ḳılındı.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı nezāhet-rüsūm, nīk-nefs ü ḫalūḳ, ṣāliḥ u ṣadūḳ idi.

el-Mevlā Şāh Meḥemmed (ʿAlī Beg-zāde Şāh Çelebi[5])

İznīḳī ʿAlī Beg Efendi'nüñ[6] maḫdūm-ı kihteri ve āsmān-ı āstān-ı ʿilm ü kemālüñ aḫteridür. Taḥṣīl-i sermāye-i istiḥḳāḳ itdükden ṣoñra ʿallāme-i āfāḳ Ḫˇāce Saʿde'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ʿazm-i ṭarīḳ-ı tedrīse cāzim olup ibtidā otuz aḳçe ile Burūsa'da Bāyezīd Paşa Medresesi'ne, baʿdehu ḳırḳla Çendik Medresesi'ne müderris ve ser-ḥalḳa-i maḥāfil ü mecālis olup on sene miḳdārı maʿzūl ve gūşe-gīr-i ḫumūl olmış idi. Biñ beş Ẕi'l-ḥicce'sinde ʿazl olınan İmām-zāde yirine Berġos'da Meḥemmed Paşa Medresesi tevcīh olındı. Biñ altı Ṣafer'inde selefi gelüp feryād itmekle yirinde ibḳā ve bunlar ʿazl-i nāgehānī ile mübtelā-yı ḳahr ü ʿanā ḳılındı. Sene-i mezbūre Receb'inde İpekli yirine Zeynī Çelebi Medresesi zīver-i tāc-ı ibtihācı ḳılındı. Şehr-i Ẕi'l-ḥicce

1 Efendi merḥūmuñ:Efendi'nüñ R1, E
2 ḫudūd R1; ḳadem SE
3 Efendi ḫidmetlerinden:Efendi'den SE
4 taḥillesi E
5 Şāh Çelebi:- SE
6 Beg Efendi'nüñ:Beg'üñ R1, E; 306a E

selḫinde Köse Maḥmūd yirine İbrāhīm[1] Paşa-yı 'Atīḳ Medresesi'nde ferş-i seccāde-i ders ü taḥḳīḳ itmiş idi. Biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınan Ḳurd-zāde yirine İznīḳ Orḫāniyyesi'nde seccāde-nişīn-i ders u taḥḳīḳ olmış idi. Biñ sekiz Ṣafer'inde selefi ibḳā ve bunlar pā-der-hevā-yı 'acz ü a'yā ḳılındı. Sene-i mezbūre Receb'inde Ḳurd-zāde fevt olup bī-şerīk ü sehīm medrese-i ūlāda muḳīm olmış idi. Biñ on iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde İsmā'īl Efendi yirine Ṣaḥn'a gelüp ba'de eyyām **[308b]** Hevāncı Manav 'Alī yirine Ṭrablus-ı Şām ḥükūmeti ile maḳżiyyu'l-merām oldı. On üç Rebī'u'l-āḫir'inde 'azl olınup manṣıbı La'lī Çelebi'ye virildi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Seyyidī-zāde yirine Kütāhiyye ḳażāsı in'ām olındı. Mutaṣaddī-i tenfīẕ-i aḥkām-ı ḳażā ve fermān-revā-yı ḥükm ü imżā iken biñ on dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde şāh-ı evreng-i vücūdı ḫal'-ı ḫil'at-i müste'ār ve serīr-i mesned-i[2] 'izz ü i'tibārdan bedel taḫta-i ten-şūy üzere ḳarār eyledi. Yirine Cüvānī Efendi ḥākim ve revnaḳ-efrūz-ı maḥākim oldı.

Mevlānā-yı mezbūr maḥāsin-i aḫlāḳ ile meşhūr, ṣıddīḳ u ṣadūḳ, mürā'ī-i ḥuḳūḳ idi.

el-Mevlā İbrāhīm bin Muṣṭafā (Levḥ-ḫˇān İbrāhīm Efendi[3])

Ḳaṣaba-i Berġama'dan Sünbül Sinān Efendi ḫulefāsından bir 'azīzüñ ferzend-i dil-bendi, Şeyḫ-zāde İbrāhīm Efendi'dür. Ehālī-i ḳuṭr-ı Berġama "bre ġoma" erbābından iken du'ā-yı müstecāb-ı vālid ile ta'dīl-i mīzān-ı lisān ve ḳāf-ı memsūḫ-ı ġayn-nümā ile ġam-ber-ġama ibtilādan taḫlīṣ-i girībān-ı dehān idüp taḥṣīl-i 'ilm ü 'irfāna beẕl-i ictihād ve tekmīl-i meleke-i isti'dād itdükden ṣoñra nice zemān tercemesi sebḳ iden Ebü'l-leyṣ 'Alīsi'nüñ meclis-i ifādesinde müstefīd ve Ayaṣofıyya müderrisi olduḳda mu'īd olup ṭoḳuz yüz altmış dört tārīḫinde mülāzemetle nā'il-i ümmīd olmış idi. Ḳarīne-i ḥāl yigirmi aḳçe ile Mollā Gūrānī Medresesi'nde seccāde-nişīn, ba'dehu yigirmi beş ile mükerreren[4] medrese-i mezbūrede şem'-i miḥrāb-ı 'izz ü temkīn olup otuz aḳçe ile Ḳāsımpaşa'da vāḳi' Taḫta Ḳāżī Medresesi'ne vāṣıl, ṭoḳuz yüz seksan üç Receb'inde

1 'Alī SE
2 - SE
3 - SE
4 Bu kelime SE'de "ba'dehu" kelimesinden sonra gelmektedir.

Selāmī-zāde yirine ḳırḳ aḳçe ile Berġos Medresesi'ne nā'il olmış idi. Seksan yedi Muḥarrem'inde selefi yirine Fetḥiyye-i Meḥemmed Paşa'da basṭ-ı seccāde-i ifāde eyleyüp seksan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında yine anlar yirine meşrūṭası olan İsmiḫān Sulṭān pāyesi ile māye-i 'izz ü 'unvān bulup ṭoḳsan dört Rebī'u'l-āḫir'inde Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye gelüp ṭoḳsan altı Receb'inde 'Abdu'l-ḥamīd yirine Edrine'de Sulṭān Bāyezīd[1] Medresesi ile ḳadri mezīd olmış idi. Ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Ḥasan Ketḫudā-zāde yirine Edrine Selīmiyyesi'ne taḳdīm olındı. Biñ bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde fevt olan 'Oṡmān Efendi[2] yirine Maġnisa'da Sulṭān Murād Medresesi ile nā'il-i murād olmış idi. Biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sında vāḳi' cülūs-ı hümāyūn-ı Meḥemmed Ḫānī eṡnāsında Dāmād Efendi yirine Burūsa ḳażāsı ile nā'il-i emānī oldılar. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde munfaṣıl ve mesned-i ḥükūmete 'Arab-zāde 'Abdu'r-ra'ūf Efendi vāṣıl oldı. Biñ dört Ramażān'ında Mollā Aḥmed Efendi yirine Sinān Paşa Dārü'l-ḥadīṡi żamīme-i revātib ve bedel-i mā-yeteḥallel-i merātib ḳılındı. On seneden ziyāde ol buḳ'a-i celīlede iḥyā-yı resm-i ifāde eyleyüp biñ on dört Ẕi'l-ḥicce'sinde menāsik-i ḥiccetü'l-vedā'-ı Ka'be-i vücūdı temām ve ḥüccet-i tencīm-i 'ömri ḳarīn-i ḫitām oldı. Maḥlūl olan Dārü'l-ḥadīṡ-i Sinān Paşa Ṭarsūsī Efendi'ye i'ṭā olındı.

Mevlānā-yı merḳūm baḥr-ı güher-niṡār-ı 'ulūm, mihr-i fā'iżü'l-envār-ı 'iffet ü nezāhet, kūh-ı pür-şükūh-ı ṣalābet ü nebāhat, maḫzenü'l-esrār-ı ṣıdḳ u ṣalāḥ, maṣdar-ı āṡār-ı fevz ü felāḥ, 'ilm-i tefsīr ü ḥadīṡde yegāne, fenn-i celīl-i kelāmda müfred-i zemāne, pīr-i zāhid-i müteverri', şeyḫ-i 'ābid-i müteşerri' idi. Sa'dī Efendi merḥūmuñ kerīme-i mükerremeleri vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı 'aḳdı olmaġın evā'il-i ḥālinde "Aḫī-zāde Efendi[3] Bacanaġı" dimekle meşhūr, ba'dehu "Levḥ-ḫ'ān **[309a]** İbrāhīm Efendi" 'unvānıyla zebān-zed-i cumhūr idi.

Āṡār-ı 'ilmiyyesinden "*Naẓmu'l-ferā'id fī Silki Mecma'i'l-'aḳā'id*" nām metn ü şerḥ bir kitāb te'līf itmişdür. Fenn-i kelāmda mülaḫḫaṣ-ı mesā'il ve muḥaṣṣal-ı mebāḥiṡ ü delā'ildür. Tefsīr-i şerīfe müte'allik resā'il-i keṡīresi ve ta'līḳāt-ı 'adīde vü 'azīzesi vardur.

1 306b E
2 181a SE
3 - SE

el-Mevlā Ma'rifetu'llāh (Ma'rifetu'llāh Efendi[1])

Ṭālib-i 'ilm ü 'irfān ve cālib-i metā'-ı taḥḳīḳ ü īḳān olup ba'ż-ı 'ulemādan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve medāris-i 'ilmiyyede 'ilm-i şerīfe ḫidmet eyleyüp ḳırḳ aḳçe ile Silivri Medresesi'nden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Abdu'r-raḥmān-ı Mar'aşī yirine Küçükçekmece'de 'Abdu's-selām Medresesi in'ām olındı. Ṭoḳsan altı Şevvāl'inde Güzelce Sinānoġlı 'Alī[2] Çelebi merḥūm yirine[3] Rodos fetvāsına terfi' olındı. Ṭoḳsan sekiz Receb'inde ḳabūl itmeyen İslām Efendi yirine Şām-ı şeref-encām fetvāsı ile ikrām olındı. Biñ üç Ramażān'ında 'İvaż Efendi Ḥamzası maḥlūlinden Arżırūm ḳażāsı tevcīh olındı. Ḳabūl itmemekle āḫara virilüp bunlar 'azl iḫtiyār eyledi. Biñ altı Şevvāl'inde Dökmeci-zāde dāmādı Aḥmed Efendi yirine Medīne-i Münevvere'de Sulṭān Meḥemmed Ḫān binā eyledügi medrese-i celīle iḥsān olındı. Biñ yedi Şevvāl'inüñ evāḫirinde Şānī Efendi yirine mükerreren müftī-i Şām olmış idi. Biñ ṭoḳuz Muḥarrem'inde Cüvānī yirine Ḳıbrıs fetvāsına tebdīl ve Cüvānī bunuñ yirine Şām fetvāsına naḳl ü taḥvīl olındı. Biñ on iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde ma'zūl ve yirine Cüvānī Efendi mevṣūl oldı. Biñ on dört senesi evāḫirinde İstanbul'da mülāzemet üzere iken intiḳāl ve dārü'l-üns-i ḳudse isti'cāl eyledi. Edrineḳapusı ḫāricinde medfūndur.

Mevlānā-yı[4] mezbūr ṣalāḥ u 'iffetle meşhūr, ehl-i 'ilm ü 'irfān, ẕāt-ı kerīmü'ş-şān idi.

el-Mevlā Dervīş (Ṭālevī-zāde)

Şemşīr-i vücūdı Şāmī ve ġurre-i ġarrā gibi girāmī olup "Ṭālevī-zāde" dimekle meşhūr ve envā'-ı fażl ü 'irfān ile zebān-zed-i cumhūr idi. Ba'ži 'ulemādan mülāzemetle vāṣıl-ı kām ve kām-şümār-ı ṭarīḳa-i kirām olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on bir Ramażān'ında Ḳırbac 'Oṯmān Efendi yirine[5] Beşikṭaş'da Ḫayre'd-dīn Paşa müderrisi olmış idi. Biñ on iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Cüvānī Efendi yirine Şām fetvāsı in'ām olındı. Biñ on beş Rebī'u'l-evvel'inde

1 - SE
2 Aḥmed SE
3 Merḥūm yirine:maḥlūlinden SE
4 Mollā-yı SE
5 307a E

vefātı ḫaberi gelüp manṣıb-ı maḥlūl Ḳaramanī Bālī Efendi'nüñ 'ıḳd-ı gerden-i cāhı ḳılındı.

Mevlānā-yı mezbūr faẓīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, edīb ü erīb, 'Arabī eş'ārı dil-firīb idi.

el-Mevlā 'Abdu'l-kerīm ('Abdu'l-kerīm Efendi[1] Ferhād Paşa Ḫˇācesi[2])

Taḥṣīl-i sermāye-i 'ilm ü 'irfān ve tekmīl-i pīrāye-i taḥḳīḳ ü īḳān eyleyüp Vezīr-i A'ẓam Ferhād Paşa'nun mu'allimi ve ol serdār-ı kişver-güşānuñ muṣāḥib ü münādimi olmış idi. Ba'ż eşrāfdan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve medāris-i 'aliyyede[3] īfā-yı ḫidemāt-ı 'ilmiyyeye himmet idüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Cemādiye'l-ūlā'sında Rıḍvān Efendi yirine Rüstem Paşa müderrisi olmış idi. Biñ bir Muḥarrem'inde İmām Dāmādı yirine Mihrümāh Sulṭān pāyesi ile rütbe-i ḳadri vālā olup biñ üç Muḥarrem'inde Ketḫudā Muṣṭafā Efendi birāderi Aḥmed Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde maḫdūmı ṣadāret-i 'uẓmādan 'azl, ba'dehu ḳatl olınduḳda bunlara daḫı Ümmī Sinān Efendi yirine Bosna Serāyı ḳażāsı tevcīh olınup ḳabūl itmemekle 'azl **[309b]** iḫtiyār eyledi. Müddet-i medīd ve 'ahd-i ba'īd mübtelā-yı 'azl ü ḥırmān olup biñ on Muḥarrem'inde Nevālī-zāde Żiyā'e'd-dīn Çelebi yirine tekrār Ṣaḥn müderrisi olmış idi. Biñ on bir Muḥarrem'inde Mūsāçe yirine Eyyūb Medresesi altmış aḳçe ile bunlara 'ināyet olındı. Biñ on üç Rebī'u'l-evvel'inde Ḥüsām Efendi yirine Ayaṣofıyya Medresesi ile ikrām olındı. On dört Ṣafer'inde selefi Ḥüsām Efendi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı ile teşrīf olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde Edhem-zāde Şeyḫī Efendi yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsına naḳl olındılar. On beş Rebī'u'l-evvel'inde ḫaber-i intiḳāli vāṣıl olup yirlerine Ḥaleb'den Vaḥyī-zāde Efendi naḳl olındı.

Mevlānā-yı merḳūm 'iffet ü nezāhet ile mevsūm, pīr-i ṣāliḥ-i müteşerri', 'ābid ü[4] zāhid-i müteverri' idi.

---

1 'Abdu'l-Kerīm Efendi:- SE
2 Ferhād//Ḫˇācesi:Ḫˇāce-i Ferhād Paşa R1
3 'ilmiyyede SE
4 'ābid ü:'ābid-i SE

el-Mevlā Muṣṭafā (Belġıradī Muṣṭafā[1] Çelebi[2])

Ġonce-i vücūd-ı mes'ūdı ṣaġr-ı Belġırad'da bāsim ve gülzār-ı dil-i zārına nesīm-i ḳabūl mütenessim olup[3] Zeyne'l-'ābidīn Efendi'den mülāzemetle bekām ve ba'ż-ı medāris-i 'ilmiyyede ser-ḥalḳa-i kirām olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on üç Ṣafer'inde Kec-dehān 'Abdu'llāh Efendi yirine Berġos'da Meḥemmed Paşa Medresesi i'ṭā olınmış idi. On beş Rebī'u'l-āḫir'inde intiḳāl eyleyüp medrese-i maḥlūle Maḥmūd Efendi'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḥāl ile meşhūr, ṣāfī-fu'ād, pāk-i'tiḳād idi.

el-Mevlā Dede (Dede Efendi)

Vilāyet-i Ḳaraman'da "Gaferiyat" nām ḳaṣabadan ẓuhūr ve āftāb-ı feyż-i ezelīden istifāża-i nūr-ı şu'ūr eyleyüp nice zemān mıṣṭaba-i isti'dāduñ sākin-i 'uzletkedesi ve tekyegāh-ı taḥṣīlüñ dedesi olup ṣadr-ı 'ālī-ḳadr 'Abdu'l-ġanī Efendi'nüñ ḥalḳa-der-gūş-ı ḫidmeti ve revnaḳ-yāfte-i ṭavḳ-ı mülāzemeti olmış idi. Ba'żı medārise müderris ve bıḳā'-ı 'ilmiyyede ṣadr-ı meclis olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on Cemādiye'l-ūlā'sında Teẕkireci Aḥmed Efendi yirine Sekbān 'Alī müderrisi olmış idi. Biñ on dört Rebī'u'l-evvel'inde Ḳaraca Aḥmed Efendi yirine Edrine'de Cāmi'ardı pāyesine naḳl olınup ḳabūl itmemekle[4] 'azl iḫtiyār eyledi. Biñ on beş Rebī'u'l-āḫir'inde rebī'-i ḥayātı āḫir olup nā-kām ü nā-ümmīd 'azm-i ümmīdgāh-ı cāvīd eyledi.

Merḥūm-ı merḳūm ṭālib-i taḥṣīl-i 'ulūm, pīr-i ṣāliḥ-i ḫoş-dem, babayāne ādem idi.

el-Mevlā Rıḍvān (Ṣalıncaḳ Rıḍvān Efendi[5])

Devlet-i Selīmiyye ve Murādiyye'de vezīr-i Rüstem-naẓīr olup ṭoḳuz yüz seksan beş tārīḫinde seyr-i Ḳāf-ı 'ademe revān olan Zāl Paşa'nuñ terbiyet-yāfte-i 'Anḳā-yı himmeti ve naḫl-i ḫırāmān-ı ḥarem-i ḥürmeti olan şimşād-ı

1 Muṣlī E
2 Efendi SE
3 181b SE
4 307b E
5 - R1, E

āzād-ı bāġ-ı ser-bülendī Ṣalıncaḳ Rıḍvān Efendi'dür. Pertev-i rıżā-yı āṣaf-ı ferruḫ-fer, ṣafḥa-i cebīn-i āyine-āyīninde cilveger olmaġın 'ilm-i şerīfe ḫidmet ve Ḳāżī-zāde Efendi'den iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet idüp ol Zāl-i[1] Zābulistān-ı 'izz ü 'alā, kīn-tūzī-i Efrāsyāb-ı Mirrīḫ-intiḳām-ı eyyām ile endāḫte-i çāh-ı fenā olup sandūḳa-i tābūtla deryā-yı 'ademe revāne ve Sīmurġ ile hem-āşiyāne olduḳda mütemaḥḥıż-ı cānib-i 'ilm ü 'irfān ve rıḍvān-ı bāġ-ı cinān-ı taḥḳīḳ u īḳān olmış idi. Ḳarīne-i ḥāl menāzil-i ṭarīḳ-ı 'ilmde ḥaṭṭ-ı riḥāl iderek ḳırḳ aḳçe ile 'Abdu'llāh Aġa Medresesi'nden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde vālid-i merḥūm yirine Ca'fer Aġa müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan altı Ṣa'bān'ında Kātib-zāde yirine Ḳalender-ḫāne pāyesinde ḳarār-dāde ḳılındı. Ba'dehu yirinde Ṣaḥn ḥükmi virilüp ṭoḳsan sekiz **[310a]** Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ṣaçlı Kerīm Efendi yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne terfī' olındı. Biñ üç Ṣa'bān'ında İsḥaḳ Efendi yirine İzmir ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldı. Biñ beş Ṣafer'inde 'azl olınup Aġzıḳara Muḥyi'd-dīn cā-nişīn-i 'izz ü temkīn oldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde ḫalefi yirine i'āde olındı. Biñ altı Rebī'u'l-āḫir'inde ref' olınup yirine Seyyidī-zāde Efendi terfī' olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde merḥūm Ümmī Sinān maḥlūlinden Kütāhiyye ḳażāsına naḳl olındı. Biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde ma'zūl ve yirine Kākülperīşān Şeyḫī Çelebi mevṣūl oldı. Biñ ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde Ḳınalı-zāde Ḥasan Çelebi yirine Gelibolı ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ on Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup Nāmī Çelebi manṣıb-ı maḥlūl ile girāmī oldı. Biñ on bir Ẕi'l-ḥicce'sinde Ṣire ḳażāsı ḳaṣaba ḥükmi ile Veysī Çelebi'ye virilmişken 'azl olınup tekrār mevleviyyet ile bunlara virildi. Biñ on iki Ṣa'bān'ında 'azl olınup Bī-kesī Efendi taḫlīf olındı. On üç Ṣafer'inde ḫalefi yirine i'āde olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında 'azl olınup Velī Efendi müvellī olmış idi. Biñ on beş Cemādiye'l-ūlā'sınuñ yigirmi dördünci güni 'īdgāh-ı ervāḥ-ı Mü'minīn olan ḥaẓā'ir-i cināna revān ve ravża-i rıżvāna ḫırāmān olmış idi.

Mıṣrā' Cān murġı ḳonup serv-i ḫırāmāna ṣalındı

Edrineḳapusı ḫāricinde medfūndur.

Merḥūm-ı merḳūm ṭālib-i ma'ārif ü 'ulūm, ḥulvu'l-lisān, ḫāliṣu'l-cenān,

1 - E

ṣāfī-fu'ād, pāk-i'tiḳād idi. Bedeni ra'şedār olmağın "Ṣalıncaḳ Rıḍvan" laḳabı ile şöhret-şi'ār olmış idi.

el-Mevlā Meḥemmed bin 'Alī (Çelebi Ḳāżī[1])

Devlet-i Meḥemmediyye ve Aḥmediyye'de iki def'a şeyḫü'l-islām ve ḥallāl-i müşkilāt-ı enām olan [Ebü'l-meyāmin] Muṣṭafā Efendi'nüñ ṣınv-ı kerīm-i hünerveri ve birāder-i kihter-i ferḫunde-aḫteridür. Ba'żı 'ulemādan mülāzım ve ṭarīḳ-ı ḳażāya 'āzim olup Anaṭolı ḳalemrevinüñ mu'aẓẓamāt-ı bilādına vālī ve ṭumṭurāḳ-ı devlet ü iḳbāli, reşk-endāz-ı mevālī olmış idi. Nice def'a medīne-i Anḳara'ya ḥākim olup "Çelebi Ḳāżī" dimekle şöhret-şi'ār[2] ve ṭanīn-endāz-ı mesāmi'-i aḳṭār olmış idi. Biñ on bir Ẕi'l-ḥicce'sinde ma'zūl olup manṣıbı mevleviyyet ile virildükde birāder-i kerīmine mülāḳī ve maẓhar-ı 'āṭıfet ü işfāḳı olmış idi. Biñ on üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde pāye-i mevleviyyet i'tibārı 'unvān-ı menşūr-ı iştihārı olup Ḥubbī Mollāsıoġlı Şems Çelebi yirine mükerreren Anḳara ḳāżīsi oldılar. Biñ on beş Cemādiye'l-ūlā'sında ḳāżī iken dā'in-i ecel müteḳāżī olup ḳażā-yı dīn-i vācibü'l-edā-yı cān ve seyr-i riyāż-ı cinān içün terk-i 'alā'iḳ-ı cihān itmiş idi. Manṣıb-ı maḥlūl Vildān-zāde Efendi'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr cūd u seḫā ile meşhūr, ḥalīm ü selīm, maḫdūm-ı kerīm idi.

el-Mevlā el-Fāżıl Muṣṭafā bin 'Alī (Müftī Muṣṭafā Efendi[3] [Ebü'l-meyāmin])

Bü'l-Meyāmin o sipihr-i kerem ü mihr-i himem
Muṣṭafāvi'ş-şiyem ol baḥr-ı 'aṭā nehr-i seḫā

Muḳtedā-yı 'ulemā ḫāṭimetü'l-müctehidīn
Ḥüccetü'l-ḥaḳḳ 'Alī'l-ḫulḳ imāmü'd-dünyā

Ebyāt-ı belāġat-ittiṣāfı kitābe-i bāb-ı evṣāfı olan şeyḫü'l-islām, rüknü'l-'ulemā'i'l-a'lām "Ṣarı Gürz-zāde Ḳayını" dimekle şöhret-şi'ār[4], fāżıl-ı nāmdārdur. Ṭoḳuz yüz elli üç tārīḫinde **[310b]** 'ālem-i ervāḥdan mülk-i eşbāḥa hicret ve miṡāl-i āftāb-ı 'ālem-tāb nūr-baḫş-ı hilāl-i mehd-i 'izzet olup "Ḫayrü'l-benīn" (953) tārīḫ-i vilādeti vāḳi' olmış idi. Sinn-i temyīze vāṣıl ve mekteb-i 'irfāna

1 Çelebi Ḳāżī:Ebü'l-meyāmin Efendi birāderi Meḥemmed Efendi Çelebi Ḳāżī SE
2 308a E
3 Müftī//Efendi: Şeyḫu'l-İslām Ebü'l-meyāmin SE
4 şi'ār olan SE; 182a SE

dāḫil olduḳda ḥā'iz-i meleke-i faẕl ü kemāl ve fā'iz-i derece-i 'ālü'l-'āl olup ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilme sevḳ-ı rāḥile-i 'azīmet ve taḥrīk-i ḳāfile-i himmet ḳılmış idi. El-ḥāletü hāẕihi maḥrūse-i Burūsa'da Ḳapluca müderrisi olan Ṣarı Gürz-zāde Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve 'uḳde-i 'alāḳa-i muṣāheret ile ḳurb-ı ḳabūle nā'il olup ba'dehu Eski 'Alī Paşa Müderrisi Zekeriyyā Efendi ḥażretlerine ittiṣāl, ba'dehu Ṣaḥn müderrisi olan Paşa Ḫˇācesi Maḥmūd Efendi dārü'l-ifādesinde iştiġāl idüp mevlānā-yı mezbūr yetmiş altı tārīḫinde Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsına terfī' olınduḳda İsmiḫān Sulṭān müderrisi olan 'Abdu'l-ġanī Efendi'nüñ yeñi cem'iyyetine dāḫil ve miyāne-bend-i silkü'l-le'āl-i emāṯil olmış idi. Ba'dehu vechetü'l-āmāl-i ricāl ve ḳıbletü'l-iḳbāl-i erbāb-ı kemāl olan Ebu's-su'ūd Efendi ḥażretleri āstānesine intisāb ve yetmiş yedi tārīḫinde şeref-i mülāzemetleri ile iktisāb-ı 'izz ü rif'at-i bī-ḥisāb itmiş idi. İbtidā yigirmi aḳçe ile Eski Nişāncı Medresesi'ne, ba'dehu yigirmi beş ile Kestel Medresesi'ne, ba'dehu otuzla Pervīz Efendi Medresesi'ne, ba'dehu ḳırḳ aḳçe ile Kürkcibaşı Medresesi'ne müderris ve ser-ḥalḳa-i maḥāfil ü mecālis olup 'azli ḥālinde Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi'ye dāmād ve taḳrīb-i ḳarābetle Ḫˇāce Efendi āstānesine şeref-yāfte-i istinād olmış idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Ṣaçlı 'Abdu'l-kerīm Efendi yirine Sinān Paşa Medresesi'ne revnaḳ-baḫşā olmışlar idi. Ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde 'Ubūdī yirine Zāl Paşa Sulṭānī pāyesine pīrāye-bend oldılar. Ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde Kātib-zāde yirine Ṣaḥn-ı Ṯemāniye'ye ḥırām, biñ bir Şevvāl'inde 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine Şeh-zāde Medresesi'nde ferş-i seccāde-i ifāde ḳılup biñ iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Naḳīb Yaḥyā Efendi yirine Süleymāniyye ile kesb-i nām ü nişān, biñ dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Es'ad Efendi yirine Dārü'l-ḥadīṯ-i Süleymān Ḫān ile taḥṣīl-i 'unvān itmişler idi. Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Kātib-zāde yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā'da miḥrāb-nişīn-i[1] ifāde olup biñ altı Receb'inüñ on birinci güni vālide-i pādişāh-ı cihān Ṣafiyye Sulṭān medrese-i cedīde bināsına fermān eyledükde ibtidā bunlara iḥsān olındı. Sūre-i En'ām-ı şerīf evvelinden ders ta'yīn olınup pāye müderrislerinden Nefes-zāde Efendi ve Yavuz Efendi cenāḥeyn olup her pāyeden ikişer ādem cem' olup Sulṭān Süleymān Cāmi'-i Şerīfi'nde 'aḳd-ı meclis-i ders-i 'āmm itmişler

1 308b E

idi. Mu'īdleri Zefer Efendi maḥall-i dersi ḳırā'at eyleyüp baḫş ü muḥāvereye icāzet olınmış idi. Tevzī'-i ṭalebe-i kirām fermānı ile ikrām olınup biñ sekiz Receb'inde Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Efendi yirine Edrine ḳażāsı mecrā-yı zülāl-i ḥükm ü imżāsı ḳılındı. Biñ on Ṣafer'inüñ ikinci güni Ketḫudā Muṣṭafā Efendi yirine İstanbul ḳażāsına naḳl ü taḥvīl ve i'zāz ü tebcīl olındılar. Ol manṣıb-ı celīlde kemāl-i **[311a]** istiḳāmet ü şehāmet ile ḥükūmet ve ḳuvvet-i baḫt ü müsā'ade-i ṭāli'-i fīrūz ile icrā-yı aḥkām-ı şer'iyyeye himmet idüp vefret-i ẕaḫā'ir ile her kūçe[1] reşkīn-sāz-ı kīlār-i[2] ekābir olmaġın bi'l-istiḥḳāḳ "Ebü'l-meyāmin" laḳabı ile şöhre-i āfāḳ olmış idi. Biñ on bir Receb'inüñ yigirmi ikinci güni Es'ad Efendi yirine Anaṭolı ṣadrına pīrāye-baḫş ve kevkeb-i iḳbālleri āftāb-ı diraḫş olmış idi. Māh-ı Ṣa'bān'uñ yigirmi beşinci güni Yemişci vaḳ'asında Ṣun'u'llāh Efendi 'azl olınup bunlar baġteten şeyḫü'l-islām ve müftī-i müşkil-güşāyı eyyām oldılar. Biñ on iki Cemādiye'l-ūlā'sında Rūmili'nde Ḳalḳandelen ve ġayrıdan altmış biñ aḳçe ze'āmet maḥlūl olmaġın arpalıḳ ta'yīn olındı. Biñ on üç Muḥarrem'inüñ onuncı güni altı yüz aḳçe vaẓīfe ile müteḳā'id ve ol mesned-i refī'a Ṣun'u'llāh Efendi def'a-i ṣāliṣede[3] müteṣā'id olmış idi. Biñ on beş Rebī'u'l-evvel'inüñ yigirmi ikinci güni ḫalef-i bāhirü'ş-şerefleri yirine mükerreren meşīḫat-i İslāmiyye'ye i'āde ve ṣadr-ı celīl-i iftā vü ifāde ḳılındılar. Sene-i mezbūre Receb'inüñ yigirmi ikinci güni yevm-i ḫamīsde maraż-ı ḳūlunc-i rīḥī, 'ilāve-i imtilā ile ḥavāle-i ẕāt-ı melek-simāt ve püf-zen-i şem'a-i ḥayāt olmış idi. Ba'żılar ifrāṭ-ı nūş-ı duḫān, fānūs-ı billūrīn-i dimāġda olan şeb-çerāġ-ı idrāki ḫalel-peẕīr ve mizmārün min-mezāmīrü'l-iblīs olan nāy-ı lūle-i ḳaẕāret-enīs, iḫmād-ı ḳandīl-i ḥayāta taḥrīk-i sebeb-i aḫīr itdügin taḥḳīḳ iderler. Bu bābda Fā'iżī Çelebi dimişdür:

Ḳıṭ'a

Vücūdı fülkin ol müftī-i devrān yapraḳ içmekle
'Adem baḥrına ṣalduḳda kefenden eyleyüp yelken

Çeküp cām-ı mey-i mevti dimiş āh eyleyüp tārīḫ
Benüm fülk-i vücūdum rūzgārı geldi yapraḳdan

1 Kūşe SE
2 - SE
3 Ṣun'u'llāh//ṣāliṣede:def'a-i ṣāliṣede Ṣun'u'llāh Efendi SE

[Ve lehu[1] Yapraḳ içmekle helāk oldı o müftī-i zemān
O duḫān ṣanma ki yapraḳdan olurdı peydā

Cāmi'-i dehrde ḳandīl-i ḥayātını anuñ
Ney-i lūle ile söyndürdi bugün dest-i ḳażā[2]]

Tilmīẕ-i ḫāṣṣı olup ḥālā ḳaṣaba-i Fenār'da şeyḫ olan Ḥabīb Efendi bu gūne tārīḫ-perdāz olmış idi:

Tārīḫ

كنت أدعو له بأن له
عند باريه جنة المأوى

هاتف قال فيه تاريخا
أدخل الله روحه فيها[3] (1015)

Cāmi'-i Şerīf-i Sulṭān Meḥemmed Ḫān'un ḥarem-i İrem-nişānına muttaṣıl ḫānelerine muḳābil maḥalde medfūndur.

Mollā-yı sālifü'l-beyān deryā-yı fesīḥü'l-ercā-yı 'ilm ü 'irfān, vecīh ü vaḳūr, beşāşet ü semāḥatla meşhūr, 'ulūm-ı nāfi'ada baḥr-ı ḫıżżam, 'allāme-i a'ẓam ve ẕāt-ı mükerrem, ḳażāsında nezāhet-şi'ār, bereket-i istiḳāmet ile reḫāṣet-baḫş-ı es'ār, ṣoḥbet-i ṣuleḥāya mā'il ve meşā'iḫ-ı ṭarīḳate şīfte-dil[4], cāmi'-i şerī'at ü ṭarīḳat, mecma'u'l-baḥreyn-i fażīlet ü ḥaḳīḳat, pāk-nijād ve melek nihād idi.

Āṯār-ı 'ilmiyyelerinden imtiḥān maḥalline risālesi ve *Eşbāh u Neẓā'ir*-i fiḳhiyyeye ta'līḳātı ve ḳurṭ-ı misma'a-i ḳabūl olmış kelimātı vardur. Evṣāf-ı şerīfelerinde 'Abdu'l-ġanī-zāde Nādirī Efendi didügi ḳaṣīde-i ṭurfe-nikātdan ba'ż-ı ebyātdur[5]:

Ġazel Kān-ı 'irfān-ı ilāhī baḥr-ı şer'-i Aḥmedī
Sa'd-ı millet seyyid-i ümmet imāmü'l-muttaḳīn

1 Ve lehu:- R1, SE
2 Ve//ḳażā, der-kenār R1, E
3 "Onun yüce yaratıcının katında cennete layık olması için dua ederdim. Gâipten bir ses tarih düşerek dedi ki Allah onu cennette rahmetine nâil kıldı."
4 182b SE
5 309a E

Māh-ı ʿālem-tāb-ı dāniş mihr-i raḫşān-ı kemāl
Kaʿbe-i erbāb-ı bīniş ravża-i rāy-ı rezīn

Mecmaʿu'l-baḥreyn-i ʿilm ü maʿrifetdür meşrebüñ
Anda Ḫıżr-ı ḥāl ve Mūsā-yı şerīʿat hem-nişīn

İsm ü resm-i Muṣṭafāya vāriṯ-i vāḥid olan
Müftī-i devr-i zemān ʿallāme-i rūy-ı zemīn

Ġanī-zāde Efendi Ṣunʿu'llāh Efendi'ye istinād ile menāṣıb-ı celīleye terfīʿ olınduḳda ʿAzmī-zāde Efendi bu gūne ḳıṭʿa-perdāz olmış idi[1]:

Beyt Çerāġ idin beni dünyā disün ki olmaz imiş
Şerār-ı bū Lehebī çün çerāġ-ı Muṣṭafāvī

el-Mevlā ʿAbdu'l-bāḳī (Ṭursun-zāde Efendi[2]) {Beḳāyī}

Devlet-i Süleymāniyye evāḫirinde müddet-i ʿömri āḫir olan Ṣaḥn müderrislerinden Ṭursun **[311b]** Efendi'nüñ maḫdūm-ı kebīr-i ercümendi Beḳāyī muḫalleṣ Ṭursun-zāde Efendi'dür. Ṭoḳuz yüz elli senesinde ṭırāzende-i ḫilʿat-i vücūd ve ḫırāmende-i ṣaḥn-ı şühūd olup temyīz-i siyāh u sefīd ve tenḳīd-i cevāhir-i dāniş ü dīd eyledükde iʿdād-ı levāzım-ı istiʿdād ve imdād-ı feyż-i ilāhīden istimdād eyleyüp ʿulemā-yı ʿaṣrdan ḳırḳ aḳçe ile Eski İbrāhīm Paşa müderrisi olan Bostān-zāde Efendi ḫidmetlerinden istifāde ve Rüstem Paşa Müderrisi ʿİvaż Efendi meclislerinde tekrīr-i taḳrīr ü iʿāde eyleyüp baʿdehu Ṣaḥn Müderrisi Şeyḫī Efendi cenāblarına ittiṣāl ve Ṣāliḥ Mollā Efendi dārü'l-ifādesinde iştiġāl itmiş idi. Baʿdehu Şeh-zāde müderrisi olan Ebu's-suʿūd-zāde Aḥmed Çelebi āstānesine intisāb ve ḫidmet-i şeref-i iʿādelerinden şeref-i cevherīn[3] iktisāb eyleyüp nice zemān ḥalḳa-i erbāb-ı istiʿdāda zīver ve miyāne-i bend-i silk-i gevher olmış idi. Baʿdehu vālid-i mācidleri ḫidmetine vāṣıl ve dāḫil-i silkü'l-leʾāl-i emāṯil olup ṭoḳuz yüz yetmiş üç tārīḫinde vāḳiʿ Ḥāmid Efen-

1 ḳıṭʿa//idi:dimişdür SE
2 - SE
3 iʿādelerinden//cevherīn:iʿādeleri şerefin E, SE

di nevbetinde şeref-i mülāzemetlerine nā'il oldı. Evvelā yigirmi beş aḳçe ile Edrine'de Çuḳacı Ḥācī Medresesi'ne, ba'dehu otuzla Dimetoḳa'da Oruc Paşa Medresesi'ne, ba'dehu ḳırḳla Silivri'de Pīrī Paşa Medresesi'ne müderris ve bünyān-ı 'ilm ü 'irfānı mü'essis olup 'azli ḥālinde ḥacc-ı Beytü'llāhu'l-ḥarām[1] ve ziyāret-i Ravża-i Seyyidü'l-enām *'aleyhi efḍalu's-selām* itmiş idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḫusrev-zāde yirine 'Alī Paşa-yı 'Atīḳ Medresesi'nde ferş-i seccāde-i ders ü taḥḳīḳ itmiş idi. Ṭoḳsan beş Ẕi'l-ḳa'de'sinde vālid-i merḥūm yirine Edrineḳapusı'nda vāḳi' Mihrümāh Sulṭān pāyesin cāygāh eyledi[2]. Ṭoḳsan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Dāmād Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemān ile bermurād olmış idi. Biñ bir Cemādiye'l-āḫire'sinde[3] Şeyḫī Efendi maḫdūmı 'Abdu'r-raḥīm Çelebi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Levḥ-ḫān İbrāhīm Efendi yirine Edrine Selīmiyyesi'ne terfī' olındı. Biñ üç Rebī'u'l-evvel'inde Küçük Muṣṭafā Efendi yirine Mekke-i müşerrefe ḳażāsı ile teşrīf olınmış idi. Bir aydan ṣoñra 'azl olınup Selīmiyye-i Edrine'de[4] ḫalefleri olan Ḳuş Yaḥyā Efendi taḫlīf ḳılındı. Māh-ı Cemādiye'l-āḫire'de Kemāl Efendi yirine Ḥaleb-i Şehbā ḳażāsı eşheb-i iḳbāllerine cilvegāh oldı. Biñ dört Muḥarrem'inüñ evāḫirinde İmām-zāde yirine ḳażāyı Baġdād'a naḳl olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında Bostān-zāde maḫdūmı Meḥemmed Efendi yirine Selānik ḳażāsı virilmiş iken Seyrek-zāde Efendi[5] rikāb-ı hümāyūna ruḳ'a ref' itmegin ḫaṭṭ-ı şerīfle virilüp seḥeri el öpmekde cem' olmışlar idi. Ġarā'ib-i vaḳā'i'dendür. Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Naḳīb Yaḥyā Efendi yirine Üsküdār ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ altı Ṣa'bān'ında 'azl olınup Bostān-zāde maḫdūmı Muṣṭafā Çelebi mesned-nişīn-i ḥükūmetleri oldı. Biñ yedi Şevvāl'inde Şeyḫī Çelebi yirine Mardin ilḥāḳıyla Āmid ḳażāsını ḳabūl itmişler idi. Biñ sekiz Şevvāl'inde Ṣire ḳażāsı Bayındır ve Aḳçaḳoyunlı ḳażāları **[312a]** ile mevleviyyet olup bunlar naḳl olındı. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde ferāġat eyleyüp manṣıb-ı mezbūr La'lī Çelebi'ye 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Kemāl

1 Beytü'llāhu'l-ḥarām:Beytü'l-ḥarām R1, E
2 Ṭoḳsan//eyledi:- E
3 Ūlāsında R1
4 Selīmiyye-i Edirne'de:Edirne Selīmiyyesi'nde SE
5 - SE

Efendi yirine Selānik ḳażāsı iḥsān[1] olınmış idi. Biñ on Ṣafer'inde 'Arab Sinān yirine Yeñişehr ḳażāsına tebdīl olındılar. Biñ on bir Muḥarrem'inde 'azl olınup Emīr 'Alī ḳā'im-maḳām-ı ḥükūmetleri oldı. Biñ on üç Muḥarrem'inde maḥrūse-i Burūsa'ya ḥākim oldılar. Māh-ı Cemādiye'l-ūlā evāḫirinde ma'zūl olup manṣıb-ı mezbūr Muẓaffer Efendi'ye muḳarrer ḳılındı. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinüñ evāḫirinde Muṣlī Efendi yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḥükūmeti ile nücūm-ı iḳbāli zāhire oldı. On beş Ramażān'ınuñ sekizinci güni ḳāżī iken intiḳāl idüp ḳarāfe-i kübrāda defn olındı. Manṣıb-ı maḥlūl Mekke'den ma'zūl 'Abdu'l-cebbār-zāde Efendi'ye tevcīh olındı. Yevm-i defni yevm-i 'aẓīm-i meşhūd ve ifrāṭ-ı[2] du'ā vü ṣenā ile hengām-ı maḥṣūl-i taḳrīr-i şühūd idi.

Mevlānā-yı merḳūm ġavvāṣ-ı cevāhir-i 'ulūm, 'ucb ü riyādan mütecānib, mecẓūb-naḳş-ı leyyinü'l-cānib, iḫvān ile mu'āşerete mā'il, meftūn-ı neşr-i feżā'il, müṭāla'a-i kütüb-i mütedāvileye şedīdü'l-iştiġāl ve taḥrīr-i bedīhiyyāt-ı ḫavāṭıra berīdiyyü'l-isti'cāl, ġonce-i ra'nā gibi dā'imā cüz'dānı der-baġal ve muṣāḥabet-i 'ilmiyyede bülbül gibi[3] bī-tevānī vü kesel, te'līfatı bīrūn-ı dā'ire-i taḥrīr ü iḥṣā, taḥrīrātı ṣaḥā'if-i çemen gibi[4] lā-yu'add velā-yuḥṣā, ṣāfī-fu'ād, ṣāliḥ-i pāk-i'tiḳād idi.

Mıṣr'a giderken bu ḥaḳīr, vedā'a varmiş idüm. Gemiye girmek eṣnāsında deryā-yı bī-pāyāna naẓar idüp bir miḳdār ġavṭa-i deryā-yı efkār itdükden ṣoñra buyurdılar ki "Āyīne-i rūy-ı deryādan ṣūret-i fenā göründi[5]. Min-ba'd bu seferden 'avdet muḥāl ve yārān ile görüşmek münselibü'l-iḥtimāldür."

Beyt Āşināsından Sitānbuluñ kesildük Nev'īyā
Tīġ-i bürrān oldı bu deryā-yı 'ummān arada

mażmūnı ile ḫiṭāb idüp istiḥlāl-künān, tevdī'-i yārān itmişler idi. Bu beyt nuḫbe-i güftār-ı güher-bārıdur[6]:

1 309b E
2 Ve ifrāṭ-ı:vāfir SE
3 Bülbül gibi:- SE
4 183a SE
5 Nümāyān olup SE
6 Bu//bārıdur:- SE

Beyt Geh ü bī-gāh yolumda dime pā-māl olmaz
Ḫākden farḳ idemezsün anı cānā yir olur

Meḥemmed Çelebi: "Meḥemmed Çelebi" nām bir maḫdūm-ı kerīmi ẓuhūr itmiş idi. Ḫˇāce Efendi'den mülāzım olup ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ on iki Ẕi'l-ḥicce'sinde intiḳāl eyledi. Maḫdūm-ı kerīm ü nebīh, ḥasenü'l-aḫlāḳ u vecīh, maʿārif-i cüz'iyyede māhir, mir'āt-ı cebīn-i ṣafā-ṣıfātından envār-ı necābet ẓāhir idi.

el-Mevlā ʿAbdu'l-mü'min (ʿAbdu'l-mü'min Efendi[1])

Ṭoḳuz yüz elli ḥudūdında ser-nihāde-i āstān-ı ʿālem-penāh-ı[2] vücūd ve ruḫṣat-yāfte-i temeṣṣül-i meclis-i şühūd olup taḥṣīl-i ʿilm ü ʿirfāna beẕl-i mechūd ve rūd-ı şīrīn-i zülāl-i taḥḳīḳ u īḳāna vürūd eyledükden ṣoñra ṣadr-ı ʿālī-ḳadr Ṣāliḥ Mollā Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle kām-revā olmışlar idi. Rāh-ı dūr u dırāz-ı ḥaḳā'iḳ-perdāzīde seyr-i nişīb ü firāz iderek ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Arslaniyye'den maʿzūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Bostān-zāde Efendi maḫdūmı Meḥemmed Efendi yirine Murād Paşa Medresesi iʿṭā olındı. Biñ iki Şevvāl'inde Ḥamza Efendi yirine Burūsa Sulṭāniyyesi'ne terfīʿ olındı. Biñ altı Ẕi'l-ḥicce'sinde Edhem-zāde Şeyḫī Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Biñ sekiz Rebīʿu'l-evvel'inde Kāmī-zāde[3] yirine Baġdād-ı dārü's-selām ḥükūmeti ile maḳżiyyu'l-merām **[312b]** olmış idi. Biñ on Muḥarrem'inde ʿazl olınup Saʿdī-zāde Efendi[4] ḳażā-yı Baġdād ile ber-murād oldı. On iki Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Ṭursun-zāde ʿAbdu'llāh Efendi yirine mükerreren Baġdād ḳāżīsi oldılar. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde ʿazl olınup ḥükūmet-i Baġdād İsmāʿīl Efendi'ye tefvīż olındı. On beş Rebīʿu'l-āḫir'inde Ḥaleb'e gelüp ṭarīḳ-ı berde Celālī iḫtilāli olmaġın İskenderun iskelesinden bir İngiliz ḳalyonına binüp iġrāḳ-ı bādbān-ı himmet ve tevcīh-i sükkān-ı ʿazīmet eyledükde Duḳa gemileri sedd-i rāh ve reh-zenān-ı Fireng-i laʿīn mānend-i ḳażā-yı nāgāh olup refīḳı olan

1 - SE
2 ʿālem-penāhı:- SE
3 Kāmī-zāde:Kāmī Efendi SE
4 - SE

Müslimīn ile esīr ve ehl-i keyf olmaġla çok zemān[1] geçmedin zülāl-i ḥayātdan sīr olmış idi.

Merḥūm-ı merḳūm merkez-i dā'ire-i 'ulūm, bī-naẓīr dānişmend, her kemālden behremend, üslūb-ı maḥāżır u ṣukūkda māhir, muḥāżarāt ü edebiyyātda naẓīri nādir, ḳażāsında ḥākim-i 'ādil, varduġı manṣıb 'abdu'l-mü'min iḳlīmine mu'ādil idi.

Mercūdur ki ibtilā-yı esr ü ḥabs ü zindāna 'ivaż naḫl-i āzād-ı ravża-i rıżvān ve ferş-i istebraḳ-ı cinān üzere ḫırāmān ola. *Bi-mennihi te'ālā*.

el-Mevlā Sinān (Tiremola[2])[3]

Vilāyet-i Aydın dāḫilinde "Güzelḥiṣār" nām şehr-i meşhūrdan ẓuhūr itmişdür. Ṣadr-ı 'ālī-ḳadr 'Abdu'r-raḥmān Efendi'nüñ teẕkirecilik ḫidmetinden mülāzım ve semt-i ḳażāya 'āzim olup Ṣire ve Alaşehr emṣāli bilād-ı celīleye vālī olmış idi. Üveys Paşa ve Ramażān Paşa ḫānedānına ḳarābet-i muṣāheret ile intisāb ve müfettiş-i emvāl olmaġla cem'-i tecemmül-i bī-ḥiṣāb eyleyüp şānına nisbet rütbe-i ḳażāya nigāh-endāz-ı taḥḳīr ve mevleviyyet hevesine şehbāz-ı himmeti hevā-gīr olmış idi. Diyār-ı Engürüs üzere serdār olan ṣadr-ı a'ẓam-ı 'ālī-şān İbrāhīm Paşa-yı cihān-baḫşā dergāhına ilticā ve bu ümniyyenüñ ḥuṣūli içün tertīb-i muḳaddimāt-ı recā eyleyüp biñ ṭoḳuz tārīḫinde Veysī Efendi yirine ḳażā-yı Ṣire mevleviyyet olup serdār ṭarafından bunlara 'ināyet olınmış idi. Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi temkīn itmeyüp "Tiremola" laḳabından ġayrı nesneyi müfīd olmadı. Biñ on Ṣa'bān'ında Şeyḫ-zāde maḥlūlinden Balıkesri'de Yıldırım Ḫān pāyesi ile tesliyet olındı. Ba'dehu Birgi ḳażāsı mevleviyyet olup bunlara himmet olındı. Ol mertebe murāda vuṣūl fayṣal-resīde-i ḥuṣūl olduḳdan ṣoñra ma'zūl olup biñ on beş ḥudūdında manṣıb-ı ḥayātdan munfasıl ve ẓıll-ı zā'il-i şu'ūnı mużmaḥill oldı.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i aḫlāḳ ile meşhūr, yārān ile mu'āşerete mā'il, esbāb-ı iḥtişāmı kāmil, şöhrete ṭālib, ḫayrı şerrine ġālib idi.

1 310a E
2 Güzelḥiṣārī Sinān Efendi Tiremola SE
3 Bu biyografi E'de 309b'de sayfa kenarında bulunmaktadır.

el-Mevlā ʻAbdu'llāh bin Muṣṭafā (Vaḥyī-zāde[1]) {Ḥilmī}

Manastır müderrisi iken ʻaṣr-ı Süleymānī'de intiḳāl iden Vaḥyī-zāde'nüñ maḫdūm-ı āzādesi ve şāriḥ-i *Muġni'l-lebīb* olan Şeyḫ Edīb'üñ hemşīre-zādesi ve terbiyet-yāfte-i edīb-i ifādesidür. Ḫāl-i ḫuceste-ḫilālinden aḫẕ-ı muḳaddimāt-ı ʻulūm ve teşyīd-i mebānī-i manṭūḳ u mefhūm eyleyüp ḥacr-i ḥücre-i ṣalāḥ u ʻiffetde neşv ü nemā bulduḳdan ṣoñra ṭarīḳ-ı saʻādet-refīḳ-ı ʻilm ü ʻirfānda cilve-nümā olup Vālide müderrisi iken Mollā Aḥmed Efendi ḫidmetlerinden muʻīd-i ṣānī ve seksan **[313a]** yedi evāḫirinde olan tevzīʻde mülāzemetle nā'il-i emānī olmış idi. Baʻdehu ṣadāretleri ḥālinde müẕekkir ve medāris-i celīlede ʻaṭāyā-yı cezīlelerine[2] şākir olup ḳırḳ aḳçe ile Zeynī Çelebi Medresesi'nden maʻzūl iken biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḫayre'd-dīn Efendi maḥlūlinden Muṣṭafā Paşa Medresesi iʻṭā olınmış idi. Biñ altı Şaʻbān'ında Ṣūfī Meḥemmed Efendi yirine Yeñi[3] ʻAlī Paşa Medresesi'ne naḳl olındı. Biñ yedi Ramażān'ında Vezīr-i Aʻẓam İbrāhīm Paşa Serāyı öñinde Ḥaydar Paşa Müderrisi İpekli Meḥemmed Efendi ile muḥāvere vü mücāvebe, belki muḥārebe vü muḍārebe eyleyüp uzun yeñli ṣūflarınuñ yeñleri ḳopunca çekişdükleri içün ikisi daḫı maʻzūl ve murġ-ı şikeste-bāl gibi menkūb u maḫẕūl olup[4] ʻAlī Paşa, Baḥṣī Efendi'ye, Ḥaydar Paşa, Ḳaraca Aḥmed Efendi'ye virilmiş idi. Ḳırḳ iki günden ṣoñra Ṣūfī Meḥemmed Efendi yirine Ḳalender-ḫāne pāyesine ṣuʻūd ve ol muḍārebeden ḫaylī sūd eyledi. Biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳaʻde'sinde ḥālā şeyḫü'l-islām, veliyyü'n-niʻam-ı enām[5] olan Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi ḥażretleri yirine Ṣaḥn-ı Ṣemān'a ḳadem-i himmet başdılar. Biñ on bir Muḥarrem'inüñ selḫinde Yavuz Efendi yirine Şeh-zāde Medresesi'ne ferş-i seccāde eylediler. Biñ on bir Ẕi'l-ḳaʻde'sinde selef-i bāhirü'ş-şeref-i sālifleri[6] Ḥüseyn Efendi ḥażretleri yirine Süleymāniyye dārü'l-ifādesin maḳām, biñ on üç Ṣafer'inde Yavuz Efendi yirine Dārü'l-ḥadīṣ-i Süleymāniyye ile kesb-i nām ü kām idüp sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında Ḫāḳāniyye-i Vefā'da Ḥüseyn Efendi ḥażretlerine cā-nişīn ve

1 Vaḥyī-zāde:Vaḥyī-zāde Ḥilmī Efendi SE
2 Celīlelerine SE
3 Eski SE
4 183b SE
5 Veliyyü'n//enām:- SE
6 Şeref-i sālifleri:şerefleri SE

şem'-i miḥrāb-ı 'izz ü temkīn olup biñ on dört Rebī'u'l-evvel'inde Şerīf Efendi yirine Ḥaleb ḳażāsı ile nā'il-i maṭlab oldılar. On beş Rebī'u'l-āḫir'inde 'Abdu'l-kerīm Efendi maḥlūlinden Medīne-i Münevvere ḳażāsına tebdīl ve āftāb-ı 'ālem-tāb gibi ol burc-ı şerefe taḥvīl olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde ma'zūl ve yirine Sa'dī-zāde Efendi ḥākim-i ḥarem-i Resūl olmış idi. Ol eṣnāda manṣıb-ı ḥayātdan munfaṣıl ve 'ālem-i bāḳīye muttaṣıl olup mürrü'l-fıṭām-ı ḫaber-i 'azl ile telḫ-kām olmadın peymānesi ṭolmış ve cām-ı fenādan mest-i üftāde olmış idi. Ḫāk-i pāk-i Baḳī''de medfūn ve gencīne-i ḥayāt-ı ebedīye maḳrūndur.

Mevlānā-yı merḳūm naḫl-bend-i elvān-ı 'ulūm, dānişmend-i bī-mānend ve envā'-ı ma'ārifden hissemend, nīk-ḫaṣlet, ḫoş-ṣoḥbet, merd-i müsellem, vücūd-ı mükerrem idi. *Teẕkiretü'ş-şu'arā*'da "Ḥilmī" maḫlaṣı ile meẕkūr[1] ve ba'ż-ı eş'ār-ı güher-bārı mesṭūrdur. Müretteb *Dīvān*'ı ve zemānında 'ilm ü ma'rifetle ḫaylī nām ü nişānı var idi.

el-Mevlā Emīr 'Alī[2] (Adanalı Emīr 'Alī[3])

Mevṣūf-ı ṣıfat-ı ednā'l-arż olan belde-i Adana'dan ẓuhūr ve pertev-i sa'ādet-i siyādet ile ġurre-i aḥvālini pür-nūr idüp taḥṣīl-i bıḍā'a-i 'ilmiyye[4] itdükden ṣoñra ārzū-yı merātib-i 'aliyye eyleyüp ba'ż-ı eşrāfdan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve işrāf-ı şüref-i medārise himmet eyleyüp ḳırḳ aḳçe ile Ṭūṭī Laṭīf Medresesi'nden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan sekiz Receb'inde Maḥmūd Efendi maḥlūlinden Kepenekci müderrisi olmış idi. Biñ bir Muḥarrem'inde Aḳşeyḫ yirine Ṭırabozın fetvāsına terfī' olındı. Biñ iki Muḥarrem'inde 'azl olınup **[313b]** Ḫıżr Efendi seccāde-nişīn-i ifāde vü iftā olmış idi. Biñ üç Ša'bān'ında Tebrīz ḳażāsı mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı. Biñ dört senesi evāsıṭında Gence Ḳāżīsi Mollā Şeyḫüm ile mübādele-i manṣıb eylediler. Biñ beş Cemādiye'l-ūlā'sında Şeyḫüm yirine tekrār Tebrīz ḳażāsı müyesser oldı. Biñ altı Ṣafer'inde ḳabūl itmeyen Şeyḫī Efendi yirine Naḫcivān ḳażāsına naḳl olındı. Sene-i mezbūre

1 Meşhūr R1, E
2 Emīr 'Alī:'Alī SE
3 Emir 'Alī:'Alī Efendi SE
4 310b E

Cemādiye'l-āḫire'sinde ol maḳūle mevleviyyetler ḳużāta tevzī' olınmaġla żarūrī tevdī' itdiler. Biñ yedi Rebī'u'l-evvel'inde s̱āniyen Naḫcivān ḳażāsı iḥsān olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında 'azl olınup manṣıbı Ḳaraçı Sa'dī-zāde'ye virildi. Beş altı sene mükedderāt-ı dünyeviyyeden bī-pervā[1], gūşe-nişīn-i 'azl ü inzivā olup biñ on üç Ṣafer'inde Ḳābil 'Alī yirine Mar'aş ḥükūmeti ile nihāl-i āmāli bālā-keş oldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup Ḥubbī Mollāsı oġlı Şems Çelebi mesned-efrūz-ı ḥükūmet oldı. Biñ on dört Ṣa'bān'ında Gümişayaḳ yirine mükerreren Mar'aş ḳażāsı müyesser oldı. Biñ on beş senesi evāḫirinde pā-yı 'izzetleri mürte'iş ve pāye-i manṣıb u cāhdan ḫaṭā-kerde-i laġziş olup ol es̱nāda irtiḥāl ve 'ālem-i üns ü ḥużūra intiḳāl eyledi. Ḳażā-yı Mar'aş ol es̱nāda ḳużāt-ı ḳaṣabāta virilmiş idi.

Mevlānā-yı merḳūmuñ keyfiyyet-i ḥāli ancaḳ bu mertebe ma'lūm olmaġın şeyyād-ı nādire-gūy-ı yera'a, [2] الكذاب من يتحدث بكل ما سمعه töhmetinden iḥtirāz ve ḥıfẓ-ı lisān-ı ḳıṣṣa-perdāz eyledi.

el-Mevlā 'Alī (Gümişayaḳ)

Pā-yı zemīn-pūyında 'arec ve naḳl ü ḥareketinde ḥarec olmaġın "Gümişayaḳ" laḳabı ile meşhūr-ı āfāḳ[3] olmış idi. Ṭarīḳ-ı 'ilme sülūk ve ḥareket-i leng ü lūk idüp ba'ż-ı 'ulemādan mülāzemetle bekām ve yegān yegān merātib-i medāris ile maẓhar-ı ikrām olduḳdan ṣoñra kām-şümār-ı ṭarīḳ ve uzunca ova merḥalesinde germ-nigāh-ı iltifāt-ı refīḳ-ı şefīḳ iken biñ yedi Rebī'u'l-evvel'inde[4] 'Alā'e'd-dīn Tekyesi elli aḳçe ile medrese i'tibār olınup bunlaruñ 'unvān-ı berāt-ı iştihārı ḳılınmış idi. Daḳḳāḳ u ceffār ve żamīr-şinās-ı kibār olmaġla sene-i mezbūre dāḫilinde mutaṣarrıf olduġı medrese pāye-i Ṣaḥn i'tibār olınup rīşe-i mollāyāne-ṭırāz-ı ḥāşiye-i ġāşiyesi ḳılındı. Biñ on üç Cemādiye'l-ūlā'sında ḳabūl itmeyen La'lī Çelebi yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı ile vāṣıl-ı kām olmış idi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında 'azl olınup Yumurta Vā'iẓi Mevlānā Ḥalīmī mesned-nişīn-i ḥükūmeti oldı. Biñ on dört Receb'inde intiḳāl eyleyen Ġazālī-zāde

1 Pervā ve SE
2 "Her duyduğunu anlatan yalancının ta kendisidir."
3 184a SE
4 Rebī'u'l-evvel'inde:Ẕi'l-ḳa'de'sinde SE

yirine Mar'aş ḳażāsı mecrā-yı zülāl-i ḥükm ü imżāsı olmış idi. Sene-i mezbūre Şa'bān'ında Nesīmī-zāde maḥlūlinden Arżırūm ḳażāsına tebdīl[1] olındı. Biñ on beş evāḫirinde bezm-i cihāndan ayaḳ çeküp cām-ı ecelden bī-hūş ve ġalṭān-ı ḥulle vü istebraḳ-ı nüzhetgāh-ı sürūş olmış idi. Manṣıb-ı maḥlūl Şānī Efendi'nüñ 'ıḳd-ı gerden-i cāhı ḳılındı.

Mevlānā-yı mezbūr ża'f-ı 'ilm ü ḳuvvet-i ḳalb ile meşhūr, 'ulemā-yı sādeden idi.

el-Mevlā 'Alā'e'd-dīn[2] (Hevāncı 'Alī el-Manavī)[3]

Menşe'-i evġād-ı Manavġād olan 'Alā'iyye diyārından neş'et ve taḥṣīl-i neşve-i ḳābiliyyet eyleyüp İstanbul'a geldükde الكاسب حبيب الله[4] mażmūnını dil-i āgāhına ḳıblegāh **[314a]** itmiş idi. Eski 'Alī Paşa Cāmi'i muḳābilinde "Ḥācī Meḥemmed" nām ṭabībüñ deste-zen-i hāven-i eczāsı ve terākīb-i[5] 'Arabiyye vü eczā-yı fünūn-ı edebiyyeden bedel muṣliḥ-i eczā-yı terkīb ve mürebbāsı olmaġla "Hevāncı 'Alī" dimekle şöhre-bend, ba'dehu ṭarīḳ-ı 'ilme heves idüp dānişmend olmış idi. Ba'żı ekābir-i 'aṣra intisāb ve şeref-i mülāzemetlerin iktisāb eyleyüp[6] ġayr-ı vāḳi' vāḳı'alarla sāde-dil-i ekābiri tesḫīr ve merātib-i medārisi vāḥiden ba'de vāḥidün iḥrāz itmek içün ḥüsn-i ta'bīr itmiş idi. Ḳarīne-i ḥāl ḳırḳ aḳçe medreseden infiṣāl üzere iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan Receb'inde Nişāncı-zāde yirine Eyyūb'de Cezerī Ḳāsım Paşa müderrisi olmış idi. Biñ iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ca'fer Efendi yirine Süleymāniyye-i İznīḳ pāyesine terfī' olındı. Biñ üç ḫilālinde vāḳi' cülūs-ı Meḥemmed Ḫānī 'aḳabinde Vālide Sulṭān ḥażretleri şefā'ati[7] ile Ḳuds-i Şerīf pāyesiyle yüz yigirmi aḳçe vaẓīfe-i teḳā'üd iḥsān olınup medresesi selefine tevcīh olındı. Biñ on iki Rebī'u'l-āḫir'inde 'Ömer Sükūtī yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsıyla maẓhar-ı ikrām olmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr 'Alī Beg-zāde Şāh Efendi ḫidmetlerine[8] cāygāh olmış idi. Biñ on beş senesi evāḫirinde müddet-i ḥayātı temām ve eczā-yı vücūdı fersūde-i daḳḳāḳa-i eyyām oldı.

---

1 Naḳl SE
2 'Alā'e'd-dīn:'Alī SE
3 SE'de sıralaması değişmektedir fakat akabindeki biyografi ile birlikte sıralama düzelmektedir. 183b SE
4 "Çalışan, Allah'ın sevgilisidir."
5 Terkīb-i SE
6 311a E
7 ḥażretleri şefā'ati:recāsı SE
8 Efendi ḫidmetlerine:Efendi'ye SE

Mevlānā-yı mezbūr bīgāne-i ʻilm ü şuʻūr, şaḫṣ-ı ġarībü'l-eṭvār, uʻcūbe-i ṭurfe-kār, uḍḥūke-i rūzgār idi.

el-Mevlā Muṣliḥi'd-dīn (Kātib-zāde Muʻīdī Manav Muṣliḥi'd-dīn)

Zülāl-i ʻilm ü ʻirfānı ṣafaḥāt-ı aḥvāline icrā ve ıṣlāḥ-ı nefs-i kāfir-mācerā idüp Kātib-zāde Zeynī Efendi'nüñ ḫidmet-i iʻādesinden mülāzım ve baʻż-ı medāris-i ʻilmiyyede ifāde-i fünūn-ı mütedāvileye müdāvim olmış idi. Ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Müftī Aḥmed Paşa Medresesi'nden maʻzūl iken biñ beş Ramażān'ında Mubaṣṣır-zāde yirine Şāhḳulı müderrisi olmış idi. Biñ on bir Ramażān'ında ʻAbdu'l-laṭīf-zāde Efendi[1] yirine Muṣṭafā Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Biñ on iki Cemādiye'l-ūlā'sında Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi yirine "Ḳapluca" dimekle maʻrūf Ḫudāvendigār Medresesi pāyesine terfīʻ olındı. Biñ on üç Rebīʻu'l-āḫir'inde Emīr ʻAlī yirine Amāsıyye fetvāsına īṣāl olınmış idi. Ḳabūl itmeyüp selefi ibḳā olındı. Biñ on beş evāḫirinde intiḳāli mesmūʻdur[2].

Mevlānā-yı mezbūr meziyyet-i ʻilm ü ṣalāḥla meşhūr, Manavlar miyānında ser-efrāz, Fāżıl-ı Ṭablāvī[3] gibi mümtāz idi.

el-Mevlā Tāce'd-dīn (Eşek Arusı)

"Eşek Arusı" dimekle meşhūr ve zemzeme-i iştihārı bu mertebeye maḳṣūrdur. Baʻżı ʻulemādan mülāzemetle kām-revā ve bilād-ı Mıṣriyye'de mutaṣarrıf-ı manṣıb-ı ḳażā olup Bülbeys ḳażāsından maʻzūl iken yaʻsūbü'l-Müslimīn, emīn-i devlet ü dīn Mıṣr Beglerbegisi Yavuz ʻAlī Paşa'ya intisāb ve nigāh-ı iltifātından iktisāb-ı feyż-i bī-ḥiṣāb idüp ol āṣaf-ı gerdūn-ġulām, mühr-i vezāretle ikrām olduḳda;

إن الكرام إذا ما أسهلوا ذكروا
من كان يألفهم في المجلس الخشن [4]

mefhūmı üzere biñ on iki Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Teẕkireci Aḥmed Efendi yirine ḳaṭʻ-ı pāye içün Ḳapu Aġası Ġażanfer Aġa Medresesi iḥsān **[314b]** olındı. Baʻde ey-

1 - R1, E
2 İntiḳāli mesmūʻdur:intiḳāl itmiş idi SE
3 Ṭabl-bāz SE
4 "Saygın kişiler rahata erdiklerinde sert ve sıkıntılı ortamlarda kendilerine sıcaklık gösterenleri unutmazlar."

yām Şıḳḳıṣānī ilḥāḳı ile maḥalle ḳażāsı mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olınmış idi. Ba'de inḳıżā'i'l-müddet sefer-i āḫiret içün i'dād-ı 'uddet eyleyüp biñ on beş senesi evāḫirinde intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, 'ilmi nā-ma'lūm, ẕātı emr-i mevhūm[1] idi.

el-Mevlā Tāce'd-dīn (Tāce'd-dīn-i Ṣaḥḥāf[2])

Anaṭolı diyārından gelüp tāc-ı 'ulemā ile ser-efrāz ve miyān-ı[3] emṡālinde mümtāz olup ba'ż-ı 'ulemādan iktisāb-ı şeref-i mülāzemet ve medāris-i 'ilmiyyede müdāreseye himmet itmiş idi. Ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken Aḥmed Çelebi yirine Edrine'de Şeyḫī Çelebi müderrisi olmış idi. Ba'dehu 'azl olınup medresesi 'Abdu'l-ġanī Efendi'ye virildi. Biñ on iki Ṣafer'inde belde-i Ḳasṭamonı'da vāki' Atabeg Ġāzī Medresesi fetvāsı ile tevcīh ve pāye-i Ṣaḥn ile terfīh olındı. Biñ on üç Rebī'u'l-evvel'inde Ṭaşköprī'de Muẓafferü'd-dīn Medresesi'ne naḳl olındı. Ol medresede ifāde vü iftā üzere iken biñ on beş senesi evāḫirinde 'azm-i 'ālem-i beḳā eyledi[4].

Mevlānā-yı mezbūr "Ṣaḥḥāf Tāce'd-dīn" laḳabı ile meşhūr, ḥammāl-i esfār-ı dīniyye, dellāl-i ṣaḥā'if-i yaḳīniyye idi.

el-Mevlā Sinān (Astarcı Sinān)

Vilāyet-i Ḥamīd a'mālinden "Borlı" nām ḳaṣabadan ẓuhūr idüp "Astarcı Sinān" dimekle meşhūr olmış idi. Iṣlāḥ-ı nesīc-i isti'dād itdükden ṣoñra ba'ż-ı 'ulemādan mülāzemetle ber-murād olup menāzil-peymā-yı ṭarīḳ-ı tedrīs ve ḳırḳdan 'azli ḥālinde meşġale-i 'ilm ü 'ibādete enīs iken vezīr-i dil-peẕīr-i melek-sīmā, ḫādim-i devlet-i Aḥmediyye Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa ḫidmetlerine intisābı ve ḥuḳūḳ-ı sābıḳa-i sa'ādet-iktisābı olmaġın biñ on Cemādiye'l-ūlā'sında bināsına şürū' itdükleri medrese-i refi'u'l-bünyān ibtidā bunlara iḥsān olındı. Biñ on üç Rebī'u'l-evvel'inde Cenābī-zāde yirine Ḳalender-ḫāne pāyesine terfī' olındı. Sene-i mezbūre Receb'inde Ḳaraca Aḥmed Efendi yirine Edrine'de

1 Mefhūm R1
2 Tāce'd-dīn-i Ṣaḥḥāf:Ṣaḥḥāf Tāce'd-dīn SE
3 Miṣāl-i SE
4 311b E

Cāmi'ardı pāyesine naḳl olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Üç sene miḳdārı mübtelā-yı 'azl ü ḥırmān ve bevādī-i ẕüll-i[1] hevānda ser-gerdān olup biñ on altı Ṣafer'inde Celeb Muṣliḥi'd-dīn yirine Sinān Paşa Sulṭānī pāyesine vāṣıl ve tekye-zen-i rāḥatkede-i ser-menzil olmış idi. Çünki gerdūn-ı dūn u baḫt-ı vārūn[2] cevr ü cefāda hem-dest ü hem-kār ve sipihr-i ġaddār ṭāli'-i nā-sāzgārına cānibdār olmış idi, derdmende gün göstermeyüp, belki emān ü zemān virmeyüp sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde nā-kām ü nā-ümmīd, 'āzim-i ṭarab-ḫāne-i cāvīd oldı. Medrese-i maḥlūle Muḥarrem Efendi'ye[3] tevcīh olındı.

Merḥūm-ı mezbūr ḥüsn-i ḥāl ile meşhūr, ṣāliḥ-i[4] ṣāfī-fu'ād, mü'min-i pāk-i'tiḳād idi.

Ġarā'ib-i ittifāḳiyyedendür ki yārān-ı ṣafā ile müşā'are olınurken iḫvān-ı suḫan-dāndan biri;

Yāre ṣarıldı dildāre ṣarıldı

vādīsinde muḳaffā vü müreddef bir tāze ġazel oḳuyup ol muḳābelede tefekkür ü taṣannu' miyāne girmedin, belki oḳunan ġazel maḳṭa'a irmedin;

Mıṣrā' Astarcı Sinān daḫı bir astara ṣarıldı

mıṣrā'ı bilā-reviyyet bu faḳīrüñ lisānına cārī oldı. **[315a]** Bu eṣnāda ṭaşradan bir ādem gelüp merḥūmuñ irtiḥālin ve muṣallā-yı Sulṭān Meḥemmed Ḫān'dan vādī-i ḫāmūşāna intiḳālin naḳl eyleyüp ḥayret-dih-i müstemi'ān oldı.

el-Mevlā Meḥemmed[5] (Şeyḫ Meḥemmed Çelebi İbn[6] Ṣun'u'llāh Efendi)

Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı celīl-i vālā-nesebi, ḳurretü'l-'ayn-ı 'ulemā Şeyḫ[7] Meḥemmed Çelebi'dür. Ol nihāl-i ḥadīḳa-ṭırāz-ı

1 ẕüll ü SE
2 Vāj-gūn SE
3 184b SE
4 ṣāliḥ ü SE
5 Şeyḫ Meḥemmed SE
6 Şeyḫ//İbn:Maḫdūm-ı SE
7 - SE

rüşd ü sedad ve şāḫ-ı şecere-i vālā-amūd-ı nesl-i 'İmād, elvān-ı ezhār-ı ma'ārif ile ārāste ve envā'-ı ṣimār-ı leṭā'if ile pīrāste olup vālid-i mācidleri ṭarafından ḫil'at-i mülāzemetle teşrīf ü i'zāz olınduḳdan ṣoñra maḫādīm-i kirām, meşā'iḫ-ı İslām ḳānūnı üzere ser-efrāz ḳılınup[1] biñ on dört Rebī'u'l-evvel'inde İmām-zāde yirine İsmiḫān Sulṭān pāyesi ile ibtidā'en ikrām olındılar. On altı Ṣafer'inde Mollā 'Alī Efendi yirine Medrese-i Ḫāṣekiyye'ye taḥrīk olınup ifāde-i 'ulūm ve icāle-i fühūm üzere iken iṣābet-i 'aynu'l-kemāl ile sene-i mezbūre Rebī'u'l-āḫir'inde maraż-ı ṭā'ūndan irtiḥāl eyleyüp medrese-i maḥlūle Kemāl Efendi maḫdūmı Şeyḫ Meḥemmed Çelebi'nüñ 'ıḳd-ı gerden-i ḥāli ḳılındı. Atbāzārı ḳurbında Ḥüsām Beg-zāde Mescidi ḥaẓīresinde medfūndur.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūm, 'ālī-himmet, ṣāḥib-i 'azīmet, sinn-i şerīfi 'aḳd-ı ṯānīye vāṣıl, şābb-ı fāżıl idi.

Beyt

دريغا در ايام فصل جواني
فرو ريخت برك كل كامراني [2]

el-Mevlā Aḥmed (Ṭaşköprī-zāde)

Şaḳā'iḳ-ı Nu'māniyye ṣāḥibi Ṭaşköprī-zāde Efendi'nüñ maḫdūmı olup ḳużāt-ı bilād-ı Şāmiyye'den iken fevt olan Şemse'd-dīn Meḥemmed Çelebi'nüñ maḫdūm-ı güzīni ve pertev-i āftāb-ı ẕāt-ı rezīnidür. İ'dād-ı meleke-i isti'dād itdükden ṣoñra Ḫˇāce Efendi merḥūmdan mülāzemetle ber-murād olup[3] ḳaṭ'-ı merātib ve aḫẕ-ı revātib iderek ḳırḳ aḳçe ile cedd-i rāḳımu'l-ḥurūf Nişāncı Beg Medresesi'nden ma'zūl iken biñ on bir Rebī'u'l-āḫir'inde Tevfīḳī-zāde yirine Ḥaydar Paşa Medresesi'ne revnaḳ-baḫşā olmış idi. Biñ on iki[4] Ṣa'bān'ında Nāẓır-zāde yirine Sinān Paşa'nuñ medrese-i mebniyyesine taḥrīk olındı. On altı Cemādiye'l-ūlā'sınuñ evāḫirinde vefāt ve 'azm-i cennāt-ı 'āliyāt idüp medresesi 'Arab-zāde rebībi Maḥmūd Çelebi'ye naṣīb oldı.

Maḫdūm-ı mezbūr ṣalāḥ u sedād ile meşhūr, ḥalīm ü selīm, ẕāt-ı kerīm idi.

1 "Maḫādīm//ḳılınup" ifadesi SE'de aynı cümledeki "Rebī'u'l-evvel" kelimesinden sonra gelmektedir.
2 "Ne yazık ki gençlik çağında mutluluk gülünün yaprakları döküldü."
3 312a E
4 - R1; Dört SE

el-Mevlā Şeyḫ Meḥemmed (İmām Dāmādı Şeyḫī Efendi[1])

İmām-ı sulṭānī olan ʻAbdu'l-kerīm Efendi'nüñ dāmād-ı ferḫunde-aḫteri Leysī-zāde Şeyḫī Efendi ḫidmetleridür. ʻArā'is-i ebkār-ı efkār-ı ʻilmiyyeye naḳd-i vaḳt-i aʻmārdan ṣārf-ı nefā'is-i mühūr ve aʻlāḳ-ı cevāhir-i zevāhir-i ʻirfānı ḥuliyy ü viṣāḥ-ı gerden ü gūş-ı istiʻdādı ḳılmaġla reşk-endāz-ı nüḥūr-ı ḥūr ḳılup ʻinān-ı ʻazīmetin ṭarīḳ-ı pür-tevfīḳ-ı ʻilme sevḳ ve Fużayl Efendi ḫidmetlerinüñ ḳılāde-i iḫtiṣāṣın gerden-i iʻtibārına ṭavḳ eyledükden ṣoñra ṭoḳuz yüz seksan iki tārīḫinde şeref-i mülāzemetlerini ḥā'iz ve defʻaten yigirmi beş aḳçe ile Ḫāṣköy'de vāḳiʻ Maḥmūd Paşa Medresesi'ne fā'iz olmış idi. Baʻdehu otuz aḳçe ile Taḫta Kāżī Medresesi gülmīḫ-i iʻtibārı ile muʻallem, baʻdehu ḳırḳ aḳçe ile Başcı İbrāhīm Medresesi'nde ser-efrāz-ı ʻālem olup birḳaç sene maʻzūl ve gūşe **[315b]** -nişīn-i ḫumūl olmış iken ṭoḳsan iki Ramażān'ında Bıyıḳlı Süleymān Efendi yirine Ḥaydar Paşa Medresesi'ne vāṣıl, ṭoḳsan yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde Rıḍvān Efendi yirine Üsküdār'da vāḳiʻ Mihrümāh Sulṭān pāyesine nā'il, biñ bir Muḥarrem'inde Kākülperīşān Şeyḫī Çelebi yirine dā'ire-i Ṣaḥn-ı Ṣemān'a dāḫil olmış idi. Biñ dört Şevvāl'inde Rıḍvān Efendi yirine Ġalaṭa ḳażāsı ʻināyet olındı. Biñ beş Ẕi'l-ḳaʻde'sinde ʻazl olınup Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn mesned-nişīn-i ʻizz ü temkīn oldı. Biñ altı Cemādiye'l-āḫire'sinde ḫalefi Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn yirine maḥrūse-i Burūsa'ya ḥākim olmış idi. Biñ yedi Ṣafer'inde ʻazl olınup manṣıbı Kemāl Efendi'ye müyesser oldı[2]. Biñ sekiz Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Ḳınalı-zāde Ḥasan Efendi yirine tekrār Burūsa ḳażāṣı virildi. Biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳaʻde'sinde ʻazl olınup Bostān-zāde Meḥemmed Efendi mesned-ārā-yı ḳażā oldı. Biñ on üç Ṣafer'inde Seyfī-zāde yirine Dimetoḳa ilḥāḳı ile Edrine ḳażāsı iḥsān olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde munfaṣıl ve Edrine'ye Ġanī-zāde Efendi vāṣıl oldı. Vaẓīfe-i emṣālle müteḳāʻid iken biñ on altı Cemādiye'l-āḫire'sinde merāḳī-i dārü'l-ḫulūda müteṣāʻid oldı[3].

Mevlānā-yı mezbūr maḥāsin-i aḫlāḳ ile meşhūr, ʻörfiyyātı ġālib, ẕikrün bi'l-ḫayra ṭālib idi.

---

1 Şeyḫī Efendi:Leysī-zāde Şeyḫī Çelebi SE
2 Müyesser oldı:virildi SE
3 Müteṣāʻid oldı:ṣuʻūd eyledi SE

el-Mevlā Yaḥyā bin Dervīş (Ḳuş Yaḥyā Efendi)

Evā'il-i ḥālinde ḳaṣaba-i Malġara'da neş'et ve *Ḳur'ān-ı 'Aẓīm*'i mu'allim-i mekteb olan cedd-i rāḳımu'l-ḥurūfdan ḳırā'at ve basṭ-ı muḳaddimāt ile taḥṣīl-i netīce-i isti'dāda himmet itdükden ṣoñra ḥavṣala-i ḳabūli ḥāvī olacaḳ deñlü iltiḳāṭ-ı le'āli-i fünūn ve intiḳād-ı cevāhir-i 'ilm-i mefrūẓ u mesnūn idüp seyr-i menāzilü's-sā'irīn-i ṭarīḳ ve devr-i mecālis-i ders ü taḥḳīḳ iderek şeyḫü'l-islām, müfessir-i kelām-ı melik-i 'allām Ebu's-su'ūd Efendi ḥażretlerine intimā ve şeref-i mülāzemetleri ile nihāl-i āmālini ḳarīn-i neşv ü nemā itmiş idi. Ba'dehu 'alā ḥasbi'l-'āde aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis eyleyüp ḳırḳ aḳçe ile Sittī Ḫātūn Medresesi'nden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan iki Ramażān'ında Kātib-zāde Zeynī Efendi yirine medrese-i Maḥmūd Paşa'ya[1] vāṣıl olmış idi. Ṭoḳsan dört Ṣa'bān'ında müteḳā'id, Baba-zāde maḥlūlinden Ḥażret-i Eyyūb pāyesine pā-yı himmet ḳoyup elf-i kāmil Ramażān'ında 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine[2] Ṣaḥn-ı Ṣemān'a ḥırām idüp biñ iki Ramażān'ında Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olınup biñ üç Rebī'u'l-evvel'inde Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi yirine Edrine Selīmiyyesi'ne terfī' olınmış idi. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında vāḳi' cülūs-ı hümāyūn eṣnāsında selefi Ṭursun-zāde Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsı ile ikrām olındılar. Cemādiye'l-āḫirenüñ yigirmi[3] beşinci güni Mekke ḳāżīsi iken ḫunkār şeyḫi olup el öpdiler. Ba'dehu ḥacc-ı şerīfe gitdiler. Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde manṣūben gelüp Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi yirine def'aten Anaṭolı ṣadrı oldılar. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Dāmād Efendi **[316a]** yirine ṣadr-ı Rūm ve nā'il-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı merūm oldılar. Biñ altı Receb'inde vaẓīfe-i emṣālle müteḳā'id ve ol maḳām-ı refī'a def'a-i ṣāliṣede Bāḳī Efendi müteṣā'id oldı. Biñ on Ṣa'bān'ında Ḳavalalı-zāde maḥlūlinden tekrār Mekke-i Mükerreme ḳāżīsi olmışlar idi. On iki Ramażān'ında 'azl olınup yirine Rūmili Ṣadrı Dāmād Efendi naḳl olındı. Biñ on üç senesi evā'ilinde cānib-i deryādan İstanbul'a gelürken mānend-i ġurābu'l-beyn olan fülk-i felek-reng-i reh-zenān-ı Fireng sedd-i rāh ve ḥalḳa ḥalḳa dūd-ı kebūd ü mühre-i ṭop u tü-

1 185a SE
2 312b E
3 - SE

feng-i erbāb-ı ceng tertīb-i dāne vü dām itmekle mübtelā-yı belā-yı siyāh olup sefīne-i Müslimīne müstevlī olduḳlarında ḍarbe-i ḥarbe-i kāfirān-ı ḥarbī ile murġ-ı rūḥı ḳafes-i tenden pervāz ve rütbe-i ʿaliyye-i şehādeti iḥrāz itmiş idi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ u taḳvā ile meşhūr, żaʿīfü'l-ʿilm, ḳaviyyü'l-iʿtiḳād, ceriyyü'l-cenān ü ḫāliṣü'l-fuʿād, ṣā'imü'd-dehr ü murtāż, cilve-sāz-ı riyāż-ı irtiyāż, cāmiʿ-i şerīʿat ü ṭarīḳat, sālik-i rāh-ı erbāb-ı ḥaḳīḳat, ʿābid ü zāhid, ḥamāme-i cevāmiʿ ü mesācid, pīr-i ṣāliḥ, saʿādetmend-i müfliḥ idi. Sinīn-i ʿömri vāṣıl-ı ṣemānīn olmış iken iʿmāl-i kāʿide-i hüviyyetü's-semān eyleyüp medrese ve ḫayrātı olan Şāh-ı Ḫūbān Ḫātūn duḫteri ḫānım ḥidmetlerine[1] ʿaḳd-ı nikāh eylemiş idi. Ol ḳahramānetü'l-beyt-i ʿişmet ve faḥle-i sebuʿī-ṣavlet ser-ḥadd-i sebʿīnden mütecāviz, belki ḥareketden ʿāciz, ser-defter-i ʿacā'iz olup efendi ḥażretleri ise neşve-i sürūr-ı ṣadāret ve taḳviyet-i riyāżet ile erẕel-i ʿömrüñ murġ-ı pür-şevḳ-ı köhne-bahārı ve şükūfe-i bī-hengām-ı devletüñ hezār zārı olmış idi. Ḳarīne-i ḥāl nihāl-i pür-ezhār-ı bādām gibi pīr-i ser-sefīd iken;

Mıṣrāʿ پیرانه سرم عشق جوانی بسر افتاد [2]

mażmūnı ile dem-keş-i nevā olup;

Mıṣrāʿ کبوتر با کبوتر باز با باز [3]

mefhūmından[4] ġāfil ve hem-seri olan būm-ı şūmuñ mekrinden ẕāhil olmaġla kebūterān-ı ḥarem olan nāzenīnān-ı zerrīn-ḫalḫāl-i nāzik-endāmdan birine mübtelā olmış idi. Bir gün furṣatı ġanīmet bilüp ve imhāl ü teġāfüli ihmāl ü tekāsül ḳıyās idüp ol kenīz-i dil-āvīz-i kebk-ḫırāma ḳocavārī cünbiş ve babayāne ġurunbiş gösterüp;

Beyt Bend olmayup firībine hīc beglik eyledi
Keklik sekişli duḫtere erkeklik eyledi

yaʿnī;

1 ḫānım ḥidmetlerine:ḫānıma R1
2 "Yaşımı başımı almışken, gençlik çağı aşkım hatırıma geldi…" (Bu mısra Hâfız-ı Şirâzî'ye aittir.)
3 "Güvercin güvercin ile, şâhin şâhin ile…"
4 Mażmūnından SE

Beyt Ḥalḳa-i çeşmümi ṣayyād-ı felek ideli dām
Ḫūblarda seni ṭutdı gözüm iy kebk-ḫırām

mażmūnı ile ʿarż-ı ḥāl itdükde cāriye niyāz-ı nā-sāzına nāz ve Hümā gibi yuḳarudan pervāz idüp;

Ġazel Nevʿīyā deryā-yı ʿışḳa āşinālıḳ var gibi
Kim seni ol lüccenüñ lüʿlüʿlerinden yād ider

mefhūmı ile iʿmāl-i lisān-ı ḥāl iderken ṣāḥibetü'l-beyt olan selīṭa-i menḥūse āgāh olup ol teẕerv-i kebk-ḫırāmı berre gibi büryān ve ḥaẓẓ itdügüñüz yirlerden buyuruñ, diyü ol Hümā'ya ʿarż-ı üstüḫān ider. Efendi ḥażretleri bu ḥāli görüp melʿūneyi taṭlīḳ ve şemşīr-i ḥāsimü'l-ʿırḳ-ı luʿāb ile ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa vü tefrīḳ itmişler idi. Baʿdehu bir bikr-i nev-resīde ile ittiḥād ve ol nigār-ı nāzenīnden taḫlīf-i evlād itmişler idi.

Naḳl olınur ki[1] ḥīn-i şehādetinde kāfirān-ı Fireng ile merdāne ceng ve aʿdā-yı dīn üzere mānend-i ḫadeng kendüyi pertāb idüp rīşe-i rīş-i **[316b]** sefīdin ḫūn-ı şehādet ile lāle-reng itmiş idi. Maḥfūẓ-ı ḫizāne-i ḥāfıẓadur ki vālid-i merḥūmla ḥuḳūḳ-ı ḳadīme riʿāyetine sāʿī;

Mıṣrāʿ بجان خواجه و عهد قديم و مهر درست [2]

mefhūmı üzere ḥaḳḳ-ı taʿlīm-i edībi mürāʿī olup ṭoḳuz yüz ḳırḳ tārīḫinde ceddimüz Pīr ʿAlī Efendi mektebinde taʿlīm üzere iken pederüñ vilādeti ile tebşīr itdüklerin ve ol muḳābelede ismi Yaḥyā vażʿ olınmaġa bāʿiṣ olup müjde-i ferzend-i firūzende-ṭalʿat içün hem-nām-ı Ḫˇāce-zāde olmaḳ şerefi ile ḳanāʿat itdüklerin ḥikāyet itmişler idi.

Biñ senesi ḥudūdında bir defʿa ziyāretüme gelmişler idi[3]. Sinn-i şerīfleri yetmişden mütecāviz iken ancaḳ pāye-i Ṣaḥn'a fā'iz olmışlar idi. Keşmekeş-i kelām ḫilālinde şedā'id-i ṭarīḳ vādīsine ʿaṭf-ı zimām olınup buyurdılar ki

1 313a E
2 "Hace'nin canına, eski ahde ve o dosdoğru sevgiye and olsun ki…" (Bu mısra Hâfız-ı Şirâzî'ye aittir.)
3 Gelmişler idi:gelüp SE

"Gülşen-i dünyā maḥall-i renc ü ʻanā olmaġla her bin[1] gül-berginde bir ḫār-ı cefā muḳarrer ve her ḫandesi ṣadme-i perīşānī ile muʻaḳḳab olmamaḳ ġayr-ı mutaṣavverdür."

Beyt Şu bülbül kim çemende ḫār-ı miḥnet āşiyānıdur
Benüm gibi belā-keş bir ġarībüñ ḳuşca cānıdur

Vālid-i merḥūm bu muḳābelede tedbīr-i aḥvāl ve ḫayr-ḫˇāhāne maḳāl eṣnāsında " ʻAcebā bir miḳdār vaẓīfe-i teḳāʻüd ile iḫtiyār-ı gūşe-i ʻuzlet ve tūşe-i ḳanāʻat yāḫūd bu pāyeden vuṣūli mümkin bir manṣıb ḳabūli ile iḫrāz-ı miknet ve ifrāz-ı niʻmet ḳılup;

Şiʻr Dehr-i bī-bünyād içün renc-i ṭalebden fāriġ ol
Bāri birḳaç gün ḥużūr-ı ḳalb ile dünyāya baḳ

mażmūn-ı ḥikmet-nümūnı ıṣġā itmekle ḳażāya rıżā virüp bāzīçegāh-ı dünyāda iẓhār-ı ẕekā ḳılsañuz olmaz mı?" didükde;

Beyt Gūş itdi meger kim ḫaberin[2] bād-ı ḫazānuñ
Ürperdi tüyi murġ-ı çemenzār-ı ṣafānuñ[3]

mefhūmına muvāfiḳ iẓhār-ı keder ḳılup cevābında bu gūne taḥrīk-i zebān-ı beyān itdiler ki "Bu faḳīr-i[4] ʻabd-ı żaʻīf ḫālıḳ-ı mār u mūr ve rāzıḳ-ı vuḥūş u ṭuyūr olan Vehhāb-ı bī-minnetüñ edā-yı şükr-i niʻmetinden [5]﴿لَئِن شَكَرْتُمْ لأَزِيدَنَّكُمْ﴾ āyet-i kerīmesinüñ vaʻd-ı kerīm-i mümteniʻu'l-ḫilāfına ʻārif, her ḥālde taḥrīk-i zebān-ı ḥamd ve taʻlīk-i şekker-pāre-i şükr ile ziyāde-i niʻmete muntaẓır u mütevaḳḳıf, pīr-i ṣābir ve faḳīr-i mütevekkilüm. İnşā'allāhu teʻālā ʻan-ḳarīb ẓuhūr-ı eṣer muḳarrer ve ḫˇān-ı niʻmet-ḫāne-i Bārī'den ḥiṣṣe-i ġā'ib müyesser ü muḳadderdür." diyüp himmet-i ṣādıḳa iẓhār itmişler idi. Bu defʻa vālid-i merḥūm maḥcūb-ı

1 Birin SE
2 Kim ḫaberin:serv sözin SE
3 185b SE
4 - R1, SE
5 Kur'ân-ı Kerîm, İbrâhim Sûresi, 14/ 7, "… eğer şükrederseniz andolsun ki (karşılığını) arttıracağım …"

ẓāhir-bīn perdesinden nevā-sāz-ı güftār olduġı cihetden iʿtiẓār idüp "Ġaraż mā fi'z-żamīrüñüzi fehm itmek idi. Çünki şāhbāz-ı himmetiñüz bülend-pervāz-dur. [1]المرء يطير بجناح همته mışdāḳı üzere medāric-i ʿāliyeye iʿtilā, bi-fażlihi teʿālā āsān olup her ne maḳūle ṣayda çengāl-i tamaʿ ursañuz azdur." diyüp;

Beyt Şāhbāz-ı himmetüñ pervāzın urmaz kimseler
Çāre iy Bāḳī hemān oldur öñüñce varalar

eḥvāsı ile ḫatm-i ʿıḳdu'l-le'āl-i maḳāl itmişler idi. Fi'l-vāḳiʿ sübḥa-gerdān-ı şühūr u aʿvām, dört beş devreyi temām itmedin ṣadef-i zībende-gevher, mehd-i ʿulyā-yı ferḫunde-aḫter, vālide-i kerīme-i Sulṭān Meḥemmed Ḫān ṣāfī-cevher Ṣafıyye Sulṭān baʿż-ı vāḳıʿaların vāḳiʿa muṭābıḳ görüp **[317a]** ve ṣabāḥ u revāḥ ḥażret-i Ḫıżr ile hem-cenāḥ olmaḳ üzere iʿtiḳād idüp zemān-ı ḳalīlde ṣadr-ı celīl itmişler idi.

Rūmili ṣadrında āşiyāne-sāz iken bir gice meclislerine dāḫil olup maẓhar-ı luṭf-ı şāmil olmaḳ müyesser olmış idi. Ḫilāl-i müfākehede vālid-i merḥūma ḫitāb idüp "Biz sizüñ pederiñüzden taʿallüm idüp zemān-ı vilādetiñüzde ḥāżır-ı nādī, Yaḥyā tesmiye olınmañuza bādī olmış-ıduḳ. Ve beş sene muḳaddem cārī olan pend-i müşfiḳāneñüz kemāl-i ṣadāḳatden nāşī ve farṭ-ı maḥabbet ü şefḳatden fāşī olmaġın āvīze-i semʿa-i ḳabūldür. Ḫālā manṣıb sizüñ ve murādātıñuz ḳarīn-i ḥuṣūldur[2]. Hemān ḫidmet buyuruñ." diyüp vāfir iltifāt[3] itmişler idi. *Raḥmetu'llāhi ʿaleyhi.*

el-Mevlā Muṣṭafā (Muʿallim-i Sulṭān Aḥmed Ḫān Muṣṭafā Efendi[4])

Vilāyet-i Aydın dāḫilinde baʿż-ı bilāddan ẓuhūr ve āftāb-ı feyż-i ezelīden istifāża-i nūr-ı şuʿūr idüp iʿmāl-i meleke-i māder-zād ile vāṣıl-ı derece-i istiʿdād olduḳda dārü's-salṭana-i seniyyeye taḥrīk-i rāḥile-i ʿazīmet ve ṭarīḳ-ı saʿādet-refīḳ-ı ʿilme ṣarf-ı mehār-ı ẓāmile-i himmet ḳılup ʿalā ḥasbi'l-ʿāde ḥareket ve ʿulemā-yı ʿaṣr dārü'l-ifādelerinde ḫidmet iderek Şeh-zāde müderrisi iken

1 "Kişi ancak himmeti, gayreti ile ayakta durur, bir yerlere gelir."
2 313b E
3 Elṭāf SE
4 Muʿallim//Efendi:Ḫʿāce-i Sulṭān Aḥmed Ḫān SE

Aḫī-zāde Meḥemmed Efendi ḥażretleri āstānesini penāh, ba'dehu Medīne-i Münevvere ḳażāsından müteḳā'id Baldır-zāde Efendi ḫidmetlerinüñ dergāh-ı efāżıl-penāhını tekyegāh itmişler idi. Mollā-yı merḳūm ṭoḳuz yüz yetmiş yedi tārīḫinde intiḳāl eyledükde mülāzemetle nā'il-i evvelīn-i āmāl oldılar. Ba'dehu sālik-i ṭarīḳ-ı ḳażā ve mālik-i ezimme-i ḥükm ü imżā olup seksan aḳçe ḳażādan ma'zūl, gūşe-nişīn-i 'uzlet ü ḫumūl iken livā-yı Maġnisa'da 'alem-efrāz-ı imāret ve mutaraṣṣıd-ı iḳbāl ü devlet olan şeh-zāde-i ferḫunde-baḫt, şehbāz-ı āşiyāne-sāz-ı zerrīne-taḫt, ḫāḳān-ı Keyḫusrev-nijād Sulṭān Meḥemmed bin Murād ḥażretlerinüñ lālāsı Meḥemmed Paşa ki;

Mıṣrā' هكذا هكذا وإلّا فلالا [1]

mażmūn-ı bī-hemtāsı 'unvān-ı cerīde-i ṣenāsıdur, ṣāḥibü't-terceme ile hem-şehrī ve ṣafaḥāt-ı aḥvāline dehrī olmaġın elf-i kāmil ḥudūdında şeh-zāde ḥażretlerinüñ ebnā-yı kirāmı ve gevher-i şehvār-ı girāmī[2] Sulṭān Aḥmed Ḫān ve Sulṭān Selīm ve Sulṭān Maḥmūd cenāblarınuñ ḫidmet-i ta'līmlerine sevḳ ve ḳılāde-i himmet ü 'ināyetin gerden-i aḥvāline ṭavḳ ḳılmış idi. Biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sında ol dürrī-i evc-i sulṭānī ve dürr-i dürc-i İlḫānī[3], mesned-efrūz-ı 'Oṯmānī olduḳda aṣīl şeh-zāde ḫ'ācelıġı müyesser ve idrārāt-ı mu'ayyenesi muḳarrer olmış idi. Biñ on iki Receb'inde pādişāh-ı ġāzī, terk-i devlet-i mecāzī idüp ḫidmet-i ta'līmi ile müşerref olduġı a'ẓamu's-selāṭīn, ḳahramānü'l-mā' ve't-ṭīn;

Beyt Şehenşāh-ı deryā-dil ü kān-ı yesār
Peder-ber-peder ḫusrev ü[4] kām-kār,

pādişāh-ı cihān-cūy-ı kişver-sitān Sulṭān Aḥmed Ḫān bin Sulṭān Meḥemmed Ḫān [5] ادام الله خلافة اخلافه و مد ظلال الطافه و اوطافه على خلال ملكه و اطرافه revnaḳ-efrūz-ı taḫt u efser ve mesned-nişīn-i peder-i vālā-güher olduḳda mu'al-

1 "Yapacaksan böyle yapacaksın. Aksi takdirde hiç yeltenme."
2 ẕevi'l-iḥtirāmı SE
3 Dürrī//İlḫānī:dürrī-i evc-i İlḫānī SE
4 ḫusrev ü:ḥusrev-i SE
5 "Allah ondan öncekilerinin hilafetini devamlı kılsın ve onun ülkesi ve etrafı üzerindeki lütuf ve bağış gölgesini uzatsın."

lim-i sulṭānī ve ṣadru's-ṣudūr-ı 'ulemā-yı mülk-i 'Oṯmānī olup ḥall ü 'aḳd-ı menāṣıb keff-i kifāyetine vābeste ve ratḳ u fıtḳ-ı nevā'ib ü mevāhib rişte-i rāy-ı rezīnine peyveste olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi vüzerā vü 'ulemā pīşgāh-ı cāh-ı 'arīżinde 'arīża-ḫ̌ān ve debdebe-i cāh u celāl-i ṣudūr ve zemzeme-i nefṯe masdūr, bün-i gūşında ṣadā-yı perr-i mekesden erzān, a'lām-ı ḳadri elvān-ı ḥaşmet-i bī-kerān ile ṭırāzende ve mesned-i 'izz ü sa'ādetde envā'-ı sürūr ü behcetle **[317b]** nāzende iken biñ on altı senesi ḫilālinde ḥarīf-i kerīhü'l-liḳā-yı ecel sāḥa-i zindegānīsine nāzil ve bisāṭ-ı 'işret ü şādmānī ve cem'iyyet-i esbāb-ı kām-rānī hem-reng-i ḫayāl-i bāṭıl ve ẓıll-ı zā'il olup lemḥatü'l-baṣarda e'izze-i dergāh, eẕille-i ḫāk-i rāh ve bed-mestān-ı devlet-i intisāb, ḫumār-ı nekbetden ḫarāb olmaḳ 'alā'imi nümāyān ve teşne-lebān-ı vādī-i ḥırmān, ser-çeşme-i ümmīdden sīr-āb ü reyyān ve faḳr-ı sermedī vü 'azl-i ebedīye mübtelā olan siyeh-rūzgār-ı bed-ṭāli' müsā'ade-i baḫt-ı sāzgār ile kām-rān ḳılınmaḳ meşhūd-ı 'ālemiyān olmış idi. Ḳarīne-i ḥāl;

Beyt

بذا قضت الأيام ما بين أهلها
مصائب قوم عند قوم فوائد [1]

icmālinden erbāb-ı i'tibār ḥiṣṣe-i bī-şümār aldılar. Ḥarem-i İrem-naẓīr-i Cāmi'-i Süleymān Ḫānī'de Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi namāzını edā ve dest-i āḫir-i ḫidmet-i du'ā eyleyüp Sulṭān Süleymān Türbesi ḥaẓīresinde mütevārī-i mezār-ı fā'iżü'l[2]-envār[3] ve ġavṭa-zen-i deryā-yı raḥmet-i Perverdigār olmış idi.

Mollā-yı mezbūr[4] mekārim-i aḫlāḳ ile meşhūr, 'ilmi miyāne, evżā'ı babayāne, 'ucb u riyādan mütecānib, sehlü'l-'aṭā vü leyyinü'l-cānib, ḥulvu'l-lisān, ḫāliṣü'l-cenān, ṣāfī-fu'ād, pāk-i'tiḳād, pīr-i nūrānī-i ṣāliḥ, edīb-i sa'ādetmend-i müfliḥ idi.

1 "O, ailesi ile birlikteyken günler geçip gitti. Bir topluluğa faydalı olan hususlar başkasına musibet olabilir."
2 Pür SE
3 314a E
4 186a SE

el-Mevlā Meḥemmed (ʻAyşī Efendi[1]) {ʻAyşī}

Aydın vilāyetinüñ merd-i feżā'ilmendi Ṣireli ʻAyşī Efendi'dür. Ol diyār ʻulemāsından taḥṣīl-i fünūn ve tekmīl-i ʻilm-i mefrūẓ u mesnūn idüp muʻallim-i maḳām-ı Selīm Ḫānī ʻAtā'u'llāh Efendi'den mülāzemetle nā'il-i emānī olmış idi. İbtidā yigirmi beş aḳçe ile Bayındır'da Ḥācī Sinān Medresesi'ne müderris ve miḥrāb-i ifāde vü ifāżada ṣadr-ı meclis olup ḳaṭʻ-ı merātib ve aḫẕ-ı revātib iderek ḳırḳ aḳçe medreseye ṭālib iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan senesinde Anaṭolı Ṣadrı Zekeriyyā Efendi ḥażretleri ḥużūrında Edhem-zāde Şeyḫī Efendi ve Ḳaramanī-zāde Meḥemmed Efendi ile imtiḥān olup her biri rehīne-i ḥalbe-i imtiyāz ile maẓhar-ı iḥsān olmış iken ṭarīḳdan fāriġ olup ṣılasında vāʻiẓ ü müẕekkir ve muḥaddiṯ ü müfessir olmış idi. Baʻdehu Ṣire'de Firişteoġlı Medresesi ber-vech-i teḳāʻüd tevcīh ve fażīlet-i ʻilmiyyesi muḳābelesinde taṭyīb ü terfīh olındı. Ol ḥālet-i ʻaliyye ve sünnet-i seniyye üzere iken biñ on altı tārīḫinde ders ü devri encām ve sübḥa-i enfās-ı ḥayātı ʻuḳde-i ḫitām bulup berg-i ʻīşi āsīb-resīde-i ḫazān ve nām ü nişānı ẕikr-i ʻīş-i nā-murādān gibi maḥż-ı dāstān oldı.

Mevlānā-yı mezbūr feżā'il-i bī-kerān ile meşhūr, ẕü-fünūn-ı devrān, ehl-i fażl ü ʻirfān idi.

Āṯār-ı ʻilmiyyesinden nıṣf miḳdārı tefsīr-i şerīf ve uṣūlden bir metn ve maʻānīden "*Münḳaḥāt-ı Meşrūḥa*" nām kitāb yazmışdur. Fürūʻdan *Mülteḳa'l-ebḥur*'ı ve Fārisīde *Gülistān*'ı şerḥ itmişdür. Birgili Meḥemmed Efendi'nüñ "*Ṭarīḳat-ı Muḥammediyye*" nām kitābını ve *Ravża-i İmām Zendūstī*'yi iḫtiṣār itmişdür. *Ṣıḥāḥ-ı Cevherī* luġatin īcāz idüp muḫtārdan ziyāde nāfiʻ kitāb itmişdür. Te'līfātına nihāyet ve feżā'iline ḥadd ü ġāyet yoḳdur.

Nūşī Efendi[2]: Oġlı Nūşī **[318a]** Efendi ḥālā ol diyārda müftī vü müderris ve iftā vü ifādeye mümāris, merd-i kāmil ve ferd-i şāmildür. Gāhī vaʻẓ ü teẕkīr ve naḳl-i ḥadīṯ ü tefsīr itmek[3] üzeredür.

1 Efendi Ṣireli SE
2 Nūşī Efendi:- R1
3 - SE

el-Mevlā Meḥemmed ('Aṭūfī Efendi) {'Aṭūfī}

"'Aṭūfī" maḫlaṣı ile şöhret-şi'ār ve ḥarf-i 'āṭıfe gibi cümle-i müsta'iddān-ı rūzgāra serdār idi. Vilāyet-i Ḥamīd a'mālinden "Aġrus" nām ḳaṣabada ġars-ı ḥaẓīre-i vücūd ve ḳaṣab-pūş-ı būd u şühūd olmışdur. Semt-i 'ilm ü 'irfāna 'aṭf-ı 'inān-ı 'azīmet ve ṭarīḳa-i ma'hūde üzere ḥareket idüp seyr ü sülūki müteḳā'id Seyfu'llāh Efendi ḫidmetlerine müntehī olduḳda maẓhar-ı 'ināyet ü 'āṭıfeti ve melzūm u[1] lāzıme-i mülāzemeti olmış idi. Devr-i medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek biñ senesi dāḫilinde ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Mollā Ḫusrev müderrisi olup on aḳçe teraḳḳī ile ḫāric rütbesine 'āric olmış idi. Biñ dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḫıżr Efendi yirine Seyyidī Ġāzī fetvāsına terfī' olındı. Biñ altı Muḥarrem'inde 'azl olınup yirine[2] Ḳaraçı Sa'dī-zāde seccāde-nişīn-i ifāde oldı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında ḳabūl itmeyen Baḥṣī Efendi yirine Rodos fetvāsı iḥsān olındı. Biñ yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde ref' olınup Ḳaramanī Velī Efendi mutaṣaddī-i ifāde vü iftā olmış idi. Biñ on bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Abdu'llāh Efendi yirine Ṣaḥn'a uġrayup ba'de eyyām Seyyidī-zāde yirine Ḳonya ḳażāsı gerden-i i'tibārınuñ ridāsı[3] olmış idi. Biñ on iki Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup manṣıbı Ṣaḥn Müderrisi Ḥasan Efendi ḥażretlerine teklīf olınmış idi. Anlaruñ 'adem-i ḳabūli ẓāhir olup La'lī Çelebi'ye virildi. Ol eṣnāda Mıṣr eyāletinden gelürken[4] ḫātem-i vezāretle istiḳbāl olınan Yavuz 'Alī Paşa mevlānā-yı mezbūruñ 'ilm ü ma'rifetine 'ārif ve ḥükūmeti ḥālinde ḥüsn-i sīretine vāḳıf olup Çalıḳ-zāde yirine Āmid ḳażāsına tebdīli 'unvān-ı cerīde-i maḥāmid ḳılmış idi. Ol cihetden Çalıḳ-zāde Ḳonya ḳażāsı ile talṭīf ve La'lī Çelebi tevḳīf ḳılınup ba'de eyyām Gelibolı ḳażāsı virildi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Āmid'den 'azl ü iz'āc ve İsmā'īl Efendi'ye sermāye-i ibtihāc ḳılınmış idi. El-ḥāletü hāẕihi mīnā-yı dil-i ṣafā-evṣāfı keyf-i gün-ā-günla iẓhār-ı televvün, belki vādī-i cünūnda temekkün idüp;

Beyt Afyūn u berş ü beng ü bedel bāde vü 'araḳ
Cümle mükeyyifātı yirüz keyf mā ittifaḳ

1 Melzūm u:melzūm-ı SE
2 - SE
3 Rıżāsı R1, E
4 314b E

mażmūn-ı ʿibret-nümūnı ṣıfat-ı kāşife-i ḥāl-i derūnı olup biñ on dört tārīḫinde mizācına iʿtilāl ve dimāġına iḫtilāl gelmekle bīmār-ḫāneye ḳonılmış idi. Ol eṡnāda didügi eşʿārındandur ki intiẓām-ı[1] ʿaḳlı ḥālinde olan manẓūmelerinden aʿlā ve ḥayret-efzā-yı ʿuḳalādur:

Ḳıṭʿa

Başḳa bir gūne cefā eyler ise her mūyı
Geçemem çenber-i gīsū-yı muṭarrāsından

Gāh zencīr-i belā ki ġam-ı manṣıb çekerin
Geçmege çāre mi var silsile sevdāsından

Nice zemān menzili mey-ḫāne yirine dārü'ş-şifā ve ġıdāsı efyūn u şarāb-dan bedel ḥabb ü şerbet-i eṭıbbā olup bir miḳdār ʿaklı başına geldükden ṣoñra cemīʿ-i menāhīden tā'ib ve semt-i ṣalāḥ u sedāda rāciʿ ü ā'ib olmış idi. Biñ on altı tārīḫinde maraż-ı ṭāʿūndan intiḳāl idüp ṭaʿn-ı erbāb-ı riyādan restgār ve Keskin Dede Maḳābiri'nde mütevārī-i ḫāk-i mezār oldı. **[318b]**

Mevlānā-yı merḳūm curʿa-nūş-ı meclis-i ʿulūm, vecīh ü ḥasenü'l-aḫlāḳ, keṡī-rü'l-maḥāsin ü ʿazīzü'l-istiḥḳāḳ, nīk-nefs ü ṣāfī-ṭaviyyet[2], ḫoş-ṭabʿ u ḫoş-ṣoḥbet idi.

Dürer ü Ġurer hevāmişinde taʿlīḳātı ve ḳābil-i ḳabūl kelimātı[3] vardur. Her meclisde nādiresi, her mebḥaṡde ḫāṭırası eksik degül idi. Evāḫir-i ʿömrinde daġdaġa-i mālīḫūlyā ile ṭālib-i kīmyā olup ol fende gūn-ā-gūn te'līfler pey-dā eylemiş idi. Fi'l-ḥaḳīḳa ol maḳūle te'līfātuñ nuḳūş-i ḫuṭūṭı mānend-i ẓıll-ı ḫayāl ve sevād-ı ḥurūfı sīmyā-yı sevdā-yı muḥāl, belki dām-ı tezvīr-i nā-dān ü pā-bend-i[4] aḥmaḳāndur. Bunlar daḫı bu yüzden taḥrīk-i ḫāme-i ilġāz-pīşe ve silsile-i suṭūrı ṣalṣala-sāz-ı kilīd-i endīşe ḳılmış idi ki fetḥ-i ṭılısm-ı muʿam-meyātı ṭavḳ-ı beşerīden bīrūn ve idrāk-i lisānu't-ṭayr mermūzātında ṭā'ir-i Hümā-pervāz-ı evhām süst ü zebūn olup ḳuvvet-i müfekkire-i ʿuḳalā dā'ire-i ʿacz ü aʿyāda pā-der-gil, belki şarāb-ı saḫt-gīr-i ḥayret ile lā-yaʿḳıl idi. Cā-be-cā ʿacīb ü ġarīb eşʿārı var idi ki her beytine birer cüz'-i miḳdārı şerḥ yazmış iken

1 - SE
2 SE'de "ṣāfī-ṭaviyet" ile "ḫoş-ṣoḥbet" ifadeleri yer değiştirmiştir.
3 SE'de "kelimātı" ile "taʿlīḳātı" ifadeleri yer değiştirmiştir.
4 186b SE

īfā-yı daḳā'iḳ-ı murād mümkin olmamış idi ve bi'l-cümle ḫātime-i fünūnı ve muḳaddime-i cünūnı olmış idi. Kendüden mesmū'ımuz olan ḳıṭ'alardandur:

Ḳıṭ'a İy vāḳıf-ı mevāḳıf-ı evlād-ı zenbe'īl (?)
Rāh-ı ṣafā-yı cevher-i ẕāta budur delīl

Teşlīş-i şekl-i ṣan'at ü terbī'-i ḥālet it
Bevv-i şaḳīle lāzım olur bu'bu'-i celīl

Ve lehu[1] Nedür ol murġ-ı ravża-i isbāṭ
Nām-ı mermūzı beyża-i vaṭvāṭ

Cāy-ı ārāmıdur hemīşe anuñ
Oḳyanūs u sāḥil-i Dimyāṭ

Bu beyt āb-ı rūy-ı eş'ārı ve nuḫbe-i güftārıdur:

Beyt Meclisde baḥs idince sürāḫī şarābdan
Ḫoş geldi bańa sāḳī-i bezmüñ idāresi

el-Mevlā İbrāhīm (Ḥüsām-zāde[2]) {Şerīfī}

Tercemesi sebḳ iden Germiyānī Ḥüsām Efendi'nüñ ferzend-i feżā'ilmendi, Seyyid Şerīfī muḫalleṣ Ḥüsām-zāde Efendi'dür. Ṭoḳuz yüz seksan tārīḫinde ḫancer-i tābende-cevher-i vücūdı ḳırāb-ı 'ademden keşīde[3] ve ṣayḳal-i ictihād ile rütbe-i tefrīḳ-ı siyāh u sefīde resīde olup mānend-i şiblü'l-esed, kāşif-i[4] sırr-ı manṭūḳu'l-veled olmış idi. Ḳarīne-i ḥāl vālid-i kerīmi ta'līmi ile ser-pençe-i ġażanferīsin naḫcīr-i feżā'ile dırāz ve gerden-i himmetin ṣavb-ı mefāḫir ü ma'ālīye fīrāz idüp ṣafḥa-i mücellā-yı żamīri pertev-i naḳş-ı ḳabūle ḳābil, 'umde-i emāşil ü ḳavābil olduḳda ḫ'āce-i pādişāh-ı 'ālem-penāh Sa'de'd-dīn Efendi āstānesin tekyegāh itmiş idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan yedi tārīḫinde vāḳi' olan nevbetinde mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olup ibtidā otuz aḳçe ile Kirmāstī

1 Ḳıṭ'a E; Naẓm SE
2 Ḥüsām-zāde:Ḥüsām-zāde Şerīfī Efendi SE
3 315a E
4 Kātib-i SE

Medresesi'ne, ba'dehu ḳırḳla Kestel Medresesi'ne müderris olmış idi. Biñ on üç Receb'inde Mollā 'Alī Efendi yirine Meḥemmed Aġa ḫāricine 'āric, biñ on altı Ṣafer'inde Kec-dehān 'Abdu'llāh Efendi yirine Fetḥiyye-i Meḥemmed Paşa'ya taḥrīk ile vāṣıl-ı a'le'l-ma'āric olmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde müstesḳıyen irtiḥāl ve mā'-ı meskūb u ẓıll-ı memdūd-ı cināna intiḳāl itmiş idi. Dāḫil-i sūrda Meḥemmed Aġa Cāmi'i'ne ḳarīb Şerīfe Ḫātūn Mescidi sāḥasında medfūndur. Medrese-i maḥlūle **[319a]** Ża'īfī-zāde'ye virildi.

Mevlānā-yı merḳūm maḫdūm-ı feżā'il-rüsūm, hengām-ı şebābda bāliġ-i mebāliġ-i ricāl ve meşā'iḫ-ı 'ilm ü 'irfānla germ-sāz-ı ma'reke-i ḳīl ü ḳāl, efrād-ı 'ulemādan ma'dūd, ẕāt-ı şerīf ü kāmil-vücūd idi.

Āṯār-ı 'ilmiyyesinden Kemāl Paşa-zāde Efendi'nüñ *Taġyīr-i Miftāḥ*'ına tekellümesi vardur. *Fıḳh-ı Ekber*'i ve *Şāfiye*'yi naẓm eyleyüp şerḥ itmişdür. Vālideleri ṭarafından siyādeti olmaġın "Şerīfī" maḫlaṣı ile şi'ārı ve ḳābil-i ḳabūl eş'ārı vardur. *Teẕkiretü'ş-şu'arā*'da mesṭūrdur[1].

el-Mevlā Muṣṭafā (Aḳ Muṣlī)

Ḳā'idetü'l-mülk-i[2] vilāyet-i Ṣaruḫān'dan ẓuhūr idüp "Aḳ Muṣlī" dimekle meşhūr olmış idi. Rū-sefīdī-i baḫt-ı Ḫudā-dād ile ġurre-i firūz-ı isti'dād ve şu'ā'-ı iḳbāl ü es'ād[3] ile dā'ire-ṭırāz-ı hilāl-i murād olup ba'ż-ı 'ulemādan iktisāb-ı şeref-i mülāzemet ve medāris-i 'ilmiyyede müdāreseye himmet eyledükden ṣoñra ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Ḳadrī Efendi Medresesi'nden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Muḥarrem'inde Aġrus fetvāsı iç il şarṭı ve ḫāric pāyesi ile[4] bunlara tevcīh olındı. Biñ üç Ramażān'ında 'azl olınup medresesi Tāce'd-dīn Efendi'ye virildi. Biñ dört ḥudūdında Maġnisa'da vāḳi' "Tekye" dimekle ma'rūf Medrese-i Ḫātūniyye'ye naḳl olınup ba'de zemān pāye-i Ṣaḥn[5] i'tibārı ile dāḫil rütbesine nā'il oldı. Ba'dehu Baġdād pāyesi ile seksan aḳçe vaẓīfe-i teḳā'üd ile medrese-i mezbūre ḳayd-ı ḥayātla bunlara ta'yīn olındı.

1 Teẕkiretü'ş//mesṭūrdur:- SE
2 Ḳā'idetü'l-mülk-i:- SE
3 sa'ādet SE
4 Ve//ile:ile ḫāric olmaḳ üzere SE
5 Ṣaḥn olmaḳ SE

Biñ on dört Ṣafer'inde Maġnisa fetvāsı üçünci nā-ḳabūl-i 'Oṯmān Efendi'den ṣoñra bunlara iḥsān olındı. Biñ on altı Receb'inde Marmara Medresesi'nden naḳl olınup ḫalefi olan mechūlü'l-ism efendi yirine ṯāniyen Tekye Medresesi'ne naḳl olınup Maġnisa fetvāsı Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi'ye virildi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde fetv olup medresesi 'Ömer Efendi'ye 'ināyet olındı.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü 'irfān ile meşhūr, ehl-i kemāl, ser-efrāz-ı emṯāl idi.

el-Mevlā Zekeriyyā (Uzun Zekeriyyā)

"Uzun Zekeriyyā" dimekle ma'rūf ve dūr u dırāz-ı taḥṣīl-i 'ilm ü 'irfān-la me'lūf olup ba'ż-ı 'ulemā ḫidmetinde mürā'āt-ı merāsim-i ṭarīḳ ve devr-i mecālis-i ders ü taḥḳīḳ iderek mülāzemet ve medrese 'aḳabātından güẕār ve uzunca ova merḥalesinde iḫtiyār-ı şedā'id-i intiẓār itdükden ṣoñra biñ on iki tārīḫinde Ṣūfcı Şeyḫ-zāde yirine Ḳonya fetvāsı tevcīh olınmış idi[1]. Biñ on altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde İstanbul'da mülāzemete gelmiş iken intiḳāl eyledi[2]. Manṣıbı Burhān Efendi'ye iḥsān olındı.

Mevlānā-yı mezbūr bālāsına münāsib ḫil'at-i belāhetle meşhūr, ṭavīlü'l-ḳāme, kebīrü'l-hāme, merd-i ṣāliḥ-i sāde-dil idi.

el-Mevlā Aḥmed (Tāce'd-dīn-zāde Aḥmed Çelebi[3])

Bālāda tercemeleri mesṭūr olan Amāsıyye Müftīsi Küçük Tāce'd-dīn Efendi'nüñ ferzend-i fürūzende-aḫteri ve 'Abdu'l-vehhāb Efendi ile Ḥaydar Efendi'nüñ birāder-i kihteridür. Çivi-zāde Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı ḳażāya 'āzim olup nice müddet bilād-ı Mıṣriyye'ye ḥākim ü vālī ve sübḥa-gerdān-ı eyyām **[319b]** ü leyālī olduḳdan ṣoñra Ḫānḳāh ḳażāsından munfaṣıl iken biñ on bir[4] Ẕi'l-ḳa'de'sinde Tiremola didükleri[5] Sinān Efendi yirine Balıkesri Medresesi'ne müderris ve müftī olmış idi. Biñ on dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Şücā' Efendi yirine Amāsıyye fetvāsına terfī' olındı. Biñ on altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde iftā ve ifāde üzere iken cānib-i āḫirete ser-dāde olup yirine Filibe'de müftī olan Selānikī Maḥmūd Efendi naḳl olındı.

1 Tevcīh//idi:virilüp SE
2 315b E
3 Aḥmed Çelebi:- SE
4 187a SE
5 - SE

Mevlānā-yı merḳūm āşinā-yı deryā-yı ʻulūm, merd-i ṣāliḥ-i ṣāfī-fu'ād, mü'min-i pāk-iʻtiḳād idi.

el-Mevlā Şücāʻu'd-dīn[1] (Ḳarasili Şücāʻ)

Ḳarasi vilāyetinden bedīd ve nā'il-i rütbe-i temyīz-i siyāh u sefīd olup baʻż-ı ʻulemādan mülāzemetle bekām ve bi-ḥasebi'l-merātib menāṣıb-ı tedrīsle vāṣıl-ı merām olup ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken biñ üç Muḥarrem'inde Muḥarrem-i Toḳatī yirine belde-i Ṭırabozın'da müderris ve müftī olmış idi. Biñ yedi Rebīʻu'l-āḫir'inde ʻazl olınup medresesi Yūnus Efendi'ye virildi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Edhem-zāde Şeyḫī Efendi[2] yirine Maġnisa fetvāsına terfīʻ olındı. Biñ sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde ḫalefi Yūnus Efendi yirine tekrār Ṭırabozın fetvāsı virildi. Ḳabūl itmemekle selefinde ibḳā olınmış idi. Biñ ṭoḳuz Rebīʻu'l-evvel'inde tekrār Medrese-i Ṭırabozın altmış iʻtibār olınup virildükde ḳabūl eyledi. Biñ on dört Rebīʻu'l-evvel'inde Emīr-i Ṣāḥib-tāc maḥlūlinden Amāsıyye fetvāsı iḥsān olınmış idi. Bir aydan ṣoñra fevt olup Tāce'd-dīn-zāde Aḥmed Çelebi ḫayrü'l-ḫalef oldı.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, sīne-ṣāf, nezāhet-evṣāf idi.

el-Mevlā ʻAlī (Emīr-i Ṣāḥib-tāc)

"Emīr-i Ṣāḥib-tāc" dimekle şöhre-bend, baba-yı belāhet-peyvend idi. Baʻżı ʻulemādan sermāye-i istīhāli ḥā'iz ve şeref-i mülāzemete fā'iz olup taḳallüb-i aḥvāl ile medāris-i ʻilmiyyede ṣadr-nişīn-i iclāl olmış idi. Ḫāric rütbesini iḥrāz itdükden ṣoñra Selānik fetvāsı ʻināyet olındı. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Marʻaş'a naḳl olınan Aḥmed Efendi yirine Amāsıyye fetvāsına terfīʻ olındı. Biñ on bir Ṣafer'inde medresesi Nefes-zāde Efendi'ye virilüp anlar ḳabūl itmedükde yirinde ibḳā olındı. On üç Rebīʻu'l-āḫir'inde ʻazl olınup Manav Muṣliḥi'd-dīn cā-nişīn olmış idi. Ol daḫı ḳabūl itmeyüp Edrine'de Üçşerefeli Müderrisi Baba Tāc Efendi'ye virilmiş idi. Ol daḫı nāz idicek yirinde ibḳā olındı. On dört Rebīʻu'l-evvel'inde ḫaber-i vefātı gelüp Ṭırabozın'dan Şücāʻ Efendi naḳl olındı.

1 Şücāʻu'd-dīn:Şücāʻ SE
2 Şeyḫī Efendi:- R1, E

Aḥvāli ancaḳ bu mertebe maʿlūm olmaġın [1] حمل المؤمن على الصلاح mefhūmı ile iktifā ve ḥilye-i evṣāfında kilk-i maḳṭūʿu'l-lisāna ıḳtifā revā görüldi.

el-Mevlā ʿÖmer (Nāẓır-zāde ʿÖmeri[2])

Vilāyet-i Aydın dāḫilinden ẓuhūr ve ʿayn-ı ʿÖmer gibi pertev-i istiʿdād-ı ʿilmīden dīde-i[3] dil-i āgāhı istifāża-i nūr-ı şuʿūr idüp naḳd-i vaḳt-i ʿömr-i girān-māyesin taḥṣīl-i bıḍāʿa-i faẓl ü kemāle ḫarc ve dürc-i ḫizāne-i ḥāfıẓa-sında **[320a]** cevāhir-i zevāhir-i ʿilm ü ʿirfānı derc itdükden ṣoñra Nāẓır-zāde Efendi'nüñ melḥūẓ-i naẓar-ı ʿināyeti ve maẓhar-ı şeref-i mülāzemeti olmış idi. Bi-ḥasebi'l-merātib iʿtilā-yı merāḳī-i menāṣıb iderek ḳırḳ aḳçe ile Efḍal-zāde Medresesi'nden maʿzūl iken ṭoḳuz yüz[4] ṭoḳsan altı Rebīʿu'l-āḫir'inde ʿAlī Paşa-yı Cedīd Medresesi açılup Fehmī Efendi ve Caʿfer Efendi ile imtiḥān fermān olınmış idi. El-ḥāletü hāẕihi Zeyrek Cāmiʿi'nde ḥabs olınup ṣadreyn-i ʿulemā olan Bostān-zāde Efendi ve Dökmeci-zāde Efendi ḥużūrında *Hidāye*'nüñ *Kitāb-ı İcāre*'sinden oḳuyup rehīne-i imtiyāz Fehmī Efendi'ye naṣīb[5] ve Caʿfer Efendi, Ḳāsımpaşa Medresesi'ne muṣīb olup bunlar daḫı Şeyḫ ʿAlī yirine dāḫilden tenzīl olınan Pīrī Paşa Ṣoġuḳḳuyı[6] Medresesi ile ṭatbīb olınmış idi. Ṭoḳsan sekiz Receb'inde Maʿrifetu'llāh Efendi yirine Rodos fetvāsına naḳl olındı. Biñ üç Receb'inde ʿazl olınup yiri Baġdādī-zāde'ye müyesser oldı. Biñ beş Ramażān'ında Potur Ṣāliḥ yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Edrineli ʿAlī Çelebi maḥlūlinden altmış aḳçe ile Edrine Dārü'l-ḥadīṯi'ne[7] terfīʿ olındı. Biñ sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde Şücāʿ Efendi yirine Maġnisa fetvāsı virildi. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḳavalalı-zāde yirine Edrine'de Sulṭān Selīm Ḫān Medresesi iḥsān olındı. Biñ on Ṣafer'inde Potur Ṣāliḥ yirine Maġnisa Murādiyyesi ile itmām-ı meṣāliḥ itmiş idi. Biñ on bir[8] Ṣafer'inde ḫaber-i intiḳāli vāṣıl olup medresesi Teẕkireci Aḥmed Efendi'ye virildi.

---

1 "Mümin hakkında iyi olduğuna dair hüsn-i zân beslemek gerekir."
2 Nāẓır-zāde ʿÖmeri:Aydınī ʿÖmer Efendi SE
3 - SE
4 316a E
5 Naṣīb olup SE
6 Ṣoġuḳḳuyı:- R1
7 ḥadīṯine:ḥadīṯ Medresesi'ne SE
8 - R1, SE

Mevlānā-yı mezbūr pīr-i muʿammer ü maʿmūr, ṣāliḥ ü dīndār, dīde-dūz-i ṣafaḥāt-ı iʿtibār idi.

el-Mevlā Muṣṭafā (Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi)

"Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi" dimekle meşhūr ve kemāl-i istīhāl ile zebān-zed-i cumhūr idi. Baʿżı ʿulemādan iḥrāz-ı rütbe-i mülāzemet ve taḥrīk-i dā'ire-i müderrisīn olmaġ-içün taḥrīk-i pā-yı pergār-ı himmet eyleyüp bi-ḥasbi'l-ʿāde devr-i menāzil-i ifāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan altı Receb'inde müteveffā Süfyān yirine Burūsa'da Emīr Sulṭān Medresesi iḥsān olındı. Biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳaʿde'sinde müteḳāʿid olan Velī Beg-zāde yirine Ḳapluca pāyesine pā-yı himmet ḳodı. Biñ on iki Cemādiye'l-ūlā'sında ʿIydī Efendi yirine Maġnisa fetvāsı virildi. On üç Cemādiye'l-āḫire'sinde teḳāʿüd ṭarīḳı ile ʿazl olınup manṣıbı Velī Efendi'ye virildi. Anlar ḳabūl itmeyicek Ḳaraca Aḥmed Efendi'ye tevcīh olındı. Ol daḫı redd eyleyicek[1] Ḳırbac ʿOṯmān Efendi'ye ʿarż olındı. Ol daḫı germ-istiġnā olıcaḳ belde-i mezbūrede Tekye Medresesi ile müteḳāʿid olan Aḳ Muṣlī'ye inʿām olınup zelzele-i nā-ḳabūlī ārām buldı. Biñ on altı Receb'inde āḫirīn-i ḫalefi olan Aḳ Muṣlī maḥlūlinden[2] mükerreren Maġnisa fetvāsı virilmiş idi. İfade vü iftā üzere ʿömrini ifnā eyleyüp on yedi Cemādiye'l-ūlā'sında ḫaber-i intiḳāli vāṣıl ve yirine Ḫayre'd-dīn-zāde ʿAbdu'llāh Efendi mesned-ārā-yı feżā'il oldı.

Mevlānā-yı mezbūr kemāl-i dāniş ile meşhūr, faḳīh ü uṣūlī, **[320b]** yārānuñ maʿḳūli idi.

el-Mevlā ʿAbdu'r-raḥmān (Ḳara ʿAbdu'r-raḥmān Efendi[3])

Tercemesi sebḳ iden Kefe Müftīsi Süleymān Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı ercümendi Ḳara ʿAbdu'r-raḥmān Efendi ʿdür. Ḥālet-i ṣıġarından mānend-i hilāl, kesb-i kemāle iştiġāl idüp ṣafḥa-i bedr-i temām gibi taḥṣīl-i sevād ve tekmīl-i mertebe-i istiʿdād eyledükden ṣoñra şeyḫü'l-islām Çivi-zāde Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle ber-murād olmış idi. Ḳarīne-i ḥāl pey-ender-pey

1 Redd eyleyicek:ḳabūl itmeyüp SE
2 187b SE
3 - R1, E

merāḥil-i ṭarīḳ-ı tedrīsi ṭayy iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört senesi evāḫirinde Vezīr-i A'ẓam Sinān Paşa Yeñişehr'de inşā itdügi medreseyi ḳable'l-binā bunlara i'ṭā itmişler idi. Ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā Efendi yirine İstanbul'da olan medrese-i celīleye taḥrīk olındılar. Ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde selef-i bāhirü'ş-şerefleri yirine Zāl Paşa Sulṭānī pāyesine pā-yı himmet ḳodılar. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde senedleri mesned-i vezāretden zā'il olup bunlaruñ daḫı[1] de'ā'im-i ḳaṣr-ı iḳbāli mütezelzil olmaġın 'Abdu'l-ḥalīm-i Mar'aşī yirine Edrine'de[2] Üçşerefeli'ye naḳl olındı. Biñ bir Receb'inde zülāl-i devletleri rūd-ḫāne-i ḳadīmine 'avd eyleyüp Memik-zāde yirine Ḳahriyye'ye tebdīl olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde selef-i sālifi Muṣṭafā Efendi 'aḳabince Ṣaḥn-ı Ṣemān'a ḫırām idüp biñ üç Ṣa'bān'ında Vıḥvıḥek yirine Şeh-zāde Medresesi ile bekām olup biñ dört Cemādiye'l-āḫire'sinde yine Muṣṭafā Efendi yirine Süleymāniyye rütbesi ile ikrām olınup biñ altı Receb'inde Memik-zāde yirine Dārü'l-ḥadīṯ-i Süleymāniyye ile devresin itmām itmiş idi. Biñ sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ayāşī yirine Şām-ı şerīf ḥükūmeti ile teşrīf olındı. Biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Kāmī-zāde[3] maḥlūlinden Ḳara Āmid ḳażāsına naḳl olındı. Ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyleyüp biñ on Ṣafer'inde māni'-i devletleri olan Ṣun'u'llāh Efendi mesned-i iftādan ma'zūl olduḳda ḫalefleri İskender-zāde yirine Şām-ı şeref-encām[4] ḳażāsına i'āde[5] olındılar. Biñ on bir Rebī'u'l-evvel'inde Potur Ṣāliḥ maḥlūlinden Medīne-i Münevvere ḳażāsına naḳl[6] olındılar. Biñ on iki Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup Zeyne'l-'ābidīn Efendi cā-nişīn olmış idi. On dört Cemādiye'l-ūlā'sında şeyḫü'l-islām, veliyyü'n-ni'am-ı enām Ḥüseyn Efendi ḥażretleri yirine maḥrūse-i Burūsa ḳażāsı in'ām olındı. On beş Ṣafer'inde 'azl olınup Vıḥvıḥek Efendi mesned-ārā-yı ḥükūmet oldı. On altı Ṣa'bān'ında Bostān-zāde Yaḥyā Efendi ḥażretleri[7] yirine

1 - R1, E
2 316b E ("Üç" kelimesi mükerrer yazılmıştır.)
3 Kāmī-zāde:Kāmī Efendi SE
4 Şām//encām:Şām SE
5 naḳl SE
6 i'āde SE
7 - SE

Ġalaṭa ḳażāsı ʿināyet olındı. On yedi Şevvāl'inde marażı ḥālinde infiṣāl vāḳiʿ olup manṣıb-ı mezbūr-ı ṣadāretden müteḳāʿid Kemāl Efendi ḥażretlerine arpalıḳ taʿyīn olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʿde'sinde intiḳāl ve riyāż-ı ḳudse irtiḥāl itdiler[1]. Emīr Buḫārī Türbesi muḳābilinde Ḳāżīʿasker ʿAbdu'r-raḥmān Efendi merḳadi[2] civārında medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr aḫlāḳ-ı **[321a]** kerīme ile meşhūr, saḫī vü niʿmet-güẕār, gül-i raʿnā gibi süfre-güşā vü direm-niẓār, mā'il-i şevket ü ʿunvān, kām-baḫş ü kām-rān idi. Devlet-i vezīr-i Āṣaf-naẓīrde eyyām-ı tedrīsi kemāl-i cāh u celālle güẕār idüp merciʿ-i ehālī ve murād-baḫş-ı esāfil ü eʿālī olmış idi.

Bed-mestī-i devlet eẓnāsında baʿż-ı ṭıflāne eṭvārı ve nev-devletlere maḫṣūṣ ṭurfe ṭurfe kirdārı ẓuhūr iderdi. Cümleden biri cāme-i cedīd-i gül-gūn-ı ṭurfe[3]-ṭırāz[4] ile cilve-i nāz iderken dāmenin başup sekte-i saḳṭa vāḳiʿ olduḳda ol cāme-i nā-kāme rencīde-ḫāṭır olup nice yıllar naẓardan dūr ve iltifātdan mehcūr itmiş idi. Naḳl olınur ki taʿzīr ü teʾdīb ve ḥabs ü tenkīb kemālin bulduḳda bir gün şikāf-ı dūlābdan nigāh-ı tīz-i ġażab-āmīz idüp " ʿAcebā ol ḫabīẓ-pīş-i ḫod-ber-pā, peẕīrā-yı ṣalāḥ u pāk-dāmen-i fevz ü felāḥ oldı mı?" didükde erbāb-ı meclis iḥsās-ı luṭf u kerem ḳılup āḫir vesāṭet-i şefāʿat ile taḫlīṣ-i girībān-ı töhmet idüp maẓhar-ı ʿafv ü ʿināyet olmış ve saʿy-i miyānciyān-ı siḥr-āferīn ile eski maḳāmını bulmış idi. *Raḥmetu'llāhi teʿālā ʿaleyhi.*

el-Mevlā ʿÖmer (Ḳızıl[5] ʿÖmer Efendi)

Vilāyet-i Ṣaruḫān'dan nümāyān olup taḥṣīl-i ʿilm ü ʿirfān itdükden ṣoñra Birgili Muṣṭafā Efendi'nüñ Ṣaḥn'da iʿādesi ḫidmetinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīsde mürāʿāt-ı merāsime müdāvim olmış idi. ʿAlā ḥasbi'l-ʿāde, ṭayy-ı menāzil-i ifāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ on üç Ṣafer'inde Bülbül-zāde Efendi yirine Gegivize'de Muṣṭafā Paşa müderrisi olmış idi. On beş Cemādiye'l-ūlā'sında ḳabūl itmeyen ʿAlī Çelebi yirine Selānik fetvāsına naḳl

1 irtiḥāl itdiler:istiʿcāl eylediler SE
2 - SE
3 - SE
4 E'de "ṭırāz" kelimesi "gül-gūn" kelimesinden sonra da yazılmıştır.
5 Ḳızıl Ṣaruḫānī SE

olındı. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde fevt olan Aḳ Muṣlī yirine Maġnisa'da vāḳi' Tekye Medresesi'nde tekye-zen-i[1] visāde-i ifāde olmış idi. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde rıḥlet idüp medresesi Ḥamīdī Nūru'llāh Efendi'ye 'ināyet olındı.

Mevlānā-yı merḳūm mā'il-i iḳtinā-yı ṣemerāt-ı 'ulūm, ṣāliḥ u ṣāfī-fu'ād, mü'min-i pāk-i'tiḳād idi.

Naḳl olınur ki vefātından birḳaç gün muḳaddem vāḳı'ada görür ki ḫalḳ-ı 'ālem kendüyi el üzere götürürler. Neye uġraduġın bilüp tedārik-i umūr-ı āḫirete meşġūl olur. Çoḳ zemān geçmedin ta'bīri ẓāhir ve 'ömri āḫir olur.

el-Mevlā Zekeriyyā (Zekeriyyā Efendi[2])

Ḫāṣṣ bāġçe ḫ'ācelığından mülāzım[3] ve bostāncıbaşı tevābi'inden olmaġla ri'āyeti lāzım olup iltizām-ı mesālik ve iḳtiḥām-ı ma'ārik iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yedi Rebī'u'l-evvel'inde Ẕü'n-nūn Efendi yirine Nevbet-ḫāne Maḥallesi'nde vāḳi' Aḥmed Paşa Medresesi'ne müderris olmış idi. Ba'dehu ma'zūl ve gūşe-gīr-i ḫumūl olup biñ on Ṣa'bān'ında Ḥabīb Efendi yirine Sittī Ḫātūn Medresesi naṣīb olmış idi. Biñ on sekiz Ṣafer'inde irtiḥāl ve medrese-i maḥlūle Receb Efendi ḫidmetlerine intiḳāl itmiş idi.

Mevlānā-yı müşārün-ileyh, *en'ama'llāhu 'aleyh* kemāl-i belāhetle meşhūr ve ol vesīle ile müstaḥiḳḳ-ı cinān u ḥūrdur.

el-Mevlā Ḥüsām (Ḥüsām-ı Sinobī[4])

Cezīretü'l-'uşşāḳ 'unvānı ile meşhūr-ı āfāḳ olan belde-i Sinob'dan ẓāhir ve edīm-i isti'dādı isāle-i zülāl-i 'ilm ü 'irfān ile ṭayyib ü ṭāhir olup Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh **[321b]** Efendi ḫidmetinde ḳā'im ve fetvā emāneti muḳābelesinde mülāzım olmış idi. Ḳarīne-i ḥāl seyr-i muḳanṭarāt-ı 'izz ü iḳbāl iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on altı Rebī'u'l-evvel'inde 'Araboġlı yirine Pervīz Efendi müderrisi olmış idi. On sekiz Ṣafer'inde fevt olup medresesi 'Abdu'llāh Efendi'ye naṣīb oldı.

1 317a E
2 - SE
3 188a SE
4 Ḥüsām-ı Sinobī:Sinobī Ḥüsām SE

Mevlānā-yı mezbūr ʻilm ü ṣalāḥ ile meşhūr, sedīdü'l-fiʻāl, şedīdü'l-iştiġāl idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Fīrūz Ketḫudā-zāde)

Vezīr-i Aʻẓam Aḥmed Paşa'nuñ ketḫudāsı ve cümletü'l-mülk-i devlet-i bī-beḳāsı olan Fīrūz Ketḫudā'nuñ maḫdūm-ı ḫāṭır-fürūzıdur. Kesb-i sermāye-i ʻilm ü maʻrifet ve baʻż-ı eşrāfdan şeref-i mülāzemet idüp tekmīl-i ṭarīḳ-ı tedrīse himmet itmekle ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ sekiz Ẕi'l-ḥicce'sinde ʻIydī Efendi yirine Kepenekci Sinān Medresesi iḥsān olınmış idi. Biñ on sekiz Rebīʻu'l-evvel'inde fevt olup medrese-i maḥlūle ile Ḳara Ḫalīl Efendi tebcīl olındı.

Mevlānā-yı mezbūr menzile-i ḳabūlden dūr ve derece-i iʻtibārdan sāḳıṭ u mehcūr degüldür. *Raḥmetu'llāhi ʻaleyhi.*

el-Mevlā Şeyḫ Meḥemmed (Maḫdūm-ı Kemāl Efendi[1])

Ṣadr-ı ʻālī-ḳadr-ı celīlü'l-ḫiṣāl Ṭaşköprī-zāde Kemāl Efendi ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı ferḫunde-aḫteri ve ol deryā-yı fażl ü ʻirfānuñ gevher-i şehvār-ı ṣāfī-cevheridür. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan tārīḫinde şehristān-ı ḳademden ṭayy-ı merāḥil-i ʻadem ve maʻmūre-i vücūda vażʻ-ı ḳadem ḳılmış idi. Tārīḫ-i vilādeti "Maḫdūm-ı Mükerrem"dür (990).[2] Vālid-i ʻālī-şānlarından istifāża-i envār-ı ʻilm ü dāniş ve iktiḥāl-i kuḥlu'l-cevāhir-i fażl ü bīniş ḳılup āheng-i mürāʻāt-ı merāsim-i ṭarīḳ ve devr-i menāzil-i ders ü taḥḳīḳ eyledükde Şeyḫü'l-İslām Ṣunʻu'llāh Efendi āstānesinde devre-i ḥareketi temām olup biñ ṭoḳuz tārīḫinde ḫidmet-i iʻādelerinden mülāzemetle bekām olmış idi. Biñ on bir senesinde ḳırḳ aḳçe ile Cānbāziyye müderrisi olmış iken ol eṣnāda vālid-i mācidleri Anaṭolı ṣadrı olup biñ on iki evā'ilinde on aḳçe teraḳḳī ile ḫāric rütbesine ʻāric olmışlar idi. On üç Rebīʻu'l-āḫir'inde Seyfī-zāde Muṣṭafā Çelebi yirine Yeñi ʻAlī Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındılar. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḳaraca Aḥmed Efendi yirine Ḫānḳāh pāyesin[3] tekyegāh itdiler. On altı Rebīʻu'l-āḫir'inde Ṣunʻu'llāh Efendi maḫdūmı maḥlūlinden Ḫāṣekī pāyesine terfīʻ olındı. On yedi[4] Cemā-

1 Maḫdūm//Efendi:Kemāl Efendi-zāde SE
2 مخدوم مكرم
3 Medresesi'n SE
4 317b E

diye'l-ūlā'sında Laṭīf-zāde yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām itmiş idi. On sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde maraż-ı ṭā'ūndan intiḳāl ve riyāż-ı keṣīrü'l-ḥıyāż-ı ḳudse isti'cāl eyledi. Manṣıb-ı maḥlūl ile Kec-dehān 'Abdu'llāh Efendi müreffehü'l-ḥāl olmış idi. 'Āşıḳ Paşa ḥareminde ceddi ḳurbında medfūndur.

Maḫdūm-ı merḳūm ḳıdve-i maḫādīm-i 'ulemā-yı Rūm, cebīn-i aḥvālinden şu'ā'-ı sa'ādet fā'iżü'n-nūr, envār-ı ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi ṣāḥib-i ẓuhūr, nev-bāve-i būstān-ı necābet, maḫdūm-ı 'ālī-himmet idi. Ḥayf ü ṣad ḥayf ki[1] nūr-ı kemāl-i muntaẓar, ṣafḥa-i şühūdda cilveger olmadan ḥaylūlet-i ġamām-ı ḥimām maṭla'-ı ümmīdini maġrib-i tīre-şām-ı ẓalām eyledi.

Şürūḥ-ı **[322a]** *Miftāḥ*'a intisābı ve 'ilm-i edebden vāye-i niṣābı olup bī-bedel taḳrīżleri ve 'Arabāne eş'ārı vardur[2].

el-Mevlā Meḥemmed (Sa'dī-zāde Efendi)

Gülistān-ı ḳadr ü i'tibāruñ sünbül-i sa'dī gibi şöhre-bendi, Sa'dī-zāde Efendi'dür. Kevkeb-i sa'd-iḳtirān-ı vücūdı cilve-sāz-ı evc-i şühūd olalı istifāża-i envār-ı 'ilm ü 'irfān içün ifāża-i nūr-ı[3] çeşm-i cān idüp ḳanāṭır-ı 'izz ü 'alāya ṣu'ūd ḳaṣdına ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilme sevḳ-ı vüfūd-ı mechūd eyledükde ḥareketi şeyḫü'l-islām, naḳīb-i sādāt-ı kirām Ma'lūl-zāde Meḥemmed Efendi āstānesinde temām olup şeref-i mülāzemetleri ile vāṣıl-ı ser-menzil-i maḳṣūd olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi;

Beyt Iraḳlardan gelen āb-ı serāy-ı ḫusrevānāsā
Felek cā-yı ḳarārum gāh pest eyler gehī 'ālī

mażmūnı ḥasb-ı ḥāli olup bi-ḥasbi'l-istīhāl ḳırḳ aḳçe medreseden infiṣāl üzere iken biñ iki Ramażān'ında Muṣlī Efendi[4] yirine Ḥaydar Paşa Medresesi ile nā'il-i āmāl olmış idi. Biñ dört Receb'inde Su'ūdī-zāde yirine Rüstem Paşa'ya

1 - R1, E
2 SE'de biyogafinin sonunda "Tabīb Beg-zāde'nüñ 'ilm-i ṭıbdan 'Ravża' nām kitābına taḳrīẓdür." İfadesinin altında Arapça bir manzume mevcuttur. Diğer nüshalarda bulunmadığından dolayı bu kısım metne dâhil edilmemiştir.
3 188b SE
4 Çelebi SE

taḥrīk olınup biñ altı Receb'inde Ḥasan Paşa Bekri yirine Mihrümāh Sulṭān pāyesi iḥsān olınup biñ sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Emīr 'Alī Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Biñ ṭoḳuz Ṣafer'inde Kākülperīşān Şeyḫī Efendi yirine İzmir ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olup biñ on Muḥarrem'inde 'Abdu'l-mü'min Efendi yirine Baġdād-ı dārü's-selām ḳażāsına naḳl ile bülend-maḳām olmış idi. Biñ on bir Ramażān'ında 'azl olınup Ṭursun-zāde 'Abdu'llāh Efendi ḳā'im-maḳām oldı. Biñ on üç Receb'inde Nişāncı-zāde yirine Üsküdār ḳażāsı ile ikrām olınup biñ on dört Ẕi'l-ḥicce'sinde selefi i'āde ve bunlar gūşe-i istirāḥatde ḳarār-dāde ḳılındı[1]. Biñ on beş Ẕi'l-ḳa'de'sinde Vaḥyī-zāde yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsı ile dīde-i iḳbāli tenvīr ve mesned-i iclālde cāy-gīr ḳılındı. Biñ on yedi Receb'inde 'azl olınup ol manṣıb-ı celīl ile Rāzī Efendi tebcīl olındı. Biñ on sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinüñ yigirmi ikinci güni sa'du's-su'ūd-ı ferḫunde-ṣu'ūd-ı rūḥı burc-ı bedenden ġārib ve mā'u'l-ḥayāt-ı zindegānīsi ḫāk-i vücūdında ġā'ir ü ġā'ib olmış idi. Dāḫil-i sūrda Keskin Dede Tekyesi ḥaẓīresinde medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr mekārim-i aḫlāḳ ile meşhūr, ḳażāsında ṭahāret-i ẕeyl-i himmet ü nezāhetle 'alem, icrā-yı aḥkām-ı şer'iyyede müsellem-i 'ālem, sālik-i rāh-ı müstaḳīm ü sevī, tīġ-ı bāzū-yı şer'-i Muṣṭafāvī, vecīh ü vaḳūr u cāme-zīb, 'imāme-i mollāyānesi ġamāme-i sefīd gibi dil-firīb, ḥākim-i ṣāḥib-i ihtişām idi.

el-Mevlā Velī (Ḳaramanī[2] Velī Efendi)

Diyār-ı Ḳaraman'dan ẓuhūr ve kevkeb-i ẕāt-ı ferḫunde-ferri mānend-i mülk-i bāḫter ol ser-zemīne feyż-i nūr idüp cebīn-i ḥāli cilvegāh-ı pertev-i şu'ūr ve ṭarḥ-ı şu'ā'-ı feyż-i mevfūr olduḳda fürūġ-ı meş'ale-i hidāyet ile ṭarīḳ-ı 'ilme 'azīmet ve ḳıble-i iḳbāl-i erbāb-ı kemāle sevḳ-ı rāḥile-i himmet idüp ṣadr-ı 'ālī-ḳadr Mollā Aḥmed Efendi ḫidmetlerinden[3] iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet eyledükden ṣoñra birḳaç pāyeye **[322b]** irtifā ve izzet ü iḳbāle iltiḳā iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ altı Ṣa'bān'ında Vaḥyī-zāde yirine Muṣṭafā Paşa Medresesi'ne vāṣıl, biñ yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde[4] 'Aṭūfī yirine Rodos fetvāsına

1 Biñ//ḳılındı:- E
2 R1, E
3 Efendi ḫidmetlerinden:Efendi'den SE
4 318a E

nā'il olmış idi. Biñ on Ṣafer'inde Ayaṣoluḳ Müftīsi Beñli-zāde ile medreselerini tebdīl ve her biri āḫaruñ manṣıbına naḳl ü taḥvīl olınmış idi. Bunlar ḳabūl itmemekle selef ü ḫalef yirinde ibḳā ve ikisi daḫı maḳāmlarında muḳīm ü pā-ber-cā ḳılındı. Biñ on bir Ṣafer'inde 'azl olınup yirine hem-şehrīsi Bālī Efendi naṣb olındı. Biñ on üç Cemādiye'l-ūlā'sında Mollā Aḥmed-zāde Nūḥ[1] Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Birḳaç günden ṣoñra Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi yirine Maġnisa fetvāsına naḳl olındı. Ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Ṣalıncaḳ Rıḍvān yirine Ṣire ḳażāsı iḥsān olındı. Māh-ı Şevvāl evā'ilinde[2] müteveffā 'Iydī Efendi yirine Maġnisa ḳażāsına[3] naḳl olındı. On altı Ṣa'bān'ında 'azl olınup manṣıbı Süleymān Efendi'ye tevcīh olınmış idi. On yedi Muḥarrem'inde ḫalefi yirine tekrār Maġnisa ḳażāsı tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında[4] 'azl olınup Ṣaḥn'dan Baba Tāc Efendi iz'āc olınduḳda ḳabūl itmemekle bunlar ibḳā, anlar 'azle mübtelā ḳılındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde ṣāniyen 'azl olınup manṣıbı Ḥelvācı-zāde'ye virilmiş idi. Ol daḫı ḳabūl itmeyicek tekrār[5] ibḳā olındı. On sekiz Rebī'u'l-evvel'inde ṣāliṣen 'azl olınup Nevālī-zāde Żiyā'e'd-dīn Efendi'ye teklīf olındı. Ol daḫı istiġnā idicek māh-ı Cemādiye'l-āḫire'de Köse Maḥmūd Efendi'ye 'ināyet olındı. Şehr-i mezbūruñ evāḫirinde 'alīlen İstanbul'a gelüp māh-ı Receb'üñ ġurresinde manṣıb-ı ḥayātdan munfaṣıl ve nevvāb-ı ḳuvā-yı bedeni ḥükūmet-i eṭrāfdan mün'azil oldı.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥ ile müte'ārif ü meşhūr, ebkār-ı efkār-ı 'ilmiyyenüñ velīsi ve ḥikmet-i 'aliyyenüñ Ebū 'Alī'si, ḥākim-i ḥāsim, mesned-i ḥükūmetde seyf-i ṣārim idi. Belde-i Maġnisa'da ḥüsn-i sīreti şöhre-i āfāḳ olup 'arż u maḥżar ile taḫt-ı ḥükūmeti erbābından pey-der-pey 'arż-ı şükrān ü rıżā olınmaġın dört buçuḳ sene miḳdārı mesned-i ḳażāda ibḳā olınmış idi. Medīne-i mezbūreye zemān-ı ḥükūmetinde sūr yapdurup bir iki def'a Celālī ile müdāfa'a itmiş idi.

1 - SE
2 Şevvāl evā'ilinde:Şevvāl'de R1, E
3 Fetvāsına E
4 Āḫiresinde R1
5 Yirinde SE

el-Mevlā Maḥmūd (Miḫalicli[1] Maḥmūd)

Belde-i Miḫalic'den ẓuhūr itmişdür. Būstān-ı 'ilm ü 'irfāndan nev-bāve-çīn-i murād ve dāḫil-i zümre-i erbāb-ı isti'dād olup ba'ż-ı 'ulemādan mülāzım ve 'azm-i ṭarīḳ-ı tedrīse cāzim olduḳda menāzil-peymā-yı merātib ve mıṣṭaba-pīrā-yı menāṣıb olaraḳ ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Manav 'Abdu'l-bāḳī yirine Defterdār Maḥmūd iḥyā eyledügi Emre Ḫˇāce Medresesi i'ṭā olınmış idi. Biñ on sekiz Ṣa'bān'ında fevt olup yirine Berber-zāde naṣb olındı.

Mevlānā-yı merḳūm ṭālib-i iḳtinā-yı ṣemerāt-ı 'ulūm, mü'min-i[2] müteşer-ri', dervīş-nihād u mütevāżı' idi.

el-Mevlā Tāce'd-dīn (Baba Tāc Efendi)

Diyār-ı Ḳaraman'dan ẓuhūr idüp ser-nihāde-i dergāh-ı cihān **[323a]** -penāh-ı vücūd ve āşinā-yı deryā-yı[3] rūşenā-yı şühūd olduḳda "Baba Tāc Efendi" dimekle meşhūr ve Lāle-'iẕār-zāde ḫˇācelıġı ile ma'rūf-ı cumhūr olmış idi. Dārü'l-mülk-i Ḳosṭanṭıniyye'ye ḳudūm ve devre-i mecālis-i erbāb-ı rüsūm idüp ḫāk-i pā-yı 'ulemāyı zīver-i tāc-ı i'tibār ve mīḫ-i süm-i semend-i a'yānı küngüre-i iklīl-i iftiḫār bilüp Küçük Muṣṭafā Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve şeref-i mülāzemetlerine nā'il olduḳdan ṣoñra ḳaṭ'-ı menāzil ve ṭayy-ı merāḥil iderek ḳırḳ aḳçe ile Nişāncı-i 'Atīḳ Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ altı Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Alī Beg-zāde Şāh Çelebi yirine Zeynī Çelebi Medresesi virilmiş idi. Biñ on Ṣa'bān'ında İstanbulī 'Alī Çelebi yirine Ḳāsımpaşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Biñ on bir Ramażān'ında Ṣun'ī Efendi yirine Üçşerefeli[4] pāyesine terfī' olındı. Biñ on üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Emīr-i Ṣāḥib-tāc yirine Amāsıyye fetvāsına naḳl olınup ḳabūl itmedükde ḫalef ü selef yirlerinde ibḳā olındılar. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Ẕü'n-nūn Efendi yirine Dārü'l-ḥadīṯ-i Edrine'ye ḥareket itdiler. On altı Ṣafer'inde Ṣaḥn Müderrisi 'Alī-i Ḫˇābī altmış aḳçe ile dārü'l-ḥadīṯe gidüp mübādele ṭarīḳı ile bunlar Ṣaḥn'a gelmiş idi. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Velī Efendi yirine Maġnisa ḳażāsı virilmiş idi. Ḳabūl it-

1 Miḫalicī R1
2 Mü'min-i:mü'min ü SE
3 189a SE
4 318b E

meyüp 'azl iḫtiyār eyledi. On sekiz Şevvāl'inde nā-kām ü nā-ümmīd müddet-i 'azli medīd olup;

Beyt Bī-derd iken dil gūyiyā bir miġfer-i pūlād idi
Şimdi ḫadeng-i cevr ile tāc-ı ḳalender kendüdür

neşīdini tekrār iderek üftāde-i ḫāk-i fenā ve ser-dāde-i ṣaḥrā-yı beḳā olmış idi.

Mevlānā-yı merḳūm ṣafḥa-gerdān-ı esfār-ı 'ulūm, fenn-i luġate şedīdü'l-i'tinā ve *Terceme-i Ḳāmūs*'a mübtelā idi.

el-Mevlā Tāce'd-dīn (Teẕkireci[1] Tāce'd-dīn)

Medīne-i Anḳara'da perverde ve deryā-yı 'ademden ser-ber-āverde olup temhīd-i muḳaddimāt-ı 'ulūm ve teşyīd-i mebānī-i manṭūḳ u mefhūm eyledükde āheng-i ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ ve devr-i mecālis-i ders ü taḥḳīḳ eyleyüp şeyḫü'l-islām, ṣadru'l-'ulemā'i'l-a'lām Ḳāżī-zāde Efendi ḫidmetlerine intisāb ve feyż-i naẓarları ile iktisāb-ı şeref-i bī-ḥisāb itmiş idi. Ṭoḳuz yüz seksan üç tārīḫinde mollā-yı merḳūm def'a-i ṣāniyede ṣadr-ı Rūm olduḳda teẕkirecilikleri ḫidmetinden mülāzım ve ba'ż-ı medārisde müdāreseye müdāvim olup ḳırḳ aḳçe ile Silivri Medresesi'nden ma'zūl iken biñ bir senesi Receb'inde Ṭarsūsī yirine Berġos'da Meḥemmed Paşa müderrisi olmış idi. Biñ dört Muḥarrem'inde selefi yirine meşrūṭası Fetḥiyye'ye taḥrīk olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Baġdādī-zāde yirine Rodos fetvāsına gönderilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Biñ sekiz Receb'inde Oḫrili Ḥüsām Efendi[2] yirine Edrine Dārü'l-ḥadīṯi[3] in'ām olındı. Biñ on Ṣa'bān'ında Ḫayre'd-dīn-zāde 'Abdu'llāh Efendi yirine Anḳara fetvāsı tevcīh olındı. On üç Şevvāl'inde 'azl olınup selefi i'āde ve mesned-ārā-yı iftā vü ifāde ḳılındı. On beş Ẕi'l-ḳa'de'sinde **[323b]** Ḳara Ḥabīb yirine Burūsa'da Ḳapluca Medresesi 'ināyet olındı. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında 'Abdu'llāh Efendi yirine tekrār Anḳara fetvāsı tefvīż olındı. On sekiz ḫilālinde intiḳāl idüp manṣıbı Anḳaralı Yaḥyā Efendi'ye virildi.

1 Teẕkireci Anḳaralı SE
2 - R1, E
3 Edirne Dārü'l-ḥadīṯi:Edirne'de Dārü'l-ḥadīṯ Medresesi SE

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḥāl ile meşhūr, faḳāhetde ser-efrāz, ṣalāḥ u 'iffetle mümtāz idi. Ḳırḳdan ma'zūl iken Bostān-zāde Efendi daḫı teẕkirecilik ḫidmetinde istiḫdām ve maẓhar-ı luṭf u in'ām itmişler idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Zekeriyyā-zāde)

"Zekeriyyā-zāde" dimekle meşhūr ve rütbe-i iştihārı bu mertebeye maḳṣūrdur. Ṭarīḳ-ı pür-tevfīḳda cilve-nümā ve ḫūşe-çīn-i ḥırmen-i faẓl-ı[1] 'ulemā olup Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi ḥażretlerinden nā'il-i şeref-i mülāzemet ve medāris-i 'ilmiyyede müştaġil-i ḫidmet olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Uşşāḳī-zāde yirine Ḥācī Ḥasan-zāde müderrisi olmış idi. Biñ on Cemādiye'l-ūlā'sında Rıḍvān Çelebi yirine Yeñi Nişāncı Medresesi'ne taḥrīk olındı. On üç Rebī'u'l-āḫir'inde Kerīm Çelebi yirine Zāl Paşa ḫāricine vāṣıl oldı. On dört Rebī'u'l-evvel'inde Teẕkireci Aḥmed Efendi yirine Ġażanfer Aġa pāyesine terfī' olındı. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḥelvācı-zāde yirine Ṣaḥn'a geldi. On sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Nevālī-zāde Żiyā'ī Efendi[2] yirine İzmir ḳażāsı iḥsān olındı. On sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde ḳāżī[3] iken āmāl-i dünyeviyyeden ḳażā-yı vaṭar ve neẓāre-i nüzhetgāh-ı cihāndan ḳaṭ'-ı naẓar eyledi. Manṣıb-ı maḥlūl İpekli Meḥemmed Efendi'ye naṣīb oldı.

Mevlānā-yı merḳūm ṭālib-i intisāb-ı 'ulūm, nīk-nefs ü ṣāfī-ṭaviyyet olup ḫalḳla mu'āmelesi maḳām-ı ṣadāḳatda temekkün ü teşebbüt ve yārān-ı ṭarīḳuñ anlar ḥaḳḳında aṣıl ḳarār-dādesi [4] قل الخير و الا فاسكت emr-i vācibü'l-imtiṣāli idi.

el-Mevlā Aḥmed (Teẕkireci[5] Aḥmed Efendi)

Vilāyet-i Aydın dāḫilinde "Kestel" nām belde-i ma'mūreden bedīd ve gerden ü gūş-i isti'dādı ḥuliyy-bend-i cevāhir-i dāniş ü dīd olup ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilme germ-'inān-ı 'azīmet ve bāb-ı erbāb-ı feżā'ilde gerden-nihāde-i maḳām-ı ḫidmet olduḳdan ṣoñra ṣadr-ı 'ālī-ḳadr Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi ḫid-

1 Faẓl-ı:faẓl u SE
2 Żiyā'ī Efendi:- R1, E
3 319a E
4 "Ya hayırlı, iyi şeyler söyle; ya da sus!"
5 Teẕkireci Kestelli SE

metlerinüñ[1] Ka'betü'l-iḳbāl-i āstānelerine rūy-māl ve teẕkirecilik cihetinden[2] mülāzemetle taḥṣīl-i āmāl itmiş idi. Ḳarīne-i hal menāzil-i rāh-ı tedrīsde efsürde[3]-pā-yı nişīb ü firāz ve uzunca ova merḥalesinde efsürde-i vādī-i dūr u dırāz olmış iken biñ dört Şevvāl'inde Ḥüsām Efendi yirine Sekbān 'Alī Medresesi'n cā-yı ārām itmiş idi. Biñ on Cemādiye'l-ūlā'sında imām-ı sulṭānī Cellād-zāde yirine Zāl Paşa ḫāricine 'āric olmış idi. Biñ on bir Ramażān'ında Ḥasan Efendi yirine Ġażanfer Aġa pāyesine terfī' olındı. On iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Mıṣr ḳużātından Tāce'd-dīn mevleviyyete vuṣūl içün taḥille ṭarīḳı ile ol medreseye uġrayup yine bunlar ibḳā olındı. Biñ on dört Rebī'u'l-evvel'inde[4] Ḳaragülmez Efendi yirine Ṣaḥn'a gelüp ol eṣnāda Müftī Muṣṭafā Efendi birāderi Çelebi Ḳāżī yirine Anḳara ḳażāsı virilmiş idi. Ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār eyledi. On altı Ṣafer'inde **[324a]** Sinān-zāde yirine tekrār Ṣaḥn Medresesi virildi. On yedi Ṣafer'inde 'Ömer Efendi maḥlūlinden Maġnisa Murādiyyesi'ne īṣāl olındı. On sekiz Ṣafer'inde 'ālem-i āḫirete sefer ḳılup medrese-i maḥlūle Ṭālib ḫışmı[5] Sinān Efendi'ye muḳarrer ḳılındı.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ u 'iffetle meşhūr, 'ilm ü kemālde müşārik-i emṣāl, diyānet ü ṣıyāneti vāṣıl-ı derece-i kemāl idi. İstiḳāmet ü emānetle şöhre-bend olmaġın ekṣer-i kibār istiḫdāma rāġıb ve ḳassām ü nā'ib itmege tālib olup mükerreren müẕekkir-i meṭālib olmaġla teẕkirecilik vaṣfı merḥūma 'alem-i ġālib olmış idi. Birḳaç def'a teẕkireci vü ḳassām ve dārü's-salṭanada ḳāżī olan ḥükkām-ı kirāma nā'ib-i menāb ü ḳā'im-maḳām olmış iken kemāl-i tenezzühinden maḍīḳ-ı muḍāyaḳadan ḫalāṣ ve füsḥatgāh-ı üs'ate ṭarīḳ-ı menāṣ bulmamış idi. منّ الله تعالى بإحسانه وأدخله فسيح جنانه [6]

el-Mevlā Meḥemmed (Şānī Efendi[7]) {Şānī}

Diyār-ı Ḳaraman'da "Lārende" nām şehr-i meşhūrden dārende-i ḥükm-i hümāyūn-ı vücūd ve pedīdārende-i şān-ı 'izzet-nişān-ı şühūd olmış idi. Taḥṣīl-i

1 ḥażretlerinüñ SE
2 ḫidmetinden SE
3 Efsürde SE
4 189b SE
5 - R1
6 "Yüce Allah ona güzellikle iyilikte bulunsun ve onu geniş cennetlerine dâhil etsin."
7 - SE

'ilm ü kemāle sā'ī ve ādāb-ı erbāb-ı isti'dādı mürā'ī olup mu'allim-i maḳām-ı Selīm Ḫānī 'Atā'u'llāh Efendi ḥidmetlerinden mülāzemetle nā'il-i emānī olduḳdan ṣoñra ﴿كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾[1] mefhūm-ı kerīminden iḳtibās-ı envār idüp[2] ḳaṭ'-ı merātib-i mu'tāde ile pāye-i erba'īne vāṣıl ve ḳırḳ aḳçe ile Ḫāṣköy'de Maḥmūd Paşa Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ bir Cemādiye'l-āḫire'sinde ṣadreyn-i fāżileyn olan Bostān-zāde Meḥemmed Efendi ve Ṣun'u'llāh Efendi ḥużūrlarında imtiḥān fermān olınup Nihālī Efendi ve Yavuz Efendi ile *Hidāye*'nüñ *Kitāb-ı Cihād*'ından oḳuyup risāleler yazduḳlarında ba'ż-ı şu'arā bu beytle[3] istiḥḳāḳların iş'ār itmiş idi:

Beyt Bil Nihālī Yavuz a'lā oḳudı
Līkin ammā ḳatı alçaḳ Ṣānī

Ḳarīne-i ḥāl[4] Nihālī Efendi 'Oṣmān Paşa Medresesi ile ve Yavuz Efendi Ḳāsımpaşa Medresesi ile ikrām ü iclāl olınduḳda bunlar daḫı māh-ı Receb'de Celeb Meḥemmed Efendi yirine Ṭūṭī Laṭīf Medresesi ile talṭīf ü teşrīf olındı. Biñ dört Ẕi'l-ḥicce'sinde ḳabūl itmeyen Tāce'd-dīn Efendi yirine Rodos fetvāsına naḳl olındı. Biñ altı Rebī'u'l-āḫir'inde Manṭıḳī 'Alī maḥlūlinden Şām fetvāsı in'ām[5] olındı. Biñ yedi Şevvāl'inde Fenārī-zāde Maḥmūd Efendi maḥlūlinden Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup Nişāncı ḫıṣmı Şāh Efendi ḳā'im-maḳām oldı. Biñ ṭoḳuz Muḥarrem'inde Ṣūfī Meḥemmed Efendi yirine Mar'aş ḳażāsı iḥsān olındı. Biñ on Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup ḫalef-i sābıḳları Şāh Efendi mesned-i ḥükūmetini cāygāh eyledi. Biñ on bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ġazālī-zāde yirine Arżırūm ḳażāsı ile nā'il-i merūm olmış idi. On üç Ṣafer'inde 'azl olınup selefi i'āde ḳılındı. On beş Rebī'u'l-evvel'inde Anḳara'ya naḳl olınan Vildān-zāde yirine Āmid ḳażāsında ḳarār-dāde ḳılındı. On altı Ṣafer'inde Gümişayaḳ yirine Arżırūm ḳażāsına naḳl olındı. On ṭoḳuz Ṣafer'inde intiḳāl eyleyüp manṣıb-ı maḥlūl mükerreren Nişāncı ḫıṣmı Şāh Efendi'ye maḥaṭṭ-ı riḥāl oldı.

---

1 Kur'ân-ı Kerîm, Rahmân Sûresi, 55/ 29, "… O, her gün yaratma hâlindedir."
2 كل//idüp:- R1
3 Beytle tertīb-i SE
4 319b E
5 Fetvāsı in'ām:fetvāsına naḳl SE

Mevlānā-yı merḳūm ṭālib-i maʿārif ü ʿulūm, maḫlaṣını taḥḳīḳ[1] içün naẓma ḳādir, mażmūn-ı bedīʿi beyża-i ʿAnḳā **[324b]** ve külīçe-i ʿamel-i kīmyā gibi nādir, nīk-nefs ü nezīhü'l-lisān, ḥasenü'l-aḫlāḳ u kerīmü'ş-şān idi.

el-Mevlā ʿAbdu'llāh (Ṭursun-zāde Feyżī[2] Efendi) {Feyżī}

Tercemesi sebḳ iden Ṭursun Efendi'nüñ maḫdūm-ı kihteri ve ʿAbdu'l-bāḳī Efendi'nüñ birāder-i ferḫunde-aḫteri Feyżī Efendi ḫidmetleridür. Esātiẕe-i kirāmdan istifāża-i envāʿ-ı maʿārif ü ʿulūm ve cehābiẕe-i fiḫām mecālis-i ʿilmiyyelerinde istifāde-i nevādir-i manṭūḳ u mefhūm ḳılup şeyḫü'l-islām, naḳīb-i sādāt-ı kirām Maʿlūl-zāde Efendi ḫidmetlerinden iktisāb-ı şeref-i mülāzemet, medāris-i ʿaliyye-i ʿilmiyyede *Ḥāşiye-i Tecrīd* ve *Miftāḥ* ifādesine himmet eyledükden ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ bir Cemādiye'l-ūlā'sında Nişāncı Meḥemmed Paşa Medresesi temām olduḳda ibtidā bunlara inʿām olındı. Biñ dört Şevvāl'inde İskender-zāde yirine Edrineḳapusı pāyesine sāye ṣaldılar. Biñ beş Şevvāl'inde Ġanī-zāde Efendi yirine Ġażanfer Aġa pāyesine taḥrīk olındılar. Biñ sekiz Rebīʿu'l-evvel'inde ʿAzmī-zāde Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām idüp biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Muṣlī Efendi yirine Üsküdār'da Vālide Sulṭān Medresesi ile ikrām olınup biñ on Şevvāl'inde ʿAbdu'l-cebbār-zāde Efendi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı ile teşrīf olındılar. Biñ on bir Ramażān'ında Saʿdī-zāde Efendi yirine Baġdād-ı dārü's-selām ḳażāsına naḳl ile itmām-ı merāsim-i iḥtirām olınmış idi. On iki Ẕi'l-ḳaʿde'sinde ʿazl olınup ʿAbdu'l-mü'min Efendi mesned-nişīn-i ḥükūmetleri oldı. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Ṣarı Ḫʿāce yirine Eyyūb ḳażāsına manṣūb ve ḥükūmet-i ḫavāṣṣ-ı Ḳosṭanṭıniyye ẕāt-ı melek-simātlarına mensūb olmış idi. On yedi Muḥarrem'inde selefi iʿāde ve bunlar gūşe-i inzivāda ḳarār-dāde ḳılındı. On sekiz Şevvāl'inde Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn Efendi yirine maḥrūse-i Üsküdār ḥükūmeti ile maẓhar-ı ʿināyet olmışlar idi. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında ḳażā-yı dīn-i vācibü'l-edā-yı cān ve ʿazm-i riyāż-ı keẕīrü'l-ḥıyāż-ı cinān itmişler idi. Manṣıb-ı maḫlūl Nevālī-zāde Saʿdī Efendi'nüñ ʿıḳd-ı gerden-i cāhı ve Ḳāżī Çeşmesi ḳurbında vāḳiʿ ʿĀbid Çelebi Mescidi'nüñ ḥaremi kālbüd-i nūrānī-mesnedlerinüñ penāhı olmış idi.

1 Taḫlīṣ R1
2 - R1, E

Mevlānā-yı mezbūr faẓīlet-i ʻilmiyye ile meşhūr, mū-şikāf-ı daḳā'iḳ-ı ʻArabiyye[1], ḥarīr-bāf-ı ḥaḳā'iḳ-ı edebiyye, ʻulūm-ı ʻaḳliyyenüñ çābük-süvār-ı meydānı, fünūn-ı naḳliyyenüñ rā'iż-i[2] yek-rān-ı ṭurfe-naḳl-i ṣabā-cevelānı, üslūb-ı taḥrīrde māhir, elsine-i ṣelāṣede şiʻr ü inşāya ḳādir, ḥüsn-i kitābetde ḳalem gibi ʻalem, envāʻ-ı maʻārif ü ʻulūmda müsellem-i ʻālem idi.

Āṣār-ı celīlelerinden *Kāfiye Şerḥi*, *Cāmi'*ye merfūʻāta müntehī olınca ḥāşiyeleri ve tefsīr-i şerīfe müteʻalliḳ taʻlīḳātı ve şürūḥ-ı *Hidāye* ve *Miftāḥ*'a kelimātı vardur. *Ferā'iż-i Muḥsin-i Ḳayserī*'ye iḳtidā eyleyüp lisān-ı Türkīde naẓm eylemişdür. Selīs ü ḫoş-āyende naẓmdur. Baʻdehu şerḥ eyleyüp īfā-yı merām eylemişdür. Müfīd ü muḫtaṣar eserdür. Muʻcizāt-ı enbiyā-yı ʻiẓām *ʻaleyhimü'ṣ-ṣalātü ve's-selām* ḥaḳḳında Türkī risāleleri vardur. Vādīsinde dil-nişīn ve muʻteberdür. **[325a]** İmlā-yı ḥücec-i şerʻiyye ve inşā-yı ṣukūk-i merʻiyyede māhir olmaġın taḥrīr itdügi ṣuver-i vaḳfiyye vü temessükāt taṣvīr-i Mānī gibi bī-bedel ve ḫuddām-ı maḥākime düstūrü'l-ʻameldür. Üstādān-ı fenn-i belāġat resmi üzere *Risāle-i Ḳalemiyye* ibdāʻ eylemişdür. El-ḥaḳḳ īrād eyledügi ḳarā'in ü fiḳarāt, ḳıṭaʻāt-ı yerāʻa gibi maṭbūʻ-ı ehl-i berāʻa ve derūnında merkūz olan maʻānī vü nikāt, nāl-i ḳalem miṣāl ince mażmūn u ince ḫayāl olmaġın maḳbūl-i erbāb-ı ṣınāʻadur. Bu ebyāt nuḫbe-i eşʻār-ı dürer-bārı ve nümūne-i güftār-ı belāġat-şiʻārıdur:

Eşʻār Geçince reh-güẕerinden o şāh-ı ḫūbānum
Derīçe-i lebüme geldi seyr içün cānum

Ve lehu[3] Nice bir elde mey-i sürḫle sāġar ṭutalum
Aḳ gül gibi ʻaraḳ nūş idelüm ter ṭutalum

Vādī-i muʻammāda Mīro (?) Şihāb gibi nāmdār ve Emrī gibi pergār-ı efkārı iʻcāz-medār olup rengīn muʻammāları gül-i raʻnā gibi zīnet-i dest ü destār-ı ehl-i iʻtibār olmışdur. Cümleden bu beyt-i meşhūrı sīmyā-ḫāne-i evhām-ı ẕevi'l-efhām ve "*Gül-i Ṣad-berg*" nāmı ile zebān-zed-i enām olmışdur:

1 190a SE
2 320a E
3 Ve lehu:- E, SE

Beyt Derdüme dermān olurdı olsa ger iy serv-ḳadd
Derde ġāyet derde ġāyet derde ġāyet derde ḥadd

Hey'et-i saṭr-ı mevzūn-ı girih-gīri mānend-i kilīd-i endīşe muḥtāc-ı tedbīr olup ṣanā'i'-i bedī'a ile yüz ism çıḳar bir mu'ammā ve fetḥu'l-ġāzātında yazduḳları risāle hem-ser-i şerḥ-i cennetü'l-esmā olmışdur. Ḥaḳḳā ki ol beyt-i dil-āvīzüñ güşāyiş-i ṭılısmāt-ı eşkāli mānend-i daḫme-i Cemşīd, ḥayret-dih-i 'uşşāḳ ve ġavṭa-i ḥıyāż-ı ḫayāli miṣāl-i timṣāl-i ḥammām-ı nüh ṭāḳ, efkār-ı müşkil-güşāyān-ı āfāḳa sebeb-i istiġrāḳdur[1]. Ma'ārif-i cüz'iyyede daḫı külliyyet-i kübrā ṣāḥibi olup cem'-i efrād-ı maḥāsin itmişler idi. Vaṣṣāle vü teẕhīb ve cild ü cedvel-i bedī'u't-tertīb ibdā'ında rengīn taṣarrufātı, bā-ḫuṣūṣ ṭarḥ-ı mevzūn u ṭarz-ı gūn-ā-gūn mısṭarlar iḫtirā'ında nāzik ü dil-nişīn tekellüfātı var idi. Biñ on tārīḫinde birāderleri 'Abdu'l-bāḳī Efendi ṣülāṣī maṣādırını tetebbu' ve istiḳrā ṭarīḳı ile cem' eyleyüp dībāce-i belīġa ile muṣaddar bir eser-i mu'teber ḳılduḳda bunlar daḫı tāze-resm ü bedī'u'l-üslūb birḳaç ḳıṭ'a mısṭar-ı merġūba perdāḫt-ı müsta'iddāne[2] virüp müsta'idddāne taḥrīk-i evtār-ı ḳānūn-ı hüner ḳılmagın sitem-ẓarīfān-ı 'aṣr dimişler idi:

Ḳıṭ'a Ḥaḳ budur kim iki birāderler
Oldı 'ilm ü kitābınuñ ḫarcı

Birbirine münāsib olmışdur
Biri mısṭarcı biri maṣdarcı

el-Mevlā Şücā' (Ḳasṭamonılı[3] Şücā' Efendi)

A'māl-i Ḳasṭamonı'dan ẓuhūr ve i'māl-i mışḳale-i ictihād ile ṣafḥa-i isti'dādın meclā-yı nūr-ı şu'ūr idüp 'ulemā-yı 'aṣr dārü'l-ifādelerine dāḫil ve devr-i mecālis ü maḥāfil iderek 'Atā'u'llāh Efendi ḫidmetlerine vāṣıl olup ṭoḳuz yüz yetmiş dört tārīḫinde vāḳi' teşrīf-i cülūsdan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve medāris-i 'ilmiyyede fünūn-ı nāfi'aya ḫidmet eyleyüp ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Ḫanceriyye'den munfaṣıl iken ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Abdu'l-vehhāb Efendi

1 İstiġrābdur SE
2 - R1
3 - R1, E

yirine Ḳāsımpaşa Medresesi'ne nā'il olmış idi. Ṭoḳsan dört Receb'inde Küçük İsḥaḳ yirine Dārü'l-ḥadīṯ-i Edrine'de[1] mutaṣaddī-i neşr-i feżā'il olup biñ bir[2] Ẕi'l-ḳa'de'sinde Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine dā'ire-i Ṣaḥn'a dāḫil olmış idi. Biñ iki Şevvāl'inde Martolos-zāde yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı ile teşrīf **[325b]** olındı. Biñ dört Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup 'İvaż Efendi[3] Süleymānı cā-nişīn-i ḥükūmeti oldı. Biñ beş Ẕi'l-ḳa'de'sinde ḳabūlde mütereddid olan 'Abdu'l-ḥalīm Efendi yirine mükerreren Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ altı Şevvāl'inde 'azl olınup yirine Dökmeci-zāde Dāmādı naṣb olındı. Biñ sekiz Ramażān'ında ba'ż-ı nevāḥī ilḥāḳı ve teftīş ü taḥṣīl-i māl-i mīrī żamīmesi ile Toḳat ḳażāsı mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı. Biñ on Ṣa'bān'ında 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr Ḳābil 'Alī'ye naṣīb oldı. On üç Muḥarrem'inde Şeyḫī Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde Ġanī-zāde Efendi yirine Selānik ḳażāsına naḳl olınmış idi. İki günden ṣoñra yirinde ibḳā olınup Selānik Ayāşī Aḥmed Efendi'ye tevcīh olındı. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde ma'zūl ve maḳām-ı ḥükūmetine 'Arab Sinān Efendi mevṣūl oldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde ḫalefi yirine mükerreren i'āde olındı. On beş Ṣa'bān'ında ref' olınup yirine Ṣun'ī Efendi terfī' olındı. On ṭoḳuz Muḥarrem'inüñ altıncı güni yevm-i ḫamīsde ḥamīs-i ecel mülk-i vücūdına türktāz ve murġ-ı rūḥı 'azm-i firāz eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalābet ü istiḳāmetle meşhūr, zemān-ı tedrīs ü evān-ı ḳażāsında ādāb-ı ṭarīḳ-ı 'ilmi mürā'ī ve ḥalbe-i ṣalāḥ u sedādüñ merd-i şücā'ı, 'ilm ü kemālde müşārik-i emṯāl, icrā-yı aḥkām-ı şer'iyyede bī-miṯāl idi[4]. Dārü'l-ḥadīṯ müderrisi iken Sulṭān Murād Ḫān Evḳāfı'nuñ re'āyāsını taḥrīr eyleyüp el-ḥaḳḳ kemāl-i istiḳāmet ü nezāhet ile teftīş ü tenḳīr eylemişdür. Bu ḥaḳīr, ḳāżī olduġum yirlerde defterlerini düstūrü'l-'amel ve maḳbūl ü mu'avvel[5] bulmış idüm. Beytü'l-maḳdis'de ḳāżī iken Ṣaḫretu'llāh ḳurbında iki manẓara açmışdur. Ümmīddür ki muḳābelede mezārına cennetden revzene-i nūr ve manẓara-i ḥūr açıla.

1 Dārü'l-ḥadīṯ-i Edirne'de:Edirne Dārü'l-ḥadīṯi'ne R1, E
2 320b E
3 - R1, E
4 190b SE
5 ma'ḳūl SE

el-Mevlā Meḥemmed[1] (Berber-zāde)

Burūsavīdür. "Berber-zāde" dimekle şöhret-şi'ār idi. Ba'ẓı 'ulemādan mülāzemetle bekām ve merātib-i teraḳḳıyyātla menāṣıb-ı tedrīsde vāṣıl-ı merām olup tīġ-ı ṭab'-ı raḥşānı mānend-i şemşīr-i cihān-gīr-i 'Oṣmānī tīz ü bün-tīz olmaġla;

Beyt Tirāş itdi ser-i a'dāyı berber tīġ-ı ser-tīzi
Atañ fetḥ itdi kürsī-i bilād-ı Berberistānı

mażmūnından nümūdār ve mū-şikāf-ı daḳā'iḳ-ı esrār olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl ve şemşīr-i ḫaṭīb gibi gūşe-gīr-i 'uzlet ü ḫumūl iken biñ on sekiz Ša'bān'ında Miḫalicli Maḥmūd maḥlūlinden Emre Ḫˇāce Medresesi müyesser olmış idi. On ṭoḳuz Receb'inde intiḳāl eyleyüp yirine 'Abdu'r-raḥmān Efendi basṭ-ı seccāde-i iclāl eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm dāḫil-i 'idād-ı erbāb-ı rüsūm, silsile-nāme-i müderrisīnüñ zīveri, *Ḫusrev-zāde Defteri*'nüñ metn-i mısṭarı idi.

el-Mevlā Sināne'd-dīn Yūsuf ('Arab Sinān[2])

Ḫıṭṭa-i Şām-ı cennet-meşām dāḫilinde "Anṭaḳıyya" nām şehr-i dil-ārāmda ṭāḳıye-i vücūdı ber-ser ve ḫil'at-i şühūdı der-ber, rūy-māl-i ṭāḳ-ı nüh-revāḳ-ı eyyām itmiş idi. Taḥṣīl-i sermāye-i isti'dād ve levāzım-ı ṭarīḳ-ı 'ilmi i'dād eyleyüp her fende fā'iḳ, ri'āyete lā'iḳ, dānişmend-i bī-mānend olduḳda ḫˇāce-i pādişāh-ı 'ālem-penāh 'Atā'u'llāh Efendi'nüñ mevā'id-i 'ināyetinden **[326a]** nevāle-bend ve şeref-i mülāzemetleri ile behremend olmış idi. *Ḥāşiye-i Tecrīd* ve *Miftāḥ* medreselerinde ṣafaḥāt-ı taḥḳīḳ u tevfīḳı ıṣlāḥ u īżāḥ itdükden ṣoñra ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Emīr Sulṭān Medresesi'nden ma'zūl iken biñ iki Şevvāl'inde 'Abdu'l-mü'min Efendi yirine Murād Paşa müderrisi olmış idi. Biñ dört[3] Şevvāl'inde Emīn-zāde yirine Çorlı pāyesine terfī' olındı. Biñ yedi Muḥarrem'inde ṣadr-ı Rūm'dan müteḳā'id Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi yirine Burūsa Sulṭāniyyesi'ne taḥrīk olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Saḳız

1 El-Mevlā Meḥemmed:Berber-zāde SE
2 'Arab Sinān:Anṭaḳıyyalı Yūsuf Efendi SE
3 321a E

ḳażāsı teklīf olınup ḳabūl itmedükde yirinde ibḳā olındı. Biñ sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında Nefes-zāde Efendi yirine Ḥażret-i Eyyūb pāyesine naḳl olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Nihālī Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında ḳabūl itmeyen Niksārī-zāde yirine Yeñişehr ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olmış idi. Biñ on Ṣafer'inde Edhem-zāde Efendi yirine Maġnisa ḳażāsına tebdīl olındı. On bir[1] Ramażān'ınuñ selḫinde 'azl olınup şerīki Ḫayre'd-dīn-zāde 'Abdu'llāh Efendi cā-nişīn olmış idi. On üç Cemādiye'l-ūlā'sında Çelebi Efendi yirine Filibe ḳażāsı tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde 'azl olınup selef-i bāhirü'ş-şerefleri i'āde olındı. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Şücā' Efendi yirine mükerreren Yeñişehr ḳażāsı virilmiş idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinüñ evāḫirinde ref' olınup selefi ḫalef ve maḳām-ı ḳadīmi ile müşerref olmış idi. On yedi Şevvāl'inde Tāce'd-dīn Efendi yirine Āmid ḳażāsında neşr-i maḥāmid itmişler idi. On ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inde ref' olınup manṣıb-ı mezbūre Baġdād ḳażāsından Ḳaragülmez Efendi tebdīl olındı. İki aydan ṣoñra gelürken medīne-i Ḳayṣeriyye'de intiḳāl ve dārü'l-üns-i ḳudse isti'cāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, āşinā-yı deryā-yı 'ulūm-ı 'Arabiyye, zebān-dān-ı rümūz-ı fünūn-ı edebiyye, aḳrānı miyānında emṡāl-i 'Arab gibi ma'lūm-ı 'ālem ve ka'b-ı şāmiḫ-i 'ilm ü 'irfānla mümtāz ü müsellem, kümeyt-i yerā'a-i berā'a ile ḫayyāl-i ḥalbe-i ḫayāl, esb-i tāzī gibi sābıḳ-ı meydān-ı fażl ü kemāl idi.

el-Mevlā Muṣṭafā ('Abdu'r-raḥmān Efendi Birāderi Muṣlī Çelebi[2])

Tercemesi sebḳ iden Kefe Müftīsi Ḳara Süleymān Efendi'nüñ maḫdūm-ı kihteri ve Ḳara 'Abdu'r-raḥmān Efendi'nüñ birāder-i hünerveridür. Beẕl-i sermāye-i isti'dād ile 'ilm ü kemālden nā'il-i vāye-i murād olduḳda Çivi-zāde Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle vāṣıl-ı kām ve kām-şümār-ı ṣafḥa-i merām olup Vezīr-i A'ẓam Sinān Paşa āstānesine intimā itmekle şāḫ-ı şecere-i iḳbāli ḳarīn-i nemā olmış idi. Ḳırḳ aḳçe ile vezīr-i mezbūruñ Yeñişehr'de olan medresesinden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan Ramażān'ında Malġara'da

1 - R1, E
2 'Abdu'r-Raḥman//Çelebi:Ḳara Süleymān-zāde SE

olan medreseleri temām olup ibtidā bunlara in'ām olındı. Biñ bir Şevvāl'inde birāderi Şeyḫī Çelebi yirine Fetḥiyye'de iḥdāṯ itdükleri medreseye naḳl olındı. Biñ üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde selefi yirine Tevekkül Çeşmesi ḳurbında olan medreseye taḥrīk olındı. Biñ beş Muḥarrem'inde yine anlar yirine meşrūṭası olan İsmiḫān Sulṭān[1] pāyesine terfī' olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında ḳabūl itmeyen Çil Ḥaydar yirine Mar'aş ḳażāsı müyesser oldı. Biñ altı Şevvāl'inde Gelibolı Ḳāżīsi Bī-kesī Efendi ile mübādele-i manṣıb eylediler. Biñ sekiz Ṣafer'inde 'azl olınup Mollā-zāde Şems Çelebi ḳā'im-maḳām-ı ḥükūmetleri oldı. Biñ on Rebī'u'l-evvel'inde Mollā Şeyḫüm yirine Tebrīz ḳażāsı tevcīh olındı. On bir Muḥarrem'inde[2] 'azl ü iz'āc ve yirine Sirāc Efendi vāṣıl-ı vāye-i ibtihāc ḳılındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Nāmī Efendi yirine Rodoscuḳ ilḥāḳı ile mükerreren Gelibolı **[326b]** ḳażāsı 'ināyet olındı. On iki Ramażān'ında şākileri gelmekle ref' olınup manṣıbı La'lī Çelebi'ye naṣīb oldı. On üç Receb'inde Ġınāyī Efendi maḥlūlinden Ḳayṣeriyye ḳażāsı maḥall-i ḥükm ü imżāsı ḳılındı. On dört[3] Ṣa'bān'ında 'azl olınup Ḥakīmī Efendi ḥākim olmış idi. On beş Cemādiye'l-ūlā'sında vezīr-i 'ālī-himmet Ṣadr-ı A'zam Dervīş Paşa'nuñ cāme-ḫāne-i şāhāne-i 'ināyetinden Ḫusrev-zāde yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı ile teşrīf olınmış idi. Vezīr-i mezbūr maẓhar-ı ḳahr-ı Ḳahramānī olduḳda bunlar daḫı güm-kerde-i rāh-ı emānī olup sene-i mezbūre Ramażān'ında 'azl-i bī-hengāma mübtelā ve selefi ibḳā olınmış idi. On ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inde Ḳaragülmez[4] yirine Baġdād-ı dārü's-selām ḥükūmeti ile ikrām olındı. Sene-i mezbūre evāḫirinde ḳāżī iken teslīm-i naḳdīne-i mühūr-i[5] ruḳbā ve 'azm-i na'īm-i dārü's-selām-ı 'uḳbā itmişler idi. Manṣıb-ı maḥlūl Tevfīḳī-zāde Emīn Efendi'ye revā görüldi.

Mevlānā-yı mezbūr aḫlāḳ-ı ḥasene ile meşhūr, güşāde-ṭab' u ḫandān-rūy, rindāne-meşreb ü laṭīfe-gūy, ḫoş-ṣoḥbet ü ehl-i işret, esīr-i yārān ü meftūn-ı cem'iyyet idi. Güşāde-baḫtligi bir mertebede idi ki "Mar'aş ḳażāsından tekmīl-i edevāt-ı kām-rānī itdükden ṣoñra yigirmi beş biñ filori ile ma'zūl oldum." diyü naḳl iderdi. Ma'a hāẕā ṣarfında ifrāṭ ve aḫẕında mu'āmele-i evsāṭ muḳar-

1 Ḫānım R1, E
2 Ṣafer'inde SE
3 321b E
4 191a SE
5 ma'hūd-i SE

rer idi. Manṣıb-ı mezbūrdan ile'l-ān ol mertebenüñ nıṣfı, belki rub'ı bir ferde müyesser olmaduġı muḳarrerdür. Mede'l-'ömr müżāyaḳa görmemiş ve ġam didükleri kāfiri bilmemiş idi.

el-Mevlā Meḥemmed[1] (Azāḳī Efendi)

Nāficetü'l-misk-i vücūd-ı mes'ūdı deşt-i Ḳıbçaḳ'dan bedīd ve nergis-i şehlā gibi zīver-i çemen-i ṣuffe-i dāniş ü dīd olup ġonce-ṣıfat cüz'dān-ı ders-i 'ilm ü 'irfānla dāḫil-i maḥāfil ve Kefe lālesi gibi az aḳı nisbeti ile şöhre-bend-i miyān-ı emāṯil olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi;

Geh nāfe-ṣıfat eyle der ü deşti mu'aṭṭar
Geh ġonce gibi gülşene gel zīnet-i bāġ ol

mażmūnı üzere devr-i medāris-i ehl-i dāniş ve seyr-i mecālis-i erbāb-ı bīniş eyledükden ṣoñra Şeyḫü'l-İslām Ebu's-su'ūd Efendi āstānesine intisāb ve şeref-i mülāzemetlerin iktisāb eyleyüp medāris-i 'aliyye-i 'ilmiyyede dā'ir ve ri'āyet-i merāsim-i ifādede hem-ser-i meṯel-i sā'ir olmış idi. Ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken Egri seferinde rükeb-i sulṭānīye mülāzemet eyleyüp biñ beş Muḥarrem'inde[2] Muṣlī Çelebi yirine taḥille ṭarīḳı ile Sinān Paşa müderrisi olup Ramażān Efendi yirine Kefe fetvāsına naḳl olındı. Ba'dehu künc-i 'azl ü inzivāda ḳarār-dāde ve manṣıb-ı mezbūra selefi i'āde olındı. Biñ on iki Cemādiye'l-ūlā'sında Ramażān Efendi'nüñ hilāl-i vücūdı mütevārī-i ġamām-ı ḥimām olduḳda manṣıb-ı mezbūr mükerreren bunlara in'ām olındı.

Mıṣrā' Geçdi Ramażān irdi yine 'īd-i emānī

zemzemesiyle nevā-sāz-ı meclis-i kām-rānī iken biñ on yedi Rebī'u'l-āḫir'inde gülū-feşārī-i mergle beste-dem ve ġavṭa-ḫor-ı deryā-yı 'adem olmış idi. Manṣıb-ı maḥlūl Vize Müftīsi Kefeli Muṣṭafā Çelebi'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, müftī-i müşkil-güşā-yı enām ve ol diyārda[3] muḳalled-i ḫavāṣṣ u 'avām idi.

1 El-Mevlā Meḥemmed:Azāḳī SE
2 "biñ//Muḥarrem'inde" ibaresi E'de "Egri" kelimesinden önce gelmektedir.
3 Ol diyārda:- SE

Naḳl olınur ki biñ beş tārīḫinde vāḳi' Egri seferinde 'asker-i İslām'a ḫidmeti ve kemāl-i şecā'ati ẓuhūr iden Ḫān-zāde Fetiḥ Girāy-ı Cengīzī fetḥ-i taburdan ṣoñra birāder-i mihteri Ġāzī Girāy **[327a]** Ḫān yirine Ḳırım mülkine ḫān olmış iken mu'īni olan Caġala-zāde mesned-i ṣadāretden ref' olınduḳda Vezīr-i A'ẓam İbrāhīm Paşa ta'aṣṣub idüp ḫān-ı ḳadīmi ibḳā itmiş idi. Fetiḥ Girāy'uñ ādemleri rikāb-ı hümāyūn-ı Meḥemmed Ḫānī'ye ref'-i ruḳ'a idüp ḫilāf-ı rıżāyı vezīr, ḫaṭṭ-ı hümāyūn ile maḳāmında taḳrīr itdürüp īṣāl itdüklerinde 'asker-i Tatar iki şıḳḳ olup nizā'a mü'eddā olmış idi. Ṭarafeynüñ vekīlleri Kefe ḳāżīsi ḥużūrında murāfa'a[1] olup ḳāżī efendi Ġāzī Girāy Ḫān'uñ[2] berātından mu'aḫḫar ḫaṭṭ-ı hümāyūn-ı ḳaṭ'iyyü'l-müfāda i'timād idüp tenfīẕ-i murād itmiş iken Azāḳī Efendi [3] الخط يشبه الخط mażmūnını düstūrü'l-'amel ḳılup "Diyārımuzda müte'ārif ü meşhūr ṭuġralu menşūrdur." diyüp berāt-ı sulṭānī mu'avvelün 'aleyh olmaḳ üzere iftā eyledükde Fetiḥ Girāy maġlūb u maḳhūr olup ġadr-ı birāder-i pür-āẕer[4] ile ṣavb-ı cināne revāne olmış idi. El-ān mātem-i Siyāvuş gibi on diyārda ḥüzni bāḳī ve māye-i melāl-i şehrī vü āfāḳīdür.

el-Mevlā Muṣṭafā[5] (Kefeli Muṣṭafā[6] Çelebi)

Kefe diyārından ẓuhūr ve kesb-i sermāye-i 'irfān içün ṣarf-ı naḳd-i vaḳt-i eyyām ü şühūr idüp Şeyḫü'l-İslām Ḳāżī-zāde Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve medāris-i celīlede müdāreseye müdāvim olmış idi. Ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on iki Ṣa'bān'ında 'Abdī Efendi maḥlūlinden Ca'fer Aġa ḫāricine 'āric olmış idi. On üç Ramażān'ında Şems Efendi yirine Vize fetvāsına naḳl olındı. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Azāḳī maḥlūlinden Kefe fetvāsına terfī' olınmış idi. Biñ yigirmi ḥudūdında intiḳāl eyleyüp manṣıb-ı mezbūr Şeyḫ İbrāhīm Efendi maḫdūmına virildi.

Mevlānā-yı merḳūm sime-i 'ilm ü ṣalāḥ ile mevsūm, sāde-dil ü ṣāfī-ṭaviyyet, müsellem-i pākīze-niyyet idi.

1 322a E
2 Girāy Ḫān'uñ:Girāy'uñ R1, E
3 "Yazı yazıya benzer."
4 Birāder-i pür-āẕer:birāder SE
5 Meḥemmed SE
6 Meḥemmed SE

el-Mevlā Meḥemmed (İpekli[1] Efendi)

Vilāyet-i Rūmili'nde "Piriştine" nām ḳaṣabadan ẓuhūr idüp İpek ḳaṣabasında[2] neşv ü nemā bulmaġla "İpekli" dimekle meşhūr olmış idi. Kirm-i pīle-i ṭab'-ı nükte-sencini nesīc-i evtār-ı efkār-ı 'ilmiyyede i'māl ve taḥṣīl-i sermāye-i faẓl ü kemāle ḥarīriyāne iştiġāl idüp;

هيهات ان تصل العناكب بالذى
نسجت اناملها ذرى الافلاك [3]

mażmūnında nümūdār olan ṣadr-ı 'ālī-ḳadr Mollā Aḥmed Efendi āstānesine intisāb ve şeref-i mülāzemetleri ile iktisāb-ı feyż-i bī-ḥisāb itmiş idi. Ba'żı bıḳā'-ı 'ilmiyyede müdāreseye meşġūl ve ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl olup biñ bir Muḥarrem'inde Zeynī Çelebi Medresesi elli aḳçe ile ibtidā bunlara i'ṭā olındı. Biñ altı Receb'inde Sa'dī-zāde yirine Ḥaydar Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Biñ yedi Ramażān'ında Vezīr-i A'ẓam İbrāhīm Paşa dīvānında Yeñi 'Alī Paşa Müderrisi Vaḥyī-zāde Efendi ile maṭlab müẕākere iderek biri birlerine ḥarf atmışlar, giderek harīrī gibi maḳāmātı uzatmışlar. Bi'l-āḫire muḥāvereleri muḍārebeye ve müşācereleri muḥārebeye mü'eddī olup müzevveceleri biri birine ṭoḳınduḳca nümūne-i yek-ā-yek-i ḥamle-i gürz ve teṣādüm-i kūh-ı Demāvend ü Elbürz olmış idi. Bu vaż'-ı nā-maḥall ma'lūm-ı ṣadr-ı ecell olduḳda 'azl ile ta'zīr ve Medrese-i Ḥaydar Paşa'da Ḳaraca Aḥmed Efendi cāy-gīr ḳılınmış idi. Biñ sekiz Ša'bān'ında ḫalefi yirine medrese-i mezbūreye i'āde olındı[4]. Biñ on Rebī'u'l-āḫir'inde İsmā'īl Efendi yirine **[327b]** Üsküdār'da Meḥemmed Paşa pāyesine terfī' olındı. Biñ on üç Cemādiye'l-ūlā'sında Aḫī-zāde Maḥmūd Çelebi[5] yirine Siyāvuş Paşa Sulṭānī pāyesine vāṣıl, on dört Rebī'u'l-evvel'inde İmām-zāde yirine Ṣaḥn'a nā'il olup on altı Ṣafer'inde Köse Maḥmūd yirine İzmir ḳażāsına vālī ve ser-efrāz-ı mevālī olmış idi. On yedi Rebī'u'l-āḫir'inde 'azl olınup Nevālī-zāde Żiyā'e'd-dīn Efendi cā-nişīn oldı. On sekiz Cemādi-

1 İpekli Meḥemmed SE
2 İpek ḳaṣabasında:İpek nām ḳaṣabada SE
3 "Örümceklerin, parmakları feleklerin zirvesini dokuyan zâta ulaşması ne kadar uzaktır."
4 191b SE
5 Efendi SE

ye'l-āḫire'sinde Zekeriyyā-zāde Efendi[1] maḥlūlinden mükerreren İzmir'e ḳāżī oldı. On ṭoḳuz Ramażān'ında ma'zūl ve Kec-dehān 'Abdu'llāh Efendi ḥākim-i şer'-i Resūl oldı. Ol eṡnāda manṣıb-ı ḥayātdan mün'azil ve 'ālem-i şühūddan munfaṣıl oldı.

Mevlānā-yı mezbūr şiddet ü ḥiddet ile meşhūr, mürā'ī-i merāsim, ḥākim-i ḥāsim idi. Belde-i İzmir'de mizmār-ı iştihārı 'ālem-gīr olup[2] "Ḳaba Zūrnā" nām şaḳīnüñ ṣarīr-i ḫāme-i ḥükūmetle ṣıḳlıġın diñdürmiş ve āvāze-i dūr-bāş-ı te'dībi deste-çūb-ı kelle-kūb-ı Herūm gibi nice ser-keşleri siñdürmiş idi.

Maḫdūm-ı Mezbūr [Meḥemmed Çelebi]: Mollā-yı mütercemüñ ḫil'at-i i'tibārına ṭırāz ve seyr-i maḳāmāt-ı nevā-yı iştihārına bā'iṡ-i firāz olacaḳ "Meḥemmed Çelebi" nām bir maḫdūm-ı maḥbūbu'l-ḳulūb-ı maḳbūlu'ş-şemā'ili ẓuhūr itmiş idi ki [3]مثل المطرزي للحريري مثل المطرز للحرير mażmūnını müẕekkir, ṣāḥib-i ẓuhūr olacaġı ẓāhir idi. Şeyḫü'l-İslām, müfti'l-enām[4] Yaḥyā Efendi ḥażretlerinden mülāzemetle fā'iz ve 'aded-i i'tibārı 'aḳd-ı ṡāliṡ ü rābi'i ḥā'iz olup merātib-i 'āliyeye germ-'inān-ı himmet ve girān-rikāb-ı 'azīmet iken biñ otuz ṭoḳuz tārīḫinde raḫş-ı bed-rām-ı eyyām ḫaṭāsı ile üftāde-i ḫāk ve tevsen-i çarḫ-ı güsiste-licām ilḳāsı ile helāk olmış idi. İcmāl-i ḳıṣṣa ḥarem-i ḫāṣṣ-ı[5] sulṭānī aġaları ile iḫtilāṭ ve sünbül ü gül gibi i'tilāf ü inbisāṭ üzere olmaġın bir gün silāḥ-şūrlar ile cirīd oyınına ḥāżır ve bāzīçe-i eyyāma nāẓır olup bunlara daḫı ṭarīd ü cevelān ve cilve-i miyān-ı meydān teklīf olınduḳda;

Cāme-i gül-gūn-ıla olmış o şeh eşheb-süvār
Ṣan nesīm-i ṣubḥ-ıla gül-berg-i ra'nādur gider

mażmūnı nümāyān olur. Ḳarīne-i ḥāl zīn-i zerrīn-i āftāb-ı diraḫşdan cüdā ve ḥaylūlet-i kūh-ı pür-şükūh ile ḥāṣıl olan ẓıll-ı zā'il gibi bālā-yı raḫşdan üftāde-i zīr-i pā ve güsterde-i rūy-ı ṣaḥrā olup ser-be-ser a'żāsı ḫurd ve ġalṭān-ı istebraḳ-ı cinān olmaġla dāḫil-i 'idād-ı cürd ü mürd olmış idi.

1 - R1, E
2 322b E
3 "İpekli kumaşların dikimiyle uğraşanlar da ipek gibi olurlar."
4 Müftiyyü'l-enām:veliyyü'n-ni'am SE
5 - SE

el-Mevlā İbrāhīm (Ḥubbī Mollāsı Oġlı)

Ṣudūr-ı devlet-i Selīmiyye'den olan "Ḥubbī Mollāsı" dimekle ma'rūf Meḥemmed Efendi'nüñ ferzend-i dil-bendidür. Evlād-ı 'ulemā şi'ār ü diṣārı ile mu'allem ve ḳābiliyyet-i ṣan'at-ı mevrūṣe ile meşhūr-ı 'ālem olduḳda āheng-i ḥareket-i ma'hūde-i erbāb-ı isti'dād ve mu'allim-i maḳām-ı sulṭānī Sa'de'd-dīn Efendi āstānesine istinād eyleyüp şeref-i mülāzemetle ber-murād olmış idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş senesi ḫilālinde Sirāc Efendi yirine Ḫusrev Ketḫudā müderrisi olup sene-i mezbūre Şevvāl'inde on aḳçe teraḳḳī ile ḫāric rütbesine nā'il[1] olmış idi. Biñ iki Şevvāl'inde 'azl olınup medresesi Mollā Şeref-i 'Acemī'ye teklīf olınduḳda ḳabūl itmeyüp yirinde ibḳā olındı. Biñ üç Receb'inde Ayāşī **[328a]** Aḥmed Efendi[2] yirine Üsküdār'da Meḥemmed Paşa Medresesi tevcīh ve pāye-i Ṣaḥn ile terfīh olındı. Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Potur Ṣāliḥ yirine Ḫāṣekī pāyesine taḥrīk olındı. Biñ yedi Şevvāl'inde Nevālī-zāde Żiyā Çelebi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'de kevkeb-i ṭāli'i rūşenā oldı. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Küçük İsḥaḳ yirine İzmir ḳażāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Biñ on bir Muḥarrem'inde 'Alī Çelebi-zāde yirine altmış aḳçe ile tekrār Ṣaḥn'a gelmiş idi. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında selef-i[3] bāhirü'ş-şerefleri yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olındı. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Alī Beg-zāde İbrāhīm Efendi yirine Süleymāniyye medārisinüñ birine terfī' olındı. On beş Rebī'u'l-āḫir'inde Vaḥyī-zāde yirine[4] Ḥaleb-i Şehbā ḳażāsı cevelāngeh-i eşheb-i i'tibārı ḳılındı. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup manṣıbı Manav Hidāyet Efendi'ye 'ināyet olındı. Biñ yigirmi Rebī'u'l-āḫir'inüñ evāḫirinde intiḳāl ve riyāż-ı ḳudse irtiḥāl eyledi.

Merḥūm-ı merḳūm dāḫil-i 'idād-ı maḫādīm-i Rūm, ḥalīm ü selīm[5], müşfiḳ u kerīm idi.

---

1 'āric SE
2 - R1, E
3 ḫalef-i SE
4 Vaḥyī//yirine:- E
5 SE'de bu cümledeki "selīm" ve "kerīm" sözcükleri birbiriyle yer değiştirmiştir.

el-Mevlā Feyżu'llāh (Ḳāf-zāde Feyżī[1] Efendi) {Feyżī}

Zīver-i ṣaḥā'if-i *Şaḳā'iḳ-ı Nu'māniyye* ve rüste-i[2] silk-i 'ulemā-yı devlet-i Süleymāniyye olup Şām ḳażāsından müteḳā'id iken ṭoḳuz yüz altmış beş Ṣafer'inde merāḳī-i dārü'l-ḫulūda müteṣā'id olan Aḥmed Bi'l-ḳāf Efendi merḥūmun maḫdūm-ı pesendīde-evṣāfıdur. İsm-i şerīfleri Muṣṭafā iken Ṣun'u'llāh Efendi ḥażretleri ile hem-'aṣr ü hem-pāye olmaġın nām ü nişānda hem-reng ve ism ü resmde deng-ā-deng olmaġ-içün "Feyżu'llāh" ismini iḫtiyār ve "Feyżī" maḫlaṣını māye-i iştihār ḳılmış idi. Ṭoḳuz yüz elli tārīḫinde verā-yı Ḳāf-ı 'ademden ṣaḥrā-yı vücūda vaż'-ı ḳadem ḳılup taḥṣīl-i 'ulūm ve tekmīl-i ādāb-ı erbāb-ı rüsūm itdükden ṣoñra şeyḫü'l-islām, üstādü'l-'ulemā'i'l-a'lām Ebu's-su'ūd Efendi ḥażretlerinüñ menhel-i ifādelerine vürūd ve pertev-i āftāb-ı 'ināyetiyle ẕerre iken iṯbāt-ı vücūd eyleyüp yetmiş üç sāli ḫilālinde vāḳi' nevbetde şeref-i mülāzemete nā'il olmaġla;

Beyt Defterinde nāmımuz bulduḳ bu gün cānānenüñ
Olmadın gördük hele ḳaydın dil-i dīvānenüñ

mażmūnına mümāṯil ve ser-bülend-i emāṯil olmışlar idi. İbtidā yigirmi beş aḳçe ile Ḫācce Ḫātūn[3] Medresesi'nde iḥyā-yı merāsim, ba'dehu pāye-i ṯülüṯīn ü erba'īn ile icrā-yı aḥkām-ı mevāsim ḳılup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Abdu'l-kerīm-zāde yirine Edrineḳapusı ḫārici ile ṯaġr-ı i'tibārı bāsim olmış idi. Seksan dört Muḥarrem'inde Rüstem Paşa Medresesi ile selef-i sālife ḫalef ve ḥareket-i miṯliyye ṭarīḳası üzere ḳarīn-i şeref olup seksan yedi Muḥarrem'inde[4] mevlānā-yı mezbūr 'aḳabince Mihrümāh Sulṭān pāyesin cāygāh idüp sene-i mezbūre Şevvāl'inde A'rec Seyyidī Çelebi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye sāye-i iclāl ṣalmış idi. Ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḥasan Beg-zāde yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm dārü'l-ifādesine nā'il, ṭoḳsan dört Şevvāl'inde Cenābī Efendi yirine Süleymāniyye rütbesine vāṣıl olup ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḥasan Ketḫudā-zāde yirine medīne-i

1 - R1, E
2 323a E
3 Ḳadın SE
4 192a SE

Ḥaleb ḳażāsı ile fā'iz-i maṭlab oldılar. Ṭoḳsan ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Arab-zāde Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsına naḳl olınup gitmedüklerinde Duḳadin-zāde Efendi taḫlīf **[328b]** ve bunlar 'azl-i bī-hengām ile ta'nīf ḳılındı. Māh-ı Receb'de manẓūme-i aḥvāli ḳarīn-i iltiyām ve Ma'rūf Efendi yirine ḥākim-i Dımaşḳu'ş-Şām oldılar. Elf-i kāmil Muḥarrem'inde Beg-zāde Efendi yirine Mıṣr-ı Ḳāhire'ye tebdīl ve āftāb-ı 'ālem-tāb gibi burc-ı sa'ādete naḳl ü taḥvīl olındı. Biñ bir Cemādiye'l-āḫire'sinde ref' olınup maḳām-ı ḥükūmetlerine Ma'rūf Efendi terfī' ḳılındı. Biñ yedi Ṣafer'inde Rıḍvān Efendi yirine taḫtgāh-ı Edrine'ye vālī olup biñ sekiz Receb'inde 'uzlet-güzīn ve Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā Efendi mesned-nişīn-i 'izz ü temkīn oldı. On bir Ẕi'l-ḥicce'sinde Dāmād Efendi yirine Ġalaṭa ḥükūmeti ile tesliyet ḳılındı. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında Kemāl Efendi yirine İstanbul ḳażāsına naḳl olındılar. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup yirlerine ḥālā şeyḫü'l-islām, rüknü'l-'ulemā'i'l-a'lām Yaḥyā Efendi ḥażretleri ḥākim oldı. On üç Cemādiye'l-ūlā'sınuñ on beşinci güni Kemāl Efendi yirine Anaṭolı ṣadrına pīrāye-baḫş olup sene-i mezbūre Şa'bān'ınuñ yigirmi ikinci güni Es'ad Efendi yirine evc-i burc-ı ṣadāret-i Rūm'da kevkeb-i iḳbālleri āftāb-ı diraḫş olmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinüñ yigirmi sekizinci güni vaẓīfe-i emṣāl ile müteḳā'id ve ol maḳām-ı refī'a Anaṭolı ṣadrında ḫalef-i fā'iżü'ş-şerefleri olan Yaḥyā Efendi ḥażretleri müteṣā'id oldı. On ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinüñ on ṭoḳuzuncı güni Kemāl Efendi'nüñ def'a-i ṣāliṣesi yirine Anaṭolı ṣadāretini ḳabūl idüp tesviye-i umūr-ı māverā'u'l-baḥr ile meşġūl[1] olmış iken biñ yigirmi Cemādiye'l-ūlā'sınuñ selḫinde āftāb-ı 'ömri vāṣıl-ı derece-i zevāl ve naḳş-ı dil-firīb-i manṣıb u cāh nümūne-i ẓıll-ı ḫayāl olup ṭa'ne-i ṭā'ūnla rū-gerdān-ı alā'iḳ-ı cihān ve yirlerine Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi ḥażretleri ṣadr-ı 'ālī-şān olmış idi. Zincīrliḳuyı ḳurbında vāḳi' ḳayınataları Ma'lūl-zāde Efendi mezārı civārında medfūndur.

Mollā-yı vālā-cenāb-ı merḳūm deryā-yı fesīḥü'l-ercā-yı 'ulūm, kān-ı gevher-i ḥaḳā'iḳ-ı 'Arabiyye, mū-şikāf-ı ḥarīr-bāf-ı daḳā'iḳ-ı edebiyye, ṣafḥa-i sīnesi mecmū'a-i ḳavānīn-i dīvānü'l-edeb ve zebān-ı 'uḳde-güşāsı ḥāmil-i esrār-ı lisānü'l-'Arab, ḫizāne-i ḥāfıẓası maḥfaẓa-i 'avā'id-i fevā'id, belki ḳā'idetü'l-mülk-i ḳavā'id olup baḥr-ı şāmil ve ferd-i kāmil idi.

1 323b E

Kendülerden mesmū'dur ki Anaṭolı ṣadrı iken 'arża girdüklerinde pādişāh-ı cihān Sulṭān Aḥmed Ḫān ḳā'im-maḳām-ı ṣadr-ı a'zam olan Ṣarıḳcı Muṣṭafā Paşa'nuñ ba'ż-ı cerā'imin ẕikr eyleyüp ḳatli ḫuṣūṣın istifsār eyledükde ṣadr-ı Rūm olan Es'ad Efendi te'dīb ü naṣīḥat ile cevāb virüp Feyżu'llāh Efendi pādişāhuñ ḳaṣdına vāḳıf ve murād-ı şerīfleri ḳatl idügine 'ārif olup refīḳı ġāfil iken eliyle pādişāha işāret ve taḥrīk-i şemşīr-i ḳahra delālet idicek dil-ḫ̆āh-ı pādişāha muvāfiḳ olmaġla ṣadr-ı Rūm'a lā'iḳ görmişler idi.

Bu ḥaḳīr, evā'il-i ḥālde şeref-i telemmüẕleri ile müteşerrif ve deryā-yı feyż-i nā-mütenāhīlerinden muġterif olmış idüm. Ḥaḳḳā ki baḥr-ı bī-kerān-ı 'ilm ü 'irfān ve enbān-ı kerāme-i 'Amr gibi 'ummān-ı bī-pāyān idi. Be-taḫṣīṣ fünūn-ı 'Arabiyyeye eşedd intisābı ve uṣūl ü tefsīrden vāye-i niṣābı var idi. Te'līf ü taṣnīf semtine iltifātları olmayup semt-i iḥkām-ı mebānī-i fünūn ve ḥıfẓ-ı ḳavā'id ü żabṭ-ı mesā'il-i **[329a]** mefrūẓ u mesnūn ṭutmışlar idi. *Fetāvā-yı Ḳāżī Ḫān*'a fihrist yazup 'alā ṭarīḳi'l-istiṭrād nā-maḥall ẕikr olınan mesā'ile işāret ve maḥallinde taḥrīre beẕl-i 'ināyet itmişler idi. Kitāb-ı mezbūrdan intifā' ḳaṣd idenlere nāfi' ve zīver-i mücelledāt ü mecāmi'dür. Elsine-i ṣelāṣede eş'ārı ve müretteb ü mükemmel *Dīvān*-ı belāġat-şi'ārı vardur. Cümleden Ḳınalı-zāde 'Alī Efendi'nüñ *Ḳaṣīde-i Lāmiyye-i Mülemma'a*'sına naẓīresi vardur. 'Arabī ve Fārisī ve Türkī ebyāta ḥüsn-i imtizāc virmişdür. Maṭla'ı budur:

Beyt يا صاحبي حنينى الى صاحب الجمال
اشتد شوق منزله فاشدد الجمال [1]

Bu eş'ār müntaḫab-ı güftār-ı dürer-bārlarıdur:

Ġazel Güẕergāh-ı cihān cā-yı ḳarār olmaduġın bildük
Anuñ-çün her gice bir tekyenüñ mihmānıyuz cānā

Ve lehu[2] Bāde-i nābla baḫṣ itdügini eyledi gūş
Ḳabdan ḳaba ḳodı ḳahveyi dün kahve-fürūş

1 "Ey dostum, güzellik sahibini o kadar özledim ki ona kavuşma arzum şiddetlendi. Ne olur güzelliği bana doğru çek."

2 Ve lehu:- E, SE

[Ve lehu] Bülbül egerçi āteş-i ʻışḳ-ıla oldı kül
Yüz sürmege ḳomaz yine pāyına şāḫ-ı gül

[Ve lehu] Ṣaḥn-ı çemende ġonce-i gül üzre yāsemen
Gūyā ki ṭıfluń aġzın açarlar nebāt-ıla

el-Mevlā Meḥemmed (Ḥasan Ketḫudā-zāde Efendi[1])

Ḳahramān-ı ḫānedān-ı ʻOs̱mānī ve āṣaf-ı dīvān-ı Süleymānī İbrāhīm Paşa'nuń ketḫudāsı ve cümletü'l-mülk-i devlet-i bī-beḳāsı olan Ḥasan Ketḫudā'nuń maḫdūm-ı ercümendi ve ferzend-i dil-bendidür. ʻUlemā-yı ʻaṣrdan taḥṣīl-i ʻilm ü kemāl ve tekmīl-i fünūn-ı nāfiʻaya kemā-yenbaġī iştiġāl idüp Şeyḫü'l-İslām Ebu's-suʻūd Efendi ḥidmetlerinden mülāzemetle bekām ve baʻż-ı medāris-i ʻilmiyye ile maẓhar-ı ikrām olup ṭoḳuz yüz seksan dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḳurd-zāde yirine ḳırḳ aḳçe ile Eski İbrāhīm Paşa Medresesi'ne vāṣıl ve seksan yedi Muḥarrem'inde Ḳāf-zāde Feyżu'llāh[2] Efendi yirine Rüstem Paşa Medresesi'ne nā'il ve sene-i mezbūre Şevvāl'inde selef-i sālifi yirine Mihrümāh Sulṭān pāyesinde mesned-efrūz-ı feżā'il olmış idi. Seksan[3] ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṣaçlı-zāde Yılancıḳ yirine Ṣaḥn-ı Ṯemāniye'ye ḥırām, ṭoḳsan iki Şevvāl'inde Remzī-zāde yirine Süleymāniyye rütbesi ile taḥṣīl-i merām, ṭoḳsan beş Şevvāl'inde Cenābī Efendi yirine Edrine Selīmiyyesi ile kesb-i ʻizzet ü iḥtirām itmiş idi. Ṭoḳsan sekiz Rebīʻu'l-evvel'inde[4] Suʻūdī Efendi yirine Ḥaleb-i Şehbā ḳażāsına terfīʻ olınup sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi yirine Şām-ı şeref-encāma[5] naḳl ile tevḳīr ü tevḳīʻ olınmış idi. Ṭoḳsan ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde maʻzūl ve Maʻrūf Efendi ṣāḥib-i manṣıb-ı maḥlūl oldı. Biń üç Muḥarrem'inde Ketḫudā Muṣṭafā Efendi yirine mükerreren Şām-ı şerīf ḥükūmeti ile teşrīf olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʻde'sinde ʻazl olınup selefi iʻāde ḳılındı. Biń beş Ṣafer'inde Seyrek-zāde yirine Selānik ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olmış idi. Biń altı Şevvāl'inde

1 - R1, E
2 Feyżu'llāh:- R1, E
3 324a E
4 192b SE
5 Encāma:encām ḳażāsıyla SE

Ġalaṭa ḳāżīsi olan Bostān-zāde maḫdūmı Meḥemmed Efendi ile mübādele-i manṣıb eylediler. Biñ yedi Şa'bān'ında Burūsa ḳażāsına tebdīl ve Burūsa Ḳāżīsi Kemāl Efendi Ġalaṭa'ya naḳl ü taḥvīl olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde 'azl olınup Ḳınalı-zāde Ḥasan Efendi mesned-i ḥükūmetleri ile tebcīl olındı. Biñ sekiz Şa'bān'ınuñ muntaṣıfında[1] Kemāl Efendi yirine ṯāniyen Ġalaṭa'ya ḥākim ve esbāb-ı şevketi müterākim olmış idi. Biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde ref' olınup maḳāmlarına Muẓaffer Efendi terfī' olındı. Biñ on Şevvāl'inde ṯāliṯen Ġalaṭa maḥkemesinde ḳarār-dāde ve ḫalefi yirine i'āde ḳılındı. Biñ on bir Ṣafer'inde Ḥaydar Efendi yirine Üsküdār ḳażāsına naḳl olındı. On iki Ṣafer'inde 'azl ü iz'āc ve manṣıb-ı maḥlūl Nişāncı-zāde Efendi'ye māye-i ibtihāc ḳılındı. On üç **[329b]** Ẕi'l-ḥicce'sinde Bostān-zāde Yaḥyā Efendi yirine rābi'an Ġalaṭa ḳażāsında murabba'-nişīn-i mesned-i ḥükūmet olmış idi. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde munfaṣıl ve manṣıb-ı mezbūra Şerīf Efendi vāṣıl oldı. Vaẓīfe-i teḳā'üd ile sübḥa-şümār-ı eyyām ü leyāl ve 'ilm ü 'ibādete germ-iştiġāl iken biñ on yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde Celeb Meḥemmed Efendi yirine arpalıḳ ṭarīḳı ile Gelibolı ḳażāsı 'ināyet olındı. Biñ yigirmi Receb'inde maraż-ı ṭā'ūndan riḥlet ve riyāż-ı ḳudse 'azīmet eyleyüp manṣıb-ı maḥlūl[2] 'Abdu'l-ḳādir Efendi'ye naṣīb olmış idi. 'Āşıḳ Paşa Cāmi'i ḥareminde medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr mekārim-i aḫlāḳ ile meşhūr, 'ilm ü fażīletde müşārik-i emṯāl, seḫā vü keremde Ḥātem gibi bī-miṯāl, pīr-i ṣāliḥ, sa'ādetmend-i müfliḥ idi.

el-Mevlā Muẓaffer (Muẓaffer Efendi[3]) {'Iyānī}

Tercemesi sebḳ eyleyen Ḥaleb Müftīsi 'Alī Efendi'nüñ ferzend-i dil-bendi, ehl-i 'ilm ve şā'ir 'Iyānī Efendi'dür. Zevraḳ-ı sa'y ü ictihād ile deryā-yı 'ilm ü 'irfāna sefer ḳılup taḥṣīl-i sermāye-i fażl ü kemāl içün ġavṭagāh-ı iştiġālde gevher-i maḳṣūda ẓafer bulup meydān-ı baḥṯ ü cedelde ṣāḥib-i ḳuvvet ü fer ve ḥalbe-i muḥāverede manṣūr u muẓaffer olduḳda ṭarīḳ-ı 'ilme ġażanferā-

1 Şa'bān'ınuñ muntaṣıfında:Şa'bān'ında R1
2 Mezbūr SE
3 Muẓaffer Efendi:el-Mevlā Muẓaffer SE

ne ḫırām ve Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi āstānesinde devresin itmām eyleyüp şeref-i mülāzemetle bekām olmış idi. Medāris-i 'ilmiyyede bi-ḥasbi'l-isti'dād, merātib-i a'dād gibi rütbe-i cāhın müstezād iderek ḳırḳ aḳçe ile Kepenekci Medresesi'nden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Ṣa'bān'ında Ḳuş Yaḥyā Efendi yirine Maḥmūd Paşa Medresesi'ne vāṣıl olmış idi. Elf-i kāmil Ramażān'ında selefi yirine Ḥażret-i Eyyūb pāyesine nā'il[1], biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Vıḥvıḥek Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'de bār-güşā-yı feżā'il olmış idi. Biñ dört Ṣa'bān'ında 'Abdu'l-cebbār-zāde yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olındı. Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Memik-zāde yirine Süleymāniyye'lerden birine ferş-i seccāde-i ifāde ḳılmış idi. Biñ yedi[2] Cemādiye'l-ūlā'sında Ayāşī Aḥmed Efendi yirine Ḥaleb ḳażāsı iḥsān olındı. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup manṣıbı Ḥaydar Efendi'ye müyesser oldı. Biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḥasan Ketḫudā-zāde yirine Ġalaṭa ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ on Şevvāl'inde 'azl olınup selefi i'āde olındı. On üç Rebī'u'l-āḫir'inde 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine ṣāniyen Ġalaṭa ḳāżīsi olmışlar idi. Māh-ı Cemādiye'l-ūlā evāḫirinde Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa'ya naḳl olındılar. Māh-ı Ṣa'bān evāsıṭında ma'zūl olup ḥālā şeyḫü'l-islām olan Ḥüseyn Efendi ḥażretleri ferş-i seccāde-i ḥükūmet eylediler. On yedi Ṣa'bān'ında Zeyne'l-'ābidīn Efendi yirine Edrine ḳażāsı taḥtu'z-ẓılāl-i ḥükm ü imżāsı olup on sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde munfaṣıl ve ol maḳāma Bostān-zāde Yaḥyā Efendi vāṣıl olmış idi. Vaẓīfe-i teḳā'üd ile gūşe-nişīn-i ḫumūl ve edā-yı vaẓā'if-i 'ilm ü 'ibādete meşġūl iken biñ yigirmi senesi ḫilālinde terk-i cihān-ı fānī ve 'azm-i na'īm-i cāvidānī itmişler idi. Dāḫil-i sūrda Keskin Dede Maḳābiri'nde medfūndur.

Mevlānā-yı merḳūm firīfte-i rüsūm-ı 'ulemā-yı Rūm[3], 'ilm ü ma'ārifde emṣāli ile müşārik, zu'mınca merd-i meydān-ı ma'ārik, 'arż-ı kālā vü temeddüḥe mā'il, pīr-i ṣāliḥ-i sāde-dil idi. Lāf-ı da'vā-yı 'ilm ü 'adālet dā'imā şi'ārı ve 'ibārāt-ı bī-meze ṭarīḳ-ı żamīme-i evrād ü eẕkārı idi. **[330a]**

Kendülerden mesmu'-ı faḳīrdür ki "V'allāhi ehl-i 'ilmüm ve ḳāżī-i şerīḥ didüklerini ḳulaġumla işitmişümdür. Seḫā vü ni'met-güẕārlıḳda daḫı kimseden

1 vāṣıl SE
2 324b E
3 Mevlānā//Rūm:Merḥūm-ı merḳūm meftūn-ı mürā'āt-ı rüsūm SE

pāy-ı kem getürmemişümdür. Ḥattā bu gice muḫliṣ-ḫāneden sekiz fānūs çıḳdı. Nihāyet ikisi işkenbe idi." diyü teşekkür iderdi.

Maḳāle-i Şücā'iyye'si ḫod mecmū'alarda mesṭūr ve zebān-zed-i cumhūrdur. Ve bi'l-cümle tuḥfe-i 'ālem, pīr-i ferruḫ-dem idi.

el-Mevlā Ḫusrev (Ḫusrev-zāde)

Tercemesi sebḳ iden Ḫusrev-zāde Muṣṭafā Efendi'nüñ ferzend-i ercümendidür. [Ṭoḳuz yüz altmış ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinüñ on dördünci güni yevm-i ḫamīsde ẓuhūr itdügi defterinde mesṭūrdur[1].] Ḫāne-zād-ı 'ilm ü 'irfān ve ḳābil-i naḳş-ı taḥḳīḳ u īḳān olmaġın i'māl-i meleke-i Ḫudā-dād ve ikmāl-i sermāye-i isti'dād eyleyüp Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerinüñ şeref-i mülāzemetini ḥā'iz ve ṭarīḳ-ı ṣafā-refīḳda birḳaç pāyeye fā'iz olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Aḥmed Paşa Medresesi'nden ma'zūl iken biñ dört Receb'inde Sa'dī[2]-zāde yirine[3] Ḥaydar Paşa müderrisi olmış idi. Biñ altı Receb'inde selefi yirine Rüstem Paşa Medresesi'ne ḥareket eylemiş idi. Biñ sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde yine anlar yirine Mihrümāh Sulṭān pāyesin cāygāh eylemiş idi. On bir Ramażān'ında Baḥṣī Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḳudūm idüp on iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Seyyidī-zāde yirine İzmir ḳażāsı 'ināyet olınmış idi. On üç Receb'inde 'azl olınup Nevālī-zāde Żiyā'e'd-dīn[4] Efendi cāy-gīr oldı. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Abdu'l-kerīm Efendi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı ile talṭīf olındı. On beş Cemādiye'l-ūlā'sında Vezīr-i A'ẓam Dervīş Paşa ġadrı ile 'azl olınup manṣıbı 'Abdu'r-raḥmān Efendi birāderi Muṣlī Çelebi'ye virilmiş idi. Vezīr-i mezbūr maẓhar-ı ḳahr-ı Ḳahramānī olduḳda muntaṣıf-ı şehr-i Ramażān'da ḫalefi ref' olınup maḳāmında mānde olmış idi. On altı Ṣafer'inde Ḳırbac 'Oṣmān Efendi yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsına naḳl olınup ḳabūl itmedükde 'azl iḫtiyār itmiş idi. On sekiz Şevvāl'inde Ṣarı Ḫˇāce yirine Eyyūb ḳażāsına manṣūb oldı. Biñ yigirmi Rebī'u'l-āḫir'inde ma'zūl ve yirine Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn mevṣūl oldı. Ol eṣnāda vedā'-ı cihān-ı fānī ve 'azm-i dārü'n-na'īm-i cāvidānī eyledi.

1 Ṭoḳuz//mesṭūrdur, der-kenār R1, E, SE
2 Su'ūdī SE
3 193a SE
4 Żiyā'e'd-dīn:Żiyā R1, E

Merḥūm-ı mezbūr aḫlāḳ-ı ḥasene ile meşhūr, yārān-ı ṭarīḳuñ ṣoḥbet-i resmiyyelerine cān ü dilden ṭālib ve ṣadr u cenāḥ-ı i'tibārında daḳīḳa-şināṣ-ı[1] merātib, ṭarīḳa kemāl-i i'tināsından menāṣıbuñ ḳadri ḳīrāṭ ḳīrāṭ ma'lūmı ve endāze vü mi'yār ü pergār ile maḳādīr-i revātib-i 'ilmiyyenüñ ehl-i ḫibre-i rüsūmı, rütbe-i mūṣile vü ḥareket-i miṣliyye taḥḳīḳında bülbül gibi pür-te-belbül, silsile-i devriyye tertībinde noḳṭa-i süveydā-yı derūnı medār-ı pergār-ı devr ü teselsül, medārisüñ her seng-i bināsı yanında cevher-i cāndan berter ve 'Arabī ḳapuları ebvāb-ı 'ulūm-ı 'Arabiyyeye hem-ser, belki ṭarīḳuñ ḫer-seng-i bī-mesāsı ḥa-cer-i mükerrem ile hem-seng ve iksīr-i ekber ile deng-ā-deng olup fi'l-cümle naḳż-i kā'ideye ruḫṣat virmez ve merāsim-i ṭarīḳdan ṭaş ḳoparmaz idi.

Zemānında vāḳi' olan silsileleri üstād-ı aḫter-şināS gibi yevm-i vuḳū'ı, belki sā'at-i taḥvīli ile żabṭ eyleyüp tārīḫlerinde daḳīḳa fevt itmemişdür. Ol bā'iṣdür ki bu ḥaḳīr daḫı iltizām-ı mā-lā-yelzem ve tecdīd-i aḥkām-ı taḳvīm-i pārīne içün iżā'at-i celfe-i ḳalem ḳılmışdur.

Mıṣrā' فيا ضيعة الاعمار تمضى سبهللا [2]

el-Mevlā Celāl (Yegān-zāde[3] Celāl Efendi)

Ḳaramanīdür. Maḥrūse-i Burūsa 'ulemāsından nā'il-i **[330b]** emānīdür. "Yegān-zāde" dimekle meşhūr ve māh-ı celāl gibi terbiyet-i ezhār-ı ma'ārif ile zebān-zed-i cumhūrdur. 'Alā ḥasbi'l-'āde ḥareket ve ba'ż-ı eşrāfdan iḥrāz-ı şe-ref-i mülāzemet eyleyüp ḳaṭ'-ı merātib-i 'izz ü iclāl ve ḳırḳ aḳçe medreseden dūr u dırāz-ı infiṣāl üzere iken biñ on bir Ṣafer'inde Bālī Efendi yirine Be-şikṭaş'da Sinān Paşa Medresesi i'ṭā olındı. On iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḫıżr Efendi yirine Seyyidī Ġāzī fetvāsı virilüp[4] ḳabūl itmemekle her biri manṣıbında ibḳā olındı. On beş Ẕi'l-ḳa'de'sinde medresesi Ḥalebli Ebūbekr-zāde Meḥemmed Çelebi'ye virilüp ġarażı ḳaṭ'-ı pāye olmaġın Mıṣr ḳażālarından birine naḳl olı-nup bunlar maḳāmında cāy-gīr olmış idi. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Ömer Efen-

1 325a E
2 "Ey ömrünü hebâ eden kişi, tembel ve başıboş bir şekilde yaşayıp duruyorsun."
3 Yegān-zāde:- R1, E
4 Fetvāsı virilüp:fetvāsına naḳl olınup SE

di yirine Selānik fetvāsına naḳl olınup ḳabūl itmedükde ʿazl iḫtiyār eyledi. Ol silsilede intiẓām-ı rişte-i aḥvāline infiṣām gelmeyüp Żaʿīfī-zāde yirine Muṣṭafā Paşa-yı ʿAtīḳ Medresesi ʿināyet ve üç defʿa ḥamle-i ḫaṭā geçüp ṣadme-i kelle-kūb-i ʿazlden ṣıyānet olındı. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Tāce'd-dīn Efendi yirine Burūsa'da[1] Ḳapluca pāyesine vāṣıl ve ṣoñ miʿrācı ol rütbe-i nāzile-i bīḥāṣıl oldı. Biñ yigirmi Receb'inde ārzū-yı nūr-ı cemāl ile civār-ı ḳudse intiḳāl ve rūy-māl-i dergāh-ı Ẕü'l-celāl eyledi. Medrese-i maḥlūle Büyük Menteş-zāde'ye virildi.

Mevlānā-yı mütercem maʿārif-i celīle ile muʿallem, ʿulūm-ı ʿArabiyyeye şedīdü'l-intisāb ve fünūn-ı edebiyyeden mālik-i niṣāb olup ʿArabī naẓma ḳudreti ve emṡāl ü eşʿār-ı ʿArab ile mümāreseti var idi. Maġdūr-ı rūzgār ve felāket-zede-i felek-i ġaddār idi.

el-Mevlā Bostān (Bostān[2] Efendi)

Anaṭolı eyāletinüñ maḳarr-ı vilāyeti olan belde-i Kütāhiyye'den bürūz ve rūz-be-rūz cevher-i istiʿdādın āftāb-ı fürūz idüp emāṡil-i emṡālle muḥāvere vü müfākehe ve ʿulemā-yı ʿaṣr ile münāẓara vü müşāfehe iderek Şeyḫü'l-İslām Ṣunʿu'llāh Efendi ḥażretlerinüñ būstān-serāy-ı ifādelerine dāḫil ve şeref-i mülāzemetlerine nā'il olmış idi. Medāris-i ʿilmiyyede iḥkām-ı mebānī-i ʿulūm ve tecdīd-i deʿā'im-i manṭūḳ u mefhūm idüp ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ on üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Çavuş-zāde Efendi yirine Papasoġlı müderrisi olmış idi. On yedi Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Mūsā Efendi yirine Murād Paşa-yı ʿAtīḳ ḫāricine taḥrīk olındı. On ṭoḳuz Ramażān'ında Muḥarrem Efendi yirine Edrine'de Üçşerefeli pāyesine pā-yı himmet ḳomış idi. Biñ yigirmi Receb'inde intiḳāl idüp Cāmiʿ-i ʿAtīḳ'dan[3] Ḳara Süleymān pes-mānde-i būstān ile kām-rān oldı.

Mevlānā-yı merḳūm ṭālib-i iḳtinā-yı ṡemerāt-ı ʿulūm, ṣāliḥ u ṣāfī-fu'ād, mü'min-i pāk-iʿtiḳād idi.

1 - SE
2 Kütāhiyyeli Bostān SE
3 325b E

el-Mevlā Nūru'llāh (Nūru'llāh Efendi[1])

Maḥrūse-i Edrine ḳurbından ẓuhūr ve ḳaṣaba-i Berġos'da ḳaṭ'-ı menzil ü devr-i[2] sinīn ü şühūr itmişdür. İstifāża-i şu'ā'-ı 'ilm ü ma'ārif ve tenvīr-i mebāḥiṣ-i leṭā'if ü ẓarā'if idüp ba'ż-ı 'ulemānuñ südde-i sa'ādetinde 'ākif ve mevḳıf-i 'izzet ü iḳbālinde vāḳıf olmaġın şeref-i mülāzemetle bekām ve meş'al-i hidāyetle ṭarīḳ-ı tedrīsde kām-şümār-ı ihtimām olup ḳırḳ aḳçe ile Mollā Şeref Medresesi'nden ma'zūl iken biñ on sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında Beñli Ḥüsām oġlı Şeyḫī Çelebi yirine Burūsa'da 'Īsā Beg müderrisi olmış idi. Biñ **[331a]** yigirmi Şa'bān'ında lem'a-i şem'a-i vücūdı ṣarṣar-ı[3] fenā ile mübtelā-yı inṭifā olup medrese-i maḥlūle ile Defterdār Yaḥyā Müderrisi Müte'accim Efendi'nüñ ḥaḳḳ-ı ri'āyeti īfā olındı ve çerāġ-ı efrūḫte-i ḥażret-i mollā olmaġla *nūrun 'alā nūr* mażmūnı ile hüveydā ve [4] وضع الشئ فى محله mefhūmı rūşen ü peydā ḳılındı.

Mevlānā-yı mezbūr kemāl-i belāhetle meşhūr, ṣanādīd-i ma'ātīh-i rūzgārdan ve kevkeb-i demdār gibi iştihār bulan envārdan idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Nāẓır-zāde Seyyid Meḥemmed Çelebi[5])

Devlet-i Murādiyye'de İstanbul ḳāżīsi iken devlet-i nā-pāydār-ı cihāndan hārib ve hilāl-i vücūdı verā-yı perde-i 'ademde ġārib olan merdüm-i dīde-i a'yān Nāẓır-zāde Ramażān Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı celīlü'l-me'āṣiri ve nūr-ı sevād-ı nāẓırıdur. Vālide ṭarafından seyyid-i ṣaḥīḥu'n-neseb ve maḫdūm-ı celīlü'l-ḥasebdür. Ṭoḳuz yüz seksan ḥudūdında ser-nihāde-i āstān-ı 'ālem-penāh-ı vücūd ve secde-güẕār-ı leyletü'l-ḳadr-i ḳudret-i[6] şühūd olmış idi. Çeşm-i 'ibreti sevād-ı midād ile iktiḥāl ve mikḥale-i kuḥlu'l-cevāhir-i suṭūr ile tenvīr-i dīde-i bāl eyleyüp Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi'den mülāzemetle iḥrāz-ı evvelīn-i āmāl ve ḳırḳ aḳçe ile ba'ż-ı medāris-i celīlede ifāża-i 'ilm ü kemāl itdükden ṣoñra üç seneye ḳarīb gūşe-nişīn-i 'uzlet olmış iken biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Hidāyet Efendi yirine Ḫayre'd-dīn Paşa Medresesi 'ināyet olındı. On bir Ṣa-

1 Nūru'llāh Efendi:el-Mevlā Nūru'llāh SE
2 Menzil ü devr-i:menzil-i dūr-ā-dūr-i SE
3 193b SE
4 "Bir şeyi yerli yerine, olması gereken yere koymak…"
5 Nāẓır//Çelebi:Maḫdūm-ı Nāẓır-zāde Ramażān Efendi SE
6 - SE

fer'inde Aḳçalı Bekir Efendi yirine Sinān Paşa Medresesi revā görüldi. On üç Şa'bān'ında Ḫıṣım Yaḥyā Efendi yirine Edrineḳapusı pāyesine terfī' olındı. On beş Şa'bān'ında Sinān-zāde yirine Cerrāḥ Meḥemmed Paşa Ḥalīlesi Gevher Ḫān Sulṭān pāyesine taḥrīk olındı. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Uşşāḳī-zāde yirine Ṣaḥn'a geldi. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Şems Efendi-zāde yirine Üsküdār'da vāḳi' Vālide Sulṭān Medresesi iḥsān olındı. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Şeyḫī Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olmış idi. Biñ yigirmi Şa'bān'ında ḳażāsı ḥālinde intiḳāl idüp manṣıb-ı maḥlūl ile 'Abdu'l-kerīm Efendi maḳżi'l-āmāl olmış idi.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı fütüvvet-rüsūm, edīb ü vecīh, ṣāliḥ ü nezīh, ḫoş-ṭab' u ṣāfī-ṭaviyyet, merdüm-i pākīze-ḫaṣlet idi. Üsküdārī Maḥmūd Efendi ḥażretleri vālidlerinden mülāzım olmaġla manẓūr-ı naẓar-ı[1] 'ināyetleri ve maẓhar-ı şu'ā'-ı āftāb-ı terbiyetleri olmış idi.

el-Mevlā Maḥmūd (Rebīb-i 'Arab-zāde[2])

Tercemesi sebḳ iden 'Abdu'l-kerīm Efendi'nüñ maḫdūm-ı edībi ve 'Arab-zāde 'Abdu'r-ra'ūf Efendi merḥūmuñ[3] rebībidür. Ṭoḳuz yüz yetmiş ṭoḳuz senesinde cilve-sāz-ı ṣaḥīfe-i vücūd ve ruḥṣat-yāfte-i meclis-i şühūd olmış idi. Sinn-i temyīze vāṣıl ve dā'ire-i erbāb-ı isti'dāda dāḫil olup Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerinüñ şeref-i mülāzemetine nā'il olduḳda bi-ḥasebi'l-merātib[4] taṣarruf-ı menāṣıb iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl[5] iken biñ on üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Köse Sinān[6] yirine İbrāhīm Paşa Medresesi'nde ṣaḳal göstermiş idi. On altı Cemādiye'l-ūlā'sında Ṭaşköprī-zāde Aḥmed Çelebi maḥlūlinden Sinān Paşa Medresesi'ne ḥareket eyledi. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Muḥarrem Efendi yirine Sinān Paşa Sulṭānī pāyesine terfī' olındı. On ṭoḳuz Ramażān'ında Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi yirine Edrine[7] pāyesine taḥrīk olındı. Biñ yigirmi Ramażān'ında ḥāṣıl-ı 'ömri ber-bād-dāde ve ḫāk-i laḥde ser-nihāde oldı. Med-

1 - R1, E
2 Rebīb//zāde:'Abdu'l-Kerīm-zāde Maḥmūd Efendi SE
3 Efendi merḥūmuñ:Efendi'nüñ SE
4 326a E
5 munfaṣıl SE
6 Süleymān SE
7 Edirneḳapusı SE

rese-i maḥlūle ʻazl olınan selefi Şeyḫī Çelebi'ye muḳarrer ḳılındı.

Merḥūm-ı mezbūr maḥāsin-i aḫlāḳ ile meşhūr, **[331b]** memdūḥu'l-fiʻāl, maḥmūdu'l-ḫiṣāl, yārān-ı ṣafā ile enīs, ḳavābil-i rūzgār ile celīs, ḥalīm ü selīm, maḫdūm-ı kerīm idi.

el-Mevlā Yaḥyā (Aḫī-zāde Yaḥyā Çelebi[1])

Devlet-i Meḥemmed Ḫānī'de ṣadr-ı dīvān-ı ʻOṯmānī olan ṣadru'l-ʻulemā'i'l-aʻlām, üstādī ve üstādü'l-enām Aḫī-zāde ʻAbdu'l-halīm Efendi ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı kerīm-i melek-ḫiṣāli ve nev-bāve-i nihāl-i ferḫunde-ẓılālidür. Ṭoḳuz yüz seksan iki tārīḫinde meclis-efrūz-ı şühūd ve şemʻ-i nūr-efşān-ı encümen-i[2] vücūd olmış idi. Şuʻāʻ-ı baḫt u saʻādet cebīn-i ḥālinde peydā ve lemeʻāt-ı rüşd ü necābet ṣafḥa-i bālinde hüveydā olup eṯer-i ʻarāḳat-ı ābā vü ecdād, żamīme-i istiʻdād-ı māder-zād olmaġın māh-ı nev gibi zemān-ı ḳalīlde bedr-i kāmil ve cedvel iken baḥr-ı fā'iżü'l-cedāvil olmış idi. El-ḥāletü hāẓihi nesīm-i tevfīḳ-ı ilāhī ile ḥasbe'l-ʻāde ḥareket ve kenār-ı ārzūsın pür-gevher-i şāhvār-ı fażl ü ḥikmet ḳılup Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Efendi ḥażretlerinüñ debistān-ı ifādelerine dāḫil ve naẓar-ı ʻināyetleri ile ser-bülend-i emāṯil olduḳdan ṣoñra şeref-i mülāzemetlerine nā'il oldı. Baʻdehu sermāye-i ẕāt-ı melek-simātları olan kemālātdan edā-yı zekāt lāzım ve maḫādīm-i ṣudūr-ı kirām resmi üzere īfā-yı ḥaḳḳ-ı riʻāyetleri müteḥattim olduḳda biñ altı senesi Cemādiye'l-ūlā'sında ʻazl olınan Mollā Ṣādıḳ yirine ibtidā medrese-i mebniyye-i Sinān Paşa ferş-i seccāde-i ifādelerine lā'iḳ görüldi. Biñ sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında Pīr ʻAlī Efendi maḥlūlinden Medrese-i Ḫānḳāh dūş-i iclāllerine tekyegāh ḳılındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Nevālī-zāde Żiyā'e'd-dīn Efendi[3] yirine Medrese-i Ḫāṣekiyye lemeʻāt-ı ifāżaları ile rūşenā olup biñ on Rebīʻu'l-āḫir'inde Hidāyet Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye ʻināyet olındı. On bir Ramażān'ında Şerīf Efendi yirine Üsküdār'da vāḳiʻ Vālide Sulṭān Medresesi ile kām-rān olup on üç Cemādiye'l-ūlā'sında ʻAlī Çelebi-zāde yirine medāris-i Süleymāniyye'den birine sāye-güster-i ders ü taḥḳīḳ olup on beş[4] Şaʻbān'ında Niksārī-zāde yirine mıṣṭaba-i dārü'l-ḥadīṯde itmām-ı devr-i menāzil-i ṭarīḳ itmiş idi. On sekiz Re-

1 Aḫī-Çelebi:ʻAbdu'l-Ḥalīm Efendi-zāde SE
2 - SE
3 Żiyā'e'd-dīn Efendi:Żiyā Çelebi R1, E
4 194a SE

bī'u'l-evvel'inde Baḥṣī Efendi yirine Mışr-ı Ḳāhire ḥükūmeti ile nücūm-ı iḳbāli zāhire ve rāyet-i iclāli ẓāhire olmış idi. Biñ yigirmi Ṣa'bān'ında 'alem-i i'tibārı nigūn ve gül-berg-i neşāṭı ḫazān-ı 'azl ü iz'āc ile dīger-gūn olup 'Alī Çelebi-zāde Efendi mesned-nişīn-i ḥükūmet ve ḳā'im-maḳām-ı ṣadr-ı şerī'at olmış idi. Cānib-i berden İstanbul'a gelürken merḥale-i Şām'da reh-zen-i ecel sedd-i rāh-ı merām eyleyüp şehr-i Şevvāl'de rūz-ı dil-fürūz-ı ḥayātı şāma ve müddet-i 'ömri encāma irişdi. Ḳubūr-ı ṣāliḥīnde medfūndur.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūm, şābb-ı fāżıl ve naḫl-i girān-bār-ı elvān-ı feżā'il idi. Çünki vālid-i mācidleri ṭarafından[1] Muḥaşşī Sa'dī Efendi'ye ḥāfid ve ṭaraf-ı māder-i ferḫunde-aḫterden 'amūd-ı nesebi Ebu's-su'ūd-ı 'İmādī cenāblarına ṣā'id olmaġla sermāye-i sa'ādet müsā'id ve sā'id-i şu'ā'-ı necābet mu'āżıd idi. Tavṣīf-i ẕāt-ı şerīflerinde ne mertebe ıṭrā olınsa mübālaġa-i şu'arāya ḥaml olınmaḳ revā ve bu ḥaḳīrüñ maḫdūm-ı üstādı olmaġla ġaraż u ta'aṣṣub fehm eylemek lā'iḳ u sezā degüldür. Hemānā [2] قتله ذكاه mażmūnı üzere feżā'il ü kemāline ġurūr ile tebāh olanlardan idi. Şem'iyye ve ḳalemiyye ṭarzı üzere 'Arabī[3] inşā ile *Baḥriyye*'si vardur.

el-Mevlā Muṣṭafā (Yumurta Vā'iẓi) {Ḥalīmī}

"Ḥalīmī" maḫlaṣı ile meşhūr ve "Yumurṭa Vā'iẓi" dimekle zebān-zed-i cumhūrdur. Taḥṣīl-i bıḍā'a-i 'ilmiyye ve 'azm-i ṭarīḳ-ı ṭā'ife-i 'aliyye eyleyüp Şeyḫü'l-İslām Naḳīb Efendi ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medārisde **[332a]** ḥasbe'l-istiṭā'a müdāreseye himmet eyleyüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ bir Ramażān'ında Rūmili eyāletinden ma'zūl Sā'atcı Ḥasan Paşa inşā eyledügi medrese ibtidā bunlara i'ṭā olındı. Biñ beş senesinde müteḳā'id olan Manav 'Alī yirine İznīḳ'de Süleymān Paşa pāyesi iḥsān olındı. Biñ sekiz Şevvāl'inde Burūsa'da Ḫanceriyye Müderrisi Lāl Aḥmed Çelebi ile mübādele-i manṣıb eylediler. Biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde fāriġ olup medresesi Ẕü'n-nūn Efendi'ye virildi. Biñ on Ṣafer'inde Bosna ḳażāsı zümre-i ḳużātdan Rıḍvān Efendi'ye virilmiş iken tekrār mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı. On bir Ṣafer'inde 'azl olınup manṣıbı Celeb Meḥemmed Efendi'ye virilmiş idi.

1 326b E
2 "Zekâsı onu öldürdü."
3 - SE

Birḳaç günden ṣoñra yirinde ibḳā ve tuḫm-i ʿadāleti mükerreren ol ser[1]-zemīne ilḳā olındı. On iki Ẕi'l-ḳaʿde'sinde tekrār maʿzūl ve maḳām-ı ḥükūmetine sālifü'z-ẕikr Celeb Meḥemmed[2] Efendi mevṣūl oldı. On üç Ramażān'ında Gümişayaḳ yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı ile ikrām olındı. On beş Ṣafer'inde çāşnī-çeş-i tāziyāne-i ʿazl ü izʿāc ve manṣıb-ı mezbūr Ḳırbac Efendi'ye māye-i ibtihāc oldı. On ṭoḳuz Rebīʿu'l-āḫir'inde serdār-ı kişver-güşā Vezīr-i Aʿẓam Murād Paşa defʿa-i aḥīrede diyār-ı ʿAcem'e sevḳ-ı şīrān-ı ücem ḳılduḳda ordu-yı hümāyūn ḳażāsını iḥsān itmiş idi. Biñ yigirmi Ṣafer'inde Caʿfer Efendi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı ile teşrīf olındı. Sene-i mezbūre Şaʿbān'ında ḳażā-yı Beytü'l-maḳdis İstanbulī ʿAlī Efendi'ye virilüp ol eṣnāda beyża-i vücūdı şikest ve zemzeme-i iştihārı pest oldı.

Mevlānā-yı merḳūm muḳalled-i erbāb-ı maʿārif ü ʿulūm, zemzeme-i iştihārı zemzemi ile meşhūr u maʿhūd, ṭurfe-kārān-ı ʿālemden maʿdūd idi.

Mervīdür ki dānişmendligi zemānında baʿż-ı ḫāne-zād çelebilere intisāb içün bāʿiṣ-i ẓuhūr-ı daġal-bāzān-ı riyā-pīşe olan ṣūret-i ʿiffet ü ṣalāḥ ile nüsḫa-i saḳīme-i hey'etin ıṣlāḥ idüp meclislerine ruḫṣat-ı duḫūl, belki ḫalvetgāh-ı vuṣlata vuṣūl bulurmış. Mollāsı Edrine'de ḳāżī iken bir leyle-i mübārekede mecmaʿ-ı erbāb-ı tevḥīd olan[3] Cāmiʿ-i Cedīd-i Selīm Ḫānī'ye varup henüz evā'il-i cemʿiyyet olmaġla ḫalḳ-ı ʿālem vaʿẓ ü naṣīḥate muntaẓır, ẕākirān-ı naġme-serā şehr oġlanı ile ḥalḳa-beste-i tevḥīd olmaġa ḥāżır olmaġın meftūn-ı ḥüsn-i ʿālem-gīri ve me'mūr-i fermān-ı ḳażā-te'ṣīri olduġı cüvān-ı nāzenīn ibrāmı ile kürsī-i naṣīḥate ṣuʿūd ve fetḥ-i bāb-ı taṣliye vü dürūd idüp maḥbūba ḳarşu girye-i niyāza bahāne olmaġ-içün dūr u dırāz naṣīḥata āġāz eyledükde;

Beyt

نغمه پردازی چو بلبل عالم آرا چون کلی
باغ حسن دلبری را هم کلی هم بلبلی [4]

1 - SE
2 - E, SE
3 - SE
4 "Güzel söylemekte bülbül gibi, dünyayı süslemekte gül gibisin. Güzellik ve sevgililik bahçesinin hem gülü hem bülbülüsün."

mażmūnına muvāfiḳ, gül-ruḫān-ı hezār-elhānuñ naġme-i Dāvudīsine ʿāşıḳ[1] olan erbāb-ı sūz u güdāz;

li-Mü'ellifihi[2] Ḫalḳa içre naġmeler itse o yār-ı ḫoş-nevā
Ḳarşusında bir bahāne olsa giryān olmaġa

mefhūmı ile zīr-i lebden zemzeme-i niyāz çeküp;

Beyt Ḳoyup tesbīḥ-i mercānı seni kim diñler iy vāʿiẓ
Mufaṣṣal ḳıṣṣa başlarsun ġarīb efsāne söylersün

fehvāsını ismāʿ ve ẕikr ü semāʿ içün ʿarż-ı intiẓār ü iltiyāʿ eyledüklerinde vāʿiẓ efendi kemāl-i vecdinden teşāmüm idicek şehr oġlanı zümresinden bir ḳavm-i bī-bāk tefāḳum idüp derdmendi yumurṭa ile sengsār ve zerde-i beyża ile çihre vü libāsın ifgār itmişler idi. Vaḳʿa-i mezbūre telḳībe bāʿiṯ ve bu ḥaḳīrüñ beyt-i meşhūrına **[332b]** sebeb-i ḥādiṯ olmış idi:

Beyt Yaġarsa beyża-i jāle başına şimdi ne var
Yumurṭa vāʿiẓidür lāne maḥfilinde hezār

el-Mevlā ʿAbdu'r-raḥmān (Çalıḳ-zāde ʿAbdī Çelebi[3])

Tercemesi güẕār[4] iden "Çalıḳ ʿAlī" nām ḳāżī-i ṣāḥib-ihtişāmuñ ferzend-i pür-fażl ü edebi[5] Çalıḳ-zāde ʿAbdī Çelebi'dür. Tekmīl-i levāzım-ı ṭarīḳ ve taḥṣīl-i sermāye-i ders ü taḥḳīḳ eyleyüp devre-i ḥareketi Ḫˇāce ʿAtā'u'llāh Efendi āstānesinde temām ve ḳayd-ı ʿanberīn-i mülāzemetle cām-ı sürūr-encām-ı idāre-i kelāmı miskiyyü'l-ḫitām olmış idi. Baʿdehu merātib-i[6] medāris-i ʿilmiyyeyi iḥrāz[7] ve ol rāh-ı dūr u dırāzda ḳaṭʿ-ı nişīb ü firāz iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan yedi Receb'inde Üsküb ḳażāsına rıżā

1 327a E (E'de bu varağın alt tarafta kalan yarısında kağıdın tahrif olmasından dolayı yazıların çoğunluğu okunamayacak durumdadır.)
2 li-Mü'ellifihi:li-Muḥarririhi'l-ḥaḳīr E
3 ʿAbdī Çelebi:- R1, E
4 sebḳ SE
5 Çalıḳ//edebi:- SE
6 - SE
7 194b SE

viren ṣadru'l-'ulemā Zekeriyyā Efendi ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı mükerremleri Çelebi Efendi yirine Silivri'de Pīrī Paşa Medresesi tevcīh olındı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup medresesi Ḫayre'd-dīn Efendi'ye teklīf olındı. Biñ bir[1] Rebī'u'l-āḫir'inde Kāmī-zāde[2] yirine Çorlı pāyesine terfī' olındı. Ol menzilde raḫş-ı 'azīmeti çalıḳlayup rāh-ı maḳṣūddan 'udūl ve feżā-yı ḳażāya duḫūl lāzım gelmegin Ḳayṣeriyye ḳażāsı Şeyḫ 'Alī Efendi'den ṣoñra ḳużāt-ı ḳaṣabāta virilmişken biñ üç Receb'inde tekrār mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı. Biñ beş Ramażān'ında 'azl olınup Manav Tāce'd-dīn cā-nişīn olmış idi. Biñ altı Rebī'u'l-āḫir'inde ḫalefi yirine i'āde ve manṣıb-ı ḳadīminde ḳarār-dāde ḳılındı. Biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde ma'zūl ve Ḥakīmī Efendi ḥākim-i şer'-i Resūl oldı. Biñ sekiz Receb'inde Manav Tāce'd-dīn yirine Ḳonya ḳażāsı bā'iṣ-i şükrān ü rıżāsı ḳılındı. Biñ ṭoḳuz Muḥarrem'inde Ḥakīmī yirine Ḳayṣeriyye ḳażāsına tebdīl ve manṣıb-ı mezbūr ile ṣāliṣen tebcīl olındı. Biñ on Rebī'u'l-evvel'inde ma'zūl olup manṣıbı Ṣūfī[3] Meḥemmed Efendi'ye tevcīh olındı. Biñ on iki Rebī'u'l-āḫir'inde Sirāc Efendi yirine Āmid ḳażāsı iḥsān olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde Mıṣr eyāletinden gelürken mühr-i vezāret ile istiḳbāl olunan Yavuz 'Alī Paşa Āmid ḳażāsını 'Aṭūfī Efendi'ye virüp bunları La'lī Çelebi yirine Ḳonya ḳażāsına naḳl eyledi. On üç Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup manṣıbı Nesīmī-zāde'ye virildi. On dört Rebī'u'l-āḫir'inde manṣıb-ı mezbūr Nesīmī-zāde'den ṣoñra Ḳaragülmez Efendi'ye virilmişken ḳabūl itmedükde ṣāliṣen bunlara müyesser oldı. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup Ḳırbac 'Oṣmān Efendi kesb-i sermāye-i ibtihāc eyledi. Biñ on yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Vize ḳażāsı Serāy ilḥāḳıyla mevleviyyet olmaġın miyān-ı ṭullābda iṣbāt-ı evleviyyet ḳılmışlar idi. Biñ yigirmi ḥudūdında ser-ḥadd-i fenādan ḫāric ve ma'āric-i 'illiyyīne 'āric olup manṣıb-ı maḥlūl[4] ḳaṣaba-i mezbūrede müderris ve müftī olan Seyyidī 'Alī-zāde'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü 'irfān ile meşhūr, nīk-nefs ü ṣāfī-ṭaviyyet, ḫoş-ṭab' u ḫoş-ṣoḥbet idi.

---

1 - SE
2 Kāmī-zāde:Kāmī Efendi SE
3 Ṣıdḳī SE
4 Mezbūr SE; 327b E

[Meḥemmed Çelebi {Mānī}]: Birāder-i kihteri Meḥemmed Çelebi "Mānī" maḫlaṣı ile şöhret-şi'ār ve tamġa-zen-i perniyān-ı eş'ār olmış[1] idi. Şeyḫü'l-İslām, naḳīb-i sādāt-ı kirām Ma'lūl-zāde Efendi'den iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medārisde müdāreseye müdāvemet[2] eyleyüp çille-keş-i sermā-yı miḥnet ü belā, ya'nī berzaḫ-ı erba'īne mübtelā iken vāṣıl-ı bahār-ı ḫamsīn olmaḳ ümmīdine[3] Miḫal-i **[333a]** ehl-i ḍalāl üzere serdār-ı gürūh-ı abṭāl olan Güzelce Maḥmūd Paşa'ya intisāb ve feyż-i naẓar-ı vezīr-i bī-naẓīr ile recā-yı luṭf-ı bī-ḥisāb idüp biñ yedi Rebī'u'l-evvel'inde ordu-yı cihān-pūy ile hem-rikāb ve ḳażā-yı muḫayyem-i hümāyūn ile kām-yāb olmış idi. Biñ sekiz senesinde vāṣıl-ı ümmīd olmadın 'azm-i ṭarab-ḫāne-i cāvīd ḳılmış idi. Hezārġırad'da Maḳtūl İbrāhīm Paşa Cāmi'i ḥaẓīresinde medfūndur.

Tārīḫ-i Kesbī Çelebi

Didüm göçdi ma'ānī naḳş-perdāzı idi Mānī[4] (1008)

Mevlānā-yı merḳūm naḫl-bend-i elvān-ı 'ulūm, fażīlet ü ma'rifet ile ser-bülend-i emṡāl, şā'ir-i nāzik-ḫayāl idi.

Mervīdür ki ḥīn-i vefātında bu ġazel-i taḥassür-gūne ve beyt-i taṭayyür-nümūne cāmesinüñ ceybinde bulunup 'ibret-engīz-i erbāb-ı naẓar olmış idi:

Şi'r

İrişür nālelerüm günbed-i gerdāne degin
Dökerin göz yaşını her gice dāmāne degin

Şu'arā firḳati vaṣf itmede ḳāṣırlardur
Kimse vaṣf idemedi[5] firḳati bu āne degin

Menüm ol cūy ki yollarda ḳalup ḫāke girüp[6]
İremez żāyi' olur lücce-i 'ummāna degin

1 - SE
2 Himmet SE
3 Üzere SE
4 دیدم کچدی معانی نقش پردازی ایدی مانی
5 Kimse//idemedi:Bilmemiş kimse daḫı SE
6 ḳalup//girüp:ḳalur ḫāke girer SE

Müretteb ü mükemmel *Dīvān*'ı ve maḳbūl ü mütedāvil eş'ār-ı belāġat-nişānı vardur. Bu eş'ār *Tezkire*'de yazılan nuḫbe-i güftārıdur:

Ġazel Ṭutuşdı bir ḳul oġlanuñ ruḫ-ı pür-tābına dünyā
Ocaḳdan böyle yaluñ yüzli çoḳdan olmadı peydā

[Ve lehu] Yāre teklīf-i viṣāl eyleme gelse tenhā
Yalıñuz gelmesi 'uşşāḳa yiter mihr ü vefā

[Ve lehu] Saña aġyār libās eylemek ister dirler
Ṭonadurlar seni v'allāhi ṣaḳın iy gül-i ter

[Ve lehu] İncelüp döndi hilāle bedenüm dirsem eger
Ne alur aġzına cānān ne ḳulaġına ḳoyar

[Ve lehu] Gerekse zerreveş ḫāk ol gerekse mihr-i 'ālem-gīr
Yine a'dā gözine girmemek olmaz be-her-taḳdīr

[Ve lehu][1] La'lüñe gāhī cām-ı Cem gāhī şifā disem n'ola
Ehl-i ma'ārif olanuñ her sözi bir kitābdur

[Ve lehu] Ḳullıġa almaḳ dilerler luṭf-ıla meh-pāreler
Kendüsin aldurmasun mı 'āşıḳ-ı bī-çāreler

[Ve lehu] İy muṣavver o bütüñ ṣanma benānın yazduñ
Düşdi engüştini taḥrīr iderken ḳalemüñ

[Ve lehu] Yalvarup düşmeni gel itme didüm istiḳbāl
Ṭutmadı hīç sözüm ḳarşuladı ol gül-i āl

[Ve lehu][2] Ṣordı ḥayrānlıġımuñ bā'iṣini yār benüm
Daḫı aḥvālümi bilmez aña ḥayrānum ben

1 Bu beyit SE'de bulunmamaktadır.
2 Bu beyit SE'de sonraki beyitten sonra gelmektedir.

[Ve lehu] Beni ḳorḳutma ḫumār-ı mey-i hicrānla sen
Nice anuñ gibi baş aġrıları gördüm ben

[Ve lehu][1] Āzürde eyler ol gül-i ḫandānı her zemān
Olmaz 'adüvv-i ḫār gibi bir ḫırāş-ı cān

[Ve lehu][2] Bir ġazel didüm yine ol şāh-ı ḫūbān ḥaḳḳına
Ġāyet a'lā itdüm anı çalışup cān ḥaḳḳına

[Ve lehu] İy ḫaṭṭ-ı siyeh 'ārıż-ı cānāna ṭolaşma
Yüz ḳaralıġın eyleme īmāna ṭolaşma

Āġūş-ı miyānın ṭaleb itme kemerāsā
Mānī meded ol serv-i ḫırāmāna ṭolaşma

el-Mevlā Meḥemmed (İstanbulī[3] La'lī Efendi) {La'lī}

Kān-ı gevher-i[4] 'irfān ve gevher-i kān-ı[5] ekvān olan maḥrūse-i Ḳosṭanṭıniy-ye'den nümāyān olmışdur[6]. "La'līn Ḳabā-zāde" dirler bir ḳāżīnüñ rüste-i rişte-i nesebi olmaġla bu maḫlaṣ muḫtārı ve fırye-i ḫātem-i iştihārı olmış idi. Eyyām-ı şebābda la'l-i sīr-āb gibi bāde-nūş ve şarāb-ı nāb-ṣıfat pür-cūş u ḫurūş olup;

li-Mü'ellifihi[7] Gül gibi tāzelerle mūnis idi
Cām-ı mey gibi cüz'-i meclis idi

Rind ü zāhidle hem-dem ü hem-reng
Her uṣūle ṭutardı bir āheng

Ṣaldı bu ṭāḳ-ı ṭurfe-pervāze
Nāyveş ḥüsn-i ṣavtı āvāze

1 Bu beyit SE'de bir sonraki beyitle yer değiştirmiştir.
2 Bu beyit SE'de bulunmamaktadır.
3 - R1, E
4 Kān-ı gevher-i:Gevher-i kān-ı SE
5 Gevher-i kān-ı:kān-ı gevher-i SE
6 328a E
7 li-Mü'ellifihi:li-Muḥarririhi E

Sāġar u kāseye[1] degüldi tenük
Küçük-ile küçük büyükle büyük

Ḫoş-elḥānlığı cihetinden gāh meykedelerde ṣurāḥī-ṣıfat naġme-rīz, gāh **[333b]** ḫānḳāhlarda cām-ı la'l-fām gibi devr eyleyüp ḥalḳa-i zühhāde şūr-engīz idi[2].

li-Mü'ellifihi[3] Geh bülbül-i gülistān-ı Cemşīd
Geh ṭūṭī-i ḳand-ı ẕikr ü tevḥīd

Mānende-i nāy-i tīr-i bürrān
Nālān nālān iderdi seyrān[4]

Bir perdede yoġ-ıdı ḳarārı
Evżā'ı degüldi iḫtiyārı

'Āḳıbet kār-ı şem'-i nūr-efşān-ı hidāyet delīl-i rāh-ı reşādı ve mürşid-i ḫayrḫˇāh-ı tevfīḳ pīşvā-yı semt-i sedādı olmaġın ṣadr-ı efāżıl, mürebbī-i ḳavābil, üstādu'l-'ulemā'i'l-a'lām, el-mevlā el-fāżıl Zekeriyyā İbn Bayram ḥażretlerinüñ ṭalebesi silkinde intiẓām bulup pertev-i āftāb-ı 'ināyetleri ile vāṣıl-ı ṣabīḥatü'l-'īd-i merām olmış idi. Edīb-i terbiyetleri mürşid-i Bayramī gibi ṭab'-ı pür-hevesin peẕīrā-yı ṣalāḥ ve ṭabīb-i 'ināyetleri şerbet-i mizāc-gīr-i şefḳatle dil-i sevdā-zedesin ıṣlāḥ idüp ṭoḳuz yüz seksan bir tārīḫde Ḥaleb ḳāżīsi olduḳlarında mü'eẕẕinleri olmış idi.

Mıṣrā' Küpi yudı üstine çıḳdı eẕāna başladı

Ba'de'l-ḳufūl şeref-i mülāzemetleri ile bekām ve bir iki pāyeye ṣu'ūd ile bülend[5]-maḳām olup otuz aḳçe ile Rodoscuḳ'da Rüstem Paşa Medresesi'ne vāṣıl

1 Sāġar ü kāseye:Kāse vü sāġara SE
2 195a SE
3 li-Mü'ellifihi:li-Muḥarririhi E
4 Nālān//seyrān:İderdi seyrān nālān nālān E
5 'ālī SE

ve ḳırḳ aḳçe ile Şeyḫu'l-ḥarem Medresesi'nden munfaṣıl olup iḥdā ve elf senesi Şevvāl'inde Muṣlī Çelebi yirine Malġara'da Sinān Paşa Medresesi'ne nā'il oldı. Biñ üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde selefi yirine vezīr-i merḳūmuñ Yeñişehr'de olan medresesine taḥrīk olındı. Biñ beş Cemādiye'l-ūlā'sında meşrūṭası İsmiḫān Ḫānım pāyesinde selefini ta'ḳīb idüp ġayret-i aḳrān ve sebḳ-ı mu'aḫḫarān pāybend-i dil-i āzādesi olmamaġla biñ altı Ẕi'l-ḥicce'sinde Ṭırabozınlı Meḥemmed Efendi yirine Arżırūm ḳażāsı ile nā'il-i maḳṣūd u merūm olmış idi. Biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde[1] 'azl olınup Cerrāḥ-zāde Efendi mesned-ārā-yı ḥükūmeti oldı. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde fāriġ olan Ṭursun-zāde yirine Ṣire ḳażāsı tefvīż olındı. Biñ on Receb'inde gūşe-nişīn-i 'uzlet ve Bī-kesī Efendi mesned-ārā-yı ḥükūmet oldı. Biñ on iki Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Aṭūfī yirine Ḳonya ḳażāsı virilmiş idi[2]. [Biñ on iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṣaḥn Müderrisi Ḥasan Efendi ḥażretleri maḥżā Ṣun'u'llāh Efendi ḥażretlerine müntesib olmaġla ba'ż-ı ekābir 'azl ü iz'āc murād eyleyüp 'Aṭūfī yirine Ḳonya ḳażāsına naḳl eyledi. Murād ḥāṣıl olıcaḳ La'lī Çelebi'ye virildi[3].]

Maḳarr-ı ḥükūmetine vāṣıl olmadın Vezīr-i A'ẓam Yavuz 'Alī Paşa 'Aṭūfī'ye Āmid ḳażāsın iḥsān idüp Āmid'den Çalıḳ-zāde'yi Ḳonya'ya tebdīl itmekle bunlar ṣıfru'l-yed ḳaldı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Muṣlī Çelebi yirine Gelibolı ḳażāsı müyesser oldı. On üç Rebī'u'l-āḫir'inde 'Alī Beg-zāde Şāh Çelebi yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsına naḳl olındı. Ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār idüp Gümişayaḳ[4] Efendi'ye in'ām olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında ḫalefi Celeb Meḥemmed Efendi yirine mükerreren Gelibolı ḳażāsı revā görüldi. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup selefi Celeb Meḥemmed Efendi'ye muḳarrer ḳılındı. On yedi Receb'inde Saḳız ḳażāsı Kāmī-zāde 'Abdu'r-raḥmān Çelebi üzerinden mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı. On sekiz Receb'inde 'azl olınup Meḥemmed Ṣādıḳ Efendi seccāde-nişīn-i ḥükm ü imżāsı oldı. Biñ yigirmi ḥudūdında maraż-ı fālice mübtelā ve 'aḳīḳ-ı seyyāl-i ḫūn-ı revānı buzlı la'l gibi efsürde-i 'acz ü a'yā olup cevher-i mizācı şikeste ve eyyām-ı maraż hen-

1 ḥiccesinde SE
2 Biñ//idi:- E, SE
3 Biñ//virildi, der-kenār R1
4 328b E

gām-ı intiḳāle peyveste oldı. Edrineḳapusı ḫāricinde gevher-i kān-ı Bedaḫşān gibi ḫāk-i siyāh içinde nihāndur.

Merḥūm-ı merḳūm miyāne-bend-i ʻıḳdu'l-le'āl-i ẓurefā-yı **[334a]** Rum, cām-ı şarāb gibi güşāde-meşreb ü ḫande-rū, dürc-i gevher-i nāb gibi nükte-dān ü laṭīfe-gū, laʻl-i dil-ber gibi dā'imā ḫandān, ġonce-i pür-jāleveş gevher-efşān idi.

el-Mevlā Meḥemmed bin Yūsuf (Fenārī-zāde Maʻtūh Çelebi[1])

Tercemesi mürūr iden Fenārī-zāde Yūsuf Çelebi'nüñ vāsıtatu'l-ʻıḳd-ı silkü'l-le'āl-i nesebidür. Ḥaẓīre-i ḫānedān-ı ḳadīm-i ʻilm ü ʻirfāndan ser-zede-i şühūd ve pīrāste-i naḫl-bend-i vücūd olup ġāyetde sāde-dil ü belāhet-me'āb olmaġla "Maʻtūh Çelebi" ʻunvānı ile şöhret-yāb olmış idi. Gerden ü gūş-ı istīhāli cevāhir-i ʻilm ü kemālle ḥālī ve ceyb-i himmeti naḳl-i maʻārif ü şekker-pāre-i leṭā'if ile mālī olduḳda ʻalā ḥasbi'l-ʻāde cilve-nümā-yı ḥareket-i muʻtāde olup Maʻlūl-zāde Naḳīb Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle nā'il-i me'mūl ve ṭarīḳ-ı tedrīsde reh-neverd-i ṣıʻāb ü sühūl olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken biñ iki Muḥarrem'inde Caʻfer Efendi yirine Mollā Gūrānī Medresesi erzānī görülmiş idi. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında Caʻfer Efendi yirine "Ṣoġuḳḳuyı" dimekle maʻrūf Pīrī Paşa pāyesine terfīʻ olındı. On altı Ṣafer'inde ʻÖmer Efendi yirine Rodoscuḳ mevleviyyeti ʻināyet olındı. On sekiz Muḥarrem'inde ʻazl olınup manṣıb-ı mezbūr Nihālī Efendi'ye arpalıḳ taʻyīn olındı. Biñ yigirmi ḥudūdında rū-gerdān-ı miḥnet-ḫāne-i cihān ve ʻāzim-i niʻmetkede-i cinān olmış idi.

Mevlānā-yı merḳūm ġavṭa-ḫor-ı deryā-yı ʻulūm, nīk-nefs ü dervīş-nihād, kem-āzār ü ṣāfī-fu'ād, ḥalīm ü selīm, maḫdūm-ı kerīm idi.

Selāṭīn-i māżiyenüñ rūz-nāme-i vaḳā'iʻ-i bedīʻu'l-minvālini ve ʻulemā-yı Devlet-i ʻOṯmāniyye'nüñ aḥvālini cüz'iyātı ile żabṭ eyleyüp ayaḳlı defter ve şeh-nāme-i musavver idi. Ecdād-ı kirāmından intiḳāl eyleyen kütüb-i nefīseyi gül-i güşāde gibi teczi'e vü perīşān ve güsiste şīrāze vü pejmān idüp egerçi ṭullāb-ı ʻilme iʻāde ile iḥrāz-ı ṯevāb ve tenfīẓ-i vaṣıyyet-i vāḳıf-ı kitāb itmek ḳaṣd iderdi. Ammā eczāsını çāk çāk ve cildini vesaḫnāk eyleyüp kütüb-i celīle

1 Maʻtūh Çelebi:- R1, E

vü nüsaḫ-ı maḫdūmenüñ kanına girerdi. Bā-ḫuṣūṣ ḫaṭṭ-ı muḳarmaṭla taḥşiye itdügi ṣafaḥāt kitāb-ı Ḳarmaṭiyān gibi endāḫte-i zāviye-i ta'ṭīl ve genc-nāme-i daḫme-i keyān[1] gibi oḳunmaḳ müstaḥīl olurdı. Hemānā ol bahāne ile ḥareket üzere olan bunca dānişmendleri dāḫil-i ḥücre itmek pīşesi ve nev-ḫaṭṭ noḳṭalaruñ ḫāl-i ruḫsārından [2] العلم نقطة mefhūmını mülāḥaẓa pīşvā-yı peyk-i endīşesi idi. *Tecāveza'llāhu te'ālā 'an-seyyi'ātihi.*

el-Mevlā 'Alī (Şerīf 'Alī Çelebi)

Seyyid İbrāhīm Tennūrī dūdmānından maẓhar-ı nūr-ı şühūd ve tennūre-pūş-ı tekyegāh-ı vücūd olup bālāda ẕikr olınan Zeyne'l-'ibād Efendi'nüñ[3] maḫdūm-ı pür-faẓl ü edebi Şerīf 'Alī Çelebi'dür. Şerā'if-i cins-i 'ilm ü 'irfānla gerden-i dil ü cānın zeyn ve taḥṣīl-i faẓl ü kemāl içün beẕl-i sa'y ü ictihādı a'nāḳ-ı isti'dādına mānend-i iltizām-ı deyn farż-ı 'ayn idüp Çivi-zāde Efendi'den mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olup ḳırḳ aḳçe ile Kürkcibaşı Medresesi'nden ma'zūl iken elf-i kāmil Şevvāl'inde[4] Seyfī-zāde Vıḥvıḥek yirine Ġażanfer Aġa Medresesi iḥsān olınmış idi. Biñ üç Ẕi'l-ḥicce'sinde mizācına i'tilāl ve dimāġına **[334b]** iḫtilāl gelüp 'azl olınduḳda medrese-i mezbūre pāye-i Ṣaḥn i'tibār olınup Ḫ'āce-zāde 'Abdu'l-'azīz Efendi ḥażretlerine tevcīh olınmış idi. Ol ḥāl üzere iken biñ yigirmi ḥudūdında intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr şeref-i neseble meşhūr, ehl-i 'ilm ü dāniş, maḫdūm-ı mecẕūb-meniş idi. Bir maḫdūmı ḳalup sinn-i şebābda vefāt ve evā'il-i neşvede dest-i āḫir-i bezm-i ḥayāt eyleyüp silsile-i nesebi münḳaṭı' oldı.

el-Mevlā Muṣliḥi'd-dīn (Şāfiyeci Muṣliḥi'd-dīn)

Amāsıyye semtinden ẓuhūr ve taḥṣīl-i sermāye-i 'ilm ü kemāle ṣarf-ı naḳd-i vaḳt-i sinīn ü şühūr eyleyüp Kāfiyeci Muḥyi'd-dīn gibi[5] nāmdār ve "Şāfiyeci Muṣliḥi'd-dīn" 'unvānı ile şöhret-şi'ār olmış idi. Fevrī Efendi merḥūmuñ Ṣaḥn'da i'ādesi ḫidmetinden mülāzım ve 'azm-i ṭarīḳ-ı tedrīse cāzim olup *Ḥāşiye-i Tecrīd* ve *Miftāḥ* medreselerinden iftitāḥ itdükden ṣoñra devr-i menāzil-i

1 Keyāniyān SE
2 "İlim bir noktadır."
3 329a E
4 Ṣa'bān'ında R1
5 - SE

ifāde ve īfā-yı ḥaḳḳ-ı taḥḳīḳ u īcāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ yedi Ẕi'l-ḳaʿde'si selḫinde[1] vālid-i merḥūm fevt olup ber-vech-i teḳāʿüd mutaṣarrıf olduḳları bu ḥaḳīrüñ cedd-i māderīsi Nişāncı Meḥemmed Beg Medresesi maḥlūle olmaġın bunlara tevcīh olındı. Bin on beş Şaʿbān'ında Ṭaş Çelebi yirine Eski ʿAlī Paşa Medresesi'ne ḥareket eyledi. On altı Ṣafer'inde Fenārī-zāde Maʿtūh Çelebi yirine Pīrī Paşa pāyesine naḳl olındı. On yedi Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Nāẓır-zāde yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. On sekiz Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Ḳuds-i Şerīf pāyesi ile vaẓīfe-i teḳāʿüd taʿyīn olınup medresesi ʿAbdu'llāh-ı Belḫī'ye virildi. Biñ yigirmi ḥudūdında intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ʿilm ü ṣalāḥla meşhūr, pīr-i muʿammer ve nezāhet ü ʿiffetle muḫammer idi.

el-Mevlā Tāce'd-dīn (Ḫarbende Tāce'd-dīn)

"Ḫarbende Tāce'd-dīn" dimekle maʿrūfdur. Mehār-ı tevfīḳ ile ḳaṭāra girüp baʿż-ı ʿulemādan mülāzemetle vāṣıl-ı merām ve tevcīh-i medāris-i ʿilmiyye ile maẓhar-ı ikrām olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken elli aḳçe ile baʿż-ı medārise müderris ve bünyān-ı ifādeyi mü'essis olup biñ on yedi Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Papas Aḥmed yirine Burūsa'da Mollā Yegān Medresesi'nde pāye-i Ṣaḥn'a fā'iz ve rütbe-i mevleviyyeti ḥā'iz olmış idi. Biñ yigirmi ḥudūdında ṣadme-i saḫt-ı ecelden cānib-i āḫirete raḫt çeküp medrese-i maḥlūle selefine muḳarrer ḳılındı.

Mevlānā-yı merḳūm bīgāne-i ṣınf-ı erbāb-ı fühūm, ṣāliḥ-i ṣāfī-fu'ād, derdmend-i dervīş-nihād idi. Ḫafī olmaya ki Ḫusrev-zāde merḥūmuñ defterinde Tāc'lar emvāc-ı baḥr-ı mevvāc gibi telāṭum ü tefāḳum ve yevm-i tehānī-i ṣudūrda cemʿ olan müzevvece-i erbāb-ı ṭarīḳ gibi tezāḥüm ü teṣādüm eyleyüp destār-ı mestān gibi perīşān ve pīş-mükevver gibi der-hem ü pīçān olmasun, diyü bu mertebe tefrīḳ ve nīşger-i ḫāme isāle-i ḳuṭr-ı beyān içün taẕyīḳ olındı ve maḥżā deste işidür[2], dinilmesün diyü biri birine peyveste olmaḳ revā ve müstaḳillün bi'l-mefhūmiyye olmamaḳ sezā görülmedi.

1 Ẕi'l-ḳaʿde'si selḫinde:Ẕi'l-ḳaʿde'sinde SE
2 329b E

el-Mevlā Pīr Meḥemmed (Üsküb Müftīsi)

Medīne-i Ḳosṭanṭıniyye'den bedīd ve nā'il-i rütbe-i dāniş ü dīd olup ḳul oġlı olmaġla evā'il-i ḥālinde zümre-i Bektaşiyāna iltiḥāḳ, ba'dehu meyl-i ṭarīḳa-i isti'dād ü istiḥḳāḳ eylemiş idi. El-ḥāletü hāẓihi ḫidmet-i 'ulemāda ḳā'im ve kesb-i **[335a]** kemāle müdāvim olup Çivi-zāde Efendi'den mülāzım olduḳdan ṣoñra devr-i medāris-i erbāb-ı rüsūm ve aḫẕ-ı nefā'is-i ebvāb-ı 'ulūm iderek ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ḥudūdında belde-i Hezārġırad'da vāḳi' Maḳtūl İbrāhīm Paşa Medresesi'nde müderris ü müftī ve müşkil-güşā-yı müstefīd ü müsteftī olmış idi. Ba'dehu 'ınnīn da'vāsına müte'alliḳ bir ḥikāye-i 'acībe ve ḥādiṣe-i ġarībe ẓuhūr eyleyüp infiṣālına bā'iṣ ve sermāye-i sūdāgerān-ı ḥavādiṣ olmış idi. Ba'dehu maḥrūse-i Üsküb fetvāsına vāṣıl olup nice yıllar ḫidmet-i iftāda mutaṣaddī-i tedrīs[1] ü ifāde olup müşkilāt-ı umūrda merci'-i cumhūr ve "Üsküb Müftīsi" dimekle meşhūr olmış idi. Biñ yigirmi Receb'inde[2] fevt olup yirine Aḥmed Efendi cā-nişīn ve lāle-i Nu'mān-ı ḫod-rū gibi ol nergis-i ḫazān-dīdeye şem'-i bālīn olmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr kemāl-i faḳāhet ü rüsūḫ-ı iftā ile meşhūr, kenār müftīlerinüñ ekmeli ve emṡālinüñ emṡeli idi. Zemān-ı naṣbında iftā eyledügi ṣuver-i mesā'ili nuḳūli ile cem' eyleyüp cem'-i aḥbāba şem' itmiş idi. Ol mecmū'a-i maḳbūle kütüb-i fiḳhiyye nemaṭı üzere tensīḳ ü tertīb ve tafṣīl ü tebvīb olınup zemānımuzda ḫaylī şöhreti ve efāżıl-ı sāde miyānında vāḳı'āt ü nüvāzil deñlü raġbeti vardur. Pīr-i ṣavma'a-i nüh ḳıbāb gibi yek çeşm ü dūr-bīn ve sebzezār-ı jāledār-ı ma'ārifden güher-çīn olup miyān-ı meydān-ı muḥāverede vāḳi' olan leṭā'ifi ḫod naḳl-i meclis-i yārān ve şekker-rīz-i dimāġ-ı müstemi'āndur. Bu ḥaḳīr, *Maḫzenü'l-esrār* baḥrinde naẓm eyledügi "*Nefḥatü'l-ezhār*" nām meṡnevīde birḳaç dānesin silk-i naẓma keşīde ve mesāmi'-i yārāna resīde ḳılmış idüm. El-ḥaḳḳ naẓar-ı iltifāta şāyān ve ḫande-fermā-yı mürde-i aḥzāndur[3].

el-Mevlā Meḥemmed bin Şa'bān (Şa'bān-zāde[4])

Hilāl-i vücūd-ı mes'ūdı Maġrib Ṭrablusı'nda ẓāhir ve istifāża-i envār-ı 'ulūm-

1 Ders SE
2 Senesinde R1, E
3 El-ḥaḳḳ//aḥzāndur:- SE
4 Şa'bān-zāde:Ṭrabluslı Meḥemmed Efendi SE

la necm-i isti'dādı zāhir olup nücūm-ı zāhire-i mülk-i bāḫter gibi ol ser-zemīne fā'iżü'n-nūr olan 'ulemā-yı maġāribe miyānında kemāl-i fażl-ı mevfūr ile bedr-i kāmil gibi meşhūr olup nice zemān ve[1] nice yıllar[2] meẕāhib-i erba'a erbābına ifāde vü iftā ve Ẕü'l-feḳār-ı ḫāmesin ḳā'im-maḳām-ı seyf-i ṣāḥib-i [3] لا فتى ḳılmış idi. Biñ on altı tārīḫinde dārü'l-mülk-i İstanbul'a ḳudūm ve 'ulemā-yı ḳurūm-ı diyār-ı Rūm ile mübāḥaṣe-i 'ulūm eyleyüp Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi ḥażretlerinüñ iltifāt-ı bī-kerānına maẓhar ve nüvāziş-i pertev-i 'ināyetleri ile dīde-i baḫtı münevver olup pāye-i mevleviyyetle maḥkeme-i belde-i mezbūrede fermān-revā ve żamīme-i fetvā vü tedrīs ile ser-bülend-i erbāb-ı ḥükm ü imżā ḳılınmış idi. 'İzzet ü ikrāmla mevṭın-ı aṣlīsine ḳufūl ve iḥkām-ı aḥkām-ı şer'-i Resūl eyleyüp biñ yigirmi ḥudūdında āftāb-ı 'ömri vāṣıl-ı maġrib-i şām ve mürrü'l-fıṭām-ı ḥimāmdan zehr-āşām olup nām-ı kerīmi bāḳī ve āṯār-ı şerīfi tuḥfe-i şehrī vü āfāḳī olmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr kemāl-i fażīlet ile meşhūr, be-taḫṣīṣ 'ilm-i şerīf-i fürū' u uṣūle şedīdü'l-intisāb, mecmū'a-i fażl-ı vāfir ü feyż-i bī-ḥisāb idi.

Āṯār-ı celīlesinden[4] *Mecma'u'l-baḥreyn*'i şerḥ idüp *Teşnīfü'l-mesma' fī Şerḥi'l-mecma'* tesmiye eylemişdür. Nāfi' u cāmi' kitābdur. **[335b]** Ebü'l-ġayṯ-ı Ġaşşāş ḥażretlerinüñ menāḳıb-ı celīlelerin cem' ü tedvīn eyleyüp eṯer-i güzīn itmişdür. Bunlardan mā'adā āṯārına nihāyet ve feżā'iline ḥadd ü ġāyet yoḳdur. Fetvāları ḫod müsellem-i 'ālem ve maḳbūl-i 'Arab ü 'Acem'dür.

el-Mevlā el-Fāżıl Ṣun'u'llāh bin Ca'fer el-'İmādī (Şeyḫu'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi Ḥażretleri[5])

Dürr-i şāhvār-ı ṣadefçe-i imkān, gevher-i kān-ı [6] ليس فى الامكان ابدع مما كان, aṣḥāb-ı 'ilm ü 'irfānuñ 'allāme-i ṣaḥābī-nihādı şeyḫü'l-islām, rüknü'l-'ulemā'i'l-a'lām, mevlānā el-fāżıl Ṣun'u'llāh el-'İmādī ḫidmetleridür. 'Aṣr-ı Süleymānī'de Anaṭolı ṣadrı olup gevher-i nām-ı pür-iḥtirāmı bu cerīde-i pesendīdeye viṣāḥu's-ṣadr-ı i'tibār olan Ca'fer Efendi merḥūmuñ mānend-i zer-i Ca'ferī, kān-ı vücūd-ı

1 Nice//ve:- SE
2 196a SE
3 "Yiğit yoktur." ('Hz. Ali gibi yiğit, Zülfikar gibi kılıç yoktur.' sözüne telmih yapılmıştır.)
4 330a E
5 Şeyḫu'l-İslām//Ḥażretleri:Ṣun'ullāh Efendi R1, E
6 "Yaratılmış olandan daha mükemmel bir şey, imkân hâricidir."

mes'ūdınuñ cevheridür. Ṭoḳuz yüz altmış senesinde dest-i ṣun'-ı ilāhī ve ḫāme-i ṣıbġatu'llāhī, peyker-i ẕāt-ı mükerremlerin zīver-i ṣaḥīfe-i dü-reng-i leyl ü nehār ve pīrāye-baḫş-ı mecmū'a-i rūzgār eyledi. Ḳarīne-i ḥāl ḥacr-i ḥücre-i ṣalāḥ u 'iṣmetde ḳarīn-i neşv ü nemā ve ḥayy-ı ḥayā vü 'iffetde āb-yārī-i feyż-i Ḫudā ile cilve-nümā olup ber-mūcib-i fermūde-i [1]﴿أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ﴾ bir şecere-i ṭayyibü'l-a'rāḳ ve bir nihāl-i ferḫunde-sāḳ-ı metānet-intisāḳ oldı ki pā-yı ictihādı zemīn-i ṭalebde muḥkem ve berg ü şāḫ-ı isti'dādı Sidre vü Ṭūbā ile mu'āniḳ u der-hem olmış idi. Evā'il-i ḥālinde şeref-i eşrāf-ı civārları ile müteşerrif ve ḥarem-i keremlerinde mücāvir ü mu'tekif olup;

Beyt Ṣadef gūşın müzeyyen ḳılmaġ-içün dürr-i lafẓından
Kelāmın istimā' eyler pes-i dīvārdan deryā

mażmūnı üzere hilāl-miṣāl, gūş-zen-i ḳıbāb-ı felek-cenāb-ı fażl ü efżāli olduḳları üstād-ı ehālī, Mevlānā Fużayl el-Cemālī ḫidmetlerinden mālik-i meleke-i isti'dād ve nā'il-i sermāye-i 'aḳl-ı müstefād olup ol 'aḳl-ı 'āşir ile mü'evvel olan mu'allim-i evvelden taḥṣīl itdükleri re'sü'l-māl-i feżā'ili i'māl ve ticāret-i rābiḥa-i fażl ü kemāl içün ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳda āheng-i ḫaṭṭ u tirḥāl idüp naḫl-i ṣābit-ḳadem-i 'izz ü iclāl iken nesīm-i tevfīḳ-ı Rabbānī ile ḥareket ve cevher-i ẕāt-ı 'ālī-ḳadrin 'arż-ı ḫ̆ᵛācegān-ı kūçe-i 'ilm ü fażīlet ḳılduḳda ol Yūsuf-ı Ken'ān-ı fażl ü 'irfāna ḫarīdār olan efāżıl, ḳıllet-i sermāye-i iḳtidār ile mīzān-ı i'tibārdan nāzil olmaġın āstān-ı mekārim-sitānı vechetü'l-āmāl-i ser-fīrāzān-ı 'ālem ve dergāh-ı feżā'il-penāhı ḳıbletü'l-iḳbāl-i ḳavābil-i 'Arab ü 'Acem olup mānend-i ḳalem;

Beyt جائت لدعوته الاشجار ساجدة
تمشى اليها بلا ساق على قدم [2]

mażmūn-ı belāġat-tev'emi kitābe-i bāb-ı sa'ādet-intisāb-ı ḥaremi olan;

Beyt Ebū Ḥanīfe-i ṣānī Ebu's-su'ūd ol kim
Feżā'il içre efāżıl olupdur aña 'ıyāl

1 Kur'ân-ı Kerîm, İbrâhîm Sûresi, 14/ 24, "Kökleri sâbit, dalları göklerde..."
2 "Onun davetiyle ağaçlar secde ederek, ayakları olmadığı hâlde yürüyerek ona geldiler."

cenāb-ı efāżıl[1]-me'āblarına ittiṣāl eyleyüp nice zemān münāvele-i ḳand-ı mu'ād-ı ma'ārif-i[2] ifādelerine müdāvim ve ḫidmet-i i'ādelerinde ḳā'im olduḳdan ṣoñra ṭoḳuz yüz yetmiş yedi tārīḫinde mülāzım olmışlar idi. Yetmiş sekiz Ramażān'ında Manav Seyfī Efendi yirine ibtidā ḳırḳ aḳçe ile Beşikṭaş'da vāḳi' Ḫayre'd-dīn Paşa Medresesi ile kevkeb-i iḳbāli sāṭı' olmış idi. Seksan bir Ṣafer'inde munfaṣıl ve maḳām-ı kerīmlerine Ṣaçlı Emīr-zāde 'Abdu'l-vehhāb Efendi vāṣıl oldı. Seksan dört **[336a]** Muḥarrem'inde 'Abdu'r-raḥīm Efendi yirine Medrese-i[3] refī'a-i Maḥmūd Paşa'da miḥrāb-nişīn-i ifāde oldılar. Seksan sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde Seyfī Efendi yirine Şāh Sulṭān pāyesine pīrāye ṣaldılar. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında Emru'llāh Efendi yirine mesned-i celīl-i Ḫānḳāh'ı tekyegāh eylediler. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan Ṣa'bān'ında selefi yirine Ṣaḥn-ı Ṯemāniye'ye ḥırām, ṭoḳsan üç Şevvāl'inde Selāmī-zāde yirine Medrese-i[4] Şeh-zāde'yi reşk-i dārü's-selām eyleyüp ṭoḳsan altı Ṣa'bān'ında 'Abdu'l-kerīm-zāde Efendi[5] yirine Vālide-i Sulṭān Murād Ḫān medrese-i şerīfesini ḳarārgāh ve dergāh-ı feżā'il-destgāhın efāżıl-penāh ḳılup ol buḳ'a-i celīlede kā'ide-i eslāf üzere meclis-i ḫāṣṣ-ı 'ulemā-yı a'lām ve 'aḳd-ı cem'iyyet-i ders-i 'āmm itmişler idi. El-ḥaḳḳ bir meclis-i 'amīmü'l-feyż-i sa'īd olmış idi ki mu'allim-i ṯānī mu'īd ve sa'deyn-i fāżılīn şirket üzere[6] müstefīd olsa ḫidmet-i iḥtirāmı edā olınmaḳ muḥāl ve timṯāl-i meclis-i 'ālīleri ḳılınmaḳ münselibü'l-iḥtimāldür. Ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde zülāl-i ifāżaları ḫavāṣṣ u 'avāma münhel ve 'ilm-i 'ālem-şümūlleri ḳarīn-i 'amel olmaġ-içün Ebu's-su'ūd-zāde Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa ḥükūmeti keff-i kifāyetlerine tefvīż olındı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi yirine Edrine ḳażāsına terfī' olındılar. Elf-i kāmil Receb'inde selef-i sālifleri yirine ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Mollā Aḥmed Efendi[7] yirine Anaṭolı ṣadrına zīver virüp biñ bir Şevvāl'inde Bostān-zāde Efendi yirine Rū-

1 Feżā'il SE
2 - SE
3 330b E
4 Medrese-i refī'a-i SE
5 - SE
6 Şirket üzere:şirket-i R1, E
7 - SE

mili ṣadāreti müyesser olmış idi. Ḥaḳḳā ki menāzil-i dūr-ā-dūr-i[1] hezār-rehzen-i ṭarīḳ-ı 'ilme ki nişīb ü fırāzı ṭāḳat-fersā ve taḥammül-i a'bā-yı şedā'idi ḳāṣımu'z-ẓahr-ı pīr ü bernādur, bunlara nisbet bir süllem-i müsellem ve girīve-i rāh-ı elsem oldı ki bī-tevaḳḳuf vāṣıl-ı ser-menzil-i maḳṣūd ve yeden bi-yedin dest-pīrā-yı merātib olaraḳ müntehi'l-āmāl-i ehl-i kemāle dest-sūd oldılar. İki seneye ḳarīb ol maḳām-ı celīlde iktisāb-ı ẕikr-i cemīl ḳılup biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sında vāḳi' cülūs-ı Meḥemmed Ḫānī 'aḳabinde teḳā'üd iḫtiyār eyleyüp Bāḳī Efendi def'a-i ṯāniyede murabba'-nişīn-i mesned-i i'tibār oldı. Vaẓīfe-i emṯāl ile müreffehü'l-ḥāl olduḳdan ṣoñra ḫil'at-i fāḫire-i ṣūf u semmūr-ı ṣafāmevṣūf ile maẓhar-ı elṭāf-ı şāh-ı deryā-nevāl oldılar. Biñ yedi Muḥarrem'inde elli aḳçe teraḳḳī ile ser-efrāz ve luṭf-ı maḫṣūṣ-ı pādişāhī ile mümtāz olup biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi merḥūm yirine şeyḫü'l-islām ve müftī-i müşkil-güşā-yı enām oldılar. Bin on Ṣafer'inde 'ulūfe-i me'lūfe ile müteḳā'id ve maḳām-ı meşīḫat-ı İslāmiyye'ye Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi müteṣā'id oldı. On bir Receb'inüñ yigirminci güni[2] def'a-i ṯāniyede ṯenāyā-yı iḳbāli bāsim ve ḫalefi maḳāmında iḥyā-künende-i merāsim olmış idi. Māh-ı Ṣa'bān'uñ yigirmi beşinci güni Yemişci Ḥasan Paşa ile poyraz vaḳ'ası ẓuhūr idüp rūzgār-ı nā-muvāfiḳ mevc-engīz-i şerr ü şūr olduḳda;

Beyt Yapraḳdan esdi bād-ı seḥer sebzezārda
Ḳodı aşaġa yelkenini berg-i yāsemen

fehvāsı üzere künc-i ferāġda 'uzlet-nişīn ve yirlerine Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā Efendi mesned-i iftāda mekīn olmış idi. Ol eṣnāda muḳteżā-yı 'aṣr üzere bir seneden ziyāde muḫtefī ve nār-ı āṣār-ı celīleleri evżā'-ı bī-mülāḥaẓa-i rūzgār ile munṭafī olup on iki Receb'inde vāḳi' cülūs-ı Aḥmed Ḫānī eṣnāsında **[336b]** maẓhar-ı nüvāziş ü 'āṭıfet-i cihānbānī[3] olduḳdan ṣoñra māh-ı Ẕi'l-ḳa'de evāsıṭında vech-i ḥelāl-i māl-i ḫarācdan yedi yüz yigirmi aḳçe vaẓīfe ta'yīn olınmış idi. On üç Muḥarrem'inde ḫalefi yirine maḳām-ı iftāya i'āde ve mesned-i ḳadīminde ḳarār-dāde ḳılındı. Biñ on beş Rebī'u'l-evvel'inde Vezīr-i A'ẓam

1 196b SE
2 Receb'inüñ//güni:Receb'inde SE
3 331a E; E'de bu varakta sayfa tahrif olduğundan dolayı bazı yazılar okunamamaktadır.

Dervīş Paşa sa'yi ile 'azl olınup Muṣṭafā Efendi ṣāniyen müfti'l-enām olmış idi. Sene-i mezbūre Receb'inde anlar 'āzim-i dārü's-selām, bunlar dördünci def'a şeyḫü'l-islām oldılar. On yedi Ṣafer'inde sa'y-i ṭavāşī ve ifsād-ı ḥavāşī ile 'azl ü iz'āc ve cevher-i ẕāt-ı rezīnleri nigīndān-ı mesned-i mu'ayyenlerinden iḫrāc olınup Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi ikinci def'ada dest-pīrā-yı şeyḫü'l-islāmī ve cā-nişīn-i 'allāme-i girāmī olmış idi. Yedi yüz elli aḳçe vaẓīfe ile müteḳā'id ve alā'iḳ-ı cāh u celālden mütebā'id olup biñ yigirmi senesinde ṭarīḳ-ı Şām'dan edā-yı ḥiccetü'l-İslām ve ziyāret-i Ravża-i Resūl-i Enām '*aleyhi efḍalu's-selām* eyleyüp sene-i mezbūre evāḫirinde ḳufūl ve ġubār-ı maḳām-ı kerīmlerin cevher-i iksīr-i bereket-i İstanbul itmişler idi. Biñ yigirmi bir Ṣafer'inüñ sekizinci güni yevm-i ṣelāṣede medḳūḳan riḥlet ve hilāl-i vücūd-ı riyāżet-i'tibārların maẓhar-ı envār-ı cemāl itmege diḳḳat[1] idüp;

Beyt Murġ-ı revānı göklere irdi Hümā gibi
Ḳaldı ḥażīż-i ḫākde bir iki üstüḫˇān.

Cāmi'-i Ebü'l-fetḥ'de cenāzeleri namāzın Üsküdārī Maḥmūd Efendi ḥażretleri ḳılup Ḳırḳ Çeşme ḳurbında reh-güẕāra nāẓır pencere dāḫilinde defn olındılar. Ḳāf-zāde Efendi maḫdūmı tārīḫ-i intiḳāl-i mevlevīde bu güne güher-bār-ı ṣenā[2] olmış idi:

Tārīḫ Cihāndan gitdi Ṣun'u'llāh Efendi
Maḳāmı ola nüzhetgāh-ı cennet

Didüm iy Fā'iżī tārīḫ-i fevtin
ilāhī eyle Ṣun'u'llāha raḥmet[3] (1021)

Ol yevm-i meşhūd, yevm-i mu'ayyen ü ma'hūd olup keṣret-i cemā'at-i Müslimīn bāliġ-i nihāyet-i cümū' ve ṣafḥa-i ḥarem-i cāmi'-i şerīf ḥavż-ı cedāvil-i dümū', feḥvā-yı raḥmet-efzā-yı [4] موت العالِم كموت العالَم ebnā-yı zemāna

1 Riḳḳat R1
2 Niṣār R1
3 الهى ايله صنع اللهه رحمت
4 "Bir âlimin ölümü, bir âlemin ölümü gibidir." (Bu söz "Âlimin ölümü Müslümanlar için hiçbir zaman telafisi olmayan bir musibettir (Dârimî, Sünen, C. 1, Rivâyet no. 330)." Hadîs-i Şerîf'inin değiştirilmiş hâlidir.)

nevḥa-engīz-i mātem, şehādetün bi'l-ḫayr ile ḫalḳ-ı cihān yek-dil ü hem[1]-zebān ve ser-i engüşt-i şehādet ile tābūt-ı pür-sekīneleri medfen-i muʿayyenlerine revān olmış idi.

Mollā-yı müşārün-ileyh [2]صبت سجال المغفرة عليه, mecmaʿu'l-baḥreyn-i şerīʿat ü ḥaḳīḳat, mevridü'n-nehreyn-i faẓl ü maʿrifet;

Beyt Muḳtedā-yı fużalā ḫātimetü'l-müctehidīn
Ḥüccetü'l-ḥaḳḳ ʿale'l-ḫalḳ imāmü'd-dünyā

mefhūmına mā-ṣadaḳ, ḫayyir-i dīn ü ḳavvālün bi'l-ḥaḳ, zemān-ı tedrīsde ʿallāme-i Bircīs-cenāb, her meclis-i feyż-ḳarīninde cārī olan su'āl ü cevāb, Faṣlu'l-ḫitāb gibi bir kitāb, evān-ı ḥükūmetinde[3] ḥākim-i ḥāsim-i ʿÖmeriyyü'l-iḥtisāb, şemşīr-i ḳażā-te'sīr-i fermānı miṣāl-i āteş ü āb, tefrīḳ-ı ḥaḳḳ u bāṭılda raṭbu'l-lisān ü ḥāżır-cevāb olup eyyām-ı ṣadāreti hübūb-i nesīm-i devlet ü iḳbālle bahār-ı dil-güşā-yı ʿadl ü re'fet ve mezīd-i saʿādet ü iclālle nev-rūz-ı celālī gibi tārīḫ-i cemʿiyyet-i ʿizz ü şevket, hengām-ı iftā vü ifādelerinde menbaʿ-ı zülāl-i faẓl ü ḥikmet ve müsteşār-ı umūr-ı dīn ü devlet olmaġla benān-ı **[337a]** ʿuḳde-güşāları ḥallāl-i[4] müşkilāt-ı enām ve rişte-i kār üzere olan her girih, āhenden zırh olsa te'sīr-i enfās-ı şerīfleri ile ʿurża-i inḥilāl ü inʿidām olup;

Beyt Cān riştesine ḥırz-ı ġam oḳursa pīr-i ʿışḳ
Ser cümle ʿuḳdeler gider andan yegān yegān

mażmūnı ʿıyān ve engüşt-i ḫāme-i fetvāları terkīb-i ḥurūf-ı muḫtelife itdügi gibi cemʿ u te'līf ḳılup mü'telifede benām ve sübḥa-i gevher-niẓām-ı Ṣüreyyā[5]-iltiyāmları gibi aḥvāl-i efrād-ı ʿulemā-yı aʿlām, ḳarīn-i intiẓām olup dūr-bāş-ı ḳahr ile ʿafārīt-i ẓaleme vādī-i ḳahr ü felāketde güm-nām ve żuʿafā-yı vācibü'l-merḥame bī-tereddüd vāṣıl-ı merām olmış idi. Fetvāları metīn ü muḥkem, nezāhet ü taḳvāları müsellem-i ʿālem, cennāt-ı vecenātından envār-ı ʿiffet ü ṣalāḥ meşhūd, ḫuṭūṭ-ı cebīni feḥvā-yı

1 Yek SE
2 "Bağışlanma kovaları onun üzerine dökülsün."
3 Evān-ı ḥükūmetinde:- SE
4 ḥall-i SE
5 331b E

ġarrā-yı[1] ﴿سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِم مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ﴾ ẓāhir ve bāṭını maʿmūr, ṣafaḥāt-ı ḥālinden şuʿāʿ-ı saʿādet fā'iżü'n-nūr, ḳuṭb-ı dā'ire-i[2] velāyet[3], maḫzen-i esrār-ı kerāmet idi.

Beyt لولا عجائب صنع الله ما نبتت
تلك الفضائل فى لحم و لا عصب [4]

Dāmād-ı feżā'il-iʿtiyādları olan ṣadru'l-ifāde merḥūm Ġanī-zāde Efendi ḥażretlerinden mesmūʿ-ı faḳīrdür ki diyār-ı Engürüs-i menḥūs üzere serdār olan Vezīr-i Aʿẓam Yemişci Ḥasan Paşa kec-fehm[5] ü ḫod-rāy, tünd-ḫūy u cebbār olmaġla sedd-i İslām ve ṣaġr-ı diyār-ı Müslimīn olan Budin Ḳalʿası'na küffār-ı bed-āyīn hücūm üzere iken iltifāt itmeyüp 'asker-i İslām'ı ṭaraf-ı āḫara sevḳ itmekle melāʿīn-i bī-dīn Peşte ḥiṣārına müstevlī ve Budin Ḳalʿası'na müstaʿlī olup[6] bu sebebden hezārān hezār ehl-i İslām mübtelā-yı ḳatl ü esr-i küffār-ı li'ām[7] ve cevāmiʿ ü mesācid maḳarr-ı erbāb-ı aṣnām ü ezlāl olduġı cihetden sipāh ṭā'ifesi istiftā eyleyüp serdār-ı[8] merḳūmuñ ḳatline fetvā virmişler idi. Ol eṣnāda Yemişci Ḥasan Paşa āstāneye gelüp manẓūr-ı pādişāhī ve dāmād olmaġla yeñiçeri ṭā'ifesi imdād eyleyüp sipāh ṭā'ifesinüñ rü'esāsından Poyraz Muṣṭafā[9] ve emṣāli maḳhūr u maḳtūl ve nücūm-ı Ṣüreyyā-niẓām-ı cemʿiyyetleri perīşān-ı üfūl olduḳda vezīr-i cebbār ḳuvvet ü cāhına maġrūr olup bunlaruñ vücūd-ı münʿadimü'l-ḳasīmini iʿdāma ḳaṣd itmekle nice zemān iḫtifā itmişler idi. Bir vechle ki müteʿalliḳātı daḫı mekānlarından āgāh degül idi, zemān-ı ferruḫ ḳarīb olduḳda bir seḥer ṭaşradan ḥareme pertāb olınmış bir mektūb bulurlar. Ol ġonce-i teh-besteyi nesīm-i ārzū-yı murād ile güşād itdüklerinde ḫaṭṭ-ı şerīfleri ile selām ve duʿādan ṣoñra "İnşā'allāhi teʿālā yigirmi günden ṣoñra mā-

1 Kur'ân-ı Kerîm, Fetih Sûresi, 48/ 29, "… Yüzlerinde secdelerin izinden nişanları vardır …"
2 ḳuṭb-ı dā'ire-i:maṭlaʿu'l-envār-ı SE
3 197a SE
4 "Allah'ın sanatının incelikleri olmasaydı bir et ve sinir parçasında bu kadar faziletler ortaya çıkmazdı."
5 - SE
6 melāʿīn//olup:- SE
7 Enām SE
8 Sipāh-ı SE
9 Poyraz Muṣṭafā:Vezīr Muṣṭafā Paşa SE

ni'[1] ber-ṭaraf olup sizlerle mülāḳī oluruz." diyü yazılmış görüp mesrūr olurlar. Fi'l-vāḳi' zemān-ı ma'hūd **[337b]** mürūr idicek Yemişci maḳhūr ve bunlaruñ āftāb-ı devleti ḳarīn-i ẓuhūr olur. Nāḳil-i ḥikāye buyurdılar ki "Merḥūmdan ta'yīn-i zemān-ı ḳatlüñ aṣlından su'āl itdüm. Bu gūne güher-rīz-i cevāb oldılar ki 'Bir gice bir şaḥṣ-ı nūrānī ẓāhir olup elüme bir ṣūret-i fetvā ṣunup imżā teklīf eyledi. Naẓar itdükde gördüm, 'aynı ile Yemişci ḥaḳḳında virdügüm fetvānuñ ṣūretidür. Ol kimseden isti'fā idüp 'Luṭf eyle, bańa bu teklīfi eyleme. Bir def'a iftā eyledügüm içün bu deńlü belāya mübtelā[2] oldum.' diyüp imtinā'umdan i'tiẕār eyledüm. Memnū' olmayup tekrār ibrām idicek yanumdan bir kimse beni āgāh eyleyüp 'Sańa bu teklīfi eyleyen Ḥażret-i 'Alī *kerrema'llāhu vechehu* cenāblarıdur. Ve ḳarşuda erīke-nişīn-i 'izz ü i'tibār olan Ḥażret-i Faḫr-ı 'Ālem *ṣalla'llāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem*dür. Anlaruñ fermān-ı 'ālī-şānları ile gelmişlerdür.' didükde naẓar itdüm. Ol sulṭān-ı dīni çār-yār-ı güzīn ile murabba'-nişīn-i mesned-i temkīn görüp [3] سمعا و طاعة diyerek imżā-yı fetvāya taḥrīk-i yerā'a ḳıldum. Ol sā'at Yemişci Ḥasan Paşa'yı dest-beste ve gerden-şikeste meydān-ı siyāsete[4] getürdiler. Ve Ḥaydar-ı Kerrār'uñ naẓar-ı Mirrīḫ-eṣerine yitürdiler. Ḥasbü'l-fermān[5] Ẕü'l-feḳār-ı ṣā'iḳa-kirdār ile kellesi bürrān ve miyān-ı meydāna ġalṭān oldı. Ḥażret-i 'Alī *raḍiya'llāhu 'anhu* fermān-ı şerīfi yirine getürdükden ṣoñra geldügi cānibe revān olduḳda bu meclisüñ naḳş-ı ṣaḥīfe-i ḫ̆āb ve bu maḳūle ḫ̆āb, şaḥṣ u āyīne gibi rū-bā-rūy-ı cevāb olduġın bilüp 'aḳablarınca isti'cāl ve dāmen-i 'ināyetlerin ṭutup bu vaḳ'anuñ yevm-i vuḳū'ından su'āl itdüm. Buyurdılar ki 'Yigirmi günden ẓuhūr ve āftāb-ı ġayret-i ilāhī ifāża-i nūr ider.' Ol sebebden müte'alliḳāta taḳdīm-i beşāret ve teẕkire ile işāret itmiş idüm."

Tetimme-i rivāyetdür ki Anaṭolı ṣadāretinden ma'zūl Ḫ̆āce-zāde Şems Efendi bundan aḳdem 'ālem-i ḫ̆ābda görür ki edā-yı ṣalāt-ı cum'a içün Cāmi'-i Ebü'l-fetḥ'e varmış. Eṣnā-yı ḫuṭbede bir kimse minbere ṣu'ūd eyleyüp

1 Bu āvāre ve ser-gerdānlıġımuz SE
2 Giriftār SE
3 "Duydum ve uydum."
4 Siyādete SE
5 332a E

dil-güşā[1] āvāz ile ḫuṭbe-i belīġaya āġāz ider. Bildükleri ḫaṭīb olmamaġla selāset-i maḳāl ve nūrāniyyet-i cemāl bā'iṣ-i taḥrīk-i zebān-ı su'āl olduḳda "Ṣun'u'llāh Efendi'dür. İbrāhīm Naḫa'ī şekline girmiş." diyü cevāb virürler. Mollā-yı merḥūmuñ ẓuhūrından ṣoñra bu vāḳı'a daḫı müẕākere olınup ḫ'āb-ı ḫūb-āṣāruñ ta'bīrinde şekker-bār olurlar ki "Ṣūret-i cem'iyyet ü ḫuṭbenüñ medlūli ẓāhir, İbrāhīm Naḫa'ī şeklinde temeṣṣülümüz, anlar daḫı Ḥaccāc-ı Ẓālim ḫavfı ile bizüm mübtelā olduġımuz derde mübtelā olup ikimüz daḫı hem-ḥāl ve ibtilā'-ı şereng-i ibtilāda [2] مؤدى الامثل فالامثل üzere her birimüz hem-ser-i şaḥṣ u timṣāl olduġınuñ ṣuretidür. Ḥaḳḳā ki ressām-ı çābük-dest-i ḫayāl ṣafḥa-i sīmyā-naḳş-ı sīm-āb-gūn-i miṣāl üzere 'aceb naḳş-ı bī-miṣāl eylemiş."

[3] الشيء بالشيء يذكر Belde-i Ḳayṣeriyye'de müftī olan ṣiḳāt-ı 'ulemādan 'İnāyet Efendi Mekke-i Mükerreme'de mücāvir Māverā'ü'n-nehrī bir 'azīzden rivāyet eyleyüp şekker-rīz-i ṭabaḳçe-i nuḳl-i naḳl olurdı ki "Ṣāḥibü't-terceme ḥüccāc ile Mekke'ye dāḫil olup ārzū-yı ṭavāf-ı ḥarem-i Beytü'l-ḥarām ile müteveccih-i Bābü's-selām **[338a]** olduḳda;

Beyt هذا الذى تعرف البطحا و طامه
والبيت يعرفه والحل والحرم [4]

mażmūn-ı dil-āvīzi gūşvār-ı mesāmi'-i ebnā-yı ümmü'l-ḳurrā ve ṭanīn-endāz-ı gūş-ı cān-ı nā-şekībā olmaġın selāmlarına muntaẓır, reh-güẕār üzere mütevaḳḳıf u nāẓır idüm. Geçüp gitdüklerinde Ḥarem-i Şerīf'e ṭoġrı naẓar itdüm. Merḥūmuñ duḫūli eṣnāsında bāb-ı selāmuñ üstinde kitābe-miṣāl lāciverd üzere altun ḥall gibi bir ḫaṭṭ-ı celī-i nūrānī nümāyān oldı. Ṣuleḥādan bir iki refīḳ-ı hem-ṭarīḳum var idi. Fi'l-ḥāl anları daḫı āgāh eyledüm. İttifāḳī nigāh eyleyüp ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ﴾ āyet-i kerīmesini mu'allaḳāt-ı Ka'be gibi hevāda yazılmış müşāhede eyledük. Ḳırā'at[5] eyledükden ṣoñra ġā'ib ü muż-

1 Keş SE
2 "Benzerlerin anlamları da benzerdir."
3 "Bir şey, başka bir şeyi hatırlatır."
4 "Burası selin taşıp aktığı bir vadi olarak tanınır; ancak buradaki mabed, Harem (Mukaddes) olarak bilinir.
5 197b SE

maḥill oldı." [1] والعهدة على الراوي Bunun emṡāli[2] nice ḥālāt dest-yārī-i 'an'ane-i ṡiḳāt-ı ruvāt ile vāṣıl-ı mertebe-i yaḳīndür.

El-ḥaḳḳ bir ẕāt-ı celīl-i 'arīḳ u aṣīl ki maṭla'-ı girībān-ı vücūddan ser-zede-i 'ālem-i şühūd olalı dāmen-i 'işmetleri ġubār-ı töhmet-i menāhī vü melāhīden pāk ve āyīne-i 'ālem-nümā-yı eyyāmda peyker-i nūrānīleri semt-i irtisām bulalı cevher-i cām-ı ilhām-insicām-ı meşreb-i 'ālīleri ṣayḳal-ı nezāhetle küdūrāt-ı levāzım-ı beşeriyyetden mücellā vü tābnāk olup müddetü'l-'ömr ṣaġā'ir ü kebā'ir-i ḥavālī gerd-i ḳal'a-i gevher-nigīn-i 'işmetleri[3] olmamaḳ ḳarār-dāde-i ṣaġīr ü kebīr ve eṣnāf-ı mu'āmelātdan bir mertebede terk-i evlā ruḫṣat-yāfte-i ḥarīm-i ḥürmetleri ḳılınmaḳ ḥayret-efzā-yı bernā vü pīr olduġından mā'adā kütüb-i kelāmiyyede taḥḳīḳ olınan üzere āṡār-ı velāyet-i ṣūriyyeden eşref ü a'lā olan kerāmet-i ma'neviyye ki evżā' u aḳvālde sünnet-i seniyye-i Resūl-i Ekrem *ṣalla'llāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem* üzerine ṡebāt ü devāmdan 'ibāret ve telāṭüm-i emvāc-ı ḥādiṡātdan bilā-taġayyür velā-tekeddür 'arż-ı ṣalābet ü ḳıvāmdan kināyetdür, temām-ı ṣıfat-ı kāşife-i ḥālleri iken pertev-i envār-ı mu'cizāt olan keşf ü kerāmāt ve ḫarḳ-ı 'ādāt ṣudūrı iḳtibās-ı leme'āt-ı ṣıdḳ u iḫlāṣ idenler yanında müsteb'ad degüldür. ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾[4]

Bāḳī Efendi merḥūmuñ bu şi'r-i bī-miṡālleri temām-ı ḥasb-ı ḥālleri olmışdur:

Eş'ār

Ṭoḳınsa tīr-i miḥnet ger mübāhāt ile gögsüñ ger
Ṣoyınduñ 'arṣa-i rindāna girdüñ merd-i meydān ol

Ḳo emvāc-ı belā gelsün naṣībin rüzgār alsun
Derūnuñ derdini keşf itme sen deryā-yı 'ummān ol

Ḳabā-yı cāh ile ādem geçinsün her ḳaba cāhil
Hüner göster hüner meydāna gir sen tīġ-ı 'uryān ol

Şeref virmez dür ü gevher kemāl olmaz zer ü zīver
Güher göster güher kān-ı fażīlet baḥr-ı 'irfān ol

1 "Sorumluluk anlatanın üzerindedir."
2 Gibi SE
3 332b E
4 Kur'ân-ı Kerîm, Hadid Sûresi, 57/ 21, "… bu Allah'ın dilediğine verdiği lütfudur. Allah büyük lütuf sahibidir."

Āṯār-ı celīlelerinden *Tefsīr-i Keşşāf* evā'iline ḥāşiyeleri ve kümeyt-i ḫāme-i sīmīn-ḳılādeye evrāḳ-ı pür-naḳş ü nigārdan ġāşiyeleri vardur. Fünūn-ı 'adīdeden kütüb-i mütedāvileye ta'līḳāt-ı şerīfeleri mu'allaḳāt-ı Ka'be gibi meşhūr-ı 'ālem[1] ve āvīze-i gūş-ı ḳabūl-i 'Arab u 'Acem'dür. İmrār-ı edhem-i bāṣıra buyurduḳları ṣafaḥāt-ı erḳām mevṭā-yı aḳdām-ı kümeyt-i aḳlām olup iṯāre-i ġubār-ı tūtiyā-'ayār-ı eṯer, iḥrāz-ı ḳaṣabu's-sabaḳ-ı hüner itdüklerine nişān ve menşūr-ı iştihārlarına 'unvān olmışdur. Ekṯer-i evḳāt-ı şerīfeleri itmām-ı meṣāliḥ-i **[338b]** enāmdan ṣoñra 'ibādete maṣrūf ve ṭab'-ı tecerrüd-i'tiyādları mülāḥaẓa-i leṭā'if-i ḳudsiyyeye münceẓib ü meşġūf olmaġın ẕikr olınan müsevvedātı beyāża tevcīh-i ḫāṭır ve ol le'ālī-i menṯūreyi cem' ü tedvīn ile silkü'l-cevāhir ḳılmamışlar idi.

Vücūh-ı ḫayrātdan sa'ādet-ḫānelerine ḳarīb ve ḳabr-i pür-nūrları ile tūde-i ḫāk-i ḥaremi reşk-endāz-ı keṯīb olan Ḥüsām Beg Mescidi'ni cāmi' eyleyüp cihāt-ı mebrūreye vaẓā'if-i mevfūre ta'yīn eylemişlerdür. *Teḳabbela'llāhu te'ālā bi-ḳabūli ḥasen.* Dört def'a şeyḫü'l-islām olmaḳ devlet-i 'aliyye-i Āl-i 'Oṯmān'da[2] bunlaruñ ḫaṣā'iṣ-i celīlelerindendür.

el-Mevlā Emru'llāh (Kütāhiyyeli[3] Emru'llāh Efendi)

Medīne-i Kütāhiyye'den ẓāhir ve ṣīġa-i vücūdı maṣdar-ı emr-i ilāhīden bāhir olup vāṣıl-ı sermāye-i isti'dād ve ba'ż-ı 'ulemādan mülāzemetle ber-murād olduḳdan ṣoñra 'azm-i ṭarīḳ-ı meşaḳḳat-rehīn ve i'māl-i kefş ü 'aṣā-yı āhenīn idüp pā-yı himmeti ḳaṭ'-ı nişīb ü firāzda fersūde ve dīk-i pür-ḫurūş-ı sevdāsı ol fikr-i dūr u dırāz ile nā-āsūde olmaġın ḳırḳ aḳçe medreseden 'azl ile tekye-zen-i vaḳfe-i istirāḥat iken biñ beş ḥudūdında Çatalca'da vāḳi' 'Alī Paşa Medresesi ḫāric i'tibār olınup ibtidā bunlara i'ṭā olındı. On iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Kürd Ḥasan yirine Burūsa'da Ḫanceriyye pāyesine terfī' olındı[4]. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḳadrī Efendi-zāde Seyyid[5] Zeyne'l-'ābidīn Efendi yirine Emīr Sulṭān pāyesine ḥareket eyle-

1 - SE
2 Devlet-i//'Oṯmān'da:- SE
3 - R1, E
4 Ḫanceriyye//olındı:Ḫanceriyye'de müderris oldı SE
5 - SE

di. On ṭoḳuz Receb'inde mevleviyyet ile Mar'aş ḳażāsı 'ināyet olındı. Maraż-ı müzmine mübtelā olmaġın maḫdūmları[1] niyābet ile fermān-revā-yı ḳażā olmış idi. Bi'l-āḫire ol marażdan rehā bulmayup yigirmi bir Ṣafer'inde Burūsa'da intiḳāl eyledi. ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا﴾[2] Manṣıb-ı maḥlūl[3] Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı 'Abdu'llāh Efendi'ye virildi.

Mevlānā-yı merḳūm ḥüsn-i ḥāl ve ṣafā-yı bāl ile mevsūm, āşinā-yı deryā-yı sevād ve güher-çīn-i sāḥil-i isti'dād idi. Ḥālā maḫdūm-ı mükerremleri pāye-i Ṣaḥn'da müderris ve bünyān-ı 'irfānı mü'essisdür.

el-Mevlā Aḥmed (Emīr Aḥmed Çelebi[4]) {Nesībī}

'Irāḳ-ı diyār-ı Ḳaraman olan belde-i Lārende sevādında dārende-i ḥükm-i hümāyūn-ı vücūd ve ruḫṣat-yāfte-i temessül-i meclis-i şühūd olup birāder-i mihteri Seyyid Nābī Efendi'den taḥṣīl-i 'ilm ü 'irfān ve tekmīl-i mebānī-i taḥḳīḳ u īḳān eyledükden ṣoñra meclis-i erbāb-ı isti'dāda dāḫil ve münāvele-i şarāb-ı nāb-ı feżā'il birle germ-sāzī-i maḥāfil-i efāżıl olup Paşa-zāde Efendi'nüñ ḫidmet-i i'ādelerinde ḳā'im ve ol cihet-i celīleden mülāzım olmış idi. Devr-i medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ṭoḳuz-zāde 'Abdu'l-vehhāb Çelebi yirine merḥūm Zekeriyyā **[339a]** Efendi Medresesi tevcīh olınmış idi. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde[5] maraż-ı ṭā'ūndan intiḳāl ve 'ālem-i ḳudse isti'cāl eyleyüp medrese-i maḥlūle Sefer Efendi'ye müyesser ve 'azm-i ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳda ẓafer-reh-ber olmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr ehl-i 'ilm ü 'irfān, ẓarīf ü nükte-dān, ma'ārif-i cüz'iyyede müfred-i 'ālem, vādīsinde bir ādem idi. Ġāyet naḥīf-endām ve raḳīḳu'l-kelām olmaġla "Cızbız Emīr" laḳabı ile şöhret-peẕīr idi[6]. "Nesībī" maḫlaṣı ile şi'ārı ve ḳābil-i ḳabūl eş'ārı vardur. Bu beyt nuḫbe-i güftārıdur:

1 333a E
2 Kur'ân-ı Kerîm, Ahzab Sûresi, 33/ 38, "… ve Allah'ın emri mutlaka yerini bulan bir kaderdir." Bu âyet-i kerîme SE'de bulunmamaktadır.
3 Mezbūr SE
4 Emīr//Çelebi:Cızbız Emīr el-Mutaḫallaṣ bi-Nesībī SE
5 Ūlāsında SE
6 198a SE

Beyt Dāġ ursa baġrımuñ başına n'ola 'ışḳ-ı yār
Dāġ-ı maḥabbetüñ başum üstinde yiri var

el-Mevlā Meḥemmed (Ḳaramanī-zāde)

Vilāyet-i Aydın dāḫilinde "Kestel" nām belde-i ma'mūreden ẓuhūr idüp "Ḳaramanī[1]-zāde" dimekle zebān-zed-i cumhūr olmış idi. Evā'il-i ḥālinde Birgili Meḥemmed Efendi ḫidmetlerinden taḥṣīl-i 'ilm ü kemāl ve nice zemān dergāh-ı efāżıl-penāhlarında iştiġāl eyleyüp ṭarīḳ-ı 'ilme sülūk ve ḳurṣ-ı i'tibārın ol sikke ile meskūk eyledükde mu'allim-i maḳām-ı Selīm Ḫānī 'Atā'u'llāh Efendi'den mülāzemetle nā'il-i emānī olmışlar idi. Ḳat'-ı merātib ve aḫẕ-ı revātib iderek ḳırḳ aḳçe medreseye ṭālib iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan tārīḫinde Anaṭolı ṣadrı olan Zekeriyyā Efendi merḥūm ḥużūr-ı şerīflerinde şerīkleri Edhem-zāde Şeyḫī Efendi ve Şireli 'Ayşī Efendi ile imtiḥān olup mānend-i semend-i rihān üçi daḫı hem-'inān olmaġla her birine medrese-i celīle iḥsān olınmış idi. Ṭoḳsan beş tārīḫinde Üveys Paşa Mıṣr beglerbegisi olduḳda hem-rāh-ı vezīr-i 'ālīcāh olup ḫazīne-i Mıṣr'dan müstevfī idrārāt-ı celīle ve 'alīḳ ü cerāye ta'yīn olınmış idi. Ba'dehu ṣılasına 'avdet ve ba'ż-ı medāris-i 'aliyyede[2] 'ilm-i şerīfe ḫidmet eyleyüp iftāya me'ẕūn ve müşkil-güşā-yı mefrūẓ u mesnūn olmış idi. Biñ sekiz tārīḫinde ḫāric i'tibārı ile Aydın Yeñişehr'inde Ḥafṣa Ḫātūn müderrisi olup biñ ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde müteveffā Lüṭfī Çelebi yirine pāye-i Ṣaḥn olmaḳ üzere Balıkesri'de Yıldırım Ḫān Medresesi iḥsān olındı. Ba'dehu ṣılası ḳurbında olmaġla medrese-i ūlāya 'avdet ve iftā vü ifāde ile neşr-i fażīlet eyleyüp[3] biñ yigirmi bir senesi dāḫilinde riḥlet ve 'ālem-i ḳudse 'azīmet itmiş idi.

Mevlānā-yı mezbūr feżā'il-i celiyye ile meşhūr, şi'r ü inşāya ḳādir, mecmū'a-i ferā'id-i nevādir, 'ilm-i tevārīḫde ayaḳlı defter, muḥāżarātda ḥāżır cevāb-ı fażl ü hüner, ḫoş-ṭab' u pāk-nijād, nīk-nefs[4] ü dervīş-nihād, ḥulvu'l-muḥāvere vü müteverri', pīr-i ṣāliḥ-i mütevāżı' idi. Pā-yı zemīn-pūyında ḫāme-miṣāl 'arec ve ḥareket-i irādīsinde ḥarec olmaġın iḫtiyār-ı sükūn u inzivā idüp 'āric-i ma'āric-i 'izz ü 'alā olmamış idi. Ve ġāyetle leyyinü'l-cānib olmaġla bāzār-ı i'tibārda tehī-

1 Ḳaramanlı R1, E
2 Medāris-i 'aliyyede:medārisde SE
3 333b E
4 - E

keffe-i[1] 'ālī gibi keff-i istīhāli ḫālī ḳalup terāzūdan aġır manṣıb ele getürmemiş idi. Eger zemāne dest-gīr olup yegān yegān menāṣıb-ı 'āliyeye vāṣıl ve mertebe-i sāmiye-i mevleviyyete nā'il olsa ṣīt-i iştihārı ṭanīn-endāz-ı mesāmi'-i e'ālī vü esāfil olmaḳ muḳarrer idi.

Āṯār-ı 'ilmiyyesinden *Dürer ü Ġurer*'e ḥāşiyesi vardur. El-ḥaḳḳ ehl-i 'ilmāna eṯer ve kümeyt-i ḫāme ile iṯāre-i ġubār-ı ḫuṭūṭı rāh-ı **[339b]** ma'nāya delīl ü reh-berdür. Bundan mā'adā ta'līḳāt u resā'ili ve tenvīr-i mebḥaṯ ü taḥḳīḳ-ı mesā'ili delīl-i rāh u vesā'il-i ṭarīḳ-ı ma'nā ve genc-nāme-i füsūn-āmīz gibi gencīne-güşādur. Mıṣr'da iken vekālet-i muṭlaḳa mes'elesinde iḳrāruñ 'adem-i cevāzına iftā eyleyüp İbn Ġānim-i Maḳdisī redd eylemiş idi. İfādeden ḫālī olmamaġla īrād olındı.

Ṣūret-i Fetvā

ما قول أئمة الدين، والفقهاء المجتهدين، من الأئمة الحنفية رضوان الله تعالى عليهم أجمعين، فيما إذا أحضَر زيدٌ عمرواً إلى مجلس الشرع الشريف، وادّعى عليه أنّ لموكّلي بكرٍ على موكّلك بشرٍ كذا ديناراً من جهة القرض، فأنكر عمرو وكالتَه من قِبَل بكرٍ، فلمّا أثبت زيد وكالته بالبيّنة وقضى القاضي به، فقال عمرو مجيباً عنه: «نعم قد كان لموكّلك بكر على موكّلي بشر ما ادّعيت من الدين المذكور، إلّا أن بكراً قد استوفاه من بشر ولَم يبق عليه شيء منه، وبيده رهن بذلك الدين لبشر، وهو كذا وكذا،» صدّقه زيد في مجلس الشرع الشريف، وأقرّ بما ادّعى عمرو مِن استيفاء الدين وقبض الرهن، والحال أنّه كُتِب في الحُجّة شهادة الشهود بهذه العبارة: «شهدوا غِبَّ الاستشهاد الشرعيّ بأنّ بكراً وكّل زيداً وأناب منابَ نفسه، توكيلاً شرعيّاً مطلقاً مفوّضاً مندرجاً تحته ما سيذكر،» انتهى، وقد كان ذُكِر بعد هذه العبارة ذلك التصديقُ والإقرارُ وغيرهما، فهل يصحّ ذلك التصديق والإقرار على بكرٍ أم لا؟ أفتونا أثابكم الله تعالى بالمغفرة وحسن الخاتمة.[2]

1 Keffe-i:keffe vü SE

2 "Zeyd, Amr'ı hukukî bir meclisin huzuruna getirse ve onun aleyhinde 'Benim müvekkilim Bekir'in, senin müvekkilin olan Bişr'den borç olarak şu kadar alacağı vardır.' iddiasında bulunsa, Amr da Zeyd'e Bekir'in vekalet verdiğini inkar etse; fakat Zeyd, Bekir'in kendisine verdiği vekaleti delille ortaya koyup hâkim de buna hükmettiğinde Amr ona karşı cevap vererek 'Evet, müvekkilin Bekir'in, benim müvekkilim Bişr'den, iddia edip bahsettiğin şekilde bir alacağı vardı. Ancak Bekir, bu alacağını benim müvekkilimden tahsil etmiştir. Ve müvekkilimin üzerinde herhangi bir borç kalmamıştır. Hatta Bekir'in elinde benim müvekkilimden alacağına karşılık rehin olarak da şunlar şunlar vardır.' dese, Zeyd de o ortamda bunu doğrulasa, Amr'ın iddia ettiği üzere borcun ödendiğini, borcun karşılığında da Bekir'in elinde bir rehin bulunduğunu ikrar etse, o anda bu husus hüccete kaydedilse, ki bu hüccette şahitlerin şehadeti "Bekir'in Zeyd'i kendi yerine kānûnî temsilci olarak ve aşağıdaki hususları içerecek şekilde 'mutlak' ve 'mufavviz' bir vekaletle vekil kıldığına şahitlik ettiler" şeklinde kaydedilip, altına da yukardaki ikrar ve

el-Cevāb

الله أعلم بالصواب، لا يصحّ، لأن الوكيل المطلق إنما يكون وكيلاً بالحفظ فقط، فيكون بالإقرار على موكّله فضوليّاً، فلا يعتبر، إلّا إذا صدّقه موكّله فيه. وأمّا عبارة «مفوّضاً» فلا تفيد أمراً زئداً على معنى التوكيل، لأن قولك «وكّلتك» مثلُ قولك «فوّضت إليك» في الحكم، إذا الثابت بكلّ منها ليس إلّا الوكالة بالحفظ فقط. وأما عبارة «مندرجاً تحته ما سيذكر،» فهي أيضاً لا تفيد التوكيل بالإقرار، بل هو كلامٌ لغوٌ، لعدم صدقه لما بُيِّن من أنّ الوكالة المطلقة لا تتناول الإقرار، فمن اين الاندراج؟ وإن كان المراد أنه وكّل أيضاً بالإقرار الذي سيذكر، فلا يخفى أنّ العبارة لا تساعده، لأنه حينئذ يكون توكيلاً مستقلاً لا مندرجاً تحت الوكالة المطلقة، على أن الحقّ لا يثبت بالشكّ والاحتمال على ما بيّن، والله أعلم. حرّره الفقير محمد المأمور بالإفتاء، عفي عنه.[1]

Cevāb-ı İbn Ġānim

الحمد لله الموفّق للصواب، أقول إنه صحيحٌ لِوجوه، منها أنّ قوله «مندرجاً تحته ما سيذكر» يقتضي صحّتَه؛ بيانُه أنّ لفظة «ما» في قوله «ما سيذكر» من ألفاظ العموم، كما نَصَّ عليه علماءُ الأصول، وذَكر في متن المنار وغيره، وقال فيه أنّ العامّ قطعيٌّ في معناه حتى جاز نسخ الخاصّ به، كحديث العُرَنِيّينَ، نُسخ بحديث «استنزِهوا من البول،» الخ، وبهذا يحصل الجواب عن قولكم «الحق لا يثبت[2] بالشك والاحتمال،» وقد قرّروا في الأصول أنّ مدلول العامّ كلّيّة، أى إذا أريد عمومه خصوصاً مع التنصيص والتأكيد يصير في معنى قضيّة كلّيّة، [a٣٤٠] كأنّه قيل كلّ فرد [3]من أفراد العامّ محكوم عليه بكذا، ومن أفراد ذلك العامّ الإقرار والتصديق، لأنه ممّا ذكر من أفعال الوكيل في دعواه ومخاصمته، فيصير كأنّه وكّله في نفس الإقرار والتصديق بالاستدلال. الوجه الثاني أن نقطع النظر عن كونه وكيلاً مطلقاً مفوّضاً الخ، ونقول: هو وكيلٌ بالخصومة قطعاً، لإنه أتى للحاكم،

---

tasdik ve diğer hususlar yazılsa, Bekir aleyhine yapılan bu tasdik ve ikrar geçerli midir, değil midir? Şu hususta Hanefî imamlarının müctehid ve fukahâsının kanaati nedir? Bize bu hususta fetva verin. Allah sizi mükafatlandırsın ve size hayırlı sonlar nasip etsin."

1 "Cevap: Allah doğruyu daha iyi bilir. Bu şekildeki bir vekalet sahih değildir. Çünkü mutlak vekil, sadece müvekkilinin menfaatini korumakla mükelleftir. Müvekkilinin aleyhine ikrarda bulunduğunda yetkisini aşmış olur. Ancak müvekkili bu ifadeleri doğrularsa ikrarı geçerli olur. Tefviz (devretme) ifadesi vekalete artı bir durum ifade etmez. Çünkü "seni vekil tayin ettim" sözü, hüküm bakımından aynen "[yetkilerimi] sana tefviz (devr) ettim" gibidir. Her ikisiyle de sabit olan ancak müvekkilin faydasına olanı koruma vekaletidir. "Aşağıdaki hususları içerecek şekilde" ifadesi de vekile "ikrar" yetkisi verildiğini anlatmaz. "Aşağıdaki hususları içermek" bir yana, bu aslında -mutlak vekaletin ikrar yetkisini içermediği konusunda daha önce söylediklerimiz nedeniyle- boş ve geçersiz bir sözdür. Eğer bu sözle kastedilen bizzat bu şekilde ikrarda bulunmaya vekil kılınması ise yukarıda zikredilen ifade bu anlamı desteklemez. Çünkü bu durum, özel bir vekalet anlamına gelir. Mutlak vekalet ise bunu içermez. Üstelik şüpheye ve ihtimallere dayalı olarak herhangi bir hak, tahakkuk etmez. Doğrusunu Allah daha iyi bilir. Bu fetvayı iftâ ile görevli Muhammed kaleme aldı, Allah günahlarını bağışlasın."

2 334a E

3 198b SE

وهل يأتى للحاكم الّا للدعوى عنده والمخاصمة لديه، وقد وجد منه الدعوى والخصومة والاستشهاد، وقَبِل الحاكم الشهادة بعد سماع الدعوى. وقال في الهداية وغيرها من المتون والشروح والفتاوى: إنّ الوكيل بالخصومة يصحّ إقراره وينفذ على موكّله إذا وقع في مجلس القاضي لا في غيره، عند الإمام أبي حنيفة ومحمّد رحمهما الله تعالى. وعن أبي يوسف: يصحّ مطلقاً. قال الإمام مفتي الثقلين في المنظومة في الخلافيّات:

Ebyāt[1]

إقرار إنسان على من وكّله
قد كان يعقوب زماناً أبطله

ثم أجاز أين كان وهما
قد جوّزا عند القضاة فاعلما

الوجه الثالث، وإن كان يرجع إلى الثاني، أنكم إذا ادّعيتم أنّه وكيل بالقبض وهو لا يملك الخصومة -وإن كان بعيداً جدّاً بعد ما قرّرناه- قلنا: الوكيل بالقبض إنما يملك الخصومة إذا كان وكيلا بقبض الدين، وما نحن فيه وكيل بقبض الدين، والوكيل بقبض الدين يملك الخصومة، وكلّ وكيل بالخصومة يملك الإقرار، ينتج من الضرب الأوّل من الشكل الأوّل أنّ هذا الوكيل يملك الإقرار عند الإمام ومحمّد رحمهما الله. ووجه قولهما: بأنّ الموكّل أقام الوكيل مقام نفسه في الخصومة، والموكّل يملك الإقرار والإنكار، فكذا وكيله، هذا على وجه الاختصار. وأمّا قول ذلك القائل أنّ الوكالة المطلقة إنّما يكون بالحفظ فقط، فغير مسلّم، فإنّه إن أراد ذلك على العموم فليس كذلك، بل هذا إذا أطلقت على وجه الاحتمال؛ أمّا مع التنصيص على العموم، فلا. قال الإمام القدوري: إذا قال الرجل «وكّلتك في مال» كان وكيلاً في حفظه لا غيره. قال في شرحه السراج الوهاج: وكذا لو قال «أنت وكيلي فى كلّ شيء،» بخلاف ما لو زاد فقال «أنت وكيلي في كلّ شيء جائز تصرفّك،» فهو وكيل في الحفظ والبيع والشراء وتقاضي الديون والحقوق والهبة والصدقة وغير ذلك. فقوله «وغير ذلك» يشمل الإقرار ونحوه، ولا يخفى أنّ قوله فيما حكاه المشهور «مندرجاً تحته ما سنذكر» وقع بياناً وإيضاحاً وتنصيصاً على العمومِ المستفادِ من قوله «توكيلاً مطلقاً مفوّضاً،» فهو بمنزلة قوله «جائز تصرفك» فيما ذكره في السراج الوهاج. وقوله: «[وقوله] وكّلتك، وقوله فوّضتك سواءٌ،» ممنوع، بل هو غير مسموع، ولذيل الكلام طول، لكن في هذا القدر كفاية، والله وليّ التوفيق والهداية، كتبه الفقير إلى عفو الله تعالى علي بن غانم المقدسيّ الحنفيّ، عفي عنه وعن والديه و مشايخه وإخوانه والمسلمين، آمن.[2]

1 - E; Şi'r SE

2 "Doğruya ulaştıran Allah'a hamd olsun. Bana göre birçok nedenle bu vekalet sahihtir. Çünkü kullandığı "Aşağıdakileri içerecek şekilde" ifadesi bunun sıhhatini gerektirir. Şöyle ki, usûl ilminde de işaret edildiği üzere, 'aşağıdakiler' ifadesindeki (ما) umûmî bir lafızdır. Nitekim usûl eserlerinde umûmî ifa-

el-Mevlā Meḥemmed bin ʻAbdu'l-ʻazīz (Vücūdī Efendi) {Vücūdī}

Ḫamīr-i māye-i vücūdı ḫāk-i pāk-i Lārende'den pedīdār ve pedīdārende-i āṯār-ı Perverdigār olup "Vücūdī" maḫlaṣı ile şöhret-şiʻār olmış idi. İzāle-i ẓulmet-i ṭabʻ-ı māder-zād içün īḳād-ı şemʻ-i istiʻdād ve çirk-i cehl ü nā-dānī defʻi içün **[340b]** isāle-i nūr-ı çeşm-i ictihād eyleyüp ṭarīḳ-ı saʻādet-refīḳ-ı ʻilme taḥrīk-i rikāb-ı himmet ve hem-rāhī-i tevfīḳ ile ʻazīmet ḳılduḳda nice zemān Ḳınalı-zāde ʻAlī Efendi ḫidmetlerinde iştiġāl, baʻdehu Ebu's-suʻūd Efendi āstānesine[1] ittiṣāl idüp ḫidmet-i ʻaliyyelerinden nā'il-i şeref-i mülāzemet olmış idi. Otuz aḳçe medreseden maʻzūl iken ṭoḳuz yüz seksan altı tārīḫinde vezīr-i dilīr Ḳara Muṣṭafā Paşa diyār-ı şarḳ üzerine serdār olduḳda hem-rikāb ve muṣāḥib-i

deler anlam yönünden kat'î olduğu, hatta bu ifadelerle has ifadelerin nesh olunacağı da ifade edilmiştir. Nitekim Urâne hadisi, 'İdrardan sakının!' hadisiyle nesh olunmuştur. Aynı şekilde yukarıdaki 'Şüpheye ve ihtimallere dayalı olarak herhangi bir hak tahakkuk etmez.' sözüne de bu şekilde cevap verilmiş olur. Çünkü usûlde umûm ifadelerin tümellik arzettiği, yani bu şekilde umûm ifade kullanılarak onun kapsamına giren her bir unsurun kastedildiği ifade edilmiştir. Sanki buna göre bu umûmun içerisine giren her bir fert bu ifadedeki genel hükmü alır, denilmiş olur. Olaya dikkat edecek olursak vekilin davasında hasmına karşı kullandığı ifadeler ve yaklaşımlar onun ikrar ve tasdiğe de vekil kılındığına işaret etmektedir. Vekaletin mutlak olduğu şeklindeki açıklamalara gelince, buna da şöyle deriz: O vekildir ve anlaşmazlık da ortadadır. Çünkü hâkime gelmiş ve durumu arz etmişlerdir. Bu kadar kesin olmayan, somut olmayan bir anlaşmazlık için hâkime gelinir mi? Hâkim de davayı dinledikten sonra olaya dair şahitliği kabul etmiştir. *Hidaye* gibi pek çok şerh ve metin kitaplarında böyle bir anlaşmazlığa dair vekilin ikrarının geçerli olduğu, bir kadı'nın huzurunda müvekkili aleyhinde böyle bir tasarrufta bulunabileceği ifade edilmiştir. İmam Muhammed ve Ebû Hanife hazretlerinin kanaati budur. Ebû Yusuf'tan da mutlak olarak sahih olduğuna dair bir görüş nakledilmiştir. İki âlemin müftüsü el-İmam, *el-Manzûme fi'l-Hilâfât* adlı eserde şu şekilde ifade etmiştir: Bir kişinin müvekkili aleyhinde ikrarda bulunması Ebû Yusuf tarafından bir dönem geçersiz kabul edilmiştir. Sonra Ebû Yusuf her hâlükârda cevaz vermiş; Ebû Hânime ve İmam Muhammed ise kadı'nın huzurunda gerçekleşirse, bu ikrarın geçerli olacağını söylemiştir. Bu konuda üçüncü husus, siz onun hem vekalete hem de tefvizde bulunduğunu iddia ettiniz. Dolayısıyla anlaşmazlığa yol açabilecek bir yetkiye sahip olamayacağını söylediniz. Biz deriz ki bir hakkı teslim almaya vekil olan, davaya da vekil olabilir. Bir malın aynı şekilde kabz edilmesine vekil olan, borcu tahsil etmeye de vekildir. Buradan hareketle davaya vekil kıldığı kişi, ikrar yetkisine de sahip olur. Nitekim Ebû Hanife ve İmam Muhammed'e göre vekil, müvekkili aleyhine ikrarda bulunma yetkisine sahiptir. Çünkü müvekkil, vekili dava konusu olan hususta da kendi yerine koymuş gibidir. Dolayısıyla müvekkil, nasıl ki kendiyle ile ilgili bir hususta inkar veya ikrar yetkisine sahipse, vekili de ayni yetkiye sahiptir. 'Mutlak vekalet, müvekkilin hakkını korumakla sınırlıdır' sözüne gelince, bu ifade doğru bir ifade değildir. Çünkü bu vekaletle umûm kastedilmişse, bu vekalet her hususta geçerli olur. Yoksa İmam Kudûrî şöyle dememiştir: Bir adam 'Şu mal hususunda sadece korumana yönelik seni vekil bıraktım' şeklinde bir ifade kullanmamıştır. Bunu destekler nitelikte Kudûrî şerhi *es-Sirâcü'l-vehhâc*'da şu ifade kullanılmıştır: Bir adam, 'Sen her hususta istisnasız benim vekilimsin.' dese, bu ifade 'Her hususta benim adıma tasarrufta bulunman caizdir.' demektir. Dolayısıyla o, müvekkilinin hakkını korumada, satmada, satın almada, borcunu ödemede, hibe ve sadakada bulunmada ve bunun dışındaki tasarruflarda yetkilidir, demektir. Bu ve bunun dışındaki ifadeler, ikrar yetkisini de içerir. 'Mutlak olarak seni vekil kıldım.' ve 'Bu işi sana havale ettim.' şeklindeki ifadeler, yukarıda da ifade edildiği üzere bahsedildiği şekilde 'Bu hususlarda tasarrufun caizdir.' demektir. Bu hususta sözün detayları uzayabilir. Fakat bu kadarıyla yetinmek yeterlidir. Allah hidayetin ve başarının yegane sahibidir. Bu fetvayı Ali bin Gânim el-Makdisî el-Hanefî kaleme aldı. Allah onu, ailesini, hocalarını, kardeşlerini ve bütün Müslümanları affetsin, âmin."

1 334b E

vezīr-i Āṣaf-cenāb olup ḳırḳ biñ aḳçe ze'āmetle müteferriḳa olmış idi. Nice yıllar nūk-i ḫāme-i bün-tīzden bedel i'māl-i tīġ-ı tīz idüp vādī-i şecā'atda daḫı[1] ḳılıçlığı müsellem, belki [2] سبق السيف القلم mażmūnı meşhūr-ı 'ālem olmış idi. Ba'dehu ze'āmeti ḳaryelerini Celālī taḫrīb ve ma'mūre-i bedeni ġaret-zede-i 'asker-i Cengīz-tāz-ı meşīb olmaġla derd-i faḳr ü fāḳa bī-şekīb itmiş idi. Bi'l-āḫire ṭarīḳ-ı 'ilme duḫūl içün āstān-ı sa'ādet-āşiyāne ḳufūl idüp germ-sāz-ı hengāme-i recā olduḳda biñ altı Cemādiye'l-āḫire'sinde meşrūṭiyyet da'vāsı ile Ẓuhūrī yirine[3] 'Oṯmān Paşa Medresesi'ne uġrayup pāye i'tibārı ile ṣılasında Emīr Mūsā Medresesi i'ṭā ve mesned-nişīn-i ifāde vü iftā ḳılındı. Biñ on altı tārīḫinde āstāneye gelüp rikāb-ı şāh-ı 'ālī-şāna ve ba'ż-ı erkān-ı dīvāna te'līfat ü āṯār 'arż eyleyüp i'tibār-ı mevleviyyet ile[4] maẓhar-ı luṭf-ı bī-şümār olmış idi. Ba'dehu ḳażā-yı Lārende żamīme-i manṣıb-ı tedrīs ü iftā olınup anda iki seneden ziyāde müşkil-güşā vü fermān-revā olmış iken biñ yigirmi bir senesi ḫilālinde ārzū-yı envār-ı şühūd ile maḥv-ı vücūd ve niṯār-ı naḳdīne-i cān ile 'arż-ı seḫā vü cūd eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ma'ārif ile meşhūr, ṣāḥib-vücūd-ı mülk-i feżā'il, merd-i kāmil ü ferd-i şāmil idi.

Āṯār-ı menṯūresinden Sıbṭ İbn Cevzī'nüñ "*Mir'ātü'z-zemān*" nām kitābını terceme eylemişdür. Ve İmām-ı Ġazālī'nüñ "*et-Tibrü'l-mesbūk fī Neṣā'iḥi'l-mülūk*" nām kitābını zebān-ı Türkīye naḳl eyleyüp ġamām-ı aḳlāmın ol vādīde münsecime ḳılmışdur. "*Ḫayāl ü Yār*" ve "*Şāhid ü Ma'nā*" ismi ile mevsūm iki manẓūm kitābı vardur. Bu maṭla' nuḫbe-i eş'ārıdur[5]:

Beyt Yüri iy zāl-i dehr-i pür-fiten bir ḳahbe zensün sen
N'ola Şīrīn iseñ ṣūretde Ferhād öldürensün sen

1 - SE
2 "Kılıç kalemi geçmiştir."
3 Ẓuhūrī yirine:- SE
4 i'tibār//ile:- SE
5 Güftārıdur SE

el-Mevlā Dervīş[1] Meḥemmed (Maḫdūm-ı Kihter-i[2] Ṣun'u'llāh Efendi)

Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı kihteri ve ser-rişte-bend-i 'ıḳdu'l-le'āl-i nesl-i vālā-güheridür. Vālid-i mācidleri ḥacrında ḳarīn-i neşv ü nemā ve neşve-i isti'dād-ı māder-zād ile ḥadīḳa-i 'ilm ü dānişde cil-ve-nümā olup evā'il-i ḥālde Şeyḫ-zāde Aḥmed Efendi'den iktisāb-ı faẓl ü edeb ve cem'-i feżā'il-i mevrūṯ u mükteseb ḳılduḳda biñ yigirmi bir tārīḫinde peder-leri intiḳālinden mülāzım ḳayd olınmışlar idi. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫi-re'sinde maḫādīm-i kirām-ı meşā'iḫ-ı İslām ikrām olınduḳları üzere[3] Bī-en-dām Muṣliḥi'd-dīn yirine Zāl Paşa Sulṭānī pāyesi ile iḥtirām olınmış idi. Ol medresede ḥalḳa-beste-i cem'iyyet-i ḳavābil ve hilāl-i iḳbāli mutaṣaddī-i ḳaṭ'-ı menāzil iken sene-i ḳābile Rebī'u'l-āḫir'inde rebī'-i ḥayātı maraż-ı ṭā'ūndan püf-zede-i ḫazān ve gül-berg-i cem'iyyeti perīşān oldı. Ḳāf-zāde Fā'iżī **[341a]** Çelebi tārīḫ-i vefātlarında dimişdür:

Mıṣrā' İtdi Dervīş Meḥemmed Çelebi 'azm-i cinān[4] (1022)

Pederleri cenbinde medfūndur.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı fütüvvet-rüsūm, nev-ber-i ḥadīḳa-i faẓl ü 'irfān, gül-ġonce-i nihāl-i taḥḳīḳ u īḳān idi. Sinn-i şerīfi 'aḳd-ı ṯānīye vāṣıl ve dā'ire-i nıṣfu'n-nehār-ı ḫaṭṭı[5] kāmil olmadın şems-i ḥayātı āfil ve ẓıll-ı vücūdı zā'il oldı.

Beyt Pergār-ı 'ömri devresin itmām ḳılmadı
Bedr itmedi hilālini bu çarḫ-ı çenberī

el-Mevlā Meḥemmed (Kestelli İmām-zāde[6])

Vilāyet-i Aydın dāḫilinde "Kestel" nām belde-i ma'mūreden ẓuhūr idüp "İmām-zāde" 'unvānı ile meşhūr olmış idi. Sermāye-i 'ilm ü kemāle mālik ve

1 - SE
2 - SE
3 199a SE
4 ایتدی درویش محمد چلبی عزم جنان
5 335a E
6 Kestelli//zāde:Aydınī İmām-zāde Meḥemmed Çelebi SE

ṭarīḳ-ı ṣafā-refīḳa sālik olup Ḫˇāce Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve medāris-i 'ilmiyyede iḥyā-yı merāsime müdāvim olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ ṭoḳuz Ṣafer'inde Medīne-i Münevvere medārisinden Ḳubbetü'l-İslām Medresesi ile ikrām olınmış idi. Ba'de'l-'azl āstāneye gelüp biñ on iki Cemādiye'l-ūlā'sında[1] Ża'īfī-zāde yirine Kürkcibaşı Medresesi virildi. On sekiz Ṣafer'inde Fenārī-zāde Şāh Çelebi yirine Muṣṭafā Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı[2]. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde Nevālī-zāde 'Aṭāyī Çelebi yirine Yeñi 'Alī Paşa'ya ḥareket ve tecdīd-i de'ā'im-i 'izz ü rif'at ḳılmış idi. Bin yigirmi Receb'inde Ḳara Süleymān yirine Edrine'de Üçşerefeli pāyesine vāṣıl ve şerefāt-ı ḳadri ma'āric-i seyyāreye nā'il olmış idi. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi yirine Edrineḳapusı pāyesine naḳl olındı. Sene-i mezbūre Rebī'u'l-āḫir'inde müddet-i ḥayātı āḫir ve rū-gerdān-ı ma'ālī vü mefāḫir olup ta'ṭīl-i żarūrī ḥulūlinde manṣıb-ı maḥlūl Bāḳī-zāde Şeyḫī Çelebi'ye iḥsān olındı. Ve selefi Edrineḳapusı'ndan ṭaşra revān olup mütevārī-i mezār-ı pür-envār ḳılındı.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥla meşhūr, dervīş-nihād ve Müslim-i pāk-i'tiḳād idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Dāmād Efendi)

Anaṭolı vilāyetinde Mudurnı ḳażāsına tābi' "Çebni" nām ḳaryeden pedīdār ve manẓara-i ġaybden nümāyende-i dīdār olup noḳṭa-i dā'ire-i istīhāl ü isti'dād ve pervāne-i pür-sūḫte-i çerāġ-ı sa'y ü ictihād olmış idi. Ba'dehu āheng-i ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīk ve devr-i menāzil-i[3] ders ü taḥḳīḳ idüp Bostān-zāde Meḥemmed Efendi ḥażretlerinüñ ḫidmetlerine vāṣıl ve şeref-i iltifātlarına nā'il olmış idi. Mollā-yı merḥūm ṭoḳuz yüz seksan beş tārīḫinde Anaṭolı ṣadrı[4] olduḳda tezkirecilik ḫidmetinde ḳā'im ve ol muḳābelede mülāzım olmış idi. Ol esnāda muḳarreb-i selāṭīn-i 'ālī-ḥażret, Muṣāḥib Rāżiye Ḫātūn[5] ile 'aḳd-ı peyvend-i muṣāheret idüp "Dāmād Efendi" 'unvānı ile meşhūr ve kevkeb-i iḳbāli Zühre-i zehrāya fā'iżü'n-nūr oldı. El-ḥāletü hāzihi ruḳye-i teraḳḳıyyāt ile ḳaṭ'-ı menzil

1 Āḫiresinde SE
2 Medresesi'ne//olındı:Medresesi tevcīh olındı SE
3 Mecālis-i SE
4 - SE
5 Ḳadın SE

iderek otuz aḳçe ile Ümmüveled Medresesi'ne vāṣıl, ba'dehu teraḳḳī ile rütbe-i erba'īne nā'il olup ṭoḳuz yüz ṭoḳsan üç Rebī'u'l-evvel'inde on aḳçe teraḳḳī daḫı vaẓīfesine munżamm ve medrese ve müderris ḫāric i'tibāriyle mu'allem olmış idi. Ṭoḳsan beş Şevvāl'inde Bıyıḳlı Süleymān Efendi yirine Üçşerefeli pāyesine taḳdīm, ṭoḳsan yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde Yūnus-zāde yirine Medrese-i Ṣaḥn ile tekrīm olındı. **[341b]** Ṭoḳsan ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında[1] 'Abdu'l-kerīm-zāde yirine Ġalaṭa ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām, biñ bir Receb'inde Aḫī-zāde Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa ḥükūmeti ile maẓhar-ı ikrām, biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sında Ebu's-su'ūd-zāde Efendi yirine İstanbul'a naḳl ile meşmūl-i mezīd-i iḥtirām, sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi yirine Anaṭolı ṣadrı olup merātib-i ri'āyeti itmām olınmış idi[2].

[Bu eṣnāda Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Efendi lisānından bu ṣūretde bir fetvā ṣāyi' olmış idi:

Zeyd[3] edānīden 'Amr'ı terbiyet idüp menāṣıb-ı 'āliyeye getürdükde 'Amr veliyy-ni'meti Zeyd'e ihānet eylese ne lāzım olur?

el-Cevāb لقد ربيت جروا طول عمرى
فلما صار كلباعض رجلى [4]

mażmūnına muvāfiḳ olmaḳ lāzım olur[5].]

Biñ dört Receb'inde Ḫ'āce-zāde Meḥemmed Efendi'nüñ teḳāżā-yı ẓuhūrı ile Duḳadin-zāde yirine Mıṣr-ı Ḳāhire[6] ḳażāsına naḳl olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında dört ay miḳdārı ṣadru'l-'ulemā ve Egri seferine müheyyā olan Sinān Efendi-zāde 'Alī Efendi yirine ṣadr-ı Rūm ve fā'iz-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı merūm olmış idi. Ba'de'l-ḳufūl biñ beş Ẕi'l-ḥicce'sinde ma'zūl olup yirine Anaṭolı'dan Ḳuş Yaḥyā Efendi maẓhar-ı i'zāz ve ol evc-i 'ālīye ruḫṣat-yāf-

1 Āḫiresinde SE
2 335b E
3 SE'de bu cümlenin başında "Bu mes'ele beyānında e'imme-i ḫafiyyeden cevāb bu vechledür ki" ifadesi bulunmaktadır.
4 "Ömrüm boyunca onu küçük bir enik olarak yetiştirip büyüttüm. Büyüyüp köpek olunca ayaklarımı ısırdı."
5 Bu//olur, der-kenār R1, E
6 Mıṣr-ı Ḳāhire:Mıṣr SE

te-i pervāz olmış idi. Biñ yedi Ṣafer'inde Aḫī-zāde Efendi yirine mükerreren Anaṭolı ṣadrı olup Egri seferinde bunlar Rūmili ṣadrı ile nāzende, Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi Anaṭolı ṣadāretinde teşrīf-i şerīf-i vecāhete ṭırāzende iken āyīne-i 'ālem 'aks-endāz-ı şekl-i evvel olmış idi. Biñ sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde maḳām-ı 'azl ü inzivāda ḳarār-dāde ve yirine selef-i bāhirü'ş-şerefi i'āde ḳılındı. Biñ on bir Ṣafer'inde Ḥasan Ketḫudā-zāde yirine Ġalaṭa ḳażāsı żamīme-i revātib-i seniyyeleri olmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Aḫī-zāde Efendi yirine ṣāniyen Rūmili ṣadāreti 'ināyet olındı. Zemān-ı ṣadāretlerinde cülūs-ı Aḥmed Ḫānī vāḳi' olup biñ on iki Ramażān'ında Ḳuş Yaḥyā Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsına tebdīl ve manṣıb-ı ṣadāret ile Es'ad Efendi ḥażretleri tebcīl olındı. Ba'dehu Mekke ḳażāsından isti'fā idüp 'Abdu'l-cebbār-zāde Efendi'ye i'ṭā olındı. Biñ on yedi Muḥarrem'inde Es'ad Efendi ḥażretlerinüñ def'a-i ṣāniyeleri[1] yirine ḳuṭr-ı Rūm'da ṣālisen ṣadru'l-'ulemā ve cevher-i cām-ı elmās-gūn-ı iḳbāli müselleş-nümā olmış idi.

Mıṣrā' Şikeste oldı elem zevraḳı uçurulmadın

Ol esnāda nevbet fermān olınup ḳavābil-i 'aṣrı defterine ḳayd ve murġ-ı dil-i remīdelerin dām-ı ḥurūf ve dāne-i niḳātla ṣayd itmiş idi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında sine-i 'azl ile tekye-zen-i ḫˇāb-ı kesel ve 'Abdu'l-'azīz Efendi ṣadr-ı mükerrem ü mübeccel oldı. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde[2] Nihālī Efendi mutaṣarrıf olduġı Rodoscuḳ arpalıġı vaẓīfe-i mu'tādelerine munżamm ve cebr-i kesr içün fetḥ-i bāb-ı kerem ve 'avāṭıf-ı ḫāḳānīye żamm ḳılındı. Yigirmi iki Cemādiye'l-āḫire'sinde zülāl-i zindegānīsi rākid ve ḳālıb-ı ḫākīsi mevsūm-i ism-i cāmid olup Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī'de ṣalāt-ı cenāzesi edā ve mütevārī-i ḫāk-i fenā ḳılındı. Sinān Aġa Cāmi'i muḳābilinde ḫānelerine muttaṣıl binā itdükleri dārü'l-ḥadīs sāḥasında medfūndur. Maḥlūl olan arpalḳ Anaṭolı'dan müteḳā'id Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi ḥażretlerine[3] tevcīh olındı.

Mevlānā-yı müşārün-ileyh [4]صبت شآبيب المغفرة عليه muḥibb-i aṣḥāb-ı 'ilm

1 199b SE
2 Ūlāsında SE
3 Efendi ḥażretlerine:Efendi'ye SE
4 "Bağışlanma sağanakları üzerine yağsın."

ü kemāl, erbāb-ı feżā'ile keṯīrü'l-efżāl, zerḳ u riyādan mütecānib, sehlü'l-'aṭā, leyyinü'l-cānib, taḥṣīl ü i'ṭāda ṭavīlü'l-bā' u keṯīrü'l-eyādī, luṭf u keremle şöhreti eyyām-ı devleti gibi mütemādī, ḥulvu'l-lisān, maẓhar-ı feyż ü iḥsān, ḥüsn-i kitābetde ḳalem gibi 'alem, fenn-i ṣukūkde mümżī vü müsellem idi.

el-Mevlā Meḥemmed bin Emru'llāh Meḥemmed bin Muḥyi'd-dīn el-Ḥüseynī[1] (İbn Seyrek-zāde) [342a]

Tercemesi sebḳ iden Seyrek-zāde Efendi'nüñ ferzend-i mihter-i[2] vālā-nesebi Seyyid Meḥemmed Çelebi'dür. Ṭoḳuz yüz seksan ḥudūdında vāṣıl-ı ser-ḥadd-i vücūd olup vālid-i mācidinden aḫẕ-ı muḳaddimāt-ı 'ulūm ve ṭūṭī-i ser-sebz-i şekkeristān-ı kemāl olmaġın ṣafaḥāt-ı āyine-simātla ta'allüm-i esrār-ı manṭūḳ u mefhūm itmiş idi. Ba'dehu mu'allim-i cenāb-ı Murād Ḫānī ve Arisṭū-yı[3] İskender-i ṯānī Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve bir iki pāyede edā-yı merāsim-i tedrīse müdāvemet ḳılup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde Baba-zāde dāmādı Sinān Efendi yirine Efḍal-zāde müderrisi olmış idi. Biñ on dört Ṣa'bān'ında Ṣa'rāvī Efendi yirine Çorlı pāyesine terfī' olındı. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında selefi yirine Zāl Paşa Sulṭāniyyesi'ne naḳl olındı. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde taḥille tarīḳı ile gelen Ṣūfcı Şeyḫ-zāde yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Ġubārī Efendi yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne gönderildi. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Nişāncı-zāde Efendi'nüñ def'a-i ṯāniyesi yirine Baġdād-ı dārü's-selām ḳażāsı ile ikrām olındı. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında 'ālem-i ṣūretden infiṣāl ve nīm-i rāhdan dönüp dārü'n-na'īm-i cāvidānīye irtiḥāl eyledi.

Mıṣrā' Gülmek müyesser olmadı bir daḫı cān gibi[4]

Manṣıb-ı maḥlūl Muḥarrem Efendi'ye müsellem oldı.

Maḫdūm-ı merḳūm dil-beste-i mürā'āt-ı rüsūm[5], ḳalb-i meyyāli ṣaṭr-ı

1 El-Mevlā//Ḥüseynī:el-Mevlā Emru'llāh bin Meḥemmed bin Muḥyi'd-dīn el-Ḥüseynī SE
2 - E; mihr-i R1
3 336a E
4 Bu mısra SE'de bulunmamaktadır.
5 'ulūm SE

şeṭārete müteḥavvil, feżā'il-i beşeriyyeden şibriyyete mā'il, Cüheynetü'l-aḫbār-ı ḥavādiṯ-i rūzgār, 'aybetü'l-'uyūb-ı kibār ve ḫurde-fürūş-ı 'avārıż-ı ẕātiyye-i ṣıġār, dā'imā vaḳā'i'-i 'ālem-i kevn ü fesāduñ tefaḥḥuşına sā'ī ve her gün hezār meclis-i ünsde keşf-i enbān-ı esrār itmekle merāsim-i ebnā-yı zemānı mürā'ī, mevā'īd-i 'Urḳūb u eḥādīṯ-i ḫurāfāta rāvī, dellāl-i ma'ā'ib ve ġırbāl-i mesāvī olup mültezim-i taḥḳīḳ iken niyāzmend-i taṣdīḳ ve ġaṣṣ ü semīn-i aḫbārda muvaffıḳ-ı temyīz ü tefrīḳ degül[1] idi. Aḫẕ-ı aḫbār-ı bī-me'āl içün müntehā-yı şarḳa sefer ve īṣāl-i peyām-ı nā-fercām ḥırṣı ile aḳṣā-yı ġarba güẕer, pā-yı himmetine nisbet kemterīn-i hüner ve kār-ı muḥaḳḳar idi. Bi'l-āḫire dünyānuñ ḥavādiṯi ile ḳanā'at itmeyüp 'ālem-i āḫirete 'azīmet eyledi. *Tecāveza'llāhu te'ālā hefevātuhu.*

Merḥūm Ġanī-zāde Efendi ḥażretlerinden[2] mesmū'-ı faḳīrdür ki "Ṣadāretleri zemānında Sulṭān Aḥmed Ḫān ḥażretleri ile Edrine'de iken vezāretle başdefterdār olan Bāḳī Paşa ki ol zümre-i 'aliyyenüñ nükte-dān ü mümtāzı ve kemāl-i nezāketle ser-efrāzı idi, bir gün Vezīr-i A'ẓam Naṣūḥ Paşa'ya gelüp Baġdād ḳażāsını mevlānāya taḥṣīl içün mu'tādden ziyāde ibrām ve hezār zūr u zār ile istīfā-yı merām eyledi. İḥtimāl-i ġaraż ü 'ivaż yoġ-iken mücerred istiḥḳāḳ-ı ẕātī i'tiḳādı ile Seyrek-zāde ḥaḳḳında bu deñlü elṭāf, Bāḳī Paşa gibi 'ārif-i serīre-şināsdan ġāyetde ba'īd olmaġın bī-iḫtiyār tenhāya çeküp 'Benüm sulṭānum, sizüñ gibi maḳādīr-i nāsı ḳīrāṭ-be-ḳīrāṭ fehm ü iz'ān iden vezīr-i Müşterī-fıṭnat, bālā-nişīn-i ṣadāret olan āṣaf-ı Cem-menzilet, ḥużūrında şaḫṣ-ı ma'hūd içün bu mertebe ḥüsn-i şehādet aḥbābıñuza ḫamīr-i māye-i ġarābet oldı. **[342b]** Luṭf idüp neresine mā'il oldıñuz, beyān itmekle daġdaġa-i şübhemüzi izāleye 'ināyet[3] buyuruñ.' diyü su'āle mübāderet ḳılduġumda şekker-rīz-i tebessüm ve çāşnī-baḫş-ı tekellüm olup 'Mertebe-i fażl ü kemāline siz a'lemsüz. Bu faḳīr hemān gidişcegine mā'ilüm.' diyü cevāb virmiş idi."

1 - SE
2 Efendi ḥażretlerinden:Efendi'den SE
3 - SE

el-Mevlā Meḥemmed Zemān (Meḥemmed Zemān Efendi[1])

Memleket-i Īrān'dan belde-i Naḫcivān'da naḳş-ı vücūdı ṣafḥa-i[2] zemīne resm-i zemān olup eyyām-ı cüvānīde 'ulemā-yı 'Acem'den taḥṣīl-i 'ilm ü 'irfān[3] ve tekmīl-i mebānī-i fażl ü beyān itdükden ṣoñra[4] mihr-i cihān-gerd gibi ārzū-yı seyr ü seyāḥat ve hilālāsā pā-yı pergār-ı himmetle ṣafaḥāt-ı 'ālemi mesāḥat eyleyüp nice zemān ser ü pā bürehne seyr-i zevāyā-yı memālik-i 'Arab u 'Acem ve devr-i ṣaḥā'if-i Türk ü Tatar u Deylem ḳılmış idi. Elf-i kāmil senesi eṣnāsında mengūş-ı Ḥaydarī ve ṭavḳ-ı Ḳalenderī ile diyār-ı Rūm-ı cennet-rüsūma ḳudūm idüp āstān-ı ḫˇāce-i cihāna rūy-māl ve 'arż-ı cevāhir-i fażl ü kemāl eyledükde ḥalḳa-i Ḳalenderī'den bedel ḳılāde-i 'ināyetlerin gerden-i ümmīdine ṭavḳ ve kisve-i dānişmendāne ile teşrīf idüp ṭarīḳ-ı 'ilme sevḳ buyurmışlar idi. El-ḥāletü hāẕihi[5] resm-i mu'tād-ı erbāb-ı isti'dād üzere devr-i mecālis-i 'ilm ü 'irfān ve kūçe-gerd-i zer-i girān-ı taḥḳīḳ u īḳān olup biñ iki tārīḫinde Ḫˇāce-zāde Mes'ūd Çelebi Ḫāṣekī müderrisi olduḳda ḳavābil-i 'aṣrdan Çavuş-zāde 'Alī Çelebi ve Ḳāmetī Muṣṭafā Çelebi ve Ḳarasili Meḥemmed Çelebi ile yeñi cem'iyyetlerinde müctemi' ve ḳıbāb-ı medrese-i felek-cenāblarında Ṣüreyyā-ṣıfat mültemi' olmışlar idi. Ba'dehu Şeh-zāde müderrisi olan Sinān Efendi ḥāfidi Aḥmed Efendi ḫidmetlerine ittiṣāl ve ḫidmet-i i'ādelerin ḳılāde-i gerden-i[6] devlet ü iḳbāl idüp biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olmış idi. Ba'dehu bi-ḥasbi'l-mevāsim ba'ż-ı medārisde iḥyā-yı merāsim iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ[7] on dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Ża'īfī-zāde yirine Ḥācī Ḥasan-zāde Medresesi virildi. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Ebu's-su'ūd-zāde Efendi ḥażretleri yirine Ḥaydar Paşa'ya taḥrīk olındı. Biñ yigirmi Receb'inde Mūsā Efendi yirine i'dām-ı müderrisīn-i kirām ile benām olan Sinān Paşa Sulṭānī ma'dūmesi ki Fetḥiyye vīrānelerinden 'ibāretdür, bunlara daḫı āḫirīn-i güẕergāh olup sene-i mezbūre Ramażān'ında maraż-ı ṭā'ūndan irtiḥāl ve zemān-ı 'ömri ḳaṭ'-ı peyvend-i ḥāl ü istiḳbāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, beḥḥāṣ ü muḥiḳḳ, fāżıl-ı

1 Zemān Efendi:Zemān-ı Naḫcivānī SE
2 Saḥīfe-i SE
3 336b E
4 İtdükden ṣoñra:- SE
5 200a SE
6 - SE
7 - SE

müdeḳḳiḳ, efrād-ı fużalādan ma'dūd, kāmil ü şāmil-vücūd idi. Cevr-i zemāndan emān ve derd-i fāḳaya dermān bulsa āṣār-ı celīle ile nām ü nişān bulmak muḳarrer; و لابد للزمان ان يتنفس[1] mażmūnından ḥiṣṣedār olsa cevāhir-i enfās-ı i'cāz-iḳtibāsı 'ıḳdu'l-le'āl-i gerden-i eyyām olmaġa şāyesteter idi.

Fużalā-yı iḫvāndan yār-ı cānımuz, hem-dem-i germ-ābe vü gülistānımuz Şeyḫ Aḥmed Efendi naḳl ider ki "Evān-ı ṭalebemde merḥūmdan *Cāmī* oḳurdum. Ḫilāl-i taḥḳīḳda[2] ol ḳadar nikāt-ı ġarībe ve mezāyā-yı 'acībe basṭ iderlerdi ki iḥāṭasından niṭāḳ-ı nuṭḳ 'āciz idi. Ḥadāṣet-i sinn muḳteżāsı ile ḥavāşīden istimdād ider, mülāḥaẓa idüp kendülerden naḳl olınan fevā'idüñ maḥallin su'āl itdüm. Didiler ki 'Mevlānā, biz bu kitābı cā-be-cā müẕākere ve istimā'dan ġayrı üstāddan kemāl-i iẕ'ān ü itḳān ile on altı kerre oḳumuşuzdur. İḳrā' itdügim ḫod 'add ü iḥṣādan bīrūndur.' "

el-Mevlā Meḥemmed (Laṭīf-zāde[3])

Devlet-i Selīmiyye'de terk-i keṣāfet-i ṣalṣal-i **[343a]** vücūd eyleyen Pepegī Laṭīf Efendi'nüñ maḫdūm-ı naẓīfidür. Ṭoḳuz yüz yetmiş dört senesinde[4] serḥadd-i 'ademden müsāfir ve ṣubḥ-ı zindegānīsi müsfir olup zebān-ı nükte-sencinden 'uḳde-i ṭufūliyyet güşāde ve āyine-i ṭab'-ı leṭāfet-insicāmı mışḳale-i ictihād ile cilā-dāde olduḳda muḫtaṣarātı muṭavvele dek ḳırā'at, ba'dehu resm-i ḳadīm üzere ḥareket eyleyüp Çivi-zāde Efendi'den iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet itmiş idi. Merātib-i ḫademe-i 'ilme ḳademe-ber-ḳademe vāṣıl ve ḳırḳ aḳçe ile Pervīz Efendi Medresesi'nden munfaṣıl olup biñ yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde Velī Efendi yirine Muṣṭafā Paşa Medresesi'ne nā'il oldı. Biñ on bir Ramażān'ında Şems Efendi-zāde yirine Yeñi 'Alī Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. On iki Şa'bān'ında Ḫışım Yaḥyā Efendi yirine Şāh Sulṭān pāyesi iḥsān olındı. Biñ on üç Receb'inde Astarcı Sinān yirine Ḳalender-ḫāne pāyesine terfī' olındı. On altı Ṣafer'inde İpekli yirine Ṣaḥn'a geldi. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında 'Alī-i Ḫ'ābī yirine altmış aḳçe ile Edrine Dārü'l-ḥadīṯi'ne gönderildi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sin-

1 "Zamanın biraz soluklanması, nefes alması gerekir."
2 Taḳrīrde SE
3 Zāde Çelebi SE
4 337a E

de Ḳaragülmez Efendi yirine Edrine Selīmiyyesi ile rūy-ı baḫtı ḫandān olup yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Uşşāḳī-zāde yirine Medrese-i Süleymāniyye ile vālā-mekān olmış idi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde 'Abdu'l-kerīm Çelebi yirine Yeñişehr ḳażāsı iḥsān olındı. Ol manṣıba Süleymāniyye'den ibtidā bunlar olmışdur. Yigirmi iki Ramażān'ında ḳāżī iken dā'in-i ecel müteḳāżī olmış idi. Yirine Riyāżī Efendi ḥażretleri[1] ḳāżī oldı.

Mevlānā-yı mezbūr mekārim-i aḫlāḳ ile meşhūr, ḥalīm ü selīm, maḫdūm-ı kerīm idi. Ol diyār ehālīsi el-ān ṣenāsında hem-zebān ve du'āsı ile raṭbu'l-lisāndur[2].

el-Mevlā Meḥemmed (Mehter-zāde Meḥemmed Çelebi[3])

"Mehter-zāde" dimekle kesb-i 'unvān-ı i'tibār ve āvāze-i iştihārı bu perdede ḳarār itmiş idi. Evā'il-i ḥālinde ṣīt ü ṣadā-yı isti'dādı bülend ve miyān-ı erbāb-ı fażl ü beyānda şehīr-i dānişmend olup Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Efendi ve Ṣun'u'llāh Efendi emṣāli mevālī ḫidmetlerinde iştiġāl, ba'dehu Ḫ̌āce-zāde Efendi āstānesine ittiṣāl itdükde şeref-i mülāzemetle nā'il-i evvelīn-i āmāl olmış idi. Ba'dehu medāris-i 'ilmiyye ile vāṣıl-ı me'mūl ve ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl olup biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Şeyḫ-zāde Efendi yirine Ḳapudan 'Alī Paşa müderrisi olmış idi. Biñ on üç Cemādiye'l-āḫire'sinde İpekli Meḥemmed Efendi yirine Üsküdār'da vāḳi' Meḥemmed Paşa pāyesin ārāmgāh, biñ on sekiz Muḥarrem'inde Dāvud-zāde Efendi yirine Medrese-i Ḫānḳāh'ı penāh eyleyüp sene-i mezbūre Rebī'u'l-evvel'inde Celeb Muṣliḥi'd-dīn yirine Ṣaḥn-ı Ṣemān'ı cilvegāh itmiş idi. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Muḥteşem Rıḍvān Efendi yirine Üsküdār Vālidesi'ne terfī' olındı. Yigirmi iki Ramażān'ında nāy-ı nefesi beste ve bir dem içre a'lā-yı 'illiyyīne peyveste olup ḳālıb-ı ḫākīsi zīr-i zemīn ve medrese-i maḥlūlesinde Riyāżī Efendi mesned-nişīn oldı.

Merḥūm-ı merḳūm gül-deste-bend-i riyāż-ı 'ulūm, 'ilm ü ṣalāḥla şīr ü şekker gibi luṭf-ı āmīziş virmiş ve ḥaẓā'ir-i nāsūtdan gül-i ma'ārif dirüp ḥadā'iḳ-ı lāhūt ġoncelerine irmiş, ẓāhir ü bāṭını ma'mūr, ḳalb ü ḳālıbı nezāhetle meşhūr idi. Hezārān hezār necm-i gīsūdāra fā'iżü'l-envār olan mihr-i sipihr-i şühūd,

1 - SE
2 Ol//lisāndur:- E
3 Meḥemmed Çelebi:- R1, E

'amīmü'l-feyż-i irşād Şeyḫ Maḥmūd Efendi ḥażretlerinüñ nice zemān ḫidmetlerinde ṣābit **[343b]** -ḳadem ve ol ḥālet-i seniyye üzere rū-be-rāh-ı 'adem olmış idi. *Raḥmetu'llāhi 'aleyhi.*

el-Mevlā 'Abdu'llāh ('Abdu'llāh-ı Belḫī[1])

Diyār-ı Hindūstān'dan āheng-i pervāz ve mānend-i piristū miḳrāż-ı bāl-i himmetle ḳaṭ'-ı menāzil-i dūr u dırāz idüp mānend-i ṭūṭī-i şekker-ḫā[2], zebān-ı Rūm ile āşinā olduḳda ba'ż-ı 'ulemā ḫidmetinde ḳā'im ve Ḫˇāce Efendi ḥażretlerinden mülāzım olmış idi. Bıḳā'-ı 'ilmiyyede ifāde-i fünūn-ı 'aliyye iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ beş Ramażān'ında Mollā 'Acem yirine Burūsa'da Ḳazzāz-ḫāne müderrisi oldı. Biñ on ḥudūdında Papas Aḥmed yirine Mollā Yegān Medresesi iḥsān olındı. On iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Alī Beg-zāde Şāh Çelebi yirine Orḫāniyye-i İznīḳ pāyesinde mutaṣaddī-i ders ü taḫḳīḳ olmış idi. On sekiz Ṣafer'inde Şāfiyeci Muṣliḥi'd-dīn yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Rebī'u'l-evvel'inde Bālī Efendi yirine Şām-ı şerīf fetvāsıyla teşrīf olındı. Yigirmi iki Ramażān'ında ḫaber-i vefātı gelüp manṣıb-ı fetvā Tāce'd-dīn Efendi'ye i'ṭa olındı.

Merḥūm-ı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥ ile meşhūr, resm-i ṭullāb-ı 'Acem üzere iştiġāl ve esātīẕe-i kirāmdan kesb-i kemāl itmiş idi.

el-Mevlā Süleymān (Anṭaliyye Müftīsi Süleymān Efendi[3])

Bu ḥaḳīrüñ ḫāl-i ḫuceste-ḫilāli ve *Ḥasan Çelebi* merḥūm *Teẕkiresi*'nüñ cilve-sāz-ı ṣafaḥāt-ı secencel-miṣāli olan şā'ir-i ḳarār-dāde, dergāh-ı 'ālī müteferriḳalarından Nişāncı-zāde Aḥmed Beg merḥūmuñ ḫātem gibi mülk-i yemīni ve terbiyet-kerde-i ḥakkāk-i rāy-ı rezīnidür. Ol maḫdūm-ı ṣāḥib-i naẓar, mevlānānuñ levḥ-i cebīn-i ḥālinde ḫaṭṭ-ı şu'ā'-ı sa'ādet ve ṭab'-ı āyīne-miṣālinde pertev-i envār-ı necābet iḥsās itmekle levāzım-ı isti'dādı i'dād ve ḫidmet-i 'ilm-i şerīfe ta'yīn eyleyüp ḳayd-ı rıḳdan āzād, ba'dehu 'aḳd-ı peyvend-i muṣāheretle dāmād itmiş idi. El-ḥāletü hāẕihi mānend-i semend-i rihān, germ-'inān-ı mey-

1 'Abdu'llāh-ı Belḫī:'Abdu'llāh el-Hindī SE
2 200b SE
3 - SE

dān-ı istiḥḳāḳ ve tāziyāne-i himmetle ber-güzīde-i sebbāḳ-ı siyāḳ olup beyne'l-mevālī mümtāz-ı aḳrān ve müsta'iddān-ı 'aṣr miyānında müşārün-ileyh bi'l-benān olduḳda Şeyḫü'l-İslām Şeyḫī Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı ḳażāya 'āzim olmış idi. Nice müddet vilāyet-i Anaṭolı'nuñ mu'aẓẓamāt-ı bilādında vālī ve ṭumṭurāḳ-ı iclāli reşk-endāz-ı mevālī olup elf-i kāmil senesi dāḫil olduḳda medīne-i Anṭaliyye'de ḥākim-i müteḥattim-i istiḳlāl ve müfettiş-i muḳāṭa'āt ü muḥaṣṣıl-ı emvāl olup kemāl-i nezāhet ü istiḳāmetle meşhūr ve cemāl-i şehāmet ü ṣalābetle müsellem-i cumhūr olmış idi. Biñ dört tārīḫinde Mıṣr beglerbegisi olan Ḳurd Paşa mevlānā-yı merḳūmuñ tedbīrinden istimdād içün murāfaḳatın murād idüp Manṣūre ḳażāsın alıvirmiş idi. İki seneden ziyāde āftāb-ı devleti ferr ü żiyāde olmış idi. Biñ on iki tārīḫinde serdār-ı diyār-ı 'Acem olan vezīr-i mükerrem ü mufaḫḫam Caġala-zāde Sinān Paşa ordu-yı hümāyūn ḳażāsı ile kām-yāb ve beẕl-i himmet-i İskenderāne ile Arisṭū gibi hem-rikāb ḳılmış idi. Biñ on dört Rebī'u'l-evvel'inde ḳabūl itmeyen Ṣun'ī Efendi yirine mevleviyyet ile Āmid ḳażāsı 'ināyet olındı. On beş Ṣafer'inde 'azl olınup manṣıbı Vildān-zāde'ye virildi. On altı Şa'bān'ında Velī Efendi yirine Maġnisa ḳażāsı tevcīh olındı. On yedi Muḥarrem'inde Celālī istīlāsı ile manṣıbdan isti'fā eyleyüp selefine muḳarrer ḳılındı. On sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde Medīne-i Münevvere pāyesi ile menşūr-i[1] iclāli mu'anven ve teşrīfleri alınup rütbe-i i'tibārı mu'ayyen olduḳdan **[344a]** ṣoñra 'Ömer Efendi yirine Ṣire ḳażāsı mesnedgāh-ı ḥükm ü imżāsı olup ḳażā-yı Bayındır ilḥāḳı ser-bār ve teşrīf-i bālā-pūş-i[2] ḫil'at-i i'tibār olmış idi. On ṭoḳuz Receb'inde 'azl olınup Gümişayaḳ Efendi ḳā'im-maḳām-ı ḥükūmeti oldı. Biñ yigirmi Receb'inde arpalıḳ ṭarīḳası üzere manṣıb-ı ḳadīmi olan Anṭaliyye ḳażāsı ile terfīh ve teḳā'üd vaẓīfesi muḳābelesinde tevcīh olınmış iken Vezīr-i A'ẓam Naṣūḥ Paşa ta'aṣṣubı ile yigirmi bir Şa'bān'ında 'azl ü iz'āc olınup zemān-ı teftīşinüñ muḥāsebātın görmek bahānesi ile āstāneye da'vet ve taḫcīl ü ihānete niyyet olınmış idi. Geldükde defter-i muḥaṣebātı şekl-i ṭāli'-i devletmendān gibi beyāż-ı ṣaḥīḥ ve āmed ü reft-i vücūh-ı ıḳṭā'āt ve[3] īrād ü maṣraf-ı envā'-ı idrārātı mutażammın

1 338a E
2 pāpūş-i E
3 - SE

olan defter-i icmāli nāme-i aʿmāli gibi beyān-ı ḫayr ü ṣavābda ṣarīḥ olmaġın sāḥa-i himmeti ḫas u ḫāṣāk-i töhmetden ṭāhir ve berāʿet-i ẕimmeti ẓāhir olmış idi. Baʿde ḳażā'i'l-vaṭar vaṭan-ı naḳlīsi olan vilāyet-i Ḥamīd'e sefer ḳılup yigirmi iki Cemādiye'l-ūlā'sında Hüdhüd-i rūḥ-ı revānı ḳafes-i tenden āzād ve Süleymān-ı zebān-ı ḥāli, [1]﴿مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ﴾ mażmūnı ile feryād iderek[2] nefes-i vāpesīn ile ber-bād olmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr ʿiffet ü ṣalāḥ ile meşhūr, ḥükūmetinde kemāl-i istiġnā vü istiḳāmetle yegāne ve ṣarāmet ü vaḳār ile müfred-i zemāne idi.

el-Mevlā Muṣṭafā bin Meḥemmed (Cüvānī Efendi) {Cüvānī}

Eyyām-ı cüvānīde taḥṣīl-i ʿilm ü kemāle müdāvim ve Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Meḥemmed Efendi ḥażretlerinüñ ḫidmet-i ʿaliyyelerinde ḳā'im olup zemān-ı iftālarında fetvā emānetinden mülāzım olmış idi. Devr-i menāṣıb-ı ʿilmiyye ve seyr-i merātib-i semiyye iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ sekiz Rebīʿu'l-evvel'inde Ṭulumcı Ḥüsām Efendi yirine Ḳılıç ʿAlī Paşa Medresesi iʿṭā olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Muḥterem Efendi yirine Ḳıbrıs fetvāsına naḳl olındı[3]. Ḳabūl itmeyüp ʿazl iḫtiyār idicek biñ ṭoḳuz Muḥarrem'inde Şām Müftīsi Maʿrifetu'llāh Efendi ile mübādele-i manṣıb itmişler idi. On iki Ẕi'l-ḳaʿde'sinde selefi yirine Ḳıbrıs fetvāṣına gönderildi. On üç Ramażān'ında ʿazl olınup selef-i sālifi Muḥterem Efendi'ye muḳarrer ḳılındı. On dört Ẕi'l-ḳaʿde'sinde ʿAlī Beg-zāde Şāh Çelebi maḥlūlinden Kütāhiyye ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām oldı. On altı Ẕi'l-ḳaʿde'sinde maʿzūl ve yirine Baba-zāde Sinānı mevṣūl oldı. On sekiz evāḫirinde ḫalefi yirine iʿāde ve manṣıb-ı Kütāhiyye'de ḳarār-dāde ḳılındı. On ṭoḳuz Ramażān'ında refʿ[4] olınup manṣıbı Ṭoḳuz-zāde'ye, baʿdehu Nevālī-zāde'ye teklīf olınup ḳabūl itmedükleri[5] cihetden Babaḳuşīoġlı'na tevcīh olındı. Yigirmi iki Rebīʿu'l-āḫir'inde Meḥemmed Ṣādıḳ yirine Bosna Serāyı'na ḳāżī olmış idi. Yigirmi iki Ẕi'l-ḳaʿde'sinde ʿazl olınup manṣıbı Arpacı-zāde'ye teklīf olındı. Ḳabūl itmeyicek yigirmi üç

1 Kur'ân-ı Kerîm, Neml Suresi, 27/ 20, "… Hüdhüd'ü niçin göremiyorum …"
2 Feryād iderek:zemzeme-i taḥannün çekerek SE
3 Fetvāsına//olındı:fetvāsı virildi SE
4 ʿazl SE
5 201a SE

Cemādiye'l-āḫire'sinde[1] Nūrī Efendi'ye virildi. Yigirmi altı senesi ḫilālinde Ḳayṣeriyye ḳażāsı virilüp yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde fāriġ olmaġla manṣıbı Ḳaṣṣāb-zāde'ye virildi. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında ḥuṭām-ı dünyādan **[344b]** mürrü'l-fıṭām-ı mergle münfaṭım ve peyker-i vücūdı 'ālem-i ṣūretden muż-maḥill ü mün'adim olmış idi[2].

Mevlānā-yı merḳūm hissemend-i ma'ārif ü 'ulūm, dervīş-nihād, pāk-i'tiḳād, "Cüvānī" maḫlaṣı ile şöhret-şi'ār, basīṭçe şi'ri ve ṣukūk inşāsına ḳudreti var idi. Gūyā ki te'ṯīr-i maḫlaṣ-ı pertev-efgen ṣaḥīfe-i ḥāli ve ṣafḥa-i ruḫsārı 'iẕār-ı 'aẕrā gibi naḳş-ı ḫuṭūṭdan ḫālī, emred ü aṭlas ve ehl-i cennet olmasına cerd ü merd olmaḳ 'alāmeti bes idi.

el-Mevlā 'Alī ('Alī-i Ḫˇābī)

Maḥrūse-i Burūsa'dan pedīdār ve "Emīr 'Alī-i Ḫˇābī" laḳabı ile şöhret-şi'ār olmış idi. Āheng-i ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ ve cemmāze-i 'azīmetin teslīm-i mehār-ı tevfīḳ eyleyüp Ḳāżī-zāde Efendi ḫidmetlerinden[3] mülāzım ve 'azm-i rāh-ı tedrīse cāzim olup 'azl ü naṣb-ı mütelāzım olaraḳ ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ beş ḥudūdında elli aḳçe ile Mekke-i Mükerreme'de bir medrese iḥsān olınmış idi. Ba'dehu āstāneye gelüp mülāzemet iderek biñ on bir Ṣafer'inde 'Ömer Efendi yirine Yıldırım Ḫān pāyesine vāṣıl oldı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Medīne-i Münevvere'de vāḳi' Sulṭān Murād Ḫān Medresesi'ne naḳl olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. On üç Receb'inde Ca'fer Efendi yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesi tevcīh olındı. On beş Rebī'u'l-evvel'inde Ṣun'ī Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. On altı Ṣafer'inde Dārü'l-ḥadīṯ-i Edrine Müderrisi Tāce'd-dīn Ṣaḥn'a gelüp bunlar altmış aḳçe ile dārü'l-ḥadīṯe gitdi. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında fāriġ olup medresesi 'Abdu'l-laṭīf-zāde'ye tevcīh olındı. On ṭoḳuz Ṣafer'inde Çivi-zāde Efendi yirine Vālide-i Sulṭān Meḥemmed Ḫān Medresesi iḥsān olındı. Biñ yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinüñ yigirmi ikinci güni maraż-ı mevt-i cāngāh bunlara ta'ṭīl-i a'żā itdügi gibi ol medrese-i ma'dūme daḫı ilġā olındı.

1 Ūlāsında SE
2 338b E
3 Efendi ḫidmetlerinden:Efendi'den SE

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḫulḳ u ṣalāḥ ile meşhūr, bed-ṭāli' u nā-kām, mütemessik-i ḥabl-i metīn-i ibrām idi. Maḥrūse-i Burūsa'da sādāt-ı kirāma olan iḥtirāmı görüp hem-şehrīsi Emīr 'Alī Efendi ecdādı maḳābirinde olan levḥ-i mezārda "es-seyyid fülāne'd-dīn" 'unvānın bulup da'vā-yı siyādete sened ḳılmaġla sā'ir sādāt-ı kirām iṣbāt-ı[1] müdde'āda ibrāz-ı şecere itdükleri gibi anlar iḥkām-ı 'imād-ı[2] 'amūdu'n-neseb eṣnāsında iẓhār-ı ḥücre ḳılduġını görüp bunlar daḫı[3] رؤيا الرجل الصالح يراها أو يرى له جزء من ستة وأربعين جزءا من النبوة ḥadīṣ-i şerīfine iḳtidā eyleyüp 'ālem-i ḫˇābda ol neseb-i şerīfe intisābı cilve-sāz-ı mir'āt-ı ḫayāl olmaġla bir seḥer ezhār-ı bahār gibi ḫˇābdan bīdār olduḳda mānend-i günbed-i eşcār, destār-ı sebz ile āşikār ve "Ḫˇābī" laḳabı ile şöhret şi'ār olmış idi.

el-Mevlā 'Alī ('Alī-i Maġribī[4])

Diyār-ı Maġrib'den ẓuhūr ve 'arā'is-i ḥacle-i 'ilm ü[5] 'irfāna beẕl-i nefā'is-i mühūr idüp māh-i şeb-ārā gibi taḥṣīl-i kemāl ve iḥrāz-ı ġāyet-i merātib-i istīhāl itdükde diyār-ı Rūm'a sefer ve 'ulemā-yı 'iẓāmdan iktisāb-ı feyż-i naẓar ḳılup ba'ż-ı mevālīden mülāzemet şerefine nā'il ve *Ḥāşiye-i Tecrīd* ve *Miftāḥ* medreselerine vāṣıl olup Cezā'ir-i Ġarb ve Ṭrablus ḳażāları ile maḳżiyyu'l-merām, ba'dehu 'ilāve-i medrese ve iẕnün bi'l-iftā ile maẓhar-ı ikrām olup āstāneye geldükde medresesine dāḫil ḥükmi virilüp biñ yigirmi iki **[345a]** Ramażān'ında Ebu's-su'ūd-zāde Efendi ḥażretleri yirine taḥille ṭarīḳı ile Ṣaḥn'a uġrayup mevleviyyet ile Tūnus ḳażāsı 'ināyet olındı. Ḥuṣūl-i ġāyet-i merām, defter-i 'ömrine muḳaddime-i ḫitām olup vāṣıl-ı maḳām-ı ḥükūmet olduḳdan ṣoñra[6] sene-i mezbūre evāḫirinde riḥlet eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, kütüb-i celīleye mālik, ṭarīḳat-ı 'aliyye-i ṣuleḥāya sālik idi.

---

1 - SE
2 - SE
3 Hadîs-i Şerîf "Salih bir şahsın gördüğü güzel rüya nübüvvetin kırk altıda biridir." Buhârî, Ta'bir, 3; Müslim, Rüyâ, 1.
4 'Alī-i Maġribī:Maġribī 'Alī Efendi SE
5 'ilm ü:- SE
6 339a E

el-Mevlā Meḥemmed bin Ḫayre'd-dīn (Burūsalı Muʿīd-zāde[1] Efendi)

Maḥrūse-i Burūsa'dan pedīdār ve "Muʿīd-zāde" dimekle ḳarīn-i iştihār olmış idi. Ṭarīk-ı ʿilmde tehyi'e-sāz-ı levāzım ve Ḫˇāce Saʿde'd-dīn Efendi'den mülāzım olup cenāb-ı mevlevī ile ʿakd-ı peyvend-i muṣāheret ve hemşīrelerin tezevvüc itmekle kesb-i pāye-i ʿizz ü rifʿat ḳılmış idi. Baʿdehu mānend-i Bircīs feżā'il-enīs, pey-der-pey[2] tekye-zen-i mesned-i tedrīs olaraḳ ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Ḳadrī Efendi Medresesi'nden maʿzūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde fevt olan Aḫī-zāde Ḥasan Çelebi yirine Üsküdār'da Meḥemmed Paşa Medresesi iʿṭā olındı. Ṭoḳsan ṭoḳuz Ẕi'l-ḥicce'sinde Fenārī-zāde Maḥmūd Çelebi yirine Burūsa'da Yıldırım Ḫān pāyesi iḥsān olındı. Biñ dört Receb'inde taḥille-i Ṣaḥn ṭarīḳası üzere Ṭoḳuz[3] Meḥemmed Efendi yirine altmış aḳçe ile Murādiyye'ye terfīʿ olındı. Baʿdehu pāye-i mevleviyyet iʿtibārı ile ḳadri bülend ve ḳayd-ı ḥayātla ser-rişte-i iḳbāli ebed-peyvend ḳılındı. Ol ḥāl üzere güẕārende-i evḳāt ve sübḥa-şümār-ı enfās-ı ḥayāt iken biñ yigirmi üç Ṣafer'inde vefāt idüp medrese-i maḥlūle Tāce'd-dīn Efendi'ye gül-deste-i destār-ı mübāhāt oldı.

Mevlānā-yı mezbūr ʿilm ü ṣalāḥ ile meşhūr, daġdaġa-i umūr-ı ʿāmmeden ġāfil, vaẓā'if-i müṭālaʿa vü ʿibādete müştaġil idi. Ḥālā maḫdūm-ı mükerremleri Şām ḳażāsından munfaṣıl, medrese-i mezbūreye ber-vech-i teḳāʿüd mutaṣarrıf, maḫdūm-ı ehl-i fażl[4] ü kemāl ve lā'iḳ-ı ṣadr-ı cāh u celāldür.

el-Mevlā Ḫalīl (Manav Ḫalīl)[5]

ʿAlā'iyye diyārından ʿaks-endāz-ı ṣafḥa-i mir'āt-ı şühūd ve cilve-sāz-ı çemen-i ṣuffe-i vücūd olup ādāb-ı taḥṣīl-i ʿilm ü ʿirfānı mürāʿī ve isāle-i zülāl-i fażl ü beyān ile izāle-i çirk-i cehl ü nā-dānīye sāʿī olmaġla taḥṣīl-i ʿulūm ve devre-i medāris-i erbāb-ı rüsūm iderek Vālide müderrisi iken Ṣunʿu'llāh Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve tevzīʿlerinden Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā Efendi ḥażretlerinüñ şeref-i mülāzemetlerine nā'il olmış idi. Baʿdehu aḫẕ-ı medāris ve ʿaḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl[6] iken biñ on beş Şaʿbān'ında Yeñi İbrāhīm Paşa Medresesi'ne vāṣıl oldı. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde İmām-zā-

1 Burūsalı Muʿīd-zāde:Muʿīd-zāde R1, E
2 Pey-der-pey:- E
3 Ṭoḳuz-zāde SE
4 201b SE
5 SE'de nisbe bulunmamaktadır.
6 maʿzūl SE

de yirine Muṣṭafā Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Biñ yigirmi Ramażān'ında merḥūm Meḥemmed Zemān maḥlūlinden Sinān Paşa Sulṭānī pāyesine terfī' olındı. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Mūsā Efendi yirine Ḳapluca pāyesine naḳl olındı. Ol ḥāl üzere iken[1] yigirmi üç Ṣafer'inde gülū-feşārī-i mergle beste-dem ve ġavṭa-ḫor-ı deryā-yı 'adem olup medresesi teḳā'üd ṭarīḳı ile Ḳābil 'Alī'ye virildi.

Mevlānā-yı merḳūm 'ilm ü ṣalāḥ ile mevsūm, ḥasenü'l-aḫlāḳ u ṣāfī-fu'ād, müsellem-i nezīhü'l-lisān ü pāk-i'tiḳād idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Ża'īfī-zāde)

Ża'īfī Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı ẓarīf ü naḥīfidür. İ'māl-i sermāye-i isti'dād ve levāzım-ı ṭarīḳ-ı 'ilmi i'dād eyleyüp Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle ber-murād olmış idi. Medāris-i müte'addidede ifāde-i fünūna meşġūl ve ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl olup biñ ṭoḳuz Receb'inde Şeyḫ-zāde yirine Kürkcibaşı müderrisi olmış idi. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında **[345b]** Zekeriyyā-zāde yirine Ḥācī Ḥasan-zāde Medresesi'ne taḥrīk olındı. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Bülbül-zāde Efendi yirine Muṣṭafā Paşa-yı 'Atīḳ Medresesi'nde[2] seccāde-nişīn-i ders ü taḥḳīḳ oldı. On altı Ẕi'l-ḥicce'sinde merḥūm Ḥüsām-zāde maḥlūlinden Fetḥiyye-i Meḥemmed Paşa ḫāricine terfī' olındı. On sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde Kec-dehān 'Abdu'llāh Efendi yirine İsmiḫān Sulṭān pāyesine pīrāye-bend oldı. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Ṭaş Çelebi yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūrede icāzet ile ḥacca gidüp yigirmi üç Ṣafer'inde ḫaber-i intiḳāli vāṣıl ve medrese-i maḥlūlesine Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi nā'il oldı.

Merḥūm-ı merḳūm āşinā-yı deryā-yı 'ulūm, ṣalāḥ u taḳvāsı müsellem, zühd ü inzivāda müfred-i[3] 'ālem idi.

Ża'īfī: Pederi Ḥasan Ża'īfī hilāl-i ża'īf-timsāl gibi tenvīr-i muḳaddimāt-ı ḳīl ü ḳāl ve Ḳarasili Ḥasan Efendi ḫidmetlerinden istifāża-i fażl ü kemāl idüp mülāzemet ve medrese ile nā'il-i āmāl olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden

1 İken biñ SE
2 339b E
3 Maḳbūl-i SE

maʿzūl iken Rüstem Paşa āstānesine istīnādı olmaġın medrese-i celīlelerin iḥsān itmiş idi. Meşreb-i fenādan hiṣṣedār olmaġla ʿuzlet ü ḫumūl iḫtiyār idüp teḳāʿüd vaẓīfesi taʿyīn olındı. Ṭoḳuz yüz seksan ḥudūdında eyyām-ı ḥayātı encāma yitürdi.

Merḥūm-ı mezbūr rütbe-i şöhretden mehcūr olmaġın[1] ḥadīṯ-i menḳabesi taʿżīf olınmamaġ-içün seyr-i ḥalbe-i evṣāfında kümeyt-i ḫāme tevḳīf olındı.

Żaʿīfī-i Diger {Żaʿīfī}: Bir Żaʿīfī daḫı Ḳıraṭovalıdur. Nāmı Pīr Meḥemmed'dür. Müftī ʿAlī Efendi'den mülāzım olup devr-i merātib ve aḫẕ-ı menāṣıb ile İznīḳ'de elli aḳçe müderris olduḳdan ṣoñra teḳāʿüd iḫtiyār itmiş idi. Seksan ḥudūdına dek[2] ḥayātda idi. *ʿĀṣıḳ Çelebi Teẕkiresi*'nde meẕkūr ve baʿż-ı eşʿār-ı laṭīfe-gūnesi mesṭūrdur.

el-Mevlā Dervīş Meḥemmed (ʿAbdu'l-cebbār-zāde Efendi[3])

Tercemesi mürūr iden ʿAbdu'l-cebbār Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı feżā'il-güsteri ʿAbdu'l-cebbār-zāde Dervīş Efendi ḫidmetleridür. Cedd-i māderīleri tenvīr-i müddeʿā-yı ehl-i yaḳīn iden Şeyḫ Burhāne'd-dīn Efendi'dür ki suṭūr-ı süllem-nihād ile taḥḳīḳ-ı merātib-i ʿaliyyelerine vuṣūl, mümkinü'l-ḥuṣūl olmaduġı bālāda beyān olınmışdur. Ṣāḥibü't-terceme beẕl-i sermāye-i saʿy-i bīkerān ve kesb-i pīrāye-i envāʿ-ı fażl ü beyān ḳılup mecmūʿa-i maʿārif-i bī-ḥisāb ve maẓhar-ı manẓūme-i

Mıṣrāʿ هر چه میخواهی درویش می یاب[4]

olduḳda ʿazm-i ṣaḥrā-yı dūr-ı pehnā-yı ṭarīḳ ve seyr-i menāzil-i ders ü taḥḳīḳ idüp ḫˇāce-i destgāh-ı ʿizzet ü cāh ʿAtā'u'llāh Efendi āstānesin ḳarārgāh eyledükde nünūme-nümā-yı cevāhir-i feżā'il ve şeref-i mülāzemetlerine nā'il olmış idi. Baʿdehu ḳaṭʿ-ı nişīb ü fīrāz-ı rāh-ı tedrīse āġāz ve seyr-i menāzil-i dūr u dırāz iderek ḳırḳ aḳçe ile Silivri Medresesi'nden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳ-

1 - SE
2 ḥudūdına dek:ḥudūdında SE
3 Çelebi SE
4 "Ey derviş, her ne istiyorsan onu bul."

san dört Rebī'u'l-evvel'inde 'Abdu'l-ḥalīm Efendi yirine Beşikṭaş'da Sinān Paşa Medresesi'ne vāṣıl olmış idi. Elf-i kāmil Muḥarrem'inde selef-i sālifi[1] yirine Zāl Paşa Sulṭānī pāyesine terfī' olındı. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṭayyib-zāde Efendi[2] yirine Ṣaḥn-ı Ṣemān'a zīver virdiler. Biñ dört Cemādiye'l-ūlā'sında Nişāncı-zāde[3] yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olındılar. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında ḥālā şeyḫü'l-islām, müşkil-güşā-yı enām olan[4] Yaḥyā Efendi ḥażretleri yirine Üsküdār'da vāḳi' Vālide Sulṭān Medresesi **[346a]** menşūr-ı iclāllerine 'unvān oldı. Biñ altı Ṣa'bān'ında Zeyne'l-'ābidīn Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsına revnaḳ-ı tāze virdiler. Biñ yedi Şevvāl'inde 'azl olınup selefleri i'āde olındı. Biñ sekizde Kefeli Ḥüseyn Efendi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı müyesser oldı. Biñ on Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl[5] olınup yirlerine Ḥaleb'den Ḳara Çelebi-zāde Efendi naḳl olındı. Biñ[6] on iki Şevvāl'inde Rūmili ṣadāretinden naḳl olınduḳda gitmeyüp fāriġ olan[7] Dāmād Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsıyla ber-murād oldılar. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde[8] ref' olınup[9] yirlerine Aydınī Ca'fer Efendi terfī' olındı. Ḥīn-i ḳufūlde Mıṣr Ḳāżīsi Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi'nüñ kevkeb-i ḥayātı üfūl itmegin ol 'aṣrda Mıṣr beglerbegisi bulunan Yemenli Ḥasan Paşa biñ on beş Ramażān'ında bunları mesned-i ḥükūmetde ṣadr-nişīn idüp āstāne-i sa'ādete 'arż u recā eyledükde temkīn olındı. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup Baḥṣī Efendi cā-nişīn-i ḥükūmetleri oldı. Biñ yigirmi bir[10] Ṣa'bān'ınuñ selḫinde Ḳara Çelebi-zāde Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Yigirmi iki Cemādiye'l-āḫire'sinde vaẓīfe-i emṣālle müteḳā'id ve yirlerine Seyfī-zāde Efendi müteṣā'id oldı. Yigirmi üç senesi ḫilālinde intiḳāl ve dārü'l-üns-i ḳudse irtiḥāl[11] eyledi.

---

1 Selef-i sālifi:selefi R1, E
2 Āḫiresinde//Efendi:ūlāsında Nişāncı-zāde SE
3 Nişāncı-zāde:Ṭayyib-zāde Ehlī Efendi SE
4 - SE
5 340a E
6 - R1, E
7 Olınduḳda//olan:olınan SE
8 Ūlāsında SE
9 202a SE
10 - SE
11 isti'cāl SE

Mollā-yı merḳūm deryā-yı güher-rīz-i ʿālem-i[1] ʿulūm, ḳā'idü'l-ceyş-i aʿlām-ı ricāl, ser-defter-i aṣḥāb-ı faẓl ü kemāl, efrād-ı ʿulemādan maʿdūd, ferīde-i ṣadef-i vücūd idi.

Āṯār-ı celīlelerinden *Hidāye*'ye şerḥi ve şürūḥ-ı *Miftāḥ* ve ḥavāşī-i *Tecrīd*'e hezārān hezār daḫl ü cerḥi vardur. Anaṭolı ṣadrı iken Mollā Aḥmed Efendi'nüñ meclis-i imtiḥānında iḥrāz-ı rehīne-i imtiyāz itmişler idi. Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā Efendi ḥażretlerine dāmād olmaġla *Ṣadru'ş-şerīʿa* ve *Miftāḥ*'a taʿlīḳ buyurduḳları ḥavāşī-i şerīfeyi beyāż ü tedvīn ve mecālis-i ʿulemāya tuḥfe-i güzīn itmişlerdür.

el-Mevlā Aḥmed (Seyfī-zāde Vıḥvıḥek Efendi)

Ẕikri sebḳ eyleyen Seyfu'llāh Efendi'nüñ cevher-i şemşīr-i vücūdı ve pertev-i kevkeb-i ẕāt-ı mesʿūdıdur. Ṭoḳuz yüz yetmiş ḥudūdında ufuḳ-ı şühūddan ṭāliʿ[2] ü bāriḳ ve maṭlaʿ-ı saʿādetden sāṭıʿ u şārıḳ olmış idi. Ḥavṣala-i istiʿdādı miḳdārı ḥiṣṣe-i ʿilmiyyeyi iḥrāz ve şeh-bāl-i himmetle evc-i burc-ı maʿālīye pervāz eyleyüp Ḫˇāce Saʿde'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle bekām ve ibtidā otuz aḳçe ile Kestel Medresesi'nde bülend-maḳām olup baʿdehu ḳırḳ aḳçe ile Ṭūṭī Laṭīf Medresesi'ne vāṣıl ve ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş Rebīʿu'l-evvelā'sında teraḳḳī ile ḫāric rütbesine nā'il olmış idi. Ṭoḳsan ṭoḳuz Muḥarrem'inde Bābü's-saʿāde Aġası Ġażanfer Aġa medrese-i cedīde inşā eyledükde ibtidā bunlara iʿṭā olındı. Elf-i kāmil Ramażān'ında veliyyü'n-niʿam, ʿaliyyü'l-himem, ḥālā mesned-efrūz-ı şeyḫü'l-islām olan Yaḥyā Efendi ḥażretleri yirine Ḫāṣekī pāyesine terfīʿ olındı. Biñ iki Cemādiye'l-āḫire'sinde selef-i bāhirü'ş-şerefleri yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḥırām itdiler. Biñ üç Cemādiye'l-ūlā'sında Sinān Efendi ḥāfidi Aḥmed Efendi yirine Şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed Ḫān Medresesi ile ʿunvān bulup sene-i mezbūre Şaʿbān'ında Bostān-zāde maḫdūmı[3] Meḥemmed Efendi **[346b]** yirine Süleymāniyye rütbesi ile vālā-mekān olup biñ sekiz Receb'inde Memik-zāde yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā'da ṣadr-nişīn-i ifāde, biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳaʿde'sinde selef-i sālifi maḥlūlinden Vālide-i Cedīde Medresesi'nde ḳarār-dāde ḳılındılar. On iki Cemādiye'l-āḫire'sinde veliyyü'n-niʿam-ı

1 - SE
2 lāmiʿ SE
3 - SE

sābıḳu'l-beyān yirine Edrine ḳażāsı iḥsān olındı. On üç Ṣafer'inde 'azl olınup İmām Dāmādı Şeyḫī Efendi cā-nişīn-i ḥükūmetleri oldı. On beş Ṣafer'inde Ḳara 'Abdu'r-raḥmān Efendi yirine Burūsa ḳāżīsi oldılar. Sene-i mezbūre Şa'bān'ında munfaṣıl ve manṣıb-ı merḳūma 'Azmī-zāde Efendi vāṣıl oldı. Yigirmi iki Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Abdu'l-cebbār-zāde Efendi yirine İstanbul[1] ḳażāsına fā'iz oldılar. Sene-i mezbūre Ramażān'ında ref' olınup Bostān-zāde Yaḥyā Efendi ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Ba'de müddetin yesīre mesīre-i cināna cān atup ṭā'ir-i ḳudsī-i rūḥı 'azm-i āşiyān-ı ḳadīm ve seyr-i riyāż-ı dārü'n-na'īm eyledi. Ḳaraman ḳurbında pederleri türbesinde medfūndur. Ta'miye ṭarīḳı ile tārīḫ-i vefātıdur:

Beyt Ser-i bāli şikest olınca didüm
Veyḥek iy Vıḥvıḥek vefāt itdüñ[2] (1022)

Mevlānā-yı mezbūr mülāyemet ü nu'ūmet ile meşhūr, ḥasenü'l-aḫlāḳ u maḥmūdu'l-ḫiṣāl, ṣayḳal-keş-i silāḥ-ı ṣalāḥ-ı ḥāl, kelimātında ġayr-ı vāḳi'i ġālib, da'vā-yı kerāmetle devlet-i dünyāyı cālib idi. Bu bābda ġarā'ibine nihāyet ve 'acā'ibine ḥadd ü ġāyet[3] yoḳdur.

el-Mevlā Ḥüseyn (Paşa-zāde[4]) {Ḥasībī}

Budin beglerbegisi olan Güzelce Rüstem Paşa'nuñ maḫdūm-ı[5] ferḫunde-aḫteri ve Ṣadr-ı A'ẓam Ayās Paşa'nuñ ferzend-i duḫteridür. "Ḥasībī" maḫlaṣı ile meşhūr ve *Teẕkiretü'ş-şu'arā*'da mesṭūrdur. Ḳırḳ aḳçe vaẓīfe ile dergāh-ı 'ālī müteferriḳalarından iken ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilme raġbet ve i'dād-ı levāzım idüp 'azīmet itmişler idi. 'Ulemā-yı 'aṣrdan Bostān-zāde Efendi ḫidmetlerine ittiṣāl, ba'dehu Ebu's-su'ūd Efendi āstānesinde devlet ü iḳbāl ḳılup seksan iki tārīḫinde şeref-i mülāzemetlerine nā'il ve pes-mānde-i mā'ide-i 'ināyetlerine vāṣıl olmışlar idi. Seksan yedi Şa'bān'ında Mu'arrif-zāde yirine ibtidā Muṣṭafā

1 340b E
2 ويحك اى وحوحك وفات ايتدك
3 Nihāyet//ġāyet:ġāyet ve 'acā'ibine nihāyet SE
4 Zāde Efendi SE
5 Ferzend-i SE

Paşa Medresesi'ne şeref-baḫşā oldılar. Ṭoḳsan iki Şevvāl'inde Subaşı-zāde[1] yirine Zāl Paşa Sulṭānī pāyesine pīrāye ṣaldılar. Ṭoḳsan altı Cemādiye'l-āḫire'sinde Mu'arrif-zāde yirine Ṣaḥn-ı Ṯemān'a ḳadem-i himmet ḳodılar. Ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ketḫudā Muṣṭafā Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm[2] Medresesi'yle tekrīm olındılar. Ṭoḳsan ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde Medīne-i Münevvere pāyesiyle teḳā'üd iḫtiyār eyleyüp vaẓīfelerin ḫazīne-i Mıṣr'dan ta'yīn ve 'alīk u cerāye ile daġdaġa-i ma'āşdan emīn itmişler idi. El-ḥāletü hāẕihi vaṭan-ı aṣlīye ve yārān-ı kadīme vedā' idüp Mıṣr-ı Ḳāhire'ye 'azīmet ve ol diyār-ı celīlü'l-āṯārda ṭarḥ-ı binā-yı[3] iḳāmet eyledi. El-ḥaḳḳ ṭarīḳ-ı 'ilmüñ resm-i bī-ma'nā vü ḳālıb-ı fersūdeden 'ibāret olduġına dīde-i 'ibretle nigāh ve nifāḳ-engīzān-ı ebnā-yı zemānuñ ṣoḥbet-i i'tibāriyyelerinden **[347a]** istinkāf ü istikrāh idüp bāzīçegāh-ı cihānda iẓhār-ı ẕekā ve zebān-ı ḥāl-i ferḫunde-maḳāli mażmūn-ı beyt-i meşhūrı edā itmiş idi:

Beyt Ḳadīmī āşināālardan görüp bīgānelik resmin[4]
Vefā ümmīdine bīgānelerle āşınā oldum

Nice yıllar kemāl-i ṣervet ü kām-rānī ile güẕārende-i eyyām-ı zindegānī olup biñ yigirmi üç tārīḫinde müddet-i 'ömri encāma ve āftāb-ı ḥayātı maġrib-i şāma yitürdiler.

Mıṣrā' Ḥüseyn Efendi'nüñ olsun maḳāmı dārü's-selām[5] (1023)

tārīḫ-i intiḳālleridür.

Mevlānā-yı merḳūm maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūm, ehl-i 'ilm ü dāniş, ḳurretü'l-'ayn-ı erbāb-ı bīniş, ḥakkāk-i cevāhir-i menṣūr u manẓūm, bī-bāk-i nevādir-i manṭūḳ u mefhūm, ḥasenü'l-aḫlāḳ, ṭayyibü'l-a'rāḳ, gülistān-ı debistān-ı nezāhetüñ[6] serv-i āzādesi, mecmū'-ı maḥāsinde müfred-i 'aṣruñ paşa-zādesi idi. Mıṣr-ı Ḳāhire'de ḫāneleri mecma'-ı 'ulemā vü şu'arā ve kārgāh-ı ṭarḥ-ı tāze-i

1 - E
2 Selīm-i Ḳadīm:Selīm R1, E
3 - SE
4 202b SE
5 حسين افندينك اولسون مقامى دار سلام
6 Debistān-ı nezāhetüñ:debistānuñ SE

şi'r ü inşā, erbāb-ı ṭab'a cān ü dilden 'āşıḳ, ġurebā vü dervīşāna eb-i müşfiḳ, maḳṣad-ı ricāl, maḥaṭṭ-ı riḥāl idi.

Rengīn mu'ammāları ve üstādāne luġazları vardur. Mıṣr'a gitdükleri eṣnāda Ġazālī ṭarzında diyār-ı Rūm'a bir manẓūm mektūb göndermişlerdür. Gāhī mecmū'alarda görilür. Bu ebyāt nuḫbe-i eş'ārıdur[1]:

Beyt İtlerüñle beni kūyuñda 'adüvv ṭaşa ṭutar
İrdügine irür ü irmedügine ṭaş atar

Ve lehu[2] Sīneme gelmedi[3] oḳuñ bir kez
Göñüle[4] girmenüñ yolın bilmez

[Ve lehu] Ḫarāb oldı yatur seng-i melāmetden dil-i 'āşıḳ
'İmāret ḳıl esrüge ḳalmasun şāhum bozıḳ yazıḳ

[Ve lehu] Lā'iḳ degül ol dāmen-i pāke ola vāṣıl
Kūteh gerek el-ḳıṣṣa begüm dest-i erāẕil

[Ve lehu] Āh kim ta'bīr olınmaz gördügüm miḥnet[5] benüm
Yalıñuz münc-i belāda çekdügüm zaḥmet benüm

el-Mevlā Ṣun'u'llāh (Yalvaclı Şeyḫ-zāde Ḳara Ṣun'ī Efendi[6]) {Ṣun'ī}

Vilāyet-i Ḥamīd dāḫilinde "Yalvac" nām ḳaṣabadan bir şeyḫ-i kerīmüñ 'ıḳdu'l-le'āl-i ensābına miyāne-bend-i gevherīn-revāc ve dürretü't-tāc-ı ibtihācdur. "Ṣun'ī" maḫlaṣı ile şöhret-şi'ār ve tamġa-zen-i perniyān-ı eş'ār olmışlar idi. Ṭoḳuz yüz altmış tārīḫinde ḫāme-i ṣun'-ı Rabbānī naḳş-ı ṣaḥīfe-i vücūd ve pertev-efrūz-ı levḥa-i şühūd itmiş idi. Taḥṣīl-i 'ulūm-ı nāfi'aya iştiġāl ve kibrīt-i şu'ā'-ı başarī ile çerāġ-ı dil ü cānını iş'āl idüp ṭarīḳ-ı erbāb-ı isti'dāda 'āzim ve ṣadr-ı 'ālī-ḳadr Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi'den mülāzım olmış idi. Ba'dehu

1 341a E
2 Ve lehu:- E
3 Girmedi SE
4 Göñlüme E
5 SE'de "miḥnet" ve "zaḥmet" kelimeri birbiriyle yer değiştirmiştir.
6 Yalvaclı Şeyḫ-zāde Ḳara Ṣun'ī Efendi:Ṣun'ī Efendi R1, E

medāris-i ʻilmiyyede ḳaṭʻ-ı menāzil iderek ḳırḳ aḳçe ile Başcı İbrāhīm Medresesi'nden munfaṣıl[1] iken biñ dört Ṣafer'inde vāḳiʻ Egri seferinde Anaṭolı ṣadrı olan Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi'nüñ naẓar-ı iltifātına nā'il ve teẕkirecilik ḫidmeti ile ser-bülend-i emāṣil olup biñ beş Rebīʻu'l-evvel'inde Yavuz Efendi yirine Maḥmūd Paşa Medresesi'ne vāṣıl olmış idi. Biñ on Muḥarrem'inde Ḥasan Efendi yirine Edrineḳapusı'nda Mihrümāh Sulṭān pāyesini cāygāh idüp on bir Şaʻbān'ında baʻż-ı aṣḥāb-ı[2] devlet taʻaṣṣubı ile[3] Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn yirine Üçşerefeli Medresesi'ne tebdīl, selefi bunlaruñ yirine naḳl ü taḥvīl olınmış idi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Mollā Aḥmed-zāde Efendi ḥażretleri[4] yirine Ḫāṣekī pāyesine terfīʻ olındı. On iki Ẕi'l-ḳaʻde'sinde ʻAlī Beg-zāde Şāh Efendi yirine Ṣaḥn'a geldiler. On dört Rebīʻu'l-evvel'inde İsmāʻīl Efendi yirine Āmid ḳażāsı tevcīh olındı. Ḳabūl itmemekle ʻazl iḫtiyār eyledi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʻde'sinde merḥūm Cenābī-zāde maḥlūlinden tekrār Ṣaḥn müderrisi oldılar. On beş Rebīʻu'l-āḫir'inde Şerīf-i Şirvānī yirine Üsküdār Vālidesi'ne **[347b]** varup sene-i mezbūre Şaʻbān'ında taḥille ṭarīḳı ile Aḫī-zāde Yaḥyā Çelebi yirine Süleymāniyye'ye uġraduḳdan ṣoñra Şücāʻ Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldılar. On yedi Muḥarrem'inde ʻazl olınup Ḫışım Yaḥyā Efendi taʻḳīb eyledi. On ṭoḳuz Rebīʻu'l-āḫir'inde Ayāşī Aḥmed Efendi'nüñ defʻa-i ṯāniyesi yirine Ḥaleb-i Şehbā ḳażāsı[5] cilvegāh-ı eşheb-i iḳbālleri ḳılındı. Biñ yigirmi Şaʻbān'ında refʻ olınup maḳām-ı ḥükūmetlerine Nişāncı-zāde terfīʻ olındı. Yigirmi üç senesi ḫilālinde[6] meflūcen intiḳāl ve dārü'l-üns-i ḳudse istiʻcāl eyleyüp Keskin Dede Mezārlıġı'nda defn olındı.

Mervīdür ki pederleri altmış üç yaşında intiḳāl ideceklerini işāret ve sinn-i nebevīye vuṣūl ile beşāret itmişler imiş.

Mevlānā-yı merḳūm āẕīn-bend-i şehristān-ı ʻulūm, şiʻr ü inşāda māhir, eşʻār-ı dil-āvīzi reşk-endāz-ı silkü'l-cevāhir, ḳażāsında ḥākim-i ḥāsim, zīver-i maḥāfil ü maḥākim, merd-i ṣāḥib-i vücūd, fuḥūl-i ʻulemādan maʻdūd idi.

1 maʻzūl SE
2 aṣḥāb-ı aġrāż-ı SE
3 Mihrümāh//ile:- R1
4 Efendi ḥażretleri:- SE
5 ḳażāsı ile SE
6 dāḫilinde SE

el-Mevlā Meḥemmed (Ḳaragülmez Efendi[1])

"Ḫˇācegī-zāde Dāmādı" dimekle meẕkūr ve "Ḳaragülmez" laḳabı ile meşhūrdur. Aḫker-i nīm-sūz-ı vücūdı[2] dūdmān-ı Ḳaraman olan belde-i Ḳonya'dan ẓuhūr ve enfās-ı himmet-i üstād ile şu'le-i isti'dādı istifāża-i nūr idüp būtīmār gibi dā'imā murāḳıb u maḥzūn ve sünbül-i ma'zūl-ṣıfat perīşān-ı efkār-ı gūn-āgūn olmaġın laḳab-ı mezbūr ṣıfat-ı kāşife-i ḥāli ve pertev-i sevād-ı noḳṭa-i bāli olmış idi. Ṭarīḳ-ı 'ilme sevḳ-ı rāḥile-i 'azīmet ve Çivi-zāde Efendi'den iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet idüp pāye-ber-pāye sermāye-i cāhdan taḥṣīl-i vāye iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Seyyidī-zāde yirine Dāvud Paşa müderrisi olmış idi. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ġazālī-zāde yirine Edrine'de Ḥalebiyye pāyesine naḳl olınup ḳabūlden isti'fā idicek Cemādiye'l-āḫire'de 'Abdī Efendi yirine Burūsa Sulṭāniyyesi'ne terfī' olındı. On üç Receb'inde Murād Efendi birāderi Ca'fer Efendi yirine taḥille olınan Ḳaraca[3] Aḥmed yirine Ṣaḥn'a geldi. On dört Rebī'u'l-evvel'inde ġadr-ı aṣḥāb-ı devlet ve kīn-tūzī-i dehr-i şīrāne-ṣavlet ile Ṣaḥn müderrislerinden[4] Ṣun'ī Efendi'ye Diyārbekr ḥükūmeti, bunlara Şibr Efendi yirine Ḳonya ḳażāsı tevcīh olınduḳda ba'ż-ı sitem-ẓarīfler bu mıṣrā'ı dimişler idi:

Mıṣrā' Ḳara Ṣun'ī ḳaraĀmid Ḳaragülmez Ḳaraman

Ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār eylemekle sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne vāṣıl olup on altı Ṣafer'inde İstanbulī 'Alī Efendi yirine belde-i mezbūre Selīmiyyesi'ne nā'il olmış idi. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup medresesi Ḫışım Yaḥyā Efendi'ye virilüp māh-ı Ẕi'l-ḳa'de ḫilālinde ḫalefi yirine tekrār i'āde olınmış idi. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde İsmā'īl Efendi yirine Baġdād-ı dārü's-selām ḳażāsı ile ikrām olındı. On ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inde **[348a]** 'Arab Sinān Efendi yirine Diyārbekr ḳażāsına naḳl olındı. Yigirmi Ṣa'bān'ında 'azl olınup manṣıbı Kecdehān Efendi'ye iḥsān olındı. Yigirmi iki Cemādiye'l-ūlā'sında 'Uşşāḳī-zāde

1 Ḳaragülmez Efendi:Ḫˇācegī-zāde Dāmādı Ḳaragülmez Meḥemmed Efendi SE
2 341b E
3 Ḳara SE
4 203a SE

Efendi yirine Ḥaleb ḳażāsı ile nā'il-i maṭlab olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi şeb-i tārīk-i baḫt-ı siyāhı esfāra ve ġonce-i pejmān-ı ḳalb-i maḥzūnı ḫande-i şevḳ-ı bahāra yüz ṭutmış iken yine rūzgār-ı ġaddār güldürmeyüp;

Beyt Aldanurdum gülbin-i 'ömrüñ yüze güldügine
'Ahdına ṭursa zemāne dönmese devrān eger

mażmūnı üzere mürrü'l-fıṭām-ı 'azl ü iz'ācdan ḥāṣıl olan çīn-i cebīni henüz münḥall[1] olmadan telḫ-kām-ı sāġar-ı ecel olmış idi.

Ḳıṭ'a Gülmesi çün ḳıyāmete ḳaldı
Rūḥını şād ide Ḫudā-yı ġafūr

Gün mi gösterdi añа baḫt-ı siyāh
İde bārī mezārını pür-nūr

Biñ yigirmi üç Receb'inde ḫaber-i vefātı vāṣıl olup manṣıb-ı maḥlūl Ḥüsām Efendi'ye in'ām olındı[2].

Mevlānā-yı merḳūm dāḫil-i a'dād-ı erbāb-ı fühūm, ehl-i 'ilm ü dāniş, mü'min-i iḫlāṣ-verziş idi.

el-Mevlā 'Alī (Ḳābil 'Alī Efendi[3])

'Ulemā-yı 'aṣrdan taḥṣīl-i 'ilm ü edeb ḳılmaġla ḳābil-i ḫiṭāb ve rüste-i silkü'l-le'āl-i ḳavābile gevher-i nāb olup ba'ż-ı kibārdan mülāzemetle kām-yāb olduḳda ṭarīḳ-ı tedrīse mühtedī ve ḳaṭ'-ı nişīb ü firāza mutaṣaddī olup ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Ḳadrī Efendi Medresesi'nden munfaṣıl[4] iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz Şevvāl'inde Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı 'Abdu'llāh Efendi yirine Beşikṭaş'da Ḫayre'd-dīn Paşa müderrisi olmış idi. Biñ dört Receb'inde Mu'īd-zāde Efendi yirine Yıldırım Ḫān pāyesi iḥsān olındı. Biñ on Şa'bān'ında Şücā' Efendi

1 Mincel E
2 in'ām olındı:virildi SE
3 - R1, E
4 İle//munfaṣıl:medreseden ma'zūl SE

yirine Toḳat ḳażāsı ṣadaḳa buyurıldı[1]. On bir Ṣafer'inde 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr yüz elli aḳçe ile ḳaṣaba ḳużātından 'Abdu'llāh Çelebi'ye tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında Nişāncı ḫıṣmı Şāh Çelebi yirine Mar'aş ḳażāsı ile ḳażā-yı māfāt olmış idi. On üç Ṣafer'inde 'azl olınup yirine Adanalı Emīr 'Alī[2] naṣb olındı. Biñ on beş ḫilālinde ber-vech-i teḳā'üd Burūsa ḳurbında Aṭranos ḳażāsı erzānī görüldi. On ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde ref' olınup yiri Ḳara Ḥabīb Efendi'ye naṣīb oldı. Yigirmi üç Ṣafer'inde Manav Ḫalīl yirine ḳayd-ı ḥayātla Ḳapluca Medresesi 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında fevt olup medrese-i maḥlūle Hidāyet Çelebi'ye teklīf olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḥāl ile meşhūr, ṣāfī-fu'ād, Müslim-i pāk-i'tiḳād idi.

el-Mevlā Ḥasan (Ḥasan el-Germiyānī[3])

Miyān-ı vilāyet-i Germiyān'dan pedīdār ve miyān-bend-i ḫidmet-i 'ulemā-yı ferḫunde-dīdār olup Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle bekām olduḳdan ṣoñra devr-i medāris-i 'aliyye-i 'ilmiyye iderek ḳırḳ-dan ma'zūl iken biñ on Ẕi'l-ḥicce'sinde vezīr-i a'ẓam iken biñ dört tārīḫinde ḳatl olınan Ferhād Paşa'nuñ vaṣıyyeti üzere binā olınan medrese evvelā bunlara i'ṭā olındı. Biñ yigirmi üç Şevvāl'inde selsebīl-i cināna cān atup ser-çeşme-i ḥayātdan el yudı ve medrese-i maḥlūlesinde Seyyid **[348b]** Çelebi ḫidmetlerini ḳā'im-maḳām ḳodı.

Mevlānā-yı mezbūr "Saḳḳā Ḥasan" dimekle meşhūr, ṣāliḥ u dīndār, merd-i kār-güẕār idi. *Seḳa'llāhu ṣerāhu.*

el-Mevlā Aḥmed (Ḥamīdī[4] Ḳaraca Aḥmed Efendi)

Vilāyet-i Ḥamīd'den bedīd ve aḫlāḳ-ı ḥamīde ile ser-efrāz-ı erbāb-ı dāniş ü dīd olup "Ḳaraca Aḥmed" laḳabı ile meşhūr ve noḳṭa-i süveydā gibi ḥāmil-i fażl-ı mevfūr olmış idi. Taḥṣīl-i 'ilm ü kemāle kemā-yenbaġī iştiġāl ve kibrīt-i sa'y ü himmetle çerāġ-ı mücāhedeyi iş'āl eyleyüp Ḳāżī-zāde Efendi

1 342a E
2 - R1, E
3 Ḥasan el-Germiyānī:Germiyānī Ḥasan Efendi SE
4 - R1, E

ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medāris-i 'ilmiyyede müdārese-i fünūn-ı 'aliyyeye müdāvemet eyledükden ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yedi Ramażān'ında İpekli yirine Ḥaydar Paşa müderrisi olmış idi. Biñ sekiz Ṣa'bān'ında Tāce'd-dīn Efendi yirina Aġrus fetvāsı tevcīh olındı. Biñ on Cemādiye'l-āḫire'sinde[1] Selānikī Maḥmūd yirine Selānik fetvāsına naḳl olınmış idi. Ḳabūlde mütereddid olmaġın on bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ẕü'n-nūn Efendi yirine Edrine'de Cāmi'-i 'Atīḳ pāyesi virildi. On üç Receb'inde Ca'fer Efendi yirine Ṣaḥn'a uġrayup ba'dehu Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi yirine Maġnisa fetvāsına gönderilüp medresesi Astarcı Sinān Efendi'ye[2] virilmiş idi. Ḫalef ü selef istiġnā ve ḳabūlden ibā itmegin Muṣlī Çelebi Maġnisa'da, bunlar Cāmi'-i 'Atīḳ'da ibḳā olınup Sinān Efendi ṣıfru'l-yed ḳaldı. On dört Rebī'u'l-evvel'inde Şems-zāde Çelebi yirine Ḫānḳāh Medresesi'n penāh itmiş idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'yi ḳarārgāh eyledi. On yedi Ṣafer'inde Çivi-zāde Efendi yirine altmış aḳçe ile Eyyūb Medresesi iḥsān olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Laṭīf-zāde yirine Edrine Dārü'l-ḥadīṯi'ne naḳl olındı. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup medresesi Bālī Efendi'ye 'ināyet olındı. Üç seneden ziyāde ṣaḥrā-yı[3] dūr-ı pehnā-yı 'azl ü ḥırmānda bār-ı miḥnet-i taḥammül-fersā ile mānde olup a'bā-yı ḳāṣımetü'z-ẓahr ile ṭāḳati ṭāḳ ve ḫāme-i raḳīḳü's-sāḳ gibi ṣafḥa-i derd ü belāda veḫāmet-i meşḳ-ı meşāḳḳ ile pāşne-i pā-yı himmeti mübtelā-yı şiḳāḳ ve ḳaṭre-pāş-ı[4] dem-i mührāḳ olmış idi. Yigirmi iki Ṣa'bān'ında Ḥasan Beg-zāde yirine Edrine'de Sulṭān Bāyezīd Medresesi 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Uşşāḳī-zāde yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı ile teşrīf olındı. Ol buḳ'a-i mübārekeye sevḳ-ı maṭiyye-i 'azīmet ve ferş-i seccāde-i şerī'at eyleyüp düyūn-ı[5] lāzımeyi edā itdükden ṣoñra cān borcın daḫı ḳażāya rıżā virüp biñ yigirmi dört senesi evā'ilinde ol ḫāk-i muḳaddes-i pākde āsūde ve serdāb-ı murabba'-ṭarḥ-ı laḥdde ġunūde olmış idi. Şehr-i Rebī'u'l-evvel'de ḫaber-i vefātı vāṣıl olup manṣıb-ı maḥlūl Ḥelvācı-zāde Efendi'ye münāsib görüldi.

1 Ūlāsında SE
2 Sinān Efendi'ye:Sinān'a R1, E
3 203b SE
4 342b E
5 Dīvān-ı SE

Mevlānā-yı merḳūm ġavṭa-ḫor-ı ġımār-ı ʿulūm, gül-deste-bend-i şükūfezār-ı fünūn, üstād-ı müşkil-pesend-i mefrūẓ u mesnūn, ṣāfī-fu'ād, dervīş-nihād, uṣūl ü fürūʿda ʿalem, melek-ḫiṣāl ādem idi. Dirīġ ü ḥayf ki muḳteżā-yı baḫt-ı şūm ile emānī-i dünyeviyyeden maḥrūm olup kemāline göre raġbet ve fażīletine lā'iḳ riʿāyet görmeyüp miṣāl-i zülf-i müca"ad-ı ḫūbān müddetü'l-ʿömr bī-ser ü sāmān ü perīşān **[349a]** olmaġla piristūvār dā'imā iller ḫānesinde yuvalanur, ʿulemā vaḳfına vāṣıl olsa dāḫil-i dārü'n-naʿīm-i cāvidānī oldum ṣanurdı. Hergāh bir gūşe-i vīrānede mihmān ve külbe-i būm-āşiyānesi Ḳaraca Aḥmed Tekyesi'nden nişān idi. Bu ḥaḳīr, evā'il-i ḥālde ḫidmet-i ʿaliyyelerinden telemmüẕ ve ḳand-ı muʿād-ı ders ü taḥḳīḳlarından teleẕẕüẕ itmiş idüm. Ulum-ı ʿArabiyyeye kemāl-i intisābı ve fünūn-ı edebiyyeden vāye-i niṣābı olduġı ẓāhir idi.

Āṯār-ı ʿilmiyyelerinden *Dürer ü Ġurer*'e ḥāşiyeleri ve *Kāfiye Şerḥi*, *Cāmī*'ye taʿlīḳātı ve hevāmiş-i kütüb-i mütedāvilede kelimātı vardur. *Ẕeyl-i Şaḳā'iḳ* yazup zemānına yetişdügi ʿulemānuñ aḥvālini beyān itmiş idi. Evrāḳ-ı ḫazān gibi perīşān oldı.

el-Mevlā Şemse'd-dīn bin Meḥemmed (Ḥubbī Mollāsıoġlı[1] Şems Çelebi)

Tercemesi sebḳ eyleyen ṣudūr-ı devlet-i Selīmiyye'den Ḥubbī Mollāsı Meḥemmed Efendi'nüñ aḫter-i burc-ı vücūdı ve gevher-i dürc-i nesl-i mesʿūdıdur. Maṭlaʿ-ı girībān-ı şühūddan ʿıyān ve istifāża-i envār-ı ʿilm ü ʿirfān içün şemʿ-i mecālis-i erbāb-ı fażl ü beyān olup muʿallim-i maḳām-ı Selīm Ḫānī ve mürebbī-i Arisṭū-müdānī, İskender-i ṯānī ʿAtā'u'llāh Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle vāṣıl-ı dil-ḫˇāh ve semt-i ḳażāya rū-be-rāh olmış idi. Şuḳḳa-fırāz-ı menāṣıb ve ḥulle-ṭırāz-ı elvān-ı münāsib olaraḳ yüz elli aḳçe ile Gelibolı ḳāżīsi iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz Ramażān'ında Ümmī Sinān yirine Süleymāniyye-i İznīḳ pāyesi iḥsān olındı. Biñ beş Rebīʿu'l-evvel'inde Bebr Meḥemmed[2] Efendi merḥūm[3] maḥlūlinden mevleviyyet ile Ḳonya ḳażāsı virildi. Biñ altı Ṣafer'inde ʿazl olınup Fenārī-zāde Maḥmūd Efendi cā-nişīn-i ḥükūmeti oldı.

1 Mollāsıoġlı:Mollāsı Maḫdūmı SE
2 - R1, E
3 - SE

Biñ sekiz Ṣafer'inde Muṣlī Çelebi yirine Gelibolı ḳażāsı tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup manṣıbı Ṣaḥn'dan Nevālī-zāde Żiyā Çelebi'ye virilüp ḳabūl itmedükde biñ ṭoḳuz Muḥarrem'inde Ḳınalı-zāde Ḥasan Efendi'ye arpalıḳ ta'yīn olındı. Biñ on Ṣafer'inde ḳabūl itmeyen Żiyā Çelebi yirine Kütāhiyye ḳażāsı virilüp sene-i mezbūre Receb'inde Şücā' Efendi yirine Toḳat ḳażāsına naḳl olınmış idi. Ḳabūl itmeyüp Ḳābil 'Alī'ye īṣār ve bunlar 'azl iḫtiyār itmiş idi. On üç Receb'inde ḳabūl itmeyen Ca'fer Efendi yirine Anḳara ḳażāsı 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Adanalı Emīr 'Alī[1] yirine Mar'aş ḳażāsına naḳl olındı. Ḳabūl itmeyüp on dört Ṣafer'inde Ḳırbac 'Oṣmān Efendi'ye iḥsān olındı. On beş Receb'inde kā'idetü'l-mülk-i cezīre-i Ḳıbrıs olan[2] Lefḳoşa ḳażāsı mevleviyyet i'tibār olınup virilmiş iken ḳabūl itmeyüp bunlardan ṣoñra Meḥemmed Ṣādıḳ'a virilüp ol daḫı gitmedi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Aḥyolı ḳażāsı mevleviyyet ḳılınup tevcīh olındı. On yedi tārīḫinde 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr vücūh-ı ḳużātdan Belġıradī Muṣṭafā Efendi'ye virildi. Biñ yigirmi ḫilālinde Varna **[349b]** ḳażāsı mevleviyyet olup 'ināyet olındı. Yigirmi iki Ṣafer'inde 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr yüz elli aḳçe ile bu ḥaḳīre virilmiş idi. Ol tārīḫde ṣadr-ı 'ālī-ḳadr olan 'Abdu'l-'azīz Efendi ol cāmeyi ḳāmet-i istiḥḳāḳ-ı bendegīye kūtāh görmegin Ruscuḳ ḳażāsına naḳl[3] itmişler idi. Biñ yigirmi dört senesi ḫilālinde manṣıb-ı ḥayātdan munfaṣıl ve 'ālem-i envāra vāṣıl oldı.

Mevlānā-yı mezbūr kemāl-i belāhet ile meşhūr, nādire-i edvār ve tuḥfe-i rūzgār, ṣanādīd-i ma'ātīhden idi. Bu bābda ġarā'ib-i ḥikāyātı ve 'acā'ib-i vāḳı'ātı vardur. Be-heme-ḥāl ṣāliḥ-i kem-āzār idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Celeb[4] Meḥemmed Efendi)

Arnavud Belġıradı'nun cibāl-i şāhiḳasında miṣāl-i naḫl-i bāsiḳ keşīde-bālā ve nihāl-i isti'dādı himmeti gibi vālā olup ḥarem-i ḫāṣṣ-ı sulṭānīde perverde ve āb-yārī-i luṭf-ı pādişāhī ile terbiyet-kerde olmış idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan tārīḫin-

1 - R1, E
2 343a E
3 Tebdīl SE
4 Celeb Arnavud SE

de vāḳi' sūr-ı hümāyūnda sipāhīlik ile çıḳup emsāli miyānında şuḳḳa-firāz-ı imtiyāz ve 'ilm ü dānişle bī-enbāz olmaġın ṭarīḳ-ı 'ilme 'āzim ve Müttaḳī Seyfī Efendi'den mülāzım olmış idi. Ba'dehu ḳaṭ'-ı menāzil ve ṭayy-ı merāḥil iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken ṭoḳsan ṭoḳuz Ṣafer'inde Vıḥvıḥek Efendi yirine Ṭūṭī Laṭīf müderrisi olmış idi. Biñ bir Receb'inde Ḳara 'Abdu'r-raḥmān yirine Üçşerefeli pāyesi iḥsān olındı. Biñ üç Muḥarrem'inde 'azl olınup yirine 'İvaż Süleymānı terfī' olındı. Biñ dört Cemādiye'l-ūlā'sında Nevālī Birāderi[1] yirine Şām fetvāsı tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Ümmī Sinān yirine Bosna Serāyı ḳażāsı iḥsān olındı. Biñ altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup yirine Ḥasan Paşa ḫ̔ācesi Bekir Efendi naṣb olındı. Biñ yedi Ṣa'bān'ında ḫalefi yirine i'āde olındı. Biñ on Ṣafer'inde fāriġ olup Yumurṭa Vā'iẓi maḥfil-nişīn-i ḥükūmeti oldı. On bir Ṣafer'inde ṣāliṣen ḫalefini ta'ḳīb eyleyüp ba'de eyyām Vā'iẓ Efendi ibḳā olındı. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında ḳabūl itmeyen Rāzī Efendi yirine Kütāhiyye ḳażāsı virildi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Vā'iẓ yirine rābi'an Bosna'ya naḳl olındı. On üç Ṣafer'inde[2] 'azl olınup manṣıbı Ṣūfī Meḥemmed Efendi'ye tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Rebī'u'l-āḫir'inde La'lī Çelebi yirine Gelibolı ḳażāsı 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında ref' olınup selefi i'āde olındı. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde ḫalefi yirine ṣāniyen Gelibolı ḳażāsı müyesser oldı. On altı Ṣafer'inde 'azl olınup yirine İzmirī[3] Köse Maḥmūd naḳl olındı. Anlar ḳabūl itmeyüp ba'de eyyām yirinde ibḳā olındı. On yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr Ḥasan Ketḫudā-zāde'ye arpalıḳ ta'yīn olındı. Ba'dehu maraż-ı niḳrīse mübtelā[4] ve üftāde-i pister-i 'acz ü a'yā olup ḥarekete istiṭā'atı olmamaġla ber-vech-i teḳā'üd Gemlik ḳażāsı tevcīh olınmış idi. Yigirmi dört senesi ḫilālinde irtiḥāl[5] eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr "Celeb Meḥemmed Efendi" 'unvānı ile meşhūr, 'iffet ü ṣalāḥdan hiṣṣedār, ḥükūmetinde ṣalābet-şi'ār idi.

1 204a SE
2 Muḥarrem'inde SE
3 İzmir'den SE
4 Mübtelā olup SE
5 intiḳāl SE

el-Mevlā el-Fāżıl Meḥemmed [350a] Efendi İbn el-Mevlā Sa'de'd-dīn[1] (Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi[2])

Mu'allim-i maḳām-ı Murād Ḫānī[3], üstād-ı Arisṭū-müdānī, sa'du'l-eyyām, seyyidü'l-'ulemā'i'l-a'lām, nūru'd-dehr, cemālü'l-'aṣr Sa'de'd-dīn Efendi ḥażretlerinüñ imāme-i sübḥatü'l-ebrār-ı nesl-i ṭāhiri ve miyāne-gevher-i sa'd-aḫter-i silkü'l-cevāhiri olan maḫdūm-ı mihterīn-i mükerrem, pertev-i ser-levḥa-i neyyir-i a'ẓam, şeyḫü'l-islām ibn şeyḫü'l-islām, sulṭānu'l-'ulemā-yı gerdūn-ġulām Meḥemmed Efendi ḫidmetleridür[4].

Beyt

Ḫˇāce-zāde ḫˇāce-i fażl ü hüner kim eylemiş
Der-kühen Bārī te'ālā mültecā-yı şeyḫ u şābb

Vālī-i iḳbāline sa'd-ı felek ḳā'im-maḳām
Ḥākim-i iclāline kilk-i ḳażā nā'ib-i menāb

Ṭoḳuz yüz yetmiş beş Şa'bān'ınuñ yigirmi sekizinci güninden müsfir olan yevm-i cum'ada ḳable ṭulū'i'ş-şems 'ālem-i lāhūtdan müsāfir ve nūr-baḫş-ı mülket-i 'anāṣır olmışlar idi. Ol tārīḫde vālid-i mācidleri Burūsa'da Yıldırım Ḫān müderrisi olmaġın ẕāt-ı hümāyūn-ı aḳdesleri ṭırāzende-i dāmen-i arż-ı muḳaddes olmış idi. Serv-i āzādeleri ḫırāmān-ı çemen-i ṣuffe-i isti'dād olduḳda üstādları Mollā Tevfīḳ himmeti ile teşyīd-i mebānī-i 'ulūm ve tertīb-i muḳaddimāt-ı manṭūḳ u mefhūm ḳılup mir'āt-ı cihān-nümā-yı ṭab'-ı ṣāfī-güherleri mıṣḳale-i hidāyetle cilā-dāde ve rütbe-i isti'dād ü ḳabūli fevḳa'l-'āde olmaġın her ṣafḥa-i kitāb ki muḳābil-i naẓar-ı[5] iksīr-eṣerleri olurdı, levḥ-i cilā-dāde-i Mānī gibi nigār-ḫāne-i ḫayāllerinde mürtesem ve ḫizāne-i ḥāfıẓaları zülāl-i füyūżāta muḳassem olup fuṣūl ü ebvābı ve su'āl ü cevābı ile ḥāżır bulunurdı. Bu resm üzere cemī'-i fünūnda mū-şikāf-ı tedḳīḳ ve hidāyet-i tevfīḳ ile vāṣıl-ı ser-menzil-i taḥḳīḳ olmışlar idi. Ṭoḳsan dört Cemādiye'l-ūlā'sında üstād-ı a'ẓam ve peder-i vālā-güher-i mükerremleri ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve Rūmili Ṣadrı 'İvaż Efendi ḫidmet-i ḳayda mübāderet ḳılup

1 El-Mevlā//Sa'de'd-dīn:el-Mevlā el-fāżıl Meḥemmed bin Sa'de'd-dīn SE
2 Ḫˇāce//Efendi:Şeyḫu'l-islām Meḥemmed Efendi Ḥażretleri SE
3 Mu'allim//Ḫānī ifadesi SE'de müdānī kelimesinden sonra gelmektedir. 343b E
4 ḥażretleridür SE
5 - R1

yevm-i mezbūrda intiḳāl iden İbrāhīm Efendi yirine İsmiḫān Sulṭān pāyesi ile ikrām ve ḫˇāce-zādeler ṭarīḳası üzere iḥtirām olındılar. Ṭoḳsan yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde Müderris-zāde yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḥırām idüp ṭoḳsan ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde Paşa-zāde yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olınup sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḳınalı-zāde Ḥasan Çelebi yirine Sulṭān Süleymān Ḫān medreselerinden birine 'unvān virmişler idi. Elf-i kāmil Şevvāl'inde ḳabūl itmeyen Beḳāyī Efendi[1] yirine Mekke-i müşerrefe ḳażāsı ile teşrīf olındılar. Biñ bir Cemādiye'l-āḫire'sinde isti'fā itdüklerinde yüz yigirmi aḳçe vaẓīfe-i teḳā'üd ile ḥaḳḳ-ı ri'āyetleri īfā olınup ol manṣıb-ı celīl ile Küçük Muṣṭafā Efendi tebcīl olındı. Bin dört Cemādiye'l-ūlā'sında Şems Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana ve ṭarab-ḫāne-i devletleri pür-ṭumṭurāḳ u ṭanṭana olmış idi. Sene-i mezbūre Receb'inde Dāmād Efendi yirine Anaṭolı ṣadāretine terfī' ve dā'ire-i cāh u şevketleri **[350b]** tevsī' olındı. Ol senede vāḳi' olan Egri seferinde hem-rikāb-ı şāh-ı kām-yāb ve maṭraḥ-ı şu'ā'-ı luṭf-ı ḫāḳān-ı Keyḫusrev-cenāb olup duḫūl-i dārü'l-ḥarb ile faẓīlet-i ġazāyı ḥā'iz ve sermāye-i celādet ile sa'ādet-i dāreyne fā'iz olmışlar idi. Ba'de'l-ḳufūl biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde ma'zūl olup Ḳuş Yaḥyā Efendi vāṣıl-ı evcgāh-ı rif'atleri oldı. İki seneden ziyāde vaẓīfe-i mu'tāde ile müteḳā'id ve daġdaġa-i meṣāliḥ-i enāmdan mütebā'id olup biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinüñ muntaṣıfında[2] Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā Efendi yirine ṣadru'l-'ulemā-yı Rūm ve nā'il-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı[3] merūm olmışlar idi. Biñ ṭoḳuz Ramażān'ınuñ yigirminci güni 'azl ü inzivā iḫtiyār idüp Bostān-zāde Muṣṭafā Efendi def'a-i ṣāniyede murabba'-nişīn-i mesned-i i'tibār oldı. Biñ on Ṣafer'inüñ ikinci güni Ṣun'u'llāh Efendi yirine şeyḫü'l-islām ve müşkil-güşā-yı enām olup cihet-i verāṯetden mülk-i yemīnleri olan ḳalem-i fetvā;

Beyt في كفّه خيزران ريحه عبق
من كف أروع في عرنينه شمم[4]

ma'nāsını teẕekkir ve dest-i feżā'il-peyvestlerine āşinā olan ḫāme-i gevher-zā;

1 - R1, E
2 Ẕi'l-ḳa'de'sinüñ muntaṣıfında:Ẕi'l-ḳa'de'sinde SE
3 344a E
4 "Elimde öyle bir hayır var ki esintisi etrafı güzel bir kokuyla süsler. O koku avucundan burun kemiklerine kadar siner."

Beyt يكاد يمسكه عرفان راحته
ركن الحطيم اذاما جاء يستلم[1]

mażmūnından muḫbir olmışlar idi.

Mıṣrā' وامسكوا قول محمد وعليه الفتوى[2] (1010)

tārīḫ-i iftāları vāḳi' olmışdur. On bir Receb'inüñ yigirmi ikinci güni vaẓīfe-i teḳā'üd ile miḥrāb-nişīn-i zühd ü taḳvā ve selef-i ṣāliḥleri[3] Ṣun'u'llāh Efendi mesned-güzīn-i[4] ifāde[5] vü iftā olmış idi. On yedi Ṣafer'inüñ yigirminci güni Ṣun'u'llāh Efendi'nüñ def'a-i rābi'ası yirine maḳām-ı iftāda ḳarār ve envār-ı ifādelerine ke'ş-şemsu fī rābi'ati'n-nehār feyż-baḫş-ı aḳṭār itdiler. Yedi seneden ziyāde kevkeb-i iḳbālleri ferr ü żiyāde olup altmış biñ aḳçe ze'āmet olan Ḳalḳandelen ḫāṣları żamīme-i revātib-i seniyye ve 'ilāve-i vaẓā'if-i 'aliyyeleri olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi sebzezār-ı āmāl sīr-āb-ı zülāl-i luṭf u iḥsān ve ḥaẓā'ir-i cennet-nezā'ir-i fażl ü kemāl taḥte'ş-şu'ā'-ı āftāb-ı feyż-resān iken biñ yigirmi dört Cemādiye'l-āḫire'sinüñ beşinci güni yevm-i ḫamīsde ḫamīs-i Cengīz-tāz-ı ecelden zebūn ve ṭa'ne-i ṭā'ūn ile ciger-ḫūn olup rāḥatkede-i cināna revān ve cān-ı 'ālem iken 'āzim-i 'ālem-i cān oldılar. Ṣabāḥ-ı yevm-i cum'ada cenāzeleri Cāmi'-i Ebī Eyyūb'e iḥżār ve Üsküdārī Maḥmūd Efendi ḥażretleri imām-ı ṣaff-ı aḫyār ḳılınup du'ā vü ṣenā ile medfen-i mu'ayyenlerine güẕār ve vālid-i ḳuds-āşiyānları cenbinde mütevārī-i mezār-ı fā'iżü'l-envār ḳılındı. Manṣıb-ı celīl-i fetvā birāder-i sa'd-aḫterleri Es'ad Efendi ḥażretlerine tevcīh olınup ḥacc-ı şerīfden ḳufūlleri eṣnāsına müṣādif olmaġın na'y-i birāder ile müjde-i devlet ü iḳbāl fermān içinde istiḳbāl idüp mażmūn-ı beyt-i rāḳımu'l-ḥurūf maṣdūḳa-i ḥāl olmış idi:

Beyt Tev'emāndur sūrı dehrüñ mātem-i pür-şūr-ıla
Bir dükānda işlenür tābūtı naḫl-i sūr-ıla

1 "Az kalsın rahata düşkünlük onu tutacaktı. Kırık bir parça geldiğinde kişiyi teslim alır."
2 "Muhammedin sözüne sımsıkı sarılın. Fetva da buna göredir."
3 sālifleri
4 Mesned-güzīn-i:mesned-nişīn-i SE
5 204b SE

Mollā-yı merḳūm ʿaynu'l-aʿyān-ı ʿulemā-yı Rūm, şiʿr ü inşāda reşk-āver-i ḫˇāce-i cihān ü Ḫˇācū-yı Kirmānī, ẕekāda ʿaḳl-ı evvel ü fażīletde Ḫˇāce-zāde-i ṣānī, pehlevān-ı ʿarṣa-i tefsīr, germ-ʿinān-ı ḥalbe-i taḳrīr ü taḥrīr, ıṭnāb-ı bārgāh-ı rifʿati **[351a]** mīḫ-i zerrīn-i nücūma meşdūd ve sāye-i çetr-i himmeti mefāriḳ-ı ʿālemiyāne memdūd, dāmen-i ḫayme-i ḳadri şāl-i micmer-i zerrīn-i āftāb, dūd-ı muʿanber-i şemʿ-i meclisi sevād-ı levḥ-i māh-tāb, maḥber-i dūde-i siyāhı ḥoḳḳa-i ġāliye-i ṭurra-i ḥavrā, nūk-i ḫāme-i sürḫ-ālūdı buḫūr-ı sūz-ı miḥrāb-ı fażl ü taḳvā, meclis-i iclālinde hezārān mīr-i ṣadr ü celāl mutaṣaddī-i istifāża vü istikmāl, ʿuḳūl-i fuḥūl nerd-bān-ı bürhān-ı süllemī ile ṭabaḳāt-ı celālini idrāk muḥāl, kemāl-i ʿulüvv-i ḳadr ile ḫūrşīd gibi nüvāzişger ü ḫandān-rū ve nihāyet-i ʿaẓamet ü vaḳār ile nükte-senc ü laṭīfe-gū, ebr-i bahārī gibi feyż-resān, maḫdūm-ı kerīm-i ʿālī-şān idi. Ekser-i muʿāṣırları vālid-i mācidlerinüñ iḥsān-dīdesi ve baʿż-ı āḫir-i tilmīẕ-i iḫlāṣ-verzīdesi olmaġın;

Beyt بجان خواجه و عهد قدیم و مهر درست
که مونس دم صبحم دعای دولت تست[1]

mażmūnı üzere maḳām-ı maḥabbet ü iḫlāṣda ṣābit-ḳadem olup veliyyü'n-niʿam-ı ʿālem ve maḫdūm-ı mükerrem idi.

Elsine-i ṣelāṣede naẓm-ı dil-güşāları ve ḫoş-āyende vü muṣanna' inşāları vardur. *Ḳaṣīde-i Bürde*'ye taḫmīsleri ve āṣār-ı ehl-i ʿaṣra taḳrīżleri ve mevzūn u muḳaffā imżāları vardur. Vālid-i mācidlerine iḳtidā eyleyüp cumʿa günleri Cāmiʿ-i Kebīr-i Ayaṣofıyya'da[2] لوجه الله تعالى iftā buyururlar idi. Bu şiʿr-i ābdār güftār-ı dürer-bārlarından nümūdārdur:

مزن ای باد شانه زلف عنبر بیز جانانرا
پریشانی میفزا عاشقان دلپریشانرا[3]

1 "Hacenin canına, eski ahde ve o gerçek muhabbete yemin olsun ki seher vakitlerinde tek munisim senin duanın devletidir." 344b E

2 "Allah rızası için…"

3 "Ey rüzgar, sevgilinin anber kokulu saçına tarak vurma. Gönülleri perişan âşıkların perişanlıklarını arttırma."

el-Mevlā Süleymān (Ḳasṭamonılı Ḳara Süleymān[1])

Vilāyet-i Ḳasṭamonı'dan pedīdār ve "Ḳara Süleymān" laḳabı ile ḳarīn-i iştihār olup sermāye-i isti'dāda mālik ve ṭarīḳ-ı 'ilme sālik olduḳda ṣadr-ı 'ālī-ḳadr Dökmeci-zāde Efendi ḥażretlerinden[2] mülāzım ve semt-i tedrīse 'āzim olmış idi. Devr-i merātib ve taṣarruf-ı menāṣıb iderek ḳırḳ aḳçe ile Edrine'de Yāḳūt Paşa müderrisi olup ba'dehu teraḳḳī ile ḫāric rütbesine 'āric olmış idi. Biñ on üç Ṣa'bān'ında Yūnus Efendi yirine Emīniyye Medresesi'ne taḥrīk olındı. On beş Ṣafer'inde 'Alī Efendi yirine Cāmi'-i 'Atīḳ pāyesine terfī' olındı. Yigirmi Receb'inde Bostān Efendi maḥlūlinden Üçşerefeli'ye ḥareket eyleyüp ol eṣnāda Gümülcine ḳażāsı Ṭaġardı ilḥāḳı ile mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı. İki seneden ṣoñra 'azl olınup ḳużātdan Baldır-zāde naṣb olındı. Yigirmi dört Rebī'u'l-āḫir'inde Tevfīḳī-zāde Meḥemmed Emīn[3] yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı in'ām olındı. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında intiḳāl eyleyüp manṣıb-ı maḥlūl[4] Meḥemmed Ṣādıḳ Efendi'ye tevcīh olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, dervīş-nihād, Müslim-i ṣāfī-fu'ād idi. Etmekci-zāde Aḥmed Paşa'nuñ mu'allimi olmaġın per ü bāl-i himmetle menāṣıb-ı refī'aya müteṣā'id olmaḳ muḳarrer iken 'ömr müsā'id olmamış idi.

el-Mevlā Rıḍvān (Rıḍvān[5] Efendi)

Şemşīr-i vücūdı Engürüsiyyü'l-aṣl ve Ḫırvadiyyü'n-naṣldur. Diyār-ı Ḳaraman'da "Aḳşehr" nām belde-i meşhūre a'yānından "Fażla'llāh Efendi" dirler bir ḳāżī-i ẕü'l[6]-iḥtişāmuñ terbiyet-kerdesi ve ālā-yı vālāsınuñ perverdesi olup raḳabe-i himmetin ribḳa-i cehāletden taḫlīṣ ve cüll-i himmetin bāsire-i cānib-i 'ilme taḫṣīṣ itdükden ṣoñra vezīr-i a'ẓam, dāmād-ı Rüstem-i Cem-ḥaşem Aḥmed Paşa ḥażretlerine[7] ihdā ve bu ṭarīḳ ile ḥaḳḳ-ı maḫdūmiyyeti īfā[8] itmiş idi. Ol vezīr-i ṣāḥib-i **[351b]** himmet ḳılāde-i 'ināyetin gerden-i şu'ūnına

1 Ḳasṭamonılı Ḳara Süleymān:Ḳara Süleymān R1, E
2 Efendi ḥażretlerinden:Efendi'den SE
3 Meḥemmed Emīn:- SE
4 Mezbūr SE
5 Rıḍvān:Muḥteşem Rıḍvān SE; Krş. s.1659
6 Pür SE
7 ḥidmetlerine SE
8 İbḳā E

ṭavḳ ve ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīk-ı 'ilme sevḳ idüp ḥasbe'l-'āde ḥareket ve 'ulemā-yı 'aṣra ḫidmet iderek 'İvaż Efendi'den nā'il-i şeref-i mülāzemet olmış idi. Ba'de-hu rāh-ı dūr-ā-dūr-i tedrīsde ḳaṭ'-ı şi'āb[1] ü sühūl idüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Ömer Beg yirine Rüstem Paşa Medresesi'ne vāṣıl, ṭoḳsan dört Cemādiye'l-ūlā'sında selefi yirine Üsküdār'da Mihrümāh Sulṭān pāyesine nā'il olup ṭoḳsan yedi Cemādiye'l-āḫi-re'sinde Dāmād Efendi yirine Üçşerefeli'ye naḳl olınduḳda[2] ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār itmiş idi. Ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Bıyıḳlı Süleymān Efendi yi-rine Ṣaḥn'a gelüp bir aydan ṣoñra vālid-i merḥūm yirine Baġdād-ı dārü's-selām ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldı. Elf-i kāmil Ṣa'bān'ında 'azl olınup Aġzıḳara Muḥyi'd-dīn mesned-i ḥükūmetde cā-nişīn oldı. Biñ bir Şevvāl'inde selefi yiri-ne i'āde olındı. Biñ iki Muḥarrem'inde Üsküdār Ḳāżīsi İmām-zāde ile mübāde-le-i[3] manṣıb eylediler. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Naḳīb Yaḥyā Efendi yirine Ġalaṭa ḳażāsına tebdīl, anlar bunlaruñ manṣıbına naḳl ü taḥvīl olındı. Biñ dört Şevvāl'inde 'Arab-zāde Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa ḥükūmeti tefvīẕ olındı. Biñ altı Muḥarrem'inde Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine dārü'n-naṣr-ı Edrine ḳażāsına terfī' olındı. Biñ yedi Ṣafer'inde munfaṣıl ve yirlerine Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Efendi vāṣıl oldı. Biñ on Ṣafer'inde Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efen-di yirine Selānik ḳażāsı tevcīh olındı. On bir Muḥarrem'inüñ selḫinde mür-rü'l-fiṭām-ı 'azl ile meẕāḳ-ı 'īşi telḫ olup Ġanī-zāde Efendi şīrīn-kām-ı devlet ü iḳbāl olmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Yemişci ġadrı ile anlar ma'zūl, bunlar mükerreren manṣıb-ı Selānik'e mevṣūl oldı. On iki Şevvāl'inde vezīr-i mezbūr ber-ṭaraf olıcaḳ selefleri ḫalef oldı. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine İstanbul ḳażāsı müyesser oldı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde 'azl olınup Burūsa'dan ma'zūl Aḫī-zāde Ḥüseyn Efen-di ḥażretleri ḥākim-i dārü'l-mülk-i İstanbul[4] oldı. Ayazmend ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olınup gūşe-nişīn-i 'izz ü temkīn iken yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sın-da Ḳara Çelebi-zāde Efendi yirine Anaṭolı ḳāżī'askeri oldılar. Sene-i mezbūre Ramażān'ınuñ altıncı güni 'alīlen ma'zūl olup Zeyne'l-'ābidīn Efendi mesned-

1 ṣı'āb SE
2 205a SE
3 345a E
4 Dārü'l-mülk-i İstanbul:dārü's-salṭana SE

ārā-yı ṣadāret olmış idi. Ol gice āheng-i dārü's-selām ve ravḍa-i rıḍvāna ḫırām itdiler. Dāḫil-i sūrda Keskin Dede Tekyesi sāḥasında medfūndur.

Mevlānā-yı merḳūm keşīde-i silkü'l-le'āl-i 'ulemā-yı Rūm, vaḳūr u edīb, vecīh ü mehīb[1], lisānı mażbūṭ u selīm, ādābı maġbūṭ u maḫādīm, mevālī miyānında kemāl-i ṣervetle meşhūr, ḳażāsında ṣalābet ü ḥükūmetle ma'rūf u meẕkūrdur. Müsā'ade-i baḫt ile yeden bi-yed, min-beled ilā-beled, menāṣıb-ı celīleye vāṣıl ve emvāl-i cezīleye nā'il olmış idi. Āḫir rūzgār anları daḫı ifnā vü perīşān-ı ebedī-i Sebā, belki dest-āvīz-i debūr ü ṣabā eyledi.

el-Mevlā Muṣṭafā (Ṭarsūsī Muṣṭafā[2] Efendi)

Belde-i Ṭarsūs'dan ẓuhūr ve ḳaṭ'-ı menāzil-i sinīn ü şühūr idüp vilāyeti 'ulemāsından mebānī-i 'ilmi merṣūṣ ve naḳd-i vaḳt-i 'azīzin taḥṣīl-i sermāye-i kemāle maḫṣūṣ itmiş idi. Dārü'l-mülk-i İstanbul'a ḳudūm ve devr-i mecālis-i 'ulemā-yı Rūm eyleyüp 'Atā'u'llāh Efendi **[352a]** ḫidmetlerinden nā'il-i şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medārisde müdāreseye müdāvemet ḳılup ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan altı Cemādiye'l-ūlā'sında Ḥaydar Efendi yirine Berġos'da Meḥemmed Paşa Medresesi'ne vāṣıl olmış idi. Biñ bir Receb'inde Maḳṣūd Efendi yirine meşrūṭası olan[3] Fetḥiyye'ye taḥrīk olındı. Biñ dört Muḥarrem'inde Ḳara Çelebi-zāde Efendi yirine İsmiḫān Sulṭān pāyesine terfī' olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde[4] Ḥaydar Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Ba'de eyyām Ṭoḳuz[5] Meḥemmed Efendi yirine Arżırūm ḳażāsı virilüp ḳabūl itmedükde 'azl iḫtiyār eyledi. On sene miḳdārı vaẓīfe-i teḳā'üd ile peyġūle-nişīn-i ḫumūl ve edā-yı vaẓā'if-i 'ilm ü 'ibādete meşġūl olup biñ on dört Ẕi'l-ḥicce'sinde ber-vech-i teḳā'üd Sinān Paşa Dārü'l-ḥadīṯi'ne mutaṣarrıf İbrāhīm Efendi intiḳāl eyleyüp medrese-i maḥlūle bunlara 'ināyet olındı. Meşġale-i şerīfe-i tefsīr ü ḥadīṯle güẕārende-i ṣavāliḥ-i a'mār ve sübḥa-şümār-ı leyl ü nehār iken biñ yigirmi dört Ramażān'ında müddet-i 'ömri encām ve manẓūme-i eyyāmı ḥüsn-i ḫitām buldı. Medrese-i maḥlūle pāye-i Ṣaḥn olmaḳ üzere Manav 'Abdu'l-bāḳī'ye virildi.

1 Edīb SE
2 - R1, E
3 meşrūṭası olan:- SE
4 Receb'inde SE
5 Ṭoḳuz-zāde SE

Mevlānā-yı merḳūm[1] ḥarīṣ-i deryā-keşān-ı ʿulūm, faẓīlet-i ʿilmiyye ile maʿrūf[2], mecmūʿ-ı evḳātı müṭālaʿa vü ʿibādete maṣrūf, pīr-i ʿābid ü[3] ṣāliḥ ve saʿādetmend-i müfliḥ idi. Tefsīr-i şerīfe taʿlīḳātı ve ḳābil-i ḳabūl kelimātı vardur.

el-Mevlā Şeyḫī (Edhem-zāde Şeyḫī[4] Efendi)

Vilāyet-i Aydın dāḫilinde "Ṣire" nām belde-i maʿrūfeden pedīdār ve "Edhem-zāde" ʿunvānı ile şöhret-şiʿār olmış idi. Ṣafaḥāt-ı ʿilmiyyede icāle-i edhem-i naẓar ve iḥrāz-ı ḳaṣabu's-sabaḳ-ı faẓl ü hüner idüp ʿAtā'u'llāh Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve semt-i ḳażāya ʿāzim olup Ṣire ve Kestel emṣāli[5] bilād-ı celīleye vālī olduḳdan ṣoñra müṭālaʿaya enīs olmaġla mā'il-i semt-i tedrīs olmaġın ṭoḳuz yüz ṭoḳsan tārīḫinde Anaṭolı Ṣadrı Zekeriyyā Efendi ḥużūrında hem-şehrī ve şerīkleri ʿAyşī Efendi ve Ḳaramanlı-zāde Efendi ile imtiḥān olup ḳırḳ aḳçe ile Ṣire'de Mollā ʿArab Medresesi iḥsān olınmış idi. Baʿdehu teraḳḳī ile ḫāric rütbesine ʿāric olup bin üç Şevvāl'inde Nevālī Birāderi yirine Maġnisa fetvāsına terfīʿ olındı. Biñ altı Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Ḥasan Paşa Bekri yirine Ṣaḥn'a gelüp baʿde eyyām seksan aḳçe ile Maġnisa fetvāsına iʿāde olındı. Biñ yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde ʿazl olınup manṣıbı Ḳarasili[6] Şücāʿ Efendi'ye virildi. Maġnisa ḳażāsı ʿAbdu'l-ḥalīm Efendi'den ṣoñra ḳaṣaba ḳużātına virilmiş iken biñ sekiz Şaʿbān'ında baʿż-ı ilḥāḳıyla tekrār mevleviyyet olup bunlara ʿināyet olındı. Biñ on Ṣafer'inde ʿazl olınup yirine Yeñişehr'den ʿArab Sinān Efendi naḳl olındı. On iki Şevvāl'inde fāriġ olan Zeyne'l-ʿābidīn Efendi yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsı ile dīde-i baḫtı tenvīr olındı. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde refʿ olınup yirine Ferhād Paşa ḫ̌ʾācesi[7] Ḳoca Kerīm terfīʿ u tekrīm[8] olındı. On altı ḫilālinde Çeşmī Efendi yirine vezīr-i aʿẓam, serdār-ı ẓafer-tev'em Murād Paşa ordu-yı cihān-cūy[9] **[352b]** ḥükūmetin tefvīż eyleyüp Ḳalenderoġlı ve Ḳara

1 345b E
2 Faẓīlet//maʿrūf ifadesi SE'de maṣrūf kelimesinden sonra gelmektedir.
3 ʿābid ü:- E
4 - R1, E
5 Nām SE
6 - SE
7 205b SE
8 terfīʿ u:- SE
9 Cihān-cūy:hümāyūn SE

Sa'īd cenglerinde hem-rikāb-ı vezīr-i kām-yāb olmış idi. Ol eṣnāda Ḥasan Efendi ḥażretleri[1] yirine Mekke-i Mükerreme[2] ḳażāsı virilüp ol rütbe-i celīle-yi iḥrāz ile ḳanā'at ve on yedi Ramażān'ında muhayyem-i hümāyūn ile āstāne-i sa'ādete mürāca'at itmiş idi. On sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde Bostān-zāde Yaḥyā Efendi ḥażretleri[3] yirine maḥrūse-i Burūsa ḳażāsı mecrā-yı zülāl-i ḥükm ü imżāsı ḳılındı. On ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde ma'zūl olup yirine Çeşmī Efendi ḥażretleri[4] cerr-i ẕüyūl-i 'izz ü iḳbāl itmiş idi. Yigirmi dört tārīḫinde intiḳāl ve 'ālem-i ḳudse ittiṣāl idüp Edrineḳapusı ḫāricinde defn olındılar.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, pey-rev-i selef-i ṣāliḥīn, sālik-i rāh-ı 'ulemā-yı 'āmilīn, pīr-i ṣāliḥ-i melek-ḫiṣāl, fetvā vü taḳvāda ser-bülend-i emṣāl, merd-i müsellem, ẕāt-ı mükerrem idi.

el-Mevlā 'Abdu'l-bāḳī (Baḥrī-zāde Dürrī[5] Çelebi) {Dürrī}

Tercemesi sebḳ iden Baḥrī Ḥasan Efendi'nüñ gevher-i ṣadef-i nesebi, ḥā'iz-i feżā'il-i vehbī vü mükteseb̄ī Baḥrī-zāde Dürrī Çelebi'dür. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ḥudūdında sāḥil-i vücūda vürūd ve iktisāb-ı naẓar-ı ṣayrefiyān-ı fażl ü cūd ḳılup ṭoḳsan dört tārīḫinde pederlerinüñ rāh-ı şehādetde demi heder olmaġın mekārim-i aḫlāḳ ile şöhre-i āfāḳ olan Muṣāḥib Meḥemmed Aġa vālidleri ile sābıḳa-i sebaḳ-güẕārī ri'āyetine mübāderet ve ol dürr-i yetīmi ṣadef-i ḥıżānesinde terbiyet ḳılmış idi. El-ḥāletü hāẕihi emr-i nafaḳa vü ṣiyāb ve edevāt-ı kitābet ü kitāb żarūretin çekdürmeyüp nihāl-i ḳadd-i ser-efrāzı ḥadd-i kemāle resīde ve āb-yārī-i fezy ile elif-i āftāb gibi keşīde olduḳda nesīm-i himmetle ḥareket[6] ve Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Efendi ḥażretlerinden[7] iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ḳılmış idi. Ba'dehu otuz aḳçe ile müderris ve pāye-i erba'īn erbābı ile bünyān-ı fażl ü kemāli mü'essis olup berzaḫ-ı 'azle mübtelā ve uzunca ova

1 - SE
2 Mekke-i Mükerreme:Mekke R1, E
3 - SE
4 - SE
5 - R1, E
6 346a E
7 Efendi ḥażretlerinden:Efendi'den SE

merḥalesinde rāh-peymā iken biñ on altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Pīrī Efendi yirine Yeñi Nişāncı Medresesi i'ṭa olındı. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde Arpacı-zāde yirine Zāl Paşa ḫāricine taḥrīk olındı. Yigirmi bir Ramażān'ında Ṣarı 'Alī Efendi[1] yirine Yeñi 'Alī Paşa'ya i'tilā itmiş idi. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Kātib-zāde mülāzımı Maḥmūd Efendi yirine Ṣoġuḳḳuyı pāyesine vāṣıl, sene-i mezbūre Rebī'u'l-āḫir'inde Zāl Paşa Sulṭānī pāyesine nā'il olup yigirmi dört Ramażān'ında Mūsā Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Yigirmi beş Rebī'u'l-evvel'inde maraż-ı silden riḥlet ve dārü'l-üns-i ḳudse 'azīmet eyleyüp medrese-i maḥlūle Receb Efendi'ye tevcīh olındı.

Mevlānā-yı merḳūm maḫdūm-ı ma'ārif[2]-rüsūm, ehl-i 'ilm ü dāniş, 'aynu'l-a'yān-ı erbāb-ı bīniş, elsine-i selāsede şi'r ü inşāya ḳādir, be-taḫṣīṣ naẓm-ı 'Arabīde māhir idi. Biñ yedi tārīḫinde Muṣāḥib Meḥemmed Aġa ile **[353a]** edā-yı ḥiccetü'l-İslām ve Ḥacer-i Esved ve ḥacer-i kerīm-i Ḥaṭīm'i istilām itmiş idi. Bu eş'ār nuḫbe-i güftārıdur:

Şi'r Ḳatı zebūn cefāñ oldı iy felek Dürrī
Ṣaḳın varur ḳadem-i şāh-ı kām-yāba düşer

Ve lehu[3] Dem-ā-dem olmaġa göñlünce sen yār-i sitem-kāruñ
Ḳatı sengīn gerek 'ālemde cānā 'āşıḳ-ı zāruñ

el-Mevlā Tāce'd-dīn (Tāce'd-dīn Efendi[4])

Ḥamīdīdür. Refīḳ-ı tevfīḳ ile 'azm-i ṭarīḳ-ı 'ilm ü kemāl ve duḫūl-i silk-i erbāb-ı isti'dād ü istīhāl eyleyüp Şeyḫü'l-İslām Ḳāżī-zāde Efendi'den mülāzemetle vāṣıl-ı kām ve ḥālā "Tāce'd-dīn" laḳabı[5] ile meşhūr-ı enām olmış idi. Semt-i tedrīsde reh-neverd-i nişīb ü firāz ve ḥālen ü me'ālen maẓhar-ı ikrām ü i'zāz olaraḳ berzaḫ-ı erba'īnde ḳaṭ'-ı rāh-ı dūr u dırāz iderken biñ on iki

1 Çelebi SE
2 ma'ālī SE
3 Ve lehu:- SE
4 El-Ḥamīdī SE
5 "Tāce'd-dīn" laḳabı:laḳab-ı Tāce'd-dīn SE

Cemādiye'l-ūlā'sında[1] Fenārī-zāde Ma'tūh Çelebi yirine Mollā Gūrānī Medresesi erzānī görülmiş idi. On dört Rebī'u'l-evvel'inde Ḳarasili Şücā' Efendi yirine Ṭırabozın fetvāsına naḳl olındı. Ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār eyledi. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Şer'iyyātī Ḥüsām yirine Rodos fetvāsı in'ām olındı. On ṭoḳuz Ramażān'ında Seyyidī Ġāzī fetvāsına tebdīl olınduḳda teẓlīl 'add idüp fāriġ olmış idi. Yigirmi iki Ramażān'ında Riyāżī Efendi'nüñ def'a-i ṯāniyesi yirine Ṣaḥn'a vāṣıl oldı. Ba'de eyyām 'Abdu'llāh-ı Belḫī yirine Şām-ı şerīf fetvāsı ile teşrīf olındı. Yigirmi beş Rebī'u'l-evvel'inde silkü'l-le'āl-i āmāli güsiste-niẓām ve cevher-i ẕātı ḫāk-i muḳaddes-i pāk[2] içre güm-nām olup tāc-ı şeb-çerāġ-ı imtizāc-ı ḫūrşīd gibi mütevārī-i ġamām-ı ḥimām olduḳda manṣıb-ı maḥlūl Ḥüsām Efendi'ye in'ām olındı.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥ ile meşhūr, ri'āyete ḫalīḳ u ḫalūḳ, mu'āmelede ṣıddīḳ u ṣadūḳ idi.

el-Mevlā Tāce'd-dīn (Ḳoca Tāce'd-dīn)

Cem'-i eştāt-ı feżā'ile müdāvim ve ṭarīḳ-ı ṣafā-refīḳ içün tehyi'e-sāz-ı levāzım olup Sulṭān Selīm ḫˇācesi 'Atā'u'llāh Efendi'den mülāzım ve medāris-i 'ilmiyyede mutaṣaddī-i iḥyā-yı merāsim olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe ile Papasoġlı Medresesi'nden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Receb'inde Ḥaydar Efendi yirine ḫāric elli ile Unḳapanı'nda vāḳi' Ḫˇāce[3] Ḫayre'd-dīn Medresesi'ne vāṣıl olmış idi. Biñ üç Ramażān'ında Muṣlī Efendi yirine Aġrus fetvāsına naḳl olındı. Biñ sekiz Ṣa'bān'ında maḥlūl olan Mar'aş fetvāsına tebdīl olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār itmiş idi. Biñ on Cemādiye'l-āḫire'sinde ḫalefi olan Ḳaraca Aḥmed Efendi yirine Aġrus fetvāsına i'āde olındı. On altı Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup manṣıbı Minḳārī 'Ömer Efendi'ye virildi. Ḫalefi ḳabūl itmemekle maḥallinde ibḳā olındı. Yigirmi iki Ẕi'l-ḥicce'sinde tekrār ma'zūl olup Mūsā Efendi taḫlīf olınmış idi. Ba'dehu muḳarrer ḳılınup yigirmi beş ḫilālinde irtiḥāl eyledi.

1 Āḫiresinde SE
2 Muḳaddes-i pāk:muḳaddes R1, E
3 346b E

Mevlānā-yı merḳūm faẓīlet ü 'iffetle mevsūm, müteverri' u müteşerri', pīr-i ṣāliḥ ü mütevāżı'[1] idi[2].

Meḥemmed Çelebi: "Meḥemmed Çelebi" dirler bir maḫdūm-ı kerīmi ẓuhūr itmiş idi. Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi'den mülāzemetle bekām olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi yedi[3] tārīḫinde ṭā'ūndan vefāt itmiş idi. Faẓīlet-i 'ilmiyye ṣāḥibi idi.

el-Mevlā Ebūbekr (Ḳara Bekir[4])

Vilāyet-i Anaṭolı'nuñ bir gūşesinden nümāyān ve gūşe-nişīn-i mekteb-i 'irfān olup devlet-i 'aliyye-i Aḥmed Ḫāniyye'de ṣadr-ı Rūm olan **[353b]** Ḳāf-zāde Efendi merḥūmdan mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olduḳdan ṣoñra aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on sekiz Ṣafer'inde İmām-zāde yirine Kürkcibaşı müderrisi olmış idi.

Beyt 'Āşıḳ aña dirüm ki görem diyü yārini
Cānı çıḳunca bekleye kūy-ı nigārını

mażmūnı üzere müşāhede-i şāhid-i murād ārzūsına nice zemān ol buḳ'anuñ ṣūret-i kāşānesi ve būm-ı vīrānesi olup bi'l-āḫire biñ yigirmi beş Rebī'u'l-āḫir'inde rebī'-i ḥayātı āḫir ve medrese-i maḥlūle ile Anḳaralı Ḥüseyn Çelebi[5] mübāhī vü müfteḫir olmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr "Ḳara Bekir" dimekle meşhūr, mollāsınuñ ḳażāsı ḥālinde nā'ib-i menāb ve ṣadāreti zemānında teẕkirecilik ve ḳısmet-i ḫidmetleri ile kām-yāb olup cümletü'l-mülk-i umūrı ve dil-ḫ̆āh üzere ḫidmet itmekle manẓūrı idi.

el-Mevlā Zeyne'l-'ābidīn (Zeyne'l-'ābidīn[6] Efendi)

Maḥrūse-i Burūsa'dan ẓuhūr ve 'arā'is-i efkār-ı 'ilmiyyeye ṣarf-ı nefā'is-i mühūr eyleyüp ḥuliyy ü viṣāḥ-ı ricāl olan cevāhir-i zevāhir-i faẓl ü kemāl ile gerden

1 Pīr//mütevāżı':- SE
2 206a SE
3 - SE
4 Ḳara Bekir:Ḳara Ebūbekr Efendi SE
5 Efendi SE
6 Burūsalı Zeyne'l-'ābidīn SE

ü gūş-ı isti'dādın zeyn ve [1]جمال الرجل فصاحته mażmūnınca ḫila'-ı fāḫire-i istīhāl ile setr-i mūcibāt-ı 'ayb ü şeyn itdükden ṣoñra ṭoḳuz yüz yetmiş bir tārīḫinde ḫ̔āce-i Sulṭān Murād Ḫān-ı[2] Ṣāliṣ Sa'de'd-dīn Efendi ḥażretleri[3] Burūsa'da Yıldırım Ḫān müderrisi olıcaḳ ḫidmet-i 'aliyyelerine intisāb ve tilmīẕ-i ḫāṣṣ-ı bāhirü'l-iḫtiṣāṣları olmaġla iktisāb-ı feyż-i bī-ḥisāb itmişler idi. Ba'dehu iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medāris-i 'ilmiyyede iḥyā-yı merāsime müdāvemet eyleyüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan yedi Muḥarrem'inde Ḳāżī-zāde birāderi Şeyḫī Çelebi yirine Anḳara'da Seyfu'llāh Medresesi'ne müderris ü müftī ve müşkil-güşā-yı müstefīd ü müsteftī olmış idi. Ṭoḳsan iki Ramażān'ında 'İmād-zāde maḥlūlinden Burūsa Sulṭāniyyesi'ne terfī' oldı. Ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Kemāl Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām idüp ṭoḳsan ṭoḳuz Şevvāl'inde Su'ūdī Efendi maḥlūlinden Āmid ḳażāsında neşr-i maḥāmid ḳılmış idi. Elf-i kāmil Şevvāl'inde Kütāhiyye Ḳāżīsi Manav Tāce'd-dīn ile mübādele-i manṣıb eylediler. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Ṭaş-zāde yirine Yeñişehr ḳażāsına naḳl olındı. Biñ üç Ša'bān'ında 'azl olınup Kāmī-zāde Efendi manṣıb-ı mezbūr ile bekām oldı. Biñ beş[4] Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ayāşī yirine ṣāniyen Yeñişehr'e ḳāżī oldı. Biñ altı Ša'bān'ında Çelebi Efendi yirine Filibe ḳażāsına naḳl olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde serdār-ı Engürüs olan Ṣaturcı Meḥemmed Paşa ṭarafından Çelebi Efendi'ye muḳarrer ḥükmi gelüp Ẕi'l-ḥicce'de āstāneden tekrār Zeyne'l-'ābidīn Efendi temkīn olınmış idi. Biñ yedi Rebī'u'l-evvel'inde ref' olınup selefi ibḳā olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde ḫalefi 'Abdu'l-cebbār-zāde yirine ṣāliṣen Yeñişehr'e i'āde olındı[5]. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup Nişāncı-zāde Efendi naṣb olındı. Biñ on iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḳara 'Abdu'r-raḥmān Efendi yirine Medīne-i Münevvere *dāmet bi'l-envāri müsevvere* ḳażāsı iḥsān olınmış idi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında yüz elli aḳçe **[354a]** vazīfe[6] ile teḳā'üd iḫtiyār eyleyüp ol ḫidmet-i celīle Edhem-zāde Efendi'ye sermāye-i iftiḫār oldı. On altı Şevvāl'inde 'Azmī-zāde Efendi yirine maḥrūse-i[7] Burūsa'ya ḥākim ve revnaḳ-ı maḥāfil ü

1 "Erkeklerin süsleri dillerinin güzelliğidir."
2 Murād Ḫān-ı:Murād-ı SE
3 - R1, E
4 347a E
5 i'āde olındı:ḳāżī oldı SE
6 - R1, E
7 - SE

maḥākim olmış idi. On yedi Receb'inde Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed Efendi[1] yirine yeden bi-yedin Dimetoḳa ilḥāḳı ile Edrine ḥükūmeti tefvīż olındı. Şehr-i Şa'bān'da gitmeden munfaṣıl ve manṣıb-ı mezbūr Muẓaffer Efendi vāṣıl oldı. Dimetoḳa ifrāz olınup arpalıḳ ta'yīn olındı. On sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi ḥażretleri def'a-i ṯāniyeleri yirine İstanbul ḳażāsı müyesser oldı. On ṭoḳuz ḫilālinde infiṣāl vāḳi' olup Ḳara Çelebi-zāde Efendi mesned-ārā-yı ḥükūmet oldı. Dimetoḳa ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olındı. Yigirmi dört Ramażān'ında[2] Rıḍvān Efendi merḥūm yirine Anaṭolı ṣadrı[3] olmışlar idi. Yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında mesned-ārā-yı ṣadr-ı sīnesi olan ḥākim-i nāfiẓü'l-ḥükm-i rūḥ-ı revānı taṣarruf-ı mülk-i bedenden ma'zūl ve āftāb-ı 'ālem-tāb-ı ḥayātı mutaṣaddī-i üfūl olup manṣıb-ı celīl-i ṣadāret ṯāniyen Ḥüseyn Efendi āstānesine mürāca'at eyledi. Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī'de ṣalāt-ı cenāzesi edā olınup Keskin Dede Maḳābiri'nde mütevārī-i ḫāk-i fenā ḳılındı.

Mevlānā-yı merḥūm ser-ḥalḳa-i erbāb-ı fühūm, 'ālem-i 'ulūm-ı dīniyyenüñ baḥr-ı zeḫḫārı, evc-i ma'ārif-i yaḳīniyyenüñ ebr-i güher-bārı, bā-ḫuṣūṣ 'ilm-i fıḳha aṣlı ile muḫtaṣṣ ve künūz-ı rümūzına muraḫḫaṣ, ḳażāsında kemāl-i nezāhet ü istiḳāmet ile meşhūr, ṣadāreti ḥālinde ḥaḳḳāniyyeti zebān-zed-i cumhūr, ṭavr u ṭarzı müsellem, melek-ḫiṣāl ādem idi. On sene miḳdārı Yeñişehr'de iḳāmet ve belde-i mezbūrede bi'd-defe'āt ḥükūmet idüp müfettiş-i emvāl ve nāẓır-ı aḥvāl olmaġla ṣervet-i vāfire ve ḥaşmet-i mütekāṯire ṣāḥibi olmış[4] idi.

el-Mevlā 'Alī (Emīr 'Alī en-Naḳīb[5])

Maḥrūse-i Burūsa'dan peydā ve beydā-yı şühūdda cilve-nümā olup ṣimārü'l-ḳulūb-i feżā'il-i beşeriyyeden nihāl-i isti'dādı girān-bār ve berg ü bār-ı ma'ārif ile naḫl-i sūrī gibi zīver-i minaṣṣa-i i'tibār olup ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilme sülūk ve ḳurṣ-ı iştihārın[6] sikke-i sulṭānu'l-'ulemā ile meskūk itdükde Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi ḥażretlerinden mülāzım ve 'azm-i rāh-ı tedrīse cāzim

1 Meḥemmed Efendi:- SE
2 Tārīḫinde SE
3 - SE
4 - R1, E
5 Emīr//Naḳīb:Burūsalı Naḳībü'l-eşrāf 'Alī Efendi SE
6 i'tibārın SE

olup[1] ba'ż-ı merātibine vāṣıl ve ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da 'Īsā Beg Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḳara Çelebi-zāde Efendi yirine Eski 'Alī Paşa Medresesi 'ināyet olındı. Biñ dört Ṣa'bān'ında Ṣarı Ḫˇāce yirine Siyāvuş Paşa Sultānī pāyesine terfī' olındı. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Ḥubbī Mollāsı oġlı İbrāhīm Çelebi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde ḳabūl itmeyen Müte'accim yirine Kütāhiyye ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ on Muḥarrem'inde ḳabūlden ibā eyleyen Nihālī Efendi yirine Āmid ḳażāsına naḳl olındı[2]. Sene-i mezbūre **[354b]** Rebī'u'l-āḫir'inde 'azl olınup Müftī-zāde Şeyḫī Efendi ṣāliṣen ḥākim-i Āmid oldı. On bir Ṣafer'inde Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsı ile bekām oldı. On iki Ṣafer'inde 'azl olınup Müftī-zāde Şeyḫī Efendi[3] ta'ḳīb eyledi. On üç Şevvāl'inüñ evāsıṭında naḳīb-i memālik-i ḫāḳāniyye olan Yavuz Efendi intiḳāl eyleyüp neḳābet-i sādāt-ı kirām ile ikrām olındılar. Ol manṣıb-ı celīlde nice zemān kemāl-i nezāhet ü istiḳāmetle ḫidmet ve sa'd-ı ekber gibi feyż-i sa'ādet-i siyādet eyleyüp biñ yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında da'vet-i Ḥaḳḳ'a icābet ve meş'ale-i nūr-ı īmānla rāh-ı ḳavīm-i[4] dārü'n-na'īme[5] iṣābet eyledi. Manṣıb-ı maḥlūl Ġubārī Efendi'nüñ 'unvān-ı berāt-ı iclāli ḳılındı.

Mevlānā-yı mezbūr kemāl-i ṣalābet ile meşhūr, istiḳāmetde 'alem, tenḳīḥ-i ḥücec ü temessükāt-ı sādātda müsellem, aṣl-i ṣābit-i 'ırḳ-ı ṭāhiri kemā-yenbaġī ṣıyānet ve baḥru'l-ensābı duḫūl-i bīgāneden ḥirāset üzere olup müteseyyidlerüñ daḳā'iḳ-ı ḥiyeli ma'lūm-ı şerīfleri olmaġın zu'mınca[6] bir şecere peydāsına bāgbān-ı ārzū hezārān tek ü pū ve beẕl-i āb-ı rū itmek gerek idi ki taḥṣīli mümkin ola. Meṣelā iṣbāt-ı nesebe ḳırḳ şāhid ve her biri ricāl-i erba'īn rütbesine müteṣā'id olmasını iltizām ve bilā-nekīr şöhret ü şüyū'ını şarṭ-ı aḫīr-i ḥuṣūl-i merām ḳılmış idi. Eyyām-ı bürūdet-i şitā gibi hengām-ı şiddet ü ḫuşūneti güẕerān itdükde āyīne-i 'ālemde 'aksi nümāyān olup 'alāmetleri alınan sādāt-ı destār-sebz ile ser-ā-ser mu'allem ve def'aten eşcār-ı bahārī gibi gibi ser-sebz ü ḫurrem olmış idi.

1 206b SE
2 ḳażāsına naḳl olındı:ḳażāsı müyesser oldı SE; 347b E
3 Çelebi SE
4 na'īm-i SE
5 Dārü'n-na'īme:dārü'l-ḳadīme SE
6 zu'mınca:- SE

el-Mevlā Aḥmed (Ḥibrī Çelebi[1]) {Ḥibrī}

Maḥrūse-i Burūsa'da "Ḫayre'd-dīn-i Ḫalīfe" dirler bir pīrüñ netīce-i muḳaddimāt-ı vücūdı ve nūr-ı dīde-i şühūdıdur. Taḥṣīl-i sermāye-i 'ilm ü 'irfān ve tekmīl-i pīrāye-i dāniş ü iz'ān eyleyüp Ḫ'āce Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden iktisāb-ı feyż-i naẓar ve ḳılāde-i mülāzemetlerin zīver-i gerden-i faẓl ü hüner ḳılmaġla re'sü'l-māl-i sa'ādet-i intisāb ile şeref-i menāṣıb-ı münāsibden behre-yāb olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on ṭoḳuz Ramażān'ında Bahā'e'd-dīn-zāde Bekri yirine Sekbān 'Alī müderrisi olmış idi. Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında Mu'īd Aḥmed Efendi yirine Ṭopḳapusı'nda Aḥmed Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḥabīb Efendi yirine Murād Paşa-yı 'Atīḳ'a terfī' olınmış idi. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ramażān Efendi yirine Burūsa'da Manastır pāyesine naḳl olınduḳda ḳabūl itmeyüp iḫtiyār-ı 'azl ü inzivā itmekle medrese selefinde ibḳā olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Çavuş-zāde yirine Sinān Paşa'nuñ medrese-i mebniyyesi 'ināyet ve cebr-i kesr içün ḥaḳḳ-ı istiḥḳāḳı ri'āyet olındı. Yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında maraż-ı ṭā'ūndan intiḳāl ve 'ālem-i ḳudse irtiḥāl eyledi. Medrese-i maḥlūle Ḳabaḳulaḳ-zāde Efendi'ye iḥsān olındı.

Tārīḫ-i Fā'iżī Çelebi
İde Ma'būd Ḥibrīye raḥmet[2] (1025)

Mevlānā-yı mezbūr "Ḥibrī" maḥlaşı ile meşhūr, her fenn-i celīlden behre-yāb, şürūḥ-ı *Miftāḥ*'a şedīdü'l-intisāb, ḥüsn-i kitābetde ḳalem gibi 'alem, 'ilm ü ma'rifetde müsellem-i 'ālem[3] idi. Bu eş'ār nuḫbe-i güftārı ve nümūne-i naẓm-ı güher-bārıdur[4]:

Şi'r Lebüñi bādeye beñzetmez idi ehl-i ṣafā
'Aḳlın uġrılamasa al-ıla cām-ı ṣahbā

1 Ḥibrī Çelebi:Burūsalı Ḥibrī Efendi SE
2 ایده معبود حبری یه رحمت
3 Müsellim-i 'ālem:müsellem SE
4 Nuḫbe//bārıdur:anuñdur SE

[Ve lehu] Heves-i mūy-ı miyānuñla olup zār ü nizār
[355a] Ḳatı inceldi revādur üzilürse aġyār

[Ve lehu] Nāmuñ aġyār-ıla yād olsa şehā dūr olmaz
Sefeleye mā'il olan ḫayr ile meẕkūr olmaz

[Ve lehu] Reh-i 'ışḳında ḳodum başumı cānum ḳaldı
Luṭf it iy ġamze-i dil-ber anı da bir yola ḳo

[Ve lehu] Ḫāneme gel diyü ṭutduñ dāmen-i yāri[1] hele
İy dil-i bī-çāre sa'y it ṭutduġuñ āsān gele

el-Mevlā Aḥmed (Babaḳuşīoġlı[2])

Kefe müftīsi olan[3] Babaḳuşī 'Abdu'r-raḥmān Efendi'nüñ beççe-i Hümā-pervāzı ve Ḥasan Cān Efendi'nüñ hemşīre-zāde-i lāzımu'l-a'zāzı, cāmi'-i ḫaṣā'il-i vehbī vü müktesebī Maẓlūmca Aḥmed Çelebi'dür. Vālid-i mācidinüñ i'ādesinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı ṣafā-refīḳ-ı ḳażāya 'āzim olup mülābese-i ḳarābetle Ḫ'āce Efendi ḥażretlerinüñ[4] maẓhar-ı iḥsānı ve ġarḳ-ı ni'met-i bī-kerānı olmaġla üç yüz aḳçe ile Ḳıraṭova ve Filibe emṣāli menāṣıb-ı[5] celīleye vālī olduḳdan ṣoñra biñ sekiz tārīḫinde vezīr-i a'ẓam, serdār-ı Cem-ḥaşem İbrāhīm Paşa kevkeb-i iḳbāline nūr-baḫşā olup Misivri ve Rusi Ḳaṣrı ilḥāḳı ile Aḥyolı ḳażāsını mevleviyyet ve bunlara 'ināyet eylemiş idi. Ba'dehu ma'zūl ve menāṣıb-ı mezbūre ḳużāt-ı[6] ḳaṣabāta mebẕūl olmış idi. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṣūfī Meḥemmed Efendi yirine Bosna ḳażāsı tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup Ẕü'n-nūn Efendi cā-nişīn-i ḥükūmeti oldı. On altı evā'ilinde Belgırad ḳażāsı Semendire ve Ḥavale żamīmesi[7] ile mevleviyyet[8] i'tibār olınup 'ıḳd-ı gerden-i cāhı ḳılındı. On yedi ḫilālinde infiṣāl vāḳi' olup

1 Yār ile SE
2 Bābāḳuşīoġlı:Bābāḳuşī 'Abdu'r-Raḥman Efendi-zāde SE
3 348a E
4 Efendi ḥażretlerinüñ:Efendi'nüñ SE
5 Bilād-ı SE
6 - SE
7 İlḥāḳı SE
8 207a SE

manṣıb-ı mezbūr ile Hābīl Efendi tebcīl olındı. Biñ yigirmi Ẕi'l-ḳa'de'sinde ḳużātdan Emīr Efendi yirine Anḳara ḳażāsı virilmiş idi. Ba'de eyyām Serdār-ı A'ẓam Naṣūḥ Paşa ṭarafından selefi ibḳā olındı. Yigirmi bir Şa'bān'ında Nevālī-zāde Żiyā Çelebi yirine Kütāhiyye ḥükūmeti tefvīż olındı. Yigirmi iki Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup Mü'eẕẕin-zāde Efendi ni'amü'l-bedel oldı. Yigirmi dört ḫilālinde Nişāncı Şāhī yirine Arżırūm ḳażāsı ile nā'il-i merūm olup yigirmi beş Receb'inde ḳażāsı ḥālinde vaṭan-ı naḳlīden menşe'-i ḳadīme 'azīmet ve ṭā'ir-i rūḥı āşiyān-ı ezelīye 'avdet eyledi. Ḳażā-yı mezbūr ḳużāt-ı ḳaṣabāta virilüp ile'l-ān ol ḥāl üzere bāḳīdür.

Mevlānā-yı mezbūr mekārim-i aḫlāḳ ile meşhūr, ba'ż-ı ma'ārif-i cüz'iyyeden hiṣṣedār, pergār-ı himmetine ṣaḥā'if-i leṭā'if medār, zerḳ u riyādan mütecānib, nīk-nefs ü leyyinü'l-cānib, dervīş-nihād ü ferruḫ-dem, babayāne ādem idi.

el-Mevlā Ḥasan el-Kāfī (Aḳḥiṣārī Ḥasan Efendi[1]) {Kāfī}

Vilāyet-i Bosna dāḫilinde "Aḳḥiṣār" nām belde-i ma'mūreden pedīdār ve berg-i gül-i sefīd gibi ġonce-i ḳulle-i mezbūreden āşikār olup taḥṣīl ü 'irfāna beẕl-i sa'y ü ictihād ve nefs-i kāfir-mācerā ile mükābere vü cihād itmekle dāḫil-i ḥalḳa-i erbāb-ı isti'dād olduḳda Bosna ḳāżīsi olan Bālī Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve bāb-ı niyābeti ile ser-bülend-i emāṣil olup ṭoḳuz yüz seksan altı tārīḫinde mollāsı Ḥamzavīler teftīşine me'mūr olduḳda ḫidmeti muḳābelesinde mülāzım olmış idi. Ba'dehu sālik-i ṭarīḳ-ı ḳażā ve mālik-i ezimme-i ḥükm ü imżā olup ḳaṣabāt-ı celīleye ḥākim ve ḥā'iz-i ḳaṣabu's-sabaḳ-ı mekārim olduḳdan ṣoñra teḳā'üd ṭarīḳı ile Aḳḥiṣār **[355b]** ḳażāsı 'ināyet ve ḳayd-ı ḥayātla itmām-ı merāsim-i ri'āyet olınmış idi. Yigirmi seneden ziyāde kemāl-i nezāhetle maḳām-ı ḥükūmetde ḳarār-dāde olup biñ yigirmi beş Şa'bān'ınuñ leyle-i berātında menşūr-ı ḥayātı temām ve defter-i 'ömri ṭayy-kerde-i ḫitām oldı.

Mevlānā-yı merḳūm baḥr-ı cevāhir-i behr-i 'ulūm, "Kāfī" maḫlaṣı ile şöhret-şi'ār ve tamġa-zen-i perniyān-ı eş'ār, fażīlet ü taḳvāyı cāmi', cebel-i şāmiḫ ü neyyir-i lāmi', ferīde-i rūzgār, nādire-i edvār idi.

1 Aḳḥiṣārī//Efendi:Kāfī Ḥasan Efendi Aḳḥiṣārī SE

li-Mü'ellifihi[1] Naẓm-ı eş'ārı dil-i sāde gibi ṣāfīdür
Maḫlaṣ-ı pākini ẕikr eyleyelüm Kāfīdür[2]

Mervīdür ki otuz sene miḳdārı ṣā'imü'd-dehr olup yigirmi senesinde her üç günde bir ifṭār ve ṣavm-ı Dāvud'ı şi'ār itmiş idi. Ve pīrāhen yirine bıṭāne-i cāmesin ḳara çuldan idüp bu üslūbla riyāżet ve ḳażā bi'l-ḥaḳḳ ile 'ibādete niyyet iderdi. Ġāyetde müteşerri' u müteverri' olup zemāne şeyḫlerine daḫl ü teşnī'den ve dūr-bāş-ı şerī'atle ser-zeniş ü taḳrī'den ḫālī olmayup " 'İbādet ü riyāżetle kerāmet taḥṣīl olınmaḳ mümkin olsa biz iderdük" diyü hażm-i nefs iderlermiş.

Āṯār-ı 'ilmiyyesinden dört cildde *Ḳudūrī*'ye şerḥi ve 'ilm-i uṣūlde bir metn ü şerḥi, 'ilm-i ma'ānīde keẕālik metn ü şerḥi ve ekṯer-i fünūnda müstaḳill te'līfātı vardur. Resā'ili lā-yu'add velā-yuḥṣā, feżā'ili ḫāric-i dā'ire-i taḥdīd ü iḥṣādur. "Nev-ābād" nāmına bir ḳaṣaba bünyād idüp cāmi'-i şerīf ve medrese ve mekteb inşā ve evḳāf-ı keṯīre peydā itmişdür. Cāmi'-i mezbūr ḥareminde medfūndur.

el-Mevlā Maḥmūd (Niksārī-zāde Efendi[3]**) {Niksārī}**

Devlet-i Süleymāniyye ve 'aṣr-ı Selīmī 'ulemāsından tercemeleri sebḳ iden İstanbul ḳażāsından müteḳā'id Niksārī Muṣṭafā Efendi'nüñ ferzend-i fürūzende-gevheri ve Ṣaḥn Müderrisi Meḥemmed Çelebi'nüñ birāder-i kihteridür. Ṭoḳuz yüz ḳırḳ beş tārīḫinde pederleri Baġdād ḳāżīsi iken ziyāret-i Kerbelā'da ḫāk-i ḫūn-ālūd-ı 'anāya üftāde olmış idi. Muḳaddimāt-ı 'ulūmı birāderleri Meḥemmed Çelebi'den ve ḫāl-i ḫuceste-ḫiṣāli[4] Ḳayın Çelebi'den ve Çeşmeci-zāde Efendi'den temhīd ü i'dād ve taḥṣīl-i netīce-i isti'dād idüp yetmiş üç senesinde vāḳi' 'Abdu'r-raḥmān Efendi nevbetinde Şāh Efendi'den mülāzemetle ber-murād olmış idi. Nice zemān bir miḳdār çelebi 'ulūfesi ile ḳanā'at ve nev-bahār-ı eyyām-ı 'ömr olan hengām-ı şebābda muḳteżā-yı bahār üzere ḥareket itmiş idi. Ba'dehu muḳteżā-yı bī-ḳaydī vü āzādegī üzere sālik-i rāh-ı ḳażā ve fermān-revā-yı ḥükm ü imżā olup Varna ve Silisre ve Ṭırnova ḳażālarında esbāb-ı şevketi müterākim ve ṭoḳuz yüz ṭoḳsan senesinde Şumnı ḳaṣabasına

1 li-Mü'ellifihi:- E
2 348b E
3 - R1, E
4 ḫilāli SE

ḥākim olmış idi. Ol eṣnāda itdügi ʿayyāşlıḳlar tevārīḫ-i rūzgār ve gösterdügi ḳallāşlıḳlar mādde-i müsāmere-i yārān-ı ṣafā-şiʿārdur.

Baʿdehu mükerreren Ḳaraferye'ye vālī ve ṭanṭana-i iştihārı reşk-endāz-ı mevālī olup ol şehr-i cennet-ḥavālī **[356a]** maḳbūl-i tabʿ-ı naẓar-bāz-ı bī-miṣāli olmaġın bir bāġce-i dil-güşā ve bir ḳaṣr-ı dil-firīb ġars ü tertīb itmiş idi ki esbāb-ı ʿīş ü ṣafāda lüḥūmdan ġayrı ḫāricden bir nesneye iḥtiyāc ve erbāb-ı meclise bāʿiṣ-i ḥareket ü izʿāc yoġ-ıdı. Ol cihetden daḫı laḥm-ı ṭarī ile ḳanāʿat cā'iz olıcaḳ nehr-i cārīsinden bī-naẓīr māhīler ele girerdi. Ve laḥm-ı ḳadīd murād olınursa başdurma pāreleri ile ḳaṣrınuñ her gūşesi gūr-ḫāne-i Erdebīl'den nişān virürdi. Ol ḳaṣr-ı cihān-nümāda cām-ı Cemşīd ile bāde görüp dīde-i dūr-bīni eṭrāfa nigāh iderken leb-i deryāda vāḳiʿ belde-i fāḫire-i Selānik ki ġavṭa-engīz-i mülūk ü memālīkdür, meşhūd-ı naẓar-ı iʿtibārı olup mā-beyni bir merḥale mesāfe olmaġın gāh u bī-gāh nüzhet-seräların menzilgāh ve mıṣṭaba-i ġarīb-nüvāzını penāh[5] itdükçe ḫoş-ṭabʿāne gūşeleri muvāfıḳ-ı ḫāṭır-ḫ˘āh vāḳiʿ olup maḥbūbe-i ṣaʿbu'l-menāl-i manṣıbını der-āġūş itmek ārzūsı ile dīk-i dimāġ-ı ḫām-sevdāsı pür-ḫurūş olduḳda[6];

Beyt

پیرانه سرم عشق جوانی بسر افتاد
آن راز که در دل بنهفتم بدر افتاد [7]

zemzemesi ile āheng-i ṭarīḳ-ı mevleviyyet ve rāh-ı taḥṣīle kefş ü ʿaṣā-yı āhenīn-i himmetle vażʿ-ı ḳadem-i ʿazīmet itmiş idi. Evvelā ʿulemā-yı ʿaṣrdan bir maḥżar peydā idüp istiḥḳāḳını imżā itdürdükden ṣoñra rikāb-ı hümāyūn-ı Meḥemmed Ḫānī'ye ber-dāşte ḳılup evvel ḥall olınan pāye mānend-i ʿıḳd-ı gevher gerden-i iʿtibārına pīrāye olmaḳ bābında ḫaṭṭ-ı şerīf-i celīlü'l-miḳdār ıṣdār itmiş idi. Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḥubbī Mollāsı oġlı İbrāhīm Çelebi yirine Üsküdār'da vāḳiʿ Meḥemmed Paşa Medresesi'nde dāḫil rütbesine nā'il olmış idi. Ḳabūlde mütereddid olmaġın sene-i mezbūre Şevvāl'inde Ṭursun-zāde

5 Ve//penāh:- SE
6 207b SE
7 "Yaşımı başımı almışken, gençlik çağı aşkım hatırıma geldi; gönlümde sakladığım o sır ifşa oluverdi." (Bu beyit Hâfız-ı Şirâzî'ye aittir.) 349a E

'Abdu'llāh[1] Efendi yirine Edrineḳapusı pāyesine naḳl olındı. Biñ yedi tārīḫinde diyār-ı Engürüs üzere serdār olan vezīr-i cihān-güşā, Ṣadr-ı A'ẓam İbrāhīm Paşa muḫayyem-i hümāyūn ḳażāsını iḥsān idüp hem-rikāb-ı vezīr-i kām-yāb olmış idi. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Belgırad'da iken 'Abdu'l-mü'min Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye terfī' olındı. Biñ ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inde serdār-ı ẓafer-kirdār ṭarafından Kemāl Efendi yirine Selānik ḳażāsı tevcīh olınmış idi. Āstāne ṭarafından temkīn olınmayup Kemāl Efendi yirinde ibḳā ve bunlara Dökmeci-zāde dāmādı Aḥmed Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsı i'ṭā olındı. Māh-ı Cemādiye'l-ūlā'da ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār itdügin i'lām eyledükde Yeñişehr 'Arab Sinān Efendi'ye in'ām olındı. Biñ on Muḥarrem'inde vezīr-i a'ẓam ve serdār-ı mükerrem İbrāhīm Paşa fevt olduḳda mülāzemet içün āstāneye gelmiş idi. Biñ on bir Muḥarrem'inde Vaḥyī-zāde yirine altmış aḳçe ile tekrār Ṣaḥn müderrisi oldı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Ca'fer Efendi yirine Edrine'de Sulṭān Selīm Medresesi ile tekrīm olındı. On iki Ṣa'bān'ında medreseden fāriġ olup āstāneye geldükde Hidāyet Efendi'ye 'ināyet olındı. On üç Ṣafer'inde Vaḥyī-zāde yirine Süleymāniyye'lerüñ birine vāṣıl ve murabba'-nişīn-i mesned-i efāżıl oldı. On beş Rebī'u'l-evvel'inde Baḥṣī Efendi **[356b]** yirine Dārü'l-ḥadīṣ-i Süleymāniyye ile bülend-maḳām olup sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında Ayāşī yirine ārzū-yı çihil sālesi olan belde-i fāḫire-i[2] Selānik ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olmış idi. On altı Receb'inde 'azl olınup 'Alī Çelebi-zāde Efendi ṣāniyen ḥākim-i Selānik oldı. Biñ on sekiz evāḫirinde Hidāyet Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsı virildi. Ḳabūl itmeyüp ma'zūlen ḳarār iḫtiyār eyledi. Biñ yigirmi Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṣāliḥ Efendi yirine tekrār Selānik ḳażāsı iḥsān olındı. Yigirmi bir Receb'inde ref' olınup Aḫī-zāde Maḥmūd Çelebi[3] terfī' olındı. Yigirmi iki senesi ḫilālinde Ḳaraferye ḳażāsı Selānik'den ifrāz olınup bunlara arpalıḳ ta'yīn olındı. Ol ḥāl üzere sübḥa-gerdān-ı eyyām ü leyāl iken biñ yigirmi beş Ramażān'ınuñ on beşinci güni maraż-ı ṭā'ūndan intiḳāl eyledi. Edrineḳapusı ḫāricinde vālidleri cenbinde defn olınup[4] maḥlūl olan arpalıḳ Aḫī-zāde Maḥmūd Çelebi'ye virildi.

1 'Abdu'llāh:'Abdu'l-bāḳī SE
2 Belde-i fāḫire-i:- R1, E
3 Efendi SE
4 Defn olınup:medfūndur SE

Merḥūm-ı merḳūm ser-defter-i ẓurefā-yı Rūm, evżā' u eṭvārında ṣāḥib-i ṭarz, güftārı nādire ve leṭā'ifi naġz, ṭavrı ġarīb, şekli mehīb, ḥadīdü'l-lisān, ceriyyü'l-cenān, ekābire nisbet bülend-pervāz-ı istiġnā, fuḳarā ile mu'āmelede dervīş ü gedā, nikātı bedī' u[1] kelimātı nāzik, küçük ile küçük, büyük ile büyük, ẓarāfetde 'alem[2], nezāketde müsellem, eski nefsü'l-emrcilerden baba-yı 'ālem idi. Müddet-i 'ömri rūḥ gibi tecerrüd ile güẕār ve mübtelā olan zen-pārelere āzār idüp rāḳımu'l-ḥurūfuñ mażmūn-ı ebyātını tekrār iderdi:

Eş'ār

İy olan mā'il-i ruḫsāre-i zen
Olma 'iffet evine āteş-zen

Zene meyl itme ziyānı çoḳdur
Ḳarı dünyā gibi ḫayrı yoḳdur

Ol tecerrüdle Mesīḥā-yı zemān
Ḫar gibi çekme yüri bār-ı girān

Alma ṭuz ṭorbasını boynıña sen
Burnıña ṭuzlı ṣular ḳor ġam-ı zen

Dil virüp 'avrete meftūn olma
Ḳaysveş göz göre mecnūn olma

Ḳaḳma ol bābı kim ola peydā
Nice 'uryān iderek vāveylā

Olma üftāde-i dām-ı evlād
Ekme bu mezra'ada tuḫm-i fesād

Ve'l-ḥāṣıl şehlevendlükde 'alem, tāzeler maḥabbetinde pīr-i pīş-ḳadem olup bāb-ı 'ışḳ u cüvānīde ḥikāyātına nihāyet ve mey ü maḥbūba müte'alliḳ leṭā'ifine 'add[3] ü ġāyet yoḳdur.

Ṣūret-i istiftāda *Nefsü'l-emr-nāme*'si ve Kefevī Ḥüseyn Efendi ve Ṭursun-zāde 'Abdu'llāh Efendi ve Ġanī-zāde Efendi ḥażretleri[4] ile maḳālāt ü münāẓarātı

1 - SE
2 349b E
3 ḥadd SE
4 - SE

ve ba'ż-ı 'ulemā-yı 'aṣr ḥaḳḳında Etrāk lisānı üzere deyişātı vardur. Bā-ḫuṣūṣ rengīn ḳıṭ'aları ve nemekīn hezeliyyātı vardur[1]. Ḫalḳ içinde meşhūr ve cönglerde mesṭūr olmaġın īrādı iḫtiyār olınmadı. Evāḫir-i 'ömrinde ġazel-gūylıġa heves idüp "Niksārī" maḫlaṣı ile ba'ż-ı eş'ārı ve rüste-i rişte-i ḳabūl olmış güftārı-ı dürer-bārı var idi. Bu beytler anlardan nümūdārdur:

Şi'r

Cilā vir ḳalbüñe āyīne-i 'ālem-nümā eyle
Nedür āyīne belki maẓhar-ı sırr-ı Ḫudā eyle

Sirişk-i çeşmi naḳd-ā-naḳd idüp bāzār-ı 'ışḳ içre
Metā'-ı vaṣl-ıla dünyā degüş bey'-i vefā eyle

Hevā-yı medrese tā key mürīd-i cām-ı ṣahbā ol
Ḥarīfān ile nūş-ā-nūş idüp kesb-i ṣafā eyle

Ḳażā-yı āsumān ile keş-ā-keş çāre-sāz olmaz
Ḥużūr itmek dilerseñ sen de teslīm-i rıżā eyle

Erenler 'arṣa-i 'ışḳı ṣabā ḫālī ḳomazlar de
Varursañ ḳabr-i Mecnūna eger bizden du'ā eyle[2] **[357a]**

[Ve lehu]

Vaḳtına 'ārif olan merd-i Ḫudā biz pīrüz
Iżṭırāb eylemezüz dest-ḫoş-ı taḳdīrüz

Gūşımuz sıḳlıḳ u mıḳlıḳ işidür aḥyānā
Kiẕb-i bīhūde olan yāvelere dil-gīrüz

[Ve lehu]

İy göñül eyleme her ḫūba naẓar-bāzlığı
Kīse-i cūdda var sīm ü zerüñ azlığı

'Işḳ-ı dildār ile başı ḫoş iken 'uşşāḳuñ
Gelüp iy 'aḳl ḳo ya daġdaġa-endāzlığı

Ḥarem-i sīneye gel kesb-i ṣafā eyle şehā
Taḫta bindüñ çü bilürsün iy'olur yazlığı

1 - SE
2 Bu beyit SE'de bulunmamaktadır.

Eglenürken o şehüñ çeşmi ḫayāliyle göñül
Sende iy eşk gelüp eyleme ġammāzlığı[1]

Ḫˇāb-ı ġaflet nice bir ḳaldıra baş Niksārī
Tā ki ḫayl-ı şu'arā göre ser-efrāzlığı

Bu şi'r-i hezl-güne kendüye maḫṣūṣ olan leṭā'ifden nümūnedür:

Şi'r Āh kim n'eyleyelüm rā'ic olup[2] kār-ı 'ateh
Dāġ ider 'āḳili germiyyet-i bāzār-ı 'ateh

Giydürür başuma bir kirli büyük destārı
Göreyin yıḳıla bu günbed-i devvār-ı 'ateh

Çelebi zümresine dil nice meftūn olmaz
Ādemi öldürür ol ġamze-i ḫūn-ḫˇār-ı 'ateh

Yildürürler binüp atına ṭarīḳ aṣḥābı[3]
Açılur cum'a güni ġonce-i gülzār-ı 'ateh

Be meded aña semüz molleleri başdurma
Ḳoḳıdur medreseyi cīfe-i murdār-ı 'ateh

Gözlerinden bilürüz biz göricek ma'tūhı
Dā'imā sürmelidür çeşm-i siyeh-kār-ı 'ateh[4]

Dād-ı ḥaḳdur bu cihān içre 'ateh Niksārī
Degme abdāl olımaz vāḳıf-ı esrār-ı 'ateh

'Alī Çelebi: Birāder-i kihterleri 'Alī Çelebi, Ḳāżī-zāde Efendi'den mülāzım olup otuz aḳçe ile[5] medrese teklīf olınduḳda ḳabūl itmeyüp ṭoḳuz yüz seksan beş tārīḫinde ḥacc-ı şerīfe niyyet ve cānib-i berden 'azīmet itmiş idi. Bilād-ı

1 208a SE
2 Olur SE
3 Erbābı SE
4 350a E
5 - SE

Şāmiyye'den Anṭaḳıyya'ye vāṣıl olduḳda ol diyār-ı pertev-endāz-ı feyż-i şāmil olan Şeyḫ Aḥmed Efendi eyyām-ı ṭalebde vālid-i mācidleri ile şerīk olmaġın maḫdūm-ı merḳūma kemāl-i iḳbāl ve iki sene miḳdārı ifāża-i envā'-ı fażl ü kemāl itmiş idi. Anlar intiḳāl eyledükde edā-yı farīża-i ḥiccetü'l-İslām ve ziyāret-i Ravża-i Seyyidü'l-enām *'aleyhi efḍalu's-selām* ḳılup altı ay miḳdārı cāẕibe-i şevḳ-ı ġalib ile diyār-ı Hind'e hicret ve ṭūṭīyān-ı şekkeristān-ı Hind ile üns ü ülfet ḳılmış idi. Ol 'aṣrda pādişāh-ı Hindūstān olan Celāle'd-dīn Ekber, ba'de-hu oġlı Şāh Selīm ḥadden efzūn ta'ẓīm ü tekrīm idüp;

Beyt

ولا عيب فيهم غير أن ضيوفهم
تعاب بنسيان الأحبة والوطن [1]

mażmūnını[2] 'āmme-i 'āleme tefhīm itmişler idi. El-ḥāletü hāẕihi Çonporud diyārını ḫāṣṣ ta'yīn eyleyüp ṣadr-ı dīvān ve āstān-ı 'ālī-şān ve müftī-i feżā'il-'unvān ma'nālarını cāmi' mollā-yı a'ẓamıdur. Tārīḫ-i niḥrīr[3] eṣnāsına gelince ṣervet-i vāfire ve ni'met-i mütekāṣire ile mesned-i ṣadāretde ber-ḳarār idügi seyyāḥān-ı cihān-dīdeden vāṣıl-ı pīşgāh-ı şu'ūr idi. El-ān daḫı intiḳāli meczūm ve ḫātime-i aḥvāli ma'lūm degüldür.

el-Mevlā Meḥemmed (Cerrāḥ-zāde[4])

Maḥrūse-i İstanbul'da bir cerrāḥuñ ḳıṭ'a-i rūḥı ve şifā-yı sīne-i mecrūḥıdur. Muḳteżā-yı 'ulüvv-i himmet ile terk-i ṭarīḳ-ı ṣan'at idüp keşf-i daḳā'iḳ-ı fenn-i cerrāḥīden;

Mıṣrā'

جراحات السنان لها الْتِيام [5]

taḥḳīḳınuñ şerefin iẕ'ān ve ḳırā'at-ı 'ilm-i teşrīḥden müṭāla'a-i şerḥ-i tevżīḥ lüzumın itḳān eyleyüp ṭarīḳ-ı 'ilme 'āzim ve ba'de i'dādi'l-levāzım Çivi-zāde Efendi'den mülāzım olmış idi. Medāris-i 'ilmiyyede 'alā ḥasbi'l-'āde iḥyā-yı

1 "Onların bir kusuru yoktur. Sadece misafirlerinin dostlarını ve vatanlarını unutmaları yönüyle ayıplanırlar."
2 Mefhūmını SE
3 Taḥrīr SE
4 Cerrāḥ-zāde:İstanbulī Cerrāḥ-zāde Meḥemmed Efendi SE
5 "Ok yarasının tedavisi vardır."

merāsim-i[1] ifāde iderek ḳırḳ aḳçe ile Üsküdār'da 'Abdu'llāh Aġa Medresesi'nden ma'zūl iken biñ bir Receb'inde Muṣliḥi'd-dīn yirine **[357b]** Edrine'de Şeyḫī Çelebi müderrisi olmış idi. Biñ beş Cemādiye'l-ūlā'sında La'lī Çelebi yirine Sinān Paşa ḫāricine taḥrīk olındı. Biñ yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Köse Maḥmūd Efendi yirine Sinān Paşa Sulṭānī pāyesine terfī' olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde La'lī Çelebi yirine Arżırūm ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ on Muḥarrem'inde 'azl olınup Ġazālī-zāde Seyyid Meḥemmed Efendi naṣb olındı. On bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ṭırabozınlı Meḥemmed yirine Naḫcivān ḳażāsı taḥtu'ş-şu'ā'-ı ḥükm ü imżāsı olmış idi. On iki tārīḫinde Revāfiż müstevlī olmaġın şāh-ı güm-rāh elinde esīr ve mübtelā-yı ḳayd-ı[2] keyd-i ḫaṣm-ı şerīr olmış idi. Bi'l-āḫire ḳażāsında 'adl ü istiḳāmeti bā'iṣ-i ḥürmet ü ri'āyet olup; الفضل ما شهدت به الاعداء[3] mażmūnı hüveydā olduḳdan ṣoñra mecmū'-ı müte'alliḳātı ile bend-i ġamdan āzād ve irsāl-i āstān-ı sa'ādet-istinād ile ber-murād ḳılınmış idi. On üç Şevvāl'inde Velī Efendi yirine Ṣire ḳażāsı ile cebr-i kesr ve mükāfāt-ı āfāt-ı esr olmış idi. On beş Ramażān'ında fāriġ olup manṣıbı Nişāncı ḫıṣmı Şāh Efendi'ye virildi. On yedi[4] Cemādiye'l-ūlā'sında Ṣūfī Meḥemmed Efendi yirine Bosna mevleviyyeti 'ināyet olındı. On ṭoḳuz Ramażān'ında ref' olınup yirine Muḥarrem[5] Efendi terfī' olındı. Yigirmi bir Şevvāl'inde ḳabūl itmeyen Pīrī Efendi yirine Āmid ḳażāsında neşr-i maḥāmid itmiş idi. Yigirmi üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde manṣıb-ı mezbūr Şeker[6] Efendi'ye bā'iṣ-i teşekkür oldı. Yigirmi beş Ramażān'ında Niksārī merḥūm ile yevm-i vāḥidde riḥlet ve hem-rāhī-i īmānla 'ālem-i āḫirete 'azīmet eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm ġavvāṣ-ı cevāhir-i 'ulūm, ḥasenü'l-aḫlāḳ, ṭayyibü'l-a'rāḳ, eyyām-ı tedrīsde ifādeye müdāvim, hengām-ı ḳażāda ḥākim-i ḥāsim ü seyf-i ṣārim, eṭvārı müsellem, melek-ḫiṣāl ādem idi. 'İlm-i fiḳha etemm intisābı olup *Ḳāżī Ḫān*'ı taġyīr ü tertīb ve mükerrerātdan tehẕīb itmişdür. Ba'żı mecmū'aları vardur. Ḥüsn-i kitābeti ve taḥrīr-i ṣükūkda mahāreti olmaġın

1 Resm-i SE
2 ḳayd-ı:ḳayd ü zencīr-i SE
3 "Düşmanları bile üstünlüğün ne olduğuna şahit oldular."
4 350b E
5 Meḥemmed SE
6 Şükrü'llāh SE

Sinān Paşa'nuñ vaḳfiyyesini yazup ol muḳābelede medreselerin bunlara şarṭ itmişler idi.

el-Mevlā Ḥüsāme'd-dīn (Cellād-zāde[1])

Ḳaṣaba-i Ebī Eyyūb'de ḳaṣab-pūş-ı vücūd ve "Cellād-zāde" dimekle ma'rūf u ma'hūd olmış idi. Fenn-i siyāsetden bedel 'ulūm-ı 'āliyeyi muḳaddime-i netīce-i riyāset bilüp taḥṣīl-i 'ulūm[2] u edeb ve tekmīl-i fażl ü ireb ḳıldukdan ṣoñra ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳa sülūk ve ḳurṣ-ı i'tibārın sikke-i sulṭānu'l-'ulemā ile meskūk itmiş iken nīm-i rāhdan ṣarf-ı 'inān-ı himmet ve cānib-i zühd ü ṣalāḥa tevcīh-i semend-i 'azīmet eylemiş idi. Nice yıllar Cāmi'-i Ebü'l-feṭḥ'de maḥfil-nişīn-i va'ẓ ü teẕkīr ve güher-niẕār-ı nevādir-i ḥadīẕ ü tefsīr olup meclis-i va'ẓ ü naṣīḥati enfās-ı pür-sūzı ile germ-ā-germ ve te'ẕīr-i pend-i sūdmendinden āhenīn diller nerm iken üstād-ı fenn-i ḳırā'at ü tecvīd ve ḫoş-elḥān ü ehl-i *Ḳur'ān-ı Mecīd* olmaġın biñ iki tārīḫinde mecnūn-ı destār-keş-i meymūn-küş, ya'nī imām-ı tehī-maġz-ı bī-hüş, meclis-i vücūddan def'-i[3] ẕıḳlet eyledükde yirine imām-ı sulṭānī ve muḳtedā-yı[4] **[358a]** Murād Ḫān-ı 'Oẕmānī olmış idi. Biñ altı Receb'inde Mubaṣṣır-zāde maḥlūlinden Eyyūb'de Zāl Paşa Medresesi żamīme-i imāmet ve fażīlet-i 'ilmiyyesine ri'āyet olınmış idi. Biñ on Cemādiye'l-ūlā'sında ba'ż-ı aḥvāl-i şenī'ası merfū'-ı rikāb-ı pādişāhī olduḳda 'azl ü teb'īd ve ḳahr ü teẕlīli te'bīd olınup imāmeti Ḥażret-i Eyyūb Cāmi'i'nde imām olan muḳri'-i benām 'Abdu'l-ḳādir Efendi'ye in'ām olınup medresesi Teẕkireci Aḥmed Efendi'ye tevcīh olındı. Nice yıllar bī-ser ü sāmān, perīşān-ı ḥüzn ü ḥırmān olup biñ yigirmi beş[5] ḥudūdında küşte-i cellād-ı dehr-i bī-emān oldı.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, vā'iẓ-i muntaẓamu'l-kelām, esbāb-ı ḳabūli temām idi. Sebeb-i 'azli olan ḳıṣṣa-i ġarībe budur ki bir gün Eyyūb'de olan bāġçesinde meclis-i üns ü ṣoḥbet-i zen tertīb eyleyüp muḍḥik ü meze ve me'ak ü pūze maḳūlesi 'Araboġlı nāmına bir şaḫṣı da'vete ḫidmetkār gönderdükde ol ebleh-i sāde-dil 'Arab-zāde ta'bīrinden ġāfil olup ol tārīḫde

1 Cellād-zāde Eyyübī SE
2 'ilm SE
3 - E
4 208b SE
5 - E

Eyyūb ḳāżīsi olan 'Arab-zāde 'Abdu'r-ra'ūf Efendi'yi da'vet ider. Anlar daḫı bī-tekellüfāne tekerrüm eyleyüp teşrīf-i ḳudūm erzānī ḳılduḳda imām efendiyi ḳandīl-i cāma ḳarşu miḥrāb-ı ebrū-yı cānāna müteveccih ve gülzār-ı cemāl-i yārda mütenezzih[1];

Mıṣrā' Ḳaşuń meyli yüzini ḳıbleden döndürdi miḥrābuń

mıṣrā'ı 'unvān-ı ṣaḥīfe-i aḥvāl ve bāb-ı tevbe vü inābet derīçe-i miḥrāb gibi mesdūd olup terdīd-i[2] lā-şarḳıyye ve lā-ġarbiyye ḳıble-nümā-yı iḳbāl olmış bulurlar. Egerçi muḳteżā-yı kerem üzere 'ayb-pūşlıḳ idüp anlar ṭarafından bu sırr-ı ser-beste āşikār olmaz ammā Cellād-zāde tünd-ḫūlıḳ idüp ol ḫidmetkāra dā'imā cefā ve cerīme-i ḥamāḳatine cezā üzere olup cānından bīzār ider. Bir gün eṭıbbā-yı Yehūd'dan birine ḫāliṣ gül-füsūn almaġa gönderdükde imām efendinüń Yehūdī'ye 'araḳ-ı ḫāṣṣu'l-ḫāṣṣ recāsına gönderdügi nāme-i iḫlāṣı ve şīşe-i 'araḳ-ı ḫāṣṣı ol 'aṣrda ḳā'im-maḳām-ı ṣadr-ı a'zam olan Ḫalīl Paşa'ya 'arż ider. Paşa-yı kerīm daḫı 'aybını iẓhār itmemek murād eyleyüp ḫidmetkāra i'timād itmemek ṣūretin gösterür ve Cellād-zāde'yi tenhāca da'vet eyleyüp pend ü naṣīḥat ider. Bu def'a ḫidmetkāra ġażabı ṣad çendān ve nefs-i seb'īsi gürāz-ı tīr-ḫūrde gibi tīz-dendān olup ḫidmetkār-ı derdmendi tīġ-ı ser-tīz ile çāk çāk ve eşedd-i 'uḳūbetle helāk idüp;

Beyt Müjeń kan dökmegi ol ġamze-i cellāddan görmiş
Zihī ḫūnī ki merdüm-küşligi üstāddan görmiş

manṭūḳı üzere isti'dād-ı māder-zādını iẓhār ve cellād oġlı cellād olduġını āşikār itmiş idi. Meyyitini deryāya pertāb idüp lāzıme-i **[358b]** ḥazm ü iḫtiyārı edā itdüm i'tiḳādında iken ol küşte-i şemşīr-i cevr ü āṣām;

Beyt Teslīmdür ġarīḳ-ı ġama görinen hemān
Elbette bir kenāra atar vara vara mevc

1 Mütenezzih bulurlar E
2 351a E

mefhūmına muvāfıḳ devr-i[1] ʿaḳabāt-ı eyyām iderek Eyyūb İskelesi'ne geldükde cemʿ-i keṯīr bu ḥāle vāḳıf olup şöhre-i mecālis ü maḥāfil ve mesāmiʿ-i ʿaliyye-i ṣudūra vāṣıl olduḳda cezāsını bulmış ve maṭrūd-ı ebedī olmış idi. نعوذ بالله تعالى من الحور بعد الكور [2]

el-Mevlā Sinān (Ṭālib Ḫışmı)

Ḳaramanīdür. ʿİvaż Efendi tevābiʿinden Ṭālib Efendi'ye ḫ̔īşāvend olmaġla "Ṭālib Ḫışmı" dimekle şöhre-bend olmış idi. Mādde-i iştihārı olan Mollā Ṭālib, ʿİvaż Efendi maḫdūmınuñ muʿallimi ve cenāb-ı mevlevīnüñ muṣāḥib ü münādimi olmış iken kendülerden mülāzemet müyesser olmayup Munuḳ ʿAlī Efendi'nüñ iʿādesinden ol rütbeyi[3] ḥā'iz ve āḫir-i ʿömrinde yigirmi aḳçe medreseye fā'iz olup ṣılasında fevt olmış idi. Ṣāḥibü't-terceme ṭālib-i ʿilm ü ʿirfān ve cālib-i[4] cins-i fāḫir-i dāniş ü iẓʿān olmaġla mühimm-i ehemm-i meṣāliḥ ve meziyyet-i ferʿ-i ʿale'l-aṣla miṯāl olmaġa ṣāliḥ olmaġın Ḳızıl Mollā Efendi'den mülāzım ve tehyi'e-sāz-ı levāzım olup ḳaṭʿ-ı merātib ve neyl-i meṭālib iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Mollā Şeref maḥlūlinden Yeñi İbrāhīm Paşa'da tecdīd-i resm-i ifāde itmiş idi. On üç Ramażān'ında Ḳırbac ʿOṯmān Efendi yirine Yıldırım Ḫān pāyesine naḳl olındı. On beş Şaʿbān'ında Muḥteşem Rıḍvān Efendi[5] yirine Ḳızılmuṣluḳ Medresesi'ne taḥrīk olındı. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Ḥelvācı-zāde yirine Burūsa Sulṭāniyyesi'ne terfīʿ olınmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Sinān-zāde[6] yirine Ṣaḥn'a geldi. On sekiz Ṣafer'inde Teẕkireci Aḥmed Efendi maḥlūlinden Maġnisa Murādiyyesi iḥsān olındı. Yigirmi iki Ramażān'ında Kec-dehān ʿAbdu'llāh Efendi yirine İzmir ḳażāsında cāy-gīr olmış idi. Yigirmi dört Muḥarrem'inde ʿazl olınup Meḥemmed Ṣādıḳ cā-nişīn-i ḥükūmeti oldı. Yigirmi beş Ẕi'l-ḳaʿde'sinde İstanbul'da fevt oldı.

Mevlānā-yı merḳūm müşārik-i[7] erbāb-ı fühūm, ṣalāḥı ʿilmine ġālib, ḳażāsında nām-ı nīgū taḥṣīline ṭālib idi.

---

1 Dört SE
2 "Zirveye çıktıktan sonra inmekten, alçalmaktan (varlıktan yokluğa düşmekten) yüce Allah'a sığınırız."
3 Mertebeyi SE
4 ṭālib-i SE
5 - R1
6 Sinān-zāde:Sinān Efendi-zāde SE
7 351b E

el-Mevlā Muṣṭafā (Ḫunkār İmāmı[1])

Vilāyet-i Rūm'da "Ḫurpişte" nām şehr-i meşhūrda mānend-i ḫūr püşte-i vücūdda cilveger ve ṣaḥīfe-i şühūdda żiyā-güster olmış idi. Çerāġ-ı sa'y ü ictihādı īḳād ve intiḳād-ı naḳd-i sürre-i feżā'ile i'māl-i ẕihn-i naḳḳād ü ṭab'-ı vaḳḳād eyleyüp dāḫil-i dā'ire-i erbāb-ı isti'dād olduḳda Kātib-zāde Zeynī Efendi'den iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medārisde müdāreseye himmet itmiş idi. Ba'dehu ṭab'ına zühd ü ṣalāḥ ġālib **[359a]** ve ḳullāb-ı maḥabbet-i İlāhiyye ṭarīḳ-ı ḥaḳḳa cāẕib olmaġın ba'ż-ı meşā'iḫ-ı Naḳş-bendiyye'den ıṣlāḥ-ı nefs-i redī'e ve taḥṣīl-i sa'ādet-i sermediyye hevāsına;

Beyt 'Ayn-ı ẕillet mi degül devlet-i dünyā didügüñ
Ḳatı alçaḳ görinür oldı eñ a'lā didügüñ[2]

mażmūnı üzere na'l-i köhne-edīm-i dünyāya püşt-i pā urup bir zemān Burūsa'da mütevekkilen 'ala'llāhi te'ālā iḳāmet, ba'dehu Gemlik'de iḫtiyār-ı ḫitābet ü imāmet eyleyüp biñ on ḥudūdında Cerrāḥ Meḥemmed Paşa İstanbul'da cāmi'-i şerīf binā eyledükde bülbül-i ḫoş-naġme-i miḥrāb ü minber ve ṭūṭī-i şekkerīn-lehçe-i maḥfil-i feyż-güster olmaġla ṣīt-i iştihārı ṭanīn-endāz-ı muḳa"ar-ı ḳubbe-i eflāk ve ṭanṭana-i ṣenā-yı cemīli ġulġul-efgen-i mecāmi'-i ḫāk olup biñ on beş ḥudūdında imām-ı sulṭānī 'Abdu'l-ḳādir Efendi çār tekbīr-i fenā ile tahrīme-bend-i beḳā olduḳda bunlar ol ḫidmet-i 'aliyyeye ḳıyām idüp nice yıllar muḳtedā-yı imāmü'l-vaḳt-i benām ve imāme-i sübḥa-i[3] ṣufūf-ı gevherīn-niẓām olmış idi. Yigirmi dört Receb'inde Anaṭolı ṣadāreti pāyesi ile manẓūme-i aḥvāli ḳarīn-i intiẓām olup ol eṣnāda şeyḫü'l-islām olan[4] Es'ad Efendi ḥażretlerinüñ iki yüz elli aḳçe vaẓīfe-i teḳā'üdleri bunlara 'ināyet ve 'ilāve-i cihet-i imāmet ḳılındı. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde ṣaff-ı ṣınf-ı 'ulemāyı iḫlāl ve ḫaṭīb-i muṣallā gibi minber-i 'illiyyīne iḳbāl eyledi. Yirine Evliyā Meḥemmed Efendi imām olup nā'il-i āmāl oldı.

---

1 Ḫunkār İmāmı:İmām-ı Sulṭānī Ḫurpişteli Muṣṭafā Efendi SE
2 209a SE
3 - SE
4 Şeyḫü'l//olan:- SE

Merḥūm-ı merḳūm āşinā-yı lücec-i ʿulūm, her fenle serükārı, miyāne inşā ve sādece eşʿārı var idi. Sulṭān Aḥmed Ḫān ḥażretlerinüñ nām-ı hümāyūnlarına ḳaṣā'id-i ṭurfe-nikātı ve tevārīḫ ü mevāʿiẓe müteʿalliḳ müzehheb ü mecdūl te'līfatı vardur. Be-heme-ḥāl luṭf-ı ṭabʿdan ḫālī olmayup maḥbūb u dūstlıḳdan ḥiṣṣesi var idi.

el-Mevlā Muṣṭafā (Celeb[1] Muṣliḥi'd-dīn Efendi)

Diyār-ı Rūm-ı cennet-rüsūmdan divşirilüp mānend-i lāle-i Nuʿmānī külāh-ı sürḫle dāḫil-i ḥarem-serāy-ı sulṭānī olan ġılmān-ı ḫāṣṣadan iken nāfe miṡāl taḥṣīl-i sermāye-i ʿilm ü kemāl eyleyüp ṭaşra çıḳduḳda emṡāli lāle gibi sürḫ ü zer ve bayraḳlar ile cilve-sāz olduḳca bunlar ġonce-ṣıfat ḳoynında cüz'dānla tenhā-nişīn-i çemen-i ṣuffe-i gülşen-i rāz[2] olurdı. Bi'l-āḫire ṭarīḳ-ı ʿilme ʿāzim ve Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā Efendi ḥażretlerinden[3] mülāzım olup aḫẕ-ı medāris ve ʿaḳd-ı mecālis iderek ḳırḳdan munfaṣıl iken biñ altı Şaʿbān'ında Şerīf Efendi yirine Zekeriyyā Efendi Medresesi ʿināyet olındı. On üç Şaʿbān'ında Ebūbekr Efendi maḥlūlinden Sinān Paşa Sulṭānī pāyesine sāye, on beş Ṣafer'inde Laṭīf-zāde yirine Ḳalender-ḫāne Medresesi'ne pīrāye ṣalup on yedi Muḥarrem'inde Ḫˇāce-zāde Ṣāliḥ Efendi[4] yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. On sekiz Rebīʿu'l-evvel'inde **[359b]** Mollā ʿAlī Efendi[5] yirine Şeh-zāde müderrisi oldılar. Yigirmi bir Ramażān'ında yine anlar yirine[6] Süleymāniyye'den birine vāṣıl olmış idi. Yigirmi dört Rebīʿu'l-evvel'inde Ḥüsām Efendi yirine Ḥaleb ḳażāsı ile maẓhar-ı ikrām, Rebīʿu'l-āḫir'de Şeyḫ-zāde Aḥmed Efendi'den ṣoñra mücāveret niyyetine kemāl-i şevḳ u ġarām ʿarż eyledügi Beled-i Ḥarām ḥükūmeti ile maḳżiyyu'l-merām oldı. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde ḫaber-i vefātı vārid olup yirine Selānik'den Ḳudsī Efendi naḳl olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ʿilm ü ṣalāḥ ile meşhūr, dervīş-nihād, pāk-iʿtiḳād, merd-i ṣāliḥ-i ṣāfī-fu'ād idi. Mekke-i Mükerreme[7] ḳāżīsi olduḳda diyār-ı

1 Celeb Muṣliḥi'd-dīn:Rūmī Muṣṭafā SE
2 Gülşen-i rāz:iʿzāz E
3 Efendi ḥażretlerinden:Efendi'den SE
4 Ḫˇāce//Efendi:Ṣāliḥ Çelebi R1; Efendi:Çelebi SE
5 - SE
6 352a E
7 Mekke-i Mükerreme:Mekke R1, E

Rūm'dan ḳaṭ'-ı 'alāḳa eyleyüp bi'l-āḫire ol diyārda mücāvir-i ḫāk, muḳaddes-i pāk olmış idi.

Āṯār-ı 'ilmiyyesinden *Eşbāh ü Neẓā'ir-i Fıḳhiyye*'yi şerḥ idüp *el-Ġāzāt*'ını ḥall ve īcāzlarında taḥḳīḳ-ı maḥall itmişdür.

el-Mevlā Ḥüseyn (Ḳara Mu'īd)

Vardar Yeñicesi'nden bedīd ve Ḳınalı-zāde Ḥasan Efendi'ye mu'īd olup mülāzemetle vāṣıl-ı kām ve "Ḳara Mu'īd" laḳabı ile meşhūr-ı enām olmış idi. Ṭarīḳ-ı 'ilme ḳaṭ'-ı nişīb ü firāz iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on bir Ṣafer'inde Bālī Efendi yirine Beşikṭaş'da Sinān Paşa Medresesi virilüp ḳabūl itmemiş idi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Tāce'd-dīn Efendi yirine Ḳāsımpaşa Medresesi tevcīh olındı. On üç Cemādiye'l-āḫire'sinde selefi Baba Tāc yirine Üçşerefeli'ye gönderüldükde gitmeyüp 'azl iḫtiyār eyledi. On dört Rebī'u'l-evvel'inde Zekeriyyā-zāde yirine Zāl Paşa ḫārici teklīf olınduḳda maḳbūl-i ṭab'-ı istiġnā-pesendi olmayup mażmūn-ı beyt-i bī-miṯāl ḥasb-ı ḥāl vāḳi' olmış idi:

Beyt Ẕāt ü zemānla çün manṣıb ki ola yolı
Redd iden anı eyler iẓhār nā-ḳabūli.

On sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Bülbül-zāde Efendi yirine Ḳalender-ḫāne pāyesine vāṣıl olmış idi. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Ṣadre'd-dīn-zāde yirine Ṣaḥn'a geldi. Yigirmi üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Çavuş-zāde Efendi yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne terfī' olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup manṣıbı[1] Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi'ye virilmiş idi. Şehr-i Ẕi'l-ḥicce'de[2] Yaluñ-zāde yirine Selīmiyye-i Edrine 'ināyet olındı. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ḥaleb pāyesi ile vaẓīfe-i teḳā'üd iḥsān olınup Medrese-i Selīmiyye Serçe Mu'īd Efendi'ye virildi. Yigirmi beş tārīḫinde şemşīr-i ecel dünyā ile keşmekeş-i ḫuṣūmetlerine fayṣal virdi.

Merḥūm-ı merḳūm bām-ı inzivā vü ḫumūlde būm, nefsine 'ā'id umūrda

1 Medresesi SE
2 Şehr//ḥiccede:Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde SE

mu'ānid ü ziyānkār, ġayra nisbet mülā'im ü kem-āzār idi. *Bāḳī Efendi Dīvānı*'n yazup vech-i ma'āş ve ḫamīr-i māye-i inti'āş itmiş idi. Her nüsḫası ṣaḥīḥ ü mükemmel ve istinsāḫ idenlere düstūrü'l-'ameldür.

el-Mevlā 'Abdu'llāh (Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı[1])

Vilāyet-i Anaṭolı'da "Berġama" nām ḳaṣabadan ẓuhūr idüp "Ḳızılca **[360a]** Ḫayre'd-dīnoġlı" dimekle meşhūr olmış idi. Pederi ṭarīḳ-ı 'ilmden fāriġ olmış bir merd-i 'ālim ü ṣāliḥ ve pīr-i sa'ādetmend-i müfliḥ idi. Ṭoḳuz yüz altmış ḥudūdında vāṣıl-ı ser-ḥadd-i vücūd ve ser-nihāde-i pīşgāh-ı 'ālem-penāh-ı şühūd olup sinn-i temyīze vāṣıl olduḳda ibrīz-i ṭab'-ı bedā'i'-engīzini ḳāl ve taḥṣīl-i cevher-i feżā'il içün ḥall-i eşkāl-i ḳīl ü ḳāle iştiġāl idüp her fende fā'iḳ, ri'āyete lā'iḳ dānişmend-i bī-mānend olduḳda ḫᵛāce-i Sulṭān Selīm-i ḥalīm 'Atā'u'llāh Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle behremend olmış idi. Ba'ẓı medārise müderris ve bünyān-ı ifādeyi mü'essis olup ḳırḳ aḳçe ile[2] Burūsa'da Ḳadrī Efendi Medresesi'nden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir Ṣafer'inde[3] Aġzıḳara yirine Ḫayre'd-dīn Paşa müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan ṭoḳuz Şevvāl'inde Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine Ḳalender-ḫāne pāyesine terfī' olındı. Elf-i kāmil Şevvāl'inde Ayāşī Muṣṭafā Efendi yirine Anḳara fetvāsına naḳl olındı. Biñ üç Muḥarrem'inde 'azl olınup yirine Sefer Efendi oġlı[4] Yaḥyā Çelebi naṣb olındı. Biñ altı Ṣafer'inde Muḥarrem Efendi maḥlūlinden Anḳara fetvāsına i'āde olındı. Biñ on Ramażān'ında ma'zūl olup yirine Tāce'd-dīn Efendi müderris ve müftī oldı. On bir Ṣa'bān'ında Meḥemmed Ṣādıḳ yirine altmış aḳçe ile Ṣaḥn Medresesi virildi. Selḫ-i Ramażān'da 'Arab Sinān Efendi yirine Maġnisa ḳażāsı iḥsān olındı[5]. On üç Rebī'u'l-evvel'inde ref' olınup yirine 'Iydī Efendi terfī' olındı[6]. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Tāce'd-dīn yirine ṣāliṣen Anḳara fetvāsı müyesser oldı. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında arpalıḳ ṭarīḳı ile ol ḥavālīde manṣıb-ı ḳażā virilüp selefi Tāce'd-dīn i'āde olındı. Biñ yigirmi Ṣafer'inde ḳa-

1 Ḫayre'd-dīnoġlı 'Abdu'llāh Efendi SE
2 209b SE
3 352b E
4 Sefer Efendioġlı:Sefer-zāde SE
5 İḥsān olındı:virildi SE
6 - SE

būl itmeyen Köse Sinān yirine Ḳonya ḳażāsı tevcīh olındı[1]. Biñ yigirmi bir Ṣafer'inde Emru'llāh Efendi maḥlūlinden Mar'aş ḳażāsına naḳl olınmış idi. Ḳabūl itmeyüp āstāneye geldükde sene-i mezbūre Şevvāl'inde Hābīl Efendi yirine Belġırad ḳażāsı ile ber-murād oldı. Yigirmi üç tārīḫinde ma'zūl olup selefi i'āde olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde eşrāf-ı ḳużātdan Emīr Efendi yirine Anḳara ḳażāsı müyesser oldı. Ba'dehu selefine muḳarrer ḳılınup teḳā'üd ṭarīḳı ile bir manṣıb tevcīh olındı. Biñ yigirmi altı Muḥarrem'inüñ altıncı güni İstanbul'da tevdī'-i 'ālem-i fānī ve şeb-be-ḫayr-ı rūz-ı[2] zindegānī itdiler.

Merḥūm-ı merḳūm deryā-yı güher-rīz-i 'ulūm, her fende mümtāz, her vādīde ser-efrāz, ṣāf-dil ü pāk-nijād, hoş-ṭab' u dervīş-nihād, laṭīf ü naẓīf, ẕāt-ı 'azīz ü vücūd-ı şerīf idi. Fażīletine göre menāṣıb-ı refī'adan behremend olmamaġla ẕātı miḳdārı nāmı bülend olmamış idi.

Biñ yigirmi üç tārīḫinde bu faḳīr Ruscuḳ ḳāżīsi iken ṣāḥibü't-terceme Belġırad'dan Ṭuna ile ḳaṣaba-i mezbūreye gelüp żayf-ı mükerremimüz olmış idi. El-ḥaḳḳ deryā-yı fesīḥü'l-ercā-yı 'ulūm ve kān-ı gevher-i manṭūḳ u mefhūm, 'ilm-i taṣavvufuñ daḳā'iḳ u ġavāmıżına vāḳıf, sālik-i āgāh ü merd-i 'ārif, 'ulūm-ı 'āliyede 'alem, mesā'il-i ḥikmetde ḥakem, riyāżiyyātda daḳā'iḳ-ı efkārı ġayr-ı münfehime, fenn-i celīl-i kelāmda ṣāḥib-i kelime idi. Bi-ḥamdi'llāhi te'ālā ḫidmet-i 'aliyyeleri ile müşerref ve gūş-ı hūş ḳurṭu'l-cevāhir-i nevādirleri ile müşennef olmaḳ **[360b]** müyesser olup kelimāt-ı dürer-bārlarından iltiḳāṭ olınan a'lāḳ-ı esrār-ı 'aliyye el-ān gūşvār-ı misma'a-i cānum ve ta'vīẕ-i külāh-ı ibtihāc ü bāzū-bend-i yemīn-i 'irfānumdur. Ḳabūl-i manṣıb-ı ḳażāya rūḥ-ı pāk-i Ṣāri'-i A'ẓam *ṣalla'llāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem* ṭaraf-ı şerīflerinden maẓhar-ı icāzet-i 'aliyye olduḳların beyān buyurmışlar idi.

Ḳaṣīde-i Münferice'ye Türkī şerḥleri var imiş. Bu faḳīre yād-gār içün nüsḫasını iḥsān eyleyüp tevdī'-künān revān oldılar. Eş'ār-ı şerīfeleri *Teẕkiretü'ş-şu'arā*'da mesṭūr ve zebān-zed-i cumhūrdur. Bu beyt-i meşhūr feyż-i ser-çeşme-i ṭab'-ı pür-nūrlarıdur:

1 Biñ//olındı:- E
2 - SE

Beyt Mey ü maḥbūbı imiş ẕevḳı behiştüñ de hemān
Ḫaber alduḳ o ṭarafdan bize ādem geldi

el-Mevlā Meḥemmed bin Süleymān bin Meḥemmed el-Gīlānī (Ḥakīmī Efendi[1]) {Ḥakīmī}

Vilāyet-i Gīlān'da belde-i Lāhicān'dan ẓuhūr ve Mollā Lārī'den iktisāb-ı faẓl-ı mevfūr idüp anlar taḳrībi ile sulṭān-ı Hindūstān olan Hümāyūn Pādişāh dergāhına intisāb ve rūy-māl-i muḫayyem-i hümāyūn-ı[2] gerdūn-cenāb itmiş idi. Sulṭān Selīm-i Ṣānī 'aṣrında diyār-ı Rūm'a ḳudūm eyleyüp Sulṭān Murād Ḫān-ı Ṣāliṣ ḥażretlerinüñ şeh-zādelikleri ḥālinde mu'allimleri olan İbrāhīm Efendi'den mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olmış idi. Ol eṣnāda maḳbūl-i pādişāh-ı cihān-baḫşā olan Beglerbegi Meḥemmed Paşa'ya mu'allim olup iḥrāz-ı merātib-i 'ilmiyye iderek ṭoḳuz yüz ṭoḳsan bir tārīḫinde ḳırḳ aḳçe ile Cānbāziyye müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan yedi tārīḫinde Vezīr-i A'ẓam 'Oṣmān Paşa'nuñ vaṣıyyeti mūcibince[3] medrese-i cedīdesi[4] temām olduḳda evvelā bunlara in'ām olındı. Elf-i kāmil Muḥarrem'inde Fāṭıma Sulṭān ma'dūmesine naḳl olınup medresesi Aḫī-zāde[5] Ḥüseyn Efendi ḥażretlerine tevcīh olındı. Medrese-i mezbūreyi ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār eyledi. Biñ beş Şevvāl'inde Niksārī-zāde[6] yirine Üsküdār'da Meḥemmed Paşa pāyesine terfī' olındı. Biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Çalıḳ-zāde yirine Ḳayṣeriyye ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ ṭoḳuz Muḥarrem'inde Nişāncı ḫıṣmı Şāh Çelebi yirine Ṭrablus-ı Şām[7] ḳażāsına naḳl olınmış idi. Biñ on Ṣafer'inde 'azl olınup selefi i'āde olındı. On bir Ṣa'bān'ında Ṣūfī Meḥemmed Efendi yirine ṣāniyen[8] Ḳayṣeriyye ḳażāsı müyesser oldı. On iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde ma'zūl olup Ġınāyī Efendi naṣb olındı. On dört Ṣa'bān'ında Muṣlī Çelebi yirine ṣāliṣen Ḳayṣeriye ḳāżīsi oldı. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde munfaṣıl olup yirine Baba-zāde Dāmādı vāṣıl oldı. Ba'dehu ṣāniyen Ṭrablus-ı Şām

1 Ḥakīmī Efendi:Meḥemmed Efendi el-Gīlānī el-Muḫalleṣ bi-Ḥakīmī SE
2 353a E
3 Üzere SE
4 Celīleleri SE
5 Aḫī-zāde:- SE
6 - R1
7 Ṭırablus-ı Şām:Ṭırablus R1, E
8 Bu kelime SE'de "oldı" kelimesinden önce gelmektedir.

ḥükūmeti ile bekām olup on ṭoḳuz Muḥarrem'inde ma'zūl ve yirine Muḥarrem Çelebi mevṣūl oldı. Biñ yigirmi Muḥarrem'inde rābi'an Ḳayṣeriyye'ye ḳāżī olup yigirmi bir Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınmış idi. Ol eṣnālarda Vezīr-i A'ẓam Ḫalīl Paşa ḳapudan olmaġla ṭonanmaya getürüp ordu ḳażāsı[1] ḥükmin virmiş idi. Biñ yigirmi altı Muḥarrem'inüñ evāḫirinde İstanbul'da fevt oldı.

Mevlānā-yı mezbūr "Ḥakīmī" maḫlaṣı ile meşhūr, Türkī ve Fārisī şi'r ü inşāya ḳādir, üslūb-ı kitābetde māhir, tekellüf[2] ü taṣallüfden[3] 'ārī, ḫiżāb-ı ḥınnā şi'ārı, pīr-i dervīş **[361a]** -nihād, Müslim-i[4] pāk-i'tiḳād idi.

el-Mevlā Sa'īd (Ḳara Sa'īd[5])

Ġulām-ı Hindīdür. 'Ulemā-yı 'Acem'den Mollā 'İmād'uñ bende-i ḥalḳa-be-gūş-ı ḫidmeti ve lūle-i çeşme-i nūş gibi gūş-mālīde-i dest-i terbiyeti olup mebānī-i 'ulūmı 'alā vechi'l-itḳān ta'līm ve daḳā'iḳ-ı 'ilmiyyeyi kemā-yenbaġī tefhīm itdükden ṣoñra mollā-yı merḳūm Baġdād ve Diyārbekr ve Arżırūm eyāletlerinde iken Meḥemmed Paşa oġlı Ḥasan Paşa'ya mu'allim olmaġın bunlar daḫı ehālī-i Rūm'la[6] iḫtilāṭ itmiş idi. Mollāsı intiḳālinden ṣoñra āheng-i dārü'l-mülk-i Rūm ve medīne-i Ḳosṭanṭıniyye'ye ḳudūm eyleyüp Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi ḥażretlerinden kesb-i şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medārisde müẕākere-i 'ilmiyyeden tefrīġ-i ẕimmet eyleyüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Meḥemmed Zemān yirine Ḥācī Ḥasan-zāde Medresesi iḥsān olındı. Biñ yigirmi Receb'inde selefi yirine[7] Ḥaydar Paşa'ya, yigirmi iki Ramażān'ında[8] Seyfī-zāde 'Abdu'r-raḥmān Çelebi yirine Maḥmūd Paşa'ya pey-ender-pey taḥrīk olınup yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında Maḥmūd-zāde yirine Şāh Sulṭān pāyesine vāṣıl, yigirmi dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde Bahā'e'd-dīn-zāde Bekri yirine Ḫānḳāh Medresesi'ne nā'il olmış idi. Yigirmi altı Rebī'u'l-āḫir'inde ders ü devri encām ve defter-i 'ömri feẕlek-i ḫitām buldı. Medrese-i maḥlūle[9] Ḥācī Meḥemmed-zāde'ye in'ām olındı.

1 ḳāżīsi SE
2 Teklīf R1, E
3 210a SE
4 - R1, E
5 Ḳara Sa'īd:Sa'īd Efendi el-Hindī SE
6 ehālī-i Rūm'la:ervāmla E
7 SE'de "selefi yirine" ifadesi "Ḥaydar Paşa'ya" ifadesinden sonra gelmektedir.
8 Receb'inde SE
9 Maḥlūle SE

Mevlānā-yı merḳūm ḥarīṣ-i deryā-keşān-ı ʿulūm, ʿālim ü fāżıl, kāmil ü şāmil idi[1].

Beyt Dili çalar daḫı bir Hindī iken tīġ-ı ser-tīzi
Neden çaḳ böyle maḳbūl olmaḳ ol dil-dār yanında

mażmūnı üzere Mollā ʿİmād'uń tilmīẕ-i ḫāṣṣ-ı manẓūrı ve maẓhar-ı[2] feyż-i fażl-ı mevfūrı idi. Ṣalāḥ-ı ḥāl ve ifāde vü iştiġāl üzere müddet-i ḥayātı encāma yitirüp maraż-ı ṭāʿūndan intiḳāl eyledi. [3]عاش سعيدا ومات شهيدا

el-Mevlā İsmāʿīl (Amāsıyyeli[4] İsmāʿīl Efendi)

Belde-i Amāsıyye'den ḳarīn-i neşv ü nemā ve sebzezār-ı nezāhetde cilve-nümā olup taḥṣīl-i sermāye-i ʿilm ü ʿirfān ve tekmīl-i cins-i rāʾic-i dāniş ü iẕʿān itdükden ṣoñra bendergāh-ı maʿārif-i seniyye olan belde-i Ḳosṭanṭıniyye'de ḥaṭṭ-ı riḥāl ve ʿarż-ı kālā-yı fażl ü kemāl idüp Maẓlūm Melek'den mülāzemetle bekām ve merāḳī-i menāṣıbda kām-şümār-ı ʿizz ü iḥtişām olmış idi. Ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biń dört Şaʿbān'ında[5] Yavuz Efendi yirine Ḳāsımpaşa Medresesi tevcīh olındı. Biń sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında Baḥṣī Efendi yirine Yeñi ʿAlī Paşa'ya taḥrīk olındı. Biń ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Köse Maḥmūd yirine Cerrāḥ Paşa[6] Sulṭānı Gevher Ḫān Sulṭān pāyesi virilmiş iken ṣāḥibetü'l-ḫayr Şibr Efendi'yi iḫtiyār idüp bunlar ṣıfru'l-yed ḳaldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Hidāyet Efendi yirine Üsküdār'da Meḥemmed Paşa pāyesi ʿināyet olındı. Biń on Rebīʿu'l-āḫir'inde Şerīf-i Şirvānī yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesine taḥrīk olındı. **[361b]** On iki Cemādiye'l-ūlā'sında Ḥasan Efendi ḥażretleri[7] yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʿde'sinde ʿAṭūfī Efendi[8] yirine Diyārbekr mevleviyyeti revā görüldi. On dört Rebīʿu'l-evvel'inde ʿazl olınup manṣıb-ı mezbūr Ṣunʿī Efendi'ye teklīf olındı. Anlar ḳabūl itmeyüp serdār-ı şarḳ Çaġala-zāde ṭarafından ordu-yı hümāyūn ḳāżīsi olan Süleymān Efendi'ye

1 353b E
2 - SE
3 "Mutlu (bir şekilde) yaşadı, şehit olarak öldü."
4 Amāsıyyelı:- R1, E
5 Ramażānında SE
6 - R1, E
7 - SE
8 - R1, E

virildi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinüñ evāḫirinde[1] 'Abdu'l-mü'min Efendi yirine Baġdād-ı dārü's-selām ḥükūmeti tefvīż olındı. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde ref' olınup Ḳaragülmez Efendi terfī' olındı. Biñ yigirmi Rebī'u'l-āḫir'inde Müftī-zāde Şeyḫī Efendi yirine Medīne-i Münevvere *dāmet bi'l-envāri müsevvere* ḳażāsı ile teşrīf olındılar. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup Sinān-zāde Efendi tebcīl olındı. Yigirmi üç Ṣafer'inde Rāzī Efendi yirine Burūsa ḳażāsı müyesser olmış idi. Yigirmi dört Rebī'u'l-āḫir'inde 'azl olınup Mollā 'Alī Efendi mesned-nişīn-i ḥükūmet oldı. Yigirmi altı senesi Şa'bān'ında intiḳāl idüp Keskin Dede Tekyesi'nde defn olındı.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, eyyām-ı tedrīsde meşġūl-i ifāde, zemān-ı ḥükūmetinde ḥākim-i ḳarār-dāde, vaż' u vaḳārı müsellem, ṣalābeti ve istiḳāmeti meşhūd-i[2] 'ālem idi. Vezīr-i A'ẓam Naṣūḥ Paşa'nuñ evā'il-i ḥālinde mu'allimi olmaġın vezāreti ḥālinde Burūsa'yı iḥsān itmiş idi.

el-Mevlā Muṣṭafā (Seyfī-zāde Çelebi[3])

Mekke-i Mükerreme ḳāżīsi iken vaḳfe-i 'Arafāt-ı vücūddan revān ve 'āzim-i[4] şerefāt-ı cinān olan Seyfu'llāh Efendi'nüñ maḫdūm-ı ercümendi ve Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi'nüñ duḫter-zāde-i sa'ādetmendidür. İktisāb-ı fażl ü edeb ve feżā'il-i müktesebeyi 'ilāve-i ḫaṣā'il-i neseb ḳılup ḫ'āce-i pādişāh-ı 'ālem-penāh Sa'de'd-dīn Efendi'den mülāzemetle vāṣıl-ı dil-ḫ'āh ve mu'allim-i maḳām-ı Aḥmed Ḫānī Muṣṭafā Efendi ile 'aḳd-ı peyvend-i muṣāheret ḳılup nā'il-i sermāye-i 'izz ü cāh olmaġın ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on iki Şa'bān'ında ki cülūs-ı Aḥmed Ḫānī eṣnāsıdur, 'Abdu'l-laṭīf-zāde yirine Yeñi 'Alī Paşa müderrisi olmış idi. Biñ on üç Rebī'u'l-āḫir'inde Eyyūb Medresesi[5] 'Abdu'l-kerīm Efendi'den ṣoñra altmışdan tenzīl olınup pāye-i Ṣaḥn olmaḳ üzere bunlara tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Nevālī-zāde Sa'dī Çelebi[6] yirine Ṣaḥn'a gelüp anlar altmış aḳçe ile Eyyūb müderrisi oldı. On beş Rebī'u'l-evvel'inde Muṣliḥi'd-dīn Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile

1 Ẕi'l-ḥicce'sinüñ evāḫirinde:Ẕi'l-ḥicce'sinde SE
2 Meşhūr-i SE
3 Seyfī//Çelebi:Seyfu'llāh Efendi-zāde Muṣṭafā Efendi SE
4 Ve 'āzim-i SE
5 Müderrisi SE
6 354a E

tekrīm olındı. On altı tārīḫinde Ḫˇāce Efendi'nüñ 'imād-ı kāḫ-ı vücūdı zelzele-i hādimü'l-leẕẕāt ile zā'il ve ṭāḳ u revāḳ-ı devleti [1]﴿جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا﴾ mefhūm-ı kerīmine mümāṡil olduḳda[2] bunlaruñ daḫı ḳaṣr-ı devlet-i iżāfīsi fenāya mā'il olup ẓuhūrı ḫalḳa ṣaḳīl gelmekle naẓardan isḳāṭ olınmış idi. Nice zemān ol pāyede pāy-dām-ı 'anākib-i nisyān ve ḥarekāt-ı serī'asına cebr içün semend-i 'azmi keşīde-'inān ḳılınup on yedi Muḥarrem'inde ḫilāf-ı merżīsi olan Ḫışım Yaḥyā Efendi[3] yirine Vālide-i Cedīde Medresesi'ne taḥrīk olınduḳda ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār eylemiş idi. Yigirmi bir Receb'inde Şems Efendi-zāde yirine tekrār Sulṭān Selīm Medresesi 'ināyet olındı. Yigirmi dört rebi'u'l **[362a]** -evvelinde Celeb Muṣliḥi'd-dīn yirine Süleymāniyye'de seccāde-nişīn oldı. Yigirmi beş Ramażān'ında Ṣa'rāvī Efendi yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsı 'ināyet olınup ba'de eyyām vaẓīfe-i teḳā'üd ile[4] īṡār-ı[5] 'uzlet ü inzivā itmiş idi. Yigirmi altı Ṣa'bān'ında āzāde-i daġdaġa-i cihān ve ser-dāde-i riyāż-ı cinān oldı.

Mevlānā-yı merḳūm maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūm, himmeti 'ālī ve sīnesi āmāl ile mālī idi. Ḳayınatası devletinde maġrūrāne ḥareketi ḳulūbı müteneffir ve ṭıbā'ı mütekeddir ḳılmaġın zevāl-i ni'metine şemātet ve zemān-ı nekbetine 'arż-ı meserret ḳılduḳların görüp istīlā-yı ġumūm ve hücūm-ı hümūm[6] ile 'aḳlına iḫtilāl ve mizācına i'tilāl gelüp bi'l-āḫire ġalebe-i sevdā ile intiḳāl ve neş'e-i āḫiretle def'-i melāl eyledi.

el-Mevlā Bālī (Ḳaramanī[7] Bālī Efendi)

Diyār-ı Ḳaraman'da "Gaferiyat" nām ḳaṣabadan ẓuhūr itmiş idi. Mir'āt-ı bāli ṣayḳal-ı ictihād ile cilā-dāde ve bāz-ı himmeti 'urūc-ı kemāl içün bāl-güşāde olup taḥṣīl-i rütbe-i isti'dād itdükden ṣoñra Anaṭolı ṣadrı olan Ḫubbī Mollāsı'ndan mülāzemetle ber-murād olmış idi. Ṭarīḳ-ı tedrīsde ḳaṭ'-ı pāye ve 'ıḳd-ı cāhı gerden-i himmetine pīrāye iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Şeyḫ-zāde yirine Beşikṭaş'da Sinān Paşa Medresesi tevcīh

1 Kur'ân-ı Kerîm, Hud Sûresi, 11/ 82, "… oranın altını üstüne getirdik …"
2 210b SE
3 - SE
4 - E
5 İḫtiyār-ı SE
6 SE'de "hümūm" ile "ġumūm" kelimeleri yer değiştirmiştir.
7 Ḳaramanī:- R1, E

olındı. On bir Ṣafer'inde Velī Efendi yirine Rodos fetvāsına terfī' olındı. On beş Rebī'u'l-evvel'inde Ṭālevī-zāde Dervīş Efendi maḥlūlinden Şām fetvāsına naḳl olındı. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde fāriġan āstāneye gelüp Şāfiyeci Muṣliḥi'd-dīn yirine Ṣoġuḳḳuyı pāyesi 'ināyet olındı. On sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Mehter-zāde yirine Ḫānḳāh pāyesin cāygāh eyledi. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde Kec-dehān 'Abdu'llāh Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳaraca Aḥmed Efendi yirine[1] Edrine Dārü'l-ḥadīṯi'ne gönderildi. Biñ yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Abdu'l-laṭīf-zāde yirine Edrine'de Sulṭān Selīm Medresesi ile tekrīm olındı. Yigirmi iki Muḥarrem'inde ber-vech-i teḳā'üd Ṣa'rāvī 'Abdu'r-raḥīm Efendi yirine tekrār Dārü'l-ḥadīṯ Medresesi iḥsān olınmış idi. Ḳarīne-i ḥāl vaẓā'if-i 'ilm ü 'ibādete iştiġāl üzere iken yigirmi altı Ramażān'ında intiḳāl eyledi. Medrese-i maḥlūle Ḳara Çelebi-zāde Efendi[2] maḫdūmı Ebü'l-fażl Maḥmūd Efendi'ye tevcīh olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ve luṭf-ı ḫiṣāl ile meşhūr, pāk-i'tiḳād, dervīş-nihād, ḳāni' u şākir, şūḫ u şāṭır, faḳīr-i ṣābir idi.

el-Mevlā Şeyḫ Meḥemmed (Şems-zāde Çelebi[3])

Devlet-i Meḥemmed Ḫānī'de Anaṭolı ṣadāreti ile nā'il-i emānī olan[4] Ḫˇāce-zāde Şems Efendi'nüñ maḫdūm-ı sa'd-aḫteri ve pertev-i neyyir-i hidāyet-güsteridür. Ṭoḳuz yüz seksan ḥudūdında kevkeb-i vücūdı ufuḳ-ı şühūddan ṭāli' ve şu'ā'-ı necābet ṣafḥa-i cebīninde lāmi' ü sāṭı' olup ḳābiliyyet-i şān-ı maḫdūmī üzere muḳaddimāt-ı 'ulūm bi-cümletihā ma'lūmı olup;

Beyt انا ابن جلا و طلاع الثنايا
متى اضع العمامة تعرفونى [5]

mefhūmını tekrār iderek ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilme sülūk ve ḳurş-ı i'tibārın

1 Ṣaḥn'a//yirine:- SE
2 - SE
3 Şems//Çelebi:Maḫdūm-ı Ḫˇāce-zāde Şems Çelebi SE
4 354b E
5 "Ben herkesin gözü önünde ve dağlarda dolaşan adamın oğluyum. Sarığımı çıkarttığım zaman beni tanırsınız."

sikke-i sulṭānu'l-ʿulemā ile meskūk eyleyüp devre-i ḥareketi ḫˇāce-i **[362b]** pādişāh-ı ʿālem-penāh Saʿde'd-dīn Efendi āstānesine müntehī olduḳda şeref-i mülāzemetleri ile müfteḫir ü mübāhī olmış idi. Biñ dört senesi ḫilālinde Ḳoca ʿAcem yirine ibtidā ḳırḳ aḳçe ile "Ḥammāmiyye" dimekle maʿrūf Ḳāżī Ḥüsām Medresesi inʿām olındı. Biñ beş Ṣafer'inde on aḳçe teraḳḳī ile ḫāric rütbesine ʿāric olmış idi. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında İsmāʿīl Efendi yirine Yeñi ʿAlī Paşa'da seccāde-nişīn-i ifāde olmış idi. On bir Ramażān'ında Nevālī-zāde Saʿdī Çelebi yirine Ḫānḳāh pāyesini penāh eyledi. On dört Rebīʿu'l-evvel'inde Ṣunʿī Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. On altı Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Nevālī-zāde Saʿdī Çelebi yirine Üsküdār Vālidesi'ne terfīʿ olındı. On yedi Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Ḫˇāce-zāde Ṣāliḥ Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olındı. Yigirmi bir Receb'inde Aḫī-zāde Maḥmūd Çelebi yirine Süleymāniyye'de murabbaʿ-nişīn-i iclāl, yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ṣadre'd-dīn-zāde yirine Dārü'l-ḥadīṯ-i Süleymāniyye ile vāṣıl-ı ʿālü'l-ʿāl-i merātib-i iḳbāl olmış idi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Çivi-zāde Efendi yirine ḳażā-yı Dımaşḳu'ş-Şām ḥükūmeti ile maḳżiyyu'l-merām oldı. Yigirmi altı Rebīʿu'l-āḫir'inde ʿazl olınup taḥille ṭarīḳı ile Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn, baʿdehu Dāvud-zāde Efendi[1] mesned[2]-nişīn-i izz ü temkīn oldı. Sene-i mezbūre Ramażān'ınuñ üçünci güni İstanbul'a ḳufūl eṣnāsında necm-i ḥayātı üfūl eyleyüp müddet-i ʿömri encāma ve āftāb-ı serīʿu's-seyri maġrib-i şāma yetmiş idi.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı zībende-rüsūm, münaḳḳaḥ-ı dānişmend ve ʿiffet ü nezāhetden behremend, pāk-iʿtiḳād[3] ü nīk-ḫaṣlet, güşāde-ṭabʿ u ṣāfī-ṭaviyyet, şems oġlı necīm, şems-zāde ʿacīm idi. Şekl ü sīmāda ḳaṣīrü'l-ḳāme, ṣaġīrü'l-hāme[4], ḫafīfü'l-liḥye, żaʿīfü'l-bünye, gendüm-gün ve mübtelā-yı efyūn, keşmekeş-i eczā-yı berşle[5] zār ü zebūn olmaġın "Çekirdek Çelebi" dirler idi. Bā-īn-heme himmet-i ʿaliyyeden nāşī mehābet ü şehāmetine ḥadden efzūn iʿtināsı ve ṣalābet ü şecāʿatine iftinān-ı bī-ḳıyāsı olmaġın yārān-ı ṣafā ile muṣāḥabet eyledükçe istīlā-yı ḫavf ü bīm ile zehreleri dü-nīm olmaḳ vehmine

1 - SE
2 murabbaʿ SE
3 Nihād SE
4 ṣaġīrü'l-hāme:- SE
5 211a SE

düşüp 'arż-ı telaṭṭuf u tekerrüm ve kemāl-i inbisāṭ u iltiyām ile tekellüm iderdi. Mu'īd-i medrese-i ifādeleri olan Vaḥīdī Çelebi ki temām pertev-i naḳş-ı cenāb-ı maḫdūmī ve timṡāl-i peyker-i süstmān-rüsūmıdur, anlarla idmān-ı pençe-gīrī eyleyüp zu'mınca ol Rüstem-i destāna pençe-i merd-i ḫaṣmāne, şāne-i āhenīn-i Neyrem'den nişāne idi.

الشيء بالشيء يذكر[1] Mevlānā-yı merḳūm bu miyān beyti didükde;

Beyt İstemege viṣālüñi ḳaldurıcaḳ du'āya el
Cāmi'-i cisme ḳubbe ser ḳollar olur mināremüz,

yārāndan ba'ż-ı nükte-dān "Fi'l-vāḳi' cevz-i Hindī'den ḳubbesi ve ḫāme-i vāsıṭīden mināresi olan cāmi'-i şerīfe maṣra-i Mıṣrī'den 'amūd u pāye ve ḫalāl ü ḳavāldan pāyendān ü pīrāye münāsibdür." diyü laṭīfe itmiş idi.

[Kendülerden büyük birāderi var idi. Bi'd-defe'āt Midilli ve Rodos ḳażālarına ḥākim olup Midilli'de iḳāmet ve Ehlī Çelebi ile 'aḳd-ı peyvend-i muṣāheret ḳılmış idi. Biñ otuz tārīḫinde Midilli ḳażāsı bunlar üstinden Ḳāf-zāde Çelebi'ye arpalıḳ olup ba'dehu muḳarrer ḳılındı. Otuz dört senesinde ma'zūlen āstānede fevt olmışdur[2].]

el-Mevlā Maḥmūd (Manastırlı Derzī-zāde Maḥmūd Çelebi[3])

Rūmili'nde "Manastır" nām şehr-i meşhūrdan ẓuhūr idüp "Derzī-zāde"[4] dimekle zebān-zed-i cumhūr olmış idi. Mu'allim-i maḳām-ı Murād Ḫānī, seyyid-i ṣānī Sa'de'd-dīn Efendi ḥidmetlerinden mülāzemetle[5] nā'il-i emānī olup sālik-i ṭarīḳ-ı ḳażā ve mālik-i ezimme-i ḥükm ü imżā olmış idi[6]. Bi'd-defe'āt Manastır'a ḳāżī **[363a]** ve Siroz ve Üsküb ḳażālarında ḥükūmetinden ḫalḳ-ı cihān rāżī olup Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi ve Es'ad Efendi ṣadāretlerinde serdār-ı diyār-ı Engürüs olan vüzerā-yı 'iẓām yanında teẕkirecilik ḥidmeti ile

1 "Bir şey, başka bir şeyi hatırlatır."
2 Kendülerden//olmışdur, der-kenār R1, E, SE
3 Derzī-zāde//Çelebi:Manastırlı Maḥmūd Efendi R1, E
4 355a E
5 - R1, E
6 SE'de bu cümle bir sonraki cümle ile yer değiştirmiş ve bazı ifadeler iç içe geçmiştir. Fakat cümle anlamları aynıdır.

ḳadri ʻālī ve ṭanṭana-i iclāli reşk-endāz-ı mevālī olmış idi. Yigirmi altı tārīḫinde ʻAbdu'l-ʻazīz Efendi merḥūm ile ḥacc-ı şerīfe ʻazīmet ve isḳāṭ-ı farīżaya himmet eyleyüp sene-i mezbūre ḫilālinde riḥlet ve ḫāk-i bedeni arāżī-i muḳaddesede vedīʻat ḳılmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i ʻilmiyye ile meşhūr, vücūh-ı ḳużāt-ı sütūde-ṣıfātdan maʻdūd idi.

Tefsīr-i şerīfe müteʻalliḳ risāleleri ve taḥḳīḳ-ı mebāḥiṯ ü tenvīr-i müddeʻāda maḳāleleri vardur. *Feżā'il-i Cihād* yazup rikāb-ı hümāyūn-ı pādişāhīye ihdā itmiş idi. *Raḥmetu'llāhi teʻālā ʻaleyhim ecmaʻīn.*

Feżā'il-i Cihād'a veliyyü'n-niʻam-ı eyyām Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā Efendi ḥażretlerinüñ taḳrīẓidür:

Şiʻr

كتابُك بدرَالدين سيفٌ سلَلْتَه
بنصر وتأييد وقد كان مغمودا

وتقريظ أعلام الرجال فِرِنْدُه
فلا زال ممدوحا ولا زلتَ محمودا [1]

Ṣınfu'l-meşā'iḫi'l-kirām Elleẕīne İnteḳalū ilā Dāri's-selām fī Hāẕihi'd-devleti'l-ʻaliyye

eş-Şeyḫ Meḥemmed (Tırḥalalı Meḥemmed Efendi[2] *ḳuddise sırruhu*[3])

Ḳaṣaba-i Malġara'da "Ḥasan Ḫalīfe" nām bir imāmuñ imāme-i sübḥa-i gevher-i tābı ve miyāne-bend-i silkü'l-le'āl-i baḥru'l-ensābıdur. Taḥṣīl-i sermāye-i ʻilm ü ʻirfān ve tekmīl-i pīrāye-i taḥḳīḳ u īḳān eyleyüp rütbe-i istiʻdāda vāṣıl ve ṣemere-i fu'ādı ḥāṣıl olduḳda Fevrī Efendi'nüñ medrese-i ifādesine dāḫil ve serḥalḳa-i efāżıl-ı ḳavābil olmış idi. Evā'il-i tarīḳdan rāh-ı ḥaḳīḳate ʻaṭf-i ʻinān-ı ʻazīmet ve tekmīl-i ādāb-ı nefse himmet eyleyüp ḳıdve-i erbābü'z-zehāde, şeyḫ-i

1 "Bedreddin, senin kitabın kınından çıkardığın bir kılıçtır. Zafer ve dayanıklılık onun için kın oldu. En bilgin adamların takrizi onun çeliğidir. Hâlâ methedilir, dâima üstün tutulursun."
2 Ṭırhalalı//Efendi:Şeyḫ Meḥemmed SE
3 Bu dua cümlesi SE nüshasında bulunmamaktadır.

kerīm Nūre'd-dīn-zāde Efendi ḥażretlerinden inābet ve ḫidmet-i 'aliyyelerinde tekmīl-i ṭarīḳat eylemiş idi. Ba'dehu vücūh-ı ḳużātdan 'amm-i kerīmleri olan[1] Ramażān Efendi medīne-i Tırḥala'ya ḳāżī olup ilḳā-yı raḥl-i iḳāmet eyledükde birāderleri Maḥmūd Çelebi ol taḳrīb ile iḫtiyār-ı ḫitābet ü imāmet eylemiş idi. Ḳarīne-i ḥāl Medīne-i Münevvere'de aṣḥāb-ı ḫayrātdan 'Alī Çavuş ṣuleḥā-yı Ḫalvetiyye içün bir zāviye-i şerīfe[2] binā eyleyüp Nūre'd-dīn-zāde Efendi'den bir[3] ḫalīfe recā eyledükde bunları ta'yīn ü irsāl itmişler idi. Nice zemān ol buḳ'a-i mübārekede mesned-efrūz-ı irşād ve reh-āmūz-i 'ubbād-ı 'ibād olup enfās-ı şerīfeleri tīr-i[4] te'sīr olduġı gibi ṣīt ü ṣadā-yı Dāvudī ile ṭanīn-endāz-ı felek-i eṡīr olmaġın 'Oṡmān Şāh Beg Cāmi'i'nde ḫaṭīb ü vā'iẓ ve güher-niṡār-ı ḫuṭab u mevā'iẓ olup naḳl-i ḥadīṡ ü tefsīr ve mev'iẓe vü teẕkīr ile ḳulūb-ı ḳāsiyeyi tenvīr iderken biñ on üç senesi ḫilālinde mıṣbāḥ-ı mişkāt-i vücūd-ı muḳaddesleri püf-zede-i ṣarṣar-ı fenā ve şem'-i miḥrāb-ı yaḳīn olan ẕāt-ı aḳdesleri rū-gerdān-ı menzil-i 'anā olmış idi. Zāviyeleri sāḥasında mānend-i genc-i maḫzūn mütevārī vü[5] medfūndur.

Şeyḫ-i sālifü'l-beyān 'azīz-i Mıṣr-ı[6] 'ilm ü 'irfān, vaḳūr u edīb, müteverri' u mehīb, ẓāhir ü bāṭın-ı 'ulūmuñ dānende-i esrārı, levḥ-i nā-nüvişte-i 'ilm-i ḥālüñ ḫ'ānende-i ḥaḳā'iḳ-āṡārı, mū-şikāf-ı daḳā'iḳ-ı 'ilm ü fażīlet ve gül-destebend-i ḥadā'iḳ-ı kerem ü kerāmet idi.

Naḳl olınur ki Nūre'd-dīn-zāde Efendi ḫidmetlerine evā'il-i intisāblarında dedelerden birisi bunlara pend eyleyüp " 'Azīzimüzüñ şerī'at-i şerīfeye kemāl-i i'tināsı olmaġın kütüb-i fiḳhiyyeye iştiġāl 'umde-i veṣāyāsıdur. Ḥālā size **[363b]** lāzım olan muḳaddimātına şürū'dur." diyüp kendüden *Muḳaddime-i Ebü'l-leyṡ*[7] okumaḳ teklīf ider. Bunlar daḫı "Sem'an ve ṭā'aten" diyüp bunlaruñ ḥazm ü ḥavṣalada metāneti dedenüñ kemāl-i belāhet ü ḥamāḳati teşḫīṣ-i cevher-i

1 - R1, E
2 Zāviye-i şerīfe:zāviye SE
3 - SE
4 - R1
5 Mānend//vü:- SE
6 - SE
7 355b E

fażīletine māni‘ olup nice zemān derse müdāvemet iderler. Birgün merḳūm dede, ‘azīz ḥażretlerinden *Ṣadru'ş-şerī‘a*'yı görmek recā ider. ‘Azīz keṯret-i eşġāl-den isti‘fā eyleyüp "Malġaralı Meḥemmed Çelebi'den ḳırā'at eyle." diyü fermān ider. Dede efendi cevāb virüp "Ol kimse faḳīrden muḳaddime göriyor. Ṣadru'ş-şerī‘a ifādesi ḳande ḳaldı." didükde "Behey ebleh, ṭutalum ol dervīşlik itmiş[1], sen niçün ḥaddüñ bilmez fuḍūllıḳ idersün." buyururlar. Dede bu ḥāle ḥayrān olup fermān-ı ‘azīzi iblāġ eyledükde ḥasbü'l-işāre raḥīḳ-ı taḥḳīḳı idāre idüp bir mertebe ḥaḳā'iḳ u daḳā'iḳ basṭ iderler ki ol sāde-dil itdügi mu‘āmeleden ḫacīl ve şarāb-ı ḥayretle lā-ya‘ḳil olur.

Ḥālā medīne-i Tırḥala'da müftī ve müşkil-güşā-yı müstefīd ü müsteftī olan birāder-zādeleri ve tilmīẕ-i ḫāṣṣ-ı terbiyet-dādeleri Aḥmed Efendi ḥażretleri maḳāmāt-ı ‘aliyye ve kerāmāt-ı celiyyelerin naḳl iderler. *Ḳaddesa'llāhu te‘ālā esrārahum.*

eş-Şeyḫ Muḥyi'd-dīn (Muḥyī Efendi[2])

Dārü'n-naṣr-ı Edrine'den pedīdār ve "Etmekci-zāde" ‘unvānı ile şöhret-şi‘ār olmış idi. ‘Ulūm-ı nāfi‘ayı taḥṣīl ve levāzım-ı isti‘dādı tekmīl itdükden ṣoñra ṭarīḳ-ı zühd ü ṣalāḥa ‘āzim ve kütüb-i meşā'iḫ müṭāla‘asına müdāvim olmış idi. Ṭoḳuz yüz seksan bir tārīḫinde Edrine ḳāżīsi olan Çivi-zāde Efendi bir gün cāmi‘-i şerīfde istimā‘-ı ḫuṭbe iderken ṣāḥibü't-tercemeyi elinde bir kitāb ile müṭāla‘aya meşġūl görüp ba‘de edā'i's-ṣalāt ṭālib-i ‘ilm olmaḳ mülāḥaẓasıyla da‘vet idüp dersinden su'āl iderler ve kitābını görmek isterler. Bunlar daḫı "Şeyḫ-i Ekber ḥażretlerinüñ *Füṣūṣ*'ıdur." diyü cevāb viricek mevlānā-yı mezbūr kütüb-i meşā'iḫe inkār ile meşhūr, müteverri‘ u müteşerri‘ olmaġın fi'l-ḥāl imtiḥān içün bunları maḥkemeye iḥżār ve yegān yegān maḥāll-i müte‘addidesinden istifsār idüp buyururlar ki "Görelüm sen bu kitābuñ ehli misün? Eger muḳallid iseñ kitābı elüñden alup tevbe virelüm." Bunlar daḫı kitāb-ı mezbūruñ ġāmıż maḥallerinden taḥḳīḳ ve ḥasbü'l-imkān şer‘-i şerīfe taṭbīḳ eyledükde daġdaġa-i teftīş ü müżāyaḳa-i tenḳīrden ḫalāṣ ve maẓhar-ı iltifāt-ı ḫāṣṣ olur.

1 211b SE
2 Muḥyī Efendi:Edrineli Etmekci-zāde Efendi SE

Ba'dehu birâderleri Mıṣr defterdârı olmaḳ taḳrībi ile diyār-ı Mıṣr'a 'azīmet ve edā-yı ḥacc ü ziyāretden ṣoṅra Ḳāhire-i ṭāhirede iḳāmet eyleyüp Gülşenī-zāde Seyyid 'Alī Ṣafvetī'den bī'at iderler. Ḫidmet-i 'aliyyelerinde nā'il-i murād ve ḥażret-i 'azīze merreten ba'de uḫrā dāmād olup ḫilāfet rütbesine fā'iz ve şeref-i meşīḫat ü irşādı ḥā'iz olurlar. Biṅ on dört senesi dāḫilinde dā'ire-i vücūddan ḫāric ve evc-i 'illiyyīne 'āric olmış idi. Zāviye-i Gülşenī'de mütevārī-i ḫāk-i fenā ve mānend-i gülbin-i ḥazān-resīde ġars-ı ḥaẓīre-i behiştāsādur.

'Azīz-i merḳūm gül-deste-bend-i ma'ārif ü 'ulūm, şi'r ü inşāya ḳādir, ḥakkāk-i cevāhir-i nevādir, nükte-senc-i tāze vü naġz, vādīsinde ṣāḥib-i ṭarz idi.

Lisānu't-ṭayr gibi "*Bālī Bilen*" nāmı ile mevsūm bir luġat iḥdāṯ eyleyüp vird-i zebān-ı bī-kārān ü nev-hevesān ve meşġale-i bīhūde-pesendān ü nāfile-nüvīsān olmış idi. Meṯelā baḳlavaya anẓarliva ve ḳazāna ḳızan[1] ve ḳazmaya **[364a]** ḳazan gibi... [2]وقس عليه الباقى

eş-Şeyḫ 'Abdu'l-kerīm (İştibī Vā'iẓ Emīr[3])

Rūmili'nde "İştib" nām belde-i ma'mūreden ẓuhūr idüp evṣāf-ı şerīfesi şüẕūru'z-ẕeheb-i silk-i sinīn ü şühūr ve beyne'l-enām "Vā'iẓ Emīr" 'unvānı ile meşhūr olan seyyid-i ṣaḥīḥu'n-neseb ve sa'du's-su'ūd-ı āsmān-ı faẓl ü edebdür. 'Ulūm-ı nāfi'adan hissemend, her fende fā'iḳ-i dānişmend-i bī-mānend olduḳda Ḳınalı-zāde 'Alī Efendi ḫidmetlerine ittiṣāl ve medrese-i ifādelerinde taḥṣīl-i 'ilm ü kemāl eyleyüp ṭoḳuz yüz yetmiş senesi ḫilālinde Şām ḳāżīsi olduḳlarında hem-rikāb-ı mollā-yı kām-yāb olmışlar idi. Ol eṣnāda ḫāṭır-ı meyyāli cūy-ı dilcūy gibi seyāḥate mā'il ve mir'āt-ı sīne-i ṣafā-ṣıfātı mışḳale-i mücāhede ile pertev-i rüsūm-ı nūrāniyyet irtisāmına ḳābil olup arż-ı Yemen ü Ḥicāz'a dāḫil ve[4] kibār-ı meşā'iḫden ba'ż-ı kirāmuṅ naẓar-ı 'ināyetine nā'il[5] olmışlar idi. Ba'dehu diyār-ı Rūm'a mürāca'at ve ṣılasında iḳāmet eyleyüp el-ḥāletü hāẕihi ṭarīḳat-ı Melāmiyye işā'atine āġāz idüp cām-ı melāmdan işrāb-ı raḥīḳ-ı rāz ve ser-ger-

1 356a E
2 "Diğerlerini bununla mukayese et." Bu paragraf SE'de bulunmamaktadır.
3 İştibī//Emīr:Vā'iz Emīr Efendi R1, E
4 Olup SE
5 ba'żı//nā'il:Yūsuf-ı Kürdī ḫidmetlerinden müstefīż SE

mān-ı ḫum-ḫāne-i ʻışḳ-ı ilāhīye esrār-ı tevḥīdi bu yüzden ibrāz itmiş idi. Baʻdehu Ṣofya'da seccāde-nişīn-i irşād olan Ḳurd Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve naẓar-ı iksīr-eserleri ile mürşid-i kāmil olup baʻdehu dārü'l-mülk-i İstanbul'a ḳudūm ve cevāmiʻ-i selāṭīn-i ʻiẓāmda vaʻẓ ü tezkīr ile neşr-i ʻulūm itdiler. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan altı tārīḫinde Ḳurd Efendi ʻāzim-i dārü's-selām olup bunlar seccādelerinde ḳā'im-maḳām ve Meḥemmed Paşa Zāviyesi'ne mürşid-i enām olmışlar idi. Biñ on bir Rebīʻu'l-evvel'inde şeyḫu'l-Ḥarem olup ḥacc-ı şerīfe teveccüh itdiler. On iki Rebīʻu'l-āḫir'inde ʻazm-i İstanbul ve maḳarr-ı kerīmlerine ḳufūl itdiler. On beş senesinde ʻāzim-i ʻālem-i cān ve maḥfil-i kerrūbiyāna revān oldı.

Tārīḫ-i Kesbī Çelebi[1]

Didiler göçdi ya İştibī Emīr[2] (1015)

Fetḥiyye-i Meḥemmed Paşa'da vāḳiʻ zāviye sāḥasında medfūndur.

ʻAzīz-i merḳūm ʻumde-i meşā'iḫ-ı Rūm, ḥadīs ü tefsīrde yegāne, luṭf-ı taḳrīrde müfred-i zemāne, sāḥa-i ʻizz ü cāhı baʻīdü'l-eṭrāf, ṭāḳ-ı ḥaşmet ü iclāli āsmān-ı eşrāf, ḫalvet-ḫānesi sāde-rūlarla ḳaṣr-ı ḥavrā gibi rūşen ü tābnāk, ṣafḥa-i nā-nüvişteden naḳş-ḫˇān-ı āsār-ı ṣunʻ-ı pāk, vecīh ü vaḳūr, lehcesi şīrīn ü cemāli pür-nūr, nādire-i ʻaṣr ü evān, zāt-ı ʻālī-şān idi.

[Naḳl olınur ki biñ on üç tārīḫinde Vezīr-i Aʻẓam Yavuz ʻAlī Paşa ile Engürüs seferinde refīḳ ve ʻasker-i İslām'a vaʻẓ ü tezkīr ile reh-nümā-yı ṭarīḳ olmış idi. Ol serdār-ı cān-sipār Belġırad'a varduḳda riḥlet ve ʻalem-efrāz-ı āḫiret[3] olup Lālā Meḥemmed Paşa vezīr-i aʻẓam ve serdār-ı mükerrem olduḳda Esterġon Ḳalʻası muḥāṣara olınmış idi. Ol esnāda Üskübī Vāʻiẓ ʻÖmer Efendi daḫı hem-rikāb-ı muḫayyem-i hümāyūn olup mübeşşere-i ġaybiyye delāleti ile ʻasker-i İslām'ı fetḥ ile tebşīr itmiş idi. Emīr Efendi istimāʻ eyledükde "Bu sene fetḥ **[364b]** müyesser degüldür. Bi-emri'llāhi teʻālā sene-i ḳābilede muḳarrerdür." diyü cevāb virür. Bi'l-āḫire iki ʻazīz cemʻ olup mebḥaṣ-i fetḥ u nuṣretde fürūzīne-i muḥāvereyi tīz itdüklerinde ʻÖmer Efendi keşf-i enbān-ı rāz eyleyüp vāḳıʻada ḳalʻaya dāḫil olup Resūl-i Ekrem *ṣalla'llāhu teʻālā ʻaleyhi*

1 Tārīḫ//Çelebi:Tārīḫdür SE

2 دیدیلر کچدی یه اشتیبی امیر

3 212a SE

ve sellem ḥażretlerini derūn-ı ḳalʿada ḫᵛāb-ı nāz üzere müşāhede eyledügin ve bu vāḳıʿanuñ taʿbīri ḳalʿanuñ envār-ı dīn-i Muḥammedī ile tenvīr iḳtiżā eyledügin taḳrīr ider. Emīr Efendi "Merḥaban bi'l-vifāḳ" diyüp 'Ömer Efendi'nüñ taʿbīrde taḳṣīrine tenbīh ve hey'et-i ḫᵛābı ferdā ile tevcīh ider. Fi'l-vāḳiʿ sene-i ḳābilede fetḥ olınur[1].]

Kürsī-i vaʿẓına ḫalḳ-ı 'ālem teẕkireler vaż' eyleyüp mesā'il-i müşkileden su'āl iderlerdi. Vaʿẓı itmām itdükden ṣoñra anları oḳuyup cevāb virürdi. Ol bābda ġarīb vādīlerden su'āller ve rengīn ü 'acīb cevāblar vāḳiʿ olmışdur ki kitābe-i eyvān-ı rūzgār ve nādire-i edvārdur. Giderek bir mertebeye vardı ki teẕkirelerüñ cevābı 'umde olup ẓurefā Süleymāniyye ḳahvelerinde vaʿẓuñ temāmına muntaẓır ve ruḳʿalar cevābına başlanduḳda ḥāżır olurlardı. Ekābir ḥaḳḳında ıṭlāḳ-ı lisān ve sell-i seyf-i beyān itdükleri içün bir iki defʿa nefy-i beled fermānı vāḳiʿ olmış idi[2]. Riʿāyet-i sünnet-i hicret ve geldükde evvelkiden ziyāde şiddet itdiler.

[Āṯār-ı ḫayrından ṣılasında ḫānları ve köprīleri ve zāviye ve 'imāreti vardur. Üsküb'de bezzāzistān ve dekākīni vardur. Ol[3] vücūh-ı müberrāta mevḳūfdur. 'İlm-i cifrde mahāreti var idi[4].] Esterġon seferinde ḥāżır olup[5] ol senede fetḥ müyesser olmayup gelecek sene fetḥ muḳarrerdür, diyü taʿyīn eylemiş idi[6]. *Raḥmetu'llāhi teʿālā 'aleyhi.*

eş-Şeyḫ el-Celīl 'Alī Beg İbn Ḫusrev ('Alī Beg Efendi[7])

Belde-i İznīḳ'den pedīdār ve "Fāżıl 'Alī Beg" dimekle şöhret-şiʿār olmış idi. 'Ulemā-yı Devlet-i 'Oṯmāniyye ḳudemāsından "Edebālī" nām 'azīzüñ aḥfādından ve mutaṣarrıf-ı zeʿāmet olan baʿż-ı erbāb-ı seyfüñ evlādındandur. Evā'il-i ḥālinde pederi maḥlūlinden dāḫil-i silk-i erbāb-ı zeʿāmet ve zeyne'l-ṣufūf-ı aṣḥāb-ı celādet ü şehāmet olup Belġırad ve Baġdād seferlerinde isḳāṭ-ı farīża-i cihād itdükden ṣoñra cihād-ı ekber olan mükābere-i nefs-i kāfir-mācerāya mü-

1 Naḳl//olınur, der-kenār E; SE'de bu paragraf ile sonraki paragraf yer değiştirmişlerdir.
2 Fermānı//idi:fermān olınmış idi SE
3 - E
4 Āṯār//mevḳūfdur, der-kenār R1
5 356b E
6 Esterġon//idi:- R1; Esterġon māddesinde taʿyīn-i vaḳt itdügi ol vādīde rüsūḫına dāldür SE
7 'Alī//Efendi:İznīḳī Fāżıl 'Alī Beg SE

bāşeret ve şeb ü rūz müteveccih-i miḥrāb-ı ṭā'at ü 'ibādet olup iḫtiyār-ı ṭarīḳ-ı zühd ü riyāżet itmiş idi. Taḥṣīl-i 'ulūm-ı dīniyye ve ma'ārif-i yaḳīniyye içün ekṡer-i rub'-ı meskūnı dā'ir ve seyr ü sülūkde meṡel-i sā'ir olup i'dād-ı murād-ı fu'ād ve iḥrāz-ı ġāyetü'l-ġāyāt-ı merātib-i isti'dād itdükden ṣoñra vaṭan-ı aṣlīsinde ṣavma'a[1]-nişīn-i ḫumūl u kümūn ve kūh-ı pür-şükūh gibi pāy-der-dāmen-i ḳarār u sükūn olmış idi. Evāḫir-i devlet-i Meḥemmed Ḫānī'de İstanbul'a gelüp ḳaṣaba-i Ebī Eyyūb muḳābilinde vāḳi' "Südlice" nām maḥalle nāzil ve ġulġul-i iştihārı ṭanīn-endāz-ı e'ālī vü esāfil olmış idi. Nice def'a ḥarem-i ḫāṣṣ-ı pādişāhīye da'vet ve ikrām-ı ẕāt-ı kerīmine şāhāne himmet olınup vüzerā vü 'ulemā ziyāretine ihtimām ve merātib-i ri'āyeti itmām itdiler. Ekṡer-i mecālisinde mesā'il-i ġāmıża-i kelāmiyye vü ḥikemiyyeden ḥall-i şübühāt ve kütüb-i münzileden iḥkām-ı muḥkemāt ve tevżīḥ-i müteşābihāt[2] eyleyüp bāḫuṣūṣ mes'ele-i ḳażā vü ḳaderi ve mebḥaṡ-i īcāb ü iḫtiyārı muḥaḳḳıḳāne taḳrīr ü beyān ve müşāhid ü maḥṣūṣ mertebesinde taḥḳīḳ u īḳān iderdi. Biñ on iki Receb'inde pādişāh-ı Keyḫusrev-nişān Sulṭān Aḥmed bin Meḥemmed Ḫān vāriṡ-i taḫt-ı İlḫānī ve evreng-nişīn-i cihān-bānī olduḳda ḳānūn-ı selāṭīn-i kirām üzere merḳad-i Ebī Eyyūb el-Enṣārī'de taḳallüd-i şemşīr-i cihāndārī itmek lāzım olup bunlar ḳuşatmışlar idi[3]. **[365a]** Biñ on sekiz senesi ḫilālinde menzil-i fānīden güẕer ve 'ālem-i bāḳīye[4] sefer itdiler. Ḥażret-i Eyyūb Türbesi ḥaremin-de medfūndur.

'Azīz-i mezbūr feżā'il-i celiyye[5] ile meşhūr, baḥr-ı muḥīt-i 'ilm-i Rabbānī, genc-i defīn-i esrār-ı *Ḳur'ān*ī, kütüb-i münzilenüñ zebān-dān-ı rümūzı, dürr-i meknūn-ı ḥükm-i İlāhiyyenüñ reh-āmūz-ı künūzı, muḳtebes-i envār-ı işrāḳıyyūn, teh-i cur'a-i ḫum-ı revāḳıyyūn, pīr-i Eflāṭūn-nihād, 'ābid ü zāhid, pāk-i'tiḳād idi. Dārü'l-mülk-i Rūm'a ḳudūm itdüklerinde 'izzet-i dest-būslarına nā'il ve du'ā-yı ḫayrların alup devlet-i ḳurb-ı ḳabūle[6] vāṣıl olmış idüm. Merḥūm vālidüñ āṡārından "*Muḫaṣṣılu'l-kelām*" nām kitābı istiktāb ve şānına i'tinā vü istiṣḥāb itmişler idi. İstanbul'a gelmelerine sebeb beyānında buyurur-

1 Kūşe SE
2 Şābihāt SE
3 SE'de bu cümlenin bazı kısımları mükerrer yazılmıştır. 365a R1
4 Āḫirete SE
5 Celīle SE
6 Vuṣūle SE

lardı ki "Bir 'azīz ile ḳavlimüz var idi. Bu şehrde mülāḳāt itsek gerek idi. Bir iki merḥale ḳarīb geldükleri mesmū' oldı. Artıḳ nām ü nişān belürmedi." diyü mānend-i faḳd-ı Yūsuf iẓhār-ı telehhüf ü te'essüf iderlerdi.

Āṯār-ı 'ilmiyyelerinden *Ḳaṣīde-i Ṣu'lūkiyye*'ye şerḥi ve ḳażā vü ḳadere risālesi ve mesā'il-i ġāmiża taḥḳīḳında resā'ili vardur. Şeyḫ-i kāmil-i irşād-penāh Üsküdārī Maḥmūd Efendi ḥażretlerine [2] الطريقة[1] من اضعف الخليقة الى اكمل ارباب fiḳrasıyla muṣaddar istirşādı mutażammın mektūb-ı 'anberīn-niḳābı, anlar cānibinden من اضعف الفقراء الى اعلم العلماء[3] ḳarīnesiyle mu'anven cevāb-ı ṣavābı vardur. Mecmū'alarda mesṭūr ve ḫalḳ içinde meşhūrdur.

eş-Şeyḫ Ebū 'Abdu'llāh Meḥemmed bin Aḥmed eş-Şehīr bi-Vaḥyī-zāde (Vaḥyī-zāde[4])

Kūze-i vücūd-ı cilā-dādesi ḫāk-i pāk-i İznīḳ'de muḫammer ve *Teẕkire-tü'ş-şu'arā*'da mesṭūr u muharrer olan Vaḥyī'nüñ[5] ḥafīd-i sa'īd-i feżā'ilmendi ve bālāda mesṭūr 'Alī Beg Efendi'nüñ ḫ'īşāvendi Vaḥyī-zāde Efendi'dür. Ḳadeḥ-i zinād-ı ictihād ile çerāġ-i dil ü cānını īḳād ve i'māl-i ṭab'-ı vaḥy-āzmā-yı veḳḳād eyleyüp intāc-ı muḳaddimāt-ı isti'dād itdükden ṣoñra cevher-i ẕātın 'arż-ı ṣayrefiyān-ı çār-sūy-ı fażl ü hüner ve ibrīz-i ḫāliṣ-i 'ilm ü kemālin ḳābil-i ḳabūl-i naḳḳādān-ı ṣāfī-gevher ḳılup nīm-rāh-ı ṭarīḳ-ı 'izz ü cāhdan 'inān-pīc ve rū-gerdān-ı devlet-i dünyā-yı hīç-ender-hīç olmış idi. Ba'ż meşā'iḫ-ı kirāmdan tekmīl-i ṭarīḳat ve derīçe-i şerī'atden seyr-i gülzār-ı[6] ḥaḳīḳat idüp seccāde-i meşīḫatden bedel maḥfil-nişīn-i va'ẓ ü naṣīḥat olmış idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan iki tārīḫinde Vişne Efendi yirine Üsküdār'da vāḳi' Vālide Sulṭān Dārü'l-ḥadīṯi'nde muḥaddiṯ ü müfessir ve cāmi'-i şerīfde vā'iẓ ü müẕekkir olup ol meşġale-i şerīfeye müdāvim ve sünnet-i seniyyeye mülāzım iken biñ on sekiz ḫilālinde civār-ı raḥmete intiḳāl eyledi.

'Azīz-i merḳūm deryā-yı güher-rīz-i 'ulūm, 'ālem-i 'ulūm-ı 'Arabiyyenüñ ḫūrşīd-i

1 357a E
2 "En zayıf yaratılışlıdan tarikat ehlinin en mükemmeline…"
3 "Fakirlerin en zayıfından âlimlerin en bilgesine…"
4 Vaḥyī-zāde:eş-Şeyḫ Ebū 'Abdu'llāh Meḥemmed bin Aḥmed eş-Şehīr bi-Vaḥyī-zāde SE
5 'Alī Beg Efendi'nüñ SE
6 212b SE

fa'iżü'l-envārı ve ma'ālim-i ma'ārif-i yaḳīniyyenüñ[1] kevkeb-i bīdārı, mecma'u'l-baḥreyn-i mefrūẓ u mesnūn, şeyḫ-i ehl-i derūn ve merd-i ẕü'n-nūn idi.

Āṯār-ı celīlesinden *Muġni'l-lebīb*'e mufaṣṣal ü meşrūḥ *Şerḥ-i Cāmi'u'l-fütūḥ*'ı vardur. Ḫaylī müfīd eṯer ve üs'at-i ıṭṭılā'ına delīl-i mu'teberdür. Tefsīr-i şerīfe müte'alliḳ kelimātı ve gūşvār-ı misma'a-i ḳabūl olmış ta'līḳātı[2] vardur. Vilādetleri ṭoḳuz yüz ḳırḳ senesinde vāḳi' olup sinn-i şerīfleri yetmiş sekiz[3] sene bāliġ ve naḳd-i vaḳt-i 'azīzi vāṣıl-ı berterīn-i mebāliġ olmışdur.

eş-Şeyḫ Meḥemmed el-Ḳırımī (Tatar Meḥemmed Efendi[4])

Dārü'l-mülk-i Tatar olan **[365b]** vilāyet-i Ḳırım'dan peydā ve ḳabūl-i sevāda isti'dādı dāġ-ı süveydā gibi hüveydā olup mānend-i nāfe-i Tatarī üftāde-i ṣaḥrā-yı pehnā-yı ṭaleb ve daḳā'iḳ-ı 'Arabiyye'de hem-zebān-ı bādiye-nişīnān berr-i 'Arab olduḳda tercemesi sebḳ iden Tatar İbrāhīm Efendi ile şerīk ü sehīm, ba'dehu Nūre'd-dīn-zāde Efendi āstānesinde muḳīm olmış idi. Taḥṣīl-i murād-ı fu'ād ve tekmīl-i merātib-i isti'dād itdükden ṣoñra seccāde-nişīn-i irşād olup nice zemān ḳaṣaba-i Varna'da ḳarār ve ḫūrşīd-i ifāżaların żiyā-baḫş-ı aḳṭār itmiş idi. Biñ on sekiz tārīḫinde riḥlet ve 'ālem-i ḳudse 'azīmet eyledi. Belde-i mezbūrede cāmi'-i şerīf ḥareminde medfūndur.

'Azīz-i merḳūm vāḳıf-ı esrār-ı 'ulūm, enfās-ı sūznāki mü'eṯṯir, bī-bedel vā'iz ü iyi müfessir idi. Ḫalīfe-i Mehdī-nihād ve seccāde-nişīn-i irşādları olan Tırḥala'da mutavaṭṭın Sinān Efendi ḥażretleri ḥālāt-ı seniyye ve maḳāmāt-ı 'aliyyelerin naḳl buyururlar idi. *Ḳuddise sırruhu'l-'azīz.*

eş-Şeyḫ Maḥmūd (Maḥmūd Efendi[5])

Semend-i himmeti mānend-i raḫş-ı Maḥmūdī vādī-i ṭalebde cilve-sāz ve germ-'inān-ı ḥalbe-i ḥaḳā'iḳ-ı rāz olup sermāye-i fażl ü kemāli iḥrāz itdükden ṣoñra küberā-yı Ḫalvetiyye'den Ya'ḳūb Efendi ḥidmetlerinde tekmīl-i ādāb-ı

1 ḫūrşīd//yaḳīniyyenüñ:- SE
2 Kelimātı SE
3 Sekiz sene:ṭoḳuz senesine SE
4 Tatar//Efendi:eş-Şeyḫ Meḥemmed el-Ḳırımī SE
5 Maḥmūd Efendi:eş-Şeyḫ Maḥmūd SE

ṭarīḳ ve ol yaʿsūb-ı şehd-i ḥaḳīḳatden ẕevḳ-ı çāşnī-i taḥḳīḳ idüp[1] Zeyrek Cāmiʿi'nde vāʿiẓ-i kürsī-nişīn ve naḳd-i vaḳt-i mürşidān-ı pīşīn olmış idi. Baʿdehu vüzerādan biri Eyyūb'de Cezerī Ḳāsım Paşa Cāmiʿi'ne ḳarīb bir mescid-i şerīf ve zāviye-i rūşenā binā eyleyüp bunlara taʿyīn eylemiş idi. Biñ on sekiz tārīḫinde ālāyiş-i dünyādan pāk ve zāviye-nişīn-i ḫāk oldı.

ʿAzīz-i mezbūr maṭlaʿ-ı irşāddan fā'iżü'n-nūr, maẓanne-i ḥāl, şeyḫ-i maḥmūdu'l-ḫiṣāl idi.

eş-Şeyḫ Ḥasan İbn eş-Şeyḫ Meḥemmed bin Bahādır Beg (Muṣṭafā Paşa Şeyḫi Ḥasan Efendi[2])

Rūmili'nde Alacaḥiṣār'dan ẓuhūr ve mānend-i ḳalʿa-i bāḫter ol ḥıṣn-ı maʿmūra feyż-i nūr itmişdür. Vālidleri Ṣofyalı Bālī Efendi ḫulefāsından bir ʿazīz-i benām olup sinn-i istiʿdāda gelince terbiyelerine ḳıyām, baʿdehu ʿazm-i dārü's-selām itmiş idi. Evāḫir-i devlet-i Süleymāniyye'de İstanbul'a gelüp Mīrāḫūr Zāviyesi'nde sākin ve meşġūl-i taʿmīr-i ẓāhir ü bāṭın olmışlar idi. Ol eṣnāda ḥücrenüñ vaẓīfesin fuḳarādan birine taʿyīn eyleyüp kendüler taḥṣīl-i ʿilme iştiġāl ve ṣavm ü riyāżetle mānend-i hilāl kesb-i kemāl iderler idi. Baʿdehu ṭarīḳ-ı ʿilme sālik ve Şeyḫü'l-İslām Şeyḫī Efendi'nüñ ṭalebesi silkinde münselik olup ḥā'iz-i rütbe-i mülāzemet olduḳdan ṣoñra Lanġa Zāviyesi'nde seccāde[3]-nişīn olan Gülşenī ḫulefāsından Şeyḫ Ḥasan Ẓarīfī'ye irādet getürmişler idi. Yetmiş yedi tārīḫinde anlar intiḳāl eyledükde Yaʿḳūb Efendi āstānesine istinād idüp;

Beyt Ḳalsa kebāb-ı cigerüm nīm-sūz
Dest-i hevādur olan āteş-fürūz

manṭūḳı üzere ġonce-i nīm-ḫīz-i ḳalb-i ḫūnīni anlaruñ nefes-i himmeti ile güşād ve feyż-i irşādı ile ber-murād olmış idi. Evvelā Ṣamaḳov'da basṭ-ı seccāde-i ḫilāfet eyleyüp Mıṣr-ı Ḳāhire'ye ʿazīmet ve bir iki sene iḳāmet iderler. Seksan beş senesinde Şeyḫ[4] Sinān Efendi yirine Muṣṭafā Paşa Zāviyesi'nde şemʿ-i

1 357b E
2 Muṣṭafā//Efendi:Alacaḥiṣārī Şeyḫ Ḥasan Efendi SE
3 Zāviye SE
4 Her üç nüshada bu kelime "Şeyḫ-zādesi" şeklinde yazılmıştır. Eserin ileriki sayfalarında "Şeyḫ Sinān"

miḥrāb-ı meşīḫat ve delīl-i rāh-ı ṭarīḳat olmış idi. Nice şühūr ü sinīn ol buḳ'a-i mübārekede ser-ḥalḳa-i sālikīn olup māh-ı cihān-tāb gibi seyr ü seyāḥate mā'il ve ziyāret-i ḳubūr-ı evliyāya şīfte-dil olmaġın mükerreren ḥacc ü ziyāret itmiş iken āḫir-i 'ömrinde **[366a]** dārü's-selām-ı Baġdād'a 'azīmet ve ol burc-ı evliyā-da āsūde olan nücūm-ı zāhireden istifāżaya himmet eyledükden ṣoñra ṭaraf-ı berriyyeden Mekke-i Mükerreme'ye revān ve nesīm-i himmet ü ḳā'id-i tevfīḳ ile hem-'inān olup;

Beyt İtdürür 'ārif-i āgāh olana terk-i vaṭan
Ḫāk-i 'anber-şiken-i ḫıṭṭa-i iḳlīm-i Yemen

mażmūnı ile ḥadāger-i üştür-i şevḳ u maḥabbet olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi evliyā-yı Yemen ve ḫāk-i pāk-i Veyse'l-ḳaran ziyāretinden ṣoñra biñ on ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inüñ on ikinci güni[1] süneni[2] iḥyā idüp zemān-ı ṣubḥa ḳarīb, icābet-i da'vet-i dergāh-ı[3] Mucīb itdiler. "İbrīm" nām menzil-i İrem-nişānda medfūndur. Ḫalifeleri Ḥulvī Çelebi tārīḫ-i intiḳāllerinde bu gūne şekker-rīz-i maḳāl olmış idi:

Mıṣrā' 'Azm-ı 'uḳbā itdi Necme'd-dīn Ḥasan[4] (1019)

'Azīz-i merḳūm baḥr-ı muḥīṭ-i 'ālem-i 'ulūm, fenn-i belāġatde naḳd-i Cāḥıẓ, semt-i mev'iẓede ḳā'im-maḳām-ı Ḥüseyn-i Vā'iẓ, 'ābid ü zāhid, murtāż ü mücāhid idi. Kütüb-i münzilenüñ cümlesi ḫāṭır-nişānı, bā-ḫuṣūṣ 'ilm-i tef-sīrüñ pehlevān-ı meydānı olup meclis-i va'ẓında daḳā'iḳ-ı Ḳur'āniyye ve nevā-dir-i ḳaṣaṣ īrād itmekle gevher-i şāhvār-ı pendi 'avām-gīr ve ḫavāṣṣ-pesend idi. Leyle-i mevlid-i Nebī *'aleyhi's-selām*ı[5] iḥyā mu'tādları olmaġın ol gice mināre-de ḳandīl yaḳmaġı 'aṣr-ı Murād Ḫānī'de bunlar peydā eyleyüp maḳbūl-i ṭab'-ı

---

başlıklı biyografideki anlatımlardan hareketle bu kişinin Şeyḫ Sinān olması muhtemel göründüğünden dolayı "Şeyḫ" şeklinde okundu.

1 Gicesi SE
2 - SE
3 - SE
4 عزم عقبى اتدى نجم الدين حسن
5 213a SE

pādişāhī[1] vāḳi' olduḳda cemī'-i memālik-i 'Oṯmāniyye'de ittibā' olınmaḳ bābında fermān-ı cihān-muṭā' vārid[2] olmış idi. El-ḥaḳḳ ما رآه المسلمون حسنا فهو عند الله حسن[3] ma'nāsından pertev-efgen, ṭarz-ı maḳbūl ü vaż'-ı ḥasendür. Gūyā ki "Necme'd-dīn" laḳabınuñ āṯārı ve ḥaşre dek bāḳī ḳalacaḳ leme'āt-ı envārıdur. Mürīdleri kerāmāt-ı celīlelerin naḳl iderler.

eş-Şeyḫ Ḥasan (Ḥasan-ı Amāsī[4])

Belde-i Amāsıyye'den ẓuhūr ve iktisāb-ı faẓl-ı mevfūr eyleyüp māh-ı cihāntāb gibi taḥṣīl-i kemāl içün menzil-i me'lūfinden irtiḥāl ve dārü'l-mülk-i Ḳosṭanṭıniyye'de ḥaṭṭ-ı riḥāl idüp 'alā ḥasbi'l-'āde ḥareket ve ba'ż-ı 'ulemādan iktisāb-ı şeref-i mülāzemet ḳılduḳdan ṣoñra Ḥasan Efendi'nüñ kemend-i cāẕibe-i himmeti gerden-i 'azīmetine ṭavḳ ve necm-i hidāyeti sevḳ-ı ṭarīḳ-ı ḥaḳḳ içün şu'le-fürūz-ı şevḳ olup ābiş-ḫor-ı 'ināyetlerinden sīr-āb-ı mā'u'l-ḥayāt-ı murād olduḳda ṣılasında irşād-ı 'ibāda me'ẕūn ve sālikān-ı rāh-ı ḥaḳīḳate rāhnümūn olmış idi. Cihet-i ma'āşı zirā'at ü ḥirāṯet olup vaẓīfe ve ṣadaḳa ḳabūlinden dā'ire-i 'iffetin ḥirāset itmiş idi. Biñ yigirmi tārīḫinde intiḳāl ve 'azm-i dergāh-ı Ẕü'l-celāl eyledi.

'Azīz-i mezbūr kemāl-i mücāhede ile meşhūr, müteşerri' u müte'affif, şerā'if ü ma'ārif ile müteşerrif idi.

eş-Şeyḫ Ḥasan (Nefāyisī Ḥasan Efendi[5])

Evā'il-i ṭarīḳ-ı 'ilmden keşīde-'inān-ı himmet ve cānib-i tekmīl-i nefse girān-rikāb-ı 'azīmet olmış idi. Hevā-yı şevḳ-ı 'ālem-i ḥaḳīḳat ile ber-bād-dāde-i ḫırmen-i[6] mecāz ve Nūre'd-dīn-zāde Efendi ḫidmetlerinden[7] duḫūl-i gencīne-i rāza mücāz olup gūşe-nişīn-i ḫumūl ve müṭāla'a vü mücāhedeye **[366b]** meşġūl idi. Ḳaragümrügi ḳurbında vāḳi' Ketḫudā Ḳadın Cāmi'i temām olduḳda va'ẓ ü teẕkīr ciheti bunlara in'ām olınmış idi. Eṯnā-yı va'ẓda 'arā'is-i

1 358a E
2 Vāḳi' SE
3 Hadîs-i Şerîf "Müslümanların güzel gördükleri Allah katında da güzeldir." Ahmed b. Hanbel, I/379.
4 Ḥasan-ı Amāsī:Amāsıyyelı Ḥasan Efendi SE
5 Dede SE
6 'ālem-i SE
7 Efendi ḫidmetlerinden:Efendi'den SE

nikāt-ı Ḳur'āniyye'ye ṣarf-ı[1] nefā'is-i ta'bīr itmegin "Nefāyisī Ḥasan Efendi" dirler idi. Biñ yigirmi ḥudūdında 'āzim-i dārü'n-na'īm ve mihmān-ı żiyāfet-ḫāne-i Kerīm oldı.

Merḥūm-ı merḳūm maḥāsin-i aḫlāḳ ile mevsūm, enfās-ı kerīmesi ḥaclegāh-ı tefsīrde burḳa'-endāz-ı 'arā'is ve ṣufūf-ı meclis-i va'ẓı naḳl-i mıṣṭar-ı mecālisü'n-nefā'is, güm-kerde-i rāh-ı vādī-i ḍalāle meded-res, pīr-i kerīmü'n-nefs-i mübārek-nefes idi.

eş-Şeyḫ Meḥemmed Daġī (Gelibolılı Daġī Meḥemmed Efendi[2])

Kilīd-i baḥr-ı Rūm olan Gelibolı ma'ḳılında rū-nümā-yı mir'āt-ı şühūd ve dest-sūd-ı sāḥil-i vücūd olmışlar idi. Evā'il-i ḥālinde "Üçköprī" nām maḥallede imām olup ol ḫilālde meşā'iḫ-ı ṭarīḳ-ı Ḫalvetiyye'den Gelibolılı Ḥüsām Efendi'ye mürīd ve reşeḥāt-ı 'ināyetlerinden müstefīż ü müstefīd olmışlar idi. Menba'-ı mā'u'l-ḥayāt-ı 'irfān olan āstān-ı 'azīze mülāzemet ve leyālī iḥyāda cem'iyyet-i tevḥīde müdāvemet mu'tādları olmaġın bir gice ḥirāset-i şehr iden Gelibolı aġası olacaḳ nā-dān ser-i rāhda rāst gelüp ol ser-germ-i cām-ı 'ışḳ-ı ilāhīyi mest-i meclis-i melāhī vü menāhī pāyesi ile aḫz ü ta'zīr ve māh-ı cihān-tāb gibi şeb-revlik bahānesi ile[3] mübtelā-yı ḥabs-i şeb-gīr itdükde ol cāhil-i maġrūr cümle tevābi'i ile bir aya varmadın helāk ve levṣ-i vücūdından ṣafḥa-i ḫāk pāk olmış idi. Ṣāḥibü't-terceme ol te'sīr ile şehrden hicret ve bir kūh-ı pür-şükūha 'azīmet eyleyüp dört sā'at miḳdārı yirde girīve-i kühsārı penāh ve bir çeşme-i cān-fezā ḳurbında āġūş-ı seng-i ḫārayı cāygāh idüp ṣūret-i āb ü ḫayāl-i ḫ'ābdan ġayrı şekl-i insānī temāşā itmez ve kühsār ü ġārda 'aks-i nāle-i ḥazīninden özge cevāb işitmez idi. Nice yıllar ol maḳāmda 'ibādet ile sübḥa-şümār-ı eyyām olmış idi. 'Aṣr-ı Murād Ḫānī'de İstanbul'a da'vet olınup ḥużūr-ı pādişāhīye[4] dāḫil ve maẓhar-ı teşrīf-i luṭf-ı şāmil olmışlar idi. Ol eṣnāda vālid-i merḥūm ḥayātda olmaġın ḫānemüze şeref-i ḳudūm erzānī buyurdılar. Ba'dehu devlet-i Meḥemmed Ḫāniyye ve nevbet-i Aḥmed Ḫāniyye'de merreten ba'de uḫrā ve

1 - R1, E
2 Gelibolılı//Efendi:Daġī Efendi R1, E
3 Aḫz//ile:- E
4 358b E

def'aten ba'de ūlā[1], dāḫil-i ḥarem-serāy-ı sulṭānī ve meşmūl-i 'ināyet-i bī-ġāyet-i ḫāḳānī olup sākin olduḳları maḥall ta'mīr ü iḥyā ve mescid ü zāviye vü türbe binā olınmaḳ fermān olındı ve "Üçbaşlar" nām ḳarye temlīk olınup māl ü metā'dan şey'-i keṣīr i'ṭā ḳılındı. Biñ üç tārīḫinde Gelibolı'da olan ḫānelerin medrese idüp temlīk olınan ḳaryeyi vaḳf u ta'yīn itdiler. Biñ yigirmi senesinde intiḳāl eyleyüp iḥyā itdükleri maḥalde mütevārī-i ḫāk-i fenā oldılar. "Ṭaġī"[2] (1020) lafẓı tārīḫ-i riḥletleridür. Kendüler imżālarında dāl ile "Meḥemmed Daġī" yazarlar idi.

'Azīz-i mezbūr kerāmāt-ı celīle ile meşhūr, pīr-i nūrānī-i melek-ḫiṣāl, pertev-i envār-ı mihr-āṣār-ı cemāl, ehl-i ḥāl ü ṣāḥib-i derūn, deryā-yı bī-kerān-ı zemīn-i meskūn, merd-i kāmil, ferd-i şāmil idi. Ḥālā merḳad-ı pür-envārı ziyāretgāh-ı 'ālem ve medār ü maḳṣad-ı seyyāḥān-ı 'Arab ü 'Acem'dür. Bi-ḥamdi'llāhi te'ālā defe'ātle ellerin öpmek, du'ā-yı ḫayrların almaḳ ve "Hem-şehrī Çelebi" diyü ḫitāb-ı müsteṭābları ile müşerref olmaḳ müyesser ve dāġ-ı maḥabbetleri şifā-sāz-ı dil-i ġam-perver oldı.

eş-Şeyḫ 'Ömer ('Ömer Bākī[3])

Ḥakīm Çelebi Zāviyesi'nde şeyḫ-i seccāde-nişīn **[367a]** olan Müftī Aḥmed Efendi'nüñ birāder-i kihter-i sa'd-aḫteri ve ṣınv-ı kerīm-i Ferḳadān-cevheridür. Ḳā'idetü'l-mülk-i vilāyet-i Aydın olan medīne-i Ṣire'de ḫāk-i tīreye üftāde ve neyyir-i vücūd-ı mes'ūdından ol zemīn-i 'anber-ākīn felek-i eṣīr gibi żiyā-dāde olmış idi. Āfitāb-ı 'ilm ü edebden iktisāb-ı envār-ı fażl ü kemāl ve ġurre-i aḥvālinden mānend-i hilāl istifāża vü istikmāl eyleyüp 'ulūm-ı ẓāhireden nā'il-i murād ve dāḫil-i ḥalḳa-i erbāb-ı isti'dād olduḳdan ṣoñra ba'ż-ı küberā-yı Naḳş-bendiyye ile ṣoḥbet ve naḳş-endāz-ı üns ü ülfet olmaġla tekmīl-i ṭarīḳat[4] itmiş idi. Ḳaṣaba-i Ebī Eyyūb'de sākin olup cāmi'-i şerīfde vā'iẓ ü müẕekkir ve muḥaddiṣ ü müfessir olmış idi. Biñ yigirmi ḥudūdında 'ālem-i fānīden riḥlet ve menzil-i bāḳīye 'azīmet itmiş idi.

1 Ve//ūlā:- SE
2 طاغى
3 Pākī SE
4 213b SE

'Azīz-i mezbūr " 'Ömer Bākī[1]" dimekle meşhūr, dīde-i cānı 'ayn-ı 'Ömer gibi güşāde, kuḥlu'l-cevāhir-i tevfīḳle cilā-dāde, çeşm-i 'ibreti ḫavf ü ḫaşyetle dā'imā giryān ve ebr-i bahārī gibi gevher-efşān, ehl-i sükūn ü vaḳār, dīde-dūz-i ṣafaḥāt-ı i'tibār ü iḫtiyār idi. Ḥālā ḫalef-i ṣāliḥi, kürsī-nişīn-i va'ẓ ü teẕkīri ve seccādesinde cāy-gīri[2], 'azīz-i sa'ādetmend-i müfliḥdür.

eş-Şeyḫ Meḥemmed (Şühūdī Efendi) {Şühūdī}

Edrine ḳurbında "Babaeskisi" nām ḳaṣabadandur[3]. "Şühūdī" maḫlaṣı ile meşhūr ve bā'iṣ-i taḫalluṣ, Ḥulvī'nüñ *Lemeżāt*'ında bu gūne mesṭūrdur ki bir gice vāḳı'ada ehvāl-i rūz-ı ḥaşrı müşāhede idüp cisr-i ṣırāṭı 'ubūrda müżāyaḳa-i 'aẓīme üzere iken bir şeyḫ-i dest-gīr imdādı ile berḳ-ı ḫāṭıf gibi mürūr ider. Ba'de zemān Ya'ḳūb Efendi Rūmili'nden gelürken ḳaṣabalarına uġrayup dest-būsa varduḳda "Meḥemmed Ḫalīfe, şühūduñ yirindedür. Hemān mücāhede eyle, āṣārın müşāhede idersün[4]." diyü keşf-i ḥāl iderler. İm'ān-ı naẓar itdükde vāḳı'ada dest-gīr olan[5] pīr-i rūşen-żamīr idügi ma'lūm olup ol nefes te'ṣīri ile aḫker-i isti'dādı şu'ledār ve bā'iṣ-i maḫlaṣ-ı şöhret-şi'ār olur. El-ḥāletü hāẕihi ḫidmet-i 'azīzde tekmīl-i sülūk idüp ṣılasında imām ü ḫaṭīb ve mu'allim ü edīb olmış idi. Bālāda mesṭūr olan pīrdaşı Ḥasan Efendi[6] ḥacca gitdükde bunları Zāviye-i Muṣṭafā Paşa'da ḳā'im-maḳām itmiş idi[7]. Ḫaber-i intiḳāli gelince ol ḥidmeti edā eyleyüp ba'dehu ṣılasına 'avd eyledi. Biñ yigirmi bir tārīḫinde intiḳāl eyledi.

'Azīz-i mezbūr kemāl-i ẓāhir ü bāṭın ile meşhūr, ḥüsn-i kitābetde ḳalem gibi 'alem, ked-i yemīni ile dervīşāne 'īş ider pādişāh-ı 'ālem, ḳayd-ı ta'ayyünden āzāde, murġ-ı cānı remīde-i dām-ı rīşe-i seccāde, kemāl-i himmet ü istiġnā-yı ẕāt-ı pür-cūdı kerāmātınuñ ecell-i şühūdı idi.

1 Pākī SE
2 Cāy-gīri:cāy-gīr SE
3 Bābāeskisi//ḳaṣabadandur:Bābāeskisi'ndendür R1, E
4 Müşāhede idersün:görürsün SE
5 - SE
6 359a E
7 Bālāda//idi:- SE

eş-Şeyḫ Velī (Ṣaruḫānī[1] Velī Efendi)

Ṣaruḫānīdür. Yörük ṭā'ifesinden iken taḥṣīl-i 'ilm ü kemāl ve dārü'l-mülk-i İstanbul'a irtiḥāl idüp dānişmend olduḳdan ṣoñra Vişne Efendi'den inābet, ba'dehu Şām-ı şerīfe gidüp "Küçük Mollā" nām 'azīze ḫidmet itmiş idi. Bi'l-āḫire Muṣṭafā[2] Paşa şeyḫi Ḥasan Efendi āstānesinde tekmīl-i ṭarīḳat eyledi. Ba'dehu mükerreren ḥacc ü ziyāret eyleyüp Cāmi'-i Ebü'l-fetḥ'de kürsī-nişīn-i naṣīḥat olmış idi. Ba'dehu Merkez Efendi Zāviyesi'nde şeyḫ-i seccāde-nişīn ve Sulṭān Bāyezīd Cāmi'i'nde müfessir-i kitāb-ı mübīn olup biñ yigirmi üç tārīḫinde fevt olmış idi. Silivriḳapusı **[367b]** ḫāricinde medfūndur.

'Azīz-i merḳūm dāḫil-i a'dād-ı[3] erbāb-ı fühūm, dervīş ü mütevāżı', ṣāliḥ ü müteşerri' idi.

eş-Şeyḫ 'Alī (İdrīs Efendi el-Meşhūr[4])

Rūmili'nde Tırḥala eṭrāfında sākin ṣuleḥādan bir faḳīrüñ ḥāṣıl-ı 'ömr-i girān-māyesi ve netīce-i sa'y-i baḫt-ı Hümā-sāyesidür. 'Amm-ı kerīmi Vezīr-i A'ẓam Rüstem Paşa'nuñ derzībaşısı olmaġın ḥālet-i ṣıbāda ṣāḥibü't-tercemeyi ḥıżāne-i himmetine alup terbiyetine ḳıyām ve ṣan'at-ı ḫıyāṭet ta'līmini ecell-i merām ḳılmış idi. Ṭoḳuz yüz elli beş senesinde vāḳi' Elḳāṣ seferinde mülāzım-ı bārgāh-ı Süleymānī olup 'amm-i müzīlü'n-ni'amı olan üstād-ı 'ālem, mürīd-i meşā'iḫ ve muḥibb-i ṣuleḥā olmaġın Anḳara'ya ḳarīb olduḳlarında meşāhīr-i e'izze-i Bayramiyye'den Ḥüsām Efendi ziyāretine revān ve dāḫil-i ṣoḥbet-i şeyḫ-i 'ālī-şān olduḳda bunlaruñ levḥ-i cebīninden tābān olan şu'ā'-ı necābet ü sedād ve mevc-i envār-ı es'ād ü isti'dād bā'iṣ-i taḥrīk-i zebān-ı su'āl ve sebeb-i[5] tefaḥḥuṣ-ı aḥvāl olmaġın derzībaşınuñ birāder-zādesi ve tilmīẕ-i terbiyet-dādesi olduġı ma'lūmları olduḳda ḫidmet-i 'aliyyelerine ḳabūl ve naẓar-ı 'ināyetlerin vāsıṭa-i vuṣūl-i me'mūl idüp derzīlik taḳrībi ile "İdrīs" laḳabın vaż' itmişler idi. Ba'dehu İstanbul'a gelüp altmış sene ḫilāfet ve ebnā-yı ṭarīḳı terbiyet eyleyüp

1 - R1, E
2 Küçük Muṣṭafā SE
3 'idād-ı SE
4 İdrīs//Meşhūr:Ḥācī 'Alī Beg el-Müleḳḳab bi-İdrīs el-Ḥamzavī SE
5 Birbir E

biñ yigirmi dört tārīḫinde cān gibi dīdeden nihān ve İdrīs-i rūḥ-ı pür-fütūḥı a'lā-yı 'illiyyīne revān oldı.

Beyt Rūḥ-ı revānı göklere irdi Hümā gibi
Ḳaldı ḥażīż-i ḫākde bir iki üstüḫ̆ān

Oḳmeydānı'nuñ tersāneye müşrif olan maḥallinde vāḳi' püşte üzerinde medfūndur.

'Azīz-i mezbūr ceẕbe-i 'aẓīme ile meşhūr, emīn-i sırr-ı meknūn, gencūr-i genc-i medfūn, kīmyā ve 'Anḳā gibi vücūdı nihān-ender-nihān, ṣīt ü ṣadā-yı şöhreti ṭanīn-endāz-ı mesāmi'-i ekvān, ferīde-i rūzgār ve nādire-i edvār idi. Sulṭān Selīm Çār-sūsı semtinde[1] Meḥemmed Aġa Cāmi'i'ne ḳarīb ḫānesi olup[2] maḥallesinde "Ḥācī 'Alī Beg" dimekle meşhūr idi. Mükerreren ḥacc eyleyüp Yemen'e varmış idi. Evā'il-i ḥālinde ticāret ṭarīḳı ile Belġırad'a ve Filibe'ye ve Ṣofya'ya ve Edrine'ye ve Gelibolı'ya[3] dā'imā sefer eyleyüp māl-i vāfir ṣāḥibi olmış idi. Ba'dehu ḫidmetkārları i'māl-i māl eyleyüp[4] kendüsi ḳarār u sükūn iḫtiyār itmiş idi. Ḥaḳḳında ḫalḳ-ı 'ālem iki ṭaraf olup kimi taḍlīl ü tefsīḳ[5], kimi kerāmātına taḥḳīḳ iderler. Şehrüñ ekābir-i meşā'iḫinden Sivasī Efendi ve Tercemān Şeyḫi 'Ömer Efendi nice zemān kürsīlerinde ilḥād ü zındıḳasından baḥs eyleyüp bi'l-āḫire ṭaraf-ı salṭanatdan "Elbette bulınup ḥaḳḳından gelinsün." diyü ışdār-ı fermān-ı ḳażā-cereyāna bā'iṣ olmışlar idi. Mecāl olup nām ü nişānından ḫaber alınmadı. Bir gün 'Ömer Efendi birāder-i uḫrevī maḳāmında bilüp ṣalāḥ u diyānetine ve 'aḳl ü idrākine mu'teḳid olduġı maḥallesi sükkānından "Ḥācī 'Alī Beg" nām kimseyi da'vet eyleyüp enbān-ı meşvereti bāz ve laḥẓa laḥẓa āh-ı cān-güdāz ider ve bu yüzden basṭ-ı kelām eyler ki "Şehrimüzde ḥālā bir fitne-i 'aẓīme peydā oldı ki hīç bir ṭarīḳle def'ine imkān olmuyor. Bilmezüz 'āḳıbet-i kār nice müncerr olur. Bu bābda sizlerden daḫı istinṣāḥ iderüz. 'Alī Beg 'acabā ne maḳūle fitnedür ki def'inde iltizām-ı mā-lā-yelzem iḫtiyār

1 Çār-sūsı semtinde:-ḳurbında SE
2 Vardur SE
3 Ve Edirne'ye ve Gelibolıya:- SE
4 Māl//eyleyüp:- SE
5 359b E

olınup **[368a]** herze-vekīl-i ḫalḳ-ı ʿālem olmaḳ lāzım gele." didükde[1] ʿÖmer Efendi tafṣīl-i ḥāle başlayup "İdrīs dirler bir ḍāll ü muḍill, ilḥād ü zındıḳada ferd-i kāmil, bī-tevaḳḳuf ḳatli vācib, küfr ü ḍalāli evvel-i merātib, bir şaḫṣ-ı ġarīb-i lāzımu'l-izāle peydā olup nice biñ ehl-i İslām'ı vādī-i ḍalālete düşürmiş ve başına ehl-i hevādan ḫayli ādem üşürmiş. Bu ḳadar zemāndur bir ḳaṭre ḳanına teşneyüz, ele girmez ve el-ān mürīdlerden birini aḫẕ u taʿẓīb itmeyince bize el virmez." didükde ʿAlī Beg cevāba taṣaddī eyleyüp "Hīç siz ol ādemi görduñüz mi ve buyurılan[2] aḥvāle ḥużūrıñuzda iʿtirāf itdi mi veyāḫūd bir ṭarīḳla size ʿilm-i şerʿi geldi mi?" didükde cümlesine "Ḫayır" ile cevāb virüp "Çünki maʿlūmıñuz degüldür. Bir Müslimān'uñ ḥaḳḳında bu mertebe iftirā vü taġlīṭ[3] niçün iḫtiyār olınur?" didükde ʿÖmer Efendi söyledügine peşīmān ve tehevvür ile kelimātından istiġfār-künān olıcaḳ ʿAlī Beg keşf-i perde-i rāz idüp "İşte İdrīs didükleri ādem benüm. İsmüm ʿAlī ve laḳabum İdrīs'dür. Beni nice bilürsüz?" didükde ʿÖmer Efendi istiʿfā vü istiḥlāle başlayup "Ben sizi ṣalāḥ u taḳvāda rükn-i rāsiḫ ve cebel-i şāmiḫ, pīrüm, ʿazīzüm maḳāmında bilürin." didükde "İmdi böylece bilüñ." diyü ḫatm-i ʿıḳdu'l-le'āl-i[4] kelām ider.

Ḥālā Ṣaḥn müderrislerinden olan, ʿaynu'l-aʿyān, maḫdūm-ı kerīmü'ş-şān Şeyḫ Sinān Efendi-zāde Muṣṭafā Efendi bu ḥaḳīre naḳl eyledi ki "Evā'il-i ṭarīḳda bir defʿa ḳassām kātibi olmış idüm. Bir gün maḥallemüzden bir ādem maḥkeme-i ḳısmete gelüp ʿSemtimüzde bir ādem fevt oldı. Muḫallefātı taḥrīr olınsun.' diyü ḳassāmdan bir kātib ṭaleb eyleyüp münāsebet-i[5] semt müreccaḥ olmaġın ḳassām efendi faḳīri taʿyīn eyledi. Ol ādem ile maḥalleye gelüp dā'imā bābı mesdūd ve ṣāḥibi ġayr-ı maʿhūd bir ḫāneye dāḫil olduḳ. Gördüm, içerüsi bir maḥalle deñlü vāsiʿ ve ḥadd ü iḥṣādan mütecāviz ādem var. Ekṣeri vüzerā vü aʿyān ve ʿulemā vü ekābir-i dīvān. Cümlesi taġyīr-i ṣūret ile maḳām-ı ḫidmetde ve muḫallefātuñ ḥadd ü pāyānı yok. Cevārī vü ġılmān ise bir maḥalle ḫalḳından çok. Bir hefteden ziyāde mübāşir taḥrīr olup müfredātı iḥāṭa mümkin olmamaġla her cinsi ber-vech-i taḫmīn imlā ve metāʿ-ı ticāreti maḫzen maḫzen[6]

1 214a SE
2 Ve buyurılan:diyü SE
3 Taġlīẓ E
4 ʿıḳdu'l-le'āl-i:- SE
5 - SE
6 Maḫzen maḫzen:maḫzen ve SE

taṣṭīr ü inşā idüp elli altmış miḳdārı ʻaṭāḳ-nāme yazmış idüm. Su'āl eyledükde ʻİdrīs Efendi'nüñ muḫallefātıdur.' didiler. Mede'l-ʻömr hem-civār iken bir kerre görmedigümüz ḫamīr-i māye-i ġarābet oldı." diyü ḥayret iẓhār itmişler idi. El-ḥaḳḳ bu mertebe ẓuhūr ile bu gūne iḫtifā kerāmet-i ʻaẓīme idügi[1] cā-yı ḫafā degüldür. Bu ḥaḳīr, daḳā'iḳ-ı aḥvālini tecessüs itdüm. Ṣalāḥ u sedāddan ġayrı nesne ẓāhir olmayup dāḫil-i ṣoḥbet olan aḥbābı;

Mıṣrāʻ Cūylar çün irdiler deryāya ḫāmūş oldılar

mażmūnını düstūrü'l-ʻamel ḳılup [2] حمل المؤمن على الصلاح mefhūmına teşebbüsden ġayra mecāl olmadı.

Mıṣrāʻ Söyleyenler kendüsin bilmez bilenler söylemez

eş-Şeyḫ Ramażān (Ḳaraḥiṣārī[3] Ramażān Efendi)

Belde-i Ḳaraḥiṣār'dan mānend-i süveydā hüveydā ve miṣāl-i hilāl-i rūze ṭāliʻ ü peydā olup meşā'iḫ-ı ṭarīḳ-ı Ḫalvetiyye'den Muḥyi'd-dīn Efendi āstānesin tekyegāh ve tekmīl-i sülūk-i seyr-i ila'llāh eyleyüp ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört senesinde ḫilāfetle İstanbul'a geldüklerinde bezzāsistān ketḫudāsı olan Ḫˇāce Ḫusrev bunlar şevḳına cāmiʻ u ḫānḳāh-ı **[368b]** nev binā eyleyüp "Bāzirgān Tekyesi" dimekle meşhūr ve bu tārīḫ-i muʻteber kitābe-i bābında mesṭūr olmış idi:

Beyt Seyr idüp anı Sāʻī-i dāʻī
Didi tārīḫ Kaʻbetü'l-ʻuşşāḳ[4] (994)

Ol buḳʻa-i celīlede irşād-ı erbāb-ı istiʻdād üzere iken biñ yigirmi beş tārīḫinde müddet-i ʻömri temām ve ʻāzim-i dārü's-selām oldı.

Mıṣrāʻ Hāşimī didi göçdi şeyḫ bugün[5] (1025)

1 360a E
2 "Mü'minin durumunu hayra, iyiliğine yormak gerekir."
3 - R1, E
4 كعبة العشاق
5 هاشمی دیدی کچدی شیخ بکون

tārīḫ-i intiḳālidür. Cāmi'-i şerīfüñ ḥarem-i İrem-nişānında defīn ve yirlerine veled-i necībi 'Abdu'l-ḥalīm Efendi seccāde-nişīn olmış idi.

'Azīz-i merḳūm 'umde-i meşā'iḫ-ı Rūm, kemāl-i zühd ü ṣalāḥla ma'rūf, maḥāsin-i aḫlāḳ-ı kerīme ile mevṣūf, ma'den-i ṣadāḳat, maẓanne-i kerāmet, ekṣer-i eyyāmı ṣıyāmla ḫoş-dem, māh-ı Ramażān gibi mu'azzez ü mükerrem idi.

Mervīdür ki biñ on bir tārīḫinde vezīr-i rūşen-żamīr Güzelce Maḥmūd Paşa, Ṣadr-ı A'ẓam Yemişci Ḥasan Paşa ḫavfından[1] iḫtifā eyledükde bunlaruñ sāye-i re'fetine[2] ilticā ider. Bir gice 'ale'l-ġafle vezīr-i mezbūr ḫānḳāha gelüp şeyḫe mülāḳāt murād ider. 'Azīz ḥażretleri Maḥmūd Paşa ile çille-ḫānede bulınup ḳıṣṣadan āgāh olıcaḳ Maḥmūd Paşa'ya ḫitāb ider ki "Ḫaṣmıñuz sizüñ içün gelmişdür. Bize su'āl idicek inkār idüp[3] kiẕb iḫtiyār idemezüz. Hemān içlerinden geçüp gidesüz. Ḥaḳḳ te'ālānuñ ḥıfẓ u ḥimāyesinde[4] olasuz." didükde Maḥmūd Paşa 'azīzüñ nefesi üzere Yemişci'nüñ ve etbā'ınuñ öñinden geçüp gider. İçlerinden bir ferd āgāh olmaz. Ba'dehu vezīr-i a'ẓam şeyḫ-i mükerrem ḫidmetlerine mülāḳī olduḳda bir zemān dehşet-i vaḳār-ı 'azīzden noḳṭa mecāl olmayup Maḥmūd Paşa ol[5] miyānda[6] meydān alur. Ba'dehu "Pādişāh-ı 'ālem-penāh ḥażretlerinüñ maḳhūrı olan Maḥmūd Paşa sizlerde muḫtefī imiş. Fermān-ı cihān-muṭā' üzere bize teslīm eyleyüp ūlü'l-emre iṭā'at buyurasuz." didükde 'azīz cevāb virüp "Ol kimse şimdi arañuzdan çıḳup gitdi. Murādıñuz olıcaḳ niçün aḫẕ itmediñüz?" didükde te'essüf-künān vedā' iderler.

eş-Şeyḫ Ca'fer (Tırḥalalı[7] Ca'fer Efendi) {Kāmilī}

Medīne-i Tırḥala'den ẓuhūr itmişdür. Bālāda mesṭūr olan Kemālī muḫalleṣ 'Alī Efendi'nüñ birāder-i kihteridür. Ol münāsebetle Kāmilī tahallüs iderlerdi. Taḥṣīl-i 'ilm-i şerīf ve āteş-i sa'y ü mücāhede ile keṣāfet-i ṭab'ını talṭīf eyleyüp mānend-i zer-i Ca'ferī ibrīz-i isti'dādını ḳāl ve daġdaġa-i ḳīl ü ḳālden geçüp ṭaleb-i 'ilm-i ḥāl ḳıl-

1 Paşa ḫavfından:Paşa'dan SE
2 - E
3 İnkār idüp:- SE
4 ḥıfẓ u ḥimāyesinde:ḥıfẓ-ı emānetinde SE
5 Ol meyān R1
6 Meydānda SE
7 Ṭırḫālī R1, E

duḳda[1] Nūre'd-dīn-zāde Efendi āstānesine ittiṣāl ve feyż-i naẓar-ı 'ināyetleri ile kesb-i kemāl itmiş idi. 'Aṣr-ı Murād Ḫānī'de manẓūr-ı pādişāh-ı ṣuleḥā-perver ve ṣoḥbet-i ḫāṣṣu'l-ḫāṣṣ-ı şehr-yārīye duḫūl müyesser olup;

Mıṣrā' Şehler ḫazīnesinde gerek[2] dürr-i şāhvār

mażmūnı üzere[3] cevāhir-i deryā-yı 'irfānları gūşvār-ı sem'-i ḳabūl-i şāh-ı 'ālī-tebār olmış idi. Meşreb-i şerīflerine tecerrüd ü fenā ġālib ve şehbāz-ı naẓar-ı Hümā-pervāzları dīde-dūz-i eşref-i meṭālib olmaġın[4] dām-ı dünyāya dil-beste olmamış idi. Bir ḳaç def'a ḥücrelerin mānend-i dükkān-ı 'aṭṭār 'urża-i yaġmā ve miṣāl-i evrāḳ-ı bahār perīşān-ı ṣarṣar-ı fenā idüp mükerreren ḥacc ü ziyāret ve pergār-ı pā-yı seyāḥat ile ṣafaḥāt-ı 'ālemi mesāḥat eyledükden ṣoñra evāḫir-i 'ömrinde ṣılasına ric'at ve ṭarḥ-ı esās-ı iḳāmet itmiş idi. Zāviye ve ḥücerāt binā eyleyüp uṣūl-i Ḫalvetiyye'yi iḥyā üzere iken biñ yigirmi altı Ṣafer'inde ḫal'-ı ḫil'at-i müste'ār-ı vücūd **[369a]** ve isti'cāl-i ser-menzil-i şühūd idüp türbe-i maḫṣūṣalarında defn olındı.

Mıṣrā' Eyledi Ca'fer Efendi cāy-ı dünyādan sefer[5] (1026)

tārīḫ-i intiḳālleri vāḳi' olmışdur.

'Azīz-i merḳūm ser-ḥalḳa-i e'izze-i mülk-i Rūm, ma'den-i seḫā vü kān-ı mürüvvet, deryā-yı kerem ü kerāmet, pāk-nijād, dervīş-nihād, vücūd-ı pürcūd, efrād-ı rūzgārdan ma'dūd idi. Dest-i direm-feşānı mānend-i pençe-i ḫūrşīd dā'imā güşāde ve eline giren aḫşama varınca ber-bād-dāde idi.

Mervīdür ki zemān-ı seyāḥatlerinde bilād-ı Şāmiyye'den birine duḫūl ve bir nehr-i cārī kenārına nüzūl eyleyüp ol gice vāḳı'ada görürler ki enbiyā-yı benī İsrā'īl'den birini, *ṣalātu'llāhi 'alā nebiyyinā ve 'aleyhim* 'ālem-i rü'yāda mütemeṣṣil olup dirler ki "Ḳabrüm ġarḳ-ı āb olmaġla ıżṭırāb viriyor. Beni bu gird-

1 214b SE
2 Olur SE
3 Mażmūnı üzere:mażmūnınca SE
4 360b E
5 ایلدی جعفر افندی جای دنیادن سفر

āb-ı elemden taḫlīṣ eyle." Seḥeri tefaḥḥuṣ eyledükde tābūt-ı pür-sekīnelerin sefīne-i Nūḥ gibi dürüst ü maḥfūẓ bulup dest-i ta'ẓīm ü iḥtirāmla ol maḥalden naḳl idüp vaḥalden ḫalāṣ iderler.

eş-Şeyḫ 'Abdu's-ṣamed (Ḳayṣeriyyeli[1] 'Abdu's-ṣamed Efendi)

Medīne-i Ḳayṣeriyye'den ẓuhūr ve ḫānedān-ı sādāt-ı Tennūriyān'a feyż-i nūr idüp nihāl-i ser-sebz-i vücūd-ı mes'ūdları berg ü bār-ı feżā'il ile ārāste ve devḥa-i nev[2]-ḫāste-i isti'dādı terbiyet-i üstādān-ı 'ilm ü 'irfānla pīrāste olup ṭarīḳ-ı 'ilme güẕer ve semend-i himmeti[3] ol vādīde bir miḳdār cilveger ḳılmışlar idi. Bi'l-āḫire mülk-i mevrūṯları olan gencīne-i ḳanā'ate mürāca'at ve gūşe-i ferāġatde iḫtiyār-ı tūşe-i ḳanā'at eylediler. El-ḥāletü hāẕihi taġyīr-i ziyy ü libās eyleyüp ṭarīḳa-i Naḳş-bendiyye üzere hūş der-dem, naẓar ber-ḳadem, kemāl-i sükūn u vaḳār ile 'arż-ı dīdār iderler idi. Evāḫir-i ḥāllerinde Egriḳapu ḳurbında Ḫancerli Sulṭān'a mensūb olan vaḳf serāyı istīcār eyleyüp ḳarār itmişler idi. Biń yigirmi altı tārīḫinde ecdād-ı kirāmları ṭarafından işāret ve 'ālem-i ervāḥa ma'nevī da'vet olınup baġteten ṣılalarına 'azīmet ve ba'de'l-vuṣūl cānib-i āḫirete riḥlet itmişler idi.

Tārīḫ Biń sūz u girye birle gūş eyleyince tārīḫ
Didüm ki irtiḥāl-i 'Abdu's-ṣamed Efendi[4] (1026)

'Azīz-i mezbūr şecer-i aḥḍar-ı vādī-i muḳaddes gibi fā'iżü'n-nūr, kūh-ı pür-şükūh-ı sükūn u vaḳār, şehbāz-ı naẓarı şikār-endāz-ı evc-i i'tibār, kesr-i nefs içün ḳahve-ḫāneye varmaḳ mu'tādları ve keṣretde vaḥdet meslek-i ḳarīnü'r-reşādları idi. Bi-ḥamdi'llāhi te'ālā şeref-i dest-būsları müyesser olup ol meclisde işrāf-ı ḫāṭır ve keşf-i mużmir itmişler idi.

eş-Şeyḫ Velī (Aġrusī Velī Efendi)

Vilāyet-i Ḥamīd a'mālinden "Aġrus" nām ḳaṣabada ġars-ı ḥaẓīre-i vücūd ve zīver-i çemen-i ṣuffe-i şühūd olmışlar idi. 'İllet-i fā'iliyye-i isti'dād ile ḳaṣr-ı

1 - R1, E
2 Nūr SE
3 'azmini R1
4 دیدم که ارتحال عبد الصمد افندی

kemāli ābād itmek içün üstādān-ı ḫuceste-ef'āli veliyy ve himmet-i ḳābiliyyet-i māder-zād ile cevāhir-i zevāhir-i deryā-yı velāyeti ber-dūş-i aḥvāline zīb ü ḥuliyy ḳılup meşā'iḫ-ı **[369b]** ṭarīḳ-ı Zeyniyye'den Burhān Efendi ḥażretlerinüñ süllem-i 'ināyetleri ile[1] menzil-i maḳṣūda ṣu'ūd ve taḳviyet-i bürhān-ı celīl ile iṯbāt-ı vücūd itmişler idi. El-ḥāletü hāẓihi ẓāhir ü bāṭını mükemmel ve perniyān-ı ḫil'at-i bālā-pūşı baṭā'in-i istebraḳ-şi'ār-ı bāṭın ile mükerrem ü[2] mübeccel olduḳdan ṣoñra[3] ṣılalarında mescid ve zāviye binā idüp zāviye-i 'ināyetleri ābiş-ḫor-ı teşne-lebān-ı ṭarīḳat ve mülāzım-ı āstāneleri sīr-āb-ı elbān-ı şerī'at ü ḥaḳīḳat olmış idi. Biñ yigirmi altı senesinde intiḳāl ve dārü'l-üns-i ḳudse isti'cāl eylediler.

'Azīz-i mezbūr kerāmāt-ı celīle ile meşhūr, 'ārif-i mükāşif, serā'ir-i żamā'ire müşrif, baḥr-ı şāmil, mürşid-i kāmil idi.

Naḳl olınur ki aḥbābından bir kimse ḥacca gidüp eṣnā-yı ḳufūlde bir yük dülbend ile üştür-i bār-keşi leng ü lūk berriyyede gelürken[4] semt-i āḫirete sülūk idüp ḳāfileden dūr ve rāh-ı rāstdan mehcūr olur. Ṣāḥibi olan bergeşte-baḫt-ı siyeh-rūzgār tefaḥḥuṣ-ı bī-şümārdan ṣoñra bir 'aḳabede dūçār olur. Görür ki üştürüñ ża'f-ı ḥāl ile bünyān-ı bedeni çökmüş ve ḥaml-i ṯaḳīl-i ṭāḳat-fersā tār-ı ża'īfe hem-ser olan cism-i nizārını bükmiş, bir ḳadem ḥarekete ṭāḳati ve ḳāfileden yaña nigāh-ı ḥasretden ġayra ḳudreti ḳalmamış. Keştī-i deryā-zede gibi ser-bārın pertāb itmekle taḥrīki muḥāl ve nīze-i bār-keş Rüstem olsa ḳaldırmaḳ münselibü'l-iḥtimāl olmaġın bī-kes ü yār, ḥayrān-ı vādī-i ıżṭırār iken mülhim-i ṣavāb, dil-i ḥazīnine iḫṭār ider ki "Ṣıdḳ-ı niyyet ile Velī Efendi'nüñ derek-i 'ināyetine emānet vaż' eyleye." Fi'l-vāḳi' 'azīmet-i ṣādıḳa ile üştür-i girān-bārı[5] ol maḥalde terk ve himmet kemerin miyān-ı 'azīmete berk idüp ikinci gün ḳāfileye vuṣūl, ba'dehu vaṭan-ı me'lūfe duḫūl müyesser olur. Birḳaç günden ṣoñra ḥażret-i 'azīz āstānesine rūy-māl ider. Şeyḫ-i kerīm tebessüm-künān istiḳbāl idüp[6] "Bir deve yüki dülbend göndermişsüz, vāṣıl oldı. Emānete ḫıyānet itmedük." dirler. Naẓar itdükde ser-dāde-i berriye-i Ḥicāz ḳılduġı üştür-i ger-

1 İle ābişḫor-ı teşne-lebān-ı ṭarīḳat SE
2 Mükerrem ü:- SE
3 361a E
4 SE'de "berriyyede gelürken" ifadesi "dülbend ile" ifadesinden sonra gelmektedir.
5 Bārı:bār-ı enbārı SE
6 215a SE

den-dırāzı ḥalḳa-i bāb-ı ḫānḳāha meşdūd ve māl-i ḥelāl ile iştirā itdügi metā'-ı girān-bahāyı ḫizāne-i ḥıṣāne-i vedī'ada mevcūd bulup ser-efgende-i deryā-yı ḥayret ve secde-güẕār-ı şükr-i ni'met olmış idi. Tekṣīr-i ṭa'ām ve mükesseb-i ḥelāl-i mūcibü'l-ıḳlāl ile cem'-i keṣīri iṭ'ām 'azīz-i merḳūmuñ kerāmāt-ı 'ıyāniyyelerindendür.

eş-Şeyḫ Ḥasan ('Adlī Efendi[1]) {'Adlī}

Bilād-ı Rūmiyye'den ḳaṣaba-i İştib'de meclis-i vücūda şitāb ve zülāl-i feyż-i Ḫudā-dād ile teşbīb-i sebzezār-ı şebāb idüp Ṣofyalı Bālī Efendi ḫulefāsından bir 'azīze ḫayru'l-ḫalef ve deryā-yı neseb-i güher-rīzine sermāye-i şeref olmış idi.

Beyt این کوهر ذات از شرف نسبت آباست
سودست بابر این در اگرچه سر یم را [2]

Laḳabları 'Adlu'llāh olmaġla 'Adlī taḫalluṣ iderler idi. 'Adli 'alem ḳılmaġla mānend-i ḳalem ḫidmet-i lāzıme-i 'ilm ü 'irfāndan munṣarif ve i'tidāl-i faṣl-ı rebī'ī gibi hücūm-ı germ ü serd-i aḥkām-ı ṭabī'atden münḥarif olmayup taḥṣīl-i kemāle beẕl-i sa'y ü ictihād ve tekmīl-i mertebe-i isti'dād içün ṣarf-ı sermāye-i māder-zād iderek ḳavābil-i 'aṣr ile müẕākereye müdāvim ve Kemāl Efendi ḥażretlerinüñ ḫidmet-i i'ādelerinden[3] mülāzım olmışlar idi. Ba'dehu sālik-i ṭarīḳ-ı faḳr ü fenā ve ṭālib-i tefsīr-i 'allemü'l-esmā[4] olup Ḥasan Efendi ḫidmetlerinden inābet ve ḫadeng-i himmeti hedef-i maḳṣūda iṣābet itmiş idi. **[370a]** Evvelā Balaṭ ḳurbında vāḳi' Ferruḫ Ketḫudā Zāviyesi'nde seccāde-nişīn-i irşād ve murād-baḫş-ı 'ubbād-ı 'ibād olup ba'dehu Rūmili'ne sefer ve ḳaṣaba-i Yanya'da Ya'ḳūb Efendi Zāviyesi'n maḳarr idüp ba'dehu cezīre-i Mora'ya dāḫil ve ḳaṣaba-i Mizistre'de dā'ire-i ṣoḥbeti pür-celācil olup ba'dehu şehr-i dil-fürūz-ı Siroz'da iḳāmet ve iḥyā-yı ādāb-ı ṭarīḳat eyleyüp mescid ve zāviye binā itmişler idi. Gāh u bī-gāh eṭrāfa güẕer ve aḥbāba feyż-i naẓar mu'tād-ı kerīmleri idi.

1 'Adlī Efendi:İştibī Ḥasan Efendi eş-Şehīr bi-'Adlī SE
2 "Bu zâtın cevheri atalarına mensub olma şerefinden gelmektedir. Bu inci buluttan denizin üstünde düşse bile faydalıdır."
3 ḥażretlerinüñ//i'ādelerinden:ḥażretleri i'ādeleri ḫidmetinden SE
4 Bakara Sûresi 31. ayete telmih vardır.

Biñ on ṭoḳuz[1] tārīḫinde Ḥasan Efendi'nüñ ḫaber-i intiḳāli vāṣıl olup Muṣṭafā Paşa Zāviyesi bunlara iḥsān ve da'vet içün ıṣdār-ı fermān-ı 'ālī-şān olınmış idi. Ol buḳ'a-i mübārekede neşr-i ma'ārif ve niṣār-ı leṭā'if üzere iken biñ yigirmi altı Şevvāl'inüñ[2] evāḫirinde müddet-i ḥayātı āḫir ve pence-i saḫt-gīr-i ecelden dem-beste-i menāfiẓ ü menāḫir olmış idi. Zāviye ḥareminde defn olınup Eyyūbī Emīr Efendi nigīndān-ı maḳām-ı kerīmlerinde cāy-gīr oldı.

'Azīz-i müşārün-ileyh [3]أسبغ الله نعمه عليه āteş-i 'ışḳ u maḥabbetüñ ibrīz-i ṣāfī-cevheri, deryā-yı sırr-ı ḥaḳīḳatüñ dürr-i girān-māye-i derrī-peykeri, ẓāhir ü bāṭını ma'mūr, kerem ü kerāmetle meşhūr, nādire-i zemān, ferīde-i 'aṣr ü evān idi.

Āṯār-ı celīlelerinden *Şāh u Gedā* baḥrinde manẓūm kitābları vardur. İsmi ve tārīḫi āḫir-i kārdur.

Naḳl olınur ki intiḳālleri eṣnāsında aḥbābından bir kimseye ḫitāb idüp buyururlar ki "Dervīş çelebi, Sulṭān Aḥmed'i aldurduk. Taḳayyüd cā'iz degül imiş. Kendimüze żarar itdük." dirler. Fi'l-ḥaḳīḳa pādişāhdan muḳaddem giderler. *Raḥmetu'llāhi 'aleyhi raḥmeten vāsi'aten.*

eş-Şeyḫ Maḥmūd (Babalı[4] Maḥmūd Efendi)

Ṭuna Yalıları'nda sākin idi[5]. Āḫir-i 'ömrinde Babaṭaġı'nda tavaṭṭun eyledi. Ṭarīḳ-ı Bayramī'de mürşid, 'ābid ü mücāhid 'azīz idi. Bu ḥaḳīr, biñ on ṭoḳuz tārīḫinde ol diyāra ḳāżī olup ḫayır du'āların aldum. Yigirmi tārīḫinden ṣoñra raḥmet-i Ḥaḳḳ'a[6] intiḳāl eyledi.

Merḥūm-ı merḳūm 'azīz-i nezāhet-rüsūm, pīr-i nūrānī-i mu'ammer, 'iffet ü ṣalāḥla muḫammer, ḫalūḳ u maḥmūdu'l-ḫiṣāl, 'azīz-i ṣāḥib-i ḥāl idi.

Mervīdür ki ol 'aṣrda Baba'da sākin "Ḳara Mu'īd" dirler bir ḫabīṯü'n-nefs, şaḫṣ-ı bāhirü'n-naḳṣ var idi. Dā'imā şeyḫe ihānet ü izdirādan ḫālī degül idi.

1 361b E
2 Ṣa'bān'ınuñ SE
3 "Allah ona (verdiği) nimetlerini arttırsın."
4 Bābāṭaġī SE
5 - SE
6 Raḥmet-i Ḥaḳḳ'a:- SE

Ol şaḫṣuñ bu bābda ġarā'ibine nihāyet yoġ-idi. Cümleden müfīd ü muḫtaṣarı ḫātūnına cefā içün kendüden ḥāṣıl olan[1] oġlını semm ile helāk itdügidür. وقس عليه الباقي[2] El-ḥāletü hāẕihi şeyḫ-i kerīm civārında olan şaḫṣ-ı le'īm cefāsına taḥammül idemeyüp eṭrāfda vāḳi' ba'ż-ı ḳaṣabāta hicret itmiş idi. Rāvī aydur; "Bir gün seḥeri mescidden çıḳup ser-i rāhda ṭururken 'azīz-i merḳūmı gördüm, şehre gelür. Selāma ṭurdum. Selām virüp tebessüm iderek buyurdular ki 'Māni' gitdi. Yine geldük.' Bu kelāmuñ ma'nāsın fehm idemeyüp tefaḥḥuṣ itdüm. Mu'īd-i dermend ol sā'atde teslīm-i rūḥ itdügi ẓāhir oldı. Ve şeyḫ ḥażretleri bu ḫaberi hātif-i ġāybdan aḫẕ eyledügi müte'ayyin olup i'tiḳādımuz ṣad çendān oldı."

Bezci-zāde (Bezci-zāde Efendi)

İsm-i şerīfleri ḫāṭırda olmamaġla şöhretleri ile iktifā olındı. Dārü'l-mülk-i Ḳaraman olan medīne-i Ḳonya'dan nümāyān olup **[370b]** 'ulūm-ı ẓāhireyi iktisāb ve cem'-i feżā'il-i bī-ḥisāb itdükden ṣoñra kibār-ı meşā'iḫ-ı Ḫalvetiyye'den Ezelī-zāde Efendi'ye ḫidmet ve dergāh-ı irşād-penāhlarında tekmīl-i ṭarīḳat eylemiş idi. Nice zemān ol aḳṭārda[3] işā'a-i eşi"a-i irşād ve delīl-i rāh-ı rüşd ü sedād olmaġla ikmāl-i hilāl-i isti'dād-ı zühhād eyleyüp devlet-i Aḥmed Ḫānī'de dārü'l-mülk-i İstanbul'a ḳudūm ve zülāl-i ifāżaların ābiş-ḫor-ı leb-teşnegān-ı Rūm ḳılmış idi. Meḥemmed Aġa Zāviyesi'nde şeyḫ-i seccāde-nişīn ve cāmi'-i vāḳıf-ı mezbūrede vā'iẓ-i maḥfil-güzīn olup ol meşġale-i 'aliyye ve ḥālet-i seniyye üzere iken biñ yigirmi[4] ḥudūdında irtiḥāl[5] eyledi.

'Azīz-i merḳūm maṭla'u'l-envār-ı 'ulūm, meclis-i va'ẓı şūr-engīz, enfāsı mü'eṣṣir ü bün-tīz, ṭayyib-i elḥānla 'andelīb-i ḫoş-naġme-i gülistān-ı *Ḳur'ān* idi.

eş-Şeyḫ Feyżī (Feyżī-i Kefevī)[6] {Feyżī}[7]

Medīne-i Kefe'den ẓuhūr eyleyüp maḫlaṣ-ı mezbūr ile meşhūr olmış idi. 'İlm ü 'irfānı mükemmel, şeyḫ-i mükerrem ü mübeccel idi. Müretteb *Dīvān*'ı

1 - SE
2 "Diğerlerini bununla mukayese et."
3 Tekmīl//aḳṭārda:- E
4 Yigirmi altı SE
5 İntiḳāl SE
6 372a E (Nüshada boş bir varak bulunmaktadır.)
7 Bu biyografi SE'de 215a sayfa kenarında bulunmaktadır.

görilüp tefāṣīl-i aḥvāli ma'lūm olmadı. Devlet-i Aḥmed Ḫānī'de intiḳāl iden e'izze-i kirāmdandur.

Münīrī Efendi (Bosnevī[1] Münīrī Efendi)

Bosneviyyü'l-aṣldur. Ġālibā ismi Nūru'llāh olmaġla bu maḫlaṣ muḫtārı olmış idi. Vildān-zāde Efendi'nüñ pederinden muḳaddimāt-ı 'ulūmı i'dād ve taḥṣīl-i netīce-i isti'dād eyleyüp[2] [ba'ż-ı meşā'iḫ-ı 'aliyyeye ḫidmet ve tekmīl-i nefse himmet eyledükden ṣoñra mütevaṭṭın olduġı Belġırad'da[3] vā'iẓ ü müẕekkir ve muḥaddiṯ ü müfessir olmış idi[4].] Ṭalebe-i 'ilme ders-i 'āmm ve feyż-i terbiyet ile nice nāḳıṣ vücūdı itmām eyleyüp ta'ayyüni cihetinden me'ẕūnun bi'l-iftā[5] olmış idi. Nice yıllar iftā vü ifāde ile güẕārende-i evḳāt ve sübḥa-şümār-ı enfās-ı ma'dūde-i ḥayāt olup evāḫir-i devlet-i Aḥmed Ḫānī'de vefāt itmiş idi. Fażīlet ile şöhre-i diyār, ferīde-i ṣadef-i rūzgār idi.

Dārü'l-ḳurrā Şeyḫi [Meḥemmed] (Şeyḫ-i Dārü'l-ḳurrā)

İsmi Meḥemmed'dür. Diyār-ı 'Arab'da tekmīl-i dā'ire-i fażl ü edeb ḳılup diyār-ı Rūm'a ḳudūm ve feyż-i maḳdemin iksīr-i bereket-i aḳṭār-ı Rūm ḳılmış idi. Geşt ü güẕār iderek müntehā-yı ser-ḥadd-i İslām olan ṣaġr-ı Budin'de ḳarār idüp imām-ı ṣaff-ı aḫyār ve ta'līm-i *Ḳur'ān* itmekle "Dārü'l-ḳurrā Şeyḫi" dimekle şöhret-şi'ār olmış idi. Nice yıllar ol diyārda rükn-i rekīn ve maḳām-ı meşīḫatde mekīn olup sinn-i şerīfi yüzden mütecāviz iken biñ yigirmi beş ḥudūdında raḥmet-i Ḥaḳḳ'a fā'iz olmış idi.

'Azīz-i mezbūr feżā'il-i celīle ile meşhūr, 'ilm-i tecvīd ü ḳırā'atda māhir, fünūn-ı Ḳur'āniyye'de naẓīri nādir, maẓanne-i kerāmet, pīr-i ṣāḥib-i himmet idi. Meziyyet-i ṣalāḥ u dināyetle ol mertebe şöhret ve ta'ayyün-i vecāhet bulmış idi ki nefāẕ-ı kelimede müsellem ve her kelāmı düstūrü'l-'amel-i ḫalḳ-ı 'ālem idi.

Naḳl olınur ki 'Alī Paşa Budin beglerbegisi iken "Boçḳay Emīri" dirler

1 - R1, E
2 Eyleyüp mutavaṭṭın-ı Belġırad olmış idi E, R1
3 Mütevaṭṭın//Belġırad'da:- R1, E
4 ba'ża//idi, der-kenar R1
5 215b SE

sādātdan bir kimse ẓuhūr eyleyüp Mehdī-i ṣāḥib-i ẓuhūr olmaḳ iddi'ā ider. Mecmū'-ı şehri ve 'askerī ṭā'ifesini tesḫīr eyleyüp kāfirüñ hücūmı iḥtimāli vardur, diyü ṣaḥrāda cem' olup meşveret itmek içün bir gün ta'yīn iderler. Ẓāhir-i kelāmları bu iken mā-fi'z-żamīrleri paşayı ve rü'esā-yı 'askeri ḳatl eyleyüp emīr-i mezbūrı vālī naṣb itmek üzere ḳarār bulur. Yevm-i ma'hūd olıcaḳ mecmū'-ı ḫalḳ ṣaḥrāda müctemi' ve emīrüñ kevkeb-i iḳbāli mültemi' olup ol eṣnāda ṣāḥibü't-terceme kenār-ı cem'iyyete vāṣıl ve ḥalḳa-i ṣoḥbete dāḫil[1] olup **[371a]** selām virdükden ṣoñra ḫitāb-ı 'iṭāb-āmīz ve şu'le-i ġażabı tīz eyleyüp cümleyi tefsīḳ u taḍlīl ve re'ylerinde taḫṭı'e vü techīl iderek emīri ḥabs ve fitne-yi debs itmek fermān eyledükde[2] bilā-tereddüd ḥarīfi[3] baġlayup ḳulleye götürürler. Bu fitne-i 'aẓīmeyi ān-ı vāḥidde def' eyleyüp iẓhār-ı kerāmet ve tesḫīr-i velāyet iderler.

Dervīş Ḫākī (Dervīş Ḫākī)[4]

Buḫārā semtinden ve ḫānedān-ı ekābirden ẓuhūr eyleyüp sālik-i rāh-ı fenā ve sulṭān-ı bī-ser ü pā olmış idi. Nice yıllar seyāḥat ve meşā'iḫ-ı 'Arab ü 'Acem ile ṣoḥbet idüp tekmīl-i nefs itdükden ṣoñra edā-yı ḥiccetü'l-İslām ve ziyāret-i Ravża-i Seyyidü'l-enām *'aleyhi efḍalu's-selām* eyleyüp evāḫir-i devlet-i Meḥemmed Ḫānī'de dārü'l-mülk-i İstanbul'a ḳudūm itmiş idi. 'Alī Paşa Tāb-ḫānesi'ne nāzil olup beẕl-i ni'met ile ḳulūbı tesḫīr ve ṭavḳ-ı maḥabbetin bend-i gerden-i bernā vü pīr itmiş idi. Dā'imā 'ūd u 'anber yaḳup[5] sükkeri, pālūde ve ḳavunı, pilāvı mebẕūl, mu'anber duḫānı ve mümessek ḳahve ve köknārı sebīl-i erbāb-ı ḳabūl, ehl-i kerem ü kerāmet, dervīş-i pādişāh-meşreb-i 'ālī-himmet idi. Evāḫir-i devr-i Aḥmed Ḫānī'de fevt olup sākin olduġı tāb-ḫānede defn olındı.

'Azīz-i mezbūr vuṣūl-i cevher-i iksīr ile meşhūr, ser ü pā bürehne iken pāk ü naẓīf, ḫırḳa vü şālı laṭīf ü ẓarīf, müdāvim-i ṭahāret ü ṣalāt, keṣīrü'l-birr-i 'aẓīmü's-ṣadaḳāt, ceyb-i ġaybden ḫarcanup kimseden nesne ḳabūl itmez ve kā'inen men kāne bir ḳapuya gitmez idi.

---

1 Vāṣıl SE
2 Fermān eyledükde:emr iderler SE
3 Emīri SE
4 SE'de nisbe bulunmamaktadır.
5 362b E

Merḥūmuñ intiḳālinden ṣoñra muṣāḥibi olan Ḳıṣṣa-ḫᵛān Dervīş Ḥasan "Pīrimüz seccādesin baña vaṣıyyet eyledi." diyü bir vaṣıyyet-nāme peydā idüp baş açup meydāna girdi. Ammā nezle vü zükām hücūmından ḥāli ḫarāb ve müżāyaḳadan bī-tāb olup suḫre-i rūzgār ve kiẓbi āşikār oldı. Ḥālā dedenüñ dervīşi Nev-rūz Dede ol ḫidmeti ḳā'imdür.

[İsmi 'Alī'dür. Keşmīr Pādişāhı Eslem Ḫān'uñ şeh-zāde-i kerīmidür. Pederi, Şāh 'Abbās elinde şehīd olup Baġdād'a düşmiş idi. Birāder-i mihteri Ḫᵛāce Ṣıbġatu'llāh'dan tekmīl-i ṭarīḳat-ı Naḳş-bendiyye idüp anlar Medīne-i Münevvere'de ḳalduḳda bunlar Mıṣr'a gelüp biñ on tārīḫinde Mıṣr'dan ma'zūl Ḫıżr Paşa ile İstanbul'a gelmiş idi. Ḫᵛāce Ṣıbġatu'llāh ẓāhir ü bāṭını mükemmel, fużalā-yı kibārdandur. Biñ yigirmi ḥudūdında intiḳāl eylemişdür[1].]

Ṭurmış Dede (Ṭurmış Dede)[2]

Aḳkirmān eṭrāfında gezer bir mecẕūb iken gemi re'īslerinden biri getirüp Rūmili Ḥiṣārı'nda Bektaşīler Tekyesi'ne bıraḳmış idi. Giderek erbāb-ı sefā'in ḥüsn-i i'tiḳād eyleyüp nüẕūr u ṣadāḳat ve hedāyā vü ṣılāt ile çerāġını pür itmege başladılar. Yigirmi sene miḳdārı mu'teḳad-ı 'ālem ve maḳṣad-ı müsāfirān-ı 'Arab ü 'Acem olup şöhret-i 'azīme peydā eylemiş idi. Kendüde aṣlā şu'ūr olmayup ancaḳ dervīşlerüñ ta'līmi ile geçenlere "Uġur olsun." dir idi. Ammā;

Beyt چنان طوطی صفت حیران آن رخسار نیکویم
دلم میکوید اما کیم نمی دانم چه میکویم [3]

mażmūnına muvāfiḳ mecẕūb-ı müstaġraḳ idi. Devlet-i Aḥmed Ḫānī'de intiḳāl eyleyüp üzerine türbe yapıldı[4]. El-ān ziyāretgāh-ı müsāfir ü mücāvirdür.

Temme fī 6 Ramażān sene 1043.

---

1 İsmi//eylemişdür, der-kenār R1, E, SE. SE'de bu der-kenardan bazı ifadeler esas metnin içerisine dahil edilmiştir.

2 SE'de nisbe bulunmamaktadır.

3 "Papağan gibi o güzel yüze öyle bir hayranım ki gönlüm konuşsa da, kim olduğumu, ne dediğimi bilmiyorum."

4 Türbe yapıldı:binā olındı SE

Āḫirü'l-vefeyāti'l-vāḳı'a fī Devleti's-sulṭāni'l-a'ẓam Mālik-i Riḳābu'l-ümem es-Sulṭān Aḥmed Ḫān İbn[1] Meḥemmed Ḫān *'aleyhi'r-raḥmetu ve'l-ġufrān*

Ol sulṭān-ı 'aẓīmü'ş-şānuñ zemān-ı devletlerinde ẓuhūr iden vaḳā'i'dür ki[2] 'ale'l-icmāl işāret olınur:

Ẕikr-i aḥvāl-i ferḫunde-fāl-i şāh-ı deryā-nevāl[3]

Bu ṣafaḥāt-ı **[371b]** secencel-simāt mıṣḳale-i nūk-i ḫāme ile mücellā ve mānend-i ṣaḥīfe-i Erjeng ü Mānī, ṣūret-i aḥvāl-i şehenşāh-ı 'Oṯmānī temāṯīline bu vechle meclā ḳılınur ki ḫāḳān-ı devrān, pādişāh-ı 'aṣr ü evān, Cemşīd-i ḫūrşīd-tāc-ı ferruḫ-nijād, āftāb-ı hilāl-i tīġ-ı eşi"a-nicād, nesaḳ-sāz-ı zemān ü zemīn, ḳahramānu'l-mā' ve't-ṭīn, gülū-gīr-i gerden-keşān-ı li'ām, māye-i ibtisām-ı ṣuġūr-ı İslām, ḳahhār-ı kefere-i Engürüs, musaḫḫar-sāz-ı Boġdan u Eflaḳ u Rus, cemāl-efrūz-ı 'adl ü re'fet, celālī-sūz-ı mülk ü millet, İskender-i Dārā-der, Dārāb-ı İskender-ẓafer, āftāb-ı şems-i 'ālem, mālik-i riḳāb-ı Süleymān-ḥaşem;

Beyt Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān ki bulsaydı
Olurdı bende-i dīrīnesi İskender ü Dārā.

Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan sekiz tārīḫinde müsā'ade-i su'ūd ile ufuḳ-ı sa'ādetden medīne-i Maġnisa'da ṭāli' ve āftāb-ı cihān-tāb gibi 'ālem-i vücūda lāmi' u sāṭı' olup sāl-i ferḫunde-fāl-i viladetlerin vālid-i 'ālī-şānlarınuñ lālası olan Meḥemmed Paşa "Ḫāḳān-ı Rūm"[4] (998) lafẓı ile[5] edā itmiş idi.

Beyt Ṭoġup gün gibi zerrīn-tācla burc-ı sa'ādetden
İrişdi şarḳdan ġarba żiyā-yı 'adl ü iḥsānı

1 İbnü's-Sulṭān SE
2 - SE
3 SE'de bu başlığın sonunda "Allah'ın yüce rahmeti onun üzerine olsun." biçiminde bir dua bulunmaktadır.
4 خاقان روم
5 216a SE

Hem-rāhı tevfīḳ ile ḫırāmān-ı ḫıyābān-ı isti'dād ve ṣimār-ı gūn-ā-gūn-i kemālāt-ı nefsāniyye vü feżā'il-i beşeriyye mertebe-i lā'iḳasında ḳarīn-i i'dād olup sezāvār-ı tāc ü taḫt ve mutaraṣṣıd-ı iḳbāl ü baḫt[1] iken biñ on iki Receb'i-nüñ on sekizinci güni yevm-i aḥadda mānend-i bedr-i temām on dördünci nūr-baḫş-ı ṣaḥīfe-i eyyām ve silk-i silsile-i 'Oṯmāniyye'ye çehār dehüm-i güher-i Ṣüreyyā-niẓām olmışlar idi. Ol hefte emr-i ḫitāne temām ve ri'āyet-i sünnet-i seniyye-i Seyyidü'l-enām olınup sene-i mezbūre Ramażān'ında şehrāyīn ve ġurre-i Şevvāl'e dek 'abdu'l-mü'minīn olup mecmū'-ı enām, maẓhar-ı in'ām olduḳdan ṣoñra naẓm-ı umūr-ı dīn ü devlete ḳıyām olındı. Eṯnā-yı cülūsda mesned-ārā-yı ṣadāret-i 'uẓmā, Ḳā'im-maḳām Ḳāsım Paşa bulınup vekīl-i aṣīl olmamaġla ba'ż-ı umūr-ı külliyede vezīr-i a'ẓam ḳudūmına tevaḳḳuf lāzım gelmiş idi. Evāḫir-i şehr-i Receb'de hizber-i Behrām-intiḳām 'Alī Paşa-yı Āṣaf-maḳām şehre dāḫil olup eṣnāf-ı 'askere tevzī'-i teraḳḳī vü baḫşiş ve ṣıġār ü kibāra 'alā merātibihim nüvāziş olınmış idi. El-ḥāletü hāẕihi ḳıral-ı Engürüs-i menḥūsla ḥarb ü ḳitāl henüz fayṣal-resīde-i istīṣāl olmayup ḫusrev-i Īrān-zemīn olan Şāh 'Abbās-ı bed-āyīn memālik-i maḥrūseye 'alem-efrāz-ı istīlā ve maẓ-har-ı fehvā-yı الفتنة نائمة لعن الله من ايقظها [2] olmaġın şarḳ u ġarba irsāl-i 'asākir ü ecnād ve ḍarb-ı şemşīr-i cihād ẕimmet-i himmet-i şāhāneye maḥż-ı deyn, belki farż-ı 'ayn olduḳda vezīr-i a'ẓam, şīr-i ücem 'Alī Paşa füccār-ı Macar üzere serdār ve ṣadāret-i 'uzmādan müteḳā'id olup bi'l-fi'l ḳapudan olan Caġala-zāde Sinān Paşa ḳızılbaş-ı evbāş üzere ḳā'idü'l-ceyş-i gīrūdār oldı. Biñ on üç Muḥar-rem'inde ol iki serdār-ı 'ālī-miḳdār[3] bāzū-yı himmetle çep ü rāsta tīġ-ı ṣavlet ṣaldılar. 'Alī Paşa dārü'l-cihād-ı Belġırad'a varduḳda ḥarīf-i nā-sāz-ı ecel ismā'-ı semā'iyyü'l-'acel ḳılmaġla ḫunyāger-i bezm-i devleti naġme-i nevbet-i āmālini temām itmedin ḫāne-i **[372a]** laḥdde ārām eyledi. Mühr-i vezāret muḥāfaẓa-i ser-ḥadd-i manṣūr ile me'mūr olan Lālā Meḥemmed Paşa'ya irsāl ve Ḳal'a-i Esterġon muḥāṣarasında aṣdār miṯāl bī-miṯāl ḳılındı. Ol sene inḳılāb-ı ṣadāret māni'-i fetḥ u nuṣret olup biñ on dört tārīḫinde fetḥ-i ḳal'a müyesser ve kün-güre-i bürūcı a'lām-ı İslām ile lālezār-ı ẓafer olduḳda Şeyḫü'l-İslām[4] Ḫˇace-zā-de Meḥemmed Efendi ta'miye ṭarīḳı ile bu güne tārīḫ dimişler idi:

1 363a E
2 "Fitne, kargaşa uykudadır. Onu uyandırana, kışkırtana Allah lanet etsin."
3 İki//miḳdār:- R1, E
4 Şeyḫu'l-İslām:- SE

Tārīḫ Leşker-i küffār çıḳdı ḥıṣn-ı Esterġondan[1] (1014)

Sene-i sābıḳada Caġala-zāde ser-ḥadde vāṣıl olduḳda şāh-ı güm-rāh, pey güm-künān-ı iḫtifā olmaġın 'avdet olınup sene-i ātiyede ṣūret-i mütābaʿatda olan Celālī eşḳıyāsı 'asker-i İslām'a bāʿiş-i tefriḳa olup ṭalīʿa-i 'asker olan Sefer Paşa ve Aḥmed Paşa vezīr-i ṣā'ib-tedbīre muḫālefet ve kemāl-i ġurūr ile cenge mübāderet ḳılduḳlarında mānend-i sīm-i nā-mülā'im maṭraḳa-i kūpāl-i 'adüvden perīşān ve pādāş-ı sū'-i 'amelleri ile bī-nām ü nişān oldılar. Egerçi;

Mıṣrāʿ آتش اندر بیشه چون افتد نه تر ماند نه خشك [2]

mażmūnı üzere āteş-i bālā-keş-i ḳitāl iki ṭarafı daḫı ḫākister ve āsūde-i ḫˇāb-ı 'adem olanlara seng ü ḫāki bālīn ü pister eyleyüp;

Mıṣrāʿ Şemʿi yaḳmaz mı ol āteş kim yaḳar pervāneyi

feḥvāsı ser-nāme-i ḥālleri oldı. Lākin Caġala-zāde 'askerüñ perīşānlıġın görüp vaḫāmet-i 'āḳıbetden ḫavf itmekle Ḳalʿa-i Vān'a ṭoġrı revān ve ol ġamdan 'ālem-i āḫirete ḫırāmān oldı. Biñ on dört Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Vezīr-i Aʿẓam Lālā Meḥemmed Paşa, Vezīr-i Rābiʿ Murād Paşa'yı cā-nişīn-i muḥāfaẓa idüp āstāneye geldükde[3] 'Acem seferine me'mūr olmış idi. Ordu-yı cihān-pūy Üsküdār'a geçmiş iken maraż-ı fālice mübtelā ve on beş Muḥarrem'inde 'alem-efrāz-ı 'ālem-i beḳā olup Ḳapudan Dervīş Paşa ṣadru'l-vüzerā oldı. Teceddüd-i ser-'asker mānīʿ-i 'azīmet-i sefer olup bostāncıbaşılıḳdan çıḳan Deli Ferhād Paşa Anaṭolı muḥāfaẓasına irsāl olındı. Sene-i mezbūre Şaʿbān'ınuñ ṭoḳuzuncı güni Dervīş Paşa baġteten serāya daʿvet olınup maẓhar-ı ḳahr-ı Ḳahramānī oldı.

Mıṣrāʿ Ḳıydı Dervīşine şāh[4] (1015)

tārīḫ-i ḳatlidür. Mühr-i ṣadāret Belġırad'da muḥāfaẓa ḫidmetinde olan Murād Paşa'ya gönderilüp Naḳḳāş Ḥasan Paşa ḳā'im-maḳām-ı ṣadru'l-vüzerā oldı. Ol

1 لشكر كفار چقدى حصن استرغوندن
2 "Ormana ateş düştüğünde ne yaş kalır ne de kuru."
3 363b E
4 قيدى درويشنه شاه

vezīr-i pīrān-tedbīr ḳıral-ı Engürüs'le 'aḳd-ı ṣulḥ itdükden ṣoñra biñ on altı Muḥarrem'inüñ evāḫirinde āstāne-i sa'ādete geldi. Sene-i mezbūre Rebī'u'l-evvel'inüñ evā'ilinde diyār-ı şarḳa serdār olup Anaṭolı ıṣlāḥına ḳıyām ve silk-i şikeste-tārını ḳābil-i intiẓām ü iltiyām eyleyüp Muṣṭafā Paşa ḳā'im-maḳām oldı. Ṭoġrı Ḥaleb üzerine varılup 'iṣyān iden Cānpūlādoġlı 'Alī Paşa ile bir ceng-i 'aẓīm olmışdur ki tevārīḫ-i eyyāmdan ma'dūddur. Cānpūlādoġlı inhizām-ı küllīden ṣoñra Burūsa'ya gelüp dergāh-ı pādişāh-ı cihān-baḫşāya[1] ilticā ve cerā'imi 'afv olınmasını recā eyledükde maẓhar-ı 'āṭıfet-i şehenşāhī ve Ṭameşvar eyāleti ile mübāhī olmış idi. Serdār-ı 'adüvv-bend-i cihān-güşā faṣl-ı şitāyı Ḥaleb-i Şehbā'da **[372b]** geçirüp evvel-bahār-ı ḫuceste-āṣārda naḫl-i bādām gibi ẓāhir-i Ḥaleb'de ḍarb-ı ḫıyām ve Ḳalenderoġlı[2] ile Ḳara Sa'īd ve Ṭavīl Birāderi Maymun-ı pelīd niyyetine taḥrīk-i a'lām eyledi. Ol vezīr-i cihān-gīr, ḫıṭṭa-i Anaṭolı'ya dāḫil olduḳda her ṭarafda bir Celālī 'alem-efrāz-ı istiḳlāl ve nevbet-zen-i ṭanṭana-i celāl olup ol fırḳa-i cerād-ı ifsād-ı mūr-şümār ile kişṭzār-ı memālik ḫarāb ve emākin-i[3] me'mūle ḥavl-i Celālī gibi bī-āb u tāb olmış idi. Cümlesi ile taḳayyüd olınursa bā'iṣ-i teferruḳ-ı ḫāṭır ve sebeb-i perīşānī-i 'asākir olmaġın ḳā'ide-i الأهمّ فالأهمّ[4] üzere Cānpūlādoġlı'nuñ def'i cümleden aḳdem olduġı ḳarār-dāde-i rāy-ı rezīnleri olup eṣnā-yı rāhda rāst gelen ehl-i fesādı şu'le-i şemşīr ile remād iderek giderler idi. Ol eṣnāda Ḳalenderoġlı Burūsa'ya müstevlī olup eṭrāfını ifsād ve dās-ı şemşīr ile re'āyā-yı zār ü nizārı iḥṣād eyledi. Biñ on altı Ramażān'ında Burūsa'nuñ ekṣer yirlerin iḥrāḳ eyleyüp İstanbul'da ḥāżır olan vüzerā vü 'ulemā bā-ḫuṣūṣ ḳā'im-maḳām olan Ṣūfī[5] Muṣṭafā Paşa 'acāletü'l-vaḳt müteḳā'idīnden ve ekābir-i ḳullarından müstevfī 'asker peydā eyleyüp Burūsa'nuñ ḳal'asını taḫlīṣ eylediler. Ḳalenderoġlı ol ġurūr ile serdār ile muḳābeleye himmet ve Ḥaleb'e ṭoġrı 'azīmet eyledi. Ḥaleb ḳurbında mülāḳī-i ferīḳayn vāḳi' ve envār-ı ẓafer a'lām-ı pādişāh-ı İslām'dan lāmi' ü sāṭı' olup Ḳalenderoġlı ve Ḳara Sa'īd şirẕime-i ḳalīle ile firār eyledi. Ba'dehu Maymun-ı mel'ūn daḫı bebr-i peleng-efgenān-ı ġuzātuñ öñince gürīzān ve baḳıyyetü'ṣ-sü-

1 Cihān-baḫşāya: 'ālem-penāha SE
2 SE'de "Ḳalenderoġlı" ve "Ḳara Sa'īd" isimleri birbiriyle yer değiştirmiştir.
3 216b SE
4 "En önemli olanı öncelemek gerekir."
5 - SE

yūf olan kilāb ile üftān ü ḫīzān diyār-ı 'Acem'e revān olup bār ü büngāh ve ḫayme vü ḫargāh naṣīb-i sipāh-ı ẓafer-penāh oldı.

Bu eṣnāda Baġdād ḳullarından "Ṭavīl Aḥmed" nām bölükbaşı eyālet-i Baġdād'ı żabṭ itmiş idi. Ḫavf-ı şemşīr-i cihān-gīr-i vezīr ile tesḫīr olınup Caġala-zāde Maḥmūd Paşa[1] kemā fi'l-evvel emīrü'l-ümerā-yı vüzerā oldı. Vezīr-i cihān-güşā, serdār-ı a'ẓam Murād Paşa memālik-i Anaṭolı'yı Üsküdār'a gelince tesḫīr ve āb-ı āteş-tāb-ı şemşīr ile ḫār u ḫāşāk-i ehl-i fesāddan[2] taṭhīr idüp tecdīd-i devlet ve te'yīd-i mülk ü millet eyledi.

Biñ on yedi senesinüñ evā'ilinde vezāretle başdefterdār olan Etmekci-zāde Aḥmed Paşa Rūmili eyāleti ile ser-'asker ḳılınup 'alā cenāḥi'l-isti'cāl ṣadr-ı a'zam ṭarafına irsāl olındı. Ricāl-i ḥarbden olmamaġla cenge yitişmeyüp 'askerüñ vaẓīfesi içün ḫazīne yitişdürüp edā-yı ḫidmet eyledi. Biñ on yedi Ramażān'ında serdār-ı ekrem, niẓāmü'l-'ālem Murād Paşa-yı kişver-güşā 'azīm alayla şehre dāḫil olup Celālī'den alınan alay bayraḳları öñince nuṣret-i vāfire ve şevket-i bāhire ile dest-būs-ı pādişāh-ı 'ālem-penāh idüp zīver-i eyvān-ı 'adālet-destgāh olduḳda 'Abdu'l-ġanī-zāde[3] Nādirī Efendi ḥażretlerinüñ[4] tehniyet-i ḳudūm içün[5] 'arż itdükleri ḳaṣīdedür:

Ebyāt Merḥabā iy Ḥaydar-ı Kerrār-ı Behrām-intiḳām **[373a]**
Ḫayr maḳdem iy vezīr-i ṣafder-i Āṣaf-maḳām

Cünbiş-i raḫşuñdan oldı çarḫ-ı a'ẓam lerzenāk
Ġulġul-i kūsuñla uçdı çeşm-i aḫterden menām

Biñ on sekiz ḫilālinde sefer niyyetine alayla Üsküdār'a geçüp ṭavāşī ḳısmından Gürci Meḥemmed Paşa ḳā'im-maḳām-ı ṣadru'l-vüzerā oldı. Aydın ve Ṣaruḫān muḥaṣṣılı olan Üveys Paşa-zāde Yūsuf Paşa ordu-yı hümāyūna geldükde cezā-yı sezā-yı a'māli der-kār olup;

1 364a E
2 ḫār//fesāddan:- SE
3 - SE
4 Efendi ḥażretlerinüñ:Efendi'nüñ SE
5 Tehniyet//içün:- SE

Beyt A'dā-yı kīne-ḫˇāhla seyrāne gitme hīç
Gel gör ki n'oldı Yūsufa yābāna gitme hīç

mażmūnı düstūrü'l-'amel ḳılınup dārü's-salṭanaya 'avd olındı. On ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde memālik-i maḥrūsede ser-keşlikden dem urur müteneffis ḳalmaduġı muḳarrer olmaġın diyār-ı 'Acem üzere leşker çekdi. Gürci Meḥemmed Paşa yine ḳā'im-maḳām oldı. Ol sene Tebrīz'e varılup şāh-ı 'Acem'le mülāḳāt müyesser olmamaġla 'avd olındı. Biñ yigirmi Cemādiye'l-āḫire'sinde vezīr-i Arisṭū-naẓīrüñ bahār-ı ḥayātı āsīb-resīde-i ḫazān-ı fenā ve rū-gerdān-ı veche-i dārü'l-'anā olup 'asākir-i İslām 'azīmet-i seferden keşīde-zimām oldılar. Vezīr-i maġfūruñ cenāzesi İstanbul'da iḥżār[1] olınan türbe-i pür-nūra naḳl olınup mühr-i hümāyūn-ı pādişāhī Mıṣr eyāleti virilmiş iken gitmeyüp vezīr-i a'ẓam intiḳālinde vaṣıyyetleri üzere ser-'asker olan vezīr-i cihān-baḫşā Naṣūḥ Paşa ḥażretlerine irsāl olındı. Vezīr-i 'ālem[2]-gīr şāh-ı 'Acem'den nice yüz yük ḥarīr alup bir iki sene ṭarafeynüñ āsāyişi maṣlaḥatı içün 'aḳd-ı ṣulḥ itdükden ṣoñra biñ yigirmi bir Ša'bān'ında revnaḳ-efrūz-ı südde-i devlet-nişān ve zīnet-efzā-yı dīvān-ı 'ālī-şān oldı. Ol esnāda rāḳımu'l-ḥurūfuñ 'arż itdügi ḳaṣīde-i ḳudūmiyyedendür:

Seḥer ki āsaf-ı ṣāḥib-ḳırān-ı 'Osmānī
Müşerref itdi ḳudūmıyla ṣadr-ı dīvānı

Ayaġı tozı ile geçdi mesned-i cāha
Münevver eyledi ḥaḳḳā ki çeşm-i a'yānı[3]

Zamān-ı emn ü emān irdi 'ahd-i 'adlinde
İder bu 'ahd ü emān şād ehl-i īmānı[4]

Çemende bülbül-i muṭrib nevā-yı medḥin oḳur
Gülüñ defin n'ola pür ḳılsa ebr-i nīsānī

Ṣaḥīl-i esbini nā-geh işitse ma'rekede
Bıraġa ḫavf ile teb-lerze şīr-i garrānī

1 i'dād SE
2 Cihān SE
3 Ol//a'yānı:- R1
4 Bu ve sonrasında gelen beyitler sadece SE'de yer almaktadır.

Keşef gibi nice baş göstere zemānında
Ki ḳoydı ḳoz ḳabına ehl-i ẓulm ü tuġyānı

Yiter zemīne seḥāb-ı kef-i kerīmi n'ola
Dökerse dürrini deryāya ebr-i nīsānī

Zemānede benem ol şā'ir oġlı şā'ir kim
Baş egdi naẓmuma dünyānuñ ehl-i 'irfānı

Hezār ḫˇāce debistān-ı fażlımuñ ṭıflı
Ṭufeyl-zāde-i ṭab'um hezār Ḫāḳānī

Yed-i cefā ile der-beste idi genc-i murād
Zemāne tīġ-ı ṭılısm itmiş idi ḫarmānı

Elinden almaġa sa'y eyler idi ger yolda
Recā-yı luṭf ile cerrār ṭutduġı nānı

Sene-i mezbūre evāḫirinde 'ādet-i[1] pādişāhān-ı pīşīn üzere Edrine ṣaydgāhına nehżat buyurılup[2] cemī'-i erbāb-ı dīvān, hem-rikāb-ı sulṭān-ı 'alī-şān olduḳda Anaṭolı Ṣadrı Ġanī-zāde Efendi ḥażretleri bu gūne tārīḫ-perdāz olmışlar idi:

Mıṣrā' Cennet-ābād oldı Sulṭān Aḥmed ile Edrine[3] (1021)

[Şeyḫü'l-islām Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi ḥażretlerinüñ ta'miye ṭarīḳı ile buyurduḳları tārīḫdür:

Edrine (260) taḫtına (1455) bu yıl (58) feraḥ geldi (288) vü ġam gitdi (1040)

260 + 1455 + 58 = 1773

1773 + 288 = 2061

2061 - 1040 = 1021][4]

1 - SE
2 217a SE
3 364b E;جنت اباد اولدی سلطان احمد ایله ادرنه
4 Şeyḫü'l-islām//1021:- R1, SE; der-kenār E

Sene-i ātiyede daḫı ṣayd ü şikār içün Edrine meştāsına güẕār olınup ṣıfat-ı şitā vü bahārda ve tavṣīf-i ṣayd ü şikārda ve tehniyet-i ḳudūm ü ḳufūl-i şāh-ı Cem[1]-tebārda nice āṯār ü eş'ār 'arż olınup maẓhar-ı iltifāt-ı şehr-yārī olup her biri kitābe-i ṭāḳ-ı zer-nigār ve tārīḫ-i rūzgār olmış idi.

Āṯār-ı himmet-i cihān-gīrīden ol eṭrāf re'āyası üzerinden[2] def'-i meẓālim ve neşr-i sāye-i merāḥim olınup Erdel ḳıralı nice yıldan berü müstevlī olduġı Ṭameşvar ser-ḥaddinde vāḳi' Lipova ve Yanve ḳal'alarını taḫliye eyleyüp;

Mıṣrā' بی درد سر نیزه و آمد شد شمشیر [3]

bīm-i saṭvet-i ḳahramānīden ser-ḥadd ümerāsına teslīm itdügidür.

Yigirmi üç Ramażān'ında Vezīr-i A'ẓam Naṣūḥ Paşa maẓhar-ı ḳahr-ı Ḳahramānī olup Vezīr-i Ṯānī Meḥemmed Paşa ṣadr-ı dīvān-ı Süleymānī oldı. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Vezīr-i A'ẓam Meḥemmed Paşa diyār-ı 'Acem'e serdār olup Gürci Meḥemmed Paşa cā-nişīn-i āṣaf-ı Cem-miḳdār oldı. Ḳal'a-i Revān muḥāṣara olınup fetḥi müyesser olmamaġla Ḥaleb meştāsına 'avdet olındı. Yigirmi altı Muḥarrem'inde **[373b]** Meḥemmed Paşa 'azl olınup Ḫalīl Paşa ṣadr-ı 'ālī-şān ve 'Alī Paşa yirine ḳapudan oldı. Sene-i mezbūre Receb'inde diyār-ı 'Acem niyyetine Üsküdār'a geçüp Hezārġıradlı Meḥemmed Paşa ḳā'im-maḳām oldı. Ol sene ḫān-ı Tatar olan Cānbeg Girāy-ı Cengīzī Ṭırabozın'dan geçüp refāḳatle me'mūr olmış idi. Ser-ḥadde dāḫil olduḳlarında ḫilāf-ı ḳānūn-ı 'Oṯmānī 'asker-i Tatar ile ṭalāye ta'yīn olınan cünd-i bī-şümār Erdebīl semtine ılġār idüp 'ale'l-ġafle düşmen hücūmından perīşān ü münhezim olmaġla min-ba'd muḳābeleye imkān olmayup ric'at olındı.

Ẕikr olınan umūr-ı külliyeden mā'adā nice yirlere 'asker-i ẓafer-reh-ber gönderilüp bi-'ināyeti'llāhi te'ālā fetḥ u fīrūzı müyesser olmışdur. Cümleden biri Miḫal-i ehl-i ḍalāl 'işyānından berü memleket-i Eflaḳ ve Boġdan ki kilār-ı maṭbaḫ-ı selāṭīn-i 'Oṯmāniyāndur, iḫtilālden ḫālī olmayup Eflaḳ memleketine "Şerban" nām 'āṣī müstevlī olup Boġdan'a Leh ḳıralı ṭarafından ta'arruż olı-

1 'Acem SE
2 re'āyası üzerinden:re'āyasından R1, E
3 "Mızrak ucunun ağrısı ve kılıç geliş gidişleri olmadan…"

nurdı. Biñ yigirmi tārīḫinde Sivas eyāletinden ma'zūl Ketāncı 'Ömer Paşa ol eṭrāfuñ 'askeri ile ikisini daḫı tesḫīr eyleyüp voyvodalar naṣb olındı. Yigirmi üç ḫilālinde Erdel ḥākimi olan Batori Ġabor'dan memleket re'āyāsı şikāyet itmekle Ḳanije Beglerbegisi İskender Paşa başın kesüp Betlen Ġabor'ı ḳıral naṣb eyledi. Bundan aḳdem diyār-ı maġribde ẓuhūr idüp küffār-ı Fireng'e gūn-ā-gūn reng viren neheng-i deryā-yı maġāzī, re'īs-i merdān-ı veġā Murād Ġāzī birḳaç pāre mükemmel ḳadırġa ile dergāh-ı cihān-penāhlarına ḳul olup yarar sancaḳlar ve müstevfā sāliyāneler iḥsān olındı. Ol şevḳ ile kūh-peyker ḳalyonlar ve çekdirir gemiler alınup merdān-ı ceng baḥr-ı muḥīṭi a'dāya teng itmişler idi.

On ṭoḳuz senesinde Boġdan üzerine Leh'den tabur gelüp Ozi Beglerbegisi Macaroġlı 'Alī Paşa, sancaġı 'askeri ile yitişdükde fetḥ idüp on biñden ziyāde şerīr, ṭu'me-i şīr-i şemşīr oldı. Yigirmi iki tārīḫinde evvelki taburdan ziyāde düşmen-i nā-maḥṣūr gelüp Silisre Beglerbegisi Deli İbrāhīm Paşa Herūmāsā hücūm eyledükde ol ḳavm-ı şūmı istīṣāl eyleyüp hüneri muḳābelesinde maẓ-har-ı iḥsān-ı pādişāh-ı deryā-nevāl oldı[1].

Yigirmi üç tārīḫinde Şaḳṣaḳī İbrāhīm Paşa Ṭuna ṭonanmasına[2] serdār olup Ozi öñine varduḳda belde-i Sinob'ı ġāret iden Ḳazaḳ eşḳıyāsına rāst gelüp cümlesini aḫẕ u esīr ve mübtelā olan ehl-i İslām yirine der-zencīr itmiş idi. Sinob ehālīsi 'ıyāl ü māli ile ḫalāṣ ve 'ināyet-i ilāhīyyeye iḫtiṣāṣ buldılar.

On yedi tārīḫinde Şām eṭrāfında sākin Ekrād ü Dürzī iẓhār-ı 'iṣyān itmegin pençe-i ḳahr ile gūşmāl olındı. Mıṣr ḳulı İbrāhīm Paşa ḳatlinden ṣoñra ser-keş-likden ḫālī olmayup ṭalebe nāmına re'āyānuñ 'ulbelerine varınca nehb ü ġāret itdükleri muḥarrik-i deryā-yı ḳahr-ı sulṭānī olmaġın sene-i mezbūre ḫilālinde Mıṣr Beglerbegisi Meḥemmed Paşa üç dört biñ nefer eşḳıyāyı ḳatl ü ḳahr ü iclā idüp fetḥ-i cedīd itmişler idi.

Biñ yigirmi tārīḫinde Ḳırım ḫānı olan **[374a]** Selāmet Girāy Ḫān-ı Cengīzī sefer-i dārü's-selāma taḥrīk-i a'lām idüp āstāne-i sa'ādete ilticā iden ḫān-zāde-lerden Cānbeg Girāy Sulṭān[3] maẓhar-ı iḥsān-ı pādişāh-ı cihān olup Çāşnī-gīr-başı Dilāver Aġa ile irsāl ü iclās olındı.

1 365a E
2 ṭonanması ile SE
3 Ḫān SE

[Sene-i mezbūre dāḫilinde ḳaṣaba-i Baba'ya Ḳazaḳ keferesi müstevlī olup bu ḥaḳīr, ḳāżī bulınmaġla bi-faḍlihi teʿālā ḳahr ü izʿāc ve döge döge iḫrāc olınmış idi[1].]

Yigirmi iki senesinde Ḳaraṭaġ ʿāṣīlerini Tırḥala Begi Arslan Paşa varup naḳd-i cāna teḳāżā itdükde ḳahr ü ẕilletle iltizām-ı ḫarāca rāżī eyledi. Sene-i ātiyede ser-ʿasker-i mezbūr Mora cezīresinde ṣaʿb ü sengistān maḥalle[2] ilticā idüp şeḳā üzere olan Manya keferesini āteş-i ḳahr ile ıṣlāḥ ve ḍarbı ḳābil-i ṣalāḥ eyledi. Ol ḫilālde vilāyet-i Yemen'üñ iḫtilāli maʿrūż-ı pāye-i serīr-i cennet-ḥavālī olduḳda iki bölük sipāh, taḳviyet-i mīr-i mīrān içün rū-be-rāh ḳılınup aḥvāl-i perīşānī żabṭ ve rişte-i güsiste-niẓāmı rabṭ olındı.

Zemān-ı devletlerinde baḥr ü berde ẓuhūr iden āṯār ferden-ferdā ẕikr olınursa nice isfār olmaḳ muḳarrer, belki rūz-nāme-i ḥavādiṯi[3] rūz-ı ferdāya dek itmām ġayr-ı mutaṣavverdür. Biñ yigirmi altı Ẕi'l-ḳaʿde'sinde ḥummā-yı vebā'ī ẓuhūr idüp farḳ-ı mübārekleri āftāb gibi pür-tāb ve beden-i nāzikleri gül-berg-i gül-āb-dāde gibi bī-āb olup şehr-i mezbūrün yigirmi altıncı güni se-şenbe güni[4] ʿāzim-i dergāh-ı Kerīm ve żayf-ı mükerrem-i dārü'n-naʿīm oldılar.

Beyt

علیه من الرحمن روح و رحمة
و من سحب الغفران طل و وابل [5]

[Sulṭān I. Aḥmed {Baḫtī}]: Ṣalāt-ı cenāzelerin bāb-ı hümāyūn öñinde Şeyḫü'l-İslām Esʿad Efendi ḥażretleri ḳılup dest-i taʿẓīm ü iclāl ile cāmiʿ-i şerīfleri yanında iʿdād olınan türbe-i cennet-miṯāle īṣāl olındı. Şaḳīḳ-ı mükerrem ve birāder-i kihter-i muʿaẓẓamları Sulṭān Muṣṭafā evreng-nişīn-i cihān-bānī ve iklīl-fürūz-ı memleket-i ʿOṯmānī olmış idi.

Pādişāh-ı maġfūr reşk-endāz-ı ḫāḳān u faġfūr, mürebbī-i ʿulemā vü şuʿarā, ḳuvvet-i ẓahr-ı żuʿafā vü fuḳarā, ġurre-i cebīn-i aḥvāli levḥa-i dībāce-i saʿā-

1 Sene//idi:- R1, SE; der-kenār E
2 Sengistān maḥalle:sengistāna SE
3 217b SE
4 Se-şenbe güni:rūz-ı se-şenbede SE
5 "Rahmân'ın katından huzur ve rahmet onun üzerine olsun. Af bulutları yağmur olup onun üzerine yağsın."

det ve ṭurra-i pür-çīn-i iḳbāli ṭuġra-i ġarrā-yı baḫt u nişān-ı devlet, ḫuṭūṭ-ı levḥ-i cebīni şa'şa'a-i mihr-i iclāl, ḥurūf-ı naḳş-ı nigīni pertev-i genc-nāme-i iḳbāl, muṭī'-i fermān-ı cihān-muṭā'-ı şerī'at, ḳāṭı'u'l-'ırḳ-ı erbāb-ı ẓulm ü ehl-i[1] bid'at, māh-ı ferḫunde-ṭāli'-i gerdūn-ı taḫt, şāh-ı Ferīdūn-cāh-ı 'ālī-baḫt idi. Sinn-i şerīfleri on dörde bāliġ olduḳda cevher-i nigīndān-ı evreng-i ḫāḳānī ve on dördünci pādişāh-ı felek-bārgāh-ı 'Oṯmānī olup on dört sene ḫaṭṭ-ı fermānları ḥırzu'l-emān-ı emānī olduġı ittifāḳāt-ı ḥasenedendür. Şi'rde maḫlaṣ-ı şerīfleri Baḫtī'dür ki tārīḫ-i cülūs-ı hümāyūnlarıdur[2].

Āṯār-ı celīlelerinden Atmeydānı ḳurbında[3] altı mināreli cāmi'-i şerīf ve medrese-i celīle ve tetimmāt ve Ḥaremeyn-i Şerīfeyn fuḳarāsına maḫṣūṣ ḫayrāt ü ḥasenāt, sādāt-ı kirāma kemāl-i in'iṭāf üzere olmaġın dā'imā ḫāṭır-nüvāz-ı eşrāf olmaḳ de'b-i ẕāt-ı[4] kerīmleri idi. Cāmi'-i şerīfleri itmām olduḳda müstaḳill 'aṭāyā tevzī' olınup maḫṣūṣ el öpdürmişler idi. Ol ṭā'ife-i 'aliyyeden Ḳāf-zāde Fā'iżī Çelebi ta'miye ṭarīḳı ile bu gūne tārīḫ dimişler idi:

Beyt Ākile nām-ı şerīfi ile tārīḫ ola bu
Pādişāh eyledi evlād-ı Resūle ikrām

Evlād-ı girāmīleri

Sulṭān 'Oṯmān Ḫān: Vilādeti[5] fī sene 1013, vefāt[6] 1031.

Sulṭān Meḥemmed: Şehīd şüd, fī sene 1030.

Sa'ādetlü Pādişāhımuz Ḥażretleri: Dāme devāmü'l-'ālemīn, āmīn.

Sā'irlerinüñ aḥvāli ma'lūm olmamaġla işāret olınmadı.

Mıṣrā' قلم اینجا رسید و سر بشکست [7]

1 - SE
2 365b E
3 Atmeydānı ḳurbında:Atmeydānı'nda R1, E
4 - SE
5 Vilādeteş SE
6 Vefāteş SE
7 "Kalem öyle bir yere ulaştı ki başı kırıldı."

Muʿallimleri

Muṣṭafā Efendi'dür ki tercemesi mürūr[1] itmişdür. **[374b]**

Vüzerā-yı ʿiẓām

Yavuz ʿAlī Paşa: Bosnevīdür. Silāḥdārlıḳdan biñ on Muḥarrem'inde çıḳup Ḫıżr Paşa yirine Mıṣr beglerbegisi oldı. Evāḫir-i ʿaṣr-ı Meḥemmed Ḫānī'de Yemişci Ḥasan Paşa ḳatl olınup bunlar daʿvet olınmış idi. Cülūs-ı hümāyūn eṣnāsında āstāneye geldiler. Baʿdehu serdār olup Belġırad'a varduḳda vefāt eyledi, fī 28 Ṣafer, sene 1013[2]. Ġāyetde ḫod-rāy ü cebbār idi. Ammā ʿulüvv-i himmet ve şiddet-i siyasetinüñ baʿż-ı āṣārı ve reʿāyānuñ istirāḥati görülmişdür.

Meḥemmed Paşa: Bosnevīdür. Ḥarem-i ḫāṣdan çıḳduḳda mīr-āḫūr olup ṭoḳsan ṭoḳuz Rebīʿu'l-āḫir'inde Sāʿatcı Ḥasan Paşa yirine yeñiçeri aġası olmış idi. Baʿdehu Anaṭolı beglerbegisi olup Egri cenginde ol manṣıbla ḫidmet itmiş idi. Baʿdehu müddet-i medīd Rūmili beglerbegisi olup Engürüs seferinde firāvān ḫidmet eyleyüp[3] vāṣıl-ı rütbe-i vezāret olmış idi. Biñ on üç[4] Muḥarrem'inde Belġırad'da iken mühr-i şerīf vāṣıl oldı. Serdār iken Esterġon Ḳalʿası'n fetḥ eyleyüp İstanbul'da maraż-ı fāliceden fevt oldı, fī yevmü'l-erbaʿā, 17 Muḥarrem, sene 1015. Meşhūr Meḥemmed Paşa'nuñ eḳāribinden olmaġla Eyyūb'de olan türbesinde medfūndur. Ġāyetde şecīʿ u vaḳūr, ʿālī-himmet ü ġayūr, ḥalīmü'ş-şekl ü ḫūn-ḫˇār, mehīb ü ferḫunde-dīdār, müdebbir ü ʿāḳil, vezīr-i kāmil idi. Esterġon Ḳalʿası'nı vire ile bunlar virmiş iken fetḥi bunlara müyesser olmaḳ eṣer-i ḳabūl-i duʿādur.

Dervīş Paşa: Bosnevīdür. Bostāncıbaşı iken biñ on dört tārīḫinde[5] ḳayd-ı ḥayātla ḳapudan olup diyār-ı şarḳa serdār-ı ser-efrāz olan Caġala-zāde yirine vezāretle mālik-i baḥr olmış idi. [Fī 15 Şaʿbān sene 1014][6] Biñ on beş Muḥarrem'inde Meḥemmed Paşa yirine mühr-i ṣadāretle riʿāyet olındı. Sene-i mezbū-

1 Sebḳ SE
2 1012 R1
3 Egri//eyleyüp:- SE
4 - SE
5 Dört tārīḫinde:dörtde R1
6 Fī//1014:- R1, SE; der-kenār E

re Şa'bān'ınuñ ṭoḳuzuncı güni yevm-i sebtde serāy-ı hümāyūna da'vet olınup ḳatl olındı. Ṣaḥib-i vücūd u cebbār ve ẓālim ü ṭama'kār, āḥād-ı 'askerden olsa vechi var idi.

Murād Paşa: Ḫırvādiyyü'n-naṣl, Rūmiyyü'l-aṣldur. Yemen ḥākimi ve Mıṣr beglerbegisi olan Maḥmūd Paşa'nuñ ketḫudāsı olup ṭoḳuz yüz yetmiş beş Şa'bān'ında paşa-yı merḳūmı Mıṣr ḳulı şehīd eyledükde Mıṣr beglerinden olmış idi. Ba'dehu Ḥabeş'e ve Yemen'e beglerbegi olup āstāneye geldüklerinde Ḳaraman eyāleti virilüp ṭoḳsan üç Ẕi'l-ḥicce'sinde vāḳi' Tebrīz cenginde 'Acem'e esīr olmış idi. Ba'dehu Ḥaleb ve Diyārbekr eyāletleri ile Engürüs seferlerine ḥāżır olup Egri seferinde ḫaylī bahādırlıḳlar itmişdür. Ba'dehu tekrār Rūmili beglerbegisi olmış idi. Ba'dehu[1] vezāret iḥsān olınup ser-ḥadd muḥāfaẓasında iken Dervīş Paşa ḳatlinde Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi sevḳı ile mühr-i vezāret Belġırad'da[2] bunlara irsāl olındı. Engürüs ḳıralı ile 'aḳd-ı ṣulḥ eyleyüp Anaṭolı vilāyetin Celālī'den taṭhīr itmişdür. El-ḥaḳḳ müceddid-i mülk-i 'Oṯmānī'dür. Rūzgār müsā'id olmayup 'Acem şāhı ile mülāḳī olamadı. Biñ yigirmi Cemādiye'l-āḫire'sinde sefere müteveccih iken ẓāhir-i mülk-i Āmid'de 'ālem-i āḫirete sefer eyledi. İstanbul'da medresesi ḳurbında vāḳi' türbe-i maḫṣūṣada medfūndur. Vezīr-i kāmil-i dīndār, Niẓāmü'l-mülk-i rūzgār idi.[3]

Naṣūḥ Paşa: Rūmili'nde Dırama semtindendür. Ḥarem-i ḫāṣda[4] ḫidmet iden zülfli baltacılardan **[375a]** iken Muṣāḥib Meḥemmed Aġa ḫidmetine ta'yīn olınmış idi. Ba'dehu müteferriḳalıḳ ile çıḳup nice zemān Zile voyvodası oldı. Biñ yedi tārīḫinde ḳapucılar ketḫudāsı, ba'dehu küçük mīr-āḫūr, ba'dehu Ḥaleb beglerbegisi olmış idi. [Ḥaleb beglerbegisi iken[5] Caġala-zāde, Cānpūlādoġlı Ḥüseyn Paşa'ya virüp āstāne ṭarafından[6] emr-i muḳarrer gelmekle temkīn itmeyüp ḥarb ü muḥāṣara vāḳi' oldı. Ba'dehu[7] eṣnā-yı fetret-i Revāfiż'da

1 Ṣoñra SE
2 366a E
3 E nüshasında bu kısmın yanına "Ḳaṣṣāb köyinde olan vāḳı'a yazılsun." biçiminde bir not vardır. Müellif muhtemelen bu notu eserini tertip ederken hatırlatma maksadıyla yazmıştır.
4 218a SE
5 Beglerbegisi iken:beglerbegiligin R1
6 Āstāne ṭarafından:āstāneden SE
7 - R1, E

Tebrīz ile Vān eyāleti virildi, selḫ-i Cemādiye'l-āḫire, sene 1012[1]. Ba'dehu[2]] bir iki def'a Celālī üzere serdār olup iẓhār-ı celādet ü şecā'at itmiş idi. Ba'dehu Vān'a[3], Anaṭolı'ya ve Baġdād'a mīr-i mīrān olup Baġdād'da ḥarb-ı 'aẓīm itmiş idi. Ba'dehu nice zemān Diyārbekr ḥākimi olup mīr-i şarḳa dāmād olmış idi. Biñ yigirmi evā'ilinde serdār ṭarafından Dāmād Meḥemmed Paşa[4] yirine Mıṣr eyāleti virilmiş idi. Ol eṣnāda Ṣadr-ı A'ẓam Murād Paşa maraż-ı mevte mübtelā olup bunları ḳā'im-maḳām itmiş idi. Cemādiye'l-āḫirede mühr-i şerīf vāṣıl olup şāh-ı[5] 'Acem ile ṣulḥ itdükden ṣoñra yigirmi bir Ša'bān'ında İstanbul'a dāḫil olup dāmād-ı pādişāhī olmışlar idi. Yigirmi üç Ramażān'ınuñ on ikinci güni ba'de'l-cum'a Bostāncıbaşı Ḥüseyn Aġa ki ba'dehu vezīr-i a'ẓam olup pārelenmişdür, nāgāh ecel gibi ser-vaḳtına ḥāżır olup fermān-ı ḳahri icrā eyledi. Vezīr-i 'ālī-himmet Bermekī-menḳabet, şu'le-i mütevaḳḳıd-ı ẕekā vü fıṭnat, Āṣaf-ı ṯānī, ṣāḥib-i bī-müdānī idi.

Meḥemmed Paşa: İstanbul'da Ḳaragümrügi ḳurbında "Ḳara Ḥasan" dirler bir öküz na'l-bendinüñ oġlıdur. Ḥarem-i ḫāṣṣa dāḫil olup yolıyla silāḥdar olduḳdan ṣoñra on altı Ẕi'l-ḥicce'sinde Yemenli Ḥasan Paşa yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḥükūmeti revā görülmiş idi. Eşḳıyāyı ḳahr eyleyüp ḫaylī memdūḥ-ı sülūk itmiş idi. Biñ yigirmi Şevvāl'inde āstāneye gelüp dāmād-ı pādişāhī oldı. Yigirmi bir tārīḫinde Ḫalīl Paşa yirine ḳapudanlıḳ 'ināyet olındı. Yigirmi iki ḫilālinde vezīr-i ṯānī olup[6] ḳapudanlıḳ selefine virildi. Yigirmi üç Ramażān'ında Naṣūḥ Paşa yirine ṣadr-ı[7] a'zam oldı. Serdār olup Revān'ı muḥāṣara itmişler idi. Fetḥ müyesser olmayıcaḳ Ḥaleb meştāsında 'azl olındı.

Ḫalīl Paşa: Ḳayṣeriyye semtindendür. Menḳūl olan beglerbeginüñ birāder-i kihteridür. Ḥarem-i ḫāṣṣ-ı sulṭānīye dāḫil olup çaḳırcıbaşı iken biñ on altı tārīḫinde Maryol Ḥüseyn Paşa yirine yeñiçeri aġası olmış idi. Cānpūlād cenginde bile olup on yedi tārīḫinde Ḥāfiẓ Paşa yirine ḳapudan oldı. Deryāda

1 Eṣnā-yı//1012:- SE
2 Ḥaleb//Ba'dehu:- R1; der-kenar E; Ba'dehu:- E
3 - SE
4 Dāmād Meḥemmed Paşa: Meḥemmed Paşa-yı Dāmād R1, E
5 - R1, E
6 - E
7 Vezīr-i SE

ḫaylī hünerler itmiş iken yigirmi bir senesinde 'azl olınup manṣıbı Meḥemmed Paşa'ya virilmiş idi. Ḫalḳ içinde müstaḥsen düşmeyüp yigirmi iki senesinde ḫalefi yirine i'āde olındı. Yigirmi altı Muḥarrem'inde Meḥemmed Paşa yirine[1] vezīr-i a'ẓam ve serdār-ı diyār-ı 'Acem oldı. Ol sene Erdebīl seferi olup belli başlı ḫidmet olmamaġla ḳışlaġa mürāca'at olındı.

Meşā'iḫ-ı İslām

Muṣṭafā Efendi: Devlet-i Meḥemmed Ḫānī'de Ṣun'u'llāh Efendi yirine evvelā müftī olmışlar idi, fī 25 Ṣa'bān sene 1011[2]. Ṣümme 'azl, fī 10 Muḥarrem sene 1013.

Ṣun'u'llāh Efendi (ṯālisen): Ṣümme 'azl, fī Rebī'u'l-evvel[3] sene 1015.

Muṣṭafā Efendi (ṯāniyen[4]): Fetvāsı ḥālinde fevt oldı, fī Receb sene 1015.

Ṣun'u'llāh Efendi (rābi'an): Ṣümme 'azl, fī Ṣafer sene 1017.

Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi (ṯāniyen): Māte, fī Cemādiye'l-āḫire sene 1024.

Ḫˇāce-zāde Es'ad Efendi (evvelā): Dāme ilā Receb 1031[5]. **[375b]**

Ḳużāt-ı 'asākir-i Rūm

Dāmād Meḥemmed Efendi (ṯāniyen): [Be-cāy-ı Aḫī-zāde Efendi, fī 21 Ẕi'l-ḥicce sene 1011][6] 'Azl, fī 20 Ramażān sene 1012.

Es'ad Efendi (evvelā): 'Azl, fī 23 Ṣa'bān sene 1013.

Feyżu'llāh Efendi: 'Azl, fī 28 Ẕi'l-ḥicce sene 1013.

Yaḥyā Efendi Ḥażretleri (evvelā): 'Azl, fī 12 Ṣafer sene 1015.

Es'ad Efendi Ḥażretleri (ṯāniyen): 'Azl fī 27[7] Muḥarrem sene 1017.

Dāmād Efendi (ṯālisen): 'Azl, fī 19 Ramażān[8] sene 1017.

---

1 - E
2 Fī//1011:- R1
3 Āḫir SE
4 366b E
5 ilā Receb 1031:İlā āḫirihi R1
6 Be-cāy-ı//1011:- R1, SE; der-kenār E
7 27:- SE
8 Muḥarrem SE

'Abdu'l-'azīz Efendi (evvelā): 'Azl, fī 6 Şevvāl sene 1018.

Ḥażret-i[1] Yaḥyā Efendi (s̱āniyen): 'Azl, fī 13 Ẕi'l-ḳa'de[2] sene 1019.

Ketḫudā Muṣṭafā Efendi (evvelā): 'Azl, fī 15 Ṣafer sene 1021.

Kemāl Efendi (evvelā): 'Azl, fī 4 Ramażān[3] sene 1021[4].

'Azīz Efendi (s̱āniyen): 'Azl, fī 14 Ramażān[5] sene 1023.

Bostān-zāde Meḥemmed Efendi (evvelā): 'Azl, fī Ramażān[6] sene 1024.

Kemāl Efendi (s̱āniyen): 'Azl, fī 7[7] Rebī'u'l-evvel sene 1026.

Ḥażret-i[8] Yaḥyā Efendi (s̱āliṯen): 'Azl, fī Şa'bān[9] sene 1028. ['Uzile, fi'd-devleti'l-'Oṯmāniyye][10]

Ḳużāt-ı 'asākir-i Anaṭolı

Kemāl Efendi (evvelā): [Be-cāy-ı Muṣṭafā Efendi, fī 17 Cemādiye'l-ūlā sene 1012][11] 'Azl, fī 15 Cemādiye'l-ūlā sene 1013.

Feyżu'llāh Efendi (evvelā): Naḳl ile'r-Rūm, fī 22 Şa'bān sene 1013.

Ḥażret-i[12] Yaḥyā Efendi: Naḳl, fī 28[13] Ẕi'l-ḥicce sene 1013.

Kemāl Efendi (s̱āniyen): 'Azl, fī 12 Ṣafer sene 1015.

'Azīz Efendi[14]: 'Azl, fī 17[15] Ṣafer sene 1017.

Ketḫudā Muṣṭafā Efendi (s̱āniyen): 'Azl, fī 19[16] Ramażān sene 1017.

Bostān-zāde Meḥemmed Efendi (evvelā): 'Azl, fī 6 Şevvāl sene 1018.

Kemāl Efendi (s̱āliṯen): 'Azl, fī 23 Ẕi'l-ḳa'de sene 1019.

Feyżu'llāh Efendi (s̱āniyen): Ba'de'r-Rūm, māte[17], fī 29 Cemādiye'l-ūlā sene 1020.

---

1 - SE
2 Ẕi'l-ḳa'de:Muḥarrem SE
3 Muḥarrem SE
4 SE'de sene kısmı boş bırakılmıştır.
5 Muḥarrem SE
6 Muḥarrem SE
7 - SE
8 - SE
9 Rebī'u'l-āḫir SE
10 'Uzile//'Oṯmāniyye:- R1, SE; der-kenār E
11 Be-cāy-ı//1012:- R1, SE; der-kenār E
12 - SE
13 - SE
14 SE'de sıralamada "Ketḫudā Muṣṭafā Efendi" ile " 'Azīz Efendi" yer değiştirmiştir.
15 17:- SE
16 - SE
17 "Māte" kelimesi SE'de "s̱āniyen" kelimesinden sonra gelmektedir.

Ḥażret-i[1] Ḥüseyn Efendi (evvelā): 'Azl, fī selḫi Ṣa'bān[2] sene 1021.

Ġanī-zāde Efendi (evvelā): 'Azl, fī 27[3] Cemādiye'l-ūlā sene 1023.

Ḳara Çelebi-zāde Efendi: 'Azl, fī 13 Cemādiye'l-ūlā sene 1024.

Rıḍvān Efendi: 'Azl fe-māte, fī 5 Ramażān[4] sene 1024.

Zeyne'l-'ābidīn Efendi: 'Azl ve māte, fī 10 Cemādiye'l-ūlā sene 1025.

Ḥüseyn Efendi (s̱āniyen): Dāme ilā-āḫirihā. 'Azl fi'd-devleti'l-'Os̱māniyye, fī 3[5] Ẕi'l-ḳa'de sene 1027.

Ḳużāt-ı İstanbul

Feyżu'llāh Efendi: [Be-cāy-ı Kemāl Efendi, fī 17 Cemādiye'l-ūlā 1012][6] 'Azl, fī 23[7] Ẕi'l-ḥicce sene 1012.

Ḥażret-i[8] Yaḥyā Efendi: 'Azl, fī 14 Rebī'u'l-āḫir[9] sene 1013.

'Azīz Efendi: 'Azl, fī Ṣa'bān sene 1013.

Bostān-zāde Meḥemmed[10] Efendi: 'Azl, fī Cemādiye'l-āḫire sene 1014.

Rıḍvān Efendi: 'Azl, fī Şevvāl sene 1014.

Ḥüseyn Efendi (evvelā): 'Azl, fī Şevvāl sene 1015.

Ġanī-zāde Efendi: 'Azl, fī Cemādiye'l-āḫir[11] sene 1017.

Ḥüseyn Efendi (s̱āniyen): 'Azl, Cemādiye'l-āḫire sene 1018.

Zeyne'l-'ābidīn Efendi: 'Azl, fī sene 1019.

Ḳara Çelebi-zāde Efendi: 'Azl, fī selḫi Ṣa'bān[12] sene 1021.

'Abdu'l-cebbār-zāde[13] Efendi: 'Azl, fī 23 Cemādiye'l-āḫir sene 1022.

Seyfī-zāde Vıḥvıḥek: 'Azl, fī 22 Ramażān[14] sene 1022.[15]

---

1 - SE
2 Şevvāl SE
3 27:- SE
4 Muḥarrem SE
5 - SE
6 Be-cāy-ı//1012:- R1, SE; der-kenār E
7 23:- SE
8 - SE
9 Receb SE
10 - R1, E
11 Cemādiye'l-ūlā SE
12 Selḫ-i Ṣa'bān:Ẕi'l-ḳa'de SE
13 'Abdu'l-cebbār-zāde:'Abdu'l-cebbār R1
14 Receb SE
15 1023 SE

Bostān-zāde Yaḥyā Efendi: ʻAzl, fī 7 Receb sene 1023.

ʻAzmī-zāde Efendi: ʻAzl, fī 13 Ramażān sene 1023.

Ḥüseyn Efendi (s̱āliṣen): Baʻde ṣadāret-i Anaṭolı[1] ʻazl, fī Rebīʻu'l-evvel sene 1024.

Muṣlī[2] Efendi: ʻAzl, yevmü'l-ḫamīs[3], 10 Ṣafer sene 1026.

Nihālī Meḥemmed Efendi: Māte ḳāżiyen fi'd-devleti'l-Muṣṭafāviyye, fī 6 Muḥarrem sene 1027[4].

Devlet-i Aḥmed Ḫānī'de olan ḳapudanlar[5]

Caġala-zāde Sinān Paşa: [Frenk ḳapudanı Caġala'nuñ oġlıdur. Vālidesi ser-ḥadd ḳılāʻından Növe Ḳalʻası dizdārınuñ ḳızı iken esīr olup tenaṣṣur itmiş idi.[6]] Cedd-i ʻālīleri Sulṭān Süleymān Ḫān ʻaṣrında babası aḫẕ olınup ḥarem-i sulṭānī ḫidmetine erzānī görülmiş idi. Silāḥdār iken yeñiçeri aġası oldı. Arżırūm'a, baʻdehu Baġdād'a mīr-i mīrān oldı. Baʻdehu Vān beglerbegisi olup vezāret virildi[7]. ʻOs̱mān Paşa fevt olduḳda vaṣıyyeti ile ḳā'im-maḳām-ı ʻasker-i İslām oldı, fī Ẕi'l-ḥicce sene 993. Ḥasan Paşa yirine ḳapudan oldı. ʻAzl olınup manṣıbı Ḫalīl Paşa'ya virildi, fī 18 Cemādiye'l-ūlā sene 1003. Vezāretle Egri seferine gidüp ṣadr-ı aʻzam oldı, **[376a]** be-cāy-ı İbrāhīm Paşa, fī 3 Rebīʻu'l-evvel sene 1005. ʻAzl olınup selefi iʻāde olındı, evāḫir-i Rebīʻu'l-āḫir[8], sene 1005[9]. Şām eyāleti virildi, ʻazl olındı[10]. Tekrār Ḫalīl Paşa yirine ḳapudan oldı, fī 9 Şevvāl sene 1006.

Tārīḫ-i Riyāżī Efendi

Bā bi-ismi'llāh ile hātif didi tārīḫini
Ḳapudan oldı Sinān Paşa-yı deryā-dil yine[11] (1006)

1 Baʻde//Anaṭolı:- R1, SE
2 Muṣṭafā R1
3 Yevmü'l-ḫamīs:- SE
4 218b SE
5 Diğer nüshalarda ana metinde olan bu başlık ve münderecatı SE'de 218a sayfa kenarında yer almaktadır.
6 Frenk//itmiş idi, R1, E, SE
7 Baʻdehu//virildi:- SE
8 Receb SE
9 - R1
10 367a E
11 قاپودان اولدی سنان پاشای دریا دل ینه

Serdār oldı. Ḳapudanlık üzerinde iken 'Acem'e gitdi, fī Muḥarrem sene 1013. 'Azl olınup Dervīş Paşa'ya virildi, fī 15 Şa'bān sene 1014. İki sene sefer eyleyüp Diyārbekr'de fevt oldı, fī sene 1014.

Ḫalīl [Paşa][1]: Ḥarem-i ḫāṣṣ-ı Murād Ḫānī'den çıḳup yeñiçeri aġası oldı[2].

1 Aġa SE
2 368b (367b-368a varakları boştur.)

Bismillāhirraḥmānirraḥīm

ṬABAḲA-İ PENÇDEHÜM EZ-ṬABAḲĀT-I PĀDİŞĀHĀN-I RŪM DEVLET-İ[1] SULṬĀN MUSṬAFĀ İBN ES-SULṬĀN MEḤEMMED ḪĀN EL-MERḤŪM

el-Mevlā Meḥemmed (Ṣarı Ḫˇāce)

İbrīz-i ḫāliṣü'l-'ayār-ı vücūdı ḫāk-i Amāsıyye'den pedīdār ve sikke-i erbāb-ı isti'dād ile ḳarīn-i i'tibār olup Anaṭolı ṣadāretinden müteḳā'id Ḥubbī Mollāsı'ndan mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olmış idi. Ol eṡnāda vezīr-i cihāngüşā İbrāhīm Paşa ḫidmetlerine mu'allim ve Zāl-i zer gibi ol 'Anḳā-yı Ḳāf-ı iḳtidāra muṣāḥib ü münādim olup "Ṣarı Ḫˇāce" dimekle 'unvān-ı iştihār ve zerrīn-i şükūfezār-ı 'āṭıfetleri olup şeb-güşā-yı Ṡüreyyā gibi ḳadr ü i'tibār bulmış idi. Aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş Rebī'u'l-evvel'inde Ketḫudā Muṣṭafā Efendi birāderi Aḥmed Efendi yirine Eski İbrāhīm Paşa Medresesi i'ṭā olındı. Biñ iki Şevvāl'inde Nişāncı-zāde yirine Siyāvuş Paşa sulṭānī pāyesine terfī' ḳılındı. Biñ dört Ša'bān'ında Muẓaffer Efendi 'aḳabince Ṣaḥn'a geldi. Biñ yedi Receb'inde Ḳara Çelebi-zāde Efendi'den ṣoñra Şeh-zāde Medresesi'ne ferş-i seccāde-i ifāde eyledi. Biñ sekiz Receb'inde Vıḥvıḥek Efendi[2] yirine Süleymāniyye'lerden birine vāṣıl, on bir Ramażān'ında Kātib-zāde'ye bedel dārü'l-ḥadīṡe nā'il olup sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Nefes-zāde maḥlūlinden Ḫāḳāniyye-i Vefā'da cā-nişīn-i efāżıl olmış idi. On iki **[376b]** Cemādiye'l-āḫire'sinde Vıḥvıḥek yirine Vālide-i Meḥemmed Ḫān Medresesi ile ḳadr ü şān bulmış idi. On üç Cemādiye'l-ūlā'sında Yavuz Efendi yirine medīne-i Ebī Eyyūb ḳażāsına manṣūb oldı. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup Ṭursun-zāde 'Abdu'llāh Efendi mesned-nişīn-i ḥükūmet oldı. On yedi Ramażān'ında ḫalefi yirine i'āde olındı. On sekiz Şevvāl'inde munfaṣıl ve Ḫusrev-zāde Efendi vāṣıl oldı. Yigirmi Ša'bān'ında 'Alī Çelebi-zāde Efendi[3] yirine maḥrūse-i Burūsa ḳażāsı[4] ile bekām, yigirmi

1 RŪM DEVLET-İ:RŪM-I DEVLET-RÜSŪM SE
2 - SE
3 - SE
4 ḥükūmeti SE

bir Şa'bān'ında ref' olınup Ḥasan Efendi ḳā'im-maḳām olmış idi. Yigirmi üç Şevvāl'inde[1] Çeşmī Efendi maḳāmına[2] Edrine ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olup yigirmi dört Rebī'u'l-āḫir'inde müddet-i naṣbı āḫir ve mesned-i ḥükūmetle Şerīf Efendi müşerref ü mütefāḫir oldı. Biñ yigirmi altı Ẕi'l-ḥicce'sinde ravża-i āmāli ṣarṣar-ı fenā ile ber-bād-dāde ve miṣāl-i berg-i ḫazān-dīde rūy-ı zerdi ḫāk-i siyāha nihāde oldı[3].

Mevlānā-yı mezbūr 'iffet ü ṣalāḥ ile meşhūr, edā-yı nevāfil-i ṣavm ü ṣalāta ḳā'im ve evḳāt-ı ḫamsede cemā'ate müdāvim, ḫˇāce-i kār-ḫāne-i vera'-ı bārid, pīr-i ṣāliḥ ü 'ābid idi. Dānişmendligi ḥālinde küşte-i şemşīr-i şerī'at olan Şeyḫ Ḥamza'nuñ sebeb-i ḳatline şehādet eyleyüp bā'iṣ-i şöhreti olmış idi. Ḳażāsı ḥālinde ḫalḳı nevāfile iġrā ve re'sü'l-māl-i ribāyı irbā eyleyüp bu bābda ġarīb tażyīḳları ve ẓurefā-yı naḳş-endāzuñ rengīn taḥḳīḳları vardur.

el-Mevlā Meḥemmed[4] (Nihālī Efendi) {Nihālī}

Rūmili ḳużātından iken ḳażā-yı naḥb eyleyen Vekīl Sinān Efendi'nüñ tenvīr-i müdde'ā-yı i'tibārına bürhān ve silkü'l-le'āl-i 'ırḳ-ı 'arīḳına gevher-i girānḳadr-i raḫşān olan maḫdūm-ı 'ālī-şānıdur. Nihāl-i istīhāli āb-yārī-i feyż-i Ḫudā-dād ile vālā ve şuḳḳa-i rāyāt-ı himmeti naḫl-i ümmīd-i devletmendān ve ḳāmet-i cāme-zīb-i bālā-bülendān gibi a'lādan a'lā olduḳda nesīm-i tevfīḳ-ı Rabbānī[5] ile ḥareket ve cevher-i ẕātın 'arż-ı ḫˇācegān-ı kūçe-i 'ilm ü fażīlet ḳılup Lüṭfī Beg-zāde Muṣṭafā[6] Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve şehādet-i miḥekk-i imtiḥānla ser-ḥalḳa-i emāṣil olmış idi. Mollā-yı merḳūm seksan bir tārīḫinde Mekke-i Müşerrefe ḳāżīsi olup mülāzım-ı maḥfil-i 'izzet-iḥtivāları olduḳda te'ḫīr-i teşrīf-i mülāzemetden dil-gīr ve ba'ż-ı evżā'dan münḥarifü'z-żamīr olmaġın Medīne-i Münevvere ḳażāsından müteḳā'id olup aḳṭār-ı fā'iżü'l-envār-ı Ḥicāziyye'de sākin olan Ḳāżī Ḥüseyn ḫidmetlerine intisāb ve şeref-i mülāzemetlerin iktisāb itmiş idi. El-ḥāletü hāẕihi cāme-ḫāne-i devlet ü iḳbāl

1 Şa'bān'ında SE
2 Yirine SE
3 369a E
4 Nihālī SE
5 İlāhī SE
6 - R1, E

ve ḫizāne-i bī-kerāne-i ümmīd ü āmālden ṣoñra vāṣıl-ı menāṣıb-ı münāsib ve nā'il-i revātib-i merātib olup ḳırḳ aḳçe ile Edrine'de Beglerbegi Medresesi'nden ma'zūl iken biñ bir Cemādiye'l-āḫire'sinde ṣadreyn-i fāżıleyn olan Bostān-zāde Efendi ve Ṣun'u'llāh Efendi ḥużūr-ı şerīflerinde ḫārice ṭāliblerüñ ġāliblerinden Yavuz Efendi ve Şānī Efendi ile *Hidāye*'nüñ *Kitāb-ı Cihād*'ından imtiḥān olup ẓurefā bu beyti dimişler idi:

Beyt Bil Nihālī Yavuz[1] a'lā oḳudı
Līkin ammā ḳatı alçaḳ Şānī

Ol eṣnāda 'Alī Paşa-yı Cedīd'e terfī' olınan Ḥüseyn Efendi'nüñ medresesi 'Oṣmān Paşa, rehīne-i sebāḳ-ı imtiḥān olmaġla bunlara iḥsān olınup Yavuz Çelebi'ye Ḳāsım **[377a]** Paşa, Şānī Efendi'ye Ṭūṭī Laṭīf Medresesi virilmiş idi. Biñ üç Muḥarrem'inde ṣadr-ı 'ālī-ḳadr-ı Rūm Ṣun'u'llāh Efendi merḥūm[2] meclisinde mütehevvirāne kelām itmekle 'azl ü nefy ile ta'zīr ve medresesinde Çil Ḥaydar cāy-gīr ḳılındı. Biñ dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ayāşī Aḥmed Efendi yirine Ḳalender-ḫāne pāyesine terfī' olındı. Biñ altı Şa'bān'ında Bostān-zāde Yaḥyā Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḳudūm idüp biñ sekiz Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Azmī-zāde Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi'yle tekrīm olındı. Biñ on Muḥarrem'inde ḳabūl itmeyen Ḳara 'Abdu'r-raḥmān Efendi yirine Diyārbekr ḳażāsı tevcīh olınup ḳabūl itmedükde 'azl iḫtiyār itmiş idi. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında Bostān-zāde Yaḥyā Efendi yirine[3] Süleymāniye'ye tevcīhi ile cebr-i kesr olınmış idi. Sene-i mezbūre Şa'bān'ında İstanbul Ḳāżīsi Muṣṭafā Efendi[4] meclisinde Şeyḫü'l-İslām Ḫ̆āce-zāde Meḥemmed Efendi ḥaḳḳında nā-sezā kelām itdügi güş-zed-i ṣudūr-ı kirām olduḳda 'azl olınup medresesi Muṣlī Efendi'ye in'ām olındı. On üç Muḥarrem'inde 'Azmī-zāde Efendi yirine ḳażā-yı Dımaşḳu'ş-Şām[5] tevcīhi[6] ile ikrām olındı[7]. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde ḳażā-yı vaṭar idüp manṣıb-ı mezbūr 'Alī Beg-zāde İbrāhīm

1 ḳatı SE
2 - SE
3 369b E
4 Muṣṭafā Efendi:- E
5 219a SE
6 Teşrīfi SE
7 İkrām olındı:bekām oldı SE

Efendi'ye müyesser oldı. On sekiz Muḥarrem'inde Fenārī-zāde Ma'tūh Çelebi mutaṣarrıf olduġı Ruscuḳ ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olındı. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde ol diyār ḫalḳı şikāyet itmekle bunlardan alınup Dāmād Efendi'ye virildi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Muṣlī Efendi yirine maṭlabı olan Edrine ḳażāsı iḥsān olındı. Yigirmi iki Receb'inde ref' olınup Baḥṣī Efendi terfī' olındı. Yigirmi altı Ṣafer'inde Muṣlī Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana ve dil-ḫ'āhı üzere pür-ṭumṭurāḳ u ṭanṭana olmış idi. Yigirmi yedi Muḥarrem'inüñ beşinci güni nihāl-i vücūdı ḫazān-ı fenā ile bī-berg ü ber ve ṣarṣar-ı kūh-endāz-ı mergle ḫāke ber-ā-ber oldı. Edrineḳapusı ḫāricinde defn olınup manṣıb-ı maḥlūl[1] Baḥṣī Efendi'nüñ 'ıḳd-ı gerden-i iḳbāli ḳılındı.

Mevlānā-yı merḳūm naḫl-bend-i elvān-ı 'ulūm, nihāl-i nev-ber-i ḥaḳā'iḳ-ı āṣār, "Nihālī" maḫlaṣı ile ṭırāzende-i[2] eş'ār, ġavvāṣ-ı baḥr-ı leṭā'if ü ẓarā'if, ḥakkāk-i cevāhir-i nevādir-i ma'ārif, sehlü'l-iḥsān, ḥadīdü'l-lisān, şerīfü'n-nefs-i 'ālī-himmet, şedīdü'l-baḥṣ-i ḳavī-'azīmet, esbāb-ı iḥtişāma mā'il, vecāhet ü vaḳārına şīfte-dil, ṭāvus-i cevelāngeh-i ḥadīḳa-i i'zāz, nev-'arūs-i minaṣṣa-i ni'met ü nāz, 'aṣrında mu'azzez ü mükerrem, vādīsinde bir ādem idi.

Ṣudūr-ı 'ulemā ile ḫuşūnet üzere mu'āmele itmegin iki üç def'a ma'zūl ü[3] maṭrūd olmış iken tekerrür-i nefyle iṣbāt-ı vücūd itmiş idi. Heft-ḫ'ān-ı Rüstem'den nişān virür ma'rekeleri elsine-i nāsda meẕkūr ve tīġ-ı ġamġameden dem urur āteş-pāre ḳıṭ'aları cönglerde mesṭūrdur. Mekke-i Mükerreme'de iken Hind Pādişāhı Celāle'd-dīn Ekber Ḥaremeyn-i Şerīfeyn fuḳarāsına "Celālī" nām filoriler irsāl eyledükde bu ḳaṣīdeyi diyüp göndermişler idi:

Şi'r

حریفان نظر بر جلال تو دارند
مراد جمال ترا کشته منظر

چه خرم جمالیست ما احسن الله
چه معظم جلالیست الله اکبر [4]

1 Mezbūr SE
2 ṭırāz-ı SE
3 ma'zūl u:- E
4 "Görüş ehli olanlar senin büyüklüğünün yanında dururlar. Senin yüzünü görmek isteğiyle görüneceğin yerde dolaşmaktalar. Ne güzel yüzdür o ki Allah'ın (yarattığının) en güzelidir. En büyük olan Allah'ım! O ne büyük görkemdir/ Celâlî'dir."

Bu eş'ār daḫı nümūne-i güftārıdur:

Ḳatı nāz **[377b]** eylemesün ḳaḥbe zen-i dehr-i denī
Biz anuñ ṣūret-i zībāsına 'āşıḳ[1] degülüz

[Ve lehu] Merḥabā eyleyelüm ṭolı içüñ dir sāḳī
Ḫūb söyler ḳatı v'allāh çaḳ aġzın öpecek

[Ve lehu] Devlet-i deh rūze-i dehre çoḳ iḳbāl eylemem
Çünki yanınca muḳarrerdür anuñ bir nekbeti

el-Mevlā Muṣṭafā (Muṣlī Efendi[2])

Şerḥ-i Miftāḥ'a ḥāşiyesi olan Eyyūb Ḳāżīsi Bālī Efendi merḥūmuñ[3] maḫdūm-ı feżā'il-mevsūmıdur[4]. Ṭoḳuz yüz elli beş tārīḫinde encümen-efrūz-ı vücūd ve şem'-i nūr-efşān-ı meclis-i şühūd olup "Ḫayrü'l-ensāb" (955) tārīḫ-i vilādetidür. Sinn-i temyīze vāṣıl[5] ve ḥalḳa-i erbāb-ı isti'dāda dāḫil olup ser-bülend-i emāṣil olduḳda ḫ'āce-i Sulṭān Selīm-i ḥalīm 'Atā'u'llāh Efendi'nüñ şeref-i mülāzemetlerine nā'il olmış idi[6]. Ba'żı medāris-i 'ilmiyyede ifāde-i fünūn-ı 'aliyye iderek ḳırḳ aḳçe ile Silivri'de Pīrī Paşa Medresesi'nden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde İmām Dāmādı Şeyḫī Efendi yirine Ḥaydar Paşa Medresesi tevcīh olındı. Biñ iki Ramażān'ında İskender-zāde yirine Maḥmūd Paşa'ya taḥrīk olındı. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Abdu'l-cebbār-zāde yirine Zāl Paşa Sulṭānī pāyesine pīrāye ṣaldı. Biñ altı Şa'bān'ında 'Azīz Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye ile i'zāz ḳılındı. Biñ sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Bostān-zāde Yaḥyā Efendi yirine Üsküdār'da Vālide Sulṭān Medresesi iḥsān olındı. Biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde[7] 'Abdu'l-'azīz Efendi'den ṣoñra dārü'l-ḥadīṯ rütbesi ḥaṭṭ olınup ḫāmis-i Süleymāniyye olmaḳ üzere bunlara tevcīh olındı. Biñ on Ṣafer'inde Ḳavalalı-zāde yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsı virilmiş idi.

1 Mā'il SE
2 Muṣlī Efendi:Bālī-zāde Muṣṭafā Çelebi SE
3 Efendi merḥūmuñ:Efendi'nüñ SE
4 Rüsūmıdur SE
5 SE'de "dāḫil" ve "vāṣıl" kelimeleri birbiriyle yer değiştirmiştir.
6 370a E
7 Ẕi'l-ḳa'de'sinde:Receb'inde SE

Gitmeyüp 'azl iḫtiyār eylediler. Sene-i mezbūre Şa'bān'ında Nihālī Efendi yirine Süleymāniyye medārisinüñ birine nā'il olup on bir Ramażān'ında Bostān-zāde Yaḥyā Efendi yirine Ḥaleb-i Şehbā ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldılar. On üç Ṣafer'inde ref' olınup Şerīf Efendi terfī' olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Ġanī-zāde Efendi yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḥükūmeti ile rāyet-i iḳbāli ẓāhire oldı. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi naṣb olındı. Biñ yigirmi Şa'bān'ında 'Azmī-zāde Efendi yirine dārü'n-naṣr-ı Edrine ḥükūmeti tefvīż olındı. Yigirmi bir Şevvāl'inde munfaṣıl ve yirlerine Nihālī Efendi vāṣıl oldı. Yigirmi dört Rebī'u'l-evvel'inde Ḥüseyn Efendi ḥażretlerinüñ def'a-i ṣāliṣesi[1] yirine dārü's-salṭana ḳażāsı müyesser olmış idi. Yigirmi altı Ṣafer'inde ma'zūl ve yirine Nihālī Efendi ḥākim-i şehr-i İstanbul oldı[2]. Yigirmi yedi Muḥarrem'inüñ on altıncı güni hummā-yı muḥriḳadan şem'-i ḥayātı temām ve rişte-i 'ömr-i dırāzı ḳarīn-i ḫitām olup pervāne-i rūh-ı revānı perzenān-ı evc-i dārü's-selām oldı. Ḳaṣaba-i Ebī Eyyūb'de vāḳi' Defterdār Cāmi'i ḥareminde medfūndur.

Mevlānā-yı merḳūm gevher-i silkü'l-le'āl-i 'ulemā-yı Rūm, edīb ü vaḳūr, ehl-i ḥazm ü ġayūr, keṣīrü's-ṣadāḳat, 'azīzü'l-müberrāt, cānibdār-ı nefsü'l-emr ü ḳavvālün bi'l-ḥaḳḳ, selef-i ṣāliḥīne mülḥaḳ, fuḥūl-i 'ulemādan idi. Muṭāla'a-i kütüb-i tefsīr ü ḥadīṣe müştaġil, *Meṣnevī-i Şerīf-i Mollā Celāl* müẕākeresine **[378a]** mā'il olup ḳırā'at-ı seb'-i *Ḳur'ān-ı 'Aẓīm* içün eyyām-ı üsbū'ı taḳsīm mu'tād-ı kerīmi idi.

el-Mevlā Ḥasan (Ḥasan Efendi)

Taḥṣīl-i kemāle müdāvim ve ba'ż-ı 'ulemādan mülāzım olup ṭarīḳ-ı pür-tevfīḳda ḳaṭ'-ı ṣı'āb ü sühūl iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi iki Rebī'u'l-āḫir'inde Bāḳī-zāde 'Abdu'r-raḥmān Çelebi yirine Fetḥiyye'de Sinān Paşa ḫāricine 'āric olmış idi. Yigirmi beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḳabaḳulaḳ-zāde yirine Dāvud Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi altı Rebī'u'l-āḫir'inde Muḥyi'd-dīn Efendi yirine Yaylaḳıyye-i İznīḳ pāyesinde tebdīl-i

1 ṣāniyesi E
2 ḥākim//oldı:mevṣūl olmış idi SE

hevā-yı ders ü taḥḳīḳ[1] eylemiş idi. Yigirmi yedi Ṣafer'inde cānib-i āḫirete sefer ḳılup medrese-i mezbūreye Ḳaṭīfeci-zāde güẕer eyledi[2].

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, riyāżet-i nefs ü mücāhede ile iksīrī-i cevher-i ḫulḳ-ı ḥasen ve kār-ḫāne-i sa'y ü ṭalebde rişte-i āmāli tāben-de-resen olup bu beyt-i bī-miṡāli dībāce-ṭırāz-ı mecmū'a-i ḥāli ḳılmış idi:

li-Cāmi'ihi'l-merḥūm[3]
Bulmaduḳ hīç ucını ortasını 'ālemde
Gerçi ṭutduḳ emelüñ tār-ı fırāvānı ucın

el-Mevlā Sinān (Sinān Efendi)[4]

Sinān-ı zebānı cevāhir-i ḥurūfa çesbān ve mā'u'l-ḥayāt-ı 'ilm ü 'irfānla raṭbu'l-lisān olup ba'ż-ı 'ulemānun istinād-ı āstānesi ile ser-efrāz ve şeref-i mülāzemeti ile maẓhar-ı i'zāz olduḳdan ṣoñra ḳaṭ'-ı rāh-ı dūr u dırāz iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ yigirmi üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde Dersi'ām Meḥemmed Efendi yirine Ḥācī Ḥa-san-zāde Medresesi'n iḥrāz itmiş idi. Yigirmi yedi Ṣafer'inüñ evāḫirinde irtiḥāl idüp medresesi Mektūbcı Dervīş Efendi'ye intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm ṭālib-i iktisāb-ı 'ulūm, merāsim-i ṭarīḳ-ı 'ilme şedī-dü'l-i'tinā ve taḥammül-i 'anāda ḥadīdü'l-binā olup ḳıṭ'a-i meşhūre ṣıfat-ı kā-şife-i aḥvāli idi[5]:

Ḳıṭ'a[6]
Ṭarīḳ-ı 'ilme ḳadem başdı bir nice rācil
İrişdi pāyeye her birisi ayaḳlandı

Ṣaçaḳ ümmīdi ile ben mülāzemet iderek
Piyāde vara gele dāmenüm ṣaçaḳlandı

1 219b SE
2 370b E
3 li-Cāmi'ihi'l-merḥūm:li-Muḥarririhi E; Beyt SE
4 SE'de nisbe bulunmamaktadır.
5 Olmış idi SE
6 li-Muḥarririhi E

Ṣınfu'l-meşā'iḫ Elleẕīne İnteḳalū ilā Raḥmeti'llāhi Te'ālā fī Eyyāmi Hāẕihi'd-devleti'l-'aliyye

eş-Şeyḫ Seyfu'llāh (Aġrusī[1] Seyfu'llāh Efendi)

Vilāyet-i Ḥamīd dāḫilinde ḳaṣaba-i Aġrus'da sāḥil-i vücūda dest-res bulmış idi. Taḥṣīl-i 'ilm ü kemāl ve tekmīl-i meleke-i isti'dād ü istīhāl idüp ṭarīḳ-ı 'ilme ẕāhib olmış iken nīme-i rāhdan rāci' ü ā'ib olup ba'ż-ı meşā'iḫ-ı kirām ḫidmetinde ıṣlāḥ-ı nefs-i redī'e ve iḥrāz-ı sa'ādet-i sermediyye ḳılmış idi. Devlet-i Aḥmed Ḫānī'de dārü'l-mülk-i İstanbul'a gelüp kürsī-nişīn-i va'ẓ ü teẕkīr ve güher-niṣār-ı ḥaḳā'iḳ-ı ḥadīṣ ü tefsīr olmış idi. Bedr-i kāmil gibi devr-i menāzil-i maḥāfil iderek Cāmi'-i Ebü'l-fetḥ'de vā'iẓ ü nāṣıḥ oldı. Nice zemān ol maḳām-ı şerīfde ser-ḥalḳa-i cem'iyyet olup biñ yigirmi altı Ẕi'l-ḥicce'sinde 'ālem-i āḫirete riḥlet eyledi.

'Azīz merḳūm ġavvāṣ-ı biḥār-ı[2] 'ulūm, pür-şevḳ u ehl-i ḥāl, pīr-i mübārek-fāl idi.

eş-Şeyḫ Budaḳ (Cān-ı 'Ālem[3])

"Cān-ı 'Ālem" dimekle meşhūr idi. Ba'ż ı e'izze-i kirām naẓarına maẓhar olup şāḫ-ı ümmīdi müṯmir-i murād ve şükūfe-i dil-i ḥazīni nefes-i pīr ile güşād ve bār-ı ta'alluḳdan āzād[4] olmış idi. Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī'de naḳl-i *Meṯnevī* ve ders-i ma'nevī münāsebeti ile 'aḳd-ı ḥalḳa-i cem'iyyet itmek mu'tādları idi. Biñ yigirmi altı senesi evāḫirinde intiḳāl eyledi.

'Azīz-i merḳūm tārik-i nüḳūş u rüsūm, dervīş-nihād, pāk-i'tiḳād idi. Fenn-i iksīre **[378b]** ṭālib olup "Ġarażum kesb-i ma'rifetdür." diyü i'tiẕār iderdi[5].

eş-Şeyḫ Emru'llāh Çelebi (Emru'llāh Çelebi)[6]

Ṭarīḳdan ferāġat idüp meşā'iḫ-ı Naḳş-bendiyye'ye ḫidmet itmiş idi. Ṣadr-ı 'ālī-ḳadr Kemāl Efendi ḥażretleri iltifāt idüp ḥücre-i dervīşānesine teşrīf erzānī

1 - R1, E
2 Baḥr-ı SE
3 'Ālem Efendi SE
4 Ve//āzād:- R1, E
5 Fenn//iderdi:- E
6 SE'de nisbe bulunmamaktadır.

buyururlar idi. Biñ yigirmi altı evāḫirinde riḥlet eyledi. Āzāde-ṭab' ü bī-bāk, pīr-i ṣāliḥ ü mücerred-i pāk idi. Bunlar daḫı fenn-i kāf ile iktisāb-ı kemālden ḫālī degül idi.

Ḳoġacı-zāde[1] (Ḳoġacı-zāde)

İsmi ḫāṭırda olmamaġla işāret olınmadı. Meşā'iḫ-ı Ḫalvetiyye'ye ḫidmet[2] eyleyüp Ekmel Tekyesi'nde seccāde-nişīn-i meşīḫat olmış idi. Bunlar daḫı tārīḫ-i mezbūrda[3] intiḳāl itmişdür. Fenn-i mūsiḳīde üstād olup oḳunan ẕikrlerüñ ekṡeri bunlaruñ bestesidür. Ḥaḳḳā ki nādire-i edvār ve ferīde-i rūzgār idi. Ol fenn-i celīlde mu'ārıżı olan Ẕākirī muḫalleṣ Ḫaṭīb Efendi daḫı bu ḫilālde irtiḥāl itmişdür. *Raḥmetu'llāhi 'aleyhi.*

[Gelibolı'dandur. Biñ otuz senesinde 'avreti ġadrı ile şehīd olmışdur. Ḫaṭṭ-ı nesḫīde[4] üstāddur. Pīr-i mu'ammer iken pençesin kimse burmamışdur[5].]

Āḫir-i Vefeyāt-ı Devlet-i Muṣṭafāviyye ve Ẕikr-i İntiḳāl-i Māh-ı Serī'u's-seyr-i Salṭanat-ı 'Alīyye

Bu ṣaḥīfe-i 'ibret-nümā ve taḳvīm-i cedīd-i nev-rūz-intimā żāmin olduġı taḥvīl-i āftāb-ı devlet ü iḳbāl [6] لا زال مصونا عن النقص و الزوال aḥkāmı oldur ki biñ yigirmi altı Ẕi'l-ḳa'de'sinüñ yigirmi altıncı güni yevm-i ṡülāṡāda pādişāh-ı 'ālīşān Sulṭān Aḥmed Ḫān bin Meḥemmed Ḫān 'āzim-i riyāż-ı cinān ve ḫırāmān-ı ḫıyābān-ı 'ālem-i cān olduḳda ṣınv-ı 'azīz-i mükerrem ve birāder-i kihter-i sa'ādet-tev'emleri, şāḫ-ı nihāl-i baḫt-yārī, ṡemere-i şecere-i tācdārī, ḳuṭb-ı dā'ire-i velāyet, pādişāh-ı Edhem-zühd ü Dārā-dirāyet, püşt-i pā-zen-i devlet-i nā-pāydār, kemer-beste-i ḫidmet-i Perverdigār, pertev-i envār-ı Muṣṭafāvī, şu'le-i şeb-çerāġ-ı[7] nebevī;

Beyt Cüneyd-i 'aṣr Sulṭān Muṣṭafā İbn Meḥemmed kim
Odur şāhen-şeh-i ṣūret odur fermān-dih-i ma'nā

taḫt-ı salṭanata cülūs-ı hümāyūn erzānī buyurup;

1 Ḳoġacı-zāde:Ḳoġacı Dede SE
2 Ḫalvetiyye'ye ḫidmet:Ḫalvetiyye'den inābet R1
3 371a E
4 nüsaḫda R1
5 Gelibolı'dandur//burmamışdur, der-kenār R1, SE
6 "Eksiklikten ve yok olmaktan korunmuştur."
7 şu'le-i şeb-çerāġ-ı:şeb-çerāġ-ı şu'le-i SE

Mışrā' Ḳaldı Sulṭān Aḥmedüñ yirinde Sulṭān Muṣṭafā[1] (1026)

tārīḫ vāḳi' olmış idi. 'Ulemā-yı 'iẓāma ikrām ve eṣnāf-ı 'askere ḳānūn üzere baḫşiş ü teraḳḳīler in'ām olınup vezīr-i a'ẓam, serdār-ı diyār-ı 'Acem Ḫalīl Paşa, Erdebīl seferinden meştāya 'avdet üzere olmaġın baḫşişleri irsāl olındı. Mışr eyāletinden gelüp vezīr-i rābi' olan Hezārġıradlı Meḥemmed Paşa ḳā'im-maḳām-ı ṣadru'l-vüzerā bulunmaġla istiḳāmet üzere ḫidmet ve żabṭ u rabṭ-ı memālikde beẕl-i miknet eyleyüp meṣāliḥ-i enām, silk-i gevher gibi ḳarīn-i intiẓām iken pādişāh-ı fenā-meşreb;

Beyt Dünyā evinde olmayıcaḳ bir ḥużūr-ı ḳalb
Fānī cihānı n'eyleyelüm cāvidān ṭutuñ

mażmūnı üzere tebettülün ile'llāhı ṭaleb ḳılup[2] daġdaġa-i ḫalḳdan bī-zār ve serv-i āzād gibi dāmen-keş ü restgār olmaġla taḫt u tācdan ferāġat ve iḫtiyār-ı gūşe-i[3] 'uzlet ḳılup biñ yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inüñ ġurresinde birāder-zādeleri olan ekber-i şeh-zādegān Sulṭān 'Oṯmān Ḫān bin Sulṭān[4] Aḥmed Ḫān pādişāh-ı heft-iḳlīm ve şehr-yār-ı gerdūn-ḳasīm oldı. Zemān-ı salṭanatları[5] üç ay dört gün vāḳi' olmışdur. Zemān-ı devletlerinde Ḫalīl Paşa ṣadru'l-vüzerā-yı kirām ve Meḥemmed Paşa ḳā'im-maḳām olup Ḫ'āce-zāde Es'ad Efendi ḥażretleri şeyḫü'l-islām ve müşkil-güşā-yı enām ve 'allāme-i a'ẓam, üstād-ı melek-nihād-ı mükerrem Yaḥyā Efendi ḥażretleri **[379a]** ṣadru'l-'ulemā-yı Rūm ve Ḥüseyn Efendi ḥażretleri ṣadr-ı Anaṭolı-ı zībende-rüsūm bulunmaġın āḫir-i devletlerine dek her biri mānend-i faṣṣ-ı nigīn cā-nişīn-i 'izz ü temkīn olmış idi. Nihālī Efendi 'aṣr-ı Aḥmed Ḫānī'de ḥākim-i dārü's-salṭana olup yigirmi yedi Muḥarrem'inde fevt olmaġla Baḥṣī Efendi ḳāżī olmış idi. Evāḫir-i[6] devletlerine dek ḫidmet-i şerī'at-ı şerīfeye ḳıyām gösterdi[7].

1 قالدى سلطان احمدك ييرنده سلطان مصطفى
2 220a SE
3 Künc-i SE
4 - SE
5 Devletleri SE
6 Āḫir-i SE
7 371b E

Bismillāhirraḥmānirraḥīm

ṬABAḲA-İ ŞĀNZDEHÜM EZ-ṬABAḲĀT-I ʻALİYYE-İ ĀL-İ ʻOṮMĀN ṬABAḲA-İ SULṬĀN ʻOṮMĀN ḪĀN[1]

el-Mevlā Ẕü'n-nūn (Ẕü'n-nūn Efendi)

Rūmili'nde "Badracıḳ" nām ḳaṣaba dāḫilinde nūn-ı vücūdı deryā-yı ʻademden bīrūn ve noḳṭa-i süveydā-yı derūnı fihrist-i mecmūʻa-i fünūn olmış idi. Ol iḫtiṣārı tekṣīr ve icmāli tafṣīl ve muḳaddimāt-ı ʻulūmı temhīd ve mertebe-i istiʻdādı tekmīl içün beẕl-i saʻy ü ictihād ve baʻż-ı ʻulemā-yı ʻaṣruñ südde-i devlet-penāhına istinād eyleyüp bāġçe ḫ̔āceliġindan mülāzemetle ber-murād olduḳdan ṣoñra menāzil-i tedrīsde ḳaṭʻ-ı merāḥil iderek ḳırḳ aḳçe ile Nevbet-ḫāne Maḥallesi'nde vāḳiʻ Aḥmed Paşa müderrisi olmış iken biñ beş Ṣafer'inde teraḳḳī ile iḥrāz-ı rütbe-i ḫamsīn itmiş idi. Biñ yedi Rebīʻu'l-evvel'inde Ġalaṭalı Aḥmed Çelebi maḥlūlinden Çorlı[2] pāyesi iḥsān olındı. Biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Yumurṭa Vāʻiẓi yirine Burūsa'da Ḫanceriyye'ye naḳl olınmış idi. Ḳabūl itmeyüp ʻazl iḫtiyār eyledi. Biñ on Rebīʻu'l-āḫir'inde Ḥüsām maḥlūlinden Edrine'de Cāmiʻ-i[3] ʻAtīḳ Medresesi inʻām[4] olındı. On bir Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn yirine Edrineḳapusı pāyesi ʻināyet olındı. On iki Şaʻbān'ında Baḥṣī Efendi yirine Dārü'l-ḥadīṯ Medresesi virildi. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Babaḳuṣīoġlı yirine Bosna ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldı. On altı ḫilālinde ʻazl olınup manṣıb-ı mezbūr Ṣūfī Meḥemmed Efendi'ye virildi. On sekiz Şevvāl'inde Edrine ḳażāsı Muẓaffer Efendi'ye müyesser olduḳda Dimetoḳa ifrāz olınup bunlara virildi. Yigirmi tārīḫinde manṣıbı Zeyne'l-ʻābidīn Efendi'ye arpalıḳ taʻyīn olındı. Baʻdehu Birgi ḳażāsı tevcīh olınup yigirmi üç Ramażān'ında ʻÖmer Efendi yirine Ṣire ḳażāsına naḳl olındı. Yigirmi dört Rebīʻu'l-evvel'inde ʻazl olınup ʻAbdu'r-rezzāḳ daʻvā-yı istiḥḳāḳ eyledi. Baʻdehu

1 ḪAN İBN SULṬĀN AḤMED ḪĀN İBN SULṬĀN MEḤEMMED ḪĀN SE; SE'de başlığın sonunda "Allah'ın rahmeti ve bağışlayıcılığı onların üzerine olsun." biçiminde bir dua bulunmaktadır.

2 Çorlı'da Aḥmed Paşa SE

3 Cāmiʻ-i Şerīf-i SE

4 İḥsān SE

ḫalefi yirine i'āde olınup yigirmi yedi Receb'inde[1] irtiḥāl ve manṣıbı Muḥarrem Çelebi'ye intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, Müslim-i iḫlāṣ-yāver, kebīrü'l-liḥye vü ten-āver idi.

el-Mevlā Meḥemmed Ṣādıḳ (Meḥemmed Ṣādıḳ)

Diyār-ı Naḫcivān'dan nümāyān ve eyyām-ı cüvānīde dārü'l-mülk-i İstanbul'a revān olup Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi āstānesine istinād ve şeref-i mülāzemetleriyle ṣayd-ı naḫcīr-i murād itmiş idi. Ba'żı medāris-i gerdūn-ḳıbāb istiṣḥābı ile āftāb-ı iḳbāli lāmi' u bāriḳ ve żiyā-baḫş-ı maṭla'-ı ṣubḥ-ı ṣādıḳ olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Rāzī Efendi yirine Sinān Paşa'nuñ medrese-i mebniyyesi müyesser oldı. Biñ altı Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl ü iz'āc ve medrese-i mezbūre Aḫī-zāde maḫdūmı Yaḥyā Çelebi'ye sermāye-i ibtihāc ḳılındı. Biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Cerrāḥ-zāde **[379b]** yirine Sinān Paşa Sulṭānī pāyesine vāṣıl, biñ on Şevvāl'inde Ḥüsām Efendi yirine Siyāvuş Paşa Sulṭāniyyesi'ne nā'il oldı. On bir Ṣafer'inde Ferhād Paşa ḫˇācesi Ḳoca Kerīm Efendi yirine Ṣaḥn'a gelüp sene-i mezbūre Ramażān'ında Gence ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olmış idi. On iki tārīḫinde ol eṭrāfa Ḳızılbaş müstevlī olup[2] āstāneye geldi. On beş Receb'inde ḳabūl itmeyen Şemse'd-dīn Çelebi yirine fetvāsı ile Lefḳoşa ḳażāsı virildi. Bu daḫı gitmeyüp māh-ı Ramażān'da Çelebi Efendi yirine Filibe'ye naḳl olındı. Bir aydan ṣoñra selefine muḳarrer ḳılınup āstāneye geldi. On altı Rebī'u'l-evvel'inde ḳabūl itmeyen Aḥmed Efendi yirine Anḳara ḳażāsı tevcīh olındı. On sekiz Muḥarrem'inde 'azl olınup Nehcī Efendi cā-nişīn oldı. Sene-i mezbūre Receb'inde La'lī Çelebi yirine Saḳız ḳażāsı tefvīż olındı. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde 'azl olınup Nūrī Efendi tenvīr-i müdde'āyı naṣb olındı. Yigirmi Ṣafer'inde Vildān-zāde Efendi[3] yirine Ṣofya ḳażāsı maḥall-i ḥükm ü imżāsı kılındı. Yigirmi üç Ṣa'bān'ında 'azl olınup selefi i'āde olındı. Yigirmi dört Muḥarrem'inde Ṭālib Sinānı yirine mesned-i ḥükūmet-i İzmir'de cāy-gīr oldı. Şehr-i Ṣa'bān'da Ḳara Süleymān maḥlūlinden

1 Cemādiye'l-āḫire'sinde E
2 372a E
3 - R1, E

Ṭrablus-ı Şām'a naḳl olınmış idi. Ḳabūl itmeyüp ʿazl iḫtiyār eyledi. Yigirmi beş Şaʿbān'ında Ṭoḳuz-zāde ʿAbdu'l-vehhāb Çelebi yirine tekrār Ṣofya ḳażāsı iḥsān olınmış idi. Yigirmi yedi Receb'inde ḳāżī iken[1] şu'ūn-ı ḥāli münḥaṣır-ı māżī olup manṣıb-ı maḥlūl Edhem-zāde'ye teklīf[2], baʿdehu[3] Nevālī-zāde taḫlīf olındı.

Mevlānā-yı mezbūr evżāʿ-ı ġarībe ile meşhūr, denā'et şānı olmaġla zemān-ı tedrīsi erẕel-i ḫidemāt-ı ḳużāt olan ayaḳ ni'ābeti ile güẕār idüp terāzū-yı iḥtisāb ile *Hidāye* cüz'dānı bir baġalda ve Ṣaḥn dānişmendi ile muḥtesib oġlanı bir maḥalde görülmek şīrīn-kārī-i rūzgārdan idi. Niyābet ü ḳażāsında şiddet ü ḥiddeti kār ve tenfīẕ-i zīnhār[4] içün hengāme-i gīrūdārı iḫtiyār itmiş idi.

el-Mevlā ʿAbdu'r-raḥmān (ʿAbdu'r-raḥmān Efendi[5])

Resm-i erbāb-ı istiʿdād üzere iʿdād-ı levāzım-ı ṭarīḳa müdāvim ve Bitlice ʿAlī Çelebi ḫidmetlerinden mülāzım olup aḫẕ-ı medāris ve riʿāyet-i merāsim iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ on ṭoḳuz Receb'inde Berber-zāde maḥlūlinden Emre Ḫˇāce Medresesi virilmiş idi. Yigirmi dört Ramażān'ında Edībī Çelebi yirine Siyāvuş Paşa[6] maʿdūmesine naḳl olındı. Yigirmi beş Ramażān'ında Muḥarrem Beg-zāde yirine Ḫanceriyye pāyesine terfīʿ olındı. Yigirmi altı Şevvāl'inde ʿAbdu'llāh Efendi yirine Anḳara ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām[7] oldı. Yigirmi yedi Receb'inde icābet-i daʿvet-i dergāh-ı Mucīb eyleyüp ʿıḳdu'l-le'āl-i manṣıb-ı maḥlūl Ḳara Ḥabīb'e naṣīb ve māye-i zīb oldı.

Mevlānā-yı merḳūm daḫīl-i erbāb-ı ʿulūm, merd-i ṣāliḥ, saʿādetmend-i müfliḥ idi.

el-Mevlā Burhān (Burhān Efendi[8])

Terkīb-i muḳaddimāt-ı vücūdı Anaṭolı diyārında naḳş-ı ṣaḥīfe-i şühūd olup Şeyḫü'l-İslām Çivi-zāde Efendi ḫidmetlerine ittiṣāl ve ṭabaḳāt-ı süllem-i

1 - SE
2 Teklīf olınup ḳabūl itmemekle SE; 220b SE
3 - SE
4 Zīnhār-ı esʿār R1, SE
5 - E
6 - R1
7 Āmāl SE
8 Burhān Efendi:el-Mevlā Burhān SE

cāh u celāllerine rūy-māl itmekle bürhān-ı süllemī gibi müsellem-i emsāl ve şeref-i mülāzemetleri ile nā'il-i āmāl olmış idi. 'Alā ḥasbi'l-'āde devr-i bıḳā'-ı ifāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Ömer Sükūtī yirine **[380a]** Merdümiyye müderrisi olmış idi. Biñ on dört Rebī'u'l-evvel'inde Muḥarrem Efendi yirine Murād Paşa Medresesi'ne naḳl olındı.[1] On beş Rebī'u'l-evvel'inde Ġalaṭalı Ḥüsām yirine Şāh-ı Ḫūbān pāyesi in'ām olınmış idi. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Uzun Zekeriyyā maḥlūlinden Ḳonya fetvāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Biñ on sekiz Muḥarrem'inde Mehter-zāde yirine Üsküdār'da Meḥemmed Paşa pāyesi ṣadaḳa olındı. Biñ yigirmi Receb'inde 'Abdu'l-ḳādir yirine Ġażanfer Aġa pāyesine terfī' olındı. Yigirmi iki Ramażān'ında 'Alī-i Maġribī taḥillesinden ṣoñra Ṣaḥn'a gelüp ba'de eyyām Ṭālib Sinānı yirine Maġnisa'da vāḳi' Sulṭān Murād Medresesi 'ināyet olındı. Yigirmi altı Muḥarrem'inde Bekir Efendi yirine Maġnisa ḳażāsı müntehā-yı seyr-i menāzil-peymāsı olmış idi. Yigirmi yedi Receb'inde ḳāżī iken dā'in-i ecel müteḳāżī olup ḳażāya rāżī ve yirine Mü'eẕẕin-zāde Efendi ḳāżī oldı.

Mevlānā-yı mezbūr ma'ḳūl muṣāḥabetinde re'īs-i cumhūr, اكثر اهل الجنة البله[2] va'd-ı kerīminden ḥiṣṣesi keṣīr, kendü ḥālinde bir faḳīr idi.

el-Mevlā Aḥmed (Yaluñ-zāde)

"Yaluñ-zāde" dimekle şöhret-şi'ār ve şu'le-i isti'dādı ḫūrşīd-i iştihār[3] olup Bostān-zāde Meḥemmed Efendi'den mülāzemetle bekām ve ṭarīḳ-ı tedrīsde kām-şümār-ı 'izz ü[4] iḫtişām olmaġla ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl[5] iken biñ bir tārīḫinde vāḳi' mevlid-i Nebī *'aleyhi's-selām* cem'iyyetine da'vet olınduḳda bilā-reviyyet ḥāşā[6]-ṣümme-ḥāşā şān-ı celīl-i nebevīye izdirāyı īhām ider[7] kelām ṣādır olmaġın ḫārice ṭāliblerden Baḥṣī Efendi ve Vaḥyī-zāde da'vā itmekle iḫtifā idüp ḥükmi icrā olınmaḳ ḫavfından diyār-ı Fāris'e firār ve nice

1 372b E
2 Hadîs-i Şerîf "Cennetliklerin çoğu saf, temiz, kendi hâlinde kişilerdir." Abdülkâhir el-Cürcânî, Kitâbü Delâili'l-i'câz, Mektebetü'l-hâncî, Kahire 1989, s. 338-339.
3 şu'le//iştihār:şu'le-i iştihārı ke'ş-şems fī vasaṭi'n-nehār SE
4 'izz ü:- SE
5 ma'zūl SE
6 - R1, E
7 İzdirāyı//ider:nā-şāyeste SE

zemān ol ser-zemīnde ḳarār iḫtiyār itmiş idi. Şürefā-yı Fāris şeref-i ʿilmine iʿtinā ve[1] tevcīh-i manṣıb-ı fetvā eyleyüp muḳalled-i cumhūr ve muʿavvelün ʿaleyh-i umūr iken ārzū-yı vaṭan ʿinān-ı ʿazīmetin tevcīh-i cānib-i ḳarārgāh ü ʿaṭan ḳılmaġla biñ on ṭoḳuz Şaʿbān'ında ḳażā-yı Baġdād pāyesi ile vaẓīfe-i teḳāʿüd ile ber-murād olmış idi. Yigirmi bir Şevvāl'inde vezīr-i cihān-baḫşā Naṣūḥ Paşa himmeti ile Ṣaḥn-ı Ṯemāniye'ye terfīʿ olındı. Yigirmi iki Rebīʿu'l-evvel'inde Ṣadre'd-dīn-zāde yirine Edrine Selīmiyyesi ʿināyet olındı. Yigirmi üç Ẕi'l-ḥicce'sinde ʿazl olınup medresesi Ḳara Muʿīd'e virildi. Bir miḳdār vaẓīfe-i teḳāʿüd ʿināyet olınup tūşe-i ḳanāʿat ile gūşe-nişīn-i selāmet iken biñ yigirmi yedi Receb'inde cānib-i āḫirete riḥlet itmiş idi[2].

Mevlānā-yı merḳūm mū-şikāf-ı daḳā'iḳ-ı ʿulūm, bī-naẓīr-i dānişmend, daḳīḳa-şinās-ı müşkil-pesend, kāşifü's-sırr-ı ṣevānī-i maʿānī, perde-rübā-yı serā'ir-i meṣānī, vādī-i mübāḥaṣede sālik-i aḳvem-i menāhic, ḥalbe-i muḥāverede yaluñ ḳılıç idi. Ol üstād-ı ḳabīḥ, pā-yı iḳbālini cerīḥ idüp kimseler destgīr olmaġa mecāl bulmamış idi. Nā-kām ü nā-ümmīd ʿazm-i ḳarārgāh-ı cāvīd eyledi. Ümmīddür ki rūz-ı maḥşerde rū-sefīd ve maẓhar-ı elṭāf-ı Rabb-ı mecīd olup īmān-ı kāmil, bāʿiṯ-i kerem-i şāmil ola.

el-Mevlā Hidāyetu'llāh (Hidāyet Çelebi[3])

Sevād-ı Ḳayṣeriyye'ye nūr-baḫş-ı ʿizz ü şeref olan İbrāhīm Tennūrī dūdmānında tennūre-pūş-ı vücūd ve şemʿ-i nūr-pāş-ı meclis-i şühūd olmış idi. Naḫl-i ser-sebz-i ẕāt-ı ʿarīḳı āb-yārī-i feyż-i Ḫudā-dād-ı eṯerinden berg ü şāḫ-ı maʿārifle müzeyyen ve nev-bāve-i ʿulūmla zīnet-efzā-yı çemen-i ṣuffe-i iḳbāl olması muʿayyen olduḳda ʿalā ḥasbi'l-ʿāde ḥareket ve Ḥaydar Efendi'nüñ ḫidmet-i iʿādesinden[4] kesb-i şeref-i mülāzemet **[380b]** eyleyüp ḳaṭʿ-ı nişīb ü fīrāz-ı ṭarīḳ ve istiḥḳāḳ-ı rütbe-i ḫamsīni taḥḳīḳ eylemiş idi. Biñ on ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳāf-zāde Çelebi yirine Etmekci-zāde ḫāricine ʿāric oldı. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Manav Ḫalīl yirine Sinān Paşa Sulṭānī pāyesiyle tebcīl olın-

1 iʿtinā ve:iʿtibār idüp SE
2 Riḥlet//idi:sefer eyledi SE
3 Hidāyet Çelebi:Hidāyetu'llāh el-Tennūrī SE
4 373a E

dı. Yigirmi üç[1] Rebī'u'l-āḫir'inde Receb-zāde yirine Ḫānḳāh pāyesini tekyegāh eyledi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Ḫalīl Efendi maḥlūlinden Burūsa'da Ḳapluca Medresesi'ne naḳl olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Yigirmi dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Abdu'l-bāḳī Efendi yirine Sinān Paşa Dārü'l-ḥadīṣi müyesser oldı. Yigirmi altı Muḥarrem'inde Nā'ib Meḥemmed Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Yigirmi yedi Receb'inde füc'eten intiḳāl ve żiyāfet-ḫāne-i ḳudse isti'cāl eyleyüp medrese-i maḥlūle Ebū Sa'īd Efendi ḥażretlerine intisāb ve iktisāb-ı şeref-i bī-ḥisāb eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm gül-deste-bend-i ma'ārif ü 'ulūm, mu'āmele-i nāsda daḳīḳa-şināsı merātib ve ehl-i ḫibre-i maḳādīr ü menāṣıb, her meclisüñ fekihesi, her defterüñ feẕlekesi idi. Evā'il-i ḥālinde ḥüsn-i kitābeti ve sür'ati olmaġla ṣadrü'l-ifāde[2], üstādum Aḫī-zāde Efendi ḥażretlerinüñ kātib-i mekātībi ve muḥarrir-i ḥücec-i bedī'ü'l[3]-esālībi olup semt-i imlāda ḳalem gibi 'alem ve üslūb-ı ḥücec ü mürāselātda müsellem-i 'ālem olmış idi. Ba'dehu Ġanī-zāde Efendi'nüñ ḳażāsı ḥālinde nā'ibi ve ṣadāreti eyyāmında[4] teẕkirecisi olup ḫaylī ta'ayyün bulmış idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Ümmī[5] Sinān-zāde)

Kütāhiyye'de ḳāżī iken şemşīr-i ḳażāya gerden-nihāde-i rıżā olan Ümmī Sinān Efendi'nüñ maḫdūm-ı dil-pesendi Sinān-zāde Efendi'dür. Ümmehāt-ı mesā'il-i fünūnı pederinden taḥṣīl ve levāzım-ı ṭarīḳ-ı 'ilmi tekmīl idüp Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā Efendi ḫidmetlerinden[6] mülāzım ve beyābān-ı ṭalebden ḫıyābān-ı ifādeye 'āzim olduḳda semt-i tedrīse imāle-i licām-ı 'azīmet ve ba'ż-ı medārisde edā-yı ḥaḳḳ-ı dirāset eyleyüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken bin sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde Muṣliḥi'd-dīn Efendi yirine Ṭopḳapusı'nda Aḥmed Paşa Medresesi virildi. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Nesīmī-zāde yirine Eski 'Alī Paşa'ya taḥrīk olındı. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında selefi yirine

1 221a SE
2 ṣadru'l-ifāde:- SE
3 bedī'atü'l E
4 ḥālinde SE
5 - R1, E
6 ḥażretlerinden SE

Cerrāḥ Paşa[1] Sulṭānī pāyesine terfī' olındı. On beş Şa'bān'ında Ḫışım Yaḥyā Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. On altı Ṣafer'inde Şānī yirine Diyārbekr ḳażāsı tevcīh olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. On yedi Ṣafer'inde Çivi-zāde Efendi yirine tekrār Ṣemāniye'ye[2] geldi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḳaraca Aḥmed yirine Eyyūb müderrisi oldı. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Nevālī-zāde Sa'dī Çelebi yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā'ya terfī' ve ṣadr-ı sa'ādeti tevsī' olındı. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde İsmā'īl Efendi yirine Medīne-i Münevvere *dāmet bi'l-envāri müsevvere* ḳażāsı 'ināyet[3] olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde sefere iḳtidārı olmamaġla ferāġ idüp Beytü'l-maḳdis Ḳāżīsi İstanbulī 'Alī Efendi naḳl olındı. Yigirmi yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde[4] Ḥasan Efendi yirine[5] Ġalaṭa ḳażāsı tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında civār-ı raḥmete intiḳāl eyleyüp manṣıb-ı maḥlūl[6] ile Muḥteşem Rıḍvān Efendi tekmīl-i esbāb-ı iḫtişām eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm dāḫil-i 'idād-ı erbāb-ı 'ulūm, ḥasenü'l-aḫlāḳ, **[381a]** ṭayyibü'l-a'rāḳ, ḫayr-ḫ'āh-ı heme-'ālem, melek-nihād ü pāk-i'tiḳād ādem idi.

el-Mevlā Aḥmed (Papas Aḥmed Efendi[7])

Burūsavīdür. Keşafet-i liḥāsı ḳabāḥat-efzā-yı muḥayyāsı olmaġın "Papas Aḥmed" dimekle şöhret-şi'ār ve sā'irlere ḥuliyy-bend-i cemāl olan esbāb-ı vecāhet ol derdmende nisbet şi'ār-ı 'ār[8] olmış idi. Ba'ż 'ulemādan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve pāye-i erba'īne dek himmet idüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ üç Ẕi'l-ḥicce'sinde Baḳḳāl-zāde yirine Mollā Yegān müderrisi oldı. Ba'dehu 'azl olınup on üç Ṣafer'inde 'Abdu'llāh-ı Belḫī yirine pāye i'tibārı ile medrese-i mezbūreye i'āde olındı. On yedi Şa'bān'ında Seyyidī 'Alī-zāde yirine Çendik Medresesi'ne naḳl olındı. Ba'dehu ḫalefi Ḫarbende yirine ṣālişen Mollā Yegān Medresesi tevcīh olındı. Yigirmi yedi Ramażān'ında fevt olup medresesi Meḥemmed-i Şirvānī'ye erzānī görüldi.

1 - E, SE
2 Ṣaḥn'a SE
3 Tevcīh SE
4 Ūlāsında SE
5 373b E
6 Mezbūr SE
7 - SE
8 Nisbet//'ār:libās-ı 'āriyet SE

Mevlānā-yı merḳūm daḫīl-i dā'ire-i 'ulemā-yı Rūm, ebleh-i ṣāfī-ṭaviyyet, ḥarīf-i sikke-ṣūret idi.

el-Mevlā Yūsuf (Rāzī Efendi) {Rāzī}

Gülşen-i rāz-ı 'ulūm u ma'ārif ve rāziyāne-ḫīz-i leṭā'if ü ẓarā'if olan Yeñice-i Vardar'dan pedīdār olmışdur. Kesb-i 'ulūm u kemāle ihtimām ve muḥtaṣarātı mufaṣṣal ü meşrūḥ temām itdükden ṣoñra Çivi-zāde Efendi'den mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olmış idi. Ḳaṭ'-ı ṣı'āb ü sühūl iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ beş Ṣafer'inde Muṣlī Çelebi yirine Sinān Paşa Medresesi virildi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Muḥarrem Efendi yirine Ḳapluca pāyesine naḳl olındı. Ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār idüp biñ altı Rebī'u'l-āḫir'inde Seyyidī-zāde yirine Üçşerefeli Medresesi müyesser oldı. On bir Şa'bān'ında Nesīmī-zāde yirine Cerrāḥ Paşa Sulṭānī pāyesine[1] tebdīl ve selefi Üçşerefeli'ye naḳl ü taḥvīl olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında 'Alī Beg-zāde İbrāhīm Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında Celeb Meḥemmed Efendi yirine Kütāhiyye ḳażāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār itmiş idi. On üç Rebī'u'l-evvel'inde tekrār Ṣaḥn Medresesi virildi. On dört Rebī'u'l-evvel'inde Ḳoca Kerīm Efendi yirine Ayaṣofıyya Medresesi'ne terfī', on beş Şa'bān'ında Aḫī-zāde Yaḥyā Çelebi yirine Süleymāniyye dārü'l-ifādesi ile mesned-i cāhı tevsī' olındı. On yedi Receb'inde Sa'dī-zāde yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsı ile müşerref olmış idi. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında ma'zūl ve Şeyḫī Efendi ḥākim-i ḥarem-i[2] Resūl oldı. Yigirmi iki Receb'inde Ḥasan Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa ḥükūmeti tefvīż olındı. Yigirmi üç Ṣafer'inde 'azl olınup İsmā'īl Efendi ta'ḳīb eyledi. Yigirmi dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Mollā 'Alī[3] yirine mükerreren Burūsa ḳażāsı virilmiş idi. Yigirmi yedi Rebī'u'l-āḫir'inde munfaṣıl ve yirine Şeyḫ-zāde Efendi vāṣıl oldı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inüñ on beşinci güni rāz-ı mermūz ve sırr-ı süveydā-yı[4] merkūz gibi zīr-i ḫākde meknūz oldı. Keskin Dede 'ulemāsındandur.

---

1 Paşa//pāyesine:Sulṭānī'ye SE
2 şer'-i SE
3 221b SE
4 374a E

Mevlānā-yı mezbūr "Rāzī" maḫlaṣı ile meşhūr, sedīdü'l-fi'āl, şedīdü'l-iştiġāl, nīk-ḫaṣlet, ṣāfī-ṭaviyyet idi. İntiẓām-ı kitābeti olmaġın kütüb-i nefise yazup taḥşiye ve cevāhir-i **[381b]** efkārı ile taḥliye itmiş idi. *Şekera'llāhu sa'yehu'l-mevfūr.*

Bu eş'ār netīce-i ṭab'-ı süḫan-güẕārıdur:

Ebyāt Ġarīḳ-ı baḥr-ı celāl itme dil sefīnesini
Be Rūmili güzeli yelkenüñ biraz indir

Ve lehu[1] Ebrūsı ġamı āfetin aldı dil ü cānuñ
Artıḳ çekemem yāyını ol ḳaşı kemānuñ

[Ve lehu] Bindür ayaġa yürisün iy sāḳī mey-i āl
Biz de görelüm nice olur şu'le-i cevvāl

el-Mevlā 'Ömer ('Ömer Sükūtī[2])

Babanaḳḳāş evlādından olup meşrūṭası olan ḳarye-i ma'rūfede naḳş-ı ṣaḥīfe-i şühūd ve netīce-i muḳaddime-i[3] tār u pūd-ı[4] vücūd[5] olmış idi. Taḥṣīl-i 'ilm ü kemāl ve Pīrī Efendi muṣāhereti ile iktisāb-ı māye-i devlet ü iḳbāl idüp Şeyḫü'l-İslām Şeyḫī Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olmış idi. Aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe ile Sittī Ḫātūn Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ iki Ẕi'l-ḥicce'sinde Emru'llāh Efendi yirine Merdümiyye müderrisi olmış idi. Biñ yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde[6] 'azl olınup manṣıbı Burhān Efendi'ye iḥsān olındı. Biñ on Ša'bān'ında ḳabūl itmeyen Dāvud-zāde yirine Burūsa'da Yıldırım Ḫān[7] pāyesine terfī' olındı. Biñ on Ẕi'l-ḥicce'sinde taḥille ṭarīḳı ile medresesi Kürd Ḥasan'a virilüp yine ibḳā olındı. Biñ on bir Ṣafer'inde Yumurṭa Vā'iẓi yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsıyla bekām oldı.

1 Ve lehu:- E, SE; Bu beyit E ve SE'de sonuncu sırada yer almaktadır.
2 'Ömer Sükūtī: 'Ömer Efendi R1, E
3 Muḳaddimāt-ı SE
4 Tār u pūd-ı:- SE
5 Pūd-ı vücūd:pūd E
6 Ūlāsında SE
7 - SE

On iki Rebī'u'l-āḫir'inde 'azl olınup manṣıbı Hevāncı 'Alī'ye virildi. On beş Muḥarrem'inde Rodoscuḳ ḳażāsı mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı. On altı Ṣafer'inde 'azl olınup Fenārī-zāde'ye virildi. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Nişāncı ḫıṣmı Şāh Çelebi yirine Şire ḳażāsı tevcīh olındı. On sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Oṯmān Efendi yirine Ḳonya ḳażāsına naḳl olındı. On ṭoḳuz Ramażān'ında 'azl olınup manṣıbı Köse Sinān'a i'ṭā olınmış iken ḳabūl itmemekle ibḳā olınmış idi. Yigirmi Ṣafer'inde 'Abdu'llāh Efendi'ye tevcīh olındı[1]. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Nevālī-zāde Żiyā Efendi yirine Kütāhiyye ḳażāsı 'ināyet olındı. Yigirmi yedi Receb'inde 'azl olınup Ḳaraḳız-zāde cā-nişīn oldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde dest-i ḳuvā-yı nefsāniyyesi taṣarruf-ı ḫıṭṭa-i bedenden kūtāh ve menzil-i ḫāmūşāna rū-be-rāh oldı.

Mevlānā-yı mezbūr sükūn u ṣalāḥ ile meşhūr, ekṯer-i evḳātı sükūt üzere[2] güẕār idüp mede'l-'ömr mīm-i 'Ömer gibi beste-dem olmaġın sükūtı 'alem ve ṣamt-ı dā'imī hem-pāye-i mūsiḳī vü naġam olup;

Mıṣrā' 'Ayn-ṣıfat dīde-güşā mīm gibi beste-dem

idi.

el-Mevlā el-Fāżıl 'Abdu'l-'azīz (Ḫˇāce-zāde 'Abdu'l-'azīz Efendi)

Mu'allim-i maḳām-ı Murād Ḫānī Sa'de'd-dīn-i ṯānī ḫidmetlerinüñ maḫdūm-ı rābi'idür. Ṭoḳuz yüz seksan üç Rebī'u'l-āḫir'inüñ on yedinci gününden[3] müsfir, leyle-i iṯneynde 'ālem-i vücūda müsāfir olmışlar idi. Sübḥa-senc-i 'ömr-i 'azīzleri gevher-i manẓūm-ı şühūr ü a'vāmdan 'aḳd-ı ṯānīyi itmām itmedin cevher-i ṭab'-ı ilhām-peẕīrleri[4] ḳabūl-i ṣuver-i ma'ānīde cām-ı gītī-nümā ve faṣṣ-ı ḫātem gibi benām olup hem-rāhī-i tevfīḳ ile 'āzim-i ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ olduḳlarında vālid-i 'ālī-şānlarından iktisāb-ı şeref-i mülāzemet ile vāṣıl-ı evvelīn-i menzil-i 'izz ü rif'at olmışlar idi. Biñ üç Ẕi'l-ḥicce'sinde 'İbād-zāde yirine Ġażanfer Aġa Medresesi'ne sāye-i iclāl ṣalup ḫˇāce-zādeler ḳānūnı üzere

1 Yigirmi//olındı:- E
2 İle SE
3 Güni R1
4 374b E

bunlar dāḫil rütbesi ile bülend-iştihār ve ol medrese te'sīr-i sa'ādet-i **[382a]** ḳudūmları ile ibtidā'en pāye-i Ṣaḥn olmaḳ üzere maẓhar-ı i'tibār oldı. Bin dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Fehmī Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṯemāniye'ye ḫırām idüp biñ altı Ṣa'bān'ında Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi'yle tekrīm olınup biñ yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Muẓaffer Efendi yirine çār-bāliş-nişīn-i mesned-i Süleymāniyye olup biñ sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḳara 'Abdu'r-raḥmān Efendi yirine Dārü'l-ḥadīṯ-i Süleymāniyye'de tekye-zen-i miḥrāb-ı ders ü taḥḳīḳ olup biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḫāḳāniyye-i Vefā'da ferş-i seccāde-i ifāde itmişler idi. Biñ on Ṣa'bān'ında Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa'ya ḥākim ve revnaḳ-efrūz-ı maḥāfil ü maḥākim oldılar. On bir Cemādiye'l-āḫire'sinde ḥüsn-i rıżāları ile 'azle rāżī ve yirlerine Ḥaydar Efendi ḳāżī oldı. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳāf-zāde Efendi yirine Ġalaṭa ḳażāsı tevcīh olınmış idi. On üç Rebī'u'l-āḫir'inde veliyyü'n-ni'am-ı eyyām[1], şeyḫü'l-islām ibn şeyḫü'l-islām Yaḥyā Efendi ḥażretlerinden ṣoñra[2] İstanbul ḳażāsına naḳl olındılar. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında 'azl ü inzivā iḫtiyār eyleyüp Bostān-zāde Meḥemmed Efendi mesned-nişīn-i ḥükm ü imżā oldı. On beş Ṣafer'inde Kemāl Efendi'nüñ def'a-i ṣāniyesi yirine Anaṭolı ṣadrına zīver olmışlar idi. On yedi Ṣafer'inde ref' olınup Ketḫudā Muṣṭafā Efendi terfī' olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Dāmād Efendi yirine ṣadr-ı[3] Rūm ile nā'il-i murād oldılar. On sekiz Şevvāl'inde müteḳā'id olup maḳarr-ı refī'-i ṣadāret Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā Efendi ḥażretlerinden raġbetle ṣāniyen 'izzet buldı. Yigirmi bir Ṣa'bān'ınuñ selḫinde[4] Kemāl Efendi[5] yirine mükerreren ṣadr-ı 'ālī-ḳadr-ı Rūm ve ḳāfile-sālār-ı erbāb-ı 'ulūm olmışlar idi. Yigirmi üç Ramażān'ında vaẓīfe-i emṣāl ile müteḳā'id ve maḳām-ı ṣadārete Bostān-zāde Meḥemmed Efendi müteṣā'id oldı. Yigirmi dört Ramażān'ında Kemāl Efendi mutaṣarrıf olduḳları Gelibolı arpalıġı bunlaruñ nevvāb-ı ḳām-yāblarına ta'yīn olındı. Yigirmi altı dāḫilinde ṭaraf-ı Şām'dan 'azm-i Beytü'l-ḥarām idüp edā-yı ḥacc ü ziyāret itmāmından ṣoñra şehr-i İstanbul'a ḳufūl itmişler idi. Yigirmi yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde

1 Enām SE
2 ḥażretlerinden ṣoñra:ḥażretleri yirine SE
3 ṣadāret-i SE
4 Ṣa'bān'ınuñ selḫinde:Ṣa'bān'ında SE
5 222a SE

'araż-ı marażdan ża'f-ı 'aẓīm müşāhede olınmağın vaẓīfe ve arpalıḳdan isti'fāları 'arż olınduḳda Gelibolı 'Abdu'r-rezzāḳ'a, vaẓīfeleri erbāb-ı istiḥḳāḳa tevcīh olındı. Şehr-i mezbūruñ on yedinci güni maraż-ı müzmin-i istisḳādan zemān-ı 'ömr-i 'azīzleri temām ve sinn-i şerīfleri ḳırḳ beş seneyi itmām itmedin enfās-ı ma'dūdeleri ḳarīn-i ḫitām olmış idi. Ḳaṣaba-i Ebī Eyyūb'de vālid-i mācidleri cenbinde medfūndur.

Mollā-yı müşārün-ileyh[1] *nuṣiret envārü'l-maġfireti 'aleyhi* vecīh ü edīb, nebīh ü mehīb, ehl-i ḥazm ü ṣabūr, 'azīzü'n-nefs ü vaḳūr, miḳdām ü ṣāḥib-i 'azīmet, ṣadr-ı vālā-ḳadr-i 'ālī-himmet, mekārim-i aḫlāḳda yegāne, mecmū'-ı feżā'ilde müfred-i zemāne, baḥr bin ḫızzam, muḥīṭ bin 'aylem, levḥ-i cebīni maṭraḥ-ı şuā'-ı[2] sa'ādet, ṭab'-ı ṣafā-āyīni maṭla'-ı envār-ı fażīlet, 'azīz-i Mıṣr-ı 'irfān, maḫdūm-ı 'ālī-şān idi.

Āṯār-ı celīlelerindendür ki Rūmili[3] ve Anaṭolı berbegileri ḳużāt-ı 'asākire taḳaddüm iderler iken bunlaruñ ṣadāreti ḥālinde esāfilden Maryol Ḥüseyn Paşa Rūmili beglerbegisi bulunup Dīvān-ı Hümāyūn-ı **[382b]** pādişāhīde te'eḫḫürden istinkāf idüp ḥużūr-ı pādişāhīye 'arż eyledükde taḳaddüm[4] fermān olınmış idi. İlā yevminā ṣudūr-ı 'ulemā vüzerādan ġayra taḳaddüm itmek bunlaruñ eṯeridür. Elsine-i ṯelāṯede şi'rleri vardur. Bu beyt zāde-i ṭab'-ı naḳḳādlarıdur[5]:

Beyt Ẕeyl-i luṭfın dest-i mücrimden çeker ṣanmañ anı
Belki anlar ḫidmet-içün oldı dāmen-der-miyān

el-Mevlā 'Alī (Edībī Çelebi) {Edībī}

Maḥrūse-i Burūsa'dan pedīdār ve "Baḳḳāl-zāde" dimekle şöhret-şi'ār olup ṭarīḳ-ı 'ilme sevḳ-ı rāḥile-i 'azīmet ve Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden iktisāb-ı şeref-i mülāzemet itmiş idi. Ḳaṭ'-ı merāḥil ve seyr-i menāzil iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ yigirmi Receb'inde Ḥüsāmī-i Şer'iy-

1 375a E
2 - SE
3 Rūm SE
4 Taḳdīm E
5 Anlaruñdur R1, E

yātī[1] yirine Siyāvuş Paşa ḫāricine ʻāric olmış idi. Yigirmi dört Ramażān'ında ʻAllāme Şeyḫī Efendi yirine Zāl Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Etmekci-zāde Aḥmed Paşa Medresesi Ḳāsım-zāde'den ṣoñra pāye-i Ṣaḥn iʻtibār olınup bunlaruñ ʻıḳd-ı gerden-i iştihārları ḳılındı. Yigirmi yedi Ẕi'l-ḥicce'sinüñ evāḫirinde ehālī-i mülk-i Rūm'a ʻaraż-ı ʻāmm maḳāmında olan maraż-ı ṭāʻūndan telḫ-kām-ı cām-ı ḥimām ve ḥamāme-i rūḥı evc-gīr-i dārü's-selām oldı. Medrese-i maḥlūle[2] ʻAbdu'llāh Efendi'nüñ ʻıḳd-ı gerden-i iḥtişāmı ḳılındı. Ḳāf-zāde Fā'iżī Çelebi tārīḫ-i intiḳālin bu gūne edā itmiş idi:

Mıṣrāʻ Edībīnüñ maḳāmın cennet-i ʻadn eyleye Allāh[3] (1027)

Mevlānā-yı mezbūr "Edībī" maḫlaṣı ile meşhūr, şāʻir-i edīb, ḫoş-ṣoḥbet ü lebīb, maḥbūbu'l-ḳulūb ü pesendīde-fiʻāl, merdüm-i melek-ḫiṣāl idi. Bu eşʻār nümūne-i güftār-ı ābdārıdur:

Ebyāt Ḳoyup ṣalāḥı göñül oldı ʻāşıḳ-ı rüsvā
Hevāya munḳalib oldı bu deñlü zühd ü riyā

Tażmīn[4] Açup gögsini baña öpmege ol sīm-ber virmez
Açılmaz dīde-i baḫtum murādum naḫli ber virmez

[Ve lehu] Hīçe ṣatılur vaṣlum umanlar dimiş ol yār
İy ʻāşıḳ-ı dīdār seyirci żarar itmez

[Ve lehu] Raḥm ider düşmen baña itmez o şūḫ-ı seng-dil
Ḳā'il oldı müddeʻī şāhid velī ḳā'il degül

[Ve lehu] Bir sözüñle ṣavduñ aġyārı bu gün iy ġonce fem
Cām-ı laʻlüñ eyledi erbāb-ı dilden defʻ-i ġam

1 Ḥüsāmī-i Şerʻiyyātī:Ḥüsāmī SE
2 Medrese-i maḥlūle:Maḥlūl medrese SE
3 ادیبی نك مقامن جنت عدن ایلیه الله
4 - E, SE

[Ve lehu] İtsem ʻaceb mi dehr-i cefā-pīşeden fiġān
Cevr-ile öldürür beni virmez emān zemān

[Ve lehu] Seyl-āb-ı sirişküm n'ola ġarḳ itse cihānı
Ṭaşdı yüregüm yād idüp ol serv-i revānı

[Ve lehu] Edībī çün murādum üzre dönmez āsiyāb-ı çarḫ
Yıḳup seyl-i sirişküm ḳalmasun ṭaş üstine ṭaş

el-Mevlā Kemāl (Aḳḳaftan[1])

Ḳasṭamonı eṭrāfından pedīdār ve "Aḳḳaftan" laḳabı ile şöhret-şiʻār olmış idi[2]. Evā'il-i ḥālinde rāʻī vü baḳḳār ve ḥāriṣ ü ekkār olup āḫir-i kār ṭarīḳ-ı ʻilme sālik ve sūḫte melik mertebesinde iken meleke-i istiʻdāda mālik olduḳda ʻAbdu'l-ġanī Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ʻazm-i ṭarīḳ-ı mevleviyyete cāzim olup devr-i medāris-i ʻilmiyye ve her birinde tekmīl-i müddet-i ʻörfiyye iderek[3];

Beyt سفید شد چو نهال شکوفه دار سرم
درین میانه مکر میوهٔ امید برم [4]

mażmūn-ı bī-miṣāli beyāż-ı müsevvedāt-ı aḥvāli olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan yedi Ṣafer'inde Mesīḥ Paşa nāmına maʻrūf olan Yaʻḳūb Ketḫudā Medresesi ibtidā bunlara iʻṭā olındı. Biñ bir ḫilālinde ʻazl olınup Ḳaraçı Saʻdī-zāde cā-nişīn ü ḳarār-dāde ḳılınmış idi. Biñ altı Muḥarrem'inde ḫalefi yirine iʻāde olındı. Biñ on Cemādiye'l-āḫire'sinde Nāmī Çelebi yirine Unḳapanı pāyesine terfīʻ olındı. On **[383a]** sekiz Ṣafer'inde Ṭālib Sinānı yirine Ṣaḥn'a gelüp bir aydan ṣoñra Baġdād pāyesiyle vaẓīfe-i teḳāʻüd iḥsān olındı. Vazā'if-i ʻibādāta iştiġāl üzere iken biñ yigirmi sekiz Rebīʻu'l-evvel'inde irtiḥāl eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm ʻavẓe-i muḫadderāt-ı ʻulūm, evḳāt-ı ḫamsede cemāʻate müdāvim, ḫidmet-i müdāreseye ḳā'im idi. Evā'il-i ḥālinde eslāf-ı ʻulemāya

1 Ḳasṭamonılı Kemāl Efendi el-Müştehir bi-Aḳḳaftān SE
2 375b E
3 Medāris-i//iderek:medāris iderek SE
4 "Başım çiçeklenmiş ağaç gibi ağardı. Ola ki bu arada oradan ümit meyvesi devşiririm."

nisbet vādī-i cehl ü nā-dānīde ʻalem iken ʻulemā-yı ʻaṣra göre Ḥācī Baba ve Dinḳoz gibi merd-i müsellem olmış idi.

Kāfiye'ye Türkī iʻrābı ve terceme-i muḳaddimāta müteʻalliḳ bir iki kitābı vardur. Oġuz ırlarından ḫaylī yād-dāştı olup ḳulel-i cibālde ḳayabaşılar yaḳduġını añduḳca şimdi[1] anlara ṣapan ḳayası irmez, diyü te'essüf iderdi. Kimerde kemerbaşı olduġı demleri yād idüp gözleri ṭāṣ-ı pür-ḫūna dönerdi.

Mervīdür ki Sulṭān Aḥmed Ḫān cāmiʻ-i cedīd-i felek-ḳıbābı itmām eyledükde binā emīni yapduġı ḳaṣr-ı ʻālīde ḳarār ve ṣalā-yı iẕn-i ʻām ile taṭyīb-i ḳulūb-i ṣıġār ü kibār idüp;

Beyt Ẕerrelerdür pençe-i ḫūrşīde ḳarşu gūyiyā
Dest-būsuñ-çün dizilse nerd-bān üzre enām

mażmūnı āşikār olduḳda Aḳḳaftan el öperken pādişāha duʻā ve tehniyet-i binā eyleyüp bi'l-müşāfehe ʻarż-ı ḥāle bu gūne ictirā ider ki "Saʻādetlü[2] pādişāhum, bu deñlü zemāndur selāṭīn-i[3] ʻālī-maḳām ḥużūrlarına el öpmek nāmı ile dāḫil olurın. Ṭāliʻuma hep dāmen ü āstīn rāst gelür. Ṭoḳsan yaşında bir pīr-i faḳīr-i[4] duʻā-gūyum. Āḫir-i ʻömrümdür. Beni bu defʻa daḫı maḥrūm gönderme." didükde[5] pādişāh-ı kerīm[6] Oġuz atalardan ḳalmış babayāne kelimātından ḥaẓẓ idüp tebessüm iderek ḫilāf-ı ḳānūn-ı ʻOṣmānī murādına müsāʻade bābında tekerrüm buyururlar. Fi'l-ḥaḳīḳa merḥabā-yı pençe-i ḫūrşīd gibi iḥtimāl baʻīd iken mübārek ellerin virüp öpdürürler ve tavṣiye-i duʻā idüp bi'l-müşāfehe tekellüm ve bir ḳabża zer-i kāmil iḥsānı ile ẕerre-nüvāzlıḳ idüp[7] teraḥḥum buyururlar.

el-Mevlā Muḥarrem (Muḥarrem Çelebi[8])

"Bezzāzistān Ketḫudāsıoġlı" dimekle meşhūr ve İstanbul ẓurefāsı miyānında ʻayyāşlıḳ ile zebān-zed-i cumhūr idi. Taḥṣīl-i sermāye-i istiʻdād ve cins-i

1 222b SE
2 - SE
3 Pādişāh-ı SE
4 SE'de "pīr" ve "faḳīr" kelimeleri birbiriyle yer değiştirmiştir.
5 Āḫir-i//didükde:- SE
6 ʻālem-penāh ḥażretleri SE
7 ẕerre//idüp:- SE
8 Muḥarrem Çelebi:Ketḫudā-zāde Muḥarrem Efendi SE

fāḫir-i ʿilm ü ʿirfānı iʿdād[1] idüp ṣadr-ı ʿālī-ḳadr ʿAbdu'l-ġanī Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle ber-murād olduḳda devr-i kūçe-i medāris ve taʿmīr-i bünyān-ı dāris ḳılup ḳırḳ aḳçe ile Şeyḫu'l-ḥarem Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ beş Şevvāl'inde Şemse'd-dīn Efendi yirine İbrāhīm Ketḫudā Medresesi'nde miḥrāb-nişīn olmış idi. Biñ yedi Rebīʿu'l-āḫir'inde ʿazl olınup medresesi "Ṣarı ʿAbdu'r-raḥmān Efendi[2]" didükleri küşte-i şemşīr-i şerīʿate virilmiş idi. Biñ ṭoḳuz Ṣafer'inde Aḫī-zāde Maḥmūd Çelebi[3] yirine Pervīz Efendi Medresesi tevcīh olındı. On üç Ramażān'ında Ṭālib Sinānı yirine Yeñi İbrāhīm Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. On beş Şaʿbān'ında Nevālī-zāde ʿAṭāyī Çelebi yirine Ḫadım Ḥasan Paşa Medresesi ʿināyet olındı. On altı Ẕi'l-ḥicce'sinde ḳabūl itmeyen ʿArab Ḫˇāce yirine Şāh-ı Ḫūbān pāyesine sāye ṣaldı. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde Ḥakīmī yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı inʿām olındı. Yigirmi ḫilālinde ʿazl olınup Büyük Menteş-zāde ḳarār-dāde oldı. Yigirmi üç Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Nehcī Efendi yirine Ḳonya ḳażāsına vāṣıl oldı. Yigirmi beş Rebīʿu'l-evvel'inde ʿazl olınup Dıñdıñ **[383b]** Ramażān şevḳ-ı manṣıb ile mesrūr-i[4] cihān oldı. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde Ḥabīb-i Siyāh yirine Ṣire ḳażāsın cāygāh eyledi. Yigirmi sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde ḫaber-i intiḳāli vāṣıl olup manṣıb-ı maḥlūle Ḳırbac ʿOṯmān Efendi nā'il oldı.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḫulḳ ile meşhūr, ḫoş-ṭabʿ u ḫoş-ṣoḥbet, merdüm-i ṣāfī-ṭaviyyet idi.

el-Mevlā Şücāʿ (Kirli Şücāʿ)

Ādāb-ı iştiġāli mürāʿī ve ṭalebe-i ʿilmüñ şücāʿı olup Bitlice ʿAlī Efendi'den mülāzım ve ʿazm-i ṭarīḳ-ı tedrīse cāzim olup kevāhil-i istīhāli cevāhir-i āmāl ile ḥālī ve ceyb-i recāsı nüḳūd-ı murād ile māl-ā-māl ü mālī olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ on ṭoḳuz Ramażān'ında Receb Efendi yirine Sittī Ḳadın[5] ḫāricine vāṣıl[6] olmış idi. Yigirmi beş Cemādiye'l-āḫire'sinde

1 376a E
2 - R1, E
3 Efendi SE
4 - E
5 Ḫātūn SE
6 ʿāric SE

Sinān Paşa ma'dūmesine ḥareket eyledi. Yigirmi sekiz Şa'bān'ında irtiḥāl eyleyüp medresesi İsḥaḳ Efendi'ye intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, sūḫtelıḳdan hiṣṣedār, faḳīr-i ṣābir-i perhīz-kār idi. 'Aṣrında olan leṭā'ifüñ Cüci'si ve yazılan maḳālelerüñ Ebū Zeyd-i Serūcī'si idi.

el-Mevlā İbrāhīm ('Alī Beg-zāde İbrāhīm Efendi[1])

İznīḳī 'Alī Beg Efendi'nüñ ferzend-i mihteri İbrāhīm Efendi ḫidmetleridür. Ḥacr-i 'iffet ü ṣalāḥda perveriş ve gevher-i isti'dādı terbiyet-i üstād ile ḥüsn-i nüvāziş bulup Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi ḥażretlerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳa 'āzim olup bir iki pāye ile ber-murād ve ifāde-i erbāb-ı isti'dād ile mu'tād olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ dört Muḥarrem'inde Tāce'd-dīn Efendi yirine Berġos Medresesi'ne[2] vāṣıl, sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Şeyḫ-zāde yirine meşrūṭası olan[3] Fetḥiyye-i Meḥemmed Paşa'ya nā'il olup biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi yirine İsmiḫān Sulṭān pāyesinde ser-ḥalḳa-i ḳavābil olmış idi. Biñ on Muḥarrem'inde Nefes-zāde Efendi yirine Ṣaḥn'a gelüp[4] on bir Ramażān'ında Müte'accim yirine Ayaṣofıyya altmışına varup on iki Şa'bān'ında Yavuz Efendi yirine Süleymāniyye medārisinden birine terfī' olınup on dört Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Alī Çelebi-zāde yirine;

Mıṣrā' ابعد سلیمی مطلب و مرام [5]

mażmūn-ı belāġat-ittiṣāfı kitābe-i bāb-ı evṣāfı olan Dārü'l-ḥadīṯ-i Süleymān Ḫān ile vāṣıl-ı ser-menzil-i 'izz ü şān olmışlar idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Nihālī Efendi yirine Şām-ı şeref-encām [6] دامت عطرة ما شم شام ḳażāsı in'ām olındı. On yedi Receb'inde 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr ile Şerīf Efendi ikrām

1 - SE
2 Berġos Medresesi'ne:Berġos'da Meḥemmed Paşa Medresesi'ne SE
3 Meşrūṭası olan:- SE
4 376b E
5 "Güvenin ve liyâkatin zirvesinde olan makbuldur ve arzulanır."
6 "Şam ehlinin teneffüs ettiği güzel kokular hiç eksik olmasın."

olındı. Ba'dehu dağdağa-i manṣıb u cāhı ḫāṭırdan dūr ve gūşe-i 'āfiyetde tūşe-i ḳanā'atle ḥużūr idüp İznīḳ'de ecdādı evḳāfınuñ zevā'idi ile iḫtiyār-ı ḳanā'at ve īṣār-ı künc-i ḫumūl ü 'uzlet idüp evāḫir-i ḥālinde İstanbul'a ḳudūm ve ḳaṣd-ı ziyāret-i 'ulemā-yı zībende-rüsūm itmiş idi[1]. Ol ḫilālde mizācına iḫtilāl ve ḥarf-ı vücūdına i'tilāl gelüp biñ yigirmi sekiz Ramażān'ında maraż-ı istisḳā-yı ṭablīden gūş-ı hūşı istimā'-ı kūs-i riḥlet ve nāy-ı gülūsı ḳarār-ı naġamāt-ı enfās-ı 'āfiyet eyledi.

Merḥūm-ı merḳūm 'iffet ü ṣalāḥ ile mevsūm, vaḳūr u edīb, ṣabūr u mehīb, 'āmil-i lisānı teftīş-i aḥvāl-i nāsdan ma'zūl, muḥāsebe-i vāridāt-ı nefsine meşġūl, müttaḳī vü ṣāliḥ, mütemaḥḥiż-ı ehemm-i meṣāliḥ idi. Cehveriyyü's-ṣavt ü ten-āver olmaġın "Derbend **[384a]** Davulı" dirler idi.

Mıṣrā' Ṭabl-ı pür-āvāze-i bāṭın tehī

el-Mevlā Şāh Meḥemmed (Nişāncı Ḫısmı Şāh Efendi)

Ḳara Nişāncı'nuñ eḳāribinden olmaġla "Nişāncı Ḫısmı" dimekle şöhret-şi'ār ve şāh u ferzīn gibi hem-ḥāl ü hem-kīş-i ḫ̔īş-i nāmdār idi. Taḥṣīl-i sermāye-i 'ilm ü 'irfāna beẕl-i[2] himmet ve ba'ż-ı 'ulemā-yı 'aṣrdan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet idüp aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe ile İstanbul'da 'Abdu'r-raḥmān Paşa müderrisi olduḳdan ṣoñra ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş ḥudūdında teraḳḳī ile ḫāric rütbesine 'āric olmış idi. Ṭoḳsan ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde Kepenekci-zāde Şāh Efendi yirine Burūsa'da Manastır pāyesi iḥsān olındı. Biñ üç Receb'inde Kāmī-zāde yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı in'ām olındı. Biñ beş Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup manṣıbı Gelibolılı Maḥmūd Efendi'ye virildi. Biñ sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde Şānī Efendi yirine manṣıb-ı ḳadīmi erzānī görüldi. Biñ ṭoḳuz Muḥarrem'inde ma'zūl ve yirine Ḥakīmī Efendi mevṣūl oldı. Biñ on Rebī'u'l-evvel'inde Şānī Efendi yirine ḳażā-yı Mar'aş ḥükūmeti ile nihāl-i ümmīdi bālā-keş oldı. On bir Ṣafer'inde 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr

1 223a SE
2 - SE

"Mūsāçe" dimekle ma'rūf kimseye teklīf olınup ḳabūl itmedükde sene-i mezbūre Şa'bān'ında Ḳābil 'Alī'ye virildi. On beş Ramażān'ında Cerrāḥ-zāde yirine Şire ḳażāsı tevcīh olındı. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde ref' olınup yirine 'Ömer Efendi terfī' olındı. On ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inde Şānī Efendi yirine Arżırūm ḳażāsı ile nā'il-i merūm oldı. Yigirmi Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup Münkir Ḥüsām Efendi bekām oldı. Yigirmi üç Şa'bān'ında Meḥemmed Ṣādıḳ yirine tekrār Arżırūm ḳażāsı virilmiş idi[1]. Ba'dehu 'azl olınup manṣıbı Babaḳuşī oġlı Maẓlūm Aḥmed Çelebi'ye[2] tevcīh olındı. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Burūsa ḳurbında Yeñişehr ḳażāsı mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olınmış idi. Biñ yigirmi sekiz Ramażān'ınuñ onuncı güni İstanbul'da fevt olup Nişāncı Cāmi'i'nüñ ḥareminde defn olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḥāl ile meşhūr, nīk-nefs ü ṣāfī-fu'ād, Müslim-i pāk-i'tiḳād idi.

el-Mevlā Muḥarrem (Muḥarrem Efendi)

Ġurre-i ẕāt-ı bā-ferri "Bāfire" nām ḳaṣabadan bürūz idüp rūz-be-rūz istifāża-i 'ilm ü kemāl ile bih-rūz ve tenvīr-i müdde'ā-yı ḳīl u ḳāl ile ḥaḳā'iḳāmūz-ı rümūz olduḳda dārü'l-mülk-i İstanbul'a ilḳā-yı raḥl-i iḳāmet ve 'ulemā-yı 'aṣra ḫidmet eyleyüp Şeyḫü'l-İslām Naḳīb Efendi ḥażretlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet itmiş idi. Ṭarīḳ-ı tedrīsde reh-neverd-i ṣı'āb ü sühūl olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on senesi Şa'bān'ında Dāvud-zāde yirine Murād Paşa müderrisi olmış idi. On dört Rebī'u'l-evvel'inde ḳabūl itmeyen Ḳara Mu'īd[3] yirine Zāl Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Astarcı Sinān yirine Sinān Paşa Sulṭānī pāyesi iḥsān olındı. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Nehcī Efendi yirine Üçşerefeli pāyesine naḳl olındı. On ṭoḳuz Ramażān'ında taḥille-i Ṣaḥn ile Cerrāḥ-zāde yirine Bosna Serāyı'na ḳāżī olmış idi. Yigirmi bir Şa'bān'ında 'azl olınup Meḥemmed Ṣādıḳ cā-nişīn-i ḥükūmeti oldı. Yigirmi iki Şa'bān'ında Seyrek-zāde maḥlūlinden ḳażā-yı Baġdād

1 377a E
2 Efendi'ye SE
3 Sa'īd SE

ile nā'il-i murād olup yigirmi üç Ẕi'l-ḥicce'sinde ma'zūl ve yirine Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi mevṣūl oldı. Yigirmi sekiz Receb'inde **[384b]** Nehcī Efendi yirine mükerreren ḥākim-i Baġdād olmış idi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Ḥaleb-i Şehbā'ya vāṣıl olduḳda ṣahbā-yı mergle bī-hūş ve 'andelīb-i zebānı ḫazān-ı ecelden ḫāmūş olup manṣıb-ı maḥlūl Rodosī Meḥemmed Efendi'ye naṣīb oldı.

Mevlānā-yı merḳūm maḥrem-i esrār-ı 'ulūm, evvel-i sāl-i aḥvālinden māh-ı Muḥarrem gibi ḳarīn-i ḥurmet ve şehr-i içre manẓūr-ı 'ayn-ı 'ināyet olup ṣudūr-ı 'ulemāya ḫidmet ile 'izzet ve kemāl-i baṣīret ü intibāh ile şöhret bulmış idi.

el-Mevlā Aḥmed bin Süleymān (Ayāşī Aḥmed Efendi)

Menşe'-i inti'āşı ḳaṣaba-i Ayāş olmaġın ol belde-i meşhūreye nisbet ile iştihār bulmış idi. Taḥṣīl-i 'ilm ü kemāle beẕl-i himmet ve dārü'l-mülk-i İstanbul'a tevcīh-i 'inān-ı 'azīmet idüp Şeyḫü'l-İslām Çivi-zāde Efendi ḫidmetlerinden mülāzemet ile bekām ve ba'ż-ı medārisde maẓhar-ı ikrām-ı kirām olup ḳırḳ aḳçe ile Merdümiyye Medresesi'nden munfaṣıl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Muḥarrem'inde Maḥmūd Efendi maḥlūlinden Sekbān 'Alī Medresesi'ne vāṣıl olmış idi. Ṭoḳsan ṭoḳuz Ẕi'l-ḥicce'sinde Mu'īd-zāde'den ṣoñra Üsküdār'da Meḥemmed Paşa Medresesi pāye i'tibār olınup bunlaruñ ṭırāz-ı cāme-i iştihārı oldı. Biñ üç Receb'inde Ḥaydar Efendi yirine Ḳalender-ḫāne pāyesine taḥrīk olındı. Bin dört Cemādiye'l-ūlā'sında Seyrek-zāde yirine Ṣaḥn'a geldi. Māh-ı Receb'de Küçük İsḥaḳ yirine Yeñişehr ḳażāsı 'ināyet olındı. Biñ beş Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup[1] Zeyne'l-'ābidīn Efendi cā-nişīn oldı. Biñ altı Rebī'u'l-āḫir'inde Kemāl Efendi[2] yirine Ḥaleb ḳażāsı ile nā'il-i maṭlab oldı. Biñ yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Mıṣr-ı Ḳāhire ḳāżīsi veliyyü'n-ni'am-ı 'ālem, 'allāme-i Mesīḥā-dem Yaḥyā Efendi ḥażretleri ma'zūl olup yirlerine Burūsa'dan Kemāl Efendi[3], yirlerine Şām'dan 'Abdu'l-vehhāb Efendi, yirine bunlar, Ḥaleb'e Muẓaffer Efendi olmış idi. Ba'de eyyām her biri birinde muḳarrer ḳılınup ancaḳ bunlar ṣıfru'l-yed ḳaldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine mükerreren ḥākim-i Şām oldılar. Biñ sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl

1 377b E
2 223b SE
3 yirlerine//Efendi:- R1

olınup Ḳara ʿAbdu'r-raḥmān Efendi ḥükūmet-i Şām ile ikrām olındı. Biñ on bir[1] Ṣafer'inde Ḳınalı-zāde Ḥasan Efendi yirine Eyyūb ḳażāsına manṣūb ḳılındı. On üç Ṣafer'inde refʿ olınup maḳāmına Yavuz Efendi terfīʿ olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde Ġanī-zāde Efendi yirine beldetü'l-İslām-ı Selānik ḳażāsı inʿām olındı. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde ʿazl olınup[2] ʿAlī Çelebi-zāde Efendi[3] Selānik ḳażāsına taḥrīk olındı[4]. On beş Rebīʿu'l-evvel'inde ḫalefi yirine iʿāde olındı. Sene-i mezbūre Şaʿbān'ında ʿazl olınup manṣıbı Niksārī-zāde'ye iḥsān olındı. On sekiz Rebīʿu'l-evvel'inde Çeşmī Efendi yirine ṯāniyen Ḥaleb ḳażāsı tevcīh olındı. On ṭoḳuz Rebīʿu'l-āḫir'inde Ṣunʿī Efendi ḳā'im-maḳām-ı ḥükūmeti oldı. Biñ yigirmi Şaʿbān'ında gitmeyen Ṣāliḥ Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsı ile tekrīm olındı. Yigirmi bir Receb'inde baʿde'l-ḳufūl maʿzūl olup Mıṣr'dan ʿAlī Çelebi-zāde Efendi gönderildi. Yigirmi dört Şaʿbān'ında Meḥemmed Ṣādıḳ yirine İzmir ḳażāsında cāy-gīr olmış idi. Yigirmi altı Rebīʿu'l-evvel'inde müteḳāʿid ve yirine Köse Sinān Efendi müteṣāʿid oldı. Baʿde zemān Bıñarḥiṣār ḳażāsı arpalıḳ taʿyīn olınup ol ḥāl üzere **[385a]** varaḳ-gerdān-ı eyyām ü leyāl ve nigāh-endāz-ı ṣafaḥāt-ı gūn-ā-gūn-i aḥvāl iken biñ yigirmi sekiz Şaʿbān'ında berāt-ı zindegānīsi resīde-i maḥall-i ḫitām ve rūz-ı fīrūz-ı ʿömri vāṣıl-ı maġrib-i ḥimām olup arpalığı Şaʿrāvī Efendi'ye inʿām olındı.

Mevlānā-yı mezbūr aḫlāḳ-ı kerīme ile meşhūr, saḫī vü kerīm, ḥalīm ü selīm, ʿömri ṣemānīne ḳarīb, pīr-i ṣāliḥ-i edīb idi.

el-Mevlā ʿAbdu'llāh (Manav Ḥasan Oġlı ʿAbdu'llāh Çelebi)

Manav Ḥasan Efendi'nüñ ḫalef-i ṣāliḥidür. Maḥrūse-i Burūsa'dan ẓuhūr ve iktisāb-ı ʿilm ü ʿirfāna saʿy-i mevfūr idüp Ḫʿāce Saʿde'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle kām-revā ve menāzil-i tedrīsde merḥale-peymā olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Mollā Ḫusrev Medresesi'nden maʿzūl iken biñ bir Şaʿbān'ında Velī Beg-zāde yirine Ḫanceriyye ḫāricine ʿāric olmış idi.

1 - SE
2 ʿazl olınup:- SE
3 - SE
4 taḥriḳ olındı:naṣb olınup bunlar maʿzūl oldı SE

Biñ beş Ṣafer'inde Lāl Aḥmed Efendi[1] yirine İnegöl Medresesi'ne taḥrīk olınup selefi yirine[2] pāyelikle Ḫanceriyye'ye geldi. Biñ altı Ṣafer'inde Ḳurd-zāde yirine miṣlī ile Çekmece'de 'Abdu's-selām müderrisi oldı. Biñ on üç Receb'inde Köse Sinān yirine İznīḳ'de Süleymān Paşa Medresesi'ne terfī' olındı. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında ḳabūl itmeyen Selānikī Maḥmūd Efendi yirine Amāsıyye fetvāsı[3] virildi. Gitmeyüp 'azl iḫtiyār eyledi. On sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde yirine müftī-i sābıḳ Aḥmed Efendi i'āde olınmış idi. Biñ yigirmi Ṣafer'inde tekrār anlaruñ maḥlūlinden virilüp ḳabūl itmemiş idi. Yigirmi üç Rebī'u'l-āḫir'inde fāriġ olup manṣıb-ı mezbūr Malġaralı Aḥmed Efendi'ye virildi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḫayre'd-dīn-zāde 'Abdu'llāh Efendi yirine Mar'aş ḳażāsı 'ināyet olındı[4]. Yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup manṣıbı 'Abdu'l-ḳādir Efendi'ye tefvīż olındı. Yigirmi sekiz Şevvāl'inde mülāzemet üzere iken intiḳāl ve dārü'l-üns-i ḳudse isti'cāl eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm ṭālib-i meṭālib-i erbāb-ı fühūm, dervīş-nihād, pāk-i'tiḳād idi.

Manav Ḥasan Efendi: Vālidleri Ḥasan Efendi 'Abdu'l-kerīm-zāde Efendi'den mülāzım ve tarīḳ-ı tedrīse 'āzim olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz seksan beş tārīḫinde Yeñişehr'de Süleymān Paşa Medresesi iḥsān olınmış idi. Ṭoḳsan ḥudūdında ma'zūl olup ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde İznīḳ Süleymāniyyesi'nüñ Yaylaḳıyyesi ba'ż-ı ḳaryeler ilḥāḳı ile müstaḳill pāye i'tibār olınup bunlara 'ināyet olınmış idi. Biñ beş Ẕi'l-ḥicce'sinde medresesi Ümmī Sinān'a virilüp 'āḳıbet-i ḥāli ma'lūm olmadı.

Beyt Ṭā'ir-i rūḥı melek-seyr olsun
Āḫir-i 'āḳıbeti ḫayr olsun

el-Mevlā 'Alī (Çavuş-zāde[5])

Dergāh-ı 'ālī ḫuddāmınuñ emāṣilinden Bālī Çavuş'uñ netīce-i muḳaddimāt-ı vücūdı ve 'azm-i ser-menzil-i fenādan maḳṣūdı olan reh-āverd-i mes'ū-

1 - SE
2 - R1, SE
3 378a E
4 'ināyet olındı:virildi SE
5 Çavuş-zāde:Çavuş-zāde Efendi SE

dıdur. Kesb-i sermāye-i ʿilm ü ʿirfāna beẕl-i saʿy ü ictihād ve miyān-ı ehl-i kemālde "Çavuş-zāde" ʿunvānı ile ser-efrāz-ı erbāb-ı istiʿdād olmaġın murād idüp ʿulemā-yı ʿiẓām ḫidmetlerinde ḳā'im ve meclis-i ifādelerine müdāvim olmış idi. Kemāl-i faẓl ü ʿirfānı vāṣıl-ı mesāmiʿ-i muʿallim-i sulṭānī olduḳda teşrīf-i mülāzemetle kām-yāb ve baʿẓ-ı medāris-i ʿilmiyyede şemʿ-i mihrāb itmişler idi. Ḳırḳ aḳçe ile Ḳañlıcaḳ'da İskender Paşa Medresesi'nden maʿzūl iken biñ yigirmi bir Receb'inde Menteş-zāde yirine Yeñi İbrāhīm Paşa müderrisi olmış idi. Yigirmi üç Rebīʿu'l-āḫir'inde Ebābīl yirine medrese-i mebniyye-i Sinān Paşa'ya taḥrīk olındı. Yigirmi dört Ramażān'ında Bāḳī-zāde Şeyḫī Çelebi yirine Yeñi ʿAlī Paşa'ya gelüp yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde yirinde pāye iʿtibār olındı. **[385b]** Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde Arnavud Maḥmūd Efendi yirine Edrineḳapusı pāyesine sāye ṣalmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʿde'sinde[1] rāh-ı nefesi beste ve sefer-i āḫirete bār-beste oldı. Medresesi Sefer Efendi'ye muḳarrer olup bunlar Edrineḳapusı ḫāricine güẕer ḳıldı.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı feżā'il-rüsūm, müdeḳḳiḳ-ı dānişmend, farṭ-ı istiḥḳāḳla şöhre-bend, pest-ḳāmet ü bülend-āvāz, şūḫ-ṭabʿ u laṭīfe-perdāz, kerīm-i Ḥātem-ẕimmet, merd-i ʿālī-himmet, mā'il-i müfākehe vü muḥāvere, şīfte-i mübāḥaṣe vü müẕākere idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Ḳaṭīfeci-zāde)

Burūsavīdür. "Ḳaṭīfeci-zāde" dimekle maʿrūf ve taḥrīk-i deffe-i ictihād ile nesc-i ḥarīr-i istiʿdāda[2] müştaġil ü me'lūf olup[3] baʿẓ-ı ʿulemānuñ ḫ̆ān-ı ifādesinde nevāle-pīç-i ḳaṭā'if-i leṭā'if ve pālūde-i şekker-ālūde-i mülāzemetle ḥulvu'l-meẕāḳ-ı şerā'if-i ʿavārif olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi seyr-i menāzil-i ders ü ifāde ve her merḥalede seccāde-i iḳāmeti cürd ḳaṭīf gibi rīşeden sāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken bin yigirmi iki Rebīʿu'l-āḫir'inde Ḥācī Meḥemmed-zāde yirine Ḫusrev Ketḫudā müderrisi olmış idi. Yigirmi yedi Rebīʿu'l-evvel'inde müteveffā Ḥasan Efendi maḥlūlinden Yaylaḳıyye-i İznīḳ pāyesine nā'il oldı. Yigirmi ṭoḳuz Ṣafer'inde fevt olup yirine Hüdhüd Efendi ḳondı.

1 Mezbūre Ẕi'l-ḳaʿde'sinde:mezbūrede R1, E
2 224a SE
3 378b E

Mevlānā-yı merḳūm ancaḳ bu mertebe ma'lūm olmaġın kümeyt-i ḫāme-i ṭurfe-maḳāl[1] tafṣīl-i ḥālinde cilveye mecāl bulmayup ol vādīde pā-bend-i şikāl-i eşkāl oldı.

el-Mevlā 'Alī bin Sinān (Geveze 'Alī[2])

Kūze-i vücūdı ḫāk-i Ḥamīd'den peydā ve ṣurāḫī-ṣıfat ġulġule-i ḳulḳuli dā'im olmaġın "Geveze 'Alī" dimekle şöhre-i dünyā olmış idi. Taḥṣīl-i 'ilme raġbet ve ḥasbe'l-'āde ḥareket idüp Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi ḫidmetlerinden[3] mülāzım ve ba'ż-ı medārisde müdāreseye müdāvim olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl ikeñ biñ on Ṣafer'inde 'Abdu'llāh Efendi yirine İnegöl'de İsḥaḳ Paşa müderrisi olmış idi. Biñ on dört Rebī'u'l-evvel'inde Dede Efendi yirine Sekbān 'Alī Medresesi'ne naḳl olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine Edrine'de Cāmi'ardı pāyesine terfī' olındı. On beş Ṣafer'inde selefi yirine Selānik fetvāsına gönderilüp ḳabūlde müteredd iken şehr-i Rebī'u'l-evvel'de Burhān Efendi yirine Edrine'de Ḥalebiyye pāyesi iḥsān olındı. Biñ yigirmi Muḥarrem'inde Bülbül-zāde Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Māh-ı Ṣafer'de 'Abdu'llāh Efendi yirine Maġnisa fetvāsı 'ināyet olındı. Yigirmi ṭoḳuz Muḥarrem'inde diyār-ı Mıṣriyye'de "Ġarbiyye" dimekle meşhūr maḥalle ḳażāsı İsmā'īl Çelebi üzerinden mevleviyyet olup bunlara tefvīż olındı. Maḥall-i ḥükūmetine varduḳda bir iki aydan ṣoñra riḥlet eyleyüp manṣıbı 'Arūs Meḥemmed Efendi'ye 'ināyet olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, dervīş-ṭab' u ṣāfī-fu'ād, mü'min-i pāk-i'tiḳād idi. Keyfiyyet-i intiḳāli ledġ-i 'aḳrebden olup gūyā ki geveze vü ḥaşerī olmaġla gülgün-ı ḥaşr-engīz-i şūr u şeri olan zebānından ḥaşerāt daḫı 'āciz ü keslnāk olmaġın dilini ṣoḳup helāk itmişdür. Ol ṭarīḳla rūzgār pādāş-ı 'amelin virüp gūş-ı erbāb-ı hūşuñ intiḳāmın almış idi.

el-Mevlā 'Alī (Belġıradī 'Alī Çelebi)

Belġıradīdür. [4] شهد الجهد احلى من عسل الكسل ṭu'mından ḥulvü'l-meẕāḳ ve ḳuṭr-ı ḳavī-māye-i isti'dādı engüşt-i pīç-i erbāb-ı istiḥḳāḳ olup Ḫˇāce Sa'de'd-

1 Kümeyt//maḳāl:kümeyt-i ḳalem R1, E
2 'Alī:Sinān-zāde SE
3 ḥażretlerinden SE
4 "Çalışmanın balı tembelliğin balından daha tatlıdır."

dīn Efendi'nüñ ḫ̆ān-ı ni'met-i ifādesine müdāvim ve ḫidmet-i 'aliyyelerinden mülāzım **[386a]** olup devr-i menāzil-i tedrīs ve teraḳḳıyyātla manẓūme-i cāhını taḫmīs iderek mübtelā-yı sekte-i erba'īn iken biñ yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Çavuşbaşı Ḥüseyn Aġa medrese-i cedīde inşā eyledükde bunlara i'ṭā olınmış idi. Yigirmi iki Ramażān'ında Rā'ī-zāde[1] Aḥmed Çelebi yirine Yūsuf Paşa Medresesi'ne naḳl olındı. Yigirmi beş Rebī'u'l-evvel'inde[2] Niksārī-zāde Çelebi yirine Yeñi İbrāhīm Paşa Medresesi'ne ḥareket idüp yigirmi altı Muḥarrem'inde Ḳāsım-zāde yirine Sinān Paşa'nuñ medrese-i mebniyyesine vāṣıl, yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde Ḳaṣṣāb-zāde yirine Yıldırım Ḫān pāyesine nā'il olmış idi. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında mücerredān-ı 'ālem-i ḳuds ile mūnis olup medrese-i maḥlūleye Meḥemmed-i Şirvānī müderris olmış idi.

Mevlānā-yı mütercem feżā'il-i 'ilmiyyede 'alem, ser-çeşme-i 'irfānun fā'iżi, ḥalbe-i riyāżiyyātuñ rā'iżi, saḫī vü kerīm, dervīş-nihād ü besīm, ekser-i fünūnda fā'iḳ, mollā dimege lā'iḳ idi. A'lem-i 'ulemā-yı Mıṣr olan Şeyḫ 'Alī Maḳdisī'den ba'ż-ı 'ulūm-ı ġarībenüñ aṣlın[3] görüp her birinde şeyḫu'l-fenn ve nādire-i zemen olmış idi.

Āṯār-ı 'ilmiyyesinden *Şerḥ-i Sirāciyye-i Mollā*'ya ḥāşiyesi ve ferā'iżde müstaḳill metni vardur.

el-Mevlā Meḥemmed (Rodosī Efendi[4])

Cezīre-i Rodos'da vāṣıl-ı sāḥil-i vücūd ve ṭarīḳ-ı ṭalebde güher-yāb-ı maḳṣūd olup Sinān Efendi-zāde 'Alī Efendi'den mülāzım ve ba'ż-ı medāris-i 'ilmiyyede ifāde-i fünūn-ı 'aliyyeye müdāvim olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Bekir Efendi yirine Gegivize'de Muṣṭafā Paşa Medresesi i'ṭā olındı. Biñ yigirmi Receb'inde Ḳara Süleymān yirine Edrine'de[5] Cāmi'ardı pāyesine naḳl olındı. Yigirmi iki Muḥarrem'inde İmām-zāde yirine Üçşerefeli'ye taḥrīk olındı. Yigirmi dört Muḥarrem'inde Nūrī yirine Bosna Serāyı

1 379a E
2 āḫirinde SE
3 Ġarībenüñ aṣlın:ġarībe SE
4 Rodosī Efendi: Rodosī-zāde R1
5 - SE

ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām olmış idi. Yigirmi beş Şa'bān'ında 'azl olınup Ṣofya'dan Ṭoḳuz-zāde 'Abdu'l-vehhāb Çelebi naḳl olınmış idi. Ḳabūl itmedükde Ẕi'l-ḥicce'de selefi Nūrī Efendi i'āde olındı. Yigirmi sekiz Şevvāl'inde Muḥarrem Efendi maḥlūlinden ḳażā-yı Baġdād ile ber-murād olmış idi. Yigirmi ṭoḳuz Receb'inde ḥükūmeti ḥālinde dā'in-i ecel müteḳāżī olup yirine Bahā'e'd-dīn Efendi Bekri ḳāżī oldı.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, zu'mı 'ilmine ġālib, ibrāmı mıḳnāṭīs-i meṭālib, dīvāne-naḳş u mütehevvir, mehābet-i cünūnı ẓāhir, büdalā-yı ṭarīḳdan[1] idi.

el-Mevlā Pīr Meḥemmed (Pīrī Efendi)

Burūsavīdür. "Pīrī Çelebi" dimekle ma'rūf ve pīr-perver-i ṭarīḳ-ı me'lūf idi. İ'māl-i bıḍā'a-i isti'dād içün rāh-ı taḥṣīle sefer ve menāzil-i ders ü taḥḳīḳa güẕer ḳılup Ḫunkār İmāmı 'Abdu'l-kerīm Efendi'de dānişmend iken mu'allim-i sulṭānī Sa'de'd-dīn Efendi āstānesine ittiṣāl ve şeref-i mülāzemetleri ile iḫrāz-ı evvelīn-i āmāl itmiş idi. Medāris-i 'aliyyede ḥasbe'l-'āde īfā-yı ḥaḳḳ-ı ifāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on[2] üç Rebī'u'l-āḫir'inde[3] Zekeriyyā-zāde yirine Nişāncı Meḥemmed Paşa müderrisi olmış idi. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Tāc Efendi yirine Üçşerefeli Medresesi'n sermāye-i ibtihāc eyledi. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Şa'rāvī Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Kec-dehān 'Abdu'llāh Efendi yirine Āmid ḳażāsı virildükde ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār eyledi. **[386b]** Yigirmi iki Receb'inde Köse Sinān yirine Maġnisa ḳāżīsi olup[4] evvelki isti'fānuñ vechi ẓāhir olmadı. Yigirmi üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup Nevālī-zāde Żiyā Çelebi naṣb olındı. Yigirmi altı Ṣafer'inde Tevfīḳī-zāde Meḥemmed Emīn Efendi[5] yirine Saḳız ḳażāsında mesned-nişīn oldı. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde 'azl olınup yirine Muṣliḥi'd-dīn Efendi naṣb olındı. Yigirmi ṭoḳuz Şa'bān'ında tārik-i şehristān-ı fenā ve 'āzim-i ser-ḥadd-i beḳā olmış idi.

1 Dīvāne//ṭarīḳdan:- SE
2 - SE
3 224b SE
4 379b E
5 - R1, E

Mevlānā-yı mezbūr edīb u ṣabūr, nīk-ḫaṣlet ü ṣāfī-ṭaviyyet, merdüm-i bī-eẕā vü eẕiyyet idi.

el-Mevlā Şemse'd-dīn (Köse Şems Efendi[1])

Ṣafḥa-i 'iẕārı nüsḫa-i rūy-ı emred[2] ve mihr-i bī-şa'şa'a gibi ḥilye-i kiyāset-i kūsecīden mücerred olan Köse Şems Efendi'dür. Seyr-i menāzil-i ṭarīḳ ve istifāża-i envār-ı ders ü taḥḳīḳ eyleyüp ba'ż-ı kibārdan mülāzım ve 'azl ü naṣbı mütelāzım olmaġla ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Ḳadrī Efendi Medresesi'nden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan sekiz Ṣafer'inde Köse 'Abdī maḥlūlinden Burūsa'da 'Īsā Beg müderrisi olmış idi. Biñ sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Veffāḳ Meḥemmed yirine Manastır pāyesine naḳl olındı. Biñ on yedi Receb'inde Mollā 'Alī Efendi yirine Ṣaḥn'a gelüp ba'de eyyām altmışla Çorlı[3] Medresesi'ne gitdi. Yigirmi üç Ramażān'ında mevti ḫaberi gelüp medresesi Ramażān Efendi'ye iḥsān olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde āstāneye gelüp iṣbāt-ı vücūd ve tekẕīb-i şühūd eyledükde ḳabūl itmeyen Hidāyet Çelebi yirine Ḳapluca Medresesi virildi. Yigirmi ṭoḳuz Şevvāl'inde şems-i ḥayātı ġārib ve bezm-i keṣretden hārib olup medresesi pāyelikle 'Abdu'r-raḥmān Efendi'ye iḥsān olındı.

Merḥūm-ı mezbūr ṣalāḥ u 'iffetle meşhūr, pīr-i ṣāliḥ ü 'ābid, şems-i ṭārem-i çārüm gibi maḳṣūre-nişīn-i mesācid idi.

el-Mevlā İbrāhīm (Ḳaṣṣāb-zāde)

Maḥrūse-i Burūsa'dan neş'et ve "Ḳaṣṣāb-zāde" dimekle kesb-i şöhret itmiş idi. Şeyḫü'l-İslām Şeyḫī Efendi'den mülāzım olup devr-i menāzil-i tedrīs, gāh taḥḳīḳ u gāh telbīs iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Bostān-zāde[4] Efendi yirine Papasoġlı Medresesi virildi. Yigirmi dört Rebī'u'l-evvel'inde Ḳara Çelebi-zāde maḫdūmı 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine Beşikṭaş'da Ḫayre'd-dīn Paşa Medresesi'ne naḳl olındı. Yigirmi beş Rebī'u'l-āḫir'inde Burūsa'da Emīr Sulṭān pāyesi iḥsān olındı. Sene-i mezbūre

1 - R1, E
2 Murād R1
3 - R1, E
4 - E, SE

Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḥüsām-zāde yirine Yıldırım Ḫān pāyesine terfī' olındı. Yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde Cüvānī Efendi yirine Ḳayṣeriyye ḳażāsı 'ināyet olındı. Yigirmi sekiz evāsıṭında 'azl olınup Ayāşī Şeyḫ-zāde naṣb olındı. Yigirmi ṭoḳuz evāḫirinde şemşīr-i ḳażżāb-ı ḳaṣṣāb-ı ecelden ḳurbān ve dīde-dūz-i riyāż-ı cinān olmış idi.

Mevlānā-yı mezbūr kemāl-i belāhetle meşhūr, ṣanādīd-i ma'ātīhden ma'dūd, nişāb-ı ḥamāḳata mālik ṭurfe-vücūd idi.

Erbāb-ı taḥḳīḳdan ba'ż-ı nādire-perdāz bu ḥikāyet-i ġarībeyi ṣūret-i ḥaḳīḳatde ibrāz iderdi ki mevlānānuñ pederi Burūsa'nuñ yazılu ḳaṣṣāblarından olup ża'f-ı pīrī vü herem müstevlī olduḳda murād iderdi ki mānend-i gürg-i pīr, künc-i ferāġatde cāy-gīr olup ḫalef-i ṣāliḥini cā-nişīn-i destgāh-ı ṣan'at[1] **[387a]** ve bu ṭarīḳ ile ri'āyet-i ḥaḳk-ı übüvvet eyleye. Bu maṣlaḥat içün ṣan'at iḫtiyārların da'vet eyleyüp oġlına bir a'lā ġanem teslīm eyleyüp ẕebḥ u taṭhīr itdükden ṣoñra ḫ'ān-ı ni'mete iḥżār itmek fermān ider ve ol meclisde maḫdūmuñ isti'dādını iẓhār eyleyüp ḳānūn-ı fütüvvet üzere du'ā vü ṯenā ile üstādlar zümresine ilḥāk olınmasın recā ider. Maḫdūm daḫı ḫidmete dāmen-der-miyān olup Mirrīḫveş eline tīġ-ı bürrān alur ve ḳoyunı tenhāya çeküp kāra meşġūl olur. Ba'de zemān dest-i ḫūn-ālūd ile çıḳagelüp böbürlenerek basṭ-ı maḳāl ider ki "Emān virmeyüp boġazladum. Ammā selḫe imkān olmayup ḳaçurdum. Gelüñ ṭutıvirün." dir[2]. Ta'accüb-künān istifsār eyledüklerinde görürler ki ḳoyun-ı derdmendüñ ḳuyruġı kesilmiş, cānı acısından āhū gibi ṣıçrayup gezer. Bu nümūneden ḳaṣṣāblıġa 'adem-i liyāḳati ẓāhir olup bir istiḥḳāḳ sorulmaz, muḥtesib ṭutmaz ṣan'at lāzım olduḳda ṣavāb-dīd-i 'uḳalā ile[3] ṭarīḳ-ı 'ilme idḫāl iderler.

el-Mevlā Ca'fer (Ṣireli Ca'fer Efendi)

Vilāyet-i Aydın dāḫilinde ba'ż-ı ḳaṣabāt-ı celīleden ẓuhūr ve āftāb-ı feyż-i[4] ezelīden istifāża-i nūr-ı şu'ūr idüp çābük-süvārān-ı ḥalbe-i 'ilm ü 'irfān miyā-

1 380a E
2 Diyerek SE; - E
3 Üzere SE
4 Nūr-ı SE

nında "Baba Ca'fer" dimekle meşhūr olmış idi. Maḥbūbe-i ṣa'bu'l-menāl-i faẓl ü[1] kemāl içün ṭarīḳ-ı taḥṣīle 'aṭf-ı 'inān-ı iḳbāl idüp;

Beyt

عليَّ لإن صادفتُ ليلى بخلوةٍ
زيارةُ بيت الله رجلان حافيا [2]

maẓmūnı ile 'azīme-ḫ̆ān-ı 'azīmet olduḳda ṭoḳuz yüz yetmiş dört senesinde vāḳi' Sigetvar nevbetinde Lüṭfī Beg-zāde Muṣṭafā Efendi'nüñ Ṣaḥn'da i'ādesinden mülāzım ve semt-i tedrīse 'āzim olup ḳaṭ'-ı nişīb ü firāz-ı rāh iderek ḳıṣṣa-i kūtāh ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan altı Rebī'u'l-āḫir'inde ḫārice ṭāliblerüñ mümtāzlarından Fehmī Çelebi ve 'Ömer Efendi ile ṣadreyn-i fāżıleyn Bostān-zāde Meḥemmed Efendi ve Dökmeci-zāde Efendi ḥużūrlarında Zeyrek Cāmi'i'nde ḥabs olınup *Hidāye*'nüñ *Kitābü'l-icāre*'sinden imtiḥān olınduḳlarında Fehmī Efendi'ye[3] rehīne-i imtiyāz olan Yeñi 'Alī Paşa iḥsān olınup bunlara daḫı İznīḳ Süleymāniyyesi virilen Potur Ṣāliḥ yirine Ḳāsımpaşa Medresesi virilmiş idi. Bir aydan ṣoñra selefi ol pāyeyi ḳabūl itmeyüp bunlara i'ṭā[4] ve Ṣāliḥ Efendi daḫı[5] Ḳāsımpaşa'da ibḳā olındı. Biñ iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Kāmī-zāde yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Müddet-i medīd infiṣālle sübḥa-gerdān-ı eyyām ü leyāl olup biñ yedi Ṣa'bān'ında Ṣarı Ḫ̆āce yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye ile teşrīf olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḳazancıḳulı yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne terfī' olındı. Biñ on Ṣafer'inde 'Ömer Efendi yirine medīne-i mezbūre'de Sulṭān Selīm Ḫān Medresesi iḥsān olındı. On bir Ramażān'ında Ṭursun-zāde 'Abdu'llāh Efendi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām oldı. On üç Ṣafer'inde 'azl olınup manṣıbı Hidāyet Efendi'ye 'ināyet olınmış idi[6]. Ḳabūl itmedükde Ḥüsām Efendi'ye in'ām olındı. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Abdu'l-cebbār-zāde Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsıyla ikrām olındı. On beş Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup **[387b]** manṣıbı Baḥṣī Efendi'ye virilmiş

1 ü 'irfān ü SE
2 "Yalın ayak, Allah'ın evini ziyaret ederek, Ali (ra.) sevgiliyle baş başa kalıp mülâkî oldu."
3 SE'de "Fehmī Efendi'ye" ifadesi "rehīne-i imtiyāz" ifadesinden sonra gelmektedir.
4 225a SE
5 - SE
6 380b E

idi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında ḫalefi ref'[1] olınup tekrār ibḳā olındı. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup Ḥasan Efendi'ye iḥsān olındı. Ol eṣnāda maraż-ı fālice mübtelā olmaġın vaẓīfe-i teḳā'üd ile manṣıb ü cāhdan tebā'üd üzere iken yigirmi bir Ṣafer'inde Gümişayaḳ yirine arpalıḳ ṭarīḳı ile Ṣire ḳażāsı virilmiş idi. Yigirmi iki Receb'inde ferāġ eyleyüp manṣıb-ı mezbūr 'Ömer Efendi'ye 'ināyet olınup vaẓīfe-i teḳā'üd ile ḳanā'at itmişler idi. Yigirmi ṭoḳuz Ẕi'l-ḥicce'sinde 'āzim-i ḫuld-i berīn ve Ca'fer-i Ṭayyār-ı rūḥı vāṣıl-ı evc-i 'illiyyīn oldı.

Mevlānā-yı merḳūm ḥuliyy-bend-i cevāhir-i 'ulūm, edīb ü vaḳūr, ḥāzim ü ṣabūr, ṣalāḥ u 'iffeti meşhūd, selef-i ṣāliḥīnden ma'dūd idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Ṭabīb Beg-zāde)

Ümerā-yı Devlet-i 'Oṣmāniyye'den birinüñ netīce-i muḳaddimāt-ı vücūdı ve miyāne-bend-i silkü'l-le'āl-i nesl-i mes'ūdı, rāfi'-i livā-yı ser-bülendī Ṭabīb Beg-zāde Efendi'dür. Taḥṣīl-i 'ilm ü kemāle kemā-yenbaġī ihtimām ve tīġ-ı cevherdār-ı zebānla emīrü'l-kelām olmaġa iḳdām-ı tāmm idüp iltiḥāḳ-ı erbāb-ı istiḥḳāḳa himmet ve ṭarīḳ-ı 'ilme sevḳ-ı rāḥile-i 'azīmet ḳılmış idi. Ba'żı emrāz-ı müzmineye mübtelā ve esīr-i nāz-ı taḥammül-güẕār-ı eṭıbbā olmaġın fenn-i celīl-i ṭıbba verziş ve ol vādīde ḫaylī kūşiş eyleyüp kemāl-i ḳābiliyyet şānı olmaġın ol fennüñ muḳaddem-i erkānı olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi eṭıbbā-yı sulṭānī zümresine iltiḥāḳ ve aḫẕ-ı vaẓīfe-i istiḥḳāḳ itmiş idi. Riyāset-i eṭıbbā münḥall olduḳda taḫallüfinden dil-gīr olup ṭarīḳını taḥvīl ve ḳapucıbaşılıḳ manṣıbı ile 'umde-i āmālin rikāb-ı hümāyūn ḫidmetine ta'vīl eyledi. Ba'dehu yüz yigirmi aḳçe vaẓīfe[2] ile müteḳā'id ve ṭaleb-i cāh u celālden mütebā'id olup bin yigirmi ṭoḳuz senesi evāḫirinde müddet-i ḥayātı āḫir oldı.

Maḫdūm-ı merḳūm 'umde-i mutaṭabbibān-ı Rūm, musaḫḫar-sāz-ı memālik-i fażl ü kemāl, ḳānūn-nüvāz-ı mesālik-i 'izz ü iḳbāl, mizāc-gīr-i erkān-ı[3] dīvān, fenn-i nabżda müşārün-ileyh bi'l-benān, ṭabīb iken muḥtāc-ı 'ilāc, nāzik-ṭab' u ża'īf-mizāc, ṭavr ü ṭarzı müsellem, melek-ḫiṣāl ādem idi.

1 ḫal' SE
2 - R1, E
3 Erbāb-ı SE

Āṯār-ı ʻilmiyyesinden fenn-i ṭıbda bir te'līf-i laṭīfi vardur. ʻUlemā-yı ʻaṣr taḳrīż ü imżā ve ḥaḳḳ-ı riʻāyetini ḳażā itmişler idi.

el-Mevlā ʻAlī (Aḳkirmānī ʻAlī Çelebi[1])

Ẕü'l-feḳār-ı vücūdı mānend-i tīġ-ı Kirmān cevherdār ve nümūne-nümā-yı لا فتى الا على لا سيف الا ذو الفقار[2] olup ṣaġru'l-İslām-ı Aḳkirmān'da ḳırāb-ı ʻademden keşīde ve miṯāl-i sūsen-i deh-zebān ol ḫāk-i pākden demīde olmışdur. Cevāhir-i zevāhir-i ʻilm ü ʻirfānla muḥallā ve ṣayḳal-ı saʻy ü ictihād ile müferned ü mücellā olduḳda ʻalā ḥasbi'l-ʻāde devr-i mecālis-i ifāde iderek Çivi-zāde ḫışmı ʻAlī Efendi'nüñ ḫidmetlerine vāṣıl ve Üsküdār'da Vālide Sulṭān Medresesi iʻādesinden mülāzemete nā'il olup baʻż-ı medāris-i ʻilmiyyede miḥrāb-nişīn[3] ve iḥrāz-ı pāye-i erbaʻīn olup ṭālib-i ḫamsīn olmış iken elf-i kāmil ḥudūdında ṣılasında el-Ḥācc İbrāhīm Medresesi ile ʻināyete maḳrūn ve ol aḳṭārda iftāya me'ẕūn olmış idi. Nice yıllar ifāde vü iftā ve ol meşġale-i şerīfe ile ʻömrini ifnā eyleyüp biñ otuz senesi ḫilālinde mānend-i tāk ḥāṣıl olduġı maḥalde mütevārī-i ḫāk oldı.

Mevlānā-yı mezbūr **[388a]** feżā'il-i celīle ile meşhūr, envāʻ-ı ʻulūm ile muʻallem, fetvāları metīn ü muḥkem idi. Resā'il ü taʻlīḳātı maḳbul-i[4] cumhūr ve baʻż-ı fetāvāsı mecmūʻalarda mesṭūr, bā-ḫuṣūṣ taḥrīm-i bencde olan fetvāsı müteʻārif ü meşhūrdur. Bu ḥaḳīr, "Ġāzī Girāy Ḫān-ı Cengīzī" nāmı ile muṣaddar beş fenden risālesin gördüm. ʻUlūm-ı ʻArabiyye ve fünūn-ı edebiyyede mahāretin ve keṯret-i ıṭṭılāʻ ile müṭālaʻada diḳḳatin iṯbāt ü iẓhār ve zūr-pence-i iḳtidārın āşikār itmiş idi.

el-Mevlā Ġānim (Mollā Ġānim-i Baġdādī)

Dārü's-selām-ı Baġdād'da sulṭān-ı vücūd selāmlığına dāḫil ve sefer-i nüh-māheden menzil-i çār erkāna sālim ü ġānim vāṣıl olup taḥṣīl-i sermāye-i ʻilm ü ʻirfān ve tekmīl-i pīrāye-i dāniş ü izʻān itdükden ṣoñra ḥarrāḳa-i dil-i

1 Efendi SE
2 "Hz. Ali'den başka yiğit, Zülfikar'dan başka kılıç yoktur."
3 381a E
4 Müsellem-i SE

zārına āteş-i 'ışḳ-ı cān-sūzdan bir şerāre-i şūr-engīz düşüp sekiz sene miḳdārı dīvānevār Ṭāḳ-ı Kisrā ve Medā'in eṭrāfında geşt ü güẕār ve Ḳays-ı vīrāne-nişīn-i jūlīde-mū gibi terk-i dār ü diyār itmiş idi. Ba'dehu 'Ayntab'da eş-Şeyḫ 'Alā'e'd-dīn Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve neşve-i terkīb-i ceẕbe vü sülūke nā'il olup on iki sene daḫı deşt ü ṣaḥrā-neverd ü 'uryān ve murād-ı dil-i zārını cūyān olmış idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan sekiz tārīḫinde Rıḍvān Efendi ḥākim-i dārü's-selām-ı Baġdād olduḳda mevlānā-yı merḳūmuñ evṣāf-ı cemīlesin istimā' eyleyüp ṣoḥbetine rāġıb olmaġın ba'ż-ı eḳāribi vesāṭeti ile vaḥşetini izāle ve şehbāz-ı ḫāṭır-ı Hümā-pervāzın üns ü ülfete imāle eyleyüp libās-ı mollāyāne ile ikrām, vecāhet-i[1] 'ilmiyye tevcīhi ile ṣaff-ārā-yı kirām itmiş idi. Ba'dehu Medrese-i Mustanṣıriyye ki ecell-i medāris-i dārü's-selāmdur, ẕāt-ı kerīmlerine in'ām olınup nice yıllar ol diyārda a'lem-i 'ulemā ve 'uḳde-güşā-yı müşkilāt-ı dīn ü dünyā olup cāẕibe-i maḥabbetle ḳulūb-ı nāsı tesḫīr ve kelimāt-ı ḥiḳḳası ḥoḳḳa-i ḫāṭır-ı[2] ṣaġīr ü kebīrde yir[3] eyleyüp mehābet ü faẓīlet ü ṣalāḥı a'yün-i nāsda temekkün ve manṣıb-ı ḫāṣṣ-ı imtiyāz ile ta'ayyün bulmış idi. Biñ otuz[4] tārīḫinde Baġdād'a müstevlī olan Bekir Subaşı ṭuġyān-ı ser-çeşme-i 'iṣyānı fāṣī ḳılduḳda eşḳıyā elinde şehīd ve manẓūme-i enfās-ı ma'dūde-i[5] ḥayātı güsiste-tār-ı ḥabl-i verīd olmış idi.

Mollā-yı merḳūm mecmū'a-i nevādir-i 'ulūm, ẓāhir ü bāṭında vāṣıl-ı derece-i kemāl, ehl-i 'ilm ü ṣāḥib-i ḥāl, dervīş-nihād ü mütevāżı', melek-ḫiṣāl ü müteşerri', vücūd-ı şerīf idi. Fenn-i celīl-i fıḳha etemm intisābı olmaġın fetvāsına mürāca'at ve iltiḳāṭ-ı cevāhir-i kelimātına müsāra'at muḳarrer idi.

Āṯār-ı şerīfesinden[6] mesā'il-i[7] żamānāt cem' eylemişdür. Mühimmātı żāmin[8], her faṣlı vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı gevher-i kāmin, ḫūb eṯerdür ve tercīḥ-i beyyināt bābında[9] "*Melce'ü'l-ḳużāt*" ismi ile müsemmā mecmū'ası vardur. Nāfi' risāle-

1 225b SE
2 Dil-i SE
3 Cāy-gīr SE
4 Otuz bir SE
5 Enfās-ı//ḥayātı:enfās-ı ḥayāt-ı ma'dūdesi SE
6 'ilmiyyesinden SE
7 - E
8 381b E
9 Beyyināt bābında:beyyināt-ı nāsda SE

dür[1]. Bu faḳīr zemān-ı ḳażāda müntefiʿ olup ilḥāḳāt ile ekṣer-i mesā'ili cemʿ ü tedvīn ve aṣla gālib eṣer-i güzīn itmişümdür. ʿİlm-i naḥvde bir kitāba ibtidā eyleyüp cemīʿ-i şevāhidi āyāt-ı kerīmeden iltizām itmiş idi. Ol taḳrīb ile tefsīr-i şerīfden çok mebāḥiṣ īrād itmek murād eyledi. İtmāmına ʿömr müsāʿid olmadı. Baʿżı ṣiḳāt keşf ü kerāmātına müteʿallik ḥikāyāt daḫı aydurlar.

el-Mevlā Meḥemmed (Dāvud-zāde Efendi[2])

Medīne-i Münevvere ḳāżīsi iken āheng-i dergāh-ı Vedūd eyleyen Ḳara Dāvud-zāde **[388b]** Muṣṭafā Efendi'nüñ ferzend-i feżā'ilmendidür. Ṭoḳuz yüz yetmiş ḥudūdında pertev-endāz-ı ṣaḥīfe-i vücūd olup elvān-ı fażl ü kemālle ārāste ve envāʿ-ı maʿārif ü ʿulūmla pīrāste olduḳda ṭarīḳ-ı saʿādet-refīḳa sevḳ-ı rāḥile-i ʿazīmet ve Maʿlūl-zāde Naḳīb Efendi'den iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet idüp ḳaṭʿ-ı ṣıʿāb ü sühūl iderek ḳırḳ aḳçe ile İnegöl Medresesi'nden maʿzūl iken biñ altı Cemādiye'l-ūlā'sında Baḥṣī Efendi yirine Murād Paşa müderrisi olmış idi. Biñ on Şaʿbān'ında Ḳābil ʿAlī yirine Burūsa'da Yıldırım Ḫān pāyesi tevcīh olınup ḳabūl itmedükde ʿazl iḫtiyār eyledi. On üç Rebīʿu'l-āḫir'inde Ḳara Ḥabīb yirine Ḥasan Paşa Medresesi virildi. On dört Rebīʿu'l-evvel'inde Ḳudsī Efendi yirine Maḥmūd Paşa'ya taḥrīk olındı. On beş Rebīʿu'l-evvel'inde Mollā ʿAlī yirine Şāh Sulṭān pāyesi iḥsān olındı. On altı Rebīʿu'l-āḫir'inde Kemāl Efendi Maḫdūmı yirine Ḫānḳāh pāyesine ḥareket eyledi. On sekiz Muḥarrem'inde Nehcī yirine Ṣaḥn'a geldi. On ṭoḳuz Ramażān'ında Ḫāṣekī Medresesi, Muʿīd-zāde'den ṣoñra altmışlı olup bunlara ʿināyet olındı. Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında Çivi-zāde Efendi[3] yirine Süleymāniyye'ye terfīʿ olındı. Yigirmi dört Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Ḳudsī Efendi yirine Dārü'l-ḥadīṣ-i Sulṭān[4] Süleymān berāt-ı cāhına ʿunvān oldı. Yigirmi altı Rebīʿu'l-āḫir'inde Şems-zāde Çelebi yirine Şām-ı şeref-encām ḳażāsı ile bekām olmış idi. Yigirmi yedi Receb'inde Nişāncı-zāde yirine Mekke ḳażāsı virilüp gitmemekle ʿazl iḫtiyār eyledi. Baʿdehu Ayazmend ḳażāsı arpalıḳ taʿyīn olınup ol ḥāl üzere sübḥa-şümār-ı eyyām ü leyāl iken biñ otuz bir Receb'inde intiḳāl eyledi.

1 Eşerdür SE
2 - R1, E
3 - SE
4 - SE

Mevlānā-yı merḳūm ʻalem-efrāz-ı ḫıṭṭa-i ʻulūm, fenn-i naḥv ü ṣarfa şedīdü'l-intisāb, ʻilm-i luġatden ḥā'iz-i vāye-i niṣāb, tevārīḫ-i eslāfa ʻārif, daḳā'iḳ-ı aḥvāl-i nāsa vāḳıf, müşerrefü'l-lisān, şütūm-ı ekābirde muṭlaḳu'l-ʻinān, ḫumūl ü inzivāya mā'il, merd-i sāde-dil idi. *Iṣlaḥu'l-manṭıḳ* ve *Dürretü'l-Ġavvāṣ* ṭarzında ṭırāzende-i te'līf olmış idi.

el-Mevlā ʻAbdu'l-ḥayy (Maḫdūm-ı Sinān-zāde)

Ġalaṭa ḳāżīsi iken intiḳāl eyleyen Sinān-zāde Meḥemmed Efendi merḥūmuñ[1] maḫdūmıdur. Sermāye-i ṭarīḳ-ı ʻilmi iʻdād ve naḳd-i vaḳt-i ʻazīzin ṣarf-ı kālā-yı istiʻdād eyleyüp şeyḫü'l-islām, cemālü'l-eyyām Yaḥyā Efendi ḥażretlerinden mülāzım ve baʻż-ı medārisde müdāreseye müdāvim olup ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ otuz bir Muḥarrem'inde[2] Yavuz-zāde Çelebi yirine Zeynī Çelebi Medresesi tevcīh olındı. Otuz iki Receb'inde Ḥācī Efendi yirine Etmekci-zāde Medresesi'ne taḥrīk olındı. Otuz üç Cemādiye'l-āḫire'sinde maṭʻūnen fevt olup medrese-i maḥlūle pāye-i Ṣaḥn iʻtibār olınup Ḳudsī-zāde Efendi'ye tevcīh olındı.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı fütüvvet-rüsūm, naḫl-i ser-sebz-i çemenzār-ı edeb, seyyid-i ṣaḥīḥü'n-neseb, ẕāt-ı laṭīf, vücūd-ı şerīf idi.

el-Mevlā el-Fāżıl Kemāle'd-dīn Meḥemmed bin Aḥmed eş-Şehīr bi-Ṭaşköprī-zāde (Kemāl Efendi) {Kemālī}

Şaḳā'iḳ-ı Nuʻmāniyye ṣāḥibi Ṭaşköprī-zāde Efendi'nüñ ibrīz-i ḫāliṣü'l-ʻayār-ı maʻden-i vücūdı ve naḳd-i vaḳt-i ẕāt-ı mesʻūdı olan ḫalef-i bāhirü'ş-şeref-i ercümendi, ṣadr-ı celīlü'l-ḳadr Kemāl Efendi'dür. Ṭoḳuz yüz elli ṭoḳuz senesi ḫilālinde hilāl-i **[389a]** ʻīd-i saʻīd[3] gibi ṭāliʻ ve devr-i menāzil-i ṭarīḳ-ı[4] vücūd iderek ufuḳ-ı şühūddan lāmiʻ ü sāṭıʻ olmış idi. Refīḳ-ı tevfīḳ ile seyr-i muḳanṭarāt-ı kemāl ve peder-i vālā-güherlerinden istifāża ile bedr-i kāmil gibi tekmīl-i dā'ire-i istīhāl idüp ʻalā ḥasbi'l-ʻāde devr-i mecālis-i ifāde iderek şeyḫü'l-islām, üstādu'l-ʻulemā'i'l-aʻlām Ebu's-suʻūd Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve miyāne-gevher-i

1 Efendi merḥūmuñ:Efendi'nüñ SE
2 382a E
3 - E
4 - R1, E

silkü'l-le'āl-i emāṣil olup nice zemān ḳırā'at-ı tefsīr-i şerīfe müdāvim ve yetmiş altı tārīḫinde Ṣun'u'llāh Efendi yirine ḫidmet-i i'ādelerinden mülāzım[1] olmışlar idi. Seksan dört Muḥarrem'inde ibtidā otuz aḳçe ile Unḳapanı Medresesi'ne nā'il, ba'dehu ḳırḳla medrese-i mezbūrede ser-ḥalḳa-i efāżıl olup ṭoḳuz yüz ṭoḳsan Ṣa'bān'ında Aḫī-zāde 'Abdu'l-ḥalīm[2] Efendi yirine Yeñi 'Alī Paşa Medresesi'ne revnaḳ-baḫşā oldılar. Ṭoḳsan üç Şevvāl'inde selefleri yirine Ḫāṣekī pāyesine pā-yı himmet ḳoyup ṭoḳsan altı Receb'inde İbrāhīm Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām idüp ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde selef-i sālifleri Aḫī-zāde Efendi yirine Medrese-i Şeh-zāde mednedgāh-ı ifādeleri olmış idi. Ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde Aġzıḳara Muḥyi'd-dīn yirine maḥrūse-i Selānik'de seccāde-nişīn-i 'izz ü temkīn olup biñ bir Cemādiye'l-ūlā'sında Üsküdār Ḳāżīsi 'Abdu'r-raḥīm Efendi ile manṣıbları mübādele olınmış idi. Tebdīl-i mezbūr ḫilāf-ı dil-ḫ'āhları olduġı ma'lūm-ı ṣudūr olduḳda Ḳınalı-zāde Ḥasan Çelebi yirine Ḥaleb ḳażāsına naḳl olındılar. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde munfaṣıl ve maḳarr-ı ḥükūmetlerine Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi vāṣıl oldı. Biñ dört Şevvāl'inde Bıyıḳlı Süleymān Efendi[3] yirine Şām-ı şeref-encām ḳażāsı ile ikrām olındılar. Biñ beş Şevvāl'inde ṣāniyen Ḥaleb ḳażāsına tebdīl ve Ḥaleb'den veliyyü'n-ni'am-ı 'ālem Yaḥyā Efendi ḥażretleri Şām-ı şerīfe naḳl ü taḥvīl olındılar. Biñ altı Rebī'u'l-āḫir'inde 'azl olınup Ayāşī Aḥmed Efendi ḳā'immaḳām-ı ḥükūmetleri oldı. Biñ yedi Ṣafer'inde İmām Dāmādı Şeyḫī Çelebi yirine maḥrūse-i Burūsa'ya ḥākim oldılar. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında veliyyü'n-ni'am ḥażretleri yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsına naḳl olınmış iken bir aydan ṣoñra her biri manṣıb-ı celīlinde ibḳā olınmış idi. Māh-ı Ṣa'bān'da Ġalaṭa Ḳāżīsi Ḥasan Ketḫudā-zāde Efendi ile mübādele-i manṣıb itdiler[4]. Biñ sekiz Ṣa'bān'ında ma'zūl olup selefleri i'āde olındı. Yevm-i vāḥid mürūrından ṣoñra 'Abdu'r-raḥīm Efendi yirine ṣāniyen Selānik ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ ṭoḳuz Ṣafer'inde manṣıbları Serdār İbrāhīm Paşa ṭarafından Ṣaḥn Medresesi'yle ordu-yı hümāyūn ḳāżīsi olan Niksārī-zāde Efendi'ye[5] virilmiş iken āstāne-

1 226a SE
2 'Abdu'l-Ḥalīm:- R1, E
3 - SE
4 382b E
5 Niksārī-zāde Efendi'ye:Niksārī-zāde'ye R1, E

den temkīn olınmayup Yeñişehr'e ref' olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi seccāde-nişīn-i ḥükūmet oldı. Biñ on bir Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine İstanbul ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām oldılar. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında Ketḫudā Muṣṭafā Efendi yirine Anaṭolı ṣadāreti ile ikrām olındılar. On üç Cemādiye'l-ūlā'sında müteḳā'id ve maḳām-ı refī'-i ṣadārete Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Efendi müteṣā'id oldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Rūm'a naḳl olınan veliyyü'n-ni'am Yaḥyā Efendi[1] ḥażretleri yirine mükerreren Anaṭolı ṣadrı oldılar. On **[389b]** beş Ṣafer'inde vaẓīfe-i teḳā'üdleri[2] 'avd eyleyüp 'Abdu'l-'azīz Efendi mesned-ārā-yı ṣadāret oldı. On sekiz Şevvāl'inde Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine ṣāliṣen Anaṭolı ṣadāreti tevcīh olındı. On ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde vaḳfe-i 'azl ile istirāḥat idüp ṣadr-ı Rūm'dan müteḳā'id Ḳāf-zāde Efendi dest-pīrā-yı ṣadāret oldı. Biñ yigirmi bir Ṣafer'inde Ketḫudā Muṣṭafā Efendi yirine ṣadr-ı Rūm ve nā'il-i maṭlūb ü merūm olmışlar idi. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ınuñ selḫinde munfaṣıl ve 'Abdu'l-'azīz Efendi ṣāniyen[3] ṣadru'l-efāżıl oldı. Yigirmi iki evā'ilinde Gelibolı ḳażāsı żamīme-i revātib ḳılındı. Yigirmi dört Ramażān'ında Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine ṣāniyen münevvir-i eyvān-ı ṣadāret oldılar. Yigirmi altı Rebī'u'l-āḫir'inde vaẓīfe-i teḳā'üd ile meṣāliḥ-i 'āmmeden tebā'üd iḫtiyār eyleyüp veliyyü'n-ni'am-ı 'alī-ḥażret üçünci def'ada revnaḳ-efrūz-ı ṣadāret oldı. Bu def'a Miḫalic ḳażāsı Kirmāstī ilḥāḳı ile arpalıḳ ta'yīn olındı. Biñ otuz Ṣafer'inde Ḳara Çelebi-zāde Efendi[4] yirine ṣāliṣen ṣadru'l-'ulemā oldılar. Sene-i mezbūre ḫilālinde pādişāh-ı kişver-sitān Sulṭān 'Oṣmān Ḫān ḥażretleri ile Leh seferine revān olduḳda hem-rikāb-ı şāh-ı kām-yāb olmışlar idi. Sürre-i[5] memleket-i Boġdan'a dāḫil olduḳda maraż-ı hā'il ḥā'il ve reh-zen-i ecel 'ācil olmaġla bi'z-żarūre manṣıbdan isti'fā ve İstanbul'a rücū'la maṣlaḥat-ı vaḳti īfā itmişler idi. Manṣıb-ı celīl-i ṣadāret Anaṭolı Ḳażī'askeri Mollā 'Alī Efendi'ye 'ināyet olındı. El-ḥāletü hāẕihi dā'ī-i vācibü'l-icābe-i ecele lebbeyk-zenān ve 'alā cenāḥi'l-'acele revān olup māh-ı Şevvāl'üñ dördünci güni "İsḥākcı" nām

1 Yaḥyā Efendi:- R1, E
2 Teḳā'üdleri:teḳā'üdleri ile SE
3 - SE
4 - SE
5 Ser-ḥadd-i SE

maḥalde vāḳi‘ Ṭuna Cisri'ne vāṣıl olduḳları sā‘at[1] ḳanṭara-i fenādan güẕār ve ‘azm-i sāḥa-i rāḥat-baḫş-ı raḥmet-i Perverdigār itmişler idi. Na‘ş-ı raḥmet-inti‘āşları ḳadırġa ile İstanbul'a gelüp ‘Āşıḳ Paşa Cāmi‘i ḥaẓīresinde āsūde ve pederleri cenbinde ġunūde ḳılındı.

Ḫidmet-i mollā-yı mütercem ‘allāme-i ‘ālem-i ‘ilm ü ḥikem, mekārim-i[2] aḫlāḳda yegāne-i āfāḳ, menāzil-i istiḥḳāḳda māh-ı cihān-tāb-ı bī-muḥāḳḳ, sīne-i pür-sekīnesi mehbiṭ-i envār-ı fażl ü kemāl, āstān-ı efāżıl-āşiyānı maḥaṭṭ-ı riḥāl-i feżā'il ü efḍāl, baṭīḥa-i keff-i kerīmi maḳsim-i enhār-ı ‘atāyā-yı celiyye, ḳarīḥa-i āftāb-ı ḳasīmi maṭla‘-ı envār-ı mezāyā-yı ḫafiyye, pāk-nijād, melek-nihād, nūr-ı mücessem ü[3] luṭf-ı muṣavver, ẕāt-ı feżā'il-güster idi.

Āṯār-ı ‘ilmiyyelerinden Sūre-i kerīme-i[4] Kehf tefsīrine ḥāşiyeleri vardur. *Hidāye*'nüñ mesā'ilini ‘ilelinden tecrīd eyleyüp " *‘İddet*" tesmiye eylemişlerdür. Nāfi‘ eṯerdür. Vālidlerinüñ ecell-i te'līfātı olan *Mevżū‘ātu'l[5]-‘ulūm*'ı terceme itmişlerdür ve Ḥüseyn-i Vā‘iẓ'üñ risāle-i ‘aliyyesini lisān-ı Türkīye naḳl eylemişlerdür ve Sulṭān ‘Oṯmān Ḫān emriyle menṯūr *Şeh-nāme* yazmışlardur ve ba‘ż-ı mevāżı‘-ı celīleye risāleleri vardur. ‘Arabī ve Türkī naẓma iḳtidārlarını iş‘ār ve "Kemālī" maḫlaṣı ile naẓm-ı cevāhir-i eş‘ār itmişlerdür ve "*Beriyye*" nām ḳaṣīde-i ‘Arabiyyeyi taḫmīs ve ḫamīs-i suṭūr-ı belāġat-enīs[6] ile bünyān-ı faṣāḥati te'sīs itmişlerdür.

el-Mevlā Meḥemmed (Ḳudsī Efendi)

Ḳażā-yı Ḥaremeyn-i Şerīfeyn ile Mıṣr-ı Ḳāhire ḥükūmetine fā'iz ve āġūş-i hilāl-i istīhāli envār-ı fażl ü kemāli ḥā'iz olan Nişāncı-zāde Aḥmed Efendi merḥūmuñ[7] maḫdūmı ve Emīr Buḫārī *‘aleyhi raḥmete'l-bārī* ḥażretlerinüñ **[390a]** dāmādına dāmād ve ḫalīfetü'l-ḫulefā-yı seccāde-i irşād olan ‘Abdu'l-laṭīf Efendi'nüñ duḫter-zāde-i nezāhet-rüsūmı, naḫl-i ser-sebz-i çemen-i

1 Olduḳları sā‘at:olduḳlarında SE
2 373a E
3 Mücessem ü:mücessem-i ẕāt-ı mükerrem SE
4 - SE
5 226b SE
6 - SE
7 Efendi merḥūmuñ:Efendi'nüñ SE

ṣuffe-i ercümendi, seyyid-i eyyid-i celīl Ḳudsī Efendi'dür. Ṭoḳuz yüz seksan iki tārīḫinde belde-i şerīfe-i ḳıblegāh-ı pīşīn ve cā-yı rūşenā-yı dil-nişīn, ḫāk-i muḳaddes-i pākine üftāde ve türāb-ı 'ıṭrnāk-i Beytü'l-maḳdis'e rū-nihāde olup;

Beyt ديار بها حل الشباب تميمتى
و اول ارض مس جلدى ترابها [1]

mażmūnı üzere arāżī-i muḳaddeseye nisbet türābiyyeyi iş'ār ve maḫlaṣ-ı mezbūrı māye-i me'ābü'l-iştihār[2] itmiş idi. 'Ulemā-yı 'aṣrdan taḥṣīl-i sermāye-i[3] 'ilm ü edeb ve feżā'il-i müktesebeyi 'ilāve-i şeref-i neseb ḳılup Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Efendi ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve ibtidā otuz aḳçe ile Kirmāstī Medresesi'nde müdāreseye himmet eyleyüp ḳırḳ aḳçe ile Ḥācce Ḫātūn Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ on senesi Muḥarrem'inde Ṣun'ī Efendi yirine Maḥmūd Paşa ḫāricine vāṣıl olmış idi. On dört Rebī'u'l-evvel'inde İpekli yirine Siyāvuş Paşa Sulṭānī pāyesine sāye ṣalup on yedi Ṣafer'inde Ḳaraca Aḥmed yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām idüp on ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Sinān-zāde yirine altmış aḳçe ile Eyyūb müderrisi olup yigirmi bir Şevvāl'inde Laṭīf-zāde yirine Süleymāniyye iḥsān olınup yigirmi iki Ramażān'ında Şems-zāde yirine Dārü'l-ḥadīṯ-i Süleymān Ḫān ile ḳadr ü 'unvān bulup yigirmi dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Uşşāḳī-zāde yirine Selānik ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olmışlar idi. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Celeb Muṣliḥi'd-dīn Efendi maḥlūlinden Mekke-i Mükerreme'ye naḳl olındılar[4]. Cemādiye'l-āḫirede manṣıb-ı mezbūrı büyük birāderlerine fāriġ olup 'azl ü ḳarār iḫtiyār itdiler. Yigirmi yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Şeyḫ-zāde yirine maḥrūse-i Burūsa ḥükūmeti tefvīż olındı. Yigirmi sekiz Ṣafer'inde ferāġ itmekle Ḥüsām Efendi'ye in'ām olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde Şerīf Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Yigirmi ṭoḳuz Ramażān'ında ref' olınup maḳām-ı ḥükūmetlerine Mollā[5] 'Alī Efendi terfī' olındı. Otuz[6] Rebī'u'l-evvel'inde Ḫ̔āce-zāde 'Abdu'llāh

1 "Muskalarımın yırtıldığı (artık rüşde erdiğim) yerlerdir orası. Tenime ilk dokunan toprak da oranın toprağıdır."
2 Māye//iştihār:me'ābü'l-iftiḫār-ı iştihār SE
3 Māye-i SE
4 383b E
5 - SE
6 Otuz bir SE

Efendi ḥażretlerinden[1] ṣoñra Gelibolı arpalıġı żamīme-i vaẓīfe ḳılındı. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında[2] 'umūmen arpalıḳlar ḥall olınup Gelibolı ḳażāsı Ṣaḥn'dan Ḳara[3] Ḫalīl Efendi'ye virildi. Biñ otuz Şevvāl'inde Rūmili Ṣadrı Kemāl Efendi Sulṭān 'Oṯmān Ḫān-ı ġāzī ile Leh seferinde mülāzım-ı rikāb-ı hümāyūn olup ser-ḥadd-i Boġdan'a dāḫil olduḳda reh-zen-i ecel ber-hem-zen-i kārbān-ı emel olmaġla 'avd itmek lāzım gelmegin riḥletlerinden muḳaddemce 'azl olınup ol maḳām-ı refī'a Anaṭolı Ṣadrı Mollā 'Alī Efendi terfī' olınmaġla münḥall olan maḥall bunlara ta'yīn olınmış idi. Anaṭolı ṣadāretinüñ emri irsāl olınduḳda berīd-i müjde-resān na'şlarına rāst gelüp merhem-i zaḫm-ı Sührāb'dan nişān virmiş idi. El-ḥāletü hāẓihi zebān-ı 'uḳde-güşāları gülū-gīr-i mergle mübtelā-yı 'acz ü a'yā ve lisān-ı ḥāl-i ferḫunde-me'ālleri mażmūn-ı beyt-i meşhūr[4] ile gūyā olmış idi:

Beyt

Āḫir oldı 'ömr çün geçdi hevā şimden girü
N'eyleyin el virdügin dünyā bañа şimden girü

Ṭā'ir-i ḳudsī-i rūḥ añdı tecerrüd 'ālemin
Cīfe-i dünyā ġamı düşmez añа şimden girü

Ta'bīr-i vāḳı'a-i intiḳāllerinde ba'ż-ı iḫvān bu gūne gevher-feşān olmışlar idi ki meczūb-ı ilāhī Ḥamza Baba ki mu'teḳad-ı ebnā-yı zemāndur, üç gün muḳaddem merḥūma gelüp "Oġul senden ayrılmaḳ göründi." diyü girye-i hāyhāy-ı **[390b]** gülū-sūz ile iẓhār-ı riḳḳat ve telmīḥ-i firḳat ider. Ba'dehu firāḳda iki cānibüñ daḫı mevti muḥtemel olmaġın bir miḳdār tereddüd-i aḥad-ı cānibeyn tesellī-baḫş-ı dil-i pür-ıżṭırāb olup ol gice vāḳı'alarında görürler ki bir 'arabaya süvār olup bir deşt-i vaḥşet-engīze güẕār iderler. Bu def'a rişte-i şübheye fayṣal virüp bi'l-külliye ḥayātdan me'yūs ve müteveccih-i cenāb-ı Ḳuddūs olmışlar idi. Bu eṣnāda ḥummā-yı vebā'ī ẓuhūr eyleyüp ikinci gün intiḳāl itmişler idi. Cedd-i 'ālīleri Emīr Buḫārī Türbesi ḥaẓīresinde defn olındılar.

1 Efendi ḥażretlerinden:Efendi'den SE
2 Şevvālinde SE
3 - SE
4 Beyt-i meşhūr:beyt SE

Tārīḫ-i Emīr ʿAlī Efendi

Rūḥ-ı Ḳudsī cennete buldı vuṣūl[1] (1030)

Mollā-yı müşārün-ileyh [2]مد الله ظلال رحمته عليه melekiyyü'z-ẕāt, ḳudsiyyü's-ṣıfāt, ṣāḥibü'l-faṣāḥatü'l-ḳasiyye[3], emīrü'l-mecālisü'l-ünsiyye, vāṣıl-ı ser-menzil-i medārik-i ʿuḳūl, germ-sāz-ı maʿārik-i maʿḳūl ü menḳūl, ḳāfile-sālār-ı fuḥūl-i ʿulemā, rāḥile-peymā-yı müntehiyyü'l-āmāl-i ehl-i nehā, ṭumṭurāḳ-ı elfāẓ-ı ṭannāne ile meşhūr-ı āfāḳ, ṭarrāḳa-i iştihārı ṭanīn-endāz-ı ḳubbe-i nüh ṭāḳ, şaḳā'iḳ-ı hādiresi nādire-i siḥr-i üslūb, ḥaḳā'iḳ-ı[4] bādiresi nev-bāve-i ṣimārü'l-ḳulūb, ḥarīr-bāf-ı ḥarīrī-muʿādil, mū-şikāf-ı daḳā'iḳ-ı feżā'il idi[5].

el-Mevlā Süleymān (ʿUnḳūd Süleymān Efendi)

Ḫūşe-i vücūdı ḫāk-i pāk-i ḳaṣaba-i Bilecik'den pedīdār ve Edebālī neslinüñ ʿıḳd-ı manẓūmına gevher-i şehvār olup " ʿUnḳūd" laḳabı maʿḳūd-ı ʿalem-i iʿtibārı ve şuḳḳa-i vālā-yı livā-yı iştihārı olmış idi. Beẕl-i saʿy ü ictihād ile levāzım-ı ṭarīḳ-ı ʿilmi iʿdād ve ʿazm-i rāh-ı mersūm-i erbāb-ı istiʿdād eyleyüp İmām-ı Sulṭānī ʿAbdu'l-kerīm Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve istifāża-i envār-ı ʿināyetleri ile ġurre-i ümmīdi bedr-i kāmil olup şeref-i mülāzemetleri ile şemʿ-i miḥrāb gibi çerāġ-ı ḫāṣları ve ḳandīl-i eyvān-ı meclis-i iḫtiṣāṣları olmış idi.

Mıṣrāʿ كعنقود مُلّاحِيّة حين نوّرا [6]

Baʿdehu sālik-i ṭarīḳ-ı ḳażā olup şemʿ-i ṭārem-i çārüm gibi menāzil-peymā ve burūc-i iṣnā ʿaşerden nişān viren on iki pāyede mesned-pīrā olmaġın yüz elli aḳçe ile bilād-ı celīleye[7] ḳāżī ve kemāl-i nüzl ü niʿmetle ḥāl-i ferḫunde-me'āli reşk-endāz-ı māżī olmış idi. Biñ sekiz tārīḫinde vezīr-i aʿẓam, serdār-ı

1 روح قدسى جنته بولدى وصول
2 "Allah rahmet gölgesini onun üzerinde uzatsın."
3 ḳudsiyye SE
4 384a E
5 227a SE
6 "Etrafı aydınlattığında aynı Mülahiyye'nin bembeyaz üzüm salkımları gibidir."
7 Celīleye vālī ve SE

ẓafer-tev'em İbrāhīm Paşa himmeti ile Belġırad fetvāsına vāṣıl[1] ve iç il i'tibārı ile pāye-i Ṣaḥn'a nā'il olup biñ on Ṣa'bān'ında ḳabūl itmeyen Ḳaraca Aḥmed Efendi yirine Selānik fetvāsı iḥsān ve Medrese-i Sulṭān Murād-ı gāzī ile bermurād-ı 'izz ü şān ḳılınmış idi. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup manṣıbı Menteşeli 'Abdu'l-'azīz'e virildi. On ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inde Ṣaḥn taḥillesinden ṣoñra Ẓahīrü'd-dīn-i 'Arabī yirine altmış aḳçe ile ṯāniyen Selānik'e müftī oldı. Yigirmi üç Ramażān'ında 'azl olınup yiri Çuḳacı-zāde'ye tevcīh olındı. Yigirmi yedi Receb'inde ḫalefi yirine ṯālişen i'āde olındı. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde ma'zūl olup Bosna ḳażāsından selefi naḳl olındı. Biñ otuz tārīḫinde Sulṭān 'Oṯmān Ḫān-ı[2] ġāzī mevkibinde[3] Leh seferine revān olup eṯnā-yı rāhda maḥmil-bend-i 'ālem-i āḫiret ve sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde rū-be-rāh-ı dergāh-ı 'izzet olmış idi. Ḳaṣaba-i Baba'da medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr fünūn-ı mütedāvilede müşāreket-i emṯāl ile meşhūr, sūḫtelıġı ḥālinde ser-ḥalḳa-i erbāb-ı ma'ḳūl, gersen-i pilāv ile dānişmendāne ṣoḥbetleri menḳūl, mā'il-i mu'āşeret, esīr-i ṣoḥbet idi.

el-Mevlā 'Abdu'r-rezzāḳ (Altıbarmaḳ 'Abdu'r-rezzāḳ[4]) [391a]

Anaṭolı diyārınuñ bir gūşesinden peydā ve Māverā-yı Nehrī'ler gibi ṣāliḥ-i ebleh-sīmā olup engüşt-i şeşüm gibi rüste-i[5] erbāb-ı isti'dāda dāḫil ve il içinde "Altıbarmaḳ" laḳabıyla şöhre-i maḥāfil olmış idi. İmām-ı Sulṭānī 'Abdu'l-kerīm Efendi'den mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olup mülāzemet-i ebvāb-ı ekābir ve teraḳḳıyyātla iki menzili bir iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on dört Cemādiye'l-āḫire'sinde ḳapu aġası 'arżı ile Mevlānā 'Ömer yirine Ca'fer Aġa Medresesi müyesser olmış idi. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṣūfcı Şeyḫ-zāde yirine Şāh-ı Ḫūbān pāyesine pā-yı himmet ḳoyup yigirmi dört Rebī'u'l-evvel'inde taḥille-i Ṣaḥn ile Ẕü'n-nūn Efendi yirine[6] Ṣire ḳażāsı 'ināyet olındı. Yigirmi altı ḫilālinde 'azl olınup selefi i'āde olındı. Yigirmi yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Abdu'l-'azīz Efendi ferāġından Gelibolı ḳażāsı ile engüşt-nümā ve

1 SE'de "nā'il" ve "vāṣıl" kelimeleri birbiriyle yer değiştirmiştir.
2 'Oṯmān Ḫān-ı:'Oṯmān-ı SE
3 - SE
4 'Abdu'r-Rezzāḳ:- SE
5 Rişte-i SE
6 384b E

hiṣṣedār-ı manṣıb-ı ḫāṣṣ-ı 'ulemā olmış idi. Yigirmi sekiz Receb'inde 'azl olınup manṣıbı Muṣliḥi'd-dīn Efendi'ye virildi. Biñ otuz senesi evāḫirinde müddet-i ḥayātı āḫir ve cāh-ı vecāhet-i āḫiretle mütefāḫir oldı.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, müfettiş-i evḳāf ve naẓar-kerde-i eşrāf, aġayān-ı ḥarem-i sulṭānī zümresine muḫtaṣṣ ve meclis-i ḫāṣlarına[1] muraḫḫaṣ olup[2] ḥaddinden efzūn, müsā'adeye maḳrūn olmış idi.

el-Mevlā 'Abdu'l-ḳādir ('Abdu'l-ḳādir Efendi[3])

İżā'at-i bıżā'at-i isti'dād itmemege himmet ve ba'ż-ı eşrāfdan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet idüp bıḳā'-ı tedrīsde 'ale't-tertīb müẕākere ve ri'āyet-i merāsim-i mu'tādeye mübāderet iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on beş Şa'bān'ında Tāce'd-dīn Efendi yirine Zeynī Çelebi müderrisi olmış idi. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Çavuş-zāde yirine Ḳāsımpaşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında 'Abdu'llāh Çelebi yirine İznīḳ Süleymāniyyesi'ne terfī' olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Zekeriyyā-zāde yirine Ġażanfer Aġa pāyesine naḳl olındı. Biñ yigirmi Receb'inde Ḥasan Ketḫudā-zāde maḥlūlinden Gelibolı ḳażāsı müyesser oldı. Yigirmi iki evā'ilinde 'azl olınup manṣıbı Kemāl Efendi ḥażretlerine arpalıḳ ta'yīn olındı. Yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında 'Abdu'llāh Efendi yirine Mar'aş ḳażāsı iḥsān olındı. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde 'azl olınup Kösec Aḥmed Efendi mesned-nişīn-i ḥükūmeti ve fā'iz-i cāh-ı vecāheti olmış idi. Yigirmi ṭoḳuz Receb'inde Ḥabīb Efendi yirine Anḳara ḳażāsı 'ināyet olındı. Ba'de'l-'azl manṣıb-ı ḥayātdan munfaṣıl[4] ve biñ otuz evāḫirinde raḥmet-i Bārī'ye vāṣıl olmış idi.

Mevlānā-yı merḳūm ṭālib-i meṭālib-i erbāb-ı fühūm, ṣūret-ı ṣalāḥla ḥiṣṣe-i 'ilmiyyeye dehrī olan māverā-yı baḥrīlerden idi.

el-Mevlā Sinān (Baba-zāde Sinānı)

Ḳā'idetü'l-mülk-i Ḳaraman olan medīne-i[5] Lārende'den nümāyān olmışdur. Sinān-ı zebānı cevāhir-i ḥurūfa çesbān ve mıṣḳale-i sa'y ü ictihād ile zeng-

1 ḫāṣṣ ile duḫūl ile SE
2 İdi SE
3 - E, SE
4 mün'azil SE
5 - SE

zedā-yı ẓann ü ḥusbān olup taḥḳīḳ-ı muḳaddimāt-ı ʿilm[1] ü edeb ve tedḳīḳ-ı mebāḥiṯ-i faẓl ü ireb ḳılduḳdan ṣoñra ḫāl-i ḫuceste-ḫilāli Baba-zāde Efendi'den mülāzemetle ber-murād ve cenāb-ı mevlevīye dāmād olmış idi. Aḫẕ-ı medāris ve ʿaḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde[2] Emru'llāh Efendi yirine Efḍal-zāde ḫāricine ʿāric olmış idi. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde selefi yirine Yaylaḳıyye-i **[391b]** İznīḳ pāyesine terfīʿ olındı. Biñ on Şaʿbān'ında ʿazl olınup medresesi Mūsā Ḫalīfe'ye virilmiş iken ḳabūl itmedügi cihetden[3] yirinde ibḳā olındı. On beş Şaʿbān'ında Ṭālib Sinānı yirine Yıldırım Ḫān pāyesi iḥsān olındı. On altı Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Cüvānī yirine Kütāhiyye ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olmış idi. On yedi Ẕi'l-ḳaʿde'sinde vezīr-i aʿẓam, serdār-ı muʿaẓẓam Murād Paşa ṭarafından İsmāʿīl Efendi yirine[4] Baġdād ḳażāsı virilmiş iken āstāneden temkīn olınmayup Ḥakīmī yirine Ḳayṣeriyye ḳażāsına naḳl olındı. Yigirmi Muḥarrem'inde ʿazl olınup selefi iʿāde olındı. Yigirmi bir Ramażān'ında Menteş-zāde yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı inʿām olındı. Yigirmi üç Receb'inde ʿazl olınup yirine Tevfīḳī-zāde Meḥemmed Emīn[5] Efendi naṣb olındı. Yigirmi yedi Rebīʿu'l-evvel'inde Ḥüsām Efendi yirine mükerreren Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı inʿām olındı. Yigirmi ṭoḳuz Ṣafer'inde ʿazl olınup ʿAbdu'l-ḥalīm-zāde Çelebi ḳā'im-maḳām-ı ḥükūmeti oldı. Biñ otuz evāḫirinde rāyāt-ı ḥayātı şikeste ve sinān-ı zebānı zeng-beste olup üftāde-i ḫāk-i fenā ve dil-dāde-i ʿālem-i beḳā olmış idi.

Mevlānā-yı merḳūm pey-rev-i erbāb-ı rüsūm, aḥvāl-i nāsdan ġāfil, mühimmātına müştaġil idi. Merḥūm ġāyetde ḥalīm ü selīm ve belāhetde münʿadimü'l-ḳasīm idi.

Mervīdür ki[6] ʿAlī Çelebi-zāde[7] ile ʿalāḳa-i muṣāheret olmaġla bir defʿa ġażabına rāst gelüp;

Beyt Meger ol laʿl-i şekker-ḫāya ṭūṭī dil uzatmışdur
Urup dest-i ḳażā aġzını burnını ḳanatmışdur[8]

1 SE'de " ʿilm" ve "faẓl" kelimeleri birbiriyle yer değiştirmiştir.
2 227b SE
3 İtmedügi cihetden:itmedüginden SE
4 385a E
5 Meḥemmed Emīn:- R1, E
6 İdi. Mervīdür ki:olup R1, E
7 Zāde merḥūm SE
8 Ufatmışdur SE

mażmūnı mā-ṣadaḳ-ı ḥāl-i dīger-gūnı olduḳda sebeb-i merḥamet olmaġ-içün ol ḥālle Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi'ye şikāyet murād ider. Ol gün mülāḳāt müyesser olmayup seḥeri ḳażā-yı māfāt eyledükde mollā-yı merḥūm iẓhār-ı ġażab idüp "İki günden berü terk-i ṣalāt eyleyen aḥmaḳuñ cezāsı muḳaddem olmış." diyü cevāb virür. Derdmende zaḫm-ber-zaḫm olup itdügi ḥamāḳate ḳanı ḳurır.

el-Mevlā Meḥemmed (Ṣūfī Meḥemmed Efendi[1])

Vilāyet-i Rūm'da "Dırama" nām şehr-i dil-ārāmdan ẓuhūr ve āftāb-ı feyż-i ezelīden istifāża-i nūr-ı şu'ūr idüp "Ṣūfī Meḥemmed Efendi" laḳabı ile meşhūr olmış idi. Taḥṣīl-i meleke-i isti'dād ve tekmīl-i bıḍā'a-i 'ilmiyyeye beẕl-i sa'y ü ictihād itdükden ṣoñra Şeyḫü'l-İslām Çivi-zāde Efendi'den mülāzemetle bekām olup reh-neverd-i ṣı'āb ü sühūl ve ṭarīḳ-ı tedrīsde gāh manṣūb[2] u gāh ma'zūl olaraḳ ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḳara Çelebi-zāde Efendi yirine Pervīz Efendi müderrisi olmış id. Biñ dört Cemādiye'l-ūlā'sında Potur Ṣāliḥ yirine Şāh Sulṭān pāyesi iḥsān olınmış iken medrese-i mezbūre ḫaṭṭ-ı şerīfle Nevālī-zāde'ye virilüp bunlar ṣıfru'l-yed ḳalmış idi. Biñ beş Muḥarrem'inde Nefes-zāde Efendi yirine Yeñi 'Alī Paşa Medresesi tevcīh olındı. Biñ altı Ṣa'bān'ında Nihālī Efendi yirine Ḳalender-ḫāne pāyesi 'ināyet olındı. Biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde taḥille-i Ṣaḥn'la Bīkesī yirine Mar'aş ḳażāsı virildi. Biñ ṭoḳuz Muḥarrem'inde manṣıb-ı mezbūr Şānī Efendi'ye erzānī görüldi. Biñ on Ṣafer'inde Çalıḳ-zāde yirine Ḳayṣeriyye ḳażāsı tevcīh olındı. On bir Ṣa'bān'ında 'azl olınup Ḥakīmī Efendi ḥākim-i cā-nişīn oldı. On üç Ṣafer'inde Celeb Meḥemmed Efendi yirine Bosna Serāyı 'ināyet **[392a]** olındı. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup ol maḳāma Babaḳuşīoġlı[3] ḳondı. On altı evā'ilinde mükerreren Serāy ḥükūmeti ile sulṭān-ı vaḳt oldı. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında ref' olınup[4] Cerrāḥ-zāde Efendi ta'ḳīb eyledi. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḥasan Paşa Bekri[5] yirine Siroz'da

1 Çelebi R1, E
2 SE'de "manṣūb" ve "ma'zūl" kelimeleri birbiriyle yer değiştirmiştir.
3 Bābāḳuşī R1
4 385b E
5 Ḥasan//Bekri:Bekir Efendi R1, E

Selçuḳ Sulṭān Medresesi iḥsān olınup me'ẕūnun bi'l-iftā ve Dırama ḳażāsı ile maẓhar-ı 'ināyet ü 'aṭā olmış idi. Ba'dehu ḳażāsı ifrāz olınup medrese ve fetvā ile sübḥa-şümār-ı eyyām ü leyāl iken biñ otuz evāḫirinde intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥ ile meşhūr, ṣāliḥ ü müteverri', ḥākim-i müteşerri' idi. 'İlm-i fıḳha etemm intisābı ve 'iffet ü nezāhetden vāye-i nisābı olmaġın Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Efendi fetvā muḳābelesi ḫidmetinde istiḫdām buyurup iltifāt ü ri'āyetle bekām itmişler idi.

Rivāyet olınur ki mollā-yı merḥūmuñ sa'ādet-ḫānelerinde sākin iken[1] mevlānānuñ hevāsı merfū'-ı mesāmi'-i cenāb-ı mevlevī olduḳda keşf-i ḫabāyā-yı esrār içün Cüheynetü'l-aḫbār olan bir şaḫṣ-ı nifāḳ-pīşeyi ḥavāle idüp ba'ż-ı tevābi'le ṣoḥbet-i ṣafāya dāḫil ve mekr-i ġammāzdan ġāfil iken yataḳlandurup pes-i ḳafesden nigāh-endāz olduḳlarında görürler ki meclis-i germ-ā-germ-i şarāb 'aḳd olınup;

Mıṣrā' Dört Müslimānla beş kāfir meger

maẓmūnı üzere erbāb-ı meclis birer nigārı der-kenār eyleyüp ṣāḥib-i terceme zāviye-nişīn olup ḥalḳa-i cem'iyyete nigīn olan nigār-ı nāzenīne[2] dūrdan nigerān ve zevraḳ-ı bāde gird-āb-ı meclis içre serī'ü'd-devrān olmış, nevbet[3] kendüye geldükçe;

Beyt Zevraḳ-ı mey çekerüz dem-be-dem iy Rabb-ı ġafūr
Mücrimüz eyleme baḥr-ı keremüñden bizi dūr

maẓmūnı ile zemzeme ve raṭl-i girānı yek-deme idüp erbāb-ı meclis;

Beyt Erbāb-ı 'īşe ṣūfī[4] ne bu kīne-i ṣütür
Gir bezm-i 'īş ü 'işrete sende ḳaṭāra gel

1 Olurken SE
2 Nāzenīne:nāzenīn cānibine SE
3 - R1
4 Erbāb//ṣūfī:Ṣūfī ṣafāya başla R1, SE

mefhūmını der-kār itdükçe i'tiẓār eyleyüp dūr bulınmasun diyü ta'affüf idicek "Kāfir Ṣūfī" laḳabı ile telḳīb olınmış idi.

el-Mevlā Aḥmed (Aḥmed Efendi[1])

Muḥaşşī Sinān Efendi merḥūmuñ ḥafīdi ve Ketḫudā Muṣṭafā Efendi'nüñ ṣınv-ı 'azīz-i reşīdidür. Cedd-i emcedlerinden istifāża-i envā'-ı ma'ārif ü 'ulūm ve istifāde-i sermāye-i[2] manṭūḳ u mefhūm eyleyüp mālik-i meleke-i isti'dād olduḳda Ḳāżī-zāde Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle ber-murād olmış idi. Ḳırḳ aḳçe ile Efḍal-zāde Medresesi'nden munfaṣıl[3] iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan üç Şevvāl'inde Kepenekci-zāde yirine Eski İbrāhīm Paşa müderrisi olmış idi. Ṭoḳsan beş Rebī'u'l-evvel'inde 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine Zāl Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Ṭoḳsan yedi Receb'inde Ṭaş-zāde yirine Gevher Ḫān Sulṭān pāyesine terfī' olındı. Biñ bir Receb'inde Kāmī-zāde Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Biñ üç Muḥarrem'inde veliyyü'n-ni'am-ı eyyām, şeyḫü'l-islām ibn[4] şeyḫü'l-islām Yaḥyā Efendi ḥażretleri yirine Medrese-i Şeh-zāde 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳuş Yaḥyā Efendi yirine Edrine Selīmiyyesi'ne naḳl olındı. Biñ beş Ramażān'ında 'Abdu'l-ḥalīm Efendi yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsı ile tekrīm olındılar. Biñ altı Ša'bān'ında 'azl olınup manṣıbı Dökmeci-zāde Dāmādı'na virilmiş iken bir hefteden ṣoñra **[392b]** ibḳā olındı[5]. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde ref' olınup yirine İskender-zāde Efendi[6] terfī' olındı. Ba'de'l-'azl Mıṣr-ı Ḳāhire'de tavaṭṭun ve idrārāt-ı mu'ayyene ile temeddün eyleyüp nice yıllar veliyy-ni'met ü kām-rān, ḫāneleri mecma'-ı yārān, 'ilm ü 'ibādete meşġūl, tārik-i mā-lā-ya'nī vü fużūl olmaḳ üzere eyyām-ı ḥayātı encāma ve āftāb-ı 'ömri maġrib-i şāma yitürüp biñ otuz evāḫirinde intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm cāmi'-i eştāt-ı ma'ārif ü 'ulūm, beyt-i 'ilm ü ṣalāḥdan hüveydā ve ḫizāne-ḫāne-i 'iffet ü nezāhetden miṣāl-i nūr-ı süveydā peydā olup sinān-ı nīze gibi cevher-i fażīletle ser-efrāz-ı 'ālem ve berg ü şāḫ-ı nihāl-i

1 Aḥmed Efendi:Sinān-zāde Çelebi SE
2 228a SE
3 ma'zūl R1
4 Veliyyü'n//İbn:- SE
5 386a E
6 - SE

istīhāli kemāl-i i'tibār ü iştihār ile miyān-ı erbāb-ı istiḥḳāḳda 'alem, *Tezkire-tü'ş-şu'arā*'da meẕkūr ve ba'ż-ı eş'ār-ı dil-āvīzi mesṭūrdur. Ḳāhire-i ma'azziyyede ṣīt-i mekārim-i aḫlāḳı el-ān bāḳī ve zebān-zed-i şehrī vü āfāḳīdür.

el-Mevlā Muṣṭafā (Bī-endām Muṣliḥi'd-dīn)

Vilāyet-i 'Alā'iyye'nüñ mollā-yı şöhre-bendi Bī-endām Muṣliḥi'd-dīn Efendi'dür. Taḥṣīl-i 'ilm ü kemāle kemā-yenbaġī kūşiş ve tekmīl-i levāzım-ı istīhāle iştiġāl ü verziş eyleyüp i'dād-ı meleke-i isti'dād itdükden ṣoñra ṭarīḳ-ı 'ilme ḫırām ve ihtizāz-ı 'izz ü nāz ile devr-i maḥāfil-i 'ulemā-yı kirām idüp;

Mıṣrā' Temāşā eylesün ḥaẓẓ eyleyen endām seyrinden

mażmūnı zebān-zed-i ḫavāṣṣ u 'avām olduḳda Burūsa'dan müteḳā'id İbrāhīm Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve şeref-i mülāzemetlerine nā'il olmış idi. Ba'ż medārisde müdārese-i 'ulūm ve neşr-i daḳā'iḳ-ı manṭūḳ u mefhūm iderek biñ beş tārīḫinde ḳırḳ aḳçe ile Ḫıżr Çelebi Medresesi'ne müderris, ba'dehu on aḳçe teraḳḳī ile bünyān-ı cāh u şevketi mü'essis olmış idi. On üç Şa'bān'ında Ṭaşköprī-zāde Aḥmed Çelebi yirine Ḥaydar Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Baba-zāde Sinānı yirine Burūsa'da Yıldırım Ḫān pāyesi iḥsān olındı. On sekiz Ṣafer'inde Aḳḳaftan yirine Unḳapanı pāyesine tebdīl, on ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Çavuş-zāde yirine Şāh Sulṭān Medresesi'ne naḳl ü taḥvīl olınup yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Seyrek-zāde yirine Zāl Paşa Sulṭāniyyesi ile tebcīl ve ma'āric-i 'arż-ı 'arīżi dört pāye ile tekmīl olınduḳdan ṣoñra ba'de eyyām Mehter-zāde yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında cāmekiyyāt-ı Bermekiyye'den ḫil'at-i ḫāṣṣ-ı Medrese-i Ḫāṣekiyye ile teşrīf olındı. Yigirmi dört Muḥarrem'inde devḥa-i iḳbāli sāmiye ve ḳuṭūf-ı āmāli dāniye olup Riyāżī Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsı ile ḳażā-yı ümmīdi reşk-i riyāż olmış idi. Yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup Ḫışım Yaḥyā Efendi i'āde olındı. Yigirmi yedi Ramażān'ında Kec-dehān 'Abdu'llāh Efendi yirine ḳażā-yı Beytü'l-maḳdis ile ikrām olındı. Ḳāmet-i cāme-zīb-i istīhāli ol ḫil'at-i vālā ile nāzende ve dībā-yı zībā-yı manṣıb-ı ġarrā a'lām-ı ḥükm ü imżāsı

ile ṭırāzende iken yigirmi sekiz Ṣafer'inde Çavuş-zāde Efendi[1] yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsına tebdīl ve āftāb-ı cāh u 'izzeti ol burc-ı sa'ādete taḥvīl olındı. Biñ otuz bir[2] evāḫirinde fevt olup[3] manṣıb-ı maḥlūl 'Arab Ḫˇāce'ye tevcīh olındı.

Mevlānā-yı merḳūm ġavṭa-ḫor-ı biḥār-ı 'ulūm, **[393a]** 'ulüvv-i himmetle 'Alā'iyye erbābı[4] miyānında ser-efrāz, nev-bāve-çīn-i aġṣān-ı ḥadīḳa-i rāz, merd-i kāmil, ferd-i şāmil, mecmū'a-i feżā'il idi.

el-Mevlā Ḥabīb (Ḳara Ḥabīb)

"Ḳara Ḥabīb" dimekle meşhūr ve sevād ile münāsebeti bu mertebeye maḳṣūrdur. Ḥabbetü's-sevdā-yı vücūdı ḫāk-i Anaṭolı'dan[5] bedīd ve gerden-efrāz-ı mezra'a-i ümmīd olup ba'ż-ı 'ulemādan mülāzım ve 'azm-i ṭarīḳ-ı tedrīse cāzim olduḳda devr-i menāṣıb ve işġāl-i[6] merātib iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ üç Ṣa'bān'ında Bāḳī Efendi Muṣlīsi yirine Sittī Ḫātūn müderrisi olmış idi. Biñ on Ṣa'bān'ında Ḫadım Ḥasan Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. On üç Rebī'u'l-āḫir'inde[7] Manav Muṣliḥi'd-dīn yirine Burūsa'da Ḳapluca pāyesi 'ināyet olındı. On dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi mülāzımlarından maḫdūmı İsḥaḳ Çelebi Ḫˇācesi yirine Merzifon fetvāsı virilmiş idi. Ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār eyledi. On beş Ṣafer'inde 'Oṯmān Efendi yirine tekrār Ḳapluca Medresesi virildi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Cüvānī yirine Ḳıbrıs fetvāsı tevcīh olınup redd itmekle ma'zūl ḳaldı. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Aṭranos ḳażāsı mevleviyyet olup ṭullāb miyānında iṣbāt-ı evleviyyet itmiş idi. Biñ yigirmi Ramażān'ında ma'zūl olup Ḳadrī-zāde Efendi naṣb olındı. Yigirmi üç Ramażān'ında Ẕü'n-nūn yirine Birgi ḳażāsı ile memnūn oldı. Ba'dehu Ḳadrī-zāde yirine Gemlik ḳażāsına naḳl olınup yigirmi sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde Ẕü'n-nūn Efendi maḥlūlinden Ṣire ḳażāsı iḥsān

1 - SE
2 - R1
3 386b E
4 Yārānı SE
5 ḫāk-i Anaṭolı'dan:ḫākdān-i 'Alā'iyye'den SE
6 ta'ṭīl R1, SE
7 Ūlāsında SE

olındı[1]. Yigirmi ṭoḳuz[2] Muḥarrem'inde Ḳadrī-zāde yirine Kete ḳażāsına tebdīl olındı[3]. Biñ otuz ḫilālinde 'azl olınup manṣıbı Ramażān Efendi'ye tevcīh olındı. Sene-i mezbūre evāḫirinde riḥlet ve şehr-i vücūddan hicret eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr kemāl-i cehl ile meşhūr, ġarḳ-ı deryā-yı nā-dānī iken ẕeyl-i ṣalāḥa teşebbüs ile vāṣıl-ı ṣāḥil-i[4] emānī olan eşḫāṣdan idi.

el-Mevlā Ḥabīb (Bāḳī Efendi Mülāzımı Ḥabīb Efendi[5])

Vilāyet-i Anḳara ḳurbında "Ayāş" nām belde-i meşhūreden ḳarīn-i inti'āş olup rüsūm-ı ṭarīḳı[6] vech-i ma'āş eylemek niyyetine dārü'l-mülk-i İstanbul'a şedd-i rāḥile-i 'azīmet ve Ḥabīb-i Neccār gibi şehristān-ı ṭalebde sa'y ü himmet eyleyüp gül-mīḫ-i zerrīn ü ḥalḳa-i rezīn-i bāb-ı devlet-me'ābı reşk-āver-i hilāl ü nücūm olan ṣadru'l-'ulemā-yı Rūm Bāḳī Efendi merḥūm[7] ḫidmetlerinden mülāzım ve maḫdūmları ta'līmine müdāvim olmaġla bi-ḥasbi'l-'āde iḥrāz-ı merātib-i ifāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on bir Ṣafer'inde Ḳırbac 'Osmān Efendi yirine Ṭūṭī Laṭīf Medresesi ile teşrīf olındı. Yigirmi iki Rebī'u'l-āḫir'inde[8] Maḫdūmī Şeyḫī Çelebi yirine Eski Murād Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde Fenārī-zāde Şeyḫī Çelebi yirine pāyelikle Meḥemmed Aġa Medresesi'ne terfī' olındı. Yigirmi dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḳabaṣaḳal Müftī yirine[9] Şāh-ı Ḫūbān pāyesine[10] taḥrīk olındı. Yigirmi yedi Receb'inde taḥille ṭarīḳı ile Ḳāżī-zāde Şeyḫī Çelebi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Ba'de eyyām 'Abdu'r-raḥmān Efendi yirine Anḳara ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldı. **[393b]** Yigirmi ṭoḳuz Receb'inde ma'zūl olup manṣıbı 'Abdu'l-ḳādir Efendi'ye virildi. Biñ otuz evāḫirinde keştī-şikeste-i ṣıḥḥat ve ġarḳ-ı deryā-yı raḥmet oldı.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥ ile meşhūr, sīret ü serīreti münaḳḳaḥ, ḥa-

1 228b SE
2 Sekiz R1, E
3 ḳażāsına//olındı:ḳażāsı virildi R1
4 sāḥa-i SE
5 Bāḳī//Efendi:Ḳurs Ḥabīb Efendi Bāḳī Efendi Mülāzımı R1; Ayāşī Ḥabīb Efendi SE
6 Rüsūm-ı ṭarīḳı:mersūm-ı ṭarīḳ R1, E
7 - SE
8 Ūlāsında SE
9 387a E

Medresesi'ne SE 10

bībü's-seyr gibi naḳṣ u naḳīżadan muṣaḥḥaḥ, nezāhet ü istiḳāmetle mu'allem, babayāne ādem idi.

el-Mevlā Hābīl (Hābīl Efendi)

Anaṭolı ṭarafından 'āzim-i ḳuṭr-ı Rūm ve ṭālib-i meṭālib-i erbāb-ı rüsūm olup ṣadru'l-'ulemā 'İvaż Efendi āstānesine intisāb ve teẕkirecilik ḫidmetinde iżāfet-i teşrīfiyye şerefin iktisāb eyledükden ṣoñra ol ḫidmet-i celīleden mülāzım ve ṭarīḳ-ı ḳażāya 'āzim olup devr-i merātib ve taṣarruf-ı menāṣıb iderek ṣaġr-ı İslām ü dārü'l-mücāhidīn olan ḳaṣaba-i Budin ḥükūmeti tevcīh olınmış idi. Nice zemān ol diyārda mülḥaḳātı ile ḥükūmet ve dīn-i mübīne ḫidmet eyleyüp biñ on altı tārīḫinde küffār-ı ḫāksār ile ṣulḥa vāsıṭa ve 'aḳd-ı silm ü ṣalāḥa rābıṭa olmaġın ḫidmeti muḳābelesinde Burūsa pāyesi ile mevleviyyet i'tibār olınup biñ on altı tārīḫinde[1] Babaḳuşīoġlı yirine Belġırad ḳażāsı 'ināyet olındı. Yigirmi bir Şevvāl'inde 'azl olınup Fāżıl 'Abdu'llāh Efendi mesnedārā-yı ḥükūmeti oldı. Yigirmi üç ḫilālinde ḫalefi yirine i'āde olınup otuz bir Muḥarrem'inde manṣıb-ı ḥayātdan munfaṣıl ve sa'ādet-i ebediyyeye vāṣıl olup manṣıb-ı maḥlūl Ferruḫ-zāde'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, pīr-i ṣāliḥ ü 'ābid, gūşe-nişīn-i mesācid ü ma'ābid idi.

el-Mevlā Meḥemmed bin Aḥmed (Nişāncı-zāde Seyyid Meḥemmed Efendi)

Tercemesi sebḳ eyleyen Nişāncı-zāde Aḥmed Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı mihterīn-i mükerremi ve Ḳudsī Efendi ḥażretlerinüñ[2] ṣınv-ı 'azīz-i muḥteremidür. Ṭoḳuz yüz altmış iki tārīḫinde nihāl-i ser-sebz-i vücūdı sāye-endāz-ı çemen-i ṣuffe-i şühūd olup āb-yārī-i feyż-i ezelīden behrever ve nev-bāvedār-ı nevādir-i 'ilm ü hüner olduḳda mu'allim-i sulṭānī Sa'de'd-dīn-i ṣānī ḫidmetlerinden teşrīf-i mülāzemetle nā'il-i emānī olmış idi. Ṭoḳsan tārīḫinde otuz aḳçe ile ibtidā Başcı İbrāhīm müderrisi olup ṭoḳsan üç tārīḫinde ḳırḳ aḳçe ile Eyyūb'de Cezerī Ḳāsım Paşa Medresesi'ne vāṣıl, ba'dehu teraḳḳī ile ḫāric rütbesine nā'il olmış idi. Ṭoḳsan ṭoḳuz Receb'inde Siyāvuş Paşa ḥalīlesi Fāṭıma Sulṭān

1 Biñ//tārīḫinde:- SE
2 ḫidmetlerinüñ SE

medrese-i cedīdesin[1] ibtidā bunlara iḥsān ve pāye-i Ṣaḥn ile ser-bülend-i aḳrān itmiş idi. Biñ iki Şevvāl'inde Ḥamza Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām idüp biñ dört Muḥarrem'inde Kefevī Ḥüseyn Çelebi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi'yle tekrīm olınup sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında ḳabūl itmeyen Ḳazancıḳulı yirine Baġdād-ı dārü's-selām ḥükūmeti ile bekām olmış idi. Biñ altı Şevvāl'inde 'azl olınup Kāmī-zāde Efendi naṣb olındı. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Zeyne'l-'ābidīn Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ ṭoḳuz Muḥarrem'inde ma'zūl olup[2] manṣıbı serdār-ı a'ẓam İbrāhīm Paşa ṭarafından Dökmeci-zāde dāmādı Aḥmed Çelebi'ye virilmiş idi. On iki Ṣafer'inde Ḥasan Ketḫudā-zāde yirine Üsküdār ḳażāsına vāṣıl oldı. On üç Receb'inde munfaṣıl olup yirine Sa'dī-zāde Efendi naṣb olındı. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde ḫalefi yirine i'āde **[394a]** olındı. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn Efendi cā-nişīn olmaġla iṯbāt-ı vücūd itmiş idi. Biñ yigirmi Ṣa'bān'ında Ṣun'ī Efendi yirine Ḥaleb-i Şehbā ḳażāsı feżāsına eşheb-i iḳbāl sürmiş idi. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Tevfīḳī-zāde yirine Baġdād ḳażāsına naḳl olındı. Yigirmi iki Muḥarrem'inde ref' olınup yirine Seyrek-zāde terfī' olındı. Yigirmi beş Rebī'u'l-evvel'inde Ṣadre'd-dīn-zāde yirine mükerreren Ḥaleb ḳażāsı 'ināyet olındı. Yigirmi altı Cemādiye'l-āḫire'sinde fāriġ olan birāderleri Ḳudsī Efendi yirine Mekke-i Mükerreme'ye naḳl olındı. Yigirmi yedi Receb'inde munfaṣıl olup yirine Şām'dan Dāvud-zāde Efendi tebdīl olındı. Otuz bir Ṣafer'inde Ḥasan Efendi yirine Edrine ḳażāsı 'ināyet olındı. Eṣnāyı ṭarīḳda devre-i 'ömri temām ve sicillāt-ı a'māli ḳarīn-i ḫitām olup yirine Hidāyet Efendi mutaṣaddī-i tenfīẕ-i aḥkām olmış idi. Rebī'u'l-evvel evāsıṭında meyyiti getürilüp Emīr Buḫārī Zāviyesi sāḥasında defn olındı. 'Acā'ib-i ittifāḳıyyedendür ki pādişāh-ı kişver-sitān Sulṭān 'Oṯmān Ḫān Leh seferinden gelürken manṣıb-ı mezbūrı Babaeskisi menzilinde iḥsān eyleyüp bunlar daḫı Edrine'ye giderken menzil-i merḳūmda[3] manṣıb-ı ḥayātdan ma'zūl olmış idi.

Mevlānā-yı merḳūm kemālāt-ı celīle ile mevsūm, iḫtilāṭ-ı ḫalḳdan gürīzān, gūşe-i ḫumūlde güm-nām ü bī-nişān, dā'imü's-ṣavt ü şedīdü'l-iştiġāl, rūz u

1 Celīlesin SE
2 387b E
3 229a SE

şeb mutaṣaddī-i efkār-ı ḥall-i eşkāl, ẕātı nāmına ġālib, müstaḥiḳḳ-ı maʿālī vü menāṣıb olup ihmāl-i rūzgār ile rişte-i kārına ʿuḳde-i idbār ṣalınmış idi.

Āṯār-ı ʿilmiyyesinden *Cāmiʿu'l-fuṣūleyn*'i tertīb ve mükerrerāt-ı mesā'ilden tehẕīb eyleyüp aḳvellerine cevāb yazmışdur. "*Nūru'l-ʿayn fī Iṣlāḥi Cāmiʿi'l-fuṣūleyn*" ismiyle müsemmā kitāb-ı müsteṭābdur. İbtidā-yı bedā-yı ʿālemden evāḫir-i devlet-i Süleymāniyye'ye gelince mufaṣṣal tārīḫi vardur. "*Mir'āt-ı Kā'ināt*" nāmı ile mevsūm, sifr-i belāġat-rüsūmdur. Bunlardan māʿadā baʿż-ı taʿlīḳātı ve ḳābil-i ḳabūl kelimātı vardur.

ʿAcā'ib vāḳıʿātdandur ki biñ otuz tārīḫinde Ṣadr-ı Aʿẓam ʿAlī Paşa ki maḥāsin-i ḫulḳ u mekārim-i ḫalḳla maʿrūf, seyyid-i celīlü'l-ḳadr-i cezīlü'l-maʿrūf idi, mānend-i beytü'l-ḳaṣīd, serāy-ı mevzūn bināsına ṭarḥ-ı cedīd ṣalduḳda tehniyet-i binā ḳaṣd olınmaġla bir ḳaṣīde-i gevher-niẓām ebyātına ḥüsn-i iltiyām[1] virilüp ʿarż olınmış idi ki maṭlaʿı budur:

Beyt Ḫoşā revāḳ-ı Ḫavernaḳ-nişān-ı zerrīn-ṭāḳ
Ki şāḫ-ı[2] ferş olamaz cüft-i zer-nigārına sāḳ.

Vezīr-i hüner-perver, devḥa-i ʿināyeti sāye-güster ḳılup bir manṣıb-ı celīl ile çerāġ-ı meclis-i iclālī ḳılmaġa vaʿd-i bī-lāf-ı münʿadimü'l-ḫilāfı ṣādır olmış idi. Ol gice intiẓār-ı ṣubḥ-ı saʿādet ile ḫ̔āb-ı rāḥat üzere iken ʿālem-i miṯālde görürin ki incāz-ı vaʿd-i iḥsān[3] recāsına ṣadr-ı aʿzam āstānına güẕerān olup naẓar itdükde serāy-ı dil-güşāyı der-beste vü ḫālī bulup nigāh-endāz-ı aḥvāli olmış idüm. Baʿde zemān dīvān-ḫāne ḳapusı açılup ṣāḥibü't-terceme nümāyān oldı. Ol ḥālde ʿālem-i ḥisse gelüp fi'l-ḥāl mir'āt-ı ʿālem-nümā-yı ḫayālde görinen ṣūret-i vāḳıʿaya taʿbīr, bu yüzden lā'iḥa-i żamīr oldı ki ḫidmet-i mevlevī[4] būtīmār gibi ḥüzn-i dā'ime mübtelā ve āmācgāh-ı ḫadeng-i derd ü belā olup süveydā-yı dil-i zārı naḳş-ı nā-murādī ve resm-i dāġ-ı derūn-ı nā-şādī, ser-i mismār gibi mānīʿ-i fütūḥ-ı müşkil-güşādī, **[394b]** belki her noḳṭası ṣıfru'l-yed olduġına

1 niẓām SE
2 şāḫ-ı ferş:sāḳ-ı ʿarş SE
3 388a R1
4 Mevlānā SE

şāhid ve dā'ire-i tecemmüli sūḫte-i āteş-i ḳahr-ı dehr-i nā-müsā'id, dendāne-i sīn-i ye'sle erre-keş-i nihāl-i ümmīd ü bīḫ-ken, ṣaġr-ı bāsim bu'us-i be'sāya bū-se-zen olup mażmūn-ı beyt-i meşhūr kitābe-i ṭāḳ-ı aḥvāli olmaġın ol ḳapudan ḳaṭ'-ı recā ve iẓhār-ı ẕekā olınmış idi:

Beyt Çü cevinde ḫūşe-i ümmīd içün pür-şevḳ iken
Ḫırmen-i ḥırmāna ṣalmış gerdiş-i gendüm-nümā

Ḫatem-i[1] mektūb du'āsı 'azl ü nekbet müstedām
Naḳş-ı tevḳī'-i celāli'l-muḥaḳḳir dā'imā

el-Mevlā Meḥemmed (Dersi'ām Meḥemmed Efendi)

Vilāyet-i Anaṭolı'dan ẓuhūr ve ebkār-ı efkār-ı[2] 'ilmiyyeye beẕl-i nefā'is-i mühūr idüp kesb-i sermāye-i fażl ü kemāl itdükden ṣoñra dārü'l-mülk-i İstanbul'ı veche-i ḳāfile-i āmāl eyleyüp bi-ḥasbi'l-'āde ḥareket ve Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi ḫidmetlerinden iktisāb-ı şeref-i mülāzemet itmiş idi. Ba'żı medārisde edā-yı ḫidmet iderek biñ on üç Rebī'u'l-āḫir'inde Kemāl Efendi Maḫdūmı'n-dan ṣoñra tenzīl olınan Medrese-i Cānbāziyye ḳırḳ aḳçe ile bunlara tevcīh olındı. On dört Ṣafer'inde 'azl olınup medresesi bu ḥaḳīre 'ināyet olındı. Ba'dehu Sulṭān Süleymān Ḫān Cāmi'-i Şerīfi'nde ders-i 'āmm içün ta'yīn olınan Maḫrec Medresesi bunlara in'ām olınup "Dersi'ām" laḳabı ile şöhret bulmış idi. Biñ yigirmi Receb'inde Sa'īd Efendi yirine Ḥācī Ḥasan-zāde Medresesi'ne müderris oldı. Yigirmi üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde Receb Efendi yirine Ḫadım Ḥasan Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi dört Ramażān'ında Tevfīḳī-zāde Aḥmed Çelebi yirine Sinān Paşa Sulṭānī pāyesine ḳadem-i himmet vaż' eyledi. Yigirmi altı Ṣafer'inde Hidāyet Çelebi yirine Sinān Paşa Dārü'l-ḥadīṯi'ne naḳl olındı. Yigirmi sekiz Ṣa'bān'ında Mollā-zāde Ḫˇācesi 'Abdu'llāh Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Bāḳī-zāde Şeyḫī Çelebi yirine altmış aḳçe ile İsmiḫān Sulṭān Medresesi iḥsān olındı. Otuz bir Cemādiye'l-ūlā'sında intiḳāl idüp medrese-i maḥlūle Ḥüsām-zāde'ye tevcīh olındı.

Merḥūm-ı merḳūm āşinā-yı baḥr-ı 'ulūm, keṯīrü'l-iştiġāl, 'azīzü'l-istīhāl, 'ālim ü fāżıl, merd-i kāmil, nef'i 'āmm, ser-bülend-i 'ulemā-yı a'lām idi.

1 Ḫatem-i:Ḫatem ü SE
2 - SE

el-Mevlā 'Ömer ('Ömer Efendi[1])

Taḥṣīl-i levāzım-ı ṭarīḳ ve ri'āyet-i merāsim-i ders ü taḥḳīḳ eyleyüp ba'ż-ı 'ulemādan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve medāris-i 'ilmiyyede 'ilm-i şerīfe ḫidmet eyledükden ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında Ḥalebī Aḥmed Çelebi yirine Ṭopḳapusı'nda Aḥmed Paşa Medresesi tevcīh olındı[2]. Yigirmi yedi Receb'inde Ketḫudā Muṣṭafā Efendi maḫdūmı Maḥmūd Çelebi yirine Yeñi 'Alī Paşa Medresesi'ne ḥareket eyledi. Yigirmi sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde yirinde pāye i'tibār olındı. Biñ otuz Şevvāl'inde teḳā'üd iḫtiyār iden Tatar İbrāhīm Efendioġlı yirine Meḥemmed Aġa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Otuz bir Cemādiye'l-ūlā'sında intiḳāl eyleyüp medrese-i maḥlūle Ser-maḥfil-zāde'nüñ 'ıḳdu'l-cevāhir-i cīd-i ümmīdi ḳılındı.

Mıṣrā' Başlasun devre ḳadeḥ oldı müzeyyen maḥfil

Merḥūm-ı mezbūr ba'ż-ı kibāruñ 'ayn-ı 'ināyetine manẓūr, müfettiş-i evḳāf ve me'mūli ḳarīn-i is'āf idi.

el-Mevlā Aḥmed (Aḥmed-i Bosnevī)

Bosna Serāyı'nda rūy-māl-i dergāh-ı sulṭān-ı vücūd ve "Dāvud **[395a]** -zādelik" 'unvānın mu'arrefü'l-ḥāl-i meclis-i şühūd eyleyüp ṣafā-yı ẓāhir ü bāṭın ile āyīne-i ḫūrşīd gibi bülend-iştihār ve "Ṣūfī Aḥmed" dimekle şöhret-şi'ār olmış idi. Ṣadru'l-ifāde Dökmeci-zāde Efendi'den mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olup devr-i medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ beş Cemādiye'l-ūlā'sında Cerrāḥ-zāde yirine Edrine'de Şeyḫī Çelebi müderrisi olmış idi[3]. Ba'dehu Ṣaḥḥāf Tāce'd-dīn ile ḫalef ü selef ve naḳd-i vaḳt-i 'azīzi ma'reke-i 'azl ü naṣb miyānında telef olup biñ on iki Ṣa'bān'ında Nehcī Efendi yirine Ṭaşlıḳ Medresesi'ne vāṣıl, yigirmi iki Muḥarrem'inde Rodosī yirine Cāmi'-i 'Atīḳ pāyesine nā'il, yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Çuḳacı-zā-

1 'Ömer Efendi:el-Mevlā 'Ömer SE
2 388b E
3 229b SE

de ḫışmı Baba Ḥüseyn Efendi[1] yirine Ḥalebiyye pāyesine sāye-endāz-ı feżā'il olmış idi. Ol eṣnāda Bahā'e'd-dīn mülāzımı[2] Bekir Çelebi yirine Üçşerefeli ile şerefāt-ı ḳadri 'ālī olup yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında taḥille-i Ṣaḥn ile Baġdād pāyesine müteṣā'id ve yevmī seksan aḳçe vaẓīfe ile müteḳā'id olmış idi. Otuz bir ḫilālinde irtiḥāl ve dārü'l-üns-i ḳudse intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm ḥakkāk-i cevāhir-i manṭūḳ u mefhūm, gül-deste-bend-i ḥadīḳa-i fażl ü kemāl, ehl-i 'ilm ü ehl-i ḥāl[3] idi. Maḥmūd Efendi ḫulefāsından Dizdār-zāde Aḥmed Efendi ḫidmetlerinde vāṣıl-ı sırr-ı ṭarīḳat ve şemşīr-i ẕü'l-vecheyn-i şerī'at ü ḥaḳīḳat idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Çuḳacı-zāde)

Beldetü'l-İslām-ı Selānik'den pedīdār ve "Çuḳacı-zāde" dimekle ġulġul-endāz-ı iştihār olmış idi. Bālā-yı isti'dādına perniyān-bāf-ı istiḥḳāḳ u istīhāl ve ḳāmet-i cāme-zīb-i ictihādına ṭırāzende-i ḥulle-i ḫod-reng-i fażl ü kemāl olup 'ulemā-yı 'aṣr dārü'l-ifādelerinde idāre-i kü'ūs-i ḳāl u ḳīl ve Sinān Efendi-zāde 'Alī Efendi āstānesin nāz-bāliş-i mesned ü maḳīl eyleyüp ḫidmet-i 'aliyye-lerinden iktisāb-ı şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medārisde 'ilm-i şerīfe ḫidmet eyledükden ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi Receb'inde Rā'ī-zāde Aḥmed Çelebi yirine Mesīḥ Paşa müderrisi olmış idi. Yigirmi iki Ẕi'l-ḥicce'sinde Abdāl Mūsā yirine Orḫāniyye-i İznīḳ pāyesine naḳl olındı. Yigirmi üç Ramażān'ında 'Unḳūd Süleymān yirine Selānik fetvāsı iḥsān olındı. Yigirmi yedi Receb'inde Uzun 'Abdu'l-vehhāb yirine Bosna ḳażāsı tevcīh olındı. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde selef-i sālifi yirine mükerreren Selānik fetvāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi.[4] Yigirmi ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inde Büyük Menteş-zāde yirine Āmid ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olup otuz bir Cemādiye'l-āḫire'sinde manṣıb-ı ḥayātdan mün'azil ve 'ālem-i şühūddan munfaṣıl olmış idi. Manṣıb-ı maḥlūl Ḥalebī Aḥmed Çelebi'ye maḥall görüldi.

Mevlānā-yı merḳūm ḫūşe-çīn-i ḫırmen-i 'ulūm, 'ilm ü ma'ārifde müşārik-i

1 Çuḳacı//Efendi:Ḥüseyn Çelebi R1, SE
2 Bahā'e'd-dīn mülāzımı:- R1, SE
3 'irfān SE
4 389a E

emṣāl, teşne-leb-i mebārik-i fażl ü kemāl, fetvā taḳribi ile çok mes'ele yataḳlandurmış ve bīşezār-ı ḫuṭūṭ içre ṭurfe-ġazālān-ı ma'nāyı reh-vār-ı fikretle ṭoḳuz ṭolandurmış, efkārı miyāne, evżā'ı ehl-i 'ilmāne idi.

Ṣınfu'l-meşā'iḫ

eş-Şeyḫ Ṭurḫān (Ṭurḫān Dede)

Vilāyet-i Ḥamīd a'mālinde i'māl-i esbāb-ı vücūd ve sermāye-i aḫlāḳ-ı ḥamīde ile 'azm-i şehristān-ı şühūd eyleyüp meşā'iḫ-ı **[395b]** ṭarīḳa-i Zeyniyye'den Burhān Efendi ḫidmetlerinde taḥṣīl-i kemāl ve tekmīl-i merātib-i ehl-i ḥāl itmiş idi. Fā'iż-i ser-çeşme-i zülāl-i efḍāl ve ṣadr-ı meclis-i ricāl iken biñ yigirmi yedi tārīḫinde 'ālem-i ḳudse irtiḥāl eyledi.

'Azīz-i mezbūr kerāmāt-ı celīle ile meşhūr, te'ṣīr-i enfāsı bün-tīz, ceẕbesi ġālib 'azīz idi. Kimseden ṣadaḳa ve hediyye ḳabūl itmeyüp dā'imā ceyb-i ġaybdan beẕl ü 'aṭā üzere idi.

Naḳl olınur ki bir cerāb-ı ṣaġīri var idi. Ḫalḳı iṭ'ām ve elvān-ı ṭa'ām ile in'ām-ı 'āmm[1] iderdi. Egerçi ẓāhirde nev-be-nev ṭa'āmı bişmezdi ammā ḫ'ān-ı ni'meti dünyāya yitişür, birke-i[2] bereketine noḳṣān irişmezdi ve gūşe-i destmāle ġonce-i[3] verd-i sefīd deñlü[4] bir girih urmış idi. Her zemān ol girihden zer-niṣār ü derem-efşān olurdı.

li-Cāmi'ihi'l-merḥūm[5]

'Amr-ı 'Ayyār gibi ġonceyi açsun da görüñ
Bu ḳadar bergi nice gizledi enbān-ı nesīm

mażmūnına ḳarīb, enbān-ı kerāmetden kerem ü iḥsānla ḫāṭır-fırīb olup kīse-i kān ü kāse-i 'ummān gibi nüḳūdı nüfūd ḳabūl itmez ve 'aḳd ü ḥall-i[6] iksīr-i seḫā ile 'uḳde-i dil-i 'āşıḳ gibi ol girih elden gitmez idi. *Ḳuddise sırruhu'l-'azīz.*

1 in'ām-ı 'āmm:in'ām SE
2 - E
3 Kūşe-i SE
4 Gibi SE
5 li-Cāmi'ihi'l-merḥūm:li-Muḥarririhi'l-ḥaḳīr E
6 'aḳd ü ḥall-i:ḥall-i 'aḳd-i SE

eş-Şeyḫ ʻArab Efendi (Selānikī ʻArab Efendi)

[İsmi ḫāṭırda olmamaġla işāret olınmadı[1].] Vilāyet-i ʻArab'dan diyār-ı Rūm-ı cennet-rüsūma ḳudūm eyleyüp Selānik'de tavaṭṭun eylemiş idi. Cevher-i bāṣırası nigīndānından cüdā ve şehbāz-ı ḫāṭır-ı Hümā-pervāzı dīde-dūz-i evc-i maḥabbet-i Ḫudā olup tekmīl-i nefs itmiş pīr-i maʻmūr u muʻammer ve terkīb-i vücūd-ı nezāhet-ālūdı cüz'-i aʻẓam-ı ʻilm ü ʻirfān ile muḫammer iken biñ otuz ḥudūdında ʻālem-i āḫirete sefer eyledi.

ʻAzīz-i müşārün-ileyh [2] صبت سجال المغفرة عليه ser-çeşme-i faẓl ü efẓāl, ehl-i ḥāl ü pesendīde-fiʻāl, ʻārif-i mükāşif-i bā-intibāh, bereketün min-berekāti'llāh idi.

Naḳl olınur ki biñ yigirmi beş tārīḫinde ḳaḥt-ı bārāndan şikāyet ve ḫidmet-i ʻazīze mürācaʻat olınduḳda refʻ-i dest-i duʻā eyleyüp fi'l-ḥāl istinzāl-i zülāl-i raḥmet ve beẕl-i nüzl ü nevāl-i kerem ü kerāmet itmişler idi.

eş-Şeyḫ Ebu'l-ġays[3] (Ebu'l-ġays el-Ḳaşşāş[4])

Muʻaẓẓam-ı büldān-ı maġrib-i zemīn olan maḥrūse-i Tūnus'dan hüveydā ve mānend-i nūr-ı süveydā ol sevād-ı ʻaẓīmden peydā olup evā'il-i ḥālinde üftāde-i beydā-yı ṭaleb ve dil-dāde-i taḥṣīl-i ʻilm ü edeb olmış idi. Ol diyār ʻulemāsından fünūn-ı mütedāvileyi ḳırā'at[5] ve mir'āt-ı ṭabʻ-ı mihr-incilāsın üstādān-ı ṣāḥib-i naẓara irā'et eyleyüp ʻilm-i celīl-i tefsīr ü ḥadīṯde māhir ve fenn-i uṣūl ü füruʻda[6] iḥāṭası ẓāhir, şeyḫu'l-fenn-i ṣınāʻāt-ı ʻArabiyye ve cümletü'l-mülk-i berāʻāt-i edebiyye olduḳdan ṣoñra ceẕbe-i İlāhiyye irişüp Cebel-i Zaʻvān eṭrāfını dā'ir ve seyr-i sülūkde meṣel-i sā'ir olup meşā'iḫ-ı kirāmdan Şeyḫ Meḥemmed Cedīdī ḫidmetlerine vāṣıl ve murād-ı dil-i āgāhına nā'il olmış idi. Şeyḫ-i kerīm intiḳālinden ṣoñra ḥacc-ı Beytü'l-ḥarām niyyetine vaṭan-ı me'lūfine mürācaʻat ve zümre-i ṣuleḥā ile ʻaḳd-ı ḥalḳa-i cemʻiyyet eyleyüp rūz-tā-beşeb kemāl-i edeb ü vaḳār ile müdārese-i ʻulūm ve ḥall-i müşkilāt-ı manṭūḳ u

1 İsmi//olınmadı:- R1; der-kenar E
2 "Bağışlanma kovaları onun üzerine dökülsün."
3 Ġays el-Ḳaşşāş SE
4 Ebu'l//Ḳaşşāş:eş-Şeyḫ Ebu'l-ġays el-Ḳaşāş SE
5 389b E
6 230a SE

mefhūm itdükden ṣoñra giceler ṣabāḥa dek cem'-i ehālī ve tevḥīd ü temcīd ile iḥyā-yı leyālī itmişler idi.

Naḳl olınur ki nihāl-i şükūfedār-ı faẓl-ı bahār gibi elbise-i fāḫire şi'ār ü diṣārları iken ol eṣnāda bir mertebe fenā iḫtiyār itmişler idi ki ḫırḳa-i peşmīnesi **[396a]** اتسع الخرق على الراقع[1] meṣelini müẓekkir ve dūşında olan muraḳḳa'dan ṣūret-i fenā vü faḳr ẓāhir, belki berg-i ḫazān gibi pāreleri mütenāṣir idi. El-ḥāletü hāẓihi bī-yār ü refīḳ iḫtiyār-ı metā'ib-i ṭarīḳ idüp isḳāṭ-ı farīża-i ḥacc ü ziyāret ve bir sene miḳdārı emākin-i ṭayyibe-i Ṭaybe vü Yeṣrib'de iḳāmet itmişler idi. Ba'dehu ṣiyāb-ı ḥasene ve eṭvār-ı müstaḥsene ile ḳufūl idüp vaẓā'if-i 'ilm ü 'ibādete[2] meşġūl iken iẓhār-ı ḥarekāt-ı erbāb-ı cünūn ve ışdār-ı kelimāt-ı ehl-i mücūn eyleyüp meṣelā gāhī imām-ı ṣāḥibü'z-zemān Mehdī olmaḳ iddi'ā idüp gāhī iḫbār-ı 'ani'l-ġayb ṭarīḳı ile ḥavādiṣ-i ātiyeden basṭ-ı müdde'ā eyleyüp ṭavr-ı 'aḳldan bīrūn evżā'-ı ġarībe ve eṭvār-ı 'acībe[3] iẓhār eyledükçe cem'-i keṣīr ittibā' itmiş idi. Ol ḥālde 'ulemā-yı beled ittifāḳ eyleyüp ol tārīḫde mīr-i mīrān-ı Tūnus olan Ramażān Paşa'ya varup "Elbette şeyḫ-i merḳūmı iḥżār eyleyüp şer'-i şerīfe muḫālif evżā'dan men' u zecr ve kendüyi ve mürīdlerini te'dīb ü ḥaẓr ile iḥrāz-ı ecr eylesüz." dirler. Paşa daḫı her çend muḳteżā-yı şer'-i muṭahharı[4] icrā ḳaṣd idüp da'vet ider, mehābet-i velāyet kendüye ve etbā'ına bir kelime ışdārına ḳudret ḳomaz. Bi'l-āḫire;

Beyt [Dile ṭa'n itmeyelüm olsa esīr-i ġam-ı 'ışḳ
Gelüñ anı ḳoyalum ḥāline mevlāsı ile[5]]

[Atmañ gedā-yı kūy-ı ḫarābāta seng-i ṭa'n
Ḳoñ anı kendi ḥāline Rabb-ı raḥīmle[6]]

mażmūnı düstūrü'l-'amel olup daḫl ü ṭa'ndan el çekerler. Nice zemān mütelevvinü'l-aḥvāl olmaġla bir ṭavrdan bir ṭavra intiḳāl eyleyüp gāh 'imāme vü cāme-i

1 "Sorun artık ciddi boyutlara ulaştı. Çözülemeyecek noktaya geldi."
2 'ibādāta SE
3 evżā'//acībe:evżā' ü eṭvār-ı 'acībe SE
4 Paşa//muṭahharı:Muḳteżayāt-ı şer'-i şerīfi her çend paşa SE
5 Dile//ile, der-kenār E
6 Atmañ//raḥīmle, der-kenār R1, SE

mollāyāne ile imāme-i sübḥa miṣāl ser-ḥalḳa-i ṭalebe-i ʿilm ü kemāl, gāhī ser ü pā bürehne geşt-i cibāl ü deşt[1] eyleyüp maġlūb-ı ḥayret ü veleh olmaġla saʿy ü hervele itmekde serdār-ı jūlīde-mūyān-ı Mecnūn-timṯāl olurlar idi. Bi'l-āḫire terk-i televvün ve iḫtiyār-ı sükūn ü temekkün eyleyüp inşā-yı cāmiʿ-i şerīf ü ḫānḳāh ve miḥrāb-ı feyż u efżāli tekyegāh itmişler idi. El-ḥāletü hāẓihi ceyb-i ġayba dest-yāz ve kīmyā-yı kerāmetle ser-efrāz olup otuz iki yirde zāviye vü mescid ve ṣavāmiʿ ü maʿābid binā eyleyüp lā-yuʿadd velā-yuḥṣa[2] medāris-i refīʿa ve ḳanāṭır-ı menīʿa iḥdāṯ itmişler idi. Her birine evḳāf-ı ʿaẓīme taʿyīn eyleyüp muḳīm ü müsāfiri infāḳ ve isrā-yı Müslimīne beẓl-i emvāl ile ıṭlāḳ ḫaṣlet-i kerīmeleri idi. Māh-ı Receb ü Şaʿbān ve şehr-i mübārek-i Ramażān dāḫil olduḳda naḳl-i *Ṣaḥīḥ-i Buḫārī* ve ʿaḳd-ı meclis-i tefsīr-i şerīf resm-i muʿtād-ı cārī[3] ve şīve-i ser-çeşme-i feyż-i dā'imü'l-edvārı idi.

Buḫārādan[4] gelür diñler ḥadīṯin ṭālib-i maʿnā

mażmūnı üzere buḫār-ı buḫūr-ı ders ü taḥḳīḳları şāmme-i ʿāleme şāmil ve zülāl-i fażl ü efżālleri ābiş-ḫor-ı her merd-i kāmil idi. Kimseden ḳabūl-i hediyye muḥāl iken *Kitāb-ı Buḫārī* nüsḫasın getürenlere kemāl-i iḳbāl ʿarż eyleyüp iżʿāf-ı ṣemen ile muḳābele bi'l-iḥsān iderler idi. Ve ne maḳūle kitāb ʿarż olınsa eṣmān-ı ġāliye ile iştirā muʿtādları olmaġın ḫizāne-i kitāb-ḫānelerinde ol mertebe kütüb-i celīle ve nüsaḫ-ı maḫdūme cemʿ olmış idi ki taḥdīd ü iḥṣā mümkin degül idi. Cümleden bin ʿaded Buḫārī nüsḫası cemʿ olmaḳ naḳl olınur. [5]وقس عليه الباقي

Sinn-i şerīfleri elliden mütecāviz ve ʿaḳd-ı sādise mütenāhiz iken biñ otuz bir senesi Receb'inüñ evā'ilinde maraż-ı ṭāʿūndan intiḳāl ve civār-ı raḥmete irtiḥāl itdiler. "Sevḳu'l-bilād" dimekle meşhūr maḥalde[6] vāḳiʿ zāviye-i maʿrūfelerinde medfūn ve ziyāretgāh-ı ehl-i derūndur.

ʿAzīz-i merḳūm deryā-yı bī-kerān-ı maʿārif ü ʿulūm, ḳuṭb-ı ṣābit-ḳadem-i **[396b]** maḳām-ı ifrād, şemʿ-i żiyā-güster-i miḥrāb-ı irşād, maẓhar-ı füyūżāt-ı

1 Cibāl ü deşt:deşt ü cibāl SE
2 390a E
3 muʿtād-ı cārī:muʿtādları idi R1
4 Buḫārādan SE
5 "Diğerlerini bununla mukayese et."
6 Maḥallede SE

'aliyye, maṣdar-ı kerāmāt-ı celiyye, ġavṯ-ı a'ẓam, ġayṯ-ı midrār-ı feyż ü kerem, sulṭān-ı ṣāḥib-i ẓuhūr-ı mülk-i 'irfān, veliyy-i vālā-ḳadr-i 'ālī-şān idi.

Ḫaṣā'iṣ-i kerīmelerindendür ki deryā-yı güher-rīz gibi dā'imā feyż-i 'aṭā vü kerem ve devḥa-i gül gibi muttaṣıl niṯār-ı dīnār ü derem ḳılup ceyb-i ġayba dest-yāz ve ḫazīnedār-ı luṭf-ı Kerīm-i bī-niyāz olduḳların iẓhār iderler idi ve her sene küffār-ı ḫāksār elinde esīr olan Müslimīnden nice bī-keslere feryād-res olup taḫlīṣ içün māl-i vāfir beẕl itmekle ebr-i deryā-bār-ı keff-i kerīmleri vekīl-ḫarc-ı baḥr-ı kerāmet olduġını iş'ār[1] iderler idi.

Kerāmāt-ı celīlelerindendür ki bir gün ḫuddām-ı ḫānḳāha tenbīh eyleyüp yedi yüz nefer merd-i bürehne iksā idecek cāme ve pīrāhen ve destār ve pāpūş ve miyān-bend iḥżārına fermān-fermā olurlar. Emrleri yirine gelüp āyā ne ḥāl ẓuhūra gele, dir iken Malṭa gemilerinden üç ḳıṭ'a[2] ḳadırġa Tūnus sāḥilinde pārelenüp yedi yüz nefer esārā-yı Müslimīn bend ü zencīrden ḫalāṣ olurlar. Āsitān-ı şeyḫ-i 'ālī-şāna rūy-māl idüp[3] iḥżār olan eṣvāb, bī-kem ü kāst endāze-i keşf ü şühūda rāst gelür[4].

Bu rivāyet daḫı gevher-i şehvār-ı silk-i taḥḳīḳdur ki 'askerī ḳısmından bir merd-i āzāde bir gice Tūnus ḥavālīsinde "Tanca" nām maḥalden güẕār iderken görür ki bir ḥacer-i 'aẓīm ref' olınup bir maġara açılmış. Derūnına naẓar itdükde zer-i meskūkle māl-ā-māl bir defīne-i 'aẓīme müşāhede idüp ḫizāne-i ġaybden ḳutlu ḳapu açıldı, i'tiḳādı ile[5] ceyb ü dāmenin pür idüp çıḳmaḳ istedükde ḳapuyı mesdūd bulup 'aḳlı başından gider. Alduġı māli yirine ḳoyup teveccüh eyledükde ḳapuyı güşāde bulup tekrār alduḳda yine ḳapu sedd olınup bi'l-āḫire naṣīb degül idügin bilüp me'yūs olur ve seyr ile ḳanā'at eyleyüp ḫalāṣı ġanīmet bilür. Birḳaç günden ṣoñra yine ol maḥalle uġrayup görür ki ol ḳapu yine fetḥ olınmış. Bir şaḫṣ içerü girüp bir 'aybeyi māl-ā-māl eyleyüp yanında olan estere taḥmīl itmek ister. Selām virüp ḥālinden su'āl eyledükde cevāb virür ki "Ben şeyḫü'ş-şüyūḫ Ebü'l-ġayṯ ḥażretlerinüñ ḫidmetkārıyum ve bu ḫazīne anlaruñ naṣībidür. Emrleri geldükçe ḳapu açılur ve işāretleri deñlü māli alduḳ-

1 İẓhār SE
2 - SE
3 Rūy//idüp:- SE
4 230b SE
5 390b E

dan ṣoñra bir vechle mesdūd olur ki nā-maḥreme ser-i mū deñlü şikāf meş-hūd[1] olmaz ve muḳteżā-yı beşeriyyet üzere ḥıyānet olınsa fi'l-ḥāl faḥm-i siyāh olup ḥikmeti fehm olınmaz." Şaḫṣ-ı ma'hūd bu tafṣīlden ṣoñra niyāz ider ki bir miḳdār altun ala ve temettu' mümkin olmazsa bārī müşāhede-i ḥikmet ile fā'idemend ola. Ḫādim-i mezbūr müsā'ade eyleyüp ceyb ü dāmenin pür ider. Ḫāneye geldükde ser-ā-ser engüşt siyāha mübeddel olmış müşāhede eyleyüp zaḥmeti yābāne gider.

Bu ḥikāye daḫı taṣḥīḥ-i 'an'ane ile vāṣıl-ı rütbe-i taṣdīḳdur ki bir kimse-nüñ zevcesi firāşından ġā'ib olup bu ḥālet şirār-ı beşerden olmaduġı muḳarrer olıcaḳ āstān-ı ḥażret-i şeyḫ varup 'arż-ı niyāz ve ṭā'ife-i cinden olmaḳ üzere keşf-i rāz ider. 'Azīz ḥażretleri ol merd-i vāḳı'a-dīdeye bir mektūb virüp "Ṣülüṣān-ı[2] leylden ṣoñra "Eski Tūnus" didükleri maḥalle varup **[397a]** muntaẓır ol ve cünd-i ervāḥ geçdükde pādişāhlarına mektūbımuzı īṣāl eyle. Murāda vāṣıl olursun." buyururlar. Fi'l-vāḳi' ol maḥalle varup fermān-ı 'azīzi yirine getür-dükde görür ki nıṣfu'l-leylden ṣoñra bir ḳavm-i nūrānī ẓāhir olup pādişāhları göründükde selāma ṭurur ve mektūb-ı 'azīzi rikāb-ı hümāyūna 'arż eyleyüp muntaẓır-ı fermān olur. Ol pādişāh-ı 'ālī-şān fermān-ı 'azīzi müṭāla'a ḳılduḳda "Sem'an ve ṭā'aten" diyüp 'avreti iḥżār ve zevcine teslīm eyleyüp def'-i ekdār-ı intiẓār ider. Ba'dehu ḥużūr-ı 'azīze selām ve du'ā gönderüp tavṣiye ider ki "Bir iki gündür ṣalāt-ı ṣubḥı zemān-ı mu'ayyenden taḳdīm iderler. İṣfār olınma-duġınuñ ḥikmeti nedür, i'lāmın recā iderüz."

Pīrī Beg-zāde 'Alī Çelebi'den bu ḥaḳīr, bi'z-ẕāt istimā' itmişdür ki "Pederi Tūnus defterdārı olup 'azl-i bī-hengāma mübtelā olmaġla faḳr ü fāḳadan ḥālimüz dīger-gūn ve ḥarekete ḳudret olmayup zār u zebūn olmış-ıduḳ. Bu eṣnāda 'īd-i şerīf mihmān-ı bī-tekellüf gibi teşrīf itdükde tedārik-i levāzımda 'acz muḳarrer olup ḥālimüz luṭf-ı Ḫaḳḳ'a ḳalmış iken şeyḫden bir dervīş gelüp 'azīz ṭarafından yüz dāne alma getürür ve ' 'Īdiyye ma'ẕūr ṭutsunlar.' diyü naḳl-i selām ü peyām[3] iderler. Vālid-i merḥūm almanuñ birini şaḳḳ eyledükde derūnında bir dāne filori bulınup ba'dehu her sīb-i müsellemi ġonce-i gül gibi pür-zer ve zebān-ı ren-

1 Mekşūf SE
2 ṣülüṣ E, SE
3 du'ā SE

gīn-'iẓārān gibi her birinde bir[1] gül-berg-i sürḫ-i nāzik ü ter muḳarrer olmaġın her biri penbe-i reng-āmīz-i dāġ-ı dil-i pür-ḫūn ve kevkeb-i dıraḫşān-ı baḫt-ı hümāyūn gibi ṣafā-baḫş-ı derūn olmış idi. Bu maḳūle kerāmātına nihāyet ve deryā-yı füyūżātına ḥadd ü ġāyet yoḳdur. *Ḳuddise sırruhu'l-'azīz.*

Biñ otuz altı tārīḫinde ḫalīfeleri Seyyid Meḥemmed Efendi İstanbul'a gelüp ḫaṭṭ-ı kerīmleri ile ṭarīḳat-nāmelerin getürdükde eşrāf-ı 'ulemā taḳrīẓ itmişler idi. Evvelā şeyḫü'l-islām, üstādü'l-'ulemā'i'l-a'lām Yaḥyā Efendi ḥażretleri bu gūne taḥrīk-i ḫāme-i i'cāz-ṭırāz buyurmışlardur:

Şi'r

ابو الغيث غوث المستغثين كلهم
بهمته نالوا منى فك اسرهم

فهمته العلياء غيث به ارتوى
رياض امانى لا ندريه باسرهم [2]

Tatar 'Īsā Efendi[3]

Küçük Ayaṣofıyya'da zāviye-nişīn ve Cāmi'-i Ebü'l-fetḥ'de vā'iẓ-i güzīn idi. Ġālibā Nūre'd-dīn-zāde Efendi ḫulefāsındandur.

Tatar Dervīş Efendi[4]

Zāviye-i Gūrānī'de şeyḫ-i kürsī[5] ve Cāmi'-i Süleymāniyye'de vā'iẓ ü nāṣıḥ iken intiḳāl eylemişdür.

[Niyāzī Efendi[6]

Eyyūb'de vā'iẓ idi. Hefte ortasında Süleymāniyye kürsīsinde *Meṯnevī-i Şerīf* naḳl iderdi. Ma'mūr ādem idi. Ḥasan Efendi gibi Yemen'e gidüp Devlet-i 'Oṯmāniyye'de intiḳāl eyledi[7].]

1 391a E
2 "Rahmetin kaynağıdır, yardım isteyen herkesin yardımcısıdır. Onun himmetiyle esaret zincirlerinden kurtuluşa nâil oldular. Onun yüce himmeti kendisiyle susuzluğumuzu giderdiğimiz bir yağmurdur."
3 R1 ve E'de başlıksız ve nisbesiz, SE'de ise nisbesiz yer almaktadır.
4 R1 ve E'de başlıksız ve nisbesiz, SE'de ise nisbesiz yer almaktadır.
5 - E, SE
6 Bu biyografi her üç nüshada nisbesizdir.
7 Niyāzī//eyledi, der-kenār R1, E

Bunlar emṡāli eʿizzenüñ nihāyeti yoḳdur. Tafṣīl-i ḥālleri maʿlūm olmamaġla işāret olınmadı.

Āḫir-i Vefeyāt-ı Devlet-i ʿOṯmān Ḫānī ve İcmāl-i[1] Ḥāl-i Ān Şānzdehüm-i Gevher-i Silk-i ʿOṯmānī *medde bi'l-ʿavni'r-rabbānī*

Ol pādişāh-ı Süleymān-bārgāhuñ eyyām-ı devletinde keşīde-i rişte-i sinīn ü şühūr olan müfredāt-ı umūrdur:

Ẕikr-i Sevāniḥ-i Aḥvāl-i Devlet-i Pādişāh-ı Cihān Sulṭān ʿOṯmān Ḫān bin Aḥmed Ḫān bin Meḥemmed Ḫān bin Murād Ḫān

Bu meclis-i behişt-āyīn-i dil-nişīnde sīr-i ḫ̆ān-ı ḫāme-i dü zebān, ārāyiş-i ṣaḥā'if-i leyl ü nehār itdügi ġarā'ib-i esmār, bu ṭavr üzere keşīde-i neşīde-i beyāndur ki ṣāḥib-ḳırān-ı ḳadr ü tüvān, mālik-i riḳāb-ı gerden-keşān, ḳahramān-ı Behrām-intiḳām, çābük-süvār-ı tevsen-i ġurredār-ı eyyām, zehre-şikāfiyān-ı Benī Aṣfer, gerden-zen-i ser-keşān-ı her kişver[2], devḥa-i gül-rīz-i zer-i dehdehī, gevher-niṯār-ı rāh-ı şāhenşehī, pence-tāb-ı **[397b]** Rüstem-i destān, nermīde-şāne-i pūlād-ı Nerīmān, ṣandalī-nişīn-i bārgāh-ı Süleymānī, revnaḳ-efrūz-ı tāc ü taḫt-ı İlḫānī, dürretü't-tāc-ı memālik-ṭırāzī, ekber-i evlād-ı Aḥmed Ḫān-ı[3] ġāzī;

Şehenşāh ʿOṯmān-ı ṣāḥib-ḳırān
Ḫidīv-i cihān faḫr-ı ʿOṯmāniyān.

Biñ on üç Cemādiye'l-āḫire'sinüñ onuncı güni gevher-i vücūd-ı mesʿūdları zīver-i kenār-ı deryā-yı şühūd olup bu ḥaḳīrüñ kilk-i dür-efşānı;

Mıṣrāʿ İde Bārī güzīn-i Āl-i ʿOṯmān[4] (1013)

mıṣrāʿını tārīḫ-i vilādet-i meymenet-nişānları ḳılmış idi. Yigirmi yedi Rebīʿu'l-evvel'inüñ ġurresinde ʿamm-i kerīmleri yirine pādişāh-ı heft-iḳlīm olup

1 Ve İcmāl-i:- SE
2 231a SE
3 Aḥmed Ḫān-ı:Ḫān Aḥmed-i R1, E
4 ایده باری کزین آل عثمان

vālid-i mācidleri gibi on dördünde iken ġurre-i iḳbālleri cihān-efrūz ve kevkeb-i ṭāli'leri āftāb-bürūz olup berr ü baḥre pertev-i iclāl ve şarḳ u ġarba şa'şa'a-i cāh u celāl ṣaldılar. "Şeh-i 'Oṯmāniyān"[1] (1027) tārīḫ-i cülūsları vāḳi' olmışdur. Sene-i mezbūre Receb'inüñ on altıncı güni ḳā'im-maḳām-ı ṣadr-ı Āṣaf-iḥtirām olan[2] Ṣūfī Meḥemmed Paşa'yı Sivas eyāleti ile āstānelerinden dūr idüp vezāret-i 'uẓmādan müteḳā'id olan dāmād-ı pādişāh-ı cihān-güşā Ḳara Meḥemmed Paşa ol ḫidmet-i 'aliyyede[3] istiḥdām buyurılup yigirmi sekiz Ṣafer'inüñ ġurresinde vezīr-i a'ẓam ve serdār-ı diyār-ı 'Acem Ḫalīl Paşa Arżırūm meştāsına geldükde 'azl olınup ḳā'im-maḳām olan Ḳara Meḥemmed Paşa mükerreren mühr-i ṣadāretle ikrām olındı. Yigirmi ṭoḳuz Muḥarrem'inüñ on altıncı güni Vezīr-i A'ẓam Meḥemmed Paşa Ḥaleb eyāleti ile bilād-ı Şāmiyye muḥāfaẓasına gönderilüp Ḳapudan 'Alī Paşa ṣadr-ı a'zam ve ṣadāretden müteḳā'id Ḫalīl Paşa ḳapudan-ı baḥr-ı ḫıżżam olup sābıḳan ḳā'im-maḳām olup Sivas eyāleti ile re'īs-i sevvās-i memālik-i Rūm olan Ṣūfī Meḥemmed Paşa ḫalefi Ḳaraḳaş Meḥemmed Paşa yirine Budin eyāletine naḳl ü taḥvīl olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Leh ḳıralı 'iṣyān idüp "Ḳansilar" nām vezīr-i vizr-endūzını serdār-ı fırḳa-i eşrār eyleyüp Boġdan voyvodası olan Ġaşber daḫı ḳaşmerlik idüp [4]الجنسية علة الضم mefhūmı üzere i'dād eyledügi ehl-i ḍalāl ile serdār-ı küffāra munżamm olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi ittifāḳī ṣuġūr-i memālik-i İslāmiyye'ye revān ve seyl-i çirkālūd gibi ṭuġyānları 'ıyān olup Aḳkirmān ve Bender ḳal'alarına istīlāları muḳarrer olduḳda vezāretle Ozi beglerbegisi olan İskender Paşa taḫt-ı eyāletinde olan beş sancaḳ yirüñ 'askerin cem' ve pervānevār ol fırḳa-i cān-sipār miyānında şem'-i māhçe-i rāyātını ḫūrşīd-i lem' ḳılup Ḳırım ḫānı olan Cānbeg Girāy Ḫān-ı Cengīzī birāderi Ḳaġılḳan 'İnāyet Girāy[5] Sulṭān hem-'inān-ı vezīr-i kārdān olup ol seyl-āb-ı fitneye sedd-i sedīd ve elvāḥ-ı ḥadīd ile çihre-nümā-yı be's-i şedīd olmışlar idi. On sekiz gün verā-yı ḫandeḳ-ı taburdan ḥarb ü ḳitāl ve 'ale'l-ıṭṭırād ṭırād ü nizāl olınup bi'l-külliye istīṣāl olınmış idi. Defter ile ḳırḳ biñ gebr-i nā-pāk āġaşte-i-i ḫūn u ḫāk olduġı vāṣıl-ı ser-menzil-i taḥḳīḳ-ı ehl-i

1 شه عثمانيان
2 - SE
3 391b E
4 "Cinsiyet/ırk birleşmenin nedenidir"
5 'İnāyet Girāy, der-kenār R1, E

idrākdür. Serdāruñ re's-i maḳṭū'ı āvīze-i ṭāḳ-ı dervāze-i devlet-serāy-ı pādişāh-ı āfāḳ olduḳda dinilmiş idi:

Beyt Aṣıldı seri dergeh-i şāhda
O da buldı rif'at bu dergāhda

Vezāretle Budin muḥāfaẓasında olan Ḳaraḳaş Meḥemmed Paşa kūçe-bend-i memerr-i nās olan Vās Ḳal'ası'n ki **[398a]** iltizām-ı bāc ü ḫarācı her sene yüz yük aḳçe olan bendergāh-ı 'aẓīmden 'ibāretdür, miftāḥ-ı tedbīr-i dil-peẕīr ile fetḥ eyleyüp żamīme-i memālik-i maḥrūsetü'l-eknāf itdügi mu'aẓẓamāt-ı vaḳā'i'den ma'dūddur.

Ḳapudan-ı A'ẓam Ḫalīl Paşa rūy-ı deryāda dört pāre kūh-peyker, zemīn-lenger kāfir ḳalyonına dūçār olup cümleden büzürgterīni ki "Ḳara Cehennem" dimekle meşhūr ve derekāt-ı caḥīm gibi derecāt-ı heft-gānesi ma'den-i şerr ü şūr, kūh-ı āteş miṣāl ser-bülend, bir tinnīn-i şerāre-feşān-ı ḳal'a-mānend idi ki gūyā pūlāddan yapılmış fīl-i cengī ve ḳulle-nişīn-i püşt-i dürüşti olan melā'īnüñ silāḥı Firengī idi, neheng-i baḥr-ı veġā ve peleng-i neberd-āzmā olan 'asker-i cerrār ile ceng ü peykār iderek tesḫīr idüp başdardasına yedek itmiş idi. Ba'dehu memālik-i Fireng'den Manfredonya Ḳal'ası ġāret olınup ġanā'im-i keṣīre ile 'avdet ḳılınduġı fütūḥāt-ı devlet-i ḳāhirelerinden[1] biridür.

Ḥabeş ḫalḳı beglerbegileri Maḥmūd Paşa'yı ḳatl eyleyüp cādde-i iṭā'atden inḥirāf göstermişler idi. Ser-keşlerinüñ başı kesilüp müceddeden tesḫīr olınduġı netā'ic-i baḫt-ı hümāyūnlarındandur. Ṣadr-ı a'ẓam, seyyid-i 'ālī-'alem 'Alī Paşa pādişāh-ı cihānı Leh seferine iġrā idüp tertīb-i muḳaddemāt-ı ġazā itmek üzere[2] iken biñ otuz senesi evā'ilinde ol āṣaf-ı ṣaff-ārā, şuḳḳa-firāz-ı naḫl-i 'azā ve āsūde-i daḫmegāh-ı fenā olup bostāncıbaşılıḳdan çıḳan Ḥüseyn Paşa ṣadru'l-vüzerā oldı.

Ġarā'ib-i eyyāmdandur ki sene-i mezbūre şitāsında şiddet-i sermādan serā-ser mā'-ı deryā müncemid olup ancaḳ aḳındı ortasında bir nehr-i ṣaġīr miḳ-

1 392a E
2 İtmek üzere:üzerinde SE

dārı maḥall açıḳ ḳalmış idi. Bu ḥāl-i bü'l-'aceb nādire-i eyyām ve laġziş-i pāy-ı rūzgār-ı bed-rām olmaġla müẕekkir-i ma'nā-yı [1] اول قارورة كسرت فى الاسلام idi. 'Acebā[2] sevābıḳ-ı eyyāmda miṣli ve mānendi vāḳi'[3] olmış mıdur, diyü tetebbu'-ı kütüb-i tevārīḫ eṣnāsında Cenābī Efendi merḥūmuñ "*el-'Aylemü'z-zāḥir fī Aḥvāli'l-evā'il ve'l-Evāḫir*" ismi ile mevsūm sifr-i belāġat-rüsūmında meşhūd-ı 'ayn-ı i'tibār oldı ki hicret-i nebeviyyenüñ yüz yigirmi birinci senesinde vāḳi' olmış. Ḥattā "Ḥalḳadona" nāmı ile mu'anven[4] "Ḳāżīköyi" didükleri maḥalden İstanbul'a odun 'arabası gelüp Kefe'den tüccār, bilā-ġubār güẕār itdügini imlā ve 'aks-i āyine vü āb gibi cilve-sāz-ı rūy-ı deryā-yı secencel-sīmā olduḳların nigāşte-i ḳalem-i taḥḳīḳ-mācerā itmişler idi. *Sübḥāne'l-ḳādir 'alā mā-yeşā.* Seyyid Hāşimī Çelebi ol şiddet-i şitāya ki 'ibret-nümā-yı ḳurūn-ı şettā idi, lafẓen ve ma'nen bu gūne tārīḫ-perdāz olmış idi:

Mıṣrā' Yol oldı Üsküdāra Aḳdeñiz ṭoñdı biñ otuzda[5] (1030)

Pādişāh-ı 'ālem-penāh ḥażretlerinüñ bi'z-ẕāt nehżat-ı hümāyūnları muḳarrer olduḳda şāḫ-ı şecere-i sulṭānī, ṣınv-ı kerīmü'l-aṣl-ı nesl-i 'Oṯmānī Şeh-zāde Meḥemmed Ḫān def'-i daġdaġa-i fitne-ḫīz-i 'ālem içün izāle ve 'inān-ı 'azmi ṭarīḳ-ı şehādetden cānib-i āḫirete imāle ḳılındı.

Beyt لايسلم الشرف الرفيع من الأذى
حتى يراق على جوانبه الدم [6]

Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde pādişāh-ı kişver-sitān devlet ü şevketle Leh seferine revān olup İsaḳcı Ma'beri'nde[7] Ṭuna üzere ta'biye olınan cisr-i kehkeşān-miṣālden 'ubūr olındı. Ol menzilde ḳapudan-ı **[398b]** a'ẓam, āṣaf-ı gerdūn-ḥaşem Ḫalīl Paşa, Kefe semtinde aḫẕ eyledügi Ḳazaḳ şayḳaların getürüp üç yüz miḳdārı eşḳıyā naḳş-ı meydān-ı siyāsetgāh ve her biri bir yoldan dūzaḫa rū-be-rāh ḳılındı. Vilāyet-i Leh ḳılā'ından "Ḫotin" nām ḥıṣn-ı metīn

1 "İslamiyetteki ilk kırık testi…"
2 - SE
3 - SE
4 231b SE
5 يول اولدى اسكداره اق دكز طوكدى بيك اوتوزده
6 "Yüksek şerefli olanlar sıkıntıdan güvende olamaz. O kadar ki yüzü kanlar içinde bile kalabilir."
7 Menzilinde SE

ḳurbında küffār-ı ḫāksār tabur ḳurup ḳırḳ biñ miḳdārı Ḳazaḳ-ı tüfeng-endāzı maḳām-ı imdāde kār-sāzī eylemegin eyyām-ı muḳātele mütemādī olmış idi. Bu ḥilālde mesned-ārā-yı ḫānī olan Cānbeg Girāy Ḫān-ı[1] Cengīzī dest-būs-ı pādişāh-ı Keyḫusrev-cenāb ile kām-yāb olup memālik-i düşmene aḳın fermān olındı. El-ḥāletü hāẕihi tīşe-i himmet-i çābük-destān-ı ġāret-pīşe ile ma'mūre-i mülk-i düşmen ḫarāb ve ṭarab-ḫāne-i maġrūrān-ı bed-mest nevḥagāh-ı būm u ġurāb olup yüz biñden ziyāde[2] esīr iḫrāc olındı. Vezīr-i A'ẓam Ḥüseyn Paşa tertīb-i mühimmāt-ı fetḥ u ẓafer ve temhīd-i muḳaddemāt-ı ferḫunde-fer bābında ihmāl-i cünḥası ile 'azl olınup Diyārbekr beglerbegisi vezīr-i Āṣaf-tedbīr Dilāver Paşa ṣadru'l-vüzerā oldı.

Otuz bir senesi evā'ilinde Leh ḳıralı ḳahr ü iz'āc ḫavfı ile iltizām-ı ḫarāc ḳılup recā-yı ṣulḥ ile ilçi gönderdükde mes'ūli ḳarīn-i ḳabūl ve maẓhar-ı 'avāṭıf-ı 'ālem-şümūl olmış idi. Sene-i mezbūre Rebī'u'l-āḫir'inde pāy-taḫt-ı salṭanata vāṣıl ve şevket-i bī-şümār ile serāy-ı sürūr-efzāya dāḫil oldı.

Evā'il-i māh-ı Receb'de çep-endāzī-i dehr-i bü'l-'aceb ẓuhūr eyleyüp pādişāh-ı 'ālī-himmet sefer-i Ḥicāz'a 'azīmet itmekle mecmū'-ı 'asker def'a sā'ī olduġı fitne-i 'aẓīmeye dā'ī olmış idi. Bi'l-āḫire iḳtiżā-yı taḳallübāt-ı aḥvāl ile āftāb-ı devletleri zevāl ve kevkeb-i ṭāli'leri 'uḳde-i vebāl bulmış idi. Ẕikr-i keyfiyyeti mükeddir-i ḫavāṭır ve bu maḳūlede belāġat-ı īcāzüñ luṭfı ẓāhir olmaġla ol vādīde kümeyt-i ḳaleme ruḫṣat-ı cevelān virilmedi.

Mıṣrā' قلم اینجا رسید و سر بشکست [3]

Tārīḫ-i riḥletleri "Şehīd oldı[4] 'Oṡmān"[5] (1031) icmālinden ma'lūm-i 'ālemiyāndur. Ol rūz-ı 'ibret-endūzda Dārü's-sa'āde Aġası Süleymān Aġa ve Ṣadru'l-vüzerā Dilāver Paşa ve āṣaf-ı sābıḳ Ḥüseyn Paşa ve Yeñiçeri Aġası 'Alī Aġa şemşīr-i ḫūn-āşām-ı 'askerden şehīd ve emvāc-ı baḥr-ı mevvāc-ı[6] şerr ü şūrda[7] nā-bedīd oldılar. Pādişāh-ı ḫalvet-güzīn-i Edhem-ḫilḳāt, rū-gerdān-ı 'ālem-i

1 Girāy Ḫān-ı:Girāy-ı SE
2 392b E
3 "Kalem öyle bir yere ulaştı ki başı kırıldı."
4 Şehīd oldı:Oldı şehīd SE
5 شهید اولدی عثمان
6 - SE
7 Şerr ü şūrda:şūr u şerde SE

ṣūret, Sulṭān Muṣṭafā bin Sulṭan Meḥemmed Ḫān def'-i fitne maṣlaḥatı içün nişānde-i taḫtgāh-ı Āl-i 'Oṯmān olmış idi. Yevm-i cülūsları ki māh-ı Receb'üñ sekizinci günidür, Dāvud Paşa vezīr-i a'ẓam ve Ḫunkār Ḫˇācesi 'Ömer Efendi şeyḫu'l-Ḥarem olup Şeyḫü'l-İslām Es'ad Efendi ḥażretleri vaẓīfe-i mu'tāde ile müteḳā'id ve maḳām-ı meşīḫat-i İslāmiyye'ye veliyyü'n-ni'am-ı 'ālem Yaḥyā Efendi ḥażretleri müteṣā'id olmış idi. Ṣadreyn-i 'ulemā bulınan Mollā 'Alī Efendi ve Mūsā Efendi ve İstanbul Ḳāżīsi Ḫˇāce-zāde 'Abdu'llāh Efendi ḥażerātı def'aten ma'zūl olup ṣadr-ı Rūm'dan müteḳā'id Ketḫudā Muṣṭafā Efendi ve Bostān-zāde Meḥemmed Efendi ṣadreyn-i fāżıleyn ve Çeşmī Meḥemmed Efendi ḥākim-i İstanbul olmış idi. Pādişāh-ı maġfūruñ namāzın şeyḫü'l-islām ḥażretleri ḳılup vālid-i mācidleri türbesinde mütevārī-i ḫāk-i 'anber-sā olmışlar idi.

[Sulṭān II. 'Oṯmān {Fārisī}]: Pādişāh-ı **[399a]** maġfūr āftāb-ı ṣāḥib-i ẓuhūr, sulṭān-ı 'ālī-ḳadr-i Cemşīd-fer, ḫāḳān-ı İskender-rāy-ı[1] Ḫurşīd-efser, Sām-süvār-ı şu'le-cünbiş-i ṣabā-cevelān, Ḳahramān-ı Ferāmerz-gürz-i Siyāmek-sinān, 'Oṯmān-ḥayā-yı 'Ömer-ṣalābet, Ṣıddīḳ-ṣıdḳ u[2] Ḥaydar-mehābet, silāḥ u ṣalāḥda yek-tene-i 'arṣa-i 'ālem, pādişāh-ı 'ālī-cāh-ı seyyāre-ḥaşem idi. Ecdād-ı 'iẓāmları gibi gāhī eş'ār-ı naġz dirler ve Fārisī taḫallüṣ iderler idi. *Enāra'llāhu te'ālā burhānehu*.

Mu'allim-i sulṭānī[3]

Ḫˇāceleri **'Ömer Efendi**'dür ki Mekke-i Mükerreme'de şeyḫu'l-Ḥarem olmışlardur.

Vüzerā-yı 'iẓām[4]

Ḫalīl Paşa: Vālid-i behişt-āşiyānları 'aṣrında vezīr-i a'ẓam ve serdār-ı diyār-ı 'Acem olmış idi. Tārīḫ-i cülūslarında Erdebīl seferinde bulınup cānib-i meştāya 'avd itdüklerinde 'azl olınup ba'dehu ḳapudan olmış idi[5].

Meḥemmed Paşa: Vezāret-i 'uẓmādan müteḳā'id iken Ṣūfī Meḥemmed Paşa yirine ḳā'im-maḳām olup -fī 16 Receb- yigirmi sekiz Ṣafer'inüñ ġurresinde

1 Rāy-ı:rāy ü SE
2 - SE
3 Mu'allim-i sultānī:Ḫˇāce-i Pādişāh SE
4 Vüzerā-yı 'iẓām:- SE
5 393a E

ḫalefi Ḫalīl Paşa yirine ṣāniyen vezīr-i a'ẓam oldı. Yigirmi ṭoḳuz Muḥarrem'inde 'azl olınup Ḥaleb eyāleti virilmiş idi. Çoḳ zemān geçmedin fevt oldı. Ẓāhir-i Ḥalebde medfūndur. Gümrük semtinde "Ḳara Ḥasan" dirler bir na'l-bendüñ oġlıdur. Ḥarem-i ḫāṣṣa dāḫil olup silaḥdār iken biñ on altı Ẕi'l-ḥicce'sinde Yemenli Ḥasan Paşa yirine Mıṣr eyāleti[1] virilüp Mıṣr ḳulınuñ eşḳıyāsını ḳırup ṭalebeyi men' itmiş idi. Biñ yigirmi evāḫirinde āstāneye gelüp vezīr oldı. Ba'dehu dāmād-ı pādişāhī olup Ḫalīl Paşa yirine ḳapudan oldı, fī sene 1021. Ba'dehu vezīr-i ṣānī olup biñ yigirmi üç Ramażān'ında Naṣūḥ Paşa yirine vezīr-i[2] a'zam oldı. Ol ḥālde diyār-ı şarḳa serdār olup Revān'ı muḥāṣara itmişler idi. Fetḥ müyesser olmayup yigirmi altı Muḥarrem'inde ba'de'l-ḳufūl ma'zūl olmış idi. Sengīn ü vaḳūr, iskemli ḥākimi idi.

Güzelce[3] 'Alī Paşa: İstanköyli Aḥmed Paşa'nuñ oġlıdur. Cedd-i māderīsi Ḳaya Paşa ṭarafından seyyid-i ṣaḥīḥu'n-nesebdür. Ṭoḳsan sekiz tārīḫinde babası Tūnus beglerbegisi iken "Yaḥyā" nām Celālī, Mehdī nāmına ẓuhūr idüp ḥarb-ı 'aẓīmden ṣoñra pederi şehīd olup ṭoḳuz yaşında ḳalmış idi. Ba'de eyyām şaḫṣ-ı mezbūr maġrūr u ġāfil iken babası ḳulları ile [merḳūmı] ḳatl eyleyüp intiḳām almış idi. Ol isti'dādı görilüp Dimyāṭ sancaġı virilmiş idi. On beş sene ḳarārdan ṣoñra āstāneye gelüp Sulṭān Aḥmed Ḫān'ı gemisi ile Burūsa'ya götürdi, fī sene 1014. Ol eṣnāda Yemen eyāleti virilüp ḳabūl itmedi. İstiġnāsı muḳābelesinde 'ilāve-i ḳayd-ı ḥayātla mümtāz oldı. Ba'dehu Ḳapudan Ca'fer Paşa ta'aṣṣub eyleyüp Ḳıbrıs'da Maġosa sancaġına naḳl itmiş idi. Ḳabul itmeyüp āstāneye geldükde Tūnus eyāleti virildi. İki sene taṣarruf idüp yeñi cāmi' bināsına mübāşeret olınduḳda Mora sancaġına naḳl olınup üç seneden ṣoñra Ḳıbrıs'a naḳl olındı. Cāmi'-i şerīf temāma ḳarīb olduḳda [itmām-ı cāmi'-i şerīf fī sene 1026][4] vezāretle eyāletine gidüp ba'dehu āstānede vezīr oldı. Bir aydan ṣoñra Ḫalīl Paşa yirine ḳapudan oldı, fī 9 Muḥarrem sene 1026. Sene-i mezbūre evāḫirinde vāḳi' cülūs-ı Muṣṭafā Ḫānī'de birḳaç gün Dāvud Paşa cā-nişīn olup bir aydan **[399b]** ṣoñra maḳāmında muḳarrer ḳılındı. Üçünci seferinde altı pāre kāfir ḳalyonı alup İstanbul'a geldükde māl-i ġanā'imden iki yüz

1 232a SE
2 ṣadr-ı R1
3 Bu kelime SE'de nisbe olarak yan tarafa yazılmıştır.
4 İtmām//1026:- R1; der-kenār E, SE

forsaya birer kīse yükledüp ve bir kīse filori başbuġlarına taḥmīl idüp pīşkeş çekdükde ʿavāṭıf-ı ḫusrevānīden altun zencīr ile dil-i āzādesi bend ve semend-i vüzerā-pesendi ile emṡāli miyānında ser-bülend ḳılındı. Yigirmi ṭoḳuz Muḥarrem'inde Meḥemmed Paşa yirine ṣadr-ı aʿzam olup otuz Rebīʿu'l-āḫir'inüñ on beşinci güni maraż-ı meṡāneden[1] fevt olmış idi. Beşikṭaş'da Yaḥyā Efendi ḳurbında türbe-i maḫṣūṣada medfūndur.

Āṡār-ı ḫayrından Saḳız'da ve Yeñiköy'de cāmiʿ-i şerīfi vardur. Ḳāsımpaşa'da[2] Emīr Efendi Zāviyesi'ne ṣu getürmişdür. Ḳırḳ bir yaşında fevt olmışdur. Cemāl ü kemāl ṣāḥibi ṣadr-ı ʿālī-ḳadr ve semā-yı maḥāsinde tābende-bedr idi.

Ḥüseyn Paşa[3]: Arnavud aṣlıdur. Oḫri semtünde bir sipāhīnüñ oġlı iken ḫāṣṣ bāġçeye dāḫil olup yolı ile bostāncıbaşı ve ʿaṣr-ı Aḥmed Ḫānī'de yeñiçeri aġası olup Devlet-i ʿOṡmāniyye evā'ilinde Rūmili eyāleti ile muḥāfaẓaya gönderülmiş idi. Geldükde vezīr-i rābiʿ olup ʿAlī Paşa fevt olduḳda ṣadr-ı aʿzam oldı. Leh seferine gidüp tabur muḥāṣarasında maʿzūl oldı. Vezīr-i ṡānī maḳāmında ḳā'im iken vaḳʿa-i ʿOṡmāniyye güni Dilāver Paşa ḳatl olınup tekrār vezīr olmış iken irtesi bunlar daḫı ḳatl olınup ʿālem ṭavr-ı dīger oldı.

[Yigirmi altı tārīḫinde vaḳiʿ olan[4] Revān muḥāṣarasında Süglün Muṣlīsi şehīd olup aġalıḳ ocaḳ ḫalḳından Ṣarı Ḥüseyn Aġa'ya virilmiş idi. Baʿde'l-ḳufūl bunlar gönderildi, fī evāḫiri 1026[5].]

Dilāver Paşa: Ḥarem-i ḫāṣdan çāşnī-gīrbaşılıġı ile çıḳup Ḳıbrıs'a ve Baġdād'a, baʿdehu Diyārbekr'e vezāretle beglerbegi olmış idi. Biñ otuz evāḫirinde vāḳiʿ tabur muḥāṣarasında Ḥüseyn Paşa yirine ṣadr-ı aʿzam oldı. Biñ otuz bir Receb'inüñ yedinci güni ḳatl olındı. Ve'l-ḳıṣṣatu meşhūre…

Şeyḫü'l-İslām

Esʿad Efendi ḥażretleri şeyḫü'l-islām bulınup āḫir-i devletlerine dek müstemirr olmış idi.

---

1 Maraż-ı mesāneden:- R1, SE
2 393b E
3 SE'de diğer nüshalarda der-kenarda bulunan bilgiler metin içerisine düzensiz bir şekilde yerleştirilmiştir.
4 - E
5 Yigirmi//1026, der-kenār R1, E

Ṣudūr-ı kirām-ı cānib-i Rūm[1]

Ḥażret-i üstād-ı aʿẓam, veliyyü'n-niʿam-ı ʿālem Yaḥyā Efendi ḥażretleri[2] **(ṣāliṣen)** *sellemehu'llāhu teʿālā*: Vālid-i mācidleri ʿaṣrında yigirmi altı Rebīʿu'l-evvel'inde Kemāl Efendi yirine ṣāliṣen ṣadr-ı ʿālī-ḳadr olmışlar idi. Yigirmi sekiz Şaʿbān'ına gelince ol maḳāma revnaḳ virüp müteḳāʿid oldılar.

ʿAbdu'l-ġanī-zāde Nādirī[3] **Efendi:** Tārīḫ-i merḳūmda Anaṭolı'dan Rūm'a naḳl olınup yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sınuñ selḫinde teḳāʿüd iḫtiyār eylediler.

Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed Efendi: Anaṭolı'dan maʿzūl iken ṣadr-ı Rūm[4] olup biñ otuz Ṣafer'inde ʿazl olındılar[5].

Kemāl Efendi (ṣāliṣen) : Ṣāliṣen ṣadr-ı Rūm olup Leh seferinde hemrikāb-ı pādişāh-ı kām-yāb olmışlar idi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Boġdan ser-ḥaddine dāḫil olduḳlarında ʿalīlen ʿavd eyleyüp İsaḳcı köprīsine geldükde cisr-i fenādan ʿubūr itdiler. Cenāzeleri gemi ile İstanbul'a geldi.

Mollā[6] **ʿAlī Efendi:** Anaṭolı ṣadāreti ile sefere gidüp Kemāl Efendi merḥūm yirine ṣadr-ı Rūm olmış idi. İntiḳāl-i devlet güni maʿzūl oldı.

Ṣudūr-ı Anaṭolı

Ḥüseyn Efendi (ṣāniyen): Vālid-i mācidleri ʿaṣrında vāḳiʿ yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında Zeyne'l-ʿābidīn Efendi maḫlūlinden ṣāniyen Anaṭolı ṣadrı olmışlar idi. Yigirmi yedi **[400a]** Ẕi'l-ḳaʿde'sinde müteḳāʿid oldılar.

Ġanī-zāde Efendi (ṣāniyen): Anaṭolı ḳuṭrında ḳaṭār-bend-i meṣāliḥ-i enām oldılar. Baʿdehu Rūm'a naḳl olındı.

Baḥṣī Meḥemmed Efendi: Ġanī-zāde Efendi yirine ṣadr olup yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında müteḳāʿid oldı.

Şerīf Meḥemmed Efendi: Ṣadr-ı ʿālī-ḳadr olup biñ otuz Rebīʿu'l-āḫir'inde ʿazl olındı.

---

1 Ṣudūr//Rūm:Ṣadr-ı Rūmili SE
2 - SE
3 Nādirī Meḥemmed SE
4 ṣadr-ı Rūm:ṣadr R1, E
5 Şüd SE
6 - R1, E

Mollā 'Alī Efendi: İstanbul'dan yeden bi-yedin ṣadr olup[1] Kemāl Efendi yirine Rūm'a naḳl olındı, fī Ramażān sene 1030[2].

Ḳudsī Efendi: 'Alī Efendi yirine ṣadāret emri gönderülmiş idi. 'Ömri müsā'id olmadı.

Mūsā Efendi: Leh seferine riyāset-i eṭıbbā ile gidüp Anaṭolı'dan teḳā'üd i'tibārı olmaġın Ḳudsī Efendi'nüñ ḫaber-i intiḳāli geldükde Anaṭolı ṣadrı olmış idi[3], fī Şevvāl sene 1030. Devleti bilece ḫatm itdiler.

Ḳużāt-ı dārü's-salṭanat

Baḥṣī Efendi: Devlet-i Muṣṭafāviyye'de Nihālī Efendi yirine şehr-i İstanbul'a ḳāżī olmışlar idi, fī Muḥarrem sene 1027. Cemādiye'l-āḫirede ma'zūl oldı.

Şerīf Meḥemmed Efendi: Yigirmi sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olındı[4].

Ḳudsī Meḥemmed Efendi: Yigirmi ṭoḳuz ḫilālinde munfaṣıl oldı.

Mollā 'Alī Efendi: Otuz Rebī'u'l-āḫir'inde Anaṭolı'ya naḳl olındı.

'Alī Çelebi-zāde 'Abdu'llāh Efendi: Otuz Receb'inde Ġalaṭa'ya naḳl olındı.

Ḫˇāce-zāde 'Abdu'llāh Efendi: Dāme ilā āḫiri'd-devle.

1 394a E
2 1030:1031 SE
3 232b SE
4 'azl olındı:ma'zūl oldı SE

[Bismillāhirraḥmānirraḥīm]

Vefeyāt-ı Devlet-i Ṯāniye-i Sulṭān Muṣṭafā fī Evā'ili Recebi'l-ferd[1] Sene 1031

el-Mevlā 'Abdu'l-ḥayy (Maḫdūm-ı Celīl-i Ḳāf-zāde[2]) {Fā'iżī}

Tercemesi sebḳ eyleyen ṣudūr-ı devlet-i Aḥmediyye'den Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı ercümendi Fā'iżī Efendi'dür. Cedd-i māderīleri Ebu's-su'ūd Efendi ḥażretlerinüñ dāmādı olan müfti'l-enām, naḳīb-i sādāt-ı kirām Ma'lūl-zāde Efendi ḫidmetleridür. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan sekiz tārīḫinde nev-bāve-i vücūd-ı mes'ūdı ḳımāt-ı şükūfe-reng-i 'izz ü nāzdan burḳa'-endāz olup vālidlerinüñ pertev-i āftāb-ı terbiyetleri ile taḥṣīl-i kemāl ve faṣāḥat-i zebān-ı gevher-efşānla tekmīl-i esbāb-ı cemāl eyleyüp imdād-ı feyż-i Ḫudā-dād ile sermāye-i isti'dād-ı māder-zādı ḳaṭre iken deryā ve ẕerre iken āftāb-ı 'ālem-ārā olmış idi. Biñ on üç tārīḫinde mu'allim-i maḳām-ı Aḥmed Ḫānī Muṣṭafā Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle nā'il-i evvel-i[3] emānī olup on altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ża'īfī-zāde yirine Beşikṭaş'da Sinān Paşa Medresesi teklīf olınmış idi. Ḳabūlde germ-istiġnā olmaġın Etmekci-zāde Aḥmed Paşa müceddeden binā eyledügi medrese[4] bunlara i'ṭā olındı. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ġubārī Efendi yirine Gevher Ḫān Sulṭān pāyesine pīrāye ṣaldı. Yigirmi iki Ramażān'ında Tāc Efendi yirine Ṣemāniye'den birine māye-i ibtihāc oldı. Yigirmi dört Rebī'u'l-evvel'inde Ebu's-su'ūd-zāde Efendi yirine Üsküdār'da Vālide Sulṭān Medresesi'nde miḥrāb-nişīn-i taḥḳīḳ u īḳān olup sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi'yle tekrīm olınup yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Süleymāniyye'ye gelüp yigirmi yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde **[400b]** maḥrūse-i Selānik ḥükūmeti ile ser-efrāz ve serv-i müstaḳīm-i mu'tedil-terkīb-i ḳāmeti ferş-i seccāde-i şerī'at ile ol diyāra sāye-endāz olmış idi. "Ḳażā-yı 'Abdu'l-ḥayy"[5] (1027) kendülerüñ tārīḫidür. Bu cümle menāṣıb ki vesīle-i merā-

1 Recebi'l-ferd:Receb SE
2 Maḫdūm//zāde:Ḳāf-zāde 'Abdu'l-Ḥayy Çelebi SE
3 - R1, E
4 Müceddeden//medrese:müceddeden medrese binā eyledükde SE
5 قضا عبد الحى

tib-i 'āliye olan süllem-i çehār pāye-i münāsibdür[1], 'azm-i bālā-ḫāne-i 'izz ü iḳbāl itdüklerinde 'ale't-tertīb selef-i bāhirü'ş-şereflerini ta'ḳīb itmişler idi. Yigirmi ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde Mu'īd-zāde Efendi yirine Şām-ı şeref-encām ḳażāsına naḳl olınup İstanbul'a geldüklerinde manṣıb-ı mezbūr Nevālī-zāde Sa'dī Efendi'ye tevcīh olınup bunlar 'azl ü ḳarār iḫtiyār eylediler. Biñ otuz Cemādiye'l-āḫire'sinde Midilli ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olınmış idi. Sulṭān 'Oṯmān Ḫān Leh seferine revān olduḳda 'umūmen arpalıḳlar ref' olınmaġla üç aydan ṣoñra ḳāżī-i sābıḳı Şems-zāde Çelebi ibḳā olındı. Otuz bir Receb'inde vāḳi' vaḳ'a-i 'Oṯmān Ḫānī güni serāy-ı sulṭānīde bulınup ol rūz-ı resthīz-i hevl-engīzde istīlā-yı ḫavf ü bīm ile zehreleri dü nīm olmaġın nesīm-i luṭf ile besīm olan ezhār gibi güşāde-ḫāṭır iken ṣarṣar-ı ḳahr ile ġonce gibi yüregi ḳopup üftāde-i firāş ve sāḳıṭ-ı rütbe-i inti'āş olmış idi. Evāḫir-i şehr-i mezbūrda terk-i cihān-ı fānī ve 'azm-i dārü'n-na'īm-i cāvidānī eyledi. Dāḫil-i sūrda cedd-i emcedleri Ma'lūl Emīr Efendi Mektebi sāḥasında medfūn ve reh-güẕāra nāẓır pencere dāḫilinde muntaẓır-ı du'ā-yı ehl-i derūndur. Rāḳımu'l-ḥurūf olan 'abd-i faḳīrüñ didügi tārīḫ-i perīşān-elfāẓdur:

Mıṣrā' Göçdi biñ otuz bir Recebi 'Abdu'l-ḥayy[2] (1031)

Dīger Oḳuñ 'Abdu'l-ḥayy Efendi cānı içün Fātiḥa[3] (1031)

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūm, fā'iż-i ser-çeşme-i 'ilm ü 'irfān, rā'iz-i raḫş-i sebük-pā-yı taḥḳīḳ u īḳān, edīb ü erīb, ḥasīb ü nesīb, letāfet-i ebkār-ı efkār-ı 'ilmiyyesi ḫāṭır-firīb-i düşvār-pesendān-ı 'ulemā, nezāket-i şāhid-i mevzūn-mażmūnı zebān-bend-i siḥr-āferīnān-ı şi'r ü inşā, çābük-süvār-ı cevādd-ı fikret, necīb-i belāġat-ı cenīb-i āteş-ḥareket, maḫdūm-ı kerīm-i 'ālī-himmet idi. Sa'ādet-ḫānesi destgāh-ı naḳş-bendān-ı tāze-ṭarḥ-ı perniyān-ı eş'ār, pīşgāh-ı meclis-i feyż-ḳarīni ḥalbe-i sebāḳ-ı ḫadeng-i enẓār ve her gūşesi ta'līm-ḫāne-i nāvek-i aḫbār-ı[4] efkār olup gülşen-i rūşen gibi şevḳ-engīz-i bül-

1 394b E
2 كچدى بيك اوتوز بر رجبى عبد الحى
3 اوقوك عبد الحى افندى جانى ايچون فاتحه
4 - E

bül-i ḫoş-lehce-i şi'r ü inşā ve mekteb-i 'irfān-ı 'urefā idi.

Beyt Ḥüsnüñ güliyle bāġ-ı cihān gülşen-i İrem
Her sū hezār bülbül-i ṣad gūne dāstān

kitābe-i ṭāḳ-ı eyvān-ı belāġat-'unvānı idi. Şevḳ-ı bahār-ı iltifātı muḥrik-i ṭab'-ı ehl-i 'irfān olup nice ġonce-i dem-beste-i bāġ-ı isti'dādı gūyā ve şemīm-i eş'ār-ı rengīnini meclis-i ḳabūlde būyā itmekle gül gibi şīrāze-bend-i mecmū'a-i eş'ār-ı tāze ve nev-beste-i nevā-yı dil-firībi bülend-āvāze olmaġa bā'iṣ olmış idi. Ḥaḳḳā ki ol maḫdūm-ı 'ālī-şāna sermāye-i faḫr-ı cāvidāne olmaġa bu teşrīf-i iclāl ḫātime-bend-i maḳāldür ki ḥażret-i[1] üstād-ı a'ẓam, veliyyü'n-ni'am-ı 'ālem مد الله ظلال نواله على مفارق الاكوان ما تعاقب الجديدان[2] ba'ż-ı ġazellerine naẓīre diyüp bu gūne gül-deste-bend-i ṣenā olmışlar idi:

Beyt Pey-revi olup n'ola Yaḥyā tetebbu' eylesem
Bu zemīn bir kāmil-i 'ālī-himem vādīsidür

Ḥayf ü ṣad ḥayf ki ol maḫdūm-ı ṣāḥib-i ẓuhūr, miṣāl-i ġurre-i ġarrā-yı bedr fā'izü'n-nūr olması muḳarrer ve ẓuhūr-ı kevkev-i Süheyl-tāb-ı isti'dādını gören aḥbāb **[401a]** dīde-dūz-ı[3] envār-ı kemāl-i muntaẓar iken fi'le gelen feżā'il ü kemālāt ve keyfiyyet-i neşve-i ṭab'-ı şūḫdan neş'et iden ḥālāt, ḫayāl-i ḫ̆āb gibi zā'il ve neşve-i şarāb gibi mużmaḥill oldı. Efsūs u hezār efsūs ki sipihr-i ġaddār ol gencīne-i fażl ü 'irfānı daḫme-i murabba'-ṭarḥ-ı laḥdde bir ṭarīḳla nihān eyledi ki nām ü nişānından ancaḳ levḥ-i mezārı ḳaldı. Dirīġā dirīġ ki bāġbān-ı bī-dest ü pā-yı dehr-i nā-bekār ol nihāl-i nev-res-i[4] luṭf u iḥsānı ḥadīḳa-i fenāya bir vech-le ġars eyledi ki ne görinürde şāḫsārı ve ne berg ü bārından bir yād-gārı ḳaldı.

Beyt Gömdi ol servi ḫāke dest-i fenā
Naḫl-i maḳṣūdumuñ işi bitdi

Egerçi merḥūmuñ maḥabbetinde muḳallid ü muḥaḳḳıḳ, yek-dil ü mütte-

1 - E
2 "Allah lütfunun gölgesini tüm mekanlarda ve zaman devam ettiği sürece onun üzerinden eksik etmesin." 233a SE
3 395a E
4 Nev-res-i:nev-resin SE

fiḳ olmaġla maraż-ı sārī-i firḳat ʿaraż-ı ʿāmm-ı ḫalḳ-ı ʿālem ve herkes dāġ-ı ḥasretle muʿallemdür ammā bu ḥaḳīr ile olan yek-cihetī vü ittiḥād, ber-feḥvā-yı محبة الابا قرابة الاولاد[1] lāzım-ı māhiyyet ü māder-zād olmaġın ḥummā-yı lāzıme-i ḥasret, sā'ire mūcib-i derd-i ser ise faḳīre maraż-ı hā'il ve curʿa-i cām-ı miḥnet ġayre nisbet bāʿiṣ-i çīn-i pīşānī ise faḳīre semm-i helāhil olmış idi.

Mıṣrāʿ Pür-nūr ide Ḫudā-yı teʿālā mezārını

Merḥūmuñ diṣār-ı ḫāṣṣu'l-ḫāṣṣ-ı āṣārındandur ki *Zübdetü'l-eşʿār* cemʿ itmişdür. Her şāʿirüñ bütün dīvānını ve mecmūʿ-ı meṣneviyātını görüp vāṣıl-ı niṣāb-ı belāġat olan ebyātını iṣbāt eylemişdür. Ḥaḳḳā ki münaḳḳaḥ mecmūʿadur. ʿArabī ve Fārisī devāvīni daḫı tetebbuʿ eyleyüp intiḫāb itmiş idi. Beyāża çıḳmadın defter-i ʿömri temām oldı. Müretteb *Dīvān*'ı ve *Leylī vü Mecnūn*'ı ve *Sāḳī-nāme*'si vardur. Ṭarz-ı maṭbūʿ u nāzik üzere naẓm eyleyüp itmāmına eyyām müsāʿid olmadı.

Mıṣrāʿ Şikeste mıṣḳab u dürr-i nīm-süfte[2]

Bu eşʿār-ı ābdār nuḫbe-i mecmūʿa-i güftārıdur:

ez-Ġazeliyyāt[3] Meger ki pence-i ḫūrşīddür keff-i[4] desti
Miṣāl-i berf virür bir dem içre sīme fenā

Zer oldı māh yüzinde[5] sevādı[6] ʿanberdür
Meger ki micmere gerdān-ı bezmi oldı semā

[Ve lehu] Cümle ʿālem bir yire gelse ḫalāṣ itmez başın
Yok yire cemʿ itmesün ʿasker-i ʿadüvv-i bed-gümān

Mühre-i mihr-ile yanmış[7] olmasa evṣāfuñı
Kāġıd-ı māha yazardı ḫāme-i muʿciz-beyān

1 "Babaların sevgisi evlatlarla yakınlığı (sağlar)."
2 Şikeste//süfte:- SE
3 Ez-Ġazeliyyāt:- R1, E
4 Kefen-i SE
5 Üzerinde E
6 Sevād-ı SE
7 Yazmış SE

Ḫing-i[1] ṭab'-ı ḫaṣm-ı dūn irmez semend-i ṭab'uma
Ana biñ sa'y itse irmez reşk-ile çatlar hemān

Müfredāt[2] Yine ḳanġı cüvānuñ cām-ı 'ışḳı eyledi rüsvā
Ne gördüñ böyle olduñ iy dil āşüfte vü şeydā

[Ve lehu] Cem gidüp ṣanmañ bu devr içre ḳodı cām-ı şarāb
Ġarḳ olup baḥr-ı fenāya ḳaldı andan bir ḥabāb

[Ve lehu] Medār-ı cāh u devlet 'ilm iken her cāhil ü ebter
Recā-yı manṣıb-ı 'ālī iderler nesne bilmezler

[Ve lehu] Fa'iżī-i deryā-dil ol baḥr-ı ġam-ı hicrāne ṭal
Gevher-i ümmīd-i vaṣl-ı yārı göñlüñden çıḳar

[Ve lehu] Baḥṣ-ı güftār idemez yanında la'l-i dil-berüñ
Aġzı aġız degüldür ġonce-i ra'nālaruñ

[Ve lehu] Dil-i güm-geştesini bulmaduñ mı ben dil-efgāruñ
Elersün ṭurma ḫākin bāġbānā kūy-ı dil-dāruñ[3]

[Ve lehu] Göñlüñe bir daḫı fikr-i kūy-ı dil-ber gelmesün
Anda yir yoḳ saña 'āşıḳ ḫāṭıra[4] yir gelmesün

[Ve lehu] Dil reh-i ġamda gidüp ḳalmış-ıdı bir cānum
O da anuñ yolına gitdi benüm sulṭānum[5]

[Ve lehu][6] Tīşe-i ser-tīz-i miḥnet başına gelmezdi rāst
Olmasa Ferhād-ı şeydā 'ışḳda ṣābit-ḳadem

1 Çünki SE
2 - R1, E
3 Dil//dildāruñ:- R1, SE
4 Göñlüñe R1
5 395b E
6 Son üç beyit E'de bulunmamaktadır.

[Ve lehu] Velī ḳodum ser-i kūyuñda iy büt-i dil-cū
Bu rāzı kimseye açma burada ḳalsun bu[1]

[Ve lehu] Varup 'arż itme baġruñ başını ḫoş gelmez ol yāre
Nihān ol gūşe-i miḥnetde başın gösterme bī-çāre

Bu ebyāt *Leylī vü Mecnūn*'dandur[2]:

Çarḫ urmada 'ışḳı ile bī-bāk
Dolāb-ı Muḥammedīdür eflāk

Bir sīb-i ẕeḳan vücūd bulmaz
Kim dest-ḫoş-ı ḫayālüm olmaz

Tārīk-i dil itdi 'ilm-i resmi
Genc isteyene vir o ṭılısmı

N'eylerler o mevleviyyeti kim
Nā-dānlıḳ ola añа mülāzım

der-Mi'rāc Pes-māndeye ḥükmin eyler icrā
Dīdār-ı siyāhīdür Mesīḥā

Farḳında seḥāb o mihr-i lem'üñ
Üstinde duḫān gibiydi şem'üñ

Görse n'ola cānib-i pesinden
Ol āyine-i ṣıfāt-ı ẕü'l-menn

Her cānibi rūydur çerāġuñ
Birdür pes ü pīşi verd-i bāġuñ

Pīrāhenini virüp o sulṭān
Farṭ-ı kereminden oldı 'üryān

1 233b SE
2 Bu bağlama cümlesi ve akabinde gelen şiirler R1 ve SE'de mevcut değildir.

Ehl-i dile bunda yoḳ ġarābet
Fānūsı n'ider çerāġ-ı ḳudret

der-Vaṣf-ı Burāḳ

Mānend-i buḫār irüp simāke
Bārānveş inerdi yine ḫāke

Olmazdı ẓılāl-i şebde güm-rāh
Menzil-res idi çü edhem-i āh

Çün nefḫa süvār olup ṣabāya
'Azm itdi menāzil-i 'alāya

Rūyını görünce māh-ı enver
Maḥv oldı ḫacālet-ile yek-ser

Der-medḥ-i Üsküdārī Maḥmūd Efendi

Meyl eylemese n'ola cihāna
Baḳmaz edeb ehli çün yabāna

Ḥāl-i felegi şu'ūr-ı müşkil
Sen bir ḳatını bilürsün iy dil

Müfredāt Hīç cem'iyyet-i ḫāṭırda eṣer gördüñ mi
Bu ḳadar meclise uġrar yoluñ iy bād-ı ṣabā

[Ve lehu] Senden özge kimse bilmez derdüme hergiz devā
Bir 'ilāc itmezsün ammā sen bilürsün dil-berā

[Ve lehu] Devr-i gird-āb-ı cefādur çenber-i gerdūn-ı dūn
Bunda iy dil āşinādan āşinā yüz döndirür

Türktāz-ı nāz ü 'işveñden irişmekle ġubār
Ṣanma senden Fā'iżī-i mübtelā yüz döndirür

el-Mevlā Muṣṭafā (Edrineli[1] Ferruḫ-zāde)

Diyār-ı ferruḫ-āṡār-ı Edrine'den pedīdār ve mānend-i gül-i bī-ḫār ol gülşen-i rūşenden 'urża-kün-i ferḫunde-dīdār **[401b]** olup "Ferruḫ-zāde" 'unvānı ile iştihār bulmış idi. Sermāye-i isti'dāda mālik ve ṭarīḳ-ı 'ilme sālik olup Ṭursun-zāde 'Abdu'llāh Efendi ḥidmetlerinden[2] mülāzemetle bekām olduḳdan ṣoñra te'āṭī-i cihāt-ı tedrīs ile mebānī-i 'ilmi te'sīs iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken elli aḳçe ile Dimetoḳa'da Oruc Paşa Medresesi in'ām olındı. Biñ yigirmi iki Muḥarrem'inde Baba Ḥüseyn Efendi yirine Edrine'de Emīniyye'ye taḥrīk olındı. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde 'Abdu'l-ḥalīm-zāde yirine Ḥalebiyye pāyesine terfī' olınup yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ṣūfī Aḥmed[3] Efendi yirine Üçşerefeli ile şerefāt-ı ḳadri 'ālī oldı. Biñ otuz Cemādiye'l-āḫire'sinde ḳabūl itmeyen Ḥalebī Aḥmed Efendi yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı virilüp 'azl ü ferāġ iḫtiyār eyledi. Otuz bir Muḥarrem'inde Hābīl Efendi yirine Belġırad ḳażāsıyla ber-murād olmış idi. Sene-i mezbūre Receb'inde 'azl olınup manṣıbı Mü'eẕẕin-zāde Efendi'ye virildi. Māh-ı Ṣa'bān'da ḫānesine geldügi gibi maṭ'ūn olup üçünci güni irtiḥāl ve cānib-i āḫirete isti'cāl eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm şükūfe-çīn-i riyāż-ı 'ulūm, ḫoş-ṭab' u güşāde-meşreb, ṭālib-i[4] meṭālib-i 'ilm ü edeb, pākīze-nihād-ı ferruḫ-nijād, Müslim-i selīmü'l-i'tiḳād idi.

el-Mevlā 'Ārif Meḥemmed (Maḫdūm-ı Ṣaġīr-i Es'ad Efendi[5]) {'Ārifī}

Şeyḫü'l-İslām, rüknü'l-'ulemā'i'l-a'lām Es'ad Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı 'ālī-ḳadr-i feżā'il-peyvendi[6], 'aynu'l-a'yān 'Ārifī Efendi'dür. Biñ beş ḥudūdında ṭırāzende-i ḥulle-i vücūd ve fürūzende-i meclis-i şühūd olmışlar idi. Ṣafḥa-i sīne-i āyīne-miṡāllerin mühre-i redd ü ḳabūl-i mehere-i fażl ü kemāl ile mücellā ve cām-ı cihān-nümā-yı ṭab'-ı ilhām-peẕīrin ṣuver-i ẕihniyye-i taḥḳīḳ u īḳān

1 - R1, E
2 Efendi ḥidmetlerinden:Efendi'den SE
3 Meḥemmed SE
4 234a SE
5 Maḥdūm//Efendi:Es'ad Efendi-zāde 'Ārifī Çelebi SE
6 'ālī//peyvendi:feżā'il-mesnedi SE

ile muḥallā[1] ḳılup vālid-i ʿālī-şānlarından maẓhar-ı teşrīf-i mülāzemet ve bi'l-istiḥḳāḳ bālā-nişīn-i ifāde-i faẓl ü ḥikmet olmaġla biñ yigirmi dört Ẕi'l-ḳaʿde'sinde birāder-i ercümendi Ebū Saʿīd Efendi ḥażretleri[2] yirine pāye ḥükmi ile Rüstem Paşa Medresesi'nde mānend-i çeşm-i cihān-bīn miḥrāb-nişīn oldılar. Yigirmi yedi Receb'inde müteveffā Aḥmed Efendi yirine Siyāvuş Paşa Sulṭānī pāyesine pīrāye ṣaldılar. Yigirmi ṭoḳuz Muḥarrem'inde Ḳassām Maḥmūd Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'yi cilvegāh ve ḳıbāb-ı felek-cenābın envār-ı ʿilm ü ʿirfān ile reşkīn-sāz-ı günbed-i mihr ü māh itdiler. Biñ otuz Rebīʿu'l-evvel'inde Seyfī-zāde[3] yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'nde neşr-i nefeḥāt-ı ʿulūm ve ḥaẓā'ir-i cennet-neẓā'irden gül-ḫīz-i nikāt-ı rengīn-i manṭūḳ u mefhūm eyledi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında ṣınv-ı ʿazīz-i muḥteremi, yaʿnī birāder-i mükerremleri yirine medāris-i Süleymāniyye'den birine ferş-i seccāde-i ifāde ve idāre-i raḥīḳ-ı taḥḳīḳ u icāde itmiş idi. Otuz bir Ramażān'ında ṭayy-ı ṭūmār-ı ʿömr-i bī-ṣebāt ve dest-i āḫir-i merḥabā-yı ʿīdgāh-ı ḥayāt eyledi. Medrese-i maḥlūle Fenārī-zāde Şeyḫī Efendi'ye iḥsān olınup bunlar belde-i[4] Ḥażret-i Ebī Eyyūb'de cedd-i emced ve aʿmām-ı kirāmı cenbinde āsūde ve cennet uyḫusı ile ġunūde oldılar.

Maḫdūm-ı merḳūm nev-bāve-i ḥadīḳa-i faẓā'il ü ʿulūm, ṭurra-ṭırāz-ı tedḳīḳ-ı mebāḥiṣ[5] ü mesā'il, ġurre-fürūz-ı tenvīr-i müddeʿā-yı feẓā'il, nihāl-i nevber-i mekārim, sāye-güster-i merāḥim, kerīm ibnü'l-kerīm, maḫdūm-ı celīl-i vācibü't-tekrīm idi. Gāhī eşʿār-ı **[402a]** naġz dirler ve " ʿĀrifī" taḫallüṣ iderler idi.

el-Mevlā Şerīf (Şerīf Efendi, Şirvānī[6])

Ḫıṭṭa-i Şirvān-zemīnden ẓuhūr ve ḳaṭʿ-ı ʿaḳabāt-ı sinīn ü şühūr idüp sermāye-i feẓā'ilden mālik-i nişāb ve sālik-i ṭarīḳ-ı erbāb-ı istiʿdād ü iktisāb olduḳda muʿallim-i sulṭānī Saʿde'd-dīn-i ṣānī ḫidmetlerine intisāb ve iżāfet-i teşrīfiyye-i intisāb ile istifāża-i faẓl-ı bī-ḥisāb eyleyüp şeref-i mülāzemetlerini ḥā'iz ve baʿż-ı medāris-i ʿilmiyyeye fā'iz olup ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl[7] iken

1 īḳān ile muḥallā:īḳāna mücellā SE
2 - SE
3 Seyfī-zāde:Seyfī Efendi-zāde SE
4 - SE
5 396a E
6 Şerīf Efendi:Şerīf-i Şirvānī SE
7 maʿzūl SE

biñ dört Şa'bān'ında Şibr Efendi yirine meşrūṭ-ı mülāzımīn-i Ḫˇāce-i Cihān olan Defterdār Yaḥyā Medresesi iḥsān olındı. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Yavuz Çelebi yirine Ḳızılmuṣluḳ[1] pāyesine ḳadem-i himmet ḳodı. Biñ on Rebī'u'l-āḫir'inde Aḫī-zāde Yaḥyā Çelebi[2] yirine Ḫāṣekī pāyesine terfī' olındı. Sene-i mezbūre Şa'bān'ında Yavuz Çelebi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye geldi. On bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde Vaḥyī-zāde yirine Şeh-zāde Medresesi'nde miḥrāb-nişīn-i ifāde oldı. On üç Şa'bān'ında Medrese-i Vālide-i Cedīde, Ḥüseyn Efendi ḥażretlerinden ṣoñra altmış aḳçe[3] pāyesine tenzīl[4] olınup bunlara sermāye-i[5] tebcīl ḳılındı. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde dil-bend-i ser-rişte-i irādeti olduġı Üsküdārī Maḥmūd Efendi ḥażretlerine vesīle-i mülāzemet olmaġ-içün Vālide-i 'Atīḳa Müderrisi Nūḥ Efendi ḫidmetleri ile mübādele-i manṣıb itdiler. On beş Rebī'u'l-āḫir'inde Mollā Çelebi-zāde İbrāhīm Efendi yirine Süleymāniyye'lerden biri ile vāṣıl-ı ser-menzil-i maḳṣūd oldılar. On yedi Ramażān'ında teḳā'üd ṭarīḳı ile Ayaṣofıyya Medresesi'ne naḳl olınup selefleri olan Aḫī-zāde Maḥmūd Efendi Süleymāniyye'de ḫalefleri oldılar. Ba'dehu İstanbul ḳażāsı pāyesiyle vaẓīfe-i mu'tāde ta'yīn olınup ol buḳ'a-i mübārekede[6] nice yıllar 'ilm ü 'ibādete iştiġāl ve çerāġ-ı feyż ü ifādeyi iş'āl idüp evāḫir-i 'ömrinde żarīr olmış iken çeşm-i cānı envār-ı 'ilm ü 'irfān ile ḳarīr olmaġın ẓahr-ı ḳalbden müdārese ve ilḳā-yı dürūsa mümārese iderek eyyām-ı ḥayātı encāma yitürdi. Biñ otuz bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde medrese-i maḥlūle Ḥüseyn Efendi ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı celīli es-Seyyid Meḥemmed Efendi ḫidmetlerinüñ mecrā-yı zülāl-i ifādeleri olmış idi.

Mevlānā-yı merḳūm ġavvāṣ-ı ġımār-ı 'ulūm, 'iffet ü nezāheti müsellem, diyānet ü taḳvā ile meşhūr-ı 'ālem[7], dırāz-rīş ü bülend-bālā, ṣāfī-derūn u ebleh-sīmā, 'ālim-i 'āmil, merd-i sāde-dil idi. Ḫˇāce Efendi merḥūmuñ ve evlād-ı kirāmınuñ āstān-ı 'ālem-penāhında Muṭahhar Efendi ile bunlar vekīl-i muṭlaḳ-ı umūr-ı dīn ü devlet ve müsteşār-ı aḥvāl-i dünyā vü āḫiret idi. Ġāyetü'l-emr anlar cümletü'l-mülk-i vāridāt-ı dünyeviyye olduġı gibi bunlar delīl-i iḥrāz-ı derecāt-ı 'āliyāt-ı uḫreviyye idi.

1 234b SE
2 - R1, E
3 - SE
4 Tebdīl SE
5 Māye-i SE
6 buḳ'a-i şerīfede:buḳ'ada SE
7 'ulūm SE

el-Mevlā ʻAbdu'l-bāḳī (Manav[1] ʻAbdu'l-bāḳī)

ʻAlā'iyye diyārından pedīdār ve aḫlāḳ-ı ʻalā'iyyeden sebaḳ-āmūz u hiṣṣedār olup iʻmāl-i ṭabʻ-ı pür-zūr ile müstāʻidd-i ẓuhūr olduḳda ʻulemā-yı ʻaṣra ḫidmet ve baʻż-ı eşrāfdan iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet idüp[2] ṭarīḳ-ı tedrīsde ḳaṭʻ-ı menāzil-i ṣıʻāb ü sühūl iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken biñ on iki Rebīʻu'l-āḫir'inde Emre Ḫˇāce Medresesi Maḥmūd Paşa ismi ile mevsūm olup ḫāric elli ile ışdār-ı mersūm-ı ʻizzet-rüsūm ḳılındı. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında[3] ʻAbdu'l-ḳādir yirine Ḳāsımpaşa Medresesi'ne ḥareket eyledi. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Seyrek-zāde yirine Çorlı pāyesine terfīʻ olındı. Yigirmi üç Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḳara Çelebi-zāde maḫdūmı Maḥmūd Efendi yirine **[402b]** Üsküdār'da Meḥemmed Paşa Medresesi'ne naḳl olındı. Yigirmi dört Ramażān'ında Ṭarsūsī maḥlūlinden Sinān Paşa Dārü'l-ḥadīṯi pāye-i Ṣaḥn olup bunlara ʻināyet ḳılındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʻde'sinde ʻÖmer Minḳārī yirine Ṣaḥn'a geldi. Yigirmi beş Rebīʻu'l-evvel'inde Menteş-zāde yirine altmış aḳçe ile Çorlı Medresesi'ne gönderildi. Yigirmi altı Muḥarrem'inde[4] Burhān Efendi yirine Maġnisa'da Sulṭān Murād Medresesi'ne vāṣıl oldı. Otuz bir Ẕi'l-ḳaʻde'sinde fevt olup medrese-i maḥlūle Naṣre'd-dīn Efendi'ye sermāye-i ʻizz ü temkīn oldı.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḥāl ile meşhūr, ṭalib-i taḥṣīl-i ʻulūm-ı dīniyye, cālib-i ecnās-ı maʻārif-i yaḳīniyye, ṣaḥīḥu'l-ʻaḳīde, merd-i ṣalāḥ-ı verzīde idi.

el-Mevlā ʻAlī (Menteşeli ʻAlī)

Menteşe aḳṭārından ẓuhūr ve sevḳ-ı mehār-ı tevfīḳ ile cānib-i taḥṣīle taḥrīk-i ḳaṭār-ı sinīn ü şühūr eyleyüp rāh-ı ṭalebde taḥammül-i meşāḳḳ-ı bī-ḥisāb ve te'dīb-i edeb ile ʻilm ü edebi iktisāb itdükden ṣoñra vāṣıl-ı ser-menzil-i istiʻdād ve baʻż-ı ʻulemādan mülāzemetle ber-murād olup aḫẕ-ı medāris ve ʻaḳd-ı mecālis iderek ḫāric rütbesine ʻāric olmış idi. Biñ yigirmi sekiz ḫilālinde Ḳāmetī Efendi yirine Orḫāniyye-i İznīḳ pāyesinde seccāde-nişīn-i ders ü taḥḳīḳ oldı. Yigirmi ṭoḳuz Ṣafer'inde Nūru'llāh Efendi yirine Ḳonya ḳażāsı ile

1 ʻAlā'iyyeli SE
2 396b E
3 Cemādiye'l-ūlā'sında:Rebīʻu'l-evvel'inde SE
4 235a SE

maḳżiyyu'l-merām ḳılındı. Biñ otuz Şevvāl'inde 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr ile 'İvaż-zāde Çelebi maẓhar-ı ikrām oldı. Otuz bir evāḫirinde manṣıb-ı ḥayāt-dan munfaṣıl ve reh-neverdān-ı 'uḳbāya muttaṣıl oldı.

Mevlānā-yı merḳūm ṭālib-i iḳtinā-yı ṣemerāt-ı 'ulūm, merd-i ṣāfī-fu'ād, Müslim-i pāk-i'tiḳād idi.

el-Mevlā Muṣṭafā (Rodosī-zāde)

Şehr-i cennet-şi'ār-ı Siroz'dan bürūz idüp "Rodosī-zāde" 'unvānı ile iş-tihār-efrūz olmış idi. Taḥṣīl-i fażl ü 'irfāna beẕl-i mechūd ve māh-ı cihān-efrūz gibi rūz-be-rūz ma'āric-i kemāle ṣu'ūd eyleyüp Ṣāliḥ Mollā Efendi'den mülāzım ve ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı ḳażāya 'āzim olmış idi. Birḳaç def'a Siroz ve Hezārġırad emṣāli bilād-ı celīleye vālī olup biñ otuz ḫilālinde şerīki Veysī Efendi yirine Üsküb'e ḳāżī olmış iken zemān-ı ḳalīlde selefi ibḳā olınup bunlara Siroz ḳażāsı 'ināyet olınmış idi. Otuz bir tārīḫinde 'azl olınup Şihāb Efendi ḳā'im-maḳām-ı ḥükūmeti oldı. Sene-i mezbūre evāḫirinde enfās-ı ma'dūdesi temām ve rişte-i ḥayāt-ı nā-fercāmı tār-ı tesbīḥ gibi ḳarīn-i ḫitām oldı.

Mevlānā-yı mezbūr ḳużāt miyānında fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, ḫoş-ṭab' u fehīm, saḫī vü kerīm, ẕāt-ı melek-ṣıfāt idi. Biñ yigirmi beş[1] tārīḫinde Hezārġırad ḳāżīsi iken faḳīr, Lofça'dan Silisre ḳażāsına naḳl olınup birḳaç gün mihmānları olmış idüm. Feżā'il-i keṣīrelerine vāḳıf ve deryā-yı ma'āriflerinden muġterif olmış idüm. Tefsīr-i şerīfden maḥāll-i müte'addideye risāleleri ve ḳā-bil-i ḳabūl maḳāleleri vardur.

Ġarā'ib-i vāḳı'ātdandur ki bir gün ba'de edā'i ṣalāti'l-fecr eḳāribini da'vet ey-leyüp ṣabr ü ṣebātla tavṣiyeden ṣoñra keşf-i perde-i rāz ider ki "Bu gice Ḥażret-i Resūl-i Ekrem *ṣalla'llāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem* ḥażretleri bu ḥaḳīri şeref-i ḫiṭā-ba erzānī ḳılup[2] **[403a]** buyurdılar ki 'Muṣṭafā, vaḳt-i riḥlet ḳarībdür. Bugün bize mülāḳī olursun. Tedāriküñ gör.' " Tevābi' bu kelāmdan müte'eṣṣir olup

1 397a E
2 Buyurup SE

"Āyā ne ḥāl ẓuhūr ide." dirken ṣudā'-ı müfriṭ 'ārıż olup ṭalā'i'-i Cengīz-tāz-ı ecel nümāyān olur. Der-ḥāl tecdīd-i vużū' eyleyüp ṣalāt-ı ẓuhrı edādan ṣoñra müteveccih-i ḳıblegāh ve cānib-i āḫirete rū-be-rāh olur. *Raḥmetu'llāhi 'aleyhi.*

el-Mevlā Muṣṭafā bin Ḥüseyn bin Sinān[1] (Ketḫudā Muṣṭafā Efendi[2])

Ḳalemrev-i feżā'ilde 'alem ve ṣafā-yı cevher ile Semāk-i Rāmiḥ gibi meşhūr-ı 'ālem olan Muḥaşşī Sinān Efendi merḥūmuñ ferzend-i feżā'ilmendi, tercemesi sebḳ iden Ḥüseyn Efendi ḫidmetlerinüñ[3] maḫdūm-ı hünermendidir[4]. Ṭoḳuz yüz elli üç tārīḫinde ḥüsām-ı vücūdı ḳırāb-ı 'ademden keşīde ve rütbe-i tefrīḳ-ı siyāh ü sefīde resīde olup cedd-i emcedi ḥacrında taḥṣīl-i 'ilm ü kemāl ve şeref-i mülāzemetleriyle iḥrāz-ı evvelīn-i āmāl itmiş idi. El-ḥāletü hāẕihi ṣudūr-ı kirām, cedd-i 'ālī-şānlarına ikrām ḳaṣd idüp ibtidā ḳırḳ aḳçe ile Efḍal-zāde Medresesi'n in'ām itdiler. Ṭoḳuz yüz seksan yedi Şevvāl'inde Vezīr-i Ṣānī Zāl Paşa medrese-i cedīde inşā idüp evvelā bunlara i'ṭā olındı. Ṭoḳsan bir Ẕi'l-ḥicce'sinde Aḫī-zāde Efendi yirine Ḫānḳāh pāyesin tekyegāh eylemiş idi. Ṭoḳsan beş Rebī'u'l-evvel'inde 'Oṯmān Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Ṭoḳsan sekiz Şevvāl'inde Naḳīb Yaḥyā Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi'yle tekrīm olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḳāf-zāde Efendi yirine Süleymāniyye'lerüñ biri iḥsān olındı. Biñ bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Küçük Muṣṭafā Efendi yirine Şām-ı şeref-encām ḳażāsıyla bekām oldı. Biñ üç Muḥarrem'inde 'azl olınup Ḥasan Ketḫudā-zāde Efendi ṣāniyen ḥākim-i Şām oldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde a'yān-ı Şām ṭalebleri ile ḫalefi yirine i'āde olındı. Biñ dört Ṣa'bān'ında Martolos-zāde yirine Medīne ḳażāsına naḳl olınduḳda gitmeyüp 'azl iḫtiyār itmekle vaẓīfe-i teḳā'üd ile bekām ve ol manṣıb-ı celīl ile 'Abdu'l-ḥalīm Efendi maẓhar-ı ikrām olmış idi. Ba'de zemān baḳāyā-yı māl-i mīrī teftīşine me'mūr ve ol bābda ḫidmeti meşkūr olup biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Duḳadin-zāde 'Oṯmān Efendi yirine dārü's-salṭana ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām oldı. Biñ on Ṣafer'inde 'azl olınup Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā Efendi ḥākim-i İstanbul olmış idi. Ol eṯnāda Anaṭolı ṣadāreti i'tibārı

1 Sinān Efendi SE
2 Ketḫudā//Efendi:Maḫdūm-ı Muḥaşşī Sinān-zāde el-Müştehir bi-Ketḫudā Muṣṭafā Efendi SE
3 Efendi ḫidmetlerinüñ:Efendi'nüñ SE
4 Hünerveridür E

ile vaẓīfe-i teḳā'üd iḥsān olındı. On bir Ṣa'bān'ında mesned-i fetvāya terfī' olınan ḫalef-i fā'iżu'ş[1]-şerefleri Muṣṭafā Efendi yirine Anaṭolı ṣadāreti 'ināyet olındı[2]. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında ref' olınup Kemāl Efendi ṣadr-ı 'ālī-ḳadr oldı. On yedi Ṣafer'inde 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine ṣāniyen[3] Anaṭolı ṣadrı müyesser oldı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında manṣıb-ı mezbūr Bostān-zāde Meḥemmed Efendi'ye naṣīb oldı. Ol eṣnāda Miḫalic ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olınmış idi. On ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde veliyyü'n-ni'am-ı 'ālem Yaḥyā Efendi ḥażretleri yirine ṣadr-ı Rūm oldılar. Yigirmi Ṣafer'inde 'azl olınup Kemāl Efendi münevvir-i eyvān-ı ṣadāret oldı. Şehr-i Rebī'u'l-āḫir'de 'Azmī-zāde Efendi Edrine'ye ḳāżī olup Aḥyolı arpalıġı bunlara tevcīh olındı. Biñ otuz ḫilālinde 'umūmen arpalıḳlar ref' olınup Aḥyolı ḳażāsı fermān-i 'ālī ile **[403b]** Sipāh-zāde'ye virildi. Otuz bir evā'ilinde Silisre ḳażāsı żamīme-i revātib ḳılındı. Sene-i mezbūre Receb'inde vāḳi' yevm-i cülūsda Mollā 'Alī Efendi yirine ṣāniyen ṣadr-ı Rūm ve ser-efrāz-ı erbāb-ı rüsūm oldılar. Otuz iki Ṣafer'inüñ selḫinde 'alīlen ma'zūl olup Ḥüseyn Efendi ṣadru'l-'ulemā ve Silisre arpalıġı sebzezār-ı āmāline sebeb-i nemā olmış idi. Şehr-i Rebī'u'l-āḫir'de rebī'-i ḥayātı āḫir ve rū-gerdān-ı cānib-i ma'ālī vü mefāḫir oldı. Ḫānesi dāḫilinde mütevārī-i mezār-ı fā'iżü'l-envār ve maḥlūl olan arpalıġı Ġanī-zāde Efendi'ye sermāye-i ibtihāc ü iftiḫār ḳılındı.

Mevlānā-yı müşārün-ileyh أسبغ الله نعمه عليه[4] mecālis-i 'ulemādan keşīrü'l-maḥfūẓ[5], mebāḥiṣ-i celīleden 'azīzü'l-maḥẓūẓ, tilāmiẕesiyle ḥüsn-i mu'āşerete müdāvim, ṣülūṣ-i aḫīrde müẕākere-i tefsīr-i şerīfe mülāzım, ṣāliḥ ü 'ābid, seḥer-ḫīz ü müteheccid, evḳāt-ı ḫamsede muvāẓıb-ı[6] cemā'at, süfre-güşā-yı ni'met ve ser-ḥalḳa-i cem'iyyet, ḳānūn-nüvāz-ı eşfāḳ u merāḥim, musliḥ-i semmiyyet-i meẓālim, ıṣlāh-ı 'āleme sā'ī, ṭarīḳa-i eslāfı mürā'ī, lāf-ı istiḳāmetde rāsiḫ-dem, maḳām-ı ḥaḳīḳatde ṣābit-ḳadem, ḫayr-ḫ'āh-ı dünyā vü muḥibb-i iḫlāṣ-ı verzīde, ḥüsn-i ta'bīriyle ḫāṭır-fırīb-i merd-i vāḳı'a-dīde, pīr-i rūşen-żamīr-i ṣāliḥ, mühimm-sāz-ı mehāmm ü meṣāliḥ idi.

1 Bāhirü'ş SE
2 397b E
3 235b SE
4 "Allah ona (verdiği) nimetlerini arttırsın."
5 Maḥẓūẓ SE
6 Müdāvim-i SE

Vüzerā vü ekābirüñ zebān-dānı ve gencīne-i iḥsānlarınuñ efsūn-ḫˇānı olup her ʿaṣrda maẓhar-ı himmet ü ʿināyet ve bir ṣāḥib-i devlet ile hem-ṣoḥbet olurdı. Evā'il-i ḥālinde Vezīr-i Aʿẓam Meḥemmed Paşa ketḫudāsı Ḫusrev Ketḫudā'ya intisāb idüp iżāfet-i taḫṣīṣıyye mertebesin iktisāb itmiş idi. Ketḫudā Muṣṭafāsı diyerek taḫfīf olınup "Ketḫudā Muṣṭafā Efendi" dimişler idi.

el-Mevlā Rıḍvān (Muḥteşem Rıḍvān Efendi)

Selānik ḳurbında "Ṭoyrān" nām ḳaṣabadan ẓuhūr ve āftāb-ı feyż-i ezelīden iktisāb-ı nūr-ı şuʿūr eyleyüp taḥṣīl-i ʿilm ü kemāle kemā-yenbaġī kūşiş ve tekmīl-i ādāb-ı ṭarīḳa fevḳu'l-ḥadd saʿy ü verziş itmiş idi. Ṣāliḥ Mollā Efendi'den mülāzemetle kām-revā ve semt-i tedrīsde menāzil-peymā olup ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ on Rebīʿu'l-evvel'inde Cenābī-zāde yirine Nişāncı Meḥemmed Paşa Medresesi'ne vāṣıl olmış idi. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında Sinān-zāde yirine Eski ʿAlī Paşa'ya taḥrīk olınup on beş Rebīʿu'l-āḫir'inde ʿAlī-i Ḫˇābī yirine Ḳızılmuṣluḳ[1] pāyesine nā'il, sene-i mezbūre Şaʿbān'ında Çivi-zāde Efendi[2] yirine Zāl Paşa Sulṭānī Medresesi'nde[3] mesned-ārā-yı feżā'il olmış idi. On sekiz Rebīʿu'l-evvel'inde ʿAbdu'llāh-ı Belḫī taḥillesinden ṣoñra Ṣaḥn Medresesi inʿām olındı. Yigirmi Şaʿbān'ında Kerīm Çelebi yirine Üsküdār Vālidesi'ne terfīʿ olındı. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Sinān-zāde yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā'da miḥrāb-nişīn-i ifāde oldı. Yigirmi iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Aḫī-zāde Maḥmūd Çelebi yirine Selānik ḳażāsı tevcīh olındı. Yigirmi üç Şevvāl'inde ʿazl olınup ʿUşşāḳī-zāde Efendi mesned-ārā-yı ḥükūmet oldı. Yigirmi yedi Ramażān'ında ḳabūl itmeyen Mollā ʿAlī Efendi[4] yirine Ġalaṭa ḳażāsı tefvīż olındı. Yigirmi sekiz Ramażān'ında Burūsa Ḳāżīsi ʿUşşāḳī-zāde Efendi ile mübādele-i manṣıb itdiler. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında munfaṣıl ve yirine İstanbulī ʿAlī Efendi vāṣıl oldı. **[404a]** Otuz bir Rebīʿu'l-āḫir'inde Küçük Maḥmūd-zāde ʿAbdu'llāh Çelebi[5] yirine Mıṣr ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olmış idi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında ʿArab Ḫˇāce yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsına naḳl

1 398a E
2 - R1, E
3 Medresesi'nde:Sulṭānī pāyesinde SE
4 - SE
5 Efendi SE

olınup ḳabūl itmemişler idi. Āstāneye teveccühi istimā' olınduḳda otuz iki Muḥarrem'inde Büyük Menteş-zāde'nüñ manṣıbı ḳażā-yı Saḳız arpalıḳ ta'yīn olındı. Şehr-i Ṣafer'de İskenderiyye'de fevt olduġı ḫaberi vāṣıl olup manṣıb-ı mezbūr Ṣa'rānī Efendi'ye 'ināyet olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i aḫlāḳla müte'ārif ü[1] meşhūr, lisān-ı ebnā-yı zemāna vāḳıf, ādāb-ı iḫvāna[2] 'ārif, her sūruñ fekihesi, her cem'iyyetüñ ārāyiş-i ma'rekesi, esbāb-ı iḥtişāma mā'il, "Muḥteşem Rıḍvān" laḳabı ile şöhre-i maḥāfil, maẓhar-ı hicv-i şu'arā ve mādde-i taḥḳīḳ-ı ẓurefā olmaḳ mertebesine nā'il, merd-i ṣāḥib-i himmet idi.

el-Mevlā Ṣadrī (Ṣadrī Efendi[3])

Ba'ż bilād-ı Ḳaramaniyye'den nümāyān ve isti'dādı miḳdārı teşrīf-i füyūżāta şāyān olup İmām-zāde Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ba'ż-ı medāris-i 'ilmiyyede ri'āyet-i merāsime[4] müdāvim olmaġın ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ yigirmi dört Rebī'u'l-āḫir'inde Ḳocavī Ramażān Efendi yirine Çekmece'de 'Abdu's-selām Medresesi'ne nā'il olmış idi. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde Kirli Maḥmūd yirine Silivri Medresesi virildükde ḳabūl itmeyüp otuz bir Receb'inde Ferīdūn Efendi yirine Şāhḳulı Medresesi'ne naḳl olındı. Bir aydan ṣoñra Ḳāmetī Efendi yirine İznīḳ'de Süleymān Şāh pāyesi iḥsān olındı. Otuz iki Ṣafer'inde intiḳāl eyleyüp medrese-i maḥlūle Bosnevī Meḥemmed Efendi'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr[5], selīmü's-ṣadr-ı ṣāfī-ṣıfāt, mülāzım-ı cum'a vü cemā'āt idi.

el-Mevlā Aḥmed bin Ḥüsām (Mollācıḳ Efendi[6])

Ẕāt-ı fīrūzı belde-i Siroz'dan pedīdār ve "Mollācıḳ" laḳabı ile şöhret-şi'ār idi. Zümre-i ḳużāt-ı sütūde-ṣıfātdan "Derzī Hüsām" dirler bir merd-i benāmuñ maḫdūm-ı feżā'il-rüsūmıdur. Ḫidmet-i erbāb-ı 'ilm ü 'irfān ve taḥṣīl-i

1 müte'ārif ü:- SE
2 'irfāna SE
3 Ṣadrī Efendi:el-Mevlā Ṣadrī SE
4 ri'āyet-i merāsime:merāsim ri'āyetine SE
5 236a SE
6 - SE

kemāle sa'y-i bī-kerān idüp henüz nihāl-i tāze iken ṣīt-i iştihārı bülend-āvāze olmaġla üstādī ve üstādi'l-enām Aḫī-zāde[1] 'Abdu'l-ḥalīm Efendi teşrīf-i mülāzemetle bekām itmiş idi. El-ḥāletü hāẕihi sālik-i ṭarīḳ-ı ḳażā ve mālik-i ezimme-i ḥükm ü imżā olup ḳuṭr-ı Rūm'uñ bilād-ı mu'aẓẓamasından Timurḥiṣār ve Zaġra-i 'Atīḳ ve Hezārġırad ve Siroz emṣāli ḳaṣabāt-ı celīleye vālī olmış idi. Biñ otuz iki[2] Rebī'u'l-evvel'inde bu ḥaḳīr yirine mükerreren[3] Hezārġırad'a ḳāżī olup İbrāhīm Paşa Medresesi'yle ḫidmet-i fetvā 'ilāve-i teşrīf-i iclāli ḳılınmış idi. Sene temāmında 'azl olınup manṣıbı Müderris-zāde Meḥemmed Çelebi'ye virildi. Şiddet-i şitā ve maraż-ı hā'il veche-i 'azīmetine ḥā'il olup şehr-i Cemādiye'l-ūlā'da irtiḥāl ve ravża-i rıżāya[4] intiḳāl eyledi. Belde-i mezbūrede vāḳi' İbrāhīm Paşa Cāmi'i ḥaẕīresinde medfūndur.

Mevlānā-yı merḳūm āşinā-yı deryā-yı 'ulūm, ḥasenü'l-aḫlāḳ, ṭayyibü'l-a'rāḳ, ḥalīm ü selīm, maḫdūm-ı kerīm idi.

Āṯār-ı 'ilmiyyesinden tefsīr-i şerīfe ve *Hidāye*'ye ve *Telvīḥ*'e risāleleri ve ḳurṭ-ı misma'a-i ḳabūl olmış maḳāleleri vardur. *Fetāvā-yı Ḳāżī Ḫān*'ı ser-ā-pā müṭāla'a eyleyüp taṣḥīḥ ve maḥall-i kelām olan mevāẓı'ını tenḳīḥ eylemişdür. Ve mesā'il-i şer'iyyeden "*el-Ḳavli li-Men*" tertībine taḥrīk-i ḫāme-i hezār-fenn idüp itmāmına eyyām müsā'id **[404b]** olmamış[5] idi.

Ġarā'ib-i vāḳı'ātdandur ki faḳīre naḳl itmiş idi. Bu vech üzere ki "Hezārġırad'a gelürken Edrine'de ḥummā-yı muḥarriḳaya mübtelā olup kemāl-i ża'f ü ġıybet-i ḥavāss vāḳi' olduḳda iḥsās itdüm ki ḳabż-ı ervāḥa müvekkil olan melek-i mükerrem ki peyk-i Rabb-ı[6] celīl Ḥażret-i 'Azrā'īl'dür, cānib-i bālādan aḥsen-i vücūhda nümāyān ve bāl-i sebz-i nūrānī ile ḳanat büküp ben ḫasteyi cüyān olmaġın lisān-ı ḥāl-i zemāne;

Beyt Şehbāz-ı tīr-i yār açup geldi bāl ü per
İy cān-ı nā-tüvān ḥaẕer it 'ömrüñe[7] ḳonar

1 398b E
2 Bir R1, E
3 - SE
4 Riyāża E
5 müsā'id olmamış:müsā'ade itmemiş SE
6 - SE
7 Cānuña SE

mażmūnı ile dil-i ḥayret-zedeyi āgāh itmiş idi. El-ḥāletü hāẕihi lisān-ı munṭaliḳu'l-beyānum kelāma muraḫḫaṣ olup 'Ḫoş geldüñ, ṣafā geldüñ. Fermān-ı 'ālī-şānı yirine getür ve sürādiḳāt-ı 'izzet-i āyāt-ı ḥażret-i[1] ḳāżi'l-ḥācāta benden emānet-i şehādet yitür ki muṭī'-i fermān-ı ḳażā-cereyān, bende-i rıżā-cūy-ı nā-tüvānüm.' didüm. Ol ḥālde bir miḳdār vaḳfe-i tereddüd gösterdi ve ḫabere muntaẓır bende-i fermān-berdār gibi ḳarār ḳıldı. Ba'dehu ḥoḳḳa-i dehān-ı ḥaḳā'iḳ-diṣārından güher-niṣār olup 'Müddet-i maḍrūbe-i 'ömr-i girān-māyeden ki sermāye-i naḳd-i ḥayātdur, on altı ay ḳalmışdur.'. 'Bāḳīler geri' mażmūnı ile geldügi cānibe revān ve fi'l-ḥāl dīdeden nihān oldı. Ḳarīne-i ḥāl ānen fe-ānen ḳuvvet-i inti'āṣ-ı mücārī, 'urūḳuma cārī ve ṣaḥā'if-i vücūduma sārī olup ḥarekete ḳuvvet ve bu maḳāma gelmege istiṭā'at geldi." Bu naḳl-i ġarīb resīde-i ḫitām-ı teşbīb olduḳda faḳīr, "Tesliyet ḳaṣd eyleyüp belki[2] on altı yıl dimişdür, kemāl-i dehşet ü ıżṭırāb māni'-i teşḫīṣ-i cevāb olmışdur." didüm. Merḥūm bir medd-i āh çeküp "Bi-'aynihi güncīde-i künc-i hūşum ve ḥarf ü ṣavtı ile ṭanīn-endāz-ı gūşe-i gūşumdur." didi. Fi'l-ḥaḳīḳa on altı ay temāmında ġurre-i ḥayātı selḫ ve meclis-i[3] 'işreti telḫ olmış idi. Ol diyār ehālīsinden ba'ż-ı ṣuleḥā merḳad-i münevverine nūr indügin müşāhede ve leyālī-i mübārekede ba'ż-ı āṣār-ı ḫayr nümāyişin mu'āhede iderlerdi.

el-Mevlā Muṣṭafā ('Abdu'llāh Efendioġlı[4])

Ḳażā-yı Mekke-i Mükerreme'den müteḳā'id Kec-dehān[5] 'Abdu'llāh Efendi'nüñ maḫdūmıdur. 'Aṭṭārī-i 'ulūm-ı 'Arabiyye ile ta'dīl-i mīzān-ı lisān ve ḥabbetü'l-misk-i nuḳāṭ-ı ṣafaḥāt-ı edebiyyeden iltiḳāṭ-ı fütāt-ı şekkerīn-i 'irfān eyleyüp şeyḫü'l-islām, veliyyü'n-ni'am-ı eyyām Yaḥyā Efendi ḥażretlerinden iktisāb-ı şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı bıḳā'-ı 'ilmiyyede ḫidmet-i ifādeye müdāvemet ḳılduḳda ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ otuz bir Receb'inde İdrīs Efendi yirine Yūsuf Paşa ḫāricine 'āric olmış idi. Otuz iki Cemādiye'l-ūlā'sında intiḳāl eyleyüp medrese-i maḥlūle Çeşmī Efendi Maḫdūmı'na tevcīh olındı.

1 - R1, E
2 - SE
3 Revnaḳ-ı R1
4 Maḥdūm-ı Kecdehān 'Abdu'llāh SE
5 399a E

Merḥūm-ı merḳūm nihāl-i nev-ber-i ḥadīḳa-i ʿulūm, vecīh ü kerīm, ḫalūḳ u besīm, maḫdūm-ı ḥalīm ü selīm idi.

el-Mevlā Aḥmed (Muḥarrem Beg[1]-zāde)

Yeñişehr eṭrāfında nāẓır-ı emvāl ve Tırḥala sancaġı ile ʿalem-efrāz-ı cāh u celāl olan Muḥarrem Paşa'nuñ ferzend-i mihteridür. Ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-i Rūm Dāmād Efendi merḥūmdan mülāzım olup ṭarīḳ-ı tedrīse ʿāzim olmış idi. Berzaḫ-ı erbaʿīne mübtelā iken biñ on yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde ʿOṯmān Efendi yirine Burūsa'da Bāyezīd Paşa Medresesi iʿṭā olındı. Yigirmi bir Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Menteş-zāde yirine Ḫanceriyye pāyesine terfīʿ ḳılındı. Yigirmi beş Ramażān'ında ʿazl olınup medrese-i mezbūre ʿAbdu'r-raḥmān Efendi'ye iḥsān olındı. Nice zemān **[405a]** mümteḥan ü mehān, ser-gerdān-ı vādī-i ḥırmān olup ṣınf-ı ʿulemāda daḫīl, mecālis ü maḥāfilde ḥaḳīr ü ẕelīl;

Beyt

اذا لم تستطع امرا فدعه
و جاوزه الى ما تستطيع [2]

mefhūmından ġāfil, [3] الابرام يحصل المرام و بذل ماء الوجه ينبت المهام ʿurve-i vuṣḳāsına mütevessil olmış idi. Biñ otuz bir Ẕi'l-ḥicce'sinde Kātib Şeyḫī Çelebi yirine Mollā Gūrānī Medresesi erzānī görüldi. Otuz iki Receb'inde vāḳiʿ fetret-i ʿaskerde Cāmiʿ-i Sulṭān Meḥemmedī'de olan cemʿiyyete ḥāżır olup mālā-yaʿnīye iştiġāl itmekle sābıḳası olan erāẓilden bir şaḳī-i bī-bāk, derdmendi bir zaḫm-kārī ile helāk itmiş idi. Medrese-i maḥlūle Hüdhüd ʿAbdu'l-ḳādir Efendi'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr kemāl-i belāhetle meşhūr[4], cemʿiyyet-i ʿulemāya duḫūl içün ṣarf-ı nüḳūd-ı bī-kerān, ʿāḳıbet niẓār-ı naḳdīne-i cān itmiş, ebleh-i kūteh-naẓar idi.

el-Mevlā Maḥmūd (Selānikī[5] Maḥmūd)

Maḥrūse-i Selānik'den ẓuhūr ve tecerruʿ-ı zehr-āb-ı dehr-i pür-şūr idüp faḳr

1 Paşa SE
2 "Bir işe gücün yetmiyorsa onu bırak; gücünün yettiği işe bak!"
3 "Üstelemek, istenenleri yerine getirir. Çokça ter dökmek önemli işleri filizlendirir."
4 236b SE
5 Selānikī Kirli SE

ü fāḳa ile kesb-i sermāye-i isti'dād ve zād-ı rāḥile-i erbāb-ı ṭarīḳı i'dād itdükden ṣoñra ṣadru'l-'ulemā Mollā Aḥmed Efendi ṭoḳuz yüz seksan yedi tārīḫinde Vālide müderrisi olup 'aḳd-ı meclis-i ders-i 'āmm eyledükde bunlar i'āde ḫidmeti ile bekām olup ḳırā'at-i maḥall-i dersle me'mūr, ba'dehu teşrīf-i mülāzemetle mesrūr olmış idi. Aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Şems-zāde Çelebi yirine Ḥammāmiyye müderrisi olmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Abdu'l-'azīz-i Nā-ḳabūl yirine Selānik fetvāsına naḳl olındı. Biñ on Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup yirine Ḳara Aḥmed Efendi vardı. Bir seneden ṣoñra Ṣarrāf-zāde yirine Filibe fetvāsına ṣarf olındı. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Aḥmed Çelebi maḥlūlinden Amāsıyye fetvāsına naḳl olındı[1]. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında ḳabūl itmeyen Bekir Efendi yirine Filibe fetvāsına i'āde olındı. Yigirmi beş Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup Dede-zāde müderris ve müftī oldı. Nice zemān derd-i ḥırmān ile ḥāl-i perīşānı ḥased-bürde-i māżī ve foḍla-i ḫ̆ān-ı evliyā-yı ni'amdan nevāle-bend olmaġa rāżī olup biñ otuz bir senesinde diyār-ı Mıṣriyye'de Manṣūre ḳażāsı mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı. Otuz iki ḫilālinde ḳażāsı ḥālinde intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr "Kirli Maḥmūd" dimekle meşhūr, ḥarīṣ-i taḥṣīl-i 'ilm ü 'irfān, rū-gerdān-ı cānib-i tekellüfāt-ı ebnā-yı zemān, selīmü's-ṣadr ü ḳāni', dervīş-nihād ü mütevāżı' idi. Cāmesi vesaḫnāk ü çirk-ālūde ve 'imāmesi te'ṣīr-i dūd-ı kebūd ile mānend-i destār-ı Yehūd olup Selānikī olduġına müẕekkir-i neseb-i ma'hūd olmaġın "Āb-rīz Maḥmūd" laḳabı ile telḳīb ve 'unvān-ı iştihārı "tehevreze'l-efendi" nādiresi ile teşbīb olınmış idi. Bi'l-āḫire denā'et-i şānı ve suḳūṭ-ı himmeti cihetinden kenāre atılup baḳıyye-i 'ömri inkisār-ı ḫāṭır ile temām oldı. [2] وليس هذا اول قارورة كسرت فى الاسلام

el-Mevlā Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā (Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn)

Vilāyet-i Ḳaraman'dan "Gaferiyat" nām ḳaṣabadan mānend-i gül-i nesrīn perverde-i mā' u ṭīn olan Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn Efendi'dür. "Yoḳyoḳ" dimekle nām ü nişān ve tekerrür-i nefy ile iṣbāt-ı vücūd idüp ta'ayyün-i şān bulmış idi. Ṭarīḳ-ı 'ilme sülūk **[405b]** ve zer-i meskūk-i i'tibārın tamġa-i ḳabūl-i 'ulemā ile meskūk ḳılup ṣāḥibu'l-'ayār-ı fażl ü kemāl Ḳāżī-zāde Efendi ḫidmetlerinden

1 399b E

2 "İslamiyetteki ilk kırık testi bu değildi."

mülāzemetle nā'il-i evvelīn-i āmāl olduḳda ḳaṭ'-ı merātib ve aḫz-ı revātib iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ dört Şa'bān'ında Oḫrili Ḥüsām yirine Ṭopḳapusı'nda vāḳi' Aḥmed Paşa Medresesi ile bekām olmış idi. Biñ sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde selef-i sālifi yirine Üçşerefeli pāyesine vāṣıl olup on bir Şa'bān'ında Edrineḳapusı Müderrisi Ṣun'ī Efendi ile mübādele-i manṣıb idüp sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Şerīf-i Şirvānī yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. On üç Ṣafer'inde İstanbulī 'Alī Efendi yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne terfī' olındı. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḥubbī Mollāsı oġlı İbrāhīm Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm ḳılınup on beş Rebī'u'l-āḫir'inde Nūḥ Efendi yirine Vālide-i Cedīde Medresesi'ne naḳl olınup ol medreseden Ḥaleb ve Şām yāḫūd Beled-i Ḥarām ḳażāların āmācgāh-ı sihām-ı maṭlab ü merām itmiş iken lisān-ı dehrden;

Mıṣrā' Yoḳ yoḳ Efendi kendi ḫayālüñdürür senüñ

mażmūnı ile muḫāṭab olup biñ on altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Nişāncı-zāde yirine Üsküdār ḳażāsı ile muṭayyeb olmışlar idi. On sekiz Şevvāl'inde 'azl olınup Ṭursun-zāde 'Abdu'llāh Efendi naṣb olındı. Biñ yigirmi Rebī'u'l-āḫir'inde Ḫusrev-zāde yirine ḳażā-yı Eyyūb 'ināyet olındı. Yigirmi bir Receb'inde Nevālī-zāde Sa'dī Çelebi yirine Üsküdār ḳażāsına naḳl olındı. Yigirmi iki Muḥarrem'inde 'azl olınup manṣıbı Bülbül-zāde Efendi'ye virildi. Yigirmi üç Receb'inde ḫalefi yirine ṣāliṣen Üsküdār'a ḥākim oldı[1]. Yigirmi beş Şevvāl'inde ma'zūl ve yirine 'Ömer Efendi mevṣūl oldı. Yigirmi altı Şevvāl'inde Şems Efendi-zāde[2] yirine Şām ḳażāsı virilüp gitmedin Miḫalic arpalıġı ile teḳā'üd iḫtiyār itmiş idi. Yigirmi sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ṭoḳuz-zāde yirine İzmir ḳażāsı 'ināyet olındı. Biñ otuz evā'ilinde ref' olınup İstanbulī 'Alī Efendi cā-nişīn oldı. Ol eṣnāda nergis-i bāṣırasına ḫalel gelüp sübül-i envārı 'amel-mānde-i sebel olmaġın bir miḳdār vaẓīfe-i teḳā'üd ile iḫtiyār-ı künc-i 'uzlet ve taḥṣīl-i sermāye-i ḳanā'at itmiş idi. Otuz iki ḫilālinde rū-gerdān-ı 'ālem-i fānī ve dīde-dūz-i na'īm-i cāvidānī oldı[3].

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥla meşhūr, ekṣer-i fünūndan vāyedār-ı niṣāb,

1 400a E
2 - E
3 Eyledi SE

be-taḫṣīṣ fenn-i[1] fürū'a şedīdü'l-intisāb, ṭavīlü'l-liḥye, ḳaviyyü'l-bünye[2], edīb ü vaḳūr, pīr-i mu'ammer ü ma'mūr idi. 'İffet ü nezāhet üzere olmaġın eyyām-ı tedrīsde maḥkemelerde nā'ib olup ḫidmeti meşkūr ve "Ṣarı Nā'ib" dimekle meşhūr[3] idi.

el-Mevlā Meḥemmed ('Arab Ḫˇāce)

Vilāyet-i Rūm'dan gelüp dāḫil-i ḥarem-i İrem-miṯāl olan ġılmān-ı melek-ḫiṣāl zümresinden iken taḥṣīl-i 'ilm ü 'irfāna beẕl-i maḳdūr ve cem'-i ferā'id-i fażl ü kemāle sa'y-i mevfūr eyleyüp sīmāsı müvelledāne ve zemzemesi 'Arabāne olmaġın " 'Arab Ḫˇāce" dimekle telḳīb ve bu taḳrīb ile lafẓ-ı Süryānī gibi ta'rīb olınmış idi. Cülūs-i Meḥemmed Ḫānī eṯnāsında ḥaremden çıḳup **[406a]** bi'l-istiḥḳāḳ sipāh-ı ẓafer-penāh zümresine iltiḥāḳ itmiş idi. El-ḥāletü hāẕihi ṭarīḳ-ı 'ilme sülūk ve ḳurṣ-ı i'tibārın sikke-i sulṭānu'l-'ulemā ile meskūk idüp şeyḫü'l-islām ibn şeyḫü'l-islām Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle bekām olmaġın ḳaṭ'-ı merātib ve aḫẕ-ı menāṣıb iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Dervīş Efendi yirine Beşikṭaş'da Ḫayre'd-dīn Paşa Medresesi'ne vāṣıl olmış idi. On altı Ṣafer'inde Rā'ī-zāde Ḳāsım Çelebi yirine Nevbet-ḫāne Maḥallesi'nde vāḳi' Aḥmed Paşa Medresesi'ne tebdīl ve ḥareket-i serī'asını kesr içün ḥaṭṭ u tenzīl ḳaṣd olınduḳda ḳabūl itmeyüp sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Burhān Efendi yirine Şāh-ı Ḫūbān Medresesi iḥsān olınup anı daḫı ḳabūlden ibā itmekle ba'de eyyām medrese-i mezbūre pāye i'tibār olınup Ketḫudā-zāde Muḥarrem Çelebi'ye in'ām ve bunlar münḥall olan Ḫadım Ḥasan Paşa Medresesi ile ikrām olındı. On ṭoḳuz Ramażān'ında Köse Sinān yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesine terfī' ve dā'ire-i merāmı[4] tevsī' olınup yigirmi üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde Şükrü'llāh Efendi yirine Ṣaḥn'a vāṣıl ve şükr-güẕār-ı ni'met-i sebaḳ-ı emāṣil olmış idi. Yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında Muṭahhar Efendi yirine Şeh-zāde dārü'l-ifādesi'nde ferş-i seccāde idüp yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde Minḳārī 'Ömer yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā'da ḳarār-dāde ḳılınup sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḳāf-zāde Çelebi

1 'ilm-i SE
2 ḳaviyyü'l-bünye:- SE
3 237a SE
4 - E

yirine Süleymâniyye rütbesiyle iḥrāz-ı merām ve devre-i erbāb-ı ṭarīḳı itmām eyleyüp biñ otuz Ṣafer'inde Ḥelvācı-zāde yirine Eyyūb ḳażāsı virildükde ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār itmiş idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde[1] Kec-dehān 'Abdu'llāh Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsı ile tekrīm ve dil-ḫ̆āhı üzere emşāline taḳdīm olındı. Otuz bir Ramażān'ında Bī-endām yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsına naḳl olındı. Otuz iki Rebī'u'l-āḫir'inde ḫaber-i vefātı[2] vāṣıl olup manṣıb-ı maḥlūl Arpacı-zāde Efendi'ye 'ināyet olındı.

Mevlānā-yı merḳūm tārik-i tekellüfāt-ı erbāb-ı rüsūm, 'afīf ü ṣāliḥ, mübāşir-i ehemm-i meṣāliḥ, daġdaġa-i ḫalḳdan āsūde merd-i sa'ādetmend-i müfliḥ idi.

el-Mevlā Ebūbekr (Bahā'e'd-dīn-zāde Bekri[3])

Maḥrūse-i Burūsa'dan ẓuhūr idüp cebīn-i ḥāli cilvegāh-ı nūr-ı şu'ūr olduḳda ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilme sevḳ-ı zāmile-i 'azīmet ve 'alā ḥasbi'l-'āde ḥareket idüp ṣadr-ı 'ālī-ḳadr-i Rūm Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi āstānesine intisāb ve şeref-i mülāzemetleriyle iżāfet-i teşrīfiyye rütbesini iktisāb itmiş idi. Devr-i menāṣıb-ı münāsib ve i'tilā-yı merātib-i revātib iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ on altı Ṣafer'inde Bülbül-zāde Efendi yirine Gegivize'de Muṣṭafā Paşa Medresesi'ne vāṣıl olmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Selānikī Maḥmūd yirine Filibe fetvāsına naḳl olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Nūru'llāh Efendi yirine Sekbān 'Alī Medresesi tevcīh olındı. On ṭoḳuz Ramażān'ında Ḳāsım Efendi yirine Beşikṭaş'da Ḫayre'd-dīn Paşa'ya taḥrīk olındı. Biñ yigirmi Muḥarrem'inde İnegölli 'Alī Çelebi yirine Edrine'de Ḳazancılar pāyesi müyesser oldı. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Ṣarı 'Alī Çelebi[4] yirine Üçşerefeli'ye **[406b]**[5] terfī' olındı. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ṭoḳuz-zāde 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine Ḳahriyye'ye geldi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında selefi yirine Ṣaḥn müderrisi oldı. Māh-ı Ẕi'l-ḳa'de evāḫirinde Nevālī-zāde yirine Maġnisa ḳażāsı virilüp yigirmi altı Muḥarrem'inde munfaṣıl

1 400b E
2 ḫaber-i vefātı:vefātı ḫaberi SE
3 Bāhā'e'd-dīn//Bekri:Burūsavī Ebūbekr SE
4 - SE
5 "Üçşerefeli" kelimesi bölünüp diğer varağa geçilmiş. Sözcüğün ortasına varak numarasını yazmak uygun görülmediğinden dolayı sonuna alındı.

ve mesned-i ḥükūmetine Burhān Efendi vāṣıl oldı. Yigirmi ṭoḳuz Receb'inde Rodosī maḥlūlinden Baġdād-ı dārü's-selām ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldı. Biñ otuz bir ḫilālinde ref' olınup yirine Nūrī Efendi naṣb olındı. Otuz iki ḫilālinde manṣıb-ı ḥayātdan munfaṣıl ve 'ālem-i envāra[1] muttaṣıl oldı.

Mevlānā-yı mezbūr baṣīret ü intibāhla meşhūr, ḫalḳla ḥüsn-i mu'āmeleye ḳādir, dil-rübūdīlik taḥṣīlinde māhir, muḥkime-şāgird ü bāzergān-ṭabī'at, mubaṣṣır-ı te'āṭī mutaṣarrıf-ı ma'īşet, dīde-dūz-i menāfi', ḫalūḳ u mütevāżı' idi.

el-Mevlā Ḥüsām (Ġalaṭalı Ḥüsām[2] [Münkir Ḥüsām])

Zülāl-i 'ilm ü kemāl ile şemşīr-i ṭab'ına āb ve neşve-i raḥīḳ-ı taḥḳīḳ ile māhiyyet-i isti'dādına tāb virüp Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve pīşgāh-ı mekārim-penāhlarında 'imād-ı ḫāne gibi ḳā'im olmaġla zemān-ı ḳażā ve hengām-ı ṣadāretlerinde kātib-i veṣā'iḳ u sicillāt ve mutaṣaddī-i umūr-ı ḳısmet[3] ü şer'iyyāt olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi medāris-i 'ilmiyyede seccāde-nişīn-i ifāde ve miḥrāb-ı taḥḳīḳda tekye-zen-i visāde olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Ḫayyāṭ Muṣliḥi'd-dīn yirine Şāh-ı Ḫūbān müderrisi oldı. Biñ on iki Ša'bān'ında yirinde pāye i'tibār olındı. On beş Rebī'u'l-evvel'inde Bālī Efendi yirine[4] Rodos fetvāsına naḳl olındı. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup yirine Tāce'd-dīn Efendi naṣb olındı. On sekiz Rebī'u'l-evvel'inde "Cezīretü'l-'uşşāḳ" nāmı ile meşhūr-ı āfāḳ olan Sinob ḳażāsı mevleviyyet olup bunlara 'ināyet olındı. Biñ yigirmi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Nişāncı ḫışmı Şāh Efendi yirine Arżırūm ḳażāsını cāygāh eyledi. Yigirmi üç Receb'inde 'azl olınup manṣıbı Meḥemmed Ṣādıḳ'a virildi. Yigirmi dört Ramażān'ında Ḳara Süleymān maḥlūlinden tevcīh olınup gitmeyen Meḥemmed Ṣādıḳ yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı in'ām olındı. Yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr Baba-zāde Sinānı'na virildi. Yigirmi ṭoḳuz[5] Receb'inde Ḳaraḳız-zāde yirine Kütāhiyye ḳażāsı tefvīż ḳılındı. Otuz bir Ṣafer'inde ref' olınup Martolos-zāde Maḥmūd Çelebi senesi eṣnāsın-

1 Āḫirete SE
2 Ġalaṭalı Ḥüsām:Ser-ḫoş Ḥüsām SE
3 Niyābet SE
4 401a E
5 237b SE

da[1] terk-i ḫum-ḫāne-i ġurūr ve bī-hūşī-i cām-ı mergle ḫˇāb-ı ḥużūr itmiş idi.

Mıṣrā' Mestlik pāyāne irse irişür elbette ḫˇāb

Mevlānā-yı mezbūr erbāb-ı dile töhmet-i dīrīne olan bāde-nūşlıġla meşhūr, Ġalaṭalı olmaġla ol semtüñ āb u hevāsıyla alışmış ve ḥaḳḳ-ı civāruñ ḥükmini virmiş idi. Merḥūm Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi'nüñ ḫidmetinde iken ba'ż-ı muḥāsebātda maḳbūżını inkār itmegin ol ḳapuda "Münkir Ḥüsām" dimekle iştihār bulmış idi.

Mıṣrā' عیب می جمله بکفتی هنرش نیز بکو [2]

mażmūnı üzere maḥāsini daḫı ẕikre ṣāliḥ idi. Evvelā ṭāhirü'l-lisān, ḫāliṣü'l-cenān, ḥalīm ü ḫalūḳ, ṣıddīḳ u **[407a]**[3] ṣadūḳ, ḫayr-ḫˇāh-ı 'ālem, nīk-nefs ādem idi.

el-Mevlā Meḥemmed bin Maḥmūd (Ḥelvācı-zāde) {'Ārifī}

Vilāyet-i Ḥamīd'de "Yalvac" nām ḳaṣabada ḳaṣab-pūş-ı vücūd ve ruḫṣat-yāfte-i meclis-i[4] şühūd olup "Yalvacī Ḥelvācı-zāde" dimekle ma'rūf u ma'hūd olmış idi. Ṭarīḳ-ı 'ilme sülūk ve āheng-i ḥareket-i leng ü lūk idüp 'ulemā-yı 'aṣr mecālis-i 'ilmiyyesinden güher-çīn-i fażl ü kemāl ve emāṯil-i erbāb-ı isti'dād ile ḥalḳa-beste-i müẕākere vü iştiġāl olduḳdan ṣoñra ṣadru'l-'ulemā'i'l-a'lām Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olup reh-neverd-i ṣı'āb ü sühūl ve ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde 'Alī Çelebi-zāde Efendi yirine Yūsuf Paşa müderrisi[5] olmış idi. On üç Receb'inde Ḳaragülmez yirine Burūsa Sulṭāniyyesi'yle rūy-ı baḫtı ḫandān, on yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Tāc Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemān şerefiyle sermāye-i şevḳı ṣad çendān olup sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Velī Efendi

1 Senesi eṣnāsında:senesinde SE
2 "Şarabın tüm ayıplarını söylüyorsun. Onun hünerlerini de anlat."
3 "Üçşerefeli" kelimesi bölünüp diğer varağa geçilmiş. Sözcüğün ortasına varak numarasını yazmak uygun görülmediğinden dolayı sonuna alındı.
4 - SE
5 Medresesi'ne müderris SE

yirine Maġnisa fetvāsı[1] virildükde ḳabūl itmeyüp ʿazl iḫtiyār itmiş idi. Biñ yigirmi Ṣafer'inde İnegölli ʿAlī Çelebi yirine tekrār Ṣaḥn müderrisi olup yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Caʿfer Efendi yirine İzmir ḳażāsı müyesser oldı. Sene-i mezbūre Ṣaʿbān'ında Çelebi Efendi yirine Filibe ḳażāsına naḳl olındı. Yigirmi iki Rebīʿu'l-āḫir'inde ʿazl olınup yirine Ṭaş Çelebi vaż' olındı. Yigirmi dört Rebīʿu'l-evvel'inde Ḳaraca Aḥmed Efendi[2] yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı ile teşrīf olındı. Yigirmi beş Ramażān'ında[3] ʿazl olınup Kec-dehān ʿAbdu'llāh Efendi ḳā'im-maḳām-ı ḥükūmeti oldı. Yigirmi sekiz Ṣafer'inde Ṭulumcı Ḥüsām Efendi yirine ḳaṣaba-i[4] Ebī Eyyūb ḳażāsına manṣūb olmış idi. Biñ otuz Ṣafer'inde ʿazl olınup ʿadem-i ḳabūli müteḥaḳḳıḳ olan ʿArab Ḫˇāce'ye tevcīh olınduḳda istiġnā idicek Aḫī-zāde Maḥmūd Efendi'ye virilmiş idi. Bıñarḥiṣār ḳażāsı arpalıḳ taʿyīn olınup sübḥa-gerdān-ı eyyām ü leyāl iken biñ otuz iki ḫilālinde ʿālem-i ḳudse[5] irtiḥāl itmiş idi.

Merḥūm-ı merḳūm teşne-leb-i mā'u'l-ḥayāt-ı ʿulūm, her fenden behremend, ezhār-ı gūn-ā-gūn-ı maʿārifden gül-deste-bend, ʿilmi niṣāba vāṣıl, sermāyedār-ı maʿārif ü feżā'il, " ʿĀrifī" maḫlaṣı ile şöhret-şiʿār, şiʿr ü inşāya iḳtidārı var idi. Merḥūm ġāyetde ehl-i keyf olmaġla ekṣer-i evḳātı ḫˇāb-ı pīnegī ile güẓār iderdi ve şehbāz-ı çeşmi dā'imā deşt-i ḫayāli şikār itmek üzere idi[6].

Meşhūd-i[7] rāḳımu'l-ḥurūfdur ki birgün bir meclis-i germ-ā-germ-i ʿulemāda ekṣer-i aʿyān-ı şehr āmāde iken ʿaṣruñ fażīlet ü ʿiffetle müteʿayyinlerinden Ḫāḳāniyye Müderrisi Nefes-zāde Efendi ki kiber-i nefs ü ʿıẓam-ı şān ile iştihārı ve Şeyḫü'l-İslām Ṣunʿu'llāh Efendi'nüñ müsteşārı olmaġla ṣudūr-ı kirām deñlü ḳadr ü iʿtibārı var idi, ṣadr-ı meclis bulınup āfāḳī muṣāḥabet iderek dūr u dırāz bir ḳıṣṣa taḥḳīḳına āġāz itmiş idi. Mecmūʿ-ı erbāb-ı meclis ḫamūş ṭavʿan ü kerhen çeşm ü gūş olduḳda ṣāḥibü't-terceme furṣat bulup meded-yārī-i efsāne ile ḫˇāb-ı nūşīne müstaġraḳ ve dāḫil-i ʿālem-i miṣāl-i muṭlaḳ olur. Ol ḳıṣṣa-perdāz-ı nefes-dırāz edā-yı levāzım ve riʿāyet-i merāsim iderek ḳıṣṣaya ḫalāṣ virüp intiẓām-ı kelām ve ḥüsn-i ḫitāma kemāl-i iʿtināsından **[407b]** etrāfa nigāh-ı

1 ḳażāsı SE
2 - SE
3 401b E
4 - SE
5 ʿālem-i ḳudse:- SE
6 Ve//idi:- SE
7 Meşhūd-i faḳīr SE

germ-ʿinān ile deryūze-i istiḥsān üzere iken meger Ḥelvācı-zāde Efendi vāḳıʿa-sında ḳıṣṣa-ḫˇān meclisine dāḫil olmış ve naḳlinde ḫaṭāların bulmış. Ḳarīne-i ḥāl perde-i tīz-i ġażab-āmīz ile güftāra gelüp "Hep yalan söyler." diyedüşdi. Nefes-zāde merḥūm nefsü'l-emrden āgāh olmadın āteş-i zebāne-keş-i tehevvür ile pür-tāb ve berḳ-ı ʿālem-sūz-ı ʿiṭāb olup pençe-i kelle-kūp ile bebr-i ġarrān gibi āmāde-i vüṷūb olmış iken ṣāḥibü'l-meclis;

Beyt

لقد اسمعت لوناديت حيا
و لكن لا حياة لمن تنادى[1]

mażmūnı ile iʿtiẓār ve "Tiryākīdür yabāne ṣayıḳlar." diyü basṭ-ı aʿẓār[2] eyleyüp egerçi zülāl-i ḥüsn-i maḳāl ile ʿulüvv-i āteş-i kīnesin teskīn eyledi. Ammā bir yirden şaṣt-ı ḫandeye güşād virilüp ʿinān-ı iḫtiyār elden gitdi ve ṭūfān-ı hāy-hāy-ı ḳahḳaha felekü'l-eflāke yitdi. Bi'l-āḫire biri serāsime-i ḫˇāb-ı nā-ḳaʿr-yāb, biri ġarḳ-ı ʿaraḳ-ı ḥicāb olup ʿıḳdu'l-le'āl-i ṣoḥbete inḥilāl geldi.

Mervīdür ki ḫavāṣṣ-ı Ḳosṭanṭıniyye'ye ḳāżī olduḳda müftī-i ʿaṣr Meḥemmed Efendi'ye varup ḫilāl-i mükālemede mevlānāya taṭyīb ḳaṣd eyleyüp, maḥżā manṣıba terġīb içün "Ḳaṣaba-i Eyyūb İstanbul'uñ şeh-nişīni meṣābesindedür." dimişler. Mevlānā bu teşbīhden ḥaẓẓ itmekle imżālarında "el-Ḳāżī beşeh-nişīn-i Ḳosṭanṭıniyye" yazup naḳl-i meclis-i yārān ve leẓẓet-baḫş-ı meẓāḳ-ı müstemiʿān olmış idi. El-ḥaḳḳ[3] füyūżāt-ı berşiyyenüñ şekker-pārelerindendür.

el-Mevlā Bedre'd-dīn Maḥmūd (Köse Maḥmūd)

Aydın ilinden ẓuhūr ve āftāb-ı feyż-i ezelīden iktisāb-ı nūr-ı şuʿūr idüp "Köse Maḥmūd" dimekle meşhūr olmış idi. İʿmāl-i kiyāset-i māder-zād ve taḥṣīl-i maḥāsin-i istiʿdād eyleyüp ṭarīḳ-ı ʿilme ʿaṭf-ı ʿinān-ı himmet ve muʿallim-i sulṭānī Saʿde'd-dīn Efendi'den iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet eyleyüp ṭayy-ı merāḥil ve ḳaṭʿ-ı menāzil iderek ḳırḳ aḳçe ile Cezerī Ḳāsım Paşa[4] Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ iki Şevvāl'inde Ṣarı Ḫˇāce yirine Eski İbrāhīm Paşa Medresesi iʿṭā

1 "Canlı birine seslenmiş olsam duyururdum. Ancak seslenilen canlı değil!"
2 iʿtiẓār SE
3 402a E
4 238a SE

olınmış idi. Biñ altı Ẕi'l-ḥicce'sinde La'lī Çelebi yirine Sinān Paşa Sulṭānī pāyesine pīrāye-bend oldı. Biñ yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Müte'accim yirine Siyāvuş Paşa Sulṭāniyyesi'ne[1] taḥrīk olındı. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında 'Arab Sinān Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Biñ on Muḥarrem'inde Sa'dī-zāde yirine İzmir ḳażāsı 'ināyet olındı. On iki Rebī'u'l-āḫir'inde 'azl olınup manṣıbı Seyyidī-zāde'ye naṣīb oldı. On dört Şevvāl'inde Nevālī-zāde Żiyā Çelebi yirine mükerreren İzmir ḳażāsı ile dīde-i baḫtı rūşenā oldı. On altı Ṣafer'inde Celeb Meḥemmed Efendi yirine Gelibolı ḳażāsına naḳl olındı. Ḳabūlden ibā idicek selefi ibḳā olınup bunlara ber-vech-i teḳā'üd Nīf ḳażāsı tevcīh olındı. Ol diyārda vāfir emlāk ü 'aḳār idinüp lāzıme-i kenār olan vüs'at-ı ni'meti ḥā'iz ve devlet-i selāmet ü 'āfiyete fā'iz olmış idi. Biñ otuz Şa'bān'ında 'umūmen arpalıḳlar ḥall olınduḳda bunlaruñ manṣıbı daḫı ḳużāta virilüp ferāġ-ı ḫāṭır ile 'īş-i bī-teşvīş üzere iken biñ otuz iki ḫilālinde [2] كل شئ يرجع الى اصله mıṣdāḳınca 'ālem-i **[408a]** envāra ittiṣāl ve ḫāk-i bedeni aldugı yire īṣāl itmiş idi.

Mevlānā-yı merḳūm dāḫil-i a'dād-ı[3] erbāb-ı fühūm, ḥüsnü's-sīret, naḳıyyü's-serīret, 'ālim-i 'āmil, ṣāliḥ-i ṣāfī-dil idi. Ḫˇace Efendi āstānesine etemm-i iḫtiṣāṣ ile muḫtaṣṣ olmaġın hicv-i şu'arāya maẓhar olmaḳ rütbesini iḥrāz ve nişāngāh-ı ṭa'n-ı ẓurefā olmaġla kesb-i imtiyāz itmiş idi, *ve'l-ḳıṣṣatu meşhūre*.

el-Mevlā Ebūbekr (Ḥasan Paşa Bekri[4])

Vilāyet-i Anaṭolı'nuñ bir gūşesinden peydā ve lāzıme-i Etrāk olan ṣūret-i ṣalāḥ ile cilve-nümā olup 'Azmī Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olmış idi. Vüzerā-yı devlet-i Meḥemmed Ḫānī'den Ḫadım Ḥasan Paşa'ya mu'allim ve efsūn-ı zerḳ u riyā ile ol ṣadr-ı Āṣaf-naẓīre muṣāḥib ü münādim olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ dört Muḥarrem'inde vezīr-i merḳūm inşā itdügi medrese-i refī'u'l-bünyān ibtidā bunlara iḥsān olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Su'ūdī-zāde Ḳadrī Çelebi merḥūm[5] maḥlūlinden Mihrümāh Sulṭān pāyesin cāygāh eyledi. Biñ altı Receb'inde Ḳara Çele-

1 Sulṭāniyyesi'ne:Sulṭānī pāyesine SE
2 "Her şey aslına döner."
3 'idād-ı SE
4 Ḥasan//Bekri:el-Mevlā Ebūbekr SE
5 - SE

bi-zāde Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye geldi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında veliyy-ni'meti maẓhar-ı ḳahr-ı Ḳahramānī olup de'ā'im-i rif'ati mütezelzil ve rütbe-i i'tibārdan nāzil olmaġla mencenīḳ-ı seng-endāz-ı medrese ile kenāre atılmaḳ lāzım geldükde māh-ı Ẕi'l-ḳa'de dāḫilinde[1] Celeb Meḥemmed Efendi yirine Bosna Serāyı ḳażāsına gönderülmiş idi. Biñ yedi Ṣa'bān'ında 'azl olınup selefi ibḳā olındı. Ba'dehu nice yıllar mübtelā-yı 'azl ü ḥırmān ve fersūde-i hāven-i hevān olup Babalı Muṣliḥi'd-dīn yirine Siroz'da Selçuḳ Sulṭān Medresesi 'ilāve-i fetvā ile i'ṭā olındı. Biñ yigirmi ḥudūdında Üsküb fetvāsına naḳl olınup ba'de'l-'azl ḳaṣaba-i[2] Pıravadi'de müderris ve müftī olmış idi. Biñ otuz iki ḫilālinde irtiḥāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr selāmet-i 'aḳīde ile meşhūr, żabṭ-ı muḳaddimāt ile fiḳh-ı ferdī[3] mertebesine vāṣıl, pīr-i ṣāliḥ-i sāde-dil idi. *Kerīm Çelebi Vefeyātı*'nda vezīr-i merḳūm taḳrībi ile raḳam-zede-i beyān ve āgāh-ı çāşnī-i tāziyāne-i zebān olmış idi ki īrād[4] olınur: Etbā'ından bir şaḫṣ-ı nā-ḳabūl-i gūl, dā'ire-i erbāb-ı ḫārice duḫūl içün kemāl-i recā-yı bī-cāy ile sihām-ı şefā'at-i nā-revāyı pey-ā-pey pertāb idüp lākin tīr-i şefā'at-i ṭab'-ı meşfū'un leh gibi kec ü[5] mec ve fikr-i şefī'āsā mu'avvec olmaġın hedef-i icābete iṣābetden vāyesi ḥırmān olup meded-kārī-i himmet ü şefā'at ile ol ḫar-ı der-vaḥal-üftādeyi ser-menzil-i maḳṣūda iḥtimāl-i īṣāl, sūret-nümā-yı mir'āt-ı ḫayāl olmamaġın ليس الحمار الواقع كصاحبه[6] diyüp;

Beyt آن به که کار خویش کنم خود درست و راست
زیرا که در زمانه مروت نمانده است[7]

mefhūmıyla terāne-perdāz olup ṣavāb-dīd-i fikr-i ḫaṭā-pīşesi üzere kīsehā-yı ser-be-mühr-i ḫazīne-nişīne mürāca'at evlā görülmegin hemyān-ı zer-i dürüst-'ayārı lāġar-miyān itmek ile hem-āġūşī-i nev-'arūs-ı maḳṣūd, cilveger-i

1 402b E
2 - E
3 ḳurevī E
4 Beyān SE
5 - R1, E
6 "Eşek, sahibi gibi değildir."
7 "İyisi mi kendi işimi doğru dürüst kendim yapayım. Çünkü bu zamanda iyilik kalmamıştır."

minaṣṣa-i vücūd olmışdur. Tecvīz-i ṣarf-ı derāhim ü denānīr hergiz pīrāmen-güẕār-ı żamīr olmaz iken imżā-yı merām iḳtiżā-yı beẕl-i māl-i ḥarām idüp ḥareket-i ġayret-i cāhiliyye medrese-i 'ilmiyye bināsın īcāb itdügi bir emr-i ġarīb ve pīrāye-i ṣevāb ü ṣavābdan bī-naṣībdür. Ḥaḳḳā ki **[408b]** netīce-i emel ü 'amel [1] انفقت مالی و حج الجمل ma'nāsı olmışdur.

el-Mevlā 'Abdu'l-laṭīf (Ṭarsūsī Dāmādı[2] [Raṭbuyābis])

"Ṭarsūsī Dāmādı" dimekle şöhre-bend ve ṣıhr-ı feżā'il-behri i'ādesinden mülāzemetle behremend olup ba'ż-ı medārise müderris ve ḥalḳa-i ifādede ṣadr-ı meclis olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ on dört Rebī'u'l-evvel'inde Burhān Efendi yirine Merdümiyye Medresesi iḥsān olınmış idi. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ḥalebī Aḥmed Efendi[3] yirine Beşikṭaş'da Sinān Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi beş Ramażān'ında 'Araboğlı yirine Fāṭıma Sulṭān ma'dūmesinde pāye müderrisi oldı. Yigirmi ṭoḳuz Muḥarrem'inde Seyyidī Çelebi yirine pāyelikle Ḥāfiẓ Aḥmed Paşa Medresesi'ne ḥareket eyledi. Sene-i mezbūre Ṣafer'inde Gümişayaḳ yirine Birgi ḳażāsına ḳadem-i himmet ḳomış idi. Otuz iki ḫilālinde 'azl olınup yirine 'İvaż-zāde Çelebi ni'amü'l-bedel oldı. Ol eṣnālarda intiḳāl ve ḫatm-i kīse-i ḳīl ü ḳāl eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm "Raṭbuyābis" laḳabıyla ma'lūm, ta'rīf-i ẕātında ḫulāṣa-i kelām bu ḳıṭ'a-i gevherīn-niẓāmdur[4]:

Ḳıṭ'a

'Āleminde bu daḫı böylece bir ādem idi
Kimisinden kem ise kimi de bundan kem idi[5]

Kefşini bāma atup ḥażret-i pūstālīnuñ
Gümişayaḳdan ise bir ḳademe aḳdem idi

1 "Bütün malımı harcadım. Bu yüzden ben değil devem haccetti."
2 Ṭarsūsī Dāmādı:Ṭarsūsī Dāmādı el-Müştehir bi-Raṭbuyābis SE
3 Çelebi SE
4 238b SE
5 403a E

el-Mevlā Meḥemmed[1] (ʻIṭrī Çelebi[2]) {ʻIṭrī}

Mücmere-gerdān-ı meclis-i hüşmendī, kātib-i ġāliye-erḳām ʻIṭrī Efendi'dür. Reşk-endāz-ı müşg ü ʻabīr olan ḫāk-i ʻıṭr-sā-yı Şirāz'dan ẓuhūr ve kesb-i kemālāt-ı nefsāniyyeye beẕl-i maḳdūr idüp ṣılasında iken ṣalāye-fersā-yı faẓl ü kemāl ve ḫāṣṣa-i Aʻcām olan ḫoş-nüvīslikde [3] عليكم بحسن الخط miṣāline imtiṣāl itmekle ol vādīde vāṣıl-ı derece-i ʻālü'l-ʻāl olduḳdan ṣoṅra ḫāme-miṣāl seyr-i ṣaḥīfe-i ʻāleme teşmīr-i sāḳ-ı ihtimām ve pergār-ı pā-yı seyāḥat ile mesāḥat-i sevād-ı Mıṣr u Şām idüp müntehā-yı seyri bendergāh-ı kālā-yı maʻārif ü ʻulūm, yaʻnī ḥıṭṭa-i zībende-rüsūm-ı Rūm olduḳda[4] belde-i ṭayyibe-i Ḳosṭanṭıniyye'de ilḳā-yı ʻaṣā ve niyyet-i iḳāmet ile ferş-i kilīm-i dervīşāne vü istinād-ı peşmīne-müttekā itmiş idi. Ḳarīne-i ḥāl ol ʻaṣrda ṣadr-ı ʻālī-ḳadr-i Rūm olan[5] veliyyü'n-niʻam-ı ʻālem, ḳuṭb-ı ṣābit-ḳadem, dā'ire-i faẓl ü kerem, şeyḫü'l-islām ibn şeyḫü'l-islām Yaḥyā Efendi ḥażretleri *medde ẓılluhu mede'l-eyyām* iżāʻat-i bıżāʻat-i istiʻdādın revā görmeyüp ḥidmet-i ʻaliyyelerine ḳabūl ve teşrīf-i mülāzemetle nā'il-i me'mūl[6] itmişler idi. El-ḥāletü hāẕihi dā'ire-i iḥsānı itmām ve merreten baʻde uḫrā medreseler inʻām idüp dāḫil-i erbāb-ı[7] erbaʻīn ve çille-keş-i nev-bahār-ı ḫamsīn iken ṭabʻ-ı dervīşānesi metāʻib-i ṭarīḳ-ı tedrīse müteḥammil ve bī-ḳayd iken ser-rişte-i āmāle tevessül idemeyüp sālik-i ṭarīḳ-ı ḳażā ve mālik-i ezimme-i ḥükm ü imżā olmış idi. Biñ otuz iki ḫilālinde Ergeneköprisi'nde ḳāżī iken cisr-i fenādan ʻubūr ve menzil-i beḳāda ḥużūr itmiş idi.

Mevlānā-yı merḳūm zer-dūz-i erbāb-ı fühūm, dervīş-nihād ü nīk-sīret, ḫoş-fehm ü ḫoş-ṣoḥbet, yārān-ı ehl-i dilden idi. Şiʻr-şināslığı şiʻrinden rāciḥ ve leṭā'if-i menşūresi meżāmīn-i manẓūmesinden dil-pesend olduġı vāżıḥ idi. Külāh-ı dervīşāne üzere destār-ı mollāyāneyi tercīḥ itdügine **[409a]** ḥarf-gīrān-ı sitem-pīşeden baʻż-ı gedā-meşrebler ṭaʻn ü ṭanz yüzinden zuʻmınca laṭīfe-perdāz olduḳda rengīn cevāblar virmişdür. Taḥrīri tafṣīl iḳtiżā itmegin ṭayy-ı ẕikr evlā görüldi. Kātib-i ḥavādiṣ-i eyyām olan rūz-nāmeciyān-ı nāfile-erḳām fevt itmek baʻīddür. Ṭālib olan köhne defterlerde ẓafer bulur.

1 Meḥemmed ʻIṭrī E
2 Efendi SE
3 "Yazının güzelliğini ihmal etme!"
4 yaʻnī//olduḳda:- E
5 - SE
6 Mes'ūl R1, E
7 - SE

Veliyyü'n-ni'am ḥażretleri def'a-i ṣelāṣede ṣadr-ı Rūm iken bu bendelerine Silisre ḳażāsın iḥsān itdüklerinde ṣāḥibü't-terceme kātib-i mekātīb olup recā-yı taḥrīr-i mektūb-ı manṣıb ile Ḫ̆āce Ḥāfıẓ'ın bu beytini hem-rāh-ı ṣaḥīfe-i niyāz idüp göndermiş idüm:

Beyt تا بود نسخه عطری دل سودا زده را
از خط غالیه سای تو سوادی طلبیم [1]

Merḥūm bu inşādımuzdan dil-şād olup ol ṣafḥa-i dil-peẕīri hem-pāye-i ḳıṭ'a-i mīr itmiş idi. El-ān ḥırz-ı cānum ve ta'vīẕ-i bāzū-yı irfānumdur[2].

Ṣınfu'l-Meşā'iḫ

eş-Şeyḫ Fażla'llāh (Birgili-zāde[3])

Te'līfāt-ı fā'iḳa ve taḥḳīḳāt-ı rā'iḳa ṣāḥibi Birgili Meḥemmed Efendi merḥūmuñ dürr-i ṣadef-i vücūdı ve gevher-i kān-ı nesl-i mes'ūdıdur. Vālid-i mācidlerinden iktisāb-ı re'sü'l-māl-i 'ilm ü kemāl ve intisāb-ı fünūn-ı nāfi'a-i ḥaḳā'iḳ-iştimāl idüp sālik-i ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ ve mālik-i mesnedgāh-ı ders ü taḥḳīḳ olmış iken 'inān-ı 'azmini semt-i zühd ü ṣalāḥa imāle ve levāzım-ı ma'āşını ḫizāne-i vāhibü'l-āmāle ḥavāle itmiş idi. Biñ yigirmi ḥudūdında dārü'l-mülk-i Rūm'a[4] ḳudūm idüp mertebe-i fażīleti ma'lūm-ı 'ulemā-yı Rūm olduḳda vaẓā'if-i kürsī-i va'ẓ ü teẕkīr ta'yīni ile tevḳīr olınmış idi. Nice zemān Cāmi'-i Şerīf-i Sulṭān Selīm-i Ḳadīm'de naḳl-i tefsīr-i şerīf ile mecālisi teşrīf ve enfās-ı iksīr-te'ṯīr ile ḳulūb-ı ḳāsiyeyi talṭīf eyleyüp ba'dehu Sulṭān Bāyezīd Cāmi'-i Şerīfi'nde vā'iẓ ve nāṣıḥ olmış idi. Evāḫir-i devlet-i Muṣṭafāvī'de enfās-ı ma'dūde-i ḥayātı temām ve kilk-i ḳażā gūşe-i ṣaḥīfe-i aḥvāline ḫitāme-nüvīs-i temmü'l-kelām olup yirlerine Selīmiyye'de daḫı ḫalefi olan Ḳāżī-zāde Efendi ḫidmetleri maḥfil-nişīn-i va'ẓ ü naṣīḥat olmış idi.

---

1 "Sevdanın vurduğu gönül hoş kokulu bir sayfa olsun diye senin mis kokulu yazınla (yazılmış) bir yazıya talibim."
2 403b E
3 Birgili-zāde:Maḥdūm-ı Birgili Meḥemmed Efendi SE
4 İstanbul'a SE

'Azīz merḳūm baḥr-ı 'aylem-i 'ālem-i 'ulūm, 'iffet ü nezāhetde müsellem[1], pīr-i ṣāfī-żamīr-i mübārek-dem idi. Meclis-i va'ẓ ü tezkīri tenvīr-i ḳulūb-ı ḳāsiye ve irşād-ı nüfūs-ı ḳābile itdügi gibi ḥalḳa-i ders ü taḥḳīḳı hezārān hezār ḳavābili mertebe-i fażīlete vāṣıl merd-i kāmil itmiş idi. Cümleden maḫdūm-ı mükerremleri olup ḥālā medāris-i Şemāniye'den birinde seccāde-nişīn-i ifāde olan 'İṣmetī Efendi ḫidmetleri vādī-i 'ilm ü ma'ārifde yegāne, mecmū'-ı feżā'ilde müfred-i zemānedür.

eş-Şeyḫ Aḥmed (Dizdār-zāde Efendi[2])

Dārü'l-mülk-i Ḳaraman olan medīne-i Lārende'den ẓuhūr idüp "Dizdār-zāde" dimekle meşhūr olmış idi. Şeyḫü'l-İslām Çivi-zāde Efendi'den mülāzemetle bekām olup devr-i medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe ile İstanbul'da Cānbāziyye Medresesi'nden ma'zūl iken biñ dört tārīḫinde şāgirdi Ḫaṭṭāṭ Maḥmūd Efendi Diyārbekr defterdārı olduḳda hem-rikāb-ı maḫdūm-ı maḥmūdu'l-ḫiṣāl ve ol aḳṭārda müfettişü'l-emvāl olmış idi. Ba'de'l-ḳufūl güncīde-i künc-i ḫumūl olup bār ü büngāhı dükkānçe-i 'aṭṭār gibi perīşān ve terk-i esbāb ü 'alā'iḳ-ı 'izz ü şān ḳılmış idi. El-ḥāletü hāẕihi 'umdetü'l-meşā'iḫi'l-kirām, **[409b]** ḳıdvetü'l-e'izzeti'l-a'lām Üsküdārī Maḥmūd Efendi ḥażretlerinden inābet ve ḫidmet-i 'aliyyelerinde tekmīl-i ṭarīḳat itmişler idi[3]. Biñ on iki tārīḫinde ḫilāfetle İzmir'de cāy-gīr olup on beş ḫilālinde Edrine'ye naḳl olındılar. Medīne-i mezbūrede cāmi'-i şerīf ve ḫānḳāh inşā idüp resm-i irşādı ifşā itmişler idi. Cum'a günleri ḫitābet idüp ḫamīslerde eski cāmi'de ḥalḳa-beste-i cem'iyyet olurdı. Meşġale-i irşād ü teẕkīr ve naḳl-i ḥadīṯ ü tefsīr ile güẕārende-i eyyām ü leyāl iken biñ otuz iki Cemādiye'l-āḫire'sinüñ evāḫirinde intiḳāl eyledi. Binā eyledügi zāviye sāḥasında defn olınup yirlerine Ḫalīl Efendi seccāde-nişīn-i[4] irşād oldı.

'Azīz-i merḳūm 'umde-i meşā'iḫ-ı Rūm, vecīh ü vaḳūr, ẓāhir ü bāṭını ma'mūr, mürşid-i kāmil ü müteşerri', 'ābid ü zāhid ü müteverri' idi.

---

1 'alem SE
2 Dizdār//Efendi:Birgili Dizdār-zāde SE
3 239a SE
4 404a E

eş-Şeyḫ Meḥemmed (Ṣubḥī Çelebi) {Ṣubḥī}

Peder-i bedriyyü'l-āṣārı imām ü ḫaṭīb, mu'allim ü edīb, Ṣubḥī tahallüs ider bir pīr-i rūşen-żamīr-i ferḫunde-dīdār idi. Kendüler maḥrūse-i Burūsa maṭla'ından ẓuhūr ve mānend-i ṣubḥ-ı düvüm ufuḳ-ı şehādete feyż-i nūr idüp vālidi ḥacrında iken ekṣer-i fünūnda kesb-i imtiyāz ve maḫlaṣ-ı şöhret-şi'ār-ı pederi istiḥḳāḳ-ı verāṣetle iḥrāz itmiş idi. Ba'dehu ḫāl-i ḫuceste-ḫilāli Kemāl Beg-zāde Efendi[1] terbiyeti ile i'dād-ı levāzım-ı isti'dād ve Aġa-zāde Efendi'nüñ i'ādesi ḫidmetinden[2] mülāzemetle neyl-i ārzū-yı fu'ād[3] eylemiş idi. El-ḥāletü hāẕihi meşreb-i fenādan hiṣṣedār olmaġla meşā'iḫ-ı ṭarīḳ-ı Ḫalvetī'den[4] tercemesi sebḳ eyleyen Memī Cān Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve taṣfiye-i bāṭın ile maẓhar-ı feyż-i mürşid-i kāmil olup bir miḳdār vaẓīfe ile ḳanā'at ve gūşe-nişīn-i 'uzlet olup iktisāb-ı üns-i vaḥdet eylemiş idi. 'Aṣr-ı Murād Ḫānī'de münāẓara-i pergār ü ḳalem mevżū'ını aṣl-ı raḳam ḳılup vādī-i meṣnevīde bir kitāb-ı belāġat-nisāb naẓm[5] itmiş idi. Rikāb-ı hümāyūn-ı pādişāhīye 'arż idüp telaḳḳī bi'l-ḳabūl ve teraḳḳī ile nā'il-i me'mūl buyurmışlar idi. Fenn-i celīl-i taṣavvufa şedīdü'l-intisāb ve *Meṣnevī-i Şerīf-i Mevlānā*'nuñ künūz-ı rümūzına ruḫṣat-yāb olmaġın Cāmi'-i Şerīf-i[6] Sulṭān Meḥemmed Ḫānī'de kürsī-nişīn-i va'ẓ ü naṣīḥat ve ḥalḳa-bend-i cem'iyyet olup meşġale-i 'ilm ü 'irfānla sübḥa-şümār-ı evkāt iken devlet-i Muṣṭafāviyye evāḫirinde vefāt eyledi.

'Azīz-i merḳūm dāḫil-i a'dād-ı[7] meşā'iḫ-ı Rūm, selīmü's-ṣadr-ı dervīş-nihād, mü'min-i pāk-i'tiḳād idi. Ekṣer-i eyyāmı kemāl-i żarūretle güẕār iderken fenn-i kāfa vuṣūl iddi'ā eyleyüp iḥsānın gördügi mevālī-i kirāma[8] mevā'īd-i in'ām itmekden ḫālī degül idi.

Bir gün 'Azmī-zāde Efendi merḥūmla muṣāḥabet eṣnāsında muḳteżā-yı 'aṣr ile mübtelā olduḳları düyūn-i keṣīreden şikāyet itdüklerinde Ṣubḥī Çelebi

1 - SE
2 i'ādesi ḫidmetinden:i'ādesinden SE
3 Nevāle SE
4 Meşā'iḫ//Ḫalvetī'den:- R1, SE
5 - SE
6 - SE
7 'idad SE
8 'iẕāma SE

tesliyet eyleyüp "Bu yaḳīnde ʿamel-i kebīre mübāşeret olındı. Sizüñ ve sā'ir aḥbābuñ mecmūʿ-ı düyūnına müteʿahhid oluruz." diyü şekker-rīz-i dil-i pürrīş ve tesliyet-baḫş-ı ḫāṭır-ı muḥāl-endīş olup ʿicāleten ḫande-i hezl ile ḳahḳaha-fermā ve ḫāme-keş-i vaḫāmet-i ġam-ı ferdā olmışlar idi. Bu beyt-i meşhūr nuḫbe-i eşʿārı ve āb-rūy-ı cevāhir-i tābdārıdur[1]:

Beyt Murādı sāġarın sürdi şehā bezm-i viṣālüñde
Gedā-yı kūyuña beñzer emīr-i kām-rān olmaz

eş-Şeyḫ Sinān (Sinān Efendi)

Nevk-i zebān-ı gevher-efşānı ḥilye-i[2] cevher-i ʿilm ü kemālle **[410a]** muḥallā ve ṣafḥa-i sīne-i āyine-miṡāli mıṣḳale-i saʿy ü ictihād ile mücellā olup ṣuver-i ẕihniyye-i maʿānī ki ʿaks-i nuḳūş u erḳāmdur, levḥ-i żamīr-i müstenīrinde semt-i irtisām bulmış idi. ʿAzm-i ṭarīḳ-ı saʿādet-refīḳ ve ḥaṭṭ u tirḥāl-i menāzil-i ders ü taḥḳīḳ itmiş iken nīme-i rāhdan semt-i āḫara ʿaṭf-i ʿinān-ı ʿazīmet ve hem-rāhī-i tevfīḳ ile pey-bürde-i vādī-i ḥaḳīḳat olmaġa himmet eylemiş idi. Baʿżı eʿizze-i kirāmuñ naẓar-ı ʿināyetinden taḥṣīl-i kām idüp vaʿẓ ü naṣīḥat ile[3] irşād-ı enāma ihtimām eyledi. Gegivize'de cāmiʿ-i şerīfi ve ʿimāret-i ʿāmiresi olan Vezīr Muṣṭafā Paşa Zāviyesi'nde seccāde-nişīn-i meşīḫat olup nice yıllar ol buḳʿa-i celīlede neşr-i maʿārif-i cezīle itmiş idi. Bezci-zāde intiḳālinden ṣoñra İstanbul'da Meḥemmed Aġa Zāviyesi'ne naḳl olınup meşġale-i[4] vaʿẓ ü teẕkīr ve naḳl-i ḥadīṯ ü tefsīr ile müddet-i ʿömrini encāma ve ṣubḥ-ı zindegānīsin maġrib-i şāma yitürdi.

ʿAzīz-i merḳūm Yūsuf-ı Mıṣr-ı ʿulūm, pāk-nijād ü ṣāfī-ṭaviyyet, dervīş-nihād ü melek-ḫaṣlet, mütevāżıʿ u edīb, şeyḫ-i mübārek-nefes ü erīb idi. Deryā-yı faẓl-ı bī-kerānından iltiḳāṭ-ı cevāhir-i ʿirfān iden ṭalebe-i ʿilmden hezārān hezār ḳavāfil-i[5] ḳavābil, merd-i fāżıl ü ferd-i kāmil olmış idi. Tilmīẕ-i ḫāṣṣu'l-ḫāṣṣ ve maḫ-

1 Tābdārıdur SE
2 - E
3 404b E
4 Mes'ele-i SE
5 - SE

dūm-ı celīl-i feżā'il-iḫtiṣāṣları olup ḥālā altmış aḳçe ile müderris olan mecmū'a-i feżā'il ü ma'ārif, ser-çeşme-i fevāżıl ü 'avārif, Şeyḫ-zāde Muṣṭafā[1] Efendi bu müdde'āya şāhid-i 'ādil ve ecell-i 'alā'im ü edell-i delā'ildür. *Raḥmetu'llāhi 'aleyhi.*

Meḥemmed Efendi (Ṣaḥḥāf İmām[2])

Ḳarasi ḳurāsından ẓuhūr ve ḳaṭ'-ı menāzil-i sinīn ü şühūr idüp muḳaddimāt-ı 'ulūmdan ṭaraf-ı ṣāliḥ taḥṣīl itdükden ṣoñra ārzū-yı seyr-i diyār-ı Rūm ve dārü'l-mülk-i İstanbul'a ḳudūm itmiş idi. Nice zemān Atmeydānı'na mülāsıḳ Fīrūz Aġa Mescidi'nde imām ve "Ṣahhāf İmām" dimekle benām olup fenn-i celīl-i ṭıbba iştiġāl ve ol vādīde kemā-yenbaġī kesb-i kemāl eyledi. Ba'dehu imāmetden ferāġat ve ṣan'at-ı ṣaḥḥāfī ile vaż'-ı dūlāb-ı ma'īşet eyleyüp Ebü'l-ma'ālī-i Ṣaḥḥāf gibi ma'lūm-ı 'ulemā vü eşrāf ve ṣīt ü ṣadā-yı şöhreti ṭanīn-endāz-ı mesāmi'-i etrāf olmış idi. Devlet-i Muṣṭafāviyye evāḫirinde vefāt ve dest-i āḫir-i bezm-i ḥayāt eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr keşret-i ma'lūmla meşhūr, ḥākimü'l-vaḳt-i kişver-i ḥikemiyyāt, fārisü'l[3]-ḫayl-i 'arṣa-i riyāżiyyāt, mutaṭabbib-i ḥakīm-meşreb, rind-i imāmī[4]-meẕheb idi.

Beyt Nereden bir ḳaşı miḥrāb ola gün gibi 'ıyān
Gözüm ol yaña döner ḳıble-nümā gibi hemān

mażmūn-ı bī-miṣāli vechetü'l-āmāl-i ḳalb-i meyyāli olup[5];

Beyt Ḳandīl-i mescidi getürüp bezme eyle[6] cām
Zīrā ki o da lāzım iken mescide ḥarām

mefhūmı üzere īḳād-ı sirāc-ı zücāc ve şürbü'l-yehūd ile ḥakīmāne taḥṣīl-i mizāc itmekden ḫālī degül idi. Fenn-i kāfe daḫı vuṣūl iddi'ā eyleyüp;

1 Meḥemmed SE
2 Ṣaḥḥāf İmām:Ḳarasili Şeyḫ Meḥemmed Efendi SE
3 Rā'izü'l R1, E
4 İmāmīce R1
5 239b SE
6 Bezme eyle:eyle bezme SE

Beyt İbrīḳ-ı zerden sāḳiyā la'l-i müẕābı ḳıl revān
Altun olur işüñ hemān kibrīt-i aḥmer kendidür

fehvāsına muvāfıḳ birḳaç lafẓ-ı bī-me'āl ile sūdāger-i sūd-ı nā-būd olan sā-de-dilleri ḳulaḳdan 'āşıḳ itmiş idi.

Mıṣrā' عیب می جمله بکفتی هنرش نیز بکو [1]

İnṣāf budur ki ṭabīb-i ḥāẕıḳ ve her mertebe medḥ u ṣenāya lā'iḳ, ekṣer-i fünūndan hiṣṣedār **[410b]** ve nevādir-i kütüb żabṭında nādire-i rūzgār, pāk ü naẓīf, rind-i ẓarīf idi. Vālid-i merḥūm ile 'alāḳa-i ḥuḳūḳ-ı ḳadīme olmaġın meyyitini bunlar ġasl itmiş idi. Bu ḥaḳīre tebṣīr ḳaṣd idüp eymān-ı ġulāẓ ü şidād iderek keşf-i perde-i rāz ve ṣūret-i vaḳ'a-i ġarībeyi bu yüzden ibrāz eyledi ki "Vālidiñüz merḥūmı ġasl iderken[2] ṣadrından ṣadā-yı tevḥīd istimā'[3] idüp dehşetden a'ṣābuma fütūr gelmiş idi. Ol ḥālde[4] setr-i 'avret içün vaż' olınan pāre-i kirbās bir miḳdār münkeşif olup ẓuhūr-ı a'żā iḥtimāli iḥsās olınduḳda merḥūm kendi eliyle gūşe-i setri çeküp yirine getürdi ve perde-i evhāmı ref' idüp ḥüsn-i ẓannum mertebe-i yaḳīne yitürdi."

el-Ḫaṭīb[5] (Ḫaṭīb Ẕākirī[6])

[İsmi ma'lūm olmadı[7].] Vilāyet-i Anaṭolı'dan gelüp, re'īs-i erbābu'z-zehāde, şeyḫ-i celīl Nūre'd-dīn-zāde Efendi ḥidmetlerine vāṣıl[8] ve naẓar-ı 'ināyetleri ile rütbe-i ḳabūle nā'il olmış idi. Ḫānḳāh-ı 'azīzde nice yıllar ẕākir olup ol fennüñ üstādı ve gülşen-i tevḥīdüñ bülbül-i dil-keş-i feryādı olmış idi. Devlet-i Muṣṭafāviyye evāḫirinde rāh-ı nefesi mesdūd ve müteveccih-i cenāb-ı Ma'būd oldı.

Mevlānā-yı mezbūr "Ẕākirī" maḫlaṣı ile meşhūr, fenn-i mūsiḳīde yegāne ve üslūb-ı ẕikrde müfred-i zemāne idi.

---

1 "Şarabın tüm ayıplarını söylüyorsun. Onun hünerlerini de anlat."
2 İderken ol ḥīnde SE
3 405a E
4 Ol ḥālde:- SE
5 El-Ḫaṭīb:Ḫaṭīb Ẕākiri SE
6 Ḫaṭīb Ẕākiri:Ẕākir Ḫaṭīb SE
7 İsmi//olmadı, der-kenār R1, E, SE
8 Dāḫil SE

Naḳl olınur ki ol fenn ile aṣlā āşinālıġı yoġ-iken bir gün şeyḫuñ ḥużūrında dervīşler ḥalḳa-beste-i tevḥīd olup ẕākirbaşı ḥāżır olmamaġla fetḥ-i kelāma kimse mübāderet idememiş idi. 'Azīz bunlara emr idüp "Bir ẕikre başla." buyururlar. Ol[1] ibtidā miftāḥ-ı fütūḥ olup nefes-i pīr ile ebvāb-ı isti'dād meftūḥ olur. Altmış seneden ziyādedür ki nev-besteleri ṭanīn-endāz-ı gerdūn ve maḳbūl ü müsellem-i her üstād-ı ẕü-fünūndur.

Āḫir-i Vefeyāt-ı Devlet-i Pādişāh-ı Cihān Sulṭān bin Sulṭān es-Sulṭān Muṣṭafā Ḫān[2] İbn es-Sulṭān Meḥemmed Ḫān İbn es-Sulṭān Murād Ḫān[3]

Ol pādişāh-ı 'ālem-penāhuñ zemān-ı salṭanatlarında ẓuhūr iden vaḳā'i'uñ icmālidür ki raḳam-zede-i ḫāme-i taḥrīrdür:

Ẕikr-i aḥvāl-i 'aṣr-ı Muṣṭafāvī

Bu maḳāle-i 'ibret-engīz ki ḳıṣṣa-i Ḫıżr u Mūsā gibi ḥayret-ḫīz ve aḫbār-ı ġarībetü'l-eṭvārı ṣafaḥāt-ı ḳulūb-ı 'ālemiyāna şerāre-rīzdür. Bu gūne resīde-i pīşgāh-ı şu'ūr ve keşīde-i silk-i eyyām ü şühūr olmışdur ki Sulṭān 'Oṯmān Ḫān āsūde-i pister-i ġufrān ve ġunūde-i ḥulle-i istebraḳ-ı cinān olduḳda 'amm-i 'amīmü'l-mekārimleri olan tārik-i tāc ü dīhīm, müteveccih-i dergāh-ı Rabb-ı raḥīm, sulṭān-ı evreng-i velāyet, ḳuṭb-ı ṯābit-ḳadem-i merkez-i kerāmet, mu'allā-pāye-i mesned-i şehr-yārī, mükerrem-i sāye-i fażl-ı perverdigārī, dürr-i ṣadef-i ḫilāfet, dürrī-i burc-ı 'adl ü re'fet;

Beyt Pādişāh-ı ṣūret ü ma'nā semiyy-i Muṣṭafā
Ḳuṭb-ı 'ālem ġavṯ-ı a'ẓam ḥāfiẓ-ı dünyā vü dīn,

merdüm-i dīde gibi ḫalvet-nişīn ve süveydā-yı dil-i 'ārifāsā 'uzlet-güzīn iken biñ otuz bir Receb'inüñ altıncı güni ilḥāḥ-ı enām ve ittifāḳ-ı ḫavāṣṣ u 'avām ile daġdaġa-i salṭanatı iḫtiyār ve mükerreren taḫt-ı şehr-yārīde gevher-i şāhvār gibi ḳarār itdiler. Ol sā'at mühr-i ṣadāreti şeref-yāfte-i muṣāheret olan Vezīr-i Ṯanī Dāvud Paşa'ya 'ināyet eyleyüp naẓm-ı umūr-ı dīn ü devlet ve żabṭ u rabṭ-ı

1 Ol meclis-i SE
2 - R1, E
3 İbnü's-Sultān Murād Ḫān:- R1, E

mehāmm-ı memleket meṣāliḥi ile me'mūr itdiler. **[411a]** Vezīr-i mesfūr şu'ā'-ı sa'ādetden bī-vāye, denī-ṭab' u fürū-māye olmaġın taḥammül-i bār-ı emānet-den 'acz ü i'yāsı ẓāhir ü nümāyān olup[1] teḳā'üd iḥsān olınmış idi. Dīvān-ı Hümāyūn'a ancaḳ bir def'a ḥāżır olup yigirmi günden ṣoñra Mıṣr eyāletinden gelen Merre Ḥüseyn Paşa ṣadru'l-vüzerā oldı. Ol daḫı ancaḳ yigirmi dört gün ḳarār eyleyüp yeñiçeri aġası olan Deli Dervīş Aġa'yı 'azl idüp Silāḥdār İbrāhīm Aġa'yı żābıṭ-ı Bektaşiyān itmekle ḳul ṭā'ifesi bī-günāh 'azl olındı, diyü 'arż-ı ḥāl itdükde ref' olınup Lefkeli Muṣṭafā Paşa mesned-nişīn-i vekālet-i kübrā olmış idi. Anuñ daḫı farṭ-ı ḥamāḳaṭ ve ṭama'-ı ġālib, seleb-i şevket ü cāhını sālib olup dört aydan ṣoñra 'azli lāzım gelmegin vezīr-i Āṣaf-temkīn, ḫayr-ḫ'āh-ı dīrīn-i devlet ü dīn Gürci Meḥemmed Paşa ṣaff-ārā-yı vezīrān-ı ḫuceste-rā oldı. Beş ay miḳdārı ol emānet-i 'aẓīme ri'āyetine ḳıyām ve maṣlaḥat-ı vaḳt üzere tesviye-i umūr-ı enām iderken Merre Ḥüseyn Paşa zümre-i sipāhı taḫrīk ve ekṣer-i ḫalḳı hevā-yı nefsine teşrīk idüp def'-ı fitne içün Gürci Paşa ma'zūl ve Ḥüseyn Paşa merreten ba'de uḫrā maḳām-ı ṣadārete mevṣūl olmış idi. Ol vezīr-i vizr-endūzuñ eyyām-ı nuḥūset-encām-ı devleti ki müẕekkir-i zemān-ı fetretdür, muṣībet-i 'āmme ve ṭāmme-i tāmme olup evvelā Anaṭolı memālikinden 'umūmen beglerbegileri ser-pīç-i iṭa'at ü inḳıyād olup Muḫtār-ı Kūfī gibi ṭaleb-i ḫūn-ı 'Oṯmān bahānesi ile 'alem-efrāz-ı istiḳlāl ü istibdād olmışlar idi. Vüzerā-yı ṣaff-ārādan Caġala-zāde Maḥmūd Paşa[2] def'-i fitne içün serdār-ı gürūh-ı ricāl olup Anaṭolı vilāyetine irsāl olındı. Anḳara ḳurbına varup muḳābele mümkin olmaduḳda Burūsa muḥāfaẓasına 'avdet eyledi. Biñ otuz iki Receb'inde Vezīr-i A'ẓam Ḥüseyn Paşa zümre-i ḳużātdan bir bī-günāhı ta'zīr itmekle 'āmme-i 'ālem dil-gīr olup 'ulemādan cem'-i keṯīr Cāmi'-i Ebü'l-fetḥ'e varup meşrū' u ma'ḳūl üzere ittifāḳ ve ol Müslim-i bī-günāhuñ ḥaḳḳını iḥḳāḳ murād eyledüklerinde ṣadme-i ḳahr ile cem'iyyetleri perīşān ve ba'ż-ı eşrāfa 'azl ü nefy, şeyn-āver-i 'izz ü şān olmış idi. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde sipāh-ı ẓafer-penāh tecemmu' u ittifāḳ ve Merre'nüñ 'azl ü tenkībi emrinde ıṭbāḳ idüp rikāb-ı hümāyūna 'arż-ı ḥāl itmeleri muḳarrer olmaġın vezīr-i mezbūr zelzele-i devleti iḥsās ve telāṭum-ı emvāc-ı fitneden erẕāl-i nās ile istīnās eyleyüp ṣavāb-

1 405b E
2 240a SE

dīd-i a'vān-ı saḫīf-rāy[1] ile yeñiçeri aġası serāyına ilticā ve ṭā'ife-i Bektaşiyāndan pāymerdī vü mu'āvenet recā itmiş idi. Ḳaṣd eyledi ki beẕl-i māl ve tavsīṭ-i erbāb-ı iḥtiyāl ile iki 'asker miyānına fitne bıraġup Yemişci Ḥasan Paşa gibi restgār ve [2] اختلاف امتی رحمة mefhūmı āşikār ola. Lākin[3] ol mültemese dest-res mümkin olmayup a'yān-ı 'askerden ba'ż-ı 'uḳālā tedbīr-i dil-peẕīr ile bu siḥri ibtāl ve manẓūme-i āmāl-i bī-me'ālini iḫlāl itmiş idi. Bi'l-āḫire iki 'asker yek-dil ü hem-zebān olduġı nümāyān olıcaḳ mühr-i hümāyūnı şeyḫü'l-islām *medde ẓılluhu mede'l-eyyām* re'yi ile irsāl-i südde-i pādişāh-ı 'ālem-penāh idüp;

Mıṣrā' رضيت من الغنيمة بالاياب [4]

mażmūnı ile uġrın ḳapudan rū-be-rāh olmış idi[5].

الى حيث القت رحلها ام قشعم [6]

Manṣıb-ı vezāret Kemān-keş 'Alī Paşa'ya iḥsān ve ṣadr-ı dīvān-ı 'ālī-şān ḳılındı.

[Merre Ḥüseyn Paşa vezāretinde Tatar ḫānı olan Cānbeg Girāy Ḫān-ı Cengīzī 'azl olınup Meḥemmed Girāy Ḫān bin Sa'ādet Girāy Sulṭān ḫān olup birāder-i kihteri Şāhīn Girāy Sultān ḳaġalḳay olmış idi. Ḫān-ı ma'zūl ve birāderi Sa'ādet Girāy Sulṭān āstāneye gelüp Çermen sancaġı virilmiş idi, fī sene 1032[7].]

[Ḳatl-i Cebeci Paşa ḳātil-i Sulṭān 'Oṯman evā'il-i Ṣafer sene 1032. Ḳatl-i Kilindir Uġrısı fi't-tārīḫ el-mezbūr. Ḳatl-i ḳapu aġası fi't-tārīḫil-mezbūr[8].]

Ḳarīne-i ḥāl pādişāh-ı dīn-penāhuñ cānib-i dünyāya 'adem-i raġbeti 'ıyān ve cell-i himmeti taḥṣīl-i devlet-i bāḳīye maṣrūf idügi nümāyān olmaġın biñ **[411b]** otuz iki Ẕi'l-ḳa'de'sinüñ on dördünci güni yevm-i aḥadda ḥüsn-i rıżāları ile iḫtiyār-ı sükūn u 'uzlet ve taḫt ü tācdan ferāġat eyleyüp a'ẓam-ı şeh-zādegān-ı 'Oṯmānī, vāriṯ-i tāc ü taḫt-ı İlḫānī;

1 - SE
2 Hadîs-i Şerîf, "Ümmetin görüş ayrılığına düşmesi rahmettendir." Ravzatü'l-muhaddisîn, 4938.
3 - SE
4 "Ganimetten vazgeçip dönmeye râzı oldum."
5 406a E
6 "Ölümün onu sürüklediği yere…"
7 Merre//1032, der-kenār R1, E, SE
8 Ḳatl-i//mezbūr, der-kenār R1, E, SE

Beyt Şehenşāh-ı deryā-dil ü kān-ı yesār
Peder-ber-peder ḫusrev-i tācdār,

es-sulṭān ibn es-sulṭān, Sulṭān Murād Ḫān bin Aḥmed Ḫān serīr-i ʻālem-maṣīre nişest-i iclāl erzānī buyurdılar. Şeyḫü'l-İslām, cemālü'l-eyyām Yaḥyā Efendi ḥażretleri lisānından "Ḫān Murādü'l-ʻādil"[1] (1032) zemān-ı cülūslarına tārīḫ-i bī-muʻādildür. Baʻżı şuʻarā daḫı bu gūne gūyā olmış idi:

Mıṣrāʻ Didiler Sulṭān Murād-ı Rābiʻ oldı pādişāh[2] (1032)

Ricāl-i devletlerinden olan vüzerā-yı ʻiẓām

Dāvud Paşa: Bosneviyyü'l-aṣldur. Çuḳadār iken devlet-i Meḥemmed Ḫāniyye evāḫirinde ḳapucıbaşılıġı ile çıḳup baʻdehu vezīr olmış idi. Rūmili beglerbegisi olup ol gün vezīr oldı, fī 22[3] Rebīʻu'l-evvel sene 1013[4]. Baʻdehu Revān seferine Rūmili eyāleti ile gidüp -sene 1025- baʻdehu Sulṭān Muṣṭafā'nuñ devlet-i ūlāsında ʻAlī Paşa yirine birḳaç gün ḳapudan olup selefi ibḳā olındı, sene 1026. Ḫotin seferinde tekrār Rūmili beglerbegisi oldı, sene 1030. Baʻdehu fetret-i ʻOṯmāniyye'de Dilāver Paşa ve Ḥüseyn Paşa vāḥiden baʻde vāḥidün ḳatl olınup vezīr-i aʻẓam oldı, fī 8 Receb sene 1031. Baʻdehu ʻazl olındı, fī 4 Şaʻbān sene-i mezbūre. Baʻdehu[5] ḳatl olındı, fī selḫi Ṣafer sene 1032[6]. [Müddet-i vezāret yevm 27[7].]

Merre Ḥüseyn Paşa: Arnavud aṣlıdur. Ṣaturcı Meḥemmed Paşa'nuñ aşçıbaşısı iken sipāhī, baʻdehu çavuş olup baʻdehu ḳoyun emīni, baʻdehu çāvuşbaşı, baʻdehu ḳapucıbaşı, baʻdehu ḳapucılar ketḫudāsı, baʻdehu mīr-āḫūr-ı ṯānī ve evvel olup baʻdehu Ḥamīdī Muṣṭafā Paşa yirine Mıṣr eyāleti ʻināyet olındı, fī sene 1029. Baʻdehu ʻazl olup yirine Bostāncıbaşı Pīr Meḥemmed Paşa gönderildi, sene 1031. Baʻdehu Dāvud Paşa yirine ṣadr-ı aʻzam olup Dervīş Aġa

1 خان مراد العادل
2 دیدیلر سلطان مراد رابع اولدی پادشاه
3 23 R1, SE
4 1033 SE
5 - E
6 "Baʻdehu//1032" SE'de biyografinin sonunda yer almaktadır.
7 Müddet//27, der-kenār R1, E; 27:37 SE

bahānesiyle ʿazl olındı, fī 28 Şaʿbān sene 1031. Müddet-i vezāret, yevm 24[1].

Lefkeli Muṣṭafā Paşa: Silāḥdār iken Sulṭān Muṣṭafā'nuñ ibtidā-yı salṭanatında Aḥmed Paşa yirine Mıṣr paşası oldı, fī Ẕi'l-ḥicce sene 1026. Rüşdi olmamaġla ʿazl olınup Caʿfer Paşa'ya virildi, fī Ẕi'l-ḳaʿde sene 1027. Yediḳulle'de ḥabs olınup baʿdehu ʿafv olınmış idi. Merre yirine vezīr-i aʿẓam oldı, fi't-tārīḫi'l-mezbūr. Baʿdehu ʿazl olındı, fī 16 Ẕi'l-ḳaʿde sene 1031. Gāh Ḳasṭamonı gāh İznīḳmid sancaḳları arpalıḳ virilüp bī-vücūdlıġı berekātında ḥālā ḥayātdadur. [Müddet-i vezāret şehr 2, yevm 18[2].]

Gürci Meḥemmed Paşa: Ṭavāşī'den olup ḥarem-i ḫāṣda odabaşı iken vezāretle çıḳdı, fī Cemādiye'l-ūlā sene 1013[3]. Ḥācī İbrāhīm Paşa'nuñ ḳatli ḫaberi gelüp Mıṣr eyāleti virildi, fī Cemādiye'l-āḫire sene 1013[4]. Yedi aydan ṣoñra ʿazl olınup Yemen'den gelen Ḥasan Paşa ḥākim-i Mıṣr oldı, fī Muḥarrem sene 1014. Baʿdehu Belġırad muḥāfaẓasına ve Ṭuna sevāḥili muḥāfaẓasına gönderilüp Bosna eyāleti virildi. Baʿdehu Murād Paşa Üsküdār'a çıḳup ḳā'im-maḳām oldı, fī sene 1018. Rücūʿ olınup tekrār sefere gitdükde ṯāniyen ḳā'im-maḳām oldı, fī Rebīʿu'l-āḫir sene 1019. Naṣūḥ Paşa gelüp ʿazl eyledi, fī Şaʿbān 1021. Tekrār vezīr-i ṯāliṯ oldı. Meḥemmed Paşa **[412a]** revān seferine gidüp ṯāliṯen ḳā'im-maḳām oldı, fī Cemādiye'l-ūlā sene 1024. Ḫalīl Paşa vezīr-i aʿẓam olduḳda sāde vezāretle ḳaldı, fī Muḥarrem sene 1026. Otuz bir Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Lefkeli yirine ṣadr-ı aʿzam oldı. Merre mekri ile ʿazl olındı[5], fī 4 Rebīʿu'l-āḫir sene 1032. [Müddet-i vezāret şehr 4, yevm 20[6].] Pādişāhımuz ʿaṣrında Çerkes Meḥemmed Paşa yirine rābiʿan ḳā'im-maḳām olmış idi, fī sene 1033. Baʿdehu Ḥāfiẓ Paşa vezīr-i aʿẓam olup Baġdād muḥāṣarasında iken ḫazīne ve ʿasker ile imdād itmedi, diyü ḳatl olındı. Yirine Receb Paşa ḳā'im-maḳām oldı, fī 18 Şevvāl sene 1035. Vezīr-i ḫayr-ḫ̆āh ü dīndār ve merkezinde ṯābit ü ber-ḳarār idi.

Merre Ḥüseyn Paşa (ṯāniyen): ʿAsker ibrāmı ile tekrār[7] vezīr-i aʿẓam oldı. Bu defʿa Firʿavn gibi ġurūrı ve Timur deñlü şerr ü şūrı ẓuhūr idüp bi'l-āḫire ʿazl

1 Müddet//24, der-kenār R1, E
2 Müddet//18, der-kenār R1, E
3 406b E
4 Sene 1013:senetü'l-mezbūre SE
5 240b SE
6 Müddet//20, der-kenār R1, E, SE
7 Mükerreren SE

olındı, fī 4 Ẕi'l-ḳa'de sene 1032. Nice zemān iḫtifā idüp ḫalḳ-ı 'ālem mekrinden emīn degül idi. Bi'l-āḫire pādişāhımuz devletinde bulınup ḳatl olındı, fī 8 Şevvāl sene 1033. [Müddet-i vezāret şehr 7 temām[1].]

Kemān-keş 'Alī Çelebi: Ḥamīdīdür. Ḥarem-i ḫāṣdan çıḳup Baġdād'a ve Diyārbekr'e vezāretle beglerbegi olup ma'zūlen āstāneye gelmiş idi. Merre Ḥüseyn Paşa yirine vezīr-i a'ẓam oldı. Zemānında cülūs-ı hümāyūn vāḳi' olup ṭama'kār olmaġla pādişāhımuz 'aṣrında ḳatl olındı, fī 14 Cemādiye'l-āḫire sene 1033. [Müddet-i vezāret şehr 7, yevm 10[2].]

Şeyḫü'l-İslām

Veliyyü'n-ni'am-ı 'ālem Yaḥyā Efendi Ḥażretleri: Yevm-i cülūs-ı Muṣṭafā Ḫānī'de[3] Es'ad Efendi yirine müftī olmışlar idi. Ber-ḳarār oldılar.

Ṣadr-ı Rūm[4]

Ketḫudā Muṣṭafā Efendi (ṣāniyen): Yevm-i cülūsda Mollā 'Alī Efendi yirine Ketḫudā Muṣṭafā Efendi[5] ṣāniyen ṣadr-ı Rūm olmış idi, fī 7 Receb sene 1031.

Ḥüseyn Efendi (evvelā): Muṣṭafā Efendi 'alīlen ma'zūl[6] olınup bunlar ṣadr-ı Rūm olmış idi, fī selḫi Ṣafer sene 1032[7]. Pādişāhımuz 'aṣrında 'azl olındı. Ṣümme 'azl ve naṣb[8] **el-Mevlā Meḥemmed el-Bostānī** [9] fī 25 Ẕi'l-ḥicce sene 1032.

Ṣadr-ı[10] Anaṭolı

Bostān-zāde Meḥemmed Efendi: Ṣadr-ı Rūm'dan müteḳā'id iken yevm-i cülūsda Ḥakīmbaşı Mūsā Efendi yirine Anaṭolı ṣadrı oldı[11], fī 7 Receb sene 1031.

---

1 Müddet//temām, der-kenār R1, E
2 Müddet//10, der-kenār R1, E
3 Cülūs//Ḫānī'de:cülūsda R1, E
4 Ṣadr-ı Rūm:Ṣudūr-ı Rūmili SE
5 Ma'zūl//naṣb: 'azl olınup fī selḫi Ṣafer sene 1032, bunlar ṣadr olmış idi. Pādişāhımuz 'aṣrında 'azl olındı. Ṣümme 'azl ü naṣb E
6 'azl E, SE
7 "fī//1032" ibaresi SE'de "olınup" kelimesinden sonra gelmektedir.
8 Ketḫudā//Efendi:- SE
9 Olındı//Bostānī:olınup yirine Bostān-zāde Meḥemmed Efendi naṣb olındı, fī 25 Ẕi'l-ḥicce sene 1032 SE
10 Ṣudūr-ı SE
11 - SE

Bostān-zāde Yaḥyā Efendi: Birāderleri yirine ṣadr oldılar, fī selḫi Ṣafer sene 1032. Pādişāhımuz 'aṣrına gelince ḳarār itdiler. Ṣümme 'azl ve naṣb **el-Mevlā 'Azmī-zāde**, fī 25 Ẕi'l-ḥicce 1032.

Ḳużāt-ı dārü's-salṭana

Ṣāliḥ Efendi (evvelā): Yevm-i cülūsda Ḫˇāce-zāde 'Abdu'llāh Efendi yirine ḳāżī olmış iken ol gice 'azl olındı, fī 6[1] Receb 1031[2].

Çeşmī Meḥemmed Efendi (evvelā): Fī 7 Receb sene 1031. Ṣümme 'azl, fī 1[3] Rebī'u'l-āḫir sene 1032[4].

Ḥasan Efendi Ḥażretleri[5]: Ṣümme 'azl, fī Şa'bān sene 1032.

Çeşmī Meḥemmed Efendi Ḥażretleri (ṯāniyen): Pādişāhımuz 'aṣrında 'azl olınup Ṣāliḥ Efendi tesviye-i meṣāliḥ-i enāma ḳıyām eyledi, fī 25 Ẕi'l-ḳa'de sene 1032.

Temme'l-kelām fī hāẕe'l-maḳām, **[412b]** fī yevmü'l-iṯneyn 14 Muḥarrem sene 1044. Ḥarrerehu el-faḳīr 'Aṭā'u'llāh el-Ḳāżī bi-Üsküb ġufire lehu[6].

1 16 R1
2 1031: - E
3 - R1, SE
4 407a E
5 - SE
6 fī//lehu:- R1, SE; 408b E (407b-408a varakları boştur.)

Bismillāhirraḥmānirraḥīm

ṬABAḲA-İ HEFDEHÜM EZ-ṬABAḲĀT-I ʻALİYYE-İ ĀL-İ ʻOṠMĀN ṬABAḲA-İ DEVLET-İ PĀDİŞĀH-I ʻAṢR Ü EVĀN ḤAŻRET-İ SULṬĀNİNA'L-AʻẒAMİ'L-EKREM SULṬĀN MURĀD ḪĀN İBN AḤMED ḪĀN *ebbeda'llāhu devletuhu*

Bu devlet-i ʻaliyye evvelinden ki biñ otuz iki Ẕi'l-ḳaʻde'sinüñ on[1] dördünci günidür, ilā-yevmina hāẕā ki biñ[2] ḳırḳ dört Muḥarrem'inüñ ġurresine müntehīdür, intiḳāl iden ʻulemā-yı ehl-i kemāl ve meşā'iḫ-ı ṣāḥib-i ḥāl tercemeleridür ki ferden-ferdā ẕikr olınur:

el-Mevlā el-Merḥūm Meḥemmed bin Receb eş-Şehīr bi-Receb-zāde[3] (Receb-zāde Efendi[4])

Vālid-i mācidi Receb Efendi ġarā'ib-i reġā'ib-i ʻulūma ṭālib ve şuʻle-i şevḳ u ġarām ile dil-i rūşeni mānend-i ḳandīl-i leyle-i reġā'ib olup Ḳara Çelebi merḥūmdan mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse ʻāzim olmış idi. Aḫẕ-ı menāṣıb ve ḳaṭʻ-ı merātib iderek ḳırḳ aḳçe ile Ṭūṭī Laṭīf Medresesi'nden maʻzūl iken ṭoḳuz yüz seksan üç Ẕi'l-ḳaʻde'sinde ṣāḥibü'l-medrese yirine Edrine'de Şeyḫī Çelebi müderrisi olmış idi. Seksan altı Ramażān'ında[5] Ḳara Tāce'd-dīn yirine Rodos fetvāsına terfīʻ olındı. Seksan sekiz Şaʻbān'ında ʻazl olınup medresesi Yūnus-zāde'ye virildi. Baʻdehu teḳāʻüd vaẓīfesi iḥsān olınup ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ḥudūdında intiḳāl eyledi. Ṣalāḥ u emānetle şehīr, pīr-i rūşen-żamīr idi. Vezīr-i Aʻẓam Aḥmed Paşa'nuñ muʻallimi olmaġın vaṣiyy-i muḫtār eyleyüp Ṭopḳapusı'nda vāḳiʻ cāmiʻ-i şerīf ve medrese-i celīleyi bunlar binā eylemiş idi. Ṣāḥibü't-terceme evā'il-i ḥālinde işʻāl-i nā'ire-i iştiġāl[6] ve tenvīr-i muḳaddimāt-ı ḳīl ü ḳāl idüp Şeyḫü'l-İslām Maʻlūl-zāde Naḳīb Efendi'den mülāzemetle bekām olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken biñ on dört Rebīʻu'l-evvel'inde

1 - E
2 - R1, E
3 eş-Şehīr//zāde:- R1, SE
4 - R1, E
5 SE'de "Seksan//Ramażān'ında" ifadesi "yirine" kelimesinden sonra gelmektedir.
6 İntiḳāl SE

Riyāżī Efendi yirine meşrūṭası Aḥmed Paşa Medresesi'ne mevṣūl olmış idi. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında 'Abdu'l-'azīz yirine Yaylaḳıyye-i İznīḳ pāyesine vāṣıl olup yigirmi iki Rebī'u'l-āḫir'inde Mu'īd Ḥüseyn Efendi yirine Ḫānḳāh pāyesini tekyegāh idüp yigrmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳara Mu'īd yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Yigirmi dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde Mūsā Efendi yirine Ḫāṣekī altmışına terfī' olındı. Yigirmi beş Ramażān'ında Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi **[413a]** yirine Baġdād ḳażāsı virildükde ḫilāf-ı muḳteżāsı[1] olmaġın ḳabūl itmeyüp 'azl iḫtiyār eyledi. Yigirmi yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde Maḥmūd Efendi yirine Edrine Selīmiyyesi 'ināyet olındı. Yigirmi ṭoḳuz Ẕi'l-ḥicce'sinde Receb Efendi yirine Üsküdār ḳażāsı tevcīh[2] olındı. Otuz bir Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup manṣıbı Ṣa'rāvī Efendi'ye virildi. Otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sinde menkūḥesi olan mel'ūne ġadrı ile mesmūmen telḫ-kām-ı cām-ı fenā ve 'āzim-i 'ālem-i beḳā oldı.

Mevlānā-yı mezbūr maḥāsin-i aḫlāḳ ile meşhūr, nīk-nefs ü ṣāfī-ṭaviyyet ve mürā'ī-i ḥaḳḳ-ı üns ü ülfet, ḫāliṣü'l-cenān, mażbūṭu'l-lisān, mütevāżı' u dervīş-nihād[3], melek-ḫaṣlet ü pāk-nijād ādem idi.

el-Mevlā Aḥmed (Şeyḫ-zāde Efendi)

Rūmili kasabāṭından[4] Edrine eṭrāfında vāḳi' "Aḳçaḳızanlıḳ" nām belde-i meşhūre ḳuṭṭānından olan "Zāhid Meḥemmed Efendi" nām 'azīzüñ ferzend-i feżā'il-güsteri Şeyḫ-zāde Efendi ḥażretleridür. Taḥṣīl-i re'sü'l-māl-i 'ulūm ve tekmīl-i devre-i erbāb-ı rüsūm eyleyüp Şeyḫü'l-İslām Şeyḫī Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle bekām ve ṭarīḳ-ı tedrīsde şümārende-i gām olmış idi. Evvelā yigirmi aḳçe ile İstanbul'da A'mā Ḥasan Medresesi'ne, ba'dehu yigirmi beş aḳçe ile Behrāmiyye'ye müderris olup 'İvaż Efendi ṣadāretinde Baḥṣī Efendi ve Ḳaraca Aḥmed Efendi ile imtiḥān olduḳda otuz aḳçe ile Kirmāstī Medresesi iḥsān olınmış idi. Ṭoḳsan altı tārīḫinde ḳırḳ aḳçe ile Kestel Medresesi'ne[5] müderris olup biñ dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde Tāc Efendi yirine Maḥmūd Paşa Medresesi i'ṭa olındı. Ol eyyāmda ba'ż-ı ṣudūr ġadrı ile Pīr 'Alī Efendi yirine Beşikṭaş'da

1 Marżīsi SE
2 Tefvīż SE
3 409a E
4 241a SE
5 - SE

Sinān Paşa Medresesi'ne naḳl olındı. Biñ sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Cüvānī yirine Ḳapudan Paşa Medresesi'ne ḥareket eyledi. Biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Alī Çelebi-zāde yirine Zāl Paşa pāyesine pīrāye ṣaldı. On iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḫusrev-zāde yirine Ṣaḥn'a geldi. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḥasan Efendi yirine Şeh-zāde Medresesi'nde ferş-i seccāde-i ifāde eyledi. On altı Ẕi'l-ḥicce'sinde selef-i bāhirü'ş-şerefi yirine Süleymāniyye medārisinüñ birine vāṣıl, on sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Aḫī-zāde Yaḥyā Çelebi[1] yirine Dārü'l-ḥadīs̱-i Süleymān Ḫānī'ye nā'il olup yigirmi iki Rebī'u'l-āḫir'inde 'Azmī-zāde Efendi yirine Şām-ı şeref-encām ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām olmış idi. Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında Hidāyet Efendi yirine Mekke ḳażāsı 'ināyet olındı. Yigirmi dört Rebī'u'l-āḫir'inde ref' olınup yirine Celeb Muṣliḥi'd-dīn Efendi terfī' olındı. Yigirmi yedi Rebī'u'l-āḫir'inde Rāzī Efendi'nüñ def'a-i s̱āniyesi yirine maḥrūse-i Burūsa ḥükūmeti tefvīż olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup Ḳudsī Efendi cā-nişīn-i ḥükūmeti oldı. Bir aydan ṣoñra Muṭahhar Efendi yirine mükerreren Dārü'l-ḥadīs̱ Medresesi tevcīh olındı. Otuz iki Muḥarrem'inde Hidāyet Efendi yirine Edrine ḳażāsı iḥsān olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde munfaṣıl ve maḳāmlarına 'Uşşāḳī-zāde Efendi vāṣıl oldı. Otuz üç Ṣafer'inde füc'eten intiḳāl ve riyāż-ı ḳudse isti'cāl eyledi. Keskin Dede Maḳābiri'nde medfūndur.

Mevlānā-yı merḳūm ġavṭa-ḫor-ı ġımār-ı[2] 'ulūm, eyyām-ı tedrīsde müderris-i müfīd, hengām-ı ḳażāsında **[413b]** nezāhet ü istiḳāmetle ferīd, 'aṣrında ta'ayyün-i fażīlet ile mümtāz, ka'b-ı şāmiḫ-i 'ilm ü 'irfānla ser-efrāz, mecmū'-ı evḳātı müẕākere-i 'ilmiyyeye maṣrūf, müşāhede-i ebkār-ı efkār-ı bedī'aya mā'il ü meşġūf, rūḥ gibi mücerred-i[3] pāk, mücerredāt-ı nūrāniyye gibi evc-gīr-i fehm ü idrāk, her vādīde müsellem-i 'ālem, melek-ḫiṣāl ādem idi. *Şürūḥ-ı Miftāḥ*'a ta'līḳātı ve tefsīr-i şerīf ü[4] *Telvīḥ*'e kelimāt-ı ṭurfe-nikātı vardur. Cümleden Ṣun'u'llāh Efendi merḥūmuñ *Ḥāşiye-i Keşşāf* evā'ilinde olan "isti'āre" mebḥaṣine mufaṣṣal risālesi vardur. Vāṣıl-ı derece-i ḳabūldür.

1 Efendi SE
2 Ġamām R1
3 Mücerred-i:mücerred gibi SE
4 Tefsīr-i şerīf ü:tefsīr ü SE

el-Mevlā Ramażān (Ḳocavī Ramażān[1])

Ḳocaili'nden gelüp ḳocalıḳdan 'ilme heves ve 'alā ḳadri'l-isti'dād iḥrāz-ı mültemes eyleyüp ba'ż-ı 'ulemādan mülāzemete nā'il ve ṭarīḳ-ı tedrīsde pey-bürde-i merāḥil olup ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ on üç Receb'inde 'Abdu'llāh Çelebi yirine Çekmece'de 'Abdu's-selām müderrisi olmış idi[2]. Yigirmi dört Rebī'u'l-evvel'inde Seyyidī 'Alī-zāde yirine Vize fetvāsına naḳl olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde İbrāhīm Efendi oġlı Ġūl Çelebi yirine Gegivize'de Muṣṭafā Paşa Medresesi 'ināyet olındı. Yigirmi ṭoḳuz Ṣafer'inde Muṣliḥi'd-dīn Efendi yirine Rodos fetvāsına naḳl olındı. Ḳabūlde müterddid olmaġla sene-i mezbūre Receb'inde ḫalefi 'Abdu'n-nebī Efendi yirine ṣāniyen Gegivize müderrisi oldı. Otuz üç Rebī'u'l-evvel'inde intiḳāl idüp medrese-i maḥlūle Ḳābil Vücūd-zāde'ye tevcīh olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, pīr-i 'ābid ü ṣāliḥ ü[3] zāhid, ḥammāme-i[4] ma'ābid ü mesācid idi.

el-Mevlā 'Abdu'l-ḥayy bin Meḥemmed bin Sinān[5]

Ümmī Sinān-zāde'nüñ maḫdūmıdur. مات مدرسا بمدرسة اتمكجى زاده فى جماد الاخر سنة 1033[6] Maḥalli burada yazılmaḳ iken cild-i rābi'de yazılmış olındı. Fī lede'l-beyāż buraya ḳayd olına.

el-Mevlā el-Kerīm el-Ma'rūf bi'l-Ma'rūf 'Alī bin 'Abdu'r-ra'ūf (Mollā 'Alī Efendi)

Sünbüle-i vücūd-ı mes'ūdı zemīn-i Zengibār'dan ruḫṣat-yāfte-i ẓuhūr ve dest-yārī-i dās-ı şemşīr-i İslām'la beste-i esr-i ġāziyān-ı ġayūr olup tedāvül-i eydī ile dārü's-salṭana-i seniyyeye vāṣıl ve ba'ż-ı kirāmuñ şeref-i ḫidmetine nā'il

1 Ḳocavī Ramażān:Ramażān Efendi R1, E
2 409b E
3 ṣāliḥ ü:- E, SE
4 Güncişk-i E
5 Bu biyografi R1 ve E nüshalarında sayfa kenarında yer almaktadır. Müellifin eserine son şeklini vermeden önce yazdığı notlardan biri olduğu anlaşılan bu bölüm biyografik bilgiler içerdiği için metne dâhil edildi.
6 "Etmekçi-zade Medresesi'nde müderris iken 1033 Cemâdiyelâhire'sinde vefat etti."

olmış idi. Mālik-i raḳabe-i ruḳḳī olan dergāh-ı ʻālī çāvuşlarından Aydın-zāde, semend-i ʻazīmetin ser-dāde-i vādī-i istifāde ḳılup himmet-i üstād ile mir'āt-ı ḥālinden jeng-zedā-yı cehālet ve mıṣḳale-i ictihād ile mānend-i tīġ-ı Hindī cevher-ṭırāz-ı ʻilm ü maʻrifet olduḳda ẕātında merkūz ḳılınan[1] şeref-i nefs ü ʻulüvv-i himmet Züḥal gibi merātib-i sāmiyeye iʻtilāsın iḳtiżā ve nihādında mużmer olan[2] maḥāfil-i baḫt ü saʻādet sünbül-i müşkīn ve ḫāl-i cebīn gibi ṣadr-ı güzīn ü mesned-nişīn olmasın netīce-i muḳaddimāt-ı ḳażā ḳılmaġın mālik-i mūmā ileyh أسبغ الله نعمه عليه[3] ḫidmet-i mevlānāyı ol tārīḫde dārü's-saʻāde aġası olan ṣāḥibü'l-ḫayr, nāşirü'l-iḥsān Meḥemmed Aġa āstānesine sevḳ ve ḳılāde-i ʻināyetin gerden-i şu'ūnına ṭavḳ itmiş idi. Aġa-yı kerīm cenāblarınuñ ḫod;

Mıṣrāʻ بالاتر از سیاهی رنك دکر نباشد[4]

mażmūnı naḳş-ı nigīn-i süveydāsı ve mevlānā-yı mezbūruñ ḥüsn-i sevādına kemāl-i iʻtināsı olmaġın ʻulemā-yı ʻaṣr mecālis-i ʻilmiyyelerine idḫāl ve noḳṭa-i dā'ire-i erbāb-ı istiʻdād ü istīhāl ḳılmış idi. Ṭarīḳ-ı ʻilmde ḥareketi Vālide Sulṭān Müderrisi Ṣunʻu'llāh Efendi'ye müntehī olduḳda tevzīʻden Ḫˇāce Efendi āstānesine intisāb **[414a]** ve ṭoḳsan altı tārīḫinde şeref-i mülāzemetlerin iktisāb itmiş idi. Ḳaṭʻ-ı merātib ve aḫẕ-ı revātib iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken[5] biñ sekiz Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḳuş Yaḥyā birāderi Abdāl Mūsā yirine meşrūṭası olan Meḥemmed Aġa Medresesi iḥsān olındı. On üç Receb'inde ʻAbdu'l-laṭīf-zāde yirine Şāh Sulṭān pāyesine vāṣıl olup on beş Rebīʻu'l-āḫir'inde Ṣāliḥ Efendi yirine Ḫāṣekī Medresesi'ne taḥrīk olındı. On altı Ṣafer'inde Tāc Efendi yirine Ṣaḥn'a gelüp on yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde ʻUşşāḳī-zāde yirine Şeh-zāde Medresesi tevcīh olınup on sekiz Rebīʻu'l-evvel'inde Şeyḫ-zāde yirine Süleymāniyye'de ferş-i seccāde-i ifāde idüp yigirmi bir Ramażān'ında Ġanī-zāde Efendi'ye arpalıḳ taʻyīn olınan Ġalaṭa ḳażāsı mesnedgāh-ı ḥükm ü imżāsı olmış idi. Yigirmi dört Rebīʻu'l-āḫir'inde İsmāʻīl Efendi yirine Burūsa ḳażāsı-

1 Olan E
2 Ḳılınan E
3 "Allah ona (verdiği) nimetlerini arttırsın."
4 "Siyahtan daha koyu bir renk yoktur."
5 241b SE

na terfi' olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde manṣıbdan isti'fā idüp Rāzī Efendi mükerreren mutaṣaddī-i aḥkām-ı ḳażā oldı. Yigirmi yedi Ramażān'ında Sinān-zāde maḥlūlinden mükerreren Ġalaṭa ḳażāsı teklīf olınduḳda ḳabūl itmeyüp Rıḍvān Çelebi'ye iḥsān olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Ṣāliḥ[1] Efendi yirine Edrine ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldı. Yigirmi sekiz ḫilālinde tecdīd-i sikke fermān olınup sikke-i selāṭīn pīşīn[2]-endāḫte-i ceyb-i 'adem ve her kimüñ elinde bulınursa güdāḫte-i pūte-i nedem olmaḳ üzere nidā olınduḳda dirhem-i nev-sikke-i 'Oṯmānī ezhār-ı rebī'-i bārid gibi nā-peydā ve ḳurṣ-ı ḫāliṣ-i kīmyā gibi ismi bī-müsemmā olmaġın aṣḥāb-ı mu'āmelāta tażyīḳ-ı kecdār-ı dem-rīz, bi'z-żarūre fitne-engīz olup maḥkeme-i şer'e[3] hücūm-ı 'āmme ve ṭāmme-i tāmme vāḳi' olmış idi. Cümle māmeleki yaġmāgerān-ı çābük-dest eliyle tālān olup *men-necā bi-re'sihi* mażmūnı ile vezn-i keffeteyn-i sūd u ziyān iderek dergāh-ı devletine revān olmış idi. Berā'et-i sāḥa-i himmeti ma'lūm-ı pādişāh-ı Dārā-dirāyet olmaġın mükerreren manṣıba irsāl ve bā'iṯ-i fitne olan eşḳıyānuñ ḳābil-i 'afv olmayanları mübtelā-yı ḳahr ü nekāl ḳılındı. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında ma'zūl ve Ḫˇāce-zāde 'Abdu'llāh Efendi ḥākim-i şer'-i Resūl oldı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında[4] leyletü'l-ḳadr-i cāhı müsfir-i ṣubḥ-ı merām ve Ḳudsī Efendi yirine dārü's-salṭana ḥükūmeti ile bekām oldı. Biñ otuz Cemādiye'l-āḫire'sinde Şerīf Efendi yirine Anaṭolı ṣadrı ile hilāl-i şevketi bedr oldı. Sene-i mezbūre ḫilālinde Sulṭān 'Oṯmān Ḫān-ı ġāzī ile Leh seferine revān olup Boġdan ser-ḥaddine dāḫil olduḳlarında Rūmili Ṣadrı Kemāl Efendi maraż-ı hā'il hücūmından muḥtażar ve sefer-i āḫiret 'azīmeti ile rücū' muḳarrer olıcaḳ māh-ı Şevvāl'de vāṣıl-ı 'īd-i sa'īd-i emānī vü āmāl olmış idi. Nice eyyām iki ḳuṭruñ meṣāliḥine ḳıyām idüp ba'dehu Anaṭolı ṣadāreti Mūsā Efendi'ye in'ām olındı. Otuz bir Receb'inde vāḳi' vaḳ'a-i 'Oṯmān Ḫānī'de ṣadme-i rūzgār ile sünbül-i ma'zūl gibi perīşān ve yirine Ketḫudā Muṣṭafā Efendi ṣadr-ı 'ālī-şān oldı. Otuz iki Şa'bān'ında Receb Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsı tevcīh olınup ḥacc-ı şerīfe müteveccih olmış iken ba'ż-ı 'avā'iḳ ḥasebiyle 'azl ü ḳarār iḫtiyār itdiler. Vaẓīfe-i emṯāl ile müteḳā'id ve arpalıḳ **[414b]**

1 Ṣāliḥ Mollā SE
2 410a E (Bir sayfa boş bırakılmıştır.)
3 Maḥkeme-i şer'e:maḥkemeye R1, E
4 - E

ḳabūlinden müteʿaffif ü mütebāʿid iken otuz üç ḫilālinde şemşīr-i vücūdı meslūlen şikeste ve sefer-i bī-iyāba miyān-beste olup āteş-i cān-sūz-ı marażla ʿūd u ʿanber gibi maḥv-ı vücūd ve rūḥ-ı ḥayvānīsi ki buḫār-ı raḳīḳdan ʿibāretdür, mānend-i dūd-ı micmer aʿlā-yı ʿilliyyīne ṣuʿūd eyledi. Sulṭān Bāyezīd Cāmiʿi ḥaẓīresinde Oḳcılar'a nāẓır pencere dāḫilinde medfūn ve kitābe-i manẓara bu ḥaḳīrüñ naẓm itdügi tārīḫ-i mevzūndur:

Mıṣrāʿ Meskeni Mollā ʿAlīnüñ cennet-i aʿlā ola[1] (1033)

Mollā-yı müşārün-ileyh [2] صبت سجال المغفرة عليه kemāl-i himmet ü şehāmetle meşhūr, nezāhet ü istiḳāmeti müsellem-i cumhūr, ḳażāsında ḥākim-i ḥāsim, faṣl-ı ḳażāyāda seyf-i ṣārim, dāmen-i ʿiṣmeti ālāyiş-i töhmetden pāk, tenfīẕ-i aḥkām-ı şerʿiyyede cerī' ü bī-bāk, keffe-i mīzān-ı ʿadlinde tehī-kīse vü sengīn hem-ser ve pīşgāh-ı ḥükūmetinde vażīʿ u şerīf ber-ā-ber, terfīʿ-i şān-ı efāżıl ve terbiyet-i ḳavābilde bī-iḫtiyār, hengām-ı tevzīʿde menāṣıb-ı celīle nān-pāre-i süfre-i seḫāsı gibi bī-iʿtibār;

Beyt Zinhār uzatma destüñi dīnār ü dirheme
Ṣal mihr ü māh kūyına çevgān-ı himmetüñ

mażmūn-ı bī-miṯāli temām-ı ḥasb-ı ḥāli olup yanında sīm ü zerüñ vücūdı ve erbāb-ı rişvetüñ ervāḥ-ı ḫabīṯe gibi ṭāḳat-ı temeṯṯül ü şühūdı yoġ-ıdı. Evā'il-i ḥālinde ʿulüvv-i himmetine neyyir-i ṭāliʿ sāzgār ve hem-reng olan aġayān-ı Züḥal-maḥall cānibdār olup;

Beyt Ruḫsāruña sünbül-i perīşān
ʿAbd-ı Ḥabeşīdür adı[3] reyḥān

mefhūmı üzere ṭaraf-ı salṭanat-ı ʿaliyyeye terbiyetler ve ḥaḳḳında şāhāne himmetler eylemişler idi. Müddet-i medīd Maḥkeme-i Maḥmūd Paşa'da nā'ib ve dāfiʿ-i meẓālim ü nevā'ib olup baʿdehu müfettiş-i evḳāf ve dā'ire-i cāh u şevketi

1 مسكنى ملا على نك جنت اعلى اوله
2 "Bağışlanma kovaları onun üzerine dökülsün."
3 Ay SE

ba'īdü'l-etrāf olup Ḳaraḳuş gibi şeh-bāl-i himmetle merātib-i sāmiyeye pervāz ve cevher-i ḳā'id ü Kāfūr-ı Aḫşidī gibi ḫil'at-i ḥükūmetin nezāhet-ṭırāz itmiş idi. İstanbul ḳāżīsi iken[1] fuḳarādan birine bir cihet-i te'ẕīn 'arżı virüp ṭālib-i āḫar Rūmili Ṣadrı Kemāl Efendi'den berāt itdürüp nizā' vāḳi' olduḳda kendü tevcīhini tenfīẕ murād itmekle Rūmili ṣadrı ile münāfereye mü'eddā olmış idi. Ol eṣnāda Ḫ'āce Efendi meclisinde ṣadreyn-i fāżıleyn ile dūçār olup ol ḫuṣūṣdan[2] ḳalb-i miḥver-i muḥāvere ve fetḥ-i manẓara-i münāẓara iderler. Ṣāḥibü't-terceme Kemāl Efendi[3] ḫidmetlerinüñ Ḫāṣekī müderrisi iken dānişmendi olmaġla ḥakkında keff-i lisān eyleyüp Anaṭolı Ṣadrı Şerīf Efendi ri'āyet-i ḥaḳḳ-ı refīḳda ifrāṭ itmekle şecere-i müşācere evc-gīr-i berg ü şāḫ ve germiyyet-i tehevvür ile her birinüñ āteş-berg-i zebānı küstāḫ olduḳda def'-i meclis olınup seḥeri iki ṣadr-ı 'ālī-şān mevlānādan şikāyet niyyetine 'āzim-i dīvān olmışlar idi. Mollā-yı merḳūmuñ cānibdārı olan aġayān-ı Şüreyyā-maḥall, pādişāh-ı 'ālem-penāhī ol gün serīr-efrūz-ı 'urżagāh olmadın men' içün ḫarc-ı leṭā'if-i ḥiyel ḳılup ṭaraf-ı ḫaṣm-ı müşācir;

Mıṣrā' Hengāmenüñ a'lāsı dilā irteye ḳaldı

mażmūnı ile ṣabāḥ-ı yevm-i āḫara muntaẓır iken ol gün ba'de'l-'aṣr Şerīf Efendi ma'zūl ve bunlar **[415a]** maḳām-ı ṣadāret iḥrāzı ile ser-menzil-i maḳṣūda mevṣūl olup iẓhār-ı ḳudret ve 'arż-ı ḳuvvet-i ser-pençe-i devlet itmişler idi. Seḥeri Kemāl Efendi ḫidmetlerine varup dest-būs-ı niyāz ile isti'fā ve ḥaḳḳ-ı ri'āyet-i üstādı īfā itdiler.

Merḥūmuñ ḫiṣāl-i ḥamīdesindendür ki fuḳarā vü ṣuleḥā rātibe-ḫ'ār-ı iḥsānı ve erbāb-ı 'ilm ü ma'rifet, belki üstādān-ı her ṣan'at ġarḳ-ı ni'met-i bī-pāyānı olurdı. Ol cihetden ba'ż-ı ehl-i ḥālüñ naẓar-ı 'ināyetine manẓūr ve dest-yārī-i du'ā-yı ḫayrları ile muẓaffer ü manṣūr olmış idi.

İstanbul ḳāżīsi iken bir gün bu ḥaḳīr, meclisinde ḥāżır idüm. Fuḳarā ziyyinde bir kimse bir mektūb getürüp bir miḳdār musārreden ṣoñra vedā' eyledi. Meclis tenhā ḳalıcaḳ mektūbı bu faḳīre gösterdi ve mażmūnını ketm ile tavṣiye

1 410b E
2 Ecilden SE
3 242a SE

eyledi. Naẓar itdükde gördüm, yazılmış ki "Bize bir ḳapamacıḳ göndermişsüz. Luṭfuñuz dā'im ola. Aḥvāliñüz ile taḳayyüd olındı. İnşā'allāhi te'ālā bu manṣıb-dan Anaṭolı ṣadrına, ba'dehu yeden bi-yedin Rūm'a olup kemāl-i istiḳlāl ile ḳażā-yı vaṭar itdükden ṣoñra ḥacca müteveccih olursuz, ve's-selām." Fi'l-ḥaḳīḳa va'dinüñ incāzı ve ḥacca teveccüh ta'bīrinde luṭf-ı īcāzı ṣoñradan ẓāhir oldı. *El-ḥükmü li'llāhi'l-vāḥidi'l-ḳadīr.*

el-Mevlā Meḥemmed bin Yūsuf eş-Şehīr [1]Beyne'l-'ulemā'i'l-a'lām bi-Baḥṣī (Baḥṣī Efendi) {Baḥṣī}

Vilāyet-i Ḥamīd a'mālinden "Isparta" nām belde-i ma'mūreden ẓuhūr ve i'māl-i isti'dād-ı māder-zād ile iktisāb-ı fażl-ı mevfūr ḳılup miṣāl-i teraḳḳī-i merātib-i a'dād, i'dād-ı levāzım-ı isti'dād itdükden ṣoñra 'azm-i ṭarīḳ-ı sa'ā-det-refīḳ ve devr-i maḥāfil-i ders ü taḥḳīḳ eyleyüp Şeyḫü'l-İslām Çivi-zāde[2] Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve şeref-i mülāzemetlerine nā'il olmış idi. Medāris-i 'aliyye-i 'ilmiyyede ifāde-i 'ulūm ve baḥṣ-i nevādir-i manṭūḳ u mefhūm iderek ḳırḳ aḳçe ile İstanbul'da Ḥasan Paşa Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ dört Şevvāl'inde 'Arab Sinān yirine Murād Paşa Medresesi iḥsān olındı. Biñ altı Cemādiye'l-ūlā'sında Şānī Efendi yirine Rodos fetvāsı virilüp ḳabūl itmemek-le 'azl iḫtiyār eyledi. Biñ yedi Ramażān'ında Vaḥyī-zāde yirine Yeñi 'Alī Paşa Medresesi ile tesliyet olındı. Biñ sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde selef-i sālifi Sinān Efendi yirine Burūsa Sulṭānī pāyesine pā-yı himmet ḳodı. Biñ ṭoḳuz Ṣafer'inde Şerīf Efendi yirine Ġażanfer Aġa pāyesine taḥrīk olındı. Biñ on Ṣafer'inde[3] Köse Maḥmūd yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām eyledi. On bir Ramażān'ında İstanbulī 'Alī Efendi yirine Edrine'de Dārü'l-ḥadīṯ Medresesi virildi. On iki Ṣa'bān'ında fāriġ olup medresesi Ẕü'n-nūn Efendi'ye tevcīh olındı. On üç Ṣa-fer'inde Şerīf Efendi yirine Süleymāniyye medārisinüñ birine ferş-i seccāde-i ifāde eylediler. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Alī Beg-zāde İbrāhīm Efendi yirine Dārü'l-ḥadīṯ-i Süleymān Ḫānī'ye[4] terfī' olındılar. On beş Rebī'u'l-āḫir'inde Ca'fer Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsı ile tekrīm olındılar. Sene-i

1 Eş-Şehīr:el-Müştehīr SE
2 Çivi-zāde:Ḫˇāce-zāde E
3 Muḥarrem'inde E; 411a E
4 Süleymān Ḫānī'ye:Süleymānī'ye SE

mezbūre Ramażān'ında ba'ż-ı kibār ġadrı ile selefi ibḳā olınup ancaḳ bir gün ḳāżī olmışlar idi. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında 'Abdu'l-cebbār-zāde yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsı ile kevkeb-i iḳbāli zāhire **[415b]** olmış idi. On sekiz Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup Aḫī-zāde maḫdūmı Yaḥyā Çelebi mesned-nişīn-i ḥükūmet oldı. Yigirmi bir Receb'inde Ṣarı Ḫˇāce yirine Burūsa ḳażāsı teklīf olınduḳda ḳabūl itmeyüp Ḥasan Efendi ḥażretlerine tevcīh olındı. Yigirmi iki Receb'inde Nihālī Efendi yirine Edrine ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldılar. Yigirmi üç Receb'inde ma'zūl olup Çeşmī Efendi cā-nişīn-i ḥükm ü imżā oldı. Yigirmi yedi Muḥarrem'inde Nihālī Efendi maḥlūlinden ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde vaẓīfe-i emṣāl ile infiṣāl vāḳi' olup Şerīf Efendi ḥākim-i İstanbul oldı. Ba'de müddetin Menemen ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olındı. Biñ otuz tārīḫinde 'umūmen arpalıḳlar ref' olınduḳda bunlar daḫı ol zümreye dāḫil olmış idi. Ba'dehu yine iḥsān olındı. Yigirmi sekiz Şa'bān'ında Rūm'a naḳl olınan Ġanī-zāde Efendi yirine Anaṭolı ṣadāreti müyesser ve mesned-i 'izzete mānend-i ṣubḥ-ı düvüm żiyā-güster olmış idi. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sınuñ selḫinde mürrü'l-fıṭām-ı 'azl ile kām-ı 'işreti telḫ olup Şerīf Efendi ṣadr-ı meclis-i iḳbāl ve bunlar vaẓīfe-i mu'tāde ve arpalıḳ ta'yīni ile müreffehü'l-ḥāl olmış idi. Otuz iki Şa'bān'ında vāḳi' cem'iyyet-i ma'rūfe-i Cāmi'-i[1] Meḥemmed Ḫānī bahānesi ile maẓhar-ı ġażab-ı vezīr-i cānī olup vaẓīfeleri ve arpalıḳları virilmiş ve hem-vāḳı'a olan eşrāf-ı 'ulemā ile Burūsa'ya gönderülmiş idi. Pādişāhımuzuñ cülūs-ı hümāyūnları eṣnāsında maẓhar-ı 'āṭıfet-i şehenşāhī kemā fi'l-evvel vaẓīfe ve arpalıḳ tevcīhi ile mübāhī olmışlar idi. Otuz üç ḫilālinde gülşen-i ḥayātı āsīb-resīde-i ḫazān ve gül-berg-i[2] cem'iyyeti perīşān olup Keskin Dede Maḳābiri'nde mütevārī-i ḫāk-i fenā ve meyl-i mezārı nişāngāh-ı tīr-i du'ā ḳılındı.

Mollā-yı mütercem ḥalbe-i feżā'ilde 'alem, 'ulūm-ı 'Arabiyye'nüñ zebān-dān-ı esrārı, fünūn-ı edebiyyenüñ mū-şikāf-ı ebkār-ı efkārı, fenn-i celīl-i fiḳh u uṣūle şedīdü'l-intisāb, iḥkām-ı aḥkām-ı ḳażāda 'Ömeriyyü'l-iḥtisāb, ḥadīdü'l-lisān, sedīdü'l-beyān, ṣa'bü'l-muḥāvere, 'aẕbü'l-mücāvere, "Baḥṣī" maḫlaṣı ile şöhret-şi'ār, ṭırāzende-i eş'ār-ı ābdār idi.

1 - SE
2 242b SE

el-Mevlā Nūru'llāh (Nūrī-i Şehīd)

İş'āl-i nā'ire-i iştiġāl ve tenvīr-i mebāḥiṯ-i ḳīl ü ḳāl idüp ba'ż-ı 'ulemādan mülāzemetle nā'il-i āmāl olduḳdan ṣoñra aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe ile Başcı İbrāhīm Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ beş Receb'inde Beşīr Efendi yirine Ḫayrabolı'da Rüstem Paşa Medresesi ile tebşīr olınmış idi. Ba'dehu ma'zūl ve nice zemān dünbāle-devān-ı me'mūl olup biñ on beş Rebī'u'l-āḫir'inde Dāvud-zāde yirine Maḥmūd Paşa Medresesi 'ināyet olındı. On altı Ṣafer'inde Sā'atcı Ḥasan Paşa ma'dūmesine naḳl olınup medreseyi bulmadın 'āciz olmaġın 'azl ü istirāḥat[1] iḫtiyār eyledi. On yedi Ṣafer'inde Riyāżī Efendi yirine Fāṭıma Sulṭān ma'dūmesinde pāye müderrisi oldı. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde Meḥemmed Ṣādıḳ yirine Saḳız ḳażāsı 'ināyet olındı. Yigirmi Ṣa'bān'ında ma'zūl olup manṣıbı Köse Sinān'a iḥsān **[416a]** olındı. Yigirmi üç Rebī'u'l-āḫir'inde ḳabūl itmeyen Arpacı-zāde yirine Bosna ḳażāsına gitdi. Yigirmi dört Muḥarrem'inde şikāyetle ref' olınup yirine Rodosī terfī' olındı. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Abdu'l-vehhāb Çelebi yirine tekrār Bosna ḳażāsı virildi. Yigirmi yedi ḫilālinde munfaṣıl ve yirine Selānikī Çuḳacı-zāde vāṣıl oldı. Otuz bir evā'ilinde Bekir Efendi yirine Baġdād-ı dārü's-selām ḳażāsı in'ām olındı. Otuz iki evā'ilinde 'azl olınup 'Abdu'l-ḥalīm-zāde ḳażā-yı Baġdād ile ber-murād olmış iken sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında mülk-i Baġdād'a Revāfiż müstevlī olup Nūrī-i derdmend şehīd ve 'arṣa-i vücūddan nā-bedīd olduġı ḫaberi vāṣıl oldı. *El-ḥükmü li'llāhi'l-vāḥidi'l-ḳadīr.*

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, nīk-nefs ü ṣāfī-fu'ād, Müslim-i pāk-i'tiḳād idi.

Mıṣrā' Pür-nūr ide Ḫudā-yı te'ālā mezārını

Ümīddür ki āşiyān-ı murġ-ı rūḥı ḳandīl-i nūr ve Nūre'd-dīn-i Şehīd ile maḥşūr ola.

1 411b E

el-Mevlā Sinān (Köse Sinān)

Mışḳale-i sa'y ü ictihād ile taṣfiye-i tīġ-ı ṭab'-ı āyine-nihād ve irtisām-ı ṣuver-i ẕihniyye-i ma'ḳūl ü menḳūl ile hem-reng-i ṣafḥa-i mücellā-yı Bihzād eyleyüp resm-i erbāb-ı isti'dād üzere devr-i mecālis-i 'ilm ü hüner ve ḫidmet-i efāżıl-ı ferḫunde-siyer ḳılduḳdan ṣoñra nice zemān Ḥubbī Mollāsı'nūn pīşgāh-ı ifādesinde ḳā'im ve ṣadāretleri hengāmında teẕkirecilikden mülāzım olmış idi. Ba'żı medārisde müdāreseye meşġūl ve ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl olup biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Alī Beg-zāde Şāh Çelebi yirine Eski İbrāhīm Paşa müderrisi olmış idi. On üç Cemādiye'l-āḫire'sinde müteḳā'id olan Lāl Aḥmed yirine İznīḳ Süleymāniyyesi virilüp ḳabūl itmedükde 'azl iḫtiyār eyledi. On altı Ṣafer'inde Riyāżī Efendi yirine Dāvud Paşa Medresesi virildi. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Ṭālib Sinānı yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesine vāṣıl olup on ṭoḳuz Ramażān'ında 'Ömer Efendi yirine Ḳonya ḳażāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Biñ yigirmi Şa'bān'ında Rıḍvān Çelebi yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Nūrī yirine Saḳız ḳażāsı tevcīh olındı. Yigirmi iki Rebī'u'l-āḫir'inde Tāce'd-dīn yirine Maġnisa'ya tebdīl olındı. Sene-i mezbūre Receb'inde 'azl olınup yirine Pīrī Efendi naṣb olındı. Yigirmi altı Rebī'u'l-evvel'inde Ayāşī Aḥmed Efendi yirine İzmir ḳażāsında cāy-gīr ḳılındı. Yigirmi yedi Ramażān'ında 'azl olınup manṣıbı Ṭoḳuz-zāde 'Abdu'l-vehhāb[1] Efendi'ye naṣīb oldı. Otuz iki Ṣafer'inde Ṣa'rāvī Efendi yirine Üsküdār ḳażāsı 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup manṣıbı Arnavud Maḥmūd Efendi'ye virildi. Otuz üç ḫilālinde nihāl-i[2] müstaḳīm-i mizācı şikeste ve sinān-ı zebān-ı munṭaliḳu'l-beyānı jengār-beste olup āḫir 'adem diyārına ṭoġrıldı ve maḥalle-i ḫamūşānda menzilin buldı.

Mevlānā-yı mezbūr "Köse Sinān" dimekle meşhūr, ṭavr-ı me'lūfi üstüvār, maḥāsin-i maḫṣūṣası var idi.

el-Mevlā Aḥmed bin Vildān (Vildān-zāde)

Vālid-i mācidi Anaṭolı'dan Rūm'a geçüp maḳarr-ı ṣūfiyye vü mücāhidīn olan belde-i ṣāfiye-i Ṣofya'da ḳarār ve nihāl-i **[416b]** vücūdı ol ḫāk-i pākde rī-

1 'Abdu'l-Vehhāb:'Abdu'llāh SE
2 ḫilāl-i SE

şedār olmaġla nev-bāve-i ümmīdini āşikār idüp üftāde-i ḫāk-i fenā olduḳda ḫalef-i bāhirü'ş-şerefini ibḳā itmiş idi. Ṣāḥibü't-terceme[1] 'ulemā-yı 'aṣrdan telemmüẕ ve meẕāḳ-ı cānı 'uṣāre-i[2] nīşger-i ḫāmeden teleẕẕüẕ itdükden ṣoñra ṭarīḳ-ı 'ilme sülūk ve ḳurṣ-ı i'tibārın sikke-i sulṭānu'l-'ulemā ile meskūk eyleyüp ṣadr-ı 'ālī-ḳadr 'İvaż Efendi'den mülāzım ve ṭarīḳ-ı ḳażāya 'āzim olmış idi. Belġırad ḳāżīsi iken ṣadr-ı a'zam ve serdār-ı mükerrem Meḥemmed Paşa merḥūmuñ manẓūrı, belki cümletü'l-mülk-i umūrı olup muḫayyem-i hümāyūn ḳażāsı ile teẕkirecilik rütbesine vāṣıl ve kendüye tevcīh-i manṣıb itmek ruḫṣatına nā'il olmış idi. Biñ on üç Ramażān'ında vezīr-i mezbūr āstāneye geldükde mevlānā-yı merḳūma Edrineḳapusı'nda[3] vāḳi' Mihrümāh Sulṭān pāyesi tevcīh olınup ba'de eyyām İzladi ilḥāḳı ve mevleviyyet 'ilāvesi ile Sofye ḳażāsı 'ināyet olındı. Ba'de ḳażā'i'l-vaṭar manṣıb-ı mezbūr ḳużātdan Serçe 'Oṯmān Efendi'ye müyesser oldı. Biñ on dört evāḫirinde Esterġon fetḥinden ṣoñra vezīr-i ġāzī ile İstanbul'a gelüp i'zāz ü iḥtirām ve Mekke-i Mükerreme pāyesiyle ikrām olınmış idi. Ol eṯnāda ṣadr-ı a'zam 'azm-i diyār-ı 'adem idüp on beş Ṣafer'inde Süleymān Efendi yirine Āmid ḳażāsı ile tebcīl, sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında Müftī Birāderi Çelebi Efendi yirine Anḳara ḳażāsına tebdīl olındı. On altı Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup yirine Meḥemmed Ṣādıḳ naṣb olındı. On yedi Muḥarrem'inde ḫalefi 'Oṯmān Efendi yirine mükerreren Ṣofya ḳażāsı tefvīż olındı. Yigirmi Ṣafer'inde munfaṣıl ve[4] yirine Meḥemmed Ṣādıḳ vāṣıl oldı[5]. Yigirmi üç Ṣa'bān'ında ḫalefi yirine i'āde olındı. Yigirmi dört Ramażān'ında 'azl olınup Ṭoḳuz-zāde 'Abdu'l-vehhāb Çelebi cā-nişīn oldı. Otuz iki evāḫirinde Şehrköyi ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olındı. Otuz üç evā'ilinde ref' olınup ḳużātdan Mevlānā Meḥemmed Nāmī'ye ṣadaḳa buyurıldı. Sene-i mezbūre ḫilālinde irtiḥāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr mekārim-i aḫlāḳ ile meşhūr, 'ilm ü ma'ārifden keṯīrü'l-maḥẓūẓ, tevārīḫ u muhāżarātdan 'azīzü'l-maḥfūẓ, ḫānesi mecma'-ı yārān, dest-i seḫāsı ḫacāletde ebr-i bārān, beşāşet-i vech ile dervīşāna iḳbāl ve müsā-

1 412a E
2 - SE
3 243a SE
4 - SE
5 Vāṣıl oldı:naṣb olındı SE

fîrîn ü ġurebāya şu'ā'-ı mihr-i 'ināyeti işti'āl[1] üzere olup ġonce-i kīse-i dīnārı güşāde ve süfre-i berg ü nevāsı gül gibi āmāde idi. Mercūdur ki maḳāmı dārü'n-na'īm ve vildān-ı muḫallidūn ile muḳīm ola.

el-Mevlā 'Alī (Ṣūfcı Şeyḫ-zāde)

Anḳara ḳurbında "Ayāş" nām ḳaṣabada vāṣıl-ı rütbe-i inti'āş olup "Ṣūfcı Şeyḫ-zāde" dimekle ma'rūf ve ṣafḥa-i sīnesi ṣūf-ı mevc-engīz gibi ṣafā ile mevṣūf idi. Zeyne'l-'ābidīn Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse cāzim olup aḫẕ-ı menāṣıb-ı tedrīs ve manẓūme-i cāhını taḫmīs iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on iki Ṣafer'inde Kevākibī-zāde ḳırḳla mutaṣarrıf olduġı ma'dūme-i Ḥasan Paşa ḫāric olup ibtidā bunlara i'tā olındı. On altı Ṣafer'inde Ḥüsām-zāde **[417a]** Çelebi yirine Meḥemmed Aġa Medresesi'ne ḥareket eyledi. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde Muḥarrem Çelebi yirine Şāh-ı Ḫūbān pāyesine vāṣıl, yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḥelvācı-zāde yirine taḥille vechi üzere Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye nā'il olup ba'de eyyāmi ḳalā'il Yaḥyā Çelebi yirine Anḳara fetvāsına naḳl olınmış idi. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde Ḳaṣṣāb-zāde yirine Ḳayṣeriyye ḳażāsına sevḳ-ı seriyye itmiş idi. Yigirmi ṭoḳuz Şevvāl'inde 'azl olınup Ḳadrī-zāde Zeyne'l-'ābidīn Efendi seccāde-nişīn-i mesned-i ḳażā oldı. Otuz iki Ramażān'ında Ḫayyāṭ-zāde yirine Ṣire ḳażāsı virilmiş idi. Otuz üç ḫilālinde ḳāżī iken şu'ūn-ı ḥāli münḥaṣır-ı māżī olup manṣıbı[2] Rā'ī-zāde Ḳāsım Çelebi'ye erzānī görüldi.

Mevlānā-yı merḳūm āşinā-yı deryā-yı 'ulūm, evrāḳ-ı ṣūf gibi varaḳ-gerdān-ı sefīne-i 'ilm ü ma'ārif ve ṣūfī-i ḥücre-nişīn-i dimāġı medlūl-i nüḳūş-i ḥurūfa 'ārif, ḳażāsında cūyende-i rıżā ve nüvāzende-i ḳānūn-ı ḥükm ü imżā idi.

el-Mevlā Meḥemmed bin Menteş (Menteş-zāde-i Büzürg)

Maḥrūse-i Burūsa'dan ḳarīn-i ẓuhūr ve "Menteş-zāde" 'unvānı ile meşhūr olmış idi. Sülūk-i ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīk ve 'azīmet-i sādıḳasın taḥḳīḳ idüp mu'allim-i sulṭānī Sa'de'd-dīn-i ṣānī ḫidmetlerinden mülāzım ve ba'ż-ı medārisde

1 İstiḳbāl E
2 412b E

ri'āyet-i merāsim-i ma'hūdeye müdāvim olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on iki Ṣafer'inde 'Alī Çelebi yirine İnegöl müderrisi olmış idi. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Emru'llāh Çelebi yirine Ḫanceriyye pāyesine nā'il, yigirmi Receb'inde Celāl Efendi yirine Ḳapluca Medresesi'ne vāṣıl olup ba'de eyyām Muḥarrem Çelebi yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı in'ām olındı. Yigirmi bir Ramażān'ında 'azl olınup manṣıbı Baba-zāde dāmādı Sinān'a iḥsān olındı. Yigirmi üç Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḥakīmī yirine Ḳayṣeriyye ḳażāsı tevcīh olındı. Yigirmi beş ḫilālinde munfaṣıl ve maḳāmına Cüvānī Efendi vāṣıl oldı. Yigirmi sekiz Ṣafer'inde Tevfīḳī-zāde yirine Āmid ḳażāsı 'ināyet olındı. Yigirmi ṭoḳuz Rebī'u'l-evvel'inde ref' olınup yirine Çuḳacı-zāde Efendi terfī' olındı. Biñ otuz Cemādiye'l-āḫire'sinde Emīr Ḥasan Çelebi'den ṣoñra Saḳız ḳażāsı tekrār mevleviyyet i'tibār olınup bunlaruñ ṭırāz-ı ḫil'at-i iştihārı ḳılındı. Otuz iki Muḥarrem'inde Ramażān Efendi yirine Kete'ye naḳl olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Otuz üç eṣnāsında manṣıb-ı ḥayātdan mün'azil ve 'ālem-i ṣūretden munfaṣıl oldı.

Merḥūm-ı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meẕkūr, kebīrü'l-liḥye, ḳaviyyü'l-bünye, ebnā-yı ṭarīḳuñ i'tibārātına mā'il, ebleh-i sāde-dil idi.

Birgün Kemāl Efendi merḥūmuñ ṣadāreti hengāmında bu ḥaḳīr ḥāżır idüm. Ṭaşradan kemāl-i isti'cāl ü mezīd-i infi'āl ile dāḫil-i dīvān-ı ṣadr-ı 'ālīşān olup ba'de's-selām "Papas Aḥmed Efendi vefāt itmiş." diyü fetḥ-i kelām eyledi. Rütbe-i belāheti meşhūd-ı enām ve maḥāsin-i şerīfenüñ temām ḥükmini virdügi ma'lūm-ı ḫavāṣṣ u 'avām olıcaḳ ḥużżār-ı meclisden biri "Efendi maḥlūl ḳovar ancaḳ." diyü laṭīfe idüp bā'iṣ-i ḫande oldı.

el-Mevlā Yaḥyā ('İvaż-zāde Çelebi)

Tercemesi sebḳ iden ṣadr-ı vālā-ḳadr-i Rūm 'İvaż Efendi merḥūmuñ maḫdūmıdur. Ol fāżıl-ı nāmdārun ḫalef-i ḫilāf-āṣārı ve sırr-ı cedd-i 'alā'ī-şi'ārı olup vāṣıl-ı rütbe-i isti'dād olduḳda Şeyḫü'l-İslām[1] Muṣṭafā Efendi'den **[417b]** mülāzemetle ber-murād olmış idi. Biñ yigirmi Ramażān'ında Bāḳī-zāde Şeyḫī Çelebi yirine maḫādīm-i ṣudūr-ı kirām ḳā'idesi üzere ibtidā 'Oṣmān Paşa Med-

1 243b SE

resesi in'ām olındı. Yigirmi dört Muḥarrem'inde Ḫˇāce-zāde 'Abdu'llāh Efendi yirine Muṣṭafā Paşa ḫāricine taḥrīk olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Mollā Gūrānī Müderrisi Baba Ḫalīl-zāde Efendi ile mübādele-i manṣıb idüp ol medrese-i mübāreke ibtidā bunlarda dāḫil i'tibār olındı. Yigirmi ṭoḳuz Receb'inde selefi yirine Sinān Paşa Sulṭāniyyesi'ne ḥareket eyledi. Otuz Ṣafer'inde 'Abdu'l-vehhāb Efendi yirine Edrine'de Üçşerefeli'ye naḳl olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde 'Alī Efendi yirine Ḳonya ḳażāsı tevcīh ve ḥelvā-yı bī-dūd ile terfīh olındı. Otuz bir Ramażān'ında 'azl olınup manṣıbı Malġaralı Aḥmed Efendi'ye revā görüldi. Otuz iki ḫilālinde Raṭbuyābis yirine Birgi ḳażāsında seccāde-i ḥükūmete cālis oldı. Otuz üç dāḫilinde ba'ż-ı eşḳıyā hücūm idüp ṣademātu'l-ḥacerden müsta'idd-i intiḳāl[1] olup ba'de eyyām maẓlūmen irtiḥāl eyledi. Manṣıb-ı maḥlūl Aḫī-zāde Maḥmūd Efendi'ye arpalıḳ ta'yīn olınup derdmendüñ demi heder ve ḳıymet-i diyeti hem-seng-i meder olmış idi.

Maḫdūm-ı merḳūm bīgāne-i rüsūm-ı erbāb-ı 'ulūm, ḥamāḳati 'ilāve-i cehālet, rütbe-i cehli muḥtāc-ı kesb-i[2] müzāvelet olup nā-dānlıḳ uġurına şehīd ve 'arṣa-i vücūddan nā-bedīd olmış idi.عفا الله تعالى عنه و عن امثاله و عمن نسج احكام القضاء على منواله [3]

el-Mevlā el-'Ālim el-Fāżıl ve'l-Baḥr el-Kāmil[4] Şeyḫü'l-İslām İbn Şeyḫü'l-İslām Sa'du'l-eyyām ve Seyyidü'l-enām Ḥażret-i Es'ad Efendi İbn el-Mevlā Sa'de'd-dīn (Es'ad Efendi Ḥażretleri[5]) {Es'ad}

Mu'allim-i ṯānī, sebaḳ-güẕār-ı cenāb-ı Murād Ḫānī, müfti'l-enām, sulṭānu'l-'ulemā'i'l-a'lām Sa'de'd-dīn Efendi ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı ṯānī-i feżā'il-perveri ve nev-bāve-i ḥadīḳa-i ḥaḳā'iḳ-güsteri, ṯāliṯ-i neyyireyn, cāmi'-i feżā'ilü's-sa'deyn, ṣubḥ-ı düvüm-i hidāyet, māh-ı ufuḳ-ı fażl ü ḥikmet;

li-Münşihi

علامهٔ اعظم و مبجل
چون صیغهٔ اسم خود مفضل

1 413a E
2 Kesb-i:kesb ü SE
3 "Allah onu, onun gibileri, onun yolundan gidip hâkimlik sorumluluğunu üstlenenleri affetsin."
4 Kāmil eş-Şāmil SE
5 - R1, E

رخسارهٔ دین را چو جعدی
کلغنچهٔ کلستان سعدی

ان برج سعود را کزین ماه
اسعد افندی طاب مثواه [1]

Ṭoḳuz yüz yetmiş sekiz Muḥarrem'inüñ onuncı gicesi leyle-i ḫamīsde sa'du's-su'ūd-ı ẕāt-ı kerīmleri pertev-endāz-ı 'ālem-i şühūd ve mutaṣaddī-i ṣu'ūd-ı ḳaṣr-ı çār-erkān-ı vücūd olmış idi. İ'māl-i re'sü'l-māl-i isti'dād ve intāc-ı muḳaddimāt-ı feyż-i Ḫudā-dād iderek cevāhir-i zevāhir-i fażl ü kemāl ile ḫizāne-i ḥāfıẓaları māl-ā-māl ve nüḳūd-ı nā-ma'dūd-ı 'ilm ü 'irfān ile sefīne-i sīneleri genc-i bād-āverde miṣāl, belki mevāhib-i ledünniyye ile şaḫṣ u timṣāl olup vālid-i 'ālī-şānları ihtimāmı ile gūş-ı ḳabūlleri nevādir-i Ṣüreyyā-niẓām ile müşennef ve dūş-ı i'tibārları teşrīf-i mülāzemet ile müşerref olmış idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan altı Receb'inde mevḳif-i istifādeden miḥrāb-ı ifādeye taḳdīm ve Kemāl Efendi yirine Ḫāṣekī pāyesi ile tekrīm olındılar. Ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde vālid-i merḥūm yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḥırām idüp **[418a]** ṭoḳsan ṭoḳuz Ẕi'l-ḥicce'sinde birāder-i mükerremleri Meḥemmed Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi'nde ferş-i seccāde-i ifāde ḳılup elf-i kāmil Muḥarrem'inde Küçük Muṣṭafā Efendi yirine Süleymāniyye'lerüñ birine raḫş-ı himmet sürüp biñ bir Şevvāl'inde 'Oṣmān Efendi yirine Dārü'l-ḥadīṣ-i Süleymān Ḫānī ile tekmīl-i devre-i ders ü ifāde ve itmām-ı mehāmm-ı taḥḳīḳ u icāde eyleyüp biñ dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Beg-zāde Efendi yirine maḥrūse-i Edrine teşrīf-i maḳdem-i sa'ādet-tev'emleri ile pür-meymene olmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Anaṭolı ṣadāreti pāyesi[2] ile müteḳā'id olup maḳām-ı ḥükūmetlerine Ḳınalı-zāde Ḥasan Çelebi müteṣā'id olmış idi. Biñ yedi Muḥarrem'inde Ebu's-su'ūd-zāde Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Biñ sekiz Şevvāl'inde munfaṣıl ve mesned-i ḥükūmete Duḳadin-zāde 'Oṣmān Efendi vāṣıl oldı. Biñ on Ṣafer'inde Şems Efendi yirine Anaṭolı ṣadrı ile hilāl-i i'tibārları bedr olmış iken on bir Receb'inde ref' olınup Ebü'l-meyā-

1 "Bilgelerin en büyüğü ve yücesi, ismi gibi üstün kılınmış, din yüzünün kıvırcık saçı, mutluluk bahçesinin gülgoncası, kutlu gökyüzünün seçkin ayı Es'ad Efendi'nin mekânı cennet olsun."

2 - SE

min Muṣṭafā Efendi terfī' olındı. On iki Ramażān'ında Dāmād Efendi yirine ṣadr-ı Rūm ve nā'il-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı merūm oldılar. On üç Ṣa'bān'ında vaẓīfe-i mu'ṭāde ile daġdaġa-i ṣadāretden dāmen-keşān ve Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Efendi ṣadr-ı 'ālī-şān oldı. On beş Ṣafer'inde veliyyü'n-ni'am Yaḥyā Efendi ḥażretleri yirine mükerreren ṣadr-ı 'ālī-ḳadr oldılar. On yedi Muḥarrem'inde gūşe-güzīn-i 'uzlet ve Dāmād Efendi def'a-i ṣelāṣede mesned-nişīn-i 'izzet olmış idi. Yigirmi üç ḫilālinde ḥacc-ı Beytü'l-ḥarām[1] ve ziyāret-i Ravża-i Seyyidü'l-enām *'aleyhi efḍalu's-selām* eyleyüp;

Rubā'ī

انصاف بده ای فلك مینا فام
زین هر دو کدام خوبتر کرد خرام

خورشید جهانکرد تو از مطلع صبح
یا ماه جهانکیر من از جانب شام [2]

mażmūnı zebān-zed-i ḫavāṣṣ u 'avām olduġı eṣnāda ṣınv-ı 'azīz-i mükerrem ve birāder-i sa'ādet-tev'emleri şeyḫü'l-islām ibn şeyḫü'l-islām Meḥemmed Efendi yigirmi dört Cemādiye'l-āḫire'sinde[3] 'āzim-i dārü's-selām olup manṣıb-ı celīl-i fetvā ẕāt-ı mes'ūd-ı melek-simātlarına elyaḳ u aḥrā görülmiş idi. Ḳaraman içine geldüklerinde devlet ü iḳbāl istiḳbāl ve na'y-i birāder ile mānend-i zehr ü pādzehr[4] taḥrīk-i mevādd-ı sürūr u melāl idüp;

Mıṣrā' Ġam u şādī baña sen eylediler

mażmūnı muvāfiḳ-ı[5] ḥāl vāḳi' olmış idi. Yedi sene kāmil müsteşār-ı dīn ü devlet ve müşkil-güşā-yı mülk ü millet olup vaẓīfe-i naẓīfe-i mu'tādelerine 'ilāve altmış biñ aḳçe yazar Ḳalḳandelen ze'āmeti arpalıḳ ta'yīn olınmış idi. Biñ otuz ḫilālinde Sulṭān 'Oṯmān Ḫān-ı ġāzī ile Leh seferine revān olup kişver-i Boġdan'a dāḫil olduḳlarında müdebbir-i ḫıṭṭa-i bedenleri ser-ḥadd-i i'tidālden

1 413b E
2 "Ey billur renkli felek, insaf et, söyle. Bu ikisinden hangisi daha güzel yürümekte; senin sabahın doğduğu yerden dünyayı dolaşan güneşin mi, benim akşam tarafından dünyayı tutan ayım mı?"
3 Cemādiye'l-āḫire'sinde:tārīḫinde SE
4 Pādzehr:pā-zehr SE
5 244a SE

ḫāric olmaġla żarūrī ʻavd iḳtiżā itmiş idi. Baʻde'l-ḳufūl bi-ʻināyeti'llāhi teʻālā ʻaraż-ı maraż zā'il ve mizāc-ı rebīʻiyyü'l-imtizācları iʻtidāl-i ḳadīmine mā'il olmış idi. Baʻde zemān muṣāheret-i cenāb-ı şehenşāhī ile[1] mübāhī olup otuz bir Receb'inde vāḳiʻ fetret-i ʻOs̱mān Ḫānī güninde ʻuzlet ü inzivā iḫtiyār itdükleri cihetden veliyyü'n-niʻam-ı enām, nūr-baḫş-ı ṣaḥā'if-i eyyām Yaḥyā Efendi ḥażretleri emr-i ʻaẓīm-i fetvāya ḳıyām ve umūr-ı dīn ü **[418b]** devleti ḳarīn-i iltiyām itmişler idi. Otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sinde ḫalef-i bāhirü'ş-şerefleri maḳāmına iʻāde ve mesned-i ifāde vü iftāda ḳarār-dāde ḳılındılar. Otuz dört Şaʻbān'ınuñ on dördünci güni neyyir-i ẕāt-ı ḫūrşīd-lemeʻātı perde-i ġamām-ı ḥimāmda üfūl ve menzil-i ḳadīm-i bāḳīye ḳufūl idüp ol emānet-i ʻuẓmā ṣāḥib-i ḳadīmine teslīm ve selef-i sālifü'l-beyānları maḳām-ı kerīm-i iftāda muḳīm ḳılındı. Ḥażret-i Ebī Eyyūb'de vāḳiʻ vālid-i mācid ve birāder-i vālā-güherleri cenbinde mānend-i genc-i maḫzūn mütevārī vü medfūndur.

Mollā-yı celīlü'ş-şān-ı merḳūm deryā-yı güher-rīz-i ʻālem-i ʻulūm, rükn-i rāsiḫ-i faẓl ü taḳvā, cebel-i şāmiḫ-i ifāde vü fetvā[2], mū-şikāf-ı evtār-ı efkār, ḥarīr-bāf-ı daḳā'iḳ-ı esrār, hem-ʻinān-ı ḳā'id-i tevfīḳ, vāṣıl-ı ser-menzil-i taḥḳīḳ, mecmaʻu'l-baḥreyn-i şerīʻat ü ḥaḳīḳat, mevridü'n-nehreyn-i ʻilm ü maʻrifet, gül-deste-i aḫlāḳ-ı ḥasene zīver-i destār-ı iʻtibārları ve naḫl-i sünbül-beste-i feżā'il-i müstaḥsene pīrāye-i rāyet-i iştihārları, ʻallāme-i aʻẓam ü ekmel, şeyḫu'l-fenn-i her fenn-i muʻavvel idi.

Ẕāt-ı kerīm-i münʻadimü'l-ḳasīmleri emṡālle müşārik olduḳları feżā'ilde meziyyet-i iḥrāz-ı nevādir ile ser-efrāz olduḳlarından ġayrı birḳaç ḫaṣīṣa ile mümtāz olmışlardur ki her biri bir fāżıl-ı nāmdāra dürretü't-tāc-ı ibtihāc ve rūz-ı bāzār-ı iʻtibāra sermāye-i revāc olmaġa kāfīdür. Ḫaṣīṣa-i ūlā ʻumde-i faẓl ü taḳvā olan maʻrifet-i Ḫudā'dur ki ḳuṭb-ı ʻālem, ġavs̱-ı aʻẓam Üsküdārī Maḥmūd Efendi ḥażretlerinden tekmīl-i ṭarīḳat ve taḥṣīl-i sermāye-i erbāb-ı ḥaḳīḳat eyleyüp;

Naẓm Mecmaʻu'l-baḥreyn-i ʻilm ü maʻrifetdür meşrebüñ
Anda Ḫıżr-ı ḥāl ü Mūsā-yı şerīʻat hem-nişīn

mażmūnına maẓhar olmışlar idi.

1 - SE
2 rükn//fetvā:- E

Ḫaṣīṣa-i ṣāniye ekrem-i feżā'il-i beşeriyye olan fażīlet-i seḫā vü 'aṭıyyedür ki fuḳarā-yı müte'affifīne dest-i taṣadduḳı güşād ve 'aṭṭār-ı bahār gibi mevrūṣ u mükteseb olan dirhem ü dīnārı ber-bād eyleyüp;

Beyt Yiter zemīne seḥāb-ı kef-i kerīmi n'ola
Dökerse dürrini deryāya ebr-i nīsānī

mefhūmı kitābe-i ṭāḳ-ı iştihārları olmış idi.

Ḫaṣīṣa-i ṣāliṣe ḥacc-ı Beytü'l-ḥarām ve ziyāret-i Ravża-i Resūl-i Enām[1] *'aleyhi efḍalu's-selām* edası ile muvaffaḳ olup Ḥaremeyn-i Şerīfeyn fuḳarāsına iḥsān ü 'ināyetleri ve ḥüccāc-ı Müslimīne mānend-i murġ-ı ḥarem ḥimāyet ü ṣıyānetleri ḫāric-i dā'ire-i evhām ve tevārīḫ-i eyyām olmış idi.

Ḫaṣīṣa-i rābi'a revnaḳ-efrūz-ı mesned-i şeyḫü'l-islāmī olanlar tīr-i du'ā ve Ẕü'l-feḳār-ı ḫāme-i fetvā ile mücāhede idegelmişler iken maḥżā iḥyā-yı farīża-i cihād içün Sulṭān 'Oṯmān Ḫān-ı ġāzī ile Leh seferinde hem-rikāb ve niyyet-i ġazā ile cānibdār-ı tīġ-ı āteş-tāb olmışlar idi.

Ḫaṣīṣa-i ḫāmise müsteşār-ı umūr-ı dīn ü devlet ve mü'temen-i esrār-ı salṭanat olup def'-i meẓālim ve neşr-i merāḥim bābında mesā'ī-i cemīleleri revnaḳ-ı dīn ü devlet ve mi'mār-ı ma'mūre-i dünyā vü āḫiret olmaġla ḥükūmetleri eyyāmında kemāl-i 'adālet ü şehāmetle nesaḳ-perdāz-ı 'ālem ve ṣadāret ü fetvāları hengāmında bereket-i istiḳāmet ü diyānet ile erbāb-ı ṭarīḳate hādī-i rāh-ı eslem olmışlar idi.

Ḫaṣīṣa-i sādise hacr-ı ḥücre-i 'iffet ü ṣalāḥ perverdesi ve deryā-yı ebrār-ı nesl-i ṭāhir ber-āverdesi olan gevher-i ṣadef-i kenef-i 'ismet, Belḳīs-i mehd-i 'izzet ü nezāhet, ya'nī duḫter-i **[419a]** sa'd-aḫterleri vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı 'aḳd-ı sulṭān-ı ṣāḥib-ḳırān ve şem'-i şebistān-ı Süleymān-ı zemān olup şeref-yāfte-i muṣāheret-i sulṭānī ve aḳdem-i 'ulemā-yı 'Oṯmānī olan Edebālī ḫidmetlerine ṣānī olmışlar idi.

1 414a E

Ḫaṣīṣa-i sābiʿa ḫˇāce-zāde-i vālā-maḳām olduḳlarından māʿadā ḫalef-i şeyḫü'l-islām ve birāder-i şeyḫü'l-islām olmaḳ şerefini ḥā'iz ve kendüler daḫı[1] mükerreren ol rütbeye fā'iz olup ṣınv-ı ʿazīz-i mükerremleri ile iki sene kāmil ṣadreyn-i dīvān-ı ʿālī-şān ve maḥsūd-ı iḫvān, belki reşk-endāz-ı tev'emān olmışlardur. Ḥaḳḳā ki Devlet-i ʿOṯmāniyye'de ol ḫānedān-ı keṯīrü'l-iḥsāna müyesser olan celā'il-i faẓl ü kemāl ve ʿaẓamet ü vecāhet-i cāh u celāl, dāġ-ı dil-i dūdmān-ı Fenārī, belki dūdmān-ı Fenārī çerāġ-ı devletlerinüñ kemter şerār-ı nārıdur. Ümīddür ki ḫalef-i ṣāliḥ-i cā-nişīnleri olan ṣadru'l-ʿulemā'i'l-aʿlām, ġurre-i vechü'l-eyyām Ebū Saʿīd Efendi ḥażretleri daḫı ʿan-ḳarīb ol mesned-i ʿālīye sāye-i iclāl ṣalup mütemmim-i dā'ire-i iʿtibār ve ābā vü aʿmāma ebedü'l-ābād sermāye-i ibtihāc ü iftiḫār ola.

Ol fāżıl-ı nāmdāruñ feżā'il-i ʿilmiyyelerine dāll, elsine-i ṯelāṯede eşʿār-ı dil-güşāları ve müretteb ü mükemmel *Dīvān*-ı belāġat-intimāları vardur. *Ḳaṣīde-i Bürde*'yi taḫmīs itmişlerdür. Bu maṭlaʿ-ı ḫūrşīd-iştihār nümūne-i güftār-ı dürer-bārlarıdur[2]:

Beyt Hevā-yı sünbülīde seyr-i sünbülzār aʿlādur
Zemīni āsumānı gösterür özge temāşādur[3]

el-Mevlā ʿÖmer (Minḳārī ʿÖmer Efendi[4])

ʿAlā'iyye sengistānından külüng-i külengī ile āşikār ve "Minḳārī" laḳabı ile şöhret-şiʿār olmış idi. İstinşāḳ-ı nesīm-i ʿanber-şemīm-i ʿilm ü ʿirfān içün kūçe-gerdān-ı ʿaṭṭārān-ı taḥḳīḳ u īḳān olup tercemesi sebḳ iden Zülfinigār'uñ tilmīẕ-i ḫāṣṣ-ı bāhirü'l-iḥtiṣāṣı ve ol ṣayd-endāz-ı evc-i kemālüñ ṣanʿat-āmūz-ı iḳtināṣı olduḳdan ṣoñra ṣadr-ı ʿālī-ḳadr-i Bircīs-maḳām Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi āstānesine intisāb ve şeref-i mülāzemetlerini iktisāb itmiş idi. El-ḥāletü hāẕihi iʿtilā-yı evc-i menāṣıb içün taḥrīk-i şeh-bāl-i himmet ve baʿż-ı medārisde ʿilm-i şerīfe ḫidmet iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ

1 Kendüler daḫı:- R1, E
2 244b SE
3 Bu beyit SE'de hem metinde hem de 244a sayfasının kenarında yer almaktadır.
4 Minḳārī ʿÖmer Efendi:ʿÖmer Efendi Minḳārī R1

on üç Receb'inde Ḥelvācı-zāde yirine Yūsuf Paşa ḫāricine 'āric olmış idi. On altı Rebī'u'l-evvel'inde Ḳoca Tāce'd-dīn yirine Aġrus fetvāsına naḳl olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Māh-ı Cemādiye'l-ūlā'da 'Arab-zāde rebībi Maḥmūd Çelebi yirine[1] Eski İbrāhīm Paşa Medresesi 'ināyet olındı. Biñ yigirmi Receb'inde Burhān Efendi yirine Üsküdār'da Meḥemmed Paşa pāyesine vāṣıl, yigirmi iki Ramażān'ında selefi yirine Ġażanfer Aġa Medresesi'ne nā'il olup yigirmi üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ṭoḳuz-zāde yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene temāmında Edrine'de Sulṭān Bāyezīd müderrisi olan Nevālī-zāde 'Aṭāyī Çelebi muḫtellü'd-dimāġ olmaġla vaẓīfe ile ferāġ eyleyüp medresesi bunlara tevcīh olındı. Yigirmi beş Ramażān'ında Ḥasan Beg-zāde yirine Eyyūb Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi altı Muḥarrem'inde Çavuş-zāde yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā'da ferş-i seccāde-i ifāde eyledi. Yigirmi yedi Muḥarrem'inde Bülbül-zāde Efendi yirine Eyyūb ḳażāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Yigirmi sekiz Cemādiye'l **[419b]** -ūlā'sında Bī-endām yirine ḫil'at-i ḳażā-yı Ḳuds-i Şerīf ile teşrīf olındı. Biñ otuz Ṣafer'inde ref' olınup yirine Ḥaleb'den Maḥmūd-zāde naḳl olındı. Ol eṣnāda Ḥaremeyn-i Şerīfeyn ḳażāların ṭarīḳ uġrılamaġa vesīle ve reh-zenān-ı ḥarīṣi[2] iġfāl içün sermāye-i mekr ü ḥīle iden erbāb-ı riyā meslekin veche-i ḳavāfil-i ārzū ve taḥṣīl içün ṭavḳ-ı beşerīden ḫāric tek ü pū eyleyüp sermāye-i saḫt-ı cānı ve imdād-ı 'ömr-i cāvidānı ile biñ otuz iki evāḫirinde ferāġ iden Mollā 'Alī Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsı ile ikrām olındı. Ol buḳ'a-i mübārekede āsūde min-ḳār olan rūy-ı siyāhından āb-ı zemzem ile şūyende-i çirk-i günāh ve rüste-i ṣaff-ı 'ibādetgāh olup mānend-i būtīmār ṣayd-ı māhī-i merām içün āmāde-minḳār iken biñ otuz dört evā'ilinde ḥatf-i enfe helāk ve āġişte-i ḫaḳ-i muḳaddes-i pāk olup yirine Yeñişehr'den ma'zūl iken Ḳara Çelebi-zāde maḫdūmı Maḥmūd Efendi naḳl olındı.

Mevlānā-yı mezbūr 'iffet ü ṣalāḥ ile meşhūr, muḥibb-i efāżıl ü ekārim, ṭabla-gerdān-ı ṣenā-yı ehl-i mekārim, ṣuleḥā vü meşā'iḫe mā'il ve[3] اكثر اهل الجنة البله 'idādında dāḫil, zu'mınca cevher-i ẕātın yāḳūt-ı minḳārī ile hem-seng, belki ḥüsn-i burnı ile dengā-deng bilen sāde-dillerden idi.

1 414b E
2 ṭarīḳı SE
3 Hadîs-i Şerîf "Cennetliklerin çoğu saf, temiz, kendi hâlinde kişilerdir." Abdülkâhir el-Cürcânî, Kitâbü Delâili'l-i'câz, Mektebetü'l-hâncî, Kahire 1989, s. 338-339.

el-Mevlā Ḳāsım (Naḳībü'l-eşrāf[1] Ġubārī Efendi)

Vücūd-ı keṯīrü'l-maḥāmidi belde-i Āmid'den pedīdār ve ḫoş-nüvīslikde nādire-i edvār olup be-taḫṣīṣ riḳḳat-i ḫaṭṭ-ı ġubār ile la'l-i cānāne gibi pür-iştihār olmaġın "Ġubārī" maḫlaṣı ile şöhret-şi'ār olmış idi. Dārü'l-mülk-i İstanbul'a geldüke vechetü'l-āmāl-i ṭalebe-i cāh u celāl olan Ḫˇāce Efendi āstānesine rūy-māl idüp bir dāne pirince Sūre-i Kerīme-i İḫlāṣ'ı taḥrīr ve ol gevher-i girān-ḳadri 'arż-ı pīşgāh-ı ḫˇāce-i nāḳıd u baṣīr ḳılduḳda maẓhar-ı 'ināyet ü 'āṭıfeti ve melzūm-i lāzıme-i mülāzemeti olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi dest-yārī-i teraḳḳıyyātla her pāyede tekrīm ve kām-şümārān-ı merāḳī-i menāṣıba taḳdīm olınup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on Şevvāl'inde Ebūbekr Efendi yirine Fetḥiyye'de Sinān Paşa Medresesi i'ṭā olındı. On dört Rebī'u'l-evvel'inde Kerīm Çelebi yirine Ḥāfıẓ Paşa ḫāricine taḥrīk olındı. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Nāẓır-zāde yirine Cerrāḥ Paşa ḥalīlesi Gevher Ḫān[2] Sulṭān pāyesine terfī' olındı. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Bālī Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Yigirmi bir Şevvāl'inde Ḳudsī Efendi yirine Eyyūb Medresesi'ne manṣūb olmışlar idi. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Şems-zāde Çelebi yirine Süleymāniyye medārisinüñ birine ḳadem-i ḥimmet ḳodılar. Yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında[3] Emīr 'Alī Efendi maḥlūlinden manṣıb-ı celīl-i neḳābet 'ināyet olınmış idi[4]. El-ḥāletü hāẕihi Mekke-i Mükerreme pāyesi ile ikrām, ba'dehu İstanbul ḳażāsı i'tibārı ile iḥtirām olınmış idi. Otuz dört Cemādiye'l-āḫire'sinde mütevārī-i mevce-i mezār ve ġarḳ-ı raḥmet-i Perverdigār olup ol manṣıb-ı nebīh Anaṭolı Ṣadrı Şerīf Efendi'ye tevcīh olındı. Türbe-i muḳaddese-i Ḥażret-i Eyyūb civārında medfūndur.

Mollā-yı merḳūm ḥarīṣ-i iḳtinā-yı ma'ārif ü 'ulūm, vecīh ü edīb, ḥulvu'l-lisān ü lebīb, müntesib **[420a]** olduġı kibār mecālisinde herkesi ḫayr ile yād ve iḥsāna teveccühlerin tebşīr ile nice maḥzūnı şād ḳılmaga mu'tād idi.

Leẕā'iẕ-i dünyeviyyeden rīş-ḫand-i ebleh-pesend ile ḫursend ve rişvet-i ḳallāşān olan ta'ẓīm ü tevḳīr-i bendegī kemendine bend, şāne vü mir'āt, mikḥale

1 Naḳībü'l-eşrāf:Seyyid Ḳāsım E; - R1
2 ḥalīlesi//Sulṭān:Sulṭānī R1, SE
3 Ṣafer'inde SE
4 415a E

vü 'ıṭriyyāt 'umde-i 'udde-i destgāhı ve cāh-ı vecāhet ü sāye-i belāhet, seng-endāzān-ı taḥḳīr ü teşnī'den penāhı idi. Ammā ḫilāl-i muṭaraḥada ṣıyāġat-i kelām ve ḫurde-kārī-i sevād-ı erḳām ile[1] üstād-ı her ṣāni' u bārī ve çābük-süvārān-ı kümeyt-i aḳlām ile müsāhim ü mübārī, belki dem-i mübāhāt-ı mū-şikāfīde لا يشق غبارى[2] diyü da'vā itse raṭbu'l-lisān-ı ṣenā olanlar ḫāme gibi taḥrīr-i veṣīḳa-i taṣdīḳa cārī olmaḳ muḳarrer idi. Merḥūmuñ nesebi medḫūl ve raḥīḳ-ı taḥḳīḳ ma'lūl olup naḳl olınur ki menāṣıb-ı 'āliyeye geldükde pederi İstanbul'a gelüp evvel mülāḳātında ta'accüb-künān, "Ḥāşā ki bu sulṭān benüm oġlum ola." dir.

el-Mevlā Sinān (Nehcī Sinān[3] Efendi){Nehcī}

Vilāyet-i Ḥamīd a'mālinden belde-i Burdur'dan nümāyān ve "Nehcī" maḫlaṣı ile ma'lūm-ı 'ālemiyān olmış idi. Nehc-i sedīd-i erbāb-ı isti'dād üzere i'māl-i meleke-i māder-zād eyleyüp Kemāl Beg-zāde Efendi'den mülāzemetle ber-murād olduḳdan ṣoñra aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Bāyezīd Paşa Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ beş Ṣa'bān'ında Muṣliḥi'd-dīn Efendi maḫlūlinden Edrine'de Ṭaşlıḳ müderrisi olmış idi. On iki Ṣa'bān'ında Tāce'd-dīn Efendi yirine Ḥalebiyye pāyesine terfī' olındı. On dört Ẕi'l-ḥicce'sinde selefi Tāc Efendi yirine Üçşerefeli'ye nā'il, on yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Şems-zāde yirine Ṣaḥn'a vāṣıl olup on sekiz Muḥarrem'inde Ṣādıḳ Efendi yirine Anḳara ḳażāsı tevcīh[4] olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup eşrāf-ı ḳużātdan Anḳaralı Emīr Efendi i'āde olındı. Yigirmi bir Rebī'u'l-evvel'inde Fāżıl 'Abdu'llāh Efendi yirine Ḳonya ḳażāsı 'ināyet olındı. Yigirmi iki Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup manṣıbı Şāh Çelebi'ye teklīf olındı. Yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde Arpacı-zāde yirine dārü's-selām-ı Baġdād ḥükūmeti ile nā'il-i murād oldı. Yigirmi sekiz Receb'inde ref' olınup yirine Muḥarrem Efendi terfī' olındı. Otuz üç Ramażān'ında selef-i[5] sālifi Arpacı-zāde yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsı iḥsān olındı. Mıṣr'dan gemi ile Yenbū' İskelesi'ne

1 245a SE
2 "Benim elime kimse su dökemez!"
3 - SE
4 ḳażāsı tevcīh:ḳażāsına ref' SE
5 ḫalef-i SE

çıḳup eṣnā-yı rāhda intiḳāl eyledi. Meyyiti Medīne-i Münevvere'ye īṣāl olınup Baḳī''da defn olındı. Otuz dört Cemādiye'l-āḫire'sinde ḫaber-i vefātı[1] vāṣıl olup[2] Edhem-zāde Efendi ḫādim-i ḥarem-i Resūl olmış idi.

Mevlānā-yı merḳūm sime-i 'ilm ü ma'ārifle mevsūm, ṣalāḥ u 'iffetle semīr, pīr-i rūşen-żamīr idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Arpacı-zāde Meḥemmed Efendi[3])

Belde-i Ḳayṣeriyye'den sevḳ-ı seriyye-i 'azīmet ve "Arpacı-zāde" 'unvānı ile iktisāb-ı şöhret ḳılmış idi. Ḫˇāce-i pādişāh-ı 'ālem-penāh Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve 'azm-i ṭarīḳ-ı tedrīse cāzim olup taṣarruf-ı bıḳā'-ı 'ilmiyye ve iḥrāz-ı envā'-ı ümniyye iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on Muḥarrem'inde Zeynī-zāde yirine Ḫusrev Ketḫudā Medresesi'ne müderris olmış idi. On sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Çavuş-zāde yirine Zāl Paşa[4] ḫāricine taḥrīk olındı. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde Nūrī yirine Fāṭıma Ḫānım pāyesine terfī' olındı. Biñ **[420b]** yigirmi Receb'inde Edhem-zāde yirine Burūsa Sulṭāniyyesi'ne naḳl olındı. Yigirmi iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Cüvānī yirine Bosna ḳażāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Yigirmi dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḳabaṣaḳal Müftī yirine Ṣaḥn'a gelüp yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında Şeker Efendi yirine Āmid ḳażāsı 'ināyet olındı. Yigirmi altı Cemādiye'l-āḫire'sinde[5] Baġdād Ḳāżīsi Tevfīḳī-zāde ile mübādele-i manṣıb itdiler. Yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup yirine Nehcī Efendi naṣb olındı. Otuz iki Rebī'u'l-āḫir'inde 'Arab Ḫˇāce yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsı ile teşrīf olındı. Otuz üç Ramażān'ında ref' olınup yirine Nehcī Efendi terfī' olındı. Ol eṣnālarda ḫalef ü selef, 'alef-i şemşīr-i telef olup diyār-ı Rūm'a ḳudūm müyesser olmamış idi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, pīr-i 'ābid-i ṣāliḥ, merd-i sa'ādetmend-i müfliḥ idi.

---

1 Fevti SE
2 yirine SE
3 Meḥemmed Efendi:- SE
4 415b E
5 Ūlāsında E

el-Mevlā 'Abdu'r-raḥmān ('Abdu'r-raḥmān Efendi[1])

Vilāyet-i Anaṭolı'dan bedīd ve nā'il-i rütbe-i dāniş ü dīd olup ṭarīḳ-ı 'ilme 'āzim ve Mollā Efendi'den mülāzım olup devr-i merātib ve aḫẕ-ı revātib iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi Receb'inde 'Abdu'llāh Efendi yirine Pervīz Efendi müderrisi olmış idi. Yigirmi altı Ramażān'ında hem-nāmı Mevlānā 'Abdu'r-raḥmān yirine Ḫanceriyye pāyesi iḥsān olındı. Yigirmi ṭoḳuz Şevvāl'inde Köse Şemse'd-dīn maḥlūlinden[2] Ḳapluca Medresesi'ne ḥareket eyledi. Otuz iki Receb'inde Aṭranos ḳażāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Māh-ı Ramażān'da istiġnā iden 'Acem Meḥemmed yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı ile ikrām olındı. Otuz dört Ṣafer'inde 'azl olınup manṣıbı Potur Ṣāliḥ Efendi'ye virildi. Ol eṣnālarda güm-nām-ı şehr-i vücūd ve üstürde-i ṣaḥīfe-i şühūd oldı.

Mevlānā-yı merḳūm hem-reng-i erbāb-ı rüsūm, ṣāfī-derūn u pāk-nihād, Müslim-i ḳavī-i'tiḳād idi.

el-Mevlā Şeyḫ Meḥemmed (Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi)

Arżırūm ḳāżīsi olup maḥv-ı rüsūm ve ḳaṭ'-ı peyvend-i me'mūl ü merūm iden Ṭoḳuz Meḥemmed Efendi'nüñ maḫdūm-ı mihteri Şeyḫī Çelebi[3] ḫidmetleridür. Ṭoḳuz yüz yetmiş ḥudūdında gevher-i ẕātı zīb-i kenār-ı māder-i dünyā ve ḥāṣıl-kerde-i çār-ümmehāt ü nüh-ābā olup mışḳale-i ictihād ile cilā-baḫş-ı mir'āt-ı bāl ve ḳābil-i naḳş-ı isti'dād ü istīhāl olduḳda Şeyḫü'l-İslām Çivi-zāde Efendi'den mülāzemetle bekām ve ba'ż-ı merātib-i 'ilmiyye ile maẓhar-ı ikrām olup ḳırḳ aḳçe ile Esediyye Medresesi'nden munfaṣıl iken biñ on iki Cemādiye'l-āḫire'sinde fevt olan Żuhūrī maḥlūlinden 'Oṣmān Paşa Medresesi i'ṭā olındı. On yedi Ṣafer'inde Ḥasan Beg[4]-zāde Çelebi yirine Rüstem Paşa ḫāricine taḥrīk olındı. On sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Riyāżī Efendi yirine Edrineḳapusı pāyesine terfī' ḳılındı. On ṭoḳuz Ramażān'ında selef-i sālifi yirine Ṣaḥn taḥillesinden ṣoñra Cüvānī yirine Kütāhiyye ḳażāsı virilüp ḳabūl itmedükde 'azl iḫ-

1 - SE
2 Şemse'd-dīn maḥlūlinden:Şems yirine SE
3 Efendi R1, E
4 - E

tiyār eyledi. Sene temāmında ʻArab-zāde rebībi Maḥmūd Çelebi maḥlūlinden[1] tekrār Edrineḳapusı müderrisi oldı. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Tāce'd-dīn Efendi yirine Maġnisa ḳażāsı virilüp ḳabūlden ibā itmekle ʻazl iḫtiyār eyledi. Yigirmi üç Rebīʻu'l-āḫir'inde Żaʻīfī-zāde maḥlūlinden Ṣaḥn Medresesi ʻināyet olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʻde'sinde Ḳara Muʻīd yirine Edrine **[421a]** Bāyezīdiyyesi'ne terfīʻ olındı. Māh-ı Ẕi'l-ḥicce'de Muḥarrem Efendi yirine Baġdād ḳażāsı ile ber-murād oldı. Yigirmi beş Ramażān'ında maʻzūl olup manṣıbı Receb-zāde'ye teklīf[2] olındı. Otuz bir Cemādiye'l-āḫire'sinde İstanbulī ʻAlī Efendi yirine İzmir ḳażāsı virildi. Otuz iki Rebīʻu'l-āḫir'inde ʻazl olınup yirine Şaʻrāvī Efendi naṣb olındı. Otuz dört Şevvāl'inde[3] ʻālem-i ṣuretden irtiḥāl ve civār-ı ḳudse intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr aḫlāḳ-ı kerīme ile meşhūr, eyyām-ı tedrīsde müdāreseye müştaġil, hengām-ı ḳażāsında ʻilmi ile ʻāmil, maḳām-ı ṣadāḳatde ṣābit-ḳadem, nīk-ḫaṣlet ü firişte-nihād ādem idi.

el-Mevlā Muṭahhar (Muṭahhar Efendi[4])

Ṭıynet-i vücūdı ḫāk-i pāk-i Şirvān-zemīnde taḫmīr ve feyeżān-ı mā'-ı ilāhī-i ʻilm ü ʻirfān ile evsāḫ-ı cehl ü nā-dānīsi taṭhīr olınup;

Şiʻr

ابا زيد اعلم ان من شرب الطلا
تدنس فالخط كنه قول المجرب

و قد كنت سميت المطهر و الفتى
يصدق فى الامثال تسمية الاب

فلا تحسها كيما تكون مطهرا
والا فغير ذلك الاسم فاشرب [5]

1 245b SE
2 416a E
3 ḫilālinde E
4 Muṭahhar Efendi:- R1
5 "Ebu Zeyd, bil ki çiğ tanelerini içmek kişiyi bazen yanlışa sürükler. Çünkü yazı, tecrübeli birinin sözünün tamamına bedeldir. Mutahhir diye isimlendirmiştim onu. Çünkü bir genç, örneklik yönünden babasının verdiği ismi doğrular diye düşündüm. Her ne kadar o, mutahhir olsa da sen onu hissedemezsin. Bu yüzden bu ismi değiştir ve içmeye devam et."

mażmūn-ı irşād-nümūnın naṣb-ı 'ayn-ı sa'y ü ṭaleb ve sipāhī iken 'azm-i ṭarīḳ-ı 'ilm ü edeb ḳılup iksīr-i dīn ü devlet ve kibrīt-i aḥmer-i 'izz ü sa'ādet olan Ḫˇāce Efendi āstānesine intisāb ve ibrīz-i ḫāliṣ-i iltifātlarından iḥrāz-ı niṣāb ḳılmaġla cülūs-ı Meḥemmed Ḫānī nevbetinde mülāzım ve devlet ü sa'ādet gibi ḫidmetlerine müdāvim olmış idi. Ba'dehu pey-ender-pey mesned-efrūz-ı şeyḫü'l-islāmī olan maḫdūmān-ı girāmī Meḥemmed Efendi ve Es'ad Efendi ḥażretlerinüñ ṣadāretleri eyyāmında teẕkirecileri ve fetvāları hengāmında müsteşār ü maḥrem-i esrār olup;

Beyt Devlet ḳapusı meykededür bu zemānede
Sāḳīdürür viren alan ol āsitānede

mażmūnı üzere mu'avvelün 'aleyh-i umūr ve merci'-i cumhūr olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi ḳaṭ'-ı merātib ve aḫẕ-ı menāṣıb-ı[1] münāsib iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on beş Ẕi'l-ḥicce'sinde[2] müteḳā'id olan Ṣādıḳ-zāde Muṣṭafā Çelebi yirine Defterdār Yaḥyā Medresesi tevcīh olındı. On sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi yirine Rüstem Paşa Medresesi'ne ḥareket eyledi. On ṭoḳuz Ramażān'ında Ḥasan Beg-zāde yirine Üsküdār'da Mihrümāh Sulṭān pāyesin cāygāh idüp yigirmi iki evāḫirinde[3] Yaluñ-zāde yirine Ṣaḥn'a geldi. Yigirmi dört Muḥarrem'inde Mu'īd-zāde yirine Şeh-zāde müderrisi olup yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında Ġubārī yirine Süleymāniyye'ye terfī' olınup yigirmi yedi Receb'inde Mu'īd-zāde yirine Dārü'l-ḥadīs̱-i Süleymān Ḫānī ile vāṣıl-ı ser-menzil-i emānī oldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde gitmeyen Dāvud-zāde yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsı ile tebcīl, yigirmi sekiz Ṣa'bān'ında 'Azmī-zāde Efendi yirine Mıṣr-ı Ḳāhire'ye tebdīl olındı. Ḳażāsı ḥālinde ḥacc-ı Beytü'l-ḥarām ve ziyāret-i Ravża-i Seyyidü'l-enām *'aleyhi efḍalu's-selām* itmişler idi. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup yirine Çivi-zāde Efendi ferş-i seccāde-i ḥükūmet eyledi. Otuz iki Cemādiye'l-āḫire'sinde[4] 'Uşşāḳī-zāde yirine maḥrūse-i Edrine'ye ḥākim olup otuz üç Muḥar-

1 Manṣıb-ı SE
2 Ṣafer'inde R1
3 Rebī'u'l-āḫir'inde E
4 Ūlāsında R1

rem'inde Ṭulumcı Ḥüsām Efendi mesned-nişīn-i ḥükūmetleri oldı. Otuz dört Muḥarrem'inde Ebū Sa'īd Efendi ḥażretlerinden ṣoñra Ġalaṭa **[421b]** ḳażāsı virilüp ḳāżī iken dā'in-i saḫt-gīr-i ecel müteḳāżī olmış idi. Manṣıb-ı maḥlūl 'Abdu'l-kerīm Efendi'ye virilüp;

Mıṣrā' Bir evde 'īş ü şādī bir evde ye's ü mātem

mefhūmı meşhūd-ı 'ayn-ı 'ibret-bīn-i 'ālem oldı.

Mevlānā-yı merḳūm dāḫil-i dā'ire-i erbāb-ı fühūm, cebīn-i aḥvāli[1] maṭraḥ-ı şu'ā'-ı sa'ādet, ṣafḥa-i şu'ūnı ḳābil-i pertev-i baḫt ü devlet, cevher-i ḫātem-i iḳbāli seng-i yede-i bārān-ı fażl ü nevāl ve āstān-ı devlet-me'ābı ḥacer-i mükerrem-i āmāl, belki mıḳnāṭīs-i envā'-ı cins ü māl, ceyb-i himmeti reşk-endāz-ı kīse-i kān ü kāse-i 'ummān[2], ḫizāne-i zer ü sīmi ḫum-ḫāne-i Cemşīd'den nişān;

Beyt

نه خمها که استاده پهلو بهم
که سد یست از بهر یأجوج غم [3]

mıṣdāḳınca ḳumḳuma-i zer-i kāmilü'l-'ayyār ile memlū ve naḳd-i sere-i encüm-şümār ile her sürdābı ḳımme-i çarḫ-ı nüh-ḳıbāb gibi ṭopṭolu, aḥbābı ḥaḳḳında himmeti mebẕūl, beşāşet-i vech ile liḳāsı mir'āt-ı ḫoş-nümā-yı me'mūl, miḳrāż-ı iḳrāżı ḳāṭı'u'l-'ırḳ-ı iḥtiyāc, ekābir yanında kelimāt-ı nāfiẕesi şerīfī-revāc, baḫt-ı Ḫudā-dādı müsellem-i 'ālem, ṣāḥib-i vücūd ādem idi.

el-Mevlā Ca'fer (Defterdār[4] Murād Efendi Birāderi[5] Ca'fer Efendi)

"Ḳaraḥiṣār-ı Ṣāḥib" nām şehr-i meşhūrdan peydā ve miṡāl-i nūr-ı süveydā hüveydā olup birāder-i mihteri Defterdār Murād Efendi'ye iżāfetle meşhūr ve Ferḳadān gibi ṣınv-ı mükerremi ile semā-yı i'tibārdan fā'iżü'n-nūr olmış idi. İbrīz-i tibr-tebār-ı isti'dādın pūte-i ḳīl ü ḳāl-i iştiġālden ḫalāṣ ve mānend-i zer-i

1 ḥāli SE
2 416b E
3 "Şu yan yana duranlar sanki (şarap) küpleri değil de dert Yecüc'ü gibi aramızda duran bir settir."
4 - R1, E
5 Murād Efendi Birāderi:- R1

Ca'ferī lā'iḳ-ı sikke-i ḳabūl-i ḫavāṣṣ ḳılduḳda Samsūnī-zāde Ḥācī Efendi ḫidmetlerinde ḳā'im ve ṭoḳuz yüz yetmiş ṭoḳuz tārīḫinde Üçşerefeli i'ādesinden mülāzım olmış idi. Bi-ḥasebi'l-merātib teraḳḳī-i merāḳī-i menāṣıb iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ bir Muḥarrem'inde Ḳazancıḳulı Sinān yirine "Ṣoġuḳḳuyı" dimekle ma'rūf Pīrī Paşa Medresesi iḥsān olınmış idi. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde yirinde pāye i'tibār olındı. On iki Cemādiye'l-ūlā'sında İsmā'īl Efendi yirine Ḳızılmuṣluḳ Medresesi'nde isāle-i zülāl-i taḥḳīḳ u beyān idüp ni'met-i celīle-i cāh u 'unvān içün āb-der-dehān[1] iken on üç Receb'inde Nevālī-zāde Żiyā Çelebi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Üç günden ṣoñra Müftī Birāderi Çelebi Efendi yirine Anḳara ḳażāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. On altı Ṣafer'inde Ḳaragülmez yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne terfī' olındı. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde Ḥüsām Efendi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı in'ām olındı. Yigirmi Ṣafer'inde 'azl olınup yirine Yumurṭa Vā'iẓi naṣb olındı. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında Kec-dehān Efendi yirine İzmir ḳażāsı 'ināyet olındı. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde ref' olınup Ḥelvācı-zāde cā-nişīn-i ḥükūmeti oldı. Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında Filibe efendisi Çelebi Efendi yirine Eyyūb ḳażāsı tevcīh olınmış idi. Yigirmi dört Rebī'u'l-āḫir'inde ma'zūl olup manṣıbı 'Alī Çelebi-zāde Efendi'ye virildi. Yigirmi altı Muḥarrem'inde taḥille tarīḳı ile müteḳā'id olan Seyfī-zāde yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsı ile teşrīf **[422a]** olındı. Ba'de senetin manṣıbı Tevfīḳī-zāde'ye virilüp tekrār yirinde muḳarrer ḳılındı. Yigirmi sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup ol manṣıb-ı celīl ile Bī-endām Efendi tebcīl olındı. Otuz dört Rebī'u'l-evvel'inde ḳabūl itmeyen Menteş-zāde İbrāhīm Efendi[2] yirine mükerreren Eyyūb ḳażāsına manṣūb olmış idi. Otuz beş Cemādiye'l-āḫire'sinde 'alīlen 'azl olınup Ṣıdḳī Efendi taḫlīf olındı. Bir hefteden ṣoñra manṣıb-ı ḥayātdan munfaṣıl[3] ve 'ālem-i bāḳīye vāṣıl oldı.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ u sükūnetle meşhūr, ḳażāsında fuḳarāya nāfi', pīr-i edīb ü mütevāżı' idi.

1 246a SE
2 İbrāhīm Efendi:- SE
3 mün'azil SE

el-Mevlā Muṣṭafā bin Ḥüseyn (Ḥüsām-zāde Muṣṭafā Efendi[1])

Maḥrūse-i Burūsa'da pederi Mevlānā Ḥüsām ve kendi "Ḥüsām-zāde" 'unvānı ile meşhūr-ı enāmdur. Cevāhir-i zevāhir-i 'ilm ü 'irfānı mecālis-i 'ulemādan iltiḳāṭ u intiḳād ve güncīde-i ḥavṣala-i isti'dādı olacaḳ deńlü cem' u i'dād eyleyüp Şeyḫü'l-İslām Şeyḫī Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle ber-murād olmış idi. Ba'żı medāris-i 'ilmiyyeye mutaṣarrıf ve nuḫbe-i evḳātın īfā-yı ḥaḳḳ-ı şarṭ-ı vāḳıf ve istīfā-yı vaẓā'ife ṣārif olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biń on ṭoḳuz[2] Muḥarrem'inde Fenārī-zāde Şeyḫī Çelebi yirine Beşikṭaş'da Sinān Paşa Medresesi tevcīh olınmış idi. Yigirmi iki Ẕi'l-ḥicce'sinde Fenārī-zāde Şāh Çelebi yirine Burūsa'da Yıldırım Ḫān pāyesi iḥsān olındı. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Mütevellī-zāde yirine İstanbul'da Ca'fer Aġa pāyesine naḳl olındı. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde 'Allāme Şeyḫī Efendi yirine Şāh Sulṭān pāyesine taḥrīk olındı. Sene-i mezbūre Receb'inde selef-i sālifi Fenārī-zāde Şeyḫī Çelebi yirine Ṣaḥn'a geldi. Yigirmi ṭoḳuz Muḥarrem'inde Ḳabaḳulaḳ-zāde yirine altmışla Burūsa Sulṭāniyyesi'ne terfī' olındı. Biń otuz Rebī'u'l-evvel'inde Şeker Efendi yirine Maġnisa ḳażāsı virilüp ḳabūl itmedükde ma'zūl ḳaldı. Otuz bir Cemādiye'l-ūlā'sında Dersi'ām Meḥemmed Efendi maḥlūlinden İsmiḫān Sulṭān Medresesi in'ām olındı. Otuz iki Muḥarrem'inde Ketḫudā Muṣṭafā Efendi maḫdūmı Maḥmūd Efendi ḫidmetleri[3] yirine Eyyūb Medresesi tevcīh olınup sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında Ḳara Çelebi-zāde 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā ile terfīh olındı. Şehr-i Ẕi'l-ḥicce'de 'Abdu'llāh-ı Amāsī yirine Süleymāniyye medārisinüń birine gelüp otuz dört Ṣafer'inde ḳabūl itmeyen Ebābīl yirine Ḥaleb ḳażāsı ile tebcīl olındı. Otuz beş Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup Fenārī-zāde Şeyḫī Çelebi[4] seccāde-nişīn-i ḥükūmeti oldı. Evāḫir-i sene-i mezbūrede 'ālem-i ḥisden intiḳāl ve civār-ı ḳudse irtiḥāl eyledi.

Mevlānā-yı merḳūm taṣvīr-i meclis-i erbāb-ı rüsūm, mānend-i ṣūret-i dīvār, keṯīrü's-ṣamt-ı kem-āzār, kemāl-i vaḳārından "Ḳāżī'asker" laḳabı ile meşhūr, ta'aẓẓum-i zā'id ile uḍḥūke-i cumhūr, sāye-i sükūtda ġunūde, mestūrü'l-ḥāl ü āsūde, iḥtişāma mā'il, ebleh-i sāde-dil idi.

1 Ḥüsām//Efendi:Ḥüsām-zāde-i Burūsavī E, SE
2 417a E
3 - R1, E
4 Efendi R1, E

el-Mevlā el-Fāżıl Meḥemmed bin Meḥemmed eş-Şehīr bi-Bostān-zāde (Bostān-zāde Meḥemmed Efendi)

Şeyḫü'l-İslām, ḳıdvetü'l-'ulemā'i'l-a'lām Bostān-zāde Meḥemmed Efendi **[422b]** ḥażretlerinüñ nev-bāve-i nihāl-i sāye[1]-güsteri, ya'nī maḫdūm-ı mükerrem-i mihteri Meḥemmed Efendi ḫidmetleridür. Ṭoḳuz yüz yetmiş iki senesinde serā-perde-i 'ademden meclis-i vücūda vaż'-ı ḳadem ḳılup ḫizāne-i ḥıżāne-i vālid-i mācidlerinde gevher-i isti'dādı mıṣḳale-i üstād ile cilā-dāde ve mānend-i faṣṣ-ı nigīn peẕīrā-yı nuḳūş-i ifāde olup mir'āt-ı sāde-i güşāde gibi ḳabūl-i ṣuver-i ẕihniyye-i 'ilm ü edeb ve feżā'il-i mevrūṯeyi ser-bār-ı fażl-ı mükteseb ḳılduḳda ḳāmet-i vālā-yı istīhāli vālid-i 'alī-şānlarından teşrīf-i mülāzemetle ṭırāzende ve elvān-ı luṭf u ināyetle nāzende olup ṭoḳuz yüz ṭoḳsan altı Cemādiye'l-āḫire'sinde maḫādīm-i ṣudūr-ı kirām ḳānūnı üzere ikrām ve 'Ubūdī yirine ibtidā Murād Paşa ḫārici ile iḥtirām olınmış idi. Ṭoḳsan sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ṣalıncaḳ Rıḍvān yirine Ḳalender-ḫāne pāyesine sāye-endāz, ṭoḳsan ṭoḳuz Şevvāl'inde Zeyne'l-'ābidīn Efendi yirine Medrese-i Ṣaḥn ile maẓhar-ı i'zāz olup[2] biñ bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ṭursun-zāde yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi'yle tekrīm olınup biñ iki Ramażān'ında Şeyḫī Efendi Maḫdūmı maḥlūlinden Süleymāniyye'de ferş-i seccāde-i ifāde idüp biñ üç Ṣa'bān'ında[3] 'Abdu'r-raḥīm Efendi yirine maḥrūse-i Selānik'e ḥākim olmışlar idi. Biñ dört Cemādiye'l-ūlā'sında yüz otuz aḳçe vaẓīfe ile müteḳā'id olup manṣıb-ı mezbūr Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi'ye virildi. Biñ beş Receb'inde Ḳınalı-zāde Ḥasan Efendi yirine dārü'n-naṣr-ı[4] Edrine[5] ḥükūmeti tefvīż olındı. Biñ altı Muḥarrem'inde Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn yirine Ġalaṭa ḳażāsına naḳl olındılar. Sene-i mezbūre[6] Şevvāl'inde ṯāniyen Selānik ḳażāsına tebdīl ve selefleri Ḥasan Ketḫudā-zāde[7] Ġalaṭa'ya naḳl ü taḥvīl ḳılındı. Biñ

1 - E, SE
2 Maẓhar//olup:i'zāz olınup SE
3 Şevvālinde SE
4 Dārü'n-naṣr-ı:- SE
5 246b SE
6 417b E
7 Zāde yirine SE

yedi Şa'bān'ında[1] 'azl olınup 'Abdu'r-raḥīm Efendi mesned-nişīn-i ḥükūmet oldı[2]. Biñ sekiz Muḥarrem'inde ḫalefi yirine ṣāliṣen Selānik ḳażāsı virilmiş iken birḳaç günden ṣoñra anlar maḥallinde ibḳā, bunlar mübtelā-yı 'azl-i nā-ber-cā oldı. Biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde İmām Dāmādı Şeyḫī Çelebi yirine maḥrūse-i Burūsa ḳażāsı ni'amü'l-bedel vāḳi' oldı. Biñ on Şa'bān'ında Duḳadin-zāde yirine Mıṣr-ı Ḳāhire'ye naḳl olındılar. On bir Receb'inde ref' olınup yirine Ḳara Çelebi-zāde Efendi terfi' olındı. On üç Şa'bān'ında[3] 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine İstanbul ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldılar. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde müteḳā'id olup manṣıb-ı mezbūr Rıḍvān Efendi'ye iḥsān olındı. On yedi Ramażān'ında Ketḫudā Muṣṭafā Efendi yirine Anaṭolı ṣadāreti müyesser oldı. On sekiz Şevvāl'inde vaẓīfe-i emṣālle munfaṣıl ve maḳāmlarına Kemāl Efendi ḥażretleri vāṣıl oldı. Yigirmi üç Ramażān'ında 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine ṣadr-ı Rūm ve nā'il-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı merūm olmışlar idi. Yigirmi dört Ramażān'ında teḳā'üd iḫtiyār idüp Kemāl Efendi mesned-ārā-yı ṣadāret oldı. Miḫalic ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olındı. Otuz **[423a]** bir Receb'inde vāḳi' vaḳ'a-i 'Oṣmān Ḫānī'de Mūsā Efendi yirine ṣāniyen Anaṭolı ṣadāretin ḳabūl itdiler. Otuz iki Ṣafer'inüñ selḫinde[4] fāriġ olup ṣınv-ı 'azīz-i mükerremleri Yaḥyā Efendi ḥażretleri mesned-efrūz-ı ṣadāret oldı. Pıravadi arpalığı żamīme-i vaẓīfe ḳılındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḥüseyn Efendi ḥażretleri yirine ṣāniyen Rūmili ṣadrı oldılar. Otuz üç Cemādiye'l-āḫire'sinde ma'zūl olup Ġanī-zāde Efendi mükerreren ṣadr-ı 'ālī-ḳadr oldı. Otuz beş senesi ḫilālinde civār-ı raḥmete intiḳāl eyleyüp ḳayınataları Nişāncı Meḥemmed Paşa Cāmi'i ḥaẓīresinde defn olındılar.

Mollā-yı müşārün-ileyh صبت سجال المغفرة عليه[5] ḥasenü'l-aḫlāḳ, ṭayyibü'l-a'rāḳ, elsine-i ṣelāṣede şi'r ü inşāya ḳādir, 'Arabī taḳrīẓleri 'unvān-ı cerīde-i mefāḫir, sehlü'l-'aṭā vü ḥulvu'l-lisān, leyyinü'l-cānib ü keṣīrü'l-iḥsān, kerem-i mefraṭla ma'rūf, īṣāl-i ḫayra mā'il ü meşġūf, "lā-redd ve lā-kedd" mefhūmıyla 'āmil, aḫẕ ü 'aṭāda mānend-i seḥāb-ı vābil, kemāl-i mülāyemetinden mevā'īd-i

1 Şevvālin'de R1; Ramażān'ında SE
2 - SE
3 Ramażānında SE
4 Ṣafer'inüñ selḫinde:Ṣafer'inde SE
5 "Bağışlanma kovaları onun üzerine dökülsün."

'urḳubiyyesi vāfir, kiştzār-ı āmāle mezra'a-i kemmūn gibi elṭāfı mütekāṣir, kem-āzār ü selīm, maḫdūm-ı kerīm idi.

Ṣadāret-i ṣāniyelerinde dāmād-ı Rüstem-nihādı Kemān-keş 'Alī Paşa vezīr-i a'ẓam bulınup sāḥa-i şevketi ba'īdü'l-etrāf ve kāḫ-ı rif'ati āsmān-ı eşrāf olmış idi. İṣābet-i 'aynu'l-kemāl ile vezīr-i mezbūr maḳhūr u maḳtūl ve bunlar maḫẕūl ü ma'zūl olup rūzgār-ı ġaddār ṭavr-ı ḳadīmin der-kār eyledi.

Beyt و من عادة الايام تحريك ساكن
و تفريق مجموع و تنقيص مشتها [1]

Bu maṭla' anlaruñdur:

Beyt İzüñ tozını dīde-i ter ḳapdı ṣabādan
Girdi eline küḥl-i cilā bād-ı hevādan

el-Mevlā Ḫıżr (Ḫıżr Efendi)

Mā'u'l-ḥayāt-ı 'ilm ü 'irfāndan behre-yāb ve Anaṭolı Ṣadrı Rıḍvān Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle maẓhar-ı feyż-i bī-ḥisāb olup pāye-ber-pāye menāzil-i tedrīse sāye ṣalmaġla ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi ḥudūdında Nūrī Efendi yirine Rodoscuḳ'da Rüstem Paşa müderrisi olmış idi. Yigirmi beş Ramażān'ında Raṭbuyābis yirine Beşikṭaş'da Sinān Paşa Medresesi'ne[2] taḥrīk olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḳaṣṣāb-zāde yirine Emīr Sulṭān pāyesi iḥsān olındı. Yigirmi ṭoḳuz Ṣafer'inde Malġaralı Aḥmed Efendi yirine Amāsıyye fetvāsı tevcīh olındı. Otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sinde selef-i sālifi Aḥmed Efendi yirine Ḳonya ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldı. Otuz dört Receb'inde ma'zūl olup manṣıbı fetvāda ḫalefi olan Ṭursun-zāde'ye[3] naṣīb oldı. Ol eṣnālarda şikeste-sebū-yı çeşme-i zindegānī ve 'āzim-i ābiş-ḫor-ı na'īm-i cāvidānī oldı.

Mevlānā-yı merḳūm ṭālib-i iktisāb-ı 'ulūm, pīr-i ṣāliḥ ü 'ābid, ḥammāme-i mesācid ü ma'ābid, ṣāfī-derūn, ṣāḥib-i ḥazm ü sükūn idi.

1 "Duranı harekete geçirmesi, toplu olanı dağıtması ve iştahı azaltması zamanın kanunudur."
2 418a E
3 Ṭursun-zāde'ye:Ṭursunoġlı'na E

el-Mevlā ʻAlī (Mama-zāde ʻAlīsi)

Edrinevīdür. "Mama-zāde ʻAlīsi" dimekle meşhūr ve nevādir-i şiʻr ü inşādan keşīrü'ş-şuʻūr idi. Ṣadru'l-ʻulemā'i'l-aʻlām, üstādī vü üstādü'l-enām Aḫī-zāde ʻAbdu'l-Ḥalīm Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle **[423b]** bekām olup devr-i medāris-i ʻilmiyye ve irtifā-yı merātib-i ʻaliyye iderek biñ yedi tārīḫinde Yūnus Efendi yirine ḫāric elli ile Gelibolı'da Ṣarıca Paşa Medresesi tevcīh olınmış idi. On yedi tārīḫinde medresesi pāye iʻtibārı ile ʻālī ve ṣaçaḳlı ʻabāyī ile hem-reng-i mevālī olup baʻdehu iẓnün bi'l-iftā ile maẓhar-ı ikrām ve nice yıllar ol meşġale-i şerīfe ile sübḥa-şümār-ı şühūr u aʻvām olmış idi. Otuz bir Cemādiye'l-ūlā'sında ʻAbdu'l-ḥalīm-zāde'yi taʻḳīb idüp ḳabūl itmeyen Çelebi Aḥmed Efendi yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı ile iḥtirām olındı. Otuz iki Receb'inde maʻzūl ve yirine Mollā ʻAcem-i Nā-ḳabūl mevṣūl, baʻdehu ʻAbdu'r-raḥmān Efendi nā'il-i me'mūl oldı. Otuz beş Muḥarrem'inde ʻAbdu'l-ḥalīm-zāde yirine Bosna ḳażāsı müyesser olmış iken sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında mānend-i ẓıll-ı zā'il, ṣaḥīfe-i ʻālemden mużmaḥill olup manṣıbına Başkesen Muṣliḥi'd-dīn vāṣıl oldı.

Mevlānā-yı merḳūm cins-i maʻārifden fā'iz-i mersūm, dūr-mānde-i hem-rāh ü refīḳ, efsürde-i meṭāʻib-i ṭarīḳ, maġdūr-ı rūzgār, mümteḥan-ı dehr-i ġaddār idi.

Mama-zāde {Hādī}: Üstādı Mama-zāde[1] Aḥmed Çelebi "Hādī" maḫlaṣı ile meşhūr ve *Teẕkiretü'ş-şuʻarā*'da mesṭūrdur. Nūrī Efendi merḥūmdan mülāzım ve semt-i ḳażāya ʻāzim olmış idi. Edrine yārānı miyānında benām ve ʻilm ü maʻrifetle meşhūr-ı enām, fenn-i muʻammāda Emrī ve ʻUbeydī'ye ṣāliṣ, ʻulūm-ı edebiyyede Mama-yı Şāmī'ye vāriṣ, ser-defter-i ḳużāt-ı sütūde-ṣıfāt, ḫoş-ṣoḥbet ü pākize-ṭabʻ u laṭīf-simāt idi. Biñ on sekiz tārīḫinde Şumnı ḳażāsından maʻzūl iken;

Beyt Dil bir içim ṣu istedi çeşme-i laʻl-i yārdan
Āb-ı zülāl-i ḫancerin gösterüp işte mā didi

mażmūnı üzere ḫancer-i ser-tīz-i ecelden zebūn ve zaḫm-ı firāḳı ehl-i dile dāġ-ı derūn olmış idi. Bu eşʻār netā'ic-i ẕihn-i güher-niṣārıdur:

1 247a SE

Eş'ār Zevraḳ-ı pür-varaḳa lūle-i dūd oldı dümen
Biz de ṭutduḳ dümeni ḳullanalum yapraḳdan

[Ve lehu] Gelmedi[1] aḥyāya bu şeb ol Mesīḥā-dem meger
Hep gelenler rūḥ yoḳ aḥyāda diyü döndiler

[Ve lehu] Şādī-i merg-i 'adüvden cismüm itdi cānı terk
Müddet-i 'ömrümde bir şād oldum ol da şād-merg

Laṭīfe

Merḥūmuñ çevgān-ı gerdeni kec ve zāl-i gerdūn gibi muḥaddeb ü mu'avvec olup;

Mıṣrā' Bu zāl-i felekden ḥaẓer it yire baḳandur

mażmūnı üzere ḥarf atmaḳda pehlevān ve zenberek gibi kemīn-i ṭa'n ü ṭanzda tīri der-kemān idi. Bir gün ṣadr-ı vālā-ḳadr-i Rūm[2] Bāḳī Efendi merḥūm ḥużūrında ṭaleb-i manṣıb idüp muġālaṭa-i ebleh-firīb ile mülzem ve mevā'īd-i 'urḳūbiyye ile sākit ü beste-dem olmaduḳda ṣadr-ı 'ālī-şān ilḥāḥından ġażabnāk ü perīşān olup hey'et-i i'vicācına telmīḥ ve eṭrāfa ḫitāb idüp şā'irāne ḳaṣdı bu gūne taṣrīḥ iderler ki " 'Acebdür, şu ādem nice yıldur gerden-nihāde-i teslīm olup ṭurur. Bir boynın urur, ṣāḥib-i ḫayr bulınmaz ve cevāb-ı mes'ūli zebān-ı şemşīre ḥavāle olınmaz."

el-Mevlā Aḥmed (Rā'ī-zāde Aḥmed Çelebi)

Tercemesi sebḳ iden Rā'ī Ḥasan Efendi'nüñ **[424a]** maḫdūm-ı firişte-nihādı ve ḫayru'l-ḫalef-i pāk-nijādıdur. Ṭoḳuz yüz seksan beş tārīḫinde şehr-i vücūda ḥaṭṭ-ı riḥāl ve ri'āyet-i ādāb-ı taḥṣīl-i kemāl idüp Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Efendi ḫidmetlerinde ḳā'im ve cülūs-ı Meḥemmed Ḫānī nevbetinde mülāzım olmış idi. Evvelā otuz aḳçe ile Ḫurremiyye Medresesi'ne vāṣıl, ba'dehu ḳırḳla Mollā Kestel Medresesi'nden munfaṣıl olup biñ on dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Maḥmūd Efendi yirine Mesīḥ Paşa Medresesi i'ṭā olınmış idi. Biñ yigirmi Re-

1 Gitmedi R1, SE
2 418b E

ceb'inde 'Araboğlı yirine Yūsuf Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi iki Ramażān'ında Minḳārī yirine Üsküdār'da Meḥemmed Paşa'ya[1] vāṣıl, sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ramażān Efendi yirine Unḳapanı dāḫiline nā'il, yigirmi dört Receb'inde Meḥemmed Efendi yirine Üçşerefeli Medresesi'nde mesnedārā-yı efāżıl olmış idi. Yigirmi altı Ramażān'ında ṣadme-i 'azl ile şerefāt-ı[2] ḳadri mütezelzil ve menār-ı i'tibārı münḥaṭṭ u nāzil olup Baba Ḥüseyn Efendi miḥrāb-nişīn-i dirāset oldı. Yigirmi sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Sefer Efendi yirine Eski Murād Paşa pāyesine ẓafer bulup otuz bir Receb'inde Naḳş-bend-zāde yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesine pā-yı himmet ḳoyup sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ṣādıḳ-zāde ḫıṣmı 'Abdu'llāh yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'yi cilvegāh eyledi. Otuz iki Ṣa'bān'ında Ḥācī Meḥemmed-zāde yirine altmış aḳçe ile Zāl Paşa Sulṭāniyyesi'ne terfī' olınup otuz dört Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Abdu'r-raḥmān Efendi Emīri yirine Medrese-i Ḫāṣekiyye ile sāḥa-i iclāli tevsī' olınmış idi. Otuz beş Ramażān'ında 'īdgāh-ı ervāḥa müsāra'at idüp yirine Ḥüseyn Efendi ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı ṣānīleri Aḥmed Efendi ferş-i seccāde-i dirāset eyledi.

Merḥūm-ı merḳūm, maḫdūm-ı mekrümet-rüsūm, nīk-nefs ü ḫalūḳ, ṣıddīḳ u ṣadūḳ, kütüb-i nefīse cem'ine mā'il, taṣḥīḥ u tenḳīḥe şīfte-dil idi. Ṭarīḳ-ı metā'ib-refīḳda ba'ż-ı 'aḳabāta mübtelā ve efsürde-pā-yı 'acz ü a'yā olup beş pāyede biñ belā ile Ṣaḥn'a vāṣıl ve on senede ol süllem-i dūr u dırāzdan reh-bürde-i ser-menzil olmış idi. Ḥaḳḳā ki ḫams-i mübārek-i ni'met-i cāh u celāl ol derdmende māye-i ġuṣṣa-i gülū-gīr-i sīne-ḫırāṣ[3] ve ol penc-gāne-i esbāb-ı 'izzet ü iḳbāl vaḳ'a-i āmālinde penç-pāre-i şaṭrancī gibi bā'iṣ-i in'iḳād-ı kār-ı ma'āş olmış idi.

el-Mevlā Ḥamza (Ḥamza[4] Efendi)

Medīne-i Ḳayṣeriyye'de ser-zede-i derīçe-i vücūd ve rū-be-rāh-ı ṣaḥrā-yı şühūd olmış idi. Levāzım-ı ṭarīḳ-ı 'ilmi i'dād ve ṭarīḳa-i erbāb-ı isti'dād üzere ictihād idüp nice zemān Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā Efendi'ye ḫidmet ve meyme-

1 Paşa pāyesine SE
2 Sürādiḳāt-ı SE
3 Sīne-ḫırāş:- SE
4 Ḳayṣeriyyeli Ḥamza SE

net-i[1] ḫidmet-i 'aliyyeleri ile iktisāb-ı şeref-i mülāzemet idüp ba'ż-ı medārisde müdāreseye müdāvemet iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi beş Rebī'u'l-evvel'inde Belġıradī Alī Efendi[2] yirine Yūsuf Paşa müderrisi[3] olmış idi. Yigirmi yedi Ṣafer'inde Ḳaṭīfeci-zāde yirine Ḫusrev Ketḫudā Medresesi'ne naḳl olındı. Sene-i mezbūre Receb'inde Seyyid Çelebi[4] yirine Eski İbrāhīm Paşa Medresesi iḥsān olındı. Yigirmi ṭoḳuz Şevvāl'inde Martolos-zāde Muṣṭafā Efendi yirine Ca'fer Aġa pāyesine vāṣıl, otuz bir Receb'inde Ḥasan Ketḫudā-zāde yirine Etmekci-zāde **[424b]** Medresesi'ne nā'il olup sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde İbrāhīm Paşa ḥalīlesi 'Ā'işe Sulṭān rūḥı içün bināsı fermān olınan medrese, ibtidā bunlara iḥsān olındı. El-ḥāletü hāẕihi;

Mıṣrā' Ayaḳ ayaḳ çıḳarlar nerd-bāna

mażmūnı 'ıyān ve otuz iki Ṣa'bān'ında Rā'ī-zāde yirine vāṣıl-ı Ṣaḥn-ı Ṣemān oldı. Otuz dört Cemādiye'l-āḫire'sinde yine anlar yirine altmış aḳçe ile Zāl Paşa Sulṭāniyyesi'ne[5] terfī' olındı. Otuz beş Ẕi'l-ḳa'de'sinde pençe-i saḫt-gīr-i ecelden beste-dem ve aḥbāba bā'iṣ-i ḫūn-feşānī-i mātem olup manṣıb-ı maḥlūl ile Ser-maḥfil-zāde birḳaç gün 'ālem itmiş idi.

Mıṣrā' Başlasun devre ḳadeḥ oldı müzeyyen maḥfil

Mevlānā-yı mezbūr[6] mekārim-i aḫlāḳ ile meşhūr, ṭarḥ-endāz-ı üns ü ülfet, naḳş-bend-i vifāḳ u maḥabbet, ḥüsn-i ṣenāya ṭālib, ḫayrı şerrine ġālib idi.

el-Mevlā Aḥmed (Müzellef Aḥmed)

Maḥrūse-i Edrine'den pedīdār ve "Müzellef Aḥmed" dimekle ḳarīn-i iştihār olmış idi. İ'dād-ı maḥāsin-i isti'dād itdükden ṣoñra ṭarīḳ-ı 'ilme 'āzim

1 - SE
2 Çelebi SE
3 419a E
4 Seyyid Çelebi:Seyyidī 'Alī Çelebi SE
5 Sulṭānı'na SE
6 247b SE

ve Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā Efendi'den mülāzım olup ḳaṭ'-ı nişīb ü firāz ve seyr-i rāh-ı dūr u dırāz iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken Bāzirgān-zāde maḥlūlinden biñ yigirmi Cemādiye'l-āḫire'sinde Edrine medārisinden Sirāciyye ḫāricine 'āric olmış idi. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Bosnevī Aḥmed Çelebi yirine Ṭaşlıḳ Medresesi'ne naḳl olındı. Yigirmi altı Receb'inde[1] Çuḳacı-zāde ḫışmı Baba Ḥüseyn yirine Cāmi'-i 'Atīḳ pāyesine varup yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ferruḫ-zāde yirine Ḥalebiyye'ye ḥareket idüp[2] birḳaç günden ṣoñra selefi yirine Üçşerefeli'ye terfī' olınup otuz iki Cemādiye'l-ūlā'sında 'Araboğlı'ndan ṣoñra Siyāvuş Paşa Sulṭāniyyesi altmışdan tenzīl ve pāyelikle bunlara sermāye-i tebcīl ḳılındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Yāverī-zāde Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Otuz üç Muḥarrem'inde Kevākibī-zāde yirine Dārü'l-ḥadīṯ-i Edrine 'ināyet olındı. Otuz beş Cemādiye'l-ūlā'sında Ṣādıḳ-zāde ḫışmı Ṣirevī 'Abdu'llāh yirine Sulṭān Bāyezīd Medresesi virildi. Māh-ı Cemādiye'l-āḫire'de Ni'metī Çelebi yirine ber-vech-i teḳā'üd Ṭaşlıḳ Medresesi'ne i'āde olınmış idi. Sene-i mezbūre evāḫirinde fevt olup medrese-i maḥlūle ḳayd-ı ḥayātla Şems Efendi'ye teklīf olındı.

Beyt Bahār āḫirinde çemen ẓāhir oldı
Bu lu'buñda ya'nī ki bitdi ṣaḳalı

Mevlānā-yı mezbūr aḳrānı miyānında ḫayr ile meẕkūr, ḫāliṣu'l-cenān, ṭāhirü'l-lisān, nīk-nefs ü ṣāfī-fu'ād, Müslim-i pāk-i'tiḳād idi.

Naḳl olınur ki dest-yārī-i imsākle māl-i vāfir terk idüp vāriṣi ḳalmaduḳda Ġanī-zāde Efendi velā-yı 'atāḳa cihetinden da'vā-yı istiḥḳāḳ eyleyüp mes'ele-i meşhūre-i velā baḥṣine mü'eddā olmış idi. Şeyḫü'l-İslām *medde ẓılluhu mede'l-eyyām* ḥażretleri vālid-i mācidlerine iḳtidā eyleyüp ekṣer-i 'ulemā-yı Rūm iḫtiyār itdükleri Mollā Ḫusrev meslekine sālik olmaġla Ġanī-zāde Efendi'nüñ muḫālif-i dil-ḫ'āhı vāḳi' olmış idi. Bīhūde cünbişler **[425a]** ve ḫāyīde ġurunbişler iẓhār idüp fetvā-yı şerīfe muḳābilinde ṭarḥ itdügi maḳāleleri ġarīb vādī ve naḳl-i meclis-i her nādī oldı.

1 Ramażānında R1
2 - SE

Bu ḳadar fitne vü āşūba ol oldı bādī[1]

el-Mevlā Muʿammeru'llāh (Muʿammeru'llāh)

Sermāye-i ʿömr-i dırāz ile ṭarīḳ-ı saʿādet-refīḳda ḳaṭʿ-ı nişīb ü fırāz iderek baʿż-ı ʿulemādan mülāzemet şerefin iḥrāz ve pāye-i erbaʿīne dek tek ü tāz idüp uzunca ova merḥalesinde mübtelā-yı ʿacz ü aʿyā iken yigirmi sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında İbrāhīm Efendi yirine Burūsa'da Ḳazzāziyye müderrisi olmış idi. Biñ otuz dört Ṣafer'inde Seyfu'llāh Efendi yirine Sekbān ʿAlī Medresesi iʿṭā olındı. Otuz beş Ṣafer'inde fevt olup medrese-i maḥlūle ʿAbdu'l-Ḳayyūm Efendi'ye virildi.

Mevlānā-yı merḳūm dāḫil-i aʿdād-ı[2] erbāb-ı ʿulūm, te'sīr-i ismi ile pīr-i muʿammer ve ḫāk-i vücūd-ı nezāhet-ālūdı ḫamīr-i māye-i ṣalāḥla muḫammer idi.

el-Mevlā Muṣṭafā (Ḳabaṣaḳal)

Ḥaleb-i Şehbā dāḫilinde Şerīʿatsiz Maḥallesi sükkānından bir ʿaṭṭāruñ zīver-i dükkānçe-i iʿtibārı ve sermāye-i destgāh-ı iştihārıdur. Ḳāmet-i istiʿdādı teşrīf-i ḫilʿat-i maʿārifle nāzende ve ḳabā-yı iştihārı "Ḳabaṣaḳal" ʿalemi ile ṭırāzende olup ʿArab-zāde ʿAbdu'r-ra'ūf Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve semt-i ḳażāya ʿāzim olmış idi. Diyār-ı Mıṣriyye'de baʿż-ı bilāda vālī ve Mıṣr muḥāfaẓasında iken Vezīr Meḥemmed Paşa iltifātı ile ʿıḳdu'l-le'āl-i iḳbāli mütelālī olup biñ yigirmi bir Rebīʿu'l-evvel'inde Manṣūre ḳāżīsi iken himmet-i vezīr-i muḫliṣ-nüvāz ile mevleviyyet pāyesiyle iʿzāz olındı. Yigirmi üç Şevvāl'inde vezīr-i merḳūmuñ ṣadāreti ḥālinde ʿOṯmān Efendi yirine Saḳız ḳażāsı iḥsān olındı. Yigirmi dört Rebīʿu'l-āḫir'inde Medīne-i Münevvere pāyesi ʿināyet olınup teşrīfleri alındı. Ol eṯnāda vezīr-i aʿẓam[3], serdār-ı diyār-ı ʿAcem olup Saḳız, Tevfīḳī-zāde Efendi'ye tevcīh olındı ve bunlar ordu-yı hümāyūn ḳażāsı ile hem-rikāb-ı serdār-ı ẓafer-maḳrūn oldı. Ol seferden nihāyet-i āmāl Ḥaleb ü Şām ḳażālarına ittiṣāl iken mümkin olmayup ṣadr-ı aʿzam maʿzūl olıcaḳ bunlar daḫı menkūb ü maḫẓūl oldı. Baʿdehu ʿAlī-i Maġribī yirine Tūnus ḳażāsı

1 Bu mısra R1 nüshasında bulunmamaktadır. 419b E
2 ʿidād-ı SE
3 aʿẓam ve SE

mecrā-yı zülāl-i ḥükm ü imżāsı ḳılındı. Ba'de'l-ḳufūl otuz bir tārīḫinde diyār-ı Mıṣriyye'de Buḥayra ḳażāsı tevcīh olındı. Otuz ikide 'azl olınup vaż'-ı sābıḳı üzere ḳużāta virildi. Sene-i mezbūre Rebī'u'l-āḫir'inde 'Abdu'r-raḥīm-i Ṣa'rānī yirine mükerreren Saḳız ḳażāsı erzānī buyurıldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup manṣıbı Niksārī-zāde Çelebi'ye la'iḳ görüldi. Otuz beş evāsıṭında Ṣāliḥ-i Bosnevī yirine Ṭrablus-ı Şām ḥükūmeti tefvīż olındı. Otuz altı Muḥarrem'inde ḳāżī iken şu'ūn-ı ḥāli münḥaṣır-ı māżī oldı.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḫulḳ u seḫā ile meşhūr, ḥalīm ü selīm ü mütevāżı', rīş-ḫand-i ebleh-pesend ile ḳāni', meftūn-ı ṣoḥbet-i yārān, māmeleki 'ārifāne der-miyān, mütenezzihāt-ı dünyāya mā'il ve bāde-i 'ışḳ ile ser-germ ü ḳanzil, dā'imā birḳaç dil-ber-i sīmīn-ber merhem-i kāfūr-ı sīne-i pür-rīş **[425b]** ve naẓar-ı yārāna şāyān āyine-i ehl-i 'irfān ya'nī cüvānān-ı meh-rūy-ı müşkīn-mū der-pīş, tūġ-ı muḫayyem-i i'tibārı olan rīş-i dırāzı, çārūb-ı meydān-ı pāk-bāzī, ve'l-ḥāṣıl ġıdā-yı rūḥsuz cennetde olsa rāḥat bulmaz ve etsiz ekmeksiz olur dil-bersiz[1] olmaz idi.

el-Mevlā el-Fāżıl İbn el-Baḥr el-Kāmil Meḥemmed İbn el-Mevlā[2] 'Abdu'l-ġanī ('Abdu'l-ġanī-zāde Efendi) {Nādirī}

Manẓūme-i le'ālī-i aḥvāli bu cerīdeye mānend-i dürrü'l-viṣāḥ-ı ḫarīde zīb ü zīver ve cevāhir-i āb-dār-ı evṣāfı her ḫātimeye ḫalḫāl ü her muḳaddimeye efser olan ṣadru'l-efāżıl, senedü'l-ḳavābil 'Abdu'l-ġanī Efendi ḫidmetlerinüñ maḫdūm-ı mekārim-deydeni olup destgāh-ı ta'rīfinde 'ankebūt-ı müşkīn[3]-lu'āb-ı ḳalem, bāfende-i ter-dest-i fażl ü ḥikem iken mānend-i şāgird-i resen-tāb zāviye-i 'acz ü a'yāda bī-tāb olan ṭırāzende-i perniyān-ı ḥüsn-i ta'bīr, naḳş-endāz-ı ḥarīr-i tāze-ṭarḥ-ı taḥrīr, 'ulemā-yı Rūm'uñ 'allāme-i ercümendi 'Abdu'l-ġanī-zāde Nādirī Efendi'dür. Ṭoḳuz yüz seksan tārīḫinde ṭayy-ı merāḥil-i vücūd iderek vāṣıl-ı ser-menzil-i şühūd olup dest-yārī-i ṭab'-ı naḳḳād ile i'māl-i re'sü'l-māl-i isti'dād ve ḳaddāḥe-i sa'y ü ictihād ile iş'āl-i mişkātü'l-en-

1 248a SE
2 İbnü'l-Mevlā:bin SE
3 420a E

vār-ı ẕihn-i vaḳḳād idüp cins-i fāḫir-i 'ilm ü 'irfānı bāliġan-mā-belaġ i'dād ve şekker-pāre-i ṣenāların efvāh-ı 'ālemde ḳand-ı mu'ād itdükden ṣoñra ṭoḳsan yedi tārīḫinde nihāl-i ser-efrāzı mā'il-i ḥareket ü iḥtizāz[1] ve ṭarīḳa-i erbāb-ı isti'dād üzere 'āzim-i türktāz-ı 'izz ü nāz olup Ṣaḥn müderrislerinden Kemāl Efendi ve Ketḫudā Muṣṭafā Efendi dārü'l-ifādelerini teşrīf ve Paşa-zāde Efendi ve merḥūm vālid ḫidmetlerinüñ cevāhir-i kelimātından gūş-ı ḳabūli teşnīf ḳılup mu'allim-i maḳām-ı Murād Ḫānī Sa'de'd-dīn-i ṣānī āstānelerine ittiṣāl ve ḳand-ı ifāżaları ile taḳviyet-i 'aḳīde-i fażl ü kemāl itmişler idi. El-ḥāletü hāẕihi müstaḳill 'arż ile mülāzım ve pīşgāh-ı istifādeden mesned-i ifādeye 'āzim olup elf-i kāmil senesi ḫilālinde Su'ūdī-zāde yirine ibtidā'en ḳırḳ aḳçe ile müderris ve Papasoġlı Medresesi'nde ṣadr-ı meclis olmaġla;

Mıṣrā' Biñ yıluñ bir başıdur başlasun efġāna hezār

mażmūnı üzere ġulġule-i ders ü devri tekrār ve āvāze-i cem'iyyetlerin ṭanīn-endāz-ı ḳubbe-i zer-kār ḳılmışlar idi. Biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Muṣlī Efendi yirine Medrese-i Maḥmūd Paşa'da mesned-efrūz-ı ifāde olup biñ dört Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine Ġażanfer Aġa pāyesine pīrāye ṣalup biñ beş Şevvāl'inde 'Ömer Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemān'ı ḥalbe-i ciyād-ı efkār ḳılup biñ sekiz Receb'inde Ṣarı Ḫ̆āce yirine Şeh-zāde Medresesi'n mekteb-i 'irfān eyleyüp biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed[2] Efendi yirine Medrese-i 'aliyye-i Süleymāniyye'yi reşk-endāz-ı ḳaṣr-ı 'ārifān itmişler idi. Biñ on bir Ṣafer'inde Rıḍvān Efendi yirine maḥrūse-i Selānik'e medd-i ẓılāl-i 'adl ü re'fet ve ferş-i seccāde-i ḥükūmet idüp sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde;

Beyt Ḫoş 'ādil idi sāḳī-i devr-i zemān eger
Cām-ı şarāb-ı **[426a]** vuṣlatı almasa ḳanmadın

mıṣdāḳı üzere Yemişci Ḥasan Paşa ġadrı ile mübtelā-yı 'azl-i bī-hengām ve selefleri mükerreren ḳażā-yı mezbūr ile bekām oldılar. On iki Şevvāl'inde mā-

1 İḥtizār E
2 - R1, E

ni'-i mürtefi' olmağın ḫalefleri maḳāmına i'ade ve mesned-i ḳażāda ḳarār-dāde ḳılındılar. On üç Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Azmī-zāde Efendi yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsına tebdīl ve āftāb-ı cihān-tāb gibi bir burcdan bir burca naḳl ü taḥvīl olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde 'inān-ı 'azīmetleri İmām Dāmādı yirine Edrine ḳażāsına imāle ve semend-i himmetleri ol buḳ'a-i celīle ḳażāsında icāle olındı. Tesviye-i umūr-ı 'ibād ve işā'a-i eşi"a-i 'adl ü dād üzere iken pādişāh-ı Keyḫusrev-nişān, ḫāḳān-ı 'aṣr[1] Sulṭān Aḥmed Ḫān Edrine şehrine sāye-i 'āṭıfet ṣalduḳda nezāhet ü istiḳāmetleri ma'lūm-ı pādişāhī ve muḳteżā-yı ḥikmet üzere ḥareketleri maṭbū'-ı cenāb-ı salṭanat-penāhī vāḳi' olup envā'-ı nüvāziş-i şehenşāhī ile mübāhī olmışlar idi. Biñ on beş Ramażān'ında manṣıbdan isti'fā idüp yirlerine Ḳara Çelebi-zāde Efendi mutaṣaddī-i aḥkām-ı ḳażā oldı. Evāsıṭ-ı Şevvāl'de[2] Ḥüseyn Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. On yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde daġdaġa-i ḳażādan iẓhār-ı melāl idüp selefleri mükerreren seccāde-nişīn-i ḥükm ü imżā olmış idi. On sekiz Şevvāl'inde Kemāl Efendi yirine Ġalaṭa ḳażāsı ḥükūmet-i nevvāb-ı kām-yābları ile revnaḳ buldı. Yigirmi bir Şa'bān'ında Ḥüseyn Efendi ḥażretleri yirine Anaṭolı ḳuṭrında ṣadr-ı 'ālī-ḳadr olup iki def'a pādişāh-ı 'ālem-penāhla Edrine meştāsına revān ve ḳaṣā'id-i bedī'a ile manẓūr-ı tāc-baḫş-ı ḫusrevān olmışlar idi. Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında te'āṭī-i umūrdan ḳażā-yı vaṭar ve Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed[3] Efendi tekeffül-i kār-ı 'aẓīmü'l-ḫaṭar eyledi. Yigirmi dört ḫilālinde Pıravadi ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olındı. Yigirmi yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde selef-i sālifleri Ḥüseyn Efendi yirine ṣadārete i'āde ve Anaṭolı mesnedinde ḳarār-dāde ḳılındı. Yigirmi sekiz Şevvāl'inde ḥālā şeyḫü'l-islām ve müşkil-güşā-yı enām olan Yaḥyā Efendi ḥażretlerinüñ def'a-i ṣālişeleri yirine ṣadr-ı Rūm ve nā'il-i müntehiyyü'l-āmāl-i erbāb-ı 'ulūm oldılar. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında vaẓīfe-i emṣāl ile müteḳā'id ve maḳām-ı ṣadārete Ḳara Çelebi-zāde Efendi[4] müteṣā'id oldı. Sene-i mezbūre Receb'inde bu ḥaḳīr üzerinden Silisre manṣıbı żamīme-i revātib ḳılındı. Biñ otuz Şa'bān'ında Sulṭān 'Oṣmān Ḫān-ı ġāzī Leh memleketi niyyetine türktāzī itdükde arpalıḳ nevvābından şekvā, cümleye

1 ḫāḳān-ı 'aṣr:- SE
2 420b E
3 - R1, E
4 - SE

'umūm-ı belvā olup ḳużāt-ı ḳaṣabāta[1] virildükde bunlar[2] daḫı vaẓīfe ile ḳalmışlar idi. Otuz bir evā'ilinde 'Alī Çelebi-zāde Efendi[3] yirine Ġalaṭa ḳażāsı vaẓīfe-i teḳā'üdlerine[4] munżamm oldı. Otuz iki Rebī'u'l-evvel'inde Ketḫudā Muṣṭafā Efendi fevt olup Silisre arpalıġı münḥall olduḳda Ġalaṭa'ya bedel virildi. Otuz üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine ṯāniyen mesned-efrūz-ı ṣadāret ve münevvir-i eyvān-ı 'izz ü rif'at oldılar. Otuz dört Şevvāl'inde meşġale-i ḥükūmetden istirāḥat ve Şerīf Efendi teşrīf-i ṣadr-ı sa'ādet idüp zemān-ı **[426b]** devletlerinde bu ḥaḳīre 'ināyet eyledükleri Ṭırnova ve Ṣaḥrā ḳażāları 'ilāve-i esbāb-ı ḥaşmet olmış idi. Bir seneden ziyāde erġad-ı 'īş-i bī-teşvīşle güẕārende-i evḳāt ve gül-i sūrī gibi nāzende-i eyyām-ı nev-bahār-ı ḥayāt iken maraż-ı felcle pister-i helāke pehlū-zen, ḫil'at-i müste'ār-ı ḥayātları nīm-ten olup gül-i ra'nā gibi sürḫ u zerd ve ser-tā-pā nīme-i şemşīr-i bī-emān-ı derd, altı ay miḳdārı ḥayātdan me'yūs ve tevbe vü istiġfār ile müteveccih-i cenāb-ı Tevvāb ü Ḳuddūs olmışlar idi. Biñ otuz altı Cemādiye'l-āḫire'sinde terk-i bīmār-ḫāne-i cihān-ı fānī ve 'azm-i dārü'ş-şifā-yı raḥmet-i cāvidānī ḳılup cenāzeleri namāzın Ṣāliḥ İmām Efendi edā ve ḥarem-i Cāmi'-i Ebü'l-fetḥ'i ḫırmen-i du'ā ḳılmış idi. Dār-ı feżā'il-medārları civārında vāḳi' 'Ābid Çelebi Mescidi ḥaẓīresinde medfūn ve meyl-i mezārı nişāngāh-ı tīr-i du'ā-yı ehl-i derūndur. 'Aded-i sinn-i şerīfleri taḥlīl ṭarīḳı üzere "Bī-günāh"[5] (56) ve tārīḫ-i intiḳālleri "*el-Cennetü meṯvāh*"[6] (1036) vāḳi' olmışdur. Maḥlūl olan arpalıḳ Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed[7] Efendi'ye lā'iḳ görüldi.

Ṣadr-ı 'ālī-ḳadr-i mütercem cem'-i feżā'il-i beşeriyyede müsellem, gevher-i vālā-nijād-ı kān-ı 'ulūm, vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı 'ulemā-yı Rūm, ẕekā vü fıṭnatı tīz-ender-tīz, ṭab'-ı mū-şikāfı tīġ-ı Ḍaḥḥāk gibi bün-tīz, ḳuvvet-i bāzū-yı fikri zūr-pençe-i Neyrem'den nişāne, suṭūr-ı ta'līḳātı mānend-i āhenīn-şāne, 'ālī-himmet, ma'ālī-ḥaşmet, sa'īdü'l-muḥtedd, ba'īdü'l-maḳṣad, ḥulvu'l-muḥāvere, ṣa'bu'l-münāẓara[8], maḥāsin-i ḫalḳ u ḫulḳı cāmi', bevāriḳ-ı luṭf u cūdı lāmi', rīze-seng-i sāḥa-i iclāli nikāt-ı ṣafaḥāt-ı ḥikmetü'l-işrāḳ gibi şeffāf, şem-

1 ḳużāt-ı ḳaṣabāta:ḳużāta SE
2 248b SE
3 - SE
4 Teḳā'üdlerine:teḳā'üd ile SE
5 بیکناه
6 الجنت مثواه
7 - R1, E
8 421a E

se-i ḳıbāb-ı ḳaṣr-ı iḳbāli āftāb-ı eşrāḳ u āsmān-ı eşrāf, āvāze-i mekārim-i aḫlāḳı reşk-endāz-ı menāḳıb-ı eflākī, āvīze-i manẓūme-i meṡneviyyātı maḥsūd-ı müntaḫab-ı Sīne-çākī, ṣafaḥāt-ı *Dīvān*-ı eş'ārı şāhid-i mevzūn-ı mażmūn ile ṭırāzende, evrāḳ-ı mecmū'a-i inşā-yı dürer-bārı fıḳarāt-ı Ferḳadān-ḳadr ile nāzende, her maṭla'-ı bī-miṡāli iki mıṣrā' ile mānend-i bādām-ı dü-gāne, her ḳarīne-i bī-ḳarīni iki dil-ber-i müşkīn-mū gibi hem-pehlū vü cān cāne, mażmūn-ı dil-fırīb ile her beyti ḫāne-i şāhid-bāz gibi ṭaraf-efzā, her meclisi[1] micmer-i cām-ı ṭarab-engīz-i şevḳ[2] ile rūḥ-perver-i ġam-zedā, veliyy-ni'met-i 'ālem, 'allāme-i Mesīḥā-dem idi.

Āṡār-ı celīlelerinden *Tefsīr-i Beyżāvī*'ye ḥāşiyeleri vardur. Ol kitābdan Sūre-i Baḳara evāsıṭına müntehī olınca müşebba' u mufaṣṣal ve mecmū'-ı ḥavāşīye kelimātla nāfi' ü mükemmel yazmışlardur. Bundan mā'adā Sūre-i kerīme-i A'rāf'a ve hezārān mebāḥiṡ-i celīletü'l-etrāfa ta'līḳ-ı a'lāḳ-ı efkār ve tensīḳ-ı viṣāḥu's-ṣadr-ı ḫarā'id-i ebkār itmişlerdür. Vālid-i mācidlerinüñ daḫı kelimātını iltizām idüp ilḥāḳ u ilṡāḳ ṭarīḳı ile tekmīl niyyetinde iken rūzgār müsā'id olmadı. Bir def'a İstanbul ḳāżīsi iken Sulṭān Aḥmed Ḫān emri ile mevcūd olan müsevvedātı beyāż idüp kürrās-ı ḳırṭās-ı mu'tedil ile elli cüz' kāmil olmış idi. Ḫazānetü'l-kütüb-i sulṭānīye ihdā itdüklerinde bu ḥaḳīr, bu gūne ṡenā-perdāz olmış idüm:

li-Münşihi Göreydi ḥāşiyesin ḳāżī-i Sitānbuluñ
Olurdı Ḳāżī-i Beyżāvī fażlına rāżī

Keş-ā-keş-i fużalādan ḳaçan bulurdı ḫalāṣ
Eger ki olmasa **[427a]** aña 'ināyet-i ḳāżī

'Ulūm-ı 'Arabiyye vü fünūn-ı edebiyyede daḫı mahāretlerin ifşā ve eslāf-ı 'ulemā ṭarzı üzere bir ḳalemiyye-i bedī'a inşā itmişlerdür. Müretteb ü mükemmel *Dīvān*-ı eş'ār ve her ṣınf-ı mu'teberden bir gül-deste-i belāġat-şi'ār cem' itmişlerdür. Ḥaḳḳā ki vādī-i ḳaṣīde-perdāzīde iḥrāz-ı ḳaṣabu's-sabaḳ-ı i'cāz eylemişlerdür. Münşe'āt-ı şerīfelerin daḫı tedvīn eyleyüp meclis-i ahbāba tuḥfe-i güzīn itmişlerdür.

1 "her meclisi" ibaresi E'de "şevḳ ile", SE'de ise "pür-sūz ile" ifadesinden sonra gelmektedir.
2 Cām//şevḳ:cām-ı 'ışḳ-ı pür-sūz ile SE

[ʻAzmī-zāde Ḥāletī Efendi mecmūʻa-i āṯār-ı şerīfelerine bu gūne ṭamġa-i taḳrīẓ urmış idi:

Nādirī şiʻriyle hem-pāye iken Selmāna
Oldı inşā-yı dil-āvīziyle Vaṣṣāf-ı zemān

Böyle dīvān-ı suḫan böyle ser-āmed inşā
Yaraşur dinse aña münşī-i ṣāḥib-dīvān[1]]

Sulṭān ʻOṯmān Ḫān emri ile iki biñ beyt miḳdārı *Şeh-nāme*'leri vardur. Īrād-ı meżāmīn-i bedīʻa ve ḳıṣṣa-güẓārīde Ḳāsım-ı Günābādī ve Hātifī'ye pey-revlik itmiş yürimişdür. Ẓurefā-yı ḥarf-gīr engüşt-i pīç itdükleri ebyāt-ı süst-taʻbīrden ḳaṭʻ-ı naẓar, kimseden pā-yı güm getürmemişdür. *Maḫzen* baḥrinde daḫı ṭırāzende-i ṭarz-ı meṯnevī ve nüvāzende-i nevā-yı[2] naġz-ı maʻnevī olup nā-temām ḳalmışdur. *Ḳalemiyye*'lerinden fıḳarāt-ı semiyyedür:[3]

el-Mevlā Maḥmūd (Aḫī-zāde Maḥmūd Çelebi)

Ṣadru'l-ifāde, fāżıl-ı ḳarār-dāde Aḫī-zāde ʻAbdu'l-Ḥalīm Efendi ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı mihter-i ercümendi, Sūzī muḫalleṣ Maḥmūd Efendi'dür. Ṭoḳuz yüz seksan iki senesinde dürr-i girān-ḳadr-i vücūd-ı mesʻūdı zīver-i girībān-ı sāḥil-i şühūd olup vālid-i ʻālī-şānlarından iktisāb-ı feżā'il ve isticlāb-ı mekārim-i ḫaṣā'il idüp[4] şābb-ı fāżıl ve müstaʻidd-i kāmil olduḳdan ṣoñra nihāl-i ḫoş-ḫırām gibi ṭarīḳ-ı pür-tevfīḳde ḥareket ve bereket-i enfās-ı üstādān-ı ʻilm ü kemāl ile vāṣıl-ı ser-menzil-i istiʻdād olmaġa himmet eyleyüp müftī-i ʻaṣr Bostān-zāde Efendi ḫidmetlerinde taḥṣīl-i kemāle kūşiş ve istifāde-i fażl ü hünere verziş itmekle icmāʻ-ı[5] ʻulemā-yı fuḥūl ve şühūd-ı ʻudūl ile iṯbāt-ı vücūd ve ḥażīż-i istifādeden derece-i ifādeye ṣuʻūd idüp ḫidmet-i ʻaliyyelerinden mülāzım ve şemʻ-i miḥrāb-ı ifāde olmaları lāzım olmaġın biñ altı Cemādiye'l-ūlā'sında ḳużāt-ı Mıṣriyye'ye iltiḥāḳ iden maḫdūm-ı āfāḳ ʻamm-i kerīmleri İbrāhīm

1 ʻAzmī//dīvān:- E; der-kenār R1
2 ḳānūn-ı SE
3 "Ḳalemiyyelerinden//semiyye" ibaresi sadece E'de bulunmaktadır. Bu ibarenin devamında verilmesi gereken "Kalemiyye" örneği ise yazılmamıştır. 421b E
4 249a SE
5 ecmā E

Efendi yirine ibtidā'en elli aḳçe ile Pervīz Efendi Medresesi tevcīh olındı. Biñ ṭoḳuz Ṣafer'inde 'Iydī Efendi yirine Sinān Paşa ḫāricine taḥrīk olındı. Biñ on Şevvāl'inde Meḥemmed Ṣādıḳ yirine vezīr-i merḳūmuñ sulṭānī medresesine vāṣıl, on bir Ṣafer'inde selefi yirine Siyāvuş Paşa Sulṭānī pāyesine nā'il olup on üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Velī Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'de neşr-i bār-ḫāne-i feżā'il idüp on beş Ṣa'bān'ında Rāzī Efendi yirine Ayaṣofıyya altmışı ile tebcīl, on yedi Ramażān'ında Şerīf-i Şirvānī yirine Süleymāniyye'ye taḥvīl olınup selefleri teḳā'üd ṭarīḳası üzere bunlaruñ medresesine tebdīl olındı. Yigirmi bir Receb'inde Niksārī-zāde yirine belde-i fāḫire-i Selānik ḥükūmeti tefvīż olınup yigirmi iki Cemādiye'l-āḫire'sinde munfaṣıl ve maḳāmlarına Muḥteşem Rıḍvān Efendi vāṣıl oldı. Yigirmi beş Ramażān'ında Niksārī-zāde maḥlūlinden Ḳaraferye arpalıḳ virildi. Yigirmi altı Rebī'u'l-evvel'inde Şerīf Efendi yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olup yigirmi yedi Ramażān'ında ma'zūl ve İstanbul'dan müteḳā'id 'Azmī-zāde Efendi **[427b]** fā'iz-i me'mūl oldı. Otuz Ṣafer'inde ḳabūl itmeyen 'Arab Ḫˇāce yirine Eyyūb ḳażāsı virilmiş idi. Ba'dehu Misivri ḳażāsı ilḥāḳ olındı. Otuz bir Ramażān'ında Nūḥ Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa'ya naḳl olınup otuz iki Rebī'u'l-āḫir'inde ol manṣıb-ı fāḫir ile 'Abdu'l-kerīm Efendi mütefāḫir oldı. Ol sene Ṣa'bān'ında 'Uşşāḳī-zāde yirine ṣāniyen Eyyūb ḳażāsı tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde fāriġ olup Amāsıyyeli 'Abdu'llāh Efendi'ye münāsib görüldi. Otuz üç ḫilālinde 'İvaż-zāde maḥlūlinden ḳażā-yı Birgi arpalıġı ile iclāl olındı. Otuz beş Şevvāl'inde Receb Efendi yirine dārü'n-naṣr-ı Edrine'ye ḥākim ve revnaḳ-efrūz-ı maḥāfil ü maḥākim olmışlar idi. Otuz altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'uzlet-güzīn olup Mūsā Efendi ḥażretleri[1] seccāde-i ḥükūmetde mesned-nişīn oldılar. Eṣnā-yı 'azlda maraż-ı mevrūṣ-ı şīr-pençeye mübtelā olup 'alīlen İstanbul'a dāḫil ve evāḫir-i şehr-i mezbūrda rübūde-i pençe-i ecel-i 'ācil oldılar. Vālidleri türbesinde medfūn ve ol fāżıl-ı bī-ḳarīne maḳrūndur.

Maḫdūm-ı merḳūm ḫāne-zād-ı ḫānedān-ı 'ulūm, maḥmūdu'l-ḫiṣāl, memdūḥu'l-ḫilāl, ḳażāsında müte'affif ü müstaḳīm, maḫdūm-ı müşfiḳ ü kerīm idi.

1 - SE

el-Mevlā İbrāhīm (Menteş-zāde-i Kihter[1])

Maḥrūse-i Burūsa'da 'alem-efrāz-ı vücūd[2] ve "Menteş-zāde" 'unvānı ile ma'lūm u ma'hūd olup esbāb-ı isti'dād taḥṣīline sā'ī ve merāsim-i ṭarīḳ-ı 'ilmi mürā'ī olmaġla Ḫˇāce Efendi'den mülāzım ve ba'ż-ı medārisde müdāreseye müdāvim olmış idi. Ḳırḳdan munfaṣıl iken biñ on ṭoḳuz Muḥarrem'inde Manav Ḫalīl yirine Yeñi İbrāhīm Paşa Medresesi'ne vāṣıl olmış idi. Yigirmi bir Receb'inde fāriġ olan Edhem-zāde yirine Ḫanceriyye pāyesine naḳl olınup gitmedükde 'azl iḫtiyār eyledi. Yigirmi iki Rebī'u'l-āḫir'inde Receb-zāde yirine İznīḳ Süleymāniyyesi virildi. Yigirmi üç Ẕi'l-ḥicce'sinde Manav Bāḳī yirine Çorlı pāyesine vardı. Yigirmi beş Rebī'u'l-evvel'inde Ramażān Efendi yirine Manastır Medresesi'ne gitdi. Yigirmi altı Rebī'u'l-āḫir'inde 'Azīz Çelebi[3] yirine İstanbul'da Ṣoġuḳḳuyı buḳ'asına geldi. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde Fenārī-zāde Şeyḫī Çelebi yirine Ḳızılmuṣluḳ dāḫili iḥsān ve zülāl-i 'ināyet ile dil-i maḥrūrı reyyān ḳılındı. Sene-i mezbūre Receb'inde Ḫˇāce-zāde Efendi yirine Ṣaḥn'a terfī' ve altı pāyeden ṣoñra devletle sāḥa-i iclāli tevsī' olınmış iken yigirmi ṭoḳuz Muḥarrem'inde 'Alī-i Ḥamīdī yirine Maġnisa fetvāsı virilüp redd itmekle ma'zūl oldı. Otuz Ṣafer'inde 'Abdu'l-ġanī Efendi yirine Edrine'de Dārü'l-ḥadīṯ müderrisi oldı. Otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sinde Muṣṭafā Efendi maḫdūmı Maḥmūd Çelebi yirine Ḳalender-ḫāne altmışına naḳl olındı. Otuz üç Muḥarrem'inde selefi yirine Eyyūb Medresesi 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḥācī Meḥemmed-zāde yirine Ḫāḳāniyye'ye terfī' ḳılındı. Otuz dört Ṣafer'inde 'Abdu'llāh Efendi'den ṣoñra Eyyūb ḳażāsı virilüp muḳteżā-yı nā-ḳabūlī üzere 'azli tercīḥ itdükde;

Mıṣrā' Ḳażā-yı Ḥażret-i Eyyūbi Menteş **[428a]** -zāde redd itdi

mıṣrā'ı zebān-zed-i engüşt-gezān-ı istiġrāb olmış idi. Otuz beş Cemādiye'l-āḫire'sinde maḫdūm-ı kerīm Ḥasībī Efendi yirine Süleymāniyye ile taṭyīb olındı. Murādına nā'il ve leng ü lūk vāṣıl-ı ser-menzil olmış iken sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde nā-kām ü nā-ümmīd ṣaḥīfe-i şühūddan nā-bedīd olup medrese-i maḥlūle 'Abdu'r-raḥmān Efendi[4] Emīri'ne naṣīb oldı.

1 Ṣaġīr SE
2 422a E
3 'Azīz Çelebi:'Abdu'l-'Azīz Efendi SE
4 - SE

Mevlānā-yı merḳūm meftūn-ı naḳş u rüsūm, i'tibārāt-ı ṭarīḳa firīfte, elfāẓ-ı bīṭā'il-i mūṣile vü miṣliyye taḥḳīḳına ṣīfte, ḫānedān-ı Menteş ile menāṣıb-ı celīlenüñ tenāfürinden ġāfil, ġavṭa-ḫor-ı deryā-yı fikr-i muḥāl ü ḫayāl-i bāṭıl idi.

Mıṣrā' Zihī taṣavvur-ı bāṭıl zihī ḫayāl-i muḥāl

el-Mevlā 'Abdu'l-laṭīf (Teẕkireci 'Abdu'l-laṭīf Efendi)

Medīne-i Adana'dan bedīd ve mümeyyiz-i siyāh ü sefīd olduḳda ol diyār 'ulemāsından taḥṣīl-i ba'ż-ı 'ulūm ve āheng-i dārü'l-mülk-i Rūm[1] idüp ṣadr-ı 'ālī-ḳadr 'Abdu'l-'azīz Efendi ḫidmetlerinde ḳā'im ve teẕkirecilikden mülāzım olmış idi. Ṭayy-ı merāḥil ve ḳaṭ'-ı menāzil iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ yigirmi iki Muḥarrem'inde Ḫˇāce-zāde Efendi yirine Ḫabbāziyye müderrisi olmış idi. Yigirmi beş Rebī'u'l-evvel'inde Muṣṭafā Efendi-zāde[2] Maḥmūd Çelebi[3] yirine Ḥaydar Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi yedi Receb'inde Mollā Ḥabīb yirine Şāh-ı Ḫūbān pāyesine vāṣıl, otuz Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḫˇāce-zāde 'Alī Çelebi yirine pāyelikle Sinān Paşa Medresesi'ne nā'il, otuz bir Şa'bān'ında Rıżāyī Çelebi yirine vezīr-i merḳūmuñ Dārü'l-ḥadīṯinde ṣadr-nişīn-i efāżıl olmış idi. Otuz iki Muḥarrem'inde 'Abdu'r-raḥmān Emīri yirine Ṣaḥn ile tebcīl[4], anlar altmışla Dārü'l-ḥadīṯ'e tebdīl olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Niksārī-zāde yirine Burūsa Sulṭāniyyesi'ne terfī' olındı. Otuz dört Muḥarrem'inde 'alīl olmaġın İzmir pāyesiyle teḳā'üd vaẓīfesi tevcīh ve[5] medresesi ile İbrāhīm Efendi terfīh olındı. Otuz altı ḫilālinde irtiḥāl ve ġazāl-i rūḥı çerāgāh-ı raḥmete isti'cāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr "Geyikci Baba" laḳabı ile meşhūr, ṣāliḥ-i sāde-dil, babayāne-şemā'il idi.

el-Mevlā Muṣṭafā ('Araboğlı[6])

" 'Arab İmāmoġlı" dimekle mu'lem ve ḫıṭṭa-i cehl ü nā-dānīde 'alemdür. Mīrī ḳalḳancılar zümresine iltiḥāḳ ve ol vādīde temām meşḳ-ı meşāḳḳ it-

1 249b SE
2 Efendi-zāde:Efendi maḫdūmı R1, E
3 Efendi SE
4 422b E
5 Olınup R1, E
6 'Araboğlı:'Arab İmām-zāde SE

dükden ṣoñra Sinān Efendi-zāde ʿAlī Efendi ḫidmetlerine intisāb ve ʿulūfesi muḳābelesinde şeref-i mülāzemetlerin iktisāb itmiş idi. Bi-ḥasbi'l-ʿāde telvīṣ-i seccāde-i ifāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ on üç Şaʿbān'ında Muḥarrem Çelebi yirine Pervīz Efendi Medresesi'ne, on altı Rebīʿu'l-evvel'inde Minḳārī yirine Yūsuf Paşa'ya, on ṭoḳuz Muḥarrem'inde, ʿAṭā Çelebi yirine Yeñi ʿAlī Paşa'ya müderris olup yigirmi Receb'inde Arpacı-zāde yirine Fāṭıma Ḫānım pāyesine nā'il oldı. Biñ yigirmi beş Ramażān'ında Ḳara Çelebi-zāde Maḥmūd Çelebi[1] yirine Muṣṭafā Aġa pāyesine taḥrīk olındı. Yigirmi sekiz Şaʿbān'ında[2] Ebū Saʿīd Efendi ḥażretleri[3] yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Yigirmi ṭoḳuz Muḥarrem'inde Ṣıdḳī Çelebi yirine altmış aḳçe ile Çorlı müderrisi oldı. Otuz bir Ramażān'ında Pirizrinli Maḥmūd Efendi yirine Siyāvuş Paşa Sulṭāniyyesi'ne naḳl olındı. Otuz iki Cemādiye'l-ūlā'sında baʿż-ı töhmetle munfaṣıl olup **[428b]** medresesine pāyelikle Müzellef Aḥmed Çelebi vāṣıl olmış idi. Üç sene miḳdārı kemāl-i ẕüll ü ḫiẕlān ile fersūde-i hāven-i hevān ve mübtelā-yı derd-i bī-sülvān-ı melevān olup otuz beş Ṣafer'inde Menteş-zāde yirine Vize ḳażāsı āvīze-i fitrāk-i rıżāsı ḳılındı. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde riḥlet ve meclis-i vücūddan defʿ-i ṣıḳlet eyledi. Manṣıbı ʿAbdu'n-nebī Efendi'ye naṣīb oldı.

Mıṣrāʿ Birisi muṣāb oldı biri muṣīb

Mevlānā-yı mezbūr "Cehūd İmāmı" dimekle meşhūr, vādī-i cehl ü ḥamāḳatda ʿalem, nādī-i nā-dānīde emīrü'l-meclis-i ʿālem, her meclisde ṣaḳīl, denī-ṭabʿ u reẕīl idi.

Bāʿiṣ-i telḳīb, bir emr-i ʿacīb naḳl olınur. İcmāli budur ki Ḫalīc-i Ḳosṭanṭıniyye'de vāḳiʿ Ḫāṣköy İskelesi'n bekleyüp Yehūdī meyyiti geldükçe "Müslimen mürd olmışdur. Ben şehādet iderin." diyüp "Vaḥdehu lā şerike leh." diyerek öñine düşermiş. Ṭā'ife-i Yehūd feryād iderek başına üşürmiş. Bi'l-āḫire birḳaç aḳçelerin alup birine daḫı muntaẓır olurmış. Ammā inṣāf budur ki derdmendüñ baḫt-ı nā-şādı ḳuvvet-i cehl ile imtiyāzına bādī olmışdur. Yoḫsa ʿalem-

1 Efendi SE
2 Ramażānında SE
3 - R1, E

efrāz-ı nā-dānī olan ṣanādīd-i cehelede bundan mümtāzlara nihāyet yoḳdur. Belki nice ser-efrāzlar vardur ki bu anlaruñ ṭopuġına çıḳmaḳ degül, ḫāk-i pāyı olmaġa isti'dādı yoḳdur.

el-Mevlā 'Abdu'r-raḥmān (Ḳāmetī Efendi)

Maḥrūse-i Burūsa'dan ẓuhūr idüp "Ḳāmetī" laḳabı ile meşhūr olmış idi. Ḳāmet-i isti'dādı ḫil'at-i 'ilm ü kemāl ile ṭırāzende ve ḥuliyy ü viṣāḥ-ı esbāb-ı istīhāl ile nāzende olup ṭarīḳ-ı 'ilme sevḳ-ı rāḥile-i 'azīmet ve Ṣaḥn müderrisi iken Ḫˇāce-zāde Mes'ūd Efendi ḫidmetlerinüñ cihet-i i'ādesinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ḳılmış idi. Medāris-i 'ilmiyyede ferş-i seccāde-i ifāde ve neşr-i nefeḥāt-ı[1] taḥḳīḳ u icāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳara Ḫalīl yirine Kepenekci Sinān müderrisi olmış idi. Yigirmi dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde Naṣre'd-dīn Efendi yirine Raḥīḳī Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde 'Abdu'llāh Efendi yirine Dāvud Paşa Medresesi'ne varup sene-i mezbūre Receb'inde Ḳaraḳız-zāde yirine Süleymāniyye-i İznīḳ pāyesine[2] miḥrāb-nişīn-i ders ü taḥḳīḳ oldı. Otuz bir Receb'inde Seyyidī Çelebi yirine Muṣṭafā Aġa pāyesine pīrāye-bend olup otuz iki Muḥarrem'inde taḥille-i Ṣaḥn ile Ḳıṭmīr-zāde yirine Maġnisa fetvāsına gönderilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Sene-i mezbūre Receb'inde altmış aḳçe ile 'Acem Meḥemmed yirine Yıldırım Ḫān Medresesi iḥsān olındı. Otuz dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Burūsa ḳurbında Yeñişehr ḳażāsı tevcīh olındı. Otuz altı ḫilālinde irtiḥāl idüp manṣıb-ı maḥlūlle Nūrī Efendi müreffehü'l-ḥāl oldı.

Mevlānā-yı mezbūr dānişmendligi zemānında 'ilm ile meşhūr, emṡāli miyānında isti'dād ile 'alem, ṣāliḥ ü nīk-nefs ādem idi.

el-Mevlā Burhān (Kürd Burhān[3])

Kürdistān semtinden bedīd ve Terekeme 'ulemāsından müstefīd olup ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilme 'āzim ve Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi **[429a]** ḫidmetlerinden mülāzım olmış idi. Devr-i merātib ve aḫẕ-ı revātib iderek ḳırḳ aḳçe

1 423a E
2 Medresesi'nde SE
3 Kürd Burhān:Burhān Efendi R1, E

medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde Ḳāżī-zāde Meḥemmed Efendi yirine Beşikṭaş'da Sinān Paşa Medresesi tevcīh olınmış idi. Yigirmi ṭoḳuz Şa'bān'ında Ṣānī Çelebi[1] yirine Ḫayre'd-dīn Paşa'ya ḥareket eyledi. Otuz Şevvāl'inde Ḫayyāṭ-zāde yirine Ḥaydar Paşa'ya geldi. Otuz bir Muḥarrem'inde Ṣānī Çelebi yirine Unḳapanı pāyesine terfī' olındı. Otuz üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḥüseyn Efendi maḫdūmı Seyyid Aḥmed Çelebi yirine Ġażanfer Aġa pāyesi 'ināyet olındı. Otuz dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḥamza Efendi yirine Ṣemāniye müderrisi olup sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Uşşāḳī-zāde yirine Burūsa Murādiyyesi'ne gönderilüp otuz beş Ramażān'ında Naṣru'llāh Efendi yirine Maġnisa Murādiyyesi ile ber-murād olmış idi. Otuz altı Muḥarrem'inde ḫaber-i intiḳāli vāṣıl olup medrese-i maḥlūle Seyyid[2] Muṣṭafā Efendi'ye revā görüldi.

Mevlānā-yı merḳūm dāḫil-i 'idād-ı erbāb-ı 'ulūm, kütüb-i nefīse cem'ine mā'il, müẕākere vü taṣḥīḥi ile müştaġil, ṣāliḥ ü 'ābid, rū-gerdān-ı zevā'id idi.

el-Mevlā Nūru'llāh (Nūru'llāh el-Ḥamīdī)

Diyār-ı Ḥamīd'den ẓuhūr ve īḳād-ı şem'-i şu'ūr idüp ḳurṣ-ı muẓlim-i isti'dādı āftāb-ı feyż-i ezelīden istifāża ve ḳalb-i sāde ile taḥṣīl-i sevād içün nūr-ı çeşmini ifāża eyleyüp 'ulemā-yı 'aṣra ḫidmet ve Seyfu'llāh Efendi'den iḫrāz-ı şeref-i mülāzemet itmiş idi. Ba'ż medāris ile nā'il-i me'mūl ve ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl olup biñ on dört Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Alī Çelebi yirine Sekbān 'Alī müderrisi olmış idi. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde müteveffā 'Ömer Efendi yirine Maġnisa'da Tekye Medresesi teklīf olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Yigirmi üç Ramażān'ında Çuḳacı-zāde Meḥemmed Çelebi yirine İznīḳ'de Orḫāniyye Medresesi tevcīh olındı. Yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde Ramażān Efendi yirine Ḳonya ḳażāsı 'ināyet olındı. Yigirmi sekiz Ṣafer'inde 'azl olınup manṣıbı Menteşeli 'Alī'ye virildi. Otuz bir Receb'inde[3] Uzun 'Abdu'l-vehhāb yirine Bosna ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olmış idi. Otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sin-

1 250a SE
2 - SE
3 423b E

de ma'zūl ve yirine Seyyidī 'Alī-zāde mevṣūl oldı. Otuz altı evā'ilinde Ḳāmetī Efendi maḥlūlinden Burūsa ḳurbında Yeñişehr ḳażāsı virilmiş idi. Ol eṣnālarda mānend-i āḫirīn-i şu'le-i şem'dān, meclis-i şühūddan nihān oldı. Manṣıbı Ḥaleb'den ma'zūl Fenārī-zāde Şeyḫī Efendi'ye arpalıḳ virildi.

Mevlānā-yı merḳūm 'ilm ü ṣalāḥ ile ma'lūmdur. Ümmīddür ki pertev-i elṭāf-ı ilāhī delīl-i rāhı ve 'ālem-i envār ārāmgāhı ola.

el-Mevlā 'Ubeydu'llāh (Bahā'e'd-dīn-zāde 'Ubeyd Çelebi)

Tercemesi sebḳ iden ṣudūr-ı devlet-i Murādiyye'den Bahā'e'd-dīn-zāde[1] Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı kerīm-i 'ālī-ḳadri ve gevher-i şehvār-ı viṣāḥu's-ṣadrıdur. Ṭoḳuz yüz seksan ḥudūdında ser-ḥadd-i vücūda vāṣıl ve hilāl-i istīhāli bedr-i kāmil olup mu'allim-i maḳām-ı Murād Ḫānī Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden[2] mülāzemetle nā'il-i evvelīn-i emānī olmış idi. Ebnā-yı ṣudūr-ı kirām ikrām olınduġı üzere ibtidā'en ḫāric rütbesine 'āric olmaḳ ümmīdinde iken ḳırḳ aḳçe medrese teklīf olınduḳda ḳabūlden ibā ve iḫtiyār-ı meslek-i ḳażā itmiş idi. **[429b]** Evvelā diyār-ı Mıṣriyye'de Cize emṣāli bilād-ı vecīze ve menāṣıb-ı 'azīze ḥākim, ba'dehu ḫıṭṭa-i Anaṭolı dāḫilinde vāḳi' Birgi ve[3] Miḫalic ve Şire medīnelerinde mesned-ārā-yı maḥākim olup Balıkesri'de ferş-i seccāde-i ḥükūmet eyledükde ḥaṭṭ-ı raḥl-i iḳāmet eylemiş idi. Nice def'a Balya ilḥāḳı ile ol diyārda fermān-revā-yı ḳażā ve mecrā-yı zülāl-i ḥükm ü imżā olup biñ otuz altı senesi ḫilālinde[4] rūz-nāme-i a'mārı temām ve ḥükm-i taḳvīm-i vücūdı ḳarīn-i ḫitām oldı.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı ma'ālī-rüsūm, 'ilm ü ma'rifetden ṣāḥib-i ḥaẓẓ-ı mevfūr, deryā-yı ṭab'ı güher-niṣār-ı manẓūm u menṣūr, seḫā vü keremde yegāne, semāḥatde müfred-i zemāne, tevārīḫ ü muḥāżarātda müstaḥżır-ı nevādir, kelimātında mübālaġātı vāfir idi. Bu bābda leṭā'ifi ṭarab-efẓa ve[5] naḳl-i meclis-i yārān-ı ṣafādur.

1 - E
2 ḥażretlerinden SE
3 Birgi ve:- R1, E
4 Dāḫilinde SE
5 - R1, E

el-Mevlā Yaḥyā (Yayla-zāde)

Nihāl-i vücūdı ḫāk-i pāk-i Aydın'dan nümāyān ve "Yayla-zāde" dimekle ma'lūm-ı 'ālemiyān olmış idi. Ba'de i'dād-ı levāzım, ṭarīḳ-ı 'ilme 'āzim olup[1] Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi'den mülāzım olmış idi. 'Alā ḥasbi'l-'āde ṭayy-ı merāḥil-i ifāde iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ otuz bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde Muṣliḥi'd-dīn-zāde Çelebi yirine cedd-i rāḳımu'l-ḥurūf Nişāncı Meḥemmed Beg Medresesi tevcīh olındı. Otuz yedi Ṣafer'inde ders ü devri temām ve sübḥa-i enfāsı ḳarīn-i ḫitām olup medrese-i maḥlūle Ṣun'ī-zāde Efendi'ye in'ām olındı.

Mevlānā-yı mütercem 'ilm ü ma'ārifle mu'allem[2], ṭalebi ḥālinde dānişmendligi[3] meşhūr, emṣāli miyānında ḫayr ile meẕkūr idi.

el-Mevlā Maḥmūd (Maḥmūd-ı Bosnevī)

Bosna Serāyı'ndan ẓuhūr ve istifāża-i nūr-ı şu'ūr idüp 'ulemā-yı Rūm ḫidmetlerinde taḥṣīl-i ma'ārif ü 'ulūm iderek Ketḫudā Muṣṭafā Efendi āstānesine intisāb ve şeref-i mülāzemetlerin iktisāb itmiş idi. Cenāb-ı mevlevīnüñ manẓūrı, belki cümletü'l-mülk-i umūrı olup zemān-ı ḳalīlde pāye-i erba'īn ile bermurād ve ol ṣadr-ı vālā-ḳadre teẕkireci ve dāmād olmış idi. Biñ otuz Ṣafer'inde Bālī-zāde yirine Mesīḥ Paşa ḫāricine 'āric olup otuz bir Ramażān'ında 'Avnī Çelebi'den ṣoñra Ḳapudan 'Alī Paşa[4] Medresesi vaż'-ı sābıḳına tenzīl ve bunlar naḳl ü taḥvīl olındı. Otuz üç Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Ayşī Çelebi yirine Sinān Paşa Medresesi'ne ḥareket eyledi. Otuz dört Cemādiye'l-āḫire'sinde yirinde pāye i'tibār olındı[5]. Otuz yedi Rebī'u'l-evvel'inde maṭ'ūnen fevt olup medrese-i maḥlūle vaż'-ı sābıḳı üzere Muḥarrem-zāde Çelebi'ye[6] maḥall görüldi.

Mevlānā-yı mezbūr "Köhne Maḥmūd" dimekle meşhūr, baḫt-ı mes'ūd-ı ṭā'ife-i ma'hūdeden hiṣṣedār, maḥbūbu'l-ḳulūb, Beşāniḳa-ṣuver, toḳa-perdāz

1 Ba'de//olup:- E
2 'alem SE
3 ṭalebi//dānişmendligi:dānişmendligi ḥālinde 'ilmi SE
4 'Alī Paşa:- SE
5 424a E
6 Efendi'ye SE

ve ḳopusḳa-şi'ār idi. El-ḥāḳḳ inṣāf budur ki bereket-i ṣoḥbet ile tebdīl-i māhiyyet idüp mekārim-i aḫlāḳ ile meşhūr u[1] ma'rūf, ma'ārif-i cüz'iyye ile[2] maḥfūf, maḫdūmāne ta'ayyüşe mā'il ü meşġūf idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Ḫˇāce Meḥemmed Efendi)

Şemşīr-i vücūdı Zaġra semtinden ẓāhir ve ḳabża-i ictihād ile maẓhar-ı cevāhir-i ma'ālī vü mefāḫir olup eştāt-ı 'ilm ü kemāli ṭırāzende-i ḳabā-yı istīhāli ḳılmaġla "Zaġralı" 'unvānı ile meşhūr, müsta'idd-i ṣāḥib-i ẓuhūr olduḳda **[430a]** ṣadr-ı celīlü'l-ḳadr Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi'den mülāzım ve ba'ż-ı bıḳā'-ı 'ilmiyyede ifādeye müdāvim olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi beş Rebī'u'l-āḫir'inde 'Abdu'l-ḥalīm-zāde yirine 'Oṯmān Paşa müderrisi olmış idi. Yigirmi ṭoḳuz Receb'inde yirinde pāye i'tibār olındı. Biñ otuz ḫilālinde Ya'ḳūbca-zāde yirine Balıkesri fetvāsına naḳl olınup ḳabūl itmedükde 'azl iḫtiyār eyledi. Sene-i mezbūrede Ser-maḥfil-zāde yirine pāyelikle Eski Muṣṭafā Paşa Medresesi tevcīh[3] olındı. Otuz bir Ramażān'ında 'Araboġlı yirine Çorlı pāyesine naḳl olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Rā'ī-zāde yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesine terfī' olındı. Otuz iki Receb'inde Baba Ḫalīl-zāde yirine Ṣaḥn'a geldi. Otuz üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Kevākibī-zāde yirine Ḳalender-ḫāne altmışına yitmiş idi. Otuz altı Receb'inde Yāverī-zāde Efendi yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā 'ināyet ü i'ṭā olındı. Otuz yedi Rebī'u'l-evvel'inde intiḳāl idüp medrese-i maḥlūle ile Kemāl Efendi Maḫdūmı iclāl olındı.

Mevlānā-yı merḳūm 'iffet ü ṣalāḥ ile mevsūm, mebānī-i 'ulūmı destyārī-i müẕākere ile muḥkem ü metīn ve ma'āḳıd-ı[4] ḳavā'id-i fünūnı ḥaṣīn ü raṣīn idüp terbiyet-i ifādesiyle nice maḫādīmüñ nihāl-i istīhāli ser-sebz ü ḫurrem olmaġla "Ḫˇāce Meḥemmed Efendi" dimekle ma'lūm-ı 'ālem olmış idi. Fi'l-ḥaḳīḳa üslūb-ı ta'līmde 'alem, mübārek-dem ü ferḫunde-ḳadem ādem idi.

1 Meşhūr u:- R1, E
2 250b SE
3 Teklīf SE
4 Maḳā'ıd-ı SE

el-Mevlā el-Fāżıl ve'ṣ-Ṣadr el-Kāmil Ṣāliḥ Efendi (Ḫˇāce-zāde[1] Ṣāliḥ Efendi)

Üstād-ı maḳām-ı Murād Ḫānī, 'aḳl-ı evvel ü mu'allim-i ṯānī Sa'de'd-dīn Efendi ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı ḫāmisi ve ḥavāss-ı ḫamse-i şaḥṣ-ı iclālüñ bāve-i şu'ūr u[2] keff-i lāmisi, pencüm-i encüm-i maḫādīm-i Ṯüreyyā-miṯāl, sāḳatü'l-ceyş-i ḥamīs-i devlet ü iḳbāl, ḫātime-i eşrāf-ı sa'ādet-tev'em;

انکشت پسین سزای خاتم [3]

ḫayru'l-ḫalef-i feżā'il-güsterī, maḫdūm-ı kihterīn Ṣāliḥ Meḥemmed Efendi ḫidmetleridür. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan Cemādiye'l-ūlā'sınuñ on altıncı güninüñ[4] gicesi leyle-i ḫamīsde kevkeb-i ḫūrşīd-kevkebe-i ẕāt-ı kerīmleri maṭla'-ı sa'ādet ü iḳbālden lāmi' ü sāṭı' ve tārīḫ-i vilādetleri "Maḫdūm-ı mükerrem"[5] (990) vāḳi' olmış idi. Ḫˇāce-i ḫānedān-ı fażl ü 'irfān ve mu'allim-i evvel-i ḥikmet-endūzān-ı Arisṭū-beyān Mollā Tevfīḳ sa'yi ile vāṣıl-ı ser-menzil-i taḥḳīḳ olup vālid-i 'ālī-şānları terbiyetine maẓhar ve teşrīf-i mülāzemetleri ile ḥuliyy-bend-i gerden-i fażl ü hüner olmışlar idi. Biñ on iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ṣun'ī Efendi yirine ibtidā'en Ḫāṣekī pāyesine sāye ṣalup on beş Rebī'u'l-evvel'inde Seyfī-zāde Muṣlī Çelebi yirine Ṣaḥn-ı Ṯemān'a ḫırāmān olup on yedi Muḥarrem'inde Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi'nde selefini ta'ḳīb idüp[6] sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Nūḥ Efendi'den ṣoñra Süleymāniyye pāyesi ile pīrāye-bend olmış idi. On ṭoḳuz Ṣafer'inde selefi yirine maḥrūse-i Selānik ḥükūmeti ile bekām olup yigirmi Cemādiye'l-āḫire'sinde Şerīf Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsıyla ikrām olınup māh-ı Ṣa'bān'da Ayāşī Aḥmed Efendi'ye īṯār ve Aḥyolı arpalığı ile 'azl iḫtiyār itdiler. Yigirmi bir Receb'inde 'Alī Çelebi-zāde Efendi yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsı ile rāyet-i iḳbāli ẓāhire olup yigirmi iki tārīḫinde **[430b]** manṣūban ziyāret-i Beytü'l-ḥarām ve isḳāṭ-ı farīża-i ḥiccetü'l-İslām itmişler idi. Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında ma'zūl ve ḳażā-yı Mıṣr ile Nūḥ Efendi nā'il-i me'mūl oldılar. Yigirmi altı Rebī'u'l-evvel'inde 'Alī Çe-

1 Ḫˇāce-zāde:- R1, E
2 bāve//u:mānend-i R1
3 "Yüzüğe layık son parmak…"
4 - E, SE
5 مخدوم مکرم
6 424b E

lebi-zāde Efendi yirine Edrine ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldılar. Yigirmi yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde ref' olınup maḳāmlarına Mollā 'Alī Efendi terfī olındı. Otuz bir Receb'inde vāḳi' vaḳ'a-i 'Oṯmān Ḫānī güninde Ḫ'āce-zāde 'Abdu'l-lāh Efendi yirine İstanbul ḳażāsı tevcīh olınmış iken irtesi Çeşmī Meḥemmed Efendi'ye virildi. Sene-i ātiyede Veysī Efendi'nüñ manṣıbı Gümülcine ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olındı[7]. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Çeşmī Efendi'nüñ def'a-i ṯāniyesi yirine mükerreren ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Otuz üç Cemādi-ye'l-āḫire'sinde ferāġat idüp ol manṣıb-ı celīl Hidāyet Efendi'ye 'ināyet olındı. Ol eṯnāda ṣadr-ı Rūm olan Ġanī-zāde Efendi'nüñ mutaṣarrıf olduḳları Silisre arpalıġı żamīme-i revātib ḳılındı. Otuz yedi Ṣafer'inde Ḥasan Efendi ḥażretleri[8] yirine Anaṭolı ṣadrı ile bülend-ḳadr olup dört ay miḳdārı kemāl-i nezāhet ü istiḳāmet ile te'āṭī-i umūr ve naẓm-ı meṣāliḥ-i cumhūr itmek üzere iken māh-ı Receb'üñ sekizinci[9] güni maraż-ı istisḳādan ża'īf ü nā-tüvān ve cānib-i 'uḳbāya müteveccih ü dünyādan rū-gerdān olup ferāġların 'arż eyledüklerinde manṣıb-ı ṣadāret Anaṭolı'dan müteḳā'id 'Alī Çelebi-zāde Efendi'ye 'ināyet olındı. Ol gice eẕān-ı ṣubḥa ḳarīb icābet-i da'vet-i[10] dergāh-ı Mucīb itdiler. Ḥażret-i Ebī Eyyūb'de vālid-i mācidleri cenbinde medfūndur.

Ol cenāb-ı ma'ālī-rüsūm 'umde-i maḫādīm-i 'ulemā-yı Rūm, ḥasenü'l-aḫlāḳ, ṭayyibü'l-a'rāḳ, 'afīfü'z-ẕāt, laṭīfü's-simāt, maḫdūm-ı sa'ādetmend-i müfliḥ, gül-deste-bend-i 'ilm-i nāfi' u 'amel-i ṣāliḥ, ẕikrün bi'l-ḫayra ṭālib, ṯenā-yı cemīli cālib, luṭf-ı mücessem, ẕāt-ı mükerrem idi. Bu ḥaḳīr, meşmūl-i 'ināyet ü iltifātları olduġum cihetden tehniyet-i ṣadāret eṯnāsında ḥasbe'l-'āde ġāde-i nāzenīn-i berā'ati cilve-sāz-ı minaṣṣa-i 'arīża ḳılup ṭurra-i müşkīnine bu ḳıṭ'a-i yāḳūt-bahā ile güher-bend-i belāġat olmış idüm:

Rubā'ī

İy ṣadr-ı kerem-güster-i dāniş-perver
Nāmuñla bulur cümle medā'iḥ zīver

Evṣāfına ol ẕāt-ı kerīmüñ ḥad yoḳ
Her mertebe medḥ olınsa Ṣāliḥ dirler

7 ta'yīn olındı:virildi SE
8 - SE
9 ṭoḳuzuncı SE
10 - E

Ve dāmen-i 'işmetin bu rubā'ī ile muṭarraz ḳılmış idüm[1]:

Rubā'ī Olduḳca seḥer nūr-ı nehārı lā'iḥ
Ḳılduḳca ṣabā būy-ı bahārı fā'iḥ

Ḥaḳḳ devletüñi 'ömrüñi efzūn itsün
Hep vird-i zebānımuz du'ā-yı Ṣāliḥ

el-Mevlā Fażla'llāh (Fażlī Çelebi)

Belde-i ḳadīme-i Sivas'da sevvās-ı kār-ḫāne-i 'unṣurīsi müsta'idd-i istīnās ve ḳālıb-ı ḫākī-i kālbüd birle vāṣıl-ı rütbe-i mesās olduḳda taḥṣīl-i 'ilme kemā-yenbaġī himmet ve ṣarf-ı nüḳūd-ı evḳāt ile beẕl-i maḳdūrdan tefrīġ-i ẕimmet eyleyüp Şeyḫü'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi'den mülāzemetle ber-murād ve ba'ż-ı medārisde ḥalḳa-beste-i[2] erbāb-ı isti'dād olup ḫārice tālib iken biñ yigirmi yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde ḳırḳdan ma'zūllere imtiḥān fermān olınup Sinān Aġa Cāmi'i'nde ḥabs olınduḳdan ṣoñra ṣadreyn-i fāżıleyn Yaḥyā Efendi ḥażretleri ve Ġanī-zāde Efendi ḫidmetleri ḥużūrında *Hidāye*'nüñ *Kitāb-ı Ḥacr*'ından okumışlar idi. Egerçi rāciḥ u mercūḥ-ı erbāb-ı ḥalḳa-i cem'iyyet, ta'yīn-i **[431a]** ṭarafeyn-i ḥalḳa-i müfraġa gibi ta'cīz-i miḥekk-i dirāyet itmiş idi, beheme-ḥāl bunlaruñ ba'ż-ı mertebe rüçḥānı ẓāhir ve fażlı bāhir olmaġın yigirmi sekiz Muḥarrem'inde Atlı Dāvud Efendi yirine süvār-ı raḫş-ı merām ve Raḥīḳī Medresesi ile raḥīḳ-ı ders ü taḥḳīḳı miskiyyü'l-ḫitām oldı. Otuz bir Ṣafer'inde Vardarī Şeyḫ-zāde yirine Aḥmed Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Sene-i mezbūre Receb'inde Rā'ī-zāde yirine Murād Paşa-yı Ḳadīm ile tekrīm olınup otuz iki Şa'bān'ında cem'iyyet-i ḥarem-i Sulṭān Meḥemmedī vaḳ'asında 'azl olınan Ser-maḥfil-zāde yirine Sinān Paşa Sulṭānī pāyesine terfī' olındı. Otuz dört Ṣafer'inde Dāvud Efendi yirine Şāh Sulṭān Medresesi iḥsān olınup otuz beş Ṣafer'inde Ṣānī Çelebi yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında selefi yirine Dārü'l-ḥadīṯ-i Edrine'ye varup otuz yedi Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınan Bālī-zāde Efendi yirine Sulṭān Bāyezīd Medresesi ile ḳadri mezīd olmış

1 251a SE
2 425a E

idi. Sene-i mezbūre Şa'bān'ında ta'ātī-i ferā'id-i ḳavā'ide meşġūl iken manṣıb-ı ḥayātdan ma'zūl olup medrese-i maḥlūle Ḫˇāce-zāde Mes'ūd Efendi'ye tevcīh olındı.

Mevlānā-yı mezbūr "Faẓlī Çelebi" laḳabı ile[1] meşhūr, ṣalāḥ u sedādı meşhūd-ı 'ayn-ı 'ulemā ve ba'ż-ı maḥākimde ḫidmeti ḳarīn-i rıżā idi. ﴿ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾[2]

el-Mevlā 'Oṯmān (Ḳırbac 'Oṯmān Efendi)

Vilāyet-i Ḥamīd'de "Yalvac" nām ḳaṣabaya māye-i ibtihāc olan Ḳırbac Efendi ḫidmetleridür. Semend-i ṭab'-ı cilve-sāzı ẕevḳ-ı çāşnī-i tāziyāne-i himmetle ḥalbe-i taḥṣīlde türktāzī iderek Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve şeref-i mülāzemetle ser-bülend-i emāṯil olmış idi. Ḳaṭ'-ı menāzil-i ṭarīḳ ve ṭayy-i merāḥil-i ders ü taḥḳīḳ idüp ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Ḥamza Beg Medresesi'nden ma'zūl iken biñ dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Celeb Meḥemmed Efendi yirine Ṭūṭī Laṭīf Medresesi ile talṭīf olındı. On bir Ṣafer'inde Nāẓır-zāde yirine Ḫayre'd-dīn Paşa'ya ḥareket idüp sene-i mezbūre Ramażān'ında 'Alī-i Ḫˇābī yirine Yıldırım Ḫān pāyesi[3] iḥsān olındı. On üç Ramażān'ında Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi yirine altmış aḳçe ile Maġnisa fetvāsı tevcīh olınup on dört Ṣafer'inde Mollā-zāde Şems Çelebi ḳabūl itmedügi Mar'aş ḳażāsı virildükde bunlar daḫı istiġnā ve iḫtiyār-ı 'azl ü inzivā itmiş idi. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳara Ḥabīb yirine Ḳapluca Medresesi ile taṭyīb olındı. On beş Ṣafer'inde Yumurṭa Vā'iẓī yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsında maḥfil-nişīn-i 'izz ü iḫtirām oldı. On altı Ṣafer'inde 'azl olınup yirine Ḳudüs'den Ḫusrev-zāde naḳl olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde Çalıḳ-zāde yirine Ḳonya ḳażāsı tefvīż[4] olındı. On sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde ma'zūl ve yirine 'Ömer Efendi mevṣūl oldı. Yigirmi iki Rebī'u'l-āḫir'inde Köse Sinān Efendi[5] yirine Saḳız ḳażāsıyla kesb-i vecāhet idüp yigirmi üç Şevvāl'inde manṣıbı Ḳabaṣaḳal'a 'ināyet olındı. Yigirmi sekiz Receb'inde Muḥarrem Çelebi maḥlūlinden Ṣire ḳażāsı virildi. Yigirmi ṭoḳuz

1 Laḳabı ile:dimekle SE
2 Kur'ân-ı Kerîm, Cum'a Suresi, 62/04, "Bu, Allah'ın dilediğine verdiği lütufdur …"
3 Medresesi SE
4 Tevcīh SE
5 - SE

evāḫirinde ref' olınup Rā'ī-zāde[1] Ḳāsım Çelebi terfī' olındı. Otuz üç Ẕi'l-ḥicce'sinde Martolos-zāde yirine Maġnisa ḳażāsı ile maḳżi'l-āmāl olup otuz beş Ṣafer'inde munfaṣıl ve yirine İbrāhīm Efendi vāṣıl oldı. Otuz **[431b]** yedi ḫilālinde irtiḥāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, mā-lā-ya'nīden mu'riż, meşāġil-i nāfi'aya mütemaḥḥiż, ṣāfī-fu'ād, pīr-i ḳavī-i'tiḳād idi.

el-Mevlā Muṣṭafā (Yeńiçeri-zāde)

Yeńice-i Vardar'da çeşmesār-ı vücūda vārid ve kemend-i himmetle musaḫḫar-sāz-ı şevārid olup "Yeńiçeri-zāde" 'unvānı ile meşhūr ve "Ṣafiyyü'd-dīn" laḳabı ile zebān-zed-i cumhūr olmış idi. Aḫī-zāde 'Abdu'l-ḥalīm Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve semt-i tedrīse 'āzim olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biń on beş tārīḫinde ṣılasında vāḳi' Evrenos Ġāzī Medresesi'nde müderris ü müftī ve müşkil-güşā-yı müstefīd ü müsteftī olmış idi. Nice yıllar ol diyārda iftā vü ifāde ile güẕārende-i evḳāt ve ḥallāl-i müşkilāt olmaġla ṣīt-i iştihārı[2] 'ālem-gīr ve dergāh-ı feżā'il-penāhı āfāḳīlere merci' ü maṣīr olup pāye-i Ṣaḥn i'tibārı ile ser-firāz ve Ḥüseyn Efendi nevbetinde mu'īdi alınup maẓhar-ı i'zāz olmış idi. Otuz yedi sāli ḫilālinde irtiḥāl idüp manṣıbı Ḳāf-zāde Çelebi mülāzımı Vardarī Ḥüseyn[3] Çelebi'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr feżā'il-i keẕīre ile meşhūr, iḳtinā-yı ẕemerāt-ı 'ulūmda ṭavīlü'l-bā', seyr-i ṣafaḥāt-ı zībende-rüsūmda keẕīrü'l-ıṭṭılā', dervīş-nihād, tecerrüd-i'tiyād, kütüb-i nefīse cem'ine meftūn, dest-yāz-ı nevādir-i fünūn, ġarā'ib-i edebiyyeden yād-dāştī-i vāfir, tevārīḫ ü muḥāżarātdan müstaḥżır-ı nevādir idi. Yeńişehr'de sākin Şeyḫ Yaḥyā-yı Şāmī'den ṭarīḳ-ı Ḳādirī'de tekmīl-i ādāb ve taḥṣīl-i niṣāb itmiş idi. İnṣāf budur ki kenār müftīlerinüń ser-efrāzı ve ehl-i derūnuń mümtāzı idi.

el-Mevlā Meḥemmed Emīn bin Ṣadre'd-dīn (Ṣadre'd-dīn-zāde Efendi)

Ḫıṭṭa-i Şirvān-zemīnde naḫcīrān-ı 'ilm ü 'irfāna dest-yāz olan şīrān-ı

1 425b E
2 251b SE
3 Maḥmūd R1

ḳavī-pençe-i iktisāb-ı faẓl ü kemāl[1] miyānında ser-efrāz, mażmūn-ı beyt-i ḳadīm-i ʿilm ü ṣalāḥ ve nev-bāve-i şecere-i müṯmirü'l-berere-i fevz ü felāḥ, baḥr ibn vābil, fāżıl bin kāmil, mühürdār-ı gencīne-i faẓl ü beyān, sırr-ı süveydā-yı noḳṭa-i ʿilm ü ʿirfān, ʿulemā-yı Aʿcām'uñ ʿallāme-i ercümendi Ṣadre'd-dīn-zāde Meḥemmed Emīn Efendi'dür. Vālid-i mācidlerinden iktisāb-ı sermāye-i fünūn ve intisāb-ı bedā'iʿ-i mefrūẓ u mesnūn idüp her fenn-i celīlde imām ve pederleri gibi seccāde-nişīn-i ders-i ʿāmm olmış idi. Ol diyāra Revāfiż istīlā idüp telāṭum-i emvāc-ı āşūb ü fiten, sefīne-i sekīne-i İslāmiyān'ı ġarḳ-ı gird-āb-ı miḥen ḳılduḳda bunlar daḫı rüfeḳāsı olan ehl-i sünnet ü cemāʿatle riʿāyet-i sünnet-i hicret eyleyüp nice zemān medīne-i Ḥaleb-i Şehbā'da ḍarb-ı ṭavīle-i iḳāmet, baʿdehu Diyārbekr'e ricʿat[2] itmişler idi. Vezīr-i ṣāḥib-i himmet Naṣūḥ Paşa ol diyārda emīrü'l-ümerā olduḳda kendüye muʿallim ve şeb u rūz muṣāḥib ü münādim itmiş idi. El-ḥāletü hāẕihi belde-i Āmid'de Ḫusrev Paşa Medresesi'ne müderris ve ifāde-i fünūn-i ʿāliyeye mümāris olup Şāfiʿī iken taḥannüf ve terk-i taʿaṣṣub u taʿassüf[3] itmiş idi. Baʿdehu me'ẕūnun bi'l-iftā ve pāye-i Ṣaḥn iʿtibārı ile livā-yı iclāli vālā olup vezīr-i merḳūm, ṣadru'l-vüzerā-yı memleket-i Rūm olduḳda ḫˇāce-i ʿālī-cenāb, müsteşār-ı umūr-ı şeyḫ u şābb, āstāneye geldükde hem-rikāb-ı vezīr-i kām-yāb olmış idi. Feżā'il-i bī-keranı maʿlūm-ı ʿulemā ve āṯār-ı ḳalem-i muʿciz-beyānı manẓūr-ı pādişāh-ı kerem-baḫşā olup biñ yigirmi bir[4] Şaʿbān'ında **[432a]** Pīrī Çelebi yirine defʿaten Ṣaḥn Medresesi ile ikrām olındı. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Bālī Efendi yirine Edrine[5] Selīmiyyesi'ne terfīʿ olınup sene-i mezbūre Rebīʿu'l-āḫir'inde Şeyḫ-zāde Efendi yirine müntehā-yı āmāl-i ehl-i ṭarīḳ ve ser-menzil-i reh-neverdān-ı ders ü taḥḳīḳ olan Dārü'l-ḥadīṯ-i Süleymāniyye ẕāt-ı ḫūrşīd-ināretleri ile maḥsūd-ı menzil-i Şiʿrā-yı Yemāniyye oldı. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ḥüsām Efendi yirine Ḥaleb ḳażāsı ile[6] nā'il-i maṭlab olmış idi. Yigirmi beş Rebīʿu'l-evvel'inde Mekke-i Mükerreme pāyesiyle müteḳāʿid ve maḳāmlarına Nişāncı-zāde Efendi müteṣāʿid oldı. Yigirmi yedi Ramażān'ında Dārü'l-ḥadīṯ-i Aḥmed Ḫānī

1 Kemāl ile SE
2 Hicret SE
3 taʿannüf SE
4 426a E
5 - E
6 - SE

temām olup bunlara in'ām olındı. Ba'dehu İstanbul ḳażāsı teḳā'üdi ile iḥtirām ve ḳażā-yı Gemlik arpalıġı ile ḥaḳḳ-ı ri'āyeti itmām olındı. Biñ otuz Şa'bān'ında 'umūmen arpalıḳlar ḥall olınduḳda bunlaruñ manṣıbı daḫı münḥall olup ba'de zemān kemā fi'l-evvel muḳarrer ḳılındı. Otuz altı Ẕi'l-ḥicce'sinüñ üçünci güni yevm-i aḥadda intiḳāl ve riyāż-ı rıżvāna isti'cāl eyleyüp vaṣıyyetleri üzere Üsküdār'da defn olındı. Medrese-i celīle[1] Şa'rāvī Efendi'ye tevcīh olındı. Şihāb Efendi bu güne tārīḫ-perdāz olmış idi:

Tārīḫ (1036) منزله فی صدر جنات الله[2]

Cenāb-ı mollā-yı mütercem ḳıdve-i 'ulemā-yı 'Arab ü 'Acem, 'ulūm-ı 'aḳliyyenüñ yek-süvār-ı meydānı, fünūn-ı naḳliyyenüñ ṣāḥibü'l-ceyş-i fevā'id-i 'irfānı, ferīd-i 'aṣr ü evān, ferīde-i ṣadef-i zemān idi.

Āṯār-ı 'ilmiyyesinden tefsīr-i şerīfe ḥāşiyesi ve her fenn-i şerīfden āṯār-ı dil-güşāsı vardur.

el-Mevlā Muṣṭafā ('Uşşāḳī-zāde)

Tecelliyyāt-ı İlāhiyyenüñ dil ü cān ile müştāḳı ve envār-ı cemāl-i lā-yezālüñ ser-ḥalḳa-i 'uşşāḳı, seccāde-nişīn-i irşād, ḳuṭb-ı dā'ire-i efrād eş-Şeyḫ Ḥüsāme'd-dīn el-'Uşşāḳī ḫidmetlerinüñ ferzend-i dil-pesendi 'Uşşāḳī-zāde Efendi'dür. Ṭoḳuz yüz yetmiş ḥudūdında perde-serā-yı 'ademden sāḥa-i vücūda vaż'-ı ḳadem ḳılup hengām-ı taḥṣīlde vālid-i mācidlerinden ve ba'ż-ı ṣuleḥā-yı ṣūfiyyeden tekmīl-i ādāb-ı nefse beẕl-i sa'y ü ictihād ve levāzım-ı ṭarīḳı mertebe-i lā'iḳasında i'dād eyledükden ṣoñra bi-ḥasbi'l-'āde ḥareket ve kālā-yı isti'dādın 'arż-ı ḫ̆ācegān-i 'ilm ü ma'rifet eyleyüp üstād-ı[3] Sulṭān Murād-ı Ṯāliṯ[4] Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle bekām ve ibtidā'en otuz aḳçe medrese ile maẓhar-ı ikrām olup ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz senesi evā'ilinde ḳırḳ aḳçe ile Ḥācī Ḥasan-zāde Medresesi'ne vāsıl, sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde on aḳçe teraḳḳī ile ḫāric rütbesine nā'il olmış idi. Biñ sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḫus-

1 Maḥlūle SE
2 "Onun konak yeri Allah'ın cennetinin baş köşesidir."
3 - SE
4 252a SE

rev-zāde yirine Rüstem Paşa Medresesi'ne ḥareket idüp on bir Ramażān'ında selefi yirine Mihrümāh pāyesi pāy-endāz-ı baḫt-ı Hümā-sāyesi olup on dört Rebī'u'l-evvel'inde taḥille ṭarīḳı ile gelen Aḥmed Efendi yirine Ṣaḥn Medresesi tevcīh olındı. On altı Ẕi'l-ḥicce'sinde Şeyḫ-zāde yirine Şeh-zāde'ye terfī' ve[1] on yedi Receb'inde Rāzī Efendi yirine Süleymāniyye Medresesi ile sāḥa-i cāhı tevsī' olınmış idi. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Nişāncı-zāde yirine Ḥaleb-i Şehbā ḥükūmeti ile tebcīl, yigirmi iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Kerīm Çelebi yirine Beytü'l-maḳdis ḳażāsına tebdīl, sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde İstanbulī 'Alī Efendi yirine Medīne-i Münevvere ḳażāsına naḳl ü taḥvīl olınmış idi. **[432b]** Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında ma'zūl ve yirine 'Abdu'r-raḥīm-i Ṣa'rānī ḥākim-i ḥarem-i Resūl oldı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Rıḍvān Çelebi yirine maḥrūse-i Selānik ḥükūmeti tefvīż olındı. Yigirmi dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde munfaṣıl ve yirlerine Ḳudsī Efendi vāṣıl oldı[2]. Yigirmi sekiz Ṣafer'inde Ḥüsām Efendi yirine Burūsa ḳażāsı in'ām olınup sene-i mezbūre Ramażān'ında Ġalaṭa Ḳāżīsi Rıḍvān Efendi ile mübādele-i manṣıb itdiler. Biñ otuz Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup ol manṣıb-ı şerīfi Ḫˇāce-zāde 'Abdu'llāh Efendi teşrīf eyledi. Otuz iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Şeyḫ-zāde Aḥmed Efendi yirine Edrine ḳażāsı tevcīh olınup yigirmi günden ṣoñra müteveffā Aḥmed Efendi yirine Ebī Eyyūb ḳażāsına naḳl olındı. Māh-ı Ṣa'bān'da Bıñarḥiṣār arpalıġı ile teḳā'üd iḫtiyār eyleyüp manṣıb-ı mezbūr ile Aḫī-zāde Maḥmūd Efendi kām-kār oldı. Otuz üç Ramażān'ında Hidāyet Efendi yirine İstanbul ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olup otuz dört Muḥarrem'inde ma'zūl ve Ebū Sa'īd Efendi ḥażretleri ḥākim-i İstanbul oldı. Ba'dehu Anaṭolı ṣadāreti i'tibārı ile ta'yīn-i vaẓīfe-i münāsib ve Bıñarḥiṣār arpalıġı żamīme-i revātib ḳılındı. Ol ḥāl üzere sübḥa-gerdān-ı evḳāt ve şümārende-i enfās-ı ma'dūde-i ḥayāt iken biñ otuz yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde terk-i ḳuyūd-ı bī-sūd-ı cihān ve Ka'betü'l-'uşşāḳ-ı mecma'-ı liḳā'u'llāha iḥrām-ı[3] kefen ber-dūş idüp revān oldı. Ḳāsımpaşa'da vāḳi' Zāviye-i 'Uşşāḳıyye sāḥasında defīn ve pederi cenbinde ḫāk-nişīn olup arpalıġı Ṣa'rāvī Efendi'ye virildi.

Merḥūm-ı merḳūm dā'ire-nişīn-i erbāb-ı fühūm, ṣāliḥ ü 'ābid-i sālik,

1 - SE
2 426b E
3 - SE

'ulemā-yı 'āmilīn silkinde münselik, nezāhet ü istiḳāmetle meşhūr, kemāl-i 'iffetle ma'rūf u[1] meẕkūr, ḫāliṣü'l-cenān, ṭāhirü'l-lisān, libāsı mollāyāne, evżā'ı babayāne, vaḳūr u edīb, sākin ü erīb idi.

el-Mevlā Üveys bin Meḥemmed (Veysī Efendi) {Veysī}

عهدى بقوم كعديد الطيسى
قد ذهب القوم الكرام ليسى[2]

mażmūnı ile silsile-cünbān-ı mübāhāt olan baḳıyyetü's-sülāf-ı eslāf, teh-i cur'a-i cām-ı eşrāf, gül-deste-bend-i ḥaḳā'iḳ-ı eyisī vü leysī[3], nev-bāve-çīn-i bāġ-ı belāġat-i ḳıssī vü ḳaysī[4], ḥikmet-ṭırāz-ı belāġat-i Ḳus bin Sā'ide vü İmrü'l-ḳays[5], destgāh-ı şi'r ü inşānuñ naḫl-bendi, vaṣṣāfu'l-ḥażre Veysī Efendi'dür. Medīne-i Alaşehr'de bir ḳāżīnüñ ḥāṣıl-ı 'ömri olan naḫl-i āzādesi ve Maḳālī'nüñ hemşīre-zādesidür. Ṭoḳuz yüz altmış ṭoḳuz tārīḫinde ser-zede-i girībān-ı şühūd ve ḫırāmān-ı ḥıyābān-ı vücūd olmış idi. Envā'-ı ṣimār-ı 'ilm ü 'irfānla girān-bār ve elvān-ı fażl ü beyānla şuḳḳa-firāz-ı 'alem-i iştihār olup nesīm-i tevfīḳ-ı Rabbānī ile ḥareket ve ḫidmet-i 'ulemāda ḫāme-miṣāl teşmīr-i sāḳ-ı himmet eyledükde ṣudūr-ı devlet-i Murādiyye'den Ṣāliḥ Mollā Efendi āstānesine intisāb ve feyż-i naẓarları ile iktisāb-ı feżā'il-i bī-ḥiṣāb eyleyüp ḫidmet-i 'aliyyelerinden mülāzemet ile kām-yāb olmış idi. Ṭoḳsan iki tārīḫinde Anaṭolı ṣadrı olan Mollā Aḥmed Efendi muṣāḥabet-i 'ilmiyye içün ta'yīn-i eyyām ve eyyām-ı ma'hūdede 'aḳd-ı meclis-i ders-i 'āmm idüp levāzım-ı mevleviyyeti itmām eyledükde Loḳmān-ı Şeh-nāme-gūy[6] lisānından hicv-i meşhūrı iştihār ve nev-ẓuhūr iken **[433a]** ol eṣer ile ta'ayyün ü i'tibār bulmış idi. Mezeden ḫālī olmamaġla birḳaç beyti[7] ṣebt olındı:[8]

1 ma'rūf u:- SE
2 "Bir grubu saydım. Karşıma büyük bir kalabalık çıktı. Bütün değerli insanlar, aralarında ben olmaksızın, çekip gitti."
3 Eyisī vü leysī:leysī vü eyisī SE; Aynı ifade aynı nüshada mükerrer de yazılmıştır.
4 "Nev//ḳaysī" ifadesi SE'de metinde karışık bir şekilde yazılmıştır.
5 ḥikmet//ḳays:- E
6 ḫ˘ān SE
7 252b SE
8 Bu cümle E'de bulunmamaktadır. Farsça hicviye ise metnin sonunda 461b sayfasında yer almaktadır.

ez-Hicv-i Meşhūr

سخندان استاد فرخ نژاد
در وصف مجلس چنین بر کشاد

که ناکاه ملا احمد از فاضلی
شده قاضیعسکر باناطولی

بکفتا من از هر فنون اکهم
زانصار فرزند روح اللهم

کشم دیده را من چو کحل سیاه
همیشه کنم غافلان را نیکاه

بفرمود تا بزمی اراستند
بانواع مقعد پیراستند

شرابها ز ابریق هر هر شده
قلایلی صحنها همه پر شده

ز اوماج و توتماج دهم از کلاج
مرصع پلاوها و بقرادکاج

بدست غلامان اباریق هست
ز هر سو موالي بشتند دست

دلارا اغا لین شیرین لب
نهادند بر سینه دست ادب

در ان بزم خوشتر مزه بي عدد
تماشاجي بیرون ز حصر و عدد

پس از خوردن نعمت بي قیاس
بکفت اي اهالي حکمت شناس

ندانند فضلم موالي روم
بر انان که کردم نثار علوم

من از ژنك الايشي عاريم
ته پوشيده فرزند انصاريم

و بعد ان مه برج دانشوري
بكفت اي ستنبول ملالري

علم را كنيد استفاده ز من
كه مارا پوشيده شد هر سخن

حصوصا كتاب صلح اين زمان
مرا شد كماهي بديد و عيان

يكي را خدا بس هدايت بكرد
كتاب صلح را قرائت بكرد

كوچك مصطفي كرد لج اشد
صدايش بكيوان توان ميرسد

چو توقماق سلطان پوخلي مچك
چه پوخلي مچك بل دمشقي چلك

شده داخل درس عام ان دلير
ازان شد جمالش لطافت پذير

مچك از همه سر فراز امده
كوچك مصطفي دن دراز امده

بر امد جناني صاحب شكم
چو بنشست زرينها پيش و كم

چو ديدند وضعش وضيع و شريف
بكفتا يكي ترك صچدي حريف

موالي كرفتند جوش و خروش
ازين جمله شد طورسون اوغلي خموش

خموشي كه در بحث كويا نشد
سخن را ز اسهال قدرت نشد

ييابشي زاده ز روشن ولي
درين بحث غالب شده او ولي

ز سر سامي كيف شد بي وقوف
بپوشيده امد اوزون يكلي صوف

كل احمد اخ مصطفي كتخدا
هم اورا سزاوار كفتن روا

بس از كرمي كلها ى كران
خجل كشته بازار اهنكران [1]

Ol ṣadr-ı mekārim-güsterüñ kitābe-i ṭāḳ-ı rūzgār olan menāḳıb-ı ḫurşīd-iştihārındandur ki ba'ż-ı yārān-ı suḫan-dān ṣāḥibü't-tercemenüñ manẓūm u menṯūr āṯārın ve derd-i fāḳadan kemāl-i ıẓṭırārın 'arż idüp 'afv ü 'āṭıfet ve henüz manṣıba vāṣıl olmamaġla mülāzemete icāzet recā eyledükde "Mücerred 'afv-i cerā'im ile dāmen-i merāḥimi çirk-āb-ı töhmet-i intiḳāmdan taḫlīṣ āsān ammā hüner, isā'et muḳābelesinde iḥsāndur." diyüp[2] def'aten diyār-ı Mıṣ-

1 "Kutlu yaratılışlı, söz söylemeyi bilen üstat, meclis hakkında (sözü) şu şekilde açtı: Bilgelerden biri olan Anadolu kazaskeri Molla Ahmed dedi ki 'Ben her bilimden anlarım. Ensarîler'den Allah'tan bir ruh taşıyan çocuğum. Göze siyah sürme çekerim, gafillere dâima göz atarım.' İzin ver, meclisi süslesinler, oturulacak yerin çeşitlerini donatsınlar. Şaraplar ibrikten dökülsün, az şeyler meydanı çok hâle getirsin. Omaç, tutmaç ve güllaç ile bezenmiş pilavlar ve bakradgaç (?), hizmetçilerin elinde ibrikler var. Her tarafta bilgeler ellerini yıkıyorlar. Gönül süsleyen, tatlı dudaklı efendiler göğüslerinin üzerine edep elini koydular. O meclisde sayısız çok hoş meze ve sayısız izleyici vardı. Eşsiz nimetleri yedikten sonra konuş ey hikmet bilen ahâli... Anadolu'nun molları faziletimi bilmediler. Onların yanında bilgiler saçdım. Ben ki bulaşıklık pasından sıyrıldım. Kökümü örtmüş Ensarîler'in çocuğuyum ve bundan sonra bilgelik burcunun ayıyım. Ey İstanbul mollaları, söyleyin. Bilim için benden istifade edin ki bizde her söz bulunmaktadır. Özellikle bu zamanın barış kitabı, bende olduğu gibi ortaya çıktı. Allah birine yeterince hidayet versin, barış kitabını okusun. Küçük Mustafa daha çok inat etti. Onun sesi Keyvan'a ulaşabilir. Tokmak Sultan p.hlu değnek, ne p.hlu değneği belki şam işi yelektir. O yiğit, halk eğitimine dâhil oldu. Bundan dolayı yüzü zarifleşti. Değnek hepsinden daha özgür olarak gelmekte, Küçük Mustafa'dan uzun gelmekte. İşkembe sahibi Cinânî ortaya çıktı. Kazanların yanına oturdu. Konumunu, mütevâzî ve şerefli oluşunu gördüler. Bir Türk "Adam s.çdı." dedi. Mollalar telaşla kaçıştılar. Bunların hepsinden sadece Tursunoğlu sustu. Öyle bir suskunluk ki sanki olayda bulunmuyordu. İshalden dolayı konuşmaya kudreti yoktu. Yayabaşızâde ondan haberdardı ancak bu olayda o deli galip geldi. Sersemlikten bilmeyerek keyif aldı. Uzun yenli yün (elbisesini) giyerek geldi. Gül Ahmet'in erkek kardeşi Mustafa Kethüda, ona uygun sözler söylemek yaraşır. Ağır kellelerin sıcaklığından demirciler çarşısı utanır."

2 427a E

riyye'de Benī Ḥarām ḳażāsını in'ām ve mükerreren teraḳḳī ile īṣāl-i nihāyet-i merām iderler. Ba'dehu Fere ḳażāsına vāṣıl, ba'dehu Reşīd ḥükūmetine nā'il olup biñ dört senesinde Şerīf Meḥemmed Paşa eyālet-i Mıṣr'a şeref-baḫşā olduḳda manẓūr-ı vezīr-i 'ālī-şān ve dīvān niyābeti ile kām-rān olmış idi. Ba'dehu Anaṭolı ḳalemrevinde Aḳḥiṣār ve Ṣire ve Alaşehr ḳażāları ile maḳżi'l-āmāl ve Aydın ve Ṣaruḫān aḳlāmında müfettiş-i emvāl olmış idi. Ba'dehu ḫıṭṭa-i Rūm-ı cennet **[433b]** -rüsūma geçüp biñ on iki tārīḫinde żamīme-i teftīş ile Siroz ḳażāsı mecrā-yı zülāl-i ḥükm ü imżāsı ḳılınmış idi. Sene-i ḳābile evā'ilinde Vezīr-i A'ẓam 'Alī Paşa diyār-ı Engürüs üzere serdār olup Ṣofya ṣaḥrāsına nüzūl itdükde ordu-yı hümāyūn ḳażāsı ile i'zāz ve ḳażā-yı Pravişte ilḥāḳı ile ser-efrāz itmiş idi. Dārü'l-cihād-ı Belġırad'a vāṣıl olduḳlarında serdār-ı ekrem, 'alem-efrāz-ı 'ālem-i 'adem olduḳda ma'zūl ü mehān, müteserbilen bi-sirbāli'l-ḥırmān, āstāneye revān olmış idi. Ol eṣnāda Dīvān-ı Hümāyūn ṭarafından Rodoscuḳ ḳażāsı iḥsān olınup ṣadr-ı 'ālī-ḳadr-i Rūm Es'ad Efendi merḥūm tenfīẕ itmedükde Teẕkireci Muṭahhar Çelebi ḥaḳḳında yazduġı maḳāle naḳl-i mecālis-i rūḥānī-nevāle olmış idi. Biñ on üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde meşāhīr-i ḳużātdan nice yıllar Piriştine ilḥāḳı ile maḥrūse-i Üsküb'e müfettiş ü vālī ve reşk-endāz-ı e'ālī-i mevālī[1] olan Ḳadrī Efendi fevt olup maḥlūl ü maḥlūlesi bunlara naṣīb ve ol diyār-ı celīlü'l-i'tibārda iḳāmetlerine māye-i taḳrīb oldı.

[Bu faḳīr sene 1012 Rebī'u'l-evvel'inüñ on altıncı güni İstanbul'a gelüp Cemādiye'l-ūlā'da Siroz ḳażāsı müyesser oldı. Sene 1013 Ṣafer'i ġurresinde Serdār 'Alī Paşa'yı Ṣofya'ya istiḳbāle varduġımuz gün ordu-yı hümāyūn ḳażāsı virdiler. Rebī'u'l-āḫir'de Meḥemmed Paşa serdār olmaġla Siroz'dan ve ordu-yı hümāyūndan ma'zūl olup Saḳız'a naḳl olınup andan Lefḳoşa'ya, andan Ruscuḳ'a tebdīl olınup birisinüñ żabṭı müyesser olmayup bi'l-āḫara 1013 Şevvāl'i ġurresinde Ḳadrī Efendi fevtinden Üsküb virildi[2].]

[Ṣāḥibü't-terceme] on beş Muḥarrem'inde Dīvān-ı Hümāyūn ṭarafından ref' olınup Saḳız ḳażāsınuñ emri gönderildi. Taṣarrufı müyesser olmayup sene-i mezbūre evāsıṭında tekrār Üsküb ḳażāsı virildi.

1 253a SE
2 Bu//virildi:- R1, SE; der-kenār E

Tārīḫ Miṣālī şād olup gūş eyledükde didi tārīḫin
Yine Veysī Efendi ḥākim oldı şehr-i Üsküb[1] (1015)

On ṭoḳuz Ṣafer'inde Tırḥala ḳażāsı 'ināyet olındı. İnebaḫtı ve Aġrıboz vilāyetlerinde teftīş ü taḥṣīl-i emvāle me'mūr[2] ve kāḫ-ı devlet ü iḳbāli ma'mūr olmış idi. Yigirmi iki Rebī'u'l-āḫir'inde ṣāliṣen Üsküb ḳażāsı müyesser, ba'de'l-'azl yigirmi dört Receb'inde rābi'an muḳarrer olup sene temāmında selefi Kemāl-zāde ḫalef oldı. Yigirmi yedi Receb'inde Ramażān Efendi yirine ḫāmisen vālī ve taḫmīs-i manẓūme-i iclāli maḥsūd-i silkü'l-le'ālī, belki reşk-endāz-ı ḫamīs-i encüm-i mütelālī olmış idi. Yigirmi ṭoḳuz ḫilālinde ma'zūl ve Rodosī-zāde Muṣṭafā Efendi nā'il-i me'mūl olmış iken biñ otuz Ṣafer'inde İstanbul'a gelüp Vezīr-i A'zam Güzelce 'Alī Paşa himmeti ile ikinci gün manṣūb ve sādisen ḥākim-i Üsküb oldı. Otuz bir Ṣa'bān'ında Rodoscuḳ'a naḳl ṭarīḳı ile 'azl olınup manṣıbı Şer'iyyātī Meḥemmed Efendi'ye virildi. Manṣıb-ı meẕkūruñ żabṭı naṣīb olmayup otuz iki ḫilālinde āstāneye geldükde Ṭaġardı ilḥāḳı ile Ḥanefī Efendi yirine Gümülcine ḳażāsı tevcīh olınmış idi. Bir aydan ṣoñra vezīr-i cebbār[3] Merre Ḥüseyn Paşa ġadrı ile manṣıbı Ṣāliḥ Efendi'ye arpalıḳ ta'yīn olındı. Ol eṣnāda "Manṣıbumuz 'Ṭop-ḫāneli Ṣāliḥ' nām ḳāżīye virilmiş." diyü feryād-nāmeleri hezeyān-ı maḥmūmdan nişān ve mecmū'alarda dāstāndur. Otuz dört Cemādiye'l-ūlā'sında ṣadr-ı kerīmü'ş-şān Ġanī-zāde Efendi iḥsān idüp Żiyā'ed-dīn Efendi yirine mesned-nişīn-i iclāl ve cebr-i kesr içün ḳażā-yı Üsküb'i yedinci def'ada ayaġına irsāl eyledi. Otuz altı[4] Muḥarrem'inde munfaṣıl ve maḳām-ı ḥükūmete Kāmī-zāde 'Abdu'r-raḥman Çelebi vāṣıl **[434a]** oldı. El-ḥāletü hāẕihi sübḥa-senc-i eyyām ve imāme-nüvāz-ı aḳlām iken otuz yedi Ẕi'l-ḥicce'sinüñ on dördünci güni zemzeme-i enfāsı āḫir ve dem-beste-i menāfiẕ ü menaḫir oldı. Sinni altmış sekiz 'adedini kāmil itdükde 'āmil-i ḥissi mün'azil olup ẓāhir-i Üsküb'de mütevārī-i mezār-ı pür-envār ve naḳş-ı levḥ-i mezārı bu beyt-i belāġat-şi'ār ḳılındı:

1 مثالی شاد اولوب کوش ایلدکده دیدی تاریخن
2 - SE
3 Vezīr-i cebbār:- SE
4 427b E

li-Münşihi Veysī ki olmış idi teġazzülde bī-bedel
Ta'yīn-i sāl-i fevtine tārīḫdür ġazel[1] (1037)

Mevlānā-yı merḳūm gül-deste-bend-i ma'ārif ü 'ulūm, ḫ̌āce-i cihān-ı şi'r ü inşā, bāġbān-ı çemenistān-ı ravżatu's-ṣafā, naḳd-i vaḳt-i ḳāżī-i fāżıl, münşī-i dīvān-ı feżā'il[2], bedī'u't-ta'bīr, ḥarīriyyü't-taḥrīr, vaṣṣāf-ı Firdevsī-edā, sīr-i ḫ̌ān-ı sulṭān-ı her dü serā, ṭanīn-endāz-ı ḳaṣā'id-i ṭannāne, güher-fürūş-i dürretü't-tāc-ı şāhāne, eş'ārı bülend ü ḫoş-ta'bīr ü naġz, inşāsı bedā'i'-i isti'ārāt ü şerā'if-i 'ibārāt ile tāze-ṭarzdur.

Āṯār-ı celīlesinden ṣāḥibü'l-*Ḳāmūs*'uñ *Cevherī*'ye īrād itdügi i'tirāżātına cevāb ve daḳā'iḳ-ı luġāt-ı 'Arabiyye'de bir kitāb yazmışdur. El-ḥaḳḳ dürretü'l-ġavvāṣ-ı deryā-yı hüner ve İbn Berrī'yi ġarḳ-ı baḥr-ı ḥayret idicek eṣerdür ve "*Dürretü't-tāc fī Sīreti Ṣāḥibi'l-mi'rāc*" ismi ile mevsūm[3] Türkī siyer-i belāġat-rüsūm inşā itmişdür. Mekkiyye ve Medeniyye'si iki cild olmaḳ üzere ta'yīn-i vaḳā'i' ve tebyīn-i bedā'i' iderek melḥame-i Bedr'i taḥḳīḳ-ı enīḳ itdükden ṣoñra seriyye-i 'asīr-i nā-bünyāde-māh-ı serī'u's-seyr-i 'ömri temām ve dīde-dūz-i cānib-i dārü's-selām olup defter-i āmāl-i bī-me'ālī gibi nā-temām ḳalmışdur. Ḥaḳḳā ki nādire-i edvār ve ferīde-i ṣadef-i rūzgār olmaġla sezāvār-ı naẓar-ı i'tibār ve şāyān olduġı mertebe 'alem-efrāz-ı iştihārdur. Düstūrü'l-'amel nāmına üç cüz' miḳdārı maḳāle-i bī-bedel iḫtirā' eylemişdür. Mevżū'ı mübāhāt-ı envā'-ı 'ibādāt ve münāẓaralarına müte'alliḳ ḥikāyāt-ı rengīn-'ibārātdur. Ḫoş-āyende eṣerdür. Fütūḥ-ı Mıṣr imlāsına fetḥ-i bāb-ı ḥüsn-i ta'bīr ve taḥrīk-i ḫāme-i nefīr-i ṣafīr idüp ḥikāye-i 'Amr bin el-'Āṣ'ı dībāce-i nuḳre-ḫink-i evrāḳa ġurre-i nevāṣī ḳılmışdur. Beyāża çıḳan bir cüz' miḳdārı[4] bir *Vāḳı'a-nāme*'si vardur. Ḳıṣṣa-i Yūsuf gibi bedī' ü dil-peẕīr ve ḫıdā'-ı iḫtirā'ına aḥsenü'l-ḳaṣaṣ dinilse ḥüsn-i ta'bīrdür. Ṣadr-ı A'ẓam Naṣūḥ Paşa'ya 'arż eyledükde "Aḥsenü'l-kiẕbe" laṭīfesin itmişlerdür. Ba'dehu ḫilāl-i hikāyede vezīr-i Musta'ṣım-ı 'Abbāsī olan İbn 'Alḳamī ḫıyānetin görüp ta'rīż-i fehm itmekle der-i iḥsānı berkitmişler idi. Müretteb ü mükemmel *Dīvān*-ı eş'ārı ve ṭavr-ı maḫṣūṣ u ṭarz-ı naġz üzere güftār-ı belāġat-şi'ārı vardur. Nitekim dimişdür[5]:

1 غزل
2 Dīvān-ı feżā'il:ṭuġrayī-mu'ādil R1, E
3 Mevsūm ve SE
4 Miḳdārı sifr-i mu'teberdür SE
5 253b SE

Şi'r Köhne-resm-i ḳalem-i Veysī-i siḥr-ārādur
Tāze-ṭarz-ı suḫan-ı nādire-sencān-ı 'Acem

Ve ṣuver-i mekātīb tertīb idüp ehl-i 'irfānuñ tuḥfe-i bezmi ve revnaḳ-şiken-i resā'il-i Ḫ'ārezmī ḳılmışdur. İnṣāf budur ki suḫan-sāzlıḳda 'alem, müdde'ā-perdāzlıḳda müsellem ve taṣarrufāt-ı envā'-ı kelāmda yegāne-i 'ālem, ferḳa'a-i fıḳarāta meftūn olmayup her ḳarīne-i bī-ḳarīni ibrīz-i ḫāliṣden dökülmiş gibi saḫt ü muḥkem ve cevāhir-i elfāẓ-ı bedī'a ve terkībāt-ı reşīḳa ile muraṣṣa' u mu'allem, ḳalemrev-i inşāda 'alemdür. Ba'ż ẓurefā merātib-i ḥaysiyyātını bu gūne edā iderlerdi ki 'ilminden **[434b]** şi'ri evlā, şi'rinden inşāsı a'lā, inşāsından muṣāḥabeti rāciḥ, muṣāḥabetinden esbāb-ı vecāhet ü reşāḳat-i ḳāmetinüñ rüchānı vāżıḥ ola. Fi'l-ḥaḳīḳa[1] maḥāsin-i ḫalḳıyye vü ḫulḳıyyesi maḳbūl, ḫaṣā'iṣ-i beşere vü ḫaṣā'il-i beşeriyyesi maṭbū'-ı[2] erbāb-ı 'uḳūl, bülend-bālā vü 'ālī-himmet, esbāb-ı iḥtişāmı 'ilāve-i vecāhet, şekker-rīz-i ṭabaḳçe-i ḫiṭāb olsa yārān-ı meclis engüşt-der-dehān ve mażmūn-ı beyt-i meşhūr ser-nāme-i ḥāline 'unvān olurdı:

Şi'r Yanında nādire-gūyān-ı dehr[3] olur ḫāmūş
Medā'iḥüñ oḳusa Veysī-i suḫan-perver

Ve'l-ḥāṣıl mecmū'-ı feżā'ili biri birinden a'lā ve her biri ferd-i kāmile sermāye-i ḥüsn ü bahā olup mażmūn-ı beyt-i zībā gibi erbāb-ı tercīḥ tereddüd-nümā olurdı:

Şi'r Ḥarīf-i sādedür sāġar velī mey ḫūb hem-demdür
Nedīm-i şūḫdur bülbül gül ammā meclis-ārādur

Silāḥ-ı şu'arā olan tīġ-ı zebān-ı cihān-güşāyı der-kār ve a'dā-yı kāfir-mācerā ile ḫaylī ceng ü peykār itmişdür. Ol bābda rengīn ḳıṭ'aları ve nemekīn ü şīrīn laṭīfeleri vardur. Nitekīm ba'ż-ı eş'ārında telmīḥ, belki taṣrīḥ itmişdür:

1 428a E
2 Maḳbūl-i SE
3 Mihr SE

Ebyāt Zülāl-i naẓm-ı rāḥat-baḫşuma aldanmasun düşmen
Meẕāḳ-ı cānına telḫ-āb-ı şerr ü şūr olur bir gün

[Ve lehu] Böyle vaż' ideni āzürde-i hicv eylerler
Hele benden saña iy şūḫ-ı cefā-pīşe dimek

[Ve lehu] Dūstān-ı nīk-ḫ'āha ṭūṭī-i ḥulvu'l-lisān
Düşmenān-ı[1] bed-zebāna mār-ı[2] mesmūmu'l-lu'āb

Naḳl olınur ki daḫīl-i erbāb-ı ṭarīḳdan ba'ż-ı esāfil, belki erāẕil-i nāsdan bir iki cāhil merḥūm ile mu'ārażaya iḳdām ve ḳāżīlıḳ, mücerred destār ü câme ve hengāme vü ten-cāmeden 'ibāret, belki ādemlik maḥżā ṣūf-ı ṣafā-nümūn ve pūstīn-i semmūr-girībān-ı rūbeh-derūndan kināyet olmaḳ zu'mı ile maḳām-ı da'vā-yı müsāvātda ḳıyām eyledükde merḥūm daḫı muḳābelede cevāb gönderüp "Ol dehr-i ġaddāra cānibdār olan bīhūde-güftār efendiler esbāb-ı ẓāhirede müşābehet bulup 'Sen de ḳāżī, ben de ḳāżī.' dirler imiş. Evvelā ḳāmetimüze ne cevāb virürler ve fi'ātımuza[3] beñzer ḳıyāfete nice girerler." diyü laṭīfe ider.

Bu eş'ar-ı ābdār nuḫbe-i güftār-ı dürer-bārıdur[4]:

Eş'ār İl ṣafālardan beni raḳḳāṣ-ı dest[5]-efşān ṣanur
Ben esīr-i gerdiş-i gird-āb-ı derd [ü] ıżṭırāb

[Ve lehu] Ṭarz-ı suḫanda ġayrıya baş egmezin meger
Eş'ārı ola ben didügüm gibi ābdār

[Ve lehu] 'Ālim ü cāhili bir görmese bārī dir idüm
Merdüm-i dīde-i bed-bīn sipihre aḥvāl

[Ve lehu] Bu ḳadar da'vā-yı bīhūde-i fażl eyler iken
İyü dir kem dimez eş'āruma ḫaṣm-ı muḥtāl

1 Dūstān-ı SE
2 Nār-ı SE
3 ḳıyāfetümüze R1
4 Bu//bārıdur:ez-Ġazeliyyāt SE
5 Mest SE

[Ve lehu] Gözüñ cellād-ı bī-raḥm-ı siyāsetgāh-ı miḥnetdür
Ḳaşuñ şemşīr-i tīz ü şu'le-i şemşīrdür ġamzeñ[1]

[Ve lehu] Şi'rüñ gören īşār-ı cevāhir ider iy dil
Dürler dökilür kilk-i dür-efşānuñ ucından

[Ve lehu] Gider ḫ̆āb-ı teġāfül dīdelerden dūr olur bir gün
Bu meclis böyle ḳalmaz **[435a]** mestler maḫ̆mūr olur bir gün

O la'līn ḳubbe-i 'ālī ol eyvān-ı zer-ender-zer
Başında bāzgūne āteşīn tennūr olur bir gün

[Ve lehu] Seyr itmege olduñ yine aġyār-ıla sālik
Gitmem dimiş idüñ baña cānā ma'a ẕalik

[Ve lehu] Seyr-i gīsū-yı girih-gīrüñ ucından güzelüm
Ġam-ı zencīr-i belāñı ḳırılınca çekelüm

[Ve lehu] Ne mümkindür ḫ̆alāṣ olmaḳ o zülf-i bend-bendüñden
Başından çıḳmayunca kimse ḳurtulmaz kemendinden[2]

Ve lehu Ne zībā beñzer ol naḫ̆l-i revānum ṣaḥn-ı 'ālemde
Otursa şem'a ṭursa serve gitse māh-ı tābāna

[Ve lehu] Deryā-yı raḥmeti ṭaşırur mevc-ḫ̆īz ider
Seyl-āb-ı eşk-i nīm-i şeb āh-ı ṣubḥgāh

[Ve lehu] Reftāra gelse ol ṣaçı sünbül boyı sehī
Āhū-yı müşg-būy-ı Ḫ̆otendür bi-'aynihī[3]

[Ve lehu] Nāmeñe baḳmaduġına ol nigār-ı bī-vefā
İy dil-i dīvāne benden bir ḳulaç ḳāġıd saña[4]

---

1 SE'de araya giren iki beyitten sonra sıralama bu beyitle devam etmektedir.

SE'de araya giren bir beyitten sonra sıralama bu beyitle devam etmektedir. 2

3 İl//'aynihi:- E; SE'de Veysī biyografisi bu beytin sonunda bitmektedir. Sonrasındaki manzumeler ise bulunmamaktadır.

4 Nāmeñe//saña:- R1

[Ve lehu] Bī-sütūn-ı ġamı ben āh-ıla itdüm ber-bād
Varsun tīşesini başına çalsun Ferhād[1]

[Ve lehu] Saña Ferhād olalı iy büt-i şīrīn-güftār
Āh dir āh işidür kūh-ı belāda dil-i zār[2]

[Ve lehu] Şāhid-i 'īd seḥer eyler imiş 'arż-ı cemāl
İşiletdi ucını bu gice māh-ı Şevvāl[3]

[Ve lehu] Dil-i aġyāra[4] n'ola urmaz ise tīr-i sitem
Ḳavlinüñ ḫāṭırını gözler o şāh-ı 'ālem[5]

[Ve lehu] Dāġlar yaḳayın kelle-i bī-devlete cānā
Başuñdaki destār-ı perīşānuñ ucından

[Ve lehu] Murġ-ı dil pervāz iderken her gözi şehbāzla
Düşmedi gitdi ḳonuşmaḳ sen Hümā-pervāzla

[Ve lehu] Ṣafā-yı 'ārıżını bulmadum birinde daḫı
Egerçi pül gibi gözden geçürdüm enhārı[6]

Ve bu birḳaç beyt mīmiyye ḳaṣīdesindendür:

Baḫt-ı ḫᵛāb-ālūdımuz bīdār ḳıldı ṣubḥ-dem
Ṣavt-ı gülbāng-ı ḳudūm-i āsaf-ı ferruḫ-ḳadem

Çeşme-i ḥayvān ile ḳanmazken a'dası anuñ
Āb-ı tīġ-ı ḫūn-feşānından ḳanarlar dem-be-dem[7]

Ḫaṭṭ-ı la'lüñle dehānuñ ḥāleti dünyāda yoḳ
Adı var mühr-i Süleymānuñ hemān iy ġonce-fem[8]

1 Bu beyit SE'de 7. sıradadır.
2 Bu beyit SE'de 8. sıradadır.
3 Şāhid//Şevvāl:- R1
4 'uşşāḳa E
5 Bu beyit SE'de 15. sıradadır.
6 Dāġlar//enhārı:- R1
7 Baḫt//dem:- R1
8 Bu ve sonrasındaki beyit SE'de 6. ve 7. sırada, takdim cümlesi olmadan ve diğer beyitlerle iç içe yer

Ben nice baş ḳalduram cām-ı ṣarāb-ı nābdan
Üstüme ṭurmaz çeker cellād-ı devrān tīġ-ı ġam[1]

el-Mevlā ʻAbdu'r-raḥmān (Ḳara ʻAbdī)

"Ḳara ʻAbdī" dimekle şöhre-bend, miyān-ı emṯālinde meskenet ile meşhūr bir derdmend idi. Medīne-i Anḳara'dan ẓuhūr ve taḥṣīl-i ʻilm ü kemāle ṣarf-ı[2] sermāye-i sinīn ü şühūr idüp Şeyḫü'l-İslām Esʻad Efendi ḥażretlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve ḥasbe'l-ʻāde iḥyā-yı merāsim-i ifādeye himmet eyledükden ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken biñ yigirmi yedi Receb'inde Nā'ib İbrāhīm Efendi yirine cedd-i rāḳımu'l-ḥurūf Nişāncı Meḥemmed Beg Medresesi ʻināyet olındı. Yigirmi ṭoḳuz Ṣafer'inde Menteşeli ʻAlī yirine Orḫāniyye-i İznīḳ pāyesine vāṣıl olmış iken ʻazl olınup Bosnevī Ṣāliḥ Efendi nā'il olmış idi. Otuz iki Şaʻbān'ında Hüdhüd Efendi yirine Yaylaḳıyye-i Süleymāniyye pāyesine ṣuʻūd ve müsāʻade-i suʻūd-ı iṯbāt-ı vücūd eyledi. Otuz yedi Ramażān'ında Nūrī yirine Burūsa ḳurbında Yeñişehr ḳażāsı tevcīh olındı. Sene-i mezbūre evāḫirinde intiḳāl ve rüy-māl-i dergāh-ı Ẕü'l-celāl eyledi. [Manṣıb-ı maḥlūl ġālibā Fenārī-zāde Şeyḫī Efendi'ye arpalıḳ olmış idi[3].]

li-Münşihi[4] Üftādegān-ı rāh-ı ṭalebden bu derdmend
Gördiyse düşdi gördi cemāl-i meṭālibi

Oldı ḳadīd derd-ile ayaḳladı cihān
Başıldı ḳaldı Engüri baṣdurması gibi

el-Mevlā Aḥmed (Noḳṭa-zāde)

"Noḳṭa-zāde" dimekle maʻlūm-ı bende vü āzādedür. Livā-yı Bolı'da ʻalem-efrāz-ı vücūd ve elif-i ḳāmeti keşīde-i ṣaḥīfe-i şühūd olup medār-ı pergār-ı himmetin noḳṭa-i evc-i fażl ü kemāl, yaʻnī [5] العلم نقطة icmālinden tafṣīle intiḳāl

almaktadır.
1 428b E
2 254a SE
3 Manşıb//idi:- R1, SE; der-kenār E
4 li-Münşihi:- E; Naẓm SE
5 "İlim bir noktadır."

itmekle vuṣūl-i lübb-i taḥḳīḳ u īḳān ile noḳṭa iken kitāb ve tekmīl-i dā'ire-i istikmāl ü iẕ'ānla ẕerre iken āftāb olduḳda Seyfī-zāde Aḥmed Efendi'den iktisāb-ı şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medārisde müdāreseye müdāvemet idüp ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ otuz bir Receb'inde Aḥmed Postālī yirine Ḫabbāziyye[1] müderrisi olmış idi. Bir hefteden ṣoñra Fażlī Efendi yirine Aḥmed Paşa Medresesi'ne naḳl olınup Ḫabbāziyye[2] ilġā olındı. Otuz iki Ṣa'bān'ında selefi yirine Murād Paşa-yı 'Atīḳ Medresesi'nde ferş-i seccāde-i taḥḳīḳ eyledi. Otuz dört Cemādiye'l-āḫire'sinde yirinde pāye i'tibār olındı. Otuz beş Ramażān'ında Ḳudsī-zāde Çelebi yirine Ġażanfer Aġa pāyesine ḥareket eyledi. Medrese-i meẕkūre dāḫil pāyesinde ḳalup Ḳapudan 'Alī Paşa Medresesi'nden Merḥabā-zāde Efendi olmışlar idi[3]. Otuz yedi Ṣa'bān'ında Ḳınalı-zāde 'Abdu'r-raḥmān Çelebi yirine Ṣaḥn'a geldi. Otuz sekiz Muḥarrem'inde noḳṭa-i vücūdı sütürde-i gizlik-i fenā ve ṣaḥīfe-i şühūddan maḥv-kerde-i **[435b]** üstād-ı ter-dest-i ḳażā oldı. Medrese-i maḥlūle 'Ayşī Efendi'ye maḥall görüldi.

Mevlānā-yı mezbūr keṣret-i iḥāṭa ile meşhūr, be-taḫṣīṣ 'ilm-i fıḳha etemm intisābı ve fünūn-ı mütedāvileden vāye-i niṣābı var idi. İstanbul maḥkemelerinde nā'ib olup ḫayr ile meẕkūr ve Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā Efendi[4] ḥażretlerinüñ emīni olup ḫidmeti meşkūr olmış idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Ṭaş Çelebi[5])

İki def'a ṣadr-ı Rūm olup bu mecelleye mersūm olan Ketḫudā Muṣṭafā Efendi merḥūm ṣulbünden pedīdār ve revnaḳ-şiken-i maḫādīm-i rūzgār olmış idi. Cevher-i ẕātında ṣalābet ve sāde-levḥī vü belāhet olmaġın yārān-ı ṣafā "Ṭaş Çelebi" laḳabı ile menḳabet-pīrā olurlardı.

Mıṣrā' Ḫāṭır-ı yāre gelen ṭaġlara ṭaşlara

Tīşe-i endīşeyi i'māl ve ḳābil-i naḳş-ı ḳabūl olmaḳ ārzūsı ile iştiġāl idüp Şeyḫü'l-İslām Muṣṭafā Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve erkān-ı 'ulemādan

1 Cānbāziyye SE
2 Cānbāziyye SE
3 Medrese//idi:- SE
4 Yaḥyā Efendi:- SE
5 Ṭaş Çelebi:Ketḫudā Muṣṭafā Efendi-zāde Ṭaş Çelebi SE

olması lāzım olmaġla biñ on bir tārīḫinde ibtidā'en ḳırḳ aḳçe ile Ḥammāmiyye müderrisi olmış idi. Ol eṣnāda vālid-i mācidleri Anaṭolı ṣadrı olup[1] on aḳçe teraḳḳī ile i'zāz ve ḫāric rütbesi ile ser-efrāz ḳılındı. On beş Rebī'u'l-āḫir'inde Rıḍvān Çelebi yirine Eski 'Alī Paşa'da miḥrāb-nişīn ve mānend-i faṣṣ-ı nigīn olmış idi. Sene-i mezbūrede vālid-i kerīmleri ile ḥacca 'azīmet ve ısḳāṭ-ı farīża-i menāsikden tefrīġ-i ẕimmet idüp emr-i şerīfle gitmiş iken Ramażān'da 'azl olınup medresesi Şāfiyeci Muṣliḥi'd-dīn'e virildi. Biñ on altı Cemādiye'l-ūlā'sında Bülbül-zāde Efendi yirine Edrineḳapusı pāyesine ṣu'ūd, sene temāmında Kemāl Efendi maḫdūmı Şeyḫī Çelebi yirine Medrese-i Ḫāṣekiyye ile iṯbāt-ı vücūd eyleyüp on ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳudsī-zāde[2] Çelebi yirine Ṣaḥn'a geldi. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Seyrek-zāde yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne terfī', sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḥelvācı-zāde yirine Filibe ḳażāsıyla sāḥa-i iclāli tevsī' olındı. Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında cānib-i istirāḥate ser-dāde ve Çelebi Efendi manṣıb-ı ḳadīmine i'āde ḳılındı. Yigirmi altı Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḫışım Yaḥyā Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsıyla teşrīf olındı. Yigirmi sekiz Receb'inde 'azl olınup manṣıbı Ḥasan Beg-zāde'ye teklīf olındı. Otuz bir Şa'bān'ında Ḫˇāce Fesād yirine Selānik ḳażāsıyla ber-murād oldı. Otuz iki Receb'inde munfaṣıl ve yirine Bāḳī-zāde Şeyḫī Çelebi vāṣıl oldı. Otuz yedi Ṣafer'inde ḫalefinüñ def'a-i ṯāniyesi yirine mükerreren Selānik[3] ḳażāsı müyesser oldı. Sene-i ḳābile Ṣafer'inde gevher-i girān-ḳadr-i vücūdı şikeste ve cānib-i āḫirete bār-beste olup mānend-i levḥ-i mezār telāṭum-i emvāc-ı fenādan sāḥil-i 'ademde āsūde ve naḳş-ı sīne-i bī-kīnesi olan nüḳūş-i āmāl dest-i melevānla fersūde olmış idi. Yirine birāder-i kihteri Maḥmūd Çelebi mutaṣaddī-i ḥükūmet ve ser-i ḫākine sāye-endāz-ı ziyāret oldı.

Merḥūm-ı merḳūm dā'ire-nişīn-i 'ulemā-yı Rūm[4], ehl-i sükūn u vaḳār, keṯīrü'ṣ-ṣamt-ı kem-āzār;

Beyt مهر شريف مهر تو يا سيد البشر
در سينه ضيا شده كالنقش في الحجر[5]

1 429a E
2 - R1
3 254b SE
4 Rüsūm SE
5 "Ey insanların efendisi, senin şerefli sevginin güneşi taştaki nakış gibi gönlümde ışık oldı."

[436a] mażmūnı üzere ḥāfiẓ-ı[1] ādāb-ı evrād u eẕkār, maḫdūm-ı ṣāliḥ-i ṣadāḳat-kār idi.

el-Mevlā 'Alī bin Meḥemmed (Ḫˇāce Efendi Birāderi)

Mu'allim-i cenāb-ı ḫāḳānī, ḥakkāk-i gevher-i kān-ı 'Oṯmānī 'Ömer Efendi ḥażretlerinüñ birāder-i kihteri Ṣarı 'Alī Efendi ḥażretleridür[2]. Levāzım-ı ṭarīḳı mertebe-i lā'iḳasında i'dād ve cevher-i ẕātın şüẕūrü'z-ẕeheb-i silk-i erbāb-ı isti'dād eyleyüp Şeyḫü'l-İslām Es'ad Efendi ḥażretlerinden nā'il-i şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medārisde mutaṣaddī-i ḫidmet-i dirāset olduḳdan ṣoñra ḳırḳdan ma'zūl iken diyār-ı Mıṣriyye'de ḳassām ve ressām-ı āmāli müşāhede-i naḳş-ı murād ile bessām olmış idi. Biñ on sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Muṭahhar Efendi yirine Defterdār Yaḥyā Medresesi'ne, on ṭoḳuz Muḥarrem'inde Baḥrī-zāde yirine Nişāncı Medresesi'ne, yigirmi Receb'inde İmām-zāde yirine Yeñi 'Alī Paşa'ya[3] pey-ender-pey vāṣıl olup yigirmi bir Ramażān'ında 'Abdu'l-vehhāb Çelebi yirine Üçşerefeli pāyesine nā'il[4], yigirmi iki Muḥarrem'inde Çavuş-zāde yirine Siyāvuş Paşa Sulṭāniyyesi'nde mesned-ārā-yı feżā'il oldı. Yigirmi dört Rebī'u'l-evvel'inde Ḳāf-zāde Çelebi yirine Ṣaḥn'a geldi. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Mūsā Efendi yirine Üsküdār'da Vālide Sulṭān Medresesi virildi. Yigirmi altı Muḥarrem'inde Minḳārī yirine Eyyūb Medresesi'ne naḳl olındı. Yigirmi sekiz Receb'inde[5] Ḥasan Beg-zāde yirine Süleymāniyye ile vāṣıl-ı[6] ümniyye oldı. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında Muṭahhar Efendi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsı ile tekrīm olındı. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında ref' olınup Kecdehān 'Abdu'llāh Efendi terfī' olındı. Otuz dört ḫilālinde Edrine pāyesi i'tibār olınup arpalıḳ tevcīhine niyāzmend olmaġın Ayazmend ḳażāsı żamīme-i revātib ḳılındı. Ol ḥāl üzere sübḥa-gerdān-ı eyyām ü leyāl iken āyine-i iḳbāli jengār-ḫurde-i ekdār-ı idbār ve āftāb-ı 'ömri resīde-i derece-i ıṣfırār olup biñ otuz sekiz Rebī'u'l-evvel'inde rebī'-i ḥayātı mübtelā-yı ḫazān ve ṭarab-ḫāne-i ṣafāsı beytü'l-aḥzān olup Ḥażret-i Eyyūb Maḳābiri'nde defn olındı.

1 ḥāfiẓ-ı:ḥāfiẓ olup SE
2 ḫidmetleridür SE
3 SE'de "paşa" kelimesi mükerrer yazılmıştır.
4 Vāṣıl SE
5 429b E
6 Nā'il-i SE

Merḥūm-ı mezbūr teşhīr-i seyf-i lisān ile meşhūr, muḳteżeyāt-ı nefs ü şeyṭāna mükābir, belki la'net be-her-dü maḳāmında mücāhir, ḫidmet-i vācibü'l-edā-yı Ḫudā'da ṣābit ü ḳā'im, evḳāt-ı ḫamsede Cāmi'-i Ebü'l-fetḥ'uń fetḥa gibi ṣaff-ı evveline müdāvim, yārān-ı ṭarīḳ ile ḥüsn-i mu'āmeleye me'lūf ve muḥtāc olanlara iḳrāż-ı mi'īn ü ulūf ile elūf ve īṣāl-i ma'rūf ile ma'rūf idi.

el-Mevlā 'Abdu'l-kerīm (Kerīm[1] Çelebi)

'Ulemā-yı devlet-i Selīmiyye ḫilālinde tercemesi sebḳ iden Sinān-ı Aḳḥiṣārī'nüń cevher-i naṣl-ı aṣlı ve netīce-i muḳaddimāt-ı ḥarṣ ü neslidür. Cedd-i māderīleri 'Abdu'l-kerīm-zāde Efendi'nüń gevher-i kān-ı vücūdı olan üç duḫter-i mes'ūd-aḫter ve elmās-ı müṣelleṣ-nümā-yı ferḫunde-ferden biri bunlaruń māye-i şeb-çerāġ-ı ẕāt-ı kerīmi, ṣānīsi Ġanī-zāde Efendi'nüń ṣadef-i gevher-i ḫūrşīd-ḳasīmi, ṣāliṣi Su'ūdī-zāde Ḳadrī Çelebi'nüń gülbin-i ġonce-i nesīmi olmış idi. Gevher-i kān-ı fażīlet olan mehd-i 'ulyā-yı Meryem-nezāhet, māddetü'l-ḥayāt-ı ḫuceste **[436b]** -terkīblerine cüz'-i a'ẓam ve neşve-i isti'dād-ı ḳudsī-nijādları ol ḫamīr-i māye ile ferāhem olmaġın kerīm ibnü'l-kerīm, ẕāt-ı lāzımut-tekrīm olup ṭoḳuz yüz yetmiş yedi tārīḫinde tāc-ı gevher-i mizāc-ı şu'ūrı sirāc-ı vehhāc gibi ber-ser ve ḳabā-yı bī-beḳā-yı vücūd-ı müste'ārı gül-i sūrī-miṣāl der-ber ḳılmış idi. El-ḥāletü hāẕihi ser ü sīne-i isti'dād-ı māder-zādın ḥuliyy ü viṣāḥ-ı 'ilm ü 'irfānla muvaşşaḥ u muḥallā ve mir'āt-ı ṭab'-ı ṣafā-nihādın mıṣḳale-i sa'y ü ictihād ile maṣḳūl ü mücellā eyledükde müşāhede-i cemāl-i şāhid-i merām içün ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīk-ı 'ilme ḫırām ve südde-i seniyye-i ḫ'ā-ce-i 'ālī-maḳāmda ḥareketin itmām eyleyüp ṭoḳsan yedi tārīḫinde ḫidmet-i 'aliyyelerinden mülāzemet ile bekām olmış idi. İbtidā otuz aḳçe ile müderris, ba'dehu rütbe-i erba'īniyyede ṣadr-ı meclis olup ḳırḳdan ma'zūl iken diyār-ı Mıṣriyye'ye sefer ve 'ulemā-yı 'Arab ile münāvele-i ḳand-ı mu'ād-ı fażl ü hüner idüp Şeyḫ 'Alī Maḳdisī'den ḳırā'at-ı 'ulūm ve Bedre'd-dīn-i Ḳarāfī'den iḳtibās-ı envār-ı fühūm itmiş idi. Biń ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳaragülmez yirine Dāvud Paşa Medresesi ile ġonce-i emeli[2] ḫandān, on bir Ramażān'ında Teẕkireci Aḥmed Efendi yirine Zāl Paşa ḫāricinde rütbe-i ṣafāsı ṣad çendān,

1 Münşī Kerīm SE
2 Āmāli SE

on üç Rebī'u'l-āḫir'inde Astarcı Sinān'dan[1] ṣoñra bıṭāne-i ḫil'at-i ḥāfiẓiyye ile kām-rān olmış idi On dört Rebī'u'l-evvel'inde 'Uşşāḳī-zāde yirine pāye-i Mihrümāhī ile mübāhī olup on yedi Ṣafer'inde selef-i sālifi Aḥmed Efendi yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye ile tekrīm ve reh-vārī-i merkeb-i himmetle ṣınf-ı mu'aḫḫardan taḳdīm olınup on ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Nāẓır-zāde yirine Üsküdār'da Vālide Sulṭān Medresesi ile celālet-i şān bulmış idi. Yigirmi Ṣa'bān'ında selefi[2] maḥlūlinden Yeñişehr ḳażāsı ile tebcīl, yigirmi bir Şevvāl'inde İstanbulī 'Alī Çelebi yirine ḳażā-yı Beytü'l-maḳdis'e tebdīl olınup yigirmi iki Cemādiye'l-ūlā'sında[3] gitmedin ma'zūl ve yirine 'Uşşāḳī-zāde Efendi mevṣūl oldı. Yigirmi altı Cemādiye'l-āḫire'sinde Nişāncı-zāde yirine Ḥaleb-i Şehbā ḥükūmeti tefvīż olındı. Ḳażā-yı Sermin ilḥākıyla iki sene mutaṣarrıf olup yigirmi sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında munfaṣıl ve yirine Nevālī-zāde Sa'dī Çelebi vāṣıl oldı. Biñ otuz Rebī'u'l-evvel'inde Çivi-zāde Efendi yirine Mıṣr ḳażāsı 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde kārgāh-ı iḳbāli mu'aṭṭal ve Küçük Maḥmūd-zāde ol mesned-i 'ālīde bunlara bedel oldı.

Şi'r Ḥayf kim şāhīn-i şāhī bī-ġıdā cān virmedi
İller üzre ṭutdı şehbāzuñ mekānın mākiyān

Otuz iki Rebī'u'l-āḫir'inde Aḫī-zāde Maḥmūd Çelebi yirine maḥrūse-i Burūsa'ya ḥākim olup sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde ferāġ iḫtiyār itmekle Ebū Sa'īd Efendi ḥażretleri revnaḳ-efrūz-ı maḥākim olmış idi. Otuz beş Muḥarrem'inde Nūḥ Efendi yirine dārü'n-naṣr-ı Edrine'ye vālī olmış iken on beş günden ṣoñra Muṭahhar Efendi maḥlūlinden Ġalaṭa ḳażāsına naḳl olındılar. Otuz altı Cemādiye'l-ūlā'sında gūşe **[437a]** -nişīn-i 'uzlet ü ḫumūl ve 'Allāme Şeyḫī Efendi nā'il-i me'mūl oldı. Vaẓīfe-i mu'tāde ve arpalıḳ ta'yīni ile müreffehü'l-ḥāl ü muṭayyebü'l-bāl ve varaḳ-gerdān-ı eyyām ü leyāl iken otuz sekiz Receb'inde 'ālem-i ḳudse intiḳāl ve riyāż-ı ünse[4] isti'cāl eyledi. Edrineḳapusı ḫāricinde pederleri cenbinde medfūndur.

1 Astarcı Sinān'dan:Sinān-ı Astarī'den SE
2 430a E
3 255a SE
4 ḳudse SE

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı sütūde-rüsūm, ʿarṣa-i ẓarāfetde ʿalem, vādī-i nezāketde müsellem, ʿilm ü maʿārifde yegāne, mecmūʿ-ı feżā'ilde müfred-i zemāne, inşā-yı tāze-ṭarz-ı dil-āvīzi nāzik ü rengīn, terkībleri naḳş-ı Rūmī gibi reşk-i nigār-ḫāne-i Çīn, ʿArabī'leri ḫurmā-yı Medīne gibi ḳater-i nebātdan şīrīn, ʿaḳl-ı maʿāşda ḳuvvet-i nāmiye-i intiʿāş gibi kāmil, ṭabʿ-ı miʿmārīsi faṣl-ı bahārī gibi ṭarḥ-ı binā-yı maṭbūʿ-ı dil-nişīn itmekde bī-muʿādil, şūḫ u şeh-levend-i meclis-ārā, rind-i ḫāṭır-pesend-i nuṭḳ-pīrā, maʿnā-yı rengīn ü lafẓ-ı rūşen sāġar-ı bezm-i ʿişreti, cemāl-i dil-firīb-i[1] şāhid-i suḫan mir'āt-ı ṭabʿ-ı pür-nezāketi, leṭā'ifi tāze vü kelimātı naġz, her fende dürüst, ṣāḥib-i ṭarz idi. ʿAṣrında muʿazzez ü mükerrem ve rütbe-i iʿtibārı ṣudūr-ı[2] ulemā ile tev'em, cevāhir-i kelimātı dest-i redd ile şikest-i kesād bulmaz ve ekābir yanında bir sözi iki olmaz idi. Zemān-ı ʿuzletde vaẓīfe ile arpalıḳ muḳarrer ve ekser-i aḥvālde baʿż-ı mülḥaḳāt ile pederlerinüñ ṣılası Aḳḥiṣār ḳażāsı müyesser olup manṣıbdan istiġnā idecek deñlü ġınā el virmiş idi.

Āsār-ı celīlesinden *ʿArabī Vefeyāt*'ı vardur. Ḥaḳḳā ki nevā-yı ʿArabānesi ṭarab-engīz ve edā-yı edībānesi şekker-rīzdür. Baʿdehu terācim-i mezbūreyi inşā-yı Türkī ile terceme ve ġamām-ı aḳlāmın vādī-i ġarībde münsecime itmişdür. Aḥbāba irsāl itdügi mekātīb-i bedīʿatü'l-esālīb müstaḳillen tertīb olınmışdur. İnṣāf budur ki münşiyān-ı Rūm'uñ ser-efrāzı ve leṭāfet-i maʿnā ve nezāket-i taʿbīr[3] ile mümtāzıdur. Bā-ḫuṣūṣ inşāları müddeʿā ile gevherīn-revāc ve ṭarḥ-ı cevher-i iksīr gibi laṭīfü'l-imtizāc olup her mektūbı sebīke-i ḫāliṣü'l-ʿayār gibi şāyān-ı tamġa-i iʿtibārdur.

el-Mevlā ʿAbdu'r-raḥmān (Ḳınalı-zāde ʿAbdu'r-raḥmān Çelebi) {ʿAbdī}

Kirām-ı maḫādīm-i sütūde-ṣıfātdan sālik-i ṭarīḳa-i ḳużāt olan Ḳınalı-zāde Ḥüseyn Efendi merḥūmuñ[4] maḫdūm-ı sütūde-ṣıfātıdur[5]. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ḥudūdında pederleri Tırḥala ḳāżīsi iken tirḥāl-i menzil-i vücūd ve cilve-i ṣaḥī-

1 Dil-firīb-i SE
2 ṣadr-ı SE
3 Leṭāfet//taʿbīr:leṭāfet ü nezāket-i taʿbīri R1
4 Efendi merḥūmuñ:Efendi'nüñ SE
5 430b E

fe-i[1] şühūd itmişdür. Elvān-ı 'ilm ü 'irfānla ışbāġ-ı yed iden yārān[2] ile hemreng olduḳdan ṣoñra ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilme āheng idüp ṣadr-ı 'ālī-ḳadr-i kerīmü'ş-şān 'Azmī-zāde Efendi ḥażretlerinüñ Süleymāniyye'de i'ādeleri ḥidmetinden mülāzemetle maẓhar-ı iḥsān olup pāye-ber-pāye medāris-i 'ilmiyyeye vāṣıl ve rütbe-i erba'īniyyeden munfaṣıl olup ḥacc-ı Beytü'l-ḥarām ve ziyāret-i Ravża-i Resūl-i Enām *'aleyhi efḍalu's-selām* eyleyüp biñ yigirmi ṭoḳuz Ṣafer'inde 'Uşşāḳī-zāde 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine Çavuşbaşı Ḥüseyn Aġa Medresesi'ne nā'il olmış idi. Otuz bir Ša'bān'ında Martolos-zāde Muṣṭafā Çelebi yirine Eski 'Alī Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sinde Müzellef Aḥmed Efendi yirine Siyāvuş Paşa Sulṭanī pāyesine nā'il, otuz beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Bālī-zāde **[437b]** yirine Ṣaḥn'a geldi. Otuz yedi Ša'bān'ında selef-i sālifi 'Uşşāḳī-zāde Efendi yirine altmış aḳçe ile İsmiḫān Sulṭān Medresesi'ne terfī' olınmış idi. Otuz sekiz Ša'bān'ında maraż-ı ḫunnāḳdan rāh-ı nefesi münsedd ve istinşāḳ-ı nesā'im-i cinānla teneffüs içün mużīḳ-ı fenādan 'āzim-i nüzhetgāh-ı muḫalled oldı.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı ma'ārif-rüsūm, ḫoş-ṣoḥbet, nīk-ḥaṣlet, şūḫ u şen-gül, murġ-ı ṭab'ı pür-tebelbül, 'ilm ü ma'rifetde ābā vü a'māmına muḳtedī, maḫlaṣ-ı şöhret-şi'ārı " 'Abdī" idi. Ḥayfā ki ol ḫānedānuñ leyletü'l-ḥınnā-yı cem'iyyeti bunlaruñ fiḳdānı ile şām-ı māteme mübeddel ve kār-ḫāne-i tāze-ṭarḥ-ı 'ilm ü ma'rifeti terk-i destgāh-ı fenā itmekle mu'aṭṭal oldı. Medrese-i maḥlūle Ḳudsī-zāde Efendi'ye 'ināyet olınup bunlar Keskin Dede Maḳābiri'nde ṭarḥ-ı esās-ı iḳāmet eyledi.

Bu eş'ār netīce-i ṭab'-ı suḫan-güẕārıdur:[3]

Eş'ār Ḳıṭ'a-i ḫūbın temāşā itdürür ol mīr-i ḥüsn
Ṣafḥa-i rūyında ḫaṭṭ-ı müşg-i nābın gösterür

[Ve lehu] Ḫāk-i pā-yı ehl-i dil meftūn-ı yārānuz hele
Ḫāk isek de cur'a-nūş-ı bezm-i rindānuz hele

1 Safḥa-i R1
2 İḫvān SE
3 E'de şiir örneklerinin olması gereken yer boş bırakılmış.

[Ve lehu] Ġaflet degül mi nūr gibi berḳ ura şarāb
Ḫalvet-nişīn-i gūşe-i mey-ḫāne olmayam

el-Mevlā Meḥemmed Ṣādıḳ (Ṣıdḳī Çelebi) {Ṣıdḳī}

Ḳonya ḳażāsı gerden-i aḥvālinüñ ridāsı olan Manav Tāce'd-dīn Efendi'nüñ maḥdūmıdur. Ṭaraf-ı māderden siyādeti ve Muḥaşşī Şeyḫ-zāde Efendi[1] nesebine nisbeti var idi. Ṭoḳuz yüz seksan ḥudūdında perde-i şām-ı 'ademden ṣubḥ-ı ṣādıḳ-ı vücūda vuṣūl ve ḥacle-i[2] ṣulb ü meşīmeden minaṣṣa-i şühūdda ruḫṣat-ı müṣūl bulup 'alā ḥasbi'l-isti'dād kesb-i feżā'ile beẕl-i ictihād iderek pīr-i ṣāliḥ-i taḳvā-penāh, müteḳā'id Seyfu'llāh Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve şeref-i mülāzemetine nā'il olmış idi. Ḳırḳ aḳçe medreseden[3] ma'zūl iken biñ on sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde Maḥmūd Efendi yirine Berġos'da Meḥemmed Paşa Medresesi 'ināyet olındı. Yigirmi Muḥarrem'inde Bekir Efendi yirine Ḫayre'd-dīn Paşa'ya ḥareket eyledi. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde selef-i sālifi Maḥmūd Efendi yirine Fetḥiyye-i Meḥemmed Paşa'ya vāṣıl, yigirmi dört Muḥarrem'inde yine anlar yirine İsmiḫān Sulṭān pāyesine nā'il, yigirmi yedi Receb'inde Ḳaraḳız-zāde yirine Ṣemāniye'de seccāde-nişīn-i efāżıl olup yigirmi ṭoḳuz Muḥarrem'inde Ḳara Çelebi-zāde 'Azīz Efendi ḥażretlerinden[4] ṣoñra Ḳalender-ḫāne Medresesi altmış olup bunlara tevcīh olındı[5]. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Receb-zāde yirine Edrine Selīmiyyesi'ne naḳl olındı. Otuz Ẕi'l-ḥicce'sinde Motonī yirine İstanbul Selīmiyyesi'ne geldi. Otuz bir Şa'bān'ında Ṣarı 'Abdu'llāh Efendi yirine Maġnisa ḳażāsı virildi. Otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup Martolos-zāde Muṣṭafā[6] Çelebi ta'ḳīb eyledi. Otuz beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Ca'fer Efendi yirine Ebī Eyyūb ḳażāsı müyesser oldı. Otuz altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde ma'zūl ve yirine Ḫˇāce Fesād **[438a]** Efendi mevṣūl oldı. Otuz sekiz evāsıṭında āheng-i dārü'n-na'īm ve cān-ı pāki cāndār-ı kerīme teslīm eyledi. Dāḫil-i sūrda Muḥaşşī Şeyḫ-zāde Efendi Mezārı ḳurbında defn olındı.

1 Efendi'nüñ SE
2 Cehele-i R1
3 255b SE
4 Efendi ḥażretlerinden:Efendi'den R1, E
5 431a E
6 - SE

Mevlānā-yı mezur ḥüsn-i aḫlāḳ ile meşhūr, ismi Ṣādıḳ olmaġla "Ṣıdḳī" maḫlaṣı ile miyāne eş'ārı ve ma'ārif-i cüz'iyyede ḳābiliyyet ile şi'ārı var idi. Ża'īf ü naḥīf[1], ḫafīfü'r-rūḥ u ẓarīf, dervīş-nihād, pāk-i'tiḳād idi. Mu'allim-i cenāb-ı Aḥmed Ḫānī, Muṣṭafā Efendi ḥaḳḳında bu maṭla'ı diyüp tesdīs itmiş idi:

Şi'r 'Aceb mi ḫ̔āce-i sulṭān iseñ her fende fā'iḳsun
Sen ol üstād-ı bī-mānendsün ḫunkāra lā'iḳsun

el-Mevlā 'Abdu'llāh (Ebu's-su'ūd-zāde Efendi'ye[2] Tābi' 'Abdu'llāh Efendi)

Belde-i Amāsıyye ḳuṭṭānından bir merd-i ṣāliḥüñ netīce-i muḳaddimāt-ı vücūdı ve ṣemere-i şecere-i nesl-i mes'ūdıdur. Ol diyār 'ulemāsından temhīd-i mebānī-i fünūn ve taḥṣīl-i levāzım-ı mefrūẓ u mesnūn idüp dārü's-salṭana-i seniyyeye ilḳā-yı raḥl-i iḳāmet ve 'ulemā-yı 'aṣr mecālis-i 'ilmiyyelerine ḫidmet[3] iderek Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā Efendi ḥażretlerinden nā'il-i şeref-i mülāzemet olmış idi. Ba'żı medārisde 'aḳd-ı mecālis idüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on sekiz Ṣafer'inde Ḥüsām Efendi maḫlūlinden Pervīz Efendi Medresesi ile zemīn-i āmāli gül-ḫīz oldı. Yigirmi Receb'inde Minḳārī yirine Eski İbrāhīm Paşa Medresesi'ne taḥrīk olınup yigirmi dört Rebī'u'l-evvel'inde Niksārī-zāde 'Abdu'l-ḥayy[4] Çelebi yirine Efḍal-zāde pāyesine pā-yı himmet ḳoyup sene temāmında Ḳāsım Efendi yirine Ġażanfer Aġa pāyesine gelüp yigirmi sekiz Muḥarrem'inde Fenārī-zāde Şāh Çelebi yirine Ṣaḥn'a vāṣıl, sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında Ḳara Çelebi-zāde Maḥmūd Efendi yirine Ḫāṣekiyye'ye nā'il olmış idi. Yigirmi ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde Ḳāsım Efendi yirine Üsküdār Vālidesi'ne varup otuz bir Receb'inde Bāḳī-zāde Şeyḫī Çelebi yirine Süleymāniyye müderrisi olup otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sinde Aḫī-zāde Maḥmūd Efendi yirine Eyyūb ḳażāsı ile maḳżi'l-āmāl oldı. Otuz dört Ṣafer'inde 'azl olınup manṣıbı Menteş-zāde'ye teklīf olındı. Otuz altı Receb'inde Maḥmūd Efendi yirine İzmir ḳażāsı virildi. Otuz yedi Ramażān'ında ma'zūl olup Pirizrinli Maḥmūd Efendi

1 SE'de "Ża'īf ü naḥīf" ifadesi "ẓarīf" kelimesinden sonra gelmektedir.
2 Ebu's-su'ūd-zāde Efendi'ye:Ebu's-su'ūd-zāde'ye SE
3 Müdāvemet SE
4 'Abdu'l-Ḥayy:- E, SE

mevṣūl oldı. Otuz sekiz Şevvāl'inde gülū-feşārī-i mergle beste-dem ve ġavṭa-ḫor-ı deryā-yı ʿadem oldı.

Mevlānā-yı merḳūm sīr-āb-ı ser-çeşme-i ʿulūm, hengām-ı tedrīsinde ifā-deye mā'il ü meşġūf, eyyām-ı ḥükūmetinde istiḳāmet ü nezāhet ile maʿrūf, dervīş-nihād, pāk-iʿtiḳād, meşġūl-i meşāġil-i ʿilm ü dīn, muḳalled-i ʿulemā-yı ʿāmilīn idi.

el-Mevlā ʿAbdu'r-raḥīm (es-Seyyid ʿAbdu'r-raḥīm)

Anaṭolı ṭarafından āheng-i dārü'l-mülk-i Rūm ve ṭarīḳ-ı ʿilmi veche-i maṭ-lab u merūm eyleyüp Ḥasan Ketḫudā-zāde Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve semt-i tedrīse ʿāzim olduḳda baʿż-ı medārise vāṣıl ve ḳırḳdan munfaṣıl olup biñ yigirmi dört Ramażān'ında[1] ʿAbdu'r-raḥmān Emīri yirine Emre Ḫˇāce müderrisi oldı. Yigirmi yedi Receb'inde Ḥasan Ketḫudā-zāde Maḫdūmı yirine Sekbān ʿAlī Medresesi'ne **[438b]** ḥareket eyledi. Yigirmi sekiz Şaʿbān'ında Naṣre'd-dīn Efendi yirine Zāl Paşa ḫāricine gelüp yigirmi ṭoḳuz Receb'inde yirinde pāye iʿtibār olındı. Otuz iki Muḥarrem'inde Ḳāmetī Efendi yirine Muṣṭafā Aġa pāyesine terfīʿ olındı. Sene-i mezbūre Şaʿbān'ında Mollā Çelebi yirine Ṣaḥn'a geldi. Otuz üç Muḥarrem'inde maʿzūl olup taḥille ile İbrāhīm Efendi gelmiş idi. Otuz dört Ramażān'ında İbrāhīm-i dīger yirine tekrār Ṣaḥn Medresesi müyesser[2] oldı. Otuz beş Cemādiye'l-āḫire'sinde Velī-zāde yirine Sinān Paşa Dārü'l-ḥadīṯi'nde vāṣıl-ı sittīn oldı. Otuz sekiz Ẕi'l-ḳaʿde'sinde fevt olup medrese Yavuz-zāde Çelebi'ye virildi.

Merḳūm-ı mezbūr ṭarīḳ-ı ʿilme ʿāşıḳ-ı mehcūr, nīk-nefs ü pāk-iʿtiḳād, dervīş-meşreb ü ḫāk-nihād, seyyid-i ṣaḥīḥu'n-neseb, muḳallid-i ʿilm ü edeb idi.

el-Mevlā İbrāhīm (Teẕkireci İbrāhīm)

Ḳaramanīdür. Aḫī-zāde Yaḥyā Çelebi'nüñ iʿādesi ḫidmetinden nā'il-i emānī olmış idi. Baʿżı bıḳāʿ-ı ʿilmīye taṣarruf iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ yigirmi sekiz Muḥarrem'inde Vardarī Şeyḫ-zāde yirine Pervīz Efendi Med-

1 431b E
2 Medresesi müyesser:müderrisi SE

resesi virildi. Yigirmi ṭoḳuz Receb'inde ba'ż-ı kenār medreseleri teklīf olınduḳda 'azl iḫtiyār eyleyüp medresesi Şems Efendi'ye virildi. Otuz bir Receb'inde Es'ad Çelebi yirine Yeñi Nişāncı Medresesi 'ināyet ve tecdīd-i berāt-ı himmet olındı. Otuz iki Şevvāl'inde Dāvud Efendi yirine Ca'fer Aġa pāyesine vāṣıl, otuz beş Ṣafer'inde Ḫˇāce-zāde 'Alī Çelebi yirine Edrineḳapusı pāyesine nā'il olup otuz altı Receb'inde Semīn Meḥemmed Çelebi yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Naṣre'd-dīn Efendi yirine Āmid ḳażāsı[1] tefvīż olındı. Otuz sekiz Ṣafer'inde 'azl olınup yirine İsḥaḳ Efendi iṯbāt-ı istiḥḳāḳ eyledi. Ol eṯnālarda rū-be-rāh-ı ṯeniyye-i vedā' ve ṣanduḳa-i tābūt ile laḥde īdā' ḳılındı.

Mevlānā-yı merḳūm dāḫil-i 'idād-ı erbāb-ı 'ulūm, Anaṭolı Ṣadrı Baḥṯī Efendi'ye müẕekkir olmaġla ḫayr ile meẕkūr ve ḫidmeti meşkūr idi.

el-Mevlā İbrāhīm (İbrāhīm Efendi)

Şeyḫü'l-İslām, rüknü'l-'ulemā'i'l-a'lām Ṣun'u'llāh Efendi ḥażretlerinüñ ṣadāretleri ḥālinde ḫidmetlerine müdāvim ve teẕkirecilik māddesinden mülāzım olup ba'ż-ı medāris ile nā'il-i me'mūl ve ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl olduḳdan ṣoñra biñ on ḥudūdında İpekci 'Acem[2] yirine Burūsa'da 'İvaż Paşa Medresesi virilmiş idi. Yigirmi sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında Ġūl Çelebi yirine Manastır pāyesine nā'il oldı. Otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sinde 'azl olınup altmışla selefi i'āde olındı. Otuz üç Rebī'u'l-āḫir'inde 'Abdu'r-raḥīm yirine Ṣaḥn ile tekrīm olınmış iken sene-i mezbūre[3] māh-ı Cemādiye'l-ūlā'sında ma'zūl ve yirine Bālī-zāde Efendi[4] mevṣūl oldı. Otuz dört Muḥarrem'inde Teẕkireci 'Abdu'l-laṭīf yirine Burūsa Sulṭāniyyesi'yle talṭīf olındı. Otuz beş Ṣafer'inde 'Oṯmān Efendi yirine Maġnisa ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām oldı. Otuz altı Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup yirine Naṣre'd-dīn Ḫˇāce cā-nişīn oldı. Otuz yedi Şevvāl'inde Ya'ḳūb-zāde yirine Kütāhiyye ḳażāsı virildi. Otuz sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde **[439a]** ḳāżī iken dā'in-i ecel müteḳāżī olup yirine Başkesen Muṣliḥi'd-dīn naṣb olındı.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥ ile ma'lūm-ı cumhūr, ḳażāsında nezāhet ü

1 256a SE
2 İpekçi 'Acem:'Abdu'llāh-ı Belḫī E
3 Sene-i mezbūre:- E, SE
4 - R1, E

istiḳāmeti şā'i', edīb ü mütevāżı'[1] idi.

el-Mevlā Ḥüsām (Ḫˇāce Fesād Müsveddesi)

"Ḫˇāce Fesād Müsveddesi" dimekle meşhūr u benām olan Mevlānā Ḥüsām-ı ṣamṣām-ibtisāmdur. Taṣvīr-i vücūdı dāḫil-i mecmū'a-i 'ulemā ve Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi'nüñ çihre-güşā-yı iltifātı ile ṣūret-i ḥāli ḫoş-nümā olup mülāzemetle vāṣıl-ı evvelīn-i menāzil-i ṭarīḳ ve mürā'ī-i merāsim-i ders ü taḥḳīḳ olmaġın ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken otuz iki Receb'inde 'Abdu'l-ġanī-i 'Acem yirine Ḳañlıcaḳ'da İskender Paşa Medresesi virildi. Otuz beş Rebī'u'l-evvel'inde İbrāhīm Efendi yirine Burūsa'da Emīr Sulṭān pāyesi iḥsān olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Edrine ḳāżīsi olan Aḫī-zāde Maḥmūd Efendi arpalıġı Birgi ḳażāsı müyesser olmış idi.

Mıṣrā' Birgi atına binen tiz iner

mefhūmı muḳarrer olup otuz yedi Rebī'u'l-evvel'inde manṣıbı Cüz'-ḫˇān İdrīs'e iḥsān olındı. Otuz ṭoḳuz ḥudūdında müsvedde-i Celālī gibi dest-i nehhāb-ı ecelden ġāret-zede ve ḥarf-i vücūdı ṣaḥīfe-i 'ālemden ḥakk-kerde oldı.

Beyt Kendi hālinde bir zavallı idi
'İlmden yañа başı ḥālli idi

el-Mevlā 'Abdu'llāh (Aydınī 'Abdu'llāh Çelebi)

Vilāyet-i Aydın dāḫilinde "Kestel" nām belde-i meşhūre ḳuṭṭānınuñ rūbe-rāh-ı menāzili ve reh-neverdān-ı ṭarīḳ-ı 'ilmüñ nāzili olup dārü'l-mülk-i İstanbul'a vāṣıl ve münselik-i silk-i emāṣil olduḳda Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ba'ż-ı medārisde iḥyā-yı merāsime müdāvim olup ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Esediyye Medresesi'nden ma'zūl iken biñ yigirmi dört ḫilālinde Yeñişehrli[2] Ḥasan Yazıcı yirine Ḫāṣköy'de Maḥmūd Paşa Medresesi i'ṭā olındı. Yigirmi yedi Şevvāl'inde[3] 'azl olınup İdrīs Efendi ferş-i

1 432a E
2 Yeñişehr'de SE
3 Yedi Şevvālin'de:yedide R1, E

seccāde-i tedrīs itdi. Nice zemān ma'zūl ü maḫẕūl ü mehān olup otuz dört Ṣafer'inde ḳabūl itmeyen Seyfu'llāh Efendi[1] yirine İznīḳ Süleymāniyyesi'nde pāye-i Ṣaḥn'a nā'il oldı. Otuz beş Ramażān'ında Rā'ī-zāde Ḳāsım Çelebi yirine Ṣire ḳażāsı 'ināyet olındı. Otuz altı Ramażān'ında 'azl olınup manṣıbı Nūrī'ye virildi. Otuz sekiz ḫilālinde irtiḥāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i ḫulḳ ile meşhūr, şūḫ u şāṭır, faḳr ü fāḳadan şākir, Eşref-zāde nesebine mensūb, dervīş-nihād ü maḥbūbu'l-ḳulūb idi.

el-Mevlā 'Alī (Ḳaraḳız-zāde)

"Ḳaraḳız-zāde" dimekle şöhret-dāde, İstanbulī bir ḳāżī-zādedür. Taḥṣīl-i kemāle beẕl-i ictihād ve kesb-i sermāye-i isti'dād eyleyüp 'Abdu'l-ġanī Efendi ḥażretlerinden[2] mülāzemetle kām-revā ve ṭarīḳ-ı tedrīsde menāzil-peymā olup ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ on dört Rebī'u'l-evvel'inde ḥālā Tāce'd-dīn yirine Mollā Gūrānī Medresesi erzānī görüldi. On yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Abdu'l-ḳādir Efendi[3] yirine Süleymāniyye-i İznīḳ pāyesine terfī' olındı. Yigirmi dört Muḥarrem'inde 'azl olınup manṣıbı Abdāl Mūsā'ya tekyegāh ḳılındı. Yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde Nūrī'den ṣoñra ḳabūl itmeyen 'Abdu'llāh yirine Orḫāniyye-i İznīḳ tevcīh olındı. Sene-i mezbūre Receb'inde Edhem-zāde yirine Ṣaḥn'a gelüp ba'de eyyām **[439b]** 'Ömer Efendi yirine Kütāhiyye ḳażāsı in'ām olındı. Yigirmi ṭoḳuz Receb'inde 'azl olınup Münkir Ḥüsām ḳā'immaḳām oldı. Otuz iki ḫilālinde Küçük Martolos-zāde Maḥmūd Efendi[4] yirine manṣıb-ı sābıḳa i'āde olındı. Ḳabūlden ibā eyledükde Medīne-i Münevvere pāyesi i'tibār olınup rāyet-i rütbeti vālā olmış idi. Birḳaç aydan ṣoñra vaẓīfe-i teḳā'üd ile ferāġat idüp manṣıbı Emīr 'Alī Efendi'ye 'ināyet olındı. Ol ḥālet üzere sübḥa-şümār-ı[5] eyyām ü leyāl iken otuz sekiz Ẕi'l-ḥicce'sinde intiḳāl eyledi. Ḫānesi civārında vāḳi' Birincci Mescidi sāḥasında medfūn ve şeyḫ-i 'azīz Süleymān Efendi ile maḳrūndur. Ol mescidi cāmi' eyleyüp çeşme getürmek içün ṣülüṣ-i mālin vaḳf itmiş idi.

Mevlānā-yı merḳūm aġa-yı dārü's-sa'āde-i muḫadderāt-ı 'ulūm, aṭlas-sī-

1 - SE
2 Efendi ḥażretlerinden:Efendi'den SE
3 - SE
4 Maḥmūd Efendi:- SE
5 432b E

ma vü ṭavāşī-hey'et, bacıyāne-sīret ü ḫünsā-menḳabet, zu'mınca şerīḥ-i 'ahd ü Bircīs-i Nāhīd-mehd idi. Şeyḫu'ş-şüyūḫ-ı ṭarīḳa-i 'aliyye, 'umde-i e'izze-i Naḳş-bendiyye[1] Ṣa'bān Efendi ḥażretlerinden inābet ve isti'dādı miḳdārı iktisāb-ı bereket-i ḫidmet eylemiş idi. Lākin ġāyetde ebleh ü sāde-dil, rütbe-i 'atehi nişāba vāsıl, ṣafḥa-i 'iẕārı gibi levḥa-i sīnesi naḳş-ı ẓarāfetden ḫālī, kiyāset ü[2] kūsecīden ḳaṭ'-ı naẓar nāḳıṣātu'l-'aḳl idrāk eyledügi umūr-ı bedīhiyye şu'ūrından daḫı şān-ı belāheti 'ālī idi. Ḥattā ḫünsālıḳ töhmetini def' içün şerḫ-i şebābda elli altmış def'a istimnā da'vā idüp kendüye bīhūde iftirāsı ḥayret-efzā ve ḳahḳaha-fermā olurdı.

Bir gün neşr-i ṭūmār-ı hamāḳat eyleyüp kelimāt-ı ḥikmet[3] eṣnāsında bu güne çihre-güşā-yı heẕeyān olur ki "Bu ḥaḳīr, bir hefte miḳdārı pilāv yimesem mizācuma i'tilāl ve dimāġuma iḫtilāl gelür. Dest-yārī-i tecrübe ve mīzān-ı ṣaḥīḥ-i ẕevḳ-ı selīm[4] ile sā'ir filizzāt ü 'aḳāḳīr ṭabā'i'i ta'yīn olınduġı üzere istinbāṭ itdügüm budur ki pilāvuñ ṭabī'ati ḥārr [ü] raṭb olmaġla tarṭīb-i dimāġ ve taḳviyet-i ḥarāret ve ḫurde-i lü'lü' gibi tefrīḥi cihetinden cevher-i 'aḳla mu'āvenet eyleye."

Ḳıṭ'a[5]

Seyr idüñ dāne birinc-ile muḳaşşer noḥudı
Altun inci gibi sermāye-i iḳbāl olmış

Sūḫteler kūse pilāva nice meyl eylemesün
İsfinaḫ-ıla biber aña ḫaṭ u ḫāl olmış

Ol eṣnāda 'ulemā-yı 'aṣrdan "Tāce'd-dīn-zādeler" dimekle meşhūr 'Abdu'l-vehhāb Efendi ve Ḥaydar Efendi nām birāderler ẕikr olınup her birinüñ ḫānesi mecma'-ı yārān ve meclis-i Mānī gibi naḳş-ı ülfetle ser-ṣaḥīfe-i mecmū'a-i dāniş ü iẕ'ān iken pey-ender-pey ṣaḥīfe-i 'ālemden maḥv-ı vücūd ve ḳaṭ'-ı 'alāḳa-i meclis-i şühūd eyledüklerinde cā-nişīnleri olmamaġın;

1 256b SE
2 - SE
3 Kelimāt-ı ḥikmet:kelimāt E
4 ẕevḳ-ı selīm:meẕāḳ R1, SE
5 - E; Naẓm SE

Beyt Gice pervānelerle bezmi germ-ā-germ idi şem'uñ
Seḥer baḳduḳ ne şem'-i meclis-ārā var ne pervāne

mażmūnı zebān-zed-i rūzgār oldı, diyü te'essüf olınurken 'Alī Çelebi ḫidmetleri yine ḥikmetden dem urup " 'Acebā 'unnet lāzıme-i nesebleri ve ḫāṣṣa-i silsile-i vālā-ḥasebleri olup[1] pederleri daḫı böyle mi idi?" didükde ḥużżār-ı meclisden biri cevāb virüp "Ma'lūm oldı ki müddetü'l-'ömr pilāv yimemişsüz ve pirinc dānesin düşde görmemişsüz." diyü i'tiḳādına muvāfiḳ laṭīfe-perdāz-ı taḥmīḳ olur.

el-Mevlā el-Fāżıl ve'l-Maḫdūm el-Kāmil Meḥemmed 'Alī eş-Şehīr bi-Rıżāyī (Rıżāyī Çelebi[2]) {Rıżāyī}

Ḳonya ḳāżīsi iken eczā-yı vücūdı hāven-i fenāda **[440a]** ġubār ve dest-sūde-i daḳḳāḳa-i rūzgār olup ḫāl-i leb-i ḫūbān gibi nemekdān-ı 'ademde bīnām ü nişān olan Bebr Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı kihter-i vālā-nijādı ve şeyḫü'l-islām, müşkil-güşā-yı enām ḥażretlerinüñ hemşīre-zāde-i pāk-nihādı ve terbiyet-kerde-i edīb-i irşādıdur. Biñ bir sāl-i ferruḫ-fālinde biñde bir ṣadefden ẓuhūr itmeyen gevher-i şehvār-ı vücūdı zīver-i kenār-ı deryā-yı feyż ü cūd ve miyāne-bend-i silk-i şühūd olup lafẓ-ı "Rıżā" (1001) tārīḫ-i vilādetleri vāḳi' olmış idi. 'Allāme-i felek-i celāl-i fetvā-penāh[3] أيده الله تعالي وقوّاه ḥażretleri "Rıżāyī" maḫlaṣın ta'yīn idüp bu ḳıṭ'a-i[4] gevherīn-revācı zīver-i tāc-ı ibtihācı ḳılmışlar idi:

Ḳıṭ'a Medḥ eyle cenāb-ı Muṣṭafāyı
Evlādını āl-i Murtażāyı

Geldüñ çü bu teng-nā-yı dehre
Maḫlaṣ ide gör 'Alī Rıżāyī

Biñ on yedi tārīḫinde vāḳi' nevbet-i hümāyūnda üstāẕ-ı melāẕ ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve ibtidā otuz pāyesinde *Miftāḥu'l-'ulūm*'la

1 Olan SE
2 Efendi SE
3 "Allah ona kuvvet versin."
4 433a E

fetḥ-i bāb-ı faẓl ü[1] belāġat ḳılup çille-keş-i erba'īn iken eşrāf-ı ḳużāt-ı Mıṣriyye'den olan birāder-i sa'd-aḫterleri İsmā'īl Efendi ile merreten ba'de uḫrā Ḳāhire-i ma'azziyyeye sefer ve 'ulemā-yı diyār-ı 'Arab ile münāvele-i ḳand-ı mu'ād-ı 'ilm ü hüner ḳılmışlar idi. Biñ yigirmi altı Rebī'u'l-āḫir'inde Sefer Efendi yirine cedd-i emcedleri Zekeriyyā Efendi Medresesi'ne ẓafer buldılar. Yigirmi ṭoḳuz[2] Rebī'u'l-evvel'inde yirlerinde pāye i'tibārı ile pīrāye-bend oldılar. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Çelebi Aḥmed Çelebi yirine Sinān Paşa Dārü'l-ḥadīṣi'ne taḥrīk olındılar. Otuz bir Şa'bān'ında Mu'īd Aḥmed Efendi yirine Ṣaḥn'a geldiler. Otuz iki Receb'inde yine anlar yirine Ḫāṣekī Medresesi'ne vāṣıl, sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Bāḳī-zāde 'Abdī Çelebi yirine Üsküdār Vālidesi'ne nā'il olup otuz dört Cemādiye'l-āḫire'sinde selef-i sālifleri Aḥmed Efendi yirine Süleymāniyye müderrisi olmışlar idi. Otuz beş Receb'inde Tevfīḳī-zāde yirine Selānik ḳażāsı tefvīż olındı. Otuz altı Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup Bāḳī-zāde Şeyḫī Çelebi mükerreren ḥākim-i Selānik oldı. Otuz yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Allāme Şeyḫī Efendi yirine Ġalaṭa ḳażāsına terfī' olındılar. Otuz sekiz Şevvāl'inde müteveffā Aḥmed Efendi yirine Mıṣr ḳażāsına naḳl olındılar. Maḳarr-ı ḥükūmete vāṣıl ve 'alīlen dāḫil olup otuz ṭoḳuz Muḥarrem'inde ḳażā-yı dīn-i vācibü'l-edā-yı naḳd-i cān ve iḥrāz-ı rıżā-yı Raḥman itmekle ravża-i rıżvāna ḫırām ve 'azm-i nüzhetgāh-ı dārü's-selām itmiş idi. Manṣıb-ı maḥlūl ile Mu'īd Aḥmed Efendi fā'iz-i me'mūl oldı.

Tārīḫ-i Ḥażret-i Şeyḫü'l-İslām

Āh vāh Rıżāyī[3] (1039)

Tārīḫ-i Rāḳımu'l-ḥurūf

Yaḳdı derūnı dāġ-ı fırāḳı Rıżāyīnüñ
Yaş dökmek ile olmadı ḥāṣıl ferāġ-ı dil

Bu zaḫm-ı ḫūn-feşānla dil ḳanlar aġladı
Didi 'Aṭāyī mevtine tārīḫ "Dāġ-ı Dil"[4] (1039)

1 - SE
2 Sekiz SE
3 آه واه رضایی
4 داغ دل

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı fütüvvet-rüsūm, ḥuliyy-bend-i 'arā'is-i ma'ārif, çihre-güşā-yı leṭā'if-i ẓarā'if, ḥasīb ü nesīb, fāżıl ü edīb, cebīn-i aḥvālinde şu'ā'-ı sa'ādet berīḳu'l-leme'ān, ṣafaḥāt-ı şu'ūnında envār-ı necābet levḥa-i ser-ṣaḥīfe-i 'irfān, kemāl-i ḳābiliyyet-i şānı ṣafḥa-i ḳalem-gīr gibi ẓāhir, cemāl-i isti'dādı ḫāme-i meşşāṭa-i **[440b]** üstād ile revnaḳ[1]-efrūz-ı ḥüsn-i bāhir, nuḳūş-i ḥurūf-ı levḥ-ı ḥāfıẓası esirre-i cebhe-i ḫūbān gibi zībende, ṣuver-i ẕihniyye-i sīne-i ṣafā-ṣıfātı āyine-i nūrānī ve cilā-yı Mānī-ṣıfat-ı firībende, serī'ü'l-intiḳāl, bedī'u'l-irtiḥāl idi. Hemānā ol sür'at-i intiḳāl āftāb-ı 'ömr-i serī'u'z-zevālinde daḫı der-kār ve naḳd-i 'ömr-i 'azīzi otuz sekiz 'adedine bāliġ olduḳda ḥall-i ṣılāye-i rūzgār olmış idi.

Āṡār-ı celīlesinden *Ḳārī'ü'l-Hidāye* ve *Ḥānūtī* emṡālinden on 'aded fetāvāyı kibārı cem' ü tertīb ve tenḳīḥ u tehẕīb idüp bir eṡer-i dil-firīb itmişdür ve ḫarīdeyi intiḫāb eyleyüp " *'Avdu'ş-şebāb*" tesmiye eylemişdür. Dībāceleri ḫaylī edībāne vü isti'ārātı bedī'a ve 'ibārāt-ı reşīḳası müsta'iddāne vü belīġānedür. Müretteb ü mükemmel *Dīvān*-ı eş'ārı ve tāze-ṭarz ü naġz[2] güftār-ı berā'at-şi'ārı vardur. Her sene bir na't-i şerīf naẓmını iltizām ve cevāhir-i zevāhir ile evtār-ı suṭūrı gevherīn-niẓām itmiş idi. Bu eş'ar nümūne-i güftār-ı dürer-bārı ve nuḫbe-i āṡār-ı ṣafā-şi'ārıdur:

Eş'ār

Cüst ü cū iderek buldı felek maḳṣūdın
Nice eyyām senüñ-çündi meger devr-i sinīn

Ṣaḥna şu deñlü hücūm eyledi eṭfāl-i[3] zemān
Iżṭırāb-ı cesede düşdi raḥim içre cenīn

Gerçi ecdādı efḍal ḫalef ammā bāṭıl
Ḫalefi tīġ-ı ṭılısm ü selefi genc-i defīñ

Ve lehu

Olup bir ebr-i ḥā'il farḳı üzre tāb-ı ḫūrşīde
Gözinden ṣaḳınurdı çarḫ ol maḥbūb-ı Yezdānı

1 257a SE
2 433b E
3 Ol ḥāl-i SE

Münāsibdür eger laʿlīn ḳabā-yı kilk-i sürḫ-ālūd
Yine hengāme-i medḥinde eylerse ġazel-ḫˇānī

Füzūn olmaḳda laḥẓa laḥẓa tāb-ı rūy-ı raḫşānı
Meger āteş-fürūz-ı rūyıdur dāmān-ı müjgānı

[Ve lehu] Viṣāle vaʿde itseñ dil ziyāde ıżṭırāb eyler
Yaḳīn olsa kenāre arturur emvācını deryā

[Ve lehu] Māniʿ-i seyr-i cemāl-i yār olur ʿāşıḳlara
Cevr iderse āh-ı dil luṭf eylese eşk-i sürūr

[Ve lehu] Dil-ber ki taḫtgāh-ı dile pādişāhdur
Tebīr-i mülk-gīri hemān bir nigāhdur[1]

[Ve lehu][2] Bī-naṣībüz ḳısmet-i rūz-ı ezelden gūyiyā
Hep serāb u ḫırmen-i mehdendür āb u dānemüz

[Ve lehu] Dili ṣad pāre itse lāleveş şemşīr-i bürrānuñ
Muḳarrerdür yine her pāresinde dāġ-ı hicrānuñ

[Ve lehu] Libās-ı fāḫir ile seyr iden dir tāze mażmūnum
Rıżāyī yine peydā eyledi bir şāhid-i zībā

[Ve lehu] Aġardı cā-be-cā ser-vaḳt-i tedbīr-i ṣalāḥ oldı
Uyan iy dīde-i cān ḫˇāb-ı ġafletden ṣabāḥ oldı[3]

el-Mevlā Aḥmed (Motonī Aḥmed Efendi[4])

Cezīre-i Mora sāḥilinde "Moton" nām ḥıṣn-ı metīnden ẓuhūr ve iktisāb-ı sermāye-i ʿilm ü ʿirfāna ṣarf-ı nüḳūd-ı sinīn ü şühūr idüp[5] ol diyāra nisbet ile

1 Cüst//nigāhdur:- E
2 Bu ve sonraki beyitler SE'de mevcut değildir.
3 Bī-naṣībüz//oldı:- R1
4 - R1
5 - SE; İdüp ve E, R1

meşhūr ve ḥuliyy-bend-i silāh-ı cevherdār-ı ʿaḳl ü şuʿūr olmış idi. Ol diyār ʿulemāsından taḥṣīl-i muḳaddimāt-ı fünūn ve ḳırāʾat-ı muḫtaṣarāt-ı mütūn eyleyüp vāṣıl-ı meleke-i istiʿdād ve nāʾil-i rütbe-i ʿaḳl-ı müstefād olduḳda vechetü'l-āmāl-i cevānib ve noḳṭa-i pergār-ı meʾārib, dārü's-salṭana-i ʿaliyye ṭarafına taḥvīl-i sükkān-ı ʿazīmet ve iġrāḳ-ı bād-bān-ı himmet eyleyüp ol ʿaṣrda merciʿ-i emāṯil ve mecmaʿ-ı ḳavābil olan Paşa-zāde Ḥüseyn Efendi ḫidmetlerine ittiṣāl ve feyż-i ifādeleriyle nice zemān istikmāl itmiş idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan yedi tārīḫinde Ṯemāniye iʿādesinden mülāzım ve *Ḥāşiye-i Tecrīd* ü *Miftāḥ* medreselerinde müdāreseye müdāvim olup ḳırḳdan maʿzūl iken vilāyet-i maʿmūre-i Moraʾda teftīş-i emvāl ile meʾmūr ve ṣıla-i raḥim ile meṯāb u meʾcūr olmış idi. Biñ on altı Ẕi'l-ḥicceʾsinde Ġubārī Efendi yirine Ḥāfıẓ Paşa Medresesi virildi. Yigirmi üç Ramażān'ında Dervīş[1] Efendi yirine Sinān Paşa Sulṭānī pāyesine vāṣıl, **[441a]** yigirmi dört Rebīʿu'l-evvel'inde Ṣarı ʿAlī Efendi yirine Siyāvuş Paşa Sulṭāniyyesi'ne nāʾil olup yigirmi yedi Receb'inde Ṣaḥn-ı Ṯemāniye'de Ḥabīb Efendi'yi taʿḳīb eyledi. Yigirmi ṭoḳuz Muḥarrem'inde Ḫānḳāh Müderrisi Ḥācī Meḥemmed-zāde Ṣaḥn ile tebcīl, bunlar altmış aḳçe ile Ḫānḳāh'a naḳl ü tebdīl olındı. Otuz Ṣafer'inde Ḳara Çelebi-zāde Maḥmūd Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Ḳāsım Efendi yirine Süleymāniyye'ye terfīʿ olınup otuz bir Receb'inde Ḥasan Beg-zāde yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı ile teşrīf olınmış idi. Taʿtīl-i aʿżā ider maraż-ı hāʾile mübtelā olmaġın Aḫī-zāde Maḥmūd Efendi yirine Eyyūb ḳażāsına naḳl olındı. Otuz iki Receb'inde Medīne-i Münevvere teḳāʿüdi ile vaẓīfe taʿyīn olınup manṣıbı ʿUşşāḳī-zāde Efendi'ye maḥall görüldi. Otuz dört Rebīʿu'l-evvel'inde Ḳara Çelebi-zāde ʿAbdu'l-ʿazīz Efendi yirine Yeñişehr ḥükūmeti tefvīż ḳılındı. Otuz beş Cemādiye'l-ūlāʾsında ʿazl olınup Ketḫudā Muṣṭafā Efendi maḫdūmı Maḥmūd Çelebi naṣb olındı. Otuz yedi Ẕi'l-ḥicceʾsinde Nāʾib Meḥemmed Efendi yirine Mıṣr ḳażāsıyla maḳżi'l-āmāl oldı. Otuz sekiz Şevvāl'inde maʿzūl ve maḳām-ı ḥükūmet-i Ḳāhire'ye Rıżāyī Çelebi mevṣūl olmış idi. Otuz ṭoḳuz Ṣafer'inüñ on ṭoḳuzuncı güni ʿalīlen İstanbul'a vāṣıl olup keştī-i ṣabā-süʿatden çıḳduġı gibi zevraḳ-ı tābūta süvār ve sāḥil-i ʿademde lenger-endāz-ı ḳarār oldı[2].

1 Ebābīl Dervīş R1
2 434a E

Mevlānā-yı merḳūm hiṣṣedār-ı maʿārif ü ʿulūm, ṣıddīḳ u ṣadūḳ, mürāʿī-i ḥuḳūḳ, merd-i ṣādıḳ-ı ʿāşıḳ-meşreb, şeh-levend-i nezāhet-peyvend-i fütüvvet-meẕheb, istiḳāmet ü ṣadāḳat ile meşhūr olmaġın birḳaç defʿa teẕkireci ve nā'ib olmış idi. Ḫidmeti eyyāmında ve ḥükūmeti hengāmında diyānet ü şehāmet ile müsellem-i ʿālem idi.

el-Mevlā el-Fāżıl ve'ṣ-Ṣadr el-Kāmil ʿAbdu'llāh Efendi bin ʿAlī Efendi bin ʿAbdu'llāh bin İlyās bin[1] Şeyḫ Meḥemmed bin İlyās[2] (ʿAlī Çelebi-zāde ʿAbdu'llāh[3] Efendi)

Devlet-i Murādiyye'de ẕikri sebḳ iden Çivi-zāde Efendi ḫıṣmı ʿAlī Efendi'nüñ ferzend-i feżā'ilmendi, "Bitlice-zāde" dimekle meşhūr[4] ʿAlī Çelebi-zāde Efendi'dür. Ṭoḳuz yüz yetmiş yedi tārīḫinde girībān-ı vücūddan ẓāhir ve gerden ü güş-ı istiʿdāda ḥuliyy-bend-i maʿālī vü mefāḫir oldı. Tārīḫ-i vilādeti "Fażla'llāh" (977) vāḳiʿ olmışdur. Zemān-ı taḥṣīlde levāzım-ı ṭarīḳı iʿdād ve tekmīl-i sermāye-i istiʿdād eyleyüp muʿallim-i maḳām-ı Murād Ḫānī[5] Saʿde'ddīn-i ṣānī ḫidmetlerinden maẓhar-ı teşrīf-i mülāzemet ve meclā-yı şuʿāʿ-ı ʿināyet olup ibtidā'en Eski ʿAlī Paşa'ya taḥrīk olınan[6] Ḳara Çelebi-zāde Efendi'den ṣoñra Pervīz Efendi Medresesi tenzīl olınup ḳırḳ aḳçe ile bunlara tevcīh olındı. Biñ üç Receb'inde Baġdādī-zāde yirine Yūsuf Paşa ḫāricine ʿāric olup biñ sekiz Rebīʿu'l-evvel'inde Şerīf Efendi yirine Zāl Paşa Sulṭānī pāyesine sāye ṣalup biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Ṭursun-zāde ʿAbdu'llāh Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. On bir Ṣafer'inde ʿazl olınan Nefes-zāde Efendi[7] yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olınup on iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Müteʿaccim yirine Süleymāniyye'ye gelmiş idi[8]. On üç Cemādiye'l-ūlā'sında Vaḥyī-zāde yirine[9] Dārü'l-ḥadīṣ-i Sulṭān[10] Süleymān Ḫān iḥsān **[441b]** olınup mesned-efrūz-ı ifāde

1 İlyās bin:- R1;
2 ʿAbdu'llāh bin:ʿAbdu'llāh bin İlyās bin E
3 ʿAbdu'llāh:- R1, E
4 Bitlice//meşhūr:- R1, SE
5 Maḳām//Ḫānī:sulṭānī E, SE
6 Taḥrīk olınan:ḥareket iden E
7 - SE
8 Süleymāniyye'ye//idi:Süleymāniyye müderrisi olup SE
9 Vaḥyī-zāde yirine:- SE
10 - SE

ve mes'ele-āmūz-ı 'ulemā-yı sāde olmışlar idi. On dört Cemādiye'l-āḫire'sinde Ayāşī yirine Selānik ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām olup on beş Rebī'u'l-evvel'inde ma'zūl ve mükerreren selefi mevṣūl oldı. On altı Receb'inde Niksārī-zāde yirine ḳażā-yı mezbūra i'āde olınup on yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'azl olınup Nūḥ Efendi ḳarār-dāde ḳılındı. Yigirmi Rebī'u'l-āḫir'inde Çeşmī Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa'ya ḥākim olup sene-i mezbūre Şa'bān'ında Aḫī-zāde Yaḥyā Çelebi yirine Mıṣr'a tebdīl olınup yigirmi bir Receb'inde Ayāşī yirine Mekke-i Mükerreme ile tebcīl olınmış idi. Yigirmi iki[1] Cemādiye'l-āḫire'sinde ref' olınup yirine Hidāyet Efendi terfī' olındı. Yigirmi dört Rebī'u'l-āḫir'inde Ca'fer Efendi yirine Eyyūb ḳażāsı müyesser oldı. Yigirmi beş Ṣafer'inde Şerīf Efendi yirine Edrine ḳażāsına naḳl olındılar. Yigirmi altı Rebī'u'l-evvel'inde munfaṣıl ve yirlerine Ḫˇāce-zāde Ṣāliḥ Efendi vāṣıl oldı. Biñ otuz Rebī'u'l-āḫir'inde Mollā 'Alī yirine ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Sene-i mezbūre Receb'inde Ġalaṭa ḳażāsına tebdīl ve selefleri Ḫˇāce-zāde 'Abdu'llāh Efendi ḥażretleri bunlaruñ maḳāmına[2] naḳl ü taḥvīl olındı. Otuz bir evā'ilinde 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr Ġanī-zāde Efendi'ye arpalıḳ ta'yīn olındı. Bunlara Miḫalic ḳażāsı bedel virilmiş iken otuz iki Receb'inde vāḳi' ḥarem-i Sulṭān Meḥemmed vaḳ'asında mübtelā-yı nefy olan 'ulemānuñ arpalıḳları ḥall olınduḳda bunlar daḫı taḥte'l-'umūmda dāḫil olmış idi. Cülūs-i hümāyūn-ı pādişāh-ı rub'-ı meskūn vāḳi' olduḳda tekrār arpalıḳ ta'yīn olındı. Otuz dört Şevvāl'inde Şerīf Efendi yirine[3] Anaṭolı ṣadāreti müyesser oldı. Sene temāmında 'azl olınup Ḥasan Efendi ṣadr-ı ma'ālī-güster oldı. Pıravadi arpalıġı żamīme-i revātib ḳılınup seb'a ve ṣelāṣīn ve elf evā'ilinde Sulṭān Meḥemmed Cāmi'i muḳābilinde vāḳi' ḫāneleri dil-i 'āşıḳ gibi sūzān ve metā'-ı ṣabr-ı nā-şekībā gibi yaġmā-zede-i ġāretgerān olmaġla maḥall-i merḥamet-i sulṭān-ı zemān olup sene-i merḳūme Receb'inde fevt olan Anaṭolı Ḳāżī'askeri Ṣāliḥ Efendi yirine mükerreren ṣadr-ı 'ālī-şān olmışlar idi. Otuz sekiz Ramażān'ında infiṣāl vāḳi' olup yirlerine[4] Ebū Sa'īd Efendi ḥażretleri ol manṣıb-ı celīli teşrīf eyledi. Vaẓīfe-i muḳannene-i emṣāl ve 'ilāve-i arpalıḳ ta'yīni ile müreffehü'l-ḥāl olup sübḥa-güẕārende-i evḳāt ve şümārende-i enfās-ı

1 257b SE
2 ḥażretleri//maḳāmına:- SE
3 434b E
4 - E

ma'dūde-i[1] ḥayāt iken otuz ṭoḳuz Ṣafer'inüñ muntaṣıfında rişte-i 'alāḳa-i cān ü teni güsiste-tār ve silkü'l-le'āl-i cem'iyyeti tār u mār oldı. Dāḫil-i sūrda vāḳi' Şerīfe Ḳadın Mescidi ḥareminde pederleri cenbinde medfūndur.

Ṣadr-ı 'ālī-ḳadr-i merḳūm deryā-yı güher-rīz-i 'ulūm, ṯemere-i şecere-i aṣl-ı kerīm, ḫalef-i müṯmirü'ş-şeref-i dūdmān-ı ḳadīm, vāsıṭatu'l-'ıḳd-ı 'ulemā-yı fuḥūl, mecma'u'l-baḥreyn-i cevāhir-i ma'ḳūl ü menḳūl, uṣūl ü fürū'da yegāne, mecmū'-ı fünūnda müfred-i zemāne, eyyām-ı tedrīsde müẓākere-i fünūn-ı dīniyyeye müdāvim, hengām-ı ḳażāda seyf-i ṣārim ü esed-i żārim, şehāmet ü ṣarāmetde bī-bedel, ḥasm-ı każāyāda ḍarbü'l-meṯel, żabṭ u rabṭı müsellem, ṣāḥib-i vücūd ādem idi.

el-Mevlā Sefer (Ḳaramanī[2] Sefer Efendi)

Diyār-ı Ḳaraman'da "Gaferiyat" dimekle ma'rūf ḳaṣabadan 'azm-i şehristān-ı vücūd ve cilve-i ṣaḥīfe-i şühūd idüp **[442a]** lisānü'l-ḥāl-i zemāne;

Şi'r Ṣanma 'aks-i nāle-i Ferhād feryād eyledi
Terk-i Gaferyātdan feryād feryād eyledi

mażmūnı ile sürūd ve āġāz-ı nevā-yı memdūd eyledükde hem-ḳaryelerinden gürīzān ve dārü'l-mülk-i Ḳosṭanṭıniyye'ye ṭoġrı 'inān-rīz ü ḳaṭre-zenān olmış idi. 'Ulemā-yı 'aṣra ḫidmet ve mu'tād üzere ḥareket eyleyüp Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā Efendi ḥażretlerinden iktisāb-ı şeref-i mülāzemet itmiş idi. Ḳaṭ'-ı nişīb ü firāz ve seyr-i merāḥil-i dūr u dırāz iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde[3] Abdāl Mūsā yirine Ümmüveled Medresesi virilmiş idi. Ba'de eyyām Emīr Aḥmed Çelebi fevt olup meşrūṭası olan Zekeriyyā Efendi Medresesi maḥlūle olmaġın bunlara tevcīh olındı. Yigirmi altı Rebī'u'l-āḫir'inde Ḥācī Meḥemmed-zāde yirine pāye i'tibārı ile Murād Paşa-yı 'Atīḳ Medresesi'ne terfī' olındı. Yigirmi sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde fevt olan Çavuş-zāde[4] yirine Edrineḳapusı pāyesine naḳl olındı. Otuz Cemādiye'l-āḫi-

1 ma'dūme-i E
2 - R1, E
3 Ūlāsında SE
4 Çavuş-zāde: Siyāvuş-zāde R1

re'sinde[1] Çelebi Aḥmed Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Otuz bir Ṣa'bān'ında müteḳā'id Mu'īd-zāde yirine Burūsa'da[2] Murādiyye Medresesi iḥsān olındı. Otuz iki Receb'inde Ḳara Çelebi-zāde 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine Edrine Selīmiyyesi'ne naḳl olındı. Otuz dört Ṣafer'inde Pirizrinli Maḥmūd Efendi yirine Üsküdār ḳażāsı 'ināyet ḳılındı. Otuz beş Şevvāl'inde munfaṣıl ve yirine Çelebi Aḥmed Efendi vāṣıl oldı. Otuz sekiz ḫilālinde Tevfīḳī-zāde Meḥemmed Emīn yirine ḳażā-yı Beytü'l-maḳdis'de seccāde-nişīn oldı. Otuz ṭoḳuz Ṣafer'inde nev-sefer-i dārü's-selām ve rū-nihāḍe-i dergāh-ı Melik-i 'Allām olup manṣıb-ı maḥlūl Şām Ḳāżīsī Bāḳī-zāde 'Abdī Efendi'ye tefvīż olındı.

Mevlānā-yı mezbūr baṣīret ü intibāh ile meşhūr, evā'il-i ḥālde ḫidmet-i niyābeti maḳbūl-i maḫādīm, ḳażāsında vaṣf-ı ḥāl-i[3] ḥükūmeti ne saḳīm ü ne müstaḳīm, ḥayṣiyyet-i 'ilmiyyesine kendi şāhid, hengām-ı da'vāda dest ü girībān-ı münkir ü cāḥid, āteş-i ġażabla şu'le-güster ve nümūne-nümā-yı السفر قطعة من السقر idi.[4]

el-Mevlā Hidāyetu'llāh (Manav Hidāyet Efendi)

Vilāyet-i 'Alā'iyye'nüñ cibāl-i şāhiḳāsından ser-zede ve ṣanevber miṣāl taḥṣīl-i ṣemerāt-ı feżā'il içün ḫidmet-i efāżıldan dāmen-ber-zede olmaġla taḳlīd-i zümre-i isti'dād ü istīhāl ve iltiḥāḳ-ı ṭā'ife-i 'aliyye-i fażl ü kemāl idüp ḥādī-i hidāyet maṭiyye-i 'azīmetine hādī ve güm-kerde-rāh-ı ġūlistān-ı cehālet iken sülūk-i ṭarīḳ-ı 'ilme bādī olduḳda ṣadr-ı 'ālī-ḳadr Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle bekām ve ba'ż-ı medāris-i 'ilmiyye ile maḳżiyyu'l-merām olup ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da Ḳazzāz-ḫāne Medresesi'nden ma'zūl iken biñ dört Receb'inde Ḳābil 'Alī yirine Ḫayre'd-dīn Paşa müderrisi olmış idi. Biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḥakīmī yirine Üsküdār'da Meḥemmed Paşa pāyesine vāṣıl, biñ ṭoḳuz[5] Ẕi'l-ḳa'de'sinde Vaḥyī-zāde yirine Ḳalender-ḫāne'ye nā'il olup biñ on Rebī'u'l-evvel'inde Müte'accim yirine Ṣaḥn'a gelüp ba'de eyyām Ca'fer Efendi yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne terfī' olınmış idi. On iki Ṣa'bān'ında

1 Ūlāsında SE
2 - SE
3 ḫidmet-i//ḥāl-i:- R1; 435a E
4 "Sefer/ yolculuk cehennemden bir parçadır."
5 258a SE

Niksārī-zāde yirine Edrine Selīmiyyesi'ne taḥrīk olınup on üç Ṣafer'inde Ca'fer Efendi yirine Kuds-i Şerīf ḳażāsı teklīf olınup **[442b]** ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. On dört Rebī'u'l-evvel'inde Vaḥyī-zāde yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā'da ferş-i seccāde-i ifāde eyleyüp on altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḥubbī Mollāsı maḥdūmı İbrāhīm Efendi yirine Ḥaleb ḳażāsı virilmiş iken ḳırḳ günden ṣoñra Serdār-ı A'ẓam[1] Murād Paşa ṭarafından Ordu-ı Hümāyūn Ḳāżīsi Çeşmī Efendi'ye tevcīh olınup bunlar ṣıfru'l-yed ḳalmış idi. On sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḫısım Yaḥyā Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsı iḥsān olındı. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde 'azl olınup manṣıbı Niksārī-zāde'ye virildi. Anlar ḳabūl itmeyüp Müftī-zāde Şeyḫī Efendi'ye tevcīh olındı. Biñ yigirmi iki Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Alī Çelebi-zāde yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsıyla ikrām olındı. Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında ma'zūl olup Şām'dan Şeyḫ-zāde Efendi naḳl olındı. Otuz bir Rebī'u'l-evvel'inde fevt olan Nişāncı-zāde yirine Edrine ḳażāsı 'ināyet ḳılındı. Otuz iki Muḥarrem'inde ref' olınup Şeyḫ-zāde Efendi terfī' olındı. Otuz üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṣāliḥ Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana oldı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında vaẓīfe-i emṡāl ile müteḳā'id ve yirine 'Uşşāḳī-zāde Efendi müteṣā'id olup Malġara ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olındı. Otuz ṭoḳuz Receb'inde aḫẓ-ı ṣaḥne-i saḫt-gīr-i ecelden bī-tāb ve rū-be-rāh-ı 'urżagāh-ı erbāb-ı iḥtisāb oldı.

Mevlānā-yı merḳūm 'āṣıḳ-ı ṣādıḳ-ı muḫadderāt-ı 'ulūm, ṣūret-i ṣalāḥ ile pīrāye-bend, ḥarīṣ u ḫod-pesend, ża'īfü'l-'ilm-i ḳaviyyü'l-ḳalb, 'uḳāb-ı tīz-çengāl-i aḫẓ ü celb, zu'mınca fażl ü kemālde Manav 'İvaż'a bedel, belki Şāriḥ-i Manavī'den efḍal, da'vā-yı fażīleti mün'adimü'd-delā'il, ḍarb-ı ḳalem ile ṣafaḥāt-ı taḥrīri şāhid-i mecrūḥ gibi rütbe-i i'tibārdan nāzil[2], ḳażāsında aḥvāli efkār-ı te'līfātı gibi perīşān, terākīb-i 'acībetü'l-esālībi elfāz-ı Manaviyye gibi münefferi-i ṭıbā' u eẕhān idi.

Āṡārından *Tefsīr-i Ḳāżī*'ye ve *Hidāye*'ye ve *Telvīḥ*'e ve *Dürer ü Ġurer*'e ve *Miftāḥ*'a ve *Ferā'iż*'e[3] müstaḳill ḥāşiyeleri vardur. Bu ḥaḳīr, bir meclis-i 'ālīde ḫaṭṭ-ı muṣannif ile yedi cild mü'ellefātını gördüm. Erbāb-ı meclis birer ḳıṭ'asın

1 Ekrem SE
2 Nāzil olan SE
3 435b E

ele alduḳda bu ḥaḳīrüñ ḥiṣṣesine *Dürer Ḥāşiyesi* rāst gelüp evvel-i naẓar bu ḳavline müṣādif oldı ki bi-'aynihi naḳl olınur: قوله الاساكفة اقول هي جمع اسكاف و هو بالفارسية لنكر[1] Ba'de't-te'emmül kefşger lafẓından ḫaṭā itdügi ma'lūm olup şekl-i memsūḫ gibi ḥayret-efzā-yı 'uḳūl ve ḳavl-i mensūḫ gibi redd-kerde-i erbāb-ı ḳabūl olmış idi.

el-Mevlā el-fāżıl ve'l-Baḥr el-Kāmil Üstādu's-sulṭāni'l-a'ẓam Mü'eddibü'l-ḫāḳāni'l-efḫam Ḥażretü's-ṣadri'l-mümecced 'Ömer bin Meḥemmed (Ḫˇāce-i Pādişāh 'Ömer Efendi)

Neyyir-i ḫayyir-i ẕāt-ı güzīni maṭla'-ı ehille-i ehālī olan belde-i Amāsıyye'den ẓuhūr ve ġurre-i cebīn-i isti'dādı āftāb-ı 'ināyet-i ezeliyyeden istifāża-i pertev-i şu'ūr idüp ṭoḳuz yüz altmış iki senesinde sine-i 'ademden bīdar ve 'ayn-ı 'Ömer gibi dīde-güşā-yı āṣār-ı Perverdigār olmış idi. Vāṣıl-ı rütbe-i isti'dād ve nā'il-i derece-i 'aḳl-ı müstefād olduḳda 'ulemā-yı 'aṣr mecālis-i 'ilmiyyelerinden iltiḳāṭ-ı cevāhir-i 'ulūm ve rişte-i efkāra naẓm-ı ferā'id-i manṭūḳ u mefhūm eyleyüp ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilm içün i'dād-ı levāzım itdükden ṣoñra Maẓlūm **[443a]** Melek'den mülāzım olup mollā-yı firişte-ḫaṣā'il, Ḥaremeyn-i Şerīfeyn ḳażālarına nā'il olduḳda farīża-i ḥiccetü'l-İslām'dan tefrīġ-i ẕimmet ve ziyāret-i Ravża-i Muṭahhara'ya himmet eylemişler idi. Ba'dehu ba'ż-ı medāris-i 'ilmiyyede miḥrāb-nişīn-i ifāde ve güher-niṣār-ı taḥḳīḳ u icāde olup Amāsıyye'de vāḳi' Büyük Aġa Medresesi'nde mesned-efrūz-ı 'izz ü temkīn ve māh-ı cihān-tāb gibi vāṣıl-ı rütbe-i ṣelāṣīn olmışlar idi. Ba'de'l-'azl medrese-i mezbūrede tekrīr-i taḳrīr ü i'āde-i ifāde ve mānend-i ricāl-i erba'īn ifāża-i feżā'il ile ikmāl-i efāżıl-ı sāde itmişler idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan tārīḫinde āstāne-i sa'ādete mülāzemet ve elli aḳçe ile Niksār Medresesi'ne iẓhār-ı meyl ü raġbet eyledüklerinde āḫara tevcīh olınduġından dil-gīr ve merci'-i ṭullāb olan ṣadr-ı 'ālī-cenābdan münḥarifü'z-żamīr olup;

Mıṣrā' Degmez bu ḳadar raġbete bu 'ālem-i fānī

mażmūnın 'unvān-ı cerīde-i emānī ḳılup ṣaḥīfe-i ḫāṭırdan maḥv-ı rüsūm-ı

1 "Esâkife kelimesi iskâf (ayakkabı) kelimesinin çoğuludur. Farsçada 'lenger' denir."

bī-ṣebāt-ı dünyā ve ḳabūl-i naḳş-ı zühd ü taḳvā itmişler idi. Ol eṣnāda Vezīr Ca'fer Paşa ḳaṣaba-i Ebī Eyyūb'de bir dārü'l-ḥadīṯ inşā idüp elli aḳçe ile dirāsetin bunlara ta'yīn eylediler. Ba'dehu Cellād-zāde ferāġından Zāl Paşa Cāmi'i'nde vaẓīfe-i naḳl-i tefsīr ve meşīḫat-i va'ẓ ü teẕkīr żamīme-i revātib-i 'aliyye ḳılındı. Ba'dehu ṣıhr-ı feżā'il-behrleri şeyḫ-i fāżıl ü edīb, şāriḥ-i *Muġni'l-lebīb*, ḳıdve-i erbābu'z-zehāde, re'īsü'l-müfessirīn Vaḥyī-zāde Cāmi'-i Ayaṣofıyya'da rātibe-i va'ẓ ü naṣīḥatlerin bunlara ferāġat ve yirlerine maḥfil-nişīn-i 'izz ü rif'at eylemişler idi. Nice şühūr u a'vām ol maḳām-ı 'ālīde tefsīr-i *Kelām-ı Melik-i 'Allām* idüp te'sīr-i enfās-ı şerīfeleri ile cān-baḫş-ı ḳālıb-ı ḳulūb-ı ġāfilīn ve Āyete'l-kürsī-i ṣenāları vird-i zebān-ı 'ulemā-yı 'āmilīn olmış iken[1] biñ on altı Şevvāl'inde pādişāh-ı cihān Sulṭān Aḥmed Ḫān şeh-zādegān-ı cüvān-baḫt ta'līmi ḫidmetine ta'yīn ve üstād-ı nev-bünyān ü nev-āyīn eyleyüp mevleviyyet pāyesi ile i'zāz ve ġāşiye-i raḫş-i devletlerin ḥarīriyyü't-ṭırāz ḳılmışlar idi. Yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inüñ ġurresinde ḥakkāk-i gevher-i[2] isti'dādı olduġı[3] şeh-zāde-i vālā-nijād Sulṭān 'Oṯmān Ḫān-ı Keyḫusrev-nihād vāriṯ-i taḫt-ı İlḫānī ve serīr-efrūz-ı 'Oṯmānī olduḳda ba'ż-ı ruḳabā-yı devlet tedbīri ile ḳāżī'askerlik vaẓīfesi ta'yīn olınup Ebü'l-fetḥ ile Ḫ'āce-zāde mācerāsı tecdīd ve ẓarāfetle cenāb-ı salṭanat-me'ābdan[4] teb'īd olınmış idi. El-ḥāletü hāẕihi;

Beyt Bir serv besledüm nice yıl bāġbān olup
Ser-keşlik itdi ol daḫı dāmen-keşān olup

mażmūnı ile iẓhār-ı sūz u güdāz ve ref'-i zemzeme-i niyāz iderek ol pīr-i mübārek-i bī-günāh itdügi āh-ı cāngāh;

Beyt Deryā-yı raḥmeti ṭaşırur mevc-ḫīz[5] ider
Seyl-āb-ı eşk-i nīm-i şeb ü āh-ı ṣubḥgāh

mażmūnı üzere vāṣıl-ı mesāmi'-i 'aliyye ve ḥuḳūḳ-ı sābıḳa-i sebaḳ-güẕārī muḥ-

1 258b SE
2 Cevheri SE
3 436a E
4 Salṭanat-me'ābdan:salṭanatdan E, SE
5 Rīz E

rik-i ʿavāṭıf-ı celiyye olup dört beş aydan ṣoñra resm-i dīrīn-i ʿOṯmāniyān ve ṭarīḳa-i meslūke-i ḫˇācegān üzere idrārāt-ı muḳanneneleri taʿyīn ve vaẓā'if-i muʿayyeneleri envāʿ-ı teraḳḳıyyāta ḳarīn ḳılınmış idi. **[443b]** Ḳarīne-i ḥāl müsteşār-ı dīn ü devlet ve mü'temen-i esrār-ı salṭanat, müdebbir-i aḥvāl-i cumhūr, muʿavvelün ʿaleyh-i cemīʿ-i umūr, ṣadru's-ṣudūr-ı ʿulemā ve mertebe-baḫṣā-yı fużalā olup kemāl-i devlet-i ḳāhire ve cemāl-i ṣervet-i vāfire ile biñ otuz senesinde vāḳiʿ Leh seferinde pādişāh-ı ġāzī ile hem-rikāb ve maẓhar-ı şeref-i ḥiṭāb-ı müsteṭāb ve ʿināyāt-ı ʿaliyye ile kām-yāb olmışlar idi. Baʿde'l-ḳufūl kevkeb-i baḫt-ı sulṭānī üfūl itdükde deryā-yı fiten telāṭum ve esbāb-ı miḥen tefāḳum itmegin biñ otuz bir senesi evāḫirinde ḥacc-ı şerīfe niyyet ve ṭavāf ü ziyāret içün şedd-i iḥrām-ı ʿazīmet eyleyüp Mekke-i Mükerreme'de şeyḫu'l-Ḥarem ve mücāvir-i beyt-i ʿatīḳ-ı muḥterem olmışlar idi. Ol ḥālet-i ʿaliyye ve sünnet-i seniyye üzere pāre-sāz-i peyvend-i ʿalā'iḳ ve müteveccih-i dergāh-ı Ḫālıḳ olup güẕārende-i şerā'if-i evḳāt ve sübḥa-şümār-ı enfās-ı maʿdūde-i ḥayāt iken biñ otuz ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde devr-i dūlāb-ı ʿömri āḫir ve mā'u'l-ḥayāt-ı zindegānīsi cāh-ı ṭabīʿatde ġā'ib ü ġā'ir olup sinn-i şerīfleri seksana ḳarīb iken lebbeyk-zenān-ı daʿvet-i dergāh-ı Mücīb olmışlar idi. Cebel-i Muʿallā 'da civār-ı Ḥażret-i Ḫadīce-i Kübrā'da medfūnlardur.

Mıṣrāʿ علو في الحيات و في الممات[1]

Ḥażret-i ʿaliyye-i sālifü'l-beyān vāṣıl-ı mertebe-i müşāhede vü ʿıyān, mūşikāf-ı daḳā'iḳ-ı ḥadīṯ ü tefsīr, ḥarīr-bāf-ı ḥaḳā'iḳ-ı vaʿẓ ü teẕkīr, deryā-yı ʿulūm-ı ʿArabiyye'de Cezīretü'l-ʿArab gibi mümtāz, ṣaḥrā-yı fünūn-ı edebiyyede naḫl-i refīʿu'l-efnān gibi ser-efrāz, ḥıfẓ-ı ḳavāʿidde ḳuvvet-i ḥāfiẓa gibi ʿalem, keṯret-i iḥāṭa-i maʿāḳıdda baḥr-ı ʿaylem, ṣalāḥ u taḳvāda ḍarbu'l-meṯel, ẓāhir ü bāṭında ḳıdve-i meşā'iḫ-ı kümmel, baḥru'l-ʿulūm, kenzü'l-fühūm idi.

Zemān-ı devletleri rūz-ı bāzār-ı erbāb-ı istiḥḳāḳ olup cins-i fāḫir-i ʿilm ü ʿirfān gevherīn-revāc ve aṣḥāb-ı bıḍāʿat-ı dāniş ü iẕʿān ḫˇāce-i destgāh-ı ʿizzet ü ibtihāc, sermāye-i fażl ü kemāl vesīle-i nā-murādān-ı ʿālem ve delīl-i merāḳī-i menāṣıb ü maʿālī olmada bürhān-ı süllemī gibi müsellem idi.

1 "Yaşamda ve ölümde yüce…"

el-Mevlā ʻAbdu'llāh (Kec-dehān ʻAbdu'llāh Efendi)

Bilād-ı Ḳaramaniyye miyānında "Gaferiyat" dimekle meşhūr olan ḳaṣabadan ẓuhūr itmişdür. Tercemesi sebḳ iden Küçük İsḥaḳ'uñ birāder-zādesi ve dāmādıdur. Ġonce-i dehānı sīlī-i ṣarṣar-ı ḥavādiṣ-i nāgehānī ile pejmān ve dehen-i ṣurāḥī gibi kāse-i gūşe ẓāhirü'l-meyelān olmaġın "Kec-dehān" laḳabı ile nām ü nişān[1] bulmış idi. Evā'il-i ḥālde taʻdīl-i mīzān-ı lisān ile nükte-sencī-i feżā'ilden behremend, aġzı düz çeñesi yügrük dānişmend olup sülūk-i ṭarīḳ-ı ʻilme himmet ve ʻalā ḥasbi'l-ʻāde ḥareket eyledükden ṣoñra Anaṭolı Ṣadrı Aḫī-zāde Meḥemmed Efendi ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet eylemiş idi. Semt-i tedrīsde ṭayy-ı merāḥil ve ḳaṭʻ-ı menāzil iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ on Muḥarrem'inde İmām-zāde yirine Berġos'da Meḥemmed Paşa Medresesi'ne vāṣıl, on üç Ṣafer'inde selefi yirine Fetḥiyye ḫāricine nā'il olup on altı Ṣafer'inde Ṣunʻu'llāh Efendi'nüñ maḫdūm-ı mihteri yirine meşrūṭası İsmiḫān Sulṭān pāyesi iḥsān olınup on sekiz Rebīʻu'l-āḫir'inde[2] destgāh-ı rebīʻ-i **[444a]** ḥayātı dest-i āḫir-kerde-i ḫazān-ı fenā olan Kemāl Efendi-zāde Şeyḫi Meḥemmed Çelebi maḥlūlinden Ṣaḥn Medresesi virildi. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde Caʻfer Efendi yirine Edrine Bāyezīdiyyesi'ne terfīʻ olındı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında İpekli yirine İzmir ḳażāsı dūş-ı emānetinüñ ridāsı ḳılındı. Biñ yigirmi Şaʻbān'ında Ḳaragülmez yirine Āmid ḳażāsına naḳl olındı. Yigirmi bir Şaʻbān'ında[3] Ḥelvācı-zāde yirine tekrār İzmir'e tebdīl olındı. Yigirmi iki Ramażān'ında maʻzūl ve Ṭālib Sinānı manṣıb-ı mezbūr ile nā'il-i me'mūl oldı. Yigirmi beş Ramażān'ında Ḥelvācı-zāde yirine Ḳuds-i Şerīf ḥükūmeti ile teşrīf olındı. Yigirmi yedi Ramażān'ında ʻazl olınup Bī-endām Efendi ol teşrīf-i şerīfe maḥall görüldi. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ṣarı ʻAlī Çelebi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsıyla ikrām olındı. Otuz Şevvāl'inde refʻ olınup maḳāmına ʻArab Ḫ̆ʻāce terfīʻ olındı. Otuz iki Şaʻbān'ında Mūsā Efendi yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsıyla tebcīl ve ol ḫilʻat-i fāḫire ile esbāb-ı vecāheti tekmīl olındı. Otuz üç Ramażān'ında cāme-i cāhı ḫalʻ olınup Riyāżī

1 436b E
2 Ūlāsında SE
3 Şaʻbān'ında tekrār SE

Efendi ḥażretleri[1] ḳāżī oldı. Vaẓīfe-i teḳā'üd[2] ile arpalıḳ, def'-i daġdaġa-i ma'īşet idüp 'ilm ü 'ibādete meşġūl, gūşe-nişīn-i 'uzlet ü ḫumūl iken otuz ṭoḳuz senesi ḫilālinde terk-i 'alā'iḳ-ı fenā ve 'azm-i ḥadā'iḳ-ı bekā eyledi. Ḳoġacı Dede Mescidi muḳābilinde dārı civārında medfūndur.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥ ile meşhūr, ḫāliṣu'l-cenān, ṭāhirü'l-lisān, ḳażāsında emīn, sülūki nezāhet-ḳarīn, fuḳarāya nāfi', pīr-i edīb-i mütevāżı' idi.

Mervīdür ki evā'il-i ḥālde şi're heves eyleyüp ṣuleḥādan birini hicv eyledükde laḳveye mübtelā olmış. Ol cihetden envā'-ı şi're tevbe idüp Ḳulleliyi yummış. Mıṣr'dan ma'zūl iken Burūsa ve Edrine ḳażāları ve Süleymāniyye Dārü'l-ḥadīṯi teklīf olınduḳda ḳabūlden ibā ve 'arż-ı ta'azzüz ü istiġnā eyleyüp her tār-ı mūyında hezār 'āşıḳ-ı āvāre āvīḫte-i ḥabl-i temennā olan dārü's-salṭana-i seniyye ḳażāsına dil-beste-i recā olduḳda ol muḥtāle-i 'āşıḳ-küş mażmūn-ı beytle gūyā olmış idi:

Beyt Birinüñ būseye liyāḳati yoḳ
Aġzı egrilerüñ nihāyeti yoḳ

Āḫir kemāl-i ḥasret ile helāk ve ārzūmend-i fetḥ-i daḫmegāh gibi mütevārī-i künc-i meġāk oldı.

Meḥemmed Beg (Oḳcı-zāde Efendi[3]) {Şāhī}

Re'īs-i küttāb-ı dīvānī olduḳdan ṣoñra Ḥaleb eyāleti ile nā'il-i emānī olan Oḳcı-zāde Meḥemmed Paşa merḥūmuñ maḫdūm-ı güzīni ve bu mıṣra'-ı maṭbū' naḳş-ı nigīnidür:

Mıṣrā' Oḳcı-zāde Meḥemmed Şāhī

Ṭoḳuz yüz yetmiş ḥudūdında ser-çeşme-i vücūda vürūd idüp[4] ṣafḥa-i isti'dādı mıṣḳale-i ictihād ile mücellā ve mānend-i ṣaḥīfe-i şāhī envā'-ı 'ulūm

1 - SE
2 259a SE
3 - SE
4 437a E

u ma'ārife meclā olduḳda ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ-ı 'ilme sülūk ve ḳurṣ-ı i'tibārın sikke-i sulṭānu'l-'ulemā ile meskūk eyleyüp efāżıl-ı 'aṣr mecālis-i 'ilmiyyelerini dā'ir ve māh-ı serī'u's-seyr gibi menāzil-i istifāżayı sā'ir olmaġın miṯāl-i cām-ı ṣafā-encām Naḳīb Efendi ḫidmetlerinde devresin itmām itmiş idi. Mollā-yı merḳūm ṭoḳuz yüz seksan sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde Ḳāżī-zāde Efendi yirine müftī-i müşkil-güşā-yı Rūm olduḳda şeref-i i'ādeleri ile kām-revā **[444b]** ve ol ḫidmet-i 'aliyyeden mülāzemetle menşūr-ı iḳbāline revnaḳ-pīrā olup şedā'id-i ṭarīḳ-ı taḥammül-fersāya gerden-nihāde ve keşmekeş-i ḳullāb-ı cefāya kepāde olmaḳdan nefs-i ebiyyesi ibā ve meyl-i ṭarīḳa-i ābā idüp küttāb-ı dīvān-ı sulṭānī zümresine iltiḥāḳ ve ze'āmetle müteferriḳalik pāyesine iṯbāt-ı istiḥḳāḳ itmiş idi. Biñ dört Ša'bān'ında vezīr-i cihān-baḫşā, āṣaf-ı kerīm İbrāhīm Paşa, Sinān Paşa yirine vezīr-i a'ẓam olduḳda teẕkirecilik manṣıbına nā'il ve kātibü's-sırr-ı ṣadr-ı kāmil olmış idi. Biñ beş Rebī'u'l-evvel'inde Mūsā Çelebi yirine re'īsü'l-küttāb-ı sulṭānī ve ser-defter-i ḫoş-nüvīsān-ı dīvānī olmış idi. Biñ altı Ṣafer'inde defter-ḫāne-i hümāyūna emīn ve Defter Emīni Yaḥyā Çelebi bunlaruñ maḳarrında mesned-nişīn oldı. Sene-i mezbūre Rebī'u'l-āḫir'inde 'azl olınup İbrāhīm mülaḳḳab, nā'il-i maṭlab oldı. Biñ yedi Şevvāl'inde Ḥamza Paşa yirine ṭuġra-keş-i dīvān-ı pādişāhī ve maṭla'-ı dīvān-ı şāhī gibi 'unvān-ı ṣadāret-i erbāb-ı ḳalemle mübāhī olmış idi. Biñ sekiz Ša'bān'ında 'azl olınup Yaḥyā Paşa ḫāme-gerdān-ı tevḳī'-i refī'-i sulṭānī olmış iken māh-ı Ramażān'da mükerreren nişāncılıḳ manṣıbı ile vāṣıl-ı emānī oldılar. Biñ on Ṣafer'inde ma'zūl ve ṭuġra-i zerrīn-i iḳbāli hilālāsā müsta'idd-i ūfūl olup selef-i sālifi Ḥamza Paşa i'āde olındı. On üç Ša'bān'ında Murād Efendi yirine Mıṣr defterdārı olup ba'de'l-'azl sāliyāne ile ümerā-yı Mıṣriyye'den olmış idi. Biñ on altı Ẕi'l-ḥicce'sinde vezāretle Mıṣr beglerbegisi olan Ḳara Meḥemmed Paşa ṣoñradan iḥdāṯ olınan sāliyāne beglerin ref' itdükde bunlar daḫı merfū'āta dāḫil olup on yedi tārīḫinde İstanbul'a gelmişler idi. Vaẕīfe-i teḳā'üd ta'yīn olınup nice zemān ol ḥāl ile fāriġü'l-bāl olmış idi. Ba'dehu tekrār defter emāneti virilüp otuz tārīḫinde tekrār nişāncı olmışlar idi. Leh seferine gidüp eṣnā-yı rāhda nişāne-i 'azl ü iz'āc ve Muṣṭafā Paşa muvaḳḳi'-i dīvān-ı pādişāh-ı ḫūrşīd-tāc ḳılınmış idi. Devlet-i ṣāniye-i Muṣṭafāviyye'de ḫāmisen muvaḳḳi'-i Dīvān-ı Hümāyūn ve ṭuġ-

rayī-i pādişāh-ı rub'-ı meskūn olmış idi. Otuz üç senesinde 'azl olınup vaẓīfe-i teḳā'üdi i'āde ve maḳām-ı ḳadīminde ḳarār-dāde ḳılındı. Otuz ṭoḳuz senesi ḫilālinde irtiḥāl ve riyāż-ı cināna isti'cāl eyledi.

Mīr-i müşārün-ileyh [1] أفاض الله سحب غفرانه عليه ḫˇāce-i cihān-ı şi'r ü inşā ve ṭuġrayī-i dīvān-ı felek-'unvān-ı büleġā, fenn-i ḥadīṯ-i şerīfde senedi 'ālī, luġāt-ı ġarībe-i 'Arabiyye'de fā'iḳu'l-ehālī, fıḳarāt-ı inşāsı mümtāz ü müsellem, kelimāt-ı faṣāḥat-esāsı metīn ü müstaḥkem, 'unvān-ı cerīde-i belāġat, **[445a]** beytü'l-ḳaṣīde-i berā'at, müfred-i zemāne, vādīsinde yegāne idi[2].

Āṯār-ı celīlesinden "*Aḥsenü'l-ḥadīṯ*" ismi ile müsemmā[3] ḥadīṯ-i erba'īni vardur. Her bir ḥadīṯ-i şerīfi mıṣrā'-ı rābi' olmaḳ üzere birer ḳıṭ'ada naẓm eyleyüp müşebba' u mufaṣṣal Türkī şerḥ itmişdür. Ba'dehu ḳırḳ āyet-i kerīmeyi daḫı ol ṭavr üzere naẓm ü şerḥ[4] eyleyüp inşāsı metīn ve elfāẓı raṣīn, ehl-i 'ilmāne eṣerdür. Dīvān-ı hümāyūn ḫidmetinde iken selāṭīn-i 'Acem'e[5] gönderilmek içün inşā itdügi nāmeleri ve ṣuver-i mekātīb-i belīġatü'l[6]-esālībi cem' ü tertīb eyleyüp mecmū'a-i ḫāṭır-fırīb eylemişdür.

İnṣāf budur ki Tācī-zāde Ca'fer Çelebi'den ṣoñra bunlara mu'ādil münşī-i fāżıl gelmemişdür. "Şāhī" maḫlaṣı ile eş'ār-ı dürer-bārından bu beytler nümūdārdur:

Eş'ār

Maḳbūl olur egerçi güzellerde ḥüsn ü ān
Ammā ne ān ki bā'iṯ-i cevr ola her zemān[7]

[Ve lehu]

Meclisde gice zümre-i yārān mest olup
Buldum yanumda uyanıcaḳ ol şeker-lebi

Kīrümi yoḳladum 'acabā ḳandadur diyü
Kūninde buldum anı elümle ḳomış gibi

1 "Allah af bulutlarını onun üzerine boşaltsın."
2 437b E
3 - SE
4 Tefsīr R1
5 Selāṭīn-i 'Acem'e:selāṭīne R1
6 bedī'atü'l SE
7 259b SE

el-Mevlā Aḥmed (Maḫdūm-ı Ḥüseyn Efendi [Aḫī-zāde])

Ṣadru'l-'ulemā, mürebbī-i fużalā Ḥüseyn Efendi ḥażretlerinüñ necl-i necībi[1] ve maḫdūm-ı ḥasīb ü nesībi[2], cāmi'-i feżā'il-i vehbī vü mükteseb̄ī, "Nesīb̄ī" muḫalleṣ Seyyid Aḥmed Çelebi'dür. Gevher-i tābende-i māhiyyeti āftāb-ı feyż-i ezelīden behre-yāb ve sermāye-i 'ilm ü 'irfāndan fā'iz-i naṣīb-i niṣāb olup 'alā ḥasbi'l-'āde devr-i mecālis-i 'ulemā-yı fuḥūl ve ibrīz-i ḫāliṣ-i isti'dādın resīde-i miḥekk-i ḳabūl itdükden ṣoñra Şeyḫü'l-İslām Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi ḫidmetlerinde ḳā'im ve Medrese-i Bāyezīdiyye i'ādesinden mülāzım olmış idi. Biñ yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde Ḥamza Efendi yirine ibtidā'en Yūsuf Paşa Medresesi'ne revnaḳ-baḫşā oldılar. Yigirmi ṭoḳuz Receb'inde Birgili dāmādı Şeyḫī Çelebi yirine Ḳapudan 'Alī Paşa ḫāricine ḥareket eylediler. Otuz bir Ramażān'ında 'Abdu'r-raḥmān Efendi Emīri yirine pāye-i Ṣaḥn olmaḳ i'tibārı ile Ḳāsımpaşa Medresesi'ne geldiler. Otuz iki Receb'inde Kemāl Efendi Maḫdūmı yirine Ġażanfer Aġa'ya naḳl olındılar. Otuz üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḫˇāce Meḥemmed Efendi yirine Ṣaḥn müderrisi olup otuz beş Ramażān'ında Rā'ī-zāde maḥlūlinden Medrese-i Ḫāṣekiyye tevcīh olınup otuz sekiz Şevvāl'inde Bostān-zāde Maḫdūmı yirine Şeh-zāde Medresesi'nde ferş-i seccāde-i ifāde itmiş idi. Otuz ṭoḳuz ḫilālinde terk-i daġdaġa-i cāh u celāl ve 'ālem-i ḳudse irtiḥāl idüp medrese-i maḥlūle Ṣānī Çelebi'ye erzānī görüldi. Vālid-i mācidleri medreseleri civārında i'dād itdükleri türbede defn olındılar.

Tārīḫ-i Rāḳımu'l-ḥurūf

Necl-i[3] pāki Ḥüseyn Efendinüñ
Seyyid Aḥmed Efendi *ṭābe ṡerāh*[4]

Terk idüp bu maḳām-ı fānīyi
Ḳıldı dār-ı beḳāyı menzilgāh

Didi tārīḫini 'Aṭāyī anuñ
Rūḥına **[445b]** raḥmet eyleye Allāh[5]

1 Necl-i necībi:naḫl-i nesībi SE
2 Necībi SE
3 naḫl-i SE
4 "Kabri güzel olsun."
5 روحنه رحمت ايليه الله

Maḫdūm-ı mezbūr ṣalāḥ u 'iffetle meşhūr, müṭāla'a vü 'ibādete şedīdü'l-iştiġāl, leme'āt-ı envār-ı siyādet levḥ-i cebīninde bāhirü'l-işti'āl[1], naḫl-i ser-sebz-i ṭayyibü'l-a'rāḳ, maḫdūm-ı kerīm-i pesendīde-aḫlāḳ idi.

el-Mevlā Maḥmūd (Ketḫudā Muṣṭafā Efendioġlı Maḥmūd Çelebi[2])

Tercemesi sebḳ iden ṣudūr-ı 'ulemādan Ketḫudā Muṣṭafā Efendi'nüñ maḫdūm-ı kihteri ve Sinān Efendi ḫānedānınuñ ḥaẓīre-i cennet-naẓīresine şeref viren şecer-i sāye-güsteridür. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş ḥudūdında zīver-i çemen-i ṣuffe-i vücūd ve sāye-endāz-ı ṣaḥīfe-i şühūd olmış idi. Zemān-ı taḥṣīlde nevber-i 'ilm ü 'irfāna fā'iz ve Şeyḫü'l-İslām[3] Muṣṭafā Efendi ḥażretlerinüñ şeref-i mülāzemetini ḥā'iz olup biñ yigirmi iki Ramażān'ında Ebū Sa'īd Efendi yirine ibtidā'en Ḥaydar Paşa ḫāricine 'āric olmış idi. Yigirmi beş Rebī'u'l-evvel'inde Ḳara Çelebi-zāde 'Azīz Çelebi[4] yirine Yeñi 'Alī Paşa'ya taḥrīk olındı. Yigirmi yedi Receb'inde Ḥüseyn Efendi Maḫdūmı yirine dāḫil i'tibārı ile Meḥemmed Aġa'ya vāṣıl, yigirmi sekiz Ṣa'bān'ında 'Araboġlı yirine Muṣṭafā Aġa pāyesine nā'il olup otuz Şevvāl'inde Niksārī-zāde Çelebi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Otuz iki Muḥarrem'inde Tevfīḳī-zāde yirine altmış aḳçe ile Ḳalender-ḫāne'ye taḳdīm, sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḥācī Meḥemmed-zāde yirine Eyyūb Medresesi'yle tekrīm olınmış idi. Otuz üç Muḥarrem'inde Çelebi Efendi yirine Filibe ḳażāsı tevcīh olındı. Otuz dört Muḥarrem'inde 'azl olınup Serçe Ḥüseyn Efendi mesned-ārā-yı ḥükūmet oldı. Otuz beş Cemādiye'l-ūlā'sında müteveffā Aḥmed Efendi yirine Yeñişehr ḳāżīsi olmış idi. Otuz altı Receb'inde ma'zūl ve Mütevellī-zāde nā'il-i me'mūl oldı. Otuz sekiz Ṣafer'inde müteveffā birāderi yirine maḥrūse-i Selānik'de nişānde-i mesned-i ḥükūmet ve merḳad-i ṣınv-ı kerīmine levḥ-i mezārı gibi sāye-güster-i[5] ziyāret oldı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde munfaṣıl ve Ḳāżī-zāde Şeyḫī Çelebi vāṣıl oldı. Otuz ṭoḳuz Ramażān'ında mübtelā-yı berg-rīz-i memāt ve endāḫte-i ṣarṣar-ı hādimü'l-leẕẕāt oldı.

1 İştiġāl SE
2 Ketḫudā//Çelebi:Maḫdūm-ı Ketḫudā Muṣṭafā Efendi SE
3 438a E
4 Efendi SE
5 Endāz-ı E

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı fütüvvet-rüsūm, mā'il-i ṣoḥbet-i iḫvān[1], süfre-güşā-yı ni'met ü nān, şecer-i ser-sebz-i bāġ-ı siyādet, gül-i ḫāndān gibi ṭırāzende-i berg-i sebz-i[2] 'alāmet, ictinā-yı ṣemerāt-ı muḥāżarāta ṭālib, mecmū'a-i ḥikāyāt ü menāḳıb idi. Cedd-i emcedi Sinān Efendi'nüñ müsevvedātını beyāż idüp *Hidāye* ve *Miftāḥ*'a şerḥlerin tekmīl ve her birin bir eṣer-i celīl itmiş idi.

el-Mevlā Ḫalīl (Manav Ḫalīl)

Aṣlı 'Alā'iyye'den pedīdār, kendü Rūmili kasabāṭından Babaṭaġı'nda ḫil'at-i iksūn-i vücūd ile nümāyende-i dīdār olup "Ḳara Ḫalīl" dimekle şöhret-şi'ār olmış idi. Muḳaddimāt-ı 'ilmiyyeden ṭaraf-ı ṣāliḥ taḥṣīline sa'y ü ictihād ve 'azm-i ṭarīḳ-ı erbāb-ı isti'dād **[446a]** eyleyüp şeyḫü'l-islām, ḥasenetü'l-leyālī ve'l-eyyām Yaḥyā Efendi ḥażretleri biñ on[3] üç Muḥarrem'inde Kātib-zāde yirine Vālide-i Sulṭān Murād Ḫān Medresesi'ne 'izz ü şān virdüklerinde yeñi cem'iyyetlerine dāḫil ve ḫidmet-i i'āde ile ser-efrāz-ı emāṣil olup nā'il-i şeref-i mülāzemet ve medāris-i 'ilmiyyede dāmen-ber-zede-i ḫidmet olmaġla vāṣıl-ı rütbe-i erba'īn ve muntaẓır-ı ḫamsīn iken biñ on sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Fīrūz Ketḫudā-zāde maḥlūlinden Kepenekci Sinān Efendi[4] müderrisi olmış idi. Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında Çavuş-zāde 'Alī Çelebi yirine Yeñi İbrāhīm Paşa'da seccāde-nişīn-i ifāde oldı. Yigirmi dört Ramażān'ında Meḥemmed Efendi yirine Ḫadım Ḥasan Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳassām Maḥmūd Efendi yirine Unḳapanı pāyesine sāye ṣalup biñ[5] yigirmi sekiz Receb'inde Menteş-zāde yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesine gelüp otuz Rebī'u'l-evvel'inde maḫdūm-ı ṣānī-i şeyḫü'l-islām yirine Ṣaḥn ile bekām oldı. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ında arpalıḳlaruñ ḥalli[6] fermān olınmaġın Ḳudsī Efendi ḫidmetlerinüñ nevvābı yirine Gelibolı ḳażāsı[7] virildi. Otuz iki Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup Yaṣdıġac Muṣliḥi'd-dīn cā-nişīn oldı. Otuz beş

1 Yārān SE
2 Berg-i sebz-i:berg-rīz-i SE
3 - SE
4 Sinān Efendi:- SE
5 - SE
6 260a SE
7 Gelibolı ḳażāşı:ḳażā-yı Gelibolı SE

Ṣafer'inde Nevālī-zāde Żiyā Çelebi yirine Saḳız[1] mevleviyyeti 'ināyet olındı. Otuz altı Cemādiye'l-ūlā'sında Medīne-i Münevvere *dāmet bi'l-envāri müsevvere* i'tibārı ile 'azl olınup yirine Naḳş-bend-zāde naḳş-ı seccāde-i ḥükūmet oldı. Otuz ṭoḳuz Receb'inde 'Abdu'r-raḥmān Efendi Emīri yirine Yeñişehr ḥükūmeti tefvīż olınmış idi. 'Alīlen dāḫil olup bir hefteden ṣoñra tārik-i tāc-ı 'izz ü cāh ve şehristān-ı 'ademe rū-be-rāh olup māh-ı Ramażān'da Velī-zāde Efendi mesned-efrūz-ı ḥükūmet oldı.

Mevlānā-yı mezbūr ḥüsn-i mu'āşeret ile meşhūr, dervīş-nihād, pāk-i'tiḳād, 'ilm ü ṣalāḥdan ḥavṣalası miḳdārı hiṣṣedār, ḳażālarında ḥüsn-i mu'āmelesi var idi. Merḥūm ġāyetde ebleh ü sāde-dil, rütbe-i belāheti noḳṭa-i evc-i istiġrāba vāṣıl idi.

Mervīdür ki yārān-ı 'aṣrdan Ḳınalı-zāde 'Abdu'r-raḥmān Çelebi mālik olduġı *Ḫıṭaṭ-ı Maḳrīzī* nüsḫasınuñ kenārına derūnında olan ġarā'ibe münāsib[2] "Üsküb ḳażāsından munfaṣıl Veysī Efendi tārīḫ-i kitāb senesinde İstanbul'a gelüp esnān-ı insāniyyeden bir diş getürdi ki cürmi bir müşt-i mu'tedil deñlü idi ve şu miḳdār dirhem çekerdi. Ḥattā yarān istiġrāb idüp;

Şi'r Başına bir dişüñ çoḳ iş getürdi
Didüm tārīḫ Veysī diş getürdi

diyü tārīḫ didüklerin…" 'Arabī ta'bīr ile yazmış. Mevlānā-yı mezbūr gördükde kenāre çıḳmış tekmile-i **[446b]** kitāb olmaḳ üzere mülāḥaẓa idüp "Sübḥān'allāh meger ol zemānda daḫı Üsküb nāmına manṣıb, Veysī nāmına ḳāżī olup diş getürmekde hem-ḥāl olmaḳ ġarā'ib-i ittifāḳıyyedendür." diyü fevā'id cöngine ḳayd eylemiş ve muḥāżarātda mahāretin göstermiş.

el-Mevlā Ḥasan (Ṣalbaş Ḥasan)

"Ṣalbaş Ḥasan" dimekle meşhūr ve 'unvān-ı iştihārı bu mertebeye maḳṣūrdur. Erbāb-ı 'amā'im ṭarīḳına 'azīmet ve "Bir belādur; ṣal, yüri." meşeline ri'āyet idüp Seyrek-zāde Efendi'den mülāzım ve semt-i tedrīse 'āzim olup ḳırḳ aḳçe

1 438b E ("Saḳız" kelimesi mükerrer yazılmıştır.)
2 Münāsebet SE

medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi iki Muḥarrem'inde Ferruḫ-zāde yirine Edrine'de Çuḳacı Ḥācī müderrisi olmış idi. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Nūrī Efendi yirine Ṭaşlıḳ Medresesi'ne ḥareket eyledi. Otuz ḫilālinde selefi yirine Cāmi'-i 'Atīḳ pāyesine gelüp otuz altı Receb'inde[1] yine selefi yirine Üçşerefeli pāyesiyle şeref buldı. Otuz sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Abdu'r-raḥīm Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Otuz ṭoḳuz Ramażān'ında 'ālem-i 'uḳbāya riḥlet ve ṣaḥn-ı fenādan menzil-i beḳāya hicret eyleyüp medresesi Seyrek-zāde Yūnus Çelebi'ye virildi.

Mevlānā-yı merḳūm ṭālib-i intisāb-ı 'ulūm, şāhid-i 'urefānuñ 'āşıḳ-ı ser-bāzı ve sebaḳ-ḫ'ān-ı defter-i rāzı, nīk-ḫaṣlet, ṣāfī-ṭaviyyet, merd-i ṣādıḳ idi.

el-Mevlā Muṣliḥi'd-dīn (Başkesen)

Ṣadr-ı a'ẓam, serdār-ı mükerrem Murād Paşa-yı cihān-güşā Anaṭolı fetḥine 'azīmet eyledükde muḫayyem-i hümāyūn ḳażāsıyla sa'ādet-maḳrūn olup mevleviyyet rütbesine nā'il ve Ḥaleb-i Şehbā ḳażāsına vāṣıl olan Çeşmī Meḥemmed Efendi ḥażretlerinüñ[2] nā'ibi ve maḥkemelerinüñ kātibi olmaġla Cānpūlādoġlı cenginde ḥāżır ve miyān-ı ma'rekede şecā'ati ẓāhir olmaġın "Başkesen" laḳabı ile iştihār ve şemşīr-i ḫūn-feşān gibi ḳadr ü i'tibār bulmış idi. Ḫidmeti muḳābelesinde mülāzım ve ba'ż-ı medārisde müdāreseye müdāvim olup ḳırḳ aḳçe ile Burūsa'da[3] müderris ve teraḳḳī ile bünyān-ı cāhını mü'essis olmış idi. Ba'dehu Seyyidī Ġāzī fetvāsına terfī' ve pāye-i Ṣaḥn ile sāye-i[4] iḳbāli tevsī' olındı. Yigirmi sekiz Receb'inde vāḳi' silsilede medrese-i mezbūreden ferāġ itdi ve Kütāhiyyeli Emīr, Seyyidī Ġāzī'ye dek gitdi. Otuz iki Muḥarrem'inde Ya'ḳūb-zāde Efendi[5] yirine Mar'aş ḳażāsı tevcīh olındı. Otuz üç Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup Ḳadrī-zāde Efendi cā-nişīn oldı. Otuz beş Cemādiye'l-ūlā'sında merḥūm Mama-zāde 'Alīsi yirine Bosna ḳażāsı tefvīż olındı. Otuz altı Muḥarrem'inde ma'zūl ve yirine Seyyidī 'Alī-zāde Efendi mevṣūl oldı. Otuz sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sin-

1 Ẕi'l-ḳa'de'sinde R1
2 Efendi ḥażretlerinüñ:Efendi'nüñ SE
3 439a E
4 Sāḥa-i SE
5 - SE

de Teẕkireci İbrāhīm Efendi maḥlūlinden Kütāhiyye ḳāżīsi olmış idi. Otuz ṭoḳuz Şevvāl'inde tügme-i girībān-ı ḥayātı olan farḳ-ı seri gūy-ı çevgān-ı şemşīr-i ḳażā ve gerden **[447a]** -nihāde-i maḳām-ı teslīm ü rıżā olup hücūm-ı eşḳıyā ile şehīd ve ṣaḥīfe-i[1] 'ālemden nā-bedīd olmış idi. Manṣıb-ı maḥlūl ile Maḥmūd Efendi nā'il-i me'mūl oldı.

Mevlānā-yı mezbūr 'inād ü lecāc ile meşhūr, şiddet ü ḥiddeti bā'iṣ-i şöhret 'add görenlerden[2] ve mükābere vü müşācere yolına baş virüp baş alanlardan idi.

el-Mevla eş-Şeyḫ Meḥemmed (Bāḳī-zāde Efendi[3]) {Şeyḫī}

Şu'arā-yı Rūm'uñ ser-bülendi, ṣadr-ı 'ālī-ḳadr Bāḳī Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı mihteri Şeyḫī Çelebi ḫidmetleridür. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan beş Muḥarrem'inüñ ikinci gicesi kevkeb-i ẕāt-ı dürriyyü'l-leme'ānı[4] pertev-endāz-ı maṭla'-ı vücūd ve cilve-perdāz-ı ufuḳ-ı şühūd olup i'māl-i sermāye-i isti'dād ve cins-i fāḫir-i 'ilm ü kemāli i'dād iderek Şeyḫü'l-İslām Muṣṭafā Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve şeref-i mülāzemetlerine nā'il olmış idi. Biñ on yedi Ṣafer'inde Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi yirine ibtidā'en 'Oṯmān Paşa ḫāricine 'āric olup yigirmi Ramażān'ında Ramażān Efendi yirine Murād Paşa-yı Ḳadīm Medresesi ile tekrīm olınup yigirmi iki Rebī'u'l-āḫir'inde İmām-zāde maḥlūlinden Edrineḳapusı pāyesine pāy-ı himmet ḳoyup yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında 'Arab Ḫˇāce yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Yigirmi sekiz[5] Muḥarrem'inde Ḫˇāce-zāde 'Abdu'llāh Efendi'den ṣoñra İsmiḫān Sulṭān Medresesi[6] altmış aḳçe ile bunlara virilüp selefleri Ṣaḥn'da ḫalef olmış idi. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳāsım Efendi yirine Ebī[7] Eyyūb Medresesi'ne naḳl olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḫāḳāniyye-i Vefā'da seccāde-nişīn-i ifāde oldı. Otuz bir Receb'inde Ḳara Çelebi-zāde maḫdūmı Maḥmūd Efendi yirine Süleymāniyye'ye terfī' olındı. Otuz iki Receb'inde Ṭaş Çelebi yirine maḥrūse-i Selānik ḥükū-

1 'arṣa-i SE
2 İden görenlerden SE
3 - R1, E
4 leme'ātı ve SE
5 260b SE
6 Pāyesi SE
7 - SE

meti tefvīż olındı. Otuz üç Cemādiye'l-āḫire'sinde gūşe-güzīn-i 'azl ü inzivā ve 'Abdu'l-ġanī Efendi mutaṣaddī-i aḥkām-ı ḳażā oldı. Otuz altı Receb'inde Rıżāyī 'Alī Çelebi yirine mükerreren ḥākim-i Selānik olmış idi. Otuz yedi Ṣafer'inde mübtelā-yı 'azl-i bī-hengām ve selef-i sālifi Ṭaş Efendi nişānde-i menzil-i aḥkām oldı. Otuz ṭoḳuz Şevvāl'inde ḫarīṭa-i şühūddan maḥv-ı vücūd ve 'azm-i nüzhetgāh-ı dārü'l-ḫulūd eyledi.

Merḥūm-ı merḳūm maḫdūm-ı zībende-rüsūm, ḥalīm ü selīm, leyyinü'l-cānib ü kerīm, pāk-nijād, melek-nihād, aḫlāḳ-ı kerīme ṣāḥibi ve ḥüsn-i ṣenā ṭālibi idi. Şi'r ile şi'ārı ve "Şeyḫī" maḫlaṣı ile basīṭçe eş'ārı var idi.

el-Mevlā Tāce'd-dīn (Tāce'd-dīn Efendi[1])

'Aṣabe-i a'ṣāb-ı vücūdı medīne-i Amāsıyye'de cem' ve şem'-i ẕāt-ı bih-būdı şeb-çerāġ-ı nūr-ı şu'ūr ile meclis-i şühūdda fā'iżü'l-lem' olup taḥṣīl-i 'ilm ü kemāle beẕl-i mechūd ve iḥrāz-ı 'ilm ü ma'ārife[2] sa'y-i nā-maḥdūd eyledükden ṣoñra ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳda ḥasbe'l-'āde ḥareket ve Maẓlūm Melek'den iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet eyleyüp seyr-i nişīb ü firāz-ı ṭarīḳ ve devr-i menāzil-i ders ü taḥḳīḳ iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ tārīḫinden ṣoñra Edrine'de Çuḳacı Ḥācī müderrisi olmış idi. Biñ ṭoḳuz Cemādiye'l-āḫire'sinde ḳabūl itmeyen Ḳaragülmez yirine Ḳazancılar Medresesi virildi. On iki Ṣa'bān'ında İstanbullı 'Alī Efendi yirine Üçşerefeli'ye terfī' olındı. On üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Emīr-i Ṣāḥib-tāc yirine Amāsıyye fetvāsına gönderilüp ḳabūl itmemekle yirinde **[447b]** ibḳā olındı. On altı Ṣafer'inde İpekli yirine Ṣaḥn'a gelüp ba'de eyyām ḳabūl itmeyen Sinān-zāde yirine Āmid ḳażāsında mutaṣaddī-i neşr-i maḥāmid olmış idi. On yedi Şevvāl'inde 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr 'Arab Sinān Efendi'ye iḥsān olındı. On ṭoḳuz Ramażān'ında Köse Maḥmūd yirine Maġnisa ḳażāsı iḥsān olındı. Yigirmi iki Rebī'u'l-āḫir'inde ma'zūl ve Köse Sinān mevṣūl oldı. Yigirmi üç Ṣafer'inde fevt olan Mu'īd-zāde yirine ber-vech-i teḳā'üd Burūsa'da Murādiyye Medresesi 'ināyet olındı. Ba'dehu Mekke teḳā'üdi ile yüz elli aḳçe vaẓīfe-i żamīme-i revātib ve şerīki Ḫ'āce Efendi devletinde

1 Tāce'd-dīn Efendi:Amāsıyyelı Tāce'd-dīn SE
2 439b E

fā'iz-i ma'ālī vü merātib ḳılındı. Otuz bir Ṣafer'inde medresesi Sefer Efendi'ye tevcīh olınup vaẓīfe-i teḳā'üd ile ibḳā olınmış idi. Otuz yedi Ṣa'bān'ında Burūsa ḳurbında Yeñişehr ḳażāsı Fenārī-zāde Şeyḫī Efendi'den ṣoñra bunlara arpalıḳ ta'yīn olındı. Otuz ṭoḳuz senesi ḫilālinde intiḳāl ve 'ālem-i ḳudse irtiḥāl eyledi.

Merḥūm-ı mezbūr feżā'il-i 'ilmiyye ile meşhūr, Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi merḥūmuñ[1] mu'allimi ve dā'ire-i meclis-i ifādenüñ mütemmimi, pīr-i mu'ammer-i ṣāliḥ ve şeyḫ-i sa'ādetmend-i müfliḥ di.

el-Mevlā Ramażān (Dıñdıñ Ramażān)

Ḳocaili'nden ẓuhūr ve pīrāne-ser-i ṭarīḳ-ı 'ilmi mu'avvelün 'aleyh-i umūr idüp Ṣun'u'llāh Efendi ḥażretlerinden nā'il-i naẓar-ı 'ināyet ve pāy-kūpān-ı şevḳ-ı mülāzemet olmış idi. Müderrisīn-i kirām miyānında "Dıñdıñ Ramażān" 'unvānı ile benām ve uzunca ova merḥalesinde şümārende-i gām olup biñ on dört senesi Şevvāl'inde;

Beyt İy ṭıfl-ı sirişküm ḳatı ḳalḳar dīke degdüñ
Ḥelvā-yı leb-i dil-beri gördüñ niye diñdüñ

mażmūnı üzere Seyrek-zāde yirine Ṣaḥn ḳoduġı ile tesliyet ve 'inān-ı merkeb-i 'azmi imāle-i cānib-i 'izz ü rif'at ḳılmış idi. On ṭoḳuz Ramażān'ında Bostān-zāde Efendi[2] yirine Eski Murād Paşa'ya taḥrīk olındı. Biñ yigirmi Ramażān'ında Ṭoḳuz-zāde 'Abdu'l-vehhāb Çelebi yirine Unḳapanı pāyesine takdīm ḳılındı. Yigirmi iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Arpacı-zāde yirine Burūsa Sulṭāniyyesi'ne terfī' olındı. Yigirmi üç Ramażān'ında Köse Şems yirine altmış aḳçe ile Manastır Medresesi'ne vāṣıl oldı. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Mü'eẕẕin-zāde Efendi[3] yirine Kütāhiyye ḳażāsı virilüp medresesi Ḫayrī Çelebi'ye virilmiş idi. İkisi daḫı ḳabūl itmeyicek yirlerinde ibḳā olındı. Yigirmi beş Rebī'u'l-evvel'inde Muḥarrem Çelebi yirine Ḳonya ḳażāsı tevcīh olındı. Yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup Nūru'llāh el-Ḥamīdī naṣb olındı. Biñ otuz ḥudūdında Ḳara Ḥabīb yirine Kete ḳażāsı virildi. Otuz iki Muḥarrem'inde 'azl olınup yirine Saḳız'dan Menteş-zāde naḳl olınmış idi. Ḳabūl itmedükde yirinde ibḳā olındı.

1 Efendi merḥūmuñ:Efendi'nüñ SE
2 - R1, E
3 - SE

Otuz altı Ramażān'ında ber-vech-i teḳā'üd Burūsa'da Vā'iẓiyye Medresesi virilüp Kete ḳażāsı Ḳadrī-zāde'ye virildi. Otuz ṭoḳuz ḫilālinde irtiḥāl idüp medrese-i maḥlūle Emīr Ḥasan Çelebioġlı'na[1] tevcīh olındı.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ-ı ḥāl ile meşhūr, [2] اكثر اهل الجنة البله mażmūnı üzere ekser-i iḥtimāl maġfūrdur.

el-Mevlā Meḥemmed bin Ṭursun (Ṭursun-zāde[3])

Diyār-ı Ḳaraman'dan ẓuhūr ve āftāb-ı feyż-i ezelīden istifāża-i nūr-ı şu'ūr[4] idüp dāḫil-i silk-i erbāb-ı isti'dād ve ba'ż-ı 'ulemādan mülāzemetle **[448a]** bermurād olduḳdan ṣoñra kenār medreselerinde bi-ḥasbi't-tertīb vāṣıl-ı ḫamsīn ve nesīc-i ḫamsīnī ile ṭırāzende-i āstīn-i 'izz ü temkīn olup fetvā ile me'ẕūn ve pāye-i Ṣaḥn i'tibārı ile 'ināyete maḳrūn olmış idi. Otuz ḥudūdında Ḫıżr Efendi yirine Amāsıyye fetvāsı virilmiş idi. Otuz üç ḫilālinde Ayaṣofıyya Medresesi ile taḥille olınup ba'de eyyām selefi[5] Ḫıżr Efendi yirine Ḳonya ḳażāsı 'ināyet olındı. Ekābir-i 'avāmdan ba'ż-ı sāde-diller ḥüsn-i i'tiḳād ve istiḳāmeti muḳābelesinde mer'ī olmasını murād eyleyüp medd-i müddet naṣbına ḫaṭṭ-ı şerīf ile imdād itmişler idi. Ol daḫı maġrūr-ı iltifāt olup 'adālet ü nezāheti ḥiddet ü şiddet ile bed-nām ve bīhūde ḫırıldı ile müddet-i ḳażāsını itmām eyledi. Kimin depdi, kimin süsdi. Kimine ḳaḳdı[6], kimine küsdi. Tā ki bu beyt-i meşhūr icmāl-i defter-i aḥvāli, belki naḳş-ı āmāl-i bī-me'āli oldı:

Beyt Türk-i ṭosun cihānda ṭursundur
Ötesin ṣorma kim ḳov ṭursun dur

Otuz sekiz Şevvāl'inde 'azl olınup manṣıbı Zeyrekli Meḥemmed Çelebi'ye teklīf olınmış idi. Yigirmi ṭoḳuz ḫilālinde irtiḥāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr fıḳh-ı bī-uṣūl ile meşhūr, ḥākim-i ḥāsim ve mürā'ī-i merāsim idi.

1 440a E (Birleşik kelime bölünüp diğer varağa geçilmiş. Sözcüğün bölünmemesi için varak numarası dipnotu kelime sonuna alındı.)
2 Hadîs-i Şerîf "Cennetliklerin çoğu saf, temiz, kendi hâlinde kişilerdir." Abdülkâhir el-Cürcânî, Kitâbü Delâili'l-i'câz, Mektebetü'l-hâncî, Kahire 1989, s. 338-339.
3 Ṭursun-zāde:İbn Ṭursun E
4 Feyż//şu'ūr:feyż ü şu'ūrdan istifāża-i nūr E
5 261a SE
6 ḳaḳdı ve SE

el-Mevlā Aḥmed (Ḳal'acikli-zāde)

Nuḳre-i tibr-tebār-ı vücūdı ḫāk-i pāk-i Anḳara'dan āşikār ve "Ḳal'acikli-zāde" dimekle şöhret-şi'ār olmış idi. Ayāşī Muṣṭafā Efendi'den mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olup elli aḳçe ile ba'ż-ı kenār medresesine vāṣıl, ba'dehu iç il ḥükmi ile pāye-i Ṣaḥn'a nā'il olup Sefer Efendi-zāde yirine Anḳara'da Ṣarı Ḫaṭīb müderrisi olmış idi. Biñ otuz ṭoḳuz ḫilālinde[1] Cengīz-i ecel ḳal'a-i vücūdını zīr ü zeber ve burc-ı bedenin ḫāke ber-ā-ber eyledi. Medresesi ḳużātdan bir ehl-i 'ilme virildi.

Mevlānā-yı mezbūr fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūrdur. Bu ḥaḳīr, ba'ż-ı resā'ilini gördüm. Ehl-i 'ilm ü dāniş, müderris-i feżā'il-verziş imiş.

Aḥmed-i Diger[2] (Bıçaḳcı-zāde[3])

Bir Aḥmed daḫı "Bıçaḳçı-zāde" dimekle ma'rūf idi. Anḳara'dan ẓuhūr idüp Mollā Aḥmed Efendi ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medāris-i 'ilmiyyede ḫidmet eyleyüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on beş Rebī'u'l-āḫir'inde Ṭaş Çelebi yirine Ḥammāmiyye müderrisi oldı. On yedi Şa'bān'ında Anḳara'da Ḳara Medrese'ye terfī' olındı. "Küçük Aḥmed" dimekle şöhret-şi'ārdur. Āḫar aḥvāli ma'lūm degüldür.

Sefer Efendi-zāde Yaḥyā (Yaḥyā bin Sefer)

Bu daḫı Anḳara'dandur. Müftī Muṣṭafā Efendi'den[4] mülāzım olup ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde fevt olan Ṣarı Müderris yirine Yeñişehr'de Süleymān Paşa müderrisi olmış idi. Biñ üç Muḥarrem'inde ṣılasında Medrese-i Seyfiyye'ye naḳl olındı. Mollāsı şeyḫü'l-islām olduḳda fetvā emīni olup Fāṭıma Sulṭān Medresesi virilmiş idi. Ba'dehu Melike Sulṭān'a tebdīl olınup ba'dehu Ṣaḥn ḥükmi virilüp ba'dehu Ṣarı Ḫaṭīb müderrisi olup on sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde Tāce'd-dīn yirine Anḳara fetvāsı 'ināyet olındı. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde fevt olup[5] manṣıbı Ṣūfcı 'Alī'ye virildi.

1 Bu kelime SE'de mükerrer yazılmıştır.
2 Bu isim R1 ve E'de nisbenin olduğu yan tarafa yazılmıştır.
3 Bu nisbe sadece SE'de yazılıdır.
4 "Müftī Muṣṭafā Efendi'den" ifadesi SE'de "Monlā Aḥmed Efendi'den" biçiminde tashih edilmiştir. E'de ise yan tarafa "Bu daḫı Mollā Aḥmed mülāzımı olmaḳdur, keẕā vücide." şeklinde bir not yazılmıştır.
5 440b E

Mevlānā-yı merḳūm cāmi'-i eştāt-ı **[448b]** 'ulūm, emṯel-i emāṯil, merd-i kāmil idi.

el-Mevlā 'Oṯmān ('Avnī Çelebi) {'Avnī}

Vilāyet-i Ḳaraman'da vefret-i ṯimār-ı gūn-ā-gūn ve keṯret-i enhār-ı cennet-nümūn ile şöhre-i diyār olan Aḳşehr'den pedīdār ve noḳṭa-i vücūdı zīver-i ṣaḥīfe-i dü-reng-i leyl ü nehār olmış idi. Levāzım-ı ṭarīḳı i'dād ve 'azm-i rāh u resm-i erbāb-ı isti'dād eyledükde vālid-i merḥūm ṭarafından taḥrīk olınmaġla intisāb ile iftiḫār ve teberrük ḳasd eyleyüp Nev'ī ḥurūfını iḫtiyār ve " 'Avnī" maḫlaṣını şi'ār itmiş idi. Şeyḫü'l-İslām Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle bekām ve fetvā emāneti ile maẓhar-ı ikrām olup devr-i merātib ve aḫẕ-ı revātib iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi altı Ṣafer'inde Mektūbcı Şeyḫī Çelebi yirine Defterdār Yaḥyā Medresesi virilmiş idi. Otuz Ramażān'ında Ḥüseyn Efendi ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı kihteri[1] yirine Ḳapudan 'Alī Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Ba'dehu yirinde pāye i'tibār olınmış idi. Otuz bir Ramażān'ında taḥille-i Ṣaḥn ile Ḳadrī-zāde yirine Ḳayṣeriyye ḳażāsı ile kām-yāb ve nā'il-i behcet ü sürūr-ı bī-ḥisāb olmış idi. Otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sinde ma'zūl olup yirine 'Abdu'l-vehhāb-ı Ṭavīl taḥvīl olındı. Otuz dört Cemādiye'l-ūlā'sında Bıyıḳlı-zāde yirine Gelibolı ḳażāsı tevcīh olındı. Otuz beş Ṣafer'inde recāsı ile ṣılası mevleviyyet ḳılınup Atabeg Medresesi ilḥāḳı ile 'ināyet olındı. Otuz ṭoḳuz evāḫirinde vezīr-i a'ẓam, serdār-ı ḳahhār-ı Rüstem-şiyem Ḫusrev Paşa ol diyāra uġraduḳda mevlānānuñ eḳāribinden "Şeyḫ-zāde" dimekle ma'rūf ḳāżīden şikāyet olınmaġla iḥżārına ışdār-ı fermān idüp 'acz iẓhār eyledükde maẓhar-ı tażyīḳ u 'itāb ve iz'āc ü iclā-yı ḳahr ile muṣāb olmış idi. Ḳıbrıs'a giderken Silifke İskelesi'nde maġmūmen ve[2] derd ü ḥüzn ile maḥmūmen, māh-ı Ẕi'l-ḳa'de evāḫirinde müddet-i ḥayātı āḫir ve dem-beste-i menāfiẓ ü menāḫir oldı.

Mevlānā-yı merḳūm ḥuliyy-bend-i ma'ārif ü 'ulūm, ḥasenü'l-aḫlāḳ, keṯīrü'l-istiḥḳāḳ, ṣalāḥ u taḳvāda bī-bedel, nezāhet ü istiḳāmetde ḍarbu'l-meṯel, şi'r ü inşāsı vasaṭu'l-ḥāl, firişte-nihād ü melek-ḫiṣāl idi.

1 Mihteri E
2 - R1, E

el-Mevlā Ḥācī (Ḳulaḳ Ḥācī)

Anaṭolı diyārından pedīdār ve dest-yārī-i naḳdīne-i isti'dād ile mülāzemete sezāvār olup ba'ż-ı 'ulemādan mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olmış idi. Ḳaṭ'-ı menāzil ve ṭayy-ı merāḥil iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken yigirmi dört Ramażān'ında Maḥmūd Efendi yirine Ḥammāmiyye müderrisi olmış idi. Yigirmi ṭoḳuz Şevvāl'inde Bıyıḳlı-zāde yirine Sekbān 'Alī Medresesi'ne taḥrīk olındı. Otuz bir Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḥamza Efendi yirine pāyelikle Etmekci-zāde Medresesi'ne, otuz iki Receb'inde yine pāyelikle İbrāhīm Efendi-zāde[1] yirine Ḫadım Ḥasan Paşa Medresesi'ne, sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde selefi yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesine vāṣıl olup[2] otuz üç Rebī'u'l-āḫir'inde Ḳuds-i Şerīf i'tibārı ile vaẓīfe-i teḳā'üd ta'yīn olındı. Otuz beş Ṣafer'inde taḥille ṭarīḳı ile Hüdhüd 'Abdu'l-ḳādir yirine Ṣaḥn'a uġrayup ba'de eyyām 'Avnī Çelebi yirine Gelibolı ḳażāsı virilmiş idi. Otuz yedi Cemādiye'l-ūlā'sında ma'zūl ve yirine Nevālī-zāde Żiyā Çelebi mevṣūl oldı. Ol ḥāl üzere sübḥa-şümār-ı[3] eyyām ü leyāl iken otuz ṭoḳuz Ẕi'l-ḥicce'sinde[4] ṭavaf-ı Ka'be-i cemāl ārzūsına sevḳ-ı cemāl-i 'azīmet eyleyüp ṣalāt-ı cenāzesi **[449a]** 'īd-i aḍḥā ile ma'an edā ve āfāḳ-ı 'ālem ṣalāsı[5] ile pür-ṣadā oldı.

Mevlānā-yı merḳūm dest-yāz-ı gencīne-i 'ulūm, ḳalīlü'l-kelām ü kem-āzār, ḫayr-ḫ˘āh u ṣad iftiḳār, ḫużū' u ḫuşū' üzere 'ibādetde ḳā'im ve ekṣer-i evḳāt cemā'ate müdāvim idi.

el-Mevlā Yaḥyā bin Meḥemmed bin eş-Şeyḫ 'Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī eş-Şehīr bi-Ḥācī Efendi (Ḫıṣım Yaḥyā Efendi)

Dūdmān-ı Mü'eyyediyye'ye intisābla meşhūr ve "Ḫısım Yaḥyā" 'unvānı ile zebān-zed-i cumhūrdur. **Pederi** zümre-i ḳużāt-ı sütūde-ṣıfātdan Meḥemmed Çelebi'dür ki 'Arabistān ḳaleminde birḳaç manṣıb taṣarruf itdükden ṣoñra ḫıṭṭa-i Rūm-ı cennet-rüsūma geçüp Gümülcine ve Ruscuḳ ve Hezārġırad emṣāli bilād müsāḥib-i ẕeyl-i ḥükūmeti olmış iken ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ḥudūdın-

1 İbrāhīm Efendi-zāde:Ġūl Çelebi E
2 261b SE
3 Gerdān-ı SE
4 441a E
5 ṣenāsı SE

da bu ḫākdān-i tīreden dāmen-keşān ve ḥaẓā'ir-i cināna revān olmış idi. **Ceddi** Eyyūb 'Alīsi'dür ki Şeyḫ Ḥācī Efendi ḥażretlerinüñ ferzend-i fürūzende-gevheri ve Müftī Şeyḫī Efendi'nüñ birāder-i mihteridür. 'Amm-ı kerīmi olan ṣadr-ı 'ālī-ḳadr Mü'eyyed-zāde 'Abdu'r-raḥmān Efendi ḫidmetlerine dāmād ve ḳaṭ'-ı merātib iderek Ṣaḥn Medresesi ile ber-murād olup ṭoḳuz yüz ḳırḳ dört tārīḫinde vāḳi' sūr-ı sulṭānī cem'iyyetinde cārī olan mübāḥaṣe-i 'ilmiyyede 'adli olan[1] Ḳara[2] Ṣāliḥ Efendi'den rücḥānı nümāyān ve sābıḳ-ı sebāḳ-ı imtiḥān olmaġın bunlar farṭ-ı sürūr u behcetden, anlar ġalebe-i ḥüzn-i ḫacletden pey-enderpey ṣaḥīfe-i ḥayātı ṭayy ḳılmışlar idi. **Ṣāḥibü't-terceme** ṭoḳuz yüz yetmiş bir Ṣafer'inde 'ālem-i lāhūtdan sefer ve menzilgāh-ı nāsūtı maḳarr ḳılup zemān-ı taḥṣīlde 'ulūm-ı nāfi'aya intisāb ve gūş-ı hūş ile istimā'-ı emr-i ﴿يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ﴾[3] ḳılmaġla mālik-i meleke-i 'aḳl-ı müstefād ve dāḫil-i 'idād-ı erbāb-ı isti'dād olduḳda medār-ı iştihārı ve 'amm-i büzürgvārı olan ṣadru'l-efāżıl, mürebbī-i ḳavābil Şeyḫü'l-İslām Şeyḫī Efendi'den mülāzemetle vāṣıl-ı kām olup ḳaṭ'-ı menāzil ve ṭayy-ı merāḥil iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken biñ dört Ẕi'l-ḥicce'sinde Paşa Ḫ'ācesi Bekir Efendi yirine Ḫadım Ḥasan Paşa Medresesi tevcīh olınmış idi. Biñ on Ṣa'bān'ında Nevālī-zāde Sa'dī Çelebi yirine Şāh Sulṭān pāyesi iḥsān olınup on iki Ṣa'bān'ında Ẕü'n-nūn Efendi yirine Edrineḳapusı pāyesiyle memnūn olup on üç Ṣa'bān'ında Ḥasan Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. On beş Ṣa'bān'ında Nevālī-zāde yirine altmışla Eyyūb Medresesi'ne manṣūb olup on altı Cemādiye'l-ūlā'sında Ḳaragülmez yirine Edrine Selīmiyyesi'ne gönderilüp sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳa'de'sinde gitmedin Muṣliḥi'd-dīn Efendi yirine Vālide-i Cedīde Medresesi'ne naḳl olınup her birinde ḥasbe'l-'āde tekmīl-i merāsim-i ifāde itdükde on yedi Muḥarrem'inde Ṣun'ī Efendi yirine Yeñişehr ḳażāsı virilmiş idi. On sekiz Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup Manav Hidāyet mesned-nişīn-i şerī'at oldı. Yigirmi bir Ṣa'bān'ında ḳabūl itmeyüp Burūsa'ya naḳl olınan Ḥasan Efendi yirine Eyyūb ḳażāsı tevcīh olındı. Yigirmi iki Cemādiye'l-āḫire'sinde ref' olınup Filibe'den ma'zūl Çelebi

1 İle SE
2 - R1, E
3 Kur'ân-ı Kerîm, Meryem Sûresi, 19/ 12, "Ey Yahyâ, kitabı (kuvvetle) tut."

Efendi naṣb olındı. **[449b]** Yigirmi beş Ṣafer'inde 'Alī Çelebi-zāde yirine tekrār Eyyūb ḳażāsı virildükde ḳabūl itmeyüp māh-ı Cemādiye'l-ūlā'da Bī-endām yirine mükerreren Yeñişehr'e ḳāżī oldı. Yigirmi altı Ẕi'l-ḥicce'sinde ref' olınup Ṭaş Çelebi naṣb olınmış idi. Otuz Cemādiye'l-ūlā'sında Kātib-zāde mülāzımı Maḥmūd Efendi[1] yirine[2] ṣāliṣen Yeñişehr ḥükūmeti tefvīż olındı. Otuz bir Receb'inde 'azl olınup Ḳara Çelebi-zāde Efendi maḫdūmı Maḥmūd Efendi ḫayru'l-ḫalef oldı. Otuz üç Rebī'u'l-āḫir'inde Bülbül-zāde Efendi yirine Şām ḳażāsıyla maḳżiyyu'l-merām oldı. Sene temāmında ma'zūl ve ḫalef-i sābıḳları Maḥmūd Efendi nā'il-i me'mūl oldı. Ba'de zemān Balya[3] ḳażāsı arpalıḳ virilüp otuz altı Cemādiye'l-āḫire'sinde maḥrūse-i Burūsa ḳażāsında selef-i sālifleri Bülbül-zāde Efendi'yi ta'ḳīb eylediler. Sene-i ḳābile Rebī'u'l-evvel'inde teḳā'üd ṭarīḳı ile Süleymāniyye Dārü'l-ḥadīṣi tevcīh olınup yirine Dārü'l-ḥadīṣ'den Ḥüseyn Efendi Maḫdūmı ḳāżī oldı. Ba'dehu Ayazmend ḳażāsı arpalıḳ virildi. Biñ ḳırḳ Receb'inde terk-i daġdaġa-i cāh u celāl ve rāḥatkede-i ḳudse irtiḥāl eyledi. Dārü'l-ḥadīṣ, Rūmili ṣadāretinden müteḳā'id 'Azmī-zāde Efendi'ye tevcīh olındı.

Mollā-yı mezbūr feżā'il-i 'ilmiyye ile meşhūr, 'iffet ü nezāhetde bī-bedel, 'ilm ü 'amelde ḍarbu'l-meṣel, şi'r ü inşāya ḳādir, mecmū'a-i leṭā'if ü nevādir, ẕāt-ı mükerrem, melek-ḫiṣāl ādem idi.

el-Mevlā İbrāhīm (Kevākibī-zāde)

Ẕāt-ı celīlü'l-menāḳıbı mānend-i şihāb-ı ṣāḳıb ufuḳ-ı şehr-i Şehbā'dan fā'iżü'n-nūr ve 'ulemā-yı Ḥaleb miyānında "Kevākibī-zāde" dimekle meşhūr olmış idi. Biñ ḥudūdında semend-i 'azīmetin germ-ḫīz ve kemend-i himmetin mānend-i zülf-i dil-āvīz şikārgāh-ı ṭalebde şūr-engīz ḳılup dārü's-salṭana cānibine[4] 'inān-rīz olduḳda sālik-i ṭarīḳ-ı erbāb-ı isti'dād ve Ḫ̆ˇāce Efendi'den mülāzemetle ber-murād olup ḳaṭ'-ı nisīb ü fīrāz ve rütbe-i erba'īni iḥrāz it-

1 - SE
2 441b E
3 Balyabadra SE
4 Salṭana cānibine:salṭanaya R1

miş idi. Biñ on iki Ṣafer'inde ḳırḳla Ḥasan Paşa[1] ma'dūmesinden ma'zūl ve yirine ḫāric elli ile Ṣūfcı Şeyḫ-zāde mevṣūl oldı. Yigirmi iki Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḫˇāce-zāde 'Abdu'llāh Efendi yirine Ḳapudan 'Alī Paşa ḫāricine 'āric olmış idi. Yigirmi altı Ṣafer'inde 'Abdu'l-'azīz Efendi[2] yirine Ḳıbrıs fetvāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Yigirmi sekiz Receb'inde Martolos-zāde yirine Yeñi Nişāncı[3] tevcīh olındı. Yigirmi ṭoḳuz Ṣafer'inde[4] Raṭbuyābis yirine pāyelikle Ḥāfiẓiyye'ye müderris oldı. Otuz bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde Martolos-zāde yirine Üsküdār'da Mihrümāh Sulṭān[5] pāyesine terfī' olındı. Otuz iki Receb'inde Bostān-zāde Maḫdūmı yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Menteş-zāde yirine Edrine Dārü'l-ḥadīṯi virilmiş iken otuz üç Muḥarrem'inde yine[6] selefi yirine Ḳalender-ḫāne'ye taḥrīk olındı. Cemādiye'l-āḫirede Mütevellī-zāde yirine Cerrāḥ Sulṭānī tevcīh olındı. Otuz altı Receb'inde Seyyid Çelebi yirine Ayaṣofıyya Medresesi ile terfīh olındı. Otuz sekiz Ẕi'l-ḳa'de'sinde ferāġ idüp Ḫˇāce-zāde 'Alī Çelebi'ye virildi. Otuz ṭoḳuz Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḥācī Meḥemmed-zāde yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsıyla ikrām olınmış idi. Biñ ḳırḳ **[450a]** Receb'inde Süveys İskelesi'ne giderken gülū-feşārī-i mergle beste-dem ve ġarḳ-ı deryā-yı 'adem olup manṣıb-ı maḥlūl ile Pirizrinli Maḥmūd Efendi mükerrem oldı.

Mevlānā-yı merḳūm ṭālib-i iksīr-i 'ulūm, iḫtilāṭ-ı ḫalḳdan gürīzān, gūşe-i ḫumūlde bī-nām ü nişān, kenāre-nişīn-i deryā-yı ḥayret ü melāl, būtīmār gibi ḥüzn-i dā'im[7] ile dem-beste vü lāl, mu'āmelātında tehevvür-i cünūnī ẓāhir, ḳaḍīb-i zebān-ı ġażbānı lerzenāk olup murādını idāde ḳāṣır, te'ṣīr-i iştihār-ı kevākibi ile 'ilm-i nücūmuñ ṭālibi, uṣūl ü fürū'da[8] müsellem, 'ulūm-ı 'Arabiyye'de emṣālinden a'lem idi[9]. Ṭursun-zāde 'Abdu'l-bāḳī Efendi'ye dāmād olmaġla ḳażālarında nā'ibi ve ferzend-i şemşīr-rāy-ı ṣā'ibi idi.

1 262a SE
2 - R1, E
3 Yeñi Nişāncı:Nişāncı-ı cedīd SE
4 Receb'inde SE
5 - SE
6 - SE
7 ḥüzn-i dā'im:dā'imā ḥüzn SE
8 Uṣūl ü fürū'da:uṣūl-i mefrūżada SE
9 442a E

Keyfiyyet-i vefātı bu gūne naḳl olınur ki tārīḫ-i naṣbında Ka'be-i mükerremenüñ[1] seyl-i revāndan bir dīvārı vīrān olup ta'mīrine me'mūr olan mi'mār ile Süveys İskelesi'nden hem-rāh ve Baḥr-ı Hind'den 'āzim-i ḳıblegāh olurlar. Eṣnā-yı rāhda keyfiyyet-i binā müẓākere olınup efendinüñ rāy-ı mühendisānesi ḫilāf-ı ṭab'-ı mi'mārī bir ṭarḥ-ı ġarīb ve resm-i bedī'u't-tertīb iḫtiyār eyleyüp daḫı maḥalli görmedin[2] şaṭranc-ı ġā'ibāne gibi siyeh-i ḳalem-i sevdā olan naḳş-ı ṣaḥīfe-i ḫayāline meftūn olup "Elbette böyle olmaḳ gerekdür." didükde mi'mār aġa daḫı 'aḳl-ı kāmil ṣāḥibi devletli olmaġla;

Beyt

فلك بر اب زد نقشي وليكن
نه بر وفق مراد مدعايي [3]

mażmūnı üzere redd-kerde-i dil-ḫ'āhı olduġın iş'ār idicek bīhūde muḥāvereleri muḥārebeye ve müşācereleri muḍārebeye mü'eddī olup biri birine ṣavl-i ḥayf ve sell-i seyf itdüklerinde efendinüñ şemşīr-i künd ü kelīli tīġ-ı ḫaṭīb gibi ma'zūl[4]-'amel ve pā-yı zemīn-pūyı kemāl-i tehevvürden mübtelā-yı sekte-i zelel olmış idi. Ḳarīne-i ḥāl nerd-bān-ı rīsmān üzere mi'mārı ḳovarken deryāya düşüp nā-bedīd ve ġarḳ-ı raḥmet-i Rabb-ı mecīd oldı. Mi'mār aġa daḫı terāzū-yı hevāyī gibi āvīḫte ve mā'u'l-ḥayāt-ı sebū-yı bedeni rīḫte olup ḥükm-i ḳıṣāṣ-ı ilāhī bedīd ve bir 'inād uġrına ikisi daḫı şehīd oldı.

el-Mevlā el-A'ẓam ve'l-Üstād el-Mufaḫḫam Muṣṭafā bin 'Azmī (Muṣṭafā bin Pīr Meḥemmed bin Pīr Aḥmed[5] 'Azmī-zāde Efendi) {Ḥāletī}

Bu mecelleye zīver olan ecilleden 'Azmī Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı feżā'ilmendi, melikü'ş-şu'arā-yı Rūm[6] Ḥāletī Efendi'dür. Ṭoḳuz yüz yetmiş yedi Ṣa'bān'ınuñ leyle-i berātında ki yevm-i iṣneyn ile müsfirdür, 'ālem-i lāhūtdan müsāfir olup vāṣıl-ı ser-menzil-i vücūd ve dāḫil-i şehristān-ı şühūd olmışlar idi. Fünūn-ı rā'iḳayı mertebe-i lā'iḳasında taḥṣīl ve levāzım-ı ṭarīḳı bāliġan-mā-belaġ tekmīl itdükden ṣoñra mu'tād-ı erbāb-ı isti'dād üzere ḥareket

1 Müşerrefenüñ E, SE
2 Görülmedin SE
3 "Felek suya bir şekil çizdi. Ancak (bu şekil) talep sahibinin isteğine uygun değildir."
4 Mensūḫ SE
5 Muṣṭafā//Aḥmed:- E, SE
6 şu'arā-yı Rūm:şu'arā E

ve i'tilā-yı evc-i kemāl içün taḥrīk-i şeh-bāl-i Hümā-yı himmet eyleyüp ḫˇāce-i cihān, mürebbī-i ebnā-yı zemān Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve pīrāmen-i ḥırmen-i ifādelerinden ḫūşe-çīn-i feżā'il olup şeref-i mülāzemetleri ile nā'il-i evvelīn-i āmāl ve ibtidā'en ḳırḳ aḳçe ile Ḥācce Ḫātūn Medresesi'nde ḥarīr-bāf-ı daḳā'iḳ-ı fażl ü kemāl olmışlar idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-āḫir'inde Memik-zāde yirine Meḥemmed Aġa ḥāricine 'āric olup biñ üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Muẓaffer Efendi yirine Eyyūb pāyesine sāye ṣalup biñ beş Muḥarrem'inde Mes'ūd Çelebi maḥlūlinden Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām eyleyüp biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde 'Ubūdī yirine Sulṭān **[450b]** Selīm-i Ḳadīm ile tekrīm olınup sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde selef-i sālifi 'alef-i şemşīr-i telef olup maḥlūl olan Süleymāniyye[1] ile şeref bulmışlar idi. Biñ on Ša'bān'ında Ḫˇāce-zāde 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā'de feyż-baḫş-ı erbāb-ı isti'fāde[2] olup on bir Receb'inde Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed Efendi yirine Dımaşḳu'ş-Şām ḥükūmeti ile 'izz ü iḥtişām buldılar. On üç Muḥarrem'inde ḳable'l-vuṣūl fevt olan Ḥaydar Efendi yirine Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsına naḳl olınup ol esnāda emīrü'l-ümerā-yı Mıṣr olan Ḥācī İbrāhīm Paşa 'asker hücūmı ile şehīd olduḳda bunlar ḳā'im-maḳām ve cünḥa-i taḳṣīr ile mübtelā-yı 'azl-i bī-hengām olup māh-ı Cemādiye'l-āḫire'de ḳażā-yı Mıṣr ile 'Abdu'l-ġanī-zāde[3] Efendi bekām olmış idi. On beş Ša'bān'ında Seyfī-zāde yirine maḥrūse-i Burūsa ḥükūmeti tefvīż olındı. Ol ḥāl üzere iken Ḳalenderoġlı muṣallāṭ olup mübtelā-yı muḥāṣara olmışlar idi. On altı Şevvāl'inde fāriġ olup Zeyne'l-'ābidīn Efendi cā-nişīn oldı. On sekiz Ša'bān'ında Aḥyolı ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olındı. Biñ yigirmi Rebī'u'l-āḫir'inde Bostān-zāde Yaḥyā Efendi yirine Edrine ḳażāsında mesned-efrūz-ı ḥükm ü imżā olmışlar idi. Ḥükūmeti ḥālinde ġafletle bir ḳāżī-i mechūli ta'zīr idüp hengāme-gīrān-ı nifāḳ, 'azl ü iz'āc emrinde ittifāḳ itdüklerinde sene-i mezbūre Ša'bān'ında Nūḥ Efendi yirine Şām-ı şerīfe tebdīl olınmışlar idi. Yigirmi iki Rebī'u'l-āḫir'inde munfaṣıl ve yirlerine Şeyḫ-zāde Efendi vāṣıl oldı. Yigirmi üç Receb'inde Bostān-zāde Yaḥyā Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana olup muntaṣıf-ı Ramażān'da ma'zūl ve Anaṭo-

1 262b SE
2 isti'dād R1
3 442b E

lı'dan müteḳā'id Ḥüseyn Efendi ṣāliṣen ḥākim-i İstanbul olmışlar idi. Yigirmi dört Receb'inde Gümülcine ḳażāsı arpalıḳ virildi. Yigirmi yedi Ramażān'ında Aḫī-zāde Maḥmūd Efendi yirine mükerreren Mısr ḳażāsına teşrīf itdiler. Yigirmi sekiz Ṣa'bān'ında ol manṣıb-ı celīl Muṭahhar Efendi'ye müyesser olup bunlara maḥalle ḳażāsı virilmiş idi. İki aydan ṣoñra ol manṣıb daḫı İsmā'īl Efendi'ye virilüp āstāneye geldiler. Biñ[1] otuz Rebī'u'l-āḫir'inde Uzuncaova ḳażāsı żamīme-i revātib-i 'aliyyeleri ḳılındı ve[2] ḳāżī'askerlik pāyesi i'tibār olınup teşrīfleri alındı. Otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sinde selef-i sālifleri Yaḥyā Efendi yirine Anaṭolı ṣadrı oldılar. Otuz üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde ṣadāretden ḳażā-yı vaṭar ḳılup Şerīf Efendi mükerreren ḳāżī'asker olmış idi. Anlaruñ mutaṣarrıf olduġı vaẓīfe-i teḳā'üd ve Rodoscuḳ arpalıġı bunlara muḳarrer ḳılındı. Otuz yedi Rebī'u'l-āḫir'inde Ḥüseyn Efendi ḥażretlerinüñ def'a-i ṯāniyesi yirine ṣadr-ı Rūm ve nā'il-i müntehi'l-merūm oldılar. Otuz sekiz Ramażān'ında Silisre arpalıġı ile müteḳā'id ve maḳām-ı refī'lerine Ḥasan Efendi ḥażretleri[3] müteṣā'id oldı. Biñ ḳırḳ Receb'inde Ḥışım Yaḥyā Efendi maḥlūlinden Dārü'l-ḥadīṯ-i Süleymāniyye 'ilāve-i revātib-i seniyye ḳılındı. Sene-i mezbūre Ṣa'bān'ınuñ yigirmi altıncı güni 'azm-i cennāt-ı na'īm ve cān-ı pākin cāndār-ı kerīme teslīm eylediler. Ḫāneleri muḳābilinde ta'mīr itdükleri mekteb sāḥasında defn olındılar.

Şi'r Kesbī tārīḫin didi ol fāżıl-ı naẓm-āverüñ
'Adne ḳıldı 'azmi göçdi 'Azmī-zāde Ḥāletī[4] (1040)

Vaẓīfeleri ile arpalıḳ Çeşmī Efendi'yi ḳarīrü'l-'ayn idüp[5] medrese-i maḥlūle[6] Ḥasan Efendi ḥażretlerine tevcīh olındı. Sinīn-i sinn-i şerīfleri ḥāṣıl-ı 'ömr-i dünyā vü mā-fīhā, ya'nī Ḥażret-i Sulṭān-ı Enbiyā **[451a]** *'aleyhi mine's-ṣalāti a'lāha ve ezkāha* 'aded-i 'ömr-i girān-māyesine muvāfıḳ ve اکثر اعمار امتی بین ستین و سبعین[7] ḳavl-i rezīnine muṭābıḳ vāḳi' olmış idi.

1 - SE
2 - SE
3 - SE
4 عدنه قلدی عزمی کچدی عزمی زاده حالتی
5 Efendi'yi//idüp:Efendi'ye lā'iḳ görilüp E, SE
6 Medrese-i maḥlūle:medrese R1, E
7 Hadîs-i Şerîf, "Ümmetimin ömrü genelde altmış ve yetmiş arasındadır." Tirmîzî, Deavât, 101.

Ol mollā-yı nāmdār, ferīde-i ṣadef-i rūzgār, ḫāme-i taḥrīri[1] Mānī-i çihre-güşā-yı maʿānī, enfās-ı ḥüsn-i taḳrīri rūḥ-baḫş-ı ḳavālib-i taʿbīr-i ṣevānī, āb-ı zülāl içinde gevher-i nāb gibi murādı nümāyān, daḳā'iḳ-ı ʿilmiyye libās-ı el-fāẓında vāṣıl-ı mertebe-i şühūd u ʿıyān, ḥarīṣ-i deryā-keşān-ı fünūn, keṣret-i iḥāṭası ḫāric-i dā'ire-i şükūk ü ẓunūn, müṭālaʿa vü müẕākereye şedīdü'l-iʿtinā, efnān-ı fünūn-ı nāfiʿadan dā'imü'l-ictinā, envāʿ-ı ʿulūm u maʿārifde yegāne, āṣār-ı ḳalem-i[2] taḥrīri naḳş-ı būḳalemūndan nişāne, ʿallāme-i ḳurūm, üstād-ı şuʿarā-yı Rūm idi.

Āṣār-ı[3] celīlelerinden *Menār-ı İbn Melek*'e ḥāşiyeleri ve *Dürer ü Ġurer*'e ḥāşiyeleri[4] ve *Muġni'l-lebīb*'e şerḥleri vardur. Tefsīr-i şerīfe müteʿalliḳ kelimātı ve *Hidāye* ve *Miftāḥ* şürūḥına taʿlīḳātı müstaḳill kitāb olmaġa müteḥammil ve *Emālī-i İbn Ḥācib* gibi maḳbūl-i ḳavābil ü efāżıldur. *Dīvān*-ı belāġat-ʿunvānları ḫod envāʿ-ı şiʿrüñ rütbe-i ʿālü'l-ʿāli ile[5] meşḥūn ve nümūne-nümā-yı ﴿وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا مِن كُلِّ شَيۡءٖ مَّوۡزُونٖ﴾[6] vāḳiʿ olmışdur. Ġanī-zāde Efendi ḥażretleri ol kālā-yi girān-bahāya bu güne tamġa-i taḳrīẓ urmışlar idi:

Ḳıṭʿa *Dīvān-ı Ḥāletī* yaraşur medḥ olınsa kim
Miftāḥ olup açar bize bāb-ı belāġati

Vaṣf-ı maḳālin itse n'ola anlar iḳtiżā
Her ṣafḥasında var nice maḥṣūṣ ḥāleti

Şuʿarā-yı ʿAcem vādīsine[7] iltifāt ve tertīb-i dīvān-ı rubāʿiyyāt eylemişlerdür. El-ḥaḳḳ reşk-revān-ı Ḫayyām ve binā-yı murabbaʿ-ṭarḥ-ı zībende-niẓāmı ebkār-ı efkār ile maḥsūd-i ḳaṣr-ı müşkīn-i Behrām ve müẕekkir-i maʿnā-yı ﴿حُورٞ مَّقۡصُورَٰتٞ فِي ٱلۡخِيَامِ﴾[8] vāḳiʿ olmışlardur. Nitekim dimişlerdür:

Rubāʿī Erbāb-ı ʿışḳ elinde rubāʿīlerüm benüm
Bezm-i ṣafāya Ḥāletiyā çār-pāredür

1 ḫāme-i taḥrīri:- E
2 Āṣār-ı ḳalem-i:edā-yı tekellüm-i SE
3 443a E
4 Dürer//ḥāşiyeleri:- R1
5 - SE
6 Kur'ân-ı Kerîm, Hicr Sûresi, 15/ 19, "… orada her şeyi bir ölçüye göre bitirdik."
7 263a SE
8 Kur'ân-ı Kerîm, Rahmân Sûresi, 55/ 72, "Çadırlar içinde ceylan gözlüler vardır."

Kimdür anuñla ḳıṭ'a-i[1] elmâsı bir ṭutan[2]
Noḳṣānı ḫod yanında iken āşikāredür

Meṡnevī semtine daḫı cüz'ī-verziş ve pīş-rev-i nāy-ı ḫāme ile āzmāyiş eyleyüp *Şeh-nāme* baḥrinde *Sāḳī-nāme* naẓm eylemişlerdür. Ḥaḳḳā ki neşve-engīz-i Ḥāfıẓ u Cāmī ve her beyti bir müfred-i Kirāmī ve tuḥfe-i Sāmī'dür[3]. Vālid-i mācidlerinüñ *Mihr ü Müşterī* tercemesini itmām ḳaṣd eyleyüp bir iki yüz dāne beyt-i gevher-niẓāma sübḥavārī intiẓām[4] ve ni'met-i ḫ̆ān-ı senaḥına çāşnī-i A'cām virmişler idi. Tekmīli müyesser olmadı. Pādişāh-ı 'ālem-penāh ḥażretlerine bir iki manẓūm 'arż-ı ḥāl ref' idüp basṭ-ı müdde'āda dād-ı suḫanverī virmişlerdür. Münşe'āt-ı bedī'aların daḫı mānend-i ḫ̆āce-i cihān müretteb *Dīvān* eylemişlerdür. İnṣāf budur ki menāẓır-ı inşādan 'arā'is-i ma'ānī 'arż-ı dīdār itdükçe hezārān münşī-i ṣāḥib-i dīvān cemāl-i kemāline dīde-dūz-i ḥayret ve münşiyān-ı Rūm miyānında ḥüsn-i ta'bīr ile gūy-rübā-yı müsābaḳat olurdı. Āṡār-ı ehl-i 'aṣra taḳrīẓleri sikke-i dārü'd-ḍarb-ı ḫāḳānī gibi bā'iṡ-i revāc ve sermāye-i ibtihāc olmışdur.

Merḥūmuñ kevkeb-i baḫt-ı nā-sāzgārına felek-i ġaddār cānibdār olup eṡnāyı ṭarīḳda nice 'aḳabāta uġramışlar idi. Şeref-i telemmüẓleri ile müşerref olduġum cihetden ekṡer-i aḥyānda meclis-i feyż-āşinālarına müṡülle muraḫḫaṣ, belki şeref-i ḫiṭāblarına muḫtaṣṣ olurdum. Gāh u bī-gāh medd-i āh-ı cāngāh çeküp "Rūzgārda 'ilm ü hünerimüzüñ żarardan ġayrı eṡeri ve şeb-i yeldā-yı emelüñ **[451b]** seherüñden ġayrı bīdārī-i seḥeri görülmeyüp her pāyede bir kūh-ı pūlād sedd-i rāh-ı murād olur." buyururlar idi. Ol bā'iṡdür ki ekṡer-i eş'ārı şikāyet-güne ve kemāl-i żucretinden taṭāyyur-nümūnedür. Mu'aḫḫarlaruñ taḳaddüminden ciger-ḫūn ve ba'ż-ı pāyede ṭālib-i[5] mā-dūn olduḳların bu güne iş'ār itmişlerdür:

Beyt Iraḳlardan gelen āb-ı revān-ı ḫusrevānāsā
Felek cā-yı ḳarārum gāh pest eyler gehī 'ālī

Ḳāżī'asker olduḳlarında kemāl-i buṭū' üzere ḥareketlerine telmīḥ itmişler idi:

1 ḳal'a-i SE
2 Gören SE
3 Kirāmī//Sāmī'dür:Kirāmī'dür SE
4 - SE
5 - SE

Beyt Ḫaylī güç virdi bu yıl ḥükmini eyyām-ı bahār
Diñleni diñleni gelmekle nesīm-i esḥār

İttifāḳ-ı ārā bunuñ üzerinedür ki hem-'aṣrlarında, belki māye-i 'āṣire erbābında bunlar deñlü iştiġāl itmiş ve kütüb tetebbu' eylemiş mollā olmaya.

Ḥīn-i intiḳāllerinde ḳalemleri ile muṣaḥḥaḥ ve ekṯer-i mevāżı'ı muḥaṣṣā vü muvaṣṣaḥ[1] üç dört biñ cild kitāb bulundı. Ve fevā'id ü ferā'id ile memlū ve naḫb-ı āṯār[2] ve leṭā'if-i eş'ār ile ṭopṭolu yüzden ziyāde maḫṣūṣ mecmū'aları temāşā olındı.

Mıṣrā' Urmadı kimse bu bāġ içre daḫı böyle ḳalem

Ṣalāḥ u nezāhetleri daḫı ẓarāfet ü nezāketleri gibi vāṣıl-ı derece-i kemāl ve luṭf-ı ṭab' ve seḫā vü keremleri kerāmete maḥmūl bir ḥāl idi. Fi'l-ḥaḳīḳa riyāset-i 'ilmiyye bunlara müntehī olmış ve ṣimārü'l-ḳulūb-i fażl ü edeb kemālin bulmış idi. Bu eş'ār-ı ābdār nümūne-i güftār-ı dürer-bārıdur:

ez-*Sāḳī-nāme* Sükūt itse de zāhid-i herze-kār
Virür ḳalbe vaḥşet çü seng-i mezār

Baḳılmaz saña iy meh-i cān-fürūz
Olur her müjeñ nāvek-i dīde-dūz

Cihān ser-te-ser çeşmüme tīredür
Gözüm berḳ-ı endūhden ḫīredür

Ne mümkin ki baḫtum ide terk-i ḫ̆āb
Uyarmasa eliyle eger āftāb

ez-Ḳaṣā'id[3] Bir şebāngeh kim şafaḳdan ḳalmayup hergiz eṯer
Müşg-i nāb oldı dem-i āhū-yı gerdūn ser-be-ser

1 443b E
2 SE'de "ve naḫb-ı āṯār" ifadesi "eş'ār" kelimesinden sonra gelmektedir.
3 ez-Sāḳī-nāme//ez-Ḳaṣā'id:- E

Çah-ı arża sarḳıdurlar Yūsuf-ı ḫūrşīd içün
Rīsmān idüp şihābı dem-be-dem seyyāreler[1]

Ṭıfl-ı devrān iki sīb almış ele bāzī ḳılur
Biri çıḳduḳca biri inmekdedür şām u seḥer

Aḳmayan ṣular gibi dūrum ṣafādan dā'imā
Reh-güẕārum baġlayanlar ya ḥacerdür ya şecer[2]

[Ve lehu] 'Aceb mi 'āleme bārān-ı[3] cūdı yaġdursa
Sipihr-i cāha ḳadem başdı bir firişte-ḫiṣāl

Ḳaṣīde vü ġazelümle cihānda mümtāzum
Benümle baḥs idemezler bir olsa iki Kemāl[4]

[Ve lehu] Virür ġubār-ı ġamı ḫāṭıra perīşānī
Yıḳılsa bārī sipihrüñ bu köhne eyvānı[5]

[Ve lehu] Pençe-i mihr-ile nā-būd oldı göklerden nücūm
Sebzezāruñ nergisin devşürdi gūyā bāġbān

Aña üstād-ı ezel virmiş bu deñlü āb u tāb
Dāne devşürse n'ola tīġ-ı şeh-i ḫāver-sitān

Keştī-i ümmīde mektūb-ı dürer-bāruñ senüñ
Ṭayy olınduḳca sütūn olur açılsa bādbān[6]

[Ve lehu] Süleymān-ı gülüñ ṭurdı seḥerden yine dīvānı
Geçüp taḫt-ı zümürrüd-fāmına söyletdi murġānı

Degüldür nergis üzre jāle düşmiş berg-i ezhāruñ
Gül-āb-ālūde penbeyle ider çeşmine dermānı[7]

1 Bir//seyyāreler:- R1, SE
2 Aḳmayan//şecer:- E
3 Yārān SE
4 'Acem//Kemāl:- E
5 Virür//eyvānı:- E
6 Pençe//bādbān:- R1, SE
7 Süleymān//dermānı:- R1, SE

ez-Ġazeliyyāt Endūh u ġuṣṣa ḫāṭırumuñ yār-ı ġārıdur
Mülk-i neşāṭ göñlüme ġurbet diyārıdur

Bir bī-dilüm ki dāmene-i kūh-ı miḥnetüm
Ḳaysuñ maḳarrı Kūh-kenüñ reh-güẕārıdur

Her lālenüñ ki yoḳlayalar zīr-i pāyını
Ḫūnīn-kefen şehīd-i maḥabbet mezārıdur

Ḳaldı ġam-ı maḥabbet elinde zemīn-i dil
Sīm-i sirişk virdügi ḥaḳḳ-ı ḳarārıdur

Şol tīşe-i belā ki serencāmı merg olur
Erbāb-ı 'ışḳa Kūh-kenüñ yād-gārıdur

Ṭıfl-ı dil-i belā-zede dā'im ḫaṭardadur
Zīrā mesīri baḥr-ı melāmet kenārıdur

Naḳd-i dilüñ gerekse ṣaḳın çeşm-i yārdan
Bir düzddür ki hep müjeler perdedārıdur

Bilmez açılmanuñ yolın ol ġonce Ḥāletī
Zīrā henūz ḥüsninüñ evvel-bahārıdur[1]

Ve lehu Ya bu ḫırmenden miṡāl-i keh-rübā ḳaldurma kāh
Ya le'īmān-ı zemānuñ minnetin ṭaġlarca çek[2]

[Ve lehu] Ele cām alsa dünyāyı ser-ā-ser seyr idermiş Cem
Ben alsam destüme ammā görünmez çeşmüme 'ālem

[Ve lehu] O dil-berüñ ḫaṭı pīrāmen-i dehānında
Benefşe destesidür gonce var miyānında[3]

[Ve lehu] Dem-beste-i ḥayretdür olan vāṣıl-ı maḳṣūd
Her lāl olımaz maḥrem-i sulṭān-ı maḥabbet[4]

1 ez-Ġazeliyyāt//bahārıdur:- E
2 Ve lehu//çek:- E
3 O//miyānında:- E
4 Dem//maḥabbet:- R1, SE

[Ve lehu] Alurdı būsesini idenler fiġān u zār
Aldurmaz oldı şimdi fiġān itmeden o yār[1]

[Ve lehu] Ḳapuńda gerdenini ṭutdı tīġüńe 'āşıḳ
Yüzine baḳmayıcaḳ gitdi boynını egerek[2]

[Ve lehu] Bir naḫle beńzer ol ki yürür āb virmeden
Dil-ber ki bāde şevḳı ile eyliye ḫırām[3]

Ḳıṭ'a Kāruń senüń şefā'ate ḳaldıysa Ḥāletī
'Arż eyle ḥasb-ı ḥāli Ḫudānuń ḥabībine[4]
Girdükde zīr-i ḫāke ider şefḳati ẓuhūr
Ehl-i kerem mürüvvet ider bir ġarībine[5]

ez-Rubā'iyyāt Būy-ı gül-i yārī dirmeyenler **[451a-2]**[6] bilmez
Gülzār-ı niyāzı irmeyenler bilmez
Ḳadrini zülāl-i ḫoş-güvār-ı vaṣluń
Germ-ābe-i hicre girmeyenler bilmez[7]

Ve lehu[8] Zinhār çıḳarma ceyb-i 'uzletden elüń
Ḳıl secde-i şükri pīşvā-yı 'amelüń
Ġam āteşine semender olmaḳ yegdür
Bir dānesi olmadın çerāġ-ı emelüń[9]

Ve lehu[10] İy naġme-serā-yı meclis-i ṭūl-i emel
Bu meclise çoḳ degül mi bu kār ü 'amel

---

1 Alurdı//yār:- R1, SE
2 Ḳapuńda//egerek:- R1, SE
3 Bir//ḫirām:- R1, SE
4 263b SE
5 Ḳıṭ'a//ġarībine:- E
6 451 rakamı mükerrer olarak verilmiştir. Sayfalar üzerindeki rakamlar ile verdiğimiz varak numaraları arasında bir uyumsuzluk olmaması için bu şekilde numaralandırmaya gidildi.
7 ez-Rubā'iyyāt//bilmez:- E
8 Ve lehu:- SE
9 Ve lehu//emelüń:- E
10 Ve lehu:- SE

Biz bīm ü ümmīdi dilden iḫrāc itdük
Birdür yanımuzda ḳadr-i Bircīs ü Züḥal[1]

Bu ebyāt merḥūm vālidlerinüñ *Mihr ü Müşterī* tercemesin itmām içün buyurduḳları ebyātdur:

ez-Mihr ü Müşterī

Olup ẓāhir nehīb-i rūz-ı ferdā
Yudar bir kūh2 idi her mevc-i deryā

Dönüp kāha o fülk-i kūh-sīmā
Atardı kehkeşāna mevc-i deryā

Görür bir gūşede bir köhne zevraḳ
Ki ḳalmış Nūḥ devrinden beri çaḳ

Lebi dil-teşnelikden pāre pāre
Şu hicrānıyla baġrı yāre yāre

Taḥammül güç cefā-yı rūzgāra
Çekilmiş anuñ-içün bir kenāra[3]

Āhir şi'rleri bu maḳṭa'la ḫitām bulan manẓūme-i gevherīn-niẓāmdur:

Benüm iy Ḥāletī ol rind kim ḫāk-i mezārumdan
Ḫarābāt ehlinüñ kimi[4] ḳadeḥ kimi[5] sebū eyler

[Āḫir rubā'iyyātıdur:

Çaḳ berzaḥ-ı reşke ṣalmadın cānāne
Atmaz dili ḳa'r-ı dūzaḫ-ı hicrāne

Eyvāy ki bār-ı şīşe-i temkīnüm
Uġratdı delīl-i baḫt[6] sengistāne[7]]

1 Ve lehu//Züḥal:- E
2 Kuşede SE
3 Bu//kenāra:- E
4 Gitmez SE
5 Gitmez SE
6 Delīl-i baḫt:dil baḫt-ı SE
7 Āḫir-i şi'rleri//sengistāne, der-kenār R1

el-Mevlā Ḥüseyn (Çuḳacı Ḫışmı Baba Ḥüseyn Efendi)

Gülbin-i vücūdı ḫāk-i pāk-i Edrine'den ẓāhir ve "Çuḳacı-zāde Ḫışmı" dimekle ma'lūm-ı ekābir ü aṣāġır olmış idi. Mışḳale-i ictihād ile ṣafḥa-i mücellā-yı sīnesin meclā-yı cevāhir-i[1] isti'dād ve ḥüsām-ı ḥāsim ve seyf-i ṣārim gibi kāġıd-ı imtiḥānı pīş-nihād ḳılup Vardarī 'Abdu'l-kerīm Efendi'nüñ i'ādesinden mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olmış idi. Ḳaṭ'-ı nişīb ü firāz iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on beş Ṣafer'inde Süleymān Efendi yirine Emīniyye Medresesi ile i'zāz olınmış idi. Yigirmi iki Muḥarrem'inde Bekir Çelebi yirine Ḥalebiyye pāyesine terfī' olındı. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Aḥmed Efendi yirine Cāmi'ardı'na naḳl olındı[2]. Yigirmi altı Ramażān'ında Rā'ī-zāde yirine Üçşerefeli ile şeref buldı. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde[3] Çuḳacı-zāde Meḥemmed Efendi yirine Bosna ḳażāsı virildi. Otuz Ṣafer'inde ma'zūl ve yirlerine Uzun 'Abdu'l-vehhāb mevṣūl oldı. Otuz üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Baba Ḫalīl-zāde yirine Belġırad ḥükūmeti ile nā'il-i murād oldı. Otuz dört Receb'inde Tevfīḳī-zāde yirine Ṣofya ḳażāsına naḳl olındı. Otuz beş Ṣafer'inde munfaṣıl ve Mü'eẕẕin-zāde Fikrī Efendi vāṣıl oldı. Otuz ṭoḳuz Ṣafer'inde 'Īsā Efendi yirine mükerreren Belġırad ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ ḳırḳ Cemādiye'l-ūlā'sında ref' olınup maḳām-ı ḥükūmetine Budinī Muṣṭafā Çelebi terfī' olınmış idi. Bir iki ay mürūrından ṣoñra dāḫil-i sene-i mezbūrede[4] irtiḥāl ve dārü'l-üns-i ḳudse intiḳāl eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr istiḳāmet ü ṣalābet[5] ile meşhūr, mekārim-i aḫlāḳa mālik, cādde-i inṣāfa sālik, ḥüsn-i ülfet ü mücāmele-i nāsda 'alem, kerīmü'n-nefs ü melek-ḫiṣāl ādem idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Naḳş-bend-zāde)

Maḥrūse-i Burūsa'da perniyān-ṭırāz-ı destgāh-ı şühūd ve ḳābil-i resm-i naḳş-endāz-ı vücūd olup bir perniyān-bāfuñ oġlı olmaġla "Naḳş-bend-zāde" dimekle ma'rūf u ma'hūd idi. Meclis-i ifāde-i 'ulemā-yı sādeye ruḫṣat-yāfte-i

1 Cevher-i SE
2 - SE
3 444a E
4 Merḳūmede SE
5 ṣalāḥ SE

müṣūl[1] ve perdāḫte-i deffe-i redd ü ḳabūl olduḳda Çivi-zāde Efendi ḫidmetlerinden[2] mülāzım ve ṭarīḳ-ı tedrīse **[451b-2]** ʿāzim olup edā-yı ḫidmet-i müdārese iderek ḳırḳ aḳçe medreseden maʿzūl iken biñ on sekiz Ṣafer'inde Mü'eẕẕin-zāde Fikrī Efendi[3] yirine Cezerī Ḳāsım Paşa Medresesi tevcīh olındı. Yigirmi üç Ẕi'l-ḥicce'sinde Aḳṣūf Muḥyi'd-dīn yirine Berġos'da Meḥemmed Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi yedi Receb'inde Ḫˇāce-zāde ʿAbdu'llāh Efendi yirine ḫārice tenzīl olınup meşrūṭası Fetḥiyye'ye ḥareket eyledi. Otuz Rebīʿu'l-āḫir'inde Ḳabaḳulaḳ-zāde Efendi[4] yirine Yeñi Murād Paşa pāyesi müyesser oldı. Otuz bir Receb'inde Ṣādıḳ-zāde ḫısmı ʿAbdu'llāh Çelebi yirine Ḳızılmuṣluḳ pāyesine taḥrīk olındı. Māh-ı Şaʿbān'da Ḳudsī-zāde Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Nevālī-zāde Żiyā Çelebi yirine Ṣofya ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām[5] olmış idi. Otuz iki Rebīʿu'l-evvel'inde ʿazl olınup yirine Tevfīḳī-zāde Meḥemmed Emīn Efendi cā-nişīn oldı. Otuz altı Cemādiye'l-ūlā'sında[6] Manav Ḫalīl yirine Saḳız ḳażāsı tefvīż olındı. Otuz yedi Receb'inde refʿ olınup yirine ʿAbdu'l-ḥalīm-zāde terfīʿ olındı. Biñ ḳırḳ senesi ḫilālinde naḳş-ı perend-i dil-pesend-i vücūdı pīçide-i minvāl-i ʿadem ve ṣūret-i dīvār gibi bī-cān ü beste-dem olmış idi.

Merḥūm-ı mezbūr aḫlāḳ-ı derdmendāne ile meşhūr, naḳş-ḫˇān-ı Kaʿbeteyn-i ʿilm[7] ü kemāl ve ḥiṣṣemend-i ruḳʿa-i ṣaḥīfe-i belāġat-minvāl, ḳażāsında ḫalḳ ile ḥüsn-i muʿāmeleye ḳādir, iḫvān-ı ṭarīḳ ile kemāl-i ülfet üzere münādim ü muʿāşır idi.

el-Mevlā el-Fāżıl ve'ṣ-Ṣadr el-Kāmil es-Seyyid Meḥemmed İbn es-Seyyid Meḥemmed (Şerīf Efendi Ḥażretleri[8]) {Şerīfī}

Vilāyet-i Ḥamīd dāḫilinde "Egridir" nām ḳaṣabada āsūde olan ḳuṭb-ı dā'ire-i ʿizz ü temkīn eş-Şeyḫ[9] Burhāne'd-dīn ḫidmetlerinüñ necl-i[10] necībi

1 Menḳūl SE
2 Efendi ḫidmetlerinden:Efendi'den SE
3 Fikrī Efendi:- SE
4 - SE
5 264a SE
6 Āḫiresinde SE
7 - SE
8 - R1, E
9 eş-Şeyḫ:es-Seyyid SE
10 Naḫl-i SE

ve zümre-i ḳużāt-ı sütūde-ṣıfātdan Şerīfī Meḥemmed Efendi'nüñ ferzend-i ḥasībi[1] ve ḫalef-i nesībidür. Ḳınalı-zāde Ḥasan Çelebi *Teẕkiretü'ş-şu'arā*'da raḳam-senc-i medḥ u ıṭrā olduġı üzere ecdād-ı 'iẓāmı sādāt-ı kirāmdan ṭarīḳa-i Zeyniyye'de seccāde-nişīn-i irşād ve delīl-i rāh-ı reşād-ı 'ibād olmış meşā'iḫ-ı kümmel ve mecma'u'l-baḥreyn-i 'ilm ü 'ameldür. Ṣāḥibü't-terceme ṭoḳuz yüz altmış ḥudūdında çeşmesār-ı vücūda vürūd ve istifāża-i mā'u'l-ḥayāt-ı vücūd idüp hengām-ı tefrīḳ-ı sefīd ü siyāhda taḥṣīl-i sevād ve meş'al-i nūr-ı şu'ūr ile seyr-i ṣafaḥāt-ı istīhāl ü isti'dād[2] idüp 'ulemā-yı Rūm mecālis-i ifādelerinden taḥṣīl-i 'ulūm ve tekmīl-i merāsim-i manṭūḳ u mefhūm iderek şeyḫü'l-islām, ṣadru'l-'ulemā'i'l-a'lām Zekeriyyā Efendi ḫidmetlerine vāṣıl ve naẓar-ı 'ināyetleri ile ser-efrāz-ı emāṯil olup ṭoḳuz yüz ṭoḳsan tārīḫinde Anaṭolı ṣadrı olduḳlarında teẕkirecilik ḫidmetinde istiḫdām ve şeref-i mülāzemetle īṣāl-i merām buyurmışlar idi. 'Alā ḥasbi'l-merātib devr-i menāzil-i menāṣıb idüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ bir Muḥarrem'inde Zekeriyyā Efendi ḥażretleri binā itdükleri medrese temām olduḳda ibtidā bunlara in'ām olındı. Biñ altı Şa'bān'ında Muṣlī Çelebi yirine Zāl Paşa Sulṭānī pāyesine pā-yı rif'at ḳomış idi. Biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde **[452a]** Ṭursun-zāde 'Abdu'llāh Efendi yirine Ġażanfer Aġa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Biñ ṭoḳuz Ṣafer'inde Sa'dī-zāde yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām, on Şevvāl'inde selef-i sālifi 'Abdu'llāh Efendi yirine Üsküdār'da Vālide Sulṭān Medresesi ile taḥṣīl-i kām, on bir Ramażān'ında Muṣlī Efendi yirine Süleymāniyye rütbesiyle iḥrāz-ı 'izz ü iḥtişām idüp[3] on üç Ṣafer'inde Ḥaleb ḳażāsı ile berāt-ı cāhını teşbīb ve selefi Muṣlī Efendi'yi ta'ḳīb itmiş idi. On dört Rebī'u'l-evvel'inde munfaṣıl ve maḳām-ı kerīmine Vaḥyī-zāde Efendi vāṣıl oldı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḥasan Ketḫudā-zāde[4] yirine Ġalaṭa ḳażāsı tevcīh olındı. On altı Ṣafer'inde 'uzlet-güzīn[5] ve Bostān-zāde Yaḥyā Efendi mesned-i ḥükūmetinde seccāde-nişīn[6] oldı. On yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde 'Alī Beg-zāde İbrāhīm Efendi yirine Şām-ı şeref-encāmda mutaṣaddī-i aḥkām olup yārān-ı ḳużātdan Şerīf Ṣabrī Efendi;

1 SE'de "ḥasībi" ve "nesībi" kelimeleri birbiriyle yer değiştirmiştir.
2 444b E
3 İḥtişām idüp: şeref bulup SE
4 - E
5 Nişīn SE
6 Seccāde-nişīn:temkīn SE

Mıṣrā' Zihī ḥākim-i Şām-ı şerīf[1] (1017)

mıṣrā'ını tārīḫ düşürmiş idi. On ṭoḳuz Ṣafer'inde Ḥasan Efendi ḥażretleri[2] yirine Mekke-i Mükerreme'ye naḳl olındılar. Yigirmi Cemādiye'l-āḫire'sinde ba'de edā'i menāsikü'l-ḥacc ve'd-dīn[3], mānend-i imām-ı miḥrāb-nişīn dest-i āḫir-kerde-i du'ā olup veche-i 'azīmeti cānib-i Rūm'a taḥvīl itdükde yirine Selānik'den Ṣaliḥ Efendi tebdīl olındı. Yigirmi dört Rebī'u'l-āḫir'inde Ṣarı Ḫˇāce yirine Edrine ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olup yigirmi beş Ṣafer'inde Nūḥ Efendi yirine Mıṣr-ı Ḳāhire'ye naḳl ile maẓhar-ı ikrām olmışlar idi. Yigirmi altı Rebī'u'l-evvel'inde ma'zūl ve Aḫī-zāde Maḥmūd Efendi mevṣūl oldı. Yigirmi yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde Baḥṣī Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. Sene temāmında ma'zūl ve Ḳudsī Efendi ḥākim-i[4] İstanbul olmış idi. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Baḥṣī Efendi'ye ḫalef ve Anaṭolı ṣadrına māye-i şeref oldılar. Ba'de ikmāli's-sene müteḳā'id ve maḳām-ı ṣadārete[5] Mollā 'Alī Efendi müteṣā'id oldı. Otuz bir evā'ilinde Rodoscuḳ ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olındı. Otuz iki Şa'bān'ında cem'iyyet-i cāmi' vaḳ'asında Burūsa'ya iclā ve arpalıḳları ḳużātdan Siyāh-zāde'ye i'ṭā olındı. Sa'ādetlü, 'ināyetlü pādişāhımuz ḥażretlerinüñ cülūs-ı hümāyūnlarında 'ināyet ü 'āṭıfete maḳrūn olup vaẓīfe ve arpalıḳları ibḳā ve ḥaḳḳ-ı ri'āyetleri īfā olınmış idi. Otuz üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Azmī-zāde Efendi yirine mükerreren Anaṭolı ṣadrı oldılar. Otuz dört Cemādiye'l-āḫire'sinde fevt olan Ġubārī Efendi yirine naḳībü'l[6]-eşrāf ve reşk-endāz-ı eslāf oldılar. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Ġanī-zāde Efendi'nüñ def'a-i ṯāniyesi yirine Rūm'a naḳl olınup tekmīl-i merātib-i 'ilmiyye eylediler. Otuz beş Ṣafer'inde meşāġil-i ṣadāretden istirāḥat ve Dimetoḳa arpalıġı ile iḫtiyār-ı gūşe-i selāmet[7] eyleyüp Ḳara Çelebi-zāde Efendi ikinci def'ada münevvir-i eyvān-ı ṣadāret oldı. Otuz ṭoḳuz ḫilālinde manṣıb-ı celīl-i neḳābeti 'amm-zādeleri olan ṣadr-ı 'amīmü'l-iḥsān, 'Allāme-i 'aṣr ü evān Şeyḫī Efendi ḥażretlerine ferāġat **[452b]** ve te'kīd-i 'alāḳa-i maḥabbet içün 'aḳd-ı peyvend-i muṣāheret eyleyüp kendüler tebettülün ila'llāha 'azīmet itmişler idi. Biñ ḳırḳ Ẕi'l-ḳa'de'sinüñ sekizinci güni yevm-i aḥadda

1 زهی حاکم شام شریف
2 - SE
3 Menāsik//dīn:menāsikü'd-dīn E, SE
4 ḥākim-i dār-ı SE
5 Maḳām-ı ṣadārete:yirlerine SE
6 264b SE
7 445b E

müteveccih-i dergāh-ı Eḥad ve rū-nihāde-i ḫāk-i laḥad olmışlar idi. Civār-ı Türbe-i Ebī Eyyūb'de i'dād itdükleri mezār-ı 'ıtrnākde mütevārī-i ḫāk-i pāk-dür. Mutaṣarrıf olduḳları vaẓīfe ve arpalıḳ Anaṭolı ṣadāreti ile müteḳā'id olan ḫalef-i müstecmi'u'ş-şerefleri Şeyḫī Efendi ḥażretlerine lā'iḳ görüldi.

Ḫidmet-i mollā-yı sābıḳu'l-beyān, ḥā'iz-i ḳaṣabu's-sabaḳ-ı 'ilm ü 'irfān, şerīfü'n-nefs-i 'ālī-himmet, kerīmü'l-aṣl-i ṣāfī-ṭaviyyet, 'ulūm-ı 'Arabiyye'de māhir, fünūn-ı edebiyyede ḥuliyy-bend-i 'uḳūdu'l-cevāhir, şi'r ü inşāda yegāne, efrād-ı ma'ārifde müfred-i zemāne, saḫī vü kerīm, müşfiḳ u raḥīm, ḥasīb ü nesīb, nebīh ü edīb, serī'u'l-infi'āl, bedī'u'l-irticāl, naẓīf ü nezīh, maḫdūm-ı vecīh idi.

Devāvīn-i 'Arabiyye ve kütüb-i[1] edebiyyeyi tetebbu' eyleyüp ol vādīde mecmū'a-i nevādir ve leṭā'if-i muḥāżarātı müstaḥżır olmış[2] idi. *Ḳaṣīde-i Bürde*'ye taḫmīsi ve ḳaṣā'id-i bedī'ası vardur. 'Arabī inşāları ve taḳrīẓleri maḥsūd-ı üdebā ve reşk-endāz-ı 'Arab-ı 'urabādur. "Şerīfī" maḫlaṣı[3] ile eş'ār-ı şerīfeleri teẕkirelerde mesṭūr ve yārān-ı suḫan-şinās miyānında meşhūrdur. Bu ebyāt müntaḫab-ı eş'ār-ı belāġat-simātıdur:

Ebyāt Gerçi dirler va'deye eyler vefā ol nāzenīn
Bañā ammā çekmeyince sīneye gelmez yaḳīn

[Ve lehu] Varmadın mekteb-i ḥüsn içre daḫı üstāda
Ezber itmiş sebaḳ-ı şīveyi ḥāfıẓ-zāde

[Ve lehu] Germ-ābe içre var gör o dellāk āfeti
Ṣoydı cihānı eyledi dervīş-i Ḫalvetī

el-Mevlā 'Abdu'r-raḥmān ('Abdu'l-ḥalīm-zāde)

Tercemesi sebḳ idüp Medīne-i Münevvere Ḳāżīsi iken 'ālem-i nāsūtdan ḳażā-yı vaṭar iden[4] 'Abdu'l-ḥalīm Efendi merḥūmuñ veled-i kebīri, "Fekīrüḥakīr" dimekle ma'rūf maḫdūm-ı sāde-żamīrdür. Güncīde-i ḥavṣala-i isti'dā-

1 Fünūn-ı SE
2 - SE
3 Muḫalleṣ olmaḳ SE
4 İken//iden:- R1

dı olacaḳ deñlü levāzım-ı ṭarīḳ-ı ʿilmi iʿdād ve Aḫī-zāde ʿAbdu'l-Ḥalīm Efendi ḥażretlerinden mülāzemetle merḥabā-yı cām-ı murād eyleyüp baʿż-ı medārise müderris ve ḫārice ṭālibler ile hem-pāye vü hem-meclis olmış idi. Biñ on yedi Şaʿbān'ında bu ḥaḳīr yirine Medrese-i Cānbāziyye tevcīh olınduḳda istiġnā idüp āḫir Şireli ʿAbdu'llāh'a iʿṭā olınmış idi. İki aydan ṣoñra Ḥammāmcı-zāde Ṣāliḥ yirine Şāhḳulı Medresesi'ne raġbet eyleyüp muḳaddem[1] itdügi nāzik vechi ẓāhir olmadı. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Manav Muṣliḥi'd-dīn yirine ʿOṯmān Paşa'ya ḥareket eyledi. Yigirmi beş Rebīʿu'l-evvel'inde Ḳaṣṣāb-zāde yirine Ḫayre'd-dīn Paşa müderrisi oldı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Yaṣdıġac Muṣliḥi'd-dīn yirine Edrine'de Ḳazancılar pāyesi virildi. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde Baba Ḥüseyn Efendi yirine Üçşerefeli'ye terfīʿ olındı. Yigirmi ṭoḳuz Ṣafer'inde Baba-zāde Sinānı yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı inʿām olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʿde'sinde ʿazl olınup Tevfīḳī-zāde Meḥemmed Emīn Efendi[2] cā-nişīn oldı. Otuz üç evā'ilinde Nūrī Efendi yirine Baġdād ḳażāsı virilmiş idi. Sefere ḥāżır olmış iken Cemādiye'l-āḫire'nüñ yigirmi **[453a]** sekizinci güni selefinüñ Revāfiż elinde şehādetini ve Baġdād'ı Şāh ʿAbbās alup ehl-i İslām'uñ muṣībetini ḫaber virdüklerinde ʿāmme-i ʿālem maġmūm, bunlar daḫı hem maḥrūm u hem mehmūm olmış idi[3]. Otuz dört Rebīʿu'l-evvel'inde Seyyidī ʿAlī-zāde yirine Bosna ḳażāsı ʿināyet olındı. Otuz beş Muḥarrem'inde munfaṣıl ve yirine Mama-zāde ʿAlīsi vāṣıl oldı. Otuz yedi Ramażān'ında Naḳş-bend-zāde yirine Saḳız ḳażāsı ile vāṣıl-ı kām olup otuz sekiz ḫilālinde Malġaralı Aḥmed Efendi ḳā'im-maḳām oldı. Otuz ṭoḳuz Rebīʿu'l-evvel'inde baʿż-ı ekābire istinād ile baġteten Bāḳī-zāde[4] Efendi yirine Şām-ı şeref-encām ḥükūmeti ile ikrām olınmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḳaʿde'sinde refʿ olınup Selānik ḳażāsından munfaṣıl Tevfīḳī-zāde Aḥmed[5] Efendi terfīʿ olınmış idi. Māh-ı Ẕi'l-ḥicce'de gelürken Ḳaraman içinde vaḥşetgāh-ı dünyādan remān ve ṭayy-kerde-i ṣafaḥāt-ı eyyām ü ṭūmār-ı zemān oldı.

1 Taḳaddüm SE
2 - SE
3 445b E
4 265a SE
5 - E, SE

Merḥūm-ı merḳūm muḳalled-i erbāb-ı rüsūm, ḫālī-ẕihn ü sāde-dil, mādūn-ı emṡāl ü nāzil-i rütbe-i emāṡil, ḥayṡiyyeti ṣalāḥa münḥaṣır, ṣanādīd-i ma'ātīhden bir merd-i 'āciz ü ḳāṣır idi.

el-Mevlā Meḥemmed (Ḳāżī-zāde)

Ḥamīdidür. "Ḳāżī-zāde" dimekle meşhūr ve aḫlāḳ-ı ḥamīde ile meẕkūr idi. Taḥṣīl-i feżā'il-i nefsāniyyeye müdāvim ve Şeyḫü'l-İslām Es'ad Efendi ḥażretlerinden mülāzım olup ba'ż-ı medārisde müdārese ve ifāde vü tahḳīḳa mümārese iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḫıżr Efendi yirine Beşikṭaş'da Sinān Paşa müderrisi olmış idi. Yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde Mıṣr-ı Ḳāhire'nüñ ecell-i medārisi olan Şeyḫūniyye'ye naḳl olındı. Ba'dehu ma'zūlen gelüp otuz üç Muḥarrem'inde 'Azīz Efendi Maḫdūmı yirine pāye-i Ṣaḥn i'tibārı ile Maḥmūd Paşa Medresesi iḥsān olındı. Otuz yedi Şa'bān'ında Noḳṭa-zāde yirine Ġażanfer Aġa pāyesine taḥrīk olındı. Otuz sekiz Şa'bān'ında Ḳudsī-zāde Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Biñ ḳırḳ Ẕi'l-ḥicce'si ġurresinde 'Ayşī Efendi yirine altmış aḳçe ile Ḫānḳāh Medresesi'n cāygāh itmiş idi. Onuncı güni yevm-i 'īd-i aḍḥāda tuḍḥiye-i kebş-i cān ve 'azm-i 'īdgāh-ı cinān eyleyüp medrese-i maḥlūle Hüdhüd 'Abdu'l-ḳādir'e iḥsān olındı.

Merḥūm-ı merḳūm istiḳāmet ü nezāhetle mevsūm, nice eyyām ba'ż-ı ṣudūr-ı kirām ḫidmetinde te'āṭī-i umūr-ı niyābet ü şer'iyyāt üzere güẕārende-i evḳāt olup dāmen-i 'işmeti ġubār-ı töhmetden pāk, ḥākim-i ḥāsim-i bī-bāk idi.

el-Mevlā Muṣṭafā bin Aḥmed bin Ḥasan Beg (Ḥasan Beg-zāde)

Tercemesi ẕikr olınan[1] Ḥasan Beg-zāde Aḥmed Efendi'nüñ necl-i kerīm-i[2] ḥasenü'l-aḫlāḳı ve maḫdūm-ı reşīd-i ṭayyibü'l-a'rāḳıdur. Kesb-i sermāye-i isti'dād içün i'māl-i meleke-i māder-zād idüp mu'allim-i Murād Ḫānī Sa'de'ddīn-i ṡānī ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medārisde ri'āyet-i merāsim-i ṭarīḳa himmet eyleyüp ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl ve tereddüd-i ebvāb-ı ṣudūra meşġūl iken biñ on bir Ramażān'ında 'Uşşāḳī-zāde

1 ẕikr olınan: sebḳ iden R1
2 Kerīm-i necīb-i SE

yirine meşrūṭası olan Rüstem Paşa Medresesi i'ṭā olınmış idi. **[453b]**On yedi Ṣafer'inde Kerīm Çelebi yirine Üsküdār'da Mihrümāh Sulṭān pāyesine terfī' olındı. On ṭoḳuz Ramażān'ında Riyāżī Efendi'nüñ def'a-i ūlāsı yirine Ṣaḥn-ı Ṣemān'a[1] geldi. Yigirmi iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṭaş Çelebi yirine Edrine Bāyezīdiyyesi virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ġubārī Efendi yirine Eyyūb Medresesi'ne manṣūb oldı. Yigirmi beş Ramażān'ında Seyfī-zāde Muṣlī Çelebi yirine Süleymāniyye müderrisi oldı. Yigirmi sekiz Receb'inde Ṭaş Çelebi yirine Yeñişehr ḳażāsı tevcīh olınup ḳabūl itmedükde 'azl iḫtiyār eyledi. Yigirmi ṭoḳuz ḫilālinde Maḥmūd-zāde yirine tekrār Süleymāniyye virildi. Biñ otuz Ṣafer'inde[2] selefi yirine Ḥaleb ḳażāsı ile nā'il-i maṭlab oldı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde Riyāżī Efendi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsına naḳl olındı. Otuz bir Receb'inde 'azl olınup Motonī[3] Aḥmed Efendi naṣb olındı. Otuz altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Mu'īd Aḥmed Efendi yirine Şām-ı şeref-encām ḥükūmeti tefvīż ḳılındı. Otuz sekiz Muḥarrem'inde ma'zūl ve yirine Bāḳī-zāde Çelebi mevṣūl olmış idi. Biñ ḳırḳ bir Ṣafer'inde intiḳāl ve 'ālem-i ḳudse irtiḥāl eyledi.

Maḫdūm-ı mezbūr aḫlāḳ-ı kerīme ile meşhūr, ḫāliṣü'l-cenān, ṭāhirü'l-lisān, vecīh ü edīb, maḫdūm-ı necīb idi.

el-Mevlā 'Abdu'l-vehhāb (Uzun Vehhāb)[4]

Vilāyet-i Anaṭolı'da vāḳi' Ḳazābād nāḥiyesinden gerden-efrāz-ı isti'dād olup Medīne Ḳāżīsi 'Abdu'l-ḥalīm Efendi'den mülāzım ve 'azm-i ṭarīḳ-ı tedrīse cāzim olmış idi. Dūr u dırāz, ḳaṭ'-ı nişīb ü firāz iderek ḳırḳdan munfaṣıl iken biñ yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde[5] Sefer Efendi yirine Ümmüveled Medresesi'ne ẓafer bulmış idi. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Martolos-zāde yirine Ḫayre'd-dīn Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi ṭoḳuz Ṣafer'inde 'Abdu'l-ḥalīm-zāde yirine Üçşerefeli pāyesine vāṣıl olup otuz Ṣafer'inde Baba

1 Ṣaḥn-ı Ṣemān'a:Ṣaḥn'a SE
2 446a E
3 Motonī-zāde SE
4 SE'de sıralaması farklıdır. 265b SE
5 Ūlāsında SE

Ḥüseyn Efendi yirine Bosna ḳażāsına nā'il olmış idi. Otuz bir Receb'inde 'azl olınup yiri Nūru'llāh el-Ḥamīdī'ye müyesser oldı. Otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sinde 'Avnī Efendi[1] yirine Ḳayṣeriyye ḳażāsı 'ināyet olındı. Otuz üç Cemādiye'l-āḫire'sinde ref' olınup Emīr 'Alī Efendi naṣb olındı. Otuz dört Receb'inde Baba Ḥüseyn Efendi yirine Belġırad ḳażāsıyla nā'il-i murād oldı. Otuz beş Ẕi'l-ḥicce'sinde ma'zūl ve yirine Ḫayyāt-zāde Çelebi mevṣūl oldı. Otuz sekiz ḫilālinde İdrīs Efendi yirine Birgi ḳażāsı virilmiş iken zemān-ı ḳalīlde 'azl olınmaġın tesliyet ve otuz ṭoḳuz Ṣafer'inde 'Abdu'l-ġanī yirine Ṣire ḳażāsı 'ināyet olınmış idi. Biñ ḳırḳ ḫilālinde ma'zūl olup manṣıbı Ḫıżr Efendi'ye virildi. Biñ ḳırḳ bir Ṣafer'inde İstanbul'da fevt oldı.

Merḥūm-ı merḳūm dāḫil-i 'idād-ı erbāb-ı fühūm, "Uzun Vehhāb" dimekle ma'rūf, levāzım-ı ṭūl-i ḳāmet ile mevṣūf idi.

el-Mevlā Muṣṭafā (Budinī)[2]

Ṣaġru'l-İslām-ı Budin'den pedīdār ve bu dīn[3] 'ulemāsından te'āṭī-i cins-i feżā'ile ḫarīdār olup Şeyḫü'l-İslām Ḫ'āce-zāde Meḥemmed Efendi ḫidmetlerinden[4] nā'il-i[5] şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medārisde **[454a]** mutaṣaddī-i emr-i dirāset olduḳdan ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yigirmi sekiz Muḥarrem'inde ḳabūl itmeyen Ṣadrī yirine Silivri'de Pīrī Paşa Medresesi virildi. Otuz bir Receb'inde Ḥüsām Efendi merḥūm yirine Şām fetvāsı tevcīh olınmış idi. Ba'de'l-infiṣāl āstāne-i sa'ādete rūy-māl idüp otuz beş senesinde dārü'l-cihād-ı Belġırad'da vāḳi' Bayram Beg Medresesi'nde müderris ve müftī olmış idi. Otuz yedi Muḥarrem'inde Seyyidī 'Alī-zāde yirine Bosna ḳażāsı tevcīh olındı. Otuz sekiz Ṣa'bān'ında munfaṣıl ve yirine 'Ömer Efendi[6] vāṣıl oldı. Biñ ḳırḳ Cemādiye'l-ūlā'sında Baba Ḥüseyn Efendi yirine Belġırad ḳażāsı ile vāṣıl-ı[7] murād olmış idi. Ḳırḳ bir Ṣafer'inde ḳāżī iken dā'in-i ecel müteḳāżī olup şu'ūn-i ḥāli münḥaṣır-ı māżī oldı.

1 - R1, E
2 SE'de sıralama bu biyografi ile düzelmektedir.
3 Bu dīn:- SE
4 Efendi ḫidmetlerinden:Efendi'den mülāzım SE
5 - SE
6 265b SE
7 Nā'il-i SE

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ u sedād ile meşhūr, 'ilmi vāṣıl-ı niṣāb, sāye-i Beşāniḳa'da kām-yāb idi.

el-Mevlā Muṣṭafā (Mütevellī-zāde)

Ḫāṣekī Sulṭān[1] tevliyeti ile nām ü nişān bulan merd-i emīn-i ṣadāḳat-żamīnüñ tamġa-i naḳd-i vücūdı olmaġın "Mütevellī-zāde" dimekle meşhūr ve Ḫāṣekī[2] semtinde ma'rūf u meẕkūr idi. Vaḳf-ı ḫavāṣṣ u 'avām ve güẕergāh-ı 'āmme-i enām olan ṭarīḳ-ı hidāyet-refīḳa sülūk ve ḥareket-i leng ü lūk idüp[3] Çivi-zāde Efendi'den mülāzım ve semt-i tedrīse 'āzim olup ta'ṭīl-i medāris ve teṣḳīl-i mecālis iderek biñ on iki Cemādiye'l-ūlā'sında Bī-endām yirine Muṣṭafā Paşa müderrisi olmış idi. On üç Rebī'u'l-evvel'inde Emru'llāh Efendi yirine Çatalca'da 'Alī Paşa Medresesi virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Manav Bāḳī yirine Ḳāsımpaşa Medresesi virildi. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde[4] 'Abdu'r-rezzāḳ yirine Ca'fer Aġa pāyesine terfī' olındı. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Fenārī-zāde Şāh Efendi yirine meşrūṭası Cerrāḥ Paşa Ḥalīlesi Gevher Ḫān Sulṭān pāyesine taḥrīk olındı[5]. Yigirmi ṭoḳuz Ẕi'l-ḥicce'sinde Tevfīḳī-zāde yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Otuz iki Receb'inde Yāverī-zāde Efendi yirine altmış aḳçe ile mükerreren meşrūṭası Gevher Ḫān Sulṭān[6] Medresesi iḥsān olındı. Otuz üç Cemādiye'l-āḫire'sinde Mu'īd Aḥmed Efendi yirine Sulṭān Selīm Medresesi'yle tekrīm olındı. Otuz beş Cemādiye'l-ūlā'sında;

Beyt Be meded aña semüz molleleri başdurma
Ḳoḳıdur medreseyi cīfe-i murdār-ı 'ateh

mażmūnı nefsü'l-emr-nāmede mesṭūr ve şarṭ-ı vāḳıf gibi mu'avvelün 'aleyh-i umūr olmış iken Ḥācī Meḥemmed-zāde yirine Süleymāniyye medārisinüñ birine naḳl olındı. Otuz altı Receb'inde Ketḫudā-zāde Muṣṭafā Efendi maḫdūmı

1 Ḫāṣekī Sulṭān:Cerrāḥ Sulṭānī E
2 'Avretbāzārı E, SE
3 446b E
4 Ūlāsında SE
5 Pāyesine//olındı:pāyesi virildi SE
6 - SE

Maḥmūd Çelebi yirine Yeñişehr ḳażāsı virilmiş idi. Otuz yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde ref' olınup Ṭoḳuz-zāde 'Abdu'l-vehhāb Çelebi terfī' olındı. Ḳırḳ bir Rebī'u'l-evvel'inde intiḳāl eyleyüp Ḫāṣekī ḳurbında babası cenbinde defn olındı.

Merḥūm-ı mezbūr kemāl-i belāhet ile meşhūr, ḳābil-i 'ilm ü ṣan'at-ı kitābet, evṣāfına ẓıll-ı ḥāşiye-i hāmiş[1], insāniyyet ser-ḥaddinüñ behīmiyyete müşrif gūşesine **[454b]** ilişmiş ḳalmış idi. Evā'il-i ḥālinde Cerrāḥ Meḥemmed Paşa'ya istinād ile nā'il-i murād, ba'dehu 'Azmī-zāde Efendi'ye dāmād olmaġla vāṣıl-ı ārzū-yı fu'ād olmış idi. Cerrāḥ Paşa tevliyeti meşrūṭası olmaġın otlı ṣulı yire düşmiş gāvmīş gibi 'īş-i bī-teşvīş itmiş idi.

Mertebe-i şu'ūrına bu nümūne besdür ki otuz altı tārīḫinde Yeñişehr'e giderken bu ḥaḳīr, Tırḥala ḳażāsından ma'zūlen āstāneye gelürdüm. Bir[2] ṣaḥrāda rāst gelüp ri'āyeten li-ṣıhrihi'l-kerīm, edā-yı merāsim-i ta'ẓīm idüp selāma ṭurmış-ıduḳ. Rüfeḳāmuz ile müstaḳbelen ṭururken bizi kendü ile hem-rāh ṣanup "Bugün menzilimüz ne 'aceb dūr imiş. 'Acz ü a'yādan pür-fütūr olduḳ." diyüp geçüp gitdi. Faḳīr daḫı ḳıṣṣaya vāḳıf olup "İşte hemān geldük." diyü güẕār itdüm. Be-heme-ḥāl keẕīrü's-ṣamt ü kem-āzār, ḥilm-i ḥimārīden hiṣṣedār, münzevī vü gūşe-nişīn, lisānından ḥarf ü ṣavt daḫı emīn idi.

el-Mevlā 'Abdu'l-vehhāb (Ṭoḳuz-zāde Efendi[3])

Ṭoḳuz Meḥemmed Efendi'nüñ ferzend-i nīk-aḫteri ve meẕkūr olan Şeyḫī Çelebi'nüñ birāder-i kihteridür. Tehyi'e-i isti'dād-ı ṭarīḳ[4] ve devr-i mecālis-i ders ü taḥḳīḳ eyleyüp Aḫī-zāde 'Abdu'l-Ḥalīm Efendi ḥażretlerinüñ Medrese-i Ḫānḳāh'da ḫidmet-i i'ādelerinden mülāzım ve semt-i tedrīse 'āzim olup berzaḫ-ı erba'īne mübtelā iken biñ on üç Ramażān'ında Celeb Muṣliḥi'd-dīn yirine Zekeriyyā Efendi Medresesi i'ṭā olınmış idi. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Bī-endām yirine Unḳapanı pāyesi in'ām olındı. Yigirmi Ramażān'ında Nevālī-zāde 'Aṭāyī Çelebi yirine Ṣoġuḳḳuyı dāḫiline naḳl olınup yigirmi bir

1 ḥāmiş SE
2 - SE
3 - R1, E
4 266a SE

Cemādiye'l-āḫire'sinde[1] Pīrī Çelebi yirine Üçşerefeli'ye gönderildükde gitmeyüp 'azl ü ḳarār iḫtiyār eyledi. Yigirmi üç Ramażān'ında Hidāyet Çelebi yirine Ḫānḳāh[2] Medresesi'ni tekyegāh eyledi. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında 'Aṭāyī Çelebi yirine Ṣaḥn'a geldi. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Vildān-zāde yirine Ṣofya ḳażāsı virildi. Yigirmi beş Ṣa'bān'ında Rodosī yirine Bosna ḳażāsına tebdīl olınup ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Yigirmi yedi Ramażān'ında Köse Sinān Efendi[3] yirine İzmir ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olmış idi. Yigirmi sekiz Receb'inde Mü'eẕẕin-zāde yirine Maġnisa'ya naḳl olınmış idi. Ḳabūl itmeyüp ḫalefi Ebābīl daḫı nāz itmekle yirinde ibḳā olındı. Māh-ı Ẕi'l-ḳa'de'de tekrār 'azl olınup Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn cā-nişīn oldı. Otuz üç Ṣa'bān'ında 'Allāme Şeyḫī Efendi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı virilüp bir aydan ṣoñra Ṣa'rāvī yirine tekrār İzmir ḳażāsı virildi. Otuz dört Receb'inde 'azl olınup 'Abdu'llāh Efendi naṣb olındı. Otuz yedi Ẕi'l-ḥicce'sinde Mütevellī-zāde yirine Yeñişehr ḳażāsı 'ināyet olındı. Otuz sekiz Şevvāl'inde ref' olınup yirine 'Abdu'r-raḥmān Efendi Emīri terfī' olındı. Biñ ḳırḳ[4] Receb'inde 'azm-i ḥaẓā'ir-i cinān ve seyr-i riyāż-ı[5] 'ālem-i cān eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣafā-yı dil ü nezāhet-i 'aḳīde ile meşhūr, esīr-i ṣoḥbet-i yārān, ḫoş-ṭab' u ṣāḥib-i 'irfān idi. Pīr-i ṣavma'a-i nüh-ḳıbāb gibi a'ver ve miṡāl-i 'aynek-i āftāb dūr-bīn ü 'ālī-naẓar olup kendüye maḫṣūṣ **[455a]** nikātı "Leṭā'if-i Vehhābiyye" dimekle ma'rūf, ba'ż-ı ḫānelerde isti'māli me'lūfdur.

el-Mevlā el-Fāżıl ve'l-Maḫdūm el-Kāmil Şeyḫī Efendi (Filibe Ḳāżīsi Şeyḫī Efendi[6]) {Şeyḫī}

Şeyḫü'l-İslām, rüknü'l-'ulemā'i'l-a'lām Zekeriyyā Efendi ḥażretlerinüñ maḫdūm-ı kerīm-i kihterīni, 'aṣruñ şerefiyle bihterīni, cāmi'-i feżā'il-i vehbī vü mükteseb, ḳurretü'l-'aynu'l-a'yān Şeyḫī Luṭfu'llāh Çelebi'dür. Ṭoḳuz yüz yetmiş iki senesi evāsıṭında kümūn-i ġaybdan ẓāhir ve şeyḫu'l-fenn-i ma'ālī vü

1 Ūlāsında SE
2 447a E
3 - SE
4 ḳırḳ bir SE
5 ḥażā'ir-i SE
6 Efendi Birāder-i Şeyḫu'l-İslām Yaḥyā Efendi SE

mefāḫir olmışlar idi. Muʿallim-i maḳām-ı Murād Ḫānī Saʿde'd-dīn-i ṣānī Ḫˇāce Efendi ḫidmetlerinden[1] iktisāb-ı feżā'il ve intisāb-ı celā'il-i ḥaṣā'il idüp mülāzemetle ber-murād ve ṭıfl-ı dili ḫˇāceden āzād olmış idi. Maḫādīm-i ṣudur-ı kirām ḳānūnı üzere ibtidā'en ḳırḳ aḳçe ile Silivri'de Pīrī Paşa Medresesi ile ikrām olınmış idi. Ṭoḳuz yüz ṭoḳsan dört Cemādiye'l-ūlā'sında on aḳçe teraḳḳī ile ḫāric rütbesine ʿāric oldılar. Sene-i mezbūre dāḫilinde vālid-i mācidleri ile ḥacc-ı şerīfe niyyet ve icāzet ile manṣūban isḳāṭ-ı farīżaya himmet eylemişler idi. Ṭabʿ-ı şerīfleri ḳayd-ı tekellüfden āzāde ve berg ü bār-ı āmāli ber-bād-dāde olmaġın ṭoḳsan yedi Receb'inde vālid-i keṣirü'l-maḥāmidleri ṣadr-ı Rūm iken ecell-i menāṣıb olan Üsküb ḳażāsına rāġıb olup Ḳıraṭova'ya tābiʿ nāḥiye-i Ḳomanova ilḥāḳı ile tevcīh ve teftīş-i emvāl ʿilāvesi ile terfīh olınmış idi. Sene-i ātiye Receb'inde Ḥāfiẓ-zāde Ebü'l-maʿālī Efendi yirine Filibe ḳażāsına naḳl olındı. Biñ üç tārīḫinde Ferhād Paşa ile Eflaḳ seferine me'mūr olup ordu-yı hümāyūn ḳażāsı ile reh-neverd-i deşt ü hāmūn olmışlar idi. Baʿdehu Sinān Paşa ile köprī ṣınġınında bile bulunup;

Mıṣrāʿ رضيت من الغنيمة بالاياب [2]

mażmūnı ile sāḥil-i selāmete reh-yāb oldılar. Biñ beş senesi evā'ilinde pādişāh-ı ġāzī Sulṭān Meḥemmed Ḫān Egri fetḥinden ṣoñra taḫtgāh-ı salṭanata revān olurken sebḳ iden ḫidmetleri muḳābelesinde pāye-i mevleviyyet ʿināyet olınmış idi[3]. El-ḥāletü hāẕihi Ḳızanlıḳ ḳażāsı Filibe'ye ilḥāḳ ve mānend-i vaṣṣāle dāmen-i menşūr-ı cāhlarına ilṣāḳ olındı. Bin altı evā'ilinde Ṣaturcı Meḥemmed Paşa serdār iken Ḳızanlıḳ ḳażāsına bedel Tatarbāzārcıġı żamīme-i ḳażā-yı Filibe ḳılındı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde ʿazl olınup Yeñişehr'den Zeyne'l-ʿābidīn Efendi naḳl olınmış idi. Biñ yedi Rebīʿu'l-evvel'inde tekrār muḳarrer ḳılındı. On üç Cemādiye'l-ūlā'sında refʿ olınup ʿArab Sinān Efendi terfīʿ olınmış idi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde ḫalefi yirine ibḳā olındı. On beş Ramażān'ında ʿazl ü izʿāc ve Meḥemmed Ṣādıḳ-ı ʿAcemī'ye māye-i ibtihāc ḳılınmış idi. Şehr-i Şevvāl'de yine ibḳā olınup yigirmi bir Şaʿbān'ında maʿzūl ve Ḥelvācı-zā-

1 ḥażretlerinden SE
2 "Ganimeti bırakıp sağ salim dönmeye râzı oldum."
3 447b E

de nā'il-i me'mūl oldı. Yigirmi iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḫışım Yaḥyā Efendi yirine Eyyūb ḳażāsı tefvīż olınmış idi. Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında Ṭaş Çelebi yirine Edrine pāyesi ile tekrār Filibe ḳażāsı müyesser oldı. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde munfaṣıl ve maḳāmlarına Ḳāżī-zāde ḥafīdi Şeyḫī Efendi vāṣıl oldı. Otuz bir[1] Şa'bān'ında Bülbül-zāde **[455b]** Efendi yirine yine ḥākim oldılar. Otuz üç Muḥarrem'inde 'azl olınup Ketḫudā Muṣṭafā Efendi maḫdūmı Maḥmūd Çelebi nā'il-i maḳṣūd olmış idi. Otuz beş Muḥarrem'inde Mu'īd Ḥüseyn Efendi yirine yedinci def'a Filibe'ye ḳāżī olup bu eṡnāda Anaṭolı ṣadāreti[2] i'tibār olınup nevbetde on mülāzımları alındı ve menşūr-ı manṣıb-ı Filibe'ye arpalıḳ 'unvānı ile mu'anven ḳılındı. Biñ ḳırḳ bir Ẕi'l-ḥicce'sinüñ yigirmi ikinci güninde[3] intiḳāl ve riyāż-ı ḳudse irtiḥāl eyleyüp[4] manṣıb-ı maḥlūl[5] 'Alī Çelebi-zāde maḫdūmı 'Alī Çelebi'ye 'ıḳd-ı gerden-i iclāl ḳılındı.

Ḥażret-i mollā-yı sālifü'l-beyān, maḫdūm-ı kerīm-i 'ālī-şān, beẕl ü seḫāda reşk-i ebr-i bahārī, āṡār-ı feyż ü 'aṭāsı ol aḳṭāra sārī, ḫandān-rūy, laṭīfe-gūy, şi'r ü inşāsı revnaḳ-şiken-i gevher-i[6] manẓūm u menṡūr, "Şeyḫī" maḫlaṣı ile eş'ār-ı 'āşıḳāneleri mecmū'alarda mesṭūr, ṭanṭana-i cāh u celāli ṭanīn-endāz-ı mesāmi'-i aḳṭār, "Çelebi Ḳāżī" dimekle şöhret-şi'ār idi. Ḳırḳ üç sene miḳdārı kāmbaḫş ü kām-rān, re'āyā fuḳarāsı zemān-ı ḥükūmetinde sāye-nişīn-i 'adl ü iḥsān olup ol diyārda ṭarḥ-ı binā-yı iḳāmet ve ḥimāyet ü ri'āyet-i ra'iyyet eylemiş idi.

el-Mevlā Yaḥyā (Yaḥyā el-Cānīkī)

Cānīkīlerde Ḳara Yaḥyā'dur. Māhye-hey'et ü müḥayyādur. Cengelistān-ı ḫuşk-ābād-ı Cānīk'e cāy-ı nīk i'tiḳādında olan evġāddan iken kedd ü ledd-i ictihād ile i'dād-ı levāzım-ı isti'dād eyleyüp Ṣāliḥ Seyfu'llāh Efendi'den mülāzemetle ber-murād olmış idi. Ba'ż merātibe vāṣıl ve ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl olduḳdan ṣoñra[7] biñ otuz Receb'inde Rodosī 'Alī Çelebi yirine Merdümiyye müderrisi oldı. Otuz bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Ṭırabozın fetvāsına

1 - E
2 Anaṭolı ṣadāreti:ṣadāret-i Anaṭolı SE
3 Yigirmi//güninde:evā'ilinde SE
4 Riyāż//eyleyüp:intiḳāl idüp SE
5 266b SE
6 - E
7 Olduḳdan ṣoñra:iken SE

naḳl olındı. Ba'de'l-'azl ve'l-mülāzeme otuz sekiz tārīḫinde İdrīs Efendi yirine Mar'aş ḳażāsı ṣadaḳa olındı. Otuz ṭoḳuz Muḥarrem'inde 'azl olınup manṣıbı İmām Meḥemmed Efendi'ye virildi. Biñ ḳırḳ iki Muḥarrem'inde ṣılasından gelürken İznīḳmid ma'berinde baḥr-ı fenādan 'ubūr ve sāḥil-i beḳāda ḥużūr eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣudūr-ı kirāma kemāl-i ilḥāḥ ile meşhūr, keṯīrü'ş-ṣa'r ü maḳrūnu'l-ḥācibeyn olmaġın "Ḳūlunc Nüsḫası" dimekle engüşt-nümā ve bu teşbīh-i bedī'a bā'iṯ olduġı-içün ṣāḥib-i ḥayṯiyyet dinilse revā idi.

[Mütevellī-zāde 'Alī Çelebi]: [Merḳūm 'Alī Çelebi cezīre-i Rodos a'yānından Mütevellī-zāde'dür. Ketḫudā Muṣṭafā Efendi'den mülāzım olup yigirmi sekiz Receb'inde Ṯānī Çelebi yirine Merdümiyye ḫāricine 'āric olup otuz Receb'inde Ḳıbrıs fetvāsı virilmiş idi. Ol eṯnālarda fevt oldı. Kerīm ü ḥalīm ādem idi[1].]

el-Mevlā Sa'de'd-dīn (Nevālī-zāde Sa'dī Efendi)

Tercemesi sebḳ iden mu'allim-i maḳām-ı Meḥemmed Ḫānī Nevālī Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı ṯānī-i sa'ādet-'unvānı, miyāne-gevher-i silkü'l-le'āl-i hūşmendi Sa'dī[2] Çelebi Efendi'dür. Ṭoḳuz yüz seksan dört[3] tārīḫinde perverde-i ṣadefçe-i vücūd ve dest-sūd-ı sāḥil-i şühūd olup ber ü dūş-ı isti'dād ü istīhāli ḥuliyy u ḥulel-i fażl ü kemāl ile zībende vü ḥālī olduḳda ḫˇāce-i pādişāh-ı 'ālem-penāh Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle vāṣıl-ı dil-ḫˇāh olup biñ yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde ḫˇāce-zādeler ḳānūnı üzere birāder-i mihteri Żiyā Çelebi yirine ibtidā'en Şāh Sulṭān pāyesine pīrāye-bend olmışlar idi. Biñ on Şa'bān'ında Nūḥ Efendi yirine Ḫānḳāh Medresesi'ne ḥareket eylediler. On bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Aṭūfī yirine Ṣaḥn-ı Ṯemāniye'ye gelüp on üç Ẕi'l-ḳa'de'sinde Eyyūb Medresesi altmış aḳçe ile bunlara 'ināyet ve selefleri Seyfī **[456a]** -zāde Muṣlī Çelebi Ṣaḥn ile ri'āyet olınup silsile-i devriyye oldı. On beş Şa'bān'ında Ṣun'ī Efendi yirine Üsküdār Vālidesi'ne terfī' olındılar. On altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde Hidāyet Efendi yirine Vefā'da Ḫāḳāniyye[4] 'ināyet olın-

1 Merḳūm//idi, der-kenār R1, E, SE
2 Es'ad SE
3 448a E
4 Vefā'da Ḫāḳāniyye:Ḫāḳāniyye-i Vefā SE

dı. On ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ṭursun-zāde 'Abdu'llāh Efendi maḥlūlinden Üsküdār ḳażāsı tevcīh olınup yigirmi bir Receb'inde ma'zūl ve yirine Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn Efendi mevṣūl oldı. Yigirmi sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında Kerīm Çelebi yirine Ḥaleb-i Şehbā ḥükūmetine vāṣıl, yigirmi ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde Ḳāf-zāde Çelebi'nüñ taḥillesi yirine Şām-ı şerīf ḳażāsına nā'il olup sene-i mezbūrede 'azl olınup Riyāżī Efendi ḳāżī olmış idi. Otuz beş Muḥarrem'inde Receb Efendi yirine Burūsa ḳażāsı ile fā'iz-i maṭlab oldılar. Otuz altı Muḥarrem'inde ref' olınup maḥkemelerine Bülbül-zāde Efendi terfī' olındı. Biñ ḳırḳ Receb'inde Ḳara Çelebi-zāde maḫdūmı Maḥmūd Efendi yirine Edrine ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldılar. Ḳırḳ bir Muḥarrem'inde[1] mübtelā-yı 'azl-i bī-taḳrīb olup ḫalef-i sālifleri Bülbül-zāde Efendi ta'ḳīb itmiş idi. Sene-i mezbūre evāḫirinde Ergeneköprisi arpalıḳ virildi. Biñ ḳırḳ iki Ṣafer'inde maraż-ı ẕātu'l-cenbden intiḳāl ve cānib-i cennāt-ı 'adne isti'cāl itdiler. Edrineḳapusı ḫāricinde medfūndur.

Merḥūm-ı[2] merḳūm, maḫdūm-ı feżā'il-rüsūm, ẕātı nāmına ġālib, iḥrāz-ı feżā'il-i celīleye rāġıb, şedīdü'l-iştiġāl, serī'u'l-intiḳāl, ḥakkāk-i cevāhir-i menṣūr u mevzūn, ṣarrāf-ı nüḳūd-ı ma'ārif-i gūn-ā-gūn, 'afīf ü naẓīf, ẕāt-ı şerīf idi. Ḳaṣīrü'l-ḳāme ve aḥdeb iken ḥükūmeti ḥālinde mehābet-i 'ilm ü istiḳāmeti a'yün-i nāsda cāy-gīr ve kemīngāh-ı mülāḥaẓa-i efkār-ı 'ilmiyyede ḫāme-i taḥrīr ile mānend-i kemān ü tīr olup resā'ili maḳbūl-i ḳavābil ve hevāmiş-i kütübde ta'līḳātı fażīletine ecell-i delā'il idi.

el-Mevlā Ḥüseyn (Ḥācī Meḥemmed-zāde Efendi[3])

Ḫusrev Ketḫudā mütevellīsi olan "el-Ḥācc Meḥemmed" nām merd-i emīnüñ ḫalef-i güzīnidür. 'Arab-zādelik isti'dādı ile taḥṣīl-i 'ulūm-ı 'Arabiyyeye beẕl-i ictihād ve Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Efendi ḥażretlerinüñ āstānelerine istinād eyleyüp şeref-yāfte-i mülāzemet ve iḥrāz-ı merātib-i 'aliyyeye germ-'inān-ı himmet olmaġla ḳırḳdan ma'zūl iken biñ on sekiz Rebī'u'l-evvel'inde Arpacı-zāde yirine Ḫusrev Ketḫudā Medresesi virilmiş idi. Yigirmi iki Rebī'u'l-āḫir'inde

1 Receb'inde SE
2 Maḫdūm-ı R1, E
3 - R1, E

Ḳāżī-zāde Şeyḫī Çelebi yirine 'Alī Paşa-yı 'Atīḳ Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Ḫayrī Çelebi'den ṣoñra Eski Murād Paşa pāye-i Ṣaḥn i'tibār olınup bunlaruñ 'unvān-ı iştihārı ḳılındı. Yigirmi altı Rebī'u'l-āḫir'inde Mollā Sa'īd maḥlūlinden Ḫānḳāh[1] pāyesini tekyegāh idüp[2] yigirmi ṭoḳuz Muḥarrem'inde Motonī[3] yirine Ṣaḥn'a, anlar altmışla Ḫānḳāh'a geldi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Fenārī-zāde Şeyḫī Efendi yirine Zāl Paşa Sulṭāniyyesi'ne ḥareket eyledi. Otuz iki Ṣa'bān'ında Ḥüsām-zāde yirine Medrese-i Eyyūb 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Çelebi Aḥmed Efendi yirine Āmid ḳażāsı virilüp ḳabūl itmemekle 'azl iḫtiyār eyledi. Otuz üç Rebī'u'l-āḫir'inde Tevfīḳī-zāde yirine Ḫāḳāniyye-i Vefā'ya gelüp Cemādiye'l **[456b]** -āḫire'de Ḳara Çelebi-zāde 'Abdu'l-'azīz Efendi[4] yirine Süleymāniyye'ye terfī' olınup otuz beş Cemādiye'l-ūlā'sında Küçük Maḥmūd-zāde'nüñ def'a-i ṯāniyesi yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı ile teşrīf olındı. Otuz altı Rebī'u'l-āḫir'inde Üsküdār Ḳāżīsi Çelebi Aḥmed Efendi ile mübādele-i manṣıb itdiler. Otuz yedi Rebī'u'l-evvel'inde 'azl olınup Martolos-zāde Muṣṭafā Efendi[5] cā-nişīn oldı. Otuz ṭoḳuz Ṣafer'inde taḥille ile teḳā'üd iḫtiyār iden Seyyid Çelebi yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsı ile ikrām olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde ref'[6] olınup ol maḳām-ı refī'a Kevākibī-zāde terfī' olındı. Edā-yı ḥiccetü'l-İslām ve ri'āyet-i erkān-ı ṭavāf ü sa'y ü istilām eyleyüp ḳażā-yı ḥażret-i Rabbu'l-erbāb iḳtiżāsı ile seyl-i revāndan Ka'be-i müşerrefenüñ dīvārı ḫarāb olmaḳ bunlaruñ zemān-ı ḥükūmetine müṣādif oldı. Ba'de'l-ḳufūl ḳırḳ iki Ṣafer'inüñ on ikinci güni necm-i ḥayātı üfūl eyledi.

Mevlānā-yı ma'hūd 'acā'ib-i dehr-i ṭurfe-kārdan ma'dūd, beşeriyyeti ḫāric-i ṭavḳ-ı beşerī, maṣlaḥat becermenüñ eri ve cerde cerī, ḫālī-ẕihn aġalara da'vā-yı ṣalāḥ-ı kerāmetle intisābın yolın bulur ve 'avām ḳısmınuñ ḫoş-ṭab'larına muṣāḥib olmanuñ dilin bilür, nedīm pāyesi ile maḍḥek, hem-dem-i i'tibārī ile ma'ek, ümmü'l-ḥavādiṯ-i rūzgār, Ka'be'l-aḫbār-ı aḫyār idi.

1 267a SE
2 448b E
3 Motonī-zāde SE
4 Ḳara//Efendi:'Abdu'l-'Azīz Çelebi R1, E
5 Muṣṭafā Efendi:- SE
6 ref' SE

el-Mevlā 'Abdu'llāh (Küçük Maḥmūd-zāde)

Bālāda meẕkūr olan Küçük Maḥmūd Efendi'nüñ maḫdūm-ı mes'ūdıdur. Taḥṣīl-i 'ilm ü 'irfāna kūşiş ve ṭarīḳ-ı iktisāb-ı fünūna yolından verziş eyleyüp Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā Efendi ḥażretlerinüñ ḫidmet-i i'ādelerinden ḳā'im ve bin tārīḫinde mülāzım olmış idi. Aḫẕ-ı medāris ve 'aḳd-ı mecālis iderek ḳırḳ aḳçe medreseden munfaṣıl iken bir iki def'a diyār-ı Mıṣr'a sefer ve Cezīre-i 'Arab'a güẕer ḳılup edā-yı ḥacc ü ziyāret[1] ve 'ulemā-yı 'Arab ile üns ü ülfet itmekle biñ on dört[2] tārīḫinde ecell-i medrese-i Mıṣriyye olan Medrese-i Şeyḫūniyye'de niyyet-i iḳāmet ile 'ināyet olınmış idi. Ba'dehu muḳteżā-yı televvün ile ferāġat ve āstāne-i ṣudūr-ı kirāma mülāzemet eyleyüp biñ on altı Ṣafer'inde 'Arab Ḫˇāce yirine Beşikṭaş'da Ḫayre'd-dīn Paşa Medresesi i'ṭā olındı. On yedi Cemādiye'l-ūlā'sında Köse Sinān Efendi[3] yirine Dāvud Paşa Medresesi iḥsān olındı. On ṭoḳuz Muḥarrem'inde Ebu's-su'ūd-zāde Efendi ḥażretleri[4] yirine Maḥmūd Paşa'ya terfī' olınup yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Bī-endām yirine Şāh Sulṭān pāyesi in'ām olındı. Yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında Şeker Efendi yirine Muṣṭafā Aġa pāyesine taḥrīk olınup sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Mu'īd Ḥüseyn Efendi yirine Ṣaḥn'a gelmiş idi. Yigirmi beş Ramażān'ında Receb-zāde yirine Ḫāṣekī Medresesi'ne, yigirmi yedi Rebī'u'l-evvel'inde 'Arab Ḫˇāce yirine Şeh-zāde'ye, yigirmi sekiz Ṣa'bān'ında Ṣarı 'Alī Efendi yirine Süleymāniyye'ye i'tilā eyleyüp yigirmi ṭoḳuz evāḫirinde Riyāżī Efendi yirine Ḥaleb ḳażāsı ile nā'il-i maṭlab olmış idi. Otuz Ṣafer'inde Minḳārī yirine Ḳuds-i Şerīfe naḳl olınup sene-i mezbūre evāsıṭında Şām Ḳāżīsi Riyāżī Efendi[5] **[457a]** ile mübādele-i manṣıb idüp māh-ı Ẕi'l-ḳa'de'de[6] Kerīm Çelebi yirine Mıṣr-ı Ḳāhire'ye tebdīl olınmış idi. Otuz bir Rebī'u'l-āḫir'inde ma'zūl ve yirine Rıḍvān Efendi mevṣūl oldı. Otuz dört ḫilālinde ḳabūl itmeyen Fenārī-zāde yirine tekrār Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı virildi. Otuz beş Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup manṣıbı Ḥācī Meḥemmed-zāde'ye virildi. Otuz ṭoḳuz Receb'inde Hidāyet Efendi maḫlū-

1 Ziyāret-i beyt R1, E
2 - SE
3 - SE
4 - SE
5 449a E
6 ḥiccede SE

linden Malġara ḳażāsı arpalıḳ ta'yīn olındı. Ḳırḳ bir Şevvāl'inde Mollā Çelebi yirine mükerreren Mıṣr-ı Ḳāhire ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām oldı. Ḳırḳ iki Cemādiye'l-āḫire'sinde ḫaber-i vefātı gelüp manṣıb-ı maḥlūl Bāḳī-zāde Efendi ḫidmetlerinüñ 'ıḳd-ı gerden-i iclāli ḳılındı.

Merḥūm-ı merḳūm hiṣṣedār-ı ni'met-ḫāne-i 'ulūm, eş'ār-ı 'Arab'dan yād-dāştı vāfir, kemāl-i ḳuvvet-i ḥāfıẓa ile muḥāżarātdan müstaḥżır, sevdāyī-mizāc ü mütelevvin, gāhī neṣṣāb ü keẕẕāb, gāhī edīb ü mütedeyyin, gāhī Mecnūn u gāhī Eflāṭūn, ġarīb-terkīb ü ṭurfe-ma'cūn idi.

Ḳaṣīde-i Bürde'ye taḫmīsi ve 'Arabī ḳaṣā'idi, 'acīb ü ġarīb maḳāṣıdı vardur. Menāḳıbı u'cūbe-i rūzgār ve kendi gibi yād-gārdur.

el-Mevlā el-Fāżıl ve's-Ṣadr el-Kāmil Meḥemmed bin Ḥüsām (Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed[1] Efendi) {Ẓuhūrī}

Cevher-i girān-ḳadr-i ḥarf-i vücūdı ṣadr-ı evvel-i kelāma zīver ve bu dīvān-ḫāne-i 'ālī-binā menāḳıb-ı ẕāt-ı kerīmleri ile muṣaddar olan devlet-i 'aliyye-i Murād Ḫāniyye'nüñ ḳāżī'asker-i 'ālī-şānı ve zümre-i 'ulemā-yı 'iẓāmuñ muḳaddem-i ehl-i dīvānı, ṣadru'l-efāżıl, bedr-i semā'u'l-fevāżıl Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi ḥażretlerinüñ gevher-i baḥru'l-ensābı ve maḫdūm-ı 'ālī-cenābıdur. Ṭoḳuz yüz yetmiş sāl-i ferḫunde-fālinde[2] ṭırāzende-i silk-i vücūd ve fürūzende-i şu'ā'-ı şühūd olmışlar idi. Vālid-i keẕīrü'l-maḥāmidlerinden iktisāb-ı fażl ü edeb ve cem'-i[3] sermāye-i vehbī vü mükteseb ḳılup resm-i erbāb-ı isti'dād üzere ḥareket ve müftī-i 'aṣr Çivi-zāde Efendi ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet eyledükden ṣoñra ibtidā otuz aḳçe ile Papasoġlı Medresesi'ne müderris, ba'dehu ḳırḳla Pervīz Efendi[4] Medresesi'nde ṣadr-ı meclis olup ṭoḳuz yüz ṭoḳsan yedi Rebī'u'l-āḫir'inde teraḳḳī ile ḫāric rütbesine 'āric olmışlar idi. Ṭoḳsan sekiz Rebī'u'l-evvel'inde ḥālā şeyḫü'l-islām, müşkil-güşāyı enām olan Yaḥyā Efendi yirine 'Alī Paşa-yı 'Atīḳ Medresesi'nde ferş-i seccāde-i ders ü taḥḳīḳ itdiler. Biñ bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde ḳabūl itmeyen Mes'ūd Efendi

1 - R1, E
2 - SE
3 kesb-i SE
4 267b SE

yirine İsmiḫān Sulṭān pāyesine ʻunvān virüp biñ dört Muḥarrem'inde Nişān-cı-zāde ʻaḳabince Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām idüp biñ altı Receb'inde Ḥaydar Efendi'den ṣoñra Şeh-zāde Medresesi'nde tekye-zen-i miḥrāb-ı ifāde olup biñ yedi Receb'inde Kefeli Ḥüseyn Efendi yirine[1] Süleymāniyye dārü'l-ifādesini ġulġulenāk-i taḥḳīḳ u icāde eyleyüp biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳaʻde'sinde İskender-zāde yirine feżā-yı ḳażā-yı Ḥaleb-i Şehbā cilvegāh-ı eşheb-i iḳbālleri[2] olmış idi. Biñ on Cemādiye'l-ūlā'sında ʻAbdu'l-cebbār-zāde yirine Beytü'l-maḳdis ḥükūmeti teklīf olınup ḳabūlden ibā ve iḫtiyār-ı ʻazl ü inzivā itmişler idi. On bir Re-bīʻu'l-evvel'inde **[457b]** Ḳara ʻAbdu'r-raḥmān Efendi yirine Şām-ı şeref-encām ḳażāsıyla ikrām olındılar. Sene-i mezbūre Receb'inde Bostān-zāde Meḥemmed Efendi yirine Mıṣr-ı ẕātü'l-ehrām ḥükūmeti ile maẓhar-ı iḥtirām olup on iki Ramażān'ında ʻAbdu'r-raḥīm Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa ḳażāsına tebdīl olınmışlar idi. On üç Muḥarrem'inde ḳable'l-vuṣūl maʻzūl ve Ṭursun-zāde ʻAb-du'l-bāḳī Efendi nā'il-i me'mūl oldı[3]. On beş Ramażān'ında ʻAbdu'l-ġanī-zāde Efendi yirine Dimetoḳa ilḥāḳı ile dārü'n-naṣr-ı Edrine'ye ḥākim[4] oldılar. On yedi Receb'inde munfaṣıl ve yirine[5] Zeyne'l-ʻābidīn Efendi vāṣıl oldılar. On ṭoḳuz senesi ḫilālinde Zeyne'l-ʻābidīn Efendi yirine ḥākim-i dārü's-salṭana ve sāḥa-i iclālleri pür-ṭumṭurāḳ u ṭanṭana olmış idi. Yigirmi bir Şaʻbān'ında refʻ olınup maḳām-ı ḥükūmetlerine ʻAbdu'l-cebbār-zāde Efendi terfīʻ olındı. Yi-girmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında Anaṭolı ṣadrında mesned-güzīn ve Ġanī-zāde Efendi'ye cā-nişīn oldılar. Sene temāmında istiʻfā idüp Rıḍvān Efendi ṣadr-ı dīvān olmışlar idi. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında Ġanī-zāde Efendi yirine ṣadr-ı Rūm ve nā'il-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı merūm oldılar. Otuz Ṣafer'inde teḳāʻüd iḫtiyār eyleyüp Kemāl Efendi merḥūm üçünci defʻada ṣadr-ı Rūm oldılar. Di-metoḳa ḳażāsı arpalıḳ virildi. Otuz beş Ṣafer'inde Şerīf Efendi yirine ṯāniyen ṣadr-ı dīvān ẕāt-ı sütūde-ṣıfātları ile müşerref oldı. Sene-i mezbūre Şevvāl'inde vaẓīfe-i emṯālle müteḳāʻid ve Miḫalic arpalığı menşūr-ı iclāllerine ḳayd-ı zā'id olup Ḥüseyn Efendi ḥażretleri defʻa-i ṯāniyede mesned-ārā-yı ṣadāret olmış

1 Efendi yirine:Çelebi maḳāmına E, SE
2 İclālleri SE
3 449b E
4 Dārü'n//ḥākim:ḥākim-i dārü'n-naṣr-ı Edirne oldılar SE
5 - E, SE

idi. Ba'dehu Pıravadi arpalığı tevcīh olınup otuz altı Cemādiye'l-āḫire'sinde Ġanī-zāde Efendi merḥūm[1] maḥlūlinden Ṭırnova arpalığına naḳl olınmış idi. Ḳırḳ bir Receb'inüñ yigirmi sekizinci güni Çeşmī Efendi yirine münevvir-i eyvān-ı ṣadāret ve üçünci def'ada elmās-ı müselleş-nümā-yı ḫātem-i devletleri ṣa'ṣa'a-endāz-ı sa'ādet olmış idi. Ḳırḳ iki Ẕi'l-ḥicce'sinüñ altıncı güni yevmü'l-iṣneyn ṣabāḥında ḫaber-i intiḳāli münteşir ve ẕerrāt-ı āftāb gibi şeref-yāfte-i intisāb olan aḥbāb perīşān ü müte'ssir olup Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī'de ṣalāt-ı cenāzeleri edā ve ġulġule-i ṣenā ile aṭbāḳ-ı ṣavāmi'-i eflāk pür-ṣadā ḳılınduḳdan ṣoñra Ḥażret-i Ebī[2] Eyyūb Türbesi ḳurbında mütevārī-i ḫāk-i pāk-i 'anberāsā ḳılınmış idi. Ol gün Anaṭolı ṣadrına zīver olan dāmād-ı mekārim-güsterleri, veliyy-ni'metimüz, seng-i rāhı dürretü't-tāc-ı devletimüz, Ḫˇāce-zāde 'Abdu'llāh Efendi ḥażretleri cā-nişīn-i ṣadāret-i 'ilmiyye[3] ve dest-pīrā-yı mertebe-i 'aliyye olmışlar idi.

Ol ṣadr-ı 'aẓīmü'ş-şān-ı celīlü'l-menāḳıb, ser-efrāz-ı erbāb-ı ma'ālī vü merātib, revāḳ-ı himmeti refī'u'l-bünyān, sāha-i şevketi menba'u'l-erkān, sırr-ı süveydā-yı ṣadāret, ma'nā-yı lafẓ-ı 'izz ü sa'ādet, aṣīl-i ṭayyibü'l-a'rāḳ, ṣemere-i şecere-i mekārim-i aḫlāḳ, kerīm bin el-kerīm, ḫāne-zād-ı dūdmān-ı ḳadīm, kūh-ı pür-temkīn-i vaḳār ü edeb, mecma'u'l-baḥreyn-i kemāl-i mevrūṣ u mükteseb, āṣār-ı dil-āvīzi ṭanīn-endāz-ı mesāmi'-i şarḳ u ġarb, kilk-i bedā'i'-nigār-ı nükte-āmīzi ḫˇānende-i pür-uṣūl-i nuṭḳ u ḍarb, "Ẓuhūrī" maḫlaṣı ile eş'ār-ı **[458a]** bülendi dillerde dāstān, āftāb-ı celī-ẓuhūr-ı 'ilm ü irfān idi. Eyyām-ı ṣadāretleri nev-bahār-ı reyāḥīn-i me'mūl ü mültemes ve luṭf u 'ināyetleri nefeṣe-i maṣdūra feryād-res olup ıṣlāḥ-ı mizāc-ı dīn ü dünyā ve taṣḥīḥ-i nüsḫa-i ṭarīḳ-ı 'ulemā itmişler idi.

Şi'r[4]

شكر الله سعيه الموفور
وجزاه بروضة من نور[5]

1 - SE
2 - SE
3 SE'de " 'ilmiyye" ve " 'aliyye" kelimeleri birbiriyle yer değiştirmiştir.
4 - E
5 "Allah onun bütün çabalarının karşılığını versin. Onu nurdan bir bahçe ile mükâfatlandırsın."

Ḫayrāt-ı cezīlelerinden sa'ādet-ḫānelerine muttaṣıl mescidi cāmi' idüp idrārāt-ı keṯīre ta'yīn itmişlerdür ve Burūsa'da Sedbaşı Köprisi'nde bir 'ālī cāmi' binā eylemişlerdür[1] ve Burūsa ve Edrine'de vücūh-ı ḫayra māl-i vāfir ṣarf itmişlerdür. Bu ebyāt nümūne-i şi'r-i ṣafā-ṣıfātlarıdur:

Ebyāt Miyānı ḳılca görinmez dehānı farḳ olmaz
O yoḳ bu yoḳ nice dinilsün o mū-miyāna ġazel[2]

Sefīnelerde pür olup varaḳlar üstinde
Hevā-yı 'ışḳuñ-ıla döndi bādbāna ġazel[3]

[Ve lehu] Bir parmaġını ol ṣanem-i māh-liḳānuñ
Ṣad pençe-i ḫūrşīd-i raḫşāna degüşmem

[Ve lehu] Murġ-ı dil bāġ-ı İrem ẕevḳını vaṣluñda bulur
Uçmaḳ ister mi senüñ gibi melekle ḳonışan

[Ve lehu] Derdden ṣanma dilā maḫzen-i sīnem ḫālī
Genc-i 'ışḳıyla olupdur o şehüñ māl-ā-māl[4]

el-Mevlā Meḥemmed ('Abdu'r-raḥmān Emīri)

Gelibolı ma'ḳılından güsiste-'ıḳāl ve ṣayd-ı ḳayd-ı taḥṣīl-i 'ilm ü kemāl olup Ḳara 'Abdu'r-raḥmān Efendi ḥidmetlerinde ḳā'im ve cihet-i i'ādelerinden mülāzım olmış idi. Bi-ḥasebi'l-merātib i'tilā-yı merāḳī-i menāṣıb iderek ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ on yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Menteş-zāde yirine İnegöl'de İsḥaḳ Paşa Medresesi virildi. Yigirmi beş ḫilālinde fāriġ olup Bostān Efendi'ye iḥsān olındı[5]. Yigirmi yedi Rebī'u'l-āḫir'inde Ṣireli 'Abdu'llāh yirine Ḳāsımpaşa Medresesi tevcīh olınmış idi. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde yirinde pāye i'tibār olındı. Yigirmi ṭoḳuz Cemādiye'l-ūlā'sında 'azl olınup

1 Ve//eylemişlerdür:- R1, E
2 Bu beyit SE'de üçüncü sıradadır.
3 Sefīnelerde//ġazel:- R1; Bu beyit SE'de dördüncü sıradadır. 450a E
4 268a SE
5 - SE

medresesi Şeyḫ İbrāhīm Efendioġlı'na virildi. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde ḫalefi yirine i'āde olındı. Otuz Ramażān'ında Āvāre-zāde Efendi yirine Ṣaḥn'a geldi. Otuz iki Muḥarrem'inde Teẕkireci 'Abdu'l-laṭīf Efendi'den ṣoñra Sinān Paşa Dārü'l-ḥadīṣi altmış i'tibār olınup bunlara 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Rıżāyī Çelebi yirine Ḫāṣekī Medresesi'ne, otuz dört Cemādiye'l-āḫire'sinde yine anlar yirine Üsküdār'da Vālide Sulṭān Medresesi'ne müderris, otuz beş Ẕi'l-ḳa'de'sinde Menteş-zāde maḥlūlinden Süleymāniyye Medresesi'nde[1] ṣadr-ı meclis olmış idi. Otuz sekiz Şevvāl'inde Ṭoḳuz-zāde yirine Yeñişehr ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olup otuz ṭoḳuz Ṣa'bān'ında 'azl olınup Ḳara Ḫalīl Efendi ḳā'im-maḳām olmış idi. Ḳırḳ iki Ẕi'l-ḥicce'sinde intiḳāl ve seyr-i riyāż-ı ḳudse irtiḥāl[2] eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr " 'Abdu'r-raḥmān[3] Emīri" dimekle meşhūr, feżā'il-i beşeriyyeden isti'dādı miḳdārı hiṣṣedār, üslūb-ı maḥkemede kār-güẕār ü sütūde-kirdār, ḥükūmetinde tehevvüri ġālib, ḳuvve-i ġażabiyyesi ṣıfat-ı şu'ūrını sālib, levend-meşreb, 'āşık-meẕheb, merd-i ṣādıḳ idi.

el-Mevlā Muṣṭafā (Baldır-zāde)[4] {Selīsī}

Burūsavīdür. "Baldır-zāde" 'unvānı ile şöhret-şi'ār ve "Selīsī" maḫlaṣı ile tamġa-zen-i perniyān-ı eş'ār idi. Vādī-i taḥṣīl-i fażl ü kemālde teşmīr-i sāḳ-ı ihtimām ve ba'ż-ı 'ulemādan mülāzemetle iḥrāz-ı merām eyleyüp ḳaṭ'-ı merātib ve aḫẕ-ı revātib iderek ḳırḳ aḳçe **[458b]** medreseden munfaṣıl iken biñ yigirmi yedi Receb'inde Burūsa'da Şāhīn Lālā ḫāricine i'tilā itmiş idi. Otuz dört Ṣafer'inde Seyrek-zāde Yūnus Çelebi yirine İstanbul'da Dāvud Paşa'ya taḥrīk olındı. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Ḳāmetī Efendi yirine Yıldırım Ḫān pāyesi iḥsān olındı. Otuz yedi Ramażān'ında 'azl olınup Ḥelvācı-zāde dāmādı Maḥmūd Efendi cā-nişīn olmış idi. Biñ ḳırḳ ḫilālinde Ṣaḥn'a gelüp sene-i mezbūre Receb'inde Aġa İmāmı yirine altmış aḳçe ile Burūsa Sulṭāniyyesi 'ināyet olındı. Ḳırḳ iki Ẕi'l-ḥicce'sinde riḥlet idüp medrese-i maḥlūle …[5] efendiye 'ināyet olındı.

1 Süleymāniyye Medresesi'nde:Süleymāniyye'de SE
2 isti'cāl SE
3 Raḥman Efendi SE
4 Bu biyografi SE'de 268a sayfa kenarında yer almaktadır.
5 Nüshalarda bu kısım boş bırakılmıştır. Muhtemelen müellif, medreseye atanan kişinin ismini öğrenemeyince genel bir ifade olarak "efendi" sıfatını kullanıp isim alanını boş bırakmıştır.

Mevlānā-yı mezbūr ḥayṣiyyet-i[1] ʻilmiyye ile meşhūr, cevāhir-i şiʻr ü inşāya ḥakkāk, bī-naẓīr şāgird-i maḥkeme[2] vü ṣakkāk, ḥalīm ü selīm ve ḫalūḳ u kerīm idi.

[mine'l-Ġarā'ib

[Aġa İmāmı]: Mezbūr Aġa İmāmı Bosneviyyü'l-aṣldur. Taḥṣīl-i ʻilm eyleyüp şorbācı ve aġa imāmı iken baʻż-ı ʻulemādan mülāzım olup ḳırḳ pāyesine dek müderris olmış idi. Ḫusrev Paşa baġteten Burūsa Sulṭāniyyesi'n virdi, becā-yı Yāver-zāde, sene 1038. Ḳırḳda fevt oldı[3].]

el-Mevlā Dervīş (Ebābīl Efendi)

Taḥṣīl-i rütbe-i istiʻdād ve baʻż-ı ʻulemādan mülāzemetle iḥrāz-ı murād eyleyüp[4] bi-ḥasbi't-ṭarīḳ ḳaṭʻ-ı merātib-i ders ü taḥḳīḳ iderek ḳırḳ aḳçe medreseden[5] maʻzūl iken biñ on altı Ṣafer'inde Ṣūfcı Şeyḫ-zāde yirine Ḥasan Paşa maʻdūmesi virilmiş idi. Yigirmi bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Mütevellī-zāde yirine Ḳāsımpaşa'ya ḥareket eyledi. Yigirmi iki Ramażān'ında Ḳāsım Efendi yirine Sinān Paşa Medresesi'ne gelüp, yigirmi üç Cemādiye'l-ūlā'sında Hidāyet Çelebi yirine meşrūṭası olan Fetḥiyye maʻdūmesinde pāye müderrisi oldı. Sene-i mezbūre Ramażān'ında Ramażān Efendi yirine Burūsa Sulṭāniyyesi'ne terfīʻ olındı. Yigirmi beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Ṣaḥn'a geldi. Yigirmi sekiz Ṣafer'inde Tevfīḳī-zāde yirine altmışla Zāl Paşa Sulṭāniyyesi'ne nā'il oldı[6]. Sene-i mezbūre Receb'inde Ṭoḳuz-zāde yirine İzmir ḳażāsı virilüp ḳabūl itmemekle ʻazl iḫtiyār eyledi. Otuz bir Ramażān'ında ʻAllāme Efendi yirine Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi tekrīm[7] olındı. Otuz iki Muḥarrem'inde müteḳāʻid Şeyḫ-zāde Efendi yirine ḫāmis-i Süleymāniyye olmaḳ üzere Dārü'l-ḥadīṣ tevcīh olındı. Otuz üç Ṣafer'inde ʻazl olınup Tevfīḳī-zāde taʻḳīb eyledi. Otuz dört Ṣafer'inde Bāḳī-zāde yirine Ḥaleb ḳażāsı virilmiş idi. Ḳabūl itmedükde Ḥüsām-zāde'ye naṣīb oldı. Otuz yedi Rebīʻu'l-āḫir'inde Ḳara Çelebi-zāde ʻAbdu'l-ʻazīz Efen-

1 Faẓīlet-i SE
2 Şāgird-i maḥkeme:maḥkeme şāgirdi SE
3 Mine'l//oldı, der-kenār R1, E
4 450b E
5 ḳırḳ//medreseden:ḳırḳdan E, SE
6 Sulṭāniyyesi'ne//oldı:Sulṭāniyyesi virildi SE
7 ʻināyet E, SE

di[1] yirine Mekke-i Mükerreme ḳażāsı iḥsān olındı. Şehr-i Şa'bān'da gitmedügi muḳarrer olup Fenārī-zāde Şeyḫī Efendi'ye müyesser oldı. Biñ ḳırḳ evāḫirinde Burūsa pāyesiyle Mektūbcı Dervīş Efendi üzerinden Rodoscuḳ ḳażāsı arpalıḳ virildi. Ḳırḳ iki evāḫirinde intiḳāl eyleyüp arpalığı 'Allāme Naḳīb[2] Efendi'ye 'ilāve-i revātib ḳılındı.

Mevlānā-yı merḳūm ḥālince ṭālib-i 'ulūm, mevsūs u mecnūn, naḳş-ı būḳalemūn idi.

el-Mevlā Muṣṭafā (Yaṣdıġac Muṣliḥi'd-dīn)

Ḳaramanīdür. Medīne Ḳāżīsi 'Abdu'l-ḥalīm Efendi'den[3] mülāzım ve semt-i tedrīse 'āzim olup ḳaṭ'-ı nişīb ü firāz iderek ḳırḳdan ma'zūl iken biñ on altı Ẕi'l-ḳa'de'sinde 'Abdu'l-ḳādir yirine **[459a]** Zeynī Çelebi Medresesi ile i'zāz olındı. Yigirmi Receb'inde Rodosī yirine Gegivize'de Muṣṭafā Paşa Medresesi'ne naḳl olındı. Yigirmi dört Cemādiye'l-ūlā'sında Bosnevī Aḥmed Efendi yirine Edrine'de Ḥalebiyye pāyesi iḥsān olınmış idi. Yigirmi beş Ramażān'ında 'Abdu'l-'azīz Efendi yirine Rodos fetvāsına gönderildi. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde Pīrī Çelebi yirine Saḳız ḳażāsı 'ināyet olınmış idi. Sene-i mezbūre Cemādiye'l-āḫire'sinde 'azl olınup manṣıb-ı mezbūr eşrāf-ı ḳużātdan Emīr Ḥasan Çelebi'ye iḥsān olınmış idi. Otuz iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Ḳara Ḫalīl Efendi yirine Gelibolı ḳażāsıyla tebcīl olındı. Sene temāmında ma'zūl ve Bıyıḳlı-zāde Aḥmed Çelebi nā'il-i me'mūl oldı. Otuz altı ḫilālinde Nevālī-zāde Żiyā Çelebi[4] yirine Mudanya ḳażāsı tevcīh olındı. Otuz ṭoḳuz Ṣafer'inde 'azl olınup Ḥüseyn Efendi ḥażretlerinün maḫdūmı Seyyid Meḥemmed Efendi'ye arpalıḳ ta'yīn olındı. Sene-i mezbūre ḫilālinde Ṣa'rāvī Efendi yirine İbṣala ḳażāsı arpalıḳ virildi. Ḳırḳ iki senesi evāḫirinde 'ālem-i āḫirete riḥlet eyleyüp arpalığı İbṣala ḳażāsı Ḳabaḳulaḳ-zāde Efendi'ye 'ināyet olındı.

Mevlānā-yı mezbūr "Yaṣdıġac Muṣliḥi'd-dīn" dimekle meşhūr, niyābet ü ḳażāsında i'tidāl ile engüşt-nümā, ṭavīl ü 'arīż bir[5] mollā idi.

---

1 'Abdu'l-'Azīz Efendi:'Azīz Çelebi R1, E
2 'Allāme Naḳīb:Naḳīb 'Allāme SE
3 Medīne//Efendi'den:Ba'zı 'ulemādan SE
4 Żiyā Çelebi:- E, SE
5 - SE

el-Mevlā Meḥemmed (Semīn[1] Meḥemmed Çelebi)

Medīne-i Ḳosṭanṭıniyye'de āḥād-ı erbāb-ı[2] sevḳdan birinüñ oġlıdur. "Ebe-zāde" dimekle şöhret-şi'ār ve dāḫil-i 'idād-ı ḳavābil-i rūzgārdur. Taḥṣīl-i mertebe-i isti'dād ve levāzım-ı ṭarīḳ-ı 'ilmi i'dād eyleyüp Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi merḥūmdan[3] mülāzemetle fā'iz-i murād olmış idi. Gūy-gerdān-ı ṣaḥrā-yı āmāl ve medāris-i 'ilmiyye ile müreffehü'l-ḥāl olup ḳırḳ aḳçe medreseden[4] ma'zūl ve mülāzemete meşġūl iken biñ yigirmi beş Ramażān'ında 'Alī Çelebi-zāde Maḫdūmı yirine Medrese-i Zeynī Çelebi ser-menzil-i ṭalebi olmış idi. Yigirmi sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında Maḥmūd Efendi yirine Berġos Medresesi'ne naḳl olındı. Otuz iki Ša'bān'ında selef-i sālifi 'Alī Çelebi-zāde yirine meşrūṭası Meḥemmed Paşa Medresesi 'ināyet olındı. Otuz beş Ẕi'l-ḥicce'sinde Emīr 'Abdu'llāh Efendi yirine Şāh Sulṭān pāyesi iḥsān olındı. Otuz altı Receb'inde bālāda mesṭūr olan[5] 'Alī Çelebi-zāde maḫdūmı 'Alī Çelebi[6] yirine Ṣaḥn'a gelüp birḳaç günden ṣoñra ḳabūlden ibā iden Emīr 'Abdu'llāh Efendi yirine altmış aḳçe ile Maġnisa fetvāsı virilmiş idi. Ḳırḳ iki senesi evāḫirinde intiḳāl ve cānib-i āḫirete isti'cāl eyleyüp medrese ve fetvā 'Oṯmān[7] Efendi'ye virildi.

Mevlānā-yı mezbūr 'ilm ü ṣalāḥla meşhūr, ten-āver ü semīn, dervīş-nihād ü miskīn, ṣāfī-dil ü ḫāliṣ-fu'ād, Müslim-i pāk-i'tiḳād idi.

el-Mevlā Naṣru'llāh (Ḳaramanī Naṣru'llāh[8])

Diyār-ı Ḳaraman'dan 'azm-i dārü'l-mülk-i Rūm ve ḫidmet-i 'ulemā-yı ḳurūm idüp ba'ż-ı eşrāf ḫidmetinden iktisāb-ı şeref-i mülāzemet ve işrāf-ı ġuref-i 'aliyye-i merātib-i celiyyeye himmet itmiş idi. Ḳırḳ aḳçe medreseden[9] mun-

1 Ebe-zāde Semīn SE
2 268b SE
3 451a E
4 ḳırḳ//medreseden:ḳırḳdan SE
5 - E, SE
6 'Alī Çelebi:- SE
7 R1 ve E nüshalarında bu ismin yeri boş bırakılmıştır. Zeyl-i Şakāik'ın H. 1268 yılında İstanbul'da neşredilen matbu nüshasında ise bu kısım "Emir" biçiminde yazılıdır.
8 Ḳaramanī Naṣru'llāh:Naṣre'd-dīn Efendi R1, E
9 Ḳırḳ//medreseden:Ḳırḳdan SE

faṣıl iken Raḥīḳī kārgāhınuñ dest-nişīni ve sābıḳan ḫātem gibi mülk-i **[459b]** yemīni olan Ḳābil Aġa maḥrūse-i Ḳosṭanṭıniyye'de bir medrese binā idüp biñ yigirmi Şa'bān'ında ibtidā bunlara i'ṭā olındı. Yigirmi dört Ẕi'l-ḳa'de'sinde Bostān-zāde Meḥemmed Efendi Maḫdūmı yirine Nişāncı Meḥemmed Paşa Medresesi'ne taḥrīk olındı. Yigirmi altı Rebī'u'l-āḫir'inde Ġūl Çelebi yirine Zāl Paşa ḫāricine vāṣıl, yigirmi sekiz Şa'bān'ında Ketḫudā Muṣṭafā Efendi maḫdūmı Maḥmūd Çelebi yirine pāyelikle Meḥemmed Aġa Medresesi'ne nā'il olup otuz Şevvāl'inde Seyyid Çelebi yirine Rüstem Paşa Medresesi'ne, otuz bir Şa'bān'ında Ḫˇāce-zāde 'Alī Çelebi yirine Edrineḳapusı Medresesi'ne ḥareket eyleyüp sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Ṣaḥn taḥillesi ile Manav Bāḳī maḥlūlinden Maġnisa Murādiyyesi'ne terfī' olınmış idi. Otuz beş Ramażān'ında Malġaralı Kösec Aḥmed Efendi yirine Diyārbekr ḳażāsı ile tebcīl, otuz altı Ramażān'ında Teẕkireci İbrāhīm Efendi yirine Maġnisa ḳażāsına tebdīl olındı. Otuz yedi Ramażān'ında ma'zūl ve yirine Celeb Mūsā Efendi mevṣūl oldı. Ḳırḳ bir Ṣafer'inde müteveffā Budinī Muṣṭafā yirine Belġırad ḳażāsı tevcīh olındı. Ḳırḳ iki Rebī'u'l-evvel'inde manṣıbı Ṣofya ḳāżīsi bulunan[1] Küçük Martolos-zāde Maḥmūd Efendi'ye virilmiş iken Şehrköyi ḳaṣabası arpalıḳ vechi üzere virilüp ḳażā-yı Belġırad'ı Ya'ḳūbca-zāde Maḥmūd'a 'ināyet ḳılındı[2]. Sene-i mezbūre evāḫirinde fevt oldı.

Mevlānā-yı merḥūm ṭālib-i taḥṣīl-i 'ulūm, muṣāḥabet-i 'örfiyyede naḳd-i vaḳt-i Ḫˇāce Naṣre'd-dīn, efkār-ı umūr-ı dünyeviyyede İbn Sīnā gibi dūr-bīn, ṣūret-i ṣalāḥı rū-pūş-ı mekr ü ḥīle ve ṭarīḳ uġurılamaġa vesīle iden Etrāk-i nā-ḳabūl ḳabīlinden idi.

Ki baġlar yüzlerini ḳaṣd-ı ġāret ḳılsa reh-zenler[3]

el-Mevlā Ṣāliḥ (Potur Ṣāliḥ [Bosnevī])

Bosneviyyü'l-aṣldur. Bālā-yı isti'dādına ḫil'at-i vālā-yı 'ilm ü kemāl ile ṭırāzende ve rāyet-i iştihārına şuḳḳa-i i'tibār ile firāzende ḳılup ṣadr-ı 'ālī-ḳadr-i

1 Ṣofye//bulunan:- SE
2 Martaloz-zāde//ḳılındı:Martolos-zāde'ye teklīf olınup ḳabūl itmedükde Ya'ḳūbca-zāde Maḥmūd Çelebi'ye 'ināyet olındı SE
3 Ki//zenler:- R1

Rūm Sinān Efendi-zāde ʻAlī Efendi merḥūm ḫidmetlerine vāṣıl ve şeref-i mülāzemetlerine nā'il olmış idi. Devr-i menāzil-i ṭarīḳ ve seyr-i merāḥil-i[1] ders ü taḥḳīḳ iderek uzunca ova merḥalesinde mānend-i üştür-i āheste-sülūk, ḥareket-i leng ü lūk üzere iken biñ yigirmi yedi Receb'inde Ḫayyāṭ-zāde yirine Ḫıżr Çelebi Medresesi[2] ser-menzil-i istirāḥati olmış idi. Otuz Cemādiye'l-āḫire'sinde[3] Maġnisalı Emīr yirine Ferhād Paşa maʻdūmesine ḥareket eyledi. Otuz iki ḫilālinde ʻAbdu'r-raḥmān Ḳāmetī[4] Efendi yirine Orḫāniyye-i İznīḳ pāyesine terfīʻ olındı. Otuz dört Ṣafer'inde selefi yirine Ṭrablus-ı Şām ḳażāsı ile bekām oldı. Otuz beş evā'ilinde ʻazl olınup manṣıb-ı mezbūr Ḳabaṣaḳal Efendi'ye ʻilāve-i esbāb-ı vecāhet oldı. Otuz ṭoḳuz Rebīʻu'l-āḫir'inde İsḥaḳ Efendi yirine Diyārbekr ḳażāsı tevcīh olındı. Biñ ḳırḳ Ẕi'l-ḳaʻde'sinde vezīr-i aʻẓam, serdār-ı diyār-ı ʻAcem Ḫusrev Paşa himmeti ile Ḳudsī-zāde Efendi[5] yirine Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı ile teşrīf olınmış idi. Āstāneden temkīn olınmayup māh-ı Ẕi'l-ḥicce'de Ser-maḥfil-zāde Efendi'ye virildi. Ḳırḳ üç senesi evā'ilinde[6] İstanbul'da vefāt eyledi.

Mevlānā-yı mezbūr ṣalāḥ u sedād ile meşhūr, ʻilmi vāṣıl-ı niṣāb, ḳażāsında istiḳāmetle şöhret-yāb idi.

el-Mevlā el-Fāżıl Şeyḫü'l-İslām [460a] Ḥüseyn Efendi (Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi) {Hüdāyī}

Ṣudūr-ı devlet-i Selīmiyye'den ʻāric-i maʻāric-i semiyye, mütemmim-i dā'ire-i feżā'il ve ṣīt-i iştihārı dā'ire-i efāżıla ṣavt-ı celācil olan Aḫī-zāde Meḥemmed Efendi ḥażretlerinüñ ṣemere-i şecere-i vücūd-ı aṣīli ve cevhere-i[7] cemhere-i nesl-i celīlidür. Ṭoḳuz yüz seksan Cemādiye'l-ūlā'sında şemārīḫ-i ṣulb ü meşīmeden bürūz ve sırr-ı ser-beste-i ʻademden keşf-i rümūz[8] idüp şükūfezār-ı ʻilm ü ʻirfāndan dāmen dāmen iḳtiṭāf-ı reyāḥīn ü ezhār ve ḫizāne-ḫāne-i fażl ü

1 Menāzil SE
2 451b E
3 Ūlāsında SE
4 - SE
5 Çelebi SE
6 ḫilālinde SE
7 Cevher-i SE
8 269a SE

kemālden tümen tümen i'dād-ı nüḳūd-ı nā-ma'dūd u 'uḳūd-ı bī-şümār itdükden ṣoñra sa'du'l-eyyām, seyyidü'l-'ulemā'i'l-a'lām Ḫˇāce Efendi ḥażretlerinüñ meclis-i 'amīmü'l-feyż-i ifādelerine dāḫil ve cevher-i isti'dād-ı Ḫudā-dādları naẓar-ı iksīr-eṣer-i üstād-ı kāmile vāṣıl olup ṭoḳsan yedi tārīḫinde maẓhar-ı luṭf u 'ināyet ve melzūm-ı lāzıme-i mülāzemet olmışlar idi. Ṭoḳsan sekiz ḫilālinde ibtidā'en ḳırḳ aḳçe ile Papasoġlı Medresesi'ne müderris ve bünyān-ı feżā'ili mü'essis olup ṭoḳsan ṭoḳuzda munfaṣıl ve Su'ūdī-zāde Ḳadrī Çelebi ol rütbeye vāṣıl oldı. Elf-i kāmil Muḥarrem'inde Ḥakīmī yirine 'Oṣmān Paşa ḫāricine 'āric ve ḥarf-i vücūd-ı ma'nīdārları zībende-i maḫāric olmış idi. Biñ bir Rebī'u'l-āḫir'inde Fehmī Çelebi yirine Yeñi 'Alī Paşa'da tecdīd-i rüsūm-ı ifāde eyleyüp biñ dört Şevvāl'inde Ṭarsūsī yirine İsmiḫān Sulṭān pāyesine sāye ṣalup biñ sekiz Rebī'u'l-evvel'inde İskender-zāde yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām idüp biñ ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ġanī-zāde Efendi yirine Şeh-zāde Medresesi'nde edā-yı vaẓā'if-i taḥḳīḳ u icāde eyleyüp biñ on Ṣa'bān'ında 'Azmī-zāde Efendi yirine ḳıbāb-ı felek-cenāb-ı Medrese-i Süleymāniyye'de faṣṣ-ı nigīn-i Şi'rā-yı Yemāniyye olup on bir Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ṣarı Ḫˇāce yirine Dārü'l-ḥadīṣ-i Süleymān Ḫān ḳırān-ı envār-ı ḥadīṣ ü *Ḳur'ān* ile pür-leme'ān olup on iki Cemādiye'l-āḫire'sinde mollā-yı merḳūmdan ṣoñra Ḫāḳāniyye-i Vefā ile menşūr-ı iclāllerini teşbīb, sene temāmında Vālide-i Meḥemmed Ḫān Medresesi'nde keẕālik seleflerini ta'ḳīb itmişler idi. On üç Ṣa'bān'ında Muẓaffer Efendi yirine maḥrūse-i Burūsa ḥükūmeti tefvīż olındı. On dört Cemādiye'l-ūlā'sında ferāġat idüp Ḳara 'Abdu'r-raḥmān Efendi'ye 'ināyet olındı. Sene-i mezbūre[1] Şevvāl'inde Rıḍvān Efendi yirine baġteten ḥākim-i dārü's-salṭana oldılar. On beş Şevvāl'inde ma'zūl ve Ġanī-zāde Efendi ḥākim-i İstanbul oldı. On yedi Cemādiye'l-āḫire'sinde ṣāniyen[2] ḫalef-i fā'izü'ş-şerefleri yirine i'āde olındılar. Sene temāmında munfaṣıl ve maḳām-ı refī'-i ḥükūmete Zeyne'l-'ābidīn Efendi vāṣıl oldı. Biñ yigirmi Cemādiye'l-āḫire'sinüñ selḫinde Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Efendi maḥlūlinden Anaṭolı ṣadāreti müyesser oldı. Yigirmi bir Ṣa'bān'ında vaẓīfe-i muḳarrere ile gūşe-güzīn-i 'uzlet ve Ġanī-zāde Efendi mesned-ārā-yı ṣadāret oldı. Yigirmi iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Dāmād Efendi maḥlūlinden Rodoscuḳ arpalığı

1 Sene-i mezbūre:On dört SE
2 452a E

żamīme-i[1] revātib ḳılındı. Yigirmi üç Ramażān'ında 'Azmī-zāde Efendi yirine İstanbul ḳażāsını iḫtiyār idüp [2]الشيئ لا يثنى إلا وقد يثلث mażmūnı āşikār oldı. Yigirmi dört Rebī'u'l-evvel'inde vaẓīfe-i teḳā'üdleri i'āde ve maḳām-ı ḥükūmet-i **[460b]** Ḳosṭanṭıniyye'de Muṣlī Efendi ḳarār-dāde ḳılındı. Yigirmi günden ṣoñra Mollā 'Alī Efendi yirine Ġalaṭa ḳażāsı arpalıḳlarına bedel ve cebr-i kesr içün bedel mā-yeteḥallel vāḳi' oldı. Yigirmi beş Cemādiye'l-ūlā'sında Zeyne'l-'ābidīn Efendi maḥlūlinden Anaṭolı ṣadrı ile mükerreren bünyān-ı ḳadri müşeyyed ve tekerrür-i isnād ile ma'nā-yı cāh u celāli mü'ekked olmış idi. Yigirmi yedi Ẕi'l-ḳa'de'sinde Pıravadi arpalığı ile 'uzlet-nişīn[3] ve ḫalef-i sābıḳları Ġanī-zāde Efendi ṣadr-ı güzīn oldı. Biñ otuz Ṣa'bān'ında mecmū' arpalıḳlaruñ ḥalli fermān olınmaġın Pıravadi daḫı vücūh-ı ḳużātdan Dökmeci-zāde Efendi maḫdūmı Celāl Çelebi'ye tevcīh olındı. Otuz bir evā'ilinde tekrār arpalıḳları ibḳā ve ḥaḳḳ-ı ri'āyetleri īfā olınmış idi. Otuz iki Ṣafer'inde Ketḫudā Muṣṭafā Efendi yirine ṣadr-ı Rūm ve nāil-i ġāyetü'l-ġāyāt-ı merūm oldılar. Sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde müteḳā'id olup Bostān-zāde Meḥemmed Efendi ikinci def'a[4] ṣadr-ı sa'ādet ve Pıravadi arpalığı tekrār bunlara 'ilāve-i esbāb-ı ri'āyet oldı. Otuz beş Şevvāl'inde Ḳara Çelebi-zāde Efendi yirine ṣāniyen mesned-ārā-yı ṣadāret olmış idi. Otuz altı tārīḫinde nevbet aldılar. Müsta'iddān-ı kirām serbe-ser maẓhar-ı ikrām ve [5]کار بنوبتست mażmūnı üzere yegān yegān vāṣıl-ı merām oldılar. Otuz yedi Rebī'u'l-āḫir'inde müteḳā'id ve ol maḳām-ı refī'a 'Azmī-zāde Efendi müteṣā'id olup Rodoscuḳ arpalığı bunlara intiḳāl[6] eyledi. Otuz ṭoḳuz ḫilālinde Menteş-zāde mutaṣarrıf olduġı Gelibolı manṣıbına tebdīl itdiler. Ḳırḳ bir Muḥarrem'inde Ebū Sa'īd Efendi yirine üçünci def'ada dest-pīrā-yı ṣadāret olmışlar idi. Sene-i mezbūre Ṣafer'inüñ yigirmi altıncı güni ḍaḥve-i kübrāda mübtelā olduḳları ḳarḥa-i cān-güẕār zaḫmından vefāt itdiler, diyü ma'rūż-ı pāye-i serīr-i sulṭānī olduḳda manṣıb-ı ṣadāret Anaṭolı Ṣadrı Çeşmī Meḥemmed[7] Efendi'ye 'ināyet olındı. İrtesi yevm-i erba'ada mānend-i Yūsuf-ı ṣıddīḳ ḫaber-i

1 vaẓīfe-i SE
2 "Bir şey ikilendi mi üçlenmesi de kaçınılmazdır."
3 SE'de "güzīn" ve "nişīn" kelimeleri birbiriyle yer değiştirmiştir.
4 Kerre SE
5 "İş sırayladır."
6 naḳl SE
7 - SE

fevti ḫilāf vāḳi' olduġı taḥḳīḳ olınup ba'de'l-'aṣr iki ṣadr-ı sa'ādet-güster kemā fi'l-evvel maḳāmlarında muḳarrer ḳılındı. Bu ḥaḳīr, mülāzemetde bulınup bu gūne tārīḫ-perdāz olmış idüm:

Mıṣrā' Geldi ṣafā-yı cāh-ı nev ile şifā-yı ṣadr[1] (1041)

Sene-i mezbūre Receb'inüñ yigirminci güni vezīr-i 'alḳamī-żamīr Receb Paşa iġrāsı ile 'asker tecemmu' eyleyüp Vezīr-i A'ẓam Ḥāfıẓ Aḥmed[2] Paşa ilḥāḥ-ları ile maḳtūl ve ol vezīr-i ḫā'in maḳām-ı ṣadārete mevṣūl olduḳda maṣlaḥat-ı vaḳt üzere şeyḫü'l-islām, cemālü'l-eyyām Yaḥyā Efendi ḥażretleri müteḳā'id ve bunlar maḳām-ı refī'-i fetvāya ṣā'id olmışlar idi. Ḳırḳ üç Receb'inüñ evā'ilinde 'azl olınup selef-i bāhirü'ş-şerefleri maḳām-ı kerīmlerine i'āde olınup bunlar cānib-i baḥrden[3] ḥacca müteveccih olduḳda;

Mıṣrā' Evvel ḳonaġı oldı cinān būstānları.

Küçükçekmece ḳurbında vāḳi' sāḥil-i baḥrde defn olındı.

Mollā-yı müşārün-ileyh[4] [5]صبت سجال المغفرة عليه ḳuvve-i ḥāfıẓada 'alem, ḥıfẓ-ı ādāb-ı ṭarīḳda müsellem-i 'ālem, ma'reke-ārā-yı ārāyiş, sīmyā-perdāz-ı nümāyiş, bedī'u'l-beyān, munṭaliḳu'l-lisān, baṣīret ü intibāhda yegāne, manṣū-be-sāzī-i şaṭranc-ı tedbīrde ferzāne, naḳş-ı gūn-ā-gūn-ı nīreng ü füsūnda **[461a]** esb-i cādū rā'iż-i fikrinüñ raḫş-ı mu'allemi, şücūn-ı mücūnda dühāt-ı 'Arab yanında A'cemī, rīş-ḫand-i ebleh-pesend ile 'ālemi[6] bend itmek kārı ve mevā'īd-i 'Urḳubiyye ile nice sāde-diller meftūn itmek nuḫbe-i efkārı ve bi'l-cümle 'ayb ü hüneri ma'lūm-ı 'ālemiyān, vādīsinde ferīd-i cihān idi.

Mıṣrā' [7]قلم اینجا رسید و سر بشکست

1 کلدی صفای جاه نو ایله شفای صدر
2 - SE
3 452b E
4 269a SE
5 "Bağışlanma kovaları onun üzerine dökülsün."
6 - E
7 "Kalem öyle bir yere ulaştı ki başı kırıldı."

Āṯār-ı ʻilmiyyeleri ʻAnḳā gibi şöhre-i dünyā ve miṯāl-i cevher-i kīmyā çeşm-i aʻyāna tūtiyā idi. Dār-ı devlet-medārları muḳābilinde[1] medrese-i celīleleri vardur. Balād semtinde bir kenīseyi cāmiʻ idüp vaẓā'if taʻyīn itmişler idi. "Hüdāyī" maḫlaṣı ile eşʻār-ı şerīfeleri vardur. Bu ebyāt ol cümleden nümūdārdur:

Ebyāt Öykinürmüş ḳad-i bālāsına yārün şimşād
Hüneri var-ısa ḫaṣmıyla ber-ā-ber gelsün

[Ve lehu] Kenār-ı cūda mey nūş eyledük bir iki āvāre
Anı kec-bīn olanlar çoḳ görüp ʻaks itdiler yāre

[Ve lehu] Ḫalḳı menʻ eylemedin saña ne girer ne çıḳar
Vāʻiẓā yoḳsa duḫān-ile ḳıyāmet mi ḳopar

Hezl-güne[2] Vuṣlata yār rıżā virmez ise olma melūl
Ṭurma iy ʻāşıḳ-ı şūrīde hemān üstine ol

[Ve lehu] Didüm olsun yoluña pādişehüm cāme-i ten
Eskidür didi gülüp nāz ile ol ġonce-dehen

[Ve lehu] Ben öldüm ḳaldı göñlüm sende dāġ-ı firḳatüñ tende
Żarūrī ayrılıḳ düşdi senüñ sende benim bende

el-Mevlā ʻAlī bin ʻAbdu'llāh (Maḫdūm-ı ʻAlī Çelebi-zāde) {Naẓmī}

Bālāda mesṭūr olan ṣudūrdan ʻAlī Çelebi-zāde Efendi merḥūmuñ maḫdūm-ı pür-faẓl ü edebi, Naẓmī muḫalles ʻAlī Çelebi'dür. Taḥṣīl-i ʻilm ü ʻirfān ve tekmīl-i sermāye-i dāniş ü iẓʻān eyleyüp Şeyḫü'l-İslām Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve ḳırḳ aḳçe medresede īfā-yı haḳḳ-ı müdāreseye müdāvemet eyledükden ṣoñra biñ yigirmi sekiz Receb'inde İsḥaḳ Efendi yirine Emre Ḫˇāce Medresesi'nde vāṣıl-ı ḫamsīn, otuz Şaʻbān'ında Bālī-zāde yirine Eski İbrāhīm Paşa'da seccāde-nişīn olup otuz bir

1 ḳurbında SE
2 Bu başlık ve beyit E ve SE'de son sırada yer almaktadır; SE'de başlık bulunmamaktadır.

Şa'bān'ında pāye-i Ṣaḥn i'tibārı ile Baba Ḫalīl-zāde yirine Fetḥiyye-i Meḥemmed Paşa'ya nā'il, otuz iki Şa'bān'ında 'Uşşāḳī-zāde 'Abdu'l-'azīz Çelebi yirine Yeñi Murād Paşa'da müceddid-i merāsim-i efāżıl olmış idi. Otuz beş Ṣafer'inde Vardarī Şeyḫ-zāde yirine Ṣaḥn-ı Ṣemāniye'ye ḫırām, otuz altı Receb'inde Ḫˇāce Meḥemmed Efendi yirine Ḳalender-ḫāne ile iḥrāz-ı merām ḳılup otuz ṭoḳuz Ẕi'l-ḳa'de'sinde Ḫˇāce-zāde 'Alī Çelebi yirine Ayaṣofıyya'ya terfī', ḳırḳ bir Cemādiye'l-āḫire'sinde Kemāl Efendi Maḫdūmı yirine Süleymāniyye ile sāḥa-i iclāli tevsī' ḳılındı. Ḳırḳ iki Muḥarrem'inde Çelebi Efendi merḥūm maḥlūlinden Filibe ḳażāsı tevcīh olındı. Ḳırḳ üç Ṣafer'inde 'azl olınup Ḳudsī-zāde Efendi ta'ḳīb eyledi. Sene-i mezbūre Receb'inde enfās-ı ma'dūde-i ḥayātı temām ve rişte-i āmāli güsiste-niẓām oldı. Pederi cenbinde medfūndur.

Maḫdūm-ı merḳūm tālib-i ma'ārif ü 'ulūm, şūḫ u şāṭır, müteḥarrik ü müteḫayyir, ḫalūḳ u kerīm, ḫandān ü besīm idi. Bu beyt nümūne-i eş'ārı ve nuḫbe-i güftārıdur:

Beyt 'Uşşāḳ ölmege reh-i 'ışḳuñda cān virür
Zaḫm-ı ḫadeng-i tīr-i ecel bir bahānedür

el-Mevlā 'Abdu'l-kerīm (Şeyḫu'l-ḥarem-zāde)[1] {Kerīmī}

Bu ṣafaḥāt-ı perīşān-süturda pey-ender-pey menāzil-i menāḳıbı ṭayy olınan Şeyḫ Ya'ḳūb Efendi oġlı[2] Sinān Çelebi'nüñ maḫdūm-ı kerīmidür. "Şeyḫu'l-ḥarem-zāde" dimekle şöhret-şi'ār ve "Kerīmī" maḫlaṣı ile ṭırāzende-i eş'ār-ı ābdār idi. Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Efendi ḫidmetlerinden mülāzım ve ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken semt-i ḳażāya 'āzim olmış idi. Babaṭaġı'na ḳāżī olup bir nāẓır ile 'aḳd-ı peyvend-i muṣāheret ve ol diyārda ṭarḥ-ı esās-ı iḳāmet ḳılmış idi. Ba'dehu nice def'a ol diyāra ḥākim ve esbāb-ı 'alāḳası müterākim olup Balyabadra ve Narda ve Şumnı ve Çatalca ve Arnavud Belġıradı emṡāli menāṣıba vālī ve şuḳḳa-i i'tibārı refte refte 'ālī olmış idi. Biñ ḳırḳ dört Muḥarrem'inde İstanbul'da mülāzemet üzere iken intiḳāl ve riyāż-ı ḳudse irtiḥāl eyledi.

1 Bu biyografi R1 ve SE'de bulunmamaktadır.
2 453a E (Birleşik kelime bölünüp diğer varağa geçilmiş. Sözcüğün bölünmemesi için varak numarası dipnotu kelime sonuna alındı.)

Mevlānā-yı merḳūm gül-deste-bend-i maʿārif ü ʿulūm, fenn-i mūsīḳīde üstād ve nev besteleri gül-deste gibi murġān-ı ḫoş-elḥāna bāʿiṣ-i feryād, ḥüsn-i kitābetde ḳalem gibi ʿalem, üslūb-ı ṣukūk u muḥāżarada müsellem, şiʿr ü inşāda kāmil-vücūd, efrād-ı ḳużātdan maʿdūd idi. Biñ on ṭoḳuz tārīḫinde bu ḥaḳīr, Baba ḳażāsında ḫalefi olup iki sene miḳdārı hem-dem ü yārān, ḥarīf-i germ-ābe vü gülistān olmış-ıduḳ. Aḫlāḳ-ı ḥamīde ve feżā'il-i ʿadīde ṣāḥibi idi. Bu eşʿār-ı ābdār ol ṭıynet-i pākden ser-zede olmışdur:

Beyt Ġayre dil virmeyüp eylerse n'ola saña naẓar
Sendedür göñli gözi ʿāşıḳuñ iy nūr-ı baṣar

el-Mevlā ʿÖmer (Ḫˇāce Fesād)

Maḥrūse-i İstanbul'dan bedīd ve dāḫil-i dā'ire-i dāniş ü dīd olup ḫoş-elḥānlıġı cihetinden vezīr-i aʿẓam, āṣaf-ı ṣāḥib-i kerem Cerrāḥ Meḥemmed Paşa'ya imām ve fenn-i edvārda muḳtedā-yı uṣūl-bendān-ı eyyām olmış idi. Şehr oġlanı tevḥīdlerinde ser-ḥalḳa-i ehl-i ḥāl ve ḫancere-i dil-āvīzi naġme-rīz-i **[461b]** naḳş-ı rengīn-maḳāl olup dönerek ṭarīḳ-ı ʿilme sülūk ve ḳurṣ-ı iʿtibārın ol sikke ile meskūk itmiş idi. Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Efendi ḫidmetlerinden mülāzemetle bekām ve baʿż-ı menāṣıb-ı ḳażāda mutaṣaddī-i icrā-yı aḥkām olup Zaġra-i ʿAtīḳ ḳāżīsi iken biñ yigirmi ḥudūdında Ḳuds-i Şerīf iʿtibārı ile mevleviyyet ʿināyet olınup teşrīfleri alınduḳdan ṣoñra Malġara ḳażāsı arpalıḳ virildi. Yigirmi beş Şevvāl'inde Mekke-i Mükerreme pāyesini ḥā'iz ve Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn yirine Üsküdār ḳażāsına fā'iz olmış idi. Yigirmi sekiz Muḥarrem'inde munfaṣıl ve yirine Receb Efendi vāṣıl oldı. Otuz Receb'inde Kesriyyeli Maḥmūd Efendi yirine Selānik ḳażāsı ile maḳżiyyu'l-merām olup otuz bir Şaʿbān'ında maʿzūl ve Ṭaş Çelebi mevṣūl olmış idi. Otuz altı Ẕi'l-ḳaʿde'sinde Ṣıdḳī Çelebi yirine Eyyūb mevleviyyetine manṣūb olmış idi. Otuz sekiz Cemādiye'l-ūlā'sında ʿazl olınup selef-i sābıḳları Maḥmūd Efendi ḫalef oldı. Müddet-i ʿazli mütemādī olup arpalıḳ iḥsān olınmış idi. Ḳırḳ üç Ramażān'ında Şeyḫ-zāde Efendi yirine mükerreren Selānik ḳażāsı iḥsān olınmış idi[1]. Ḳırḳ dört Ṣafer'inde Selānik'de[2] ḳāżī iken dā'in-i ecel müteḳāżī ve ḳażāyı dīn-i vācibü'l-edā-yı cāna rāżī olup manṣıb-ı maḥlūl Ġalaṭa'dan munfaṣıl Yāverī-zāde Ḳābilī Meḥemmed[3] Efendi ḫidmetlerine[4] erzānī görüldi.

1 Ḳırḳ//idi:- SE
2 - R1, E
3 - E, SE
4 Efendi ḫidmetlerine:Efendi'ye SE

Mevlānā-yı mezbūr "Ḫˇāce Fesād" dimekle meşhūr, ḫoş-elḥān ü ḫoş-ṣoḥbet, nedīm-şīve vü şūḫ-ṭabīʿat, ẕikri sebḳ iden Şeyḫu'l-ḥarem-zāde[1] Kerīmī Çelebi ile hem-dem ü yārān, vādī-i üns ü ülfetde hem-ʿinān idiler. ʿĀlem-i āḫirete daḫı bilece revān oldılar. Ḥālā Anaṭolı ṣadāretinden[2] müteḳāʿid Mūsā Efendi ḥażretleri ile ʿaḳd-ı peyvend-i muṣāheret itmegin bu mertebe riʿāyetlere maẓhar ve ʿālem-i kevn ü fesādda ḫilʿat-i mevleviyyet ile cilveger olmış idi[3].

Ṣınfu'l-meşā'iḫ Elleẕīne İnteḳalū ilā Raḥmeti'llāhi Teʿālā fī Eyyāmi Hāẕihi'd-devleti'l-ʿaliyye *ḳaddesa'llāhu esrārahum*

eş-Şeyḫ Meḥemmed bin Meḥemmed (Altıparmaḳ Efendi)

Şehr-i cennet-üslūb-ı Üsküb'den ẓuhūr ve ʿarā'is-i ʿilmiyyeye ṣarf-ı nefā'is-i naḳd-ı[4] mühūr idüp "Çaḳrıḳcı-zāde" dimekle meşhūr olmış idi. Ḫātem-i fażl ü ʿirfānı lemeʿāt-ı füṣūṣu'l-ḥikem ile raḫşān ve zūr-ı ser-pençe-i istiʿdādı ḥalḳa-şiken-i ḳufl-i gencīne-i ʿirfān olmaġla nūk-i ḫāmesi şūşe-i şihāb[5] ve şaʿşaʿa-i āftāb gibi fā'iżü'n-nūr ve miyān-ı erbāb-ı istīhālde "Altıparmaḳ" laḳabı ile meşhūr olmış idi. Şehr-i mezbūrda ḥālā merḳadi ziyāretgāh ve ḫāk-i pāki dāne-ḫīz-i tuḫm-i dil-ḫˇāh olan meşā'iḫ-ı ṭarīḳ-ı Bayramiyye'den Seyyid Caʿfer Efendi ḥidmetlerinden taḥṣīl-i kām ve ḥā'iz-i ẓalām-ı ṭabīʿat iken iktiḥāl-i envār-ı ṣabīḥatü'l-'īd-i merām idüp dārü'l-mülk-i İstanbul'a ḳudūm ve bālā-yı kürsī-i naṣīḥatden neşr-i cevāhir-i ʿulūm itmiş idi. Nice yıllar Cāmiʿ-i Sulṭān Meḥemmed Ḫānī'de maḥfil-nişīn-i vaʿẓ ü teẕkīr ve naḳl-i ḥadīṯ ü tefsīr ile şöhreti ʿālem-gīr olduḳdan ṣoñra Mıṣr-ı Ḳāhire'ye ilḳā-yı raḥl-i iḳāmet ve iḥrāz-ı cihāt ü cerāyāt-ı vaʿẓ ü meşīḫat eylemiş idi. İsḳāṭ-ı farīża-i ḥiccetü'l-İslām itdükden ṣoñra Ḳāhire-i ṭāhirede vāʿiẓ-i benām olup ʿulemā-yı ʿArab ser-be-ser fażlına teslīm ve emṯālinden taḳdīm itmişler idi. Kemāl-i taʿayyün-i ʿizzet ü iḳbāl ve cemāl-i vecāhet-i cāh u celāl ile sübḥa-şümār-ı eyyām ü leyāl iken biñ otuz üç senesi evā'ilinde intiḳāl ve riyāż-ı ḳudse irtiḥāl eylediler.

ʿAzīz-i merḳūm bāġbān-ı çemenistān-ı ʿulūm, ʿaẕbü'l-beyān, munṭaliḳu'l-lisān, ḥulvu'l-muḥāvere, laṭīfü'l-mücāvere, şerīfü'n-nefs, ʿaẓīmü'l-cāh, āstān-ı irşād-penāhı āfāḳīlere ḳıblegāh, ṣīt-i iştihārı ṭanīn-endāz-ı mesāmiʿ-i ekvān, ʿulemā miyānında ʿaẓīmü'l-ḳadr-i ʿālī-şān idi.

1 Şeyḫu'l//zāde:- SE
2 ṣadrından SE
3 453b E
4 - SE
5 270a SE

Āṯār-ı ʿilmiyyesinden *Muṭavvel*'i terceme itmiş idi ve baʿż-ı tercemeleri daḫı mesmūʿdur ve bi'l-cümle fenninde yegāne, müfred-i zemāne idi. **[462a]**

[Cümleden *Maʿāricü'n-nübüvve Tercemesi* ve *Nigāristān-ı Ġaffārī Tercemesi* ki "*Nüzhetü'l-cihān ve Nādirü'z-zemān*" tesmiye itmişdür[1].]

eş-Şeyḫ ʿÖmer (Vizeli[2] ʿÖmer Efendi)

Üsküb ḳurbında "Debre" nām ḳaṣabadandur. Evā'il-i ḥālinde taḥṣīl-i sermāye-i ʿulūm ve tekmīl-i levāzım-ı manṭūḳ u mefhūm idüp fünūn-ı mütedāvileye kemā-yenbaġī müzāvele itdükden ṣoñra āheng-i ṭarīḳ-ı saʿādet-refīḳ ve devr-i mecālis-i ders ü taḥḳīḳ eyleyüp ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz[3] tārīḫinde Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi ḥażretlerinüñ Süleymāniyye'deki cemʿiyyetlerine dāḫil ve şeref-i mülāzemetlerine nā'il olup maḥrūse-i Üsküb'de ḳassām-ı ʿaskerī olmış idi. Dimāġına nesīm-i fenā vezān ve gülşen-i āmāli mübtelā-yı ḥazān olmaġla ṭarīḳdan ferāġat ve Nūre'd-dīn-zāde ḫulefāsından Tercemān Zāviyesi'nde şeyḫ olan ʿAbdu'l-mü'min Efendi'ye teslīm-i irādet eylemiş idi. Ḫidmet-i mürşid-i kāmilde taḥṣīl-i merām ve merātib-i ādāb-ı tevḥīdi temām idüp biñ dört Rebīʿu'l-evvel'inde ʿAbdu'l-mü'min Efendi terk-i ʿālem-i ṣūret eyledükde maḳāmlarına seccāde-nişīn-i ḫilāfet oldılar. Sene-i mezbūre evāḫirinde Sulṭān Meḥemmed Ḫān ile Egri seferine revān olup iḥrāz-ı meṣūbāt-ı ġazā ve ʿasker-i İslām'ı ḳıtāl-i küffār-ı li'āma[4] iġrā itmiş idi. Bade'l-ḳufūl bereket-i şehr-i İstanbul olup cevāmiʿ-i selāṭīn-i selefden Sulṭān Selīm ve Sulṭān Meḥemmed ve Sulṭān Süleymān Ḫān kürsīlerinde nice yıllar ḥallāl-i müşkilāt-ı *Ḳur'ān* olduḳdan ṣoñra Cāmiʿ-i Kebīr-i Ayaṣofıyya'da vāʿiẓ ü müẕekkir ve muḥaddiṯ ü müfessir olup re'īsü'l-müfessirīn ü tācü'l-muḥaddiṯīn ve ʿumdetü'l-müẕekkirīn olmış idi. Evāḫir-i ʿömrinde edā-yı farīża-i ḥacc ü ziyāret ve erkān-ı İslām'la ḳaṣr-ı īmānı ʿimāret[5] eyleyüp biñ otuz üç Şaʿbān'ında ʿāzim-i ḳıblegāh-ı cān ve taḫt-ı revān-ı tābūt ile ʿālem-i āḫirete revān olmış idi. Tercemān Tekyesi

1 Cümleden//itmişdür:- E; der-kenar R1, SE
2 - R1, E
3 - SE
4 Āṣāma SE
5 454a E

ḥaẓīresinde medfūndur. Yirine maḫdūmı Çelebi Efendi şeyḫ olup Ayaṣofıyya'da olan[1] cihet-i va'ẓı Ḳāżī-zāde Efendi'ye tevcīh olındı.

'Azīz-i merḳūm ġavvāṣ-ı ġımār-ı 'ulūm, fāżıl-ı müteşerri', zāhid-i müteverri', ḥāfıẓ-ı kelām-ı ḳadīm, ḥāmil-i nikāt-i Furḳān-ı 'aẓīm, ẓahr-ı ḳalbden taḥḳīḳa ḳādir, meclis-i va'ẓı ḫırmen-i cevāhir-i nevādir, deryā-yı 'amīḳ, 'ummān-ı taḥḳīḳ idi.

eş-Şeyḫ Aḥmed (Ḥakīm Çelebi Tekyesi[2] Şeyḫi Aḥmed Efendi el-Müftī)

Maḳarr-ı vilāyet-i Aydın olan Ṣire şehrinden ẓuhūr ve taḥṣīl-i 'ilm ü 'irfāna ṣarf-ı nüḳūd-ı sinīn ü şühūr eyleyüp mu'allim-i Sulṭān Selīm-i Ṣānī 'Atā'u'llāh Efendi'den mülāzemetle nā'il-i evvelīn-i emānī olup medāris-i 'ilmiyyede ifāde-i fünūn-ı 'aliyye iderek biñ ḥudūdında elli aḳçe ile Aydın Yeñişehr'inde müderris ü müftī ve müşkil-güşā-yı müstefīd ü müsteftī olmış idi. El-ḥāletü hāẕihi meşā'iḫ-ı Naḳş-bendiyye'den ba'ż-ı e'izze-i kirām ile ṣoḥbet[3] ve tekmīl-i ṭarīḳat-ı 'aliyye-i ḫˇācegāna himmet idüp ṭarīḳdan ferāġ ve ḳālıb-ı ḳalb-i pākine ibrīz-i maḥabbet-i ilāhīyyeyi ifrāġ eylemiş idi. Ba'dehu Ḥakīm Çelebi Zāviyesi'nde seccāde-nişīn ve cebel-i şāmiḫ-i pür-temkīn olup nice yıllar mürşid-i 'ibād ve delīl-i rāh-ı reşād[4] olup biñ otuz senesinde Şeyḫü'l-İslām Es'ad Efendi ḥażretleri Sulṭān 'Oṯmān Ḫān-ı ġāzī ile Leh seferine revān olduḳda ḳā'immaḳām-ı mollā ve me'ẕūnun bi'l-iftā oldılar. Kemāl-i diḳḳat ü ihtimām ile ḫidmet-i mezbūreyi itmām itdükden ṣoñra āstān-ı feyż-āşināsı maşrıḳ-ı envār-ı fażl ü 'irfān ve menba'-ı zülāl-i luṭf u iḥsān iken biñ otuz dört senesi ḫilālinde irtiḥāl ve 'ālem-i envāra ittiṣāl eyledi.

'Azīz-i mezbūr **[462b]** fażīlet-i 'ilmiyye ile meşhūr, sīne-i pür-sekīnesi deryā-yı 'ulūm-ı ẓāhire vü bāṭıne, żamīr-i münīri maṭla'u'l-envār-ı bārize vü kāmine, kühsār-ı bā-temekkün-i maḳām-ı taḥḳīḳ, reh-nümā-yı bī-televvün-i ser-menzil-i tevfīḳ, şeyḫ-i her fenn, faḳīh-i fāżıl-ı mu'ayyen idi.

1 olup//olan:olmışdur E, SE
2 - R1
3 Hem-ṣoḥbet SE
4 irşād R1

eş-Şeyḫ Ḥüseyn (Ḥüseyn Lā-mekānī)

Burc-ı beden-i maʿmūrı revnaḳ-efzā-yı ṣuġūr olan Ḳalʿa-i Peşte'den ẓuhūr itmişdür. İktisāb-ı ʿulūm[5] u maʿārif ve iḳtiṭāf-ı şükūfe-zār-ı leṭā'if ü ẓarā'if idüp meşāmm-ı cānı istinşāḳ-ı būy-ı fenā ve ḫāristān-ı dārü'l-ʿanānuñ gül-berg-i āmālinden istiġnā itmegin terk ü tecrīd semtin iḫtiyār idüp meşā'iḫ-ı ṭarīḳ-ı Bayramiyye'den Burūsavī Ḥasan Ḳabā-dūz ḫidmetlerinden vāṣıl-ı teşrīf-i ʿināyet ve nā'il-i naẓar-ı himmet olmış idi. Nice yıllar Şāh Sulṭān Cāmiʿi ḥaremin-de zāviye-nişīn ve ḥalḳa-i cemʿiyyetine nigīn olup irşād-ı erbāb-ı zühd ü ṣalāḥ ve ḥayʿala-i fevz ü felāḥ üzere iken biñ otuz dört senesi evāḫirinde ṣabāḥ-ı ʿömri vāṣıl-ı revāḥ olmış idi. Zāviyesi ḳurbında medfūndur[6].

ʿAzīz-i mezbūr "Lā-mekānī" laḳabıyla meşhūr, dervīş-i ehl-i fenā-yı ḫāne-ber-dūş, rūh gibi lā-mekān ü hevā-yı tecerrüdde hem-dūş-ı sürūş, merd-i kāmil ve ʿārif-i ehl-i dil idi.

eş-Şeyḫ Meḥemmed (Ṣāliḥ İmām Efendi)

Öte yaḳadan ẓuhūr ve Māverā-yı Nehrīler gibi zühd ü ṣalāḥı nuḫbe-i umūr idüp ʿilm-i şerīfe ḫidmet ve taḥṣīl-i kemāle himmet eyledükden ṣoñra dārü'l-mülk-i İstanbul'a ḳudūm ve ʿazm-i ṭarīḳ-ı erbāb-ı rüsūm itmiş iken nīme-i rāhdan ʿudūl ve Efrāziyye semtinde Ḫarāccı Mescidi'nüñ cihet-i imāmetini ḳabūl itmiş idi. Ṣalāt-ı ẓuhr ile ṣalāt-ı ʿaṣrı Cāmiʿ-i Sulṭān Meḥemmedī'de edā eyleyüp ʿaḳd-ı meclis-i ders-i ʿāmm ve ifāde-i fünūn-ı mütedāvileye ḳıyām itmiş idi. Maḥfil-i sulṭānī altında olan maḳṣūrede otuz sene miḳdārı[7] ol meşġale-i şerīfeye meşġūl ve bereket-i şehr-i İstanbul olup kemāl-i nezāhet ü taḳvā ile sübḥa-şümār-ı eyyām ve muʿteḳad-ı ḫavāṣṣ u ʿavām iken biñ otuz yedi Rebīʿu'l-evvel'inde eyyām-ı rebīʿ-i ḥayātı temām oldı.

ʿAzīz-i merḳūm deryā-yı güher-rīz-i ʿulūm, pīr-i muʿammer-i mübārek-nefes, hezārān hezār ṭālib-i ʿilme meded-res, ṣaḥābī-nihād, müteşerriʿ-i riyāżet-iʿtiyād idi. Ṭarīḳ-ı muʿayyenleri maʿlūm olmayup Naḳş-bendī olmaḳ ẓann olınur. Baʿżı mevtānun ṣalāt-ı cenāzesine imāmet ve telḳīnine ḥāżır olup imdād-ı

5 ʿilm SE
6 270b SE
7 454b E

rūḥānīye himmet muʿtādları idi ve bi'l-cümle efrād-ı ricālden maʿdūd ve eşi"a-i ʿināyetleri herkese memdūd idi.

eş-Şeyḫu'l-celīl Maḥmūd (Üsküdārī Maḥmūd Efendi Ḥażretleri[1]) {Hüdāyī}

Ḳuṭbu'l-aḳṭāb, maẓhar-ı füyūżāt-ı Rabbu'l-erbāb, mehdī-i ṣāḥibü'z-zemān, mürşid-i kāmil-i ʿaṣr ü evān;

Şiʿr Hüve'd-dīn ve'd-dünyā hüve'l-lafẓ ve'l-maʿnā
Hüve'l-ġāyetü'l-ḳuṣvā hüve'z-ẕirvetü'l-ʿulyā,

yaʿnī sipihr-i velāyetüñ ḫūrşīd-i ẕerre-perveri, hezārān necm-i gīsūdāra fa'iżü'l-envār olan Hüdāyī muḫalleṣ Seyyid Maḥmūd Efendi ḥażretleridür. Ẕāt-ı maḥmūdu'l-ḫiṣāli vilāyet-i Anaṭolı'da vāḳiʿ "Seferiḥiṣār" nām belde-i maʿmūreden pedīdār ve mānend-i gül-berg-i ṭarī[2] ġonce-i ser-beste ḳullesinden āşikār olup ḳadeh-i zinād-ı ictihād ile çerāġ-ı fikrini īḳād ve dest-yārī-i feyż-i Ḫudā-dād ile levāzım-ı istiʿdādı iʿdād eyledükden ṣoñra ṭarīḳ-ı saʿādet-refīḳ-ı ʿilme sülūk ve ḳurş-ı iʿtibārın sikke-i sulṭānu'l-ʿulemā ile meskūk idüp ḥareketleri Nāẓır-zāde Efendi āstānesine müntehī olduḳda Sulṭān Selīm **[463a]** Ḫān-ı Ṣānī ḥażretlerinüñ maḥrūse-i Edrine'de inşā buyurduḳları medrese-i celīle mollā-yı mezbūra tevcīh olınup ol buḳʿa-i refīʿada ḫidmet-i iʿāde ile ser-ḥalḳa-i emāṣil ve ṭoḳuz yüz yetmiş sekiz senesinde rütbe-i mülāzemete nā'il olmışlar idi. Dımaşḳu'ş-Şām ve Mıṣr-ı ẕātü'l-ehrām ḳazālarında üstād-ı melek-nihādlarına nā'ib ve dāfiʿ-i meẓālim ü nevā'ib olup seksan bir Muḥarrem'inde otuz aḳçe ile Burūsa medārisinden Ferhādiyye'de seccāde-nişīn-i dirāset ve Cāmiʿ-i ʿAtīḳ maḥkemesinde mutaṣaddī-i emr-i niyābet olup iḳtiżā ḥasebi ile ṣuleḥādan bir kimseyi taʿzīr ve bir ḳalb-i āgāhı çāşnī-i tāziyāneden ḫabīr iderler. Ol gice ʿālem-i miṣālde nīrān-ı caḥīmi seyr idüp maḳāmı ṣadr-ı ṣuffe-i cinān olmaḳ taḫmīn eyledügi aṣḥāb-ı ḫayr ü ṣalāḥdan baʿż-ı kimseyi ḳaʿr-ı çāh-ı cehennemde sūzān müşāhede eyler. Ḥattā kemāl-i ʿiffet ü nezāhet ile meşhūr ve istiḳāmeti mücmaʿun[3] ʿaleyh-i cumhūr olan Nāẓır-zāde Efendi'nüñ maḳāmın seyr itdürürler. Ol vāḳıʿa-i hevlnākden müte'eṣṣir olup seḥeri cemīʿ-i māmele-

1 - R1, E
2 - SE
3 Müttefiḳun SE

kin perīşān ve ẓıll-ı zā'il-i dünyāyı fī-i dervīşān idüp terk-i medrese vü niyābet ve Üftāde Efendi ḥażretlerinden inābet eylemişler idi.

Mervīdür ki evā'il-i sülūklerinde riyāżāt-ı şāḳḳa ile tevsen-i nefs-i ḫod-gāmı bir mertebe rām ve ol zencīr-i kesl-i dīv-i dīvāneyi bir vechle zebūn-i zimām iderler ki çerāgāh-ı merkeb-i ebdānı geçüp şāh-rāh-ı mevkib-i ervāḥa güẕār ve ervāḥla sāde sulṭānı seyr-i 'ālem-i envār iderler. Ba'ẓı resā'il-i şerīfelerinde işāret itdükleri üzere 'azīzlerinüñ aḥbābından bir kimse fevt olup ba'de zemān zāviye ḳapusından şaḫṣ-ı mezbūra rāst gelüp selām virürler. Ḫalvet-ḫāne-i 'azīze dāḫil olup "Fülān dede merḥūmı gördüm. Ḥużūr-ı şerīfiñüzden çıḳup ṭaşra[1] gitdi. Ġalaṭ ḥiss ü ḫayāl midür[2], yoḳsa vāḳi' ḥāl midür?" diyü istikşāf itdüklerinde "Oġul, riyāżet ile rūḥa taḳviyet virmişsün. Anuñ āṣārıdur. Faḳīr daḫı riyāżetüm zemānında[3] aḥyānen çārsūya dāḫil olduḳca emvātı iḥyādan ziyāde müşāhede iderdüm." buyururlar.

Ba'de tekmīli't-ṭarīḳ ve'l-vuṣūl ilā menzili't-taḥḳīḳ ferş-i seccāde-i ḫilāfetle me'mūr ve ṭırāz-ı arż-ı muḳaddese olan belde-i Üsküdār'a fā'iżü'n-nūr olmışlar idi. Biñ iki Cemādiye'l-āḫire'sinde Mu'īd Dede yirine Cāmi'-i Şerīf-i[4] Sulṭān Meḥemmed Ḫān'da vā'iẓ ü müẕekkir ve muḥaddiṯ ü müfessir oldılar. Biñ yedi Muḥarrem'inde vaḳf-ı mezbūrdan yevmī yüz aḳçe vaẓīfe ta'yīn olınup levāzım-ı ikrāmları itmām olındı. Ba'dehu zāviyelerinde binā buyurduḳları mescid-i şerīfi cāmi' idüp emr-i ḫiṭābete kendüler ḳıyām buyurmaġla cum'a va'ẓından ferāġat ve yevm-i ḫamīsde Üsküdār İskelesi'nde vāḳi' Mihrümāh Sulṭān Cāmi'i'nde iḫtiyār-ı vaẓīfe-i kürsī-i naṣīḥat buyurmışlar idi. Biñ yigirmi altı tārīḫinde Cāmi'-i Cedīd-i Aḥmed Ḫānī temām olduḳda her māh-ı mübāreküñ evvel yevm-i iṯneyninde bir def'a şeref-i ḳudūm erzānī buyurup niṣār-ı cevāhir-i va'ẓ ü teẕkīr itmek üzere ḳabūl-i vaẓīfe buyurmışlar idi. Dergāh-ı irşād-penāhı maşrıḳ-ı envār-ı hidāyet ve südde-i sa'ādet-destgāhı sāḥil-i deryā-yı güher-rīz-i kerāmet, çeşmesār-ı feyżi ābiş-ḫor-ı teşne-lebān-ı ṭarīḳ ve cūybār-ı irfānı tesellī-baḫş-ı erbāb-ı taḥḳīḳ iken biñ otuz sekiz ḫilālinde dāḫil-i **[463b]**

1 - SE
2 455a E
3 Eṣnāsında SE
4 - SE

riyāż-ı keşīrü'l-ḥıyāż-ı cinān ve cān-ı 'ālem iken müteveccih-i 'ālem-i cān olmışlar idi. Zāviye-i şerīfeleri civārında i'dād itdükleri türbe-i muṭahharada mānend-i genc-i maḫzūn medfūn ve ziyāretgāh-ı ehl-i derūndur. Ḫilāl-i taḥrīrde lā'iḥa-i żamīr olan tārīḫ-i intiḳālleridür:

Ebyāt

قد مضى شيخ شيوخ الآفاق[1]
خصّه الله تعالي بالجود

سرتُ بالسرّ وعاينتُ غدًا
روضَ لطفٍ ومقامٍ محمود

زُيِّنَتْ جنةُ عدنٍ وقصور
برياضٍ وحياضٍ مورود

طَوَّقَ الحورُ نُحوراً بالنور
مثل غلمان لذي دارِ خلود

سَأَل الخاطرُ عن صاحبها
هاتفٌ قال لشيخٍ محمود[2] (1038)

Ḥażret-i 'azīz-i mensūcu'l-beyān, nesīc-i vaḥad ü müfred-i zemān, vāṣıl-ı gencīne-i esrār-ı ḥaḳīḳat, ser-çeşme-i sīr-çeşmān-ı meşreb-i ma'rifet, şem'-i miḥrāb-ı mücāhede, çeşm ü çerāġ-ı erbāb-ı müşāhede, zücāc-i ḳalb-i āgāhı mıṣbāḥ-ı mişkāt-i feyż ü irşād, cevher-i ẕihn-i vaḳḳādı şeb-çerāġ-ı reh-nümāyı 'ibād, faṣṣ-ı nigīn-i kürsī-i va'ẓ ü teẕkīr, Bircīs-i vālā-ḳadr-i minber-i naḳl-i tefsīr, Burāḳ-ı berḳ-reftār-ı himmeti[3] reh-bürde-i maḳām-ı tecrīd, edhem-i ḫoş-ḫırām-ı ḫāme-i fażīleti mānend-i raḥş-i Mahmūdī kāşifü's-sırr-ı ser-menzil-i tevḥīd, şāriḥ-i esrār-ı ṭarīḳat-ı Muḥammediyye, mehbiṭ-ı envār-ı ḥaḳīḳat-ı Aḥmediyye, sulṭān-ı ṣābit-ḳadem-i maḳām-ı ḫilāfet, ḫātemü'l-velāyet, mehdī-i hidāyet idi.

1 271a SE

2 "Âlemlerin şeyhlerinin şeyhi göçtü bu dünyadan. Allah cömertlikle muamele etsin ona. Gizlice yol aldım. Lütûf bahçesini ve Makām-ı Mahmûd'u yarın gözlerimle göreceğim. Adn ve saraylar cenneti, bahçelerle ve akan havuzlarla süslenmiştir. Hûrîlerin gerdanlığı, gılmanlar gibi ebedîlik yurdunda sanki bir nur parçasıdır. İçten gelen bir ses akla bu nimetlerin sahibini sordu ve akıl 'Şeyh Mahmûd' dedi."

3 ni'meti SE

Āṣār-ı celīlelerinden *Mecālis-i Tefsīr-i Şerīf* temāma ḳarībdür. Tefāsīre mürāca'at itmedin yazmışlardur. "*Cāmi'u'l-feżā'il ve Ḳāmi'u'r-reẕā'il*" nām[1] risāleleri ve Türkī vü 'Arabī manẓūm u menṣūr ondan ziyāde resā'il-i celīleleri vardur. Muḥaḳḳıḳāne *Dīvān*-ı eş'ār ve ilāhiyyāt-ı bedā'i'-şi'ār tedvīn buyurmışlardur. Cümlesi envār-ı ḫūrşīd-i tābdār gibi şöhre-i şehr ü diyārdur. Bu beyt-i zībā evā'il-i ḥālde buyurduḳları şehr-engīzdendür:

Beyt Alaldan göñlüm ol şūḫ-ı cihānum
Göñülsüz ṭurur oldı tende cānum

eş-Şeyḫ Sinān (Sinān[2] Efendi) {Sinānī}

Edrine ḳurbında "Ergeneköprisi[3]" nām ḳaṣabadan ẓuhūr ve ṣayḳal-ı sa'y ü ictihād ile ṣafḥa-i isti'dādın[4] cilvegāh-ı cevher-i şu'ūr idüp 'azm-i ṭarīḳ-ı sa'ādet-refīḳ ve hem-rāhī-i tevfīḳ ile seyr-i menāzil-i ders ü taḥḳīḳ itmiş idi. Biñ on bir tārīḫinde Üçşerefeli müderrisi iken Rāzī Efendi'ye mu'īd ve şeref-i mülāzemetle vāṣıl-ı ümmīd olup Varna'da yigirmi aḳçe ile müderris ve mesned-i ifādeye[5] ṣadr-ı meclis olmış iken meşāmm-ı cānına būy-ı fenā vezān ve ṣarṣar-ı ḫavf-ı ilāhī ile berg-i ḫazān gibi lerzān olup ṭarīḳdan ferāġat ve ḳaṣaba-i mezbūrede seccāde-nişīn-i irşād olan Nūre'd-dīn-zāde ḫulefāsından Şeyḫ Meḥemmed-i Ḳırımī ḫidmetlerinden inābet eylemiş idi. Biñ on sekiz senesinde 'azīz-i merḳūm riḥlet eyleyüp seccāde-nişīn-i ḫilāfet oldılar. Belde-i merḳūmeye Ḳazaḳ eşḳıyāsı muṣallāṭ olmaġın hicret iḫtiyār idüp Yeñişehr ḳażāsına tābi' ḳaṣaba-i Fenār'da Ḥamza Beg Zāviyesi'ne sāye-i 'ināyet ṣalmışlar idi. Biñ otuz ḥudūdında şehr-i Tırḥala'ya intiḳāl ve Ḥācī Efendi Zāviyesi'nde taṭyīb-i ḳulūb-ı erbāb-ı ḥāl itmişler idi. Ol buḳ'a-i mübārekede ser-ḥalḳa-i tevḥīd ü teẕkīr ve 'Ömer Beg Cāmi'i'nde kürsī-nişīn-i naḳl-i tefsīr iken biñ otuz ṭoḳuz Rebī'u'l-āḫir'inde rebī'-i ḥayātı āḫir ve seyr-i nev-bahār-ı 'ālem-i envār ile mütefāḫir oldı. Zāviyesi sāḥasında medfūndur.

1 - SE
2 Uzunköprili Sinān SE
3 Ergeneköprisi:Uzunköpri SE
4 455b E
5 İfāżaya SE

li-Mü'ellifihi[1] Şeyḫ-i kāmil Sinān Efendi'nüñ
Menzilin cennet ide Rabb-ı cemīl

Riḥletin gūş idince **[464a]** tārīḫin
Didiler göçdi āh o şeyḫ-i celīl[2] (1039)

'Azīz-i mezbūr çeşme-i ḫūrşīd gibi da'imü'l-feyż-i fā'iżü'n-nūr, mecma'u'l-baḥreyn-i 'ilm ü 'irfān, mevridü'n-nehreyn-i fażl ü beyān, ṣābit-ḳadem-i maḳām-ı tecrīd, pergār-ı edvār-ı eṭvār-ı tevḥīd, ḫarīṭa-i sīne-i pür-sekīnesi levḥ-i maḥv ü[3] iṡbāt, İskender-i rūḥ-ı pür-fütūḥı ẓulemāt-ı 'ademde reh-yāb-ı āb-ı ḥayāt, dervīş-i fānī-meşreb, müstaġnī-i 'ālī-maṭlab, eş'ār-ı dil-āvīzi keyfiyyet-i 'ışḳ u maḥabbetle pür-şūr ve "Sinānī" maḫlaṣı ile meşhūr idi. Bu ḥaḳīrüñ ol diyārda ferş-i kilīm-i iḳāmet itmesine bunlaruñ iltifātı bādī ve ser-çeşme-i maḥabbetleri ābiş-ḫor-ı ḳalb-i ṣādī olup[4] üç sene miḳdārı taḥte'ş-şu'ā'-ı luṭf u iḥsānları ve ġarḳ-ı envār-ı feyż-i bī-kerānları olmış idüm.

Mıṣrā' Demler o demler idi zemān ol zemān idi

Bu beyt anlaruñdur:

Beyt Egerçi dāġ-ı sīnem yāre 'arż itmek murādumdur
Velīkin ża'fdan ṭāḳat mi var çāk-i girībāna

eş-Şeyḫ Yaḥyā (Yeñişehrli Şāmī[5] Yaḥyā Efendi)

Şehr-i cennet-şi'ār-ı Şām'da maḥalle-i Ṣāliḥiyye'den ẓuhūr ve eşrāf-ı sādātdan bir merd-i ṣāliḥuñ ḫānedānına feyż-i nūr itmiş idi. Kibār-ı meşā'iḫ-ı Ḳādirī'den Şeyḫ Aḥmed-i Simāṭī ḫidmetlerinden[6] taḥṣīl-i merām ve simāṭ-ı ni'met-i ifāżaların mebżūl-i ḫavāṣṣ u 'avām idüp seyāḥat-i aḳṭār-ı Rūm iderek medīne-i Tırḥala'ya ḳudūm itmişler idi. Ol diyār-ı celīlü'l-miḳdārda on sene miḳdārı ḳarār ve ḳulūb-ı aḥbāba ifāża-i envār eyleyüp biñ on senesi ḥudūdında

1 li-Mü'ellifihi:Tārīḫ-i Faḳīr E, SE (SE'de her iki başlık da yazılmıştır.)
2 دیدیلر کوچدی آه او شیخ جلیل
3 Maḥv ü:maḥv-i SE
4 ṣādī olup:ṣānī SE
5 Yeñişehrli Şāmī:Tırḥalalı Şāmī Şeyḫ SE
6 Simāṭī ḫidmetlerinden:Simāṭī'den SE

Yeñişehr'de "Meḥemmed Çāvuş" nām kimse bunlaruñ şevḳına bir zāviye binā idüp şeref-i ḳudūm erzānī buyurmışlar idi. Ba'dehu Etmekci-zāde Aḥmed Paşa vaẓā'if-i keş̱īre ta'yīn ve idrārāt-ı zāviyeyi vāṣıl-ı merātib-i mi'īn eyleyüp dergāh-ı irşād-penāhı ol aḳṭāruñ Ka'betü'l-'uşşāḳı ve şöhret-i ṭannānesi 'ālem-gīr olmaġın şehrī vü āfāḳī ṣoḥbet-i feyż-baḫşlarınuñ müştāḳı iken biñ ḳırḳ senesi evā'ilinde 'azm-i 'ālem-i bāḳī itmişler idi. Ṣaḥn-ı zāviyede defīn ve maḫdūm-ı mükerremleri Seyyid[1] Şerefe'd-dīn Çelebi yirlerine seccāde-nişīndür.

'Azīz-i mezbūr kerāmāt-ı 'aliyye ile meşhūr, ṣayyib-i midrār gibi dest-i seḫāsı dā'imü'l-idrār[2] ve mānend-i mihr-i tābdār nücūm-ı dā'ire-i encümenlerine fā'izü'l-envār, ḫizāne-i ġayba[3] dest-yāz, murād-baḫş-ı erbāb-ı rāz ü aṣḥāb-ı niyāz, keşf ü kerāmātı zebān-zed-i aḥbāb, efrād-ı zemāneden şeyḫ-i 'alī-cenāb idi.

eş-Şeyḫ İbrāhīm (İbrāhīm-i Laḳānī)[4]

Diyār-ı Mıṣriyye'nüñ a'lem-i 'ulemāsı, etḳā vü evra'-ı nāsıdur. Nice yıllar Cāmi'-i Ezher'de ḥalḳa-beste-i ders-i 'āmm ve 'ilm ü 'ibādetle sübḥa-şümār-ı şühūr u a'vām olup biñ ḳırḳ senesi evā'ilinde ḥacc-ı şerīfden ḳufūl ḫilālinde intiḳāl eyledi.

Şeyḫ-i mezbūr "İbrāhīm-i Laḳānī" dimekle meşhūr, ekş̱er-i 'ulūm-ı dīniyyede şeyḫu'l-fenn, be-taḫṣīṣ uṣūl-i dīn ü uṣūl-i şer'de nādire-i zemen, memālik-i Mıṣr ve aḳṭār-ı Ḥicāz ü Yemen'de ṣadāret-i 'ilmiyye bunlara müntehī, enfās-ı müteberrikesi ḫāṭır-fürūz ve şeybe-i nūrāniyyesi behī, ṣalāḥ u taḳvāyı cāmi', pīr-i edīb ü mütevverri' idi.

Āş̱ār-ı 'ilmiyyesinden tefsīr-i şerīf ü ḥadīş̱de te'līfātı ve uṣūl ü fürū'da ta'līḳātı ve ekş̱er-i fünūnda resā'ili ve mebāḥiş̱-i ġāmıżada taḥḳīḳ-ı mesā'ili vardur. Eşher muṣannefātı 'ilm-i kelāmda olan manẓūmesi ve şerḥidür.

[Diyār-ı 'Arab ve Anaṭolı 'Ulemāsı]

Ma'lūm ola ki diyār-ı 'Arab'uñ 'ulemāsı ḥadd ü iḥṣādan bīrūn **[464b]** ve nümūne-nümāyü'l-ḥadīş̱-i ẕū-şücūndur. Lākin tafṣīl-i ḥālleri ve mertebe-i

1 - SE
2 456a E
3 Ġaybiyyeye SE
4 271b SE

kemālleri ma'lūm-ı cāmi'u'l-ḥurūf olmayup ve mufaṣṣal tercemelerine ẓafer bulmayup ṭabaḳāt erenlerinden ba'ż-ı hem-'aṣrlar ol ḫidmeti itmām ve taḥrīr-i tevārīḫ-i 'ulemā-yı a'lām itmekle ol vādīde taḥrīk-i[1] kümeyt-i aḳlām kılınmadı.

Biñ tārīḫinden ṣoñra 'ulemā-yı Mıṣr'dan Bekrī-zādeler ki ḫānedān-ı ḳadīm-i fażl ü kemāldür, ve Bedre'd-dīn Ḳarāfī ve Ṣāliḥ Bulḳīnī ve ḳarībü'l-'ahd olan Maḳarrī ki maġāribe fużalāsından vāṣıl-ı derece-i 'ālü'l-'āldür, emṯāl ü aḳrānı ile mütercem ve fużalā-yı Şām'dan Ḥasan Būrīnī ki Beytü'l-maḳdis eṭrāfından ẓuhūr idüp Şām'da Rūmiyye müderrisi iken intiḳāl itmişdür, fāżıl-ı lebīb ve elsine-i ṣelāṣede şā'ir-i edībdür. *Dīvān-ı İbn Fārıż*'a şerḥi ve āṯār-ı mu'teberesi vardur. Ve Fāżıl-ı Ġazzī ki manẓūm tefsīr yazmışdur, meşhūr-ı 'Arab ü 'Acem'dür. Ve ekābir-i Ḥaleb'den Ebü'l-cūd Efendi biñ altı tārīḫinde pāye müderrisi olmış idi. Otuz sene miḳdārı muḳaddem-i 'ulemā ve me'ẕūnun bi'l-iftā olmışdur. Ba'dehu pāye-i mevleviyyet 'ināyet olınmış idi ve birāderi Ebü'l-yümn daḫı vecāhet-i vicāh ṣāḥibidür. Şeyḫ 'Ömer-i 'Urżī ḫod a'lem-i 'ulemā-yı Şāfi'iyye'dür ve dört cildde *Şifā*'ya şerḥi vardur. Her biri fāżıl-ı müsellemdür.

Vilāyet-i Anaṭolı'da ḫod kenār erlerinüñ nihāyeti ve ṣuleḥā vü meşā'iḫuñ ḥadd ü ġāyeti yoḳdur. Cümleden vilāyet-i Ṣaruḫān'da vāḳi' belde-i meşhūre-i Aḳḥiṣār'da sākin Ebu's-su'ūd Efendi tefsīrine ḥāşiye ta'līḳ iden Rūmī Efendi didükleri fāżıl-ı nāmdārdur. Gün gibi pür-iştihārdur.

eş-Şeyḫ 'Abdu'r-raḥmān (Ḳarabaş Efendi)

Mu'allim-i sulṭānī, 'allāme-i bī-müdānī 'Ömer Efendi'nüñ birāder-i kihteri Ḳarabaş Efendi ḥażretleridür. Belde-i Amāsıyye'den ḳudūm ve devr-i mecālis-i 'ulemā-yı Rūm idüp ḫ̆āce-i Sulṭān Murād-ı Ṣāliṣ Sa'de'd-dīn Efendi ḫidmetlerinden iḥrāz-ı şeref-i mülāzemet ve ba'ż-ı medāris-i 'ilmiyyede müdārese-i fünūn-i dīniyyeye müdāvemet eyledükden ṣoñra ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken biñ yedi Ṣa'bān'ında elli aḳçe ile Mekke-i Mükerreme'de vāḳi' medāris-i Süleymāniyye'nüñ birini iḫtiyār ve ol ḳuṭr-ı cennet-rüsūmda ḳarār itmiş idi. Ba'dehu ziyāret-i vādī-i 'Abbās ve şi'ār-ı 'Abbāsiyye'yi destār ü libās idüp[2] va'ẓ ü naṣīḥat ile ṭanīn-endāz-ı mesāmi'-i aḳtār ve "Ḳarabaş Efendi" 'unvānı ile şöh-

1 taḥrīr-i R1, E
2 456b E

ret-şi'ār oldı. Biñ otuz ḥudūdında Mekke-i müşerrefe ḳażāsı i'tibārı ile teşrīfleri alınup vaẓā'if-i celīle ta'yīn olındı. Mekke-i Mükerreme'nüñ eşref-i a'yānı ve aḳdem-i erkānı iken biñ ḳırḳ senesi dāḫilinde erkān-ı ḥayātı teveccüh-i zevāl ve mesmūmen intiḳāl eyledi.

'Azīz-i mezbūr ṭalāḳat-ı lisān ve selāset-i[1] beyān ile meşhūr, dīn ü dünyāyı cāmi', mütemevvil ü müteşerri', 'aynu'l-a'yān, şeyḫ-i 'ālī-şān idi.

eş-Şeyḫ Ḥüseyn (Ṭoġanī Dede)

Vilāyet-i Rūm kasabāṭından Ṣofya eṭrāfında "Berġofça" nām ḳaṣabadan pedīdār ve sipāh zümresi ile sipāhī olup[2] nice yıllar küffār-ı ḫāksār ile mutaṣaddī-i gīrūdār olmış idi. Ba'dehu iḫtiyār-ı ṭarīḳ-ı faḳr ü fenā ve mücāhede-i nefs-i kāfir-mācerā idüp ḫūd-ı āhenīn yirine külāh-ı peşmīn giyüp rū-be-rāh-ı ṭarīḳ-ı Mevlānā olmış idi. Ḥālā āstānede seccāde-nişīn olan Bekir Çelebi'nüñ bāzdārı olmaġla "Ṭoġanī Dede" dimekle iştihār bulmış idi. Ba'dehu maẓhar-ı iltifāt-ı maḫdūm-ı 'ālī-miḳdār olup Yeñiḳapu'da vāḳi' Zāviye-i Mevleviyye'de şeyḫ-i ṣāḥib-i iḳtidār **[465a]** oldı. Otuz seneye ḳarīb naḳl-i *Meṣnevī* ve ders-i ma'nevī üzere sübḥa-gerdān-ı eyyām ü leyāl iken biñ ḳırḳ Ẕi'l-ḳa'de'sinüñ ġurresinde intiḳāl eyledi. Mevlevī-ḫāne sāḥasında medfūn ve nişāngāh-ı tīr-i du'ā-yı ehl-i derūndur.

'Azīz-i mezbūr ḥüsn-i 'aḳīde ile meşhūr, dervīş-ṭab' u seḫā-güster, ni'met-güẕār ü fuḳarā-perver, mu'azzez ü mükerrem, melek-nihād ādem idi. Ol zümreden bir ferd bunlaruñ vāṣıl olduġı 'izzete vāṣıl olmamış ve bunlar bulduġı māl ü cāh u iḳbāli bulmamış idi.

Meḥemmed Çelebi (Müneccim[3] Meḥemmed Çelebi)

İstanbul'da neş'et iden ḳul oġlanlarındandur[4]. Evā'il-i ḥālinde ṣūret-i 'avāmda geşt ü güẕār ve[5] 'ayyāşān ü ḳallāşān-ı rūzgārı hem-dest ü hem-kār idüp ol ḥālde 'ilm-i nücūmı kemā-yenbaġī taḥṣīl ve bedr-i temām gibi dā'ire-i isti'dādı

1 Selāmet-i SE
2 Sipāhī olup:- SE
3 Müneccimbaşı SE
4 ḳuloġullarından SE
5 - R1, E

tekmīl itmiş idi. Mertebe-i ḳābiliyyeti ma'lūm-ı ṣudūr-ı kirām olduḳda şeh-zāde muvaḳḳiti olup vaẓīfe-i mu'ayyene ile ikrām olınmış idi. Ba'dehu fenninde ferīd ve 'aṣrında vaḥīd olup re'īsü'l-müneccimīn ve esrār-ı felekiyyeye emīn olmış idi. Biñ ḳırḳ Ẕi'l-ḥicce'sinde naḳd-i müneccem-i 'ömri temām ve rūz-nāme-i eyyām-ı ḥayātı ḳarīn-i ḫitām oldı.

Üstād-ı mezbūr kemāl-i ḥaẓāḳat ile meşhūr, rāzdār-ı sipihr ü aḫter, Bircīs gibi 'ālī-naẓar ü ṣāfī-güher;

Beyt Dil-i şeydā olup naṭ'-ı fenānuñ vāḳıf-ı rāzı
Ṭoḳuz ḳatdan görür bāzīçe-i çarḫ-ı daġal-bāzı

mażmūnı üzere fenninde yegāne, taḳvīmleri düstūrü'l-'amel-i zemāne idi.

Merḥūm Meḥemmed Çelebi'nüñ[1] ḥaẓāḳatine müte'alliḳ ḥikāyātındandur pādişāh-ı cihān Sulṭān Aḥmed Ḫān[2] intiḳāl eyledükde merḥūma yārān ṭanz-künān basṭ-ı kelām iderler ki "Ne 'aceb, bu maḳūle vāḳı'a-i 'aẓīmeye bu sene[3] istiḥrāc itdügüñüz taḳvīmde işāret itmeyesüz." dirler. Meḥemmed Çelebi merḥūm[4] cevāb virür ki "Bu sene ḥizāne-i 'āmireye ref' itdügüm nüsḫa-i taḳvīme naẓar olınsun, işāret itmişümdür." diyüp naẓar olınduḳda fi'l-ḥaḳīḳa[5] "Pādişāh-ı 'ālem-penāhuñ ḳuvvetine delālet ider." diyüp ḳuvvet lafẓını şeddesüz ve bir noḳṭa ile yazup bir noḳṭayı sürḫle ḳomış bulurlar.[6]

[İbn eş-Şeyḫ 'Abdu'l-laṭīf (İbn 'Abdu'l-laṭīf[7])

İsmi ma'lūm degüldür.[8] Babası yirine Vefā Zāviyesi'ne şeyḫ olmış idi, fī Cemādiye'l-ūlā sene 1005.[9] Biñ ṭoḳuz senesinde vücūda gelüp biñ ḳırḳ birde

1 Merḥūm//Çelebi'nüñ:Merḥūmuñ SE
2 272a SE
3 Yıl SE
4 - R1, E
5 Fi'l-ḥaḳīḳa:- SE
6 Bu paragraf E'de sayfa kenarında bulunmaktadır. R1'de ise biyografinin ortasında yer almaktadır. Eserin genel kompozisyonunda bu tür hikayeler ilgili bulunduğu biyografinin sonunda yer aldığı için en sona alındı.
7 İbn 'Abdu'l-Laṭīf:- R1, E
8 İsmi//degüldür:- R1, E
9 Fī//1005:- SE

vefāt eyledi[1]. İntiḳāl ilā raḥmeti'llāhi teʿālā, fī Muḥarrem sene iḥdā ve erbaʿīn ve elf. Pīr-i ṣāliḥ-i muʿammer idi[2].

Emīr Efendi

İsmi maʿlūm degüldür. Küçük Ayaṣofıyya şeyḫi iken fevt olup yirine İsmāʿīl Efendi oldı, fī sene 1041[3].]

eş-Şeyḫ Muṣṭafā (Şeh-zāde İmāmı Muṣlī Çelebi)

Vālid-i mācidleri diyār-ı Ḳaraman'dan gelüp ḥāfıẓ-ı *Kelām-ı Melik-i ʿAllām* olmaġla Ṣoġuḳḳuyı Cāmiʿi'nde imām olmış bir merd-i ṣāḥib-i benām idi. Kendüler maḥalle-i mezbūrede neş'et ve muḳaddimāt-ı ʿulūmı ḳırā'at eyleyüp "Amāsıyyeli ʿĪsā Efendi[4]" dirler fāriġ ü āzade ve mütemaḥḥıż-ı ʿilm ü ʿibāde bir pīr-i rūşen-żamīrüñ tilmīẕ-i ḥāṣṣı ve āyinedār-ı vech-i iḫtiṣāṣı olup enfās-ı ʿĪsevī'sinden vāṣıl-ı ḥayāt-ı ebedī ve nā'il-i feyż-i sermedī olmış idi. Anlaruñ sevḳı ile ṭarīḳ-ı ʿilme sālik ve mutaṣaddī-i ḳaṭʿ-ı mesālik olup Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi ḫidmetlerine intisāb ve iktisāb-ı luṭf-ı bī-ḥisāb üzere iken baʿż-ı cehelenüñ taḳaddüminden dil-gīr ve sedd-i rāh olan aḥcāruñ teṣādüminden münkesirü'z-żamīr olup ṭarīḳdan ferāġat ve iḫtiyār-ı gūşe-i ʿuzlet itmişler idi. Biñ sekiz[5] tārīḫinde Ṣoġuḳḳuyı Müderrisi Caʿfer Efendi pāye-i Ṣaḥn iʿtibārı ile ikrām ve dāḫil rütbesi ile iḥtirām olınup cihet-i iʿādesini bunlara teklīf eyledükde defʿ-i ḫāṭır içün ḳabūl ve ol ciheti meclis-i müẕākereye vesīle-i vuṣūl itmiş idi. Mülāzım olduḳdan ṣoñra tekrār ferāġ iḫtiyār idüp Şeh-zāde Cāmiʿi'nde imām ve cihet-i vaʿẓ ü teẕkīr ile mürşid-i enām olmışlar idi.

[Mülāzemet fī nevbet-i Aḫī-zāde sene 1010[6].]

Baʿdehu Ḥamīdī Seyfu'llāh Efendi yirine Cāmiʿ-i Sulṭān Meḥemmed Ḫān kürsīsine ṣuʿūd, baʿdehu Tatar Dervīş Efendi yirine Süleymāniyye maḥfiline vürūd idüp vāʿiẓ-i Cāḥıẓiyyü't-taʿbīr ve nāṣıḥ-ı mü'eṣṣir-taḳrīr iken **[465b]** biñ ḳırḳ bir Cemādiye'l-āḫire'sinüñ ikinci güni yevmü'l-cumʿada kürsī-i vaʿẓ ü

1 Biñ//eyledi:- R1, E
2 İntiḳāl//idi:- SE
3 İbn//1041, der-kenār R1, E
4 - SE
5 457a E
6 Mülāzemet//1010, der-kenār R1, E

naṣīḥatden bedel serīr-i ten-şūyı maḥall idüp maḥmil-i tābūtla muṣallāya güẕār ve duʿā vü ṣenā ile ʿazm-i mezār-ı fa'iżü'l-envār itmişler idi. Yirlerine Ḳāżī-zāde Efendi maḥfil-nişīn-i vaʿẓ ü teẕkīr ve güher-niṣār-ı ḥadīṣ ü tefsīr oldı.

ʿAzīz-i mezbūr fażīlet-i ʿilmiyye ile meşhūr, ehl-i taḳvā vü müteverriʿ, tābiʿ-i sünnet ü müteşerriʿ, mecmaʿu'l-baḥreyn-i ʿilm ü ʿamel, ḳıdve-i meşā'iḫ-ı kümmel idi.

eş-Şeyḫ Meḥemmed (Ḳāżī-zāde)

Belde-i ṣāfiye-i Ṣofya'dan pedīdār ve "Ḳāżī-zāde" ʿunvānı ile şöhret-şiʿār olup taḥṣīl-i ʿilm ü ʿirfānla vāṣıl-ı dil-ḫˇāh ve ṭarīḳ-ı saʿādet-refīḳ-ı ṣūfiyyeye rūbe-rāh olmış idi. Zāviye-i Meḥemmed Paşa'da rāviye-i irşādı ābiş-ḫor-ı enām olan şeyḫ-i benām Vāʿiẓ Emīr Efendi ḫidmetlerinden taḥṣīl-i kām idüp biñ on beş tārīḫinde ʿazīz-i mezbūr ʿazm-i dārü's-selām itdükde ḫalīfe-i seccāde-nişīn ve ḳā'im-maḳām olmış idi. Otuz üç tārīḫinde ʿÖmer Efendi merḥūm yirine Cāmiʿ-i Kebīr-i Ayaṣofıyya'da cumʿa vāʿiẓi olup;

Beyt واعظان کین جلوه در محراب و منبر میکنند
چون بخلوت میروند آن کار دیکر میکنند [1]

mażmūnından nümūdār, ārāyiş-i kürsī-i bülend-iʿtibār iken biñ ḳırḳ bir senesi ḫilālinde irtiḥāl eyledi. [Vaʿẓiyye vaẓīfesi ḥālā re'īsü'l-müfessirīn ve tācü'l-müẕekkirīn olan Ḳāżī-zāde Efendi ḫidmetlerine tevcīh olındı[2].]

ʿAzīz-i mezbūr şeyḫ-i vecīh ü vaḳūr, liḥye-i siyāh-fāmı ḫaṭṭ-ı ber-kürsī gibi dil-peẕīr, ḥilye-i şerīfesi taḳrīr-i ʿuyūn itmekde miṣāl-i taṣvīr, reng-i rūyı ḥüsn-i Yūsuf gibi fitne-i zenān ve ezvāc-ı ṭāhirāta ḳasem-i şerʿī itmekde pehlivān, semīn ü ten-āver, maḫdūm-ı vecāhet-güster idi

eş-Şeyḫ İsmāʿīl (Mevlevī İsmāʿīl Efendi)

Nuḳre-i vücūdı ḫāk-i pāk-i Anḳara'dan ẓuhūr ve āteş-i saʿy ü mücāhede ile ḳabūl-i sikke-i feyż ü şuʿūr idüp sermāye-i ṭabʿ-ı māder-zād ile vāṣıl-ı nişāb-ı is-

1 "Mihrapta ve minberde böyle görünen vaizler, yalnız kaldıklarında başka işler çevirirler." (Beyit Hâfız-ı Şirâzî'ye aittir.)

2 Vaʿziyye//olındı, der-kenār E

ti'dād olduḳdan ṣoñra sālik-i ṭarīḳ-ı Mevlevī ve gencūr-ı ḫizāne-i ma'nevī olmış idi. Ba'de tekmīli't-tarīḳ ve taḥṣīl-i mertebetü't-taḥḳīḳ Ġalaṭa'da vāḳi' İskender Paşa Zāviyesi'nde *Meṯnevī*-ḫᵛān olmış idi. Nice zemān;

Beyt Nāya āheng itdi muṭrib devr idüp cām-ı şarāb
Mevlevīler gibi girdiler semā'a her ḥabāb

mażmūnı üzere bā'iṯ-i cem'iyyet-i aḥbāb ve ser-ḥalḳa-i meclis-i pür-sūz u tāb olup biñ ḳırḳ bir senesi evāsıṭında rūd-ı zindegānīsi bī-āb ve dūlāb-ı emeli ḫarāb olmış idi. Yirine Ādem Çelebi şeyḫ-i mükerrem oldı.

'Azīz-i merḳūm hiṣṣedār-ı ekṯer-i 'ulūm, müteverri' ü müteşerri', dervīş-i edīb-i mütevāżı' idi. *Meṯnevī-i Şerīf*'e şerḥi vardur. Biñ otuz senesinde ẓuhūr iden cild-i sābi' bunlaruñ iltifātı ile şā'i' olup aña daḫı müstaḳill şerḥ yazmışlardur.

[Otuz altı cild te'līfi vardur[1].]

Ẕākir[2] 'Abdī Dede: Bunlara[3] hem-'aṣr olan dedelerden biri daḫı 'Abdī Dede'dür. Anaṭolı diyārından gelüp Ḳāsımpaşa'da müceddeden bir zāviye binā itmiş idi. Mecẕūb-naḳş ve mücāhid 'azīz idi[4]. Himmet-i aḥbāb ile zāviyeyi itmām ve evḳāf ü idrārātını ḳarīn-i ḫitām idüp ri'āyet-i uṣūl üzere iken necm-i ḥayātı üfūl itmiş idi.

eş-Şeyḫ İbrāhīm (Cerrāḥ Vā'iẓi)

Anaṭolı diyārından gelüp dārü'l-mülk-i İstanbul'da taḥṣīl-i 'ulūm ve tekmīl-i levāzım-ı manṭūḳ u mefhūm itdükden ṣoñra ba'ż-ı meşā'iḫa ḫidmet ve iktisāb-ı ādāb-ı ṭarīḳat eyleyüp Piyāle Paşa Cāmi'i'nde imām ü ḫaṭīb ve zāviyesinde şeyḫ-i edīb olup[5] ba'dehu Cerrāḥ Meḥemmed Paşa Cāmi'i'nde vā'iẓ ü müẕekkir ve muḥaddiṯ ü müfessir olmış idi. Ba'dehu ba'ż-ı cevāmi'de va'ẓ ü teẕkīr ile ḳulūb-ı nāsı tenvīr üzere iken biñ ḳırḳ iki Şevvāl'inde[6] 'ālem-i envāra sefer ve maḥalle-i ḫamūşāna güẕer ḳılmış idi.

1 Otuz//vardur:- R1; der-kenār E
2 Ẕikr-i E
3 - SE
4 457b E
5 272b SE
6 tārīḫinde SE

Şeyḫ-i merḳūm cāmi'-i eştāt-ı 'ulūm, ḳuvve-i ḥāfıẓası temām, kelimātı ḳarīn-i intiẓām, ḳaṣṣāṣ-ı şehr içinde benām idi.

Meḥemmed Dede (Ṣaçlı Meḥemmed Dede)

Gelibolı eṭrāfından bürūz ve 'ulūm u ma'ārifden fetḥ-i künūz-ı rumūz idüp dānişmend olduḳdan ṣoñra **[466a]** Ḳonya'da seccāde-nişīn-i irşād olan Ezelī-zāde Efendi ḥidmetlerine vāṣıl ve eṭvār-ı sülūkden ba'ż-ı mertebeye nāil olmış iken ceẕbe-i İlāhiyye'ye mazḥar ve āteş-i 'ışḳ-ı cān-sūz ile nihāl-i āmāli ḫākister olup;

Beyt Başı ḳaba yalın ayaḳ abdāluñ olmışdur güneş
Bir yirde ārām eylemez şevḳuñla dünyāyı gezer

mażmūnı üzere nice yıllar vādī-i televvünde temekkün ve maḥv-ı āṯār-ı ta'ayyün ḳılup mānend-i necm-i gīsūdār "Ṣaçlı Meḥemmed Dede" dimekle şöhret-şi'ār olmış idi. Ḳırḳ sene miḳdārı Unḳapanı'na ḳarīb bir mekteb gūşesinde sākin olup;

Mıṣrā' Yā gibi ḳaddüñ kemān it çille-i merdān çıḳar

mefhūmına muvāfiḳ gerden-bend-i 'alā'iḳdan āzād ve peyvend-pāre-sāz-ı evtār-ı me'mūl ü murād olmış idi. Ba'dehu Vezīr-i A'ẓam Gürci Meḥemmed Paşa ibrāmı ile cāme vü destār giymek iḫtiyār itmiş idi. Evāḫir-i 'ömrinde erbāb-ı dīvāndan Cebeciler Kātibi Tüfengci-zāde ile üns ü ülfet eyleyüp on seneden ziyāde hem-ḫāne vü hem[1]-ṣoḥbet olmış idi. Biñ ḳırḳ üç Rebī'u'l-evvel'inde[2] intiḳāl eyledi. Muḳaddemā sākin olduġı mekteb sāḥasında medfūndur.

'Azīz-i merḳūm mu'teḳad-i ṣıġār ü kibār-ı ḫalḳ-ı Rūm, 'ulemā vü vüzerā yanında mu'azzez ü mükerrem, naẓargāh-ı selāṭīn-i Süleymān-ḫaşem, sinni ṭoḳsandan mütecāviz, belki 'aḳd-ı 'āşire mütenāhiz, pīr-i nūrānī-şi'ār, zāl-i gerdūn gibi pür-iştihār idi.

1 Ehl-i SE
2 Rebī'u'l-evvel'inde:senesinde SE

[Āḫir-i Vefeyāt]

Teşerrüf-i Serīrü's-salṭanatü'l-'Oṯmāniyye ve Tezeyyün-i Mesnedü'l-ḥükūmetü'l-ḫāḳāniyye bi-Vücūdi Sulṭānina'l-a'ẓami'l-ekrem ve Ḳudūmi Ḫāḳānina'l-efḍali'l-efḫam es-Sulṭān İbn es-Sulṭān Ḥażret-i es-Sulṭān[1] Murād Ḫān bin es-Sulṭān Aḥmed Ḫān ابد الله تعالي دولتهم و ضاعف علي اعداء الدين صولتهم[2] **Yevmü'l-aḥad er-Rabi' 'Aşere min-Şehri Ẕi'l-ḳa'deti'l-ḥarām min-Şühūrin, Sene İṯneyn ve Ṯelāṯīn ve Elf**

Tārīḫ-i Ḥażret-i Şeyḫü'l-İslām

Ḫān Murādü'l-'ādil[3] (1032)

Tārīḫ-i Dīger Mıṣrā'[4]

Didiler Sulṭān Murād-ı Rābi' oldı pādişāh[5] (1032)

Ḳaṣīde-i Cülūsiyye der-Ṣıfat-ı Taḫt li'l-'Abdi'l-faḳīr 'Aṭāyī[6]

Ṣubḥ-dem taḫta geçüp şāh-ı Süleymān-te'yīd
Ḥamdü li'llāh ki şeref burcına geldi ḫūrşīd

Refrefü'ş-şerefdür ol taḫt-ı sa'ādet ki anı
Bulsa zer küngüreli tāc idinürdi Nāhīd

Bārek-Allāh zihī taḫt ki her mismārı
Oldı ṣandūḳa-i pür-gevher-i iḳbāle kilīd

Levḥaş-Allāh zihī destgeh-i 'ālī kim
Ṣaḫre-i leyle-i mi'rāc gibi ḳadri mezīd[7]

La'l-i raḫşānı nigīndān ile altun ḳandīl
Oldı mişkāt aña taḫt-ı hümāyūn u sa'īd[8]

1 Es-Sulṭān:- R1, E
2 "Devletleri yüce olsun, dîn düşmanları üzerindeki egemenlikleri de kat kat artsın."
3 خان مراد العادل
4 Tārīḫ//Mıṣrā':- R1, E
5 ديديلر سلطان مراد رابع اولدى پادشاه
6 Bu kaside SE'de eserin bitiminden sonra yazılmış, 273b varağına konulmuştur. li'l-'Abdi'l//'Aṭayī:- R1; Ḳaṣīde//'Aṭāyī:Ḳaṣīde-i Cülūsiyye-i Rāḳımu'l-ḥurūf SE
7 Levḥaş//mezīd:- SE
8 458a E; 274a SE

Çıḳdı eyvān-ı şerefden yine bir şāh-nişīn
Dest-i mi'mār-ı ḳażā eyledi bir ṭarḥ-ı cedīd

Buldı bārān-ı ḥavādiṯle[1] ḫalel olsa n'ola
Taḫt-bend-i ḥarem-i 'izz ü sa'ādet tecdīd

Gören ol taḫt-ı zeri ṣaḥn-ı serāy içre ṣanur
Dür ü yāḳūt ile bir ḳaṣr-ı cinān-ı cāvīd

Oldı gūyā kemer-i bāb-ı hümāyūn miḥrāb
Maḥfil-i cāmi'-i iclāldür ol taḫt-ı sedīd

Bir güzel gūşedür anda o hümāyūn evreng
Ḥüsn-i maṭla'la[2] o dergāha olup beyt-i ḳaṣīd

Yaraşur taḫt-ı zer ol pāye-i[3] sīmīn üzre
Gūyiyā taḫt-ı revānı götürür pīl-i sefīd

Dīde-i düşmene bir menḳal āteş görinür
La'l ü yāḳūt ile ol ḫırmen-i āmāl ü ümmīd

Ṭa'ne ṭaşın atar ol taḫt-ı muraṣṣa' felege
Eyledi çarḫ-ı ṯevābit[4] anı ol mürvārīd

Āyete'l-kürsī-i cāh olmış aña ḥırz-ı şerīf
Zer-kitābe ḫaṭ-ı pür kürsī-i ta'vīẕ-i müfīd

Oldı ol taḫt-ı felek-kevkebe ẕātü'l-kürsī
Anda tāc-ı zer-i pür-şa'şa'a resm-i ḫūrşīd

'Arş ḳandīlidür[5] ol tāc-ı muşa'şa' gūyā
Buldı[6] fer anuñ ile kürsī-i gerdūn temhīd

Ḥabbeẕā tāc-ı zer-endūd-ı muraṣṣa' ki anuñ **[466b]**
Oldı her la'l-i teri cevher-i cām-ı Cemşīd

1 ḥavādiṯde SE
2 Maṭla'da SE
3 Bābe-i SE
4 Nevbet SE
5 ḳandīl-i bülenddür SE
6 Bağladı SE

Nūr-baḫş olmaġ-içün her ṭarafa şem‘ gibi
Geçdi tāc-ı zer ile taḫta şehenşāh-ı reşīd

Āfitāb oldı żiyā-baḫş-ı hilāl-i iclāl
Geçicek taḫt-ı zere ḫusrev-i seyyāre-i ‘īd

Şeb-çerāġ oldı meger kim ḳafes-i zergerde
Ya o dīvāre-i zīver[1] dür-i şehvār-ı ferīd

Bargāh-ı kereme açmış idi dest-i du‘ā
Āḫir irişdi murāda hele ol taḫt-ı sa‘īd

Dür-i dürc-i ‘aẓamet dürrī-i burc-ı devlet
Meh-i gerdūn-ı ḫilāfet şeh-i pür-dāniş ü dīd

Şeref-i şems-i kerem sā‘at-i nev-rūz-ı himem
Pertev-i nūr-ı[2] ḥarem āyet-i naṣr ü[3] te'yīd

Baḥr-kef çarḫ-ṣadef emn-kenef ‘adn-şeref
Mihr-tef şīr-telef māh-hedef tīr-berīd

Āsumān-kevkebe Cem-mertebe Sulṭān Murād
Ki olur mürşid-i iclāline iḳbāl mürīd

Ol ki olmışdı ḥadā-ḫ˘ān-ı ḳaṭār-ı cāhı
Hevdec-i çarḫ-ı berīn üzre ezelden Nāhīd

Ol ki olsa yaraşur hey'et-i ġarrā-yı hilāl
Fażl-ı menşūrına zer-ḥulle-i tuġra-i cedīd

Ol ki virür direm-i encümi resm-i mu‘tād
Vālī-i kişver-i ṣubḥ itse berātın tecdīd

Ḳaṣr-ı zer-şemse-i mihre ‘alemi rükn-i rekīn
Seyl-i idbār-ı sipihre işigi sedd-i sedīd

1 Zer bu SE
2 Pertev-i nūr-ı:Pür-nūr-ı SE
3 Naṣr ü:naṣr-ı SE

Mīl-i iklīl-i zeri ṭa'ne-zen-i tāc-ı Zuḥal
Rīze-seng-i ḥaremi ser-şiken-i ḫaṣm-ı 'anīd

Nīzesi ḫāme-i fetvā-dih-i ḳatl-i düşmen
Ḫanceri defter-i 'ömr-i siteme rāy-ı reşīd[1]

Himemi[2] genc-i ṭılısmāt-ı Ceme ḳufl-şiken
Ḳalemi maḫzen-i pür-gevher-i fażla ıḳlīd

Levḥ-ı sīmīn-i mehe böyle yazar evṣāfın
Mihr-i zerrīn-ḳalem ol kātib-i ferḫunde-neşīd

Dem-i şemşīr-i muḫalif-şiken-i şer'-i Nebī
Berḳ-ı envār-ı eşi"a-fiken-i Rabb-ı mecīd

Ebr-i nīsān-ı kerem ṣā'iḳa-bār-ı saṭvet
Āb ü[3] āteş-i be-hem ḥikmet-i luṭf u temhīd

Ḫāriḳu'l-'āde nüvāzişgerī-i ṭāli'-i sa'd
Dil-firībāne kerem-güsterī-i baḫt-ı sa'īd

Ḥamdü li'llāh peder ü 'amm ü birāder mülkin
Vāriṯ-i vāḥid olup aldı o sulṭān-ı vaḥīd[4]

Minnet Allāha gidüp hevl-i ẓalām-ı ḥayret
Oldı bir necm-i hüdā evc-i sa'ādetde bedīd

Baş ḳaldurmayup itsek yiridür secde-i şükr
Oldı rūzı bize rū[5]-māl-i der-i şāha ferīd

Özge 'īd oldı cihān ḫalḳına beyne'l-'īdeyn
Baḫşiş-i 'īddür erkāna ol in'ām-ı sa'īd

N'ola dā'im kemerin kāh-keşān eylese pür
Zer-feşāndur eli yollarda miṯāl-i ḫūrşīd

1 Resīd SE
2 Himmeti SE
3 Āb ü:Āb-ı SE
4 458b E; 274b SE
5 - SE

Himmetiyle şu ḳadar münbasiṭ erbāb-ı ġumūm
Dil-i pür-ġamdan açılsa n'ola ḳufl-i ta'ḳīd

Şiddet ol deñlü muḫālif ḫaṭ-ı fermānına kim
Az ḳaldı ki gide maḥv ola resm-i teşdīd

Ṭutar anuñ yirini ẕerre-i mihr-i rāyı
Dem-i ṣubḥ olsa eger püf-zen-i şem'-i ḫūrşīd

İtse ḫūrşīdi eger ḥāris-i dīvānı ṭaleb
Uyarur bād-ı seḥer ḫīzān-ı vaḳt-i temcīd

Pençe-i mihr-i şu'ā'-efgene beñzer desti
Her ḳaçan raḫş-ı felek-seyre binüp atsa cirīd

Girse 'Abbāsī-şi'āra yaraşur şāh-ı 'Acem
Oldı zīrā işidüp ḳahrını cāndan nevmīd

Bīm-i ḳahr ile irüp ṣarṣar alur destinden
Devr-i 'adlinde ki ḫancer çeke şāh-ı güle bīd

Aġzını ġonce-ṣıfat ḳana boyar dest-i ḳażā[1]
Kim ki devrinde eme la'l-i leb cām-ı nebīd

Ṣalsa 'aksin ḳılıcı āyine-i pūlāda
Rīz rīz ola miṣāl-i dil-i 'uşşāḳ-ı ḥadīd

İrse enfās-ı nesīm-i keremi cā'izdür
Nergise bāṣıra-baḫş olsa ruṭūbetle cedīd

Behredār olsa nemekdān-ı yem-i luṭfından
Mūmyā ḫāṣṣıyetin feyż ide ecsām-ı[2] ḳadīd

Ḫaste-i dār-ı şifā-yı keremi cān-ı 'alīl
Beste-i ṭavḳ-ı 'ubūdiyyetidür ḥabl-i verīd

Ẓāhir olınca hemān kevkebe-i iḳbāli
Bezm-i devletde kesildi bu ḳadar güft ü[3] şinīd

1 ṣabā SE
2 Ecsāma SE
3 Güft ü:güft-i SE

Göricek **[467a]** taḫt-ı ʿadāletde şeh-i devrānı
ʿArza girse yaraşur ḫāme-i ferḫunde-nüvīd

Pādişāhum benüm ol mīr-i livā-yı ʿirfān
Ṭarz-ı ḫāṣum ki göre ḫusrev iderdi taḳlīd

Ṣūretā kemterīn ammā söze gelse ṭabʿum
Geçinür ʿālem-i maʿnāda şehenşāh-ı ferīd

Ḫuṭbe vü sikkesi dībāce ile mühr-i ḳabūl
Suḫan aḥkāmını dīvān idüp itdüm tecdīd

Dür-i menṯūrına inşālarımuñ öykünemez
Fıḳrasın[1] itse muraṣṣaʿ ne ḳadar mürvārīd

İtse taḥrīr ḳaçan mū-şikāf-ḳalemüm
Lafẓdan itmek olur rūḥ-ı kelāmı tecrīd

Zāde-i ṭabʿ-ı güher[2]-rīzüme taḳlīd idemez
Gerçi zuʿmınca fülān ibn fülān idi ḥafīd

Ḳanḳı ḫayyāl-i suḫandur ki cerīden ide redd
Girse meydāna ḳaçan kilk-i kümeytāne ṭarīd

Dildür işrāḳ-ı maʿārifle muşaʿşaʿ mülki
Ki ola bir ṭarafı ḳulzüm-i pür-dürr-i ferīd

Bu ḳadar gevheri bir ġavṭada itdüm taḥṣīl
Yümn-i baḫtuñ ile[3] iy şāh-ı Sikender-te'yīd

N'ola luṭfuñla ʿAtāyīyi ser-efrāz itseñ
Fażl ile oldı benī-nevʿi miyānında ferīd

Naḳl-i şeh-nāme-i medḥuñ yiter itdi demidür
Eyleye ḫayr-duʿā ḫāme-i zībende-neşīd

1 Fıḳrası SE
2 Gevher SE
3 Baḫtuñ ile:baḫtuñladur SE

Nitekīm taḫta geçüp ḫusrev-i mülk-i ḫāver
Ala baḫşīşle teraḳḳīsini māh-ı nev-i 'īd

Dā'imā taḫt-ı sa'ādetde olup genc-efşān
Ḳıla her emrde tevfīḳ-ı ilāhī te'yīd[1]

Nāme-i cāhına 'unvān olup āyāt-ı ẓafer
Ẕeyl-i menşūr-ı celāli ola ḳayd-ı te'bīd

'Ömr ü devlet müteraḳḳī 'aẓamet rūz-efzūn
Cāh ü şevket müteżā'if dem-i iḳbāl mezīd

Ricāl-i Devlet-i 'Alīyyeleri[2]

Vüzerā-yı 'iẓām

Kemān-keş 'Alī Paşa: Sulṭān Muṣṭafā Ḫān 'aṣrında Merre Ḥüseyn Paşa yirine vezīr-i a'ẓam olmış idi. Cülūs-ı hümāyūn-ı pādişāhīde ṣadr-ı a'zam idi. Ba'dehu ṭab'-ı tama'-pesendi şe'āmeti ile maẓhar-ı ḳahr-ı Ḳahramānī oldı, fī 14 Cemādiye'l-āḫire sene 1033.

Çerkes Meḥemmed Paşa: Silaḥdārlıḳdan Şām beglerbegisi olmış idi. Ba'dehu vezīr-i rābi' oldı. Ba'dehu Kemān-keş yirine vezīr-i a'ẓam olup serdārlıġla Anaṭolı'ya geçdi. Lārende ḳurbında Ābāza Meḥemmed Paşa ile ceng idüp bozdı. Ba'dehu Toḳat ḳışlasında iken fevt olup mühr-i ṣadāret ve serdārlıḳ Diyārbekr muḥāfaẓasında olan Ḥāfiẓ Aḥmed Paşa'ya gönderildi, fī selḫi Rebī'u'l-āḫire sene 1034.

Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa: İstanbulīdür. Ḥarem-i ḫāṣda ḫidmet iderek yolıyla ṭoġancıbaşı olmış idi. Ba'dehu Dervīş Paşa yirine ḳapudan oldı, fī Muḥarrem sene 1015. Ba'dehu Şām beglerbegisi, ba'dehu Baġdād ve Vān ve Arżırūm ve Anaṭolı eyāletleri ile kām-rān, ba'dehu vezāretle Diyārbekr'de mīr-i mīrān olmış idi. Ba'dehu Meḥemmed Paşa yirine vezīr-i a'ẓam olup serdārlıġla Baġdād'ı muḥāṣara eyleyüp ḳufūl eṣnāsında ma'zūl oldı. Mühr-i ṣadāret, vekālet-i 'uzmā mesnedinden müteḳā'id Ḫalīl Paşa'ya virildi, fī 28 Rebī'u'l-evvel sene 1036.

1 459a E; 275a SE
2 Bu başlık ve münderecâtı SE'de 272b'de yer almaktadır.

Ḫalīl Paşa (ṯāniyen): Vezāretden müteḳā'id iken tekrār vezīr-i a'ẓam olup Arżırūm'ı muḥāṣara eyledi. Fetḥi müyesser olmayup Toḳat ḳışlasında iken 'azl olındı, fī Receb 1037.

Māte, fī sene 1039. Üsküdār'da Şeyḫ 'Azīz Maḥmūd Efendi Ḥażretleri Zāviyesi'ne ḳarīb türbe-i maḫṣūṣada medfūndur. İstanbul'da cāmi'-i şerīfi vardur[1].

Ḫusrev Paşa: Bosneviyyü'l-aṣldur. Ḥarem-i ḫāṣṣ-ı sulṭānīde silaḥdār iken Bayram Paşa ḥażretleri[2] yirine yeñiçeri aġası olmış idi. Ḥāfıẓ Paşa ile ma'an Baġdād muḥāṣarasında ḫidmet eyleyüp ma'zūl olmış idi. Ba'dehu Diyārbekr beglerbegisi olmaḳ üzere İstanbul'dan çıḳup İznīḳmid'de mühr-i vezārete[3] vardı. Toḳat'a uġrayup evvel bahārda Arżırūm'ı muḥāṣara eyleyüp Ābāza'yı tesḫīr idüp āstāneye geldi, fī sene 1038.[4] Ba'dehu 'Acem niyyetine çıḳup Baġdād'ı muḥāṣara eyledi. Bir iki def'a Ḳızılbaş ile ceng idüp muẓaffer oldı. Tekrār sefere ḥāżırlanurken 'azl olındı, yevmü'ṣ-sebt 29 Rebī'u'l-evvel sene 1041. **[467b]** Maġrūr-ı bī-bāk, nehhāb u seffāk idi[5]. Ḫusrev Paşa'yı[6] Toḳat'da Murtażā Paşa ḳatl eyledügi[7] ḫaberi vāṣıl oldı, yevmü'l-ḫamīs 19 Ṣa'bān sene 1041[8].

Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa (ṯāniyen): Vezīr-i ṯāliṯ iken tekrār vezīr-i a'ẓam oldı. Üç ay yigirmi gün ḫidmet idüp Dīvān-ı Hümāyūn'da 'asker ṭalebi ile ḳatl olındı, fī yevmü'ṣ-ṯülāṯā 19 Receb sene 1041[9].

Receb Paşa: Bosnevīdür. Bostāncıbaşı iken niḳrise mübtelā olmaġın müteḳā'id olmış idi. Ba'dehu vezāret iḥsān olınup Ḳaradeñiz'e[10] Ḳazaḳ def'ına serdār olmış idi. Şecā'ati ẓāhir olup Ḫalīl Paşa yirine ḳapudan oldı. Biñ otuz beş Şevvāl'inüñ on sekizinci güni Gürci Paşa ḳatl olınup ḳā'im-maḳām oldı. Ba'dehu Ḫalīl Paşa vezīr-i a'ẓam olduḳda āṣaf-ı ṯānī olup öte yaḳaya gitdükde ṯāniyen ḳā'im-maḳām oldı. Ḫusrev Paşa ṣadāretinde daḫı bilā-faṣl ḳā'im-maḳām olup Ḥāfıẓ Paşa vezīr-i a'ẓam olduḳda kemāl-i ġurūrından taḳaddümine rāżī

1 Māte//vardur, der-kenār R1
2 - SE
3 ṣadāret SE
4 evvel//1038:- R1
5 Bu cümle SE'de biyografinin sonunda yer almaktadır.
6 'azl//Paşa'yı:- SE
7 Murtażā Paşa//eyledügi: Murtażā Paşa eliyle ḳatl olınduġı SE
8 Maġrūr//1041:- R1
9 459b E
10 273a SE

olmayup bi'l-āḫire taḥrīk-i fitne ile ḳatl itdürüp yirine vezīr-i aʿẓam olmış idi. Ḫıyāneti ẓāhir olmaġla dīvāndan geldükden ṣoñra daʿvet olınup ḳatl olındı, yevmü'l-iṯneyn 27[1] Şevvāl sene 1041.

Meḥemmed Paşa Ḥażretleri *ebbeda'llāhu teʿālā devletuhu*: Arnavudi'l-aṣldur. Ḥarem-i ḫāṣṣ-ı sulṭānīden çıḳup mīr-āḫūr iken Mıṣr eyāleti virildi. Gelüp vezīr-i rābiʿ olmış idi. Receb Paşa yirine ṣadr-ı aʿzam oldı. Baʿdehu serdār olup Ḥaleb'de ḳışladılar. Ḥālā rü'esā-yı ʿasker ile Diyārbekr'de muḥāfaẓa üzerelerdür.

Zemān-ı salṭanatlarında ḳā'im-maḳām-ı ṣadr-ı aʿẓam olan vüzerā-yı Cem-ḥaşemdür[2]

[Gürci Meḥemmed Paşa]: Çerkes Meḥemmed Paşa serdār olup öte yaḳaya gitdükde vezāret-i ʿuẓmādan müteḳāʿid olan Vezīr-i Ṯānī Gürci Meḥemmed Paşa ḳā'im-maḳām oldı, fī Receb sene 1033. Meḥemmed Paşa fevt olup mühr-i şerīf Ḥāfiẓ Aḥmed Paşa'ya gönderildükde maḳāmlarına ḳā'im olup anlar Baġdād seferinde iken ḳatl olındı, fī 18 Şevvāl sene 1035.

Ḳapudan Receb Paşa: Ḳā'im-maḳām olup Mīr-āḫūr Ḥasan Aġa ḳapudan oldı. Baʿdehu Ḫalīl Paşa vezīr-i aʿẓam olup serdār olduḳda ṯāniyen ḳā'im-maḳām oldı, fī Rebīʿu'l-āḫir[3] sene 1036. Baʿdehu Ḫusrev Paşa yirine daḫı ḳaldı, fī Receb sene 1037. Ḥāfiẓ Paşa vezīr olduḳda vezīr-i ṯānī oldı, fī Rebīʿu'l-evvel sene 1041.

[Bayram Paşa Ḥażretleri]: Meḥemmed Paşa yirine Bayram Paşa ḥażretleri ḳapudan-ı baḥr oldı, fī sene 1043.

Ḳapudan-ı baḥr olanlar[4]

Receb Paşa: Be-cāy-ı Ḫalīl Paşa ḳā'im-maḳām şüd, fī sene 1035.

Ḥasan Paşa: Çatalca'da bir yeñiçerinüñ oġlıdur. Çāşnī-gīr Meḥemmed Aġa'ya ḫidmet iderken serrāc şāgirdi oldı. Aġası fevtinde serrāc-ḫāneye alınup Sulṭān Aḥmed Ḫān ibtidā Edrine'ye giderken Muṣṭafā Aġa ḫidmetine taʿyīn

1 27:2 SE
2 Bu başlık ve içeriğindeki bilgiler R1 ve SE'de bulunmamakta olup E'de ise sayfa kenarında yer almaktadır.
3 - R1, SE
4 Bu başlık ve içeriğindeki bilgiler R1 ve SE'de bulunmamakta olup E'de ise sayfa kenarında yer almaktadır.

olındı. Ḥafṣa menzilinde aġa, ḳızlar aġası olup tefe'ül itmiş idi, fī sene 1014. Ba'dehu ḳapucıbaşı ve mīr-āḫūr olup ḳapudan oldı, fī Şevvāl sene 1035. 'Azl olındı, fī sene 1040. Rūmili'ne 'asker iḫrācına gidüp Yeñişehr'de füc'eten fevt oldı, fī sene 1041. Aġası menzilinde medfūndur.

Cānpūlād-zāde Muṣṭafā Paşa: 'Azl, fī sene 1042.

Ca'fer Paşa: Budin beglerbegisi oldı, fī Muḥarrem sene 1044.

Ḥüseyn Paşa: [Ca'fer Paşa yirine ḳapudan oldı.]

Meşā'īḫ-i İslām

Veliyyü'n-ni'am-ı eyyām, şeyḫü'l-islām ibn şeyḫü'l-islām ḥażret-i Yaḥyā Efendi *sellemehu'llāhu ve medde ẓıllehu 'ale'l-'ālemīn āmīn*: Biñ otuz bir Receb'inde Ḫˇāce-zāde Es'ad Efendi ḥażretleri müteḳā'id olup bunlar mesned-i fetvāya müteṣā'id olmışlar idi. Cülūs-ı hümāyūnda müftī bunlardur.

Es'ad Efendi Ḥażretleri (s̱āniyen): Biñ otuz iki Ẕi'l-ḥicce'sinde anlar teḳā'üd iḫtiyār eyleyüp bunlar mükerreren mesned-nişīn-i fetvā olmışlar idi. Otuz dört Ṣa'bān'ınuñ on dördünci güni intiḳāl eylediler. *Nevvera'llāhu ḳabrehu.*[1]

Yaḥyā Efendi Ḥażretleri (s̱āniyen): Es'ad Efendi merḥūm intiḳālinde maḳāmlarına i'āde olınmış iken Recep Paşa mekri ile müteḳā'id oldılar, fī 20 Receb sene 1041[2].

Ḥüseyn Efendi Ḥażretleri[3]: Fetret-i 'askerde müftī olup ba'dehu 'azl ve nefy olınup fevt oldı, fī evā'ili Receb sene 1043[4].

Yaḥyā Efendi Ḥażretleri (s̱āliṣen): Ta'ayyünleri cihetinden māni' mündefi' olmaḳ ile[5] teşrīf-i maḳām-ı mu'ayyenlerini müstetbi' oldı. دام مرجعا للانام مدى الدهور والاعوام[6]

1 Bu dua, sadece SE nüshasında bulunmaktadır.
2 Oldılar//1041:oldı, sene biñ ḳırḳ bir 2 Receb SE
3 - R1, E
4 SE'de yıl yazı ile yazılmıştır.
5 - SE
6 "Asırlar ve yıllar sürdükçe Allah insanlığın sığınağı olsun."

Ṣudūr-ı ʻulemā-yı Rūm

Ḥüseyn Efendi (evvelā): Devlet-i Muṣṭafāviyye'de Ketḫudā Muṣṭafā Efendi yirine ṣadr olmışlar idi. Cülūs-ı hümāyūnda ṣadr-ı Rūm bulınup baʻdehu müteḳāʻid oldı, fī Ẕi'l-ḳaʻde sene 1032[1].

Bostān-zāde Meḥemmed Efendi (ṯāniyen): Dāmādı Kemān-keş ʻAlī Paşa devletinde ṣadr-ı Rūm olup ʻazl olındı, fī evāsıṭi[2] Cemādiye'l-āḫire sene 1033.

Ġanī-zāde Meḥemmed Efendi (ṯāniyen): İkinci defʻada[3] ṣadr-ı Rūm olup baʻdehu müteḳāʻid oldı, fī Şevvāl sene 1034[4].

Şerīf Meḥemmed Efendi: Anaṭolı'dan Rūm'a naḳl olınup baʻdehu müteḳāʻid oldı, fī Ṣafer sene 1035.

Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed Efendi (ṯāniyen): İkinci defʻada[5] ṣadr olup Gürci Meḥemmed[6] Paşa ḳatlinde ʻazl olındı, fī 21[7] Şevvāl sene 1035.

Ḥüseyn Efendi (ṯāniyen): İkinci defʻada[8] ṣadr olup baʻdehu müteḳāʻid olmış idi, fī 25 Rebīʻu'l-āḫir sene 1037.

ʻAzmī-zāde Muṣṭafā Efendi: Anaṭolı'dan maʻzūl iken ṣadr olup maʻzūl oldı[9], fī Ramażān sene 1038.

Ḥasan Efendi Ḥażretleri[10]: Anaṭolı'dan müteḳāʻid iken ṣadr olup ʻazl olındı, fī Ṣafer sene 1039.

Bostān-zāde Yaḥyā Efendi Ḥażretleri[11]: Anaṭolı'dan maʻzūl iken ṣadr olup müteḳāʻid oldılar, fī 26 Ẕi'l-ḳaʻde sene 1039.

Ebū Saʻīd Efendi Ḥażretleri [468a]: Anaṭolı'dan Rūm'a naḳl olınup mü-

1 1032:1033 SE
2 - SE
3 İkinci defʻada:Ṯāniyen SE
4 460a E
5 İkinci defʻada:Ṯāniyen SE
6 - R1, E
7 - SE
8 İkinci defʻada:Ṯāniyen SE
9 maʻzūl oldı:ʻazl şüd SE
10 - SE
11 - SE

teḳā'id oldılar, fī 24[1] Muḥarrem sene 1041.

Ḥüseyn Efendi (s̱ālisen): Üçünci def'ada ṣadr-ı Rūm olup şīr-pençeden fevt oldı, diyü 'azl olındı, fi 26 Ṣafer sene 1041.

Çeşmī Meḥemmed Efendi: Anaṭolı ṣadrı iken ṣoñ dīvān güni Ḥüseyn Efendi'nüñ fevti ḫaberi dīvāna vāṣıl olduḳda ḥużūr-ı pādişāhīye 'arż olınup manṣıb-ı ṣadāret bunlara 'ināyet olınmış idi. Ḥayātda olduġı mesmū' olmaġın çehārşenbe güni vaḳt-i maġribde anlar Rūm'da, bunlar Anaṭolı'da muḳarrer ḳılındı, fī 27 Ṣafer sene 1041.

Ḥüseyn Efendi (rābi'an): Dördünci def'ada ṣadr olup maḳām-ı fetvāya terfī' olındı, fī Receb sene 1041.

Çeşmī Meḥemmed Efendi (s̱āniyen): İkinci def'a[2] Anaṭolı'dan Rūm'a naḳl olınup bir hefteden ṣoñra 'azl ve nefy olındı, fī Receb sene 1041.

Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed Efendi (s̱āliṣen): Üçünci def'a[3] ṣadr-ı Rūm olup manṣūban intiḳāl eyledi, fī Ẕi'l-ḥicce sene 1042.

Ḫˇāce-zāde[4] 'Abdu'llāh Efendi Ḥażretleri: Anaṭolı'dan naḳl olındılar. ابد الله ايام دولته و مد ظلال سعادته[5]

Ṣudūr-ı Anaṭolı

Bostān-zāde Yaḥyā Efendi Ḥażretleri[6]: Birāder-i mihterleri yirine ṣadr olmışlar idi. Cülūs-ı hümāyūndan ṣoñra 'azl olındılar, fī Ẕi'l-ḳa'de sene 1032.

'Azmī-zāde Efendi: İstanbul'dan ma'zūl iken ṣadr olup 'azl olındı, fī Ẕi'l-ḳa'de sene 1033[7].

Şerīf Efendi (s̱āniyen): Anaṭolı'dan müteḳā'id iken tekrār olup Rūm'a naḳl olındı, fī Şevvāl sene 1034.

'Alī Çelebi-zāde 'Abdu'llāh Efendi (evvelā): İstanbul'dan ma'zūl iken ṣadr

1 24:26 R1
2 İkinci def'a:Ṣāniyen SE
3 üçünci def'a:Ṣāliṣen ṣadr SE; üçünci def'ada s̱ālişen R1
4 Ḫˇāce-zāde:- R1, E
5 "Allah onun devletinin zamanını ebedî kılsın, mutluluk gölgesini uzatsın."
6 - SE
7 460b E

oldı. Baʿdehu ʿazl olındı, fī evāḫiri Şevvāl sene 1035[1].

Ḥasan Efendi Ḥażretleri[2]: İstanbul'dan maʿzūl iken ṣadr olup baʿdehu ʿazl olındı, fī evā'ili[3] sene 1037.

Ṣāliḥ Efendi: İstanbul'dan müteḳāʿid[4] iken ṣadr olup fevt oldı, fī Receb sene 1037.

ʿAlī Çelebi-zāde Efendi (ṯāniyen): Anaṭolı'dan maʿzūl iken tekrār oldı. Baʿdehu ʿazl olındı, fī Ramażān sene 1038.

Ebū Saʿīd Efendi Ḥażretleri: İstanbul ḳażāsından[5] naḳl olınup baʿdehu Rūm'a terfīʿ olındı, fi 26 Ẕi'l-ḳaʿde sene 1039.

Ebu's-suʿūd-zāde Efendi Ḥażretleri[6]: İstanbul'dan müteḳāʿid iken ṣadr olup ʿazl olındılar, fī Muḥarrem sene 1041.

Çeşmī Meḥemmed Efendi: İstanbul'dan müteḳāʿid iken Anaṭolı ṣadrı olmışlar idi. Ḥüseyn Efendi vefāt itdi, zuʿmı ile Rūm'a terfīʿ olındı, fī 26 Ṣafer [yemü'ṯ-ṯülālā][7] sene 1041.

Ḫˇāce-zāde ʿAbdu'llāh Efendi: İstanbul'dan munfaṣıl iken Anaṭolı ṣadrı olmışlar idi. Ḥüseyn Efendi ḥayātda olmaġla yirinde muḳarrer ḳılınup Çeşmī Efendi daḫı Anaṭolı'ya ʿavd eyleyüp bunlar daḫı arpalıḳları ile ḳaldı, fī 27 Ṣafer [yemü'l-erbaʿā][8] sene 1041.

Çeşmī Meḥemmed Efendi (ṯāniyen): Rūm'a olmış iken bir günden ṣoñra Anaṭolı'ya ʿavd eyleyüp baʿdehu Ḥüseyn Efendi müftī olduḳda tekrār ḫalef oldı, fī Receb sene 1041.

Ḫˇāce-zāde ʿAbdu'llāh Ḥażretleri[9] (ṯāniyen): Mükerreren[10] Anaṭolı ṣadrı

1 SE'de bu tarih yazıyla yazılmıştır. 273b SE
2 - SE
3 - SE
4 Maʿzūl SE
5 İstanbul ḳażāsından:İstanbul'dan SE
6 - R1, SE
7 Yevmü'ṯ-ṯülāṯā, der-kenār E
8 Yevmü'l-erbaʿā, der-kenār E
9 - SE
10 Ṯāniyen SE

olup Ḳara Çelebi-zāde Efendi maḥlūlinden Rūm'a naḳl olındılar, fī Ẕi'l-ḥicce sene 1042.

Mollā Aḥmed Efendi-zāde Nūḥ Efendi Ḥażretleri: [Ḥālā ṣadr-ı Anaṭolı'dadur]. *Ebbeda'llāhu te'ālā devletuhu's-sermediyye*.

Ḳużāt-ı dārü's-salṭana

Çeşmī Meḥemmed Efendi (ṯāniyen): Devlet-i Muṣṭafāviyye'de Ḥasan Efendi ḥażretleri[1] yirine olmış idi, fī Şa'bān sene 1032. Ba'de'l-cülūs 'azl olındı, fī Ẕi'l-ḥicce sene 1032.

Ṣāliḥ Efendi: Ba'dehu fāriġ oldı, fī 21[2] Cemādiye'l-āḫire[3] sene 1033.

Hidāyetu'llāh Efendi: Ba'dehu 'azl olındı, fī 12 Ramażān sene 1033.

'Uşşāḳī-zāde Efendi: Ba'dehu 'azl olındı, fī 9 Muḥarrem sene 1034.

Ebū Sa'īd Efendi Ḥażretleri: Ba'dehu 'azl olındı, fī 4 Muḥarrem sene 1035.

Ṭulumcı Ḥüsām Efendi: Ba'dehu 'azl olındı, fī 21 Şevvāl sene 1035.

Ebu's-su'ūd-zāde Efendi Ḥażretleri[4]: Ba'dehu 'azl olındı, fī ġurre'i Cemādiye'l-ūlā sene 1036[5].

Ebū Sa'īd Efendi Ḥażretleri (ṯāniyen): Anaṭolı'ya **[468b]** naḳl olındılar, fī 27 Ramażān sene 1038.

Nūḥ Efendi: Ba'dehu 'azl olındı, fī 27 Ẕi'l-ḳa'de sene 1039.

Receb Efendi: Ba'dehu 'azl olındı, fī 13 Ẕi'l-ḳa'de sene1040.

Mūsā Efendi: Ba'dehu 'azl olındı, fī 6 Şevvāl sene 1041.

Çivi-zāde Efendi: Ġalaṭa'ya naḳl be-cāy-ı Ḥüseyn Efendi-zāde, fī 12 Rebī'u'l-evvel sene 1042.

---

1 - SE
2 21:- SE
3 21 Cemādiye'l-āḫire:25 Ẕi'l-ḳa'de E
4 - SE
5 461a E

Maḫdūm-ı Ḥüseyn Efendi: Edrine'den naḳl olındı. Ba'dehu bī-cürm Ḳıbrıs'a nefy olınup anda fevt oldı[1], fī Receb sene 1043.

Ḳara Çelebi-zāde 'Abdu'l-'azīz Efendi Ḥażretleri[2]: Ba'dehu 'azl olındı. [Mekke'den ma'zūl iken Edrine i'tibār olınmış idi.][3] Bī-günāh Ḳıbrıs'a nefy olındı[4], fī şehri[5] Ṣafer sene 1044. Bir buçuḳ seneden ṣoñra bi-'avnihi sübḥānehu ḫalāṣ müyesser oldı[6], *fe-lehu'l-ḥamdu ve'l-minne.*[7]

Ḳara Çelebi-zāde Maḥmūd Efendi[8]: Fī şehri Ṣafer sene 1044[9].

el-Vaḳā'i' Elletī Vaḳa'at fī Zemāni Salṭanati Sulṭānina'l-a'ẓam
خلد الله[10] خلافته الى انتهاء ابد الابدين آمين[11]

Kemile bi-'avni'llāhi te'ālā fī evveli Rebī'u'l-āḫir sene 1044. Ḥarrerehu el-faḳīr 'Aṭā'u'llāh el-Ḳāżī bi-Üsküb ġufire lehu.

---

1 Ba'dehu//oldı:- R1, SE
2 Ḳara//Ḥażretleri:'Azīz Efendi Maḫdūm-ı Ḳara Çelebi-zāde E; 'Azīz Efendi Maḫdūmı Ḳara Çelebi-zāde R1
3 Mekke'den//idi:- R1, SE; der-kenār E
4 Bī-günāh//olındı:- R1, SE
5 - SE
6 Bir//oldı:- R1, SE
7 Fe//minne:- R1, SE
8 Ḳara//Efendi:Maḥmūd Efendi Maḫdūm-ı Ḳara Çelebi-zāde Efendi E, R1
9 R1'de sene kısmı yazılmamıştır.
10 Eserin sonunda yer alan bu başlık SE nüshasında mevcuttur. Diğer pek çok yazma nüshada da yer alan bu başlığın taşıdığı anlama bakılırsa Nev'îzâde Atâyî, eserini getirdiği 1044/1634 yılında hâlâ tahtta olan Sultan IV. Murad'ın zamanında gelişen önemli olayları ileriki yıllarda bu başlık altında kaleme almayı tasarlamıştır. Fakat 1046/1636 senesinde vefat ettiği tahmin edilen yazarın ömrü buna kifâyet etmemiştir.
11 "Allah onun hilafetini ilelebet devamlı kılsın, âmîn." (Bu dua cümlesinden sonra SE nüshası ketebe kaydı ve diğer yazmalarda 17. tabakanın şeyh ve mutasavvıf biyografilerinin hemen sonrasında yer alan, Nev'îzâde'nin IV. Murad'ın tahta çıkışı için yazdığı "Cülûsiyye Kasidesi" ile sona ermektedir.)

[TEZYĪL]

[İstanbulī ʻAlī Çelebi (İstanbulī ʻAlī Çelebi) [1]

Üç sene ḳırḳdan ʻazl, Medrese-i Emīniyye ʻan-maḥlūli Kātib Aḥmed, Şevvāl sene 1002. Üçşerefeli be-cāy-ı Rāzī, Ẕi'l-ḳaʻde, sene 1007 müyesser oldı. Medrese-i Ḳāsımpaşa be-cāy-ı İsmāʻīl Efendi, Cemādiye'l-āḫir sene 1008. Dārü'l-ḥadīṯ-i Edrine be-cāy-ı Teẕkireci Tāce'd-dīn, Şaʻbān sene 1011. Üçşerefeli Ṣaḥn ḥükmi ile be-cāy-ı Rāzī Efendi, Ramażān 1011. Bāyezīdiyye-i Edrine be-cāy-ı Hidāyet-i Manavī, selḫ-i Şaʻbān sene 1012. Selīmiyye-i Edrine be-cāy-ı mezbūr, Muḥarrem 1013. Ḳażā-yı Ḳuds-i Şerīf be-cāy-ı Ḫusrev-ẓade, Ṣafer 1016. ʻAzl, yirine Ṭulumcı Ḥüsām ṣāniyen, Ṣafer 1017. Ṣāniyen be-cāy-ı Yumurṭa Vāʻiẓi, Şaʻbān sene 1020. ʻAzl, yirine Kerīm Çelebi Yeñişehr'den Şevvāl 1021. Ḳażā-yı Medīne-i Münevvere be-cāy-ı Sinān-zāde, Şevvāl 1021. ʻAzl, yirine ʻUşşāḳī-zāde Ẕi'l-ḥicce sene 1022. Ḳażā-yı Burūsa be-cāy-ı Ramażān Çelebi, Cemādiye'l-evvel sene 1029. ʻAzl, yirine Ebu's-suʻūd-zāde Efendi Ramażān 1029. Ḳażā-yı İzmir be-cāy-ı Yoḳyoḳ sene 1030. ʻAzl, yirine Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Efendi, Cemādiye'l-āḫir sene 1031. Varna arpalıḳ. Ḳażā-yı Edrine be-cāy-ı Ebu's-suʻūd-zāde Efendi, ġurre-i Ẕi'l-ḥicce sene 1032. Varna'ya naḳl, yirine Nūḥ Efendi. Māte sene 1044.]

[ʻAllāme Şeyḫī Efendi en-Naḳīb (ʻAllāme Şeyḫī Efendi en-Naḳīb)[2]

El-Mevlā Şeyḫ Meḥemmed bin Burhāne'd-dīn. Vulide min-ḥudūdi sene 985. ʻAbdu'l-cebbār-zāde Efendi'nüñ Vālide Medresesi iʻādesinden mülāzım olmışdur. Ḳırḳ aḳçe medreseden maʻzūl iken Fetḥiyye'de Sinān Paşa ḫāricine be-cāy-ı Nā'ib Meḥemmed, Ramażān sene 1019. Baʻdehu Zāl Paşa'ya ḥareket be-cāy-ı Baḥrī-zāde, Ramażān 1021. Şāh Sulṭān pāyesine be-cāy-ı Ḳara Saʻīd, Ramażān sene 1024. Ṣaḥn'a be-cāy-ı Ṣıdḳī, Muḥarrem sene 1028. Ḫāṣekī altmışına be-cāy-ı Aġızbozan ʻAbdu'llāh, Receb sene 1029. Sulṭān Selīm-i Ḳadīm'e be-cāy-ı Ṣıdḳī, Şaʻbān sene 1031. Süleymāniye taḥillesi Fenārī-zāde Şeyḫī, Ra-

1 Bu biyografi ketebe kaydından sonra geldiği, taslak hâlde olduğu ve sadece E nüshasında bulunduğu için köşeli parantez içerisinde verildi.

2 Bu biyografi ketebe kaydından sonra geldiği, taslak hâlde olduğu ve sadece E nüshasında bulunduğu için köşeli parantez içerisinde verildi.

mażān sene 1031. Ḳuds-i Şerīf ḳażāsı be-cāy-ı Mütevellī, Ramażān sene 1031. 'Azl, yirine 'Alī Çelebi, Ẕi'l-ḳa'de sene 1032. Dāmād şüd. Anaṭolı ṣadāreti Ẕi'l-ḳa'de sene 1039. Neḳābet be-cāy-ı Şerīf Efendi, sene 1039. Arpalıḳ İznīḳmid be-cāy-ı A'rec, Dimetoḳa be-cāy-ı Şerīf Efendi, sene 1040. Rodoscuḳ'dan 'azl ve 'ayyene Emīr-i Anḳaravī. Ṣāre ḳāżiyen Burūsa be-cāy-ı Velī-zāde. Māte fī sāḥil-i Cidde sene 1044.]

[Ḳara Şeker Efendi (Ḳara Şeker Efendi)[1]

Ḫ̆āce Efendi'den mülāzım olup ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken Medrese-i Muṣṭafā Paşa ḫāriciyle ibtidā bunlara virildi, Receb sene 1017. Yirinde pāye şüd Ẕi'l-ḥicce sene 1018. Ṣaḥn be-cāy-ı Bī-endām, Cemādiye'l-evvel sene 1023. Ḳażā-yı Āmid be-cāy-ı Cerrāḥ-zāde, Cemādiye'l-evvel sene 1025. 'Azl, yirine Ḥüsām-zāde, nā-ḳabūl, ba'dehu Ṣarı 'Abdu'llāh, Receb sene 1030. Ḳażā-yı İzmir be-cāy-ı Arnavud Maḥmūd, Ramażān sene 1038. 'Azl, yirine Memik-zāde Rebī'u'l-evvel sene 1039. Medīne-i Münevvere be-cāy-ı Emīr-i Anḳaravī, Receb 1041. Mekke be-cāy-ı Maḥmūd. Pirizrin Rebī'u'l-evvel sene 1042. Māte.[2]]

[Ṣarı 'Abdu'llāh Efendi (Ṣarı 'Abdu'llāh Efendi)[3]

Kāmī-zāde'den mülāzım oldı. Medrese-i Burnaz be-cāy-ı Belġıradī, Ramażān sene 1022. Dāvud Paşa be-cāy-ı Ḥasan Efendi Saḳḳā, Receb sene 1026. Orḫāniyye-i İznīḳ be-cāy-ı Nūru'llāh el-Ḥamīdī. Nā-ḳabūl şüd, Rebī'u'l-evvel sene 1027. Tekrār Dāvud Paşa be-cāy-ı ḫalef Ḳāmetī, Receb sene 1027. İtmekci-zāde 'an-maḥlūli Edībī, Muḥarrem sene 1028. Şāh Sulṭān be-cāy-ı Niksārī, Şa'bān sene 1029. Ṣaḥn be-cāy-ı 'Azīz Çelebi, Rebī'u'l-evvel sene 1030. Ḳażā-yı Maġnisa be-cāy-ı Ḥüsām-zāde, nā-ḳabūl, Rebī'u'l-evvel sene 1030. 'Azl, yirine Ṣıdḳī Çelebi, Şa'bān 1030. Āmid'den İzmir'e naḳl be-cāy-ı Ṭoḳuz-zāde, Receb 1035. Yirine Maḥmūd-ı Ḫūk. Ṣāniyen be-cāy-ı ḫalef. Yirine Arnavud

1 Bu biyografi ketebe kaydından sonra geldiği, taslak hâlde olduğu ve sadece E nüshasında bulunduğu için köşeli parantez içerisinde verildi.

2 462b E

3 Bu biyografi ketebe kaydından sonra geldiği, taslak hâlde olduğu ve sadece E nüshasında bulunduğu için köşeli parantez içerisinde verildi.

Maḥmūd, Ramażān sene 1037. Üsküdār be-cāy-ı Martolos-zāde, Ramażān 1038. Yirine Ḥāfıẓ, Şa'bān sene 1039. Ṣāniyen be-cāy-ı Kātib Şeyḫi, Şevvāl 1042. 'Azl, yirine Baldır-zāde, Ramażān. Māte 1044, ba'de 3 şehr.]

[es-Seyyid Meḥemmed Efendi İbn Müfti'l-enām Ḥüseyn Efendi (es-Seyyid Meḥemmed Efendi İbn Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi)[1]

Vulide fī ḥudūdi sene 1008. Mülāzemet-i Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi. Ḳırḳla Medrese-i Ḫıżr Çelebi be-cāy-ı Bī-endām, evā'il-i sene 1018. Teraḳḳī ile yirinde ḫāric, Ẕi'l-ḥicce sene 1018. Ḥāfıẓiyye'ye ḥareket be-cāy-ı Mütevellī, Ramażān sene 1023. Pāye ile Meḥemmed Aġa be-cāy-ı Ḥabīb, Ẕi'l-ḳa'de sene 1024. Mihrümāh-ı Üsküdār be-cāy-ı Ebū Sa'īd Efendi, Receb sene 1027. Ṣaḥn be-cāy-ı Ḥüsām-zāde, Muḥarrem sene 1029. Altmışla Ḫānḳāh be-cāy-ı Ġanī Çelebi, Receb sene 1031. Ayaṣofıyya 'an-maḥlūli Şerīf, Ẕi'l-ḳa'de sene 1031. Süleymāniye be-cāy-ı Tevfīḳī-zāde, Ṣafer sene 1034. Dārü'l-ḥadīs̱ be-cāy-ı Mu'īd Aḥmed Efendi Cemādiye'l-āḫir sene 1035. Burūsa be-cāy-ı Ḫışım Yaḥyā Rebī'u'l-evvel sene 1037. 'Azl, yirine Ġanī Çelebi, Ramażān sene 1038. Kendülere mülḥaḳ olan Mudanya arpalıḳ Edrine be-cāy-ı Bülbül-zāde 6 Şevvāl sene 1041. İstanbul be-cāy-ı Çivi-zāde Rebī'u'l-evvel sene 1042. 'Azl, yirine 'Abdu'l-'azīz Çelebi, Receb sene 1043. Māte fī Receb sene 1044, der-Cezīre-i Ḳıbrıs.]

[Çeşmī Meḥemmed Efendi (Çeşmī Meḥemmed Efendi)[2]

Aydınī'dür. Riyāżī Efendi pederi Muṣṭafā Efendi'den mülāzım olup serdārlar zemānında Ḳıraṭova ve Tırḫala emsāli bilād-ı celīleye vālī olmış idi. Belġırad ḳāżīsi iken biń on beş Şa'bān'ında Murād Paşa vezīr-i a'ẓam olup ordu-yı hümāyūn ḳażāsın iḥsān eyledi. Āstāneye geldükde bile gelüp on altı Ṣafer'inde Laṭīf-zāde yirine Ḳalender-ḫāne pāyesi ṣadaḳa buyurılup Ṣaḥn taḥillesi ile mükerreren muḫayyem-i hümāyūn ḳażāsı virilüp Anaṭolı seferine gitmiş idi. Cān-

1 Bu biyografi ketebe kaydından sonra geldiği, taslak hâlde olduğu ve sadece E nüshasında bulunduğu için köşeli parantez içerisinde verildi.

2 Bu biyografi ketebe kaydından sonra geldiği, taslak hâlde olduğu ve sadece E nüshasında bulunduğu için köşeli parantez içerisinde verildi.

bolad fetḥinden ṣoñra sene-i mezbūre Ẕi'l-ḥicce'sinde Hidāyet Efendi yirine Ḥaleb ḳażāsı 'ināyet olındı. 'Azl, yirine Ayaşī, Rebī'u'l-evvel sene 1018. Burūsa be-cāy-ı Edhem-zāde, Rebī'u'l-evvel sene 1019. 'Azl, yirine 'Alī Çelebi-zāde, Rebī'u'l-āḫir sene 1020. Edrine be-cāy-ı Baḥṣī Efendi, Receb sene 1023. 'Azl, yirine Ṣarı Ḫ̆āce, Şevvāl sene 1023. 'Azl, yirine Ṣāliḥ Çelebi 7 Receb 1031. 'Azl, yirine Ḥasan Efendi Receb sene 1032. Tekrār be-cāy-ı ḫalef, Ṣa'bān sene 1032. 'Azl, yirine Ṣāliḥ Çelebi 20 Ẕi'l-ḳa'de sene 1032. Anaṭolı be-cāy-ı Ebu's-su'ūd-zāde Efendi, Muḥarrem sene 1041. Rūm be-cāy-ı Ḥüseyn Efendi, yevm-i vāḥid-i Ṣafer sene 1041. Tekrār Anaṭolı be-cāy-ı 'Abdu'llāh Efendi, Ṣafer sene 1041. Tekrār Rūm be-cāy-ı Ḥüseyn Efendi, Receb sene 1041. 'Azl, yirine Ḳara Çelebi-zāde, Receb 20 sene 1041. Nefy Burūsa, māte fī Cemādiye'l-āḫir sene 1044.[1]]

[Dāmād-zāde (Dāmād-zāde Efendi)[2]

Mülāzemet 'ani'l-Müftī Muṣṭafā Efendi. Ḳırḳdan ṣoñra Medrese-i Siyāvuş Paşa be-cāy-ı 'Abdu'r-raḥmān, Ramażān sene 1025. Fāṭıma Ḫ̆ānım be-cāy-ı Raṭbuyābis, Ṣafer sene 1029. Ṣoġuḳḳuyı be-cāy-ı 'Uşşāḳī-zāde, Muḥarrem sene 1032. Ḳızılmuṣluḳ be-cāy-ı Ḳulaḳ Ḥācī Cemādiye'l-evvel sene 1033. Ṣaḥn be-cāy-ı Bıyıḳlı-zāde Cemādiye'l-āḫir sene 1033. Yirine altmış olmışdur. Ḫ̆ānḳāh be-cāy-ı Dāvud Efendi, Şevvāl sene 1038. Medrese-i Eyyūb be-cāy-ı Mes'ūd Çelebi, Ramażān sene 1040. Süleymāniye taḥillesi be-cāy-ı Dāvud Efendi, Muḥarrem sene 1042. Ḳażā-yı Yeñişehr be-cāy-ı Bosnevī, Ramażān sene 1042. 'Azl, yirine 'Abdu'r-raḥīm Efendi, sene 1043.]

[Meḥemmed Efendi Yāverī-zāde (Yāverī-zāde Meḥemmed Efendi)[3]

Ḥamīdī'dür. Maḫ̆laşı Ḳābilī'dür. Ṣun'u'llāh Efendi merḥūmdan mülāzım olup ṭarīḳ-ı tedrīse 'āzim olmışdur. Ḳırḳ aḳçe medreseden ma'zūl iken Medrese-i Cānbāziyye be-cāy-ı 'Abdu'l-laṭīf el-müẕekkir Rebī'u'l-evvel sene 1025.

1 463a E

2 Bu biyografi ketebe kaydından sonra geldiği, taslak hâlde olduğu ve sadece E nüshasında bulunduğu için köşeli parantez içerisinde verildi.

3 Bu biyografi ketebe kaydından sonra geldiği, taslak hâlde olduğu ve sadece E nüshasında bulunduğu için köşeli parantez içerisinde verildi.

Ṭopḳapusı'nda Medrese-i Aḥmed Paşa be-cāy-ı Müfettiş 'Ömer, Receb sene 1027. Dāvud Paşa be-cāy-ı 'Abdu'llāh Çelebi, Muḥarrem sene 1028. Pāye-i Medrese-i Zekeriyyā Efendi be-cāy-ı Rıżāyī Çelebi, Ẕi'l-ḥicce sene 1029. Medrese-i Gevher Ḫān Sulṭān ḫalīle-i Cerrāḥ be-cāy-ı Mollā Çelebi, Ẕi'l-ḳa'de sene 1031. Ṣaḥn be-cāy-ı Rıżāyī Çelebi, Receb sene 1032. Murādiyye-i Burūsa be-cāy-ı Martolos-zāde, Ẕi'l-ḥicce sene 1032. Medrese-i İsmiḫān Sulṭān be-cāy-ı Seyyid Çelebi, Ṣafer sene 1034. [Medrese-i Ḫāḳāniyye be-cāy-ı Ḳabaḳulaḳ-zāde Ẕi'l-ḥicce sene 1034].[1] Süleymāniye be-cāy-ı Mütevellī-zāde, Receb sene 1036. Ḳażā-yı Ġalaṭa be-cāy-ı Rıżāyī Çelebi, Şevvāl sene 1038. 'Azl, yirine Serçe Ḥüseyn Efendi, Ẕi'l-ḥicce sene 1040. Ḳażā-yı Selānik be-cāy-ı Ḫˇāce Fesād 'Ömer Çelebi el-merḥūm, Ṣafer sene 1044. Māte fī yevmü'ṯ-ṯülāṯā 14 Cemādiye'l-āḫire sene 1044. Yirine Yavuz-zāde Çelebi.]

1 Medrese-i//1034, der-kenār 463a E

Biyografya Dizini 1*

A

Abbās Efendi (Ubeydullah-ı Akşehrī Oğlu, Akşehr Ḥalḳalı Müderrisi) 359
Abdī Dede (Ẕākir) 1869
Abdī Efendi (Egri Abdī) 270
Abdī Efendi (Köse Abdī) 908
Abdī Efendi (Ḳurşun Ṭaraḳ) 1294
Abdu'l-'azīz Efendi (Ḫˇāce-zāde 'Abdu'l-'azīz Efendi) 1582
Abdu'l-'azīz Efendi (Meḥemmed Çelebi İbn Şeyḫ Ṣafiyyü'd-dīn el-Burūsavī Birāderi) 407
Abdu'l-bāḳī bin Meḥemmed bin Alā'e'd-dīn el-Cemālī (Cemālī-zāde, [Şeyḫü'l-İslām Zenbilli Alī el-Cemālī Torunu]) 1218
Abdu'l-bāḳī Çelebi (Arab-zāde, [Müftī Mollā Arab Oğlu]) 326
Abdu'l-bāḳī Çelebi (Baḥrī-zāde Dürrī Çelebi) {Dürrī} 1481
Abdu'l-bāḳī Çelebi (Ṣāliḥ Molla Oğlu) 895
Abdu'l-bāḳī Efendi (Beḳāyī, Ma'cūncı-zāde) {Beḳāyī} 949
Abdu'l-bāḳī Efendi (Fenārī-zāde Bāḳī Çelebi, [Kazasker Meḥemmed Şāh-ı Fenārī Oğlu]) 320
Abdu'l-bāḳī Efendi (Manav Abdu'l-bāḳī) 1655
Abdu'l-bāḳī Efendi (Sulṭānu'ş-şu'arā Bāḳī Efendi) {Bāḳī} 1173
Abdu'l-bāḳī Efendi (Ṭursun-zāde) {Beḳāyī} 1346
Abdu'l-cebbār el-'Acemī 276
Abdu'l-evvel Çelebi (Ṣaçlı-zāde, Üryān Efendi, Ṣaçlı Emīr Efendi Maḫdūmı) 801
Abdu'l-fettāḥ bin Şeyḫ Naṣre'd-dīn (Abdu'l-fettāḥ Çelebi, Ebu's-su'ūd Birāder-zādesi) 523
Abdu'l-fettāḥ Çelebi (Abdu'r-raḥmān el-Mü'eyyedī Oğlı, Abdu'l-vehhāb el-Mü'eyyedī Birāderi) 312
Abdu'l-fettāḥ Efendi (İbād Çelebi Birāderi) 763
Abdu'l-ġanī bin Emīr Şāh (Ġanī Efendi, Bolılı, Kazasker [Abdu'l-ġanī-zāde Nādirī'nin Babası]) {Ġanī} 874
Abdu'l-ġanī Efendi (Ġınāyī, Maġnisalı) {Ġınāyī} 1313
Abdu'l-hādī Çelebi (Remzī-zāde, [Remzī-zāde İlmī Oğlu]) 1318
Abdu'l-ḥalīm Efendi ('Acemī) 794
Abdu'l-ḥalīm Efendi (Aḫī-zāde, Kazasker, [Şeyḫü'l-İslām Aḫī-zāde Ḥüseyn Kardeşi]) {Ḥalīmī} 1306
Abdu'l-ḥalīm Efendi (Mar'aşī) 1202

* **Yayıncı Notu:** Bu eser için üç adet dizin oluşturulmuştur. Bunların ikisi eserdeki biyografi maddelerinin başlıklarıyla sınırlıyken üçüncüsü eserdeki tüm özel isimleri kapsamaktadır.
Biyografya Dizini-1, "İsim (Nisbe) {mahlas}" şeklinde tanzim edilmiştir. Örnek: "Abdu'l-bāḳī Efendi (Sulṭānu'ş-şu'arā Bāḳī Efendi) {Bāḳī}". İsmin bulunmadığı maddelerde nisbe veya mahlastan mevcut olanlar verilmiştir. Bu dizinde bazı maddelerde köşeli parantez içinde şahıs hakkında ilave bilgiler de eklenmiştir.
Önemli Uyarı: Muḥyi'd-dīn Meḥemmed, Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā, Şemse'd-dīn Aḥmed, Bedre'd-dīn Maḥmūd, Alā'e'd-dīn Alī, Ḥüsāme'd-dīn Ḥüseyn, Sināne'd-dīn Yūsuf, Tāce'd-dīn İbrāhīm, Ḫayre'd-dīn Ḫalīl (veya Ḫıżr) gibi ikili (çift) isme sahip olan şahıslar için her iki isme de bakılmalıdır. Örneğin Maḥmūd maddesinde bulunamayan bir isim, Bedre'd-dīn Maḥmūd'da aranmalıdır. (Osmanlı ikili isimlerinde yukardaki örneklerde yer alan ikililer, hemen hemen her zaman birlikte kullanılmaktadır.)

Abdu'l-ḥamīd Efendi (Kal'a-i Fenārlı) 908
Abdu'l-ḥayy bin Meḥemmed b. Sinān (Ümmī Sinān-zāde Maḫdūmı) 1606, 1692
Abdu'l-ḥayy Efendi (Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Oğlu, Fā'iżī, [Ma'lūl-zāde'nin Kızdan Torunu]) {Fā'iżī} 1645
Abdu'l-ḳādir bin Ḥācī el-Mü'eyyedī (Şeyḫī Efendi, Müftī) 941
Abdu'l-ḳādir Çelebi (Ḳadrī, Su'ūdī-zāde, Emīr Ḥasan-ı Niksārī Torunu) {Ḳadrī} 1094
Abdu'l-ḳādir Efendi (Naḳībü'l-eşrāf, Ḳayşeriyyeli) {Ḳadrī} 1312
Abdu'l-ḳādir Efendi (Yılancıḳ, Ṣaçlı Emīr Efendi Maḫdūmı, Zeyl-i Şaḳā'iḳ Müellifi) 928
Abdu'l-kerīm bin Alī bin İlyās (Deli Kerīm Efendi, Ḳaṣṣab-zāde, Dīvāne) {Rıẓāyī} 770
Abdu'l-kerīm bin Meḥemmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde Oğlı) 638
Abdu'l-kerīm Efendi (Āşık Efendi Halifesi) 669
Abdu'l-kerīm Efendi (Deli İmām, İmām-ı Sulṭānī [III. Murād İmāmı], Maġnisalı) 944
Abdu'l-kerīm Efendi (Ferhād Paşa Ḫ'ācesi, Ḳoca Kerīm) 1339
Abdu'l-kerīm Efendi (İştibī Vā'iẓ Emīr, Şeyḫ) 1518
Abdu'l-kerīm Efendi (Kerīm Çelebi, Sinān-ı Aḳḥişārī Oğlu, [Kazasker Abdu'l-kerīm-zāde'nin Kızdan Torunu], Vefeyāt Müellifi) 1767
Abdu'l-kerīm Efendi (Müftī Şeyḫ, Sireli) 400
Abdu'l-kerīm Efendi (Ṣaçlı Kerīm Efendi, Yeńice-i Vardarlı) 949
Abdu'l-kerīm Efendi (Ṣāliḥ Mollā) [Mīrim Kösesi Meḥemmed Efendi Maḫdūmı; Şeceresi ve nisbesi için bk. E nüshası vr.187a, der-kenar] 892
Abdu'l-kerīm Efendi (Şeyḫu'l-ḥarem-zāde, [Ya'ḳūb el-Germiyānī Oğlu Sinān Efendi'nin Maḫdūmı]) {Kerīmī} 1852
Abdu'llāh bin Abdu'l-ḳādir (Ġazālī-zāde) 532
Abdu'llāh bin el-Ḥācc Maḥmūd (Abdī Ḫalīfe, Aḳşehrli) 426
Abdu'llāh bin Luṭfu'llāh bin Meḥemmed (Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi, Kazasker) 895
Abdu'llāh bin Mīrcān bin Abdu'llāh (Mīrcān-zāde) 534
Abdu'llāh bin Muṣṭafā (Vaḥyī-zāde, [İznīḳli Vaḥyī-zāde Muṣṭafā'nın Oğlu]) {Ḥilmī} 1351
Abdu'llāh Çelebi (Aydınī, [Kestelli]) 1775
Abdu'llāh Çelebi (Manav Ḥasan Oğlı, Burūsalı) 1593
Abdu'llāh Dede (Şeyḫ, Aḳşehrli) 402
Abdu'llāh Efendi (Abdu'l-kerīm-zāde Maḫdūmı) 1074
Abdu'llāh Efendi (Aḳşehrī Ubeydullah Biraderi) 359
Abdu'llāh Efendi (Belḫī) 1452
Abdu'llāh Efendi (Ebu's-su'ūd-zāde Efendi Tābi'i, Amāsıyyeli) 1772
Abdu'llāh Efendi (Kec-dehān, Gaferiyatlı, [Küçük İsḥaḳ Birāder-zādesi ve Dāmādı, Abdu'llāh Efendioğlı Muṣṭafā Babası]) 1791
Abdu'llāh Efendi (Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoğlı, Ḫayre'd-dīn-zāde, Berġamalı) 1505
Abdu'llāh Efendi (Küçük Maḥmūd-zāde) 1837
Abdu'llāh Efendi (Martolos-zāde) 1123
Abdu'llāh Efendi (Ṣarı) 1888
Abdu'llāh Efendi (Ṭursun-zāde Feyżī, [Abdu'l-bāḳī Efendi Birāderi]) {Feyżī} 1388

Abdu'llāh Efendi (Yamalı Abdī) 310
Abdu'llāh Efendi (Zeynī-zāde, Burūsavī) 1231
Abdu'llāh Efendi bin Bitlice Alī Efendi (Alī Çelebi-zāde, Bitlice-zāde) 1783
Abdu'llāh İbn es-Seyyid Alī (Seyyid Abdu'llāh Çelebi, Birāder-i Emīr Ḥasan Çelebi [Zeyniler Şeyḫi Seyyid Ali Efendi Oğlı]) 518
Abdu'l-laṭīf Çelebi (Meḥemmed Çelebi İbn Şeyḫ Ṣafiyyü'd-dīn el-Burūsavī Birāderi) 407
Abdu'l-laṭīf Efendi (Pepegī Laṭīf, [Kazasker Gürz Seyyidī Torunu]) 549
Abdu'l-laṭīf Efendi (Şeyḫ, Vefā Zāviyesi'nde Post-nişīn) 1248
Abdu'l-laṭīf Efendi (Ṭarsūsī Dāmādı, Raṭbuyābis) 1674
Abdu'l-laṭīf Efendi (Teẕkireci, Geyikci Baba, Adanalı) 1737
Abdu'l-laṭīf el-Maḫdūmī el-Cāmī (Şeyḫ, [Şeyḫü'l-İslām Aḥmed Nāmıḳī Soyundan]) 398
Abdu'l-laṭīf en-Naḳş-bendī (Şeyḫ, [Vezīr Ḳoyun Mūsā Aḥfādından]) 424
Abdu'l-mu'ṭī Çelebi (Ġazālī-zāde Abdu'llāh Oğlu) 533
Abdu'l-mü'min Efendi (Mevlā) 1349
Abdu'l-mü'min Efendi (Şeyḫ, Bosnevī) 1239
Abdu'l-vāsi' Çelebi (Ebu's-su'ūd Efendi Torunu) 811
Abdu'l-vehhāb bin Abdu'r-raḥmān el-Mü'eyyedī (Mü'eyyed-zāde) 312
Abdu'l-vehhāb Çelebi (Ṣaçlı-zāde, Ṣaçlı Emīr Efendi Maḫdūmı, Büyük) 941
Abdu'l-vehhāb Efendi (Ḳavalalı-zāde) 1219
Abdu'l-vehhāb Efendi (Küçük Tāce'd-dīn Oğlı, Ḥaydar Efendi Birāderi) 1319
Abdu'l-vehhāb Efendi (Şeyḫ, Sireli Şeyḫ 'Abdu'l-kerīm Birāderi) 668
Abdu'l-vehhāb Efendi (Ṭoḳuz-zāde) 1830
Abdu'l-vehhāb Efendi (Uzun Vehhāb, Ḳazābādlı) 1827
Abdu'r-ra'ūf Efendi (Arab-zāde, Vā'iẓ Mollā Arab Oğlu, [Ġarīḳ Arab-zāde Birāderi]) 1197
Abdu'r-raḥīm bin Amr (Abdu'r-raḥīm Efendi) 1303
Abdu'r-raḥīm bin eş-Şeyḫ Meḥemmed (Şeyḫ, Amāsıyyeli, "İmām Efendi", [Amāsıyyeli Nūḥ Efendi Birāderi, bk. s.683]) 675
Abdu'r-raḥīm Çelebi (Ḳınalı-zāde Kirāmī, Alī Efendi Birāderi) {Kirāmī} 954
Abdu'r-raḥīm Efendi (İskender-zāde [Ḳızıl Mollā ḫānesi Ketḫudāsı İskender Beg'in Oğlu]) 1211
Abdu'r-raḥīm Efendi (Menteşeli, Şeyḫü'l-İslām Şeyḫī Efendi Oğlu) {Niyāzī} 938
Abdu'r-raḥīm Efendi (Seyyid Abdu'r-raḥīm) 1773
Abdu'r-raḥīm Efendi (Ṭayyib-zāde) 1102
Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī (Ḥācī Efendi), bk. Ḥācī Efendi (Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī)
Abdu'r-raḥmān bin Alī (Baldır-zāde, [Müftī Mollā Arab'ın Kızdan Torunu]) 525
Abdu'r-raḥmān bin İbrāhīm (Ezelī-zāde, Ḳonyalı, Şeyḫ) 427
Abdu'r-raḥmān bin Muṣṭafā (Ḳara Abdu'r-raḥmān, Ḳonyalı) 508
Abdu'r-raḥmān bin Seyyidī Alī (Ḳızıl Abdu'r-raḥmān Efendi, Amāsıyyeli, Kazasker) 740

Abdu'r-raḥmān bin Şeyḫ Cemāle'd-dīn el-Merzifonī (Şeyḫ-zāde) 420
Abdu'r-raḥmān Çelebi (Alemşāh Çelebi, Ṣaçlı Emīr Efendi Maḫdūmı) 796
Abdu'r-raḥmān Çelebi (Çalıḳ-zāde Abdī [Çalıḳ Alī Oğlu]) 1414
Abdu'r-raḥmān Çelebi (Ḳāżī-zāde Maḫdūmı [Şeyḫü'l-İslām Ḳāżī-zāde Efendi Oğlu) {Dā'ī} 769
Abdu'r-raḥmān Çelebi (Ḳınalı-zāde, Ḥüseyn Çelebi Maḫdūmı) {Abdī} 1769
Abdu'r-raḥmān Efendi (Abdu'l-ḥalīm-zāde, Fekīrüḥakīr) 1824
Abdu'r-raḥmān Efendi (Anatolılı) 1714
Abdu'r-raḥmān Efendi (Babaḳuşī) 755
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ġubārī, Şeyḫ, Aḳşehrli) {Ġubārī} 662
Abdu'r-raḥmān Efendi (İmād-zāde [İmād Sinān Oğlu]) 841
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳāmetī Efendi, Burūsalı) 1739
Abdu'r-raḥmān Efendi (Kāmī-zāde Birāderi) 1208
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳara Abdī, Anḳaralı) 1763
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳara Abdu'r-raḥmān, Kefe Müftīsi Ḳara Süleymān Maḫdūmı) 1375
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳarabaş, Şeyḫ, [Mu'allim-i sulṭānī Ömer Efendi Birāderi; Krş. Ṣarı Alī]) 1864
Abdu'r-raḥmān Efendi (Mar'aşī) 1172
Abdu'r-raḥmān Efendi (Mevlā) 1575
Abdu'r-raḥmān Efendi (Şefe-zāde) 963
Abdu'r-rezzāk Çelebi (Abdu'r-raḥmān el-Mü'eyyedī Oğlı, Abdu'l-vehhāb el-Mü'eyyedī Birāderi) 313
Abdu'r-rezzāḳ Efendi (Altıbarmaḳ) 1613
Abdu's-ṣamed Efendi (Ḳayṣeriyyeli, Şeyḫ) 1536
Abdu's-selām Çelebi (Abdu'r-raḥmān el-Mü'eyyedī Oğlı, Abdu'l-vehhāb el-Mü'eyyedī Birāderi) 313
Ağa İmamı (Bosnevī) 1843
Aḥmed Beg (Nişancı Meḥemmed Beg Oğlı, Şehīd) 370
Aḥmed bin Abdu'l-evvel el-Ḳazvīnī (Mollā Aḥmed-i Ḳazvīnī) 276
Aḥmed bin Abdu'llāh (Fevrī Efendi) {Fevrī} 550
Aḥmed bin Abdu'l-laṭīf (Buḫārī-zāde Aḥmed Çelebi) 782
Aḥmed bin Ḥasan (Ḥasan Beg-zāde, [Kazasker Ḥasan Beg Efendi Oğlu, Ḥasan Beg-zāde Muṣṭafā Babası]) 878
Aḥmed bin Ḥüsām (Mollācıḳ Efendi, Sirozī, [Derzī Hüsām Oğlu]) 1660
Aḥmed bin Maḥmūd (İmām-ı Arab-zāde, [Burūsavī Mollā Arab Birāder-zādesi]) 536
Aḥmed bin Maḥmūd el-Aṣamm (Aṣamm Aḥmed Çelebi, Lārendeli) 337
Aḥmed bin Meḥemmed bin Alī (İbn Mollā el-Ḥalebī) 831
Aḥmed bin Meḥemmed bin Ḥasan es-Samsūnī (Samsūnī-zāde) 557
Aḥmed bin Meḥemmed bin Ramażān (Nişāncı-zāde, [Ramażān-zāde Nişāncı Meḥemmed Beg Oğlu]) 780
Aḥmed bin Süleymān (Ayāşī Aḥmed Efendi) 1592
Aḥmed bin Şeyḫ Muṣliḥi'd-dīn (Mu'allim-zāde Efendi, İbrāhīm Edhem Neslinden, Kazasker) 617

Aḥmed bin Vildān (Vildān-zāde, Ṣofyalı) 1700
Aḥmed Çelebi (Bosnevī, Şaḳḳu'l-ḳamer) 743
Aḥmed Çelebi (Ebu's-suʿūd-zāde) 315
Aḥmed Çelebi (Emīr Aḥmed, Cızbız Emīr, Lārendeli, [Seyyid Nābī Efendi Birāderi]) {Nesībī} 1436
Aḥmed Çelebi (Ġalaṭalı) 1131
Aḥmed Çelebi (Ḥibrī Çelebi, Burūsalı [Ḫayre'd-dīn-i Ḫalīfe Oğlu]) {Ḥibrī} 1488
Aḥmed Çelebi (İstanbullı) 864
Aḥmed Çelebi (Ḳaraḥiṣārī, [Ḳaraḥiṣār-ı Ṣāḥibli]) 795
Aḥmed Çelebi (Lālī, Ṣaruḫānī) 340
Aḥmed Çelebi (Maḫdūm-ı Ḥüseyn Efendi, Seyyid [Şeyḫü'l-İslām Aḫī-zāde Ḥüseyn Oğlu]) {Nesībī} 1795
Aḥmed Çelebi (Mama-zāde, Hādī) 1723
Aḥmed Çelebi (Rāʿī-zāde, [Rāʿī Ḥasan Oğlu]) 1724
Aḥmed Çelebi (Tāce'd-dīn-zāde, [Küçük Tāce'd-dīn Oğlu]) 1372
Aḥmed Çelebi (Yek-çeşm, Şeyḫ) {Çelebi} 684
Aḥmed Çelebi (Zeyniler Şeyḫi Seyyid Ali Efendi Oğlı) 520
Aḥmed Efendi (Aḥmed-i Bosnevī, Ṣūfī Aḥmed, Dāvud-zāde) 1626
Aḥmed Efendi (Aḥmed-i Buḫārī, Şeyḫ) 1010
Aḥmed Efendi (Aḥmed-i Sārbān, Ḫayrabolılı, Şeyḫ) 395
Aḥmed Efendi (Babaḳuşīoğlı, Maẓlūmca, [Babaḳuşī Abdu'r-raḥmān Oğlu, Ḥasan Cān Hemşīre-zādesi]) 1489
Aḥmed Efendi (Bıçaḳcı-zāde, Küçük Aḥmed) 1804
Aḥmed Efendi (Dizdār-zāde, Lārendeli, Şeyḫ) 1677
Aḥmed Efendi (Dökmeci-zāde Dāmādı, İmām-zāde) 1200
Aḥmed Efendi (el-Muftī, Ḥakīm Çelebi Tekyesi Şeyḫi,) 1856
Aḥmed Efendi (Güzelce Sinānoğlı) 898
Aḥmed Efendi (Ḥamīdī Ḳaraca Aḥmed, Zeyl-i Şaḳā'ik Yazarı) 1468
Aḥmed Efendi (Ḳalʿacikli-zāde) 1804
Aḥmed Efendi (Ḳalburcı Şeyḫi [Ġırbalcılı], Mihmāndār, Çavdarlı, Çavdar Şeyḫi) 685
Aḥmed Efendi (Kāmī, Meşnevī-ḫᵛānoğlı, [Kāmī-zāde Meḥemmed Babası]) {Kāmī} 791
Aḥmed Efendi (Maẓlūm Melek) 804
Aḥmed Efendi (Motonī) 1781
Aḥmed Efendi (Muʿallim-i Dāru'l-ḳurrā, Şeyḫ, Mıṣrlı) 1243
Aḥmed Efendi (Muḥarrem Beg-zāde) 1663
Aḥmed Efendi (Muḥaşşī Sinān Torunu, Ketḫudā Muṣṭafā Birāderi) 840, 1618
Aḥmed Efendi (Mütevellī-zāde) 1237
Aḥmed Efendi (Müzellef Aḥmed, Edrineli) 1726
Aḥmed Efendi (Noḳṭa-zāde, Bolılı) 1763
Aḥmed Efendi (Papas Aḥmed, Burūsalı) 1579
Aḥmed Efendi (Pārepāre-zāde, Burūsalı) 289
Aḥmed Efendi (Seyfī-zāde Vıḥvıḥek Efendi) 1461
Aḥmed Efendi (Seyyid, Suʿūdī Efendi Biraderi, Emīr Ḥasan-ı Niksārī Oğlu, Ḳıbrıs Beglerbegisi) 921

Aḥmed Efendi (Şeyḫ-zāde, [Aḳçaḳızanlıḳlı Zāhid Meḥemmed Oğlu]) 1690
Aḥmed Efendi (Ṭaşköprī-zāde, Müellif-i Şaḳā'ik Torunu [Aḥmed bin Şemse'd-dīn Meḥemmed bin İṣāmu'd-dīn]) 1358
Aḥmed Efendi (Teẕkireci, Kestelli) 1385
Aḥmed Efendi (Yaluń-zāde) 1576
Aḥmed Ḫayālī (Gülşenī-zāde, Şeyḫ, [İbrāhīm Gülşenī Oğlu]) 681
Aḥmed Paşa (Fatih-i Tameşvar, Sadrazam) 468
Aḥmed Paşa (Hāfız) 1877, 1878
Aḥmed Paşa (Kātib Maḥmūd-zāde) 757
Aḥmed Paşa (Rumeli Emirü'l-ümerāsı) 472
Aḥmed Paşa (Sadrazam) 1065
Aḥmed Paşa (Vezīr-i Rābi') 473
Aḥmed-i Ṣādıḳ (Taşkendī, Şeyḫ) 1011
Aḳşeyḫ Efendi (Mevlā) 952
Alā'e'd-dīn Alī bin Şeyḫ Muṣṭafā el-Kefevī (Alī Efendi, Şeyḫ) 414
Alā'e'd-dīn Alī el-Manavī (Ebü'l-leys Alīsi) 479
Alā'e'd-dīn Efendi (Alī Żav') 281
Alā'e'd-dīn Efendi (Hevāncı Alī el-Manavī, Manavġādlı) 1354
Alī Beg İbn Ḫusrev (Fāżıl Alī Beg, Şeyḫ, İznīḳli, [Edebālī Soyundan]) 1520
Alī bin Abdu'l-'azīz (Ümmüveled-zāde Efendi) 624
Alī bin Abdu'llāh (Alī Çelebi-zāde Maḫdūmı) {Naẓmī} 1851
Alī bin Abdu'r-ra'ūf (Mollā Alī Efendi, Kazasker, Zengibārlı) 1692
Alī bin Bālī (Munuḳ Alī Efendi, Ḫışım Alī Çelebi, Zeyl-i Şaḳā'iḳ Müellifi) 842
Alī bin eş-Şeyḫ Meḥemmed (Serçe Alā'e'd-dīn, Sinoblu) 584
Alī bin Ġānim el-Maḳdisī (Alī Maḳdisī) 1087
Alī bin İlyās (Ṭaş-zāde, Yeńişehrli) 939
Alī bin Ḳāsım ez-Zeytūnī (Zeytūnī-zāde, Uzun Ḳāsım Oğlu) 577
Alī bin Meḥemmed (Ḫˇāce Efendi Birāderi, Ṣarı Alī, [Mu'allim-i sulṭānī Ömer Efendi Birāderi; Krş. Ḳarabaş Efendi]) 1766
Alī bin Sinān (Firecikli Alī Efendi, Şeyḫ) 416
Alī bin Sinān (Geveze Alī) 1596
Alī Çelebi (Aḳkirmānī) 1603
Alī Çelebi (Belġıradī) 1596
Alī Çelebi (Edībī, Baḳḳāl-zāde, Burūsalı) {Edībī} 1584
Alī Çelebi (Edrineli Alī Çelebi, Kemāl-zāde) 1109
Alī Çelebi (Emīn-zāde Manṭıḳī) 1113
Alī Çelebi (Hilmī, Anabolılı), bk. Hilmī-i Diger
Alī Çelebi (İstanbulī) 1887
Alī Çelebi (Kilisli, [Ḫˇācegī-zāde Dāmādı]) 861
Alī Çelebi (Mu'īd Alī) 851
Alī Çelebi (Mütevellī-zāde, Rodoslu) 1834
Alī Çelebi (Niksārī-zāde Maḥmūd Birāderi) 1496
Alī Çelebi (Şerīf, İbād-zāde, [Zeyne'l-'ibād Efendi Oğlu]) 1422
Alī Efendi (Alī-i Denī, Alī-i Şerīf Efendi) 557
Alī Efendi (Alī-i Ḫˇābī, Emīr Alī-i Ḫˇābī, Burūsalı) 1455
Alī Efendi (Alī-i Maġribī) 1456
Alī Efendi (Bitli, Çivi-zāde Ḫışmı,

Defterdār-zāde, Bitlice Alī Çelebi, [Maḥmūd Beg ve Bitlice Muṣṭafā Birāderi]) 926
Alī Efendi (Çalıḳ Alī) 362
Alī Efendi (Çavuş-zāde, Bālī Çavuş Oğlu) 1594
Alī Efendi (Deli Alī) 342
Alī Efendi (Emīr Alī en-Naḳīb, Burūsalı) 1486
Alī Efendi (Emīr-i Ṣāḥib-tāc) 1373
Alī Efendi (Fāżıl Alī Efendi, Fużayl Efendi Alīsi) 1331
Alī Efendi (Gümişayaḳ) 1353
Alī Efendi (İdrīs Efendi el-Meşhūr, Ḥācī Alī Beg, Şeyḫ) 1530
Alī Efendi (Ḳābil Alī) 1467
Alī Efendi (Ḳaraḳız-zāde) 1776
Alī Efendi (Ḳınalı-zāde) {Alī} 597
Alī Efendi (Mama-zāde Alīsi, Edrineli) 1723
Alī Efendi (Menteşeli Alī) 1655
Alī Efendi (Noḳṭacı, Şeyḫ) 707
Alī Efendi (Pīr Alī bin Naṣūḥ, Şeyḫ, [Cedd-i Aṭāyī,]) 391
Alī Efendi (Ṣafvetī, Şeyḫ [İbrāhīm Gülşenī ve Seyyid Ḫayālī Soyundan) {Ṣafvetī} 1241
Alī Efendi (Seyyidī Alī-zāde [Şir'atu'l-İslām Şāriḥi Seyyidī Alī-zāde Soyundan]) 768
Alī Efendi (Sinān Efendi-zāde, Muḥaşşī Sinān Maḫdūmı, Kazasker) 1080
Alī Efendi (Ṣūfcı Şeyḫ-zāde, Ayāşlı) 1702
Alī Efendi (Şeyḫ Alī, Emīr Efendi) 931
Alī Efendi (Tırḥalalı, Şeyḫ; [Tırḥalalı Ca'fer Birāderi; Krş. s.1534, 1015]) {Kāmilī/Kemālī} 1252
Alī Efendi (Türbe Şeyḫi) 1243
Alī Efendi (Velī Beg-zāde, Burūsalı) 1237
Alī el-Aclūnī (Alī-i Aclūnī, Şeyḫ) 428
Alī el-Arabī (Arab Efendi, Anṭaḳıyyalı) 1190
Alī el-Arabī (Ḥalebli, Şeyḫ, [İbrāhīm-i Ḥalebī Öğrencisi, Multeḳa'l-ebḥur Şāriḥi]) 400
Alī el-Cemālī (Şeyḫü'l-İslām Zenbilli Alī Efendi) 836
Alī Paşa (Güzelce, Sadrazam) 1641
Alī Paşa (Kemankeş, Sadrazam) 1687, 1877
Alī Paşa (Semiz, Sadrazam) 468
Alī Paşa (Yavuz, Sadrazam) 1555
Allāme Şeyḫī Efendi en-Naḳīb (Şeyḫ Meḥemmed bin Burhāne'd-dīn, Kazasker, Naḳību'l-eşrāf) 1887
Arab Efendi (Selānikī, Şeyḫ) 1629
Arab-zāde Efendi (Kadı) 964
Ārif Meḥemmed (Es'ad Efendi Maḫdūmı, [Şeyḫü'l-İslām Es'ad Efendi Oğlu]) {'Ārifī} 1652
Āşıḳ Çelebi (Āşıḳ Çelebi, [Seyyid Pīr Meḥemmed bin es-Seyyid Alī]) {Āşıḳ} 591
Āşıḳ Efendi (Şeyḫ, Edrineli) 668
Atā'u'llāh bin Aḥmed (Ḫˇāce Atā'u'llāh Efendi, Birgili, [Selīm II Hocası]) {Aṭāyī} 566
Ayās Efendi (Mevlā) 1078
Ayās Paşa (Sadrazam) 467

B

Baḥrī Dede (Edrineli, Şeyḫ) 659
Baḳḳāl-zāde Efendi (Meḥemmed, Müneccim ve Muteṭabbib) 1100
Baḳḳāl-zāde-i Diger (Mollā Yegān Müderrisi) 1100

Bālī Efendi (Bosnevī) 849
Bālī Efendi (Ḳaramanī [Gaferiyatlı]) 1511
Bālī Efendi (Manav Şems, Alā'iyyeli) 822
Bālī Efendi (Ser-ḫoş, Şeyḫ) {Cevherī} 696
Bālī Efendi (Uzun Bālī, [Munuḳ Alī Babası]) 526
Bayezid (Şeh-zāde, III. Murād Oğlı) 1063
Bayram Efendi (Iydī, Menteşeli) 1316
Bedre'd-dīn Efendi (Şeyḫ,[Şeyḫ Bedre'd-dīn-zāde Mollā Çelebi Babası]) 1007
Bedre'd-dīn Maḥmūd (Köse Maḥmūd, Aydınlı) 1671
Bedre'd-dīn Maḥmūd (Mu'allim Maḥmūd Efendi, Bosnalı [Vezīr-i A'ẓam Meḥemmed Paşa Mu'allimi]) 514
Bedre'd-dīn Maḥmūd el-Ḫālī (Beńli Maḥmūd Efendi, Lārendeli) 548
Bedrī Çelebi (Sirozī, Bedre'd-dīn Maḥmūd) {Bedrī} 805
Beyānī Efendi (Ḳaramanī, Yabānī Efendi) 1114
Bezci-zāde Efendi (Konyalı, Şeyḫ) 1540
Bostān Efendi (Baḳḳāl-zāde Ḥilmī Çelebi, Burūsalı) {Ḥilmī} 1099
Bostān Efendi (Kütāhiyyeli) 1408
Budaḳ Efendi (Cān-ı 'Ālem, Şeyḫ) 1570
Burhān Efendi (Anatolılı) 1575
Burhān Efendi (Kürd) 1739
Burhāne'd-dīn bin Meḥemmed (Burhān Efendi, Şeyḫ, Egridirli, [Şeyḫü'l-İslām Berda'ī Soyundan] 410

C

Ca'fer bin Abdu'n-nebī (Ca'fer Efendi, İmādī, Kazasker, [Ebu's-su'ūd Amm-zādesi]) 538
Ca'fer Efendi (Defterdār Murād Efendi Birāderi, Ḳaraḥiṣār-ı Ṣāḥibli) 1717
Ca'fer Efendi (Ḳara Ca'fer, Aydın'lı) 280
Ca'fer Efendi (Ḳasṭamonılı) 802
Ca'fer Efendi (Manastırlı) 826
Ca'fer Efendi (Mu'allim-i Şeh-zāde, Ṣaruḫānī, [Şeh-zāde Murād [III] Mu'allimi]) 735
Ca'fer Efendi (Sireli Ca'fer, Baba Ca'fer) 1600
Ca'fer Efendi (Tırḥalalı, Şeyḫ, [Tırḥalalı Alī Birāderi; Krş. s.1252, 1015] {Kāmilī/Kemālī } 1534
Celāl Efendi (Yegān-zāde, Ḳaramanlı) 1407
Cemāle'd-dīn el-Cemālī (Cemālī-zāde, Mıṣr Kadısı, [Şeyḫü'l-İslām Alī Cemālī Oğlu, Cemālī-zāde Abdu'l-bāḳī Babası]) 287
Cum'a Efendi (Amāsiyyeli) 343

D

Dāmād-zāde Efendi 1890
Davud Paşa (Sadrazam) 1685
Dede Efendi (Mevlā, Gaferiyatlı) 1340
Dede Efendi (Şeyḫ, Boyābādlı) 418
Dervīş Efendi (Ebābīl Efendi, Mevlā) 1843
Dervīş Efendi (Ṭālevī-zāde, Şāmlı) 1338
Dervīş Efendi (Tatar, Şeyḫ) 1634
Dervīş Ḫākī (Şeyḫ, Buḫārālı) 1542
Dervīş Meḥemmed (Abdu'l-cebbār-zāde Efendi, [Abdu'l-cebbār el-'Acemī Oğlu]) 1459
Dervīş Meḥemmed (Lāmi'ī-zāde Lem'ī Çelebi, [Lāmi'ī Çelebi Oğlu]) {Lem'ī} 284
Dervīş Meḥemmed (Ṣun'u'llāh Efendi Maḫdūmı, [Şeyḫu'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi Oğlu]) 1443
Derviş Paşa (Sadrazam, Bosnevī) 1555

Dilâver Paşa (Sadrazam) 1642
Diyār-ı Arab ve Anaṭolı Ulemāsı 1863

E

Ebū Abdu'llāh Meḥemmed bin Aḥmed (Vaḥyī-zāde, Şeyḫ) 1522
Ebū Sa'īd bin Şeyḫ Ṣun'u'llāh (Şeyḫ, Tebrīzli) 692
Ebu'l-faẓl ed-Defterī (Defterdār Ebu'l-faẓl Efendi, [İdrīs-i Bidlīsī Oğlu]) {Faẓlī} 651
Ebu'l-ġays (el-Ḳaşşāş, Şeyḫ, Tūnuslu) 1629
Ebu's-su'ūd el-'İmādī (Ebu's-su'ūd Efendi, Şeyḫü'l-İslām, [Şeyḫ Muḥyi'd-dīn Meḥemmed bin Muṣṭafā el-'İmād Oğlu]) 639
Ebūbekr Efendi (Aḳçalı Bekir Efendi, Nāzillili) 1313
Ebūbekr Efendi (Bahā'e'd-dīn-zāde Bekri, Burūsalı) 1667
Ebūbekr Efendi (Ḥasan Paşa Bekri, Paşa Ḫ'ācesi Bekir) 1672
Ebūbekr Efendi (Ḳara Bekir, Anaṭolılı) 1484
Ebūbekr el-Kefevī (Kefevī Bekir Efendi, Şeyḫ) 416
Ebü'l-ma'ālī (Ḥāfıẓ-zāde) 964
Ehlīce-zāde (Burūsalı, [Ehlīce Muḥyi'd-dīn Efendi Oğlu]) 1205
Ekmele'd-dīn Efendi (Ekmel Efendi, [Ayās Paşa Müntesibi]) 742
Emīr Alī (Adanalı, Kadı) 1352
Emīr Efendi (Şeyḫ) 1867
Emīr Ḥasan bin Sinān (Emīr Ḥasan-ı Niksārī, Kadı, [Cenābī, Su'ūdī, ve Seyyid Aḥmed Kardeşlerin Babası]) 501
Emīr Ḥasan Çelebi (Zeyniler Şeyḫi Seyyid Ali Efendi Oğlı) 519
Emīr Ḥasan-ı Niksārī Oğlu
Emru'llāh Çelebi (Şeyḫ) 1570
Emru'llāh Çelebi (Vize Serāylı) 1317
Emru'llāh Efendi (Kütāhiyyeli) 1435
Emru'llāh Efendi (Mevlā) 841
Emru'llāh Meḥemmed bin Seyrek Muḥyi'd-dīn el-Ḥuseynī (Seyrek-zāde, [II. Selīm Mu'allimi Seyrek Muḥyi'd-dīn Oğlu]) 1170
Enverī Dede (Şeyḫ) 428
Es'ad Efendi İbn Mevlā Sa'de'd-dīn (Şeyḫü'l-İslām) {Es'ad} 1704

F

Fāżıl Emīr (Küçük Emir, Sireli, Şeyḫ) 1001
Faẓla'llāh Efendi (Birgili-zāde, Şeyḫ) 1676
Faẓla'llāh Efendi (Faẓlī Çelebi, Sivaslı) 1746
Faẓlī Çelebi, bk. Faẓla'llāh Efendi (Faẓlī Çelebi)
Ferhad Paşa (Sadrazam) 1282
Ferhad Paşa (Vezīr-i Sālis) 471, 473
Ferīdūn Beg (et-Tevḳī'ī) 957
Fetḥu'llāh Efendi (Fetḥu'llāh-ı 'Acemī) {Ārif} 311
Fetḥu'llāh Efendi (Şāmlı, Şeyḫ)404
Feyżī Efendi (Feyżī-i Kefevī, Şeyḫ) {Feyżī} 1540
Feyżu'llāh Efendi (Ḳāf-zāde Feyżī, Kazasker, [Şām Kadısı Aḥmed Bi'l-ḳāf Oğlu]) {Feyżī} 1400
Fużayl Efendi (İbn Şeyḫü'l-İslām, [Şeyḫü'l-İslām Alī Cemālī Oğlu]) 832

G

Ġarse'd-dīn Aḥmed (Şihābü'd-dīn, Şeyḫ, Ḥalebli, Ġarse'd-dīn Çelebi) 418

Ġażanfer Dede (Şeyḫ) 431
Genç Osman, bk. Osmān II

H

Ḥabīb Efendi (Bāḳī Efendi Mülāzımı, Ayāşlı) 1621
Ḥabīb Efendi (Ḳara Ḥabīb, Anaṭolılı) 1620
Hābīl Efendi (Mevlā, Anaṭolılı) 1622
Ḥācī Efendi (Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī, Muḥyi'd-dīn el-İskilībī Ḫalīfesi) 982
Ḥācī Efendi (Ḳulaḳ Ḥācī, Anaṭolılı) 1806
Ḫalīl bin Alī (Sireli Şeyḫ Ḫalīl) 662
Ḫalīl bin Īsā Paşa (Ḫalīl Beg el-Cenderī [Çandarlı Halil Soyundan]) {Muḫliṣī / Defterī} 509
Ḫalīl Efendi (Manav Ḫalīl, Alā'iyyeli) 1457
Ḫalīl Efendi (Manav Ḫalīl, Babaṭaġlı, Ḳara Ḫalīl) 1797
Ḫalil Paşa (Sadrazam, Ḳayşeriyyeli) 1557, 1878
Ḥāmid bin Meḥemmed bin Dervez (Şeyḫü'l-İslām Ḥāmid Efendi, [Şeyḫ Ṭurud/Ṭorod Torunu, Martolos Efendi Birāderi]) 764
Ḥāmid Efendi (Ṭaşköprī-zāde Oğlu) 1105
Ḥamza (Maḳtūl Ḥamza, Şeyḫ, Bosnalı) 396
Ḥamza Efendi (Germiyānī) {Vuṣūlī} 1077
Ḥamza Efendi (Kayseriyyeli) 1725
Ḥanefī Efendi (Yenice Vardarlı) 363
Ḥasan Beg Efendi (Mevlā) 891
Ḥasan Beg Efendi (Mevlā, Kazasker) 757
Ḥasan bin Alī (Çerçīn-zāde, [Çerçīn-zāde Muṣṭafā Birāderi]) 512
Ḥasan bin Ḫıżr bin Meḥemmed (Ḥasan Dede, Edrineli) 675
Ḥasan bin Yūsuf el-Baġdādī (Baġdādī-zāde Ḥasan Çelebi, Naḳībü'l-eşrāf [Ḳāżī-i Baġdād Ḳıvāmu'd-dīn Yūsuf el-Ḥüseynī Oğlu, Baġdādī-zāde Aḥmed Birāderi]) 772
Ḥasan bin Zeyne'd-dīn Meḥemmed el-Fenārī (Ḥasan Çelebi el-Ḳāżī, [Kazasker Şāh Meḥemmed-i Fenārī Torunu]) 275
Ḥasan Çelebi (Aḫī-zāde Ḥasan Çelebi, [Şeyḫü'l-İslām Aḫī-zāde Ḥüseyn Kardeşi]) 907
Ḥasan Çelebi (Baḥrī Ḥasan Çelebi, Ḳarasili [Ḳızılcaṭuzlalı]) {Baḥrī} 862
Ḥasan Çelebi (Ḳınalı-zāde, Alī Efendi Maḫdūmı, Ṣaḥib-i Teẕkire) {Ḥasan} 1299
Ḥasan Çelebi (Pirlepeli Ḥasan Çelebi) 1107
Ḥasan Efendi ('Acem-zāde, Şeyḫ) 1029
Ḥasan Efendi (Adlī, Şeyḫ, İştibli) {Adlī} 1538
Ḥasan Efendi (Germiyānī, Saḳḳā Ḥasan) 1468
Ḥasan Efendi (Gülşenī-zāde Seyyid Ḥasan, Şeyḫ, [Gülşenī-zāde Seyyid Ḫayālī Oğlu]) 1251
Ḥasan Efendi (Ḥasan-ı Amāsī, Şeyḫ) 1526
Ḥasan Efendi (Ḳabā-dūz, Şeyḫ, Burūsalı) 385, 1251
Ḥasan Efendi (Kösec) 283
Ḥasan Efendi (Kürd Ḥasan) 1298
Ḥasan Efendi (Ma'ānīci Ḥasan Efendi,

Amāsıyyeli) 831
Ḥasan Efendi (Manav Ḥasan, [Manav Ḥasan Oġlı Abdu'llāh'ın Babası]) 1236, 1594
Ḥasan Efendi (Mevlā) 1568
Ḥasan Efendi (Nefāyisī Ḥasan Efendi, Şeyḫ) 1526
Ḥasan Efendi (Rā'ī Ḥasan Efendi, Güzelḥiṣārlı, [Ḳoca Nāẓır Oğlu, Üveys Paşa ve Ramażān Paşa Birāderi]) 848
Ḥasan Efendi (Ṣalbaş Ḥasan) 1798
Ḥasan Efendi (Taḳıyyü'd-dīn-zāde, [Temīmī-zāde Taḳıyyü'd-dīn-i Mıṣrī Oğlu]) 1111
Ḥasan Efendi (Ẓarīfī, Şeyḫ, Sirozī) {Ẓarīfī} 680
Ḥasan el-Kāfī (Aḳḥiṣārī Ḥasan Efendi) {Kāfī} 1490
Ḥasan İbn Şeyḫ Meḥemmed bin Bahādır Beg (Muṣṭafā Paşa Şeyḫi, Alacaḥiṣārlı) 1524
Ḥasan Paşa (Kaptanıderya) 1879
Ḥasan Paşa (Yemişci) 1286
Ḫaṭīb Ẕākirī (Şeyḫ, Anaṭolılı) 1681
Ḥaydar bin Sa'du'llāh (Sireli Ḥaydar Dede, Şeyḫ) 661
Ḥaydar Efendi (Çil) 1217
Ḥaydar Efendi (Küçük Tāce'd-dīn Oğlı, Abdu'l-vehhāb Efendi Birāderi) 1305
Ḥaydar Efendi (Şeh-zāde Ḫˇācesi) 801
Ḥaydar Paşa (Vezir) 472
Ḫayre'd-dīn Efendi (Ḳoca Ḫayre'd-dīn, Anaṭolılı) 1073
Ḫayre'd-dīn Ḫalīl (Ḫalīl-i Ḳayṣerī, İbrāhīm Tennūrī Soyundan) 651
Ḫayre'd-dīn Ḫıżr (Ḫıżr Bālī Efendi, Şeyḫ, Manastırlı) 412
Ḫayre'd-dīn Ḫıżr bin el-İmām Aḥmed (Amāsıyyeli Īcādī Efendi) 674
Ḫıżr Beg Çelebi (İbn Kāzī Abdu'l-kerīm, Zülfinigār Birāderi) 826
Ḫıżr bin İlyās bin Abdu't-Tevvāb (Yayabaşı-zāde Ḫıżr Efendi) 1239
Ḫıżr Efendi (Depegöz) {Ḫıżrī} 324
Ḫıżr Efendi (Mevlā) 1722
Hidāyetu'llāh Çelebi (Hidāyet Çelebi, Ḳayṣeriyyeli, İbrāhīm Tennūrī Soyundan) 1577
Hidāyetu'llāh Efendi (Manav Hidāyet, Alā'iyyeli) 1786
Hilmī-i Diger (Cezīre-i Mora Dāḫilinde Anabolı'dan Alī Çelebi) 1101
Ḫurrem Çelebi (Ṣāḥib-i Medrese) 326
Ḫurrem el-Cemālī İbn Meḥemmed el-Ḳaramanī (Ḫurrem Çelebi, [Cemāle'd-dīn-i Aḳserāyī Soyundan]) 325
Ḫusrev Efendi (Ḫusrev-zāde, [Ḫusrev-zāde Muṣṭafā Efendi Oğlu]) 1406
Ḫusrev Efendi (Kirmāstī-zāde, İznīḳli, [İstanbul Kadısı Mevlānā Kirmāstī Oğlu, Selāmī Efendi'nin Anneden Birāderi]) 282
Husrev Paşa (Deli, Vezir, [Ḳara Muṣṭafā Paşa Birāderi]) 472
Husrev Paşa (Sadrazam, Bosnalı) 1878
Ḥüsām Efendi (Ġalaṭalı Ḥüsām, Münkir Ḥüsām) 1668
Ḥüsām Efendi (Ḫˇāce Fesād Müsveddesi) 1775
Ḥüsām Efendi (Ḥamīdī) 803
Ḥüsām Efendi (Ḥüsām-ı Sinobī) 1378
Ḥüsāme'd-dīn Efendi (AnḲaralı, Şeyḫ) 396
Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Cellād-zāde) 1499
Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Germiyānī Ḥüsām) 1075

Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Ḥüsām el-Ḳāżī [Ḥammāmiyye Medresesi Bānīsi]) 272
Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Ḳoca Ḥüsām, Amāsıyyeli) 272
Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Menteşeli Ḥüsām) 1212
Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Oḫrili Ḥüsām) 1173
Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Şeydā, Üsküblü) 271
Ḥüsāme'd-dīn Ḥüseyn bin Meḥemmed (Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi, Kazasker) 1129
Ḥüseyn Çelebi (Ḳınalı-zāde, Alī Efendi Maḫdūmı) {Feyżī} 1092
Ḥüseyn Çelebi (Ṣadrī, İştibli, Zeyl-i Şaḳā'iḳ Müellifi) {Ṣadrī} 852
Ḥüseyn Efendi (Aḫī-zāde, Şeyḫü'l-İslām) {Hüdāyī} 1847
Ḥüseyn Efendi (Bī-kesī, Gīlānlı) 1296
Ḥüseyn Efendi (Bosnevī, Şeyḫ, Yayabaşı-zāde Ḫalīfelesi) 1241
Ḥüseyn Efendi (Çuḳacı Ḫışmı Baba Ḥüseyn Efendi, Edrineli) 1820
Ḥüseyn Efendi (Ḥācī Meḥemmed-zāde, [Ḫusrev Ketḫudā Mütevellīsi el-Ḥācc Meḥemmed Oğlu]) 1835
Ḥüseyn Efendi (Ḳara Mu'īd, Vardar Yeñicesi'nden) 1504
Ḥüseyn Efendi (Kefevī Ḥüseyn Efendi) {Ḥüseyn Çelebi} 1220
Ḥüseyn Efendi (Lā-mekānī) 1857
Ḥüseyn Efendi (Paşa-zāde, [Güzelce Rüstem Paşa Oğlu]) {Ḥasībī} 1462
Ḥüseyn Efendi (Sinān Efendi-zāde, Muḥaşşī Sinān Maḫdūmı) 839
Ḥüseyn Efendi (Ṭoġanī Dede, Şeyḫ) 1865
Ḥüseyn Efendi (Ẓuhūrī Efendi, Ḳosṭanṭıniyyeli) 1234
Hüseyn el-Mekkī el-Mālikī (Ḳāzī Hüseyn el-Mālikī) 821
Hüseyn Paşa (Merre, Sadrazam) 1685, 1686
Hüseyn Paşa (Sadrazam) 1642

İ

İbrāhīm bin Alī (Balıḳ-zāde İbrāhīm Çelebi) 1072
İbrāhīm bin Ḳāsım el-Ḥalebī (Arab İbrāhīm, Müftī-i Arabī) 739
İbrāhīm bin Muṣṭafā (Levḥ-ḫ̆ān İbrāhīm Efendi, Şeyḫ-zāde, Aḫī-zāde Efendi Bacanaġı) 1336
İbrāhīm bin Ni'metu'llāh (İbn Rūşenī-zāde) 339
İbrāhīm Çelebi (Āẕerī Çelebi, [Mu'allim-zāde Oğlu, Nişāncı Maḥmūd Çelebi Birāderi]) {Āẕerī} 853
İbrāhīm Çelebi (Mevlā) 858
İbrāhīm Efendi (Alī Beg-zāde, Derbend Davulı, [İznīḳī 'Alī Beg Efendi Oğlu]) 1589
İbrāhīm Efendi (Burnaz İbrāhīm, Enbūb Ḳāżī, [Ḥamīdī Yoluḳ Meḥemmed Efendi Birāderi]) 823
İbrāhīm Efendi (Cerrāḥ Vā'iẓi, Şeyḫ) 1869
İbrāhīm Efendi (Cündī Maḥmūdoğlı, Şeyḫ, Seyyidīşehrli) 687
İbrāhīm Efendi (Gülşenī, Şeyḫ) {Gülşenī} 388
İbrāhīm Efendi (Ḥubbī Mollāsı Oğlı) 1399
İbrāhīm Efendi (Ḥüsām-zāde, [Germiyānī Ḥüsām Efendi Oğlu]) {Şerīfī} 1370
İbrāhīm Efendi (İbrāhīm Medenī, Şeyḫ,

Ḳasṭamonılı) 1252
İbrāhīm Efendi (İbrāhīm-i Laḳānī, Şeyḫ) 1863
İbrāhīm Efendi (Ḳaṣṣāb-zāde, Burūsalı) 1599
İbrāhīm Efendi (Kevākibī-zāde, Ḥalebli, Kadı [Ṭursun-zāde Abdu'l-bāḳī Dāmādı]) 1808
İbrāhīm Efendi (Kürd İbrāhīm) 764
İbrāhīm Efendi (Menteş-zāde-i Kihter, Burūsalı) 1736
İbrāhīm Efendi (Muʿallim-i Sulṭān Murād, Birgili) 630
İbrāhīm Efendi (Nesīmī-zāde, Şibr) 1329
İbrāhīm Efendi (Sun'ullāh Efendi Mülāzımı) 1774
İbrāhīm Efendi (Tatar İbrāhīm Efendi, Şeyḫ) 1028
İbrāhīm Efendi (Teẕkireci İbrāhīm) 1773
İbrāhīm Paşa (Sadrazam) 467
İḫtiyār Efendi (Manav İḫtiyār) 795
İlyās Beg (Medḥī Çelebi, Re'īsü'l-küttāb) 1234
Īsā Efendi (Tatar, Şeyḫ) 1634
İṣāmu'd-dīn Ebü'l-ḫayr Aḥmed bin Muṣṭafā (Ṭaşköprī-zāde Efendi, Şaḳā'iḳ Müellifi) 264
İsḥaḳ Efendi (Küçük, Gaferiyatlı [Ḳaramanlı]) 1216
İslām Efendi (Hamīdī, Küçükborlılı, Aġzıḳara Muḥyi'd-dīn Birāderi) 931, 1079
İsmāʿīl Çelebi (Oġlan Şeyḫi, [Aḳserāyī Pīr Alī Efendi Oğlı]) 434
İsmāʿīl Çelebi (Yorġancı Emīr Oğlu) 679
İsmāʿīl Efendi (Amāsıyyeli İsmāʿīl Efendi) 1509
İsmāʿīl Efendi (Mevlevī İsmāʿīl Efendi, Şeyḫ, Anḳaralı) 1868
İvaż Efendi (Alāiyyeli, Kazasker, Manav İvaż, [İvaż-zāde Yaḥyā Çelebi Babası]) 865

K

Ḳāḍī-zāde, bk. Ḳāżī-zāde
Ḳāsım bin Süleymān (Ṣāḥibü't-Taṭbīḳ, Nigdeli) 319
Ḳāsım Çelebi (Ḳāsım Çelebi İbn Ḥācī Efendi, [Samsūnī-zāde Ḥācī Efendi Maḥdūmı]) 1090
Ḳāsım Efendi (Bülbül-zāde, Kütāhiyyeli) 1217
Ḳāsım Efendi (Ḳara Ḳāsım) 650
Ḳāsım Efendi (Naḳībü'l-eşrāf Ġubārī Efendi, Āmidli) 1711
Ḳāsım Paşa (Güzelce, Vezir) 472
Ḳāsım Paşa (Ḳoca, Vezir) 472
Kemāl Efendi (Aḳḳaftan, Ḳasṭamonılı) 1586
Kemāle'd-dīn Efendi (Ḳara Dede, Tāce'd-dīn İbrāhīm [Dede Köngī]) 503
Kemāle'd-dīn Meḥemmed bin Aḥmed (Ṭaköprī-zāde Kemāl Efendi) {Kemālī} 1606
Ḳoġacı-zāde (Şeyḫ, Ḫaṭṭāt, Gelibolılı) 1571
Ḳurd Aḥmed (Ḳurd Çelebi [Ḫˇāce-zāde, Muʿallim-i Sulṭānī Ḫayre'd-dīn Efendi Oğlu, Ḳurd-zāde Meḥemmed Efendi Babası]) 317
Ḳuṭbu'd-dīn el-ʿAcemī (Ḳuṭb-ı Taḥtānī, Şirvānlı) 506

L

Lā'iḥī Çelebi (Şeyḫ, Sirozī Muṣṭafā Çelebi) {Lā'iḥī} 429
Luṭfu'llāh Çelebi (Lüṭfī Çelebi, İznikī) 1196
Luṭfu'llāh Efendi (Ḳaba Lüṭfī, [Ebu's-su'ūd Amm-zādesi Kazasker Ca'fer Efendi Birāderi]) 507
Luṭfu'llāh Efendi (Küçük Lüṭfī) 273
Lütfī Paşa (Sadrazam) 467

M

Ma'rifetu'llāh Efendi (Mevlā) 1338
Ma'rūf Efendi (Tırabozınlı) {Ārifī} 943
Ma'ṣūm Efendi (Horasanlı) {Ma'ṣūm} 1212
Maḥmūd Beg (Abdī Çelebi Maḫdūmı [Şeyḫü'l-İslām Çivi-zāde Efendi'nin Kardeşi Defterdār Abdī Çelebi Oğlu, Bitli Alī ve Bitlice Muṣṭafā Birāderi) 556
Maḥmūd Beg (Macarī, Paşaḳulı, Mevlā, [Mertek Çelebi Babası]) 905
Maḥmūd bin Aḥmed (Bozan-zāde, İbn Bozan) 747
Maḥmūd bin eş-Şeyḫ Meḥemmed el-Ḳavṣūnī el-Mıṣrī (Ḳaysūnī-zāde, Şeyḫ) 670
Maḥmūd bin Ḥüseyn es-Ṣādıḳī el-Gīlānī (Ṣādıḳī Gīlānī, Şeyḫ) 405
Maḥmūd bin Pīrī (Fenārī-zāde) 1133
Maḥmūd bin Süleymān (Kefevī Maḥmūd Efendi, Ṣāḥibü'l-Ketā'ib) 828
Maḥmūd Çelebi (Abdu'r-raḥmān el-Mü'eyyedī Oğlı, Abdu'l-vehhāb el-Mü'eyyedī Birāderi) 312
Maḥmūd Çelebi (Aḫī-zāde, Sūzī [Aḫī-zāde Ab du'l-Ḥalīm Oğlu]) 1734
Maḥmūd Çelebi (Ḫaṭīb Maḥmūd Çelebi) 1233
Maḥmūd Çelebi (Ketḫudā Muṣṭafā Efendioġlı, Ṭaş Çelebi Birāderi [Muḥaşşī Sinān Torunu]) 1796
Maḥmūd Çelebi (Manastırlı Derzī-zāde) 1514
Maḥmūd Efendi (Babalı Maḥmūd Efendi, Şeyḫ) 1539
Maḥmūd Efendi (Filorineli Maḥmūd, Ḫālī) 858
Maḥmūd Efendi (Gelibolılı Maḥmūd Efendi, Ḳara Maḥmūd) {Medḥī} 1127
Maḥmūd Efendi (İbn Mu'allim-zāde, Āẕerī Çelebi Birāderi, Mevlā ve Nişāncı) 789
Maḥmūd Efendi (Ḳaramanī Maḥmūd Efendi, Şeyḫ, Nigdeli) 666
Maḥmūd Efendi (Kātib Maḥmūd, Selānikli) 756
Maḥmūd Efendi (Kāzī, [Muḥaşşī Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn Oğlı]) 840
Maḥmūd Efendi (Küçük Maḥmūd, Maġnisalı) 919
Maḥmūd Efendi (Maḥmūd-ı Aḳşehrī, Şeyḫ) 427
Maḥmūd Efendi (Maḥmūd-ı Bosnevī, Köhne Maḥmūd) 1742
Maḥmūd Efendi (Miḫalicli Maḥmūd) 1383
Maḥmūd Efendi (Nevālī Birāderi, Maġnisalı) 1109
Maḥmūd Efendi (Niksārī-zāde [Niksārī Muṣṭafā Oğlu]) {Niksārī} 1491
Maḥmūd Efendi (Rebīb-i Arab-zāde [Abdu'l-kerīm Efendi Oğlu, Arab-zāde Abdu'r-ra'ūf Rebībi]) 1410

Maḥmūd Efendi (Samsūnī, [Samsūnī-zāde Aḥmed Birāderi]) 750
Maḥmūd Efendi (Selānikī Maḥmūd, Kirli Maḥmūd, Āb-rīz Maḥmūd) 1663
Maḥmūd Efendi (Sultan Murad Muallimi İbrahim Oğlı, Ṭop-ḫāneli Maḥmūd Efendi) 631
Maḥmūd Efendi (Şeyḫ) 1523
Maḥmūd Efendi (Üsküdārī, Şeyḫ) {Hüdāyī} 1858
Maḥmūd el-Esved el-Kösec (Ḳara Maḥmūd, Köse Bedre'd-dīn [Niẓāme'd-dīn-i 'Acemī Oğlu]) 582
Maḳṣūd Dede (Şeyḫ, Toḳatī) 408
Maḳṣūd Efendi (Kürd) 1079
Manṣūr Efendi (Mevlā) 1132
Meḥemmed (Ṭaş Çelebi, Ketḫudā Muṣṭafā Efendioğlı, Maḥmūd Çelebi Birāderi, [Muḥaşşī Sinān Torunu]) 1764
Meḥemmed Alī Efendi (Rıżāyī Çelebi, [Bebr Efendi Oğlu, Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā Hemşīre-zādesi]) {Rıżāyī} 1778
Meḥemmed Bāḳır (Dökmeci-zāde Efendi, Kazasker, [Dökmecibaşı Ḥüseyn Beg Oğlu]) 908
Meḥemmed Beg (Ḳoḳu Meḥemmed, Mevlā) 1236
Meḥemmed Beg (Nişāncı, Egri Abdī Oğlu, Nev'ī-zāde Aṭāyī Ceddi) 368
Meḥemmed Beg (Oḳcı-zāde Efendi) {Şāhī} 1792
Meḥemmed bin Abdu'l-'azīz (Mu'īd-zāde Efendi, Mar'aşlı, Bektūtī Ailesinden) 751
Meḥemmed bin Abdu'l-'azīz (Vücūdī Efendi, Lārendeli) {Vücūdī} 1441
Meḥemmed bin Abdu'l-kerīm (Zülfinigār, Ḫıżr Beg Çelebi Birāderi) 274
Meḥemmed bin Abdu'llāh (Ḥubbī Mollāsı, Mollā Efendi, Kazasker ve İstanbul Kadısı) {Vuṣūlī} 911
Meḥemmed bin Abdu'l-vehhāb ed-Defterī bin Abdu'l-kerīm (Abdu'l-kerīm-zāde Efendi) 491
Meḥemmed bin Aḥmed (Nişāncı-zāde Seyyid Meḥemmed Efendi, [Ramażān-zāde Nişāncı Meḥemmed Beg Torunu, Ḳudsī Efendi Birāderi]) 1622
Meḥemmed bin Aḥmed (Samsūnī-zāde Ḥācī Efendi, [Samsūnī-zāde Aḥmed Efendi Oğlu]) 913
Meḥemmed bin Alā'e'd-dīn el-Mekkī en-Nehrevānī el-Ḳāḍirī el-Ḫaraḳānī (Ḳuṭbu'd-dīn el-Mekkī) {Ḳuṭbī} 814
Meḥemmed bin Alī (Birgili, Ṭarīḳat-ı Muḥammediyye Mü'ellifi) 631
Meḥemmed bin Alī (Çelebi Ḳāżī, Anḳara Kadısı, [Şeyḫü'l-islām Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā Efendi Oğlu]) 1342
Meḥemmed bin Ārif (Abdu'l-ḳuddūs, Ḳonyalı, Veled Çelebi Birāderi, Mollā Ḫudāvendigār Soyundan) 825
Meḥemmed bin Emru'llāh Meḥemmed el-Ḥüseynī (İbn Seyrek-zāde, [Seyrek-zāde Emru'llāh Oğlu]) 1447
Meḥemmed bin Ḫayre'd-dīn (Burūsalı Mu'īd-zāde Efendi) 1457
Meḥemmed bin Ḫıżr Şāh bin Meḥemmed (Ḥācī Ḥasan-zāde, İbn el-Ḥācc Ḥasan, Ḳāżi'l-Ḥarameyn) 606
Meḥemmed bin Ḥüsām (Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed Efendi, Kazasker) {Ẓuhūrī} 1838
Meḥemmed bin Ḥüsām (Ḳayın Çelebi,

Ḳaraferyeli, [Niksārī Muṣṭafā Ḳayını]) 578
Meḥemmed bin İbrāhīm (Cürcān Efendi, Aḳyazılı) 299
Meḥemmed bin İbrāhīm el-Ḥalebī (Ḥanbelī-zāde Meḥemmed Efendi) 340
Meḥemmed bin Maḥmūd (Çeñe Efendi, İpṣalalı Maḥmūd Efendi Oğlu) 903
Meḥemmed bin Maḥmūd (Ḫʿāce Ḳayını, Aydınlı, [Muʿallim-i Sulṭānī Ḳayını]) 286
Meḥemmed bin Maḥmūd (Ḥelvācı-zāde, Yalvacī) {Ārifī} 1669
Meḥemmed bin Maḥmūd bin Aḫī Yūsuf (Allāme-i Şāşī, [Muḥaşşī Aḫī Çelebi Torunu]) 763
Meḥemmed bin Meḥemmed (Altıparmaḳ Efendi, Çaḳrıḳcı-zāde, Şeyḫ, Üsküblü) 1854
Meḥemmed bin Meḥemmed (Bostān-zāde Meḥemmed Efendi, Kazasker, [Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Oğlu]) 1720
Meḥemmed bin Meḥemmed (Dülger-zāde Efendi, İbn en-Neccār, Kadı ve Ḫaṭṭāt) 515
Meḥemmed bin Meḥemmed (İmām-zāde Efendi, Otlaḳ Arabası, [İmām-zāde Efendi Oğlu]) 1098
Meḥemmed bin Meḥemmed el-Arabī (Ġarīḳ Arab-zāde) {Ḳudsī} 301
Meḥemmed bin Meḥemmed en-Naḳīb (Maʿlūl-zāde Naḳīb Efendi, Şeyḫü'l-islām, Naḳībü'l-eşrāf, [Kazasker Maʿlūl Emīr Efendi Oğlu, Ebu's-suʿūd Dāmādı]) 845
Meḥemmed bin Menteş (Menteş-zāde-i Büzürg, Burūsalı) 1702
Meḥemmed bin Muṣṭafā (Bostān-zāde Efendi, Şeyḫü'l-İslām, [Kazasker Bostān Efendi Oğlu, Kazasker Bostān-zāde Efendi Kardeşi]) 1116
Meḥemmed bin Muṣṭafā (Niksārī-zāde [Niksārī Muṣṭafā Oğlu]) 636
Meḥemmed bin Nūru'llāh (Aḫī-zāde Efendi, Kazasker, [Şeyḫü'l-İslām Aḫī-zāde Ḥüseyn Babası] 806
Meḥemmed bin Ömer (Ḳurd Efendi, Şeyḫ, Tatarbāzārcığı'ndan) 1012
Meḥemmed bin Receb (Receb-zāde Efendi) 1689
Meḥemmed bin Seyyidī Aḥmed (Ḥakīm Çelebi, Şeyḫ, İznīḳmidli) 656
Meḥemmed bin Seyyidī Aḥmed bin Üveys bin Aḥmed bin Maḥmūd el-Beġavī (Gürz Seyyidī-zāde) 889
Meḥemmed bin Seyyidī Çelebi (Emīr Şāh Birāderi, Ḥamīdli) 523
Meḥemmed bin Sināne'd-dīn Yūsuf bin Ḫıżr el-ʿAcemī (Erdebīlī-zāde, Şeyḫ, [Erdebīlī-zāde Sinān Efendi Oğlu] 430
Meḥemmed bin Süleymān el-Gīlānī (Ḥakīmī Efendi, Lāhicānlı) {Ḥakīmī} 1507
Meḥemmed bin Şaʿbān (Şaʿbān-zāde, Ṭrabluslı) 1424
Meḥemmed bin Şeyḫ Meḥemmed (Çivi-zāde Efendi, [Şeyḫü'l-İslām Çivi-zāde Meḥemmed Oğlu]) 867
Meḥemmed bin Ṭursun (Ṭursun-zāde, İbn Ṭursun, Ḳaramanlı) 1803
Meḥemmed bin Yūsuf (Baḥsī Efendi, Ispartalı) {Baḥsī} 1697
Meḥemmed bin Yūsuf (Fenārī-zāde Maʿtūh Çelebi, [Fenārī-zāde Yūsuf Çelebi Oğlu]) 1421

Meḥemmed bin Yūsuf (Şeyḫ Meḥemmed-i Semerḳandī) 417
Meḥemmed Çelebi (Aḫaveyn Hemşīre-zādesi Ḳonyalı Ömer Efendi Oğlu, [Müderris-zāde; Krş. s.918]) 767
Meḥemmed Çelebi (Çalık-zāde [Calıḳ-zāde Abdī Birāderi) {Mānī} 1416
Meḥemmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde, Pīr) {Meylī} 335
Meḥemmed Çelebi (Ehlī Çelebi, Ṭayyib-zāde) {Ehlī} 1203
Meḥemmed Çelebi (Iṭrī Çelebi) {Iṭrī} 1675
Meḥemmed Çelebi (İbn Ṣun'u'llāh Efendi, [Şeyḫu'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi Oğlu]) 1357
Meḥemmed Çelebi (İpekli Efendi Oğlı) 1398
Meḥemmed Çelebi (Ḳınalı-zāde Fehmī, Alī Efendi Maḫdūmı) {Fehmī} 1091
Meḥemmed Çelebi (Ḳoca Tāce'd-din Oğlı) 1484
Meḥemmed Çelebi (Lütfī Beg-zāde Muṣṭafā Oğlı, Çengel-i Belā) 888
Meḥemmed Çelebi (Mecdī, Edrineli, Mütercim-i Şaḳā'iḳ) {Mecdī} 921
Meḥemmed Çelebi (Mehter-zāde) 1451
Meḥemmed Çelebi (Mu'īd-zāde Maḫdūmı) {Mu'īdī} 754
Meḥemmed Çelebi (Mü'min-zāde, [Abdu'l-mü'min Rebībi, Müderris-zāde Meḥemmed Oğlu]) 918
Meḥemmed Çelebi (Müneccim Meḥemmed Çelebi) 1865
Meḥemmed Çelebi (Nāẓır-zāde Seyyid Meḥemmed Çelebi, [Nāẓır-zāde Ramażān Oğlu]) 1409
Meḥemmed Çelebi (Semīn, Ebe-zāde) 1845
Meḥemmed Çelebi (Ṣubḥī Çelebi, Burūsalı) {Ṣubḥī} 1678
Meḥemmed Çelebi (Şems-zāde Çelebi, Çekirdek Çelebi, [Ḫˇāce-zāde Şems Efendi Maḫdūmı]) 1512
Meḥemmed Çelebi (Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi) 1714
Meḥemmed Çelebi (Ṭursun-zāde Abdu'l-Bāḳī Oğlı) 1349
Meḥemmed Çelebi (Yavaş Çelebi, Ḳayın Çelebi, [Zeynīler Şeyḫi Seyyid Alī Efendi-zāde Abdullah Çelebi'nin Oğlu; Yavuz Çelebi'nin Amcazadesi]) 521
Meḥemmed Çelebi (Zeyniler Şeyḫi Seyyid Ali Efendi Oğlı) 519
Meḥemmed Çelebi bin Ramażān (Nişāncı Ramażān-zāde, Merzifonlu) 578
Meḥemmed Çelebi bin Sinān (Sinān Efendi-zāde, Muḥaşşī Sinān Maḫdūmı) 790
Meḥemmed Çelebi İbn Şeyḫ Ṣafiyyü'd-dīn el-Burūsavī (Şeyḫ) 406
Meḥemmed Daġī (Gelibolılı Daġī Meḥemmed Efendi, Şeyḫ) 1527
Meḥemmed Dede (Ferhād Paşa Şeyḫi) 667
Meḥemmed Dede (Ṣaçlı, Şeyḫ) 1870
Meḥemmed Dede (Üryān Meḥemmed Dede, Yirgögili) 1018
Meḥemmed Efendi (Abdu'r-raḥmān Emīri, Gelibolılı) 1841
Meḥemmed Efendi (Aġa-zāde) 850
Meḥemmed Efendi (Aḫaveyn Meḥemmed Çelebi, Ḳaramanī) 366
Meḥemmed Efendi (Arab Ḫˇāce) 1666
Meḥemmed Efendi (Arpacı-zāde Meḥemmed Efendi, Ḳayṣeriyyeli) 1713
Meḥemmed Efendi (Aṭūfī Efendi) {Aṭūfī} 1368

Meḥemmed Efendi (Ayşī Efendi, Sireli) {Ayşī} 1367
Meḥemmed Efendi (Azāḳī Efendi) 1395
Meḥemmed Efendi (Baba-zāde, Lārendeli) 860
Meḥemmed Efendi (Badralı Meḥemmed Efendi, [Mora Balyabadralı]) 1075
Meḥemmed Efendi (Baġdādī-zāde, [Baġdādī-zāde Aḥmed Oğlu]) 1099
Meḥemmed Efendi (Bāḳī-zāde Efendi) {Şeyḫī} 1800
Meḥemmed Efendi (Bebr Efendi, Amāsıyyeli, [Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā Efendi Dāmādı]) 1104
Meḥemmed Efendi (Beg-zāde Efendi, Kemāl Beg-zāde, Dü-bāreler) 1132
Meḥemmed Efendi (Berber-zāde, Burūsavī) 1392
Meḥemmed Efendi (Buḫārālı Efendi, Şeyḫ) 1025
Meḥemmed Efendi (Celeb Meḥemmed, Arnavud-ı Belġıradlı) 1471
Meḥemmed Efendi (Cemāl-zāde, Şeyḫ) 1009
Meḥemmed Efendi (Cenābī-zāde, Emīr Ḥasan-ı Niksārī Torunu) 1335
Meḥemmed Efendi (Cerrāḥ-zāde, İstanbullı) 1497
Meḥemmed Efendi (Çeşmī, Aydınlı) 1889
Meḥemmed Efendi (Çuḳacı-zāde, Selānikli) 1627
Meḥemmed Efendi (Dāmād Efendi, Mudurnı Çebnili) 1444
Meḥemmed Efendi (Dārü'l-ḳurrā Şeyḫi) 1541
Meḥemmed Efendi (Dāvud-zāde, [Ḳara Dāvud-zāde Muṣṭafā Efendi Oğlu]) 1605
Meḥemmed Efendi (Dersi'ām Meḥemmed Efendi) 1625
Meḥemmed Efendi (Dizdār-zāde, Tırḥalalı, Şeyḫ) 1246
Meḥemmed Efendi (Emīn-zāde, [Edrine Şehr-emīni Ca'fer Çelebi Oğlu]) 857
Meḥemmed Efendi (Fīrūz Ketḫudā-zāde) 1379
Meḥemmed Efendi (Ġazālī-zāde, [Ġazālī-zāde Abdu'llāh Efendi'nin Kızdan Torunu]) 1332
Meḥemmed Efendi (Gözlice Meḥemmed) 885
Meḥemmed Efendi (Ḫˇāce Birāderi) 755
Meḥemmed Efendi (Ḫˇāce Meḥemmed Efendi, Zaġralı) 1743
Meḥemmed Efendi (Ḥasan Ketḫudā-zāde) 1403
Meḥemmed Efendi (Hemşīre-zāde, Mīrim Kösesi, Ṣāliḥ Mollā Babası; [Şeceresi ve nisbesi için bk. E nüshası vr.187a, der-kenar]) 788
Meḥemmed Efendi (İmām Dāmādı Şeyḫī Efendi, Leysī-zāde Şeyḫī, [İmām-ı Sulṭānī Abdu'l-kerīm Efendi Dāmād]) 1359
Meḥemmed Efendi (İmām-zāde Efendi, [Otlaḳ Arabası İmām-zāde Meḥemmed'in Babası]) 354
Meḥemmed Efendi (İpekli Efendi, Piriştineli) 1397
Meḥemmed Efendi (İstanbulī La'lī) {La'lī} 1418
Meḥemmed Efendi (Kāmī-zāde, [Kāmī Aḥmed Efendi Oğlu]) 1206
Meḥemmed Efendi (Ḳaraçı Sa'dī-zāde) 1205
Meḥemmed Efendi (Ḳaragülmez, Ḫˇācegī-zāde Dāmādı) 1466
Meḥemmed Efendi (Ḳaramanī-zāde, Kestelli) 1437

Meḥemmed Efendi (Ḳaṭīfeci-zāde, Burūsalı) 1595
Meḥemmed Efendi (Ḳavaḳlı-zāde, Şeyḫ, Burūsalı) {Nevālī} 1032
Meḥemmed Efendi (Ḳāżī-zāde, Ḥamīdli) 1826
Meḥemmed Efendi (Ḳāżī-zāde, Şeyḫ, Ṣofyalı) 1868
Meḥemmed Efendi (Kestelli İmām-zāde) 1443
Meḥemmed Efendi (Ḳudsī Efendi, [Nişāncı-zāde Aḥmed Efendi Maḫdūmı]) 1609
Meḥemmed Efendi (Ḳurd-zāde, [Ḫˇāce-zāde Ḳurd Çelebi Oğlu]) 1170
Meḥemmed Efendi (Küçük Lüṭfī Beg-zāde, Neylī, [Defterdār Lüṭfī Beg'in 'Küçük' Oğlu; Lüṭfī Beg-zāde Meylī'nin Kardeşi]) {Neylī} 899
Meḥemmed Efendi (Küçük Muḥyi'd-dīn, Ḳarasi Edincikli) 505
Meḥemmed Efendi (Laṭīf-zāde, [Pepegī Laṭīf Maḫdūmı]) 1450
Meḥemmed Efendi (Memī Cān, Şeyḫ) 1247
Meḥemmed Efendi (Memik-zāde) 1208
Meḥemmed Efendi (Mu'arrif-zāde, Anḳaralı) 1076
Meḥemmed Efendi (Mubaṣṣır-zāde) 1113
Meḥemmed Efendi (Müderris-zāde, [Şeyḫü'l-İslām Ḳāżī-zāde Mülāzımı; Krş. s.767]) 918
Meḥemmed Efendi (Münşī, Aḳḥiṣārlı) {Münşī} 930
Meḥemmed Efendi (Müte'accim) 1293
Meḥemmed Efendi (Naḳş-bend-zāde, Burūsalı) 1820
Meḥemmed Efendi (Nāmī Efendi, ['Acem-zāde Mīrek Oğlu]) {Nāmī} 1301
Meḥemmed Efendi (Nihālī Efendi, [Vekīl Sinān Efendi Oğlu]) {Nihālī} 1564
Meḥemmed Efendi (Pervīz Efendi Teẕkirecisi, Arab Teẕkireci) 1159
Meḥemmed Efendi (Remzī-zāde) {İlmī} 1125
Meḥemmed Efendi (Rodosī Efendi) 1597
Meḥemmed Efendi (Sa'dī-zāde) 1380
Meḥemmed Efendi (Ṣaḥḥāf İmām, Ḳarasili, Şeyḫ) 1680
Meḥemmed Efendi (Ṣāliḥ İmām Efendi) 1857
Meḥemmed Efendi (Ṣarı Gürz-zāde, [Kazasker Ṣarı Gürz Torunu]) 808
Meḥemmed Efendi (Ṣarı Ḫˇāce, Amāsıyyeli) 1563
Meḥemmed Efendi (Selāmī-zāde Efendi, [Şeyḫ Selāmī Efendi]) 917
Meḥemmed Efendi (Seyyidī-zāde, [Manav Seyyidī Oğlu]) 1318
Meḥemmed Efendi (Sifālī-zāde) 537
Meḥemmed Efendi (Sipāhī-zāde, Burūsalı) 906
Meḥemmed Efendi (Su'ūdī Efendi, [Emīr Ḥasan-ı Niksārī Oğlu]) {Su'ūdī} 919
Meḥemmed Efendi (Subaşı-zāde Efendi) 880
Meḥemmed Efendi (Ṣūfī Meḥemmed Efendi, Kāfir Ṣūfī, Dıramalı) 1616
Meḥemmed Efendi (Şānī Efendi, Lārendeli) {Şānī} 1386
Meḥemmed Efendi (Şühūdī Efendi,

Şeyḫ, Babaeskili) {Şühūdī} 1529
Meḥemmed Efendi (Ṭabīb Beg-zāde Efendi) 1602
Meḥemmed Efendi (Ṭaşköprī-zāde Kemāl Efendi Maḫdūmı) 1379
Meḥemmed Efendi (Ṭırabozınlı Meḥemmed Efendi) 1230
Meḥemmed Efendi (Tırḥalalı Meḥemmed Efendi, Malġaralı, [Malġaralı Ḥasan Ḫalīfe Oğlu] Şeyḫ) 1515
Meḥemmed Efendi (Ṭoḳuz Meḥemmed Efendi, Burūsalı) 1108
Meḥemmed Efendi (Ṭoyrānī Meḥemmed Efendi, Şeyḫ) 1250
Meḥemmed Efendi (Ṭurābī-zāde Birāderi) 829
Meḥemmed Efendi (Üftāde Ḥażretleri, Burūsalı, Şeyḫ) 1002
Meḥemmed Efendi (Ümmī Sinān-zāde) 1578
Meḥemmed Efendi (Vişne Efendi, Şeyḫ; [Vişne-zāde Babası]) 1009
Meḥemmed Efendi (Yāverī-zāde, Ḥamīdli) {Ḳābilī} 1890
Meḥemmed Efendi (Yoluḳ Meḥemmed Efendi, Şeyḫ) 1248
Meḥemmed Efendi (Yorġancı Emīr, Gīlānlı, Şeyḫ) 677
Meḥemmed Efendi (Żaʿīfī-zāde, [Żaʿīfī Efendi Maḫdūmı]) 1458
Meḥemmed Efendi (Zekeriyyā-zāde) 1385
Meḥemmed Efendi el-Vānī (Vānḳulı, Muḥaşşī-i Dürer ü Ġurer) {Vānī} 925
Meḥemmed Efendi en-Naḳīb (Yavuz Efendi, Naḳībü'l-eşrāf, [Yavaş Çelebi Amcazadesi; Zeynīler Şeyḫi Oğlu Burūsavī Emīr Ḥasan Çelebi Birāderi Aḥmed Çelebi'nin Maḫdūmı]) 1315
Meḥemmed Efendi İbn Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi (Şeyḫü'l-İslām Aḫī-zāde Ḥüseyn Oğlu) 1889
Meḥemmed Efendi İbn el-Mevlā Saʿde'd-dīn (Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi, Şeyḫü'l-İslām) 1473
Meḥemmed el-Ḳırımī (Tatar Meḥemmed Efendi, Şeyḫ) 1523
Meḥemmed Emīn (Meḥemmed Emīn Ḳarabāġī) 615
Meḥemmed Emīn bin Ṣadre'd-dīn (Ṣadre'd-dīn-zāde Efendi, Şirvānlı) 1748
Meḥemmed III 1253
Meḥemmed İbn Abdu'l-ġanī (Abdu'l-ġanī-zāde Nādirī Efendi, Ġanī-zāde [Abdu'l-ġanī bin Emīr Şāh'ın Oğlu]) {Nādirī} 1729
Meḥemmed İbn Kemāle'd-dīn eş-Şāşī el-Ferkendī (Fāżıl-ı Taşkendī, Ḫˇāce Ḥāfıẓ el-Kehkehī et-Taşkendī, Şeyḫ) 709
Meḥemmed İbn Seyyid Meḥemmed (Şerīf Efendi, Kazasker, Naḳībü'l-eşrāf) {Şerīfī} 1821
Meḥemmed İlhāmī (Şeyḫ) {İlhāmī} 695
Meḥemmed Paşa (Amāsiyyeli, Nişāncı) {Nişānī} 476
Meḥemmed Paşa (Arnavud, Sadrazam) 1879
Meḥemmed Paşa (Boyalı Nişāncı, Ḳara Nişāncı) {Nāmī} 959
Meḥemmed Paşa (Cerrāh) 1285
Meḥemmed Paşa (Çerkes) 1877
Meḥemmed Paşa (Gürci, Sadrazam) 1686, 1879

Meḥemmed Paşa (Hācī, Vezir) 472
Meḥemmed Paşa (Ḳara Hasan Oğlı, Sadrazam) 1557, 1640
Meḥemmed Paşa (Lālā, Sadrazam) 1283
Meḥemmed Paşa (Sadrazam, Bosnalı) 1555
Meḥemmed Paşa (Sokollu) 1064
Meḥemmed Ṣādıḳ Efendi (Nahcivanlı) 1574
Meḥemmed Ṣādıḳ Efendi (Ṣıdḳī Çelebi, [Manav Tāce'd-dīn Oğlu, Anne Tarafından Muḥaşşī Şeyḫ-zāde Torunu]) {Ṣıdḳī} 1771
Meḥemmed Şer'iyyātī (Ṭurābī-zāde Birāderi İsmail Oğlı) 829
Meḥemmed Zemān Efendi ('Acemī, Naḫcivānī) 1449
Memī Dede (Na'līnci Dede, Yataġan Dede) 1027
Merḥabā-zāde Efendi 325
Mertek Çelebi (Macarī Maḥmūd Beg Oğlu) 905
Mes'ūd Çelebi (Ḫˇāce-zāde Mes'ūd Çelebi, [Ḫˇāce Sa'de'd-dīn Oğlu]) 1102
Mesih Paşa (Sadrazam) 1065
Mīrzā Maḫdūm (Mu'īnü'd-dīn Eşref, Naḳībü'l-eşrāf, Şeyḫu'l-Ḥarem; [Seyyid Şerīf-i Cürcānī Soyundan Mīr Abdu'l-bāḳī Oğlu]) {Eşref} 881
Mollā Çelebi (Şeyḫ Bedre'd-dīn-zāde, Mollācıḳ) 1007
Mollā Ġānim (Mollā Ġānim-i Baġdādī) 1603
Mollā Ḳābıż (Maḳtūl Ḳābıż) 433
Mollā Meḥemmed (Ḫaṭīb-zāde, Ḳasṭamonılı) 435
Mu'ammeru'llāh Efendi (Mevlā) 1728
Mu'īd Dede (Şeyḫ) 1032
Mu'īd-zāde Maḫdūmı Aḥmed Çelebi 754
Muḥammed el-Hindī (Şerīf, Şeyḫ) 660
Muḥarrem bin Meḥemmed (Muḥarrem Efendi, Ḳasṭamonılı, Şeyḫ) 996
Muḥarrem Çelebi (Bezzāzistān Ketḫudāsıoğlı, 'Ayyāş) 1587
Muḥarrem Efendi (Bāfireli) 1591
Muḥarrem Efendi (Tokatī) 1112
Muḥaşşī Sinān-zāde Ḥüseyn Efendi'in Çocukları [Muḥaşşī Sinān Torunları] (Şeyḫī Meḥemmed, Aḥmed Efendi, Ḳāżī Maḥmūd, Ketḫudā Muṣṭafā) 840
Muḥterem Efendi (Ekmel Efendi Oğlı) 743
Muḥterem Efendi (Taşkendī, Naḳībü'l-eşrāf) 620
Muḥyi'd-dīn Efendi (Aġzıḳara, Ḥamīdli [Keçiborlılı], Şeyḫ Yaḥyā Oğlu, İslām Efendi Birāderi) 1158
Muḥyi'd-dīn Efendi (Ḍārib Muḥyi'd-dīn, Tekeli) 344
Muḥyi'd-dīn Efendi (Ḳocalı Muḥyi'd-dīn) 957
Muḥyi'd-dīn Efendi (Köse Muḥyi'd-dīn, Şeyḫ, Manastırlı) 1008
Muḥyi'd-dīn Efendi (Muḥyī Efendi, "Etmekci-zāde", Şeyḫ, Edrineli, [Muḥyī-i Gülşenī]) 1517
Muḥyi'd-dīn Efendi (Muḥyi'd-dīn el-Ḥamīdī) 899
Muḥyi'd-dīn el-Esved (Ḳaracin, Ḳarasili) 506
Muḥyi'd-dīn el-İskilībī (eş-Şeyḫ el-Kebīr, Yavşı Şeyḫ, Şeyḫ Meḥemmed-i İskilībī [Muḥyi'd-dīn Meḥemmed el-İskilībī, Ebu's-su'ūd Babası, Aḳşemse'd-dīn Ḫalīfesi]) 382, 973-995

Muḥyi'd-dīn Meḥemmed bin İbrāhīm (Dünbek-zāde, Ḳarasili) 309
Muḥyi'd-dīn Meḥemmed bin Meḥemmed bin eş-Şeyḫ Ṭorod (Martolos Efendi, [Şeyḫü'l-İslām Ḥāmid Efendi Birāderi]) 486
Murād III 1033
Murād Paşa (Sadrazam) 1556
Murtażā Efendi (Seyyid Murtażā, Ḳaraman Begşehrili) 914
Mūsā Efendi (Mūsāçe, Germiyānlı) 536
Muṣliḥi'd-dīn bin Alā'e'd-dīn (Cerrāḥ-zāde Efendi, Edrineli, [Şeyḫ Alā'e'd-dīn Efendi Oğlu; bk. s.978]) 966
Muṣliḥi'd-dīn bin Yūsuf (Aḳıncı Muṣliḥi'd-dīn, Şeyḫ, Ustrumcalı) 410
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Başkesen) 1799
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Derzī Muṣliḥi'd-dīn, Balıkesrili) 1328
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Geredeli Muṣliḥi'd-dīn Efendi) 1105
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ḳaramanī) 1111
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Kātib-zāde Mu'īdī Manav Muṣliḥi'd-dīn) 1355
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ḳocalı Muṣliḥi'd-dīn) 956
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Mu'allim-i Şehzāde Cihān-gīr, Sūḫte Yörük, Yörük Muṣliḥi'd-dīn) 512
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Nūre'd-dīn-zāde, Şeyḫ, Filibe Enbārlılı) 702
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn, Amāsıyye Gümişli) {Kāmilī} 1114
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Selānikī Küçük Ḫ'āce, Tiktik Ḫ'āce) 831
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Seyyid, Şeyḫ, [Merkez Efendi Ḫalīfesi ve Dāmādı]) 997
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Şāfiyeci Muṣliḥi'd-dīn, Amāsıyyeli) 1422
Muṣliḥi'd-dīn el-Lārī (Mollā Lārī) 608
Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā (Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn, Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn, Ṣarı Nā'ib, Ḳaraman Gaferiyatlı) 1664
Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā bin Alī el-Çerçīnī (Çerçīn-zāde, [Menteşe Çerçīnli, Çerçīn-zāde Ḥasan Birāderi]) 482
Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā en-Niksārī (Niksārī Efendi, Kadı, [Niksārī-zāde Meḥemmed, Maḥmūd ve Alī Kardeşlerin Babası]) 292
Muṣṭafā (Şeh-zāde, III.Murād Oğlı) 1063
Muṣṭafā Beg (Nişāncı Celāl-zāde, Ḳoca Nişāncı, Ṭosyalı, [Ḳāżī Celāl Oğlu, Celāl-zāde Ṣāliḥ Birāderi]) {Nişānī} 488
Muṣṭafā bin Aḥmed bin Ḥasan Beg (Ḥasan Beg-zāde, [Ḥasan Beg-zāde Aḥmed Oğlu]) 1826
Muṣṭafā bin Alī (Küçük Bostān, Aydınlı) 531
Muṣṭafā bin Alī (Müftī Muṣṭafā Efendi, Şeyḫü'l-islām Ebü'l-meyāmin, Ṣarı Gürz-zāde Ḳayını) 1342
Muṣṭafā bin Alī (Turābī-zāde, Aḳşehrī) 829
Muṣṭafā bin Alī bin Meḥemmed Paşa el-Ḳaramanī (Meḥemmed Paşa-zāde, [Sadrazam Meḥemmed Paşa-yı Ḳaramanī Torunu]) 279
Muṣṭafā bin Azmī (Azmī-zāde Efendi) {Ḥāletī} 1810

Muṣṭafā bin Dāvud (Ḳara Dāvud-zāde, [Burūsa Ḳāżīsi Ḳara Dāvud Oğlu, Dāvud-zāde Meḥemmed Babası]) 502
Muṣṭafā bin Ebu's-su'ūd (Ebu's-su'ūd-zāde) 1161
Muṣṭafā bin Ḥasan bin 'Abdu'llāh (İşretī Çelebi, Rūmili Ḥiṣārılı) {İşretī} 364
Muṣṭafā bin Ḥüseyn (Ḥüsām-zāde Muṣṭafā Efendi, Burūsalı, Ḳāżī'asker) 1719
Muṣṭafā bin Ḥüseyn bin Sinān (Ketḫudā Muṣṭafā Efendi [Muḥaṣṣī Sinān Torunu]) 840, 1657
Muṣṭafā bin Luṭfu'llāh (Lüṭfī Beg-zāde, Meylī Efendi, [Defterdār Lüṭfī Beg'in Büyük Oğlu; Küçük Lüṭfī Beg-zāde Neylī'nin Kardeşi]) {Meylī} 886
Muṣṭafā bin Meḥemmed (Birgili, Kadı) 877
Muṣṭafā bin Meḥemmed (Bostān Efendi, Kazasker, [Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Meḥemmed ve Kazasker Bostān-zāde Muṣṭafā Babası]) 527
Muṣṭafā bin Meḥemmed (Cüvānī Efendi) {Cüvānī} 1454
Muṣṭafā bin Meḥemmed (Ḫ'ācegī-zāde, İblīs-zāde) 915
Muṣṭafā bin Meḥemmed (Mi'mār-zāde, [Ḥaleb Ḳāżīsi Mi'mār-zāde Efendi Oğlu]) 329
Muṣṭafā bin Süleymān (Vefāyī-zāde, Muġlavī) 291
Muṣṭafā bin Şemse'd-dīn (Aḫterī, [Luġat Sahibi, Ḳaraḥiṣār-ı Ṣāḥibli]) {Aḫterī} 288
Muṣṭafā Çelebi (Alaşehrli Muṣṭafā Çelebi, [Aydın Alaşehrli]) 615
Muṣṭafā Çelebi (Bāḳī Efendi Muṣlīsi) 1106
Muṣṭafā Çelebi (Belġıradī Muṣṭafā Çelebi) 1340
Muṣṭafā Çelebi (Bostān-zāde [Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Oğlu]) 1210
Muṣṭafā Çelebi (Kefeli Muṣṭafā Çelebi, Kefe Müftīsi) 1396
Muṣṭafā Çelebi (Kefeli Muṣṭafā Çelebi, Müderris) 1106
Muṣṭafā Çelebi (Muṣlī Çelebi, Müftī-zāde Ḳara Abdu'r-raḥmān Efendi Birāderi, Kefe Müftīsi Ḳara Süleymān-zāde) 1393
Muṣṭafā Çelebi (Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi) 1375
Muṣṭafā Çelebi (Seyfī-zāde, Muṣlī Çelebi, [Manav Seyfī Oğlu]) 1510
Muṣṭafā Çelebi (Şeh-zāde İmāmı Muṣlī Çelebi, Şeyḫ) 1867
Muṣṭafā Çelebi (Şeyḫ, [Babanaḳḳāşlı Bayram-ı 'Acemī Oğlu, Defterdār Dervīş Çelebi Birāderi]) 686
Muṣṭafā Çelebi (Üskübī Muṣṭafā Çelebi) 864
Muṣṭafā Efendi (Abdu'llāh Efendioġlı, [Kec-dehān Abdu'llāh Efendi Maḫdūmı]) 1662
Muṣṭafā Efendi (Aḳ Muṣlī) 1371
Muṣṭafā Efendi (Araboğlı, Arab İmām-zāde, Cehūd İmāmı) 1737
Muṣṭafā Efendi (Ayāşī) 1192
Muṣṭafā Efendi (Baldır-zāde, Burūsalı) {Selīsī} 1842
Muṣṭafā Efendi (Beyānī, Ruscuḳlu, Cāru'llāh-zāde, Şeyḫ) {Beyānī} 1244
Muṣṭafā Efendi (Bī-endām Muṣliḥi'd-dīn, Alā'iyyeli) 1619

Muṣṭafā Efendi (Bitlice Muṣṭafā, [Bitli Alī ve Maḥmūd Beg Birāderi, Defterdār Menteşeli Abdī Çelebi Oğlu]) 341
Muṣṭafā Efendi (Budinī) 1828
Muṣṭafā Efendi (Burūsavī Cinānī) {Cinānī} 1082
Muṣṭafā Efendi (Celeb Muṣliḥi'd-dīn) 1503
Muṣṭafā Efendi (Cenābī, Emīr Ḥasan-ı Niksārī Oğlu) {Cenābī} 904
Muṣṭafā Efendi (Ferruḫ-zāde, Edrineli) 1652
Muṣṭafā Efendi (Ḫunkār İmāmı, Ḫurpişteli) 1502
Muṣṭafā Efendi (Ḳabaṣaḳal) 1728
Muṣṭafā Efendi (Küçük Muṣṭafā, Ṭosyalı) {Ṭūsī} 1090
Muṣṭafā Efendi (Maḫdūm-ı Ḳāżī-zāde) {Ḥilmī} 522
Muṣṭafā Efendi (Mevlānā Ḫazānī) {Ḫazānī} 583
Muṣṭafā Efendi (Mu'allim-i Sulṭān Aḥmed Ḫān, Aydınlı) 1364
Muṣṭafā Efendi (Muṣlī, Bālī Efendi Oğlı) 1567
Muṣṭafā Efendi (Mütevellī-zāde, [Cerrāḥ Paşa Mütevellīsi, Azmī-zāde Dāmādı]) 1829
Muṣṭafā Efendi (Nefes-zāde Efendi, Amāsıyyeli) 1229
Muṣṭafā Efendi (Oğlan Muṣṭafā, Ṭosyalı) 338
Muṣṭafā Efendi (Rodosī-zāde) 1656
Muṣṭafā Efendi (Selāmī Efendi, Şeyḫ, İznīḳli, [Mollā 'İẓārī Torunu, Kirmāstī-zāde Ḫusrev Çelebi'nin Anneden Birāderi]) {Selāmī} 1010
Muṣṭafā Efendi (Sürūrī Çelebi, Gelibolılı) {Sürūrī} 295
Muṣṭafā Efendi (Ṭarsūsī Efendi) 1479
Muṣṭafā Efendi (Uşşāḳī-zāde) 1750
Muṣṭafā Efendi (Vaḥyī-zāde, İznīḳī) 288
Muṣṭafā Efendi (Yaṣdıġac Muṣliḥi'd-dīn, Ḳaramanlı) 1844
Muṣṭafā Efendi (Yeñiçeri-zāde, Ṣafiyyü'd-dīn) 1748
Muṣṭafā Efendi (Yumurta Vā'iẓi) {Ḥalīmī} 1412
Muṣṭafā Efendi (Yūnus-zāde, Birgili) 927
Muṣṭafā Efendi el-Ḫusrevī (Ḫusrev-zāde, Mollā Ḫusrev Torunu) {Ḫusrevī} 923
Muṣṭafā Efendi, (Manastırlı Ḫusrev Birāderi) 962
Muṣṭafā el-Esved (Ḳara Şeyḫ) 666
Muṣṭafā I 1682
Muṣṭafā İbn Bostān (Bostān-zāde Efendi, Kazasker, [Kazasker Bostān Efendi Oğlu, Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Meḥemmed Kardeşi]) 1333
Muṣṭafā Paşa (Birader-i Şems Paşa) 473, 732
Muṣṭafā Paşa (Budin Beglerbegi) 474
Muṣṭafā Paşa (Ḳara) 474
Muṣṭafā Paşa (Lefkeli) 1686
Muṣṭafā Paşa (Vezīr-i Sānī) 471
Muṭahhar Efendi (Şirvānī) 1715
Muttakī Çelebi (Meḥemmed, [Ġarīḳ 'Arab-zāde Maḫdūmı]) 306
Muẓaffer Efendi (Iyānī Efendi) {Iyānī} 1404
Muẓafferü'd-dīn (Muẓaffer Efendi, Şeyḫ, Ḳırımlı) 417
Mü'eyyed-zāde Abdu'r-raḥmān Efendi ve Evlatları (Abdu's-selām, Abdu'r-rezzāḳ, Abdu'l-fettāḥ, Maḥmūd ve Ab-

du'l-vehhāb Çelebiler) 312-315
Münīrī Efendi (Bosnevī, Şeyḫ) 1541
Müslimī Efendi (Ḳınalı-zāde, Alī Efendi Birāderi) {Müslimī} 872

N

Naṣre'd-dīn Efendi (Şeyḫ, Ebu's-su'ūd Birāderi, [Meḥemmed-i İskilībī Oğlu]) 658
Naṣru'llāh Efendi (Ḳaramanī) 1845
Naṣru'llāh er-Rūmī (Naṣru'llāh Efendi, Manastırlı) 511
Naṣūḥ bin Yūsuf (Selānikī) 634
Naṣūḥ Efendi (Aḳşehrli, Şeyḫ) 1246
Naṣūḥ Efendi (Anḳaravī) 342
Naṣūḥ Efendi (Nevālī Efendi, Aḳḥiṣārlı, [Sulṭān III. Meḥemmed Mu'allimi, Nevālī-zāde Sa'dī Babası]) {Nevālī} 1071
Nasuh Paşa (Sadrazam) 1556
Necme'd-dīn bin Meḥemmed (Necmī Efendi, Necme'd-dīn el-Ḥanefī) {Necmī} 544
Ni'metu'llāh (Luġat Ṣāḥibi, Şeyḫ, Ṣofyalı) 404
Ni'metu'llāh bin Alī bin Rūşenī (Rūşenī-zāde) 306
Ni'metu'llāh Efendi (Çeşmeci-zāde, İstanbullu) {Na'īmī} 483
Ni'metu'llāh Çelebi (Zeyniler Şeyḫi Seyyid Ali Efendi Oğlı) 520
Niyāzī Efendi 1634
Nūḥ bin eş-Şeyḫ Meḥemmed el-Amāsī (Şeyḫ, [Amāsıyyeli İmām Efendi Birāderi, bk. s.675]) 683
Nūre'd-dīn Efendi (Küçük Nūre'd-dīn, Aydınlı) 570
Nūru'llāh Efendi (Bergoslı) 1409
Nūru'llāh Efendi (Mevlā) 890
Nūru'llāh Efendi (Nūrī-i Şehīd) 1699
Nūru'llāh Efendi (Nūru'llāh el-Ḥamīdī) 1740
Nūru'llāh et-Ṭabīb (Ṭabīb Nūru'llāh Çelebi, Maġnisalı) 584
Nūşī Efendi (Sireli 'Ayşī Efendi Oğlu) 1367

O

Osmān Beg bin Meḥemmed Paşa (Duḳadin-zāde Efendi, [Gevher Melek Şāh Torunu]) 1231
Osmān Çelebi (Avnī Çelebi, Ḳaraman Aḳşehrli) {Avnī} 1805
Osmān Efendi (Ḳāsımpaşalı Emīr, Ṣaçlı Emīr, Şeyḫ) 1238
Osmān Efendi (Ḳırbac Efendi, Yalvaclı) 1747
Osmān Efendi (Nigbolılı) 937
Osmān II 1635

Ö

Ömer Beg (Mevlā, [Sadrazam Aḥmed Paşa Azatlığı]) 929
Ömer bin Meḥemmed (Ḫˇāce-i Pādişāh Ömer Efendi, Amāsıyyeli, [II. Osman Hocası]) 1788
Ömer Efendi (Antaḳıyyalı, Şeyḫ) 401
Ömer Efendi (Bıyıḳlı Ömer) 1331
Ömer Efendi (Ḫˇāce Fesād, İstanbullu) 1853
Ömer Efendi (Ḳızıl Ömer, Ṣaruḫānlı) 1377
Ömer Efendi (Ḳonyalı, [Aḫaveyn Hemşīre-zādesi]) 767
Ömer Efendi (Minḳārī, Alā'iyyeli) 1709
Ömer Efendi (Müfettiş-i Evḳāf) 1626

Ömer Efendi (Nāẓır-zāde Ömeri, Aydınlı) 1374
Ömer Efendi (Ömer Bāḳī, Şeyḫ) 1528
Ömer Efendi (Ömer Sükūtī, [Babanaḳḳāş Evladından]) 1581
Ömer Efendi (Vizeli Ömer Efendi, Tercemān Tekkesi Şeyḫi, Üsküblü) 1855
Ömer Fuādī (Ḳasṭamonılı Şa'bān Efendi Halifesi) 677

P

Peder-i Cerrāḥ-zāde (eş-Şeyḫ Alā'e'd-dīn Efendi, [Şeyḫ Cerrāḥ-zāde Muṣliḥi'd-dīn Babası, bk. s.966]) 978
Pervīz Efendi (Mevlā, Kazasker) 783
Pīr Aḥmed bin Şeyḫ Aḥmed el-Ḳaramanī (Pīrī Re'īs, Lārendeli, Müderris) {Pīrī} 363
Pīr Aḥmed Çelebi bin Pīr Aḥmed Efendi (Leysī-zāde) 575
Pīr Alī (Mīrzā Efendi, Şeyḫ, Sinobī) 1008
Pīr Alī Efendi (Mevlā) 1169
Pīr Meḥemmed (Azmī Efendi, [Defterdār Pīr Aḥmed Çelebi Oğlu, Şeh-zāde Meḥemmed Ḫān'ın Mmu'allimi]) {Azmī} 812
Pīr Meḥemmed (Üsküb Müftīsi, Ḳosṭanṭıniyyeli) 1424
Pīr Meḥemmed Efendi (Pīrī Çelebi, Burūsalı) 1598
Pīr Meḥemmed Paşa el-Cemālī 467
Pīrī Efendi (Ḫˇāce Pīrīsi, Kazasker Ḳāżī Maḥmūd Torunu, Ḥasan Cān Hemşīre-zādesi ve Dāmādı) 890
Pīrī Paşa (Sadrazam) 470
Piyāle Paşa (Kaptanıderya) 474

R

Ramażān bin Abdu'l-muḥsin el-Vizevī (Behiştī Efendi) {Behiştī} 579
Ramażān Efendi (Dıńdıń Ramażān, Ḳocailili) 1802
Ramażān Efendi (Ḳaraḥiṣārī, Şeyḫ, [Bāzirgān Tekyesi Şeyḫi]) 1533
Ramażān Efendi (Ḳocavī Ramażān) 1692
Ramażān Efendi (Mevlā) 1233
Ramażān Efendi (Nāẓır-zāde Efendi) 760
Receb Paşa (Sadrazam, Kaptanıderya,) 1878, 1879
Rıḍvān Efendi (Engürüslü, Kazasker) 1477
Rıḍvān Efendi (Muḥteşem Rıḍvān, Selānik Ṭoyrānlı) 1659
Rıḍvān Efendi (Ṣalıncaḳ Rıḍvān) 1340
Rüstem Paşa (Sadrazam) 468

S

Sa'de'd-dīn bin Ḥasan Cān (Ḫˇāce Efendi, [Şeyḫü'l-İslām]) 1163
Sa'de'd-dīn Efendi (Nevālī-zāde Sa'dī Efendi, Sa'dī Çelebi) 1834
Sa'dī bin Maḥmūd (Kürd Sa'dī, Ḳal'acikli, [Mevlānā Bedre'd-dīn Maḥmūd Oğlu]) 365
Sa'dī Efendi (Ḳaraçı Sa'dī, Aḳserāylı, [Ḳaraçı Sa'dī-zāde Meḥemmed Babası]) 823
Sa'īd Efendi (Ḳara Sa'īd, Hindī) 1508
Ṣadrī Efendi (Ḳaramanī) 1660
Ṣāliḥ Efendi (Celāl-zāde Ṣāliḥ, [Ḳāżī Celāl Oğlu, Nişāncı Celāl-zāde Birāder]) {Ṣāliḥ} 345
Ṣāliḥ Efendi (Ḫˇāce-zāde Ṣāliḥ Efendi, [Sa'de'd-dīn Efendi Maḥdūmı]) 1744
Ṣāliḥ Efendi (Potur Ṣāliḥ, Bosnevī, Kadı) 1846
Ṣāliḥ Efendi (Potur Ṣāliḥ, Bosnevī, Müderris) {Ṣānī} 1225
Sefer bin Meḥemmed el-Ḳayṣerī (Ḳayṣeriyyeli) 886
Sefer Efendi (Ḳaraman Gaferiyatlı) 1785
Sefer Ḫˇāce (Şeyḫ) 430

Selīm II 712
Seyfu'llāh Efendi (Aġrusī, Şeyḫ) 1570
Seyfu'llāh Efendi (Ḥamīdī, Yorġun Ṭoy) 1209
Seyfu'llāh Efendi (Manav Seyfī, [Manav Ḳāżī Oğlu, Muṣlī Çelebi Babası]) 859
Seyyidī bin Ḫalīl (Manav Seyyidī, [Seyyidī-zāde Babası]) 572
Seyyidī Çelebi (A'rec) 863
Ṣıyāmī bin Velī (Ṣıyāmī el-Ḳāżī, Ḫayrabolılı) 339
Sinān Çelebi (Aḳyazılı) 623
Sinān Çelebi (Ya'ḳūb Efendi-zāde, Şeyḫ) [Ya'ḳūb el-Germiyānī Oğlu, Şeyḫu'l-Ḥarem] 692, 1005
Sinān Dede (Şeyḫ, Boyābādlı) 676
Sinān Efendi (Astarcı Sinān, Borlılı) 1356
Sinān Efendi (Baba-zāde Sinānı, Lārendeli) 1614
Sinān Efendi (Esved Sinān, Bolılı) 805
Sinān Efendi (Ḳarabörçekli, Şeyḫ) 683
Sinān Efendi (Kepenekci Sinān) 436
Sinān Efendi (Köse Sinān) 1700
Sinān Efendi (Kürd Sinān Dede) 679
Sinān Efendi (Mevlā) 1569
Sinān Efendi (Nehcī Sinān Efendi, Burdurlu) {Nehcī} 1712
Sinān Efendi (Şeyḫ) 1679
Sinān Efendi (Şeyḫ, Ergeneköprili) {Sinānī} 1861
Sinān Efendi (Ṭālib Ḫışmı, Ḳaramanlı, [İvaż Efendi Maḫdūmınuñ Mu'allimi Ṭālib Efendi Ḫışmı]) 1501
Sinān Efendi (Tiremola, Güzelḥiṣārlı) 1350
Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn Efendi'in Çocukları [Muḥaşşī Sinān Torunları] (Şeyḫī Meḥemmed, Aḥmed, Ḳāżī Maḥmūd, Ketḫudā Muṣṭafā) 840
Sinān Paşa (Cağala-zāde) 1561
Sinān Paşa (Sadrazam, [Koca]) 1283
Sināne'd-dīn Yūsuf (Arab Sinān, Anṭaḳıyyalı) 1392
Sināne'd-dīn Yūsuf (Ḳazancıḳulı) 1160
Sināne'd-dīn Yūsuf (Ümmī Sinān bin Ca'fer) 1124
Sināne'd-dīn Yūsuf bin Ḥüsām bin İlyas bin Ḥasan (Muḥaşşī Sinān Efendi, Amāsıyyeli, Kazasker) 774
Sināne'd-dīn Yūsuf bin Pīr Aḥmed (Sinān Çelebi [Aḳḥiṣārī, Ṣaruḫānī]) 589
Sināne'd-dīn Yūsuf el-Ḫaṭīb (Ḫaṭīb Sinān Çelebi, Edrineli, Şeyḫ) 965
Sināne'd-dīn Yūsuf el-Ḫaṭīb (Muḥżır Ḳulı Sinān Efendi, Ḳosṭanṭıniyyeli, Mevlā) 360
Siñek-zāde 906
Sirāce'd-dīn Efendi (Sirāc Efendi) 1295
Siyavuş Paşa (Sadrazam) 1066
Sūdī Efendi (Bosnevī) {Sūdī} 953
Sultan I. Aḥmed, bk. Aḥmed I
Sultan I. Muṣṭafā, bk. Muṣṭafā I
Sultan II. Osmān, bk. Osmān II
Sultan II. Selīm, bk. Selīm II
Sultan III. Mehmed, bk. Meḥemmed III
Sultan III. Murād, bk. Murād III
Ṣun'u'llāh bin Ca'fer el-İmādī (Şeyḫu'l-İslām, [Ebu's-su'ūd Amm-zādesi Kazasker Ca'fer el-İmādī'nin Oğlu]) 1425
Ṣun'u'llāh Efendi (Yalvaclı Şeyḫ-zāde Ḳara Ṣun'ī Efendi) {Ṣun'ī} 1464
Süfyān Efendi (Anatolılı) 892
Süleymān Çelebi (İvaż Efendi Süleymānı, Alā'iyyeli) 1106

Süleymān Efendi (Anṭaliyye Müftīsi) 1452
Süleymān Efendi (Bıyıḳlı Süleymān, Selānik Ustrumcalı) 1224
Süleymān Efendi (Ḳara Süleymān, Kefe Müftīsi, Gelibolılı) 766
Süleymān Efendi (Ḳasṭamonılı Ḳara Süleymān) 1477
Süleymān Efendi (Kepenekci-zāde, [Kepenekci Sinān Efendi Oğlu]) 738
Süleymān Efendi (Köse Süleymān) 1330
Süleymān Efendi (Şeyḫ, Āmidli) 964
Süleymān Efendi (Unḳūd Süleymān Efendi) 1612
Süleymān I (Kānūnī Sultan Süleyman) 437
Süleyman Paşa (Hadım, Sadrazam) 468

Ş

Şa'bān Efendi (Ḳasṭamonılı Şa'bān Efendi, Şeyḫ) 677
Şa'bān Efendi (Şeyḫ, Ḳasṭamonılı) 1030
Şāfi'ī-zāde Efendi (Kadı) 964
Şāh Alī (Şeyḫ, "Babanaḳḳāş" Sākini 'Acemli Şeyḫ Baba Meḥemmed'in Mürīdlerinden Ḳāsım Beg'in Oğlu) 397
Şāh Meḥemmed (Alī Beg-zāde Şāh Çelebi, [İznīḳī Alī Beg Efendi Maḫdūmı]) 1335
Şāh Meḥemmed (Kepenekci-zāde Şāh Çelebi, [Kepenekci-zāde Süleymān Oğlu]) 1112
Şāh Meḥemmed (Naḳīb Şāhı, Kestelli, [Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi Müntesibi]) 932
Şāh Meḥemmed (Nişāncı Ḫışmı Şāh Efendi, [Ḳara Nişāncı Akrabası]) 1590
Şāh Meḥemmed bin Ḫurrem (Şāh Meḥemmed Efendi, [Celāle'd-dīn-i Rūmī Soyundan, Ḫurrem bin Meḥemmed bin Adil'in Oğlu]) 540
Şāh Meḥemmed bin Sinān el-Yegānī (Yegān-zāde, [Yegān-zāde Sinān Efendi Maḫdūmı]) 294
Şāh Sultan (Sultan II. Selim Kızı) 730
Şeker Efendi (Ḳara) 1888
Şem'ī Efendi (Mevlā) {Şem'ī} 953
Şems Paşa (Rumeli Mīr-i Mīrānı) 473
Şems Paşa (Sadrazam) 732
Şemse'd-dīn Aḥmed (Ḳaramanī Aḥmed Çelebi, [Aḫaveyn Meḥemmed Birāderi]) 478
Şemse'd-dīn Aḥmed (Seyrek-zāde Efendi, [II.Selīm Mu'allimi Seyrek Muḥyi'd-dīn Efendi'nin Oğlu]) 484
Şemse'd-dīn Aḥmed bin Bedre'd-dīn Maḥmūd (Şems Çelebi, [Küçük Bedre'd-dīn Oğlu]) 283
Şemse'd-dīn Aḥmed el-Enṣārī (Mollā Aḥmed Efendi, Kazasker, Genceli, [Rūḥu'llāh-ı Enṣārī Oğlu]) 1192
Şemse'd-dīn Aḥmed el-Ḥasanī el-Ḥüseynī (Baġdādī-zāde Aḥmed Efendi, [Ḳāżī-i Baġdād Ḳıvāmu'd-dīn Yūsuf el-Ḥüseynī Oğlu, Baġdādī-zāde Ḥasan Birāderi]) 620
Şemse'd-dīn Aḥmed el-Müftī (Ḳāżī-zāde Efendi) 797
Şemse'd-dīn Aḥmed et-Ṭavīl (Uzun Şemse'd-dīn Efendi, Şeyḫ, Sireli) 664
Şemse'd-dīn bin Meḥemmed (Ḥubbī Mollāsıoğlı Şems Çelebi) 1470
Şemse'd-dīn Efendi (el-Ḥacc Şemse'd-dīn) 1314

Şemse'd-dīn Efendi (Ḫˇāce-zāde Şems Efendi, [II. Selīm Hocası Atā'u'llāh Efendi Maḫdūmı]) 1227
Şemse'd-dīn Efendi (Köse Şems) 1599
Şemse'd-dīn Efendi (Mütevekkil Şems, Şeyḫ) 402
Şemse'd-dīn Meḥemmed bin eş-Şeyḫ Ġarse'd-dīn Aḥmed (Re'īsü'l-eṭıbbā Ġarse'd-dīn-zāde, Şemse'd-dīn Çelebi) 738
Şerefü'd-dīn Efendi (Mollā Şeref, 'Acemli) 1202
Şerīf Efendi (Şerīf-i Şirvānī) 1653
Şeydā (Āşık Çelebi Şeydāsı) 272
Şeyḫ Abdu'l-laṭīf Maḫdūmı (İbn Abdu'l-laṭīf, Vefā Zāviyesi Şeyḫi) 1866
Şeyḫ Maḥmūd (Baba Efendi) {Rıżāyī} 998
Şeyḫī Çelebi (A'rec Şeyḫī Çelebi, Aġsaḳ Şeyḫī) 338
Şeyḫī Çelebi (Ṭayyib-zāde Abdu'r-raḥīm Birāderi) 1103
Şeyḫī Efendi (Birāder-i Ḳāżī-zāde Efendi) 791
Şeyḫī Efendi (Edhem-zāde) 1480
Şeyḫī Efendi (Filibe Ḳāżīsi, Çelebi Ḳāżī, [Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā-zāde Luṭfu'llāh Çelebi]) {Şeyḫī} 1831
Şeyḫī Efendi (Kākülperīşān) 1215
Şeyḫī Meḥemmed Çelebi (Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn oğlu, [Muḥaşşī Sinān Torunu]) 840
Şeyḫum Efendi (Ḳāżī-i Tebrīz Şeyḫum-ı 'Acem) 1294
Şu'ayb Efendi (Mevlā) 360
Şücā' Efendi (Ḳasṭamonılı) 1390
Şücā' Efendi (Kirli Şücā') 1588
Şücā'u'd-dīn bin Süleymān bin Ḫalīl el-Maḥmūdī (Şücā'-ı Maḥmūdī, Kürdistānlı) 310
Şücā'u'd-dīn Efendi (Ḫunkār Şeyḫi Şücā' Efendi) 1014
Şücā'u'd-dīn Efendi (Ḳarasili Şücā') 1373
Şücā'u'd-dīn İlyās el-Ḳaramanī (Ṭabīb İlyās Efendi) 736
Şücā'u'd-dīn Süleymān (Şücā'-ı Ḳal'acikī) 344

T

Tāce'd-dīn Efendi (Amāsiyyeli) 1801
Tāce'd-dīn Efendi (Anatolılı) 1196
Tāce'd-dīn Efendi (Baba Tāc, Ḳaramanlı) 1383
Tāce'd-dīn Efendi (Eşek Arusı) 1355
Tāce'd-dīn Efendi (Hamīdī) 1482
Tāce'd-dīn Efendi (Ḫarbende Tāce'd-dīn) 1423
Tāce'd-dīn Efendi (Ḳara Tāce'd-dīn) 839
Tāce'd-dīn Efendi (Ḳoca Tāce'd-dīn) 1483
Tāce'd-dīn Efendi (Ḳumşı Tāce'd-dīn, Maġnisalı) 616
Tāce'd-dīn Efendi (Manav Tāce'd-dīn) 1199
Tāce'd-dīn Efendi (Tāce'd-dīn-i Göden, Şaruḫānlı) 768
Tāce'd-dīn Efendi (Tāce'd-dīn-i Ṣaḥḥāf) 1356
Tāce'd-dīn Efendi (Teẕkireci Tāce'd-dīn, Anḳaralı) 1384
Tāce'd-dīn İbrāhīm bin Abdu'llāh el-Ḥamīdī (Küçük Tāce'd-dīn, [Tāce'd-dīn-zāde Kardeşlerin Babası]) 349
Tāce'd-dīn İbrāhīm bin Ḥamza (Şeyḫ) 405

Tāce'd-dīn İbrāhīm el-Manavī (Zervā Tāce'd-dīn, Ḥāfıẓ-ı Muḥīṭ) 481
Tācī-zāde Efendi (Tāc Beg-zāde) 961
Taḳıyyü'd-dīn bin Abdu'l-ḳādir (Taḳıyyü'd-dīn-i Mıṣrī, Temīmī-zāde) 1110
Taḳıyyü'd-dīn el-Mıṣrī (Taḳıyyü'd-dīn-i Rāṣıd) 855
Tevfīḳ bin Meḥemmed (Mollā Tevfīḳ) 1214
Ṭurḫān Dede (Şeyḫ, Ḥamīdli) 1628
Ṭurmış Dede (Şeyḫ, Aḳkirmānlı) 1543
Ṭursun bin el-Ḥāc Murād (Ṭursun Efendi, Taşköprīli, [Ṭursun-zāde Beḳāyī ve Feyżī Kardeşlerin Babası]) 278

U-Ü

Ubeydu'llāh Efendi (Aḳşehrī, [Sa'dī Çelebi Birāderi, Tāc Aḥmed-i Berda'ī Oğlu]) 358
Ubeydu'llāh Efendi (Bahā'e'd-dīn-zāde Ubeyd Çelebi [Kazasker Bahā'e'd-dīn-zāde Abdu'llāh'ın Oğlu]) 1741
Ubūdī Efendi (Abdu'llāh, Alāiyyeli) 1189
Üveys bin Meḥemmed (Veysī Efendi, Alaşehrli, [Maḳālī Hemşīre-zādesi]) {Veysī} 1752

V

Vālihī Efendi (Şeyḫ, Ḳurd-zāde, Edrineli) {Vālihī} 1016
Vālihī Efendi (Üsküb̄ī, Aḥmed bin Alī) 1291
Vālihī-i Diger (Ergeneköprili) 1018
Veled Çelebi (Abdu'l-ḳuddūs Birāderi) 825
Velī Efendi (Aġrusī Velī Efendi, Şeyḫ) 1536
Velī Efendi (Ḳaramanī Velī Efendi) 1381
Velī Efendi (Ṣaruḫānī Velī Efendi, Şeyḫ) 1530
Velī Efendi (Velī Yegān, İskilībli, [İmād-zāde Akrabası]) {İmādī} 916
Vişne-zāde Efendi 1009

Y

Ya'ḳūb Beg (Mevlā, [Sulṭān Süleymān Şeh-zādesi Muṣṭafā'nın Kullarından]) 940
Ya'ḳūb bin Bayram (Çalıḳ Ya'ḳūb Efendi) 485
Ya'ḳūb Efendi (İlāhī-zāde Efendi, Şeyḫ, Burūsalı) 1007
Ya'ḳūb Efendi (Ya'ḳūbca, Balıkesrili) 845
Ya'ḳūb el-Germiyānī (Şeyḫ, [Şeyḫu'l-Ḥarem Ya'ḳūb Efendi-zāde Sinān Çelebi Babası, Şeyḫu'l-ḥarem-zāde Abdu'l-kerīm Efendi Dedesi]) 687
Yaḥyā bin Dervīş (Ḳuş Yaḥyā Efendi, Malġaralı) 1360
Yaḥyā bin Meḥemmed bin eş-Şeyḫ Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī (Ḫışım Yaḥyā Efendi, [Şeyḫ Ḥācī Efendi el-Mü'eyyedī Oğlu Eyyūb Alīsi'nin Torunu]) 1806
Yaḥyā bin Nūre'd-dīn Ḥamza el-Emīn (Emīn Kösesi) 285
Yaḥyā bin Ömer (Beşikṭaşī Yaḥyā Efendi) {Müderris} 561
Yaḥyā bin Pīr Alī bin Naṣūḥ (Nev'ī Efendi, [Aṭāyī Babası]) {Nev'ī} 1134
Yaḥyā Çelebi (Aḫī-zāde, [Abdu'l-ḥalīm Efendi Oğlu]) 1411
Yaḥyā Çelebi (İvaż-zāde, [Kazasker İvaż

Efendi Maḫdūmı]) 1703
Yaḥyā Efendi (Naḳīb Yaḥyā Efendi, Kiçi Mīrzā [Keşmīrī-zāde/ Kiçmīrī-zāde/ Keçmirī-zāde]) {Mīrī} 1168
Yaḥyā Efendi (Yaḥyā bin Sefer, Anḳaralı) 1804
Yaḥyā Efendi (Yaḥyā el-Cānīkī, Ḳara Yaḥyā, Ḳūlunc Nüsḫası) 1833
Yaḥyā Efendi (Yayla-zāde, Aydınlı) 1742
Yaḥyā Efendi (Yeñişehrli Şāmī, Tırḥalalı Şāmī, Şeyḫ) 1862
Yaḥyā el-'Acemī ('Acem Yaḥyā) 774
Yūsuf Çelebi (Yūsuf Çelebi el-Fenārī, [Kazasker Meḥemmed Şāh-ı Fenārī Oğlu, Fenārī-zāde Bāḳī Birāderi) 321
Yūsuf Efendi (Nüvīdī, Beydak Çelebi, [Küçük Lüṭfī Beg-zāde Oğlu]) 902
Yūsuf Efendi (Rāzī Efendi, Yeñice-i Vardarlı) {Rāzī} 1580

Z

Ża'īfī (Mevlā, Ża'īfī-zāde Babası) 1458
Ża'īfī-i Diger (Ḳıraṭovalı Pīr Meḥemmed) 1459
Zekeriyyā Efendi (Mevlā) 1378
Zekeriyyā Efendi (Şeyḫü'l-İslām, Anḳaralı) {Meylī} 933
Zekeriyyā Efendi (Uzun Zekeriyyā) 1372
Zeyn bin Nüceym (İbn Nüceym, el-Mısrī) 318
Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Burūsalı) 1484
Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Kātib-zāde Zeynī Efendi) {Zeynī} 1226
Zeyne'l-'ibād Efendi (İbād Çelebi, [İbrāhīm Tennūrī Ailesinden]) 761
Zeyniler Zāviyesi Şeyḫi Seyyid Ali Efendi Oğulları (Abdu'llāh, Aḥmed, Meḥemmed, Ni'metu'llāh ve Emīr Ḥasan Çelebi) 518-522
Ẕü'n-nūn Efendi (Badracıklı) 1573

Biyografya Dizini 2*

A

A‘rec Seyyidī Çelebi, bk. Seyyidī Çelebi (A‘rec)

A‘rec Şeyḫī Çelebi, bk. Şeyḫī Çelebi (A‘rec)

Abdī (Ḳınalı-zāde), bk. Abdu’r-raḥmān Çelebi (Ḳınalı-zāde)

Abdī Çelebi Maḫdūmı Maḥmūd Beg, bk. Maḥmūd Beg (Abdī Çelebi Maḫdūmı

Abdī Ḫalīfe, bk. Abdu’llāh bin el-Ḥācc Maḥmūd

Abdu’l-cebbār-zāde Efendi, bk. Dervīş Meḥemmed (Abdu’l-cebbār-zāde)

Abdu’l-ġanī-zāde Nādirī, bk. Meḥemmed İbn Abdu’l-ġanī

Abdu’l-ḥalīm-zāde, bk. Abdu’r-raḥmān Efendi (Abdu’l-ḥalīm-zāde)

Abdu’l-kerīm-zāde Efendi (Kazasker), bk. Meḥemmed bin Abdu’l-vehhāb ed-Defterī bin Abdu’l-kerīm

Abdu’l-kerīm-zāde Maḫdūmı, bk. Abdu’llāh Efendi (Abdu’l-kerīm-zāde)

Abdu’l-ḳuddūs (Ḳonyalı), bk. Meḥemmed bin Ārif (Abdu’l-ḳuddūs)

Abdu’r-raḥīm el-Mü’eyyedī (Ḥācī Efendi), bk. Ḥācī Efendi (Abdu’r-raḥīm el-Mü’eyyedī)

Abdu’r-raḥmān Emīri, bk. Meḥemmed Efendi (Abdu’r-raḥmān Emīri)

Āb-rīz Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Selānikī)

Acem Şeyḫum, bk. Şeyḫum Efendi (Ḳāżī-i Tebrīz Şeyḫum-ı ‘Acem)

Acem Yaḥyā, bk. Yaḥyā el-‘Acemī (‘Acem Yaḥyā)

Acemī (Erdebīlī-zāde), bk. Meḥemmed bin Sināne’d-dīn Yūsuf bin Ḫıżr el-‘Acemī

Acemī (Fetḥu’llāh), bk. Fetḥu’llāh Efendi (Fetḥu’llāh-ı ‘Acemī)

Acemī Abdu’l-cebbār, bk. Abdu’l-cebbār el-‘Acemī

Acemī Abdu’l-ḥalīm, bk. Abdu’l-ḥalīm Efendi (‘Acemī)

Acemī Meḥemmed Zemān, bk. Meḥemmed Zemān Efendi (‘Acemī)

Acem-zāde Efendi, bk. Ḥasan Efendi (‘Acem-zāde, Şeyḫ)

Adanalı Emīr Alī, bk. Emīr Alī (Adanalı)

Adlī Efendi (Şeyḫ), bk. Ḥasan Efendi (Adlī)

Aġa-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Aġa-zāde)

Aġrusī Seyfu’llāh Efendi, bk. Seyfu’llāh Efendi (Aġrusī)

Aġrusī Velī Efendi (Şeyḫ), bk. Velī Efendi (Aġrusī)

Aġsaḳ Şeyḫī, bk. Şeyḫī Çelebi (A‘rec)

Aġzıḳara Muḥyi’d-dīn Birāderi, bk. İslām Efendi (Hamīdī)

Aġzıḳara Muḥyi’d-dīn, bk. Muḥyi’d-dīn Efendi (Aġzıḳara)

Aḫaveyn Hemşīre-zādesi, bk. Ömer Efendi (Ḳonyalı)

Aḫaveyn Kardeşler (Ḳaramanlı), bk. Meḥemmed Efendi (Aḫaveyn); bk.

* Bu dizin nisbeye göre düzenlenmiş olup, sayfa numaraları için birinci dizine (Biyografya Dizini-1) gönderme yapmaktadır. İkili İsimler (Bedre’d-dīn Maḥmūd gibi) nisbe olarak değerlendirilmemiştir. Bunlar ilk dizinde (her iki maddede) aranmalıdır. İlave açıklamalar için bkz. Biyografya Dizini-1.

Şemse'd-dīn Aḥmed (Ḳaramanī Aḥmed Çelebi)
Aḫī-zāde Abdu'l-ḥalīm, bk. Abdu'l-ḥalīm Efendi (Aḫī-zāde)
Aḫī-zāde Aḥmed (Nesībī), bk. Aḥmed Çelebi (Maḫdūm-ı Ḥüseyn Efendi)
Aḫī-zāde Efendi Bacanaġı, bk. İbrāhīm bin Muṣṭafā (Levḥ-ḫ ̆ān)
Aḫī-zāde Ḥasan (Şeyḫü'l-İslām Aḫī-zāde Ḥüseyn Kardeşi), bk. Ḥasan Çelebi (Aḫī-zāde)
Aḫī-zāde Ḥüseyn (Şeyḫü'l-İslām), bk. Ḥüseyn Efendi (Aḫī-zāde)
Aḫī-zāde Ḥüseyn Maḫdūmı (Nesībī), Aḥmed Çelebi (Maḫdūm-ı Ḥüseyn Efendi)
Aḫī-zāde Ḥüseyn Maḫdūmı (Seyyid Meḥemmed), bk. Meḥemmed Efendi İbn Aḫī-zāde Ḥüseyn
Aḫī-zāde Maḥmūd, bk. Maḥmūd Çelebi (Aḫī-zāde)
Aḫī-zāde Meḥemmed (Kazasker), bk. Meḥemmed bin Nūru'llāh (Aḫī-zāde)
Aḫī-zāde Meḥemmed, bk. Meḥemmed Efendi İbn Aḫī-zāde Ḥüseyn
Aḫī-zāde Yaḥyā, bk. Yaḥyā Çelebi (Aḫī-zāde)
Aḥmed Çelebi (Ḳurd), bk. Ḳurd Aḥmed (Ḳurd Çelebi)
Aḫterī, bk. Muṣṭafā bin Şemse'd-dīn (Aḫterī)
Aḳ Muṣlī, bk. Muṣṭafā Efendi (Aḳ Muṣlī)
Aḳçalı Bekir, bk. Ebūbekr Efendi (Aḳçalı Bekir)
Aḳḥiṣārī Ḥasan Efendi, bk. Ḥasan el-Kāfī (Aḳḥiṣārī)
Aḳḥiṣārī Sinān, bk. Sināne'd-dīn Yūsuf bin Pīr Aḥmed
Aḳḥiṣārī Sinān-zāde Abdu'l-kerīm, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Kerīm Çelebi)
Aḳḥiṣārlı Münşī, bk. Meḥemmed Efendi (Münşī)
Aḳıncı Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣliḥi'd-dīn bin Yūsuf (Aḳıncı)
Aḳıncı Muṣṭafā, bk. Muṣliḥi'd-dīn bin Yūsuf (Aḳıncı)
Aḳḳaftan, bk. Kemāl Efendi (Aḳḳaftan)
Aḳkirmānī Alī Çelebi, bk. Alī Çelebi (Aḳkirmānī)
Aḳşehrī Abdu'llāh, bk. Abdu'llāh Efendi (Aḳşehrī Ubeydullah Biraderi)
Aḳşehrī Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Maḥmūd-ı Aḳşehrī, Şeyḫ)
Aḳşehrī Muṣṭafā, bk. Muṣṭafā bin Alī (Turābī-zāde, Aḳşehrī)
Aḳşehrī Ubeydu'llāh, bk. Ubeydu'llāh Efendi (Aḳşehrī)
Aḳşeyḫ Efendi, bk. Aḳşeyḫ Efendi (Mevlā)
Aḳyazılı Sinān Çelebi, bk. Sinān Çelebi (Aḳyazılı)
Alā'iyyeli Abdu'l-bāḳī, bk. Abdu'l-bāḳī Efendi (Manav Abdu'l-bāḳī)
Alā'iyyeli Süleymān, bk. Süleymān Çelebi (İvaż Efendi Süleymānı)
Alaşehrli Muṣṭafā Çelebi, bk. Muṣṭafā Çelebi (Alaşehrli)
Alemşāh Çelebi (Şaçlı-zāde), bk. Abdu'r-raḥmān Çelebi (Alemşāh)
Alī Beg-zāde İbrāhīm, bk. İbrāhīm Efendi (Alī Beg-zāde)
Alī Beg-zāde Şāh Çelebi, bk. Şāh Meḥemmed (Alī Beg-zāde Şāh Çelebi)
Alī Çelebi-zāde Abdu'llāh, bk. Abdu'llāh Efendi bin Bitlice Alī

Alī Çelebi-zāde Maḫdūmı, bk. Alī bin Abdu'llāh
Alī Maḳdisī, bk. Alī bin Ġānim el-Maḳdisī
Alī Żav', bk. Alā'e'd-dīn Efendi (Alī Żav')
Alī-i Aclūnī, bk. Alī el-Aclūnī
Alī-i Denī, bk. Alī Efendi (Alī-i Denī)
Alī-i Ḫˇābī, bk. Alī Efendi (Alī-i Ḫˇābī)
Alī-i Maġribī, bk. Alī Efendi (Alī-i Maġribī)
Alī-i Şerīf Efendi, bk. Alī Efendi (Alī-i Denī)
Allāme-i Şāşī, bk. Meḥemmed bin Maḥmūd bin Aḫī Yūsuf
Altıbarmaḳ, bk. Abdu'r-rezzāḳ Efendi (Altıbarmaḳ)
Altıparmaḳ Efendi (Şeyḫ), bk. Meḥemmed bin Meḥemmed (Altıparmaḳ)
Amāsıyyeli Īcādī Efendi, bk. Ḫayre'd-dīn Ḫıżr bin el-İmām Aḥmed
Amāsıyyeli İsmā'īl Efendi, bk. İsmā'īl Efendi (Amāsıyyeli)
Amāsiyyeli Meḥemmed Paşa (Nişāncı), bk. Meḥemmed Paşa (Amāsiyyeli)
Āmidli Süleymān Efendi, bk. Süleymān Efendi (Şeyḫ, Āmidli)
Anṭaliyye Müftīsi Süleymān, bk. Süleymān Efendi (Anṭaliyye Müftīsi)
Arab Efendi (Anṭaḳıyyalı), bk. Alī el-Arabī (Arab Efendi)
Arab Ḫˇāce, bk. Meḥemmed Efendi (Arab Ḫˇāce)
Arab İbrāhīm (Müftī-i Arabī), bk. İbrāhīm bin Ḳāsım el-Ḥalebī
Arab İmām-zāde (Arab İmāmoġlı), bk. Muṣṭafā Efendi (Araboğlı)
Arab Sinān, bk. Sināne'd-dīn Yūsuf (Arab Sinān)
Arab Tezkireci, bk. Meḥemmed Efendi (Pervīz Efendi Tezkirecisi)
Araboğlı, bk. Muṣṭafā Efendi (Araboğlı)
Arab-zāde Abdu'l-bāḳī, bk. Abdu'l-bāḳī Çelebi (Arab-zāde)
Arab-zāde Abdu'r-ra'ūf, bk. Abdu'r-ra'ūf Efendi (Arab-zāde)
Arab-zāde el-Ġarīḳ, bk. Meḥemmed bin Meḥemmed el-Arabī
Arab-zāde İmāmı, bk. Aḥmed bin Maḥmūd (İmām-ı Arab-zāde)
Arab-zāde Rebībi, bk. Maḥmūd Efendi (Rebīb-i Arab-zāde)
Arab-zāde, bk. Arab-zāde Efendi (Kadı)
Ārif (Fetḥu'llāh), bk. Fetḥu'llāh Efendi (Fetḥu'llāh-ı 'Acemī)
Ārifī, bk. Ārif Meḥemmed (Es'ad Efendi Maḫdūmı)
Ārifī, bk. Ma'rūf Efendi (Tırabozınlı)
Ārifī, bk. Meḥemmed bin Maḥmūd (Ḥelvācı-zāde)
Arpacı-zāde Meḥemmed Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Arpacı-zāde)
Aṣamm Aḥmed Çelebi, bk. Aḥmed bin Maḥmūd el-Aṣamm
Astarcı Sinān, bk. Sinān Efendi (Astarcı Sinān)
Āşık Çelebi Şeydāsı, bk. Şeydā (Āşık Çelebi Şeydāsı)
Aṭāyī (Ḫˇāce Atā'u'llāh), bk. Atā'u'llāh bin Aḥmed
Aṭāyī Ceddi, bk. Meḥemmed Beg (Nişāncı)
Aṭūfī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Aṭūfī)
Avnī Çelebi, bk. Osmān Çelebi (Avnī)
Ayāşī Aḥmed Efendi, bk. Aḥmed bin

Süleymān (Ayāşī)
Ayāşī Muṣṭafā Efendi, bk. Muṣṭafā Efendi (Ayāşī)
Aydınī Abdu'llāh, bk. Abdu'llāh Çelebi (Aydınī)
Ayşī Efendi (Sireli), bk. Meḥemmed Efendi (Ayşī)
Ayyāş, bk. Muḥarrem Çelebi (Bezzāzistān Ketḫudāsıoğlı)
Azāḳī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Azāḳī)
Āẕerī Çelebi (Muʿallim-zāde), bk. İbrāhīm Çelebi (Āẕerī Çelebi)
Azīz Maḥmūd Hüdāyī, bk. Maḥmūd Efendi (Üsküdārī)
Azmī Efendi, bk. Pīr Meḥemmed (Azmī Efendi)
Azmī-zāde Ḥāletī, bk. Muṣṭafā bin Azmī (Azmī-zāde Efendi)

B

Baba Caʿfer, bk. Caʿfer Efendi (Sireli)
Baba Efendi (Şeyḫ, Rıżāyī), bk. Şeyḫ Maḥmūd (Baba Efendi)
Baba Tāc Efendi, bk. Tāce'd-dīn Efendi (Baba Tāc)
Babaḳuşī, bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Babaḳuşī)
Babaḳuşīoğlı (Aḥmed), bk. Aḥmed Efendi (Babaḳuşīoğlı)
Babalı Maḥmūd Efendi, bk. Maḥmūd Efendi (Babalı)
Babanaḳḳāşlı Şeyḫ Muṣṭafā Çelebi, bk. Muṣṭafā Çelebi (Şeyḫ)
Babaṭaġlı Maḥmūd Efendi, bk. Maḥmūd Efendi (Babalı)
Baba-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Baba-zāde, Lārendeli)
Baba-zāde Sinānı, bk. Sinān Efendi (Baba-zāde Sinānı)
Badralı Meḥemmed Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Badralı)
Baġdādī-zāde (Meḥemmed), bk. Meḥemmed Efendi (Baġdādī-zāde)
Baġdādī-zāde Aḥmed Efendi, bk. Şemse'd-dīn Aḥmed el-Ḥasanī el-Ḥüseynī
Baġdādī-zāde Ḥasan Çelebi, bk. Ḥasan bin Yūsuf el-Baġdādī
Bahā'e'd-dīn-zāde (Abdu'llāh), bk. Abdu'llāh bin Luṭfu'llāh bin Meḥemmed
Bahā'e'd-dīn-zāde Bekri, bk. Ebūbekr Efendi (Bahā'e'd-dīn-zāde Bekri)
Bahā'e'd-dīn-zāde Ubeyd, bk. Ubeydu'llāh Efendi (Bahā'e'd-dīn-zāde)
Baḥrī Ḥasan Çelebi, bk. Ḥasan Çelebi (Baḥrī)
Baḥrī-zāde Abdu'l-bāḳī, bk. Abdu'l-bāḳī Çelebi (Baḥrī-zāde)
Baḥsī, bk. Meḥemmed bin Yūsuf (Baḥsī Efendi)
Bāḳī Çelebi (Fenārī-zāde), bk. Abdu'l-bāḳī Efendi (Fenārī-zāde)
Bāḳī Efendi Muşlīsi, bk. Muṣṭafā Çelebi (Bāḳī Efendi Muşlīsi)
Bāḳī Efendi Mülāzımı Ḥabīb, bk. Ḥabīb Efendi (Bāḳī Efendi Mülāzımı
Bāḳī Ömer, bk. Ömer Efendi (Ömer Bāḳī)
Bāḳī, bk. Abdu'l-bāḳī Efendi (Sulṭānu'ş-şuʿarā Bāḳī)
Bāḳī-zāde Şeyḫī, bk. Meḥemmed Efendi (Bāḳī-zāde)
Baḳḳāl-zāde (Edībī), bk. Alī Çelebi (Edībī)
Baḳḳāl-zāde (Müneccim), bk.

Baḳḳāl-zāde Efendi (Meḥemmed, Müneccim)
Baḳḳāl-zāde Ḥilmī Celebi, bk. Bostān Efendi (Baḳḳāl-zāde)
Baḳḳāl-zāde, bk. Baḳḳāl-zāde-i Diger (Mollā Yegān Müderrisi)
Baldır-zāde (Abdu'r-raḥmān), bk. Abdu'r-raḥmān bin Alī
Baldır-zāde (Selīsī), bk. Muṣṭafā Efendi (Baldır-zāde)
Balıkesrili Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Derzī)
Balıḳ-zāde İbrāhīm Çelebi, bk. İbrāhīm bin Alī (Balıḳ-zāde)
Başkesen, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Başkesen)
Bebr Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Bebr Efendi)
Beġavī (Gürz Seyyidī-zāde), bk. Meḥemmed bin Seyyidī Aḥmed bin Üveys bin Aḥmed bin Maḥmūd el-Beġavī
Beg-zāde Efendi (Ṭabīb), bk. Meḥemmed Efendi (Ṭabīb Beg-zāde)
Beg-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Beg-zāde)
Behiştī Efendi, bk. Ramażān bin Abdu'l-muḥsin el-Vizevī
Beḳāyī Efendi, bk. Abdu'l-bāḳī Efendi (Beḳāyī, Maʿcūncı-zāde)
Beḳāyī Ṭursun-zāde, bk. Abdu'l-bāḳī Efendi (Ṭursun-zāde)
Bektūtī, bk. Meḥemmed bin Abdu'l-ʿazīz (Muʿīd-zāde)
Belġıradī Alī Çelebi, bk. Alī Çelebi (Belġıradī)
Belġıradī Muṣlī Çelebi, bk. Muṣṭafā Çelebi (Belġıradī)
Belġıradī Muṣṭafā Çelebi, bk. Muṣṭafā Çelebi (Belġıradī)
Belḫī Abdu'llāh, bk. Abdu'llāh Efendi (Belḫī)
Beñli Maḥmūd, bk. Bedre'd-dīn Maḥmūd el-Ḫālī
Berber-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Berber-zāde)
Beşikṭaşī Yaḥyā Efendi, bk. Yaḥyā bin Ömer (Beşikṭaşī)
Beyānī Efendi (Cāru'llāh-zāde), bk. Muṣṭafā Efendi (Beyānī)
Beyānī Efendi (Yabānī Efendi), bk. Beyānī Efendi (Ḳaramanī)
Beydak Çelebi, bk. Yūsuf Efendi (Nüvīdī)
Bezci-zāde (Şeyḫ), bk. Bezci-zāde Efendi
Bezzāzistān Ketḫudāsıoğlı, bk. Muḥarrem Çelebi (Bezzāzistān Ketḫudāsıoğlı)
Bıçaḳcı-zāde (Aḥmed), bk. Aḥmed Efendi (Bıçaḳcı-zāde)
Bıyıḳlı Ömer, bk. Ömer Efendi (Bıyıḳlı Ömer)
Bıyıḳlı Süleymān, bk. Süleymān Efendi (Bıyıḳlı Süleymān)
Bī-endām Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣṭafā Efendi (Bī-endām Muṣliḥi'd-dīn)
Bī-kesī Efendi, bk. Ḥüseyn Efendi (Bī-kesī)
Birāder-i Emīr Ḥasan Çelebi, bk. Abdu'llāh İbn es-Seyyid Alī
Birgili Meḥemmed Efendi, bk. Meḥemmed bin Alī (Birgili)
Birgili Muṣṭafā, bk. Muṣṭafā bin Meḥemmed (Birgili)
Birgili-zāde Fażla'llāh, bk. Fażla'llāh Efendi (Birgili-zāde)
Bitlice Alī, bk. Alī Efendi (Bitli)
Bitlice Muṣṭafā, bk. Muṣṭafā Efendi

(Bitlice)
Bitlice-zāde Abdu'llāh, bk. Abdu'llāh Efendi bin Bitlice Alī Efendi
Bosnevī Aḥmed Çelebi (Şaḳḳu'l-ḳamer), bk. Aḥmed Çelebi (Bosnevī)
Bosnevī Bālī Efendi, bk. Bālī Efendi (Bosnevī)
Bosnevī Ḥüseyn Efendi (Yayabaşı-zāde Ḫalīfelesi), bk. Ḥüseyn Efendi (Bosnevī)
Bosnevī Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Maḥmūd-ı Bosnevī)
Bosnevī Münīrī Efendi (Şeyḫ), bk. Münīrī Efendi (Bosnevī)
Bostān Efendi (Kazasker, Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Meḥemmed ve Kazasker Bostān-zāde Muṣṭafā Babası), bk. Muṣṭafā bin Meḥemmed (Bostān Efendi)
Bostān Efendi (Muṣṭafā bin Alī Çelebi, Aydınlı, Küçük), bk Muṣṭafā bin Alī (Küçük Bostān)
Bostān-zāde Efendi (Muṣṭafā, Kazasker, Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Meḥemmed Kardeşi), bk. Muṣṭafā İbn Bostān (Bostān-zāde Efendi, Kazasker)
Bostān-zāde Efendi (Şeyḫü'l-İslām), bk. Meḥemmed bin Muṣṭafā (Bostān-zāde Efendi, Şeyḫü'l-İslām)
Bostān-zāde Meḥemmed (Kazasker, Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Oğlu), bk. Meḥemmed bin Meḥemmed (Bostān-zāde)
Bostān-zāde Muṣṭafā Çelebi (Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Oğlu), bk. Muṣṭafā Çelebi (Bostān-zāde)
Boyalı Nişāncı Meḥemmed Paşa, bk. Meḥemmed Paşa (Boyalı Nişāncı)
Bozan-zāde, bk. Maḥmūd bin Aḥmed (Bozan-zāde)
Budinī Muṣṭafā Efendi, bk. Muṣṭafā Efendi Budinī)
Buḫārālı Efendi (Şeyḫ), bk. Meḥemmed Efendi (Buḫārālı)
Buḫārī Aḥmed, bk. Aḥmed Efendi (Aḥmed-i Buḫārī)
Buḫārī-zāde Aḥmed Çelebi, bk. Aḥmed bin Abdu'l-laṭīf (Buḫārī-zāde)
Burhān Efendi (Egridirli Şeyḫ), bk. Burhāne'd-dīn bin Meḥemmed
Burnaz İbrāhīm, bk. İbrāhīm Efendi (Burnaz)
Burūsalı Mu'īd-zāde Efendi, bk. Meḥemmed bin Ḫayre'd-dīn (Burūsalı Mu'īd-zāde)
Burūsalı Zeyne'l-'ābidīn, bk. Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Burūsalı)
Burūsavī Cinānī Efendi, bk. Muṣṭafā Efendi (Burūsavī Cinānī)
Bülbül-zāde, bk. Ḳāsım Efendi (Bülbül-zāde)

C

Ca'fer Efendi (Kazasker, İmādī), bk. Ca'fer bin Abdu'n-nebī
Cağala-zāde Sinān Paşa, bk. Sinān Paşa (Cağala-zāde)
Cān-ı 'Ālem (Şeyḫ), bk. Budaḳ Efendi
Cānīkī Yaḥyā, bk. Yaḥyā Efendi (Yaḥyā el-Cānīkī)
Cāru'llāh-zāde (Beyānī), bk. Muṣṭafā Efendi (Beyānī)
Cehūd İmāmı, bk. Muṣṭafā Efendi (Araboğlı)
Celāl-zāde (Nişāncı), bk. Muṣṭafā Beg

(Nişāncı Celāl-zāde)
Celāl-zāde Ṣāliḥ Efendi, bk. Ṣāliḥ Efendi (Celāl-zāde)
Celeb Meḥemmed, bk. Meḥemmed Efendi (Celeb)
Cellād-zāde, bk. Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Cellād-zāde)
Cemālī (Ḫurrem), bk. Ḫurrem el-Cemālī
Cemālī (Pīr Meḥemmed Paşa), bk. Pīr Meḥemmed Paşa el-Cemālī
Cemālī-zāde Abdu'l-bāḳī, bk. Abdu'l-bāḳī bin Meḥemmed bin Alā'e'd-dīn el-Cemālī
Cemālī-zāde Cemāle'd-dīn, bk. Cemāle'd-dīn el-Cemālī (Cemālī-zāde)
Cemālī-zāde Fużayl Efendi, bk. Fużayl Efendi (İbn Şeyḫü'l-İslām)
Cemāl-zāde (Şeyḫ), bk. Meḥemmed Efendi (Cemāl-zāde)
Cenābī, bk. Muṣṭafā Efendi (Cenābī)
Cenābī-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Cenābī-zāde)
Cerrāh Meḥemmed Paşa, bk. Meḥemmed Paşa (Cerrāh)
Cerrāḥ Vā'iẓi (Şeyḫ), bk. İbrāhīm Efendi (Cerrāḥ Vā'iẓi)
Cerrāḥ-zāde (İstanbullı, Mevlā), bk. Meḥemmed Efendi (Cerrāḥ-zāde)
Cerrāḥ-zāde Babası (Şeyḫ), bk. Peder-i Cerrāḥ-zāde (eş-Şeyḫ Alā'e'd-dīn Efendi)
Cerrāḥ-zāde Efendi (Şeyḫ), bk. Muṣliḥi'd-dīn bin Alā'e'd-dīn (Cerrāḥ-zāde)
Cevherī (Ser-ḫoş Bālī), bk. Bālī Efendi (Ser-ḫoş)
Cızbız Emīr, bk. Aḥmed Çelebi (Emīr)
Cinānī, bk. Muṣṭafā Efendi (Burūsavī Cinānī)
Cündī Maḥmūdoġlı, bk. İbrāhīm Efendi (Cündī Maḥmūdoġlı)
Cürcān Efendi, bk. Meḥemmed bin İbrāhīm (Cürcān Efendi)
Cüvānī Efendi, bk. Muṣṭafā bin Meḥemmed (Cüvānī Efendi)
Çaḳrıḳcı-zāde (Şeyḫ), bk. Meḥemmed bin Meḥemmed (Altıparmaḳ)

Ç

Çalıḳ Alī, bk. Alī Efendi (Çalıḳ Alī)
Çalıḳ Ya'ḳūb, bk. Ya'ḳūb bin Bayram (Çalıḳ Ya'ḳūb)
Çalıḳ-zāde Abdī, bk. Abdu'r-raḥmān Çelebi (Çalıḳ-zāde)
Çalık-zāde Meḥemmed, bk. Meḥemmed Çelebi (Çalık-zāde)
Çandarlı Halil, bk. Ḫalīl bin Īsā Paşa (Ḫalīl Beg el-Cenderī)
Çavdarlı (Çavdar Şeyḫi), bk. Aḥmed Efendi (Ḳalburcı Şeyḫi)
Çavuş-zāde, bk. Alī Efendi (Çavuş-zāde)
Çekirdek Çelebi, bk. Meḥemmed Çelebi (Şems-zāde)
Çelebi Ḳāżī (Filibe Ḳāżīsi Şeyḫī Efendi), bk. Şeyḫī Efendi (Filibe Ḳāżīsi)
Çelebi Ḳāżī (Şeyḫü'l-islām Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā Oğlu), bk.Meḥemmed bin Alī (Çelebi Ḳāżī)
Çeñe Efendi, bk. Meḥemmed bin Maḥmūd (Çeñe Efendi)
Çengel-i Belā, bk. Meḥemmed Çelebi (Lütfī Beg-zāde Muṣṭafā Oğlı)
Çerçīn-zāde Muṣṭafā Çelebi, bk. Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā bin Alī el-Çerçīnī)
Çerçīn-zāde, bk. Ḥasan bin Alī (Çer-

çīn-zāde)
Çerkes Meḥemmed Paşa, bk. Meḥemmed Paşa (Çerkes)
Çeşmeci-zāde, bk. Ni'metu'llāh Efendi (Çeşmeci-zāde)
Çeşmī Meḥemmed, bk. Meḥemmed Efendi (Çeşmī)
Çil Ḥaydar, bk. Ḥaydar Efendi (Çil)
Çivi-zāde Efendi (Şeyḫü'l-İslām), bk. Meḥemmed bin Şeyḫ Meḥemmed (Çivi-zāde Efendi)
Çivi-zāde Ḫışmı, bk. Alī Efendi (Bitli)
Çivi-zāde Ḫışmı, bk. Alī Efendi (Bitli)
Çuḳacı Ḫışmı (Çuḳacı-zāde Ḫışmı) Baba Ḥüseyn Efendi, bk. Ḥüseyn Efendi (Çuḳacı Ḫışmı)
Çuḳacı-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Çuḳacı-zāde)

D

Dā'ī, bk. Abdu'r-raḥmān Çelebi (Ḳāżī-zāde Maḥdūmı)
Daġī Meḥemmed Efendi (Şeyḫ), bk. Meḥemmed Daġī (Gelibolılı)
Dāmād Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Dāmād)
Dāmād-zāde Efendi, bk. Dāmād-zāde Efendi
Ḍārib Muḥyi'd-dīn, bk. Muḥyi'd-dīn Efendi (Ḍārib)
Dārü'l-ḳurrā Şeyḫi, bk. Meḥemmed Efendi (Dārü'l-ḳurrā Şeyḫi)
Dāvud-zāde (Ḳara), bk. Ḳara Dāvud-zāde
Dāvud-zāde (Ṣūfī Aḥmed), bk. Aḥmed Efendi (Aḥmed-i Bosnevī)
Dāvud-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Dāvud-zāde)
Dede Cöngī (Ḳara Dede) bk. Kemāle'd-dīn Efendi (Ḳara Dede)
Dede Efendi (Dede Cöngī, Ḳara Dede) bk. Kemāle'd-dīn Efendi (Ḳara Dede)
Defterdār Ebu'l-fażl Efendi, bk. Ebu'l-fażl ed-Defterī
Defterdār Murād Efendi Birāderi, bk. Ca'fer Efendi (Defterdār Murād Efendi Birāderi)
Deli Alī, bk. Alī Efendi (Deli Alī)
Deli İmām, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Deli İmām)
Deli Kerīm, bk. Abdu'l-kerīm bin Alī bin İlyās
Depegöz Ḫıżr Efendi, bk. Ḫıżr Efendi (Depegöz)
Derbend Davulı, bk. İbrāhīm Efendi (Alī Beg-zāde)
Dersi'ām Meḥemmed Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Dersi'ām)
Derzī Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Derzī)
Derzī-zāde (Manastırlı), bk. Maḥmūd Çelebi (Manastırlı)
Dıńdıń Ramażān, bk. Ramażān Efendi (Dıńdıń Ramażān)
Dizdār-zāde (Aḥmed), bk. Aḥmed Efendi (Dizdār-zāde)
Dizdār-zāde (Meḥemmed), bk. Meḥemmed Efendi (Dizdār-zāde)
Dökmeci-zāde Dāmādı (İmām-zāde), bk. Aḥmed Efendi (Dökmeci-zāde Dāmādı)
Dökmeci-zāde, bk. Meḥemmed Bāḳır (Dökmeci-zāde)
Duḳadin-zāde, bk. Osmān Beg bin Meḥemmed Paşa (Duḳadin-zāde)

Dü-bāreler, bk. Meḥemmed Efendi (Beg-zāde)
Dülger-zāde Efendi, bk. Meḥemmed bin Meḥemmed (Dülger-zāde)
Dünbek-zāde, bk. Muḥyi'd-dīn Meḥemmed bin İbrāhīm (Dünbek-zāde)
Dürrī, bk. Abdu'l-bāḳī Çelebi (Baḥrī-zāde Dürrī)

E

Ebābīl Efendi, bk. Dervīş Efendi
Ebe-zāde Semīn, bk. Meḥemmed Çelebi (Semīn)
Ebu's-su'ūd Amm-zādesi Ca'fer Efendi, bk. Ca'fer bin Abdu'n-nebī
Ebu's-su'ūd Amm-zādesi Luṭfu'llāh, bk. Luṭfu'llāh Efendi (Ḳaba Lüṭfī)
Ebu's-su'ūd Birāderi (Şeyḫ), bk. Naṣre'd-dīn Efendi (Şeyḫ, Ebu's-su'ūd Birāderi)
Ebu's-su'ūd Birāder-zādesi Abdu'l-fettāḥ, bk. Abdu'l-fettāḥ bin Şeyḫ Naṣre'd-dīn
Ebu's-su'ūd Dāmādı Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi, bk. Meḥemmed bin Meḥemmed en-Naḳīb (Ma'lūl-zāde)
Ebu's-su'ūd Efendi Babası, bk. Muḥyi'd-dīn el-İskilībī
Ebu's-su'ūd Torunu Abdu'l-vāsi', bk. Abdu'l-vāsi' Çelebi (Ebu's-su'ūd Efendi Torunu)
Ebu's-su'ūd-zāde Aḥmed, bk. Aḥmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde)
Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā, bk. Muṣṭafā bin Ebu's-su'ūd
Ebu's-su'ūd-zāde Oġlı, bk. Abdu'l-kerīm bin Meḥemmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde Oġlı)
Ebu's-su'ūd-zāde Pīr Meḥemmed, bk. Meḥemmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde)
Ebu's-su'ūd-zāde Tābi'i, bk. Abdu'llāh Efendi (Ebu's-su'ūd-zāde Tābi'i)
Ebü'l-leys Alīsi, bk. Alā'e'd-dīn Alī el-Manavī (Ebü'l-leys Alīsi)
Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā (Şeyḫü'l-islām), bk. Muṣṭafā bin Alī (Müftī)
Edhem-zāde Şeyḫī, bk. Şeyḫī Efendi (Edhem-zāde)
Edībī Çelebi, bk. Alī Çelebi (Edībī)
Edrineli Alī Çelebi (Kemāl-zāde), bk. Alī Çelebi (Edrineli)
Edrineli Muḥyī Efendi (Etmekci-zāde), bk. Muḥyi'd-dīn Efendi (Muḥyī)
Egri Abdī, bk. Abdī Efendi (Egri Abdī)
Ehlī Çelebi, bk. Meḥemmed Çelebi (Ehlī)
Ekmel Efendi Maḫdūmı Muḥterem Efendi, bk. Muḥterem Efendi (Ekmel Efendi Oğlı)
Ekmel Efendi, bk. Ekmele'd-dīn Efendi (Ekmel)
el-Ḥacc Şemse'd-dīn, bk. Şemse'd-dīn Efendi (el-Ḥacc Şemse'd-dīn)
el-Ḳaṣṣāṣ, bk. Ebu'l-ġays (el-Ḳaṣṣāṣ)
Emīn Kösesi, bk. Yaḥyā bin Nūre'd-dīn Ḥamza el-Emīn (Emīn Kösesi)
Emīn-zāde Manṭıḳī Alī, bk. Alī Çelebi (Emīn-zāde)
Emīn-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Emīn-zāde)
Emīr Aḥmed Çelebi, bk. Aḥmed Çelebi (Emīr)
Emīr Alī en-Naḳīb, bk. Alī Efendi (Emīr Alī en-Naḳīb)
Emīr Alī-i Ḫˇābī, bk. Alī Efendi (Alī-i

Ḫˇābī)
Emīr Efendi (Ḳāsımpaşalı), bk. Osmān Efendi (Ḳāsımpaşalı Emīr)
Emīr Efendi (Şeyḫ Alī), bk. Alī Efendi (Şeyḫ Alī)
Emīr Ḥasan-ı Niksārī, bk. Emīr Ḥasan bin Sinān
Emīr Şāh Birāderi, bk. Meḥemmed bin Seyyidī Çelebi (Emīr Şāh Birāderi
Emīr Şāh-zāde Ġanī, bk. Abdu'l-ġanī bin Emīr Şāh
Emīr-i Ṣāḥib-tāc, bk. Alī Efendi (Emīr-i Ṣāḥib-tāc)
Enbūb Ḳāżī, bk. İbrāhīm Efendi (Burnaz)
Enṣārī, bk. Şemse'd-dīn Aḥmed el-Enṣārī (Mollā Aḥmed Efendi)
Erdebīlī-zāde Meḥemmed Çelebi, bk. Meḥemmed bin Sināne'd-dīn Yūsuf bin Ḫıżr el-'Acemī
Es'ad Efendi-zāde Ārif, bk. Ārif Meḥemmed
Esved Sinān, bk. Sinān Efendi (Esved)
Eşek Arusı, bk. Tāce'd-dīn Efendi (Eşek Arusı)
Eşref, bk. Mīrzā Maḫdūm (Seyyid)
eş-Şeyḫ el-Kebīr, bk. Muḥyi'd-dīn el-İskilībī
Etmekci-zāde (Muḥyī), bk. Muḥyi'd-dīn Efendi (Muḥyī)
Ezelī-zāde, bk. Abdu'r-raḥmān bin İbrāhīm (Ezelī-zāde, Şeyḫ)

F

Fāżıl Alī Beg (Şeyḫ), bk. Alī Beg İbn Ḫusrev
Fāżıl Alī, bk. Alī Efendi (Fāżıl Alī)
Fāżıl-ı Taşkendī, bk. Meḥemmed İbn Kemāle'd-dīn eş-Şāşī el-Ferkendī
Fażlī (İdrīs-i Bidlīsī Oğlu), bk. Ebu'l-fażl ed-Defterī
Fehmī, bk. Meḥemmed Çelebi (Ḳınalı-zāde Fehmī)
Fekīrüḥakīr, bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Abdu'l-ḥalīm-zāde)
Fenārī Yūsuf (Kazasker Meḥemmed Şāh-ı Fenārī Oğlu), bk. Yūsuf Çelebi (Yūsuf Çelebi el-Fenārī)
Fenārī-zāde Bāḳī (Kazasker Meḥemmed Şāh-ı Fenārī Oğlu), bk. Abdu'l-bāḳī Efendi (Fenārī-zāde)
Fenārī-zāde Hasan (Kazasker Şāh Meḥemmed-i Fenārī Torunu), bk. Ḥasan bin Zeyne'd-dīn Meḥemmed el-Fenārī (Ḥasan Çelebi el-Ḳāżī)
Fenārī-zāde Ma'tūh Çelebi, bk. Meḥemmed bin Yūsuf (Fenārī-zāde Ma'tūh Çelebi)
Fenārī-zāde Maḥmūd, bk. Maḥmūd bin Pīrī (Fenārī-zāde)
Ferhād Paşa Ḫˇācesi, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Ferhād Paşa Ḫˇācesi)
Ferruḫ-zāde, bk. Muṣṭafā Efendi (Ferruḫ-zāde)
Fevrī, bk. Aḥmed bin Abdu'llāh (Fevrī Efendi)
Filibe Ḳāżīsi (Şeyḫī Efendi), bk. Şeyḫī Efendi (Filibe Ḳāżīsi)
Filorineli Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Filorineli)
Firecikli Alī Efendi, bk. Alī bin Sinān (Firecikli)
Fīrūz Ketḫudā-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Fīrūz Ketḫudā-zāde)
Fuādī (Ömer), bk. Ömer Fuādī
Fużayl Efendi Alīsi, bk. Alī Efendi (Fāżıl Alī)

G

Ġalaṭalı Aḥmed Çelebi, bk. Aḥmed Çelebi (Ġalaṭalı)
Ġalaṭalı Ḥüsām, bk. Ḥüsām Efendi (Ġalaṭalı)
Ġanī, bk. Abdu'l-ġanī bin Emīr Şāh
Ġānim-i Baġdādī, bk. Mollā Ġānim(-Mollā Ġānim-i Baġdādī)
Ġanī-zāde Nādirī, bk. Meḥemmed İbn Abdu'l-ġanī
Ġarīḳ Arab-zāde, bk. Meḥemmed bin Meḥemmed el-Arabī
Ġarse'd-dīn-zāde (Re'īsü'l-eṭıbbā), bk. Şemse'd-dīn Meḥemmed bin eş-Şeyḫ Ġarse'd-dīn Aḥmed
Ġazālī-zāde (Meḥemmed), bk. Meḥemmed Efendi (Ġazālī-zāde)
Ġazālī-zāde Abdu'llāh, bk. Abdu'llāh bin Abdu'l-ḳādir
Ġazālī-zāde Abdu'l-muʿṭī, bk. Abdu'l-muʿṭī Çelebi (Ġazālī-zāde)
Gelibolılı Daġī Meḥemmed Efendi (Şeyḫ), bk. Meḥemmed Daġī (Gelibolılı)
Gelibolılı Maḥmūd Efendi, bk. Maḥmūd Efendi (Gelibolılı)
Geredeli Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Geredeli)
Germiyānī Ḥamza Efendi, bk. Ḥamza Efendi (Germiyānī)
Germiyānī Ḥüsām, bk. Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Germiyānī)
Geveze Alī, bk. Alī bin Sinān (Geveze)
Geyikci Baba, bk. Abdu'l-laṭīf Efendi (Teẕkireci)
Ġınāyī Efendi, bk. Abdu'l-ġanī Efendi (Ġınāyī)
Gīsūdār, bk. Ṣaçlı [bu dizinde]
Göden Tāce'd-dīn, bk. Tāce'd-dīn Efendi (Tāce'd-dīn-i Göden)
Gözlice Meḥemmed, bk. Meḥemmed Efendi (Gözlice)
Ġubārī Abdu'r-raḥmān Efendi, bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Ġubārī, Şeyḫ)
Ġubārī Efendi (Naḳībü'l-eşrāf), bk. Ḳāsım Efendi (Naḳībü'l-eşrāf Ġubārī)
Gülşenī, bk. İbrāhīm Efendi (Gülşenī, Şeyḫ)
Gülşenī-zāde Ḫayālī, bk. Aḥmed Ḫayālī (Gülşenīzāde)
Gülşenī-zāde Seyyid Ḥasan, bk. Ḥasan Efendi (Gülşenī-zāde)
Gümişayaḳ, bk. Alī Efendi (Gümişayaḳ)
Gürci Meḥemmed Paşa, bk. Meḥemmed Paşa (Gürci)
Gürz Seyyidī Torunu, bk. Abdu'l-laṭīf Efendi (Pepegī)
Gürz Seyyidī-zāde, bk. Meḥemmed bin Seyyidī Aḥmed bin Üveys bin Aḥmed bin Maḥmūd el-Beġavī
Gürz-zāde (Ṣarı), bk. Ṣarı Gürz-zāde [bu dizinde]
Güzelce Ḳāsım Paşa, bk. Ḳāsım Paşa (Güzelce)
Güzelce Sinānoġlı, bk. Aḥmed Efendi (Güzelce Sinānoġlı)

H

Ḫˇāce (Ṣarı), bk. Ṣarı Ḫˇāce [bu dizinde]
Ḫˇāce Atā'u'llāh Efendi, bk. Atā'u'llāh bin Aḥmed
Ḫˇāce Birāderi, bk. Meḥemmed Efendi (Ḫˇāce Birāderi)
Ḫˇāce Efendi Birāderi (Ṣarı Alī), bk. Alī bin Meḥemmed

Ḫˇāce Efendi, bk. Sa'de'd-dīn bin Ḥasan Cān (Ḫˇāce Efendi)
Ḫˇāce Fesād Müsveddesi, bk. Ḥüsām Efendi (Ḫˇāce Fesād Müsveddesi)
Ḫˇāce Fesād, bk. Ömer Efendi (Ḫˇāce Fesād)
Ḫˇāce Ḥāfıẓ el-Kehkehī et-Taşkendī, bk. Meḥemmed İbn Kemāle'd-dīn eş-Şāşī el-Ferkendī
Ḫˇāce Ḳayını, bk. Meḥemmed bin Maḥmūd (Ḫˇāce Ḳayını)
Ḫˇāce Meḥemmed Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Ḫˇāce, Zaġralı)
Ḫˇāce Pīrīsi, bk. Pīrī Efendi (Ḫˇāce Pīrīsi)
Ḫˇācegī-zāde Dāmādı (Kilisli Alī), bk. Alī Çelebi (Kilisli)
Ḫˇācegī-zāde Dāmādı, bk. Meḥemmed Efendi (Ḳaragülmez)
Ḫˇācegī-zāde, bk. Muṣṭafā bin Meḥemmed (Ḫˇācegī-zāde)
Ḫˇāce-i Pādişāh Ömer Efendi, bk. Ömer bin Meḥemmed (Ḫˇāce-i Pādişāh)
Ḫˇāce-zāde Ṣāliḥ Efendi, bk. Ṣāliḥ Efendi (Ḫˇāce-zāde)
Ḫˇāce-zāde Abdu'l-'azīz, bk. Abdu'l-'azīz Efendi (Ḫˇāce-zāde)
Ḫˇāce-zāde Es'ad Efendi (Şeyḫü'l-İslām), bk. Es'ad Efendi İbn Mevlā Sa'de'd-dīn
Ḫˇāce-zāde Ḳurd Çelebi, bk. Ḳurd Aḥmed (Ḳurd Çelebi)
Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Efendi (Şeyḫü'l-İslām), bk. Meḥemmed Efendi İbn el-Mevlā Sa'de'd-dīn
Ḫˇāce-zāde Mes'ūd Çelebi, bk. Mes'ūd Çelebi (Ḫˇāce-zāde)
Ḫˇāce-zāde Şems Efendi, bk. Şemse'd-dīn Efendi (Ḫˇāce-zāde Şems)
Ḥācī Alī Beg, bk. Alī Efendi (İdrīs)
Ḥācī Ḥasan-zāde (Ḳāżi'l-Ḥarameyn), bk. Meḥemmed bin Ḫıżr Şāh bin Meḥemmed
Hācī Meḥemmed Paşa, bk. Meḥemmed Paşa (Hācī)
Ḥācī Meḥemmed-zāde Efendi, bk. Ḥüseyn Efendi (Ḥācī Meḥemmed-zāde)
Hadım Süleyman Paşa, bk. Süleyman Paşa (Hadım)
Hādī (Mama-zāde), bk. Aḥmed Çelebi (Mama-zāde)
Ḥāfıẓ-ı Muḥīṭ bk. Tāce'd-dīn İbrāhīm el-Manavī (Zervā Tāce'd-dīn, Ḥāfıẓ-ı Muḥīṭ)
Ḥāfıẓ-zāde, bk. Ebü'l-ma'ālī (Ḥāfıẓ-zāde)
Ḫākī (Dervīş), bk. Dervīş Ḫākī
Ḥakīm Çelebi (Şeyḫ), bk. Meḥemmed bin Seyyidī Aḥmed (Ḥakīm Çelebi
Ḥakīm Çelebi Tekyesi Şeyḫi, bk. Aḥmed Efendi (el-Muftī)
Ḥakīmī Efendi, bk. Meḥemmed bin Süleymān el-Gīlānī (Ḥakīmī)
Ḥāletī, bk. Muṣṭafā bin Azmī (Azmī-zāde Efendi)
Ḫālī, bk. Bedre'd-dīn Maḥmūd el-Ḫālī (Beńli)
Ḫālī, bk. Maḥmūd Efendi (Filorineli)
Ḫalīl-i Ḳayṣerī, bk. Ḫayre'd-dīn Ḫalīl (Ḫalīl-i Ḳayṣerī)
Ḥalīmī, bk. Muṣṭafā Efendi (Yumurta Vā'iẓi)
Ḥamīdī Muḥyi'd-dīn, bk. Muḥyi'd-dīn Efendi (Muḥyi'd-dīn el-Ḥamīdī)
Ḥamīdī Nūru'llāh, bk. Nūru'llāh Efendi (Nūru'llāh el-Ḥamīdī)
Ḥamīdī Seyfu'llāh Efendi, bk. Seyfu'llāh Efendi (Ḥamīdī)

Ḥanbelī-zāde, bk. Meḥemmed bin İbrāhīm el-Ḥalebī
Ḫarbende Tāce'd-dīn, bk. Tāce'd-dīn Efendi (Ḫarbende)
Ḥasan Beg-zāde Çelebi, bk. Aḥmed bin Ḥasan (Ḥasan Beg-zāde)
Ḥasan Beg-zāde, bk. Muṣṭafā bin Aḥmed bin Ḥasan Beg (Ḥasan Beg-zāde)
Ḥasan Çelebi el-Ḳāżī, bk. Ḥasan bin Zeyne'd-dīn Meḥemmed el-Fenārī
Ḥasan Dede, bk. Ḥasan bin Ḫıżr bin Meḥemmed
Ḥasan Ḳabā-dūz, bk. Hasan Efendi (Ḳabā-dūz, Şeyḫ)
Ḥasan Ketḫudā-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Ḥasan Ketḫudā-zāde)
Ḥasan Paşa Bekri, bk. Ebūbekr Efendi (Ḥasan Paşa Bekri
Ḥasan-ı Amāsī (Şeyḫ), bk. Ḥasan Efendi (Ḥasan-ı Amāsī)
Ḥasībī, bk. Ḥüseyn Efendi (Paşa-zāde)
Ḫaṭīb Maḥmūd Çelebi, bk. Maḥmūd Çelebi (Ḫaṭīb)
Ḫaṭīb Sinān Çelebi, bk. Sināne'd-dīn Yūsuf el-Ḫaṭīb
Ḫaṭīb-zāde, bk. Mollā Meḥemmed (Ḫaṭīb-zāde)
Ḫayālī (Gülşenī-zāde) bk. Aḥmed Ḫayālī
Ḫayre'd-dīn Paşa-yı Cenderī Ḫānedānındanı, bk. Ḫalīl bin Īsā Paşa (Ḫalīl Beg el-Cenderī)
Ḫayre'd-dīn-zāde Abdu'llāh, bk. Abdu'llāh Efendi (Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı)
Ḫazānī, bk. Muṣṭafā Efendi (Mevlānā Ḫazānī)
Ḥelvācı-zāde (Yalvacī), bk. Meḥemmed bin Maḥmūd (Ḥelvācı-zāde)
Hemşīre-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Hemşīre-zāde, Mīrim Kösesi)
Hevāncı Alī el-Manavī, bk. Alā'e'd-dīn Efendi (Hevāncı)
Ḫışım Alī Çelebi, bk. Alī bin Bālī
Ḫışım Yaḥyā Efendi, bk. Yaḥyā bin Meḥemmed bin eş-Şeyḫ Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī
Ḫıżr Bālī Efendi, bk. Ḫayre'd-dīn Ḫıżr (Ḫıżr Bālī)
Ḫıżrī, bk. Ḫıżr Efendi (Depegöz)
Ḥibrī Çelebi, bk. Aḥmed Çelebi (Ḥibrī)
Hidāyet Çelebi (Ḳayşeriyyeli), bk. Hidāyetu'llāh Çelebi (Hidāyet Çelebi,)
Ḥilmī (Baḳḳāl-zāde), bk. Bostān Efendi (Baḳḳāl-zāde)
Hilmī (Vahyī-zāde), bk. Abdu'llāh bin Muṣṭafā (Vaḥyī-zāde)
Ḥilmī, bk. Muṣṭafā Efendi (Maḫdūm-ı Ḳāżī-zāde)
Hindī Muḥammed Efendi, bk. Muḥammed el-Hindī (Şerīf, Şeyḫ)
Hoca Sa'deddin Efendi, bk. Sa'de'd-dīn bin Ḥasan Cān (Ḫˇāce Efendi)
Ḥubbī Mollası Oġlı, bk. İbrāhīm Efendi (Ḥubbī Mollası Oġlı)
Ḥubbī Mollası, bk. Meḥemmed bin Abdu'llāh (Ḥubbī Mollası)
Ḥubbī Mollasıoġlı Şems Çelebi, bk. Şemse'd-dīn bin Meḥemmed (Ḥubbī Mollasıoġlı
Ḫunkār İmāmı, bk. Muṣṭafā Efendi (Ḫunkār İmāmı)
Ḫunkār Şeyḫi Şücā' Efendi, bk. Şücā'u'd-dīn Efendi (Ḫunkār Şeyḫi)
Ḫurpişteli Muṣṭafā Efendi, bk. Muṣṭafā Efendi (Ḫunkār İmāmı)
Ḫurrem Çelebi, bk. Ḫurrem el-Cemālī

İbn Meḥemmed
Ḫusrev-zāde (Ḫusrev), bk. Ḫusrev Efendi (Ḫusrev-zāde)
Ḫusrev-zāde (Muṣṭafā), bk. Muṣṭafā Efendi el-Ḫusrevī
Hüdāyī, bk. Ḥüseyn Efendi (Aḫī-zāde)
Hüdāyī, bk. Maḥmūd Efendi (Üsküdārī)
Ḥüsām el-Ḳāżī (Medrese Bānīsi), bk. Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Ḥüsām el-Ḳāżī)
Ḥüsām-ı Sinobī, bk. Ḥüsām Efendi (Ḥüsām-ı Sinobī)
Ḥüsām-zāde Efendi, bk. İbrāhīm Efendi (Ḥüsām-zāde)
Ḥüseyn Çelebi (Mahlas), bk. Ḥüseyn Efendi (Kefevī)
Ḥüseyn Efendi Maḫdūmı (Nesībī), bk. Aḥmed Çelebi (Maḫdūm-ı Ḥüseyn Efendi)
Ḥüseyn Efendi Maḫdūmı (Seyyid Meḥemmed), bk. Meḥemmed Efendi İbn Aḫī-zāde Ḥüseyn

I-İ

Iṭrī Çelebi, bk. Meḥemmed Çelebi (Iṭrī)
Iyānī Efendi, bk. Muẓaffer Efendi (Iyānī)
Iydī Efendi, bk. Bayram Efendi (Iydī)
İbād Çelebi, bk. Zeyne'l-'ibād Efendi
İblīs-zāde, bk. Muṣṭafā bin Meḥemmed (Ḫˇācegī-zāde)
İbn Abdu'l-laṭīf (Vefā Zāviyesi Şeyḫi), bk. Şeyḫ Abdu'l-laṭīf Maḫdūmı
İbn Bozan, bk. Maḥmūd bin Aḥmed (Bozan-zāde)
İbn el-Ḥācc Ḥasan (Ḳāżi'l-Ḥarameyn), bk. Meḥemmed bin Ḫıżr Şāh bin Meḥemmed
İbn en-Neccār, bk. Meḥemmed bin Meḥemmed (Dülger-zāde)
İbn Ḥācī Efendi (Ḳāsım), bk. Ḳāsım Çelebi (Ḳāsım Çelebi İbn Ḥācī Efendi)
İbn Mollā el-Ḥalebī, bk. Aḥmed bin Meḥemmed bin Alī
İbn Mu'allim-zāde (Maḥmūd), bk. Maḥmūd Efendi (İbn Mu'allim-zāde)
İbn Nüceym, bk. Zeyn bin Nüceym (İbn Nüceym, el-Mısrī)
İbn Rūşenī-zāde, bk. İbrāhīm bin Ni'metu'llāh
İbn Seyrek-zāde, bk. Meḥemmed bin Emru'llāh Meḥemmed el-Ḥüseynī
İbn Şeyḫü'l-İslām Fużayl Efendi, bk. Fużayl Efendi (İbn Şeyḫü'l-İslām)
İbn Ṭursun, bk. Meḥemmed bin Ṭursun (Ṭursun-zāde)
İbrāhīm Medenī (Şeyḫ), bk. İbrāhīm Efendi (İbrāhīm Medenī)
İbrāhīm-i Laḳānī, bk. İbrāhīm Efendi (İbrāhīm-i Laḳānī)
Īcādī Efendi, bk. Ḫayre'd-dīn Ḫıżr bin el-İmām Aḥmed
İdrīs Efendi el-Meşhūr, bk. Alī Efendi (İdrīs)
İlāhī-zāde Efendi (Şeyḫ), bk. Ya'ḳūb Efendi (İlāhī-zāde)
İlhāmī, bk. Meḥemmed İlhāmī (Şeyḫ)
İlyās Efendi (Ṭabīb), bk. Şücā'u'd-dīn İlyās el-Ḳaramanī (Ṭabīb İlyās)
İmādī (Velī Yegān), bk. Velī Efendi (Velī Yegān)
İmām Dāmādı Şeyḫī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (İmām Dāmādı Şeyḫī Efendi)
İmām Efendi (Şeyḫ), bk. Abdu'r-raḥīm

bin eş-Şeyḫ Meḥemmed
İmām-ı Arab-zāde, bk. Aḥmed bin Maḥmūd (İmām-ı Arab-zāde)
İmām-ı Sulṭānī Ḫurpişteli Muṣṭafā Efendi, bk. Muṣṭafā Efendi (Ḫunkār İmāmı)
İmām-zāde (Aḥmed), bk. Aḥmed Efendi (Dökmeci-zāde Dāmādı)
İmām-zāde (Arab), bk. Muṣṭafā Efendi (Araboğlı)
İmām-zāde (Kestelli), bk. Meḥemmed Efendi (Kestelli İmām-zāde)
İmām-zāde Efendi Maḫdūmı (Otlaḳ Arabası), bk. Meḥemmed bin Meḥemmed (İmām-zāde Efendi)
İmām-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (İmām-zāde)
İpekli Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (İpekli)
Şirevī Şeyḫ Aḥmed-i Ṭavīl, bk. Şemse'd-dīn Aḥmed et-Ṭavīl
İskilībī Muḥyi'd-dīn Efendi, bk. Muḥyi'd-dīn el-İskilībī
İstanbulī Alī Çelebi, bk. Alī Çelebi (İstanbulī)
İstanbulī La'lī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (İstanbulī La'lī)
İstanbullı Aḥmed Çelebi, bk. Aḥmed Çelebi (İstanbullı)
İşretī Çelebi, bk. Muṣṭafā bin Ḥasan bin 'Abdu'llāh (İşretī)
İştibī Vā'iẓ Emīr, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (İştibī)
İvaż Efendi Süleymānı, bk. Süleymān Çelebi (İvaż Efendi Süleymānı)
İvaż-zāde, bk. Yaḥyā Çelebi (İvaż-zāde)

K

Ḳaba Lüṭfī, bk. Luṭfu'llāh Efendi (Ḳaba Lüṭfī)
Ḳabā-dūz Ḥasan (Şeyḫ), bk. Ḥasan Efendi (Ḳabā-dūz
Ḳabaṣaḳal, bk. Muṣṭafā Efendi (Ḳabaṣaḳal)
Ḳābıż (Mollā), bk. Mollā Ḳābıż
Ḳābil Alī Efendi, bk. Alī Efendi (Ḳābil)
Ḳābilī, bk. Meḥemmed Efendi (Yāverī-zāde)
Ḳāḍī-zāde, bk. Ḳāżī-zāde [her iki dizinde]
Ḳadrī, bk. Abdu'l-ḳādir Çelebi (Ḳadrī, Su'ūdī-zāde)
Ḳadrī, bk. Abdu'l-ḳādir Efendi (Naḳībü'l-eşrāf)
Kāfir Ṣūfī, bk. Meḥemmed Efendi (Ṣūfī)
Ḳāf-zāde Fā'iżī, bk. Abdu'l-ḥayy Efendi (Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Oğlu)
Ḳāf-zāde Feyżī, bk. Feyżu'llāh Efendi (Ḳāf-zāde)
Kākülperīşān, bk. Şeyḫī Efendi (Kākülperīşān)
Ḳal'acikli Şücā', bk. Şücā'u'd-dīn Süleymān (Şücā'-ı Ḳal'acikī)
Ḳal'acikli-zāde, bk. Aḥmed Efendi (Ḳal'acikli-zāde)
Ḳalburcı Şeyḫi, bk. Aḥmed Efendi (Ḳalburcı Şeyḫi)
Ḳāmetī Efendi, bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳāmetī)
Kāmī Efendi, bk. Aḥmed Efendi (Kāmī)
Kāmilī (Alī), bk. Alī Efendi (Tırḥalalı; Krş. Tırḥalalı Ca'fer)
Kāmilī (Ca'fer), bk. Ca'fer Efendi (Tırḥalalı; Krş. Tırḥalalı Alī)
Kāmilī, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn)
Kāmī-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Kāmī-zāde)

Kānūnī Sultan Süleyman, bk. Süleymān I (Kānūnī Sultan Süleyman)
Ḳara Abdī, bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳara Abdī)
Ḳara Abdu'r-raḥmān (Ḳonyalı), bk. Abdu'r-raḥmān bin Muṣṭafā
Ḳara Abdu'r-raḥmān Efendi (Müftī-zāde), bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳara Abdu'r-raḥmān)
Ḳara Bekir, bk. Ebūbekr Efendi (Ḳara Bekir)
Ḳara Ca'fer, bk. Ca'fer Efendi (Ḳara)
Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi, bk. Ḥüsāme'd-dīn Ḥüseyn bin Meḥemmed (Ḳara Çelebi-zāde)
Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed Efendi, bk. Meḥemmed bin Ḥüsām (Ḳara Çelebi-zāde)
Ḳara Dāvud-zāde, bk. Muṣṭafā bin Dāvud (Ḳara Dāvud-zāde)
Ḳara Dede (Dede Cöngī), bk. Kemāle'd-dīn Efendi (Ḳara Dede)
Ḳara Ḥabīb, bk. Ḥabīb Efendi (Ḳara Ḥabīb)
Ḳara Ḫalīl (Babaṭaġlı), bk. Ḫalīl Efendi (Manav Ḫalīl)
Ḳara Ḳāsım, bk. Ḳāsım Efendi (Ḳara)
Ḳara Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Gelibolılı)
Ḳara Maḥmūd, bk. Maḥmūd el-Esved el-Kösec
Ḳara Mu'īd, bk. Ḥüseyn Efendi (Ḳara Mu'īd)
Ḳara Muḥyi'd-dīn, bk. Muḥyi'd-dīn el-Esved (Ḳaracin)
Ḳara Muṣṭafā Paşa, bk. Muṣṭafā Paşa (Ḳara)
Ḳara Nişāncı Meḥemmed Paşa, bk. Meḥemmed Paşa (Boyalı Nişāncı)
Ḳara Sa'īd, bk. Sa'īd Efendi (Ḳara)
Ḳara Sinān, bk. Sinān Efendi (Esved Sinān)
Ḳara Ṣun'ī Efendi, bk. Ṣun'u'llāh Efendi (Yalvaclı Şeyḫ-zāde)
Ḳara Süleymān (Ḳasṭamonılı), bk. Süleymān Efendi (Ḳasṭamonılı)
Ḳara Süleymān (Kefe Müftīsi), bk. Süleymān Efendi (Ḳara Süleymān)
Ḳara Süleymān-zāde, bk. Muṣṭafā Çelebi (Muṣlī Çelebi, Müftī-zāde Ḳara Abdu'r-raḥmān Efendi Birāderi)
Ḳara Şeker Efendi, bk. Şeker Efendi (Ḳara)
Ḳara Şeyḫ, bk. Muṣṭafā el-Esved (Ḳara Şeyḫ)
Ḳara Tāce'd-dīn, bk. Tāce'd-dīn Efendi (Ḳara)
Ḳara Yaḥyā, bk. Yaḥyā Efendi (Yaḥyā el-Cānīkī)
Ḳarabāġī, bk. Meḥemmed Emīn (Meḥemmed Emīn Ḳarabāġī)
Ḳarabaş Efendi (Şeyḫ), bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳarabaş)
Ḳarabörçekli Sinān (Şeyḫ), bk. Sinān Efendi (Ḳarabörçekli)
Ḳaraca Aḥmed, bk. Aḥmed Efendi (Ḥamīdī)
Ḳaracin, bk. Muḥyi'd-dīn el-Esved (Ḳaracin)
Ḳaraçı Sa'dī, bk. Sa'dī Efendi (Ḳaraçı Sa'dī)
Ḳaraçı Sa'dī-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Ḳaraçı Sa'dī-zāde)
Ḳaragülmez (Ḫˇācegī-zāde Dāmādı), bk. Meḥemmed Efendi (Ḳaragülmez)
Ḳaraḥiṣārī (Aḥmed), bk. Aḥmed Çelebi (Ḳaraḥiṣārī)
Ḳaraḥiṣārī Ramażān (Şeyḫ), bk. Ra-

mażān Efendi (Ḳaraḥiṣārī)
Ḳaraḳız-zāde, bk. Alī Efendi (Ḳaraḳız-zāde)
Ḳaramanī Aḥmed Çelebi, bk. Şemse'd-dīn Aḥmed (Ḳaramanī)
Ḳaramanī Bālī Efendi, bk. Bālī Efendi (Ḳaramanī)
Ḳaramanī Maḥmūd Efendi, bk. Maḥmūd Efendi (Ḳaramanī)
Ḳaramanī Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ḳaramanī)
Ḳaramanī Velī Efendi, bk. Velī Efendi (Ḳaramanī)
Ḳaramanī-zāde (Kestelli), bk. Meḥemmed Efendi (Ḳaramanī-zāde)
Ḳaramanlı Sefer Efendi, bk. Sefer Efendi (Ḳaraman Gaferiyatlı)
Ḳarasili Şücā', bk. Şücā'u'd-dīn Efendi (Ḳarasili)
Ḳāsımpaşalı Emīr Efendi, bk. Osmān Efendi (Ḳāsımpaşalı Emīr)
Ḳaṣṣāb-zāde (İbrāhīm), bk. İbrāhīm Efendi (Ḳaṣṣāb-zāde)
Ḳaṣṣab-zāde Abdu'l-kerīm (Deli), bk. Abdu'l-kerīm bin Alī bin İlyās
Ḳasṭamonılı Ca'fer, bk. Ca'fer Efendi (Ḳasṭamonılı)
Ḳasṭamonılı Ḳara Süleymān, bk. Süleymān Efendi (Ḳasṭamonılı)
Ḳasṭamonılı Kemāl Efendi, bk. Kemāl Efendi (Aḳḳaftan)
Ḳasṭamonılı Muḥarrem Efendi (Şeyḫ), bk. Muḥarrem bin Meḥemmed (Muḥarrem Efendi)
Ḳasṭamonılı Ṣa'bān Efendi, bk. Ṣa'bān Efendi (Ḳasṭamonılı)
Ḳasṭamonılı Şücā' Efendi, bk. Şücā' Efendi (Ḳasṭamonılı)
Kātib Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Kātib)
Kātib Maḥmūd-zāde, bk. Aḥmed Paşa (Kātib Maḥmūd-zāde)
Kātib-zāde Mu'īdī Manav Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Kātib-zāde Mu'īdī)
Kātib-zāde, bk. Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Kātib-zāde)
Ḳaṭīfeci-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Ḳaṭīfeci-zāde)
Ḳavaḳlı-zāde (Nevālī), bk. Meḥemmed Efendi (Ḳavaḳlı-zāde)
Ḳavalalı-zāde, bk. Abdu'l-vehhāb Efendi (Ḳavalalı-zāde)
Ḳayın Çelebi (Yavaş Çelebi), bk. Meḥemmed Çelebi (Yavaş Çelebi
Ḳayın Çelebi, bk. Meḥemmed bin Ḥüsām
Ḳayşeriyyeli Sefer Efendi, bk. Sefer bin Meḥemmed el-Ḳayşerī
Ḳaysūnī-zāde, bk. Maḥmūd bin eş-Şeyḫ Meḥemmed el-Ḳavṣūnī el-Mıṣrī (Ḳaysūnī-zāde, Şeyḫ)
Ḳazancıḳulı, bk. Sināne'd-dīn Yūsuf (Ḳazancıḳulı)
Ḳāzī Hüseyn el-Mālikī, bk. Hüseyn el-Mekkī el-Mālikī
Kāzī Maḥmūd (Muḥaşşī Sinān Torunu), bk. Maḥmūd Efendi (Kāzī)
Ḳāżi'l-Ḥarameyn, bk. Meḥemmed bin Ḫıżr Şāh bin Meḥemmed (Ḥācī Ḥasan-zāde)
Ḳāżī-i Tebrīz, bk. Şeyḫum Efendi (Ḳāżī-i Tebrīz Şeyḫum-ı 'Acem)
Ḳāżī-zāde Birāderi Şeyḫī Efendi, bk. Şeyḫī Efendi (Birāder-i Ḳāżī-zāde Efendi)

Ḳāżī-zāde Efendi (Şeyḫü'l-İslām), bk. Şemse'd-dīn Aḥmed el-Müftī (Ḳāżī-zāde Efendi)
Ḳāżī-zāde Maḫdūmı Abdu'r-raḥmān, bk. Abdu'r-raḥmān Çelebi (Ḳāżī-zāde Maḫdūmı)
Ḳāżī-zāde Maḫdūmı Muṣṭafā, bk. Muṣṭafā Efendi (Maḫdūm-ı Ḳāżī-zāde) {Ḥilmī}
Ḳāżī-zāde Meḥemmed (Ḥamīdli), bk. Meḥemmed Efendi (Ḳāżī-zāde, Ḥamīdli)
Ḳāżī-zāde Meḥemmed (Ṣofyalı), bk. Meḥemmed Efendi (Ḳāżī-zāde, Şeyḫ)
Kec-dehān Abdu'llāh Efendi Maḫdūmı, bk. Muṣṭafā Efendi (Abdu'llāh Efendioġlı)
Kec-dehān Abdu'llāh, bk. Abdu'llāh Efendi (Kec-dehān)
Keçmirī-zāde, bk. Yaḥyā Efendi (Naḳīb)
Kefeli Muṣṭafā Çelebi (Kefe Müftīsi), bk. Muṣṭafā Çelebi (Kefeli, Müftī)
Kefeli Muṣṭafā Çelebi (Müderris), bk. Muṣṭafā Çelebi (Kefeli, Müderris)
Kefevī Alī Efendi, bk. Alā'e'd-dīn Alī bin Şeyḫ Muṣṭafā
Kefevī Bekir Efendi (Şeyḫ), bk. Ebūbekr el-Kefevī
Kefevī Feyżī (Şeyḫ), bk. Feyżī Efendi (Feyżī-i Kefevī)
Kefevī Ḥüseyn Efendi, bk. Ḥüseyn Efendi (Kefevī)
Kefevī Maḥmūd Efendi (Ṣāḥibü'l-Ketā'ib), bk. Maḥmūd bin Süleymān (Kefevī)
Kemāl Beg-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Beg-zāde)
Kemālī (Alī), bk. Alī Efendi (Tırḥalalı; Krş. Krş. Tırḥalalı Ca'fer)
Kemālī (Ca'fer), bk. Ca'fer Efendi (Tırḥalalı; Krş. Tırḥalalı Alī)
Kemāl-zāde (Edrineli Alī), bk. Alī Çelebi (Edrineli)
Kepenekci Sinān, bk. Sinān Efendi (Kepenekci)
Kepenekci-zāde Şāh Çelebi, bk. Şāh Meḥemmed (Kepenekci-zāde)
Kepenekci-zāde, bk. Süleymān Efendi (Kepenekci-zāde)
Kerīm Çelebi (Ḳoca), bk. bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Ferhād Paşa Ḫˇācesi)
Kerīm Çelebi (Sinān-zāde), bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Kerīm Çelebi [Sinān-ı Aḳḥiṣārī Oğlu])
Kerīmī Çelebi (Şeyḫu'l-ḥarem-zāde), bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Şeyḫu'l-ḥarem-zāde)
Kestelli İmām-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Kestelli İmām-zāde)
Keşmīrī-zāde, bk. Yaḥyā Efendi (Naḳīb)
Ketḫudā Muṣṭafā Birāderi Aḥmed, bk. Aḥmed Efendi (Muḥaşşī Sinān Torunu)
Ketḫudā Muṣṭafā Efendi, bk. Muṣṭafā bin Ḥüseyn bin Sinān
Ketḫudā Muṣṭafā Efendioġlı Maḥmūd, bk. Maḥmūd Çelebi (Ketḫudā Muṣṭafā Efendioġlı)
Ketḫudā Muṣṭafā Efendioġlı Meḥemmed (Ṭaş Çelebi), bk. Meḥemmed (Ṭaş Çelebi)
Kevākibī-zāde, bk. İbrāhīm Efendi (Kevākibī-zāde)
Ḳınalı-zāde Abdī, bk. Abdu'r-raḥmān Çelebi (Ḳınalı-zāde)

Ḳınalı-zāde Alī, bk. Alī Efendi (Ḳınalı-zāde)
Ḳınalı-zāde Fehmī, bk. Meḥemmed Çelebi (Ḳınalı-zāde Fehmī)
Ḳınalı-zāde Feyżī, bk. Ḥüseyn Çelebi (Ḳınalı-zāde)
Ḳınalı-zāde Ḥasan, bk. Ḥasan Çelebi (Ḳınalı-zāde)
Ḳınalı-zāde Kirāmī, bk. Abdu'r-raḥīm Çelebi (Ḳınalı-zāde)
Ḳınalı-zāde Müslimī, bk. Müslimī Efendi (Ḳınalı-zāde)
Ḳıraṭovalı Pīr Meḥemmed, bk. Żaʿīfī-i Diger (Ḳıraṭovalı)
Ḳırbac Efendi, bk. Osmān Efendi (Ḳırbac)
Ḳırımī Meḥemmed, bk. Meḥemmed el-Ḳırımī (Tatar Meḥemmed Efendi)
Ḳırımlı Muẓaffer Efendi (Şeyḫ), bk. Muẓafferü'd-dīn (Muẓaffer Efendi)
Ḳızıl Abdu'r-raḥmān, bk. Abdu'r-raḥmān bin Seyyidī Alī
Ḳızıl Ömer, bk. Ömer Efendi (Ḳızıl)
Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı, bk. Abdu'llāh Efendi (Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı)
Kiçi Mīrzā, bk. Yaḥyā Efendi (Naḳīb)
Kiçmīrī-zāde, bk. Yaḥyā Efendi (Naḳīb)
Kilisli Alī, bk. Alī Çelebi (Kilisli)
Kirāmī Çelebi, bk. Abdu'r-raḥīm Çelebi (Ḳınalı-zāde)
Kirli Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Selānikī)
Kirli Şücāʿ, bk. Şücāʿ Efendi (Kirli Şücāʿ)
Kirmāstī-zāde, bk. Ḫusrev Efendi (Kirmāstī-zāde)
Ḳoca Ḫayre'd-dīn, bk. Ḫayre'd-dīn Efendi (Ḳoca)
Ḳoca Ḥüsām, bk. Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Ḳoca)
Ḳoca Ḳāsım Paşa, bk. Ḳāsım Paşa (Ḳoca)
Ḳoca Kerīm, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Ferhād Paşa Ḫˇācesi)
Ḳoca Nişāncı, bk. Muṣṭafā Beg (Nişāncı Celāl-zāde)
Koca Sinān Paşa, bk. Sinān Paşa (Sadrazam, [Koca])
Ḳoca Tāce'd-dīn, bk. Tāce'd-dīn Efendi (Ḳoca)
Ḳocalı Muḥyi'd-dīn, bk. Muḥyi'd-dīn Efendi (Ḳocalı)
Ḳocalı Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ḳocalı)
Ḳocavī Ramażān, bk. Ramażān Efendi (Ḳocavī)
Ḳoḳu Meḥemmed, bk. Meḥemmed Beg (Ḳoḳu)
Köhne Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Maḥmūd-ı Bosnevī)
Köse Abdī, bk. Abdī Efendi (Köse Abdī)
Köse Bedre'd-dīn, bk. Maḥmūd el-Esved el-Kösec
Köse Maḥmūd, bk. Bedre'd-dīn Maḥmūd (Köse)
Köse Muḥyi'd-dīn (Şeyḫ), bk. Muḥyi'd-dīn Efendi (Köse)
Köse Sinān Sinān Efendi (Köse)
Köse Süleymān, bk. Süleymān Efendi (Köse)
Köse Şems, bk. Şemse'd-dīn Efendi (Köse Şems)
Kösec Ḥasan, bk. Ḥasan Efendi (Kösec)
Kösec Maḥmūd, Maḥmūd el-Esved el-Kösec
Ḳudsī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Ḳudsī)
Ḳudsī, bk. Meḥemmed bin Meḥemmed el-Arabī (Ġarīḳ Arab-zāde)

Ḳulaḳ Ḥācī, bk. Ḥācī Efendi (Ḳulaḳ Ḥācī)
Ḳūlunc Nüsḫası, bk. Yaḥyā Efendi (Yaḥyā el-Cānīkī)
Ḳumṣı Tāce'd-dīn, bk. Tāce'd-dīn Efendi (Ḳumṣı)
Ḳurd Çelebi (Ḫˇāce-zāde), bk. Ḳurd Aḥmed (Ḳurd Çelebi)
Ḳurd Efendi (Şeyḫ), bk. Meḥemmed bin Ömer (Ḳurd Efendi)
Ḳurd-zāde (Ḫˇāce-zāde Ḳurd Çelebi Oğlu), bk. Meḥemmed Efendi (Ḳurd-zāde)
Ḳurd-zāde (Şeyḫ), bk. Vālihī Efendi (Şeyḫ, Ḳurd-zāde)
Ḳurşun Ṭaraḳ, bk. Abdī Efendi (Ḳurşun Ṭaraḳ)
Ḳuş Yaḥyā Efendi, bk. Yaḥyā bin Dervīş (Ḳuş Yaḥyā)
Ḳuṭb-ı Mekkī, bk. Meḥemmed bin Alā'e'd-dīn el-Mekkī en-Nehrevānī
Ḳuṭb-ı Taḥtānī, bk. Ḳuṭbu'd-dīn el-'Acemī (Ḳuṭb-ı Taḥtānī)
Ḳuṭbu'd-dīn el-Mekkī, bk. Meḥemmed bin Alā'e'd-dīn el-Mekkī en-Nehrevānī
Küçük Aḥmed, bk. Aḥmed Efendi (Bıçaḳcı-zāde)
Küçük Ḫˇāce, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Selānikī Küçük Ḫˇāce)
Küçük İsḥaḳ Efendi, bk. İsḥaḳ Efendi (Küçük)
Küçük Lüṭfī Beg-zāde (Neylī), bk. Meḥemmed Efendi (Küçük Lüṭfī Beg-zāde)
Küçük Lüṭfī, bk. Luṭfu'llāh Efendi (Küçük Lüṭfī)
Küçük Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Küçük Maḥmūd)
Küçük Maḥmūd-zāde, bk. Abdu'llāh Efendi (Küçük Maḥmūd-zāde)
Küçük Muḥyi'd-dīn, bk. Meḥemmed Efendi (Küçük Muḥyi'd-dīn)
Küçük Muṣṭafā, bk. Muṣṭafā Efendi (Küçük Muṣṭafā)
Küçük Nūre'd-dīn, bk. Nūre'd-dīn Efendi (Küçük)
Küçük Tāce'd-dīn, bk. Tāce'd-dīn İbrāhīm bin Abdu'llāh el-Ḥamīdī
Kürd Burhān, bk. Burhān Efendi (Kürd)
Kürd Ḥasan, bk. Ḥasan Efendi (Kürd)
Kürd İbrāhīm, bk. İbrāhīm Efendi (Kürd)
Kürd Maḳṣūd Efendi, bk. Maḳṣūd Efendi (Kürd)
Kürd Sa'dī, bk. Sa'dī bin Maḥmūd (Kürd Sa'dī)
Kürd Sinān Dede (Şeyḫ), bk. Sinān Efendi (Kürd Sinān Dede)
Kütāhiyyeli Emru'llāh, bk. Emru'llāh Efendi (Kütāhiyyeli)

L

La'lī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (İstanbulī La'lī)
Lālā Meḥemmed Paşa, bk. Meḥemmed Paşa (Lālā)
Lālī Aḥmed Çelebi, bk. Aḥmed Çelebi (Lālī)
Lā-mekānī, bk. Ḥüseyn Efendi (Lā-mekānī)
Lāmi'ī-zāde Lem'ī Çelebi, bk. Dervīş Meḥemmed (Lāmi'ī-zāde Lem'ī)
Lārī (Mollā), bk. Muṣliḥi'd-dīn el-Lārī (Mollā Lārī)
Laṭīf-zāde, bk. Meḥemmed Efendi

(Laṭīf-zāde)
Lefkeli Muṣṭafā Paşa, bk. Muṣṭafā Paşa (Lefkeli)
Lem'ī, bk. Dervīş Meḥemmed (Lāmi'ī-zāde Lem'ī Çelebi)
Levḥ-ḫˇān İbrāhīm Efendi, bk. İbrāhīm bin Muṣṭafā (Levḥ-ḫˇān)
Leysī-zāde Şeyḫī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (İmām Dāmādı Şeyḫī Efendi)
Leysī-zāde, bk. Pīr Aḥmed Çelebi bin Pīr Aḥmed Efendi (Leysī-zāde)
Luṭfu'llāh Çelebi (Filibe Ḳāżīsi Şeyḫī Efendi), bk. Şeyḫī Efendi (Filibe Ḳāżīsi)
Lüṭfī Beg-zāde (Küçük), bk. Meḥemmed Efendi (Küçük Lüṭfī Beg-zāde)
Lüṭfī Beg-zāde (Meylī), bk. Muṣṭafā bin Luṭfu'llāh (Lüṭfī Beg-zāde)
Lüṭfī Beg-zāde Maḫdūmı (Çengel-i Belā), bk. Meḥemmed Çelebi (Lütfī Beg-zāde Muṣṭafā Oğlı)
Lüṭfī Çelebi, bk. Luṭfu'llāh Çelebi (Lüṭfī Çelebi)

M

Ma'ānīci Ḥasan Efendi, bk. Ḥasan Efendi (Ma'ānīci)
Ma'cūncı-zāde, bk. Abdu'l-bāḳī Efendi (Beḳāyī)
Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi, bk. Meḥemmed bin Meḥemmed en-Naḳīb (Ma'lūl-zāde)
Ma'tūh Çelebi (Fenārī-zāde), bk. Meḥemmed bin Yūsuf (Fenārī-zāde)
Macarī Maḥmūd Beg, bk. Maḥmūd Beg (Macarī)
Maḫdūm-ı Celīl-i Ḳāf-zāde, bk. Abdu'l-ḥayy Efendi (Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Oğlu)
Maḫdūm-ı Es'ad Efendi, bk. Ārif Meḥemmed
Maḫdūm-ı Kihter-i Ṣun'u'llāh Efendi, bk. Dervīş Meḥemmed (Ṣun'u'llāh Efendi Maḫdūmı)
Maḥmūd Efendi (Beńli), bk. Bedre'd-dīn Maḥmūd el-Ḫālī (Beńli)
Maḳtūl Ḥamza, bk. Ḥamza (Maḳtūl)
Malġaralı Meḥemmed Efendi (Şeyḫ), bk. Meḥemmed Efendi (Tırḥalalı)
Mama-zāde Aḥmed (Hādī), bk. Aḥmed Çelebi (Mama-zāde)
Mama-zāde Alīsi, bk. Alī Efendi (Mama-zāde Alīsi)
Manastırlı Derzī-zāde, bk. Maḥmūd Çelebi (Manastırlı)
Manastırlı Ḫusrev Birāderi, bk. Muṣṭafā Efendi, (Manastırlı Ḫusrev Birāderi
Manav Abdu'l-bāḳī, bk. Abdu'l-bāḳī Efendi (Manav)
Manav Ḫalīl (Alā'iyyeli), bk. Ḫalīl Efendi (Manav Ḫalīl, Alā'iyyeli)
Manav Ḫalīl (Ḳara Ḫalīl), bk. Ḫalīl Efendi (Manav Ḫalīl, Babaṭaġlı)
Manav Ḥasan Oġlı Abdu'llāh, bk. Abdu'llāh Çelebi (Manav Ḥasan Oġlı)
Manav Ḥasan, bk. Ḥasan Efendi (Manav)
Manav Hidāyet, bk. Hidāyetu'llāh Efendi (Manav Hidāyet)
Manav İḫtiyār, bk. İḫtiyār Efendi (Manav)
Manav İvaż Efendi, bk. İvaż Efendi (Alāiyyeli)
Manav Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Kātib-zāde Mu'īdī Manav Muṣliḥi'd-dīn)
Manav Seyfī, bk. Seyfu'llāh Efendi

(Manav Seyfī)
Manav Seyyidī, bk. Seyyidī bin Ḫalīl (Manav Seyyidī)
Manav Şems, bk. Bālī Efendi (Manav Şems)
Manav Tāce'd-dīn, bk. Tāce'd-dīn Efendi (Manav Tāce'd-dīn)
Manavī Alā'e'd-dīn Alī, bk. Alā'e'd-dīn Alī el-Manavī (Ebü'l-leys Alīsi)
Manavī Alā'e'd-dīn, bk. Alā'e'd-dīn Efendi (Hevāncı)
Manavī Tāce'd-dīn, bk. İbrāhīm el-Manavī (Zervā Tāce'd-dīn, Ḥāfıẓ-ı Muḥīṭ)
Mānī, bk. Meḥemmed Çelebi (Çalık-zāde)
Manṭıḳī Alī Çelebi (Emīn-zāde), bk. Alī Çelebi (Emīn-zāde)
Mar'aşī Abdu'l-ḥalīm, bk. Abdu'l-ḥalīm Efendi (Mar'aşī)
Martolos Efendi, bk. Muḥyi'd-dīn Meḥemmed bin Meḥemmed bin eş-Şeyḫ Ṭorod (Martolos Efendi)
Martolos-zāde Abdu'llāh, bk. Abdu'llāh Efendi (Martolos-zāde)
Maẓlūm Melek, bk. Aḥmed Efendi (Maẓlūm Melek)
Maẓlūmca Aḥmed, bk. Aḥmed Efendi (Babaḳuşīoġlı)
Mecdī (Mütercim-i Şaḳā'iḳ), bk. Meḥemmed Çelebi (Mecdī)
Medḥī Çelebi (Re'īsü'l-küttāb), bk. İlyās Beg (Medḥī Çelebi)
Medḥī, bk. Maḥmūd Efendi (Gelibolılı)
Meḥemmed Paşa-zāde (Mevlā), bk. Muṣṭafā bin Alī bin Meḥemmed Paşa el-Ḳaramanī)
Meḥemmed-i İskilībī, bk. Muḥyi'd-dīn el-İskilībī
Mehter-zāde, bk. Meḥemmed Çelebi (Mehter-zāde)
Memī Cān Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Memī Cān)
Memik-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Memik-zāde)
Menteşeli Abdu'r-raḥīm, bk. Abdu'r-raḥīm Efendi (Menteşeli)
Menteşeli Alī, bk. Alī Efendi (Menteşeli)
Menteşeli Ḥüsām, bk. Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Menteşeli)
Menteş-zāde-i Büzürg, bk. Meḥemmed bin Menteş
Menteş-zāde-i Kihter, bk. İbrāhīm Efendi (Menteş-zāde-i Kihter)
Merḥabā-zāde Efendi, bk. Merḥabā-zāde Efendi
Merkez Efendi Dāmādı, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Seyyid, Şeyḫ)
Merre Hüseyn Paşa, bk. Hüseyn Paşa (Merre)
Mevlānā Ḫazānī, bk. Muṣṭafā Efendi (Mevlānā Ḫazānī)
Mevlevī İsmā'īl Efendi (Şeyḫ), bk. İsmā'īl Efendi (Mevlevī)
Meylī, bk. Meḥemmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde)
Meylī, bk. Muṣṭafā bin Luṭfu'llāh (Lüṭfī Beg-zāde)
Meylī, bk. Zekeriyyā Efendi (Şeyḫü'l-İslām)
Mi'mār-zāde, bk. Muṣṭafā bin Meḥemmed (Mi'mār-zāde)
Miḫalicli Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Miḫalicli)
Mihmāndār, bk. Aḥmed Efendi (Ḳalburcı Şeyḫi)

Minḳārī Ömer Efendi, bk. Ömer Efendi (Minḳārī)
Mīrcān-zāde, bk. Abdu'llāh bin Mīrcān
Mīrī, bk. Yaḥyā Efendi (Naḳīb)
Mīrim Kösesi Maḫdūmı, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Ṣāliḥ Mollā)
Mīrim Kösesi, bk. Meḥemmed Efendi (Hemşīre-zāde, Mīrim Kösesi)
Mīrzā Efendi (Şeyḫ), bk. Pīr Alī (Mīrzā Efendi)
Mollā Aḥmed Efendi, bk. Şemse'd-dīn Aḥmed el-Enṣārī (Mollā Aḥmed Efendi)
Mollā Aḥmed-i Ḳazvīnī, bk. Aḥmed bin Abdu'l-evvel el-Ḳazvīnī
Mollā Alī Efendi (Kazasker), bk. Alī bin Abdu'r-ra'ūf
Mollā Efendi (Ḥubbī Mollāsı), bk. Meḥemmed bin Abdu'llāh (Ḥubbī Mollāsı)
Mollā Lārī, bk. Muṣliḥi'd-dīn el-Lārī (Mollā Lārī)
Mollā Şeref, bk. Şerefü'd-dīn Efendi (Mollā Şeref)
Mollā Tevfīḳ, bk. Tevfīḳ bin Meḥemmed (Mollā Tevfīḳ)
Mollācıḳ (Şeyḫ Bedre'd-dīn-zāde), bk. Mollā Çelebi (Şeyḫ Bedre'd-dīn-zāde
Mollācıḳ Efendi, bk. Aḥmed bin Ḥüsām (Mollācıḳ)
Motonī Aḥmed, bk. Aḥmed Efendi (Motonī)
Muʿallim Maḥmūd Efendi, bk. Bedre'd-dīn Maḥmūd (Muʿallim)
Muʿallim-i Dāru'l-ḳurrā, bk. Aḥmed Efendi (Muʿallim-i Dāru'l-ḳurrā)
Muʿallim-i Sulṭān Aḥmed Ḫān (Muṣṭafā Efendi), bk. Muṣṭafā Efendi (Muʿallim-i Sulṭān Aḥmed Ḫān)
Muʿallim-i Sulṭān Murād İbrāhīm Efendi, bk. İbrāhīm Efendi (Muʿallim-i Sulṭān Murād)
Muʿallimi Sulṭānī Nevālī Efendi, bk. Naṣūḥ Efendi (Nevālī)
Muʿallim-i Şeh-zāde (Caʿfer Efendi), bk. Caʿfer Efendi (Muʿallim-i Şeh-zāde)
Muʿallim-i Şehzāde Cihān-gīr (Sūḫte Yörük), bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Muʿallim-i Şehzāde Cihān-gīr)
Muʿallim-zāde (Āẕerī Çelebi), bk. İbrāhīm Çelebi (Āẕerī Çelebi)
Muʿallim-zāde (Maḥmūd), bk. Maḥmūd Efendi (İbn Muʿallim-zāde)
Muʿallim-zāde Efendi, bk. Aḥmed bin Şeyḫ Muṣliḥi'd-dīn (Muʿallim-zāde)
Muʿarrif-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Muʿarrif-zāde)
Muʿīd Alī Çelebi, bk. Alī Çelebi (Muʿīd)
Muʿīd Efendi (Marʿaşlı, Bektūtī Ailesinden, Muʿīd-zāde Babası), bk. Muʿīd-zāde Efendi (Marʿaşlı)
Muʿīd-zāde Efendi (Burūsalı), bk. Meḥemmed bin Ḫayre'd-dīn (Burūsalı Muʿīd-zāde)
Muʿīd-zāde Efendi (Marʿaşlı, Bektūtī), bk. Meḥemmed bin Abdu'l-ʿazīz (Muʿīd-zāde)
Muʿīnü'd-dīn Eşref, bk. Mīrzā Maḫdūm (Seyyid)
Mu'īd-zāde Maḫdūmı (Meḥemmed Çelebi), bk. Meḥemmed Çelebi (Mu'īd-zāde Maḫdūmı)
Mubaṣṣır-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Mubaṣṣır-zāde)
Muḥarrem Beg-zāde, bk. Aḥmed Efendi (Muḥarrem Beg-zāde)

Muḥaşşī Sinān Efendi (Amāsıyyeli, Kazasker), bk. Sināne'd-dīn Yūsuf bin Ḥüsām bin İlyas bin Ḥasan
Muḥaşşī Sinān Efendi-zāde Alī, bk. Alī Efendi (Sinān Efendi-zāde)
Muḥaşşī Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn, bk. Ḥüseyn Efendi (Sinān Efendi-zāde)
Muḥaşşī Sinān Efendi-zāde Meḥemmed, bk. Meḥemmed Çelebi bin Sinān
Muḥaşşī Sinān Torunu Aḥmed, bk. Aḥmed Efendi (Muḥaşşī Sinān Torunu)
Muḥaşşī Sinān Torunu Ketḫudā Muṣṭafā Efendioġlı Maḥmūd, bk. Maḥmūd Çelebi (Ketḫudā Muṣṭafā Efendioġlı)
Muḥaşşī Sinān Torunu Ketḫudā Muṣṭafā Efendioġlı Meḥemmed (Ṭaş Çelebi), bk. Meḥemmed (Ṭaş Çelebi)
Muḥaşşī Sinān Torunu Muṣṭafā, bk. Muṣṭafā bin Ḥüseyn bin Sinān (Ketḫudā Muṣṭafā)
Muḥaşşī Sinān-zāde Ḥüseyn Efendi'in Çocukları ([Muḥaşşī Sinān Torunları] Şeyḫī Meḥemmed, Aḥmed Efendi, Ḳāżī Maḥmūd, Ketḫudā Muṣṭafā) 840
Muḥaşşī-i Dürer ü Ġurer Vānḳulı, bk. Meḥemmed Efendi el-Vānī
Muḥibbī (Ḳānūnī Sulṭān Süleymān), bk. Süleymān I (Kānūnī Sultan Süleyman)
Muḥteşem Rıḍvān (Ṭoyrānlı), bk. Rıḍvān Efendi (Muḥteşem Rıḍvān)
Muḥyī Efendi (Muḥyī-i Gülşenī), bk. Muḥyi'd-dīn Efendi (Muḥyī)
Muḥyi'd-dīn (Küçük), bk. Meḥemmed Efendi (Küçük Muḥyi'd-dīn)
Muḥżır Ḳulı Sinān Efendi, Sināne'd-dīn Yūsuf el-Ḫaṭīb (Muḥżır Ḳulı Sinān)
Munuḳ Alī, bk. Alī bin Bālī
Murād Efendi Birāderi, bk. Ca'fer Efendi (Defterdār Murād Efendi Birāderi)
Mūsāçe, bk. Mūsā Efendi (Mūsāçe)
Muṣlī (Aḳ), bk. Muṣṭafā Efendi (Aḳ Muṣlī)
Muṣlī (Bāḳī Efendi Muṣlīsi), bk. Muṣṭafā Çelebi (Bāḳī Efendi Muṣlīsi)
Muṣlī (Bālī-zāde), bk. Muṣṭafā Efendi (Muṣlī)
Muṣlī Çelebi (Ḳara Abdu'r-raḥmān Birāderi), bk. Muṣṭafā Çelebi (Muṣlī)
Muṣlī Çelebi (Ṣaruḫānī), Muṣṭafā Çelebi (Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi)
Muṣlī Çelebi (Seyfī-zāde), bk. Muṣṭafā Çelebi (Seyfī-zāde)
Muṣlī Çelebi (Şeh-zāde İmāmı), bk. Muṣṭafā Çelebi (Şeh-zāde İmāmı Muṣlī Çelebi)
Muṣliḥi'd-dīn (Bī-endām), bk. Muṣṭafā Efendi (Bī-endām Muṣliḥi'd-dīn)
Muṣṭafā Paşa Şeyḫi Ḥasan Efendi, bk. Ḥasan İbn Şeyḫ Meḥemmed bin Bahādır Beg
Mü'eyyed-zāde Abdu'l-vehhāb, bk. Abdu'l-vehhāb bin Abdu'r-raḥmān el-Mü'eyyedī (Mü'eyyed-zāde)
Mü'eyyed-zāde Abdu'r-raḥmān Efendi ve Evlatları (Abdu's-selām, Abdu'r-rezzāḳ, Abdu'l-fettāḥ, Maḥmūd ve Abdu'l-vehhāb Çelebiler) 312-315
Mü'eyyed-zāde Ḫıṣımı Yaḥyā, bk. Yaḥyā bin Meḥemmed bin eş-Şeyḫ Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī
Mü'eyyed-zāde Şeyḫ Abdu'l-ḳādir (Şeyḫī), bk. Abdu'l-ḳādir bin Ḥācī el-Mü'eyyedī
Mü'eyyed-zāde Şeyḫ Abdu'r-raḥīm (Ḥācī Efendi), bk. Ḥācī Efendi (Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī)
Mü'min-zāde, bk. Meḥemmed Çelebi

(Mü'min-zāde)
Müderris-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Müderris-zāde)
Müfettiş-i Evḳāf Ömer Efendi, bk. Ömer Efendi (Müfettiş-i Evḳāf)
Müftī Alī Efendi (Cemālī), bk. Alī el-Cemālī (Şeyḫü'l-İslām)
Müftī Şeyḫ (Sireli), bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Müftī Şeyḫ)
Müftī-i Arabī, bk. İbrāhīm bin Ḳāsım el-Ḥalebī (Arab İbrāhīm)
Müneccim Meḥemmed Çelebi, bk. Meḥemmed Çelebi (Müneccim)
Münkir Ḥüsām, bk. Ḥüsām Efendi (Ġalaṭalı)
Münşī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Münşī)
Müte'accim Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Müte'accim)
Mütevekkil Şems (Şeyḫ), bk. Şemse'd-dīn Efendi (Mütevekkil Şems)
Mütevellī-zāde (Aḥmed), Aḥmed Efendi (Mütevellī-zāde)
Mütevellī-zāde (Alī), bk. Alī Çelebi (Mütevellī-zāde)
Mütevellī-zāde (Muṣṭafā), bk. Muṣṭafā Efendi (Mütevellī-zāde)
Müzellef Aḥmed, bk. Aḥmed Efendi (Müzellef)

N

Na'īmī, bk. Ni'metu'llāh Efendi (Çeşmeci-zāde)
Na'līnci Memī Dede, bk. Memī Dede (Na'līnci)
Nādirī, bk. Meḥemmed İbn Abdu'l-ġanī (Abdu'l-ġanī-zāde)
Naḫcivānī Meḥemmed Zemān, bk. Meḥemmed Zemān Efendi ('Acemī)
Naḳīb (Allāme Şeyḫī), bk. Allāme Şeyḫī Efendi en-Naḳīb
Naḳīb Efendi (Ma'lūl-zāde), bk. Meḥemmed bin Meḥemmed en-Naḳīb (Ma'lūl-zāde)
Naḳīb Efendi Şāhı, bk. Şāh Meḥemmed (Naḳīb Şāhı)
Naḳīb Yaḥyā Efendi, bk. Yaḥyā Efendi (Naḳīb)
Naḳībü'l-eşrāf Ġubārī Efendi, bk. Ḳāsım Efendi (Naḳībü'l-eşrāf Ġubārī)
Naḳş-bend-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Naḳş-bend-zāde)
Nāmī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Nāmī)
Nāmī, bk. . Meḥemmed Paşa (Boyalı Nişāncı)
Nāẓır-zāde Efendi, bk. Ramażān Efendi (Nāẓır-zāde)
Nāẓır-zāde Ömeri, bk. Ömer Efendi (Nāẓır-zāde Ömeri)
Nāẓır-zāde Seyyid Meḥemmed, bk. Meḥemmed Çelebi (Nāẓır-zāde)
Necmī Efendi, bk. Necme'd-dīn bin Meḥemmed (Necmī)
Nefāyisī Ḥasan Efendi, bk. Ḥasan Efendi (Nefāyisī)
Nefes-zāde Efendi, bk. Muṣṭafā Efendi (Nefes-zāde)
Nehcī Sinān Efendi, bk. Sinān Efendi (Nehcī)
Nesībī (Emīr Aḥmed Çelebi), bk. Aḥmed Çelebi (Emīr)
Nesībī (Seyyid Aḥmed, Aḫī-zāde), bk. Aḥmed Çelebi (Maḫdūm-ı Ḥüseyn Efendi)
Nesīmī-zāde (Şibr), bk. İbrāhīm Efendi (Nesīmī-zāde)
Nev'ī, bk. Yaḥyā bin Pīr Alī bin Naṣūḥ

(Nev'ī Efendi)
Nevālī (Ḳavaḳlı-zāde), bk. Meḥemmed Efendi (Ḳavaḳlı-zāde)
Nevālī Birāderi, bk. Maḥmūd Efendi (Nevālī Birāderi)
Nevālī Efendi (Mu'allimi Sulṭānī), bk. Naṣūḥ Efendi (Nevālī)
Nevālī-zāde Sa'dī Efendi, bk. Sa'de'd-dīn Efendi (Nevālī-zāde)
Neylī, bk. Meḥemmed Efendi (Küçük Lüṭfī Beg-zāde)
Nihālī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Nihālī)
Niksārī Efendi, bk. Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā en-Niksārī
Niksārī-zāde Alī, bk. Alī Çelebi (Niksārī-zāde)
Niksārī-zāde Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Niksārī-zāde)
Niksārī-zāde Meḥemmed, bk. Meḥemmed bin Muṣṭafā (Niksārī-zāde)
Nişāncı Celāl-zāde, bk. Muṣṭafā Beg (Nişāncı Celāl-zāde)
Nişāncı Ferīdūn Beg, bk. Ferīdūn Beg (et-Tevḳī'ī)
Nişāncı Ḫışmı, bk. Şāh Meḥemmed (Nişāncı Ḫışmı)
Nişāncı Meḥemmed Beg (Aṭāyī Ceddi, Egri Abdī Oğlu), bk. Meḥemmed Beg (Nişāncı)
Nişāncı Meḥemmed Beg (Ramażān-zāde), bk. Meḥemmed Çelebi bin Ramażān (Nişāncı)
Nişāncı Ramażān-zāde, bk. Meḥemmed Çelebi bin Ramażān (Nişāncı)
Nişāncı-zāde (Aḥmed), bk. Aḥmed bin Meḥemmed bin Ramażān
Nişāncı-zāde (Meḥemmed, Seyyid), bk. Meḥemmed bin Aḥmed (Nişāncı-zāde)
Nişānī, bk. Meḥemmed Paşa (Amāsiyyeli, Nişāncı)
Nişānī, bk. Muṣṭafā Beg (Nişāncı Celāl-zāde)
Niyāzī, bk. Abdu'r-raḥīm Efendi (Menteşeli)
Noḳṭacı Alī Efendi, bk. Alī Efendi (Noḳṭacı, Şeyḫ)
Noḳṭa-zāde, bk. Aḥmed Efendi (Noḳṭa-zāde)
Nūre'd-dīn-zāde Efendi (Şeyḫ), bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Nūre'd-dīn-zāde)
Nūrī-i Şehīd, bk. Nūru'llāh Efendi (Nūrī-i Şehīd)
Nüvīdī Yūsuf (Beydak Çelebi), bk. Yūsuf Efendi (Nüvīdī)

O

Oğlan Muṣṭafā, bk. Muṣṭafā Efendi (Oğlan Muṣṭafā)
Oğlan Şeyḫi, bk. İsmā'īl Çelebi (Oğlan Şeyḫi)
Oḫrili Ḥüsām, bk. Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Oḫrili)
Oḳcı-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Beg (Oḳcı-zāde)
Otlaḳ Arabası, bk. Meḥemmed bin Meḥemmed (İmām-zāde)

P

Papas Aḥmed, bk. Aḥmed Efendi (Papas)
Pārepāre-zāde, bk. Aḥmed Efendi (Pārepāre-zāde
Paşa Ḫ'ācesi Bekir, bk. Ebūbekr Efendi (Ḥasan Paşa Bekri)
Paşaḳulı, bk. Maḥmūd Beg (Macarī)

Paşa-zāde (Ḥasībī), bk. Ḥüseyn Efendi (Paşa-zāde)
Pepegī Laṭīf, bk. Abdu'l-laṭīf Efendi (Pepegī)
Pervīz Efendi Teẕkirecisi, bk. Meḥemmed Efendi (Pervīz Efendi Teẕkirecisi)
Pīr Alī bin Naṣūḥ (Cedd-i Aṭāyī), bk. Alī Efendi (Pīr Alī bin Naṣūḥ)
Pīr Meḥemmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde), bk. Meḥemmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde)
Pīrī Çelebi (Burūsalı), bk. Pīr Meḥemmed Efendi (Pīrī Çelebi)
Pīrī Re'īs (Müderris), bk. Pīr Aḥmed bin Şeyḫ Aḥmed el-Ḳaramanī (Pīrī Re'īs)
Pirlepeli Ḥasan Çelebi, bk. Ḥasan Çelebi (Pirlepeli)
Potur Ṣāliḥ bk. Ṣāliḥ Efendi (Potur Ṣāliḥ)

R

Rā'ī Ḥasan, bk. Ḥasan Efendi (Rā'ī)
Rā'ī-zāde Aḥmed, bk. Aḥmed Çelebi (Rā'ī-zāde)
Ramażān-zāde (Nişāncı Meḥemmed Beg), bk. Meḥemmed Çelebi bin Ramażān (Nişāncı)
Raṭbuyābis, bk. Abdu'l-laṭīf Efendi (Ṭarsūsī Dāmādı)
Rāzī, bk. Yūsuf Efendi (Rāzī)
Re'īsü'l-eṭıbbā Ġarse'd-dīn-zāde, bk. Şemse'd-dīn Meḥemmed bin eş-Şeyḫ Ġarse'd-dīn Aḥmed (Re'īsü'l-eṭıbbā)
Re'īsü'l-küttāb Medḥī Çelebi, bk. İlyās Beg (Medḥī Çelebi)
Rebīb-i Arab-zāde, bk. Maḥmūd Efendi (Rebīb-i Arab-zāde)
Receb-zāde Efendi, bk. Meḥemmed bin Receb (Receb-zāde)
Remzī-zāde Abdu'l-hādī, bk. Abdu'l-hādī Çelebi (Remzī-zāde)
Remzī-zāde İlmī, bk. Meḥemmed Efendi (Remzī-zāde)
Rıẕāyī (Deli Kerīm), bk. Abdu'l-kerīm bin Alī bin İlyās
Rıżāyī Çelebi, bk. Meḥemmed Alī Efendi (Rıżāyī Çelebi)
Rıżāyī, bk. Şeyḫ Maḥmūd (Baba Efendi)
Rodosī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Rodosī)
Rodosī-zāde, bk. Muṣṭafā Efendi (Rodosī-zāde)
Rūşenī-zāde, bk. Ni'metu'llāh bin Alī bin Rūşenī

S

Sa'dī Çelebi (Nevālī-zāde), bk. Sa'de'd-dīn Efendi (Nevālī-zāde)
Sa'dī-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Sa'dī-zāde)
Ṣaçlı Kerīm Efendi, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Ṣaçlı Kerīm Efendi)
Ṣaçlı Meḥemmed Dede, bk. Meḥemmed Dede (Ṣaçlı, Şeyḫ)
Ṣaçlı-zāde Abdu'l-evvel, bk. Abdu'l-evvel Çelebi (Ṣaçlı-zāde)
Ṣaçlı-zāde Abdu'l-vehhāb, bk. Abdu'l-vehhāb Çelebi (Ṣaçlı-zāde)
Ṣaçlı-zāde Abdu'r-raḥmān Çelebi (Alemşāh), bk. Abdu'r-raḥmān Çelebi (Alemşāh)
Ṣaçlı-zāde Yılancıḳ, bk. Abdu'l-ḳādir Efendi (Yılancıḳ)
Ṣādıḳī Gīlānī, bk. Maḥmūd bin Ḥüseyn es-Ṣādıḳī el-Gīlānī

Ṣadre'd-dīn-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Emīn bin Ṣadre'd-dīn (Ṣadre'd-dīn-zāde)
Ṣadrī Çelebi (İştibli), bk. Ḥüseyn Çelebi (Ṣadrī)
Ṣafiyyü'd-dīn, bk. Muṣṭafā Efendi (Yeñiçeri-zāde)
Ṣafvetī Efendi, bk. Alī Efendi (Ṣafvetī)
Ṣaḥḥāf İmām (Şeyḫ), bk. Meḥemmed Efendi (Ṣaḥḥāf İmām)
Ṣaḥḥāf Tāce'd-dīn, bk. Tāce'd-dīn Efendi (Tāce'd-dīn-i Ṣaḥḥāf)
Ṣāḥibü'l-Ketā'ib, bk. Maḥmūd bin Süleymān (Kefevī)
Ṣāḥibü't-Taṭbīḳ, bk. Ḳāsım bin Süleymān
Saḳḳā Ḥasan, bk. Ḥasan Efendi (Germiyānī)
Ṣalbaş Ḥasan, bk. Ḥasan Efendi (Ṣalbaş)
Ṣalıncaḳ Rıḍvān, bk. Rıḍvān Efendi (Ṣalıncaḳ)
Ṣāliḥ İmām Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Ṣāliḥ İmām)
Ṣāliḥ Mollā, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Ṣāliḥ Molla)
Samsūnī-zāde (Maḥmūd), bk. Maḥmūd Efendi (Samsūnī)
Samsūnī-zāde Efendi, bk. Aḥmed bin Meḥemmed bin Ḥasan es-Samsūnī
Samsūnī-zāde Ḥācī Efendi Maḫdūmı, bk. Ḳāsım Çelebi (Ḳāsım Çelebi İbn Ḥācī Efendi)
Samsūnī-zāde Ḥācī Efendi, bk. Meḥemmed bin Aḥmed (Samsūnī-zāde)
Sārbān Aḥmed, bk. Aḥmed Efendi (Aḥmed-i Sārbān)
Ṣarı Abdu'llāh Efendi, bk. Abdu'llāh Efendi (Ṣarı)
Ṣarı Alī (Ḫˇāce Efendi Birāderi), bk. Alī bin Meḥemmed
Ṣarı Gürz-zāde Ḳayını (Şeyḫü'l-islām Ebü'l-meyāmin), bk. Muṣṭafā bin Alī (Müftī)
Ṣarı Gürz-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Ṣarı Gürz-zāde)
Ṣarı Ḫˇāce, bk. Meḥemmed Efendi (Ṣarı Ḫˇāce)
Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn (Kāmilī), bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ṣarı)
Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn (Yoḳyoḳ), bk. Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā (Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn)
Ṣarı Nā'ib, bk. . Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā (Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn)
Ṣaruḫānī (Ca'fer Efendi), bk. Ca'fer Efendi (Mu'allim-i Şeh-zāde)
Ṣaruḫānī Aḥmed Çelebi, bk. Aḥmed Çelebi (Lālī)
Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi, bk. Muṣṭafā Çelebi (Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi)
Ṣaruḫānī Velī Efendi (Şeyḫ), bk. Velī Efendi (Ṣaruḫānī)
Ṣaruḫānlı Ḳızıl Ömer, bk. Ömer Efendi (Ḳızıl)
Sefer Efendi-zāde Yaḥyā, bk. Yaḥyā Efendi (Yaḥyā bin Sefer)
Selāmī Efendi (Şeyḫ), bk. Muṣṭafā Efendi (Selāmī Efendi)
Selāmī-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Selāmī-zāde)
Selānikī Arab Efendi, bk. Arab Efendi (Selānikī)
Selānikī Küçük Ḫˇāce, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Selānikī Küçük Ḫˇāce)
Selānikī Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Selānikī)

Selānikī Naṣūḥ Efendi, bk. Naṣūḥ bin Yūsuf (Selānikī)
Selīsī, bk. Muṣṭafā Efendi (Baldır-zāde)
Semerḳandī Meḥemmed (Şeyḫ), bk. Meḥemmed bin Yūsuf (Şeyḫ Meḥemmed-i Semerḳandī)
Semīn Meḥemmed Çelebi (Ebe-zāde), bk. Meḥemmed Çelebi (Semīn)
Serçe Alā'e'd-dīn, bk. Alī bin eş-Şeyḫ Meḥemmed (Serçe)
Ser-ḫoş Bālī Efendi (Şeyḫ), bk. Bālī Efendi (Ser-ḫoş)
Seyfī-zāde Muṣlī, bk. Muṣṭafā Çelebi (Seyfī-zāde)
Seyfī-zāde Vıḥvıḥek, bk. Aḥmed Efendi (Seyfī-zāde)
Seyrek-zāde Efendi, bk. Şemse'd-dīn Aḥmed (Seyrek-zāde)
Seyrek-zāde Emru'llāh, bk. Emru'llāh Meḥemmed bin Seyrek Muḥyi'd-dīn
Seyrek-zāde Maḫdūmı, bk. Meḥemmed bin Emru'llāh Meḥemmed el-Ḥüseynī
Seyyid Murtażā, bk. Murtażā Efendi (Seyyid Murtażā)
Seyyid Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Merkez Efendi Dāmādı), bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Seyyid)
Seyyid Şerīfī, İbrāhīm Efendi (Ḥüsām-zāde)
Seyyidī (Manav), bk. Seyyidī bin Ḫalīl (Manav Seyyidī)
Seyyidī Alī-zāde (Alī), bk. Alī Efendi (Seyyidī Alī-zāde)
Seyyidī-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Seyyidī-zāde)
Ṣıdḳī Çelebi, bk. Meḥemmed Ṣādıḳ Efendi (Ṣıdḳī Çelebi)
Sifālī-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Sifālī-zāde)
Sinān Efendi (Ya'ḳūb el-Germiyānī Oğlı), bk. Sinān Çelebi (Ya'ḳūb Efendi-zāde, Şeyḫ)
Sinān Efendi-zāde Alī, bk. Alī Efendi (Sinān Efendi-zāde)
Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn Efendi'in Çocukları ([Muḥaşşī Sinān Torunları] Şeyḫī Meḥemmed, Aḥmed, Ḳāżī Maḥmūd, Ketḫudā Muṣṭafā) 840
Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn, bk. Ḥüseyn Efendi (Sinān Efendi-zāde)
Sinān Efendi-zāde Meḥemmed, bk. Meḥemmed Çelebi bin Sinān
Sinān Efendi-zāde Muṣṭafā, bk. Muṣṭafā bin Ḥüseyn bin Sinān
Sinān-ı Aḳḥiṣārī, bk. Sināne'd-dīn Yūsuf bin Pīr Aḥmed
Sinān-zāde Abdu'l-kerīm, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Kerīm Çelebi)
Sinān-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Ümmī Sinān-zāde)
Sinān-zāde Maḫdūmı (Ümmī Sinān-zāde), bk. Abdu'l-ḥayy bin Meḥemmed b. Sinān
Sipāhī-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Sipāhī-zāde)
Sirāc-ı 'Acem, bk. Sirāce'd-dīn Efendi (Sirāc Efendi)
Sireli Ayşī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Ayşī)
Sireli Ca'fer, bk. Ca'fer Efendi (Sireli)
Sireli Ḥaydar Dede, bk. Ḥaydar bin Sa'du'llāh
Sireli Şeyḫ Ḫalīl, bk. Ḫalīl bin Alī (Sireli)
Sirozī Bedrī Çelebi, bk. Bedrī Çelebi (Sirozī)
Sirozī Muṣṭafā Çelebi (Şeyḫ), bk. Lā'iḥī

Çelebi
Sokollu Meḥemmed Paşa, bk. Meḥemmed Paşa (Sokollu)
Su'ūdī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Su'ūdī)
Su'ūdī-zāde, bk. Abdu'l-ḳādir Çelebi (Ḳadrī, Su'ūdī-zāde)
Subaşı-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Subaşı-zāde Efendi)
Ṣubḥī Çelebi, bk. Meḥemmed Çelebi (Ṣubḥī)
Ṣūfcı Şeyḫ-zāde, bk. Alī Efendi (Ṣūfcı Şeyḫ-zāde)
Ṣūfī Aḥmed (Bosnevī, Dāvud-zāde), bk. Aḥmed Efendi (Aḥmed-i Bosnevī)
Ṣūfī Meḥemmed Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Ṣūfī)
Sūḫte Yörük, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Mu'allim-i Şehzāde Cihān-gīr)
Sultan Süleyman, bk. Süleymān I (Kānūnī Sultan Süleyman)
Sulṭānu'ş-şu'arā Bāḳī, bk. Abdu'l-bāḳī Efendi (Sulṭānu'ş-şu'arā Bāḳī)
Ṣun'ī, bk. Ṣun'u'llāh Efendi (Yalvaclı Şeyḫ-zāde Ḳara Ṣun'ī Efendi)
Ṣun'u'llāh Efendi-zāde Dervīş Meḥemmed, bk. Dervīş Meḥemmed (Ṣun'u'llāh Efendi Maḫdūmı)
Ṣun'u'llāh Efendi-zāde Şeyḫ Meḥemmed, bk. Meḥemmed Çelebi (İbn Ṣun'u'llāh)
Sun'ullāh Efendi Mülāzımı İbrāhīm, bk. İbrāhīm Efendi (Sun'ullāh Efendi Mülāzımı)
Sükūtī Ömer, bk. Ömer Efendi (Ömer Sükūtī)
Sürūrī, bk. Muṣṭafā Efendi (Sürūrī Çelebi)

Ş

Ṣa'bān-zāde, bk. Meḥemmed bin Ṣa'bān (Ṣa'bān-zāde)
Şāfiyeci Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Şāfiyeci)
Şāh Efendi, bk. Şāh Meḥemmed bin Ḫurrem
Şāhī (Oḳcı-zāde), bk. Meḥemmed Beg (Oḳcı-zāde)
Şaḳḳu'l-ḳamer, bk. Aḥmed Çelebi (Bosnevī)
Şāmī Yaḥyā Efendi (Şeyḫ), bk. Yaḥyā Efendi (Yeñişehrli Şāmī)
Şāmlı Fetḥu'llāh Efendi (Şeyḫ), bk. Fetḥu'llāh Efendi (Şāmlı)
Şānī (Potur Ṣāliḥ), bk. Ṣāliḥ Efendi (Potur Ṣāliḥ, Bosnevī, Müderris)
Şānī Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Şānī)
Şefe-zāde, bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Şefe-zāde)
Şeh-zāde Ḫˇācesi Ḥaydar Efendi, bk. Ḥaydar Efendi (Şeh-zāde Ḫˇācesi)
Şeh-zāde İmāmı Muṣlī Çelebi (Şeyḫ), bk. Muṣṭafā Çelebi (Şeh-zāde İmāmı Muṣlī Çelebi)
Şems Çelebi, bk. Şemse'd-dīn Aḥmed bin Bedre'd-dīn Maḥmūd(Şems Çelebi)
Şems Efendi (Ḫˇāce-zāde), bk. Şemse'd-dīn Efendi (Ḫˇāce-zāde Şems)
Şems-zāde Çelebi, bk. Meḥemmed Çelebi (Şems-zāde)
Şer'iyyātī Meḥemmed, bk. Meḥemmed Şer'iyyātī (Ṭurābī-zāde Birāderi İsmail Oğlı)
Şerīf Efendi (Şerīfī, Kazasker), bk. Meḥemmed İbn Seyyid Meḥemmed

(Şerīf Efendi)
Şerīf Muḥammed el-Hindī, bk. Muḥammed el-Hindī (Şerīf, Şeyḫ)
Şerīfī (Kazasker), bk. Meḥemmed İbn Seyyid Meḥemmed (Şerīf Efendi)
Şerīf-i Şirvānī, bk. Şerīf Efendi (Şerīf-i Şirvānī)
Şerīfī, bk. İbrāhīm Efendi (Ḥüsām-zāde)
Şeydā, bk. Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Şeydā)
Şeyḫ Alī (Emīr Efendi), bk. Alī Efendi (Şeyḫ Alī)
Şeyḫ Alī Arabī, bk. Alī el-Arabī (Ḥalebli)
Şeyḫ Bedre'd-dīn-zāde Mollā Çelebi, bk. Mollā Çelebi (Şeyḫ Bedre'd-dīn-zāde)
Şeyḫ Lā'iḥī, bk. Lā'iḥī Çelebi (Şeyḫ)
Şeyḫ Meḥemmed bin Burhāne'd-dīn, bk. Allāme Şeyḫī Efendi en-Naḳīb
Şeyḫ Meḥemmed Çelebi İbn Ṣun'u'llāh, bk. Meḥemmed Çelebi (İbn Ṣun'u'llāh)
Şeyḫ Ya'ḳūb, bk. Ya'ḳūb el-Germiyānī (Şeyḫ)
Şeyḫī Bāḳī-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Bāḳī-zāde)
Şeyḫī Çelebi (Ṭoḳuz-zāde), bk. Meḥemmed Çelebi (Ṭoḳuz-zāde)
Şeyḫ-i Dārü'l-ḳurrā, bk. Meḥemmed Efendi (Dārü'l-ḳurrā Şeyḫi)
Şeyḫī Efendi (Leysī-zāde), bk. Meḥemmed Efendi (İmām Dāmādı Şeyḫī Efendi)
Şeyḫī Efendi en-Naḳīb, bk. Allāme Şeyḫī Efendi en-Naḳīb
Şeyḫī Efendi, bk. Abdu'l-ḳādir bin Ḥācī el-Mü'eyyedī (Şeyḫī Efendi, Müftī)
Şeyḫu'l-Ḥarem Sinān Çelebi, bk. Sinān Çelebi (Ya'ḳūb Efendi-zāde, Şeyḫ)
Şeyḫu'l-ḥarem-zāde Kerīmī, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Şeyḫu'l-ḥarem-zāde)
Şeyḫü'l-islām Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā, bk. Muṣṭafā bin Alī (Müftī)
Şeyḫü'l-İslām Ḥāmid Efendi, bk. Ḥāmid bin Meḥemmed bin Dervez
Şeyḫü'l-islām Muṣṭafā Efendi (Ebü'l-meyāmin), bk. Muṣṭafā bin Alī (Müftī)
Şeyḫ-zāde (Merzifonī), bk. Abdu'r-raḥmān bin Şeyḫ Cemāle'd-dīn el-Merzifonī
Şeyḫ-zāde Efendi, bk. Aḥmed Efendi (Şeyḫ-zāde)
Şeyḫ-zāde İbrāhīm, bk. İbrāhīm bin Muṣṭafā (Levḥ-ḫ'ān)
Şibr Efendi, bk. İbrāhīm Efendi (Nesīmī-zāde)
Şihābü'd-dīn Efendi (Şeyḫ), bk. Ġarse'd-dīn Aḥmed
Şirvānī Muṭahhar Efendi, bk. Muṭahhar Efendi (Şirvānī)
Şirvānī Şerīf, bk. Şerīf Efendi (Şerīf-i Şirvānī)
Şücā'-ı Ḳal'acikī, bk. Şücā'u'd-dīn Süleymān (Şücā'-ı Ḳal'acikī)
Şücā'-ı Maḥmūdī, bk. Şücā'u'd-dīn bin Süleymān bin Ḫalīl el-Maḥmūdī)
Şühūdī Efendi (Şeyḫ), bk. Meḥemmed Efendi (Şühūdī)

T

Ṭabīb Beg-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Ṭabīb Beg-zāde)
Ṭabīb İlyās Efendi, bk. Şücā'u'd-dīn İlyās el-Ḳaramanī (Ṭabīb İlyās)
Ṭabīb Nūru'llāh Çelebi, bk. Nūru'llāh et-Ṭabīb (Ṭabīb Nūru'llāh)

Tāc Beg-zāde, bk. Tācī-zāde Efendi (Tāc Beg-zāde)
Tāce'd-dīn İbrāhīm Dede Efendi (Dede Cöngī), bk. Kemāle'd-dīn Efendi (Ḳara Dede)
Tāce'd-dīn-zāde Abdu'l-vehhāb, bk. Abdu'l-vehhāb Efendi (Küçük Tāce'd-dīn Oğlı)
Tāce'd-dīn-zāde Aḥmed Çelebi, bk. Aḥmed Çelebi (Tāce'd-dīn-zāde)
Taḥtānī, bk. Ḳuṭbu'd-dīn el-'Acemī (Ḳuṭb-ı Taḥtānī)
Taḳıyyü'd-dīn-i Mıṣrī (Temīmī-zāde), Taḳıyyü'd-dīn bin Abdu'l-ḳādir
Taḳıyyü'd-dīn-i Rāṣıd, bk. Taḳıyyü'd-dīn el-Mıṣrī
Taḳıyyü'd-dīn-zāde Ḥasan Efendi, bk. Ḥasan Efendi (Taḳıyyü'd-dīn-zāde)
Ṭaköprī-zāde Kemāl Efendi, bk. Kemāle'd-dīn Meḥemmed bin Aḥmed (Ṭaköprī-zāde)
Ṭālevī-zāde, bk. Dervīş Efendi (Ṭālevī-zāde)
Ṭālib Ḫışmı, bk. Sinān Efendi (Ṭālib Ḫışmı)
Ṭarsūsī Dāmādı (Raṭbuyābis), bk. Abdu'l-laṭīf Efendi (Ṭarsūsī Dāmādı)
Ṭarsūsī Efendi, bk. Muṣṭafā Efendi (Ṭarsūsī)
Taşkendī (Aḥmed-i Ṣādıḳ), bk. Aḥmed-i Ṣādıḳ
Taşkendī (Fāżıl), bk. . Meḥemmed İbn el-Mevlā Kemāle'd-dīn eş-Şāşī el-Ferkendī
Taşkendī Muḥterem Efendi, bk. Muḥterem Efendi (Taşkendī)
Ṭaşköprī-zāde Aḥmed (Torun), bk. Aḥmed Efendi (Ṭaşköprī-zāde)
Ṭaşköprī-zāde Efendi, bk. İṣāmu'd-dīn Ebü'l-ḫayr Aḥmed bin Muṣṭafā (Ṭaşköprī-zāde Efendi)
Ṭaşköprī-zāde Kemāl Efendi Maḫdūmı, bk. Meḥemmed Efendi (Ṭaşköprī-zāde)
Ṭaşköprī-zāde Maḫdūmı Ḥāmid, bk. Ḥāmid Efendi (Maḫdūm-ı Ṭaşköprī-zāde)
Ṭaş-zāde, bk. Alī bin İlyās (Ṭaş-zāde)
Tatar Dervīş Efendi (Şeyḫ), bk. Dervīş Efendi (Tatar)
Tatar İbrāhīm Efendi (Şeyḫ), bk. İbrāhīm Efendi (Tatar)
Tatar Īsā Efendi (Şeyḫ), bk. Īsā Efendi (Tatar)
Tatar Meḥemmed Efendi (Şeyḫ), bk. Meḥemmed el-Ḳırımī (Tatar Meḥemmed Efendi)
Ṭayyib-zāde Abdu'r-raḥīm, bk. Abdu'r-raḥīm Efendi (Ṭayyib-zāde)
Ṭayyib-zāde Ehlī, bk. Meḥemmed Çelebi (Ehlī)
Ṭayyib-zāde Şeyḫī, bk. Şeyḫī Çelebi (Ṭayyib-zāde 'Abdu'r-raḥīm Birāderi)
Temīmī-zāde, bk. Taḳıyyü'd-dīn bin Abdu'l-ḳādir
Tercemān Tekkesi Şeyḫi Ömer Efendi, bk. Ömer Efendi (Vizeli)
Tevḳī'ī Ferīdūn Beg, bk. Ferīdūn Beg (et-Tevḳī'ī)
Teẕkireci (Pervīz Efendi Teẕkirecisi, Arab Teẕkireci) bk. Meḥemmed Efendi (Pervīz Efendi Teẕkirecisi)
Teẕkireci Abdu'l-laṭīf Efendi, bk. Abdu'l-laṭīf Efendi (Teẕkireci)
Teẕkireci Aḥmed Efendi, bk. Aḥmed Efendi (Teẕkireci)
Teẕkireci İbrāhīm, bk. İbrāhīm Efendi

(Teẕkireci)
Teẕkireci Tāce'd-dīn, bk. Tāce'd-dīn Efendi (Teẕkireci)
Ṭırabozınlı Meḥemmed Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Ṭırabozınlı)
Tırḥalalı Alī (Kāmilī/Kemālī), bk. Alī Efendi (Tırḥalalı; Krş. Tırḥalalı Ca'fer)
Tırḥalalı Ca'fer (Kāmilī/Kemālī), bk. Ca'fer Efendi (Tırḥalalı; Krş. Tırḥalalı Alī)
Tırḥalalı Meḥemmed Efendi (Şeyḫ), bk. Meḥemmed Efendi (Tırḥalalı)
Tırḥalalı Şāmī (Şeyḫ), bk. Yaḥyā Efendi (Yeñişehrli Şāmī)
Tiktik Ḫˇāce, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Selānikī Küçük Ḫˇāce)
Tiremola, bk. Sinān Efendi (Tiremola)
Ṭoġanī Dede, bk. Ḥüseyn Efendi (Ṭoġanī Dede, Şeyḫ)
Tokatī Muḥarrem Efendi, bk. Muḥarrem Efendi (Tokatī)
Ṭoḳuz Meḥemmed, bk. Meḥemmed Efendi (Ṭoḳuz)
Ṭoḳuz-zāde Abdu'l-vehhāb, bk. Abdu'l-vehhāb Efendi (Ṭoḳuz-zāde)
Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi, bk. Meḥemmed Çelebi (Ṭoḳuz-zāde)
Ṭop-ḫāneli Maḥmūd Efendi, bk. Maḥmūd Efendi (Sultan Murad Muallimi İbrahim Oğlı)
Ṭoyrānī (Şeyḫ), bk. Meḥemmed Efendi (Ṭoyrānī)
Ṭurābī-zāde Birāderi, bk. Meḥemmed Efendi (Ṭurābī-zāde Birāderi)
Turābī-zāde, bk. Muṣṭafā bin Alī (Turābī-zāde, Aḳşehrī)
Ṭursun Efendi, bk. Ṭursun bin el-Ḥāc Murād
Ṭursun-zāde (İbn Ṭursun, Ḳaramanlı), bk. Meḥemmed bin Ṭursun (Ṭursun-zāde)
Ṭursun-zāde Abdu'l-bāḳī Dāmādı, bk. İbrāhīm Efendi (Kevākibī-zāde)
Ṭursun-zāde Abdu'l-Bāḳī Maḫdūmı, bk. Meḥemmed Çelebi (Ṭursun-zāde Abdu'l-Bāḳī Oğlı)
Ṭursun-zāde Efendi (Beḳāyī), bk. Abdu'l-bāḳī Efendi (Ṭursun-zāde)
Ṭursun-zāde Feyżī, bk. Abdu'llāh Efendi (Ṭursun- zāde)
Ṭūsī (Mahlas), bk. Muṣṭafā Efendi (Küçük Muṣṭafā)
Türbe Şeyḫi, bk. Alī Efendi (Türbe Şeyḫi)

U

Unḳūd Süleymān, bk. Süleymān Efendi (Unḳūd)
Uşşāḳī-zāde, bk. Muṣṭafā Efendi (Uşşāḳī-zāde)
Uzun Bālī, bk. Bālī Efendi (Uzun)
Uzun Şems, bk. Şemse'd-dīn Aḥmed et-Ṭavīl
Uzun Vehhāb, bk. Abdu'l-vehhāb Efendi (Uzun)
Uzun Zekeriyyā, bk. Zekeriyyā Efendi (Uzun)
Uzunköprili Sinān, bk. Sinān Efendi (Şeyḫ, Ergeneköprili)

Ü

Üftāde, bk. Meḥemmed Efendi (Üftāde Ḥażretleri)
Ümmī Sinān, bk. Sināne'd-dīn Yūsuf (Ümmī Sinān)
Ümmī Sinān-zāde Maḫdūmı, bk. Ab-

du'l-ḥayy bin Meḥemmed b. Sinān
Ümmī Sinān-zāde Meḥemmed, bk. Meḥemmed Efendi (Ümmī Sinān-zāde)
Ümmüveled-zāde Efendi, bk. Alī bin Abdu'l-'azīz (Ümmüveled-zāde Efendi)
Üryān Efendi, bk. Abdu'l-evvel Çelebi (Ṣaçlı-zāde)
Üryān Meḥemmed Dede, bk. Meḥemmed Dede (Üryān)
Üsküb Müftīsi, bk. Pīr Meḥemmed (Üsküb Müftīsi)
Üskübī Muṣṭafā Çelebi, bk. Muṣṭafā Çelebi (Üskübī)
Üskübī Vālihī, bk. Vālihī Efendi (Üskübī)
Üsküblü Ömer Efendi (Tercemān Şeyḫi), bk. Ömer Efendi (Vizeli)
Üsküdārī Maḥmūd (Şeyḫ), bk. Maḥmūd Efendi (Üsküdārī)

V

Vā'iẓ Emīr, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (İştibī)
Vaḥyī-zāde (Abdu'llāh), bk. Abdu'llāh bin Muṣṭafā (Vaḥyī-zāde)
Vaḥyī-zāde (Muṣṭafā), bk. Muṣṭafā Efendi (Vaḥyī-zāde)
Vaḥyī-zāde (Şeyḫ), bk. Ebū Abdu'llāh Meḥemmed bin Aḥmed
Vānḳulı, bk. Meḥemmed Efendi el-Vānī (Vānḳulı, Muḥaşşī-i Dürer ü Ġurer)
Vefāyī-zāde Muġlavī, bk. Muṣṭafā bin Süleymān (Vefāyī-zāde)
Velī Beg-zāde, bk. Alī Efendi (Velī Beg-zāde)
Velī Yegān, bk. Velī Efendi (Velī Yegān)
Veysī, bk. Üveys bin Meḥemmed (Veysī Efendi)
Vıḥvıḥek Efendi, bk. Aḥmed Efendi (Seyfī-zāde)
Vildān-zāde, bk. Aḥmed bin Vildān (Vildān-zāde)
Vişne Efendi (Şeyḫ), bk. Meḥemmed Efendi (Vişne)
Vizeli Ömer Efendi (Tercemān Şeyḫi), bk. Ömer Efendi (Vizeli)
Vizevī Ramażān, bk. Ramażān bin Abdu'l-muḥsin el-Vizevī (Behiştī Efendi)
Vuṣūlī, bk. Ḥamza Efendi (Germiyānī)
Vuṣūlī, bk. Meḥemmed bin Abdu'llāh (Ḥubbī Mollāsı)
Vücūdī Efendi, bk. Meḥemmed bin Abdu'l-'azīz (Vücūdī)

Y

Ya'ḳūb Efendi-zāde Sinān Çelebi, bk. Sinān Çelebi (Ya'ḳūb Efendi-zāde, Şeyḫ)
Ya'ḳūbca, bk. Ya'ḳūb Efendi (Ya'ḳūbca)
Yabānī Efendi, bk. Beyānī Efendi (Ḳaramanī)
Yaluń-zāde, bk. Aḥmed Efendi (Yaluń-zāde)
Yalvacī Ḥelvācı-zāde, bk. Meḥemmed bin Maḥmūd (Ḥelvācı-zāde)
Yalvaclı Ḳırbac Efendi, bk. Osmān Efendi (Ḳırbac)
Yalvaclı Şeyḫ-zāde Ḳara Ṣun'ī Efendi, bk. Ṣun'u'llāh Efendi (Yalvaclı)
Yamalı Abdī, bk. Abdu'llāh Efendi (Yamalı)
Yaṣdıġac Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣṭafā Efendi (Yaṣdıġac Muṣliḥi'd-dīn)
Yataġan Dede, bk. Memī Dede (Na'līnci)
Yavaş Çelebi (Ḳayın Çelebi), bk. Meḥemmed Çelebi (Yavaş Çelebi)

Yāverī-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Yāverī-zāde)
Yavşı Şeyḫ, bk. Muḥyi'd-dīn el-İskilībī
Yavuz Efendi, bk. Meḥemmed Efendi en-Naḳīb (Yavuz Efendi)
Yayabaşı-zāde (Subaşı-zāde), bk. Meḥemmed Efendi (Subaşı-zāde Efendi)
Yayabaşı-zāde Ḫıżr Efendi, bk. Ḫıżr bin İlyās bin Abdu't-Tevvāb
Yayla-zāde, bk. Yaḥyā Efendi (Yayla-zāde)
Yegān-zāde Celāl, bk. Celāl Efendi (Yegān-zāde)
Yegān-zāde, bk. Şāh Meḥemmed bin Sinān el-Yegānī
Yek-çeşm Aḥmed Çelebi, bk. Aḥmed Çelebi (Yek-çeşm)
Yemişci Ḥasan Paşa, bk. Ḥasan Paşa (Yemişci)
Yeñiçeri-zāde, bk. Muṣṭafā Efendi (Yeñiçeri-zāde)
Yeñişehrli Şāmī (Şeyḫ), bk. Yaḥyā Efendi (Yeñişehrli Şāmī)
Yılancıḳ Efendi, bk. Abdu'l-ḳādir Efendi (Yılancıḳ)
Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā (Yoḳyoḳ)
Yoluḳ Meḥemmed (Şeyḫ), bk. Meḥemmed Efendi (Yoluḳ)
Yorġancı Emīr Oğlu İsmā'īl Çelebi, bk. İsmā'īl Çelebi (Yorġancı Emīr Oğlu)
Yorġancı Emīr, bk. Meḥemmed Efendi (Yorġancı Emīr)
Yorġun Ṭoy, bk. Seyfu'llāh Efendi (Ḥamīdī)
Yörük Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Mu'allim-i Şehzāde Cihāngīr)
Yumurta Vā'iẓi, bk. Muṣṭafā Efendi (Yumurta Vā'iẓi)
Yūnus-zāde, bk. Muṣṭafā Efendi (Yūnus-zāde)

Z

Ża'īfī-zāde, bk. Meḥemmed Efendi (Ża'īfī-zāde)
Zaġralı, bk. Meḥemmed Efendi (Ḫˇāce, Zaġralı)
Ẕākir Abdī Dede, bk. Abdī Dede (Ẕākir)
Ẓarīfī Efendi (Şeyḫ), bk. Ḥasan Efendi (Ẓarīfī)
Zekeriyyā- zāde Luṭfu'llāh, bk. Şeyḫī Efendi (Filibe Ḳāżīsi)
Zekeriyyā-zāde Meḥemmed, bk. Meḥemmed Efendi (Zekeriyyā-zāde)
Zenbilli Alī Efendi, bk. Alī el-Cemālī (Şeyḫü'l-İslām)
Zervā Tāce'd-dīn, bk. Tāce'd-dīn İbrāhīm el-Manavī (Zervā Tāce'd-dīn, Ḥāfiẓ-ı Muḥīṭ)
Zeyn-i Mıṣrī, bk. Zeyn bin Nüceym (İbn Nüceym)
Zeyniler Zāviyesi Şeyḫi Seyyid Ali Efendi Oğulları (Abdu'llāh, Aḥmed, Meḥemmed, Ni'metu'llāh ve Emīr Ḥasan Çelebi) 518-522
Zeynī-zāde (Abdu'llāh), bk. Abdu'llāh Efendi (Zeynī-zāde)
Zeytūnī-zāde, bk. Alī bin Ḳāsım ez-Zeytūnī
Ẓuhūrī Efendi, bk. Ḥüseyn Efendi (Ẓuhūrī)
Ẓuhūrī, bk. Meḥemmed bin Ḥüsām (Ḳara Çelebi-zāde)
Zülfinigār, bk. Meḥemmed bin Abdu'l-kerīm (Zülfinigār)

ÖZEL İSİMLER DİZİNİ*

A

A‘mā Ḥasan Medresesi (İstanbul’da) 1690
A‘rec Aḥmed, bk. Aḥmed Çelebi (A‘rec)
A‘rec Cāru’llāh, bk. Cāru’llāh (A‘rec, Aġsaḳ)
A‘rec Seyyidī, bk. Seyyidī Çelebi (A‘rec)
A‘rec Şeyḫī, bk. Şeyḫī Çelebi (A‘rec, Aġsaḳ Şeyḫī)
Ā’işe Sulṭān (III. Mehmed Duhteri) 1285
Ā’işe Sulṭān (İbrāhīm Paşa Ḫalīlesi) 1726
Ā’işe Sulṭān Medresesi 1726
Abādile 381
Ābāza, bk. Meḥemmed Paşa (Ābāza)
Abbās (Acem Şāhı) 1280
Abbās Efendi (Akşehr Ḥalḳalı Müderrisi) 359
Abbāsī 1875
Abbāsiyye 262
Abdāl Mūsā 1627, 1776, 1785
Abdāl Mūsā (Ḳuş Yaḥyā birāderi) 1693
Abdī (Bāḳī-zāde), bk. Bāḳī-zāde Çelebi (Abdu’r-raḥmān, Abdī)
Abdī (Ḳınalı-zāde Abdu’r-raḥmān) 1770
Abdī (Köse) 908, 1599

* **Özel İsimler Dizini**, “İsim (Nisbe)” şeklinde tanzim edilmiştir. Örnek: “Abdu’l-ḥalīm Efendi (Aḫī-zāde).” Bazı durumlarda tersi uygulanmıştır. Örnek: “Arab-zāde (Abdu’l-bāḳī).” İsim ile nisbeden birinin eksik olduğu durumlarda mevcut olan tek unsur verilmiştir. Örnek: “Abdu’l-ḥalīm Efendi.” “Aḫī-zāde Efendi.” Eser isimleri italik olarak gösterilmiştir.

[Yayıncı Notu]:

Medrese, câmi ve tekkeler birden fazla isimle anılmışsa bunlar tek yerde birleştirildi veya göndermeler yapıldı; binaların inşası hakkında bilgi verilen sayfalar kalın olarak vurgulandı.

Şahıs isimlerine atıf yaparken müellif, aynı şahsa ismi ve nisbesi ile, sadece ismi ile veya sadece nisbesi ile atıf yapabilmekte; hatta birden fazla şöhreti (nisbe / lakab / mahlas) bulunan bir şahıstan farklı yerlerde farklı şekillerde bahsedebilmektedir. Bu nedenle dizinden yararlanmayı kolaylaştırmak için aynı şahsa işaret ettiğinden emin olduğumuz kullanımları tek noktada birleştirmeye çalıştık (diğer kullanımları da oraya yönlendirdik). Bazen de birleştirmek yerine çapraz göndermeler yaptık. Ancak bunları dizindeki tüm isimler için uygulayamadığımızı belirtmek isteriz. Bu yüzden dizinden yararlanırken isme ve şöhrete ayrı ayrı bakmakta fayda vardır. Bu hususta, Osmanlı isimleriyle ilgili -okuyucunun işini kolaylaştıracak- birkaç noktaya işaret etmeyi gerekli görüyoruz:

1) “Abd-” ile kurulan kimi bileşik isimlerde bazen ikinci kelime tek başına kullanılmıştır: Abdu’l-‘azīz (Azīz Efendi), Abdu’l-bāḳī (Bāḳī Ef), Abdu’l-ġanī (Ġanī Ef), Abdu’l-kerīm (Kerīm Çelebi).

2) Daha çok övgü şeklinde “-dīn” ile kurulan bileşik isimlerin (lakab) bazısında ilk bileşen tek başına kullanılabilmektedir: Ḥüsāme’d-dīn (Ḥüsām), Sināne’d-dīn (Sinān), Burhāne’d-dīn (Burhān), Cemāle’d-dīn (Cemāl), Kemāle’d-dīn (Kemāl), Ekmele’d-dīn (Ekmel), Şücā‘u’d-dīn (Şücā‘). “Muṣliḥi’d-dīn” ise “Muṣlī” şeklinde kısaltılmıştır. (Bu eserde pek rastlanmasa da “Muḥyi’d-dīn” de “Muḥyī” şeklinde kısaltılmaktadır). Keza: Ebūbekr (Bekir Efendi).

3) İsimlere eşlik eden övgü kalıplarından bazılarının sadece belirli isimlerle birlikte kullanıldığını bilmek, bu kalıpların tek başlarına kullanıldkları yerlerde ilgili isimle eşleştirilmelerini kolaylaştıracaktır. Özellikle Peygamber Efendimizin dört ismine dayanan Meḥemmed, Muṣṭafā, Aḥmed ve Maḥmūd isimlerinin her birisine ona özgü bir övgü kalıbının eşlik ettiği görülmektedir: Muḥyi’d-dīn (Meḥemmed), Muṣliḥi’d-dīn (Muṣṭafā), Şemse’d-dīn (Aḥmed), Bedre’d-dīn (Maḥmūd). Bu dört isme başka övgü kalıpları da eşlik edebilse de yukardaki övgü kalıpları hemen hemen sadece bu isimlerle birlikte kullanılmaktadır.

4) Sıklıkla birlikte kullanılan diğer kalıp ve isimler de şunlardır: Alā’e’d-dīn (Alī), Ḥüsāme’d-dīn (Ḥüseyn), Sināne’d-dīn (Yūsuf); ayrıca Tāce’d-dīn (İbrāhīm), Ḫayre’d-dīn (Ḫıżr veya Ḫalīl).

Abdī (Manav) 285, 293, 327, 347, 502, 776
Abdī (Yamalı) 310, 505
Abdī Beg (Nişāncı), bk. Nişāncı Abdī Beg
Abdī Çelebi (Çalıḳ-zāde) 1296, 1414
Abdī Çelebi (Defterdār, Menteşeli, Çivi- zāde Birāderi) (Bitlice Muṣṭafā Babası) 341, (Maḥmūd Beg Babası) 556, (Bitlice Alī Babası) 926
Abdī Çelebi (Noḳṭa Abdīsi) 775
Abdī Çelebi (Ser-ḫoş) 491, 1048
Abdī Çelebi (Ṭrablus-ı Şām Ḳāżīsi) 1200
Abdī Çelebi Zāviyesi (Kefe'de) 417
Abdī Dede (Ẕākir) 1869
Abdī Dede Zāviyesi (Ḳāsımpaşa'da) 1869
Abdī Efendi 1396
Abdī Efendi (Burūsa Sulṭānī Müderrisi) 1466
Abdī Efendi (Egri) 270, 368
Abdī Efendi (Ḥüseyn Lā-mekānī Ḫalīfesi) 385
Abdī Efendi (Köse) 908
Abdī Efendi (Ḳurşun Ṭaraḳ) 1294
Abdī Efendi (Żır) 872
Abdī Ḫalīfe 427, 1114
Abdu'l-'azīz (Menteşeli) 1613
Abdu'l-'azīz bin Ṣafiyyü'd-dīn 407
Abdu'l-'azīz Çelebi 1889; Krş. Azīz Çelebi
Abdu'l-'azīz Çelebi (Uşşāḳī-zāde), bk. Uşşāḳī-zāde (Abdu'l-'azīz Çelebi)
Abdu'l-'azīz Efendi 1190, 1305, 1405, 1446, 1471, 1515, 1567, 1596, 1613, 1658, 1809; Krş. Azīz Efendi
Abdu'l-'azīz Efendi (Burūsalı Şeyḫ Meḥemmed'in Küçük Kardeşi) 407
Abdu'l-'azīz Efendi (Ġażanfer Aġa Müderrisi) 1730
Abdu'l-'azīz Efendi (Ḫˇāce-zāde) 800, 1422, 1582, 1811
Abdu'l-'azīz Efendi (İstanbul Kadısı) 1721
Abdu'l-'azīz Efendi (Ḳara Çelebi-zāde) 471, 1599, 1719, 1771, 1782, 1786, 1796, 1836, 1844, 1885; Krş. Ḳara Çelebi-zāde
Abdu'l-'azīz Efendi (Kazasker) 1737
Abdu'l-'azīz Efendi (Ḳıbrıs Müftüsü) 743
Abdu'l-'azīz Efendi (Rodos Kadısı) 1844
Abdu'l-'azīz Efendi (Rumeli Kazaskeri) 1559, 1608
Abdu'l-'azīz Efendi (Yaylaḳıyye-i İznīḳ Müderrisi) 1690
Abdu'l-'azīz-i Nā-ḳabūl 1664
Abdu'l-bāḳī (Arab-zāde), bk. Arab-zāde (Abdu'l-bāḳī)
Abdu'l-bāḳī (Manav) 1383, 1479, 1655; (Manav Bāḳī) 1736, 1829, 1846
Abdu'l-bāḳī (Mollā Arab Oġlı), bk. Arab-zāde (Abdu'l-bāḳī)
Abdu'l-bāḳī bin Meḥemmed bin Alā'e'd-dīn el-Cemālī (Cemālī-zāde) 1218-1219
Abdu'l-bāḳī Çelebi (Baḥrī-zāde Dürrī) 1481-1482
Abdu'l-bāḳī Çelebi (Fenārī-zāde Bāḳī Çelebi) 320-321
Abdu'l-bāḳī Çelebi (Ṣāliḥ Mollā Oğlu) 895
Abdu'l-bāḳī Çelebi [Fenārī-zāde] 321, 322
Abdu'l-bāḳī Efendi (Baldır-zāde Dayısı)

525
Abdu'l-bāḳī Efendi (Beḳāyī), bk. Beḳāyī Efendi (Abdu'l-bāḳī)
Abdu'l-bāḳī Efendi (Sinān Paşa Dārü'l-ḥadīsi Müderrisi) 1578
Abdu'l-bāḳī Efendi (Sulṭānu'ş-şu'arā Bāḳī Efendi), bk. Bāḳī Efendi (Sulṭānu'ş-şu'arā)
Abdu'l-bāḳī Efendi (Ṭursun-zāde, Beḳāyī) 1091, 1098, 1160, 1169, 1171, 1207, 1208, 1211, 1213, 1221, 1224, 1360, 1346, 1388, 1390, 1405, 1460, 1478, 1487, 1568, 1607, 1608, 1720, 1809, 1839
Abdu'l-cebbār Efendi (İstanbul Kadısı) 1560
Abdu'l-cebbār el-Acemī (Genceli) 276-278, 314, 525; (Abdu'l-cebbār-zāde Dervīş Meḥemmed Babası) 1459
Abdu'l-cebbār-ı Acemī, bk. Abdu'l-cebbār el-Acemī
Abdu'l-cebbār-zāde Efendi 1102, 1169, 1348, 1388, 1405, 1446, 1462, 1485, 1567, 1601, 1698, 1839, 1887
Abdu'l-cebbār-zāde Efendi (Dervīş Meḥemmed [Abdu'l-cebbār el-'Acemī Oğlu]) 278, 1459-1461
Abdu'l-evvel Çelebi (Şaçlı Emīr-zāde, Şaçlı-zāde, Üryān Efendi) 511, 801-802; Krş. 511 vs 768; bk. Abdu'l-vehhāb Çelebi (Şaçlı Emīr-zāde)
Abdu'l-fettāḥ bin eş-Şeyḫ Naṣre'd-dīn, bk. Abdu'l-fettāḥ Çelebi (Ebu's-su'ūd Birāder-zādesi)
Abdu'l-fettāḥ Çelebi (Abdu'r-raḥmān el-Mü'eyyedī Oğlu) 312
Abdu'l-fettāḥ Çelebi (Ebu's-su'ūd Birāder-zādesi) 523, 576, 1074
Abdu'l-fettāḥ Çelebi (İbād Çelebi Birāderi, İbrāhīm Tennūrī Ailesinden) 755, 763, 774, 791; Krş. 761
Abdu'l-ġanī Efendi (Abdu'l-ġanī bin Emīr Şāh, Ġanī Efendi, Bolılı, Kazasker, [Abdu'l-ġanī-zāde Nādirī'nin Babası], ö.995) 507, 636, 850, 866, 770, 874-877, 878, 893, 896, 909, 934, 1068, 1069, 1118, 1130, 1176, 1227, 1334, 1343 __(Sadr): 1226, 1234, 1340, 1586, 1588, 1729, 1776
Abdu'l-ġanī Efendi (Acem) 1775 (Ḳañlıcaḳ'da İskender Paşa Müderrisi)
Abdu'l-ġanī Efendi (Baldır-zāde Dayısı, Sire'de Medrese Bânîsi) 525
Abdu'l-ġanī Efendi (Ġınāyī, Maġnisalı, ö.1013) 1313, 1394, 1507
Abdu'l-ġanī Efendi [Acem?] (Ġanī Çelebi) 1889 (Ḫānḳāh Müderrisi, Burūsa Kadısı)
Abdu'l-ġanī Efendi [Acem?] 1356 (Edrine'de Şeyḫī Çelebi Müderrisi), 1736 (Edrine Dārü'l-ḥadīs Müderrisi), 1801 (Selanik Kadısı), 1828 (Sire Kadısı)
Abdu'l-ġanī-i Acem, bk. Abdu'l-ġanī Efendi (Acem)
Abdu'l-ġanī-i Acem, bk. Abdu'l-ġanī Efendi (Acem)
Abdu'l-ġanī-zāde Efendi (Ġanī-zāde Efendi) 1090, 1095, 1096, 1316, 1346, 1359, 1388, 1391, 1431, 1448, 1478, 1494, 1550, 1560, 1568, 1578, 1593, 1643, 1658, 1693, 1698, 1721, 1727, 1745, 1746, 1757, 1767, 1784, 1813, 1823, 1839, 1848, 1849
Abdu'l-ġanī-zāde Efendi (Meḥemmed

İbn Abdu'l-ġanī [bin Emīr Şāh], Ġanī-zāde, Nādirī) 876, 1173, 1279, 1345, 1548, 1643, 1729-1734, 1811, 1839, 1881
Abdu'l-hādī (Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī Oğlu) 986
Abdu'l-hādī Çelebi (Remzī-zāde) 1318
Abdu'l-ḫāliḳ-ı Ġucdevānī 373, 374, 376
Abdu'l-ḥalīm (Eşkıyabaşı Ḳara Yazıcı) 1272
Abdu'l-ḥalīm Efendi 1108, 1219, 1391, 1460, 1480, 1618, 1657
Abdu'l-ḥalīm Efendi (Acemī) 794
Abdu'l-ḥalīm Efendi (Aḫī-zāde) 918, 1112, 1126, 1137, 1158, 1161, 1226, 1228, 1288, 1289, 1290, 1298, 1306, 1334, 1411, 1607, 1661, 1723, 1734, 1748, 1825, 1830
Abdu'l-ḥalīm Efendi (Karaḥiṣārī Şeyḫ Ramazan Oğlu) 1534
Abdu'l-ḥalīm Efendi (Maġnisa Kadısı) 928
Abdu'l-ḥalīm Efendi (Mar'aşī) 1202, 1376
Abdu'l-ḥalīm Efendi (Medīne-i Münevvere Kadısı) 1107, 1824, 1827, 1844
Abdu'l-ḥalīm el-Acemī 795
Abdu'l-ḥalīm-i Acemī 1076
Abdu'l-ḥalīm-zāde 1652, 1723, 1743, 1821, 1827
Abdu'l-ḥalīm-zāde (Baġdād Kadısı) 1699
Abdu'l-ḥalīm-zāde Çelebi 1615
Abdu'l-ḥamīd (Edrine Sultan Bāyezīd Müderrisi) 1337
Abdu'l-ḥamīd (Üçşerefeli Müderrisi) 1203
Abdu'l-ḥamīd Efendi (Ḳal'a-i Fenārlı) 908
Abdu'l-ḥamīd Efendi (Şāh-ı Ḫūbān Müderrisi) 1220
Abdu'l-ḥamīd Efendi (Ṭrablus Kadısı) 891, 1171
Abdu'l-ḥayy bin Meḥemmed bin Sinān (Ümmī Sinān-zāde Maḫdūmı) 1692, 1606
Abdu'l-ḥayy Çelebi (Āmid Ḳāżīsi) 653
Abdu'l-ḥayy Çelebi (Niksārī-zāde) 1772; Krş. Niksārī-zāde
Abdu'l-ḥayy Efendi (Ḳāf-zāde) 1645, 1646
Abdu'l-ḥayy Efendi (Maḫdūm-ı Sinān-zāde), bk. Abdu'l-ḥayy bin Meḥemmed bin Sinān
Abdu'l-ḳādir (Ġażanfer Aġa Müderrisi) 1576
Abdu'l-ḳādir (Ġazzelī Ḫ̔āce) 532
Abdu'l-ḳādir (Zeynī Çelebi Müderrisi) 1844
Abdu'l-ḳādir bin Ḥācī el-Mü'eyyedī (Şeyḫī), bk. Şeyḫī Efendi (Şeyhülislam)
Abdu'l-ḳādir Efendi 1404, 1594
Abdu'l-ḳādir Efendi (Anḳara Kadısı) 1621
Abdu'l-ḳādir Efendi (Ḥażret-i Eyyūb Cāmi'i'nde İmām) 1499
Abdu'l-ḳādir Efendi (Hüdhüd) 1663, 1806, 1826
Abdu'l-ḳādir Efendi (İmām-ı Sulṭānī) 1502
Abdu'l-ḳādir Efendi (Ḳadrī Çelebi, Su'ūdī-zāde), bk. Su'ūdī-zāde
Abdu'l-ḳādir Efendi (Ḳāsımpaşa Müderrisi) 1655
Abdu'l-ḳādir Efendi (Mevlā) 1614

Abdu'l-ḳādir Efendi (Naḳībü'l-eşrāf, Ḳadrī) 623, 1169, 1312, 1316
Abdu'l-ḳādir Efendi (Ṣaçlı Emīr-zāde), bk. Yılancıḳ Efendi
Abdu'l-ḳādir Efendi (Süleymāniyye-i İznīḳ Müderrisi) 1776
Abdu'l-ḳādir Efendi (Yılancıḳ), bk. Yılancıḳ Efendi
Abdu'l-ḳādir-i Gīlānī 385, 386, 416, 973
Abdu'l-ḳādir-i Ḥamīdī (Ḥınnāī, Ḳınalı-zāde Alī'nin Dedesi) 598
Abdu'l-kerīm (Ṣaçlı Kerīm Efendi, Yeñice-i Vardarlı) 949, 1343, 930, 931, 957, 1079, 1341
Abdu'l-kerīm bin Alī bin İlyās (Deli Kerīm Efendi, Ḳaṣṣab-zāde, Dīvāne Kerīm), 483, 549, 571, 637 770-772, 808, 859, 914, 926, 934, 1078, 1183, 1197,
Abdu'l-kerīm bin Meḥemmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde Oġlı Abdu'l-kerīm Çelebi) 637, 638-639, 648, 811
Abdu'l-kerīm Çelebi (Beg-zāde, Mizistre'li) 977
Abdu'l-kerīm Çelebi (Ebu's-su'ūd Ḫafīdi), bk. Abdu'l-kerīm bin Meḥemmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde Oġlı)
Abdu'l-kerīm Efendi (Arab-zāde Rebībi Maḥmūd'un babası) 1410
Abdu'l-kerīm Efendi (Deli İmām, İmām-ı Sulṭānī [III. Murād İmāmı], Maġnisalı) 944-949, 1039, 1359, 1598, 1612, 1613
Abdu'l-kerīm Efendi (Fatih Dönemi Kazaskeri, Abdu'l-kerīm-zāde Efendi Dedesi) 491
Abdu'l-kerīm Efendi (Ferhād Paşa Ḫ'ācesi Abdu'l-kerīm Çelebi, Ḳoca Kerīm) 1339, 1125, 1160, 1171, 1207, 1352, 1406, 1480, 1510, 1574, 1580
Abdu'l-kerīm Efendi (Ḫalvetiyye Şeyḫi) 661
Abdu'l-kerīm Efendi (İmâm-ı Sultânî), bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Deli İmām)
Abdu'l-kerīm Efendi (İştib'de Postnişin, Şeyḫ Sinān Ḫalīfesi) 680
Abdu'l-kerīm Efendi (İştibī, Vā'iẓ Emīr, [Ḳurd Efendi Ḫalīfesi]) 1013, 1014, 1518-1520, 1868
Abdu'l-kerīm Efendi (Kerīm Çelebi, Sinān-ı Aḳḥiṣārī Oğlu, [Abdu'l-kerīm-zāde Efendi'nin Kızdan Torunu], Vefeyāt Müellifi)
Abdu'l-kerīm Efendi (Ḳurd Acem Oġlı) 531
Abdu'l-kerīm Efendi (Ṣaçlı), bk. Abdu'l-kerīm (Ṣaçlı Kerīm Efendi)
Abdu'l-kerīm Efendi (Ṣāliḥ Mollā), bk. Ṣāliḥ Mollā
Abdu'l-kerīm Efendi (Sireli, Müftī Şeyḫ), bk. Müftī Şeyḫ (Sireli Şeyḫ Abdu'l-kerīm)
Abdu'l-kerīm Efendi (Şeyḫ Āşıḳ Ḫalīfesi) 669
Abdu'l-kerīm Efendi (Şeyḫu'l-ḥarem-zāde, Kerīmī [Yaḳūb el-Germiyānī Oğlu Sinān Efendi'nin Maḫdūmı]) 962, 1006, 1852-1853, 1854
Abdu'l-kerīm Efendi (Vardarī) 669, 1820
Abdu'l-kerīm Efendi (Vizeli Kerīm Çelebi) 492, 798, 617, 942
Abdu'l-kerīm-zāde (Abdu'llāh Efendi, Kazasker Abdu'l-kerīm-zāde Meḥemmed bin Abdu'l-vehhāb Oğlu) 523,

960, 1074
Abdu'l-kerīm-zāde Efendi (?) 279, 318, 327, 330, 356, 407, 491, 501, 522, 539, 590, 759, 765, 784, 798, 891, 1096, 1445, 1594, 1767
Abdu'l-kerīm-zāde Efendi (?) 803, 896, 954, 928, 1400, 917, 1427
Abdu'l-kerīm-zāde Efendi (Kazasker, Meḥemmed bin Abdu'l-vehhāb bin Abdu'l-kerīm ed-Defterī, Kazasker), 491-500, 356, 407, 501, 590, 759, 1096; (Anadolu Kazaskeri) 279, 284, 318, 327, 330, 469; 522, 539, 615, 625, 738, 748, 906, 1074, 1171, 1197, 1236
Abdu'l-ḳuddūs 842
Abdu'l-ḳuddūs (Meḥemmed bin Ārif) 825
Abdu'llāh (Aġızbozan) 1887
Abdu'llāh (Bir Vakıf Sahibi) 332
Abdu'llāh (Cüvānī) 854
Abdu'llāh (II. Selim Şeh-zādesi) 730
Abdu'llāh (III. Murād Şeh-zādesi) 1063, 1137
Abdu'llāh (Ḳānūnī Şeh-zādesi) 467
Abdu'llāh (Küçük Maḥmūd-zāde), bk. Küçük Maḥmūd-zāde (Abdu'llāh)
Abdu'llāh (Ṣādıḳ-zāde Ḫışmı, Sirevī) 1725, 1727, 1821
Abdu'llāh (Sireli) 1825, 1841
Abdu'llāh (Ubūdī) 1189
Abdu'llāh Aġa (Ḥubbī Mollası Babası) 911
Abdu'llāh Aġa Medresesi 1341
Abdu'llāh Aġa Medresesi (Üsküdār'da) 1498
Abdu'llāh bin Abdu'l-ḳādir (Ġazālī-zade), bk. Ġazālī-zāde (Abdu'llāh bin Abdu'l-ḳādir)
Abdu'llāh bin el-Ḥācc Maḥmūd (Abdī Ḫalīfe, Şeyḫ) 426
Abdu'llāh bin Luṭfu'llāh (Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi), bk. Bahā'e'd-dīn-zāde (Abdu'llāh bin Luṭfu'llāh)
Abdu'llāh bin Mīrcān bin Abdu'llāh (Mīrcān-zāde) 534
Abdu'llāh bin Muṣṭafā (Vaḥyī-zāde, Ḥilmī), bk. Vaḥyī-zāde (Abdu'llāh bin Muṣṭafā)
Abdu'llāh Çelebi (Aydınī) 1775
Abdu'llāh Çelebi (Bahā'e'd-dīn-zāde Maḫdūmı), bk. Bahā'e'd-dīn-zāde (Abdu'llāh bin Luṭfu'llāh)
Abdu'llāh Çelebi (Burūṣa'da Zeynīler Zāviyesi Şeyḫi Seyyid Alī Oğlu, Burūsavī Emīr Ḥasan Birāderi) 518-522, 615
Abdu'llāh Çelebi (Çivi-zāde), bk. Çivi-zāde Abdu'llāh Çelebi
Abdu'llāh Çelebi (Manav Ḥasan Oġlı) 1593-1594, 1614, 1692,
Abdu'llāh Çelebi (Toḳat Kadısı) 1468
Abdu'llāh Dede (Şeyḫ) 402, 403
Abdu'llāh Efendi (Abdu'l-kerīm-zāde), bk. Abdu'l-kerīm-zāde Abdu'llāh Efendi
Abdu'llāh Efendi (Aḳşehrī) 358
Abdu'llāh Efendi (Alī Çelebi-zāde), bk. Alī Çelebi-zāde (Abdullah)
Abdu'llāh Efendi (Amāsıyyeli) 1719, 1735
Abdu'llāh Efendi (Anadolu Kazaskeri) 1890
Abdu'llāh Efendi (Ankara Kadısı) 1575
Abdu'llāh Efendi (Bahā'e'd-dīn-zāde Maḫdūmı), bk. Bahā'e'd-dīn-zāde

(Abdu'llāh bin Luṭfu'llāh
Abdu'llāh Efendi (Belḫī), bk. Abdu'llāh-ı Belḫī
Abdu'llāh Efendi (Ebu's-su'ūd-zāde Tābi'i) 1378, 1736, 1772-1773
Abdu'llāh Efendi (Egri Abdī) 270
Abdu'llāh Efendi (Fāżıl) 1622, 1712
Abdu'llāh Efendi (Ġazālī-zāde), bk. Ġazālī-zāde (Abdu'llāh bin Abdu'l-ḳādir)
Abdu'llāh Efendi (Ḫˇāce-zāde) 1611, 1640, 1644, 1688, 1694, 1704, 1745, 1751, 1784, 1800, 1809, 1821, 1840, 1882, 1883
Abdu'llāh Efendi (Ḫayre'd-dīn-zāde), bk. Abdu'llāh Efendi (Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı)
Abdu'llāh Efendi (İnegöl İsḥaḳ Paşa Müderrisi) 1596
Abdu'llāh Efendi (Kec-dehān) 1340, 1371, 1380, 1398, 1458, 1466, 1501, 1512, 1598, 1619, 1662, 1667, 1670, 1718, 1766, 1791
Abdu'llāh Efendi (Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı, Ḫayre'd-dīn-zāde) 1113, 1192, 1305, 1317, 1436, 1467, 1505-1507; 1582, (Ḫayre'd-dīn-zāde) 570, 1375, 1384, 1393, 1594
Abdu'llāh Efendi (Martolos-zāde), bk. Martolos-zāde (Abdu'llāh)
Abdu'llāh Efendi (Mollā-zāde Ḫˇācesi) 1625
Abdu'llāh Efendi (Pervīz Efendi Müderrisi) 1714
Abdu'llāh Efendi (Sa'dī Efendi Birāderi) 359
Abdu'llāh Efendi (Sahn Müderrisi) 1368
Abdu'llāh Efendi (Şarı) 1585, 1771, 1739, 1831, 1888-1889, 1891
Abdu'llāh Efendi (Ṭursun-zāde Feyżī) 1388
Abdu'llāh Efendi (Ṭursun-zāde, Feyżī) 1349, 1381, 1493, 1494, 1563, 1601, 1652, 1665, 1783, 1822, 1835
Abdu'llāh Efendi (Yamalı Abdī) 310
Abdu'llāh Efendi (Zeynī-zāde) 1231
Abdu'llāh Efendi bin Alī Efendi (Alī Çelebi-zāde, Bitlice-zāde), bk. Alī Çelebi-zāde (Abdu'llāh)
Abdu'llāh el-İlāhī, bk. Abdu'llāh İlāhī Efendi
Abdu'llāh Ḫān (Māverā'u'n-nehr Pādişāhı) 1055
Abdu'llāh İbn Seyyid Alī (Seyyid Abdu'llāh Çelebi, Birāder-i Ḥasan Çelebi) 518
Abdu'llāh İlāhī Efendi 374, 376
Abdu'llāh-ı Amāsī, bk. Abdu'llāh Efendi (Amāsıyyeli)
Abdu'llāh-ı Belḫī 1423, 1452, 1483, 1579, 1659
Abdu'llāh-ı Berzeşābādī 399, 621
Abdu'llāh-ı Yāfi'ī 382
Abdu'l-laṭīf (Dāmād-ı Şeyh Maḥmūd Çelebi, Şeyḫ) 376
Abdu'l-laṭīf bin Şeyḫ Ṣafiyyü'd-dīn ez-Zeynī 492
Abdu'l-laṭīf Çelebi (Burūsalı Şeyḫ Meḥemmed'in Büyük Kardeşi) 407, 408
Abdu'l-laṭīf Çelebi (Burūsavī) 773
Abdu'l-laṭīf Çelebi (Gürz Seyyidī Oğlu) 550
Abdu'l-laṭīf Çelebi (Zeynīler Şeyḫi Ṣafiyyü'd-dīn Efendi Oġlı) 350

Abdu'l-laṭīf Efendi 313, 558, 641
Abdu'l-laṭīf Efendi (Emīr Buḫārī Şeyḫi) 296, 404, 782, 1609
Abdu'l-laṭīf Efendi (Ġırbalcılı Şeyḫ Aḥmed Şeyḫi) 685, 686
Abdu'l-laṭīf Efendi (Naḳş-bendiyye Şeyḫi) 662
Abdu'l-laṭīf Efendi (Pepegī Laṭīf) 549, 572, 739, 755, 1450
Abdu'l-laṭīf Efendi (Şeyḫ) 780, 1248
Abdu'l-laṭīf Efendi (Ṭarsūsī Dāmādı, Raṭbuyābis) 1674, 1704, 1722, 1809, 1890
Abdu'l-laṭīf Efendi (Teẕkireci) 1737, 1774, 1842
Abdu'l-laṭīf el-Maḫdūmī el-Cāmī (Şeyḫ) 398, 417
Abdu'l-laṭīf el-Maḳdisī 381
Abdu'l-laṭīf en-Naḳş-bendī (Şeyḫ) 424
Abdu'l-laṭīf-i Buḫārī (Naḳş-bendī Şeyḫi) 621
Abdu'l-laṭīf-zāde Efendi 1355, 1455, 1510, 1512, 1693
Abdu'l-mu'ṭī (Ṭopḳapusı Aḥmed Paşa Müderrisi) 1173
Abdu'l-mu'ṭī (Zeyne'd-dīn el-Ḫ'āfī Ḫalīfesi) 381
Abdu'l-mu'ṭī Çelebi (Ġazālī-zāde Abdu'llāh Oğlu) 533
Abdu'l-mü'min Efendi 1131, 1207, 1230, 1381, 1388, 1392, 1493, 1510
Abdu'l-mü'min Efendi (Bosnevī, Şeyḫ) 1239
Abdu'l-mü'min Efendi (Mevlā) 1349
Abdu'l-mü'min Efendi (Mü'min-zāde Meḥemmed Babası) 918
Abdu'l-mü'min Efendi (Tercemān Zāviyesi'nde Şeyḫ) 1855
Abdu'l-vāḥid bin Abdu'l-'azīz et-Teymī 385
Abdu'l-vāsi' Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde Meḥemmed Oğlu) 639, 789, 811, 905, 1133, 1161 , 1176, 1198
Abdu'l-vāsi' Çelebi [Ebu's-su'ūd-zāde Oğlu(?)] 1313
Abdu'l-vāsi' Efendi (Devlet-i Süleymāniyye 'de Kazasker) 281, 295, 307, 442, 445, 469-470, 512, 525
Abdu'l-vāsi' Efendi Medresesi (Dimetoḳa'da) 281, 326, 616, 770, 772, 803, 842; Krş. Dimetoḳa Medresesi
Abdu'l-vehhāb (Uzun) 1627, 1740, 1820
Abdu'l-vehhāb bin Abdu'r-raḥmān el-Mü'eyyedī, bk. Abdu'l-vehhāb Çelebi (Mü'eyyed-zāde)
Abdu'l-vehhāb Çelebi 1699, 1766
Abdu'l-vehhāb Çelebi (Mü'eyyed-zāde) 280, 312-315, 482, 508, 536, 772, 784
Abdu'l-vehhāb Çelebi (Ṣaçlı Emīr-zāde), bk. Abdu'l-vehhāb Efendi (Ṣaçlı Emīr-zāde)
Abdu'l-vehhāb Çelebi (Ṣaçlı-zāde), bk. Abdu'l-vehhāb Efendi (Ṣaçlı Emīr-zāde)
Abdu'l-vehhāb Çelebi (Ṭoḳuz-zāde) 831, 1436, 1575, 1598, 1665, 1667, 1700, 1701, 1802, 1830, 1830-1831, 1842, 1888
Abdu'l-vehhāb ed-Defterī 491
Abdu'l-vehhāb ed-Defterī (Ḫayālī, Abdu'l-kerīm-zāde Efendi Babası) 491
Abdu'l-vehhāb Efendi 1208, 1232, 1343, 1360, 1390, 1618, 1704
Abdu'l-vehhāb Efendi (İstanbul Kadısı)

1276, 1291, 1608
Abdu'l-vehhāb Efendi (Ḳavalalı-zāde) 861, 1107, 1203, 1219, 1225
Abdu'l-vehhāb Efendi (Küçük Tāce'd-dīn-zāde) 1305, 1319, 1372
Abdu'l-vehhāb Efendi (Ṣaçlı Emīr-zāde, Ṣaçlı-zāde Efendi, Büyük) 768, 851, 914, 919, 941, 1427; (Ṣaçlı-zāde Efendi) 925, 1124; (Büyük Ṣaçlı-zāde) 900; Krş. 768 vs 511; bk. Abdu'l-evvel Çelebi (Ṣaçlı Emīr-zāde)
Abdu'l-vehhāb Efendi (Sireli, Şeyḫ, Müftī Şeyḫ Birāderi) 668
Abdu'l-vehhāb Efendi (Şām Kadısı) 1592
Abdu'l-vehhāb Efendi (Tāce'd-dīn-zāde) 1225, 1777
Abdu'l-vehhāb Efendi (Uzun Vehhāb) 1805, 1827
Abdu'l-vehhāb-ı Ṭavīl, bk. Abdu'l-vehhāb Efendi (Uzun Vehhāb)
Abdu'n-nebī Efendi 1692, 1738
Abdu'n-nebī Efendi (Ebu's-su'ūd Amcası) 507, 538
Abdu'r-ra'ūf Efendi (Arab-zāde), bk. Arab-zāde (Abdu'r-ra'ūf Efendi)
Abdu'r-raḥīm (Ṣaḥn Müderrisi) 1774
Abdu'r-raḥīm bin Amr (Abdu'r-raḥīm Efendi) 1303
Abdu'r-raḥīm bin er-Rufā'ī 386
Abdu'r-raḥīm bin Şeyḫ Meḥemmed (İmām Efendi), bk. İmām Efendi (Şeyḫ Abdu'r-raḥīm bin Şeyḫ Meḥemmed)
Abdu'r-raḥīm Çelebi (Ḳınalı-zāde Kirāmī Çelebi) 954-956; (Ḳınalı-zāde Müslimī Biraderi) 872
Abdu'r-raḥīm Çelebi (Şeyhülislam Şeyḫī Efendi el-Mü'eyyedī Oğlu, Menteşeli) 938-939, 1112, 1347; Krş. Şeyḫī Efendi Maḫdūmı
Abdu'r-raḥīm Efendi 841, 937, 1159, 1161, 1232, 1305, 1427, 1890, 1839
Abdu'r-raḥīm Efendi (Burūsa Kadısı) 1839
Abdu'r-raḥīm Efendi (İskender-zāde) 1211
Abdu'r-raḥīm Efendi (Ḳoca) 950
Abdu'r-raḥīm Efendi (Maġnisa Kadısı) 919
Abdu'r-raḥīm Efendi (Mü'eyyed-zāde, Şeyḫ), bk. Ḥācī Efendi (Mü'eyyed-zāde eş-Şeyḫ Abdu'r-raḥīm Efendi, Muḥyi'd-dīn-i İskilībī Ḫalīfesi)
Abdu'r-raḥīm Efendi (Ṣaḥn Müderrisi) 1799
Abdu'r-raḥīm Efendi (Selānik Kadısı) 1607, 1720
Abdu'r-raḥīm Efendi (Seyyid) 1773
Abdu'r-raḥīm Efendi (Şa'rānī) 870, 1317, 1660, 1729, 1751
Abdu'r-raḥīm Efendi (Şa'rāvī), bk. Şa'rāvī Efendi
Abdu'r-raḥīm Efendi (Ṭayyib-zāde), bk. Ṭayyib-zāde (Abdu'r-raḥīm)
Abdu'r-raḥīm Efendi (Üsküdār Ḳāżīsi) 1607
Abdu'r-raḥīm-i Abbāsī 438, 597
Abdu'r-raḥīm-i Merzifonī (Şeyḫ) 381, 675, 684
Abdu'r-raḥīm-i Şa'rānī, bk. Abdu'r-raḥīm Efendi (Şa'rānī)
Abdu'r-raḥmān (Bāḳī-zāde), bk. Bāḳī-zāde Çelebi (Abdu'r-raḥmān, Abdī)
Abdu'r-raḥmān (Ṣarı, Nadajlı) 1275
Abdu'r-raḥman bin Alī (Baldır-zāde) 525

Abdu'r-raḥman bin eş-Şeyḫ Cemāle'd-dīn el-Merzifonī (Şeyḫ-zāde, Şeyḫ) 420
Abdu'r-raḥman bin İbrāhīm (Ezelī-zāde Efendi, Şeyḫ 427
Abdu'r-raḥman bin Muṣṭafā (Ḳara Abdu'r-raḥmān), bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳara, Ḳonyalı)
Abdu'r-raḥmān bin Seyyidī Alī (Ḳızıl Abdu'r-raḥmān Efendi) 740
Abdu'r-raḥmān bin Yūsuf bin Bektūt 752
Abdu'r-raḥmān Çelebi (Alemşāh Çelebi, Ṣaçlı Emīr Efendi Maḫdūmı) 796-797; (Abdu'l-evvel Çelebi Birāderi) 801
Abdu'r-raḥmān Çelebi (Kāmī-zāde) 1420, 1757
Abdu'r-raḥmān Çelebi (Ḳāżī-zāde Maḫdūmı, Dā'ī) 769-770, 899; (Ḳāżī-zāde Muṣṭafā Efendi Birāderi) 522
Abdu'r-raḥmān Çelebi (Ḳınalı-zāde) 1764, 1769-1771, 1798
Abdu'r-raḥmān Çelebi (Sermin Kadısı) 799
Abdu'r-raḥmān Çelebi (Seyfī-zāde), bk. Seyfī-zāde (Abdu'r-raḥmān)
Abdu'r-raḥmān Çelebi (Şefe-zāde) 545, 963
Abdu'r-raḥmān Efendi 293, 607, 532, 544, 926, 1135, 1197, 1392, 1621
Abdu'r-raḥmān Efendi (Abdu'l-ḥalīm-zāde) 1824
Abdu'r-raḥmān Efendi (Babaḳuşī) 507, 755, 766, 839, 1489
Abdu'r-raḥmān Efendi (Çalıḳ-zāde Abdī Çelebi) 1414
Abdu'r-raḥmān Efendi (Edrine'de Ḥalebiyye Müderrisi) 833
Abdu'r-raḥman Efendi (Ġubārī, Şeyḫ) 662-664
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḫanceriyye Müderrisi) 1663, 1714
Abdu'r-raḥmān Efendi (İmād-zāde) 841
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳāmetī) 1739, 1847
Abdu'r-raḥmān Efendi (Kāmī-zāde) 1208
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳapluca Müderrisi) 1599
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳara Abdī, Ankaralı) 1763
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳara, Gelibolılı, Kefe Müftīsi Ḳara Süleymān Oğlu, Müftī-zāde) 767, 949, 1093, 1160, 1203, 1212, 1226, 1230, [1295], 1305, 1375-1377, 1393, [1406], 1462, 1472, 1485, 1565, 1583, 1593, 1839, 1841, 1848
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳara, Ḳonyalı, Abdu'r-raḥman bin Muṣṭafā) 492, 507, 508-509, 798, 886, 889, 942
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳarabaş, Şeyḫ) 1864
Abdu'r-raḥmān Efendi (Mar'aşī) 1172, 1237, 1338
Abdu'r-raḥmān Efendi (Mevlā) 1575, 1714
Abdu'r-raḥman Efendi (Mıṣr Kadısı) 541
Abdu'r-raḥmān Efendi (Mü'eyyed-zāde, Kazasker), bk. Mü'eyyed-zāde (Abdu'r-raḥmān)
Abdu'r-raḥmān Efendi (Rumeli Kazaskeri) 305, 331, 332, 343, 425, 469,

529, 631, 632, 651, 731, 763, 765, 777, 781, 782, 799, 868, 887, 914, 942, 954, 1066, 1080, 1092, 1299, 1328, 1350, 1377, 1491
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ṣaḥn Müderrisi) 265, 758, 770, 828
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ṣarı) 1588
Abdu'r-raḥman Efendi (Sulṭān Bāyezīd Müderrisi) 347
Abdu'r-raḥmān Efendi (Şām Kadısı) 1207
Abdu'r-raḥmān Efendi (Şefe-zāde) 963
Abdu'r-raḥman Efendi (Şeyḫ-zāde) 337, 540
Abdu'r-raḥmān Efendi (Ṭrablus-ı Şām Kadısı) 1723
Abdu'r-raḥmān Efendi Emīri, bk. Meḥemmed Efendi (Abdu'r-raḥmān Emīri)
Abdu'r-raḥman el-Mıṣrī 380
Abdu'r-raḥmān Emīri, bk. Meḥemmed Efendi (Abdu'r-raḥmān Emīri)
Abdu'r-raḥman eş-Şa'rānī 391
Abdu'r-raḥmān Ḳāmetī Efendi, bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳāmetī)
Abdu'r-raḥmān Paşa Medresesi 1202
Abdu'r-raḥmān Paşa Medresesi (İstanbul'da) 1590
Abdu'r-raḥman-ı Cāmī 693
Abdu'r-raḥman-ı İsferānī 380
Abdu'r-raḥman-ı Ḳaramanī (Bayramiyye Şeyḫi) 632
Abdu'r-raḥmān-ı Mar'aşī, bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Mar'aşī)
Abdu'r-rezzāḳ (Ca'fer Aġa Müderrisi) 1829
Abdu'r-rezzāḳ (Gelibolı Kadısı) 1584
Abdu'r-rezzāḳ Çelebi (Abdu'r-raḥmān el-Mü'eyyedī Oğlu) 313
Abdu'r-rezzāḳ Efendi (Altıbarmaḳ) 1613
Abdu'r-rezzāḳ Efendi (Ca'fer Aġa Müderrisi) 1331
Abdu'r-rezzāḳ Efendi (Sire Kadısı) 1573
Abdu's-ṣamed Çelebi (Arab-zāde Abdu'l-bāḳī Birāderi) 524
Abdu's-ṣamed Efendi (Kayseriyyeli, Şeyh) 1536
Abdu's-ṣamed en-Naṭanzī 380
Abdu's-selām Çelebi (Abdu'r-raḥmān el-Mü'eyyedī Oğlu) 313
Abdu's-selām Medresesi (Çekmece'de) 302, 326, 338, 506, 606, 808, 850, 887, 899, 919, 924, 1172, 1594, 1660, 1692; Krş. Çekmece Med.
Abdu's-selām Medresesi (Küçükçekmece'de) 782, 1170, 1225, 1338
Ābid Çelebi (Ārif Çelebi Ḫalīfesi) 381
Ābid Çelebi Mescidi (Ḳāżī Çeşmesi Ḳurbında) 542, 1388, 1732
Āb-rīz Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Selānikī)
Acem 256, 267, 277, 311, 336, 346, 357, 358, 365, 368, 373, 383, 389, 391, 397, 400, 433, 436, 438, 439, 442, 446, 448, 449, 450, 477, 506, 534, 543, 544, 558, 581, 582, 591, 622, 642, 645, 647, 651, 653, 660, 670, 678, 687, 693, 712, 713, 733, 740, 746, 774, 794, 810, 881, 910, 932, 941, 944, 962, 1011, 1014, 1029, 1036, 1038, 1040, 1044, 1046, 1047, 1048, 1051, 1052, 1057, 1065, 1116, 1163, 1167, 1198, 1202, 1213, 1214, 1261, 1280, 1283, 1284, 1293, 1294, 1297, 1413, 1425, 1426, 1435, 1449, 1452, 1453, 1508, 1528,

1542, 1543, 1546, 1548, 1549, 1551, 1556, 1557, 1558, 1562, 1572, 1636, 1640, 1714, 1728, 1750, 1759, 1774, 1794, 1813, 1816, 1847, 1864, 1875, 1878
Acem-zāde (Şeyḫ Ḥasan) 1029
Acem-zāde Mīrek 1301
Açṭoyıran (Hat ve Tuğrada Uzmanlık İddia Edip Katledilen Şahıs) 1052
Ada 668
Adana 383, 482, 1352, 1737
Ādem Çelebi (İskender Paşa Zāviyesi Şeyḫi) 1869
Aden 448, 585
Adil Ḫān 660
Ādil Ṭuġca 450
Adlī (III. Mehmed) 1281
Adlī (Şeyḫ Ḥasan) 1538
Aġa İmāmı (Burūsa Sulṭāniyye Müderrisi) 1842, 1843
Aġa Medresesi 1132
Aġa Medresesi (Büyük Aġa = Ḥüseyniyye [Amāsıyye'de?]) 775
Aġa Medresesi (Büyük Aġa, Amāsıyye'de) 504, 1788
Aġa Medresesi (Küçük Ağa, Amāsıyye'de) 775, 886
Aġa-zāde 572, 841, 848, 906, 1130, 1176
Aġa-zāde (Edrine Ḳāżīsi) 1246
Aġa-zāde (Meḥemmed Efendi) 850
Aġa-zāde (Sahn Müderrisi) 878
Aġa-zāde Efendi 1678
Aġra 660
Aġrıboz 1213, 1757
Aġrus 278, 1368, 1371, 1469, 1483, 1536, 1570, 1710
Aġrus Medresesi 277, 350, 802, 829
Aġsaḳ Şeyḫī, bk. Şeyḫī Çelebi (A'rec, Aġsaḳ Şeyḫī)
Aġzıḳara Muḥyi'd-dīn, bk. Muḥyi'd-dīn Efendi (Aġzıḳara)
Aġzıḳara, bk. Muḥyi'd-dīn Efendi (Aġzıḳara)
Aḫaveyn (Aḥmed, Ḳaramanī, Şemse'd-dīn) 366, 478-479, 1135; ayrıca bk. Ḳaramanī (Aḥmed); Krş. Ḳaramanī-zāde (Aḥmed)
Aḫaveyn (Ḳaramanī Kardeşler) 366, 478, 767, 1135
Aḫaveyn (Meḥemmed, Ḳaramanī) 366-368, 767; ayrıca bk. Ḳaramanī (Meḥemmed); Krş. Ḳaramanī-zāde (Meḥemmed)
Aḫaveyn Mescidi 337
Aḫaveyn-i Ḳaramanī, bk. Aḫaveyn (Ḳaramanī)
Aḫī Çelebi (Muḥaşşī) 763, 806
Aḫī Çelebi (Ṭabīb-i Sulṭānī) 673
Aḫī Çelebi Mescidi 807
Aḫī Evrān 366
Aḫī Evrān Ocaġı 503
Aḫī Mīrüm el-Ḫalvetī 378
Aḫī Muḥammed el-Ḫalvetī 377
Aḫī-zāde (Aḫaveyn Meḥemmed Babası) 366
Aḫī-zāde (İbrāhīm Efendi) 1112, 1735
Aḫī-zāde (Meḥemmed bin Nūru'llāh) 806, 807
Aḫī-zāde (Muḥyi'd-dīn, Cāmi'-i Atīḳ Müderrisi) 972
Aḫī-zāde Efendi 328, 345, 625, 756, 736, 763, 842, 846, 893, 974, 1133, 1168, 1226, 1261, 1276, 1290, 1306, 1311, 1445, 1446, 1558, 1578, 1657, 1867

Aḫī-zāde Efendi Bacanaġı (İbrāhīm Efendi) 1337, bk. İbrāhīm bin Muṣṭafā (Levḥ-ḫᵛān)
Aḫlāḳ-ı 'Alā'ī 481, 601, 1301
Aḫlāḳu's-salṭana 1091
Aḥmed (Abdu'l-laṭīf-i Maḳdisī Ḫulefāsından, Şeyḫ) 381
Aḥmed (Aḫaveyn), bk. Aḫaveyn (Aḥmed)
Aḥmed (Bıçaḳcı-zāde, Küçük) 1804
Aḥmed (Ḳaramanī), bk. Ḳaramanī (Aḥmed)
Aḥmed (Ḳaramanī-zāde), bk. Ḳaramanī-zāde (Aḥmed)
Aḥmed (Kātib) 1887
Aḥmed (Sārbān, Şeyḫ) 395
Aḥmed Aġa (Kemankeş) 477
Aḥmed Aġa (Yeniçeri Ağası) 1260, 1279
Aḥmed Beg (Bender Begi) 450
Aḥmed Beg (Nişāncı-zāde), bk. Nişāncı-zāde Aḥmed Beg [Aṭāyī Dayısı]
Aḥmed Bi'l-ḳāf 529, 539, 758, 777, 1400
Aḥmed bin Abdu'l-evvel el-Ḳazvīnī (Mollā Aḥmed-i Ḳazvīnī) 276
Aḥmed bin Abdu'llāh, bk. Fevrī Efendi (Aḥmed bin Abdu'llāh)
Aḥmed bin Abdu'l-laṭīf (Buḫārī-zāde Aḥmed Çelebi) 782
Aḥmed bin Alī (Üsküplü Vālihī) 1291
Aḥmed bin Bāyezīd Han (Şehzâde) 538, 696
Aḥmed bin eş-Şeyḫ Muṣliḥi'd-dīn (Mu'allim-zāde Efendi), bk. Mu'allim-zāde Efendi (Aḥmed)
Aḥmed bin Ḥasan (Ḥasan Beg-zāde Çelebi) 878
Aḥmed bin Ḥüsām (Mollācıḳ), bk. Mollācıḳ Efendi (Aḥmed bin Ḥüsām, Sirozī)
Aḥmed bin İbrāhīm en-Neḥḥās ed-Dımaşḳī 976
Aḥmed bin Maḥmūd (İmām-ı Arab-zāde)
Aḥmed bin Maḥmūd el-Aṣamm (Aṣamm Aḥmed Çelebi) 337
Aḥmed bin Meḥemmed bin Alī (İbn Mollā el-Ḥalebī) 831
Aḥmed bin Meḥemmed bin Ḥasan es-Samsūnī (Samsūnī-zāde Aḥmed Efendi) 557
Aḥmed bin Meḥemmed bin Ramażān (Nişāncı-zāde), bk. Nişāncı-zāde (Aḥmed bin Meḥemmed bin Ramażān)
Aḥmed bin Süleymān (Ayāşī Aḥmed Efendi) 1592
Aḥmed bin Vildān (Vildān-zāde) 1700
Aḥmed Çelebi (A'rec) 291
Aḥmed Çelebi (Amāsıyye Kadısı) 1664
Aḥmed Çelebi (Baġdādī-zāde), bk. Baġdādī-zāde Aḥmed Efendi
Aḥmed Çelebi (Bıyıḳlı-zāde) 1844
Aḥmed Çelebi (Bosnevī) 743, 899, 1090, 1727
Aḥmed Çelebi (Buḫārālı Şeyḫ Meḥemmed Mürīdi) 1026
Aḥmed Çelebi (Burūṣa'da Zeynīler Zāviyesi Şeyḫi Seyyid Alī Oğlu) 520, 521
Aḥmed Çelebi (Burūsavī Emīr Ḥasan Çelebi Birāderi) 1132
Aḥmed Çelebi (Çelebi), bk. Aḥmed Efendi (Çelebi)
Aḥmed Çelebi (Dülger-zāde) 846
Aḥmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde) 315, 360, 615-317, 739, 780, 807, 963,

1104, 1346
Aḥmed Çelebi (Edrine Şeyḫī Çelebi Müderrisi) 1356
Aḥmed Çelebi (Edrine'de Cāmi'-i Atīḳ Müderrisi) 1159
Aḥmed Çelebi (Emīr, Nesībī) bk. Emīr Aḥmed Çelebi (Nesībī)
Aḥmed Çelebi (Ġalaṭalı) 1131, 1573
Aḥmed Çelebi (Ḥalebī) 1626, 1627
Aḥmed Çelebi (Ḥibrī) 1488
Aḥmed Çelebi (İstanbullı) 864, 885
Aḥmed Çelebi (Ḳaraḥiṣārī) 795, 1232
Aḥmed Çelebi (Kebīr) 940
Aḥmed Çelebi (Ḳurd) 317
Aḥmed Çelebi (Lāl) 1412
Aḥmed Çelebi (Lālī, Saruḫānī) 340
Aḥmed Çelebi (Maḫdūm-ı Ḥüseyn Efendi, Seyyid, Nesībī) 1795-1796
Aḥmed Çelebi (Mama-zāde) 1723
Aḥmed Çelebi (Maẓlūm Melek) 615, 752, 771, 781, 804, 808, 826, 1081, 1177, 1509, 1788, 1801
Aḥmed Çelebi (Maẓlūm, Babaḳuşī Oġlı) 1591
Aḥmed Çelebi (Maẓlūmca) 1489
Aḥmed Çelebi (Muīd-zāde Oğlu) 754
Aḥmed Çelebi (Müftī-zāde) 846, 865
Aḥmed Çelebi (Müzellef) 1738
Aḥmed Çelebi (Naḳīb Yavuz Efendi Babası) 1315
Aḥmed Çelebi (Rā'ī-zāde) 1597, 1627, 1724
Aḥmed Çelebi (Ṣāliḥ Mollā Oğlu) 894
Aḥmed Çelebi (Samsūnī-zāde) 470
Aḥmed Çelebi (Ṣaruḫānī) 340
Aḥmed Çelebi (Seyyid) 1795
Aḥmed Çelebi (Seyyidī Ġāzī Kadısı) 1196
Aḥmed Çelebi (Tāce'd-dīn-zāde) 1372, 1373
Aḥmed Çelebi (Ṭaşköprī-zāde, Ṣāḥib-i Şaḳā'iḳ Torunu) 270, 299, 316, 1134, 1358, 1410, 1619
Aḥmed Çelebi (Tevfīḳī-zāde) 1625
Aḥmed Çelebi (Ṭırabozın Kadısı) 1112
Aḥmed Çelebi (Vefāyī-zāde) 292
Aḥmed Çelebi (Yek-çeşm, Şeyḫ) 684
Aḥmed Çelebi et-Tevḳi'ī 476
Aḥmed Efendi 1104
Aḥmed Efendi (Anadolu Kazaskeri) 896
Aḥmed Efendi (Ankara Kadısı) 1574
Aḥmed Efendi (Anḳaralı, Ḳırımlı Muẓaffer Efendi Şeyḫi) 418
Aḥmed Efendi (Antakya'da bir Şeyh) 1497
Aḥmed Efendi (Ayāşī) 858, 1113, 1300, 1316, 1319, 1391, 1399, 1405, 1465, 1565, 1607, 1700, 1744
Aḥmed Efendi (Babaḳuşīoğlı) 1489
Aḥmed Efendi (Bıçaḳcı-zāde Küçük Aḥmed) 1804
Aḥmed Efendi (Bosnevī) 1626, 1844
Aḥmed Efendi (Burūṣa'da Zeynīler Zāviyesi Şeyḫi Seyyid Alī Oğlu) 522
Aḥmed Efendi (Cāmi'ardı Müderrisi) 1820
Aḥmed Efendi (Çelebi) 1723, 1779, 1786, 1836
Aḥmed Efendi (Dizdār-zāde, Şeyḫ) 1627, 1677
Aḥmed Efendi (Dökmeci-zāde Dāmādı, İmām-zāde), bk. Dökmeci-zāde Dāmādı (Aḥmed Efendi)
Aḥmed Efendi (Gevher Ḫān Sulṭān Müderrisi) 1210
Aḥmed Efendi (Güzelce Sinānoġlı), bk. Güzelce Sinānoġlı (Aḥmed)

Aḥmed Efendi (Ḥakīm Çelebi Tekyesi Şeyḫi, el-Müftī) 1856
Aḥmed Efendi (Ḥalebī) 1652, 1674
Aḥmed Efendi (Ḥasan Beg-zāde) 1826
Aḥmed Efendi (İstanbul Kadılığından Müteḳā'id) 865
Aḥmed Efendi (Ḳāf-zāde Feyżu'llāh Babası) 370
Aḥmed Efendi (Ḳal'acikli-zāde) 1804
Aḥmed Efendi (Ḳalburcı Şeyḫi, Mihmāndār, Çavdarlı) 685
Aḥmed Efendi (Kāmī) 791, 792, 793
Aḥmed Efendi (Ḳara) 1664, bk. Aḥmed Efendi (Ḳaraca)
Aḥmed Efendi (Ḳarabörçekli Sinān Efendi Babası) 683
Aḥmed Efendi (Ḳaraca, Ḥamīdī, [Ḳara], Zeyl-i Şaḳā'iḳ Müellifi) 1340, 1351, 1356, 1375, 1379, 1397, 1466, 1468-1470, 1483, 1512, 1579, 1610, 1613, [1664], 1670, 1690
Aḥmed Efendi (Ḳāżī-zāde), bk. Ḳāżī-zāde Efendi (Şeyhülislam, Şemse'd-dīn Aḥmed)
Aḥmed Efendi (Kemāl Paşa-zāde), bk. Kemāl Paşa-zāde
Aḥmed Efendi (Ketḫudā Muṣṭafā Efendi Birāderi), bk. Aḥmed Efendi (Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn Oğlu)
Aḥmed Efendi (Kösec) 1614, 1846
Aḥmed Efendi (Lāl) 1594, 1700
Aḥmed Efendi (Malġaralı) 1594, 1704, 1722, 1825
Aḥmed Efendi (Maẓlūm Melek), bk. Aḥmed Çelebi (Maẓlūm Melek)
Aḥmed Efendi (Medīne Kadısı) 1201
Aḥmed Efendi (Merkez Efendi Oğlu, Seyyid) 379, 690
Aḥmed Efendi (Motonī) 1781, 1827
Aḥmed Efendi (Mu'allim-zāde), bk. Mu'allim-zāde Efendi (Aḥmed)
Aḥmed Efendi (Mu'īd) 1488, 1779, 1827, 1829, 1889
Aḥmed Efendi (Muḥarrem Beg-zāde) 1663
Aḥmed Efendi (Müftī) 1008
Aḥmed Efendi (Müftī, Hakim Çelebi Zaviyesi Şeyhi) 1528
Aḥmed Efendi (Mütevellī-zāde) 1237
Aḥmed Efendi (Müzellef) 1726, 1738, 1770
Aḥmed Efendi (Nev'ī-zāde Atāyī Arkadaşı, Şeyh) 1450
Aḥmed Efendi (Nişāncı-zāde), bk. Nişāncı-zāde (Aḥmed bin Meḥemmed bin Ramażān)
Aḥmed Efendi (Noḳṭa-zāde) 1763
Aḥmed Efendi (Papas) 1100, 1423, 1452, 1579-1580, 1703
Aḥmed Efendi (Pārepāre-zāde) 289
Aḥmed Efendi (Rumeli Kazaskeri Ḥüseyn Efendi Maḫdūmı) 1725, 1740
Aḥmed Efendi (Rumeli Kazaskeri) 1067, 1068, 1069
Aḥmed Efendi (Ṣaḥn Müderrisi) 1751
Aḥmed Efendi (Samsūnī-zāde) 302, 321, 336, 512, 750, 913
Aḥmed Efendi (Seyfī-zāde Vıḥvıḥek) 1208, 1210, 1376, 1405, 1422, 1461-1462, 1472, 1560, 1563; (Seyfī-zāde Aḥmed) 1764; (Seyfī-zāde Efendi) 1102, 1359, 1460, 1811
Aḥmed Efendi (Seyyid) 1795
Aḥmed Efendi (Sinān Efendi Ḥafīdi), bk. Aḥmed Efendi (Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn Oğlu)
Aḥmed Efendi (Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn Oğlu, Muḥaşşī Sinān Torunu,

Ketḫudā Muṣṭafā Birāderi) 840, 1211, 1219, 1449, 1461, 1618-1619; (Ketḫudā Muṣṭafā Birāderi) 1339, 1563
Aḥmed Efendi (Sireli) 658
Aḥmed Efendi (Siyāvuş Paşa Sulṭānī Müderrisi) 1653
Aḥmed Efendi (Su'ūdī Efendi Birāderi, Seyyid) 921
Aḥmed Efendi (Ṣūfī) 1626, 1652
Aḥmed Efendi (Şeyḫ Aḥmed-i Buḫārī) 1010
Aḥmed Efendi (Şeyḫ Aḥmed-i Mu'allim-i Dāru'l-ḳurrā, Mıṣrlı)
Aḥmed Efendi (Şeyḫ-zāde) 1443, 1503, 1690, 1751
Aḥmed Efendi (Tāce'd-dīn-zāde) 1373
Aḥmed Efendi (Ṭaşköprī-zāde), bk. Aḥmed Çelebi (Ṭaşköprī-zāde)
Aḥmed Efendi (Tevfīḳī-zāde) 1825
Aḥmed Efendi (Teẕkireci) 1340, 1355, 1374, 1385, 1499, 1501, 1767
Aḥmed Efendi (Ṭırḥala Müftüsü) 1517
Aḥmed Efendi (Üsküp Müftüsü) 1424
Aḥmed Efendi (Yaluň-zāde) 1576
Aḥmed Efendi (Yeňişehr Kadısı) 1796
Aḥmed Efendi (Yūsuf el-Baġdādī Oğlu) 772
Aḥmed el-Buḫārī (Şeyḫ Seyyid) 376
Aḥmed Esved-i Dīneverī 377
Aḥmed Ḫān (Gīlān Hākimi) 1053, 1273
Aḥmed Ḫayālī (Gülşenī-zāde Seyyid Ḫayālī) 681
Aḥmed Ḫayālī (Gülşenī-zāde) 429, 1016, 1018, 1251
Aḥmed I 396, 520, 801, 1048, 1274, 1281, 1282, 1288, 1293, 1365, 1402, 1446, 1448, 1503, 1510, 1521, 1527, 1540, 1541, 1542, 1543, 1544, 1553, 1570, 1571, 1572, 1587, 1635, 1641, 1731, 1733, 1789, 1866, 1879
Aḥmed Kāmī (Kāmī-zāde Meḥemmed Babası) 1206
Aḥmed Muḫtār (Alemdār) 516
Aḥmed Nāmıḳī (Şeyhülislam) 398
Aḥmed Paşa (Arżırūm Beglerbegisi) 1280
Aḥmed Paşa (Cezā'ir Beglerbegisi, İstanbul 'da Medrese Bānīsi) 584
Aḥmed Paşa (Etmekci-zāde) 670, 1477, 1548, 1645, 1863
Aḥmed Paşa (Fātiḥ-i Ṭameşvar, Sadrazam, Maktul [ö.962]) 366, 450, 468, 478, 529, 759
Aḥmed Paşa (Ḫā'in) 472
Aḥmed Paşa (Ḥāfiẓ) 1088, 1089, 1242, 1270, 1275, 1276, 1279, 1286, 1298, 1356, 1686, 1850, 1877-1878, 1879
Aḥmed Paşa (İstanköyli) 1052, 1641
Aḥmed Paşa (Kātib Maḥmūd-zāde) 757
Aḥmed Paşa (Mıṣr Paşası) 1686
Aḥmed Paşa (Mıṣr Vālīsi, Maktul) 442
Aḥmed Paşa (Müftī) 661
Aḥmed Paşa (Öncü Birlik Serdarı) 1546
Aḥmed Paşa (Rūmili Emīrü'l-ümerāsı) 472
Aḥmed Paşa (Rüstem Paşa Dāmādı, Sadrazam [ö.988]) 473, 732, 822, 1038, 1039, 1065, 1477
Aḥmed Paşa (Sadrazam) 1284
Aḥmed Paşa (Vezīr) 1297
Aḥmed Paşa (Vezīr-i A'ẓam) 929, 1379, 1689
Aḥmed Paşa (Vezīr-i Rābi') 461, 473,

714
Aḥmed Paşa (Vezīr-i Sālis, Mıṣr Vālīsi) 442
Aḥmed Paşa (Vezīr-i Sānī) 449
Aḥmed Paşa Cāmi'i (Çorlı'da) 963
Aḥmed Paşa Cāmi'i (Ṭopḳapusı'nda) 1689
Aḥmed Paşa Medresesi 584, 1746, 1764
Aḥmed Paşa Medresesi (Burūsa'da) 484, 617, 765, 1197, 1299, 1302, 1406; ayrıca bk. Veliyyü'd-dīnoġlı Aḥmed Paşa Medresesi (Burūsa'da)
Aḥmed Paşa Medresesi (Burūsa'da, Müftī), bk. Müftī Aḥmed Paşa Med (Burūsa'da)
Aḥmed Paşa Medresesi (Çorlı'da) 285, 483, 485, 892, 942; krş. Çorlı Med.
Aḥmed Paşa Medresesi (Etmekci-zāde), bk. Etmekci-zāde Aḥmed Paşa Medresesi
Aḥmed Paşa Medresesi (Gedik), bk. Gedik Aḥmed Paşa Medresesi
Aḥmed Paşa Medresesi (Ḥāfiẓ), bk. Ḥāfiẓ Aḥmed Paşa Medresesi
Aḥmed Paşa Medresesi (Nevbet-ḫāne Maḥallesinde) 1378, 1573, 1666,
Aḥmed Paşa Medresesi (Ṭopḳapusı'nda) 549, 770, 848, 861, 956, 1173, 1198, 1219, 1488, 1578, 1626, 1665, 1689, 1690, 1891
Aḥmed Postālī 1764
Aḥmed Ṣādıḳ (Naḳş-bendī) 1012
Aḥmed Ṣādıḳ Efendi (Taşkendī Şeyḫ Aḥmed Ṣādıḳ) 1011
Aḥmed Yesevī 660
Aḥmed-i Buḫārī (Seyyid) 402, 544, 656, 657
Aḥmed-i Cūrḳānī 380
Aḥmed-i Ġazzālī 377, 382
Aḥmed-i Ḳaraḥiṣārī, bk. Aḥmed Çelebi (Ḳaraḥiṣārī)
Aḥmed-i Ḳazvīnī (Mollā) 610, 693, 765
Aḥmed-i Merkezī, bk. Aḥmed Efendi (Merkez Efendi Oğlu, Seyyid)
Aḥmed-i Samsūnī, bk. Aḥmed Efendi (Samsūnī-zāde)
Aḥmed-i Sārbān (Şeyḫ) 384, 385, 395-396
Aḥmed-i Ṣaruḫānī (Yigitbaşı) 379
Aḥmed-i Simāṭī (Şeyḫ) 1862
Aḥmediyye (Devlet-i) 270, 1342, 1356, 1645
Aḥsenü'l-ḥadīs 1794
Aḫterī (Muṣṭafā bin Şemse'd-dīn) 288
Āḫūr 668
Āḫūrḳapusı 958
Aḥyolı 1471, 1489, 1658, 1744, 1811
Aḳ Muṣlī (Muṣṭafā Efendi) 1371-1372, 1375, 1378, [1483]
Aḳbıyıḳ el-Mecẓūb (Ḥācī Bayram Ḫalīfesi) 383, 1003
Aḳçaḳızanlıḳ 506, 1690
Aḳçaḳoyunlı 1347
Aḳçalı Bekir (Ebūbekr Efendi) 1314, 1410
Aḳdeñiz 585, 585, 721, 1638
Aḳḥiṣār 589, 930, 1071, 1756, 1769, 1864
Aḳḥiṣār (Bosna'da) 1490
Aḳḥiṣārī Sinān-zāde Abdu'l-kerīm, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Kerīm Çelebi)
Aḳındıburnı 654
Aḳḳaftan Efendi 1206, 1332, 1586, 1587, 1619

Aḳkirmān 1543, 1603, 1636
Aḳserāy 325, 823
Aḳṣu 521
Aḳşehr 358, 379, 402, 426, 427, 662, 776, 829, 924, 1246, 1260, 1314, 1477, 1805
Aḳşemse'd-dīn (Hācī Bayram Ḫalīfesi) 382, 385
Aḳşemse'd-dīn (Şeyḫ) 973
Aḳşeyḫ (Trabzon Kadısı) 1352
Aḳşeyḫ Efendi (Mevlā) 952
Aḳyazı 299, 623
Alā'e'd-dīn (Reīsü'l-eṭıbbā, Şeyḫ) 670
Alā'e'd-dīn (Uşşāḳī, Ḳabaḳlı, İbrāhīm-i Ḳayṣerī ḫalīfesi) 379
Alā'e'd-dīn (Uşşāḳlı, Çelebi Efendi ḫalīfesi) 378
Alā'e'd-dīn Alī bin eş-Şeyḫ Muṣṭafā el-Kosṭanṭınī, el-Kefevī (Alī Efendi, Şeyḫ) 414-415
Alā'e'd-dīn Alī el-Manavī (Ebu'l-leys Alīsi, Manav Alī), bk. Alī (Manav), bk. Alī (Ebu'l-leys Alīsi, Alā'e'd-dīn Alī el-Manavī)
Alā'e'd-dīn Efendi (Alī Żav') 281
Alā'e'd-dīn Efendi (Ayntab'da Şeyḫ) 1604
Alā'e'd-dīn Efendi (Azmī-zāde Efendi Şeyḫi) 415
Alā'e'd-dīn Efendi (Cerrāḥ-zāde Efendi Pederi, Şeyḫ Muḥyi'd-dīn-i İskilībī Ḫalīfesi) 978-982, 983, 989, 990
Alā'e'd-dīn Efendi (Hevāncı Alī el-Manavī) 1336, 1354-1355, 1582
Alā'e'd-dīn Efendi (Serçe) 584
Alā'e'd-dīn Efendi (Vizeli) 1238
Alā'e'd-dīn Efendi (Vizeli, Bayramiyye Şeyḫi) 385, 431
Alā'e'd-dīn el-Aṭṭār 376
Alā'e'd-dīn er-Rūmī el-Ḫalvetī 378
Alā'e'd-dīn Tekyesi (Medrese) 1353
Alā'e'd-dīn-i Ḫalvetī (Şeyḫ) 358
Alā'e'd-dīn-i Rūmī 379, 380, 400
Alā'e'd-dīn-i Uşşāḳī, bk. Alā'e'd-dīn (Uşşāḳī, Ḳabaḳlı)
Alā'iyye 481, 572, 593, 795, 822, 865, 1106, 1189, 1199, 1236, 1316, 1354, 1457, 1619, 1620, 1655, 1709, 1786, 1797
Alā'u'd-devle Cāmi'i (Mar'aş'da) 843
Alā'u'd-devle-i Simnānī 380
Alacaḥiṣār 1524
Alaman 443, 446, 470,
Alamanī 905
Alaṣonya 1213
Alaşehr 615, 1350, 1752, 1756
Aleksandra Ḫān 1049
Aleksandra Ḫān (Gürcistān Beglerinden) 1273
Alem Ṭaġı 721
Alemşāh (Abdu'l-evvel Çelebi Birāderi), bk. Abdu'r-raḥmān Çelebi (Alemşāh)
Alemşāh (Abdu'r-raḥmān Çelebi), bk. Abdu'r-raḥmān Çelebi (Alemşāh)
Alemü'd-dīn Medresesi (Edrine'de) 825
Alī (Deli) 342, 577, 620
Alī (Ebu'l-leys Alīsi, Alā'e'd-dīn Alī el-Manavī) 479-481, 529, 765, 777, 930, 1336; bk. Alī (Manav)
Alī (Firecikli), bk. Alī bin Sinān (Firecikli, Şeyḫ)
Ālī (Gelibolılı) 1274
Alī (Geveze), bk. Alī bin Sinān (Geveze)
Alī (Hevāncı Manav), bk. Alā'e'd-dīn Efendi (Hevāncı Alī el-Manavī)
Alī (Ḳābil), bk. Ḳābil Alī Efendi
Alī (Ḳaraḳız-zāde), bk. Ḳaraḳız-zāde Alī

Alī (Keşmir Padişahı Eslem Han'ın Şehzadesi) 1543
Alī (Manav) [Ebü'l-leys Alīsi] 280, 330, 350, 487, 516, 615; bk. Alī (Ebu'l-leys Alīsi, Alā'e'd-dīn Alī el-Manavī)
Alī (Manav) [Hevâncı Alī (?)] 1412; bk. Alā'e'd-dīn Efendi (Hevāncı Alī el-Manavī)
Alī (Manṭıḳī), bk. Alī Çelebi (Emīn-zāde, Manṭıḳī)
Alī (Menteşeli), bk. Alī Efendi (Menteşeli)
Alī (Papas) 617
Alī (Ṣūfcı Şeyḫ-zāde), bk. Ṣūfcı Şeyḫ-zāde (Alī Efendi)
Alī Aġa (Ḳapu Aġası Dāmādı) 1275
Alī Aġa (Yeñiçeri Aġası) 473, 475, 717, 1276, 1278, 1639
Alī Arabī (Mollā, Fātiḥ Döneminde Müftī) 326, 414, 525
Alī Baba Zāviyesi (=Ṭurmış Dede Tekyesi, Boġaz Ḥişārı'nda) 680
Alī Bālī (Ser-ḫoş Bālī Efendi, Pīrūze), bk. Bālī Efendi (Ser-ḫoş)
Alī Beg (Meḥemmed Paşa-yı Ḳaramanī Oğlu) 279
Alī Beg Efendi (İznīḳī, Fāżıl Alī Beg İbn Ḫusrev, Edebālī Soyundan, Şeyḫ) 1520-1522, (Şāh Meḥemmed Çelebi Babası) 1335, (Derbend Davulı İbrāhīm Efendi Babası) 1589; (Vaḥyī-zāde Akrabası) 1522
Alī Beg Medresesi 1130, bk. Ṭaşlıḳ Medresesi
Alī Beg-zāde İbrāhīm Efendi (Derbend Davulı), bk. İbrāhīm Efendi (Alī Beg-zāde)
Alī Beg-zāde Şāh Çelebi (Şāh Meḥemmed), bk. Şāh Çelebi (Alī Beg-zāde)
Alī bin Abdu'l-'azīz bin el-Mevlā Ḥüsām (Ümmüveled-zāde Efendi), bk. Ümmüveled-zāde
Alī bin Abdu'llāh (Maḫdūm-ı Alī Çelebi-zāde), bk. Alī Çelebi-zāde Maḫdūmı (Alī bin Abdu'llāh)
Alī bin Abdu'r-ra'ūf (Mollā Alī Efendi) 1692
Alī bin Bālī (Munuḳ Alī Efendi) 257, 637, 779, 825, 841, 842-844, 904, 931, 950, 970, 988, 1069, 1074, 1079, 1127, 1228, 1501
Alī bin eş-Şeyḫ Meḥemmed (Serçe Alā'e'd-dīn) 584
Alī bin Ġānim el-Maḳdisī (Alī Maḳdisī) 1087
Alī bin Ġavṣ-ı Şirāzī 380
Alī bin İlyās (Ṭaş-zāde) 939
Alī bin Ḳāsım ez-Zeytūnī (Zeytūnī-zade) 577
Alī bin Meḥemmed (Ḫˇāce Efendi Birāderi, Ṣarı Alī), bk. Alī Efendi (Ṣarı)
Alī bin Meymūn eş-Şāmī 679
Alī bin Muḥammed bin Aḥmed er-Rufā'ī 386, 387
Alī bin Sa'īd Lālā 380
Alī bin Sinān (Firecikli, Şeyḫ) 416
Alī bin Sinān (Geveze Alī) 1596
Alī Çavuş (Medine'de Hayır Sahibi) 1516
Alī Çelebi 1377, 1888
Alī Çelebi (Aḳkirmānī) 1603
Alī Çelebi (Alī Çelebi-zāde Maḫdūmı), bk. Alī Çelebi-zāde Maḫdūmı (Alī bin Abdu'llāh)
Alī Çelebi (Belġıradī) 1596
Alī Çelebi (Bitlice), bk. Bitli Alī Efendi

Alī Çelebi (Burūsavī) 770
Alī Çelebi (Çalıḳ) 362, 803, 1414
Alī Çelebi (Çavuş-zāde), bk. Çavuş-zāde (Alī)
Alī Çelebi (Edībī) 1584
Alī Çelebi (Edrineli) 899, 1109, 1332, 1374
Alī Çelebi (Emīn-zāde, Manṭıḳī) 1113, 1387, 1392
Alī Çelebi (Güzelce Sinānoġlı), bk. Güzelce Sinānoġlı (Alī)
Alī Çelebi (Ḫˇāce-zāde) 1737, 1774, 1809, 1846, 1852
Alī Çelebi (Ḥilmī, Cezīre-i Mora Dāḫilinde Anabolı'dan)
Alī Çelebi (Hümāyūn-nāme Ṣāḥibi), bk. Alī Efendi (Hümāyūn-nāme Ṣāḥibi)
Alī Çelebi (İnegöl Müderrisi) 1703
Alī Çelebi (İnegölli) 1667, 1670
Alī Çelebi (İstanbullı) 1383, 1768, 1887
Alī Çelebi (Ḳaraḳız-zāde), bk. Ḳaraḳız-zāde Alī
Alī Çelebi (Kemān-keş) 1687; ayrıca bk. Alī Paşa (Kemān-keş)
Alī Çelebi (Ḳınalı-zāde), bk. Alī Efendi (Ḳınalı-zāde)
Alī Çelebi (Kilisli [Ḫˇācegī-zāde Dāmādı]) 861, 956, 1219
Alī Çelebi (Küçük Bostān Babası) 531
Alī Çelebi (Lām, Nişāncı), bk. Nişāncı Lām Alī Çelebi
Alī Çelebi (Mu'īd) 851
Alī Çelebi (Müftī) 327
Alī Çelebi (Mütevellī-zāde) 1834
Alī Çelebi (Naḳḳāş, Defterdār) 551
Alī Çelebi (Niksārī-zāde Maḥmūd Birāderi) 1496-1497
Alī Çelebi (Noḳṭacı) 707
Alī Çelebi (Pīrī Beg-zāde) 1633
Alī Çelebi (Rıżāyī) 1801
Alī Çelebi (Rodosī) 1833
Alī Çelebi (Sekbān Alī Müderrisi) 1740
Alī Çelebi (Şerīf), bk. İbād-zāde (Şerīf 'Alī Çelebi)
Alī Çelebi (Ṭaş-zāde) 906
Alī Çelebi (Vefāyī-zāde) 292
Alī Çelebi (Zeytūnī-zāde) 1078
Alī Çelebi-zāde (Abdu'llāh Efendi bin Bitlice Alī Efendi, Bitlice-zāde) 1399, 1411, 1412, 1493, 1563, 1589, 1593, 1615, 1644, 1669, 1691, 1718, 1732, 1744, 1745, 1783-1785, 1787, 1808, 1851, 1882-1883, 1890
Alī Çelebi-zāde Maḫdūmı (Alī bin Abdu'llāh, Naẓmī), 1851-1852, 1833, 1845
Alī Dede (Başmaḳcı, Ḳāsımpaşalı Emīr Ḫalīfesi) 385
Alī Dede (Noḳṭacı) 378
Alī Dede (Ṭarīḳatcı) 425
Alī Efendi 1477
Alī Efendi (Alī bin Bālī), bk. Alī bin Bālī (Munuḳ Alī Efendi)
Alī Efendi (Anadolu Kazaskeri) 780, 807, 1161
Alī Efendi (Ayaṣofıyya Mütevellīsi) 368
Alī Efendi (Baldır-zāde) 525
Alī Efendi (Belġıradī) 1726
Alī Efendi (Bitlice), bk. Bitli Alī Efendi
Alī Efendi (Burūsalı Şeyḫ Meḥemmed Şeyḫi, Seyyid) 407
Alī Efendi (Çalıḳ) 362
Alī Efendi (Çivi-zāde Ḫışmı), bk. Bitli Alī Efendi
Alī Efendi (Defterdār-zāde), bk. Bitli Alī

Efendi
Alī Efendi (Deli) 342
Alī Efendi (Denī) 557, 571, 634
Alī Efendi (el-Cemālī, [Zenbilli]) 287, 468, 525, 562, 832, 836-839, 916
Alī Efendi (Emīr Alī en-Naḳīb), bk. Emīr Alī Efendi (Naḳībü'l-eşrāf)
Alī Efendi (Emīr-i Ṣāḥib-tāc), bk. Emīr-i Ṣāḥib-tāc
Alī Efendi (Fāżıl) 1331
Alī Efendi (Gümişayaḳ) 1353
Alī Efendi (Ḫˇābī, Emīr 'Alī-i Ḫˇābī, Burūsalı) 1383, 1450, 1455-1456, 1659, 1747
Alī Efendi (Ḥācī, Ḳırımlı Muẓaffer Efendi Şeyḫi) 418
Alī Efendi (Ḥaleb Müftīsi) 1404
Alī Efendi (Hümāyūn-nāme Ṣāḥibi) 285, 485, 529
Alī Efendi (İdrīs Efendi el-Meşhūr, Şeyḫ) 1530
Alī Efendi (İstanbullı) 1413, 1466, 1579, 1659, 1665, 1697, 1715, 1751, 1801
Alī Efendi (Ḳābil), bk. Ḳābil Alī Efendi
Alī Efendi (Ḳāhire Kadısı) 1118
Alī Efendi (Ḳayseriyye Kadısı, Şeyḫ) 1415
Alī Efendi (Kemālī) 1014, 1534
Alī Efendi (Ḳınalı-zāde) 279, 318, 351, 541, 542, 543, 597-606, 600, 607, 615, 731, 732, 762, 807, 812, 815, 816, 899, 912, 942, 954, 1091, 1197, 1299, 1402, 1441, 1518
Alī Efendi (Ḳonya Kadısı) 1704
Alī Efendi (Maġribī) 1456
Alī Efendi (Mama-zāde Alīsi) 1723
Alī Efendi (Menteşeli) 1655-1656, 1740, 1763
Alī Efendi (Muḥaşşī Sinān Efendi-zāde), bk. Alī Efendi (Sinān Efendi-zāde)
Alī Efendi (Munuḳ), bk. Alī bin Bālī (Munuḳ Alī Efendi)
Alī Efendi (Müftī) 285, 325, 606, 652, 775, 1459; (Şeyhülislam) 442, 775
Alī Efendi (Noḳṭacı) 453
Alī Efendi (Noḳṭacı, Şeyḫ) 707
Alī Efendi (Pīr Alī Efendi, Şeyḫ, Cedd-i Nev'īzāde Aṭāyī) 391
Alī Efendi (Remzī-zāde) 549
Alī Efendi (Rumeli Kazaskeri) 1640
Alī Efendi (Ṣafvetī, Şeyḫ) 1241
Alī Efendi (Sahn Müderrisi) 482
Alī Efendi (Ṣarı Alī, Ḫˇāce Efendi Birāderi) 1482, 1667, 1766-1767, 1782, 1791, 1837
Alī Efendi (Seyyid, Burūṣa'da Zeynīler Zāviyesi Şeyḫi) 518
Alī Efendi (Seyyidī Alī-zāde) 768
Alī Efendi (Sinān Efendi-zāde, Muḥaşşī Sinān Maḫdūmı, Kazasker) 283, 590, 790, 845, 912, 914, 927, 934, 1068, 1069, 1080-1082, 1130, 1177, 1228, 1288, 1289, 1333, 1334, 1445, 1597, 1627, 1738, 1847; (Alī Efendi bin Sinān Efendi) 1288
Alī Efendi (Siyāvuş Paşa Sulṭāniyyesi Müderrisi) 1782
Alī Efendi (Soğukkuyu Müderrisi, Şeyḫ) 1374
Alī Efendi (Şām Kadısı) 804
Alī Efendi (Şeyḫ Alī, Emīr Efendi) 931, 1226
Alī Efendi (Şeyhülislam), bk. Alī Efendi (Müftī)
Alī Efendi (Tırḥalalı, Şeyḫ) 1252

Alī Efendi (Türbe Şeyḫi) 1243
Alī Efendi (Velī Beg-zāde), bk. Velī Beg-zāde (Alī)
Alī Efendi (Velī Beg-zāde), bk. Velī Beg-zāde (Alī)
Alī Efendi (Ẕeyl-i Şaḳā'iḳ Sahibi), bk. Alī bin Bālī (Munuḳ Alī Efendi)
Alī Efendi bin Sinān Efendi, bk. Alī Efendi (Sinān Efendi-zāde)
Alī el-Aclūnī (Şeyḫ) 428
Alī el-Arabī (Arab Efendi, Anṭaḳıyyalı) 1190-1192
Alī el-Arabī (Mollā, Müftī), bk. Alī Arabī (Mollā)
Alī el-Arabī (Mülteḳa'l-ebḥur Şārihi) 400, 484, 1191
Alī el-Arabī (Şeyḫ, Ḥalebli)
Alī Ḳuşcı 463, 709, 892
Alī Maḳdisī (Şeyḫ) 933, 1089, 1121, 1597, 1767
Alī Murtażā 1023
Alī Naṭṭā' (Āşıḳ Çelebi Ceddi, Seyyid, Naḳībü'l-eşrāf) 592, 622
Āl-i Osmān 259, 300, 414, 438, 509, 585, 653, 723, 1046, 1133, 1143, 1164, 1313, 1435, 1635, 1640
Alī Paşa 694
Alī Paşa (Budin Beglerbegisi) 1541
Alī Paşa (Cānpūlādoġlı) 1547
Alī Paşa (Cenderī Ḫayre'd-dīn Paşa Oğlu) 509
Alī Paşa (Geylūn) 474, 1032
Alī Paşa (Güzelce, Sadrazam) 1641, 1757
Alī Paşa (Kaptanıderya [şehid]) 477, 585, 587, 588, 589, 720, 721,
Alī Paşa (Kaptanıderya) 1046, 1551, 1636, 1685
Alī Paşa (Kemān-keş) 1684, 1722, 1877, 1881, 1877; (Kemān-keş Alī Çelebi) 1687
Alī Paşa (Ḳılıç) 477, 589, 721, 722, 856, 1039, 1046, 1047
Alī Paşa (Macaroġlı) 1552
Alī Paşa (Sadrazam [Semiz]) 334, 367, 369, 429, 450, 543, 759, 887
Alī Paşa (Sadrazam) 1545, 1624, 1637, 1642, 1756
Alī Paşa (Semiz, Medrese Sahibi) 429, 468, 473, 566, 761, 796, 798, 1064
Alī Paşa (Serdār) 1756
Alī Paşa (Tebrīz Paşası) 1280
Alī Paşa (Vezīr) 334, 344, 571
Alī Paşa (Yavuz) 1279, 1286, 1355, 1368, 1415, 1420, 1519, 1555
Alī Paşa Cāmi'i 697
Alī Paşa Medresesi 300, 540, 799
Alī Paşa Medresesi (Çatalca'da) 1435, 1829
Alī Paşa Medresesi (Ḳapudan), bk. Ḳapudan Alī Paşa Med.
Alī Paşa Medresesi (Ḳılıç), bk. Ḳılıç Alī Paşa Med.
Alī Paşa Tāb-ḫānesi 1542
Alī Paşa Zāviyesi 697
Alī Paşa Zāviyesi (Ṭavuḳpazarı'nda) 378
Alī Paşa-yı Atīḳ Cāmi'i 1249, ayrıca bk. Eski Alī Paşa Cāmi'i
Alī Paşa-yı Atīḳ Medresesi 280, 346, 510, 539, 549, 552, 598, 750, 770, 797, 798, 905, 919, 925, 934, 1078, 1080, 1347, 1836, 1838; Ayrıca bk. Eski Alī Paşa Med.
Alī Paşa-yı Cedīd Medresesi [Semiz Alī P.] 761, 796, 764, 1374, 1565; Ayrıca bk. Yeñi Alī Paşa Med.
Alī Pürtek Re'īs 474, 593

Alī Rıżā (Şeyḫ) 376
Alī Rıżāyī (Rıżāyī Meḥemmed Alī) 1778
Alī Ṣafvetī (Gülşenī-zāde Ḫayālī Oğlu) 682
Alī Ṣafvetī (Gülşenī-zāde, Seyyid) 1518
Āl-i Selçūḳ 537, 764
Āl-i Selçūḳ Tārīḫi 537
Alī Żav 281, 914
Alī-i Denī , bk. Alī Efendi (Denī)
Alī-i Fārmedī 376
Alī-i Ḫˇābī , bk. Alī Efendi (Ḫˇābī)
Alī-i Ḥamīdī 1736
Alī-i Hemedānī (Seyyid) 380
Alī-i Ḳārī 386
Alī-i Maġribī 1576, 1728
Alī-i Rāmītenī 376
Alī-i Rūdbārī 386
Ālim Çelebi (Ābid Çelebi Ḫalīfesi) 381
Aliyyü'l-murtażā 1252
Allāme Çelebi (Meḥemmed bin Maḥmūd, Allāme-i Şāşī) 763-764, 950
Allāme Naḳīb, bk. Şeyḫī Efendi (Allāme, Naḳīb)
Allāme Şeyḫī Efendi en-Naḳīb, bk. Şeyḫī Efendi (Allāme, Naḳīb)
Allāme-i Şāşī, bk. Allāme Çelebi (Meḥemmed bin Maḥmūd)
Altımermer Maḥallesi (İstanbul'da) 370
Altıparmaḳ (Çaḳrıḳcı-zāde Şeyḫ Meḥemmed) 1854
Amāsıyye 272, 277, 300, 343, 356, 378, 449, 503, 538, 620, 674, 675, 713, 740, 762, 774, 831, 836, 845, 872, 919, 925, 1078, 1104, 1114, 1196, 1208, 1229, 1238, 1272, 1355, 1373, 1383, 1422, 1509, 1526, 1563, 1594, 1664, 1722, 1772, 1788, 1801, 1803, 1864
Amāsıyye Bāyezīdiyyesi, bk. Sulṭān Bāyezīd Medresesi (Amāsıyye'de)
Amāsıyyeli 'Īsā Efendi, bk. Īsā Efendi (Amāsıyyeli)
Āmid 609, 614, 634, 694, 756, 822, 840, 842, 883, 903, 920, 944, 964, 1077, 1080, 1103, 1115, 1124, 1207, 1214, 1296, 1347, 1368, 1387, 1393, 1415, 1420, 1453, 1465, 1466, 1485, 1487, 1498, 1556, 1598, 1627, 1701, 1703, 1711, 1713, 1774, 1791, 1801, 1836, 1888
Ammār bin Bāyezīd-i Leysī 381
Ammār bin Yāsir-i Bidlīsī 380
Amr bin el-Āṣ 1758
Amr-ı Ayyār 588, 757, 1628
Anaṭolı 264, 287, 296, 309, 338, 344, 365, 469, 470, 476, 488, 492, 503, 508, 539, 541, 558, 577, 578, 598, 599, 618, 646, 652, 653, 671, 683, 731, 732, 737, 759, 773, 776, 785, 786, 800, 805, 839, 840, 846, 853, 866, 868, 873, 875, 888, 892, 893, 894, 896, 902, 910, 912, 933, 942, 962, 1044, 1051, 1067, 1073, 1080, 1091, 1105, 1117, 1130, 1161, 1177, 1194, 1195, 1196, 1205, 1228, 1276, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1298, 1306, 1309, 1315, 1316, 1334, 1342, 1344, 1356, 1360, 1379, 1401, 1402, 1408, 1425, 1427, 1432, 1437, 1444, 1445, 1446, 1453, 1461, 1465, 1474, 1478, 1484, 1486, 1502, 1505, 1511, 1512, 1546,

1547, 1548, 1555, 1556, 1557, 1559, 1563, 1572, 1575, 1583, 1584, 1608, 1611, 1613, 1620, 1622, 1625, 1643, 1644, 1657, 1672, 1681, 1683, 1687, 1694, 1697, 1698, 1700, 1705, 1714, 1721, 1731, 1741, 1745, 1751, 1756, 1765, 1773, 1784, 1799, 1806, 1822, 1823, 1827, 1833, 1839, 1848, 1854, 1858, 1864, 1869, 1877, 1881, 1882, 1883, 1884, 1889
Anaṭolı Ḥiṣārı 370, 779, 836
Anbār Ḳāẕī Medresesi (Edrine'de) 283
Andre Ṭora 447
Anḳara 277, 310, 342, 344, 385, 392, 396, 485, 582, 757, 791, 933, 954, 1076, 1113, 1192, 1342, 1384, 1386, 1387, 1471, 1485, 1490, 1505, 1530, 1574, 1575, 1614, 1621, 1683, 1701, 1702, 1712, 1718, 1763, 1804, 1868
Anḳara Ḳal'ası 396
Anṭaḳıyya 401, 1190, 1392, 1497
Anṭaliyye 1453
Arab 256, 259, 267, 277, 316, 341, 368, 373, 400, 401, 419, 428, 438, 484, 494, 557, 558, 622, 635, 642, 643, 645, 647, 651, 653, 654, 670, 752, 796, 809, 814, 838, 839, 843, 1014, 1111, 1149, 1167, 1190, 1380, 1435, 1449, 1523, 1528, 1541, 1542, 1543, 1629, 1666, 1750, 1835, 1850, 1863, 1864
Arab (Mollā, Arab-zāde Abdu'l-bāḳī Babası) 326; ayrıca bk. Alī Arabī (Mollā, Fātiḥ Döneminde Müftī)
Arab (Vā'iẓ, Mollā, Ġarīḳ Arab-zāde ve Arab-zāde Abdu'r-ra'ūf Kardeşlerin Babası) 302, 1005, 1197
Arab Aḥmed Türbesi 1169
Arab Cāmi'i (Ġalaṭa'da) 685
Arab Çelebi 484
Arab Çelebi (Cezerī Ḳāsım Paşa Müderrisi) 421, 545
Arab Çelebi (Mevlānā Şemse'd-dīn) 806
Arab Efendi (Selānikī, Şeyḫ) 1629
Arab Ḫˇāce (Meḥemmed) 1588, 1620, 1659, 1666-1667, 1670, 1713, 1735, 1791, 1800, 1837
Arab İbrāhīm (İbrāhīm bin Ḳāsım el-Ḥalebī, Müftī-i Arabī,) 550, 576, 636, 739, 743, 748, 914, 1333
Arab İmām (Şeyḫ Alī el-Arabī Üstādı) 401
Arab İmāmoġlı (Muṣṭafā), bk. Araboġlı (Muṣṭafā)
Arab İmām-zāde (Muṣṭafā), bk. Araboġlı (Muṣṭafā)
Arab Sinān Efendi, bk. Sinān Efendi (Arab)
Arab Teẕkireci (Pervīz Efendi Teẕkirecisi Meḥemmed) 1159
Arabī 267, 316, 358, 386, 400, 494, 516, 537, 553, 594, 595, 626, 673, 797, 815, 828, 863, 904, 1019, 1057, 1082, 1095, 1119, 1230, 1235, 1245, 1320, 1339, 1402, 1407, 1408, 1412, 1482, 1609, 1648, 1721, 1769, 1798, 1824, 1838, 1861
Arabistān 326, 1320, 1806
Arabiyye 265, 288, 298, 305, 309, 340, 341, 401, 420, 428, 430, 517, 524, 530, 576, 600, 603, 610, 626, 648, 739, 744, 749, 809, 815, 827, 831, 843, 867, 900, 917, 936, 950, 1082,

1087, 1247, 1354, 1389, 1393, 1401, 1523, 1603, 1629, 1662, 1698, 1733, 1758, 1790, 1794, 1809, 1824, 1835, 2101
Araboġlı (Cellād-zāde Yārānından) 1499
Araboġlı (Muṣṭafā, Arab İmāmoġlı, Arab İmām-zāde) 1378, 1674, 1725, 1727, 1737-1739, 1743, 1796
Arabşāh 537
Arab-zāde (Abdu'l-bāḳī) 265, 287, 317, 326-329, 347, 430, 487, 492, 524, 527, 551, 592, 625, 740, 760, 770, 784, 806, 833, 933, 954, 1197; (Mollā Arab Oġlı) 1333
Arab-zāde (Abdu'r-ra'ūf Efendi) 549, 770, 788, 897, 934, 1078, 1133, 1141, 1195, 1197-1199, 1307, 1333, 1337, 1410, 1500, 1728
Arab-zāde (Burūsa Ḳāżīsi) 328
Arab-zāde Efendi 326, 549, 770, 825, 848, 859, 896, 925, 950, 1130, 1205, 1227, 1232, 1300, 1401, 1478
Arab-zāde Efendi (Ġarīḳ) 279, 301-306, 317, 330, 360, 563, 576, 682, 683, 740, 743, 759, 919, 942, 1090, 1117, 1197, 1333
Arab-zāde Efendi (Kadı)
Arab-zāde el-Ġarīḳ, bk. Arab-zāde Efendi (Ġarīḳ)
Arab-zāde Rebībi, bk. Maḥmūd (Rebīb-i Arab-zāde)
Arafāt 607, 803
Ārif (Fetḥu'llāh Çelebi) 311
Ārif Çelebi (Sulṭān Veled Oġlı) 381
Ārif Meḥemmed (Maḫdūm-ı Ṣaġīr-i Es'ad Efendi) 1652
Ārifī (Ḥelvācı-zāde Meḥemmed) 1670
Ārifī (Ḥelvācı-zāde), bk. Ḥelvācı-zāde Meḥemmed bin Maḥmūd (Yalvacī Ḥelvācı-zāde)
Ārifī (Ma'rūf Efendi) 944
Ārifī Efendi (Es'ād Efendi Maḫdūmı Meḥemmed) 1652, 1653
Ārif-i Rīvegerī 376
Arisṭū 1072
Arnavud 550, 1283, 1286, 1471, 1595, 1642, 1685, 1879, 1888
Arnavud Belġıradı 1471, 1852
Arpacı-zāde 1454, 1482, 1667, 1699, 1712, 1738, 1802, 1835
Arpacı-zāde (Meḥemmed) 1713
Arslan Paşa (Deli) 474
Arslan Paşa (Tırḥala Begi) 1553
Arslaniyye Medresesi (Burūsa'da) 1349
Arūż-ı Endülüsī 341
Arżırūm 1036, 1037, 1038, 1044, 1045, 1047, 1049, 1053, 1077, 1080, 1108, 1207, 1230, 1279, 1284, 1330, 1332, 1338, 1354, 1387, 1420, 1479, 1490, 1498, 1508, 1561, 1591, 1636, 1668, 1714, 1877, 1878
Āṣaf-nāme 467
Aṣġar 288
Aṣḥāb-ı Kehf (Köy) 751
Aṣma'ī 997, 1016
Aṣṣār 1169
Āşıḳ (Āşıḳ Çelebi) 307, 574, 591, 595
Āşıḳ Çelebi 257, 290, 312, 425, 532, 544, 591-597, 622, 644, 1017
Aşıḳ Çelebi Şeydāsı 272
Āşıḳ Çelebi Teẕkiresi 1032, 1459
Āşıḳ Dede (Şeyḫ Āşıḳ) 669
Āşıḳ Efendi (Şeyḫ) 668

Āşıḳ Paşa 381
Āşıḳ Paşa [Cāmi'i] Ḥaremi 1380
Āşıḳ Paşa Cāmi'i 1233, 1404, 1609
Āşıḳ Paşa Maḥallesi 265
Āşıḳ Paşa Maḥallesi (İstanbul'da) 370, 381
Aşḳī Çelebi (Zaġralı) 1136
Aṭā Çelebi 1738
Atā'u'llāh bin Aḥmed (Ḫˇāce), bk. Atā'u'llāh Efendi (II. Selīm Hocası)
Atā'u'llāh Efendi (II. Selīm Hocası, Atā'u'llāh bin Aḥmed, Ḫˇāce) 461, 532, 566-570, 573, 576, 584, 599, 618, 630, 632, 730, 759, 798, 824, 841, 862, 877, 927, 945, 949, 1030, 1075, 1102, 1170, 1200, 1202, 1219, 1225, 1227, 1315, 1367, 1387, 1390, 1392, 1414, 1437, 1459, 1470, 1479, 1480, 1483, 1505, 1567, 1856
Aṭā'u'llāh el-Ḳāżī bi-Üsküb, bk. Nev'ī-zāde Atâyî
Aṭā'ullāh bin Yaḥyā, bk. Nev'ī-zāde Atâyî
Aṭā'ullāh-ı İskenderī 341
Atabeg Ġāzī 829
Atabeg Ġāzī Medresesi (Ḳasṭamonı'da) 802, 1356
Atabeg Medresesi (Aḳşehr'de) 539, 1805
Atabeg Medresesi (Ḳasṭamonı'da) 763
Aṭāyī 1291, 1779, 1795, 1871
Aṭāyī (Ḫˇāce Aṭā'ullāh Efendi) 570
Aṭāyī Çelebi (Nevālī-zāde) 1281, 1444, 1588, 1710, 1830, 1831
Atbāzārı 1358
Atmaca (Celālī) 443
Atmeydānı 435, 444, 1041, 1277, 1554, 1680
Aṭranos 1468, 1620, 1714
Aṭūfī 1206, 1420, 1834
Aṭūfī (Meḥemmed Efendi) 1368
Aṭūfī Efendi 1318, 1381, 1415, 1509
Avāmil 358
Āvāre-zāde Efendi 1842
Avdu'ş-şebāb 1780
Avlonya 447
Avnī Çelebi 1742, 1806
Avnī Efendi 1828
Avnu'r-rā'iż fī 'İlmi'l-ferā'iż 834
Avretbāzārı Semti 1829
Ayangöli 1052
Ayās Efendi 549, 577, 770, 803, 859, 864, 915, 919, 934, 1196, 1198
Ayās Efendi (Kıbrıs Kadısı) 795, 890
Ayās Efendi (Mevlā) 1078
Ayās Paşa 285, 314, 961
Ayās Paşa (Sadrazam) 346, 447, 467, 479, 742, 998, 1462
Ayās Paşa (Vezīr-i Sānī) 442, 444
Ayaṣofıyya 368, 378, 506, 621, 709, 1056, 1856
Ayaṣofıyya (Küçük), bk. Küçük Ayaṣofıyya
Ayaṣofıyya Cāmi'i 398, 463, 727, 1014, 1166, 1789; (Cāmi'-i Kebīr-i Ayaṣofıyya) 398, 408, 421, 526, 1233, 1249, 1253, 1476, 1855, 1868
Ayaṣofıyya Medresesi 280, 285, 293, 350, 463, 479, 480, 487, 509, 607, 756, 761, 765, 776, 833, 861, 866, 868, 875, 906, 942, 1125, 1133, 1194, 1209, 1227, 1293, 1336, 1339, 1580, 1589, 1654, 1735, 1803, 1809, 1852, 1889
Ayāş 1192, 1592, 1621, 1702

Ayāşī (Şām Kadısı) 1376
Ayāşī (Yeňişehr Kadısı) 1485
Ayāşī Efendi (Selānik Kadısı) 1493, 1784
Ayāşī Şeyḫ-zāde 1600
Ayazmend 1478, 1605, 1766, 1808
Aydın 280, 286, 527, 531, 556, 566, 570, 615, 658, 661, 664, 848, 877, 927, 932, 1313, 1350, 1364, 1367, 1374, 1385, 1437, 1443, 1480, 1528, 1548, 1600, 1671, 1742, 1756, 1775, 1856, 1889
Aydın-zāde (Dergāh-ı Ālī Çavuşlarından) 1693
Aydoġmış bin Günṭoġmış 388
Āyşe Sulṭān (Duḫter-i Pādişāh) 1047
Ayşī Çelebi 1742
Ayşī Efendi 1480, 1764, 1826
Ayşī Efendi (Sireli) 1367, 1437
Azāḳī Efendi 1396
Azāḳī Efendi (Meḥemmed) 1233, 1396
Āẕerbāycān 389, 439, 447, 693, 881, 1033, 1044, 1047, 1049
Āẕerī Çelebi (İbrāhīm, Muʿallim-zāde Aḥmed Efendi Oğlu) 853-855, 1082, 1105; (Nişāncı Maḥmūd Çelebi Birāderi) 789
Azīz Çelebi 1888; Krş. Abdu'l-ʿazīz Çelebi
Azīz Çelebi (Ṣoġuḳḳuyı Müderrisi) 1736
Azīz Efendi 1567; Krş. Abdu'l-ʿazīz Efendi
Azīz Efendi (Ḳara Çelebi-zāde), bk. Abdu'l-ʿazīz Efendi (Ḳara Çelebi-zāde)
Azīz Efendi (Rumeli Kazaskeri Abdu'l-ʿazīz Efendi) 1559, 1560
Azīz Efendi Maḫdūmı 1826
Azīz Maḥmūd Efendi Zāviyesi (Üsküdār'da) 1878
Azmī 813, 700
Azmī Efendi 514, 790, 799, 801, 812, 891, 906, 1072, 1132, 1161, 1672, 1810
Azmī Efendi (Muallim-i Sultânî) 1282
Azmī Efendi (Pīr Meḥemmed) 812-814
Azmī-zāde 1688
Azmī-zāde Efendi (Muṣṭafā bin Azmī, Ḥāletī) 767, 960, 1055, 1102, 1190, 1210, 1229, 1235, 1278, 1306, 1346, 1388, 1462, 1485, 1561, 1565, 1568, 1658, 1678, 1691, 1716, 1731, 1735, 1770, 1808, 1810-1819, 1823, 1830, 1848, 1849, 1882; ayrıca bk. Ḥāletī Efendi

B

Baba (Kasaba) 1006, 1191, 1553, 1613, 1853
Baba Acem (Ṭırabozın Sulṭāniyye Müderrisi) 620
Baba Caʿfer (Sireli Cafer Efendi) 1601
Baba Çelebi Medresesi (Sulṭān Süleymān Cāmiʿi ḳurbında) 943, 1000
Baba Efendi (Ḳaṣīde-i ʿArabiyye Müellifi) 739
Baba Efendi (Rüstem Paşa Ḫˇācesi) 755
Baba Efendi (Şeyḫ Maḥmūd) 998, 1000
Baba Ḫalīl-zāde 1743, 1820, 1852
Baba Ḫalīl-zāde Efendi 1704
Baba İsḥaḳ (Ṣaḥn Müderrisi) 516
Baba Meḥemmed (Naḳş-bendiyye Şeyḫi) 397
Baba Reten-i Hindī 387, 388

Baba Tāc Efendi 1382, 1383, 1504
Baba Tāc Efendi (Edrine'de Üçşerefeli Müderrisi) 1373
Babaeskisi 1529, 1623
Babaḳuşī, bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Babaḳuşī)
Babaḳuşīoġlı 1454, 1573, 1616, 1622
Babanaḳḳāş 397, 686, 1581
Babaṭaġı 1539, 1797, 1852
Baba-zāde Dāmādı, bk. Sinān Efendi (Baba-zāde Dāmādı)
Baba-zāde Efendi (Baba-zāde Sinānı Dayısı ve Kayınatası) 1615
Baba-zāde Efendi (Lārendeli Meḥemmed Efendi) 860-861, 864, 1071, 1194, 1360; (Baba-zāde Sinānı Dayısı ve Kayınatası) 1615
Baba-zāde Sinānı, bk. Sinān Efendi (Baba-zāde Dāmādı)
Bābek Çelebi 327, 527
Bābek Çelebi (Baldır-zāde Dayısı) 525
Bābek Çelebi (II. Bāyezīd Devri Müftülerinden) 837
Bābü's-selām 1433
Badracıḳ 1573
Bāfire 1591
Baġdād 285, 293, 294, 307, 308, 438, 439, 447, 464, 474, 480, 485, 489, 516, 591, 756, 759, 772, 783, 784, 822, 833, 840, 877, 881, 889, 905, 906, 1099, 1124, 1136, 1146, 1159, 1160, 1171, 1207, 1214, 1230, 1270, 1275, 1278, 1280, 1347, 1349, 1371, 1381, 1388, 1393, 1394, 1447, 1448, 1466, 1478, 1491, 1508, 1510, 1520, 1525, 1543, 1548, 1557, 1561, 1577, 1586, 1591, 1598, 1603, 1615, 1623, 1627, 1642, 1668, 1686, 1687, 1690, 1699, 1712, 1715, 1825, 1877, 1878, 1879
Baġdādī-zāde 840, 916, 1374, 1384, 1783
Baġdādī-zāde (Meḥemmed) 1099
Baġdādī-zāde Aḥmed Efendi (Şemse'd-dīn Aḥmed el-Ḥasanī el-Ḥüseynī) 342, 356, 482, 550, 552, 620, 748, 762, 1099
Baġdādī-zāde Ḥasan Çelebi (Ḥasan bin Yūsuf el-Baġdādī, Naḳībü'l-eşrāf) 295, 482, 542, 621, 623, 772-773, 758, 846
Bahā'e'd-dīn Efendi Bekri, bk. Bahā'e'd-dīn-zāde Bekri
Bahā'e'd-dīn Veled 381
Bahā'e'd-dīn-i Naḳş-bend (Ḫˇāce) 373, 376
Bahā'e'd-dīn-zāde Bekri (Bekir Çelebi, Bahā'e'd-dīn-zāde Mülāzımı) 1488, 1508, 1598, 1627, 1667-1668
Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi (Abdu'llāh[?]) 1099, 1312, 1464, 1667, 1668, 1669
Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi (Abdī Ḫalīfe Şeyḫi) 426
Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi (Abdu'llāh bin Luṭfu'llāh, Kazasker) 270, 324, 576, 710, 866, 875, 884, 887, 895-898, 934, 1067-1069, 1085, 1118, 1130, 1177, 1194, 1198, 1741
Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi (Kazasker), bk. Bahā'e'd-dīn-zāde (Abdu'llāh bin Luṭfu'llāh)
Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi (Muḥyi'd-dīn Meḥemmed bin Luṭfu'llāh, Muḥyi'd-dīn-i İskilībī Ḫalīfesi, Bayramiy-

ye Şeyḫi) 383, 633, 895, 989, 990, 1010
Bahā'e'd-dīn-zāde Luṭfu'llāh (Kazasker Bahā'e'd-dīn-zāde 'Abdu'llāh Babası, Kadı) 895, [1085]
Bahā'e'd-dīn-zāde Ubeyd Çelebi (Ubeydu'llāh) 1741
Baḥr-ı Rā'iḳ 319, 1088
Baḥr-ı Rūm, bk. Aḳdeñiz
Baḥrī (Ḥasan Efendi) 862
Baḥrī Dede (Edrineli,Şeyḫ) 659
Baḥriyye 1412
Baḥrī-zāde 1766, 1887
Baḥru'l-'ulūm 428
Baḥru'l-ma'ārif 299
Baḥsī (Meḥemmed bin Yūsuf) 1698
Baḥsī Efendi 1056, 1317, 1351, 1368, 1406, 1412, 1460, 1493, 1509, 1566, 1572, 1573, 1576, 1601, 1605, 1690, 1774, 1823, 1890
Baḥsī Efendi (İstanbul Kadısı) 1644
Baḫşī (Uzun, II. Selīm Muallimi) 539
Baḫşī Efendi et-Ṭavīl 730
Baḫtī (Sulṭān I. Aḥmed) 1554
Bāḳī 1181, 1183, 1187, 1188, 1189, 1268
Bāḳī Efendi (Sulṭānu'ş-şu'arā) 367, 368, 456, 714, 722, 723, 724, 785, 788, 789, 790, 793, 804, 848, 860, 878, 883, 909, 910, 958, 999, 1034, 1051, 1067, 1068, 1069, 1071, 1081, 1106, 1135, 1141, 1142, 1161, 1173, 1174, 1176, 1178, 1183, 1195, 1254, 1265, 1287, 1288, 1334, 1360, 1428, 1434, 1621, 1724, 1800
Bāḳī Efendi Dīvānı 1505
Bāḳī Efendi Muṣlīsi (Muṣṭafā Efendi) 1106, 1114, 1620
Bāḳī Efendi Mülāzımı Ḥabīb Efendi, bk. Ḥabīb Efendi (Bāḳī Efendi Mülāzımı
Bāḳī Paşa (Başdefterdār) 1448
Baḳī' 503, 674, 930, 1005, 1252, 1352, 1713
Bāḳī-zāde Çelebi (Abdu'r-raḥmān, Abdī) 1568, 1779, 1786, 1825, 1827, 1838, 1843,
Bāḳī-zāde Efendi [Abdu'r-raḥmān, Abdī], bk. Bāḳī-zāde Çelebi (Abdu'r-raḥmān, Abdī)
Bāḳī-zāde Şeyḫī Çelebi, bk. Şeyḫī Çelebi (Bāḳī-zāde)
Baḳḳāl-zāde (Alī Edībī) 1584
Baḳḳāl-zāde (Ḥilmī Çelebi, Bostān) 1099-1100
Baḳḳāl-zāde-i Diger (Meḥemmed, Müneccim ve Müteṭabbib) 1100
Baḳḳāl-zāde-i Diger (Mollā Yegān Müderrisi) 1100, 1579
Balaban Paşa Medresesi (Gelibolı'da) 577, 583, 1135
Balaṭ 482, 528, 1005, 1009, 1538, 1851
Baldır-zāde 1889
Baldır-zāde Efendi 308, 336, 367, 846, 1197, 1365, 1477
Baldır-zāde Efendi (Muṣṭafā) 1842
Balıkesri 631, 845, 1328, 1741, 1743
Balıkesri Medresesi 1197, 1372; Ayrıca bk. Yıldırım Ḫān Med (Balıkesri'de); Çay Med (Balıkesri'de)
Balıḳ-zāde (İbrāhīm bin Alī), bk. İbrāhīm Efendi (Balıḳ-zāde)
Bālī (Ḳara, II. Bāyezīd Devri Müftülerinden) 837

Bālī (Manav) 756, 877, 1123
Bālī (Uzun) 526
Bālī (Uzun, Munuḳ Alī Babası) 842
Bālī Bilen 1518
Bālī Çavuş (Hükümdar Hizmetçilerinden) 1594
Bālī Efendi 1407, 1469, 1504
Bālī Efendi (Āmid Kadısı) 842, 883
Bālī Efendi (Bosna Kadısı) 396, 824, 940, 1490
Bālī Efendi (Bosnevī) 849
Bālī Efendi (Edrine Selīmiyye Müderrisi) 1749
Bālī Efendi (Eyyūb Ḳāżīsi) 1567
Bālī Efendi (Ḳara) 406, 407, 527
Bālī Efendi (Karamanlı) 1339, 1382, 1511
Bālī Efendi (Ḳızılmuṣluḳ Müderrisi) 950
Bālī Efendi (Ḳurd Efendi Şeyḫi) 378
Bālī Efendi (Manav Şems) 822
Bālī Efendi (Mūmcı-zāde) 896
Bālī Efendi (Rodos Kadısı) 1668
Bālī Efendi (Saḥn Müderrisi) 1711
Bālī Efendi (Ser-ḫoş) 378, 696, 699, 700, 701, 707, 800, 1146
Bālī Efendi (Şofyalı) 378, 703, 1012, 1013, 1250, 1524, 1538
Bālī Efendi (Şām Kadısı) 1452
Bālī Efendi (Uzun Bālī) 526
Bālī Efendi (Vizeli) 385
Bālī Paşa (Rūmili Ümerāsından) 551
Bālī-zāde 1742, 1770
Bālī-zāde (Eski İbrāhīm Paşa Müderrisi) 1851
Bālī-zāde Efendi 1746, 1774
Bālī-zāde Muṣṭafā, bk. Muṣlī Efendi (Bālī Efendi Oġlı)
Balya 1741, 1808
Balyabadra 1075, 1101, 1852
Banaluḳa 325
Barsbay-ı Çerkesī 586
Başra 439, 718
Başcı İbrāhīm Medresesi 1359, 1465, 1622, 1699
Başcı İbrāhīm Medresesi (İstanbul'da) 280, 350, 982
Başcı Medresesi 351, 762
Baṭḥā 643, 877, 883
Batori Ġabor (Erdel Hākimi) 1552
Baṭṭāl Ġāzī Zāviyesi 364
Bāyezīd (III. Murād Şeh-zādesi) 1063, 1137
Bāyezīd (Kānūnī Şeh-zādesi) 277, 300, 337, 347, 364, 403, 450, 466, 510, 543, 623, 662, 671, 674, 712, 713, 872
Bāyezīd Ḫān (II), bk. Bāyezīd II
Bāyezīd Ḫān Medresesi (Edrine'de), bk. Edrine Bāyezīdiyyesi
Bāyezīd Ḫān Medresesi (Ḳaṣaba-i Baba'da), bk. Sulṭān Bāyezīd Ḫān Medresesi (Ḳaṣaba-i Baba'da)
Bāyezīd I 622
Bāyezīd II 285, 549, 592, 622, 640, 836, 837, 974, 978, 985
Bāyezīd Medresesi (Amāsıyye'de), bk. Sulṭān Bāyezīd Medresesi (Amāsıyye'de)
Bāyezīd Medresesi (İstanbul'da), bk. Sulṭān Bāyezīd Medresesi (İstanbul'da)
Bāyezīd Paşa Medresesi (Burūsa'da) 307, 504, 537, 617, 625, 740, 924, 1335, 1663, 1712, 765
Bāyezīd-i Bistāmī 375, 376, 989, 991
Bāyezīd-i Rūmī 380, 393

Bāyezīd-i Velī Cāmi'i, 361
Bāyezīd-i Velī, bk. Bāyezīd II.
Bāyezīdiyye (Devlet-i / Salṭanat-ı) 282, 312, 476, 510, 557, 592, 606, 622, 780, 889, 890, 941, 982
Bāyezīdiyye (Devlet-i / Salṭanat-ı) 282, 312, 476, 510, 557, 592, 606, 622, 780, 889, 890, 941, 982
Bāyezīdiyye-i Edrine, bk. Edrine Bāyezīdiyyesi
Bayındır 1237, 1297, 1347, 1453
Bayındıroğlı Murād Beg 444
Bayram (Kazasker Zekeriyyā Efendi Babası) 933
Bayram Beg Medresesi (Belġırad'da) 1828
Bayram Dede (Ḳarabörçekli Sinān Efendi Ceddi) 683
Bayram Efendi (Iydī) 1316
Bayram Paşa (Kaptanıderya) 1879
Bayram Paşa (Yeňiçeri Aġası) 1878
Bayram-ı Acemī 686
Bayramī 395, 658, 1539
Bayramiyye 373, 377, 382, 395, 431, 434, 849, 895, 967, 973, 997, 1002, 1010, 1238, 1251, 1530, 1854, 1857
Bāz-ı Eşheb, bk. Abdu'l-ḳādir-i Gīlānī
Bāzirgān Tekyesi 1533
Bebr Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Bebr)
Beç 443
Beç Ḳal'ası 444
Bedā'i'u'l-āsār 1084
Bedā'i'u's-ṣanā'i' 838
Bedaḫşān 1026, 1421
Bedevī (Köy) 774
Bedre'd-dīn (Vāridāt Müellifi, Şeyḫ) 1250
Bedre'd-dīn Efendi (Edrine Ḳāżīsi) 791
Bedre'd-dīn Efendi (Köse) 582
Bedre'd-dīn Efendi (Küçük) 283, 286, 313
Bedre'd-dīn Efendi (Şeyḫ) 1007
Bedre'd-dīn Ḫalīfe (İnce, Ḥācī Bayram Mürīdi) 383
Bedre'd-dīn Ḳarāfī (Diyār-ı Arab Ulemāsından) 1864
Bedre'd-dīn Maḥmūd (Ḳāżī-zāde Şemse'd-dīn Aḥmed Babası) 797, 903
Bedre'd-dīn Maḥmūd (Köse Maḥmūd) 1671
Bedre'd-dīn Maḥmūd (Kürd Sa'dī Babası) 365
Bedre'd-dīn Maḥmūd (Mu'allim Maḥmūd Efendi), bk. Mu'allim Maḥmūd Efendi
Bedre'd-dīn Maḥmūd (Sirozī Bedrī Çelebi) 805
Bedre'd-dīn Maḥmūd el-Ḫālī (Beňli Maḥmūd Efendi) 548, 549, 770, 858, 859, 934, 1078, 1125, 1198
Bedre'd-dīn-i Ġazzī 601
Bedre'd-dīn-i Ġulām (Edrine Ḳāżīsi) 650
Bedre'd-dīn-i Ḳarāfī 1767
Bedrī Çelebi (Vardarī) 410
Bedun 472
Begbāzārı 683
Beglerbegi Medresesi 278, 836
Beglerbegi Medresesi (Edrine'de) 526, 572, 865, 954, 1565
Begşehri 486, 764, 914, 954
Beg-zāde Efendi 878, 920, 941, 1115, 1125, 1195, 1199, 1304, 1401, 1705

Beg-zāde Efendi (Ḳadrī Çelebi Kayınatası) 1095
Beg-zāde Efendi (Sahn Müderrisi) 824
Beg-zāde Efendi (Yeňi İbrāhīm Paşa Müderrisi) 877
Behiştī, bk. Ramażān bin Abdu'l-muḥsin el-Vizevī (Behiştī Efendi)
Behrām Ketḫudā Medresesi 1275
Behrām Paşa (Rūmili Emīrü'l-ümerāsı) 444
Behrāmiyye Medresesi 1690
Beḳāyī (Ṭursun-zāde Abdu'l-bāḳī), bk. Abdu'l-bāḳī Efendi (Ṭursun-zāde)
Beḳāyī Efendi (Abdu'l-bāḳī, Ma'cūncı-zāde) 764, 862, 887, 891, 903, 928, 949-952, 1103, 1198, 1304, 1474
Bekir (Ḥasan Paşa Ḫˇācesi), bk. Ebūbekr Efendi (Ḥasan Paşa Bekri
Bekir Çelebi (Bahā'e'd-dīn Mülāzımı) 1627, bk. Bahā'e'd-dīn-zāde Bekri
Bekir Çelebi (Ḥalebiyye Müderrisi) 1820
Bekir Çelebi (Mevlevī Şeyḫi) 1865
Bekir Efendi 1664
Bekir Efendi (Baġdād Kadısı) 1699
Bekir Efendi (Gegivize'de Muṣṭafā Paşa Müderrisi) 1597
Bekir Efendi (Ḫayre'd-dīn Paşa Müderrisi) 1771
Bekir Efendi (Maġnisa Kadısı) 1576
Bekir Subaşı (Bağdat'ta Asi) 1604
Bekrī (Tarîkat) 373
Bekrī-zādeler (Ulemā-yı Mıṣr'dan) 1864
Bektaş Efendi (Eyyūb'de Zāviye Şeyḫi) 402
Bektaş Efendi (İmâm-ı Sultânî) 402, 985
Bektaş Efendi Zāviyesi (Eyyūb'de) 402
Bektaşī (Tarîkat) 373
Bektaşīler Tekyesi 1543
Bel'am-ı Bā'ūr 1014
Beled-i Ḥarām 884, 983, 1503, 1665
Belġırad 438, 441, 461, 464, 570, 593, 594, 678, 714, 766, 775, 792, 1054, 1055, 1075, 1235, 1261, 1265, 1270, 1271, 1272, 1274, 1277, 1282, 1285, 1340, 1506, 1519, 1520, 1531, 1541, 1545, 1546, 1555, 1556, 1596, 1613, 1622, 1652, 1686, 1701, 1756, 1820, 1828, 1846, 1889
Bender 1636
Benī Ḥarām (Bir Kaza) 1756
Benī Ümeyye Cāmi'i 707
Beňli Maḥmūd, bk. Bedre'd-dīn Maḥmūd el-Ḫālī (Beňli Maḥmūd Efendi)
Beňli-zāde (Ayasoluḳ Müftīsi) 1382
Benū Ulyān (Muşa'şa' Māliki) 718
Berber-zāde 1383
Berber-zāde (Meḥemmed Efendi), bk. Meḥemmed Efendi (Berber-zāde)
Berda'ī (Şeyhülislam) 410
Berġama 1336, 1505
Berġofça 1865
Berġos 1193, 1409
Berġos Medresesi, bk. Meḥemmed Paşa Medresesi (Berġos'da)
Beriyye 1609
Berḳu'l-Yemānī fī Fetḥi'l-'Osmānī 815
Berṣīṣā-yı Rāhib 1014
Beşikṭaş 363, 563, 825
Beşīr Efendi 1699
Betlen Ġabor (Erdel Kralı) 1552
Beyānī (Muṣṭafā Efendi) 524, 1294

Beyānī Efendi 998, 1114
Beyānī Efendi (Yabānī Efendi, Ḳaramanlı) 1114
Beydaḳ Çelebi (Mütevellī) 323
Beydaḳ Çelebi (Neylī Oğlu Yusuf Efendi) 902
Beyt-i Ma'mūr 462
Beytu'llāhu'l-ḥarām 424, 678, 1347
Beytü'l-ḥarām 293, 309, 398, 484, 502, 521, 609, 654, 674, 694, 709, 777, 832, 882, 924, 934, 1011, 1073, 1433, 1583, 1629, 1706, 1708, 1716, 1744, 1770
Beytü'l-maḳdis 862, 864, 914, 1087, 1391, 1413, 1579, 1610, 1619, 1751, 1768, 1786, 1839, 1864
Bezci-zāde Efendi (Ḳonyalı, Şeyḫ) 1540
Bezzāzistān Ketḫudāsıoğlı (Muḥarrem Çelebi) 1587
Bıçaḳcı-zāde (Aḥmed) 1804
Bıňarḥişār 1593, 1670, 1751
Bıyıḳlı-zāde 1805, 1806, 1890
Bidlīs 310, 445, 693
Bī-endām 1667, 1710, 1718, 1791, 1808, 1829, 1830, 1837, 1888, 1889
Biġa 902
Bihzād 257, 262
Bī-kesī (Ḥüseyn Efendi) 1296
Bī-kesī Efendi 1108, 1341, 1420, 1616
Bī-kesī Efendi (Gelibolı Ḳāżīsi) 1394
Bilāl-zāde (Birgili Mu'ārıżı) 665, 666
Bilāl-zāde (Meşāhīr-i Ḳużātdan) 633
Bilecik 1612
Bīlṭaşı (Bir Mahal) 1027
Birāder Efendi (Mec'ūl Lakaplı) 776
Birgi 566, 630, 632, 877, 927, 1350, 1573, 1620, 1674, 1704, 1735, 1741, 1775, 1828
Birgi Medresesi 590, 1237
Birgili Dāmādı (Şeyḫī Çelebi), bk Şeyḫī Çelebi (Birgili Dāmādı)
Birgili Meḥemmed Efendi (Meḥemmed bin [Pīr] Alī) 631-634, 1367, 1437, 1676
Birgili Mu'ārıżı, bk Bilāl-zāde (Birgili Mu'ārıżı)
Birgili Muṣṭafā (Muṣṭafā bin Meḥemmed) 877-878, 1377
Birgili-zāde (Fażla'llāh, Şeyḫ) 1676-1677
Birgili-zâde İşmetī Efendi 1677
Birincci Mescidi 965, 1776
Bitbāzārı 1051
Bitli Alī Efendi (Bitlice Alī Çelebi, Çivi-zāde Ḥışmı, Defterdār-zāde, [Bitlice Muṣṭafā Birāderi]) 341, 803, 839, 926-927, 1078, 1081, 1125, 1334, 1588, 1575, 1603, 1783
Bitlice Muṣṭafā Çelebi (Bitli Alī Birāderi) 341-342, 650, 926
Bitlice-zāde (Abdu'llāh), bk. Alī Çelebi-zāde (Abdu'llāh)
Bitlice-zāde (Alī Çelebi-zāde Abdu'llāh), bk. Alī Çelebi-zāde (Abdu'llāh)
Boçḳay Emīri (Budin'de Mehdīlik İddia Eden Bir Seyyid) 1541
Boġaz 722
Boġdan 447, 1260, 1262, 1544, 1551, 1552, 1608, 1611, 1643, 1694, 1706
Bolı 874, 1763
Borlı 1356
Bosna 396, 824, 849, 940, 1191, 1270, 1275, 1278, 1285, 1412, 1472, 1489, 1490, 1498, 1541, 1555,

1573, 1613, 1627, 1685, 1686, 1699, 1713, 1723, 1740, 1799, 1820, 1825, 1828, 1831, 1878
Bosna Serāyı 514, 743, 766, 849, 939, 1124, 1125, 1190, 1207, 1216, 1225, 1339, 1454, 1472, 1591, 1597, 1616, 1626, 1673, 1742
Bostān 953
Bostān (Ḳaba) 502, 550, 748, 1333
Bostān Efendi 317, 520, 551, 576, 769, 775, 788, 790, 848, 859, 954, 1190, 1841
Bostān Efendi (Baḳḳāl-zāde Ḥilmī Çelebi, Burūsalı) 1099-1100
Bostān Efendi (Küçük), bk. Küçük Bostān
Bostān Efendi (Kütāhiyyeli) 1408, 1477
Bostān Efendi (Muṣṭafā bin Alī Çelebi, Aydınlı, Küçük), bk. Küçük Bostān
Bostān Efendi (Muṣṭafā bin Meḥemmed, Aydınlı, Kazasker, Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Meḥemmed Babası,) 469, 470, 480, 488, 527-531, 534, 593, 740, 770, 776, 777, 1116
Bostān-zāde (Meḥemmed bin Meḥemmed, Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Oğlu, Kazasker) 1720-1722
Bostān-zāde (Meḥemmed bin Muṣṭafā, Şeyhülislam) 1051, 1056, 1066, 1116-1123, 1190, 1196, 1247, 1259, 1385, 1411, 1445, 1462, 1481, 1610, 1617, 1724, 1734, 1747, 1852, 1853
Bostān-zāde (Meḥemmed) 306, 639, 752, 761, 788, 875, 888, 893, 896, 902, 911, 934, 943, 1066, 1067, 1092, 1166, 1171, 1195, 1203, 1210, 1227, 1232, 1287, 1315, 1349, 1359, 1360, 1387, 1391, 1444, 1454, 1478, 1505, 1559, 1560, 1576, 1583, 1601, 1608, 1640, 1658, 1687, 1720, 1732, 1839, 1849, 1881
Bostān-zāde (Muṣṭafā Çelebi, Kadı) 1210-1211, 1211, 1225
Bostān-zāde (Muṣṭafā Efendi) 650, 788, 808, 859, 860, 875, 879, 925, 926, 927, 1069, 1081, 1161, 1177, 1194, 1221, 1226, 1228, 1287, 1288, 1289, 1403, 1427, 1445, 1474
Bostān-zāde (Yaḥyā) 1095, 1376, 1404, 1405, 1462, 1481, 1561, 1565, 1567, 1568, 1688, 1721, 1811, 1812, 1822, 1881, 1882
Bostān-zāde Efendi 866, 898, 1599, 1802
Bostān-zāde Efendi (Eski İbrāhīm Paşa Müderrisi [Şeyhülislam]) 1346
Bostān-zāde Efendi (Muṣṭafā İbn Bostān, Şeyḫü'l-İslām Bostān-zāde Meḥemmed Kardeşi, Kazasker) 1333-1334
Bostān-zāde Efendi (Rumeli Kazaskeri) 520, 869, 1067, 1068, 1144, 1333, 1374, 1427, 1565
Bostān-zāde Efendi (Şeyhülislam), bk. Bostān-zāde (Meḥemmed bin Muṣṭafā, Şeyhülislam)
Bostān-zāde Maḫdūmı (Meḥemmed Efendi) 938, 960, 1300, 1347, 1404, 1461
Bostān-zāde Maḫdūmı (Muṣṭafā Çelebi) 1293
Bostān-zāde Maḫdūmı 1304, 1795, 1809
Bostān-zāde Meḥemmed Efendi Maḫdūmı 1846

Boyābād 418, 676
Boyalı Meḥemmed Paşa, bk. Boyalı Nişāncı (Meḥemmed Paşa)
Boyalı Nişāncı (Meḥemmed Paşa, Nāmī) 734, 959-961, 1040, 1050, 1054, 1069-1070; Ayrıca bk Ḳara Nişāncı,
Bozan-zāde (Maḥmūd bin Aḥmed) 532, 625, 739, 747-750, 797, 823, 866, 917, 925, 1117
Bozṭaġ 631, 1015
Budaḳ Çelebi (Cān-ı Ālem, Şeyḫ) 1570
Budin 438, 439, 443, 464, 474, 510, 526, 767, 829, 830, 1065, 1462, 1541, 1622, 1636, 1637, 1828, 1880
Budin Ḳal'ası 443, 448, 1431
Budin Medresesi 767
Budinī (Mustafa), bk. Muṣṭafā (Budinī)
Buḫārā 373, 399, 591, 1010, 1011, 1014, 1025, 1542
Buḫārī-zāde 926
Buḫārī-zāde Efendi (Aḥmed bin Abdu'l-laṭīf) 782
Buḥayra 1729
Bulḳīnī 611
Burdur 1712
Burhān (Defterdār) 1271
Burhān Efendi (Edrine'de Halebiyye payesi) 1596
Burhān Efendi (Kürd Burhān) 1739-1740
Burhān Efendi (Mevlā) 1575-1576, (Konya fetvası) 1372, (Merdümiyye Müderrisi) 1581, 1674, (Maġnisa'da Sulṭān Murād Müderrisi) 1655, (Şāh-ı Ḫūbān Müderrisi) 1666, (Maġnisa Kadısı) 1668, (Üsküdār'da Meḥemmed Paşa Müderrisi) 1710
Burhān Efendi (Zeyniyye Şeyḫi), bk. Burhāne'd-dīn bin Meḥemmed bin el-Ḥācc Ḥasan
Burhāne'd-dīn bin Meḥemmed bin el-Ḥācc Ḥasan (Burhān Efendi, Zeyniyye Şeyḫi), 278, 410-412, 1010, 1459, 1537, 1628, 1821
Burhāne'd-dīn Efendi (Abdu'l-cebbār-zāde Dervīş'in Cedd-i Māderīsi, Zeyniyye Şeyḫi) 1459
Burhāne'd-dīn Efendi (Kazasker Şerīf Efendi Ceddi, Zeyniyye Şeyḫi) 1821
Burhāne'd-dīn Efendi (Şerīf Meḥemmed Çelebi babası, Zeyniyye Şeyḫi) 278
Burnaz İbrāhīm 823, 849, 878, 890, 903, 920
Bursa, bk. Burūsa
Burūsa 265, 289, 302, 303, 307, 317, 328, 330, 357, 375, 383, 385, 402, 407, 411, 428, 492, 504, 508, 509, 521, 529, 534, 544, 575, 591, 616, 617, 622, 657, 658, 660, 680, 696, 742, 752, 759, 773, 785, 807, 843, 846, 863, 866, 868, 874, 875, 887, 888, 890, 893, 912, 967, 1002, 1004, 1007, 1008, 1032, 1081, 1082, 1108, 1115, 1117, 1126, 1144, 1161, 1227, 1236, 1290, 1291, 1304, 1305, 1309, 1313, 1337, 1348, 1359, 1376, 1404, 1405, 1407, 1427, 1445, 1455, 1456, 1457, 1462, 1478, 1481, 1484, 1486, 1488, 1502, 1510, 1547, 1563, 1579, 1580, 1583, 1584, 1593, 1599, 1600, 1607, 1610, 1622, 1641, 1667, 1678, 1683, 1691, 1693, 1702, 1719,

1721, 1735, 1736, 1739, 1741, 1751, 1763, 1768, 1784, 1792, 1799, 1807, 1811, 1820, 1823, 1835, 1839, 1841, 1848, 1858, 1887
Burūsa Evḳāfı 307, 592
Burūsa Murādiyyesi, bk. Murādiyye Medresesi (Burūsa'da)
Burūsa Sulṭānī (Medrese) 740, 1163, 1697
Burūsa Sulṭāniyyesi (Medrese) 313, 350, 354, 516, 526, 558, 567, 641, 775, 776, 783, 823, 837, 841, 846, 899, 904, 905, 1077, 1130, 1131, 1299, 1317, 1349, 1392, 1466, 1485, 1501, 1669, 1713, 1719, 1737, 1774, 1802, 1842, 1843; (Burūsa'da Sulṭān Med) 1092; Krş. Murādiyye Med (Burūsa'da)
Burūsa Yıldırım Ḫāniyyesi 744, bk. Yıldırım Ḫān Medresesi (Burūsa'da)
Bülbül-zāde Efendi, bk. Ḳāsım Efendi (Bülbül-zāde)
Bünyāmin (Bayramī Şeyḫi) 384
Bünyāmin-i Ayāşī 384, 434, 435, 1239
Büyük Aġa Medresesi (=Ḥüseyniyye Med.) 775, 1788
Büyük Aġa Medresesi (Amāsıyye'de) 504
Büyük Çekmece Cisri 464
Büyük Yanḳun 1051

C

Ca'fer (Ḳara), bk. Ca'fer Efendi (Ḳara Ca'fer)
Ca'fer Aġa (Bābu's-sa'āde Aġası) 671, 672
Ca'fer Aġa (Ḳapu Aġası) 534, 914
Ca'fer Aġa Medresesi 615, 804, 826, 877, 914, 1114, 1135, 1236, 1294, 1331, 1341, 1396, 1613, 1726, 1774, 1829
Ca'fer Aġa Medresesi (Alaşehr'de) 616
Ca'fer Aġa Medresesi (İstanbul'da) 582, 1719
Ca'fer Çelebi (Edrine'de Şehremīni) 857
Ca'fer Çelebi (Muallim-i Sultânî) 860
Ca'fer Çelebi (Nihālī) 295, 592
Ca'fer Çelebi (Tācī-zāde) 293, 476, 1794
Ca'fer Çelebi Medresesi (İstanbul'da) 537
Ca'fer Efendi 277, 510, 1207, 1220, 1354, 1413, 1421, 1455, 1471, 1493, 1697, 1771
Ca'fer Efendi (Anadolu Kazaskeri) 273, 274, 284, 469, 492, 507, 777, 930, 1071
Ca'fer Efendi (Aydınī) 1460
Ca'fer Efendi (Defterdār Murād Efendi Birāderi) 1717
Ca'fer Efendi (Edrine Bāyezīdiyye Müderrisi) 525, 1786, 1791
Ca'fer Efendi (Eyyüb Kadısı) 1784
Ca'fer Efendi (İbn Abdu'n-nebī, İmādī, Kazasker) 538-540, 765, 804, 1425; bk. Ca'fer Efendi (Anadolu Kazaskeri)
Ca'fer Efendi (İzmir Kadısı) 1670
Ca'fer Efendi (İznīḳ Müderrisi) 1225
Ca'fer Efendi (Kāmilī) 1535
Ca'fer Efendi (Ḳara Ca'fer, Aydın'lı) 280-281, 480, 516, 750, 792
Ca'fer Efendi (Ḳāsımpaşa Müderrisi) 1374
Ca'fer Efendi (Ḳasṭamonılı) 802
Ca'fer Efendi (Kemālī Alī Efendi Birāderi) 1015

Ca'fer Efendi (Manastırlı) 826
Ca'fer Efendi (Meşā'iḫ-ı Bayramiyye'den, Seyyid) 1854
Ca'fer Efendi (Muallim-i Sultânî) 730, 735, 765, 1282
Ca'fer Efendi (Murād Efendi Birāderi) 1466
Ca'fer Efendi (Sahn Müderrisi) 1469
Ca'fer Efendi (Sireli) 1092, 1600
Ca'fer Efendi (Ṣoġuḳḳuyı Müderrisi) 1867
Ca'fer Efendi (Sun'u'llāh Efendi Babası) 1425
Ca'fer Efendi (Şām Kadısı) 492
Ca'fer Efendi (Şeyḫ Alī Birāderi) 1252
Ca'fer Efendi (Tırḥalalı, Şeyḫ) 1534
Ca'fer Efendi (Yayabaşı-zāde) 1009
Ca'fer el-İmādī, bk. Ca'fer Efendi (İbn Abdu'n-nebī, İmādī, Kazasker)
Ca'fer Ketḫudā (Fevrī'nin Sahibi) 551
Ca'fer Paşa 1045
Ca'fer Paşa (Ḫadım) 1048, 1270, 1273
Ca'fer Paşa (Kaptanıderya) 1641, 1880
Ca'fer Paşa (Mışr Paşası) 1686
Ca'fer Paşa (Rumeli Beglerbegi) 1044
Ca'fer Paşa (Şirvān Beglerbegi) 1260
Ca'fer Paşa (Tebrīz Ḥākimi) 1274
Ca'fer Paşa (Vezīr, Eyyūb'de Medrese Sahibi) 1789
Ca'fer Paşa Dārü'l-ḥadīṯi (Ebī Eyyūb'de) 1789
Ca'fer-i Bermekī 646, 671, 767
Ca'fer-i Ṣādıḳ 375, 376
Ca'fer-i Ṭayyār 539, 736, 827, 1252, 1602
Caġala (Sinān Paşa Babası) 1561
Caġala-zāde 1260
Caġala-zāde (Kaptanıderya) 1270
Caġala-zāde (Sadrazam) 1396
Caġala-zāde (Serdār-ı Şarḳ) 1509
Caġala-zāde (Sinān Paşa), bk. Sinān Paşa (Caġala-zāde)
Caġala-zāde (Vezīr) 1271
Cāḥıẓ 997, 1016, 1525
Cāmcı-zāde Cāmī 1135
Cāmī 335, 1470
Cāmī (Bir Eser) 580, 1002, 1389, 1450
Cāmī (Mollā) 1814
Cāmī Çelebi (Şāir) 1167
Cāmī Ḥāşiyesi 601
Cāmi' 815
Cāmi'ardı Medresesi (=Yıldırım Ḫānoġlı Mūsā Çelebi Med., Edrine'de) 283, 1340, 1357, 1596, 1597, 1820
Cāmi'-i Atīḳ 317, 600,
Cāmi'-i Atīḳ Evḳāfı 1219
Cāmi'-i Atīḳ Maḥkemesi 1858
Cāmi'-i Atīḳ Medresesi 541, 751, 827, 865, 1130, 1212, 1408, 1469, 1477, 1626, 1727, 1799
Cāmi'-i Atīḳ Medresesi (Edrine'de) 275, 524, 750, 806, 971, 972, 1159, 1469, 1573; (Eski Cāmi Med.) 971
Cāmi'-i Ayaṣofıyya, bk. Ayaṣofıyya Cāmi'i
Cāmi'-i Benī Ümeyye 707
Cāmi'-i Cedīd-i Aḥmed Ḫānī 1859
Cāmi'-i Cedīd-i Selīm Ḫānī, bk. Sulṭān Selīm-i Cedīd Cāmi'i
Cāmi'-i Ebī Eyyūb, bk. Ebī Eyyūb Cāmi'i
Cāmi'-i Ebü'l-fetḥ, bk. Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī
Cāmi'-i Ezher 838, 1863
Cāmi'-i Ḳāsımpaşa, bk. Ḳāsım Paşa Cāmi'i

Cāmi'-i Kebīr-i Ayaṣofıyya, bk. Ayaṣofıyya Cāmi'i
Cāmi'-i Kebīr-i Ḥaleb 341
Cāmi'-i Maḥmūd Paşa, bk. Maḥmūd Paşa Cāmi'i
Cāmi'-i Meḥemmed Paşa (Fetḥiyye'de), bk. Meḥemmed Paşa Cāmi'i (Fetḥiyye'de)
Cāmi'-i Muṣṭafā Paşa, bk. Muṣṭafā Paşa Cāmi'i
Cāmi'-i Sulṭān Bāyezīd-i Velī 361
Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmed Ḫān, bk. Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī
Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī [Fātiḥ Cāmi'i] 283, 337, 529, 530, 536, 643, 749, 766, 778, 787, 834, 869, 926, 1010, 1014, 1027, 1093, 1141, 1167, 1172, 1178, 1199, 1446, 1486, 1570, 1663, 1698, 1840, 1857; (Cāmi'-i Ebü'l-fetḥ) 351, 401, 699, 777, 1013, 1032, 1174, 1230, 1429, 1432, 1499, 1530, 1570, 1634, 1683, 1732, 1767; (Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmed Ḫān) 800, 1345, 1678, 1854, 1859, 1867; (Sulṭān Meḥemmed Cāmi'i) 421, 642, 1006, 1357, 1784, 1855
Cāmi'-i Sulṭān Selīm-i Ḳadīm, bk. Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Cāmi'i
Cāmi'-i Sulṭān Süleymān Ḫān, bk. Süleymāniyye Cāmi'i
Cāmi'-i Şeh-zāde, bk. Şeh-zāde Cāmi'i
Cāmi'-i Şeyḫ Vefā, bk. Şeyḫ Vefā Cāmi'i
Cāmi'u'l-envār 405
Cāmi'u'l-feżā'il ve Ḳāmi'u'r-reẕā'il 1861
Cāmi'u'l-fuṣūleyn 834, 1311, 1624
Cāmi'u'l-mesā'il 288
Cāmi'ü'l-ḥikāyāt 347
Cāmī' Ḥāşiyesi 420
Cāmī-i Rūm, bk. Lāmi'ī Çelebi
Cān-bāz Muṣṭafā Medresesi (İstanbul'da) 562
Cānbāziyye Medresesi 533, 1379, 1507, 1625, 1825, 1890
Cānbāziyye Medresesi (İstanbul'da) 1677
Cānbeg Girāy Ḫān 1551, 1552, 1639, 1684
Cānbeg Girāy-ı Cengīzī, bk. Cānbeg Girāy Ḫān
Cānberd-i Ġazālī 440, 471
Cānbolad 1890
Cān-fedā Ḫātūn (Ḥarem-i Sulṭānī Ketḫudāsı) 1056
Cān-ı Ālem (Şeyh Budaḳ) 1570
Canik Ṭaġları 1275
Cānpūlād (Bir Asi) 1557
Cānpūlādoġlı (Ali Paşa) 1547
Cānpūlādoġlı (Bir Asi) 1799
Cāru'llāh (A'rec, Aġsaḳ) 1113
Cāru'llāh Efendi (Aḥmed Paşa Müderrisi) 527
Cāru'llāh-zāde, bk. Muṣṭafā Efendi (Beyānī, Şeyḫ)
Cebeci Paşa 1684
Cebel-i Ġār 418
Cebel-i Mu'allā 785, 821, 1790
Cebel-i Za'vān 1629
Cehūd İmāmı (Araboġlı Muṣṭafā) 1738
Celāl Beg (II. Selim Musahibi) 725, 880
Celāl bin Kemāl (Celāl-i Devvānī Ceddi) 611
Celāl Çelebi (Dökmeci-zāde Maḫdūmı) 1849, bk. Dökmeci-zāde
Celāl Efendi (Kadı, Celāl-zāde kardeşler Ṣāliḥ Efendi ve Ḳoca Nişancı Musta-

fa Beg Babası) 345, 488
Celāl Efendi (Ḳapluca Müderrisi) 1703
Celāl Efendi (Yegān-zāde) 1407-1408
Celāle'd-dīn Ekber (Pādişāh-ı Hindūstān) 1497, 1566
Celāle'd-dīn-i Rūmī 391, 540, 1004
Celāle'd-dīn-i Rūmī Türbesi 427
Celālī 450, 1273, 1274, 1275, 1276, 1278, 1279, 1283, 1313, 1349, 1382, 1442, 1453, 1546, 1547, 1548, 1556, 1557, 1566, 1775
Celāl-i Devvānī 608, 611
Celāl-zāde Muṣṭafā Beg (Ḳoca Nişāncı, Nişānī) 347, 348, 368, 369, 443, 474, 476, 488-491, 684, 733, 889, 959
Celāl-zāde Ṣāliḥ Efendi 300, 317, 327, 338, 345-349, 488, 491, 506, 514, 528, 625, 765, 775, 776, 803; Krş. Ṣāliḥ Efendi
Cellād-zāde 945, 1789
Cellād-zāde (Ḥüsāme'd-dīn) 1499-1501
Cellād-zāde (İmâm-ı Sultânî) 1114, 1386
Cem Sipāh 379
Cem Sultan (Fātiḥ Şeh-zādesi) 723
Cemāl Beg (Müteferriḳa) 721
Cemāl Efendi (Ezelī-zāde Efendi Şeyhi) 427
Cemāl Efendi (Ḥabīb-i Ḳaramanī Ḫalīfesi) 380
Cemāl Efendi (Ḫalvetiyye Şeyḫi) 674
Cemāl Efendi (Naḳş-bendiyye Şeyḫi) 397, 1009
Cemāl Efendi (Pīrī Paşa Zāviyesi'nde Şeyḫ) 296
Cemāl Efendi (Sünbül Sinān Ḫalīfesi) 379
Cemāl Efendi (Şeyḫ) 302, 337
Cemāle'd-dīn Efendi (Merzifonī) 420
Cemāle'd-dīn el-Cemālī (Cemālī-zāde) 287
Cemāle'd-dīn Medresesi (Kenḳırı'da) 740, krş. Kenḳırı Medresesi 640
Cemāle'd-dīn Meḥemmed Cemālī 1218
Cemāle'd-dīn Meḥemmed el-Cürcānī 833
Cemāle'd-dīn Seyyid-i Tebrīzī 377, 382
Cemāle'd-dīn-i Aḳserāyī 325, 378
Cemālī-zāde (Abdulbaki) 1219
Cemşāh u Alemşāh 580
Cenābī Çelebi 935
Cenābī Efendi (Muṣṭafā bin Emīr Ḥasan-ı Niksārī) 306, 795, 841, 904, 919, 920, 1299, 1331, 1335, 1400, 1403, 1638
Cenābī-zāde (Meḥemmed, Emīr Ḥasan-ı Niksārī Torunu) 1335, 1356, 1465, 1659
Cendereci-zāde 848
Cendereli Ḫalīl, bk. Ḫalīl bin Īsā Paşa (Ḫalīl Beg el-Cenderī)
Cengīz Ḫān 391, 719
Cengīziyān 1046
Cermen Sancaġı 1684
Cerrāḥ Meḥemmed Paşa Cāmi'i 1869
Cerrāḥ Paşa (Meḥemmed), bk. Meḥemmed Paşa (Cerrāḥ)
Cerrāḥ Paşa Sulṭānī Medresesi, bk. Gevher Ḫān Sulṭān Medresesi
Cerrāḥ Paşa Tevliyeti 1829, 1830
Cerrāḥ-zāde (Meḥemmed Efendi) 1231, 1313, 1332, 1420, 1497-1499, 1574, 1591, 1616, 1626, 1888
Cerrāḥ-zāde Efendi (Muṣliḥi'd-dīn [Muṣṭafā] bin Alā'e'd-dīn, Şeyḫ, Muḥyi'd-dīn-i İskilībī Ḫalīfesi) 383,

658, 966-973, 971, 972, 974, 978, 988
Cerrāḥ-zāde Efendi Pederi, bk. Alā'e'd-dīn Efendi (Cerrāḥ-zāde Efendi Pederi)
Cerrāḥ-zāde Muṣṭafā (Şeyḫ Alā'e'd-dīn Oğlu, [Muṣliḥi'd-dīn]) 974, 980, 981, bk. Cerrāḥ-zāde Efendi (Muṣliḥi'd-dīn)
Cevāhir-i Mużī' 828
Cevher Aġa (Muṣāḥib) 1138
Cevherī 288, 576, 1758
Cevherī (Ser-ḫoş Bālī Efendi) 701
Cevrī (Efendi) 1135
Cevzā 1079
Ceza'ir 589
Ceza'ir-i Ġarb 446, 977, 1456
Cezerī 1013
Cezerī Ḳāsım Paşa Cāmi'i (Eyyūb'de) 540, 1524
Cezerī Ḳāsım Paşa Cāmi'i (Serv Maḥallesi'nde) 1297
Cezerī Ḳāsım Paşa Medresesi 421, 963, 1331, 1671, 1821
Cezerī Ḳāsım Paşa Medresesi (Eyyūb'de) 545, 1214, 1354, 1622
Cezerī-zāde Meḥemmed Çelebi (Vezir Ḳāsım Paşa Babası) 476
Cezīre-i Arab 1837
Cezīre-i Midilli 707
Cezīre-i Ömeriyye (Cizre) 310
Cezīre-i Rodos 1597
Cezīretü'l-Arab 600, 1790
Cezīretü'l-uşşāḳ 584, 1008, 1378, 1668
Cızbız Emīr (Emīr Aḥmed Çelebi) 1436
Cihān-gīr (II. Selim Şeh-zādesi) 730
Cihān-gīr (Ḳānūnī Şeh-zādesi) 449, 463, 466, 513
Cihān-gīr Cāmi'i 463
Cihān-gīr ḫ̆ācesi, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Mu'allim-i Cihān-gīr)
Cihānşāh bin Bāyezīd Ḫān (Şehzade) 508
Cilā'u'l-ḳulūb 633
Cimri Çengān (Beḳāyī Efendi Babası) 950
Cinānī 618
Cinānī Çelebi (Muṣṭafā) 1082, 1084, 1085, 1086
Cinānī-i Burūsavī 594, 962, 1027
Cize 1741
Cum'a Efendi (Amāsıyyeli) 343
Cüci (Latifeleriyle Meşhur) 1589
Cühūd Memī 1050
Cündī Maḥmūdoġlı (Şeyḫ İbrāhīm) 687
Cüneyd-i Baġdādī 376, 377, 385
Cürcān Efendi 300, 350, 356, 539, 674
Cürcān Efendi (Amāsıyye Müftīsi) 674
Cürcān Efendi (Çorlı Müderrisi) 481
Cürcān Efendi (Meḥemmed bin İbrāhīm) 299
Cürcān Efendi (Mollā) 280
Cürcānī (Seyyid Şerīf) 710, 881, 485
Cüvānī 1338, 1620, 1713, 1714
Cüvānī (Muṣṭafā bin Meḥemmed) 1455
Cüvānī Efendi 1336, 1338, 1600, 1615, 1691, 1703

Ç

Çaḳrıḳcı-zāde (Şeyḫ Meḥemmed) 1854
Çaldıran 470, 1129
Çalıḳ-zāde 1073, 1200, 1318, 1330, 1368, 1420, 1507, 1616, 1747

Çankırı Medresesi, bk. Kenḳırı Medresesi
Çatalca 891, 939, 1133, 1213, 1852, 1879
Çavdar Şeyḫi (Ġırbalcılı Şeyḫ Aḥmed) 686
Çavdarlı (Ġırbalcılı Şeyḫ Aḥmed) 685
Çavuş Tekyesi (Ḍarb-ḫāne'de) 1030
Çavuşbaşı Ḥüseyn Aġa Medresesi 1770
Çavuş-zāde (Ali) 1449, 1594-1595; 1797; (Çavuş-zāde) 1488, 1785
Çavuş-zāde Efendi 1408, 1504, 1620; (Çavuş-zāde) 1614, 1619, 1620, 1710, 1713, 1766
Çay Medresesi (Aḳşehr ḳurbında) 1314
Çay Medresesi (Balıkesri'de) 589; Ayrıca bk. Balıkesri Med.
Çebni 1444
Çeh 1262
Çekirdek Çelebi (Şems-zāde Meḥemmed Çelebi) 1513
Çekirge Maḥallesi 1004
Çekmece Medresesi 501, 516, 525; Krş. Abdu's-selām Medresesi (Çekmece'de)
Çelebī (Yek-çeşm Aḥmed Çelebi Mahlası) 685
Çelebi Aḥmed Efendi, bk. Aḥmed Efendi (Çelebi)
Çelebi Efendi (Filibe Ḳāżīsi), bk. Şeyḫī Efendi (Filibe Ḳāżīsi, Çelebi Efendi)
Çelebi Efendi (Müftī Birāderi), bk. Çelebi Ḳāżī (Müftī Birāderi)
Çelebi Efendi (Pīr Meḥemmed Ḫalīfesi) 378
Çelebi Efendi (Tercemān Şeyḫi 'Ömer Efendi Oğlu) 1856
Çelebi Efendi (Zekeriyyā Efendi Maḫdūmı), bk. Şeyḫī Efendi (Filibe Ḳāżīsi, Çelebi Efendi)
Çelebi Ḳāżī (Filibe Ḳāżīsi Şeyḫī Efendi), bk. Şeyḫī Efendi (Filibe Ḳāżīsi)
Çelebi Ḳāżī (Müftī Muṣṭafā Efendi Birāderi, Çelebi Efendi, Meḥemmed bin Alī) 1342, 1386, 1701, 1718
Çelebi Medresesi (Edrine'de) 285; Krş. Şeyḫī Çelebi Medresesi (Edrine'de)
Çelebi Sulṭān Meḥemmed Medresesi (Merzifon'da) 539; Krş. 504 (Merzifon Sulṭāniyyesi)
Çenārlı Medrese (Semāniye Medārisinden) 558, 1136
Çenber 370
Çendik Medresesi 520, 933, 1217, 1335, 1579
Çendik Medresesi (Burūsa'da) 286, 502, 549, 841, 874,
Çeňe Efendi 842, 898, 904, 906, 928, 1115, 1192
Çeňe Efendi (Meḥemmed bin Maḥmūd, Edrineli) 903
Çengel-i Belā (Luṭfī Beg-zāde Maḫdūmı Meḥemmed) 889
Çerākise 389, 419
Çerçīn 482
Çerçīn-zāde 512, 771
Çerkes 399, 1045, 1686
Çeşmeci-zāde 483
Çeşmeci-zāde Efendi 1491
Çeşmī Efendi 1480, 1564, 1593, 1698, 1745, 1784, 1812, 1883
Çeşmī Efendi (Kazasker) 1840
Çeşmī Efendi (Ordu-yı Hümāyūn Ḳāżīsi) 1787
Çeşmī Efendi Maḫdūmı 1662
Çıbuḳlıbāġçe 722, 793

Çıldır 1036
Çīn 512, 1769
Çivi- zāde Birāderi, bk. Abdī Çelebi (Defterdār)
Çivi-zāde Abdu'llāh Çelebi 957
Çivi-zāde Dāmādı Ḥāmid Efendi, bk. Ḥāmid Efendi (Çivi-zāde Dāmādı)
Çivi-zāde Efendi 317, 320, 323, 329, 341, 363, 435, 436, 468, 469, 485, 491, 502, 507, 512, 520, 526, 527, 528, 529, 540, 542, 544, 556, 558, 572, 576, 598, 625, 641, 646, 656, 698, 756, 758, 760, 761, 762, 765, 766, 770, 776, 784, 789, 797, 808, 825, 828, 834, 846, 866, 867, 870, 871, 882, 889, 903, 916, 943, 997, 1066, 1067, 1068, 1092, 1117, 1197, 1303, 1305, 1318, 1319, 1372, 1375, 1393, 1422, 1424, 1450, 1455, 1466, 1469, 1497, 1513, 1517, 1575, 1579, 1580, 1592, 1605, 1616, 1659, 1677, 1697, 1714, 1716, 1768, 1821, 1829, 1838, 1884
Çivi-zāde Efendi (Meḥemmed bin Şeyḫ Meḥemmed bin İlyās), bk. Çivi-zāde Efendi
Çivi-zāde Ḫışmı Alī Efendi, bk. Bitli Alī Efendi
Çivi-zāde Meḥemmed Efendi, bk. Çivi-zāde Efendi
Çivi-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi 326, 526, 697, 874, 892, 926; ayrıca bk. Çivi-zāde Efendi
Çonporud 1497
Çorlı 526, 580
Çorlı Medresesi 293, 549, 571, 771, 841, 877, 891, 928, 931, 956, 1076, 1113, 1131, 1207, 1296, 1317, 1392, 1415, 1447, 1573, 1599, 1655, 1736, 1738, 1743; Krş. Aḥmed Paşa Medresesi (Çorlı'da)
Çuḳacı Ḥācī Medresesi (Edrine'de) 281, 579, 792, 1110, 1197, 1299, 1347, 1799, 1801
Çuḳacı-zāde Efendi 1613, 1627, 1703
Çuḳur Ḥammāmı 800

D

Dā'ī (Ḳāżī-zāde Maḥdūmı Abdu'r-raḥman Çelebi) 769
Dābbe Çelebi (Ḥācī Ḥasan-zāde) 300, 617
Dāmād Efendi 1074, 1081, 1195, 1201, 1228, 1232, 1309, 1310, 1337, 1347, 1401, 1460, 1474, 1478, 1566, 1583, 1706, 1848
Dāmād Efendi (Meḥemmed) 1444, 1558
Dāmād Efendi (Rumeli Kazaskeri) 1360, 1663
Dāmād-zāde Efendi (Mevlā) 1890
Dānişī Çelebi (Süleymānegī-zāde) 305
Ḍarb-ḫāne 1030
Dārü'l-eṭıbbā-i Süleymāniyye bk. Süleymāniyye Dārü'l-eṭıbbāsı
Dārü'l-ḥadīs Medresesi 528, 1110, 1208, 1573
Dārü'l-ḥadīs Medresesi (Edrine'de), bk. Edrine Dārü'l-ḥadīsi
Dārü'l-ḥadīs-i Aḥmed Ḫānī 1749
Dārü'l-ḥadīs-i Defterdār Maḥmūd, bk. Defterdār Maḥmūd Çelebi Dārü'l-ḥadīsi (Ebī Eyyūb'de)
Dārü'l-ḥadīs-i Edrine, bk. Edrine Dārü'l-ḥadīsi

Dārü'l-ḥadīs-i Sinān Paşa, bk. Sinān Paşa Dārü'l-ḥadīsi
Dārü'l-ḥadīs-i Süleymān Ḫān, bk. Dārü'l-ḥadīs-i Süleymāniyye
Dārü'l-ḥadīs-i Süleymāniyye 286, 293, 462, 777, 799, 807, 893, 934, 942, 1293, 1316, 1351, 1376, 1493, 1513, 1583, 1749, 1812 (Süleymāniyye Dārü'l-ḥadīsi) 937, 1792, 1808, 1843; (Dārü'l-ḥadīs-i Süleymān Ḫān) 1226, 1343, 1589, 1605, 1610, 1691, 1697, 1705, 1716, 1783, 1848
Dārü'l-ḥadīs-i Vālide Sulṭān (Üsküdar'da) 1522
Dārü'l-ḳurrā 665, 1243, 1541,
Dārü'l-ḳurrā (Manastır'da) 1029
Dārü'l-ḳurrā-yı Ḫˇāce Sa'de'd-dīn 1167
Dārü'l-ḳurrā-yı Ḳāżī-zāde Efendi 800
Dārü'l-ḳurrā-yı Ma'lūl Emīr Efendi 847
Dārü'l-ḳurrā-yı Sa'dī Efendi 401
Dārü'l-ḳurrā-yı Süleymāniyye 728, 1233
Dārü'l-ḳurrā-yı Vālide Sulṭān (Üsküdar'da) 1029
Dārü's-sa'āde Aġası Meḥemmed Aġa Medresesi, bk. Meḥemmed Aġa Medresesi
Dārü'ş-şifā-yı Meḥemmed Ḫānī 538
Dāvud (Noḳtacı Alī Dede Ḫalīfesi, Şeyḫ) 378
Dāvud Aġa (Zümre-i ṭavāşīden) 863
Dāvud Beg (Silisre Begi) 450
Dāvud Efendi 1890
Dāvud Efendi (Atlı) 1746
Dāvud Efendi (Ca'fer Aġa Müderrisi) 1774
Dāvud Efendi (Ḫalvetiyye Şeyḫi) 683
Dāvud Efendi (Ḳara), bk. Ḳara Dāvud Efendi
Dāvud Efendi (Şāh Sulṭān Müderrisi) 1746
Dāvud Paşa (Ḫadım) 347
Dāvud Paşa (II. Bāyezīd Döneminde Sadrazam) 510
Dāvud Paşa (Sadrazam) 1640, 1641, 1685
Dāvud Paşa (Vezīr-i Sanī) 1682
Dāvud Paşa Medresesi 280, 314, 480, 510, 524, 534, 566, 641, 765, 789, 790, 795, 808, 842, 865, 887, 904, 1098, 1103, 1232, 1318, 1466, 1568, 1700, 1739, 1767, 1837, 1888
Dāvud Paşa Medresesi (İstanbul'da) 478, 776, 1842
Dāvud-ı Ṭa'ī 376, 377
Dāvud-zāde 514, 607, 748, 761, 887, 1581, 1591, 1699, 1716
Dāvud-zāde Efendi 479, 1220, 1451, 1513, 1623
Debre 1855
Dede Köngi 505
Dede Köngi, bk. Dede Efendi (Ḳara)
Dede Efendi (Boyābādlı, Şeyḫ) 418
Dede Efendi (Gaferiyatlı) 1340, 1596
Dede Efendi (Ḳara Dede, Kemāle'd-dīn, Tāce'd-dīn İbrāhīm [Dede Köngi]) 503-505, 634, 742, 915, (Ḳara Dede) 892
Dede-zāde (Filibe Kadısı) 1664
Defterdār Abdī Çelebi, bk. Abdī Çelebi (Defterdār)
Defterdār Cāmi'i (Ebī Eyyūb'de) 384, 1568
Defterdār Maḥmūd Çelebi Dārü'l-ḥadīsi (Ebī Eyyūb'de) 421, 667

Defterdār Maḥmūd Medresesi, bk. Emre Ḫˇāce Medresesi (Defterdār Maḥmūd İḥyāsı)
Defterdār Yaḥyā Medresesi 1202, 1329, 1409, 1654, 1716, 1766, 1805
Defterdār-zāde Alī Efendi, bk. Bitli Alī Efendi
Defterī (Ḫalīl Beg el-Cenderī) 510
Dehmāhān 382
Deli Ḥasan (Celālī Yazıcı'nuň ḳarındaşı) 1273, 1275
Deli Ḥasan (Celālī) 1278
Deli İmām, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Deli İmām)
Deli Kerīm, bk. Abdu'l-kerīm bin Alī bin İlyās (Deli Kerīm Efendi, Ḳaṣṣab-zāde)
Deli Paşa (Rūmili Beglerbegisi) 1270
Demāvend 1397
Demürḳapu 1037, 1038, 1045
Demürḳapu Ḳal'ası 1024
Derbend Davulı, bk. İbrāhīm Efendi (Alī Beg-zāde)
Derbend-i Şemāḫī 399, 1037
Derecātü'l-mesālik fī Ṭabaḳāti'l-memālik 490
Dersi'ām (Meḥemmed), bk. Meḥemmed Efendi (Dersi'ām)
Dervez Efendi (Şeyhülislam Ḥāmid Efendi Ceddi) 764
Dervīş (Deli) 772
Dervīş Aġa (Deli) 1683
Dervīş Aġa (Sadrazam) 1685
Dervīş Çelebi (Defterdār) 686
Dervīş Çelebi (Elḳāṣ Mīrzā Nişāncısı, Fetḥu'llāh-ı Acemī Babası) 311
Dervīş Efendi (Abdu'l-cebbār-zāde), bk. Abdu'l-cebbār-zāde Efendi
Dervīş Efendi (Beşikṭaş'da Ḫayre'd-dīn Paşa Müderrisi) 1666
Dervīş Efendi (Ebābīl) 1843
Dervīş Efendi (Mektūbcı) 1569, 1844
Dervīş Efendi (Sinān Paşa Sulṭānī Müderrisi) 1782
Dervīş Efendi (Ṭālevī-zāde) 1338, 1512
Dervīş Efendi (Tatar) 1634, 1867
Dervīş Eglence (Kıssa-han) 1084, 1085
Dervīş Ḥasan (Ḳıṣṣa-ḫˇān) 1543
Dervīş Meḥemmed (Abdu'l-cebbār-zāde), bk. Abdu'l-cebbār-zāde Efendi
Dervīş Meḥemmed (Lāmi'ī-zāde Lem'ī Çelebi) 284
Dervīş Meḥemmed (Maḫdūm-ı Kihter-i Ṣun'u'llāh Efendi) 1443
Dervīş Meḥemmed Çelebi 1443
Dervīş Paşa (Kaptanıderya) 1546, 1562, 1877
Dervīş Paşa (Sadrazam) 1394, 1406, 1429, 1555, 1556
Deryā-yı Ebrār 874
Deryā-yı Sefīd, bk. Aḳdeňiz
Derzī Ḥüsām, bk. Ḥüsām (Derzī)
Derzī-zāde (Manastırlı Maḥmūd) 1514
Devlet-i Ġāzāniyye 719
Devlet-i Osmāniyye 257, 270, 624, 651, 1071, 1421, 1520, 1602, 1634, 1642, 1709
Deylem 438, 645, 1014, 1449
Dımaşḳ 326, 440
Dımaşḳ-ı Şām 418
Dımaşḳu'ş-Şām 347, 492, 707, 750, 784, 878, 1081, 1117, 1401, 1513, 1565, 1811, 1858
Dırac 897, 1291
Dırama 1556, 1616, 1617
Dilāver Aġa (Çāşnī-gīrbaşı) 1552
Dilāver Paşa (Sadrazam) 1639, 1642,

1685
Dimetoḳa 281, 512, 770, 1246, 1359, 1486, 1573, 1823, 1839, 1888
Dimetoḳa Medresesi 309, 525; bk. Abdu'l-vāsi' Efendi Med. (Dimetoḳa'da), Oruc Paşa Med. (Dimetoḳa'da)
Dimyāṭ 1111, 1370, 1641
Dinḳoz (Zekasıyla Meşhur Bir Şahıs) 1587
Dīvān 465, 553, 580, 595, 853, 1143, 1179, 1352, 1402, 1417, 1540, 1648, 1709, 1733, 1758, 1780, 1813, 1814, 1861
Dīvāne Kerīm, bk. Abdu'l-kerīm bin Alī bin İlyās (Deli Kerīm Efendi, Ḳaṣṣab-zāde)
Dīvāne Kerīm, bk. Deli Kerīm
Dīvān-ı Āşıḳ Paşa 1150
Dīvān-ı Eş'ār 391, 653
Dīvān-ı Ḥāfıẓ 953, 1221
Dīvān-ı Ḥāletī 1813
Dīvān-ı Hümāyūn 303, 368, 432, 437, 534, 543, 801, 957, 959, 1047, 1050, 1053, 1054, 1171, 1273, 1279, 1281, 1584, 1683, 1756, 1793, 1878
Dīvān-ı İbn Fārıż 1864
Dīvān-ı Münşe'āt 1143
Diyārbekr 310, 368, 472, 535, 609, 653, 1048, 1258, 1271, 1296, 1466, 1508, 1509, 1556, 1557, 1562, 1565, 1579, 1639, 1642, 1677, 1687, 1749, 1846, 1847, 1877, 1878, 1879
Diyār-ı Arab ve Anaṭolı Ulemāsı 1863-1864
Dizdār-zāde Aḥmed Efendi, bk. Aḥmed Efendi (Dizdār-zāde, Şeyḫ)
Dizdār-zāde Cāmi'i (Edrine'de) 1677
Dizdār-zāde Ḫānḳāhı (Edrine'de) 1677
Dizdār-zāde Meḥemmed Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Dizdār-zāde, Şeyḫ)
Dökmecibaşı Ḥüseyn Beg (Dökmeci-zāde Babası) 908
Dökmeci-zāde (Meḥemmed Bāḳır, Anadolu Kazaskeri) 860, 875, 891, 896, 908-911, 917, 1161, 1177, 1193, 1194, 1200; (Kazasker) 1068, 1069, 1092, 1130, 1374, 1477, 1601, 1626
Dökmeci-zāde Dāmādı (Aḥmed Efendi, İmām-zāde) 1200-1201, 1221, 1338, 1391, 1493, 1618, 1623
Dökmeci-zāde Maḫdūmı (Celāl Çelebi), 1849
Duḳadin-zāde Efendi 1289, 1401, 1445, 1721
Dü-bāreler (Beg-zāde Meḥemmed Efendi ve Mu'arrif-zāde Efendi) 1133
Dülbend Ḳāżī Medresesi (Manastır'da) 557
Dülbend-zāde Cāmi'i (Tatarbāzārı'nda) 1240
Dülger-zāde 485, 572, 840
Dülger-zāde Efendi 280, 480, 511, 515
Dünbek-zāde (Muḥyi'd-dīn Meḥemmed) 309
Dürer 830, 831, 843, 871, 964, 1029
Dürer Ḥāşiyesi 1788
Dürer ü Ġurer 369, 553, 601, 830, 843, 923, 926, 936, 1162, 1300, 1306, 1311, 1369, 1438, 1470, 1787, 1813
Dürer ü Ġurer Ḥāşiyesi 335

Dürer ü Ġurer-i Mollā Ḫusrev 517
Dürerci Ḥüsām, bk. Ḥüsām (Dürerci)
Dürretü'l-Ġavvāṣ 1606
Dürretü't-tāc fī Sīreti Ṣāḥibi'l-mi'rāc 1758
Dürrī 1482
Dürrī Çelebi (Baḥrī-zāde) 1481
Dürrü'l-ḥubeb 341
Dürrü'l-ḥubeb fī Tārīḫi'l-Ḥaleb 347
Dürūzī 862, 1047
Dürzī 1285, 1552

E

Ebābīl 1719, 1831
Ebābīl Efendi 1595
Ebe-zāde (Semīn Meḥemmed Efendi) 1845
Ebī Derdā (Şeyḫ) 291
Ebī Eyyūb 273, 280, 316, 321, 402, 490, 545, 643, 651, 717, 766, 792, 802, 813, 861, 869, 910, 913, 958, 1066, 1162, 1167, 1178, 1215, 1261, 1239, 1283, 1499, 1521, 1528, 1563, 1584, 1653, 1670, 1707, 1736, 1745, 1771, 1789
Ebī Eyyūb Cāmi'i 342, 639, 1243, 1475, 1499
Ebī Eyyūb Maḳābiri 273, 363, 430, 771, 861, 943, 1000, 1116, 1124, 1133, 1318, 1521, 1766
Ebī Eyyūb Medresesi 336, 514, 639, 811, 905, 915, 1176, 1179, 1229, 1360, 1393, 1405, 1800; Ayrıca bk. Eyyūb Medresesi
Ebī Eyyūb Semti 347
Ebī Eyyūb Türbesi 461, 516, 1711, 1824, 1840
Ebī Eyyūb Vaḳfı 545
Ebū Abdu'llāh Meḥemmed bin Aḥmed (Vaḥyī-zāde, Şeyḫ), bk. Vaḥyī-zāde (Şeyḫ Ebū Abdu'llāh)
Ebū Abdu'llāh Muḥyi'd-dīn Muḥammed el-Arabī et-Ṭā'ī el-Endülüsī, bk. Muḥyi'd-dīn-i Arabī
Ebū Alī 538, 601, 1382
Ebū Alī Rūdbārī 376
Ebū Alī-i Ġulām bin Türkān 386
Ebū Derdā 1146
Ebū Firās 1129
Ebū Ḥāmid (Ḥācī Bayram Mürīdi) 383
Ebū Ḥāmid Meḥemmed (Ṭaşköprī-zāde Aḥmed İsāme'd-dīn Oğlu) 270
Ebū Ḥanīfe 1426
Ebū İsḥaḳ Zāviyesi 591
Ebū Muḥammed Abdu'l-ḳādir bin Ebū Ṣāliḥ bin Abdu'llāh el-Gīlānī, bk. Abdu'l-ḳādir-i Gīlānī
Ebū Nümmī 1052
Ebū Osmān-ı Maġribī 376
Ebū Sa'īd (Şeyḫ) 693
Ebū Sa'īd bin eş-Şeyḫ Ṣun'u'llāh (Şeyḫ) 692
Ebū Sa'īd Efendi 1578, 1717, 1738, 1768, 1784, 1796, 1849, 1889
Ebū Sa'īd Efendi (Es'ād Efendi Maḫdūmı) 1653
Ebū Sa'īd Efendi (İstanbul Kadısı) 1751, 1884
Ebū Sa'īd Efendi (Rumeli Kazaskeri) 1709, 1881, 1883
Ebū Sa'īd el-Mübārek bin Alī el-Maḫżūmī 385
Ebū Seyyidī (Çorlı Aḥmed Paşa Müderrisi) 285
Ebū Türāb (Nahşebī) 662
Ebū Zeyd-i Serūcī 1589

Ebu'l-cūd Efendi (Diyār-ı Arab Ulemāsından) 1864
Ebu'l-fażl ed-Defterī (Defterdār Ebu'l-fażl Efendi) 651
Ebu'l-fażl Efendi (Riyāż-ı Menāḳıb Müellifi) 673
Ebu'l-fażl Kāmiḫ 386
Ebu'l-ferec et-Ṭarsūsī 385
Ebu'l-fetḥ Sulṭān Meḥemmed Ḫān, bk. Mehmed II
Ebu'l-fetḥ, bk. Mehmed II
Ebu'l-ġays (Ebu'l-ġays el-Ḳaşşāş, Şeyḫ) 1425, 1629
Ebu'l-ġays (Ḳādirī Şeyḫi) 386, 1632
Ebu'l-ḥasan Alī bin Muḥammed bin Yūsuf el-Ḳuraşī el-Ḥakkār 385
Ebu'l-ḥasan-ı Ḫaraḳānī 376
Ebu'l-ḳāsım-ı Fenārī 322
Ebu'l-ḳāsım-ı Gürgānī 376
Ebu'l-leys Alīsi, bk. Alī (Ebu'l-leys Alīsi, Alā'e'd-dīn Alī el-Manavī)
Ebu'l-leys Efendi (Ayās Paşa Muallimi) 479
Ebu'l-leys Muḳaddimesi, bk. Muḳaddime-i Ebü'l-leys
Ebu'l-ma'ālī Efendi (Ḥāfıẓ-zāde) 964, 1832
Ebu'l-meyāmin, bk. Muṣṭafā Efendi (Ebu'l-meyāmin)
Ebu'l-yümn (Diyār-ı Arab Ulemāsından) 1864
Ebu'n-necīb-i Sühreverdī 377, 380, 381, 382
Ebu'r-rıżā Reten 387
Ebu's-su'ūd 'Amm-zādesi Ca'fer-i İmādī, bk. Ca'fer Efendi (İbn Abdu'n-nebī, İmādī, Kazasker)
Ebu's-su'ūd 'Amm-zādesi Ḳaba Luṭfī, bk. Luṭfī (Ḳaba, İbn Abdu'n-nebī)
Ebu's-su'ūd Amcası Abdu'n-nebī, bk. Abdu'n-nebī Efendi (Ebu's-su'ūd Amcası)
Ebu's-su'ūd Birāderi, bk. Naṣre'd-dīn Efendi (Ebu's-su'ūd Birāderi, Şeyḫ)
Ebu's-su'ūd Birāder-zādesi Abdu'l-fettāḥ, bk. Abdu'l-fettāḥ Çelebi (Ebu's-su'ūd Birāder-zādesi)
Ebu's-su'ūd Dāmādı Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi, bk. Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi
Ebu's-su'ūd Dāmādı Şeyḫī Efendi, bk. Şeyḫī Efendi (Şeyhülislam)
Ebu's-su'ūd Efendi 267, 281, 283, 294, 302, 313, 315, 317, 319, 332, 335, 340, 342, 351, 366, 368, 383, 420, 421, 429, 431, 452, 453, 461, 469, 470, 474, 492, 501, 507, 508, 519, 523, 528, 530, 535, 536, 538, 539, 543, 545, 549, 558, 564, 566, 568, 571, 576, 592, 594, 598, 609, 610, 613, 616, 619, 623, 625, 628, 634, 635, 636, 637, 639-650, 658, 665, 686, 704, 709, 721, 731, 737, 738, 739, 742, 747, 749, 755, 758, 766, 773, 777, 779, 786, 789, 792, 796, 797, 808, 811, 827, 832, 834, 837, 840, 845, 850, 853, 864, 871, 872, 878, 895, 896, 897, 904, 905, 909, 916, 917, 919, 923, 942, 954, 966, 987, 1000, 1011, 1066, 1072, 1074, 1105, 1107, 1112, 1114, 1115, 1117, 1118, 1125, 1127, 1161, 1163, 1168, 1172, 1192, 1207, 1215, 1216, 1224, 1229, 1232, 1245, 1295, 1299, 1307, 1314, 1333, 1343, 1360, 1395, 1400,

1403, 1412, 1441, 1462, 1606, 1645, 1864
Ebu's-su'ūd el-İmādī, bk. Ebu's-su'ūd Efendi
Ebu's-su'ūd-zāde Aḥmed, bk. Aḥmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde)
Ebu's-su'ūd-zāde Efendi 1449, 1456, 1645, 1837, 1887, 1890
Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā Efendi (Kazasker, Ebu's-su'ūd-zāde Efendi) 771, 811, 862, 891, 1069, 1081, 1125, 1161-1162, 1178, 1228, 1232, 1288-1290, 1309, 1334, 1427, 1445, 1474, 1705, 1883, 1884,
Ebu's-su'ūd-zāde Oġlı Abdu'l-kerīm, bk. Abdu'l-kerīm bin Meḥemmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde Oġlı)
Ebu's-su'ūd-zāde Oġlı Abdu'l-vāsi', bk. Abdu'l-vāsi' Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde Meḥemmed Oġlı)
Ebu's-su'ūd-zāde Pīr Meḥemmed Çelebi (Meylī, Ebu's-su'ūd Efendi Maḫdūmı) 278, 308, 318, 335-336, 350, 525, 541, 560, 625, 638, 648, 811, 880, 909, 1115, 1116, 1175, 1244
Ebu's-su'ūd-zāde Tābi'i Abdu'llāh, bk. Abdu'llāh Efendi (Ebu's-su'ūd-zāde Tābi'i)
Ebūbekr Efendi 1503
Ebūbekr Efendi (Aḳçalı Bekir) 1313
Ebūbekr Efendi (Bahā'e'd-dīn-zāde Bekri), bk. Bahā'e'd-dīn-zāde Bekri
Ebūbekr Efendi (Fetḥiyye Sinān Paşa Müderrisi) 1711
Ebūbekr Efendi (Ḥasan Paşa Bekri, Ḥasan Paşa Ḫˇācesi Bekir, Paşa Ḫˇācesi) 1095, 1381, 1472, 1480, 1616, 1672-1674, 1807
Ebūbekr Efendi (Ḳara Bekir) 1484
Ebūbekr Efendi (Meḥemmed-i Semerḳandī Şeyḫi) 417
Ebūbekr el-Ḳādirī (Şeyḫ) 829
Ebūbekr el-Kefevī (Kefevī Bekir Efendi, Şeyḫ) 416
Ebūbekr eş-Şiblī 385, 386
Ebūbekr-i Ṣıddīḳ 825
Ecellü'l-mevāhib fī Ma'rifeti Vücūdi'l-vācib 267
ed-Dürrü'l-manẓūm fī Aḥvāl-i Ulemā'i'r-Rūm 843
Edebālī 1520, 1612
Edhemī (Tarîkat) 373
Edhem-zāde (Şeyḫī Efendi), bk. Şeyḫī Efendi (Edhem-zāde)
Edhem-zāde [Mustafa? (ö.1048)] 1575, 1713, 1736, 1776
Edīb (Muġni'l-lebīb Şārihi, Şeyḫ) 1351
Edībī 1888
Edībī (Baḳḳāl-zāde Alī) 1585
Edībī Çelebi 1575
Edincik 505, 1300
Edirne, bk. Edrine
Edrine 199, 272, 278, 324, 332, 359, 364, 379, 396, 471, 473, 501, 512, 529, 539, 543, 557, 587, 600, 601, 632, 653, 659, 668, 669, 672, 675, 717, 720, 727, 742, 750, 792, 797, 799, 800, 827, 848, 851, 866, 868, 887, 896, 909, 921, 963, 965, 966, 969, 974, 979, 1016, 1018, 1183, 1193, 1194, 1206, 1208, 1228, 1265, 1285, 1290, 1291, 1299, 1307, 1309, 1334, 1344, 1359, 1401, 1405, 1409, 1410, 1413, 1427, 1448, 1462, 1478, 1486, 1517, 1529, 1531, 1550, 1551,

1564, 1566, 1568, 1652, 1658, 1661, 1677, 1690, 1694, 1705, 1716, 1720, 1723, 1726, 1731, 1735, 1745, 1751, 1766, 1768, 1775, 1784, 1792, 1811, 1820, 1823, 1833, 1835, 1839, 1841, 1858, 1861, 1879, 1885
Edrine Bāyezīdiyyesi (Medrese) 265, 367, 525, 527, 539, 558, 750, 771, 776, 865, 893, 905, 908, 916, 1078, 1135, 1197, 1219, 1224, 1225, 1341, 1447, 1466, 1504, 1601, 1653, 1665, 1715, 1718, 1765, 1786, 1791, 1827; (Bāyezīdiyye-i Edrine) 1887; (Edrine'de Sulṭān Bāyezīd M.) 327, 346, 573, 740, 919, 926, 949, 1160, 1291, 1337, 1469, 1710;
Edrine Dārü'l-ḥadīsi 285, 507, 508, 650, 776, 799, 812, 841, 851, 889, 941, 1132, 1168, 1171, 1216, 1374, 1384, 1391, 1450, 1469, 1512, 1697, 1736, 1809; (Dārü'l-ḥadīs-i Edrine) 277, 278, 314, 485, 751, 784, 1383, 1391, 1727, 1746, 1887
Edrine Ḥalebiyyesi, bk. Ḥalebiyye Medresesi (Edrine'de)
Edrine Selīmiyyesi (=Sulṭān Selīm-i Cedīd Medresesi, Selīmiyye-i Edrine) 788, 808, 811, 850, 866, 869, 893, 904, 1117, 1125, 1130, 1161, 1177, 1337, 1347, 1360, 1403, 1451, 1466, 1577, 1618, 1690, 1749, 1771, 1786, 1787, 1807; (Edrine'de Sulṭān Selīm Ḫān M.) 761, 1374, 1493, 1512, 1601; (Sulṭān Selīm-i Cedīd M.) 1219; (Selīmiyye-i Edrine) 1347, 1504, 1887
Edrineḳapusı 293, 351, 375, 405, 452, 461, 493, 530, 579, 590, 637, 717, 748, 793, 822, 878, 915, 1010, 1065, 1095, 1225, 1302, 1314, 1338, 1341, 1421, 1444, 1481, 1493, 1566, 1768, 1835
Edrineḳapusı Medresesi 822, 1074, 1123, 1178, 1221, 1316, 1388, 1400, 1410, 1444, 1493, 1573, 1595, 1665, 1714, 1715, 1774, 1765, 1785, 1800, 1807, 1846; Krş. Mihrümāh Sulṭān Med (Edrineḳapusı'nda)
Edrineḳapusı Sulṭāniyyesi (Medrese) 937
Edrineli Zāhid-zāde 659
Efḍaliyye Medresesi 492, 532, 562, 744, 812
Efḍaliyye Medresesi (İstanbul'da) 926
Efḍal-zāde (Fātih Devri Ulemasından) 463
Efḍal-zāde Efendi (Müftī) 837
Efḍal-zāde Maḫdūmı 755
Efḍal-zāde Medresesi 286, 342, 508, 798, 825, 914, 938, 1112, 1303, 1305, 1317, 1374, 1447, 1615, 1618, 1657, 1772
Efḍal-zāde Medresesi (İstanbul'da) 281, 539, 571, 924
Eflaḳ 447, 1027, 1259, 1260, 1262, 1282, 1544, 1551, 1832
Efṣāḥ 281
Eglence, bk. Derviş Eglence
Egri 1081, 1102, 1212, 1240, 1262, 1270, 1274, 1283, 1285, 1288, 1289, 1290, 1396, 1445, 1446, 1465, 1474, 1555, 1556, 1561, 1832, 1855

Egridir 278, 381, 410, 1821
Egriḳapu 1536
Ehlī (İranlı Şāir) 1203
Ehlī Çelebi (Ṭayyib-zāde, Meḥemmed) 1102, 1203-1205, 1460
Ehlī Çelebi [Ṭayyib-zāde?] 1514
Ehlīce-zāde Efendi (Burūsalı) 1198, 1205
Ejderḫān Ḳal'ası 719
Ekber 288
Ekmel 572, 576, 742, 1179
Ekmel Efendi 505, 582, 739, 755
Ekmel Efendi (Muṣṭafā Beyānī Mürşidi) 1244
Ekmel Efendi (Rodos Müftīsi) 587, 720
Ekmel Efendi (Süleymān Efendi Ḫalīfesi) 415
Ekmel Efendi (Şeyḫ) 998
Ekmel Tekyesi 378, 1571
Ekmele'd-dīn (Ekmel Efendi) 742
Ekrād 344, 446, 693, 1047, 1272, 1298, 1552
el-A'lām fī Aḥvāli Beledi'llāhi'l-ḥarām 1179
el-Aylemü'z-zāḫir fī Aḥvāli'l-evā'il ve'l-Evāḫir 904, 1638
el-Baḥru'r-rā'iḳ fī Şerḥi Kenzi'd-daḳā'iḳ 319
Elbez-zāde 505, 514, 739, 896, 905
Elbistān 823, 1273, 1275
Elbürz 1397
Elfiyye Şerḥi İbn Muṣannif 1111
el-Ḥācc Ferhād Medresesi (Kefe'de) 310
el-Ḥācc İbrāhīm Medresesi (Aḳkirmān'da) 1603
Elḳāṣ 276, 297, 317, 448, 551, 694, 777, 1530
Elḳāṣ Mīrzā 311, 448, 559, 599
Emālī 633
Emālī-i İbn Ḥācib 1813
Emānī (Dīvān Kātiblerinden, Şā'ir) 1244
Emānī (Kātib, Ruscuḳlı) 1019
Emīn Kösesi 285, 286, 293, 307, 798, 833
Emīniyye Medresesi 1477, 1820, 1887
Emīniyye Medresesi (Edrine'de) 324, 524, 857, 1107, 1652
Emīn-zāde (Manṭıḳī Alī), bk. Alī Çelebi (Emīn-zāde, Manṭıḳī)
Emīn-zāde Efendi (Meḥemmed bin Ca'fer) 857
Emīr (Kütāhiyyeli) 1799
Emīr (Maġnisalı) 1847
Emīr Abdu'llāh Efendi 1845
Emīr Aḥmed Çelebi (Nesībī, Cızbız Emīr, Lārendeli, [Seyyid Nābī Efendi Birāderi]) 1436-1437, 1785
Emīr Alī (Ṣāḥib-tāc, Alī), bk. Emīr-i Ṣāḥib-tāc
Emīr Alī Efendi 1456, 1612, 1776, 1828
Emīr Alī Efendi (Adanalı, Kadı) 1206, 1294, 1332, 1352-1353, 1468, 1471
Emīr Alī Efendi (Naḳībü'l-eşrāf, Kadı) 623, 1316, 1329, 1381, 1486-1488, 1711; (Yeñişehr Kadısı) 1348
Emīr Alī-i Burūsavī (Ṭosyalı Naṣūḥ ḫalīfesi) 381
Emīr Alī-i Ḫˇābī, bk. Alī Efendi (Ḫˇābī, Emīr 'Alī-i Ḫˇābī, Burūsalı)
Emīr Buḫārī , bk. Emīr Sulṭan (Şemse'd-dīn Muḥammed bin Alī el-Ḥüseynī el-Buḫārī)
Emīr Buḫārī Cāmi'i, bk. Emīr Sulṭān Cāmi'-i Şerīfi
Emīr Buḫārī Tekyesi, bk. Emīr Sulṭān

Tekyesi
Emīr Buḫārī Türbesi, bk. Emīr Sulṭān Türbesi
Emīr Buḫārī Zāviyesi, bk. Emīr Sulṭān Zāviyesi
Emīr Efendi (Ankara Kadısı) 1490, 1506
Emīr Efendi (Anḳaralı, Naḳībü'l-eşrāf) 623, 1712; (Emīr-i Anḳaravī) 1888
Emīr Efendi (Eyyūbī) 1539
Emīr Efendi (Ḳāsımpaşalı, Ṣaçlı, Şeyḫ Oṯmān [ö.1003]) 385, 1238-1239
Emīr Efendi (Küçük Ayaṣofıyya Şeyḫi) 1867
Emīr Efendi (Ma'lūl), bk. Ma'lūl Emīr Efendi
Emīr Efendi (Ṣaçlı, Gīsūdār, [Muhyiddin Mehmed, ö.963], Müderris, Kadı; Alemşāh, Abdu'l-evvel, Yılancıḳ Abdu'l-ḳādir ve Abdu'l-vehhāb Çelebi Kardeşlerin Babası) 339, 362, 556, 620, 756, 776, 806; (İstanbul Kadısı) 265, 470, 480, 786, 840, 529, 592, 777, 786-7, 887, 890, 923; (Ḥaleb Kadısı) 346, 911; (Şām Kadısı) 347; (Ṣaḥn Müderrisi) 366, 592, 758, 886, 892; (Gegivize'de Muṣṭafā Paşa Med. Müderrisi) 776; (Alemşāh Çelebi Babası) 796; (Abdu'l-evvel Çelebi Babası) 801; (Yılancıḳ Abdu'l-ḳādir Basası) 928; (Abdu'l-vehhāb Çelebi Babası) 941
Emīr Efendi (Ṣaçlı, Ḳasımpaşalı, Şeyḫ Oṯmān), bk. Emīr Efendi (Ḳāsımpaşalı)
Emīr Efendi (Şeyḫ Alī) 931, 1226
Emīr Efendi (Vā'iẓ, Ḳurd Efendi Ḫalīfesi), bk. Abdu'l-kerīm Efendi (İştibī, Vā'iẓ Emīr)
Emīr Efendi Mezārı 392
Emīr Efendi Zāviyesi (Ḳāsımpaşa'da) 1642
Emīr Gīsūdār, bk. Emīr Efendi (Ṣaçlı, Gīsūdār)
Emīr Ḥasan bin Sinān (Emīr Ḥasan-ı Niksārī), bk. Emīr Ḥasan-ı Niksārī
Emīr Ḥasan Çelebi 293, 302, 478, 518, 563, 896, 1703, 1844
Emīr Ḥasan Çelebi (Burūsa'da Zeynīler Zāviyesi Şeyḫi Seyyid Alī Oğlu) 519, 523
Emīr Ḥasan Çelebi (Burūsa'da Zeynīler Zāviyesi Şeyḫi Seyyid Alī-zāde Aḥmed Çelebi Oğlu) 520
Emīr Ḥasan Çelebi (Burūsalı) 501, 593, 758, 1315
Emīr Ḥasan Çelebioġlı 1803
Emīr Ḥasan-ı Burūsavī, bk. Emīr Ḥasan Çelebi (Burūsalı)
Emīr Ḥasan-ı Niksārī (Emīr Ḥasan bin Sinān, Cenābī ve Su'ūdī Kardeşlerin Babası) 287, 330, 336, 356, 487, 501-502, 617, 759, 792, 797, 919; (Cenābī Efendi Babası) 904; (Seyyid, Cenābī-zāde Dedesi) 1335
Emīr Ḥasan-ı Rūmī 776
Emīr Meḥemmed Paşa (Başdefterdār) 959, 1053, 1054
Emīr Mūsā Medresesi 1442
Emīr Paşa (Naḫcivān Beglerbegisi) 1280
Emīr Paşa, bk. Emīr Meḥemmed Paşa (Başdefterdār)
Emīr Seyyid Külāl 373, 374, 376
Emīr Sulṭan (Şemse'd-dīn Muḥammed bin Alī el-Ḥüseynī el-Buḫārī) 291, 375, 380, 397, 591, 622, 846, 1609
Emīr Sulṭān Cāmi'i 1010, 1131

Emīr Sulṭān Evḳāfı 307, 592
Emīr Sulṭān Medresesi 874, 892, 1435, 1722
Emīr Sulṭān Medresesi (Burūsa'da) 330, 501, 747, 788, 804, 911, 1315, 1375, 1392, 1599, 1775
Emīr Sulṭān Semti 307
Emīr Sulṭān Tekyesi 294, 1230
Emīr Sulṭān Türbesi 741, 1247, 1377, 1611
Emīr Sulṭān Zāviyesi 283, 296, 351, 404, 530, 590, 878, 1010, 1011, 1030, 1032, 1623
Emīr Şa'bān (Seyyid) 622
Emīr Şāh Birāderi (Meḥemmed bin Seyyidī Çelebi, Ḥamīdli) 511, 523-524, 790, 803, 887
Emīr Şāh Efendi (Bolılı, Abdu'l-ġanī Efendi Babası) 874
Emīr Şāh Efendi (Meḥemmed bin Seyyidī Celebi Birāderi) 524
Emīrī (Naḳībü'l-eşrāf Seyyid Maḥmūd Efendi) 622
Emīr-i Anḳaravī, bk. Emīr Efendi (Anḳaralı)
Emīr-i Ṣāḥib-tāc (Alī Efendi, Emīr Alī) 1332, 1373-1374, 1383, 1801; (Emīr Alī) 1229, 1355
Emīrḳulı Mevlānā Şemse'd-dīn, bk. Şemse'd-dīn Efendi (Emīrḳulı)
Emre Ḫˇāce Medresesi (Defterdār Maḥmūd İḥyāsı) 1383, 1392, 1575, 1655, 1773, 1851; Krş. Maḥmūd Paşa Medresesi
Emrī (Şāir) 1182, 1389, 1723
Emrī Çelebi (Edrineli) 1017, 1183
Emru'llāh Çelebi (Ḫanceriyye Müderrisi) 1703
Emru'llāh Çelebi (Şeyḫ) 1570
Emru'llāh Çelebi (Vize Serāylı) 1317
Emru'llāh Efendi 841, 943, 1132, 1168, 1427, 1506, 1615
Emru'llāh Efendi (Āmid Kadısı) 903
Emru'llāh Efendi (Çatalca'da Alī Paşa Müderrisi) 1829
Emru'llāh Efendi (Edrine Dārü'l-ḥadīs Müderrisi) 851
Emru'llāh Efendi (Ḳınalı-zāde Alī Efendi Babası, Mīrī) 598
Emru'llāh Efendi (Kütāhiyyeli) 1435
Emru'llāh Efendi (Merdümiyye Müderrisi) 1581
Emru'llāh Efendi (Mīrī) 872
Emru'llāh Efendi (Şāh Sulṭān Müderrisi) 891
Emru'llāh Efendi (Ṭūṭī Laṭīf Müderrisi) 939
Emru'llāh Meḥemmed bin Seyrek Muḥyi'd-dīn el-Ḥüseynī (Seyrek-zāde) 1170
Emsile 633
Enbār Ḳāżī Medresesi (Edrine'de) 551
Enbārlı 702
Enbūb Ḳāżī (Burnaz İbrāhīm) 824
Engürüs 438, 439, 441, 448, 450, 457, 1055, 1075, 1166, 1201, 1213, 1247, 1261, 1262, 1270, 1271, 1272, 1350, 1431, 1485, 1493, 1514, 1519, 1544, 1545, 1547, 1555, 1556, 1756
Envārü'l-ḥalek 341
Enverī Dede (Şeyḫ) 428
Erdebīl 389, 694, 1492, 1551, 1558, 1572, 1640
Erdel 444, 1262, 1551, 1552
Ergeneköprisi 1675, 1835, 1861
Erzurum, bk. Arżırūm

Es'ad Çelebi 1774
Es'ad Efendi 1098, 1133, 1224, 1232, 1276, 1300, 1319, 1343, 1344, 1401, 1402, 1446, 1475, 1502, 1514, 1553, 1558, 1640, 1642, 1652, 1716, 1756, 1763, 1766, 1826, 1856, 1880
Es'ad Efendi (Ḫˇāce-zāde) 1228, 1289, 1290, 1558, 1572, 1704, 1880
Es'ad Efendi İbn el-Mevlā Sa'de'd-dīn (Es'ad Efendi Ḥażretleri), bk. Es'ad Efendi (Ḫˇāce-zāde)
Esediyye Medresesi 1714
Esediyye Medresesi (Burūsa'da) 1775
Eski Alī Paşa Cāmi'i 1354, ayrıca bk. Alī Paşa-yı Atīḳ Cāmi'i
Eski Alī Paşa Medresesi 768, 769, 899, 924, 1198, 1329, 1343, 1423, 1487, 1578, 1659, 1765, 1770, 1783; Ayrıca bk. Alī Paşa-yı Atīḳ Med.
Eski Cāmi' (Burūsa'da) 1003; krş. 317 (Cāmi'-i Atīḳ [Burūsa'da])
Eski Cāmi' Medresesi (Edrine'de), bk. Cāmi'-i Atīḳ Medresesi (Edrine'de)
Eski İbrāhīm Paşa Medresesi (İstanbul'da), bk. İbrāhīm Paşa-yı Atīḳ Med. (İstanbul'da)
Eski İbrāhīm Paşa Medresesi, bk. İbrāhīm Paşa-yı Atīḳ Med.
Eski Murād Paşa Medresesi, bk. Murād Paşa-yı Atīḳ Med.
Eski Muṣṭafā Paşa Medresesi, bk. Muṣṭafā Paşa-yı Atīḳ Med.
Eski Nişāncı Medresesi, bk. Nişāncı-i Atīḳ Medresesi
Eski Tūnus 1633
Eskiserāy 1190
Eskişehr 364
Eskizaġra 830, 1300
Eslem Ḫān (Keşmīr Pādişāhı) 1543
Esterġon 438, 448, 646, 1520, 1701
Esterġon Ḳal'ası 1519, 1555
Esviletü'l-ḥükm 1244
Eşbāh u Neẓā'ir 319, 1172, 1311, 1345
Eşbāh ü Neẓā'ir-i Fıḳhiyye 1504
Eşek Arusı (Tāce'd-dīn Efendi) 1355
Eşrefiyye Medresesi (Ḳāhire'de) 1110
Eşref-zāde Efendi (Ḥācī Bayram Mürīdi) 384
Etmekci-zāde 631
Etmekci-zāde (Defterdar), bk. Aḥmed Paşa (Etmekci-zāde)
Etmekci-zāde (Şeyḫ Muḥyi'd-dīn) 1517
Etmekci-zāde Aḥmed Paşa Medresesi 1585, 1645; (Etmekci-zāde Med) 1577, 1606, 1726, 1806
Etmekci-zāde Medresesi, bk. Etmekci-zāde Aḥmed Paşa Med
Etrāk 513, 572, 593, 670, 892, 1190, 1272, 1495, 1672, 1846
Evā'il ü Evāḫir 1244
Evrāniyye-i Elbistān Medresesi 751
Evrenos Beg Medresesi (Vardar Yenice-si'nde) 293
Evrenos Ġāzī Medresesi 1748
Evrenos Ġāzī Medresesi (Yeňice-i Vardar'da) 583; krş. Yeňice-i Vardar Medresesi
Evṣaṭ 288
Evżaḥu'l-mesālik ilā Ma'rifeti'l-büldān ve'l-Memālik 906
Eyyūb 300, 380, 533, 684, 733, 831, 891, 896, 897, 916, 1102, 1115, 1133, 1198, 1207, 1300, 1304, 1316, 1388, 1406, 1499, 1555, 1593, 1634, 1665, 1667, 1671,

1718, 1735, 1751, 1772, 1782, 1784, 1811, 1833
Eyyūb Alīsi (Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī Oğlu) 598, 1807
Eyyūb İskelesi 1501
Eyyūb Maḳābiri, bk. Ebī Eyyūb Maḳābiri
Eyyūb Medresesi 280, 347, 525, 748, 762, 833, 834, 860, 861, 1071, 1339, 1469, 1510, 1579, 1610, 1710, 1711, 1719, 1736, 1766, 1796, 1807, 1827, 1834, 1836, 1853, 1890; Ayrıca bk. Ebī Eyyūb Medresesi
Eyyühüm-zāde Efendi 368
Eyyühüm-zāde Paşa Çelebi 558
Ezelī-zāde Efendi 380, 427, 860, 1009, 1540, 1870
Ezher Cāmi'i 838, 1863
Ezheriyye (el-Ezher Medresesi) 1087

F

Fā'iżī Çelebi 1344, 1488
Fā'iżī Çelebi (Ḳāf-zāde) 1443, 1554, 1585
Fā'iżī Efendi 1429, 1645
Faḫre'd-dīn Efendi (İsrāfīl-zāde) 366, 526
Faḫre'd-dīn Semādīsī 1087
Faḫr-ı Rāzī 876
Faḫrī Çelebi 327
Fāl-nāme 1221
Fārisī 311, 316, 336, 358, 464, 553, 605, 653, 797, 815, 874, 962, 1032, 1057, 1082, 1095, 1116, 1150, 1168, 1213, 1214, 1293, 1367, 1402, 1508, 1648
Fārisī (Sultan II. Osman) 1640
Fārisī Luġat 404
Fārisiyye 299, 610, 656
Fārs 611
Fās 449, 1056
Fāṭıma Ḫānım Medresesi, bk. Fāṭıma Sulṭān Med.
Fāṭıma Sulṭān (II. Selim Kızı, Siyāvuş Paşa Ḥalīlesi) 730, 1066, 1622
Fāṭıma Sulṭān (Kerīme-i Pādişāh) 1055
Fāṭıma Sulṭān Medresesi (Ma'dūme) 1507, 1674, 1699
Fāṭıma Sulṭān Medresesi 730, 1066, 1622, 1804; (Fāṭıma Ḫānım Med.) 1713, 1738, 1890; Ayrıca bk. Siyāvuş Paşa Sulṭānı
Fāṭıma Sulṭān Medresesi (İstanbul'da) 827, 1220
Fāṭıma-i Zehrā 1023
Fātiḥ Cāmi'i, bk. Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī
Fātiḥ Medresesi, bk. Ṣaḥn, Ṣaḥn-ı Semāniye
Fātiḥ Sulṭān Meḥemmed, bk. Meḥemmed II
Fātiḥiyye (Salṭanat-ı / Devlet-i) 279, 414, 424, 491, 525, 591, 1010, 1129
Fāżıl Alī 1331
Fāżıl Alī Beg, bk. Alī Beg Efendi (İznīḳī)
Fāżıl Emīr (Küçük Emīr, Şeyḫ, Sireli) 1001-1002
Fāżıl-ı Ġazzī (Diyār-ı Arab Ulemāsından) 1864
Fāżıl-ı Ṭablāvī 1355
Fażla'llāh Çelebi (Fażlī), bk. Fażlī Çelebi
Fażla'llāh Efendi (Birgili-zāde), bk. Birgili-zāde (Fażla'llāh)
Fażla'llāh Efendi (Rıdvan Efendi Sahibi)

1477
Fażlī Çelebi (Fażla'llāh Efendi) 1746-1747
Fażlī Efendi 1764
Fedāyī 1142
Fehmī Çelebi 932, 1160, 1601, 1848
Fehmī Çelebi (Ḳınalı-zāde, Meḥemmed) 960, 1091-1094
Fehmī Efendi 1093, 1305, 1374
Fehmī Efendi (Sahn Müderrisi) 1583
Fehmī Efendi (Yeňi Alī Paşa Müderrisi) 1601
Fekīrüḥakīr (Abdu'l-ḥalīm-zāde Abdu'r-raḥmān) 1824
Fenār 908, 939, 1124, 1861
Fenārī 327; Krş. 591 (Mollā Fenārī)
Fenārī (Ailesi) 1133
Fenārī (Muḥyi'd-dīn), bk. Muḥyi'd-dīn el-Fenārī
Fenārī Şāh Meḥemmed, bk. Şāh Meḥemmed el-Fenārī, Meḥemmed Şāh Efendi (Fenārī)
Fenārī-zāde 1837, Krş. Şāh Çelebi (Fenārī-zāde)
Fenārī-zāde (Rodoscuk Kadısı) 1582, Krş. Şāh Çelebi (Fenārī-zāde)
Fenārī-zāde Bāḳī, bk. Abdu'l-bāḳī Çelebi (Fenārī-zāde)
Fenārī-zāde Ebu'l-ḳāsım, 322
Fenārī-zāde Ḥasan, bk. Ḥasan Çelebi el-Fenārī
Fenārī-zāde Ma'tūh Çelebi, bk. Ma'tūh Çelebi (Fenārī-zāde)
Fenārī-zāde Maḥmūd, bk. Maḥmūd Çelebi (Fenārī-zāde)
Fenārī-zāde Pīrī Çelebi, bk. Pīrī Çelebi (Fenārī-zāde)
Fenārī-zāde Şāh Çelebi, bk. Şāh Çelebi (Fenārī-zāde)
Fenārī-zāde Şems Çelebi (Muḥyi'd-din el-Fenārī Oğlu) 322
Fenārī-zāde Şeyḫī Efendi, bk. Şeyḫī Efendi (Fenārī-zāde)
Fenārī-zāde Yūsuf, bk. Yūsuf Çelebi el-Fenārī
Ferā'iż 527, 1787
Ferā'iż-i Muḥsin-i Ḳayṣerī 1389
Ferā'iż-i Seyyidīn 276, 341
Feraḥşād Beg (Şarḳ Ümerāsından) 444
Fere (Bir Kaza) 1756
Ferenduş (Nemçe Ḳıralı) 443, 448
Ferhād Aġa (Deli) 1276, 1277, 1278
Ferhād Aġa (Mīr-āḫūr) 461, 714, 1040, 1044, 1065
Ferhād Aġa (Yeňiçeri Aġası) 667, 1040, 1044
Ferhād Medresesi (el-Ḥācc, Kefe'de) 310
Ferhād Paşa 551, 615, 667, 1160, 1260, 1261, 1832
Ferhād Paşa (Deli) 1546
Ferhād Paşa (Mīr-i Mīrān) 1044
Ferhād Paşa (Sadrazam) 1047, 1048, 1049, 1051, 1052, 1053, 1054, 1056, 1065, 1066, 1093, 1143, 1258, 1260, 1282-1283, 1284, 1339, 1468
Ferhād Paşa (Serdār) 440, 1044
Ferhād Paşa (Vezīr) 615, 737, 1032, 1044
Ferhād Paşa (Vezīr-i Sālis) 473, 717, 732
Ferhād Paşa (Vezīr-i Sālis, Maktûl) 471
Ferhād Paşa (Vezīr-i Sānī) 960
Ferhād Paşa Ḫˇācesi Ḳoca Kerīm, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Ferhād Paşa Ḫˇācesi Abdu'l-kerīm Çelebi, Ḳoca Kerīm)

Ferhād Paşa Medresesi (Ma'dūme) 1847
Ferhād Paşa Medresesi 1468
Ferhād Paşa Şeyḫi (Meḥemmed Dede) 667
Ferhādiyye Medresesi (Burūsa'da) 520, 534, 549, 625, 770, 797, 874, 1858
Ferīdūn Beg (Nişāncı, Tevḳī'ī) 476, 733-734, 789, 957-958, 1064, 1069-1070
Ferīdūn Beg Türbesi (Eyyūb'de) 958
Ferīdūn Efendi (Şāhḳulı Medresesi Müderrisi) 1660
Ferruḫ Efendi 541
Ferruḫ Ketḫudā Medresesi (İstanbul'da) 842
Ferruḫ Ketḫudā Zāviyesi (Balaṭ'da) 1005, 1009, 1538
Ferruḫ-nāme 1072
Ferruḫ-zāde 1727
Ferruḫ-zāde (Muṣṭafā) 1652
Fetāvā-yı Ḥāmidiyye 766
Fetāvā-yı Ḳāżī Ḫān 1402, 1661
Fetḥiyye Medresesi, bk. Fetḥiyye-i Meḥemmed Paşa Med; krş. Sinān Paşa Med. (Fetḥiyye'de)
Fetḥiyye Zāviyesi 1013
Fetḥiyye-i Meḥemmed Paşa Medresesi [=Fetḥiyye Med.] 1080, 1337, 1371, 1458, 1519, 1589, 1771, 1852; (Fetḥiyye'de Meḥemmed Paşa Med.) 1328; (Fetḥiyye Med.) 1199, 1384, 1479, 1791, 1821; (Meḥemmed Paşa Med.) 859, 878, 917, 1075, 1845
Fetḥu'l-ḳadīr 837
Fetḥu'llāh Çelebi (Acemī) 311
Fetḥu'llāh Efendi (Fetḥu'llāh-ı Acemī) 311
Fetḥu'llāh Efendi (Şāmlı, Şeyḫ) 404
Fetḥü'l-emri'l-muġlaḳ fī Mes'eleti'l-mechūli'l-muṭlaḳ 267
Fetiḥ Girāy (Ḳırım Ḫānı) 1265, 1270, 1396
Fevā'id-i Zeyniyye 319
Fevrī Efendi 572, 624, 851, 897, 898, 925, 1080, 1117, 1422, 1515
Fevrī Efendi (Aḥmed bin Abdu'llāh) 550, 551
Fevrī Mu'īdi 1305
Feyyūm (Bir Kaza) 1073
Feyżī (Ḳāf-zāde Feyzu'llāh Efendi), bk. Feyżu'llāh Efendi (Ḳāf-zāde)
Feyżī (Ḳınalı-zāde Ḥüseyn Çelebi) 1092
Feyżī Efendi (Kefevī, Şeyḫ) 1540
Feyżī Efendi (Ṭursun-zāde) 1388
Feyżu'llāh Efendi (Ḳāf-zāde) 370, 1133, 1291, 1344, 1400, 1402, 1403, 1451, 1478, 1608, 1645, 1706, 1848
Feyżu'llāh Efendi (Rumeli Kazaskeri) 1558, 1559
Feżā'il-i Cihād 1515
Fıḳh-ı Ekber 1371
Fındıḳlı İskelesi 519
Fikrī Efendi (Mü'eẕẕin-zāde) 1331, 1820, 1821
Filibe 282, 592, 616, 702, 964, 998, 1124, 1304, 1372, 1393, 1485, 1489, 1531, 1574, 1664, 1667, 1670, 1765, 1796, 1832, 1852
Filibe Ḳāżīsi (Şeyḫī Efendi), bk. Şeyḫī Efendi (Filibe Ḳāżīsi)
Filorine 858
Firāḳī-i Vā'iz 288
Firecik 416
Fireng 446, 457, 691, 783, 905, 1286,

1349, 1360, 1362, 1552, 1637
Firengistān 1055, 1264
Firişteoġlı Medresesi (Sire'de) 1367; Ayrıca bk. 550 (İbn Melek Med.)
Fīrūz Aġa Medresesi 963
Fīrūz Aġa Mescidi (Atmeydānı'nda) 1680
Fīrūz Ketḫudā (Sadrazam Aḥmed Paşa Ketḫudāsı) 1379
Fīrūz Ketḫudā-zāde 1797
Fuṣūl-i İmādī 644
Fużayl Efendi 285, 316, 327, 487, 525, 537, 759, 765, 770, 780, 796, 798, 800, 1218, 1331, 1359
Fużayl Efendi (İbn Şeyḫü'l-İslām) 832
Fużayl Efendi Alīsi (Fāżıl Alī Efendi) 1331
Fużayl el-Cemālī 1307, 1426
Füṣūṣ 697, 1517
Füzūnī (Şāir) 1291

G

Gaferiyat 1216, 1340, 1511, 1664, 1785, 1791
Ġalaṭa 282, 320, 363, 533, 887, 891, 897, 950, 1074, 1115, 1131, 1161, 1169, 1198, 1227, 1291, 1305, 1359, 1377, 1401, 1404, 1405, 1445, 1446, 1478, 1579, 1583, 1606, 1607, 1644, 1659, 1693, 1717, 1720, 1731, 1732, 1768, 1779, 1784, 1822, 1849, 1853, 1869, 1884, 1891
Ġanī Çelebi, bk. Abdu'l-ġanī Efendi
Ġanī Efendi, bk. Abdu'l-ġanī Efendi
Ġānim (Mollā Ġānim-i Baġdādī) 1603
Ġanī-zāde Efendi, bk. Abdu'l-ġanī-zāde Efendi
Ġarbiyye (Mısır'da Mahalle) 873, 1596
Ġarse'd-dīn Aḥmed Efendi (Şihābü'd-dīn, Şeyḫ) 418
Ġarse'd-dīn Çelebi (Re'īsü'l-eṭıbbā) 738
Ġarse'd-dīn el-Ḥalebī (Şeyḫ) 346
Ġarse'd-dīn-zāde (Re'īsü'l-eṭıbbā) 722
Ġaşber (Boġdan voyvodası) 1636
Ġavrī (Sulṭān) 419
Ġazālī 1464
Ġazālī (Deli Birāder) 515
Ġazālī-zāde (Abdu'llāh bin Abdu'l-ḳādir) 532-533, 1332
Ġazālī-zāde (Abdu'l-muʿṭī, Ġazālī-zāde Abdu'llāh Oğlu) 533
Ġazālī-zāde (Meḥemmed Efendi, Seyyid) 1316, 1330, 1332, 1353, 1387, 1466, 1498
Ġażanfer (Şeyḫ Ġażanfer Dede) 431, 432
Ġażanfer Aġa (Ḳapu Aġası) 1085, 1277, 1461
Ġażanfer Aġa Medresesi 1385, 1386, 1388, 1355, 1422, 1461, 1576, 1582, 1614, 1697, 1710, 1730, 1740, 1764, 1772, 1795, 1822, 1826
Ġażanfer Dede (Şeyḫ) 431
Ġażanfer Efendi (Vizeli Alā'e'd-dīn Ḫalīfesi) 385, 1238
Ġāzāt 1504
Ġāzī Girāy Ḫān 1265, 1270, 1271, 1396, 1603
Ġāzī Ḫudāvendigār, bk. Murad I
Ġazze 1110, 1284
Gebze, bk. Gegivize
Gedik Aḥmed Paşa Medresesi (Ḳaraḥiṣār'da) 358, 540
Gedüs 925

Gegivize 471, 472, 501, 641, 1679
Gegivize Medresesi, bk. Muṣṭafā Paşa Medresesi (Gegivize'de)
Gelibolı 295, 757, 766, 828, 949, 1108, 1127, 1159, 1172, 1203, 1275, 1278, 1297, 1300, 1302, 1341, 1368, 1404, 1420, 1470, 1472, 1527, 1531, 1571, 1583, 1608, 1611, 1613, 1614, 1672, 1797, 1805, 1806, 1841, 1844, 1849, 1870
Gemlik 1472, 1502, 1620, 1750
Gence 1048, 1049, 1192, 1206, 1260, 1294, 1574
Genc-nāme-i Dārā 634
Gerede 1105
Germiyān 536, 687, 1075, 1077, 1468
Germiyānoġlı Medresesi (Kütāhiyye'de) 765, 912, 915, 1206, 1217
Gevher Ḫān Sulṭān (II. Selim Kızı, Cerrāḥ Meḥemmed Paşa Halīlesi) 730, 939
Gevher Ḫān Sulṭān Medresesi (=Cerrāḥ Paşa Sulṭānı Med.) 939, 1210, 1293, 1329, 1410, 1509, 1618, 1645, 1711, 1829, 1891; (Cerrāḥ Paşa Sulṭānī) 1579, 1580, 1809
Gevher Melek Şāh Sulṭān 1231
Geyikci Baba (Teẕkireci Abdu'l-laṭīf) 1737
Gezencik 676
Ġınāyī Efendi, bk. Abdu'l-ġanī Efendi (Ġınāyī, Maġnisalı)
Ġırbalcı 685
Ġıyāsiyye Medresesi (Ḳayṣerī'de) 886
Gīlān 405, 446, 677, 1214, 1273, 1296, 1507
Gīsūdār, bk. Ṣaçlı
Gori 963, 1045
Gökmeydānı 708
Gölbaşı 1250
Gölvar (Kalesi) 444
Gördüs 1241
Ġubārī (Şeyḫ Abdu'r-raḥman) 662-664
Ġubārī Efendi (Naḳībü'l-eşrāf, Seyyid Ḳāsım Efendi) 623, 1447, 1487, 1645, 1711-1712, 1716, 1782, 1823, 1827
Ġūl Çelebi 1774, 1846
Ġūl Çelebi (İbrāhīm Efendi Oġlı) 1692
Gül Cāmi'i (Dāḫil-i Sūrda) 678
Gül-i Ṣad-berg 1389
Gülistān 953, 1221, 1367
Gülşenī 373, 378, 681, 1518
Gülşenī (Şeyḫ İbrāhīm) 388, 389, 668
Gülşen-i Envār 1019
Gülşenī-zāde Seyyid Ḫayālī, bk. Aḥmed Ḫayālī (Gülşenī-zāde)
Gülüvār 1055
Gümişayaḳ 1330, 1387, 1413, 1602, 1674
Gümişayaḳ (Alī Efendi) 1353
Gümişayaḳ Efendi 1330, 1420, 1453
Gümrük 1641
Gümülcine 740, 1072, 1477, 1745, 1757, 1806, 1812
Günṭoġmış bin Oġuz Ata 389
Gürci Paşa, bk. Meḥemmed Paşa (Gürci)
Gürcistān 449, 1045, 1049
Gürz Seyyidī 652, 1006
Gürz Seyyidī (II. Bāyezīd Devri Müftülerinden) 837
Gürz Seyyidī Efendi 550, 775, 889
Gürz Seyyidī-zāde 341, 486, 623, 751, 756, 781, 821

Güzelce Sinānoġlı (Aḥmed) 890, 898-899, 1225, [1338]
Güzelce Sinānoġlı (Alī Çelebi) 1338; krş.
Güzelcebāġçe 321
Güzelḥiṣār 661, 848, 1350
Güzelḥiṣār Medresesi 616

H

Ḫˇābī (Emīr Alī) 1456
Ḫˇāce Birāderi (Meḥemmed Efendi) 755, 763, 1125
Ḫˇāce Çelebi, bk. Ebu's-su'ūd Efendi
Ḫˇāce Efendi Pīrīsi, bk. Pīrī Efendi (Ḫˇāce Pīrīsi)
Ḫˇāce Efendi, bk. Sa'de'd-dīn Efendi (Ḫˇāce)
Ḫˇāce Fesād Efendi, bk. Ömer Çelebi (Ḫˇāce Fesād)
Ḫˇāce Fesād Müsveddesi, bk. Ḥüsām Efendi (Ḫˇāce Fesād Müsveddesi)
Ḫˇāce Ḥāfıẓ 1676
Ḫˇāce Ḫayre'd-dīn Medresesi 506, 514, 525, 763, 832, 905
Ḫˇāce Ḫayre'd-dīn Medresesi (İstanbul'da) 274, 758
Ḫˇāce Ḫayre'd-dīn Medresesi (Unḳapanı'nda) 1160, 1302, 1483
Ḫˇāce Ḫusrev (Bezzāsistān Ketḫudāsı) 1533
Ḫˇāce Ḫusrev Tekyesi, bk. Bāzirgān Tekyesi
Ḫˇāce Ḳayını 307, 356, 501, 740
Ḫˇāce Ḳayını (Meḥemmed bin Maḥmūd) 286
Ḫˇāce Kemāl (Malġaralı Tüccār) 392
Ḫˇāce Mīrcān (Mīrcān-zāde Abdullāh Babası) 534
Ḫˇāce Naṣre'd-dīn, bk. Naṣre'd-dīn Ḫoca
Ḫˇāce Pīrīsi, bk. Pīrī Efendi (Ḫˇāce Pīrīsi)
Ḫˇāce Selaḥa'd-dīn (Ubeyd Ḫān Vezīri) 399
Ḫˇāce Ṣıbġatu'llāh (Naḳş-bendiyye Şeyhi) 1543
Ḫˇāce Ṣa'bān (Sürūrī Çelebi Babası) 295
Ḫˇāce Ubeydu'llāh-ı Semerḳandī Zāviyesi (Semerḳand'da) 291
Ḫˇācegī-zāde (Muṣṭafā bin Meḥemmed, İblīs-zāde) 620, 625, 821, 861, 915-916, 925, 1307
Ḫˇācegī-zāde Dāmādı (Alī Çelebi), bk. Alī Çelebi (Kilisli)
Ḫˇācegī-zāde Dāmādı (Ḳaragülmez Meḥemmed Efendi) 1466; bk. Ḳaragülmez
Ḫˇāce-i Cihān 1654
Ḫˇāce-zāde (Meḥemmed) 1473
Ḫˇāce-zāde (Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā) 836
Ḫˇāce-zāde (Yaḥyā) 1362
Ḫˇāce-zāde Abdu'l-'azīz Efendi, bk. Abdu'l-'azīz Efendi (Ḫˇāce-zāde)
Ḫˇāce-zāde Efendi 295, 982, 1091, 1451, 1476, 1736, 1737, 1789
Ḫˇācū 601, 853
Ḫˇācū-yı Kirmānī 1476
Ḫˇārezm 399
Ḫabbāziyye Medresesi 1737, 1764
Ḫabeş 840, 1556
Ḥabīb (Mollā), bk. Ḥabīb Efendi (Bāḳī Efendi Mülāzımı)
Ḥabīb Efendi (Bāḳī Efendi Mülāzımı, Mollā, ö.1030) 1488, 1614, 1621-

1622, 1737, 1782
Ḥabīb Efendi (Fenār'da Şeyḫ) 1345
Ḥabīb Efendi (Ḳara, ö.1031) 1384, 1378, 1468, 1575, 1588, 1605, 1620-1621, 1747, 1802
Ḥabīb Efendi (Ḳaramanī, Şeyh) 378, 380, 408, 774
Ḥabīb-i Acemī 376, 377
Ḥabīb-i Ḳaramanī, bk. Ḥabīb Efendi (Ḳaramanī, Şeyh)
Ḥabīb-i Neccār 1621
Ḥabīb-i Siyāh, bk. Ḥabīb Efendi (Ḳara)
Hābīl Efendi 1490, 1506, 1652
Hābīl Efendi (Mevlā) 1622
Ḥaccāc-ı Ẓālim 1433
Ḥācce Ḫātūn Medresesi 1400, 1610, 1811
Ḥācce Ḫātūn Medresesi (İstanbul'da) 281, 532, 743, 808
Ḥācı Bektaşoġlı Ḳalender (Celālī) 443
Ḥācī Alī Beg (Ḥüsām-ı Anḳaravī Ḫalīfesi, İdrīs Laḳaplı) 385
Ḥācī Alī Beg (Şeyḫ Alī) 1531
Ḥācī Baba (Zekasıyla Meşhur Bir Şahıs) 1587
Ḥācī Bayram 382, 383, 384, 385, 973
Ḥācī Bayram-ı Anḳaravī, bk. Ḥācī Bayram
Ḥācī Bektaş (Velī) 660
Ḥācī Çelebi (Samsūnī-zāde) 824, 845, 929, 941
Ḥācī Efendi (Efḍaliyye Müderrisi) 532
Ḥācī Efendi (Etmekci-zāde Müderrisi) 1606
Ḥācī Efendi (Ḳasṭamonılı) 381
Ḥācī Efendi (Kudüs Kadısı) 1077
Ḥācī Efendi (Ḳulaḳ Ḥācī) 1806
Ḥācī Efendi (Medīne Kadısı) 1133
Ḥācī Efendi (Mü'eyyed-zāde eş-Şeyḫ Abdu'r-raḥīm Efendi, Muḥyi'd-dīn-i İskilībī Ḫalīfesi, Bayramiyye Şeyḫi), 383, 941, 969, 982-991, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 1126
Ḥācī Efendi (Ṣaḥn Müderrisi) 1198
Ḥācī Efendi (Samsūnī-zāde) 582, 739, 771, 864, 913, 1090, 1718
Ḥācī Efendi Zāviyesi 350, 1861
Ḥācī Ḥasan Medresesi 523, 1212
Ḥācī Ḥasan-zāde (Dābbe Çelebi) 300, 617
Ḥācī Ḥasan-zāde (Meḥemmed bin Ḫıżr Şāh bin Meḥemmed, Ḳāżi'l-Ḥarameyn) 270, 316, 606-608, 620, 741, 750, 761, 780, 868
Ḥācī Ḥasan-zāde Medresesi 280, 282, 522, 558, 562, 567, 576, 606, 756, 762, 780, 1075, 1385, 1449, 1458, 1508, 1569, 1625, 1750
Ḥācī Ḥasan-zāde Medresesi (İstanbul'da) 264, 270, 536
Ḥācī Ḳadın Medresesi (İstanbul'da) 788
Ḥācī Meḥemmed (Ḫusrev Ketḫudā Mütevellīsi) 1835
Ḥācī Meḥemmed (Ṭabīb, Hevāncı Alī Babası) 1354
Ḥācī Meḥemmed-zāde 1508, 1595, 1725, 1736, 1782, 1785, 1796, 1809, 1829, 1837
Ḥācī Murād (Ṭursun Efendi Babası) 278
Ḥācī Nefes (Nefes-zāde Muṣṭafā Babası) 1229
Ḥācī Sinān Medresesi (Bayındır'da) 1367
Ḥadā'iḳu'l-ḥaḳā'iḳ fī Tekmileti'ş-şaḳā'iḳ

260
Ḫadım Ḥasan Paşa Medresesi [İstanbul'da] 1285, 1588, 1620, 1625, 1666, 1672, 1797, 1806, 1807; (Ḥasan Paşa M.) 1605
Hādī (Mama-zāde Aḥmed Çelebi) 1723
Ḫadīce Sulṭān (Osmān Şāh Vālidesi, Ḳızılmusluḳ Medresesi Bāniyesi), bk. 762, 804
Ḫadīce Sulṭān Medresesi, bk. Ḳızılmuṣluḳ (Ḫadīce Sulṭān) Medresesi
Ḫadīce-i Kübrā 785, 1790
Hādī-i Baġdādī 1178
Ḥāfıẓ (Şirāzī) 1814
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa Medresesi 1674; (Ḥāfıẓ Paşa Med) 1711, 1782; (Ḥāfıẓiyye Med) 1809, 1889
Ḥāfıẓ Paşa (Kaimmakam) 1273
Ḥāfıẓ Paşa (Kaptanıderya) 1557
Ḥāfıẓ Paşa Medresesi, bk. Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa Med
Ḥāfıẓ Paşa, bk. Aḥmed Paşa (Ḥāfıẓ)
Ḥāfıẓ-ı Acem 285, 624, 772, 776, 964
Ḥāfız-ı Acem (Sahn Müderrislerinden) 421
Ḥāfız-ı Şirāzī Dīvānı 653
Ḥāfıẓ-ı Taşkendī 710
Ḥāfıẓiyye Medresesi, bk. Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa Med
Ḥāfıẓ-zāde Efendi, bk. Ebu'l-ma'ālī Efendi (Ḥāfıẓ-zāde)
Ḥafṣa Ḫātūn Medresesi (Aydın Yeni-şehr'inde) 1437
Ḫāḳānī 1550
Ḫāḳāniyye Medresesi 1226, 1736, 1891
Ḫāḳāniyye Medresesi (Vefā'da) 1834
Ḫāḳāniyye-i Vefā (Medrese) 1208, 1229, 1343, 1351, 1461, 1563, 1579, 1583, 1659, 1666, 1710, 1719, 1743, 1787, 1800, 1811, 1836, 1848
Ḫākī Efendi (Dervīş Ḫākī) 1542
Ḥakīm Çelebi (Meḥemmed bin Seyyidī Aḥmed, Naḳş-bendiyye Şeyḫi) 656-658, 667, 686, 974, 999, 1030, 1032
Ḥakīm Çelebi Tekyesi/Zāviyesi 657, 1008, 1528, 1856
Ḥakīm Īsā (Ḥakīm Çelebi Dünürü) 657
Ḥakīmī (Meḥemmed bin Süleyman el-Gīlānī) 1508
Ḥakīmī (Osmān Paşa Müderrisi) 1848
Ḥakīmī (Ṭrablus-ı Şām Kadısı) 1588
Ḥakīmī Efendi 1394, 1415, 1590, 1615, 1616, 1703, 1786
Ḥakīmī Efendi (Ḳayṣeriyye Kadısı) 1313
Ḥakīm-zāde (Kadı, Kestel Medresesi Banisi) 362
Ḥaleb 264, 275, 293, 317, 327, 335, 340, 341, 347, 366, 400, 446, 449, 472, 487, 514, 542, 557, 559, 578, 610, 614, 624, 653, 694, 733, 734, 739, 750, 774, 784, 827, 828, 829, 831, 833, 861, 888, 911, 933, 941, 959, 1047, 1069, 1081, 1175, 1198, 1209, 1231, 1270, 1274, 1284, 1299, 1305, 1339, 1349, 1352, 1401, 1419, 1460, 1467, 1503, 1504, 1547, 1551, 1556, 1557, 1592, 1593, 1607, 1636, 1641, 1665, 1719, 1728, 1741, 1787, 1792, 1808, 1822, 1827, 1837, 1843, 1864, 1879, 1890
Ḥaleb Cāmi'-i Kebīri 341

Ḥaleb-i Şehbā 287, 307, 336, 340, 346, 356, 357, 418, 492, 501, 505, 525, 559, 617, 625, 740, 776, 798, 807, 808, 846, 860, 878, 904, 916, 920, 934, 959, 1125, 1133, 1224, 1300, 1333, 1347, 1399, 1403, 1465, 1547, 1568, 1592, 1623, 1728, 1749, 1751, 1768, 1799, 1835, 1839
Ḥalebiyye Medresesi 573, 1110, 1627, 1652, 1712, 1727, 1820
Ḥalebiyye Medresesi (Edrine'de) 286, 314, 367, 516, 525, 558, 572, 590, 740, 824, 833, 846, 881, 890, 899, 914, 940, 1130, 1332, 1466, 1596, 1844; (Edrine Ḥalebiyyesi) 918
Ḥalebü'ş-şehbā, bk. Ḥaleb-i Şehbā
Ḥāletī Efendi (Azmī-zāde) 415, 813, 1093, 1734, 1817, 1818, 1810, 1812; ayrıca bk. Azmī-zāde Efendi
Ḫalīc-i Ḳosṭanṭıniyye 296, 356, 394, 587, 1014, 1238, 1308, 1738
Ḫalīl (Manav) 1457, 1468, 1577, 1736, 1797, 1821
Ḫalīl (Mollā, Rumeli Kazaskeri) 652
Ḫalīl Aġa (Yeniçeri Aġası) 1562
Ḫalīl Beg (Īsā Paşa-zāde) 798
Ḫalīl bin Alī (Sireli Şeyḫ Ḫalīl) 662
Ḫalīl bin Īsā Paşa (Ḫalīl Beg el-Cenderī) 509
Ḫalīl Efendi (Burūsa Ḳapluca Müderrisi) 1578
Ḫalīl Efendi (Dizdār-zāde Ḫalīfesi) 1677
Ḫalīl Efendi (Ḳara) 1379, 1611, 1739, 1842, 1844
Ḫalīl Efendi (Manav Ḫalīl), bk. Ḫalīl (Manav)
Ḫalīl Paşa 1260
Ḫalīl Paşa (Cenderī İbrāhīm Paşa Oğlu) 510
Ḫalīl Paşa (Kaimmakam) 1275, 1500
Ḫalīl Paşa (Kaptanıderya) 1259, 1261, 1270, 1271, 1273, 1275, 1557, 1561, 1637, 1638, 1641, 1878
Ḫalīl Paşa (Sadrazam) 1508, 1551, 1557, 1572, 1636, 1640, 1641, 1686, 1877, 1878, 1879
Ḫalīl Paşa (Vezīr) 1055
Ḥalīmī (Aḫī-zāde Abdu'l-ḥalīm Efendi) 1311
Ḥalīmī (Yumurta Vāizi Muṣṭafā), bk. Muṣṭafā Efendi (Yumurta Vā'iẓi)
Ḥalḳadona, bk. Ḳāżīköyi
Ḥalḳalı Medrese 829
Ḫalḳalı Medrese (Aḳşehr'de) 359
Ḥalḳu'l-vād 711, 722, 1038, 1284
Ḫalvetiyye 266, 371, 373, 377, 391, 393, 400, 413, 418, 430, 490, 661, 662, 667, 674, 676, 681, 689, 696, 726, 774, 836, 965, 997, 998, 1008, 1009, 1014, 1028, 1030, 1240, 1246, 1252, 1516, 1523, 1527, 1533, 1535, 1540, 1571
Ḥamā 344, 853, 1105
Hāmānoġlı (Yahudi Tabib) 671
Ḥamdī Efendi (Ḳāsımpaşalı Emīr Ḫalīfesi) 385
Ḥamīd 349, 512, 513, 523, 803, 931, 1079, 1158, 1209, 1248, 1356, 1368, 1454, 1464, 1468, 1536, 1570, 1596, 1628, 1669, 1697, 1712, 1740, 1747, 1821, 1890
Ḥāmid bin Meḥemmed bin Dervez (Şeyḫü'l-İslām Ḥāmid Efendi) 764
Ḥāmid Çelebi (Āzerī Çelebi Ḳarīni)

853
Ḥāmid Efendi 276, 280, 293, 330, 347, 480, 492, 502, 508, 510, 963, 1124
Ḥāmid Efendi (Çivi-zāde Dāmādı) 758
Ḥāmid Efendi (İstanbul Kadısı) 332, 470
Ḥāmid Efendi (Maḫdūm-ı Ṭaşköprī-zāde) 1105; Krş. 270
Ḥāmid Efendi (Mıṣr'dan Mütekaid) 480
Ḥāmid Efendi (Rumeli Kazaskeri) 279, 469, 473, 534, 549, 550, 625, 643, 731, 740, 748, 770, 773, 785, 797, 798, 803, 833, 834, 859, 908, 925, 934, 1078, 1109, 1123, 1124, 1135, 1175, 1193, 1197, 1347
Ḥāmid Efendi (Şeh-zāde Medresesi Müderrisi) 759
Ḥāmid Efendi (Şeyhülislam) 486, 723, 799, 1066
Ḥamīdü'd-dīn-i Aḳserāyī 382
Ḫamīs fī Aḥvāli Nefsi Nefīs 821
Ḥammāmiyye Medresesi, bk. Ḳāżī Ḥüsām Medresesi
Ḫamriyye-i İbn Fārıż 797
Ḥamza (Alā'e'd-dīn-i Rūmī Ḫalīfesi, Şeyḫ) 380
Ḥamza (Ḥüsām-ı Anḳaravī Ḫalīfesi) 385
Ḥamza (Maḳtūl Ḥamza, Şeyḫ) 396, 849, 1238
Ḥamza (Şer'an Maktul, Şeyḫ) 1564
Ḥamza Baba (Bir Meczūb-ı İlāhī) 1611
Ḥamza Beg (Nişāncı) 476, 734, 958, 959, 1040, 1070
Ḥamza Beg Medresesi (Burūsa'da) 277, 280, 516, 571, 599, 933, 1197, 1299, 1747
Ḥamza Beg Zāviyesi (Yeñişehr Fenār'da) 1861
Ḥamza Efendi 1103
Ḥamza Efendi (Burūsa Sulṭāniyye Müderrisi) 1349
Ḥamza Efendi (Etmekci-zāde Müderrisi) 1806
Ḥamza Efendi (Germiyānī) 1077
Ḥamza Efendi (Ḥammāmiyye Müderrisi) 1294
Ḥamza Efendi (Ḳayşeriyyeli) 1725
Ḥamza Efendi (Semāniye Müderrisi) 1623, 1740
Ḥamza Efendi (Yūsuf Paşa Müderrisi) 1795
Ḥamza Mīrzā (Acem Serdārı) 1047
Ḥamza Paşa (Ṭuġra-keş) 1793
Ḥamza-yı Şāmī (Aḳşemse'd-dīn Ḫalīfesi, Şeyḫ) 383
Ḥanbelī-zāde 276, 347, 610, 739
Ḥanbelī-zāde (Meḥemmed bin İbrāhīm) 340
Ḥanbelī-zāde (Tārīḫ-i Ḥaleb Ṣāḥibi) 635
Ḫanceriyye Medresesi (Burūsa'da) 287, 487, 625, 617, 748, 754, 764, 841, 874, 885, 896, 1104, 1197, 1231, 1298, 1390, 1412, 1435, 1573, 1575, 1593, 1594, 1663, 1703, 1714, 1736
Ḫancerli Sulṭān Medresesi (Burūsa'da) 768, 788, 1237
Ḫancerli Sulṭān Sarayı (Egriḳapu'da) 1536
Ḥanefī 417, 428
Ḥanefī Efendi 1757
Ḥanefī Efendi (Yeñice-i Vardarlı) 363

Ḥanefiyye 318, 364, 828, 1087
Ḫānḳāh (Ḳażā) 1372
Ḫānḳāh Medresesi (=Ḳahriyye Medresesi) 552, 790, 841, 842, 859, 887, 925, 1090, 1117, 1169, 1208, 1227, 1308, 1319, 1333, 1379, 1411, 1427, 1451, 1469, 1508, 1512, 1513, 1578, 1605, 1657, 1690, 1826, 1830, 1831, 1834, 1836, 1889; (Ḳahriyye Med.) 502, 607, 780, 904, 1230, 1376, 1667
Ḫānḳāh-ı Gülşenī (Mıṣr'da) 1018
Ḫānḳāh-ı Muṣṭafā Paşa 1005, ayrıca bk. Muṣṭafā Paşa Zāviyesi
Ḥānūtī 1780
Ḫarāccı Mescidi (Efrāziyye Semtinde) 1857
Ḥarameyn-i Şerīfeyn 1222
Ḫarbende Efendi 1579
Ḥarem 308, 501, 502, 692, 821, 930, 1005, 1064, 1195, 1241, 1519, 1557, 1640, 1641, 1642, 1687, 1790, 1877
Ḥaremeyn-i Şerīfeyn 419, 464, 643, 645, 662, 727, 1011, 1554, 1566, 1609, 1708, 1710, 1788
Ḥarem-i Şerīf 467, 668, 727, 884, 896, 1005, 1220, 1226, 1433
Ḫārezm 1759
Ḥarīrī (Bir Müellif) 494
Hārūnu'r-reşīd 646
Ḥasan (Kösec) 283, 1080
Ḥasan (Kürd Ḥasan) 1298
Ḥasan Aġa (Mīr-āḫūr) 1879
Ḥasan Aġa (Sā'atcı) 1052
Ḥasan Aġa (Sadrazam Meḥemmed Paşa Hazīnedārı) 1039, 1199, 1200
Ḥasan Aġa (Ṭırnaḳcı, Yeñiçeri Aġası) 1272, (Ṭırnaḳcı) 1271
Ḥasan Aġa (Yemişci) 1260
Ḥasan Aġa/Paşa (II. Selim Kızı Şāh Sulṭan Kocası) 730
Ḥasan Beg 1189, 1207
Ḥasan Beg (Mekke Kadısı) 287
Ḥasan Beg (Sahn Müderrisi) 833
Ḥasan Beg (Ṭrablus-ı Şām Kadısı) 908
Ḥasan Beg Efendi 303, 336, 487, 501, 567, 615, 756, 784, 878, 1168
Ḥasan Beg Efendi (Anadolu Kazaskeri) 359, 731, 732
Ḥasan Beg Efendi (Ebu's-su'ūd Efendi Mülāzımlarından) 645
Ḥasan Beg Efendi (Ḫāṣekī Müderrisi) 954
Ḥasan Beg Efendi (İstanbul Kadısı) 869, 912, 1068
Ḥasan Beg Efendi (Mevlā) 757, 891
Ḥasan Beg Efendi (Şeh-zāde Müderrisi) 801
Ḥasan Beg-zāde 849, 891, 917, 1125, 1193, 1334, 1400, 1469, 1710, 1716, 1765, 1766, 1782
Ḥasan Beg-zāde Çelebi 824, 1714
Ḥasan bin Alī bin Ḥasan (Çerçīn-zāde) 512
Ḥasan bin Ḫıżr bin Meḥemmed (Ḥasan Dede, Şeyḫ) 675
Ḥasan bin Yūsuf el-Baġdādī (Baġdādī-zāde Ḥasan Çelebi), bk. Baġdādī-zāde Ḥasan Çelebi
Ḥasan bin Zeyne'd-dīn Meḥemmed bin Meḥemmed Şāh el-Fenārī (Ḥasan Çelebi el-Ḳāżī) 275-276, Ayrıca bk. 314 (Ḥasan Çelebi el-Fenārī)
Ḥasan Būrīnī (Diyār-ı Arab Ulemāsından) 1864

Ḥasan Cān Efendi (I. Selim Nedīmi) 890, 1163, 1489
Ḥasan Çelebi 335
Ḥasan Çelebi (Aḫī-zāde) 907, 1457
Ḥasan Çelebi (Aşcı-zāde) 294, 358, 641, 765
Ḥasan Çelebi (Baġdādī-zāde), bk. Baġdādī-zāde Ḥasan Çelebi
Ḥasan Çelebi (Baḥrī) 862, 878, 881, 915, 929, 1091, 1158
Ḥasan Çelebi (Burūṣa'da Zeynīler Zāviyesi Şeyḫi Seyyid Alī Oğlu) 521
Ḥasan Çelebi (Ḥāşiye-i Telvīḥ Müellifi) 517
Ḥasan Çelebi (Ḳarasili) 270, 285, 470, 558, 592
Ḥasan Çelebi (Ḳınalı-zāde) 371, 701, 764, 792, 841, 920, 927, 937, 938, 1018, 1092, 1103, 1169, 1194, 1199, 1245, 1299-1301, 1308, 1341, 1359, 1404, 1452, 1471, 1504, 1593, 1607, 1705, 1720, 1822
Ḥasan Çelebi (Muḥaşşī) 779
Ḥasan Çelebi (Pirlepeli) 1107
Ḥasan Çelebi (Rā'ī) 956
Ḥasan Çelebi (Şemse'd-dīn Aḥmed el-Ḥüseynī Birāderi) 620
Ḥasan Çelebi (Ṭaḳıyyü'd-dīn-zāde) 1073
Ḥasan Çelebi el-Fenārī 314; ayrıca bk. 275
Ḥasan Çelebi Ḥāşiyesi 601
Ḥasan Dede (Şeyḫ Ḥasan bin Ḫıżr) 675
Ḥasan Efendi 1386, 1745, 1890
Ḥasan Efendi (Acem-zāde, Şeyḫ) 1029
Ḥasan Efendi (Adlī, Şeyḫ) 1538
Ḥasan Efendi (Amāsī, Şeyḫ) 1526
Ḥasan Efendi (Anadolu Kazaskeri) 1784, 1883, 1884
Ḥasan Efendi (Baḥrī) 864, 1481
Ḥasan Efendi (Bebr Efendi Birāderi) 1202
Ḥasan Efendi (Burūsa Kadısı) 1564, 1580, 1698
Ḥasan Efendi (Edrine Kadısı) 1623
Ḥasan Efendi (Ġalaṭa Kadısı) 1579
Ḥasan Efendi (Germiyānī) 1468
Ḥasan Efendi (Gülşenī-zāde, Seyyid, Şeyḫ) 1251
Ḥasan Efendi (Ḫalvetiyye Şeyḫi) 1005
Ḥasan Efendi (İstanbul Kadısı) 1688
Ḥasan Efendi (Ḳabā-dūz, Şeyḫ) 1251
Ḥasan Efendi (Ḳarasili) 344, 529, 868, 1158, 1458
Ḥasan Efendi (Ḳarasili, İstanbul Ḳāżīsi) 317, 430, 577
Ḥasan Efendi (Ḳınalı-zāde), bk. Ḥasan Çelebi (Ḳınalı-zāde)
Ḥasan Efendi (Kürd) 1231, 1435, 1581
Ḥasan Efendi (Ma'ānīci) 831
Ḥasan Efendi (Manav) 1236, 1593, 1594
Ḥasan Efendi (Mekke-i Mükerreme Kadısı) 1481, 1602
Ḥasan Efendi (Mevlā) 1568
Ḥasan Efendi (Mihrümāh Sulṭān Müderrisi) 1465
Ḥasan Efendi (Muṣṭafā Paşa Zāviyesi Şeyḫi) 1252, 1529, 1530
Ḥasan Efendi (Naḳībü'l-eşrāf), bk. Baġdādī-zāde Ḥasan Çelebi
Ḥasan Efendi (Nefāyisī) 1526, 1527
Ḥasan Efendi (Pirlepeli) 1107, 1127, 1173, 1297

Ḥasan Efendi (Rā'ī) 851, 883, 900, 919, 925, 1130, 1198, 1724
Ḥasan Efendi (Rumeli Kazaskeri) 1812, 1823, 1881
Ḥasan Efendi (Ṣaḥn Müderrisi) 1368, 1420, 1509, 1807
Ḥasan Efendi (Ṣalbaş Ḥasan) 1798
Ḥasan Efendi (Samsūnī-zāde) 750
Ḥasan Efendi (Seyyīd Ḫayālī Oğlu, Seyyid) 1242
Ḥasan Efendi (Sinān Paşa Müderrisi) 1316
Ḥasan Efendi (Şeh-zāde Müderrisi) 1691
Ḥasan Efendi (Ṭaḳıyyü'd-dīn-zāde) 1111
Ḥasan Efendi (Vizeli Bālī Oġlı) 385
Ḥasan Efendi (Yaylaḳıyye-i İznīḳ Müderrisi) 1595
Ḥasan Efendi (Yemen'e Göçmüş) 1634
Ḥasan Efendi (Ẓarīfī, Şeyḫ), bk. Ẓarīfī (Şeyḫ Ḥasan Efendi)
Ḥasan el-Kāfī (Aḳḥiṣārī Ḥasan Efendi) 1490
Ḥasan eş-Şemşīrī 380
Ḥasan Ḫˇāce (Emīr Buḫārī Ḫalīfesi) 380
Ḥasan Ḫalīfe (Tırḥalalı Şeyh Meḥemmed Babası) 1515
Ḥasan İbn eş-Şeyḫ Meḥemmed bin Bahādır Beg (Muṣṭafā Paşa Şeyḫi Ḥasan Efendi) 1524
Ḥasan Ḳabā-dūz (Burûsavî) 385, 1251, 1857
Ḥasan Ketḫudā (İbrahim Paşa Ketḫudāsı) 1403
Ḥasan Ketḫudā-zāde (Meḥemmed) 881, 929, 943, 944, 1170, 1172, 1300, 1305, 1337, 1400, 1403-1404, 1405, 1446, 1472, 1614, 1623, 1720, 1726, 1822
Ḥasan Ketḫudā-zāde Efendi 937, 1607, 1657, 1773
Ḥasan Ketḫudā-zāde Maḫdūmı 1773
Ḥasan Paşa (Deli) 1275
Ḥasan Paşa (Ḫadım) 1045, 1261, 1270, 1285, 1672
Ḥasan Paşa (Ḥākim-i Mıṣr) 1686
Ḥasan Paşa (II. Selim Kızı Şāh Sulṭan Kocası) 730
Ḥasan Paşa (Kaimmakam) 1290
Ḥasan Paşa (Kaptanıderya) 1050, 1561, 1879
Ḥasan Paşa (Meḥemmed Paşa Oġlı) 1144, 1214, 1265, 1270, 1508; (Baġdād Eyāletinden Munfaṣıl) 1272; (Vezīroġlı) 1275
Ḥasan Paşa (Naḳḳāş) 1546
Ḥasan Paşa (Rumeli Beglerbegisi, Damad) 473
Ḥasan Paşa (Sā'atcı) 1275, 1276, 1277, 1279, 1280, 1412, 1555
Ḥasan Paşa (Telli) 1054
Ḥasan Paşa (Ṭırnaḳcı) 1277, 1278
Ḥasan Paşa (Tiryākī) 1270
Ḥasan Paşa (Yemenli) 1460, 1557, 1641
Ḥasan Paşa (Yemişci) 1038, 1235, 1273, 1274, 1277, 1279, 1286, 1344, 1428, 1431, 1432, 1478, 1534, 1555, 1684, 1730
Ḥasan Paşa Bekri, bk. Ebūbekr Efendi (Ḥasan Paşa Bekri)
Ḥasan Paşa Bekri, bk. Ebūbekr Efendi (Ḥasan Paşa Bekri)
Ḥasan Paşa Medresesi (Ḫadım), bk. Ḫadım Ḥasan Paşa Medresesi
Ḥasan Paşa Medresesi (İstanbul'da) 1697

Ḥasan Paşa Medresesi (Maʿdūme), bk. Sāʿatcı Ḥasan Paşa Medresesi
Ḥasan Paşa Medresesi (Sāʿatcı), bk. Sāʿatcı Ḥasan Paşa Medresesi
Ḥasan Süyūfī (Ġarse'd-dīn Efendi Şeyḫi) 418
Ḥasan Yazıcı (Yeňişehrli) 1775
Ḥasan Żaʿīfī 1458
Ḥasan Ẕarīfī, bk. Ẕarīfī
Ḥasanbeg-zāde Efendi 284
Ḥasan-ı Baṣrī 376, 377
Ḥasan-ı Niksārī (Seyyid, Emīr), bk. Emīr Ḥasan-ı Niksārī
Ḥasb-ı Ḥāl 700, 1143, 1146
Ḫāṣekī Cāmiʿi 361
Ḫāṣekī Ḫurrem Sulṭān 464, 467, 528, 607
Ḫāṣekī Ḫurrem Sulṭān Külliyyesi 464
Ḫāṣekī Medresesi 316, 330, 360, 367, 501, 502, 532, 552, 528, 599, 740, 758, 780, 790, 825, 841, 842, 859, 865, 887, 942, 943, 963, 1091, 1102, 1117, 1225, 1227, 1308, 1333, 1358, 1379, 1399, 1411, 1449, 1461, 1465, 1605, 1607, 1619, 1654, 1690, 1693, 1696, 1705, 1725, 1744, 1765, 1772, 1779, 1795, 1837, 1842
Ḫāṣekī Semti 1829, 1830
Ḫāṣekī Sulṭān (Ḥalīle-i Süleymān Ḫān), bk. Ḫāṣekī Ḫurrem Sulṭān
Ḫāṣekī Sulṭān Medfeni 401
Ḫāṣekī Sulṭān Medresesi, bk. Ḫāṣekī Medresesi
Ḫāṣekī Sulṭān Tevliyeti 1829
Ḫāṣekiyye Medresesi, bk. Ḫāṣekī Medresesi
Ḥasībī (Paşa-zāde Ḥüseyn) 1462
Ḥasībī Efendi 1736
Ḫāṣköy İskelesi 1738
Ḫāṣköy Medresesi 309, 514, 552, 1294; krş. Maḥmūd Paşa Medresesi (Ḫāṣköy'de)
Ḥassān bin Sābit 1148
Hāşimī (Şāir) 1533
Hāşimī Çelebi (Şāir) 961, 1310, 1638
Ḥāşiye ʿalā Baʿżi'l-Mutavvel 610
Ḥāşiye ʿalā Evā'ili'l-Hidāye 299
Ḥāşiye ʿalā Şerḥi Hidāyeti'l-ḥikmet lil-Ḳāżī Mīr Ḥüseyn el-Meybūdī 610
Ḥāşiye ʿalā Şerḥi'l-Cāmī li'l-Kāfiye 610
Ḥāşiye ʿalā Şerḥi'l-Miftāḥ li's-Seyyid eş-Şerīf 267
Ḥāşiye ʿalā Tefsīri'l-Ḳāżī ilā Āḫiri'z-Zehrāveyn 610
Ḥāşiye-i Evā'ilü'l-Mevāḳıf 1142
Ḥāşiye-i Heyākilü'n-nūr 1142
Ḥāşiye-i Iṣfahānī 610
Ḥāşiye-i Keşşāf 1691
Ḥāşiye-i Şerḥ-i Tehẕīb li-Mevlānā Celāl 610
Ḥāşiye-i Şerḥu'l-Mevāḳıf 610
Ḥāşiye-i Tecrīd 275, 284, 344, 364, 493, 494, 527, 599, 601, 640, 758, 768, 803, 822, 827, 858, 906, 1124, 1193, 1293, 1388, 1392, 1422, 1456, 1782
Ḥāşiye-i Tecrīd-i Celāl-i Devānī 1087
Ḥāşiye-i Tehāfüt-i Ḫˇāce-zāde 1142
Ḥāşiyetü't-Telvīḥ 299
Ḫātemī (Şāir) 961
Ḫātem-i Mıṣr 1218
Ḫatemü'r-rüsül 262
Ḫaṭīb (Ḫaṭīb Ẕākirī) 1681
Ḫaṭīb Ḳāsımoġlı 280, 463, 503
Ḫaṭīb Ḳāsımoġlı Ravżası 595

Ḫaṭīb Medresesi (Anḳara'da) 582; (Ṣarı Ḫaṭīb) 1804
Ḫaṭīb-i Baġdādī 262
Ḫaṭīb-zāde 435, 436
Ḫaṭīb-zāde Efendi 982
Ḫaṭīb-zāde Efendi (Burūsa'da Emīr Sulṭān Müderrisi) 963
Hātifī (Şāir) 1734
Hatvan 371
Hatvan Ḳal'ası 1055
Ḥavale 1489
Ḥavāşī Ḥāşiyetü'l-Keşşāf li's-Seyyid eş-şerīf 267
Ḥavāşī Ḥāşiyetü't-Tecrīd li'ş-Şerīf 267
Ḥavāşi'l-kübrā 'alā Tefsīri'l-Ḳāżī 298
Ḥavāşī's-ṣuġrā 298
Ḥavāşī-i Tecrīd 936
Ḫāverī Çelebi 511, 867
Ḫavernaḳ 258, 733, 1624
Ḥavrān 1315
Ḥavrān Medresesi (Şām'da) 1244
Ḫayāl ü Yār 1442
Ḫayālī (Abdu'l-vehhāb ed-Defterī) 491
Ḫayālī (Alī Ṣafvetī Babası, Seyyid) 1241
Ḫayālī (Gülşenī-zāde Aḥmed Ḫayālī) 682
Ḫayālī (Şāir) 1182
Ḫayālī Ḥāşiyesi 580
Ḫayber 262
Ḥaydar bin Sa'du'llāh (Sireli Ḥaydar Dede, Şeyḫ) 661
Ḥaydar Çelebi (Naḳḳāş) 323
Ḥaydar Efendi 1075, 1093, 1229, 1404, 1405, 1479
Ḥaydar Efendi (Burūsa Kadısı) 1304, 1583
Ḥaydar Efendi (Çil) 1159, 1217, 1234, 1316, 1328, 1394, 1565
Ḥaydar Efendi (Ḫ'āce Ḫayre'd-dīn Müderrisi) 1483
Ḥaydar Efendi (Ḥaleb Ḳāżīsi) 1211
Ḥaydar Efendi (Hidāyet Çelebi Hocası) 1577
Ḥaydar Efendi (Ḳalender-ḫāne Müderrisi) 1592
Ḥaydar Efendi (Küçük Tāce'd-dīn Oğlu) 1305, 1319, 1372
Ḥaydar Efendi (Mıṣr-ı Ḳāhire Kadısı) 1811
Ḥaydar Efendi (Muallim-i Sultânî) 736, 801, 812, 1282
Ḥaydar Efendi (Sahn Müderrisi) 1479
Ḥaydar Efendi (Süleymāniyye Müderrisi) 1190
Ḥaydar Efendi (Şeh-zāde Müderrisi) 1839
Ḥaydar Efendi (Tāce'd-dīn-zāde) 1777
Ḥaydar Efendi (Unḳapanı Müderrisi) 852
Ḥaydar Mīrzā (Acem Şāhı Birāderi) 910, 1049, 1051, 1261, 1283
Ḥaydar Paşa 529, 1045
Ḥaydar Paşa (Ḳānūnī Cülūsunda Vezīr) 472
Ḥaydar Paşa Medresesi 549, 937, 1125, 1216, 1217, 1224, 1351, 1358, 1359, 1380, 1397, 1406, 1449, 1469, 1508, 1567, 1619, 1737, 1740, 1796
Ḥaydar-ı Kerrār 801, 1305, 1432, 1548
Ḥaydarī (Tarîkat) 373
Ḫaymana 385
Ḫayrabolı 339, 384, 395, 408, 409, 796, 806, 971
Ḫayrbāy (Mıṣr Ḥākimi) 471
Ḫayrbāy-ı Çerkesī 654

Ḫayre'd-dīn (Ḥācī, Kefevī Bekir Efendi Babası) 416
Ḫayre'd-dīn Beg (Oruc Beg Birāderi) 446
Ḫayre'd-dīn Efendi 294, 310, 348, 436, 442, 528, 534, 1131, 1351, 1415
Ḫayre'd-dīn Efendi (Ḫˇāce-zāde Meḥemmed Babası) 549
Ḫayre'd-dīn Efendi (İsḥaḳıyye-i Üsküb Müderrisi) 271
Ḫayre'd-dīn Efendi (İsrāfīl-zāde) 567
Ḫayre'd-dīn Efendi (Ḳoca) 1073
Ḫayre'd-dīn Efendi (Ḳoňurapalı) 378
Ḫayre'd-dīn Efendi (Muallim-i Sultânî) 279, 284, 287, 300, 302, 310, 313, 317, 319, 320, 330, 339, 345, 407, 445, 468, 501, 502, 505, 519, 606, 620, 696, 750, 751, 775, 803, 806, 832, 845, 915
Ḫayre'd-dīn Ḫalīl Efendi (Ḫalīl-i Ḳayṣerī) 651
Ḫayre'd-dīn Ḫıżr (Ḫıżr Bālī Efendi, Şeyḫ) 412
Ḫayre'd-dīn Ḫıżr bin el-İmām Aḥmed el-Amāsī (Amāsıyyeli Īcādī Efendi) 674
Ḫayre'd-dīn Paşa (Kaptanıderya) 363, 1064
Ḫayre'd-dīn Paşa (Ḳara Ḫalīl) 509
Ḫayre'd-dīn Paşa (Oruc Beg Birāderi) 447, 473, 477
Ḫayre'd-dīn Paşa Medresesi 739, 859, 862, 919, 941, 1073, 1158, 1409, 1505, 1740, 1747, 1771, 1786, 1825, 1827
Ḫayre'd-dīn Paşa Medresesi (Beşikṭaş'da) 363, 764, 806, 950, 1338, 1427, 1467, 1599, 1666, 1667, 1837
Ḫayre'd-dīn Paşa Medresesi (Midilli'de) 363
Ḫayre'd-dīn Paşa-yı Cenderī 509
Ḫayre'd-dīn-i Ḫalīfe (Ḥibrī Ahmed Çelebi Babası) 1488
Ḫayrī Çelebi (Eski Murād Paşa Müderrisi) 1836
Ḫayrī Çelebi (Manastır Müderrisi) 1802
Ḫayyām (Ömer) 1813
Ḫayyāṭ-zāde 1702, 1740, 1847
Ḫayyāt-zāde Çelebi 1828
Ḫazānī (Ṣofyalı Muṣṭafā Efendi) 583
Ḥażret-i Alī 309, 375, 376, 377, 781, 1432
Ḥażret-i Emīr Cāmi'-i Şerīfi, bk. Emīr Sulṭān Cāmi'-i Şerīfi
Ḥażret-i Emīr Evḳāfı, bk. Emīr Sulṭān Evkafı
Ḥażret-i Emīr Semti, bk. Emīr Sulṭān Semti
Ḥażret-i Eyyūb Cāmi'i, bk. Ebī Eyyūb Cāmi'i
Ḥażret-i Eyyūb Maḳābiri, bk. Ebī Eyyūb Maḳābiri
Ḥażret-i Eyyūb Medresesi, bk. Ebī Eyyūb Medresesi
Ḥażret-i Eyyūb Merḳadi, bk. Ebī Eyyūb Maḳābiri
Ḥażret-i Eyyūb Mezāristānı, bk. Ebī Eyyūb Maḳābiri
Ḥażret-i Eyyūb Semti, bk. Ebī Eyyūb Semti 483, 540
Ḥażret-i Eyyūb Türbesi, bk. Ebī Eyyūb Maḳābiri
Ḥażret-i Eyyūb Vaḳfı, bk. Ebī Eyyūb Vaḳfı
Ḥażret-i Eyyūb, bk. Ebī Eyyūb

Ḥażret-i Īsā 388
Ḥażret-i Muḥammed Muṣṭafā 1023
Ḥażret-i Osmān 586
Ḥażret-i Resūl-i Ekrem 377
Hecrī Efendi (Ḳara Çelebi, Ḳara Celebi-zāde Ḥusām Efendi'nin Babası) 1129
Heft-evreng-i Cāmī 1020
Ḥelvācı Ömer (Şeyḫ Meḥemmed [Ḳurd Efendi] Babası) 1012
Ḥelvācı-zāde Dāmādı, bk. Maḥmūd Efendi (Ḥelvācı-zāde Dāmādı)
Ḥelvācı-zāde Meḥemmed bin Maḥmūd (Yalvacī Ḥelvācı-zāde), 1382, 1385, 1469, 1501, 1667, 1669-1671, 1702, 1710, 1718, 1765, 1791, 1833
Hemşīre-zāde (Meḥemmed Efendi), bk. Meḥemmed Efendi (Mīrim Kösesi)
Heşt Behişt 653
Hevādī 571
Hevāncı Alī (Manavī), bk. Alā'e'd-dīn Efendi (Hevāncı Alī el-Manavī)
Hevāncı Manav Alī, bk. Alā'e'd-dīn Efendi (Hevāncı Alī el-Manavī)
Hevāyī (Ḳalender Çelebi Oġlı) 977
Heybetī (Şeyḫ İbrāhīm Gülşenī) 389
Hezārġırad 767, 1208, 1656, 1661, 1806
Ḥınnālı-zāde (Ḳınalı-zāde Alī), bk. Alī Efendi (Ḳınalı-zāde)
Ḫırvat 446, 1054, 1556
Ḫışım Alī (Munuḳ), bk. Alī bin Bālī (Munuḳ Alī Efendi)
Ḫışım Yaḥyā Efendi, bk. Yaḥyā Efendi (Ḫışım)
Ḫıṭaṭ-ı Maḳrīzī 1219, 1798
Ḫıżr (Depegöz) 324, 896
Ḫıżr Bālī Efendi 412
Ḫıżr Beg 924
Ḫıżr Beg (Ca'fer Aġa Müderrisi) 1236
Ḫıżr Beg Çelebi (Ḳāżī Abdu'l-kerīm Oġlı) 826
Ḫıżr bin İlyās bin Abdu't-Tevvāb (Yayabaşı-zāde, Şeyḫ) 1239
Ḫıżr Çelebi Medresesi 1619, 1847, 1889
Ḫıżr Dede (Ḥācī Bayram Ḫulefāsından) 1003
Ḫıżr Dede (Muḳ'ad) 1002
Ḫıżr Dede (Muk'ad, el-Burūsavī) 383
Ḫıżr Efendi 1368, 1407
Ḫıżr Efendi (Amāsıyye Kadısı) 1803
Ḫıżr Efendi (Beşikṭaş'da Sinān Paşa Müderrisi) 1826
Ḫıżr Efendi (Depegöz) 324
Ḫıżr Efendi (Germiyānī) 1206
Ḫıżr Efendi (Mevlā) 1722
Ḫıżr Efendi (Sire Kadısı) 1828
Ḫıżr Efendi (Trabzon Kadısı) 1352
Ḫıżr Efendi (Ṭūṭī Laṭīf Müderrisi) 1107
Ḫıżr Efendi (Yayabaşı-zāde) 380
Ḫıżr Paşa 1278
Ḫıżr Paşa (Mıṣr Beglerbegisi) 1555
Ḫıżr Paşa (Mıṣr'dan Ma'zūl) 1543
Ḫıżr Paşa (Rūmili Beglerbegisi) 1052
Ḫıżr Paşa (Vezīr-i Sābi') 960, 1054
Ḫıżr Şāh Efendi 291
Ḫıżrī (Depegöz Ḫıżr) 324
Hibe Ḫalīfe (Burūsa'da Bir Şeyḫ) 660
Ḥibrī (Aḥmed Çelebi) 1488
Ḥicāz 259, 291, 411, 425, 440, 513, 1014, 1518, 1537, 1639, 1863
Ḥicāziyye 814
Hicrī Efendi 735

Hidāye 275, 279, 305, 319, 335, 362, 485, 570, 572, 576, 578, 601, 625, 646, 742, 748, 752, 779, 781, 785, 791, 799, 809, 838, 859, 861, 867, 878, 934, 936, 1092, 1131, 1142, 1179, 1196, 1198, 1311, 1315, 1374, 1387, 1389, 1461, 1565, 1575, 1601, 1609, 1661, 1746, 1787, 1797, 1813
Hidāye Ḥāşiyesi 633
Hidāye Şerḥi 537
Hidāyet Çelebi 1468, 1599, 1625, 1831, 1843
Hidāyet Efendi 1409, 1411, 1493, 1509, 1601, 1623, 1691, 1745, 1784, 1834, 1837, 1890
Hidāyet Efendi (İstanbul Kadısı) 1751
Hidāyet Efendi (Manav) 1335, 1399, 1807
Hidāyet-i Manavī, bk. Hidāyetu'llāh Efendi (Manav Hidāyet)
Hidāyetu'llāh (Hidāyet Çelebi) 1577
Hidāyetu'llāh Efendi (İstanbul Kadısı) 1884
Hidāyetu'llāh Efendi (Manav Hidāyet) 1786, 1887
Hilālī (Şāir) 1291
Ḥilmī (Baḳḳāl-zāde) 1099
Ḥilmī (Ḳāżī-zāde Muṣṭafā Efendi) 523
Ḥilmī (Vaḥyī-zāde Abdu'llāh) 1352
Ḥilmī-i Diger (Anabolılı Alī Çelebi) 1101
Hind 585, 608, 660, 694, 1497
Hindī 493
Hindūstān 387, 608, 660, 1452
Ḫoca Sa'de'd-dīn Efendi, bk. Sa'de'd-dīn Efendi (Ḫˇāce)
Hocazâde Es'ad Efendi, bk. Es'ad Efendi (Ḫˇāce-zāde)
Ḫorasan 291, 399, 693, 1212
Ḫotin 1638, 1685
Ḥubbī Ḳadın (II. Selim Musahibi) 912
Ḥubbī Mollāsı 535, 541, 600, 732, 759, 866, 911, 934, 942, 1068, 1069, 1081, 1117, 1511, 1563, 1700
Ḫudābende (Acem Şāhı) 1036
Ḫudāvendigār Medresesi (Kapluca), bk. Ḳapluca Medresesi (Burūsa'da)
Ḫulūṣī Efendi (Banaluḳa Kadısı) 325
Ḥulvī (Lemezāt Sahibi) 1529
Ḥulvī Çelebi (Mustafa Paşa Şeyhi Hasan Efendi Halifesi) 1525
Ḫūndī Ḫātūn Medresesi 886
Ḫunkār Şeyḫi (Şeyḫ Şücā'e'd-dīn) 1014
Ḫurpişte 1502
Ḫurrem bin Meḥemmed bin Âdil (Şāh Meḥemmed Babası) 540
Ḫurrem Çelebi (Ṣāḥib-i Medrese) 326
Ḫurrem el-Cemālī İbn Meḥemmed el-Ḳaramanī (Ḫurrem Çelebi) 325
Ḫurremiyye Medresesi (Ṭop-ḫāne'de [Ḫurrem Çelebi Med.]) 326, 1114, 1724
Ḫusrev (Mollā) 1727
Ḫusrev (Mollā, Dürer ü Ġurer Sāḥibi) 923
Ḫusrev (Mollā, Fātih Devri Ulemasından) 463
Ḫusrev Beg Medresesi (Bosna Serāyı'nda) 271, 364
Ḫusrev Çelebi (Ḫusrev-zāde) 367
Ḫusrev Çelebi (Kirmast-zāde) 1010
Ḫusrev Efendi (Ḫusrev-zāde) 1406
Ḫusrev Efendi (Kirmāstī-zāde) 282
Ḫusrev Efendi (Manastırlı) 962

Ḫusrev Ketḫudā 876, 1064
Ḫusrev Ketḫudā (Vezīr-i A'ẓam Meḥemmed Paşa Ketḫudāsı) 1659
Ḫusrev Ketḫudā Medresesi 1202, 1231, 1296, 1399, 1595, 1713, 1726, 1835
Ḫusrev Paşa 1038, 1843
Ḫusrev Paşa (Arżırūm Beglerbegisi) 1036
Ḫusrev Paşa (Deli) 468, 472
Ḫusrev Paşa (Ḫadım) 1275
Ḫusrev Paşa (Haleb'de Medrese Bānīsi) 505
Ḫusrev Paşa (Harem Ağası) 1277
Ḫusrev Paşa (Sadrazam) 1805, 1847, 1878, 1879
Ḫusrev Paşa (Vezīr-i A'ẓam Meḥemmed Paşa Tevābi'inden) 905
Ḫusrev Paşa Medresesi (Āmid'de) 609, 883, 1749; (Diyārbekr'de) 504
Ḫusrev Paşa Medresesi (Bosna Serāyı'nda) 483, 485; Krş. Ḫusreviyye Med.
Ḫusrev Paşa Medresesi (Ḥaleb'de) 505, 557, 634
Ḫusrev ü Şīrīn 537
Ḫusreviyye Medresesi (Bosna Serāyı'nda) 1190
Ḫusrev-zāde 826, 1112, 1171, 1313, 1347, 1394, 1887
Ḫusrev-zāde (Ḫusrev) 258, 924, 1162, 1206, 1423, 1563, 1665, 1691, 1747, 1751
Ḫusrev-zāde (Muṣṭafā) 923, 1135
Ḫusrev-zāde Defteri (Ḫusrev-zāde Ḫusrev Zeyli) 1392
Hüdāyī (Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi) 1851
Hüdāyī (Üsküdārī Maḥmūd Efendi) 1858
Hüdhüd Efendi 1595, 1763
Hümā Sulṭān (Şeh-zāde Sulṭān Murād Kerīmesi) 737
Hümāyūn Padişāh 609
Hümāyūn Pādişāh (Sulṭān-ı Hindūstān) 1507
Hümāyūn Pādişāh-ı Gürgānī 608, 660
Hümāyūn-nāme 285, 407, 485, 529, 1301
Ḥüsām (Derzī, Mollācıḳ Efendi Babası) 871, 1660
Ḥüsām (Dürerci) 830, krş. Ḥüsām (Şer'iyyātī)
Ḥüsām (İzmirli) 864, 1105
Ḥüsām (Şer'iyyātī) 1483, 1584, krş. Ḥüsām (Dürerci)
Ḥüsām Beg Mescidi 1435
Ḥüsām Beg-zāde Mescidi (Atbāzārı Ḳurbında) 1358
Ḥüsām Efendi (Edrine'de Cāmi'-i 'Atīḳ Müderrisi) 1573; (Siyāvuş Paşa Sulṭāniyyesi Müderrisi) 1574; (Ḳuds-i Şerīf Kadısı) 1601; (Ayaṣofıyya Müderrisi) 1339; (Pervīz Efendi Müderrisi) 1772; (Ḥaleb Kadısı) 1467, 1503, 1749; (Ṭrablus-ı Şām Kadısı) 1615, 1718; (Burūsa Kadısı) 1610, 1751; (Şām Kadısı) 1828
Ḥüsām Efendi (Ḳıbrıs Müderrisi) 743; (Ḳıbrıs Kadısı) 890; (Mollā Gūrānī Müderrisi) 1107; (Seyyidī Ġāzī Müderrisi ve Müftüsü) 1196, 1201; (Aġa Müderrisi) 1132
Ḥüsām Efendi (Burūsalı, Ḥüsām-zāde Muṣṭafā Babası) 1719
Ḥüsām Efendi (el-Ḳāżī, Papas) 272,
Ḥüsām Efendi (Ġalaṭalı, Münkir) 1576, 1591,1668-1669, 1776

Ḥüsām Efendi (Gelibolılı, Ḫalvetiyye Şeyḫi) 1527
Ḥüsām Efendi (Germiyānī), 1075-1076, 1127, 1134, 1159, 1370
Ḥüsām Efendi (Germiyānī, Ḥüsām-zāde İbrāhīm Babası) 1370
Ḥüsām Efendi (Ḫˇāce Fesād Müsveddesi) 1775,
Ḥüsām Efendi (Ḥamīdī) 524, 774, 803-804, 839 , 864, 881, 1078
Ḥüsām Efendi (Ḳara Çelebi-zāde, Kazasker) 783, 788, 848, 850, 861, 875, 883, 887, 903, 910, 935, 1067, 1069, 1081, 1129-1131, 1177, 1307, 1333, 1343, 1385, 1392, 1596, 1669, 1709, 1743, 1786, 1838, 1845; Krş. Ḳara Çelebi-zāde
Ḥüsām Efendi (Ḳaraferyeli Kadı, Ḳayın Çelebi Meḥemmed babası) 578
Ḥüsām Efendi (Ḳoca) 272-273,
Ḥüsām Efendi (Ma'lūl Emīr Hocası) 527
Ḥüsām Efendi (Meşāhīr-i Bayramiyye'den) 1530
Ḥüsām Efendi (Münkir), bk. Ḥüsām Efendi (Ġalaṭalı, Münkir)
Ḥüsām Efendi (Oḫrili) 1173, 1293, 1384, 1665
Ḥüsām Efendi (Sinobī) 1378-9,
Ḥüsām Efendi (Ṭulumcı) 1454, 1670, 1717, 1884, 1887
Ḥüsāme'd-dīn (Alā'e'd-dīn-i Rūmī Ḫalīfesi, Şeyḫ) 380
Ḥüsāme'd-dīn (Anḳaralı, Şeyḫ) 396
Ḥüsāme'd-dīn (Fatīh Dönemi Vezīrlerinden Meḥemmed Paşa Birāderi) 1129
Ḥüsāme'd-dīn (Germiyānī), bk. Ḥüsām Efendi (Germiyānī),
Ḥüsāme'd-dīn (Ḥüsām el-Ḳāżī), bk. Ḥüsām Efendi (el-Ḳāżī, Papas)
Ḥüsāme'd-dīn (Ḳara Çelebi Hecrī Efendi Babası, Ḳara Celebi-zāde Ḥusām Dedesi) 1129
Ḥüsāme'd-dīn (Ḳoca Ḥüsām), bk. Ḥüsām Efendi (Ḳoca) 272
Ḥüsāme'd-dīn (Oḫrili Ḥüsām), bk. Ḥüsām Efendi (Oḫrili)
Ḥüsāme'd-dīn Çelebi (Mevlānā Celāle'd-dīn'in Mürīdi) 382
Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Cellād-zāde), bk. Cellād-zāde (Ḥüsāme'd-dīn)
Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Ḫalvetiyye Şeyḫi) 774
Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Menteşeli Ḥüsām) 1212
Ḥüsāme'd-dīn Efendi (Şeydā, Üsküblü) 271
Ḥüsāme'd-dīn el-Uşşāḳī (Şeyḫ, 'Uşşāḳī-zāde Muṣṭafā Babası) 1750
Ḥüsāme'd-dīn Ḥüseyn bin Meḥemmed bin Ḥüsāme'd-dīn, bk. Ḥüsām Efendi (Ḳara Çelebi-zāde)
Ḥüsāme'd-dīn-i Uşşāḳī (Ümmī Sinān Ḫalīfesi) 379
Ḥüsām-ı Anḳaravī (Aḥmed-i Sārbān Ḫalīfesi) 384, 396, 1251
Ḥüsāmiyye Medresesi (Edrine'de) 366, 598
Ḥüsām-zāde Efendi (İbrāhīm, Germiyānī Ḥüsām Efendi Oğlu, Seyyid Şerīfī) 1370-1371, 1458, 1702
Ḥüsām-zāde Efendi (Muṣṭafā bin Ḥüseyn, "Ḳāżī'asker", Burūsalı) 1600, 1719, 1836, 1843, 1888
Ḥüseyn Aġa (Bostāncıbaşı) 1557

Ḥüseyn Aġa (Cāmī Bānīsi) 370
Ḥüseyn Aġa (Çavuşbaşı) 1597
Ḥüseyn Aġa (Maryol) 1278
Ḥüseyn Aġa (Ṣarı) 1642
Ḥüseyn Aġa Medresesi (Çavuşbaşı) 1770
Ḥüseyn Beg (Dökmecibaşı) 908
Ḥüseyn bin Meḥemmed bin Ḥasan ed-Diyārbekrī el-Ḥanefī 821
Ḥüseyn Çelebi (Anḳaralı) 1484
Ḥüseyn Çelebi (Kefeli) 827, 1086, 1623
Ḥüseyn Çelebi (Ḳınalı-zāde, Feyżī) 1092, 1093; (Ḳınalı-zāde Abdu'r-raḥmān Babası) 1769
Ḥüseyn Çelebi (Ṣadrī, İştibī) 258, 852
Ḥüseyn Çelebi (Ṣaḥn Müderrisi) 577
Ḥüseyn Çelebi (Vardarī) 1748
Ḥüseyn Efendi 1890
Ḥüseyn Efendi (Aḫī-zāde) 1094, 1293, 1351, 1401, 1446, 1478, 1486, 1507, 1589, 1847
Ḥüseyn Efendi (Ali Paşa-yı Cedid Müderrisi) 1565
Ḥüseyn Efendi (Anadolu Kazaskeri) 1560, 1572, 1643, 1731, 1812
Ḥüseyn Efendi (Baba) 1652, 1725, 1825, 1828
Ḥüseyn Efendi (Baba, Çuḳacı-zāde Ḫışmı) 1627, 1727, 1820
Ḥüseyn Efendi (Bī-kesī) 1296
Ḥüseyn Efendi (Bosnevī, Şeyḫ) 1241
Ḥüseyn Efendi (Ḥācī Meḥemmed-zāde) 1835
Ḥüseyn Efendi (İstanbul Kadısı) 1560, 1568
Ḥüseyn Efendi (Ḳara Mu'īd) 1504
Ḥüseyn Efendi (Kefeli) 503, 1093, 1201, 1211, 1220, 1221, 1218, 1334, 1460, 1494, 1839
Ḥüseyn Efendi (Ḳınalı-zāde), bk. Ḥüseyn Çelebi (Ḳınalı-zāde)
Ḥüseyn Efendi (Lā-mekānī, Şeyḫ) 385, 1857
Ḥüseyn Efendi (Mu'īd) 1690, 1833, 1837
Ḥüseyn Efendi (Muḥaşşī Sinān Oğlu), bk. Ḥüseyn Efendi (Sinān Efendi-zāde)
Ḥüseyn Efendi (Paşa-zāde) 1462, 1782
Ḥüseyn Efendi (Rumeli Kazaskeri) 1229, 1654, 1658, 1687, 1721, 1748, 1795, 1805, 1812, 1839, 1881, 1882, 1883
Ḥüseyn Efendi (Serçe) 1796, 1891
Ḥüseyn Efendi (Sinān Efendi-zāde, Muḥaşşī Sinān Oğlu) 590, 750, 756, 839-840, (Ketḫudā Muṣṭafā Babası) 1657; [(Aḥmed Efendi Babası) 1618]
Ḥüseyn Efendi (Şeyhülislam) 1316, 1376, 1405, 1880
Ḥüseyn Efendi (Ṭoġanī Dede, Şeyḫ) 1865
Ḥüseyn Efendi (Ẓuhūrī) 1234
Ḥüseyn Efendi Maḫdūmı 1796
Ḥüseyn Efendi Maḫdūmı (Süleymāniye Dārü'l-ḥadīsi'nden) 1808
Ḥüseyn el-Mekkī el-Mālikī (Ḳāzī Ḥüseyn el-Mālikī) 821
Ḥüseyn Ḫalīfe 1276, 1278
Ḥüseyn Lā-mekānī, bk. Ḥüseyn Efendi (Lā-mekānī, Şeyḫ)
Ḥüseyn Paşa (Cānpūlādoġlı) 1556
Ḥüseyn Paşa (Ḥabeş Eyāletinden Ma'zūl) 1272
Ḥüseyn Paşa (Kaptanıderya) 1880

Ḥüseyn Paşa (Lālā) 718, 732
Ḥüseyn Paşa (Maryol) 801, 1557, 1584
Ḥüseyn Paşa (Merre) 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1757, 1877
Ḥüseyn Paşa (Sadrazam) 1637, 1639, 1642, 1683, 1685
Ḥüseyn-i Ḥamevī (Şeyḫ) 384
Ḥüseyn-i Ḳareṣī 327
Ḥüseyn-i Vā'iẓ 997, 1016, 1525, 1609
Ḥüseyniyye Medresesi, bk. Aġa Medresesi (Büyük Aġa = Ḥüseyniyye)

I

Iḳdu'l-manẓūm fī Ẕikri Efāżili'r-Rūm 988
Irāḳeyn 395, 446
Irāḳ-ı Acem 439, 909
Iraḳ-ı Arab 439, 718
Işfahānī 1087
Işlāḥ 267, 352, 527, 544, 829, 843
Işlaḥu'l-manṭıḳ 1606
Isparta 873, 1697
Isṭabur 448, 758
Iṭrī Efendi (Meḥemmed) 1675
Iyānī Efendi (Muẓaffer Efendi) 1404
Iydī (Bayram Efendi) 1316
Iydī Efendi 1335, 1375, 1379, 1382, 1505, 1735

İ

İ'lām bi-A'lāmi Beledi'llāhi'l-ḥarām 815
İbād Çelebi (Zeyne'l-'ibād Efendi, İbrāhīm Tennūrī Ailesinden) 552, 638, 845, 761-763, 763, 1422,
İbād Çelebi Birāderi, bk. Abdu'l-fettāḥ Çelebi (İbād Çelebi Birāderi)
İbādāt 531
İbād-zāde (Şerīf 'Alī Çelebi, Zeyne'l-'ibād Efendi Maḫdūmı) 1422, 1582; Krş. 761
İblīs-zāde, bk. Ḫˇācegī-zāde (Muṣṭafā bin Meḥemmed, İblīs-zāde)
İbn Abdu'l-Ġaffār (Ġarse'd-dīn Efendi Hocası) 419
İbn Alḳamī 1758
İbn Arab 327
İbn Arabī, bk. Muḥyi'd-dīn-i Arabī
İbn Berrī 1758
İbn Bozan, bk. Bozan-zāde
İbn eş-Şeyḫ Abdu'l-laṭīf (İbn Abdu'l-laṭīf) 1866
İbn Ġānim 1110, 1439
İbn Ġānim-i Maḳdisī 1438
İbn Ḥacer 940
İbn Ḥacer (İnbā'u'l-ġumr fī Ebnā'i'l-'umr Müellifi) 388
İbn Hāmān (Yahudi Tabib) 672
İbn Hümām 305, 319, 799, 837, 838, 936
İbn Kemāl 345
İbn Mekkī (Ġarse'd-dīn Efendi Hocası) 418
İbn Melek 279
İbn Melek Medresesi (Sire'de) 550; Ayrıca bk. 1367 (Firişteoġlı Med.)
İbn Muḥannā 601
İbn Neccār 1087
İbn Nüceym (Zeyn bin Nüceym) 318, 1088, 1110
İbn Semīn 781, 1085
İbn Sīnā 463, 673, 1846
İbn Vefā Türbesi 292
İbrāhīm (Arab), bk. Arab İbrāhīm
İbrāhīm (Bolılı Şeyḫ Süleymān Oġlı, Şeyḫ) 384
İbrāhīm (Cürcān Efendi Babası) 299

İbrāhīm (Defter Emīni) 1793
İbrāhīm (Gülşenī, Şeyḫ), bk. İbrāhīm Gülşenī
İbrāhīm (Kürd) 764
İbrāhīm Aġa (Odabaşı) 442
İbrāhīm Aġa (Silāḥdār) 1038, 1683
İbrāhīm bin Alī (Balıḳ-zāde İbrāhīm Çelebi) 1072
İbrāhīm bin Ḳāsım el-Ḥalebī (Arab İbrāhīm), bk. Arab İbrāhīm
İbrāhīm bin Muṣṭafā (Levḥ-ḫᵛān İbrāhīm Efendi, Aḫī-zāde Bacanaġı) 859, 938, 1336-1337, 1347
İbrāhīm bin Niʿmetu'llāh (İbn Rūşenī-zāde) 339
İbrāhīm bin Şihābü'd-dīn 388
İbrāhīm Çelebi (Āẕerī Çelebi, Muʿallim-zāde Oğlu), bk. Āẕerī Çelebi
İbrāhīm Çelebi (Berġos Meḥemmed Paşa Müderrisi) 1199
İbrāhīm Çelebi (Ḥubbī Mollāsı Oġlı) 1231, 1487, 1492
İbrāhīm Çelebi (Kemāl Paşa-zāde Oġlı) 355
İbrāhīm Çelebi (Kürd) 1299
İbrāhīm Çelebi (Mevlā) 858
İbrāhīm Çelebi (Mollā Çelebi-zāde) 1202
İbrāhīm Edhem Ḥażretleri 617
İbrāhīm Efendi (Aḫī-zāde Bacanaġı), bk. İbrāhīm bin Muṣṭafā (Levḥ-ḫᵛān)
İbrāhīm Efendi (Aḫī-zāde) 1112, 1735
İbrāhīm Efendi (Alī Beg-zāde, Derbend Davulı) 1328, 1399, 1565, 1580, 1589-1590, 1697, 1822
İbrāhīm Efendi (Balıḳ-zāde) 371, 1072, 1111
İbrāhīm Efendi (Burnaz İbrāhīm) 823
İbrāhīm Efendi (Burūsa Kadısı) 1198, 1319
İbrāhīm Efendi (Burūsa Sulṭāniyyesi Müderrisi) 1737
İbrāhīm Efendi (Burūsa'da Emīr Sulṭān Müderrisi) 1775
İbrāhīm Efendi (Burūsa'da Ḳazzāziyye Müderrisi) 1728
İbrāhīm Efendi (Burūsa'dan Müteḳāʿid) 1619
İbrāhīm Efendi (Cerrāḥ Vāʿiẓi, Şeyḫ) 1869
İbrāhīm Efendi (Cündī Maḥmūdoġlı, Şeyḫ) 687
İbrāhīm Efendi (Ḥubbī Mollāsı Oġlı) 1399, 1665, 1787
İbrāhīm Efendi (Ḥüsām-zāde, Şerīfī), bk. Ḥüsām-zāde Efendi (İbrāhīm)
İbrāhīm Efendi (İsmihan Sultan Müderrisi) 1474
İbrāhīm Efendi (Ḳaṣṣāb-zāde) 1599
İbrāhīm Efendi (Kevākibī-zāde) 1808
İbrāhīm Efendi (Kürd) 764
İbrāhīm Efendi (Laḳānī, Şeyḫ) 1863
İbrāhīm Efendi (Levḥ-ḫᵛān), bk. İbrāhīm bin Muṣṭafā (Levḥ-ḫᵛān)
İbrāhīm Efendi (Maġnisa Kadısı) 1748
İbrāhīm Efendi (Maġnisalı) 801, 1224
İbrāhīm Efendi (Medenī, Şeyḫ) 1252
İbrāhīm Efendi (Menteş-zāde) 1718, 1736
İbrāhīm Efendi (Mollā Çelebi-zāde) 1654
İbrāhīm Efendi (Muallim-i Sultânî) 630, 862, 950, 1064, 1164, 1507
İbrāhīm Efendi (Nā'ib) 1763
İbrāhīm Efendi (Nesīmī-zāde), bk. Nesīmī-zāde (İbrāhīm, Şibr Efendi)

İbrāhīm Efendi (Sahn Müderrisi) 1607, 1773
İbrāhīm Efendi (Sinān Paşa Dārü'l-ḥadīsi Mutaṣarrıfı) 1479
İbrāhīm Efendi (Ṣun'u'llāh Efendi Tezkirecisi) 1774
İbrāhīm Efendi (Şeyḫ-zāde) 1336
İbrāhīm Efendi (Tatar İbrāhīm, Şeyḫ) 1028
İbrāhīm Efendi (Tatar) 1523
İbrāhīm Efendi (Teẕkireci) 1773, 1800, 1846
İbrāhīm Efendi-zāde 1806
İbrāhīm el-Ḳayṣerī, bk. İbrāhīm-i Ḳayṣerī
İbrāhīm Gülşenī 311, 379, 388, 393, 394, 676, 680, 681, 695, 1241
İbrāhīm Ḫān (İran Elçisi) 1040, 1044
İbrāhīm Ḫān (Vezīr-i Azam Meḥemmed Paşa Oğlu) 831
İbrāhīm Ketḫudā Medresesi 1588
İbrāhīm Ketḫudā Medresesi (İstanbul'da) 1293, 1314
İbrāhīm Mu'abbir 379
İbrāhīm Naḫa'ī 1433
İbrāhīm Paşa (Cenderī Alī Paşa Oğlu) 509
İbrāhīm Paşa (Deli) 1258, 1259, 1552
İbrāhīm Paşa (Ḥācī) 1054, 1272, 1274, 1275, 1686, 1811
İbrāhīm Paşa (II. Bāyezīd Döneminde Sadrazam) 510
İbrāhīm Paşa (Ḳānūnī Cülūsunda Vezīr) 472
İbrāhīm Paşa (Kaptanıderya) 477
İbrāhīm Paşa (Maḳtūl) 646
İbrāhīm Paşa (Mıṣr Beglerbegisi, Vezīr) 1011
İbrāhīm Paşa (Mıṣr Muhafazasında Vezīr) 1047
İbrāhīm Paşa (Mıṣr'da Maktul) 1552
İbrāhīm Paşa (Rūmili Beglerbegisi) 1044
İbrāhīm Paşa (Sadrazam) 314, 351, 406, 434, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 467, 471, 472, 488, 783, 1201, 1213, 1234, 1247, 1250, 1265, 1270, 1271, 1274, 1283, 1284, 1285-1286, 1286, 1304, 1350, 1396, 1397, 1403, 1489, 1493, 1561, 1563, 1607, 1613, 1623, 1793
İbrāhīm Paşa (Şaḳşaḳī) 1552
İbrāhīm Paşa (Vezīr) 834, 1045
İbrāhīm Paşa (Vezīr-i Sālis) 960, 1054
İbrāhīm Paşa (Vezīr-i Sānī) 1050, 1261, 1282
İbrāhīm Paşa (Yeñiçeri Aġası) 1040
İbrāhīm Paşa Cāmi'i (Hezārġırad'da) 1661; (Maḳtūl _) 1416
İbrāhīm Paşa Cāmi'i (Ṭoyrān'da) 1250
İbrāhīm Paşa Ḫānḳāhı (Ṭoyrān'da) 1250
İbrāhīm Paşa Medresesi 314, 506, 520, 521, 534, 767, 780, 784, 1071, 1107, 1109, 1410
İbrāhīm Paşa Medresesi (Edrine'de) 507, 747, 751
İbrāhīm Paşa Medresesi (Hezārġırad'da) 507, 625, 747, 1190, 1661; (Maḳtūl _) 583, 1424
İbrāhīm Paşa Medresesi (İstanbul'da) 294, 804
İbrāhīm Paşa Medresesi (Silivriḳapusı'nda) 582
İbrāhīm Paşa Medresesi (Yeñi) 877,

919, 1107, 1132, 1168, 1202, 1215, 1308, 1457, 1501, 1588, 1595, 1597, 1736, 1797
İbrāhīm Paşa Serāyı 953, 1040, 1047; (Vezīr-i A'ẓam _) 1351
İbrāhīm Paşa-yı Atīḳ Medresesi 576, 1336; (Eski İbrāhīm Paşa Med.) 744, 872, 911, 927, 943, 1112, 1117, 1170, 1403, 1563, 1618, 1671, 1700, 1710, 1726, 1772, 1851
İbrāhīm Paşa-yı Atīḳ Medresesi (İstanbul'da) 767; (Eski İbrāhīm Paşa Med.) 285, 848, 1299
İbrāhīm Tennūrī (Ḳayṣerī) 382, 651, 761, 1422, 1577, bk. Tennūriyān
İbrāhīm Zāhid-i Gīlānī 377, 382
İbrāhīm-i Ḥalebī (Mülteḳa'l-ebḥur Müellifi) 400
İbrāhīm-i Ḳayṣerī (Pīr Meḥemmed-i Erzincānī Ḫalīfesi) 379
İbrāhīm-i Ḳayṣerī (Tennūrī, Aḳşemse'd-dīn Ḫalīfesi), 382, 974 bk. İbrāhīm Tennūrī (Ḳayṣerī)
İbrāhīm-i Laḳānī (Şeyḫ), bk. İbrāhīm Efendi (Laḳānī, Şeyḫ)
İbrīm 1525
İbṣala 1844
Īcādī Efendi (Şeyḫ Ḫayre'd-dīn Ḫıżr el-Amāsī) 674
Īcādī Efendi (Şeyḫ) 300
İddet 1609
İdrīs (Cüz'-ḫ̆ān) 1775
İdrīs (İdrīs-i Bidlīsī) 651, 652, 653
İdrīs Efendi (Birgi Kadısı) 1828
İdrīs Efendi (Ḫāṣköy'de Maḥmūd Paşa Müderrisi) 1775
İdrīs Efendi (Mar'aş Kadısı) 1834
İdrīs Efendi (Şeyḫ Ḥācī Alī Beg) 1533
İdrīs Efendi (Yūsuf Paşa Müderrisi) 1662
İdrīs Köşki (Eyyüb'de Bir Tepe) 651
İdrīs-i Bidlīsī, bk. İdrīs (İdrīs-i Bidlīsī)
İḫtiyār (Manav İḫtiyār) 795
İḥyā 610
Īḳāẓü'n-nā'imīn 633
İlāhī-zāde (Şeyḫ Ya'ḳūb) 1008
İlhāmī (Şeyḫ Meḥemmed İlḥāmī Efendi) 696
İlhāmī Köngi 696
İlmī Efendi (Remzī-zāde, Meḥemmed) 1125
İlmī-i Nāzik 600
İlyās Beg (Medḥī Çelebi) 1234
İlyās Efendi (Ṭaş-zāde) 939
İmād (Mollā), bk. Mollā İmād
İmādī (Ca'fer), bk. Ca'fer Efendi (İbn Abdu'n-nebī, İmādī, Kazasker)
İmādī (Ebu's-su'ūd), bk. Ebu's-su'ūd Efendi
İmādī (İskilībī İmād-zāde Velī Çelebi, Velī Yegān) 917
İmādī (Ṣun'u'llāh bin Ca'fer), bk. Ṣun'u'llāh Efendi (Şeyhülislam)
İmād-zāde 916, 1076, 1308, 1485
İmād-zāde (Abdu'r-raḥmān), bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (İmād-zāde)
İmām Dāmādı (Şeyḫī Çelebi), bk. Şeyḫī Çelebi (İmām Dāmādı, Leysī-zāde Şeyḫ Meḥemmed)
İmām Efendi (Şeyḫ Abdu'r-raḥīm bin Şeyḫ Meḥemmed [el-Amāsī]) 675; (Şeyḫ Nūḥ bin Şeyḫ Meḥemmed el-Amāsī Birāderi) 683
İmām Ḥasan 773
İmām Ḥüseyn 375
İmām Muḥammed Bāḳır 375

İmām Musā Kāẓım 376
İmām Nevevī 611
İmām Ṣaġānī 1149
İmām Ẕehebī (Mīzān Müellifi) 388
İmām Zeyne'l-'ābidīn 375, 519
İmām-ı Ġazālī 532, 595, 610, 794, 926, 1013, 1442
İmām-ı Sulṭānī Abdu'l-kerīm Efendi, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Deli İmām)
İmām-ı Ṭarsūsī (Sirāc-ı Vehhāc Müellifi) 913
İmāmḳulı Ḫān 1037
İmām-zāde 339, 1335, 1358, 1397, 1660, 1791
İmām-zāde (Aḥmed Efendi), bk. Dökmeci-zāde Dāmādı (Aḥmed Efendi, İmām-zāde)
İmām-zāde (Kestelli, Meḥemmed Efendi ö.1022) 1443-1444, 1457, 1484, 1597, 1766, 1800
İmām-zāde Efendi (Meḥemmed bin Meḥemmed, Otlaḳ Arabası, [İmām-zāde Maḫdūmı] ö.1004) 931, 1079, 1098, 1103, 1112, 1168, 1347, 1478
İmām-zāde Efendi (Meḥemmed, [Gegivize Müderrisi] ö.973) 277, 302, 307, 350, 351, 354-358, 583,620, 770, 784, 798, 886, 1197, 1209
İmām-zāde Kerīm Efendi (Sireli, Müftī Şeyḫ), bk. Müftī Şeyḫ (Sireli Şeyḫ Abdu'l-kerīm)
İmām-zāde Maḫdūmı, bk. İmām-zāde Efendi (Meḥemmed bin Meḥemmed, Otlaḳ Arabası)
İmrü'l-ḳays 1752
İmtiḥānü'l-eẕkiyā 633
İnāye 305
İnāyet Efendi (Kayseri Müftüsü) 1433
İnbā'u'l-ġumr fī Ebnā'i'l-'umr 388
İnebaḫtı 510, 587, 720, 978, 1757
İnegöl 481, 592
İnegöl Cāmi'i 480
İnegöl Medresesi 355, 480-481, 772, 773, 1594, 1605, 1703; bk. İsḥaḳ Paşa Medresesi (İnegöl'de)
İpek (Kasaba) 923
İpek Medresesi 583
İpekci Acem 1082, 1774
İpekli, bk. Meḥemmed Efendi (İpekli)
İpsala, bk. İbṣala
Īrān 446, 506, 882, 1033, 1038, 1040, 1044, 1051, 1449, 1545
İrşādü'l-'aḳli's-selīm ilā Mezāyā'l-Ḳur'āni'l-'aẓīm 644
İs'āf 601
Īsā Beg Medresesi (Burūsa'da) 284, 289, 899, 908, 1134, 1409, 1487, 1599
Īsā Beg Medresesi (Üsküb'de) 271
Īsā Çelebi (Ṭabīb-i Sulṭānī) 584, 673
Īsā Efendi (Amāsıyyeli) 1867
Īsā Efendi (Belġırad Kadısı) 1820
Īsā Efendi (Tatar) 1634
Īsā Paşa (II. Bāyezīd Döneminde Tuğrakeş-i Dīvān-ı Hümāyūn) 510
Īsā Paşa (Şām Mīr-i Mīrānı) 776
Īsā Paşa bin İbrāhīm Paşa 476
Īsāġūcī 299
İsaḳcı Ma'beri 1638
İṣāme'd-dīn 610
İṣāme'd-dīn Ebü'l-ḫayr Aḥmed bin Muṣṭafā bin Ḫalīl, bk. Ṭaşköprī-zāde Efendi (Aḥmed İsāme'd-dīn)
İsḥaḳ Beg Cāmi'i (Üsküb'de) 964
İsḥaḳ Beg/Paşa Medresesi (Üsküb'de)

264, 267
İsḥaḳ Çelebi 302, 552, 594
İsḥaḳ Çelebi (Edrine'de Dārü'l-ḥadīs Müderrisi) 797
İsḥaḳ Çelebi (Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi Oğlu) 847
İsḥaḳ Çelebi (Orḫāniyye-i İznīḳ Müderrisi) 282
İsḥaḳ Çelebi (Şām Ḳāżīsi) 776
İsḥaḳ Çelebi (Tabīb-i Sulṭānī) 736
İsḥaḳ Çelebi Ḫˇācesi 1620
İsḥaḳ Efendi 320, 368, 582, 1293, 1318, 1341
İsḥaḳ Efendi (Diyārbekr Kadısı) 1774, 1847
İsḥaḳ Efendi (Edrine Dārü'l-ḥadīs Müderrisi) 526
İsḥaḳ Efendi (Emre Ḫˇāce Müderrisi) 1851
İsḥaḳ Efendi (Küçük) 903, 929, 937, 940, 1125, 1207, 1216, 1224, 1391, 1399, 1592, 1791
İsḥaḳ Efendi (Ṣaḥn Müderrisi) 515
İsḥaḳ Efendi (Sinān Paşa Müderrisi) 1589
İsḥaḳ Paşa (İnegöl Medresesi Bānīsi, Vezīr) 481
İsḥaḳ Paşa (Vezīr) 591
İsḥaḳ Paşa Medresesi (İnegöl'de) 284, 327, 481, 641, 747, 1217, 1596, 1841; bk. İnegöl Medresesi
İsḥākcı 1608
İsḥaḳ-ı Cīlānī 380
İsḥaḳıyye-i Üsküb Medresesi 271
İsḥaḳlı 427
İskender (Yemen'e Müstevlī Olan Müfsid) 441
İskender Beg (Ketḫudā) 1211
İskender Çelebi (Defterdār) 986
İskender Paşa (Baġdād Beglerbegisi) 718
İskender Paşa (Diyārbekr Beglerbegisi) 609
İskender Paşa (Ḳanije Beglerbegisi) 1552
İskender Paşa (Mıṣr Beglerbegisi) 1284
İskender Paşa (Ozi Beglerbegisi) 1636
İskender Paşa (Şehr Muḥāfıẓı) 461, 474
İskender Paşa Medresesi (Ḳaňlıcaḳ'da) 1595, 1775
İskender Paşa Zāviyesi (Ġalaṭa'da) 1869
İskenderiyye 976, 1088, 1660
İskenderiyye Limanı 304, 305, 1306
İskender-zāde 1203, 1317, 1376, 1388, 1567, 1839, 1848
İskender-zāde (Üsküdār Ḳāżīsi) 1305
İskender-zāde Efendi 1211, 1618
İskilīb 659, 747, 916, 973, 974, 980
İskilībī Meḥemmed Efendi (Ebu's-su'ūdEfendi Babası, Yavṣı, Aḳşemse'd-dīn Ḫalīfesi, eş-Şeyḫ el-Kebīr Muḥyi'd-dīn Meḥemmed el-İskilībī) 382, 569, 640, 658, 785, 973-995, 974, 979, 982, 988, 991
İskilībī Muḥyi'd-dīn Efendi 973-995, bk. İskilībī Meḥemmed Efendi (Ebu's-su'ūdEfendi Babası, Yavṣı, Şeyḫ)
İslām (Manav) 858
İslām Efendi (Ḥamīdī, Küçükborlılı) 931, 1079 _ 891, 919, 956, 1109, 1134, 1171, 1138
İslām Girāy Ḫān 446, 1046
İslām Ḫān (Girāy) 1046
İsmā'īl (Turābī-zāde Birāderi) 830
İsmā'īl Beg Medresesi (Ḳasṭamonı'da) 339
İsmā'īl Çelebi (Ġarbiyye Kadısı) 1596
İsmā'īl Çelebi (Oġlan Şeyḫi), bk. Oġlan

Şeyḫi
İsmā'īl Çelebi (Şeyḫ İbrāhīm Oğlu) 687
İsmā'īl Çelebi (Yorġancı Emīr Oğlu) 679
İsmā'īl Efendi 1336, 1397, 1466, 1887
İsmā'īl Efendi (Amāsıyyeli) 1509
İsmā'īl Efendi (Āmid Kadısı) 1368, 1465
İsmā'īl Efendi (Baġdād Kadısı) 1349, 1615
İsmā'īl Efendi (Burūsa Kadısı) 1580, 1693
İsmā'īl Efendi (Ḳızılmuṣluḳ Müderrisi) 1718
İsmā'īl Efendi (Küçük Ayaṣofıyya Zāviyesi Şeyḫi) 1867
İsmā'īl Efendi (Medīne Kadısı) 1579
İsmā'īl Efendi (Mevlevī, Şeyḫ) 1868
İsmā'īl Efendi (Mıṣr Kadısı) 1812
İsmā'īl Efendi (Rıżāyī Birāderi) 1779
İsmā'īl Efendi (Yeňi Alī Paşa Müderrisi) 1329, 1513
İṣmetī Efendi (Birgili-zāde Fażla'llāh Oğlu) 1677
İsmiḫān Ḫānım Medresesi 1420, bk. İsmiḫān Sulṭān Medresesi
İsmiḫān Sulṭān (II. Selim Kızı) 730
İsmiḫān Sulṭān Medresesi 859, 875, 878, 891, 909, 917, 1075, 1080, 1102, 1117, 1194, 1200, 1329, 1337, 1358, 1394, 1420, 1458, 1474, 1479, 1589, 1625, 1719, 1770, 1771, 1791, 1800, 1839, 1848, 1891; (_ Eyyūb'de) 637
İspanya 587
İsrāfīl-zāde 558, 997
İsrāfīl-zāde (Ailesi) 572
İsrāfīl-zāde Efendi 491
İsṭabur 645, 646
İstanbul 2, 5, 30, 31, 32, 38, 40, 54, 72, 77, 78, 79, 96, 137, 143, 148, 149, 150, 153, 155, 171, 187, 205, 212, 213, 214, 248, 270, 272, 273, 286, 292, 296, 308, 321, 325, 326, 332, 333, 337, 338, 364, 378, 379, 384, 390, 397, 404, 408, 411, 415, 416, 431, 434, 435, 449, 450, 463, 464, 469, 472, 474, 475, 478, 480, 483, 485, 492, 510, 512, 515, 521, 522, 529, 535, 537, 543, 544, 545, 560, 564, 579, 584, 592, 594, 599, 615, 625, 641, 651, 656, 659, 661, 672, 680, 684, 685, 686, 690, 695, 704, 709, 730, 736, 742, 751, 759, 765, 766, 784, 785, 791, 792, 795, 798, 815, 828, 833, 837, 859, 863, 866, 868, 875, 896, 898, 903, 907, 909, 912, 913, 919, 921, 934, 936, 942, 949, 960, 964, 965, 967, 977, 987, 997, 1007, 1008, 1011, 1013, 1028, 1029, 1030, 1039, 1050, 1051, 1052, 1065, 1068, 1081, 1101, 1108, 1110, 1111, 1124, 1130, 1158, 1161, 1173, 1174, 1177, 1190, 1192, 1194, 1214, 1228, 1232, 1240, 1261, 1271, 1272, 1285, 1288, 1289, 1290, 1291, 1296, 1301, 1304, 1307, 1309, 1317, 1320, 1334, 1338, 1344, 1354, 1360, 1372, 1376, 1382, 1401, 1409, 1412, 1425, 1429, 1445, 1462, 1478, 1479, 1486, 1491, 1497, 1501, 1502, 1506, 1508, 1513, 1519, 1521, 1524, 1527, 1530, 1533, 1540, 1542, 1543, 1547, 1549, 1555,

1556, 1557, 1560, 1568, 1570, 1574, 1583, 1587, 1590, 1591, 1592, 1608, 1621, 1625, 1634, 1638, 1641, 1643, 1644, 1646, 1654, 1657, 1671, 1680, 1696, 1701, 1711, 1712, 1721, 1733, 1735, 1745, 1750, 1751, 1756, 1757, 1764, 1775, 1782, 1793, 1798, 1812, 1823, 1828, 1847, 1848, 1852, 1853, 1854, 1855, 1857, 1865, 1869, 1877, 1878, 1882, 1883, 1889
İstanbul Selīmiyyesi, bk. Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi
İstanköy 441
İstinye 1008
İstolni Belġırad 1275, 1291
İstolni Belġırad Ḳal'ası 1286
İşretī (Muṣṭafā bin Ḥasan) 364, 365, 623
İştib 680, 852, 1518, 1538
İştibī Vā'iẓ Emīr, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (İştibī, Vā'iẓ Emīr)
İtmekci-zāde 1888
İvaż (Manav) 1787
İvaż Efendi 507, 534, 780, 812, 850, 887, 889, 893, 1081, 1478, 1690
İvaż Efendi (Alā'iyyeli) 865
İvaż Efendi (Anadolu Kazaskeri) 754, 934
İvaż Efendi (Ayaṣofıyya Müderrisi) 756
İvaż Efendi (Edrine Bāyezīdiyye Müderrisi) 750
İvaż Efendi (Ḫāṣekī Müderrisi) 532
İvaż Efendi (İstanbul Kadısı) 912
İvaż Efendi (Rumeli Kazaskeri) 896, 1067, 1068, 1077, 1107, 1124, 1199, 1473, 1622, 1701, 1703
İvaż Efendi (Rüstem Paşa Müderrisi) 1346
İvaż Efendi (Süleymāniyye Müderrisi) 875
İvaż Efendi Ḥamzası 1338
İvaż Efendi Süleymānı 1107, 1112, 1203, 1318, 1391, 1472,
İvaż Faḳīh 392
İvaż Paşa Medresesi (Burūsa'da) 1082, 1774
İvaż Süleymānı, bk. İvaż Efendi Süleymānı
İvaż-zāde 1735
İvaż-zāde Çelebi 1656, 1674
İvraca 365
Īżāḥ 267, 352, 544, 829, 843
İẓārī Efendi 763, 1010
İẓhār-ı Esrār 633
İzmir 342, 665, 739, 898, 900, 903, 906, 914, 939, 940, 941, 944, 1159, 1172, 1216, 1318, 1341, 1381, 1385, 1397, 1398, 1399, 1406, 1501, 1574, 1593, 1665, 1670, 1672, 1677, 1700, 1715, 1718, 1737, 1772, 1791, 1831, 1843, 1887
İznigmid 1888
İznīḳ 282, 384, 949, 1010, 1105, 1196, 1459, 1520, 1522, 1590
İznīḳ Orḫāniyyesi, bk. Orḫāniyye-i İznīḳ Medresesi
İznīḳ Süleymāniyyesi [Süleymāniyye-i İznīḳ, Süleymān Paşa Medresesi (İznīḳ'de)] 492, 806, 898, 1225, 1594, 1601, 1614, 1700, 1736, 1776; (Süleymāniyye-i İznīḳ) 318, 345, 350, 505, 824, 845, 892, 1081, 1354, 1470, 1739, 1776; (İznīḳ'de

Süleymān Paşa M.) 407, 740, 934, 1412, 1594; (İznīḳ'de Süleymān Şāh M.) 1660; (İznīḳ M.) 352, 903, 421, 1459; Krş. Süleymān Paşa Med (Yeňişehr'de)
İznīḳ Süleymāniyyesi'nin Yaylaḳıyyesi (Medrese) 1594
İznīḳ Yaylaḳıyyesi (Medrese) [Yaylaḳıyye-i İznīḳ, Yaylaḳıyye-i Süleymāniyye] 1125, 1132, 1236, 1317, 1568, 1594, 1595, 1615, 1690, 1763
İzniḳī Vaḥyī-zāde, bk. Vaḥyī-zāde (Muṣṭafā)
İznīḳmid 656, 1686, 1834, 1878, 1888
İzvorniḳ 544
İzze'd-dīn el-Ḫalvetī 378
İzzī 831
İzzī Şerḥi Sa'de'd-dīn 505

K

Ka'be 263, 383, 395, 398, 424, 692, 821, 860, 873, 884, 913, 954, 1062, 1337, 1346, 1433, 1435, 1806, 1836
Ka'bü'l-aḫbār 262, 627
Ḳaba Luṭfī, bk. Luṭfī (Ḳaba)
Ḳaba Zūrnā (Bir Eşkıya) 1398
Ḳabaḳulaḳ-zāde 1568, 1719, 1891
Ḳabaḳulaḳ-zāde Efendi 1488, 1821, 1844
Ḳabaṣaḳal 1747
Ḳabaṣaḳal (Muṣṭafā) 1728
Ḳabaṣaḳal Efendi 1847
Ḳabaṣaḳal Müftī 1621, 1713
Ḳābil Aġa (İstanbul'da Medrese Bānīsi) 1846
Ḳābil Alī Efendi 1467-1468, 1353, 1391, 1458, 1471, 1591, 1605, 1786
Ḳābil Vücūd-zāde 1692
Ḳābilī (Yâverî-zâde Meḥemmed Efendi) 1890
Ḳabluca Medresesi, bk. Ḳapluca Medresesi
Kadıköy, bk. Ḳāżīköyi
Ḳadıncıḳ Ana (Üryān Meḥemmed Dede Annesi) 1024
Ḳadırġa Limanı 850
Ḳādirī 373, 384, 417, 428, 1862
Ḳāḍī-zāde, bk. Ḳāżī-zāde
Ḳadrī (Naḳībü'l-eşrāf Abdu'l-ḳādir Efendi) 1312
Ḳadrī Çelebi (Anadolu Kazaskeri), bk. Ḳadrī Efendi (Anadolu Kazaskeri)
Ḳadrī Çelebi (Müftī) 321, 469-470
Ḳadrī Çelebi (Su'ūdī-zāde), bk. Su'ūdī-zāde (Ḳadrī)
Ḳadrī Çelebi Medresesi, bk. Ḳadrī Efendi Medresesi
Ḳadrī Efendi (Üsküb Kadı ve Müfettişi) 1756
Ḳadrī Efendi 295, 342, 759
Ḳadrī Efendi (Anadolu Kazaskeri) 288, 355, 434, 442, 444, 445, 467, 469-470, 481, 508, 511, 519, 520, 526, 531, 550, 592, 598, 634, 646, 653, 756, 757, 760, 765, 772, 792, 797, 998
Ḳadrī Efendi Medresesi 521, 537, 549
Ḳadrī Efendi Medresesi (Burūsa'da) 289, 1298, 1371, 1457, 1467, 1505, 1599
Ḳadrī-zāde Efendi 1620-1621 (Aṭranos, Gemlik ve Kete Kadısı); 1799 (Mar'aş Kadısı); 1803 (Kete Kadısı); 1805 (Ḳayṣeriyye Kadısı); ayrıca bk.

Zeyne'l-'âbidīn Efendi (Ḳadrī-zāde)
Kāfī (Aḳḥiṣārī Ḥasan Efendi) 1490
Kāfiye 295, 358, 831, 953, 1587
Kāfiye Cāmīsi 1013
Kāfiye Şerḥi 335, 420, 1389, 1470
Kāfūr-ı Aḫşidī 1696
Ḳāf-zāde Çelebi 1514, 1577, 1666, 1766, 1835
Ḳāf-zāde Efendi 937, 944, 1091, 1198, 1232, 1299, 1304, 1429, 1484, 1583, 1608, 1657
Kāġıd-ḫāne 266
Ḳaġılḳan İnāyet Girāy Sulṭān (Cānbeg Girāy Ḫān-ı Cengīzī Birāderi) 1636
Ḳāhire 287, 318, 334, 419, 740, 747, 838, 855, 1087, 1110, 1118, 1195, 1518, 1619, 1779, 1782
Ḳahriyye Ḫānḳāhı (Sonradan Medrese) 607
Ḳahriyye Medresesi (Ḫānḳāhdan Muhavvel), bk. Ḫānḳāh Medresesi
Ḳal'acik 344, 365
Ḳal'acikli-zāde (Aḥmed) 1804
Ḳal'a-i Egri 1166
Ḳal'a-i Esterġon 1545
Ḳal'a-i Fenār 908
Ḳal'a-i Gülüvār 1055
Ḳal'a-i Ḳanije 1274
Ḳal'a-i Ḳarṣ 1037, 1038
Ḳal'a-i Peşte 1857
Ḳal'a-i Revān 1551
Ḳal'a-i Sigetvar 369, 451, 1243
Ḳal'a-i Ṭameşvar 449
Ḳal'a-i Vān 448, 1048, 1546
Ḳal'a-i Yanıḳ 1055
Ḳalburcı Şeyḫi (Ġırbalcılı Şeyḫ Aḥmed) 685
Ḳalemiyye 1128, 1734
Ḳalender-ḫāne Medresesi 264, 279, 335, 492, 525, 532, 551, 592, 625, 636, 739, 748, 756, 758, 798, 803, 805, 823, 839, 860, 864, 1226, 1232, 1305, 1333, 1335, 1341, 1351, 1356, 1450, 1503, 1504, 1505, 1565, 1592, 1616, 1720, 1736, 1743,17711786, 1796, 1809, 1852, 1889
Ḳalenderoġlı (Bir Asi) 1547, 1811
Ḳalenderoġlı (Cengi) 1480
Ḳalḳandelen 1291, 1344, 1475, 1706
Ḳallāş (Anabolı'dan Alī Çelebi Ketḫudāsı) 1101
Ḳaluyoran 1259
Ḳāmetī Abdu'r-raḥmān Efendi, bk. Abdu'r-raḥmān Ḳāmetī Efendi
Ḳāmetī Efendi 1655, 1660, 1741, 1773, 1842, 1888
Kāmī (Edrineli Aḥmed Efendi) 792, 793
Kāmī Efendi 280, 347, 367, 541, 550, 587, 720, 722, 793, 868
Kāmī Efendi (Edrine Kadısı) 501
Kāmilī 1015
Kāmilī (Şarı Muṣliḥi'd-dīn) 1116
Kāmilī (Şeyḫ Alī) 1253
Kāmilī (Tırhalalı Şeyh Cafer) 1534
Kāmī-zāde 1077, 1080, 1215, 1216, 1304, 1349, 1376, 1415, 1590, 1601, 1888
Kāmī-zāde Efendi 1115, 1125, 1485, 1618, 1623
Ḳāmūs 288, 379, 388, 576, 742, 796, 1758
Ḳandıra 1198
Ḳandī (Şāir) 489
Ḳanije 491, 1271, 1285

Ḳanije Ḳal'ası 1234, 1274
Ḳansilar (Leh Vezīri) 1636
Kānūnī Sultan Süleyman, bk. Süleymān I
Ḳapluca Medresesi 407, 484, 520, 522, 552, 556, 903, 934, 1107, 1108, 1112, 1115, 1125, 1355, 1375, 1458, 1468, 1580, 1599, 1620, 1703, 1714, 1747; (Ḳabluca Medresesi) 289, 302
Ḳapluca Medresesi (Burūsa'da, = Ḫudāvendigār Med.) 302, 327, 492, 755, 798, 808, 836, 1115, 1237, 1343, 1355, 1384, 1408, 1578, 1620
Ḳapu Aġası Ca'fer Aġa Medresesi 914; bk. Ca'fer Aġa Medresesi
Ḳapu Aġası Ca'fer Aġa, bk. Ca'fer Aġa (Ḳapu Aġası)
Ḳapu Aġası Dāmādı (Alī Aġa), bk. Alī Aġa (Ḳapu Aġası Dāmādı)
Ḳapu Aġası Ġażanfer Aġa Medresesi, bk. Ġażanfer Aġa Medresesi
Ḳapu Aġası Ġażanfer Aġa, bk. Ġażanfer Aġa (Ḳapu Aġası)
Ḳapudan Alī Paşa Medresesi 1229, 1451, 1742, 1764, 1795, 1805, 1809
Ḳapudan Cāmi'i 1039
Ḳapudan Medresesi (Ṭop-ḫāne'de) 1305
Ḳapudan Paşa Medresesi 1691; ayrıca bk. Ḳılıç Alī Paşa Med.
Ḳara Abdī (Abdu'r-raḥmān Efendi, Ankaralı) 1763
Ḳara Abdu'r-raḥmān (Gelibolılı), bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳara, Gelibolılı)
Ḳara Abdu'r-raḥmān (Ḳonyalı), bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳara, Ḳonyalı)
Ḳara Aḥmed-zāde (İzmir Ḳāżīsi) 550
Ḳara Āmid (Bir Kaza) 1376
Ḳara Bekir (Ebūbekr Efendi) 1484
Ḳara Boġdan 447, 646
Ḳara Cehennem (Kāfir Ḳalyonu) 1637
Ḳara Çelebi (Hecrī Efendi, Ḳara Celebi-zāde Ḥusām Efendi'nin Babası) 1129
Ḳara Çelebi (İstanbul Kadısı) 332, 470
Ḳara Çelebi Efendi 265, 277, 293, 307, 314, 327, 332, 501, 514, 539, 583, 735, 752, 765, 792, 865, 1689
Ḳara Çelebi Efendi (Burūsa Ḳāżīsi) 933, 963
Ḳara Çelebi-zāde (Maḥmūd Efendi) 1512, 1655, 1710, 1738, 1772, 1782, 1800, 1808, 1835, 1885; Krş. Ḳara Çelebi-zāde
Ḳara Çelebi-zāde Abdu'l-'azīz Efendi, bk. Abdu'l-'azīz Efendi (Ḳara Çelebi-zāde)
Ḳara Çelebi-zāde Azīz, bk. Abdu'l-'azīz Efendi (Ḳara Çelebi-zāde)
Ḳara Çelebi-zāde Efendi 910, 1305, 1460, 1478, 1479, 1486, 1487, 1563, 1608, 1616, 1673, 1721, 1731, 1783, 1823, 1849, 1884, 1890
Ḳara Çelebi-zāde Efendi (Anadolu Kazaskeri) 1068, 1560
Ḳara Çelebi-zāde Efendi (İstanbul Kadısı) 1560
Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām Efendi, bk. Ḥüsām Efendi (Ḳara Çelebi-zāde)
Ḳara Çelebi-zāde Ḥüsām, bk. Ḥüsām Efendi (Ḳara Çelebi-zāde)
Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed Efendi 1002, 1304, 1486, 1643, 1730,

1731, 1732, 1811, 1838, 1881, 1882
Ḳara Dāvud Efendi 271, 294, 295, 344, 357, 502, 544, 558
Ḳara Dāvud-zāde (Muṣṭafā) 502-503, 1605
Ḳara Dede Efendi, bk. Dede Efendi (Ḳara)
Ḳara Fāṭıma (Kütāḥiyye Kadısı) 1202, 1217
Ḳara Ḫˇāce (Tersāne Re'īslerinden) 587
Ḳara Ḥabīb, bk. Ḥabīb Efendi (Ḳara)
Ḳara Ḥasan (Sadrazam Meḥemmed Paşa Babası) 1557, 1641
Ḳara Ḳāsım, bk. Ḳāsım Efendi (Ḳara)
Ḳara Ḳāżī Medresesi (Sire'de) 350, 504, 512, 617, 1297
Ḳara Medrese (Anḳara'da) 1804
Ḳara Mu'īd 1577, 1591, 1690, 1715
Ḳara Mu'īd (Baba'da Sākin Uğursuz Şahıs) 1539
Ḳara Mu'īd (Ḥüseyn Efendi) 1504
Ḳara Nişāncı (Meḥemmed Paşa/Beg) 476, 490, 733-734, 789, 957, 1590; Ayrıca bk. Boyalı Nişāncı
Ḳara Sa'īd (Bir Asi) 1547
Ḳara Sa'īd (Cengi) 1481
Ḳara Seyyidī (II. Bāyezīd Devri Müftülerinden) 837
Ḳara Seyyidī Efendi 291
Ḳara Ṣun'ī, bk. Ṣun'ī Efendi
Ḳara Süleymān (Ḳasṭamonılı, Etmekci-zāde Aḥmed Paşa Mu'allimi) 1477, 1408, 1444, 1574, 1597, 1668
Ḳara Süleymān (Kefe Müftīsi, Gelibolılı) 766-767, 795, 839, 1375, 1393
Ḳara Süleymān-zāde Abdu'r-raḥmān, bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳara, Gelibolılı)
Ḳara Süleymān-zāde Muṣlī Çelebi, bk. Muṣlī Çelebi (Müftī-zāde, Kefe Müftīsi Gelibolılı Ḳara Süleymān Oğlu)
Ḳara Süleymān-zāde Şeyḫī, bk. Şeyḫī Efendi (Müftī-zāde)
Ḳara Şeker Efendi (Ḳara Şeker Efendi) 1888
Ḳara Şeyḫ (Muṣṭafā el-Esved) 666
Ḳara Yazıcı (Eşkıyabaşı) 1272, 1273
Ḳarabāġ 615, 1192
Ḳarabaġ Gence 276
Ḳarabaş Efendi (Şeyḫ Abdu'r-raḥman) 1864
Ḳarabörçek 683
Ḳaraca Aḥmed (Ḥamīdī), bk. Aḥmed Efendi (Ḳaraca, Ḥamīdī)
Ḳaraca Aḥmed Tekyesi 1470
Ḳaracin (Muḥyi'd-dīn el-Esved) 506
Ḳaraçı Sa'dīoġlı 1295
Ḳaraçı Sa'dī-zāde 1206, 1353, 1368, 1586
Ḳaradeñiz 719, 979, 1046, 1878
Ḳaraferye 578, 757, 1492, 1493, 1735
Ḳaragöz Paşa Medresesi (Filibe'de) 485
Ḳaragöz Paşa Medresesi (Kütāhiyye'de) 327, 1134
Ḳaragülmez (Meḥemmed Efendi, Ḫˇācegī-zāde Dāmādı) 1386, 1393, 1394, 1415, 1466-1467, 1451, 1510, 1669, 1718, 1767, 1791, 1801, 1807
Ḳaragümrügi 1526, 1557
Ḳaraḥiṣār 1533
Ḳaraḥiṣār-ı Ṣāḥib 288, 540, 795, 1717
Ḳaraḥiṣārī (Aḥmed Çelebi) 795

Ḳaraḥiṣārī Ramażān Tekyesi, bk. Bāzirgān Tekyesi
Ḳaraḳaş (Bir Celālī) 1278
Ḳaraḳız-zāde 1582, 1668, 1739, 1771
Ḳaraḳız-zāde Alī 1776-1778
Ḳaraman 297, 319, 325, 337, 344, 358, 378, 395, 402, 427, 449, 474, 508, 513, 515, 548, 662, 666, 684, 687, 712, 736, 767, 823, 825, 829, 860, 898, 914, 924, 1095, 1129, 1210, 1216, 1334, 1340, 1381, 1383, 1386, 1436, 1462, 1466, 1477, 1511, 1540, 1556, 1614, 1664, 1677, 1706, 1785, 1803, 1805, 1825, 1844, 1845, 1867
Ḳaraman Ereglisi 1212
Ḳaraman-ı Ṣaruḫānī (el-Ḥācc) 379
Ḳaramanī (Aḥmed) 479, 502, 509, 534, 805, 846, 1135; ayrıca bk. Aḫaveyn (Aḥmed, Ḳaramanī); Krş. Ḳaramanī-zāde (Aḥmed)
Ḳaramanī (Meḥemmed) 280, 478, 515, 516, 921, 1135, 1163; ayrıca bk. Aḫaveyn (Meḥemmed, Ḳaramanī); Krş. Ḳaramanī-zāde (Meḥemmed)
Ḳaramaniyye 426, 654, 1246, 1660, 1791
Ḳaramanī-zāde (Aḥmed) 334, 541, 563, 607; ayrıca bk. Aḫaveyn (Aḥmed, Ḳaramanī); Krş. Ḳaramanī (Aḥmed)
Ḳaramanī-zāde (Meḥemmed) 573, 599, 893, 1174, 1217, 1367, 1437; ayrıca bk. Aḫaveyn (Meḥemmed, Ḳaramanī); Ḳaramanī (Meḥemmed),
Ḳaramanī-zāde (Meḥemmed, Kestelli) 1197, 1437-1440, 1480
Ḳaramürsel 345
Ḳarasi 283, 309, 505, 506, 862, 885, 1373, 1680
Ḳaraṣu 979
Ḳaraṭaġ 1553
Ḳārī'u'l-Hidāye 319, 1780
Ḳaṣaba-i Baba, bk. Baba (Kasaba)
Ḳāsım (Uzun, Zeytūnī-zāde Babası) 577
Ḳāsım Aġa (Yeñiçeri Aġası) 1278, 1279
Ḳāsım Beg (Şāh Alī Babası) 397
Ḳāsım bin Muḥammed bin Ebūbekr-i Ṣıddīḳ 375
Ḳāsım bin Süleymān (Ṣāḥibü't-Taṭbīḳ) 319
Ḳāsım Çelebi (İbn Ḥācī Efendi) 1090, 1316
Ḳāsım Çelebi (Rā'ī-zāde) 1666, 1702, 1748, 1776
Ḳāsım Efendi (Beşikṭaş'da Ḫayre'd-dīn Paşa Müderrisi) 1667
Ḳāsım Efendi (Bülbül-zāde) 1217, 1377, 1458, 1504, 1596, 1665, 1667, 1710, 1765, 1808, 1833, 1835, 1889
Ḳāsım Efendi (Çelebi Efendi Ḫalīfesi) 378
Ḳāsım Efendi (Ebī Eyyūb Müderrisi) 1800
Ḳāsım Efendi (Ġażanfer Aġa Müderrisi) 1772
Ḳāsım Efendi (Ġubārī, Naḳībü'l-eşrāf), bk. Ġubārī Efendi
Ḳāsım Efendi (Ġubārī, Naḳībü'l-eşrāf), bk. Ġubārī Efendi
Ḳāsım Efendi (Ḳara) 342, 579, 650-651, 799, 1161, 1333
Ḳāsım Efendi (Sinān Paşa Müderrisi) 1843

Ḳāsım Efendi (Süleymāniyye Müderrisi) 1782
Ḳāsım Paşa (Cezerī-zāde Meḥemmed Çelebi Oğlu) 476
Ḳāsım Paşa (Güzelce, İstanbul Muḳābilinde Cāmi' ve Medrese Ṣāḥibi) 471, 472
Ḳāsım Paşa (Kaimmakam) 1280, 1286, 1545
Ḳāsım Paşa (Kefe Beglerbegisi) 719
Ḳāsım Paşa (Ḳoca) 472
Ḳāṣım Paşa (Mora Vālisi) 296
Ḳāsım Paşa (Vezīr, Verā-yı Ḫalīc'de Medrese Sahibi) 296
Ḳāsım Paşa (Vezīr-i Sālis) 444
Ḳāsım Paşa Cāmi'i 297, 421
Ḳāsım Paşa Cāmi'i (Cezerī), bk. Cezerī Ḳāsım Paşa Cāmi'i
Ḳāsım Paşa Cāmi'i (Peçuy'da) 369
Ḳāsım Paşa Medresesi (Burūsa'da) 285, 295, 307, 330, 846,
Ḳāsım Paşa Medresesi (Cezerī), bk. Cezerī Ḳāsım Paşa Med.
Ḳāsım Paşa Medresesi (Verā-yı Ḫalīc-i Ḳosṭanṭıniyye'de) 296, 1308
Ḳāsım-ı Günābādī 1734
Ḳāsım-ı Lārendī 379
Ḳāsımpaşa 297, 475, 733, 946, 977, 1238, 1336, 1751, 1869
Ḳāsımpaşa Medresesi 278, 336, 502, 572, 761, 780, 839, 841, 868, 918, 926, 1225, 1299, 1315, 1319, 1333, 1374, 1383, 1387, 1391, 1504, 1509, 1565, 1601, 1614, 1655, 1795, 1829, 1841, 1843, 1887
Ḳāsımpaşa Zāviyesi (Kefe'de) 415
Ḳāsım-zāde 1585, 1597
Ḳaṣīde-i Arabiyye 739
Ḳaṣīde-i Bürde 546, 1476, 1709, 1824, 1838
Ḳaṣīde-i Ḫazāniyye 999
Ḳaṣīde-i Hilāliyye 1000
Ḳaṣīde-i Lāmiyye-i Mülemma'a 1402
Ḳaṣīde-i Mīmiyye 340, 420, 610, 628, 648, 797
Ḳaṣīde-i Münferice 1506
Ḳaṣīde-i Nūniyye 844, 1245
Ḳaṣīde-i Rā'iyye 1175
Ḳaṣīde-i Rūḥiyye 930
Ḳaṣr-ı Ārifān 373
Ḳaṣṣāb-zāde 1455, 1597, 1702, 1722, 1825
Ḳaṣṣab-zāde (Abdu'l-kerim bin Alī) 770
Ḳaṣṣāb-zāde (İbrāhīm) 1599
Ḳaṣṣab-zāde Abdu'l-kerīm, bk. Abdu'l-kerīm bin Alī bin İlyās (Deli Kerīm Efendi, Ḳaṣṣab-zāde)
Ḳasṭamonı 418, 435, 676, 677, 802, 996, 1030, 1046, 1047, 1252, 1284, 1390, 1477, 1586, 1686
Kāşānī 838
Ḳaṭır Ḫorosı ([Küçük] Luṭfī Beg-zāde Meḥemmed) 898, bk. Küçük Luṭfī Beg-zāde (Meḥemmed, Neylī)
Ḳatırḫānı 1051
Kātib Cüz'ī 1276
Kātibī 794
Kātib-zāde 931, 1115, 1226, 1319, 1334, 1341, 1343, 1563, 1797
Ḳaṭīfeci-zāde 1569, 1726
Ḳaṭīfeci-zāde (Meḥemmed) 1595
Ḳavā'idü'l-ḥamliyyāt fī Taḥḳīḳi Mebāḥisi'l-külliyyāt 267
Ḳavaḳlı İmāmı (Şeyḫ Meḥemmed Babası) 1032
Ḳavaḳlı-zāde 1032
Ḳavaḳlı-zāde (Emīr Buḫārī Zāviyesi

Şeyḫi) 1030
Ḳavalalı-zāde 1210, 1219, 1221, 1360, 1374, 1567
Ḳavli li-Men 1661
Ḳavṣūn 670
Ḳavṣūnī- zāde, bk. Ḳaysūnī-zāde
Ḳaya Çelebi 1125
Ḳaya Paşa (Güzelce Alī Paşa Ceddi) 1641
Ḳayalar 435, 681
Ḳayın Çelebi (Meḥemmed bin Ḥüsām, Ḳaraferyeli, [Niksārī Muṣṭafā Ḳayını) 578-579, 1491
Ḳayın Çelebi (Seyyid Abdu'llāh Çelebi Oğlu Meḥemmed), bk. Yavaş Çelebi
Ḳayṣeriyye 651, 886, 931, 1200, 1273, 1275, 1296, 1312, 1313, 1393, 1415, 1433, 1455, 1507, 1536, 1557, 1577, 1600, 1615, 1616, 1702, 1703, 1713, 1725, 1805, 1828
Ḳaysūnī-zāde (Şeyḫ Maḥmūd bin Şeyḫ Meḥemmed el-Ḳavṣūnī) 670, 671, 672, 738; (Re'īsü'l-eṭıbbā) 451, 654
Ḳazābād 1827
Ḳazaḳ 1553
Ḳazan 719
Ḳazancıḳulı (Sināne'd-dīn Yūsuf), bk. Sinān Efendi (Ḳazancıḳulı)
Ḳazancılar Medresesi 1801
Ḳazancılar Medresesi (Edrine'de) 1667, 1825
Ḳāżī Abdu'l-kerīm (Zülfinigār Babası) 826
Ḳāżī Beyżāvī 695, 1733
Ḳāżī Celāl 525
Ḳāżī Celāl, bk. Celāl Efendi (Kadı)
Ḳāżī Cihān 881
Ḳāżī Çeşmesi 889, 1388
Ḳāżī Fāżıl 1300
Ḳāżī Ḫān 1498
Ḳāżī Ḥüsām Medresesi (=Ḥammāmiyye Medresesi, İstanbul'da) 272, 278, 339, 484, 567, 892, 1077, 1513, (Ḥammāmiyye) 1294, 1664, 1765, 1804, 1806.
Ḳāżī Ḥüsām, bk. Ḥüsām Efendi (el-Ḳāżī, Papas)
Ḳāżī Ḥüseyn (Ḥicāziyye'de Sākin) 1564
Ḳāżī Ḥüseyn-i Mālikī 821
Ḳāżī Ḥüseyn-i Mekkī 889, 916
Ḳāżī Maḥmūd (Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn Oğlu, Muḥaşşī Sinān Torunu) 840
Ḳāżī Maḥmūd Medresesi (İstanbul'da) 763
Ḳāżī Zekeriyyā (Ġarse'd-dīn Efendi Hocası) 419
Ḳāżī'asker (Ḥüsām-zāde Muṣṭafā), bk. Ḥüsām-zāde Efendi (Muṣṭafā)
Ḳāżi'l-Ḥarameyn (Ḥācī Ḥasan-zāde) 607
Ḳāżī-i Baġdād (Ḳıvāmu'd-dīn Yūsuf el-Ḥüseynī) 620
Ḳāżī-i Baġdādī (Burūsa'da Sulṭān Müderrisi) 651
Ḳāżīköyi 1638
Ḳāżī-zāde (Aḥmed Efendi/Çelebi), bk. Ḳāżī-zāde Efendi (Şeyhülislam, Şemse'd-dīn Aḥmed)
Ḳāżī-zāde (Meḥemmed, Hamîdî) 1740, 1826
Ḳāżī-zāde (Meḥemmed, Ṣofyalı, Şeyḫ, Ayaṣofıyya'da Vā'iz) 1868, 1856
Ḳāżī-zāde (Re'īsü'l-müfessirīn ve Tācü'l-müẕekkirīn, Sofyalı Ḳāżī-zāde

yerine Ayaşofıyya'da Vā'iz) 1868
Ḳāżī-zāde (Şeyḫī Çelebi) 1621, 1796, 1836
Ḳāżī-zāde Efendi 280, 303, 330, 335, 344, 410, 484, 510, 563, 570, 571, 615, 617, 635, 666, 741, 759, 763, 766, 770, 777, 778, 785, 790, 807, 812, 846, 923, 1064, 1080, 1101, 1117, 1135, 1193, 1299, 1334, 1341, 1384, 1455, 1468, 1496, 1618, 1664, 1676, 1793
Ḳāżī-zāde Efendi (Şemse'd-dīn Aḥmed el-Muftī), bk. Ḳāżī-zāde Efendi (Şeyhülislam)
Ḳāżī-zāde Efendi (Şeyhülislam, Şemse'd-dīn Aḥmed el-Muftī) 461, 470, 474, 492, 522, 731, 732, 768, 769, 791, 795, 797-801, 828, 833, 856, 869, 903, 918, 1066, 1174, 1175, 1197, 1396, 1482
Ḳāżī-zāde Efendi Birāderi Şeyḫī, bk. Şeyḫī Efendi (Ḳāżī-zāde Efendi Birāderi)
Ḳāżī-zāde Efendi Ḥafīdi Şeyḫī Efendi 1833
Ḳāżī-zāde Efendi Maḫdūmı Abdu'r-raḥmān Çelebi, bk. Abdu'r-raḥmān Çelebi (Ḳāżī-zāde Maḫdūmı)
Ḳāżī-zāde Efendi Maḫdūmı Muṣṭafā Çelebi, bk. Muṣṭafā Çelebi (Maḫdūm-ı Ḳāżī-zāde)
Ḳāżī-zāde-i Rūmī 892
Ḳazvīn 276
Ḳazzāz-ḫāne Medresesi 1229
Ḳazzāz-ḫāne Medresesi (Burūsa'da) 1452, 1786
Ḳazzāziyye Medresesi (Burūsa'da) 300, 606, 1728
Kec-dehān (Abdu'llāh), bk. Abdu'llāh Efendi (Kec-dehān)
Kec-dehān Efendi, bk. Abdu'llāh Efendi (Kec-dehān)
Kecmīr-zāde 1215, 1216
Keçiborlı 1158
Kefe 415, 416, 417, 438, 446, 505, 743, 755, 766, 794, 795, 828, 839, 900, 915, 1045, 1076, 1106, 1127, 1220, 1233, 1395, 1396, 1489, 1540, 1638
Kefevī Bekir Efendi (Ebūbekr el-Kefevī, Şeyḫ) 416
Kelām-ı Allām 538, 963
Kelām-ı Azīz 930
Kelām-ı Ḥaḳḳ 678
Kelām-ı Ḳadīm 531
Kelām-ı Mecīd 401, 1029
Kelām-ı Melik-i Allām 997, 1789, 1867
Kelām-ı Mu'ciz 645
Kelām-ı Mu'ciz-niẓām 401
Kelām-ı Şerīf 756
Kelāmu'llāh 300
Kelīle ve Dimne 797
Kemāl Beg (Harem-i Sulṭānīden Çıkmış Sipāhī) 669
Kemāl Beg-zāde 764, 914, 941
Kemāl Beg-zāde (Meḥemmed) 1132
Kemāl Beg-zāde Efendi 1309, 1678, 1712
Kemāl Çelebi 277, 307
Kemāl Çelebi (Baġdād Kadısı) 285, 429
Kemāl Çelebi (İznīḳ Orḫāniyye Müderrisi) 314
Kemāl Çelebi (Ṣaḥn Müderrisi) 492
Kemāl Efendi 938, 1112, 1226, 1401, 1404, 1485, 1493, 1538, 1570,

1592, 1611, 1614, 1643, 1644, 1658, 1694, 1696, 1703, 1705, 1721, 1730, 1731, 1839
Kemāl Efendi (Aḳḳaftān), bk. Akkaftan Efendi
Kemāl Efendi (Anadolu Kazaskeri) 1105, 1290, 1291, 1300, 1304, 1319, 1347, 1359, 1377, 1559, 1560, 1583, 1606
Kemāl Efendi (Şām Kadısı) 1224
Kemāl Efendi (Ṭaşköprī-zāde) 1379; ayrıca bk. Kemāle'd-dīn Meḥemmed Efendi (Kazasker)
Kemāl Efendi Maḫdūmı (Şeyḫ Meḥemmed, Ṭaşköprī-zāde) 1358, 1379-1380, 1605, 1625, 1743, 1795, 1852; Krş. 1765 Şeyḫī Çelebi (Kemāl Efendi Maḫdūmı)
Kemāl Ḫalīfe (Alā'e'd-dīn-i Rūmī Ḫalīfesi) 380
Kemāl Paşa-zāde 468
Kemāl Paşa-zāde Efendi 275, 278, 285, 309, 313, 340, 355, 434, 435, 442, 445, 453, 479, 481, 486, 492, 493, 512, 526, 528, 611, 640, 643, 680, 760, 775, 779, 784, 837, 986, 1129, 1371
Kemāl Paşa-zāde Oġlı İbrāhīm Çelebi, bk. İbrāhīm Çelebi (Kemāl Paşa-zāde Oġlı)
Kemāle'd-dīn Efendi (Ḳara Dede), bk. Dede Efendi (Ḳara)
Kemāle'd-dīn Meḥemmed bin Aḥmed (Kemāl Efendi, Ṭaşköprī-zāde), bk. Kemāle'd-dīn Meḥemmed Efendi
Kemāle'd-dīn Meḥemmed Efendi (Kazasker Kemāl Efendi, Ṭaşköprī-zāde) 270, 1606-1609, 1159
Kemālī (Alī Efendi) 1534
Kemālī (Ca'fer Efendi) 1253
Kemālī (Ṭaşköprī-zāde Kemāl Efendi), bk. Kemāle'd-dīn Meḥemmed Efendi (Kazasker)
Kemāl-zāde 1757
Kemāl-zāde (Edrineli Alī Çelebi) 1109
Kenḳırı Medresesi 640; krş. 740 Cemāle'd-dīn Medresesi (Kenḳırı'da)
Kenz 537, 761
Kepenekci Medresesi 341, 625, 696, 748, 751, 864, 1201, 1316, 1332, 1352, 1405
Kepenekci Medresesi (İstanbul'da) 792
Kepenekci Sinān Medresesi 521, 536, 885, 1379, 1739, 1797
Kepenekci-zāde (Süleymān) 738-739, 811, 859, 914, 934, 1112
Kepenekci-zāde (Şāh Meḥemmed, Şāh Çelebi) 924, 1098, 1112, 1208, 1590, 1618
Kerbelā 1024, 1491
Kerīm Çelebi 1096, 1385, 1887
Kerīm Çelebi (Beytü'l-maḳdis Müderrisi) 1751
Kerīm Çelebi (Deli), bk. Abdu'l-kerīm bin Alī bin İlyās (Deli Kerīm Efendi, Ḳaṣṣab-zāde)
Kerīm Çelebi (Ḥāfıẓ Paşa Müderrisi) 1711
Kerīm Çelebi (Ḥaleb Kadısı) 1835
Kerīm Çelebi (Mıṣr-ı Ḳāhire Kadısı) 1837
Kerīm Çelebi (Üsküdār Mihrümāh Sulṭān Müderrisi) 1827
Kerīm Çelebi (Üsküdār Vālidesi Müderrisi) 1659
Kerīm Çelebi (Vefeyāt Müellifi), bk.

Abdu'l-kerīm Efendi (Kerīm Çelebi [Sinān-ı Aḳḥiṣārī Oğlu])
Kerīm Çelebi (Vizeli), bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Vizeli)
Kerīm Çelebi Vefeyātı 1673
Kerīm Efendi (Deli), bk. Abdu'l-kerīm bin Alī bin İlyās (Deli Kerīm Efendi, Ḳaṣṣab-zāde)
Kerīm Efendi (Ferhād Paşa Ḫˇācesi, Ḳoca), bkz. Abdu'l-kerīm Efendi (Ferhād Paşa Ḫˇācesi Abdu'l-kerīm Çelebi, Ḳoca Kerīm)
Kerīm Efendi (İmām-zāde, Sireli), bk. Müftī Şeyḫ (Sireli Şeyḫ Abdu'l-kerīm)
Kerīm Efendi (Ṣaçlı), bk. Abdu'l-kerīm (Ṣaçlı Kerīm Efendi)
Kerīmī Çelebi (Şeyḫu'l-ḥarem-zāde), bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Şeyḫu'l-ḥarem-zāde)
Kerīmü'd-dīn (Gülşenī Ḫalīfesi, Şeyḫ) 379
Kesbī Çelebi 1416, 1519
Keskin Dede Maḳābiri, bk. Keskin Dede Mezārlıġı
Keskin Dede Mezārlıġı (Dāḫil-i Sūrda) 1369, 1405, 1465, 1486, 1580, 1691, 1698, 1770
Keskin Dede Tekyesi (Dāḫil-i Sūrda) 1381, 1479, 1510
Kesriyye (Kaza) 1092
Kestel 853, 932, 1313, 1385, 1437, 1443, 1480, 1775
Kestel Cāmi'i 362
Kestel Medresesi 344, 362, 1094, 1244, 1343, 1371, 1461, 1690; (Molla Kestel Med.) 803, 1724
Kestelli 327
Kestelli İmām-zāde, bk. İmām-zāde (Kestelli, Meḥemmed Efendi)
Keşfī-i Manastırī 1141
Keşmīrī-zāde (Naḳīb Yaḥyā Efendi) 1168
Keşşāf 420, 576, 752, 758, 936, 997, 1179, 1435
Ketā'ib 385, 417, 711, 787, 828
Kete 1205, 1621, 1703, 1802
Ketḫudā Ḳadın Cāmi'i 1526
Ketḫudā Muṣṭafā Efendi (Muṣṭafā bin Ḥüseyn bin Sinān, Muḥaşşī Sinān Torunu) 840, 898, 938, 1124, 1203, 1224, 1232, 1277, 1289, 1290, 1319, 1339, 1344, 1403, 1463, 1559, 1583, 1608, 1618, 1640, 1657-1659, 1687, 1694, 1721, 1730, 1732, 1742, 1764, 1834, 1849, 1881; (Sinān Efendi-zāde Muṣṭafā) 1532; (Maḥmūd Çelebi Babası) 1796
Ketḫudā Muṣṭafā Efendioğlı Maḥmūd, bk. Maḥmūd Çelebi (Ketḫudā Muṣṭafā Efendi Maḫdūmı)
Kevākibī-zāde 1702, 1727, 1743, 1836
Kevākibī-zāde (İbrāhīm) 1808
Keyvān 326
Ḳıbçaḳ 1395
Ḳıbrıs 472, 474, 584, 585, 587, 708, 711, 712, 720, 722, 729, 733, 743, 793, 795, 812, 890, 915, 921, 1036, 1078, 1236, 1338, 1454, 1471, 1620, 1641, 1642, 1805, 1809, 1834, 1885, 1889
Ḳıbrıs Medresesi, 743
Ḳılıç Alī Paşa Medresesi 1454, ayrıca bk. Ḳapudan Paşa Med.
Ḳınalı-zāde Abdu'r-raḥmān, bk. Ab-

du'r-raḥmān Çelebi (Ḳınalı-zāde)
Ḳınalı-zāde Alī, bk. Alī Efendi (Ḳınalı-zāde)
Ḳınalı-zāde Efendi (Mıṣr Kadısı) 1232
Ḳınalı-zāde Fehmī Çelebi, bk. Fehmī Çelebi (Ḳınalı-zāde)
Ḳınalı-zāde Ḥasan Efendi, bk. Ḥasan Çelebi (Ḳınalı-zāde)
Ḳınalı-zāde Ḥasan Tezkiresi 1452
Ḳınalı-zāde Ḥüseyn Çelebi, bk. Ḥüseyn Çelebi (Ḳınalı-zāde
Ḳınalı-zāde Kirāmī Çelebi, bk. Abdu'r-raḥīm Çelebi (Ḳınalı-zāde)
Ḳınalı-zāde Müslimī, bk. Müslimī Efendi (Ḳınalı-zāde)
Ḳıpçaḳ 399
Ḳıraṭova 592, 594, 1092, 1093, 1291, 1489, 1832, 1889
Ḳırbac Efendi, bk. Osmān Efendi (Ḳırbac)
Ḳırım 417, 446, 1028, 1271, 1396, 1523, 1552
Ḳırḳ Çeşme 1053, 1429
Ḳırḳ Çeşme Kemerleri 464
Ḳırḳlar Maḳāmı 709
Ḳıṣaṣ-ı Enbiyā 653
Ḳıṣṣa-i Fīrūz Şāh 346
Ḳıṭmīr-zāde 1739
Ḳıvāmu'd-dīn Yūsuf el-Ḥüseynī 620
Ḳızanlıḳ 1832
Ḳızıl Aḥmedli 733
Ḳızıl Mollā (Ṣāliḥ Molla Efendi) 894
Ḳızıl Mollā Efendi 1067, 1211, 1501
Ḳızılbaş 474, 1024, 1037, 1043, 1295, 1574, 1878
Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı, bk. Abdu'llāh Efendi (Ḳızılca Ḫayre'd-dīnoġlı)
Ḳızılcaṭuzla 862
Ḳızılmuṣluḳ (Ḫadīce Sulṭān) Medresesi 762, 804, 849, 878, 903, 932, 938, 950, 1076, 1092, 1104, 1160, 1192, 1215, 1218, 1316, 1455, 1501, 1509, 1654, 1659, 1666, 1700, 1718, 1725, 1736, 1743, 1797, 1806, 1821, 1890
Ḳızḳullesi 895
Ḳızlar Kilīsāsı 378
Kiçi Mīrzā (Naḳīb Yaḥyā Efendi) 1168
Kiçmīrī-zāde 1115, bk. Yaḥyā Efendi (Naḳīb)
Kifāyetü'l-mübtedī 633
Kilindir Uġrısı 1684
Kilisli Alī Çelebi, bk. Alī Çelebi (Kilisli)
Kīmyā-yı Sa'ādet 794, 926, 1072
Kirā (Bir Yahudi) 945, 1039, 1273
Kirāmī (İranlı Şāir) 1814
Kirāmī Çelebi, bk. Abdu'r-raḥīm Çelebi (Ḳınalı-zāde)
Kirecci-zāde 641
Kirli Maḥmūd, bk. Maḥmūd Efendi (Selānikī)
Kirmān 382, 1603
Kirmāstī 1608
Kirmāstī (İstanbul Kadısı) 282
Kirmāstī Medresesi 282, 803, 1371, 1610, 1690
Kisrā 464
Kitāb-ı Atāḳ 275
Kitāb-ı Bey' 626
Kitāb-ı Buḫārī 1631
Kitāb-ı Buyū' 362, 646
Kitāb-ı Cihād 1315, 1387, 1565
Kitāb-ı Cināyāt 859, 934, 1078, 1198
Kitāb-ı Da'vā 319
Kitāb-ı Ġaṣb 339, 625, 748
Kitāb-ı Ḥacr 1746

Kitāb-ı Ḥayż 294
Kitāb-ı İcāre 1092, 1374, 1601
Kitāb-ı Kerāhiye 601
Kitāb-ı Ṣavm 809
Kitāb-ı Vekāle 799, 936
Kitābu'l-buyū', bk. Kitāb-ı Buyū' 362, 646
Kitābu'l-cināyāt, bk. Kitāb-ı Cināyāt
Kitābu'l-icāre, bk. Kitāb-ı İcāre
Kitābu'l-iṣābe fī Tārīḫi's-ṣaḥābe 388
Kitābu'l-vekāle, bk. Kitāb-ı Vekāle
Kitābu'r-riyāset 1072
Ḳoca Acem 1077, 1513
Ḳoca Ḥüsām, bk Ḥüsām Efendi (Ḳoca)
Ḳoca Kerīm, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Ferhād Paşa Ḫʿācesi Abdu'l-kerīm Çelebi, Ḳoca Kerīm)
Ḳoca Muṣṭafā Paşa Zāviyesi, bk. Muṣṭafā Paşa Zāviyesi
Ḳoca Nāẓır (Meḥemmed Beg) 848
Ḳoca Nişāncı Cāmi'i (Ebī Eyyūb'de) 490
Ḳoca Nişāncı Ḥammāmı (Ebī Eyyūb'de) 490
Ḳoca Nişāncı Ḫānḳāhı 490
Ḳoca Nişāncı, bk. Celāl-zāde Muṣṭafā Beg (Ḳoca Nişāncı)
Ḳoca Sinān Paşa, bk. Sinān Paşa (Ḳoca)
Ḳocaili 299, 474, 956, 1692, 1802
Ḳoçḳapan (Ḥamza Mīrzā, Acem Serdārı) 1047
Ḳoġacı Dede Mescidi (Dāḫil-i Sūrda) 362, 1077, 1126, 1199, 1792
Ḳoġacı Dede Zāviyesi 659
Ḳoġacı-zāde Efendi (Şeyḫ) 1571
Ḳomanova 1832
Ḳomeran (Kalesi) 444
Ḳonya 300, 337, 362, 366, 380, 427, 450, 486, 508, 712, 764, 767, 823, 825, 860, 911, 983, 984, 1104, 1134, 1175, 1200, 1260, 1318, 1330, 1368, 1372, 1415, 1420, 1466, 1470, 1506, 1540, 1576, 1582, 1588, 1655, 1700, 1704, 1712, 1722, 1740, 1747, 1771, 1778, 1802, 1803, 1870
Ḳoron Ḳal'ası 446
Ḳosṭanṭıniyye 265, 272, 276, 288, 296, 319, 344, 363, 375, 391, 394, 396, 402, 404, 416, 419, 436, 437, 462, 506, 530, 533, 609, 615, 621, 631, 633, 640, 657, 666, 667, 678, 697, 723, 736, 762, 803, 805, 812, 815, 822, 826, 848, 864, 909, 969, 974, 998, 1010, 1025, 1027, 1163, 1174, 1199, 1212, 1234, 1239, 1243, 1383, 1388, 1418, 1424, 1508, 1509, 1526, 1671, 1675, 1785, 1845, 1846, 1849
Köpsi 702
Körfüz 447, 467, 587, 646
Köse Bozan 917
Köstendil 474, 476, 733, 734, 958, 1069, 1070
Ḳubād Paşa (Ḥaleb Beglerbegisi) 1175
Ḳubbe-i Abbās 1252
Ḳubbetü'l-İslām Medresesi (Medīne-i Münevvere'de) 1444
Ḳubbetü'l-Muṣṭafā (Mısır'da Yer) 389
Ḳudsī (Ġarīḳ Arab-zāde) 301
Ḳudsī Efendi (Nişāncı-zāde Aḥmed Efendi Oğlı Meḥemmed Efendi) 1503, 1605, 1609-1612, 1622, 1623, 1691, 1694, 1711, 1751, 1797, 1823; (Anadolu Kazaskeri) 1644
Ḳuds-i Şerīf 751, 771, 772, 804, 862,

914, 929, 941, 949, 964, 1077, 1107, 1124, 1126, 1127, 1160, 1201, 1203, 1217, 1221, 1222, 1237, 1329, 1339, 1354, 1388, 1391, 1394, 1406, 1413, 1423, 1460, 1469, 1601, 1670, 1710, 1718, 1782, 1791, 1806, 1827, 1831, 1836, 1837, 1847, 1853, 1887
Ḳudsī-zāde Efendi 1606, 1770, 1821, 1826, 1847, 1852; (_Çelebi) 1764, 1765
Ḳudūrī 1491
Kūh-i Elvend 1055
Ḳulaḳ Ḥācī 1890
Ḳūlunc Nüsḫası (Yaḥyā el-Cānīkī) 1834
Ḳumḳapusı 1051
Ḳur'ān 305, 361, 527, 543, 560, 706, 933, 1005, 1029, 1150, 1521, 1540, 1541, 1848, 1855
Ḳur'ān-ı Aẓīm 276, 301, 305, 421, 527, 633, 781, 997, 1087, 1148, 1360, 1568
Ḳur'ān-ı Kerīm 531, 737, 1221
Ḳur'ān-ı Mecīd 728, 1243, 1499
Ḳur'āniyye 337
Ḳurd Aġa (Ḳapucılar Ketḫudāsı) 1038
Ḳurd Çelebi 599
Ḳurd Çelebi (Emīn Kösesi Oġlı) 803
Ḳurd Çelebi (Ḫˇāce-zāde) 336, 505, 792, 950, 1170
Ḳurd Dede (Şeyḫ Meḥemmed bin Ömer), bk. Ḳurd Efendi (Şeyḫ Meḥemmed)
Ḳurd Efendi (Bālī Efendi Ḫalīfesi) 378
Ḳurd Efendi (Sofya'da Şeyḫ) 1519
Ḳurd Efendi (Şeyḫ Meḥemmed) 1012, 1013, 1032
Ḳurd Efendi (Şeyḫ) 1146
Ḳurd Paşa 1280, 1286, 1453
Ḳurd-zāde 1336, 1403
Ḳurd-zāde (Çekmece'de Abdu's-selām Müderrisi) 1594
Ḳurd-zāde (Şeyḫ Vālihī) 1016
Ḳureyẓa 262
Ḳurşun Ṭaraḳ (Abdī Efendi) 1294
Ḳurşunlı Türbe 1091
Ḳurşunlı Türbe Zāviyesi (Ḳosṭanṭıniyye'de) 699
Ḳus bin Sā'ide 1752
Ḳuṭb-ı Acemī 576, 874
Ḳuṭb-ı Mekkī 448, 815, 821, 924, 1179
Ḳuṭb-ı Mekkī (Meḥemmed bin Alā'e'd-dīn) 814
Ḳuṭb-ı Şirāzī 876
Ḳuṭbī, bk. Ḳuṭb-ı Mekkī
Ḳuṭbu'd-dīn Ebü'l-ḥasan bin er-Rufā'ī 386
Ḳuṭbu'd-dīn el-Acemī (Ḳuṭb-ı Taḥtānī) 506
Ḳuṭbu'd-dīn el-Ebherī, bk. Ḳuṭbu'd-dīn-i Ebherī
Ḳuṭbu'd-dīn-i Ebherī 377, 382
Ḳuṭlı 385
Kūzegerān 692
Küçük Aġa Medresesi (Amāsıyye'de) 775, 886
Küçük Ayaṣofıyya Zāviyesi 430, 704, 909, 1028, 1634, 1867
Küçük Bostān (Muṣṭafā bin Alī, Aydınlı) 531-532, 739, 823, 842, 1197
Küçük Emīr (Fāżıl Emīr, Şeyḫ, Sireli) 1001-1002
Küçük Ḫˇāce (Selānikī Muṣlihi'd-dīn) 831

Küçük Ḥāşiye 1087
Küçük İsḥaḳ (İzmir Ḳāżīsi) 1215
Küçük Ḳaraman 799, 965
Küçük Luṭfī 273-274, 756
Küçük Luṭfī Beg-zāde (Meḥemmed, Neylī, Defterdār Luṭfī Beg'in 'Küçük' Oğlu) 744, 768, 769, 898, 899-902, 904, 919, 941, 944, 1071, 1074,1232, 1233
Küçük Maḥmūd (Manisalı) 764, 845, 908, 919, 931, 1078, 1079, 1216, 1304, 1837
Küçük Maḥmūd-zāde (Abdu'llāh, ö.1042) 1659, 1768, 1836, 1837-1838
Küçük Martolos-zāde, bk. Martolos-zāde (Küçük)
Küçük Mollā (Şām'da Şeyḫ) 1530
Küçük Tāce'd-dīn (Tāce'd-dīn İbrāhīm bin Abdu'llāh) 349
Küçükborlı 931
Küçükçekmece 1850
Küle 475
Kürdistān 310, 679, 764, 1079, 1298, 1739
Kürkcibaşı Medresesi 506, 1169, 1343, 1422, 1444, 1458, 1484
Kürkcibaşı Medresesi (İstanbul'da) 756, 841
Kütāhiyye 288, 364, 402, 450, 451, 599, 621, 685, 712, 713, 871, 911, 912, 918, 925, 929, 940, 1125, 1127, 1158, 1200, 1202, 1215, 1216, 1217, 1276, 1279, 1293, 1318, 1336, 1341, 1408, 1435, 1454, 1471, 1472, 1487, 1490, 1578, 1580, 1582, 1615, 1668, 1714, 1774, 1776, 1800, 1802
Kütüb-i Sitte 815

L

La'lī Çelebi 1230, 1297, 1336, 1347, 1353, 1368, 1394, 1415, 1420, 1472, 1498, 1574, 1672
La'līn Ḳabā-zāde (La'lī Meḥemmed Babası) 1418
Lā'iḥī Çelebi (Sirozī Muṣṭafā, Şeyḫ) 429
Lā'iḥī Efendi 429
Lāhicān 1507
Lāhūr 608
Lālā Paşa 1260
Lāle-'iẕār-zāde 1383
Lālezār-zāde (Ḫusrev Paşa Defterdārı) 1038
Lām Alī Çelebi, bk. Nişāncı Lām Alī Çelebi
Lā-mekānī (Şeyḫ Ḥüseyn) 1857
Lāmi'ī Çelebi 284, 291, 544, 657
Lāmi'ī-zāde, bk. Lem'ī
Lāmiyye-i Hilāliyye 1175
Lāmiyyetü'l-Acem 262
Lanġa Maḥallesi 681
Lanġa Zāviyesi 681, 1524
Lār 608
Lārende 337, 363, 383, 548, 634, 860, 1129, 1234, 1386, 1436, 1441, 1614, 1677, 1877
Laṭīf Beg (Ẕü'l-ḳadriyye Neslinden) 444
Laṭīf-zāde 1380, 1469, 1503, 1889
Laṭīf-zāde (Süleymāniyye Müderrisi) 1610
Lavoş 439
Lavoş Ḳıral 443
Lefkeli, bk. Muṣṭafā Paşa (Lefkeli)
Lefḳoşa 743, 1471, 1574, 1756
Lefḳoşa Ḥişārı 587, 720

Leh 475, 1262, 1552, 1608, 1611, 1613, 1623, 1637, 1638, 1639, 1642, 1643, 1644, 1646, 1694, 1706, 1708, 1731, 1790, 1793, 1856
Lem'ī 284, 878
Lemeżāt 1529
Leṭā'if 468
Leṭā'if-nāme 337
Levḥ-ḫ'ān İbrāhīm Efendi, bk. İbrāhīm bin Muṣṭafā (Levḥ-ḫ'ān)
Leylī vü Mecnūn 348, 1143, 1648, 1650
Leysī-zāde (Pīr Aḥmed Çelebi) 575-577, 592, 848, 789, 905
Leysī-zāde Efendi (Pīr Aḥmed Çelebi Babası) 575, [592]
Leysī-zāde Şeyḫ Meḥemmed, bk. Şeyḫī Çelebi (İmām Dāmādı, Leysī-zāde Şeyḫ Meḥemmed)
Lipova Ḳal'ası 661, 1551
Livā'u'l-merfū' fī Ḥalli Mebāḥi-si'l-mevżū' 267
Lofça 1219, 1656
Loḳmān (Hekim) 538
Loḳmān-ı Şeh-nāme-gūy 1752
Lori 1045
Luġat-ı Ḳāmūs, bk. Ḳāmūs
Luġat-ı Şāhidī 1293
Luṭfī (Ḳaba, İbn Abdu'n-nebī) 274, 485, 507, 532, 538, 617, 623, 865
Luṭfī Beg (Defterdār, Luṭfī Beg-zāde Muṣṭafā Babası) 886
Luṭfī Beg-zāde (Küçük), bk. Küçük Luṭfī Beg-zāde (Meḥemmed, Neylī)
Luṭfī Beg-zāde (Muṣṭafā, Meylī) 524, 552, 750, 785, 850, 886-889, 950, 1227, 1297, 1564, 1601,
Luṭfī Beg-zāde Maḫdūmı (Meḥemmed bin Muṣṭafā) 258, 888-889
Luṭfī Çelebi (İznīḳī) 1196-1197, 1437
Luṭfī Paşa 280
Luṭfī Paşa (Ḳaptanıderya) 447
Luṭfī Paşa (Rūmili Beglerbegisi) 551
Luṭfī Paşa (Sadrazam) 280, 467, 689
Luṭfu'llāh bin Şücā'u'd-dīn (Edrine Cāmī'-i Atīḳ Müderrisi) 966
Luṭfu'llāh Çelebi (Bahā'e'd-dīn-zāde), bk. Bahā'e'd-dīn-zāde Luṭfu'llāh 895
Luṭfu'llāh Çelebi (Filibe Ḳāżīsi Şeyḫī Efendi), bk. Şeyḫī Efendi (Filibe Ḳāżīsi)
Luṭfu'llāh Efendi (İznīḳī), bk. Luṭfī Çelebi (İznīḳī)
Luṭfu'llāh Efendi (Ḳaba Luṭfī), bk. Luṭfī (Ḳaba)
Luṭfu'llāh Efendi (Küçük Luṭfī), bk. Küçük Luṭfī
Luṭfu'llāh Efendi (Şeyḫ) 1291
Lübbu'l-uṣūl 319

M

Ma'ālim fī 'İlmi'l-kelām 267
Ma'āricü'n-nübüvve 490
Ma'āricü'n-nübüvve Tercemesi 1855
Ma'arra 344
Ma'cūncı-zāde (Abdu'l-bāḳī), bk. Beḳāyī Efendi (Abdu'l-bāḳī, Ma'cūncı-zāde)
Ma'lūl Efendi 514, 786, 787
Ma'lūl Emīr Efendi 313, 329, 362, 469, 502, 527, 529, 531, 537, 598, 671, 764, 775, 776, 784, 785, 786, 787, 788, 805, 828, 845, 868, 933, 1076, 1080, 1087
Ma'lūl Emīr Efendi Mektebi 1646
Ma'lūl Emīr Hocası, bk. Ḥüsām Efendi

(Ma'lūl Emīr Hocası)
Ma'lūl-zāde Efendi 502, 515, 525, 572, 590, 620, 645, 741, 807, 823, 865, 868, 1401; (Naḳībü'l-eşrāf) 623, 757, 883, 1388, 1416, 1645
Ma'lūl-zāde Muṣṭafā Çelebi 616
Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi (Meḥemmed bin Meḥemmed en-Naḳīb [Şeyḫü'l-islām, Naḳībü'l-eşrāf]) 732, 742, 773, 799, 845-847, 869, 932, 1066, 1067, 1240, 1380, 1405, 1421, 1510, 1605, 1620, 1689; ayrıca bk. Naḳīb Efendi
Ma'nevī (İbrāhīm Gülşenī Eseri) 390, 391
Ma'rifet Efendi 1077
Ma'rifetu'llāh Efendi 899, 931, 1079, 1108, 1109, 1170, 1201, 1374, 1454
Ma'rifetu'llāh Efendi (Mevlā) 1338
Ma'rūf Efendi 949, 1090, 1112, 1115, 1124, 1126, 1127, 1216, 1232, 1401, 1403
Ma'rūf Efendi (Ṭırabozınī) 943
Ma'rūf Efendi (Yeňişehr Kadısı) 900
Ma'rūf-ı Kerḫī 376, 377
Ma'ṣūm Efendi (Mervşāhcānī) 1212
Ma'tūh Çelebi (Fenārī-zāde, Meḥemmed bin Yūsuf) 323, 324, 1421-1422, 1423, 1483, 1566
Mā'-i Arafāt 464, 607, 727, 821
Macar 1054
Macarī (Maḥmūd Beg), bk. Maḥmūd Beg (Macarī)
Maġnisa 293, 378, 438, 480, 482, 532, 539, 567, 584, 617, 631, 652, 665, 735, 748, 749, 765, 773, 842, 894, 919, 925, 928, 931, 937, 944, 950, 963, 1014, 1015, 1034, 1045, 1056, 1072, 1079, 1109, 1164, 1171, 1203, 1209, 1215, 1254, 1304, 1313, 1317, 1365, 1373, 1374, 1375, 1382, 1383, 1393, 1453, 1469, 1480, 1505, 1544, 1596, 1598, 1667, 1670, 1700, 1715, 1719, 1736, 1739, 1747, 1771, 1774, 1801, 1831, 1845, 1888
Maġnisa Murādiyyesi, bk. Sulṭān Murād Medresesi (Maġnisa'da)
Maġnisa Sulṭāniyyesi, bk. Sulṭān Murād Medresesi (Maġnisa'da)
Maġosa 720, 1641
Maġoṣa Ḳal'ası 587
Maġrib 1456
Maġrib Ṭrablusı 1424
Maḫdūm-ı Ḥüseyn Efendi (İstanbul Kadısı) 1885
Maḥkeme-i Ḳosṭanṭıniyye 361
Maḥkeme-i Maḥmūd Paşa 1695
Maḥmūd (Arab-zāde rebībi), bk. Maḥmūd (Rebīb-i Arab-zāde)
Maḥmūd (III. Mehmed Şeh-zādesi) 1279, 1282, 1365
Maḥmūd (İzmirī, Köse) 1472
Maḥmūd (Ḳānūnī Şeh-zādesi) 467
Maḥmūd (Ḳara) 877, 925
Maḥmūd (Ḳara, Gelibolılı) 1127
Maḥmūd (Ḳāżī, Devlet-i Bāyezīdiyye'de Anaṭolı Ṣadrı) 890
Maḥmūd (Kirli) 1660
Maḥmūd (Köhne, Bosnevī) 1742
Maḥmūd (Köse, Bedre'd-dīn Maḥmūd) 1671
Maḥmūd (Miḫalicli) 1392
Maḥmūd (Rebīb-i Arab-zāde) 1410-1411, 1358, 1710, 1715

Maḥmūd (Sultanuşşuara Abdulbaki Efendi), bk. Abdu'l-bāḳī Efendi (Sulṭānu'ş-şu'arā Bāḳī Efendi)
Maḥmūd (Ṭop-ḫāneli, Muallim-i Sulṭānî İbrāhīm Efendi Oġlı Maḥmūd Efendi) 631, 894
Maḥmūd (Ya'ḳūbca-zāde) 1846
Maḥmūd Beg (Defterdār Abdī Çelebi Maḫdūmı) 556
Maḥmūd Beg (Mevlā, Macarī, Beg Efendi, Paşaḳulı) 771, 905, 925, 1163, 1164, 1176; (Beg Ef) 576, (Paşaḳulı) 1124
Maḥmūd bin Aḥmed (Bozan-zāde), bk. Bozan-zāde (Maḥmūd bin Aḥmed)
Maḥmūd bin eş-Şeyḫ Meḥemmed el-Ḳavṣūnī el-Mıṣrī (Ḳaysūnī-zāde), bk. Ḳaysūnī-zāde
Maḥmūd bin Ḥüseyn es-Ṣādıḳī el-Gīlānī (Ṣādıḳī Gīlānī, Şeyḫ) 405
Maḥmūd bin Pīrī (Fenārī-zāde), bk. Maḥmūd Çelebi (Fenārī-zāde)
Maḥmūd bin Süleymān (Kefevī Maḥmūd Efendi, Ṣāḥibü'l-Ketā'ib) 828
Mahmūd Çelebi (Abdu'r-raḥmān el-Mü'eyyedī Oğlu)
Maḥmūd Çelebi (Aḫī-zāde), bk. Maḥmūd Efendi (Aḫī-zāde)
Maḥmūd Çelebi (Allāme-i Şāşī Babası) 763
Maḥmūd Çelebi (Defterdār) 1383
Maḥmūd Çelebi (Emīr Buḫārī Dāmādı) 780
Maḥmūd Çelebi (Fenārī-zāde) 805, 1076, 1108, 1133-1134, 1172, 1387, 1457, 1470
Maḥmūd Çelebi (Ḫaṭīb Maḥmūd) 1233
Maḥmūd Çelebi (İbn Mu'allim-zāde), bk. Maḥmūd Çelebi (Mu'allim-zāde Maḫdūmı)
Maḥmūd Çelebi (Ḳara Çelebi-zāde), bk. Ḳara Çelebi-zāde (Maḥmūd)
Maḥmūd Çelebi (Kefevī) 711
Maḥmūd Çelebi (Ketḫudā Muṣṭafā Efendi Maḫdūmı) 779, 1626, 1719, 1782, 1796-1797, 1830, 1833, 1846
Maḥmūd Çelebi (Manastırlı, Derzī-zāde) 1514
Maḥmūd Çelebi (Martolos-zāde), bk. Martolos-zāde (Küçük)
Maḥmūd Çelebi (Mu'allim-zāde Aḥmed Efendi Maḫdūmı, Āẕerī Çelebi Birāderi, Mevlā ve Nişāncı) 789, 853, 734, 1176; ayrıca bk. Maḥmūd Çelebi (Mu'allim-zāde)
Maḥmūd Çelebi (Mu'allim-zāde) 476, 790, 808, 822, 842, 895, 941, 958, 959, 1069
Maḥmūd Çelebi (Muṣṭafā Efendi-zāde) 1736, 1737
Maḥmūd Çelebi (Naḳş-bendiyye Şeyḫi) 657, 666
Maḥmūd Çelebi (Nevālī Birāderi) 1103, 1208, 1472, 1480
Maḥmūd Çelebi (Samsūnī-zāde) 916
Maḥmūd Çelebi (Şeyḫ) 376
Maḥmūd Çelebi (Ṭaş Çelebi Birāderi) 1765
Maḥmūd Çelebi (Tırḥalalı Şeyh Meḥemmed Birāderi) 1516
Maḥmūd Dā'ī (Çatal-zāde) 1262
Maḥmūd Efendi (Aḫī-zāde) 1313, 1397, 1493, 1513, 1588, 1654, 1659, 1670, 1704, 1734, 1751, 1768,

1772, 1775, 1782, 1812, 1823
Maḥmūd Efendi (Aḳşehrī, Şeyḫ) 427
Maḥmūd Efendi (Arnavud) 1595, 1700, 1888, 1889
Maḥmūd Efendi (Baba Efendi, Şeyḫ) 998
Maḥmūd Efendi (Babalı, Şeyḫ) 1539
Maḥmūd Efendi (Başdefterdār) 1050
Maḥmūd Efendi (Berġos Meḥemmed Paşa Müderrisi) 1340, 1771, 1845
Maḥmūd Efendi (Bīhūdī-zāde) 483
Maḥmūd Efendi (Bosnevī) 367, 896, 916, 1742; Krş. Maḥmūd-ı Bosnevī (Meḥemmed Paşa Ḫˇācesi)
Maḥmūd Efendi (Edrine Süleymāniyyesi Müderrisi) 1690
Maḥmūd Efendi (Emīr Buḫārī [Tekyesi] Şeyḫi) 681
Maḥmūd Efendi (Emīr Buḫārī Ḫalīfesi) 424
Maḥmūd Efendi (Filorineli, Ḫālī) 858
Maḥmūd Efendi (Gelibolı Kadısı) 1108
Maḥmūd Efendi (Gelibolılı) 794, 843, 908, 929, 1127, 1190, 1590
Maḥmūd Efendi (Halvetiyye Şeyḫi) 1523
Maḥmūd Efendi (Ḥammāmiyye Müderrisi) 1806
Maḥmūd Efendi (Ḫaṭṭāṭ) 1677
Maḥmūd Efendi (Ḥelvācı-zāde Dāmādı) 1842
Maḥmūd Efendi (İpṣalalı) 903
Maḥmūd Efendi (İzmir Kadısı) 1772
Maḥmūd Efendi (Ḳara Çelebi-zāde), bk. Ḳara Çelebi-zāde (Maḥmūd)
Maḥmūd Efendi (Ḳaramanī, Şeyḫ) 666-667
Maḥmūd Efendi (Ḳassām) 1653, 1797
Maḥmūd Efendi (Kātib) 274, 590, 639, 756, 758, 822, 823, 840, 875, 889, 905, 915
Maḥmūd Efendi (Kātib-zāde Mülāzımı) 1482, 1808
Maḥmūd Efendi (Ḳāżī, Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn Oğlu, Muḥaşşī Sinān Torunu) 840
Maḥmūd Efendi (Kefe Kadısı) 900
Maḥmūd Efendi (Kefevī) 787
Maḥmūd Efendi (Kepenekci Müderrisi) 1352
Maḥmūd Efendi (Kesriyyeli) 1853
Maḥmūd Efendi (Köse) 1318, 1329, 1336, 1382, 1397, 1498, 1509, 1697, 1801
Maḥmūd Efendi (Ḳumrī) 329
Maḥmūd Efendi (Küçük Martolos-zāde), bk. Martolos-zāde (Küçük Martolos-zāde, Maḥmūd)
Maḥmūd Efendi (Küçük), bk. Küçük Maḥmūd
Maḥmūd Efendi (Kütāhiyye Kadısı) 929, 1800
Maḥmūd Efendi (Manav Ḳāżī) 859
Maḥmūd Efendi (Mar'aş Kadısı) 918
Maḥmūd Efendi (Meḥemmed Paşa Ḫˇācesi), bk. Maḥmūd-ı Bosnevī (Meḥemmed Paşa Ḫˇācesi)
Maḥmūd Efendi (Mesīḥ Paşa Müderrisi) 1332, 1724
Maḥmūd Efendi (Mısr Kadısı) 846
Maḥmūd Efendi (Miḫalicli) 1383
Maḥmūd Efendi (Muallim-i Sulṭānī İbrāhīm Efendi Oġlı) 631, 894
Maḥmūd Efendi (Murād III İmamı) 945
Maḥmūd Efendi (Naḳībü'l-eşrāf, Seyyid,

Mollā Ḳırımī Mürebbāsı) 621, 622, 623
Maḥmūd Efendi (Naḳş-bendī) 296
Maḥmūd Efendi (Nevālī Birāderi) 1109
Maḥmūd Efendi (Niksārī-zāde), bk. Niksārī-zāde Efendi (Maḥmūd)
Maḥmūd Efendi (Pirizrinli) 1738, 1772, 1786, 1809
Maḥmūd Efendi (Samsūnī) 750
Maḥmūd Efendi (Samsūnī-zāde) 552, 607, 739, 865, 877, 887, 893
Maḥmūd Efendi (Sekbān Alī Müderrisi) 1592
Maḥmūd Efendi (Selānikī, Kirli, Āb-rīz) 1332, 1372, 1469, 1594, 1663, 1664, 1667
Maḥmūd Efendi (Seyyid, Üftāde Efendi Mürīdi) 383
Maḥmūd Efendi (Şeyh) 384
Maḥmūd Efendi (Üsküdārī) 1032, 1410, 1429, 1452, 1475, 1522, 1651, 1654, 1677, 1707, 1858
Maḥmūd el-Esved el-Kösec (Ḳara Maḥmūd) 582
Maḥmūd el-Iṣfahānī 380
Maḥmūd Ġāzān (Sulṭān) 719
Maḥmūd Paşa (Anadolu Beylerbeyi) 473
Maḥmūd Paşa (Caġala-zāde) 1548, 1683
Maḥmūd Paşa (Fātih Dönemi Vezīri) 510
Maḥmūd Paşa (Güzelce) 1271, 1276, 1416, 1534; (Kaimmakam) 1277
Maḥmūd Paşa (Ḥabeş Beglerbegi) 1637
Maḥmūd Paşa (Mıṣr Beglerbegisi) 718, 1284, 1556
Maḥmūd Paşa (Şems Paşa Oġlı) 882
Maḥmūd Paşa (Vezīr) 1274
Maḥmūd Paşa (Zāl) 730, 733; Ayrıca bk. Zāl Paşa
Maḥmūd Paşa Cāmi'i 354
Maḥmūd Paşa Evḳāfı 758
Maḥmūd Paşa Evḳāfı 758
Maḥmūd Paşa Ḫāṣköyi 364
Maḥmūd Paşa Medresesi 274, 280, 302, 313, 314, 327, 507, 638, 641, 740, 756, 758, 762, 784, 811, 915, 925, 1071, 1090, 1176, 1211, 1226, 1304, 1316, 1360, 1405, 1427, 1465, 1508, 1567, 1605, 1610, 1690, 1699, 1730, 1826, 1837; Krş. Emre Ḫˇace Medresesi (Defterdār Maḥmūd İḥyāsı)
Maḥmūd Paşa Medresesi (Amāsıyye'de) 539
Maḥmūd Paşa Medresesi (Ḫāṣköy'de) 326, 485, 526, 577, 792, 1106, 1246, 1332, 1359, 1387, 1775; bk. Maḥmūd Paşa Ḫāṣköyi; Ḫāṣköy Medresesi
Maḥmūd-ı Bosnevī (Köhne Maḥmūd) 1742-1743
Maḥmūd-ı Bosnevī (Meḥemmed Paşa Ḫˇācesi) 625, 762, 1343, 812; Krş. Maḥmūd Efendi (Bosnevī)
Maḥmūd-ı Faġnevī 376
Maḥmūd-ı Ḫālī (Filorineli Maḥmūd) 858
Maḥmūd-ı Ḫaraḳānī 380
Maḥmūd-ı Ḫūk 1888
Maḥmūd-zāde 1508, 1827
Maḥmūd-zāde (Ḥaleb Kadısı) 1710
Maḫrec Medresesi (Sulṭān Süleymān Cāmi'inde, Ders-i 'āmm için) 1625
Maḫzen 853, 1019, 1082, 1734
Maḫzenü'l-esrār 1020, 1424

Maḳāle-i Seyfiyye 744
Maḳāle-i Şücā'iyye 1406
Maḳālī (Şāir) 1752
Maḳarrī (Diyār-ı Arab Ulemāsından) 1864
Maḳṣūd 633
Maḳṣūd Dede 409
Maḳṣūd Dede (Şeyḫ) 408
Maḳṣūd Efendi 1200, 1207, 1479
Maḳṣūd Efendi (Kürd) 1079
Maḳṣūd Ḫān (İran Elçisi) 1040
Maḳtūl İbrāhīm Paşa Cāmi'i (Hezārġırad'da), bk. İbrāhīm Paşa Cāmi'i (Hezārġırad'da)
Maḳtūl İbrāhīm Paşa Medresesi (Hezārġırad'da), bk. İbrāhīm Paşa Medresesi (Hezārġırad'da)
Malaṭıyya 1284
Malġara 392, 393, 468, 949, 1044, 1054, 1134, 1260, 1282, 1283, 1284, 1360, 1393, 1515, 1787, 1838, 1853
Malṭa 1632
Mama-yı Şāmī 1723
Mama-zāde Alīsi 1723, 1799, 1825
Manastır 412, 413, 414, 511, 721, 826, 962, 1008, 1029, 1514, 1599
Manastır Medresesi 487, 501, 617, 924, 1351, 1736, 1774, 1802
Manastır Medresesi (Burūsa'da [=Sulṭān Orḫān Med.]) 289, 338, 363, 482, 524, 751, 803, 826, 864, 881, 1112, 1297, 1488, 1590
Manastır Medresesi (Rūmili'nde) 524
Manastır'da Dülbend Ḳāżī Medresesi 557
Manav Abdu'l-bāḳī, bk. Abdu'l-bāḳī (Manav)
Manav Alī, bk. Alī (Manav)
Manav Bāḳī, bk. Abdu'l-bāḳī (Manav)
Manav İḫtiyār 766, 794, 795, 890, 1078
Manav Ḳāżī (Maḥmūd Efendi) 859
Manav Ḳāżī Medresesi (İstanbul'da) 851
Manav Şems (Alā'iyyeli Bālī) 822
Manavġad 513, 574, 593, 865, 1272, 1354
Manfredonya Ḳal'ası 1637
Mānī 256, 262
Mānī (Çalıḳ-zāde Meḥemmed Çelebi) 1416
Manisa, bk. Maġnisa
Manḳırḳuşı (Budin Beglerbegi) 1275
Manṣūr Efendi 1317
Manṣūr Efendi (Mevlā) 1132
Manṣūre 287, 1073, 1453, 1664, 1728
Manṭıḳī (Emīn-zāde Alī), bk. Alī Çelebi (Emīn-zāde, Manṭıḳī)
Manya 1553
Mar'aş 383, 751, 752, 823, 843, 918, 928, 1076, 1127, 1134, 1159, 1172, 1190, 1202, 1218, 1270, 1297, 1332, 1353, 1354, 1373, 1387, 1394, 1436, 1468, 1471, 1483, 1506, 1590, 1594, 1614, 1616, 1747, 1799, 1834
Mardin 920, 1347
Marmara Medresesi 1372
Martolos Efendi (Muḥyi'd-dīn Meḥemmed) 287, 303, 327, 480, 486-488, 529, 617, 759, 772, 777, 1123
Martolos-zāde 822, 883, 905, 906, 930, 940, 944, 1074, 1391, 1657, 1748, 1809, 1827, 1889, 1891
Martolos-zāde (Abdu'llāh) 939, 941, 1123-1124

Martolos-zāde (Küçük Martolos-zāde, Maḥmūd), 1668, 1776, 1846
Martolos-zāde (Muṣṭafā) 1726, 1770, 1771, 1836
Maṣāri'u'l-'uşşāḳ fī Meşāri'i'l-eşvāḳ 976
Māverā'ü'n-nehr 399, 417
Maymun (Ṭavil Birāderi, Bir Asi) 1547
Maẓlūm Melek (Aḥmed Çelebi), bk. Aḥmed Çelebi (Maẓlūm Melek)
Me'ālimü'l-yaḳīn 1179
Mec'ūl (Birāder Efendi) 776
Mecālis-i Tefsīr-i Şerīf 1861
Mecdī Çelebi, bk. Meḥemmed Çelebi (Mecdī, Edrineli)
Mecdī, bk. Meḥemmed Çelebi (Mecdī, Edrineli)
Mecdü'd-dīn-i Fīrūzābādī 388
Mecma'u'l-baḥreyn 1425
Mecmū'a-i Şukūk 595
Medā'in 1604
Medḥī (Gelibolılı Maḥmūd Efendi) 1127-1129
Medḥī Çelebi (İlyās Beg, Re'īsü'l-küttāb) 1234-1235, 1271
Medīne 1177, 1657, 1769
Medīne-i Münevvere 292, 308, 322, 334, 406, 479, 502, 520, 525, 607, 620, 623, 781, 804, 808, 821, 883, 884, 914, 916, 920, 925, 941, 966, 1005, 1039, 1081, 1124, 1132, 1159, 1177, 1201, 1203, 1211, 1220, 1225, 1252, 1339, 1352, 1365, 1376, 1381, 1444, 1453, 1463, 1480, 1485, 1510, 1511, 1543, 1564, 1567, 1579, 1580, 1605, 1618, 1620, 1667, 1712, 1713, 1718, 1728, 1751, 1776, 1782, 1798, 1824, 1887, 1888
Medīnetü'l-münevvere, bk. Medīne-i Münevvere
Medrese-i Aḥmed Ḫānī 870
Medrese-i Aḥmed Paşa (Topkapı'da), bk. Aḥmed Paşa Medresesi (Ṭopḳapusı'nda)
Medrese-i Ayaṣofıyya, bk. Ayaṣofıyya Medresesi
Medrese-i Bāyezīdiyye, bk. Sulṭān Bāyezīd Medresesi
Medrese-i Cānbāziyye, bk. Cānbāziyye Medresesi
Medrese-i Cedīde-i İsmiḫān Sulṭān 1117, bk. İsmiḫān Sulṭān Medresesi
Medrese-i Cedīde-i Vālide Sulṭān, bk. Vālide-i Cedīde Med
Medrese-i Dārü'l-ḥadīs, bk. Dārü'l-ḥadīs Medresesi
Medrese-i Efḍaliyye, bk. Efḍaliyye Medresesi
Medrese-i Emīniyye, bk. Emīniyye Medresesi
Medrese-i Eyyūb, bk. Eyyūb Medresesi
Medrese-i Gevher Ḫān Sulṭān, bk. Gevher Ḫān Sulṭān Medresesi
Medrese-i Ḫāḳāniyye, bk. Ḫāḳāniyye Medresesi
Medrese-i Ḫānḳāh, bk. Ḫānḳāh Medresesi
Medrese-i Ḫāṣekiyye, bk. Ḫāṣekī Medresesi
Medrese-i Ḫātūniyye (Maġnisa'da), bk. Tekye Medresesi
Medrese-i Ḥaydar Paşa, bk. Ḥaydar Paşa Medresesi
Medrese-i Ḫayre'd-dīn Paşa, bk. Ḫayre'd-dīn Paşa Medresesi
Medrese-i Ḫıżr Çelebi, bk. Ḫıżr Çelebi

Medresesi
Medrese-i Ḫusrev Paşa (Āmid'de), bk. Ḫusrev Paşa Med. (Āmid'de)
Medrese-i İsmiḫān Sulṭān, bk. İsmiḫān Sulṭān Medresesi
Medrese-i Ḳalender-ḫāne, bk. Ḳalender-ḫāne Medresesi
Medrese-i Maḥmūd Paşa, bk. Maḥmūd Paşa Medresesi
Medrese-i Mercāniyye [Baġdād'da?] 293
Medrese-i Merdümiyye (İstanbul'da), bk. Merdümiyye Medresesi (İstanbul'da)
Medrese-i Murād Paşa, bk. Murād Paşa Medresesi
Medrese-i Murādiyye, bk. Murādiyye Med.
Medrese-i Muṣṭafā Paşa, bk. Muṣṭafā Paşa Medresesi
Medrese-i Mustanṣıriyye (Baġdād'da) 1604
Medrese-i Rüstem Paşa, bk. Rüstem Paşa Medresesi
Medrese-i Ṣaḥn, bk. Ṣaḥn Medresesi
Medrese-i Ṣarġıtmışiyye, bk. Ṣarġıtmışiyye Medresesi
Medrese-i Seyfiyye, bk. Seyfiyye Medresesi
Medrese-i Seyyidī Ġāzī, bk. Seyyidī Ġāzī Medresesi
Medrese-i Sirāciyye, bk. Sirāciyye Medresesi
Medrese-i Siyāvuş Paşa, bk. Siyāvuş Paşa Medresesi
Medrese-i Sulṭān Murād, bk. Murādiyye Medresesi
Medrese-i Sulṭān Selīm-i Ḳadīm, bk. Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi
Medrese-i Sulṭāniyye (Ṭırabozın'da), bk. Ṭırabozın Sulṭāniyyesi
Medrese-i Şeh-zāde, bk. Şeh-zāde Medresesi
Medrese-i Ṭırabozın 1373; Krş. Ṭırabozın Sulṭāniyyesi
Medrese-i Uluġ Beg (Semerḳand'da) 291
Medrese-i Vācidiyye [Kütāhiyye'de?] 1217; krş. Vāḥidiyye Medresesi
Medrese-i Vālide Sulṭān (Üsküdār'da), bk. Vālide Sulṭān Med. (Üsküdār'da)
Medrese-i Vālide-i Cedīde, bk. Vālide-i Cedīde Med
Medrese-i Zekeriyyā Efendi, bk. Zekeriyyā Efendi Medresesi
Medrese-i Zeynī Çelebi, bk. Zeynī Çelebi Medresesi
Meḥemmed (Acem) 1714, 1739
Meḥemmed (Aḫaveyn), bk. Aḫaveyn (Meḥemmed)
Meḥemmed (Āşıḳ Çelebi Ceddi, Seyyid) 591
Meḥemmed (Baba-zāde Efendi), bk. Baba-zāde Efendi (Lārendeli Meḥemmed)
Meḥemmed (Bolılı Çelebi, Şeyḫ) 381
Meḥemmed (Bostān Efendi Babası) 527
Meḥemmed (Gözlice) 885
Meḥemmed (I. Ahmed Şeh-zādesi) 1554
Meḥemmed (II. Selim Şeh-zādesi) 721, 730, 738
Meḥemmed (III. Murad Şeh-zādesi) 1040, 1045
Meḥemmed (Ḳānūnī Şeh-zādesi) 444
Meḥemmed (Meymūncı, Deli) 1223
Meḥemmed (Ṣubḥī, Şeyḫ) 1678
Meḥemmed (Sulṭān) 476

Meḥemmed (Şer'iyyātī), bk. Şer'iyyātī Meḥemmed
Meḥemmed (Veffāḳ) 1297, 1599
Meḥemmed Aġa (Cerrāḥ) 1038
Meḥemmed Aġa (Çāşnī-gīr) 1879
Meḥemmed Aġa (Dārü's-sa'āde Aġası) 894, 1052, 1109, 1693
Meḥemmed Aġa (Mīr-āḫūr) 1052
Meḥemmed Aġa (Muṣāḥib) 863, 1481, 1482, 1556
Meḥemmed Aġa (Ṣaturcı) 1053
Meḥemmed Aġa (Yanya'da Zeamet Sahibi, Zaviye Banisi) 689
Meḥemmed Aġa Cāmi'i 894, 1240, 1540, (dāḫil-i sūrda) 927, 1371, (Sulṭān Selīm Çarşısı Semtinde) 1531
Meḥemmed Aġa Dārü'l-ḥadīsi 1240 ; krş. Meḥemmed Aġa Medresesi
Meḥemmed Aġa Medresesi 894, 1109, 1208, 1371, 1621, 1626, 1693, 1702, 1796, 1811, 1846, 1889; krş. Meḥemmed Aġa Dārü'l-ḥadīsi
Meḥemmed Aġa Zāviyesi 1240, 1009, 1540
Meḥemmed Aġa Zāviyesi (İstanbul'da) 1679
Meḥemmed Aġa Zāviyesi (Yanya'da =Ya'ḳūb Efendi Zāviyesi, Yanya Zāviyesi) 692, 689, 1005, 1538
Meḥemmed Alī Çelebi (Rıżāyī) 1778
Meḥemmed Bāḳır (Dökmeci-zāde), bk. Dökmeci-zāde (Meḥemmed Bāḳır)
Meḥemmed Beg (Aḥmed Paşa Oġlı) 1054
Meḥemmed Beg (Boyalı Nişāncı), bk. Boyalı Nişāncı (Meḥemmed Paşa)
Meḥemmed Beg (Ḳara Nişāncı), bk. Ḳara Nişāncı
Meḥemmed Beg (Ḳoca Nāẓır) 848
Meḥemmed Beg (Mevlā, Ḳoḳu Meḥemmed) 826, 952, 1135, 1236
Meḥemmed Beg (Mıṣr Sulṭānı Ġavrī'nün Oġlı) 444
Meḥemmed Beg (Mıṣr Vālīsi Aḥmed Paşa Ḳātili) 442
Meḥemmed Beg (Nişāncı, Egri Abdī Oğlu, Aṭāyī Ceddi) 270, 368, 474, 476, 489, 578, 733
Meḥemmed Beg (Oḳcı-zāde Efendi, Şāhī) 1792-1794
Meḥemmed Beg (Ramażān-zāde), bk. Ramażān-zāde (Meḥemmed)
Meḥemmed Beg (Simon) 1274
Meḥemmed Beg (Şām Kadısı) 776
Meḥemmed bin Abdu'l-'azīz (Mu'īd-zāde Efendi), bk. Mu'īd-zāde Efendi (Meḥemmed)
Meḥemmed bin Abdu'l-'azīz (Vücūdī Efendi) 1441-1442
Meḥemmed bin Abdu'l-kerīm (Zülfinigār) 274, 803, 826, 1709
Meḥemmed bin Abdu'llāh (Ḥubbī Mollāsı), bk. Ḥubbī Mollāsı
Meḥemmed bin Abdu'l-vehhāb bin Abdu'l-kerīm (Abdu'l-kerīm-zāde Efendi), bk. Abdu'l-kerīm-zāde Efendi (Kazasker)
Meḥemmed bin Aḥmed (Nişāncı-zāde, Seyyid), bk. Nişāncı-zāde (Meḥemmed bin Aḥmed, Seyyid)
Meḥemmed bin Aḥmed bin Meḥemmed, bk. Ḥācī Efendi (Samsūnī-zāde)
Meḥemmed bin Alā'e'd-dīn el-Mekkī en-Nehrevānī el-Ḳāḍirī el-Ḫaraḳānī (Ḳuṭbu'd-dīn el-Mekkī) 814

Meḥemmed bin Alī (Birgili), bk. Birgili Meḥemmed
Meḥemmed bin Alī (Çelebi Ḳāżī) 1342
Meḥemmed bin Ārif (Abdu'l-ḳuddūs) 825
Meḥemmed bin Burhāne'd-dīn (Allâme Şeyhî Efendi), bk. Şeyḫī Efendi (Allāme, Naḳīb)
Meḥemmed bin Ca'fer Çelebi (Emīn-zāde) 857
Meḥemmed bin el-Ḥācc İbrāhīm 388
Meḥemmed bin Emru'llāh Meḥemmed el-Ḥüseynī (İbn Seyrek-zāde) 1447
Meḥemmed bin en-Neccār (Karamanlı) 515
Meḥemmed bin eş-Şeyḫ Maḥmūd el-Muġlavī 292
Meḥemmed bin Ḥasan-ı Samsūnī 512
Meḥemmed bin Ḫayre'd-dīn (Burūsalı), bk. Mu'īd-zāde Efendi (Burūsalı)
Meḥemmed bin Ḫıżr Şāh bin Meḥemmed (Ḥācī Ḥasan-zāde, Ḳāżi'l-Ḥarameyn), bk. Ḥācī Ḥasan-zāde (Meḥemmed bin Ḫıżr)
Meḥemmed bin Ḥüsām (Ḳara Çelebi-zāde) bk. Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed Efendi
Meḥemmed bin Ḥüsām (Ḳayın Çelebi), bk. Ḳayın Çelebi (Meḥemmed)
Meḥemmed bin İbrāhīm (Cürcān Efendi) 299
Meḥemmed bin İbrāhīm el-Ḥalebī (Ḥanbelī-zāde) 340
Meḥemmed bin Maḥmūd (Çeňe Efendi, Edrineli) 903
Meḥemmed bin Maḥmūd (Ḫˇāce Ḳayını) 286
Meḥemmed bin Maḥmūd (Ḥelvācı-zāde), bk. Ḥelvācı-zāde Meḥemmed bin Maḥmūd (Yalvacī Ḥelvācı-zāde)
Meḥemmed bin Maḥmūd bin Aḫī Yūsuf, bk. Allāme Çelebi (Meḥemmed bin Maḥmūd)
Meḥemmed bin Meḥemmed (Altıparmaḳ Efendi, Şeyḫ) 1854
Meḥemmed bin Meḥemmed (Bostān-zāde), bk. Bostān-zāde (Meḥemmed bin Meḥemmed)
Meḥemmed bin Meḥemmed (İbn en-Neccār, Dülger-zāde Efendi) 515
Meḥemmed bin Meḥemmed (İmām-zāde Efendi), bk. İmām-zāde Efendi (Meḥemmed bin Meḥemmed, Otlaḳ Arabası)
Meḥemmed bin Meḥemmed el-Arabī (Ġarīḳ Arab-zāde), bk. Arab-zāde Efendi (Ġarīḳ)
Meḥemmed bin Meḥemmed en-Naḳīb, bk. Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi
Meḥemmed bin Menteş (Menteş-zāde-i Büzürg) 1702
Meḥemmed bin Muṣṭafā (Bostān-zāde Efendi, Şeyḫü'l-İslām), bk. Bostān-zāde Efendi (Şeyhülislam)
Meḥemmed bin Muṣṭafā (Niksārī-zāde), bk. Niksārī-zāde Meḥemmed
Meḥemmed bin Muṣṭafā el-İmād (Ebu's-su'ūd Efendi Babası), bk. İskilībī Meḥemmed Efendi (Ebu's-su'ūdEfendi Babası, Yavṣı, Şeyḫ)
Meḥemmed bin Nūru'llāh (Aḫī-zāde Efendi) 806
Meḥemmed bin Ömer (Ḳurd Efendi, Şeyḫ) 1012
Meḥemmed bin Pīrī el-Ḥamīdī (Şeyḫ) 411
Meḥemmed bin Receb (Receb-zāde

Efendi) 1689
Meḥemmed bin Seyyidī Aḥmed (Ḥakīm Çelebi), bk. Ḥakīm Çelebi (Meḥemmed bin Seyyidī Aḥmed
Meḥemmed bin Seyyidī Aḥmed bin Üveys el-Beġavī (Gürz Seyyidī-zāde) 889
Meḥemmed bin Seyyidī Çelebi (Emīr Şāh Birāderi), bk. Emīr Şāh Birāderi
Meḥemmed bin Sināne'd-dīn Yūsuf el-Acemī (Erdebīlī-zāde, Şeyḫ) 430
Meḥemmed bin Süleymān el-Gīlānī (Ḥakīmī Efendi) 1507
Meḥemmed bin Süleymān Ḫān (Şeh-zāde) 284
Meḥemmed bin Ṣa'bān (Ṣa'bān-zāde) 1424
Meḥemmed bin Şeyḫ Meḥemmed bin İlyās (Çivi-zāde), bk. Çivi-zāde Efendi
Meḥemmed bin Ṭursun (Ṭursun-zāde) 1803
Meḥemmed bin Yūsuf (Baḥsī Efendi) 1697
Meḥemmed bin Yūsuf (Fenārī-zāde Ma'tūh Çelebi), bk. Ma'tūh Çelebi
Meḥemmed bin Yūsuf (Şeyḫ Meḥemmed-i Semerḳandī) 417
Meḥemmed bin Yūsuf el-Fenārī (Ma'tūh Çelebi Birāderi) 324
Meḥemmed Cedīdī (Şeyḫ) 1629
Meḥemmed Çāvuş (Yeňişehr'de Zāviye Bānīsi) 1863
Meḥemmed Çelebi (Kemāl Efendi-zāde, Şeyhî) 1791
Meḥemmed Çelebi (Acem-zāde Şeyḫ Ḥasan Oğlu) 1029
Meḥemmed Çelebi (Burūṣa'da Zeynīler Zāviyesi Şeyḫi Seyyid Alī Oğlu) 519
Meḥemmed Çelebi (Cezerī-zāde) 476
Meḥemmed Çelebi (Çalıḳ-zāde) 1416
Meḥemmed Çelebi (Dārü'l-ḳurrā Şeyḫi) 665
Meḥemmed Çelebi (Defterdār-zāde) 665
Meḥemmed Çelebi (Ebu's-su'ūd-zāde), bk. Ebu's-su'ūd-zāde Pīr Meḥemmed Çelebi (Meylī)
Meḥemmed Çelebi (Ehlī) 1203
Meḥemmed Çelebi (Emīr Şāh Birāderi) bk. Emīr Şāh Birāderi
Meḥemmed Çelebi (Gümülcineli) 952
Meḥemmed Çelebi (Ḫˇāce-zāde) 549
Meḥemmed Çelebi (Ḥalebli Ebū-bekr-zāde) 1407
Meḥemmed Çelebi (Ḫısım Yaḥyā Babası) 1806
Meḥemmed Çelebi (Ḫusrev-zāde Muṣṭafā Babası) 923
Meḥemmed Çelebi (İpekli Oğlu) 1398
Meḥemmed Çelebi (Ḳarasili) 1449
Meḥemmed Çelebi (Kemāl Efendi Maḫdūmı, Şeyḫ), bk. Kemāl Efendi Maḫdūmı (Şeyḫ Meḥemmed)
Meḥemmed Çelebi (Ḳınalı-zāde Fehmī, bk. Fehmī Çelebi (Ḳınalı-zāde)
Meḥemmed Çelebi (Ḳoca Tāce'd-dīn Oğlu) 1484
Meḥemmed Çelebi (Luṭfī Beg-zāde Oğlu), bk. Luṭfī Beg-zāde Maḫdūmı (Meḥemmed bin Muṣṭafā)
Meḥemmed Çelebi (Malġaralı) 1517
Meḥemmed Çelebi (Mecdī, Edrineli) 260, 368, 921, 1135, 1183
Meḥemmed Çelebi (Mehter-zāde) 1451, 1512, 1576, 1619
Meḥemmed Çelebi (Mu'īd-zāde Oğlı),

bk. Mu'īd-zāde Oġlı
Meḥemmed Çelebi (Mü'min-zāde) 918
Meḥemmed Çelebi (Müderris-zāde) 1661
Meḥemmed Çelebi (Müderris-zāde, Ömer Efendi Oğlu) 767
Meḥemmed Çelebi (Müneccim) 1865, 1866
Meḥemmed Çelebi (Nāẓır-zāde Seyyid Meḥemmed) 1409
Meḥemmed Çelebi (Niksārī-zāde), bk. Niksārī-zāde Meḥemmed
Meḥemmed Çelebi (Pīrī Paşa-zāde) 313, 337
Meḥemmed Çelebi (Reīsü'l-eṭıbbā) 672
Meḥemmed Çelebi (Ṣaḥn Müderrisi) 1491
Meḥemmed Çelebi (Semīn) 1774, 1845
Meḥemmed Çelebi (Seyrek-zāde Oğlu, Seyyid) 1447
Meḥemmed Çelebi (Seyyid Abdu'llāh Çelebi Oğlu) 521
Meḥemmed Çelebi (Seyyid Aḥmed Efendi Oğlu) 522
Meḥemmed Çelebi (Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn Oğlu, Şeyḫī) 840
Meḥemmed Çelebi (Sinān Efendi-zāde, Muḥaşşī Sinān Oğlu) 524, 789, 790-791, 808, 812, 822, 842, 1176, 1333
Meḥemmed Çelebi (Ṣubḥī, Şeyḫ) 1678
Meḥemmed Çelebi (Sunu'llāh Efendi Oğlu) 1357
Meḥemmed Çelebi (Şems-zāde) 1512
Meḥemmed Çelebi (Ṭoḳuz-zāde, Şeyḫī), bk. Şeyḫī Çelebi (Ṭoḳuz-zāde)
Meḥemmed Çelebi (Ṭursun-zāde Abdu'l-bāḳī Oğlu) 1349
Meḥemmed Çelebi (Yoluḳ) 1248, 1253
Meḥemmed Çelebi (Yoluḳ, Ḥamīdī) 823
Meḥemmed Çelebi (Za'īm, Gelibolılı) 409
Meḥemmed Çelebi (Zeyrekli) 1803
Meḥemmed Çelebi bin Ramażān (Nişāncı Ramażān-zāde), bk. Ramażān-zāde (Meḥemmed)
Meḥemmed Çelebi bin Sinān, bk. Meḥemmed Çelebi (Sinān Efendi-zāde)
Meḥemmed Çelebi İbn eş-Şeyḫ Ṣafiyyü'd-dīn el-Burūsavī (Şeyḫ) 406
Meḥemmed Daġī (Gelibolılı Daġī Meḥemmed, Şeyḫ) 1527, 1528
Meḥemmed Dede (Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī Mürīdi) 988
Meḥemmed Dede (Bayramiyye Dervişi) 1003
Meḥemmed Dede (Ferhād Paşa Şeyḫi, Ḫalvetī) 667-668
Meḥemmed Dede (Ṣaçlı, Şeyḫ) 1870
Meḥemmed Dede (Üryān, Yirgögili) 1018-1024
Meḥemmed Efendi (Abdu'r-raḥmān Emīri) 1725, 1736, 1737, 1773, 1795, 1798, 1831, 1841-1842
Meḥemmed Efendi (Aġa-zāde) 850
Meḥemmed Efendi (Aġzıḳara) 1158
Meḥemmed Efendi (Aḫī-zāde Abdu'l-ḥalīm Babası) 1306
Meḥemmed Efendi (Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi Oğlu) 1889
Meḥemmed Efendi (Aḫī-zāde) 316, 363, 557, 631, 732, 750, 754, 907, 971, 1067, 1075, 1365, 1791, 1847; Krş. Aḫī-zāde Efendi

Meḥemmed Efendi (Arab Ḫˇāce), bk. Arab Ḫˇāce (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Arab-zāde), bk. Arab-zāde Efendi (Ġarīḳ)
Meḥemmed Efendi (Arpacı-zāde) 1713
Meḥemmed Efendi (Arūs) 1596
Meḥemmed Efendi (Aṭūfī) 1368
Meḥemmed Efendi (Ayşī) 1367
Meḥemmed Efendi (Azāḳī) 1233, 1395
Meḥemmed Efendi (Badralı) 1075, 1080, 1102, 1305
Meḥemmed Efendi (Baġdādī-zāde), bk. Baġdādī-zāde (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Bahā'e'd-dīn-zāde), bk. Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi (Muḥ-yi'd-dīn Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Baḥsī) 1643
Meḥemmed Efendi (Bāḳī-zāde, Şeyḫī), bk. Şeyḫī Çelebi (Bāḳī-zāde)
Meḥemmed Efendi (Bebr) 1104, 1106, 1200, 1218, 1470, 1778
Meḥemmed Efendi (Beg-zāde) 1132
Meḥemmed Efendi (Berber-zāde) 1392, 1575
Meḥemmed Efendi (Birgili), bk. Birgili Meḥemmed
Meḥemmed Efendi (Birgili), bk. Birgili Meḥemmed
Meḥemmed Efendi (Bosnevī) 1660
Meḥemmed Efendi (Bostān-zāde Maḫ-dūmı), bk. Bostān-zāde Maḫdūmı (Meḥemmed Efendi)
Meḥemmed Efendi (Bostān-zāde), bk. Bostān-zāde (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Buḫārālı, Şeyḫ) 1025
Meḥemmed Efendi (Celeb) 1107, 1109, 1113, 1125, 1297, 1318, 1387, 1404, 1412, 1413, 1420, 1471, 1472, 1580, 1616, 1672, 1673, 1747
Meḥemmed Efendi (Cemāl-zāde, Şeyḫ) 1009
Meḥemmed Efendi (Cenābī-zāde), bk. Cenābī-zāde (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Cerrāḥ-zāde), bk. Cerrāḥ-zāde (Meḥemmed Efendi)
Meḥemmed Efendi (Çeňe) 1216
Meḥemmed Efendi (Çeşmī) 1640, 1688, 1745, 1799, 1849, 1882, 1883, 1884, 1889
Meḥemmed Efendi (Çivi-zāde), bk. Çivi-zāde Efendi
Meḥemmed Efendi (Çivi-zāde, Şeyḫ), bk. Çivi-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi
Meḥemmed Efendi (Çuḳacı-zāde) 1627, 1740, 1820
Meḥemmed Efendi (Dāmād) 1444
Meḥemmed Efendi (Dāmād, Rāziye Ḳadın Dāmādı) 1288, 1289, 1290, 1558
Meḥemmed Efendi (Dārü'l-ḳurrā Şeyḫi) 1541
Meḥemmed Efendi (Dāvud-zāde) 408, 480, 1605
Meḥemmed Efendi (Dersi'ām) 1569, 1625, 1719
Meḥemmed Efendi (Dizdār-zāde, Şeyḫ) 1016, 1246
Meḥemmed Efendi (Ebu's-su'ūd-zāde), bk. Ebu's-su'ūd-zāde Pīr Meḥemmed Çelebi (Meylī)
Meḥemmed Efendi (Evliyā) 1502
Meḥemmed Efendi (Fīrūz Ketḫudā-zā-de) 1379

Meḥemmed Efendi (Ġanī-zāde), bk. Abdu'l-ġanī-zāde Efendi (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Ġazālī-zāde), bk. Ġazālī-zāde (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Gözlice) 885
Meḥemmed Efendi (Ḫˇāce Birāderi) 755
Meḥemmed Efendi (Ḫˇāce Ḳayını) 286, 327, 487
Meḥemmed Efendi (Ḫˇāce, Zaġralı) 1743, 1795, 1852
Meḥemmed Efendi (Ḫˇāce-zāde) 859, 938, 951, 1162, 1199, 1213, 1224, 1228, 1276, 1287, 1288, 1289, 1290, 1309, 1334, 1360, 1428, 1429, 1445, 1446, 1465, 1473, 1508, 1514, 1545, 1550, 1558, 1565, 1625, 1666, 1705, 1706, 1716, 1739, 1775, 1795, 1805, 1828, 1851, 1855, 1867, 1889
Meḥemmed Efendi (Ḫadım Ḥasan Paşa Müderrisi) 1797
Meḥemmed Efendi (Ḫalvetiyye Şeyḫi Dāvud Efendi Oğlu) 683
Meḥemmed Efendi (Ḥasan Ketḫudā-zāde), bk. Ḥasan Ketḫudā-zāde
Meḥemmed Efendi (Ḫaṭīb-zāde, Mollā) 435
Meḥemmed Efendi (Ḥubbī Mollāsı) 731, 911, 1068, 1399, 1470
Meḥemmed Efendi (Iṭrī Çelebi) 1675
Meḥemmed Efendi (İbn Ṣun'u'llāh Efendi) 1357
Meḥemmed Efendi (İmām Dāmādı), bk. Şeyḫī Çelebi (İmām Dāmādı, Leysī-zāde Şeyḫ Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (İmām) 1834
Meḥemmed Efendi (İmām-zāde, [Gegivize Müderrisi]), bk. İmām-zāde Efendi (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (İmām-zāde, Kestelli), bk. İmām-zāde (Kestelli, Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (İpekli) 1335, 1351, 1385, 1397, 1450, 1451, 1469, 1610, 1791, 1801
Meḥemmed Efendi (İskilībī), bk. İskilībī Meḥemmed Efendi (Ebu's-su'ūdEfendi Babası, Yavṣı, Şeyḫ)
Meḥemmed Efendi (İstanbulī, La'lī) 1418
Meḥemmed Efendi (İznīḳī-zāde) 401
Meḥemmed Efendi (Kāmī-zāde) 1206
Meḥemmed Efendi (Ḳara Çelebi-zāde), bk. Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed Efendi
Meḥemmed Efendi (Ḳaraçı Sa'dī-zāde) 1205
Meḥemmed Efendi (Ḳaragülmez), bk. Ḳaragülmez (Meḥemmed Efendi)
Meḥemmed Efendi (Ḳaramanī), bk. Ḳaramanī (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Ḳaramanī-zāde), bk. Ḳaramanī-zāde (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Ḳaṭīfeci-zāde) 1595
Meḥemmed Efendi (Ḳavaḳlı-zāde, Şeyḫ) 1032
Meḥemmed Efendi (Ḳāżī-zāde, Hamîdî), bk. Ḳāżī-zāde (Meḥemmed, Hamîdî)
Meḥemmed Efendi (Ḳāżī-zāde, Şeyḫ), bk. Ḳāżī-zāde (Meḥemmed, Ṣofyalı, Şeyḫ)
Meḥemmed Efendi (Ḳudsī) 1609
Meḥemmed Efendi (Ḳudsī, Anadolu

Kazaskeri) 1644
Meḥemmed Efendi (Ḳurd-zāde) 1170
Meḥemmed Efendi (Küçük Luṭfī Beg-zāde), bk. Küçük Luṭfī Beg-zāde (Meḥemmed, Neylī)
Meḥemmed Efendi (Küçük Muḥ-yi'd-dīn) 505
Meḥemmed Efendi (Laṭīf-zāde) 1450
Meḥemmed Efendi (Luṭfī Beg-zāde [Küçük]), bk. Küçük Luṭfī Beg-zāde (Meḥemmed, Neylī)
Meḥemmed Efendi (Ma'lūl-zāde, Naḳīb), bk. Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi
Meḥemmed Efendi (Maḫdūm-ı Kemāl Efendi) 1379
Meḥemmed Efendi (Memī Cān, Şeyḫ) 1247
Meḥemmed Efendi (Memik-zāde) 1208
Meḥemmed Efendi (Mīrim Kösesi) 273, 469, 470, 492, 502, 508, 520, 558, 559, 599, 703, 760, 761, 775, 788, 797, 823, 825, 848, 869, 892, 906, 911, 933, 1032, 1177
Meḥemmed Efendi (Mu'arrif-zāde) 1076
Meḥemmed Efendi (Mubaṣṣır-zāde) 1113
Meḥemmed Efendi (Müderris-zāde) 918
Meḥemmed Efendi (Müftī-i Aṣr) 1671
Meḥemmed Efendi (Münşī) 930, 1005
Meḥemmed Efendi (Müte'accim), bk. Müte'accim Efendi (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Nā'ib) 1578, 1782
Meḥemmed Efendi (Naḳş-bend-zāde) 1820
Meḥemmed Efendi (Nāmī), bk. Nāmī Efendi (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Nihālī) 1564
Meḥemmed Efendi (Nihālī, İstanbul Kadısı) 1561, 1566
Meḥemmed Efendi (Paşa-zāde) 471
Meḥemmed Efendi (Pervīz Efendi Teẕ-kirecisi, Arab Teẕkireci) 865, 1076, 1127, 1159, 1218
Meḥemmed Efendi (Rāżiye Ḳadın Dāmādı) 1288
Meḥemmed Efendi (Remzī-zāde) 1125
Meḥemmed Efendi (Rodosī), bk. Rodosī (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Rumeli Kazaskeri Ḥüseyn Efendi Maḫdūmı) 1654, 1844
Meḥemmed Efendi (Sa'dī-zāde) 1380
Meḥemmed Efendi (Ṣaḥḥāf İmām) 1680
Meḥemmed Efendi (Ṣāliḥ İmām, Şeyḫ) 1857
Meḥemmed Efendi (Samsūnī-zāde) 750
Meḥemmed Efendi (Ṣarı Gürz-zāde) 808
Meḥemmed Efendi (Ṣarı Ḫˇāce), bk. Ṣarı Ḫˇāce
Meḥemmed Efendi (Selāmī-zāde) 917
Meḥemmed Efendi (Seyrek-zāde) 485
Meḥemmed Efendi (Seyyidī-zāde) 1318
Meḥemmed Efendi (Sifālī-zāde) 537
Meḥemmed Efendi (Sinān-zāde) 1578, 1606
Meḥemmed Efendi (Sipāhī-zāde) 906
Meḥemmed Efendi (Su'ūdī), bk. Su'ūdī Efendi (Meḥemmed)
Meḥemmed Efendi (Subaşı-zāde) 880
Meḥemmed Efendi (Ṣūfī) 1111, 1297, 1351, 1387, 1415, 1472, 1489, 1498, 1507, 1573, 1616

Meḥemmed Efendi (Şānī) 1386
Meḥemmed Efendi (Şerīfī), bk. Şerīfī Meḥemmed Efendi
Meḥemmed Efendi (Şeyḫ Ebü'l-ġays Ḫalīfesi) 1634
Meḥemmed Efendi (Şeyhülislam) 1333
Meḥemmed Efendi (Şühūdī, Şeyḫ) 1529
Meḥemmed Efendi (Ṭaş Çelebi) 1764
Meḥemmed Efendi (Ṭırabozınlı) 1169, 1230, 1420, 1498
Meḥemmed Efendi (Tırḥalalı, Şeyḫ) 1515
Meḥemmed Efendi (Ṭoḳuz), bk. Ṭoḳuz Meḥemmed Efendi
Meḥemmed Efendi (Ṭoyrānī, Şeyh) 1250
Meḥemmed Efendi (Turābī-zāde Birāderi) 829
Meḥemmed Efendi (Üçşerefeli Müderrisi) 1725
Meḥemmed Efendi (Üftāde Efendi Oğlu) 1003
Meḥemmed Efendi (Üftāde Efendi, Şeyḫ) 1002
Meḥemmed Efendi (Üftāde) 383
Meḥemmed Efendi (Ümmī Sinān-zāde) 1578
Meḥemmed Efendi (Üsküplü Vālihi Hocası) 1291
Meḥemmed Efendi (Vānḳulı), bk. Vānḳulı
Meḥemmed Efendi (Vişne, Şeyḫ) 1009
Meḥemmed Efendi (Yavaş Çelebi), bk. Yavaş Çelebi
Meḥemmed Efendi (Yāverī-zāde) 1890
Meḥemmed Efendi (Yāverī-zāde, Ḳābilī) 1853
Meḥemmed Efendi (Yoluḳ, Şeyḫ) 1248
Meḥemmed Efendi (Yorġancı Emīr, Gīlānlı, Şeyḫ) 677-679
Meḥemmed Efendi (Yorġancı Emīr, Gīlānlı, Şeyḫ) 677-679
Meḥemmed Efendi (Żaʿīfī-zāde), bk. Żaʿīfī-zāde (Meḥemmed Efendi)
Meḥemmed Efendi (Zāhid) 1690
Meḥemmed Efendi (Zekeriyyā-zāde) 1385, 1398
Meḥemmed Efendi İbn el-Mevlā Saʿde'd-dīn, bk. Meḥemmed Efendi (Ḫʾāce-zāde)
Meḥemmed el-Bostānī, bk. Bostān-zāde (Meḥemmed)
Meḥemmed el-İskilībī (Ebu's-suʿūdEfendi Babası), bk. İskilībī Meḥemmed Efendi (Ebu's-suʿūdEfendi Babası, Yavṣı, Şeyḫ)
Meḥemmed el-Ḳırımī (Tatar Meḥemmed, Şeyḫ) 1523
Meḥemmed el-Vānī (Vānḳulı, Muḥaşşī-i Dürer ü Ġurer), bk. Vānḳulı
Meḥemmed Emīn bin Ṣadre'd-dīn (Ṣadre'd-dīn-zāde Efendi), bk. Meḥemmed Emīn Efendi (Ṣadre'd-dīn-zāde)
Meḥemmed Emīn Efendi (Ḳarabāġī) 615
Meḥemmed Emīn Efendi (Ṣadre'd-dīn-zāde) 1748, 1749
Meḥemmed Emīn Efendi (Tevfīḳī-zāde) 1331, 1394, 1477, 1598, 1615, 1786, 1821, 1825
Meḥemmed Emīn-i Acemī 877
Meḥemmed Emīn-i Şirvānī 804
Meḥemmed en-Naḳīb, bk. Yavuz Efendi
Meḥemmed Girāy Ḫān (Ḳırım Ḫānı) 719, 1045, 1278, 1684

Meḥemmed Ḫān 491, 622, 836, 1512, 1521, 1527, 1542, 1666, 1685, 1716, 1834
Meḥemmed Ḫān (I. Ahmed Şeh-zādesi) 1638
Meḥemmed Ḫān (Ḳānūnī Şeh-zādesi) 276, 463, 667
Meḥemmed Ḫān (Köstendil Mirlivası) 474
Meḥemmed Ḫān bin Murād Ḫān-ı Sānī, bk. Meḥemmed II
Meḥemmed Ḫān İbn es-Sulṭān Murād Ḫān, bk. Meḥemmed III
Meḥemmed II 463, 591, 597
Meḥemmed III 736, 801, 1039, 1056, 1071, 1118, 1140, 1165, 1180, 1226, 1230, 1240, 1253, 1255, 1257, 1262, 1266, 1280, 1286, 1290, 1365, 1396, 1492, 1832, 1855
Meḥemmed İbn Abdu'l-ġanī, bk. Abdu'l-ġanī-zāde Efendi (Meḥemmed)
Meḥemmed İbn Kemāle'd-dīn eş-Şāşī el-Ferkendī (Fāżıl-ı Taşkendī) 709
Meḥemmed İbn Seyyid Meḥemmed (Şerīf Efendi, Şerīfī), bk. Şerīf Efendi (Kazasker)
Meḥemmed İlhāmī (Şeyḫ) 695
Meḥemmed Ḳaysūnī (Ḳaysūnī-zāde Babası, Şeyḫ) 673
Meḥemmed Ketḫudā 1275
Meḥemmed Münşī 644
Meḥemmed Nāmī (Kadı) 1701
Meḥemmed Naṭṭā' (Seyyid) 591
Meḥemmed Paşa 1272, 1879
Meḥemmed Paşa (Ābāza) 1877, 1878
Meḥemmed Paşa (Amāsıyyeli) 476
Meḥemmed Paşa (Beglerbegi) 1507
Meḥemmed Paşa (Boyalı, Nişāncı), bk. Boyalı Nişāncı (Meḥemmed Paşa)
Meḥemmed Paşa (Cerrāḥ, Gevher Ḫān Sulṭān Kocası) 730, 959, 960, 1040, 1050, 1054, 1261, 1270, 1271, 1278, 1279, 1280, 1285, 1286, 1502, 1830, 1853; Ayrıca bk. Meḥemmed Aġa (Cerrāḥ), Cerrāḥ Paşa
Meḥemmed Paşa (Çerkes) 1686, 1877, 1879
Meḥemmed Paşa (Gürci) 1548, 1549, 1551, 1683, 1686, 1870, 1878, 1879, 1881
Meḥemmed Paşa (Ḫˇāce-zāde) 293, 476
Meḥemmed Paşa (Hezārġıradlı) 1551, 1572
Meḥemmed Paşa (Ḳara Nişāncı), bk. Ḳara Nişāncı
Meḥemmed Paşa (Ḳara, Dāmād-ı Pādişāh, Sadrazam) 1636
Meḥemmed Paşa (Ḳara, Mıṣr beglerbegisi) 1793
Meḥemmed Paşa (Ḳaraḳaş) 1636, 1637
Meḥemmed Paşa (Lālā) 1258, 1259, 1260, 1270, 1277, 1283, 1365, 1519, 1544, 1545, 1546
Meḥemmed Paşa (Mıṣr Beglerbegisi) 1552
Meḥemmed Paşa (Nişāncı) 338
Meḥemmed Paşa (Oḳcı-zāde) 1792
Meḥemmed Paşa (Pīr), bk. Pīr Meḥemmed Paşa
Meḥemmed Paşa (Revān Seferinde Serdār) 1686
Meḥemmed Paşa (Rūm, Fātiḥ Döneminde Vezīr) 1129
Meḥemmed Paşa (Rūmili Beglerbegisi) 1050

Meḥemmed Paşa (Sadrazam [Sokollu]) 1064-1065
Meḥemmed Paşa (Sadrazam) 451, 468, 473, 489, 514, 568, 594, 633, 679, 705, 710, 718, 725, 730, 731, 732, 737, 798, 800, 831, 849, 850, 861, 869, 876, 888, 909, 957, 958, 1193, 1199, 1226, 1284, 1551, 1555, 1558, 1572, 1636, 1640, 1642, 1701, 1879
Meḥemmed Paşa (Sadrazam, Bosnevī) 1555
Meḥemmed Paşa (Sadrazam, Ḳara Ḥasan Oğlu, Dāmād) 1557, 1640-1641
Meḥemmed Paşa (Ṣaturcı) 1244, 1260, 1270, 1271, 1272, 1485, 1685, 1832; Ayrıca bk. Meḥemmed Aġa (Ṣaturcı)
Meḥemmed Paşa (Serdar) 1756
Meḥemmed Paşa (Sinān Paşa Oġlı) 1055
Meḥemmed Paşa (Ṣūfī) 326, 1636, 1640
Meḥemmed Paşa (Ṣūfī, Ḥācī) 472
Meḥemmed Paşa (Vezīr) 369, 448, 477, 1728
Meḥemmed Paşa (Vezīr-i Sānī) 368, 1551
Meḥemmed Paşa Cāmi'i (Fetḥiyye'de) 1013
Meḥemmed Paşa Dārü'l-ḥadīsi (Ṣūfī), bk. Ṣūfī Meḥemmed Paşa Dārü'l-ḥadīsi
Meḥemmed Paşa Medresesi (Berġos'da [=Berġos Med.]) 909, 917, 1199, 1335, 1340, 1384, 1479, 1771, 1791, 1821; (Berġos M.) 859, 1305, 1337, 1589, 1845
Meḥemmed Paşa Medresesi (Fetḥiyye'de), bk. Fetḥiyye-i Meḥemmed Paşa Medresesi
Meḥemmed Paşa Medresesi (Ḳadırġa Limanı 'nda) 850
Meḥemmed Paşa Medresesi (Ṣofya'da), bk. Ṣūfī Meḥemmed Paşa Med (Ṣofya'da)
Meḥemmed Paşa Medresesi (Ṣūfī), bk. Ṣūfī Meḥemmed Paşa Med.
Meḥemmed Paşa Medresesi (Üsküdār'da) 864, 907, 1099, 1397, 1399, 1451, 1457, 1492, 1507, 1509, 1576, 1592, 1655, 1710, 1725, 1786
Meḥemmed Paşa Türbesi 831, 1243
Meḥemmed Paşa Zāviyesi 1012, 1519, 1868
Meḥemmed Paşa-yı Ḳaramanī (Fātiḥ Dönemi Sadrazamı) 279, 836
Meḥemmed Paşa-zāde (Muṣṭafā bin Alī bin Meḥemmed Paşa el-Ḳaramanī) 279-280, 507, 792, 839
Meḥemmed Ṣādıḳ 1454, 1471, 1501, 1505, 1591, 1593, 1668, 1699, 1701, 1735
Meḥemmed Ṣādıḳ (Naḫcivānlı) 1574
Meḥemmed Ṣādıḳ (Ṣıdḳī Çelebi) 1771
Meḥemmed Ṣādıḳ Efendi 1420, 1477
Meḥemmed Ṣādıḳ-ı Acemī 1832
Meḥemmed Şāh (Bir Dil-ber) 594
Meḥemmed Şāh (İstanbul Kadısı) 469
Meḥemmed Şāh Efendi (Fenārī) 320, 321, 469, 653; Ayrıca bk. Şāh Meḥemmed el-Fenārī
Meḥemmed Şāhī (Oḳcı-zāde) 1792
Meḥemmed Zemān 1458, 1508
Meḥemmed Zemān Efendi (Naḫcivānlı) 1449

Meḥemmed-i İskilībī, bk. İskilībī Meḥemmed Efendi (Ebu's-su'ūdEfendi Babası, Yavṣı, Şeyḫ)
Meḥemmed-i Ḳarabāġī 421, 740
Meḥemmed-i Ḳırımī (Şeyḫ) 1861
Meḥemmed-i Şirvānī 1579, 1597
Meḥemmediyye (Devlet-i / Salṭanat-ı / Aṣr-ı) 270, 718, 1066, 1342
Mehmed II 326, 397, 415, 678, 836, 1789
Mehter-zāde, bk. Meḥemmed Çelebi (Mehter-zāde)
Mekārimü'l-aḫlāḳ 813
Mekke 262, 487, 501, 815, 821, 1069, 1169, 1179, 1194, 1226, 1290, 1474, 1605, 1691, 1801, 1885
Mekke-i Mükerreme 287, 291, 327, 414, 426, 502, 607, 663, 668, 678, 741, 750, 759, 780, 785, 803, 804, 814, 833, 837, 838, 848, 860, 877, 883, 887, 888, 950, 1052, 1091, 1177, 1198, 1220, 1221, 1232, 1289, 1304, 1334, 1360, 1401, 1433, 1446, 1455, 1460, 1481, 1503, 1525, 1566, 1593, 1601, 1610, 1623, 1640, 1659, 1662, 1667, 1694, 1697, 1701, 1710, 1711, 1716, 1744, 1749, 1766, 1784, 1787, 1790, 1791, 1809, 1823, 1836, 1844, 1853, 1864
Mekke-i Müşerrefe 287, 327, 1564
Melāmiyye 660, 1518
Melce'ü'l-ḳużāt 1604
Melik Eşref (Selāṭīn-i Mıṣr'dan) 1039
Melik Şāh-ı Selçūḳī 452
Melike Sulṭān Medresesi 1804
Memī Cān Efendi (Şeyḫ Meḥemmed) 1247, 1678
Memī Çelebi (Dāl) 977, 978
Memī Dede (Na'līnci Şeyḫ Memi Dede) 1027
Memik-zāde 960, 1219, 1221, 1376, 1405, 1461, 1811, 1888
Memlaḥateyn 850
Memlū-yı Acemī 386
Menār 319, 796
Menār Şerḥi İbn Melek 273, 341
Menār-ı İbn Melek 1813
Menemen 1203, 1698
Menteşe 291, 482, 513, 1212, 1316, 1331, 1655
Menteş-zāde 1595, 1615, 1655, 1663, 1738, 1772, 1797, 1809, 1841, 1842, 1849
Menteş-zāde (Büyük) 1408, 1588, 1627, 1660
Menteş-zāde (İbrāhīm) 1736
Menteş-zāde (Meḥemmed Efendi) 1702
Menteş-zāde (Sakız Kadısı) 1802
Menuf 305
Merāḥ 299
Mercāniyye Medresesi [Baġdād'da?] 293
Mercān-zāde 865
Mercān-zāde (Mīrcān-zāde Abdullāh) 534
Merdümī Medresesi 1317
Merdümiyye Medresesi 845, 905, 937, 1092, 1103, 1211, 1576, 1581, 1592, 1674, 1833, 1834
Merdümiyye Medresesi (İstanbul'da) 284, 950
Merfū'āt 420
Merḥabā Efendi 324, 346, 363, 427, 502, 529, 540, 566, 579, 598, 775, 776, 1032
Merḥabā Efendi (Alī Paşa Müderrisi) 282

Merḥabā-zāde Efendi (Ḫulūṣī Efendi Babası) 325
Merḥabā-zāde Efendi (Ḳapudan Alī Paşa Müderrisi) 1764
Merkez Efendi 379, 430, 580, 665, 668, 675, 684, 685, 689, 690, 997, 998, 1008
Merkez Efendi Zāviyesi 1530
Merre, bk. Ḥüseyn Paşa (Merre)
Mertek Çelebi (Maḥmūd Beg Oğlu) 905
Mervşāhcān 1212
Merzifon 420, 421, 578, 1620
Merzifon Sulṭāniyyesi (Medrese) 504; Krş. 539 (Merzifon'da Çelebi Sulṭān Meḥemmed Medresesi)
Mes'ūd (Kepenekci Sinān Oğlu) 437
Mes'ūd (Mollā, Gülşenī Ḫalīfesi) 379
Mes'ūd Çelebi 1080, 1225, 1890
Mes'ūd Çelebi (Ḫˇāce-zāde) 1102, 1295, 1449, 1739, 1747
Mes'ūd Çelebi (Ṣaḥn Müderrisi) 1811
Mes'ūd Efendi 1838
Mes'ūd Efendi (Ḫˇāce-zāde), bk. Mes'ūd Çelebi (Ḫˇāce-zāde)
Mes'ūd-ı Edrinevī (Şeyḫ) 836
Mes'ūd-ı Rūmī (Bir eser) 580
Mes'ūdiyye-i Āmid Medresesi 512
Mesālik 571
Mesālikü'l-Ḫalāṣ fī Mehāliki'l-Ḫavāṣṣ 267
Mescid-i Aḳṣā 914
Mescid-i Ḥarām 727
Mesīḥ Paşa 1007, 1206
Mesīḥ Paşa (Ḫadım) 1048
Mesīḥ Paşa (II. Bāyezīd Döneminde Sadrazam) 510
Mesīḥ Paşa (Mışr Beglerbegisi) 1039, 1040, 1285
Mesīḥ Paşa (Sadrazam) 1049, 1051, 1065
Mesīḥ Paşa Medresesi 1135, 1206, 1332, 1586, 1627, 1724, 1742; krş. Ya'ḳūb Ketḫudā Med.
Mesina Ḳal'ası 1055
Mesīr 1243
Mesnevī 291, 297, 390, 391, 540, 657, 669, 681, 695, 792, 953, 983, 1004, 1018, 1019, 1150, 1568, 1570, 1634, 1678, 1865, 1869
Mesnevī-ḫˇānoġlı (Aḥmed, Kāmī Efendi) 792
Mesnevī-i Mevlānā , bk. Mesnevī
Mesnevī-i Mevlevī, bk. Mesnevī
Mesnevī-i Şerīf, bk. Mesnevī
Meşārıḳ 1149
Meşārıḳ-ı İbn Melek 344
Meşhedeyn-i Şerīfeyn 883
Metn fī 'İlmi'l-hey'e 610
Metn ü Şerḥ fi'l-Ferā'iż 267
Metn-i Īsāġūcī 276
Metn-i Viḳāye 320
Metnü Cāmi' fi'l-Manṭıḳ 267
Mevāhib-i Ledüniyye 1179
Mevāhibü'l-Ḫallāḳ fī Merātibi'l-aḫlāḳ 490
Mevāḳıf 335, 526, 640, 781, 800, 867, 936, 1196
Mevāḳıf Ḥāşiyesi 601
Mevālī-zāde (Kefeli Muṣṭafā Oğlu) 1106
Mevlānā Celāle'd-dīn-i Rūmī 366, 381, 390, 825, 983, 984, 1865
Mevlevī 390
Mevleviyye 373, 377, 381
Mevlid-i Nebevī 863
Mevżū'ātu'l-'ulūm 267, 1609

Meylī (Ebu's-su'ūd-zāde Pīr Meḥemmed) 336; bk. Ebu's-su'ūd-zāde
Meylī (Rumeli Kazaskeri Zekeriyyā Efendi) 936
Meylī Efendi (Luṭfī Beg-zāde Muṣṭafā) 886, 899, bk. Luṭfī Beg-zāde (Muṣṭafā)
Mıṣbāḥ 299, 358
Mıṣbāḥu'd-dücā fī Ḥarfi'r-recā 340
Mıṣr 287, 305, 311, 327, 334, 347, 394, 406, 419, 436, 440, 442, 443, 448, 460, 464, 470, 471, 472, 474, 480, 533, 541, 543, 580, 585, 586, 608, 653, 663, 666, 668, 670, 671, 680, 682, 703, 718, 733, 751, 765, 795, 805, 837, 838, 846, 848, 855, 875, 884, 893, 896, 933, 942, 976, 1002, 1032, 1045, 1047, 1065, 1073, 1088, 1111, 1121, 1130, 1160, 1193, 1199, 1218, 1219, 1231, 1240, 1279, 1285, 1286, 1288, 1289, 1290, 1291, 1296, 1304, 1320, 1348, 1368, 1407, 1415, 1437, 1438, 1460, 1463, 1464, 1516, 1518, 1543, 1549, 1552, 1555, 1557, 1572, 1584, 1597, 1641, 1659, 1675, 1679, 1683, 1685, 1686, 1712, 1728, 1756, 1758, 1768, 1779, 1782, 1784, 1792, 1793, 1837, 1839, 1858, 1863, 1879
Mıṣr-ı Ḳāhire 303, 318, 347, 389, 393, 416, 419, 429, 485, 489, 492, 515, 541, 556, 575, 600, 670, 676, 679, 680, 695, 759, 761, 781, 784, 868, 875, 893, 944, 1001, 1016, 1018, 1081, 1087, 1133, 1194, 1232, 1242, 1243, 1300, 1306, 1319, 1343, 1348, 1401, 1412, 1445, 1463, 1524, 1557, 1568, 1592, 1609, 1698, 1716, 1721, 1731, 1735, 1744, 1791, 1811, 1823, 1826, 1837, 1838, 1854
Mıṣriyye 287, 305, 389, 417, 419, 671, 805, 806, 840, 855, 872, 894, 905, 918, 930, 1073, 1088, 1110, 1111, 1218, 1355, 1372, 1596, 1664, 1728, 1734, 1741, 1756, 1766, 1767, 1779, 1793, 1837, 1863
Mıṣṭaba 440
Mi'mār Sinān Mescidi (Ḳaraman Ḳurbında) 1095
Mi'mār-zāde 302, 318, 367, 492, 797
Mi'mār-zāde (İstanbul Kadısı) 470
Mi'mār-zāde (Muṣṭafā bin Meḥemmed) 331
Mi'mār-zāde Efendi 308, 332, 479, 543, 751, 773, 784, 798, 848
Mi'mār-zāde Efendi (Ḥaleb Ḳāżīsi) 329, 340
Mi'mār-zāde Maḫdūmı 1232
Midilli 363, 1514, 1646
Miftāḥ 335, 364, 485, 526, 570, 576, 578, 580, 752, 768, 779, 781, 822, 827, 831, 858, 867, 878, 886, 906, 966, 1131, 1142, 1193, 1196, 1207, 1225, 1293, 1311, 1380, 1388, 1389, 1392, 1422, 1456, 1461, 1488, 1691, 1782, 1787, 1797, 1813
Miftāḥu'l-'ulūm 640, 1778
Miḫal 1260, 1271, 1273, 1283, 1416, 1551
Miḫal (Eflaḳ Voyvodası) 622, 1259
Miḫalic 768, 1383, 1608, 1658, 1665, 1721, 1741, 1784, 1839
Miḫalic Medresesi 344

Miḫaloġlı Alī Beg Medresesi (Plevne'de) 350, 505
Mihmāndār (Ġırbalcılı Şeyḫ Aḥmed) 685
Mihr ü Müşterī 630, 813, 1169, 1814, 1819
Mihrümāh Medresesi, bk. Mihrümāh Sulṭān Medresesi
Mihrümāh Sulṭān 353, 464, 467, 607, 727, 732, 821
Mihrümāh Sulṭān Cāmi'i (Üsküdār'da) 666, 1859
Mihrümāh Sulṭān Külliyyesi 464
Mihrümāh Sulṭān Medresesi 279, 302, 478, 541, 542, 563, 576, 590, 756, 868, 896, 929, 1074, 1095, 1123, 1339, 1381, 1400, 1403, 1406, 1672; (Mihrümāh Med.) 1751, 1768
Mihrümāh Sulṭān Medresesi (Edrineḳapusı'nda) 1136, 1211, 1304, 1347, 1465, 1701; Ayrıca bk. Edrineḳapusı Med., Edrineḳapusı Sulṭāniyyesi
Mihrümāh Sulṭān Medresesi (Üsküdār'da) 356, 743, 1359, 1478, 1716, 1809, 1827; Ayrıca bk. Üsküdār Sulṭāniyyesi
Mihrümāh-ı Üsküdār (Medrese) 1889
Mīmiyyetü't-ṭavīle 499
Mimşād-i Dīneverī 377
Minḳārī, bk. Ömer Efendi (Minḳārī)
Mīr Abdu'l-bāḳī (Mīrzā Maḫdūm Babası) 881
Mīr Cemāle'd-dīn-i Iṣfahānī 693
Mīr Ġıyās (Muṣliḥi'd-dīn Lārī Hocası) 610
Mīr Ġıyās bin Ṣadre'd-dīn 608
Mīr Ġıyāse'd-dīn Manṣūr 693, 881
Mīr Kemāle'd-dīn Ḥüseyn 608
Mir'āt-ı Kā'ināt 1624
Mir'ātü'z-zemān 1442
Mīr-āḫūr Zāviyesi (İstanbul'da) 1524
Mīrī (Emru'llāh Efendi) 872
Mīrī (Ḳınalı-zāde Alī Efendi Babası Emru'llāh Efendi) 598
Mīrī (Naḳīb Yaḥyā Efendi) 1169
Mīrim Çelebi, bk. Meḥemmed Efendi (Mīrim Kösesi)
Mīrim Kösesi, bk. Meḥemmed Efendi (Mīrim Kösesi)
Mīro (?) Şihāb 1389
Mīrzā Efendi (Pīr Alī) 1008
Mīrzā Maḫdūm 623, 783, 822, 824, 825, 847, 848, 860, 881, 896, 914, 1069, 1124, 1130, 1169, 1177, 1298
Mīrzā Maḫdūm (Mu'īnü'd-dīn Eşref) 881
Misālī Çelebi (Şāir) 961, 1012
Misivri 1489, 1735
Mīzān 388
Mizistre 157, 324, 872, 977, 1101, 1538
Mohac 443
Mohac Ovası 444
Mollā Abdu'l-ġafūr 610
Mollā Acem 1452
Mollā Acem (Baḥrü'l-efkār Ṣāḥibi) 366
Mollā Acem-i Nā-ḳabūl 1723
Mollā Aḥmed Efendi 909, 927, 1071, 1081, 1106, 1132, 1133, 1142, 1177, 1199, 1202, 1232, 1294, 1296, 1300, 1333, 1337, 1351, 1381, 1397, 1427, 1461, 1664, 1804
Mollā Aḥmed Efendi (Anadolu Kazaskeri) 962, 1752

Mollā Aḥmed Efendi (Edrine Kadısı) 851
Mollā Aḥmed Efendi (Rumeli Kazaskeri) 1118
Mollā Aḥmed Efendi-zāde Nūḥ Efendi, bk. Nūḥ Efendi (Mollā Aḥmed-zāde)
Mollā Aḥmed-i Ḳazvīnī 882
Mollā Aḥmed-zāde Efendi 1465
Mollā Alī (Burūsa Kadısı) 1580
Mollā Alī (Cezerī Ḳāsım Paşa Müderrisi) 1214
Mollā Alī (İstanbul Kadısı) 1784
Mollā Alī (Şāh Sulṭān Müderrisi) 1605
Mollā Alī Arabī (Müftī), bk. Alī Arabī (Mollā, Müftī)
Mollā Alī Efendi 1209, 1358, 1371, 1503, 1510, 1599, 1608, 1610, 1611, 1643, 1644, 1658, 1659, 1687, 1710, 1745, 1823, 1849
Mollā Arab (Arab-zāde Abdu'l-bāḳī Babası) 326; ayrıca bk. Alī Arabī (Mollā, Fātiḥ Döneminde Müftī)
Mollā Arab (Burūsavī) 536
Mollā Arab (Vā'iẓ, Ġarīḳ Arab-zāde ve Arab-zāde Abdu'r-ra'ūf Kardeşlerin Babası) 302, 1005, 1197
Mollā Arab Medresesi (Sire'de) 528, 550, 616, 1480
Mollā Bedre'd-dīn Efendi 397
Mollā Cāmī 334, 387, 399
Mollā Celāl (Hāşiye-i Tecrīd Müellifi) 494
Mollā Çelebi 320, 1773, 1891
Mollā Çelebi (Anadolu Kazaskeri) 759
Mollā Çelebi (Ḫalvetiyye Şeyḫi Ömer Efendi) 1008
Mollā Çelebi (Mıṣr-ı Ḳāhire Kadısı) 1838
Mollā Çelebi (Müftī Alī Efendi Oġlı) 740, 776
Mollā Çelebi (Sirozī), bk. Mollācıḳ Efendi (Aḥmed bin Ḥüsām, Sirozī)
Mollā Çelebi (Şeyḫ Bedre'd-dīn-zāde), bk. Mollācıḳ (Sinān Paşa Tezkirecisi)
Mollā Çelebi Medresesi (Burūsa'da) 616
Mollā Çelebi Zāviyesi (Sire'de) 665
Mollā Efendi 1714
Mollā Efendi (Ḥubbī Mollāsı) 911
Mollā Efendi (Ṣaḥn Müderrisi) 279
Mollā Efendi (Sireli) 527
Mollā Fenārī 591; Krş. 327 (Fenārī)
Mollā Fenārī Medresesi (Burūsa'da) 342
Mollā Ferruḫ 492
Mollā Ferruḫ-ı Ḳaramanī 281
Mollā Gūrānī Medresesi 1107, 1336, 1421, 1483, 1663, 1704, 1776
Mollā Gūrānī Medresesi (İstanbul'da) 828
Mollā Gūrānī Zāviyesi 1014, 1253; (Zāviye-i Gūrānī) 1634
Mollā Ḫudāvendigār, bk. Mevlānā Celāle'd-dīn-i Rūmī
Mollā Ḫusrev Medresesi (Burūsa'da) 407, 478, 508, 541, 571, 572, 764, 765, 924, 1368, 1593
Mollā Ḫünkār, bk. Mevlānā Celāle'd-dīn-i Rūmī
Mollā Ḥüseyn-i Erdebīlī 694
Mollā İmād 1214
Mollā İmād (Ulemā-yı Acem'den) 1508, 1509
Mollā Ḳābıż (Maḳtūl Ḳābıż) 433
Molla Kestel Medresesi, bk. Kestel Medresesi
Mollā Lārī 512, 1168, 1507
Mollā Maġveş-i (?) Tūnusī 1087

Mollā Maḳṣūd 1077, 1102
Mollā Pervīz 314
Mollā Ṣādıḳ 1411
Mollā Şeref Medresesi 1409
Mollā Şeref-i Acemī 1399
Mollā Şeyḫüm 1394
Mollā Şeyḫüm (Gence Ḳāżīsi) 1352
Mollā Yegān Medresesi 478, 537, 550, 928, 1201, 1452, 1579
Mollā Yegān Medresesi (Burūsa'da) 294, 339, 528, 572, 577, 590, 770, 926, 1100, 1134, 1234, 1423
Mollācıḳ (Sinān Paşa Tezkirecisi, Şeyḫ Bedre'd-dīn-zāde) 1007, 1044,
Mollācıḳ Efendi (Aḥmed bin Ḥüsām, Sirozī) 871, 1250, 1660-1662
Mollā-zāde 527, 537
Mollā-zāde Efendi 812, 1074, 1198
Mora 296, 446, 447, 472, 587, 721, 1075, 1101, 1241, 1538, 1553, 1641, 1781
Mosḳov 719
Moton 1781
Motonī 1771, 1836
Mu'allim Maḥmūd Efendi (Bedre'd-dīn Maḥmūd, Vezīr-i A'ẓam Meḥemmed Paşa Mu'allimi) 514-515
Mu'allim-i Şehzāde Cihān-gīr (Muṣliḥi'd-dīn Efendi, Tekeli, Sūḫte Yörük)
Mu'allim-zāde (İbrāhīm Çelebi, Āẕerī), bk. Āẕerī Çelebi (İbrāhīm)
Mu'allim-zāde (Maḥmūd Çelebi, Nişāncı), bk. Maḥmūd Çelebi (Mu'allim-zāde)
Mu'allim-zāde Efendi 344, 482, 487, 507, 508, 559, 619, 759, 773, 785, 798, 826, 861, 912, 942, 1082, 1103, 1135, 1301
Mu'allim-zāde Efendi (Aḥmed bin eş-Şeyḫ Muṣliḥi'd-dīn, Kazasker) 617-620, 731, 789, 853,
Mu'allim-zāde Şeyḫ Muṣliḥi'd-dīn Efendi 381, 407
Mu'ammeru'llāh Efendi (Mevlā) 1728
Mu'arrif-zāde 914, 929, 938, 956, 1134, 1462
Mu'arrif-zāde Efendi 794, 1076, 1133
Mu'āviye 586
Mu'āviye İbn Süfyān 262
Mu'cemü'l-büldān 907
Mu'īd Dede 1859
Mu'īd Dede (Şeyḫ) 1032
Mu'īd Dede (Tercemān Yūnus Zāviyesi Şeyḫi) 1239
Mu'īd Efendi (Serçe) 1504
Mu'īdī (Muīd-zāde Oġlı Meḥemmed Çelebi) 754
Mu'īd-zāde 341
Mu'īd-zāde Efendi 338, 524, 624, 650, 755, 804, 907, 964, 1108, 1467, 1592, 1605, 1646, 1716, 1786, 1801
Mu'īd-zāde Efendi (Burūsalı, Meḥemmed bin Ḫayre'd-dīn) 1457
Mu'īd-zāde Efendi (Meḥemmed bin Abdu'l-'azīz) 751-755
Mu'īd-zāde Oġlı (Meḥemmed Çelebi bin Meḥemmed bin Abdu'l-'azīz) 754-755
Mu'īnü'd-dīn Eşref 881
Mubaṣṣır-zāde 1106, 1355, 1499
Mubaṣṣır-zāde (Meḥemmed Efendi) 1113
Mūciz Şerḥi 420
Mudanya 1844, 1889

Mudurnı 270, 370, 1030, 1444
Muġla 291
Muġni'l-lebīb 831, 1351, 1523, 1789, 1813
Muḥākemāt beyne'l-Mevlā Luṭfī ve'l-Mevlā İẓārī fī Īrādi's-seb'i'ş-şidād 267
Muhaḳḳiḳ-ı Tirmiẕī 382
Muḥammed Baba-i Semmāsī 376
Muḥammed bin Ma'rūf (Mıṣr Ulemāsından) 855
Muḥammed bin Ṣafiyyü'd-dīn Efendi 381
Muḥammed bin Ṣıddīḳ-ı Ḫubūşānī 399
Muḥammed el-Cezerī (Şeyḫ) 591
Muḥammed el-Hindī (Şerīf, Şeyḫ) 660
Muḥammed el-Maḫdūmī (el-Ḥācc) 291
Muḥammed Nūr-baḫş (Seyyid) 380
Muḥammed-i Aṣṣār 630, 813
Muḥammed-i Buḫārī (Seyyid) 591
Muḥammed-i Ḫubūşānī 399
Muḥammediyye 393, 1150
Muḥarrem Beg (Yeñişehrli, Defterdar) 1260
Muḥarrem Beg-zāde 1575
Muḥarrem bin Meḥemmed (Ḳastamonılı, Şeyḫ) 996
Muḥarrem Çelebi 1508
Muḥarrem Çelebi (Bezzāzistān Ketḫudāsıoġlı) 1587
Muḥarrem Çelebi (Ketḫudā-zāde) 1666
Muḥarrem Çelebi (Ḳonya Kadısı) 1802
Muḥarrem Çelebi (Pervīz Efendi Müderrisi) 1738
Muḥarrem Çelebi (Sire Kadısı) 1574, 1747
Muḥarrem Çelebi (Şāh-ı Ḫūbān Müderrisi) 1702
Muḥarrem Çelebi (Ṭrablus-ı Şām Kadısı) 1703
Muḥarrem Efendi 1317, 1357, 1408, 1410, 1447, 1498, 1505, 1576, 1598, 1712
Muḥarrem Efendi (Bāfireli) 1591
Muḥarrem Efendi (Baġdād Kadısı) 1715
Muḥarrem Efendi (Kapluca Müderrisi) 1580
Muḥarrem Efendi (Toḳatī) 1112, 1373
Muḥarrem Paşa (Ṭırḥala Sancak Beyi) 1663
Muḥarrem-i Toḳatī, bk. Muḥarrem Efendi (Toḳatī)
Muḥarrem-zāde Çelebi 1742
Muḥaṣṣılu'l-kelām 1123, 1142, 1521
Muḥaşşī (Sināne'd-dīn Yūsuf bin Ḥüsām), bk. Sinān Efendi (Muḥaşşī)
Muḥaşşī Aḫī Çelebi 763, 806; ayrıca bk. Aḫī Çelebi
Muḥaşşī Ḥasan Çelebi 779
Muḥaşşī Sa'dī Efendi Maḫdūmı (Pīr Meḥemmed Çelebi) 302
Muḥaşşī Sa'dī Efendi, bk. Sa'dī Efendi (Muḥaşşī)
Muḥaşşī Sinān Efendi-zāde Alī, bk. Alī Efendi (Sinān Efendi-zāde)
Muḥaşşī Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn, bk. Ḥüseyn Efendi (Sinān Efendi-zāde)
Muḥaşşī Sinān Efendi-zāde Meḥemmed, bk. Meḥemmed Çelebi (Sinān Efendi-zāde
Muḥaşşī Şeyḫ-zāde Efendi 780, 1771
Muḥaşşī Şeyḫ-zāde Efendi Mezārı 1200, 1771
Muḥibbī (Ḳānūnī Sulṭān Süleymān)

464-467; bk. Süleymān I (Kānūnī Sultan Süleyman)
Muḥīṭ 618
Muḥīṭ-i Burhānī 482
Muḫliṣī (Ḫalīl Beg el-Cenderī) 510
Muḫtārātü'l-mesā'il 837
Muḫtār-ı Kūfī 1683
Muḫtaṣar fī 'İlmi'n-naḥv 267
Muḥterem Efendi (Ekmel Efendi Oğlu, Ḳıbrıs Müftüsü) 743, 1454
Muḥterem Efendi (Naḳībü'l-eşrāf, Taşkendī) 620-622, 399, 623, 773
Muḥyī Çelebi (Ḳaramanī) 368
Muḥyī Çelebi (Nişāncı), bk. Muḥyī Çelebi (Re'īsü'l-küttāb)
Muḥyī Çelebi (Re'īsü'l-küttāb, Nişāncı) 734, 958, 959, 961, 1070
Muḥyī Paşa, bk. Muḥyī Çelebi (Re'īsü'l-küttāb)
Muḥyi'd-dīn (Aḫī-zāde, Cāmi'-i Atīḳ Müderrisi) 972
Muḥyi'd-dīn (Aḳṣūf) 1821
Muḥyi'd-dīn (Ḍārib) 344, 482, 1080
Muḥyi'd-dīn (Kāfiyeci) 1422
Muḥyi'd-dīn (Ḳoca) 1110
Muḥyi'd-dīn (Ḳocalı) 839, 949
Muḥyi'd-dīn (Küçük, Karasili Meḥemmed Efendi) 505
Muḥyi'd-dīn Çelebi (Ṣaḥn Müderrisi) 312
Muḥyi'd-dīn Efendi 296, 1568
Muḥyi'd-dīn Efendi (Aġzıḳara) 891, 918, 931, 1079, 1109, 1158-1159, 1304, 1341, 1478, 1505, 1607
Muḥyi'd-dīn Efendi (Bahā'e'd-dīn-zāde), bk. Bahā'e'd-dīn-zāde Efendi (Muḥyi'd-dīn Meḥemmed)
Muḥyi'd-dīn Efendi (Burūsa'da İvaż Paşa Müderrisi) 1082
Muḥyi'd-dīn Efendi (Ḍārib Muḥyi'd-dīn) 344
Muḥyi'd-dīn Efendi (Ehlīce) 1205
Muḥyi'd-dīn Efendi (Eski Cāmi' Müderrisi) 971
Muḥyi'd-dīn Efendi (Etmekci-zāde Muḥyī, Şeyḫ) 1517
Muḥyi'd-dīn Efendi (Fenārī) , bk. Muḥyi'd-dīn el-Fenārī
Muḥyi'd-dīn Efendi (Güzelce) 1201
Muḥyi'd-dīn Efendi (Ḫalvetiyye Şeyḫi) 1533
Muḥyi'd-dīn Efendi (Ḥamīdī) 899
Muḥyi'd-dīn Efendi (İskilībī), bk. İskilībī Muḥyi'd-dīn Efendi
Muḥyi'd-dīn Efendi (Ḳocalı) 957
Muḥyi'd-dīn Efendi (Ḳosṭamonılı, Beňli) 997
Muḥyi'd-dīn Efendi (Köse, Şeyḫ) 1008
Muḥyi'd-dīn Efendi (Rumeli Kazaskeri) 314, 351, 442, 445, 467, 469, 470, 646, 772
Muḥyi'd-dīn Efendi (Seyrek) 310, 344, 365, 484, 730, 1170
Muḥyi'd-dīn Efendi (Şeyḫu'l-İslām) 469, 558
Muḥyi'd-dīn el-Esved (Ḳaracin) 506
Muḥyi'd-dīn el-Fenārī 293, 295, 313, 320, 321, 336, 406, 434, 444, 526, 527, 539, 557, 592, 593, 625, 641, 642, 775, 987
Muḥyi'd-dīn el-İskilībī, bk. İskilībī Muḥyi'd-dīn Efendi
Muḥyi'd-dīn İbrāhīm el-A'ẕeb bin Alī er-Rufā'ī 386
Muḥyi'd-dīn Meḥemmed (Ṭaşköprī-zāde Aḥmed İsāme'd-dīn Oğlu) 270

Muḥyi'd-dīn Meḥemmed bin İbrāhīm (Dünbek-zāde) 309
Muḥyi'd-dīn Meḥemmed bin Meḥemmed bin Şeyḫ Ṭorod (Martolos Efendi), bk. Martolos Efendi
Muḥyi'd-dīn-i Arabī 386, 401, 550, 553, 697, 1517
Muḥyi'd-dīn-i Cürcānī 775
Muḥyi'd-dīn-i Fenārī, bk. Muḥyi'd-dīn el-Fenārī
Muḥyi'd-dīn-i İskilībī, bk. İskilībī Muḥyi'd-dīn Efendi
Muḥyi'd-dīn-i Ḳaraḥiṣārī 379
Muḥyī-i Ḳaramānī 1135
Muḳaddime-i Ebü'l-leys 1003, 1516,
Munuḳ Alī, bk. Alī bin Bālī (Munuḳ Alī Efendi)
Murād (Ḳānūnī Sulṭān Süleymān Şeh-zādesi) 467, 473, 631, 737
Murād Efendi (Defterdār) 1717
Murād Efendi (Mıṣr Defterdārı) 1793
Murād Ġāzī (Denizci Re'īs) 1552
Murād Ḫān bin Aḥmed Ḫān (Sulṭān), bk. Murad IV
Murād Ḫān bin Selīm Ḫān, bk. Murad III
Murād Ḫān Medresesi (Medīne-i Münevvere'de), bk. Sulṭān Murād Ḫān Medresesi (Medīne-i Münevvere'de)
Murād Ḫān-ı Sālis, bk. Murad III
Murād I (Ġāzī Ḫudāvendigār) 302, 509
Murād II 291, 622
Murād III 474, 723, 730, 735, 736, 741, 749, 750, 773, 777, 799, 802, 804, 822, 834, 856, 866, 876, 883, 937, 950, 958, 963, 1011, 1014, 1015, 1027, 1028, 1029, 1030, 1032, 1033, 1034, 1035, 1056, 1057, 1064, 1084, 1142, 1143, 1165, 1179, 1283, 1447, 1485, 1499, 1507, 1527, 1535, 1678, 1704, 1744
Murād IV 1685, 1689, 1871, 1873
Murād Paşa (Ḳa'im-maḳām) 1686
Murād Paşa (Sadrazam) 1413, 1480, 1546, 1548, 1556, 1557, 1615, 1787, 1799, 1889
Murād Paşa (Vezīr-i Rābiʿ) 1546
Murād Paşa (Yemen Vālisi) 1044
Murād Paşa Medresesi 292, 532, 558, 762, 763, 789, 805, 891, 1135, 1190, 1349, 1392, 1576, 1591, 1605, 1697, 1720
Murād Paşa Medresesi (İstanbul'da) 345, 508, 524, 636, 877, 927, 1163, 1175, 1556
Murād Paşa Medresesi (Yeňi) 1821, 1852
Murād Paşa-yı Atīḳ Medresesi 1408, 1488, 1764, 1785; (Eski Murād Paşa Med.) 1621, 1725, 1802, 1836
Murād Paşa-yı Ḳadīm Medresesi 1746, 1800
Murād-ı Sānī, bk. Murad II
Murādī (Murād III) 1057, 1139
Murādiyye (Devlet-i / Salṭanat-ı / Aṣr-ı) 257, 473, 658, 692, 718, 719, 732, 733, 848, 1025, 1066, 1206, 1211, 1335, 1409, 1340, 1741, 1752, 1783
Murādiyye Medresesi 845, 864, 865, 890, 914, 1078, 1079, 1108, 1115, 1134, 1457; (Medrese-i Sulṭān Murād) 1613
Murādiyye Medresesi (Burūsa'da) 277, 285, 293, 307, 314, 482, 507,

624, 943, 1098, 1786, 1801, 1891; (Burūsa Murādiyyesi) 739, 803, 836, 915, 931, 1168, 1740; (Burūsa'da Sulṭān Murād Med.) 1078; Krş. Burūsa Sulṭāniyyesi
Murādiyye Mevlevī-ḫānesi (Edrine'de) 792
Murādiyye Tekyesi (Burūsa'da) 659
Murādiyye-i Burūsa, bk. Murādiyye Medresesi (Burūsa'da)
Murtażā Efendi (Seyyid, Begşehrili) 914
Murtażā Paşa 1878
Mūsā (Ḳoyun, Fatih Devri Vezirlerinden) 424
Mūsā Beg Medresesi (Lārende'de) 802
Mūsā Çelebi (Re'īs) 1270
Mūsā Çelebi (Re'īsü'l-küttāb) 1793
Mūsā Çelebi bin Efḍal-zāde (II. Bāyezīd Devri Müftülerinden) 837
Mūsā Efendi 1202, 1206, 1408, 1449, 1482, 1690, 1766
Mūsā Efendi (Aġrus Kadısı) 1483
Mūsā Efendi (Anadolu Kazaskeri) 737, 1640, 1644, 1694, 1721, 1735, 1854
Mūsā Efendi (Celeb) 1846
Mūsā Efendi (Hekimbaşı) 1687
Mūsā Efendi (İstanbul Kadısı) 1884
Mūsā Efendi (Ḳapluca Müderrisi) 1458
Mūsā Efendi (Mıṣr-ı Ḳāhire Kadısı) 1791
Mūsā Efendi (Mollā Mūsāçe, Germiyānlı) 536, 1339, 1591
Mūsā Ḫalīfe 1615
Mūsāçe, bk. Mūsā Efendi (Mollā Mūsāçe, Germiyānlı)
Muṣannif Alīsi 350
Muṣḥaf-ı Şerīf 504
Muṣlī (Aḳ), bk. Aḳ Muṣlī (Muṣṭafā Efendi)
Muṣlī (Bāḳī Efendi Muṣlīsi), bk. Bāḳī Efendi Muṣlīsi (Muṣṭafā Efendi)
Muṣlī (Süglün), bk. Süglün Muṣlīsi
Muṣlī Çelebi (Müftī-zāde, Kefe Müftīsi Gelibolılı Ḳara Süleymān Oğlu, Ḳara 'Abdu'r-raḥmān ve Şeyḫī Efendi Birāderi, Muṣṭafā Efendi) 767, 1159, 1295, 1296, 1297, 1302, 1313, 1393-1395, 1406, 1420, 1471, 1507
Muṣlī Çelebi (Şaruḫānī, Muṣṭafā) 892, 1237, 1317, 1355, 1372, 1375, 1382, 1469, 1747
Muṣlī Çelebi (Seyfī-zāde Çelebi, Muṣṭafā) 1379, 1744, 1510-1511, 1827, 1834, 1379, 1718,
Muṣlī Çelebi (Şeh-zāde İmāmı, Muṣṭafā Efendi, Vā'iz, Şeyh) 1867-1868
Muṣlī Efendi (Bālī Efendi Oġlı, Muṣṭafā) 1226, 1348, 1380, 1388, 1565, 1566, 1567-1568, 1730, 1822, 1849
Muṣliḥi'd-dīn (Babalı) 1673
Muṣliḥi'd-dīn (Başkesen) 1723, 1774
Muṣliḥi'd-dīn (Çerçīn-zāde) 364
Muṣliḥi'd-dīn (Ḫayyāṭ) 1668
Muṣliḥi'd-dīn (Kefevī Alī Efendi Babası, Şeyḫ,) 414
Muṣliḥi'd-dīn (Ḳocalı) 861, 931
Muṣliḥi'd-dīn (Manav) 1373, 1620, 1825
Muṣliḥi'd-dīn (Merkez Efendi), bk. Merkez Efendi
Muṣliḥi'd-dīn (Selānikī, Küçük Ḫ'āce) 831
Muṣliḥi'd-dīn (Yaṣdıġac) 1797, 1825, 1844

Muṣliḥi'd-dīn bin Alā'e'd-dīn, bk. Cerrāḥ-zāde Efendi (Muṣliḥi'd-dīn [Muṣṭafā] bin Alā'e'd-dīn, Şeyḫ)
Muṣliḥi'd-dīn bin Yūsuf (Aḳıncı Muṣliḥi'd-dīn, Şeyḫ) 410
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ḳoňurapalı) 378, 677
Muṣliḥi'd-dīn Efendi 1712
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Başkesen) 1799
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Bī-endām) 1443, 1619
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Celeb) 1357, 1314, 1451, 1511, 1610, 1691, 1830
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Cerrāḥ-zāde), bk. Cerrāḥ-zāde Efendi (Muṣliḥi'd-dīn [Muṣṭafā] bin Alā'e'd-dīn, Şeyḫ)
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Derzī) 1328
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Gelibolı Müderrisi) 1614
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Geredeli) 1105
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ḫˇāce-zāde, Şeyḫ) 381
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ḳaramanī) 1111-1112
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Kātib-zāde Muʿīdī, Manav) 1355
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ḳocalı) 956
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Maṣdar) 346
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Merkez), bk. Merkez Efendi
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Muʿallim-i Şehzāde Cihān-gīr, Tekeli, Sūḫte Yörük)
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Muʿallim-zāde, Şeyḫ) 381, 407
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Nūre'd-dīn-zāde, Şeyḫ) 700, 702
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Rodos Kadısı) 1692
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Saḳız Kadısı) 1598
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Şarı) 903, 920, 944, 1108, 1114, 1168, 1207, 1226, 1329, 1337, 1359, 1466, 1664, 1720, 1835
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Seyyid, Şeyḫ) 997
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Sūḫte Yörük) 514
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Müderrisi) 1510
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Şāfiyeci) 1141, 1422, 1452, 1512, 1765
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ṭaşköprīlü) 775
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Ṭopḳapusı Aḥmed Paşa Müderrisi) 1578
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Vālide-i Cedīde Müderrisi) 1807
Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Yoḳyoḳ) 1388, 1406, 1465, 1513, 1573, 1623, 1831, 1853, 1887
Muṣliḥi'd-dīn el-Lārī (Mollā Lārī) 608, 610
Muṣliḥi'd-dīn es-Sirozī, bk. Muṣliḥi'd-dīn-i Sirozī (Şeyḫ)
Muṣliḥi'd-dīn Ḫalīfe 1113, 1212
Muṣliḥi'd-dīn İbn Vefā (Şeyḫ) 381
Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā (Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn) 1664, 1666
Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā bin Alī el-Çerçīnī (Çerçīn-zāde) 482
Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā en-Niksārī (Niksārī Efendi), bk. Niksārī Efendi (Muṣṭafā, Muṣliḥi'd-dīn)
Muṣliḥi'd-dīn-i Niksārī, bk. Niksārī Efendi (Muṣṭafā, Muṣliḥi'd-dīn)
Muṣliḥi'd-dīn-i Sirozī (Şeyḫ, Muḥyi'd-dīn-i İskilībī Ḫalīfesi, Bayramiy-

ye Şeyḫi) 383, 540, 974, 980, 983, 989, 990
Muṣliḥi'd-dīn-i Uşşāḳī (Ümmī Sinān ḫalīfesi) 379
Muṣliḥi'd-dīn-zāde Çelebi 1742
Musta'ṣım-ı Abbāsī 1758
Muṣṭafā (Aḳıncı, Şeyḫ Muṣliḥi'd-dīn bin Yūsuf) 410
Muṣṭafā (Aynagöz) 1106
Muṣṭafā (Budinī) 1820, 1828-1829, 1846
Muṣṭafā (Düzme) 450
Muṣṭafā (II. Selim Şeh-zādesi) 730
Muṣṭafā (III. Murād Şeh-zādesi) 1063, 1136
Muṣṭafā (Kānūnī Şeh-zādesi) 297, 298, 444, 449, 450, 453, 466, 468, 472, 542, 563, 712, 940
Muṣṭafā (Oġlan) 338
Muṣṭafā (Ṭūsī, Küçük) 1090
Muṣṭafā Aġa (Ak, Dārü's-sa'āde Aġası) 1261
Muṣṭafā Aġa (Beyāż, Dārü's-sa'āde Aġası) 1052
Muṣṭafā Aġa (Saray-ı Hümāyūn Görevlisi) 1879
Muṣṭafā Aġa Medresesi 1738, 1739, 1773, 1796, 1837
Muṣṭafā Beg (Celāl-zāde, Ḳoca Nişāncı), bk. Celāl-zāde Muṣṭafā Beg (Ḳoca Nişāncı)
Muṣṭafā Beg (Murād Beg-zāde) 1023, 1024
Muṣṭafā Beg (Nişāncı), bk. Celāl-zāde Muṣṭafā Beg (Ḳoca Nişāncı)
Muṣṭafā bin Aḥmed bin Ḥasan Beg (Ḥasan Beg-zāde) 1826
Muṣṭafā bin Alī (Küçük Bostān), bk. Küçük Bostān
Muṣṭafā bin Alī (Müftī Muṣṭafā Efendi, Ṣarı Gürz-zāde Ḳayını) 1342
Muṣṭafā bin Alī (Turābī-zāde, Aḳşehrī) 829
Muṣṭafā bin Alī bin Meḥemmed Paşa el-Ḳaramanī, bk. Meḥemmed Paşa-zāde
Muṣṭafā bin Azmī (Muṣṭafā bin Pīr Meḥemmed, Azmī-zāde Efendi, Ḥāletī), bk. Azmī-zāde Efendi
Muṣṭafā bin Dāvud (Ḳara Dāvud-zāde), bk. Ḳara Dāvud-zāde
Muṣṭafā bin el-Mevlā Ebu's-su'ūd (Ebu's-su'ūd-zāde), bk. Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā Efendi (Kazasker)
Muṣṭafā bin Ḥasan bin Abdu'llāh (İşretī Çelebi), bk. İşretī (Muṣṭafā bin Ḥasan)
Muṣṭafā bin Ḥüseyn (Ḥüsām-zāde), bk. Ḥüsām-zāde Efendi (Muṣṭafā)
Muṣṭafā bin Ḥüseyn bin Sinān (Ketḫudā Muṣṭafā Efendi) 840, 1657-1659; ayrıca bk. Ketḫudā Muṣṭafā Efendi
Muṣṭafā bin Luṭfu'llāh (Luṭfī Beg-zāde, Meylī), bk. Luṭfī Beg-zāde (Muṣṭafā)
Muṣṭafā bin Meḥemmed (Birgili), bk. Muṣṭafā Efendi (Birgili)
Muṣṭafā bin Meḥemmed (Bostān Efendi), bk. Bostān Efendi (Muṣṭafā bin Meḥemmed)
Muṣṭafā bin Meḥemmed (Cüvānī Efendi) 1454
Muṣṭafā bin Meḥemmed (Ḫˇācegī-zāde, İblīs-zāde), bk. Ḫˇācegī-zāde
Muṣṭafā bin Meḥemmed (Mi'mār-zāde) 329
Muṣṭafā bin Süleymān (Vefāyī-zāde,

Muġlavī) 291
Muṣṭafā bin Şemse'd-dīn (Aḫterī) 288
Muṣṭafā Çelebi 1347
Muṣṭafā Çelebi (Alaşehrli) 615
Muṣṭafā Çelebi (Ayāşī) 903
Muṣṭafā Çelebi (Ayu-zāde) 805
Muṣṭafā Çelebi (Babanaḳḳāş Evlādından Naḳş-bend-zāde Efendi) 658
Muṣṭafā Çelebi (Babanaḳḳāşlı, Şeyḫ) 686
Muṣṭafā Çelebi (Belġıradī) 1340
Muṣṭafā Çelebi (Bitlice), bk. Bitlice Muṣṭafā Çelebi
Muṣṭafā Çelebi (Bostān-zāde Maḫdūmı), bk. Bostān-zāde Maḫdūmı (Muṣṭafā Çelebi)
Muṣṭafā Çelebi (Bostān-zāde), bk. Bostān-zāde (Muṣṭafā Çelebi, Kadı)
Muṣṭafā Çelebi (Celāl-zāde), bk. Celāl-zāde Muṣṭafā Beg (Ḳoca Nişāncı)
Muṣṭafā Çelebi (Çerçīn-zāde) 482
Muṣṭafā Çelebi (Ḳāmetī) 1449
Muṣṭafā Çelebi (Kefeli) 1106, 1294, 1315, 1331, 1395, 1396
Muṣṭafā Çelebi (Lā'iḥī, Sirozī) 429
Muṣṭafā Çelebi (Ma'lūl-zāde) 616
Muṣṭafā Çelebi (Maḫdūm-ı Ḳāżī-zāde, Ḥilmī) 474, 522-523, 1101; (Ḳāżī-zāde Abdu'r-raḥmān Efendi Birāderi) 769
Muṣṭafā Çelebi (Manastır Ṣuleḥāsından) 414
Muṣṭafā Çelebi (Murād Beg-zāde) 1024
Muṣṭafā Çelebi (Müneccimbaşı) 855
Muṣṭafā Çelebi (Naḳş-bend-zāde) 1008
Muṣṭafā Çelebi (Ṣādıḳ-zāde) 1716
Muṣṭafā Çelebi (Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi), bk. Muṣlī Çelebi (Ṣaruḫānī)
Muṣṭafā Çelebi (Üftāde Efendi Oğlu) 1003
Muṣṭafā Çelebi (Üskübī) 864, 1076, 1212
Muṣṭafā Çelebi İbn Ḳāżī-zāde, bk. Muṣṭafā Çelebi (Maḫdūm-ı Ḳāżī-zāde)
Muṣṭafā Efendi 841, 1889
Muṣṭafā Efendi (Abdu'llāh Efendioġlı) 1662
Muṣṭafā Efendi (Abdu'r-raḥmān Efendi Birāderi Muṣlī Çelebi), bk. Muṣlī Çelebi (Müftī-zāde)
Muṣṭafā Efendi (Aḳ Muṣlī), bk. Aḳ Muṣlī (Muṣṭafā Efendi)
Muṣṭafā Efendi (Anadolu Kazaskeri) 1276
Muṣṭafā Efendi (Arab İmām-zāde) 1737
Muṣṭafā Efendi (Araboğlı), bk. Araboġlı (Muṣṭafā)
Muṣṭafā Efendi (Āvāre-zāde) 827
Muṣṭafā Efendi (Ayāşī) 864, 1076, 1192, 1232, 1505, 1804
Muṣṭafā Efendi (Azmī-zāde Ḥāletī), bk. Azmī-zāde Efendi
Muṣṭafā Efendi (Baġdād Kadısı) 822, 824, 1124
Muṣṭafā Efendi (Bāḳī Efendi Muṣlīsi), bk. Bāḳī Efendi Muṣlīsi (Muṣṭafā Efendi)
Muṣṭafā Efendi (Baldır-zāde) 1842
Muṣṭafā Efendi (Belġıradī) 1471
Muṣṭafā Efendi (Beyānī, Şeyḫ) 1244
Muṣṭafā Efendi (Bī-endām Muṣliḥi'd-dīn) 1619
Muṣṭafā Efendi (Birgili) 877-878, 1377
Muṣṭafā Efendi (Bitlice), bk. Bitlice Muṣṭafā Çelebi

Muṣṭafā Efendi (Bostān-zāde), bk. Bostān-zāde (Muṣṭafā Efendi)
Muṣṭafā Efendi (Celeb Muṣliḥi'd-dīn) 1503
Muṣṭafā Efendi (Cenābī), bk. Cenābī Efendi (Muṣṭafā)
Muṣṭafā Efendi (Cinānī, Burūsavī) 1082
Muṣṭafā Efendi (Dārü'l-ḥadīs Müderrisi) 1208
Muṣṭafā Efendi (Ebu'l-meyāmin) 1277, 1287, 1289, 1290, 1342, 1344, 1376, 1401, 1428, 1429, 1657, 1706, 1725
Muṣṭafā Efendi (Ebu's-su'ūd-zāde), bk. Ebu's-su'ūd-zāde Muṣṭafā Efendi (Kazasker)
Muṣṭafā Efendi (Edrineli, Ferruḫ-zāde) 1652
Muṣṭafā Efendi (Ḫazānī, Sofyalı) 583
Muṣṭafā Efendi (Ḫunkār İmāmı) 1502
Muṣṭafā Efendi (Ḫusrev-zāde) 1406
Muṣṭafā Efendi (İstanbul Kadısı) 379, 1276, 1561, 1565
Muṣṭafā Efendi (Ḳabaṣaḳal) 1728
Muṣṭafā Efendi (Ḳara Dāvud-zāde), bk. Ḳara Dāvud-zāde
Muṣṭafā Efendi (Ḳara Süleymān Oğlu, Muṣlī Çelebi), bk. Muṣlī Çelebi (Müftī-zāde)
Muṣṭafā Efendi (Ketḫudā), bk. Ketḫudā Muṣṭafā Efendi
Muṣṭafā Efendi (Küçük Muṣṭafā, Ṭosyalı) 1090
Muṣṭafā Efendi (Küçük) 1169, 1192, 1224, 1308, 1347, 1383, 1474, 1657, 1705
Muṣṭafā Efendi (Luṭfī Beg-zāde), bk. Luṭfī Beg-zāde (Muṣṭafā, Meylī)
Muṣṭafā Efendi (Martolos-zāde), bk. Martolos-zāde (Muṣṭafā)
Muṣṭafā Efendi (Muallim-i Sultânî) 1364, 1510, 1555, 1645, 1772
Muṣṭafā Efendi (Muṣlī, Bālī Efendi Oġlı), bk. Muṣlī Efendi (Bālī Efendi Oġlı)
Muṣṭafā Efendi (Müftī) 1890
Muṣṭafā Efendi (Mütevellī-zāde) 1829
Muṣṭafā Efendi (Nefes-zāde) 1229
Muṣṭafā Efendi (Niksārī), bk. Niksārī Efendi (Muṣṭafā)
Muṣṭafā Efendi (Nūre'd-dīn-zāde) 378
Muṣṭafā Efendi (Oġlan Muṣṭafā) 338
Muṣṭafā Efendi (Ostrovalı, Manastırlı Ḫusrev Birāderi) 962
Muṣṭafā Efendi (Riyāżī Efendi Babası) 862
Muṣṭafā Efendi (Rodosī-zāde), bk. Rodosī-zāde (Muṣṭafā)
Muṣṭafā Efendi (Rus) 582, 615, 919, 927, 928, 1132
Muṣṭafā Efendi (Şarı Gürz-zāde Kayını) 1230, 1319, 1342
Muṣṭafā Efendi (Selāmī, Şeyḫ) 1010
Muṣṭafā Efendi (Seyfī-zāde Çelebi), bk. Muṣlī Çelebi (Seyfī-zāde)
Muṣṭafā Efendi (Seyyid) 1740
Muṣṭafā Efendi (Sinān Efendi-zāde), bk. Ketḫudā Muṣṭafā Efendi
Muṣṭafā Efendi (Sürūrī Çelebi) 295
Muṣṭafā Efendi (Şeh-zāde İmāmı Muṣlī Çelebi, Vā'iz, Şeyh) 1867-1868
Muṣṭafā Efendi (Şeyḫ Alā'e'd-dīn Oğlu [Cerrāḥ-zāde]), bk. Cerrāḥ-zāde Muṣṭafā
Muṣṭafā Efendi (Şeyhülislam) 1281,

1558, 1703, 1764, 1796, 1800, 1804
Muṣṭafā Efendi (Şeyḫ-zāde) 1680
Muṣṭafā Efendi (Ṭarsūsī) 1479
Muṣṭafā Efendi (Ṭaşköprī-zāde) 295, 533
Muṣṭafā Efendi (Uşşāḳī-zāde), bk. Uşşāḳī-zāde Efendi (Muṣṭafā)
Muṣṭafā Efendi (Vaḥyī-zāde), bk. Vaḥyī-zāde (Muṣṭafā)
Muṣṭafā Efendi (Yaṣdıġac Muṣliḥi'd-dīn) 1844
Muṣṭafā Efendi (Yeñiçeri-zāde) 1748
Muṣṭafā Efendi (Yumurta Vā'iẓi) 1353, 1412, 1472, 1573, 1581, 1718, 1747, 1887
Muṣṭafā Efendi (Yūnus-zāde) 927
Muṣṭafā el-Esved (Ḳara Şeyḫ) 666
Muṣṭafā el-Ḫusrevī (Ḫusrev-zāde) 923
Muṣṭafā Ḫān 1687
Muṣṭafā I 1282, 1553, 1563, 1571, 1572, 1640, 1645, 1682, 1685, 1877
Muṣṭafā İbn el-Mevlā Bostān es-Ṣadru'l-celīl (Bostān-zāde Efendi), bk. Bostān-zāde Efendi (Muṣṭafā İbn Bostān)
Muṣṭafā Paşa (Budin Beglerbegi, Sokullu Amcazadesi) 474, 750, 767, 1065
Muṣṭafā Paşa (Cānpūlād-zāde) 1880
Muṣṭafā Paşa (Gegivize'de Cāmi' Ṣāḥibi) 472
Muṣṭafā Paşa (Ḥamīdī) 1685
Muṣṭafā Paşa (Kaimmakam) 1547
Muṣṭafā Paşa (Ḳara) 472, 474, 587, 712, 718, 720, 733, 1036, 1038-1039, 1040, 1044, 1065, 1226, 1441
Muṣṭafā Paşa (Lefkeli) 1683, 1686
Muṣṭafā Paşa (Rāżiye Ḳadın-zāde) 1280
Muṣṭafā Paşa (Ruscuḳ Muḥāfızı, Şehīd) 1260
Muṣṭafā Paşa (Sadrazam) 1006
Muṣṭafā Paşa (Şarıḳcı) 1279, 1280, 1402
Muṣṭafā Paşa (Ṣūfī) 1547
Muṣṭafā Paşa (Şems Paşa Birāderi, Vezīr-i Ḫāmis) 473, 732
Muṣṭafā Paşa (Tuġra-keş) 1793
Muṣṭafā Paşa (Vezīr-i Sānī, Gegivize'de Cāmi' ve Medrese Ṣāḥibi) 471, 472, 641, 1679
Muṣṭafā Paşa Cāmi'i 690
Muṣṭafā Paşa Medresesi (Budin'de) 767
Muṣṭafā Paşa Medresesi (Gegivize'de) 277, 300, 341, 356, 579, 641, 650, 765, 768, 776, 877, 880, 889, 927, 1108, 1207, 1377, 1597, 1667, 1692, 1844; (Gegivize Medresesi) 508, 1692
Muṣṭafā Paşa Medresesi [İstanbul'da] 507, 550, 558, 563, 792, 850, 906, 932, 1076, 1351, 1355, 1381, 1444, 1450, 1458, 1463, 1704, 1829, 1888; (İstanbul'da) 755, 874
Muṣṭafā Paşa Zāviyesi 690, 1005, 1524, 1529, 1539, 1679
Muṣṭafā Paşa Zāviyesi (İstanbul'da) 378, 688
Muṣṭafā Paşa-yı Atīḳ Medresesi 264, 1073, 1408, 1458; (Eski Muṣṭafā Paşa M.) 1743
Muṣṭafāviyye (Devlet-i / Salṭanat-ı / Aşr-ı) 1561, 1571, 1644, 1678, 1680, 1681, 1793, 1881, 1884; (Muṣṭafāvi) 1676, 1682
Mustanṣıriyye Medresesi (Baġdād'da)

1604
Muşa'şa' 718
Muṭahhar Çelebi (Teẕkireci) 1756
Muṭahhar Efendi 1654, 1666, 1691, 1766, 1768, 1812
Muṭahhar Efendi (Şirvānī) 1715
Muṭavvel 779, 1855
Muttaḳī Çelebi (Meḥemmed) 306
Muẓaffer Efendi 1210, 1211, 1305, 1348, 1404, 1563
Muẓaffer Efendi (Alī-i Denī Oğlu) 557
Muẓaffer Efendi (Burūsa Kadısı) 1848
Muẓaffer Efendi (Edrine Kadısı) 1486, 1573
Muẓaffer Efendi (Eyyūb Müderrisi) 1811
Muẓaffer Efendi (Ḥaleb Kadısı) 1592
Muẓaffer Efendi (Iyānī) 1404
Muẓaffer Efendi (Süleymaniyye Müderrisi) 1583
Muzaffer Ḫān (Ḥākim-i Gīlān) 446
Muẓafferü'd-dīn Efendi (Şeyḫ Muẓaffer) 417
Muẓafferü'd-dīn Medresesi (Ṭaşköprī'de) 1356; Krş. Ṭaşköprī Med.
Mü'eyyediyye (Mısr'da Bir Mahal) 389
Mü'eyyediyye (Mü'eyyed-zāde Ailesi), 312, 943, 1806
Mü'eyyed-zāde (Abdu'r-raḥmān, Kazasker) 285, 312-315, 397, 592, 652, 941, 982, 987, 1807
Mü'eyyed-zāde (Abdu'r-raḥmān[?]) 314, 558, 640, 652
Mü'eyyed-zāde (Eyyūb Alīsi), bk. Eyyūb Alīsi (Mü'eyyed-zāde)
Mü'eyyed-zāde Abdu'l-hādī, bk. Abdu'l-hādī (Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī Oğlu)
Mü'eyyed-zāde Abdu'l-ḳādir (Şeyḫī, Ḥācī Efendi Oğlu), bk. Şeyḫī Efendi (Şeyhülislam)
Mü'eyyed-zāde Abdu'l-vehhāb, bk. Abdu'l-vehhāb Çelebi (Mü'eyyed-zāde)
Mü'eyyed-zāde Abdu'r-raḥīm (Ḥācī Efendi, Şeyḫ), bk. Ḥācī Efendi (Mü'eyyed-zāde eş-Şeyḫ Abdu'r-raḥīm Efendi, Muḥyi'd-dīn-i İskilībī Ḫalīfesi)
Mü'eyyed-zāde Abdu'r-raḥīm bin Abdu'l-ḳādir, bk. Abdu'r-raḥīm Çelebi (Şeyhülislam Şeyḫī Efendi Oğlu)
Mü'eyyed-zāde Abdu'r-raḥmān Evlatları (Abdu's-selām, Abdu'r-rezzāḳ, Abdu'l-fettāḥ, Mahmūd ve Abdu'l-vehhāb Çelebiler) 312-313
Mü'eyyed-zāde Ḫışımı Yaḥyā, bk. Yaḥyā Efendi (Ḫışım)
Mü'eẕẕin-zāde Efendi 1490, 1576, 1652, 1802, 1831
Mü'min-zāde (Meḥemmed Çelebi) 918
Müderris (Beşikṭaşī Yaḥyā Efendi) 566
Müderris Köyi 640
Müderris-zāde 743, 1127, 1159, 1200, 1236, 1319, 1474
Müderris-zāde (Meḥemmed) 918
Müftī Aḥmed Paşa Medresesi (Burūsa'da) 761, 826, 1355
Müftī Ḥammāmı 837
Müftī Medresesi (Medāris-i Şemān'dan) 641
Müftī Şeyḫ (Sireli Şeyḫ Abdu'l-kerīm, İmām-zāde Kerīm) 380, 400, 662; (Şeyḫ Abdu'l-vehhāb Birāderi) 668
Müftī-i Arabī (İbrāhīm bin Ḳāsım el-Ḥalebī) 739
Müftī-zāde Ḳara Abdu'r-raḥmān, bk. Abdu'r-raḥmān Efendi (Ḳara, Geli-

bolılı)
Müftī-zāde Muṣlī Çelebi, bk. Muṣlī Çelebi (Müftī-zāde)
Müftī-zāde Şeyḫī, bk. Şeyḫī Efendi (Müftī-zāde)
Mülteḳa'l-ebḥur 400, 401, 484, 1191, 1367
Münāẓara-i Ṭūṭī vü Zāġ 1143
Münīrī Efendi (Bosnevī, Şeyḫ) 1541
Münḳaḥāt-ı Meşrūḥa 1367
Münkir Ḥüsām, bk. Ḥüsām Efendi (Ġalaṭalı, Münkir)
Münşe'āt 601
Münşī (Meḥemmed Efendi) 930, 1005
Mürşidü'l-enām ilā Dāri's-selām 1013
Müseyleme-i Keẕẕāb 757
Müslimī Çelebi 316, 598
Müslimī Efendi (Ḳınalı-zāde) 872
Müte'accim Efendi 1409, 1672
Müte'accim Efendi (Meḥemmed) 1293-1294; (Müte'accim Ef.) 1173, 1229, 1314, 1316, 1487, 1589, 1783, 1786
Mütevekkil Şems (Şeyḫ Şemse'd-dīn) 402
Mütevellī 1889
Mütevellī-zāde 1719, 1796, 1809, 1831, 1843, 1891
Mütevellī-zāde (Aḥmed) 1237
Mütevellī-zāde (Muṣṭafā) 1829

N

Na'īmī (Çeşmeci-zāde Nimetullah) 483
Na'līnci Medresesi 366, 508 (Ḳonya'da)
Na'līnī Dede (Na'līnci Memi Dede, Yataġan Dede) 1027-1028
Nābī Efendi (Emīr Aḥmed Çelebi Birāderi, Seyyid) 1436
Nāblus 310
Nadājlı (Ṣarı Muṣliḥi'd-dīn) 1275
Nādiretü'z-zemen fī Tārīḫi'l-Yemen 843
Nādirī Efendi, bk. Abdu'l-ġanī-zāde Efendi (Meḥemmed)
Naḫcivān 276, 300, 344, 357, 364, 403, 449, 542, 552, 670, 684, 933, 1033, 1049, 1071, 1174, 1197, 1230, 1294, 1296, 1352, 1449, 1498, 1574
Naḳīb (Allāme Şeyḫī Efendi), bk. Şeyḫī Efendi (Allāme, Naḳīb)
Naḳīb Efendi 932, 1117, 1793; (Pīrī Paşa Müderrisi) 805; (Şeyhülislam/Müftī) 802, 825, 1412, 1591; ayrıca bk. Ma'lūl-zāde Naḳīb Efendi
Naḳīb Efendi Şāhı (Şāh Meḥemmed) 932-933, 1092
Naḳīb Yaḥyā Efendi, bk. Yaḥyā Efendi (Naḳīb)
Naḳīb Yavuz Efendi, bk. Yavuz Çelebi (Naḳībü'l-eşrāf)
Naḳş-bendiyye 266, 283, 326, 371, 373, 374, 375, 397, 398, 402, 404, 406, 417, 428, 544, 621, 662, 666, 681, 686, 709, 736, 876, 878, 930, 999, 1007, 1010, 1011, 1025, 1030, 1246, 1502, 1528, 1536, 1543, 1570, 1777, 1856
Naḳş-bend-zāde 1725, 1798, 1825
Naḳş-bend-zāde (Meḥemmed) 1820
Naḳş-bend-zāde (Muṣṭafā Çelebi, Babanaḳḳāş Evlādından) 658
Naḳş-ı Ḫayāl 853, 1082, 1251
Nāmī 1176
Nāmī (Boyalı Nişāncı Meḥemmed Paşa) 959
Nāmī Çelebi, bk. Nāmī Efendi (Meḥemmed)

Nāmī Efendi (Meḥemmed) 1301-1303, 1394, 1341, 1586
Narda 593, 1852
Naṣārā 925, 1039
Naṣre'd-dīn Efendi 1655, 1739
Naṣre'd-dīn Efendi (Āmid Kadısı) 1774
Naṣre'd-dīn Efendi (Ebu's-su'ūd Birāderi, Şeyḫ) 658-659
Naṣre'd-dīn Efendi (Zāl Paşa Müderrisi) 1773
Naṣre'd-dīn Ḫˇāce (Maġnisa Kadısı) 1774
Naṣre'd-dīn Ḫoca 354, 867, 1846
Naṣru'llāh Efendi 1740
Naṣru'llāh Efendi (Ḳaramanī) 1845-1846
Naṣru'llāh Efendi (Sa'dī Efendi Mülāzımlarından) 801
Naṣru'llāh er-Rūmī (Mevlā) 511
Naṣūḥ (Nevālī Efendi) 1071
Naṣūḥ bin Yūsuf (Selānikī Naṣūḥ Efendi) 634
Naṣūḥ Efendi 623
Naṣūḥ Efendi (Aḳşehrli, Şeyḫ) 1032, 1246
Naṣūḥ Efendi (Anḳaralı) 342
Naṣūḥ Efendi (Ḥaleb Kadısı) 774
Naṣūḥ Efendi (Selānikī) 557
Naṣūḥ Efendi (Ṭosyalı) 381, 411, 676
Naṣūḥ Ḫalīfe 392
Naṣūḥ Paşa 1686
Naṣūḥ Paşa (Ḥaleb Beglerbegi) 1280
Naṣūḥ Paşa (Sadrazam) 1448, 1453, 1490, 1510, 1549, 1551, 1556, 1557, 1577, 1641, 1749, 1758
Nāẓır Mezārlığı 600
Nāẓır-zāde 502, 572, 750, 796, 866, 893, 1117, 1358, 1423, 1711, 1747, 1768
Nāẓır-zāde (İstanbul Kadısı) 328
Nāẓır-zāde Efendi 769, 887, 893, 1299, 1374, 1858
Nāzilli 528, 1313
Naẓm-ı Kerīm 358
Naẓmī (Alī Çelebi) 1851
Naẓmī (Alī Çelebi), bk. Alī Çelebi-zāde Maḫdūmı (Alī bin Abdu'llāh)
Naẓmu'l-ferā'id fī Silki Mecma'i'l-'aḳā'id 1337
Necātī 1160
Necme'd-dīn Aḥmed bin Alī er-Rufā'ī 386
Necme'd-dīn bin Meḥemmed, bk. Necmī (Necme'd-dīn bin Meḥemmed)
Necme'd-dīn Ḥasan (Mustafa Paşa Şeyhi Hasan Efendi) 1525
Necme'd-dīn-i Kübrā 380, 381
Necmī (Necme'd-dīn bin Meḥemmed) 540, 544, 545, 546
Necm-i Dāye 544
Necmī Efendi 540
Necmī Efendi (Cezerī Ḳāsım Paşa Müderrisi) 963
Nefeḥātü'l-üns 387
Nefes-zāde 1563
Nefes-zāde (Muṣṭafā Efendi) 1229
Nefes-zāde Efendi 1343, 1373, 1393, 1589, 1616, 1783
Nefes-zāde Efendi (Ḫāḳāniyye Müderrisi) 1670
Nefḥatü'l-ezhār 1020, 1424
Nefīsī Ḥāşiyesi 420
Nefsü'l-emr-nāme 1494
Nehcī (Sinān) 1712
Nehcī Efendi 1105, 1574, 1588, 1591, 1592, 1605, 1626, 1713
Nehrü'l-fā'iḳ fī Şerḥi Kenzi'd-daḳā'iḳ

1088
Nemçe 443, 444, 1262
Nesībī (Emīr Aḥmed Çelebi, Lārendeli) 1436
Nesīmī-zāde (İbrāhīm, Şibr Efendi) 1317, 1329-1330, 1354, 1415, 1466, 1509, 1578, 1580, 1654
Netā'icü'l-fünūn 1142
Nev'ī Efendi 700, 1035, 1134, 1136, 1140, 1141, 1153, 1154, 1155, 1157, 1258, 1268
Nev'ī-zāde Atâyî 255, 734, 1688, 1885
Nev-ābād 1491
Nevālī (Ḳavaḳlı-zāde Şeyḫ Meḥemmed) 1032
Nevālī Birāderi, bk. Maḥmūd Çelebi (Nevālī Birāderi)
Nevālī Efendi (Şeh-zāde Muallimi) 813, 861, 864, 891, 899, 904, 1071, 1109, 1165, 1282, 1304, 1834
Nevālī-zāde 1300, 1454, 1575, 1616, 1667
Nevā-yı Uşşāḳ 1142
Nevāyī (Şāir) 494
Nevbet-ḫāne Maḥallesi 1378, 1573
Nev-rūz Dede (Dervīş Ḫākī Ḫalīfesi) 1543
Neylī Efendi (Küçük Luṭfī Beg-zāde) 899, bk. Küçük Luṭfī Beg-zāde (Meḥemmed)
Ni'metī Çelebi 1128, 1727
Ni'metu'llāh bin Alī bin Rūşenī (Rūşenī-zāde) 306
Ni'metu'llāh Çelebi (Burūsa'da Zeynīler Zāviyesi Şeyḫi Seyyid Alī Oğlu) 520, 521
Ni'metu'llāh Efendi (Çeşmeci-zāde) 483
Ni'metu'llāh Efendi (Luġat Ṣāḥibi, Şeyḫ) 404
Ni'metu'llāh-ı Velī 382
Ni'metu'llāhī (Bir Tarikat) 373, 382
Nīf (Bir Kaza) 1672
Nigāristān-ı Ġaffārī Tercemesi 1855
Nigbolı 593, 937, 1271
Nigde 319, 666
Nihālī Efendi 1218, 1229, 1303, 1315, 1387, 1393, 1421, 1446, 1487, 1568, 1572, 1589, 1616, 1644, 1698
Niksār 292, 501
Niksār Medresesi 1788
Niksārī (Emīr Ḥasan), bk. Emīr Ḥasan-ı Niksārī
Niksārī (Niksārī-zāde Maḥmūd'un Mahlası) 1495, 1496, 1498
Niksārī Efendi (Muṣṭafā, Muṣliḥi'd-dīn, İstanbul Kadısı, [Niksārī-zāde Meḥemmed, Maḥmūd ve Alī Kardeşlerin Babası]) 265, 286, 287, 292-294, 307, 470, 579, 765, 776, 777, 833, 965; (Niksārī-zāde Meḥemmed Babası) 636; (Niksārī-zāde Maḥmūd Babası) 1491
Niksārī Efendi (Şāh Sulṭān Müderrisi) 1888
Niksārī Ḳayını 650, 768, 1197
Niksārī-zāde 484, 771, 878, 984, 1201, 1221, 1316, 1393, 1411, 1507, 1593, 1607, 1735, 1737, 1784, 1787
Niksārī-zāde (Abdu'l-ḥayy Çelebi) 1772; Krş. Abdu'l-ḥayy Çelebi
Niksārī-zāde Alī Çelebi (Niksārī-zāde Maḥmūd Birāderi) 1496-1497
Niksārī-zāde Çelebi 1597, 1729, 1796
Niksārī-zāde Efendi (Maḥmūd bin

Muṣṭafā) 1491-1496
Niksārī-zāde Meḥemmed (Meḥemmed bin Muṣṭafā) 636-638, 860, 1169
Nīl 586, 1089, 1110, 1242
Niṣābu'l-iḫtisāb 843
Nişāncı (Boyalı), bk. Boyalı Nişāncı
Nişāncı (Ḳara), bk. Ḳara Nişāncı
Nişāncı [Kara?] Cāmi'i 1591
Nişāncı Abdī Beg 783
Nişāncı Beg Medresesi, bk. Nişāncı Meḥemmed Beg Medresesi
Nişancı Celāl-zāde, bk. Celāl-zāde Muṣṭafā Beg (Ḳoca Nişāncı)
Nişāncı Ḫısmı, bk. Şāh Efendi (Nişāncı Hışmı)
Nişāncı Lām Alī Çelebi 1270, 1271
Nişancı Mehemmed Beg (Ramażān-zāde) bk. Ramażān-zāde (Meḥemmed)
Nişāncı Meḥemmed Beg [Cedd-i Aṭāyī] Cāmi'i (İstanbul 'Āşıḳ Paşa Maḥallesi'nde) 370
Nişāncı Meḥemmed Beg [Cedd-i Aṭāyī] Medresesi (İstanbul Altımermer'de) 370, 852, 1140, 1358, 1423, 1742, 1763
Nişāncı Meḥemmed Beg [Cedd-i Aṭāyī] Medresesi (Mudurnu Çenber köyünde) 370
Nişāncı Meḥemmed Beg [Egri Abdī Oğlu], bk. Meḥemmed Beg (Nişāncı, Egri Abdī Oğlu, Aṭāyī Ceddi)
Nişāncı Mehemmed Paşa (Boyalı), bk. Boyalı Nişāncı Meḥemmed Paşa
Nişāncı Meḥemmed Paşa [Boyalı] Cāmi'i [İstanbul'da Şāhrāh Üzere] 960, 1074, 1093, 1208, 1721
Nişāncı Meḥemmed Paşa [Boyalı] Ḫānḳāhı 960
Nişāncı Meḥemmed Paşa [Boyalı] Medresesi [İstanbul'da Şāhrāh Üzere] 960, 1388, 1598, 1659, 1846
Nişancı Ramażān-zāde, bk. Ramażān-zāde (Meḥemmed)
Nişāncı-i Atīḳ Medresesi (=Eski Nişāncı M.) 1343, 1383
Nişāncı-i Cedīd Medresesi (=Yeñi Nişāncı M.) 1335; (Yeñi Nişāncı M.) 1385, 1482, 1774, 1809; (Nişāncı M.) 1766
Nişāncı-zāde (Aḥmed bin Meḥemmed bin Ramażān) 426, 741, 780-782, 1609, 1622; (Nişāncı-zāde Efendi) 502, 804, 833, 865, 868, 889, 893
Nişāncı-zāde (Meḥemmed bin Aḥmed, Seyyid, Ramażān-zāde Torunu) 1622-1625; (Nişāncı-zāde Efendi) 1098, 1160, 1201, 1207, 1354, 1381, 1404, 1447, 1460, 1465, 1485, 1563, 1605, 1665, 1749, 1751, 1768, 1787, 1839
Nişāncı-zāde Aḥmed Beg [Aṭāyī Dayısı], 370-371, 1055, 1452
Nişāncı-zāde Efendi (Ramażān-zāde Meḥemmed Oğlu) 780, 893, 1404, 1485, 1749
Nişāncı-zāde Seyyid Meḥemmed bin Aḥmed, bk. Nişāncı-zāde (Meḥemmed bin Aḥmed, Seyyid)
Nişānī (Amāsıyyeli Meḥemmed Paşa) 476
Nişānī (Celāl-zāde) , bk. Celāl-zāde Muṣṭafā Beg (Ḳoca Nişāncı)
Nişānī Paşa (Boyalı Nişāncı Meḥemmed Paşa) 960
Niyāzī (Menteşeli Abdu'r-raḥīm Efendi) 938

Niyāzī Efendi (Eyyüb'de Vāiz) 1634
Niẓāme'd-dīn el-Ḫāmūş 376
Niẓāme'd-dīn-i Acemī 582
Niẓāmü'l-mülk 452, 783, 1556
Noḳṭa Abdīsi 775
Noḳtacı Cāmi'i (Edrine'de) 405
Noḳṭa-zāde 1826
Noḳṭa-zāde (Aḥmed) 1763
Növe Ḳal'ası 1561
Nūḥ Aġa (Mirahor) 1052
Nūḥ bin eş-Şeyḫ Meḥemmed el-Amāsī (Nūḥ Efendi, Şeyḫ) 683-684
Nūḥ Efendi 1834
Nūḥ Efendi (Mollā Aḥmed-zāde) 1335, 1382, 1884
Nūḥ Efendi [Mollā Aḥmed-zāde?] 1654, 1665, 1735, 1744, 1768, 1784, 1823, 1811, 1884, 1887
Nūḥ Paşa (Anaṭolı Beglerbegi) 1278, 1280
Nūr-baḫşī (Bir Tarikat) 373, 375, 380
Nūre'd-dīn Efendi (Küçük) 557, 570, 771, 774, 928, 1313
Nūre'd-dīn Efendi (Şeyḫ Nūre'd-dīn-zāde Efendi Babası) 702
Nūre'd-dīn Ḥamza (Emīn Kösesi Babası) 285
Nūre'd-dīn-i Şehīd 571, 878, 1699
Nūre'd-dīnoġlı (Nūre'd-dīn-zāde Efendi) , bk. Nūre'd-dīn-zāde Efendi
Nūre'd-dīn-zāde Efendi 416, 461, 571, 704, 1012, 1013, 1028, 1239, 1243, 1252, 1516, 1523, 1526, 1535, 1634, 1681, 1855, 1861
Nūrī (Fāṭıma Ḫānım Müderrisi) 1713
Nūrī (Sire Kadısı) 1776
Nūrī (Şehīd), bk. Nūre'd-dīn-i Şehīd
Nūrī Efendi (Baġdād Kadısı) 1668, 1825
Nūrī Efendi (Bosna Kadısı) 1455, 1597
Nūrī Efendi (Mama-zāde Aḥmed Hocası) 1723
Nūrī Efendi (Rodoscuḳ'da Rüstem Paşa Müderrisi) 1722
Nūrī Efendi (Saḳız Kadısı) 1574, 1700
Nūrī Efendi (Ṭaşlıḳ Müderrisi) 1799
Nūrī Efendi (Yeñişehr Kadısı) 1739, 1763
Nūru'l-'ayn fī Iṣlāḥi Cāmi'i'l-fuṣūleyn 1624
Nūru'llāh Çelebi (Murādiyye Müderrisi) 1078
Nūru'llāh Çelebi (Ṭabīb) 584
Nūru'llāh Efendi 795, 927, 1655, 1667
Nūru'llāh Efendi (Aḫī-zāde Efendi Babası) 806
Nūru'llāh Efendi (Birgi Ḳāżīsi) 665, 666
Nūru'llāh Efendi (Edrineli) 1409
Nūru'llāh Efendi (Ḥalebiyye Müderrisi) 881
Nūru'llāh Efendi (Ḥamīdī) 1802, 1828, 1888
Nūru'llāh Efendi (Ḥamīdī) 1378
Nūru'llāh Efendi (Ḳıbrıs Kadısı) 915
Nūru'llāh Efendi (Mevlā) 890
Nūru'llāh Efendi (Nūrī-i Şehīd), bk. Nūre'd-dīn-i Şehīd
Nūru'llāh Efendi (Nūru'llāh) 1740
Nūru'llāh Efendi (Rodos Müderrisi) 899
Nūşī Efendi (Ayşī Efendi Oğlu) 1367
Nüvīdī (Neylī Oğlu Yusuf Efendi) 902
Nüzhetü'l-cihān ve Nādirü'z-zemān 1855
Nüzhetü'l-elḥāẓ fī 'Ademi Vaż'i'l-elfāẓ 267

O

Odabaşı Cāmi'i 1008
Oġlan Memi (Defterdār Oğlu) 952
Oġlan Şeyḫi (İsmā'īl Çelebi) 384, 433, 434-435, 1238
Oġuz Ata 388
Oḫri 1173, 1642
Oḳ Meydānı 477
Oḳcılar 1695
Oḳmeydānı 356, 477, 691, 883, 1531
Oṯmānī (Mushaf) 1241
Oṯmāniyān 690, 775, 1040, 1253, 1551, 1635, 1636, 1790
Orḫān (Şeh-zāde Sulṭān Bāyezīd Oġlı) 510, 662
Orḫān Ġāzī Ḫānḳāhı (Burūsa'da) 428
Orḫāniyye Medresesi (İznīḳ'de), bk. Orḫāniyye-i İznīḳ Medresesi
Orḫāniyye-i İznīḳ Medresesi (=İznīḳ Orḫāniyyesi) 282, 295, 536, 768, 774, 805, 836, 899, 1236, 1134, 1170, 1171, 1172, 1452, 1627, 1655, 1763, 1740, 1776, 1847, 1888; (İznīḳ Orḫāniyyesi) 314, 772, 1071, 1237, 1336
Orta Mescid 1240
Ortaköy 835
Oruc Beg 446
Oruc Paşa Medresesi (Dimetoḳa'da) 264, 763, 770, 842, 1347, 1652; krş. Dimetoḳa Medresesi
Osmān (II. Selim Şeh-zādesi) 730
Osmān (III. Murād Şeh-zādesi) 1063, 1137
Osmān Aġa (Dārü's-sa'āde Aġası) 1277
Osmān Aġa (Ḳara) 1261
Osmān Beg (Ḥiṣārī) 707
Osmān Beg bin Meḥemmed Paşa (Duḳadin-zāde) 1231, 1232
Osmān Çelebi (Avnī) 1805
Osmān Dede (Cerrāḥ-zāde Muṣliḥi'd-dīn Mürīdi) 972
Osmān Dede (Nūre'd-dīn-zāde Efendi Zāviyesinde Aşçı) 708
Osmān Efendi 1091, 1135, 1216, 1224, 1372, 1657
Osmān Efendi (Burūsa'da Bāyezīd Paşa Müderrisi) 1663
Osmān Efendi (Duḳadin-zāde) 335, 795, 900, 929, 944, 1098, 1161, 1226, 1231, 1290, 1300, 1304, 1319, 1657, 1705
Osmān Efendi (Ḳapluca Müderrisi) 1620
Osmān Efendi (Ḳāsımpaşalı Emīr, Ṣaçlı, Şeyḫ), bk. Emīr Efendi (Ḳāsımpaşalı)
Osmān Efendi (Ḳırbac) 1332, 1338, 1375, 1406, 1413, 1415, 1471, 1501, 1588, 1621, 1747
Osmān Efendi (Ḳonya Kadısı) 1582
Osmān Efendi (Maġnisa Kadısı) 1774
Osmān Efendi (Manisa Sultan Murād Müderrisi) 1337
Osmān Efendi (Nigbolılı) 937
Osmān Efendi (Saḳız Kadısı) 1728
Osmān Efendi (Serçe) 1701
Osmān Efendi (Süleymāniyye Dārü'l-ḥadīs Müderrisi) 1705
Osmān Efendi (Yeñişehr Ḳāżīsi) 1198
Osmān II 978, 1554, 1573, 1608, 1609, 1611, 1613, 1623, 1635, 1640, 1646, 1682, 1684, 1694, 1706, 1708, 1721, 1731, 1734, 1745, 1789, 1856
Osmān Paşa (Özdemiroğlu, Sadrazam)

1037, 1038, 1045, 1046, 1048, 1065, 1198, 1226, 1283
Osmān Paşa (Sadrazam) 870, 962, 1046, 1065, 1507, 1561
Osmān Paşa Medresesi 1218, 1234, 1315, 1387, 1442, 1507, 1565, 1703, 1714, 1743, 1800, 1825, 1848
Osmān Şāh Beg Cāmi'i 1516
Osmān Şāh bin İskender Paşa 474
Osmān Şāh Vālidesi Ḫadīce Sulṭān Medresesi (Ḳızılmusluḳ) 762, 804; bk. Ḳızılmuṣluḳ (Ḫadīce Sulṭān) Medresesi
Osmānī (Osmanlı Hanedanına Ait) 419, 715, 722, 727, 736, 1033, 1036, 1256, 1259, 1262, 1267, 1365, 1392, 1403, 1411, 1544, 1549, 1554, 1635, 1638, 1684, 1694, 1708, 1766, 1789; (Ḳānūn-ı /Ḳavānīn-i _) 370, 489, 510, 578, 1062, 1137, 1138, 1140, 1551, 1587; (Memleket-i /Memālik-i / Mülk-i _) 963, 1137, 1366, 1553, 1556
Osmāniyye (Osman II Salṭanatı /Devleti) 270, 282, 1559, 1560, 1634, 1642; (Vaḳ'a-i _) 1642; (Fetret-i _) 1685
Osmāniyye (Osmanlı Hanedanına Ait) 257, 264, 437, 443, 578, 622, 624, 651, 711, 713, 941, 958,1071, 1421, 1520, 1545, 1602, 1709, 1871; (Ḳavānīn-i _) 643, 1232; (Memleket-i /Memālik-i /Bilād-ı _) 282, 719 , 832, 1032, 1190, 1284, 1298, 1526
Ostrova 962
Otlaḳ Arabası (İmām-zāde Meḥemmed), bk. İmām-zāde Efendi (Meḥemmed bin Meḥemmed, Otlaḳ Arabası)
Ozi 1552

Ö

Öküz Maḥmūd (Rü'esā-yı Sipāhdan) 1278
Ömer (Bıyıḳlı) 1331
Ömer (Ḫalvetī) 378
Ömer Bākī (Şeyḫ) 1528, 1529
Ömer Beg (Mevlā, Ömer Efendi) 862, 914, 929-930, 949, 1124, 1158, 1478
Ömer Beg Cāmi'i (Tırḥala'da) 289, 1861
Ömer Beg Efendi, bk. Ömer Beg (Mevlā, Efendi)
Ömer bin el-Fāriż 944
Ömer bin Meḥemmed (Ḫˇāce-i Pādişāh Ömer Efendi) 1788
Ömer Çelebi (Ḫˇāce Fesād) 1765, 1771, 1853, 1854, 1891
Ömer Efendi 1160, 1170, 1173, 1408, 1421, 1453, 1828
Ömer Efendi (Antaḳıyyalı, Şeyḫ) 401
Ömer Efendi (Aydınī) 1092
Ömer Efendi (Beşikṭaşī Yaḥyā Efendi Babası) 562
Ömer Efendi (Ca'fer Aġa Müderrisi) 1613
Ömer Efendi (Cāmi'-i Kebīr-i Ayaṣofıyya Vāizi) 1868
Ömer Efendi (Dārü'l-ḥadīs Müderrisi) 1110
Ömer Efendi (Ḫˇāce Fesād), bk. Ömer Çelebi (Ḫˇāce Fesād)
Ömer Efendi (Ḫalvetiyye Şeyḫi Mollā Çelebi) 1008

Ömer Efendi (Ḳızıl Ömer) 1377
Ömer Efendi (Ḳonya Kadısı) 1700, 1747
Ömer Efendi (Ḳonyalı) 767, 829, 1299,
Ömer Efendi (Kütāḥiyye Kadısı) 1776
Ömer Efendi (Maġnisa Murādiyye Müderrisi) 1386
Ömer Efendi (Maġnisa'da Tekye Müderrisi) 1740
Ömer Efendi (Manisa Kadısı) 1317
Ömer Efendi (Mevlā, Müfettiş-i evḳāf) 1626, 1891
Ömer Efendi (Minḳārī) 1483, 1655, 1666, 1709, 1725, 1738, 1766, 1772, 1837
Ömer Efendi (Muallim-i Sultânî) 1640, 1766, 1864
Ömer Efendi (Nāẓır-zāde Ömeri) 1374
Ömer Efendi (Ömer Bākī, Şeyḫ) 1528, 1529
Ömer Efendi (Rodos Kadısı) 1099
Ömer Efendi (Sahn Müderrisi) 1730
Ömer Efendi (Sire Kadısı) 1573, 1591
Ömer Efendi (Sulṭān Selīm Ḫān Müderrisi) 1601
Ömer Efendi (Sükūtī) 1581
Ömer Efendi (Tekye Müderrisi) 1372
Ömer Efendi (Tercemān Yūnus Zāviyesi Şeyḫi, Vizeli) 1239, 1531, 1532, 1855-1856
Ömer Efendi (Üsküb̄ī, Vā'iẓ) 1519
Ömer Efendi (Üsküdār Kadısı) 1665
Ömer Efendi (Yıldırım Ḫān Müderrisi) 1455
Ömer Fu'ādī (Ḳasṭamonılı Şabān Efendi Ḫalīfesi) 677
Ömer Minḳārī, bk. Ömer Efendi (Minḳārī)
Ömer Paşa (Ketāncı) 1552
Ömer Rūşenī 378, 379, 389, 391, 682
Ömer Sikkīnī 385, 1238
Ömer Sikkīnī (Burūsavī, Seyyid) 384
Ömer Sükūtī 1298, 1354, 1576, 1581
Ömer-i Urżī (Diyār-ı Arab Ulemāsından) 1864
Örfī-i Şeydā 713
Özdemür-zāde, bk. Osmān Paşa (Özdemiroğlu)

P

Papa Ḳal'ası 1271, 1285
Papas Aḥmed, bk. Aḥmed Efendi (Papas)
Papas Alī, bk. Alī (Papas)
Papas Ḥüsām, bk. Ḥüsām Efendi (el-Ḳāżī, Papas)
Papasoġlı Medresesi 804, 1095, 1408, 1483, 1599, 1730, 1838, 1848
Pārepāre-zāde (Aḥmed) 289
Parmaḳlı Mescid 435
Paşa Ḫˇācesi Bekir, bk. Ebūbekr Efendi (Ḥasan Paşa Bekri)
Paşaḳulı (Maḥmūd Beg), bk. Maḥmūd Beg
Paşa-zāde 264, 1190, 1200, 1474
Paşa-zāde Efendi 932, 1436, 1730
Peçuy 448
Pepegī Laṭīf, bk. Abdu'l-laṭīf Efendi (Pepegī Laṭīf)
Pertev Paşa (Vezīr) 506
Pertev Paşa (Vezīr-i Sālis) 587, 588
Pertev Paşa (Vezīr-i Sānī) 473, 718, 720, 732
Pertev Paşa Serāyı 1051
Pervīz Efendi 285, 307, 314, 327, 333,

356, 368, 487, 492, 759, 760, 780, 783, 833, 1177; (Anadolu Kazaskeri) 469, 470, 473, 549, 618, 731, 770, 786, 859, 887, 934, 1078, 1159, 1197; (İstanbul Kadısı) 492, 501, 798; (Ṣaḥn Müderrisi) 868
Pervīz Efendi Medresesi [İstanbul'da] 785, 1111, 1159, 1343, 1378, 1450, 1588, 1616, 1714, 1735, 1738, 1772, 1774, 1783, 1838
Pervīz Efendi Teẕkirecisi, bk. Meḥemmed Efendi (Pervīz Efendi Teẕkirecisi)
Pesprim 1054, 1271
Peşte 1026
Peykerī (Hevāyī Birāderi) 977
Pıravadi 916, 1673, 1721, 1731, 1784, 1840, 1849
Pīr Aḥmed (Edrinevī, Şeyḫ) 384
Pīr Aḥmed bin Şeyḫ Aḥmed el-Ḳaramanī (Pīrī Re'īs), bk. Pīrī Re'īs
Pīr Aḥmed Çelebi 558
Pīr Aḥmed Çelebi (Boyalı Nişāncı Babası) 959
Pīr Aḥmed Çelebi (Defterdār) 812
Pīr Aḥmed Çelebi (Leysī-zāde), bk. Leysī-zāde (Pīr Aḥmed Çelebi)
Pīr Aḥmed Çelebi bin Pīr Aḥmed Efendi (Leysī-zāde), bk. Leysī-zāde (Pīr Aḥmed Çelebi)
Pīr Alī (Mīrzā Efendi, Sinoblu, Şeyḫ) 1008
Pīr Alī bin Naṣūḥ Efendi (Cedd-i Nev'īzāde Aṭāyī) 380, 391-394, 1134, 1362
Pīr Alī Dede (Aḳserāyī) 384, 395, 434
Pīr Alī Efendi (Bāyezīd-i Rūmī Ḫalīfesi, Cedd-i Aṭāyī) 380
Pīr Alī Efendi (Mevlā) 1169, 1411, 1690
Pīr Meḥemmed (Azmī Efendi), bk. Azmī Efendi
Pīr Meḥemmed (Pīrī Efendi, Pīrī Çelebi), bk. Pīrī Efendi (Pīrī Çelebi)
Pīr Meḥemmed (Üsküb Müftīsi) 1424
Pīr Meḥemmed (Ża'īfī) 1459
Pīr Meḥemmed [Fenārī] 314, 322; Krş. Pīrī Çelebi (Fenārī-zāde)
Pīr Meḥemmed bin es-Seyyid Alī el-Ḥüseynī el-Hāşimī (Āşıḳ Çelebi), bk. Āşıḳ Çelebi
Pīr Meḥemmed Çelebi (Muḥaşşī Sa'dī Efendi Maḫdūmı) 302
Pīr Meḥemmed Efendi (Şeyḫ Ebūbekr el-Kefevī Oğlu) 417
Pīr Meḥemmed Paşa (Bostāncıbaşı) 1685
Pīr Meḥemmed Paşa (Ramażānoġlı, Adana'da Medrese Sahibi) 482
Pīr Meḥemmed Paşa el-Cemālī (Sadrazam, Silivri'de Medrese Sahibi) 444, 467; Ayrıca bk. Pīrī Paşa
Pīr Meḥemmed Paşa Medresesi (Adana'da) 482
Pīr Meḥemmed-i Erzincānī 378, 379
Pīr Ṣadre'd-dīn el-Ḫalvetī 378
Pireveze Ḳal'ası 691
Pīrī Beg (Mıṣr beglerinden) 1286
Pīrī Çelebi (Fenārī-zāde) 300, 558; Krş. Pīr Meḥemmed [Fenārī]
Pīrī Çelebi (Pīr Meḥemmed, Pīrī Efendi, Burūsalı), bk. Pīrī Efendi (Pīrī Çelebi)
Pīrī Efendi (Ḫˇāce Pīrīsi, Ḳāżī Maḥmūd Torunu) 841, 878, 890-891, 917, 926, 1209, 1161
Pīrī Efendi (Ömer Sükūtī Hısımı) 1581

Pīrī Efendi (Pīrī Çelebi, Burūsalı Pīr Meḥemmed) 1598-1599, 1482, 1498, 1700, 1749, 1831, 1844
Pīrī Efendi (Ẓarīfī Efendi Şeyḫi) 680
Pīrī Efendi (Zeyne'd-dīn el-Ḫˇāfī Ḫalīfesi, Egridirli) 381, 411
Pīrī Paşa (Sadrazam) 442, 470-471, 653; Ayrıca bk. Pīr Meḥemmed Paşa el-Cemālī
Pīrī Paşa Medresesi 293, 523, 772, 773, 931, 1074, 1080, 1115, 1226, 1423,
Pīrī Paşa Medresesi (=Ṣoġuḳḳuyı Med) 928, 1160, 1374, 1421, 1718; (Ṣoġuḳḳuyı M.) 1482, 1512, 1830, 1867, 1890; (İstanbul'da Ṣ. M.) 1736
Pīrī Paşa Medresesi (İstanbul'da) 283, 747, 846
Pīrī Paşa Medresesi (Silivri'de) 467, 471, 736, 767, 806, 899, 1131, 1175, 1347, 1415, 1567, 1828, 1832; ayrıca bk. Silivri Med.
Pīrī Paşa Medresesi (Zāviyeden Muhavvel) 296
Pīrī Paşa Zāviyesi (Sonradan Medrese) 296
Pīrī Paşa-zāde, bk. Meḥemmed Çelebi (Pīrī Paşa-zāde)
Pīrī Re'īs (Pīr Aḥmed bin Şeyḫ Aḥmed el-Ḳaramanī), 289, 363, 739, 751, 806
Pirincci Mescidi, bk. Birincci Mescidi
Piriştine 593, 1397, 1756
Pirizrin 592, 1291, 1888
Pirlepe 1291
Pirlepeli (Ḥasan Çelebi) 1107
Piyāle Paşa (Kaptanıderya, Vezīr) 473, 474, 475, 477, 717, 720, 730, 733
Piyāle Paşa Cāmi'i 1869
Piyāz Efendi Düreri 830
Polat Kethuda, bk. Pūlād Ketḫudā (Ferhād Paşa Ketḫudāsı)
Polata 1054
Poyraz Muṣṭafā (Sipāhī Reīslerinden) 1431
Poyraz Osmān (Rü'esā-yı Sipāhdan) 1276, 1278
Pravişte 1756
Pūlād Ketḫudā (Ferhād Paşa Ketḫudāsı) 551

R

Rā'ī-zāde 1726, 1746, 1795, 1820
Raḍıyü'd-dīn Alī Lālā-yı Ġaznevī 387, 388
Raḥīḳī Medresesi (İstanbul'da) 1739, 1746, 1846
Raḥīmī-zāde 1055
Raḥmī Çelebi (Şāir) 348
Ramażān bin Abdu'l-muḥsin el-Vizevī (Behiştī Efendi) 579
Ramażān Çelebi 1887
Ramażān Efendi 952, 1488, 1599, 1800
Ramażān Efendi (Alī Paşa Zāviyesi Şeyḫi) 697
Ramażān Efendi (Bāzirgān Şeyḫi) 379
Ramażān Efendi (Burūsa Sulṭāniyyesi Müderrisi) 1843
Ramażān Efendi (Ḫalvetiyye Şeyḫi) 667
Ramażān Efendi (Ḳaraḥiṣārī, Şeyḫ) 1533
Ramażān Efendi (Ḳāsım Efendi Ḫalīfesi) 378
Ramażān Efendi (Kefe Kadısı) 900, 1395

Ramażān Efendi (Kete Kadısı) 1621, 1703
Ramażān Efendi (Ḳocavī) 1660, 1692
Ramażān Efendi (Ḳonya Kadısı) 1740
Ramażān Efendi (Manastır Müderrisi) 1736
Ramażān Efendi (Mevlā) 1233
Ramażān Efendi (Nāẓır-zāde) 522, 760, 1068, 1409
Ramażān Efendi (Tırḥalalı Şeyh Meḥemmed Amcası) 1516
Ramażān Efendi (Unḳapanı Müderrisi) 1725
Ramażān Efendi (Üsküb Kadısı) 1757
Ramażān Efendin (Dıňdıň Ramażān) 1588, 1802
Ramażān Paşa (Ḳoca Nāẓır-zāde, Üveys Paşa ve Rā'ī Ḥasan Birāderi, Güzelḥiṣārlı) 848, 1350
Ramażān Paşa (Lālā) 1259
Ramażān Paşa (Mīr-i mīrān-ı Tūnus) 1630
Ramażānoġlı Pīr Meḥemmed Paşa (Adana'da Medrese Sahibi) 482
Ramażān-zāde (Meḥemmed Çelebi/Beg, Nişancı) 369, 476, 578, 780
Raṭbuyābis, bk. Abdu'l-laṭīf Efendi (Ṭarsūsī Dāmādı, Raṭbuyābis)
Ravża, bk. Ḫaṭīb Ḳāsımoġlı Ravżası
Ravża-i İmām Zendūstī 1367
Ravża-i Resūl-i Enām 674, 1429
Ravża-i Seyyidü'l-enām 293, 317, 398, 424, 654, 709, 777, 882, 1243
Ravżatü'ş-şühedā 595
Ravżu'r-reyāḥīn 299
Rāzī (Yūsuf Efendi) 1581
Rāzī Çelebi 1237
Rāzī Efendi 1329, 1381, 1472, 1510, 1574, 1691, 1694, 1735, 1751, 1861, 1887
Rāzī Efendi (Burūsa Kāżīsi) 871
Rāzī Efendi (Üçşerefeli Müderrisi) 1330
Rāżiye Ḫātūn (Muṣāḥib) 1444
Re'īs Tāc-zāde (Ḫusrev Paşa Defterdārı) 1038
Rebīb-i Arab-zāde, bk. Maḥmūd (Rebīb-i Arab-zāde)
Receb (Ḳoca) 927, 952
Receb Efendi 839, 1378, 1625, 1694
Receb Efendi (Burūsa Kadısı) 1835
Receb Efendi (Edrine Kadısı) 1735
Receb Efendi (İstanbul Kadısı) 1884
Receb Efendi (Receb-zāde Meḥemmed Babası) 1689
Receb Efendi (Sahn Müderrisi) 1482
Receb Efendi (Sittī Ḳadın Müderrisi) 1588
Receb Efendi (Üsküdār Kadısı) 1690, 1853
Receb Paşa (Kaimmakam) 1686
Receb Paşa (Kaptanıderya) 1879
Receb Paşa (Sadrazam) 1878, 1879
Receb Paşa (Vezīr) 1850
Receb-zāde 1715, 1736, 1771
Receb-zāde (Ḫānḳāh Müderrisi) 1578
Ref'u'l-ḥicāb 341
Remmāl Çeşmesi 1051
Remzī Efendi (Remzī-zāde Meḥemmed Babası) 1125
Remzī-zāde 906, 929, 944, 1115, 1135, 1216, 1309, 1403
Remzī-zāde (Sahn Müderrisi) 904
Remzī-zāde Efendi 1144, 1318
Resūl-i Ekrem 1434
Reşeḥāt-ı Ḥüseyn-i Vā'iẓ 374, 944
Reşīd 287, 918, 976, 1111, 1300, 1756
Reten-i Hindī 388

Revāfiż 1556
Revān 439, 449, 1044, 1045, 1048, 1557, 1641, 1642, 1685
Rıḍvān (Depegöz, Rü'esā-yı Sipāhdan) 1278
Rıḍvān Çelebi 1385
Rıḍvān Çelebi (Eski Alī Paşa Müderrisi) 1765
Rıḍvān Çelebi (Ġalaṭa kadısı) 1694
Rıḍvān Çelebi (Sahn Müderrisi) 1700
Rıḍvān Çelebi (Selānik Kadısı) 1751
Rıḍvān Efendi 1115, 1219, 1339, 1359, 1401, 1412, 1486, 1721
Rıḍvān Efendi (Anadolu Kazaskeri) 1560, 1722, 1839
Rıḍvān Efendi (Baġdād Kadısı) 1098, 1604
Rıḍvān Efendi (Burūsa Kadısı) 1198
Rıḍvān Efendi (Ġalaṭa Ḳāżīsi) 1751
Rıḍvān Efendi (İstanbul Kadısı) 1560, 1848
Rıḍvān Efendi (Mıṣr-ı Ḳāhire Kadısı) 1837
Rıḍvān Efendi (Muḥteşem) 1451, 1477, 1501, 1579, 1659, 1660, 1735
Rıḍvān Efendi (Sahn Müderrisi) 1319
Rıḍvān Efendi (Ṣalıncaḳ) 1114, 1125, 1159, 1215, 1216, 1219, 1297, 1302, 1318, 1340, 1341, 1382, 1720
Rıḍvān Efendi (Selānik Kadısı) 1730
Rıḍvān Efendi (Üsküdār Ḳadısı) 1169
Rıḍvān Paşa (Anadolu Beglerbegi) 1044
Rıżā Efendi (Bektaşī Şeyḫi) 660
Rıżāyī 1779
Rıẕāyī (Deli Kerīm Efendi) 771
Rıżāyī (Meḥemmed Alī) 1778
Rıżāyī (Şeyḫ Maḥmūd) 998
Rıżāyī Çelebi 1737, 1782, 1842, 1891
Rif'atī (Edrineli, Şāir) 1221
Risāle 'alā Muḳaddimeti 'İlmeyi'l-belāġat 267
Risāle fī 'İlmi'l-hey'et 610
Risāle fī Ḳavlihi Te'ālā "Huve'l-leẕī ḫalaḳa leküm mā fi'l-arḍi cemī'ā" 267
Risāle fī Mi'rāci Ḫayru'l-beşer 707
Risāle fī Tefsīri Āyeti'l-vużū' 267
Risāle fi's-Ṣınā'āti'l-ḫams 267
Risāle-i 'İlmiyye 1142
Risāle-i Ca'l-i Māhiyye 1142
Risāle-i Ḳalemiyye 601, 626, 744, 809, 900, 1000, 1389
Risāle-i Ḳażā vü Ḳader 267
Risāle-i Kelām-ı Nefsī 1142
Risāle-i Manṭıḳ 1142
Risāle-i Mu'ammā 299
Risāle-i Selciyye 1091
Risāle-i Seyfiyye 601, 602, 627, 745
Risāle-i Şem'iyye 628, 921
Risāle-i Ṭā'ūn 267
Risāletu'l-'ināye fī Taḥḳīḳi'l-isti'āre bi'l-Kināye 267
Risāletu'l-cāmi'a li-Vaṣfi'l-'ulūmi'n-nāfi'a 267
Risāletu'l-enṣāf fī Müşācereti'l-eslāf 267
Risāletu'l-istīfā li-Mebāḥisi'l-istisnā 267
Risāletu'l-ḳalemiyye , bk. Risāle-i Ḳalemiyye
Risāletu's-seyfiyye, bk. Risāle-i Seyfiyye
Risāletu'ş-şem'iyye, bk. Risāle-i Şem'iyye
Risāletu'ş-şühūdi'l-'aynī fī Taḥḳīḳi Mebāḥiṣi'l-vücūdi'z-ẕihnī 267
Risāletu't-ta'rīf ve'l-İ'lām fī Ḥalli Müşkilāti'l-ḥaddi't-tām 267
Riyāż-ı Menāḳıb 673
Riyāżī (Riyāzu'ş-şuarā Sahibi) 1133

Riyāżī Efendi 306, 862, 877, 917, 1319, 1451, 1483, 1561, 1619, 1690, 1699, 1700, 1714, 1792, 1827, 1835, 1837, 1889
Riyāżü'l-cinān 1082
Rodos 248, 304, 438, 440, 441, 470, 471, 475, 482, 487, 556, 739, 743, 803, 823, 839, 872, 890, 899, 925, 926, 927, 956, 964, 1099, 1203, 1338, 1368, 1374, 1381, 1384, 1387, 1483, 1512, 1514, 1597, 1668, 1689, 1692, 1697, 1834, 1844
Rodos Sulṭāniyyesi (=Rodos'da Sulṭān Süleymān Ḫān Medresesi) 344, 487, 582, 617, 625
Rodoscuḳ 391, 392, 1394, 1421, 1446, 1582, 1756, 1757, 1812, 1823, 1844, 1848, 1849, 1888
Rodosī (Alī) 1833
Rodosī (Meḥemmed) 1592, 1597-1598, 1626, 1668, 1699, 1831, 1844
Rodosī Efendi 1626, 1668, 1699, 1831, 1844
Rodosī-zāde (Muṣṭafā) 1656-1657, 1757
Rufā'ī (Bir Tarikat) 373, 386, 387
Ruhā Ḳal'ası 1272
Rūḥu'llāh-ı Enṣārī 1193
Rūm 256, 257, 259, 265, 267, 270, 272, 276, 278, 289, 290, 292, 293, 294, 302, 305, 311, 312, 316, 317, 319, 321, 334, 335, 336, 338, 342, 343, 344, 347, 348, 363, 371, 374, 390, 391, 397, 398, 399, 402, 404, 405, 406, 410, 416, 417, 419, 421, 424, 425, 426, 428, 429, 433, 445, 446, 469, 482, 485, 491, 506, 507, 522, 526, 529, 530, 539, 542, 545, 550, 558, 562, 571, 581, 591, 600, 608, 609, 615, 616, 619, 621, 622, 624, 639, 641, 642, 643, 645, 647, 651, 652, 660, 662, 667, 668, 673, 674, 677, 680, 690, 693, 709, 731, 732, 739, 740, 741, 751, 758, 760, 762, 764, 773, 774, 777, 779, 782, 783, 785, 786, 796, 799, 801, 809, 815, 823, 828, 833, 838, 842, 843, 846, 847, 855, 858, 869, 876, 882, 892, 893, 896, 909, 916, 927, 934, 936, 937, 939, 942, 960, 965, 970, 973, 1002, 1010, 1011, 1012, 1014, 1018, 1028, 1029, 1037, 1040, 1042, 1044, 1046, 1066, 1067, 1072, 1075, 1079, 1081, 1105, 1110, 1117, 1127, 1133, 1161, 1167, 1173, 1177, 1189, 1193, 1195, 1196, 1198, 1202, 1203, 1212, 1213, 1214, 1218, 1220, 1226, 1232, 1238, 1239, 1243, 1249, 1250, 1262, 1275, 1287, 1288, 1289, 1290, 1294, 1295, 1298, 1300, 1306, 1309, 1312, 1314, 1334, 1360, 1380, 1384, 1392, 1399, 1401, 1402, 1405, 1425, 1445, 1449, 1452, 1456, 1464, 1474, 1476, 1479, 1484, 1494, 1502, 1503, 1504, 1507, 1508, 1518, 1519, 1521, 1527, 1534, 1535, 1540, 1541, 1544, 1558, 1559, 1565, 1568, 1572, 1580, 1583, 1585, 1602, 1608, 1616, 1621, 1622, 1629, 1636, 1640, 1643, 1644, 1658, 1661, 1666, 1667, 1675, 1676, 1677,

1678, 1680, 1687, 1697, 1698, 1700, 1706, 1713, 1721, 1727, 1729, 1731, 1732, 1737, 1742, 1745, 1749, 1756, 1764, 1765, 1769, 1773, 1793, 1800, 1806, 1810, 1813, 1814, 1822, 1823, 1832, 1839, 1845, 1849, 1862, 1864, 1865, 1870, 1881, 1882, 1883, 1884
Rūmī Efendi (Aḳḥiṣārlı) 1864
Rūmili 309, 365, 409, 412, 434, 443, 472, 511, 522, 529, 556, 618, 643, 646, 689, 732, 733, 767, 772, 775, 789, 798, 800, 808, 826, 834, 840, 866, 870, 882, 884, 894, 897, 946, 954, 962, 987, 1008, 1018, 1040, 1064, 1092, 1175, 1180, 1195, 1220, 1270, 1278, 1283, 1285, 1287, 1344, 1364, 1397, 1412, 1428, 1446, 1460, 1514, 1518, 1524, 1529, 1530, 1538, 1548, 1555, 1556, 1564, 1573, 1581, 1584, 1611, 1642, 1685, 1690, 1721, 1797, 1808, 1880
Rūmili Ḥişārı 364, 435, 680, 681, 1543
Rūmiyye 311, 526, 593, 921, 923, 1213, 1218, 1538, 1864
Ruscuḳ 593, 595, 767, 1018, 1019, 1023, 1105, 1244, 1260, 1261, 1283, 1471, 1506, 1566, 1756, 1806
Rusi Ḳaṣrı 1489
Rūşenī 306, 379
Rūşenī-zāde 287, 293, 306, 334, 336, 339, 480, 525, 592, 784
Rūzbihān-ı Mıṣrī 377
Rükne'd-dīn Alā'u'd-devle-i Simnānī 387, 388
Rükne'd-dīn Çelebi 285
Rükne'd-dīn Çelebi (Zeyrek-zāde) 527
Rükne'd-dīn Muḥammed-i Secāsī 377, 382
Rüstem Paşa 330, 332, 1279
Rüstem Paşa (Güzelce) 1462
Rüstem Paşa (Sadrazam) 275, 302, 328, 352, 354, 367, 368, 404, 429, 449, 450, 467, 468, 472, 473, 513, 521, 529, 533, 542, 567, 599, 645, 657, 681, 758, 759, 796, 806, 971, 999, 1065, 1284, 1459, 1530
Rüstem Paşa Cāmi'i 822
Rüstem Paşa Ḫˇācesi (Baba Efendi) 755
Rüstem Paşa Medresesi 316, 514, 542, 576, 615, 789, 822, 865, 896, 929, 1074, 1095, 1123, 1160, 1296, 1339, 1380, 1400, 1403, 1406, 1478, 1653, 1714, 1716, 1751, 1827, 1846
Rüstem Paşa Medresesi (Ḫayrabolı'da) 763, 796, 806, 1171, 1699
Rüstem Paşa Medresesi (İstanbul'da) 541, 812
Rüstem Paşa Medresesi (Kütāhiyye'de) 541, 599, 607, 803
Rüstem Paşa Medresesi (Rodoscuḳ'da) 812, 1171, 1297, 1419, 1722

S

Sa'ādet Girāy Ḫān 446, 1684
Sā'atcı Ḥasan Paşa Medresesi (Ma'dūme) 1699, 1412; (Ḥasan Paşa Ma'dūmesi) 1702, 1809, 1843
Sā'atcı, bk. Ḥasan Paşa (Sā'atcı)
Sa'd bin Mu'āẕ 262
Sa'd bin Zeyd 276

Sa'de'd-dīn bin Ḥasan Cān (Ḫˇāce Efendi), bk. Sa'de'd-dīn Efendi (Ḫˇāce)
Sa'de'd-dīn Efendi 1313, 1329, 1485, 1510, 1513, 1514, 1704, 1713, 1730, 1741, 1744, 1750, 1783, 1811, 1832, 1834, 1864
Sa'de'd-dīn Efendi (Ḫˇāce) 306, 317, 367, 445, 576, 618, 631, 718, 743, 744, 852, 855, 871, 877, 890, 907, 925, 932, 1064, 1079, 1090, 1094, 1095, 1102, 1110, 1118, 1130, 1135, 1163, 1168, 1189, 1194, 1212, 1214, 1287, 1317, 1318, 1335, 1343, 1349, 1358, 1370, 1399, 1406, 1409, 1410, 1428, 1444, 1447, 1452, 1457, 1458, 1461, 1473, 1486, 1488, 1489, 1511, 1574, 1582, 1584, 1589, 1593, 1597, 1598, 1622, 1653, 1654, 1671, 1672, 1693, 1696, 1702, 1711, 1716, 1736, 1801, 1802, 1808, 1826, 1832, 1835, 1848, 1888
Sa'de'd-dīn Efendi (Muallim-i Sultânî), bk. Sa'de'd-dīn Efendi (Ḫˇāce)
Sa'de'd-dīn Efendi (Nevālī-zāde Sa'dī) 1834
Sa'de'd-dīn el-Kāşġarī 376
Sa'd-ı Taftāzānī 710
Sa'dī (Mollā Aḥmed-i Ḳazvīnī) 276
Sa'dī (Sünbül) 823
Sa'dī (Tarîkat) 373
Sa'dī bin Maḥmūd (Kürd Sa'dī) 365
Sa'dī Çelebi 358
Sa'dī Çelebi (Aḳşehrli) 272, 300, 484, 740, 784
Sa'dī Çelebi (İstanbul Kadısı) 470, 483
Sa'dī Çelebi (Nevālī-zāde) 1510, 1513, 1579, 1665, 1768, 1807, 1834
Sa'dī Efendi 320, 358, 359, 401, 436, 511, 512, 533, 544, 545, 598, 617, 625, 740, 742, 748, 779, 784, 797, 801, 829, 916, 1337
Sa'dī Efendi (Aḫī-zāde Abdu'l-ḥalīm'in Anne Tarafından Ceddi) 1306; Krş. 1412 (Muḥaşşī Sa'dī, Aḫī-zāde Yaḥyā Ceddi)
Sa'dī Efendi (İstanbul Kadısı) 434, 442, 478, 481, 566, 641, 642, 997
Sa'dī Efendi (Ḳaraçı) 532, 625, 739, 748, 823, 905, 1205
Sa'dī Efendi (Maḥmūd Paşa Müderrisi) 765
Sa'dī Efendi (Muḥaşşī) 278, 302, 579, 1412
Sa'dī Efendi (Nevālī-zāde) 1388, 1646
Sa'dī Efendi (Şeyhülislam) 282, 343, 368, 468, 510, 664, 762
Sa'dī-zāde 1397, 1406, 1580, 1672, 1822
Sa'dī-zāde Efendi 1215, 1349, 1352, 1380, 1388, 1623
Sā'ī (Şair) 870, 961, 1011, 1012, 1533
Sā'ī Çelebi 699, 960, 1045
Sa'īd (Mollā, Ḫānḳāh Müderrisi) 1836
Sa'īd Efendi 1625
Sa'īd Efendi (Ḳara, Şâh Sultan Müderris) 1508, 1887
Sa'īdü'd-dīn el-Ferġānī 377, 386
Ṣaçlı Emīr Efendi (Ṣaçlı Emīr-zāde Kardeşler Babası, Emīr Gīsūdār, Kadı) bk. Emīr Efendi (Ṣaçlı, Gīsūdār)
Ṣaçlı Emīr-zāde Abdu'l-ḳādir, bk. Yılancıḳ Efendi
Ṣaçlı Emīr-zāde Yılancıḳ, bk. Yılancıḳ Efendi

Ṣaçlı Kerīm Efendi, bk. Abdu'l-kerīm (Ṣaçlı Kerīm Efendi)
Ṣaçlı Meḥemmed Dede, bk. Meḥemmed Dede (Ṣaçlı, Şeyḫ)
Ṣaçlı-zāde (Büyük), bk. Abdu'l-vehhāb Efendi (Ṣaçlı Emīr-zāde)
Ṣaçlı-zāde Abdu'l-evvel Çelebi, bk. Abdu'l-evvel Çelebi (Ṣaçlı Emīr-zāde)
Ṣaçlı-zāde Abdu'l-vehhāb Çelebi, bk. Abdu'l-vehhāb Efendi (Ṣaçlı Emīr-zāde)
Ṣaçlı-zāde Abdu'r-raḥmān Çelebi (Alemşāh), bk. Abdu'r-raḥmān Çelebi (Alemşāh)
Ṣaçlı-zāde Efendi, bk. Abdu'l-vehhāb Efendi (Ṣaçlı Emīr-zāde)
Ṣaçlı-zāde Yılancıḳ, bk. Yılancıḳ Efendi
Ṣādıḳ Efendi (Anḳara Kadısı) 1712
Ṣādıḳ Efendi (Bostān Efendi Hocası) 527
Ṣadre'd-dīn bin Ṣafiyyü'd-dīn-i Erdebīlī 382
Ṣadre'd-dīn el-Konevī 386
Ṣadre'd-dīn-zāde 1504, 1513, 1623
Ṣadre'd-dīn-zāde (Edrine Selimiyye Müderrisi) 1577
Ṣadrī (İştibī Ḥüseyn Efendi) 852
Ṣadrī Çelebi (İştibī), bk. Ḥüseyn Çelebi (Ṣadrī, İştibī)
Ṣadrī Çelebi Ẕeyli 597
Ṣadrī Efendi 1828
Ṣadrī Efendi (Ḳaramanī) 1660
Ṣadru'ş-şerī'a 279, 282, 294, 305, 339, 341, 348, 352, 531, 633, 796, 800, 936, 1212, 1461, 1517
Ṣadru'ş-şerī'a (Ṣāḥibü'l-Viḳāye) 353
Ṣafāyī Çelebi 658
Ṣafed (Bir Kaza) 796, 1105
Ṣafedī 262
Ṣāfī (Cezerī-zāde Meḥemmed Çelebi) 476
Ṣafiyye Sulṭān (Kerīme-i Sulṭān Meḥemmed Ḫān) 1364
Ṣafiyye Sulṭān Medresesi 1343
Ṣafiyyü'd-dīn (Bolılı Çelebi Ḫalīfesi, Şeyḫ) 381
Ṣafiyyü'd-dīn (Yeñiçeri-zāde Muṣṭafā) 1748
Ṣafiyyü'd-dīn Efendi (Firecikli Alī Efendi Şeyḫi) 416
Ṣafiyyü'd-dīn Efendi (Zeyniyye Şeyḫi) 406
Ṣafiyyü'd-dīn-i Erdebīlī 382
Ṣafvetī Efendi (Şeyḫ Alī) 1241, 1251
Ṣahhāf İmām (Meḥemmed) 1680
Ṣāhib Ata Zāviyesi (Ḳonya'da) 427
Ṣaḥīḥ-i Buḫārī 291, 834, 1087, 1631
Ṣaḥīh-i Müslim ü Buḫārī 576, 1087
Ṣaḥn (Medrese) 300, 302, 314, 317, 318, 330, 366, 367, 421, 430, 478, 480, 482, 487, 488, 491, 502, 507, 508, 516, 518, 525, 527, 532, 551, 571, 572, 577, 590, 607, 620, 623, 639, 650, 652, 733, 739, 748, 755, 756, 767, 770, 773, 783, 786, 788, 789, 799, 802, 812, 822, 823, 834, 840, 841, 842, 849, 859, 863, 865, 875, 881, 889, 891, 900, 903, 904, 905, 906, 908, 909, 914, 916, 917, 918, 919, 920, 926, 928, 929, 937, 940, 941, 950, 958, 963, 1006, 1012, 1018, 1071, 1075, 1077, 1091, 1093, 1098, 1102, 1103, 1107, 1112, 1115, 1125, 1132, 1135, 1145, 1159, 1160, 1168, 1169, 1173, 1180, 1190, 1192,

1203, 1208, 1209, 1215, 1216, 1219, 1222, 1224, 1225, 1226, 1227, 1232, 1293, 1299, 1302, 1304, 1313, 1316, 1317, 1319, 1329, 1333, 1335, 1336, 1339, 1341, 1343, 1349, 1353, 1356, 1362, 1368, 1371, 1374, 1377, 1381, 1382, 1385, 1386, 1391, 1393, 1397, 1399, 1410, 1422, 1423, 1436, 1437, 1447, 1450, 1452, 1455, 1456, 1457, 1458, 1465, 1466, 1469, 1471, 1478, 1479, 1480, 1482, 1483, 1487, 1501, 1503, 1504, 1509, 1510, 1512, 1513, 1532, 1563, 1574, 1575, 1576, 1578, 1579, 1580, 1583, 1585, 1586, 1589, 1591, 1592, 1596, 1598, 1599, 1601, 1605, 1606, 1613, 1616, 1618, 1619, 1621, 1623, 1625, 1627, 1655, 1657, 1665, 1666, 1667, 1672, 1690, 1691, 1693, 1700, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1716, 1718, 1719, 1725, 1727, 1730, 1736, 1737, 1738, 1739, 1743, 1746, 1748, 1749, 1764, 1765, 1766, 1770, 1772, 1773, 1774, 1776, 1779, 1783, 1786, 1795, 1796, 1797, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1809, 1821, 1826, 1829, 1831, 1836, 1837, 1842, 1843, 1845, 1846, 1852, 1863, 1867, 1887

Şaḥn Medresesi 277, 1161, 1171, 1238, 1293, 1386, 1505, 1580, 1607, 1659, 1715, 1749, 1751, 1773, 1791, 1807; (Medrese-i Şaḥn) 265, 279, 346, 406, 480, 485, 524, 623, 761, 780, 878, 921, 1298, 1445, 1720

Ṣaḥn-ı Semān (Medrese) 314, 367, 539, 762, 811, 925, 1074, 1080, 1108, 1124, 1351, 1359, 1360, 1376, 1451, 1669, 1726, 1730, 1744, 1827; (Semān) 281, 328, 336, 528, 641, 798, 1102, 1116, 1136, 1308, 1333, 1347

Ṣaḥn-ı Semāniye (Medrese) 264, 280, 286, 303, 316, 322, 350, 356, 514, 550, 563, 784, 790, 792, 808, 837, 846, 850, 862, 868, 893, 896, 934, 942, 1117, 1130, 1171, 1176, 1194, 1207, 1210, 1211, 1221, 1229, 1232, 1337, 1343, 1380, 1388, 1399, 1400, 1403, 1405, 1406, 1411, 1427, 1461, 1469, 1474, 1485, 1493, 1565, 1567, 1577, 1583, 1601, 1607, 1610, 1623, 1653, 1654, 1673, 1697, 1702, 1705, 1725, 1735, 1768, 1782, 1811, 1822, 1834, 1839, 1848, 1852; (Semāniye) 280, 285, 327, 366, 463, 492, 501, 516, 526, 552, 558, 576, 598, 599, 617, 637, 740, 758, 784, 824, 848, 861, 877, 887, 927, 938, 1164, 1200, 1224, 1305, 1330, 1579, 1645, 1677, 1740, 1771, 1782

Ṣaḥrā 1732

Ṣaḥrā-yı Tīh 719

Ṣaḥretu'llāh 914, 1391

Saḳız 325, 474, 1392, 1420, 1598, 1642, 1660, 1699, 1700, 1703, 1728, 1729, 1747, 1756, 1821, 1825, 1844

Sāḳī-nāme 1648, 1814, 1815
Saḳḳā Ḥasan (Ḥasan el-Germiyānī) 1468
Ṣalbaş Ḥasan 1798
Ṣāliḥ (Ḥammāmcı-zāde) 1825
Ṣāliḥ (Ṭop-ḫāneli) 1757
Ṣāliḥ Bulḳīnī (Diyār-ı Arab Ulemāsından) 1864
Ṣāliḥ Çelebi 1890
Ṣāliḥ Efendi (Anadolu Kazaskeri) 1784, 1883
Ṣāliḥ Efendi (Bosnevī) 1729, 1763
Ṣāliḥ Efendi (Celāl-zāde), bk. Celāl-zāde Ṣāliḥ Efendi
Ṣāliḥ Efendi (Edrine Kadısı) 1694
Ṣāliḥ Efendi (Ḫˇāce-zāde) 1503, 1513, 1744, 1784
Ṣāliḥ Efendi (Ḫāṣekī Müderrisi) 1693
Ṣāliḥ Efendi (İstanbul Kadısı) 1688, 1787, 1884
Ṣāliḥ Efendi (Ḳara) 285, 300, 577, 598, 1807
Ṣāliḥ Efendi (Mekke Kadısı) 1593
Ṣāliḥ Efendi (Potur) 1160, 1225, 1315, 1374, 1376, 1399, 1601, 1616, 1714, 1846
Ṣāliḥ Efendi (Ṣaḥn Müderrisi) 625
Ṣaliḥ Efendi (Selānik Kadısı) 1493, 1823
Ṣāliḥ İmām Efendi 1732
Ṣāliḥ Meḥemmed Efendi (Ḫˇāce-zāde) 1744
Ṣāliḥ Mollā (Abdu'l-kerīm Efendi, Mīrim Kösesi Oğlu) 485, 781, 806, 842, 865, 866, 875, 892-895, 894, 909, 934, 942, 1068, 1117, 1307, 1346, 1349, 1656, 1659, 1752
Ṣāliḥ Paşa (Cezā'ir-i Arab Emīrü'l-ümerāsı) 449
Ṣāliḥ Seyfī Efendi 842, 1127
Ṣāliḥ Seyfu'llāh Efendi 1833
Sāliḥ-i Amāsī 832
Ṣāliḥ-i Bosnevī, bk. Ṣāliḥ Efendi (Bosnevī)
Ṣāliḥiyye 707, 1862
Ṣamaḳov 1524
Sāmī (İranlı Şāir) 1814
Sāmī Beg (Şāir) 519
Sāmirī 1039
Samsūnī-zāde 281
Samsūnī-zāde (Ailesi) 572
Samsūnī-zāde Efendi 557
Ṣanemü'l-ḫayāl 311
Sānī Çelebi 1740, 1746, 1795, 1834
Ṣāni'ī (Maḥmūd Çelebi) 823
Ṣarġıtmışiyye Medresesi 318, 1087
Ṣarı Alī Efendi, bk. Alī Efendi (Ṣarı)
Ṣarı Gürz (II. Bāyezīd Devri Müftülerinden) 837
Ṣarı Gürz (İstanbul Kadısı) 469, 775
Ṣarı Gürz Efendi 350, 558, 808, 1006
Ṣarı Gürz Mescidi (Dāḫil-i Sūrda) 778, 791, 840, 1081, 1320
Ṣarı Gürz-zāde 771, 804, 811, 848, 859, 904, 909, 1081, 1333
Ṣarı Gürz-zāde Efendi 789, 869, 934, 1343
Ṣarı Gürz-zāde Ḳayını (Muṣṭafā bin Alī) 1230, 1319, 1342
Ṣarı Ḫˇāce 396, 1227, 1293, 1388, 1406, 1487, 1563, 1601, 1671, 1698, 1730, 1823, 1848, 1890
Ṣarı Ḫaṭīb Medresesi (Anḳara'da), bk. Ḫaṭīb Medresesi (Anḳara'da)
Ṣarı Müderris 1804
Ṣarı Nā'ib (Yoḳyoḳ Muṣliḥi'd-dīn), bk. Muṣliḥi'd-dīn Muṣṭafā (Yoḳyoḳ

Muṣliḥi'd-dīn)
Ṣarıca Paşa Medresesi (Gelibolı'da) 293, 296, 324, 492, 577, 775, 860, 942, 1134, 1297, 1723
Ṣarrāf-zāde 1664
Ṣaruḫān 513, 589, 712, 768, 919, 944, 1034, 1254, 1313, 1371, 1377, 1548, 1756, 1864
Ṣaruḫānī (Şeh-zāde Muallimi Ca'fer Efendi), bk. Ca'fer Efendi (Muallim-i Sultânî)
Ṣaruḫānī Muṣlī Çelebi, bk. Muṣlī Çelebi (Ṣaruḫānī)
Ṣaruḫānoġlı (Beylik) 1313
Ṣatar Muṣṭafā 825
Ṣaturcı, bk. Meḥemmed Paşa (Ṣaturcı)
Ṣaydā 770
Se'ālibī 1111
Sedbaşı Köprisi 1841
Sefāḳısī 781
Sefer bin Meḥemmed el-Ḳayṣerī (Ḳayṣeriyyeli) 886
Sefer Efendi 1436, 1595, 1725, 1779, 1802, 1827
Sefer Efendi (Ḳaramanī) 1785-1786
Sefer Efendi-zāde 1804
Sefer Ḫˇāce (Şeyḫ) 430
Sefer Paşa (Öncü Birlik Serdarı) 1546
Seferiḥişār 1858
Sekbān Alī Medresesi 858, 931, 952, 1079, 1113, 1233, 1340, 1386, 1488, 1592, 1596, 1667, 1728, 1740, 1773, 1806
Selaḥa'd-dīn Zerkūb 382
Selāmet Girāy Ḫān 1278, 1552
Selāmī Efendi (Şeyḫ Muṣṭafā) 1010
Selāmī Efendi (Şeyḫ) 917
Selāmī-zāde 1171, 1337, 1427
Selāmī-zāde Efendi 917, 1169
Selānik 275, 282, 321, 472, 476, 533, 634, 756, 831, 832, 848, 849, 897, 925, 950, 1159, 1161, 1198, 1224, 1232, 1279, 1291, 1304, 1332, 1347, 1373, 1377, 1391, 1403, 1408, 1469, 1478, 1492, 1493, 1593, 1596, 1607, 1610, 1613, 1627, 1629, 1645, 1659, 1663, 1720, 1730, 1735, 1744, 1751, 1765, 1779, 1784, 1796, 1800, 1825, 1853, 1891
Selānikī Çuḳacı-zāde 1699
Selçuḳ Sulṭān Medresesi 284
Selçuḳ Sulṭān Medresesi (Siroz'da) 272, 319, 1617, 1673
Selīm (III. Mehmed Şeh-zādesi) 1282, 1365
Selīm Ḫān-ı Sānī, bk. Selim II
Selīm I 264, 389, 419, 438, 440, 470, 538, 549, 562, 592, 653, 668, 671, 673, 723, 747, 808, 837, 1163, 1231; (Sulṭān Selīm-i Ḳahhār) 723
Selīm II 277, 300, 337, 365, 403, 404, 444, 450, 451, 461, 467, 473, 478, 532, 539, 552, 565, 567, 587, 594, 600, 616, 617, 621, 637, 662, 665, 674, 686, 696, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 719, 720, 727, 735, 741, 743, 759, 785, 792, 793, 804, 807, 822, 833, 862, 878, 880, 889, 907, 911, 912, 949, 957, 965, 1030, 1034, 1064, 1091, 1164, 1170, 1176, 1180, 1299, 1470, 1491, 1507, 1856, 1858; (Sulṭān Selīm-i Ḥalīm) 723
Selīmī (II. Selīm'in Mahlası) 712
Selīm-i Cedīd Cāmi'i, bk. Sulṭān Selīm-i

Cedīd Cāmi'i
Selīm-i Ḳadīm Cāmi'i, bk. Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Cāmi'i
Selīm-i Ḳadīm Medresesi, bk. Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi
Selīmiyye (Devlet-i / Salṭanat-ı / Aṣr-ı) 257, 277, 312, 350, 473, 515, 653, 750, 789, 853, 941, 982, 1064, 1065, 1340, 1347, 1399, 1450, 1470, 1767, 1847
Selīmiyye-i Edrine, bk. Edrine Selīmiyyesi
Selīmiyye-i İstanbul, bk. Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi
Selīsī, bk. Muṣṭafā Efendi (Baldır-zāde)
Selmān (İranlı Şāir) 1203
Selmān-ı Fārisī 375
Semān (Medrese), bk. Ṣaḥn-ı Semān
Semāniye (Medrese), bk. Ṣaḥn-ı Semāniye
Semendire 471, 958, 1489
Semerḳand 291, 292, 399, 417, 1011
Semerḳandī 292
Serāy 483, 1415, 1616
Serfice 593, 917
Ser-maḥfil-zāde Efendi 1626, 1726, 1743, 1746, 1847
Sermin 769, 799, 1105, 1124, 1297, 1768
Serrāc-ḫāne 515
Serv Maḥallesi 1297
Sevḳu'l-bilād 1631
Seydişehir, bk. Seyyidīşehri
Seyfe'd-dīn Alī bin er-Rufā'ī 386
Seyfe'd-dīn Medresesi (Anḳara'da), bk. Seyfiyye Med (Anḳara'da)
Seyfī Çelebi 770, 825
Seyfī Çelebi (Defterdār) 1136
Seyfī Çelebi (Ḥamīdī) 803
Seyfī Çelebi (Selānikī) 1124
Seyfī Efendi 549, 1071, 1427
Seyfī Efendi (Manav) 859, 934, 1078, 1198, 1427
Seyfī Efendi (Mekke Ḳāżīsi) 884
Seyfī Efendi (Müttaḳī) 1472
Seyf-i Ṣārim fī 'Ademi Cevāzi'l-menḳūl ve'd-Derāhim 633
Seyfiyye Medresesi (Anḳara'da) 582, 1804; (Seyfe'd-dīn Med, Anḳara'da) 763; (Seyfu'llāh Med, Anḳara'da) 1485
Seyfī-zāde (Abdu'r-raḥmān Çelebi) 1508
Seyfī-zāde Çelebi (Muṣṭafā), bk. Muṣlī Çelebi (Seyfī-zāde)
Seyfī-zāde Efendi 1653
Seyfī-zāde Vıḥvıḥek, bk. Aḥmed Efendi (Seyfī-zāde Vıḥvıḥek)
Seyfu'l-berrāḳ fī 'Unuḳi'l-veledi'l-'āḳḳ 1111
Seyfu'llāh Efendi 1125, 1293, 1368, 1461, 1728, 1771
Seyfu'llāh Efendi (Aġrusī, Şeyḫ) 1570
Seyfu'llāh Efendi (Ḥaleb Kadısı) 1133
Seyfu'llāh Efendi (Ḥamīdī) 1209, 1867
Seyfu'llāh Efendi (İznīḳ Süleymāniyyesi Müderrisi) 1776
Seyfu'llāh Efendi (Manav Seyfī), bk. Seyfī Efendi (Manav)
Seyfu'llāh Efendi (Mekke-i Mükerreme Ḳāżīsi) 1510
Seyfu'llāh Efendi (Nūru'llāh el-Ḥamīdī Hocası) 1740
Seyfu'llāh Medresesi (Anḳara'da), bk. Seyfiyye Med (Anḳara'da)
Seyrek-zāde 805, 908, 924, 928, 1079,

1136, 1215, 1403, 1448, 1591, 1592, 1619, 1623, 1655, 1765, 1802
Seyrek-zāde (Emru'llāh Muḥammed) 258
Seyrek-zāde Efendi 881, 906, 1136, 1347, 1447, 1798
Seyyāḥ Emīr 1313
Seyyid Alī (Burūsa'da Zeynīler Zāviyesi Şeyḫi) 508
Seyyid Alī (Emīr Sulṭān Şemse'ddīn el-Buḫārī Babası) 380
Seyyid Alī (İbrāhīm Gülşenī'nin Amcası) 389
Seyyid Çelebi 1891
Seyyid Çelebi (Ayaṣofıyya Müderrisi) 1809
Seyyid Çelebi (Eski İbrāhīm Paşa Müderrisi) 1726
Seyyid Çelebi (Ferhād Paşa Müderrisi) 1468
Seyyid Çelebi (Mekke Kadısı) 1836
Seyyid Çelebi (Rüstem Paşa Müderrisi) 1846
Seyyid Ebü'l-vefā-yı Ḳādirī 416
Seyyid Ḫalīlu'llāh (Ni'metu'llāh-ı Velī Ḫalīfesi) 382
Seyyid Hārūn (Şeyḫ İbrāhīm Ceddi) 687
Seyyid Ḥasan (Eşrāf-ı Mekke'den) 884
Seyyid Murtażā 929, 943, 1078, 1236
Seyyid Murtażā (Ḳıbrıs Kadısı) 890
Seyyid Naṭṭā' (Āşıḳ Çelebi Ceddi) 591
Seyyid Şerīf, bk. Cürcānī (Seyyid Şerīf)
Seyyid Velāyet Efendi 381, 533
Seyyid Velāyet Türbesi 265
Seyyidī Aḥmed bin Ebi'l-ḥasan Alī er-Rufā'ī 386
Seyyidī Alī-zāde 448, 579, 880, 1415, 1579, 1692, 1741, 1799, 1825, 1828
Seyyidī Alī-zāde (Şāriḥ-i Şir'atü'l-İslām) 768
Seyyidī Beg (Ḳānūnī'nin Nişancısı) 489
Seyyidī bin Ḫalīl (Manav Seyyidī) 572
Seyyidī Çelebi 300, 1674
Seyyidī Çelebi (A'rec, Ṭaşköprī-zāde Hemşīre-zādesi) 805, 826, 862, 863-864, 890, 914, 1400
Seyyidī Çelebi (Anadolu Kazaskeri) 291, 775
Seyyidī Çelebi (II. Bāyezīd Devri Müftülerinden) 837
Seyyidī Çelebi (Ḳocavī) 366
Seyyidī Çelebi (Muṣṭafā Aġa Müderrisi) 1739
Seyyidī Çelebi (Nişancı) 476
Seyyidī Efendi (Abdu'r-raḥmān bin Seyyidī Alī) 740
Seyyidī Efendi (Anadolu Kazaskeri) 264, 640
Seyyidī Efendi (Ḳocavī) 656
Seyyidī Efendi (Manav) 516, 572, 573, 574, 846, 850, 877, 914, 1318, 1333
Seyyidī Efendi (Sahn Müderrisi) 751
Seyyidī Ġāzī 557, 571, 634, 768, 774, 941, 1196, 1201, 1206, 1368, 1407, 1483, 1799
Seyyidī Ġāzī Medresesi 557, 623, 1076, 1196
Seyyidī Ġāzī Zāviyesi 428
Seyyidī Muḥammed el-Cedīdī 386
Seyyidīşehri 687
Seyyidī-zāde 1216, 1336, 1368, 1406, 1466, 1580, 1672

Seyyidī-zāde Efendi 1341
Seyyidī-zāde Efendi (Manav Seyyidī Oğlu) 1318
Sıbṭ İbn Cevzī 1442
Ṣıddīḳ-ı Ekrem 376, 1265
Ṣıdḳī (Meḥemmed Ṣādıḳ) 1772
Ṣıdḳī Çelebi 1738, 1888
Ṣıdḳī Çelebi (Eyyüb Müderrisi) 1853
Ṣıdḳī Efendi 1718, 1887
Ṣıffīn 712
Ṣıḥāḥ-ı Cevherī 926, 1367
Ṣınġın 477
Ṣınḳın-ı Ṭonanma 585, 732
Ṣırabuňarı 722, 793, 1180
Sırrī-i Saḳaṭī 376, 377
Ṣıyāmī bin Velī (Ṣıyāmī el-Ḳāżī) 339
Sidreḳapusı 275, 321, 533, 1198
Sifālī-zāde (Meḥemmed) 537
Sigetvar 54, 194, 248, 450, 473, 474, 475, 489, 593, 660, 673, 706, 766, 769, 785, 957, 1284, 1601
Sigetvar-nāme 595
Silifke İskelesi 1805
Silisre 964, 1025, 1072, 1073, 1208, 1291, 1491, 1552, 1656, 1658, 1676, 1731, 1745, 1812
Silivri 291, 467, 471, 593, 891, 1133
Silivri Medresesi 286, 829, 1073, 1113, 1338, 1384, 1459, 1660; Krş. Pīrī Paşa Medresesi (Silivri'de)
Silivriḳapusı 1530
Silsile-i Meşā'iḫ-ı Ḫalvetiyye 1005
Simav 1124
Simon 1273
Sinān (Gülşenī Ḫalīfesi, Şeyḫ) 379
Sinān (Kepenekci, Şeyḫ) 436-437, 738
Sinān (Köse Sinān) 1700
Sinān Aġa 1064
Sinān Aġa (Mirahor) 473
Sinān Aġa (Yeniçeri Aġası) 717
Sinān Aġa Cāmi'i 1446, 1746; (Dāḫil-i Sūrda) 1305
Sinān Beg (Ṣāḥibü'l-medrese, Ḳānūnī Defterdārı Sinān Çelebi) 544, 545
Sinān Beg Medresesi (Yenibāzār'da) 545
Sinān Çelebi 320
Sinān Çelebi (Aḳyazılı) 365, 623, 634, 739, 751, 823
Sinān Çelebi (Burūsa Murādiyye Müderrisi) 507
Sinān Çelebi (Ḫaṭīb) 966
Sinān Çelebi (Ḳānūnī Defterdārı, Ṣāḥibü'l-medrese Sinān Beg) 544, 545
Sinān Çelebi (Re'īsü'l-eṭıbbā) 584, 673
Sinān Çelebi (Ṣaruḫānī) 1117
Sinān Çelebi (Sināne'd-dīn Yūsuf el-Ḫāṭib) 966
Sinān Çelebi (Şām Kadısı) 552
Sinān Çelebi (Şeyḫ Ya'ḳūb Efendi Oġlı) 1005, 1852
Sinān Çelebi (Şeyḫ Ya'ḳūb el-Germiyānī Oğlu), bk. Sinān Efendi (Şeyḫ Ya'ḳūb el-Germiyānī Oğlu)
Sinān Çelebi (Vā'iẓ) 356
Sinān Çelebi (Ya'ḳūb Efendi-zāde) 841, 1009
Sinān Çelebi (Yegān-zāde) 299, 802; (Şāh Meḥemmed Babası) 294
Sinān Dede (Boyābādlı, Şeyḫ) 676
Sinān Dede (Kürd, Şeyḫ) 679
Sinān Efendi 582, 751, 928, 1796, 1797
Sinān Efendi (Aḳbıyıḳ) 283
Sinān Efendi (Aḳlıḳ) 504, 589
Sinān Efendi (Anadolu Kazaskeri) 469, 470, 480, 887
Sinān Efendi (Arab, Anṭaḳıyyalı) 1131,

1201, 1213, 1348, 1391, 1392-1393, 1466, 1480, 1493, 1505, 1672, 1697, 1801, 1832
Sinān Efendi (Astarcı) 1356, 1357, 1450, 1469, 1591, 1768
Sinān Efendi (Baba-zāde Dāmādı, Baba-zāde Sinānı) [861], 1317, 1447, 1454, 1507, 1614-1616, 1619, 1668, 1825, 1703; Krş. Baba-zāde Efendi
Sinān Efendi (Baba-zāde Sinānı), bk. Sinān Efendi (Baba-zāde Dāmādı)
Sinān Efendi (Bostān Efendi Karīni) 529
Sinān Efendi (Burūsa Sulṭānī Müderrisi) 1697
Sinān Efendi (Dārü'l-ḥadīs-i Süleymāniyye Müderrisi) 799
Sinān Efendi (Dāvud Paşa Müderrisi) 314, 598
Sinān Efendi (Edrine Dārü'l-ḥadīs Müderrisi) 784
Sinān Efendi (Edrine Kadısı) 740
Sinān Efendi (Erdebīlī) 378
Sinān Efendi (Erdebīlī-zāde) 430
Sinān Efendi (Ergeneköprülü, Şeyḫ,) 1862
Sinān Efendi (Esved) 335, 805, 1134, 1171
Sinān Efendi (Firecikli Alī Efendi Babası) 416
Sinān Efendi (Ḳarabörçekli, Şeyḫ) 683
Sinān Efendi (Ḳazancıḳulı) 1093, 1098, 1104, 1160, 1190, 1296, 1601, 1623, 1718
Sinān Efendi (Kepenekci) 738
Sinān Efendi (Köse) 1410, 1506, 1582, 1593, 1594, 1598, 1666, 1699, 1700, 1747, 1801, 1831, 1837
Sinān Efendi (Mevlā) 1569
Sinān Efendi (Muḥaşşī, Amāsıyyeli, Sināne'd-dīn Yūsuf bin Ḥüsām bin İlyas) 265, 294, 296, 488, 539, 599, 624, 643, 767, 774-780, 801, 824, 899, 911, 926, 1018, 1618, 1657; (Meḥemmed Çelebi Babası) 790; (Ḥüseyn Efendi Babası) 839; (Alī Efendi Babası) 1080
Sinān Efendi (Muḥżır Ḳulı) 361
Sinān Efendi (Mustafa Paşa Zaviyesi Şeyhi) 1524
Sinān Efendi (Nehcī) 1712
Sinān Efendi (Sinānī, Şeyḫ) 1861
Sinān Efendi (Sünbül) 378, 397, 408, 409, 410, 415, 665, 666, 668, 675, 688, 689, 1005, 1006, 1336
Sinān Efendi (Şeyḫ Ya'ḳūb el-Germiyānī Oğlu) 690, 691, 692
Sinān Efendi (Şeyḫ) 1679
Sinān Efendi (Ṭālib Ḫışmı) 1202, 1386, 1501
Sinān Efendi (Tatar Meḥemmed Halīfesi) 1523
Sinān Efendi (Tiremola) 1350
Sinān Efendi (Ümmī) 379, 1114, 1124, 1125, 1215, 1236, 1339, 1341, 1470, 1472, 1578, 1594
Sinān Efendi (Vekīl) 529, 1564
Sinān Efendi (Yegān-zāde), bk. Sinān Çelebi (Yegān-zāde)
Sinān Efendi-zāde Alī, bk. Alī Efendi (Sinān Efendi-zāde)
Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn, bk. Ḥüseyn Efendi (Sinān Efendi-zāde)
Sinān Efendi-zāde Meḥemmed, bk. Meḥemmed Çelebi (Sinān Efendi-zāde)

Sinān Ḳāżī 432
Sinān Paşa 1007, 1499, 1832
Sinān Paşa (Caġala-zāde) 960, 1048, 1054, 1055, 1144, 1259, 1260, 1265, 1278, 1285, 1453, 1545, 1546, 1555, 1556, 1561
Sinān Paşa (Ḫadım) 559
Sinān Paşa (Ḫıżr Beg Oġlı) 836
Sinān Paşa (Kaptanıderya) 338
Sinān Paşa (Rüstem Paşa Birāderi) 477, 796
Sinān Paşa (Ṣūfī) 1270
Sinān Paşa [Koca] (Sadrazam) 718, 944, 949, 960, 1038, 1039, 1044, 1050, 1052, 1054, 1065, 1066, 1075, 1124, 1143, 1147, 1195, 1231, 1259, 1260, 1282, 1283-1284, 1376, 1393, 1793; (Ḥaleb Beglerbegisi) 718; (Ḥalḳu'l-vād Serdārı, Vezīr) 722
Sinān Paşa Dārü'l-ḥadīsi [Koca Sinān Paşa] 1195, 1337, 1479, 1578, 1625, 1655, 1737, 1773, 1779, 1842
Sinān Paşa Medresesi [Rüstem P. Birāderi] (Beşikṭaş'da) 796, 801, 812, 1169, 1202, 1407, 1460, 1504, 1511, 1645, 1674, 1691, 1719, 1722, 1740, 1826
Sinān Paşa Medresesi [Koca Sinān Paşa?] 1230, 1317, 1343, 1358, , 1395, 1410, 1411, 1488, 1498, 1574, 1580, 1589, 1595, 1597, 1735, 1737, 1742, 1843
Sinān Paşa Medresesi [Koca Sinān Paşa] (Fetḥiyye'de İki Medrese, Vīrāne/Ma'dūme) 1313, 1394, 1568, 1711, 1843, 1887; ayrıca bk. Sinān Paşa Sulṭānī Med.
Sinān Paşa Medresesi [Koca Sinān Paşa] (İstanbul'da) 949, 1376
Sinān Paşa Medresesi [Koca Sinān Paşa] (Malġara'da) 1393, 1420
Sinān Paşa Medresesi [Koca Sinān Paşa] (Tevekkül Çeşmesi Civarında) 1394, (Vāḳıfun Türbesi Ḳurbında) 1313, krş. 1283
Sinān Paşa Medresesi [Koca Sinān Paşa] (Yeñişehr'de) 1376, 1393, 1420; krş. 1498 (Sinān Paşa Hārici)
Sinān Paşa Sulṭānī Medresesi [Koca Sinān Paşa] 1314, 1357, 1410, 1449, 1458, 1498, 1503, 1574, 1577, 1591, 1625, 1672, 1704, 1735, 1746, 1782; (Fetḥiyye Ma'dūmesi) 1843
Sinān Paşa-zāde (Ḳaraman Beglerbegisi) 1044
Sinān Paşa-zāde (Vezīr) 1272
Sināne'd-dīn Yūsuf (Arab Sinān), bk. Sinān Efendi (Arab)
Sināne'd-dīn Yūsuf (Ḳazancıḳulı) 1160
Sināne'd-dīn Yūsuf (Şeyḫ Ya'ḳūb el-Germiyānī Oğlu), bk. Sinān Efendi (Şeyḫ Ya'ḳūb el-Germiyānī Oğlu)
Sināne'd-dīn Yūsuf (Ümmī Sinān bin Ca'fer), bk. Sinān Efendi (Ümmī)
Sināne'd-dīn Yūsuf bin Ḥüsām bin İlyas (Muḥaşşī Sinān Efendi, Amāsıyyeli), bk. Sinān Efendi (Muḥaşşī)
Sināne'd-dīn Yūsuf bin Pīr Aḥmed (Aḳḥişārī Sinān Çelebi) 589, 914, 915, 1081, 1767
Sināne'd-dīn Yūsuf el-Ḫaṭīb (Ḫaṭīb Sinān Çelebi) 965
Sināne'd-dīn Yūsuf el-Ḫaṭīb (Muḥżır

Ḳulı Sinān Efendi) 360
Sinān-ı Aḳḥiṣārī, bk. Sināne'd-dīn Yūsuf bin Pīr Aḥmed (Aḳḥiṣārī Sinān Çelebi)
Sinān-ı Ḳaramanī (Şeyḫ) 685
Sinānī (Ergeneköprülü Şeyh Sinān Efendi) 1862
Sinān-zāde 1386, 1410, 1659, 1801, 1887
Sinān-zāde (Eyyüp Müderrisi) 1610
Sinān-zāde (Ġalaṭa Kadısı) 1694
Sinān-zāde (Sahn Müderrisi) 1501
Sinān-zāde Abdu'l-kerīm, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Kerīm Çelebi)
Sinān-zāde Efendi 1510
Sinān-zāde Efendi (Meḥemmed), bk. Meḥemmed Efendi (Sinān-zāde)
Siňek-zāde 906, 963
Sinob 584, 952, 1008, 1378, 1552, 1668
Sipāhī-zāde 906, 939, 1076, 1171, 1209
Sipāhī-zāde (Sahn Müderrisi) 903
Sipāhī-zāde Efendi 493, 881
Sipāh-zāde (Aḥyolı Kadısı) 1658
Sirāc Efendi 1095, 1113, 1200, 1206, 1295, 1394, 1399, 1415
Sirāce'd-dīn (Sirāc Efendi) 1295
Sirāc-ı Vehhāc 913
Sirāciyye (Ferā'iżden) 362
Sirāciyye Medresesi 366, 542, 544, 836
Sirāciyye Medresesi (Edrine'de) 345, 541, 1727
Sire 280, 380, 400, 525, 527, 631, 661, 662, 664, 665, 668, 696, 853, 1001, 1237, 1297, 1341, 1347, 1350, 1382, 1420, 1453, 1480, 1498, 1528, 1573, 1582, 1588, 1591, 1602, 1613, 1620, 1702, 1741, 1747, 1756, 1776, 1828, 1856
Sire Maḥkemesi 531
Sire Medresesi 516; Krş. Ḳara Ḳāżī Med. (Sire'de), Mollā Arab Med. (Sire'de), Firişteoġlı Med. (Sire'de)
Siroz 272, 319, 408, 409, 413, 467, 646, 695, 767, 954, 1203, 1208, 1514, 1538, 1616, 1656, 1660, 1673, 1756
Sisḳa (Ḳalesi) 1054
Sitanbul, bk. İstanbul
Sittī Ḫātūn Medresesi 1173, 1207, 1329, 1360, 1378, 1581, 1620
Sittī Ḳadın Medresesi 1588
Sittī Ḳadın Medresesi (İstanbul'da) 826, 908, 1106
Sivas 476, 1049, 1238, 1270, 1283, 1552, 1636, 1746
Sivasī Efendi (Ekâbir-i Meşaihden) 1531
Siyāh-zāde 1823
Siyāvuş Aġa/Paşa (Mirahor) 473, 717, 850
Siyāvuş Paşa 937, 1260, 1282
Siyāvuş Paşa (II. Selim Kızı Fāṭıma Sulṭan Kocası) 730
Siyāvuş Paşa (Rūmili Beglerbegisi) 721, 722, 1038, 1039, 1040
Siyāvuş Paşa (Sadrazam) 851, 956, 959, 1044, 1046, 1049, 1050, 1053, 1065-1066, 1283, 1284
Siyāvuş Paşa Medresesi 1575, 1585, 1890
Siyāvuş Paşa Sulṭānī (Medrese) 1397, 1487, 1563, 1610, 1653, 1735, 1770
Siyāvuş Paşa Sulṭāniyyesi (Medrese)

1574, 1672, 1727, 1738, 1766, 1782; Ayrıca bk. Fāṭıma Sulṭān Med.
Siyāvuş-zāde 1785
Ṣofya 282, 320, 326, 404, 416, 472, 583, 592, 760, 1012, 1040, 1291, 1519, 1531, 1574, 1598, 1700, 1701, 1756, 1820, 1821, 1831, 1846, 1865, 1868
Ṣoġuḳḳuyı 928
Ṣoġuḳḳuyı Cāmi'i 1867
Ṣoġuḳḳuyı Medresesi, bk. Pīrī Paşa Medresesi (=Ṣoġuḳḳuyı Med)
Ṣoġuḳṣu 418
Ṣolnik 1291
Sonusa 503, 774
Su'ūdī Efendi (Meḥemmed, Emīr Ḥasan-ı Niksārī Oğlu) 862, 904, 919-921, 924, 925, 941, 1094, 1115, 1299, 1403, 1485
Su'ūdī-zāde (Ḳadrī, Abdu'l-ḳādir Efendi, Emīr Ḥasan-ı Niksārī Torunu) 1094-1098, 1380, 1672, 1730, 1767, 1848
Subaşı-zāde Efendi 880, 918, 927, 1108, 1171, 1463
Ṣubḥī Çelebi (Şeyḫ Meḥemmed) 1678
Sūdī Efendi (Bosnevī) 953
Ṣūfcı Şeyḫ-zāde 1372, 1447, 1613, 1809, 1843
Ṣūfcı Şeyḫ-zāde (Alī Efendi) 1702, 1804
Ṣūfī Meḥemmed Paşa Dārü'l-ḥadīsi 997
Ṣūfī Meḥemmed Paşa Medresesi (Ṣofya'da) 326, 344, 516
Ṣūfīler Ḥammāmı 379, 998
Ṣūfīler Ḥammāmı (İstanbul'da) 415
Sūḫte Yörük (Şeh-zāde Cihān-gīr Mualimi Muṣliḥi'd-dīn Efendi) 514
Sūḫte Yörük, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Mu'allim-i Cihān-gīr)
Sulṭān Aḥmed Cāmi'i, bk. Cāmi'-i Cedīd-i Aḥmed Ḫānī
Sulṭān Aḥmed Dārü'l-ḥadīsi, bk. Dārü'l-ḥadīs-i Aḥmed Ḫānī
Sulṭān Aḥmed Ḫān bin Meḥemmed Ḫān, bk. Ahmed I
Sulṭān Aḥmed Medresesi, bk. Medrese-i Aḥmed Ḫānī
Sulṭān Bāyezīd (Şehzade), bk. Bāyezīd (Kānūnī Şeh-zādesi)
Sulṭān Bāyezīd Han (II.), bk. Bāyezīd II.
Sulṭān Bāyezīd Ḫān Medresesi (Ḳaṣaba-i Baba'da) 1190
Sulṭān Bāyezīd Medresesi 368, 539, 558, 1727, 1746; (Medrese-i Bāyezīdiyye) 321, 558, 1795
Sulṭān Bāyezīd Medresesi (Amāsıyye'de) 356, 836; (Amāsıyye Bāyezīdiyyesi) 300, 350
Sulṭān Bāyezīd Medresesi (Edrine'de), bk. Edrine Bāyezīdiyyesi
Sulṭān Bāyezīd Medresesi [İstanbul'da, Müftīlere Meşrūṭ Medrese] 837
Sulṭān Bāyezīd-i Velī, bk. Bāyezīd II.
Sulṭān Ḥasan Medresesi (Tebrīz'de) 1294
Sulṭān Medresesi (Burūsa'da) 1092, bk. Burūsa Sulṭāniyyesi
Sulṭān Medresesi (Üsküdār'da) 1194; krş. Üsküdār Sulṭāniyyesi
Sulṭān Meḥemmed (Ḳānūnī Şeh-zādesi), bk. Şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed (Ḳānūnī Şeh-zādesi)
Sulṭān Meḥemmed Cāmi'i, bk. Cāmi'-i Sulṭān Meḥemmedī

Sulṭān Meḥemmed Ḫān (II.), bk. Meḥemmed II
Sulṭān Meḥemmed Ḫān (III) Medresesi (Medīne-i Münevvere'de) 1201, 1338
Sulṭān Meḥemmed Ḫān (III.), bk. Meḥemmed III
Sulṭān Meḥemmed Ḫān bin Murād Ḫān, bk. Meḥemmed III
Sulṭān Meḥemmed Ḫān-ı Sālis, bk. Meḥemmed III
Sulṭān Murād Ḫān (I.), bk. Murad I
Sulṭān Murād Ḫān (III.), bk. Murad III
Sulṭān Murād Ḫān (IV.), bk. Murad IV
Sulṭān Murād Ḫān bin Aḥmed Ḫān, bk. Murad IV
Sulṭān Murād Ḫān bin Selīm Ḫān, bk. Murad III
Sulṭān Murād Ḫān Evḳāfı 1391
Sulṭān Murād Ḫān Medresesi (Medīne-i Münevvere'de) 1201, 1455
Sulṭān Murād Ḫān-ı Sālis, bk. Murad III
Sulṭān Murād Medresesi (Burūsa'da), bk. Murādiyye Med. (Burūsa'da)
Sulṭān Murād Medresesi (Maġnisa'da) 1225, 1319, 1337, 1576, 1655; (Maġnisa Murādiyyesi) 1374, 1386, 1501, 1740, 1846; (Maġnisa Sulṭāniyyesi) 507
Sulṭān Murād-ı Rābi', bk. Murād IV
Sulṭān Muṣṭafā Ḫān (I.), bk. Mustafa I
Sulṭān Muṣṭafā Ḫān bin Sulṭan Meḥemmed Ḫān, bk. Mustafa I
Sulṭān Orḫān Medresesi (Burūsa'da), bk. Manastır Medresesi (Burūsa'da)
Sulṭan Orḫān Medresesi (İznīḳ'de), bk. Orḫāniyye-i İznīḳ Medresesi
Sulṭān Osmān Ḫān bin Aḥmed Ḫān, bk. Osman II
Sulṭān Osmān Ḫān II, bk. Osman II
Sulṭān Selīm [Cāmi'i?] 362, 1010
Sulṭān Selīm Çār-sūsı 1531
Sulṭān Selīm Ḥammāmı 272
Sulṭān Selīm Ḫān (I.) , bk. Selim I
Sulṭān Selīm Ḫān (II.) , bk. Selim II
Sulṭān Selīm Ḫān Medresesi (Edrine'de), bk. Edrine Selīmiyyesi
Sulṭān Selīm Ḫān-ı Sānī, bk. Selim II
Sulṭān Selīm -i Cihān-gīr, bk. Selim I
Sulṭān Selīm -i Ḳahhār, bk. Selim I
Sulṭān Selīm Medresesi 1829
Sulṭān Selīm Türbesi 1045, 1281
Sulṭān Selīm-i Cedīd Cāmi'i [Edirne'de] 1246, 1413
Sulṭān Selīm-i Cedīd Medresesi, bk. Edrine Selīmiyyesi
Sulṭān Selīm-i Ḥalīm, bk. Selim II
Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Cāmi'i [İstanbul'da] 361, 401, 935, 984, 1016, 1676, 1855
Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Evḳāfı 556
Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Külliyyesi 463
Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Medresesi (=İstanbul Selīmiyyesi) 307, 336, 350, 356, 479, 492, 502, 541, 583, 645, 748, 788, 811, 846, 878, 896, 934, 937, 938, 1091, 1117, 1169, 1177, 1190, 1198, 1208, 1210, 1221, 1224, 1229, 1299, 1333, 1347, 1360, 1399, 1400, 1405, 1460, 1463, 1474, 1510, 1511, 1513, 1565, 1583, 1623, 1645, 1657, 1665, 1705, 1720, 1744, 1782, 1783, 1811, 1843, 1887; (İstanbul Selīmiyyesi) 1771

Sulṭān Selīm-i Ḳadīm, bk. Selim I
Sulṭān Selīm-i Kerīm, bk. Selim II
Sulṭān Süleymān Evḳāfı 544, 556; Krş. Süleymāniyye Evḳāfı
Sulṭān Süleymān Ḫān Cāmi'i (İstanbul'da), bk. Süleymāniyye Cāmi'i
Sulṭān Süleymān Ḫān Medresesi (Rodos'da), bk. Rodos Sulṭāniyyesi
Sulṭān Süleymān Ḫān Medresesi, bk. Süleymāniyye Medresesi
Sulṭān Süleymān Ḫān, bk. Süleyman I
Sulṭān Süleymān Türbesi 1366
Sulṭān Veled 381, 382
Ṣun'ī Efendi 1335, 1383, 1391, 1453, 1455, 1464, 1466, 1509, 1513, 1593, 1610, 1623, 1665, 1744, 1807, 1834
Ṣun'ī-i Seyyāḥ (Seyyid) 1314
Ṣun'ī-zāde Efendi 1742
Ṣun'u'llāh bin Ca'fer el-İmādī (Şeyḫu'l-İslām Ṣun'u'llāh Efendi), bk. Ṣun'u'llāh Efendi (Şeyhülislam)
Ṣun'u'llāh Efendi 827, 941, 944, 1090, 1144, 1161, 1177, 1194, 1226, 1228, 1229, 1276, 1279, 1287, 1288, 1300, 1308, 1315, 1330, 1334, 1344, 1346, 1376, 1387, 1400, 1420, 1429, 1433, 1451, 1457, 1474, 1475, 1558, 1565, 1607, 1691, 1693, 1774, 1791, 1802, 1890
Ṣun'u'llāh Efendi (Rumeli Kazaskeri) 1067, 1068, 1069, 1081, 1565
Ṣun'u'llāh Efendi (Şeyhülislam) 859, 1167, 1178, 1199, 1274, 1276, 1277, 1350, 1357, 1366, 1378, 1379, 1385, 1408, 1425-1435, 1443, 1484, 1556, 1616, 1670, 1742, 1746
Ṣun'u'llāh Efendi (Yalvaclı Şeyḫ-zāde Ḳara Ṣun'ī), bk. Ṣun'ī Efendi
Sūzenī-zāde 962
Sūzī (Aḫī-zāde Maḥmūd Efendi) 1734
Sücūdī (Şāir) 443
Südlice 380, 1279, 1521
Süfyān (Burūsa Emīr Sulṭān Müderrisi) 1375
Süfyān Efendi (Mevlā) 892
Süfyān-ı Sevrī 892
Süglün Muṣlīsi 1642
Süglünoġlı (Celālī) 443
Süheyl-i Yemānī 330
Süle Baba Zāviyesi (Şarḳ Yolı Üstinde) 687
Süleymān (Bolılı Şeyḫ) 384
Süleymān (II. Selim Şeh-zādesi) 730
Süleymān (Kepenekci-zāde), bk. Kepenekci-zāde (Süleymān)
Süleymān (Köse) 1330
Süleymān (Şeyḫ Alā'e'd-dīn Ḫalīfesi, Şeyḫ) 378
Süleymān Aġa (Dārü's-sa'āde Aġası) 1639
Süleymān Beg (Miḫaloġlı) 506
Süleymān Çelebi (İvaż Efendi Süleymānı) 1106
Süleymān Efendi (Āmid Kadısı) 1701
Süleymān Efendi (Āmidli, Şeyḫ) 726, 964
Süleymān Efendi (Anṭaliyye Müftīsi) 1452
Süleymān Efendi (Bıyıḳlı) 938, 1203, 1221, 1224, 1359, 1445, 1478, 1607
Süleymān Efendi (Edrine Sulṭān Bāyezīd Müderrisi) 949
Süleymān Efendi (Ekmel Efendi Şeyḫi)

415
Süleymān Efendi (Emīniyye Müderrisi) 1820
Süleymān Efendi (Ḳara, Gelibolılı), bk. Ḳara Süleymān (Kefe Müftīsi, Gelibolılı)
Süleymān Efendi (Ḳara, Ḳasṭamonılı), bk. Ḳara Süleymān (Ḳasṭamonılı)
Süleymān Efendi (Köse Süleymān) 1330
Süleymān Efendi (Maġnisa Kadısı) 1382
Süleymān Efendi (Meşā'iḫ-ı Ḫalvetiyye'den) 998
Süleymān Efendi (Ordu-yı Hümāyūn Ḳāżīsi) 1509
Süleymān Efendi (Sulṭān Selīm Şeyḫi) 637
Süleymān Efendi (Şeyḫ-i Azīz) 1776
Süleymān Efendi (Unḳūd) 1612, 1627
Süleymān Ḫalīfe (Gülşenī Ḫalīfesi) 379
Süleymān Ḫān , bk. Süleyman I
Süleymān I 264, 279, 282, 284, 297, 300, 302, 303, 311, 317, 330, 332, 337, 343, 359, 369, 390, 395, 399, 402, 403, 434, 437-477, 440, 445, 446, 447, 453, 464, 471, 476, 482, 484, 487, 489, 526, 530, 541, 544, 553, 562, 593, 598, 599, 607, 646, 651, 657, 660, 661, 663, 667, 671, 674, 684, 694, 705, 708, 709, 711, 718, 733, 756, 758, 759, 769, 775, 777, 782, 806, 815, 821, 837, 872, 933, 957, 959, 997, 1119, 1168, 1176, 1179, 1180, 1231, 1243, 1561; (Muḥibbī) 464-466
Süleymān Paşa (Ḫadım) 447, 468, 472, 776
Süleymān Paşa (Ḳānūnī Dönemi Vezīri) 472
Süleymān Paşa (Karaman Beylerbeyi) 474
Süleymān Paşa Medresesi (İznīḳ'de), bk. İznīḳ Süleymāniyyesi
Süleymān Paşa Medresesi (Yeňişehr'de) 294, 502, 803, 1078, 1236, 1594, 1804
Süleymān Re'īs (Ḳānūnī Dönemi Denizcilerinden) 448
Süleymān Şāh Medresesi (İznīḳ'de), bk. İznīḳ Süleymāniyyesi
Süleymān-ı Āmidī (Şeyḫ), bk. Süleymān Efendi (Āmidli, Şeyḫ)
Süleymān-ı Rūmī 313
Süleymān-ı Rūmī (Üçşerefeli Müderrisi) 445
Süleymānī 273, 372, 404, 434, 792
Süleymāniyye Külliyyesi 462-464
Süleymāniyye (Devlet-i / Salṭanat-ı / Aṣr-ı / Tabaka-i) 257, 274, 275, 276, 281, 289, 292, 307, 320, 329, 372, 404, 430, 437, 518, 610, 638, 703, 738, 760, 783, 788, 797, 804, 826, 839, 845, 867, 892, 911, 1074, 1080, 1098, 1101, 1134, 1159, 1333, 1346, 1400, 1491, 1524, 1624
Süleymāniyye Bīmār-ḫanesi 462, 1249
Süleymāniyye Cāmi'i (İstanbul'da =Sulṭān Süleymān Ḫān Cāmi'i) 361, 462, 568, 1366, 1634, 1867; (S. Süleymān Ḫān C.) 943, 997, 1000, 1004, 1010, 1343, 1625, 1855
Süleymāniyye Dārü'l-eṭıbbāsı 462,
Süleymāniyye Dārü'l-ḥadīsi, bk. Dā-

rü'l-ḥadīs-i Süleymāniyye
Süleymāniyye Dārü'l-ḳurrāsı, bk. Dārü'l-ḳurrā-yı Süleymāniyye
Süleymāniyye Evḳāfı 515; krş. Sulṭān Süleymān Evḳāfı
Süleymāniyye Ḥaremi 1004
Süleymāniyye Ḳahveleri 1520
Süleymāniyye Medresesi (=Sulṭān Süleymān Ḫān Med.) 279, 303, 318, 335, 367, 368, 462, 515, 543, 607, 625, 639, 666, 748, 761, 768, 790, 792, 798, 808, 811, 812, 821, 827, 850, 860, 866, 868, 875, 878, 887, 888, 891, 893, 896, 904, 917, 920, 937, 938, 942, 1071, 1087, 1091, 1117, 1125, 1130, 1133, 1135, 1169, 1174, 1176, 1190, 1193, 1208, 1221, 1222, 1224, 1227, 1293, 1298, 1299, 1305, 1316, 1319, 1333, 1343, 1351, 1376, 1399, 1400, 1403, 1405, 1411, 1451, 1461, 1465, 1474, 1493, 1503, 1511, 1513, 1563, 1565, 1567, 1568, 1580, 1583, 1589, 1605, 1610, 1645, 1653, 1654, 1657, 1667, 1691, 1693, 1697, 1705, 1711, 1716, 1719, 1720, 1730, 1735, 1736, 1744, 1751, 1766, 1770, 1772, 1779, 1782, 1783, 1800, 1811, 1822, 1827, 1829, 1836, 1837, 1839, 1842, 1843, 1848, 1852, 1855, 1864, 1887, 1889, 1890, 1891;
Süleymāniyye Şifā-ḫānesi, bk. Süleymāniyye Bīmār-ḫanesi
Süleymāniyye-i İznīḳ, bk. İznīḳ Süleymāniyyesi
Süleymān-nāme 471
Sünbül Efendi, bk. Sinān Efendi (Sünbül)
Sünbül Ḳaṣīdesi 368, 479, 1135, 1174
Sünbül Sinān, bk. Sinān Efendi (Sünbül)
Süpürge Şücā' (II. Bāyezīd Devri Müftülerinden) 291, 837
Sürūrī (Muṣṭafā) 295
Sürūrī Çelebi 297, 336, 405, 592, 664, 1221
Süveys İskelesi 1809, 1810

Ş

Şa'bān Efendi 1146
Şa'bān Efendi (Ḳasṭamonılı) 378, 677, 685, 1009, 1014, 1030
Şa'bān Efendi (Meşā'iḫ-i Aṣrdan) 1051
Şa'bān Efendi (Naḳş-bendiyye Şeyhi) 878, 1777
Şa'bān Efendi (Şeyḫ) 1030, 1141
Şa'rānī Efendi 1317, 1660
Şa'rāvī Efendi 1447, 1511, 1512, 1593, 1598, 1690, 1700, 1715, 1750, 1751, 1831, 1844
Şāfi'ī 610, 831
Şāfi'iyye 341, 881, 1864
Şāfi'ī-zāde 964
Şāfi'ī-zāde Efendi (Mevlā) 964
Şāfiye 831, 953, 1371
Şāh Abbās 1543, 1545, 1825
Şāh Alī (Şeyḫ) 397
Şāh Çelebi 1073, 1712
Şāh Çelebi (Alī Beg-zāde) 1170, 1318, 1335-1336, 1354, 1383, 1420, 1452, 1454, 1465, 1700
Şāh Çelebi (Fenārī-zāde) 1444, 1719, 1772, 1829; Krş. 1837 (Fenārī-zāde)
Şāh Çelebi (Kepenekci-zāde), bk. Kepe-

nekci-zāde (Şāh Meḥemmed)
Şāh Çelebi (Naḳīb Efendi Şāhı) 932
Şāh Çelebi (Nişāncı Hışmı), bk. Şāh Meḥemmed (Nişāncı Ḫışmı)
Şāh Çelebi (Şāh Meḥemmed bin Ḫurrem) 540-1544, 542, 543
Şāh Çelebi (Yegān-zāde), bk. Yegān-zāde Şāh Meḥemmed 774
Şāh Efendi 279, 350, 762, 775, 790, 793, 842, 939, 940, 1005, 1193, 1198, 1491
Şāh Efendi (İstanbul Kadısı) 732, 942, 943, 1111
Şāh Efendi (İstanbullı) 896
Şāh Efendi (Kāhire Kadısı) 741
Şāh Efendi (Nişāncı Hışmı), bk. Şāh Meḥemmed (Nişāncı Ḫışmı
Şāh Efendi (Rüstem Paşa Müderrisi) 316
Şāh Efendi (Süleymāniyye Müderrisi) 598, 599, 601, 827, 868
Şāh Efendi (Şāh Meḥemmed bin Hurrem) 543
Şāh Efendi (Yaḳūb el-Germiyānī Oğlu Sinān Efendi Hocası) 692
Şāh İsmā'īl 389, 442, 693
Şāh İsmā'īl-i Sānī 881
Şāh Mālik Zāviyesi (Edrine Küçükbāzār Ḳurbında) 669
Şāh Meḥemmed (Alī Beg-zāde), bk. Şāh Çelebi (Alī Beg-zāde)
Şāh Meḥemmed (Kepenekci-zāde Şāh Çelebi), bk. Kepenekci-zāde (Şāh Meḥemmed)
Şāh Meḥemmed (Naḳīb Şāhı) 932
Şāh Meḥemmed (Nişāncı Ḫışmı Şāh Efendi) 1387, 1468,1498, 1507, 1582, 1590-1591, 1668; (Nişāncı Şāhī) 1490
Şāh Meḥemmed bin Ḫurrem, bk. Şāh Çelebi (Şāh Meḥemmed bin Ḫurrem)
Şāh Meḥemmed bin Sinān el-Yegānī, bk. Yegān-zāde Şāh Meḥemmed
Şāh Meḥemmed Efendi 1127
Şāh Meḥemmed el-Fenārī (Kanuni Dönemi Kazaskeri) 275, 289, 533; Ayrıca bk. Meḥemmed Şāh Efendi (Fenārī)
Şāh Meḥemmed-i Ḳazvīnī 673
Şāh Selīm (Celāle'd-dīn Ekber Şeh-zādesi) 1497
Şāh Selīm (II.), bk. Selim II
Şāh Sulṭān (II. Selim Kızı, "Zāl Paşa Sulṭānı") 690, 730, 920
Şāh Sulṭān binti Selīm Ḫān, bk. Şāh Sulṭān (II. Selim Kızı)
Şāh Sulṭān Cāmi'i 385, 690, 1857
Şāh Sulṭān Cāmi'i (Eyyūb'de) 615
Şāh Sulṭān Medresesi (Zāviyeden Muhavvel) 690, 841, 891, 1090, 1103, 1109, 1158, 1209, 1225, 1308, 1427, 1450, 1508, 1605, 1616, 1619, 1693, 1719, 1746, 1807, 1834, 1837, 1845, 1887, 1888; Krş. Zāl Paşa Sulṭānı Medresesi (Zāl Paşa Sulṭāniyyesi)
Şāh Sulṭān Zāviyesi (Sonradan Medrese) 690, 841; Krş. 692, 1005
Şāh Ṭahmas, bk. Ṭahmas
Şāh u Gedā 537, 1539
Şāh-ı Ḫūbān Ḫātūn Duḫteri 1361
Şāh-ı Ḫūbān Medresesi 769, 908, 1127, 1209, 1218, 1221, 1328, 1576, 1588, 1613, 1621, 1666, 1668, 1702, 1737
Şāh-ı Ḫūbān Medresesi (İstanbul'da)

522
Şāhī (Nişāncı) 1490, bk. Şāh Meḥemmed (Nişāncı Ḫışmı)
Şāhī (Oḳcı-zāde Meḥemmed Beg) 1794
Şāhid ü Ma'nā 1442
Şāhīn Girāy 1278, 1684
Şāhīn Lālā Medresesi (Burūsa'da) 1842
Şāhīn-i Mıṣrī (Şeyḫ) 379, 389, 416
Şāhḳulı Medresesi 506, 1114, 1125, 1355, 1660, 1825
Şāhḳulı Medresesi (İstanbul'da) 1135
Şāhvirdi (Deli Ḥasan Adamı) 1278
Şaḳā'iḳ 260, 284, 292, 312, 348, 380, 383, 415, 468, 471, 484, 509, 512, 527, 532, 574, 730, 750, 863, 889, 915, 1001, 1105, 1129, 1134, 1170, 1205
Şaḳā'iḳ Ẕeyli 852
Şaḳā'iḳ-ı Nu'māniyye 257, 258, 264, 266, 267, 274, 283, 295, 329, 358, 372, 397, 406, 430, 488, 575, 595, 598, 617, 620, 622, 624, 640, 651, 697, 797, 826, 832, 836, 843, 867, 921, 959, 974, 1129, 1172, 1358, 1400, 1606
Şaḳḳu'l-ḳamer (Bosnevī Aḥmed Çelebi) 744
Şām 276, 294, 318, 326, 334, 336, 347, 366, 378, 404, 408, 440, 452, 474, 480, 482, 487, 514, 516, 529, 539, 540, 552, 562, 567, 586, 600, 608, 620, 624, 652, 653, 676, 709, 718, 733, 751, 752, 755, 759, 761, 763, 765, 774, 781, 802, 803, 815, 839, 846, 868, 875, 876, 882, 888, 893, 924, 931, 934, 942, 944, 949, 957, 1047, 1050, 1052, 1079, 1091, 1099, 1109, 1113, 1124, 1130, 1170, 1175, 1190, 1194, 1212, 1214, 1224, 1246, 1265, 1271, 1278, 1284, 1285, 1286, 1306, 1319, 1333, 1338, 1376, 1387, 1392, 1400, 1403, 1412, 1429, 1452, 1457, 1472, 1483, 1512, 1518, 1530, 1552, 1561, 1583, 1589, 1605, 1607, 1623, 1646, 1657, 1665, 1675, 1691, 1728, 1786, 1808, 1822, 1823, 1827, 1828, 1835, 1837, 1839, 1862, 1864, 1877
Şām Maḥkemesi 752
Şāmāt 419, 747
Şāmiyye 270, 654, 1358, 1535, 1636
Şānī Efendi 1113, 1134, 1315, 1332, 1338, 1354, 1565, 1579, 1590, 1591, 1616, 1697
Şānī Efendi (Potur Ṣāliḥ) 1225
Şāriḥ-i Manavī 1787
Şefe-zāde, bk. Abdu'r-raḥmān Çelebi (Şefe-zāde)
Şeh Selīm İbn Süleymān Ḫān, bk. Selim II
Şehbā 831, 1808
Şeh-nāme 291, 311, 1609, 1734, 1814
Şehrizūl 882
Şehrköyi 1297, 1701, 1846
Şehsüvār Aġa (Vezīr-i A'ẓam Rüstem Paşa Ḳullarından) 865
Şeh-zāde Cāmi'i (=Şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed Cāmi'i) 463, 464, 1118, 1211, 1285, 1867
Şeh-zāde Medresesi (=Şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed Ḫān M.) 316, 317, 487, 590, 625, 759, 765, 790, 808, 833, 860, 891, 909, 917, 926, 1071, 1074, 1081, 1093, 1226, 1305, 1308, 1316, 1319, 1343,

1351, 1376, 1427, 1503, 1563, 1607, 1618, 1654, 1666, 1691, 1693, 1716, 1730, 1751, 1795, 1837, 1839, 1848; (Şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed Ḫān M.) 807, 1461
Şeh-zāde Sulṭān Bāyezīd (Kānūnī Şeh-zādesi), bk. Bāyezīd (Kānūnī Şeh-zādesi)
Şeh-zāde Sulṭān Bāyezīd (Kānūnī Şeh-zādesi), bk. Bāyezīd (Kānūnī Şeh-zādesi)
Şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed (Ḳānūnī Şeh-zādesi) 466
Şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed (Ḳānūnī Şeh-zādesi) 444, 463, 466
Şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed Cāmi'i, bk. Şeh-zāde Cāmi'i
Şeh-zāde Sulṭān Meḥemmed Ḫān Medresesi, bk. Şeh-zāde Medresesi
Şeh-zāde Sulṭān Murād (Kānūnī Şeh-zādesi), bk. Murād (Ḳānūnī Sulṭān Süleymān Şeh-zādesi)
Şeh-zāde Sulṭān Murād (Kānūnī Şeh-zādesi), bk. Murād (Ḳānūnī Sulṭān Süleymān Şeh-zādesi)
Şeh-zāde Sulṭān Muṣṭafā (Kānūnī Şeh-zādesi), bk. Muṣṭafā (Kānūnī Şeh-zādesi)
Şeh-zāde Sulṭān Muṣṭafā (Kānūnī Şeh-zādesi), bk. Muṣṭafā (Kānūnī Şeh-zādesi)
Şeker Efendi 1498, 1713, 1719, 1837
Şem'ī 1221
Şem'ī Efendi (Mevlā) 953
Şems (Küçük) 277, 350, 492, 758, 1197
Şems (Uzun, Şeyḫ Şemse'd-dīn Aḥmed) 664
Şems Çelebi (Aḳşemse'd-dīn Aḥfādندan) 567
Şems Çelebi (Burūsavī) 641
Şems Çelebi (Ḥubbī Mollāsı Oġlı) 1105, 1134, 1332, 1342, 1353
Şems Çelebi (II. Selīm Muallimi) 539, 730
Şems Çelebi (Mollā-zāde) 1132, 1394, 1747
Şems Çelebi (Muḥyi'd-din el-Fenārī Oğlu) 322
Şems Efendi (Anadolu Kazaskeri) 1309, 1705
Şems Efendi (Ayaṣofıyya Müderrisi) 861
Şems Efendi (Burūsa Kadısı) 887, 891, 927, 1081
Şems Efendi (Edirne Kadısı) 1334
Şems Efendi (Ġalaṭa Kadısı) 950, 1198
Şems Efendi (Ḫˇāce Atā'ullāh Efendi Oğlu) 1289, 1290
Şems Efendi (Ḫˇāce-zāde) 790, 1203, 1227-1228, 1432, 1512
Şems Efendi (İstanbul Kadısı) 1069, 1161, 1290, 1474
Şems Efendi (Köse) 908, 1599, 1802
Şems Efendi (Pervīz Efendi Müderrisi) 1774
Şems Efendi (Sahn Müderrisi) 650
Şems Efendi (Süleymāniyye Dārü'ş-şifāsı'nda Ṭabīb) 1101
Şems Efendi (Süleymāniyye Müderrisi) 1071
Şems Efendi (Ṭaşlıḳ Müderrisi) 1727
Şems Efendi (Uzun) 311
Şems Efendi (Vize Müftüsü) 1396
Şems Efendi-zāde 1410, 1450, 1511, 1665
Şems Paşa (Beglerbegi, Muṣāḥib;

Üsküdâr'da Cāmi', Dārü'l-ḥadīs ve Ḫānḳāh Sahibi) 473, 718, 732-3, 1039, 1240
Şems Paşa Cāmi'i (Üsküdâr'da) 473, 733, 1009, 1240
Şems Paşa Dārü'l-ḥadīsi (Üsküdâr'da) 733, 1240
Şems Paşa Ḫānḳāhı (Üsküdâr'da) 1240.
Şemse'd-dīn (Köse) 1714
Şemse'd-dīn (Mar'aş'da Bektūtiyye Müderrisi, Şeyḫ) 762
Şemse'd-dīn (Şeyḫ Ġarse'd-dīnoġlı) 673
Şemse'd-dīn (Varaḳ) 300
Şemse'd-dīn Aḥmed (Bozan-zāde Babası) 747
Şemse'd-dīn Aḥmed (Ḳaramanī Aḥmed Çelebi), bk. Aḫaveyn (Aḥmed, Ḳaramanī)
Şemse'd-dīn Aḥmed (Seyrek-zāde Efendi) 484
Şemse'd-dīn Aḥmed bin Bedre'd-dīn Maḥmūd (Şems Çelebi) 283
Şemse'd-dīn Aḥmed bin Muḥammed er-Rufā'ī 386
Şemse'd-dīn Aḥmed el-Enṣārī (Mollā Aḥmed Efendi) 1192
Şemse'd-dīn Aḥmed el-Ḥasanī el-Ḥüseynī (Baġdādī-zāde), bk. Baġdādī-zāde Aḥmed Efendi
Şemse'd-dīn Aḥmed el-Müftī (Ḳāżī-zāde Efendi), bk. Ḳāżī-zāde Efendi (Şeyḫü'l-İslām)
Şemse'd-dīn Aḥmed et-Ṭavīl (Uzun Şemse'd-dīn Efendi) 664
Şemse'd-dīn bin Meḥemmed (Ḥubbī Mollāsı Oğlı Şems Çelebi) 1470
Şemse'd-dīn Çelebi (Ġarse'd-dīn Oğlu) 738
Şemse'd-dīn Çelebi (Lefḳoşa Kadısı) 1574
Şemse'd-dīn Efendi (Arab Çelebi) 806
Şemse'd-dīn Efendi (el-Ḥacc) 1314
Şemse'd-dīn Efendi (Emīrḳulı) 775, 832
Şemse'd-dīn Efendi (Ḫˇāce-zāde Şems Efendi) 1227
Şemse'd-dīn Efendi (İbrāhīm Ketḫudā Müderrisi) 1588
Şemse'd-dīn Efendi (Köse Şems), bk. Şems Efendi (Köse)
Şemse'd-dīn Efendi (Mütevekkil Şems, Şeyḫ) 402
Şemse'd-dīn Efendi (Sivasī) 1032
Şemse'd-dīn el-Mar'aşī 754
Şemse'd-dīn Meḥemmed (Ṭaşköprī-zāde Aḥmed İsāme'd-dīn Oğlu) 270
Şemse'd-dīn Meḥemmed bin eş-Şeyḫ Ġarse'd-dīn Aḥmed (Re'īsü'l-eṭıbbā Ġarse'd-dīn-zāde Şihāb) 738
Şemse'd-dīn Meḥemmed Çelebi 1358
Şemse'd-dīn Muḥammed Abdu'r-raḥīm er-Rufā'ī 386
Şemse'd-dīn-i İskenderī 1087
Şemsī Paşa (II. Selim Musahibi) 725
Şems-i Tebrīzī 382
Şems-zāde (Sahn Müderrisi) 1712
Şems-zāde (Süleymāniyye Dārü'l-ḥadīs Müderrisi) 1610
Şems-zāde Çelebi 1469, 1605, 1646, 1664, 1711
Şer'iyyātī Ḥüsām, bk. Ḥüsām (Şer'iyyātī)
Şer'iyyātī Meḥemmed 830, 1757
Şerban (Bir Asi) 1551
Şeref (Mollā, Yeñi İbrāhīm Paşa Müderrisi) 1501
Şeref Beg (Ekrād Ümerāsından) 446
Şerefe'd-dīn Çelebi (Yeñişehrli Şāmī

Yaḥyā Oğlu, Seyyid) 1863
Şerefe'd-dīn Efendi (Mollā Şeref) 1202
Şerḥ-i Aḳā'id 427, 754
Şerḥ-i Aḳā'id-i Ḫayālī 580
Şerḥ-i Avāmil 633
Şerḥ-i Bostān 299
Şerḥ-i Cāmi'u'l-fütūḥ 1523
Şerḥ-i Dīvān-ı Ḥāfıẓ 299
Şerḥ-i Dü beyt-i Mesnevī 1142
Şerḥ-i Eḥādīs-i Erba'īn 610
Şerḥ-i Ferā'iż 791
Şerḥ-i Füṣūṣ-ı Nev'ī 1142
Şerḥ-i Gülistān 299
Şerḥ-i Heyākil 611
Şerḥ-i Heyākili'n-Nūr 611
Şerḥ-i Hidāye 305
Şerḥ-i İrşād fi'l-Fıḳh 610
Şerḥ-i Lübb 633
Şerḥ-i Mesnevī 299
Şerḥ-i Mevāḳıf 348, 354, 420, 779, 796, 809, 940
Şerḥ-i Miftāḥ 275, 305, 343, 348, 354, 640, 791, 796, 809, 843, 1567
Şerḥ-i Miftāḥ-ı Şerīfī 537, 800, 936
Şerḥ-i Mu'ammeyāt-ı Mīr Ḥüseyn 299
Şerḥ-i Mu'ammeyāt-ı Mollā Cāmī 299
Şerḥ-i Muḫtaṣar-ı Kāfiye 633, 834
Şerḥ-i Risāle-i Ḳudsiyye li'l-Mevlā Şemse'd-dīn el-Fenārī 1142
Şerḥ-i Sirāciyye-i Mollā 1597
Şerḥ-i Şebistān-ı Ḫayāl 299
Şerḥ-i Şemā'ilü'n-Nebī 610
Şerḥ-i Şerīfī 834
Şerḥ-i Tecrīd 800, 876
Şerḥ-i Tehẕībü'l-manṭıḳ 610
Şerḥ-i Zeyla'ī 537
Şerḥu Dībāceti'l-Hidāye 267
Şerḥu Dībāceti't-Ṭavāli' 267
Şerḥu'l-'Avāmil 267
Şerḥu'l-Buḫārī 299
Şerḥu'l-Cezeriyye fī 'İlmi'l-ḳırā'āt 267
Şerḥu'l-Ferā'iżi'l-sirāciyye 610
Şerḥu'l-Fevā'idi'l-ġıyāsiyye fī 'İlmi'l-ma'ānī 267
Şerḥu'l-ḳısmı's-sālis mine'l-Miftāḥ 267
Şerḥu'l-mıḳleteyn ve Mesḥi'l-ḳılleteyn 341
Şerḥu'l-Vāridāt li'ş-Şeyḫ Bedre'd-dīn 707
Şerḥu'n-Nuṣūṣ li'ş-Şeyḫ Ṣadre'd-dīn el-Ḳonevī 706
Şerī'atsiz Maḥallesi 1728
Şerīd bin Süveyd Ṣaḳafī 1149
Şerīf Alī Çelebi, bk. İbād-zāde (Şerīf 'Alī Çelebi)
Şerīf Dāḥıc (Ebū Nümmī Evlādından) 1052
Şerīf Efendi (Kazasker Şerīf Efendi, Şerīfī, Seyyid Meḥemmed İbn Seyyid Meḥemmed, Naḳībü'l-eşrāf) 1411, 1503, 1697, 1783, 1821-1824, (Kadılıklar: Ḥaleb) 1352, 1568, (Ġalata) 1404, (Şām) 1589, (Mekke) 1744, (Edrine) 1564, 1784, (Mıṣr-ı Ḳāhire) 1735, (İstanbul) 1610, 1644, 1698, (Naḳībü'l-eşrāf) 278, 623, 1711, 1888, (Kazasker) 1643-1644, 1694, 1696, 1698, 1711, 1732, 1784, 1812, 1839, 1881-1882
Şerīf Efendi (Şerīf-i Şirvānī) 1202, 1465, 1509, 1653-1654, 1665, 1735,
Şerīf Meḥemmed Paşa 1756
Şerīf Murtażā Alī bin Ṭāhir (Şerīf Rażī Birāderi) 309
Şerīf Nāṣır (Ebū Nümmī Evlādından)

1052
Şerīf Ṣabrī Efendi 1822
Şerīf Server (Ebū Nümmī Evlādından) 1052
Şerīfe Ḫātūn Mescidi (Dāḫil-i Sūrda) 1371
Şerīfe Ḳadın Mescidi (Dāḫil-i Sūrda) 927, 1785
Şerīfī (Ḥüsām-zāde İbrāhīm) 1370, bk. Ḥüsām-zāde Efendi (İbrāhīm)
Şerīfī (Kazasker Şerīf Efendi), bk. Şerīf Efendi (Kazasker)
Şerīf-i Abbāsī (Şevāhid-i Telḫīṣ Şāriḥi) 815
Şerīfī Meḥemmed Çelebi (Abdu'l-cebbār el-Acemī Damadı, Zeyniyye Şeyḫi Burhān Efendi Oğlu) 278, bk. Şerīf Efendi (Kazasker Şerīf Efendi)
Şerīfī Meḥemmed Efendi (Kazasker Şerīf Efendi'nin Babası) 1822
Şerīf-i Şirvānī, bk. Şerīf Efendi (Şerīf-i Şirvānī)
Şevāhidü'n-nübüvve 1311
Şeydā (Aşıḳ Çelebi Şeydāsı) 272
Şeydā (Ḥüsāme'd-dīn Efendi, Üsküblü) 271
Şeyḫ Ḥācī Efendi (Eyyūb Alīsi Babası) 1807
Şeyḫ Ḥācī-i Arżırūmī 379
Şeyḫ İbrāhīm (Alī el-Arabī Üstādı) 400
Şeyḫ İbrāhīm Efendioġlı 1842
Şeyḫ İsmā'īl, bk. Oġlan Şeyḫi (İsmā'īl Çelebi)
Şeyḫ Ḳaramanī (Gülşenī Ḫalīfesi) 379
Şeyḫ Ḳaramanī (Ẓarīfī Efendi Pīrdaşı) 681
Şeyḫ Meḥemmed (Ṭoḳuz-zāde), bk. Şeyḫī Çelebi (Ṭoḳuz-zāde)
Şeyḫ Meḥemmed-i İskilībī (Ebu's-su'ūdEfendi Babası), bk. İskilībī Meḥemmed Efendi (Ebu's-su'ūdEfendi Babası, Yavşı, Şeyḫ)
Şeyḫ Ramażān (Ḫ'āceg̣ī-zāde Dedesi) 915
Şeyḫ Ṣūfī (Abdu'l-laṭīf el-Cāmī'nın Babası) 399
Şeyḫ Şāmī (Kürd Sa'dī Ceddi) 366
Şeyḫ Şücā' Zāviyesi (Edrine'de) 969, 970, 980
Şeyḫ Ṭablāvī 1243
Şeyḫ Ṭurud (Şeyhülislam Ḥāmid Efendi Ceddi Dervez Efendi) 765
Şeyḫ Vefā 397
Şeyḫ Vefā Cāmi'i 549, 568, 663, 694, 770, 859, 934, 1030, 1141, 1195, 1198, 1226, 1227, 1283; (Vefā Cāmi'i) 1078
Şeyḫ Vefā Türbesi 1228
Şeyḫ Vefā Zāviyesi 1248; (Vefā Zāv.) 1866
Şeyḫ Yaḥyā (Aġzıḳara Efendi Babası) 1158
Şeyḫī (Sinān Efendi-zāde Ḥüseyn Oğlu Meḥemmed Çelebi) 840
Şeyḫī Çelebi 433
Şeyḫī Çelebi (A'rec, Aġsaḳ Şeyḫī) 338-339, 537
Şeyḫī Çelebi (Āmid Kadısı) 1103, 1347
Şeyḫī Çelebi (Bāḳī-zāde, Meḥemmed) 1444, 1595, 1625, 1703, 1765, 1772, 1779, 1800-1801
Şeyḫī Çelebi (Bayramiyye Şeyḫi) 431
Şeyḫī Çelebi (Beňli Ḥüsām Oġlı) 1409
Şeyḫī Çelebi (Birgili Dāmādı) 1795
Şeyḫī Çelebi (Burūsavī) 270, 307, 407, 507, 537

Şeyḫī Çelebi (İmām Dāmādı, Leysī-zāde Şeyḫ Meḥemmed) 1075, 1115, 1116, 1169, 1217, 1300, 1339, 1359, 1462, 1567, 1607, 1721, 1731
Şeyḫī Çelebi (Kākülperīşān) 932, 940, 1107, 1125, 1171, 1172, 1207, 1215, 1216, 1341, 1359, 1381,
Şeyḫī Çelebi (Kātib) 1663, 1889
Şeyḫī Çelebi (Ḳāżī-zāde) 1621, 1796, 1836
Şeyḫī Çelebi (Kemāl Efendi Maḫdūmı), 1765; ayrıca bk. Kemāl Efendi Maḫdūmı (Şeyḫ Meḥemmed)
Şeyḫī Çelebi (Maḫdūmī) 1621
Şeyḫī Çelebi (Mektūbcı) 1805
Şeyḫī Çelebi (Ṭayyib-zāde) 1102, 1103-1104
Şeyḫī Çelebi (Ṭoḳuz-zāde, Şeyḫ Meḥemmed) 1234, 1410, 1411, 1444, 1454, 1458, 1504, 1592, 1690, 1710, 1714-1715, 1716, 1800, 1830, 1887
Şeyḫī Çelebi Medresesi (Edrine'de) 791, 952, 1113, 1356, 1498, 1626, 1689; krş. 285 Çelebi Medresesi (Edrine'de)
Şeyḫī Dede (Ḳaramanī Maḥmūd Efendi Babası) 666
Şeyḫī Efendi 509, 607, 618, 807, 846, 892, 893, 1135
Şeyḫī Efendi (Abdu'l-ḳādir bin Ḥācī el-Mü'eyyedī), bk. Şeyḫī Efendi (Şeyhülislam)
Şeyḫī Efendi (Allāme, Naḳīb, Meḥemmed bin Burhāne'd-dīn) 623, 1585, 1719, 1768, 1779, 1823, 1824, 1831, 1843, 1844, 1887-1888
Şeyḫī Efendi (Ebu's-su'ūd Dāmādı), bk. Şeyḫī Efendi (Şeyhülislam)
Şeyḫī Efendi (Edhem-zāde, Sire'li, ö.1024) 1215, 1339, 1349, 1367, 1373, 1437, 1393, 1480-1481, 1485, 1890
Şeyḫī Efendi (Fenārī-zāde) 1621, 1653, 1719, 1736, 1741, 1763, 1802, 1836, 1844, 1887
Şeyḫī Efendi (Filibe Ḳāżīsi, Çelebi Efendi, Çelebi Ḳāżī, Şeyḫü'l-İslām Zekeriyyā-zāde Luṭfu'llāh Çelebi) 964, 1393, 1415, 1485, 1574, 1670, 1718, 1765, 1796, 1807, 1831-1833, 1852
Şeyḫī Efendi (İmām Dāmādı), bk. Şeyḫī Çelebi (İmām Dāmādı, Leysī-zāde Şeyḫ Meḥemmed)
Şeyḫī Efendi (İstanbul Kadısı) 541
Şeyḫī Efendi (Kākülperīşān), bk. Şeyḫī Çelebi (Kākülperīşān)
Şeyḫī Efendi (Ḳāżī-zāde Efendi Birāderi) 791, 1485
Şeyḫī Efendi (Ḳāżī-zāde Ḥafīdi) 1833
Şeyḫī Efendi (Medīne Kadısı) 1580
Şeyḫī Efendi (Mıṣr Kadısı) 515
Şeyḫī Efendi (Müfti), bk. Şeyḫī Efendi (Şeyhülislam)
Şeyḫī Efendi (Müftī-zāde, Kefe Müftīsi Gelibolılı Ḳara Süleymān Oğlu, Ḳara 'Abdu'r-raḥmān ve Muṣlī Celebi Birāderi, Diyārbekr Ḳāżīsi) 767, 1207, 1296, 1297, 1347, 1394, 1487, 1510, 1787
Şeyḫī Efendi (Naḫcivān Kadısı) 1352,
Şeyḫī Efendi (Sahn Müderrisi) 1346
Şeyḫī Efendi (Şeyhülislam [Abdu'l-ḳādir bin Ḥācī el-Mü'eyyedī]) 323, 522,

523, 541, 618, 846, 852, 870, 892, 893, 934, 938, 941-943; 942, 1050, 1066, 1112, 1118, 1135, 1217, 1230, 1453, 1524, 1581, 1599, 1690, 1719, 1807, (Rumeli Kazaskeri) 600, 731, 732, 741, 742, 769, 912
Şeyḫī Efendi (Yeñişehr Kadısı) 1391, 1410
Şeyḫī Efendi Maḫdūmı 1092, 1215, 1720; Krş. Abdu'r-raḥīm Çelebi (Şeyhülislam Şeyḫī Efendi el-Mü'eyyedī Oğlu)
Şeyḫ-i Ekber, bk. Muḥyi'd-dīn-i Arabī
Şeyḫ-i Re'īs, bk. İbn Sīnā
Şeyḫlü 687, 1075, 1124
Şeyḫu'l-ḥarem Medresesi 1420, 1588
Şeyḫu'l-ḥarem-zāde (Abdu'l-kerīm Efendi), bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Şeyḫu'l-ḥarem-zāde)
Şeyḫu'l-ḥarem-zāde Kerīmī, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Şeyḫu'l-ḥarem-zāde)
Şeyḫum (Ḳāżī-i Tebrīz Şeyḫum-ı Acem) 1294
Şeyḫūniyye Medresesi (Ḳāhire'de) 1110, 1826, 1837
Şeyḫü'l-ḳurrā (Dārü'l-ḳurrā Şeyḫi Meḥemmed Çelebi) 666
Şeyḫ-zāde (Aḳşehr'de Kadı) 1805
Şeyḫ-zāde (Balıkesri'de Yıldırım Ḫān Müderrisi) 1350
Şeyḫ-zāde (Beşikṭaş'da Sinān Paşa Müderrisi) 1511
Şeyḫ-zāde (Burūsa Kadısı) 1610
Şeyḫ-zāde (Fetḥiyye-i Meḥemmed Paşa Müderrisi) 1589
Şeyḫ-zāde (Kürkcibaşı Müderrisi) 1458
Şeyḫ-zāde (Sulṭāniyye Müderrisi) 744
Şeyḫ-zāde (Süleymāniyye Müderrisi) 1693
Şeyḫ-zāde (Şeyḫ Abdu'r-raḥmān bin Cemāle'd-dīn-i Merzifonī) 420
Şeyḫ-zāde Efendi 1451, 1580, 1749, 1811, 1843, 1853
Şeyḫ-zāde Efendi (Aḥmed), bk. Aḥmed Efendi (Şeyḫ-zāde)
Şeyḫ-zāde Efendi (Cezerī Ḳāsım Paşa Müderrisi) 963
Şeyḫ-zāde Efendi (Şām Kadısı) 1787
Şī'a 276
Şibr Efendi (Nesīmī-zāde İbrāhīm), bk. Nesīmī-zāde (İbrāhīm, Şibr Efendi)
Şifā 1864
Şifā-yı Ḳāżī Iyāż 546
Şihāb Efendi 1750
Şihāb Efendi (Üsküb Kadısı) 1656
Şihābü'd-dīn Aḥmed-i Ḥanbelī 1087
Şihābü'd-dīn bin Aydoġmış 388
Şihābü'd-dīn Muḥammed-i Tebrīzī 377, 382
Şihābü'd-dīn Paşa Medresesi (Filibe'de) 292, 300, 363, 501, 557, 750, 860
Şihābü'd-dīn-i Sühreverdī 377, 380
Şile 320, 1198
Şir'atü'l-İslām 768, 1013
Şirāz 608, 1014, 1246, 1675
Şīr-i Yezdān Alī 1032
Şīrīn-kelām (Bir Dilber) 1101
Şirvān 472, 474, 506, 615, 1033, 1037, 1038, 1045, 1049, 1206, 1285, 1286, 1653, 1715
Şu'ayb Efendi (Mevlā) 360
Şumnı 1723, 1852
Şūr Bālī 1197
Şücā' (Dīvāne) 380

Şücā' Efendi 1077, 1107, 1171, 1201, 1203, 1225, 1372, 1374, 1393, 1465, 1467, 1471
Şücā' Efendi (Edrine Bāyezīdiyye Müderrisi) 527
Şücā' Efendi (Ḳarasili) 1373, 1480, 1483
Şücā' Efendi (Ḳasṭamonılı) 1390
Şücā' Efendi (Kirli) 1588
Şücā' Efendi (Sulṭān III. Murād Şeyḫi) 378, 1064
Şücā' Efendi (Süpürge) 291, 837
Şücā' Efendi (Ṭırabozın'da Müderris) 1373
Şücā'u'd-dīn bin Süleymān el-Maḥmūdī (Şücā'-ı Maḥmūdī) 310
Şücā'u'd-dīn Efendi (Ḫunkār Şeyḫi Şücā' Efendi) 1014
Şücā'u'd-dīn Efendi (Ḳarasili Şücā'), bk. Şücā' Efendi (Ḳarasili)
Şücā'u'd-dīn İlyās el-Ḳaramanī (Ṭabīb İlyās Efendi) 736-737
Şücā'u'd-dīn Süleymān (Şücā'-ı Ḳal'acikī) 344
Şücā'u'd-dīn-i Rūmī 272, 397, 539
Şühūd (Kasabası) 1077
Şühūdī (Şeyh Meḥemmed) 1529
Şükrü'llāh Efendi 1666
Şürūḥ-ı Buḫārī ve Müslim 1221
Şürūḥu'l-mütūn el-Muḫtaṣıra 299
Şütür ü Ḥücre 794

T

Ta'līḳāt 'alā Ḥavāşi'l-Muṭavvel 267
Ta'līḳāt 'alā Ḥavāşi't-Telvīḥ 267
Ta'līḳāt 'alā Ṣadru'ş-şerī'a 267
Ta'līḳāt 'ale'l-Hidāye 610
Tā'iyye-i İbn Fārıż 391
Ṭabaḳāt-ı Ḥanefiyye 815, 1089, 1111
Ṭabaḳāt-ı Selāṭīn 822
Ṭabaḳāt-ı Ulemā-yı Ḥanefiyye 1110
Ṭabaḳātu'l-evliyā 391
Ṭabaḳātu'l-memālik 907
Ṭabaḳātu'n-nüḥāt 505
Tabġaç Ḫān 1012
Ṭabīb Beg-zāde Efendi 1602
Tāc Aḥmed-i Berda'ī 358
Tāc Beg-zāde (Nişāncı, Tācī-zāde) 734, 958, 959, 961-962; (Tācī-zāde) 734, 961
Tāc Efendi 1645, 1669, 1690, 1693
Tāc Efendi (Üçşerefeli Müderrisi) 1598
Tāce'd-dīn (Anḳara Kadısı) 1804
Tāce'd-dīn (Baba Tāc Efendi) 1383
Tāce'd-dīn (Berġos Müderrisi) 1305
Tāce'd-dīn (Dārü'l-ḥadīs-i Edrine Müderrisi) 1455
Tāce'd-dīn (Göden, Saruhanlı) 768
Tāce'd-dīn (Ḫarbende) 1423
Tāce'd-dīn (Ḳara) 839, 957, 1299, 1689
Tāce'd-dīn (Ḳoca) 1710
Tāce'd-dīn (Köse) 1196
Tāce'd-dīn (Maġnisa Kadısı) 1700
Tāce'd-dīn (Mıṣr Ḳużātından) 1386
Tāce'd-dīn (Mollā Gūrānī Müderrisi) 1776
Tāce'd-dīn (Ṣaḥḥāf) 1356, 1626
Tāce'd-dīn (Teẕkireci) 1887
Tāce'd-dīn (Zervā) 289, 481
Tāce'd-dīn Efendi 356, 1079, 1080, 1302, 1371, 1387, 1393, 1408, 1469, 1504, 1589
Tāce'd-dīn Efendi (Amāsiyyeli) 1801
Tāce'd-dīn Efendi (Ankara Kadısı) 1505
Tāce'd-dīn Efendi (Eşek Arusı) 1355
Tāce'd-dīn Efendi (Göden Tāce'd-dīn,

Saruhanlı) 768
Tāce'd-dīn Efendi (Ḥalebiyye Müderrisi) 1712
Tāce'd-dīn Efendi (Ḥamīdī) 1482
Tāce'd-dīn Efendi (Ḫarbende) 1423
Tāce'd-dīn Efendi (İznīḳ Süleymān Paşa Müderrisi) 407
Tāce'd-dīn Efendi (Ḳara) 755, 804, 839, 941
Tāce'd-dīn Efendi (Ḳoca) 1483
Tāce'd-dīn Efendi (Küçük) 301, 349, 478, 487, 516, 769, 1171, 1197, 1305, 1319, 1372
Tāce'd-dīn Efendi (Kütāhiyye Kadısı) 918
Tāce'd-dīn Efendi (Maġnisalı, Ḳumṣı) 616
Tāce'd-dīn Efendi (Manav) 315, 345, 620, 761, 865, 1075, 1104, 1112, 1199, 1127, 1415, 1485, 1771
Tāce'd-dīn Efendi (Manisa Kadısı) 532, 773, 1715
Tāce'd-dīn Efendi (Mar'aş Kadısı) 1172
Tāce'd-dīn Efendi (Mevlā) 1196
Tāce'd-dīn Efendi (Murādiyye Müderrisi) 1457
Tāce'd-dīn Efendi (Rodos Kadısı) 1099, 1668
Tāce'd-dīn Efendi (Rodos Müftīsi) 748
Tāce'd-dīn Efendi (Şaḥḥāf) 1356
Tāce'd-dīn Efendi (Seyyidī Ġāzī Müderrisi) 1076
Tāce'd-dīn Efendi (Şām Kadısı) 1452
Tāce'd-dīn Efendi (Teẕkireci) 1384
Tāce'd-dīn Efendi (Zeynī Çelebi Müderrisi) 1614
Tāce'd-dīn Efendi (Zeyniyye Şeyḫi) 416
Tāce'd-dīn el-Ḳaramanī (Şeyḫ) 381
Tāce'd-dīn el-Manavī, bk. Tāce'd-dīn Efendi (Manav)
Tāce'd-dīn İbrāhīm bin Abdu'llāh el-Ḥamīdī (Küçük Tāce'd-dīn), bk. Tāce'd-dīn Efendi (Küçük)
Tāce'd-dīn İbrāhīm bin Ḥamza (Şeyḫ) 405
Tāce'd-dīn İbrāhīm Dede Efendi (Ḳara Dede), bk. Dede Efendi (Ḳara)
Tāce'd-dīn İbrāhīm el-Manavī (Zervā Tāce'd-dīn, Ḥāfıẓ-ı Muḥīṭ) 481
Tāce'd-dīn Muḥammed bin Aḥmed er-Rufā'ī 386
Tāce'd-dīn-i Manavī, bk. Tāce'd-dīn Efendi (Manav)
Tāce'd-dīn-zāde (Re'īsü'l-küttāb) 958
Tācī-zāde, bk. Tāc-Beg-zāde
Tācü't-terācim 257
Ṭaġardı 1477, 1757
Ṭaġıstān 1037
Taġyīr-i Miftāḥ 1371
Taḥayyür Taḫtası 786
Taḥḳīḳ-ı Mes'ele-i Īcāb u İḫtiyār 1143
Ṭahmas 439, 442, 448, 660, 693, 882
Ṭahmas Mīrzā 442
Taḫta Ḳāżī Medresesi 1359
Taḫta Ḳāżī Medresesi (Ḳāsımpaşa'da) 1336
Taḥte'l-ḳal'a 396, 468, 1051
Taḥt-ı Ḳal'a 575
Ṭāḳ-ı Kisrā 1604
Taḳıyyü'd-dīn (Müneccim) 1038
Ṭaḳıyyü'd-dīn bin Abdu'l-ḳādir (Ṭaḳıyyü'd-dīn-i Mıṣrī) 1089, 1110
Ṭaḳıyyü'd-dīn el-Mıṣrī (Ṭaḳıyyü'd-dīn-i Rāṣıd) 855, 857
Ṭālevī-zāde, bk. Dervīş Efendi (Ṭālevī-zāde)

Ṭālib Efendi (İvaż Efendi Çocuklarının Hocası) 1501
Ṭālib Sinānı 1574, 1576, 1586, 1588, 1615, 1700, 1791
Ṭameşvar 449, 468, 478, 661, 964, 1270, 1547, 1551
Tanca 1632
Ṭaraḳlı Yeňicesi 683
Ṭaraḳlıborlı Medresesi 589
Tārīḫ-i Ḥaleb 276
Tārīḫ-i Ḥukemā 267
Tārīḫ-i Kebīr 267
Tārīḫ-i Kebīr-i Fārisī 610
Tārīḫ-i Mekke 821
Tārīḫ-i Ṣaḥābe 267
Tārīḫ-i Yemen 924
Ṭarīḳat-ı Muḥammediyye 633, 1367
Ṭarsūs 1479
Ṭarsūsī 1211, 1230, 1384, 1848
Ṭarsūsī (Arżırūm Kadısı) 1108
Ṭarsūsī Dāmādı (Abdu'l-laṭīf), bk. Abdu'l-laṭīf Efendi (Ṭarsūsī Dāmādı, Raṭbuyābis)
Ṭarsūsī Efendi 1337, 1655
Ṭaş Çelebi 1423, 1458, 1670, 1764, 1800, 1804, 1808, 1827, 1833, 1853
Ṭaş Efendi 1801
Taşkend 711
Ṭaşköprī 278
Ṭaşköprī Medresesi 310; Krş. Muẓaffe-rü'd-dīn Medresesi (Ṭaşköprī'de)
Ṭaşköprī-zāde Aḥmed İsāme'd-dīn'in Çocukları 270
Ṭaşköprī-zāde Ahmed İsameddin Efendi, bk. Ṭaşköprī-zāde Efendi (Aḥmed İsāme'd-dīn)
Ṭaşköprī-zāde Efendi (Aḥmed İsā-me'd-dīn) 257, 264-270, 282, 286, 595, 740, 863, 1105, 1358, 1606
Ṭaşköprī-zāde Efendi (İstanbul Kadısı) 293, 470, 480, 484, 525, 868, 895, 1171
Ṭaşköprī-zāde Efendi (Ḳalender-ḫāne Müderrisi) 551, 592, 758
Ṭaşköprī-zāde Efendi (Kazasker) 791
Ṭaşköprī-zāde Efendi (Ṣaḥn Müderrisi) 766, 784
Ṭaşköprī-zāde Hemşīre-zādesi A'rec Seyyidī, bk. Seyyidī Çelebi (A'rec)
Ṭaşköprī-zāde Kemāl Efendi, bk. Kemā-le'd-dīn Meḥemmed Efendi (Kazas-ker Kemāl Efendi)
Ṭaşköprī-zāde Muṣṭafā, bk. Muṣṭafā Efendi (Ṭaşköprī-zāde)
Ṭaşlıḳ Medresesi (=Alī Beg Medresesi) 579, 1130, 1626, 1727, 1799
Ṭaşlıḳ Medresesi (Edrine'de) 293, 309, 366, 478, 492, 755, 758, 775, 836, 864, 903, 1076, 1105, 1212, 1712
Ṭaş-zāde 1124, 1216, 1485, 1618
Tata (Kalesi) 1271
Tatar 458, 645, 1220, 1449
Tatar Ḫānoġlı 444
Tatar İbrāhīm Efendioġlı 1626
Tatarbāzārcıġı 1012, 1832
Tatarbāzārı 703, 1240
Taṭbīḳ 320
Ṭavīl (Bir Celālī) 1278
Ṭavīl Aḥmed (Bir Asi) 1548
Ṭaybe 461, 539, 674, 882, 930, 1630
Ṭayyib Efendi (Ṭayyib-zāde Ab-du'r-raḥīm, Şeyḫī Çelebi ve Ehlī Çelebi Babası) 1102
Ṭayyib-zāde (Abdu'r-raḥīm) 1102-1103, 1145, 1203, 1225, 1318

Ṭayyib-zāde (Ehlī), bk. Ehlī Çelebi (Ṭayyib-zāde, Meḥemmed)
Ṭayyib-zāde (Şeyḫī Çelebi), bk. Şeyḫī Çelebi (Ṭayyib-zāde)
Tebrīz 389, 692, 881, 962, 1047, 1048, 1049, 1206, 1273, 1274, 1295, 1296, 1352, 1394, 1549, 1556, 1557
Tecrīd 544, 779, 1225, 1461
Tefsīr-i Beġavī 889
Tefsīr-i Beyżāvī 305, 341, 406, 494, 781, 867, 876, 936, 997, 1196, 1733
Tefsīr-i Ebu's-su'ūd 516
Tefsīr-i En'ām-ı Şerīf 531
Tefsīr-i Ḳāżī 266, 291, 340, 358, 406, 420, 511, 576, 645, 752, 777, 778, 1241, 1787
Tefsīr-i Keşşāf 645, 646, 796
Tefsīr-i Semerḳandī 337
Tefsīr-i Sūretü'l-Mülk 1142
Tehāfüt-i Ḫˇāce-zāde 313
Teke 344, 345, 512, 513, 1316
Tekye Medresesi (=Medrese-i Ḫātūniye, Maġnisa'da) 945, 1313, 1371, 1372, 1375, 1378, 1740
Telḫīṣ-i Miftāḥ 785
Telvīḥ 517, 526, 775, 779, 800, 867, 936, 1142, 1196, 1661, 1691, 1787
Telvīh Ḥāşiyesi 335
Temīm-i Dārī 1110
Temīmī-zāde (Taḳıyyü'd-dīn bin Abdu'l-ḳādir) 1110
Tennūrī İbrāhīm, bk. İbrāhīm Tennūrī (Ḳayşerī)
Tennūriyān 763, 1536
Tenvī'u'l-vuṣūl fī 'İlmi'l-uṣūl 834
Tercemān Cāmi'i (İstanbul'da) 695
Tercemān Şeyḫi (Ömer Efendi), bk. Ömer Efendi (Tercemān Yūnus Zāviyesi Şeyḫi)
Tercemān Tekyesi/Zāviyesi 1855
Tercemān Yūnus Cāmi'i 400
Tercemān Yūnus Zāviyesi 684, 1239
Terceme-i 'Aḳā'id 1142
Terceme-i Aḫlāḳ-ı Muḥsinī 653
Terceme-i Feżā'ilü'l-cihād 1179
Terceme-i Füṣūṣu'l-ḥikem 1142, 1146
Terceme-i Ḳāmūs 1384
Terceme-i Ḳıṣṣa-i Ḫıżr u Mūsā 1143
Terceme-i Menāzilü's-sā'irīn 707
Terceme-i Mūcīz 299
Terceme-i Münşe'āt-ı Ḫˇāce-i Cihān 1143
Terceme-i Şaḳā'iḳ 260, 368
Terceme-i Tefsīr-i Ḥüseyn-i Vā'iẓ 653
Terceme-i Ẕaḫīre-i Ḫˇārezmşāhī 653
Terekeme 1296, 1739
Terġībü'l-edīb 742
Teşnīfü'l-mesma' fī Şerḥi'l-mecma' 1425
Tevārīḫ-i Āl-i Osmān 291, 490, 578, 653, 794, 1168
Tevekkül Çeşmesi 1284, 1394
Tevfīḳ (Mollā, Muallim-i Sultânî) 1102, 1473, 1744
Tevfīḳ bin Meḥemmed (Mollā Tevfīḳ) 1214
Tevfīḳī-zāde Efendi 1358, 1623, 1703, 1713, 1718, 1728, 1779, 1796, 1820, 1829, 1836, 1843, 1889
Tevfīḳī-zāde Emīn Efendi , bk. Meḥemmed Emīn Efendi (Tevfīḳī-zāde)
Teẕkire 420
Teẕkire (Ḥanbelī-zāde'nin Hendese Alanındaki Eseri) 341
Teẕkire (Tezkiretü'ş-şuarā) 1417

Teẕkire fî 'İlmi'l-hey'et 610
Teẕkire-i Devletşāh 388
Teẕkiretü'ş-şu'arā 272, 290, 299, 301, 324, 365, 371, 429, 473, 483, 490, 523, 544, 546, 553, 566, 594, 595, 598, 622, 664, 701, 792, 840, 852, 873, 885, 889, 907, 913, 917, 920, 938, 944, 954, 960, 1007, 1016, 1018, 1057, 1091, 1092, 1099, 1116, 1127, 1169, 1213, 1245, 1301, 1352, 1371, 1462, 1506, 1522, 1619, 1723, 1822
Ṭırabozın 342, 438, 562, 915, 943, 952, 1078, 1112, 1230, 1236, 1279, 1352, 1373, 1483, 1551, 1833
Ṭırabozın Sulṭāniyyesi (Medrese) 307, 330, 480, 577, 620; (Ṭırabozın'da Medrese-i Sulṭāniyye) 270; Krş. 1373 (Medrese-i Ṭırabozın)
Ṭırabzon, bk. Ṭırabozın
Tırḥala 289, 290, 369, 474, 734, 830, 1072, 1073, 1092, 1105, 1213, 1246, 1247, 1252, 1291, 1516, 1517, 1523, 1530, 1534, 1663, 1757, 1769, 1830, 1861, 1862, 1889
Ṭırnova 1491, 1732, 1840
Tibrü'l-mesbūk fî Neṣā'iḥi'l-mülūk 595, 1442
Tiflīs 1037, 1038
Tiktik Ḫ'āce (Selānikī Muṣlihi'd-dīn) 831
Tikveş 871
Till Sevrā 976
Timur 391, 591, 710, 1686
Timurḥişār 311, 1661
Timurtaş (Gülşenī Ḫalīfesi, Şeyḫ) 379
Tire, bk. Sire
Tiremola (Sinān Efendi) 1350, 1372
Tirmiẕī (Seyyid) 381
Ṭobruca 450
Ṭoġanī Dede (Şeyḫ Ḥüseyn) 1865
Toḳat 408, 1275, 1391, 1468, 1471, 1877, 1878
Toḳat Ḫātūniyyesi (Medrese) 590
Toḳat Sulṭāniyyesi (Medrese) 512, 567
Ṭoḳuz Meḥemmed Efendi 1107, 1108, 1207, 1215, 1457, 1479, 1714, 1830
Ṭoḳuz-zāde Abdu'l-vehhāb Çelebi, bk. Abdu'l-vehhāb Çelebi (Ṭoḳuz-zāde)
Ṭoḳuz-zāde Şeyḫī Çelebi, bk. Şeyḫī Çelebi (Ṭoḳuz-zāde)
Tomanis 1044
Ṭop-ḫāne 326, 519, 652, 856, 913, 961, 1038, 1169
Ṭopḳapusı 770, 1689
Ṭosya 338, 488, 1090, 1091
Ṭoyrān 1250, 1659
Tozḳoparan 477
Ṭrablus 822, 878, 883, 924, 929, 1047, 1284, 1456
Ṭrablus-ı Ġarb 1050
Ṭrablus-ı Şām 556, 652, 654, 783, 824, 862, 883, 891, 908, 915, 928, 1127, 1134, 1171, 1200, 1207, 1215, 1336, 1353, 1354, 1387, 1406, 1413, 1420, 1477, 1507, 1575, 1581, 1588, 1590, 1601, 1615, 1652, 1668, 1703, 1714, 1723, 1729, 1747, 1825, 1847
Trabzon, bk. Ṭırabozın
Tuḥfetü'l-fuḳahā 838
Ṭuna 474, 593, 1018, 1027, 1244, 1506, 1552, 1638, 1686
Ṭuna Cisri 1609
Ṭuna Yalıları 1539
Ṭuna Yalısı 916, 1025, 1270, 1278

Tūnus 386, 711, 722, 1052, 1284, 1456, 1629, 1632, 1633, 1641, 1728
Turābī-i Vâ'iẓ 1032
Turābī-zāde 767
Turābī-zāde (Muṣṭafā bin Alī) 829
Tūrān 1038
Ṭurḫān Beg Cāmi'i 393
Ṭurḫān Dede (Şeyḫ) 1628
Ṭurmış Dede (Aḳkirmānī) 1543
Ṭurmış Dede Tekyesi (=Alī Baba Zāviyesi, Boğaz Ḥişārı'nda) 680
Ṭursun bin el-Ḥāc Murād (Ṭursun Efendi) 278
Ṭursun Efendi 780, 868, 893, 1388
Ṭursun Efendi (Edrine'de Beglerbegi Müderrisi) 551
Ṭursun Efendi (Ḳāżī Ḥüsām Müderrisi) 567
Ṭursun Efendi (Ṣaḥn Müderrisi) 1346
Ṭursun-zāde 1420, 1720, 1722
Ṭursun-zāde Efendi (Abdu'l-bāḳī) 1346
Ṭūsī (Ṭosyalı Muṣṭafā) 1091
Ṭūṭī Laṭīf Medresesi 939, 1107, 1218, 1315, 1352, 1387, 1461, 1472, 1565, 1621, 1689, 1747
Tüfengci-zāde (Cebeciler Kātibi) 1870
Türbe Şeyḫi (Şeyḫ Alī) 1243
Türbe-i Ebī Eyyūb , bk. Ebī Eyyūb Türbesi
Türbe-i Ḥażret-i Eyyūb, bk. Ebī Eyyūb Türbesi
Türk 259, 438, 645, 1167, 1449
Türkī 288, 311, 337, 347, 358, 363, 388, 464, 485, 516, 537, 595, 601, 605, 626, 630, 653, 673, 791, 797, 828, 876, 889, 913, 953, 1013, 1057, 1072, 1082, 1119, 1120, 1124, 1142, 1179, 1213, 1214, 1221, 1301, 1389, 1402, 1506, 1508, 1587, 1609, 1758, 1769, 1794, 1861
Türkiyyāt 298
Türkiyye 299

U

Ubeyd Ḫān 399
Ubeydī (Edrineli Şāir) 1723
Ubeydu'llāh Efendi 359
Ubeydu'llāh Efendi (Bahā'e'd-dīn-zāde Ubeyd Çelebi) 1741
Ubeydu'llāh-ı Naḳş-bendī 692
Ubeydu'llāh-ı Semerḳandī 376
Ubūdī 1076, 1127, 1293, 1343, 1720, 1811
Ubūdī Efendi (Alā'iyyeli) 1189
Uddetü'l-ḥāsib ve 'Umdeti'l-maḥāsib 341
Ulama Paşa 445, 446
Uluġ Beg Medresesi (Semerḳand'da) 291
Ulvī Çelebi 846
Uncı-zāde (Nişāncı) 1270, 1271
Unḳapanı 1010, 1027, 1586, 1870
Unḳapanı Medresesi 852, 1305, 1607, 1619, 1725, 1740, 1797, 1802, 1830
Unḳūd, bk. Süleymān Efendi (Unḳūd)
Unṣurī 1174
Ustrumca 410, 1092, 1224
Uşşāḳ 690
Uşşāḳıyye Zāviyesi (Ḳāsımpaşa'da) 1751
Uşşāḳī-zāde 1385, 1410, 1451, 1469, 1610, 1693, 1716, 1735, 1740, 1768, 1826, 1887, 1890
Uşşāḳī-zāde (Abdu'l-'azīz Çelebi) 1770,

1852
Uşşāḳī-zāde Efendi 1467, 1659, 1691, 1768, 1770, 1782, 1787, 1884
Uşşāḳī-zāde Efendi (Muṣṭafā) 1750-1752
Uyūnu'l-meẕāhib 1199
Uyvar 1271, 1285
Uzuncaova 1812
Uzunçārsū 1051

Ü

Üçbaşlar 1528
Üçköprī 1527
Üçşerefeli Cāmi'i (Edrine'de) 965
Üçşerefeli Medresesi 264, 280, 286, 293, 327, 344, 356, 410, 526, 550, 572, 620, 739, 750, 771, 772, 776, 788, 798, 808, 840, 848, 903, 906, 908, 914, 919, 934, 1104, 1107, 1171, 1173, 1198, 1216, 1219, 1224, 1318, 1383, 1445, 1465, 1472, 1477, 1478, 1504, 1580, 1591, 1597, 1598, 1627, 1652, 1665, 1667, 1712, 1718, 1725, 1727, 1766, 1799, 1801, 1820, 1825, 1827, 1831, 1861, 1887
Üçşerefeli Medresesi (Edrine'de) 1203, 1376, 1408, 1444, 1704
Üftāde Efendi 383, 1003, 1859
Ümeyye 1149
Ümīdī 325
Ümmī Sinān (Sināne'd-dīn Yūsuf), bk. Sinān Efendi (Ümmī)
Ümmī Sinān-zāde 1692
Ümmüveled Medresesi 1201, 1296, 1445, 1785, 1827
Ümmüveled-zāde 590, 762, 823, 896, 915, 934
Ümmüveled-zāde Efendi 347, 624, 748, 1000
Ümmüveled-zāde Efendi (Alī bin Abdu'l-'azīz bin el-Mevlā Ḥüsām) 624-630
Ümmüveled-zāde Medresesi 520
Üryān Efendi (Ṣaçlı-zāde Abdu'l-evvel Çelebi) 801
Üryān Meḥemmed Dede, bk. Meḥemmed Dede (Üryān)
Üsküb 117, 118, 173, 179, 193, 271, 282, 515, 517, 592, 594, 830, 864, 964, 1208, 1291, 1414, 1424, 1514, 1520, 1656, 1673, 1688, 1756, 1757, 1798, 1832, 1854, 1855, 1885
Üsküb Müftīsi (Pīr Meḥemmed) 1424
Üsküdār 287, 316, 320, 321, 378, 383, 441, 446, 448, 450, 473, 539, 543, 733, 909, 950, 1009, 1029, 1039, 1045, 1050, 1066, 1098, 1112, 1124, 1129, 1198, 1205, 1211, 1232, 1254, 1280, 1284, 1286, 1304, 1347, 1381, 1404, 1546, 1548, 1551, 1623, 1665, 1686, 1690, 1700, 1750, 1786, 1853, 1859, 1889
Üsküdār İskelesi 1859
Üsküdār Sulṭāniyyesi (Medrese) 789, 805, 822, 915; krş. Mihrümāh Sulṭān Med. (Üsküdār'da)
Üsküdār Vālidesi (Medrese) 1451, 1465, 1513, 1659, 1772, 1779, 1834; ayrıca bk. Vālide Sulṭān Medresesi (Üsküdār'da)
Üstolni Belġırad 448
Üveys bin Meḥemmed (Veysī Efendi), bk. Veysī Efendi
Üveys el-Ḳaranī 395

Üveys Paşa (Baġdād Beglerbegisi) 776
Üveys Paşa (Budin Beglerbegisi) 1039
Üveys Paşa (Defterdār) 1064
Üveys Paşa (Mıṣr Beglerbegisi) 1437
Üveys Paşa (Mıṣr Valisi, Ḳoca Nāẓır-zāde, Ramażān Paşa ve Rā'ī Ḥasan Birāderi) 848, 1350
Üveys Paşa-zāde (Yūsuf Paşa), 1548
Üveysī 373, 399
Üveys-i Ḫalvetī (Şeyḫ) 378, 404, 453, 707

V

Vā'iẓ Arab, bk. Vā'iẓ Mollā Arab
Vā'iẓ Emīr (İştibī, Ḳurd Efendi Ḫalīfesi), bk. Abdu'l-kerīm Efendi (İştibī, Vā'iẓ Emīr)
Vā'iẓ Mollā Arab (Anṭaḳıyyalı, Ġarīḳ Arab-zāde ve Arab-zāde Abdu'r-ra'ūf Kardeşlerin Babası) 302, 1005, 1197
Vā'iẓiyye Medresesi (Burūsa'da) 1803
Vācidiyye Medresesi [Kütāhiyye'de?] 1217; krş. Vāḥidiyye Medresesi
Vāfiye 834
Vaḥdetī-i Baġdādī 1141
Vāḥid Paşa Medresesi (Kütāhiyye'de) 355, 617
Vaḥīdī Çelebi 1514
Vāḥidiyye Medresesi (Kütāhiyye'de) 1130; krş. Vācidiyye Medresesi
Vaḥyī (İznīḳī, Vaḥyī-zāde Muṣṭafā Babası) 288
Vaḥyī (İznīḳī, Vaḥyī-zāde Şeyḫ Ebū Abdu'llāh Ceddi) 1522
Vaḥyī-zāde 363, 1056, 1073, 1351, 1381, 1399, 1493, 1576, 1654, 1697, 1783, 1786, 1789
Vaḥyī-zāde (Abdu'llāh bin Muṣṭafā, Ḥilmī, ö.1015) 1351-1352
Vaḥyī-zāde (Muṣṭafā, İzniḳī Vaḥyī-zāde, ö.968) 288-289, 338
Vaḥyī-zāde (Şeyḫ Ebū Abdu'llāh Meḥemmed bin Aḥmed, ö.1018) 1522-1523
Vaḥyī-zāde Efendi 1009, 1339, 1397, 1522, 1822
Vāḳı'a-nāme 1758
Vāḳı'āt-ı Ḥüsāmī 1131
Vālī Çelebi (Şāir) 1136
Vālide Medresesi 1457, 1664, 1887
Vālide Sulṭān (III. Mehmed Annesi) 1354
Vālide Sulṭān (Ḳānūnī'nin Vālidesi) 467
Vālide Sulṭān Dārü'l-ḥadīsi (Üsküdār'da) 1522
Vālide Sulṭān Dārü'l-ḳurrāsı (Üsküdar'da) 1029
Vālide Sulṭān Medresesi (Üsküdār'da) 927, 1074, 1226, 1308, 1388, 1410, 1411, 1460, 1567, 1603, 1645, 1766, 1768, 1822, 1842; ayrıca bk. Üsküdār Vālidesi
Vālide-i Cedīde Medresesi 909, 1208, 1461, 1511, 1654, 1665, 1807
Vālide-i Sulṭān Meḥemmed Ḫān Medresesi 1455, 1563, 1848
Vālide-i Sulṭān Murād Ḫān 1009
Vālide-i Sulṭān Murād Ḫān Medresesi 1427, 1797
Vālihī Efendi (Edrineli) 1246
Vālihī Efendi (Edrineli, Şeyḫ) 1016
Vālihī Efendi (Ḳurd-zāde) 1016, 1017
Vālihī Efendi (Üsküb) 368, 1016, 1135, 1291
Vālihī-i Dīger (Ergeneköprili) 1018
Vān 297, 1557, 1561, 1877

Vānḳulı (Meḥemmed el-Vānī, Muḥaṣṣī-i Dürer ü Ġurer) 582, 748, 762, 769, 783, 871, 903, 925-926, 928, 941, 950, 1117, 1209
Varad 1244, 1270
Vardar Yeňicesi 293, 375, 410, 1029, 1504; ayrıca bk. Yeňice-i Vardar
Vardarī Şeyḫ-zāde 1746, 1773, 1852
Vāridāt 1250
Varna 1291, 1471, 1491, 1523, 1861, 1887
Vās Ḳal'ası 1637
Vāsi' Alīsi 264, 286, 314, 346, 407
Vecīhü'd-dīn Ömer el-Bekrī 377
Vefā 1259
Vefā Cāmi'i, bk. Şeyḫ Vefā Cāmi'i
Vefā Ḫāḳāniyyesi, bk. Ḫāḳāniyye-i Vefā
Vefā Meydānı 1051
Vefā Zāviyesi, bk. Şeyḫ Vefā Zāviyesi
Vefāyī-zādeler 292
Vefeyāt (Kerīm Çelebi Vefeyātı, Arabī Vefeyāt, Abdu'l-kerīm Çelebi Eseri) 1320, 1673, 1769
Vefeyāt-ı İbn Ḫāllikān 267
Vefeyātü'l-a'yān-ı İbn Ḫallikān 309
Veffāḳ-ı A'rec 1332
Vehbāniyye 505
Vehhāb (Uzun, Abdu'l-vehhāb Efendi) 1828
Velāye Risālesi 785
Veled Çelebi (Meḥemmed bin Ārif Oğlu 825
Velī Beg-zāde (Alī) 1170, 1237, 1375, 1593
Velī Çelebi (İskilībī İmād-zāde), bk. Velī Yegān Efendi (İskilībī)
Velī Efendi 1341, 1375, 1450, 1453, 1512, 1735
Velī Efendi (Aġrusī, Şeyḫ) 1536, 1537
Velī Efendi (Ḳaramanī) 1368, 1381-1382
Velī Efendi (Maġnisa Kadısı) 1317, 1383, 1669
Velī Efendi (Ṣaruḫānī, Şeyḫ) 1530
Velī Efendi (Sire Kadısı) 1498
Velī Ḳāżī (Şāir) 1136
Velī Şemse'd-dīn (Emīr Buḫārī Ḫalīfesi) 380
Velī Yegān Efendi (İskilībī, 'İmād-zāde Akrabası) 916-917, bk. İmād-zāde
Veliyyü'd-dīnoġlı Aḥmed Paşa Medresesi (Burūsa'da) 307, 330, 537, 599, 761, 770, 797; Ayrıca bk. Aḥmed Paşa Medresesi (Burūsa'da)
Velī-zāde 1773, 1798, 1888
Venedik 587, 720
Veyse'l-ḳaranî 1525
Veysī 1757, 1759
Veysī Efendi 1047, 1111, 1745
Veysī Efendi (Üveys bin Meḥemmed) 894, 1208, 1341, 1350, 1656, 1752-1763, 1798
Vezīr-i A'ẓam İbrāhīm Paşa Serāyı, bk. İbrāhīm Paşa Serāyı
Vezīr-i A'ẓam Meḥemmed Paşa Zāviyesi, bk. Meḥemmed Paşa Zāviyesi
Vıḥvıḥek Efendi, bk. Aḥmed Efendi (Seyfī-zāde Vıḥvıḥek)
Viḳāye 353, 363, 537
Vildān-zāde 1387, 1453, 1831
Vildān-zāde Efendi 1342, 1541, 1574
Vişne Efendi 1009, 1240, 1522, 1530
Vişne Efendi (Ezelī-zāde Ḫalīfesi) 380
Vişne-zāde Efendi (Şeyḫ Meḥemmed Vişne Oğlu) 1009
Vize 385, 579, 1315, 1396, 1415,

1692, 1738
Vize Medresesi 552
Vize Serāyı 1317
Vizeli Kerīm Çelebi, bk. Abdu'l-kerīm Efendi (Vizeli Kerīm Çelebi)
Vuṣūlī (Germiyānī Ḥamza) 1078
Vuṣūlī (Ḥubbī Mollāsı) 911
Vücūdī (Meḥemmed bin Abdu'l-azīz) 1441-1442
Vücūdī Efendi (Ḳaramanī) 1234

Y

Ya'ḳūb Beg 1124, 1215
Ya'ḳūb Beg (Cāmi'-i Atīḳ Müderrisi) 865
Ya'ḳūb Beg (Ḳonevī, Ḳara) 1129
Ya'ḳūb Beg (Mevlā) 940
Ya'ḳūb Beg (Yeňi İbrāhīm Paşa Müderrisi) 1308
Ya'ḳūb Beg Efendi 345, 849, 1216
Ya'ḳūb bin Bayram, bk. Ya'ḳūb Efendi (Çalıḳ)
Ya'ḳūb Çelebi 1081
Ya'ḳūb Efendi 940, 1524
Ya'ḳūb Efendi (Çalıḳ) 483, 485, 516, 887, 889
Ya'ḳūb Efendi (İlāhī-zāde) 658
Ya'ḳūb Efendi (İlāhī-zāde, Şeyḫ) 1007
Ya'ḳūb Efendi (Kazasker Zekeriyyā Efendi Biraderi) 933
Ya'ḳūb Efendi (Küberā-yı Ḫalvetiye'den) 1523
Ya'ḳūb Efendi (Merkez Efendi Ḫalīfesi) 379
Ya'ḳūb Efendi (Muṣṭafā Paşa Zāviyesi Şeyḫi) 1005
Ya'ḳūb Efendi (Sünbül Sinān Mürīdi) 409
Ya'ḳūb Efendi (Şeyḫ Ya'ḳūb el-Germiyānī) 687, 689, 690, 691
Ya'ḳūb Efendi (Şeyh) 1529
Ya'ḳūb Efendi (Ya'ḳūbca) 762, 803, 824, 844, 845, 919
Ya'ḳūb Efendi Zāviyesi (Yanya'da), bk. Meḥemmed Aġa Zāviyesi (Yanya'da)
Ya'ḳūb el-Germiyānī, bk. Ya'ḳūb Efendi (Şeyḫ Ya'ḳūb el-Germiyānī)
Ya'ḳūb el-Ḥelvāyī (Şeyḫ) 384
Ya'ḳūb Ketḫudā Medresesi 1206, 1586; krş. Mesīḥ Paşa Medresesi
Ya'ḳūb Ketḫudā Medresesi (Belġırad'da) 1206
Ya'ḳūb Paşa (Anaṭolı Beglerbegisi) 444
Ya'ḳūbca Efendi, bk. Ya'ḳūb Efendi (Ya'ḳūbca)
Ya'ḳūbca-zāde 1743
Ya'ḳūb-zāde 1774
Ya'ḳūb-zāde Efendi 1799
Yabānī Efendi (Beyānī) 1114
Yaḥyā (Acem) 295, 635, 763, 803, 829, 941, 1071
Yaḥyā (Bir Celālī) 1641
Yaḥyā (Ḳara, Cānīkī) 1833
Yaḥyā Beg (Şāh u Gedā Ṣāḥibi) 1019
Yaḥyā Beg (Şāir) 333, 793, 1279
Yaḥyā bin Dervīş (Ḳuş Yaḥyā Efendi) 1360
Yaḥyā bin Eksem 286
Yaḥyā bin Meḥemmed bin eş-Şeyḫ Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī, bk. Yaḥyā Efendi (Ḫışım)
Yaḥyā bin Nūre'd-dīn Ḥamza el-Emīn (Emīn Kösesi), bk. Emīn Kösesi
Yaḥyā bin Ömer (Beşikṭaşī Yaḥyā Efendi) 561
Yaḥyā bin Pīr Alī bin Naṣūḥ, bk. Nev'ī Efendi

Yaḥyā bin Sefer (Sefer Efendi-zāde) 1702, 1804-1805
Yaḥyā bin Yaḥyā (Mehdīlik İddia Eden Ḫārici) 1050
Yaḥyā Çelebi 283
Yaḥyā Çelebi (Aḫī-zāde Maḫdūmı) 1574, 1698
Yaḥyā Çelebi (Aḫī-zāde) 1169, 1411, 1465, 1580, 1654, 1691, 1773, 1784
Yaḥyā Çelebi (Defter Emīni) 1793
Yaḥyā Çelebi (İvaż-zāde) 1703
Yaḥyā Çelebi (Nişāncı) 1050
Yaḥyā Çelebi (Sefer Efendi Oġlı) 1505
Yaḥyā Efendi (Anḳaralı) 1384
Yaḥyā Efendi (Beşikṭaşī) 280, 478, 561, 792, 1230
Yaḥyā Efendi (Bostān-zāde), bk. Bostān-zāde (Yaḥyā)
Yaḥyā Efendi (Ḫışım, Yaḥyā bin Meḥemmed bin eş-Şeyḫ Abdu'r-raḥīm el-Mü'eyyedī) 1410, 1450, 1465, 1466, 1511, 1579, 1619, 1765, 1787, 1806-1808, 1812, 1833
Yaḥyā Efendi (Ḳara, Cānikī) 1833
Yaḥyā Efendi (Ḳarpuz) 392
Yaḥyā Efendi (Ḳuş) 861, 1177, 1220, 1221, 1226, 1288, 1289, 1309, 1347, 1405, 1445, 1474, 1618
Yaḥyā Efendi (Mekke Ḳāżīsi) 1260
Yaḥyā Efendi (Naḳīb [Kiçi Mīrzā/Keşmīrī-zāde/ Kiçmīrī-zāde/ Keçmirī-zāde]) 623, 917, 918, 1168-1169, 1312, 1343, 1347, 1478, 1657; (Keçmirī-zāde) 1098
Yaḥyā Efendi (Ṣaḥn Müderrisi) 884
Yaḥyā Efendi (Seyyid) 1308
Yaḥyā Efendi (Şāmī) 386
Yaḥyā Efendi (Şeyhülislam) 830, 851, 918, 1098, 1226, 1300, 1319, 1398, 1401, 1460, 1461, 1515, 1558, 1559, 1560, 1572, 1583, 1592, 1606, 1607, 1608, 1618, 1634, 1640, 1643, 1658, 1662, 1675, 1685, 1687, 1706, 1707, 1721, 1731, 1746, 1764, 1797, 1838, 1850, 1880
Yaḥyā Efendi (Yayla-zāde) 1742
Yaḥyā Efendi (Yeñişehrli, Şeyḫ Şāmī) 1862
Yaḥyā Efendi Medresesi (Beşikṭaş'da) 808
Yaḥyā Efendi Türbesi (Beşikṭaş'da) 1642
Yaḥyā el-Acemī (Acem Yaḥyā) 774
Yaḥyā el-Ḫalvetī, bk. Yaḥyā-yı Ḫalvetī
Yaḥyā Paşa (Tuġra-keş) 1793
Yaḥyā-yı Ḫalvetī 378, 389, 408
Yaḥyā-yı Şāmī (Şeyḫ) 1748
Yaḥyā-yı Şirvānī 378, 379
Yāḳūt Paşa Medresesi (Edrine'de) 1477
Yāḳūt-ı Ḥamevī 940
Yaluñ-zāde 1056, 1504, 1716
Yaluñ-zāde (Ahmed) 1576
Yalvac 1330, 1464, 1669, 1747
Yalvacī Ḥelvācı-zāde, bk. Ḥelvācı-zāde Meḥemmed bin Maḥmūd (Yalvacī Ḥelvācı-zāde)
Yanıḳ 1075
Yanıḳ (Gölvar Kalesi) 444
Yanıḳ Ḳal'ası 1270, 1272
Yanoş (Erdel Ḳıralı) 444
Yanve Kalesi 1551
Yanya 689, 691, 692
Yanya Zāviyesi, bk. Meḥemmed Aġa Zāviyesi (Yanya'da)
Yataġan Dede (Na'līnci Memi Dede)

1027
Yavaş Çelebi (Abdu'llāh Çelebi Oğlu Meḥemmed Çelebi, Ḳayın Çelebi) 521-522, 1315
Yāverī-zāde Efendi 1727, 1743, 1829
Yavşı Efendi Zāviyesi (Sulṭān Selīm Ḳurbında) 1010
Yavşı, bk. İskilībī Meḥemmed Efendi (Ebu's-su'ūdEfendi Babası, Şeyḫ)
Yavuz Çelebi (Ḳızılmuşluḳ Müderrisi) 1230, 1654
Yavuz Çelebi (Naḳībü'l-eşrāf, Seyyid Aḥmed Efendi Oğlu Seyyid Meḥemmed) 520, 522, 623, 1090, 1315-1316, 1565
Yavuz Efendi 520, 1293, 1312, 1315, 1343, 1351, 1387, 1465, 1487, 1509, 1563, 1565, 1589, 1593
Yavuz Selīm Cāmi'i, bk. Sulṭān Selīm-i Ḳadīm Cāmi'i
Yavuz Sulṭān Selīm, bk. Selīm I
Yavuz-zāde Çelebi 1606, 1773, 1891
Yayabaşı-zāde 768, 877
Yayabaşı-zāde (Şeyḫ Ḫıżr bin İlyās) 1239
Yaylaḳıyye-i İznīḳ, bk. İznīḳ Yaylaḳıyyesi (Medrese)
Yaylaḳıyye-i Süleymāniyye, bk. İznīḳ Yaylaḳıyyesi (Medrese)
Yayla-zāde (Yaḥyā) 1742
Yazıcı (Celālī) 1275
Yazıcı (Eşkıya Elebaşısı Ḳara Yazıcı) 1273, 1275
Yazıcı-zāde Efendi (Muḥammediyye Müellifi) 393
Yediḳulle 667, 891, 1038, 1045, 1261, 1270, 1273, 1276, 1279, 1285, 1686
Yegān-zāde (Celāl Efendi) 1407-1408
Yegān-zāde Sinān, bk. Sinān Çelebi (Yegān-zāde)
Yegān-zāde Şāh Meḥemmed Efendi (Maḫdūm-ı Yegān-zāde Sinān) 294-295, 774; ayrıca bk. Şāh Meḥemmed
Yehūd 262, 600, 671, 925, 945, 946, 951, 1039, 1051, 1500, 1664, 1738
Yehūdī 671, 1039, 1500, 1738
Yemen 441, 448, 468, 474, 585, 608, 718, 733, 815, 1014, 1038, 1044, 1284, 1518, 1525, 1531, 1553, 1556, 1634, 1641, 1686, 1863
Yemişci, bk. Ḥasan Paşa (Yemişci)
Yenbū' İskelesi 1712
Yeñi Alī Paşa Medresesi 788, 938, 1092, 1117, 1132, 1194, 1229, 1299, 1308, 1329, 1351, 1379, 1397, 1444, 1450, 1482, 1509, 1510, 1513, 1595, 1601, 1607, 1616, 1626, 1697, 1738, 1766, 1796, 1848; Ayrıca bk. Alī Paşa-yı Cedīd Med.
Yeñi İbrāhīm Paşa Medresesi, bk. İbrāhīm Paşa Medresesi (Yeñi)
Yeñi Medrese (Anḳara'da) 582
Yeñi Murād Paşa Medresesi, bk. Murād Paşa Medresesi (Yeñi)
Yeñi Nişāncı Medresesi, bk. Nişāncı-i Cedīd Medresesi
Yeñibāġçe 742, 1051
Yeñibāzār 545
Yeñibāzār Medresesi 501, 545
Yeñice-i Vardar 363, 949, 1203, 1580, 1748; ayrıca bk. Vardar Yenicesi
Yeñice-i Vardar Medresesi 579; krş. Evrenos Ġāzī Medresesi (Yeñice-i Vardar'da)
Yeñiçeri-zāde (Muṣṭafā) 1748

Yeňiḥişār 435
Yeňiḳapluca Ḥammāmı (Ẓulmiyye) 328
Yeňiḳapu 430
Yeňiḳapu (Zāviyesi) 997; krş. 1865 (Yeňiḳapu'da Zāviye-i Mevleviyye)
Yeňiköy 895, 1642
Yeňişehr 282, 386, 658, 900, 903, 925, 928, 929, 939, 940, 944, 1124, 1201, 1207, 1213, 1216, 1232, 1348, 1376, 1391, 1393, 1410, 1420, 1451, 1460, 1465, 1480, 1485, 1486, 1487, 1493, 1591, 1592, 1608, 1619, 1623, 1663, 1710, 1739, 1741, 1748, 1763, 1765, 1768, 1782, 1787, 1796, 1798, 1802, 1807, 1827, 1830, 1831, 1842, 1856, 1861, 1880, 1887, 1890
Yesrib 877, 882, 1630
Yeşbekiyye Medresesi (Ḳāhire'de) 1110
Yetīme 1111
Yılancıḳ Efendi (Şaçlı Emīr-zāde Abdu'l-ḳādir, Zeyl-i Şaḳā'iḳ Müellifi) 258, 571, 843, 877, 915, 925, 928-929, 941, 1115, 1127, 1216, 1403
Yıldırım Bāyezīd Ḫān, bk. Bāyezīd I
Yıldırım Ḫān Medresesi 307, 330, 356, 357, 492, 537, 761, 788, 889, 896, 1076, 1134, 1298, 1455, 1467, 1501, 1597, 1600, 1615, 1739, 1747, 1842
Yıldırım Ḫān Medresesi (Alaşehr'de) 300, 740
Yıldırım Ḫān Medresesi (Balıkesri'de) 1350, 1437; Ayrıca bk. Balıkesri Med.
Yıldırım Ḫān Medresesi (Burūsa'da) 285, 324, 616, 744, 792, 798, 833, 942, 1090, 1163, 1192, 1457, 1473, 1485, 1581, 1605, 1619, 1719
Yıldırım Ḫān Medresesi (Mudurnı'da) 270, 567
Yıldırım Ḫān Medresesi (Ṭuzla'da) 512, 926
Yıldırım Ḫān, bk. Bāyezīd I
Yıldırım Ḫānoġlı Mūsā Çelebi Medresesi, bk. Cāmi'ardı Medresesi
Yıldırım Medresesi, bk. Yıldırım Ḫān Medresesi
Yigitbaşı (Şeyḫ Alā'e'd-dīn Ḫalīfesi) 378
Yirgögi 1018
Yirgögi Ḳal'ası 1274, 1283
Yorġun Ṭoy (Ḥamīdi Seyfu'llāh Efendi) 1209
Yörgüc Paşa Medresesi 343
Yörgüc Paşa Medresesi (Amāsıyye'de) 539
Yörük Muṣliḥi'd-dīn, bk. Muṣliḥi'd-dīn Efendi (Mu'allim-i Cihān-gīr)
Yumurṭa Vā'iẓi, bk. Muṣṭafā Efendi (Yumurta Vā'iẓi)
Yūnus Çelebi (Seyrek-zāde) 1799, 1842
Yūnus Efendi 1477
Yūnus Efendi (Gelibolı Ṣarıca Paşa Müderrisi) 1723
Yūnus Efendi (Trabzon Kadısı) 1373
Yūnus Paşa (Maḳtūl) 470
Yūnus-zāde 891, 927, 929, 1077, 1203, 1445, 1689
Yūnus-zāde Efendi 890, 903, 1171
Yūsūf (Nüvīdī, Neylī Efendi Oğlu) 902
Yūsuf Çelebi el-Fenārī (Fenārī-zāde) 321-324, 1421
Yūsuf Efendi (Rāzī) 1580
Yūsuf el-Gūrānī 380
Yūsuf Paşa (Peyzān) 1044
Yūsuf Paşa (Rūmili Beglerbegisi) 1050

Yūsuf Paşa (Üveys Paşa-zāde) 1548
Yūsuf Paşa (Vezīr) 1099
Yūsuf Paşa (Yeniçeri Ağası) 1283
Yūsuf Paşa Medresesi 1099, 1597, 1662, 1669, 1710, 1725, 1726, 1738, 1783, 1795
Yūsuf Paşa Serāyı 1053
Yūsuf-ı Hemedānī 376

Z

Żaʿīfī (Ḥasan Efendi) 1458
Żaʿīfī Efendi 1458
Żaʿīfī-i Diger (Pīr Meḥemmed) 1459
Żaʿīfī-zāde 1645,
Żaʿīfī-zāde (Meḥemmed Efendi) 1371, 1408, 1444, 1449, 1458-1459, 1715
Zābulistān 1341
Zaġra-i Atīḳ 1661, 1853
Zaġralı (Ḫˇāce Meḥemmed Efendi) 1743
Zāhid-zāde 1032
Ẓahīrü'd-dīn-i Arabī 1613
Ẓākirī (el-Ḫaṭīb), bk. Ẓākirī (Ḫaṭīb Efendi)
Ẓākirī (Ḫaṭīb Efendi) 1571, 1681
Zāl Maḥmūd Paşa (Şāh Sulṭān Kocası) 730, 733; Ayrıca bk. Maḥmūd Paşa (Zāl)
Zāl Paşa (Vezīr) 743, 1340, (Vezīr-i Sānī) 1657
Zāl Paşa Cāmiʿi [Eyyüb'de] 1789
Zāl Paşa Medresesi 1104, 1106, 1114, 1319, 1385, 1386, 1482, 1499, 1504, 1585, 1591, 1618, 1657, 1713, 1767, 1773, 1846, 1887
Zāl Paşa Medresesi (Eyyüb'de) 1499; krş. 733
Zāl Paşa Sulṭānī Medresesi (Zāl Paşa Sulṭāniyyesi) 862, 881, 920, 1190, 1203, 1343, 1376, 1443, 1447, 1460, 1463, 1482, 1567, 1619, 1659, 1691, 1725, 1726, 1783, 1822, 1836, 1843; Krş. Şāh Sulṭān Medresesi (Zāviyeden Muhavvel)
Ẓarīfī (Şeyḫ Ḥasan Efendi) 680-681, 1018, 1524
Zāviye-i Emīr Buḫārī, bk. Emīr Sulṭān Zāviyesi
Zāviye-i Gūrānī, bk. Mollā Gūrānī Zāviyesi
Zāviye-i Ḫˇāce Ubeydu'llāh-ı Semerḳandī (Semerḳand'da) 291
Zāviye-i Meḥemmed Paşa, bk. Meḥemmed Paşa Zāviyesi
Zāviye-i Mevleviyye (Yeňiḳapu'da) 1865; krş. 997 (Yeňiḳapu [Zāviyesi])
Zāviye-i Muṣṭafā Paşa, bk. Muṣṭafā Paşa Zāviyesi
Zāviye-i Uşşāḳıyye (Ḳāsımpaşa'da) 1751
Zāviye-i Zeyniyye (Burūsa'da), bk. Zeynīler Zāviyesi (Burūsa'da)
Zefer Efendi (Ebü'l-meyāmin Muṣṭafā Efendi Muʿīdi) 1344
Zekeriyyā (Uzun) 1372, 1576
Zekeriyyā Efendi 357, 549, 625, 739, 770, 790, 811, 859, 875, 896, 905, 912, 1081, 1087, 1104, 1118, 1131, 1177, 1196, 1197, 1287, 1343, 1437, 1822, 1831
Zekeriyyā Efendi (Anadolu Kazaskeri) 1367, 1480
Zekeriyyā Efendi (İstanbul Kadısı) 956
Zekeriyyā Efendi (Mevlā) 1378
Zekeriyyā Efendi (Meylī) 933
Zekeriyyā Efendi (Rumeli Kazaskeri) 888, 909, 933, 935, 937, 1419
Zekeriyyā Efendi (Sulṭān Selīm Müder-

risi) 888
Zekeriyyā Efendi (Şeyhülislam) 328, 830, 1051, 1066, 1067, 1068, 1077, 1078, 1457, 1461, 1468, 1503, 1578, 1727, 1772, 1775, 1785, 1837
Zekeriyyā Efendi (Uzun Zekeriyyā) 1372
Zekeriyyā Efendi Medresesi 1436, 1503, 1779, 1785, 1822, 1830, 1891
Zekeriyyā İbn Bayram (Rumeli Kazaskeri), bk. Zekeriyyā Efendi (Rumeli Kazaskeri)
Zekeriyyā-zāde 1458, 1504, 1598, 1614
Zekeriyyā-zāde Efendi, bk. Meḥemmed Efendi (Zekeriyyā-zāde)
Zengibār 1692
Zevrā 285, 294, 308, 881
Ẕeyl-i Şaḳā'iḳ 307, 425, 485, 593, 594, 595, 637, 779, 792, 929, 970, 988, 1470
Zeyn bin İbrāhīm el-Mıṣrī 318
Zeyn bin Nüceym (İbn Nüceym), bk. İbn Nüceym (Zeyn bin Nüceym)
Zeyne'd-dīn Çelebi (Ḥaleb Kadısı) 275
Zeyne'd-dīn el-Ḫˇāfī 377, 381
Zeyne'd-dīn Meḥemmed (Ṭaşköprī-zāde Aḥmed İsāme'd-dīn Oğlu) 270
Zeyne'l-'ābidīn (Kātib-zāde), bk. Zeynī Efendi (Kātib-zāde)
Zeyne'l-'ābidīn Efendi 791, 841, 920, 940, 1077, 1192, 1207, 1340, 1376, 1405, 1460, 1478, 1480, 1485, 1573, 1592, 1623, 1702
Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Āmid Ḳāżīsi) 1200
Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Anadolu Kazaskeri) 1560, 1643
Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Burūsa Kadısı) 1811
Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Burūsevī) 1484
Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Edrine Kadısı) 1839
Zeyne'l-'ābidīn Efendi (İstanbul Kadısı) 1560, 1848
Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Ḳadrī-zāde) 1435, 1702; ayrıca bk. Ḳadrī-zāde
Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Ṣaḥn Müderrisi) 1720
Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Seyyīd Alī Naṭṭā Oğlu, Naḳībü'l-eşrāf) 591, 622
Zeyne'l-'ābidīn Efendi (Yeñişehr Kadısı) 1832
Zeyne'l-'ibād Efendi (İbrāhīm Tennūrī Ailesinden), bk. İbād Çelebi
Zeynel Paşa 444
Zeynī Çelebi Medresesi 1335, 1351, 1383, 1397, 1606, 1614, 1844, 1845
Zeynī Efendi (Kātib-zāde) 1226, 1295, 1355, 1360, 1502
Zeynīler Zāviyesi/Tekyesi (Burūsa'da) 381, 508, 518, 520, 618, 619, 875
Zeyniyye 319, 373, 377, 380, 381, 406, 407, 411, 416, 533, 617, 1010, 1537, 1628, 1822
Zeynī-zāde 1298, 1713
Zeynī-zāde (Abdu'llāh Efendi) 1231
Zeyrek Cāmi'i 374, 704, 833, 1092, 1374, 1524, 1601
Zeyrek-zāde Efendi 277, 312, 1110
Zeytūn 577
Zeytūnī-zāde Efendi 342, 577
Zigetvar, bk. Sigetvar
Zile 1556

Zincīrliḳuyı 847, 1401
Zinde-rūd 266
Żiyā Çelebi (Nevālī-zāde) 1316, 1339, 1399, 1471, 1490, 1598, 1672, 1718, 1798, 1806, 1821, 1834, 1844
Żiyā'e'd-dīn Çelebi (Nevālī-zāde), bk. Żiyā Çelebi (Nevālī-zāde)
Żiyā'e'd-dīn Efendi (Nevālī-zāde) 1382, 1385, 1397, 1406, 1411, 1582
Żiyā'ed-dīn Efendi (Üsküb Kadısı) 1757
Żiyā'ī Efendi, bk. Żiyā'e'd-dīn Efendi (Nevālī-zāde)
Ziyādāt 319
Żuhūrī 1714
Ẓuhūrī (Ḳara Çelebi-zāde Meḥemmed Efendi) 1840
Ẓuhūrī Efendi 1442
Ẓuhūrī Efendi (Ḥüseyn) 1234
Ẓulmiyye Ḥammāmı (Yeňiḳapluca) 328
Ẕü'l-ḳadriyye 751, 752, 1202
Ẕü'l-ḳadroġlı 474
Ẕü'n-nūn Efendi 1212, 1231, 1317, 1378, 1383, 1412, 1469, 1489, 1613, 1620, 1697, 1807
Ẕü'n-nūn Efendi (Badracıḳlı) 1573
Ẕü'n-nūn Ḫalīfe 1132
Ẕü'n-nūnoġlı (Celālī) 443
Zübd ve'd-Ḍarb 341
Zübdetü'l-eş'ār 1648
Zülfinigār, bk. Meḥemmed bin Abdu'l-kerīm (Zülfinigār)

KAYNAKÇA

AÇIKGÖZ, Namık (haz.), *Riyâzü'ş-şuarâ-Riyâzî Mehmed Efendi (Metin-Dizin)*, Ankara Ünv., DTCF. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1982.

Ahterî Mustafa Efendi, *Ahterî-i Kebîr,* Ahmed Kamil Matbaası, İstanbul 1324.

AKBAYAR, Nuri, (haz.), *Mehmed Süreyyâ, Sicill-i Osmânî*, Tarih Vakfı Yurt Yay. İstanbul 1996.

AKKUŞ, Metin (haz.), *Nef'î ve Sihâm-ı Kazâ*, Akçağ Yay., Ankara 1998.

AKSOY SHERİDAN, Rukiye Aslıhan, *Anlatıcının Rekabet Taktikleri: Nev'îzâde Atâyî'nin Heft-Hˇân Mesnevisine Anlatıbilimsel Bir Bakış*, Prof. Dr. Mine Mengi Adına Türkoloji Sempozyumu (20-22 Ekim 2011) Bildirileri, Adana 2012.

AL, Fazlı (haz.), *Nefhatü'l-ezhâr Nev'zâde Atâyî*, Atatürk Ünv., FEF. TDEB. Bitirme Tezi, Erzurum 1977.

Ali b. Bâlî, *el-Ikdu'l-manzûm fî Zikri Efâzıli'r-Rûm*, Manisa Yazma Eser Kütüphanesi, No. 1348 ve 5069.

Ali Ekber-i Dihhoda, *Lugatnâme*, Tahran 1373.

Ârif, "Devlet-i Osmaniye'nin Teessüs ve Tekarrürü Devrinde İlim ve Ulema", *Edebiyat Fak. Mecmuası*, Sayı 2, İstanbul 1332.

Âşık Çelebi, *Meşâirü'ş-şuarâ*, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hüdâî Efendi Bölümü, No 1157.

Âşık Çelebi, *Tetimmetü'ş-Şakāiku'n-nu'mâniyye*, Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi, Fazıl Ahmed Koleksiyonu, No. 34 Fa 1098/2.

ATEŞ, Ahmet, "Metin Tenkidi Hakkında (Dasitân-ı Tevârih-i Âl-i Osman Münasebeti İle)", *Türkiyat Mecmuası*, C. VII-VIII, 1942.

AVCI, Casim, "Tabakāt (İslâm Tarihive Medeniyeti)", *DİA*, C. 39, İstanbul 2010.

AVŞAR, Ziya, "Tenkitli Metin Neşrinde İmla Sorunu Üzerine Yeni Düşünce ve Öneriler", *Turkish Studies*, Volume 3/6, Fall 2008.

AYCİBİN, Zeynep (haz.), *Kâtip Çelebi - Fezleke - Tahlil ve Metin*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ünv., Sosyal Bilimler Enst., Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 2007.

BABİNGER Franz, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, (çev.) Coşkun Üçok, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1992.

BALTACI, Cahid, "Kâdî-asker Rûz-nâmçeleri'nin Târîhî ve Kültürel Ehemmiyeti", *İslam Medeniyeti Mecmuası*, C. IV, S. 1, Temmuz 1979.

BİLGE, Mustafa, *İlk Osmanlı Medreseleri*, İstanbul Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1984.

BLOCET, Edgar, *Bibliotheque Nationale Catalogue des Manuscrits Arabes des Nouvelles Acquisitions (1884-1924)*, Paris 1925.

BLOCET, Edgar, *Bibliotheque Nationale Catalogue Des Manuscrits Turcs*, Paris 1933.

Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri* (C. 3), Matbaa-i Âmire, İstanbul 1342.

ÇALDAK, Süleyman, "Eski Türk Edebiyatında Nesir (Düz Yazı)", *Eğitim*, Sene 7, Sayı 75-78, Ankara 2006.

ÇAPAN, Pervin, (haz.), *Mustafa Safâyî Efendi, Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü'l-âsâr min-Fevâidi'l-eş'âr) İnceleme-Metin-İndeks,* AKMB Yay. Ankara 2005.

ÇINARCI, M. Nuri, (haz.), *Şeyhülislâm Ârif Hikmet Bey'in Tezkiretü'ş-Şu'arâsı ve Transkripsiyonlu Metni*, Gaziantep Üni. SBE, Basılmamış YL Tezi, Gaziantep 2007.

DEVELİ, Hayati, *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar*, İstanbul Ünv., Sosyal Bilimler Enst., Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 1993.

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1999.

DİKMEN, Hamit, *Edrineli Mecdî Efendi, Şakâyık-ı Nu'mâniye Çevirisi İndeksi*, Ankara Üni. DTCF Basılmamış YL Tezi, Ankara 1980.

DİLÇİN, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2009.

DOĞAN, Muhammet Nur (haz.), *Şeyh Gâlib – Hüsn ü Aşk*, Kültür Bak. e-Kitap. http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78443/seyh-galib---husn-u-ask.html (E.T.: 11.08.2014)

DOĞANAY, Aziz, "Tuhfe-i Hattâtîn'de Ebcedle Vefat Bildiren İfadeler", *Akademik Araştırmalar Dergisi*, S. 34.

DOĞRAMACIOĞLU, Hüseyin, "Türk Hikâyeciliğinin Prototipi Sayılabilecek Heft-hân'da Mekân", *Bilig*, Kış/2010, Sayı 52.

DONUK, Suat, "Siyer-i Veysî'ye Yazılan Zeyiller ve Nev'îzâde Atâyî'nin Zeyl-i Siyer-i Veysî'si", *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı 38, Haziran 2015, s. 120.

DONUK, Suat, "Nev'îzâde Atâyî'nin Hezliyât'ı", *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı 39, Ağustos 2015, s. 74-75.

DUMAN, Musa, *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyılda Ses Değişmeleri*, İstanbul Ünv., Sosyal Bilimler Enst., Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 2001.

DURMUŞ, İsmail, "Tabakāt" *DİA*, C. 39, Ankara 2010.

DURMUŞ, İsmail, "Zeyil" *DİA*, C. 44, İstanbul 2013.

ECE, Selami, *Klâsik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemleri*, Fenomen Yayınları, Erzurum 2007.

EKİNCİ, Ramazan (haz.), *Uşşâkîzâde Hasîb'in Zeyl-i Şakāik'ı (İnceleme-Metin-Dizin)*, Celal Bayar Ünv., Sosyal Bilimler Enst., Basılmamış Doktora Tezi, Manisa 2014.

EKİNCİ, Ramazan, "AZÎZ, Mektûbîzâde Abdülazîz Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3105 (E.T.: 08.06.2014)*

Elmalılı Hamdi Yazır, *Kur'ân-ı Kerîm ve Yüce Meâli*, Ayfa Basın Yayınevi, İstanbul [t.y.]

ELMAS Gülten (haz.), *Nev'izâde Atâî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği ve Heft-H'ân Mesnevisinin Transkripsiyonu*, Ankara Ünv. DTCF. Bitirme Tezi, Ankara 1968.

EMECEN, Feridun, "Osmanlı Kronikleri ve Biyografi", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, S. 3, 1999.

ERDEM, Sadık (haz.), *Ârif Hikmet, Tezkire-i Şu'arâ*, TTK Yay., Ankara 2014.

EROL, Rasim ve KILIÇ, Hüseyin (haz), *İstanbul Kadı Sicilleri Rumeli Sadâreti Mahkemesi 21 Numaralı Sicil (H. 1002 - 1003 /M. 1594 - 1595)*, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi (İSAM), İstanbul 2011.

ERZEN, Mehmet Halil, "Divan Şiirinde Mitolojik ve Efsanevî Şahısların Kullanımına İyi Bir Örnek: Nev'izâde Atâyî Divanı", *Turkish Studies*, Volumu 8/4 Spring 2013.

ESEN, Mehmet (haz.), *Nev'izâde Ataî'nin Hayatı ve Sâkînâmesi*, İÜ. Edebiyat Fak. Türkoloji Bölümü, Bitirme Tezi, İstanbul 1971.

Fındıklılı İsmet, *Tekmiletü'ş-şakâ'ik fî Hakk-ı Ehli'l-hakâ'ik* (tıpkıbasım: A. Özcan), Çağrı Yay., İstanbul 1989.

FLÜGEL, Gustav, *Die Arabischen, Persischen und Türkischen Handschriften der Kaiserlich-Königlichen Hofbibliothek zu Wien*, Zweiter Band, Wien 1865.

FURAT, Ahmed Subhi (haz.), *Eş-şekâiku'n-nu'mâniye fî Ulemâi'd-devleti'l-Osmaniye-Taşköprülü-zade*, Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul 1985.

GİBB, E. J. Wilkinson, *Osmanlı Şiir Tarihi (A History of Ottoman Poetry)*, (çev.) Ali Çavuşoğlu, Akçağ Yay., Ankara 1999.

GÖLPINARLI, Abdülbaki, *Melamilik ve Melamiler*, Milenyum Yay., İstanbul 2013.

GÖNÜL [NECATİGİL], Behcet, "İstanbul Kütüphânelerinde Al-Şakāik Al-Nu'mâniya Tercüme ve Zeyilleri", *Türkiyat Mecmuası*, VII-VIII/2., İstanbul 1945.

GÖNÜL [NECATİGİL], Behcet, *Şekâik-ı Numaniye: Tercemeler, Zeyiller, Telhisler, Müntehabatlar*, İstanbul Ünv., Edebiyat Fak., Mezuniyet Tezi, İstan-

bul 1940.

GÜLTEKİN, Hasan, *Türk Edebiyatında İnşâ: Tarihî Gelişim – Kuram - Sözlük ve Metin*, Hacettepe Ünv., Sosyal Bilimler Enst., Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 2007.

GÜNDOĞDU, İsmail, "Osmanlı Tarihi Kaynaklarından Kazaskerlik Ruznamçe Defterleri ve Önemi", *Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, Yıl 2009.

GÜNÜŞEN Melek (haz.), *Sohbetü'l-ebkâr'daki Dinî, Felsefî ve Ahlâkî Esaslar*, İÜ Edebiyat Fak. TDEB. Bitirme Tezi, İstanbul 1946.

GÜVEMLİ, Zahir Sıtkı, *Hadâiku'l-hakāik fî Tekmileti'ş-şakāik, Yazma ve Basma Mukayesesi*, İstanbul Ünv. Edebiyat Fak., Bitirme Tezi, İstanbul 1936.

GÜVEMLİ, Zahir Sıtkı, "Hadâ'ikü'l-hakâ'ik fî Tekmileti'ş-şakâ'ik", *Yeni Türk Dili*, VI, İstanbul 1938.

GÜVEMLİ, Zahir Sıtkı, "İstanbul Kütüphanelerinde Hadâik-al-Hakaik Nüshaları", *Yeni Türk Yurdu,* C. VII, Sayı 75-76, İstanbul 1939.

Habib, *Hat ve Hattâtîn,* Ebuzziyâ Matbaası, İstanbul 1305.

Hacı Tevfik Efendi, *Mecmûatü't-terâcim*, İstanbul Ünv. Kütüphanesi, No. TY 192.

Hasîb Üsküdârî, *Vefiyât-ı Ekâbir-i İslâmiye ve Silsile-nâmeler Mecmuası*, Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, No. 06 Hk 126, vr. 21b.

HIZLI, Mefail, "Osmanlı Medreselerinde Okutulan Dersler ve Eserler", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.17, sayı 1, 2008.

HORATA, Osman, "Klâsik Edebiyatımıza Ait Metinlerin Neşrinde Karşılaşılan İmlâ ile İlgili Bazı Problemler", *I. Eski Türk Edebiyatı Kollogyumu*, İLESAM, Ankara 1992.

İHSANOĞLU, Ekmeleddin, "Osmanlı Medrese Geleneğinin Doğuşu", *Belleten*, C. LXVI, S. 247, Aralık 2002.

İNCE, Adnan (haz), *Sâlim Efendi, Tezkiretü'ş-Şu'arâ.* AKMB Yay., Ankara 2005.

İNCE, Adnan, "Tenkitli Metin Kurmada Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerileri", *I. Eski Türk Edebiyatı Kollogyumu*, İLESAM, Ankara 1992.

İPEKTEN, Haluk, "Nev'îzâde Atâî", *DİA*, C. 4, İstanbul 1991.

İPŞİRLİ, Mehmet, "Mülazemet", *DİA*, C. 31, İstanbul 2006.

İPŞİRLİ, Mehmet, "Osmanlı İlmiye Teşkilatında Mülazemet sisteminin Önemi ve Rumeli Kadıaskeri Mehmed Efendi Zamanına Ait Mülazemet Kayıtları", *Güney Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, Sayı 10-11, 1981-1982.

İSEN, Mustafa, "Divan Şairlerinin Meslek Konumları", *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 83 Mart 1989.

İSEN, Mustafa, vd., *Şair Tezkireleri*, Grafiker Yay., Ankara 2009.

İZ, Fahir, *Eski Türk Edebiyatında Nesir*, Akçağ Yay., Ankara 1996.

KADRİ, Hüseyin Kâzım, *Büyük Türk Lugati*, İstanbul 1943.

KANAR, Mehmet, *Farsça Dilbilgisi Farsça- Türkçe Sözlük*, Say Yayınları, İstanbul 2011.

KANAR, Mehmet, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Say Yayınları, İstanbul 2009.

KAPLAN, Mahmut, "Güldeste-i Riyâz-ı İrfân'da Vefatlara Düşülen Notlar", *Turkish Studies*, Volume 7/1 2012.

KARABAŞOĞLU, Cemal, *Sâlim ve Safâyî Tezkireleriyle Vakâyiü'l-fuzalâ'daki Musikişinaslara Dair Bilgiler*, Marmara Ünv., SBE, Basılmamış YL Tezi, İstanbul 2003.

KARABEYOĞLU, Adnan R., *Nev'îzâde Atâyî'nin Hadâiku'l-hakāik fî Tekmileti'ş-şakāik İsimli Eserinde Geçen Yabancı Kelime Grupları ve Yapılarına Göre Türkçe Cümle Türleri*, İstanbul Ünv., Sosyal Bilimler Enst., Basılmamış YL. Tezi, İstanbul 1997.

KARACAN, Turgut (haz), *Nev'izâde Atâyî Heft-hʿân Mesnevisi*, Sevinç Matbaası, Ankara 1974.

KARAHAN, Abdülkadir, "Nev'îzâde Atâ'î", *MEB İA*, C. 9, Eskişehir 1997.

KARAKAYA, Burcu, *Veyaki'ü'l-fuzala'nın Tezkire Kısmının Önemi ve Dö-*

nem Tezkireleri Arasındaki Yeri, İKÜ III. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi, İstanbul 2010.

KARAKÖSE, Saadet (haz), *Nev'izâde Atâyî Divanı*, Kültür Bak. e-Kitap, Malatya 1994. http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78393/nevizade-atayi-divani.html (E.T.: 11.08.2014)

Kâtip Çelebi, *Fezleke*, İstanbul 1286.

Kâtip Çelebi, *Keşfü'z-zünûn*, (çev.) Rüştü Balcı, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 2014.

KAVAKÇI, Yusuf Ziya, *İslâm Araştırmalarında Usul*, Emel Matbaacılık, Ankara 1976.

KAYABAŞI, Bekir (haz), *Kâfzâde Fâ'izî'nin Zübdetü'l-eş'âr'ı*, İnönü Ünv., Sosyal Bilimler Enst., Basılmamış Doktora Tezi, Malatya 1997.

KAYACIOĞLU, İsmail, *Şakāiku'n-nu'mâniye Zeyillerinden Vekâyiü'l-fudalâ'daki Şair Biyografileri*, Gazi Ünv., SBE, Basılmamış YL Tezi, Ankara 1998.

KILIÇ, Atabey, "Günümüzde Metin Neşri ve Problemleri Üzerine Düşünceler", *Gazi Ünv. Kırşehir Eğitim Fak. Dergisi*, No. 1, Kırşehir 2004.

KILIÇ, Filiz ve YILDIZ, Ayşe, "Sehî, Latîfî ve Âşık Çelebi Tezkirelerinde Secî", *Osmanlı Araştırmaları*, S. 27, 2006.

KORKMAZ, Zeynep, "Eski Osmanlı Kaynaklarının Yayınında Transkripsiyonla İlgili Değerlendirmeler", *Türkoloji Dergisi*, C. VIII, 1979.

KORTANTAMER, Tunca, "17. Yüzyıl Şairi Atâyî'nin Hamse'sinde Osmanlı İmparatorluğu'nın Görüntüsü", *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. I. İzmir 1983.

KORTANTAMER, Tunca, "Genç Edebiyat Araştırmacısının Yanlışları", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, C. VII., Marmara Ünv. Fen-Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1993.

KORTANTAMER, Tunca, *Nev'îzâde Atayî ve Hamse'si*, Ege Ünv. Edebiyat Fak. Yay., İzmir 1997.

KURNAZ, Cemal ve TATCI, Mustafa (haz), *Mehmet Nâil Tuman - Tuhfe-i Nâilî*, Bizim Büro Yay., İstanbul 2001.

KURNAZ, Cemal (haz), *Ahmet Talat Onay – Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*, Birleşik Yayınevi, Ankara 2007.

KUTLUK, İbrahim (haz), *Kınalı-zade Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-şuarâ*, TTK Basımevi, Ankara 1989.

KUTLUK, İbrahim (haz), *Beyânî Mustafa bin Carullah Tezkiretü'ş-şuarâ*, TTK Basımevi, Ankara 1997.

KUZUBAŞ, Muhammet (haz), *Atâî'nin Âlemnümâ (Sâkînâme) Mesnevisinin Karşılaştırmalı Metni ve Konu Bakımından İncelenmesi*, Ondokuz Mayıs Ünv. Sosyal Bilimler Enst., Basılmamış Doktora Tezi, Samsun 2007.

KUZUBAŞ, Muhammet (haz), *Nev'îzâde Atâyî'nin Nefhatü'l-ezhâr Mesnevisi*, Deniz Kültür Yay., Samsun 2005.

KÜÇÜK, Sabahattin (haz), *Bâkî Divânı*, Kültür Bak. e-Kitap. http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78361/baki-divani.html (E.T.: 11.08.2014)

LEVEND, Âgâh Sırrı (haz), *Atâyî'nin Hilyetü'l-efkâr'ı*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1948.

LEVEND, Âgâh Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, TTK Yayınları, Ankara 2008.

Mecdî Mehmed Efendi, *Hadâ'iku'ş-şakâ'ik*, (tıpkıbasım: A. Özcan), Çağrı Yay., İstanbul 1989.

MENGİ, Mine, "Eski Türk Edebiyatında Nesir: Gelişimi ve Kaynakçası", *TALİD, C. 5, S. 10,* İstanbul 2007.

Muallim Nâcî, *Esâmî*, Mahmud Bey Matbaası, İstanbul 1308.

Muhammed el-Muhibbî, *Hulâsatü'l-eser*, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Bağdadlı Vehbî Bölümü, No. 1159 ve 1162.

MUTÇALI, Serdar, *Arapça – Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yay., İstanbul 1995.

Müstakimzâde Süleymân Sa'deddin Efendi, *Mecelletü'n-Nisâb*, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Halet Efendi Bölümü, No. 628.

Mütercim Âsım Efendi, *el-Okyanusü'l-basît fî Tercemeti'l-kāmûsü'l-muhît*, Matba'â-i Âmire, İstanbul 1268-1272.

Nâimâ, *Târîh*, İstanbul 1280.

Nev'îzâde Atâyî, *Hadâiku'l-hakāik fî Tekmileti'ş-şakāik,* (tıpkıbasım: A. Özcan), Çağrı Yay., İstanbul 1989.

Nev'îzâde Atâyî, *Hadâikul hakāik fî Tekmileti'ş-şakāik*, Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi, No. 4702.

Nev'îzâde Atâyî, *Hadâikul hakāik fî Tekmileti'ş-şakāik*, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Esad Efendi Bölümü, No. 2309.

Nev'îzâde Atâyî, *Hadâikul hakāik fî Tekmileti'ş-şakāik*, Topkapı Sarayı Yazma Eser Kütüphanesi, No. R. 1438.

Nev'îzâde Atâyî, *Hezliyyât*, İstanbul Ünv., Nadir Eserler Kütüphanesi, No. TY 319.

Nev'îzâde Atâyî, *Hezliyyât*, İstanbul Ünv., Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Esad Efendi Bölümü No. 2872.

Nev'îzâde Atâyî, *Münşeât*, İstanbul Ünv., Nadir Eserler Kütüphanesi, No. TY 4097.

Nev'îzâde Atâyî, *Zeyl-i Siyer-i Veysî*, İstanbul Ünv., Nadir Eserler Kütüphanesi, No. TY 2528.

Nev'îzâde Atâyî, *Zeyl-i Siyer-i Veysî*, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emiri Tarih Bölümü, No. 352.

NİYAZİOĞLU, Aslı, "Ottoman Sufi Sheikhs Between this World and Hereafter: A Study of Nev'izade Atâî's (1583-1635) Biographical Dictionary", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Harvard University, Cambridge, Massachusetts 2003.

NİYAZİOĞLU, Aslı, "The Very Special Dead and A Seventeenth Century Ottoman Poet: Nev'izade Atâî's Reasons For Composing His Mesnevi's", *Archivum Ottomanicum*, Vol. 25, Wiesbaden 2008.

OKUYUCU, Cihan vd. *Klâsik Dönem Osmanlı Nesri*, Kesit Yay., İstanbul 2011.

ÖZCAN, Abdülkadir (haz), *Şakāik-ı Nu'maniye ve Zeyilleri*, C. I-II-III-IV-V, Çağrı Yay., İstanbul 1989.

ÖZCAN, Abdülkadir, "eş-Şekâ'iku'n-Nu'mâniyye", *DİA*, C. 38, İstanbul 2010.

ÖZCAN, Abdülkadir, "Osmanlı Tarih Edebiyatında Biyografi Türünün Ortaya Çıkışı ve Gelişmesi", *Nazımdan Nesire Edebî Türler*, Turkuaz Yay., İstanbul 2009.

ÖZOĞUL, Mine, *Nev'i-zade Atai'nin Âlem-nümâ (Sâkî-nâme) Mesnevisi (İnceleme-Metin)*, Ankara Ünv., DTCF Bitirme Tezi, Ankara 1965.

ÖZTELLİ, Cahit, "*Tûtî-nâme* Üzerine Bilgiler", *Sivas Folkloru*, Sayı 46, Kasım 1976.

ÖZTELLİ, Cahit, "*Tûtî-nâme* İçin Son Araştırma", *Sivas Folkloru*, Sayı 54, Temmuz 1977.

ÖZTÜRK, Mürsel ve ÖRS, Derya (haz), *Mütercim Âsım Efendi Burhân-ı Katı*, TDK Yayınları, Ankara 2000.

PAKALIN, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEB Yay., İstanbul 1983.

PARMAKSIZOĞLU, İsmet, *Kıbrıs Sultan İkinci Mahmud Kütüphanesi*, Türk Kütüphaneciler Derneği Yayınları, Ankara 1964.

REDHOUSE, Sir James W., *Turkish and English Lexicon*, Librairie Du Liban, Beyrut 1987.

RESCHER, Oskar (Osman), *es-Saqaiq en-no'manijje*, Osnabrück: Biblio Verlag, 1978.

RİEU, Charles, *Catalogue of Turkish Manuscripts in the British Museum*, 1888.

Seyrekzâde Âsım, *Zeyl-i Zübdetü'l-eş'âr*, İstanbul Ünv. Kütüphanesi, No. TY 1711.

Sehî Bey, *Tezkire – Heşt Behişt*, Tercüman Gazetesi 1001 Temel Eser Yay., İstanbul 1980.

SEZEN, Tahir, *Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla)*, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay., No. 21, Ankara 2006.

SİRER, Hayal (haz), *Nev'izâde Atâî'nin Nefhatü'l-ezhâr Mesnevisi*, Ankara Ünv., DTCF Mezuniyet Tezi, Ankara 1965.

SÜHEYL, Şemsettin, *Nev'îzâde Atâyî*, İstanbul Ünv., Edebiyat Fak., Mezuniyet Tezi, 1934.

Şemseddin Sâmî, *Kāmûs-ı Türkî*, İkdâm Matba'âsı, İstanbul 1317.

Şemsettin Sâmî, *Kāmûsul A'lam*, Mihran Matbaası, İstanbul 1311.

ŞENTÜRK, A.Atilla ve KARTAL, Ahmet, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergah Yay., İstanbul 2011.

Şeyhî Mehmed Efendi, *Vekāyiü'l-Fuzalâ*, (tıpkıbasım A. Özcan), Çağrı Yay., İstanbul 1989.

TAN, Muharrem (haz), *Taşköprülüzâde - Osmanlı Bilginleri (eş-Şakāiku'n-nu'mâniyye fî Ulemâi'd-Devleti'l-Osmâniyye)*, İz Yayıncılık, İstanbul 2007.

TANRIKULU, Şerafettin (haz), *Sakinâme-i Nev'izâde Atâî*, Atatürk Ünv., FEF. TDEB. Bitirme Tezi, Erzurum 1978.

TANYILDIZ, Ahmet, "Süreli Yayınlar Bağlamında Bazı Çeviriyazı Sorunları", *Turkish Studies*, Volume 2/3, Summer 2007.

Taşköprîzâde Ahmed İsameddin Efendi, *eş-Şakāiku'n-nu'mâniyye fî Ulemâi'd-devleti'l-Osmaniyye,* Ankara Milli Kütüphane Türkçe Yazmalar Koleksiyonu, No. 5312 ve 964.

Taşköprîzâde Ahmed İsameddin Efendi, *eş-Şakāiku'n-nu'mâniyye fî Ulemâi'd-devleti'l-Osmaniyye*, Dârü'l-kitâbü'l-Arabiyye, Beyrut 1975.

TOLASA, Harun, "Divan Nesri", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, C. 2, Dergâh Yay., İstanbul 1977.

TOLSTOY, Lev N., *Hz. Muhammed*, Karakutu Yay., İstanbul 2005.

TULUM, Mertol, "Filolojik Çalışma ve Eski Metinlerin Neşri Üzerine Görüş ve Tenkitler", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Aralık 1983.

TULUM, Mertol, *Tarihî Metin Çalışmalarında Usûl (Menâkıbü'l-Kudsiyye Üzerine Bir Deneme)*, Deniz Kitabevi, İstanbul 2000.

USLU, E. İnci (haz), *Nev'izâde Atâyî'nin Sohbetü'l-ebkâr Mesnevisi*, Ankara Ünv., DTCF. Bitirme Tezi, Ankara 1966.

Uşşâkîzâde Hasîb, *Zeyl-i Şakāiku'n-nu'mâniyye*, Süleymaniye Kütüphanesi Hafid Efendi Bölümü No. 242.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, TTK Basımevi, Ankara 1988.

ÜNVER, İsmail, "Arap Harfli Türkçe Metinlerin Çevrisinde Karşılaşılan Yanlışlar", *Turkish Studies*, Volume 3/6 Fall 2008.

ÜNVER, İsmail, "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", *Turkish Studies*, Volume 3/6, Fall 2008.

YAŞAROĞLU, M. Abdülmecit (haz), *Heft Han Mesnevisi'nin İstinsah, İzah ve Tahlili*, İÜ Edebiyat Fak. Bitirme Tezi, İstanbul 1940-41.

YAVUZ, Yusuf Şevki, "Taşköprîzâde Ahmed Efendi", *DİA*, C. 40, İstanbul 2011.

YELTEN, Muhammet (haz), *Nev'izade Atayi Sohbetü'l-ebkâr*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1998.

YELTEN, Muhammet (haz), *Nev'izade Atayi Sohbetü'l-ebkâr*, Kültür Bakanlığı, e.Kitap. http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78440/nevizade-atayi---sohbetul-ebkar.html (E.T.: 11.08.2014)

YELTEN, Muhammet, "Nev'izâde Atâyî'nin Sohbetü'l-ebkârı ve İçindeki Ata Sözleri ile Deyimler", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten-1989*, TTK Basımevi, Ankara 1994.

YETER, Nejat, *Şakâ'iku'n-Nu'mâniyye ve Zeyli'ndeki Şairlerin Biyografileri*, Gazi Üni. SBE, Basılmamış YL Tezi, Ankara 1991.

YILDIRIM, Ali, "Metin Tenkidi ile İlgili Hususlar ve Kâmî Divânı Örneği", *Turkish Studies*, Volume 2/3, Summer 2007.

YILMAZ, Mehmet, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler*, Enderûn Kitabevi, İstanbul 1992.

YILMAZ, Mehmet, *Kültürümüzde Arapça Farsça Asıllı Vecizeler Sözlüğü*, Sütun Yay., İstanbul 2009.

YILMAZ, Mehmet, *Kültürümüzde Âyet ve Hadisler*, Kesit Yay., İstanbul 2013.

ZAVOTÇU, Gencay (haz), *Zehr-i Marzâde Seyyid Mehmed Rıza Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Tezkiresi*, Kültür Bak. e-Kitap, Kocaeli 2009. http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,78470/zehr-i-mrzade-seyyid-mehmed-riza---tezkire-i-riza.html (E.T.: 11.08.2014)

Ziya Paşa, *Harabat*, C. 1, Matbaa-i Âmire, İstanbul 1291.